Ecaterina ȚARĂLUNGĂ

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI

II

PERSONALITĂȚI

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI

II

PERSONALITĂȚI

Editura AGIR

Lucrare apărută în regia autorului

Ecaterina Țarălungă

Enciclopedia Identității Românești

II

PERSONALITĂȚI

Editura AGIR
Bucureşti, 2019

ASOCIAȚIA GENERALĂ A INGINERILOR DIN ROMÂNIA

Editura AGIR este recunoscută de CNCSIS și ASTR

Editura AGIR
Calea Victoriei 118, Sector 1
010093, București, România
Telefon/Fax: 0040.21.3168992
Enail: editura@agir.ro ; www.edituraagir.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
ȚARĂLUNGĂ, ECATERINA
Enciclopedia identității românești / Ecaterina Țarălungă - București
Editura A.G.I.R,, 2019
2 vol.
ISBN 978-720-763-0
Vol. 2 Personalități - 2019 - ISBN 978-973-720-765-4
Conţine bibliografie
94

Îngrijire editorială: Dr. ing. Ion Ganea
Ing. Dan Bogdan
Adina Oloeru
Coperta: Ing. Ion Marin

ISBN 978-973-720-765-4

MOTTO

Acela doar e demn de libertate
ce zi de zi înfruntă lupta pentru ea...

J. W. Goethe
Faust

Nota autorului

Acest dicţionar de personalităţi este volumul al doilea al *Enciclopediei identităţii româneşti*. El aşează apartenenţii unei familii împreună, astfel încât contribuţia lor la identitatea românească să devină vizibilă prin ceea ce înseamnă demers unitar al familiei – ca rezultantă a educaţiei transmise pe firul generaţiilor, dar şi ca punct de vedere despre însăşi ideea de apartenenţă a familiei (sau dinastiei) la un ansamblu românesc de civilizaţie şi la standardele lumii civilizate în sens larg (v. vol 1 - *Repere*). De asemenea, sunt menţionaţi profesorii şi elevii unei personalităţi, atunci când este cazul, ceea ce permite încadrarea fiecăruia într-o linie a evoluţiei fenomenului românesc, dar şi atestarea interferenţelor, contactelor, influenţelor dintre cultura română şi alte culturi ale lumii, început de posibilă definire a entităţii europene şi apartenenţei românilor la această entitate, la marele tot al civilizaţiei planetare, ca prilej de sincronizare şi de avans al identităţii româneşti, de joc propriu şi percutant în formula întregului civilizaţiilor omeneşti.

Un demers implicit a fost acela de a situa geografic – în zonele de provenienţă – apartenenţii la demersul cultural, ceea ce induce ideea influenţei fundalului cultural în formarea personalităţilor, a puterii unui mediu formativ de a-și pune amprenta şi de a trimite în prim-planul civilizaţiei româneşti oameni pe care nu tradiţia familiei – sau nu doar ea – i-a făcut să-şi dea măsura în chip plenar, ci comunicarea cu acest fundal cultural (adesea venit din timpurile îndepărtate), format din toţi cei care, deşi nu erau prin ei înşişi personalităţi de prima mărime în registrul valorilor româneşti, aveau totuşi conştiinţa ordinelor de mărime şi voiau să le afirme prin aceia dintre ei, talentaţi într-un domeniu ori altul, care le aparţineau după origine. Şcoala şi educaţia în ansamblul ei, sistemul instituţional şi permisivitatea – ori, dimpotrivă, interdicţia - au forjat, au întărit acțiunea fiecărui om dispus să-şi asume parcurgerea marelui drum numit experienţă culturală (materială ori spirituală) şi produs cultural. Provinciile istorice româneşti, ca şi identitatea formativă originară însăşi, au concurat între ele în chip creator pentru a integra în spaţiul identitar cele mai înalte realizări din punct de vedere uman. Astfel încât putem afirma, cu deplină certitudine, că integritatea fenomenului românesc este un produs al familiilor şi spaţiilor în care s-a exprimat ori se exprimă identitatea românească.

Iradierea acestui ambient asupra minoritarilor şi-a spus cuvântul şi există cazuri celebre de personalităţi care nu aparţin prin naştere majorităţii româneşti, dar poartă prin lume identitatea culturală românească, puterea a ceea ce numeam fundalul ei formativ. Aparţinem cu toţii acestui spaţiu identitar, ceea ce nu înseamnă nicidecum că un om, după puterea lui spirituală, nu-şi poate asimila o identitate multiplă şi nu se poate afirma în mai multe spaţii culturale, fără să-şi piardă cu nimic impulsul identitar iniţial, ci, dimpotrivă, să-l facă şi mai pregnant prin puterea comparaţiei cu alte spaţii identitare. Există şi cazul opţiunilor de afiliere la cultura română al unor personalităţi formate şi provenite din alte spaţii decât acela al culturii române ori al comunităţilor româneşti mai mici, dar compacte, aflate în afara graniţelor actuale ale spaţiului identitar al statelor românești. Valorile pe care le-au produs şi care aparţin identităţii româneşti nu sunt mai puţin preţioase şi puterea lor de a se integra în fluxul major al spiritului produce chiar creşterea şi modificarea spaţiului identitar în ansamblul lui.

Evident, dicționarul tratează mai atent personalitățile veacurilor XVIII - XX, ale Europei Națiunilor și ale intervalelor de traversare ale lumii românești: de la capitalism la socialism și apoi de la socialism la capitalism, momente care măsoară puterea națiunii de a-și afirma identitatea și permanența. Fie că s-au aflat pe un braţ al balanţei, ori pe celălalt, personalităţile acestui spaţiu identitar au asigurat supravieţuirea naţiei şi au dus mai departe numele de român. Urmaşii se raportează la ei pentru a merge mai departe, afirmând ori negând un corpus de valori. Dar, în oricare din aceste situaţii se vor afla, ei vor continua să fie, identitar vorbind, produse ale spaţiului spiritual românesc. Aceasta chiar evidențiind bătălii ce subliniază, o dată mai mult, standardele valorice pe care mizează fiecare pe parcursul acestui lung și complex proces istoric.

Suntem o naţiune plenară la scara istoriei şi procesul de globalizare e şansa noastră de a ne cunoaşte în profunzime, cu bune şi cu rele. De a conştientiza cine şi ce suntem şi de a face corecţiile de parcurs necesare pentru a ne aşeza, la locul cuvenit, în marele peisaj al lumii contemporane.

Ecaterina Țarălungă
mai 2019, București

A

Aaron, Petru Pavel

(1709, Bistra, comitatul Turda, azi jud. Maramureş – 1764, Blaj)

Cleric și cărturar, originar dintr-o familie domnitoare din Moldova. A fost fondatorul familiei Aaron din Transilvania. Greco-catolic. A învăţat mai întâi acasă, cu un profesor francez, apoi la Colegiul De Propaganda Fide din Roma (filosofia şi teologia). S-a întors în ţară în 1743 şi s-a călugărit sub numele Pavel. Episcop unit (greco-catolic) al Transilvaniei (1752–1764). A organizat şcolile româneşti din Blaj (şcoala de obşte, şcoala secundară, seminarul de preoţi), acesta devenind astfel un important centru cultural al Transilvaniei. A înfiinţat tipografii unde a tipărit în română şi latină cărţi de cult: *Floarea adevărului*, 1750, apărută şi în latină, la Viena, cu titlul *Flosculus veritatis, Bucoavnă,* 1759; *Adevărata mângâiere în vremi de lipsă,* 1761. A folosit izvoare greceşti, latineşti şi româneşti. Considerat astăzi unul dintre fondatorii latinismului ardelean, ceea ce i-a adus replici din partea ortodoxiei, dar, în acelaşi timp, unul dintre cei care au conştientizat rădăcinile latine ale neamului românesc, apartenenţa acestuia la bazinul romanităţii. Linia Roma–Viena–Blaj devenea, în epocă, o linie Maginot de apărare antiotomană.

Aaron, Theodor

(06.02.1803, Ţichindeal, jud. Sibiu – 06.04.1859, Lugoj)

Cleric, pedagog şi cărturar român. Greco-catolic. A învăţat la Sibiu, Blaj, Cluj, Budapesta filosofie şi teologie. Director al Gimnaziului românesc din Beiuş, rector al Seminarului român leopoldin din Oradea, cenzor al cărţilor româneşti de pe lângă tipografia Universităţii din Buda (1842). Publică la „Gazeta de Transilvania“, „Foaie pentru minte, inimă şi literatură“. I s-a tipărit la Buda în 1828 *Scurtă apendice* la *Istoria* lui Petru Maior, carea, prin adevărate mărturisiri a mai multor scriitori vechi, începutul românilor din romani adevăraţi mai mare lumină îl pune. Citează surse greceşti, latine, bizantine: Plutarh, Seneca, Titus Livius, Eunapius, Eutropius, Procopius.în linia lui Petru Maior şi a Şcolii Ardelene. A insistat asupra continuităţii filonului romanic pe tot teritoriul fostei Dacii şi asupra unităţii lingvistice a românilor din nordul şi din sudul Dunării. Prefaţa este una iluministă („luminarea naţiei“, „iscusirea“ ei). În domeniul limbii române este adeptul etimologismului şi latinizării, în linia lui Petru Maior şi a Şcolii Ardelene. A insistat asupra continuităţii filonului romanic pe tot teritoriul fostei Dacii şi asupra unităţii lingvistice a românilor din nordul şi din sudul Dunării.

Aaron, Vasile

(1770, Glogoveţ, lângă Blaj – 1822, Sibiu)

Poet. Greco-catolic. Studii de teologie la Seminarul din Blaj, apoi Dreptul la Cluj. Avocat consistorial al Episcopiei Ortodoxe din Sibiu. Ştia germana, maghiara, latina, italiana. A corespondat cu Veniamin Costache de la Iaşi, relaţia fiind stabilită de Ioan Budai-Deleanu. A tradus şi prelucrat *Der Messias* de Fr. G. Klopstock, cu titlul *Patimile şi moartea Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos,* 1805, fragmente din *Bucolice* şi *Eneida* (rămase în ms.), precum şi *Metamorfoze* de Ovidiu în versuri, cu titlul *Perirea a doi iubiţi, adecă: jalnica întâmplare a lui Piram şi Tisbei, cărora s-au adăugat mai pe urmă nepotrivita iubire a lui Echo şi Narţis,* 1807. A scris poema didactică *Anul cel mănos,* 1820, după modelul *Georgicelor* lui Virgiliu, şi lucrarea juridică originală *Praxisul formurilor bisericeşti,* 1805. A prelucrat în versuri române populare: *Istoria lui Sofronim şi a Haritei cei frumoase, fiicei lui Aristef, mai marelui din Milet,* 1821. Are meritul de a fi introdus în cultura română, prin traduceri, compilaţii şi imitaţii, mari teme ale literaturii clasice, modelându-le astfel încât, în ciuda lipsei de strălucire, să poată fi gustate de omul simplu.

Aaronsohn, Aaron

(1876, Bacău – 1919, Canalul Mânecii)

Om de ştiinţă şi om politic. A plecat din ţară cu părinţii la vârsta de 6 ani, în nou-înfiinţata colonie

Zichron Yaakov din Palestina, atunci parte a Imperiului Otoman. A studiat în Franţa Ştiinţele naturale cu o bursă Rothschild. A alcătuit harta botanică a teritoriului viitorului Israel şi a descoperit pe muntele Hermon specii noi. A înfiinţat o staţiune de ameliorare a soiurilor de plante comestibile, mai ales a grâului sălbatic. Ca om politic, a înfiinţat reţeaua de spionaj Nili, care a funcţionat în favoarea britanicilor în Primul Război Mondial, ceea ce a dus, între altele, la atacul lui Edmund Allenby de la Beersheva contra otomanilor. Lucrări: *Agricultural and botanical explorations in Palestine,* 1910. Un bulevard din Tel Aviv poartă numele său, iar la Zichron Yaakov (colonie formată în principal prin migrare din zona românească şi unde se conservă portul popular şi bucătăria românească), are un muzeu cu obiecte provenite şi din România, Bacău. A murit într-un accident de avion, mergând, la chemarea preşedintelui Weizmann, la Conferinţa de Pace de la Versailles.

Ababii, Ion
(11.02.1944, Ochiul Alb, Basarabia)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină Generală la Institutul de Medicină din Chişinău. Specializare la Institutul de Cercetări Ştiinţifice în domeniul Otorinolaringologiei din Moscova. Profesor, prorector şi rector al Universităţii de Medicină şi Farmacie N. Testemiţanu din Chişinău. A descifrat mecanismele cronicizării afecţiunilor inflamatorii recidivante ale tractului respirator superior şi ale urechii medii şi căile de prevenire a acestui proces. A pus bazele teoretico-practice ale audiologiei în Moldova. Profesor invitat la Moscova, Viena, Washington, Paris, Budapesta, Bucureşti, Varşovia, Kiev. Deţine 17 brevete de invenţie. Lucrări: *Острый стенозирующий ларинготра хеобронхит у детей* (în colaborare); *Stenozele şi defectele laringelui* (1982, în colaborare); *Clinica şi tratamentul otitelor recidivante la copii* (Moscova, 1985, în colaborare); *Sinuzitele recidivante la copii* (1991, în colaborare); *Farmacoterapia în otorinolaringologia pediatrică* (2004, în colaborare); manualul de *Otorinolaringologie* (2000, în colaborare). Distins cu titlul de Om Emerit, Ordinul Prietenia Popoarelor, Ordinul Republicii, cu Marea Medalie de Aur Albert Schweitzer, Medalia de aur P. Erlich, cu Medaliile Robert Koch şi Nikolai Pirogov. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Abern, Martin nume la naştere Martin Abramowitz
(02.12.1898, Iaşi - ?.04.1949, New York)

Om politic. Autodidact. Troţkist ca opţiune politică. A plecat în SUA, la Minesotta, în 1903. A refuzat să lupte în armata americană în Primul Război Mondial. A fost unul dintre fondatorii Partidului Socialist al Americii, Partidului Comunist American (1923), Ligii Comuniste pentru America. Expulzat din mişcarea politică americană pentru continuarea liniei troţkiste (1928), a fondat Partidul Socialist al Muncitorilor Americani (1923), Liga Comunistă pentru America. Nu numai Leon Troțki, ci și adepții lui au fost uciși oriunde se aflau.

Ablov, Anton(ie)
(16.08.1905, Odesa – 18.05.1978, Chişinău)

Savant, specialist în domeniul chimiei anorganice, profesor universitar, fondatorul şcolii ştiinţifice de chimie a Republicii Moldova. În 1923 se înscrie la Facultatea de fizică şi chimie a Universităţii Al. I. Cuza din Iaşi. A activat, temporar, în calitate de inginer cercetător la Asociaţia de prelucrare a ţiţeiului ASTRA Română din Ploieşti (1939–1940). În 1940 revine în Basarabia şi e numit şef al Catedrei de chimie a Institutului Agricol din Chişinău (1941), apoi al celui din Sverdlovsk (Ekaterinburg, 1941–1944). În 1944 îşi susţine, la Universitatea din Kazan, teza de doctor habilitat în chimie (*Despre natura legăturilor şi despre stereochimia compuşilor complecşi*). A fost profesor şi şef al Catedrei de chimie anorganică la Institutul Agricol, Institutul de Medicină, Universitatea de Stat din Chişinău (1945–1959). Este unul dintre organizatorii Facultăţii de chimie a Universităţii şi primul ei decan (1946–1959). Concomitent, participă la fondarea agrochimiei în Moldova. Din 1949 conduce Laboratorul chimico-analitic al Filialei Moldoveneşti a Academiei de Ştiinţe a URSS, fiind totodată şi membru al Consiliului Ştiinţific Specializat al acesteia. Între 1959 şi 1961 a fost director al Institutului de Chimie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Şef al Laboratorului de chimie a compuşilor coordinativi al Institutului de chimie (1959–1978). Din 1965

până în 1975 este director al Institutului de chimie al AȘM. A publicat 762 de lucrări ştiinţifice, inclusiv 2 monografii. În colaborare cu I.B. Bersuker a elaborat, în 1961, prima monografie din URSS dedicată legăturii chimice între combinaţiile coordinative *(Legătura chimică în compuşii complecşi*). Lucrări: *Nomenclatura chimiei neorganice,* 1962; *M.V. Lomonosov şi studiul lui „Cuvânt despre folosul chimiei“* împreună cu D. Batâr, A. Şamşurin, 1962. Membru al Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova (1961) şi preşedinte al Prezidiului ei (1961–1978). Între 1961 şi 1965 a deţinut funcţia de academician-coordonator al Secţiei de ştiinţe naturale şi tehnice. În anul 1983 i s-a decernat post-mortem Premiul de Stat al RSSM în domeniul ştiinţei şi tehnicii.

Abramescu, Niculae
(31.03.1884, Târgovişte – 1947, Cluj)

Matematician. Profesor la Universitatea din Cluj, fondator al Facultăţii de Ştiinţe cu secţiile Matematică, Fizică, Chimie, Ştiinţe Naturale, Geografie a Universităţii Regele Ferdinand. Secţia de Matematică avea Catedrele: Matematici Generale, Mecanică, Teoria Funcţiilor, Analiză, Algebră, Astronomie. A predat geometrie descriptivă. Din 1921 profesor la Universitatea din Bucureşti. A contribuit la organizarea Societăţii de Ştiinţe din Cluj şi a primului Congres Naţional al matematicienilor români (Cluj 1929), care s-a bucurat de participarea lui Vito Volterra, cuvântul inaugural fiind rostit de Gh. Ţiţeica. Cu acest prilej debutează, la Cluj, revista „Mathematica“, al cărei membru fondator este. Colaborează cu peste 150 de matematicieni din toată lumea. În 1941 a fost unul dintre cei 26 de profesori universitari semnatari ai protestului faţă de actul de cedare a Ardealului de Nord alături de Ion Muşlea, D.D. Roşca, Gh. Spacu ş.a. A participat activ în perioada 1941–1943 la funcţionarea Cercului matematic al Societăţii de Ştiinţe din Cluj aflat în refugiu la Timişoara. Contribuţii la analiza matematică şi geometrie.

Abrudan, Dumitru
(29.08.1938, Gepiu, jud. Bihor)

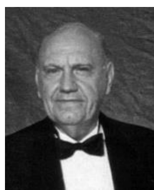
Teolog. Ecumenist. A absolvit Institutul Teologic Universitar din Sibiu. Specializare la Bucureşti şi Ierusalim (Universitatea Ebraică). Profesor la Seminarul teologic din Caransebeş, apoi din Sibiu, Oradea. Preşedinte al ASTRA. Militant pentru ecumenism. Lucrări: *Vechiul Testament în scrierile Fericitului Augustin,* 1963; *Ierusalimul epocii celui de al doilea templu,* 1975; *Cartea Psalmilor în spiritualitatea ortodoxă,* 1985; *Controversa dintre mitropolitul Andrei Şaguna şi Ion Eliade Rădulescu privind traducerea Bibliei,* 1993.

Acterian, Haig
(05.03.1904, Constanţa – 08.08.1943, Kuban, Rusia)

Actor şi regizor. Armean ca etnie. Frate cu Arşavir A. A absolvit Filosofia (coleg cu Mircea Eliade, studentul lui Nae Ionescu) şi Conservatorul de Artă Dramatică (elev al Luciei Sturdza Bulandra) la Bucureşti. Specializare la Berlin şi Roma (pentru cinematografie). Director de scenă la Teatrul Ventura (al Marioarei Ventura), apoi director al Teatrului Naţional (1940–1941). A regizat: *Cuceritorul,* de Bernard Shaw, 1933; *Spioana*, de J. Tepa, 1934. Literatură: *Dialog între închipuiri*, piesă de teatru, 1929; *Agonia,* versuri, 1929; *Roma, Geneva, Paris,* jurnal, 1935. A murit pe front.

Acterian, (Nazaret) Arşavir
(18.09.1907, Constanţa – 17.09.1997, București)

Scriitor. Armean ca etnie, frate cu Haig A. şi soţul Mariettei Sadova. Coleg de liceu, la Spiru Haret, cu Barbu Brezianu şi Constantin Noica. A absolvit Dreptul la Bucureşti. Legionar, a activat clandestin în perioada 1946–1949. A făcut închisoare la Jilava, Aiud şi Canal (1949–1953, 1959–1964), a doua oară pentru răspândirea lucrărilor lui Emil Cioran şi Mircea Eliade aduse clandestin de soţia sa din străinătate. După eliberare a lucrat ca funcţionar la Institutul de Hematologie. După 1989 a fost repus în circulaţie culturală de Editura Humanitas și Institutul European. Lucrări: *Păţanii din viaţa oamenilor mari*, 1937; *Jurnalul unui pseudo-filosof*, 1992; *Privilegiaţi şi năpăstuiţi*, 1992; *Jurnal în căutarea lui Dumnezeu*, 1994; *Cum am devenit creştin,* 1994; *Despre Mirare*, 1996; *Portrete şi trei amintiri de puşcăriaş*, 1996; *Neliniştile lui Nastratin*, 2000; *Amintiri despre Nicolae Steinhardt*, 2002; *Cioran, Eliade, Ionesco*, 2003; *Corabia nebunilor*, 2006; *Jurnal*, *1929–1990*, 2008.

Adamache, Ion (Ionel)
(09.08.1923, Tulcea – 25.11.1998, Calgary, Canada)

Inginer, inventator. A absolvit în 1947 Facultatea de Mine şi Metalurgie la Bucureşti cu Magna Cum Laude. A lucrat la ASTRA Română (Societate petroliferă româno-ame- ricană, 1947–1951), la Institutul de Cercetări petrolifere din Câmpina (1951–1968), şi-a susţinut doctoratul (1966) şi a devenit director adjunct ştiinţific al Institutului din Câmpina, consilier ştiinţific al Departamentului de Petrol al Consiliului Naţional al Cercetării Ştiinţifice (CNCS), unde intră în contradicţie cu părerile Elenei Ceauşescu. Pleacă la Schela Bolintin. A devenit apoi profesor la Centrul de Perfecţionare a Inginerilor şi Tehnicienilor din Ministerul Petrolului. Angajat prin concurs organizat de Libia la Bucureşti, a lucrat ca Reservoir Enineering Manager la Compania Naţională de Petrol a Libiei (1974–1976). Acolo fiind, a cerut azil politic în Canada, al cărei cetăţean a devenit în 1981. A lucrat la Aquitaine Canada şi succesoarele acesteia, Canterra şi Husky, ca Reservoir Engineering Manager, Completion Manager şi Research and Development Manager. În 1993 şi-a înfiinţat propria companie, acordând consultanţă în domeniul extracţiei petrolului pentru Libia, Franţa, Italia, China, Venezuela, Ungaria, Mexic, URSS, Iugoslavia, SUA, Canada. Deţine 25 de patente pentru invenţii, care toate se aplică de către companiile unde a lucrat. Menţionăm: metodă pentru extragerea petrolului prin injectare de apă sărată în zăcământ; purificare cu sulfuri; tehnologia puţurilor orizontale (membru fondator al Societăţii pentru Puţuri Orizontale din Canada), producţia de gaz acid. Profesor invitat în China pentru aceste tehnologii. Lucrări: *Pompe de producţie*; peste 70 de articole în reviste de specialitate. Membru al Asociaţiei Inginerilor şi a geologilor din Alberta (AP- PEGA), membru al Canadian Institute of Mining, Metallurgy and Petroleum (CIM), membru al Canadian Centre for Mineral and Energy Technology (CANMET), mem- bru al Societăţii Internaţionale a Inginerilor din Petrol din SUA. Premii: Frank Spragins Award ca recunoştinţă pentru integritatea şi expertiza sa inginerească; CANMET Technology Transfer Award în 1992 pentru contribuţia excepţională la industria fosiliferă din Canada; Fellowship Award, 1993 pentru contribuţiile sale la industria petrolului şi mineritului din Canada. A fondat Secţia Română a Societăţii Petrolului şi a înscris în ea peste 100 de petrolişti români, organizând 10 conferinţe SPE/CIM. 6 burse anuale care-i poartă numele au fost instituite de soţia sa Ana Adamache, pentru şcolarizarea copiilor români din Canada.

Adamachi, Vasile
(01.01..1818, Orhei, Basarabia –08.03.1892, Iaşi)

Filantrop. Mama era din familia Bantaș, Vaslui, ca și a lui Dimitrie Cantemir și Ion Neculce. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Universitatea din Iaşi. Specializare la Paris. Mare proprietar de pământuri. Preocupat de arheologie, istorie, biologie, dezvoltarea agriculturii şi, mai presus de orice, de formarea elitelor intelectuale în Moldova, a finanţat burse de studii în capitalele Europei, mai ales la Paris, unde se specializase el însuşi. În preajma Războiului de Independență și-a donat o parte din case pentru a se face școli primare. A lăsat întreaga avere (două milioane şi jumătate de lei în aur) Academiei Române, încă de la începuturile ei ca instituţie (1892), spre a fi folosită pentru afirmarea şi susţinerea valorilor româneşti. De bursa Adamachi au beneficiat Petru Poni, Grigore Cobălcescu şi mulţi alţii. Un grup şcolar din Iaşi, străzi și pieţe din mai multe orașe, o fermă horticolă precum și un Premiu al Academiei Române îi poartă numele. Și-a donat biblioteca Universității din Iași (dicționare, manuale, cronici, cărți de astronomie, fizică, chimie, texte medicale). A apărut la Iaşi revista „Vasile Adamachi“, unde se publicau articole ştiinţifice (matematică, chimie, biologie, agricultură).

Adamescu, Gheorghe
(23.07.1869, Bucureşti – 04.04.1942, Bucureşti)

Istoric literar şi bibliograf. A studiat filologia la Geneva şi Paris. A făcut parte din Comitetul de redacţie al revistei „Albina“. Lucrări: *Luptele pentru naţionalitate ale românilor de peste munţi: 1848–1849* (1892); *Noţiuni de istoria limbei şi literaturii româneşti* (1894); *Istoria literaturii române (*1914)*; Contribuţii la bibliografia românească* (3 vol., 1921–1928). A elaborat împreună cu I.-A. Candrea *Dicţionarul enciclopedic ilustrat CARTEA ROMÂNEASCĂ*, scriind partea istorico-geografică. Membru corespondent al Academiei Române (din 1921).

Adameşteanu, Dinu
(25.04.1913, Toporu, jud. Giurgiu – 21.01.2004, Policoro, Italia)

Arheolog italian (plecat din ţară în 1939) de origine română. Frate cu Ion A. şi unchiul Gabrielei A. A lucrat în siturile de la Heraclea (colonie a Magnei Grecia pe ţărmul Mării Ionice), Histria (colonie a Miletului pe ţărmul Pontului Euxin), Siracusa şi Lentini. Fondator şi inspector al Superintendenţei din Agrigento (Lucania antică, 1955) şi al Superintendenţei pentru antichităţi din regiunea Basilicata. A proiectat Muzeul din Metaponto. Lucrări*: Monte Saraceno ed il problema della penetrazione rodio-cretese nella Sicilia meridionale*, 1956; *La Basilicata antiqua. Storia e monumenti* (1974). Premiul Feltrinelli pentru arheologie (1973). Medalia de Aur a Republicii Italiene pentru merite culturale şi artistice, 1980.

Adameşteanu, Gabriela
(01.04.1942, Piteşti)

Scriitoare. Redactor-şef al publicaţiei „22“ (din 1991), preşedintă a PEN-Clubului român. Fiica lui Ion A. Membră a Alianţei Civice, a primit în 2002 grantul Helman Hamett, administrat de Human Rights Watch. Lucrări: *Drumul egal al fiecărei zile*, roman, 1975; *Dăruieşte-ţi o zi de vacanţă,* nuvele, 1979; *Dimineaţa pierdută*, roman, 1983; *Vară-primăvară*, nuvele, 1989; *Obsesia politicii*, interviuri, 1995; *Cele două Românii*, publicistică, 2000; *Intâlnirea*, roman, 2003. Scriitoare cu deschidere către social şi evoluţia contemporană a fenomenului politic românesc, transcrie în literatura ei nemulţumiri şi propune soluţii proprii pentru aceste zone.

Adameşteanu, Ion
(15.02.1911, Toporu, jud. Giurgiu – 15.11.1976, Bucureşti)

Medic veterinar. A absolvit Facultatea de Medicină Veterinară la Bucureşti. Profesor la Facultăţile de Medicină Veterinară din Bucureşti şi Cluj. Considerat unul dintre creatorii şcolii româneşti de patologie veterinară. Lucrări: *Osteodistrofia animalelor domestice* (1951); *Terapia prin ţesături conservate în medicina veterinară* (1952); *Patologia medicală a animalelor domestice* (2 vol., 1955–1957); *Semiologia medicală veterinară (1959); Implantoterapia cu os în patologie (1969); Urgenţe în medicina veterinară (1973); Iatropatiile în medicina veterinară (1974), Premiul Academiei Române; Tehnopatii la animalele domestice (1975).* Membru corespondent al Academiei Regale de Medicină din Belgia şi membru al Academiei de Ştiinţe din New York.

Aderca, Felix *nume la naştere* Zelicu Froim Adercu
(26.03.1891, Puieşti, jud. Vaslui – 12.12.1962, Bucureşti)

Scriitor. După absolvirea liceului se angajează funcţionar la Ministerul Muncii. După 1944 a fost director al Direcţiei învăţământului artistic din Ministerul Cultelor. Volum de debut: *Naţionalism? Libertatea de a ucide*, 1910, prefaţat de C. Rădulescu-Motru. Teoretician al modernismului, avangardismului şi experimentalismului: *Mic tratat de estetică sau lumea văzută estetic*, 1929. A scris şi versuri simboliste: *Motive şi simfonii*, 1910; *Stihuri venerice*, 1912. Romane: *Domnişoara din strada Neptun*, 1921; *Aventurile domnului Ionel Lăcustă Termidor*, 1932; *Oraşele înecate*, 1937; *Revolte*, 1945. A lăsat interviuri strânse în volumul *Mărturia unei generaţii*, 1929. A avut una dintre cele mai timpurii reacţii la ascendenţa dreptei româneşti, mai ales a aceleia pronaziste. Avangardist moderat, a lăsat în plan literar un mesaj care ilustrează deopo- trivă influenţa modelelor literare româneşti ale momentului, pe o gamă care merge de la Ionel Teodoreanu la Mircea Eliade, şi apartenenţa declarată la lumea evreiască, cu vechi tradiţii culturale în spaţiul românesc.

Adler, Oswald
(24.07.1912, Békécsaba, Ungaria – 2005, Tel Aviv)

Gravor şi pictor. A absolvit Gimnaziul Honterus la Braşov. A studiat cu Gustav Kollar la Braşov. Ofiţer al armatei austro-ungare. A venit la Bucureşti în 1934. A plecat la Londra în 1938 din cauza ascensiunii dreptei şi a revenit la Bucureşti în 1945. S-a stabilit la Tel Aviv în 1960, apoi s-a specializat la Academia de Artă din Viena şi Şcoala de Artă din Londra. A făcut grafică publicitară, afişe şi timbre. Profesor la Şcoala de Artă din Bat Yam, Israel. A realizat machetele timbrelor din Israel, Malta, Congo, Republica Centrafricană, Ciad, Burundi, Volta Superioară, Haiti. Membru al London Sketch Club din Londra şi al Asociaţiei Artiştilor din Israel.

Adoc, Gabriela Manole *nume la naştere* Gabriela Manole
(14.11.1929, Pleșani – 20.07.2002, Bucureşti)

Sculptoriţă. Provine dintr-o familie de preoţi bucovineni. Soţia lui Gheorghe A. A fost eleva lui Corneliu Baba şi Ion Irimescu. A debutat în 1966 cu statuia *Pescăruşii* (7 m, oţel inoxidabil, semnat cu pseudonimul Ada Geo), amplasată în parcul Herăstrău din Bucureşti. A realizat bustul lui *Nicolae Iorga*, aflat la Iaşi, în faţa bisericii Sf. Nicolae de pe Copou, ctitorită de Iorga şi pictată de Corneliu Baba. Devenită celebră odată cu statuia *Independenţei,* aflată la Iaşi, 17 m, (dintre care 6 soclul din travertin şi 11 statuia din bronz), dezvelită în 1980. Basoreliefurile laterale aparţin lui Gheorghe A.

Adoc, Gheorghe
(22.02.1926, Socodor, jud. Arad)

Pictor. Soţul Gabrielei A. A absolvit Institutul de Arte Plastice la Bucureşti, ca elev al lui Jean Alex. Steriadi şi M. H. Maxy. Lucrări: basoreliefurile laterale ale statuii *Independenţei* de la Iaşi, trei în stânga (*Chemarea poporului la arme, Cucerirea redutei Plevna* şi *Capitularea armatei turceşti*), trei în dreapta (*Proclamarea Independenţei, Trecerea Dunării şi Marea biruinţă a drapelelor româneşti*), precum şi textul: *„Independenţa – suma vieţii noastre istorice. M. Eminescu“*; busturile lui Onisifor Ghibu şi Gheorghe Pituţ; busturile lui Mihai Viteazul, Nicolae Bălcescu şi Alexandru Ioan Cuza, expuse în capitalele statelor Argentina, Chile, Columbia. Medalionul Dimitrie Cantemir pe clădirea Ambasadei Moldovei medievale la Istanbul îi aparţine.

Adrian, Gheorghe *nume la naştere* Gheorghe Andreescu
(1821, Moldova – 15.10.1889, Bucureşti)

General. A urmat Şcoala Militară la Bucureşti şi Şcoala Militară de Ofiţeri la Iaşi, Şcoala de Stat Major la Paris. A fost ministru de Război al Moldovei (1859–1861) şi al Ţării Româneşti (1860–1861), unificând structurile primei armate române de după Mica Unire. A luptat şi în Transilvania, la 1848, în oastea lui Avram Iancu. A creat şcolile militare de infanterie, cavalerie şi geniu. Lucrări: *Idee răpide despre răsbelul de partizani, urmată de instrucţiuni asupra serviciului în campanie şi de manual de fortificaţiune pasageră* (1853). Membru de onoare al Academiei Române (1875).

Afanasiu, Gavril *nume la naştere* Athanasiu
(1879, Chişinău – 30.11.1946, Chişinău)

Bariton. A studiat muzica la Chişinău cu Berezovski, apoi la Petersburg cu Antonio Cotogni, care l-a chemat şi la clasa lui de la Academia Santa Cecilia din Roma. A avut o carieră strălucită în Europa (Pezaro, Livorno, Spoleto, Orvieto, Mirandelo, Gustelo, Parma, Genova, Nisa, în Germania, Spania şi în Brazilia). În Rusia a cântat pe scena Teatrului Mariinskii din Petersburg şi la Bolşoi Teatr din Moscova (alături de Feodor Șaliapin). Între 1932 şi 1936 activează la Bucureşti, la Conservatorul privat Egizio Massini. Revine la Chişinău la Conservatorul de Stat. A avut printre elevi pe Maria Cebotari, Elena Bocşan, Tamara Ciobanu, Nicolae Arnăut ş.a.

Agarici, Horia
(06.04.1911, Lausanne, Elveţia – 13.07.1982, Constanţa)

Comandor aviator. (Cea mai mare răspândire din Europa o are acest nume în Veneto-Friuli, Italia. Lausanne e o zonă locuită din Paleolitic, dar prima atestare documentară este din perioada celţilor, cuceriţi apoi de romani.) A crescut la Iaşi, a făcut şcoala la Piteşti şi Braşov şi, după un an de Politehnică la Timişoara, s-a înscris la Şcoala pentru Ofiţeri de Aviaţie din Bucureşti pe care a absolvit-o în 1933. A pregătit elevii flotilei de aviaţie de la Buzău şi i-a condus în operaţiunile celui de-al Doilea Război Mondial. În 1941 a apărat cerul Basarabiei contra sovieticilor. Promovat căpitan de escadră în 1942, a condus escadrele 52 şi 58. În timpul primului raid american deasupra României a pilotat avionul de producţie românească IAR-80C nr. 381. Este considerat astăzi erou, dar, pentru că a luptat contra sovieticilor (circula un cântec: „Agarici, Agarici, care-mpuşcă bolşevici”), a avut de suferit în perioada socialistă a României, neputând să-şi mai exercite meseria.

Agârbiceanu, Ion
(12.09.1882, Cenade, jud. Alba – 28.05.1963, Cluj)

Prozator. A frecventat cu întreruperi Seminarul teologic al Universităţii din Budapesta. Apoi, ca bursier, a studiat, tot la Budapesta, filologia clasică şi istoria. A fost, pe rând, funcţionar al Mitropoliei din Blaj, preot, publicist la Cluj, Sibiu, iarăşi la Cluj. După Ioan Slavici a marcat al doilea mare moment de afirmare a prozei ardeleneşti. La început romantic: *De la ţară*, 1905, a evoluat spre realismul dur*:* *Fefeleaga*, 1906. A scris nu- vele: *Două iubiri*, *În întuneric*, 1910, romane: *Arhanghelii*, 1914; *Legea trupului*, 1926; *Legea minţii. Povestea unei vieţi*, 1927; *File din cartea naturii*, 1959, în care analiza psihologică şi descrierile de natură sunt remarcabile. A de- venit membru al Academiei RPR în 1955.

Agârbiceanu, Ion I.
(06.01.1907, Bucium, jud. Alba Iulia – 09.03.1971, Cluj)

Inginer atomist. Fiul lui Ion A. A absolvit Institutul Electrotehnic din Bucureşti şi Facultatea de Ştiinţe din Paris, devenind doctor cu teza *Recherches sur le spectre de fluorescence et d'absorption des vapeurs de iodine*. Profesor și şef de Catedră la Institutul de petrol şi gaze. Şef al Secţiei de radiaţii şi plasmă la Institutul de Fizică Atomică, a condus echipa care a realizat primul laser cu gaz (heliu-neon) din România. Lucrări: *Polarizarea parţială a luminii prin emisie* (1951), *Polarizarea fluorescenţei* (1951), *Lumina polarizată* (1956), *Contribution à l'étude des lasers aux gas* (1963). Membru corespondent al Academiei Române (1963), reprezentant al României la International Union of Pure and Applied Physic şi la European Grup of Atomic Spectroscopy.

Al.-George, Sergiu
(13.09.1922, Târgu Mureş – 09.11.1981, Bucureşti)

Orientalist. Basarabean după mamă şi transilvănean după tată. A absolvit Medicina (1949) la Bucureşti. Arestat în grupul Marietta Sadova, Noica, Pillat. A făcut închisoare (1958–1964) pentru difuzarea unor texte de Mircea Eliade, Emil Cioran. A scris lucrări de orientalistică: *Filosofia indiană în texte*, 1971; *Arhaic şi universal*, 1971; *Limbă şi gândire în cultura indiană*, l976*;* traduceri care atestă întinderea cunoştinţelor sale în domeniu.

Albitzky, Vladimir
(16.06.1892, Chişinău – 15.06.1952, Simeiz, Rusia)

Astronom. Fiu de preot. A absolvit Facultatea de Fizică, secţia Astronomie, a Universităţii din Moscova (1916). A lucrat la Observatorul astronomic din Odesa (1916–1921) şi la Observatorul astronomic din Simeiz până la sfârşitul vieţii. Contribuţii la studiul planetelor mici şi al vitezelor radiale ale stelelor (a stabilit viteza pentru 800 de stele din galaxia noastră, Calea Lactee). A descoperit 8 plane-te noi. Lucrări: *On some modifications of the classical method of investigation of the periodic error of micrometrical screen*, 1928; *Nine new variable stars*, 1929; *List of some spectroscopic binaries, discovered at Simeis with 40 reflecting telescope*, 1932; *Radial velocities of 114 stars*, 1941. A descoperit mai multe planete mici. Un asteroid poartă numele lui.

Albulescu, Mircea *nume la naştere* Iorgu V. Albulescu
(04.10.1934, București - 08.04.2016, București)

Actor. A absolvit Școala medie de Arhitectură în 1952 și Institutul de Artă Teatrală în 1956, avându-i ca profesori pe Aura Buzescu, Beate Fredanov, Ion Șahighian, A. Pop-Marţian, Sandina Stan, Ion Cojar. A fost actor la Teatrul Municipal Bucureşti (director Lucia Sturdza Bulandra) până în 1969, la Teatrul de Comedie (1965–1974) şi la Teatrul Naţional (1974–2004), Teatrul Bulandra (din 2004). A făcut roluri din Giraudoux, Shakespeare, Cehov, Bernard Shaw, Simonov, Eschil, Camil Petrescu, Mircea Eliade, Lev Tolstoi, Umberto Eco ş.a. A început să facă şi roluri de film din 1949: *Pasărea furtunii, Dacii, Puterea şi adevărul, Actorul şi sălbaticii, Înghiţitorul de săbii, Cel mai iubit dintre pământeni, Craii de Curtea-Veche;* a avut numeroase roluri la radiodifuziune şi televiziune. Din 1985 profesor la Academia de Teatru și Film. A publicat şi literatură: versuri: *Vizite*, 1985; *Pajura singurătăţii,* 1994; *Clanţe*, 2006 şi proză scurtă: *Bilete de favoare*, 1996; *Baraka*, 1999; *Fluture în lesă de aur*, 2002. A fost distins, pentru

întreaga sa carieră, cu Premiul pentru Excelenţă al Centrului Naţional al Cinematografiei, Premiul Naţional pentru întreaga activitate artistică acordat de Ministerul Culturii şi Cultelor.

Alcalay, Leon
(1847, Bucureşti – 1920, Bucureşti)

Editor şi librar. Familie de evrei sefarzi. Fiul (n. 1897) și nepotul (n.1904) s-au numit de asemenea Leon. Ultimul a murit la Auschwitz (1942). Apartenenţi ai acestei familii au trăit şi în Serbia şi s-au implicat în lupta antifascistă condusă de Iosip Broz Tito. A întemeiat la Bucureşti Editurile Librăriei Leon Alcalay şi Librăria Universala Alcalay. Colecţia Biblioteca pentru Toţi a fost tipărită la această editură cu începere din 1899 şi acolo au apărut primele cataloage ale colecţiei şi primul sistem de catalogare de editură din România. O editură a Librăriilor Alcalay, cu numele Universala Alcalay, a funcţionat în perioada 1897-1937.

Alcaz, Vasile
(28.01.1948, Doroţcaia, Republica Moldova)

Seismolog. A absolvit Geofizica şi Geologia la Universitatea Lomonosov din Moscova. Director la Institutul de Geofizică şi Geologie al AŞM din Chişinău. Contribuţii la cercetarea proprietăţilor seismice ale solurilor, efectul seismic la suprafaţa pământului, metode de apreciere a pericolului şi riscului seismic, zonarea şi microzonarea seismică a teritoriului Republicii Moldova. Lucrări: *Influence of Local Soil Conditions on Earthquake Motion in the Territory of Moldova Republic,* în volumul *Vrancea Earthquakers: Tectonics, Hazard and Risk Mitigation,* 1999; *Behavior During Strong Vrancea Earthquakes of Vulnerable Buildings in Republic of Moldova. Earthquake Hazard and Countermeasures for Existing Fragile Buildings,* Bucureşti, 2001, în colaborare; *Project of Seismic Risk Estimation and Disaster Mitigation of Kishinev City,* 2002, în colaborare. Distins cu Medalia Academiei Internaţionale de Tehnologie și Sociologie: Onoare, Glorie, Muncă. Membru al Asociaţiei Internaţionale Micşorarea Consecinţei Catastrofelor Naturale, membru al Asociaţiei Mondiale a Geofizicienilor.

Aldea-Teodorovici, Doina
nume la naştere Doina Marin
(15.11.1958, Chişinău – 30.10.1992, Coşereni, România)

Interpretă de muzică uşoară. Soţia lui Ion A.-T. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii din Chişinău, apoi Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Chişinău. A realizat scenografii pentru formaţia de dansuri populare Moldoveneasca, dînd spectacole în Rusia, Germania, Mongolia, Algeria, Iugoslavia, România. Artistă emerită din Republica Moldova. A murit într-un tragic accident împreună cu soţul. Ordinul Republicii Moldova post-mortem.

Aldea-Teodorovici, Ion
(07.04.1954, Leova, Republica Moldova – 30.10.1992, Coşereni, România)

Compozitor şi interpret. A studiat la şcolile de muzică din Chişinău şi Tiraspol, apoi a studiat compoziţia şi pedagogia la Conservatorul G. Musicescu din Chişinău. Regizor artistic la Teatrul Mihai Eminescu din Chişinău. S-a lansat împreună cu soţia sa, interpretând duete pe versuri de Gr. Vieru. A scris peste 300 de cântece, repertoriu susţinut în Republica Moldova şi România. A murit într-un tragic accident, împreună cu soţia. Artist Emerit al Moldovei.

Aldulescu, Radu
(17.09.1922, Piteasca, jud. Ilfov – 19.03.2006, Nisa, Franţa)

Violoncelist. Bunicii săi au fost violoncelistul Dumitru Dinicu şi flautistul Petre Elenescu. A absolvit Conservatorul de Muzică din Bucureşti şi la 18 ani a devenit violoncelist în Orchestra Operei din Bucureşti. A debutat ca solist în 1943 şi s-a dedicat mai ales muzicii de cameră, formând un trio împreună cu pianistul Valentin Gheorghiu şi violonistul Ştefan Gheorghiu. A emigrat în Italia în 1969 şi a primit cetăţenie italiană. A predat violoncelul la Barcelona, Paris, Maastricht, Basel şi a fost profesor până în 1981 la Roma. A susţinut numeroase concerte, din repertoriul său făcând parte Joseph Haydn, Luigi Boccherini, Antonin Dvorák, Hindemith, Debussy, Kodaly, Șostakovici. A făcut parte din juriul Concursului European de violoncel dotat cu Premiul Arturo Bonucci. A avut elevi deveniţi celebri: Paulo Gaio Lima, Ulf Tischbirck, Gemma Serpenti, Mariet

van Dijk. În 1951 a devenit artist emerit, în 1967 a primit la Londra Premiul Cohen pentru cel mai bun interpret al anului. Din 1985 a fost directorul Festivalurilor muzicale de la Costa Brava, Spania.

Alecsandri, Ioan
(30.12.1826, Bacău – 15.05.1884, Paris)
Diplomat militar, prozator și traducător.

Fratele mai mic al lui Vasile A. Aromân după mamă (Cozoni). Unionist, prieten cu Nicolae Bălcescu şi Costache Negri. Agent diplomatic al României, trimis de Al. I. Cuza la Paris şi Londra. A scris *Odă la Unirea românilor* (postum, 1885), *Dor de morţi*, nuvelă, 1883, a tradus din C. Flammarion – *Considerări asupra cauzelor mărirei şi decăderei romanilor*, 1884.

Alecsandri, Vasile
(21.07.1821 sau 1818, Bacău – 22.08.1890, Mirceşti)

Scriitor. Frate cu Ioan A. Român macedonean după mamă(Cozoni din Cozani. La noi a dat Cojani. În Gorj, parte a Valahiei Vechi, există localităţi cu acest nume.) După studiile la Pensionul francez al lui Victor Cuénim de la Iaşi, şi-a trecut bacalaureatul la Paris (1835). Tot acolo s-a înscris pe rând la Chimie şi Medicină, fără a absolvi ceva. După o şedere de patru ani la Paris (1834–1838), a călătorit în Italia, Germania, Anglia, Spania (aici în compania lui Prosper Merimée), Austria, Crimeea, Turcia, Grecia (împreună cu Elena şi Costache Negri, şi ei cu ascendent aromânesc), insulele Ionice, Africa de Nord, iar în ţară prin Munţii Moldovei şi staţiunile moldoveneşti. A deţinut diverse funcţii (comis, spătar, postelnic, vornic (1859), după Unire ambasador la Paris, ministru de Externe. Ca ambasador la Paris l-a ajutat pe Fr. Mistral cu onomastica și toponimia românească, pentru a putea compara toate limbile romanice în monumentalul său dicționar, *Lou Tresor dóu Félibrige*, care i-a adus Premul Nobel. A fost paşoptist şi unionist. A publicat în „Foaie pentru minte, inimă şi literatură“ *Hora Ardealului*, la 14 iunie 1848, dată devenită aniversare UNESCO (din 1998). Poezia sa celebrează unitatea spirituală a tuturor românilor. Premiat la Montpellier, la propunerea lui Mistral, de către Juriul Felibrilor, la concursul Societăţii Limbilor Romanice, pentru *Cântecul Gintei Latine*, 1878 şi apoi, la propunerea lui Ion Ghica, premiat în 1881 cu Marele Premiu al Academiei Române pentru drama Despot Vodă, 1879. A fost un deschizător de drumuri pentru literatura română. A cules, în stil romantic, folclor: P*oezii populare ale românilor*, 1866 şi l-a făcut cunoscut peste hotare. Ca poet a fost influenţat de motivele populare: *Doine*, 1840–1862; *Lăcrămioare*, 1845–1847; *Suvenire*, 1853; *Mărgăritărele*, 1852–1862; *Pasteluri*, 1867–1869; de cele istorice: *Legende*, 1864–1875; *Ostaşii noştri*, 1877–1878. Ca director al Teatrului Naţional din Iaşi, alături de Mihail Kogălniceanu şi Iacob Negruzzi(1840), a promovat dramaturgia originală, scriind el însuşi comedii: *Iorgu de la Sadagura sau Nepotu-i salba dracului*, 1844; *Păcală şi Tândală,* 1857; *Chiriţa în Iaşi sau Două fete ş-o neneacă*, 1850; *Chiriţa în provincie,* 1852; *Fântâna Blanduziei*, 1883; feerii: *Sânziana şi Pepelea*, 1880. Multe dintre comedii sunt prelucrări şi adaptări după Molière, J. Fr. Regnard, Eugène Labiche, Eugène Scribe, A. Rolland, Jules Sandeau, E.A. Duvert ş.a. Dramele stau sub semnul romantic (cele istorice) sau clasic: *Horaţiu, Ovidiu.* A scris proză de factură realistă: Iaşii în 1844, Balta Albă, *Istoria unui galbân ş-a unei parale* ş.a. şi memorii de călătorie: *Jurnal de călătorie în Italia*, 1847; *Călătorie în Africa* ş.a. A desfăşurat o bogată activitate de animator cultural, colaborând la cele mai diverse publicaţii: „Albina românească“, „Dacia literară“, „Steaua Dunării“, „Revista română“, „Convorbiri literare“, „Columna lui Traian“, „Revista contimporană“, „Literatorul“ ş.a. A lăsat un foarte bogat epistolar şi o notabilă *Grammaire de la langue roumaine,* 1863, unde susţinea principiul fonetic în ortografie și vădea cunoașterea dicționarului lui Mistral. I s-au tradus lucrări încă din timpul vieţii în franceză (1853) şi engleză (1854, traducător E.C. Crenville Murray). Spirit atent la schimbarea vremurilor, con- structiv în registrul instituţional, a reacţionat în spaţiul creaţiei, deşi uneori decorativ şi superficial, la dramele neamului. Ca scriitor face trecerea de la literatura premodernă la cea modernă. Membru fondator al Academiei Române (1867). Junimist, considerat de Titu maiorescu un spiritus rector.

Aleksandrović, Bojan *nume la naştere* Boian Alexandrovici
(05.01.1977, Negotin, Timoc)

Părinte spiritual al românilor de rit ortodox din Valea Timocului. Protoiereu, ctitor de biserici româneşti şi promotor cultural în Serbia de Răsărit. A absolvit Facultatea de Teologie ortodoxă la Belgrad. Hirotonisit

ipodiacon în 2003 la Catedrala Bisericii Ortodoxe Române din Vârşeţ. În 2005 a fost hi- rotonisit diacon la Mănăstirea Prislop, iar la Schitul Retezat a fost hirotonisit preot paroh al Bisericii Ortodoxe Române din Mălainiţa, al cărei ctitor este. P.S.S. Daniil Stoenescu Partoşanu, episcopul vicar al românilor ortodocşi din Serbia, l-a hirotonisit protoiereu iconom stavrofor al Protopopiatului Bisericii Ortodoxe Române din Dacia Ripensis. A înfiinţat Asociaţia pentru Cultură a Rumânilor din Sârbie numită Rumâni Ortodocşi, cu sediul la Mălainiţa, unde, în 2008 a pus şi temeliile unei noi Biserici Ortodoxe Române cu Hramul Sfântul Niceta de Remesiana. În anul 2008 preşedintele României l-a distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor.

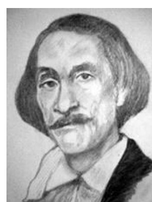
Alessandrescu, Alfred
(02.08.1893, Bucureşti – 18.02.1959, Bucureşti)

Compozitor, dirijor, pianist. A absolvit Conservatorul din Bucureşti ca elev al lui Alfonso Castaldi şi D. G. Kiriac. S-a perfecţionat la Paris cu Auguste Sérieux, Vincent d'Indy. A lucrat la Filarmonica Bucureşti (1920–1940), a fost dirijorul orchestrei Operei din Bucureşti (1921–1959), director muzical la Radiodifuziunea Română (1938, 1945–1947). Ca dirijor şi pianist a concertat alături de: George Enescu, Jaques Thibaud, Arthur Rubinstein, Claudio Arrau, Sviatoslav Richter, Nathan Milstein ş.a. Maestru Emerit al Artei (1954). Compoziţii: *Didona*, poem simfonic după *Eneida* de Virgiliu, 1911; *Fantezie pentru orchestra mare*, muzică de cameră, 1913; *Pièce pour quatour à cordes*, 1921 ş.a.

Alexandra, Liana
V. Liana Alexandra

Alexandresco, Dimitrie
(04.10.185 0, Iaşi – 1925, Iași)

Jurist. A absolvit şcoala primară la Lvov, liceul, Literele și Dreptul la Paris, a funcţi-onat la Tribunalul Iaşi până în 1880, apoi s-a înscris în baroul local, fiind avocat până în 1899. A fost apoi profesor de Drept Civil la Universitatea din Iaşi. A publicat la revista „Dreptul" studii de legislaţie comparată (românească şi europeană, mai ales franceză), a comentat *Codul Civil* intrat în vigoare în 1885. Scrieri: *Explicaţiune teoretică şi practică a dreptului civil român în comparaţiune cu legile vechi şi cu principalele legislaţiuni străine, 15* vol., 1886–1925; tratatul *Dreptul vechi şi modern al României*, 1897; *Principiile Dreptului civil, cuprinzând doctrina şi jurisprudenţa până la zi,* 4 vol., 1926 (postum). Se cunoştea cu Vasile Conta şi A.D. Xenopol şi a frecventat Junimea.

Alexandrescu, Grigore
(22.02.1810, Târgovişte – 25.11.1885, Bucureşti)

Poet. Origini aromâneşti după mamă. A învăţat greaca modernă încă din copilărie, împreună cu Vasile Cârlova, de la dascălul Rafail. A studiat la Bucureşti la clasa de literatură a profesorului J. A. Vaillant (1831), unde a fost coleg cu Ion Ghica, apoi la colegiul Sf. Sava (profesori: Eufrosin Poteca, Petrache Poenaru). Posesor al unei boga- te culturi clasice, a debutat ca poet la „Curierul românesc" al lui Heliade Rădulescu, în 1832. A fost paşoptist moderat şi unionist. Spirit reflexiv şi lucid, a consacrat în literatura română elegia, epistola, satira, meditaţia şi fabula, în lirica erotică a fost influenţat de Lamartine. Principalele volume de versuri: *Poezii*, 1838; *Suvenire şi impresii, epistole şi fabule*, 1847; *Meditaţii, elegii, epistole, satire şi fabule*, 1863. A tradus din Florian (Eliezer şi Neftali, 1832), Tasso (primele trei cânturi din *Ierusalimul liberat*, 1882) ş.a. A scris proză: *Memorial de călătorie*, 1863.

Alexandrescu, Sică
(1896, Bucureşti – 14.08.1973, Cannes)

Regizor. Fiul actorului Vasile Alexandrescu de la Teatrul Naţional din Bucureşti. După liceul absolvit la Sf. Sava a fost regizor de culise la Naţional, unde lucrează la Patima roşie a lui Mihail Sorbul, piesă în care va debuta Elvira Popescu. A funcţionat ca director de scenă al Naţionalului din Cluj, al Teatrului de Comedie din Bucureşti, iar din 1947 regizor al Naţionalului bucureştean. A avut succes cu piese de I.L. Caragiale, Goldoni, Molière. Spre finalul carierei a preluat și conducerea Teatrului din Braşov, care-i poartă numele din 1994. Regie de teatru: I.L. Caragiale: *Conu' Leonida faţă cu reacţiunea, D-ale carnavalului, O noapte furtunoasă*, N. Gogol – *Revizorul*. Regie

de film: *O scrisoare pierdută, Bădăranii.* Distins cu titlul de Maestru Emerit al Artei din RSR.

Alexandrescu, Sorin
(18.08.1937, Bucureşti)

Specialist în teorie şi stilistică literară. A absolvit Facultatea de Filologie din Bucureşti, unde a şi rămas cadru didactic la Catedra de Literatură Comparată. În 1969 a plecat la Amsterdam, ca lector la Universitate şi nu s-a mai întors. Fondator al Asociaţiei Olandeze de Semiotică, al Institutului Olandez de Cercetări de Semiotică, Filosofie şi Arte. A condus revista „Internaţional Journal of Romanian Studies" (1976–1989). A scris o monografie despre William Faulkner, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1969. Alături de Gellu Ionescu a scos ediţia de *Opere* – Tudor Vianu. Alături de specialişti precum Roland Barthes şi Claude Brémond a publicat *Analyse structurelle des personnages et conflits dans le roman Patul lui Procust de Camil Petrescu*, 1969; *Roemenie. Verhalen van deze tijd* (Proza în România), 1988; *Rumanien im Umbruch: Chancen und Probleme der europäischen Integration,* 1993; *The Romanian Paradox; Identitate în ruptură. Mentalităţi româneşti postbelice,* 2000. Premiat în 1998 de către Grupul pentru Dialog Social pentru întreaga activitate. Coordonează colecţia Studii asupra imaginii a Editurii Polirom.

Alexandrescu-Urechia, Vasile
V. Urechia, V(asile) A(lexandrescu)

Alexandru cel Bun
V. Muşat, Alexandru cel Bun

Alexandru, Io(a)n
(25.12.1941, Ţopa Mică, jud. Cluj – 17.09.2000, Bucureşti)

Poet. Absolvent al Facultăţii de Filologie din Bucureşti, specializare la Freiburg, Germania, 1968. După 1989 cadru didactic la Universitatea din Bucureşti, specialitatea Teologie. A evoluat de la poezia de tip pindaric, clasicist, spre cea religioasă, unde se îmbină fondul autohton, al istoriei naţionale, cu imnografia ortodoxă de tip bizantin: *Viaţa deocamdată*, 1965, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Infernul discutabil*, 1966; *Imne*, 1964–1973; *Imnele bucuriei*, 1973; *Imnele Transilvaniei*, 1976; *Imnele Moldovei*, 1980; *Imnele Ţării Româneşti*, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti, 1981; *Imnele iubirii*, 1983; *Imnele Putnei*, 1985; *Imnele Maramureşului*, 1988; *Bat clopotele în Ardeal*, 1991. A tradus din ebraică, 1977, *Cântarea cântărilor* şi a scos o antologie a poeţilor basarabeni: *Constelaţia Lirei*, 1987. După 1989 a fost senator PNŢCD. Considerat în epocă unul dintre continuatorii curentului autohtonist.

Alexandru, Radu F. *nume la naştere Feldman*
(12.07.1943, Bucureşti)

Scriitor. A studiat la Bucureşti matematica, filosofia şi regia de teatru. Lucrări: *Cu faţa spre ceilalţi*, proză, 1971; *Umbrele zilei*, teatru, 1974; *O şansă pentru fiecare*, teatru, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti, 1979; *Buna zi de mâine*, teatru, 1981; *Mlaştina*, teatru, 1992; *Nimic despre Hamlet,* teatru, Premiul pentru Dramaturgie al Uniunii Scriitorilor, 1995. A scris scenarii pentru numeroase filme: *La capătul liniei,* 1981; *Punct şi de la capăt*, 1983; *Omul zilei*, Premiul Special al Juriului la Montpellier, Premiul Uniunii Cineaştilor Români pentru scenariu, 1997. Director executiv al Forumului pentru starea culturii, senator (1996–2000), vicepreşedinte al Asociaţiei Culturale de Prietenie România–Israel.

Alexics György *nume la naştere*: Gheorghe Alexici (14.09.1864, Arad –07.02.1936, Budapesta)

Român din Banatul Sârbesc după familie. Nume maghiarizat. Lingvist, istoric literar, etnograf, conferenţiar la Universitatea din Pesta din 1897, apoi, după o muncă ştiinţifică de mai mult de 20 de ani, profesor emerit. Faţă de precursorii săi, atât în cursurile, cât şi în opera ştiinţifică, foloseşte cele mai noi rezultate ştiinţifice. Predă: studii de dialectologie română, despre cele mai vechi documente ale limbii române. Lucrări: *Originea şi istoria cuvântului „vlach"; Originea limbii române; Istoria limbii române până în sec. al XVI-lea; Relaţia limbii române cu latina şi celelalte limbi neolatine; Categorizarea elementelor străine din limba română; Terminologia creştină a limbii române; Influenţele lingvistice româno-maghiare; Influenţa limbii române asupra limbii maghiare; Influenţa limbii maghiare asupra limbii române; Istoria dicţionarelor româneşti; Poezia populară română; Lucrări critice din aria literaturii şi lingvisticii române; Explicarea*

diplomelor slavo-române; Literatura română în secolul al XVI-lea şi al XVII-lea; Cronicari români; Literatura manuscriselor vechi româneşti, Diplomele bulgaro-române; Poezia lui Alecsandri; Poezia lui George Coşbuc; Junimea şi „Convorbiri literare"; Literatura română în sec. al XIX-lea; Istoricul română; Sintaxa română şi Semantica română. A scris numeroase articole pe teme lingvistice, literare şi etnografice în reviste științifice maghiare, româneşti, austriece şi germane. Pentru gimnaziile maghiare, în care se predă limba română, a scris *Gramatica limbii române*, 1892, carte apărută în mai multe ediţii. În 1897, la Budapesta, apare opera *Polenul trandafirului sălbatic* (*Vadrozsapor*), în care cercetează influenţa poeziei populare române, mai ales a baladei, asupra literaturii maghiare. În volumul al doilea al *Istoriei literaturii universale* (*Egyetemes Irodálomtortenet*), apărut în editura lui Heinrich Gustav la Budapesta în anul 1905, scrie *Istoria literaturii române,* care apare şi în limba germană sub titlul *Geschichte der Rumänischen Literatur*, Leipzig, 1906. Volumul său, *Istoria literaturii române*, scris in limba maghiară, *Roman irodálomtortenet,* este recunoscut ca valoros atât de români („Sămănatorul", 1905), cât şi de partea maghiară („Egyetemes Philologiai Kozlony", 1905). Cele mai importante scrieri ale sale apărute în limba română sunt: *Texte din literatura poporană română,* vol. I, 1899, vol. II, 1913 şi *Pagini din trecut. Cum s-a propoveduit unirea în părţile bihorene?,* 1903. Studiile sale au fost publicate în „Convorbiri literare", „Luceafărul", „Şezătoarea" şi alte reviste româneşti. Comunitatea românească din Ungaria păstrează vie până astăzi amintirea sa. Lucrări: *Lexicon linguae Hungaricae aevi antiquioris* (Arad, 1888), *Românii* (1905), Cartea de cântece a lui Szégédi Gyorgy în traducere română din sec. XVI (*Szégédi Gyorgy enékéskonyve, XIV. Szazadbeli roman forditásban, împreună cu Sztripszky Hiador,* Budapesta, 1911), Poveşti populare româneşti (*Román nepmesek*, Budapesta, 1912/13, 2 vol.), Dicţionar de buzunar maghiar-român cu cele mai importante cuvinte (*Magyar-roman zsebszotar a legfontosabb szavak osszeallitasaval,* 1917), *Dicţionar de buzunar român-maghiar şi maghiar-român cu cele mai importante cuvinte* (*Roman-magyar es magyar-roman szebszotar a legfontosabb szavak osszeallitasaval,* 1917), *Romana* (Românii f.a.). De asemenea gramatica maghiară pentru cei care doresc să-şi însuşească această limbă fără ajutorul unui profesor cu titlul: *Gramatica maghiară. Manual practic de învăţământ pentru autodidacţi* (Budapesta, 1942). A fost membru al Asociaţiei Etnografice Maghiare (Magyar Neprajzi Tarsaság).

Alistar, Elena
(01.06.1873, Vaisal, jud. Ismail, Basarabia – 10.01.1956, Pucioasa)

Medic şi om politic. Mătuşa Magdei Isanos. A absolvit Şcoala Eparhială la Chişinău. A fost învăţătoare la Văleni, Roşu, Zărneşti din jud. Cahul şi Rezeni, jud. Chişinău. A absolvit Facultatea de Medicină la Iaşi. Arestată pentru atitudine filo-românească (unirea Basarabiei cu România), a fost trimisă medic militar pe frontul Primului Război Mondial, după care a fost medic la Costiujeni, lângă Chişinău. Pe parcursul anilor a colaborat la „România nouă", „Gazeta Basarabiei", „Poetul", „Viaţa Basarabiei". Menţionată în manuscrisul lui Iorgu Tudor *Mişcarea cultural-socială în Basarabia (1918–1944).* Deputat în Sfatul Ţării ca membru al Partidului Naţional Moldovenesc, când s-a votat unirea Basarabiei cu România. A fondat Liga Culturală a Femeilor din Basarabia, apoi Gruparea femeilor Române (1927). A fost preşedintă a Partidului Poporului (înfiinţat de mareşalul Averescu, şi el basarabean). A fost vicepreşedintă a Consiliului Naţional al Femeii din Basarabia, vicepreşedintă a Societăţii Ateneu din Chişinău, vicepreşedintă a Asociaţiei Corpului Didactic, secţia Chişinău. În 1940 s-a refugiat peste Prut, dar între 1941 şi 1942 se află din nou la Chişinău, unde e membră a Comitetului Municipal de Patronaj. Refugiată a doua oară peste Prut, a decedat la începutul anului 1956. O stradă din Chişinău îi poartă numele.

Almăjan, Slavco
(10.03.1940, Oreșaț, Banatul Sârbesc)

Prozator, poet, eseist. A absolvit Facultatea de Filosofie la Novi Sad. Redactor la Radio Novi Sad, Televiziunea din Novi Sad, redactor-şef al revistei

„Lumina“ şi al Editurii Libertatea, preşedinte al Asociaţiei Scriitorilor din Voivodina, preşedinte al Societăţii de Limba Română din Voivodina, apoi preşedinte al Centrului pentru un Dialog Deschis Argos din Novi Sad. Autor modern şi variat tematic, unul dintre susţinătorii ferventi ai identităţii românilor din Voivodina, atât în poezie (*Bărbatul în stare lichidă*, 1970; *Casa deşertului*, 1971; *Vara cailor*, 1974; *Liman trei*, 1978; *Labirintul rotativ*, 1983; *Mutaţia punctului*, 1986; *Poeme*, 1988; *Călăreţul din Babilon*, 1996), în proză (*Noaptea de hârtie*,1971; *Pianul cu păianjeni*, 1991), cât şi în eseuri (*Toamna de aur*, 1983; *Steaua stelelor*, 1988; *Metagalaxia minoritară*, 1996). Influenţat de Nichita Stănescu şi bun cunoscător al modelelor literaturii române. Laureat al Marelui Premiu pentru Poezie la Festivalul Internaţional de Poezie de la Cluj-Napoca (1996), al Insignei de aur (1996, Belgrad) şi al Premiului Opera Omnia (1997, Novi Sad) al Asociaţiei Scriitorilor din Voivodina.

Aman, Theodor
(20.03.1831, Câmpulung-Muscel – 19.08.1891, Bucureşti)

Pictor. Elev al pictorului Constantin Lecca la Craiova, a studiat apoi la Paris (1850–1851), specializându-se în mari compoziţii istorice: *Cea din urmă noapte a lui Mihai Viteazul,* 1852; *Bătălia de la Olteniţa*, 1854; *Unirea Principatelor,* 1857; *Vlad Ţepeş şi solii turci,* 1861–1864; *Izgonirea turcilor la Călugăreni*, 1872; *Tudor Vladimirescu,* 1874–1876. Francmason. Director fondator al Şcolii Naţionale de Arte Frumoase din Bucureşti (1861). Influenţat de şcoala de pictură impresionistă de la Barbizon, a fost un spirit mult mai larg, şi-a alcătuit singur planul casei (pe care se văd însemnele masonice), a urmărit construcţia aducând materiale din Italia, a pictat fresca interioară, şi-a sculptat singur mobila. A fost prieten bun cu familia (pictori şi sculptori) Storck. A lăsat şi o colecţie impresionantă de lucrări de grafică. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Amfilohie Hotiniul
(1735, ? – 1800, Zagravia, jud. Iaşi)

Autor didactic. Se pare că s-a născut dincolo de Prut, s-a şcolit la Putna şi la Kiev, la Academia Duhovnicească a lui Petru Movilă. A călătorit în Italia înainte de a deveni episcop de Hotin (1768–1780). A adus cărţi de la Roma şi, în timpul şederii la schitul Zagravia, a contribuit la modernizarea şi laicizarea învăţământului. A alcătuit un manual de aritmetică: *Elementi aritmetice arătate fireşti*, 1784, prelucrare după Alessandro Conti, unul de geografie: *De obşte gheografie,* prelucrare după *Géographie universelle* de Claude Buffier, dar cu o cronologie a domnilor Moldovei în final, care va constitui sursa lui Samuil Micu pentru *Istoria pentru lucrurile şi întâmplările românilor pre scurt.* A prelucrat şi un tratat italian de ştiinţele naturii, cu titlul *Gramatica fizicii*, 1790, unde abordează chestiunea absenţei din limba română a terminologiei ştiinţifice. Spirit iluminist, urmaş al lui Dimitrie Cantemir, a fost unul dintre primii care s-a preocupat de formarea limbajului ştiinţific şi unul dintre primii preocupaţi de acordul cultural al spaţiului românesc cu restul Europei, conştient de rolul de echilibru şi de sinteză al acestui spaţiu între estul şi vestul continentului.

Amiras, Alexandru
(sfârşitul sec. XVII – circa 1740, Iași)

Cărturar grec din Smirna (azi Izmir, port la Marea Egee, în Turcia, ars complet în al Doilea Război Mondial). Origini valahe. A fost translator al lui Carol al XII-lea al Suediei în timpul campaniilor din Balcani. A stat în Moldova pe vremea ultimului domn pământean, Mihai Racoviţă (care era un Cantacuzin după mamă, căsătorit cu sora lui Dimitrie Cantemir, Safta), ca agent diplomatic cu Suedia, căpătând rangul de căminar. A avut mai multe misiuni de mediator, mai ales pe lângă tătari, dar şi pe lângă maghiari. Însoţeşte pe teritoriul Moldovei solii poloni în trecere spre Constantinopol. A favorizat însă venirea domniilor fanariote, rămânând agent diplomatic şi sub Grigore Ghica al II-lea, când ajunge postelnic, însărcinat cu apărarea teritoriului Moldovei. Se consideră că textul *Cronica anonimă a Moldovei (1661-1729),* numit şi Pseudo-Amiras, îi aparţine. Acest text a fost sursa lui Ch. Peysonnel pentru lucrarea *Observations historiques et géographiques sur les peuples barbares qui on habité les bords du Danube et du Pont Euxin,* 1765. Ceea ce e sigur este că îl traduce pe Ch. Peysonnel în greceşte (Iaşi, 1729). Este şi autorul lucrării greceşti despre viaţa lui Carol al XII-lea, text păstrat doar în versiune italiană: *Autentica storia di Carlo XII* publicată de Nicolae Iorga, 1905. A fost şi un bun mediator cultural, traducând în română

lucrarea lui A. Catiforo – *Vita di Pietro il Grande*, Veneţia, 1735, text nepăstrat.

Anania, Valeriu
(18.03.1921, Glăvile, jud. Vâlcea – 31.01.2011, Cluj-Napoca)

Arhiepiscop – cu numele Bartolomeu – şi scriitor (cu numele real). A studiat Teologia la Seminarul Central din Bucureşti (1933– 1941), apoi la Cluj şi Sibiu (1941–1948). A început şi Medicina la Cluj, nefinalizată din pricina cedării Ardealului de Nord. Deţinut politic (1958–1964). A fost episcop al Bisericii Române din Detroit (1975–1979), ridicată la rangul de Arhiepiscopie Misi- onară Ortodoxă Română în America, de sine stătătoare, din 1974, graţie strădaniilor episcopului, având în jurisdicţia sa SUA, Canada, America de Sud, insulele din Pacific. La final de carieră arhiepiscop al Clujului, Vadului şi Feleacului. A dramatizat mituri (*Mioriţa*, 1966 – prefaţa Tudor Arghezi; *Manole*, 1968; *Du-te vreme, vino vreme*, 1969), a scris poeme străbătute de fiorul timpului: *Steaua zimbrului*, 1971; *File de acatist*, 1976, Detroit; *Anamneze*, 1984. A scris şi proză cu iz exotic: *Străinii din Kipukua*, 1979, roman; *Rotonda plopilor aprinşi*, 1983, memorii, ca şi lucrări de teologie: *Orthodoxy in America Today* (Ortodoxia astăzi în America), 1971, Detroit. A continuat tot timpul să scrie literatură: *Greul pământului. O pentalogie a mitului românesc*, 2 vol., 1982, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Amintirile peregrinului apter*, 1990; studii: *Pro memoria. Acţiunea catolicismului în România interbelică*, 1992. A tradus *Biblia* (Vulgata) din greaca veche în 2005. Reeditată în 2011 cu ilustraţii (8 volume) de editura Litera.

Anastasatu, Constantin
(02.09.1917, Corabia, jud. Dolj – 26.07.1995, Bucureşti)

Medic ftiziolog. A studiat Medicina la Cluj, ca elev al lui Leon Daniello. Lucrări în domeniul chimioterapiei şi chimioprofilaxiei în tuberculoză. A fost profesor la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti, membru marcant al Societăţii de Pneumologie. Spitalul de Pneumoftiziologie din Mihăeşti îi poartă astăzi numele. Lucrări: Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti, 1968, împreună cu Theodor Burghele şi Vasile Predescu; *Riscurile fumatului pentru fumători şi nefumători,* 1982; *Academicianul Marius Nasta şi problematica actuală a pneumoftiziologiei*, 1991. A primit Diploma de Excelenţă Academică și placheta de onoare In Memoriam Carol Davila. Membru al Academiei Române (1990), preşedinte al Secţiei Medicale a Academiei.

Anastasie Crimca
V. Crimca, Anastasie

Anastasiu, Mihai (Michel)
(26.07.1941, Braşov)

A absolvit Mecanica la Politehnica din Bucureşti şi Institutul de Arhitectură Ion Mincu, tot din Bucureşti. În 1969 a emigrat la Montréal, Canada. Din 1975 lucrează la compania Hydro-Québec; arhitect la Grou- pe Equipement (1975–1983); a realizat proiectul clădirilor C.A.S. de la St. Hyacinthe, IREQ (extinderea laboratoarelor Institutului de Cercetare al companiei Hydro-Québec), Centrul de Cercetări Sonelgaz-Algérie, C.A.S. de Granby. Implicat în realizarea de mari proiecte: Centralele hidroelectrice din Beauharnois, din Grand-Mère, aerogara GB2 din Grande Baleine. Pe plan comunitar a executat proiectul arhitectural al Bisericii Ortodoxe Române Buna Vestire şi al Centrului Cultural Român (Montréal). A primit premiul de excelenţă în arhitectură acordat de Ordinul Arhitecţilor din Québec (1973, 1974 și 1986). Preşedinte al Centrului Cultural Român din Montréal de peste două decenii; membru al Ordinului Arhitecţilor din Québec (din 1974).

Andreescu, Aurelian
(12.05.1942, Bucureşti – 22.07.1986, Eforie Sud)

Cântăreţ de muzică uşoară, specializat în muzica pop. S-a înscris la Şcoala Tehnică de Arhitectură şi a debutat în 1963, ca elev. Şlagăre celebre: Vii în viaţa mea; Bună dimi- neaţa, micuţă stea; Cântec de leagăn; Copacul; Oameni; Oh, Lady Mary (toate 1972), Fetiţele din Bucureşti. Au compus pentru el: Marius Ţeicu, Gelu Solomonescu, Temistocle Popa, Alexandru Mandy ş.a. A preluat şi interpretat melodii de Ionel Fernic (Pe boltă când apare luna). A făcut parte din echipa României (alături de Aura Urziceanu şi Mihaela Mihai) care a cucerit Cupa Europei la Concursul de la Knokke-le-Zoute, Belgia în anul 1971. În anul 1973 reprezintă România la Olimpiada Cântecului de la Atena şi deschide recitalul lui Johnny Hallyday. Unul din trofeele Festivalulului de muzică uşoară de la Mamaia îi

poartă numele. La fel Festivalul pentru Copii şi Tineret din Bucureşti.

Andreescu, Horia
(18.10.1946, Braşov)

Dirijor. A absolvit Conservatorul din Bucureşti, avându-i profesori pe V. Giuleanu, Ştefan Niculescu, C. Bugeanu, Marin Constantin ş.a. S-a perfecţionat la Akademie für Musik und darstellende Kunst din Viena (1974–1975) cu H. Swarowski şi K. Österreicher (dirijat orchestră), la Trier şi München (1978–1980) cu Sergiu Celibidache. Dirijor la Filarmonica din Ploieşti, fondator şi dirijor al formaţiei Virtuozii din Bucureşti (din 1989). Director general al formaţiilor muzicale de la Radiodifuziunea bucureşteană (din 1992). Profesor asociat la Academia de Muzică din Bucureşti. Dirijor-invitat permanent la Mecklenbürgische Staatskapella Schwerin (1979–1990), Orchestra simfonică Radio Berlin (1981–1991) şi Filarmonica din Dresda (1983–1991). Distincţii la concursurile internaţionale de dirijat Mikolai Malk din Copenhaga (Premiul III, 1977); Ernest Ansermet din Geneva (Medalia de bronz, 1978). Turnee artistice în Germania, Anglia, Olanda, Danemarca, Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, Elveţia, Polonia, URSS, Italia, Franţa, Portugalia, Irlanda, Austria, Spania, Grecia, Turcia, Ungaria. A colaborat cu Berliner Staatskapelle, Wiener Symphoniker Orchestra, Orchestrele Radio din Berlin, Madrid, Leipzig, BBC Londra etc. Sub conducerea sa au evoluat solişti precum Uto Ughi, Anne Sophie Mutter, Victor Tretiakov, Oleg Kogan, Monte Pederson, Michael Roll, Jenny Abel, Daniel Kientzy şi mulţi alţii. A prezentat prime audiţii cu operele multor compozitori, printre care P. Bentoiu – *Simfoniile a VII-a şi a VIII-a*, Karlheinz Diettrich – *Concertul pentru violoncel şi orchestră*, Călin Ioachimescu – *Concert pentru saxofon şi orchestră*, Myriam Marbé – *Concert pentru viola da gamba şi orchestră*, Gh. Dumitrescu – opera *Orfeu* etc. Din repertoriul său permanent fac parte opere – *Othello, Madame Butterfly, Olandezul Zburător, Carmen, Oedip, Parsifal, Rigoletto, Il mondo della luna*; recviemuri de Verdi, Mozart, Brahms, Fauré, Britten; simfonii de Haydn, Mozart, Beethoven, Brahms, Bruckner, Ceaikovski, Mahler, Richard Strauss, Stravinski, Şostakovici, Prokofiev, Lutoslavski, Henze, Enescu; oratorii – *Oratoriul de Crăciun* şi *Oratoriul de Paşti* de Paul Constantinescu. Premiul criticii muzicale din Berlin. Fondator şi dirijor al orchestrei de cameră Virtuozii din Bucureşti.

Andreescu, Ion
(15.02.1850, Bucureşti – 22.10.1882, Bucureşti)

Pictor. A absolvit Şcoala de Arte Frumoase ca elev al lui Theodor Aman. A lucrat la Buzău, unde era profesor, realizând portrete de ţărani şi peisaje, revenind la Bucureşti în 1873. A plecat la Paris în 1879 şi a studiat la Académie Julian, aparţinând grupului de la Barbizon, ca şi Nicolae Grigorescu. Lucrări: *Margine de sat, Ciobanul cu oile, Peisaj din Crângul Buzăului, Începutul primăverii, Autoportret* ş.a. Membru post-mortem al Academiei Române (1948). Academia de Arte Vizuale din Cluj îi poartă numele. Distins cu Ordinul Naţional Pentru Merit în grad de Mare Cruce (2008).

Andrei, Petre
(29.06.1891, Brăila – 04.10.1940, Iași)

Sociolog, filosof și politician. A studiat filosofia la Berlin, și-a susţinut doctoratul la Iaşi cu teza *Filosofia valorii*. Profesor universitar la Iaşi, ocupând Catedra de Sociologie şi Etică după ce Dimitrie Gusti a plecat la Bucureşti. Ministru al Instrucţiunii Publice. Reprezentant al aripii de stânga a Partidului Naţional Ţărănesc. Antifascist, a luptat contra legionarilor. S-a sinucis după ce a aflat că va fi ridicat de legionari. Lucrări: *Sociologia revoluţiei* (1921), *Problema fericirii. Fundamentul său etic sociologic* (1927), *Probleme de metodă în sociologie* (1927), *Sociologia generală* (1936), *Manual de sociologie* (1938). În 1997 s-a înfiinţat o Fundaţie Academică ce-i poartă numele. Cu numele lui e numită şi o universitate particulară din Iaşi. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Andrei, Ştefan
(29.03.1931, Podari, jud. Dolj- 31.08.2014, Snagov)

Om politic. A absolvit Facultatea de Construcţii Hidrotehnice a Institutului de Construcţii din Bucureşti. Membru al PCR din 1957, a devenit ministru de Externe (1978–1985) ca succesor al lui George Macovescu, în cadrul formării

echipelor proprii de către Nicolae Ceauşescu. A fost apoi preşedinte al Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activităţii Economice şi Sociale şi viceprim-ministru al Guvernului. Ca ministru de Externe a încercat cuplarea României la ASEAN şi crearea unor relaţii comerciale directe cu multe ţări africane. A existat chiar ideea constituirii unei Bănci de Dezvoltare, după modelul Băncii de Dezvoltare a CAER. Toate au fost demersuri de creştere a independenţei economice a ţării. A făcut închisoare (1990–1992) ca om politic al perioadei Ceauşescu.

Andreian-Cazacu, Cabiria
(19.02.1928, Iaşi - 23.05.2018, București)

Matematician. Prenumele ei vine de la cultul Cabirilor, foarte puternic în insula Lemnos, una dintre insulele sacre ale tracilor. Erau paznici ai Lumii de Dincolo. Cultul a fost preluat de grecii antici. Soţia profesorului Mircea Cazacu, basarabean la origini, profesor de Hidraulică la Politehnica din Bucureşti. A absolvit matematica la Bucureşti (1949) ca elevă a lui Simion Stoilow. Profesor la Universitatea din Bucureşti, decan al Facultăţii de Matematică. Direcţiile sale de cercetare au fost: acoperirile riemanniene, unde a construit o teorie unitară bazată pe proprietăţile unei extensiuni, a introdus noţiunea de acoperire poliedrală, generalizând formula Hurwitz-Stoilow, a elaborat teoria reprezentărilor cvasiconforme şi a aplicaţiilor cvasiregulate, a introdus o nouă funcţie de dilatare, a construit o metodă de rezolvare a problemelor de tip Grotzsch-Teichmuller-Volkovîrski; a introdus o clasă de reprezentări mai vastă decât cele cvasiconforme, denumită "clasa O". Lucrări: *Probleme moderne de teoria funcţiilor*, 1965; *Theorie Der Funktionen Mehrerer Komplexer Veranderlicher,* 1975; *Wertverteilung Meromorpher Funktionen in Ein – Und Mehrfach Zusammenhangenden Gebieten în colaborare cu Rolf Herman Nevanlinna, Alexander Dinghas*, 1980. Distinsă cu ordinul Serviciu Credincios, 2000. Membru al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România, membru de onoare al Academiei Române, 2006.

Andreicenco, Pavel
(10.11.1930, Dnepropetrovsk, Ucraina – 16.06.2001, Chişinău)

Dansator. Rom ca etnie. Solist al Ansamblului Joc, apoi al Ansamblului Mioriţa din Chişinău. Laureat al Festivalului Mondial al Tineretului şi Studenţilor (Bucureşti, 1953), Artist al Poporului din RSSM (1966).

Andreicuţ, Andrei prenume la naştere Ioan
(24.01.1949, Oarţa de Sus, jud. Maramureş)

Arhiepiscop ortodox de Alba Iulia. A absolvit Facultatea de Contrucţii Căi Ferate şi Poduri din Bucureşti, apoi Institutul Teologic din Sibiu. A fost inginer de căi ferate la Cluj, preot la Turda şi Alba Iulia. Episcop din 1990, tuns în monahism la mănăstirea Topliţa (1991). A înfiinţat o tipografie a Episcopiei (ridicată la rangul de arhiepiscopie în 1998) şi un Seminar teologic la Alba Iulia, devenit Facultate de Teologie Ortodoxă. Lucrări: *Spovedanie şi Comuniune*, 1998; *Dinamica despătimirii,* 2001; *Spiritualitate creştină pe înţelesul tuturor*, 2002; *Morala Împărăţiei întemeiată pe Sfânta Scriptură şi Sfinţii Părinţi,* 2003; *Mai putem trăi frumos? Pledoarie pentru o viaţă morală*, 2004; *Ospăţul credinţei*, 1999; *În pas cu tranziţia*, 1999; *S-au risipit făcătorii de basme,* 2001; *Repere de mora- lă creştină,* 2007 ; lucrarea bilingvă *Parteneriatul Biserică - Stat în Asistenţa Socială. Family, philanthropy and social ethics. Partnership Church - State in Social Work* (2011). Membru al Acadeemiei de Științe și Arte din Salzburg (2007), distins cu Ordinul Național Pentru Merit (2002).

Andricu, Mihail
(02.12.1894, Bucureşti – 04.03.1974, Bucureşti)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti ca elev al lui Alfonso Castaldi, apoi Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti. Profesor la Universitatea de Muzică din Bucureşti (i-a avut elevi pe Ştefan Niculescu, Dumitru Capoianu, Aurel Stroe ş.a.). Avea mari deschideri culturale (muzică de jazz, muzica nouă), ceea ce i-a adus necazuri. În ciuda acestui fapt, trebuie considerat spiritul modernizator al perioadei socialiste, iniţiatorul unui proces de re-sincronizare a muzicii româneşti cu standardele muzicii universale. Distins cu Premiul de compoziţie George Enescu în 1924, Premiul Robert Cremer în 1931, Premiul Anhauch în 1932, Premiul Academiei Române în 1949, Ordinul Meritul Cultural. Membru al Société Française de

Musicologie din Paris, al Academiei Române (exclus 1959, apoi reprimit), membru şi vicepreşedinte al Uniunii Compozitorilor (exclus, apoi reprimit).

Andrieş, Andrei
(24.10.1933, Chişinău- 04.07.2012, Chişinău)

Fizician. A absolvit Fcultaea de Fizică a Universităţii de Stat din Chişinău, a fost cercetător la Institutul Fizico-Tehnic din Petersburg (Leningrad), apoi a devenit cercetător la Institutul de Fizică Aplicată al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Este şeful Centrului de Optoelectronică. A deschis noi direcţii de cercetare în domeniul aplicării semicon-ductorilor amorfi în sistemul de înregistrare a informaţiei optice. Este, în Moldova, fondatorul şcolii de fizică a semiconductorilor necristalini. Membru (1978) şi preşedinte (1989– 2004) al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, membru de onoare al Academiei de Cosmonautică din Moscova (1992), membru al Academei Inginereşti a Federaţiei Ruse (1992), membru al Academiei Române (1991), Doctor Honoris Causa al Universităţii Politehnice din Bucureşti (1994), Om de ştiinţă Emerit din Republica Moldova (1984).

Andrieş, Serafim
(06.02.1942, Caşunca, Basarabia)

Pedolog. A absolvit Agronomia la Universitatea de Stat a Moldovei. A lucrat la Filiala Chişinău a Institutului Unional pentru Deservire Agrochimică, devenind directorul instituţiei. Pe baza generalizării rezultatelor experienţelor de câmp şi de laborator a determinat legităţile acţiunii îngrăşămintelor azotoase, fosfatice şi potasice privind modificarea regimurilor nutritive ale solurilor şi productivităţii plantelor de cultură. A condus echipa care a elaborat Programul naţional de sporire a fertilităţii solului până în 2020. Lucrări: *Reglarea regimurilor nutritive pentru obţinerea recoltelor scontate de grâu de toamnă şi porumb*, 1993. Laureat al Premiului de Stat, Om Emerit în Ştiinţă, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice Gheorghe Ionescu-Şişesti, România (2006), membru al Academiei Internaţionale de Ştiinţe Ecologice şi Securitate a Vieţii cu sediul la Sankt-Petersburg (1997). Vicepreşedinte al Societăţii Naţionale de Ştiinţa Solului.

Andrieşescu, Ioan
(02.05.1888, Iaşi – 17.12.1944, Bucureşti)

Arheolog. A studiat la Liceul Naţional din Iaşi. În 1906, după terminarea studiilor secundare, s-a înscris la Facultatea de Litere şi Filosofie din oraşul natal. După susţinerea tezei de doctorat la Iaşi, îşi îmbogăţeste cunoştinţele la Berlin, unde studiază istoria antică şi preistoria. Împreună cu Vasile Pârvan este considerat creatorul şcolii arheologice româneşti. A pus bazele unei noi specialităţi în istoriografia română – preistoria. Muzeul Naţional de Antichităţi, bazat pe săpăturile de la Histria, ca şi din alte zone ale Dobrogei (Scythia Minor) şi Institutul de Istoria Artei au fost fondate de el împreună cu alţi mari specialişti. Cu o bogată activitate arheologică şi didactică, a publicat numeroase copii şi traduceri de inscripţii antice din Dacia în „Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice“, peste 50 de lucrări ştiinţifice originale, dintre care amintim: *Asupra epocei de bronz din România, Din preistoria Olteniei, De la Preistorie la Evul Mediu, Contribuţii la Dacia înainte de romani, Piscul Crăşani, Consideraţiuni asupra tezaurului de la Vâlci-Trân de lângă Plevna, Vasile Pârvan* ş.a Director al Muzeului Naţional de Antichităţi din Bucureşti. Membru corespondent al Academiei Române (1928), membru al Institutului Arheologic German şi al Societăţii Anticarilor din Londra.

Andriţoiu, Alexandru
(08.10.1929, Vaşcău, jud. Bihor – 03.10.1996, Bucureşti)

Poet. S-a înscris la Facultatea de Filologie din Cluj, pe care a părăsit-o pentru a se înscrie la Şcoala de literatură Mihai Eminescu din Bucureşti, absolvită în prima promoţie (1951). A fost redactor la diverse publicaţii („Contemporanul“, „Luceafărul“, „Gazeta literară“). Multă vreme a condus revista „Familia“ din Oradea (1965–1989). A debutat cu volumul *ÎnŢaraMoţilor se face ziuă*, 1953, Premiul de Stat. Alte volume: *Porţile de aur*, 1958; *Elixirul tinereţii*, 1964; *Simetrii*, 1970, Premiul CCES; *Aur*, 1974; *Două flori, două surori*, 1988. A lucrat antologii de poezie, singur sau în colaborare cu alţi autori: *Antologie de poezie canadiană de limbă franceză*, 1976;

Antologie de poezie vietnameză clasică şi contemporană, 1980; *Antologie de poezie chineză modernă*, 1990. A tradus din maghiară, greacă, rusă.

Andronati, Nicolae
(07.11.1938, Caragaş, Transnistria)

Specialist în informatică şi tehnică de calcul. A studiat la Institutul Politehnic din Lvov (1958) şi la Institutul de radiotehnică, electrotehnică şi automatică din Moscova (1969). Profesor la Universitatea Tehnică a Moldovei (1972–1992), director al Centrului de Cercetări Ştiinţifice DELSY (1978–1992). Cercetări legate de hardware, modelare computerizată. Autor a peste o sută de lucrări de specialitate şi a 14 brevete de invenţie. Lucrări: *Аналоговые вычислительные машины и возможности их применения в аэрогеодезии* în „Электроэнергетика и автоматика”, 1974; *Некоторые направления АСУ технологическими процессами* în „Автоматизированные системы и передача информации”: *Материалы семинара по кибернетике*, 1975; *Perioada de tranziţie şi tehnologiile informaţionale,* 1996. În prezent preşedinte al Societăţii de Informatică şi Tehnică de Calcul din Republica Moldova, membru al Comitetului Executiv al European Universities Information Systems Organization. Membru al Academiei de Științe a Moldovei. Decorat cu Ordinul Drapelul Roşu de Muncă. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Distins cu Ordinul Republicii (2012).

Andronescu, Coca
(03.07.1932, Pătârlagele, jud. Buzău – 05.08.1988, Bucureşti)

Actriţă. A absolvit Institutul de Teatru din Cluj, 1953. În anii ’70 joacă într-un miniserial TV de mare succes la public şi la critică, difuzat de Televiziunea Română, în care interpretează în duet cu Octavian Cotescu memorabilul cuplu de personaje Tanţa şi Costel din Lehliu Gară. A mai interpretat roluri în filmele: *Bădăranii,* 1960; *Dragoste la zero grade,* 1964; *Expresul de Buftea*, 1978; *Alo, aterizează străbunica*, 1981; *Cuibul de viespi*, 1987, după piesa *Gaiţele* de Kirițescu; *Moartea unui artist,* 1989, după piesa cu același titlu de Horia Lovinescu. Ca actriţă de teatru a interpretat pentru Teatrul de Televiziune roluri în: *Cuibul coţofenelor, Gaiţele, Hangiţa lui Goldoni, Hanul Ancuţei, Visul unei nopţi de iarnă* ş.a.

Andronescu, Ecaterina
(07.04.1948, Malovăţ, jud. Mehedinţi)

Chimistă. A absolvit Facultatea de Chimie industrială la Institutul Politehnic din Bucureşti. Specializare la Lyon, Londra, Sevilla. Profesor şi decan la Facultatea de Chimie industrială, rector al Univer-sităţii Politehnicedin Bucureşti. Membru al PSD, membru al Consiliului Naţional al PSD, de patru ori ministru al Educaţiei (2000–2003, 2008–2009, 2012, din 2018), a făcut parte din echipa care a deținut conducerea rotativă a Consiliului UE (ianuarie-iunie 2019). Membru fondator al Societăţii Române a Ceramiştilor, membru al Societăţii de Inginerie Chimică, membru al Academiei Oamenilor de Ştiinţă. Distinsă cu Ordinul Steaua României în rang de Cavaler (2002).

Andronescu, Plautius
(10.12.1893, Zürich, Elveţia – 04.11.1975, Timişoara)

Inginer (specializare: tehnica tensiunilor înalte). Familie originară din Bârlad. A absolvit liceul Matei Basarab la Bucureşti, a studiat la Şcoala Politehnică Federală din Zürich (arie romanșă), remarcat fiind de profesorii Aurel Stodola (familie de valahi din Slovacia; a fost profesor de termodinamică, s-a ocupat de turbine. A predat la Brno, Praga, Hanovra) şi Karl Kuhlmann, o somitate mondială în domeniul electotehnicii teoretice, al cărui asistent a fost. Acolo şi-a susţinut teza de doctorat cu o remarcabilă lucrare privind maşinile asincrone cu rotor în colivie, publicată ulterior în prestigioasa revistă „Archiv fur Elektrotehnik“. Vine în ţară în 1925, invitat de profesorul Dimitrie Leonida, şi este unul dintre fondatorii Politehnicii din Timişoara (Catedra de Bazele Electrotehnicii), al cărei rector fondator a fost matematicianul Traian Lalescu. A fost profesorul academicianului Remus Răduleţ. A contribuit la dezvoltarea industriei electrotehnice româneşti (a înfiinţat prima fabrică de maşini electrice din Cluj, 1925), a făcut parte din Comisia de electrificare a Căilor Ferate Române. După al Doilea Război Mondial a fost internat în lagărul de la Caracal, unde a stat sub un an, după care a revenit la catedră. A publicat numeroase lucrări de specialitate în România,

Europa şi America. Cea mai cunoscută lucrare a sa este *Bazele electrotehnicii*, 2 vol., după care se studiază şi astăzi.

Andru, Gherasim
(04.03.1890, Bihor – 26.03.1957, Sutjeska, fosta Sărcie Română, Banatul Sârbesc)

Cărturar şi preot. Protopop al Bisericii Ortodoxe Române din Torontal. A colaborat cu Biblioteca I.G. Bibicescu din Turnu Severin şi a înfiinţat biblioteci săteşti şi bisericeşti în satele din Torantal: Sărcia, Toracu' Mic, Toracu' Mare, Chisoroş, Ecica, Iancaid. Împreună cu învăţătoarea Livia Brenici a pregătit manuscrisul *Monografia satului Sărcia Română, străveche vatră românească atestată documentar în zeciuielile papale din anul 1338.* Era abonat la revista „Convorbiri literare“ şi ziarul „Nădejdea“.

Andrunachievici, Vladimir
(03.04.1917, Sankt Petersburg, Rusia – 22.07.1997, Chișinău)

Matematician. A absolvit Universitatea din Iaşi ca elev al lui Gr. Moisil, Al. Myller, Vera Myller-Lebedev, Dim. Pompeiu. Specializare la Universi-tatea Lomonosov din Moscova. Elev al lui Otto Schmidt (astronom) şi A. G. Kurosh. Algebrist. După activitatea la Universitatea din Chişinău (1947–1953) a fost chemat la Universitatea din Moscova, la Catedra de Algebră. A revenit la Chişinău odată cu fondarea filialei moldoveneşti a Academiei de Ştiinţe a URSS, împreună cu Volghin şi Baranov. Director fondator al Institutului de Matematică al Academiei de Ştiinţe şi al Centrului de Calcul al Institutului de Fizică şi Matematică. Atunci când matematicienii V. S. Makarov şi Nicolae Jităraşu au fost dați afară din institut, primul pentru apolitism, iar al doilea pentru că era român după acte (născut în Nordul Bucovinei), i-a angajat la Institutul de Matematică. Ca fondator al şcolii matematice din Moldova, şi-a ajutat elevii (Vladimir Arnăutov, Iuri Reabuhin, Mihail Ursul) să se specializeze la marile universităţi ale URSS ori din lume. Lucrări: *Радикалы, алгебра и структурная теория* (Radicali, algebră și teorie structurală), 1973, în colaborare. Membru şi vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Anestiade, Nicolae
(25.07.2016, Sărătenii Vechi, com. Teleneşti, Orhei, Basarabia - 19.11.1968, Chişinău).

Frate cu Vasile A. Numele este răspândit şi în Transnistria. A început Facultatea de Medicină la Iaşi, iar după cedarea Basarabiei către URSS a continuat la Lvov şi a absolvit în deportare, la Alma Ata, Kazahstan. Revenit la Chişinău, susţine doctoratul în 1954 şi devine profesor al Institutului de Medicină din Chişinău. A organizat chirurgia ca domeniu de specialitate în Moldova. A fost preşedinte al Asociaţiei republicane a chirurgilor. Medic Emerit al Moldovei (1957), distins cu Ordinul Drapelul roşu de muncă (1966). O stradă din Chişinău îi poartă numele.

Anestin, Ion Valentin
(24.12.1900, Craiova – 0.6.12.1963, Bucureşti)

Pictor, grafician, scriitor. Victor A. i-a fost unchi. A scris *Schiță pentru istoria teatrului românesc,* 1938; S*crieri despre teatru,* postum, 1989. A colaborat la „Cuvântul liber“ (1933–1935) şi (mai ales) „Vremea“ (1931–1943). A lăsat, în tuşe expresioniste, portretele lui N. Iorga, Gh. Tattarescu, Titulescu, Mussolini.

Anestin, Victor
(30.09.1875, Bacău – 0.5.11.1918, Bucureşti)

Gazetar şi scriitor. Numele este extrem de vechi, precede lumea greacă. Pentru primii creştini semnificaţia lui era Darul lui Dumnezeu. În 1907 a propus înfiinţarea Societăţii Astronomilor Români (a fost a XXIX-a din lume), care a apărut în anul următor, primind numele astronomului francez Camille Flammarion. De asemenea, a propus înfiinţarea Observatorului Astronomic Popular. A condus numeroase publicaţii de popularizare a ştiinţei: „Almanahul ziarului Universul“; „Anuarul general al presei române“ (editor, 1907) „Anuarul ziarului Patria“ (Craiova, 1906; 1911–1916), „Apărarea naţională“ (redactor iunie 1900 – februarie 1903), „Bibliografi a română“ (director, Alcalay & Co, 1914–1916), „ Calendarul maritim“ (1909–1915), „Calendarul Minervei“ (1899 –1916), „Calendarul Muncii“ (1907–1916), „Foaia populară“ (ianuarie 1898 – iunie 1903), „Minerva“ (redactor, 1908–1916); „Orion“ (1907–1912, a XIII-a revistă de popularizare a ştiinţei din

lume); „Ştiinţa tuturor“ (director, 1918), „Tribuna familiei“ (1898–1905), „Vremea“ (1903–1904, secretar de redacţie). A tradus şi a prelucrat numeroase lucrări de popularizare a ştiinţelor. Considerat primul autor de SF în România: *În anul 4000 sau o călătorie la Venus*, 1899; *Căpitanul Scott la Polul Nord*, 1915; *Cum să înveţi stelele*, f.a.; *Viaţa anecdotică a învăţaţilor noştri*.

Angelescu, Aurel
(15.04.1886, Ploieşti – 06.04.1938, Bucureşti)

Matematician, specialist în algebră şi teoria numerelor. La liceu l-a avut profesor pe Niculae Abramescu. A studiat la Paris cu Paul Appell. Profesor la Universităţile din Cluj (la propunerea lui Gheorghe Ţiţeica) şi Bucureşti. Unul dintre fondatorii revistei „Mathematica“. Lucrări: *Secţiuni de calcul diferenţial*, 1927.

Angelescu, Constantin
(12/25.06.1869, Craiova – 14.09.1948, Sighet)

Politician liberal, medic. După liceul la Craiova, a început Facultatea de Medicină la Bucureşti şi a terminat-o la Paris, unde şi-a luat şi doctoratul în Medicină. A fost profesor universitar şi director al Clinicii de chirurgie. A fost de mai multe ori ministru al Instrucţiunii (1918–1919, 1922–1926, 1927–1928, 1933–1937) şi prim-ministru (1933–1934), consilier regal (1938–1940). Ambasadorul României la Washington în 1918. A impus „modelul Angelescu“ al clădirilor şcolare. Ca politican a militat pentru integritatea teritorială a statului român. Arestat în 1945, a murit la închisoare. Astăzi un spital din Bucureşti şi un liceu îi poartă numele. Membru de onoare al Academiei Române din 1934, a fost radiat (1948) și repus în drepturi în 1990.

Angelescu, Eugen I.
(04.01.1896, Râmnicu Vâlcea – 19.02.1968, Bucureşti)

Chimist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti şi şi-a luat doctoratul la Roma. A fost cel care a organizat, în 1948, învăţământul superior de specialitate. A întemeiat Catedra de Chimie Organică a Facultăţii de Chimie Industrială, desprinsă din Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti. A contribuit la studierea chimiei coloizilor organici cu aplicaţie la chimia alimentară. A elaborat o metodă pentru determinarea noii constante a uleiurilor vegetale („punctul de furfor“). Lucrări: *Fizico-chimia membranelor* (1933), *Introducere în chimia fizică* (1940), *Probleme teoretice de chimie organică*, 1969, postum). Membru al Academiei Române (1939).

Angelescu, Ion N.
(0.5.01.1884, Tecuci – 16.02.1930, București)

Economist şi om politic. A absolvit Academia Comercială la Bucureşti. Doctor în Ştiinţe Economice la München. Profesor la ASE (Facultatea de Finanţe şi Credit), specialist în teorie economică. Rector al ASE (1924–1929), a avut o activitate definitorie pentru construirea actualului local. Lucrări: *Le mouvement coopératif en Roumanie*, 1914; *L' évolution du commerce extérieur de la Roumanie*, 1914. Membru al Academiei Române. Clădirea ASE din Piaţa Romană edificată în timpul rectoratului său, îi poartă numele din 2008.

Anghel, Dimitrie
(16.07.1872, Cornești, jud. Iași – 13.11.1914, Iași)

Poet. A scris mai ales versuri simboliste despre flori şi natură: *În grădină*, 1805; *Fantazii*, 1909 şi lucrări dramatice: *Legenda funigeilor*, 1907; *Cometa*, 1908. Împreună cu Șt.O. Iosif, ambii folosind un pseudonim comun, A. Mirea, a publicat versuri umoristice: *Caleidoscopul lui A. Mirea*, 1900, 1908.

Anghel, Gheorghe D.
(22.08.1904, Turnu Severin – 07.04.1966, Bucureşti)

Sculptor, elev al lui Paciurea. A studiat la Paris (1924–1937) cu Antoine Injalbert, fiind impresionat de Rodin, Bourdelle, Maillol. Printre lucrările sale figurează bustul lui George Enescu de la Ateneu, bustul în bronz al lui Mihai Eminescu şi bustul lui Theodor Pallady. Lucrările sale figurează în muzeele din Bucureşti şi Sinaia şi în numeroase colecţii din ţară şi străinătate.

Anghel, Paul
(08.08.1931, Răcătău, jud. Bacău – 19.05.1995, Bucureşti)

Scriitor. Căsătorit cu regizoarea Malvina Urşianu. A absolvit Şcoala de Literatură Mihai Eminescu şi a fost redactor la

diverse publicaţii ("Contemporanul", „Tribuna României"). Legat în special de grupul din jurul revistei „Luceafărul". A debutat în 1961 cu volumul de proză *Şapte inşi într-o căruţă. Povestire dintr-o toamnă foarte bogată*. A publicat reportaje: *Victoria de la Oltina*, 1961; *Arpegii pe Siret*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1964. A publicat şi drame istorice: *Săptămâna pati-milor*, 1968; *Mihai Viteazul*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1969; *Teatru*, Premiul Academiei 1972, scenarii de film şi ciclul de romane *Zăpezile de-acum un veac,* 1977–1988, zece volume: I *Ieşirea din iarnă*, 1981; II *Fluviile*, 1980; III *Te Deum la Griviţa,* 1978; IV *Noroaiele*, 1982; V *Scrisoare de la Rahova*, 1977; VI *Noaptea otomană,* 1979; VII *Zăpezile,* 1984; VIII *Cutremurul*, 1986; IX *Întoarcerea morţilor,* 1987; X *Ieşirea la mare,* 1988. Un punct de vedere despre revoluţia din 1989 în volumul *Recitind o ţară*, 1992.

Anghelescu, Marcel
(03.11.1909, Craiova – 22.02.1977, Bucureşti)

Actor. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică la Chişinău, în 1933, a început să joace teatru din 1937 şi film din 1942. Mare actor al Teatrului Naţional din Bucureşti, a interpretat aproape toate rolurile din piesele şi schiţele lui I.L. Caragiale, dar şi numeroase alte roluri din teatrul clasic, atât în comedie, cât şi în dramă (Shakespeare, Gogol, Moliere, Goldoni). Filmografia sa este impresionantă pentru istoria filmului românesc: *Escadrila albă*, 1944; *Răsună valea*, 1949; *Lanţul slăbiciunilor*, 1952; *O scrisoare pierdută*, 1953; *Ciulinii Bărăganului*, 1957; *Pasărea furtunii*, 1957; *Telegrame*, 1959; *Bădăranii*, 1960; *Steaua fără nume*, 1965; *Dimitire Cantemir*, 1973; *Tufă de Veneţia*, 1977. Roluri în teatru: *Take, Ianke şi Cadâr, Steaua fără nume, Revizorul, Omul cu mârţoaga, O noapte furtunoasă, Nevestele vesele din Windsor, Istoria ieroglifică, D-ale carnavalului* ş.a. Artist al Poporului.

Anghelescu, Mircea *nume la naştere* Ştefan Mircea
(12.03.1941, Bucureşti)

Istoric literar. A absolvit Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti, secţia arabă-română. A fost cercetător şi director adjunct al Institutului de Teorie Literară G. Călinescu, vicepreşedinte al Fundaţiei Culturale Române şi director al editurii acesteia, secretar general al Asociaţiei de Studii Orientale din România. Specializare la Indiana University, Bloomington. Profesor de limba şi literatura română la Sorbona VI (1999). Profesor la Universitatea din Bucureşti. A publicat *Preromantismul românesc,* 1971; *Literatura română şi Orientul*, 1975; *Scriitori şi curente*, 1982; *Lectura operei*, Premiul Academiei, 1986; *Călători români în Africa,* Premiul Uniunii Scriitorilor, 1983; *Textul şi realitatea*, 1988 ş.a.

Angheluţă, Theodor
(28.04.1882, Adam, jud. Tutova – 30.05.1964, Bucureşti)

Matematician (algebrist). A studiat matematica la Sorbona, Paris, cu E. Picard. A lucrat la Universitatea din Bucureşti, unde a obţinut doctoratul cu teza *O clasă generală de polinoame trigonometrice şi aproximarea cu care ele reprezintă o funcţie continuă,* apoi la cea din Cluj. Profesor de algebră la Universitatea din Cluj, apoi la Politehnica din Cluj. Are contribuţii de seamă în domeniul teoriei funcţiilor, al ecuaţiilor diferenţiale şi integrale, al ecuaţiilor funcţionale şi algebrice. Un tip de ecuaţii funcţionale îi poartă numele: Ecuaţii funcţionale Angheluţă. Lucrări: *Exerciţii şi probleme de analiză. Teoria funcţiilor şi mecanică raţională*, 2 vol., 1937; *Sur une limite des modules des zéros des polynomes*, 1939; *Ecuaţia funcţională a logaritmilor*, 1964. Membru de onoare al Academiei Române (1948).

Ante, Livia
(08.02.1955, Ploieşti)

Pictor şi scenograf. După ce a terminat Liceul de Artă la Bucureşti, a absolvit Şcoala Superioară de Arte Aplicate Duperre şi Şcoala Naţională de Arte Aplicate la Paris. S-a stabilit în 1976 la Stockholm şi a obţinut cetăţenia suedeză. Revine la Paris în 1983. În prezent locuieşte în Gibraltar. A realizat decoruri pentru Televiziunea Suedeză şi Opera Regală din Stockholm, pentru Casa de Cultură din Nanterre şi Primăria Parisului.

Antim Ivireanul *prenume la naştere* Andrei, *numele real nu se cunoaşte*
(1660, Iviria – 27.09.1716, Bulgaria)

Cărturar. Probabil hemshin ca origine (Iviria era numele vechi al Iberiei Mari, nu al Georgiei.). A fost luat rob de copil la Constantinopol, unde a învăţat turca, greaca (veche şi modernă), araba. A fost cerut de Constantin Brâncoveanu ca tipograf. A stat la Bucureşti, unde a scos prima tipăritură: *Învăţăturile lui Vasile Macedoneanul către fiul său Leon*, 1691, apoi *Evangheliarul greco-român*, 1693; *Psaltirea*, 1694; *Mărturisirea ortodoxă* a lui Petru Movilă, 1699; *Ceaslovul greco-arab*, 1702. A înfiinţat o tipografie la Snagov, 1694, unde a scos 14 cărţi: 7 în greceşte, 4 în româneşte (prima fiind o *Psaltire*), una în slavonă, 2 bilingve (greacă şi română; greacă şi arabă). Apoi a deschis încă o tipografie la Râmnicu Vâlcea (1705). A fost mitropolit al ŢăriiRomâneşti (1708). Caterisit datorită domnului fanariot Nicolae Mavrocordat, pentru apărarea standardelor româneşti ale ortodoxiei, a fost condamnat la surghiun şi ucis lângă Dunăre, pe drumul spre Constantinopol. După 1990 a fost declarat de Biserica Ortodoxă Română Sfânt Ierarh Martir (cu data de 27 septembrie). A făcut xilogravură, miniaturi: *Evangheliile*, ediţia 1693 şi 1697, pictură murală la mănăstirea Antim din Bucureşti (al cărei ctitor a fost), caligrafie. A tradus scrieri de cult şi didactico-morale. A lăsat în manuscris două lucrări notabile: *Chipurile Vechiului şi Noului Testament, adică obrazele oamenilor celor vestiţi ce se află în Sfânta Scriptură, în Biblie şi în Evanghelie* şi *Adunare pe scurt a istoriilor celor ce s-au făcut pe vremea lor...*, cu 22 de foi de text, la care se adaugă 503 portrete în medalion, 3 schiţe şi 8 desene, tot în medalion, cu personaje din *Vechiul Testament*, Târgovişte, 1709, ms., originalul la Kiev; *Didahiile*, cu 28 de predici la diferite sărbători şi 7 cuvântări ocazionale. Analiza lor duce la constatarea că avea nu numai o frumoasă cultură teologică, ci şi una profană: citate din *Biblie*, literatura patristică, filosofii antici. În multe din ele făcea o critică vehementă a moravurilor vremii. *Didahiile* îl aşază în rândul celor mai de seamă predicatori creştini din toate timpurile, iar cartea ca obiect de cultură a căpătat noi dimensiuni pentru români după activitatea sa.

Antipa, Grigore *nume la naştere* Grigore Leon
(27.11/10.12.1867, Botoşani – 09.03.1944, Bucureşti)

Biolog, întemeietor al şcolii româneşti de hidrobiologie, ihtiologie şi oceanografie. Frate cu naturalistul Nicolae Leon. Numele are cea mai mare răspândire din lume în Grecia şi România. La origini se dădea în Bizanţ. Un sfânt Antipa a trăit în Pergamon, cetate atestată în Misia (unde se afla şi Troia) din veacul al VIII-lea îH. A urmat liceul la Iaşi şi a făcut studii universitare la Jena, Germania, cu celebrul naturalist Ernst Haeckel. S-a perfecţionat în Franţa şi Italia, unde a descoperit o nouă specie de meduze, numită Capria Sturdzii, după numele lui Dim. Sturdza, cel care-i acordase bursa. S-a ocupat în mod deosebit de fauna Mării Negre şi a Dunării, a făcut o expediţie de 9 luni de jur împrejurul Mării Negre, formându-şi colecţiile care vor sta la baza viitorului muzeu de istorie naturală. Este primul specialist român care s-a ocupat în mod deosebit de sturioni. A elaborat o Lege a Pescuitului, printre primele din Europa, care va fi model pentru multe ţări. Este cel care a folosit pentru prima oară în muzeografie dioramele. A avut contribuţii ştiinţifice notabile, elaborând o concepţie biologică modernă, cu elemente interdisciplinare (biosociologie, ecologie, bioeconomie). S-a dedicat studiului Mării Negre şi al Dunării şi în acest sens a participat în 1893 la expediţie de 9 luni în jurul Mării Negre. A obţinut rezultate semnificative în domeniul biologiei acvatice, fiind considerat un precursor în domeniu hidrobiologiei. De asemenea, a pus bazele şcolii româneşti de ihtiologie şi ecologie. Datorită numeroaselor sale cercetări, a descoperit o serie de specii noi, printre care şi peşti din fauna Mării Negre. A publicat o lucrare despre clupide, şprot şi sturionii din Marea Neagră. A contribuit la înfiinţarea unei staţiuni de hidrobiologie la Tulcea şi a unui Institut de bio-oceanografie la Constanţa. Este considerat unul dintre primii ecologi ai

Europei, numărându-se printre puţinii care au sesizat importanţa mediului în viaţa oricărei fiinţe. Mai mult decat atât, a pus bazele unei ştiinţe interdisciplinare: bioeconomia. Acesta este primu pas în mişcarea ce a revoluţionat politica resurselor naturale, atât la nivel european, cât şi planetar. A fost director fondator al Muzeului de Istorie Naturală din Bucureşti (1892–1944). A publicat peste o sută de lucrări de specialitate, dintre care menţionăm: *Fauna ihtiologică a României* (1909), *Pescăria şi pescuitul în România* (1916), *Marea Neagră* (1940), *Principes et moyens pour la réorganisation des musées d'histoire naturelle* (1934). Membru al Academiei Române (1910). Membru al mai multor academii europene.

Antoci, Constantin
(28.02.1949, Mihailovca, rn. Cimişlia, RSSM)

General-locotenent de poliţie. A absolvit Şcoala medie de miliţie de la Chişinău a Ministerului Afacerilor Interne al URSS (1970–1972) şi Şcoala Superioară de Miliţie de la Leningrad (1973–1977). A lucrat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova la Bălţi şi Comrat. Ministru de Interne al Republicii Moldova (1992–1997), director general al Departamentului de protecţie civilă şi situaţii excepţionale, director adjunct al Centrului registrelor de stat al Întreprinderii de Stat pentru Registru a Ministerului Dezvoltării Informa-ţionale. Director general al Departamentului de protecţie civilă şi situaţii excepţionale (1999-2001).

Antochi, Iosif
(23.08.1914, Pătrăuţi, jud. Suceava – 30.09.1997, Bonn)

Pedagog. A studiat Literele la Universitatea din Cernăuţi şi Dreptul la Bucureşti, continuând cu doctoratul la Heidelberg, cu teza *Idealul educaţional în pedagogia românească*. A lucrat la Catedra de pedagogie a Institutului Agronomic din Bucureşti, apoi a fost profesor de pedagogie generală la Institutul de Învăţământ Superior din Piteşti. Profesor invitat la Bonn, Universitatea Renană, 1974, dată de la care rămâne în Germania. Lucrări: *Istoria gândirii pedagogice universale*, 1959; *Istoria pedagogiei*, 1961. A tradus din Tagore, J. J. Rousseau, Pestalozzi, Comenius. Membru al Asociaţiei Mondiale de Ştiinţa Educaţiei, membru de onoare al Academiei Române (1993).

Anton, Ioan M.
(18.07.1924, Vintere, com. Holod, jud. Bihor)

Inginer. A absolvit Politehnica la Timişoara şi tot acolo şi-a luat doctoratul (1961). A fost profesor la Institutul Politehnic din Timişoara (maşini hidraulice) şi rector (1971–1981). A elaborat metode noi de optimizare a dezvoltării şi funcţionării maşinilor hidraulice. Lucrări: *Studiul teoretic şi experimental al fenomenului de cavitaţie la pompele centrifugale,* Premiul Academiei (1961), *Turbine hidraulice* (1979), *Cavitaţia* (1984–1985), *Hidrodinamica turbinelor şi pompelor bulb şi a turbinelor-pompe bulb*, în colaborare (1988), *The Scale Effect and Coefficient V of Hydraulic Losses for Francis and Kaplan Turbines* (1995). A primit Ordinul Meritul Ştiinţific clasa I (1976) şi este laureat al Premiului de Stat (1953). Membru al Academiei Române (1974), membru al Academiei Europene de Ştiinţe şi Arte din Salzburg (1997), membru al Academiei de Ştiinţe din New York (1997).

Antonescu, (Victor) Ion
(02.06.1882, Pitești – 01.06.1946, Jilava)

Mareşal şi om politic român, şef al guvernului între anii 1940–1944. A absolvit Şcoala de Ofiţeri de Cavalerie în 1904 ca şef de promoţie şi a fost repartizat la Regimentul 1 Roşiori. A absolvit Şcoala Superioară de Război în 1913. În timpul celui de-al doilea război balcanic a îndeplinit funcţia de şef al Biroului Operaţii al Diviziei 1 Cavalerie. Intrarea României în Primul Război Mondial l-a găsit la Biroul de Operaţii al Armatei de Nord, comandată de generalul de corp de armată Constantin Prezan, el fiind şeful Biroului de operaţii. După război (fusese promovat din nou în 1920) a făcut parte din delegaţia română ce a participat la t de pace de la Paris, precum şi din cea care a negociat alianţa cu Polonia. Între 1 august şi 31 decembrie 1923 a îndeplinit funcţia de ataşat militar la Paris, iar apoi la Londra, între

1 ianuarie 1924 şi 14 iulie 1926. Întors în ţară, a primit comanda Regimentului 9 Roșiori Principesa Elena de la Giurgiu, iar în 1927 a preluat conducerea Şcolii Superioare de Război. A fost apoi numit comandant al Şcolii Speciale de Infanterie şi Cavalerie de la Sibiu. A fost promovat general de divizie pe 25 decembrie 1937 şi trei zile mai târziu a fost numit ministru al Apărării. Însă din nou a intrat în conflict cu regele şi camarila sa şi a fost nevoit să demisioneze pe 30 martie 1938. În urma cedărilor teritoriale din vara anului 1940, Carol al II-lea se găsea într-o situaţie dificilă. Pe 5 septembrie, regele l-a numit Preşedinte al Consiliului de Miniştri şi i-a conferit puteri depline pentru conducerea statului. În ziua următoare Carol a abdicat în favoarea fiului său Mihai I şi a părăsit ţara. Generalul a format un guvern cu Garda de Fier, România devenind „stat naţional legionar". Coabitarea dintre el şi Garda de Fier s-a dovedit a fi însă numai de scurtă durată. Bazându-se pe sprijinul armatei şi pe aprobarea tacită a lui Hitler, a profitat de rebeliunea legionară dintre 21–23 ianuarie 1941 şi i-a înlăturat de la putere, lichidând mişcarea. Decizia de invazie a Uniunii Sovietice a fost luată de generalul Ion Antonescu fără a consulta pe cineva. S-a angajat în războiul împotriva URSS alături de Germania nazistă pentru recuperarea Basarabiei şi a nordului Bucovinei. Răsturnat de la putere şi arestat la 23 august 1944, a fost judecat de către un tribunal condus de sovietici şi a primit şase pedepse cu moartea pentru crime de război.

Antonescu, Mihai
(18.11.1904, Nucet, jud. Dâmboviţa – 01.06.1946, Jilava)

Politician şi jurist, profesor al Universităţii din Bucureşti, lider liberal. A fost ministru de Externe, ministru de Interne (măsuri anti-evreieşti de deportare în Transnistria) şi vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri în anii regimului lui Ion Antonescu. La 23 august 1944 a fost arestat şi, după un scurt proces, condamnat la moarte de Tribunalul Poporului. A fost executat odată cu Ion Antonescu şi alţi colaboratori ai acestuia.

Antonescu, Niculae Napoleon
(20.10.1934, Ederele, Dâmboviţa)

Inginer în petrol şi gaze. A construit edificiul ştiinţific al Institutului de Petrol şi Gaze de la Ploieşti, al cărui rector a fost (1996-2004). Deputat PSD în Parlamentul României (1996-2000; 2000-2004). Distins cu Ordinul Muncii, 1974 şi Ordinul Steaua României, 1999. Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe Tehnice, 2018.

Antonescu, Petre
(29.06.1873, Râmnicu Sărat – 22.04.1965, Bucureşti)

Arhitect. A studiat Arhitectura la Paris. A condus Şcoala de Arhitectură din Bucureşti (1931–1938). A edificat Primăria Capitalei (1905–1913), Arcul de Triumf (1936), pentru care a folosit marmură de Ruşchiţa, Hotelul Triumf, Palatul Navigaţiei (1910–1916), Palatul Facultăţii de Drept, blocul Adriatica, palatul Kretzulescu, Palatul Administrativ din Craiova, casa Paciurea din Bucureşti, casa Menelas Chircu din Rm. Sărat ş.a. Preşedinte al Societăţii Arhitecţilor, membru al Academiei de Arte San Lucca din Roma, membru de onoare al Academiei Române (1936).

Antonescu, Teohari
(01.09.1866, Bucureşti – 11.01.1910, Iaşi)

Arheolog şi publicist. Elev al lui Al. I. Odobescu la Facultatea de Litere din Bucureşti, a studiat apoi la Paris, Berlin, Heidelberg, Atena, specializându-se în arheologie. Printre primii specialişti români în epigrafie greacă şi latină. Membru al Societăţii Junimea şi al Comitetului de redacţie al „Convorbirilor literare". A publicat eseuri aflate la limita dintre arheologie şi literatură: *Lumi uitate*, 1901. Chiar studiile de specialitate poartă amprenta căutării „sufletului neamului", a identităţii spiritului românesc, venit din trecutul imemorial: *Cultul cabirilor în Dacia*, 1889; *Dacia, patria primitivă a popoarelor ariene,* 1897 Nutreşte convingerea că momentul formării popoarelor este şi cel mai favorabil definirii identităţii, specificului lor: *Filozofia Upanişadelor, Budismul şi Nirvana* ş.a. Dacă prin aceste

preocupări le continuă pe ale lui Eminescu, prin chestiunile de mitologie şi comparatism lingvistic îi anunţă pe Nicolae Densuşianu, Vasile Pârvan, Mircea Eliade. A lăsat şi un *Jurnal (1893–1908).*

Antonie
V. Plămădeală, Antonie

Antoniu, Costache
(25.02.1900, Ţigănaşi, jud. Iaşi – 16.06.1979, Bucureşti)

Actor. Profesor şi rector al IATC, Bucureşti. A lucrat îndeosebi pentru teatrul radiofonic, ca actor, dar şi ca regizor: *Revizorul* de Gogol, *Nevestele vesele din Windsor* de Shakespeare, *Hanul Ancuţei* după Mihail Sadoveanu. A lăsat o filmografie impresionantă: *O noapte de pomină*, 1939; *O scrisoare pierdută*, 1953; *Nufărul roşu*, 1955; *Pasărea furtunii*, 1957; *Telegrame*, 1959; *Darclée*, 1960; *Străinul*, 1963; *Pădurea spânzuraţilor*, 1964 şi *Neamul Şoimăreştilor,* 1965. Artist al Poporului din RSR.

Antoniu, Ion S.
(27.08.1905, Roman – 10.03.1987, Bucureşti)

Inginer energetician. A urmat Şcoala Politehnică din Bucureşti, secţia Electrotehnică, apoi Şcoala Superioară de Electricitate din Paris. Doctor docent în ştiinţe (1967). A lucrat la Societatea Generală de Gaz şi Electricitate din Bucureşti, apoi la Fabrica de Maşini Electrice Dinamo şi s-a ocupat de funcţionarea aparatelor de măsură a electricităţii în regim deformant (*Etudes du fonctionnement des appareils de mésure dans un régime déformant*, 1948). Profesor la Institutul Politehnic din Bucureşti, preşedinte al Comisiei de Magneto-hidrodinamică şi delegatul ei la Agenţia Internaţională pentru Energie Nucleară, Viena (până în 1979). În întreaga sa carieră a rezolvat probleme fundamentale ale domeniului, legate de funcţionarea anormală a maşinilor electrice şi a aparatelor de măsură. A construit mai multe centrale electrice în Româna. Lucrări: *Introducere în aplicarea calculului matricial la studiul circuitelor electrice,* 1953; *Chestiuni speciale de electrotehnică*, 1956; *Calcul matricial şi tensorial în electrotehnică*, 1962. Membru corespondent al Academiei Române (1963) şi decorat cu Ordinul Muncii clasa a III-a în acelaşi an, Ordinul Steaua Republicii clasa a IV-a, 1974.

Apolodor din Damasc *sau* **Apollodoros**
(în a doua jumătate a sec. I d.H., Damasc, Siria – 125 d.H., Roma)

Constructor al Podului de peste Dunăre pentru legiunile romane (101–103 d.H.), lung de 1135 m, lat de 15 m, înalt de 19 m, din bârne de stejar îmbinate fără cuie, având la capete castrele Drobeta şi Pontes, şi al unor maşini de luptă (catapulte etc.). De asemenea a construit Forul lui Traian (107–114 d.H.) şi Columna lui Traian (dedicată războaielor cu dacii), bazilica traiană, termele lui Traian, fiind principalul constructor de război (în luptele cu dacii şi cu parţii) ca şi al edifi ciilor epocii traiane din Roma. Damasc a fost la origini o fortificație akkadiană din mileniul al III-lea îH (Siria de azi), cu cerită de romani, prin intermediul cărora A. a ajuns la Roma.

Apostol, Gheorghe
(16.05.1913, com. Tudor Vladimirescu, jud. Galaţi – 21.08.2010 Bucureşti)

Politician comunist în perioada Gheorghe Gheorghiu-Dej. Și-a început cariera ca muncitor la Căile Ferate din Galaţi, unde l-a cunoscut pe Gheorghiu-Dej (în 1932). Membru PCR din 1934. Pentru acţiuni în cadrul sindicatelor feroviare a făcut închisoare la Doftana, Târgu Jiu, Caracal trei ani (1935–1937). A fost de partea lui Dej în eliminarea grupului Pătrăşcanu. Membru al Comitetului Central al partidului (1945) şi al Biroului Politic Executiv (1948), prieten cu Ion Gheorghe Maurer. Vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (1952–1954; 1961– 1967), prim-secretar al CC al PMR (1954–1955), preşedinte al Consiliului Central al Sindicatelor (1955–1961), preşedinte al Uniunii Generale a Sindicatelor din România (1967–1969) şi director general al Direcţiei Generale a Rezervelor de Stat (1969–1975). Neacceptat de Ceauşescu, a fost trimis ambasador al României în Brazilia şi Argentina (1977–1988), după care a fost sancţionat pe linie de partid pentru folosirea frauduloasă a fondurilor de protocol ale Ambasadei. A fost unul dintre semnatarii „Scrisorii celor 6“ (alături de Alexandru

Bârlădeanu, Corneliu Mănescu, Constantin Pârvulescu, Grigore Răceanu, Silviu Brucan), citită la postul Europa Liberă (11 martie 1989) şi considerată astăzi primul mare semn al disidenţei anticeauşiste.

Apostol, Pavel *nume la naştere* Erdös Pal
(1919, Arad – decembrie 1983, Paris)

Filosof. Din familia marelui matematician Erdös Pal din Ungaria. Comunist din ilegalitate ca opţiune, marxist ca filosofie. A studiat filosofia la Universitatea din Cluj şi şi-a luat doctoratul cu Lucian Blaga. A făcut închisoare în perioada stalinistă. Specializare la Ecole des Hautes Etudes, unde a fost coleg cu François Mittérand şi la Berlin la Volkswagen Stiftung. Profesor la Universitatea din Cluj, şi-a început cariera ca asistent al lui D. D. Roşca. Prieten cu Mircea Maliţa, a fost preşedinte al Comitetului Naţional de Viitorologie. Contribuţii la cercetarea naturii dialecticii marxiste în linia lui Mario Bunge. Lucrări: *Funcţiunea de cunoaştere a noţiunii*, 1957; *Iluzia evadării: încercări critice asupra filosofiei burgheze contemporane*, 1958; *Cibernetica: cunoaştere, acţiune; contribuţii la metodologia acţiunii-cunoaştere*, 1969; *E prea devreme sau e prea târziu să proiectăm omul anului 2000?*, 1969; *Mic dicţionar filosofic*, 1973; *Logica pe înţelesul tuturor*, 1974; *Calitatea vieţii şi explorarea viitorului*, 1975; *Viitorul*, 1977. A îngrijit publicarea operelor lui Antonio Gramsci în România (1969).

Apostolescu, Nicolae
(04.05.1876, Alexandria – 02.11.1918, Piteşti)

Comparatist. Discipol al lui B.-P. Hasdeu. A pus bazele comparatismului literar, adus mai târziu la mare perfecţiune de Basil Munteanu. Teza sa de doctorat, *L'Influence des romantiques français sur la poésie roumaine* (Influenţa romanticilor francezi asupra poeziei române), susţinută la Paris, a apărut cu prefaţa lui Emile Faguet, 1909, acelaşi care a condus şi teza de doctorat a lui E. Lovinescu. Lucrări importante: *L'Ancienne versification roumaine (*Vechea versificaţie românească), Paris, 1909; *Istoria literaturii române*, vol. I, 1913; vol. II, 1916.

Apostu, George
(20.12.1934, Stănişeşti, jud. Bacău – 13.10.1986, Paris)

Sculptor. Elevul lui Boris Caragea şi Constantin Baraschi. Discipol al lui Constantin Brâncuşi. Stabilit în ultima parte a activităţii sale în Franţa. A fost creatorul unui stil original, îmbinînd modernismul abstract cu sugestii din arhaicitatea artei populare româneşti. Lucrări în bronz, piatră şi lemn, în a căror concepţie se desluşesc ecouri ale artei populare şi volume echilibrate ce tind spre forme abstracte. Figurează cu lucrări la Muzeul de Artă Modernă (Beaubourg) din Paris şi în numeroase colecţii particulare din ţară şi din străinătate (Danemarca, Italia, Anglia, Suedia, Canada). Dintre lucrările sale menţionăm suita monografică *Tată şi fiu,* ciclul *Fluturii, Fetiţa cu păpuşa, Maternitate.*

Arachelu, Ion
(08.09.1948, Chişinău)

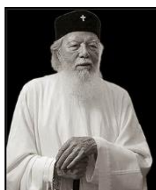
Actor. Armean ca etnie. A absolvit filiala teatrală B. Şciukin de pe lângă Teatrul Republican Luceafărul din Chişinău. Actor la Teatrele Luceafărul şi Ginta Latină din Chişinău. Plecat la Moscova din 1990. A făcut mai ales roluri de comedie în piesele lui Vasile Alecsandri. Filmografie: *Povârnişul*, 1970; *Viforul roşu,* 1971; *Vara ostaşului Dedov*, 1971; *Crestături spre amintire*, 1972; *Ultimul haiduc*, 1972; *Podurile,* 1973; *Durata zilei,* 1974; *Bărbaţii încărunţesc de tineri,* 1974; *Pe urmele fiarei,* 1976; *O întâmplare la festival,* 1976; C*asa lui Dionis*, 1981; *În zorii revoluţiei,* 1984; *Un autobuz în ploaie,* 1986; *Am onoarea*, 1987; *Văleu, văleu, nu turna!,* 1991. Distins cu titlul de Maestru în artă, 1997.

Aramă, Constantin
(29.09.1919, Iaşi – 24.03.2003, Bucureşti)

Inginer, specialist în motoare cu ardere internă. A absolvit Şcoala Politehnică din Bucureşti, după care a fost inginer la Craiova, Piteşti şi Bucureşti, unde şi-a început şi cariera didactică, la Institutul Politehnic, Catedra de Motoare cu Ardere Internă (1951).

Lucrări: *Combustibili şi lubrifianţi pentru motoare,* 1962; *Cercetarea în domeniul construcţiilor de maşini,* 1972; *Economia de combustibili pentru automobile*, 1974; *Poluarea aerului de către motoarele cu ardere internă. Reducerea poluării şi economicitate,* 1975; *Termotehnica,* 1976. Membru al Academiei Române (1991), preşedinte al Comisiei de termotehnică a Academiei Române, membru al Institutului de Ingineri mecanici din Anglia.

Arăpaşu, Teoctist preume la naştere Teodor
(07.02.1915, Tocileni, jud. Botoşani – 30.07.2007, Bucureşti)

Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Frate la mănăstirile Verona şi Neamţ (din 1929). Elev la Seminarul monahal de la mănăstirea Cernica (1932–1940). Tuns în monahism la Bistriţa, jud. Neamţ, sub numele Teoctist (1935) şi hirotonisit ierodiacon (1937). În 1940 s-a înscris la Facultatea de Teologie din Bucureşti, obţinând licenţa în 1945, când a fost transferat la Centrul eparhial Iaşi, fiind hirotonisit ieromonah (1945) şi arhimandrit (1946). Studii la Facultatea de Litere şi Filosofie din Iaşi (1945–1947). În 1950 ales şi hirotonisit episcop-vicar patriarhal, cu titlul Botoşăneanul. În această calitate a fost rector al Institutului Teologic Universitar din Bucureşti (1950–1954) şi a condus diferite sectoare din cadrul Administraţiei Patriarhale. În 1973 a devenit arhiepiscop al Craiovei şi mitropolit al Olteniei, iar în 1977 arhiepiscop al Iaşilor şi mitropolit al Moldovei şi Sucevei (din 1980 până în 1982, locţiitor de mitroplit al Ardealului). După moartea patriarhului Iustin Moisescu (1986) a devenit mitropolit al Ungrovlahiei şi patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. În cei 45 de ani de activitate ca ierarh s-a preocupat nu numai de probleme administrative şi economice, ci şi de restaurarea unor monumente de artă bisericească din cele patru eparhii pe care le-a condus (îndeosebi Putna, Bistriţa, Slatina, Râşca, Gorovei, Vorona, Mitropolia Veche, Bărboi, toate în Arhiepiscopia Iaşilor) şi de organizarea unor muzee bisericeşti, a ctitorit o biserică în localitatea Victoria-Botoşani, a îndrumat revistele „Mitropolia Olteniei“, „Mitropolia Moldovei şi Sucevei“ şi „ Glasul Bisericii“, a încurajat apariţia mai multor lucrări teologice. Reprezentant de seamă al ecumenismului românesc, a făcut parte din mai multe delegaţii sinodale care au vizitat alte Biserici, a condus delegaţii în vizitele de peste hotare şi a găzduit vizita Papei Ioan Paul al II-lea la Bucureşti. Lucrări: Mitropolitul Iacob Putneanul, făclier al Ortodoxiei româneşti, al năzuinţelor de unitate naţională şi de afirmare a culturii române, Mănăstirea Neamţ, 1978. O ediţie lărgită, sub titlul *Mitropolitul Iacob Putneanul, 1719–1778; Studiu introductiv la Dosoftei–Dumnezeiasca Liturghie,* ediţie critică de N.A. Ursu, 1980).

Arbore, Ecaterina căsătorită Rally
(1873, Bucureşti – 1937, Moscova)

Militant social. Sora Ninei A., pictoriţă, elevă a lui Matisse, şi fiica lui Zamfir A. Socialistă ca opţiune politică. A studiat Medicina la Bucureşti. A luptat împotriva tuberculozei în rândul muncitorilor şi copiilor. A făcut anchete de teren. Comisar pentru Sănătate al Republicii Sovietice Socialiste Ucraina. Revenită în România în 1924, a fost expulzată de autorităţi. Din 1931 comisar (locuia la Moscova) pentru Moldova al Internaţionalei Comuniste. Partizană a lui Troţki, a sprijinit vizita lui Panait Istrati în URSS. A fost ucisă în cadrul epurărilor elitei intelectuale de către Stalin, în 1937.

Arbore, Grigore *nume la naştere* Grigore Popescu
(11.06.1943, Pietroşiţa, jud. Dâmboviţa)

Poet. A studiat istoria veche şi arheologia la Cluj şi Bucureşti, apoi istoria şi teoria artei la Institutul de Arte Plastice Nicolae Grigorescu. Cadru didactic asociat la Institutul N. Grigorescu din Bucureşti (1970–1972). Doctoral Degree in History of Art (1973–1975) la Scuola Normale Superiore din Pisa. Stabilit în Italia (1987). Din 1991 expert, apoi director tehnic (1995) în Consiliul Naţional al Cercetării al Italiei (CNRI). Beletristică: *Exodul*, 1967; *Cenuşa*, 1969; *Auguralia*, 1972; *Poeme*, 1974; *Averse*, 1976; *Stolul de argint*, 1979; *Retrageri*, 1979, antologie; *Din toate părţile*, 1984. Istoria artei şi culturii: *Futurismul*, 1976; *Cetatea ideală a Renaşterii: studiu asupra morfologiei formelor urbane*, 1976; *Forma ca viziune: Bernini şi stilistica barocului*, 1984; *Arta în timpul monarhiilor absolute*, UTET, Torino, 1997. A coordonat colecţia monumentală de studii Pictura în Europa, publicată de Electa, Milano, 1994. A coordonat ştiinţific realizarea de mari expoziţii de artă şi cultură. A planificat şi îngrijit sinteza Cavalerii stepelor, Electa, Milano, 1980, dedicată istoriei culturilor antice din Asia Centrală. Recent a îngrijit volumul De la Marea

Adriatică la Marea Neagră, veneţieni şi români: trasee istorice comune, 2003. Consilier personal al preşedintelui României, Ion Iliescu, între 1990–1992, 1992–1996, 2000–2004. Cavaler al Ordinului de Merit al Republicii Italiene (1982). Cavaler al Ordinului Serviciu Credincios al României (2002).

Arbore, Zamfir
(14.11.1848, Basarabia – 02.04.1933, Bucureşti)

Militant socialist. Născut Zamfir Rally. Bucovinean. Narodnic, s-a autoexilat în Elveţia, unde a devenit membru al Asociaţiei Internaţionale a Oamenilor Muncii. Discipol al anarhistului Mihail Bakunin. Devenit socialist după 1877. În 1905 a fondat împreună cu Petru Cazacu revista "Basarabia". Tatăl Ecaterinei A. A fost exilat din Rusia în România la 1877, pentru agitaţie în favoarea independenţei României şi pentru că trimitea arme şi muniţie peste Prut, în Moldova. Lucrări: *Basarabia în secolul al XIX-lea* (1899), Premiul Academiei Române; *Dicţionar geografic al Basarabiei* (1904).

Ardelean, Dimitrie
(18.12.1941, Alibunar, Banatul Sârbesc – 23.01.1992, Belgrad)

Pictor academic. A absolvit Artele Plastice la Belgrad. Profesor de Arte plastice la Şcoala Normală din Vârşeţ – Secţia în limba română. Expoziţii personale: Belgrad (1964), încă în anii studenţiei, apoi la Vârşeţ (1973, 1984, 1985, 1992), Belgrad şi Pancevo (1987), Novi Sad (1988) şi Kuhr (Elveţia) în 1990, precum şi expoziţii colective la Belgrad (1964, 1965, 1966). Între anii 1969–1992 expune în mai multe localităţi din Banat şi Timoc: Alibunar, Vârşeţ, Pancevo, Smederevska Palanka, Svilajnac, Novi Sad. Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Voivodina.

Ardelean, Ilie
(10.10.1906, Gyula, Ungaria – 09.01.1972, Bucureşti)

Medic. A studiat Medicina la Cluj şi s-a specializat ca igienist în SUA, ca bursier al Fundaţiei Rockfeller (1936-1938). În 1948 a devenit şeful Catedrei de Igienă Generală şi Comunală la Medicina din Bucureşti şi rector al Institutului de Medicină şi Farmacie. Este considerat întemeietorul igienei experimentale în România. Preşedinte al Societăţii de Ştiinţe Medicale şi al Societăţii de Igienă din România. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Ardelean, Iovan Ule
(12.10.1933, Satu Nou, Banatul Sârbesc)

Desenator. A absolvit Liceul Mixt Român din Vârşeţ. A fost şef al Cancelariei Locale din Satu Nou, absolvind între timp Şcoala Superioară de Administraţie la Belgrad. A fost membru al Comitetului de conducere al Societăţii Culturale Valeriu Docna din Satu Nou, unde a activat la Secţia de dramă. A plecat în SUA în 1969 şi a absolvit un curs de desen pe calculator (Auto Cad), lucrând ca designer la San Diego, California. Desenează în creion ori tuş portrete şi natură moartă.

Argeşanu, Gheorghe
(02.1883, Caracal – 26/27.11.1940, Jilava)

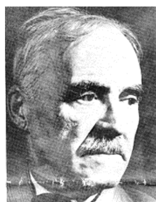
General și politician. Combatant în Primul Război Mondial, a devenit ministru de Război în 1938, în guvernul Miron Cristea, în urma asasinării primului ministru Armand Călinescu. N-a fost ministru decât 27 de zile, în care timp a ucis legionarii care-l asasinaseră pe Armand Călinescu şi le-a expus trupurile în pieţele publice. Arestat de legionari, a fost ucis la închisoare.

Argetoianu, Constantin
(03.03.1871, Craiova – 06.02.1955, Sighet)

Politician. A renunţat la cariera de diplomat unde debutase şi a intrat în politică, înscriindu-se în Partidul Conservator în 1913, pe ale cărui liste a fost deputat şi senator, apoi a trecut la Partidul Liberal. A intrat în Liga Poporului în 1918. A fost membru în guvernul Partidului Poporului (1920–1921), iar în 1923 înfiinţează un alt Partid al Poporului, care va fuziona, în 1924, cu Partidul Naţional-Democrat, noua formaţiune purtând numele Partidul Naţionalist al Poporului. Ministru de Interne şi Finanţe (1931–1932), a înfiinţat Uniunea Agrară (mai târziu, Partidul Agrar), iar din 1938 a devenit consilier regal, ocupând apoi funcţia de prim-ministru (1939) din partea Partidului Naţional Liberal şi ministru al Afacerilor Externe (1940). S-

a remarcat şi ca orator de temut de la tribuna Parlamentului şi şi-a consemnat memoriile ca pe o proză, de mare interes politic şi social, publicată postum: *Amintiri* (1991–1998), *Însemnări zilnice* (1998–2003). A murit la închisoare.

Arghezi, Tudor *nume la naştere* Ion N. Theodorescu (23.05.1880, Bucureşti – 14.07.1967, Bucureşti)

Scriitor. A absolvit liceul Sf. Sava (1891– 1896). O vreme a fost laborant la Fabrica de zahăr din Chitila (1897), apoi novice la mănăstirea Cernica. Cercurile bisericeşti îl ajută să plece în străinătate (bibliotecar la Universitatea Catolică din Fribourg, Elveţia, 1905; Paris, 1906; Geneva, 1900–1910, unde a absolvit şi o şcoală de ceasornicari). Întors la Bucureşti, a editat revista „Linia dreaptă“ (1904) şi a condus cotidianul „Seara“ (1913–1914). Între 1918 şi 1919 e închis pentru colaboraţionism. A debutat ca poet la „Liga ortodoxă“ a lui Al. Macedonski, în 1896, cu versuri simboliste şi instrumentaliste. A desfăşurat o intensă activitate publicistică, remarcându-se prin originalitatea limbajului şi virulenţa pamfletară. A publicat la „Cugetul românesc“, „Adevărul literar“, „Lumea“, „Gândirea“, „Ţara noastră“, „Integral“, „Ramuri“ ş.a. A editat revista „Bilete de papagal“ (1929). Maturizarea poetică a coincis cu exprimarea setei de cunoaştere şi a incertitudinilor existenţiale: *Cuvinte potrivite*, 1927, volum de debut, Premiul Academiei Române. A reabilitat estetica urâtului: *Flori de mucigai*, 1931; a configurat din perspectivă cosmică universul microcosmic, casnic şi familial: *Cartea cu jucării*, 1931; *Cărticică de seară*, 1935; *Hore*, 1939, marcând una din cele mai puternice reacţii moderniste ale poeziei româneşti. Ca prozator s-a făcut remarcat prin pamflete: *Baroane*, 1943, prin încetăţenirea tabletei ca gen: *Tablete din Țara de Kuty*, 1933, prin schiţele şi portretele consacrate vieţii monahale, lumii politice şi gazetăreşti sau din închisoare: *Poarta neagră*, 1930, şi prin romanele poetice de critică socială: *Cimitirul Buna Vestire*, 1936; *Lina*, 1942. Spre bătrâneţe a cultivat poezia de ţinută civică şi poemul sociogonic: *Cântare omului*, 1956, a continuat dialogul cu timpul şi divinitatea, meditând cu tristeţe calmă la condiţia umană: *Frunze*, 1961; *Poeme noi*, 1963; *Silabe*, 1965; *Cadenţe*, 1965; *Litanii*, 1967; *Crengi*, 1970, postum. Premiul Naţional pentru poezie, 1934; Premiul Naţional pentru literatură, 1946; Premiul de Stat, 1955; Premiul Herder al Universităţii din Viena, 1965. Funeralii naţionale. A fost tradus în franceză, italiană, spaniolă, germană, rusă, maghiară, polonă, cehă, bulgară, greacă, suedeză ş.a. Printre traducători enumerăm: Salvatore Quasimodo, Rafael Alberti, Miguel Angel Asturias, Gaston Bachelard, Maria Teresa León ş.a. Este una dintre marile personalităţi literare româneşti ale veacului XX, care asigură continuitatea între cultura interbelică şi cea postbelică, permite păstrarea registrelor valorice în perioada războiului rece, relaţia literaturii române cu literaturile europene. A devenit membru al Academiei în 1955.

Argov, Meir *nume la naştere* Meyer Grabovsky (1905, Râbniţa, azi în Republica Moldova – 24.11.1963, Ierusalim)

Militant sionist. A absolvit liceul în oraşul natal şi Universitatea la Kiev. Mişcarea de formare a Europei Naţiunilor de după 1848, care a trezit şi spiritul identitar al evreilor europeni, l-a făcut să se înscrie şi să conducă mişcarea sionistă HeHalutz din Ucraina (arestat în 1922 ca membru militant al Comitetului Central al Tineretului Sionist din Ucraina). Expulzat în 1924, a plecat în Palestina (1927) aflată sub mandat britanic şi a lucrat în agricultură, ca şi Ben Gurion (venit din Polonia). Considerat printre fondatorii statului naţional, a fost secretar al Sindicatului Muncitorilor din Petah Tikva (1929–1939), membru al Vaad Leumi din 1930. După începerea celui de-al Doilea Război Mondial, s-a înrolat, în 1940, voluntar în Armata Britanică şi a luptat cu Brigada Evreiască în Italia. După război participă la activităţile de salvare a evreilor care încercau să imigreze în Palestina. A fost unul dintre semnatarii *Declaraţiei de independenţă* a statului Israel la 14 mai 1948 şi imediat s-a alăturat Consiliului Provizoriu de Stat, ca reprezentant al partidului Mapai (al cărui membru al Comitetului Central devenise). A fost ales deputat în primul Knesset (Parlament) al statului Israel în anul 1949, fiind reales după alegerile din 1951, 1955, 1959 şi 1961.

Începând din 1951 a fost preşedinte al Comitetului parlamentar pentru Afaceri Externe şi Apărare, conducând în această calitate negocierile cu prim-ministrul Republicii Federale Germania, Konrad Adenauer, cu privire la restabilirea relaţiilor Israelului cu Germania şi la reparaţiile cuvenite evreilor supravieţuitori ai Holocaustului nazist.

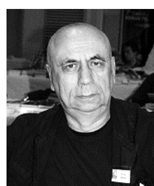
Aricescu, C(onstantin) D.
(18.03.1823, Câmpulung – 18.02.1886, Bucureşti)

Scriitor. A absolvit Colegiul Sf. Sava, unde i-a avut profesori pe Petrache Poenaru şi Costache Aristia. A încercat să traducă *Les chaînes de l'esclavage* a lui J. P. Marat. A organizat la Câmpulung o echipă de teatru (1846–1847) şi a participat, în oraşul natal, la revoluţia din 1848, fiind arestat şi surghiunit la Snagov. A fost director al Arhivelor Statului (1869–1870; 1871–1876), director al Domeniilor Statului (1870–1871), director al Imprimeriei Statului (1876), revizor şcolar în judeţele Ilfov, Vlaşca şi în Bucureşti. S-a manifestat ca publicist combativ, influenţat de ideile lui Bălcescu. A scris *Istoria Câmpulungului, prima residenţă a României* (1855–1856), prima monografie publicată despre istoria unui oraş. A mai publicat *Corespondenţă secretă şi acte inedite ale capilor Revoluţiei române de la 1848,* 1873–1874.

Arion, Constantin
(18.06.1855, Bucureşti – 27.06.1923, Bucureşti)

Om politic. Cel mai vechi purtător al numelui a fost poetul Arion născut în Lesbos, una din insulele sacre ale tracilor. Este înfăţişat pe vasele antice călărind un grifon cu o coadă de balaur. Ambele fiare mitologice aparţin strămoşilor noştri. A urmat Dreptul la Şcoala de Ştiinţe Politice din Paris. A fost şef de cabinet la Ministerul de Externe, apoi profesor la Catedra de Drept Comercial şi Maritim a Facultăţii de Drept de la Universitatea din Bucureşti. A fost ministru al Culturii şi Cultelor, în care calitate a reuşit să obţină fonduri pentru construirea unui local destinat Bibliotecii Academiei (1910–1912), ministru al Agriculturii şi Domeniilor, ministru de Externe, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (1918). Unul dintre liderii partidului Conservator. Membru de onoare al Academiei Române (1912).

Arion, George
(05.04.1946, Tecuci)

Gazetar, scriitor. Din 1974 lucrează la revista „Flacăra“ (pe atunci condusă de Adrian Păunescu), iar în prezent este preşedinte– director general al S.C. Publicaţiile Flacăra S.A. Lucrări: versuri: *Copiii lăsaţi singuri*, 1979; *Amintiri din cetatea nimănui*, 1980; eseu: *Alexandru Philippide sau drama unicităţii*, 1982; *Detectiv fără voie. Laudatio pentru romanul poliţist*, 2004; roman poliţist: *Atac în bibliotecă*, 1983; *Profesionistul. Ţintă în mişcare*, 1985; *Trucaj*, 1986*; Pe ce picior dansaţi?, Misterul din fotografie, 1991. A publicat şi O istorie a societăţii româneşti în interviuri, 2 vol., 2005.*

Aristia, Costache
(1800, Bucureşti – 18.04.1880, Bucureşti)

Actor, scriitor şi om politic român. Fiul unui valah căzut la Misolonghi (acolo unde căzuse și Byron, apoi luptători valahi de la Souli. A fost trei atacuri otomane asupra fortificației, dar ea a rămas a Greciei). A studiat la Academia grecească din Bucureşti. A fost trimis la Paris de prinţesa Ralu Caragea, fiica domnului fanariot, întemeietoarea teatrului de la Cişmeaua Roşie, pentru a studia jocul actorului Fr. J. Talma. Întors în ţară, a jucat pe scena Teatrului de la Cişmeaua Roşie. A participat la mişcarea Eteriei, a lui Ipsilanti, mişcare de eliberare a Greciei de sub otomani, cu care a fost aliat Tudor Vladimirescu, apoi a plecat în Austria şi Italia. În 1824 a studiat la Academia Ioniană din insula Corfu. S-a întors la Bucureşti ca profesor de greacă şi franceză la Sf. Sava (1830) şi profesor de declamaţie la şcoala Societăţii Filarmonice. Acolo i-a avut elevi pe C. A. Rosetti, Costache Caragiali (român macedonean), Eufrosina Popescu. La 1848 a fost comandant al Gărzii Naţionale. A tradus în româneşte *Saul* de Alfieri şi *Iliada* lui Homer, din care s-a tipărit doar *Cântul I*. S-a ocupat de îmbogăţirea repertoriului teatral cu piese clasice, ridicând astfel prestigiul teatrului românesc şi pregătind trecerea de la stadiul imitativ la cel creator.

Armeanca, Ioan
(1900, Săcărâmb, jud. Hunedoara – 1954, Cluj)

Profesor la Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti, astronom. A absolvit universitatea la Cluj şi şi-a luat doctoratul în astronomie la Göttingen cu teza *Photographi-sche und photovisuelle Helligkeiten von pohlnahen Sternen*, 1933. Între 1937-1938 se specializează în fotometria fotoelectronică la trei observatoare din Germania şi din 1939 începe la Cluj observaţiile cu fotometrul Guthnick, care vor fi întrerupte de refugiul în 1940 la Timişoara (în urma Diktatului de la Viena) şi nu vor mai putea fi reluate din cauza deteriorării fotometrului. Din 1945, când Observatorul astronomic revine la Cluj, este directorul lui până la deces, ocupându-se în special de problema stelelor variabile, fundamentând cercetarea în acest domeniu care de atunci s-a înscris permanent în activitatea colectivului astronomic. Membru al societăţilor Gazeta Matematică, Astronomische Gesellschaft, Société Astronomique de France, al Comitetului Naţional de Astronomie.

Arnăutov, Vladimir
(30.07.1939, Bolgrad, reg. Odesa, azi Ucraina)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea de Stat din Chişinău. Elevul lui Vladimir Andrunachievici. Specializat în algebră topologică, geometrie discretă şi cristalografie matematică. Şef de secţie la Institutul de Matematică şi Informatică al AŞM. Distins cu Ordinul Gloria Muncii şi Premiul Acad. Constantin Sibirschi. Lucrări: *Introduction to the theory of topological rings and modules*, 1996, în colaborare; *The theory of radicals of topological rings*, 1997; *Properties of one-sided ideals of topological rings*, 2006; *О накрытиях в решетке всех групповых топологий произвольной абелевой группе*, 2006; *Properties of accessible subrings of topological rings when taking quotien rings*, 2007. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Aron, Petru Pavel
V. Aaron, Petru Pavel.

Aron, Teodor
V. Aaron, Theodor.

Arseni, Constantin N.
(03.02.1912, Dolhasca, jud. Suceava – 05.07.1994, Bucureşti)

Medic. A făcut liceul la Bacău şi Medicina la Cluj, unde a obţinut şi titlul de doctor în specialitate (1936). A fost elevul lui Iuliu Haţieganu şi Nicolae Bagdasar. S-a specializat în neurochirurgie. Profesor la Facultatea de Medicină. Lucrări: *Epilepsia în tumorile cerebrale*, 1950; *Tulburări endocrine şi vegetative în tumorile cerebrale (împreună cu Mihai Ioan Botez*), 1971; *Patologia vertebro-medulară neurochirurgicală* (împreună cu Mircea Simionescu), 1968; *Anatomia patologică a tumorilor sistemului nervos* (împreună cu Nicolae Carp), 1978; *Tratat de neurologie în 8 volume* (sub redacţia lui C. Arseni), 1979-1981. Membru titular al Academiei Române din 1991, membru al societăţilor profesionale din mai multe ţări: Société Française de Neurologie, New York Academy of Sciences, Royal Society of Medicine (Londra), Societatea Română de Psiho-neuro-endocrinologie. Spitalul de Neurologie din București se numește Bagdasar-Arseni și în amintirea sa.

Arşinel, Alexandru
(04.06.1939, Dolhasca, jud. Suceava)

Actor de comedie. A absolvit IATC (1962) la Bucureşti. Vedetă la teatrul de revistă şi la televiziune, reiterează în film formula practicată pe scenă. Director al Teatrului de Revistă Constantin Tănase din Bucureşti. Roluri: *Ana şi „hoţul“* (1981); *Ca-n filme* (1983); *Colierul de turcoaze* (1985); *În fiecare zi mi-e dor de tine* (1987); *Flăcăul cu o singură bretea* (1990); *Miss Litoral* (1990); *A doua cădere a Constantinopolului* (1993); *Paradisul în direct* (1994); *Războiul Sexelor* (2007–2008). Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor.

Artzi, Yitzhak *nume la naştere* Izo Hertzig (14.11.1920, Siret – 18.09.2003, Tel Aviv)

Militant sionist. A absolvit Colegiul Evreiesc din Bucureşti şi a activat în cadrul Mişcării Sioniste din România, lucrând în clandestinitate în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, în care perioadă a ajutat la salvarea deportaţilor din lagărele germane din Transnistria. A emigrat în Israel în 1946. A absolvit Dreptul şi Economia la Universitatea din

Tel Aviv. A fost ofiţer de relaţii publice şi informaţii în cadrul Administraţiei Fiscale din Israel. Intră în politică în cadrul Partidului Progresist, fiind ales în funcţia de secretar general (1959–1961). Nefiind de acord cu fuziunea acestui partid cu Partidul Herut pentru formarea Partidului Gahal (baza viitorului Partid Likud), fondează Partidul Liberal Independent, în care deţine funcţia de secretar general (1965–1966). Intră în administraţia oraşului Tel Aviv, deţinând funcţia de primar-adjunct (1974–1979) şi apoi de viceprimar general (1979–1983). Fiul său, Shlomo Artzi, a devenit un cunoscut cântăreţ.

Aruşanov, Ernest
(04.02.1941, Baku, Azerbaidjan)

Fizician. A absolvit Fizica la Universitatea de Stat din Chişinău cu diploma de merit şi şi-a luat doctoratul la aceeaşi universitate în specialitatea fizica semiconductorilor (1967). După ce a lucrat o perioadă la Institutul de Fizică Aplicată al AŞM, a devenit profesor la Universitate (din 1989). Lucrează în domeniile: creşterea cristalelor, caracterizarea magnetică şi optică a materialelor binare şi ternare. Are 12 brevete de invenţii. Decorat în 2006 de AŞM cu Diploma de Recunoştinţă pentru rezultatele valoroase obţinute în cercetare. Lucrări: *Materiale semiconductoare şi dispozitive pentru conversiunea fotovoltaică a energiei solare* (ciclu, în colaborare). Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2000), laureat al Premiului Naţional în domeniul ştiinţei şi tehnicii.

Asachi, Gheorghe
(01.03.1788, Herţa, Bucovina de Nord – 12.11.1869, Iaşi)

Scriitor. Bucovinean. Tatăl său, cleric, a tradus din Young şi Bernardin de Saint Pierre. Asachi a studiat la un colegiu din Lvov (1796–1803), apoi la Facultatea de Filosofie, Litere şi Ştiinţe din acelaşi oraş, urmând în paralel şi un curs special de inginerie (a fost inginer hotarnic). Şi-a continuat studiile la Viena (1805–1808), unde a făcut astronomie şi matematică cu J.T. Burg. Între 1808–1812 îşi desăvârşeşte la Roma pregătirea artistică (având profesori pe Michele Keck, Antonio Canova) şi pregătirea umanistă (călătorind prin toată Italia). A dedicat un sonet zborului cu aerostatul întreprins de d-na Blanchard, publicat în „Giornale del Campidoglio“, 1811. S-a căsătorit cu Elena Tauber din familie de muzicieni, profesoară la Consrevatorul din Iaşi după căsătorie). În Moldova, a fost numit referendar la Departamentul Trebilor din Afară. În acelaşi an a înfiinţat, pe lângă Şcoala Domnească de limbă greacă din Iaşi, o clasă de inginerie hotarnică, a predat matematică, geodezie, arhitectură după manuale alcătuite de el însuşi. A fost organizatorul învăţământului din Moldova. La propunerea lui s-a deschis, în 1814, primul curs de Drept (preda juristul Chr. Flechtenmacher). Tot el a pregătit prima reprezentaţie teatrală în limba română (Iaşi, 27 decembrie 1827) şi a iniţiat organizarea Conservatorului Filarmonic Dramatic (1836). A iniţiat, de asemenea, publicaţia bilingvă, de propagandă externă, „Spicuitorul moldo-valah“/„Le Glaneur moldo-valaque“ (1841), jurnal ştiinţific, literar şi industrial. A fost agent diplomatic la Viena (1822–1827). A editat prima gazetă în limba română din Moldova, „Albina românească“ (1829–1835; 1837–1850), având mai multe suplimente. Ca literat a fost un spirit clasicist şi moralist. A scris sonete în manieră petrarchistă: *Poezii*, 1836, fabule (localizări după Krîlov şi La Fontaine), balade, poeme fantastice care-l premerg pe B.-P. Hasdeu: *Turnul Butului*, 1863, fiind influenţat de preromantism. A mai scris drame, nuvele istorice. El a descoperit la Lvov, în 1833, manuscrisul *Ţiganiadei* lui Ioan Budai-Deleanu, reintegrând epopeea în circuitul valorilor naţionale. Format în Italia în perioada Risorgimento-ului, a înţeles importanţa formării conştiinţei naţionale pentru patria sa, în contextul în care pe harta Europei se defineau identităţile naţionale. A acţionat în acest sens toată viaţa, înțelegînd că jumătatea veacului al XIX-lea aducea forţajul modernizator care a pus alături, după 1848, naţiunile europene, în efortul de a defini ariile valorice ale tuturor popoarelor continentului. A fost membru al Academiei din Roma. Universitatea Tehnică din Iași poartă numele său.

Asachi, Hermiona
(16.12.1821, Viena – 09.12.1900, Paris)

Traducătoare. Fiica lui Gh. Asachi şi a Elenei Tauber. Căsătorită cu Alexandru Moruzzi, descendent de domn fanariot, apoi cu istoricul francez Edgar Quinet. A prelucrat povestiri biblice cu titlul *Istoria sfântă pentru tinerimea moldo-română*, 1840, a tradus din Silvio Pellico şi B. Franklin în „Albina românească“ şi „Spicuitorul moldo-valah“. După plecarea în Franţa (1845)

scrie (semnînd Hermione Quinet) *Mémoires d'exile*, 1868; *Cinquante ans d'amitié: Michelet-Quinet*. A avut corespondenţă cu Victor Hugo, Jules Michelet, Louis Blanc ş.a. Spre deosebire de tatăl său, a fost de partea revoluţiei de la 1848 ca fenomen înnoitor şi modernizator al Europei. De aceea a şi plecat şi acesta a şi fost substratul apropierii ei de lumea franceză.

Asan I-ul
(după 1100 d.H., Târnovo – 1196, Târnovo)

Conducător de oşti. Aromân. Frate cu Petru şi Ioniţă cel Frumos (rămas în legendele populare cu numele Caloian). Împreună cu fratele său, Petru, recunoscut rege de Papa de la Roma și de Bizanț, a fondat Regatul vlaho-bulgar (sec. XII). Este considerat fondatorul dinastiei Asăneştilor. A luptat alături de fratele său Petru contra împăraţilor Bizanţului Anghelos al II-lea şi Alexios al III-lea (ajutat de Bela al Ungariei), Ioan Cantacuzino al Bizanţului şi a comandanţilor de oşti Alexios Gidos şi Vasile Vatatzes, cu ajutor primit din partea românilor de la nordul Dunării. În urma victoriilor obţinute, cei doi fraţi cer Bizanţului recunoaşterea ca împăraţi. Sunt ucişi mişeleşte amândoi şi vine pe tron fratele lor, Ioniţă cel Frumos. După Ioniţă a venit pe tron nepotul acestuia, Borilă, apoi Ioan Asan II (1218–1241), fiul lui Asan, fondatorul dinastiei, care a extins graniţele regatului la dimensiunile maxime cunoscute: Moesia (teritoriile dintre Dunăre şi Balcani), o parte din Serbia cu oraşele Belgrad, Niš şi Skoplie, Macedonia cu oraşele Seres, Ohrida, Bitolia, Prosak şi Sturmiţa, Tracia cu Adrianopole şi Dimotica şi Albania, fără oraşul Durazzo. În 1258 dinastia se stinge şi regatul revine bulgarilor, iar aromânii (vlahi) sunt consideraţi o minoritate tolerată şi nu sunt recunoscuţi ca români. Mai târziu numele lor au fost bulgarizate.

Asan Caloian
V. Ioniţă cel Frumos

Asan Petru
V. Petru Asan

Asandei, Neculai
(21.06.1928, Timişeşti, Neamţ - 15.02.1999, Iași)

Inginer chimist. A absolvit Facultatea deTextile şi Facultatea de Chimie industrialăla Iaşi. A fost profesor la aceasta din urmă, în specialitatea fizico-chimia polimerilor. A fost profesor invitat în Cehoslovacia, China, Cuba. A inventat o metodă de determinare a polimerilor în stare solidă şi un procedeu de obţinere a polimerilor din benzen. S-a ocupat de numeroase proiecte, direcţia principală de cercetare fiind derivaţii din celuloză şi fibrele artificiale. Membru corespondent al Academiei Române (1991), membru al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România, membru fondator al Asociaţiei Specialiştilor din domeniul Ingineriei Celulozei şi Hârtiei, membru al Uniunii internaţionale de Chimie Pură şi Aplicată.

Asăneşti

Dinastie valahă (1187–1280); a întemeiat Ţaratele Vlaho-Bulgare, în urma unei răscoale comune anti-bizantine a vlahilor sud-dunăreni şi a bulgarilor. De altfel, în veacul al XII-lea, Bizanţul a ajuns până la Porţile de Fier ale Dunării, năzuind să controleze fluviul şi popoarele din lungul lui şi a edificat acolo, pe Insula Banului de pe Dunăre, o cetate ale cărei urme se văd până astăzi. Principalii membri ai familiei: Asan I (1187–1196), întemeietor al dinastiei, împreună cu fratele său, Petru Asan (1187–1197), Ioniţă Caloian (1197–1207), Borilă (1207–1218), Ioan Asan al II-lea (1218–1241), Căliman Asan (1241–1246). Dinastia a încercat să păstreze şi să afirme identitatea lumilor vechi, traco-pelasgice, faţă de lumea mai nouă a grecilor, Imperiului Roman şi Bizantin. Fete din dinastia Asăneștilor au fost măritate cu împărați bizantini.

Aslan, Ana
(01.01.1897, Brăila – 20.05.1988, Bucureşti)

Medic, profesor, om de ştiinţă, specialistă în gerontologie. În turcă numele înseamnă Leu. A urmat cursurile Facultăţii de Medicină din Bucureşti (1915–1922). A fost profesor titular de clinică medicală la Timişoara (1945–1949), şef de secţie la Institutul de

Endocrinologie din Bucureşti. În 1952 prepara vitamina H3 (Gerovital), produs farmaceutic cu acţiune în tratamentul fenomenului de îmbătrânire, precum şi în bolile bătrâneţii, în ateroscleroză, vitiligo, sclerodermie etc. Ea a evidenţiat importanţa novocainei în ameliorarea tulburărilor distrofice legate de vârstă. Gerovitalul a fost brevetat în peste 30 de ţări. Sub conducerea ei se înfiinţează, în 1952, Institutul de Geriatrie din Bucureşti, primul de acest fel din lume, al cărui mod de organizare a fost recomandat de Organizaţia Mondială a Sănătăţii (OMS) pentru toate institutele similare. Primeşte în 1952, la Palatul ONU din Geneva, Premiul internaţional şi medalia Leon Bernard, prestigioasa distincţie acordată de OMS, pentru contribuţia adusă la dezvoltarea gerontologiei şi geriatriei. A inventat (împreună cu I. Polovrăgeanu) noul produs geriatric Aslavital, brevetat şi introdus în producţie industrială în 1980. Profesor Honoris Causa şi Doctor emerit al Universităţii Braganza Paulista din Brazilia, preşedintă a Societăţii Române de Gerontologie etc. Membră a Academiei Române (1974) şi a numeroase academii şi societăţi: Academia de Ştiinţe din New York, Uniunea Mondială de Medicină profilactică şi igienă socială, Centrul European de Cercetări Medicale Aplicative, preşedintă a Societăţii Române de Gerontologie. A fost distinsă cu numeroase premii: Cavaler al Ordinului Palmes Académiques – Franţa, Merito della Republica – Italia. A fost şi membru al Academiei de Ştiinţe din New York, al Uniunii Mondiale de Medicină Profilactică şi Igienă Socială, membru de onoare al Centrului European de Cercetări Medicale Aplicative, membru în Consiliul de Conducere al Asociaţiei Internaţionale de Gerontologie, membru al Societăţii Naţionale de Gerontologie din Chile.

Assaky, George
(01.01.1855, Iaşi – 22.04.1899, Bucureşti)

Medic. Nepotul lui Gheorghe A. A studiat Medicina la Montpellier şi Paris, primind Premiul Amussat pentru teza de doctorat cu titlul *De la suture des nerfs a distance,* 1886. A fost profesor la Ecole Pratique des Hautes Etudes, la Facultăţile de Medicină din Lille şi Tours. În perioada Războiului de Independenţă s-a înrolat ca voluntar pe ambulanţele Crucii Roşii. A fost profesor al Clinicii de Chirurgie şi director al Institutului de Chirurgie din Bucureşti, apoi director al Institutului de Ginecologie. Lucrări: *Centrii nervoşi din punct de vedere anatomic cu oarecare consideraţiuni asupra fiziologiei şi patologiei lor,* 2 vol., 1887–1889. Membru corespondent al Academiei Române, 1890.

Assan, Bazil
(01.08.1860, Bucureşti – 16.06.1918, Montreux, Elveţia)

Explorator. Român venit din sudul Dunării. Se află în descendența dinastiei Asan. A studiat ingineria în Elveţia şi Franţa. Fiul industriaşului Gheorghe A. şi frate cu George A. Era inginer de profesie. Împreună cu fratele său a absolvit Școala Superioară de Comerţ la Montreux (pe malul nordic al lacului Geneva, așezare cu atestare arheologică din preistorie). A fost preşedinte al Camerei de Comerţ şi Industrie, membru în Consiliul CEC., a introdus în România metoda de extracţie a uleiurilor din rapiţă folosind benzen. A fost primul român care a călătorit în Arctica în 1896, plecând din portul Hamburg împreună cu alţi 50 de europeni şi vizitând Insula Urşilor şi arhipelagul Spitzbergen, unde s-a ocupat de flora şi fauna locului. A făcut explorări şi în Oceanul Îngheţat de Nord. În 1898 a fost primul român care a făcut o călătorie în jurul lumii (Constantinopol – Alexandria – Ceylon – Singapore – Hong Kong – Shanghai – Nagasaki – Tokyo – Yokohama – San Francisco – New York – Londra). A fost primul om din România care a avut un automobil, nu avea număr, ci numele proprietarului. A construit o fabrică de săpunuri şi una de vopsele şi lacuri. În 1904 a construit un siloz pentru grâu în Bucureşti, cea mai înaltă clădire a oraşului în acel moment. A călătorit în SUA şi, la întoarcere, a construit prima fabrică de ulei extras din porumb care a existat în România. A făcut primul proiect ingineresc al unui canal navigabil Cernavodă-Constanţa (1899). El a edificat clădirea care este astăzi Casa Oamenilor de Știință din Bucureşti (arh. I.D. Berindei). Membru al Societăţii Regale de Geografie din România.

Assan, George
(1862, Bucureşti – 1900, Bucureşti)

Economist. Fiul lui Gheorghe A. Fratele lui Ba -

zil A. A absolvit ŞcoalaSuperioară de Comerţ la Montreux. A comandat cavoul familiei sale de la Bellu, edificat de Galleron, arhitectul francez al Ateneului Român şi al clădirii CEC.

Assan, Gheorghe
(1821–1866, Bucureşti)

Industriaş. Origine valahă sud-dunăreană. Venit la Bucureşti, a cumpărat, împreună cu asociatul său, Ioan Martinovici, o suprafaţă de teren (40 000 m^2) formată din loturi mai mici) pe care au construit, în 1853, clădirea primei mori cu aburi din ţară, ale cărei instalaţii (7 tone) au fost aduse de la Viena, pe Dunăre. Din 1865 a rămas unic proprietar. Deși model de arhitectură industrială, clădirea a fost distrusă după 1989.

Astaloş, G(h)eorg(h)e
(02.10.1933, Bucureşti - 27.04.2014, Bucureşti)

Poet şi dramaturg. German după tată. Catolic. A absolvit Şcoala Militară de Topografie, Bucureşti. A debutat ca poet cu placheta *Şotron*, 1970, unde graţiosul se îmbină cu violenţa. A scris şi teatru poematic: *Vin soldaţii şi alte piese,* 1969, Premiul Uniunii Scriitorilor, în linia absurdului lui Eugene Ionesco. S-a stabilit în Franţa în 1971. A condus revista „Nouvelle Europe" a Parlamentului European. Repatriat din 2003. A publicat volume de versuri: *La lingua del canarino*, 1974; *Aqua Mater*, 1984; *Simetrii,* 1991; *Poeme retorice,* 1991; *Magma*, 1992; *Ecuaţia tăcerii* , 1996; *Parcurs,* 1997; *Pe muche de şuriu*, 1999 şi eseuri: *Théâtre – Art Référentiel* (Teatrul – artă referenţială), 1976; *La pluridimensionnalité du théatre* (Pluridimensionalitatea teatrului), 1986. A publicat în SUA *Contestatory Visions · Five Plays* (Viziuni contestatare. Cinci piese), 1984, apoi *Une priere de trop* (O rugăciune mai mult), 1994, *Politikon*. A publicat cu succes şi proză: *Bordel a merde* (Bordel de doi bani), 1975; *Fie pâinea cât de rea, tot mai bine-i la Paris,* 1996. Editura Capitol din București a scos o serie completă a lucrărilor sale după 2005. Cetăţean de onoare al Republicii Franceze (din 1990), laureat al distincţiei Palmes Académiques (Paris, 2001) şi Cavaler al Ordinului Steaua României (2004).

Athanasie, Anghel
(?, Ciugud, Alba Iulia – 19.08.1713, Ciugud, jud Alba)

Mitropolit ortodox de Alba Iulia. A acceptat unirea cu Roma în 1698, fiind primul episcop unit (greco-catolic) al Transilvaniei (1698–1713). După ce Transilvania a intrat în componenţa Imperiului Habsburgic în 1688, noile autorităţi au desfiinţat Mitropolia ortodoxă a Transilvaniei cu sediul la Alba Iulia, ca urmare a aderării sale la unirea cu Biserica Romei (1901), după procedeul folosit anterior de Vatican pentru Patriarhatul de Aquilea. Pentru noua Biserică unită s-a creat o episcopie, iniţial cu sediul la Alba Iulia, mutat la Făgăraş şi apoi la Blaj, unde a rămas până astăzi. Clerul şi credincioşii ortodocşi au rămas fără un ierarh până în anul 1761, când autorităţile habsburgice, în urma numeroaselor proteste şi chiar răscoale, au acceptat reactivarea vechiului scaun ierarhic de la Alba Iulia, dar numai la rangul de episcopie, cu sediul la Sibiu.

Atanasiu, Gheorghe
(13.12.1893, Bacău – 04.04.1972, București)

Fizician, geofizician. Contribuţii în domeniul fotoelectricităţii, opticii şi căldurii. A măsurat radioactivitatea surselor de apă din România şi magnetismul terestru, întocmind hărţi magnetice. Inventatorul monocromatorului în infraroşu (în 1925) şi creatorul metodei de determinare optică a căldurii de disociere. Lucrări: *Mésures du magnétisme terrestre en Transylvanie en 1938* (1939), *Etudes de Géophysique pure et appliquée* (1950).Profesor emerit. Membru al Academiei Române (1963).

Atanasiu, Ion
(26.10.1892, Iaşi – 14.04.1949, Bucureşti)

Geolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. Asistent la Universitatea din Bucureşti, apoi profesor la cea din Iași şi din nou la București, unde a predat cursuri de petrografie, stratigrafie, paleontologia depozitelor mezozoice (zăcăminte de ţiţei, gaze naturale, cărbuni). Specializat în seismologie. Fondator în România al disciplinei electrochimie şi seismologie. Lucrări: *Zăcămintele de cărbuni din România (1924), Les facies du Flysch marginal dans la partie moyenne des Carpathes moldaves (1945); Cutremurele de pământ din România, postum, 1961. Membru corespondent al Academiei Române din 1940, exclus în 1948, reînregistrat în 1990.*

Atanasiu, Vasile
(25.04.1886, Târgovişte – 06.06.1964, Bucureşti)

General de armată. A absolvit Şcoala Militară la Bucureşti (artilerie şi inginerie navală). A luptat în Primul Război Mondial, după care a absolvit Academia Militară din Bucureşti. Șeful secretariatului Consiliului Superior al Apărării (1931–1934, 1935–1937). Înainte de începutul celui de-al Doilea Război Mondial era general de brigadă. A fost comandantul Corpului 2 Armată şi Corpului 3 Armată (1941–1943), cu care a luptat la Albiţa, Tiraspol, Odesa. A devenit inspector general al artileriei (1943–1945). Trecut în rezervă în 1945. Implicat în lupta contra legionarilor, a fost martor al acuzării în Procesul Sumanelor negre. O stradă din Bucureşti îi poartă numele.

Athanasiu, Ioan
(27.04.1868, Sascut, jud. Bacău – 20.07.1926, București)

Medic veterinar. A absolvit Şcoala Superioară de Medicină Veterinară din Bucureşti şi s-a specializat la Sorbona, Paris. Profesor de fiziologie animală la Şcoala unde studiase, a contribuit, împreună cu I. Cantacuzino, V. Babeş şi Gh. Marinescu, la înfiinţarea Reuniunii Biologice din Bucureşti. A înfiinţat, în 1906, împreună cu profesorul Ion Cantacuzino, Filiala din Paris a Société de Biologie. Fondator al şcolii de fiziologie experimentală veterinară din România. A obţinut performanţe în domeniul electrofiziologiei nervoase. Lucrări: *Fiziologie specială* (1900), *Recherches sur le fonctionnement des muscles antagonistes dans les mouvements volontaires* (1902). Membru corespondent al Academiei Române din 1911.

Athanasiu, Jean
(28.01.1885, București – 21.11.1938, București)

Bariton. Membru fondator al Operei Române din București (1921). În timpul Primului Război Mondial a susţinut spectacole prin spitale, spre a-i încuraja pe ostașii răniţi, alături de George Enescu, Petre Sturdza, Constantin Tănase, Theodor Fuchs. A susținut roluri celebre, fiind unul dintre marii noștri interpreţi, alături de George Folescu, George Niculescu-Basu, Emilia Gutzianu, Florica Cristoforeanu, Traian Grozăvescu, Viorica Ursuleac, Margareta Metaxa, Maria Cebotari, Constantin Stroescu, Dimitrie Onofrei ş.a.

Athanasiu, Sava
(28.04.1861, Rugineşti, jud. Vrancea – 08.04.1946, Bucureşti)

Geolog, paleontolog. A studiat la Facultatea de Ştiinţe din Iaşi, ca elev al lui Grigore Cobălcescu alături de Grigore Antipa, Dimitrie Brândză, Emil Racoviţă ş.a., apoi s-a specializat la Viena. Profesor la Şcoala Comercială din Iaşi, apoi la Catedra de geologie a Universităţii Bucureşti. Preşedinte fondator al Societăţii Geologice a României. A descoperit, alături de alţi savanţi români, în spaţiul dintre Carpaţi şi Prut, urme din fauna Pleistocenului. Fondator al şcolii româneşti de stratigrafie. Printre primii cercetători care au afirmat ideea „codului genetic" în transmiterea informaţiei în lumea vie. Lucrări: *Studii geologice în districtul Suceava* (1898); *Clasificarea terenurilor neogene şi limita stratigrafică între Miocen şi Pleistocen în România* (1906); *Esquisse géologique des régions pétroliferes du district de Bacau,* 1907; *Vechimea omului pe pământ şi în special în România,* 1941. Membru de onoare al Academiei Române din 1945.

Atudorei, Vania
(09.12.1953, Botoşani)

Biolog. Bucovinean. A absolvit Biologia la Iași, a făcut stagii la Chişinău şi Jena. A fost şef al Laboratorului de Microbiologie genetică din Cluj. Între 1990 şi 1992 a lucrat în Elveţia, la Oficiul Protecţiei Apelor şi Naturii din Cantonul Jura, unde a elaborat o nouă metodă de analiză a poluării apelor. Din 1993 se află la Montréal ca director al Departamentului de microbiologie al Companiei farmaceutice Biopharm. În această calitate a condus proiecte de cercetare privind utilizarea radiaţiilor în decontaminare, farmacodinamica antibioticelor în patologia umană şi veterinară, precum și testarea de noi medicamente contraceptive şi anti-sida. În prezent lucrează pentru Compania Neopharm. Este secretarul Asociaţiei Mouvement de Solidarité Québec-Roumanie, membru în Comitetul Festivalului Mondial de Folclor de la Drummondville, membru al Arhivei Internaţionale de Muzică Populară din Geneva. Din 1986 este membru al Societăţii de Microbiologie din Franţa – Institutul Pasteur. Distins de Guvernul Franţei cu Ordinul Palmes Académiques (2014).

Aurelian, Petre S.
(13.12.1833, Slatina – 24.01.1909, București)

Economist, agronom, om politic. A studiat mai întâi la Colegiul Sf. Sava din Bucureşti, apoi la Şcoala Superioară de Agronomie din Grignon, Franţa. Se întoarce în România, unde este angajat inginer la Ministerul Lucrărilor Publice şi profesor la Şcoala de Agricultură din Pantelimon. A funcţionat şi ca redactor la publicaţiile „Monitorul" şi „Agronomia". A fost ales deputat, senator, numit ministru al Lucrărilor Publice (1877–1878 şi 1887–1888) şi ministru al Educaţiei (1882–1884), prim-ministru (1896–1897). A militat pentru independenţa economică a României şi industrializarea ţării, pentru protejarea industriei de către stat. Lucrări: *Cum se poate fonda industria în România; Industria română faţă cu libertatea comerţului de importaţiune.* Membru titular al Societăţii Academice Române din 1871, preşedinte al Academiei între 1901 şi 1904.

Aurelian(us)
(09.09.214 sau 215, Sirmium – 275, Caenophurion, Trakia, Asia Minor)

Împărat roman. S-a născut ca țăran, la sud de Dunăre, pe pământul azi al Banatului Sârbesc. Mama era dedicată crezului în Soarele Nemuritor (Sol Ivictus), crez venit din Asia Mică. Și-a început cariera în legiunile romane și s-a făcut remarcat în cavalerie sub Gallienus. A condus cavaleria din Dalmația. I-a alungat pe goți din Munții Hemus. A luptat cu vandalii în nordul Peninsulei Italice. A numit Moesiile Dacia Aureliană. A cucerit Palmira, Egiptul și Imperiul Galic. Și-a luat numele de Restitutor Orbi (Restaurator al Lumii), în 272. Sol Invictus a devenit zeu al Pantheonului Roman. A făcut reforma monetară. A abandonat Dacia, ale cărei legiuni contribuiseră la numirea lui ca împărat (273). După doi ani a fost ucis la Caenophurion, capitala triburilor de traci caenophurii.

Aureolus, Manius Acilius
(~220, Dacia – 268, Mediolanum, azi Milano)

Origini țărănești. A fost comandant militar la Roma, strălucit prin creativitatea sa de organizare a cavaleriei și puterea de a pacifica linia Dunării (Istrosul) din perimetrul dacic, mai alesluptând cu goții. Și-a început cariera ca îngrijitor al cailor împăratului. A vrut să uzurpe tronul împăratului Galienus participînd la o conspirație contra lui.

Auschnitt, Max
(14.02.1888, Galaţi – 1959, New York)

Industriaş. Familie de evrei emigrați de la Lvov, probabil khazari la origini (turcici trecuți la semitism, migrați la 1204 - căderea Bizanțului la Cruciada a IV-a. Au mers din Crimeea spre nord, până în Polonia. Astăzi se numesc karaiți). A absolvit Academia de Înalte Studii Comerciale şi de Export din Viena, a fost preşedinte al Asociaţiei Generale de Industrie din Banat, vicepreşedinte al Uniunii Generale a Industriaşilor din România şi senator al Camerei de Comerţ şi Industrie din Galaţi, oraș unde a făcut primul laminor, ca și la Oțelu Roșu. A fost administrator delegat al Uzinelor de Fier şi Domeniilor Reşiţa (UDR), cea mai mare societate pe acţiuni care a existat în România înainte de instaurarea regimului comunist (pe care a preluat-o de la compania austriacă Steg), aceasta având cel mai mare capital social din România (1 miliard de lei), cea mai mare cifră de afaceri, cei mai mulţi angajaţi – 16 669 în 1938, respectiv, 22 892 în 1948. Împeună cu fratele său, Edgar, deţinea societatea Titan-Nădrag-Călan cu peste 4 900 de angajaţi în 1938. A făcut parte din conducerea a numeroase companii străine din Viena, Monaco şi companii româneşti precum Societatea Română de Telefoane, Banca Chrissoveloni etc. Condamnat la închisoare de Carol al II-lea la denunţul lui Nicolae Malaxa. Mareşalul Antonescu a dispus eliberarea lui, dar în 1944 a fugit de teama naziştilor. S-a întors în 1947, dar a aflat că averea lui va fi confiscată şi a plecat în SUA. Toate proprietăţile sale au fost confiscate în 1948. După 1989 moştenitorii săi au primit de la statul român despăgubiri în valoare de 40 de milioane de dolari, precum şi mai multe imobile.

Averescu, Alexandru
(09.03.1859, Ismail, azi în Ucraina - 03.10.1938, București)

Mareşal, comandant al armatei române în Primul Război Mondial, om politic. Participant la Războiul pentru Independenţa României (1877–1878) între 1884 şi 1886, şi-a aprofundat studiile militare în Italia, unde a fost comandant al Şcolii Superioare de Război. Ministru de Război (1907–1910) şi şef al Marelui Stat Major în timpul celui de-al doilea război balcanic (1913), apoi a condus spre victorie armatele române în marile bătălii de la Mărăşti (iulie 1917) şi Oituz (iulie-august 1917). După 1918 s-a implicat în viaţa politică, ocupând funcţiile de preşedinte al Consiliului de Miniştri (1918, 1920–1921, 1926–1927) şi ministru de Interne (1919–1920). Fondator al Ligii Poporului, a fost distins cu peste 120 de decoraţii româneşti şi străine. Vasta experienţă ca lider de armată a fost transpusă în diverse studii de specialitate: *Tactica*, 3 vol., 1887–1889; *Jocul de război,* 1903; *Călăuza ofiţerului*, 1904; *Notiţe zilnice de război*, 1916–1918 ş.a. Rămăşiţele sale pământeşti sunt depuse la mausoleul din Mărăşeşti. Membru de onoare al Academiei Române (1923).

Avital, Colette
(01.05.1940, Bucureşti)

Om politic. A început şcoala primară în oraşul natal şi a emigrat cu familia în Israel în 1950. A absolvit Facultatea de Ştiinţe Politice şi Relaţii Internaţionale din cadrul Universităţii Ebraice din Ierusalim. În cadrul Ministerului de Externe, a îndeplinit funcţiile de director adjunct al Departamentului de Informare şi Comunicare, director al Diviziei de Pregătire a personalului diplomatic şi director general adjunct al Diviziei de Informare şi Comunicare. A lucrat ca ataşat de presă la Bruxelles, consul şi locţiitor de consul general la Boston, ministru plenipotenţiar la Paris (1982–1985), ambasador în Portugalia (1988–1992) şi a fost apoi consul general la New York (1992–1996). În această ultimă funcţie a avut rang de ambasador şi s-a ocupat în mod special de dezvoltarea relaţiilor cu liderii politici din statele New York, New Jersey şi Maryland. După ce a revenit în Israel, a fost numită director general adjunct pentru problemele Europei Occidentale, cel de-al treilea post ca importanţă în Ministerul de Externe din Israel. Membră şi deputată în Knesset a Partidului Socialist al Muncii, a candidat la preşedinţia ţării în 2006. Între 2007 şi 2008 a fost ambasador al Israelului la Bucureşti şi preşedinta Asociaţiei de prietenie Israel-România.

Avram, Andrei
(09.05.1930, Turda -10.02.2018, Bucureşti)

Lingvist. Soţul Mioarei A. A absolvit Filologia la Cluj şi s-a specializat în fonologie în Cehoslovacia, URSS, Finlanda, Suedia. Doctor în filologie din 1969. Cercetător ştiinţific la Institutul de Lingvistică din Bucureşti. Membru al Societăţii Internaţionale de ŞtiinţeFonetice din 1967, al Societăţii Americane de Lingvistică din 1967, al Societăţii de Lingvistică Romanică din 1968, al Societăţii de Lingvistică Europeană din 1969. Lucrări: *Cercetări asupra sonorităţii în limba română,* 1961, Premiul Academiei; *Contribuţii la interpretarea grafiei chirilice a primelor texte româneşti,* 1964; *Metafonia şi fenomenele conexe în limba română,* 2005. Membru corespondent al Academiei Române (2010).

Avram, Constantin
(19.02.1911, Ciumaşi, jud. Bacău – 20.02.1987, Timişoara)

Inginer, specialist în beton armat. A făcut Şcoala de geniu la Bucureşti şi Versailles, Facultatea de Construcţii civile la Politehnica din Bucureşti. Profesor şi rector (1963-1971) al Politehnicii din Timişoara. A participat la construirea Uzinelor de la Reşiţa şi a Complexului de la Văliug. Lucrări: *Grinzi continue* (1949, 1952, 1959, 1965, 1981); *Betonul armat. Proiectarea şi dimensionarea secţiunilor* (1952); *Noi tipuri de betoane speciale* (1980); *Numerical Analysis of Reinforced Concrete Structures* (1992, postum). Membru corespondent al Academiei Române (1963), membru al Comitetului European al Betonului, Paris, distins cu Medalia de Argint a Federaţiei Internaţionale a Precomprimării (1980).

Avram Folomoc, Vichentie
(04.03.1900, Toracul Mic, Banatul Sârbesc –31.07.1953, Zrenianin, fost Becikerecul Mare, Voivodina)

Artist popular. A absolvit şase clase în satul natal şi a fost considerat un artist complet al satului. Deşi era agricultor, a înfiinţat, făcând repetiţii în casa lui, Orchestra de muzică populară Lira, a concurat prin prestigiu cu alte orchestre populare, precum

Orchestra lui Bocăluţ. A lăsat numeroase fotografii legate de viaţa cotidiană a satului, constituind o adevărată arhivă a vieţii locului. Deţinea arta străbună a extragerii coloranţilor naturali din plante şi era „vopsitorul satului". Şezătorile din curtea şi din casa lui erau cunoscute pentru inventarea de glume şi satire gen Păcală, ceea ce i-a adus mai multe arestări şi o condamnare. A publicat versuri cu pseudo-nimul Cu-Vin-Toràceanu la „Nădejdea" din Vârşeţ şi „Almanahul Banatului" din Timişoara.

Avram Iancu
V. Iancu, Avram

Avram, Mioara
(04.02.1932, Tulcea – 12.07.2004, Bucureşti)

Lingvistă. Soţia lui Andrei A. A absolvit Filologia la Bucureşti. Doctor în filologie din 1959. Şefa secţiei Gramatică din Institutul de Lingvistică Bucureşti. Profesoară la Facultatea de Limba şi Literatura Română din Bucureşti. Lucrări: *Evoluţia subordonării circumstanţiale cu elemente conjuncţionale în limba română*, Premiul Academiei, 1959; *Gramatica limbii române*, ediţia I, 1954 (Premiul de Stat, 1954), ediţia a II-a, 1963, ediţia a III-a, 2004; *Studii şi materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română*, 5 vol., 1959–1969. A coordonat editarea *Gramaticii Limbii Române*, ediţia standard a Academiei Române.

Avramescu, Aurel A.
(1903, Radna, jud. Arad – 1985, Bucureşti)

Inginer, specialist în telecomunicaţii, automatică, informatică. A absolvit Matematica la Cluj, ca elev al profesorilor Nicolae Abramescu, Gh. Bratu ş.a. A absolvit apoi Şcoala Superioară Tehnică din Dresda şi şi-a luat doctoratul şi docenţa cu o teorie a difuzării căldurii în conductoare şi contacte. A lucrat la Direcţia generală PTT, la Societatea de Gaz şi Electricitate, la Întreprinderea de Reţele Electrice, a fost asistentul profesorului Dimitrie Leonida la Politehnica din Bucureşti, apoi a lucrat la Institutul de Energetică din Bucureşti. A fost redactor responsabil al revistelor „Electrotehnica" şi „Progresele ştiinţei". Tratează noţiunea de energie informaţională, introdusă de Octav Onicescu. Lucrări: *Necesitatea reorganizării reţelei telegrafice*, 1937; *Introducere în documentarea ştiinţifică*, 1960; *Un nou criteriu integrat cumulativ de optimizare a sistemelor automate*, 1961; *Echipamente periferice ale calculatoarelor electronice*, 1971; *Metode de automatizare a culegerii şi tratării informaţiei*, 1972. Membru al Academiei Române (1963), al Asociaţiei Electrotehnicienilor Germani.

Avramescu Buţu, Xenia *nume la naştere* Xenia Buţu
(09.08.1926, Vârşeţ – 1991, Panciovo)

Profesoară. Soţia scriitorului Mihai Avramescu. A absolvit Liceul şi Şcoala Normală din Vârşeţ. După ce profesorii şi învăţătorii contractuali veniţi din România în perioada interbelică pentru comunităţile româneşti din Voivodina au fost retraşi (1944), pe lângă profesorii existenţi (soţii Pălăgeşiu, Elena Radivoi, Margareta Filip, Ion Matei etc.), în învăţământ s-au angajat şi tinerele cadre din Voivodina pregătite de profesorii contractuali pentru a păstra identitatea românească a comunităţii respective. A fost una dintre studentele care a absolvit Şcoala Superioară de Pedagogie şi o perioadă mai scurtă a predat la cursul inferior al Liceului din Vârşeţ. După aceea a lucrat la revistele „*Bucuria pionierilor*", „*Lumina*", „*Femeia nouă*" şi la săptămânalul „*Libertatea*". A tradus din sârbă în română mai multe manuale şcolare şi din română în sârbă, împreună cu publicistul Sima Petrovici, versuri şi romanul *Tinereţe frântă* de Mihai Avramescu.

Avramescu, Gheorghe
(26.01.1884, Botoşani – 03.03.1945, Iasbereni, Judeţul Jasz-Nagykun-Szolnok, Ungaria)

General de armată, arma Vânătorii de munte. Născut într-o familie de ţărani bucovineni, a absolvit Şcoala de ofiţeri de infanterie şi a lucrat la Suceava până în 1910. A participat la campania din Bulgaria, 1913 şi la Primul Război Mondial, cu gradul de căpitan, fiind şi rănit. A primit Ordinul Steaua Romaniei în grad de Cavaler cu panglica de Virtute Militară la începutul anului 1917, iar în 1918 Coroana României clasa Ofiţer cu panglica de Virtute Militară, fiind înaintat la gradul de maior. Din 1939 comandant al Diviziei 10 Infante-rie şi din 1940 general de divizie. A participat la ofensiva din Bucovina de Nord în 1941, primind

Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a şi Crucea de Fier clasele a II-a şi I. A avansat spre Bug şi Nistru, acoperind aripa stângă a Armatei a XI-a germane. A luptat la Marea de Azov cu Armatele 9 şi 18 sovietice, obţinând victorii. În 1942 a participat la asaltul asupra Sevastopolului, luând peste 10 000 de prizonieri. A continuat să lupte în Caucaz şi Kuban. În 1943 se afla în Transnistria, iar în august 1944 a participat la operaţiunea Iaşi-Chişinău, comandând Armata a IV-a. Pe 20 august a fost înlocuit de la conducerea armatei de către mareşalul Antonescu, revenind abia când Armata a IV-a a ajuns în Transilvania. A continuat înaintarea pe valea Hernadului şi prin Munţii Hegyalja până în Slovacia, participând la operaţiunea Zvolen- Banska Bystriča, primind Ordinul Mihai Viteazul cu spade clasa a III-a. Pe 3 martie 1945 soţia şi fiica au fost arestate şi trimise în Siberia. Fiica s-a sinucis, soţia s-a întors în 1956. Generalul a fost lichidat prin împuşcare de către sovietici, în Ungaria, fiind înmormântat la Budapesta, de unde a fost repatriat în anul 2000.

Avramescu, Mihai
(08.06.1914, Felnac, jud. Arad – 05.01.1981, Panciovo, Voivodina)

Publicist. Soţul Xeniei A. Buţu. A absolvit Școala Normală pentru Învăţători la Arad. A fost învăţător contractual (trimis de România prin contract de muncă) la Ecica, în Iugoslavia, din 1935. A profesat apoi la Vladimirovaţ. A lucrat pentru Trustul românesc Libertatea din Novi Sad, la publicaţiile „Bucuria pionierilor“, „Lumina“, „Libertatea“. A făcut primul film românesc din Voivodina.

Axente, Ioan *supranumit* Sever
(15.04.1821, Frâua, azi Axente Sever, jud. Sibiu – 13.08.1906, Sibiu)

Politician. A studiat Teologia şi Filosofia la Blaj. A venit la Bucureşti şi a participat la Revoluţia de la 1848, apoi s-a întors în Transilvania şi a participat la Adunarea de la Blaj. Adept al lui Avram Iancu, l-a urmat pe acesta în munţi. A făcut parte din conducerea ASTRA, Sibiu.

Axinte Uricariul
(1670, Scânteia, jud. Iași – 1733, Iași)

Cronicar. De condiţie modestă, a fost uricar (scrib) la logofeţie. Știa slavonă, greacă, latină. A transcris, din porunca lui Nicolae Mavrocordat, primul domn fanariot, letopiseţele lui Grigore Ureche, Miron şi Nicolae Costin. A făcut interpolări în letopiseţul anonim, care cuprindea evenimentele dintre 1661 şi 1709. După moartea lui Nicolae Costin a fost desemnat să alcătuiască o cronică oficială: *De la a doua domnie a lui Nicolae Alexandru Vodă, văleat 7720*. Este o cronică laudativă a domniei lui Nicolae Mavrocordat.

Azarie
(sec. al XVI-lea, Moldova)

Călugăr şi cronicar. Elevul călugărului Macarie. Probabil valah sud-dunărean, ca şi Macarie. A scris o *Cronică slavonă* în continuarea cronicii lui Macarie, cuprinzând evenimentele dintre 1541 şi 1574, cu intenţia de a sprijini dinastia Muşatinilor şi ortodoxia din Moldova și a dăruit câte un exemplar al scrierii lui Petru Șchiopul şi mitropolitului Anastasios. A tradus în slavonă din medio-bulgară textul hagiografic *Vieţile regilor şi arhiepiscopilor sârbi*.

Aznavorian, Hurmuz
(1888, Trapezunt, Turcia – 1961, Botoșani)

Avocat. Armean ca etnie, din familia cântăreţului naturalizat francez Charles Aznavour, care și-a şi vizitat, după 1981, rudele din România. Refugiat cu familia la Constanţa din cauza genocidului din Imperiul Otoman la adresa armenilor. A absolvit liceul Sf. Sava și Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti. Specializare la Paris. Membru şi parlamentar al Partidului Naţional Liberal. Contribuţii la finalizarea noului *Cod penal*. Lucrări: *Două probleme juridice*: *Comercializarea dreptului civil*, 1918 şi *Tendinţe de unificare a dreptului privat,* 1920. Epurat din Barou în 1947, a făcut închisoare în două rânduri:1915; 1950–1953, 1958–1961. A murit la închisoare. Nu se ştie unde a fost înmormântat.

B

Baba, Alina
(19.08.1982, Novi Sad, Voivodina)

Muziciană. Sora Mirelei B. A absolvit Liceul de muzică Isidor Bajić din Novi Sad, clasa instrumente de coarde (violă). Studentă la Academia Regală de Muzică din Stockholm ca elevă a lui Björn Sjögren, Claus Christian Schutser, Amiram Ganz şi Predrag Novovici. Din 2003 este membră a formaţiei vocal-instrumentale de muzică rock „Dej tonski sporazum“ din Stockholm (voce şi violă electrică), iar din 2005, împreună cu sora sa, evoluează în formaţia Balkan Rock Legends din Amsterdam, compusă din muzicieni proveniţi din toate fostele republici iugoslave, concertând la Stockholm şi Paris. Predă cursuri de vioară la mai multe şcoli din Stockholm. A participat în 2007 la Concursul Internaţional de Muzică Uşoară George Grigoriu din România.

Baba, Corneliu
(18.11.1906, Craiova – 20.12.1997, Bucureşti)

Pictor. A studiat artele plastice la Bucureşti şi Iaşi (cu ajutorul lui Nicolae Tonitza), unde a şi devenit profesor (1946). Din 1958 a venit profesor la Institutul de Arte Frumoase din Bucureşti. Subiectele sale au fost cu predilecţie ţăranii, din care face adevărate simboluri ale permanenţei: *Întoarcerea de la sapă*, 1943; *Ţărani*, 1953; *Odihnă pe câmp*, 1954. A primit Premiul de Stat în 1953 şi 1954, Medalia de Aur la Expoziția internaţională de la Varșovia (1955), Medalia de Aur la Expoziția internaţională de ilustraţie de carte – Leipzig (1960), Premiul pentru portret la Trienala de artă – Sofia (1973). Titluri: Maestru emerit al Artei (1958), Membru de onoare al Academiei de Artă a URSS (1968), Artist al poporului, România (1962), Membru corespondent al Academiei de Artă din Berlin (1964); Membru al Academiei Tommaso Campanella din Roma (1970) etc. Membru al Academiei Române (1990).

Baba, Gruia Novac
(sec. al XVII-lea, Oltenia)

Haiduc. Fiul cel mare al lui Novac B. Împreună cu fraţii săi, adăpostit în Munţii Lotrului, a continuat lupta de neatârnare şi unitate a tatălui său contra otomanilor şi tătarilor. A rămas în baladele populare ca un erou. Modul în care s-a adăpostit a dat substantivul comun lotru, echivalent cu haiduc de codru. În Moldova există un obicei de urare de Anul Nou numit *Banda lui Novac.*

Baba, Ioan
(25.11.1951, Seleuş, Banatul Sarbesc)

Scriitor şi editor. A absolvit Jurnalismul la Universitatea din Bucureşti. Redactor responsabil al programului în limba română la Televiziunea din Novi Sad. Redactor-şef al revistei „Lumina“, parte a grupului Libertatea, Novi Sad. Fondator al cercului cultural Lumina-Honoris Causa. A scris volume de versuri, studii de istorie literară şi lexicografie. Lucrări: *Popas în timp* (1984); *Preludiu imaginar* (1988); *În cuibul ochiului* (1989); *Oglinda triunghiulară* (1990); *Poeme incisive* (1991); *Năzbâtii candide* (1994); *Mărturisiri, confluenţe* (1997); *Inscripţie pe aer* (1997); *Compendiu biobibliografic. Scriitori* (1997); *Cămaşa de rigoare* (1998); *Antologia literaturii şi artei din comunităţile româneşti – Banatul iugoslav*, în colaborare cu Cătălin Bordeianu (1998); *Revers-Avers* (1999); *Lexiconul artiştilor plastici români contemporani din Iugoslavia* – vol. I (1999); *Cele mai frumoase poezii* (2002); *Poemele D* (2002); *Pe şevaletul orizontului* (1986); *Indiciul unităţii* (1988); *Antologia literaturii şi artei din comunităţile româneşti* vol. I (1998); *Laptele verde al câmpiei, 5 poeţi din Voivodina* (2001); *Florilegiu basarabean* (2002); *Florilegiu bănăţean* (2002); *Vremea creativităţii lui Slobodan Crnogorać* (2003). A tradus din literatura sârbo-croată în română şi din română în sârbo-croată. Este membru al Societăţii Ziariştilor din Voivodina şi al Asociaţiei Ziariştilor din Serbia.

Laureat al Premiului Svetozar Marković al Societăţii Ziariştilor din Voivodina pentru reportaj (1983 şi 1987) şi Premiului Jurnalistul Anului 2001 al Consiliului Consultativ al Presei din Banat (Făget, 2001). Membru al Societăţii Scriitorilor din Voivodina şi al Uniunii Scriitorilor din România.

Baba, Iurie
(01.11.1957, Leova, Republica Moldova)

Grafician. A absolvit Colegiul de Arte Plastice Al. Plămădeală din Chişinău, apoi Institutul de Arte Plastice din Tallin, Estonia. Specializat în design vestimentar. A organizat expoziţii experimentale şi expoziţii-concurs de design vestimentar în Moldova, Ucraina, Germania, Macedonia, Danemarca, Belgia, România. Membru al UAP din Moldova şi al Asociaţiei de Artă Textilă şi Design Vestimentar ATEX.

Baba, Mărioara Vojnović
(18.12.1950, Seleuş, Banatul Sârbesc)

Critic de teatru şi film. A absolvit IATC la Bucureşti. A fost ziaristă la Radiodifuziunea din Novi Sad. Lucrări: *Ape cristaline* (1980), *Ploaie eternă* (1992), *Dubla fiinţă a naturii* (1997), *Poeme* (1999), *La dans cu ciufulitul* (2004), *Porţile oraşului* (2005), iar, în anul 2008, în Colecţia Antologii a Editurii Societăţii de Limba Română din Voivodina, a văzut lumina tiparului volumul *Atitudinea cool*. Membră a Uniunii Ziariştilor şi Uniunii Scriitorilor din Serbia. Membră a Uniunii Teatrelor Profesioniste din Voivodina, precum şi a Societăţii de Limba Română din Voivodina, alias Academia de Ştiinţă şi Arte a Românilor din Serbia.

Baba, Mirela (Camelia)
(07.01.1980, Novi Sad, Voivodina)

Muziciană. Sora Alinei B. A absolvit Liceul de muzică Isidor Bajić din Novi Sad, clasa de pian. A absolvit Academia regală de Muzică din Stockholm, clasa de pian, ca elevă a lui Anders Kilström şi apoi pedagogie şi psihologie muzicală. S-a pregătit şi cu alţi maeştri: Greta Eriksson, Stafan Scheja, Stefan Bojsten, Mats Widlund. Specializare cu Krystyna Makowska–Lawrynowicz din Varşovia. Din 2003, alături de sora sa, este membră a formaţiei vocal-instrumentale de muzică rock „Dejtonski sporazum“ din Stockholm (voce şi claviatură). Din 2005, tot împreună cu sora ei, este membră a formaţiei Balkan Rock Legends. A obţinut doctoratul în specialitate şi lucrează ca redacor muzical la TV Apolo din Novi Sad.

Baba, Novac
(cca 1530, Oltenia – 05.02.1601, Lipova)

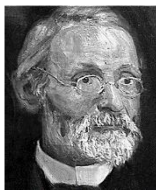
Căpitan vestit în oastea lui Mihai Viteazul. Tatăl lui Gruia N.B. Bănăţean la origine. S-a remarcat în campaniile pentru înfăptuirea actului istoric al Unirii întreprinse de Mihai Viteazul. În lupta de la Şelimbăr (oct. 1599), împreună cu oamenii săi, a avut un rol important în obţinerea victoriei, ei fiind aceia care au izbit la început aripa dreaptă a oastei lui Andrei Bathory şi care au respins către sfârşitul bătăliei contraatacul organizat de Gaşpar Korniş. Mihai Viteazul l-a avut alături în toate bătăliile. În părţile Lipovei a fost prins de nobilimea duşmană, în toamna lui 1600, condamnat la moarte prin ardere pe rug şi executat în piaţa Clujului, după care resturile trupeşti au fost puse în ţeapă în afara cetăţii, pe drumul Feleacului.

Babeş, Victor
(28.07.1854, Viena – 19.10.1926, Bucureşti)

Medic, bacteriolog. Fiul lui Vincenţiu B., mamă austriacă. Fondatorul microbiologiei româneşti. A studiat Medicina la Viena şi Budapesta. A lucrat la Berlin, în laboratoarele lui Rudolf Virchow şi Robert Koch, apoi la Paris, cu Louis Pasteur. Este chemat în ţară de tatăl său şi obţine Catedra de Anatomie Patologică şi Bacteriologie la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Acolo îşi face laboratorul şi acolo locuieşte până la sfârşitul vieţii. A studiat remedii pentru pelagra care bântuia satele româneşti, s-a ocupat de tuberculoză, lepră, turbare, difterie şi a găsit remedii pentru aceste boli. A pus în evidenţă, în celulele creierului animalelor bolnave de turbare, corpusculii Babeş-Negri, cu valoare diagnostică, a descoperit peste 50 de germeni noi – pseudobacilul răpciugii, germenii din grupul paratifi c şi a pus bazele seroterapiei. Prin cercetările sale valoroase asupra antagonismelor microbiene s-a situat printre precursorii ideilor moderne asupra antibioticelor. Activitatea lui Babeş a influenţat puternic şi dezvoltarea medicinei veterinare, imprimându-i orientări noi, strâns legate de obiectivele medicinei profilactice. El a fost cel care a introdus vaccinarea antirabică în ţara noastră, ameliorând metoda prin asociere, în cazurile grave, cu seroterapia. Este autorul primului model raţionalizat de termostat, al

unor metode de colorare a bacteriilor şi a ciupercilor din culturi şi din preparate histologice. S-a preocupat îndeaproape de problemele medicinei profilactice – alimentarea cu apă a oraşelor şi satelor. A descoperit o clasă de microbi care-i poartă numele: Babesia. Lucrări: *Consideraţiuni asupra raportului ştiintelor naturale cu filosofia*, 1879; *Bacteriile şi rolul lor în anatomia, histologia şi patologia bolilor infecţioase*, 1885. Membru titular al Academiei Române, 1893.

Babeş, Vincenţiu
(21.01.1821, Hudoni, jud. Timişoara – 03.02.1907, Budapesta)

Publicist, jurist, om politic. Bănăţean. Tatăl lui Victor B. A studiat Dreptul la Timişoara, Karlowitz, Pesta. Secretar al Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie a Austriei. A fost un luptător activ pentru cauza românească. În perioada 1849-1862 a fost trimis la Viena pentru a apăra drepturile românilor, apoi la Pesta (1862-1864). Fondator al Partidului Naţional al Românilor (preşedinte între 1881-1891), membru în Dieta Transilvaniei (1860-1890), a contribuit la separarea Bisericii Ortodoxe Române de cea sârbească şi la înfiinţarea Mitropoliei de la Sibiu (1864). El l-a îndemnat pe fi ul său, Victor, reputat microbiolg aflat în Franţa, să se întoarcă în ţară. A colaborat la numeroase publicaţii: „Gazeta de Transilvania“, „Amicul poporului“, „Telegraful român“ ş.a. şi a scris, pe lângă studii dedicate cauzei româneşti, versuri şi epigrame. Lucrări: *Cauza limbelor şi naţionalităţilor în Austria*, 1860; *Năciunea fără năciune*, versuri în spirit latinist, 1843. Critică modernizarea cu orice preţ în *Reflexii asupra poeziei noastre*, 1844. Membru fondator al Societăţii Literare Române (1866), devenită Academia Română.

Babeu, Tiberiu Dimitrie
(26.10.1935, Timişoara)

Inginer mecanic. A absolvit Politehnica din Timişoara şi a predat în aceleaşi instituţie Rezistenţa materialelor. Contribuţii în domeniul elasticităţii şi plasticităţii. Lucrări: *Rezistenţa lanţurilor de oţel rotund*, 1994; *Teoria elementară a rezistenţei materialelor*, 1998. Membru în Asociaţia Română de Tensometrie, membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice, membru fondator al Societăţii Române de Mecanică Teoretică şi Aplicată.

Babuc, Vasile
(13.02.1933, Chişinău)

Biolog. A absolvit Şcoala militară de aviaţie la Lugansk, Ucraina şi Institutul Agricol (Pomicultură şi Viticultură) din Chişinău. A fost profesor la acelaşi institut. Conducător ştiinţific al programelor republicane de pomicultură. A elaborat bazele tehnologice ale producţiei de fructe din Moldova. A elaborat normele metodologice de punere în acord a legislaţiei legate de pomicultură cu legislaţia europeană. A ţinut prelegeri de specialitate în Rusia (Miciurinsk, Krasnodar), Ucraina (Kiev, Uman, Odesa), România (Bucureşti, Iaşi, Cluj), Bulgaria (Plovdiv). Autor a peste 250 de articole de specialitate şi al mai multor manuale şi monografii: *Îndrumări agrotehnice pentru pomicultori*, 1985; *Формирование и обрезка плодовых деревьев в интенсивных садах* (îndrumări agrotehnice pentru pomicultori), Moscova, 1991; *Cercetări de fitotehnie pomicolă. Pomicultura, viticultura şi vinificaţia în Moldova*, 1995; *În pas cu viaţa. Pomicultura, viticultura şi vinificaţia în Moldova*, 1996. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1985), membru titular al Academiei Internaţionale de Învăţământ Agrar, Moscova (1991). Distins cu Medalia Meritul Civic (1993), Ordinul Gloria Muncii (1995). Om Emerit în Ştiinţă al Republicii Moldova (2000).

Bacalbaşa, Anton
(21.02.1865, Brăila – 10.10.1899, Bucureşti)

umele Bacal există la omâni ucraineni şi Laureen Bacall, actriţa din Iași după mamă (al cărei nume l-a luat) era nativ evreică; Bacaloglu era român, dar cu origini dobrogene; în turcă înseamnă fiul lui Bacal. Bacalbaşa are probabil tot origini dobrogene or din Cadrilater, başa fiind sub otomani un mic rang administrativ. Frate cu publiciştii Constantin şi Ion B. A debutat ca tribun al mişcării socialiste. Cooptat în Consiliul General al Partidului Socialist-Democrat, de unde a demisionat în 1894. Redactor al ziarului „Dreptatea“ (1896), organ liberal (grupare desprinsă din PSDR), secretar la Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii Publice, deputat conservator de Ilfov (1894). A scos „Moftul Român“ împreună cu I.L. Caragiale (1893-1901), a colaborat la „Adevărul“, „Democraţia socială“,

„Munca" ş.a. Antijunimist. A scos publicaţia „Moş Teacă · Jurnal ţivil şi cazon" (1895), păstrând numele principalului său erou literar din istoria numită chiar *Moş Teacă,* 1893. Autor al primei transpuneri prescurtate a *Capitalului* lui Karl Marx.

Bacaloglu, Emanoil
(11.04.1830, Bucureşti – 30.08.1891, Bucureşti)

Fizician, chimist şi matematician. A studiat la Leipzig şi Paris. Profesor la Facultatea de Fizică a Universităţii din Bucureşti. A scris primele lucrări ştiinţifice în limba română în domeniile de care s-a ocupat şi a creat baza terminologică în limba română pentru ele. A participat la revoluţia de la 1848 în Ţara Românească. Lucrări: *Neue Bestimmungsweise,* 1861; *Elemente de algebră*, 1866; *Elemente de fi zică, 2 vol.,* 1870-1871; *Apărătorul de trăsnet*, 1887. Membru al Academiei Române, 1879.

Baciu, Ion
(21.06.1931, Brateiu, jud. Sibiu – 08.11.1995, Ploieşti)

Dirijor. A absolvit Conservatorul bucureştean, unde i-a avut profesori pe Constantin Silvestri, Ioan D. Chirescu, Ion Dumitrescu, Marţian Negrea ş.a. S-a perfecţionat la Akademie für Musik und Darstellende Kunst din Viena cu Hans Swarowski (dirijat) ca bursier Herder (1965) şi în SUA cu Leonard Bernstein, Erich Leinsdorf şi Georg Szell. Director al Filarmonicii din Iaşi. Profesor la Conservatorul din Iaşi. A făcut turnee artistice în Italia, Suedia, Norvegia, Danemarca, Portugalia, Franţa, SUA, Canada, Japonia, Iran etc. A colaborat cu Aldo Cioccolini, Paul Tortelier, Hilde Sommer, Vampa Brauner, Philippe Entremont, Paul Badura-Skoda, Leonid Kogan, Rudolf Kerer şi mulţi alţii. Repertoriul său a cuprins lucrări din preclasici – Bach, Vivaldi, Händel – şi clasici, până la romantici, moderni și contemporani Șostakovici, Stravinski, Webern, Gershwin, Haciaturian, Kabalewski, Respighi, C. Orff etc. A promovat compozitori români precum Paul Constantinescu, M. Jora, P. Bentoiu, Gh. Dumitrescu, Sabin Drăgoi, C. Trăilescu, Anatol Vieru, Șt. Niculescu, Th. Grigoriu, S. Toduţă, Dan Constantinescu, T. Olah, Z. Vancea ş. a. Membru al Academiei Române (1993).

Baciu, Ştefan *prenume la naştere* Ştefan Aurel
(29.10.1918, Braşov – 07.01.1993, Honolulu, SUA)

Poet, eseist. A făcut Liceul Andrei Șaguna din Brașov, unde l-a avut profesor pe Emil Cioran. A absolvit Dreptul la Bucureşti (1941). A fost secretar de redacţie la „Gândirea", director la „Universul". În 1946 a rămas la Berna, în condiţiile în care în România se instaura socialismul. De acolo a plecat la Rio de Janeiro (1949). A fost profesor de civilizaţie hispano-americană la Seatle, SUA (1962-1964), apoi în Honolulu. A debutat cu versuri: *Poemele poetului tânăr*, 1935, Premiul Fundaţiilor Regale, Premiul Societăţii Scriitorilor Români, Premiul Academiei Române. Volume de poezie: *Poeme de dragoste*, 1936; *Căutătorul de comori*, 1939; *Cetatea lui Bucur*, 1940; *Muzica Sferelor*, 1943; *Cântecul mulţimii*, 1944; *Poemele poetului pribeag*, 1963; *Ukulele*, 1967; *Neîm-pliniri*, 1980; *Poemele poetului singur*, 1980; *Singur în Singapore*, 1988. A scris versuri şi în limbile spaniolă, portugheză, engleză, germană. A mai publicat eseuri: *Aron Cotruş*, 1964; *Urmuz*, 1978 şi memorii: *Praful de pe tobă*, 1980; *Microportrete*, 1984. La Bucureşti i s-au mai publicat în 1996, postum, volumul de evocări *Însemnările unui om fără cancelarie* şi *Scrisoare de recomandare şi alte schiţe anacronice*.

Baconsky, A(natol) E(milian)
(15.05.1925, Cofa, jud. Hotin, Basarabia – 04.03.1977, Bucureşti)

Poet. Părinţii săi au fost Eftimie, preot şi Liuba. Frate cu Leon B. A absolvit Facultatea de Drept din Cluj. A fost redactor-şef la „Almanahul literar" din Cluj (devenit revista „Steaua"). A publicat lirică meditativă, elegiacă ori incisiv ironică, având accente suprarealiste: *Cântece de zi şi cântece de noapte*, 1954, Premiul de Stat; *Fluxul memoriei*, 1957; *Cadavre în vid*, 1969, Premiul Uniunii Scriitorilor. A scris şi proză lirico-fantastică: *Echinoxul nebunilor şi alte povestiri*, 1967 şi a tradus din Quasimodo, Lundkvist, Carl Sandburg ş.a.: *Panorama poeziei universale contemporane 1900-1950*, 1972, Premiul Uniunii Scriitorilor. A fost un fin exeget de poezie: *Poeţi şi poezie,* 1963; *Meridiane · Pagini despre literatura universală contemporană,* 1965. *A publicat Remember. Fals jurnal de călătorie,* 2 vol., 1977. Postum i-au apărut *Corabia lui Sebastian,* 1978 şi romanul *Biserica neagră,* 1998. Din aceeaşi familie

spirituală şi prieten cu Petru Dumitriu, a cărui soţie era ardeleancă.

Baconsky, Leon
(04.05.1928, Lencăuţi, Basarabia - 04.03.1977, Cluj)

Critic literar. A studiat filologia la Universitatea din Cluj, unde a şi devenit apoi profesor. Frate cu A.E.B. Lucrări: *Marginalii critice şi istorico- literare,* 1968; *Literatura în actualitate* (în colaborare cu A. Marino, I. Pascadi, I.D. Bălan, Matei Călinescu şi I. Vlad). Coautor la *Dicţionar analitic de opere literare româneşti,* 4 vol., 1998-2003. Colaborator la *Dicţionarul general al literaturii române,* vol. II-VI, 2004. Traduceri din Merimée, *Cronica domniei lui Carol al IX-lea,* 1986 şi, în colaborare cu Rodica Baconsky: Marcel Brion - *Rembrandt,* 1974; J.M. Casal – *Civilizaţia Hindusului şi enigmele ei*, 1978; M. Rheims – *Infernul curiozităţii, 2 vol*., 1987; J. Felisle, H. H. Lee-Janke, M. C. Cormier (coordonator), *Terminologia traducerii* - 2005.

Bacovia, George, *nume la naştere* George Vasiliu
(17.09.1881, Bacău – 22.05.1957, Bucureşti)

Poet. În 1903 a plecat la Bucureşti spre a urma Facultatea de Drept. S-a retras după un an. L-a cunoscut pe Alexandru Macedonski. În 1907 s-a înscris la Facultatea de Drept din Iaşi şi a colaborat la „Versuri şi proză“ a poetului simbolist I. M. Raşcu. Şi-a luat licenţa în 1911. N-a profesat. În 1914 s-a internat la un sanatoriu de tuberculoşi de lângă Bucureşti. Volumul *Plumb,* 1926 a fost premiat de Ministerul Artelor şi de Academia Română. Din 1925 s-a stabilit la Bacău, fiind redactor şef la „Ateneul cultural“. A obţinut premiul Societăţii Scriitorilor Români (1925) şi Premiul Naţional pentru Poezie (1934). Din 1928 s-a stabilit la Bucureşti, unde a continuat să scrie versuri simboliste şi de inspiraţie socială: *Cu voi,* 1930; *Comedii în fond,* 1936; *Stanţe burgheze,* 1946, *exprimând plenar sinteza naţională a simbolismului în linia Rollinat şi Verlaine. A scris şi proză, de asemenea simbolistă: Bucăţi de noapte,* 1926. Cu înclinaţii sociale şi apetit pentru stânga ideologică, Bacovia a rămas ca poet al toamnei şi tristeţii, într-o lume neprielnică existenţei plenare a omului ca individ, a rămas drept simbolul omului izolat şi înfrânt de forţe pe care nu le poate controla.

Bagdasar, Alexandra
(30.08.1935, Bucureşti)

Matematiciană. Fiica lui Dimitrie B. şi a Floricăi B. (aromâncă după mamă). A studiat Matematica la Universitatea din Bucureşti şi s-a căsătorit cu matematicianul Cassius Ionescu Tulcea. Au plecat împreună la Yale University în 1957 şi a funcţionat ca cerctător la aceeaşi universitate (1959-1961) ca şi soţul său. Au divorţat în 1967. S-a căsătorit în 1974 cu scriitorul american Saul Bellow (Premiul Nobel pentru literatură – romanul său *Iarna decanului* trateazaă chestiuni legate de familia Bagdasar și de învățământul superior românesc), de care a divorţat în 1986. În 1989 s-a căsătorit cu celebrul matematician şi inginer Alberto P. Calderon, specialist în ecuaţii diferenţiale, de la Universitatea din Chicago. A fost editor la *Transactions of the American Mathematical Society* (1974-1977), editor asociat la „Annals of Probability“ (1979–1981). Lucrările sale împreună cu Harry Furstenberg legate de aplicaţia teoriei numerelor la teoria ergodică i-au adus celebritatea prin denumirea rezultatului Teorema Bellow-Furstenberg. Invitată a Fundaţiei Humboldt din Germania, 1987. Lucrări: *Topics in the Theory of Liftings,* 1969.

Bagdasar, Dumitru
(17.12.1893, Idrici de Jos, com. Roșiești, jud. Vaslui – 15.07.1946, Bucureşti)

Neurochirurg. Al doisprezecelea copil al unei familii de ţărani săraci. Tatăl Alexandrei B., frate cu Nicolae B. A studiat Medicina la Institutul Militar, ca bursier. Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Fondator al şcolii româneşti de neurochirurgie. Elevul lui Gheorghe Marinescu, Ion Noica, Dumitru Butoianu. Specializare la Paris (1924) şi Boston (Clinica Harvey Cushing). A lucrat la Cernăuţi (1931–1933) şi a fost ajutat în profesie de Nicolae Minovici pentru a deschide o secţie la Spitalul Central de Boli Nervoase din Bucureşti. Comunist din 1942, ca şi soţia sa, psihiatrul Florica B., prima femeie ministru din România (al Sănătăţii, 1946–1948). Ministru al Sănătăţii în 1945, în Guvernul Petru Groza. A creat 60 de circumscripţii rurale noi, sanatorii, campanii antitifos exantematic, contra febrei tifoide, a febrei recurente. A creat Institutul de Endocrinologie din Bucureşti. Lucrări: *Ostroamele orbitare şi*

orbito-craniene, 1939; *Traumatismele cranioce-rebrale acute*, 1940; *Tumorile cerebeloase*, 1943; *Traité de Neurologie*, 1951. Membru de onoare post-mortem al Academiei Române (1948). Spitalul de Urgenţă din Bucureşti se numeşte Bagdasar din 1956, iar din 1994 Bagdasar-Arseni, în amintirea celor doi specialişti.

Bagdasar, Florica
(24.01.1901, Monastir - Bitolia, Macedonia - 19.12.1978, Bucureşti)

Mama ei era soră cu Pericle Papahagi. Căsătorită cu Dumitru B, fiica ei este Alexandra B. A absolvit Facultatea de Medicină la Bucureşti. S-a specializat la Boston, în SUA. La întoarcere, după un stagiu la Cernăuţi, a revenit în Bucureşti. A deschis în 1935 prima Clinică de Neurochirurgie din Bucureşti şi a făcut operaţii pe creier. A fost, ca şi soţul ei, ministru al Sănătăţii. În cadrul campaniei de destalinizare (1953) a avut de suferit, fiind eliberată din toate funcțiile și reabilitată în 1957. Viaţa ei a fost descrisă de soţul Alexandrei B, scriitorul american Saul Bellow, Premiul Nobel pentru literatură, în romanul *Iarna Decanului* (unde este personaj și Viorel Barbu).

Bagdasar, Nicolae
(05.02.1896, Idrici de Jos, com. Roșiești, jud. Vaslui – 21.04.1971, Bucureşti)

Filosof. Frate cu Dumitru B. Doctorat în filosofie la Berlin (1926). Profesor la Universitatea din Iaşi. Ca secretar al Societăţii Române de Filosofie (1928–1940), a întemeriat Editura Filosofică. Destituit din învăţământul superior (1949), devine şef de secţie al Institutului de Istorie din Bucureşti (1949–1950), apoi consilier științific al Institutului de Istorie al Academiei RPR, referent ştiinţific al Institutului de Istorie şi Filologie al Academiei (Filiala Iaşi), între anii 1953–1956, coordonator ştiinţific al *Dicţionarului Enciclopedic Român* (1956–1958). Lucrări: *David Hume, Cercetare asupra intelectului omenesc*, 1936; *Teoria cunoştinţei*, 2 vol., 1941; ed. a II-a, 1944; *Anthologie filosofică. Filosofi străini*, 1943; *Din problemele culturii europene*, 1998, postum; *Critica raţiunii practice. Întemeierea metafizicii moravurilor*, traducerea lui Kant, 1999, postum. Membru corespondent la Academiei Române (1942), titlu ridicat la reorganizarea instituţiei (1948), reînregistrat în 1990. Membru al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice (1970).

Balaban, Alexandru T.
(02.04.1931, Timişoara)

Inginer chimist. A absolvit Chimia industrială la Politehnica din Bucureşti şi Fizica Atomică la Institutul de la Bucureşti-Măgurele. Profesor de chimie generală la Politehnica din Bucureşti. A lucrat la Agenţia Internaţională pentru Energia Atomică din Viena (1967–1970), a fost profesor invitat la Leipzig, Richmond (Virginia), Texas. Cercetări în domeniul catalizei. Lucrări*: Cercetări în clasa sărurilor de piriliu*, Premiul Academiei Române, 1961; *Analythical Control of radiophar-maceuticals*, 1970; From *Chemical Topology to Three-Dimensional Geometry*, 1997. Doctor Honoris Causa al Universităţii de Vest din Timişoara, membru al Academiei Române (1990), al Academiei Mondiale a Chimiştilor Organicieni Teoreticieni, Paris, 1983; al Societăţilor de chimie din Anglia, Germania, SUA.

Balaban, Claudia
(13.04.1941, Burlăneşti, Republica Moldova)

Directoare a Bibliotecii Națio-nale pentru Copii, preeședintă a Fundației Cărții din Republica Moldova, preşedinte al Secţiei Naţionale a Consiliului Internaţional al Cărţii pentru Copii şi Tineret (din 1996). A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău (1968). A lucrat ca bibliotecară în satul natal (1959–1964), inspector la Direcţia raională de cultură Comrat (1964–1971), șefă a aceleiaşi Direcţii (1971–1978). A publicat circa 60 de articole în ziare, reviste şi în volume colective de biblioteconomie din Republica Moldova şi din Moscova (până în 1991). Este organizator permanent al Salonului Internaţional de Carte pentru Copii la Chişinău (din 1997) şi al concursului literar republican „La izvoarele înţelepciunii“ (din 1990). A iniţiat înfiinţarea la Chişinău a unei filiale comune a Bibliotecii Naţionale pentru Copii „Ion Creangă“ şi a Bibliotecii Judeţene „Gheorghe Asachi“ din Iaşi (1992). Este autoare a diferitelor dicţionare biblio-grafice, buletine de specialitate, almanahuri şi proiecte culturale. Participă des la conferinţe, congrese şi întruniri profesionale internaţionale în

domeniu: Conferinţa „Biblioteca şi civilizaţia“ (Iaşi, 1992), Congresele al 28-lea – al 31-lea ale Consiliului Internaţional al Cărţii pentru Copii (Basel, 2002; Macau, 2006; Copenhaga, 2008), Simpozionul „Carte, Cultură, Cunoaştere“ (Cluj-Napoca, 2005), Festivalul Internaţional de Carte pentru Copii (Coreea, 2007) ş.a. Este Lucrător Emerit al Culturii din Republica Moldova (1991), deţine Medalia Mihai Eminescu (1994) şi Ordinul Republicii (2011).

Balaci, Alexandru
(12.06.1916, Aurora, jud. Mehedinţi – 07.03.2002, Bucureşti)

Italienist. A absolvit Facultatea de Litere din Bucureşti şi şi-a trecut doctoratul cu teza *Neoclasicismul italian din perioada carducciană şi pre-d'annunziană. Figura poetului Giovanni Pascoli*, 1943. A fost şeful Catedrei de limba şi literatura italiană de la Facultatea de Limbi Romanice şi decan al Facultăţii de Limba şi Literatura Română din Universitatea Bucureşti, prorector, director la Accademia di Romania din Roma (1969-1973). A scris numeroase studii despre literatura italiană, un *Dicţionar italian-român*, 1991 şi a tradus în româneşte multe capodopere ale literaturii italiene. A scris importante studii despre: *Giosué Carducci*, 1947; *Dante Alighieri*, 1966; *Francesco Petrarca*, 1968; *Leopardi*, 1972; *Boccaccio*, 1976*; Torquato Tasso*, 1982; *Luigi Pirandello*, 1986 ş.a. Membru titular al Academiei Române (1994), membru la Accademia Letteraria Italiana – Arcadia, la Union Culturelle Européenne, preşedinte al Asociaţiei Române pentru Naţiunile Unite (1974) şi vicepreşedinte al Federaţiei Mondiale a Organizaţiilor pentru ONU (1979), vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor (1981-1989).

Balaci, Ilie
(13.09.1956, Bistreţ, jud. Olt)

Fotbalist. A debutat în Divizia A la FC Universitatea Craiova în 1973. A jucat 67 de meciuri în echipa naţională (până în 1986). Echipa sa a câştigat titlurile în Ligă în 1980 şi 1981, iar Cupa României în 1977, 1978, 1981, 1983. A jucat de trei ori cu echipa pentru Cupa Mondială. A fost comparat cu Diego Maradona şi Gheorghe Hagi pentru performanţele sale. A fost antrenor la Dinamo Bucureşti (1987–1988).

Balaş, Iolanda *nume la naştere* Balazs Jolan
(12.12.1936, Timişoara)

Atletă. De mai multe ori campioană mondială la sărituri, preşedintă a Federaţiei Române de Atletism. Între 1957 şi 1967 a învins în 140 de întreceri consecutive, depăşind chiar recordul său mondial de 14 ori, ridicându-l de la 1,75 m la 1,91 m. Primul său record mondial a fost în 1956, la Bucureşti. Recordul său a rămas de neatins până la finala olimpică de la Melbourne, 1956. A primit, în 2006, din partea Comitetului Olimpic şi Sportiv Român, Colanul de Aur pentru întreaga activitate.

Balašević (Balaşevici), Predrag
(05.01.1974, Podgoraţ, Valea Timocului, Serbia)

Medic, lider politic al românilor timoceni. Trebuie observat, în legătură cu rădăcina lingvistică a acestui nume, vechimea ei foarte mare ca şi arealul de răspândire cu totul notoriu. Astfel, în România există Balş, Bălăşescu, Balaci, Balacciu, Balassie, Balasan, în Ungaria Balázs, în Armenia Balassian, în Voivodina Balasević, Baloş, în Occitania Balssa, care era numele real al lui Balzac, acesta fiind cel ales ca pseudonim. A absolvit Liceul sanitar la Zaječarşi Facultatea de Medicină la Universitatea din Craiova. Este fondatorul Asociaţiei româneşti *Ariadnae Fillum*, (Firul Ariadnei), preşedintele Partidului Democrat al Românilor din Serbia, preşedintele Comitetului de conducere al Federaţiei Românilor din Serbia şi prim-vicepreşedinte al Consiliului Naţional al Minorităţii Naţionale Române din Serbia, cu sediul în oraşul Bor. Din 2008 este preşedinte al Consiliului Adunării comunei (plasei) Bor din Serbia de Răsărit.

Balbareu, Ion
(1877, Comrat, Basarabia– 1960, Bucureşti)

Inginer, creatorul şcolii româneşti de metalurgie. Absolvent al Universităţii Tehnice din Budapesta în specialitatea inginer mecanic şi metalurgie. Specializare la Academia de Mine din Freiburg (1896-1900). A completat în 1927 Laboratorul de

metalurgie întemeiat de Oscar Saligny la Politehnica din Bucureşti cu o secţie de metalografie şi tratamente termice, apoi cu una de dilatometrie, analiza spectrală şi prin raze X (1930). Secretar al Guvernului Marghiloman în 1918 şi secretar al Adunării Deputaţilor, a semnat documentele de unire a Basarabiei cu ţara şi a făcut parte din primul parlament ales în 1919, din partea Partidului Ţărănesc.

Balmuş, Constantin
(25.05.1898, Rungeni, jud. Vaslui – 13.07.1957, Bucureşti)

Cercetător. A absolvit Literele şi Filosofia la Iaşi, s-a specializat în greacă şi latină la Bonn, Berlin şi Şcoala Română din Roma. Doctor docent, profesor la Universitatea din Iaşi şi Bucureşti. Călătorii de studii în Franţa, Grecia, Elveţia, Germania. Unul dintre cei mai recunoscuţi specialişti ai domeniului. A lăsat *Istoria poeziei latine în epoca arhaică*, 1927; *Curs de gramatică istorică a limbii latine · Fonetica, morfologia, sintaxa*, 1936; *Antologie latină*, 10 vol. Membru al Academiei Române (1948).

Balmuş, Pavel
(18.08.1944, Sărătenii Noi, RSSM)

Critic şi istoric literar. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău (1966). A fost redactor la Televiziunea Moldovenească (1966–1968), custode general, secretar ştiinţific, apoi director adjunct (1979–1983) al Muzeului Republican de Literatură Dimitrie Cantemir (azi Muzeul Literaturii Române Mihail Kogălniceanu). Redactor la editurile Literatura artistică (1983–1989) şi Cartier (2000–2002). Preşedinte al Societăţii Bibliofililor din Republica Moldova (din 1992), coordonator al Centrului Naţional de Hasdeulogie de pe lângă Biblioteca Municipală B.-P. Hasdeu (din 1998). Lucrări: *Pagini din istoria culturii şi literaturii moldoveneşti* (1979), *Studii şi materiale despre Alexandru şi Boleslav Hâjdău* (1984) ş.a. A îngrijit selecţii din creaţia lui B.-P. Hasdeu (*Principii de lingvistică*, 1974, *Publicistică în ziarul „Traian“ – 1869–1870*, 1998), Alexandru Hâjdău (*Domnia Arnăutului: proză, poezie, publicistică)*, 1987; *Scrieri alese*, în rusește: *Izbrannoe*..., 1986; *Clipe de inspiraţie*, 2004). A îngrijit şi prefaţat volume de opere ale lui Miron Costin, Dosoftei, Dimitrie şi Antioh Cantemir, Alexandru Donici, Vasile Alecsandri, Garabet Ibrăileanu, Alexandru Macedonski, Constantin Stere.

Balnojan, Livius
(03.05.1930, Satu Nou, Banatul Sârbesc – 25.08.2005, Satu Nou)

Sculptor şi pictor. A absolvit Academia de Arte Plastice la Niş, Iugoslavia, ca elev al lui Radeta Stanković. A fost profesor de arte plastice la Şcoala Generală din Satu Nou, unde a format mai multe generaţii de viitori plasticieni. A lucrat în acuarelă peisaje de sat bănăţean, ulei pe pânză (portrete de dascăli, natură moartă), frescele bisericii din Satu Nou, scenografie pentru piesele elevilor şcolii şi sculptură monumentală (grupul *Urşii*).

Baloş, Olimpiu Mihai
(24.10.1950, Torac, Banatul Sârbesc – 04.06.2008, Novi Sad)

Jurnalist şi poet. A absolvit Liceul Român de la Vârşeţ şi Facultatea de Limba Română la Universitatea din Bucureşti. A fost ziarist la Redacţia programului în limba română al Postului de Radio Novi Sad, unde a redactat *Emisiunea matinală* şi emisiunea *Lunea sportivă*, a colaborat la emisiunile *Panorama culturală* şi *Emisiunea pentru ascultătorii de la sate*. A fost profesor de limba română la Torac, unde a iniţiat revista „Litera“ şi a organizat un deceniu şi jumătate tradiţionala manifestare culturală *Eminescu în durată eternă*. Ca scriitor a făcut parte din gruparea Trustului Libertatea. Volume de versuri: *Lebăda de bronz,* 1971; *A lăcrimat o frescă*, 1976; *Supa de duminică*, 1982; *Piatra*, 1989; *Între două coperte*, 1995; *Sub geana cerului*, 1999; *Versuri pentru mileniul trei*, 2003. A fost membru al Uniunii Ziariştilor din Iugoslavia şi preşedinte al Filialei Torac a Societăţii de Limba Română din Voivodina. A primit Premiul de Excelenţă al Societăţii de Limba Română şi Premiul al III-lea pentru poezie (unicul acordat) la Concursul Lumina 50 organizat în 1997, cu prilejul semicentenarului revistei de limbă, literatură şi artă a românilor din Serbia.

Baloş, Todor (Toşa)
(17.02. 1942, Toracul Mic, Banatul Sârbesc)

Publicist şi actor. A absolvit liceul român din Vârşeţ, unde s-a remarcat la cenaclurile de teatru, cor şi folclor. După desfiinţarea Teatrului Popular Român din Vârşeţ (1959), a început să interpreteze roluri împreună cu cenaclul de teatru al liceului: *Čovek za*

Marsa (Omul de pe Marte) de Dragutin Dobričanin, regie Nicolae Polverejan. A absolvit Şcoala Superioară de Pedagogie din Zrenianin, secţia de Limba şi Literatura Română, ca elev al lui Radu Flora. A fost profesor de limba şi literatura română la Torac, Straja, Sărcia, Ovcea. A colaborat la Radio Novi Sad, la publicaţiile Trustului Libertatea şi la alte publicaţii. În primul film turnat de românii din Banatul Sârbesc, *Tinereţe frântă,* de Mihai Avramescu, a jucat principalul rol masculin. A tradus *Satul Sakule, dar în Banat* de Zoran Petrović, alături de Costa Roşu.

Balotă, Nicolae
(26.01.1925, Cluj - 20.08.2014, Nisa, Franţa)

Istoric literar. Absolvent al Facultăţii de Litere şi Filosofie din Cluj. A debutat cu versuri: *Din spuma mărilor*, 1929. Arestat în 1949 pentru şase luni, a făcut închisoare şi între 1956 şi 1962. Apoi a fost cercetător la Filiala clujeană a Institutului de Lingvistică al Academiei şi cercetător la Institutul de Teorie Literară din Bucureşti. A debutat la revista Cercului Literar de la Sibiu în 1945. A publicat studii despre literatura română şi universală: *Euphorion*, 1969; *Urmuz*, 1970; *Labirint*, 1970; *Arte poetice ale secolului XX – Ipostaze româneşti şi străine*, 1976; *Opera lui Tudor Arghezi*, 1979; *Mapamond literar*, 1983; *Lupta cu absurdul*, 1971, Premiul Academiei; *De la Ion la Ioanide*, 1974, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Scriitori maghiari din România*, 1982. Emigrat în 1979 (Elveția), se stablieşte din 1981 în Franţa. Până în 1990 (anul pensionării şi al primirii cetăţeniei franceze) este profesor la Universitatea François Rabelais din Tours; este invitat al multor universităţi europene pentru cursuri, conferinţe, colocvii, congrese; din 1979 lucrează şi la Radio Europa Liberă, timp de 15 ani. În perioada 1990–2000 îi apar volume de eseuri şi memorialistică şi în ţară: *Parisul este o carte; Calea, Adevărul, Viaţa; Caietul albastru*, 2 vol. de memorii. Primeşte Premiul Fundaţiei Flacăra pentru literatură; Premiul Aron Cotruş al revistei „Familia" din Oradea pentru opera critică; Premiul Opera Omnia, Cluj şi Oradea; Premiul Naţional de literatură al Uniunii Scriitorilor.

Balş, Gheorghe
(24.04.1868, Adjud – 22.09.1934, Bucureşti)

Inginer constructor şi istoric de artă. A lucrat, printre altele, la construcţia podului de la Cernavodă şi portului Constanţa, iar în colaborare cu arhitectul Nicolae Ghica-Budeşti la construirea Institutului de seruri şi vaccinuri Louis Pasteur din Bucureşti. A publicat studii valoroase de sinteză asupra arhitecturii bizantine, precum şi asupra bisericilor şi mănăstirilor moldoveneşti: *Filipeştii de Pădure* (1908), *Histoire de l'art roumain ancien* (1922, în colaborare), *Les monuments byzantins de Roumanie* (1932). Membru al Academiei Române (1923) şi vicepreşedinte al ei.

Balş-Lupu, Ştefan
(27.10.1902, Bucureşti – 22.02.1994, Bucureşti)

Arhitect. A absolvit Şcoala Militară de Artilerie şi Şcoala Superioară de Arhitectură din Bucureşti, apoi a fost bursier al Şcolii Române din Roma, specializat în restaurări de monumente. A funcţionat ca arhitect în Ministerul Instrucţiunii şi Cultelor, la Institutul de Proiectare şi Construcţii, la Institutul Central pentru sistematizarea oraşelor şi regiunilor. La comanda Mitropoliei Române a realizat restaurarea a numeroase lăcaşuri de cult din România. Membru de onoare al Uniunii Arhitecţilor din România şi membru de onoare al Academiei Române (1993).

Balšić
(sec.14-15, Coasta Dalmată)

Dinastie valahă (după Weigand) aflată la conducerea principatului de Zeta (pe Coasta Dalmată, azi Muntenegru și parțial Albania). Podgorica și Bar au făcut parte din acest regat. Mircea cel Bătrân a fost căsătorit cu o principesă din Principatul de Zeta. Stema dinastiei era capul de lup. Balș figurează și în onomastica nord-dunăreană, ca și în cea occitană: Balssa. Prima mențiune a dinastiei a făcut-o Mauro Orbini din Ragusa, azi Dubrovnik, la origini colonie a Epidaurului (care păstra, în lumea greacă antică, urme clare și menționate ale populației de substrat pelasgic). Începând cu veacul al XIV-lea principatul a căzut în mâna Imperiului Sârb.

Baltac, Vasile
(09.11.1940, Ploieşti)

Inginer. A absolvit Politehnica din Timişoara în specialitatea electrotehnică. Specializare la Cambridge, Marea Britanie. Contribuţii în domeniul calculatoarelor, tehnologiei informaţiei. A contribuit la construirea primei generaţii de calculatoare româneşti, MECIPT, Timişoara. Membru senior al IEEE. Preşedinte al Asociaţiei ATIC – IT&C din România. A publicat mai multe cărţi de specialitate, cea mai recentă fiind *Tehnologiile informaţiei - Noţiuni de bază*, 2001. Preşedinte al Consiliului European al Societăţilor Profesionale de Informatică (2008-2012). Distins cu Ordinul Meritul Ştiinţific (1978) şi Ordinul Naţional pentru Merit în grad de Cavaler (2003).

Baltag, Cezar
(26.07.1939, Mălineşti, Basarabia – 26.05.1997, Bucureşti)

Poet. Absolvent al Facultăţii de Filologie din Bucureşti. Redactor la „Luceafărul", apoi la „Viaţa românească", unde a fost redactor-şef după 1989. A debutat cu placheta *Comuna de aur*, 1960. S-a remarcat printr-o poezie profund meditativă, nemetaforică: *Vis planetar*, 1964; *Răsfrângeri*, 1966, *Chemarea numelui*, 1995, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Monada*, 1968; *Odihnă în ţipăt*, 1969; *Unicorn în oglindă*, 1975; *Euridice şi umbra*, 1988; *Ochii tăcerii*, 1996, BPT. A practicat şi stilul livresc: *Madona din dud*, 1973, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Şah orb*, proză, 1971. A tradus în româneşte Mircea Eliade – *Istoria credinţelor şi ideilor religioase*, 3 vol., 1981-1988.

Baltazar, Camil *nume la naştere* Leibu Goldenstein
(07.09.1902, Focșani – 27.04.1977, București)

Poet. A colaborat la mai toate publicaţiile interbelice şi de după război. A scos o revistă proprie – „Tiparniţa literară" (1928–1931), împreună cu Petru Comarnescu. A tradus şi stilizat din literaturile germană şi engleză: Pearl Buck, Heinrich şi Thomas Mann, E.M. Remarque ş.a. A debutat sub semnul „poeziei pure", cultivată la noi şi de Ion Barbu, tot sub influenţa lui Paul Valery: *Vecernii*, 1923. Ulterior a evoluat spre o lirică senzual-bucolică: *Tărâm transcendent*, 1939; *Soare pe zăpezi*, 1965; *Violoncel solar*, 1972; *Ghirlanda iubirii*, 1975. A mai scris evocări în proză: *Contemporan cu ei*, 1962 şi eseuri despre Trakl, Mateiu Caragiale ş.a.: *Scriitor şi om*, 1946.A tradus multe cărți clasice din engleză.

Bancic, Olga *nume la naştere* Golda Bancic
(10.05.1912, Chişinău – 10.05.1944, Fort Mont Valerien, Franţa)

Militantă comunistă. Soţia lui Alexandru Jar. A intrat în mişcarea muncitorească din România la vârsta de 12 ani şi a fost arestată pentru prima oară în timpul unei greve. Ca membră a PCR a fost arestată de mai multe ori. A fost trimisă în Franţa în 1936 şi s-a integrat în Partidul Comunist Francez pentru a sprijini mişcarea de voluntari care se duceau pe frontul războiului civil din Spania. Troțkistă. Apoi a făcut parte din rezistenţa franceză din timpul celui de-al Doilea Război Mondial. A activat ilegal, sub numele Pierrette. A fost prinsă de Gestapo în 1943 şi ucisă un an mai târziu. Mai multe străzi din Bucureşti i-au purtat numele în perioada socialistă a României. La Paris i s-a ridicat o statuie și a primit post-mortem distincția de Erou al Franței.

Banciu, Axente
(10.08.1875, Sălişte, Sibiu – 13.08.1959, Sibiu)

Profesor şi publicist. Bunicul lui Paul Eugen B. Între 1898 şi 1916 a fost profesor la Liceul Românesc din Braşov. A fost membru activ al societăţii ASTRA (secţia literară). A publicat volume şi broşuri în folosul şcolilor româneşti din Transilvania. A colaborat la publicaţiile „Familia", „Tribuna" editată la Arad, „Dreptatea" (Braşov), „Ţara noastră" (Sibiu), „Românul" (Arad), „Cuvântul poporului" (Săliştea Sibiului), „Societatea de mâine" (Cluj), „Transilvania", „Romania nouă", „Ardealul", „Anuarul liceului din Braşov", „Gazeta Transilvaniei". Întemeiază şi conduce revista „Ţara Bârsei" din Braşov (1929–1939). Contribuie la înfiinţarea Muzeului ASTRA şi a Bibliotecii din Braşov. Membru al Academiei Române.

Banciu, Mircea Desideriu
(19.08.1941, Hunedoara – 29.04.2005, București)

Inginer chimist. A absolvit Chimia Industrială la Bucureşti, unde şi-a luat şi doctoratul, cu o teză despre tehnologia medicamentelor şi produselor farmaceutice. S-a specializat în chimie organică la

Universitatea din Köln. Profesor la Facultatea de Chimie a Institutului Politehnic din Bucureşti. Lucrări: *Metode fizice în chimia organică*, 1972; *Aplicaţii ale metodelor fi zice în chimia organică*, 1977; *Hidrocarburi*, 1997. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Banciu, Paul Eugen
(30.11.1943, Botoşani)

Prozator şi eseist. Nepotul lui Axente B. A absolvit liceul la Alba Iulia, Artele Plastice la Timişoara, Filosofia la Cluj. Secretar general de redacţie al revistei „Orient“ (1972–2003), director al Bibliotecii Judeţene Timiş. Lucrări: *Casa Ursei Mari*, debut, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1978; *Reciful*, 1979; *Sărbătorile*, 1981; *Zigguratul*, 1982; *Muflonul*, vol. I 1986, vol. II 1989; *Casa de pânză*, 1995; *Demonul discret*, 1996; *Noaptea strigoilor*, 1996; *Picătura de cucută*, 1997; *Remora*, 1998; *O călătorie cu aeroplanul peste muntele erodat*, 1999; *Marii fericiţi*, 2000; *Infinitul rău*, 2001; *Grădina lui Epicur*, 2003. Distins cu Ordinul Naţional Pentru Merit în grad de Cavaler, 2002.

Bantaş, Andrei
(30.11.1930, Iaşi – 27.01.1997, Bucureşti)

Anglist. A absolvit engleza la Universitatea din Bucureşti, unde a fost apoi profesor. Preşedinte al Uniunii Profesionale a Interpreţilor şi Traducătorilor (1994–1997), membru a numeroase asociaţii internaţionale de lingvistică aplicată. A lăsat 40 de dicţionare (cu 60 de reeditări) anglo-române şi poliglote, 30 de cursuri universitare de limba şi literatura engleză, studii ce despre autori anglo-americani. A tradus în jur de 160 de volume de proză din autori englezi şi americani, după cum a şi tradus în engleză numeroşi scriitori români. Lucrări: *Mic dicţionar englez-român*, 1971, reeditare 1997; *Dicţionar englez-român, 75000 de cuvinte*, 2004. A tradus din: A.J. Cronin, Samuel Butler, W.S. Maugham, Isaac Asimov, Howard Fast, H.G. Wels, Thomas Hardy, Oscar Wilde, A. Conan Doyle, Charles Dickens, Robert Anderson, Christopher Malrowe, W. Shakespeare, Tennessee Williams, H. Ogden, Arthur Koestler ş.a. Din română în engleză a tradus din: Mihai Eminescu, împreună cu Leon Leviţki, 1978 (Premiul Uniunii Scriitorilor), Alexandru Ivasiuc, Augustin Buzura, Urmuz, Camil Petrescu, Lucian Blaga, Marin Sorescu, D.R. Popescu ş.a.

Bantoş, Alexandru
(23.06.1950, Hiliuţi, Republica Moldova)

Publicist şi editor. Soţul Anei B. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău (1973). A lucrat la Radioteleviziunea Moldovenească (1973–1981), la Editura Cartea moldovenească (1981–1982), la ziarul „Tinerimea Moldovei“ (1982–1986), la revista „Moldova“ (1986–1990). În 1991, împreună cu Nicolae Mătcaş şi Ion Dumeniuk, a fondat revista de ştiinţă şi cultură „Limba Română“, prima publicaţie care poartă în titlu numele corect al limbii oficiale a Republicii Moldova. În calitate de redactor-şef adjunct (1991–1994), apoi de redactor-şef (din 1994), a asigurat plasarea publicaţiei în prim-planul vieţii cultural-ştiinţifice de la est de Prut. Între timp revista s-a implicat activ în procesul de renaştere naţională, fiind apreciată pentru calitatea discursului publicistic în întregul areal cultural românesc. Publică permanent articole, studii, reportaje, interviuri vizând diverse aspecte ale reafirmării unităţii neamului, valorificării patrimoniului lingvistic, literar şi cultural autohton. Îngrijeşte rubrici, antrenând la elaborarea acestora scriitori şi savanţi locali şi de peste hotare. A lansat proiecte literare şi culturale finalizate prin editarea unor numere speciale cu impact direct asupra recunoaşterii identităţii româneşti de pe ambele maluri ale Prutului: Limba română este numele corect al limbii noastre; Literatura română contemporană din Republica Moldova; Metodica predării limbii şi literaturii în gimnaziu şi în liceu; Fără magistru – o lume mai mult decât săracă, un număr de revistă consacrat în întregime lui Eugeniu Coşeriu. A fost prim-vicedirector general al Departamentului de Stat al Limbilor (1992–1994), este autor de proiect şi director al Casei Limbii Române Nichita Stănescu din Chişinău (din 1998). Distins cu Medalia Mihai Eminescu a Guvernului Republicii Moldova (1996) şi Ordinul Pentru Merit în grad de Comandor (2000).

Bantoş, Ana
(07.04.1951, Chirianca, Republica Moldova)

Critic şi istoric literar. Soţia lui Alexandru B. Licenţiată a Facultăţii de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău (1973). Doctor în filologie la Universitatea Al. I. Cuza din Iaşi (1998), discipol al acad. Constantin Ciopraga. Din 1973 laborant, cercetător ştiinţific, cercetător ştiinţific

coordonator la Institutul de Limbă şi Literatură (azi Institutul de Filologie) al AŞM. Director adjunct (2006–2007), director (2007–2009) al Institutului. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1986) şi din România (2000). Redactor-şef adjunct al revistei „Limba Română“ (Chişinău). Titular al Catedrei de Literatură Universală a Universităţii de Stat din Chişinău (din 2001). Investighează literatura română dintre Prut şi Nistru în raport cu fenomenul european, cu literatura clasică şi contemporană europeană. A colaborat la enciclopedia *Literatura şi Arta Moldovei*, 2 vol. (1985–1986). A participat la colocvii internaţionale (la Universitatea din Aix-en-Provence, 2002; Academia Română, filiala Iaşi, 2002). Lucrări: *Creaţie şi atitudine* (1985), *Dinamica sacrului în poezia basarabeană contemporană* (Bucureşti, 2000), *Recuperarea autenticului* (2006); *Deschiderea spre universalism* (2010). Premiul pentru critică al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2001, 2007). Diploma de Onoare a Prezidiului Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2001). Premiul de Excelenţă al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2011).

Banu, George
(22.06.1943, Merei, jud. Buzău)

Critic de teatru. A absolvit Institutul de Artă Teatrală din Bucureşti. Plecat la Paris în 1975. Fondator şi director artistic al Academiei Experimentale a Teatrelor. Lucrări: *Bertolt Brecht ou le Petit contre le grand*, 1981; *Brook: études... textes... propos...*, 1985; *Claude Régy: metteur en scene déraisonnable: dossier*, 1993; *L'acteur qui ne revient pas: journées de théâtre au Japon*, 1993; *Antoine Vitez: la fi evre des idées*, 1994; *Les cités du théâtre d'art: de Stanislavski a Strehler...*, 2000; *Livada de vişini, teatrul nostru. Jurnal de spectator*, 2000; *L'Oubli – Uitarea*, 2001; *L'espace théâtral*, 2002; *Panorama sfârşitului de secol. O panoramă subiectivă*, 2003; *Ultimul sfert de secol teatral*, 2004; *L'histoire des larmes; L'empéreur de la perte*; *Le roi du plagiat*, 2005. Profesor emerit la Sorbona, preşedinte de onoare al Asociaţiei Internaţionale a Criticilor de Teatru, 1994–2001, comandor al Ordinului Steaua României (2002), Cavaler al Ordinului Artelor şi Literelor al Republicii Franceze (2005). Membru în juriul Festivalului Internaţional de Teatru. Doctor Honoris Causa al Universităţii de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti, 2006.

Banu, Ion
(16.06.1913, Bucureşti – 12.05.1993, Bucureşti)

Profesor de filosofie. A absolvit facultăţile de Drept şi Filosofie la Bucureşti, unde şi-a susţinut şi doctoratul. A fost profesor de istoria doctrinelor antice la Facultatea de filosofie a Universităţii din Bucureşti. A fost profesor invitat la Paris-Nanterre. Lucrări: *Primii materialişti greci*, 1950; *Introducere în istoria filosofiei*, 1957; *Filosofia Orientului antic*, 1967; *Filosofia elenismului ca etică*, 1980. Membru fondator al Asociaţiei de Studii Orientale din România, membru al Societăţii franceze de Egiptologie, membru al Asociaţiei Internaţionale pentru Filosofia greacă din Atena şi membru corespondent al Academiei Române, 1991.

Banuş, Maria
(10.04.1914, Bucureşti – 14.07.1999, Bucureşti)

Poetă. A absolvit Facultatea de Drept din Bucureşti. Fiica lui Max Banuş, director al Marmorosh Bank. Mama lui Tudor B. A debutat cu o lirică a adolescenţei plină de senzualitate şi candoare în revista lui Tudor Arghezi, "Bilete de papagal". Poezia matură transcrie elanul civic, orientarea spre viaţa socială: *Ţara fetelor*, 1937 – debut; *Fiilor mei*, 1949, Premiul Academiei; *Bucurie*, 1949, Premiul de Stat; *Ţie-ţi vorbesc, Americă!*, 1955; *Tocmai ieşeam în arenă*, 1976; *Portretul de la Fayum*, 1970; *Oricine şi ceva*, 1972. A tradus din Rilke, Puşkin, Goethe, Shakespeare, Pablo Neruda, Nazim Hikmet, André Frenaud, August Strindberg ş.a.: *Din poezia de dragoste a lumii*, 2 vol., 1974. A mai publicat memorii: *Sub camuflaj*, 1978; publicistică: *Din cronica acestor 5 ani*, 1955, teatru: *Îndrăgostiţii*, 1954; *Magie întârziată*, 1970; *Himera*, 1980; *Noiembrie, inocentul*, 1981; *Horloge a Jaquemart*, 1987. A obţinut Premiul Special al Uniunii Scriitorilor (1986) pentru întreaga activitate. Laureată a Premiului Herder (1989). S-a stabilit în Franţa după 1989, la fiul ei.

Banuş, Tudor
(08.07.1947, Bucureşti)

Pictor. Fiul Mariei B. A absolvit Institutul de Arhitectură la Bucureşti. Specializare la Ecole des Beaux Arts, Paris. Rămas la Paris din 1972. Este un excelent desenator, s-a ocupat mai ales de ilustraţie de carte, dar a făcut şi pictură. A avut 17 expoziţii

personale în Franţa, Austria, Elveţia, RFG, Belgia, SUA. A colaborat la „Le Monde“, „L'Express“, „Le Point“, „Le Figaro Magazine“, „The New York Times“, „Die Zeit“ ş.a.

Banyai Ladislau
(17.11.1907, Baia de Criş, jud. Hunedoara – 04.05.1981, Bucureşti)

Istoric. A studiat istoria la Budapesta, Grenoble şi Paris. A fost profesor şi rector la Universitatea din Cluj, profesor la Universitatea din Bucureşti, director adjunct al Institutului de Istorie Nicolae Iorga din Bucureşti. S-a preocupat de istoria minorităţilor naţionale din România. Lucrări: *A magyarsag a Dunavölgyében. Ezer év tanusága* (Ungurii în bazinul Dunării. Învăţămintele unui mileniu), 1938; *Harminc év Jegyzetek a romániai magyarság utjarol* (Treizeci de ani. Note privind trecutul maghiarilor din România), 1949. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Barac, Ioan *nume la naştere* Ioan Popovici
(1776, Alămor, jud. Sibiu – 12.07.1848, Braşov)

Scriitor. A absolvit Dreptul la Cluj. Profeor în Șcheii Braşovului, a fost „magistratual translator“ al Primăriei din Braşov, unde a fost colegul, apoi ginerele lui Radu Tempea, filolog. A întemeiat primul periodic românesc din Braşov, „Foaia duminicii“, 1837. A tradus şi prelucra romane populare: *Halima*, 1836–1840, a scris în spiritul ŞcoliiArdelene un basm alegoric în versuri despre cucerirea Daciei de către Traian: *Istoria despre Arghirşi Elena cea frumoasă şi pustiită crăiasă*, 1801.

Baracci, Petru
(25.07.1929, Bolgrad, jud. Cetatea Albă, azi Ucraina – 22.07.2010, Chişinău)

Actor. A absolvit Institutul de Teatru A. Ostrovski din Leningrad. Profesor la Institutul de Arte din Chişinău. Actor la Teatrul Muzical-Dramatic din Chişinău. A făcut şi roluri de film în: *Asteptaţi-ne în zori*, 1963; *Ultimul haiduc*, 1972; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Toate probele contra*, 1974; *Durata zilei*, 1974; *Calul, puşca şi nevasta,* 1975; *Ce-i trebuie omului*, 1975; *Pe urmele fiarei*, 1976; *Povestea lui Făt-Frumos, fratele Ilenei Cosânzene*, 1979; *Când ai alături un bărbat*, 1977; *Cetatea*, 1978; *Şi va veni o zi*, 1979; *Pregătire de examen*, 1979; *La porţile Satanei*, 1980; *Casa lui Dionis*, 1980; *Trecea o lebădă pe ape,* 1982. Membru al Uniunii Cineaştilor din Moldova. A fost preşedinte al Uniunii Teatrale din Moldova. Artist al Poporului din Republica Moldova.

Baranga, Aurel *nume la naştere* Aurel Leibovici
(20.07.1913, Bucureşti – 10.06.1979, Bucureşti)

Dramaturg şi publicist. Studii medicale. După război a fost membru al unor colegii redacţionale: „Viaţa românească“, „Teatru“, „Contemporanul“, redactor-şef la revista „Urzica“. Membru în Comitetul de conducere al Uniunii Scriitorilor. Plecat în Israel în anii '70. A debutat cu versuri: *Poeme cu orbi*, 1933. A scris reportaje: *Ninge peste Ucraina*, 1945, teatru de respiraţie socială: *Bal la Făgădău*, 1946; *Pentru fericirea poporului*, 1951, împreună cu Nicolae Moraru, Premiul de Stat; *Mielul turbat*, 1953, Premiul de Stat; *Interesul general*, 1962; *Sfântu' Mitică Blajinu*, 1967; *Opinia publică*, 1967, sau abordând teme ale vieţii intime şi de familie: *Siciliana*, 1961; *Travesti*, 1969; *Simfonia patetică*, 1973; *Viaţa unei femei*, 1976, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti. A tradus din Jean Paul Sartre şi Valentin Kataev. A mai scris: *Pamflete*, 1955, publicistică: *Teze şi paranteze*, 1974; *Fabule*, 1977 şi *Jurnalul de atelier*, 1982, postum.

Baranov, Pavel
(16.07.1892, Moscova– 04.10.1962, Moscova)

Botanist. Aparţinea unei familii ruse cu vechi tradiţii culturale. Traducerea numelui ar fi Berbecaru. Un Alexandr Andreievici B. (1746– 1819) a fost primul guvernator rus al provinciei Alaska. Un alt B., general, a comandat trupele ruse din zona Caucazului. În 1928 a organizat Universitatea din Taşkent. Între 1938-1941 a organizat staţia biologică din Munţii Pamir. La data (1950) când Sovietul Miniştrilor al URSS a decis să-l trimită în Moldova, spre a-l înlocui pe Viaceslav Volghin, cel care întemeiase în 1949 filiala din Moldova a Academiei de Ştiinţe a URSS, fusese elaborat planul integrat de funcţionare a URSS, în cadrul căruia Moldovei îi revenea misiunea de a deveni grânar, dar – mai ales – producător de vinuri pentru Uniune.

Trimiterea unui botanist, specializat în embriologie, director al Institutului de Botanică al Academiei de Ştiinţe a URSS, n-a fost întâmplătoare. A condus AŞM până în 1954, avându-l adjunct pe Macarie Grosul. A stabilit pricipalele direcţii de cercetare în care urmau să se afirme institutele AŞM. Sensul lor de diversificare a mers în direcţia proiectului integrat iniţial al URSS şi nu a urmat calea unei dezvoltări plurivalente, ca pentru un stat independent. Lucrări: *История эмбриологии растений в связи с развитием представлений о зарождении организмов*, 1955. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a URSS.

Barasch, Eugen
(27.04.1906, Bucureşti – 24.11.1987, Bucureşti)

Jurist. A studiat Dreptul la Bucureşti şi Paris. A fost director al Direcţiei de Studii a Arbitrajului de Stat de pe lângă Consiliul de Miniştri, consilier juridic al delegaţiei române la sesiunile Adunării generale a ONU (1956–1957). Contribuţii în domeniul Dreptului civil, rolul şi cauza, autoritatea lucrului judecat, constantele Dreptului. Lucrări: *Ocrotirea părintească* (1960), *Teoria şi practica litigiilor precontractuale* (1962), *Teoria generală a contractelor economice*, 2 vol., 1963, 1965. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Barasch, Iuliu *nume la naştere* Yehuda ben Mordehai Barash
(cca 1815, Brody, Galiţia – 1863, Bucureşti)

Medic. Evreu. Francmason. A fost activ în perioada formării României Mici. A făcut şcoală hasidică în Galiţia, a studiat Filosofia la Leipzig, Medicina la Universitatea din Berlin (1838–1841), după care a venit în Ţara Românească şi a fost medic oculist şi medic de carantină la Călăraşi, medic de judeţ la Craiova. A publicat *Minunile naturii*, 3 vol., 1850–1855, lucrare de familiarizare a publicului cu domeniile biologie, chimie, fizică şi astronomie. A scos revista „Isis sau natura" (1856–1859), devenită în 1862 „Natura", fiind primul publicist evreu de pe teritoriul României. A scos în 1857 „Israelitul român", publicaţie apărută pe fondul deşteptării sentimentului identitar al evreilor din imperiile vremii, care visau la întemeierea unui stat naţional. A fost hegelian şi socialist ca opţiune, a înfiinţat primul spital pentru copiii săraci din România şi a publicat studiul *Despre unele instituţii filantropice din Europa*, pledoarie pentru înfiinţarea de spitale de pediatrie. A fondat Spitalul de copii din Bucureşti. O stradă din Bucureşti îi poartă numele iar Teatrul Evreiesc de Stat din Bucureşti se numeşte Baraşeum.

Baraschi, Constantin
(17.11.1902, Câmpulung Muscel, jud. Argeş – 22.03.1966, Bucureşti)

Sculptor. Prima lui soţie a fost arhitecta Olga Porumbaru. A absolvit Şcoala de Belle Arte la Bucureşti ca elev al lui Dimitrie Paciurea şi Oscar Han. A fost elevul lui Antoine Bourdelle la Academia Julian din Paris. Lucrări: *Faun* (1938), *Tors, Extaz, Satirul şi nimfa* (1964), *Sfântul Gheorghe*, *George Enescu*, *Titu Maiorescu, Vasile Conta, Alexandru Xenopol, Nicolae Bălcescu*, *Ţărancă din Muscel, Autoportret*, basoreliefurile de pe Arcul de Triumf din Bucureşti, *Monumentul eroilor* din Predeal, bustul lui Lenin (distrus după 1989). A scris singurul *Tratat de sculpură*, 2 vol., care a apărut în România. Preşedinte al Uniunii Artiştilor Plastici din România. Distins cu Medalia de Aur la Expoziţia Internaţională de la Paris, 1937. Maestru emerit al Artei (1951). Membru corespondent al Academiei Române.

Barba, Vasile (Octavian)
(02.1918, Megali Livadhia, în romană Livada Mare, Grecia – 11.2007, Freiburg, Germania)

Istoric. Aromân. Socrul lui Mircea Geoană. A fost profesor la Universitatea din Braşov până în 1984, când a emigrat în Germania, continuând să apere cauza şi drepturile aromânilor. A obţinut de la Consiliul Europei recunoaşterea lor ca entitate în Grecia (vlahi). A publicat la „Dacia aureliană", revistă a românilor de pe Valea Timocului, Serbia, unde identitatea românească nu este recunoscută, ci li se spune vlahi (spre deosebire de Banatul Sârbesc, unde românii sunt recunoscuţi ca entitate). A alcătuit la Freiburg o bibliotecă a graiurilor aromân şi meglenoromân. A încercat obţinerea statutului de minoritate protejată pentru aromânii din România, deşi ei sunt chiar parte (dialect) al românei,

pentru a deschide școli aromânești și a obține finanțare pentru ele.

Barba, Victoria
(19.09.1926, Tambov, Rusia)

Regizor. Origine meglenoromână după tată. (Dintre familiile strămutate din Cadrilater în Dobrogea după Războaiele Balcanice, în 1913, în cadrul schimbului de populaţie şi ajunsă de acolo în gubernia rusă care a rezistat cel mai îndelung după revoluţia din 1917 procesului de confiscare a dreptului de proprietate, fiind umplută de noua putere cu lagăre de muncă). A absolvit Institutul de Arte Plastice Vera Muhina din Leningrad şi Institutul Pedagogic Ion Creangă din Chişinău. Fondatoare a filmelor de animaţie, mai ales pentru copii. A produs pentru Moldova Film, dar a înfiinţat şi Casa de producţie Floricica, special pentru filmele dedicate copiilor. Filmografie: *Puiul de cocostârc în colivie*, 1979; *Mărţişor – sărbatoarea primăverii*, 1980; *Copiii, soarele şi zăpada*, 1981; *În jurul lumii*, 1982; *Opriţi timpul*, 1982; *Dragoste de ţară*, 1983; *Hora stelelor*, 1985; *Ziua de naştere a Carolinei*, 1986; *Căderea frunzelor*, 1987; *Podul de stele*, 1987; *Fantezie cosmică*, 1989; *Iepuraşul din ianuarie*, 1991. Distinsă cu 98 de diplome, 19 premii (de 5 ori Marele Premiu) şi 8 medalii de aur în cadrul festivalurilor de film republicane şi unionale.

Barbăneagră, Alexei
(03.12.1945, Gandrabura, rn. Ananiev, reg. Odesa)

Jurist. A absolvit Dreptul la Universitatea de Stat din Chişinău. Specializare în Drept Penal la Institutul Unional pentru Studierea Cauzelor Criminalităţii şi Elaborarea Metodelor de Prevenţie de la Moscova. Profesor la Universitatea Liberă Internaţională din Chişinău. Membru al Curţii Supreme de Justiţie, ministru al Justiţiei (1990-1994). Autorul *Legii Organizării Judiciare*, al *Legii Notariatelor*. Director al Centrului de Drept al Avocaţilor din Moldova. Ordinul Gloria Muncii, 2000; Ordinul Republicii, 2012.

Barbilian, Dan
V. Barbu, Ion.

Barbu, Eugen
(20.02.1924, Bucureşti – 07.09.1993, Bucureşti)

Prozator. Soţul actriţei Marga B. A absolvit Şcoala de ofiţeri de jandarmi. A audiat cursuri la Facultatea de Drept, Litere şi Filosofie, fără a le absolvi. Redactor-şef la „Luceafărul“ (1962–1968) şi „Săptămâna“ (1970–1989). Laureat al Premiului Herder (1978), în care calitate l-a desemnat bursier pe Corneliu Vadim Tudor. Sensibil la pitoresc, a realizat romanul periferiei bucureştene de altădată: *Groapa*, 1955, volum de debut; *Balonul e rotund, Unsprezece*, 1956 evoluând spre cuprinderea problemelor istoriei: *Şoseaua Nordului*, 1959; *Facerea lumii*, 1964; *Princepele*, 1969, Premiul Academiei; *Săptămâna nebunilor*, 1975; *Incognito*, 4 vol., 1975–1980, vol. I – Premiul Uniunii Scriitorilor, roman în jurul căruia a existat un *Raport de plagiat*, şeful comisiei fiind criticul Nicolae Manolescu. A publicat mai multe volume de nuvele: *Oaie şi ai săi*, 1958; *Prânzul de duminică*, 1962; reportaje: *Pe-un picior de plai*, 1957; *Foamea de spaţiu*, 1969; *Jurnal în China*, 1970. A publicat şi eseistică: *Măştile lui Goethe*, 1967; *O istorie polemică şi antologică a literaturii române de la origini până înprezent*, vol. I – *Poezia română contemporană*, 1975, iar în ultima vreme scenarii de film: *Bietul Ioanide* după G. Călinescu şi altele, care cuprind episoade eroico-romantice din istoria naţională, multe în care a jucat soţia sa. Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Barbu, Filaret
(16.04.1903, Lugoj – 31.05.1984, Timişoara)

Compozitor. Tatăl balerinului Gelu Barbu și fratele balerinei Iris Barbura. A absolvit Conservatorul din Viena (vioara). A fost dirijorul corului Ion Vidu din Lugoj, profesor de muzică la liceul din oraş. A compus *Privighetoarea albă* (1924), apoi *Armonii bănăţene, Nocturnă, Roză albă, Ana Lugojana, Târgul de fete* etc. A scris o lucrare dedicată lui Traian Grozăvescu şi o operetă cu titlul *Plutaşul de pe Bistriţa*.

Barbu, Gelu
(14.04.1932, Lugoj - 17.02.2016, Las Palmas de Gran Canaria)

Balerin și coregraf. Fiul lui Filaret B. și nepotul lui Iris Barbura. Prieten cu scriitorul Petru Dumitriu. A studiat coregrafia cu Floria Capsali, apoi, la Leningrad, cu Agripina Vaganova și Alexandr Pușkin. A lucrat la Opera Română, avându-l maestru de balet pe Oleg Danovski. A fost prim-balerin și a dansat cu

Valentina Massini, Simona Ştefănescu, Irinel Liciu, Sanda Orleanu, Ileana Iliescu, Rina Constantini şi Magdalena Popa. Laureat al concursurilor internaţionale de balet de la Varşovia (1955) şi Moscova (1956). A dat recitaluri în Italia, Germania, Suedia. Plecat în exil în 1961, devine prim-balerin al Operei din Oslo (Suedia), dă recitaluri în cele două Germanii, Italia, devine prim-balerin al Operei din Nürnberg. În 1966 s-a stabilit în Las Palmas de Gran Canaria, unde a creat trupa de balet care-i poartă numele şi a devenit coregraful ei. Compania sa a făcut turnee prin oraşele Spaniei, în Portugalia, la Sankt Petersburg, a participat Festivalul Internaţional George Enescu, a dat spectacole la Opera Română din Timişoara, la Opera Naţională din Bucureşti, Teatrul Traian Grozăvescu din Lugoj. Cetăţean de onoare al oraşelor Las Palmas de Gran Canaria şi Lugoj. A primit Ordinul Constituţiei al Norvegiei, 1964; Ordinul Naţional Steaua României în grad de Cavaler, 2002.

Barbu, Ion *nume la naşere* Dan Barbilian
(19.03.1895, Câmpulung, jud. Argeş – 11.08.1961, Bucureşti)

Matematician şi poet. S-a înscris la Facultatea de Matematică din Bucureşti, pe care a întrerupt-o din cauza Primului Război Mondial. Și-a luat licenţa în 1921 şi a plecat la Göttingen, Germania, pentru doctorat. A audiat cursurile lui Hilbert, dar, atras de literatură, s-a stabilit la Tübingen, unde studia prietenul său Tudor Vianu, apoi la Berlin. Debutase ca poet în 1918 în „Literatorul“ lui Alexandru Macedonski. Din 1924 a fost profesor de matematică la Giurgiu – de unde era Vianu, al cărui tată, medic, l-a şi găzduit – şi la Bucureşti. Și-a trecut doctoratul în 1929 cu Gh. Ţiţeica (teza *Reprezentări canonice ale adunării funcţiilor ipereliptice*), fiind profesor la Catedra de Geometrie a Facultăţii de Matematică de la Universitatea din Bucureşti. Ca matematician s-a ocupat (cu numele Dan Barbilian) de fundamentarea axiomatică a geometriei (spaţiile Barbilian). A publicat poezie la „Contemporanul“, „Revista nouă“, „Viaţa literară“, „Cetatea literară“ ş.a. A semnat articole critice la „Ideea europeană“, „Vremea“ ş.a. Destinul poetic, pornit dintr-un orgoliu de adolescent – un pariu cu Tudor Vianu – s-a împlinit prin poeme unde parnasianismul şi balcanismul se sublimează într-un mod original: *După melci*, 1921; ciclul *Isarlâk*, volumul *Joc secund*, 1930, Premiul Academiei Române, aflat sub semnul lui Mallarmé şi Paul Valéry (teoria poeziei pure). Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Barbu Lăutarul, *nume la naşere* Vasile Barbu
(cca 1780, Iaşi – cca 18.08.1860, Iaşi)

Cântăreţ (voce şi cobză). A condus breasla lăutarilor din Moldova (ca staroste al scripcarilor, 1804–1839). A cules şi compus cântece de voie bună şi petrecere, fiind acompaniat de un taraf. A fondat stilul acestui fel de muzică, bazat pe melodiile populare româneşti, influenţa slavă şi cea otomană. A colindat prin toate provinciile româneşti, a fost la Chişinău şi Teleneşti, în tentativa de a unifica expresia lirică şi stilul muzical. A fost apreciat de Liszt, aflat în călătorie la Iaşi.

Barbu, Marga *nume la naşere* Butuc
(24.02.1929, Ocna Şugatag, Maramureş – 31.03.2009, Bucureşti)

Actriţă. Soţia lui Eugen B. A absolvit Institutul de Teatru din Bucureşti în 1950. Este cunoscută pentru rolul hangiţei Aniţa din seria *Haiducilor* şi al Agathei Slătineanu din seria *Mărgelatu*, scenarii Eugen Barbu; *Pădurea spânzuraţilor* (1964); *Bietul Ioanide* (1980); *Lacrima cerului* (1989). A primit în 2004 Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Cavaler.

Barbu, Vasile
(06.09.1954, Uzdin)

Animator cultural. A absolvit liceul sârb la Covăciţa şi Facultatea de Filologie la Novi Sad. S-a întors la Uzdin şi a fost director al Căminul Cultural Doina (1984–1987), preşedinte fondator al Societăţii literar-artistice Tibiscus (ca şi al editurii şi revistei „Tibiscus“, 1990), preşedinte al Consiliului Consultativ al Zilelor presei bănăţene (din 1997), preşedinte al Asociaţiei Sportive Unirea din Uzdin şi al Clubului de handbal, vicepreşedinte al Consiliului Naţional al Românilor din Serbia şi Muntenegru (2003–2004) şi preşedinte al Asociaţiei Scriitorilor în grai bănăţean din Voivodina (din

2002). A susţinut cenaclul literar Ion Bălan, pe care l-a îmbogăţit cu revista „Cumpăna“. A publicat versuri în revistele româneşti din Voivodina, dar şi la „Tribuna“ (Cluj), „Anotimpuri literare“, „Renaşterea bănăţeană“(Timişoara), „Dacia literară“ (Iaşi), „Bucovina literară“ (Suceava), „Porto Franco“ (Galaţi), „Glasul naţi-unii“ (Chişinău), „Dreptatea“ (New York) ori „Plai românesc“ (Cernăuţi). A lansat în 1994 la Uzdin Festivalul Internaţional de Poezie Drumuri de spice, ca şi Festivalul George Gârda – Todor Creţu Toşa de literatură în grai bănăţean. Membru al Uniunii Scriitorilor din Serbia și al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala Timișoara. A pledat întotdeauna pentru unitatea identitară a întregului Banat. Distins cu Premiul Ethnos, 1995, acordat de Fundaţia culturală Ethnos din Bucureşti; Premiul Damian Ureche pentru poezie, 1995, acordat de Societatea Literară Sorin Titel din Timişoara; Premiul Eminescu, 1996, acordat de Inspectoratul pentru cultură al judeţului Suceava şi Editura Lumina (Drobeta Turnu Severin). Membru de onoare al S.C. Ginta Latină din Iaşi, S. C. Avram Iancu din Sălaj, al Mişcării Literare Paradoxiste din Phoenix (Arizona, SUA).

Barbu, Viorel P.
(14.06.1941, Deleni, Vaslui)

Matematician. A absolvit matematica la Universitatea din Iaşi, unde a obţinut şi titlul de doctor. Specializare în SUA. Profesor şi rector la Universitatea din Iaşi. A lucrat în domeniul ecuaţiilor diferenţiale cu derivate parţiale, integrale şi controlului optimal. Lucrări: *Nonlinear Semigroups and Differential Equations in Banach Spaces*, 1976; *Optimal Control of Variational Equations*, 1984; *Mathematical Methods in Optimization of Differential Systems*, 1995; *Boundary Value Problems for Partial Differential Equations*, 1998. Premiul Academiei Române, 1972; Doctor Honoris Causa al Universităţii din Nebraska, 1993; profesor de onoare al Universităţii Wuhan China, 1999. Profesor invitat la universităţile din Roma, Paris, Cincinnati, Ohio ş.a. Membru al Academiei Române (1993) şi vicepreşedinte al ei (1996–2000). Este membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Este personaj, ca și Florica Bagdasar, în romanul *Iarna Decanului* al lui Saul Below (Premiul Nobel pentru literatură).

Barbulov, Nicolae
(07.06.1931, Straja, Banatul Sarbesc)

Ziarist. A absolvit Liceul român de la Vârşeţ. Redactor al emisiunii de radio Universitatea populară la Radio Novi Sad. S-a ocupat de evenimentele politice interne, dar şi de acelea legate de colaborarea româno-iugoslavă (întâlnirile la nivel înalt de la Belgrad, Bucureşti, Timişoara, Porţile de Fier). Redacor şef al Programului în limba română la Radio Novi Sad şi al programelor de documentare ale Televiziunii din Novi Sad. A tradus în româneşte manuale de şcoală. Membru al Uniunii Ziariştilor din Serbia.

Barbura, Iris *nume la naştere* Barbu Iris
(1912, Arad - 1969, Ithaca, New York)

Balerină. Sora lui Filaret Barbu şi mătușa lui Gelu Barbu. Alături de Floria Capsali şi Trixi Checais face parte din a doua generaţie de balerini avangardişti din România, formaţi în principal la şcoala expresionismului german, anulată odată cu avansul şcolii ruse de balet în România. A fost eleva lui Harald Kreutzberg - venit de la Salzburg - și Mary Wigmann (ca şi Trixi Checais). A fost marea dragoste a lui Sergiu Celibidache. A evoluat pe scena Teatrului Naţional, apoi la Berlin. A emigrat în SUA în 1951, unde a fondat o şcoală de balet modern la Ithaca - New York. Beth Soll şi Hannah Kahn au fost elevele ei. În 2016 Beth Soll Company a venit la Bucureşti cu un spectacol de balet drept omagiu pentru I.B.). Membră de onoare al S.C. Ginta Latină din Iaşi, S. C. Avram Iancu din Sălaj, al Mişcării Literare Paradoxiste din Phoenix (Arizona, SUA).

Barcianu-Popovici, Daniil
V. Popovici-Barcianu, Daniil

Barcianu-Popovici, Sava
V. Popovici-Barcianu, Sava

Bardasare, Emanoil
V. Panaitescu-Bardasare, Emanoil

Bardasare, Gheorghe
V. Panaitescu-Bardasare, Gheorghe

Bariţiu, George *nume la naştere* Gheorghe Pop
(24.05.1812, Jucul de Jos, jud. Cluj – 02.05.1893, Sibiu)

Ziarist, istoric. Greco-catolic. A absolvit gimnaziul la Blaj, liceul piarist şi Facultăţile de Drept şi Filosofie la Cluj. Este influenţat de Petru Maior. Întors la Blaj, a studiat Teologia (printre profesori: Simion Bărnuţiu, Timotei Cipariu). În 1835 a fost numit profesor de fizică la Liceul din Blaj, apoi a fost chemat să conducă Şcoala română din Şcheii Braşovului. Fondator al „Gazetei de Transilvania" (1837), a condus-o până în 1849. Participant la revoluţia de la 1848 în Transilvania, deputat în Parlamentul de la Pesta, fondator şi preşedinte al Partidului Naţional Român. A iniţiat primele spectacole de teatru în limba română din Transilvania. A fost unul dintre fondatorii ASTRA (1861). Adevărata lui vocaţie a fost ziaristica politică şi culturală, dar s-a manifestat şi în critica literară şi estetică, unde a fost influenţat de Goethe, Hegel, Winkelmann, Lessing, K.J. Weber ş.a. A scris versuri ocazionale, pentru diverse spectacole, şi a tradus teatru din Shakespeare, Schiller. A scris şi proză, de fapt prelucrări după autori romantici minori, germani sau englezi. Se remarcă însă povestirile cu subiect din istoria naţională: *O privire preste ţinutul Haţegului înTransilvania*, 1838. De asemenea, a avut o contribuţie însemnată la istoria Transilvaniei: *Părţi alese din istoria Transilvaniei pe două sute de ani î urmă*, 3 vol., 1889–1891; *Noţiuni relative la economia socială şi la istoria civilizaţiei din Transilvania* (1877). A editat colecţia *Enciclopedia României*, 10 vol. Membru fondator al Societăţii Academice Române (1866), preşedinte al Academiei Române (1893).

Barnea, Ion
(13.08.1913, Lungeşti, jud. Valcea – 31.01.2004, Bucureşti)

Arheolog. A studiat Istoria la Bucureşti, Atena şi Berlin. Specializat în arheologie paleocreştină şi bizantină. Cercetător la Institutul de Arheologie din Bucureşti, profesor la Facultatea de istorie a Universităţii din Bucureşti, ca şi la Institutul Teologic din Bucureşti. A cercetat siturile de la Dinogeţia, Noviodunum, Niculiţel, Basarabi, Enisala, Adamclisi. Lucrări: *Cultura bizantină în România*, 1971 (în colaborare); *Les monuments paléochrétiens de Roumanie* (1977); *Arta creştină în România*, 2 vol. (1980–1981). Membru de onoare al Academiei Române (1999).

Baronzi, George
(20.10.1828, Brăila – 28.05.1896, Bucureşti)

Scriitor. (La origini, familia este din insula Zakynthos, în Marea Ionică. După mitologie, Zakynthos a fost fiul lui Dardanos, fondatorul triburilor de traci numiţi dardani, care au dat şi numerle Strâmtorii Dardanele. Insula a fost o vreme cucerită de Veneţia şi numită Zante.) A fost director de prefectură al judeţelor Vlaşca, Covurlui, Ialomiţa. A scris versuri, teatru şi proză, fiind, în registrul apetitului literar, al izvoarelor sale, ca și al temperamentului, un spirit cu totul înnoitor. Din păcate, adesea proiectul nu e dus la bun sfârşit din lipsă de talent. Totuşi, pentru a doua jumătate a veacului al XIX-lea, rămâne un scriitor care propune motive, teme, moduri de abordare ce vor fecunda literatura română a veacului XX: romantismul tenebros, istoria naţională, exotismul, inclusiv în valorificarea literară a filosofiei indiene. Versuri: *Cugetările singurătăţei*, 1847; *Nopturnele*, 1853; *Danubianele*, 1859; *Fabule alese*, 1868; *Legende şi balade*, 1876. Proză: *Heptameron*, 1861; *Misterele Bucureştilor*, 3 vol., 1862–1864; *Biciul lui Dumnezeu*, 1884; *Fontana zânelor*, 1896. Teatru: *Matei Basarab sau Dorobanţi şi seimeni*, 1858; *Drapelul sângerat*, 1880; *Dama de cupă*, 1880; *Daciada*, 1890; *Mina haiduceasa, fata codrilor*, 1894. Eseuri: *Călătoria printre secolii istorici*, 1870; *Amor, Patria şi Dumnezeu după poeţii indiani*, 1874. A tradus din Lammenais, Alexandre Dumas Tatăl şi Fiul, Byron, Eugene Sue, Fr. Guizot. A colaborat intens la diverse publicaţii: „Curierul românesc", „Zioa", „Presa română", „Românul", „Naţionalul", „Unirea", „Revista Carpaţilor", „Ghimpele", „Literatorul" ş.a. Anticipează tipul de „scriitor total", care poate face din orice întâmplare subiect literar.

Barozzi, Constantin
(14.10.1833, Bucureşti – 15.04.1921, Bucureşti)

General, geodez şi cartograf. A făcut Şcoala Militară de ofiţeri din Bucureşti, Institutul Geografic al Armatei din Viena. A fost şeful Corpului 3 de Armată, şef al Statului Major General, şef al Depozitului de Război. A luat parte la Războiul de Independenţă ca şef al Statului Major al Armatei de Operaţii. Ministru de Război

(1888). S-a ocupat d cartografierea întregii României, de delimitarea frontierelor faţă de Austro-Ungaria şi de Bulgaria. Membru al Consiliului Geodezic Internaţional. Unul dintre fondatorii Societăţii Geografice Române. Membru de onoare al Academiei Române (1905).

Bart, Jean *nume la naşere* Eugeniu P. Botez
(24.11.1874, Burdujeni, jud. Suceava – 12.05.1933, Iași)

Scriitor. (Pseudonimul este numele unui amiral și corsar francez, 1650–1702, născut la Dunkerque.) A făcut carieră militară (comandor de marină, profesor la Academia Navală din Constanţa, pictor de marine). Ca scriitor s-a format în atmosfera „Contemporanului". Este primul scriitor român care a cultivat jurnalul de bord şi schiţa marină ca gen literar: *În Deltă*, 1925; *Peste ocean · Note dintr-o călătorie în America de Nord*, 1926; *Schiţe marine din lumea porturilor*, 1928. Opera sa literară cea mai importantă este *Europolis*, 1933, romanul unui port românesc. A fost influenţat de ideologia poporanistă. A şi pictat marine, cele mai multe sunt expuse la Academia Navală din Constanţa. Unele cărţi şi le-a ilustrat cu acuarele proprii. Membru corespondent al Academiei Române (1922).

Bartok Bela (Viktor Janos)
(25.03.1881, Nagyszentni Klos, Imperiul Austro-Ungar, azi Sânnicolau Mare, Banat, Romania – 26.09.1945, New York)

Compozitor şi pianist. Considerat cel mai important compozitor al Ungariei. A învățat pianul cu mama sa și a concertat de la 4 ani. A copilărit la Vinogradiv (Ucraina), Poszony (Slovacia). A studiat pianul cu un fost elev a lui Liszt, Thomán István. A absolvit Academia Regală de Muzică de la Budapesta ca elev al lui Koessler János și a rămas colaborator pe viață al fostului său coleg Kodály Zoltán. A fost influențat de Brahms, Strauss, Debussy, Schoenberg. A avut elevi notabili: Fritz Reiner, Sir Georg Solti, Sándor Győrgy, Balogh Ernő, Lili Kraus, Jack Beeson, Violet Archer. Deși născut catolic, și-a declarat aderența la ateism. În 1919, în timpul revoluției maghiare, a fost comisar al poporului pentru Cultură în guvernul condus de Adept al ideilor revoluției de la 1848, a luptat pentru o Europă a Națiunilor. Prieten cu George Enescu, Tiberiu Brediceanu, Ion Bârlea, a făcut parte, ca și Jan Urban Jarnik, din echipele mixte care au cules folclor românesc. De altfel, a cules folclor nu doar din Transilvania, Banat și Ungaria, ci și din Moldova, Țara Românească, Slovacia, Serbia, Croația, Bulgaria, cu sentimentul că asistă la ultimele zile ale imperiului. Mai mult: interesat de influențele orientale în muzica Estului european, a fost în Turcia și a cules folclor muzical. A compus piese în gamă pentatonică (folosită în muzica buddhistă). Lucrări: *Rapsodia pentru pian și orchestră* (1904), *Cvartetul pentru coarde nr. 1* (1908), *Prinţul din lemn* (1917), *Mandarinul miraculos* (1918), *Divertismentul pentru orchestră de coarde nr. 118* (1939), *Cvartetul pentru coarde nr. 6* (1944) ș.a. A compus *Román négi táncok* (Dansuri populare românești), șase piese, 1917. A murit de leucemie.

Bartok Francisc
(30.04.1937, Băcia, Hunedoara)

Pictor. Absolvent al Institutului de Arte Plastice din Bucureşti. Profesor la Institutul de Arte Plastice din Iaşi. A avut expoziţii personale în România, Franţa, Italia, Germania, Finlanda, Portugalia, Grecia, Ungaria, Polonia, Cehoslovacia, Israel, Iugoslavia. S-a stabilit în Franţa în 1982. Laureat al Festivalurilor Internaţionale de la Budapesta, Koopie (Finlanda), Belgrad, Kosiče, Roma, Norvegia.

Bartolomeu
V. Anania, Valeriu

Bas al Bithyniei
(397 îH, Nikea - 326 îH, Nikea).

Rege al Bithyniei (regat trac mărginit la nord de Marea Neagră și la sud de Misia (regat unde fusese Troia. La origini triburile bithynilor veneau din Munții Hemus, erau deci traci din Balcani, predecesori ai valahilor sud-dunăreni; au dat și ei, după veacul al X-lea, în plin Bizanț, pe valahii anatolieni, al căror nume vine de la V/Blacherne, parte a Constantinopolului locuită de foștii traci. Teodor Burada i-a numit pisticoși). A domnit o jumătate de veac (376-326 îH), fiind precedat de tatăl lui, Boteiras (Șchiopu) și urmat de fiul lui, Zipoetes I. A reușit să respingă atacurile lui Alexandru Macedon și să păstreze independența Bithyniei.

Basacopol, Carmen Petra
(05.09.1926, Sibiu)

Compozitoare. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti, apoi Conservatorul de Muzică din Bucureşti ca elevă a lui Mihail Jora. Specializare la Darmstadt şi Sorbona. Profesor la Universitatea de Muzică din Bucureşti. A scris muzică de cameră, opere (*Inimă de copil*, după Edmondo de Amicis şi *Apostol Bologa*, inspirată din *Pădurea spânzuraţilor* de Liviu Rebreanu), balete, lucrări vocal-simfonice şi concertante (*Concertul pentru harpă, timpane şi orchestră de coarde; Şase preludii pentru harpă*). De mai multe ori laureată a Premiilor Uniunii Compozitorilor din România.

Basarab

Dinastie de domni din Ţara Românească. Primul a fost Basarab Ivanco (Ioan), fiul lui Tihomir (Tugomer), şef al unei formaţiuni voievodale din Oltenia. A domnit ca urmaş al tatălui său (1310 – probabil 1324), apoi ca primul mare voievod al Ţării Româneşti (1324–1352). Nume turanic (Basar – tată, aba – stăpân). Din stirpea lui au făcut parte Nicolae Alexandru, Vladislav I (Vlaicu), Radu I, Dan I, Mircea cel Bătrân, Mihail I, Radu II de Prasnaglava, Dan al II-lea, Alexandru I, Vlad Dracul, Mircea, Basarab al II-lea, Vladislav al II-lea, Vlad Ţepeş,Radu cel Frumos, Basarab cel Bătrân Laiotă, Vlad Călugărul, Basarab cel Tânăr Ţepeluş, Mihnea cel Rău şi fiul acestuia, Mircea. Dar ascende la tronul Ţării Româneşti şi altă dinastie care-şi spune Basarab, fiind, în fond, dinastia boierilor Craioveşti care şi-au luat acest nume. Primul a fost Neagoe Basarab (fiul lui Pârvu Craiovescu), „vodă Negru“ din balade, considerat fondatorul Ţării Româneşti, care a domnit între 1512 şi 1521, doamna lui fiind Despina Miliţa Brancovici, iar mitropolitul fiind numit de el pentru toată Ungrovlahia, care de atunci apare ca entitate a ortodoxiei şi a rămas până astăzi. Lui i-a urmat fiul său Teodosie, după care au venit pe tron alţi urmaşi ai primilor Basarabi: Radu de la Afumaţi, Vladislav al III-lea, Radu Bădică, Moise, Vlad Înecatul, Vlad Vintilă, Mircea Ciobanul, Petru cel Tânăr, Alexandru al II-lea, Mihnea Turcitul, Petru Cercel, Mihai Viteazul, ş.a. De multe ori aceştia au luptat între ei pentru domnie. Din a doua jumătate a veacului al XVI-lea vin pe tronul Ţării Româneşti inclusiv domni din dinastii ale Moldovei: Ghica, Movileştii ş.a. Constantin Brâncoveanu aparţinea descendenţei Craioveştilor şi Cantacuzinilor (dinastie bizantină).

Basarab I (Alexandru) *nume la naştere* Ivanko Bazarad (după surse scrise slavone)
(a doua jumătate a veacului al XIII-lea –1352, Curtea de Argeş)

Domn al Ţării Româneşti (cca 1310–1352). Fiul lui Tochomerius (ori Tihomir; Tugomer). Doamna sa, Marghita, era maghiară. Fondator al dinastiei Basarab, iniţial vasalul regelui Ungariei, Carol Robert de Anjou. Ambii erau catolici. Ţarul Straşimir al Bulgariei era nepotul său (de la fiica lui, Teodora, măritată cu ţarul Ivan Alexandru Asan), iar Nicolae Alexandru, fiul său, avea să-i urmeze la tron. Din 1325 a refuzat plata tributului către coroana maghiară. Ca urmare s-au răcit şi relaţiile cu papa Clement al VI-lea, care încerca să controleze creştinismul răsăritean considerându-se urmaş de drept al întregului Imperiu Roman. În 1330 l-a înfrânt pe Carol Robert la Posada, în Ţara Loviştei, ceea ce a dus la apariţia statului independent medieval Ţara Românească, între hotarele căruia intrau Oltenia, Câmpia Română şi gurile Dunării (stăpânite de tătarii kipciak, care adoptaseră limba cumană) cu sudul Basarabiei de azi, care de atunci şi-a luat şi numele. Episcopii ortodocşi ţineau de Episcopia Vidin. A ctitorit bisericile de la Câmpulung şi Curtea de Argeş (modelul arhitecturii iniţiale era catolic). Capitala se afla la Curtea de Argeş.

Basarab, Chiajna
(1525, Polonia – 1588, Istanbul)

Doamna Ţării Româneşti (1546–1552, 1553–1554, 1558–1559 şi 1559–1568). Fiica lui Petru Rareş, din neamul Muşatinilor (Muşata însă, doamna voievodului Laţcu al Moldovei, cea care a dat numele dinastiei, era din neamul Basarabilor), căsătorită cu Mircea Ciobanul (Basarab), domnul Ţării Româneşti. Auzise de mică vorbindu-se în casă despre Sibiu şi Transilvania, pe care o va cunoaşte în perioada cât a stat în cetatea Ciceului, între 1538 şi 1541. Trăieşte momentele de spaimă când Mircea Ciobanul taie boierii trădători prinşi în luptele de la Periş, fuga la Giurgiu şi Rusciuc,

întoarcerea lui Mircea Ciobanul cu oaste turcească şi urcarea din nou pe tron, apoi exilul pe malurile Bosforului până în anul 1558, când, după domnia lui Pătraşcu cel Bun, revine pe tronul ţării. Mircea Ciobanul moare în 1559. Chiajna ia frâiele ţării în mână pentru fiul său, Petru. Boierii răzvrătiţi vin asupra ţării şi Chiajna, aflată în fruntea oştirii domneşti, este învinsă la Romaneşti. Fuge cu familia la Rusciuc, de unde se întoarce cu ajutor, îi bate pe boieri la Şerpăteşti şi-i alungă peste munţi. Boierii răzvrătiţi se întorc cu ajutor din Ardeal şi-i alungă pentru a doua oară din scaun, ei luând astfel drumul Stambulului. Chiajna se întoarce cu firman de la sultan şi Petru devine domn din 1559 până în 1568. În vremea aceasta ţara era condusă de Chiajna. În mai 1568, în urma unor răzbunări ţesute de Șaitanoglu (Mihai Cantacuzino) sunt exilaţi şi trimişi la Alep, unde Petru moare.

Basarab, Dan I
(1354 – 23.09.1386, Bulgaria)

Domn al Ţării Româneşti (1384–1386). Fiul lui Radu I şi frate vitreg cu Mircea cel Bătrân. Fondator al dinastiei Dăneştilor. A vrut să obţină independenţa ţării eliberând-o de suzeranitatea maghiară şi intervenind în luptele dintre bulgari şi sârbi (l-a ajutat pe unchiul său Stracimir). A bătut monedă proprie: ducatul, cu subdiviziunea banul. A fost urmat la tron de Mircea cel Bătrân.

Basarab, Dan al II-lea
(? – 01.06.1432, Târgoviște)

Domn al Ţării Româneşti (1420–1421, 1421–1423, 1423–1424, 1426–1427, 1427– 1431). Era din ramura Basarabilor care au dat dinastia Dăneştilor Și-a pierdut tronul după bătălia de la Fortăreaţa Golubać, în sudul Dunării, 1431. Deşi încheiase un tratat de pace, în anul următor au năvălit otomanii, l-au ucis şi l-au pus domn pe nepotul său, fiul lui Mircea cel Bătrân, Alexandru I Aldea.

Basarab, Matei
(1588, Brâncoveni, Olt – 09.04.1654, București)

Domn al Ţării Româneşti (1632–1654). Era Craiovescu după bunicul său, Vâlsan, din Caracal. Tatăl său, Dancu, a căzut în luptă la Şelimbăr, ca vornic în oastea lui Mihai Viteazul. A avut bune relaţii cu Transilvania (Ráckóczy al II-lea), cu Republica Veneţia, cu Sfântul Imperiu Romano-Germanic şi cu Imperiul Otoman, dar nu şi cu Vasile Lupu al Moldovei, care voia să pună un domn prieten în locul lui. A iniţiat un fel de „triplă alianţă“ antiotomană, numită Liga Antiotomană (Polonia, Rusia, Ţara Românească), a organizat o armată regulată, a înlocuit limba slavonă cu limba română în serviciul religios. A plătit taxele pentru absolut toate mănăstirile de la Athos. Varlaam, mitropolitul Moldovei, a fost singurul care a încercat împăcarea dintre cei doi domni români, astfel că Vasile Lupu a făcut o biserică la Târgovişte, iar domnul muntean, una la Soveja. Dar n-a durat mult şi, în final, Vasile Lupu şi-a pierdut tronul din cauza tentativelor repetate de a se opune otomanilor.

Basarab, Mihai Viteazul
V. Mihai Viteazul

Basarab, Mihnea cel Rău
(cca 1462 – 1510, Sibiu)

Domn al Ţării Româneşti (1508–1509). Fiul lui Vlad Ţepeş şi vărul lui Radu cel Mare. A domnit împreună cu fiul său, Mircea al III-lea (botezat după bunicul său, Mircea cel Bătrân) Dracul. Deşi a venit pe tron cu sprijin otoman, a luptat contra imperiului încercând să se alieze cu Ungaria, în virtutea faptului că aparţinea Ordinului Dragonului, ordin european de luptă antiotomană fondat de Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei. În plus, avea sânge unguresc după mamă. A vrut să treacă ţara la catolicism, s-o europenizeze în acest fel. A fost alungat de boieri şi a fugit la Sibiu, unde a fost ucis de sârbul Iacșici în piaţa catedralei catolice (în catedrală se şi află mormântul său). Nepoata lui (fiica lui Mircea al III-lea) s-a măritat cu Bogdan cel Orb, fiul lui Ștefan cel Mare al Moldovei.

Basarab, Mircea cel Bătran
(1355 – 31.01.1418, Argeș)

Domn al Ţării Româneşti. Fiul lui Radu Mircea şi tatăl lui Mihail şi Vlad Dracul. Pe stema lui personală se aflau grifonul (Dracul) și Bourul. Capitala ţării era la Curtea de Argeş, iar fiul lui, Mihail, asociat la domnie (diarhie, ca în Imperiul Roman şi Bizantin), o avea la Târgovişte. Administraţia ţării şi sistemul de impozitare erau centralizate, astfel încât a făcut o armată suficient de puternică spre a apăra Ţara Românească de polonezi şi otomani, ba chiar a

extins-o, ajungând până la mare (a luat Dârstorul de la turci, adică a atins limita fostului mare regat tracic al Odrisiei) şi a construit prima flotă din istoria românilor, iar navele, numite pânzare, erau făcute după modelul velierelor genoveze. Mitropolitul ţării a primit titlul de „exarh al plaiurilor“, având dreptul să păstorească şi ortodocşii din Transilvania. A avut ca feude ducatele de Amlaş şi Făgăraş din Transilvania şi banatul Severinului. S-a aliat cu Sigismund de Luxemburg (regele Ungariei, cel care a iniţiat ordinul european al Dragonului, de luptă a creştinătăţii contra Islamulu, fiind primul membru al Ordinului Dragonului din Ţara Românească – ultimul a fost Constantin Brâncoveanu – şi cu Petru Muşat al Moldovei (apoi l-a impus acolo domn pe Alexandru cel Bun), contra otomanilor. A bătut monedă (ducaţi din argint, subdiviziune banul) inscripţionată cu litere latine şi înfăţişându-se în costum de cavaler cruciat, ca şi regii din restul Europei. Monedele se află la Muzeul din Târgovişte. A sprijinit în lupta antiotomană popoarele din sudul Dunării. Înfrânt de Timur Lenk la Ankara în 1402, Baiazid I e confruntat cu atacurile altor pretendenţi la tron, unii susţinuţi de domnul muntean. În timpul domniei lui Ţara Românească a ajuns la întinderea teritorială maximă din Evul Mediu: de la Olt în nord, la Dunăre în sud şi de la Porţile de Fier în vest până la Marea Neagră în est. Este îngropat la ctitoria sa de pe Olt, mănăstirea Cozia. Academia Navală din Constanţa îi poartă numele.

Basarab, Mircea al V-lea Ciobanul *nume la naştere* Dumitru Basarab
(sfârşitul sec. al XV-lea, probabil Bucureşti – 25.09.1559, Bucureşti)

Domn al Ţării Româneşti (1545–1552; 1553–1554; 1558–1559). A fost al cincilea fiu al lui Radu cel Mare. Face parte din ramura Basarabilor numită dinastia Drăculeştilor. Căsătorit cu Chiajna, fiica lui Petru Rareş. În prima domnie a venit numit de Poarta Otomană, unde, probabil, fusese ostatic. A măcelărit după bătălia de la Periş aproape toţi boierii care-l serviseră pe predecesorul şi fratele său, Radu Paisie. A fost alungat şi a fugit în Transilvania. A revenit pe tron de fiecare dată cu sprijin otoman şi cu acela al lui Alexandru Lăpuşneanu, domnul Moldovei. După uciderea lui, Chiajna a luptat cu boierii, ajutată de turci, spre a-l pune domn pe Petru, fiul lor. I-a sprijinit pe tipografii Dimitrie Liubavici şi Coresi. Este înmormântat la Curtea Veche, în Bucureşti, care fusese reclădită de el (dar edificată de Vlad Ţepeş).

Basarab, Neagoe *nume la naştere* Neagoe Craiovescu
(sfârşitul veacului al XV-lea – 1521, Curtea de Argeş)

Voievod în Ţara Românească (1512–1521). A fost primul boier oltean care s-a intitulat Basarab. A acţionat pentru organizarea internă a ţării (administraţie şi legislaţie), a avut alianţe antiotomane cu saşii şi ungurii, iar în plan identitar a acţionat pentru a păstra spiritul bizantin al creştinismului, reuşind să facă din Ţara Românească un centru al creştinătăţii orientale. Lucrarea lui, *Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie* este modelată după scrierile împăratului bizantin Theodosios. A construit relaţii diplomatice cu Veneţia, locul unde se refugiaseră bizantinii după căderea Constantinopolului şi începuse Renaşterea grecească (citeşte bizantină). Mai apoi prin băncile veneţiene s-au făcut toate operaţiile băneşti între Ţara Românească şi Imperiul Otoman. A construit mănăstirea Curtea de Argeş (aproape de ea, la Corbii de Piatră, fusese o biserică bizantină din secolul XI, într-o peşteră, azi monument UNESCO) şi, în Şcheii Braşovului, biserica domnească Sf. Nicolae, aceea unde va tipări Coresi primele cărţi, unde va intra Mihai Viteazul cu prilejul micii uniri de la 1600, iar Anton Pann va face prima şcoală românească. În baladele populare imaginea lui s-a păstrat sub numele Negru Vodă, fondatorul de ţară.

Basarab, Nicolae Alexandru
(? – 16.11.1364, Curtea de Argeş)

Domn al Ţării Româneşti (asociat la domnie cu tatăl său din 1350, domn 1352–1364). Fiul lui Basarab I. În timpul domniei sale ţara a devenit ortodoxă şi i s-a recunoscut Mitropolia Ungrovlahiei (patriarh a fost Iachint, de la Vicina, recunoscut pentru spiritul său ecumenic) de către Calist I, patriarhul ecumenic de la Constantinopol, iar domnul a trecut la ortodoxie, luându-şi numele de Nicolae (1359). A avut cinci copii, din două

căsătorii, între care trei fii, doi au domnit: Vladislav (Vlaicu, cel care i-a urmat la tron) şi Radu. A fost primul domn român care a sprijinit mănăstirile de la Athos. A reuşit să păstreze independenţa ţării faţă de coroana maghiară şi a sprijinit comerţul cu Transilvania prin Ţara Bârsei, ceea ce s-a întâmplat mai apoi până la domniile fanariote.

Basarab, Petru Cercel
(cca 1545 – cca 1590)

Cărturar. Fiul domnitorului muntean Pătraşcu cel Bun. Frate după tată cu Mihai Viteazul. A fost ostatic la Constantinopol, 1555, apoi exilat în insula Rodos, apoi într-o închisoare din Siria. Fuge în 1569 la Alep. De acolo ajunge la Braşov şi, protejat de regele Sigismund al Poloniei (1572), colindă Europa: Viena, Genova, Roma, Paris. I-a cunoscut pe împăraţii Maximilian al II-lea în Italia, Henric al II-lea în Franţa, pe Papa Grigore al XIII-lea. Ştia douăsprezece limbi şi visa să trezească spiritul identitar originar la lumii europene pentru a reacţiona contra otomanilor. A ajuns domn al Ţării Româneşti (1583–1585) cu sprijin francez, a edificat Curtea şi biserica Domnească de la Târgovişte, monument renascentist (în spiritul Renaşterii greceşti din Italia, a învăţaţilor bizantini care au fondat Renaşterea italiană propriu-zisă). Mazilit, se retrage în Transilvania, e întemniţat la Hust, evadează, se duce din nou la Viena, Veneţia, Roma, Constantinopol. Acolo este întemniţat la Edicule şi ucis în drum spre Rodos. Iradierea culturală a scurtei sale domnii a fost însă uriaşă. Mai târziu, renaşterea brâncovenească i s-a datorat. A avut relaţii strânse cu tipograful Coresi, din Braşov, căruia i-a comandat un *Evangheliar*, 1583.

Basarab, Petru Şchiopul
(1537, Muntenia – 1591, Moldova)

Domn al Moldovei. Primul Basarab aflat pe tronul Moldovei. Fiul lui Mircea Dracul şi fratele lui Alexandru al II-lea, domnul Ţării Româneşti. Era un Basarab, din dinastia care-şi luase acest nume, dar era, de fapt, a Craioveştilor. Mama sa era o Cantacuzino. A domnit în trei rânduri (1574–1577, 1578–1579, 1583–1591), respingând cu greu atacurile pretendenţilor la tron (Ioan Vodă cel Cumplit, Iancu Sasul). Este primul domn al Moldovei de la care ne-au rămas documente fiscale în limba română (predecesorii foloseau slavona în administraţie). A încercat alianţe de familie cu Basarabii din Muntenia, căsătorindu-şi nepotul cu nepoata lui Mircea Ciobanul.

Basarab, Radu I
(1330–1383)

Domn al Ţării Româneşti (1377–1383) din dinastia Basarab. Capitala se afla la Curtea de Argeş. Fiul lui Nicolae Alexandru şi fratele şi succesorul lui Vladislav I. A luptat cu regele maghiar Ludovic cel Mare de Anjou la Orşova. A anexat Vidinul.

Basarab, Radu al III-lea cel Frumos
(după 1431, Sighişoara – după 1475)

Domn al Ţării Româneşti în patru rânduri (1462–1473, 1473–1474, 1474, 1474–1475). Fiul lui Vlad Dracul, fratele lui Vlad Ţepeş, nepotul lui Mircea cel Bătrân. Dat ostatic la otomani de către tatăl său, a fost dorit ca iubit de Mahomed al II-lea (cuceritorul Constanti-nopolului în 1453, valah după mamă), de care a fugit lovind cu hangerul. ajus domn în toate cazurile cu sprijin otoman, fie luptând contra lui Ştefan cel Mare (care voia să-l impună pe Laiotă Basarab), care i-a luat doamna, Despina şi fiica, Voichiţa, prizoniere, cea din urmă devenindu-i soţie pentru 24 de ani, fie luptând contra lui Ştefan Bathory al II-lea al Transilvaniei, care dorea să-l impună pe Basarab cel Tânăr.

Basarab, Radu al IV-lea cel Mare
(1467 – aprilie 1508, Curtea de Argeş)

Domn al Ţării Româneşti (1495–1508). Fiul lui Vlad Călugărul, cel de-al treilea fiu al lui Vlad Dracul, frate numai de tată cu Vlad Ţepeş şi Radu cel Frumos. A avut trei fii legitimi (Vlad al VII-lea Vintilă, Radu al VII-lea Paisie, Mircea al V-lea Ciobanul) şi doi nelegitimi (Radu de la Afumaţi şi Radu al VI-lea Bădică), toţi ajunşi domni ai Ţării Româneşti. A susţinut instalarea de tiparniţe şi a adus meşteri sârbi. Macarie a tipărit *Liturghierul slavon* (1508).

Basarab, Radu Mihnea
(1586, Capodistria – 01.1626, Harlău)

Domn al Ţării Româneşti şi al Moldovei. Era fiul lui Mihnea al II-lea Turcitul. A copilărit la Capodistria (regiunea Peninsului Istria, locuită de istroromâni. Locuirea precede în timp antichitatea greacă. Iniţial cetatea s-a numit Aegida=Oraşul Caprei şi era probabil iliră, deoarece ilirii aveau ca totem tribal

țapul, aşa cum dacii aveau lupul). S-a şcolit la Veneţia (important loc al migraţiei bizantinilor după căderea Bizanţului, cetate prin băncile căreia ţările române plăteau tributul către otomani). A fost agreat de Imperiul Otoman ca domn, deoarece Moldova înclina către polonezi ori ruşi, iar Ţara Românească spre austrieci ori sârbi, căutând alianţe antiotomane. A venit pe tron prima oară după experienţa unificării provinciilor a lui Mihai Viteazul. A domnit în Ţara Românească de mai multe ori (septembrie 1601 – martie 1602, martie 1611 – mai 1611, 12 septembrie 1611 – august 1616, august 1620 – august 1623) şi în Moldova la fel (24 iulie 1616 – 9 februarie 1619 şi 4 august 1623 – 20 ianuarie 1626). Cu mijloacele diplomaţiei a continuat să cultive spiritul identităţii de neam în ambele voievodate, ba chiar, în intervalul 1623–1627, a realizat, după modelul Europei vremii, unitatea Moldovei (unde era el domn) cu Ţara Românească (unde era domn fiul său, foarte tânăr, Alexandru Coconul), prin ceea ce se numea uniune personală, model care va rămâne viabil şi folosit de până la Al. I. Cuza. A protejat Mănăstirea Dealu de la Târgovişte, unde se afla capul lui Mihai Viteazul şi a ctitorit mănăstirea Radu Vodă din Bucureşti, pe locul uneia făcute de înaintaşul său, Alexandru Vodă, iar piatra sa de mormânt arată stemele ambelor ţări române.

Basarab, Teodora
(1310-1352)

Fiica lui Basarab I și a unei prințese din Principatul de Zeta. Numită și T. de Valahia. Măritată ca primă soție cu Ioan Alexandru Asan, a avut patru copii: Mihai Asan, Ioan Strașimir, Ioan Asan și Vasilisa. S-a călugărit în 1345 cu numele Teofana.

Basarab, Vlad I Uzurpatorul
(începutul secolului al XIV-lea –1397, Transilvania)

Domn al Ţării Româneşti (1394/13951396). Probabil fiul lui Dan I, cel care a dat numele dinastiei Dăneştilor, facţiune rivală cu a Drăculeştilor. A luat tronul după bătălia de la Rovine, de la Mircea cel Bătrân. A dus o politică pro-otomană (după ce turcii câştigaseră bătălia de la Kosovo Polje din 1389 contra sârbilor şi anexaseră Bulgaria în 1393), ceea ce a trezit nemulţumirea lui Sigismund de Luxemburg. În 1396 alianţa antiotomană din care făcea parte şi Mircea cel Bătrân a pierdut bătălia de la Nicopole (sârbii, prezumtivi aliaţi, au refuzat să lupte, o parte din ei trecând la islamism, azi fiind numiţi bosniaci). A fost primul domn muntean care a plătit haraci la otomani. A fost capturat şi ucis de Ştibor, voievodul Transilvaniei.

Basarab, Vlad al II-lea Dracul
(1390, probabil Târgoviște – 1447, Târgoviște)

Domnitor al Ţării Româneşti (1436–1442, 1443–1447). Fiul lui Mircea cel Bătrân din dinastia Basarab. Cu el începe ramura Basarabilor numită dinastia Drăculeştilor. A avut patru fii: Mircea II, Vlad IV Călugărul, Vlad Ţepeş şi Radu cel Frumos. În tinereţe a trăit 8 ani la Nürenberg. Ş-a început cariera la Sighişoara, unde răspundea de libera trecere pe drumurile comerciale dintre Transilvania şi Ţara Românească, vama fiind pusă de Biserica catolică. S-a considerat vasal al împăratului Sigismund de Luxemburg al Sfântului Imperiu Romano-Catolic şi a fost cavaler al Ordinului Dragonului (din 1431), ca şi mai târziu Constantin Brâncoveanu, ordin secret de luptă antiotomană (fondat în 1387). Dragonul sau grifonul (numit la noi și în Albania drac), era vechiul simbol tribal al tracilor (drapelul avea cap de lup și coadă de dragon). A participat, împreună cu fiul său, Mircea, la cruciada antiotomană de la Varna, condusă de Iancu de Hunedoara, şi el membru al Ordinului Dragonului. Bătălia a fost pierdută, iar Mircea II (care domnise doar câteva luni în 1443) a fost îngropat de viu de boierii valahi, ortodocşi, la Târgovişte şi i s-a tăiat capul de către aliaţii lui Vladislav al II-lea, pretendent la tron. Vezi şi Drăculeşti.

Basarab, Vlad al III-lea Ţepeş
(1431, Sighişoara – decembrie 1476, Snagov)

Domn al Ţării Româneşti (1448, 1456–1459, 1476). Nepotul lui Mircea cel Bătrân, fiul lui Vlad al II-lea Dracul şi fratele lui Mircea al II-lea, Vlad al IV-lea Călugărul şi Radu cel Frumos. Cavaler al Ordinului Dragonului, ca şi tatăl său. A fost ostatic la turci până în 1448. A venit domn cu sprijinul lui Matei Corvin şi l-a ajutat să vină pe tronul Moldovei pe vărul său, Ştefan cel Mare (1457), la doar patru ani după ce căzuse Bizanţul în mâinile otomanilor. A încercat o reformă legislativă care să sporească puterea domnului în defavoarea boierilor,

introducând şi pedeapsa capitală (trasul în ţeapă). A început mutarea capitalei de la Târgovişte la Bucureşti, construind ceea ce numim azi Curtea Veche. În 1460 a atacat ţinuturile de la sudul Dunării şi a trecut prin sabie şi ţeapă 20.000 de turci. Ca urmare Mahomed al II-lea a ocupat Târgoviştea (1462). Fratele domnului, Radu cel Frumos, a încheiat un tratat cu ungurii spre a ţine el domnia, fostul domn fiind întemniţat în Transilvania. A ieşit din închisoare (1466) prin căsătoria cu Ilona Szilagy (verişoara lui Matei Corvin), avînd cu ea doi fii, unul domn: Mihnea Vodă cel Rău. Ultima domnie a obţinut-o cu ajutorul lui Ştefan cel Mare şi Andrei Bathory I. A fost ucis de turci, iar capul trimis la Constantinopol lui Mahomed al II-lea, conservat în miere. Doamna lui s-a sinucis.

Basarab, Vlad al IV-lea Călugărul
(înainte de 1425 – 09.1495, Târgovişte)

Domn al Ţării Româneşti după moartea lui Vlad Ţepeş (1481, 1482–1495). Fiul ilegitim a lui Vlad Dracul, nepotul lui Mircea cel Bătrân şi frate numai după tată cu Mircea al II-lea, Vlad Ţepeş şi Radu cel Frumos. Soţia sa era Rada Maria Smaranda Palaiolog (la origine dinatie de împăraţi bizantini). Ambii săi fii, Radu cel Mare şi Vlad cel Tânăr (Vlăduţ), au domnit. A refăcut mănăstirea de la Glavacioc, unde e înmormântat.

Basarab, Vlaicu *prenume la naştere* Vladislav
(1325–1377)

Domn al Ţării Româneşti (1364 – probabil 1377). Nepotul lui Basarab I (Ioan Basarab, fiul lui Tochomerius sau Tihomer, de la sud de Dunăre), întemeietorul dinastiei Basarabilor şi fiul lui Nicolae Alexandru din căsătoria cu Maria. Frate cu Radu I. Surorile sale după tată au fost căsătorite una cu Ştefan Uroş I, cneazul Serbiei, iar cealaltă cu Stracimir, cneazul Vidinului (zonă valahă; în grai local Vidinului i se spune şi azi Diiu, de la tribul tracic al Diilor, fondatorii cetăţii). A fost ortodox, spre deosebire de tatăl şi bunicul său, care erau catolici. Sub domnia lui, Ţara Românească a rămas sub suzeranitatea regelui maghiar Ludovic I, care i-a cedat ducatele Amlaşului, Severinului şi Făgăraşului, rămase continuu sub jurisdicţia domnilor munteni până la Basarab Laiotă cel Bătrân (1476). Obligaţia muntenilor era ca, astfel, să apere graniţele de est şi sud-est ale Ungariei, în vreme ce ea avansa prin cuceriri şi alianţe către vestul Europei. A bătut monedă proprie (din argint): ducaţi (numiţi astfel după model veneţian), cu subdiviziunea banul (doi bani la un ducat). A ctitorit mănăstirile Vodiţa, Comana şi Tismana. A mutat capitala de la Câmpulung la Curtea de Argeş.

Basgan, Ion Şt.
(24.06.1902, Focşani – 15.12.1980, Bucureşti)

Inginer termotehnician specializat în foraj petrolifer. A urmat cursurile Şcolii de ofiţeri de artilerie din Craiova (1925), şi-a susţinut doctoratul la Viena cu teza *Die Arbeitsweise und Form des Rotary Meissels*, 1934. A lucrat la Steaua Română, iar după război la Ministerul Agriculturii şi Comitetul de Stat al Apelor. A obţinut în 1934 brevetul românesc, iar în 1937 brevetul american pentru forajul cu prăjini grele şi forajul sonic (roto-percutant), brevet blocat de statul american în 1941, deşi procedeul continuă să fie folosit până astăzi, atât în România, SUA, Rusia, cât şi pretutindeni unde se fac foraje petrolifere. Procesul cu SUA durează din 1961 şi, în perioada socialistă, a fost dus inclusiv cu sprijinul statului român. Lucrări: *Rolul statului în industrializare*, 1936; *Tuburi grele pentru foraje la sondeuze*, 1954; *Alimentarea cu apă în mediul rural*, 1958.

Bassarabescu, I(oan) A.
(30.12.1870, Giurgiu - 29.03.1952, Ploiești)

Prozator. Inspector general al Învăţământului primar (1912), prefect de Prahova (1918) şi senator. A scris despre viaţa oraşului de provincie. Maestru al genului scurt (nuvela, schiţa): N*oi şi vechi,* 1909; *Pe drezină*, 1924; *Un om în toată firea*, 1927; *Domnul Dincă,* 1928. Membru corespondent al Academiei (1909), exclus în 1948, reînregistrat în 1990.

Baştan, Grigore
(23.01.1922, Coşcodeni, jud. Buzău – 08.02.1983, Bucureşti)

General-maior de aviaţie. A absolvit Facultatea de Arme Întrunite a Academiei Militare (1967). A fost primul care a sărit, în 1971, de la 1.000 m înălţime, de pe un turboreactor. S-a ocupat de paraşutismul sportiv, ca preşedinte al Comisiei centrale de paraşutism, aducându-şi contribuţia la

răspândirea fără precedent a acestui sport de extrem curaj. A realizat diferite îmbunătăţiri în construcţia de paraşute: stabilizator, dispozitiv de largarea voaliurei, declanşator mecanic de largarea stabilizatorului. Lui i se datorează şi realizarea unui nou tip de paraşută. A fost comandant al Regimentului Aerodesant (1952–1964), comandant al Trupelor de Paraşutişti şi locţiitor pentru Paraşutişti al Comandantului Aviaţiei Militare (1968–1982).

Batâr, Dumitru
(01.04.1927, Buteşti, jud. Bălţi, Basarabia)

Chimist. S-a specializat în chimie anorganică la Universitatea de Stat din Chişinău. Profesor la Institutul de Chimie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei din Chişinău. Este fondator și conducător al Laboratorului de Chimie Bioanorganică (1975) şi al Laboratorului Interdepartamental de Biotehnologie Veterinară (1980). Autor al cărţii Onrignea u nmlialg(glg rlu (2009). Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova (1996). Membru al Academiei de Ştiinţe

Batthyány Ignaz
(1741-1798)

Episcop catolic al Transilvaniei și fondator al Bibliotecii Batthyaneum din Alba Iulia. Ramura croată a familiei se numea Baćan. (Originea numelui este cuvântul baci, iar strămoșii atestați istoric provin din mariaje cu femei din familia Örs, adică Ursu). Familia are atestare documentară din secolul al IX-lea dH. Inițial catolici, originari din Güssing, la granița Austriei cu Croația, au devenit în timp protestanți. Episcopul a fondat biblioteca din Alba Iulia în 1784, într-o fostă mânăstire cisterciană și a achiziționat, aducând cu bărcile pe Dunăre și Mureș, biblioteca fostului primat al Vienei, decedat. Cuprinde peste 400 de incunabule grecești și latine și numeroase lucrări medievale, de la începuturile apariției tiparului în Europa. A avut, până în ultimii ani, și două din cele patru părți (*Evanghelia după Matei* și cea după Marc) părți ale *Codex Aureus din Lorsh* (pe Rin, lângă Worms, origini preromane) datat sec. VIII, comandat de Carol cel Mare. Celelalte două părți se află la Vatican, iar coperțile din fildeș în Marea Britanie. Subordonată Bibliotecii Centrale de Stat, Batthyaneum a pierdut *Codex Aureus* după 1989, trimis la restaurare în Germania, de unde s-a întors doar o copie. A edificat sediul episcopiei catolice de la Sibiu și s-a mutat acolo. .

Anotimpul mărturisirilor (2009). Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova (1996). Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Băcescu, Mihai
(28.03.1908, Fălticeni, jud. Suceava – 06.08.1999, Bucureşti)

Biolog, oceanolog. A participat la expediţia de cercetare a faunei abisale din fosa Peru-Chile, cu expediţia vasului Anton Braun (1965). A donat Muzeului Antipa moluşte găsite vii, a căror origine ca specie e stabilită la o vechime de 250 de milioane de ani. A descris această expediţie în volumul *Chemarea apelor*, 1972. În 1970 a participat la expediţia vasului Thalassa, pe coasta vestică a Africii. În urma expediţiei a scris lucrarea *Acolo unde Sahara dispare în ocean*, 1973. Ca director al Muzeului Antipa a organizat prima expediţie a acestui muzeu, în 1974, pentru studierea recifelor de corali din dreptul Tanzaniei. Cu acest prilej a descoperit o familie de crustacee pe care a numit-o Tanzanapseudidae. Membru al Academiei Române (1990), a fost şeful Secţiei de Oceanografie al Academiei. Membru al Comisiei Internaţionale pentru Explorarea Ştiinţifică în Mediterana, 1960. Membru al Academiei Liguria din Bologna, membru al Societăţii Franceze de Zoologie.

Bădălan, Eugen
(30.12.1951, Traian, jud. Brăila)

General de armată. A absolvit Şcoala Militară de Ofiţeri Activi de Infanterie la Sibiu şi apoi Academia de Înalte Studii Militare şi Colegiul Naţional de Apărare la Bucureşti. A fost comandant al Armatei a II-a (1995–1997, Buzău), prim-locţiitor al şefului Statului Major al Trupelor de Uscat (1997–1998); şef al Direcţiei Protecţie şi Siguranţă Militară – fosta Direcţie a Contrainformaţiilor Militare (1998–1999); locţiitor şi adjunct al şefului Statului Major General (1999–2000). General de corp de armată şi şef al Statului Major al Forţelor Terestre (2000–2004). Trecut în rezervă în 2006. Contribuţii la dezvoltarea doctrinei de luptă a trupelor de uscat. Lucrări: *Securitatea naţională şi unele structuri militare româneşti la cumpăna dintre milenii* (2000); *Trecătorile Carpaţilor Orientali. Analiză geografico-militară* (2001); *Securitatea României. Actualitate şi perspectivă* (2002); *Tratat de tactică militară. Forţele Terestre,* 2 vol. (2003). Distins cu

Diploma de excelenţă a Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România (2001); Medalia Meritul Militar clasa a II-a (1978) şi clasa I (1984); Ordinul Meritul Militar clasa a III-a (1989), clasa a II-a (1993) şi clasa I (1998); Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Mare Cruce (2000).

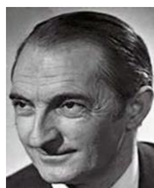
Bădărău, Dan
(06.12.1893, Iaşi – 02.07.1968, Bucureşti)

Filosof. Frate cu Eugen B. A studiat Ştiinţele Juridice, apoi Literele şi Filosofia la Paris şi Iaşi. A fost profesor de Logică la Universitatea din Iaşi. Şef de secţie la Centrul de Logică al Academiei Române (1949–1968). Raţionalist. Lucrări: *Despre instituţia bergsoniană* (1925), *Virtualităţile noţiunilor* (1927), *Dimitrie Cantemir şi Van Helmont* (1961), *Filosofia lui Cantemir* (1964), *Categoriile lui Aristotel* (1965), *Logos şi Ethos* (1968). Membru corespondent al Academiei Române.

Bădărău, Eugen
(19.09.1887, Folteşti, Galaţi – 11.03.1975, Bucureşti)

Fizician. Frate cu Dan B. A urmat cursurile liceului din Ismail şi în 1905 şi-a dat bacalaureatul. În dorinţa de a deveni inginer, a plecat în Austria şi s-a înscris la Technische Hochschule din Graz. După doi ani de studii politehnice (1905–1907), dorind să perfecţioneze partea teoretică, pleacă în Italia şi se înscrie la Facultatea de Fizică de la Universitatea din Pisa, obţinând în 1911 licenţa în fizică. A rămas în continuare asistent al profesorului Batelli şi a lucrat la teza de doctorat, *Constanta dielectrică a gazelor şi amestecurilor gazoase*, pe care a susţinut-o în 1912. După doctorat a fost angajat imediat asistent la Institutul de Fizică Experimentală din Pisa, unde şi-a continuat preocupările efectuând experienţe cu diferite gaze, pe care le-a supus la presiuni până la 350 atmosfere. În anul 1914 a părăsit definitiv Italia şi a plecat în Rusia, unde i-a fost oferit un post de asistent la Institutul de Fizică din Petrograd, la Catedra profesorului Chwolson. În 1917 a devenit şef de secţie la Institutul de Optică de Stat şi ulterior a obţinut docenţa (1918) la Facultatea de Ştiinţe din Petrograd. În perioada 1918–1921 a funcţionat ca profesor universitar la Institutul Fototehnic Superior din Petrograd. Cercetările sale în timpul şederii în Rusia s-au concentrat asupra problemelor de optică. În 1916 a prezentat o comunicare privind birefrigenţa corpurilor izotrope în câmpurile magnetice. Participând la primul Congres de Ştiinţă de la Petrograd în 1918, susţine o comunicare având ca subiect un nou tip de interferometru pe care l-a pus la punct. În 1921 a revenit în România, unde a fost numit profesor agregat la Universitatea din Cernăuţi şi director la Institutul de Fizică Experimentală. La Cernăuţi a făcut o carieră strălucită, predând ca profesor la Catedra de fizică teoretică şi experimentală, ajungând în 1926 decan al Facultăţii de Ştiinţe, funcţie pe care a deţinut-o până în 1928. A fost solicitat, în 1934, să preia, la Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Ştiinţe, Catedra de fizică corpusculară; ulterior a devenit şeful Catedrei de acustică, optică şi fizică moleculară (1935–1962). A fost primul care a scris capitole noi în cursurile sale pentru studenţi privind fizica atomică şi nucleară. Efectuând primele cercetări în domeniul descărcărilor electrice în gaze şi în domeniul plasmei, a fost recunoscut ca fondator de şcoală în domeniu. A publicat o serie de articole devenite clasice despre izvoarele de ioni pozitivi, emisia secundară din corpurile solide, căderea catodică, descărcări în gaze la presiuni joase, influenţa sarcinii la pereţi asupra tensiunii de aprindere şi altele. Alte cercetări interesante ale sale se referă la obţinerea de parfumuri, descărcări electrice în amestecuri gazoase cu metan şi brom, influenţa ultrasunetelor asupra germinaţiei plantelor. În 1955, din iniţiativa lui s-a înfiinţat Comisia de Acustică a Academiei Române. În cadrul acestei comisii a condus o serie de cercetări pentru combaterea poluării sonore şi aplicarea ultrasunetelor în încercările asupra materialelor de construcţii. Între 1949 şi 1956 a condus Secţia de optică şi spectrografie a Institutului de Fizică Atomică de la Măgurele, după care a fost transferat ca director la Institutul de Fizică al Academiei Române. Dintre numeroasele lucrări şi studii publicate reţinem: *Bazele acusticii moderne* (1952); *Introducere în acustică* (1953); *Gaze ionizate*, 2 vol.: P*rocese fundamentale* (1963); *Descărcări electrice în gaze* (1965), studiu apărut în 1969 şi în Franţa, la care se adaugă o lungă listă de articole publicate în reviste de specialitate. A fost ales membru al Academiei Române în 1948.

Bădicheanu, Mihail *nume la naştere* Mihail Kristoforovici Badikov
(15.10.1919, Chişinău – 29.04.1988, Chişinău)

Actor. Numele la naştere a fost rusificat. A absolvit Academia de Artă Dramatică la Bucureşti – coleg cu Radu Beligan şi elevul Luciei Sturdza Bulandra – şi n-a

apucat să practice meseria, fiind deportat în Siberia (1940). Întors la Chişinău în 1956, a jucat în filmele lui Emil Loteanu şi Mihail Kalik. Roluri în: *Poienele roşii*, 1966; *Gustul pâinii*, 1966; *A iubi*, 1968; *Zece ierni pentru o vară, 1969; Viforul roşu, 1971; Ultimul haiduc, 1972; Casa părin-tească, 1973; Podurile, 1973; Între cer şi pământ, 1975; Corbii prada n-o împart, 1988; Deţinutul misterios, 1989; Strada felinarelor stinse, 1990.*

Bădulescu, Victor
(28.07.1892, Găeşti, jud. Dâmboviţa – ?.12.1953 sau ?.01.1954, Sighet)

Economist. A studiat la Şcoala de Ştiinţe Politice din Paris, fiind licenţiat în economie şi Dreptul, tot la Paris. Conferenţiar la Catedra de Economie Politică şi Finanţe a Facultăţii de Drept din Bucureşti. A înfiinţat Catedra de Politică Economică. Director al Băncii de Credit Român. A participat, la Naţiunile Unite, la negocierile financiare şi comerciale legate de plata datoriilor României de după al Doilea Război Mondial. Arestat şi trimis la Sighet, unde a murit. Lucrări: *Les Finances publiques en Roumanie* (1922), *Situaţia financiară a căilor ferate* (1924), *Probleme monetare internaţionale* (1944), *Tratat de politică comercială. Comerţ exterior şi schimburi internaţionale* (1945). Membru corespondent al Academiei Române (1945), radiat (1948) şi reînregistrat (1990).

Băieşu, Ion *nume la naştere* Ion Mihalache
(02.01.1933, Băieşti, com. Aldeni, jud. Buzău – 21.09.1992, Nutley, New Jersey, SUA)

Prozator şi dramaturg. A absolvit Şcoala de Literatură şi Bucureşti. Apoi a absolvit Facultatea de filologie şi filosofie din Bucureşti. A colaborat la „Almanahul literar“ de la Cluj. A fost redactor la revista „Albina“, la „Scânteia tineretului“. A *Necazuri şi bucurii*, 1956. A publicat, în acelaşi gen, volume precum: *Noaptea cu dragoste*, 1962; *Oameni cu simţul umorului*, 1964; *Iubirea e un lucru foarte mare (povestiri cu Tanţa şi Costel)*, 1967; *Iertarea*, 1968, Premiul Uniunii Scriitorilor; dramatizare după nuvela *Acceleratul* din volumul *Sufereau împreună*, 1966; *Umor*, 1970; *La iarbă albastră*, 1973; *Chiţimia*, 1973, piesă de teatru, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Pompierul şi opera*, 1976; *Omul care ne trebuie*, 1978, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti; *În căutarea sensului pierdut*, 1979, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Umorul la domiciliu*, 1982; *Boul şi viţeii*, 1985, teatru; *Balanţa*, 1985, ecranizată de Lucian Pintilie; *Un activist al suferinţei*, vol.1, 1991; *Tristeţea vânzătorului de sticle goale*, 1992. A scris scenarii de film: *Mere roşii*, 1977, Premiul Asociaţiei Cineaştilor; *Omul care ne trebuie*, 1978.

Băieşu, Nicolae
(24.06.1934, Caracuşenii Vechi, jud. Hotin, Bucovina de Nord)

Folclorist. A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. Cercetător la Institutul de Filologie, secţia Folclor, al AŞM, şef al Sectorului Folclor al Institutului de Filologie al Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova (din 1999). Lucrări: *Poezia populară moldovenească a obiceiurilor de Anul Nou*, 1972; *Poezia obiceiurilor calendaristice*, 1975; *Folclor moldovenesc: Bibliografie (1924–1967)*, 1968; *Folclorul ritualic şi viaţa*, 1981; *Rolul educativ al folclorului copiilor* (în rusă), 1980; *Sărbători domneşti*, vol. I, 2004, vol. II, 2007; *Tradiţii etnofolclorice ale sărbătorilor de iarnă* (2008). A publicat şi culegeri de folclor: *Folclor din părţile codrilor*, 1973; *Folclor din Bugeac*, 1982; *Folclor din nordul Moldovei*, 1983; *Folclor din stepa Bălţilor*, 1986; *Folclor din Țara fagilor*, 1993. Distins cu Premiul Dacia al Ministerului Culturii al Republicii Moldova, Premiul Academiei Române, Medalia Meritul Civic, Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova şi Medalia Dimitrie Cantemir a Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2009).

Băileşteanu, Fănuş *prenume la naştere* Ștefan
(21.07.1947, Sălcuţa, jud. Dolj – 30.04.2008, Bucureşti)

Critic şi istoric literar. A absolvit Facultatea de Filologie la Universitatea din Bucureşti. A fost secretar de redacţie la revista „Manuscriptum“, apoi publicist comentator la revista „Academica“ (1990–1991), redactor responsabil al "Analelor Academiei Române", şef al Biroului de presă al Academiei şi, din 1994, director adjunct al Bibliotecii Academiei Române. A excelat în comentarea fenomenului literar contemporan: *Abside*, 1979; *Refracţii*, 1980; *Eseuri*, 1982; *Personalităţi culturale româneşti din străinătate*, 1999; *Feţele rostirii*, 2002. A colaborat la alcătuirea ediţiei de *Opere* Mihail Sadoveanu, 8 volume.

Bălan, Ion
(10.06.1925, Iablonka - Vârșeț - 01.06.1976, Belgrad)

Scriitor şi animator cultural. A semnat şi cu pseudonimul Ion Păduraru. A absolvit Şcoala Superioară de Pedagogie de la Zrenianin cu specializarea limba română. A lucrat la Trustul Libertatea din Pancevo din 1948. Lucrări: *Cântecul satului meu*, versuri, 1947; *Brazdă-n primăvară*, versuri, 1952; *Flăcări înnoapte*, proză, 1953; *Contribuţiila trecutul cultural al românilor din Voivodina*, 2 vol., 1973, 1976; *Opere alese*, 3 vol. (*Versuri; Proză; Publicistică*), 1979, editat de Radu Flora.

Bălan, I(on) D(odu)
(05.10.1929, Vaidei, jud. Hunedoara)

Critic şi istoric literar. Liceul la Orăştie (localitatea are o biserică bizantină de tip rotunda din sec. XI, la fel de veche da aceea de la Corbii de Piatră, Argeş și aceea din Praga, aflată la rădăcina Hradului). Profesor la Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti, rector al Universităţii (în 1989), apoi profesor la Universitatea Spiru Haret. Ministru adjunct al Culturii, a reuşit diversificarea editorială, prin crearea câte une edituri în fiecare oraș important al ţării și a unor edituri departamentale. A debutat cu volumul *Influenţe folclorice în poezia noastră actuală*, 1955. S-a ocupat de recuperarea unor valori literare: *Octavian Goga*, 1966; *Cuvintele au cuvântul*, 1971, Premiul Academiei; *Resurecţia unui poet: Aro n Cotruş* 1981; *Ioan Slavici sau Roata de la Carul Mare*, 1985; *Repere critice*, 1988.

Bălan, Maria
(1895, Vârşeţ, Banatul de Sud - ≈ 1937, Bucureşti)

Faimoasă pentru acţiunile de spionaj în favoarea României şi Serbiei de la Timişoara în timpul Primului Război Mondial contra Imperiului Austro-Ungar. A început această activitate la vârsta de 19 ani. Era Agentul B-9. A dejucat numeroase planuri de atac armat asupra Banatului. Prinsă şi trimisă la ghilotină, a evadat şi a fugit la Bucureşti, unde şi-a schimbat identitatea. A fost otrăvită după ascensiunea legionarilor, înainte de începutul celui de-al Doilea Război Mondial.

Bălan, Maria
(01.04.1936, Dumitreşti, jud. Ismail)

Actriţă. A a bsolvit Şcoala de Teatru B. Șciukin din Moscova şi a fost actriţă la Teatrul Romen din Moscova. A revenit la Chişinău în 1970 şi a jucat la teatrul radiofonic şi la Teatrul Luceafărul. În 1990 a fondat Teatrul Studio MONO. A făcut multe roluri în film, avându-l partener pe Mihail Bădicheanu: *Gustul pâinii*, 1966; *Nuntă la palat*, 1968; *Ultimul haiduc* 1972; *Podurile*, 1973; *Bărbaţii încărunţesc tineri*, 1974 *Durata zilei*, 1974; *Trânta*, 1977; *Agentul serviciulu secret*, 1978; *Aveţi o telegramă*, 1983; *Bucuri pământene*, 1986.

Bălan, Nicolae
(27.04.1882, Blăjenii de Sus, jud. Bistriţa Năsăud – 06.08.1955, Sibiu)

Mitropolit. A studiat Teologia la Cernăuţi şi s-a specializat la Breslau în teologie protestantă şi catolică. Profesor la Catedra de Dogmatică, Apologetică şi Morală a Institutului Teologic-Pedagogic din Sibiu. În 1920 a fost ales mitropolit al Transilvaniei. A participat la Consiliul de Coroană din 29/30 august 1940 şi a fost împotriva Diktatului de la Viena. Lucrări: *Chestiunea bisericească din România şi autonomia bisericii noastre* (1910), *Evanghelia şi democraţia* (1923), *Monahismul ortodox. Sensul şi misiunea lui în viitor* (1930), *Biserica şi viaţa* (1947). Membru de onoare al Academiei Române (1920), radiat în 1948, repus în drepturi în 1990.

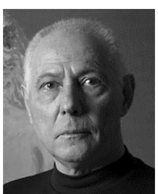
Bălan, Pavel
(17.07.1938, Hânceşti, jud. Făleşti, Basarabia)

Director de imagine. A absolvit Institutul de Cinematografie S. A. Gherasimov de la Moscova, secţia operatorie de film. A lucrat la Studioul Moldova Film din 1965. A semnat imaginea pentru filmele: F*ântâna; Piatră, piatră; De-ale toamnei; Se caută un paznic; Ar fi avut o altă soartă* (Premiul Festivalului Unional al Filmului, Leningrad, 1982 şi Premiul Cocostârcul de Argint, Festivalul Filmului, Chişinău, 1982). A făcut regie pentru filmele *Petru Movilă; Varlaam*, Premiul Naţional penru Film, Chişinău, 1988.

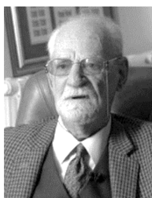
Bălan, Ştefan
(01.01.1913, Brăila – 26.03.1991, București)

Inginer. A absolvit Şcoala Politehnică la Bucureşti, în specialitatea mecanică. Profesor al Şcolii Politehnice. A fost din 1958 ministru adjunct al Învăţământului şi Culturii, iar din 23 martie 1963 ministru plin (până în 19 august 1969). Anterior ocupase funcţiile de preşedinte al Comisiei de Stat a Standardizării, preşedinte a Comitetului de Stat pentru Tehnică (1952–1955), preşedinte al Comitetului Executiv al Sfatului Popular Bucureşti, ministru al Construcţiilor (1956–1958). Într 1965 şi 1969 a fost membru supleant al CC al PCR Lucrări: *Lexiconul Tehnic Român* (1949–1955) coordonator şi coautor; *Lexiconul Tehnic Român* (1957–1968) – coordonator și coautor; *Galileo Galilei* (1957); *Mecanică teoretică* (1959) – în colaborare cu Victor Vâlcovici, Radu Voinea ş.a.; *Cromoplasticitatea* (1963) – în colaborare; *Încercarea construcţiilor* (1965); *Din istoria mecanicii* (1966) – în colaborare cu I. Ivanov; *Complemente de mecanică teoretică* (1975); Calculul structurilor în domeniul plastic. *Momente independente* (1976); *Optimizări* (1979) – în colaborare cu V. Petcu; *Dicţionar cronologic al ştiinţei şi tehnicii universale* (1979) – coordonator şi coautor. A fost laureat al Premiului de Stat pentru contribuţia sa la întocmirea Lexiconului Tehnic Român. Membru titular al Academiei Române (1963), preşedinte al Secţiei de Şinţe Tehnice a Academiei (1984–1991).

Bălaşa, Sabin
(17.06.1932, Dobriceni, jud. Olt – 01.04.2008, București)

Pictor. A absolvit Institutul de Artă din Bucureşti. Perfecţionări la Sienna şi Perugia. Adept al unei neorenaşteri româneşti, a pictat frescă (holul Universităţii din Iaşi) şi uleiuri care cultivă integrarea personajelor istorice (fondatorii: Decebal, Traian, Ştefan cel Mare, paşoptiştii, Eminescu) într-o modernitate cosmică. Premii şi distincţii: Gold Medal, European Painting Competition, Pescara, 1965; Silver Pelican, International Animations Film Festival, Mamaia, Romania 1966; Accademico d'Italia con Medaglia d'Oro, Salsomaggiore, Italia 1980; Diploma Maestro di Pittara Honoris Causa, Seminario Internationale d'Arte Moderne e Contemporanae, Salsomaggiore, 1982; Gold Medal of International Parlament of USA, 1982; Accademico delle Nazioni, Salsomaggiore, 1983; Cavaliere di Arte - Accademia Bedriacense, Calvarone, Italia, 1985; Palma d'Oro d'Europa - Accademia Europa, 1986; Albert Einstein Bronze Medal - International Academy Foundation, USA, 1988.

Bălăceanu-Stolnici, Constantin
(06.07.1923, București - 04.12.2007, București)

Medic neurolog. Descendent al Bălăcenilor, veche familie boierească din Ţara Românească. A urmat cursurile Facultăţii de Medicină din Bucureşti, obţinând în 1948 titlul de Doctor în Medicină şi Chirurgie, cu teza *Consideraţii asupra complexului cerebelo-dento-olivar*, realizată sub conducerea profesorului Ion T. Niculescu. A fost asistent la Catedra de neurologie (prof. N. Ionescu-Şişeşti). În 1952 este exclus de la Catedră şi din Institutul Medico-Farmaceutic pe motive de descendenţă a familiei. A lucrat în domeniul neurociberneticii. *Lucrări;: Elemente de neurocibernetică (1967), Personalitatea umană – o interpretare cibernetică* (1972), *Introducere în studiul Kabbalei* (1996). După 1989 Preşedinte de Onoare al Universităţii Ecologice din Bucureşti şi profesor de Neuropsihologie şi Anatomie a Sistemului Nervos la Medicină, profesor de Istoria Culturii şi Ştiinţei. Preşedinte al Societăţii Ateneul Român. Profesor asociat la Universitatea din Newcastle-upon-Tyne (Anglia), Universitatea Pontificală din Porto Alegre (Brazilia), Universidad Internacional Menéndez Pelayo din Santander (Spania), Academia Medicală Catalană din Barcelona (Spania), Colegiul de Medicină din Paris (Franţa). Ultimul preşedinte al Societăţii internilor şi foştilor interni, desfiinţată în mod abuziv în 1948. Membru al Adunării Naţionale şi al Consiliului Naţional al Bisericii Ortodoxe Române. Preşedinte al familiarilor Ordinului de Malta din România. Preşedinte al Centrului Internaţional Antidrog şi al Drepturilor Omului, format din 14 organizaţii europene. Membru de onoare al Academiei Române. A primit Ordinul Steaua României în grad de Cavaler.

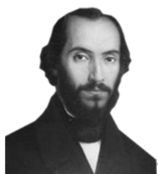
Bălăiţă, George
(17.04.1935, Bacău - 16.04.2017, București)

Prozator. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii din Iaşi şi a fost redactor la revista „Ateneu" din Bacău, iar din 1979

secretar al Uniunii Scriitorilor, apoi director al Editurii Cartea Românească (1980–1989) şi redactor-şef al publicaţiei „Arc“ a Fundaţiei Culturale Române. A debutat în 1965 cu volumul de schiţe şi povestiri *Călătoria*, proză de tip simbolic, formată prin simbioza dintre tradiţionalism şi modernism. După un volum de nuvele, *Conversând despre Ionescu*, 1967, a publicat romanele care i-au asigurat un loc de frunte printre prozatorii contemporani: *Lumea în două zile*, 1975, Premiul Uniunii Scriitorilor, reeditat în 1993 fără tăieturile operate de cenzură şi *Ucenicul neascultător*, 1977, Premiul Academiei, tradus în germană în 1982. A contribuit la traducerea în româneşte a romanului *Cevengur* de Andrei Platonov. A editat volumul *Antologia scriitorilor israelieni de limbă română*, 1998.

Bălănuţă, Leopoldina
(10.12.1934, Păuleşti, jud. Vrancea – 15.10.1998, Bucureşti)

Actriţă. Soţia actorului Mitică Popescu. A absolvit în 1958 Institutul de de Artă Teatrală şi Cinematografică (IATC) din Bucureşti. Actriţă la Teatrul Mic. A fost una dintre cele mai importante actriţe care a practicat spectacolul de poezie şi care s-a preocupat intens de acest lucru. Roluri: *Nunta de piatră* (1972); *Duhul aurului* (1974); *Dincolo de pod* (1975); *Bietul Ioanide* (1979); *Ion: Blestemul pământului, blestemul iubirii* (1979); *Clipa* (1979); *Înghiţitorii de săbii* (1981); *Năpasta* (1982); *Umbrele soarelui* (1988); *Balanţa* (1992); *Ultima gară* (1998). Premiul de excelenţă al UNITER, 1997.

Bălcescu, Nicolae
(29.06.1819, Bucureşti – 29.11.1852, Palermo, Italia)

Istoric şi scriitor. (Numele lui are o rădăcină lingvistică extrem de triana (cum îi spuneau grecii antici) era numită Balckh de locuitorii ei cimmerieni (indo-europeni din Asia, care controlau întregul parcurs al Drumului Mătăsii). Partea balcanică a acestui drum (Via Egnatia) a dat răspândire numelui. Astfel, Munţii Hemus s-au numit Balcani, peninsula s-a numit Balcanică, au apărut toponime precum Balcic, Balc, Bălceşti. Cărvănarii au format o componentă traco-cimmeriană, confirmată arheologic. Ţaratele româno-bulgare au avut acest fundament bactrian, ca şi migraţia agatârşilor până în Apuseni. Cunoscută drept Civilizaţia BMAC, ea a constitut, nu în ultimul rând, prima bază identitară care a dus la revendicarea Cadrilaterului.) A studiat la Colegiul Sf. Sava, unde i-a avut colegi pe Gr. Alexandrescu, D. Bolintineanu, Ion Ghica, iar ca profesor pe Eftimie Murgu. În 1840 a organizat, împreună cu Ion Ghica şi Christian Tell, societatea secretă Frăţia (francmasonă), care a iniţiat mişcarea revoluţionară de la 1840 a lui Mitiţă (Dimitrie) Filipescu. A tipărit, în „Magazin istoric pentru Dachia“ (scos de el în colaborare cu August Treboniu Laurian, în 1845), lucrările *Puterea armată şi arta militară la moldoveni întimpurile mărirei lor* şi *Despre starea soţială a muncitorilor plugari în Principatele Române în deosebite timpuri*. În 1846 a plecat la Paris, unde l-a întâlnit pe Mihail Kogălniceanu. A fost unul dintre promotorii revoluţiei de la 1848, deţinînd funcţia de secretar al Guvernului Provizoriu alături de Cezar Bolliac. După înăbuşirea revoluţiei, deşi bolnav de tuberculoză, a fost exilat fără dreptul de a se mai întoarce în ţară. În 1850 a publicat *La Question économique des Principautés Danubiennes* (Chestiunea economică a Principatelor dunărene), folosită de Karl Marx (în versiunea lui Elias Regnault) în *Capitalul*. Lucrarea sa cea mai cunoscută, cu mare impact identitar, care l-a consacrat ca istoric şi scriitor, este *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*, 1849–1852, publicată postum de către Al. I. Odobescu, 1878, important monument de limbă română literară, acurateţe şi documentare ştiinţifică.

Băldescu, Radu
(16.10.1888, Mihăileştii de Sus, jud. Olt – 02.12.1953, închisoarea Jilava)

General de divizie. A făcut campania din 1913 în Bulgaria, a absolvit Şcoala de Război (Infanterie şi Cavalerie). A comandat Divizia 18 Infanterie a Armatei nr. 4 în asaltul asupra Odesei şi a desfăşurat acţiuni în zona Mării de Azov. A luat parte la al doilea asediu al Sevastopolului (1942). În 1944 divizia a luptat contra sovieticilor în nordul Moldovei. A fost destituit şi repus în drepturi în 1945. A comandat

Corpul 5, apoi Corpul 6, până în 1946. A fost trecut în rezervă în 1947 şi arestat în 1948, împreună cu fraţii săi, ambii preoţi. A primit Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a (1942).

Bălescu, Radu Constantin
(18.07.1932, Bucureşti – 01.06.2006, Bucureşti)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizico-Chimice la Bruxelles şi a fost profesor la Universitatea Liberă din Bruxelles şi Universitatea Catolică din Louvain la Neuve. Discipol al prof. Prigogine, a adus contribuţii la fizica statistică, fizica plasmei, fuziunea termonucleară controlată. Lucrări: *Statistical Mechanics of Charged particles* (1963), *Equilibrium and nonequilibrium statistical mechanics*, 1975; *Transport Processes in Plasma*, 2 vol., 1988. Membru de onoare al Academiei Române (1990).

Bălteanu, Dan
(28.02.1943, Turnu Severin)

Geograf. A asbolvit Facultatea de Geografie a Universităţii din Bucureşti şi s-a specializat la Institutul de geografie din Cracovia (Polonia) şi la Universitatea din Uppsala (Suedia). Cercetător şi director al Institutului de geografie din Bucureşti. A avut proiecte de cercetare şi la universităţile Boulder, Colorado, Washington Seattle şi Leipzig. Profesor invitat în Israel, Japonia, Paris. S-a ocupat de evaluarea reliefului subcarpatic în comparaţie cu alte regiuni ale lumii, inclusiv Himalaia. Lucrări: *Experimentul de teren în geomorfologie*, 1983, Premiul Academiei Române; *Învelişul de gheaţă al Pământului*, 1982; *Cercetări geomorfologice pentru lucrările de îmbunătăţiri funciare*, 1985. A colaborat la lucrarea *România. Atlasul geografic*, vol. 3, 1987. Membru corespondent al Academiei Române (1943).

Bănaru, Victor
(24.09.1941, Grinăuţi-Raia, jud. Hotin – 08.12.1997, Chişinău)

Semiolog, scriitor. A absolvit Facultatea de Limba Franceză şi Germană la Institutul Pedagogic din Bălţi. A absolvit Institutul Pedagogic din Moscova. Profesor de filologie la Facultatea de Limbi străine a Universităţii de Stat din Chişinău. Specializare la Institutul de Limbi Străine din Minsk, Belarus. A lucrat în linia formaliştilor ruşi şi a şcolii franceze de semiotică. Contribuţii la studierea filosofiei limbajelor, a evidenţierii comparative a romanităţii limbii române şi franceze. Preşedinte al Asociaţiei Profesorilor de Limba Franceză din Republica Moldova. A scris nuvele (*Gust de mătrăgună,* 1998). A tradus în franceză.

Bănărescu, Petre Mihai
(15.09.1921, Craiova - 12.05.2009, București)

Zoolog şi biogeograf. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Timişoara, a fost cercetător la Institutul de Cercetări Piscicole (1953 apoi la Laboratorul de taxologie animală al Institutului de Biologie al Academiei Române. Lucrări: Les *Poissons des environs de Timişoara*, 1946; *Principii şi probleme de zoogeografie*, 1970; *Principiile şi metodele zoologiei sistematice*, 1973; *Biogeografia. Fauna und Flora der Erde und ihre Geschichtliche Entwicklung*, 1978. A colaborat la *Monografia geografică a României* şi *Tratatul de geografi e al României*. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Băncilă, Ion N.
(02.02.1901, Brăila – 28.03.2003, Bucureşti)

Geolog. A absolvit Facultatea de Geologie a Universităţii din Bucureşti şi a devenit doctor în specialitate în 1936, iar docent în 1969. A lucrat la Institutul de Geologie din Bucureşti. A adus contribuţii de referinţă la cunoaşterea vechimii şi componenţei Carpaţilor Orientali şi la realizarea unor mari construcţii hidrotehnice în ţară şi în străinătate. Lucrări: *Etude géologique des Monts Găghimaş-Ciuc*, 1941; *Paleogenul zonei mediane a flişului*, 1952; *Geologia Carpaţilor Orientali*, 1958; *Geologia inginerească*, 2 vol., coordonator, 1979, 1981; *Geologia amenajărilor hidroelectrice în flişul carpatic*, 1989. Membru titular al Academiei Române din 1991.

Băncilă, Octav
(04.02.1872, Botoșani – 03.04.1944, București)

Pictor. Fratele Sofiei Nădejde (n. Băncilă). În 1887 s-a înscris la Şcoala de Arte Frumoase din Iaşi. Anii de studii la această şcoală, unde i-a avut profesori pe Gh. Panaiteanu Bardasare şi C.D. Stahi, i-au dat posibilitatea să-şi însuşească o serioasă pregătire profesională. Între

1894 şi 1898 şi-a continuat studiile la Academia de Arte Frumoase din München. În Germania a avut ocazia să lucreze în atelierele pictorilor Haschbe şi Lenbach, realizând şi expoziţii personale cu lucrările create în acea perioadă. Apoi se duce în Italia, unde studiază operele lăsate de Renaşterea italiană. S-a întors la Iaşi, unde s-a dedicat înfăţişării celor mărunţi, realizând lucrări ca *Muncitorul* (1911), *Grevistul, Întrunire* (1914), *Pax* (1915). De asemenea, a consacrat temei ţărăneşti numeroase tablouri. Răscoalele din 1907 i-au inspirat 15 lucrări, dintre care amintim: *Înainte de 1907; 1907, Execuţia, Recunoaşterea, Înmormântarea, După răscoale, Historia*. În perioada 1916–1937 a fost numit profesor la Şcoala de Belle Arte din Iaşi. În anul 1942 a participat la expoziţia colectivă a Salonului Moldovei, unde a primit Premiul Naţional.

Bănciulescu, Gheorghe
(28.12.1898, Iaşi – 12.04.1935, Cairo)

Pilot. A luptat, la 19 ani, în Primul Război Mondial pe linia Nămoloasa – Mărăşeşti. În 1926 a devenit comandant de zbor al companiei franco-române de transport. În tentativa de a stabili un record de viteză s-a prăbuşit şi i-au fost amputate picioarele. A zburat din nou cu proteze în 1927 – primul din lume – şi a fost decorat de preşedintele Franţei cu Legiunea de Onoare în grad de Cavaler. A stabilit un nou record de zbor deasupra Africii şi a murit răpus de boală. Aeroclubul din Ploieşti îi poartă numele.

Bănescu, Nicolae
(16.12.1878, Călărași – 11.09.1971, București)

Istoric. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti, s-a specializat la München în latină şi bizantinologie (1910–1912). Profesor de istorie bizantină la Universitatea din Cluj, rector al universităţii, apoi profesor la Universitatea din Bucureşti (Catedra de Studii Bizantine). S-a ocupat cu precădere de Scythia Minor (Dobrogea). Lucrări: *Cele mai vechi ştiri bizantine asupra românilor de la Dunărea de Jos*, 1921; *Bizanţul şi romanitatea la Dunărea de Jos*, 1938; *L'Ancien état bulgare et les Pays Roumaines*, 1947. Scos de la Catedră în 1948. Membru al Academiei Române (1936), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Bănică, Constantin
(24.08.1942, Chişinău – 25.12.1991, Sinaia)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti. Cercetător ştiinţific la Institutul de matematică al Academiei Române, profesor invitat la Bayreuth, Göttingen, München, Nancy, Pisa, Strasbourg. Contribuţii în domeniul geometriei complexe şi al funcţiilor analitice de mai multe variabile complexe. Lucrări: *Teoreme de dualitate pe varietăţi Stein şi cosmologie cu support compact; Metode algebrice în teoria globală a spaţiilor complexe; Conceptul formal al unui spaţiu analitic de-a lungul unui subspaţiu cu teorema de comparaţie*. Membru corespondent al Academiei Române, 1991.

Bănică (junior), Ştefan
(18.10.1967, Bucureşti)

Actor de teatru şi film, moderator tv şi cântăreţ. Fiul lui Ştefan B. senior. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică la Bucureşti. Actor la Teatrul de Comedie. Filmografie: *Eroii nu au vârstă* – serial TV, regia M. Constantinescu, 1984; *Liceenii* – regia Nicolae Corjos, 1986; *Extemporal la dirigenţie* – regia Nicolae Corjos, 1987; *O călătorie de neuitat* – serial TV, regia Geo Saizescu, 1988; *Liceenii rock`n roll* – regia Nicolae Corjos, 1990; *Templul tăcerii* – regia George Buşecan, 1992; *Triunghiul morţii* – regia Sergiu Nicolaescu, 1998; *Sexi harem Ada-Kaleh* – regia Mircea Mureşan, 1999; *Proprietari de stele* – regia Savel Stiopul, 1999; *Băieţi buni* – serial TV, 2005; *Maşini* (*Cars*) – regia John Lasseter, 2006. Distins aproape anual cu premii pentru concertele pop-rock și show-urile muzicale.

Bănică (senior), Ştefan
(11.11.1933, Călăraşi – 26.05.1995, Bucureşti)

Actor de teatru şi film. Ţigan ca etnie. Tatăl lui Ştefan B. Jr. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică la Bucureşti. Actor la Teatrul Bulandra. S-a remarcat şi ca un bun cântăreţ. A realizat un cuplu comic celebru alături de Stela Popescu în spectacole de revistă şi divertisment la televiziune. A interpretat piese muzicale, din care amintim: *Îmi acordaţi un dans, Cum am ajuns să te iubesc, Gioconda se mărită, Hei, coşar, coşar* şi *Astă seară mă fac praf*, care au rămas nemuritoare. Roluri în film: *Dincolo de barieră* (1965); *Golgota* (1966); *Tunelul* (1967); *Împuşcături pe portativ* (1967); *Zile de vară* (1968); *Vin cicliştii* (1968); *Cântecele mării* (1970); *Proprietarii* (1973); *Păcală* (1974); *Fair Play* (1977); *Septembrie* (1978); *Cianura şi picătura de ploaie* (1978); *Nea Mărin miliardar* (1978); *Singur printre prieteni* (1979); *De ce trag clopotele,*

Mitică? (1982); *Harababura* (1990); *Cel mai iubit dintre pământeni* (1993).

Bănulescu Bodoni, Gavriil
(1746, Bistriţa, Transilvania - 30.03.1821, Chişinău)

Mitropolit. Familie originară din Moldova. Şi-a început studiile teologice la Budapesta şi le-a terminat la Academia Teologică din Kiev. Specializare în Grecia (Hios, Patmos, Afon). S-a călugărit la Constantinopol sub numele Gavriil. A încercat să armonizeze ortodoxia de tip slav cu aceea de tip grecesc. A ţinut slujbe la Mitropolia Domnească din Iaşi în greacă şi română. Refugiat la Poltava în contextul conflictului ruso-turc. Ecaterina a II-a îl numeşte Episcop al Cetăţii Albe şi Benderului, mizând pe ajutorul lui în rezolvarea unor probleme politice. Apoi e numit Mitropolit al Moldovei şi Munteniei, printr-un ucaz al împărătesei din 1792. Când armatele ruseşti pleacă este forţat de Alexandru Moruzzi să plece şi el din scaun. Urmează câţiva ani de şedere în Rusia, unde participă la întemeierea Odesei şi susţine înfiinţarea cursurilor de medicină şi muzică de la Academia Teologică. Se mută la Dubăsari, pentru patru ani, de unde este chemat de Alexandru I în 1808 ca membru al Sinodului şi exarh pentru Moldova şi Muntenia. După Pacea de la Bucureşti din 1812, când Moldova dintre Prut şi Nistru revine Rusiei, se retrage la Chişinău şi începe organizarea noii eparhii a Basarabiei. În 1913, cu ajutorul lui Petru Kuniţchi, Ion Nestorovici, Isidor Gherbanovschi înfiinţează la Chişinău Seminarul teologic. Preocuparea lui permanentă a fost ţinerea unor cursuri la nivelul celor din Ţările Române şi din Imperiul Austriac. În acest sens inaugurează în 1814 tipografia eparhială, care tipărea cărţi nu numai pentru Basarabia, ci şi pentru Ţările Române.

Bărănescu, George
(13.05.1919, Odobeşti, jud. Vrancea – 06.04.2001, Chicago)

Inginer. A absolvit Liceul Ioan Meşotă din Braşov (unde au mai fost elevi Marcian Bleahu, Victor Tufescu, Victor Atanasie Stănculescu, Constantin Ţoiu ş.a.), apoi Şcoala Politehnică din Bucureşti în specialitatea Electromecanică. A fost profesor la Politehnica din Bucureşti, a fost şef al Catedrei de Motoare cu Ardere Internă, a fost rector al Politehnicii (1968 – 1972), a plecat în SUA în 1979, la Illinois Institute of Technology din Chicago. S-a ocupat de conservarea energiei, protecţiei mediului, folosirea combustibililor neconvenţionali Lucrări: *O nouă perspectivă în termodinamică; Validity of Inertia Principle; Un motor termic cu caracteristic unice*. Membru corespondent al Academiei Române (1963), exclus (1979), reînregistrat (1990).

Bărbat, Virgil Iuliu
(24.04.1879, Rassa, judeţul Brăila – 23.11.1931, Cluj)

Sociolog. Şi-a luat licenţa în ştiinţe sociale la Genova. Titularul Catedrei de Sociologie (din 1923) al Universităţii din Cluj. A scris *Curs complet de sociologie generală*, peste 3000 de pagini.

Bărbulescu, Constantin
(20.12.1927, Turnu Severin - 15.02.2010, Bucureşti)

Economist. A absolvit Facultatea de Economie Generală din cadrul Institutului de Ştiinţe Economice şi Planificare, apoi Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Bucureşti. Profesor la Catedra de Economie Industrială a ASE, al cărei rector a şi devenit (1990–1996). Parlamentar (1990-1992). Contribuţii în domeniul strategiilor economice de dezvoltare a industriei, de dezvoltare a bazei de materii prime şi energie. Membru al Asociaţiei Generale a Economiştilor din România, al Consiliului Metodologic şi Ştiinţific al Institutului Superior de gestiune din Paris, Doctor Honoris Causa al ASE din Chişinău şi al Universităţii din Craiova, membru corespondent al Academiei Române (1993).

Bărbulescu, Ilie
(03.12.1873, Bucureşti – 05.06.1945, Iaşi)

Lingvist şi filolog. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti, s-a specializat la Zagreb, Praga, Leipzig, Viena, Berlin. Subdirector al Arhivelor Statului din Bucureşti, profesor la Universitatea din Bucureşti, unde a înfiinţat Catedra de Slavistică (1905), apoi profesor la Universitatea din Iaşi. Lucrări: *Studii privitoare la limba şi istoria românilor,* 1902; *Vechile relaţii ale principatelor Române cu Croaţia, 1903; Românii faţă de sârbi şi bulgari, 1905; Gramatica paleoslovenică în legătură cu limba şi*

textele româneşti, 1919. Membru al Academiei regale de Ştiinţe din Belgrad, al Societăţii Eleno-Latine din Roma, membru corespondent al Academiei Române, 1908.

Bărglăzan, Aurel
(27.03.1905, Porumbacu de Sus, jud. Sibiu – 17.10.1960, Timişoara)

Inginer. În 1940 a obţinut titlul de doctor inginer la Școala Politehnică din Timişoara cu lucrarea: *Transformatorul hidraulic. Studiu teoretic şi experimental* – prima teză de doctorat din România în domeniul hidraulic, care, datorită originalităţii ei, a conferit autorului brevet de inventator. Specializări la Viena, Zürich, Berlin, Budapesta, Torino, Milano. A fost profesor (1942–1960) la Politehnica din Timişoara; şef al Catedrei de maşini hidraulice (1948–1960), decan al Facultăţilor de electromecanică şi mecanică (1942–1960) de la Politehnica din Timişoara. A condus Secţia de Cavitaţie de la Baza de Cercetări Ştiinţifice din Timişoara a Academiei Române. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Bărnuţiu, Simion
(02.08.1808, Bocşa, jud. Sălaj – 28.05.1864, Hida sau Treznea, jud. Sălaj)

Jurist. A studiat Teologia la Blaj (1826–1829) şi a intrat în conflict cu episcopul I. Lemeny. A fost suspendat din profesorat. A studiat la Academia de Drept din Sibiu, apoi la Pavia (Italia). A predat Dreptul la Academia din Iaşi. A luat parte activă la revoluţia de la 1848 şi a contribuit la raţionaliste. A fost un antimonarhist convins şi, ca om de cultură, a susţinut latinismul ca formă de rezistenţă a românilor din Imperiul Austro-Ungar. Lucrări: *Raporturile românilor cu ungurii şi principiele libertăţei naţiunali,* Viena, 1852; *Un document pentru limba română din anul 1842,* 1853.

Băsescu, Traian (Dumitru)
(04.11.1951, Basarabi, azi Murfatlar, Constanţa)

Preşedintele României. A absolvit Institutul de Marină Mircea cel Bătrân din Constanţa, secţia Navigaţie Comercială, în 1976. Căpitan de cursă lungă al navelor Argeş, Crişana şi Biruinţa. Şef al Agenţiei NAVROM la Anvers (1987–1989). Director General al Inspectoratului de Stat al Navigaţiei Civile din Ministerul Transporturilor (1989–1990), ministrul Transporturilor (1991–1992, 1996–2000), deputat (de Vaslui) în Parlamentul României (1992–1996), primar general al capitalei (2000–2004), preşedinte al Partidului Democrat (2001–2004), preşedinte al României (2004-2008, 2008-2012). Suspendat de Parlament în 2007 și 2012. A pierdut conducerea Partidului Democrat Liberal (afiliere PPE la UE) și și-a înființat propriul partid, Partidul Mișcării Populare, condus în prezent de Eugen Tomac, venit din Republica Moldova. Pe listele acestui partid fostul președinte este parlamentar european.

Bârcă, Vasile
(02.01.1884, Ignăreşti, Basarabia - 14.05.1949, Bucureşti)

Om politic. A absolvit Dreptul la Universitatea din Petersburg. A profesat avocatura. Ales în Sfatul Ţării din partea Congresului judeţean Soroca (1918), unde a fost vicepreşedinte al Comisiei Constituţionale (19 mai – 27 noiembrie 1918), membru al Comisiei Juridice. A aderat la Partidul Liberal. Director general la Departamentul Interne, ad-interim la Domenii şi Directoratul Justiţiei între 1920 şi 1921, primar al municipiului Chişinău (1922–1923; 1924–1925), preşedinte al Comisiei de unificare, ministru subsecretar de stat la Ministerul de Interne (1936–1937); director al cotidianului „Basarabia". Deputat de Orhei în 10 legislaturi. Distins cu Ordinul Coroana României în grad de Mare Ofiţer, Steaua României, Vulturul României, Regele Ferdinand în grad de Comandor.

Bârlădeanu, Alexandru
(25.01.1911, Comrat, Basarabia – 13.11.1997, Bucureşti)

Economist şi om politic. A absolvit Dreptul la Iaşi. Cercetător la Institutul de Cercetări Ştiinţifice din Chişinău (1940–1946), expert economic al Comisiei guvernamentale române la tratativele de pace de la Paris. Profesor la ASE, Bucureşti (din 1944). În anul 1943 a devenit membru al Partidului Comunist din România. Secretar general pentru problemele comerţului exterior în Ministerul Economiei naţionale (1947–1948), ministru al Comerţului Exterior (1953–1957), vicepreşedinte al guvernului român pentru probleme economice (1955, 1957–1965). Înlăturat din funcţii după accesul lui Nicolae Ceauşescu la putere, a fost exclus şi din partid în 1980. În 1989 a fost unul din semnatarii scrisorii celor şase foşti lideri ai PCR către Radio Europa Liberă, care îl criticau pe Nicolae Ceauşescu. Pe 22 decembrie 1989, ca urmare a mișcărilor de stradă, a

devenit membru în Consiliul Frontului Salvării Naţionale, iar apoi în Biroul Executiv al Consiliului Provizoriu de Uniune Naţională. A fost senator al României în legislatura 1990–1992, ales în municipiul Bucureşti pe listele FSN, fiind o vreme preşedintele Senatului. Membru al Academiei Române (1955), vicepreşedinte al ei (1990–1994).

Bârlea, Ion
(11.01.1883, Berbeşti, jud. Maramureş – 12.05.1969, Bucureşti)

Preot, folclorist, istoric şi gazetar. Tatăl lui Ion şi Octavian B. Greco-catolic. Colaborator la „Gazeta Transilvania", „Neamul Românesc", „Poporul Român" – Budapesta, „Unirea" – Blaj, „Şezătoarea" – Fălticeni, „Almanahul Presei Române". Este autorul celei mai bogate culegeri folclorice din Maramureş. Colaborator al lui Tiberiu Brediceanu, Béla Bartók, Arthur Gorovei. Culegeri de folclor: *Balade, colinde şi bocete din Maramureş,* 1924; *Cântece poporane din Maramureş. Descântece, vrăji, farmece şi desfaceri*, 1924 (ambele publicate cu sprijinul lui G.T. Kirileanu, conţin peste 1200 poezii populare, cele mai multe culese din Berbeşti şi Ieud). Preşedinte al Ligii culturale din Maramureş (Sighet), membru corespondent al secţiilor de istorie şi folclor ale ASTRA.

Bârlea, Octavian
(05.05.1913, Mogoş, jud. Alba – 05.04.2005, München)

Teolog, istoric bisericesc, preot greco-catolic și prelat papal, una din personalităţile de frunte ale exilului cultural şi religios românesc. Frate cu Ovidiu B. și fiul lui Ion B. A studiat Teologia la Roma, la Collegio Pio Romeno, apoi a fost profesor la Blaj. În timpul războiului a ajutat numeroşi refugiaţi să fugă de hortişti şi nazişti. Ajuns la Vatican, a susţinut cauza Transilvaniei şi a unităţii României. Devenit monsenior în 1952. Fondator al Societăţii Academice Române (SAR, 1957, fiind şi preşedinte al ei până în 1969) şi al Academiei Româno-Americane (preşedinte 1975–1982). Principalele publicaţii ale SAR-ului au fost: „Acta Philosophica et Theologica", din 1958; „Acta Philologica", din 1958; „Acta Historica", din 1959; „Acta Scientiarium Socialium", din 1959 şi, mai ales, „Revista Scriitorilor Români", din 1962. Şef al Secţiei Româneşti la Radio Vatican (1968–1973). A fost vizitator apostolic pentru românii ortodocşi din SUA (1973–1977), trimis apoi la München (din 1978 ca reprezentant al Vaticanului) şi acolo a editat revista „Perspective" în limba română. A fost serbat la Congresul ARA din 2003, la Târgu Jiu, cu prilejul împlinirii vârstei de 90 de ani. A scris lucrări precum *Biserica română unită şi ecumenismul corifeilor renaşterii culturale,* München, 1983; *Unirea românilor 1697–1701*, München, 1990; *Unirea religioasă la porţile Moldovei şi Ţării Româneşti în prima jumătate a secolului al XIX-lea,* München, 1986; *Spre înălţimi,* München, 2000.

Bârlea, Ovidiu
(13.08.1917, Bârleşti, com. Mogoş, jud. Alba – 07.01.1990, Cluj)

Folclorist. Frate cu Octavian B. şi fiul lui Ion B. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti (1942) şi a fost cercetător la Institutul de Folclor din Bucureşti. A debutat în 1941 cu volumul *Procesul de creaţie al baladei populare române.* A scris *Istoria folcloristicii româneşti*, 1974, Premiul Academiei; *Metoda de cercetare a folclorului,* 1979; *Poetică folclorică*, 1979; *Folclorul românesc,* 2 vol., 1981–1983. Este de asemenea autorul capitolului despre folclor din *The Encyclopaedia of Religions*, 1987, coordonată de Mircea Eliade.

Bârsănescu, Ștefan
(04.03.1895, Viperești, jud. Buzău - 07.11.1984, Iași)

Pedagog și eseist. Și-a luat licenţa în Drept şi apoi în Filosofie la Universitatea din Iaşi. Specializări la Berlin, München, Jena şi în Danemarca. Profesor de istoria pedagogiei la Universitatea din Iaşi. Lucrări: *Pedagogia pentru şcolile normale* (1932); *Didactica* (1935); *Unitatea pedagogiei contemporane ca ştiinţă* (1936); *Tehnologia didactică* (1939); *Pedagogia practică* (1946); *Pedagogia agricolă* (1946); *Istoria pedagogiei româneşti* (1941); *Schola latina de la Cotnari* (1957); *Academia domnească din Iaşi*, 1714–1921 (1962); *Pagini nescrise din istoria culturii româneşti* (1971); *Educaţia, învăţământul şi gândirea pedagogică din România – dicţionar cronologic* (1978, în colaborare cu Florela Bârsănescu); *Medalioane pentru pedagogia modelelor* (1983). Membru corespondent al Academiei Române (1963), membru al Asociaţiilor Savanţilor Celebri din Chicago (SUA).

Bârseanu, Andrei
(17.10.1858, Dârstele, Brașov – 17.08.1922, București)

Etnograf. A studiat la universităţile din Viena şi München. A fost profesor la Braşov şi Sibiu. A colaborat cu Ciprian Porumbescu şi Jan Urban Jarnik pentru culegerea sistematică a folclorului românesc din Transilvania. A fost autor al culegerilor *Cincizeci de colinde* şi *Doine și strigături din Ardeal* (împreună cu Jan Urban Jarnik, filolog romanist ceh, pasionat de folclorul românesc). Profesor la Brașov, 1886–1911, unde desfăşoară o bogată activitate didactică şi pedagogică. Realizează manuale pentru şcoli şi publică articole legate de organizarea învăţământului. Redactor la „Școala şi familia". Colaborează la „Albina Carpaţilor", „Convorbiri literare", „Transilvania", „Luceafărul". Se mută la Sibiu şi este ales preşedinte al ASTREI (1911–1922). Vicepreşedinte al Marelui Sfat Naţional (1918), la 9 decembrie 1918 rosteşte cuvântul de bun venit la Sibiu către membrii Consiliului Dirigent. El a scris versurile imnului Marii Uniri: *Pe-al nostru steag e scris Unire* (1916). Lucrări: *Istoria şcoalelor centrale româneşti greco-catolice din Braşov,* 1912. Membru al Academiei Române (1908) şi vicepreşedinte al ei (1922).

Bârsescu, Agatha
(09.09.1857, Râmnicu Vâlcea – 22.11.1939, Iași)

Actriţă. A studiat la Sibiu, apoi a urmat Conservatorul la Bucureşti și la Viena. A debutat pe scena teatrului Curţii Imperiale din Viena cu rolul Margareta din *Faust.* A jucat ca primă tragediană la Burgtheater din Viena, apoi pe scenele multor teatre din Europa şi din America. Și-a valorificat însuşirile de tragediană interpretându-şi rolurile cu patos romantic. Printre creaţiile sale se numără rolurile titulare din *Medeea* şi *Sapho,* ambele de F. Grillparzer, *Antigona* de Sofocle, *Maria Stuart* de Fr. Schiller, regina din *Ruy Blas* de Victor Hugo etc. Spre sfârşitul vieţii s-a întors în ţară (în 1925) şi a fost profesoară la Conservatorul din Iaşi.

Bechet, Boris
(07.02.1953, Vadu Leca, Republica Moldova)

Actor şi regizor. A absolvit Institutul de Arte din Chişinău. A jucat la Teatrul Naţional Vasile Alecsandri din Bălţi, apoi la Teatrul Poetic (azi Alexie Mateevici) din Chişinău. După 1989 a realizat, cu studioul său propriu (Media SDB), spectacole de teatru integrat împreună cu Teatrul Odeon din Bucureşti. Roluri în film: *Lanterna magică; Să-ţi cânte cucul în faţă; Cursa; Corbii prada n-o împart, Troiţa* ş.a. Filmografie: *Femeia şi copilul –protecţie şi sprijin*, 2009. Membru al UNITEM. Artist emerit din Republica Moldova (1991).

Bedreag, Constantin
(05.08.1883, Rusca, jud. Vaslui – 23.08.1965, Iași)

Fizician. Și-a luat licenţa în Ştiinţe la Universitatea din Iaşi, specialitatea Electricitate, şi a lucrat în Laboratorul Universităţii condus de Dragomir Hurmuzescu. Specializare la Paris (1911-1914). A devenit profesor de fizică teoretică al Universităţii. Contribuţii în legătură cu principiul homologiei şi sistematica elementelor chimice. În optică s-a ocupat de studiul spectrelor unor metale, clasificînd o serie de linii spectrale ale cuprului şi ale titanului. Lucrări: *Bibliografia fizicii române. Biografii*, 1957.

Bejan, Adrian
(24.08.1948, Galaţi)

Inginer. A absolvit Massachusetts Institute of Technology. Este profesor de inginerie mecanică la Universitatea Duke din Carolina de Nord. A emis teoria constructală care se referă la optimizarea unui sistem de răcire a compartimentului electronic al computerelor, ocazie cu care a descoperit că forma curenţilor interni seamănă cu un arbore cu ramificaţii complexe, din ce în ce mai fine. Membru de onoare al Academiei de Știinţe a Moldovei.

Bejan, Dimitrie
(26.10.1909, Hârlău – 21.09.1994, Hârlău)

Preot. Fiu de răzeş, absolvent al Institutului Teologic şi al Facultăţii de Istorie din Iaşi. A fost în hagialâc la Ierusalim. Hirotonisit în 1938, a luat parte la campania de unire a Basarabiei cu ţara. În al Doilea Război Mondial a căzut prizonier la sovietici (Stalingrad), a ajuns în lagărul de la Oranki (1942–1948). Întors în România, este arestat (1949–1956: Jilava, Aiud, Canal), apoi are domiciliu forţat pe Bărăgan. Lucrări: *Oranki. Amintiri din captivitate,* 2008, postum; *Bucuriile suferinţei. Evocări din trecut*, Chişinău,

1995, postum. Declarat Sfânt Martir al Bisericii Ortodoxe Române.

Bejan, Mircea
(01.10.1944, Timişoara)

Inginer. A absolvit Institutul Politehnic, Facultatea de Mecanică şi a devenit profesor al Facultăţii. Contribuţii în domeniul rezistenţei materialelor. Lucrări: *Ştiinţă şi inginerie*, 8 vol., 2002–2005; *Să construim în siguranţă*, 2004. Membru al Asociaţiei Române de Tensometrie, al Asociaţiei Române de Forjă, al Societăţii Române de Mecanică Aplicată. A primit de mai multe ori Premiul de Excelenţă al AGIR.

Bejenaru, Lidia
(03.05.1953, Ţipleşti, Bălţi)

Cântăreaţă. Și-a făcut studiile de specialitate la Soroca. Solistă a orchestrei Ciocârlia din Edineţ. Din 1973 solistă a orchestrei Mugurel, iar din 1974 a orchestrei Lăutarii a Filarmonicii din Chişinău. S-a remarcat prin interpretarea unor piese de rezistenţă ale folclorului moldovenesc: *Floarea-nfloreşte o dată; La casa cu grinzi bătrâne; Hai, flăcăi, la horă-n sat; Departe-s, mamă, departe*. A susţinut turnee artistice în străinătate: în numeroase foste republici sovietice, în Bulgaria, Cehia, Slovacia, Germania, Polonia, Grecia, Norvegia, Turcia, Italia, Belgia ş. a. A evoluat de nenumărate ori în România. Ordinul Meritul Civic al Republicii Moldova (1993).

Beju, Gabriela Silvia
(30.05.1947, Turnu Măgurele)

Sculptor. A absolvit Institutul de Arte Plastice la Bucureşti şi s-a specializat în design la Köln şi Paris. S-a stabilit la Paris în 1973. Sculptează mai ales în piatră. Premiul Tinerilor Sculptori al UAP, Bucureşti, 1971; Premiul de Onoare Saar, RFG, 1974; Premiul Fundaţiei Vocation, Franţa, 1975. A participat la tabere de creaţie la Măgura, Saint Wendel (RFG), Carrara (Italia), în Spania, Bulgaria, SUA. Are lucrări în România, Franţa, Germania, Austria, Italia, Spania, SUA, Serbia, Grecia.

Béla Károly
(13.09.1942, Cluj)

Antrenor sportiv (gimnastică). A absolvit Institutul de Cultură Fizică din Cluj. A lucrat la o

şcoală sportivă din Oneşti, unde a antrenat pe Nadia Comăneci şi Teodora Ungureanu, campioane mondiale la gimnastică. În SUA, Houston, Texas, a antrenat pe Mary Lou Retton, Betty Okino, Kerri Strug, Kim Zmeskal, Kristie Phillips şi Dominique Moceanu (campioana SUA). Plecat în SUA în 1981.

Beldiman, Alexandru (Alecu)
(1760, Huşi – 1826, Iaşi)

Căsătorit cu sora poetului Costache Conachi. Ştia franceza şi greaca. Preromantic. Lucrări: *Tragodia sau mai bine a zice Jalnica Moldovii întâmplare*, rămasă în manuscris până în 1861, text despre Eteria; *Asupra lumei, Pentru om, Pentru duşmanul ominirei*, poeme filosofice. A tradus din Metastasio, J.-Fr. Regnard, S. Gessner, Voltaire, Florian (*Istoria* acestuia despre Numa Pompiliu), Homer (*Odiseea*) ş.a. Traducătorul este clar orientat spre redescoperirea originilor identitare. Numa Pompiliu, deţinător al unor "cărţi sacre" dispărute odată cu el, a trăit în plină confruntare a etruscilor cu latinii la Roma (fondată de etrusci, colonişti din Lemnos, insulă tracică. Homer însuşi nu era grec, aceasta e o poreclă, Omiroi înseamnă cel Orb. Faptele descrise în epopeile sale au fost însă văzute, numeroase lucrări azi clasice au fost dedicate acestui subiect). Autorii traduşi proveneau ei înşişi din zone unde exista un ascendent al substratului (Florian de pildă era occitan). Demersurile traducătorului n-au fost conştient şi aplicat îndreptate către reconstituiri identitare, ci perioada de timp în care a trăit era aceea a trezirii Europei la conştiinţa identitară a naţiunilor şi la formarea entităţilor pe care le moştenim şi noi, astăzi. Ilustrează prin demersul său literar virajul culturii române dinspre Grecia spre Europa.

Belea, Constantin
(06.03.1929, Slănic Prahova – 06.12.1985, Craiova)

Inginer. A absolvit Academia Tehnică Militară la Bucureşti. Specializare la Academia Militară Tehnică de Aviaţie din Moscova (1957–1959), ca elev al lui G.I. Pospelov. Profesor la Universitatea din Craiova, fondator al Catedrei de Automatică, prorector al Universităţii.

Considerat unul dintre creatorii automaticii neliniare în România. Contribuţii în domeniul calculului oscilaţiilor neliniare, al sistemelor optimale în timp minim. Lucrări: *Oscilaţii neliniare în sistemele automate*, Moscova, 1962; *Sisteme adaptive şi optimale*, 1971, în colaborare, *Premiul Academiei Române; Automatica neliniară*, 1983; *Teoria sistemelor*, 2 vol., 1985.

Beleş, Aurel
(08/20.04.1891, Bucureşti - 10.01.1976, Bucureşti)

Inginer constructor. A absolvit Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele din Bucureşti. Profesor la Politehnică şi la Institutul de Construcţii din Bucureşti. A lucrat în cadrul Direcţiei Consiliului Tehnic Superior. A proiectat şi executat poduri de beton armat peste Bistriţa, Işalniţa, Gilort, a realizat fundaţiile Palatului Bursei din Galaţi, Agricolei Fonciera din Bucureşti, coşurile de la Oţelăria Hunedoara, fundaţiile Hidrocentralei Bicaz. Lucrări: *Elemente de seismologie inginerească*, 1962; *Mecanica teoretică şi aplicată*, 1942. Membru al Academiei Române (1963), al Asociaţiei Internaţionale de Inginerie seismică.

Beligan, Anamaria
(15.11.1958, Bucureşti)

Scriitor şi cineast. Fiica actorului Radu B. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti, 1981. A emigrat în Australia în 1982 unde a obţinut titlul de master în lingvistică la Universitatea Monash, Melbourne şi premiul editurii Cambridge University Press. Lucrează ca regizor şi scenarist, predă la Australian Film, Television and Radio School (Sydney). În 1988 înfiinţează compania independentă de producţie de film Athanor. Scrierile sale au apărut în diverse publicaţii australiene şi româneşti: „Arc“, „Orizont“, „Respiro“, „Ramuri“, „Vatra“, „Familia“, „Literatorul“, „Moftul Român“. A publicat în ţară: *Încă un minut cu Monica Vitti*, 1998, proză scurtă; *Scrisori către Monalisa*, 1999, roman; *Dragostea e un trabant*, 2000, proză scurtă; *Mamabena.com*, 2005.

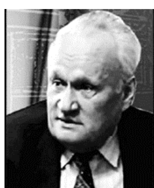
Beligan, Radu
(14.12.1918, com. Galbeni, judeţul Bacău - 20.07.2016, Bucureşti)

Actor de teatru, film, televiziune şi radio. Anamaria B. este fiica sa. A studiat la Academia Regală de Muzică şi Artă Dramatică, profesoară Lucia Sturdza Bulandra - studii neterminate. 1937–1938: studiază Dreptul şi Filosofia la Bucureşti. Membru PSD din 1947. Membru al Partidului Comunist Român din 1962. Deputat în Marea Adunare Naţională. Director al Teatrului Naţional Bucureşti: 1989–1990. Roluri la TNB: *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, regia Sică Alexandrescu, 1948, 1956; *O noapte furtunoas*ă de I.L. Caragiale, regia Sică Alexandrescu, 1949; *Iarba rea* de Aurel Baranga, regia Sică Alexandrescu, 1949; *Trei surori* de A.P. Cehov, regia Moni Ghelerter, 1950; *D'ale carnavalului* de I.L. Caragiale, regia Sică Alexandrescu, 1951; *Momente* de I.L. Caragiale, regia Sică Alexandrescu,; *Revizorul* de Nikolai Gogol, regia Sică Alexandrescu, 1952; *Ultima oră* de Mihail Sebastian, regia Moni Ghelerter, 1953; *Matei Millo* de Mircea Ştefănescu, regia Sică Alexandrescu, 1953; *Mielul turbat* de Aurel Baranga, regia Sică Alexandrescu, 1954; *Platon Krecet* de Alexandr Korneiciuk, regia Alexandru Finţi, 1954; *Apus de soare* de Barbu Ştefănescu Delavrancea, regia Marietta Sadova, Mihail Zirra, 1956 şi 1973; *Ziariştii* de Alexandru Mirodan, regia Moni Ghelerter, 1956; *În valea cucului* de Mihai Beniuc, regia Sică Alexandrescu, 1959; *Cui i-e frică de Virginia Woolf?* de Edward Albee, regia Michel Făgădău, 1970; *Jocul de-a vacanţa* de Mihail Sebastian, regia Mihai Berechet, 1971; *Simfonia patetică* de Aurel Baranga, regia Aurel Baranga, 1973; *Prizonierul din Manhattan* de Neil Simon, regia Mihai Berechet, 1973; *Danton* de Camil Petrescu, regia Horea Popescu, 1974; *Richard al III-lea* de William Shakespeare, regia Horea Popescu, 1976; *Romulus cel Mare* de Friedrich Dürrenmatt, regia Sanda Manu, 1977; *Caligula* de Albert Camus, regia Horea Popescu, 1980; *Cotletele* de Bertrand Blier, regia Gelu Colceag, 1998; *Azilul de noapte* de Maxim Gorki, regia Ion Cojar, 1998; *Numele trandafirului* după Umberto Eco, regia Grigore Gonţa, 1998; *Take, Ianke şi Cadâr* de Victor Ion

Popa, regia Grigore Gonţa, 2001; *Egoistul* de Jean Anouilh, regie proprie, 2004. Roluri în film: *O noapte furtunoasă,* 1943; *Visul unei nopţi de iarnă*, 1946; *Răsună valea*, 1949; *Bulevardul Fluieră Vântu* – scurtmetraj, 1950; *Lanţul slăbiciunilor*, 1952; *O scrisoare pierdută*, 1953; *Afacerea Protar*, 1955; *Directorul nostru*, 1960; *Bădăranii,* 1960; *Celebrul 702*, 1962; *Lanterna cu amintiri*, 1963; *Paşi spre lună,* 1964; *Castelanii*, 1966; *Şeful sectorului suflete,* 1967; *Explozia*, 1972; *Întoarcerea lui Magellan*, 1973; *Agentul straniu*, 1974; *Tată de duminică*, 1975; *Singurătatea florilor,* 1976; *Cuibul salamandrelor*,1976; *Instanţa amână pronunţarea,* 1976; *Premiera*, 1976; *Braţele Afroditei*, 1978; *Aurel Vlaicu*, 1977; *Iancu Jianu, zapciul*, 1980; *Reţeaua „S“*, 1980; *Iancu Jianu, haiducul*, 1981; *Întoarcere la dragostea dintâi*, 1981*; Galax, omul păpuşă*, 1983; *Horea*, 1984; *Cui i-e frică de Virginia Woolf?* – film TV, 1995; *Trahir*, 1993; *După-amiaza unui torţionar*, 2001. Alte activităţi: profesor la Institutul de Teatru şi Film: 1950–1965; director al Teatrului de Comedie: 1961–1969; preşedinte activ (1971) şi apoi preşedinte de onoare pe viaţă (1977) al Institutului Internaţional de Teatru; autorul mesajului internaţional pentru Ziua Mondială a Teatrului: 27 martie 1977; copreşedinte, cu Yehudi Menuhin, al Festivalurilor Internaţionale de Teatru şi Muzică organizate de UNESCO: 1971–1978; Membru al Cartelului Internaţional de Teatru, 1967; membru în Consiliul Superior al Teatrului Naţiunilor, sub preşedinţia lui Pierre Moinet (directorul general al Artelor şi Literaturii din Ministerul Afacerilor Culturale al Franţei); membru al Academiei Le Muse din Florenţa. Premii şi distincţii: Ordinul Drapelul Iugoslav cu Steaua de aur şi Colan; decorat cu Ordinul Serviciu Credincios în rang de Mare Ofiţer; Doctor Honoris Causa al Universităţii Naţionale de Artă Teatrală şi Cinematografică, 2003; Trofeul România 2000, 2003; Marele Premiu acordat de Guvernul României, în cadrul Premiilor Naţionale de Teatru, 2002; Ofiţer al Ordinului Naţional al Legiunii de Onoare, 2002; Premiul Academiei Române, 1997; Premiul Galei UNITER – Trofeul Dionysos, 1995–1996; Artist Emerit, 1953; Artist al Poporului, 1962; Premiul Academiei Le Muse din Florenţa, 1980; Premiul Academiei Române, 1997. Cetăţean de onoare al municipiilor Iaşi şi Bacău. Membru de onoare al Academiei Române (2004).

Belodedici, Miodrag
(20.05.1964, Socol, Caraş Severin)

Sportiv. Fotbalist, a jucat la Steaua Bucureşti (1983– 1989) şi Steaua Belgrad (1989–1992). Director al Centrelor de Juniori ale Federaţiei Române de Fotbal. A jucat în Cupele Europene şi Intercontinentale.

Belousov, Vitalie
(02.05.1930, Bălţi, atunci România - 04.08.2015, Iaşi)

Inginer mecanic şi inventator. A absolvit Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Iaşi. Profesor şi rector al Universităţii Tehnice din Iaşi. Manager al Institutului de Inventică din Iaşi. Maestru Emerit al Sportului (ciclism). Este titularul a peste 123 de brevete de invenţie în România, Franţa, SUA, Italia, Germania Elveţia şi Belgia. Deţine 7 ordine europene şi de stat şi peste 70 de invenţii medaliate cu aur, dintre care menţionăm: frână centrifugală autoreglabilă, procedeu de ascuţire a burghielor elicoidale; frezele ROMASCON; aparat de zbor fără motor, freza frontală cu plăcuţe metalo-ceramice, turbina eoliană, maşina de ascuţit freze cu dantură curbilinie şi cuţitul armat cu răcire internă. Lucrări: *Teoria aşchierii şi proiectarea sculelor, Maşini-unelte şi prelucrări prin aşchiere*; 25 de lucrări de inventică, disciplină pe care a brevetat-o la Institutul Politehnic din Iaşi. Premiul Perseverenţă în Excelenţă al BCR, 2005. Preşedinte al Societăţii de Inventică din România, organizatoare a saloanelor naţionale (anuale) de Inventică. Preşedinte al Comisiei de Inventică a Academiei Române, membru al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România. Deţinător al Ordinului Steaua României în grad de Cavaler, 2002.

Belu, Dumitru
(21.11.1902, Greceanca, jud. Buzău – 05.09.1980, Sibiu)

Teolog. Profesor la Academia Teologică din Oradea, detaşată la Caraş Severin în timpul Diktatului de la Viena, devenind Facultate de Teologie. Unul din fondatorii teologiei dogmatice şi simbolice în

învăţământul de specialitate românesc. Lucrări: *Despre iubire, Păcatul originar la Origen, Impărăţia lui Dumnezeu şi Biserica; Sfinţii părinţi despre trup. Tragicul în cadrul teologiei morale, Maica Domnului în lumina imnelor liturgic*e (1941) şi *În legătură cu valorile morale* (1942). Deţinător al Ordinului Steaua României în grad de Cavaler, 2002.

Belu, Octavian
(17.02.1951, Ploieşti)

Antrenor de gimnastică. A absolvit Institutul de Cultură Fizică şi Sport din Bucureşti. A antrenat echipa naţională a României în 1988–2005 şi i-a adus peste o sută de medalii. Consilier prezidenţial pentru sport (2010). Mai multe campioane olimpice şi mondiale au fost antrenate de el: Alexandra Marinescu, Sabina Cojocar, Lavinia Miloşovici, Andreea Răducan, Simona Amânar. Cătălina Ponor.

Benador, Ury nume la naştere Simon Moise Grinberg
(01.05.1895, Milişeuţul de Sus, jud. Suceava - 23.11.1971, Bucureşti)

Prozator. Autodidact. Secretar al Teatrului Evreiesc de Stat. A debutat în volum în 1925, cu piese de teatru: 5 acte · *Otrava · Simfonia roşie · 36 · Fără titlu · Larie omul*, Premiul Asociaţiei Criticilor Dramatici şi Muzicali. A devenit consacrat cu romanul *Ghetto veac XX*, 1934, unde abordează problemele de conştiinţă ivite ca urmare a vieţii de ghetou. În continuare, toată proza sa va fi axată pe abordarea lumii evreieşti: *Subiect banal*, 1935; *Hilda*, 1936; *Preludiu la Beethoven*, 1940; *Gablonz. Magazin universal*, 1961.

Benetato, Grigore Alexandru
(18.11.1905, Ialoveni – 09.06.1972, Bucureşti)

Medic şi fiziolog. Originea numelui e Benetatos - şi în România există Tatos, Tatu - având origini în zona pontică. A absolvit Medicina la Cluj. S-a specializat ca chirurg la Berlin şi Heidelberg. Profesor la Catedra de fiziologie a Medicinei din Cluj. Director al Institutului de Fiziologie din Bucureşti. S-a ocupat de capacităţile funcţionale ale organelor interne, cu imunologia şi endocrinologia. În ultimii săi ani a fost şeful Catedrei de Fiziologie de la IMF Bucureşti. A fost implicat şi politic în primii ani de după formarea RPR. A fondat ARLUS (Asociaţia de prietenie Româno-Sovietică). Lucrări: *Elemente de fiziologie generală,* 2 vol., 1933–1934; *Problema alimentaţiei pentru individ şi colectivitate,* 1939; *Sistemul nervos central şi funcţiunea de apărare,* 1944; *Metodele bio-radio-telemetrice în medicină,* 1971. Membru al Societăţii de Chimie Biologică din Paris, al Societăţii Regale de Medicină din Londra. Membru titular al Academiei Române (1955).

Benga, Gheorghe
(26.01.1944, Timişoara, România)

Medic, Originea numelui este sud-dunăreană şi se dă doar la români. Din familia onomastică face parte şi Bengescu. Profesor universitar şi şef al Catedrei de Biologie Celulară şi Moleculară din cadrul Universităţii de Medicină şi Farmacie din Cluj, şef al Laboratorului de Genetică Umană din cadrul Spitalului Clinic Judeţean Cluj. În 1986, împreună cu Octavian Popescu şi Victor I. Popa, a demonstrat existenţa unei proteine-canal pentru apă în membrana celulară a globulelor roşii, pe care reuşeşte să o detecteze cu ajutorul americanului Ross P. Holmes, de la Universitatea Illinois, cel ce furnizează substanţa necesară pentru detectarea acesteia. Descoperirea a fost publicată în anul 1986 în revistele internaţionale de specialitate „Biochemistry“ şi „European Journal of Cell Biology“, împreună cu descrierea modului în care această proteină ar putea fi izolată şi purificată, dacă s-ar dispune de aparatura necesară. În anul 1988 profesorul american Peter Agre redescoperă aceeaşi proteină, pe care, dispunând de aparatura necesară, reuşeşte să o izoleze şi purifice. În studiul publicat în 1988 de Peter Agre, lucrarea profesorului Gheorghe Benga este menţionată la bibliografie. În anul 2003 Premiul Nobel pentru Chimie li se acordă americanilor Peter Agre şi Roderick Mac-Kinnon. Distins cu Premiul Emil Racoviţă al Academiei Române, pentru ciclul de lucrări *Biologie moleculară a membranelor* (1984), Premiul anual al Uniunii Medicale Balcanice pentru cercetările de biologie a membranelor (1987), Premiul Iuliu Moldovan şi Diploma cu medalie jubiliară – 75 de ani de învaţământ medical românesc în Transilvania (1994), Premiul K. Miras al Asociaţiei Balcanice de Laborator Clinic (2000), Premiul Opera Omnia

pentru întreaga activitate (2000). Membru al Academiei Române.

Bengescu-Dabija, Gheorghe
(30.06.1844, Bucureşti – 13.01.1916, Bucureşti)

Dramaturg. Avea un tată moldovean şi o mamă austriacă, a făcut studii militare în Franţa, ajungând general al armatei române. Tatăl Hortensiei Papadat-B. Membru al Junimii din 1868. A tradus din franceză librete de operă, fiind considerat unul dintre întemeietorii operetei româneşti. A scris librete pentru operetă: *Scaiul bărbaţilor,* 1876; *Olteanca,* 1880, muzica de Eduard Caudella şi G. Otremba. A scris numeroase piese de teatru: *Radu III cel Frumos,* 1873; *Cucoana Nastasia Hodoronc*, 1877; *Pygmalion,* 1886; *Amilcar Barca generalisim al Cartaginei*, 1894; *Crimă sau virtute*, 1901.

Bengescu, Gheorghe
(30.08./13.09.1848, Craiova – 23.08.1921, Paris)

Diplomat, istoric şi publicist de limbă română şi franceză. A semnat uneori ca George Bengescu sau Georges Bengesco. A cunoscut bine lumea politică şi literară a timpului său. Se înrudea cu Titu Maiorescu și Iacob Negruzzi prin Zoe – sora Mariei Negruzzi – căsătorită cu Achile Bengescu, fratele său. De asemenea, era prieten apropiat cu Vasile Alecsandri. În 1899 publică la Bruxelles volumul Câteva suvenire ale carieri mele. Ion Ghica, V. Alecsandri, Alexandru Lahovary (semnat George Bengescu). Din 1872 a desfăşurat o intensă activitate diplomatică, funcţionând la mai multe legaţii ale României în străinătate, printre care a Belgiei, Olandei şi Franţei (numit prim secretar al Legaţiei din Paris, odată cu venirea lui Vasile Alecsandri ministru plenipotenţiar al României în Franţa, în 1885). A fost delegat (ministru plenipotenţiar) al României pe lângă Comisia Europeană a Dunării. Este cunoscut în lumea literară francofonă ca un specialist în Voltaire (studii, bibliografii, ediţii). A publicat studii sau cărţi pe diverse teme istorice sau politice, între care unele au rămas de referinţă: *Bibliographie franco-roumaine du XIXe siècle* (1895); *Essai d'une notice bibliographique sur la question d'Orient. Orient européen, 1821–1897* (1897); *Bibliographie franco-roumaine depuis le commencement du XIXe siècle jusqu'à nos jours (2e édition augmentée d'une préface, d'un supplément, 1895–1906 et d'un index alphabétique)* (1907); *Une famille de Boyards lettrés roumains au XIX-e siècle. Les Golesco* (1921); *Despre activatea literară a unor membri ai familiei Golescu în cursul secolului al XIX-lea* (1923). Membru al Academiei Române (1921).

Beniuc, Mihai
(20.11.1907, Sebiş, jud. Arad – 24.06.1988, Bucureşti)

Poet. Numele cu final în -uc, -iuc au provenienţă ruteană şi se întâlnesc cel mai des în Transilvania. A studiat Psihologia animală la Cluj şi în Germania. A fost profesor la Universitatea din Bucureşti în această specialitate. A ocupat funcţii de conducere în Uniunea Scriitorilor, inclusiv aceea de preşedinte (1958–1966). A debutat în 1938 cu volumul de versuri *Cântece de pierzanie.* Stilul încordat, brutal, romantic al începutului va căpăta valenţe revoluţionare: *Un om așteaptă răsăritul*, 1946; *Steaguri,* 1951; *Partidul m-a-nvățat,* 1954; *Mărul de lângă drum,* 1954, Premiul de Stat; *Călătorii prin constelații,* 1957. Poezia prin excelenţă oficială, filosovietică a anilor de mijloc a căpătat spre sfârşitul vieţii note de dezamăgire şi melancolie*: Materia și visele, 1961; Culorile toamnei,* 1962; *Colți de stâncă,* 1965; *Alte drumuri,* 1967; *Lumini crepusculare,* 1970; *Un bătrân către un tânăr cărturar,* 1973; *Aurul regelui Midas,* fabule, 1977; *Ajunge răscoală*, 1978; *75 de poeme,* 1982; *Iarna magnoliei*, 1984; *În voia vântului,* 1987. A scris şi două romane: *Pe muche de cuțit,* vol. 1, 1959 şi *Explozie înăbușită,* 1971. A luat Marele Premiu al Uniunii Scriitorilor pentru toată activitatea (1981). Membru al Academiei Române (1955).

Benjamin, J. J. *nume la naştere* Israel Joseph Benjamin *pseudonim* Benjamin Tudela
(1818, Fălticeni – 03.05.1864, Londra)

Călător. A călătorit foarte mult în Orientul Mijlociu, notînd cu atenţie observaţiile pe care le-a făcut şi le-a publicat cu pseudonimul Benjamin Tudela (numele unui celebru călător evreu din secolul al XII-lea). Notele se referă la Egipt, Maroc, Algeria, Levant: Siria, Babilon, Constantinopol, dar şi la Orientul mai îndepărtat: Kurdistan, Afganistan, Persia, India. A publicat note şi despre Franţa şi

SUA. A urmărit viaţa comunităţilor evreieşti din toate aceste zone, dar şi specificul ansamblului cultural al locurilor. Lucrări: *Cinq Années en Orient,* 1845–1851; *Acht Jahre in Asien und Afrika,* 1858.

Bentoiu, Pascal
(22.04.1927, Bucureşti - 21.02.2016, Bucureşti)

Compozitor şi muzicolog. Soţia sa, Annie B., elveţiancă (ladină după mamă), este traducătoare din literatura franceză şi autoare de memorii literare. A absolvit Conservatorul la Bucureşti cu Mihail Jora şi Constantin Dumitrescu. Tatăl său, Aurelian B., ministru liberal al Justiţiei, a fost arestat (1948–1962, decedat în închisoare), ceea ce nu-i va uşura cariera fiului său. A fost liber-profesionist şi a compus numeroase lucrări: trei opere: *Hamlet* opus 18, a fost creat la Marsilia în 1974, opt simfonii, patru concerte, şase cvartete de coarde, precum şi sonate şi şase cicluri de melodii, primind numeroase premii: Premiul de Stat (1964), Premiul internaţional Italia al RAI (1968), Premiul internaţional Guido Valcarenghi din Roma (1970), Premiul Academiei Române (1974), Premii ale UCMR (1971, 1975, 1978, 1979, 1980, 1983, 1985, 1987. După 1989 a fost preşedinte al Uniunii Compozitorilor din România.

Berariu-Ieremievici, Artemie
(08.09.1834, Satu Mare, jud. Suceava - 15.09.1922, Cernăuţi)

Publicist. A studiat filosofia clasică la Universitatea din Viena. Vorbea franceza, germana, italiana, sârba, ucraineana, rusa. A fost îndrumător al vieţii culturale din Bucovina. Profesor la Institutul Teologic din Cernăuţi. Fondator al Societăţii pentru Cultura şi Literatura Română din Bucovina (1862). A lăsat texte pentru îndreptarea moravurilor şi trezirea conştiinţei naţionale: *Recugetările politice ale unui muntean,* 1870; *Norocul unui satulmărean,* 1888; *Din cătănia mea,* 1892.

Berbente, Corneliu
(08.08.1938, Stavropoles, lângă Moreni)

Inginer de aviaţie. A absolvit Politehnica din Bucureşti. Specializări la Stanford şi Virginia State University. Profesor de aeronautică la Politehnica din Bucureşti. Contribuţii în domeniul supersonic-hipersonic, calculul elicelor contrarotative, mişcări compresibile potenţiale cu aplicaţii la aerodinamica vitezelor mari, mişcări în jurul corpurilor permeabile, algoritmi generali pentru probleme nelineare. Lucrări: *Mişcarea în jurul botului conic al unui fuselaj în curent omogen cu aplicaţii la avioanele supersonice şi rachete* (1977); *Mişcarea în jurul botului conic al unui fuselaj sau al unor corpuri similare* (1978), în colaborare; *Dinamica gazelor* (1977), în colaborare; *Aerodinamica,* 2 vol. (1979), în colaborare; *Dinamica gazelor şi aerotermochimie* (1980), în colaborare; *Dinamica gazelor* – 2 vol. (1985), în colaborare.

Berceanu, Ştefan
(26.09.1914, Măceşu de Jos, Dolj – 09.11.1990, Bucureşti)

Medic şi dramaturg. Nume din aceeaşi familie cu Bercea, Bercescu, Bercă, Berca, Berciu, toponimele Berca, Berceni ş.a. Numele, pe glob, se dă în proporţie de 80% în România (mai exact în Câmpia Română, fosta Valahia Veche). A absolvit Medicina la Bucureşti. Specializare la Paris (cancerologie). Şef al Clinicii de Hematologie de la Spitalul Fundeni. Contribuţii în domeniul de fortificare imunitară în cancer, mai ales leucemie. Lucrări: *Imunologie şi imunopatologie,* 1968; *Biologia şi patologia imunităţii,* 1981; *Tratat de boli de sânge,* 2 vol. Membru post mortem al Academiei Române (1991).

Berciu, Dumitru
(27.01.1907, Bobaiţa, jud. Mehedinţi - 01.07.1998, Bucureşti)

Istoric şi arheolog. A absolvit Facultatea de istorie a Universităţii din Bucureşti. Specializare la Institutul de Preistorie din Viena. Director al Institutului Român din Albania. Profesor la Facultatea de istorie, Catedra de istoria veche a României, de la Universitatea din Bucureşti. A condus săpăturile arheologice ale multor şantiere din ţară (Boian, Gumelniţa, Hamangia, Ostrovul Şimian) şi s-a ocupat de intervalul neolitic, epoca geto-dacică. Lucrări: *Arheologia preistorică a Olteniei,* 1939; *Contribuţii la problemele neoliticului în România în lumina noilor cercetări,* 1961; *Cultura Hamangia,* 1966; *Arta traco-getică,* 1969; *Lumea celţilor,* 1970. Membru al Institutului de Preistorie din Viena, al Institutului Arheologic German, al Consiliului Internaţional de Studii indo-europene şi tracice, al Uniunii Internaţionale de

Ştiinţe Pre- şi Protoistorice. Membru de onoare al Academiei Române (1997).

Bercovici, Israil
(1921, Botoşani – 1988, Bucureşti)

Dramaturg. Muncitor până după al Doilea Război Mondial. A absolvit Școala de Literatură din București. A fost secretar literar, apoi director al Teatrului Evreiesc de Stat din București. Și-a început cariera de scriitor publicând proză în idiș. A scris piese de teatru și despre istoria evreilor sefarzi. Lucrări: *Revista revistelor*, 1958; *O seară de folclor evreiesc / An ovnt fun idişn folklor,* 1962; *Un şirag de perle / A şnirl perl*, 1967; *Baraşeum '72,* 1972.

Bercovici, Martin
(24.08.1902, Bârlad – 19.01.1971, Bucureşti)

Inginer (reţele şi sisteme electrice). A absolvit Politehnica la Bucureşti. A fost inginer la Societatea de Gaz şi Electricitate. Profesor la Politehnica din Bucureşti din 1948, director al Institutului de Studii şi Proiectări Energetice. A fost unul dintre pionierii planului de electrificare a României (inclusiv amenajarea Dunării şi a Porţilor de Fier). Contribuţii în domeniul cercetărilor electroenergetice. Lucrări: *Măsuri de protecţie în instalaţiile electrice de joasă tensiune împotriva pericolului atingerilor indirecte*, 1933; *Influenţa reţelei asupra puterii de rupere a întrerupătoarelor la deconectarea scurt-circuitelor trifazate* (1967), *Reţele electrice,* 2 vol., 1974, 1981. Membru titular al Academiei Române (1963).

Berejan, Silviu
(30.07.1927, Bălăbăneşti, Basarabia – 10.11.2007, Chişinău)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Moldova. Profesor la Institutul Pedagogic din Tiraspol, la Facultatea de Filologie a Universităţii din Chişinău, cercetător la Institutul de Istorie, Limbă şi Literatură al Filialei Moldoveneşti a AŞ a URSS, director al Institutului de Limbă şi Literatură al AŞM. Lucrări: *Dicţionar explicativ şcolar,* 1960, în colaborare; *Lingvistica generală,* 1985, în colaborare; *Dicţionar explicativ uzual al limbii române,* 1999, coordonator; *Семантическая эквивалентность лексических единиц* (1973). Distins cu titlurile de laureat al Premiului de Stat, laureat al Premiului Prezidiului AŞM, Eminent al Învăţământului Public, Premiul Academiei Româno-Americane. Distins cu Ordinul Republicii şi Medalia AŞM D. Cantemir. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Berenţan, Erast
(26.01.1913, Vatra Dornei – 1991, Timişoara)

Pilot. A absolvit Şcoala Politehnică la Timişoara. A înfiinţat Clubul Aviatic Politehnica şi a obţinut brevetul de pilot. A construit un planor cu care a zburat. A devenit paraşutist din 1952. Din 1943 a activat ca inginer la IAR Braşov, apoi, din 1950, la URMV-3 şi la ICA Ghimbav (din 1968), ca tehnolog-şef. A creat un motor în doi timpi pentru dotarea moto-planoarelor.

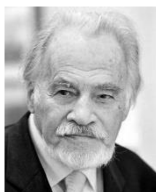
Berényi, Maria
(1959, Szarvas, Ungaria)

Cea mai prolifică poetă bilingvă a comunităţii româneşti din Ungaria. Directoarea Institutului de Cercetări pentru Românii din Ungaria. Oraganizatoarea şi preşedinta Societăţii *Caragiale şi Budapesta* (2012). Din tematica foarte bogată a universului liric se remarcă tema predilectă a copiilor fără copilărie, „copiii străzii", „lacrimi ale secolului XX", aflaţi în „spitalul secolului" trecut. Anii copilăriei, „iarba copilăriei" îi întreţin neliniştea existenţială, exprimată metaforic în versurile din primele volume: *Autodefinire* şi *Fără ţel*. Alte lucrări: *Aspecte naţional-culturale din istoricul românilor din Ungaria* (1785–1918), Budapesta, 1990; *Istoria Fundaţiei Gojdu (1870–1952*), Budapesta, 1995*; Românii din Ungaria de azi în presa română din Transilvania şi Ungaria secolului al XIX-lea (1821-1918*), documente, Gyula, 1994; *Cultură românească la Budapesta în secolul al XIX-lea,* Gyula, 2000.

Berger, Wilhelm Georg
(04.12.1929, Rupea/Reps, jud. Braşov - 08.03.1993, Bucureşti)

Compozitor, muzicolog, violonist şi dirijor. German ca etnie. A absolvit Conservatorul la Bucureşti şi a făcut studii de vioară şi violă cu Cecilia Niţulescu-Lupu, Anton Adrian Sarvaş şi Alexandru Rădulescu. A fost mai mulţi ani violonist la Filarmonica de Stat din Bucureşti şi membru al Cvartetului de coarde al

Uniunii Compozitorilor din România. Lucrări: de muzicologie *Muzica simfonică barocă clasică,* 1967; *Cvartetul de coarde la Reger şi Enescu*, 1979; compoziţii – 11 simfonii, două concerte pentru vioară şi orchestră, sonate, lieduri. A primit Premiul G. Enescu şi Premiul Ciprian Porumbescu ale Academiei Române. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Berindei, Dan
(03.11.1923, Bucureşti)

Istoric. Este licenţiat în istorie şi filosofie al Universităţii din Bucureşti (1945), doctor în istorie (1969). A publicat peste 500 lucrări ştiintifice, din care peste 50 de cărţi, în special referitor la istoria politică universală şi românească a secolelor XVIII-XX, precum şi istoria culturii, printre care volumele *Revoluţia română din 1821* (1991), *Societatea românească în vremea lui Carol I* (1992), *Diplomaţia românească modernă* (1995), *Revoluţia română din 1848-1849. Consideraţii şi reflecţii* (1997), *Românii şi Europa în perioadele premodernă şi modernă* (1997) ş.a. Din 1990 este membru în biroul Asociaţiei Internaţionale de Istorie Contemporană a Europei. Din 1996 este membru titular străin al Academiei Poloneze de Ştiinţe şi Litere şi tot din 1996 este preşedinte al Comitetului Naţional al Istoricilor din România. Din 2004 este membru al Consiliului Ştiinţific al Institutului Revoluţiei Române. Membru al Academiei Române (din 1992) şi preşedinte al secţiei de istorie (din 2006).

Berindei, Ilie
(20.07.1946, Câmpeni, Munţii Apuseni)

Sculptor. A absolvit Institutul de Arte Plastice la Bucureşti şi a predat sculptura la un liceu din Craiova. S-a stabilit la Geneva, Elveţia, din 1982, unde s-a specializat la Şcoala Superioară de Arte Vizuale. Este sculptor-gravor, influenţat de arta populară românească şi zona folclorică a Apusenilor. Lucrări: ciclul *Oameni, obiceiuri, locuri*; ciclul *Flori*; ciclul *Reacţii la spaţiul care limitează*.

Berindey, Ion D.
(28.06.1871, Bucureşti – 29.09.1928, Bucureşti)

Arhitect şi urbanist. Fiul arhitectului Dumitru B., ministru al Lucrărilor Publice în cabinetul lui Ion Ghica (1870-1871). A studiat arhitectura la Şcoala de Belle Arte din Paris. În timpul studenţiei a fost preşedintele secţiunii franceze a Ligii Culturale Române. A construit în stil neogotic şi baroc: Palatul Culturii din Iaşi (1906–1925), Casa Enescu (Muzeul Muzicii) din Bucureşti, vila lui Bazil Assan (Casa Oamenilor de Ştiinţă) fiind unul dintre principalii arhitecţi care au făcut din Bucureşti „micul Paris“.

Berlovan, Ion
(12.03.1948, Seleuş, Alibunar, Banatul Sârbesc)

Profesor. A absolvit Liceul român la Vârşeţ şi Facultatea de Filosofie-Limba română la Universitatea din Belgrad. Profesor la Liceul român din Vârşeţ. A fondat şi susţine cenaclul liceului, Tinere condee, căruia i-a publicat mai multe antologii de versuri şi proză. A format, în cadrul secţiei de dramă a liceului – Zilele de teatru – generaţii de interpreţi obţinând premii la festivalurile din Voivodina (1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990 şi 1998). A înfiinţat în 2001 Ansamblul folcloric al liceului, participând la festivaluri la Belgrad şi Callatis (unde a obţinut Premiul Steaua de Mare). A cules folclor românesc din zonă şi l-a publicat sub auspiciile Societăţii de Limba *Română din Voivodina. Lucrări: manuale şcolare – Limba şi literatura română* pentru clasele I, II, III, IV; *Teoria şi practica traducerii*; antologii ale cenaclului – *Culori şi curcubee*, 1984; *Alfabetul cromatic*, 1996; *Imagini în violet,* 1997; *Culorile vârstei,* 2008; culegeri de folclor – *Foaie verde, spic de grâu; Foaie verde, lămâiţă; La izvorul dorului*. În 2008 Studioul Europa Nova din Timişoara a realizat un DVD cu repertoriul Ansamblului de folclor. A fost consilier în Guvernul României pentru problemele comunităţii româneşti din Banatul de Sud.

Bernard, Noël nume la naştere Noel Bernard Bercovici
(25.02.1925, Sighetul Marmaţiei – 28.12.1981, München)

Jurnalist. Evreu după tată, german după mamă. A emigrat în 1940 în Palestina, apoi în Marea Britanie. A studiat Literele la Universitatea din Ierusalim şi la Londra. Colaborator al postului de radio BBC, secţia română.

Director (vreme de două decenii) al secţiei române a postului de radio Europa Liberă (la mai puţin de 30 de ani), a pregătit căderea comunismului în România din punct de vedere mediatic. Lucrări: *Aici e Europa Liberă, 1982.*

Bernea, Horia
(14.09.1938, Bucureşti – 04.12.2000, Paris)

Pictor. Fiul etnologului Ernest B. (legionar, arestat în 1944). A studiat Matematica şi Fizica la Universitatea din Bucureşti, apoi Şcoala tehnică de Arhitectură. A fost membru al Comisiei Monumentelor Istorice. Liber profesionist în perioada socialistă, director al Muzeului Ţăranului Român după 1990. A avut expoziţii personale ori de grup la Birmingham, Covent Garden (Marea Britanie), Roma. Premiul pentru Pictură al UAP (1970); Premiul Stahly la Bienala Tineretului de la Paris (1971); Premiul Ion Andreescu al Academiei Române (1978); Marele Premiu al UAP (1983); Premiul Fundaţiei Culturale Române; Premiul Grupului pentru Dialog Social (2000); Ordinul Naţional Pentru Merit în grad de Mare Cruce acordat de către Preşedinţia României (2000).

Bersuker, Isaac B
(12.02.1928, Chişinău)

Chimist. A absolvit Chimia la Universitatea de Stat din Chişinău. Specializat în chimie cuantică la Moscova. A lucrat la Institutul de Chimie al AŞM. În 1999 a plecat la Institutul de Chimie Aplicată al Universităţii Texas, SUA. Contribuţii în domeniul metodelor de identificare a rolului electronilor în compuşii chimici în farmacologie. A stabilit relaţii de colaborare între institutul din Chişinău şi cel din Texas. Lucrări: *The Jahn- Teller Effect; Limitations of density functional theory in application to degenerate states,* 1997; *An electron-conformational method of identification of pharmacophore and antipharmacophore shielding: Application to rice blast activity*, 1999, în colaborare; *Improved Electron-Conformational Method of Pharmacophore Identification and Bioactivity Prediction. Application to Angiotensin Converting Enzyme Inhibitors,* 2000, în colaborare. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1991).

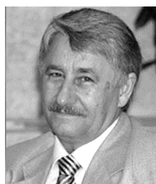
Bertola, Clody
(12.08.1913, Bucureşti – 28.12.2007, Bucureşti)

Actriţă. Catolică după religie. A fost căsătorită cu Liviu Ciulei, apoi cu Lucian Pintilie, Ştefan Constantinescu. A absolvit cursurile Conservatorului de Artă Dramatică. Influențată în carieră de Mara Filotti și Lucia Sturdza Bulandra. A fost actriţă a Teatrului Bulandra, dar a jucat şi la Teatrul de Comedie, Teatrul Naţional din Bucureşti şi Teatrul Mic. Roluri: teatru – *Anna Karenina; Apus de soare; Bătrânul; Cadavrul viu; Ciuleandra; Fata fără zestre; Învierea; Maşina infernală; Mica suită a aşteptării; Moartea unui comis-voiajor; Pădurea spânzuraţilor; Sfârşit de veac în Bucureşti; Un cuib de nobili;* film – *Ciulinii Bărăganului*, 1957; *Facerea lumii*, 1971; *Felix şi Otilia*, 1971; *Ciprian Porumbescu*, 1972; *Profetul, aurul şi ardelenii*, 1978. Artistă emerită.

Berza, Mihai
(23.08.1907, Tecuci – 05.10.1978, Bucureşti)

Istoric. A absolvit Literele şi Filosofia la Iaşi şi s-a perfecţionat la Şcoala Română din Roma şi la Ecole Pratique des Hautes Études din Paris. Profesor la Catedra de metodologie şi istoriografie, genealogie şi heraldică de la Şcoala de Arhivistică din Bucureşti, apoi profesor de Istorie universală la Facultatea de istorie a Universităţii din Bucureşti. Director al Institutului de Studii Sud-Est Europene (1964 – 1978). Lucrări: *Cultura moldovenească în timpul lui Ştefan cel Mare* (1964), *Nicolas Iorga et les traditions du Sud-Est européen dans le domaine de la culture* (1971), *Activitatea istoriografică a lui Dimitrie Cantemir* (1974). Membru corespondent al Academiei Române (1963). O stradă din Tecuci îi poartă numele.

Berzan, Vladimir
(28.01.1948, Doroţkaia, rn. Dubăsari, Republica Moldova)

Inginer. A absolvit Facultatea de Energetică a Institutului Politehnic din Chişinău. A fost şeful Laboratorului de diagnoza echipamentului

energetic la Institutul de Energetică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Contribuţii la dezvoltarea cercetărilor în domeniul diagnozei echipamentului electroenergetic, inclusiv la remodelarea proceselor dinamice în circuitele electrice neomogene şi cu pierderi. Are 4 brevete de invenţie care se aplică în Rusia, Moldova şi Ucraina. Distins cu diploma şi insigna de Inventator al URSS.

Besoiu, Ion
(11.03.1931, Sibiu - 18.01.2017, Bucureşti)

Actor de teatru şi film. A absolvit Academia de Teatru şi Muzică din Sibiu. A debutat în 1950, dar consacrarea a venit abia după turnarea filmului *Toate pânzele sus,* în regia lui Mircea Mureşan, în care a avut parteneri mari actori ca Ilarion Ciobanu şi Jean Constantin. Timp de 16 ani a jucat pe scena Teatrului Radu Stanca din Sibiu, după care s-a mutat la Bucureşti, unde a jucat la Teatrul Lucia Sturdza Bulandra şi a fost,ulterior, timp de 12 ani, directorul acestui teatru. Cele mai cunoscute roluri ale sale sunt în *Procesul lui Horia* (1967); *Unchiul Vanea* (1983); *Hamlet* (1985); *Mizantropul* (1989); *Antigona* (1993); *Trei surori* (1995); *Caligula* (1996); *Oblomov* (2003). Câteva dintre filmele în care a jucat sunt: *Furtuna; Neamul Şoimăreştilor; Haiducii; Răscoala; Mihai Viteazul; Ciprian Porumbescu; Păcală; Ion. Blestemul pământului, blestemul iubirii; Ultima noapte de dragoste; Lumini şi umbre*. În 2002, a primit Premiul de excelenţă al Cinematografiei Române. În 2001 a fost declarat cetăţean de onoare al oraşului Sibiu. A fost preşedinte executiv al Fundaţiei. Sibiu – Hermannstadt, asociaţie care îi ajută pe tinerii talentaţi şi oferă premii etnografilor.

Beşleagă, Vladimir
(25.07.1931, Mălăieşti, RASSM)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. Redactor-şef adjunct al revistei „Nistru“. Lucrări: *Zbânţuilă şi alte povestiri pentru copii* (1956); *La fântâna Leahului*, proză, 1963, *Zbor frânt,* roman, 1966; *Acasă* roman, 1976; *Ignat şi Ana,* roman, 1979; *Durere,* roman, 1979; *Viaţa şi moartea nefericitului Filimon sau anevoioasa cale a cunoaşterii de sine*, roman, 1988; *Nepotul,* roman, 1998; *Jurnal,* 2002; *Dialoguri literare* (2006); *Cruci răsturnate de regim. Mănăstirea Raciula,* 1959 (2006), *Destine transnistrene* (2010) ş.a. Membru şi secretar al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova. A fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1990-1994). Scriitor al Poporului din Moldova, laureat al Ordinului Republicii (1996).

Beza, Marcu
(30.05.1882, Vlahoclisura, Macedonia – 30.05.1949, Bucureşti)

Prozator şi istoric literar. Aromân. (Un Theodore Beza a fost principalul sfătuitor la Geneva al lui Jean Calvin, fondatorul protestantismului numit calvinism. Statuia lui Th. B. se află la Geneva). A studiat la Bucureşti Literele şi Filosofia, apoi la Londra şi Oxford. A fost consul general al României la Londra şi profesor de limba română la Universitatea din Londra (1910–1930). A făcut cercetări de paleografie în Orientul Apropiat. A scris romane despre drama istorică a aromânilor: *Pe drumuri,* 1914; *Calea destinului,* 1938; *Necunoscuta,* 1939. Întemeietor al Centrului Român al PEN-Clubului. S-a ocupat de valenţele ortodoxiei: *Urme româneşti în Răsăritul Ortodox*, 1935; *Heritage of Byzantium* (Moştenirea Bizanţului), 1947. A scris eseuri de cultură: *Paper on the Romanian People and Literature* (Scriere despre poporul şi literatura română), 1920, *Paganism in Romanian Folklore* (Păgânism în folclorul românesc), 1928. Membru corespondent al Academiei Române (1923), exclus (1948) şi repus în drepturi (1990).

Bezdechi, Ştefan
(24.04.1888, Ploieşti – 25.03.1958, Cluj)

Filolog. Aromân.`Trebuie observat că rădăcina lingvistică a numelor, Bez-, deşi pare slavă, nu este, ci aparţine originilor noastre. Sarmaţii, după Herodot, înrudiţi cu sciţii, i-au dat pe traci (împreună cu pelasgi, cimmerieni şi hittiţi), iar sciţii (împreună cu vikingii) pe slavi. Această înrudire identitară originară a făcut ca în limba română să existe un procent atât de mare de cuvinte cu aspect slav, deşi multe circulau în limba locului cu mult înainte de apariţia slavilor ca entitate. A absolvit Literele la Bucureşti şi s-a specializat la Berlin şi Roma. A fost unul dintre cei mai remarcabili elenişti români, profesor la Universitatea din Cluj. Specializat în epoca latină, elină şi bizantină. Lucrări: *Aristofan şi contemporanii săi,* 1922: *Gânduri şi chipuri din Grecia veche*, 1927. A tradus din Homer, Hesiod,

Platon, Euripide, Aristofan, Marc Aureliu, Lucian, Xenofon, Aristotel, Erasmus din Rotterdam, Thomas Morus. Pentru traducerea *Tristelor* lui Ovidiu a obţinut Premiul Academiei Române, 1930. S-a ocupat şi de literatura română veche: *Nicolaus Olahus, primul umanist de origine română,* 1939. A colaborat la *Colecţia de documente privind istoria României,* seria C: *Transilvania.* Membru corespondent al Academiei Române (1945), exclus (1948) şi repus în drepturi în 1990.

Bezviconi, Gheorghe
(14.04.1910, Jitomir, azi în Ucraina – 30.06.1966, Bucureşti)

Istoric literar, heraldist, slavist. A semnat şi Bezveconnîi. Bolohovean (valah din Ucraina). Autodidact. La Bucureşti a audiat cursurile de istorie ale lui Nicolae Iorga, în 1938, fiind colaborator al Institutului pentru Studiul Istoriei Universale. Unul dintre membrii fondatori ai Societăţii Scriitorilor şi Publiciştilor Basarabeni (1940). A fost membru al Asociaţiei Slaviştilor din România, colaborator extern al Institutului de Istorie Nicolae Iorga şi al Institutului de Studii Româno-Sovietice al Academiei Române. Persecutat în România, a fost nevoit să lucreze ca paznic la Cimitirul Bellu, fapt care s-a soldat cu scrierea a două lucrări documentare de netăgăduită valoare: *Cimitirul Bellu din Bucureşti* (1941) şi *Necropola Capitalei* (1972). Alte lucrări: *Armenii în Basarabia. Manuk bei* (1934), *Cărturari basarabeni* (1940), *Din alte vremi* (1940), *Boierimea Moldovei dintre Prut şi Nistru* (vol. 1–1940, vol. 2–1943), *Costache Stamati. Familia şi contemporanii săi* (1942), *Profiluri de ieri şi de azi* (1943), *Călători ruşi în Moldova şi Muntenia* (1947), *Puşkin în exil (în colaborare,* 1947), *Contribuţii la istoria relaţiilor româno-ruse* (1948). Este şi autor al unui roman scris în ruseşte: *Ultimul om de prisos* (1953–1956). A fost distins cu Medalia de Aur a Institutului de Istorie şi Heraldică al Franţei (1935), Crucea Ligii Republicane Franceze a Binelui Public, clasa a III-a, Medalia de Onoare Vermeil a Societăţii Academice de Litere și Arte a Franţei (1936), Premiul Hanu' Ancuţei (1938), Premiul Năsturel al Academiei Române (1948). Post-mortem a fost ales membru al Academiei Internaţionale Di Pontzen din Neapole (1974).

Bianu, Ion
(01.10.1856, Făget, jud. Alba - 03.02.1935, București)

Editor de texte vechi, fondator al şcolii româneşti de bibliografie şi biblioteconomie, profesor universitar de istoria literaturii române (1902–1928), director al Bibliotecii Academiei. A editat *Predice făcute la praznice mari* de Antim Ivireanul, 1886; *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei, 1887; *Psaltirea Şcheiană,* 1889. Ca bibliograf a organizat Biblioteca Academiei şi a publicat *Bibliografia românească veche*, 4 vol. 1903–1944, din care vol. 1-2 în colaborare cu Nerva Hodoş şi vol. 3-4 în colaborare cu Dan Simonescu, precum şi *Catalogul manuscriselor româneşti*, în colaborare cu Remus Caracaş şi Gh. Nicolăiasa, 4 vol., astfel: vol. 1-3, 1907–1931; vol. 4, 1967, continuat de Gabriel Strempel, Fl. Moisil, L. Stoianovici. Ca istoric literar s-a remarcat prin numeroase studii despre literatura română veche. Director al Bibliotecii Academiei Române (1884–1935), membru (1902) şi preşedinte al Academiei Române (1929–1932), vicepreşedinte (1932–1935).

Bibescu, George Valentin
(03.04.1880, Bucureşti – 02.07.1941, Bucureşti)

Pilot. Nepotul lui Gheorghe B. şi fiul lui George B., care a luptat în Mexic, în Corpul expediţionar francez. În 1905 a construit un balon, numit România și a făcut cu el exerciţii de zbor la Paris. A învăţat pilotaj la şcoala lui Louis Blériot de la Pau şi a obţinut permisul internaţional nr. 20. Fondator şi comandant al Şcolii de pilotaj de la Cotroceni. Cofondator al Federaţiei Aeronautice Internaţionale şi al Automobil Clubului Român (1901). Maşina lui a fost a IV-a înregistrată în România şi a călătorit, cu soţia sa, Martha B., în automobil până în Persia (Ispahan), traversând Rusia şi Caucazul. Preşedinte al Comitetului Olimpic Român, vicepreşedinte şi preşedinte al Federaţiei Aeronautice Internaţionale.

Bibescu, Gheorghe
(1804, Craiova – 1874, Paris)

Domn al Ţării Româneşti din 1846, abdicat la 1848 de teama revoluţiei. Ghica după mamă. Frate cu Barbu Ştirbey. A studiat Dreptul la Paris. Soția era Zoe Mavrocordat (fam. Maurocordatos, sud-dunăreană). Întors în ţară în 1842, a fost reprezentant al Doljului în Adunarea Publică Extraordinară (parlamentul) condus de Pavel Kisseleff în timpul Regulamentului Organic, răspunzând de Justiţie şi Externe. După abdicare a plecat la Paris.

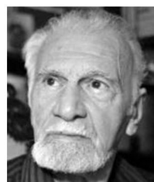

Bibescu, Martha *nume la naştere* Martha Lucia Lahovary
(28.01.1889, Bucureşti – 29.11.1973, Paris)

Prozatoare. Fiică a diplomatului Ion Lahovary, probabil valah sud-dunărean la origini. (Numele apare doar în România şi doar în secolul al XIX-lea.) Căsătoriile s-au făcut adesea cu linii boiereşti de origine sud-dunăreană, dar şi cu Văcărescu, Asachi, Fărcăşanu, adică boieri români. Toți purtătorii acestui nume au fost activi în spațiul românesc în perioada de dinainte şi mai ales după Mica Unire. Se înrudea după mamă cu familia Mavrocordat (purceasă din Mavrocordat dragomanul, adică translatorul Porţii Otomane la finele veacului al XVII-lea, iar soţul, George Valentin B., preşedinte fondator al Aeroclubului Român, era nepotul domnitorului Gheorghe B. Prietenă cu regina Maria a României, a fost proprietara palatului Mogoşoaia, căruia i-a redat strălucirea de pe vremea ctitoriei lui Constantin Brâncoveanu. A călătorit foarte mult, fără a studia în vederea unei profesii. A debutat la Paris, cu volumul *Les huit Paradis* (Cele opt raiuri), 1908, Premiul Academiei Franceze. I-a cunoscut pe Marcel Proust, Anatole France, Paul Valéry, Jean Cocteau, Rainer Maria Rilke, Paul Claudel ş.a., care toţi frecventau salonul ei. A cunoscut mari personalităţi politice ale epocii. S-a consacrat cu volumul *Isvor, le pays des Saules* (Izvor, ţinutul sălciilor), 2 vol., 1923. Nu şi-a uitat niciodată ţara natală: *Une victime royale: Ferdinand de Roumanie* (O victimă regală: Ferdinand al României), 1927; *Pages de Bukovine et de Transylvanie* (Pagini despre Bucovina şi Transilvania), 1930. Post-mortem i-a apărut la Bucureşti *Jurnal politic* (ianuarie 1939 - ianuarie 1941), 1979.

Bibicu, Ion
(04.12.1944, com. Unirea, fostă Osmanu, jud. Brăila)

Inginer electronist. A absolvit Facultatea de Electronică şi telecomunicaţii a Institutului Politehnic din Bucureşti. Cercetător la Institutul de Fizică Atomică. Contribuţii în domeniul fizicii experimentale. A inventat un prototip de analizor pentru determinarea caseriteitei, a realizat un polarimetru Mössbauer. Membru al Societăţii Române de Fizică, membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România, membru al Academiei de Ştiinţe din New York.

Bidian, Augustin Alexandru *a semnat şi* Alexandru Bidian, Nicolae Alexandru Hortopan
(28.06.1930, Sibiu)

Teolog şi scriitor. În 1954 ia diploma de licenţă în Teologie, apoi doctoratul tot în Teologie. Publică diverse articole de specialitate în revistele teologice din Bucureşti şi Sibiu. Un timp activează ca lector de limba germană la Institutul de Teologie din Bucureşti. Întoamna lui 1975 fuge în Germania şi se înscrie la Facultatea de Filosofie a Universității Guttenberg din Main. Din 1977 deţine postul de lector de limba română la aceeași universitate. Ia parte la formarea primei organizaţii politice în exil pentru eliberarea ţării, Consiliul Naţional Român (CNR), înfiinţat la Paris în 1968, unde deţine funcţia de preşedinte al secţiei Europa Centrală şi de Nord, iar ulterior este ales membru în Grupul de Conducere. Iniţiază şi conduce prima publicaţie a CNR-ului într-o limbă străină, „Blick in die Zukunft“, trimisă personalităţilor politice şi bisericeşti de limbă germană. În prezent ţine cursuri de filosofie şi de yoga şi scrie în diverse publicaţii din ţară şi din străinătate. Lucrări: *Tropfen aus einer sonnenlosen Welt–Gedichte,* (Picuri dintr-o lume fără soare – Versuri), 1984; *Das Negative und die Philosophie – Eine geschicht-lichfundamentale Untersuchung angelehnt an die griechische Philosophie, an Hegel und Heidegger* (Negativul şi filosofia – O cercetare istorică fundamentală pe baza filosofiei greceşti, a lui Hegel şi Heidegger), 1984; *Yoga für Anfänger. Gesundheit für Körper und Seele*

(Yoga pentru începători. Sănătate pentru corp şi suflet), 2 vol., 1986 şi 1988.

Bieşu, Maria
(03.08.1935, Volintiri, jud. Cetatea Albă, Basarabia - 16.05.2012, Chișinău)

Cântăreaţă de operă (soprană lirico-dramatică) şi lied, profesoară. Studiază la Conservatorul de Stat G. Musicescu din Chişinău (1956–1961) cu Susana Zarifian (1956–1960) şi Polina Botezat (1960–1961, canto), Nachmann Leib (armonie), Gheorghe Borş (teorie-solfegiu), Alexandr Abramovici şi Alexandra Beilina (istoria muzicii), Boris Miliutin şi Timofei Gurtovoi (mişcare scenică). În studenţie devine laureată a Festivalului mondial al tineretului şi studenţilor (Moscova, 1957). Evoluează ca solistă în Orchestra de muzică populară Fluieraş (1958– 1960). Din 1961 e solistă la Teatrul de Operă şi Balet, debutând în rolul titular din opera Tosca de G. Puccini (1962). În 1965–1967 îşi perfecţionează măiestria interpretativă la Teatrul La Scala din Milano (Italia) sub conducerea celebrului pedagog Enrico Piazza. Tot în acest răstimp devine laureată a Concursului Internaţional P.I. Ceaikovski de la Moscova (Premiul al III-lea). În 1967 obţine Premiul I şi titlul Cea mai bună Cio-Cio-San din lume pentru cea mai reuşită interpretare a acestui rol la Concursul Internaţional consacrat memoriei solistei Miura Tamaki (Tokio). A întreprins numeroase turnee artistice în Italia, Japonia, Germania, Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, SUA, România, Brazilia, Franţa, Finlanda, Cuba, Australia, Belgia, Spania, Rusia şi celelalte republici ale fostei URSS. Participă la ciclul de concerte Voci sublime de la Berlin, la festivalurile muzicale Stelele Moscovei, Nopţile albe, Primăvara kievleană, Toamna bielorusă, Zorii Crimeii, Mărţişor etc. Opera italiană romantică din secolul al XIX-lea predomină în repertoriul cântăreţei. Lista rolurilor interpretate cuprinde peste 30 de titluri: *Serghei Lazo* de D. Gherşfeld; *Balada eroică* de A. Stârcea, *Alexandru Lăpuşneanu* de Gh. Mustea. S-a produs în filmele *Vocea mea e pentru tine* (Telefilm-Chişinău, 1971); *Cântă Maria Bieşu* (Telefilm-Chişinău, 1975); *Cu dragoste către voi* (Telefilm-Chişinău, 1979); *Cio-Cio-San* (Moldova-film, 1981); Tosca (Telefilm-Chişinău, 1982); *O, Marie!...* (Ecran, Moscova, 1984). Membră a mai multor jurii ale unor concursuri (Glinka, Ceaikovski) şi Festivaluri internaţionale de canto (Tokio, Barcelona, Budapesta). Preşedintă a Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova (din 1987). Vicepreşedintă a Uniunii Internaţionale a Muzicienilor (Moscova); fondatoare a Festivalului Internaţional al vedetelor de operă şi balet Vă invită Maria Bieşu, care are loc anual la Chişinău (ed. I-a, 19-28.IX. 1990). Numele ei îl poartă Şcoala de arte din Ştefan Vodă (1997). Artistă emerită din Republica Moldova (1964). Artistă a Poporului din Republica Moldova (1967) şi din URSS (1970). Laureată a Premiului de Stat al Moldovei (1968) şi al URSS (1974). Ordinul Republicii (1993). Ordinul Naţional Steaua României în grad de Comandor. Decorată cu Medalia de Aur a Fundaţiei Irina Arhipova din Rusia. Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova (1999).

Biji, Mircea Dragoş
(10.01.1913, Viişoara, Cluj – 03.03.1992, Bucureşti)

Statistician. A absolvit Economia la Cluj şi din 1940 a lucrat la Bucureşti la Institutul Central de Statistică. Din 1948 este profesor al Institutului şi al Facultăţii de Drept, apoi al ASE. Director general la Direcţia Generală de Statistică (1962–1965). Lucrări: *Metoda colectivă de cercetare statistică* (1957); *Ce este statistica* (1964), *Probleme ale statisticii economice desprinse din acţiunea de perfecţionare a sistemului informaţional* (1973). Membru corespondent al Academiei Române (1965).

Bileţchi, Nicolae
(12.03.1937, Oprişeni, reg. Cernăuţi, Bucovina de Nord)

Critic și istoric literar. A absolvit Universitatea de Stat din Cernăuţi. Specializare la Institutul de Literatură Universală M. Gorki din Moscova. Elev al lui Iuri Kojevnikov. A lucrat la Institutul de Limbă și Literatură (din 1991 Institutul de Istorie și Teorie Literară al AŞM, din 1998 Institutul de Literatură și Folclor, în prezent Institutul de Filologie). Profesor la Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat şi la Universitatea Pedagogică de Stat din Chişinău. Lucrări: *Elementele epic şi liric în dramaturgia sovietică moldovenească*, 1972; *Consemnări critice*, 1976; *Considerări şi reconsiderări literare*, 1983; *Romanul şi contemporaneitatea*, 1984; *Analize şi sinteze critice* (2007). Laureat al Premiului Prezidiului AŞM. Distins cu Medalia Meritul Civic.

Binder, Francisc *prenume la naştere* Franz
(1824, Sebeş Alba – 1875, Ploieşti)

Farmacist şi călător. German ca etnie (sas). Farmacist prin tradiţie familială, a plecat în 1849, după tulburările generate de revoluţie, din Ploieşti, unde locuia, în căutarea fratelui său vitreg, Samuel Mauksch, aflat în serviciul militar egiptean. A urmat ruta Constantinopol – Bagdad – Alep – Cairo, dar nu şi-a găsit fratele şi s-a alăturat misiunii austriece catolice din Cairo, graţie căreia a acoperit de mai multe ori ruta spre Khartum (capitala Sudanului) şi a ajuns până la 3 grade nord de ecuator, călătorind pe Nilul Alb. A cunoscut numeroase triburi băştinaşe, printre care şi azande, mombuti, pigmei. A constituit o bogată colecţie etnografică şi istorică, pe care, la întoarcere, a donat-o muzeului din Sebeş Alba şi celui din Sibiu (inclusiv un sarcofag). A lăsat descrieri ale unor specii de animale şi de plante, ca şi ale obiceiurilor locuitorilor întâlniţi, care fac din ele una dintre cele mai importante surse pentru stabilirea antecedentelor vieţii în Africa.

Birdaş, Emilian *prenume la naştere* Ioan
(23.11.1921, Rohia, jud. Maramureş – 05.04.1996, Caransebeş)

Episcop de Alba Iulia. A intrat de tânăr ca frate la mănăstirea Rohia (1935), fiind tuns în monahism tot acolo, sub numele Emilian şi hirotonisit ierodiacon şi ieromonah (1941). Și-a început studiile la Seminarul monahal de la mănăstirea Cernica în anul 1936, dar le-a întrerupt din cauza ocupaţiei Transilvaniei de Nord. A slujit o perioadă ca administrator parohial în unele parohii din jurul Rohiei şi în jurul mănăstirii Sf. Ilie din Topliţa (1942–1944). Și-a reluat apoi studiile la Seminariile Sf. Nicolae din Râmnicu Vâlcea şi Nifon Mitropolitul din Bucureşti (1944– 1948) şi la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti (1948–1952). După absolvirea Facultăţii este numit preot slujitor la Catedrala Patriarhală din Bucureşti (1953–1957), apoi devine vicar administrativ la Episcopia Romanului şi Huşilor (1957–1963). În 1958 a fost hirotonisit arhimandrit. Ulterior devine preot paroh al Catedralei Reîntregirii din Alba Iulia (1963–1973), unde la acel moment nu exista o episcopie. La 11 iunie 1973 a fost ales episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, cu titlul Răşinăreanul, fiind hirotonisit arhiereu în 1973. În 1975 a fost înfiinţată Episcopia Ortodoxă de Alba Iulia, fiind ales la 14 decembrie 1975 episcop al noii structuri bisericeşti. A contribuit la reconstruirea din temelii a unui număr de 72 de biserici ortodoxe şi la repararea altor sute de lăcaşuri de cult. În 1990 a fost obligat să demisioneze din scaunul de episcop de Alba Iulia. În 1994 a fost ales episcop al reînfiinţatei Eparhii a Caransebeşului. A publicat studii de teologie şi istorie, dintre care amintim: *Originea istoriei a voturilor monahale* (1954); *Stavropighia în Dreptul bisericesc* (1955); *Alba Iulia, oraş bimilenar* (Sibiu, 1975); *Satul Rohia şi Mănăstirea Sf. Ana* (Cluj, 1980); *Mănăstirea Râmeţ, vatră de spiritualitate ortodoxă* (Alba Iulia, 1981); *Pagini din istoria scaunului vlădicesc ortodox român din Alba Iulia* (1982); *Satul şi Mănăstirea Rohia din Ţara Lăpuşului* (Bucureşti, 1994). *A reeditat Noul Testament de la Bălgrad din 1648* (1988) *şi Bucoavna de la Alba Iulia din 1699* (1989). Ca omagiu pentru întreaga activitate, a fost ales membru de onoare al Academiei Române în 1992.

Birlic
V. Vasiliu-Birlic, Grigore

Bitzan, Ion *la naşere* Biţan
(23.08.1924, Limanu, jud. Constanţa – 15.09.1997, București)

Pictor. (Numele româneşti terminate în -an sunt rare, dar ele există încă în arii unde identitatea originară a fost asemănătoare cu a noastră: în Istria - Jurican, Veneto-Friuli - Florean, la gurile Niprului insula Berezan, în zona pontică.) A absolvit Institutul de Arte Plastice la Bucureşti, unde a devenit profesor la Institut. A expus în România, Italia, Brazilia, Franţa, Germania, Scoţia, Olanda, SUA, Irlanda, Japonia, Iugoslavia, Norvegia, Spania, Ungaria, Polonia. A reprezentat România la Bienalele de la Veneţia din 1964 şi 1997. Preţuit de Mihail Bahtin, semiotician, pentru modernitatea demersului său plastic. Distins cu Premiul pentru Pictură Monumentală al UAP (1965), Ordinul Naţional pentru Cultură, clasa a II-a, 1968; Premiul Criticii de Artă al UAP, 1977.

Blaga, Iosif
(1864, Lancrăm, jud. Alba – 02.06.1937, Braşov)

Estetician. Unchiul lui Lucian B. A făcut Teologia la Sibiu şi Literele la Budapesta. A fost profesor, apoi director la Liceul Andrei Şaguna din Braşov. A călătorit în Suedia, Norvegia, Franţa. A fost membru al Consiliului Naţional al Unităţii

Românilor, care a pregătit Unirea de la 1918. A fost vicepreşedinte al Senatului României (1928–1931). Lucrări: *Teoria dramei,* 1899; *Din estetica tragicului,* 1900. Este primul estetician care se ocupă, în România, de literatura dramatică.

Blaga, Lucian
(09.05.1895, Lancrăm, jud. Alba – 06.05.1961, Cluj)

Scriitor. Nepotul lui Iosif B. A absolvit Facultatea de Teologie din Cluj (1917) şi s-a înscris la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Viena, unde şi-a luat şi doctoratul (1920). A fost ataşat de presă la Varşovia, Praga, Berna (1926–1932), consilier de legaţie la Viena şi Berna, ministru plenipotenţiar la Lisabona, profesor la Universitatea din Cluj. A fost membru al ASTRA. Membru fondator al „Gândirii". A editat la Sibiu revista „Saeculum", 1943–1944. A scris versuri, filosofie, teatru, eseuri, studii. După război a fost bibliotecar la Biblioteca Universităţii din Cluj, apoi cercetător la Institutul de Filosofie al Academiei, Filiala Cluj. A colaborat la „Gazeta de Transilvania", „Convorbiri literare" ş.a. Cele mai cunoscute lucrări de filosofie: *Trilogia cunoaşterii*, 1944; *Trilogia valorilor*, 1946; *Trilogia culturii*, 1946- la chaldeeni şi la egipteni cifra trei avea o semnificaţie fundamentală; chaldeenii aveau chiar sistemul de numărare în baza 3 - şi noi moştenim numărătoarea în duzini, circumferinţa cercului ş.a.; în Egipt zeii, extrem de numeroşi, erau grupaţi în triade. Folosind acest mod de raportare la Univers, L.B. trece dincolo de accepţiile filosofice, inclusiv ale antichităţii greceşti, într-o lume a originilor identitare, pre-indo-europene; poezie: *Poemele luminii*, 1919; *În marea trecere*, 1924; *Lauda somnului*, 1929, Premiul Societăţii Scriitorilor Români, Premiul Academiei Române; *La cumpăna apelor,* 1933; *La curţile dorului*, 1939; *Nebănuitele trepte*, 1943; *Poezii*, 1962; teatru: *Zamolxe*, 1921, Premiul Universităţii din Cluj; *Daria,* 1925; *Meşterul Manole*, 1927; *Cruciada copiilor,* 1930; *Avram Iancu*, 1934; *Arca lui Noe,* 1944; eseuri: *Pietre pentru templul meu*, 1921, Premiul Academiei; *Hronicul şi cântecul vârstelor,* 1965; studii: *Gândirea românească în Transilvania în secolul al XVIII-lea*, 1966; *Experimentul şi spiritul matematic,* postum, 1969. Filosofia sa este originală, îmbină pantheismul şi ortodoxia. Un fragment de roman, Luntrea lui Charon, a apărut postum, în 1989. Romanul a fost editat în întregime în 1990. Iniţial expresioniste, scrierile lui evoluează spre o formulă proprie, expresie a unei estetici şi filosofii originale, exacerbată de setea de transcendent, îmbibată de mitologia românească. A tradus în româneşte *Faust* de Goethe, din Lessing şi Hölderlin. Membru al Academiei Române (1936), exclus (1948) şi reînregistrat (1990).

Blajevici, Predrag
(05.01.1974, Podgoraţ, Valea Timocului, Serbia)

Medic. A absolvit Liceul sanitar la Zaječar şi Facultatea de Medicină la Universitatea din Craiova. Este fondatorul Asociaţiei româneşti Ariadnae Fillum, preşedintele Partidului Democrat al Rumânilor din Serbia (rumâni își spun timocenii), preşedintele Comitetului de conducere al Federaţiei Rumânilor din Serbia şi prim-vicepreşedinte al Consiliului Naţional al Minorităţii Naţionale Rumâne din Serbia. Din 2008 este preşedinte al Consiliului Adunării comunei româneşti Bor de pe Valea Timocului.

Blajevici, Teoctist
(23.02.1807, Tişăuţi, Suceava – 27.09/9.07.1879, Suceava)

Cărturar şi preot. Absolvent al Institutului Teologic din Cernăuţi, preot la Storojineţ şi Prisăcăreni, egumen la mănăstirea Dragomirna, mitropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei. S-a ocupat de gramatica limbii române, în tentativa de unificare a graiurilor într-o limbă română literară: *Theoretischpraktische Grammatik der Daco-Romanischen Sprache (Gramatica practico-teoretică a limbii daco-romane*), Lemberg-Cernăuţi, 1844.

Blandiana, Ana *nume la naştere* Otilia Valeria Coman
(25.03.1942, Timişoara)

Poetă. A absolvit Facultatea de Filologie la Cluj (1967), a fost redactor la „Amfiteatru" şi „Viaţa studenţească" (Bucureşti), după ce avusese interdicţie de publicare (1959–1963) ca fiică de „duşman al poporului" (tatăl, preot, a fost deţinut politic). În 1968 a fost invitată, împreună cu soţul, scriitorul Romulus Rusan, de guvernul Cehoslovaciei, să scrie despre „primăvara de la Praga". A avut o bursă de studii la Iowa (1973-1974). A debutat cu volumul *Persoana întâia plural* (1964). Poezia este antimetaforică, situaţia dilematică se referă la normele etico-sociale în

raport cu aspiraţia spre puritate a fiinţei interioare: *Călcâiul vulnerabil,* 1966; *A treia taină*, 1969, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Calitatea de martor*, 1970, Premiul Academiei; *Poezii*, 1974; *Cea mai frumoasă dintre lumile posibile*, 1978; *Întâmplări din grădina mea*, 1980, Premiul Uniunii Scriitorilor pentru literatură pentru copii; *Proiecte de trecut*, 1982, Premiul Asociaţiei Scriitorilor, Bucureşti; *Coridoare de nisip*, 1984; *Stea de pradă*, 1985; *Întâmplări de pe strada mea*, 1988; *Arhitectura valurilor*, 1990; *Sertarul cu aplauze*, 1992; *Soarele de apoi*, 2000; *Coridoare de oglinzi*, 2003. A scris versuri pentru copii, unde Motanul Arpagic este identificat cu dictatorul Nicolae Ceauşescu: *Poeme fără Arpagic, pentru cititorul cel mai mic*, 1991; *Imitaţie de coşmar*, proză, 1995; *În dimineaţa de după moarte*, 1996. Premiul Herder, 1982. Îl desemnează bursier pe Emil Hurezeanu. Premiul Naţional pentru Poezie ‚Mihai Eminescu' (1997). Iniţiatoare a Alianţei Civice (1990), preşedintă a PEN-Clubului Român şi a altor organizaţii civice (Fundaţia Academia Civică, 1994; editoare a Bibliotecii Sighet, despre lagărele comuniste). Membru al Academiei Europene de Poezie (1998), membru fondator al Academiei Mondiale de Poezie, Verona, 2001, de sub egida UNESCO.

Blank, Aristide
(01.01.1883, Bucureşti – 01.01.1960, Paris)

Bancher. Sefard. Fiul lui Mauriciu B. Membru al Partidului Naţional Liberal. A absolvit Dreptul şi Ştiinţele Economice la Berlin. A preluat afecerile tatălui său în 1914. Prieten cu I. Gh. Duca, a fost trimis la Londra împreună cu Danielopolu, pentru a obţine un credit spre a cumpăra armament. În 1916 a deschis o filială la Iași. În 1923 banca avea 25 de sucursale (Paris, Istanbul, Viena, New York). În calitate de consilier al lui Nicolae Titulescu, a finanţat înfiinţarea Companiei franco-române de aviaţie (1920), a Companiei Aviaţiei Civile Române. Fondator, în 1923, al Editurii Cultura Naţională, pe care a şi finanţat-o, oferindu-i conducerea lui Vasile Pârvan. A fost economistul Casei Regale din 1930. A preluat de la Constantin Mille, în 1937, trustul Adevărul. Pe fondul marii crize din anii '30, banca a intrat în incapacitate de plată (în 1931), iar M. Manoilescu, adept al lui Mussolini, a ajutat la falimentul ei, survenit în 1932.

Blank, Mauriciu
(1828, Pitești – 22.11.1929, București)

Bancher. Sefard, familie venită în veacul al XVIII-lea din Spania, cu numele Durrera el Blanco. A studiat la Viena Comerţul şi Finanţele. Revenit în 1863, a fost angajat de Jacob Marmorosh, firmă de credit agreată de Banca Imperială Otomană din Constantinopol. Din 1869 devine coproprietar (alături de Marmorosh) al firmei de credit, iar din 1874 devine Banca Marmorosh-Blank. Anghel Saligny construieşte un sediu nou. Această bancă a finanţat guvernul român în timpul Războiului de Independenţă şi apoi a finanţat construirea căilor ferate Buzău–Mărăşeşti 1879–1881; Dorohoi–Iaşi 1894; Râmnicu Vâlcea–Câineni 1895, străpungerea tunelului de la Barboşi (1882), canalizarea oraşului Bucureşti, precum şi modernizarea portului Constanţa. A pus bazele mai multor societăţi: Societatea Română pentru Comerţul şi Industria Petrolului (1903), împreună cu Dimitrie A. Sturdza şi G. G. Assan; Societatea Columbia (1905); Creditul Petrolifer (1906), împreună cu Disconto Gesellschaft. În decembrie 1916 prim-ministrul Ion I.C. Brătianu i-a cerut părerea în legătură cu trimiterea tezaurului românesc la Moscova. Bătrânul bancher l-a sfătuit să nu-l trimită sub nici o formă în Rusia, susţinând că e mai sigur să fie trimis în Anglia.

Bleonţ, Claudiu
(27.08.1959, Bucureşti)

Actor. A absolvit Liceul German din București, apoi Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică la Bucureşti. A lucrat la Teatrul din Petroșani şi la Teatrul Naţional din Bucureşti. A participat la numeroase festivaluri în Anglia, Brazilia, Italia, Portugalia, Grecia. Roluri în teatru: *A douăsprezecea noapte* de Shakespeare; *Torquato Tasso* de Goethe; *Zbor deasupra unui cuib de cuci* după Dale Wasserman; *Livada de vişini* de A.P. Cehov; *Păsările* de Aristofan; *Numele trandafirului* după Umberto Eco; *Ultima oră* de Mihail Sebastian; *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale; roluri în

film: *Sa mori rănit din dragoste de viaţă*, regia Mircea Veroiu, 1984; *Pas în doi,* regia Dan Piţa, Premiul pentru cel mai bun actor, Costineşti 1985; *O vară de neuitat,* după *Bijuterii de familie* de Petru Dumitriu, regia Lucian Pintilie, 1995, Cannes – selecţia oficială. Premiul Fipresci, New Delhi.

Bob, Ioan
(1739, Iclod, Cluj – 02.10.1830, Blaj)

Cărturar şi cleric. Greco-catolic. A studiat la Seminarul Catolic din Cluj. Episcop greco-catolic de Blaj (din 1784), a luptat pentru emanciparea socială şi naţională a românilor din Transilvania, fiind unul dintre autorii textului *Supplex Libellus Valachorum* (1792), adresat împăratului Leopold al II-lea al Austro-Ungariei, document fundamental în lupta pentru drepturi naţionale a transilvănenilor. A scris *Dicţionarul rumanesc, lateinesc şi unguresc,* 1822–1833, primul dicţionar etimologic, având 11.000 de cuvinte. De asemenea, a editat *Biblia de la Blaj*, 1784, considerată până astăzi monument de cultură de către greco-catolicii din România și reeditată de episcopul Lucian Mureșan.

Bobescu, Lola
(09.08.1921, Craiova – 04.09.2003, Sart les Spa, Belgia)

Muziciană. Şi-a început cariera ca un copil minune, dând primul recital la 6 ani, împreună cu tatăl său. A primit primul premiu internaţional în 1934 la Conservatorul din Paris. A fondat în 1958 Orchestra de Cameră a Waloniei. A fost profesoară la Conservatorul din Bruxelles şi a format generaţii de violoniști ca membră a Juriului Concursului Regina Elisabeta (Belgia) în intervalul 1971–1999. A înregistrat în interpretare proprie sonate de Beethoven, Fauré, Brahms, Franck şi Debussy, ca şi opere din repertoriul baroc.

Bobuţac, Valeriu
(13.03.1945, Hincăuţi, Edineţ, Republica Moldova**)**

Om politic. A absolvit Institutul de Economie şi Comerţ la Lwov, azi Ucraina. A lucrat în cooperaţia de consum, a fost ministru al Comerţului (1985), viceprim-ministru şi ministru al Economiei (1994–1996). Director al Institutului de Cercetări în domeniul pieţii şi marketingului şi preşedinte al Companiei Renaşterea. Ambasador în Rusia şi prin cumul în Finlanda şi Kazahstan (1997–2001) şi în Ungaria, prin cumul în Republica Cehă, Slovacia, Croaţia, Slovenia, Bosnia şi Herţegovina, Sfântul Scaun şi Comisia Dunării (din 2005). A fost guvernator al BERD (Banca Europeană pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare) şi viceguvernator al Băncii Mondiale din partea Republicii Moldova.

Boc, Emil
(06.09.1966, Răchiţele, jud. Cluj)

Prim-ministru al României. A absolvit Facultățile de Istorie și de Drept ale Universității din Cluj. Specializări la universitățile din Nottingham (Anglia), Pittsburgh, Michigan și Virginia (SUA), Bruxelles. Conferențiar la Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării și Facultatea de Drept de la Universitatea din Cluj. Avocat în Baroul Cluj. Membru al Partidului Democrat–Liberal. Deputat (2000–2004), președinte al partidului (2003-2012), primar al Clujului (din 2004), prim–ministru (2008–2012), demis de parlament prin moțiune de cenzură; din decembrie 2009 reinvestit de președintele României. În prezent primarul Clujului). Lucrări: *Separația puterilor în stat*, 2000; *Instituții politice și proceduri constituționale în România*, 2007.

Bodea, Cornel
(28.08.1903, Viena – 08.12.1985, Cluj-Napoca)

Inginer chimist. A absolvit liceul la Cernăuţi şi Chimia la Institutul Politehnic din Berlin. S-a specializat la Paris, la College de France. A fost profesor la Institutul Agronomic şi apoi la Institutul de Chimie al Academiei, filiala Cluj. Coordonator al *Tratatului de biochimie vegetală*, 1964. Lucrări: *O nouă metodă pentru dozarea formolului* (1930), *Obţinerea zahărului din cocenii de porumb* (1932), *Acţiunea tetracetatului de plumb asupra retrohidrocarotinei* (1961), *Progrese în cunoaşterea mecanismului biochimic al vederii* (1973). Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Bodea, Cornelia
(09.04.1916, Dud, Arad - 14.11.2017, Garden City, Michigan)

Istoric. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti, specialitatea istorie universală şi Şcoala Superioară de Arhivistică şi Paleografie. Cercetător la Institutul de Istorie Nicolae Iorga din Bucureşti (din 1949). Profesor invitat în Ohio, Boston, a rămas în SUA. Lucrări: *Documente privind Unirea Principatelor* (1963), *Bibliografia istorică a României sec. XIX,* 2 vol. (1972, 1974), *Lupta pentru unitatea naţională 1834–1848* (1967), Premiul Academiei Române. Membru al Academiei Române (1992).

Bodiul, I(van) I(vanovici)
(21.12/3.01.1918, Alexandrovka, reg. Nikolaev, azi Ucraina – 27.01.2013, Moscova)

Om politic. Rutean ca etnie. A absolvit Colegiul Agrotehnic la Voznesensk, reg. Nikolaev, Ucraina. A lucrat în regiunea Odesa ca agronom. A absolvit Academia de Medicină Veterinară a RKKA (Armata Roșie a Muncitorilor şi Ţăranilor) la Moscova. A fost şef al serviciilor veterinare în diverse regimente şi divizii ale Armatei Roşii. Revenit în Moldova în 1946, a fost prim adjunct al comisarului poporului pentru agricultură din Sovietul de Miniștri, controlor al Consiliului pentru treburile colhozurilor de pe lângă Guvernul URSS pentru RSS Moldovenească, prim-secretar al Comitetului raional Chişinău al PCM şi director al Casei Republicane a Agronomilor. După absolvirea Școlii Superioare de partid la Moscova (1959), a fost prim-secretar al CC al PCM, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al URSS şi membru în Comitetul Central al PCUS, membru în Comitetul Central al PCUS. Prieten cu Leonid Brejnev. A vizitat România în 1976 cu soţia sa, Claudia. Distins cu Ordinul Lenin de patru ori, Ordinul Războiul pentru Apărarea Patriei, Ordinul Insigna de onoare a Moldovei şi de mai multe ori Ordinul Steaua Roșie.

Bodnăraş, Emil *nume la naştere* Bodnariuk
(10.02.1904, Iaslovăţ, com. Milişeuţi, jud. Suceava, 24.01.1976, București)

Om politic. Rutean după tată şi german după mamă, din Bucovina. A absolvit Dreptul la Universitatea din Iaşi, Şcoala Militară la Timişoara, ca şef de promoţie (1927) şi Şcoala de Artilerie din Bucureşti ca şef de promoţie (1930). În 1932 a dezertat din armată şi a fugit în URSS. S-a întors ilegal în ţară în 1935 pentru a îndeplini sarcini trasate de GPU (Serviciul de spionaj sovietic), dar a fost arestat şi condamnat la 5 ani muncă silnică, făcuţi la Braşov, Doftana şi Caransebeş. Membru PCR din 1940. A fost alături de Gheorghe Gheorghiu-Dej încă de la început. A organizat formaţii paramilitare clandestine. A participat, alături de Lucreţiu Pătrăşcanu, la lovitura de stat organizată de regele Mihai pentru înlăturarea lui Antonescu şi a făcut parte din grupul operativ care a organizat insurecţia armată de la 23 august 1944. A fost secretar general al preşedinţiei Consiliului de Miniştri pentru supravegherea Serviciilor Secrete (1945–1947), a fost membru al Comitetului Central şi Biroului Politic al PCR din 1945, ministru al Apărării cu gradul de general-colonel (1947–1955), ministrul Transporturilor şi Telecomunicaţiilor (1957–1959), vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (1955–1965) şi prim-vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al RPR (1955–1957; 1965–1967), fiind general cu 4 stele. A avut un rol important în propulsarea lui Nicolae Ceauşescu. Comuna Milişeuţi s-a numit Bodnăraş între anii 1976 și 1996.

Bodnărescu, Samson
(27.06.1840, Voinel, jud. Suceava – 03.0 3.1902, Pomârla, jud. Botoșani)

Poet. A studiat la Universitatea din Iaşi, unde a fost remarcat de Titu Maiorescu. Acesta l-a trimis la Viena la studii (1868–1870). Și-a luat doctoratul în filosofie la Giessen, Germania. A fost bibliotecar la Biblioteca Centrală din Iaşi, director al Liceului Vasile Lupu din Iaşi. A făcut parte din Societatea Junimea. A scris meditaţii filosofice, epigrame, elegii: *Din Scrierile lui Samson Bodnărescu,* 1884 şi tragedii: *Lăpușneanu Vodă*, 1878–1879. A fost influenţat de romantismul german şi este considerat precursorul lui Eminescu, deşi au fost aproape contemporani.

Bodogae, Teodor
(10.03.1911, Cetatea de Baltă, jud. Alba – 22.11.1994, Sibiu)

Teolog. A studiat la Academia Teologică din Sibiu şi la Facultatea de Teologie din Cernăuţi.

Specializări la Atena, Belgrad, Berlin şi Tübingen. Profesor la Academia Teologică şi Institutul Teologic din Sibiu. Lucrări: A*jutoarele româneşti de la mănăstirile din Sfântul Munte Athos*, 1940; *Din istoria Bisericii ortodoxe de acum 300 de ani. Sinodiu de la Iaşi,* 1943; *Un capitol din relaţiile româno-ruse: Mitropolitul Petru Movilă*, 1946; *Câteva documente în legătură cu frământările sociale ale românilor ardeleni în vara anului 1848,* 1956; *Dimitrie Cantemir – Loca obscura*, traducere şi comentarii, 1973; Origen. Scrieri alese, I. Din lucrările exegetice la Vechiul Testament, Bucureşti, 1981.

Bogdan I
V. Muşat, Bogdan I

Bogdan, Alexandru
(19.05.1941, Bucureşti)

Medic veterinar. A început Facultatea de Zootehnie din cadrul Institutului Agronomic Bucureşti şi a continuat apoi cu Facultatea de Medicină Veterinară, apoi Economie Agrară la Facultatea de Ştiinţe Economice din Cluj. Specializare la Hanovra. Profesor la Facultatea de Medicină Veterinară, apoi de Zootehnie din Cluj. Director al Centrului de Biotehnologii din Cluj, director al Centrului Naţional de reproducţie şi Selecţie a Animalelor (din 1993). Contribuţii în domeniul selecţiei genetice. A elaborat conceptele de zootehnie nucleară şi medicină veterinară nucleară. Preşedinte al Asociaţiei Române pentru Embrio-transfer, preşedinte de onoare al Asociaţiei Naţionale a Medicilor Veterinari Specialişti în Zootehnie, membru al Asociaţiei Oamenilor de Ştiinţă din România, membru corespondent al Academiei Române (1991).

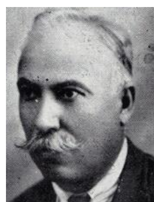
Bogdan–Duică, Gh(eorghe)
(02.01.1866, Braşov – 20/21.09.1934, Braşov)

Critic şi istoric literar. Studii universitare la Budapesta şi Jena. Profesor de istoria literaturii române moderne la Universitatea din Cluj. Intensă activitate publicistică în sprijinul idealului unităţii naţionale. Principalul exponent român al istoriei literare de orientare pozitivistă, din păcate lipsit de intuiţie valorică: *Petru Maior*, 1893; *Istoria Ţărănismului*, vol. I: *Viaţa şi opera întâiului ţărănist român. Ion Ionescu de la Brad*, 1921; *Istoria literaturii române moderne. Întâii poeţi munteni*, 1923; *Viaţa şi ideile lui Simion Bărnuţiu*, 1924; *Viaţa şi opera lui Gheorghe Lazăr*, 1924; *Ioan Barac*, 1933; *Eftimie Murgu*, 1937, postum. Membru al Academiei Române (1921).

Bogdan, Ioan
(25.07.1864, Şcheii Braşovului - 01.06.1919, Bucureşti)

Istoric şi filolog. Elevul lui A.D. Xenopol, Aron Densusianu, specializat în Germania, Italia, Austria, Rusia (Petersburg, Moscova), Polonia. Slavist şi polonist de reputaţie europeană. Profesor la Universitatea din Bucureşti. A contribuit la elaborarea primului regulament unic de funcţionare a specialității polonistice la Universitatea din Bucureşti. A colaborat la revista „Convorbiri literare“ (1902–1906), a fost preşedinte al Comisiei Istorice a României, membru al Societăţii de Istorie şi Antichităţi din Moscova (1890), membru al Academiei Române (1903) şi vicepreşedinte al ei (1910–1919). S-a ocupat de perioada medievală a culturii române, publicând ediţii fundamentale, cu traduceri şi comentarii: *Vechile cronici moldoveneşti până la Ureche,* 1891; *Cronici inedite atingătoare la istoria românilor*, 1895; *Cronica lui Constantin Manasses. Traducere mediobulgară făcută pe la 1350*, 1922 ş.a. I. B. a găsit aceste glose, în anul 1890, într-un manuscris prezentat cu ocazia unei expoziţii de la Moscova. Manuscrisul reproduce o versiune slavonă a *Sintagmei lui Matei Vlastaris*. Ca marginalii, pe paginile manuscrisului sunt scrise 662 de glose în limba română şi vreo 70 în limba slavonă. Ele au primit denumirea de „glosele Bogdan“.

Bogdan, Petru
(29.01.1873, Cozmeşti, Iaşi – 28.03.1944, Iaşi)

Chimist. A studiat la Liceul Naţional din Iaşi (absolvit în 1891), apoi la Facultatea de Ştiinţe, la Universitatea din Iaşi, pe care o absolvă în 1893. După susţinerea, în Germania, a tezei de doctorat, a predat un timp în învăţământul secundar la Liceul Internat

şi Liceul Naţional, precum şi la Şcoala Normală Vasile Lupu din Iaşi. Începând din 1906 şi-a desfăşurat activitatea la Universitatea din Iaşi, fiind cel care a înfiinţat şi condus, din 1913, prima Catedră de chimie fizică din ţară. Printre numeroşii săi studenţi şi discipoli s-au numărat Horia Hulubei şi Radu Cernătescu. Între 1926 şi 1940 a fost, alternativ, rector şi prorector al Universităţii ieşene. Între 1941 şi 1944 a fost directorul Fundaţiei Regale Ferdinand I. Ca o recunoaştere a activităţii sale ştiinţifice, Universitatea din Nancy (Franţa) i-a acordat titlul de Doctor Honoris Causa. A fost un membru respectat al Partidului Naţional Ţărănesc. Cercetări în domeniul disociaţiei electrolitice, al constituţiei moleculare a lichidelor: *Teoria electrolitică a materiei*, 1906; *Repejunea sunetului la corpurile lichide*, 1913; *Introducere în studiul chimiei fizice*, 2 vol., 1921, 1924; *Teoria cinetică* şi *Curs de chimie fizică*, 4 vol., 1924. Membru titular al Academiei Române (1926).

Bogoş, Dumitru
(14.06.1889, Grozeşti, jud. Lăpuşna – 14.05.1946, Bucureşti)

Om politic, primar al Chişinăului. A absolvit Seminarul Teologic la Chişinău şi Facultatea de Drept la Varşovia, în Polonia. După absolvirea Şcolii de ofiţeri a fost pe frontul Primului Război Mondial în Polonia şi Ţările Baltice. A aderat la Partidul Naţional Moldovenesc în 1917, fiind însărcinat să organizeze armata naţională. A fost primul ei şef de Stat Major şi a pregătit unirea cu Armata Română. A fost prefect al judeţului Lăpuşna între 1918 şi 1920, director pentru Basarabia la Ministerul de Interne pe timpul guvernării mareşalului Averescu (el însuşi basarabean) 1921 şi ministru al Basarabiei în scurta guvernare a lui Take Ionescu, 1922, primar al oraşului Chişinău, 1931–1934 şi deputat în trei legislaturi în Parlamentul României). În cel de-al Doilea Război Mondial a participat la eliberarea Basarabiei şi a Transilvaniei de Nord. Şi-a publicat amintirile în volumul *La Răspântie,* 1924. A fost distins cu ordinele Sfânta Ana şi Sfântul Stanislav, pentru vitejie în armata ţaristă, Ordinul Regele Ferdinand clasa I, Steaua României în grad de comandor, Coroana României în grad de comandor şi Vulturul României în grad de ofiţer. Lingvist şi filolog. Bucovinean. A u rmat Facultatea de Litere şi Facultatea de Drept din Iaşi (1902–1906). A audiat cursuri de filologie clasică la Berlin (1910–1913). Profesor de greacă şi latină la Liceul din Piatra Neamţ (1906–1910). Profesor la Liceul Internat din Iaşi (1913–1919). Profesor la Catedra de Limbi Clasice a Facultăţii de Litere şi Filosofie a Universităţii din Cluj (începând din 1920). Împreună cu Sextil Puşcariu a pus bazele Muzeului Limbii Române (1919) şi ale Societăţii Etnografice din Cluj (1923), devenind unul dintre colaboratorii activi ai acestora. A scris aproape 300 de studii şi articole referitoare la istoria limbii, lexicologie, etimologie, toponimie şi antroponimie: *Pagini istorice şi filologice. Câteva consideraţii asupra toponimiei româneşti*, 1922; *Românii în civilizaţia vecinilor*, 1925; *Din onomastica folcloristică. Sfinţii medici în graiul şi folclorul românesc*, 1926. Umanist de o vastă erudiţie, a avut o pregătire temeinică şi o vocaţie certă pentru filologia clasică. A fost, de asemenea, poet şi traducător. Membru corespondent al Academiei Române, 1920.

Bogrea, Vasile
(26.09/8.10.1881, Târnauca, jud. Dorohoi, azi parte din el în Ucraina – 08.09.1926, Viena)

Lingvist şi filolog. Bucovinean. A urmat Facultatea de Litere şi Facultatea de Drept de la Iaşi (1902–1906). A audiat cursuri de filologie clasică la Berlin (1910–1913). Profesor de greacă şi latină la Liceul din Piatra Neamţ (1906–1910). Profesor la Liceul Internat din Iaşi (1913–1919). Profesor la Catedra de Limbi Clasice a Facultăţii de Litere şi Filosofie a Universităţii din Cluj (începînd din 1920). Împreună cu Sextil Puşcariu a pus bazele Muzeului Limbii Române (1919) şi ale Societăţii Etnografice din Cluj (1923), devenind unul dintre colaboratorii activi ai acestora. A scris aproape 300 de studii şi articole referitoare la istoria limbii, lexicologie, etimologie, toponimie şi antroponimie: *Pagini istorice şi filologice. Câteva consideraţii asupra toponimiei româneşti*, 1922; *Românii în civilizaţia vecinilor*, 1925; *Din onomastica folcloristică. Sfinţii medici în graiul şi folclorul românesc*, 1926. Umanist de o vastă erudiţie, a oavut pregătire temeinică şi o vocaţie certă pentru filologia clasică. A fost, de asemenea, poet şi traducător. Membru corespondent al Academiei Române, 1920.

Bogza, Geo
(06.02.1908, Ploieşti – 14.09.1993, Bucureşti)

Scriitor. Frate cu Radu Tudoran. A absolvit Şcoala de Marină la Constanţa (1925). A fost redactor-şef al revistei de avangardă "Ur -

„Urmuz“. A debutat cu *Jurnal de sex,* 1929, ilustrat de Ligia Macovei. După *Poemul invectivă*, 1933, suportă rigori judiciare din pricina limbajului frust. După anii de început s-a depărtat de avangardă, continuând să rămână ancorat în social, fie că a scris versuri: *Ioana Maria*, 1937; *Cântec de revoltă, de dragoste şi moarte*, 1945; *Orion*, 1978 sau reportaje. Maestru al reportajului literar: *Lumea petrolului*, 1934; *Tăbăcării*, 1935; *Ţara de piatră,* 1935; *Tragedia poporului basc*, 1939, publicat după experienţa trăită la Paris şi în războiul civil din Spania, 1935; *Cartea Oltului*, 1945; *Oameni şi cărbuni în Valea Jiului*, 1947; *Tablou geografic*, 1954; *Meridiane sovietice*, 1956, Premiul de Stat. În 1978 a obţinut Marele Premiu al Uniunii Scriitorilor pentru întreaga activitate literară. Membru al Academiei Române (1955), membru al Consiliului Naţional pentru Apărarea Păcii (1955).

Boiagi (Boiadji), Mihail G., *nume la naştere* Μιχαήλ Μποιατζής, *în albaneză* Bojaxhi
(1780, Budapesta – 1845, Budapesta)

Filolog. Aromân din Epir ca etnie. Maica Tereza a fost tot o descendentă a familiei Boiagi (Bojaxhi). Lucrări: *Aromunisch oder Mazedowalachisch Sprachlehre* (Gramatică română sau macedoromână), semnată Michaël G. Bojadschi, prima despre acest dialect, Viena, 1913; *Orbis pictis* (Lumea închipuită).

Boiarschi, Iulia
(29.03.1928, Chișinău – 15.01.1996, Chişinău)

Fizician. Soţia lui Sviatoslav Moscalenco. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea de Stat din Chişinău (prima femeie din Republica Moldova) şi s-a specializat în cristalografie. Eleva lui I. Perlin. Profesor al Facultăţii de Fizică, apoi cercetător la Institutul de Fizică Aplicată al AŞM. Contribuţii la cercetarea şi modelarea curgerii plastice a materialelor la penetrare. *Lucrări: Legităţile deformării cristalelor în starea de tensiune neomogenă.* Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Boiu, Zaharia
(01.03.1834, Sighişoara – 24.10/6.11.1903, Sibiu)

Poet şi publicist. A absolvit Seminarul Teologic din Sibiu şi a studiat pedagogia la Leipzig. Profesor de pedagogie la Institutul Diecezan din Sibiu, consilier al Arhiepiscopiei. Membru şi prim-secretar al ASTRA. Lucrări: *Abţidariu pentru şcoalele poporale române; Manuducere pentru întrebuinţarea abţidariului*, 1861; *Carte de cetire pentru şcoalele poporale române*, 1865–1867; *Sunete şi resunete*, 1862; *Frunze de laur*, 1904, postum. Membru corespondent al Societăţii Academice Române (1877).

Bojâncă, Damaschin T.
(18.11.1802, Gârlişte, Caraş-Severin – 17.08.1869, Dumbrăveni, Suceava)

Istoric şi publicist. A studiat la Vârşeţ, în Banatul Sârbesc, apoi la Timişoara, Szeghedin, Oradea, Pesta (Ungaria). A lucrat, împreună cu Moise Nicoară, pentru comunitatea românească din Ungaria. A fost chemat în Moldova de Gh. Asachi, ca rector al Seminarului de la Socola, Iaşi. Aflat în descendenţa Şcolii Ardelene, l-a editat pe Petru Maior – *Istoria pentru începutul românilor în Dachia*, 1834, după ce scrisese el însuşi în latină o lucrare în apărarea romanităţii poporului şi culturii române: *Animadversio in dissertationem Hallensem sub titulo: Erweiss dass die Walachen nicht römischer Abkunft sind*, 1827, lucrarea cu care polemizează fiind a lui Sava Tököli, care susţinea originea slavă a poporului român. A publicat la „Biblioteca românească“ a lui Zaharia Carcalechi lucrări despre primele tentative de unire culturală şi politică ale românilor: *Viaţa lui Dimitrie Cantemir, domnului Moldovei şi prinţip în împărăţia rusească*, 1829; *Vestitele fapte şi perirea lui Mihai Viteazul, principelui Ţării Româneşti*, 1830. A fost printre primii care a publicat o cronologie a evenimentelor istoriei universale, ca şi una a civilizaţiei române, urmărind inserţia spaţiului românesc, integrarea lui în ansamblul lumii din trecut şi din vremea sa: *Istoria lumii pe scurt de la zidirea ei până în anu' acesta*, 1829; *Anticile romanilor acum întâia oară româneşte scrise*, 1832–1833. Apropiat de Gheorghe Asachi prin idealurile iluministe, a fost şi unul dintre susţinătorii învăţământului generalizat în Moldova.

Bolboceanu, Ion
(22.03.1932 Chişinău - 02.07.2007, Chişinău)

Director de imagine. A asbolvit Institutul de Cinematografie din Moscova, secţia operatorie de film. A lucrat la Studioul Moldova Film din Chişinău. A făcut imaginea pentru filme artistice: *Poenile roşii* cu Vlad Ciurea

(Premiul special pentru imagine la Festivalul republican, 1967), *Casa lui Dionis*, 1980 şi filme documentare: *Şi iar e toamnă*, 1963; *Frescă în alb*, 1967; *Alexandru Plămădeală*, 1969; *Nu doar prin forţa armelor*, 1970; *Arta*, 1971; *Ion Creangă*, 1973; *Moldoveneasca*, 1973; *Sărbătoarea tinereţii*, 1973; *Cu pana şi cu arma*, 1974; *Legenda viţei de vie*, 1981; *În stepele verzi ale Bugeacului*, 1982; *Aşa-i viaţa omului*, 1983; *Meditaţii despre pâine*, 1984; *Crama republicii*, 1984; *Nicolae Sulac*, 1986; *Mihail Grecu. Dincolo de culoare*, 1988; *Povara cea de toate zilele*, 1988; *Câteva interviuri după tragedie*, 1989; *Limba noastră. 31 august 1990* (în colaborare cu P. Bălan, Vlad Ciurea), 1990. Maestru al Artei, 1992. Inginer electrotehnist. A absolvit Politehnica din Timişoara. Specializare la University of Kentucky, SUA. Profesor la Politehnica din Timişoara. Contribuţii în domeniul maşinilor electrice liniare cu propulsie prin sustenaţie magnetică. Profesor invitat în Oregon, Glasgow, Manchester. Are 18 invenţii în România şi SUA. Co-preşedinte al Federaţiei Internaţionale OPTIM. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Boldur, Alexandru
(09.03.1886, Chişinău – 18.10.1982, Bucureşti)

Istoric, jurist. A absolvit Seminarul Teologic din Chişinău (1906) şi Facultatea de Drept a Universităţii din Sankt-Petersburg (1910). A fost asistent la Facultatea de Drept şi funcţionar la Camera de Control din Petersburg, profesor la Universitatea din Crimeea şi la cea din Moscova, din 1922 consilier juridic al Comisariatului Poporului pentru Comerţul Exterior, ulterior conferenţiar la Catedra de Istorie a Românilor a Facultăţii de Teologie din Chişinău. În 1943 devine director al Institutului de Istorie A.D. Xenopol din Iaşi (până în 1946). Dintre cele peste o sută de monografii, studii şi tratate istorice publicate, menţionăm: *Bessarabie et les rélations russoroumaines* (Paris, 1927), *Istoria Basarabiei. Istoria relaţiilor politice ruso-române* (1928), *Autonomia Basarabiei sub stăpânirea rusească între 1812–1928* (1929), *Statutul internaţional al Basarabiei* (1938), *Contribuţii la studiul istoriei românilor. Istoria Basarabiei*, vol. al III-lea (1812–1918) (1940), *Muzica în Basarabia* (1940), *Ştefan cel Mare, voievod al Moldovei. 1457–1504* (Madrid, 1970), *Plevna* (Istanbul, 1979).

Bolintineanu, Dimitrie
(1819 sau 1825, Bolintinul din Vale, jud. Ilfov – 20.08.1872, Bucureşti)

Poet. Aromân la origini. Bolinthos însemna, încă de la formarea limbii române ca entitate, bour, cuvânt folosit în tot arealul valah al originilor identitare. A studiat la Liceul Sf. Sava, fiind coleg cu Ion Ghica, Gr. Alexandrescu, N. Bălcescu. A fost trimis cu bursa Asociaţiei Literare la Paris, unde a studiat la Collège de France cu Jules Michelet, Edgar Quinet, Adam Mieckiewicz, Saint-Marc Girardin. După revoluţia de la 1848, pentru care se întoarce în ţară, îl aflăm în exil la Paris, unde semnează, alături de alţi emigranţi români, *Protestaţii ale românilor din Valahia, adresate guvernelor Franţei, Angliei, Austriei şi Prusiei*. I se permite să se întoarcă în ţară în 1857, după ce călătorise la Constantinopol şi prin Asia Mică şi locuise o vreme la Ion Ghica, pe insula Samos (una din insulele de parcurs maritim ale foştilor traci, ca Popoare ale Mării, dinspre Trakia spre Egipt, prin Mare Carpathicum, numele vechi al Mării Egee; ca şi Samothrace - Samosul Tracic, cu celebra statuie a zeiţei Victoriei, adică Nike), Unionist, a fost ministru în timpul domniei lui Al. I. Cuza şi redactor al ziarului „Dâmboviţa“ (1858). A scris poezie lirică de orientare romantică, sentenţioasă, muzicală, celebrând libertatea şi patriotismul. A cultivat meditaţia, balada, poemul epic byronian: *Conrad*, 1867, satira politică, legenda istorică: *Legende sau basme naţionale în versuri*, 1858, evocarea exotică de tip hugolian şi senzuală: *Florile Bosforului*, 1866. A scris romane de moravuri: *Manoil*, 1855, însemnări de călătorie, drame şi monografii istorice. I-a apărut în Franţa culegerea de versuri *Brises d'Orient*, 1866, pentru care Th. de Banville l-a considerat parnasian.

Bolliac, Cezar
(25.03.1813, Bucureşti – 25.02.1881, Bucureşti)

Poet şi publicist. Francmason. Participant activ la revoluţia din 1848. A fost, alături de Nicolae Bălcescu, secretar al Guvernului Provizoriu. După revoluţie a fugit la Braşov, apoi la Atena şi Paris, unde a rămas până în 1857. A militat pentru Unire şi a sprijinit reformele lui Al. I. Cuza. A fost director al Arhivelor Statului (1864) şi deputat (ales în 1869). A făcut cercetări arheologice, fiind ales membru onorific al Société Française de Numismatique et

d'Archéologie. A redactat „Buciumul" (1857) şi alte publicaţii. A scris versuri social-umanitare, filosofice şi erotice, în stil patetic romantic: *Din poeziile lui Cezar Bolliac*, 1843; *Colecţiune de poezii vechi şi noui*, 1857, proză influenţată de J.-J. Rousseau, Byron, Ossian. A mai scris cronici dramatice şi muzicale. A studiat poezia populară şi a fost un precursor al criticii literare, fiind interesat mai ales de chestiunea limbii literare.

Bolocan, Gheorghe
(06.05.1925, Tâmna, jud. Mehedinţi - 14.12,2000, Bucureşti)

Slavist. Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Universităţii din Sverdlovsk, Rusia (azi Ekaterinburg) şi la Universitatea Lomonosov, Moscova. Căsătorit cu lingvista Tatiana Ilina Voronţova, specializare filologică la Universitatea Lomonosov din Moscova. Membru fondator al Asociaţiei Slaviştilor din România. A fost profesor la Universitatea din Bucureşti, apoi la Universitatea din Craiova. A condus echipa Institutului de Lingvistică din Bucureşti care a alcătuit *Arhiva fonogramică a graiurilor slave din România*. Lucrări: *Dicţionar bulgar-român*, 1972; *Dicţionar frazeologic rus-român*, 2 vol., 1959–1960; *Dicţionar român-rus*, 1980, reeditat 2001.

Bologa, Iacob
(1817, Marpod, jud. Sibiu – 1888, Sibiu)

Avocat. A absolvit Dreptul la Budapesta. Figură marcantă a vieţii politice şi culturale a românilor din Transilvania. Notar al Adunării din 3/15 mai 1848 de pe Câmpia Libertăţii, consilier la Curtea de Apel, consilier gubernial şi la Cancelaria Aulică de la Viena, deputat, preşedinte al ASTREI. Fondator al Băncii Albina, Sibiu, prima bancă românească din Transilvania.

Bologa, Mircea
31.05.1935, Parcova, jud. Edineţ, Basarabia)

Inginer. A absolvit Institutul Politehnic din Chişinău şi s-a specializat în termofizică şi termotehnică. Elevul lui Sergiu Rădăuţanu. Director al Institutului de Fizică Aplicată al AŞM. Director al Centrului de Probleme Electrofizice. Contribuţii în domeniul electrochimiei, electrostaticii şi tehnologiilor electrice. Om Emerit în Ştiinţă al Moldovei. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Bolyai Fàrkas
(09.02.1775, Bolya, azi Buia, lângă Sibiu - 20.11.1856, Târgu Mureș)

Matematician. Trebuie remarcat faptul că şi rădăcina onomastică ori toponimică Bol- e foarte veche la români: Bolliac, Bolintin(eanu), Bolea, Bolache, Bolia, originar valah bolinthos (bour). În această situaţie, Bolyai pare să vină de la Bolia şi e doar o transcriere maghiarizată a numelui. Tatăl lui B. Jànos. A studiat la Cluj, Jena, Göttingen. Prieten cu matematicianul german Carl Friedrich Gauss. A pus bazele geometriei euclidiene şi a studiat convergenţa seriilor. Lucrare: *Tentamen iuventutem studiosam in elementa matheosos introducendi.*

Bolyai Jànos
(15.12.1802 Cluj-Napoca – 27.01.1860, Târgu Mureș)

Matematician. Fiul lui B. Fàrkas. A studiat inginerie la Viena. Unul dintre creatorii geometriei neeuclidiene, alături de Lobacevski şi Riemann. Cercetând independenţa postulatului al V-lea al geometriei lui Euclid (axioma paralelelor), a demonstrat că el poate fi înlocuit cu enunţul „Printr-un punct exterior unei drepte se pot duce două paralele la acea dreaptă". Acest nou postulat este compatibil cu celelalte postulate: *Appendix*, 1832. Universitatea din Cluj poartă şi numele lui.

Bömches, Friedrich von
(27.12.1926, Braşov - 02.05.2010, Braşov)

Pictor. Elevul lui Mattis Teutsch şi Hans Elder la Braşov. Căzut prizonier de război la Stalingrad în al Doilea Război Mondial. Între 1940 şi 1978 a avut 14 expoziţii personale în România şi alte 24 în RFG, Franţa, Belgia, Austria, Polonia, Bulgaria, URSS, Suedia, Norvegia, SUA. Marcat de expresionismul german. A făcut parte

din conducerea Filialei Braşov a Uniunii Artiştilor Plastici din România. Stabilit în RFG în 1978. Distins cu Ordinul Meritul Cultural (1964).

Bona, Constantin Atanasie
(05.06.1934, Lugoj, jud. Timiş)

Imunolog. A studiat Medicina la Bucureşti şi s-a specializat la Paris. A lucrat la Institutul Cantacuzino din Bucureşti, apoi în Franţa, la CNRS, Paris. În 1977 s-a stabilit în SUA, devenind profesor la Mount Sinai School of Medicine din New York. Contribuţii în imunologie (nivel celular şi molecular). Lucrări: *Biologia arsurilor*, 1967; *Immune Networks*, 1983; *Applications of Antidiotypic Antibodies*, 1988; *The Molecular Aspects of Autoimmunity*, 1990. Membru al Societăţii Franceze de Imunologie, al Societăţii Regale de Medicină din Londra, al Asociaţiei Americane de Imunologie. Membru de onoare al Academiei Române, 1992.

Borcea, Ioan
(13.01.1879, Buhoci, jud. Bacău – 30.07.1936, Agigea)

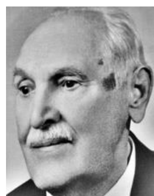
Zoolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe din Iaşi, s-a perfecţionat la Sorbona, unde şi-a susţinut doctoratul. A fost profesor de zoologie la Universitatea din Iaşi. Ministru al Cultelor şi Instrucţiunii publice, ministru ad interim al Industriei şi Comerţului. Director al Muzeului de Istorie Naturală din Iaşi. Alături de Gr. Antipa a fost întemeietor al hidrobiologiei româneşti. Este fondatorul Staţiunii Zoologice Marine de la Agigea (1926). Lucrări: *Fauna Mării Negre pe litoralul Dobrogei*, 1928; *Observations sur les poissons migrateurs dans les eaux roumaines de la Mer Noire*, 1929. Doctor Honoris Causa a Universităţii din Montpellier. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Bordeianu, Teodor
(16.02.1902, Marşeniţa, azi Ucraina – 19.03.1969, Bucureşti)

Inginer agronom şi pomicultor. A urmat Şcoala Superioară de Agricultură de la Herăstrău şi s-a specializat la Berlin în pomicultură, legumicultură şi industrializarea fructelor. A fost profesor la Facultatea de Agricultură din Bucureşti (1941–1958). Director fondator al Institutului de cercetări pentru Pomicultură din România. A contribuit la înfiinţarea staţiunilor experimentale de la Bistriţa, Voineşti-Argeş şi Cluj. Lucrări: *Pomologia RSR*, 8 vol., 1963– 1968; *Mărul*, 1954; *Cultura pomilor şi arbuştilor fructiferi*, 1955; *Pomicultura specială*, Premiul Academiei, 1961. Membru titular al Academiei Române (1963).

Bornemisa, Sebastian
(1890, Burjuc, jud. Hunedoara – 16.07.1953, Sighet)

Om politic. A absolvit Literele şi Filosofia la Universitatea din Budapesta. S-a stabilit la Orăştie, unde a fondat almanahul „Scriitorii de la noi“ şi revista „Cosânzeana“, ambele spre a pregăti spiritele pentru Marea Unire, moment când s-a mutat la Cluj. A fost deputat al Partidului Naţional şi al Partidului Poporului. Primar al Clujului (1938–1940). Preşedinte al Sindicatului Presei Române din Transilvania şi Banat. Lucrări: *Cele mai frumoase cântece populare din Ardeal şi Banat*, 1926; *Duhul cel rău* (roman), 1927; *Sufletu-mi de odinioară*, 1929; *Cum s-ar putea înfăptui o Românie nouă şi fericită*, 1932; *De ce nu poate fi plugarul român comunist*, 1933. A murit la închisoare.

Borza, Alexandru
(21.05.1887, Alba Iulia – 03.09.1971, Cluj)

Botanist, călugăr greco-catolic şi protopop onorar al Clujului. După absolvirea Seminarului Teologic Greco-Catolic din Blaj şi a Facultăţii de Ştiinţe din Budapesta, a funcţionat un timp ca profesor la Liceul de Băieţi din Blaj, după care a fost numit profesor de botanică la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Cluj. Împreună cu un grup de profesori, fizicieni şi alţi oameni de ştiinţă a ajutat la pornirea mişcării de cercetaşi din România şi la dezvoltarea organizaţiei Cercetaşii României. În 1923 a pus bazele Grădinii Botanice din Cluj, care în prezent îi poartă numele. Tot la iniţiativa sa a fost înfiinţat Parcul Naţional Retezat. A fost, în perioada interbelică, preşedintele Asociaţiei Generale a Românilor Uniţi (AGRU) din Eparhia de Cluj-Gherla, arestat din acest motiv în 1948, după instaurarea regimului comunist în România şi desfiinţarea Bisericii Române Unite cu Roma (Greco-Catolică) de către autorităţile comuniste. Lucrări: *Flora şi vegetaţia Văii Sebeşului* (1959); *Dicţionar etnobotanic* (1968); *Amintirile turistice ale unui naturalist călător pe trei continente* (1987). Membru post–mortem al Academiei Române, 1990.

Boruzescu, Radu
(16.01.1944, Roman)

Scenograf. Căsătorit cu Miruna B., realizator de costume. Absolvent al Facultăţii de Arte Decorative şi Scenografie la Institutul de Arte Plastice din Bucureşti. Plecat la Paris în 1975. A realizat scenografia (iar soţia sa costumele) pentru spectacole ale Operei din Bucureşti, Paris, Nancy, Besançon, New York, Vancouver, Cardiff, Bonn, Florenţa, Amsterdam, Lausanne cu referire la operele clasice ale dramaturgiei şi creaţiei universale de operă. Au lucarat cu Lucian Pintilie, Liviu Ciulei, Andrei Șerban, Petrică Ionescu.

Bosianu, Constantin
(10.02.1815, Bucureşti – 21.03.1882, Bucureşti)

Jurist şi om politic. A studiat Dreptul la Paris. Profesor de Drept roman la Universitatea din Bucureşti. Unionist, secretar al Adunărilor Ad-Hoc, fondator al ziarului „România“. Director în Ministerul de Justiţie, ministru de Interne şi al Lucrărilor Publice şi Agriculturii, preşedinte al Consiliului de Miniştri (1865). Lucrări*: Etude de législation douanière*, 1892; *La statistique du commerce extérieur du point de vue de son importance internationale*, 1894. Membru de onoare al Academiei Române (1879).

Bostan, Elisabeta
(01.03.1931, Buhuşi)

Regizor de film. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București. Filme - regie: *Puştiul,* 1961; *Veronica* – 1973; *Veronica se întoarce* – 1973; *Mama,* Premiul special al juriului la Festivalul internaţional al filmului de la Moscova, Cupa de argint la Festivalul filmului pentru copii de la Giffoni Valle Pianna – 1977; *Saltimbancii*, Medalia de aur la Festivalul internaţional al filmului de la Giffoni Valle Pianna – 1981; *Un saltimbanc la Polul Nord* – 1982; *Promisiuni*, Premiul de regie ACIN, 1986; *Undeşti, copilărie?* – 1987; *Zâmbet de soare* – 1987; *Desene pe asfalt* – 1988; *Campioana*, Marele Premiu la Festivalul Internaţional al Filmului de la Cairo – 1989; *Telefonul* - 1991; scenografie: *Hora* – 1959; *Nunta în Ţara Oaşului,* Premiul pentru cel mai bun film folcloric la Săptămâna internaţională a filmului de folclor şi turism de la Bruxelles – 1960; *Năică şi peştele,* Marele premiu Pelagro d`oro la Festivalul internaţional al filmului pentru copii şi Marele Premiu al juriului la Festivalul Internaţional al Filmului pentru copii de la Gijon, Spania, Medalia de aur la Festivalul internaţional al filmului de la Teheran, Menţiune specială la Cannes, Premiul pentru cel mai bun film pentru copii la Festivalul Filmului de la Mamaia, Premiul pentru cel mai bun film la Festivalul internaţional din La Plata, Argentina – 1963; *Pupăza din tei* – 1965; *Amintiri din copilărie* – 1965; *Naică şi barza*, Premiul pentru regie la Festivalul Internaţional al Filmului Naţional de la Mar del Plata – 1966; *Năică pleacă la Bucureşti*, Delfinul de aur la Festivalul Internaţional al Filmului de la Teheran – 1976; *Năică şi veveriţa* – 1967; *Tinereţe fără bătrâneţe* – 1969 (în colaborare cu Vasilica Istrate).

Bostan, Gr. Constantin
(04.05.1940, Budineţ, jud. Storojineţ, reg. Cernăuţi – 25.11.2004, Cernăuţi)

Poet şi istoric literar. A absolvit Filologia la Universitatea din Cernăuţi şi s-a specializat la Universitatea Lomonosov din Moscova. Profesor de română la Universitatea din Cernăuţi. Scrie o poezie discursivă: *Cântece de drum*, 1982; *Revenire*, 1990; *Vitrina manechinelor*, 1992; *Cetatea de sus*, 1994; *Dincolo de vârstă*, 1996; *Poem bucovinean*, 1998 şi studii care definesc spaţiul cultural al românilor bucovineni: *Corelaţie tipologică şi contacte folclorice*, 1985; *Literatura română din Bucovina,* 1996; *Poezia populară românească în spaţiul carpato-nistrean*, 1998, Iaşi. Membru al Academiei Şcolii Superioare din Ucraina (1993), membru de onoare al Academiei Române (1991), membru al Danubian Academic Society of America (1993).

Bostan, Ion
(15.12.1914, Cernăuţi – 29.05.1992, Bucureşti)

Regizor. S-a specializat la Moscova cu regizorii Lev

Kuleşov, Vsevolod Pudov-kin, Alexandr Dovjenko, Mark Donskoi – 1950. Specializat în documentare științifice de artă. Lucrări: *Sub aripa vulturului* (Premiul Festivalului de la Mamaia, 1964); *Marea Sarmatică, Marea Neagră* (Premiu, Teheran, 1968); *Histria, Heracleea şi lebedele* (Premiu, Novi Sad, 1969); *Stârcul, pasăre-reptilă* (Premiu, Rio de Janeiro, 1970); *Pădurea scufundată* (Premiul ACIN, 1972); *Pădurea scufundată* (Premiu, Teheran, 1973); *Pescăruşi cu aripi curate* (Premiul ACIN, 1973); *Robinson de bună voie* (Premiul ACIN, 1975), *Vin berzele* (Premiul ACIN, 1976), *Preludiu* (Premiul ACIN, 1983); *Freamăt de aripi* (Premiul ACIN, 1983); *Când se adună păsările* (Premiul ACIN, 1987); *Penajul colorat* (Premiul ACIN, 1987); *Glasuri în desişuri* (Premiul ACIN, 1988); *În pragul cosmosului* (1989); *Păsări ocrotite* (1989); *Soarele azi* (1989); Ciclul *Splendoarea frescelor sfinte* (*Ţara de Sus,* 1990–1991; *Voroneţ,* 1990–1991; *Humor,* 1990–1991; *Arbore,* 1990–1991;*Moldoviţa,* 1990–1991; *Suceviţa,* 1990–1991; *La răscruce de ceruri,* 1992). Premiu pentru întreaga activitate (ACIN, 1979).

Bostan, Ion
(31.07.1949, Chișinău)

Inginer (mecanician). A studiat la Institutul Politehnic din Chișinău. Specializări la Saratov, Moscova, la Universitatea Tehnică de Stat N. Bauman, în Cehoslovacia (1983), Marea Britanie, SUA, Germania. A fost inginer la Întreprinderea Moldovahidromaşina, Chişinău, profesor şi rector al Universităţii Tehnice a Moldovei. Lucrări: *Зацепление для прецессионных передач*, 1987; *Organe de maşini*, 1999, 2000, în colaborare; *Bazele proiectării maşinilor. Îndrumar de proiectare* (în colaborare), 2000. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1994). Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România (2000). Doctor Honoris Causa al Politehnicii din Bucureşti, al universităţilor din Iaşi, Bacău, Ploieşti (Petrol şi Gaze). Preşedinte al Asociaţiei Inginerilor din Moldova, preşedinte al Consiliului Rectorilor din RM. Inventator Emerit al Republicii Moldova, laureat al Premiului de Stat al RSSM, decorat cu Ordinul Republicii. Medalia de Aur Henri Coandă, Bucureşti (1994), Ordinul Mérite de l'Invention, rangul Chevalier, 1997; rangul Officier, 1998, rangul Comandor, 1999, Belgia; Medalia de Aur a Organizaţiei Mondiale de Proprietate Intelectuală (OMPI), Geneva (1998); Membru de Onoare al Societăţii Ordinul Sf. Andrei, Marea Britanie (1998); Ordinul pentru ştiinţă Meritul European, Belgia (1999).

Boşcaiu, Nicolae
(23.07.1925, Caransebeş – 22.10.2008, Cluj)

Biolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Cluj. Cercetător la Centrul de Cercetări Biologice al Academiei Române, Filiala Cluj, preşedinte al Subcomisiei Monumentelor Naturii din Cluj. Lucrări: *Introducere în studiul covorului vegetal* (1965); *Flora şi vegetaţia Munţilor Ţarcu, Godeanu şi Cernei*, 1971; Premiul Academiei; *Biogeografie în perspectivă genetică şi istorică*, 1973, în colaborare; a coordonat *Recherches écologiques dans le parc National de Retezat*, 1984. Membru titular al Academiei Române (1991).

Botez, Alvaro Mircea
(12.06.1944, Lisabona)

Sculptor și ceramist. Fiul Ceciliei Storck Botez. A absolvit Institutul de Arte Plastice la Bucureşti ca elev al lui Mac Constantinescu. A predat sculptura la Şcoala Populară de Arte Plastice din Bucureşti. A realizat sculptură monumentală și vitralii. S-a stabilit la Paris în 1980. Lucrări monumentale: *Ameninţarea, Cazul singular, Peisaj în lumina lunii, Peisaj sentimental, Câmp în noapte, Echilibru, Cinci panouri decorative*.

Botez, Demostene
(02.07.1893, Hulub, jud. Botoşani - 17.03.1973, București)

Poet şi prozator. A absolvit Facultatea de Drept la Iaşi (1915). A debutat cu placheta de versuri *Munţii*, 1918, Premiul Academiei, prefaţată de Garabet Ibrăileanu. A fost avocat la Iaşi şi Bucureşti. Preşedinte al Uniunii Scriitorilor (1964–1965). A evoluat de la poezia de tip simbolist la aceea socială: *Floarea pământului*, 1920, Premiul Academiei; *Floarea soarelui*, 1953, Premiul de Stat; *În faţa timpului*, 1967. A scris proză: *Oameni de lut*, 1948; memorialistică: *Lumea cea mică*, 1945; impresii de

călătorie: *Curcubeu peste Dunăre*, 1956; a scris şi literatură pentru copii şi a tradus din Flaubert, Radiguet, Duhamel, Brecht, Gorki, Aristofan, poezia chineză clasică ş.a. Membru corespondent al Academiei (1963).

Botez, Emil
(10.03.1914, Bucureşti – 19.05.1978, Bucureşti)

Inginer (mecanician). Profesor la Politehnica din Bucureşti. Contribuţii în domeniul construcţiilor de maşini (cinematica maşinilor-unelte, tehnologia programării numerice şi angrenajele maşinilor-unelte). Lucrări: *Angrenaje* (1953); *Acţiunea hidraulică a maşinilor-unelte* (1955); *Capete divizoare* (1959); *Cinematica maşinilor-unelte* (1961); *Bazele generării suprafeţelor pe maşini-unelte* (1966); *Maşini unelte* – 3 vol. (1969, 1972, 1973); *Tehnologia programării numerice a maşinilor-unelte* (1973); *Maşini-unelte*, 2 vol. *Teoria. Proiectarea* (1976, 1977).

Botez, Ion Gheorghe
(05.03.1892, Chişcăreni, jud. Iaşi – 23.01.1953, colonia Capul Midia)

Morfolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe Naturale la Iaşi (elevul lui Paul Bujor) şi a fost profesor (morfologie animală) la Universitatea din Iaşi. Membru al Partidului Ţărănesc Român. Exclus din învăţământ în 1948 şi arestat ca membru al unui partid istoric, a murit la Canal. Lucrări: *Étude morphologique et morphogénique du squelette du bras et de l'avant-bras chez les primates*, 1926; *Date paleolitice pentru stratigrafia loessului în nordul Basarabiei*, 1930; *Recherches de Paléontologie Humaine au Nord de la Bessarabie*, 1933; *Curs de Paleontologie umană*, litografiat, 1933; *Report on the Paleolithic in Romania*, lucrare prezentată la Congresul Internaţional de Preistorie de la Washington, 1935; *Curs de Antropologie generală*, litografiat, 1936.

Botez Storck, Cecilia
V. Storck Botez, Cecilia

Botezat, Eugen C.
(03/15.03.1871, Tereblecea, azi în Republica Moldova - 23.12.1964, Bucureşti)

Zoolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Cernăuţi. A lucrat la Universităţile din Praga şi din Cernăuţi, fiind şi rectorul celei din urmă. Contribuţii în domeniul organelor de simţ. El a descoperit organele gustative la păsări. Lucrări: *Despre bour şi zimbru*, 1913; *Originea şi evoluţia filogenetică a părului la mamifere*, 1914; *Vânătoarea, factor de cultură şi civilizaţiune*, 1942. Membru corespondent al Academiei Române (1913), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Botezatu, Gheorghe *a semnat* George de Bothezat
(07.06.1883, Iaşi – 02.02.1940, Boston, SUA)

Matematician şi inventator. Român din Moldova după tată şi rus după mamă. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Universitatea din Iaşi, specializări la Harkov, Berlin, Paris, apoi a absolvit şi Matematica la Petrograd, perioadă în care a cunoscut preocupările pentru aviaţie din Rusia, unde se forma, în acelaşi timp cu el, B. N. Iuriev, inventatorul de mai târziu al unui helicopter cu două rotoare, 1909 şi Igor Sikorski (n. 1889, Kiev), inventatorul primului helicopter din lume (1913, SUA). A obţinut doctoratul la Sorbona, cu lucrarea *Étude de la stabilité de l'aéroplane*, 1911, semnată cu numele pe care-l va folosi de acum înainte, Georges de Bothezat, prima lucrare din lume cu acest profil. S-a întors profesor la Iaşi în 1918, dar în 1919 a emigrat în SUA, unde a încheiat contract cu Universitatea Dayton, Ohio, ca director al Laboratorului de Aerodinamică şi profesor. În 1921 a semnat un contract cu US Army pentru a construi cel mai mare helicopter din lume. Acesta avea patru motoare de ridicare, fiecare cu șase palete. Cântarea 1.678 de kilograme, iar diametrul paletelor era de 8,1 metri şi a zburat în 1923, dar n-a fost produs în serie pentru că n-a atins înălţimea scontată. A rămas în istoria Armatei SUA drept „Caracatiţa Zburătoare nr. 1". Motorul avea 180 cai putere şi patru rotoare. Acel tip de helicopter a participat însă în al Doilea Război Mondial, în dotarea armatei americane. În 1930 a construit singur un helicopter coaxial pentru o singură persoană (aparat de zbor individual). Ca matematician s-a ocupat de calculul parametrilor de zbor de la Pământ la Lună şi aceea a fost baza de pornire pentru definirea parametrilor navetelor spaţiale Apollo, ca şi pentru cercetările lui Hermann Oberth. În România Elie Carafoli a plecat tot de la cercetările sale. Lucrări: *The General Theory of Blade Screws*, 1925; *Back to Newton!*, 1836.

Botezatu, Grigore
(14.01.1929, Baraboi, jud. Bălţi, Basarabia)

Folclorist. A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău (1954). Cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie, Limbă şi Literatură al Academiei de Ştiinţe din Republica Moldova, azi Institutul de Filologie. Doctor în filologie (1966). Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova şi România. A cules folclor în Republica Moldova, în localităţile româneşti din regiunile Kirovograd, Nikolaev şi Odesa, din nordul Caucazului, Bucovina de Nord ş.a. Lucrări: *Poveşti norodnice moldoveneşti* (1955), *Poveşti* (1956), *Basme şi snoave* (1958), *Făt-Frumos şi Ileana Cosânzeana - sora Soarelui* (1967), *Folclor haiducesc din Moldova* (1967), *Folclor moldovenesc. Studii şi materiale* (1968, în colaborare), *Auzit-am din bătrâni. Legende moldoveneşti* (1981), *Făt-Frumos şi Soarele* (1982), *Plugul de aur. Parabole şi poveşti nuvelistice* (1985, selecţie şi comentarii). *La izvoare. Poveşti, cântece bătrâneşti* (1989), *Doi feţi-logofeţi cu părul de aur* (1989), *Creaţia populară. Curs teoretic de folclor românesc din Basarabia, Transnistria şi Bucovina* (în colaborare), ediţia critică Ştefănucă P.V., *Folclor şi tradiţii populare*, 2 vol. (1991), *Apa tinereţilor*, poveşti (2004), distinsă cu premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. În 2009 a finalizat studiul monografic *Petre Ştefănucă*. A participat la elaborarea şi editarea seriei de 16 volume *Creaţia populară moldovenească* (1975–1983). Lucrări ale sale au apărut şi în România, Slovacia, Japonia, Ucraina, Estonia, Rusia, Ungaria și Bulgaria.

Botezatu, Radu
(08.01.1921, Iaşi – 11.01.1988, Bucureşti)

Geofizician. A absolvit Mine şi Metalurgie la Politehnica din Timişoara, unde şi-a obţinut doctoratul şi docenţa. Director fondator al Institutului de Geofizică Aplicată, director al Întreprinderii Geologice de Prospecţiuni, ministru adjunct la Mine, Petrol şi Geologie. Profesor la Facultatea de Geologie şi Geografie a Universităţii din Bucureşti. Lucrări: *Prospecţiuni geofizice*, 1964; *Asupra semnificaţiei geologice a unor măsuri statistice în analiza datelor gravimetrice* (1968); *Metodele geofizice ale alcătuirii geologice a României* (1982). Membru corespondent al Academiei Române (1974), membru corespondent al Uniunii Internaţionale de Geodezie şi Geofizică.

Botgros, Nicolae
(25.01.1953, Bădicu Vechi, rn. Cahul, Republica Moldova)

Dirijor. Conduce Orchestra de Muzică Populară Lăutarii din Chişinău. Albume: *Lăutărească lui Tregubencu; În drum spre casă; De trei ori în jurul mesei; Sârba la picior: Omagiu lui Ion Drăgoi; Omagiu lui Constantin Mirea; Ileana neichii, Ileană; Sârba lui moş Vasile Zamfir; Hora în două părţi şi cazaciocul; Melodie de dor; Sârba lui Dumitru Botgros; Melodie de dragoste; Corăghească din Bacău; Hora mărţişorului; Ciocârlia*. A concertat în toate oraşele mari din România, a participat la festivaluri de muzică populară ale tuturor românilor şi repertoriul său atestă unitatea spiritului românesc. Cetăţean de onoare al oraşului Bârlad. Declarat de „Jurnalul naţional" cel mai bun dirijor de muzică populară din tot arealul românesc (2002).

Bothezat, George de
V.Botezatu, Gheorghe

Botnar, Octav
(21.10.1913, Cernăuţi – 11.07.1998, Villars, Elveţia)

Om de afaceri şi filantrop. Atras de tânăr de ideile comuniste, a stat la închisoare (1932–1936), după care a reuşit să plece în Franţa, unde a luptat în rezistenţă în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. A revenit în România în 1946 şi a ajutat la rezolvarea problemelor legate de foamete. A lucrat în Ministerul Afacerilor Externe până în 1960, când a fost arestat ca duşman al regimului şi trimis la Jilava, apoi Aiud şi Canal. A fost amnistiat în 1964 şi expulzat. A plecat în Germania, unde a lucrat la o fabrică de maşini şi, de acolo, în Marea Britanie, unde a ajuns în 1966. În 1971 a înfiinţat compania Moorcrest, ca deţinător unic pentru 20 de ani al drepturilor asupra liniei de producţie Datsun (devenită Nissan din 1980), care a ajuns să deţină 5% din piaţa engleză. A susţinut Partidul Conservator şi pe John Major cu peste 250 000 de lire. În 1991 a avut probleme cu plata impozitelor şi a plecat în Elveţia, de unde n-a putut fi extrădat. Fundaţia soţiei sale, Camelia Botnar Foundation, din Sussex, Marea Britanie, sprijină și

în prezent tinerii cu dizabilităţi şi activităţile culturale.

Botnariuc, Nicolae
(15.03.1915, Râşcani, Bălţi - 01.03.2011, Chişinău)

Zoolog şi biolog născut în Podolia. A urmat Facultatea de Ştiinţe din Bucureşti şi a fost profesor la Facultatea de Biologie a Universităţii din Bucureşti. Contribuţii în domeniul sistematicii biologice. Prin cercetările sale este considerat continuatorul lui Grigore Antipa și Emil Racoviță. Autor a peste 150 de lucrări: *Din istoria biologiei generale*, 1961; *Principii de biologie generală*, 1967. A condus colectivul de elaborare a lucrării *Fauna României* şi prima expediţie românească trans-africană (1970–1971). Preşedinte al Comisiei pentru Ocrotirea Monumentelor Naturii. Este membru corespondent al Academiei Române (1964) și plin (1990).

Botnaru, Eugenia
(03.01.1936, Năduşiţa, Basarabia)

Actriţă. A absolvit Conservatorul de Stat din Chişinău. A lucrat la Teatrul Dramatic A.S. Puşkin şi la Teatrul etnofolcloric Ion Creangă din Chişinău. A jucat în numeroase filme: *Singur în faţa dragostei*, 1969; *Povârnişul*, 1970; *Durata zilei*, 1974; *Bărbaţii încărunţesc de tineri*, 1974; *Bărbatul de alături*, 1977; *Trânta*, 1977; *Călătorie de nuntă*, 1982; *Luceafărul*, 1986; *Polobocul*, 1991. A absolvit Institutul de Arte la Chişinău şi Institutul de Cinematografie Gherasimov (VGIK), secţia actorie, la Moscova. Actor la Studioul Moldova Film. Roluri în: *Priveghiul mărginaşului*, 1969; *Ultimul fort*, 1971; *Băieţi de dobă*, 1972; *Toate probele contra lui*, 1974; *Emisarul Serviciului Secret*, 1979; *Greşeala lui Tony Wendis*, 1981, 2 episoade; *De întoarcere uitaţi, 1985; Un autobuz în ploaie,* 1986, 2 episoade; *O singură zi,* 1997. Maestru în Artă al Republicii Moldova.

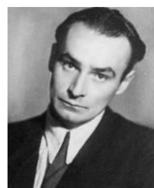
Botnaru, Tudor
(27.12.1935, Lipiceni, Basarabia – 30.12.2017, Chișinău)

General. A absolvit Facultatea de Filologie din cadrul Universităţii de Stat a Moldovei. Angajat al Securităţii din Moldova din 1963, a lucrat la contraspionaj şi informaţii externe. A lucrat la Ambasada URSS din România şi Franţa. Preşedinte al Comitetului de stat al Securităţii Moldovei din 1990, în care calitate a transportat la Tiraspol Arhiva Securităţii din Moldova. A fost demis după dispariţia URSS (1991). Apoi a îndeplinit funcţia de şef al Centrului de instruire al Ministerului Securităţii Naţionale din Republica Moldova. Din 1994 a fost prim-viceministru al Afacerilor Externe. În intervalul 1994–1997 a fost ambasador al Republicii Moldova în Regatul Belgiei şi, prin cumul, în Regatul Unit al Marii Britanii şi Irlandei de Nord, în Marele Ducat de Luxemburg şi Regatul Olandei, precum şi şef al misiunii diplomatice a Republicii Moldova la Consiliul Europei (din 1995). A fost rechemat din funcţie în 1997 spre a fi numit ministru al Securităţii Naţionale.

Botta, Dan
(26.09.1907, Adjud – 13.01.1958, Bucureşti)

Poet şi eseist. Frate cu Emil B. Licenţiat în Litere (greacă, latină) şi Drept, absolvent al Institutului de Educaţie Fizică, Bucureşti. Din 1932, împreună cu Mircea Eliade, Petru Comarnescu, Mac Constantinescu, participă la simpozioanele grupului Criterion. A participat la elaborarea Manifestului Crinului Alb. A contribuit la elaborarea *Enciclopediei române* publicată sub direcţia lui Dimitrie Gusti. Ca poet are afinităţi cu Valéry şi Ion Barbu: *Eulalii*, 1931, iar ca eseist se raportează la mitologia greacă, proto-istorie şi folclor: *Limite*, 1936; *Charmion sau Despre muzică*, 1941; *Limite şi alte eseuri*, 1996, postum.

Botta, Emil
(15.09.1911, Adjud – 24.07.1977, Bucureşti)

Poet, prozator şi actor. Este fratele lui Dan B. La 15 ani fuge de acasă pentru a deveni actor. Urmează Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti în perioada 1929–1932. Devine actor al Teatrului Naţional din Bucureşti, unde joacă roluri de excepţie: Werther, Iago, Macbeth, Unchiul Vanea, Ion din *Năpasta* etc. A jucat în numeroase filme: *Se aprind făcliile,* 1939; *Viaţa nu iartă*, 1958; *Erupţia*, 1958;*C ând*

primăvara e fierbinte, 1961; *S-a furat o bombă* (regia Ion Popescu Gopo), 1961; *Paşi spre lună* (regia lui Gopo) şi *Pădurea spânzuraţilor* (regia Liviu Ciulei), 1964; *Răscoala*, 1965; *De-aş fi ... Harap alb*, 1965; *Şahla rege*, 1965; *Dacii*, 1966; *Faust XX*, 1966; *Subteranul*, 1967; *Columna*, 1968; *Mastodontul*, 1975; *Premiera*, 1976. Ca poet a debutat cu poemul *Strofă ultimă* în revista lui Tudor Arghezi „Bilete de papagal“ din 1929. A făcut parte din grupul intitulat Corabia cu rataţi, din care s-au desprins Emil Cioran şi Eugen Ionescu. A fost poetul preferat al generaţiei Criterion. Lucrări: *Întunecatul April*, 1937 (scris în urma unei colaborări la revista „Vremea“); *Pe-o gură de rai*, 1943; *Poezii*, 1966; *Versuri* (cu un ciclu inedit, *Vineri*), 1971; *Poeme*, 1974; *Un dor fără saţiu*, 1976; *Trântorul*, 1938 (ediţia II, 1967) Premiul Fundaţiilor Regale (1937), Premiul Mihai Eminescu al Academiei Române (1967).

Botzan, Marcu
(30.03.1913, Craiova 08.03.2011, București)

Inginer agronom. A absolvit la Bucureşti Academia de Înalte Studii Agronomice şi Facultatea de Construcţii. S-a ocupat de irigaţii la Institutul de Cercetări Agronomice, Institutul de Cercetări Hidrotehnice, Institutul de Cercetări şi Îmbunătăţiri Funciare şi Pedologie, al cărui director a devenit. Lucrări: *Probleme de irigaţii şi desecări ale Câmpiei Bărăganului*, 1959; *Bilanţul apei în solurile irigate*, 1972; *Valorificarea hidroameliorativă a luncii Dunării româneşti şi a deltei*, 1991; *Mediu şi vieţuire în spaţiul carpato-danubiano- pontic*, 1996. Membru al Academiei Române (1993).

Boţu, Pavel
(17.07.1933, Ceamaşir, jud. Ismail în Bugeac, azi Ucraina – 17.02.1987, Chişinău)

Scriitor şi om politic. A absolvit Şcoala Pedagogică din Ismail şi Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic din Chişinău (azi Universitatea Pedagogică de Stat). A fost profesor la şcoala medie din Cojuşna, apoi redactor, şef de secţie, redactor-şef adjunct la ziarul „Moldova socialistă“ (actualmente „Moldova suverană“). În 1965 a fost ales preşedinte (din 1971 – prim-secretar al Comitetului de conducere) al Uniunii Scriitorilor din Moldova. A fost Preşedinte al Sovietului Suprem al RSS Moldoveneşti, deputat în Sovietul Suprem al URSS. Lucrări: *Credinţă* (1963), *Continente* (1966), *Panoplie* (1968), *Casă în Bugeac* (1973), *Ornic* (1978), *Cercurile trunchiului* (publicistică, 1979), *Legământ* (1981), *Verb la netrecut* (1985). S-a sinucis la schimbarea de regim politic.

Boureanu, Radu
(09.03.1906, Bucureşti – 04.09.1997, Bucureşti)

Poet, actor, pictor. A absolvit Academia de Muzică şi Artă Dramatică, fiind actor la Teatrul Naţional (1929–1931; 1945–1947). A înfiinţat, împreună cu Zaharia Stancu, revista „Azi“. A fost redactor-şef la „Viaţa Românească“ (1967–1974). Ca pictor a fost premiat la Saloanele din 1942 şi 1947. Poezia se resimte de pe urma picturii: *Zbor alb*, 1933 – debut, Premiul Societăţii Scriitorilor; Premiul Academiei Române; *Golful sângelui*, 1936, Premiul Societăţii Scriitorilor; *Cai de apocalips*, 1939; *Sângele popoarelor*, 1942, Premiul Societăţii Scriitorilor; *Cântec Cetăţii lui Bucur*, 1959. A scris şi teatru: *Lupii*, 1952, Premiul de Stat; *Satul fără dragoste*, 1955, Premiul Uniunii Scriitorilor. Apoi lirica sa devine una a meditaţiilor grave: *Planeta nebunilor*, 1979; *Frumuseţile oarbe*, 1982; *Oceanul întrebărilor*, 1985; *Albastra umbră a tristeţii*, 1986; *Dulce uragan*, 1989. În 1970 a primit Premiul Bienalei Internaţionale de Poezie de la Knokke la Zoutte, Belgia. A tradus din Pablo Neruda, A. N. Ostrovski, Tolstoi, Verhaeren ş.a.

Brad, Ion
(08.11.1929, Pănade, jud. Alba)

Poet şi prozator. A absolvit Facultatea de Filologie la Cluj, fiind apoi redactor la diverse publicaţii din Cluj şi Bucureşti. A fost ambasador al României în Grecia (1973–1982), dar a avut şi alte misiuni diplomatice, în diverse ţări, în perioada 1955–1989. Scrie lirică socială cu rezonanţe neoclasice. A debutat în stil proletcultist: *Cincisutistul,* 1952, regăsindu-şi apoi ritmul interior: *Cu timpul meu,* 1958, Premiul Academiei; *Mă uit în ochii copiilor,* 1962; *Orga de mesteceni,* 1970, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Transilvane cetăţi fără somn,* 1977, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti; *Icoana nevăzută,* 1996; *Al doilea suflet,* 2000. Proza este inspirată din lumea satului transilvan, ca

şi de locurile prin care a trecut: *Descoperirea familiei,* 1964; *Lumea catarilor,* 1980; *Proces în recurs,* 1988; *Dialog epistolar: Mircea Zaciu – Ion Brad*, 2003; *În umbra zeilor*, 2003. Teatru: *Audienţa la consul*, 1977; *Arheologia dragostei*, 1986; amintiri: *Ambasador la Atena 1973–1982*, 2001–2002. A tradus din maghiară şi greacă, mai ales versuri. După 1989 şi-a întemeiat o editură proprie. Diploma pentru poezie a Festivalului Internaţional al Tineretului, 1959; Premiul Academiei Române pentru volumul de versuri *Cu timpul meu,* 1972; Premiul Uniunii Scriitorilor pentru volumul Cele patru anotimpuri, 1999; Premiul de poezie Transilvania al Festivalului Internaţional Lucian Blaga, 1999.

Braghiş, Dumitru
(28.12.1957, Grătieşti, Chişinău, Republica Moldova)

Om politic. A absolvit Facultatea de Energetică la Institutul Politehnic Serghei Lazo din Chişinău. A fost inginer la Uzina de Tractoare din Chişinău. Instructor al Comitetului Central al Partidului Comunist din Moldova (1987–1988), director general al Departamentului Relaţii Economice Externe al Ministerului Economiei din Moldova, viceprim ministru al Economiei şi Reformelor (1997), prim ministru al Moldovei (1999–2001). În 2006 membru supleant în delegaţia Moldovei la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei.

Braia, Mia
(08.09.1911, Craiova – 03.07.1999, Bucureşti)

Cântăreaţă. Sora Ioanei Radu. A absolvit liceul eparhial la Chişinău şi Conservatorul la Bucureşti. A cântat romanţe şi cântece de petrecere, mai ales cu orchestra lui Ionel Budişteanu. Melodii: *Vioara; Cel din urmă tango; De ţi-am greşit; Trubadurul; Nu-mi pare rău; Pentru tine am plâns; Ciobănaş cu 300 de oi* (împreună cu Ioana Radu); *Când felinarele se-aprind; Doamne, domni şi domnişoare; De ce nu vii?; Dorul meu a-nebunit*. A emigrat în Germania și apoi în SUA, New York (1983), s-a întors după 1989. A luat parte la manifestările ROMFEST ale lui Grigore Caraza şi Zaharia-Zahu Pană. A primit Ordinul Meritul Cultural (1968).

Brancovan, Anna de Noailles
V. Noailles, Anna de

Brancovici, Despina Miliţa
(~ 1490, Serbia – 1554, Sibiu)

Soţia domnului Ţării Româneşti Neagoe Basarab (1512–1521), primul boier oltean, un Craiovescu, intitulat Basarab. Fiica despotului sârb Iovan Brancovici (1465–1502) şi a Elenei Ștefan Iacşici (un Iacşici avea să-l ucidă la Sibiu pe Mihnea Vodă cel Rău fiindcă voia să treacă Ţara Românească la catolicism spre a o elibera de influenţele sârbeşti). Sora ei, Elena – Ecaterina, a fost soţia lui Petru Rareş, domnul Moldovei, alta, Maria, a fost căsătorită cu nobilul Ferdinand Frangispani, alta, Magdalena (soră numai după mamă), era soţia cneazului polon Jan Wiesznowiecki. Împăraţii Comneni, Cantacuzinii, Asăneştii, despoţii sârbi, erau strămoşii ei. O vară de-a ei era soţia lui Vasili III, mare cneaz al Moscovei. După moartea lui Neagoe Basarab s-a refugiat la Sibiu cu fetele sale, Stana şi Ruxandra. De la Sibiu Stana s-a dus în Moldova, unde s-a căsătorit cu Ștefăniță Vodă, domnul Moldovei (1517–1527), iar Ruxandra s-a căsătorit cu Radu de la Afumaţi, domnul Ţării Româneşti (1522–1529); apoi, după moartea lui Radu de la Afumaţi, s-a recăsătorit cu Radu Paisie, domnul Ţării Româneşti (1535–1545). Despina Miliţa a trăit la Sibiu şi după ce se călugărise sub numele de Platonida. Osemintele i-au fost duse la Curtea de Argeş în timpul domniei lui Pătraşcu cel Bun, fiul lui Radu Paisie, de către mitropolitul Anania şi astrucate în ctitoria ridicată de Neagoe Basarab, în 1517, la Curtea de Argeş.

Brancovici, Gheorghe
(1645, Ineu – 19.12.1711, Eger)

Translator. La origine familie de despoţi sârbi. Totuși numele nu e sîrbesc (slav) prin structura lui (vezi substantivul brâncă, toponimul Brâncoveni. Cuvântul există și în catalană, portugheză, italiană și latină). Demersul tuturor actanţilor acestei familii a fost de păstrare a continuității bizantine. Era fratele mitropolitului Sava B., translatorul principelui Mihai Apafi pe lângă Poarta Otomană. A petrecut 10 ani la Curtea lui Șerban Cantacuzino. A avut contacte culturale cu stolnicul Constantin Cantacuzino, cu Radu Năsturel și cu principele Constantin Brâncoveanu. În 1689, la intrarea trupelor austriece în Serbia, s-a proclamat guvernator al sârbilor şi bulgarilor, fiind arestat de austrieici. Este cel mai de seamă cronicar de limbă română din Transilvania. A scris *Hronica slovenilor,*

iliricului, Misii cei de Sus şi cei de Jos Misii, 1687, în română, evaluând identitatea românească de pe ambele maluri ale Dunării de Jos ca unitate posibilă de acţiune antiotomană a creştinilor.

Brancovici, Sava
(1620 – aprilie 1683, Sibiu)

Mitropolit ortodox de Alba Iulia, numit în 1656 (călugărit şi hirotonisit la Târgovişte). Frate cu Gheorghe B. Păstorirea a fost tulburată de războaie și schimbări de principi. Înlăturat din scaun, abia în 1662 este întărit din nou. Călătoreşte în 1668 la Moscova, de unde primeşte daruri în bani, cărţi şi obiecte de cult. În 1670 călătoreşte în aȚra Românească, primind daruri din partea domnului Antonie Vodă, a ierarhilor, a unor dregători. În 1675 convoacă un Sobor la Alba Iulia pentru întărirea vieţii religioase. În vara lui 1680 a fost înlăturat din scaun, persecutat şi întemniţat la Iernut şi Vinţ. A fost urmărită averea mitropoliei, la porunca lui Apaffi. Parte din ea a fost adăpostită într-o casă din Sibiu. Oamenii lui i-au sechestrat lucrurile (printre care: trei traiste de cărţi româneşti, 14 saci de cărţi, tipografia cu toate instrumentele şi cu literele româneşti, scrisori, scrieri şi cărţi româneşti, maghiare şi latine, 66 la număr şi un ziar legat în piele. Cărţile sechestrate au dispărut ulterior. La intervenţia domnitorului ăȚrii Româneşti, Șerban Cantacuzino, a fost eliberat, dar n-a mai putut ocupa scaunul. În 21 octombrie 1955, la hotărârea Sf. Sinod, s-a trecut la canonizarea solemnă în Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia, a mitropoliţilor Iorest şi Sava (Brancovici). Pomenirea lor se face în fiecare an la 24 aprilie, conform calendarului ortodox.

Branişte, Valeriu
(10.01.1869, Cincul Mare, jud. Braşov – 01.01.1928, Lugoj, jud. Timiş)

Publicist şi om politic. A absolvit gimnaziul la Sibiu şi Filosofia la Budapesta. A fost profesor la Gimnaziul Român Superior Ortodox din Braşov. Susţinător al memorandiştilor. A plecat în Bucovina şi a pus bazele gazetei „Patria“. A contribuit la organizarea Marii Adunări Naţionale de la Alba Iulia (1918) care consfinţea unirea Transilvaniei cu ţara. După unire a fost şef al resortului Culte şi Instrucţiune Publică din Consiliul Dirigent al Transilvaniei. A militat pentru crearea unei universităţi româneşti la Cluj. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Bratosin, Dinu Dănuţ
(22.04.1938, Urecheşti, jud. Vrancea)

Inginer constructor. A absolvit Facultatea de Construcţii Civile şi Industriale a Institutului de Construcţii din Bucureşti (1971). Cercetător la Institutul de Mecanica Solidelor şi la Centrul de Fizica Pământului şi Seismologie. Contribuţii în domeniile mecanica solidelor, mecanica și dinamica pământurilor. Lucrări: Model *vâscoelastic neliniar pentru comportarea dinamică a pământurilor*, 1995, Premiul Academiei Române; *Aspecte neliniare în mecanica pământurilor*, 1996. Secretar ştiinţific al secţiei de ştiinţe tehnice a Academiei Române (1990). Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Bratu, Emilian
(08.08.1904, Bucureşti – 30.03.1991, Bucureşti)

Inginer chimist. A absolvit Chimia Industrială la Politehnica din Bucureşti şi s-a specializat în electrochimie la Viena, Karlsruhe şi Berlin. Profesor la Institutul Politehnic din Bucureşti. Unul dintre fondatorii şcolii de inginerie chimică din România. Contribuţii în domeniul epurării apei, al distilării azerotrope, în procesele de absorbţie şi fluidizare. Lucrări: *Ghid de laborator pentru lucrările practice de tehnologie chimică*, 1942; *Operaţii unitare de inginerie chimică*, 2 vol., 1960–1961; *Operaţii şi utilaje în industria chimică*, 1960–1961. Membru titular al Academiei Române (1974).

Bratu, Gheorghe
(25.02.1881, Bucureşti – 01.09.1941, Cluj)

Matematician şi astronom. A studiat matematica la Paris (cu o bursă Adamachi) şi a fost stagiar al Observatorului Astronomic din Paris. A fost asistent la Observatorul astronomic din Iaşi, conferenţiar la Facultatea de Matematică a Universităţii din Iaşi şi profesor la Facultatea de Matematică din Cluj (1919–1941), decan al ei (1938–1940). Fondatorul Observatorului Astronomic din Cluj (1920), pe care l-a şi condus şi căruia i-a donat biblioteca sa de specialitate. A colaborat la alcătuirea hărţii fotografice a Cerului secolului XX, zona 20°. Membru al Société Mathématique de France, Societé Astronomique de France, Società Astronomica Italiana, Circolo Matematico di

Palermo, al Academiei de Ştiinţe din România şi al Comitetului Naţional de Astronomie. Decorat cu Legiunea de Onoare a Franţei în grad de Cavaler.

Bratu, Polidor Paul
(01.04.1948, Ciioceşti, jud. Argeş)

Inginer mecanic. A absolvit Facultatea de Maşini şi Utilaje de Construcţii, Facultatea de Fizică şi Facultatea de Utilaj Tehnologic a Universităţii de Construcţii din Bucureşti. Profesor la Universiatea din Galaţi, director la Institutul de Cercetări pentru Echipamente şi Tehnologii de Mecanizarea Construcţiilor. Contribuţii în domeniul metodelor de calcul şi proiectare ale maşinilor cu acţiune vibrantă. Are 9 brevete de invenţii. Membru fondator al Societăţii Române de Acustică, membru al Societăţii Americane de Ingineria Sistemelor de încălzire, răcire şi condiţionare a aerului, membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Brauner, Harry
(24.02.1908, Piatra Neamţ – 11.03.1988, Bucureşti)

Folclorist şi muzicolog. Frate cu Rudolf şi Victor B. Căsătorit cu Lena Constante. Discipol al lui Dimitrie Gusti. Profesor universitar. Bănuit de implicare în grupul lui Lucreţiu Pătrăşcanu, a făcut închisoare (1954–1964). A descoperit şi a făcut publice numeroase manifestări folclorice, printre care, cu totul remarcabilă, a fost aceea a ansamblului de la Fundu' Moldovei, Bucovina, existent şi astăzi. Şi-a sintetizat ideile despre folclorul românesc în volumul *S-auzim iarba cum creşte*, 1979. A mai lăsat un volum de amintiri: *Chibrituri şi mămăligă*. Despre el se vorbeşte în romanul *Cel mai iubit dintre pământeni* al lui Marin Preda şi în *Jurnalul* lui Mircea Eliade.

Brauner, Victor
(15.06.1903, Piatra Neamţ – 12.03.1966, Paris)

Pictor. Frate al folcloristului Harry B. şi al medicului Rudolf B. Frecventează Şcoala de Arte Frumoase din Bucureşti (1919–1921) şi şcoala particulară de pictură a lui H. Igiroşanu. Vizitează oraşele Fălticeni şi Balcic şi începe să picteze peisaje „cezanniene". Apoi, după propria-i mărturie, trece prin toate fazele: dadaistă, abstracţionistă, expresionistă. În 1924 are loc prima expoziţie personală, la Bucureşti, la Galeriile Mozart. În această perioadă îl întâlneşte pe poetul Ilarie Voronca, înfiinţînd împreună revista „75HP", unde publică manifestul *Pictopoezia* şi un articol, *Supra-raţionalismul*. Pictează şi expune *Cristos la Cabaret* (în maniera pictorului Georg Grosz) şi *Fata din fabrică* (în maniera lui Holder). Participă la expoziţia „Contimporanul" (noiembrie 1924). A edsenat costume pentru baletele Floriei Capsali. În 1925 face primul voiaj la Paris, de unde se întoarce în ţară, la Bucureşti, în 1927. În 1930 se instalează la Paris, unde îl întâlneşte pe Brâncuşi, care-l iniţiază în arta fotografică. Tot în aceastăperioadă se împrieteneşte cu poetul Benjamin Fondane (B. Fundoianu) şi îl întâlneşte pe Yves Tanguy, care-l va introduce mai târziu în cercul suprarealiştilor. Locuieşte în acelaşi imobil cu Giacometti şi Tanguy. În 1935 revine la Bucureşti. Intră în Partidul Comunist Român pentru scurtă vreme şi fără o înregimentare expresă. La 7 aprilie1935 are loc vernisajul unei expoziţii personale, în sala Mozart. Se întoarce în Franţa în 1938. În 2003 în România i-a apărut un timbru aniversar.

Brăescu, Smaranda
(21.05.1897, Hânţeşti, Buciumeni, jud. Covurlui, azi Galaţi – 02.02.1948, Cluj)

Paraşutistă. A absolvit Belle Arte la Bucureşti. În 1928 a făcut primul salt cu paraşuta. În 1931 a câştigat titlul european la paraşutism (salt de la 6000 m). În 1932 a stabilit primul record de traversare a Mediteranei (6 ore şi 10 minute) între Roma şi Tripoli, cu avionul său, bimotorul Milles Hawk. În 1932 a devenit campioană mondială la paraşutism, cu o paraşută de construcţie românească, parcurgând distanţa de cădere de la 7 400 m în 25 de minute. A fost instructor de paraşutism militar. În timpul războiului a fost activă ca pilot în celebra Escadrilă Albă de avioane sanitare, pe frontul de Răsărit şi apoi pe frontul de Vest, în Transilvania, Ungaria şi Cehoslovacia. Semnatară, alături de alte 11 personalităţi (între care: generalul Aldea, prof. univ. dr. Grigore T. Popa), a unui memoriu prin care se condamna falsificarea alegerilor din noiembrie 1946, document înaintat Comisiei Aliate de Control, de fapt delegatului american, care l-a predat celui sovietic. A fost condamnată de comunişti la închisoare în contumacie, nefiind găsită.

Brăileanu, Traian
(14.09.1882, Balca, Rădăuţi – 03.10.1947, Aiud)

Filosof, sociolog și prozator. A absolvit Universitatea, secţia Filosofie, la Cernăuţi. A absolvit Facultatea de Drept la Bucureşti. Specializare în Drept la Viena. Profesor de filosofie şi sociologie la Universitatea din Cernăuţi. A condus revista „Însemnări sociologice" din Cernăuţi. A aderat la Mişcarea Legionară de la primii ei paşi, membru al Senatului Legionar în 1929. Ministru legionar al Educaţiei Naţionale, Culturii şi Artelor (1940– 1941). Pozitivist în filosofie, adept al lui Kant. Lucrări: *Die Grundlegung zu einer Wissenschaft der Ethik*, 1919; *Despre condiţiunile cunoştinţei şi conştiinţei*, 1912; *Etica*, 1919; *Introducere în sociologie*, 1923; *Metafizica Moravurilor*, 1929. A tradus din Kant: *Critica raţiunii pure* şi *Critica puterii de judecată*. Arestat în 1938, odată cu Dragoş Protopopescu (aflat tot la Cernăuţi), a murit la închisoarea din Aiud.

Brăiloiu, Constantin
(13.08.1893, Bucureşti – 20.12.1958, Geneva)

Etnomuzicolog. A făcut studii muzicale la Bucureşti, Viena, Lausanne, Paris. A fost profesor de istoria muzicii şi folclor la Conservatorul din Bucureşti. Profesor şi rector al Academiei de Muzică Religioasă din Bucureşti. Fondator şi conducător al Arhivelor Internaţionale de Muzică Populară din Geneva şi al Arhivei de Folclor a Societăţii Compozitorilor Români (1928–1943). A cules folclor muzical românesc şi a publicat culegeri de folclor: *Vie musicale d'un village: Recherches sur le répertoire de Dragus (Roumanie)* 1929–1932; *Colinde şi cântece de stea*, 1931; *Cântece bătrâneşti din Oltenia, Muntenia, Moldova şi Bucovina*, 1932; *Bocete din Oaş*, 1932; *Poeziile soldatului Tomuţ din războiul 1914–1918*, 1944*;* *Sur une ballade roumaine: La Mioritza*, 1946. Membru corespondent al Academiei Române (1946), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Brătescu, Constantin
(30.09.1882, Câşle, azi Mineri, jud. Tulcea – 23.10.1945, Bucureşti)

Geograf. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti, apoi a studiat geografia la Leipzig şi Berlin. Profesor şi decan al Facultăţii de Ştiinţe din Cernăuţi (1924–1938), apoi profesor la Facultatea de Ştiinţe din Bucureşti. A elaborat teorie originală pentru determinarea vârstei teraselor ca şi a oscilaţiilor de nivel ale apelor Mării Negre în cuaternar. El a inaugurat în România direcţia de cercetare morfo-climaterică. Lucrări*:* *Formele de relief din Muscel*, 1911; *Contribuţiuni la studiul deltei dunărene*, 1921; *Pământul Dobrogei*, 1928. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Brătescu-Voineşti, Ioan Al(exandru)
(01.01.1868, Târgovişte – 14.12.1946, Bucureşti)

A fost judecător la Bucureşti, Ploieşti, Piteşti, Craiova, Târgovişte. Era nepotul paşoptistului Voinescu II. A debutat sub patronajul lui Titu Maiorescu. A creat cea mai completă galerie de personaje inadaptabile, victime ale excesului de moralitate: *Nuvele şi schiţe*, 1903; *În lumea dreptăţii*, 1907; *Întuneric şi lumină*, 1912; *Rătăcire*, 1923; *Huliganism*, 1938; *Germanofobie*?, 1942. A fost membru al Academiei (1918) şi vicepreşedinte al ei, secretar general al Camerei Deputaţilor (1940).

Brătianu, Constantin
(12.12.1946, Călăraşi)

Inginer energetician. A absolvit Facultatea de Energetică la Politehnica din Bucureşti, s-a specializat la Atlanta, Georgia, SUA. Profesor la Politehnica din Bucureşti, Facultatea de Inginerie mecanică. Contribuţii în domeniul transferului de căldură şi de masă, procese bifazice apă-abur. Lucrări: *Modelarea numerică cu elemente finite*, 1986; *Metode cu elemente finite în dinamica fluidelor*, 1983. Membru fondator al Societăţii Româneşti de Termotehnică, membru al European Nuclear Society, membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Brătianu, Constantin (Bebe)
(1887, Bucureşti – 21.01.1956, Bucureşti)

Om politic. Fiul generalului Constantin I.B. și vărul lui Ion C. B. Secretar general al PNL (1938–1947), a reorganizat partidul după 1944. Ministru de Finanţe (1933) şi al Producţiei de Război în Guvernul Sănătescu (1944). Arestat în 1950, a murit curând după ieşirea din închisoare.

Brătianu, Constantin (Dinu)
(13.01.1866, Florica, jud. Argeş – 05/06.05.1950, Sighet)

Om politic. Al treilea fiu al lui Constantin I.B. şi frate cu Ionel şi Vintilă B. A studiat inginerie la Şcoala Politehnică din Bucureşti şi la Institutul de Mine din Paris. Parlamentar liberal (1910–1938), preşedinte al Partidului Naţional Liberal (din 1934). Domiciliu forţat după 1945, până în 1950, când a fost arestat.

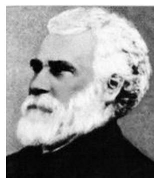
Brătianu, Constantin I.
(17.09.1844, Bucureşti – 06.01.1910 , București)

General de brigadă, geodez şi topograf. Fiul lui Ion C. B. şi frate cu Ionel I. C. B. şi Vintilă I. C. B. Tatăl lui Dinu B. A absolvit şcoala de Ofiţeri din Bucureşti şi s-a specializat la Observatorul din Paris şi Serviciul cadastral al Franţei. A fost detaşat pe lângă Statul Major al Serviciului Geografic al Armatei franceze în Algeria (1868–1870), Serviciul Geografic al Armatei belgiene şi la Institutul Geografic al Armatei din Viena. A fost director al Institutului Geografic al Armatei (1885), subşef al Statului Major General. În timpul Războiului de Independenţă a organizat Serviciul de Reproduceri Cartografice şi a comandat Secţia Topografică de pe lângă Marele Stat Major al Armatei. Contribuţii în domeniul topografiei şi geodeziei. Lucrări: *Notiţe asupra chartelor actuale ale României urmate de un proiect pentru alcătuirea chartei generale a regatului*, 1888; *Însemnătatea chartei României pentru economia noastră naţională,* 1901; *Însemnătatea chartei ţării pentru apărarea naţională*, 1902; *Însemnătatea chartei ţării pentru istoria patriei şi a neamului*, 1905; *Însemnătatea chartei ţării pentru stabilirea regimului cadastral în România*, 1910. Împreună cu Gr. Tocilescu şi George Ioan Lahovary a realizat *Marele Dicţionar Geografic Român*, sub auspiciile Societăţii Române de Geografie, al cărei fondator a fost. Membru corespondent al Academiei Române (1899).

Brătianu, Gheorghe (George) I.
(03.02.1898, Ruginoasa, jud. Iaşi – 24.04.1953, Sighet)

Istoric şi om politic. Fiul lui Ion I.C. B. şi nepotul lui Ion C. B. După absolvirea Liceului Naţional din Iaşi (1916), se înrolează voluntar în armată pentru a participa la războiul de reîntregire a ţării. În 1917 se înscrie la Facultatea de Drept din Iaşi, pe care a absolvit-o în 1920. Fiind atras de istorie, abandonează cariera juridică şi se înscrie la Universitatea Sorbona din Paris, unde frecventează cursurile unor istorici prestigioşi, ca Ferdinand Lot şi Charles Diehl. Obţine doctoratul în filosofie la Cernăuţi în 1923 şi la Sorbona în 1929. În 1924 devine profesor universitar la Catedra de istorie universală a Universităţii din Iaşi, iar din 1940 a Universităţii din Bucureşti. Între 1940 şi 1947 îndeplineşte funcţia de director al Institutului de Istorie Nicolae Iorga din Bucureşti. În anii ‘30 a fost şeful unei facţiuni a Partidului Naţional-Liberal, georgiştii, care s-au aliat cu Garda de Fier. În 1938 a revenit în PNL-ul condus de Dinu Brătianu. În 1947, în cadrul represiunilor dezlănţuite de autorităţile comuniste, este înlăturat de la Catedra universitară şi de la conducerea Institutului de istorie, în septembrie i se fixează domiciliu forţat şi i se interzic contactele externe. În noaptea de 5/6 mai 1950 este arestat şi întemniţat la închisoarea din Sighet, unde s-a sinucis. A susţinut cu tenacitate şi rigoare ştiinţifică teza continuităţii poporului român în spaţiul carpato-danubiano-pontic. Lucrările sale asupra prezenţei româneşti în Basarabia sunt reprezentative pentru statura istoricului şi conştiinţa omului politic. I s-a propus să se dezică de tezele despre Basarabia, dar a refuzat. Lucrări: *Recherches sur le commerce génois dans la Mer Noire au XIII-ème siècle* (1929); *O enigmă şi un miracol istoric: poporul român* (1940); *Tradiţia istorică despre întemeierea statelor româneşti* (1945); *Sfatul domnesc şi adunarea stărilor în Principatele române* (postum); *Marea Neagră. De la origini până la cucerirea otomană* (postum). În 1942 este ales membru titular al Academiei Române, calitate retrasă în 1948. Repus în drepturi în 1990.

Brătianu, Ion C.
(02.06.1821, Piteşti – 04.05.1891, Florica, jud. Argeş)

Inginer şi om politic. Tatăl lui Constantin (Dinu) I. B., Vintilă B. şi Ionel I.C. B. A intrat în armata munteană în 1838 şi a absolvit la Paris Şcoala Politehnică, audiind şi cursurile de istorie ale lui Jules Michelet şi Edgar Quinet. Întors în Muntenia, a luat parte, împreună cu prietenul său, C.A. Rosetti

şi alţi politicieni proeminenţi, la revoluţia română din 1848, fiind prefect al Poliţiei în Guvernul Provizoriu al acelui an. După restaurarea rusească şi otomană s-a mutat în exil, refugiindu-se la Paris, dorind să influenţeze opinia publică franceză în favoarea unirii propuse şi autonomiei principatelor dunărene. În timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza (1859–1866) a fost un lider liberal proeminent. A asistat în 1866 la demiterea lui Cuza şi la alegerea Prinţului Carol I al României, sub domnia căruia a avut mai multe mandate ministeriale. A fost arestat pentru complicitate la revoluţia din 1870, dar eliberat la scurt timp. În 1876, ajutat de C. A. Rosetti, a format un cabinet liberal care a rămas la putere până în 1888, fiind ministru în timpul Războiului Ruso-Turc din 1877, al Congresului de la Berlin, al formării Regatului Român, revizuirii Constituţiei şi altor reforme. A fost şi scriitor. Pamfletele sale politice în franceză: *Mémoire sur l'empire d'Autriche dans la question d'Orient* (1855); *Mémoire sur la situation de la Moldavie depuis le Traité de Paris* (1857) şi *La Question religieuse en Roumanie* (1866) au fost bine primite la Paris. Membru de onoare al Academiei Române (1885).

Brătianu, Ion I. C. *sau* **Ionel Brătianu**
(20.08.1864 Florica, jud. Argeş – 24.11.1927, Bucureşti)

A fost fiul liderului liberal Ion C.B. şi fratele lui Constantin I.C.B. şi al lui Vintilă I.C.B. Tatăl istoricului Gheorghe B. După ce îşi susţine bacalaureatul la Colegiul Sf. Sava din Bucureşti (1882) efectuează, ca voluntar, un stagiu militar de şase luni, obţinând gradul de sublocotenent în cadrul Regimentului 2 Artilerie. În paralel frecventează cursurile Școlii de Poduri şi Șosele. În vara anului 1883 pleacă la Paris pentru completarea studiilor: cursant al clasei de matematici speciale A la Şcoala preparatorie Saint-Barbe (1883–1884), auditor extern al cursurilor Şcolii Politehnice (1884–1886), student la Şcoala de Poduri şi Şosele (1886–1889). Obţine, în 1889, diploma de inginer. Încearcă în zadar, de două ori, să obţină licenţa la Sorbona. Revenit în ţară în 1889, este concentrat la cazarma Malmaison, unde este înaintat la gradul de locotenent. În octombrie 1889 se angajează inginer specialist în construcţia de căi ferate la CFR, în subordinea lui Anghel Saligny. Devine membru al Partidului Naţional Liberal încă din 1895. Ministru al Lucrărilor Publice la 33 de ani. În acelaşi an candidează la Colegiul I, fiind ales deputat de Gorj. Susţine acceptarea în partid (februarie 1889) a foştilor lideri (Trădarea Generoşilor) ai Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România (C. Stere, V.G. Morţun, dr. I.G. Radovici, I. Nădejde). La Congresul PNL din ianuarie 1909 este ales preşedinte al partidului, funcţie politică pe care o va păstra până la sfârşitul vieţii. La 2 octombrie 1913 Comitetul Executiv al PNL acceptă propunerea sa privind reforma agrară (exproprierea parţială a marii proprietăţi) şi electorală (colegiu electoral unic). Aceste propuneri ale liderului liberal sunt susţinute şi de o importantă parte a oamenilor de stat ai vremii: Regele Carol I, conservatorii democraţi (care susţin însă nişte modificări – două colegii electorale şi expropriere prin cumpărare) şi chiar conservatorii. A fost ministru al Lucrărilor Publice: 31 martie 1897 - 30 martie 1899, 14 februarie 1901 – 18 iulie 1902; ministru al Afacerilor Străine *ad interim*: 9 ianuarie 1902 – 12 decembrie 1904; 27 decembrie 1908 – 4 martie 1909, interval în care Partidul Liberal condus de el a fost chemat la guvernare în preajma războielor balcanice, când regele a trebuit să accepte cele două condiţii: vot universal şi exproprierea latifundiilor, 8–11 decembrie 1916 –2 6 ianuarie 1918; 29 noiembrie 1918 –1 2 septembrie1 919; 22 ianuarie –6 iulie 1927; ministru de Interne: 12 martie 1907 – 5 decembrie 1909, 6 februarie – 28 decembrie 1910; *ad-interim*: 4 martie – 1 noiembrie 1910, 30 octombrie 1923 – 27 martie 1926; ministru de Război: 4 ianuarie 1914 – 15 august 1916; 19 ianuarie – 25 martie 1922; Preşedinte al Consiliului de Miniştri: 27 decembrie 1908 – 28 decembrie 1910; 4 ianuarie 1914 – 26 ianuarie 1918; 29 noiembrie 1918 – 12 septembrie 1919; 19 ianuarie 1922 – 27 martie 1926; 22 iunie – 24 noiembrie 1927; deputat în 1895; senator în 1911. Lucrări: *Notre commerce de céréales*, 1899; *Chestia tramvaielor comunale*, 1911; *Manifest-program*, 2 volume,1 911; *România şi Peninsula Balcanică*, 1913; *Situaţia înternaţională a României. Expunere făcută la Adunarea Deputaţilor* (16–17 decembrie

1919), 1919; *Din amintirile altora şi ale mele*, 1922; *Activitatea corpurilor legiuitoare şi a Guvernului de la 1 ianuarie 1922 până la 27 martie 1916*, 1926; *Discursurile lui Ion I.C. Brătianu*, 4 vol., 1933 (postum); *Cuvintele unui mare român 1914–1927* f.a. Pe 7 iunie 1923 este ales membru de onoare al Academiei Române.

Brătianu, Vintilă I. C.
(16.09.1867, Bucureşti – 22.12.1930, Bucureşti)

Prim-ministru al României în perioada 1927– 1928. A fost al treilea fi u al lui Ion C.B., fraţii săi fiind Ionel B. şi Dinu B. În 1886 a început studiile în Franţa. Întors în ţară cu diploma de inginer, a participat la lucrările podului de peste Dunăre de la Cernavodă. Apoi a condus lucrările de construcţie a podurilor de pe Siret, Argeş şi Vădeni, după care, în 1897, a fost numit director al Regiei Monopolurilor Statului. A mai ocupat următoarele funcţii: secretar general în Ministerul Finanţelor, primar al Capitalei (1907–1911), ministru de Război în timpul Primului Păzboi Mondial, ministru de Finanţe (1922, 1926), prim-ministru (1927–1928), şeful Partidului Naţional Liberal (1927–1930), director al Băncii Româneşti, membru al Consiliului Centralei Băncilor Populare şi al Cooperativelor Săteşti, cenzor şi director la Banca Naţională. Lucrări: *Pacea de robire*, 1919; *Refacerea ţării şi consolidarea financiară*, 1924; *Politica de stat a petrolului în urma noii constituţii şi a legii minelor*, 1927; *Din economia naţională*, 1937; *Vintilă Brătianu. Scrieri şi cuvântări*, 1940. Membru de onoare al Academiei Române (1928).

Brâncoveanu, Constantin
(1654, Brâncoveni, Romanaţi – 15.08.1714, Constantinopol, capul înmormântat pe insula Prinkipos în Marea de Marmara, trupul a fost aruncat în Marmara, odinioară lac tracic)

Domn al Ţării Româneşti (1688–1714), declarat sfânt din 1956 (cu ziua morţii, 15 august). După tată, Brâncoveanu era pe jumătate Cantacuzin, provenit deci dintr-o familie domnitoare bizantină, care a dat în Ţara Românească pe domnii Şerban Cantacuzino (unchi) şi Ştefan Cantacuzino, nepot, iar jumătate român, din familia cronicarului Radu Greceanu. Rămas în istoria culturii române graţie perioadei de mare înflorire culturală care a dus la constituirea stilului numit până astăzi brâncovenesc, manifestat în special în arhitectură (Udrişte Năsturel avusese un rol important în afirmarea renaşterii greceşti în Ţara Românească), dar, prin extensie, considerat „stilul românesc" al culturii, concepută ca o continuare a rezistenţei bizantine în faţa islamizării aduse de otomani. Acest lucru a însemnat folosirea culturii populare ca substanţă a locului, alături de modelele culte ale Bizanţului şi ale Renaşterii italiene (considerată de Cantacuzini ca începând sub impulsul emigraţiei venite din Bizanţ în Italia, în zona Veneto-Friuli) după căderea acestuia. A fost pentru teritoriul românesc o sinteză inedită şi care a dat marca cea mai profundă a spiritualităţii româneşti, a apartenenţei sale la lumea cultivată a Europei, pentru totdeauna. Este interesant de observat că politica internă a Cantacuzinilor a fost una de păstrare a valorilor Bizanţului prin fortificarea culturală a românilor pentru a rezista în faţa islamizării. După *Biblia* românească a lui Şerban Cantacuzino, tipărită la 1688 (al cărei coordonator fusese Constantin Cantacuzino Stolnicul, cu studii la Padova, unde trăiau încă urmaşii Bizanţului), acesta fiind ameninţat de otomani cu pierderea tronului, a lăsat locul lui Brâncoveanu. La 1700 a fost distins de Petru I al Rusiei cu Crucea Sf. Andrei şi de împăratul Sf. Imperiu Germanic cu Ordinul Dragonului. A fost ucis de otomani împreună cu toţi fiii săi, urmat la doi ani după asta de stolnicul Constantin Cantacuzino şi sfetnicul său, Văcărescu (bunicul lui Ienăchiţă). Osemintele rămase i-au fost aduse în ţară de soţia sa, în 1720 şi depuse la biserica Sf. Gheorghe Nou din Bucureşti, ctitoria sa. Declarat Sfânt Martir al Bisericii Ortodoxe Române.

Brâncoveanu (Brancovan) de Noailles, Anna Elisabeth
V. Noailles, Anna de

Brâncuş, Grigore
(20.03.1929, Peştişani, jud. Gorj)

Lingvist. Este licenţiat al Facultăţii de Filologie din Bucureşti (1953). Profesor la Catedra de limba română a Universităţii din Bucureşti. Specialist în albaneză și iliră. Lucrări: *B. P. Hasdeu* (1972); *Cercetări asupra fondului traco-dac al limbii române* (1995); *Limba română. Modele de*

analiză gramaticală (1996); *Gramatica limbii române. Morfologia*, în colaborare (1998); *Concordanţe lingvistice româno-albaneze* (1999); *Introducere în istoria limbii române* (2002); *Istoria cuvintelor. Unitate de limbă şi cultură românească* (2004). A editat, împreună cu soţia sa, B.-P. Hasdeu, *Etymologicum Magnum Romaniae*, vol. I-III (1972–1976). Membru corespondent al Academiei Române (din 2006).

Brâncuşi, Constantin
(19.02.1876, Hobiţa, jud. Gorj – 16.03.1957, Paris)

Sculptor. După ce urmează Şcoala de Arte şi Meserii la Craiova (1894–1898), vine la Bucureşti, unde absolvă Şcoala de Belle-Arte în 1902. Timp de doi ani, între 1900 şi 1902, cu ajutorul doctorului Dimitrie Gerota, realizează *Ecorşeu*, un studiu pentru reprezentarea corpului omenesc, lucrare căreia i se atribuie o medalie de bronz. Precizia detaliilor acestei lucrări va face ca *Ecorşeul* să fie folosit în şcolile româneşti de medicină, după ce se vor face câteva copii, iar Marcel Duchamp va include fotografia *Ecorşeului* în expoziţia pe care o va organiza la sfârşitul anului 1933 la Galeria Brummer din New York. În 1903 primeşte prima comandă a unui monument public, bustul generalului medic Carol Davila, care va fi instalat la Spitalul Militar din Bucureşti şi reprezintă singurul monument public al lui Brâncuşi din capitală. Pleacă în 1904 la studii la München, dar după şase luni porneşte pe jos prin Bavaria, Elveţia până la Langres (Franţa), de unde ia trenul până la Paris. În 1905 reuşeşte la concursul de admitere la prestigioasa École Nationale Supérieure des Beaux-Arts, unde lucrează în atelierul lui Antonin Mercié până în 1906, când, atingând limita de vârstă, părăseşte şcoala. Refuză să lucreze ca practician în atelierul lui Auguste Rodin, după ce locuise în casa acestuia. Expune pentru prima dată la Société Nationale des Beaux-Arts şi la Salon d'Automne din Paris în 1906. Creează în 1907 prima versiune a *Sărutului*, temă pe care o va relua sub diferite forme până în 1940, culminând cu *Poarta Sărutului*, parte a Ansamblului Monumental din Târgu-Jiu. În 1907 închiriază un atelier în Rue de Montparnasse şi intră în contact cu avangarda artistică pariziană, împrietenindu-se cu Guillaume Apollinaire, Fernand Léger, Amedeo Modigliani, Marcel Duchamp. Va începe lucrul la *Rugăciunea,* o comandă pentru un monument funerar ce va fi expusă în Cimitirul Dumbrava de la Buzău. În 1909 revine pentru scurt timp în România şi participă la Expoziţia oficială de pictură, sculptură şi arhitectură. Juriul Expoziţiei, prezidat de Spiru Haret, acordă Premiul II ex aequo lui Brâncuşi, Paciurea, Steriadi, Petraşcu, Theodorescu-Sion. Colecţionarul de artă Anastase Simu îi cumpără sculptura *Somnul*, iar bustul în ghips al pictorului Nicolae Dărăscu este achiziţionat de Ministerul Instrucţiunii Publice. Până în 1914 participă cu regularitate la expoziţii colective din Paris şi Bucureşti, inaugurând ciclurile *Păsări Măiestre, Muza adormită, Domnişoara Pogany*. În 1914 deschide prima expoziţie în Statele Unite ale Americii la Photo Secession Gallery din New York City, care provoacă o enormă senzaţie. Colecţionarul american John Quinn îi cumpără mai multe sculpturi, asigurându-i o existenţă materială prielnică creaţiei artistice. În acelaşi an ministrul de Interne al României respinge proiectul monumentului lui Spiru Haret comandat cu un an înainte. Brâncuşi va păstra lucrarea în atelier şi o va intitula *Fântâna lui Narcis*. În 1915 începe să execute primele lucrări în lemn: *2 Cariatide, Fiul risipitor* etc. În 1920 participă la Festivalul Dada, unde semnează manifestul intitulat *Contre Cubisme, contre Dadaisme*. În revista „Little Review" din New York apare în 1921 primul studiu de amploare cu 24 de reproduceri din opera lui Brâncuşi, semnat de poetul american Ezra Pound. De altfel, sculptorul avea să realizeze ulterior un celebru portret al acestuia. Participă la o mişcare de protest contra lui AndréBreton şi în apărarea lui Tristan Tzara. La 30 noiembrie 1924 expune la Prima expoziţie internaţională a grupării Contimporanul din Bucureşti. Doi ani mai târziu, la Wildenstein Galleries, New York se deschide cea de-a doua expoziţie personală a sa. Până în 1940, activitatea creatoare se desfăşoară în toată amploarea ei. Operele sale de seamă din ciclul *Pasărea în văzduh*, ciclul *Ovoidului,* precum şi sculpturile în lemn datează din această perioadă. În acelaşi timp, participă la cele mai importante expoziţii colective de sculptură din Statele Unite ale Americii, Franţa, Elveţia, Olanda, Anglia. În atelierul său din Impasse Ronsin, în inima Parisului, şi-a creat o lume a lui, cu un cadru şi o atmosferă românească. Muzeul Naţional de Artă Modernă din Paris (Centre Pompidou) are un număr important de lucrări ale lui Brâncuşi, lăsate prin testament moştenire României, care le-a refuzat, dar acceptate cu bucurie de Franţa, împreună cu tot ce se afla în atelierul său. Totuşi, în decembrie 1956, la Muzeul de Artă din Bucureşti s-a deschis prima expoziţie personală Brâncuşi din Europa. Abia în 1964 Brâncuşi a fost „redescoperit" în România ca un geniu naţional şi, în consecinţă, ansamblul monumental de la Târgu-Jiu, *Coloana fără sfârşit,*

Masa tăcerii şi *Poarta sărutului*, a putut fi pus în valoare. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Brândză, Dimitrie *prenume la naştere* Demetrius
(10/22.10.1846, Bivolu, azi Viişoara, jud. Botoşani – 03.08.1895, Slănic Moldova)

Medic, naturalist şi botanist. A fondat Grădina Botanică din Bucureşti, care astăzi îi poartă numele. A fost profesor la Universitatea din Iaşi şi la cea din Bucureşti. A înfi inţat Catedra de botanică şi Institutul de botanică din Bucureşti. A publicat numeroase studii de botanică, zoologie, parazitologie, anatomie, medicină etc. Este autorul primei lucrări româneşti critice de sinteză: *Prodromul florei româneşti* (1879–1883), care cuprinde numeroase specii de plante vasculare şi al primului studiu de inventariere publicat în limba română, *Flora descriptivă a Dobrogei* (1891). Membru al Academiei Române (1879) şi vicepreşedinte al ei (1892–1895).

Brânzeu, Nicolae
(28.12.1907, Piteşti - 07.08.1983, Arad)

Compozitor şi dirijor. A absolvit Conservatorul din Bucureşti ca elev al lui Dumitru Georgescu Kiriac, Alfonso Castaldi, Mihail Jora, Dimitrie Cuclin. Este un modernist neoromantic de inspiraţie folclorică. A scris *Săptămâna luminată*, operă, 1943; *Suita simfonică*, 1950, lieduri. Prieten cu Emil Cioran, Mircea Eliade, Radu Gyr. A fondat Filarmonica din Arad, 1948. A deţinut Ordinul Meritul Cultural, 1968.

Brânzeu, Pius
(25.01.1911, Vulcan, Hunedoara – 01.07.2002, Timişoara)

Medic. A absolvit Medicina, secţia chirurgie, la Strasbourg, unde a şi lucrat ca medic de spital. A revenit în 1945 la Institutul de Medicină din Timişoara, unde şi-a făcut cariera până în 1981. A publicat numeroase lucrări de specialitate şi manuale: *Contributions à l'étude anatomo-clinique des artérites obliterantes chroniques des membres* (teza de doctorat); *Manual de chirurgie*, 2 vol., 1969; *Simţul clinic şi arta diagnosticului*, 1973; *Marile performanţe în chirurgie*, 1998. A devenit membru al Societăţii Internaţionale de Chirurgie din 1945, membru al Societăţii Europene de Chirurgie Cardiovasculară din 1950, membru al Societăţii Franceze de Flebologie din 1960, membru al Societăţii Germane de Angiologie din 1967, membru al Colegiului Francez de Patologie Vasculară din 1967, membru al Societăţii Internaţionale de Chirurgie Digestivă din 1971. Preşedinte de onoare al Asociaţiei Ştiinţelor Medicale, Timişoara, 1990; preşedinte de onoare al Societăţii de Chirurgie, Timişoara, 1990; preşedinte de onoare fondator al Societăţii de Flebologie, 1995. Membru titular al Academiei de Ştiinţe Medicale şi membru al Prezidiului din 1969, membru al Academiei Române din 1991.

Breazu, Ion
(04.04.1901, Mihalţ, jud. Alba – 11.05.1959, Cl uj)

Istoric literar şi comparatist. Profesor la Facultatea de Filologie a Universităţii din Cluj. Secretar al ASTRA, a condus până în 1945 revista acesteia, „Transilvania". A scris lucrări de referinţă în domeniul literaturii comparate: *Jules Michelet şi românii*, 1935. A editat *Bibliografia publicaţiilor*, 1931–1935.

Breban, Nicolae
(01.02.1934, Baia Mare)

Prozator. Greco-catolic, fiu de preot. A fost strungar şi şofer profesionist. A debutat în 1965 cu romanul *Francisca*, Premiul Academiei. În perioada 1970–1973 a fost redactor-şef al „României literare". În prezent conduce „Contemporanul · Ideea europeană". Construcţia romanelor este solidă, cu înclinaţii spre naturalism, fără a avea un stil îngrijit: *Înabsenţa stăpânilor*, 1966; *Animale bolnave*, 1968, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Îngerul de ghips*, 1973; *Bunavestire,* 1977, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Don Juan*, 1981; *Drumul la zid,* 1984; *Pândă şi seducţie*, 1991; *Amfitrion*, 1994, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Riscul în cultură*, 1997; *Ziua şi noaptea*, 1998. Perioada de expatriere în Franţa, de dinainte de 1989, e descrisă în *Elegii pariziene*, 1992, *Sensul vieţii,* memorii, 4 vol., 2003-2007. Membru corespondent al Academiei Române, 1997, membru plin 2009. Premiul Uniunii Scriitorilor pentru întreaga operă, 2000.

Brediceanu, Caius
(25.04.1879, Lugoj – 1953, Lădești, Vâlcea)

Politician şi diplomat. Fiul lui Coriolan B., frate cu Tiberiu B. şi tatăl lui Mihai B. Soţia lui Lucian Blaga, Cornelia, era sora lor. Studiile le-a început la Lugoj, apoi la Gimnaziul german din Sebeş, Liceul german din Sibiu, iar ultimele două clase le-a terminat la Bucureşti şi Iaşi. În 1896 s-a înscris la Facultatea de Medicină din Viena, dar a abandonat-o rapid în favoarea Facultăţii de Drept a Universităţii din Viena, de unde a obţinut doctoratul în Drept şi Ştiinţe politice. În paralel a urmat şi cursurile de filosofie la Universitatea din Paris. S-a întors în Banat şi a debutat în cariera politică. S-a înscris mai întâi în mişcarea naţională, sprijinind candidatura tatălui său. A participat la Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia, unde a fost desemnat notar al istoricei şedinţe din Sala Unirii. A fost ales membru în Marele Sfat Naţional Român. În 1919 a fost numit subsecretar de stat la Ministerul de Externe şi a fost ales delegat al României la Conferinţa de Pace de la Paris, reprezentând interesele Banatului. În 1921 a intrat în guvernul lui Take Ionescu, primul ministru bănăţean din România Mare, cu funcţia de Ministru de Stat pentru Ardeal şi Banat. De aici a intrat mai departe în corpul diplomatic, fiind numit ministru plenipotenţiar (ambasador) la Rio de Janeiro, pe relaţia cu Argentina, Brazilia şi Chile. În 1927 a fost numit ambasador la Vatican. Între 1930–1931 a fost ministru plenipotenţiar în Austria. În ţară a fost ales deputat în 1919 şi între 1926–1927. A fost membru al Partidului Naţional Ţărănesc.

Brediceanu, Coriolan
(23.12.1849, Lugoj – 25.01.1909, Lugoj)

Avocat şi om politic. Familie la origini din Oltenia. A avut patru copii: Tiberiu, muzician şi folclorist, Caius, politician şi diplomat, Cornelia, soţia lui Lucian Blaga şi Sempronia. A urmat Dreptul la Budapesta şi a luat diploma de avocat în 1874. Odată terminate studiile, se întoarce la Lugoj, unde se stabileşte definitv până la sfârşitul vieţii. Aici deschide un cabinet de avocatură şi în scurt timp se remarcă pentru modul în care ia partea ţărănimii în procese pe care cei mai mulţi avocaţi refuzau să le preia. În 1896 a luat partea ţăranilor din Mehadia sau a minerilor din Ciclova Montană în procese intentate de autorităţile maghiare. A luat şi apărarea unor intelectuali, scriitori şi ziarişti persecutaţi de autorităţile maghiare. A fost membru în Consiliul judeţean din Caraş-Severin, membru al Comitetului Central al Partidului Naţional Român (PNR) (1881–1892), deputat în Dieta Ungariei ca ales de Oraviţa. A făcut parte din diferite organizaţii culturale române şi a apărat în procese mai multe ziare şi oameni politici români din Ungaria şi Transilvania. L-a sprijinit pe Traian Vuia încă din tinereţe pentru inventarea primului aeroplan românesc. În 1894, la Cluj, se alătură unui grup de 30 de avocaţi care iau apărarea memorandiştilor din Comitetului Central al Partidului Naţional Român. Un an mai târziu, la Timişoara, ia apărarea lui Valeriu Branişte, important cărturar al vremii şi redactor al ziarului „Dreptatea“. Acestuia îi erau intentate nu mai puţin de 74 de procese, pentru tot atâtea artciole în care ataca guvernul de la Budapesta. Branişte a fost condamnat la doi ani de închisoare, dar avocatul său a plătit cauţiunea de 5 000 de florini pentru eliberarea acestuia. Este ales în 1906 reprezentant al românilor în Dieta maghiară, în două circumscripţii.

Brediceanu, Mihai (Tiberiu Marius)
(14.06.1920, Braşov – 04.03.2005, Bucureşti)

Compozitor, dirijor şi muzicolog. Fiul compozitorului Tiberiu B. A studiat pianul la Conservatorul din Braşov şi teoria muzicală, dirijorat şi compoziţie la Academia de Muzică din Bucureşti cu Mihail Jora, Marţian Negrea, Florica Musicescu, Silvia Şerbescu şi Ionel Perlea. În afară de asta a mai absolvit cursuri de Drept şi Matematică la Bucureşti. Din 1959 până în 1966 a fost director general al Operei Naţionale din Bucureşti. Din 1969 până în 1971 a fost director muzical al orchestrei Syracuse din New York, iar până în 1975 a fost profesor al Universităţii Syracuse. Între 1978 şi 1980 a fost director general al Operei din Istanbul şi între 1982 şi 1990 director general al Orchestrei simfonice George Enescu. Din 1991 a fost numit din nou director general al Operei Naţionale din Bucureşti. Pe lângă nenumărate piese muzicale pentru teatru, Brediceanu a mai compus o simfonie, patru dansuri simfonice, o suită pentru orchestra de cameră, piese pentru cor, muzică de cameră şi cântece.

Brediceanu, Tiberiu
(02.04.1877, Lugoj – 19.12.1968, Bucureşti)

Compozitor şi folclorist. Fratele lui Caius B., fiul lui Coriolan B. şi tatăl lui Mihai B. A studiat muzica la liceul din Blaj, a luat

licenţa în Drept la Cluj. A participat la înfiinţarea Teatrului Naţional, Conservatorului şi Operei Române din Cluj (al cărei director a fost). În politică a fost membru al Partidului Naţional-Ţărănesc şi deputat între 1919–1920. A fost şi preşedinte al Conservatorului ASTRA din Braşov, director al Băncii Albina, sucursala Braşov. Folclorist pasionat, a cules peste 2.000 de melodii populare, în special bănăţene şi maramureşene. Compoziţii muzicale: *Aurora, vals pentru pian*, 1900; *Hora pentru pian*, 1902; *Transilvania, Banatul, Crişana şi Maramureşul în port, joc şi cântec*, devenită apoi *România în port, joc şi cântare*, 1905; *La şezătoare*, scene lirice, 1908; *Seara Mare*, scene lirice, 1924; *La seceriş* (*icoană de la ţară într-un act*), 1936; *Melodii populare româneşti din Maramureş, Melodii populare româneşti din Banat, Poemul coregrafic, Doine şi cântece româneşti pe teme poporale, Muzica şi compozitorii români ai Transilvaniei*. Membru corespondent al Academiei Române (1937), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Breslaşu, Marcel, *nume la naştere* Marcel Bresliska
(19.11.1903, Bucureşti – 20.09.1966, Bucureşti)

Poet. Valah morav ca origini. A studiat Dreptul şi a practicat avocatura. A avut funcţii de conducere în Uniunea Scriitorilor şi a condus revista „Secolul 20". A fost profesor la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti. A compus un oratoriu profan: *Cântarea cântărilor*, 1934. Ca poet a cultivat fabula, aforismul: *Alte nişte fabule*, 1962, Premiul de Stat. A scris şi eseuri: *Dialectica poeziei sau cântece despre cântec*, 1957, Premiul de Stat, ca şi literatură pentru copii.

Brezeanu, Grigore
(01.08.1892, Bucureşti – 23.05.1919, Cluj)

Regizor. Fiul lui Iancu B. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică la Bucureşti. A regizat filmele *Amor fatal* (1911); *Independenţa Românei* (1912, cu Aristide Demetriade); *Înşir'te mărgărite* (1911, în colaborare cu Aristide Demetriade); *Marina de război română* (1913); *Industria petrolului* (1913); *Industria lemnului* (1913); *Valea Oltului la Călimăneşti* (1913).

Brezeanu, Iancu *nume la naştere* Ion Brezeanu
(01.08.1869, Micşuneştii Mari, jud. Ilfov - 17.03.1940, Bucureşti)

Actor. Tatăl lui Grigore B. Promotor al realismului în arta teatrului comic din epoca sa. Jocul lui îmbină

strălucit comicul cu nuanţele tragice. A interpretat la Teatrul Naţional personaje comice din opera lui I.L. Caragiale (Ipingescu din *O noapte furtunoasă* şi Cetăţeanul turmentat din *O scrisoare pierdută*). A realizat importante creaţii în rolurile de compoziţie: Ion din *Năpasta* de Caragiale, Ciubăr din *Despot-Vodă* de Vasile Alecsandri, Harpagon din *Avarul* de Molière şi bufonul din *Regele Lear* de Shakespeare.

Brezeanu, Maria
(19.03.1924, Râşnov, jud. Braşov – 19.04.2005, Bucureşti)

Chimistă. A absolvit Facultatea de Chimie a Universităţii din Bucureşti şi a fost profesor al facultăţii. S-a afirmat în studiul chimiei combinaţiilor complexe în general şi, în special, în chimia combinaţiilor complexe polinucleare. A publicat peste 180 de lucrări, 13 cărţi şi un tratat. Membru al Academiei Române (1993).

Brezianu, Andrei
(14.11.1934, Bucureşti)

Eseist. Fiul lui Barbu B. A absolvit limbile clasice la Universitatea din Bucureşti (1954) şi Teologia la Alba Iulia şi Iaşi (1959). Redactor la „Secolul 20". A debutat cu volumul de eseuri *Odiseu în Atlantic*, 1977, Premiul Uniunii Scriitorilor. A publicat romane: *Ieşirea la ţărmuri*, 1978; *Castelul romanului*, 1981. În 1985 a plecat la Cambridge, Churcill College, apoi s-a stabilit în SUA, unde a predat literatură comparată la Catholic University din Washington DC. Din 1986 este redactor-şef la postul de radio Vocea Americii. Colaborează la revistele româneşti ale diasporei, „Meridian" şi „Agora".

Brezianu, Barbu (Basile)
(18.03.1909, Bucureşti – 14.01.2008, Bucureşti)

Critic de artă. Tatăl lui Andrei B. Licenţiat în Drept al Universităţii din Bucureşti. Magistrat la Tribunalul Ilfov, apoi cercetător la Institutul de Istoria Artei din Bucureşti. Lucrări*: Şcoala moralului sau Hristoitia meşterului Anton Pann* (eseu); *Nod ars* (poezie), 1930; *Zăvor fermecat* (poezie), 1947; *Jaf în dragoste (proză), 1995; Desferecare (poezie), 1998.* A fost cel mai fervent susţinător al artei lui Constantin Brâncuşi în

România, într-o perioadă când acesta era voit ignorat.

Brindeu, Liviu
(11.04.1934, Zalău, jud. Sălaj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Matematică-Fizică a Politehnicii din Timişoara. Profesor şi decan al Facultăţii de Mecanică Agricolă la Politehnica din Timişoara. Contribuţii în domeniul acusticii, vibropercuţiilor. Lucrări: *Mecanică analitică. Vibraţii mecanice,* 1993; *Dinamica structurilor mecanice*, 1994. Membru în Comisia de Acustică a Academiei Române, în Societatea Română de Acustică, în European Acoustics Association. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Brînduş, Nicolae
(16.04.1935, Bucureşti)

Compozitor. A absolvit Conservatorul din Bucureşti ca elev al Floricăi Musicescu şi al lui Marţian Negrea. Specializare la Darmstadt şi Aix-en-Provence. Experimentator şi adept al muzicii noi. Lucrări: ciclul *Phtora* (1968–1971, alcătuit din: *Durate, Match, Cantus Firmus, Ideofonie* şi *Solilocviu*), *Logodna după Mihai Eminescu; La ţigănci* după Mircea Eliade*; Infrarealism; Kitsch N; Prolegomene I şi II; Bizarmonia*. Preşedinte al secţiunii naţionale a Societăţii Internaţionale a Muzicienilor şi Compozitorilor. Distins cu Meritul Cultural (1969).

Bronshtein, Strul
(1913, Ştefăneşti, Basarabia – 1943, Taşkent, azi Uzbekistan)

Poet de limbă idiş. A primit educaţie religioasă evreiască. A venit la Bucureşti în 1927 şi a publicat versuri în idiş: *Moldove, mayn heym* (Moldova, patria mea); *Kh'ob geefnt breyt di toyern* (Am deschis larg geamurile); *Shpitol-Lider* (Poeme din spital). S-a întors în Basarabia după anexarea ei la URSS şi a fost atins de un şrapnel, în luptă, murind la spitalul evacuat în Taşkent.

Broşteanu, Petru
(05.06.1838, Seleuş, jud. Arad - ?.01.1920, Braşov)

Publicist. A fost ofiţer la Braşov. A tradus în germană autori români: Bolintineanu, Ion Creangă, Petre Ispirescu, iar din germană în română *Istoria împăratului Traian şi a contimpuranilor săi,* 1897. A lăsat şi lucrări proprii, apărute în „Transilvania“ şi „Gazeta de Transilvania“: *Spicuiri din autori străini asupra românilor,* 1890; *Rhaeto-romanii, originea şi elementele limbii lor,* 1892. Membru corespondent al Academiei Române, 1889.

Brote, Eugen
(29.11.1850, Răşinari, jud. Sibiu – 05.12.1912, Sibiu)

Agronom şi politician. A studiat la gimnaziul evanghelic din Sibiu, fiind elevul lui Nicolae Cristea şi Daniil Popovici Barcianu. Cumnat cu Atanasie Marian Marienescu. A fost unul dintre corifeii ASTRA şi a publicat mult la revista „Tribuna“ din Sibiu. A înfiinţat la Sibiu o tipografie în care a publicat *Memorandumul* privind situaţia românilor din Transilvania şi Ungaria, a fost unul din conducătorii delegaţiei celor 300 de români transilvăneni care depusese acest *Memorandum* în 28 mai 1892, la Viena, pentru a-l prezenta Împăratului Francisc Iosif I. Amic cu I.L. Caragiale şi I. Slavici. O stradă din Bucureşti şi una din Sibiu îi poartă numele.

Brucan, Silviu *nume la naştere* Saul Bruckner
(18.01.1916, Bucureşti – 14.09.2006, Bucureşti)

Politician. Autodidact. În 1944, secretar general de redacţie al „Scânteii“, unde publică articole care cer condamnarea lui Iuliu Maniu, Gheorghe I. Brătianu, Corneliu Coposu, Radu Gyr şi Pamfil Șeicaru. Ambasador al României în SUA (1955) şi la ONU (1959–1962). În 1989 a fost unul dintre semnatarii „Scrisorii celor 6“, citită la Europa Liberă, care a avut rol de semnal pentru declanşarea mişcării ce a pus capăt regimului Ceauşescu. După 1989 a fost susţinător al lui Petre Roman. Lucrări: *Îndreptar-dicţionar de politologie* (1993); *Stâlpii noii puteri în România* (1996); *De la capitalism la socialism şi retur* (1998); *Social Change in Russia and Eastern Europe* (1998); *România în derivă* (2000); *Profeţii despre trecut şi despre viitor* (2004).

Bruckenthal, Samuel von *nume la naştere* Brekner, după înnobilare von Brukenthal
(1721, Nochrich, Valea Hârtibaciului, jud. Sibiu – 1803, Sibiu)

Nobil german din Transilvania şi guvernator al provinciei. A studiat Dreptul, Filosofia, Ştiinţele politice şi administrative la Halle

şi Jena, fără a le termina. A obţinut la Viena funcţia de cancelar provincial şi a lucrat la Cancelaria administraţiei din Sibiu. A fost un mare colecţionar de artă. În 1762 împărăteasa Maria Theresa l-a înălţat la rangul nobiliar de baron. În 1779 a construit la Sibiu palatul care-i poartă numele, unde a locuit şi a adăpostit colecţia de artă pe care urmaşul său a deschis-o vizitelor publicului larg în 1817. Astăzi se numeşte Muzeul Brukenthal și a fost adjudecat de K. W. Johannis, primar al Sibiului, pentru Forumul German.

Brückner, Ion Emil
(02.04.1912, Bucureşti – 08.04.1980, Bucureşti)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti şi s-a specializat în bacteriologie la Manchester. Profesor de clinică medicală la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti, director al Institutului de Medicină Internă Dr. N.Gh. Lupu din Bucureşti. Contribuţii în domeniul imunităţii, al serurilor. A identificat şi clasificat formele hepatitei cronice, s-a ocupat de infecţiile urinare. Lucrări: *Caracterul ţesuturilor hematopoetice*, 1948; *Problema nefropatiei endemice*, 1967; *Diagnosticul precoce electrocardiografic al cordului pulmonar cronic*, 1973; *Medicina internă. Bolile aparatului respirator*, 1977. Membru al Academiei Române, 1974, membru al Societăţii Internaţionale de Medicină Internă ş.a.

Brumărescu, Dumitru (Tache)
(1872, Vălenii de Munte – 1937, București)

Pionier al aviaţiei. A brevetat în 1909 la Bucureşti şi în 1910 la Paris un avion cu decolare verticală cu trei elice. A realizat şi un salvator de submarine, o barcă din metal cu pereţi înalţi, complet acoperită, fixată pe puntea superioară a submarinului, care permitea salvarea echipajului în cazul în care un submarin eşua, brevetată în Franţa, în septembrie 1911. Alte invenţii ale sale (în total 128) sunt reprezentate de realizarea cuplajului automat la vagoanele de cale ferată, o sanie-automobil şi o maşină de tăiat stuful, un instrument pentru pirogravură în linii curbe ş.a.

Brunea-Fox F., *nume la naştere* Filip Brauner
(18.01.1898, Roman – 12.06.1977, București)

Reporter, gazetar. Autodidact. Frate cu Harry (muzicolog, folclorist) şi Victor (pictor avangardist) B. Militant de stânga prin publicistica sa: *Oraşul măcelului*, 1944; *Porturi dunărene*, 1957; *Hârca piratului*, 1965; *Reportajele mele, 1927 – 1938*, 1979, postum.

Bucătaru, Victor
(25.12.1948, Moara de Piatră, Republica Moldova)

Regizor de film. A absolvit Institutul de Arte la Chişinău şi Institutul de Cinematografie (VGIK), secţia regie, la Moscova. A lucrat la Studioul Telefilm Chişinău. Preşedinte al Uniunii Cineaştilor din Moldova. Din 1992 a înfiinţat studioul propriu, SINM. Este autorul reportajelor de televiziune despre războiul din Transnistria. A realizat numeroase documentare: *Melodiile lui E. Doga*, 1975; *Zinaida Julea*, 1976; *Cântă V. Copacinschi*, 1976; *Cântecele dragostei*, 1977; *Valeri Mironov*, 1977; *Lacul copilărei mele*, 1978; *Bună ziua, Nistrule*, 1978; *Mihail Munteanu*, 1980; *Orizonturile prieteniei*, 1980; *Avem 50 de ani*, 1980; *Monologul: Olga Ciolacu*, 1981; *Dreptul la zbor*, 1986; *Peste bara neobişnuitului*, 1987; *Nouraşii mei*, 1988; *Durerea apelor*, 1989; *La izvoare*, 1990; *Preşedintele*, 1991; *Ecologia unui neam*, SINM, 1992; *Grigore Vieru*, SINM şi TVR-Bucureşti, 1995. Maestru al Artei.

Bucevschi, Epaminonda
(03.03.1843, Iacobeni, jud. Suceava – 13.02.1891, Cernăuţi)

Pictor. Familie originară din Galiţia. Prenumele e foarte rar folosit la români. A fost al unui şef de oşti din Theba secolului IV îH care a luptat contra Spartei pentru a păstra libertatea cetăţii lui şi a locuitorilor nativi ai Peloponezului (ei ţineau de populaţia de substrat, de dinainte de grecii antici. Theba însăşi, în Beotia, avea fundamente pre-greceşti, ale populaţiei de substrat şi ale fenicienilor. Acropolele ei se numea Cadmea, după numele lui Cadmus fenicianul). Începe liceul la Cernăuţi şi îl termină la Blaj. Ia lecţii de pictură la Viena cu Carol Arendt, apoi studiază la Academia de Belle Arte din Viena pictură religioasă. Prieten cu Mihai Eminescu în perioada vieneză. A excelat în portrete: Horia, Cloşca şi Crişan, Tudor Vladimirescu, Avram Iancu executate în perspectiva aniversării lui Ştefan cel Mare la Putna (1871). Zugrăveşte, împreună cu Arendt, bisericile din Vicovul de Jos şi Suceveni, iconostasul de la Berhomet, pe Prut, dar execută şi portrete cum ar fi cel al arhimandritului Blajovici. Este comparabil cu Lecca şi Tattarescu prin acţiunea

sa modernizatoare. Din 1876 călătoreşte la München, în Franţa şi Italia. Din 1881 îl cunoaşte pe Ciprian Porumbescu şi devin prieteni.

Buciuceanu, Tamara (-Botez)
(10.08.1929, Tighina - 15.10.2019, Bucureşti)

Actriţă de teatru şi film. Între 1948 şi 1951 frecventează Institutul de Teatru Vasile Alecsandri din Iaşi, însă în anul al IV-lea de studii se transferă la Bucureşti, la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică, la clasa profesorului Ion Bălţăţeanu (asistentă Sorana Coroamă). A absolvit în 1952. A fost angajată a Teatrului de Comedie, a Teatrului de Operetă (8 ani şi jumătate), a Teatrului Bulandra (până la pensionare). A colaborat cu Teatrul Naţional de Televiziune, cu Teatrul Radiofonic, cu Teatrul Odeon, cu Teatrul Constantin Tănase (3 ani), cu Teatrul Naţional din Bucureşti şi Iaşi. A lucrat la Teatrul Naţional din Bucureşti. Roluri: *Titanic vals* (1964); *Anecdota* (1972), film TV; *Scorpia* (1973), film TV; *Vegetarian* (1973); *La spaţiul locativ* (1975), film TV; *Doctor fără voie* (1976), film TV; *Mama* (1976); *Ion: Blestemul pământului, blestemul iubirii* (1979); *Cântec pentru fiul meu* (1980); *Alo, aterizează străbunica!* (1981), *De ce trag clopotele, Mitică?* (1981); *Grăbeşte-te încet* (1981); *Înghiţitorul de săbii* (1981); *Şantaj* (1981); *Bocet vesel* (1983); *Declaraţie de dragoste* (1985); *Primăvara bobocilor* (1985); *Cuibul de viespi* (1986); *Punct şi de la capăt* (1987); *Extemporal la dirigenţie* (1987); *Liceenii* (1987); *Liceenii Rock'n'Roll* (1992); *Liceenii în alertă* (1993); *Paradisul în direct* (1997); *Sexy Harem Ada-Kaleh* (2001); *Chiriţa în provincie* (2002), film TV; *Agenţia matrimonială* (2005), serial TV; *Cuscrele* (2005), serial TV. Premiul pentru întreaga carieră la Festivalul TIFF, ediţia 2008. Este societar de onoare al Teatrului Naţional din Bucureşti din 2004, precum şi al Teatrului Naţional de Operetă. În 2016 a primit Premiul de Excelenţă al ACIN pentru întreaga carieră, iar în 2018 a devenit cetăţean de onoare al Bucureştiului.

Bucov, Emilian *pseudonime* Radu Bâcov, Radu Emilian, Radu Bucov Emilian
(08.08.1909, Chilia Nouă, jud. Ismail, Basarabia - 17.10.1984, Chişinău)

Scriitor. A absolvit Liceul B.-P. Hasdeu din Chişinău (1930) şi Facultatea de Litere şi Filosofie la Bucureşti (1936), ca elev al lui Tudor Vianu. A fost cântăreţ de cor, muncitor la o fabrică de mobilă, activist UTC în România. A publicat versuri şi articole militante în reviste de stânga: „Bluze albastre", „Societatea de mâine", „Şantier", „Cuvântul liber". În anii războiului a fost la Moscova şi a lucrat la postul de Radio care transmitea pentru ostaşii proveniţi din Basarabia. După război se stabileşte la Chişinău. Lucrări: *Clocotul muncii* (1932), *Discursul soarelui* (1937), *China* (1938), *Ţara mea* (1947), *De la Volga pân'la Don* (1948), *Cresc etajele* (1952, ulterior reeditat sub titlul *Magistrala*), *Vietnamul meu* (1962), *Povestiri, nuvele, momente lirice* (1963), *Oraşul Răut* (1966), *Ultimul zăplaz* (1967).

Bucur, Sebastian Barbu
(06.02.1930, Talea, jud. Prahova- 01.04.2015, Bucureşti)

Muzicolog. A absolvit Seminarul Teologic la Mânăstirea Neamţ şi Institutul Teologic la Bucureşti. A absolvit apoi Conservatorul la Bucureşti şi s-a specializat în muzică bizantină la Atena. Profesor la Academia de Muzică din Bucureşti. S-a ocupat mai ales de muzica psaltică. A fost dirijorul formaţiei de muzică bizantină Psalmodia din Bucureşti (din 1989). Lucrări: *Documente muzicale româneşti la Muntele Athos*, 1988; *Cultura muzicală de tradiţie bizantină pe teritoriul României în secolul XVIII şi începutul secolului XIX şi aportul original al culturii autohtone*, 1990; *Lexicon pentru cursurile de Paleografie muzicală bizantină, muzică psaltică, tipic liturgică, imnografie*, 1992; *Cântările Sfintei Liturghii şi alte cântari bisericeşti*, 1993.

Bucuţa, Emanoil *nume la naştere* Emanoil Popescu
(27.06.1887, Bolintin-Deal, jud. Ilfov – 07.10.1946, Bucureşti)

Scriitor. Studiază Literele (germanistica) la Bucureşti, apoi la Berlin. A fost director la Ministerul Muncii, la Fundaţia Culturală (1925) şi la Casa Şcoalelor, redactor-şef la „Graiul românesc" (1927–1929). În 1941 a devenit membru corespondent al Academiei. A scris proză: *Legătura roşie,* 1925; *Fuga lui Şefki*, 1927; *Maica Domnului de la mare,* 1930; *Capra neagră,* 1938; reportaje cu iz etnografic: *Pietre de vad*, 4 vol., 1937–1944 şi studii: *Românii dintre Vidin şi Timoc*, 1923. Ca poet a exprimat emoţii ale vieţii de familie: *Florile inimii*, 1920.

Budai-Deleanu, Ion
(06.01.1760, Cigmău, jud. Hunedoara - 24.08.1820, Lwow, Polonia)

Scriitor, istoric şi filolog iluminist. A absolvit Seminarul Teologic la Blaj, apoi Filosofia și Teologia la Viena (1777–1787), fiind și sacristan al bisericii Colegiului Catolic Santa Barbara. Și-a luat doctoratul la Erlau. A fost profesor la Blaj (unde a intrat în conflict cu episcopul Ioan Bob, exilându-se), apoi consilier chesaro-crăiesc la Curtea de Appel din Lwow. A fost prieten cu reprezentanţi ai Şcolii Ardelene (Samuil Micu, Gheorghe Şincai, Samuil Vulcan). A scris lucrări lingvistice: *Temeiurile gramaticii româneşti*, 1812, rămasă în manuscris; *Teoria ortografiei româneşti cu slove latineşti*; lexicografice: *Lexicon român-nemţesc şi nemţesc-român*; istorice: *De originibus populorum Transilvaniae* (Despre originile naţiilor Transilvaniei), toate tipărite postum. Ca scriitor lucrările sale reprezentative sunt *Ţiganiada*, 1812, publicată în 1876, epopee eroi-comică despre ţigani şi poemul picaresc *Trei viteji*, rămas nepublicat. Scriind în afara graniţelor ţării, într-o vreme când diaspora nu era implicată în facerea culturii române, autorul a fost receptat târziu şi a rămas fără urmaşi culturali. Chiar alte tentative de relua genul epopeii, în spaţiul cultural românesc, nu pleacă de la el, ci de la modelul antic grecesc.

Budeanu, Constantin
(16/28.02.1886, Buzău – 27.02.1959, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele din Bucureşti şi Şcoala Superioară de Electricitate din Paris. Profesor la Politehnica din Bucureşti. Contribuţii în domeniul energeticii şi metrologiei. Lucrări: *Reostate lichide pentru încercarea generatoarelor electrice*, 1912; *Măsuri electrice*, 1928; *Aspecte actuale ale problemei tracţiunii electrice în legătură cu adoptarea electrificării României*, 1931; *Problema electrificării căilor ferate în România*, 1937; *Bazele electrotehnicii*, 2 vol., 1958–1959. Membru titular al Academiei Române 1955), membru în Consiliul de conducere al Societăţii Electricienilor Francezi, preşedinte al Comitetului Internaţional pentru Studiul Fenomenelor Reactive şi Deformante.

Budişteanu, Alexandru
(10.07.1836, Râmnicu Vâlcea – 1919, Bucureşti)

General. Frate cu Constantin B. A absolvit Şcoala de Ofiţeri din Bucureşti. A luptat la Plevna, comandând Regimentul 2 Infanterie de linie. Ajunge comandant al Regimentului 4 Dorobanţi Argeş; director de serviciu şi director general în Ministerul de Război; şef de stat major al Corpului 2 Armată; comandant al Pieţei Bucureşti. A fost prefect al judeţului Argeş şi ales de două ori secretar al Colegiului 1 Argeş. Are mai multe scrieri tipărite în Bucureşti între anii 1875 şi 1910, în specialitete: *Cartea soldatului de infanterie*. Colecţiile sale de ceasornice, pendule vechi, medalii româneşti, inele şi alte obiecte vechi s-au bucurat în epocă de mare interes din partea specialiştilor, fiind printre cele mai valoroase din ţară, rarităţi în domeniu. O parte din pendule (20 de piese) precum şi ceasurile mici, peste 200, au fost donate în 1909 Muzeului Naţional de Antichităţi. O stradă din Râmnicu Vâlcea îi poartă numele.

Budişteanu, Constantin
(04.11.1838, Bucureşti – 07.11.1911, Bucureşti)

General. Frate cu Alexandru B. A absolvit Şcoala de Ofiţeri din Bucureşti. A luptat la Plevna, în Războiul de Independență, comandând Regimentul infante-rie de linie şi a fost grav rănit la Goran Dubnik. A fost numit, la 2 6 februarie 1878, în Comitetul consultativ permanent de pe lângă Ministerul de Război. Între 1895 şi 1896 este ministru de Război în guvernul liberal aflat sub preşedinţia lui A.D. Sturdza. Distins cu Virtutea Militară şi Steaua României, a militat pentru Marea Unire.

Buga, Ion
(16.12.1935, Hăsnăşenii Mari, Basarabia)

Istoric, profesor universitar, om politic. Studii secundare în satul natal, medii speciale la Şcoala Pedagogică din Bălţi-Soroca, superioare la Facultatea de istorie şi filologie a Universităţii de Stat din Chişinău (1961). Specializare în istoria contemporană la Universitatea de Stat din Leningrad (Sankt Petersburg). Titluri ştiinţifice şi didactice: doctor

(1967) şi doctor habilitat în istorie (1981), docent (1971), profesor (1984). Stagii de perfecţionare şi documentare la universităţile şi arhivele din Moscova, Sankt Petersburg, Iași și București. Profesor universitar la Institutul Pedagogic de Stat din Tiraspol, Institutul Politehnic din Chișinău, Institutul Pedagogic de Stat din Chișinău, Universitatea de Stat din Chișinău. Decan al Facultăţii de istorie şi pedagogie a Institutului Pedagogic de Stat din Chișinău (1982–1985), şef al Catedrei de Istoria Românilor la Universitatea de Stat din Moldova (1995–1999). Deputat şi vicepreşedinte de comisie a Parlamentului Republicii Moldova (1990–1994). Co-fondator și membru al Sfatului Frontului Popular din Moldova. Preşedinte al Partidului Naţional Român din Republica Moldova. Co-fondator și secretar general al mişcării civice Forul Democrat al Românilor din Republica Moldova. Cercetări orientate spre studierea istoriei contemporane a românilor, cu precădere a istoriei Basarabiei, în special a problemelor agrare şi naţionale. Autor a peste 150 de lucrări, inclusiv: *O limbă maternă – un alfabet* (1988), *Pământ strămoşesc* (1989), *Dezrobirea ţăranilor* (1993), *Băştinaşii Republicii Moldova* (1995), *Calvarul foametei din Basarabia în anii* 1946–1947 (1997), *Lupta pentru „Istoria Românilor" continuă* (1997), *Primăvara Marii Uniri* (1999), *O carte despre conştiinţa naţională a românilor moldoveni* (1999), *O viaţă sacrificată Unirii. 400 de ani de la asasinarea lui Mihai Viteazul* (2001), *Anexarea Basarabiei în 1940 de către URSS* (coautor, 2002), *Cimitirele militare româneşti din Republica Moldova* (2005), *Cultura Cucuteni pe moşia Hăsnăşeni* (2008), *Basarabia română la cumpănă de milenii; Antologie* (2011), ş.a.

Bugariu, Coriolan (Cori)
(1924, Ecica, plasa Zrenjanin, Banatul Sârbesc – 17.04.2003, Vârșeț)

Muzician. A absolvit Liceul şi Şcoala Normală la Vârşeţ, Conservatorul la Timişoara. A îndrumat corurile şi fanfarele de la sate ca salariat al Asociaţiei Societăţilor Culturale din Voivodina. A fost profesor la Liceul Mixt Român unde a instruit şi corul şcolar. Paralel, a fost instructor al corului Žarko Zrenjanin din Vârşeţ. Din anul 1952 a fost profesor la Şcoala Normală din Vârşeţ, unde a înfiinţat un cor cu care a obţinut rezultate remarcabile interpretând melodii româneşti culese din Voivodina. A obţinut numeroase succese la Prizren, Valjevo, Svetozarevo (Jagodina), Subotića, Negotin şi Kruševac. În anul 1955 a pus în scenă opereta *Crai nou* de Ciprian Porumbescu. A contribuit la scrierea monografiei Şcolii Normale româneşti din Vârşeţ.

Bugnariu, Tudor
(30.06.1909, Budapesta – 25.06.1988, București)

Sociolog şi publicist. Ginerele lui Lucian Blaga. Filosof, comunist din ilegalitate, prieten cu D.D. Roşca (tot filosof, traducătorul lui Hegel în franceză, şi el profesor la aceeaşi universitate). Este absolvent al Facultăţii de Litere şi Filozofie din Cluj şi asistent suplinitor la Catedra de limba şi literatura română veche (1932–1933). Datorită activităţii sale de stânga (redactor al publicaţiei „Alte zări", membru în Comitetul Antifascist al tineretului din Cluj etc.) este scos din învăţământ. În 1940 a fos internat în lagărele de la Caracal şi Someşeni, iar după 23 august 1944 devine primar al Clujului. În 1948 revine în învăţământul universitar, la început asistent fără plată la Catedra de sociologie, apoi profesor, devenind succesiv decan, prorector şi adjunct al ministrului Învăţământului (1956). Pentru scurtă vreme, în 1948, a fost consilier cultural la Belgrad (ambasador Tudor Vianu). Din 1957 trece la Catedra de filosofie a Universităţii din Bucureşti. A publicat îndeosebi studii de marxism, materialism dialectic şi istoric. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Buhoiu, Aristide
(04.04.1938, Lugoj – 17.09.2006, București)

Realizator de televiziune. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii din Cluj. A lucrat la Radio Timişoara, Cluj şi Bucureşti, iar din 1965 la redacţia sportivă a Televiziunii Române. Plecat în SUA, a fondat săptămânalul „Universul", pe care ulterior l-a condus fiul său (1985–2002). A revenit în ţară în 1995 şi a lucrat la Tele7 ABC şi Televiziunea Română. A condus publicaţia „Cronica română". Emisiuni: *Duminica Sportivă, Studioul A, Zig-Zag, 360 de grade, Post Meridian, Trubaduri de altădată, Tele-Sport, Drumuri*

europene – Marele Premiu ACIN, *Drumuri printre amintiri, Cutia Pandorei*. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Ofiţer, 2004.

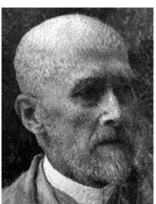
Buicliu, Grigore Mithridate
(15.12.1840, Iaşi – 13.12.1912, Bucureşti)

Traducător. Origine armeană. A studiat la Colegiul Armean din Paris, a terminat Dreptul la Iaşi. Biblioteca sa, cu lucrări rare despre istoria migraţiei armenilor spre spaţiul românesc a fost lăsată prin testament Academiei Române. Junimist. A tradus cronica armeană în versuri a lui Minas Tokatţki – *Cânt de jălire asupra armenilor din Ţara Vlahilor*, 1895. A scris *Cameniţa sau Cronica armenilor din Polonia şi Moldova*, 1906, primul studiu de pe teritoriul românesc de acest fel, care recunoaşte migraţia locuitorilor din spaţiul Armeniei de azi în zona carpatică încă din perioada neolitică (migraţia pre-indo-europeană).

Bujor, Paul
(20.07.1862, Bereşti, Galaţi – 17.05.1952, Bucureşti)

Zoolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe (secţia de Ştiinţe Naturale) la Universitatea din Bucureşti şi s-a perfecţionat la Paris şi Geneva. Profesor la Catedra de Fiziologie şi Zoologie Animală a Universităţii din Bucureşti. A întemeiat „Revista ştiinţifică V. Adamachi" din Iaşi. A lucrat la staţiunile marine Roscov, Banyuls-sur-Mer, Villefranche, Napoli şi la Muzeul Gr. Antipa din Bucureşti. Contribuţii în domeniul embriologiei, unul din creatorii şcolii române de hidrobiologie. Lucrări: *Contribution à l'étudede la faune des lacs salts de Roumanie*, 1900; *Protozoires et plantes inférieures non-mentionnées encore dans le lac Tekirghiol*, 1912. Membru de onoare al Academiei Române (1948).

Bukovać, Vlaho *nume la naștere* Biaggio Faggioni
(05.07.1855, Cavtat, la sud de Dubrovnik - 23.04.1922, Praga)

Pictor al renașterii identitare croate (în sens larg Mișcarea Iliră). Faggioni (pâlc de fagi) a fost tradus ca Bukovać (pădure; vezi și toponimul Bucovina, numele Bucov). Se considera valah. Tatăl era din Liguria (migrație iliro-tracă), iar mama de pe Coasta Dalmată. A studiat la Ecole des Beaux Arts la Paris. A călătorit la Marea Neagră, în Chile și Statele Unite. A lucrat la Zagreb, iar din 1903 la Praga, unde a introdus pointilismul. A predat impresionismul la Academia de Arte frumoase din Praga.

Bulandra, Lucia Sturdza
V. Sturdza Bulandra, Lucia

Bulandra, Tony
(13.03.1881, Bucureşti – 05.04.1943, Bucureşti)

Actor. Soțul Luciei Sturdza-B. Aromân. Elev al lui Constantin I. Nottara. Şi-a făcut apoi studiile în Franţa cu Mounet Sully. A jucat adesea alături de soţia sa. Roluri în: *Cidul* lui Corneille, *Hoţii* de Schiller, *Hamlet* de Shakespeare, *Azilul de noapte* de Gorki, precum şi roluri din repertoriul aşa-zisului „teatru de salon" al vremii: *Amor fatal* (1911), *Dragoste la mănăstire* (1914), *Trenul fantomă* (1933). Teatrul Tony Bulandra a fost inaugurat la Târgovişte în 2002, când se sărbătoreau 150 de ani de la naşterea lui I.L. Caragiale.

Bulic, Adam
(29.09.1908, Uzdin, Banatul Sârbesc -03.10.1986, Novi Sad)

Ziarist. Licenţiat al Academiei Comerciale din Cluj. A lucrat la ziarul românesc „Nădejdea" (1935–1944) din Vârşeţ, apoi la Editura Libertatea din Novi Sad. Provine probabil din familia unuia dintre primii memorialişti ardeleni, Teodor Bulic din Beiuş, Transilvania.

Bulic, Ileana Dorina
(22.06.1942, Vârşeţ)

Filolog şi traducător. Fiica lui Adam B. A absolvit Liceul Român la Vârşeţ, iar Facultatea de Filologie, secţia Limba şi Literatura Română, la Universitatea din Belgrad, ca studentă a primei generaţii de profesori de limba română care au terminat în Iugoslavia postbelică, avându-l profesor pe Radu Flora. Specializare la Timişoara. A fost redactor pentru publicaţiile în limba română la Filiala din Novi Sad a Institutului pentru Editarea Manualelor din Belgrad. A fost consilier pentru relaţii internaţionale al Secretarului pentru învăţământ, ştiinţă şi cultură al PSA Voivodina, iar din 1983 şi până în 1990 este Director adjunct la Institutul de Statistică al Provinciei Voivodina. A

pregătit rubrici şi conferinţe pentru emisiunile în limba română la Radio Novi Sad. Este autoarea cărţii *Profesorul Ştie-Tot,* un deosebit de util îndreptar de limba română. Membră activă a Societăţii de Limba Română din Voivodina de la înfiinţare. A fost secretar al SLR, precum şi redactor-şef şi responsabil al Editurii Societăţii de Limba Română din Voivodina.

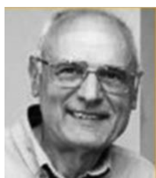
Bulicanu, Ştefan
(14.06.1929, Boldureşti, Basarabia)

Regizor. A absolvit Institutul de Arte la Chişinău şi Institutul de Cinematografie (VGIK), secţia regie, la Moscova, ca elev al lui Serghei Gherasimov şi Tamara Makarova. A lucrat la Studioul Moldova Film. Filmografie: *Ploaia*, 1978; *Meditaţii lirice*, (VGIK, 1979); *Toamna ciupercilor*, (VGIK, 1981); *Sârmele de telegraf*, 1981; *Aşa-i viaţa omului*, 1983; *Dragă Tudore*, 1992; *Azi e miercuri sau joi* (regia, scenariul), studioul Tranzit, 1992; *Ultimul rol*, 2001. *CET-2*, 2003; *Vă salut, dragii mei!*, 2004. Maestru în Artă.

Buliga, Gheorghe
(29.03.1943, Rovinari, Gorj)

Inginer de petrol şi gaze. Numele de familie este extrem de vechi, rădăcina lingvistică se foloseşte şi la sud de Dunăre, precum şi în Basarabia. A absolvit Institutul de Petrol, Gaze şi Geologie la Bucureşti. A condus grupul de şantiere Roşia-Poieni (Abrud), a fost cercetător la Institutul de Geologie şi Geofizică din Bucureşti, a obţinut copyright de la Institutul American al Petrolului pentru standardizarea românească (STAS) a produselor petrolifere. După 1989 s-a ocupat de noua *Lege a Petrolului.* Secretar de Stat al Agenţiei Naţionale pentru Resurse Minerale (ANRM), 2005-2006. A fondat Societatea Inginerilor de Petrol şi Gaze, al cărui preşedinte de onoare este. A publicat enciclopedia şi dicţionarul specialiştilor din domeniul petrol, gaze şi geologie. Membru de onoare al Academiei Tehnice din România, 2018.

Bulucea, Constantin
(1940, Bucureşti)

Inginer. Oltean după familie. A absolvit Politehnica din Bucureşti (1962). A lucrat la Institutul de Cercetări pentru Componente Electronice. A fost autorul primului proiect românesc de tranzistor planar din siliciu, 1965–1969 și director al Institutului pentru Cmponente Electronice din București, apoi, pe baza rezultatelor obţinute, a dezvoltat o şcoală de proiectare şi o tehnologie de fabricaţie pentru tranzistoare din siliciu, circuite integrate liniare şi circuite integrate digitale MOS/LSI. A fondat Conferinţa anuală de semiconductori (CAS), una din cele mai prestigioase conferinţe ştiinţifice naţionale, devenită apoi conferinţă internaţională IEEE, care continuă şi azi. A plecat în SUA, Santa Clara, California, în anii ’80 şi lucrează la National Semiconductor Corporation. Din 2003 este consilier pentru nanotehnologii la Advanced Devices and Technologies Thrust of the Semiconductor Research Corporation. A efectuat lucrări de pionierat în domeniul de mare importanţă al fenomenelor de purtători fierbinţi, simularea dispozitivelor şi a proceselor lor de fabricaţie, a adus contribuţii la arhitectura şi tehnologia dispozitivelor semiconductoare submicronice şi a elaborat, în colaborare cu Adrian Rusu, o teorie a tranzistorului cu inducţie statică, cu prioritate în domeniu. Lucrări: *Electronica funcţională la apropierea de limitele miniaturizării electronice prezise de legea lui Moore*; *Fabrication of semiconductor structure in which complementary field-effect transistors each have hypoabrupt body dopant distribution below at least one source/drain zone*, 2005. Membru de onoare al Academiei Române, 2001. Life Fellow Member IEEE (2004).

Bumbac, Ion
(31.01.1843, Costâna, jud. Suceava – 25.05.1902, Cernăuţi)

Scriitor. Frate cu Vasile B. A fost elevul lui Aron Pumnul la Cernăuţi şi coleg de cameră, ca elev, cu Mihai Eminescu. A studiat la Viena, unde a fost prieten şi cu Ion Slavici. Antijunimist. Director al gimnaziului din Cernăuţi. A înfiinţat Societatea Filarmonică Armonia, 1881 şi Societatea Culturală Concordia, 1885, ambele menite să apere şi să promoveze valorile spirituale ale românilor din Bucovina. A avut o tentativă de a scrie o epopee naţională, *Florinta*, 1880, din care s-au publicat două cânturi. S-a ocupat de chestiunea Bucovinei, a statutului provinciei şi a opţiunilor culturale posibile

în contextul dat: *Privire istorică asupra trecutului politic-social şi naţional al Ducatului Bucovinei*, 1886.

Bumbac, Vasile
(07.02.1837, Costâna, jud. Suceava - 27.02.1918, Suceava)

Scriitor. Fratele lui Ion B., a fost de asemenea elevul lui Aron Pumnul, prieten cu Mihai Eminescu şi Ion Slavici. A publicat în toate provinciile româneşti, ca şi în zona valahă din Ungaria şi Austria, în toate genurile literare şi, fără a fi un scriitor de prim plan, a indus ideea că spiritul românesc este acelaşi, oriunde sunt cititori şi scriitori de limbă română. Prin acest mod de comunicare culturală a pregătit procesul unirii politice. Lucrări: *Descălecarea lui Dragoş în Moldova, încercare de epopee*, rămasă în manuscris; *O privire scurtă critică asupra poeziilor domnului Vulcan*, 1866; *Schiţă de escursiuni*, 1888–1889. A tradus din *Metamorfozele* lui Ovidiu, 1906.

Bunea Augustin
(04.08.1857, Vad, comitatul Făgăraş – 30.11.1909, Blaj, comitatul Alba de Jos**)**

Istoric şi teolog greco-catolic. Familie originară din Mărginimea Sibiului. Studiile gimnaziale le face la Gimnaziul Românesc din Braşov (1870–1877), apoi, începând din primăvara anului 1877, la Gimnaziul din Blaj. În toamna aceluiaşi an (1877) este trimis, de către mitropolitul blăjean Ioan Vancea, la Colegiul urban De Propaganda Fide din Roma (1877–1882), unde a obţinut doctoratul (1882). Încă înainte de terminarea studiilor superioare, este hirotonisit preot la Roma, în 1881, în biserica grecească Sf. Atanasie. A fost angajat al serviciului Cancelariei mitropolitane din Blaj (1882–1886), profesor la Academia Teologică de acolo (1886–1888), ocupând Catedra de teologie dogmatică; a fost secretar mitropolitan (1888–1895), canonic mitropolitan (din 1895), având şi alte demnităţi în cadrul Mitropoliei Blajului. A fost cofondator al săptămânalului bisericesc politic „Unirea", apărut la Blaj, în 1900, avându-i alături pe Vasile Hossu, dr. Alexandru Grama, dr. Victor Smighelschi şi dr. Izidor Marcu. A publicat o mulţime de lucrări privitoare la istoria Transilvaniei, mai cu seamă de istorie bisericească, pe baza unor izvoare inedite până atunci. A fost prieten apropiat cu savantul istoric Nicolae Iorga şi cu Andrei Bârseanu, cunoscut mai ales prin culegerea de folclor din Ardeal, făcută împreună cu cehul Jan Urban Jarník. A fost membru al secţiei istorice a ASTRA, Sibiu. Membru titular al Academiei Române (1909).

Bunea, Victor
(27.05.1903, Berlin – 03.04.1995, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Şcoala Politehnică la Bucureşti. Profesor la Universitatea din Bucureşti. A lucrat în industria maşinilor electrice din România, a fost titular al unui mare număr de brevete valorificate în industria electronică: procedeu şi aparat pentru detectarea scurt-circuitelor între spire şi verificarea numărului de spire la bobinele maşinilor şi transformatoarelor electrice; generator de frecvenţă medie; metodă pentru autocorectare efectelor de saturaţie la acceleratoarele de particule. Lucrări: *Soluţionarea prin diferenţe finite a ecuaţiilor lui Maxwell în mediu feromagnetic şi în medii conductoare anizotrope; Generatorul sincron mergînd singur; Maşini electrice cu interfier neuniform; Nouveau procédé pour la construction des machines électriques de pétite et moyenne puissance*. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Bungeţianu, Constantin
(1879, jud. Brăila – 1948, Paris)

Economist. Doctor în ştiinţe economice şi politice la Sorbona. Profesor la ASE, în specialitatea Studii practice asupra întreprinderilor şi asupra transporturilor. A plecat din ţară în anii războiului (din 1916, rector Anton Davidoglu). Lucrări: *Les bois et forêts en Roumanie sous le rapport forestier, industriel et commercial*, 1912; *Din industriile derivate ale lemnului: fabricarea pastei mecanice, a celulozei şi a hârtiei în România*, 1930, în colaborare; *Lupta de concurenţă între Calea Ferată şi tracţiunea mecanică pe şosele*, 1933, în colaborare; *Trade and Industrial Organization, Working System and Results*, 1937; *Şantierul naval T. Severin. Amenajare şi rentabilitate*, 1937, în colaborare.

Burada, Maria
(15.04.1812, Iaşi – 11.02.1886, Iaşi)

Traducătoare. Soţia lui Teodor B. (valahi sud-dunăreni la origini) şi mama lui Teodor T. B. Născută într-o familie de boieri, a studiat greaca, franceza, rusa, germana. A fost prima femeie din

Moldova care a tradus piese de teatru, mai ales din J. Bouchardy.

Burada, T(h)eodor
(28.08.1800, Odobeşti – 14.04.1866, Iaşi)

Memorialist. Familie de valahi sudici. Tatăl lui Teodor T.B. A călătorit la Viena şi la Veneţia. Organizator al învăţământului muzical în Moldova, a lăsat note de călătorie meticuloase şi sentimentale despre Europa acelor vremuri: *Amintiri de călătoriile vornicului Teodo Burada în ţară şi în străinătate în anul 1826*, publicate postum, în 1908. Jiovanni Schiavoni i-a făcut un portret în stil renascentist.

Burada,T(h)eodor T.
(03.10.1839, Iaşi – 17.02.1923, Iaşi)

Folclorist şi etnograf. Fiul lui Teodor şi al Mariei B. A urmat Academia Mihăileană şi Facultatea de Drept la Iaşi. Şi-a continuat studiile la Paris, frecventînd şi Conservatorul de Muzică, absolvit în 1865). A urmat apoi, tot la Paris, Şcoala de Poduri şi Şosele. Profesor de vioară la Şcoala de Muzică din Iaşi, apoi la Conservatorul de Muzică din Iaşi. Membru al Societăţii Junimea. A şi concertat ca violonist, atât în ţară, cât şi în străinătate. Lucrări: *Despre întrebuinţarea musicei în unele obiceiuri vechi ale poporului român*, 1876; *Originea violinei şi perfecţionarea ei*, 1876; *Datinile poporului român la înmormântări*, 1882; *Datinile la nunţi ale poporului român din Macedonia*, 1883; *Cercetări asupra musicei ostăşeşti la români*, 1891; *Corurile bisericeşti de musică vocală armonică în Moldova*, 1914. A identificat pe românii nativi din Europa şi Asia Mică, a călătorit în toate aceste spaţii şi a lăsat studii documentate despre istoria lor, hărţi, a scris despre standardele limbii, numărul aparternenţilor, toponime şi arealul locuit: din Cherson (odinioară Chersonesul Tauric, al triburilor de traci tauri), Anatolia (românii pontici din fosta Bithynia şi nu numai), Valahia Moravă din Cehia, Epir, Croaţia ş.a. Membru corespondent al Academiei Române (1887).

Burebista
(începutul sec. I î.H. – 44 î.H.)

Căpetenie geto-dacică (82–44 î.Hr.). Primul care a reuşit o uniune tribală a tuturor triburilor dacice, confruntate cu acţiunea triburilor celtice pe teritoriul

lor şi cu creşterea ameninţării romane. A făcut aceasta pe cale paşnică, folosind puterea de convingere a magului său, Deceneu – la daci conducerea tribului era duală: laică şi religioasă – şi pe calea armelor. A înfrânt (60–59 î.H.) triburile celtice ale boiilor, tauriscilor, anarţilor şi scordiscilor, împingându-le spre vest. Caesar plănuia să-i atace pe daci şi concentrase o armată pe ţărmul Adriaticei. A fost ucis şi el în acelaşi an ca şi Burebista, care a uneltit pentru uciderea împăratului, dar dublul asasinat n-a întârziat decât cu o jumătate de veac venirea romanilor în Dacia.

Burghelea, Dan
(1942, Râmnicu Vâlcea)

Matematician (geometru). A absolvit matematica la Universitatea din Bucureşti, unde a obţinut doctoratul şi docenţa (1972). Cercetător la Institutul de matematică al Academiei (desfiinţat în 1975). Profesor la Ohio State University din 1979, specialist în topologie algebrică şi diferenţială. Profesor invitat la universităţile din Geneva, Bonn, Chicago, Paris, Zürich ş.a. Lucrări: *The concordance-homotopy groups of geometric automorphism groups*, 1971; *Some rational computations of the Waldhausen algebraic K-theory*, 1979; *The cyclic homology of the group rings*, 1985; *Removing Metric anomalies from Ray Singer torsion*, 1999. Premiul Academiei Române, 1967.

Burghele, Theodor
(12.02.1905, Iaşi – 03.06.1977, Bucureşti)

Medic. A urmat studii la Facultatea de Medicină din Iaşi (1922–1928), apoi s-a specializat la Clinica de urologie din Viena (1930–1931). Şi-a început activitatea profesională la Clinica chirurgicală şi urologică a prof. dr. Nicolae Hortolomei, al cărui elev a fost. În anul 1946, când s-a înfiinţat o clinică de chirurgie a căilor urinare la Spitalul Panduri, a fost numit profesor universitar la Facultatea de Medicină din Bucureşti şi a preluat conducerea unităţii. Ca urmare a demersurilor sale s-a creat în anul 1965 la acel spital o policlinică de urologie şi nefrologie, unde se făceau investigaţii complexe asupra bolnavilor trimişi din întreaga ţară, în vederea efectuării de intervenţii operatorii sau a tratamentelor ambulatorii. Între 1957–1972 a fost rector al

Institutului de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. Șef de şcoală chirurgicală şi remarcabil chirurg, a abordat o variată gamă de probleme, atât în cercetare, cât şi în diferitele studii publicate: problemele căilor urinare superioare, tumorile renale, şocul chirurgical, anestezie şi reanimare modernă, chirurgie experimentală. În perioada 1972–1975 a deţinut funcţia de ministru al Sănătăţii, devenind şi medic personal al lui Nicolae Ceauşescu. Lucrări: *Vitaminele în chirurgie* (1944), *Rinichiul de şoc* (1962) – în colaborare cu W. Rugendorf, Urgenţele în urologie (1967) – în colaborare cu D. Bocancea, P. Simici şi V. Neagu, *The neurogenic bladder in spinal cord injuries* (1970), *Erreures, fautes et risques en urologie* (1971), *Viaţa şi opera Acad. N. Hortolomei* (1972), *Tulburări vezicale în traumatismele medulare* – în colaborare cu V. Ichim, *Tuberculoza uro-genitală* – împreună cu C. Blaga. De asemenea, a fost redactor al *Tratatului de patologie chirurgicală* (1975). A făcut parte din colegiul de redacţie al revistelor: „Chirurgia", „Urologia internationalis", „European Urology", „*Урология и Нефро-логия", „Эксперимен-тальная Хирургия и Анестезиология"*, „Excepta medica (Surgy)", „International Urology and Nephro". A fost membru activ sau de onoare a mai multor societăţi şi foruri medicale din ţară sau internaţionale: Societatea Română de Chirurgie, Academia Franceză de Medicină, Asociaţia Franceză de Urologie, Societatea Internaţională de Chirurgie, membru asociat al Academiei de Chirurgie din Paris ş.a. În 1969 a obţinut titlul de Om de ştiinţă emerit. A fost ales membru (1963) al Academiei Române. De asemenea, între anii 1976–1977 a fost preşedinte al Academiei Române.

Burghiu, Iacob
(03.07.1941, Zăicani, Basarabia - 29.06.2003 Chişinău)

Regizor de teatru şi film, scriitor. A absolvit Fizico-matematici la Institutul din Bălţi, apoi Institutul de Cinematografie (VGIK), secţia regie, la Moscova, clasa Igor Talankin. A fost regizor la Teatrul Dramatic din Bălţi, apoi la Teatrul Luceafărul din Chişinău. Viceministru al Culturii după 1989, consilier prezidenţial pe probleme de cultură şi culte. Filmografie: *O singură zi* (scenariul, regia), Telefilm-Chişinău, 1965; *Paralela 47* (regia), 1966; *Colinda*, 1968; *Povârnişul*, 1970; *Casă pentru Serafim*, 1973; *Balada lemnului*, Moldova-film, 1975; *Patria nu-i va uita*, 1975; *Nu crede ţipătului păsării de noapte*, 1976; *Surorile*, 1978; *Mama*, 1978; *Codrii* (scenariu), 1978; *Fii fericită, Iulia!*, 1983; *Vlad Ioviţă*, 1985. Scrie poezie şi proză. Membru al Uniunii Cineaştilor. Membru şi vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Maestru în Artă al Republicii Moldova.

Burileanu, Ştefan
(10.01.1857, Burila Mică, jud. Mehedinţi – 1951, Cluj)

Inginer militar, general de brigadă de artilerie, apoi general de divizie. Liceul şi Şcoala Politehnică le-a absolvit la Paris, iar Şcoala de Geniu la Fontainebleau. Profesor de mecanică la Universitatea din Cluj şi profesor de metalurgie la Şcoala de aplicaţie a ofiţerilor de artilerie. A realizat tunul Burileanu, de 57 mm. A inventat şi construit mitraliera antiaeriană cu foc rapid, afetul pentru tunurile de 150 mm. Lucrări: *Curs de balistică exterioară*, 1899; *Teoria generală a calculului probabilităţilor*, 1910; *Studiul tunului de asediu*, 1915; *Metalurgia fontei, fierului şi oţelului*, 1926; *Curs de mecanică*, 1942.

Burlacu, Alexandru
(08.06.1954, Chitai, rn. Chilia, Ucraina)

Critic şi istoric literar. A absolvit Şcoala Pedagogică din Cahul (1973) şi Facultatea de Litere a Universităţii Pedagogice de Stat din Chişinău (1977). Profesor universitar (2002). Cercetător ştiinţific principal la Institutul de Filologie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (din 2006) şi profesor la Universitatea Ion Creangă (din 1995 – şef al Catedrei de literatură română şi comparată). Lucrări: *Scriitori de la Viaţa Basarabiei"* (1990, în colaborare), *Critica în labirint* (1997), *Mişcarea literară din Basarabia anilor '30. Atitudini şi polemici* (1999), *Proza basarabeană: fascinaţia modelelor* (1999), *Poezia basarabeană şi antinomiile ei* (2001), *Literatura română din Basarabia. Anii '20–'30* (2002), *Tentaţia sincronizării* (Timişoara, 2002), *Texistenţe. Drama zborului frânt* (2007), *Texistenţe. Scara lui Osiris* (2008), *Vladimir Beşleagă. Po(i)etica romanului* (2009). Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova şi din România. Premii ale Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1997, 2007).

Burnaia, Irina *numele la naştere* **Irina Cioc**
(1909, Ciurari, Roşiorii de Vede – 1990, Elveţia)

Pilot. Și-a luat numele după pârâul Burnaia care trecea prin sat. Prima femeie pilot din

România. A urmat Dreptul la Bucureşti şi a profesat în baroul din Bucureşti. A obţinut în 1933 brevet de pilot gradul I şi II la Şcoala de Pilotaj de la Băneasa. Primul avion pilotat a fost un IAR 22 fabricat la Braşov. Prima femeie care a survolat Carpaţii. În 1935 a zburat cu acest avion 16 000 km, până la lacul Victoria, din inima Africii. În acelaşi an a obţinut certificarea ca pilot acrobat. În 1939 a fost singurul reprezentant al României la reuniunea aviatică internaţională de la Rimini, Italia. În acelaşi an a realizat raidul Bucureşti – Varşovia – Berlin – Amsterdam – Londra. A condus în al Doilea Război Mondial o escadrilă sanitară formată din 12 avioane, care a lucrat în regiunea Odesa. A fost decorată cu Ordinul Virtutea Aeronautică pentru Pace şi Virtutea Aeronautică. A reuşit să fugă din ţară după război.

Burtică, Cornel
(03.09.1931, Zegujani, jud. Dolj - 11.06.2013, Bucureşti)

Om politic. A absolvit Institutul Politehnic (Electromecanică) la Timişoara şi a intrat în organizaţia studenţească de partid. A fost preşedinte al Uniunii Asociaţiilor Studenţeşti, ambasador în Italia, Maroc şi Malta, ministru al Comerţului Exterior, dat afară în 1981 şi trimis inginer la Uzina 1 Mai din Ploieşti (1982–1990), după ce a permis ca un reprezentant al Sfântului Scaun să-l viziteze pe cardinalul greco-catolic Iuliu Hossu, aflat la mănăstirea Căldăruşani cu domiciliu forţat. În 1994 a deschis o filială a firmei Electra (italiană) în România, iar în 2001 s-a asociat cu firma italiană Ascot, de producere de grupuri electrogene şi vânzare de aparatură pentru industrie, comerţ şi transporturi.

Buruiană, Mariana
(11.07.1955, Arad)

Actriţă, traducătoare şi scriitoare. Urmează studiile teatrale la IATC Bucureşti – secţia actorie. Joacă pe scena Teatrului Tineretului din Piatra Neamţ, apoi se transferă prin concurs la Teatrul Lucia Sturdza-Bulandra din Bucureşti, în anul 1981. În 1995 demisionează de la Teatrul Bulandra pentru a putea colabora la piesa *Danaidele* de Eschil (regia Silviu Purcărete), pusă în scenă la Teatrul din Craiova. Actualmente predă la Universitatea Spiru Haret din Bucureşti. Este una dintre semnatarele *Apelului pentru condamnarea comunismului*. Roluri: *Patima* (1975); *Trei surori*, 1978; *Romeo şi Julieta*, 1978; *Este vinovată Corina?*, 1978; *Avram Iancu*, 1978; *Suntem şi rămânem*, 1979; *Cuibul*, 1979; *Cei trei muşchetari*, 1979; *Cum se numeau cei patru Beatles?*, 1980; *Program Special LB*, 1980; *Poezia muzicii tinere*, 1981; *Lumini şi umbre,* 1981; *Surorile,* 1982; *Tartuffe*,1982; *Kabala bigoţilor,* 1982; *Amintiri*, 1982; *Melodii la Costineşti, Ţapinarii,* 1982; *Sfârşitul nopţii,* 1982; *Gustul parvenirii*, 1983; *Să mori rănit din dragoste de viaţă,* 1983; *Zacharius*, 1983; *Linişte, ne privim în ochi*, 1983; *Passacaglia*, 1984; *Hamlet*, 1985; *Ciuta*, 1985; *Figuranţii,* 1987; *Hanul dintre dealuri,* 1987; *Uriaşii munţilor,* 1987; *Drumeţ în calea lupilor,* 1988; *Privind în jur cu ochi fără lumină*, 1989; *Visul unei nopţi de vară*, 1991; *Mefisto*, 1991; *Victor sau copiii la putere*, 1994; *Domnişoara Christina,* 1994; *Danaidele*, 1995; *Ochii care nu se văd...*, 1996.

Busuioc, Aureliu
(26.10.1928, Cobâlca, azi Codreanca, Orhei, Basarabia)

Scriitor. Provine dintr-o familie de intelectuali, în 1940 refugiată peste Prut. A făcut liceul la Timişoara. A absolvit Institutul Pedagogic de Stat din Chişinău. Redactor-şef al ziarului „Tinerimea Moldovei“. Secretar al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Lucrări: versuri - *La pădure,* 1955; *Prafuri amare (*1955); *Piatra de încercare* (1958); *În alb şi negru* (1977); *Îmblânzirea maşinii de scris*, 1988; *Plimbătorul de purici*, 1992; *Concert*, 1993 (Premiul Naţional al Republicii Moldova); romane – *Singur în faţa dragostei*, 1966; *Unchiul din Paris (1973); Lătrând la lună*, (1997); *Pactizând cu diavolul*, (2000); *Spune-mi Jioni!* (2002); *Hronicul Găinarilor*, (2006); scenarii de film – *Călătorie în april* (1962); *Moldova noastră* (1957); *Strugurii care aduc fericirea* (1973); *Vreau să cânt* (1979). Maestru Emerit al Artei (1984). Premiul pentru Opera Omnia al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Busuioceanu, Alexandru
(10.01.1896, Slatina – 23.03.1961, Madrid, Spania)

Eseist. A absolvit Literele şi Filosofia la Universitatea din Bucureşti. A condus revista „Lumina nouă“, alături de Tudor Vianu şi Mihai Ralea. Unul dintre fondatorii „Gândirii“. A studiat estetica şi istoria artelor la Viena şi Roma, şi-a luat

doctoratul la Bucureşti (1925). A fost membru fondator al Asociaţiei Ziariştilor Profesionişti (1920), secretar al PEN Clubului Român, profesor universitar la Academia de Arte Frumoase din Bucureşti, funcţionar la Ministerul Propagandei (1940–1942), a condus Institutul de Cultură din Madrid (1942–1945). Din 1945 s-a stabilit în Spania, unde a predat româna la Universitate. A debutat cu eseuri: *Figuri şi cărţi*, 1922. A scris în româneşte şi spaniolă: *Ethos*, 1941; *Poemas poéticos*, 1948; *Don Juan Valera y Lucia Paladi*, 1952; *Proporcion de vivir* (Arta de a trăi), 1954, Premiul Juan Valera; *Utopia getică*, 1954.

.

Buşilă, C. D.
(1877, Târgu Ocna – 1949, Aiud)

Inginer electrotehnician. Socrul dirijorului George Georgescu. Şef de promoţie la Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele din Bucureşti. Perfecţionare la Liège. Profesor la Politehnica din Bucureşti. A avut preocupări în legătură cu potenţialul energetic şi electrificarea căilor ferate. A fost secretar general în Ministerul Lucrărilor Publice condus de Anghel Saligny (1918-1919). A construit centralele electrice de la Ploieşti, Piteşti, Piatra Neamţ, Constanţa şi a contribuit la edificarea portului Constanţa cu partea electrică. A înfiinţat Institutul Român de Energie (1926). Graţie acestui institut inginerii români au devenit co-fondatori ai Comisiei Mondiale a Energiei şi Comisiei Marilor Reţele Electrice. A făcut parte din Guvernul Antonescu (ministru al Lucrărilor Publice şi Comunicaţiilor). Arestat în 1946, a murit la închisoare.

Buşniţă, Teodor
(11/24.08.1900, Chişinău – 22.08.1977, Bucureşti)

Hidrobiolog, ihtiolog şi histolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe Naturale şi Academia Agricolă din Cluj. A lucrat la Catedra de zoologie a Universităţii din Cluj, apoi la Laboratorul de Morfologie animală al Universităţii din Bucureşti. Director adjunct la Institutul de Biologie al Academiei Române. Contribuţii în domeniul anatomiei şi histologiei peştilor. A creat specii de crap pentru crescătorii. Lucrări: *Bogăţia piscicolă; Atlasul peştilor din apele RPR; Limnologia sectorului românesc al Dunării; Monografia zonei Porţilor de Fier*. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Buşulenga
V. Dumitrescu-Buşulenga, Zoe

Butnaru, Leo
(05.01.1949, Negureni, rn. Orhei, Republica Moldova)

Poet şi prozator. A absolvit Facultatea de Filologie, secţia Jurnalism, la Universitatea de Stat din Chişinău. Volume: *Aripă în lumină*, 1976; *Sâmbătă spre duminică*, 1983; *Formula de politeţe,* 1985; *Papucei cu felinare*, 1989; *Răspuns şi răspundere*, interviuri, 1989; *Şoimul de aur*, 1991; *Puntea de acces*, 1993; *Carantina maşinii de scris*, 1997; *Gladiatorul de destine*, 1998; *Identificare de adresă*, 1999; *Metafore româneşti din Basarabia*, 2000; *Cu ce seamănă norii?*, 2003; *Copil la ruşi* (2008), *Ruleta românească* (2010) ş.a. Distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova; Premiul Naţional al Republicii Moldova; Premiul Uniunii Scriitorilor din România. Membru al Uniunii Scriitorilor din România, membru al PEN-Clubului Internaţional. Premiul Naţional al Republicii Moldova, 2002.

Butnaru, Val
(17.04.1955, Chişinău)

Dramaturg, publicist. A absolvit Facultatea de Ziaristică a Universităţii de Stat din Chişinău (1980) şi Institutul Unional de Artă Cinematografică (VGIK) din Moscova, secţia Regie. A lucrat ca redactor la diverse publicaţii şi la postul de radio Europa Liberă. Specializare la Europa Liberă München (1993) şi în SUA (1994). A fost director artistic al Teatrului Eugène Ionesco din Chişinău (1991–1994), fondator şi director al Grupului de Presă Flux (1995), fondator şi director al publicaţiei „Jurnal de Chişinău" (1999). Autor de piese şi de scenarii dramatice: *Procedeul de jiu-jutsu* (Teatrul Luceafărul din Chişinău, 1986), *Halta viscolelor* (după romanul cu acelaşi titlu al lui Cinghiz Aitmatov, Teatrul Poetic, Chişinău, 1986), *La Veneţia e cu totul altfel* (Teatrul Luceafărul, 1989 şi la Teatrul Naţional Mihai Eminescu din Botoşani, 1990), *Iosif şi amanta sa* (Teatrul Eugène Ionesco, 1993), *Ţin minte că va ninge şi vom fi fericiţi* (Teatrul Naţional Vasile Alecsandri din Bălţi, 1993), *Simfonie în mi bemol major* (1992) şi *Fratele nostru, Iuda* (după Leonid Andreev, TV Chişinău), *Mâine sau poate poimâine* (postul de Radio Chişinău, 1994), *Saxofonul cu frunze roşii* (Teatrul Luceafărul, 1998), *Avant de mourir* (Teatrul Fără Nume, 2006).

Volume: *Saxofonul cu frunze roşii* (1998), *Cum Ecleziastul discuta cu Proverbele* (1999), *Apusul de soare se amână* (2003). Premiul I al Ministerului Culturii din Republica Moldova pentru cea mai bună piesă a anului (1989, 2000). Premiul I.L. Caragiale al Academiei Române (1993).

Buţureanu, Vasile C.
(25.12.1858, Dorohoi – 01.01.1941, Iași)

Mineralog şi petrograf. A studiat Ştiinţe Fizice la Iaşi şi Paris. Profesor la Universitatea din Iaşi. A fost unul din întemeietorii şcolii de mineralogie şi petrografie românească. Este descoperitorul unui mineral nou, *ponit* (carbonat de mangan şi fier), numit în memoria lui Petru Poni, pe care l-a introdus în literatura mondială de specialitate. A studiat Carpaţii Orientali şi, cu deosebire, Călimanii. Lucrări: *Minerale, roci utile, ape minerale din România* (1908); cursuri de cristalografie, mineralogie şi petrografie. Membru de onoare al Academiei oamenilor de Ştiinţă din România.

Buzdugan, Gheorghe
(10.02.1867, Focşani –07.10.1929, Bucureşti)

Om politic şi jurist. A studiat Dreptul la Bucureşti. Între 5 august 1924 şi 5 iunie 1927 a fost preşedintele Curţii de Casaţie, poziţie din care a demisionat pentru a îndeplini funcţia de regent. A fost membru al Regenţei instituite în urma renunţării la tron a principelui Carol, împreună cu Nicolae de Hohenzollern şi patriarhul Miron Cristea.

Buzdugan, Gheorghe
(11.12.1916, Cuciulata, jud. Brașov - 2012, Cuciulata, Brașov)

Inginer (specialist în sisteme tehnologice). A absolvit Politehnica din Bucureşti (Electromecanica). A lucrat la ASTRA vagoane (1940–1946), apoi a fost profesor la Institutul Politehnic din Bucureşti. Contribuţii în domeniul rezistenţei materialelor şi vibraţii. Lucrări: *Rezistenţa materialelor. Îndrumar*, 50 vol.; *Mecanică teoretică*, 13 vol.; *Teoria vibraţiilor*, 4 vol.; *Manualul inginerului mecanic*, 4 vol. Este Preşedinte de onoare al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România. Membru al Academiei Române din 1990.

Buzdugan, Ion
(09.03.1887, Brânzenii Vechi, Basarabia - 27.01.1967, Bucureşti)

Poet şi om politic. A absolvit Agronomia la Gorki, Rusia, Dreptul la Universitatea Liberă din Moscova şi Seminarul Pedagogic la Cameniţa. Secretar al Sfatului Ţării, a redactat actul Unirii cu România şi s-a opus oricărui fel de alianţă cu Rusia. A proclamat Unirea la 27 martie 1918, cu mâna dreaptă pe *Biblia* lui Şerban Cantacuzino. Lucrări: *Miresme din stepă* (1922), *Ţara mea* (1928), *Păstori de timpuri* (1937), *Metanii de luceferi* (1942), *Cântece din Basarabia* (vol. I, 1921; vol. II, 1928). Rămâne unul dintre cei mai importanţi tălmăcitori ai lui Puşkin şi Esenin şi cel dintâi traducător în română al poeţilor simbolişti ruşi: Valeri Briusov, C.D. Balmont, Al. Blok.

Buzea, Ion
(14.08.1934, Cluj)

Tenor. A absolvit Facultatea de Geologie la Cluj şi Conservatorul la Bucureşti, ca elev al lui Petre Ştefănescu Goangă. Specializare la Roma. Solist la Opera din Cluj, apoi la Opera din Bucureşti. A plecat în Austria şi a cântat, vreme de un deceniu, la Wiener Staatsoper, Volksoper şi Theater an der Wien. A concertat în Franţa, Germania, SUA, Marea Britanie, Olanda, Belgia, Cehia, Ungaria, Bulgaria, Grecia, Suedia ş.a. Roluri în: *Trubadurul, Rigoletto, Traviata, Forţa destinului, Bal mascat, Aida, Don Carlos, Ernani, Macbeth, Turandot, Tosca, Boema, Cavalleria Rusticana, Paiaţe, Povestirile lui Hoffmann, Carmen, Samson şi Dalila, Wherter, Fra Diavolo* ş.a. În prezent locuieşte în Elveţia şi predă lecţii de canto. A fost distins cu premiul I la Concursul George Enescu, 1964; Ordinul Naţional Steaua României în grad de Cavaler, 2003.

Buzescu, Aura *nume la naștere* Aura Almăjan
(26.08.1894, Caransebeş – 22.12.1992, Bucureşti)

Actriţă. A absolvit Institutul de Artă Teatrală la Bucureşti, ca elevă a Luciei Sturdza Bulandra. Profesor la IATC, actriţă a Teatrului Naţional din

București. Mircea Albulescu și Victor Rebengiuc au fost elevii ei, iar Sorana Coroamă Stanca i-a fost asistentă. Roluri: *Ifigenia* de Euripide; *Iarbă rea* de Aurel Baranga; *Hamlet* de Shakespeare; *Azilul de noapte* de M. Gorki; *Meşterul Manole* de Lucian Blaga, *Vizita bătrânei doamne* de Dürenmatt. A lucrat foarte mult pentru Teatrul radiofonic. Vila sa din Buşteni este casă memorială, iar o stradă din Bucureşti îi poartă numele. Artistă a Poporului din RPR. Premiul de Stat, Ordinul Muncii clasa I (1963).

Buzoianu, Cătălina
(13.04.1938, Brăila)

Regizoare. A absolvit Institutul de Artă Teatrală din Bucureşti. A lucrat la Piatra Neamţ şi Iaşi până în 1973. Între 1979 şi 1985 este prim-regizor permanent la Teatrul Mic din Bucureşti. Din 1985 este regizor permanent la Teatrul Bulandra din Bucureşti. Regie: *Pescăruşul* de Cehov, 1970; *Bolnavul închipuit* de Molière, 1970; *Peer Gynt* de Ibsen, 1972; *Carnaval la Iaşi* de Vasile Alecsandri, 1972; *Tinereţe fără bătrâneţe*, 1975; *Hedda Gabler* de Ibsen, 1975; *Interviu* de Ecaterina Oproiu, 1975; *Efectul razelor Gamma asupra anemonelor* de Paul Zindell, 1978; *Să-i îmbrăcăm pe cei goi,* 1979; *Maestrul şi Margareta*, 1980; *Dibuk* de Anski, 1994; *Fuga* de Mihail Bulgakov, 1995; *Pelicanul* de August Strindberg, 1995; *Patul lui Procust* după Camil Petrescu, 1995; *Odiseea 2001*, proiect de integrare europeană a artiştilor împreună cu Teatrul Tourski din Marsilia, cu plecare din portul Constanţa, opriri în porturile Mediteranei şi sosire în portul Marsilia, scenariu propriu, Teatrul Bulandra, Bucureşti, 2001. Premiul Academiei Române, 1973; Premiu la Festivalul de Teatru Contemporan, Braşov, 1978; Premii 1991 şi 1995; Premiul Théâtre vivant – Radio France International, pentru spectacolul *Teatru descompus*, 1993; Marele Premiu al Festivalului Naţional de Teatru, 1994, 1996, 1997; Marele Premiu al Festivalului Internaţional de Dramaturgie Românească pentru spectacolul *Patul lui Procust*, Timişoara, 1995; Premiul Salvo Randone pentru întreaga carieră (Italia, 1995); Premiul UNITER pentru întreaga activitate, 2001.

Buzura, Augustin
(22.09.1938, Berinţa, jud. Maramureş) - 10.07.2017, Bucureşti)

Prozator. A studiat Medicina la Cluj, fără s-o finalizeze. Redactor şi apoi secretar general de redacţie la revista „Tribuna" din Cluj. După 1989 preşedinte al Fundaţiei Culturale Române, devenită Institutul Cultural Român (1990–2004). Scrie romane de analiză a dilemelor morale: *Capul Bunei Speranţe*, 1963; *Absenţii*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1970; *Feţele tăcerii*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1974; *Orgolii*, Premiul Academiei, 1977; *Vocile nopţii*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1980; *Refugii – Zidul morţii*, partea I, 1984; *Drumul cenuşii – Zidul morţii*, partea a II-a, 1988; *Recviem pentru nebuni şi bestii*, 1999. Membru al Academiei Române (din 1992).

Byck, Jacques *nume la naştere* Bâk
(19.10.1897, Bucureşti – 10.10.1964, Bucureşti)

Filolog. Evreu ca origini din Polonia sau Ucraina (Bâk înseamnă taur). A studiat Literele la Bucureşti, unde i-au fost profesori Ovid Densusianu, Ion Bianu, I. A. Candrea. S-a specializat la Paris. A lucrat la Institutul de Lingvistică din Bucureşti, a fost director al Bibliotecii Academiei Române. S-a ocupat de toate dialectele limbii române, de la nordul şi de la sudul Dunării. Lucrări: *Folosirea afectivă a pronumelui personal în limba română*, 1937; *Studii de sintaxă şi stilistică românească*, 1939; *Gramatica limbii române* (împreună cu Al. Rosetti), 1943; redactor responsabil al *Indreptarului de punctuaţie*, 1956; *Formarea limbii noastre literare*, 1956. A primit Premiul de Stat în 1954.

C

Cabadaief, Dimitrie
(?.12 1877, Vasilica, Bulgaria – 04.09.1934, Sibiu)

Pictor. Strămoşii au fost români din Valahia Albă. Studii la Şcoala de Arte Frumoase din Sofia şi Academia de Belle Arte din Veneţia, 1900–1903. Cunoaşte zece limbi străine, din care şase foarte bine. În urma unor activităţi politice ((legate de Boris Sarafov (1872-1907), Yane Sandanski (1872-1915) şi Organizaţia Macedoneană Revoluţionară Internă, cu sediul la Adrianopole, o mişcare a foştilor traci – valahii - de eliberare de otomani). Se stabileşte la Craiova ca profesor de desen la Institutul Ecaterina Urziceanu. Participă la Expoziţiile Societăţii Artistice Theodor Aman, 1905, 1906. În 1911 se căsătoreşte şi se mută la Sibiu. A pictat vreme de 20 de ani fresce bisericești. Este angajat profesor de desen la Şcoala Normală şi apoi la Seminarul Teologic. Pictura sa evoluează în anii sibieni către un plain-airism cu tentă pointilistă. Desfăşoară activitate expoziţională la Saloanele oficiale şi ale Tinerimii artistice. Deschide expoziţii personale la Cluj, Braşov, Bucureşti, Craiova şi Sibiu. Pictează o vreme la Baia Mare. Sub influenţa mitropolitului Nicolae Bălan şi la cererea sa, realizează câteva fresce.

Cacuci, Dan Gabriel
(06.05.1948, Cluj)

Fizician american de origine română. A început Institutul Politehnic din Bucureşti şi a părăsit ţara ca student, ajungând la Columbia University, unde a absolvit fizica aplicată şi ingineria nucleară. Şi-a luat doctoratul la aceeaşi universitate, unde a şi devenit conducător de proiect (1977). Profesor asociat la Universitatea Tennessee (1983–1988) în specialităţile Fizica reactorului, Termohidraulica şi dinamica reactorului, Metode computerizate pentru o scară largă de sisteme neliniare. În perioada 1988–1993 activează în calitate de profesor asociat la universităţile din California, Santa Barbara şi Ilinois, Urbana-Campaign. În perioada 1995–2000 este profesor invitat la Universitatea din Michigan. Din 2000 până în prezent ocupă posturi foarte importante în diverse centre ştiinţifice internaţionale, cum ar fi: consilier ştiinţific superior pe lângă directorul Direcţiei de Energie nucleară (şi membru al directoratului), membru în Comisariatul de Energie Atomică, Franţa, profesor adjunct la Universitatea din California, Berkeley; reprezentant permanent al Republicii Federale a Germaniei la Comitetul de Ştiinte Nucleare al Agenţiei de Energie Nucleară; director al Şcolii Internaţionale de vară Frederic Joliot-Otto Hahn pentru Fizica Reactorului, organizată de Comisariatul de Energie Atomică (Franţa) şi Centrul de Cercetări Karlsruhe, Germania. Din octombrie 2002 devine director al Institutului de Securitate Nucleară al Centrului de Cercetări Ştiinţifice din Karlsruhe, Germania. A iniţiat şi susţinut proiecte de extindere a reţelei informatice din România, a asigurat consultanţa programului de dezvoltare a sistemului de Energie nucleară din România, a promovat extinderea colaborării cu diverse universităţi din Germania, SUA, Franţa în domeniul cercetării şi învăţământului. Lucrări: *Benchmarking the propagator method for nonlinear systems: A Burgers-Korteweg-de Vries equation*, 1990; *On the thermodynamic efficiency of energy conversion during the expansion of a mixture of hot particles, steam and liquid water energy*, 1997; *Dimensionally adaptive dynamic switching and adjoint sensitivity analysis: new features of the RELAP5/PANBOX/COBRA code system for reactor safety transients*, 2000; *Balance of Liquid-phase Turbulence Kinetic Energy Equation for Bubble-train Flow*, 2004; *Numerische Untersuchung der Strömung von Taylor-Blasen in einem kleinen Kanal mit quadratischem Querschnitt*, 2005; *Simulations numériques d'écoulements diphasiques gaz-liquide par la méthode de volume fini dans des géométries confines*, 2005. Laureat al Premiului

Ernest Orlando Lawrence (1998). Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice din București (2003). Membru de onoare al Academiei Române (1996).

Cajal, Nicolae
(01.10.1919, Bucureşti – 07.03.2004, Cluj)

A absolvit Medicina la Bucureşti. Din 1966 profesor și şef al Catedrei de virusologie la IMF Bucureşti. Director al Institutului de Virusologie al Academiei Române (din 1967). A fost între 1994–2004 preşedintele Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România. Discipol al acad. Ştefan S. Nicolau, întemeietorul şcolii româneşti de virusologie. Contribuţiile sale au fost publicate în peste 400 de lucrări ştiinţifice. În legislatura 1990–1992 senator pentru municipiul Bucureşti din partea FSN. Lucrări: *Consideraţiuni asupra simptomatologiei şi prognosticului trichinelozei*, 1946; *Lumea virusurilor*, 1962; *Relaţii între virusuri şi tumori*, 1971; *Enterovirusuri nepoliomielitice. Implicaţii în patologie şi în poluarea mediului ambiant*, 1983. A fost ales în 1963 membru corespondent şi în 1990 membru titular al Academiei Române. Vicepreşedinte al Academiei Române (1990–1994), preşedinte al Secției de Ştiinţe Medicale și preşedinte al Fundaţiei M.H. Elias. Spitalul Caritas din Bucureşti i-a purtat numele.

Calboreanu, George
(05.01.1896, Turnişor, jud. Sibiu - 12.07.1986, Bucureşti)

Actor de teatru şi film. A venit la Bucureşti după Marea Unire şi a fost actor la Teatrul Naţional. Cel mai cunoscut rol în teatru a fost Ştefan cel Mare din *Apus de soare* de B. Şt. Delavrancea. Roluri în filme: *Brigada lui Ionuţ* (1954), *Bădăranii* (1960), *Setea* (1960), *Omul de lângă tine* (1961), *Lupeni 29* (1962), *Lumina de iulie* (1963), *Străinul* (1964), *Calea Victoriei sau cheia visurilor* (1965), *Neamul Şoimăreştilor* (1965), *Şopârla* (1966), *Legenda* (1968), *Fraţii* (1970), *Serata* (1971), *Fraţii Jderi* (1973), *Ultimele zile ale verii* (1976). Artist al Poporului. O stradă din Bucureşti îi poartă numele.

Calciu Dumitreasa, Gheorghe
(23.11.1925, Mahmudia, jud. Tulcea –21.11.2006, New York)

Preot şi militant politic. A absolvit Facultatea de Filologie şi Institutul Teologic la Bucureşti. Profesor la Seminarul Teologic ortodox din Bucureşti. A fost arestat în 1948 pentru simpatii legionare. Graţiat în 1964. A protestat public în 1977, odată cu dărâmarea Bisericii Enei din Bucureşti (după cutremur n-a mai fost refăcută). Arestat în 1978. Cu el s-au solidarizat Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Virgil Ierunca, Monica Lovinescu, Paul Goma. Expulzat în 1985, a slujit la biserica ortodoxă din oraşul Alexandria, statul Virginia, Washington DC. A înfiinţat ROMFEST, care unea în manifestări ale spiritului românesc emigranţi din SUA şi Europa. Lucrări: *Şapte cuvinte către tineri* (1996); *Christ is calling you. A course in catacomb pastorship* (1997); *Rugăciune şi lumină mistică. Eseuri şi meditaţii religioase* (1998); *Războiul întru cuvânt. Cuvintele către tineri şi alte mărturii* (2001); *Homo americanus. O radiografie ortodoxă* (2002).

Calimach, Andrew
(1953, Bucureşti)

Istoric al civilizaţiilor. Aparţine familiei Callimachi (valahi; primul atestat a trăit în veacul al XVII-lea în Basarabia. Înrudiți cu Ghica, Mavrocordat, Hrisoverghi, de origine sud-dunăreni. Trei din familie au fost domni ai Moldovei, unul guvernator al insulei Samos – ca și Ion Ghica, fostă insulă sacră a arealului trac pe vremea Popoarelor Mării, când tracii navigau pe Mare Carpathicum - azi Egee, unul a fost comunist din ilegalitate și a fondat Muzeul Româno-Rus). Ajuns în SUA cu părinţii în 1966, a studiat cu Chögyam Trungpa, un profesor buddhist, fiind coleg cu Allen Ginsberg şi, de asemenea, a studiat şamanismul Mazatec. S-a ocupat de descifrarea sensurilor ascunse ale miturilor Greciei antice, mai ales legate de sex şi de iubirea între cei de acelaşi sex: *Lovers' Legends: The Gay Greek Myth*, 2002; *Lovers' Legends Unbound*, 2004; *Legendele iubirii. Miturile necenzurate ale Greciei*, 2008.

Calinciuc, Ioan
(1812, Milişăuţi, jud. Suceava – 24.02.1875, Cernăuţi)

Teolog bucovinean. Numele în -uc, -iuc au origini rutene, gorale. A absolvit Institutul Teologic la Cernăuţi şi s-a specializat la Facultatea de Teologie a Universităţii din Viena. Profesor la Institutul Teologic din Cernăuţi. Vicepreşedinte al Societăţii

pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina. A lăsat, în manuscris, cursul *Dogmatica*.

Calinic de la Cernica *nume la naştere*
Constantin Antonescu
(07.10.1787, Bucureşti – 11.04.1878, Cernica)

Ascet şi reformator al vieţii monahale ortodoxe. S-a călugărit la mănăstirea Cernica în 1808. Hirotonisit diacon la Batişte, în Bucureşti (1813), a fost în pelerinaj la Athos (1817). Din 1818 stareţ la Cernica, arhimandrit din 1820. A edificat mănăstirea Pasărea, aflată sub jurisdicţia Cernicăi. Din 1850 episcop de Râmnicu Vâlcea, unde a ridicat o nouă catedrală episcopală pictată de Gh. Tattarescu. A fost deputat în Divanul Ad Hoc (1857), cel care a pregătit unirea Ţării Româneşti cu Moldova. Canonizat ca sfânt ierarh al Bisericii Ortodoxe Române (cu data de 23 octombrie 1955).

Callimachi, Scarlat
(20.09.1896, Botoşani – 02.06.1975, Bucureşti)

Publicist. Bunicul său fusese voievodul Scarlat Callimah (a fondat la Athos mănăstirea Sf. Pantelimon, a domnit în Moldova şi în Ţara Românească şi se trăgea din mazilul basarabean Vasile Călmaşul. Numele familiei a fost grecizat, sub forma Callimaki, de Ioan Teodor Călmaşul, care a domnit în Moldova între anii 1758 și 1761). Se înrudea, prin bunic, cu Alexandru Papadopol-C. În ciuda descendenţei nobile, a fost unul dintre militanţii Partidului Comunist Român. A folosit ideologia pentru a accesa o bază de date a istoriei românești aflată în arhive străine, mai ales rusești, de unde a adus manuscrise prețioase. Fondator al gazetei „Clopotul" (1924– 1925) din Botoşani (unde a debutat Shaul Carmel), al Muzeului Româno-Rus (1948–1956, apoi documentele au ajuns, în parte, la Muzeul Literaturii Române). A adus fotocopii ale manuscriselor lui Dimitrie Cantemir, ale arhivelor Moldovei duse de Dosoftei la polonezi şi recuperate de Rusia). Prieten cu N.D. Cocea (aromân) şi Lucreţiu Pătrăşcanu. Din 1944 preşedinte al Uniunii Ziariştilor din România.

Calmanovici, Emil
(03.1896, Piatra Neamţ – 12.03.1956, Aiud)

Inginer şi militant comunist. Evreu ca etnie. Şi-a făcut studiile economice la München şi a fost

surprins de avansul nazismului pe când își făcea doctoratul la Universitatea Humboldt din Berlin. S-a întors în ţară şi a preluat fabricile părinţilor săi. În perioada 1930–1940 a susţinut financiar Partidul Comunist Român (a devenit membru în 1937). Considerat ca fiind din aripa Lucreţiu Pătrăşcanu, a fost arestat în 1951, condamnat pe viaţă şi trimis la Aiud din ordinul lui Alexandru Drăghici, unde a murit în urma unei greve a foamei. Reabilitat în 1968 de Nicolae Ceauşescu.

Camilar, Eusebiu
(07.10.1910, Udeşti, jud. Suceava - 27.08.1965, București)

Prozator. Autodidact. A lucrat ca redactor la diverse publicaţii culturale. Deşi a debutat ca poet cu *Chemarea cumpenelor*, 1937, s-a impus ca prozator al fantasticului pe teme ţărăneşti: *Avizuha*, 1945; *Valea hoţilor*, 1948; *Negura*, 1949; *Temelia*, 1951, Premiul de Stat. A tradus din Ovidiu, Aristofan, *O mie şi una de nopţi,* Puşkin, Gogol, Kalidassa, Eschil, Gorki. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Cancicov, Mircea C.
(24.08.1884, Bacău – 25.12.1959, Râmnicu Sărat)

Economist, avocat şi om politic. (Primul Cancicov, Theodor, a venit în Moldova la 1848.) Adept al lui Ion Antonescu. Soţul Georgetei C. A absolvit Dreptul la Bucureşti (1905). Deputat liberal în Parlamentul României, ministru de Finanţe şi al Economiei Naţionale în perioada interbelică, fapt ce-i permite să susţină multiple acţiuni de modernizare a oraşului Bacău, între acestea fiind Parcul Cancicov din centrul oraşului. Desemnat, alături de Istrate Micescu, Armand Călinescu, Constantin Argetoianu, Gheorghe Tătărescu să elaboreze o nouă *Constituţie.* Subsecretar de Stat la Agricultură şi Domenii, ministru ad interim la Justiţie şi la Comerţ Exterior. Arestat în 1944, a murit la penitenciar. Membru de onoare al Academiei Române (1937), radiat în 1948, repus în drepturi în 1990. Un Centru de afaceri din Bacău îi poartă numele.

Candiano-Popescu, Alexandru
(27.01.1841, Lipia, jud. Buzău – 25.06.1901, Bucureşti)

Avocat, ziarist, general al armatei române. (Un Pietro Candiano a fost dogele Veneției în secolul al X-lea. Numele se dă și în Friuli, Franța, Marea Britanie). A absolvit Şcoala Militară de Ofiţeri din Bucureşti (1857) la artilerie, parcurgând ierarhia militară până la gradul de general de brigadă (1894). A participat la detronarea lui Cuza, la 11 februarie 1866. Fondator al ziarelor „Perseverenţa“ şi „Democraţia“ (1867), iniţiator al mişcării republicane antidinastice cunoscută sub numele Republica de la Ploieşti (1870), contra lui Carol I (subiect atins și de I.L. Caragiale). La 24 mai 1875, împreună cu Ion C. Brătianu, Mihail Kogălniceanu, A.G. Golescu, Gheorghe Vernescu, Tache Anastasiu, C. Fusea, Anastase Stolojan, Gheorghe Chiţu, C. G. Peşacov şi N.C. Furculescu și-a pus semnătura pe un program politic care atesta fondarea Partidului Naţional Liberal. A participat la Războiul de Independenţă, fiind decorat cu cele mai înalte ordine şi medalii: Steaua României în grad de ofiţer, Virtutea Militară de aur, Trecerea Dunării, Crucea Apărătorilor Independenţei şi Crucea Sf. Gheorghe. Prefect al Poliţiei Bucureştiului (1879).

Candrea, I(on) A(urel) *nume la naştere* Iancu Hecht
(07.11.1872, Bucureşti – 15.09.1950, Paris)

Lingvist. A absolvit Literele şi Filologia la Bucureşti, s-a specializat la Paris, la Sorbona şi École Pratique des Hautes Études (i-au fost profesori Gaston Paris, Jules Gilieron). A fost profesor la Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Bucureşti. Fondator al Societăţii Filologice (1905), împreună cu Ovid Densusianu. S-a ocupat de folclor: *Poveşti din diferite locuri locuite de români*, 1909; *Poezii populare din diferite locuri locuite de români*, 1910; *Iarba fiarelor*, 1928; *Folclorul medical român comparat*, 1944. A tipărit, cu Ovid Densusianu şi Th. Speranţia, culegerea de texte populare *Graiul nostru*, 2 vol., 1906–1908. Autor, împreună cu Gh. Adamescu, al *Dicționarului enciclopedic ilustrat*, apărut în 1931 la editura Cartea Românească, lucrare de referință în lexicografia românească.

Candu, Angela
(17.05.1969, Văsieni, Republica Moldova)

Pictoriţă. A absolvit Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă, Facultatea de Pictură şi Grafică la Chişinău. Cadru didactic la Universitatea de Stat de Arte din Chişinău. A avut expoziţii personale şi de grup la saloanele din Republica Moldova şi România. Lucrări: *Arhaic, Rit continuu, Lumina lunii*. Premiul pentru originalitate al UAP din Moldova, Premiul pentru Pictură la Saloanele Moldovei, România. Membru de onoare al Asociaţiei Tinerilor Plasticieni OBERLICHT din Moldova.

Cantacuzino

Dinastie românească de origine bizantină (Kantakuzenos), mai exact din aria pontică, fosta Bithynia. Un Cantacuzin s-a bătut cu pecenegii la 1094. Un altul este menţionat ca luptător în asediul Antiohiei contra turcilor selgiucizi, în prima cruciadă (1098) declanșată de catolici – Papa Urban al II-lea - pentru a prelua controlul asupra Ierusalimului (Sfântul Mormânt). Căsătoriile se făceau de obicei între familiile Duca, Paleolog şi Cantacuzino. Primul împărat al dinastiei a fost Ioan al VI-lea (pe numele de botez Manuel) Cantacuzinul (n. 1292, Moreea – m. 1383, Peloponez), împărat al Bizanţului (1347–1354), fiul lui Mihai din Smirna, azi Izmir, numit guvernator al Moreii de împărăteasa Theodora Paleolog). Ioan al VI-lea a uzurpat tronul lui Ioan al V-lea Paleologul (aliat cu genovezii şi celţii din colonia Galata), cu sprijin otoman, sârb şi bulgar şi s-a încoronat împărat la Didymotheikos în Tracia, fiind considerat şi acela care i-a adus pe otomani în Europa. Și l-a asociat la domnie - după modelul Augustus + Caesar - pe fiul său, Matei, a cărui mamă era din familia Asăneştilor (1341–1344). Fiul a domnit apoi și singur (1355–1357). Fiica lui, Theodora, sora lui Matei, a fost căsătorită cu sultanul Orkhan şi ea a condus după moartea acestuia Imperiul Otoman. În 1354 a revenit dinastia Paleolog, iar Ioan s-a retras la o mănăstire în Peloponez cu numele Iosif Christodulos. Acolo a inventat o doctrină de apărare a ortodoxiei greceşti combinată cu misticismul, numită isychasm, dezvoltînd doctrina lui Bessarion din veacul al V-lea. Perioada începuturilor

isihasmului se caracteriza prin dese confruntări pentru domnia Bizanţului, redus în bună măsură la Constantinopol şi Moreea, iar Asia Mică şi Tracia se destabilizau. Dinastia a jucat un rol activ în istoria Bizanţului vreme de un veac, până în 1453, la căderea Constantinopolului, când a fost o revoltă a Cantacuzinilor, care încercau să păstreze domnia cu sprijin otoman, contra dinastiei Paleolog. Prima rută de emigrare a fost spre Veneţia şi zona Veneto Friuli de azi (care, în veacul al XIX-lea, a dat migraţia italiană către România). Filiaţia exactă a acestui prim bloc migrat şi ramurile ulterioare n-au fost încă serios studiate. Urmaşii Cantacuzinilor s-au împărţit în trei ramuri: una grecească şi care n-a dat personalităţi însemnate, coborând până la nivelul de ţărani; una rusească – cea mai notabilă fiind Cantacuzino-Speranski – migrată din Ţara Românească după uciderea Cantacuzinilor şi migrată din nou, după revoluţia rusă din 1917, în America şi Europa Occidentală şi, în sfârşit, ramura românească a dinastiei, cea mai însemnată prin rezistența creștină față de islamism, ca și prin faptul că și-au exprimat vocația identitară chiar pe pământ românesc: Brâncoveanu, Constantin Cantacuzino Stolnicul, Ștefan Cantacuzino, Cantacuzinii din perioada modernă.

Cantacuzino, Alexandru (Alecu)
(1811, Rusia – 1884, Atena)

Prozator. Francmason. Urmaş al lui Matei Cantacuzino (cumnatul lui Vasile Lupu), era fiul unui șambelan (Alexandru) al ţarului Rusiei (Kantakuzino-Speranski, ramură a Cantacuzinilor migrată la origini din ţările române, unde veniseră la căderea Bizanțului). Sunt urmași ai dinastiei a bizantine de împărați, primul fiind Ioan al VI-lea Cantacuzinul (1347–1354). A venit în Moldova din Rusia (1839) şi s-a căsătorit cu Maria Cantacuzino, unionistă, prietenă cu Nicolae Bălcescu. Mai târziu ea a plecat la Paris şi a făcut a doua căsătorie cu pictorul Puvis de Chavannes. A fost ministru al Cultelor, apoi de Externe şi de Finanţe sub Alexandru Ioan Cuza, trimis în misiune pe lângă Napoleon al III-lea. Prieten cu Vasile Alecsandri. Lucrări: *Serile de toamnă la ţară*, 1855. Prin stil este considerat un precursor al lui Mihail Sadoveanu.

Cantacuzino, Constantin (Bâzu)
(11.11.1905, Bucureşti – 26.05.1958, Madrid)

Pilot. Era Rosetti după mamă. A fost un excellent motociclist şi pilot de curse, stabilind un record mondial la cursa Paris – Bucureşti. A jucat şi tenis, a fost căpitanul echipei Române de hochei pe gheaţă la Campionatul Mondial din 1933. S-a înscris la Şcoala de Pilotaj Mircea Cantacuzino, devenind coleg de grupă cu Radu Manicatide şi Irina Burnaia şi obţinând brevetul în 1933. A plănuit, împreună cu Valentin Bibescu, un zbor în jurul Pământului (după modelul romanului lui Jules Verne), dar n-au avut suficienţi bani. A fost protagonistul aproape tuturor manifestărilor aviaţiei sportive şi demonstrative din România, dar şi al unor întâmplări deosebite. Deşi director al Aerobazei Băneasa şi Şef al Traficului Aerian la LARES, s-a încadrat voluntar în Escadrila 53 de Vânătoare. A luptat pe ambele fronturi, de Est şi de Vest, cu începere din 1941. După război a fost autorizat să execute numai curse interne, TARS. Pe 24 august 1944 el a străpuns linia germană şi a dus în Italia, la Foggia, armatei americane, mesajul regelui Mihai prin care cerea sprijin pentru despresurarea capitalei de trupele fasciste. A fost apoi pilotul personal al Anei Pauker. Prima cursă externă autorizată a fost la Milano, 1948, cu Ana Pauker, unde el a şi cerut azil politic. A plecat apoi în Elveţia (unde se afla mama sa, căsătorită cu George Enescu) şi de acolo în Spania (din 1954), unde a acţionat pentru normalizarea relaţiilor diplomatice între România și Spania. În 2005 i s-a dezvelit un bust în comuna Jilavele, pe locul fostului aeroport.

Cantacuzino, George Matei
(11/23.05.1899, Viena – 01.11.1960, București)

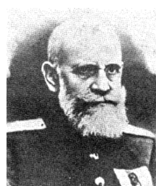
Arhitect. Descinde dintr-o veche familie la origini bizantină, cu înaintaşi însemnaţi în istoria ţării. Bunicul său, Vasile (Basile) C., a fost revoluţionar paşoptist, iar tatăl său, diplomatul Nicolae B. C., a reprezentat România la Viena între anii 1885 și 1909. Mama era nepoata lui Gheorghe Bibescu. Dintre rude l-au influenţat spiritual cunoscutul jurist ieşean Matei B. C., remarcabilul pictor Th. Pallady şi Martha Bibescu. Atât pe filiera paternă, cât şi pe cea maternă, se mai înrudea cu o serie de personalităţi, ca: Alexandru Ioan Cuza, Anne de Noailles, Barbu Dimitrie Știrbei, Nicolae Ghika-Budeşti, Gh. Balş, cu pictorii Puvis de Chavannes, Theodore Chasseriau şi alţii. A urmat Şcoala Naţională de Arte Frumoase din Paris, secţia arhitectură. A fost unul dintre principalii edificatori români ai Micului Paris, care a devenit Bucureştiul interbelic. Lucrări: Palatul Băncii de Investiţii (1923–1928), transformarea clădirii fostului sediu al Uniunii Arhitecţilor (1928–1929) şi a fostului sediu al Uniunii Zi ariştilor, devenit restaurantul Mărul de aur (1925–1928), imobilul Creţulescu de birouri pe

Calea Victoriei şi imobilul de birouri din Piaţa Universităţii (1934–1939), sediul Institutului de studii şi proiectări energetice de pe Bulevardul Republicii (1947–1948), toate din Bucureşti, hotelul Rex din Mamaia, Uzinele Tractorul din Braşov, postul de radiodifuziune din Bod şi altele.

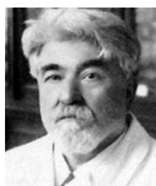
Cantacuzino, Gheorghe Grigore
(22.09.1837, Bucureşti – 23.03.1913, Bucureşti)

Om politic. Supranumit Nababul. Bunicul lui Constantin Bâzu C, tatăl Marucăi și socrul lui George Enescu, A studiat Dreptul la Paris. Întors la Bucureşti, a fost consilier la Curtea de Apel, deputat de Prahova (1866), primar al Bucureştiului (1869–1870), ministru al Lucrărilor Publice în guvernarea Lascăr Catargiu (s-a preocupat de căile ferate Ploieşti–Predeal şi Iaşi–Ungheni), ministru al Finanţelor (a înfiinţat Creditul Financiar Rural, 1875), preşedinte al Camerei Deputaţilor (1889), preşedinte al Senatului (1892), şef al Partidului Conservator (1899), în care calitate a fuzionat cu Junimiştii (dizidenţă a Partidului Conservator) lui Titu Maiorescu, prim-ministru (1899–1900; 1904–1907). Al lui a fost palatul care a devenit astăzi Casa Enescu (Muzeul Muzicii).

Cantacuzino Grănicerul, Gheorghe (Zizi)
(09.10.1869, Paris – 25.12.1937, Bucureşti)

General. Fiul lui Ion (Iancu) C. A studiat la Paris (Fontenay-aux-Roses), apoi a absolvit Şcoala Militară din Craiova şi Şcoala de Infanterie din Bucureşti. Aghiotantul regelui Carol I. A participat la Războaiele Balcanice şi la Primul Război Mondial conducând trupele de grăniceri. A aderat la Mişcarea legionară încă de la primii ei paşi şi în casa lui se organizau întrunirile. A înfiinţat partidul Totul pentru Ţară, cu nuclee în Franţa, Germania, Italia şi România, pentru a crea o Mişcare Anticomunistă Europeană. Judecat şi achitat în procesul Gărzii de Fier (1934). A luptat în Războiul Civil din Spania de partea fasciștilor împreună cu Moţa şi Marin (unitatea era condusă tot de un Cantacuzino, Alexandru, diplomat de carieră, care-şi va sfârşi zilele la închisoarea din Râmnicu Sărat) şi el le-a adus celor doi trupurile în ţară. A fost îngropat el însuşi, când a murit, cu o mare festivitate legionară. Distins cu Ordinul Mihai Viteazul şi cu Legiunea de Onoare a Franţei.

Cantacuzino, Ioan
(25.11.1863, Bucureşti – 14.01.1934, Bucureşti)

Medic, microbiolog, profe-sor universitar, fondator al şcolii româneşti de imu-nologie şi patologie experimentală. Urmează atât studiile liceale (Liceul Louis le Grand), cât şi pe cele superioare (Filosofie, 1882–1886; Ştiinţe Naturale, 1886– 1891; Medicină, 1887–1894) la Paris. În 1895 obţine titlul de Doctor în Medicină cu teza: *Recherches sur le mode de destruction du vibrion cholérique dans l'organisme* (Cercetări asupra modului de distrugere a vibrionului holeric în organism). După terminarea studiilor lucrează la Institutul Pasteur din Paris ca asistent al lui Ilija Mecinikov (urma ; al lui Milescu Spătarul) în domeniul mecanismelor imunitare ale organismului. Întors în ţară, este numit profesor de Medicină experimentală la Facultatea de Medicină din Bucureşti (1901) şi Director general al Serviciului Sanitar din România (1907). Vocaţia sa de fondator şi organizator a fost demonstrată prin înfiinţarea unor instituţii ca Institutul de Seruri şi Vaccinuri (1921), care astăzi îi poartă numele, a Laboratorului de Medicină Experimentală (1901) din cadrul Facultăţii de Medicină, precum şi a unor reviste de specialitate: „Revista Ştiinţelor Medicale" (1905), „Annales de Biologie" (1911) şi „Archives roumaines de pathologie expérimentale et de microbiologie". A desfăşurat o bogată activitate de cercetare privind vibrionul holeric şi vaccinarea antiholerică, imunizarea activă împotriva dizenteriei şi febrei tifoide, etiologia şi patologia scarlatinei. Începând cu anul 1896 publică lucrări despre sistemele şi funcţiile fagocitare în regnul animal şi despre rolul fenomenelor electrofiziologice în mecanismele imunitare. Pe baza cercetărilor sale privind vibrionul holeric a pus la punct o metodă de vaccinare antiholerică, numită Metoda Cantacuzino, folosită şi astăzi în ţările unde se mai semnalează cazuri de holeră. Datorită lui, România a fost a doua ţară din lume, după Franţa, care a introdus în 1926 vaccinul BCG (Bacilul Calmette-Guérin), având germeni cu virulenţă atenuată, pentru vaccinarea profilactică a nou-născuţilor împotriva tuberculozei. A fost un remarcabil organizator al campaniilor antiepidemice, calitate pe care a demonstrat-o în combaterea epidemiei de tifos exantematic şi holerei în timpul Primului Război Mondial şi în campania antimalarică. A fost membru titular al Academiei Române din anul 1925, membru în Comitetul de Igienă al Ligii Naţiunilor, al

Societăţilor de Biologie, de Patologie Exotică şi al Academiei de Ştiinţe din Paris. Numeroase universităţi i-au acordat titlul de Doctor Honoris Causa: Lyon (1922), Bruxelles (1924), Montpellier (1930), Atena (1932) şi Bordeaux (1934).

Cantacuzino, Ion (Iancu)
(04.07.1847, Ploiești - 15.09.1911, Bucureşti)

Inginer. Tatăl lui Mircea C. şi Gheorghe (Zizi) C. A studiat ingineria la Paris, specializare în Germania. Membru fondator, de mai multe ori preşedinte al Societăţii Şcolii Politehnice (prima oară în 1888, ultima oară în 1909) şi preşedinte de onoare. Participant la Războiul de Independenţă. Promotor al valorilor şi spiritului creator românesc. A iniţiat apariţia „Buletinului Societăţii Politehnice" şi construirea sediului ei. A pus de acord regulamentul cu statutele Societăţii şi a făcut un proiect de lege pentru corpul tehnic. Îi aparţine hotărârea de a se traduce cărţi tehnice germane şi de a se edita un dicţionar tehnic. Constructor al căii ferate Bucureşti – Predeal şi al primei fabrici de ciment din România (la Brăila, 1880).

Cantacuzino, Ion I.
(07.11.1908, Bucureşti – 27.08.1975, Bucureşti)

Cineast. Tatăl actorului Șerban Cantacuzino. A absolvit Literele la Sorbona şi şi-a luat, tot acolo, doctoratul în psihologie. Fiul actriţei Maria Filotti. A făcut parte din grupul Kriterion alături de Emil Cioran şi Mircea Eliade. Cronicar cinematografic (primul de acest fel din România) la Radio Bucureşti, a fost în anii celui de-al Doilea Război Mondial director al Oficiului Naţional Cinematografic. Pro-legionar. A încercat, în acord cu Cinecită să realizeze o societate de coproducţie de film, CINEROMIT, cu aparatură italiană, pentru care arhitectul Octav Doicescu a făcut proiectul arhitectonic (amplasament pe malul lacului Fundeni). A făcut închisoare. Eliberat în 1964. Filmografie: scenarist – *România*, 1934; *Războiul nostru sfânt,* 1942; *Raiul roşu în adevărata lui lumină*, 1942; *Castelul Peleş*, 1943; regizor – *Noi*, 1942; *Odesa în flăcări*, 1942; *Valea Oltului*, 1943; producător - O *noapte furtunoasă,* 1943; comentariu - *Războiul nostru sfânt,* 1942. Lucrări: *Uzina de basme,* 1931. Un premiu pentru jurnalism cinematografic dat de Asociația Criticilor de Film îi poartă numele.

Cantacuzino, Mircea
(15.03.1900, Bucureşti –25.05.1930, Strejnic)

Inginer şi pilot. Fiul lui Ion (Iancu) C. și fratele Ioanei Carp, a studiat ingineria în Germania. A învăţat să piloteze de la Octav Oculeanu (la rândul lui elev al lui Negrescu) şi a făcut, împreună cu acesta, prima şcoală de pilotaj sportiv din România, pe avioane germane în execuţie specială, cu dublă manşă, la Strejnic, Prahova (1928–1941). A murit executând un zbor de antrenament. Şcoala, mutată la Băneasa, a primit numele său, ca şi cupa competiţiei sportive pentru pilotaj.

Cantacuzino, Păuna *nume la naştere* Greceanu Păuna
(? – 1740, Braşov)

Soţia domnului Ţării Româneşti Ştefan C (.1714–1716), fiul stolnicului Constantin Cantacuzino. Era din familia lui Preda Buzescu după mamă şi fiica lui Papa Greceanu, bunicul lui Constantin Brâncoveanu, din familia cronicarului Radu Greceanu după mamă. Trădaţi pe 11 ianuarie 1716, sunt duşi la Istanbul însoţiţi de turci: Ştefan Vodă, Păuna, copiii Radu şi Constantin şi stolnicul Constantin C. Pe 26 iunie 1716 sunt spânzuraţi Ştefan şi tatăl său Constantin C. Stolnicul. Păuna se ascunde la ambasadorul Olandei, contele Colyer (la care se ascunsese şi Dimitrie Cantemir). Cu ajutorul acestuia părăseşte Istanbulul pe 25 septembrie 1716, cu un vapor plătit din banii ei şi ajunge la Messina, apoi la Roma, Florenţa, Bologna, Ferrara, Veneţia, în Tirol şi la Viena, la curtea împăratului Carol al VI-lea, unde va rămâne mai multă vreme, solicitând împăratului ajutor pentru fiul ei, Radu, să obţină Bănia Olteniei. Fără rezultat. Din Sibiu a acţionat mai energic Maria Cantacuzino, care reuşeşte să obţină Bănia pentru fiul ei, Gheorghe Cantacuzino. Radu, deşi apreciat de împărat, pleacă în Germania, la Dresda, la Curtea lui Frederic al II-lea, după ajutor, spre a obţine Bănia Craiovei, dar fără rezultat. Porneşte spre Paris şi moare apoi în Polonia, la Cameniţa. Păuna pleacă în Rusia cu fiul său Constantin, la Toma Cantacuzino (cumnat și cu Dimitrie Cantemir), la Petersburg, unde sunt bine primiţi. Constantin intră în armata imperială. Se căsătoreşte cu Ana Şeremetieva. Ajunge şi el general. Demisionează după o vreme şi pleacă la Braşov cu mama sa, Păuna. De acolo porneşte apoi spre Viena pentru ajutor. Pe drum, la Zemun, lângă Belgrad, se amestecă într-un complot (cu gândul să ajungă domn în Ţara Românească). Este arestat şi închis la Graz pentru 40 de ani.

Cantacuzino Stolnicul, Constantin
(1639, Târgovişte –26.05/7.06.1716, Constantinopol)

Cărturar şi om politic. La origini din dinastia bizantină a Cantacuzinilor. Studiază la Adrianopol şi la Academia Patriarhiei Ortodoxe din Constantinopol, apoi la Universitatea din Padova (1667), care ținea de Republica Veneției. Portretul său se află pe peretele Aulei Magna a Universității și astăzi. (Acolo începuse, după căderera Bizanțului, Renașterea, adusă de învățații bizantini, veniți cu manuscrise antice de la Athos.) Întors în Ţara Românească, a fost întemniţat de Grigore Ghica, tocmai întors la domnie. În 1675 a fost trimisul diplomatic al lui Gheorghe Duca în Polonia. Între 1678-1716 a fost stolnic în Sfatul ŢăriiRomâneşti și a lucrat la tipărirea primei traduceri româneşti a *Bibliei*, alături de Antim Ivireanul. E numită *Biblia lui Şerban C.*, după numele fratelui său, aflat la domnie. Jurământul clasei politice cu prilejul Marii Uniri s-a făcut pe un exemplar din această *Biblie*. A fost unchiul lui Constantin Brâncoveanu, tatăl lui Toma (emigrat în Rusia), al Casandrei (soția lui Dimitrie Cantemir) şi al lui Ștefan Cantacuzino şi socrul lui Dimitrie Cantemir. A întocmit prima hartă a ŢăriiRomâneşti (în sistem Mercator). Opera sa principală este *Istoria Ţării Româneşti întru care să cuprinde numele cel dintâi şi cine au fost lăcuitorii ei atunci şi apoi cine o au mai descălecat şi o au stăpânit şi în vremile de acum cum s-au tras şi stă* (neterminată, unde e afirmată identitatea românească în linia şi profilul de apărare a creştinismului şi valorilor Bizanţului cu susţinere geografică pe Dunăre şi Carpaţi). Nicolaus Olahus şi Samuel Köleseri au fost printre sursele sale ştiinţifice. Şi-a comandat cărţi în Olanda, la Veneţia, la Sibiu. A lăsat şi însemnări de călătorie şi a contribuit la dezvoltarea culturii prin instalarea de tipografii, prin traduceri, cartografierea țării. A fost ucis de otomani ca sfetnic al lui Constantin Brâncoveanu.

Cantacuzino, Şerban
(1640, Târgovişte – 1688, Bucureşti)

Domn al Ţării Româneşti (1678–1688). A reuşit să pună rânduială în treburile interne ale ţării tăind câţiva boieri, încurajînd dezvol-tarea agriculturii, meşteşu-gurilor şi comerţului. A supravegheat construirea mai multor monumente, chiar înainte de a fi domn. A refăcut mănăstirea întărită Comana, ctitoria lui Vlad Ţepeş şi a făcut acolo locul de înmormântare al Cantacuzinilor (Komana la hittiţi însemna sanctuar. Şi azi se păstrează unul în Anatolia. Toată zona străromână, apoi bizantină a fost plină de Komane. A dat şi nume: Comnen, Coman). În 1680 a ridicat la Bucureşti, după model italian, hanul ce-i va purta numele, pe raza actualelor străzi Lipscani, Smârdan, Doamnei. Aici poposeau şi cnejii, dar mai ales neguţătorii sibieni în trecerea lor prin Bucureşti. A ctitorit ansamblul arhitectural Cotroceni şi l-a înzestrat cu numeroase odoare (unele lucrate de orfevrierii sibieni, conduşi de starostele Sebastian Hann). Este ctitorul bisericilor Mitropoliei, Fundenii Doamnei. În timpul atacului Vienei (1683) era cu sufletul mai aproape de apuseni, trimiţându-le informaţii preţioase. Din 1687 începe negocieri cu Habsburgii. A apărat spaţiul românesc deopotrivă de Habsburgi şi de Uniunea Lituano-Polonă. Sub domnia lui se tipăreşte la Bucureşti *Biblia,* în 1688, cunoscută ca *Biblia de la Bucureşti,* lucrare coordonată de Constantin Cantacuzino Stolnicul, moment de seamă în procesul afirmării limbii române ca limbă literară. Cu Sibiul a avut legături permanente, comandând nenumărate piese din aur, postav şi arme. Se crede că a conceput un plan de atac asupra Constantinopolului pentru a alunga turcii din Europa, iar puterile vestice i-au promis suportul moral. În mijlocul pregătirilor a murit otrăvit, se pare de către boierii cărora le era frică de planurile sale vaste. După moartea lui familia s-a refugiat la Sibiu.

Cantacuzino, Ştefan
(1675 – 07.07.1716, Constantinopol)

Domn al Ţării Româneşti (1714, 1716). Fiul stolnicului Constantin C. A fost ucis împreună cu tatăl său pentru vina de a fi păstrat acordul secret antiotoman cu Habsburgii încheiat de Constantin Brâncoveanu (Liga Dragonului). În timpul scurtei lui domnii mitropolitul Antim Ivireanul a mutat tipografia de la Târgovişte la Bucureşti şi a tipărit în greceşte, în 1715, *Sfătuiri politice creştine către domnul Ştefan Cantacuzino,* care a circulat în tot spaţiul ortodoxiei răsăritene. Ultimul domn pământean în Ţara Românească. Soţia sa, Păuna şi fiul lui, Radu, care visau încă la tronul Ţării Româneşti, au migrat la Veneţia, de acolo la Viena

şi în final în Rusia, unde se aflau Dimitrie Cantemir şi Toma Cantacuzino, cumnaţi, spre a cere ajutor.

Cantemir, Dimitrie
(26.10.1673, Fălciu – 21.08.1723, zona caspică, Rusia)

Savant umanist. Domnitor al Moldovei (1693, 1711). A studiat la Academia Patriarhiei din Constantinopol, fiind mare maestru al muzicii otomane (drept care a fost singurul domn român ridicat la rangul de paşă cu trei tuiuri), după ce studiase în copilărie la Iaşi cu învăţatul grec Ieremia Cavela, născut în insula Creta, cu studii la Oxford și Leipzig. Cronicarul Ion Neculce a fost hatmanul oastei sale. Prima soţie, Casandra (m. 1713), a fost fiica stolnicului Constantin Cantacuzino. Refugiat în Rusia în 1711, a avut o evoluţie pozitivă în raport cu Petru I, mai ales după căsătoria a doua cu fiica ambasadorului rus în Suedia (unde domnea Carol al XII-lea, aflat în conflict cu Rusia), contele Alexandr Tolstoi. A avut cu aceasta o fiică, Anastasia. A devenit sfetnic al împăratului pe probleme orientale, a făcut prima tipografie mobilă cu litere persane din Rusia (aflată astăzi la Oxford) şi – în cadrul planului de cartografiere a Rusiei – a făcut hărţile zonei Mării Caspice (Baku de azi), cucerite de Petru I de la otomani în războiul din 1722–1723 (originalele în Cabinetul lui Petru I de la Petersburg). În vremea când el era consilier, Petru I şi-a luat titlul de ţar (Caesar, echivalentul de împărat al Bizanţului, imperiu rămas marele proiect identitar al acestei părţi de lume) şi s-au făcut demersuri către Leibniz pentru fondarea Academiei Ruse. A fost consolidată Flota Baltică, iar toate documentele cu privire la activitatea de consilier intim a lui Cantemir se află depuse în arhivele acesteia. Cantemir a lăsat lucrări de muzicologie turcă (primul sistem scris de notaţie a semnelor muzicale, cuprinzând 33 de moduri. Era, de altfel, contemporan cu J.S. Bach), cântece, o teorie a evoluţiei limbilor din trunchiul indo-european, prima hartă a Moldovei (în sistem Mercator, 1714, cu 800 de toponime scrise cu alfabet latin, făcută în același timp cu a Stolnicului Cantacuzino), primul dicţionar comparat al limbilor rusă-română-latină. A debutat în 1698 la Iaşi cu *Divanul sau Gâlceava înţeleptului cu lumea*, scrisă în româneşte şi greceşte, influenţată de filosofia creştină deprinsă de la profesorul său, Cacavela și influențată de Aristotel. După o perioadă dedicată filosofiei naturale (în linia belgianului Jean Baptiste van Helmont, cu vaste influenţe orientale, până la chaldeeni) şi greco-latine, a scris lucrările: *Sacro-sanctae Scientiae indepingibilis Imago* (Imaginea de nezugrăvit a ştiinţei sacre), 1700; *Compendiolum Universae Logices Institutionis* (Mic compendiu de logică generală), 1700; *Monarchiarum Phisica Examinatio* (Examinarea fizică a monarhiilor), 1700. Apoi interesul său a fost canalizat către lucrări de istorie (românească şi universală, istoria religiilor), centrul de atac fiind Imperiul Otoman: *Istoria ieroglifică* (1705); *Descriptio Moldaviae* (Descrierea Moldovei), 1714–1716; *Hronicul a vechimei romano-moldovlahilor,* 1719–1722; *Historia incrementorum atque decrementorum Aulae Othomanicae* (Istoria creşterii şi descreşterii Curţii Otomane), 1714–1716; *Kratkoe skazanie ob izokorenenii Brankovanovoi i Kantakuzinîh familii* (Scurtă povestire despre stârpirea familiilor lui Brâncoveanu şi a Cantacuzinilor), 1717–1718; *Kniga sistima muhamedanskoi relighii* (Cartea sistemului religiei mahomedane), 1722, postum), *Collectanea Orientalia* (Colecţia orientală), 1722–1723, cuprinzând texte de investigare arheologică a Zidului Caucazian lăsat de Alexandru Macedon, a vestigiilor persane ale zonei Caspice, precum şi hărţile zonei caspice (a fost publicată în ediţia de *Opere* Dimitrie Cantemir, 8 vol., 1878, editată de Gr. Tocilescu). A fost sfetnic al lui Petru I pentru probleme orientale (cu rangul de senator). Documentele acestei părţi a activităţii sale se află depuse la Arhivele Marinei din zona Petersburg și n-au fost studiate. În anul 2004 a fost imprimată pe CD muzica lăsată de Dimitrie Cantemir, interpretată de Linda Burman (Irlanda) acompaniată de Hall & Lux Musica Ihsan Ogzen şi comentată de Owen Right, care cuprinde, pe lângă creaţii proprii (mai ales de dragoste) pentru tambur (instrumentul la care cânta) şi altele, dedicate dervişilor rotitori (alevi), prelucrări de folclor românesc: cântece de nuntă, sârbe, primele păstrate în istoria muzicologiei românești. Lucrările sale au constituit baza de informare şi de referinţă a corifeilor Şcolii Ardelene

pentru raportarea la spaţiul unitar românesc ca fiind al fostei Dacii. A fost membru al Academiei din Berlin (1714), iar corespondenţa sa cu Leibniz atestă faptul că este şi iniţiator al fondării Academiei Ruse (1725). Astăzi în Rusia există o divizie de tancuri de gardă numită Cantemir (după localitatea Kantemirovka, fondată de Cantemir) localizată lângă Moscova (ea a cucerit în al Doilea Război Mondial Cracovia și Dresda).

Canţer, Valeriu
(05.02.1955, Zahorna, Republica Moldova)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea de Stat din Chişinău. Specializare la Institutul de Fizică al Academiei de Ştiinţe a URSS din Moscova, apoi la Centrul Internaţional de Cercetări la Temperaturi Criogenice şi Câmpuri Magnetice Puternice, Wrocław, Polonia, Centrul Internaţional de Fizică Teoretică, Trieste, Italia, Universitatea Warwick, Marea Britanie. Profesor la Facultatea de Fizică a Universității de Stat din Chişinău. Cercetător ştiinţific principal la Institutul de Inginerie Electronică şi Tehnologii Industriale al AŞM. Contribuţii în domeniul fizicii semiconductorilor cu bandă îngustă interzisă, fizica materialelor şi nanostructurilor semimetalice, fizica şi ingineria dispozitivelor electronice şi termoelectrice. A condus programul de stat Nanotehnologii, materiale multifuncţionale şi microsisteme electronice. A contribuit la elaborarea legii cu privire la energia regenerabilă. Laureat al Premiului de Stat, medalii de aur şi de argint la saloane internaţionale de inventică. Membru al Consiliilor Specializate de Fizica Semiconductorilor şi Dielectricilor, Fizica teoretică, Fizica corpului solid. Preşedinte al Comitetului Internaţional de Expertiză şi Consultanţă al Institutului Unificat, Dubna, Rusia. Coordonator pentru Moldova al unor proiecte europene în domeniul fizicii aplicate. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

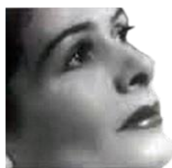

Capidan, Theodor
(15.04.1879, Perlepe, Macedonia – 01.09.1953, Bucureşti)

Filolog. Român macedonean. A făcut liceul la Bucureşti. A absolvit Filologia romanică la Leipzig (cu Gustav Weigand), a fost asistent la Institutul Limbii Române din Leipzig, profesor de limba română şi director la Şcoala Superioară de Comerţ în limba română din Salonic (1902–1919), conferenţiar pentru dialecte transdanubiene la Universitatea din Cluj-Napoca (1924–1937), dar şi profesor, apoi decan (1927–1928) şi prodecan (1928–1929). În 1937 devine profesor de limbi romanice la Universitatea din Bucureşti. Colaborator la *Dicţionarul Academiei Române*, începând cu 1910. Din 1948 a continuat să activeze în cadrul Institutului de Lingvistică al Academiei din Bucureşti. S-a ocupat de dialectele limbii române. A lăsat în manuscris un dicţionar etimologic al tuturor graiurilor româneşti. Lucrări: *Meglenoromânii*: I. *Istoria şi graiul lor,* Ed. Cultura Naţională, Bucureşti, 1925; II *Literatura populară la meglenoromâni*; III. *Dicţionar meglenoromân,* Academia Română; *Fărşeroţii: studiu lingvistic asupra românilor din Albania,* Cluj, 1930; *Aromânii: dialectul aromân, studiu lingvistic, Bucureşti, 1932. În 1943 a publicat monografia Limbă şi cultură. Membru al Academiei Române (1935), radiat în 1948, repus în drepturi în 1990.*

Capoianu, Dumitru
(19.10.1929, Bucureşti - 14.06.2012, București)

Compozitor. A absolvit Conservatorul din Bucureşti. A întreprins călătorii de studii şi documentare în Bulgaria, Austria, URSS, Franţa, SUA, Germania, Belgia, Luxemburg, Cehoslovacia, Anglia, Ungaria, Polonia, Iugoslavia etc. A fost realizator muzical la Studiourile Romfilm (1950–1951) şi Alexandru Sahia (1951–1952) din Bucureşti; maestru de sunet şi regizor muzical la Radiodifuziunea Română (1952–1954); director la Filarmonica George Enescu din Bucureşti (1969–1973). Lucrări: muzică de teatru (*Drumul oţelului*, scenă de balet, 1965; *Pistruiatul,* muzical în 2 acte, 1987), muzică vocal-simfonică (*Cinci Cântece din Ardeal, pentru cor de femei, oboi solo şi orchestră de coarde,* 1961; *Valses ignobles et pas sentimentales,* suită pentru mezzosopran şi orchestră de coarde, 1986), muzică simfonică (*Pasărea Phoenix,* suită din muzica filmului cu acelaşi titlu, 1975; *Mic concert pentru 2 piane, 6 viori şi orchestră*, 1984), muzică de film (*Jad, cuarţ, agată,* 1961; *Ostrovul lupilor,* 1970), muzică de cameră (*Trio pentru vioară, violă şi violoncel,* 1968; *Cinci moduri de întrebuinţare pentru un arcuş, pentru vioară, oboi şi pian*, 1981), muzică corală (*Rugăciune, pentru cor mixt,* 1979). A fost distins cu Premiul II la Festivalul mondial al tineretului de la Moscova (1957), Palme d'Or la Cannes (1957), Premiul de Stat (1962), Ordinul Meritul Cultural clasa a V-a (1968) şi clasa a III-a (1973), Premiile Uniunii Compozitorilor (1970, 1974, 1977, 1980, 1981, 1983), Premiul Academiei Române (1977).

Capsali, Floria
(23.03/6.04.1900, Bitolia, Macedonia – 29.07.1982, București)

Balerină. Aromâncă. Din familia actorului Ion Manolescu după mamă. A absolvit Academia de Teatru și Conservatorul din București, apoi a plecat la Paris pentru 9 ani, timp în care studiază cu Enrico Cecchetti (marele pedagog, care a susținut Școala de la Sankt Petersburg și a fost profesorul dansatorilor din renumita trupă a lui Diaghilev) și mai apoi cu Nicolas Legat. În paralel audiază cursurile de istoria artei la Sorbona și frecventează bibliotecile Parisului, adunând un impresionant material despre artă în general și dans, sub toate formele lui, în special. Revenită la București, susține numeroase recitaluri în coregrafii proprii, costumele fiind desenate de Marcel Iancu și Victor Brauner, ca: *Papillon* de Schumann, *Mefisto* - vals de Liszt și montează scene coregrafice în spectacolul de teatru *Visul unei nopți de vară*. În anul 1926 se căsătorește cu sculptorul Mac Constantinescu, care are, printre altele, și un real talent de scenograf, contribuind astfel la realizarea decorului și costumelor pentru *Nunta din Carpați* de Paul Constantinescu. În 1927 a făcut parte din echipele sociologice ale lui Dimitrie Gusti pentru partea de dans și muzică populară. Ea a procedat la fel, deși fără să știe, cu Dora Stratou, (contemporana ei din Grecia, și ea de neam valah, mama soției lui Yannis Varoufakis, ministru de Finanțe în guvernul Tzipras). La scurt timp înființează o Școală particulară de dans, unde se formează, printre alții, Marie Jean Livezeanu, Mimi Tutunaru etc., cărora li se adaugă mai târziu Gabriel Negri (cunoscutul teoretician și dansator), Oleg Danovschi, Gabriel Popescu, Trixi Checais, Gelu Matei, Gelu Barbu, Bella Balogh, Ion Tugearu – cei care de fapt au fondat baletul românesc în anii 1950. A condus Opera Română (înființată ca instituție de stat în 1921) și a organizat școala de balet (școală de stat, 1921) unde s-au format și continuă s-o facă generații întregi de dansatori, școală care îi poartă astăzi numele: Liceul de Coregrafie Floria Capsali din București.

Capșa, Grigore
(14.02.1841, Macedonia – 1902, București)

Om de afaceri. Aromân. Mai avea 11 frați. S-a școlit la Paris în arta cofetăriei. Acolo s-a și căsătorit cu Marie Obeline Vautier și apoi a venit la București. A cumpărat Casa Slătineanu de pe Podul Mogoșoaiei (Calea Victoriei), unde era deschis un salon cu vad comercial și l-a schimbat, împreună cu fratele său Constantin, pe fondul de efervescență care pregătea Mica Unire, în 1852, în Casa Capșa (cofetărie, cafenea, restaurant și hotel). Acolo erau scrise cronicile mondene ale lui Claymoor (Radu Văcărescu), acolo se duceau diplomații străini și protipendada românească. Din 1856 sunt calificați acolo cofetari români. Produsele noi erau patentate. La fel ambalajele. Acolo au venit Sarah Bernhardt, prințul Nicolae al Rusiei, prințul Milan al Serbiei, Carol I, Titu Maiorescu, mareșalul Joffre al Franței (în 1920), în cinstea căruia produce prăjitura în formă de țeavă de tun numită până astăzi joffre. O parte din acțiunea romanului lui Paul Morand, în pregătiera celui de-al Doilea Război Mondial, intitulat *Bucarest*, se desfășoară și la Capșa. Faima casei aduce proprietarului numeroase recunoașteri. A obținut mai întâi două mențiuni la Expoziția Universală de la Paris, în 1867. După șase ani, la Expoziția Universală de la Viena, a obținut Medalia de Merit. A participat la această expoziție la invitația lui Nicolae Kretzulescu, pe atunci ministru al Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice. Membrii Comisiei române a expoziției i-au adresat felicitări printr-un act oficial. În 1873 a obținut și Medalia de Aur la Paris. Tot acolo, după încă doi ani, în 1875, i s-a decernat Medalia de Aur pentru bomboane, dulceață de trandafiri și alte produse. Anul 1880 îi mai aduce două diplome de onoare la Expoziția de Arte și Industrii Române a Societății Concordia Română. La doi ani după aceasta, maestrul a mai câștigat o parte importantă a pieței europene. A obținut medalia de bronz la o expoziție universală de vinuri, spirtoase, lichioruri și băuturi fermentate, fiind singurul român care a participat cu produse vinicole la Bordeaux. Prin această realizare a făcut cunoscute vinurile românești în Europa. După premiul său, acestea au început să fie apreciate și căutate. Anul 1883 i-a mai adus o diplomă de onoare clasa I, pentru vinuri de Cotnar. De atunci a fost prezent la toate expozițiile din domeniu. Mari succese la Paris i-au adus anii 1889 și 1900. Medalia de Aur, oferită de un prestigios juriu internațional, în 1889, iar după doi ani, trei medalii de aur și două Grand-Prix-uri. În 1869 a primit titlul de furnizor al Curții Princiare din România. A primit Medalia Bene Merenti clasa I, apoi Steaua României, până la gradul de ofițer, Coroana României cu gradul de comandor, ofițer al Legiunii de Onoare franceze și comandor al Ordinului sârbesc Tacovo. La toate acestea se adaugă includerea sa în comisii, jurii și organizații europene cu profil economic. A fost ales

membru al Institutului Ştiinţific European, cu ocazia reuniunii de la Paris din anul 1885, recunoscându-i-se astfel meritele de deschizător de drumuri. Academia Naţională Agricolă, Manufacturieră şi Comercială a Franţei l-a admis membru în 1889.

Caraciobanu, Dumitru
(22.04.1937, Novoselskoe, Basarabia 14.11.1980, Chişinău)

Actor. Aromân ca origine. (**Cara-** însemna la origini muntos, muntean. De pildă Carinthia se numea în Evul Mediu **Cara**nthania). A absolvit Școala de teatru B. Șciukin din Moscova. Actor la Teatrul Luceafărul din Chişinău. A făcut şi roluri în film: *Omul merge după soare*, 1961; *Leacuri amare*, 1962; *Aşteptaţi-ne în zori*, 1963; *Ultima noapte în rai*, 1964; *Bariera*, 1965; *Poienele roşii*, 1966; *Lăutarii*, 1971; *Crestături spre amintire*, 1972; *Durata zilei*, 1974; *Viforul roşu*, 1971; *Furtuni de toamnă*, 1974; *Minia*, 1974; *Vreau să cânt*, 1974; *Calul, puşca şi nevasta*, 1975; *Povestea lui Făt-Frumos*, 1977; *Agent al Serviciului Secret*, 1978; *La porţile Satanei*, 1980.

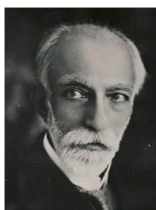
Caracostea, Dumitru
(10.03.1879, Slatina – 02.06.1964, Bucureşti)

Critic, istoric literar şi comparatist. Aromân ca origine. Elev al lui Titu Maiorescu şi al lingvistului german Wilhelm Meyer Lübke. Studii filologice la Bucureşti şi specializare la Viena. Profesor la Universitatea din Bucureşti (1930–1944), din 1933 director al Institutului de Istorie Literară şi Folclor pe care l-a înfiinţat pe lângă Catedra de Istoria Literaturii Române Moderne şi Folclor. În 1948, odată cu instaurarea regimului comunist în România, a fost exclus din învăţământ. Pe 5 mai 1950 a fost arestat şi ţinut timp de 5 ani la închisoare fără a fi judecat. În penitenciarul Sighet s-a convertit la greco-catolicism prin intermediul preotului profesor blăjean Ioan Vultur. A fost primit în Biserica Română Unită cu Roma prin binecuvântarea episcopului Iuliu Hossu, aflat în aceeaşi închisoare. Și-a pus problema metodei ştiinţifice în critica literară, anticipând metodele structuraliste de analiză (citează structuraliştii ruşi, mişcarea Opoiaz apărută în 1915): *Critice literare*, 1943–1944. Studiază folclorul după metode morfologico-geografice: *Problemele tipologiei folclorice*, 1971, postum. Ca istoric literar a fost receptiv la Gestalttheorie şi lucrările lui Ch. Bally, în Arta cuvântului la Eminescu, 1938; Expresivitatea limbii române, 1942, anticipând, în bună măsură, lucrările stilistice ale lui Tudor Vianu. A lăsat interesante cercetări de comparatistică: motivele Lenore şi Mioriţa în literatura europeană. Activitatea sa literară şi ştiinţifică s-a orientat în două direcţii: studiile de folclor (Mioriţa în Moldova, Muntenia şi Oltenia, 1924) şi exegeza operei eminesciene. A colaborat la revistele „Convorbiri literare“, „Adevărul literar“, „Flacăra“, „Langue et littérature“, „Revista Fundaţiilor Regale“. Membru al Academiei (1938), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Carada, Eugeniu
(29.11.1836, Craiova – 10.02.1910, Bucureşti)

Gazetar şi scriitor. Aromân ca origine. A făcut Dreptul şi Literele la Collège de France, Paris. Anti-Cuza ca opțiune. S-a aflat în legătură cu Republica lui Candiano Popescu de la Ploieşti, şi ea mişcare anti-cuzistă, mai ales că oraşul devenea o destinaţie favorită pentru migraţia aromânilor (fusese fieful vărului domnitorului fanariot Caragea). Mai târziu, revolta însăşi a lui Candiano Popescu a fost folosită de Eugeniu Carada pentru răsturnarea lui Cuza şi aducerea unei dinastii regale, tip de guvernare pentru care aromânii aveau un adevărat apetit. A fost, foarte tânăr, paşoptist, apoi unionist. Adept al aducerii unei dinastii străine la conducerea ţării. Dar, conspirator prin vocaţie, a complotat şi contra lui Carol I. A avut legături cu Giuseppe Mazzini. După 1880 a fost în conducerea Partidului Liberal. A înfiinţat Banca Naţională a României în 1880, împreună cu Ion C. Brătianu. A tradus, adaptat şi localizat peste o sută de drame şi vodeviluri din literatura franceză (E. Scribe, E. Augier, Ed. Foussier, Ph. Dumanoir ş.a.): *Bucureştenii, Ion cucierul, Cimpoiul dracului, Păcatele vechi, Căpitanul negru, Fraţii din munte ş.a. Ascris poezie: Milcovul, Cântec, Pandurul cerşetor*, 1857, sunt cele mai cunoscute. A lăsat şi lucrări originale, cu înclinaţii romantice, precum *Ultima oră a unui oştean român din timpul lui Mihai*, 1855. Statuia lui se află în faţa Băncii Naţionale din Bucureşti.

Caradja, Aristide
(28.09.1861, Dresda – 29.05.1955, București)

Prinţ, entomolog şi jurist. Aromân. A făcut parte din Familia Caradja (Caragea), o familie nobilă de origine fanariotă, ai cărei membri au ocupat de-a lungul timpului importante funcţii în cadrul Imperiului Otoman. A studiat și a colecţionat vestita sa colecţie de fluturi (având peste 110 000 de exemplare, care, începând din 14 iunie 1944, se află la Muzeul Antipa din Bucureşti) pe moşia sa din Grumăzeşti, unde dăinuie şi astăzi conacul situat în mijlocul unui mic parc dendrologic constituit din arbori seculari de stejar, frasin, carpen, castan, tei, dar şi alte specii rare de arbori şi arbuşti aduşi din întreaga lume. Casa are un singur nivel, cu o terasă largă în faţa unui salon mare, din care se deschid intrările în celelalte încăperi. Membru de onoare al Academiei Române (1930), reconfirmat în 1948.

Caradja, Catherine Olympia nume la naştere **Creţulescu**
(28.01.1893, Bucureşti – 26.05.1993, Hill Country, Texas, SUA)

Militantă antifascistă. Era o Cantacuzino după mamă. Educată la Londra, Bruxelles, Bucureşti. A făcut numeroase acte de filantropie, având o reţea proprie de spitale care a funcţionat în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

Carafoli, Elie
(15.09.1901, Veria, vilaetul Salonic, Grecia – 24.10.1983, București)

Inginer de origine aromână, considerat un pionier al aerodinamicii. A studiat la Politehnica din Bucureşti şi şi-a luat doctoratul în ştiinţe fizice la Paris. A fost asistent la Catedra de Mecanica Fluidelor de la Sorbona. A încercat să pună în evidenţă realizările predecesorului său, Gheorghe Botezatu (Georges de Bothezat). A inaugurat la Politehnica din Bucureşti cursuri de aerodinamică (1928) şi mecanica avionului. A fost primul pas în înfiinţarea Facultăţii de Aeronave din Bucureşti. Director al Institutului de Mecanică Aplicată. Fondator al şcolii aerodinamice româneşti, a inventat „profilele Carafoli" şi bordul avionului românesc IAR. Membru al Academiei Internaţionale de Aeronautică, al Academiei de Arte şi Ştiinţe din Toulouse, al Societăţii Regale de Aeronautică din Londra, preşedinte al Federaţiei de Astronautică (1968–1970). A primit Premiul Bréguet cu Medalia de onoare, diploma Paul Tissandier, Medalia Karl Friedrich Gauss. Om de ştiinţă emerit. Membru al Academiei Române (1948), preşedinte al secţiei de Ştiinţe Tehnice a Academiei Române (1966–1983).

Caragea, Boris
(11/24.01.1906, Balcic, Bulgaria – 08.08.1982, București)

Sculptor. Aromân la origini. A luat lecţii cu Hrandt Avachian la Balcic, a absolvit Belle Arte la Bucureşti ca elev al lui O. Han, Frederic Storck, D. Paciurea. Profesor la Catedra de Sculptură a Institutului de Arte Plastice din Bucureşti. A creat sculpturi bazate pe mitologia românească: *Făt-Frumos luptând cu balaurul, Sfarmă-Piatră, Meşterul Manole, Ultima săgeată* (la Caliacra), *Enescu* (la Detroit). Laureat al Premiului de Stat. Artist al Poporului (1962). Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Caragea, Ioan Gheorghe, *nume la naştere* Ioannis Gheorghios Karatzas
(1734, Constantinopol – 27.11.1844, Atena)

Domnitor fanariot al Ţrăii Româneşti (1812–1818). Tatăl domniţei Ralu. Şi-a cumpărat domnia de la sultan pentru trei ani. A pus impozite foarte mari, iar în timpul lui a izbucnit o epidemie de ciumă bubonică. L-a ajutat pe vărul său, Nicolae C., să devină proprietarul oraşului Ploieşti, ceea ce a produs revolta negustorilor. Deoarece a stat pe tron de două ori mai mult decât plătise, a fugit spre Braşov când a aflat că îl căutau trimişii sultanului, iar de acolo în Italia şi apoi la Atena. Averea sa uriaşă a fost depusă parte în Rusia, pentru a sprijini, cu ajutor rusesc, acţiunea de obţinere a independenţei Greciei, parte a luat-o cu el, sprijinind Eteria. A făcut o Şcoală Domnească grecească la Bucureşti, extinzând-o cu studiul francezei, ştiinţelor naturale, matematicii, fizicii, Dreptului şi Literelor şi a sprijinit acţiunile fiicei sale, domniţa Ralu, de promovare a mişcării teatrale, în ideea că teatrul fusese, la greci, ca şi la traci, mijlocul favorit de promovare a doctrinelor, de memorare a istoriei şi de câştigare a adepţilor.

Caragea, Ralu *nume la naştere* Ralu Karatzas (1778, Constantinopol - 16.04.1870, Leipzig)

Domniţă munteană. Fiica cea mică a domnului fanariot Ioan Gheorghe C., măritată Argyropol. A mai avut surori: Smaragda, măritată Vlahuţă, Roxana măritată Suţu şi un frate Constantin. Formată în cultura europeană, a amenajat un teatru în Bucureşti şi a sprijinit formarea unei clase de actorie la Şcoala Domnească. Ea l-a trimis pe Aristia (aromân) la Paris pentru a studia declamaţia şi actoria. Tatăl său a extins în 1817 această clasă de actorie, introducând studiul limbilor latină, greacă, franceză, al ştiinţelor naturale, matematicii, fizicii, Dreptului şi Literelor. Deoarece teatrul a avut succes, a organizat o sală pentru publicul larg, pe actuala Cale a Victoriei, care s-a numit Teatrul de la Cişmeaua Roşie. A fost prima sală de spectacole permanentă din capitală şi s-a deschis cu *Italiana din Alger* de Rossini, în interpretarea trupei Teatrului din Viena.

Caragiale, I(on) L(uca) (30.01.1852, Haimanale, azi I.L. Caragiale, jud. Prahova – 22.06.1912, Berlin, Germania)

Scriitor. Nepotul lui Costache și Iorgu C., fiul lui Luca C. Români macedoneni veniți din satul Caragiali. A urmat clasa de mimică şi declamaţie a unchiului său (1868–1870). A luat parte la revoluţia de la Ploieşti a lui Candiano Popescu (1870). A fost adus la Junimea bucureşteană de Eminescu (1878) şi a devenit în acelaşi an redactor la ziarul „Timpul“, împreună cu Eminescu şi Slavici. A editat publicaţii satirico-umoristice: „Claponul“, 1877; „Calendarul Claponului“, 1878; „Moftul român“, 1893 – împreună cu A. Bacalbașa – şi revista „Vatra“ (1894–1896) împreună cu Ioan Slavici şi George Coşbuc. Eugène Ionesco se declara, în *Notes et contre-notes*, elevul său. A scris comedii: *O noapte furtunoasă*, 1879; *Conu' Leonida faţă cu reacţiunea*, 1880; *O scrisoare pierdută*, 1884; *D-ale carnavalului*, 1885 şi o dramă: *Năpasta,* 1890, care a generat un proces literar în urma acuzaţiei de plagiat (avocatul lui Caragiale a fost B. Șt. Delavrancea). Volumele *Teatru*, 1891 şi *Năpasta* au fost respinse de la Premiul Academiei (raportor B. P. Hasdeu). A scris proză scurtă: *Schiţe*, 1896; *Momente*, 1901, unde satirizează, ca şi în teatru, moravurile politice şi tarele micii burghezii. A mai scris şi nuvele psihologice: *O făclie de Paşti*, 1892 şi fantastice: *Kir Ianulea*, prelucrare după *Belfegor Arcidiavolo* de Machiavelli şi *Abu Hassan*, prelucrare după *O mie şi una de nopţi*. S-a ridicat împotriva celor care au înăbuşit în sânge răscoala de la 1907 în „Die Zeit“, în articolul cu titlul *1907*. Membru post-mortem al Academiei Române (1948). După revoluţia din 1989 a existat un partid politic, Partidul Liber Schimbist (1990–1993), care se reclama de la Caragiale (preşedinte fondator Şt. Cazimir, exeget al operei lui Caragiale) şi există "Academia Caţavencu", fundaţie şi publicaţie satirico-umoristică (fondator poetul Mircea Dinescu).

Caragiale, Luca Ion (02.07.1893, Bucureşti – 07.06.1921, Bucureşti)

Poet. Fiul mezin al lui I. L. Caragiale. A lăsat versuri de tendinţă avangardistă, cu influenţe folclorice: *Jocul oglinzilor*, 1972 – postum, proză, traduceri.

Caragiale, Mateiu (25.03.1885, Bucureşti – 17.01.1936, Bucureşti)

Scriitor. Fiu natural, recunoscut de I. L. Caragiale. Mama se numea Maria Constantinescu. Gheorghe Sion a fost nepotul lui. Capodopera sa, *Craii de Curtea Veche*, 1929, este un roman de genul lui *À rebours* de Huysmans, somptuoasă evocare lirică a crepusculului aristocraţiei bucureştene într-o lume semi-balcanică şi semioccidentală de început de veac 20.

Caragiali, Costache (29.03.1815, Bucureşti – 13.02.1877, Bucureşti)

Actor şi scriitor. Român macedonean. Este unchiul marelui dramaturg Ion Luca Caragiale. A studiat actoria cu C. Aristia la şcoala deschisă sub auspiciile Societăţii Filarmonice. A fost primul director al Teatrului Mare (Naţional) din Bucureşti (1853). A scris comedii şi texte teoretice despre teatru: *Furiosul*, 1840; *Epistolă către Grigore Alexandrescu*, 1841; *Leonil sau Ce produce dispreţul*, 1841; *O repetiţie moldovenească sau Noi şi iar noi*, 1844; *O soaré la mahala sau Amestec de dorinţe*, 1847; *Doi coţcari sau Păziţi-vă de răi ca de foc*, 1849; *Umbra lui*

Ştefan cel Mare şi Mihai Bravul; Prologul pentru inaugurarea noului teatru din Bucureşti (1852), 1881; *Teatrul Naţional în Ţara Românească (1855)*, 1867 ş.a. Prin anvergură, adresă şi stil este un Vasile Alecsandri al Ţării Româneşti.

Caragiali, Iorgu
(1826, Constantinopol – 09.02.1894, Bucureşti)

Actor şi dramaturg. Fratele lui Costache și Luca C., unchiul lui Ion Luca C. A scris „cânticele comice" şi „tablouri dramatice": *Moş Trifoi sau Cum ţi-i aşterne aşa-i dormi*, 1859.

Caragiani, Ioan D.
(11.02.1841, Avdela, Grecia – 13.01.1921, Iaşi)

Folclorist şi traducător. Aromân. Unchiul Elenei Stoenescu C. A absolvit liceul la Vlaho-Clisura şi Filologia la Atena. Profesor de limba greacă la Universitatea din Iaşi. Lucrări: *Curs complet de gramatică elină,* 2 vol., 1870, 1872; *Românii din Macedonia şi poezia lor populară*, 1869; *Studii istorice asupra românilor din Peninsula Balcanică*, 1891. Membru fondator al Societății Academice Române (1866), preşedinte al Secţiunii Literare a Academiei (1910–1913; 1918–1921).

Caragiani Stoenescu, Elena
(13.05.1887, Tecuci – 29.03.1929, Bucureşti)

Aviatoare. Nepoată de frate a lui Ioan D.C. Origine aromânească. A absolvit Dreptul la Iaşi. A luat lecţii de zbor cu locotenentul Andrei Popovici, cumnatul său şi a zburat împreună cu Mircea Zorileanu (brevetul nr. 3 eliberat în Franţa), partener de echitaţie. A absolvit Şcoala de Pilotaj a lui George Valentin Bibescu, dar Spiru Haret (ministru) i-a refuzat brevetul pentru că era femeie. A plecat în Franţa, la Şcoala Civilă de Aviaţie din Mourmelon le Grand, în Champ de Chalon, condusă de Roger Sommer, unde a fost pregătită pentru examenul teoretic şi de zbor, pe care le-a luat cu brio. Federaţia Aeronautică Internaţională i-a eliberat Brevetul Internaţional de Pilot aviator cu nr. 1591 din 22.01.1914. A cerut să lupte pe front în Primul Război Mondial şi a fost din nou respinsă pentru că era femeie (generalul Crăiniceanu). A plecat din nou în Franţa şi a fost reporter de front, folosind avionul pentru vizualizarea situaţiilor. A ajuns în SUA pentru a provoca femeile pilot de acolo la un zbor peste Atlantic. S-a întors în ţară în 1916 şi a solicitat să transporte răniţi şi medicamente pe front, fiind din nou refuzată. Aviaţia sanitară avea să apară după un sfert de veac. A plecat în Franţa şi a fost trimisă în Mexic ca reporter pentru evenimente aeriene. A fost a 10-a femeie pilot din lume.

Caragiu-Marioţeanu, Matilda
(20.07.1927, Hrupisti, Macedonia – 11.03.2009, Bucureşti)

Lingvistă. Familie de aromâni migrată în România în 1928. Sora actorului Toma C. A studiat Filologia la Universitatea din Bucureşti şi a fost profesor al Universităţii. Lucrări: *Fonomorfologie aromână. Studiu de dialectologie structurală*, 1968; *Compendiu de dialectologie română*, 1975. Premiul Academiei Române pentru editarea *Liturghierului aromânesc*, 1962, manuscris anonim inedit, evidenţiind astfel vechimea şi soliditatea culturală a graiurilor româneşti de la sud de Dunăre. A scris *Compendiu de dialectologie română (nord- şi sud-dunăreană),* 1975, Premiul Academiei Române. A cules poezie populară aromânească: *Di nuntru şi din afoarâ. Stihuri armâneşti* 1994; *Néuri. Zăpezi. Neiges*, 2002, evidenţiind diferenţele şi apropierile între graiul aromânesc apărut în sudul Dunării, cel daco-român, de la nordul fluviului și cel occitan, fiind semnul marelui bazin de formare identitară. Membru corespondent al Academiei Române, 1993.

Caragiu, Toma
(21.08.1925, Hrupisti, Macedonia – 04.03.1977, Bucureşti)

Actor de teatru, TV, film. Familie din Macedonia (Hrupisti - nume aromânesc, e azi Argos Orestiko, reg. Kastoria) stabilită la Ploieşti. Fratele Matildei C.-M. Se înscrie la Drept, dar abandonează cursurile şi intră la Conservatorul de Muzică şi Artă Dramatică din Bucureşti, clasa Victor Ion Popa. În vacanţe susţine o vie muncă de animator cultural, adună în jurul său tineri artişti şi realizează spectacolul *Tache, Ianke şi Cadâr* de V. I. Popa, pe care îl joacă la cinematograful Modern din Ploieşti, apoi *Trandafirii roşii* de Zaharia Bârsan. Astfel ia fiinţă Brigada culturală Prahova, nucleu ce se va transforma în 1947 în Teatrul Sindicatelor Unite, din care se va naşte, în 1949, Teatrul de Stat din

Ploieşti. În 1948 este angajat al Teatrului Naţional din Bucureşti. În 1951 se angajează la nou-înfiinţatul Teatru de Stat din Constanţa unde joacă, printre altele, rolul Rică Venturiano *din O noapte furtunoasă*. În anul 1953 este numit director al Teatrului de Stat Ploieşti, funcţie pe care o va deţine timp de 12 ani. În 1965 pleacă, invitat de Liviu Ciulei, la Teatrul Bulandra din Bucureşti, lăsând în urma lui o zestre de 90 de premiere. A jucat alături de alţi mari actori cum ar fi Ştefan Bănică senior, Octavian Cotescu, Anda Călugăreanu etc. Roluri în: *Poveste sentimentală*, regia Iulian Mihu, 1962; *Străzile au amintiri*, regia Manole Marcus, 1962; *Politică şi delicatese*, regia Haralambie Boroş, 1963; *Cartierul veseliei*, regia Manole Marcus, 1965; *Procesul alb,* regia Iulian Mihu, 1966; *Haiducii*, regia Dinu Cocea, 1966; *Vremea zăpezilor,* regia Gheorghe Naghi, 1966; *Şeful sectorului suflete*, regia Gheorghe Vitanidis, 1967; *Subteranul*, regia Virgil Calotescu, 1967; *Răpirea fecioarelor*, regia Dinu Cocea, 1968; *Răzbunarea haiducilor*, regia Dinu Cocea, 1968; *Haiducii lui Şapte Cai*, regia Dinu Cocea, 1970; *BD în alertă,* 1970; *Zestrea Domniţei Ralu*, regia Dinu Cocea, 1971; *Săptămâna nebunilor*, regia Dinu Cocea, 1971; *Facerea lumii*, regia Gheorghe Vitanidis, 1971; *Bariera*, regia Mircea Mureşan, 1972; *Ciprian Porumbescu*, regia Gheorghe Vitanidis, 1973; *Proprietarii,* regia Șerban Creangă, 1974; *Trei scrisori secrete,* regia Virgil Calotescu, 1974; *Tatăl risipitor,* regia Adrian Petringenaru, 1974; *Actcul şi sălbaticii*, regia Manole Marcus, 1975; *Nu filmăm să ne amuzăm*, regia Iulian Mihu, 1975; *Mastodontul,* regia Virgil Calotescu, 1975; *Operaţiunea „Monstrul“,* regia Manole Marcus, 1975; *Serenada pentru etajul XII*, regia Carol Corfanta, 1976; *Gloria nu cântă,* regia Alexandru Bocăneţ, 1977; *Buzduganul cu trei peceţi,* regia Constantin Vaeni, 1977; *Marele singuratic,* regia Iulian Mihu, 1977.

Caraion, Ion *nume la naştere* Stelian Diaconescu
(24.05.1923, Rușavăț, com. Vipereşti, jud. Buzău – 21.07.1986, Lausanne, Elveţia)

Poet. Absolvent al Facultăţii de Litere şi Filosofie din Bucureşti. Redactor la „Timpul“, „Ecoul“, „Lumea“, „Contemporanul“. În Elveţia (unde s-a stabilit în 1983) a editat revistele „2 plus 2“, „Don Quichotte“, „Correspondences“ (1983, revistă de poezie în şase limbi, după modelul revistei „Agora“). A făcut închisoare în perioada 1950-1955 şi 1958–1964 (în acest proces fiind iniţial condamnat la moarte). A scris o lirică protestatară: *Panopticum*, 1943, debut, confiscat de cenzură (recuperat de Şt. Augustin Doinaş după 1989); *Cântece negre*, 1945; *Dimineaţa nimănui*, 1967; *Necunoscutul ferestrelor,* 1969, Premiul Academiei; *Cimitirul de stele,* 1971; *Frunzele din Galaad*, 1973; *Pălărierul silabelor,* 1976; *Lacrimi perpendiculare*, 1978; *La terre a mangé ses frontières* (Pământul şi-a înghiţit hotarele), 1985; *Apa de apoi*, postum, 1991, Bucureşti; *Omul profilat pe cer*, postum, 1992, Bucureşti; *Le livre de poèmes perdus suivi de Peau des oiseaux et autres poèmes* (Cartea poemelor pierdute urmată de Pielea păsărilor şi alte poeme, postum), 1995. A scris şi eseuri: *Eseu*, 1966; *Bacovia · Sfârşitul continuu,* 1977; *Insectele tovarăşului Hitler*, 1982, München şi a tradus din Scherwood Anderson, Marcel Aimé, Dumas Tatăl, Baudelaire, Valéry, Whittman, Sandburg ş.a.: *Spoon River Anthology – Antologia Râului Lingurii,* 1979, Premiul Uniunii Scriitorilor.

Caraman, Mihai
(11.11.1928, Oancea, jud. Gorj)

General. Aromân. A studiat la Bucureşti. Ofiţer în cadrul Direcţiei de Informaţii Externe a Securităţii Statului. Şef al rezidenţei de spionaj din Paris (1958–1968), a organizat şi condus aşa-numita „reţea Caraman“, care a reuşit să sustragă şi să aducă în ţară unele documente din Cartierul General al NATO, provocând daune grele Alianţei Nord-Atlantice. Șeful Diviziei de Contrainformaţii de la Direcţia de Informaţii Externe. Trecut în rezervă după plecarea generalului Ion Mihai Pacepa din ţară, decorat de KGB pentru obţinerea listei de ofiţeri de contrainformaţii CIA infiltraţi în ţările Europei de Est. Reactivat şi numit în funcţia de adjunct al ministrului Apărării naţionale şi comandant al Centrului de Informaţii Externe, centru care a devenit la 13 decembrie 1990 Serviciul de Informaţii Externe. Pensionat în 1992 la cererea expresă a lui Manfred Wörner, secretar general al NATO.

Caraman, Petru
(14.12.1898, com. Vârlezi, jud. Galaţi – 09.01.1980, Iaşi)

Folclorist. Origini aromânești. A absolvit Literele şi Filosofia la Iaşi, avându-i profesori pe G. Ibrăileanu, Al Philippide, Ion Petrovici, Dimitrie Gusti. Specializări la Varşovia, Lwow, Cracovia (1925–1928). Director al Institutului Român din Sofia (1934–1937), profesor de slavistică la Universitatea din Iaşi. A publicat lucrări de folcloristică şi etnografie comparată: *Datinile româneşti*, în limba franceză, 1934; *Descolindatul în sud-estul Europei*, 2 vol., 1981; *Colindatul la români, slavi şi alte popoare*, 1983, postum. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Caramitru, Ion
(09.03.1942, Bucureşti)

Actor de teatru și film, regizor de origine aromână. Este absolvent al Institutului de Artă Teatrală şi Cinematografică I.L. Caragiale (1964). Actor la Teatrul Național din București. A participat la revoluţia română din 1989 şi, alături de Mircea Dinescu, a anunţat la televiziune căderea regimului Ceauşescu. Preşedinte al UNITER din 1990, apoi directorul Teatrului Naţional din Bucureşti (până în prezent). Membru PNŢCD, ministru al Culturii (12 decembrie 1996 – 28 decembrie 2000) în guvernele Victor Ciorbea, Radu Vasile, Mugur Isărescu. Este vicepreşedinte al Asociaţiei revoluţionarilor fără privilegii. Roluri în teatru şi film: *Hamlet* (1963), *Steaua fără nume* (1964), *Eminescu* (1964), *Mircea Basarab* (1965), *Comoara din Vadul Vechi* (1964), *Pădurea spânzuraţilor* (1964), *Un tramvai numit dorinţă* (1965), *Moartea lui Danton* (1966), *Dimineţile unui băiat cuminte* (1966), *Romeo şi Julieta* (1967), *Cezar* (1968), *Photo Finish* (1969), *Baladă pentru Măriuca* (1969), *Leonce şi Lena* (1970), *Printre colinele verzi* (1971), *Stejar extremă urgenţă* (1973), *Porţile albastre ale oraşului* (1973), *Despre o anumită fericire* (1973), *Dincolo de pod* (1975), *Marele singuratic* (1976), *Instanţa amână pronunţarea* (1976), *Casa de la miezul nopţii* (1976), *Răceala* (1977), *Împuşcături sub clar de lună* (1977), *Între oglinzi paralele* (1978), *Iarba verde de acasă* (1978), *Înainte de tăcere* (1979), *Ecaterina Teodoroiu* (1979), *Bietul Ioanide* (1979), *Ancheta* (1980), *Ştefan Luchian* (1981), *Iată femeia pe care o iubesc* (1981), *Castelul din Carpaţi* (1981), *Ca-n filme* (1983), *Promisiuni* (1985), *Întunecare* (1985), *Declaraţie de dragoste* (1985), *Liceenii* (1987), *Extemporal la dirigenţie* (1987), *Jute City* (1991), *Kafka* (1991), *A Question of Guilt* (1993), *An Exchange of Fire* (1993), *Citizen X* (1995), *Two Deaths* (1995), *Misiune Imposibilă* (1996), *Deep Secrets* (1996). Ofiţer de Onoare al Ordinului Imperiului Britanic, Cavaler al Ordinului Literelor şi Artelor (Franţa, 1997).

Caranfil, Nicolae
(28.11.1893, Galaţi – 22.04.1978, New York)

Inginer militar. Aromân la origine. A început Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele din Bucureşti, de unde a plecat la École de Génie Civil a Universităţii din Gand (Belgia), devenind inginer civil. Pentru perfecţionare a urmat cursuri la Cambridge şi a vizitat unele obiective industriale din SUA. În timpul Primului Război Mondial a lucrat la biroul tehnic al Comisiei Militare de Aprovizionare cu Armament din Franţa, Anglia şi Italia, devenind şeful acestui departament. Întors în ţară, a fost atras de iniţiativa inginerului Dimitrie Leonida privind electrificarea ţării şi, când acesta a înfiinţat Societatea Electrica, a devenit director (1922–1929), perioadă când a pus bazele industriei de maşini electrice la Cluj şi Timişoara. Din 1930 a fost director la nou-înfiinţatele Societatea Generală de Gaz şi Electricitate Bucureşti (SGGE) şi Uzinele Comunale Bucureşti (UCB), care se ocupau cu exploatarea surselor de apă şi de canalizare. Este organizatorul reţelei moderne de electricitate şi gaz şi a salbei de lacuri din Bucureşti. Printre realizările sale se pot cita regularizarea râului Dâmboviţa şi modernizarea salubrităţii oraşului (a introdus cutiile metalice având capac pentru strângerea resturilor menajere şi transportul cu autocamioane de construcţie specială). Sistematizarea bălţilor din jurul Capitalei, proiectată de el, a fost ratificată de Consiliul General al Municipiului Bucureşti în 1932. Astfel au fost sistematizate de inginerul Gh. Vladimirescu (cumnatul pictoriţei Vanda Vladimirescu Mihuleac) lacurile Băneasa, Herăstrău, Floreasca-Tei, Fundeni, Pantelimon şi Cernica, pe o suprafaţă de 1330 ha, având o capacitate de 29 milioane m.c. de apă. Lucrări: *Energia electrică menajeră* (1938); *Amenajarea hidraulică a regiunii Bucureşti, de la munţi la Dunăre* (1940); *O politică a oraşelor* (1940). A fost membru al Societăţii Inginerilor Civili din Franţa, al Consiliului Uniunii Internaţionale a Procuratorilor de Energie Electrică şi a fost ales membru corespondent al Academiei Române în 1940, exclus în 1948, reînregistrat în 1990.

Caranfil, Nicolae (Nae)
(07.09.1960, Bucureşti)

Regizor de film. Fiul lui Tudor C. şi nepotul lui Nicolae C. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică la Bucureşti. Face regie şi scenarii de film. Regie: *E pericoloso sporgersi*, 1993, Premiul Michel Perez, Montpellier; *Asfalt Tango*, 1996; *Dolce far niente*, 1998 *Filantropica*, 2001; scenarii – *E pericolos sporgersi*, 1993, Premiul UCIN; *Asfalt Tango*, 1996; *Dolce far niente*, 1998; *Filantropica*, 2001, premiul Cel mai bun film, la UCIN; Premiul juriului european pentru tineret la Festivalul internațional de filme de dragoste, Mons; Premiul publicului, Festivalul de film de la Paris; Premiul special al juriului, Wiesbaden; Premiul pentru cel mai bun scenariu, Newport Beach, SUA; Premiul publicului, Bratislava.

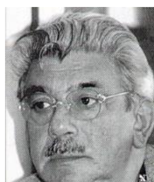

Caranfil, Tudor
(?. ?. 1931, Galaţi)

Critic de film. Fiul lui Nicolae C. - inginer şi tatăl lui Nae C. A absolvit Facultatea de Filosfie şi cea de Jurnalism la Universitatea din Bucureşti. A lucrat la Televiziunea Română ca realizator. Membru în Juriul FIPRESCI. Emisiuni: *Traveling peste timp*, 1971–1973; *Vârstele peliculei*, din 1973; *Dicţionar cinematografic*, 1980–1984; *Telefilmoteca de aur*, din 1984; cărţi – *7 capodopere ale filmului mut*, 1966; *F. W. Murnau*, 1968; *Contribuţii la istoria cinematografiei în România*, 1971; *Romanul unui film: Cetăţeanul Kane*, 1978; *Vârstele peliculei*, 4 vol., 1982–1998; *Dicţionar de filme româneşti*, 2002; *Dicţionar universal de filme*, 2008.

Carcalechi, Zaharia
(1784, Braşov – 06.10.1856, Bucureşti)

Publicist şi tipograf. A tipărit traducerile lui Alexandru Beldiman din S. Gessner şi Voltaire, *Însemnarea călătoriei mele* de Dinicu Golescu ş.a. A editat „Cantor de avis şi comers“ (1837 – 1855), denumit din 1843 „Vestitorul românesc“, primul buletin oficial al Ţării Româneşti, ca şi alte periodice şi almanahuri: „Biblioteca românească“, 1821, 1829, 1830, 1834.

Carmel, Shaul
(06.07.1937, Ştefăneşti, Botoşani) - 31.03.2011, Tel Aviv)

Poet israelian de limba română. A debutat la "Clopotul" lui Scarlat Callimachi din Botoșani. A absolvit Școala de Literatură la București. (Carmel e un munte celebru din Israel, acolo se află Peștera lui Elie / Sf. Ilie, se produc soiuri de struguri şi de vin celebre, se află lăcaşuri de cult ale mai multor religii, inclusiv legate de începuturile religioase ale semiţilor ca neam. Plecat în Israel în 1965. Vicepreşedinte al Uniunii Asociaţiilor Scriitorilor din Israel, secretar al Asociaţiei Scriitorilor Israelieni de limba română. Coautor al volumului de interviuri *Pacea şi-a ucis soldatul*, 1996, consacrat memoriei fostului premier israelian Yitzhak Rabin. Lucrări originale: *Jurnal de front*, 1967; *Târziu*, 1984; *Poezii de nerostit*, 1989; *Fuga din rai*, 1993; *Eşti*, 1996; *Dor de dor*, Premiul Academiei Române, 1996; *Între El şi mine*, 1998; *Vânzătorul de zăpadă*, 2000; *Fericitul care pleacă*, 2001; *După ultima mea moarte*, 2002 ș.a. A tradus în ivrit din Eminescu şi Ana Blandiana. Poeziile sale au fost traduse în engleză, maghiară, olandeză, sârbă, idiş. Are trei antologii traduse în rusă şi arabă. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în 2008, a returnat distincţia preşedinţiei statului român, după ce Traian Băsescu a numit Israelul, Palestina.

Carol I
V. Hohenzollern, Carol I de

Carol II
V. Hohenzollern, Carol II de

Carmen Sylva
V. Hohenzollern, Elisabeta de Wied

Carp, P(etre) P.
(29.06.1837, Iași – 19.06.1919, Ţibănești, jud. Iași)

Om politic conservator (junimist), critic literar şi traducător. A făcut gimnaziul la Berlin, apoi Dreptul şi Ştiinţele Politice la Bonn. S-a întors la Iaşi în 1862 şi a înfi inţat, împreună cu Titu Maiorescu, Iacob Negruzzi,

Th. Rosetti şi V. Pogor, Societatea Literară Junimea, citind în şedinţa de constituire traducerea sa din Shakespeare – *Machbeth*. A participat la complotul împotriva lui Al. I. Cuza. După 1877 a fost ministru plenipotenţiar la Viena. A fost ministru de Externe şi prim-ministru (1900–1901; 1910–1912). A fost o vreme şeful Partidului Conservator. A conferenţiat în cadrul lecţiunilor Junimii (*Asupra tragediei antice şi moderne*) şi a făcut critică literară în spirit junimist (teoria unităţii interne a operei, a impersonalităţii creatorului etc.).

Cartianu-Popescu, Gheorghe (08.08.1907, Borca, Neamţ - 26.06.1982, Bucureşti)

Inginer de radiocomunicaţii, in - ventator. În 1932 obţine titlul de inginer diplomat al Şcolii Politehnice din Bucureşti, Secţia electrotehnică. Din 1933 este angajat de Societatea de Radiodifuziune pentru a lucra la Studioul Bucureşti şi la staţia de emisie Otopeni. Un an mai târziu, în 1934, este solicitat de profesorul Ernest Abason să preia postul de asistent la cursurile de matematici speciale și geometrie descriptivă la Școala Politehnică. În același timp prof. Tudor Tănăsescu îl solicită şi ca asistent la cursul nou-înfiinţat de radiotelecomunicaţii. În 1937 renunţă la postul de la Societatea de Radiodifuziune şi rămâne la Catedra de Radiocomunicaţii, dedicându-se cu pasiune cercetării, proiectând şi realizând numeroase instalaţii. În 1940 publică o serie de articole privind stabilitatea sistemelor electrice liniare şi neliniare, prin care a formulat noul criteriu de stabilitate, cunoscut sub numele de Criteriul Cartianu-Loewe. A avut cercetări şi numeroase lucrări în domeniul teoriei şi practicii modulaţiei de frecvenţă. De asemenea, a contribuit la organizarea şi dezvoltarea învăţământului românesc de radiocomunicaţii. A întemeiat şi condus şcoala de modulaţie de frecvenţă, a realizat primele instalaţii româneşti de emisie de radio cu modulaţie de frecvenţă prin care, între 1947 şi 1950, s-au transmis primele emisiuni de radiodifuziune, pe unde metrice, în România; a creat primul releu experimental, cu modulaţie de frecvenţă, pe unde metrice (1952); a construit un dispecer radiotelefonic pentru galerii de mină, cu apel selectiv (1966) şi unele sisteme de transmitere a orei exacte. Lucrări: *Modulaţia de frecvenţă* (1958); *Bazele radiotehnicii* (1962); *Analiza şi sinteza circuitelor electrice* (1972); *Sinteza în domeniul frecvenţei* (1974). A fost colaboratorul unor reviste ca: „L'Onde Electrique", „Electronics Letters", „Annales des éléctrocommunications". Rezultatele cercetărilor sale au fost publicate în reviste româneşti ca: „Telecomunicaţii", „Buletinul Institutului Politehnic din Bucureşti", „Memorii şi Monografii" ale Academiei Române. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Cartojan, Nicolae (04.12.1884, Călugăreni-Uzunu, jud. Ilfov - 20.12.1944, Bucureşti)

Istoric literar. A absolvit Literele la Bucureşti şi a fost profesor al Universităţii din Bucureşti, unde a predat literatura română veche. A cercetat exhaustiv manuscrisele Bibliotecii Academiei (peste cinci mii) şi a descoperit versiuni necunoscute ale cărţilor populare, scriind *Cărţile populare în literatura românească*, 1929–1938. A scris şi o *Istorie a literaturii române vechi,* 3 vol., 1940–1944. S-a remarcat ca un excelent medievist, scriind studii de literatură comparată. A condus colecţia Clasicii români comentaţi, peste patruzeci de volume, revista „Cercetări literare", 5 vol., 1934–1943 şi Colecţia de literatură română veche, 3 vol., 1942–1944. Îi aparţin nume-roase studii în limba franceză: *Fiore di virtù dans la littérature roumaine* (Fiore de virtù în literatura română), 1928*; Les premières éléments occidentaux dans la littérature roumaine* (Primele elemente occidentale în literatura română), 1934*; Le modèle français de l'Erotocritos* (Modelul francez al Erotocritului), 1936. Membru al Academiei Române (1941) şi al Academiei de la Harvard (The Medieval Academy of America, 1929).

Casian, Anatol I(radion)
(17.11. 1935, Colicăuţi, jud. Hotin,, azi rn. Briceni)

Fizican. A absolvit Şcoala nr. 2, Edineţ (1952, medalie de argint), Universitatea de Stat din Chişinău, specialitatea fizică teoretică. Doctor în ştiinţe fizico-matematice (1965), doctor habilitat (1988). A lucrat la Universitatea din Alger (1967), Universitatea Tehnică a Moldovei (din 1969 şef de Catedră). Profesor invitat ș.a. Contribuţii la teoria semiconductorilor. Lucrări: peste 250 articole, opt monografii şi manuale. Membru al Academiei

Internaţionale de Termotehnică şi al Academiei Româno- Americane.

Casian, Ioan
(360-365 d.H., Scythia Minor, adică Dobrogea de azi – 450 d.H., Scythia Minor)

Sfânt al Bisericii Ortodoxe. De formaţie latină, i-a studiat pe marii clasici: Virgiliu, Horaţiu, Persiu, Sallustiu, Cicero, de care a fost influenţat. (De altfel Cicero însuși era născut la Arpinum, cetate pelasgică preluată de etrusci și apoi de latini și păstrează în scrierile lui semnul identitar al originilor). A călătorit la Bethlehem şi, probabil, la întoarcere a întemeiat mănăstiri în zona Niculiţelului de astăzi, unde au fost găsite vestigii creştine din veacurile 3-4 d.H. (morminte de incierare cu cruce, expuse la Muzeul din Constanța). A cunoscut feţe bisericeşti din Palestina, Egipt, Italia şi Galia (Franţa de astăzi). A publicat în latină *Aşezămintele mănăstireşti de obşte şi despre tămăduirile celor opt păcate principale*, în 12 cărţi, 418–420; *Convorbiri cu Părinţii*, în 24 de cărţi, 420–429; *Despre întruparea Domnului contra lui Nestorie*, în 7 cărţi, 429–430. Cercetările literare şi arheologice recente indică o legătură din ce în ce mai strânsă între instituţiile şi elementele de spiritualitate din Scythia Minor: mănăstiri, bazilici, inscripţii, cruci, numeroase simboluri creştine pe ceramica descoperită la săpături, atitudini şi susţineri ale episcopilor din Tomis, pe de o parte şi caracterele specifice operei Sfântului Casian, pe de altă parte: preţuire şi dragoste caldă pentru Biserica din Constantinopol şi conducătorul ei, Sfântul Ioan Gură de Aur, pe care Teotim I de Tomis l-a cunoscut şi l-a apărat de acuzaţiile venite din partea lui Teofil al Alexandriei. Toate acestea alcătuiesc portretul unei personalităţi, dar şi imaginea unui loc astăzi românesc, care avea, încă de atunci, graţie şi contribuţiei lui Casian, un profil cultural distinct.

Cassian Maria Spiridon
(09.04.1950, Iaşi)

Inginer şi poet. A absolvit Politehnica din Bucureşti şi a fost inginer la CUG, Iaşi, având 15 brevete de invenţii în specialitatea Mecanică. Fondator al noii serii a ziarului „Timpul“, Iaşi (1991), fondator şi şef al revistei „Poezia“, Iaşi (din 1995). A debutat cu volumul *Pornind de la zero*, 1985, premiul Editurii Junimea, Iaşi. Alte volume de versuri: *Piatră de încercare*, 1995; *De dragoste şi moarte*, 1996; *Intrarea în apocalipsă*, 1997; *Arta nostalgiei. Poeme cuantice*, 1997; *Întotdeauna ploaia spală eşafodul*, 1997; *Clipa zboară cu-n zâmbet ironic*, 1999. A scris şi eseuri: *Începutul revoluţiei române*, 1994; *Atitudini literare*, 1999, Premiul Uniunii Scriitorilor, filiala Iaşi. Din 2018 preşedinte al Filialei Iaşi a Uniunii Scriitorilor.

Cassian, Nina *nume la naştere* Renée Annie Cassian Mătăsaru
(27.09.1924, Galaţi - 14.04.2014, New York)

Poetă. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică şi Şcoala de pictură a lui Maxy (și-a făcut autoportretul din imagine), unde a luat lecţii şi cu George Loewendal. A luat şi lecţii de actorie cu Beate Fredanov, Alexandru Finţi, ca şi de muzică (Mihail Jora, Artur Silvestri). A debutat cu versuri de avangardă: *La scara 1/1*, 1944 şi a continuat scriind o lirică a pasiunilor cerebrale şi o poezie militantă: *Sufletul nostru*, 1949; *Dialogul vântului cu marea*, 1958; *Sângele*, 1967; *Ambitus*, 1969; *Recviem*, 1971; *Loto-poeme*, 1972; *Suave*, 1977; *Numărătoarea inversă*, 1983. A publicat poezii pentru copii: *Nică fără frică*, 1950, Premiul de Stat; *Povestea a doi pui de tigru numiţi Ninigra şi Aligru*, 1969, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Jocuri de vacanţă*, 1983 şi proză: *Confidenţe fictive*, 1976. A emigrat în SUA (New York) în 1985. Acolo a continuat să publice: *Life sentence · Selected poems* (Sentinţă de viaţă Selecţie de poeme), 1990; *Cheerleader for a funeral*, 1992; *Take My Word For It*, 1998.

Casso, Leon A.
(1865, Ciululeşti, jud. Soroca, Basarabia – 1914, St. Petersburg)

Jurist, demnitar. Fiul lui Nicolae C. A studiat la liceele din Chişinău şi Odesa şi la universităţile din Paris (Sorbona), Heidelberg şi Berlin. A predat Dreptul la universităţile din Tartu (Derpt), Harkov şi Moscova. În 1908 a fost numit director al Liceului Imperial din St. Petersburg, iar între 1910–1914 a fost ministru al Învăţământului în Imperiul Rus. A promovat o politică dură faţă de profesorii şi studenţii implicaţi în mişcarea revoluţionară, din care cauză a fost criticat de toate regimurile. A susţinut iniţiativele culturale ale basarabenilor, a deschis câteva licee sau şcoli speciale, a susţinut financiar construirea unor edificii prestigioase (Liceul Tehnic, Şcoala Normală din Soroca ş.a.). A lăsat studii de istorie, precum *Rusia la Dunăre*.

Casso, Nicolae
(19.05.1839, Ciutuleşti, Basarabia – 1904, Paris)

Filantrop. Tatăl lui Leon C. A fost mareşal al judeţului Bălţi. Avea moşia la Sângerei. A încercat în 1863 să provoace o răscoală în Basarabia pentru a o scăpa de ocupaţia rusească. A fost membru al societăţii literare Junimea din Iaşi. A constituit 10 burse şcolare pentru copiii merituoşi de ţărani. Unul dintre beneficiari a fost bunicul lui Sergiu Rădăuţanu, trimis inclusiv la Paris şi devenit apoi administratorul moşiei (după modelul lui Brătianu care l-a susținut pe Mociorniță).

Castaldi, Alfonso
(23.04.1874, Maddaloni, Italia - 06.08.1942, București)

Compozitor. Origine italiană (Maddaloni, fost Calatia, fusese o cetate din Samnium, cucerită după lupte grele de latinii nou veniți). A absolvit Conservatorul la Neapole şi s-a stabilit în România, la Galaţi, în 1896. Profesor la Conservatorul din Bucureşti (1904–1940). A dirijat Filarmonica din Bucureşti, orchestra Asociaţiei generale muzicale Tinerimea simfonică ş.a. A scris muzică simfonică şi pentru teatru: *Panglicarii* (1903); *Thalassa* (1906); *Marsyas* (1907); *Lupii în vatră* (1916); *Simfonia în la minor* (1920); *L'Eroe senza gloria* (1925). Membru fondator al Societăţii Compozitorilor Români.

Cataragă, Tudor
(04.08.1956, Selişte, Nisporeni, Republica Moldova – 27.12.2010, Chișinău)

Sculptor. Între 1981–1984 a urmat cursurile de pregătire la Academia de Arte Frumoase din Sankt Petersburg, Rusia, clasa profesorului S.A. Kubasov. A participat la numeroase expoziţii, tabere şi simpozioane de sculptură, la care s-a remarcat prin talent, originalitate, caracter inovator şi sensibilitate artistică. Autor al unor importante lucrări monumentale: *Îngerul de veghe - Ion Dumeniuc* (1994, Chişinău), *Mihai Eminescu* (1992, Chişinău), *Tron medieval* (2000, Ungheni), *Început şi sfârşit* (2001, Chiang Ciun, China), *Ştefan cel Mare şi Sfânt* (2004, Nisporeni), *Alexandru cel Bun* (2004, Ialoveni), *Meşterul Manole* (2005, Criuleni), Eminescu (2010, Iurceni, Nisporeni), autor al proiectului *Monumentului Libertăţii* (în memoria evenimentelor din aprilie 2009). Lucrările sale au intrat în colecţiile publice ale Muzeului Naţional de Artă al Moldovei, Muzeului de Literatură M. Kogălniceanu al Uniunii Scriitorilor din Moldova, Muzeului de Literatură M. Eminescu din Iași, România, Centrului de Artă George Apostu, Bacău, România, Uniunii Artiştilor Plastici din România, Sălii Parlamentului din România, precum şi în prestigioase colecţii particulare din China, Germania, Italia, Moldova, România, Rusia şi SUA. Din 1993 este membru titular al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova, membru al AIAP-UNESCO (1997), preşedinte al secţiei Sculptură a UAP (2000). Creaţia sa a fost apreciată atât în ţară, cât şi peste hotare, fiind distins cu Ordinul Steaua României în rang de Comandor (2001), Premiul UAP din România (1998), Grande Medaille d'Or, Salon Grand Prix International de Prestige M.C.A. de la Cannes (2009), Premiul UAP din Moldova în domeniul sculpturii (2004), Premiul Ministerului Culturii al Republicii Moldova (2008).

Catargi, Henri
(06.12.1894, Bucureşti – 19.07.1976, Bucureşti)

Pictor. Familie de boieri moldoveni (vezi şi Catargiu. Există toponimul Catargiu, afluent al Jijioarei, jud. Iaşi.) Între 1919 şi 1922 a studiat la Academia Julian şi la Academia Ranson din Paris sub îndrumarea lui Maurice Denis, Edouard Vuillard, Felix Vallotton şi Roger Bissie şi a lucrat în atelierele conduse de André Lhote şi Marcel Gromaire. În această perioadă a realizat mai multe reproduceri după operele lui Poussin. Primele sale lucrări sunt în principal naturi moarte şi peisaje austere. Face parte din şcoala pictorilor de la Balcic. Este preocupat mai ales de culoare. După 1930 renunţă la acest ascetism cromatic pentru un lirism sobru şi discret. Lucrări: *Natură statică în faţa ferestrei, Peisaj, Peisaj mediteranean, Peisaj la malul mării, Peisaj marin, Peisaj dobrogean.*

Catargiu, Barbu
(28.10.1807, Bucureşti – 08.06.1862, Bucureşti)

Om politic şi publicist. Mama era sora lui Iancu Văcărescu. A făcut şcoala grecească la Schitu Măgureanu, apoi a urmat studii

de Litere, Drept, istorie, filosofie şi economie politică la Paris. Adept al lui Gheorghe Bibescu în politică, a fost ministrul Justiţiei (Dreptăţii) din partea Partidului Conservator şi primul prim-ministru după Mica Unire (1862). Asasinat în această funcţie. Ca literat a fost un iluminist preocupat mai ales de promovarea moralităţii prin teatru. A scris *Teatru Naţional*, 1836; *État Social des Principautés danubiennes*, Bruxelles, 1855; *Proprietatea în Principatele Moldo-Române*, 1857; *Încă câteva idei asupra proprietăţii în Principatele Unite*, 1860 şi a lăsat o serie de *Discursuri*, tipărite postum, 1886.

Catargiu, Lascăr
(01.11.1823, Iaşi - 30.03./11.04.1899, Bucureşti)

Om politic şi publicist. Face parte, la origini, din aceeaşi familie cu Barbu C., dar dintr-o ramură exilată de Matei Basarab în secolul al XVII-lea în Moldova. De altfel, Barbu C. l-a şi ajutat pe când se afla în opoziţie faţă de Al. I. Cuza în chestiunea ţărănească. Și-a făcut cariera politică în timpul lui Carol I. Ministru de Război (1894); prim-ministru (1866; 1871–1876; 1889; 1891–1895).

Catina, Ioan
(20.10.1828, Bucureşti – 29.07.1851, Bucureşti)

Poet. Participant activ la revoluţia de la 1848. A citit, pe uliţa Lipscani, la 11 iunie 1948, *Proclamaţia de la Islaz*. A propus titlul publicaţiei „Pruncul român“, scoasă de C. A. Rosetti şi Eduard Winterhalder în timpul revoluţiei. A scris versuri romantice, străbătute de patos revoluţionar: *Poezii*, 1846. Compozitor şi violonist. (Tatăl, Francisc, tot muzician, venea de la Viena). A studiat muzica la Iaşi şi la Berlin (cu Hubert Riess, Carl Böhmer), apoi la Paris (cu Henri Viextemps). A fost violonist al Curţii lui Alexandru Ioan Cuza, profesor de vioară la Conservatorul din Iaşi, apoi rector al acestuia (1893–1901). A condus formaţii muzicale camerale din Iaşi, dar l-a interesat îndeosebi teatrul liric şi a compus lucrări precum: vodevilul *Harţă-Răzeşul* (1872), libretul de Vasile Alecsandri; opera comică *Olteanca* (1880); opereta *Fata răzeşului* (1881); opera bufă *Hatmanul Baltag* (1882), libretul de Iacob Negruzzi şi Ion Luca Caragiale; opereta *Beizadea Epaminonda* (1883), libretul de Iacob Negruzzi; opera *Petru Rareş* (1889); legenda lirică *Traian şi Dochia* (1917). A compus și muzică de cameră în stil romantic: *Fantezie românească* op.l (1878), urmată de o serie de lucrări programatice pentru orchestră, printre care *Pe mare* (1895), *Dor de ţară* (1896), *Notturno* (1901), *Amintiri din Carpaţi* (1907), *Concertul pentru vioară şi orchestră nr. 1 în sol minor* (1913), uvertura programatică *Moldova* (1913) – lucrare de maturitate, care nu depăşeşte însă limitele programatismului romantic, *Concertino pentru vioară şi orchestră* (1918).

Cavalioti, Teodor Anastasie
(1728, Moscopole, azi în Albania – 1786, Moscopole)

Preot, pedagog şi lingvist aromân. A absolvit Colegiul elen din Moscopole (arom. Voscopoaia), apoi Colegiul Marutian din Ianina (Epir), condus de Evghenie Vulgaris. Specializări în Germania şi Italia. A fost profesor (de gramatică, poetică, filosofie, teologie, matematică, fizică) şi director la Academia Nouă din Moscopole, unde a predat gramatica, poetica, filosofia, teologia, ştiinţele exacte, cu limba de predare aromână. Lucrări: *Tratat de logică, fizică şi metafizică* (era aristotelician), ms., 1755; *Introducere în gramatica aromânească*, 1760; Prima învățătură (*Protopiria*), 1770,Veneția (o carte de citire); *Vocabularul*, prima mărturie scrisă a dialectului aromân, Leipzig, 1774.

Cavarnali, Vladimir
(10.08.1910, Bolgrad, Bucovina de Nord – 1966, Bucureşti)

Poet. Numele său are o rădăcină lingvistică românească extrem de veche, fiind din aceeaşi familie cu toponimele Cavarna (Cadrilater) şi golful Kvarner din Peninsula Istria. Adept al teoriei reuşitei literare ca parte dintr-un proiect al unei generaţii de creaţie înnoitoare. A colaborat la revistele „Iconar“ (Cernăuţi), „Bugeacul“ (Bolgrad). Venit în România după al Doilea Război Mondial. A tradus din literatura rusă. Lucrări: *Răsadul verde al inimii stelele de sus îl plouă*, 1939.

Cazaban, Jules
(16.03.1903, Fălticeni – 23.09.1963, Bucureşti)

Actor de teatru şi film. Francez după tată și austriac (Chekais – era și numele balerinului Trixi Chekais) după mamă. Fratele scriitorului Theodor Cazaban. Roluri: *Bulevardul „Fluieră Vântu“* (1950), *Viaţa învinge* (1951), *Brigada lui Ionuţ* (1954), *Bijuterii de familie* (1957), *Băieţii noştri* (1959), *Telegrame* (1959), *Furtuna* (1960), *Setea* (1960), *Darclée* (1961), *Celebrul 702* (1962), *Vacanţă la mare*

(1962), *Corigenţa domnului profesor* (1966). Artist emerit.

Cazacu, Boris
(15.01.1919, Chişinău – 24.08.1987, Bucureşti)

Lingvist şi filolog. A absolvit liceul la Chişinău, Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Bucureşti. A fost profesor de limba română la liceele Sf. Sava şi Spiru Haret, apoi profesor de lingvistică la Facultatea de Filologie a Universităţii din Bucureşti. Specializat în dialectologie. Director al Centrului de Cercetări Fonetice şi Dialectologice al Academiei Române. Lucrări: *Istoria limbii române literare. I. De la origini până la începutul secolului al XIX-lea*, 1961, în colaborare; *Pagini de limbă şi literatură română veche*, 1964; *Studii de dialectologie*, 1966; *Limba română literară. Probleme teoretice şi interpretări de texte*, 1985. Secretar general al Societăţii Române de Lingvistică Romanică, preşedinte al Societăţii de Ştiinţe Filologice, vicepreşedinte al Fundaţiei Internaţionale de Limbi şi Literaturi Moderne, membru al Societăţii de Lingvistică din Paris, al Societăţii Lingvistice Europene. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Cazacu, Petre
(06.10.1871, Chişinău – ?.08.1956, Bucureşti)

Medic, scriitor şi om politic. A absolvit Seminarul Teologic din Chişinău şi Facultatea de Medicină la Bucureşti (1900). Specializare la Facultatea de Medicină din Iaşi. A fost medic în Basarabia. În 1918 a fost ales deputat în Sfatul Ţării şi a votat Unirea Basarabiei cu România. A fost director de finanţe, preşedinte al Sfatului directorilor generali din Basarabia, secretar general la Ministerul Sănătăţii. Între 1931 și 1933 a fost deputat de Bălţi în Parlamentul României. A publicat studii cu privire la istoria Basarabiei şi pe teme medicale în revistele „Viaţa românească”, „Viaţa Basarabiei” şi alte publicaţii ale timpului. A semnat și proză scurtă. Lucrări: *Moldova de peste Prut şi Nistru. 1812–1918*, Iaşi, f.a., *Istoria farmaciilor din România* (Premiul Academiei Române).

Cazacu, Petru
(06.10.1873, Chișinău - ?.08.1956, București)

Fizician. A fost primul ministru al Moldovei (aprilie-decembrie 1918) care a înfăptuit Marea Unire a Republicii Democratice Moldovenești cu România la 1918.

Cazimir, Otilia *nume la naştere* Alexandra Gavrilescu
(12.02.1894, Cotul Vameşului, jud. Neamţ – 08.06.1967, Iaşi)

Poetă. Liceul şi studiile universitare la Iaşi. Inspector general al Teatrelor din Moldova (1937– 1947). A scris lirică elegiacă, fantezistă şi discret umoristică: *Lumini şi umbre*, 1923, volum de debut; *Cronici fanteziste şi umoristice*, 1930; *Versuri*, 1957, fiind descoperită ca poetă de G. Ibrăileanu. A mai scris proză de evocare: P*rietenii mei scriitorii*, 1960 şi literatură pentru copii: *Baba Iarna intră-n sat*, 1954. A tradus şi a stilizat din Kuprin, Gogol, Bubennov, Mihalkov, Cehov, Kataev, Maupassant ş.a.

Cazzavillan, Luigi
(1852, lângă Vicenza – 12.08.1891, Veneţia)

Ziarist. Friulan la origini. A absolvit studii tehnice la Vicenza. În 1876 s-a angajat voluntar pentru a-i sprijini pe sârbi în lupta contra otomanilor. S-a căsătorit cu o romàncă și, după 1877 (Războiul de Independenţă), s-a stabilit la Bucureşti. A fondat ziarul „Universul“ şi, din 1880, s-a lansat în jurnalism. A fost un militant constant pentru dezvoltarea relaţiilor româno-italiene şi cunoaşterea reciprocă a celor două culturi. A fost unul dintre militanţii dezvoltării unei confederaţii latine a ţărilor din jurul Mediteranei, mai ales după primul congres al Confederaţiei latine, 1884. Unionist, l-a susţinut pe Alexandru Ioan Cuza în asemenea măsură, încât a plecat la Milano şi a fondat ziarul „La Perseveranza“, unde a conştientizat, pentru lumea europeană, importanţa unirii Principatelor. În intervalul 1860–1863 a pendulat între Torino - Belgrad - Atena şi Bucureşti pentru a înfiinţa o confederaţie anti-austriacă (anti-imperială) a Dunării. Lucrări: *Vent'anni d'esilio*, Paris, 1866. O stradă şi un parc din Bucureşti îi poartă numele.

Căciuleanu, Gigi *nume la naştere* Gheorghe Kaciulkov
(13.05.1947, Bucureşti)

Balerin. Tatăl era avocat în Basarabia, mama era grecoaică din Atena. A absolvit Şcoala de Coregrafie din Bucureşti ca elev al lui Miriam Răducanu şi s-a perfecţionat la Bolşoi Teatr din Moscova. A fost solist al Operei Române

din București. În 1970 a câștigat Concursul Internațional de Balet de la Varna, iar în 1974 pe cel de la Bagnolet, Franța. A rămas în Franța în 1973 și a fondat la Nancy Compania de dans contemporan, iar în 1978 Festivalul de dans de la Aix-en-Provence. În 1979 a devenit director al Centrului Național de dans de la Rennes. În 1994 și-a fondat propria companie, numită Gigi Căciuleanu, la Paris. În intervalul 1996–1998 a făcut coregrafie la Santiago de Chile, Montevideo, Tel Aviv. În 1999 a fost invitat la București la Teatrul de Operă Oleg Danovschi spre a monta *Mozzartissimo – Suite și Pasiuni*. Spiritul său neliniștit și inovator a fost recompensat cu distincții: Cavaler al Ordinului Literelor și Artelor în Franța, 1984; Steaua României în grad de Cavaler, 2002.

Căciulescu, Horia
(13.02.1922, Lugoj – 24.12.1989, București)

Actor de comedie. A activat la Teatrul de Revistă Constantin Tănase. A făcut ani lungi de detenție ca deținut politic la Canalul Dunăre–Marea Neagră (din cauza spectacolelor alături de Tănase). Roluri în teatru și film: *Azilul MacFerlan*; *Fără mănuși*; *Cer cuvântul!*; *Revista '58*; *Un băiat iubește o fată*; *Ocolul pământului în 30 de melodii*; *Pagini alese din Revista de altădată*; *Vox... boema*; *Revista dragostei la Grădina „Cărăbuș"; Cer cuvântul la diverse*; *Se caută o vedetă; Aventurile unei umbrele; Groapa; Lasă supărarea-n hol; Revue der Liebe (Revista dragostei); Magazin de Stat; Cioara vopsită; Și Ilie face sport* (1955); *Pe răspunderea mea* (1956); *O poveste obișnuită... o poveste ca-n basme* (1959); *Telegrame (1959); S-a furat o bombă* (1961); *Pași spre lună* (1963); *Titanic vals* (1964); *Sentința (1970); Mihai Viteazul* (1970); *Comedie fantastică* (1975).

Căianu, Ioan *nume la naștere* **Kájoni János**
(1629, Leghea, jud. Cluj – 1687, Lăzarea, jud. Harghita)

Organist și compozitor. A studiat orga la Mănăștirul Clujului, Sebeșel și Șumuleul Ciucului, a urmat studii teologice și filosofice la Trnava (Slovacia). A fost organist la Șumuleul Ciucului (a intrat în ordinul franciscanilor în anul 1648), preot (1655), vicar general (1676) și în sfârșit pater custodiae (1686), apoi la Mănăștur, Călugăreni, Lăzarea. A fost și constructor de orgi, culegător de folclor românesc și maghiar. Culegeri: *Organo Missale* (1667); *Codex Caioni* (1652–1671), cu melodii românești (*Cântecul voivodesei Lupu; Dans zglobiu; Dans valah; Alt dans valah în doi; Dansul al V-lea în șase; Dans; Dans din Nireș; Dansul Coloman; Dansul lui Lazăr Apor; Sacri Concentus* (1669); *Cantionale Catholicum* (1676); *Casa de aur* (1676).

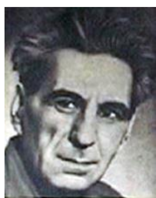
Călinescu, Armand
(22.05/4.06.1893, Pitești – 21.09.1939, București)

Prim-ministru al României. A studiat Dreptul și Filosofia la Universitatea din București și și-a luat doctoratul la Sorbona în Științe Economice și Politice. La întoarcere, a intrat în Partidul Țărănesc al lui Ion Mihalache, aflat atunci în opoziție. A devenit deputat în 1926. După ce partidul său a fuzionat cu Partidul Național Liberal al lui Ion I.C. Brătianu și a apărut astfel Partidul Național Țărănesc, el a făcut parte din aripa lui de stânga, dar nu într-atât încât, în calitate de ministru de Interne în guvernul Vaida-Voevod, să nu anihileze grevele de la Lupeni din 1929. Dar, în mod egal, era și contra Gărzii de Fier, ceea ce l-a făcut pe Carol al II-lea să-l numească prim-ministru. După Anschluss-ul din Austria, a decapitat Garda de Fier, în frunte cu Corneliu Zelea-Codreanu și susținătorii săi, cam 300 de persoane, între care (dar aceștia n-au fost uciși) Nae Ionescu și Mircea Eliade. Deoarece Garda de Fier fusese susținută de Germania nazistă și Italia fascistă, acțiunea primului ministru a dus la asasinarea lui, nu departe de Palatul Cotroceni, pe cheiul Dâmboviței.

Călinescu, Bob
(16.05.1926, București – 27.10.1990, București)

Pionier al filmului de animație. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București (1949). Ca actor a jucat în serialul de televiziune *Fram* (1981). Dar ca regizor a avut un adevărat palmares, fiind considerat unul dintre pionierii filmului de animație în România. Regie: *Voinicul și zmeul,* 1950; *Vulpea păcălită*, 1953; *Bâlciul jucăriilor*, 1955; *Chiț în pericol,* 1957; *Dimineața Mihaelei,* 1959; *Pățaniile lui Duluș și Lăbuș*, 1962; *Cântec de leagăn,* 1966; *Cântec pentru veveriță*, 1972; *Fresca,* 1979.

Călinescu, G(eorge)
(19.06.1899, București – 12.03.1965, București)

Critic, istoric literar, prozator. A absolvit Facultatea de Litere din București, avându-i profesori pe N. Iorga, V. Pârvan, Mihail Dragomirescu. Specializare la Roma, recomandat de V. Pârvan şi Ramiro Ortiz. Ca urmare a scris *Alcuni missionari catolici italiani nella Moldavia dei secoli XVII e XVIII* (Câţiva misionari catolici italieni în Moldova secolelor al XVII-lea şi al XVIII-lea), 1925. Conferenţiar la Universitatea din Iaşi, apoi profesor al Universităţii bucureştene, director fondator al Institutului de teorie literară (care după moartea sa îi poartă numele), a condus „Jurnalul literar", „Naţiunea" ş.a. Personalitate de orientare clasicizantă şi de cultură plurivalentă, a consacrat studii fundamentale unor scriitori români: *Viaţa lui M. Eminescu*, 1932, *Opera lui M. Eminescu*, 5 vol., 1934–1936; *Viaţa lui Ion Creangă*, 1938; *Gr. Alexandrescu · Viaţa şi opera*, 1962 ş.a. Lucrarea sa fundamentală de istorie literară este *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, 1941. A scris studii despre literatura universală: *Impresii asupra literaturii spaniole*, 1946; *Scriitori străini*, 1967; estetică: *Principii de estetică*, 1939; *Estetica basmului*, 1965. Ca scriitor s-a remarcat în mod deosebit prin proza de tip balzacian: *Cartea nunţii*, 1933; *Enigma Otiliei*, 1938; *Bietul Ioanide*, 1955; *Scrinul negru*, 1960, Premiul de Stat. A mai scris versuri: *Poezii*, 1937; *Lauda lucrurilor*, 1963, teatru, note de călătorie. Este tradus în mai multe limbi, iar două dintre romanele sale au constituit trama filmelor *Felix şi Otilia* şi *Bietul Ioanide*. Membru al Academiei Române (1948).

Călinescu, Matei
(15.06.1934, Bucureşti - 24.06.2009, Bloomington)

Eseist. A absolvit Facultatea de Limba Engleză a Universităţii din Bucureşti şi a fost lector la Facultatea de Limba şi Literatura Română a aceleiaşi universităţi. În 1973 a obţinut o bursă Fulbright şi a plecat în SUA, unde s-a stabilit, fiind profesor la Universitatea Bloomington, Indiana. A debutat cu studiul Titanul şi Geniul în poezia lui Eminescu, 1964. A încercat versuri: *Semn*, 1968; *Umbrepe apă,* 1972; roman: *Viaţa şi opiniile lui Zacharias Lichter*, 1969 şi a continuat să publice eseuri pe teme literare *Aspecte literare,* 1965; *Eseuri critice*, 1967; *Eseuri despre literatura modernă,* 1970; *Clasicismul european,* 1971, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti; *Conceptul modern de poezie,* 1972, Premiul Academiei; *Five Faces of Modernity · Modernism, Avantgarde, Decadence, Kitsch, Postmoder-nism* (Cinci aspecte ale modernităţii: Avangardă, Decadentism, Kitsch şi Postmodernism), împreună cu Douwe W. Fokkema, 1987; A *citi, a reciti. Către o poetică a (re)lecturii.* A editat *Youth Without Youth and Other Novellas* (1988) de Mircea Eliade şi *The Romanians: A History* (1991) de Vlad Georgescu, 2003. Premiul Uniunii Scriitorilor din România în 2006.

Călinescu, Puiu *prenume la naştere* Alexandru
(21.06.1920, Bucureşti – 16.05.1997, București)

Actor de comedie. Fiu al actorului Jean Tomescu. Și-a început cariera jucând în „revistele" de cinematograf ce prefaţau cândva, în sălile de cinema, proiecţia unui film. Din 1948 a intrat în trupa Teatrului de comedie Constantin Tănase, ceea ce-i va provoca neplăceri în perioada socialistă. Este teatrul care l-a consacrat şi căruia artistul i-a rămas credincios până la sfârşitul vieţii. Și-a scris singur partiturile comice pentru spectacolele de pe Calea Victoriei, cu titluri trăsnite (*Un băiat de zahăr ars, Trăsnitul meu drag, Idolul femeilor* etc.), al căror protagonist a fost zeci de ani. Roluri în teatru şi film: *Frumosul din pădurea... zăpăcită, Eu vă fac să râdeţi!, E nemaipomenit!, Omul care aduce râsul, Bărbatul fatal, Superman, O seară la Boema, Azilul MacFerlan, Fără mănuşi, Şi Ilie face sport, Cer cuvântul!, Un băiat iubeşte o fată, Ca la Revistă. Pagini alese din Revista de altădată* (asistent de regie + rol), *Nicuţă... la Tănase, Femei... Femei... Femei..., Magazin de Stat, Bimbirică, În gară* (1991), *Inspecţie* (1992), *Ora de gimnastică* (1993), *Ilie în luna de miere* (1954), *B.D. intră în acţiune* (1970), *B.D. la munte şi la mare* (1971), *B.D. în alertă* (1971), *Informaţii gară* (1971), *Fraţii Jderi* (1974), *Serenadă pentru etajul XII* (1976), *Expresul de Buftea* (1978), *Nea Mărin miliardar* (1978), *La un restaurant de lux* (1994).

Călugăreanu, Anda *prenume la naştere* Anca Miranda
(24.10.1946, Bucureşti – 15.08.1992, București)

Actriţă şi interpretă de muzică uşoară şi folk. A colaborat ani de-a rândul la Cenaclul Flacăra.

Rămân celebre cupletele sale alături de Toma Caragiu. Și-a împrumutat vocea personajului Oache din filmul *Maria Mirabela* (regia: Ion Popescu-Gopo, 1981), iar mai târziu a moderat emisiunea matinală pentru copii *Club Anda*, alături de păpușa Omidée. Cele mai cunoscute: *Un copac cu flori*; *Ce tânăr ești*, TVR.

Călugăreanu, Dimitrie
(06/18.10.1868, Pomârla, jud. Botoșani -17.12.1937, București)

Medic și naturalist. Tatăl lui Gheorghe C. A absolvit Facultatea de Științe la Iași și Medicina la Berlin. Specializare la Sorbona. Profesor la Școala Superioară de Medicină Veterinară din București, apoi la Facultatea de Științe din București și la cea din Cluj, la Institutul de Fiziologie din București. A fondat revista „Știința tuturor" (1918). Contribuții în domeniul neurofiziologiei, hematologiei, studiul efectului comprimării nervilor ș.a. Lucrări: *Experiences sur la suture croisée des nerfs de différentes sortes,* 1900; *Salivation très abondante pendant la mastication chez un chien à la suture croisée des nerfs hypoglosse et lingual*, 1901; *Influence de la durée de contact sur la résistence des globules rouges*, 1902; *Acțiunea acizilor asupra substanțelor proteice*, 1912. Membru corespondent al Academiei Române (1920).

Călugăreanu, Gheorghe
(16.07.1902, Iași – 15.11.1976, Cluj)

Matematician. Fiul lui Dimitrie C. A absolvit Facultatea de Științe (Matematică–Fizică) la Cluj. Specializare la Sorbona. Profesor la Universitatea din Cluj. A organizat învățământul matematic al Universității. Contribuții în domeniul teoriei funcțiilor, al geometriei diferențiale. A obținut interpretări geometrice ale invarianților diferențiali afini și proiectivi ai curbei plane (împreună cu G. T. Gheorghiu). Lucrări: *Asupra determinării valorilor excepționale ale funcțiunilor întregi și meromorfe de gen finit*, 1929; *Asupra unei aplicații a teoremei lui Landau*, 1932; *Elemente de teoria funcțiilor de o variabilă complexă*, 1947; *Asupra izotopiei curbelor închise*, 1960. Membru al Academiei Române (1963).

Călugăru, Ion *nume la naștere* Buium Croitoru
(30.01.1902, Dorohoi – 22.05.1956, București)

Prozator. Autodidact. Bun desenator. A lucrat ca redactor la „Sburătorul" și a primit de la E. Lovinescu pseudonimul literar. A scris proză fantastică și grotescă, de evocare a mediului evreiesc provincial: *Paradisul static*, 1926; *Copilăria unui netrebnic*, 1936; *Oțel și pâine*, 1952, Premiul de Stat.

Căpităneanu, Constantin
(17.11.1844, Rădăuți – 12.04.1893, București)

Locotenent-colonel, astronom, cartograf și geodez. A studiat astronomia la Paris și a lucrat la Observatorul Astronomic din Paris, condus de Le Verrier, descoperitorul planetei Neptun. A activat apoi la Observatorul din București. A determinat coordonatele geografice a numeroase localități și a contribuit la realizarea triangulației generale a României. A determinat în 1875 diferența de longitudine între Iași și Cernăuți, perfecționând astfel harta României. A construit pentru prima oară, la Iași, un instrument de măsurare a meridianului unu pământesc și a publicat rezultatele măsurătorilor în „Buletinul Societății Române de Geografie", 1876. În 1877 a măsurat diferența astronomică de longitudine între Galați și București, Galați și Iași, Chișinău și Iași.

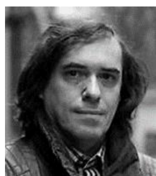
Cărare, Petru
(13.02.1935, Zaim, jud. Tighina)

Scriitor. A absolvit Școala Komsomolistă Centrală din Moscova (1956) și Cursurile Superioare de Literatură de pe lângă Institutul de Literatură Maxim Gorki (1969). A lucrat la revista de satiră și umor „Chipăruș", la cotidianul „Moldova socialistă" (azi „Moldova suverană"), la Ministerul Culturii, la Editura Școala sovietică, apoi a fost secretar literar la Teatrul Luceafărul din Chișinău. Director al Biroului de popularizare a literaturii al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. Lucrări: versuri – *Soare cu*

dinţi (1962), *Trandafirul sălbatic şi Parodii* (1965), *Stele verzi* (1967), *Vatra* (1980), *Parodii şi epigrame* (1981), *Cadenţe* (1985), *Fulgere basarabene* (1992), *Pălăria gândurilor mele* (2000); proză – *Zodia musafirului* (1970), *Punctul de reper* (2000); teatru – *Comedii* (1988). A tradus din Ivan Krîlov, Stepan Oleinik, François Villon. Laureat al Premiului Naţional al Republicii Moldova pentru literatură (2000). Deţine Ordinul Republicii, medalia guvernamentală Mihai Eminescu şi titlul de Maestru al Literaturii.

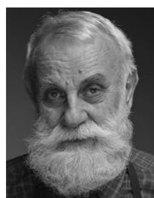
Cărpinişan, Cornel
(05.04.1904, Orăştie – 50.03.1970, Bucureşti)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină din Cluj. A lucrat la Sanatoriul de Tuberculoză din Moroieni, apoi la Spitalul din Braşov. Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Contribuţii în domeniul chirurgiei toracice. Lucrări: *Toracoplastia cu apicoliză extrafacială* (1941), *Probleme de chirurgie toracică* (1954), *Patologia chirurgicală a toracelui* (1971). Societatea Română de Chirurgie, fondată în 1898, poartă astăzi numele lui. Laureat al Premiului de Stat. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România.

Cărtărescu, Mircea
(01.06.1965, Bucureşti)

Poet şi prozator. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii din Bucureşti. Este profesor la aceeaşi facultate. A debutat cu voumul *Faruri, vitrine, fotografii*, 1980, Premiul Uniunii Scriitorilor, fiind considerat unul dintre principalii promotori ai postmodernismului prezent în literatură odată cu generaţia ’80 în *Aer cu diamante*, 1982, culegere de versuri unde apar şi poeţii Traian T. Coşovei, Florin Iaru, Ion Stratan; *Poeme de amor*, 1983; *Totul*, 1985; *De ce iubim femeile*, 2004 şi proză: *Visul*, 1989; *Levantul*, 1990, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Travesti*, 1994, Premiul Uniunii Scriitorilor şi al ASPRO; *Orbitor*, trilogie, 1996–2007; *Nostalgia*, 2003; *Jurnal*, 2 vol., 2001–2005. Premiul Internațional Giuseppe Acerbi, 2005. Deţine Ordinul Meritul Cultural, 2006; Marele Premiu al Festivalului internaţional de poezie de la Novi Sad; Premiul de stat al Austriei pentru literatură europeană, 2015 ş.a.

Câlţia, Ştefan
(15.05.1942, Braşov)

Pictor. A studiat la Liceul de Arte Plastice din Timişoara (1959–1963) şi a absolvit Institutul de Arte Plastice la Bucureşti, ca elev al lui Corneliu Baba. În perioada socialistă a expus în Norvegia, Suedia, Danemarca, Germania Federală, la Muzeul de Arte fantastice din Gruère, Franţa şi, evident, în România. Director al Fodului Plastic din Bucureşti până în 1989. În 1993 a devenit profesor la Universitatea Naţională de Arte din Bucureşti, iar în 2004 a devenit rector. Lucrări*: Poetul cu floare*, 2008; *Cântăreţul cu pasăre albastră*, 2006; *Călătoria inorogului de piatră*, 2005; *Calea albă*, 2004; *Pasăre cu inel şi casă albastră*, 2004; *Drum*, 1998. Distins cu decorația Crucea Regală a României.

Cândea, Romulus
(07/19.10.1886, Avrig, Sibiu – 19.01.1973, Avrig)

Teolog şi istoric. Studii teologice şi doctoratul la Cernăuţi. Profesor la Seminarul teologic din Sibiu, apoi la Facultatea de Teologie şi la Universitatea din Cernăuţi, la Facultatea de Litere a Universităţii din Cluj, ca profesor de istorie veche, medie şi contemporană. Lucrări: *Catolicismul în Moldova secolului al XVI-lea*, 1916; *Biserica ardeleană în anii 1916-1918*, 1926; *Patriarhul Miron Cristea*, 1925; *Un luptător bucovinean: Alecu Hurmuzaki*, 1941. Membru corespondent al Academiei Române (1929), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Cândea, Virgil
(29.04.1927, Focşani – 17.02.2007, Bucureşti)

Istoric al culturii. A absolvit Dreptul, Filosofia şi Teologia la Bucureşti. Director al Secretariatului Asociaţiei Internaţionale de Studii Sud-Est Europene (1983–1989), secretar al Asociaţiei România (1972–1990), profesor la Universitatea din Bucureşti, la Institutul de Arte Plastice Nicolae Grigorescu şi la Facultatea de Teologie, invitat la Universitățile din Beirut, Strasbourg, Institutul Universitar Oriental din Neapole, Institutul de înalte Studii Europene din Geneva. A fost unul dintre puținii cercetători români care a intuit întregul originar al identității româneşti. S-a ocupat de cultura şi literatura română veche: *Les icônes melkites*, 1969, Beirut; *Stolnicul între contemporani*, 1971; *Muntele Athos · Prezenţe româneşti*, 1979; *Raţiunea dominantă - Contribuţii la istoria umanismului românesc,*

1979; *Mărturii româneşti peste hotare · Mică enciclopedie de creaţii româneşti şi de izvoare despre români în colecţii din străinătate: Albania – Grecia*, 1991. A descoperit, în SUA, manuscrisul *Istoriei Imperiului Otoman* a lui Dimitrie Cantemir. A editat *Opere* Dimitrie de Cantemir şi Alexandru Odobescu. A tradus Dante Alighieri – *Opere minore*, 1971 şi Fr. Bacon. A coordonat editarea, sub egida Academiei Române, a *Tratatului de istorie a României*, opt volume, finalizat în 2004. Membru al Academiei (1993), vicepreşedinte al ei (1998–2001).

Cârdu, Petru
(25.09.1952, Bariţe, Sân Ianăş, Banatul Sârbesc - 30.04.2011, Vârșeț)

Poet. A absolvit Literele la Belgrad şi Istoria şi Teoria Artei la Bucureşti. A lucrat ca redactor la publicaţiile „Tribuna tineretului“ (Pancevo),„,Polje“ şi „Lumina“ (Novi Sad). A tradus peste douăzeci de volume din literatura română în sârbeşte. A debutat în 1970 cu *Menire în doi* şi a continuat să scrie poezie postmodernistă: *Aducătorul ochiului*, 1971, Premiul revistei „Lumina“; *Pronume/Zameniče,* 1981; *Căpşună în capcană, 1988, tradusă la Londra, 1990; Biserica Troia,* 1992. *Cerneală violetă*, 1997, apărută la Bucureşti în 1998; *Şcoala exilului*, 1998, Craiova. Laureat al Premiului de traduceri al Societăţii Scriitorilor din Voivodina, 1995. A iniţiat Premiul european de poezie din 1987 şi a contribuit la realizarea primelor spectacole de teatru în limba română din Voivodina ca scenarist (din 2009).

Cârlova, Vasile
(04.02.1809, Buzău – 18.09.1831, Craiova)

Poet. Deşi a scris doar cinci poezii, acest militar de carieră a rămas memorabil prin suflul lor identitar: *Marşul oştirii române*, 1830; *Păstorul întristat,* 1817. A fost influenţat de preromantismul francez.

Cârmu, Isaia
(15.05.1940, Pârjota, Basarabia - 05.05.2015, Chișinău)

Grafician. A studiat la Şcoala Republicană de Arte Plastice Ilia Repin (azi Colegiul de Arte Plastice Alexandru Plămădeală) din Chişinău (1961–1964), apoi la Facultatea de Grafică a Institutului Poligrafic din Moscova (1965– 1971). Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Republica Moldova (din 1968). A fost redactor artistic (1971–1991), apoi pictor-şef la Editurile Cartea Moldovenească şi Literatura artistică (Hyperion). A avut 7 expoziţii personale la Chişinău, Bucureşti, Moscova şi în alte centre de cultură. Participant la diverse concursuri naţionale de carte, unionale (în cadrul URSS) şi internaţionale, între care concursul Arta cărţii, IBA, Leipzig; Arta cărţii (Bratislava, 1980), Bienala internaţională de afişe, Varşovia (1971), concursul internaţional Tourist poster in The World (Varşovia, 1973), bienala Ter Ragazzi (Bologna, 1971–1987), expoziţia Cartea în URSS (în Europa, Canada, SUA) ş.a. Este laureat al Premiului Moisei Gamburd (2000) şi al Premiului Igor Vieru pentru întreaga activitate (2000). Este Maestru emerit în Arte (1996), deţine Ordinul Gloria Muncii (2000), medalia Mihai Eminescu (2000) şi diploma Ivan Fiodorov pentru ilustrarea lucrării *Poveşti populare moldoveneşti*.

Cârneci, Radu
(13.02.1930, Valea lui Lal, com. Pardoşi, jud. Râmnicu Sărat - 09.12.2017, București)

Poet. A absolvit Silvicultura la Braşov. A fost redactor-şef al revistei „Ateneu“, Bacău, secretar al Uniunii Scriitorilor. După 1989 a fondat Editura Orion împreună cu Ecaterina Țarălungă. A publicat versuri în care celebrează iubirea ca motiv central al existenţei: *Noi şi soarele*, 1963, debut; *Orgă şi iarbă*, 1966; *Grădina în formă de vis*, 1970; *Cântând dintr-un arbore*, 1971, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Heraldica iubirii*, 1975; *Hora anotimpurilor*, 1979, Premiul Academiei; *Secţiunea de dor*, 1980; *Sonete*, 1983; *Clipa eternă*, 1988. A tradus în româneşte din Leopold Sedar Senghor, Khalil Gibran, *Cântarea cântărilor* ş.a. Distins cu Meritul Cultural, 2004.

Ceapoiu, Nichifor
(14.11.1911, Ciocăneşti, jud. Suceava – 24.10.1994, Bucureşti)

Inginer agronom (genetician). A absolvit Academia de Înalte Studii Agronomice din Cluj. Director la Institutul de Cercetări pentru Cereale şi Plante Tehnice de la Fundulea, profesor la Facultatea de

Agronomie din Bucureşti. Contribuţii în domeniul geneticii şi sporirii productivităţii plantelor. Lucrări: *Cânepa*, 1942; *Gena, structura şi funcţiile ei*, 1991. Membru al Academiei Române, 1974.

Ceauşescu, Elena *nume la naştere* Elena Petrescu (07.01.1916, Petreşti, com. Baloteşti, jud. Ilfov - 25.12.1989, Târgovişte)

Om politic. Soţia lui Nicolae C. După absolvirea a patru clase s-a angajat la Bucureşti la o fabrică de textile. A intrat în Partidul Comunist în 1937 şi l-a întâlnit pe Nicolae C. în 1939. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din Bucureşti (fără frecvenţă), calificativul Summa Cum Laude. Profesorul Costin D. Neniţescu i-a refuzat titlul de doctor în specialitate şi l-a obţinut la Iaşi. A fost director la Institutul Central de Cercetări Chimice Bucureşti, membru al Consiliului Naţional al Cercetării Ştiinţifice, membru al Comisiei Centrale de Prognoză Socio-economică, membru al Biroului Politic al PCR, membru al Comitetului Executiv al CC al PCR, membru al Biroului Politic Permanent al Comitetului Executiv al CC al PCR, prim vice-prim ministru al guvernului. A deţinut astfel controlul asupra partidului şi asupra guvernului deopotrivă. Lucrările în specialitate pe care le-a semnat în colaborare cu alţi specialişti: *Polimerizarea stereospecifică a izoprenului*, 1982; *Noi cercetări în domeniul compuşilor macromoleculari*, 1984. A primit Ordinul Ştiinţific Pentru Merit, clasa I (1966). Membru al Academiei Române (1974), exclus 1990; membru de onoare al Societăţii Regale de Chimie a Marii Britanii, membru al Academiei de Ştiinţe din Ilinois, SUA. Executată împreună cu soţul ei în decembrie 1989.

Ceauşescu, Nicolae (26.01.1918, Scorniceşti, jud. Olt – 25.12.1989, Târgovişte)

Preşedintele României (1965–1989). Soţul Elenei C. A venit la 11 ani la Bucureşti ca ucenic cizmar. A fost arestat în 1932 pentru acţiuni în cadrul Partidului Comunist Român (aflat în ilegalitate). În 1933 a fost din nou arestat, pentru agitaţie în timpul unei greve. A fost arestat şi în 1934, pentru strângerea de semnături la Căile Ferate în favoarea unei greve. În 1936 a fost trimis la Doftana pentru doi ani ca agitator anti-fascist. L-a întâlnit la închisoare pe Gheorghe Gheorghiu-Dej. A fost arestat din nou în 1940. A fost secretarul Tineretului Comunist (1944–1945). În 1947 a condus Ministerul Agriculturii, apoi a fost ministru al Forţelor Armate. În 1952 a devenit membru al Comitetului Central al PMR, făcând parte din gruparea care a înlăturat-o pe Ana Pauker. La trei zile după moartea lui Gheorghiu-Dej a devenit prim-secretar al PMR la sugestia lui Ion Gheorghe Maurer. El a schimbat denumirea partidului şi a ţării. Din PMR a devenit PCR (Partidul Comunist Român), iar ţara, din Republica Populară Română, a devenit Republica Socialistă România. A devenit preşedinte al Consiliului de Stat, iar în 1974 preşedinte al ţării. În 1968 a denunţat public invazia sovietică din Cehoslovacia. În 1968 De Gaulle, iar în 1978 Jimmy Carter au vizitat România. În cadrul programului de destalinizare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, a luat măsuri drastice de demolare a unor obiective de patrimoniu şi a unor sate care au dispărut astfel de pe hartă. A interzis avortul şi a dat puteri mari Securităţii pentru a păstra ordinea în ţară. A adus mari privaţiuni de hrană, utilităţi şi libertăţi cetăţenilor, din dorinţa de a plăti toată datoria externă a ţării. După protestele izbucnite la Timişoara în 16 decembrie 1989, urmate de acelea din Bucureşti, 21 decembrie, şi din toate marile oraşe ale ţării, a fugit împreună cu soţia din sediul CC al PCR, a fost prins şi executat după un proces sumar la Târgovişte, capitala istorică a Ţării Româneşti, în ziua de Crăciun.

Cebotari, Maria (10.02.1910, Chişinău – 09.06.1949, Viena)

Soprană. A absolvit Conservatorul la Chişinău ca elevă a lui Mihail Berezovski. Actriţă la Teatrul de Artă din Moscova. Specializare la Berlin (1929). Solistă a Operei din Dresda până în 1943, apoi a Operei din Viena. Richard Strauss a scris pentru ea *Salomeea*. A luat parte şi la festivalurile muzicale din Salzburg la invitaţiile lui Bruno Walter şi Herbert von Karajan. Roluri în: *Nunta lui Figaro, Turandot, Salomeea, Traviata, Rigoletto* ş.a. A jucat în filmul *Odesa în flăcări*, regia Ion Cantacuzino, 1942. Distinsă cu Premiul *Kammersängerin* la 24 de ani. În 2004 la Chişinău s-a făcut filmul *Aria*, scenariu Dumitru Olărescu, despre viaţa ei.

Celan, Paul, *nume la naştere* Paul Antchel
(23.11.1920, Cernăuţi, Bucovina – 01.05.1970, Paris)

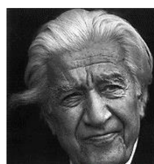
Poet. A studiat Medicina la Paris şi Filologia romanică la Cernăuţi. Arestat în timpul războiului, scapă de holocaust (1943, dar verişoara lui moare în lagăr în Transnistria), iar în 1944 se refugiază în România, unde lucrează ca translator, la Bucureşti, până în 1947, când pleacă la Viena, iar în anul următor la Paris. Prieten cu René Char. A primit Premiul Georg Büchner în 1960. A scris versuri în germană: *Der Sand aus den Urnen*, 1948; *Mohnund Gedachtnis*, 1952; *Von schwelle zu schwelle*, 1955; *Sprachgitter*, 1959; *Die Niemandsrose*, 1963; *Altemwunde*, 1967*;* *Lichtzwang*, 1970. S-a sinucis.

Chebotaryov, Nikolai *nume la naştere* Nicolae Ciubotaru
(15.06.1894, Kameneț Podolsk, azi Ucraina - 02.07.1947, Moscova)

Matematician. A fost studentul lui Dmitri Grave. A lucrat la Departamentul de fizică al Universității din Kiev, apoi la Universitatea din Kazan. A lucrat în algebra polinoamelor, a dat numele Teoremei Cebotariov. Emil Artin (Legea Artin a reciprocității) a fost continuatorul său. Universitatea Ilia Mecinikov (el însuși român la origini, urmaș al lui Milescu Spătarul) de la Odesa i-a pus o placă de comemorare în 2010.

Celac, Valentin Rodion
(26.02.1939, Hâjdieni,rn. Orhei, Basarabia)

Biolog. A absolvit Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chişinău. A lucrat la Grădina Botanică a AŞM. A organizat şi condus Laboratorul de citogenetică la Institutul de Ameliorare şi Seminologie a Grâului din Mironovka (Ucraina). A participat la expediţiile complexe de cercetare a resurselor genetice ale plantelor păioase, organizate de VIR (Leningrad) în Georgia, Armenia şi Azerbaidjan (1974–1976), a colectat şi studiat un genofond bogat de grâu, secară, aegilops, fasole etc. şi a publicat lucrări originale în domeniul geneticii, ecologiei şi filogeniei grâului. A lucrat la Institutul de Botanică al AŞM, apoi la Institutul de Genetică. A creat 18 soiuri noi (arahide, năut, fasoliţă, soia, linte, bob, latir). Are 24 de brevete de invenţie (distinse cu 18 medalii de aur, argint şi bronz, titlul şi insigna de Inventator de Elită, România, 2004). Lucrări: Эмбриология пшеницы, 1974, în colaborare; *Адаптативный потенциал культурных растений*, 1988, în colaborare. A fost distins cu Medalia Meritul Civic. Membru al Academiei Internaţionale de Ştiinţe Ecologie şi Protecţie Vitală de pe lângă ONU (Rusia, 2005). Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Celibidache, Sergiu
(28.06.1912, Roman – 14.08.1996, Paris)

Dirijor şi compozitor. Primii ani şi i-a petrecut la Iaşi, unde a luat lecţii de pian şi compoziţie, apoi s-a înscris la cursurile de filosofie şi matematică ale Universităţii din Bucureşti. În 1936 a plecat la Berlin, unde a studiat la Academia de Muzică, având profesori pe Walter Gmeindl şi Heinz Tiessen (compoziţie), Fritz Stein (arta dirijatului). În acelaşi timp audiază cursurile de filosofie ale lui Eduard Spranger (psihologie) şi Nicolai Hartmann (metafizică). A devenit în 1945 dirijor *pro tempore* al faimoasei Orchestre Filarmonice din Berlin, întrucât directorul acesteia, Wilhelm Furtwängler, fusese suspendat din funcţie, fiind suspectat de colaborare cu regimul nazist. Până în 1952, când Furtwängler – reabilitat – redevine şef al orchestrei, Celibidache dirijează peste 400 de concerte cu Orchestra Filarmonică din Berlinul de Vest, impunându-se ca personalitate muzicală de o excepţională exigenţă artistică, nu totdeauna comodă pentru componenţii unei orchestre. Suferă o mare deziluzie când aceştia, în 1954, îl aleg pe Herbert von Karajan succesor al lui Furtwängler. Începând de la această dată, pentru un timp, nu mai are o funcţie permanentă, fiind invitat cu regularitate la pupitrul unor renumite orchestre simfonice europene: Orchestra Radio din Stuttgart (Germania), Orchestra Naţională din Paris (Franţa), Orchestra Simfonică Radio din Stockholm (Suedia). Între 1960 şi 1962 ţine cursuri de perfecţionare în arta dirijorală la Accademia Musicale Chigiana din Sienna (Italia), mai târziu la Fontainebleau (Franţa) şi la München (Germania) pentru tineri dirijori selecţionaţi cu multă severitate. Mădălin Voicu i-a fost elev. În 1979 primeşte funcţia de director muzical general al oraşului München şi dirijor permanent al Orchestrei Filarmonice din acest oraş. Printre alte compoziţii, este autorul unui impresionant *Requiem*, a patru *Simfonii* şi al unui *Concert pentru pian şi orchestră*, rămase în cea mai mare parte inedite. Pentru activitatea sa artistică a primit diverse distincţii, printre care: cetăţean de onoare al oraşului München (1992), membru de onoare al Academiei Române (1992), Doctor

Honoris Causa al Universităţii din Iaşi (1992), Ordinul Maximillian pentru Ştiinţă şi Artă (Germania, 1993).

Cemortan, Leonid
(06.11.1927, Chetrosu, Basarabia - 27.06.2009, Chișinău)

Teatrolog. A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. Specializare la Academia de Ştiinţe Sociale din Moscova. A condus Direcţia Arte a Ministerului Culturii din Moldova şi Filarmonica de Stat a Moldovei. A fost ministru adjunct al Culturii, coordonator al *Enciclopediei Sovietice Moldoveneşti*, director al Institutului de Istorie şi Teorie a Artei al AŞM. . Lucrări: *Prietenul nostru – teatrul* (1983); *Становление молдавского советского театра* (1986); *Teatrul Naţional din Chişinău (1920–1935),* (2000); *Actorul Eugeniu Ureche* (2005) şi peste 200 de studii şi articole dedicate diverselor probleme şi aspecte din domeniul artei teatrale, publicate în diferite ediţii: *Die Traditionen der Kultur beziehungen zwischen der Moldau und Osterreich* (Viena, 1996); *L'héritage thraco-dace dans le théâtre folklorique roumain* (1996); T*heatre of Moldova at the Crossroads* (Londra, 1998); *Aurel Ion Maican şi teatrul românesc din Basarabia interbelică* (2000); *Drama intelectualilor de stânga* (2002); *Teatrul naţional şi globalizarea* (2003); M*aria Cosmacevscaia la Teatrul Naţional din Chişinău* (2004); *Un destin basarabean: Andrei Lupan* (2004). A participat la constituirea teatrelor Vasile Alecsandri din Bălţi (1957) şi Luceafărul din Chişinău (1960). Distins cu titlurile de Om Emerit, laureat al Premiului AŞM, Ordinul Republicii, Medalia AŞM Dimitrie Cantemir, Medalia Pentru Vitejie în Muncă. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Cercel, Florina
(28.01.1943, Piatra-Neamţ - 30.07.2019, București)

Actriţă. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti. A jucat pe scenele Teatrului Dramatic de Stat din Galaţi (1964–1965), Teatrului Naţional din Timişoara (1965–1973), Teatrului Naţional din Bucureşti (din 1972). Roluri: în teatru – *Despot Vodă* de Vasile Alecsandri, regia Emil Reus, 1971; *Troienele* de Jean Paul Sartre după Euripide, regia Mircea Marosin, 1969; *Danton* de Camil Petrescu, regia Horea Popescu, 1974; *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, regia Radu Beligan, 1979; *Peripeţiile bravului soldat Svejk* de Jaroslav Hašek, regia Dem. Rădulescu, 1975; *Tinereţea lui Moromete* de Marin Preda, regia Anca Ovanez Doroşenco, 1981; *Electra – O trilogie antică* după Euripide, Sofocle şi Seneca, regia Andrei Şerban, 1990; *Casa Bernardei Alba* de Federico García Lorca, regia Felix Alexa, 1994; *Azilul de noapte* de Maxim Gorki, regia Ion Cojar, 1998; *Inimă de câine* după Mihail Bulgakov, regia Iuri Kordonski, 2005; în film – *Fraţii*, regia Mircea Moldovan, 1970; *Filip cel bun*, regia Dan Piţa, 1973; *Premiera*, regia Mihai Constantinescu, 1973; *Lumini şi umbre* - serial TV, regia Andrei Blaier, 1976; *Marele singuratic*, regia Iulian Mihu, 1977; *Femeia din Ursa Mare*, regia Adrian Petringenaru, 1980; *Căruţa cu mere*, regia George Cornea, 1984; *Crucea de piatră*, regia Andrei Blaier, 1993; *Ambasadori caută patrie*, regia Mircea Daneliuc, 1997; *Inimă de ţigan*, serial TV. Premiul UNITER pentru cea mai bună interpretare feminină pentru rolul Vassa Jeleznova din piesa *Vassa Jeleznova*, de Maxim Gorki, regia Ion Cojar, 1990. Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Cavaler, 2002. Premiul Ministerului Culturii şi Cultelor pentru cea mai bună actriţă a anului 2002.

Cerchez, Grigore
(05.10.1850 − 14.05.1927, Bucureşti)

Arhitect. A studiat arhitectura la Paris şi a fost profesor de arhitectură la Bucureşti. Unul dintre fondatorii stilului neoromânesc în arhitectura modernă. A lucrat împreună cu Paul Gautereau (arhitectul francez care a construit CEC-ul din Bucureşti), Palatul Cotroceni (1912–1927), dar şi singur (Şcoala de Arhitectură, faţada Muzeului Antipa, casa lui Emil Lahovary). A participat la proiectarea clădirii ASE, a construit Bursa din Bucureşti. O stradă şi un liceu din Bucureşti îi poartă numele.

Cerchez, Mihai
(1872, Brăila – 1922, Bucureşti)

Avocat şi pilot. Armean la origine. A înfiinţat la 20 noiembrie 1909 Complexul Aeronautic de la Chitila primul din ţară. A fost directorul Aerodromului Chitila. Acolo au fost pregătiţi piloţii militari români (în număr de 21), dar şi străini, de către Aurel Vlaicu, Gheorghe Negrescu ş.a. Inginer era Elie Carafoli. Aceştia au învăţat tehnica pilotajului pe avioane tip Farman III model 1909 construite în

licenţă la atelierele de la Chitila. În 1910 aviaţia română a executat manevre militare în zona Brăilei, cu zbor de recunoaştere la Slatina şi Piatra Olt. În 1911–1912 a mai deschis un aerodrom la Cotroceni şi unul la Bucureşti-Băneasa. Tot el a introdus şi insigna de pilot militar.

Cerchez, Mihail Cristodulo
(08.06.1839, Bârlad – 12.06.1885, Iași)

General. La origini familie circaziană (armeană) ajunsă în Moldova. A urmat Academia Mihăileană la Iaşi. Junimist. A intrat în armată în 1856 şi a lucrat la garnizoanele din Ploiești și București. După îndepărtarea lui Al. I. Cuza demisionează din armată şi se retrage la Iaşi. Rechemat în armată în 1867, funcţionează la garnizoanele din Galaţi şi Ismail. A devenit comandantul regimentului 4 linie din Craiova, în care calitate participă la manevrele armatei ruse (1875). În timpul Războiului de Independenţă a comandat Divizia a II-a a Corpului II de Armată. A luptat la Griviţa, Bucov, Opanez, Smârdan, Plevna, Vidin. Osman paşa i s-a predat, a semnat capitularea şi i-a predat sabia. Împreună cu el au fost luaţi prizonieri 2100 de şefi ai oştirii otomane şi 46 000 de oşteni. A primit Virtutea Militară, 1878. În Bulgaria, la Plevna, pe locul acelei capitulări, există un bust al lui în faţa Mausoleului ostaşului român. Astăzi Batalionul 85 Logistic din Bârlad îi poartă numele, ca şi o stradă din Bucureşti şi una din Craiova.

Cerna, Panait *nume la naştere* Panait Stancioff
(25.09.1881, Cerna, jud. Tulcea – 26.03.1913, Leipzig)

Poet. La origini român sud-dunărean din Valahia Albă, Bulgaria. (Panait - Panaiotis e un nume care se dă la valahi şi greci. Originea lui e muntele Panaitolikos, la sud de Olimp, în Thessalia, odinioară numită Valahia Mare. Stanciovii s-au refugiat în România după Războiul de Independenţă şi înainte de fondarea, la Salonic, a Organiaţiei Revoluţionare Interne Macedonene - IMARO, 1893 - de luptă contra otomanilor.) Doctor în Litere la Leipzig cu teza *Die Gedankenlyrik* (Lirica de concepţie). Apreciat ca poet de cercul lui Mihail Dragomirescu. A creat o poezie conceptuală: *Poezii*, 1910**.**

Cernat, Alexandru
(28.01.1834, com. Vârlezi, jud. Galaţi – 08.12.1893, Nisa, Franța)

General. A fost, în anii Războiului de Independenţă, pe rând, şeful Armatei de Operaţii (iulie – decembrie 1877), şeful Marelui Cartier General (decembrie 1877 – martie 1878) şi ministru de Război (aprilie – august 1877, martie – noiembrie 1878), având merite deosebite în succesele militare repurtate de forţele române în asalturile de la redutele Griviţa 1 şi 2 şi cucerirea Plevnei.

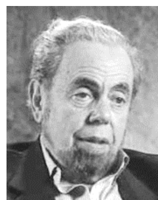
Cernat, Constantin
(18.09.1882, Letea, jud. Bacău - 21.03.1960, Gherla)

Avocat. Și-a luat licența în Drept la Iași. A luptat în Primul Război Mondial, fiind rănit de 16 ori. Erou, numit de regele Ferdinand Prim Comisar Regal. A reprimat în 1921 manifestările legate de fondarea Partidului Comunist Român. Carol al II-lea l-a numit în 1936 director general al Poliției de Siguranță. În 1948, fiind colonel în retragere, i s-a confiscat întreaga avere (de lângă Focșani) și a fost arestat împreună cu soția. A stat în arest (cu încă 30 de arestați din "lotul Cernat") în timpul judecării procesului (pentru activitate contra clasei muncitoare), fiind condamnat pe viață. A trecut prin închisorile de la Pitești, Sibiu, Galați, Jilava, Făgăraș și Gherla. A fost ucis în bătaie cu ranga cf. documentelor CNSAS. În anii imediat premergători celui de-al Doilea Război Mondial a fost distins cu Legiunea de Onoare a Franței, Ordinul Restituta al Poloniei, Ordinul Leul Alb al Cehoslovaciei.

Cernătescu, Radu
(17.08.1894, Huşi – 17.01.1958, Iaşi)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Iaşi şi a fost profesor al Facultăţii (de chimie fizică şi analitică). A avut contribuţii în legătură cu influenţa electroliţilor asupra solubilităţii apei în fenol, a studiat sulfo-cianaţii complecşi, a făcut analiza apei din râuri şi limanuri sub aspectul chimiei anorganice. Lucrări: *Nouvelle methode de dosage du Cadmium*, 1923; *Le potentiel des métaux dans les liquides purs*, 1924; *Amines et Hydrosulfites de*

Cobalt et de Nickel bivalents, 1943; *Tratat elementar de chimie organică*, 2 vol., 1950–1951. Laureat al Premiului de Stat. Membru titular al Academiei Române (1948), preşedinte al Filialei Iaşi a Academiei (1949–1958). Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe din Ungaria.

Cernea, Mihail
(14.10.1931, Iaşi)

Sociolog. A absolvit Filosofia la Bucureşti şi a fost cercetător la Institutul de Filosofie al Academiei Române. Din 1974 a lucrat ca sociolog la Banca Mondială din Washington, unde s-a stabilit. A efectuat studii economice în China, India, Mexic, Pakistan, Senegal, Thailanda, Tanzania. S-a ocupat de sociologie rurală, sociologia dezvoltării şi antropologie socială. Lucrări: *Profilul spiritual al clasei muncitoare – cercetări sociologice*, 1964; *Monographic Research on Rural Communities in Romanian Sociology*, 1974; *A System for Monitoring and Evaluation Agricultural Extension Projects*, 1977; *Puting People First: Sociological Va-riables in Development Projects*, 1985; *Deplasările de populaţie şi reaşezarea populaţiei în proiectele de dezvoltare*, 1990. Membru al Asociaţiei Internaţionale de Sociologie, al Societăţii pentru Antropologie Aplicată, al Societăţii Europene de Sociologie Rurală, membru al Academiei Române, 2012.

Cernei, Elena
(01.03.1924, Bairamcea, Cetatea Albă, azi Ucraina – 27.11.2000, Roma)

Mezzosoprană. A absolvit Academia de Muzică din Bucureşti. Solistă a Operei Române din Bucureşti. A susţinut spectacole la Scala din Milano, Metropolitan Opera din New York (1965), Covent Garden, Opera din Paris. A interpretat ariile celebre din: *Orfeu şi Euridice* de Gluck; *Semiramida* de Rossini; *Trubadurul, Don Carlos, Aida* de Verdi; *Cavalleria Rusticana* de Mascagni; *Carmen* de Bizet; *Samson şi Dalila* de Saint-Saens; *Oedip* de George Enescu; *Doamna Chiajna* de Buicliu; *Nana, Jota* de De Falla; *La Mitrane* de Rossi; *Doar cel ce-a suferit* de Ceaikovski; *În micul oraşel* de Vasilescu; *Să treci prin lume fără dor* de Leon; *Şi dacă ramuri bat în geam* de Nicola; *Inimă, ciutură spartă* de Xenopol. Artistă emerită (1999).

Cernescu, Nicolae
(31.08.1904, Câmpulung, jud. Argeş – 26.04.1967, Bucureşti)

Chimist şi pedolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe din Bucureşti şi şi-a luat doctoratul la Politehnica din Zürich. A lucrat la Facultatea de Agronomie din Bucureşti (chimia solului). Avut contribuţii la îmbunătăţirea fertilităţii solurilor. Lucrări: *Capacitatea de schimb a solului în raport cu conţinutul de argilă şi humus,* 1939; *Regimul potasiului din complexul de alterare în raport cu condiţiile bioclimatice ale solurilor zonale*, 1960. Membru fondator al Societăţii Naţionale Române pentru Ştiinţa Solului, membru şi preşedinte al Societăţii Internaţionale de Ştiinţa Solului, membru al Academiei Române (1963) şi preşedinte al secţiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice a acesteia (1966 – 1967).

Cernov, Alexandrina *nume la naştere* Alexandrina Grecu
(24.11.1943, Hotin, regiunea Cernăuţi, azi Ucraina)

Istoric literar. A absolvit Filologia la Universitatea din Cernăuţi. A lucrat la Televiziunea din Cernăuţi, la redacţia emisiunilor în limba română. Este profesor la Universitatea din Cernăuţi. A fost vicepreşedinte al Fundaţiei Culturale Române din Bucureşti (1998). Din 1994 conduce revista „Glasul Bucovinei". Membru fondator al Societăţii pentru Cultură Românească Mihai Eminescu din Cernăuţi, director al editurii Alexandru cel Bun. Lucrări: *Nuşici şi Caragiale. Studiu comparativ tipologic,* 1964; *Ion Druţă şi Anton Pavlovici Cehov*, 1982*; Istoria şi istorismul în opera lui Ion Druţă*, 1990. Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Cernovodeanu, Paul
(11.02.1927, Bucureşti – 06.09.2006, Bucureşti)

Istoric. A absolvit Şcoala Superioară de Arhivistică din Bucureşti (1948), apoi Facultatea de Istorie şi Filosofie (1950). A fost cercetător şi director

adjunct (1990–1997) la Institutul de Istorie Nicolae Iorga. Specialist în istoria veche şi medie, a publicat peste 300 de lucrări: *Răscoala seimenilor şi dorobanţilor din Bucureşti, 1655*, 1961; *Călători străini despre ţările române*, 9 vol., 1968–1997; *Basarabia. Drama unei provincii istorice româneşti în context politic internaţional. 1806– 1920*, 1993; *În vâltoarea primejdiilor. Politica externă şi diplomaţia promovate de Constantin Brâncoveanu, 1688–1714*, 1997. Membru de onoare al Academiei Române (1999). Membru al Societăţii Istoricilor Români, al Asociaţiei de Studii Neogreceşti de pe lângă Universitatea Harvard din Cambridge/Massachusetts, SUA ş.a.

Certan, Sergiu
(07.04.1952, Chişinău)

Economist. A absolvit Facultatea de Economie a Institutului Politehnic din Chişinău şi s-a specializat la Institutul Central Economico - Matematic al Academiei de Ştiinţe a URSS. A fost şef de secţie la Institutul de Cercetări Științifice în domeniul Planificării al AŞM, şef al direcţiei generale în Ministerul Economiei Naţionale, director al Institutului de Cercetări Economice al AŞM, director al Centrului de Studiere a Problemelor Pieţei şi vicepreşedinte al Comitetului de Stat pentru Reformele Economice. A fost ministru al Economiei şi profesor la Academia de Studii Economice din Moldova. Specializare la Institutul Fondului Monetar Internaţional şi Comisia Valorilor Mobiliare, SUA, în Cehia, Germania, Franţa, Belgia şi Luxemburg (1998–2001). Lucrări: *Производственные объединения: оценка эффективности и выбор состава* (1981); *Агропромышленный комплекс республики: анализ и планирование народнохо - зяйственных результатов* (1981); *Система натурально-стоимостных межотраслевых балансов союзной республики* (1984); Analiza şi estimarea dezvoltării economiei informale în Republica Moldova (1995); *Economia tenebră a Republicii Moldova: aspecte calitative şi cantitative* (1996). Membru al Consiliului pentru Reformele Economice pe lângă Guvernul Republicii Moldova, membru al Congresului Economic Internaţional, vicepreşedinte al Asociaţiei Economiştilor din Moldova, preşedinte al Consiliului Bursei de Valori a Moldovei, preşedinte al Fondului pentru Susţinerea Antreprenoriatului şi Dezvoltarea Micului Business din Moldova.

Cervinski, Vasili
(20.10.1908, Iaroslavici, reg. Rovno, Ucraina – 16.04.1971, Moscova)

Economist. A venit în Moldova după 1945 şi s-a ocupat de organizarea economiei noului stat ca parte integrată a economiei URSS. Membru fondator al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1961).

Ceterchi, Ioan
(16.12.1926, Ferneziu, azi cartier din Baia Mare – 05.04.1992, Bucureşti)

Jurist. A absolvit Facultatea de Drept din Cluj, unde a obţinut şi doctoratul (1953). După absolvirea studiilor a lucrat ca profesor la Catedra de Teoria şi Istoria Statului şi Dreptului din cadrul Facultăţii de Ştiinţe Juridice din Cluj. În paralel a deţinut şi funcţia de şef al Secţiei de Ştiinţă şi Cultură a Regionalei PCR Cluj. Ulterior s-a transferat la Universitatea din Bucureşti, devenind totodată membru al CC al PCR (1974–1984), preşedinte al Consiliului Legislativ (1971–1980) şi membru al Consiliului de Stat al R.S. România (1975–1980). În perioada 29 martie 1980 – 23 ianuarie 1982 a îndeplinit funcţia de ministru al Justiţiei în Guvernul Ilie Verdeţ. A fost trimis apoi ambasador în Suedia şi Norvegia (1984–1990). Pe 30 ianuarie 1990 a fost rechemat din calitatea de ambasador al României în Regatul Suediei. A fost ales membru corespondent al Academiei Române (1974).

Checais, Trixy *nume la naştere* Dumitru Checais
(22.12.1914, Pitești - ?.05.1990, Galaţi)

Balerin. Numele de familie este austriac (mama lui Jules Cazaban era Chekais). A studiat Artele Plastice la Bucureşti, apoi dansul la Şcoala Floriei Capsali (stilul francez) şi la cea a lui Iris Barbura (mătuşa lui Gelu Barbu şi sora lui Filaret Barbu) şi Harold Kreutzberg (în filiera expresionismului german). Cel mai mare balerin al deceniului trei al veacului XX. Profesorul lui Gelu Barbu şi Miriam Răducanu. Arestat şi trimis la Canalul Dunăre – Marea Neagră, a revenit în 1960 coregraf la Opera Română. A făcut și scenografie, costume şi regie. Este considerat cel mai mare dansator român prin modernitatea limbajului coregrafic. A dansat foarte mult pe muzică de Debussy.

Chelaru, Mircea
(03.07.1949, Rediu, jud. Iași)

General. A absolvit Școala Superioară de Ofițeri Activi Nicolae Bălcescu din Sibiu (Forțele Terestre) și Academia Militară, Facultatea de Arme Întrunite. A fost şef de Stat Major la Regimentul 2 Mecanizat (1981–1985); şeful Biroului Operaţii şi Pregătire de Luptă la Divizia 1 Mecanizată; şeful Cercetării la Divizia 57 Blindate (1990). În 1990 a fost detaşat la Serviciul Român de Informaţii, iar în intervalul 1990–1993 a lucrat ca ataşat militar al României în Iordania. Specializări la Colegiul de Studii Strategice şi Economice de Apărare George Marshall (1994), Cursul Militar Internaţional la Institutul Internaţional de Drept Umanitar de la San Remo (1995), Cursul de Apărare Interarme – Noul Parteneriat pentru Menţinerea Păcii – SHAPE (1996). În 2000 a fost şef al Statului Major General, perioadă în care a declanşat o serie de acţiuni în scopul accelerării procesului de reformă. Este membru fondator al Fundaţiei Colegiului Naţional de Apărare, al Fundaţiei Manfred Wöerner, al Fundaţiei Pro Patria şi preşedinte fondator al Asociaţiei George Marshall.

Chendi, Ilarie
(21.11.1871, Dârlos, Târnava Mare – 25.06.1913, Bucureşti)

Critic literar. Adept al tradiţionalismului. A absolvit Seminarul Teologic la Sibiu şi Literele la Universitatea din Bucureşti. A lucrat la Biblioteca Academiei Române. A colaborat la „Tribuna” din Sibiu şi a fondat publicaţiile „Viaţa literară” şi „Viaţa literară şi artistică”. Sămănătorist ca opţiune culturală. A colaborat la enciclopedia lui Corneliu Diaconovici Loga. Polemist pasionat, cerea criticii să fie „instructivă şi distructivă“. A scris cronici, foiletoane: *Preludii*, 1903; *Fragmente*, 1905; *Impresii*, 1908. Este editor al operei lui Eminescu: *Literatura populară*, 1902; Alecsandri: *Scrisori*, 1904; Ion Creangă: *Opere complete*, 1909.

Chera, Dumitru
(08.11.1921, Păușești, Vâlcea - 25.11.2004, București)

A absolvit Şcoala Militară de Pilotaj în 1943, a fost pe front în Grupul 1 Vânătoare. A lucrat la Centrul de Instrucţie al Aviaţiei, la Şcoala de Ofiţeri Naviganţi de Aviaţie. A fost inspector de zbor la Comandamentul Forţelor Aeriene Militare. Distins cu Ordinul Virtutea Militară Clasa Crucea de Aur, Ordinul Virtutea Militară şi Ordinul Meritul Militar.

Chesarie Râmniceanul
(? – 09.01.1780, Râmnicu Vâlcea)

Cărturar. Bucureştean ca origine. A studiat la Academia Grecească din Bucureşti. Ca episcop al Râmnicului (din 1774) a sprijinit şcolile şi activitatea tipografică. A renovat tipografia din Râmnicu Vâlcea a lui Antim Ivireanul cu sprijin de la Sibiu. A făcut parte, în 1770, din delegaţia care a prezentat doleanţele ţării la Petersburg, în faţa Ecaterinei a II-a. Împreună cu Mihai Cantacuzino s-a întâlnit la Iaşi cu feldmareşalul P. A. Rumianţev, venit acolo după Pacea de la Kuciuk Kainargi (1774). A tradus în româneşte *Mineele*, tipărind şase volume (1776-1779) şi accentuînd în prefeţe asupra originii dacoromane a românilor.

Chiajna
V. Basarab, Chiajna

Chihaia, Pavel
(23.04.1922, Corabia, Romanaţi)

Scriitor. A frecventat Literele la Bucureşti, fără a absolvi, din cauza războiului. A colaborat la „Fapta“, „Timpul“, „Ecoul“, piesa lui, *Viaţa ascunsă*, 1945, fiind analizată în manuscris de Petru Comarnescu în „Universul literar“. A făcut parte din organizaţia anticomunistă Mihai Eminescu, alături de Vladimir Streinu, Constant Tonegaru, Iordan Chimet, fiind închis de două ori între 1948 şi 1960 şi eliberat din lipsă de probe. A lucrat la Institutul de Istoria Artei (1960–1978). S-a perfecţionat la Geneva şi Paris (unde a obţinut doctoratul în Istoria Artei), plecând definitiv în Germania în 1978, unde colaborează la publicaţia „Limite“ şi la postul de radio Europa Liberă. Lucrări: *La farmecul nopţii*, teatru, 1945; *Simfonia dobrogeană*, trilogie, proză, din care a publicat *Blocada*, 1945, iar *Toragai* a rămas în manuscris; *Tradiţii şi influenţe occidentale în Ţara Românească*, 1983; *Immortalité et decomposition dans l'art du Moyen Âge*, 1988; *Faţa cernită a libertății*, 1990 (textele de la Europa Liberă); *Treptele nedesăvârşirii* şi *Mărturisiri din exil*, ambele din 1994; *Ţara Românească între Bizanţ şi Occident*, 1995.

Chinezu, Ion
(15.08.1894, Sântana de Mureş, jud. Mureş – 10.12.1966, Cluj)

Critic literar. A absolvit Facultatea de Teologie de la Blaj. Animator al revistei „Gând românesc“, militant pentru unirea Transilvaniei cu România. S-

a ocupat, ca și Gheorghe Alexici, de relaţiile literare româno-maghiare*: Aspecte ale literaturii maghiare ardelene*, 1930 şi a tradus în română din Moricz Zsigmond, Thomas Mann.

Chintea, Pavel
(09.07.1938, Pănăşeşti, Basarabia)

Chimist. A absolvit Institutul de Farmacie din Zaporojie. Profesor universitar şi cercetător la Institutul de Genetică şi Fiziologie a Plantelor al AŞM. Este autorul unor preparate originale noi cu proprietăţi bioreglatoare pentru agricultură, ecologic inofensive, care sporesc cu mult productivitatea plantelor cultivate (legumicole, spicoase, tutun, sfeclă de zahăr, culturi pomicole, viţă-de-vie ş.a.), rezistenţa lor faţă de condiţiile climaterice nefavorabile şi boli. Sub conducerea lui au fost obţinute mai mult de 400 de substanţe chimice noi, unele omologate şi în România, Belarus, Ucraina. Distins cu Premiul de Stat al Republicii Moldova, Premiul Prezidiului AŞM, Premiul Academiilor de Ştiinţe din Ucraina, Belarus şi Moldova. A primit Medalia Meritul Civic a Moldovei, Medalia D. Cantemir a AŞM, Medalia de Aur a Organizaţiei Mondiale de Proprietate Intelectuală (OMPI). Membru titular al Academiei de Ştiinţe din New York şi al Academiei Internaţionale de Informatizare.

Chiorsac, Mihai
(30.08.1948, Mărcăuţi, Republica Moldova)

Inginer. A absolvit Facultatea de Energetică a Institutului Politehnic din Chişinău şi s-a specializat la secţia Cibernetică-Energetică a Institutului de Energetică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Director al Institutului de Energetică şi profesor la Facultatea de Energetică. A coordonat funcţionarea în parametri normali a complexului energetic al Moldovei (cercetarea regimurilor de funcţionare a reţelelor electrice de distribuţie, elaborarea metodelor de calcul a pierderilor tehnologice şi comerciale în aceste reţele şi a compatibilităţii electromagnetice). Cercetările privind evaluarea stării curente tehnice a sistemului electroenergetic (1996–2000) au cotribuit la elaborarea Strategiei Energetice a Republicii Moldova până în 2010 şi determinarea obiectivelor pentru aderarea sistemului energetic naţional la Sistemul Energetic European (UCTE). Laureat al Premiului Academiilor de Ştiinţe a Moldovei, Ucrainei şi Bielorusiei.

Chirău, Pavel
(27.09.1952, Novoselovka, reg. Odesa, azi în Ucraina – 08.11.2008, Chişinău)

Colonel. Ofiţer al Armatei Sovietice. A fost unul dintre creatorii Armatei Naţionale a Republicii Moldova după ce aceasta a devenit independentă. A fost primul ei şef de Stat Major (1994-1997), prim-viceprimministru și ministru al Apărării. Eliberat din funcţie în 1997.

Chircă, Sergiu
(10.10.1934, Chişinău)

Economist. A absolvit Facultatea de Economie la Chişinău şi şi-a susţinut doctoratul la Institutul Economico-Financiar din Leningrad. Profesor de Economia muncii la Politehnică, apoi la Universitatea din Chişinău. Contribuţii în domeniul valorificării potenţialului economic, reproducerii forţei de muncă şi amplasării ei. Lucrări: *Condiţii şi obstacole în calea integrării celor două state româneşti*, 1992; *Încotro merge agricultura Republicii Moldova*, 1992; *Criza economică şi politică în Republica Moldova şi căile de ieşire din ea*, 1995; *Mecanismul de funcţionare a economiei*, 2 vol., 1997. Premiul de Stat al Republicii Moldova. Membru de onoare al Academiei Române, 1997.

Chirescu, Ioan D.
(05.01.1889, Cernavodă – 25.03.1980, Bucureşti)

Compozitor. A început studiile la Conservatorul din Bucureşti şi le-a continuat la Schola Cantorum din Paris ca elev al lui Vincent d'Indy. A absolvit şi Teologia la Bucureşti. A fost profesor şi director (1950–1955) al Conservatorului din Bucureşti. A predat şi la Academia de Muzică Bisericească. A scris muzică simfonică, de cameră şi, mai ales, corală: *Cântecul cucului*, 1919; *Colo-n umbra pomilor*, 1937; *Mama*, 1933, pentru solist şi cor bărbătesc; *Doruleţ, doruleţule*, 1948; *Răspunsuri liturgice*, 1934; *Pre tine te lăudăm*, 1934. Laureat al Premiului de Stat. Maestru Emerit al Artei (1954), Artist al Poporului (1959), profesor emerit (1962).

Chiriac, Corina
(26.10.1949, Bucureşti)

Cântăreaţă de muzică uşoară. Fiica lui Mircea C. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti. A fost colegă de generaţie cu: George Mihăiţă,

Florin Zamfirescu, Gelu Colceag, Tamara Creţulescu, Mircea Diaconu, Ştefan Velniciuc. La Festivalul Internaţional Cerbul de Aur de la Braşov, ediţia 1971, obţine Cerbul de Bronz. Actriţă la Teatrul din Oradea până în 1974, când vine la Teatrul Giuleşti. Roluri în film – *Cu mâinile curate* şi *Aventuri la Marea Neagră, 1972; Trio formidabil, 1983;* discogrfie - *Eu sunt Corina (1981); Noapte bună, pe mâine (1983); Corina* (1985); *Şi ieri, şi azi, şi mâine* (1987); *Deschid fereastra* (1995); *Serenadă pentru Carul Mare* (2002); *Opriţi timpul – Mari succese,* vol. I (2003); *Ne cunoaştem din vedere – Mari Succese,* vol. II (2005); *Inimă nebună – Mari Succese,* vol III. (2006). Înregistrează numeroase şlagăre pentru Radio şi TVR. Concertează în RDG, Cehoslovacia, URSS, Bulgaria, Portugalia, Polonia, Elveţia, RFG. Compune ea însăşi melodii. În intervalul 1988–1994 a locuit la Los Angeles. Uniunea Criticilor Muzicali i-a oferit Premiul O viaţă dedicată cântecului (2000).

Chiriac, Cornel
(08.05.1941, Uspenka, Bugeac, Basarabia, azi Ucraina – 04.03.1975, München, Germania)

Jurnalist. A absolvit Institutul pedagogic la Piteşti. A militat pentru acceptarea jazzului ca gen muzical în România vremii. Membru fondator al Federaţiei europene de jazz, a copiat discuri întregi pe benzi şi le-a aranjat în arhiva Radiodifuziunii Române, unde era redactor muzical. A difuzat pentru prima oară trupele Beatles, Cream, Jimi Hendrix, Bob Dylan, Joan Baez. Din 1969 a lucrat la postul de radio Europa Liberă, secţia română (Jazz magazin). Din 1995 la Piteşti există Clubul de Jazz Cornel Chiriac.

Chiriac, Mircea
(19.05.1919, Bucureşti – 01.12.1994, Bucureşti)

Compozitor. Tatăl Corinei C. A absolvit Conservatorul regal de Muzică din Bucureşti ca elev al lui Mihail Jora, Ion Nonna Ottescu, Ionel Perlea, Constantin Brăiloiu. A fost profesor de Armonie la Conservatorul din Bucureşti. Ionel Voineag şi Maria Ciobanu i-au fost elevi. A absolvit și Dreptul (1943). Adept al lui Dimitrie Gusti, a contribuit la îmbogăţirea arhivei de folclor a Institutului de Folclor şi a scris pe această temă: *Muzica populară isvor al creaţiei profesionale*, 1963. A compus piese simfonice şi operă: *Serenada*, 1937; *Rapsodia nr. 1*, 1951; *Bucureştii de altădată*, 1957; *Iancu Jianu*, operă, 1964; *Concert pentru orchestră de coarde*, 1966; *Terra Daciae*, trei poeme pentru tenor şi orchestră, 1977*; Variaţiuni simfonice pentru pian şi orchestră*, 1958; *Thalassa*, poem simfonic, 1982. A compus şi muzică pentru filmele: *Râpa Dracului*, 1957; *Două lozuri*, 1957*; D'ale carnavalului*, 1958; *Telegrame*, 1959; *Lumină de iulie*, 1963. Distins cu Medalia Muncii (1954).

Chirilov (Kirilov), Elpidifor
(08.10.1883, Şipca, Bucovina de Nord - 27.11.1964, Odesa, Ucraina)

Fizician. Prenumele tatălui era Anempodest. Nici unul din prenume nu e rusesc, ci se folosesc prenume de obicei bizantine ca mijloc de identificare şi de rezistenţă identitară, în condiţiile rusificării numelui de familie. (De pildă, prenumele tatălui lui Stalin, care era georgian, a fost Bessarion. Acest lucru a fost valabil pentru toate populaţiile de substrat din lungul Marii Bariere Continentale dintre Baltica şi Marea Neagră.) A absolvit Universitatea Novorosiisk din Odesa, unde a devenit apoi profesor. Director al Institutului de Fizică din Odesa (din 1926). Contribuţii în domeniul opticii (a descoperit efectul fotoelectric negativ în 1930 şi a arătat că este legat de formarea unei imagini ascunse, stabilind astfel legătura între procesele fotoelectrice şi fotochimice). Lucrări: *Structura fină a spectrului de absorbţie a argintului galoid colorat fotochimic*, 1954; *Revista fotografiei ştiinţifice şi aplicate şi a cinematografiei*, 1959. Laureat al Premiului de Stat al URSS, al Premiului Lenin. Maestru Emerit al Ştiinţei din Ucraina.

Chiriţă, Constantin
(12.03.1925, Ibăneşti, jud. Vaslui – 14.11.1991, Bonn-Königswinter, Germania)

Prozator. Studii politehnice neterminate. Preşedinte al Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti, redactor la diverse publicaţii literare. Remarcabil în proza de aventuri pentru copii şi tineret: *Întâlnirea*, 2 vol., 1959; *Oţelul*, 1960; *Cireşarii*, 1956; *Castelul fetei în alb*, 1958; *Drum bun, Cireşari*, 1963;

Pasiuni, 1964; *Roata norocului*, 1965, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Cireşarii*, 5 vol., 1971, Premiul Uniunii Scriitorilor: *Cavalerii florii de cireş, Castelul fetei în alb, Roata norocului, Aripi de zăpadă, Drum bun, cireşari!; Trilogia în alb,* 1974, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Romantica*, 1986.

Chiriţă, Constantin D.
(08/21 august 1902, Bucureşti - 10.10.1993, Bucureşti)

Pedolog. A absolvit Silvicultura la Bucureşti. S-a specializat în pedologie la Giessen, Tharandt şi Eberswalde în Germania. A înfiinţat primul laborator din România specializat în soluri forestiere în cadrul Serviciului de Studii al Casei Autonome a Pădurilor Statului. Membru fondator al Institutului de Cercetări forestiere. Director al Centrului de Pedologie şi Ecologie Forestieră (1968–1970) şi al Institutului de Studii şi Cercetări Pedologice al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice. A creat primul sistem genetic de clasificare a solurilor din România. Lucrări: *Problema solului în silvicultura română,* 1933; Geneza solurilor de stepă, 1941; *Enciclopedie cu baze de pedologie generală*, 1974. Membru al Societăţii Române pentru Ştiinţa Solului, membru al Academiei Române (1990).

Chirnoagă, Marcel
(07.08.1930, Buşteni - 23.04.2008, Bucureşti)

Grafician. Absolvent al Facultăţii de Fizico-Matematici din Bucureşti. Studii libere de artă. Specializat în grafică. A avut numeroase expoziţii personale în ţară şi în străinătate, lucrările sale figurează în mari muzee din Paris, Viena, Berlin, Bruxelles, Moscova, Florenţa, New York. Lucrări: *Monştrii inevitabili* (ciclu); *Dante – Infernul* (personajele); *Labirintul; Don Quijote; Apocalipsa; Virtuţi şi vicii; Corabia nebunilor; Cele zece porunci.* A executat şi sculptură în lemn, frescă. Premii; Premiul tineretului al UAP, 1967; Premiul Käthe Kollwitz, Berlin, 1967; Premiul II la Bienala de la Cracovia, 1968; Premiul pentru grafică al UAP, 1970; Premiul Academiei Române, 1975; Medalia de aur Dante, Ravenna, 1999; Diploma UAP, Chişinău, Republica Moldova, 2004.

Chirnoagă, Platon
(24.10.1894, com. Poduri, jud. Bacău – 24.03.1974, Stuttgart)

Comandant militar. Legionar. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a comandat Brigada a IV-a Artilerie din Diviziunea a IV-a Infanterie (Armata a III-a), primind pentru aceasta gradul de general. După 23 august 1944 a comandat întreaga Divizie a IV-a, cu cares-a predat la germani pe teritoriul Ungariei, după ce transmisese germanilor planul de atac al românilor. A făcut parte din guvernul-fantomă în exil de la Viena (1944–1945), condus de Horia Sima. Aflat în lagărul de la Glasenbach, la dispoziţia Tribunalului de la Nürnberg până în 1947. Lucrări: *Istoria politică şi militară a războiului contra Uniunii Sovietice*; *Istoria Daciei şi continuitatea daco-romană.*

Chirtoacă, Dorin
(09.08.1978, Chişinău)

Primar general al municipiului Chişinău (din 2008), prim-vicepreședinte al Partidului Liberal. Finul lui Traian Băsescu, nepotul lui Gh. și Mihai Ghimpu. A absolvit Facultatea de Drept, Universitatea din Bucureşti şi Colegiul Juridic Franco-Român de Studii Europene, Universitatea Paris I Panthéon – Sorbonne. A activat la Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului, filiala din Republica Moldova, în calitate de coordonator de proiecte. Imediat după facultate, între 2001–2003, a fost redactor şi redactor-coordonator al emisiunii *Surprize Surprize*, la TVR. În momentul investirii sale în funcţia de primar general al mun. Chişinău (17 iunie 2007), la 29 de ani neîmpliniţi, era cel mai tânăr primar al unei capitale europene. Reales în funcţia de primar general al mun. Chişinău în 2011, suspendat în 2017, A demisionat.

Chistrugă, Ion
(11.12.1951, Sculenii Vechi, Republica Moldova)

Director de imagine. Frate cu Mircea C. După ce a absolvit liceul la Chişinău, s-a angajat la Moldova

Film şi a traversat toate etapele meseriei de operator de imagine. Şi-a sporit experienţa lucrând şi la Belarus Film din Minsk, studiourile Maxim Gorki şi Mosfilm din Moscova. A revenit în 1997 la Moldova Film şi a realizat imaginea (uneori şi regia şi scenariul) pentru filme documentare: *Acum e singur*, 1997; *Meşteşugul strămoşilor*, 1998; *Moldova în situaţii extreme*, 1999; *Respiraţie artificială*, 2001; *Bine aţi venit în Moldova*, 2002; *O scrisoare pe Internet*, 2003; *Ştefan cel Mare – ctitor de Ţară*, 2004; *Dacii şi Romanii*, 2006; *Romanicii şi migratorii*, 2006; *Formarea statului medieval Ţara Moldovei*, 2006; *Alexandru cel Bun şi Nou*, 2006; *Pământ dionisiac*, 2007. Om Emerit al Artei.

Chistrugă, Mircea
(06.02.1948, Sculenii Vechi, Republica Moldova)

Regizor de film. Frate cu Ion C. A absolvit Institutul de Cinematografie din Moscova, secţia regie de film, la clasa lui R. Karmen. Regizor la Studioul Moldova Film, specializat în film documentar, genul reportaj, adesea în serial. Filmografie: *Moldova Sovietică nr. 9*, 1969; *Viaţa în imagini nr. 10*, 1969; *Viaţa în imagini nr. 3*, 1971; *Pionierii Moldovei*, 1971; *Moldova Sovietică nr. 10*, 1971; *Moldova Sovietică nr. 11*, 1971; *Moldova Sovietică nr. 1*, 1972; *Soarele din pocal*, 1972; *Moldova Sovietică nr. 3*, 1972; *Elan*, 1972; *Tenacitate*, 1972; *Imagini ale plaiului natal*, 1973; *Moldova Sovietică nr.1*, 1973; *Moldova Sovietică nr. 4*, 1973; *Stăpânii maşinilor*, 1973; *Căutare*, 1976; *Cu ocazia unui jubileu*, 1976; *Zona neutră*, 1976; *Balada formalismului*, 1976; *Ecoul zilelor de foc*, 1977; *Tinerii pe tatami*, 1977; *Acolo, pe îndepărtatul meridian*, 1977; *Un duel pe apă*, 1978; *Un album ca amintire*, 1978; *Viaţa ca o continuă căutare*, 1978; *Omul de la intersecţie*, 1978; *Ringul*, 1979; *Ca să revii*, 1980; *Calea spre cele cinci cercuri*, 1980; *Pe magistrala albastră*, 1980; *Datorie ostăşească*, 1981; *Un meci cât o vacanţă*, 1981; *Calăuze viclene*, 1982; *Moldova sportivă*, 1982; *Ziua propagandistului*, 1982; *Vasile Luca şi băieţii săi*, 1983; *Orbiţi de întuneric*, 1983; *Fântânarii*, 1983; *Lumină în întuneric*, 1984; *O altă frontieră*, 1984; *Cu spatele la adevăr*, 1985; *Jocurile copilăriei noastre* (scenariul şi regia în colaborare cu V. Druck), 1985; *Sinceritate*, 1985; *O şansă pentru învingător*, 1986; *După o zi grea*, 1986; *Fapta şi banul*, 1986; *Extemporal la ora de vârf*, 1986; *Cu faţa le perete*, 1987; *Lumina cărţii*, 1987; *Mihail Grecu. Dincolo de culoare*, 1988; *Scări pe orizontală*, 1988; *Povara cea de toate zilele*, 1988; *Delirul blajinilor*, 1989; *Alte voci* (scenariul şi regia), 1989; *Duminica Mare* (scenariul şi regia în colaborare cu V. Druck), 1990; *Spelunca*, 1990; *Mâine iar va ieşi soarele*, 1991; *Extratereştrii* (scenariul şi regia), 1991; *Proscrişii* (scenariul şi regia), 1991; *Nu poţi fi tramvai* (scenariul şi regia), 1991; *La Ungheni*, 1993; *Când ţara te cheamă*, 1994; *Peregrinii*, 1995; *Aici departe*, 2002; *Proba de libertate*, 2006; *Venim şi mâine pe aici*, 2007 ş.a. Membru şi vicepreşedinte al Uniunii Cineaştilor din Republica Moldova. Premiul Naţional al Cinematografiei Moldovei. Distins cu Ordinul Gloria Muncii (2000).

Chişinevschi, Iosif *nume la naştere* Iacob Roitman
(1905, Bălți, Basarabia – 1963, Bucureşti)

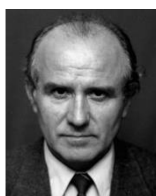
Om politic. Şi-a schimbat numele după soţie. Supranumit Ioşca. Autodidact. A intrat în Partidul Comunist Român din 1928. Din 1930 s-a aflat în URSS la Şcoala Internaţională Lenin a Kominternului de la Moscova. S-a întors în România ca şef al Departamentului de Agitaţie şi Propagandă al PCR (1944–1957). Arestat (1933–1936), l-a cunoscut în închisoarea de la Târgu Jiu pe Gheorghe Gheorghiu-Dej. A avut un rol în eliminarea lui Ştefan Foriş şi a lui Lucreţiu Pătrăşcanu. Ca şi Miron Constantinescu, a cerut, la Congresul din 1956 al partidului, o serie de liberalizări, fiind eliminat din Biroul Politic al CC al PMR în 1957. Tot peisajul epocii este cuprins în romanul *Colecţie de biografii, autobiografii şi memorii contemporane (Opere)* de Petru Dumitriu.

Chiţimia, Ion C.
(22.05.1908, Albuleşti, jud. Mehedinţi – 19.02.1996, Bucureşti)

Istoric literar. A absolvit Filologia la Universitatea din Bucureşti, ca elev al lui Ovid Densusianu şi Nicolae Cartojan. Specializare la Varşovia. A lucrat la Institutul de Istorie Literară şi Folclor din Bucureşti. Contribuţii la cercetarea literaturii române vechi şi a folclorului. Lucrări: *Antologie de literatură populară* (I-III, 1953–1967); *Cărţile populare în literatura românească* (I-II, 1963, cu Dan Simonescu); *Folclorul românesc în perspectivă comparată* (1971); *T. T. Burada – Istoria teatrului în Moldova* (1975). A editat *Biblia* lui Şerban Cantacuzino (1988).

Chițu, Gheorghe
(24.08.1828, Oboga, jud. Olt – 28.10.1897, Mirila, jud. Olt)

Om politic. A absolvit Dreptul la Viena. A participat la revoluţia de la 1848 în Țara Românească. Deputat și senator de Craiova după Mica Unire, ministru al Cultelor şi Instrucţiunii Publice, ministru de Finanţe, de Justiţie şi de Interne. A fondat Şcoala Comercială din Craiova. A tradus din literatura franceză. Preşedinte al Societăţii pentru Învăţătura Poporului Român. Membru al Academiei Române (1879) şi preşedinte al Secţiunii ei literare (1886-1888).

Chivu, Gheorghe
(07.10.1947, Micşuneştii Mari, jud. Ilfov)

Filolog. A absolvit Facultatea de Limba şi Literatura Română la Universitatea din Bucureşti. Cercetător la Institutul de Lingvistică al Academiei Române, apoi profesor la Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti. Lucrări: G. Coşbuc, *Opere alese*, ediţie critică, vol. I, VII–IX, 1985, 1988, 1998, 2000; *Codex Sturdzanus*, studiu lingvistic, studiu filologic, ediţie şi indice de cuvinte, 1993, Premiul Academiei Române; *Limba română – de la primele texte până la sfârşitul secolului al XVIII-lea. Variantele stilistice*, 2000; *Institutiones linguae valachicae. Prima gramatică a limbii române scrisă în limba latină*, ediţie critică, 2001; *Dicţionarul împrumuturilor latino-romanice în limba română veche (1421–1760)*, 1992. Membru al Societăţii de Ştiinţe Filologice din România. Membru fondator al Asociaţiei Române de Terminologie. Membru în Comitetele de redacţie ale revistelor „Limbaromână" (Bucureşti) şi „Limba română" (Chişinău); redactor-şef adjunct al revistei „Limba română" (Bucureşti), din 2005. Membru corespondent al Academiei Române.

Chivu, Stoica
(08.08.1908, Smeeni, Buzău - 18.02.1975, Bucureşti)

Om politic. A lucrat la Căile ferate până în 1921, când a venit la Bucureşti. Arestat în 1934 pentru grevele ceferiştilor. Membru PCR din 1931. I-a cunoscut pe Gheorghiu-Dej şi Nicolae Ceauşescu la închisoarea Doftana (înainte de 1940). Membru al CC al PCR (1945–1967), prim-ministru al României în perioada 1955–1961, preşedinte al Consiliului de Stat în perioada 24 martie 1965 – 9 decembrie 1967. Erou al Muncii Socialiste (1958). A fost înlocuit din toate funcţiile de către Nicolae Ceauşescu. Se pare că s-a sinucis.

Chladek, Anton
(1794, Elemer, Voivodina, atunci Torontal – 1882, Bucureşti)

Gravor şi pictor. Francmason. Ceh, posibil valah morav după neam. A studiat pictura la Milano şi la Viena şi s-a specializat în litografie, împrietenindu-se cu studenţii Aloisiu Ioan Hora şi cu Szarthmary. A venit la Bucureşti în 1835, în valul care precede revoluţiile de la 1848 şi a lucrat icoane şi fresce pentru biserici, miniaturi din fildeş, dar mai ales portrete. A fost primul profesor al lui Nicolae Grigorescu şi influenţa sa (de fapt a Renaşterii italiene) este vizibilă în felul cum viitorul mare pictor a realizat, la numai 19 ani, icoanele de la Agapia.

Ciachir, Serghei
(17.09.1917, Soldăţeşti, jud. Orhei, Basarabia – 30.07.2003, Bucureşti)

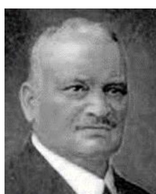
Aviator. A absolvit Şcoala de Ofiţeri de Aviaţie la Bucureşti. A lucrat la Ghimbav-Brașov, la Centrul de Instrucţie al Aeronauticii de la Pipera, la Flotila 1 Informaţie Iaşi. A luptat pe Frontul de Est şi de Vest (Transnistria, Cehoslovacia). Trecut în rezervă în 1948 fără drept de pensie. A lucrat ca muncitor până în 1979, când s-a pensionat. Distins cu Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, Crucea de Aur şi Coroana României clasa a V-a cu panglică de Virtute Militară.

Cibotaru, Arhip
(20.02.1935, Cobâlnea, Basarabia – 04.01.2010 Chișinău)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Filologie şi Istorie la Universitatea de Stat din Chişinău. Lucrări: *Ecoul gliei*, 1958; *Distanţe*, 1964; *Umbra comorilor*, roman, 1967; *Dans de toamnă*, 1973; *Ferestre*, 1978; *Scrieri alese*, 2 vol., 1978; *Inscripţii pe Turnul Babel*, 2000; *Pe timpul lui Teleucă*, roman-fapt (2010). A fost redactor-șef al revistei „Nistru". Secretar al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Premiul de Stat, distins cu titlul de Maestru Emerit al Artei, cu Ordinul Gloria Muncii şi Ordinul Republicii.

Cibotaru, Mihail Gheorghe
(21.06.1934, Vărvăreuca, Soroca, Basarabia)

Scriitor. A absolvit Universitatea de Stat din Chişinău, Facultatea de Istorie şi Filologie şi Şcoala superioară de partid, secţia jurnalistică la Moscova. A lucrat la „Moldova socialistă" (redactor, şef de secţie, redactor-şef adjunct, 1959–1975), „Moldova" (redactor-şef, 1975–1994), „Luceafărul" (redactor-şef, 1999– 2003). A fost şef de secţie la Agenţia de Stat Moldpresa (1997–1998), ministru al Culturii al Republicii Moldova (1994–1997). A debutat în 1965 cu volumul de nuvele *Tăcerea pădurilor*, în care elementul dramatic se dovedeşte preponderent. Lucrări: *Durerea liniştii* (1969), *Semănătorii* (1974), *Drumuri* (1984), *Îndrăzneala* (1983), *Rădăcini de acasă* (1988), *Vijelia* (1993), *Eclipsa* (2005); publicistică – *Glasul inimii* (1971), *Oameni de omenie* (1981), *Izvoare* (1983), *Sârjoaca* (1986, ed. a II-a, 2008), C*u legea pre lege călcând* (1991); scenarii de film – *Întâlnirea, Cutremurul, Corespondentul special, Hora satului*, *Triptic autumnal* ş.a. Distins cu titlul Jurnalist emerit (1984), Premiul de Stat al Republicii Moldova (1986).

Cicio-Pop, Ştefan
(01.04.1865, Sigău, Solnoc-Dobâca, Someş - 16.02.1934, Arad)

Gazetar. Bunicul lui Victor Precup. A studiat Dreptul la Viena şi Budapesta. Preşedinte executiv al Consiliului Naţional Român, a susţinut la Haga şi Bruxelles drepturile românilor, a pregătit Marea Unire. A deschis Adunarea de la Blaj. Deputat în Parlamentul României, ministru de stat pentru Transilvania, preşedinte al Camerei.

Cihac Alexandru *nume la naştere* Jean Baptiste Hirth *famile originară din Heidelberg, înfiat* Cihac
(08.09.1825, Iaşi –29.07/10.08.1887, Mainz)

Filolog. Fiul adoptiv al medicului Iacob C. După numele de origine, care e celt, s-ar traduce Ciobanu, deoarece Hirth, ca și Heard, Herd, Hird, Hord, Hurd, Herdman, Hirt, Hirthe, Hitz, Hirtzman, din aceeaşi familie, au acest sens în Evul Mediu timpuriu. În plus, Heidelberg, de unde era originar Al. C., se află în Baden-Würtenberg, care a dat migraţia şvabilor la noi (suabii - la origini triburi germano-slave). Iar Iacob C. (scris Czihak) era de fel din Aschaffenburg, în Franconia inferioară, aflată la graniţa Baden-Würtenbergului. Numele însuşi nu e ceh după modul de sufixare, ci aparţine substratului european în sens mult mai larg: în Occitania, Liguria, în Carpaţii Albi şi la noi există şi azi acest mod de sufixare onomastică: Cognac, Chirac, Albac, Balzac, Chiriac, Savac, Copceac. A studiat în Germania. S-a ocupat de moşia sa de la Tescani-Roman. El este autorul primului dicţionar etimologic ştiinţific al limbii române, care, la apariţia lui, a avut un rol important în combaterea exagerărilor latiniste. Lucrarea lui este cel mai cunoscut dicţionar românesc peste hotare din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, fiind citată de aproape toţi savanţii străini care s-au ocupat de limba română. Este considerat actul de fondare al etimologiei ca disciplină lingvistică în România. Tipărit în Germania, la Frankfurt, *Dictionnaire d'étymologie daco-roumaine* a avut două volume. vol. I, *Eléments latins comparés avec les autres langues romanes*, a apărut în 1870, iar vol. II, *Eléments slaves, magyars, turcs, grecs-modernes et albanais,* în 1879, care a obţinut premiul Volney al Institutului Franţei (1880). Din punct de vedere identitar, meritul uriaș al lucrării este că sesizează asemănările provenite din sbstratul comun dintre limba română și toate celelalte arii lingvistice europene menționate în titlu. Deși nu dă seama despre faptul că toate aceste limbi sunt bazate pe substratul tracic (ca și altele, neluate în calcul de autor), ci le consideră influențe din alte arii asupra limbii române, totuși este prima analiză lingvistică științifică a asemănărilor de fundament pre-indo-european, între română, care aparține substratului european (pelasgic) și mare parte din ariile contemporane în care el a rămas vizibil. A plecat în Germania în 1862. Membru de onoare al Academiei Române (1872).

Cihac, Iacob Cristian Stanislau
(19.08.1800, Aschaffenburg, Germania – 29.11.1888, Aschaffenburg)

Medic şi naturalist. Francmason. Probabil valah morav la origini (Tzihak). Stabilit la Iaşi în 1825. Unionist. Tatăl adoptiv al lui Alexandru C. A studiat Medicina la Heidelberg. A fost medic al Comitetului de ciumă și medic-şef al Armatei Moldovei (1830–1852). Inspector al serviciilor sanitare din Moldova. A pus bazele Cercului de lectură medicală din Iaşi, împreună cu Mihail Zotta, devenit în 1833 Societatea de Medici și Naturaliști. A fondat Muzeul de istorie naturală din Iaşi. Profesor la Academia Mihăileană. Lucrări: *Istorie*

naturală, manual, 1837; *Index al plantelor ce constituesc flora Moldovei şi a productelor Moldovei din câteşitrele imperiile naturei*, împreună cu I. Szabo, 1836 (sunt inventariate 1116 specii vegetale, este prima lucrare de farmacologie din România). Membru al Societății de Științe Naturale din Frankfurt, al Societăţii Medico-Naturaliste din Heidelberg, al Societăţii de Istorie Naturală din Mainz, al Societăţii Geologilor francezi.

Cimpoi, Mihai
(03.09.1942, Larga, Basarabia)

Critic şi istoric literar. A absolvit Filologia la Chişinău. A fost redactor la revista „Nistru", la editurile Cartea moldovenească şi Literatura artistică, Enciclopedia Sovietică Moldovenească, a lucrat la enciclopedia *Literatura şi Arta Moldovei,* 2 vol. 1985–1986. A fost secretar literar la Teatrul poetic Alexei Mateevici al Filarmonicii din Chişinău şi la Teatrul de Stat A.S. Puşkin (azi Teatrul Naţional Mihai Eminescu). În 1965, la Congresul Scriitorilor, abordează, ca şi Aureliu Busuioc şi Ion Druţă, problema revenirii scrisului din Moldova de est la alfabetul latin. Din 1987 este secretar al Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova, din 1991 până în 2010 – preşedinte al breslei scriitoricești de la est de Prut. Totodată este şef al Sectorului Literatură română veche şi modernă la Institutul de Filologie al Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova, editor coordonator şi director al revistei literare „Viaţa Basarabiei" (serie nouă), editată împreună cu Uniunea Scriitorilor din România. Lucrări: *Disocieri* (1969), *Alte disocieri* (1971), *Focul sacru* (1975), *Narcis şi Hyperion* (1979), *Întoarcerea la izvoare* (consacrată creaţiei lui Grigore Vieru, 1985), *Creaţia lui Ion Druţă în şcoală* (1986), *Basarabia sub steaua exilului* (Bucureşti, 1994), *Căderea în sus a Luceafărului* (1993, Galaţi), *Spre un nou Eminescu* (dialoguri cu eminenţi eminescologi din România, Franţa, Italia, Ungaria, India, Rusia etc., 1993, reeditată la Bucureşti, 1995), *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia* (1996 şi 2002 la Bucureşti), *Mărul de aur* (punere în evidenţă a unor valori româneşti din perspectiva europeană, 1998), *Cumpăna cu două ciuturi* (2000), *Brâncuşi, poet al nesfârşirii* (2001), un ciclu de 7 cărţi intitulate *Critice*, apărute la „Scrisul românesc" din Craiova cu începere din 2001, *Secolul Bacovia* (2005), *Ion Heliade-Rădulescu: panhimniul Fiinţei* (2006) şi *Grigore Alexandrescu: însuflarea Fiinţei* (2009). Laureat al Premiului Naţional al Republicii Moldova pentru literatură (1994), distins cu medalia jubiliară Mihai Eminescu (România, 2000), Premiul Nichita Stănescu (1991) al Academiei Române. Este membru de onoare al Academiei Române (1991) şi titular al Academiei de Ştiinţe din Republica Moldova (1992). Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, al Organizaţiei Mondiale a Scriitorilor (PEN), al Societăţii Internaţionale pentru Investigaţii în Domeniul Literaturii pentru Copii şi Tineret, Director de onoare al Centrului Academic Internaţional Mihai Eminescu din Chişinău (din 2000). Preşedinte al Uniunilor de creaţie din Republica Moldova (din 2010).

Cinci, Eugen
(05.09.1979, Vârşeţ)

Muzician. Fiul unui interpret de muzică populară românească din Voivodina (numele este vechi, la noi există toponimul Cincu). A absolvit liceul Borislav Petrov Braca din Vârşeţ şi Conservatorul la Timişoara, secţia pedagogie. Și-a susţinut doctoratul la Universitatea de Muzică din București. Din 2003 este angajat la Şcoala Superioară pentru Instruirea Educatorilor (azi Şcoala de Înalte Studii pentru Educatori Mihailo Palov) pentru disciplinele Cor şi orchestră precum şi Practică vocal-instrumentală. Instruieşte şi dirijează corul de fete al acestei instituţii. Din 1994 a fost activ în cadrul SCA Luceafărul din Vârşeţ şi o perioadă a dirijat atât orchestra de adulţi, cât şi o orchestră de copii. A cântat cu mai multe orchestre ca solist instrumentist, având numeroase spectacole în Voivodina, România, Bulgaria, Grecia, Cehia, Ungaria. Ca membru al orchestrei de muzică populară a Consiliul Național al Minorității de Naționalitate Română a concertat în România, în 2006, la Palatul Cotroceni. În cadrul Comunităţii Românilor din Serbia este şeful Departamentului pentru cultură, membru în Comitetul de conducere al săptămânalului „Libertatea" din Pancevo şi membru în Comisia artistică a Festivalului de Folclor din Voivodina. Lucrări teoretice: *Consonanţe vârşeţene*, 2003; *Lăutarul Ion Durăin,* 2005; *Opusuri muzicale româneşti,* 2006; *Instruirea învăţătorilor şi educatorilor în limba română la Vârşeţ,* în colaborare, 2006.

Cincilei, Gheorghe
(21.09.1936, Chetrosu, Basarabia – 01.09.1999, Chişinău)

Istoric şi critic de teatru, muzeolog. A studiat la Facultatea de Limbi Străine a Institutului Pedagogic de Stat Alecu Russo din Bălţi. A fost actor la Teatrul

Naţional Vasile Alecsandri din acelaşi oraş, redactor-şef la Direcţia Arte a Ministerului Culturii din Republica Moldova (1961–1963), director al Bibliotecii de Stat (1963–1964), consilier la Uniunea Teatrală din Moldova (1974–1989) şi profesor la Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice (1991–1997). Lucrări: *Teatrul Naţional V. Alecsandri din Bălţi* (1982), *Teatrul Republican de păpuşi Licurici. O poveste a poveştilor* (1995), micromonografii despre actorii Trifan Gruzin, Ecaterina Cazimirov, Domnica Darienco, Constantin Constantinov ş.a. Director fondator al Muzeului Literaturii Române M. Kogălniceanu, inițiator al caselor memoriale Alexandru Donici (în satul Donici, Orhei, 1966) şi Alexei Mateevici (în satul Căinari, Căuşeni, 1968) şi al Muzeului Teatrului Naţional Mihai Eminescu din Chişinău (1973). Distins cu titlul de Maestru Emerit în Arte al Republicii Moldova.

Ciobanu, Anatol
(14.05.1934, Ruseni, Basarabia (08.04.2016, Chișinău)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. Profesor şi prodecan al Facultăţii. Specializare la Universitatea de Stat M.V. Lomonosov din Moscova, elev al romanistului Ruben Budagov, apoi la Sorbona, Aix-en-Provence, Bucureşti, Iaşi. Din 1976 a fost şef al Catedrei de Lingvistică generală şi romanică, din 2004 – al Catedrei de Limba română, Lingvistică generală şi romanică (până în 2010). Contribuţii în domeniile: sintaxă, sociolingvistică, lingvistică generală, cultivarea limbii, punctuaţie, limba latină. Este autor sau coautor a 8 monografii, 10 manuale, 14 lucrări didactice, 2 dicţionare, a circa 600 de articole, studii şi recenzii ştiinţifice. Lucrări: *Părţile principale ale propoziţiei* (1968), *Probleme dificile de gramatică* (1969), *Să scriem şi să vorbim corect* (1970), *Sintaxa verbelor semicopulative* (vol. I, 1976; vol. II, 1978), *Limba maternă şi cultivarea ei* (1988), *Sintaxa şi semantica* (1997), *Punctuaţia limbii române* (2000), *Mic dicţionar latin-român de expresii consacrate* (2002), *Reflecţii lingvistice* (2008). La comanda Grupului Editorial Litera, a alcătuit două culegeri prestigioase: *Elogiu limbii române* (2007) şi *Limba română – adevărata mea Patrie* (2005). Profesor invitat la Universitatea Al. I. Cuza din Iaşi, Universitatea de Stat din Cernăuţi. Distins cu titlul de Lucrător Emerit al Şcolii Superioare din Republica Moldova, deţine medalia guvernamentală Mihai Eminescu (Republica Moldova) şi medalia D. Cantemir a Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1993).

Ciobanu, Ilarion
(28.10.1931, Ciucur, Tighina – 07.09.2008, Bucureşti)

Actor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti. Debutul l-a avut la vârsta de 30 de ani, în filmul *Setea,* unde a jucat alături de Ion Besoiu şi Amza Pellea; în Omul de lângă tine alături de Ştefan Ciubotăraşu şi George Calboreanu. Au urmat mai bine de 50 de filme în care a deţinut roluri principale. A fost de asemenea regizor al filmelor *Omul de lângă tine* şi *Mara.* După 1989 a continuat să joace doar ocazional, în filmele *Crucea de piatră - Ultimul bordel, Terente – regele bălţilor, Tancul şi Bored.* La prima ediţie a Festivalului Internaţional de Film Bucureşti BESTFEST, în 2004, actorul a primit Premiul de Excelenţă pentru contribuţia sa la arta cinematografiei.

Ciobanu (Ceban), Ion (Ivan) C.
(06.11.1927, Budăi, Basarabia – 19.01.2001, Chișinău)

Prozator şi om politic. A absolvit Şcoala pedagogică la Orhei şi cursurile de literatură de pe lângă Uniunea Scriitorilor a URSS, Şcoala Comsomolistă Centrală de la Moscova. A fost secretar şi preşedinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova, preşedinte al Comitetului republican pentru Premiile de Stat în domeniul literaturii şi artei. Preşedinte al Sovietului Suprem din RSS Moldovenească (1986–1990), preşedinte al Prezidiului Sovietului Suprem al RSS Moldoveneşti. A fost de asemenea şi deputat în Sovietul Suprem al URSS în legislaturile 6, 8 şi 9. Lucrări: *Codrii,* 2 vol., 1954–1957; *Podurile,* 1966; *Tăria slovei măiestrite,* 1971; *Cucoara,* 1975; *Podgorenii*, 1982. Distins cu Ordinul Drapelul Roşu de Muncă, Ordinul Prietenia popoarelor ale URSS,

Premiul de Stat al Moldovei şi mai multe medalii. Scriitor al Poporului din Republica Moldova.

Ciobanu, Maria
(03.09.1937, Roşiile, jud. Vâlcea)

Interpretă de muzică populară. Soţia lui Ion Dolănescu şi mama Lilianei Văduva. A învăţat să cânte acasă, de la mama ei şi a intrat prin concurs în Ansamblul Ciocârlia al Ministerului de Interne, apoi la Doina Ilfovului. Stil vocal de virtuozitate, folosind hăulitul. A concertat în Iugoslavia, Cehoslovacia, URSS, SUA, Israel, Austria, Belgia, Olanda, Danemarca, Italia, Malta etc. Cele mai cunoscute melodii din repertoriul său de doine, hore şi sârbe olteneşti: *Şarpe, şarpe de dudău; Azi noapte când m-am culcat; Mult mi-i drag mie Mărin; Ia-mă dor şi du-mă, du-mă!;* hăulitele *Al naibii e iubitu'; Spune-mi neică, mergi, nu mergi?; Hăulesc gorjencele; Lie, ciocârlie*. Distinsă cu Ordinul Meritul Cultural (2004) şi Ordinul Coroanei al Casei Regale a României (2014).

Ciobanu, Mircea
(13.05.1940, Bucureşti – 23.04.1996, Bucureşti)

Poet şi prozator. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii din Bucureşti. A fost redactor la Editura pentru Literatură, apoi la Cartea românească. A debutat cu versuri în revistra "Tribuna" (1959) şi editorial cu volumul *Imnuri pentru nesomnul cuvintelor* (1966), în care, aşa cum a observat Nicolae Manolescu, este deja un poet format, nu un începător, precum cei mai mulţi debutanţi din Colecţia Luceafărul a Editurii pentru Literatură. A scris o poezie a pasiunilor mereu controlate printr-o privire autoreflexivă: *Patimile*, 1968; *Etica*, 1971; *Cele ce sunt*, 1974; *Versuri*, 1982*; Vântul Ahab*, 1984; *Viaţa lumii*, 1989), precum şi proză de tip parabolic, pigmentată adesea cu texte poematice: *Martorii*, 1968; *Epistole*, 1969; *Cartea fiilor*, 1970; *Tăietorii de lemne*, 1974; *Istorii*, 5 vol. (1977–1986, Premiul Uniunii Scriitorilor în 1977 şi 1981); *Tânărul bogat*, versuri, 1993, Premiul Uniunii Scriitorilor. După 1989 a manifestat înclinaţii regaliste, ceea ce s-a materializat prin scrierea unor volume de eseuri: *Convorbiri cu Mihai I al României*, 1991; *Nimic fără Dumnezeu · Noi convorbiri cu Mihai I al României, 1992;* o editură din București (fondată de el după 1989) îi poartă numele.

Ciobanu, Mitrofan
(05.01.1942, Copceac, Republica Moldova)

Matematician. A absolvit Facultatea de Mecanică şi Matematică la Universitatea Lomonosov din Moscova. Profesor şi rector al Universităţii din Tiraspol, o vreme aflată în refugiu la Chişinău. Contribuţii în topologie, algebra topologică, teoria descriptivă a mulţimilor, analiza funcţională, teoria optimizării topologice, teoria măsurii. Invitat în Japonia, Rusia, SUA, Italia, Cehia, Ungaria, Franţa, Bulgaria, Germania, Georgia, Estonia, Azerbaidjan, Kazahstan. Lucrări: *Теория Р- разреженных пространств* (1979, în colaborare); *Дес крип тивная теория множеств и топология* (1989, tradusă în engleză cu titlul *Descriptive set theory and topology*, Springer Verlag, 1995); *Algebre universale topologice* (1999); *Geometrie proiectivă*, manual (1999); *Geometrie diferenţială*, manual (2004). Distins cu titlurile: Eminent al Învăţământului Superior din URSS, laureat al Premiului de Stat al Moldovei, al Premiului Boris Glăvan al Komsomolului din Moldova, al Premiului Prezidiului Societăţilor Ştiinţifico-Tehnice din URSS, al Premiului CC al Komsomolului din URSS şi al Premiului AŞM C. Sibirschi, cu Ordinul Gloria Muncii. Membru al Academiei de Ştiinţe din New York, al Societăţii de Matematică din Moscova, preşedinte al Societăţii de Matematică din Republica Moldova (din 1999). Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Ciobanu, Nicu
(26.08.1960, Lovce - Sân Mihai, Voivodina)

Poet. A absolvit Dreptul şi Filosofia la Novi Sad. Directorul Trustului Libertatea (editură, reviste) din Pancevo (1993–2000), în care calitate a editat colecţia Trei mii de pagini pentru mileniul trei, cuprinzând valorile literaturii române din ţară, din afara graniţelor

actuale ale ţării şi din diaspora. Membru în Parlamentul Voivodinei. Membru fondator al Consiliului Comunităţii Românilor din Iugoslavia. Realizator de televiziune la Novi Sad. Membru al Uniunii Scriitorilor din Voivodina şi al Uniunii Ziariştilor din Serbia. Este deţinătorul Premiului Uniunii Ziariştilor din Voivodina, Premiului Omul anului pentru 2002 acordat de Fundaţia Română de Etnografie şi Folclor din Voivodina, al Premiului Anului pentru ziaristică, 2003. Lucrări: *Păsări neînşeuate*, 1981; *Om singur visând*, 1984; *Împrejurări inexplicabile*, 1990; *Depoetizare*, 2002.

Ciobanu, Ştefan
(11/24.11.1883, Talmaz, Basarabia – 28.02.1950, Bucureşti)

Istoric, autor al unor lucrări importante despre literatura română veche, cultura românească în Basarabia sub ocupaţie rusească, demografia Basarabiei, susţinător fervent al introducerii limbii române în şcolile din Basarabia, a votat împotriva cedării paşnice a Basarabiei către sovietici în 1940. Lucrări: *La continuité roumaine dans La Bessarabie, annexée en 1812 par la Russie*; 1920. *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă,* Chişinău, 1923; *Biserici vechi din Basarabia. Din bibliotecile ruseşti*, 1924; *D. Cantemir în Rusia*, 1925; *Chişinău* (monografie), 1925; *Basarabia* (monografie), 1926; *Cetatea Tighina*, 1928; *Documente din Basarabia* (în colaborare cu P. Visarion, Șt. Berechet, C. Tomescu, L.T. Boga), vol.1-2, 1928–1938; *Unirea Basarabiei. Studiu şi documente cu privire la mişcarea naţională din Basarabia la anii 1917-1918*, Bucureşti, 1929; *Mânăstirea Ţigăneşti*, 1931; *Din istoria mişcării naţionale în Basarabia*, 1933; *La Bessarabie. Sa population, son passé, sa culture*, 1941; *Basarabia. Populaţia, istoria, cultura*, Chişinău, 1992; *Un document inedit din timpurile lui Ştefan cel Mare*, 1944; *Domnitorul Moldovei Petru Rareş în literatura rusă veche*, 1945. Membru al Academiei Române (1918), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990. Vicepreşedinte al Academiei Române între 1944–1948, preşedinte al Secţiunii literare, 1940–1943.

Ciobanu, Tamara *nume la naştere* Tamara Taratanskaia
(22.11.1941, Berezlogi – 23.10.1990, Chişinău)

Interpretă de muzică populară. A absolvit Conservatorul la Chişinău. Şi-a început cariera ca soprană de operă (*Cio Cio San, Evgheni Oneghin*). Profesoară la Conservator, azi Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Chişinău. Solistă a Orchestrei de muzică populară Fluieraş. Membră a Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova. Artistă a Poporului din URSS. Un concurs de interpretare vocală îi poartă numele.

Ciobanu, Vitalie
(04.05.1964, Floreşti, Republica Moldova)

Prozator şi publicist. Licenţiat în jurnalistică al Universităţii de Stat din Chişinău. Redactor de carte la Editura Literatura artistică (Hyperion, 1986–1993). Co-fondator şi redactor-şef al revistei tineretului de creaţie din Republica Moldova şi România „Contrafort” (din 1994). Lucrări: *Schimbarea din strajă* (1991), *Frica de diferenţă* (1999), *Valsul pe Eşafod: 30 de pretexte literare şi un Jurnal la Praga* (2001), *Anatomia unui faliment geopolitic: Republica Moldova* (2005). A participat la colocvii şi congrese internaţionale desfăşurate la Moscova, Bucureşti, Viena, Guadalahara, Mexico City, Praga. Laureat al multor premii ale Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1991, 1999, 2001, 2005) şi ale Uniunii Scriitorilor din România (1999).

Ciobotea, Daniel *nume la naştere* Dan Ilie Ciobotea
(22.07.1951, Dobreşti, com. Bara, jud. Timiş)

Patriarh al României din 2007. A absolvit Institutul Teologic din Sibiu, apoi cel din Bucureşti, ca elev al lui Dumitru Stăniloaie. S-a specializat la Facultatea de Teologie protestantă a Universităţii de Studii Umaniste din Strasbourg, apoi la Albert Ludwig University din Freiburg im Breisgau, Facultatea de teologie catolică. În 1987 a intrat în viaţa monahală la mănăstirea Sihăstria. Din 1992 profesor la Facultatea de Teologie a Universităţii din Iaşi. Din 1990 mitropolit al Moldovei şi Bucovinei. Membru al Academiei

Internaţionale de ştiinţe religioase din Bruxelles (2000). A dus la bun sfârșit proiectul catedrala neamului (București, 2018, cu prilejul centenarului Marii Uniri), iar instituția Bisericii promovează identitatea românească în sens global și creștin ortodox.

Ciocanu, Anatol
(03.06.1940, Mălăieşti, jud. Bălți, Basarabia)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. A lucrat la cotidianul „Moldova socialistă" (azi „Moldova suverană") şi la revista „Moldova", după care a fost corespondent special al revistei „Glasul naţiunii" la Bucureşti (1990–2000). Lucrări: *An neobişnuit* (1967), *Întoarcerea lui Călin* (1968), *Firul Ariadnei* (1970), *Cântece de acasă* (1971), *Sonetele câmpiei* (1975), *Alte cântece de acasă* (1978). *Poemele durerii* (2000) și *Cântecele mântuirii* (2001). Este autor de scenarii, versuri şi povestiri pentru copii: *La izvoare* (1973), *Foişorul* (1977), *Poiana de argint* (1980). *Cântecul viorii* (1986). A tradus din Puşkin, Lermontov, Şevcenko, Tvardovski, Bella Ahmadulina, Ghevork Emin, Giuseppe Ungaretti. Deţine Premiul Naţional al Republicii Moldova, Medalia jubiliară Mihai Eminescu a Ministerului Culturii din România şi Ordinul Gloria Muncii.

Ciocanu, Ion
(18.01.1940, Tabani, Basarabia)

Critic și istoric literar. Frate cu Vasile C. A absolvit Facultatea de Filologie la Universitatea de Stat din Chișinău. Conferențiar universitar, director al Editurii Literatura artistică (Hyperion), director general al Depar-tamentului de Stat al Limbilor (1993–1994), şef al Direcţiei Promovare a Limbii Oficiale şi Control asupra Respectării Legislaţiei Lingvistice din cadrul Departamentului Relaţii Interetnice şi Funcţionarea Limbilor (1998–2001) etc. Cercetător științific principal la Institutul de Filologie al AȘM. Profesor universitar interimar la Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă din Chișinău Lucrări: *Caractere şi conflicte* (1968); *Articole şi cronici literare* (1969); *Itinerar critic* (1973); *Unele probleme de estetică* (1973); *Dialog continuu* (1977); *Podurile vieţii şi ale creaţiei* (1978); *Clipa de graţie* (1980); *Paşii lui Vladimir Curbet* (1982); *Permanenţe* (1983); *Argumentul de rigoare* (1985); *Dreptul la critică* (1990); *Reflecţii şi atitudini* (1992); *Dincolo de literă* (2002); *Literatura română contemporană din Republica Moldova* (1998); *Rigorile şi splendorile prozei rurale* (2000); *Literatură română. Studii și materiale pentru învățămîntul preuniversitar* (2003), *Scriitori de ieri şi de azi* (2004) ş.a. Distins cu Ordinul Republicii şi cu medalia D. Cantemir a AŞM (2010).

Ciocanu, Vasile
(01.01.1942, Tabani, Basarabia - 23.09.2003, Chişinău)

Filolog. Frate cu Ion C. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. A fost şef de secţie, apoi director adjunct al Muzeului Republican de Literatură (1966-1970). Director adjunct al Institutului de Istorie şi Teorie Literară al Academiei din Chişinău (1985–1991), director al Institutului de Literatură şi Folclor (din 1993 până la sfârşitul vieţii). Lucrări: *Constantin Stamati: viaţa şi opera* (1981), *File de istorie literară: articole şi materiale* (1989), *Contribuţii istorico-literare* (Bucureşti, 2001). Este coautor al tratatului academic *Istoria literaturii moldoveneşti* (vol. I, 1986; vol. II, 1988), precum şi al culegerilor colective *De la cronografie la literatura modernă* (1974), *Cercetări de istorie literară* (1978), *Pagini din istoria literaturii şi culturii moldoveneşti* (1979), *Literatura moldove-nească şi folclorul* (1982), *Studii şi materiale despre Alexandru şi Boleslav Hâjdău* (1984). A îngrijit ediţii contemporane ale creaţiei scriitorilor Constantin Stamati (1975, 1986, 1993), Constantin Stamati-Ciurea (1978, 1998, în colaborare), Mihail Kogălniceanu (1997), Alecu Donici (1997), Toader Vârnav (apărută postum, 2007). A fost membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova şi din România.

Cioclea, Eugen
(04.08.1948, Druţa, Republica Moldova)

Poet. A absolvit Facultatea de Matematică a Universităţii Mihail Lomonosov din Moscova. A promovat antipoeticul ca stil. Lucrări: *Numitorul*

comun, 1988; *Alte dimensiuni*, 1991; *Portret de grup*, 1995; *Daţi totul la o parte ca să văd*, 2001 (după care s-a făcut un spectacol de performance). Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova şi România.

Cioculescu, Şerban
(07.09.1902, Bucureşti – 25.06.1988, Bucureşti)

Critic şi istoric literar. A absolvit Literele şi Filosofia (specialitatea limba franceză) la Bucureşti, Filologia romanică la Sorbona şi la École Pratique des Hautes Études, Paris. A fost redactor-şef la „Viaţa românească“, apoi profesor la Institutul Pedagogic din Piteşti (domiciliu forţat), profesor la Facultatea de Filologie din Bucureşti, director al Bibliotecii Academiei. A publicat interesante analize critice: *Corespondenţa dintre I.L. Caragiale şi Paul Zarifopol*, 1935, debut; *Aspecte lirice contemporane*, 1942; *Varietăţi critice*, 1966; *Aspecte literare contemporane*, 1972, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Itinerar critic*, 5 vol., 1973–1979. Editor şi comentator al lui I.L. Caragiale: *Viaţa lui Caragiale*, 1942; *Documente inedite*, 1964. A mai scris, împreună cu Tudor Vianu şi Vl. Streinu, *Istoria literaturii române moderne*, 1943. Membru al Academiei Române (1974).

Cioflină, Dumitru
(16.06.1942, Strehaia)

General. A absolvit Şcoala Militară Superioară de Ofiţeri Activi Nicolae Bălcescu din Sibiu şi Academia Militară din Bucureşti. A înfiinţat şi condus Batalionul Vânători de Munte de la Borşa. După 1989 a fost şef de Stat Major al Brigăzii de Vânatori de Munte de la Braşov; şef Secţie Pregătire de Luptă şi şef Secţie Operaţii în Comandamentul Armatei a 3-a; comandant de divizie; comandant de armată. În 1991 a fost numit secretar de stat şi şef al Departamentului pentru Învăţământ, Ştiinţă şi Cultură, iar în acelaşi an, şef al Statului Major General al Armatei. Între 1997–2001 a îndeplinit funcţia de comandant şi rector al Academiei de Înalte Studii Militare. S-a ocupat de restructurarea armatei române şi apropierea ei de standardele NATO. Statul Major General a revenit la denumirea antebelică de Marele Stat Major. Distins cu Legiunea de Merit în grad de Comandor, acordată de preşedintele Statelor Unite ale Americii şi Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Mare Cruce, acordat de preşedintele României.

Ciolan, Ioan N.
(26.11.1899, Porceşti-Turnu Roşu – 20.09.1983, Sibiu)

Cărturar, publicist, istoric, pedagog, inspector şcolar, creator al cooperaţiei moderne româneşti. A absolvit Facultatea Filosofie şi Litere din Bucureşti. A reprezentat, în calitate de preşedinte al Centralei Cooperativelor de Consum, cooperaţia din ţara noastră la diferite congrese internaţionale. A fost creatorul Cooperativei Sănătatea Neamului din Sibiu, unică în lume. Alături de Sadoveanu şi alţi cărturari a realizat cărţile de citire pentru clasele V-VII (1925-1927) şi toate tipurile de manuale pentru clasele I-VII (1935). Preşedinte al Asociaţiei Învăţătorilor din Ardeal, vicepreşedinte al Asociaţiei Generale a Învăţătorilor din România şi ministru subsecretar de stat.

Cionca, Ovidiu
(20.01.1905, Bucureşti –?. 09.1967, Bucureşti)

Inginer. Origine transilvăneană. Tatăl său a fost prieten cu B. P. Hasdeu şi profesorul de română al regelui Carol I. A absolvit Institutul Politehnic la Bucureşti, specializat în aviaţie. A condus Fabrica de Motoare IAR. A contribuit la realizarea primului tractor românesc la Braşov. Inginer şef la Tractorul. A construit motoare de avion la IAR Braşov. A făcut închisoare (1954–1956) ca fiu al profesorului de română al regelui Carol I, dar a fost reabilitat. A inventat un procedeu de honuit cilindrii cu grafit.

Ciopraga, Constantin
(12.05.1916, Paşcani – 03.02.2009, Iaşi)

Istoric literar. A absolvit Literele şi Filosofia la Iaşi. Profesor la Universitatea din Iaşi. A scris lucrări monografice şi tematice şi a interpretat întregi perioade literare: *Literatura română între 1900–1918*, 1970; *Hortensia Papadat–Bengescu, 1973; Personalitatea literaturii române*, 1973, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Iaşi*; Ecran interior, 1975; Între Ulysse şi Don Quijotte, 1978, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Iaşi; Mihail Sadoveanu · Fascinaţia tiparelor originare, 1981; Propilee · Cărţi şi destine, 1984; Poezia lui Eminescu · Arhetipuri şi metafore fundamentale, 1990.* A scris şi un roman: *Nisipul*, 1989. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Cioran, Emil *prenume la naştere* Mihai Emil
(08.04.1911, Răşinari, Sibiu – 20.06.1995, Paris)

Eseist şi filosof. A absolvit Filosofia la Bucureşti (1931) ca elev al lui Nae Ionescu (la fel cu Petru Dumitriu), a avut doi ani o bursă de studii la Berlin, unde a studiat filosofia (1934–1936) şi a fost apoi profesor de filosofie la Liceul Andrei Şaguna din Braşov. În 1937 a plecat cu o bursă a Institutului Francez la Paris, unde s-a şi stabilit din 1940. A fost prieten cu Eugen Ionescu, Constantin Noica, Mircea Eliade. Ca scriitor de limbă franceză a fost considerat unul dintre cei mai buni stilişti. A debutat cu eseul *Pe culmile disperării*, 1934, Premiul Scriitorilor Tineri al Fundaţiilor Regale şi a continuat să scrie eseuri de tip existenţialist: *Cartea amăgirilor*, 1936; *Schimbarea la faţă a României*, 1936; *Lacrimi şi sfinţi*, 1937; *Precis de décomposition* (Rezumat despre descompunere), 1949; *Syllogismes de l'amer-tume* (Silogisme despre amărăciune), 1952; *La tentation d'exister* (Tentaţia de a exista), 1956; *Histoire de l'Utopie* (Istoria Utopiei), 1960; *La chute dans le Temps* (Căderea în Timp), 1964; *Le mauvais démiurge* (Demiurgul cel rău), 1969; *De l'inconvénient d'être né* (Despre inconvenientul de a te fi născut, 1973); *L'Avenir du passé · Utopie et Littérature* (Viitorul trecutului · Utopie şi literatură), 1973 *Aveux et anathèmes* (Mărturii şi anateme), 1986; *Chance de l'échec* (Şansa eşecului), 1988; *Cahiers 1957; Constantin Noica, 1972*, 1988; *Revelaţiile durerii*, 1990; *Amurgul gândurilor*, 1991, Bucureşti; *L'ami lointain: Paris-Bucarest*, 1991; *Le crepuscule des pensées* (Crepusculul gândurilor), 1993; *Îndreptar pătimaş*, 1997, Bucureşti. Manuscrisele sale au fost cumpărate de Academia Română şi depuse la Biblioteca Academiei.

Ciorănescu, Alexandru
(14.11.1911, Moroeni, jud. Dâmboviţa –25.11.1999, Santa Cruz de Tenerife, Insulele Canare, Spania)

Istoric literar şi comparatist. Frate cu Ecaterina şi Nicolae C. A absolvit Literele şi Şcoala de Arhivistică şi Paleografie la Bucureşti. A obţinut doctoratul la Sorbona. A fost consilier al Ambasadei Române la Paris (1940, 1945–1946), director la „Universul literar" (1944–1945). S-a stabilit în Franţa în 1946 ca cercetător la Centre National de la Recherche Scientifique. A fost apoi profesor de franceză la Universitatea La Laguna din Tenerife. S-a ocupat în mod continuu de fenomenul românesc, dar nu numai: *La Dobroudja, terre roumaine · Une restitution historique* (Dobrogea, pământ românesc · O restituire istorică), 1939; *La tradition historique et l'origine des Roumains* (Tradiţia istorică şi originea românilor), 1942; *Teatrul românesc în versuri şi izvoarele lui*, 1943; *La Roumanie vue par les etrangers* (România văzută de străini), 1944; *Literatură comparată*, 1944; *Estudios de literatura española y comparada* (Studii de literatură spaniolă şi comparată), 1954; *El Barocco o el discubrimiento del drama* (Barocul sau descoperirea dramei), 1957, tradusă în româneşte în 1980; *Bibliographie de la littérature française du XVI-e siècle* (Bibliografia literaturii franceze a secolului al XVI-lea), 1975; *Bibliographie de la littérature française du XVII-e siècle* (Bibliografia literaturii franceze a secolului al XVII-lea), 1965–1966; *Bibliographie de la littérature française du XVIII-e siècle* (Bibliografia literaturii franceze a secolului al XVIII-lea), 1969; *Bibliografia franco-española 1660–1715*, 1977; *Historia del Cabildo Insular de Tenerife, 1913–1988*, 1988; *Mihai Eminescu, una poesia de la indeterminacion* (Mihai Eminescu, un mit al nedeterminării), 1989; *El mito de la Atlantida* (Mitul Atlantidei), 1990; *Cristophe Colomb et ses biographes* (Cristofor Columb şi biografii săi), 1992; *Diccionario biográfi o de Canarios* (Dicţionarul biografic al Canarelor), 1992. A tradus în franceză Dante – *La Divine Comédie*, 1964. Membru de onoare al Academiei Române (1991).

Ciorănescu Neniţescu, Ecaterina *nume la naştere* Ciorănescu
(15.08.1909, Bucureşti – 23.01.2000, Bucureşti)

Chimistă. Soră cu Alexandru şi Nicolae C. Soţia chimistului Costin D. Neniţescu. A absolvit Facultatea de Fizico-Chimice la Bucureşti. Profesor la Facultatea de Chimie Industrială a Politehnicii din Bucureşti şi la Institutul de Petrol şi Gaze din Bucureşti. A iniţiat primul curs de sinteza medicamentelor din România. Contribuţii în domeniul medicamentelor. Lucrări: *Durch Aluminium-chloridkatalysierte Reaktionen Mitt-eilung Über die Darstellung Gesättigter Ketone durch Anlagerung von Säurechiloriden an Olefine und Hydrierung Mittles Aluminium Chlorids*, 1936; *Medicamente de sinteză*, 1957; *O sinteză a aminoacetonelor ciclice*, 1961; *Substanţe cu acţiune anticanceroasă potenţială*, 1963. Membru al Academiei Tiberina din Roma, al Societăţii de

Chimie din New York. Membru titular al Academiei Române (1974).

Ciorănescu, Nicolae
(28.03.1903, București – 02.04.1957, București)

Matematician. Frate cu Alexandru și Ecaterina C. A absolvit Matematica la Universitatea din București ca elev al lui Gh. Țițeica. S-a specializat la Sorbona în calcul diferențial și integral. Profesor de geometrie analitică și analiză la Facultatea de Matematică a Universității din București. Lucrări: *Astronomia pentru toți*. A fost membru al „Gazetei matematice" și al Societății Române de Științe, secția Matematici și membru al Academiei de Științe Tehnice din România. Membru post-mortem al Academiei Române (2006).

Ciorăscu, Florin
(03.07.1914, Bârlad – 04.03.1977, București)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică a Universității Al. I. Cuza din Iași (1936) și Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din Iași (1938). Între 1950 și 1957 conduce Laboratorul de electricitate din cadrul Institutului de Fizică din București. Este numit apoi director adjunct științific al Institutului de Fizică Atomică din București (1957–1970). În 1963 devine profesor titular la Catedra de electricitate a Facultății de Fizică din București, iar în 1969 este ales șef de Catedră. În paralel cu activitatea didactică deține funcția de director al Institutului de Fizică din București (1970–1976), apoi de director general al Institutului Central de Fizică (1976–1977). A efectuat cercetări privind descărcările electrice de înaltă frecvență în gaze, spectrul energetic al ionilor și proprietățile electrice ale unor pături subțiri de plumb și staniu. De asemenea, a adus o contribuție importantă la proiectarea și realizarea generatorului electrostatic cu bandă și a efectuat studii privind utilizarea în defectoscopia industrială a betatronului la Institutul de fizică atomică din București. În anul 1972 întreprinde studii care stabilesc o dependență netă a proprietăților electrofizice ale straturilor subțiri de telurură de zinc de compoziția stochiometrică a acestora. A obținut un brevet și medalia de bronz a Expoziției de invenții de la Viena (1973) pentru elaborarea tehnologiei complete de fabricare a oglinzilor retrovizoare ale autoturismelor Dacia 1300. Ca redactor-șef la revista „Știință și tehnică" (1967–1977. A publicat mai multe lucrări de fizică, dintre care menționăm următoarele: capitolul *Electricitate* din *Manualul inginerului* (vol. I, 1954); capitolul *Redresori cu semiconductori* din *Manualul inginerului electrician* (vol. III, 1956); *Dozimetria radiațiilor nucleare* (1965); *Metode electronice în fizica nucleară* (curs litografiat, 1975); *Personalități românești ale științelor naturii și tehnicii,* dicționar (1982). În 1963 este ales membru corespondent al Academiei Române.

Ciorbă, Toma
(15.01.1864, Chișinău – 30.12.1936, Chișinău)

Medic. Studii secundare la liceul gubernial Chișinău (1884) și superioare la Universitatea din Kiev (1893). Fondator și medic-șef (1896 –1932) al Spitalului de boli infecțioase din Chișinău. A introdus metode moderne, vaccinarea și profilaxia devenind obligatorii. A fondat societatea personalului medical auxiliar. A fost o celebritate a orașului. Spitalul și o stradă îi poartă numele.

Ciorogariu, Roman *prenume la naștere* Romulus
(06.12.1852, Pecica, jud. Arad – 21.01.1936, Oradea)

Episcop. A absolvit Academia de Drept la Oradea și Institutul Teologic la Arad. Specializare la Leipzig și Bonn. Profesor la Institutul Teologic din Arad, în 1920 a fost primul episcop ortodox de Oradea. Fondator al Academiei Teologice din Oradea. S-a preocupat de construirea localurilor Preparandiei și Institutului Teologic din Arad. Fondator al ziarului „Tribuna poporului". Membru de onoare al Academiei Române (1921).

Cioroiu, Ioan I.
(19.01.1917, Cazasu, jud. Brăila – 20.10.1993, București)

Aviator. A absolvit Școala de Aviație din București, specialitatea naviganți, în 1941. A fost repartizat la Flotila 2 Bombardament Tecuci. Perfecționare la Ghimbav Brașov și CIA Pipera. A luptat pe Frontul de Est și de Vest. A fost trecut în rezervă în 1947, fără drept de pensie. A fost muncitor la diverse întreprinderi, arestat pentru sabotaj și trimis la Jilava

(1953–1954). A fost distins cu Virtutea Aeronautică cu Spade în 1944 şi 1946.

Ciortea Proca, Vera
V. Proca Ciortea, Vera

Ciortea, Tudor
(28.11.1903, Brașov – 13.10.1982, București)

Compozitor. A studiat muzica la Braşov cu Gh. Dima, apoi s-a specializat la Cluj, Bruxelles, Paris şi Bucureşti, unde a fost elevul lui Ion Nonna Otescu şi Constantin Brăiloiu. A absolvit şi Academia Comercială din Cluj şi Dreptul la Bruxelles. A compus mai ales lieduri şi a adus contribuţii în muzicologie: *Joc ţigănesc pentru pian*, 1927; *Lieduri pe versuri de Eminescu*, 1982; *Premanenţele muzicii*, 1998, postum. Liceul de Artă din Braşov îi poartă numele şi, tot acolo, există casa lui memorială.

Cipariu, Timotei *nume la naştere* Timotei Țipar
(21.02.1805, Pănade, jud. Alba – 03.09.1887, Blaj)

Filolog iluminist, cleric greco-catolic. A studiat la Blaj Filosofia şi Teologia. Acolo s-a hirotonisit preot şi a rămas până la sfârşitul vieţii profesor. A luat parte la mişcarea de revendicare naţională şi socială a românilor din Transilvania. Iluminist. Îi citise pe Voltaire, Jules Michelet, Feuerbach. A fost unul dintre pionierii ziaristicii româneşti din Transilvania prin periodicele înfiinţate şi conduse de el: „Organul luminărei" (1847, devenit în 1848 ,,Organul Naţiunale"), primul ziar românesc cu litere latine, „Învăţătorul poporului" (1848), „Archivu pentru filologie şi istorie" între 1867 şi 1870 şi în 1872 – prima revistă românească de filologie. A colaborat la „Foaia pentru minte, inimă şi literatură" din Braşov cu studii, eseuri, versuri şi traduceri. A fost membru fondator şi primul vicepreşedinte (1861–1866), apoi preşedinte (1877–1887) al societăţii ASTRA. A fost unul dintre întemeietorii filologiei româneşti şi alcătuitorul primei antologii sistematice a monumentelor vechi de limbă: *Elemente de limba română după dialecte şi monumente vechi*, 1857; *Chrestomatia sau Analecte literarie din cariile mai vechi şi mai noue româneşti, tipărite şi manuscrise, începând de la secolul XVI până la XIX*, 1858. Ca opţiune filologică a aparţinut şcolii latiniste. A scris *Gramateca limbii române*, 1868, Premiul Societăţii Academice Române. Personalitate reprezentativă a culturii româneşti, cunoscător a numeroase limbi (greacă, latină, ebraică, arabă, siriacă, turcă, persană, spaniolă, italiană, germană, engleză, maghiară), posesor al celei mai bogate biblioteci particulare din Transilvania, preţioasă prin rarităţile ei şi care azi face parte din inventarul Bibliotecii Filialei Cluj a Academiei Române. Membru fondator al Societăţii Academice Române (1866).

Ciprian, G(h)eorg(h)e *nume la naştere* Gheorghe Pană Constantin *modificat prin decret în* Gh. Constantinescu Ciprian
(07.06.1883, Buzău - 08.05.1968, Bucureşti)

Dramaturg, actor şi om de teatru, considerat precursor al teatrului absurd (și Urmuz, părintele literaturii absurdului şi modelul lui Eugen Ionescu era tot de la Buzău). A urmat şcoala primară în satul Glodeanu–Siliştea din apropiere de Buzău, mutându-se apoi împreună cu mama sa la Bucureşti. Între anii 1894 și 1902 a studiat la Liceul Gheorghe Lazăr, fiind coleg cu doi viitori importanţi scriitori, poetul Vasile Voiculescu şi Dem Demetrescu–Buzău (Urmuz de mai târziu). După liceu, se înscrie la Facultatea de Litere şi Filosofie, apoi la Facultatea de Drept, pentru ca, în final, să urmeze Conservatorul la clasa lui Constantin Nottara, care-i remarcă „îndemânarea la condei". Debutul său ca actor a avut loc în anul 1907 la Teatrul Naţional din Craiova în piesa *Răzvan şi Vidra* de B.-P. Hasdeu. Roluri în: *Regele Lear*, *Înşir-te mărgărite*, *Răzvan şi Vidra*, *Vlaicu Vodă*, *Bolnavul închipuit*, *Georges Dandin*. A jucat şi în câteva filme de lung metraj, putem menţiona următoarele pelicule: *Independenţa României* (1912), *Năbădăile Cleopatrei* (1925), *O noapte furtunoasă* (1942), *Viaţa învinge* (1951) şi *Brigada lui Ionuţ* (1954). Piese de teatru: *Omul cu mârţoaga*, 1927; *Nae Niculae* (1928), *Capul de răţoi* (1938), *Ioachim - prietenul poporului* şi *Un lup mâncat de oaie* (1947). În domeniul prozei a publicat două volume de memorialistică: *Cutia cu maimuţe* şi *Măscărici şi Mâzgălici*. În anul 1996 Teatrul Municipal din Buzău a primit numele său.

Cirimpei, Victor
(15.02.1940, Drăgăneşti, Basarabia)

Etnolog, folclorist, publicist. A absolvit Universitatea de Stat din Chişinău, Facultatea de Filologie. Specializare la Institutul de Literatură Universală Maxim Gorki din Moscova (1965–1967). Cercetător ştiinţific la sectorul de folclor al Institutului de

Limbă şi Literatură al AŞM, azi Institutul de Filologie. Lucrări: *Folclorul şi contemporaneitatea* (1974), *Realizări ale folcloristicii moldoveneşti timpurii* (1978), *Snoave şi anecdote* (1979), *Ace pentru cojoace* (1985), *Soare nou răsare* (1990), *Argumente Basarabe (2006, publicistică), Pătăranii folclorice ale românilor sovietici din Basarabia, stânga Nistrului, nordul Bucovinei, nordul Transilvaniei, Caucazul de Vest* (2008). A participat la alcătuirea şi redactarea corpusului de 16 volume *Creaţia populară moldovenească (1975–1983),* distins cu Premiul Dacia al Ministerului Culturii din Republica Moldova (1989), este coautor al colecţiilor de folclor din zonele Codri, Bugeac, nordul Moldovei, stepa Bălţilor, din Caucazul de Nord, Maramureş şi Ţara Fagilor (Bucovina), al culegerilor de folclor *Frumos e la şezătoare, Crestomaţie de folclor moldovenesc,* al volumului de studii *Genuri şi specii folclorice* (1972). Pentru participarea la întocmirea culegerii colective *Cât îi Maramureşul* (pe baza Grantului Prezidiului Academiei de Ştiinţe a Moldovei) a fost distins cu Premiul Simion Florea Marian al Academiei Române (1993). Distins cu titlul de Eminent al Învăţământului Public al Republicii Moldova (1989).

Cisek, Oscar Walter
(23.09.1897, Bucureşti – 30.05.1966, Bucureşti)

Scriitor şi critic de artă. A studiat Istoria Artelor la München. Saxon din Transilvania la origini. (Colonizaţi în veacul al XII-lea de maghiari, au fost aduşi din Bavaria şi aşezaţi în lungul arcului carpatic interior, ca şi secuii - veniţi de pe Volga, pentru a apăra regatul, dar şi Europa, contra tătarilor şi cumanilor. Erau parte a Ordinului Teutonic, prin care s-a încercat inclusiv catolicizarea provinciei. În veacul al XIII-lea colonizarea a continuat cu suabi –şvabi – din Franconia. În prezent subgrupurile sunt şvabii din Banat, cei de la Satu Mare, germanii din Basarabia şi ţipţerii din Slovacia. Pe aceste aliniamente au venit ulterior refugiaţi protestanţi şi francmasoni, în principal unionişti.) A colaborat la „Ideea europeană“, „Contimporanul“, „Gândirea“ ş.a. A scris eseuri de artă plastică: *Theodor Aman*, 1931; *Eseuri şi cronici plastice*, 1961. Ca scriitor s-a remarcat în proză: *Entmenschlichung* (Dezumanizare), 1921, expresionistă; *Unbequeme Liebe* (Iubire incomodă), 1932, Hamburg; *Der Storm ohne Ende* (Fluviul fără sfârşit), 1937, Berlin – o epopee a Deltei Dunării; *Vor den Toren* (În faţa porţilor), 1950, Frankfurt – despre Ţara Oaşului; *Reisigfeuer* (Foc de vreascuri), ciclu compus din romanele *Crişan*, 1960, Premiul Academiei şi *Horea*, 1962, Premiul de Stat. A scris şi poezie de influenţă expresionistă: *Die andere Stimme* (Vocea cealaltă), 1934, Dresda.

Ciubotaru, Alexandru
(20.02.1932, Cucuruzeni, Basarabia - 26.04.2016, Chișinău)

Biolog. A absolvit Institutul Agricol din Chişinău. Specializare la Institutul de Genetică al Universităţii din Lund, Suedia. Director al Grădinii Botanice din Chişinău, a proiectat într-un nou perimetru aşezarea speciilor şi a obţinut statutul de instituţie de cercetare. Contribuţii la cercetarea gramineelor. A emis teoria homeostatică a dublei fecundări. Deţine 12 brevete de invenţie. Lucrări: *Concepţia neoplazmogenezei zigotului*, 1972; *Statutul morfofuncţional al gametogenezei*, 1984; *Evoluţia şi strategia reproducerii sexuate în lumea vegetală*, 1993; *Cariologia genului Zea L.,* 2005. Distins cu titlul de Om Emerit, Ordinul Gloria Muncii în grad de Cavaler, Medalia Dimitrie Cantemir. Doctor Honoris Causa al Universităţii din Iaşi. Membru al Academiei Internaţionale de Ştiinţe despre Natură şi Societate din Rusia, membru al Societăţii Geneticienilor şi Amelioratorilor şi al Societăţii Botaniştilor din RM, membru al Asociaţiei Internaţionale a Biologilor, Secţia Embriologia plantelor. Membru al Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova.

Ciubotăraşu, Ştefan
(21.03.1910, Lipovăț, Vaslui – 27.08.1970, Bucureşti)

Actor, literat. Studii la Conservatorul de Artă Dramatică din Iaşi (1933). Prestigioasă activitate teatrală la Teatrul Naţional din Iaşi şi la Teatrul Municipal Bulandra din Bucureşti. În film interpretează personaje principale şi secundare caracterizate prin umor bonom şi înţelepciune de factură populară sau prin obtuzitate încrâncenată, dar întotdeauna impresionante prin intensitatea trăirii. De-a lungul anilor a publicat cu pseudonimul Ciciricea, colaborând la reviste precum „Cadran“ (Iaşi), „Însemnări ieşene“ (în 1936), „Luceafărul“ (Iaşi),

„Lumea-bazar“ (Iaşi), „Pagini moldovene“ (Iaşi), „Tot“ (Iaşi), „Teatrul“ (Iaşi), „Uzinuţa cu umor“ (Vaslui), „Vasluiul“, „Ziua“ etc. Roluri: *Brigada lui Ionuţ* (1954), *Desfăşurarea* (1954), *Mândrie* (1956), *Erupţia* (1957), *O mică întâmplare* (1957), *Pasărea furtunii* (1957), *Râpa dracului* (1957), *Avalanşa* (1959), *Telegrame* (1959), *Valurile Dunării* (1959), *Furtuna* (1960), *Portretul unui necunoscut* (1960), *Setea* (1960), *A fost prietenul meu* (1961), *Omul de lângă tine* (1961), *Porto-Franco* (1961), *Celebrul 702* (1962), *Cerul n-are gratii* (1962), *Lupeni '29* (1962), *La vârsta dragostei* (1963), *Partea ta de vină* (1963), *Amintiri din copilărie* (1964), *Merii sălbatici* (1964), *Pădurea spânzuraţilor* (1964), *Străinul* (1964), *Neamul Şoimăreştilor* (1965), *Dimineţile unui băiat cuminte* (1966), *Golgota* (1966), *Subteranul* (1967), *Cerul începe la etajul III* (1967), *Columna* (1968), *Legenda* (1968), *Sâmbăta morţilor* (1968), *Războiul domniţelor* (1969), *Aşteptarea* (1970). Premiu la Festivalul Filmului de la Mamaia, 1964 pentru rolul din filmul *Străinul*. Distins cu titlul de Artist al Poporului.

Ciubuc, Ion
(29.05.1943, Hădărăuţi, jud. Ocniţa, Basarabia - 02.01.2018, Chișinău)

Om politic. A absolvit Institutul Agricol din Odesa, în specialitatea economie agrară. A fost preşedinte al Consiliului Colhozurilor din rn. Briceni. După absolvirea unor cursuri de specializare la Academia de Ştiinţe de pe lângă CC al PCUS, a fost prim-vicepreşedinte al Comitetului de Stat pentru Planificare din Moldova şi şef al Departamentului de Cercetări Agricole din cadrul Institutului de Cercetări Ştiinţifice în domeniul Agriculturii. Prim-viceministru al Economiei naţionale al Moldovei (1990–1991), reprezentant permanent al Guvernului Republicii Moldova pe lângă Cabinetul de miniştri al URSS, prim-viceministru al Afacerilor Externe al Republicii Moldova (1991–1992), prim-viceministru al Economiei din Republica Moldova (1994). Prin hotărârea Parlamentului Republicii Moldova din 1994 este numit în funcţia de preşedinte al Curţii de Conturi. Prim-ministru al Moldovei (1997–1999), plecat prin demisie.

Ciucă, Mihai
(18.08.1883, Săveni, jud. Botoşani – 20.02.1969, Bucureşti)

Medic bacteriolog. A urmat Facultatea de Medicină la Bucureşti, absolvită în 1907. Specializarea în domeniul bacteriologiei, igienei şi bolilor infecţioase a făcut-o în cadrul institutelor conduse de Victor Babeş şi Ioan Cantacuzino din Bucureşti. Din 1905 lucrează ca voluntar în Laboratorul de Medicină Experimentală. Perioada 1907–1912 o petrecere lucrând ca preparator în acelaşi laborator şi ca medic la Spitalul Militar. Începe să facă diverse experimente singur sau în colaborare cu diverşi cercetători în imunologie sau clinica bolilor infecţioase, cu referire în special la infecţiile streptococice şi tetanice. Este numit şef de secţie la Institutul Dr. I. Cantacuzino în anul 1921, după ce se întoarce de la studii de la Institutul Pasteur din Paris. Profesorul Ion Cantacuzino îl recomandă în 1922 ca profesor de igienă la Facultatea de Medicină din Iaşi, unde va sta timp de 12 ani. Participă la luarea şi aplicarea măsurilor de combatere a holerei. În perioada 1934–1962 a fost profesor de bacteriologie la Facultatea de Medicină din Bucureşti şi numit subdirector al Institutului Dr. I. Cantacuzino, iar în paralel, o intensă activitate la Institutul de Seruri şi Vaccinuri. Perioada 1952–1963 o petrece la cârma Catedrei de specializare şi perfecţionare a medicilor microbiologi (a alcătuit primele planuri, programe, metodologii şi cursuri). A fost un pionier al tratamentului prin infectarea malarică al paraliziei generale progresive. Printre duşmanii săi s-au numărat tifosul exantematic, difteria, scarlatina, tuberculoza, diferite boli tropicale la a căror cunoaştere şi combatere a participat hotărâtor. Numele său este legat de primele vaccinări cu vaccin antiholeric, de eradicarea malariei, de biologia bacteriofagului (a descoperit fenomenul de lizogenie), de tratamentul prin împaludare al sifilisului nervos, de organizarea primului centru de malarioterapie şi a Centrului Naţional de Referinţe pentru bacteriofagie la Bucureşti. A participat, în 1919, la Conferinţa de Pace de la Paris, unde a susţinut idealul Marii Uniri. În 1966 ea fost distins cu Premiul Fundaţiei Darling pentru misiunile internaţionale îndeplinite din însărcinarea Ligii Naţiunilor, iar după al Doilea Război Mondial ale Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii de pe lângă ONU. Membru al multor academii şi societăţi ştiinţifice străine, secretar general al Comisiei Internaţionale de Malarie de pe

lângă Liga Naţiunilor (1928–1938). Din 1938 este membru al Academiei Române, reînregistrat în 1948 ca membru de onoare.

Ciucu, George
(12.07.1927, Cristian, Braşov – 15.02.1990, Bucureşti)

Matematician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Matematici, la Universitatea din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Matematică a aceleiaşi universităţi, specialitatea Teoria probabilităţilor şi statistică matematică şi rector al universităţii. Contribuţii în domeniul modelării probabilistice. Lucrări: *Procese cu legături complete*, 1960; *Teoria proba-bilităţilor şi statistică matematică*, 1963; *Teoria jocurilor*, 1965; *Introducere în teoria aşteptării*, 1967; *Probabilităţi şi procese stochastice*, 2 vol., 1978–1979. Membru corespondent al Academiei Române (1974), secretar general al ei (1974–1990).

Ciucurencu, Alexandru
(27.09.1903, Tulcea – 27.12.1977, Bucureşti)

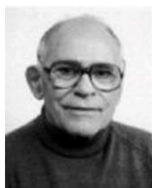
Pictor. A studiat pictura la Academia de Arte Plastice din Bucureşti cu profesorii George Demetrescu Mirea şi Camil Ressu. Cursuri de Arte la Şcoala de la Baia Mare. Profesor universitar la Bucureşti. În prima perioadă de creaţie a pictat mai ales naturi moarte, nuduri şi peisaje, care se remarcă prin armonie coloristică. După 1944 şi-a schimbat tematica, realizând compoziţii cu subiecte istorice sau sociale. A pictat și portrete ale unor personalităţi culturale (Sonia Cluceru, Krikor H. Zambaccian, George Călinescu, Mihail Jora etc.) sau portrete de muncitori şi peisaje industriale. Lucrări: *Ana Ipătescu*, 1949; *Epilogul răscoalelor*, 1957; *1 Mai liber*, 1958; O*lga Bancic pe eşafod*, 1959. I s-au decernat: Ordinul Muncii Clasa I, 1948; Maestru Emerit al Artei din RPR, 1956; Premiul Ion Andreescu, 1956; Steaua Republicii Populare Române clasa a III-a, 1959; Artist al Poporului, 1964. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Ciugureanu, Daniel
(09.12.1885, Şirăuţi, jud. Hotin, Basarabia - 05/06.05.1950, Turda)

Om politic şi medic. A absolvit Medicina la Chişinău şi a profesat la Chişinău, Hânceşti, Vorniceni şi Bucureşti (Spitalul Cantacuzino). A fost membru al Partidului Naţional Moldovenesc, susţinător al unirii Basarabiei cu România. În 1918 a fost prim-ministru al Republicii Democratice Moldoveneşti (independentă). După unirea Basarabiei cu Ţara a fost ministru pentru Basarabia (fără portofoliu) în patru guverne (1918–1919). Arestat în 1950 la Bucureşti, a murit în detenţie în acelaşi an.

Ciuhandu, Gheorghe
(23.04.1875, Roșia, jud. Bihor – 29.04.1947, Vaţa de Jos, jud. Hunedoara)

Preot şi publicist. A studiat Teologia la Arad şi Cernăuţi. Profesor la Institutul Teologic Pedagogic din Arad, a îmbrăcat haina pre-oţească şi a militat pentru apărarea şcolilor eparhiale româneşti. Lucrări: *Şcoala noastră poporală şi darea culturală*, 1918; *Reorganizarea mitropoliei ardelene*, 1922; *Papism şi ortodoxism în Ardeal sau porfiră şi cunună de spini*, 1922; *Cum s-a făcut unirea cu Roma*, 1929; *Bogomilismul şi românii*, 1933. Membru de onoare al Academiei Române din 1946.

Ciulei, Liviu
(07.07.1923, Bucureşti - 24.10.2011, Bucureşti)

Regizor. A studiat arhitectura, apoi teatrul la Conservatorul Regal de Muzică şi Teatru din Bucureşti. A debutat ca actor în 1946, jucând rolul lui Puck în *Visul unei nopţi de vară* la Teatrul Odeon. Ulterior s-a alăturat echipei Teatrului Municipal din Bucureşti (mai târziu numit Teatrul Bulandra), unde a debutat ca regizor în 1957, punând în scenă *Omul care aduce ploaia* de Richard Nash. În 1961 a devenit celebru pentru o punere în scenă total originală a piesei *Cum vă place* de Shakespeare. Distins cu Ordinul Muncii, 1964. În 1965 a primit Premiul pentru regie la Festivalul de la Cannes pentru filmul *Pădurea spânzuraţilor*. Distins cu Ordinul Meritul Cultural 1967. A fost peste 10 ani director artistic al Teatrului Bulandra. A lucrat în multe ţări din Europa, precum şi în Statele Unite ale Americii, Canada şi Australia. A părăsit România în 1980 şi a fost director artistic al teatrului Tyrone Guthrie din Minneapolis, Minnesota (Statele Unite), iar din 1986, profesor de teatru la Columbia University şi New York

University în New York City. S-a întors în ţară după 1989, regizând o serie de piese celebre. A fost numit Director de Onoare al Teatrului Bulandra ca un semn de recunoaştere al talentului său pus în slujba scenei şi ecranului românesc. Regie: *În sat la noi* (1951); *Nepoţii gornistului* (1953); *Alarmă în munţi* (1955); *Valurile Dunării* (1959); *Soldaţi fără uniformă* (1960); *Cerul n-are gratii* (1962); *Pădurea spânzuraţilor* (1964), ecranizare după romanul *Pădurea spânzuraţilor* al scriitorului Liviu Rebreanu; *Decolarea* (1971); *Dragostea începe vineri* (1972); *Dimitrie Cantemir* (1973); *Ceaţa* (1973); *Mastodontul* (1975); *Falansterul* (1979); *Valurile Dunării* (1959); *O scrisoare pierdută* (1977) – film TV; *Răsare soarele* (1954, în colaborare cu Mircea Bodianu şi Paul Bortnovschi, regie Dinu Negreanu); *Pasărea furtunii* (1957, regie Dinu Negreanu); *O scrisoare pierdută* (1977) – film TV. În 1996 UNITER i-a acordat premiul pentru întreaga activitate. Membru corespondent al Academiei Române (1992).

Ciupagea, Ana
(29.10.1865, Bucureşti – 26.02.1908, Bucureşti)

Poetă şi traducătoare. A absolvit Literele la Bucureşti, Arta Dramatică la Paris. Actriţă a Teatrului Naţional din Bucureşti. Influenţată de M. Eminescu, scrie versuri romantice: *Poezii*, 1887, în „Revista literară". A scris şi piese de teatru: *Virginia*, 1892; *Noaptea de Paşti*, 1895. A tradus teatru de Paul Ferrier, Charles Favart, E. Legouvé, Beaumarchais ş.a. A fost printre puţinele femei ale vremii care şi-au exprimat personalitatea prin scris, fără să fi provenit din rândurile aristocraţiei şi fără să fi avut în familie modele culturale.

Ciupe, Aurel
(16.05.1900, Lugoj – 18.07.1988, Cluj)

Pictor. Este autorul a numeroase portrete compoziţionale, naturi moarte şi peisaje. A fost profesor la Institutul de Arte Plastice din Cluj şi director al Muzeului Banatului. A studiat pictura la Bucureşti cu Ipolit Strâmbu şi G.D. Mirea, la Iaşi cu Octav Băncilă, la Paris cu fraţii Laurens, la Roma cu Umberto Coromardi. A fost profesor la Şcoala de Arte Frumoase din Cluj, director al pinacotecii din Târgu Mureş (de unde a plecat în 1940 din cauza Diktatului de la Viena), custode al Muzeului Banatului din Timişoara, decan şi rector al Institutului de Artă din Cluj. Lucrări: *Peisaj, Fochist, Vas cu fl ori, Fată cu floare.*

Ciupercă, Nicolae
(1856, Rășinari – 1937, Sibiu)

Maior. Participă ca voluntar la Războiul pentru Independenţă, 1877–1878, cu Regimentul 2 linie, contribuind la prinderea lui Osman Paşa la 28 noiembrie 1877. Pentru faptele de bărbăţie este decorat cu medaliile Trecerea Dunării şi Apărătorii Independenţei. Rănit la Vidin (în grai local Diiu, după vechiul trib tracic al diilor), este decorat cu Medalia Comemorativă de Campanie, avansat plutonier, iar în 1879 plutonier-major. Urmărit de autorităţile austro-ungare la întoarcerea în sat, este obligat să se înroleze în armata austriacă cu gradul de sublocotenent. În noiembrie 1918, în vârstă de 62 de ani, s-a pus la dispoziţia Consiliului Naţional Român Sibiu, fiind ales delegat la Adunarea Naţională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. Activează ca ofiţer de intendenţă în cadrul resortului militar al Consiliului Dirigent de la Sibiu până în 1920, când iese la pensie cu gradul de maior. La 9 mai 1927 este decorat cu Medalia jubiliară de veteran de război, Medalia comemorativă al 50-lea an al Independenţei României.

Ciupercă, Nicolae
(20.04.1882, Râmnicu Sărat – 25.05.1950, Văcăreşti)

General de corp de armată. A absolvit Şcoala Superioară de Război şi a primit comanda Armatei a IV-a în 1940. A străbătut Basarabia şi a trecut spre Odesa în august 1941. Decorat cu Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a. În urma încercuirii Armatei a IV-a a fost trecut în rezervă în acelaşi an. După război a activat în organizaţia legionară Graiul Sângelui. A fost arestat în 1948 şi a decedat la închisoare.

Ciurcu, Alexandru
(1854, Şercaia, Făgăraş – 1922, Copăceni, Argeş)

Inventator şi ziarist. A absolvit Dreptul la Bucureşti. A fondat „L'Orient", devenit ulterior „L'Indépendance Roumaine". Corespondent de război la 1877. Expulzat în 1885 din România de Ion C. Brătianu pentru criticile aduse guvernării liberale, s-a stabilit la Paris şi a inventat Propulsorul cu reacţie Ciurcu - Buisson folosit

pentru mici ambarcaţiuni şi drezina cu jet. A revenit în ţară în 1889 şi a condus ziarul „Timpul“ (1890–1900). Fondator al Sindicatului Ziariştilor şi Asociaţiei Generale a Presei Române. A organizat o fermă-model la Copăceni, Argeş.

Ciurea, Ioan
(13.04.1878, Fălticeni – 20.03.1943, Bucureşti)

Medic veterinar şi parazitolog. A absolvit Şcoala Superioară de Medicină Veterinară din Bucureşti (1902), urmând apoi studii de perfecţionare la Berlin şi Kön igsberg (1910–1912). După absolvirea studiilor, a lucrat ca medic veterinar la CFR Craiova (1902–1905), apoi la Abatorul din Piatra Neamţ (1905–1910). Revenit în ţară în anul 1912, şi-a reluat postul la Abator, continuându-şi munca de cercetare începută în Germania. În acest timp a descoperit cistecercul de *Taenia saginata* în carnea vitelor tăiate, a semnalat *Trichinella spiralis* la pisică, *Spiroptera sexalata* la porc ş.a. A descoperit ciclul biologic al unei serii întregi de trematode şi o serie de noi specii. În 1922 devine profesor universitar la Facultatea de Medicină Veterinară din Bucureşti, unde a organizat cursuri şi seminarii practice în Laboratorul de Parazitologie. În paralel cu activitatea didactică şi-a reluat munca de cercetare, cu deosebire asupra trematodelor, pe care le-a studiat din punct de vedere sistematic şi biologic, fiind printre primii care au aplicat metoda experimentală în parazitologie. A efectuat studii de anatomie patologică la vacă şi găină (1908), ocupându-se de bacteriile paratifice, de nematodele parazite la pisică şi porc, dar mai ales de trematodele transmise prin alimentaţia cu peşte la mamifere, om şi păsări (1911–1916). Consacrarea sa pe plan internaţional se datorează descoperirii la peşti a metacercarului infestant de *Opistorchis felineus* şi reproducerea experimentală a dezvoltării lui la animale domestice, corectând eroarea renumitului parazitolog elveţian E. Askenazy. Membru în Consiliul de Administraţie al pescăriilor statului (1929–1931). Lucrări: *Larvele de Diphyllobothrium latum la peştii din bălţile Dunării* (1913); *Prevenirea şi combaterea muştei columbace* (1924) ş.a. În 1927 este ales membru corespondent al Academiei Române, iar în 1939 membru al Academiei Leopoldine din Halle (Germania).

Ciurunga, Andrei, *nume la naştere* Robert Eisenbraun, *a semnat şi* Robert Cahuleanu (20.10.1920, Cahul, Basarabia 07.08.2004, Bucureşti)

Poet. German după tată ca etnie. Refugiat în România cu familia după 1944. A absolvit liceul la Bolgrad, în 1938. Legionar, a stat multă vreme la închisoare (1950–1954, 1958–1964). Lucrări: *Tartăul de salcie*, 1940; *Lacrimi pentru Basarabia*, 1940; *Poemele dezrobirii* (1943, Chişinău); *Cântece de dor şi de război* (1944, Chişinău); *Vinovat pentru aceste cuvinte* (1972); *Argumente împotriva nopţii* (1976); *Poeme cu umbră de gratii* (1990); *Memorii optimiste – evocări şi versuri din închisori* (1992); *Poeme din iad pentru îngeri* (1996).

Ciutac, Victor
(02.01.1938, Șirăuți, Briceni, Basarabia - 18.01.2009, Iaşi)

Actor. A absolvit Institutul de Arte la Chişinău. Actor la Teatrul Naţional din Bălţi, la Teatrul Dramatic A. S. Puşkin, apoi director artistic al Teatrului Mihai Eminescu din Chişinău. A jucat în teatru şi film. Roluri în film: *Poienele roşii*, 1966; *Mariana*, 1967; *Ofiţer în rezervă*, 1971; *Lăutarii*, 1971; *Ultimul haiduc*, 1972; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Podurile*, 1973; *Bărbaţii încărunţesc de tineri*, 1974; *Calul, puşca şi nevasta*, 1975; *Pe urmele fiarei*, 1976; *Care pe care*, 1977; *Povestea lui Făt-Frumos*, 1977; *Hotarul din iunie*, 1982; *Trecea o lebadă pe ape*, 1982; *Fii fericită, Iulia*, 1983; *În zorii revoluţiei*, 1984; *Dansul efemer al dragostei*, 1988; *Corbii prada n-o împart*, 1988; *Durerea*, 1989; *Troiţa*, 1991. Premiul Naţional al Cinematografiei Moldovei. Artist al Poporului din Moldova.

Cizek, Eugen *nume la naştere* Eugen Antoniu
(24.02.1932, Bucureşti – 17.12.2008, Bucureşti)

Eseist. A absolvit Facultatea de limbi clasice la Bucureşti, şi-a luat doctoratul în latină la Bucureşti şi Lyon. A scris lucrări de specialitate foarte solide, apreciate în ţară şi străinătate: *Evoluţia romanului*

antic, 1970; *Seneca*, 1972; *L'Epoque de Neron et ses controverses idéologiques* (Epoca lui Nero şi controversele ei ideologice), 1972, Leida; *Tacit*, 1974; *Structures et idéologies dans Les vies des douze Césars* (Structuri şi ideologii în Vieţile celor doisprezece Cezari), 1977; *Epoca lui Traian*, 1980; *Néron*, 1982, Paris; *Secvenţă romană*, 1986; *Mentalités et institutions politiques romaines* (Mentalităţi şi instituţii politice romane), 1991, Paris; *La poétique de l'histoire chez Tacit* (Poetica istoriei la Tacit), 1992, Paris. A tradus din Seneca şi Petroniu, precum şi *Civilizaţia romană* de Pierre Grimal.

Cizmaş, Ioan
(30.08.1930, Straja, Banatul Sârbesc – 11.03.2003, Novi Sad)

Gazetar. A absolvit Academia Pedagogică din Vârşeţ. A lucrat pentru emisiunile în limba română de la Radio Novi Sad, Voivodina. A condus publicaţia „Cuvântul românesc". Preşedinte al Comunităţii Românilor din Serbia şi Muntenegru, preşedinte al Ligii social-democrate din Voivodina, membru în Parlamentul Voivodinei. A luptat pentru drepturile românilor din Valea Timocului. Reprezentant al românilor în Parlamentul Serbiei (din 2001).

Claudian, Al.
(08.04.1898, Cernavodă, jud. Constanţa 16.10.1962, Bucureşti)

Filosof şi poet. A absolvit Filosofia la Universitatea din Bucureşti şi s-a specializat la Sorbona. Social democrat ca opţiune ideologică. Adept al sociologiei în linia lui Dimitrie Gusti. Membru fondator al Facultăţii de Filosofie a Universităţii din Bucureşti după al Doilea Război Mondial, alături de Mihai Ralea, Petre Andrei, Ştefan Bârsănescu ş.a. A predat Sisteme sociologice. Lucrări: *Cercetări filosofice şi sociologice*, 1935; *Originea socială a filosofiei lui Auguste Comte*, 1936; *Cunoaştere şi suflet*, 1940; *Antisemitismul şi cauzele lui sociale. Schiţă sociologică*, 2000, postum. A publicat versuri în presă cu pseudonimul Anton Costin.

Claymoor, *nume la naştere* Mişu Văcărescu, a semnat şi Valrèas
(1843, Bucureşti – 11.06.1903, Bucureşti)

Gazetar. Fiul lui Iancu Văcărescu şi unchiul Elenei Văcărescu. A ţinut rubrica mondenă la „L'Indépendence roumaine" şi „Românul" în perioada 1898–1910. A făcut Liceul Louis le Grand la Paris. Spirit hedonist, a lăsat, prin articolele sale mondene, imaginea Bucureştiului de la finele veacului al XIX-lea şi începutul celui de-al XX-lea prin ceea ce avea pitoresc. În acest sens îl precede pe Mateiu Caragiale. El este modelul lui I. L. Caragiale din schiţa *High-Life*. Lucrări: *La vie à Bucarest*, 1882–1883.

Cleopa, Ilie, *prenume la naştere* Constantin
(10.04.1912, Suliţa, jud. Botoşani – 02.12.1998, Sihăstria)

Egumen, arhimandrit, stareţ şi duhovnic la mănăstirea Sihăstria, în Munţii Rarăului. Este considerat un destin simbolic pentru ortodoxia românească. Lucrări: *Despre credinţa ortodoxă*, 1981; *Predici la praznice împărăteşti şi sfinţii de peste an*, 1986; *Predici la Duminicile de peste an*, 1990; *Valoarea sufletului*, Galaţi, 1991; *Urcuş spre înviere (predici duhovniceşti)*, 1992; *Despre vise şi vedenii*, 1993.

Climescu, Constantin
(30.11.1844, Bacău – 06.08.1926, Iaşi)

Matematician. A studiat la Academia Domnească şi la Facultatea de Ştiinţe din Iaşi, apoi la Şcoala Normală Superioară din Paris, obţinând în 1870 licenţa în matematică şi în ştiinţe fizice. După revenirea în România a fost numit, în septembrie 1871, profesor la Catedra de geometrie analitică şi trigonometrie sferică a Facultăţii de Ştiinţe din cadrul Universităţii Al. I. Cuza din Iaşi, până la data de 1 aprilie 1909, când s-a pensionat. A îndeplinit funcţia de decan al Facultăţii de Ştiinţe, apoi pe cea de rector al Universităţii Al.I. Cuza din Iaşi în perioada 1901–1907. În paralel, între 1884 şi 1898 a fost profesor şi la Şcoala Normală Superioară din Iaşi, care fusese înfiinţată în 1874 cu scopul de a pregăti cadre didactice pentru învăţământul secundar şi primar. În 1883 a fondat revista „Recreaţii ştiinţifice", fiind apoi principalul ei susţinător. De asemenea, a fost şi membru în colegiul de redacţie al „Gazetei matematice". A îndeplinit funcţia de primar al municipiului Iaşi în 1921. Este autorul unei serii de manuale foarte utilizate în epocă: *Algebră* (1887) pentru licee şi candidaţi la bacalaureat, *Curs de aritmetică raţională* (1890) pentru licee, *Geometrie elementară* (1891) pentru cursul secundar, *Geometrie analitică* (1898) şi altele. Ca o recunoaştere a meritelor sale didactice şi ştiinţifice

a fost ales membru corespondent al Academiei Române (1892).

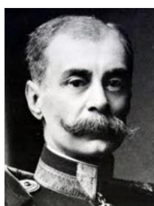
Clochişner, Sofia
(12.01.1949, Chişinău)

Fizician. A absolvit Universitatea de Stat din Chişinău (1971), specialitatea fizică teoretică, fiind eleva lui I. Perlin). Doctor în ştiinţe fizico-matematice (1980), doctor habilitat (1994). Şefă de laborator la Institutul de fizică aplicată al AŞM. Concomitent – profesor invitat la Universităţile din Berlin şi Paris. Autoare a peste 150 lucrări ştiinţifice. Participantă la multiple congrese consacrate fizicii corpului solid (Italia, Spania, SUA, Israel, Moscova ş.a.).

Cloşca, *nume la naştere* Ion Oargă
(1747, Cărpiniş, jud. Alba – 1785, Alba Iulia)

Proprietar de mină de aur în Apuseni. Porecla i s-a dat pentru că era foarte strângător. A atacat, venind dinspre Câmpeni, Abrud şi Roşia Montană, împreună cu Crişan şi Horea, cu oaste ţărănească de strânsură (ţărani răsculaţi) în 1874, armata imperială austriacă ajunsă la Brad, încercînd să păstreze proprietea românească asupra zonei aurifere şi să desfiinţeze iobăgia pentru români. A murit tras pe roată.

Coandă, Constantin
(04.03.1857, Craiova – 30.09.1932, Bucureşti)

General de armată. Profesor de matematică la Şcoala Naţională de Drumuri şi Poduri. Prim-ministru (de fapt, a condus un Consiliu de Miniştri între 24 octombrie – 28 noiembrie 1918) şi ministru de Externe în timpul Primului Război Mondial (1918). Henri C. a fost al doilea dintre cei şapte fii ai săi. A fost ucis de o bombă pusă de un anarhist pe nume Max Goldstein, care era contra Guvernului Averescu. O stradă din Bucureşti îi poartă numele.

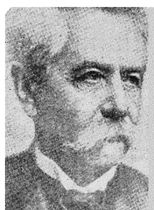
Coandă, Henri Marie
(07.06.1886, Bucureşti – 25.11.1972, Bucureşti)

Inginer, pionier al aviaţiei, fizician, inventator al motorului cu reacţie şi descoperitor al efectului care îi poartă numele. Fiul generalului Constantin C.

Mama sa, Aida Danet, a fost fiica medicului francez Gustave Danet, originar din Bretania. (Bretania şi Marea Britanie sunt derivate, ca nume, de la briţi, locuitorii ajunşi pe aceste locuri în veacul al V-lea îH şi care erau triburi de celţi. Există şi azi vorbitori de britonă, dialect provenit din kerne în Marea Britanie şi din breiz în Bretania. Dar locuirea în zonă este mult mai veche, din Paleoliticul timpuriu. Celţii s-au aşezat pe locul populaţiilor de substrat.) A fost mai întâi elev al Şcolii Petrache Poenaru din Bucureşti, apoi al Liceului Sf. Sava (1896), unde a urmat primele 3 clase, continuând la Liceul Militar din Iaşi (1899). Termină liceul în 1903, primind gradul de sergent major şi îşi continuă studiile la Şcoala de ofiţeri de artilerie, geniu şi marină din Bucureşti. Detaşat la un regiment de artilerie de câmp din Germania (1904), este trimis la Technische Hochschule (Universitatea Technică) din Berlin-Charlottenburg. Pasionat de probleme tehnice şi mai ales de tehnica aviaticii, construieşte în 1905 un avion-rachetă pentru armata română. Între 1907 şi 1908 a urmat de asemenea cursuri universitare în Belgia, la Liège, şi la Institutul Tehnic Montefiore. În 1908 se întoarce în ţară şi e încadrat ofiţer activ în Regimentul 2 de artilerie. Datorită firii sale şi spiritului inventiv, care nu se împăcau cu disciplina militară, a cerut şi obţinut aprobarea de a părăsi armata, după care, profitând de libertatea recâştigată, a întreprins o lungă călătorie cu automobilul pe ruta Ispahan – Teheran – Tibet. La întoarcere pleacă în Franţa şi se înscrie la Şcoala superioară de aeronautică şi construcţii, nou-înfiinţată la Paris (1909), al cărei absolvent devine în anul următor (1910), ca şef al primei promoţii de ingineri aeronautici. Cu ajutorul lui Gustave Eiffel şi savantului Paul Painlevé, care l-au ajutat să obţină aprobările necesare, a efectuat experimentele aerodinamice prealabile şi a construit în atelierul de carosaj al lui Joachim Caproni primul avion cu propulsie reactivă (de fapt un avion cu reacţie fără elice, numit convenţional Coandă-1910), pe care l-a prezentat la al doilea Salon internaţional aeronautic de la Paris (1910). În timpul unei încercări de zbor din decembrie 1910, pe aeroportul Issy-les-Moulineaux de lângă Paris, aparatul pilotat de el a scăpat de sub control din cauza lipsei lui de experienţă, s-a lovit de un zid de la marginea terenului de decolare şi a luat foc. Din fericire a fost proiectat din avion înaintea impactului, alegându-se doar cu spaima şi câteva contuzii minore pe faţă şi pe mâini. Pentru o

perioadă de timp a abandonat experimentele datorită lipsei de interes din partea publicului şi savanţilor vremii. În 1911, la Reims, prezintă un avion dublu motor cu o singură elice. Între 1911 şi 1914 a lucrat ca director tehnic la Uzinele de aviaţie din Bristol, Anglia şi a construit avioane cu elice de mare performanţă, de concepţie proprie. În următorii ani s-a întors în Franţa, unde a construit un avion de recunoaştere (1916) foarte apreciat în epocă, prima sanie-automobil propulsată de un motor cu reacţie, primul tren aerodinamic din lume şi altele. *Coandă 1916* este asemănător cu avionul de transport *Caravelle*, la proiectarea căruia de fapt a şi participat. În 1934 obţine un brevet de invenţie francez pentru *Procedeu şi dispozitiv pentru devierea unui curent de fluid ce pătrunde într-un alt fluid*, care se referă la fenomenul numit astăzi *Efectul Coandă*, constând în devierea unui jet de fluid care curge de-a lungul unui perete convex, fenomen observat prima oară de el în 1910, cu prilejul probării motorului. Această descoperire l-a condus la importante cercetări aplicative privind hipersustentaţia aerodinelor, realizarea unor atenuatoare de sunet şi altele. Inventează un nou material de construcţie, beton-lemnul, folosit pentru decoraţiuni (de exemplu Palatul Culturii din Iaşi, ridicat în 1926, este decorat în totalitate cu materialul său), 1926 – în România şi pune la punct un dispozitiv de detecţie a lichidelor în sol. E folosit în prospectarea petroliferă. Realizări: platformă mobilă pentru experimente aerodinamice. Dispozitivul era montat pe un tren, iar experimentele se desfăşurau în mişcare, la o viteză de 90 km/h, pe linia Paris/Saint Quentin. Astfel a putut face determinări cantitative aeronautice, folosind un tunel de vânt cu fum, o balanţă aerodinamică şi o cameră fotografică specială, de concepţie proprie. Datorită acestor experimente a stabilit un profil de aripă funcţional pentru viitoarele sale avioane. Revine definitiv în ţară în 1969 ca director al Institutului de Creaţie Ştiinţifică şi Tehnică (INCREST). În Golful Persic inventatorul român construieşte un echipament oceanic de depozitare a petrolului extras departe de malul mării. Membru al Societăţii Regale de Aeronautică din Londra. Membru al Academiei Române (1970).

Cobălcescu, Grigore
(22.09.1831, Iaşi – 21.05.1892, Iaşi)

Geolog şi paleontolog. A fost primul profesor de geologie şi mineralogie la Universitatea din Iaşi. Sub îndrumarea lui s-au format învăţaţi ca Dimitrie Brândză, Sava Athanasiu, Nicolae Leon, Grigore Antipa, Dimitrie Voinov, Emil Racoviţă şi mulţi alţii. Cobălcescu s-a remarcat şi prin activitatea desfăşurată în cadrul primei societăţi ştiinţifice româneşti, Societatea Medicilor şi Naturaliştilor din Iaşi, înfiinţată în 1868, şi în cadrul Societăţii Române de Geografie, înfiinţată în 1875, printre ai cărei iniţiatori şi fondatori s-a situat. În 1889, alături de istoricul A.D. Xenopol şi alţi entuziaşti, devine membru fondator al Societăţii ştiinţifice şi literare din Iaşi. În discursul de recepţie dezvoltă teoria sa cu privire la originea anorganică a petrolului şi demonstrează existenţa legăturii strânse între zăcămintele de ţiţei, masivele de sare şi cutele anticlinale. A elaborat prima lucrare românească de geologie, *Calcarul de la Răpidea* (1862). O insulă din arhipelagul Palmer (în Antarctica, la graniţa dintre Oceanele Pacific şi Atlantic) îi poartă numele (Cobalcescou Island. Numele a fost propus de Emil Racoviţă, în timpul expediţiei sale cu vasul Belgica). Membru al Academiei Române (1886).

Cobileanschi (Kobileanski), Igor
(24.02.1974, Comrat, Republica Moldova)

Regizor. Găgăuz ca etnie. A absolvit Academia de Teatru şi Film, secţia Regie, la Bucureşti. A lucrat la Studioul Moldova Film, apoi la diverse televiziuni private, continuând colaborarea cu studioul Moldova Film. Specializat în documentare: *Sper fără speranţă*, 1989; *Găoacea*, 1990; *Atâţia oameni diferiţi*, OWH TV Studio, 2001; *Când se stinge lumina*, scenariul, regia, Studioul de creaţie Europolis al Ministerului Culturii, România, 2006; *Saşa, Grişa şi Ion*, Moldova Film, 2006 (Premiul Festivalului Producătorilor de Film de la Constanţa; Premiul Audienza la Trieste Film Festival, Italia); *Plictis şi Inspiraţie*, 2008 (Premiul TIFF, Bucureşti). Membru al Uniunii Cineaştilor din Moldova.

Cobizev, Claudia
(14.03.1905, Lozova – 28.04.1995, Chişinău)

Sculptor. A absolvit Şcoala de Arte plastice din Chişinău (1926–1931, eleva lui A. Plămădeală), specializare la Academia Regală de Belle Arte din Bruxelles şi la Academia de Arte Frumoase din Bucureşti. A activat ca profesoară la Şcoala de Arte Plastice din Chişinău. Tematica operei – femeia ca mamă, gospodină, lucrătoare. A expus sculpturi la Bucureşti, Chişinău, Bruxelles, Moscova. Premiul de Stat, 1968.

Coca, Eugen(iu)
(15.04.1893, Cureşniţa, Basarabia – 09.01.1954, Chişinău)

Compozitor. A învăţat să cânte la vioară de la tatăl său, lăutar la Soroca, şi a cântat de copil în orchestra populară a lui A. Poleakov. A absolvit Şcoala de Muzică din Chişinău (vioara), apoi Conservatorul din Chişinău şi a fost violonist în orchestre din Eupatoria, Kostroma, Moscova, Rostov pe Don, apoi a fost violonist şi dirijor la Chişinău, Akkerman. Lucrări: poemul simfonic *Nopţile în Crimeea* şi valsul *Dragostea de viaţă*, 1917; *Concerto grosso*; două suite moldoveneşti; opera *Pasărea măiastră sau Prinţul Ionel şi lupul năzdrăvan*; tabloul simfonic *Balalaica*; *Cvartetul de coarde nr.1*; *Simfoniile nr.1 şi nr.2*; baletul *Florile micuţei Ida*; comediile muzicale *Semnalele de pe planeta Marte* şi *În ţara canibalilor*; suita corală *Doina* (1949); *Simfonia de primăvară* (pentru vioară şi orchestră, 1949); poemul simfonic *Codrul* (1950); *Cvartetul de coarde nr. 2*; romanţe, coruri, lieduri, piese pentru pian, pentru vioară şi pian, muzică pentru spectacole şi film. Maestru Emerit al Artelor din Republica Moldova. O şcoală din Chişinău şi o stradă din Buiucani îi poartă numele.

Cocea, Alice, *nume la naştere* **Alice Mille**
(28.07.1899, Sinaia – 02.07.1970, Boulogne-Billancourt, Franţa)

Actriţă. Aromâncă după mamă (Cocea). (Coci înseamnă roșcovan și este cel mai răspândit nume al Europei, conform atlaselor onomastice. Vasile Lupu, originar din Epir, se numea tot Coci. Echivalent cu Ad[a]m la semiți, Rosetti la italieni, la noi a dat Ruset, Rosetti, Roșu, Coce[a], Koch - translare de la Coci - la germani, în latină era Cocceius. Nerva Traian, tatăl adoptiv al împăratului Traian, se numea în fapt Cocceius. Simbolistica numelui este foarte veche și se referă nu doar la oamenii cu păr roșcat, ci chiar la modul de identificare a apartenenței după sânge, măsură a identității tribale.) Verişoara lui N.D. C., fiica lui Constantin Mille (format ideologic de Nicolae Russel). A studiat la Conservatorul de Artă Dramatică din Paris și s-a afirmat la Paris. Roluri în filme: *Mon gosse de père* (1930), *Marions-nous* (1931), *Nicole et sa vertu* (1931), *Delphine* (1931), *A tout coeur* (1931), *Greluchon délicat* (1934), *La princesse de czardas*, regia André Beauclair (1934), *Le joueur* (1962), *Striptease* (1963), *La ronde*, scenariu Jean Anouilh, regia Roger Vadim, alături de Jane Fonda (1964). Majoritatea filmelor s-au difuzat şi în SUA şi au beneficiat de cronici de prestigiu în „The New York Times".

Cocea, Dina
(27.11.1912, Bucureşti – 27.10.2008, Bucureşti)

Actriţă. Este fiica scriitorului N.D. Cocea. A absolvit studiile de actorie la Paris, unde verişoara tatălui său, Alice, era actriţă. Debutul teatral a avut loc la Paris, în 1934 şi la Teatrul Comedia din Bucureşti, în 1935, în piesa *Adevăratul Iacob*, alături de George Timică. A apărut pe marile ecrane prima dată în 1939 în *O noapte de pomină*. Între 1941 și 1949 a fost director la Teatrul Nostru şi la Studioul Teatrului Nostru. În perioada 1952–1962 a fost decan al Facultăţii de Teatru. Începând din 1956 a reprezentat România la congrese internaţionale sau la manifestările organizate de ONU şi UNESCO. Între 1979 şi 1989 a fost preşedintă a Asociaţiei Oamenilor de Artă din Instituţiile Teatrale şi Muzicale. De-a lungul timpului a jucat în peste zece filme de lung metraj, a avut peste o sută de roluri în spectacole de teatru, teatru radiofonic şi teatru pentru televiziune. A avut o prodigioasă activitate eseistică şi publicistică, scriind nenumărate articole de sinteză, critică şi cronică dramatică în presa de specialitate autohtonă şi străină. Roluri: *Cartierul Veseliei* (1964), *Neamul Şoimăreştilor* (1964), *Ciprian Porumbescu* (1972), *Ştefan cel Mare – Vaslui 1475* (1974), *Muşchetarul român* (1975), *Aurel Vlaicu* (1977), *Iancu Jianu haiducul* (1980), *Cântec pentru fiul meu* (1980), *Atac în bibliotecă* (1992). Din 2001 – Societar de onoare al Teatrului Naţional din Bucureşti. Doctor Honoris Causa al Universităţii de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti.

Cocea, Dinu
(22.09.1929, Periş, jud. Ilfov - 26.12.2013, Paris)

Regizor de film. Văr cu Dina C. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică la Bucureşti. A lucrat mult cu Eugen Barbu ca scenarist, ori s-a bazat pe cărţile acestuia pentru scenarii. Stabilit în Franţa în 1985. Filme: regie – *Haiducii* (1965); *Răzbunarea haiducilor* – şi scenariul (1968); *Răpirea fecioarelor* – şi scenariul (1968); *Haiducii lui Şaptecai* (1970); *Săptămâna nebunilor* – şi scenariul (1971); *Zestrea Domniţei Ralu* (1971);

Paraşutiştii (1972); *La Révolte des Haïdouks* (1972) – serial TV; *Stejar, extremă urgenţă* (1973); *Nu opriţi ventilatorul* (1976); *Lanţul neglijenţelor* (1976); *Instanţa amână pronunţarea* (1976); *Ecaterina Teodoroiu* (1979); *Iancu Jianu, zapciul* – şi scenariul (1980); *Iancu Jianu, haiducul* – şi scenariul (1981). Deşi n-a fost onorat cu multe premii, nici unul dintre filmele sale n-a avut sub 4 milioane de spectatori.

Cocea, N(icolae) D.
(29.11.1880, Bârlad – 01.02.1949, Bucureşti)

Publicist şi scriitor. Familie de aromâni. Bunicul său, cu fiica şi cei doi băieţi ai lui, au venit în ţară din Macedonia şi s-au stabilit în Moldova. Studii universitare la Bucureşti şi Paris. Principalul animator al unor publicaţii de stânga: „Viaţa socială“, „Facla“, „Viitorul social“, „Chemarea“, „Era nouă“, „Reporter“. Bun pamfletar. A participat la revoluţia din Rusia, 1917 şi l-a cunoscut pe Lenin. Antiregalist, a făcut închisoare pentru scrieri satirice la adresa regelui Carol al II-lea. După al Doilea Război Mondial a fost vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor. A scris romane satirice: *Vinul de viaţă lungă,* 1931, tradus în franceză în 1989, postum*; Nea Nae,* 1935.

Cocea, Sofia
(15.06.1839, Fălticeni – 27.10.1861, Vaslui)

Publicistă, poetă, traducătoare. Mătuşa lui N. D. C. (sora tatălui). A absolvit Şcoala Centrală din Iaşi, a fost profesoară la Vaslui. La treisprezece ani a tradus piesa *Maria sau Mustrările de cuget a unei mame* de Al. Duval. A colaborat la „Steaua Dunării“ şi s-a manifestat ca unionistă, fiind apeciată de Mihail Kogălniceanu şi Vasile Alecsandri, dar detestată de Gh. Asachi. Un volum s-a publicat postum: *Operile doamnei Sofia Crisoscoleu, născută Cocé* 1862.

Cocheci, Vasile
(24.10.1922, Bălteni, jud. Gorj – 08.06.1996, Timişoara)

Chimist. A absolvit Chimia Industrială la Bucureşti şi a fost profesor la Catedra de Chimie Fizică şi Analitică a Politehnicii din Timişoara. A avut contribuţii în domeniul calităţii apelor, tratării şi epurării lor. A con-tribuit la înfiinţarea şi organizarea Institutului de Cercetare şi Proiectare pentru Epurarea Apelor reziduale. Are 31 de brevete de invenţie în domeniu. Membru al Consiliului Naţional pentru Protecţia Mediului Înconjurător. Membru corespondent al Academiei Române (1991), membru al Academiei de Ştiinţe din Georgia.

Coculescu, Nicolae *nume la naştere* Nikolaos Cocu
(31.07.1866, Clisura, Macedonia – 05.11.1952, Bucureşti)

Astronom. Tatăl lui Şerban C., care a semnat, în Franţa, cu pseudonimul Pius Servien. A absolvit Matematica la Universitatea din Bucureşti, apoi la cea din Paris. Urmează o perioadă de specializare la Observatorul astronomic din capitala Franţei (1890), unde rămâne până în 1895, desfăşurând, în tot acest timp, o remarcabilă activitate ştiinţifică. Participă astfel la observarea, în Senegal, a eclipsei de Soare din 1893, publicând studii valoroase şi obţinând fotografii remarcabile. În 1895 devine doctor la Sorbona, cu o teză de mecanică cerească, reuşind să analizeze şi să determine, cu o metodă proprie, efectele perturbatoare pe care le exercită o planetă asupra altei planete (rezultat citat de mari savanţi, printre care Henri Poincaré). S-a ocupat şi de fotosfera solară, de asemenea de refracţia astronomică. Profesor de astronomie şi mecanică cerească la Universitatea din Bucureşti, 1895–1937, un timp fiind şi decan al Facultăţii de Ştiinţe (1928–1932). A întemeiat, în 1908, Observatorul Astronomic din Bucureşti (clădirea finanțată de amiralul Vasile Urseanu) şi l-a dotat cu instrumentele necesare. A iniţiat publicaţiile astronomice ale Observatorului şi a fost un membru preţuit al Uniunii Astronomice Internaţionale (UAI). Lucrări: *Sur le dévéloppment approche de la fonction perturbatrice*, 1894; *Curs de mecanică cerească*, 1905. O stradă din Craiova şi un concurs interjudeţean de matematică îi poartă numele.

Coculescu, Şerban Piu *a semnat* Pius Servien *nume la naştere* Piu-Şerban Coculescu
(05.03.1902, Bucureşti – 29.01.1953, Paris)

Filosof şi estetician. Fiul lui Nicolae C. Şi-a luat licenţa în Litere la Sorbona. A absolvit apoi Şcoala de ofiţeri de artilerie la Timişoara. S-a întors la Paris

şi a fost profesor la College de France şi cercetător la CNRS. S-a ocupat de teoria probabilităţilor, fundamentele matematicii, relaţia dintre acustică şi estetică, relaţia dintre limbajul ştiinţific şi limbajul poetic. A creat o teorie matematică a ritmului, primul rând a ritmului din poezie. Este considerat precursorul lingvisticii matematice. Lucrări: *Essai sur les rythmes toniques du français*, 1925; *Lyrisme et structures sonores: nouvelles méthodes d'analyse des rythmes appliquée à* Atala *de Chateaubriand*, 1930; *Principes d'esthétique: problèmes d'art et langage des sciences*, 1935; *Base physique et base mathématique de la théorie des probabilités, vers une nouvelle forme de la théorie*, 1942; *Mathématiques et humanisme: le rythme, les rythmes de timbre dans la poésie grecque, sur les méthodes de critique textuelle du type Lachmann-Quentin*, 1942; *Science et poésie*, 1947; *Hasard et probabilités*, 1949. Paul Valéry și Petru Dumitriu au fost admiratorii şi continuatorii săi. Cavaler al Legiunii de Onoare a Franţei.

Codarcea, Alexandru
(12.01.1900, Vârşeţ, Banatul Sârbesc – 28.05.1974, Bucureşti)

Geolog, membru titular al Academiei Române din 1955. A fost profesor de mineralogie şi petrografie la Institutul de petrol, gaze şi geologie din Bucureşti. Autor al unor importante lucrări cu privire la rocile banatitice, la geologia petrografică şi la tectonica munţilor Carpaţi. Lucrări: *Studiul geologic şi petrografic al regiunii Ocna de Fier-Bocşa Montană*, 1931; *Date noi asupra tectonicii Banatului meridional şi a Platoului Mehedinţi*, 1940. Membru al Academiei Române (1955), preşedinte al secţiei de Geologie şi Geografie a Academiei Române (1959–1966).

Codreanu, Corneliu Zelea
V. Zelea-Codreanu, Corneliu

Codreanu, Lizica (Lyzica), *nume la naştere* Simionescu, *casătorită* Fontenoy
(30.06.1901, Bucureşti – 1958, Paris)

Balerină. A absolvit, ca şi sora ei, Irina, devenită sculptoriţă (a lucrat în atelierul lui Constantin Brâncuşi) Şcoala de Belle Arte din Bucureşti. A fost actriţă la Teatrul Carol din Bucureşti, în compania lui Ion Manu, Maria Filotti, Petre Sturdza. În 1919 a interpretat, la Teatrul Eforia, dansuri de caracter alături de Marioara Voiculescu, interpretate la vioară de I. C. Nottara. A fost angajată de Diaghilev pentru trupa sa şi a plecat la Paris. Primele spectacole au fost la Closérie de Lilas. A cunoscut-o, prin intermediul surorii sale şi a lui Brâncuşi, pe Sonia Delauney (basarabeancă la origine, acesta e pseudonim), care făcea costume pentru balet şi a dus-o la trupa Diaghilev. Brâncuşi însuşi a creat pentru ea costumul cu care a interpretat balet de avangardă pe muzica lui Erik Satie, şi el prieten cu Brâncuşi. Intră în cercul lui Fernand Léger, Max Jacob, Guillaume Apollinaire. Îl cunoaşte în atelierul lui Brâncuşi pe Marcel Mihalovici, care va compune muzică de balet pentru ea (*Une vie de Polichinelle*). A dansat dansuri româneşti în stil cubist pe coregrafia lui Mihail Larionov (trupa Diaghilev). A jucat în filmul *Le Petit Parigot*, 1923.

Codreanu, Mihai
(25.07.1876, Iaşi – 23.10.1957, Bucureşti)

Poet. A absolvit Facultăţile de Filologie, Filosofie, Conservatorul şi Dreptul la Iaşi. Profesor de dicţie, critică şi psihologie teatrală la Conservatorul din Iaşi, rector (1933–1939). A fost director la Teatrul Naţional din Iaşi (1919–1923); director la revista „Însemnări ieşene". Debutează în literatură cu versuri în „Lumea ilustrată" (1891). A făcut parte din cercul „Vieţii româneşti". Considerat maestru al sonetului. Inspiraţia sa este peisagistică şi sentimentală. Este cel mai prolific sonetist român. Volumele sale de poezii sunt: *Diafane* (1901), *Din când în când* (1903), *Statui* (1914), *Cântecul deşertăciunii* (1921), *Turnul din fildeş* (1929), *Statui. Sonete şi evadări din sonet* (1939). Membru corespondent al Academiei (1942, exclus 1948, reconfirmat 1990), Premiul Naţional pentru Poezie, 1925; Cavaler al Ordinului Palmes Académiques al Academiei Franceze (1921), a primit Legiunea de Onoare a Franţei (1929).

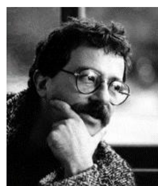
Codreanu, Nicolae
(1832, Leuşeni, Basarabia – 1912, Chişinău)

Iluminist al Basarabiei. Fiu de moşier. A absolvit Liceul Gubernial din Chişinău (1857) şi secţia fizico-matematică la Universitatea din Odesa. După zece ani de profesorat în licee din

Crimeea a venit Chişinău, unde a fondat (1873) şi condus (timp de 30 ani) Liceul Real. Este şi fondatorul Gimnaziului Industrial. A creat prima Societate ştiinţifică – Comisiunea Arhivelor (23 august 1898) şi a organizat primele ei publicaţii. A fost curatorul liceelor din Basarabia, a stimulat accesul la învăţământul secundar (a scris un *Dicţionar special pentru elevii moldoveni*). A condus proiectarea și zidirea edificiului Liceului Real (ulterior Liceul Alecu Ruso, iar apoi Blocul nr. 1 al Universităţii de Stat din Chișinău).

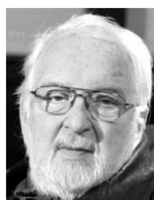
Codreanu, Radu
(04.09.1904, Tulcea - 11.02.1987, București)

Biolog şi citolog. A urmat cursurile liceului Gheorghe Lazăr din Bucureşti, unde a înfiinţat societatea Ştiinţa, prin care şi-a manifestat ideile evoluţioniste. Între1923 şi 1926 urmează cusurile Facultăţii de Ştiinţe din Bucureşti. Îşiia licenţa în 1927. O deosebită influenţă asupra formării sale ca biolog au avut-o Andrei Popovici Bâznoşanu şi Dimitrie Voinov. Înaceastă perioadă vine încontact cu ilustre personalităţi ale biologiei româneşti şi franceze: Ion Cantacuzino, Paul Bujor, Grigore Antipa, Ion Borcea, Mihai Ciucă, Al. Ciucă, Gh. Zotta, C. Ionescu-Mihăileşti, Ioan Ciurea, M. Caullery, Ch. Perrez, F. Mesnil, O. Dubosq, L. Léger. Începe studii parazitologice. Se ocupă de microsporidiile insectelor din ordinul Ephemeroptera. Cu aceste studii îşi dă doctoratul în Ştiinţe Naturale în 1939 la Facultateea de Ştiinţe din Paris sub îndrumarea lui Maurice Caulléry. În 1930 este transferat la Institutul de Speologie al Universităţii din Cluj-Napoca. Aici colaborează cu Emil Racoviţă, căruia îi succede la Catedra de biologie generală. În 1949 trece la Catedra de Zoologie a nevertebratelor, unde funcţionează până în 1974. A scris peste 200 de lucrări ştiinţifice. A fost ales (în 1974) membru al Academiei Române. Membru al Societăţii Franceze de Zoologie.

Codrescu, Andrei *nume la naştere* Andrei Perlmutter
(20.12.1946, Sibiu)

Ziarist şi prozator. Emigrat în Statele Unite ale Americii în 1966. Colaborator regulat al radioului public din SUA (National Public Radio, New York). Din 1984 până în 2009 a fost profesor la Louisiana University. Apoi a revenit în România în calitate de corespondent pentru ABC Nightline. A descris această experienţă în *The Hole in the Flag*, 1989, declarată de „The New York Times“ „cartea anului“. Următoarea carte, *The Blood Countess*, 1995 a fost bestseller. A mai publicat: *Selected Poems. 1970–1996*, 1996; *The Dog with the Chip in His Neck: Essays from NPR and Elsewhere*, New York, 1996. Premii: National Endowment for the Arts Fellowship for poetry, editing and radio; the General Electric Foundation Poetry Prize; the Peabody Award for the PBS version of Road Scholar şi ACLU Freedom of Speech Award, 1995.

Codrescu, Constantin
(05.09.1931, Huşi)

Actor. În 1951 a absolvit Institutul de Teatru din Bucureşti. Actor la Teatrul Mic. Între 1976 şi 1989 este profesor la Institutul de Teatru din Târgu-Mureş. Este şi cetăţean de onoare al acestui municipiu. Apoi a fost director la Teatrul Municipal din Brăila. Roluri: în film – *Nepoţii gornistului*, 1953; *Răsare soarele*, 1954; *Moara cu noroc*, 1955; *Puştiul*, 1962; *Subteranul*, 1967; *Haiducii lui Şaptecai*, 1970; *Pistruiatul*, 1973; *Bietul Ioanide*, 1979; *Vlad Ţepeş*, 1979; *Un oaspete la cină*, 1986; *Martori dispăruţi*, 1988; *Doi haiduci şi-o crâşmăriţă*, 1993; *Trenul vieţii*, 1998; în teatru – *A treia caravelă, Aix Nebunul, Angajare de clovn, Antigona, Broaştele, Castelul pălărierului, Doi tineri din Verona, Cheile oraşului Breda, Chipul lui Dumnezeu*, toate la emisiunea Teatru Radiofonic. A făcut şi scenografie pentru Teatrul Bulandra: *Noaptea la Madrid* de D. Ceccaldi, *Paharul cu apă* de E. Scribe ş.a.; regie: *Cântecul lebedei* de Cehov. Distins cu Ordinul Meritul Cultural (1967) și Premiul UNITER pentru întreaga creație.

Codrescu, Theodor
(01.04.1819, Iaşi – 23.03.1894, Iaşi)

Editor, redactor, tipograf, traducător şi prozator. A înfiinţat tipografia Buciumul român, prin intermediul căreia a sprijinit Unirea Principatelor Române. A fost redactor la multe ziare, tipărind, în ziarul „Buciumul român“, pentru prima oară,

epopeea *Ţiganiada* de Ion Budai-Deleanu. A scris drama istorică *Plăieşul Logofăt mare*, 1846. A făcut prima traducere din România din literatura americană: *Coliba lui Moş Toma*, după H.B. Stowe, 1853. A scris *Dicţionar franceso-român*, 2 vol., 1859 şi *Dicţionar germano-român*, 2 vol., 1875. Membru corespondent al Academiei Române (1886).

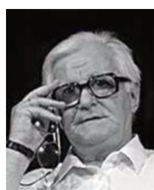
Codru, Anatol
(01.05.1936, Molovata Nouă, Basarabia - 17.08.2010, Chișinău)

Regizor şi poet. A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din Chişinău şi Institutul de Cinematografie, secţia regie, la Moscova. A fost regizor la studioul Moldova Film. Specializat în film documentar. Filmografie: *Trânta*, 1968; *Biografie*, 1969; *Alexandru Plămădeală*, 1969; *Bachus*, 1969; *Arhitectul Şciusev*, 1970; *Din îndemnul talentului*, 1971; *Dimitrie Cantemir*, 1971; *Vasile Alecsandri* (regia), 1972; *Carnetul de partid*, 1973; *Biografia cântecului*, 1973; *Ion Creangă* (scenariul), 1973; *Plai reînnoit*, 1978; *Neam de pietrari*, 1975; *Balada prietenului meu*, 1978; *Visul vieţii mele*, 1980; *Letopiseţul destinului nostru*, 1981; *Puşkin în Moldova*, 1982; *Te salut, noua generaţie*, 1983; *În constelaţia fraternităţii*, 1984; *Tălăncuţa*, 1986; *Cronica familiei Bologan*, 1987; *Sunt scuzaţi martorii*, 1988; *Eu, Nicolai Costenco*, 1989; *Mihai Eminescu*, 1992; *Ion Creangă*, 1998. Volume deversuri: *Îndărătnicia pietrei* (1967), *Feciori* (1971), *Portret în piatră* (1978), *Piatra de citire* (1980, *Mitul personal* (1986), *Ruperea din nefiinţă* (1999), *Piatra înşine* (2003, Bucureşti), *Orga de piatră* (2004) etc. Distins cu titlul de Maestru al Artei din Republica Moldova, Premiul de Stat al Republicii Moldova, Ordinul Republicii. Preşedinte al Uniunii Cineaştilor din Moldova. Membru de onoare al Academiei Internaţionale de Film Nika din Rusia. Membru de Onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Codru-Drăguşanu, Ion *nume la naştere* Ion Germaniu
(09.11.1818, Drăguş, jud. Braşov – 26.10.1884, Sibiu)

Scriitor. Spirit enciclopedist. A fost secretar la o familie boierească. A călătorit la Viena, Milano, Roma, Paris, Londra, prin Germania, la Petersburg. A participat la revoluţia de la 1848. Este numit în Comisia Filologică de la Sibiu. Vice-căpitan de Făgăraş, secretar al Comitetului averilor mănăstireşti, vicepreşedinte al Despărţă-mântului Făgăraş al ASTRA şi preşedinte al Sedrei orfanale din Făgăraş. Se ocupă de înfiinţarea şcolilor în limba naţională, de luminarea oamenilor. Inspirat de filosofia raţionalistă a iluminismului, arată că a sosit „timpul luminării şi al desmorţirii". A scris epistole, memorii (*Peregrinul transilvan*, 1865), fiind considerat primul călător modern al literaturii române.

Cojar, Ion
(09.01.1931, Bistriţa Năsăud - 18.10.2009, București)

Regizor de teatru. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti, unde a fost profesor, susţinînd stilul Stanislavski. A lucrat la Teatrul Naţional din Bucureşti ca regizor, apoi director, dar a colaborat şi cu alte teatre (Bulandra, Opera Română). A făcut şi regie de film. Roluri în: *Mere roşii*, 1976; *Salutări din Agigea*, 1984; *Cuibul de viespi*, 1986; *Ambasadori, căutăm patrie*, 2003. Are la activ peste o sută de spectacole regizate, dintre care 30 au primit premii la festivaluri internaţionale şi naţionale.

Cojocaru, Alina
(27.05.1981, Bucureşti)

Balerină. A studiat la Şcoala de balet din Kiev. În 1997 a obţinut Prix de Lausanne, care presupunea o specializare la Royal Ballet la Londra. A fost angajată în corpul de balet la Royal Ballet şi solistă a Baletului din Kiev. Din 2001 prim solistă a Royal Ballet din Londra. Roluri: Kitri (*Don Quijote*), Aurora, Prinţesa Florina (*Frumoasa din Pădurea Adormită*), Cenuşăreasa, Clara (*Spărgătorul de nuci*), *Coppelia, Giselle,* Odette (*Lacul lebedelor*). A susţinut spectacole pe marile scene ale lumii, din Australia şi Americi până la Paris şi Kiev. Distinsă cu Ordinul Steaua României, 2002.

Cojocaru, George
(18.06.1937, Bucureşti)

Economist. Consilier la Ministerul de Externe pentru Asia, Oceania și ţările Americii Latine, director al diviziei Americii Latine, director general al Româno-Export, secretar general şi director al

Camerei de Industrie şi Comerţ a României, director general, apoi președinte al ROMEXPO, preşedinte al ROMINVEST, preşedinte al Adunării generale a preşedinţilor Camerelor Regionale de Comerţ şi Industrie (Austria, Ungaria, Turcia, Japonia, SUA, Coreea, India, Thailanda, Singapore, Egipt, Iran). Distins cu Marele Ordin pentru Merit, clasa Argint, al Austriei, ordinul danez Ridderordeners Kapitel, Ordinul Steaua României.

Cojocaru, Teodosie
(1879, Chişinău – 23.01.1941, Chişinău)

Primar al Chişinăului. Unul dintre liderii militari ai Sfatului Ţării. În 1918 deţinea funcţia de Director General al Războiului în Guvernul Republicii Democratice Moldoveneşti. Deputat în Parlamentul României și primar al oraşului Chişinău (1919-1920). Arestat de ucraineni în 1940, a murit la închisoarea din Chişinău.

Cojuhari, Alexandru *nume la naştere* Cojocaru
(1935, Trestieni, rn. Briceni)

Jurist. A absolvit Facultatea de Drept a Universităţii de Stat a Moldovei. Doctor habilitat (docent) în specialitatea Drept Civil. Profesor şi şef de Catedră la Facultatea de Drept a Universităţii din Chişinău. Membru al Comisiei guvernamentale şi parlamentare de elaborare a noului *Cod de procedură civilă al Republicii Moldova*, adoptat în 2003 şi al grupului de lucru privind *Codul de procedură civilă pentru statele CSI* (din 2001, cu sediul la Sankt Petersburg). Membru al Consiliului Ştiinţific Consultativ de pe lângă Curtea Supremă de Justiţie. Lucrări: *Problemele teoriei şi practicii privind dreptul la apărarea judiciară de acţiune civilă*, 1991. Membru al Asociaţiei Internaţionale de Drept Procesual, Roma. Distins cu Medalia Meritul Civic.

Colac, Tudor
(10.03.1948, Dumeni, azi Ucraina)

Folclorist, etnolog, publicist, regizor. A absolvit Facultatea de Filologie şi Jurnalism şi, ca asociat, Facultatea de Arte Frumoase a Universităţii de Stat din Moldova. Redactor la Radiodifuziunea Moldoveneas-că, şef de secţie, apoi director al Centrului Naţional de Creaţie Populară al Ministerului Culturii (1980–1999), conferenţiar laInstitutul de Stat al Artelor (1991–1996) şi la Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice (din 2005). Din 1999 e cercetător ştiinţific superior la Institutul de Literatură şi Folclor al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (azi Institutul de Filologie). A fost preşedinte al Comitetului Naţional din Republica Moldova al Consiliului Internaţional pentru organizarea festivalurilor folclorice (CIOFF) de pe lângă UNESCO. A participat la festivaluri folclorice de răsunet în Republica Moldova, România, Grecia, Ucraina, Ungaria, a publicat articole, studii în reviste ştiinţifice, devenind membru al Uniunii Scriitorilor (2002), al Uniunii Muzicienilor (2000) şi al Uniunii Oamenilor de Teatru din Republica Moldova (2001). Lucrări: *Sărbătoarea izvoarelor* (1986), *Hronic de familie* (1987), *Sorcove de lumină* (2001), *Drag îmi e să fac armata* (2002), *Rădăcinile eterne ale folclorului (2003), La izvorul dorului (2004), Nistrule, apleacă-ţi malul! (2004), Ştefan cel Mare şi Sfânt. 500 de ani de nemurire (2004), Un distins folclorist: Nicolae Băieşu (2004), Romanţe cu petale de trandafir (2005), Familia: valori şi dimensiuni culturale (2005), Ţinutul Criulenilor. Vetre etno-folclorice (2005), Folclor românesc de la est de Nistru... (2008).* Maestru emerit în Arte (1993).

Colan, Horia
(11.05.1926, Voineşti, jud. Covasna - 24.07.2016 Cluj)

Inginer, specialist în domeniul metalurgiei. Nepotul lui Nicolae C. A absolvit liceul Moise Nicoară din Arad, apoi Politehnica din Timişoara. Profesor la Politehnica din Cluj, al cărei rector a fost (1990–1992). S-a ocupat mai ales de metalurgia pulberilor, tehnologia materialelor şi tehnologia turnării. Are studii şi în domeniul istoriei ştiinţei şi tehnicii, cu preocupări de valorificare a unor tradiţii şi priorităţi româneşti. Lucrări: *La technologie au risque de l'histoire* (Paris, 2000); *Materials. Research. Development and Applications (Belgia, 2002); Science of Materials* (Cluj-Napoca, 2002. Vicepreşedinte al Comitetului Român de Istoria şi Filosofia Științei şi Tehnicii (CRIFST, din 1991); vicepreşedinte al Filialei Transilvania a Asociaţiei Oamenilor de Ştiinţă din România (1990–1994); membru al Société Française de Métallurgie et des Matériaux (SF2M), Conseil National des Ingénieurs et Scientifiques de France (CNISF). Membru în Comitetul Executiv al ASM Internaţional, International Committee for the History of Technology, The New York Academy of Science,

Asociaţia Generală a Inginerilor din România, Consiliul AGIR, Biroul Executiv al Consiliului AGIR, The American Biographical Institute, Association des Membres de l'Ordre des Palmes Académiques, precum şi în comitetele ştiinţifice ale revistelor „Matériaux et Techniques" (Paris), „Noesis şi Noema" „Acta Technica Napocensis" şi „Proceedings of the Roumanian Academy". Cavaler al Ordinului Naţional Serviciu Credincios (2002); Doctor Honoris Causa al Universităţii Tehnice Gheorghe Asachi din Iaşi (2003). Este membru al Academiei Române şi membru în Comisia de Ştiinţa Materialelor a acesteia (1991), membru fondator al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România, preşedinte al Secţiei de Ştiinţa şi Ingineria Materialelor, preşedinte al Diviziei de Istoria Tehnicii. Preşedinte al Secţiei de Ştiinte Tehnice şi al Comisiei de Ştiinţa Materialelor ale Filialei din Cluj a Academiei Române.

Colan, Nicolae
(28.11.1893, Araci, fost Arpatac, jud. Covasna – 15.04.1967, Sibiu)

Mitropolit. Fratele bunicului lui Horia C. A absolvit Institutul Teologic din Sibiu şi Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Bucureşti. S-a specializat la Berlin în teologie protestantă. Profesor şi rector la Academia Teologică Andreiană de la Sibiu. A participat la conferinţa pan-ortodoxă de la Moscova (1948). Arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Transilvaniei (1957). Lucrări: *Sfântul Pavel către Filimon. Creştinismul şi sclavia*, 1925; *Biblia şi intelectualii*, 1929; *Medalioane*, 1940; *Biserica neamului şi unitatea limbii româneşti*, 1945. În 1938 a fost ministru al Educaţiei Naţionale, Cultelor şi Artelor. În 1938 este ales membru de onoare, iar în 1942 membru activ al Academiei Române (pe locul lui Nicolae Titulescu). Exclus în 1945, repus în drepturi în 1990.

Colesnic, Iurie
(12.08.1955, Dereneu, Călăraşi, Republica Moldova)

Scriitor. Numele traduce în rusă un Gheorghe Rotaru. A absolvit Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Chişinău (1973–1978, în prezent Universitatea Tehnică din Moldova). A fost redactor-şef şi director artistic la studioul Anima-film (1986–1991), director al Centrului de muzeografie Mihail Kogălniceanu (1991–1995, în prezent Muzeul Literaturii Române M. Kogălniceanu), concomitent deţinând şi funcţia de director al Editurii Universitas (1991–1993), apoi director al Editurii Enciclopedice Gheorghe Asachi (1993–1995). În 1995 fondează editura Museum, care în 1996 devine parte a unei structuri mai complexe – Casa Cărţii Mitropolit Petru Movilă, al cărei director este până în prezent. Lucrări: *Puiul îndrăzneţ* (1980); *Ţara cu luceferi* (1986); *Învăţ să zbor* (1992); *Necazul ariciului* (1996); *Arta memoriei* (1987); *Arheologii interioare* (1991); *Spirala lui Arhimede* (1994); *Mi-i dor să vă spun* (2004); *Personalităţi basarabene. Basarabia necunoscută*, vol. 1 (1993), vol. 2 (1997), vol. 3 (2000), vol. 4 (2002), vol. 5 (2004), vol. 6 (2005), vol. 7 (2007), vol. 8 (2010).

Colin, Vladimir, *prenume la naştere* Jean
(01.05.1921, Bucureşti – 06.12.1991, Bucureşti)

Prozator. Autodidact. A fost secretar de redacţie la revistele „Flacăra" şi „Viaţa românească". A debutat cu versuri: *27 poeme*, 1947, a scris *Basme*, 1953, Premiul de Stat şi a devenit apoi unul dintre cei mai cunoscuţi autori români de literatură science fiction: *Pentagrama*, 1967, tradusă la Bruxelles în 1972; *Un peşte invizibil*, 1970; *Capcanele timpului*, 1972; *Les dents de Cronos*, 1974, Paris, tradusă în româneşte în 1975; *Grifonul lui Ulise*, 1976; *Babel*, 1978, Premiul Europa la EUROCON în 1980; *Imposibila oază*, 1985; *Şase brăţări pentru gleznă*, 1986. A primit Medalia de aur la EUROCON, 1976 şi Marele Premiu al EUROCON pentru toată opera, 1980. Universitatea din Padova i-a acordat Premiul pentru basm cult, 1980.

Comarnescu, Petru
(23.11.1905, Iaşi – 27.11.1970, Bucureşti)

Critic de artă şi eseist. A absolvit Dreptul şi Literele şi Filosofia la Bucureşti. A făcut studii artistice la Los Angeles, unde şi-a luat doctoratul în estetică la Universitatea Southern – California cu teza *The Nature of Beauty and its Relations in Goodness* (Natura Frumuseţii şi relaţiile ei cu Binele), publicată în româneşte cu titlul *Kalokagathon*, 1964. A editat „Acţiune şi reacţiune" (1929–1930), caiete de sinteză naţională, împreună cu Ionel Jianu,

Constantin Noica, Mihail Polihroniade. A fost unul dintre iniţiatorii grupării Criterion (din 1930), alături de Mircea Eliade şi Constantin Noica. Redactor la Editura Fundaţiilor Regale, apoi la ESPLA şi la diverse publicaţii: „Revista Fundaţiilor Regale“ (pentru care juriza, alături de Henriette Yvonne Stahl, manuscrise prezentate spre publicare și acorda premii. Pavel Chihaia și Petru Dumitriu au fost premiați astfel), „Universul literar“ ş.a., unde s-a ocupat mai ales de cronica teatrală. În 1966 a fost comisar al Pavilionului românesc la Bienala de la Veneţia (expoziţia Ţuculescu). A scris studii şi monografii despre Luchian, Tonitza, Şirato, Anghel, Brâncuşi, Ţuculescu, Iser etc. A tradus din O'Neill, W. Scott, D. Defoe, T.W. Lawrence, B. Shaw ş.a. Ca eseist a comentat scriitori străini: Jack London, Sinclair Lewis, Th. Dreiser, Jerome K. Jerome, Tagore, Sheridan, Alain Fournier ş.a. În volumele *Homo Americanus*, 1933; *Chipurile şi priveliştile Americii*, 1980 înfățișează America modernă. Postum a apărut *Chipurile şi priveliştele Europei*, 1980.

Comăneci, Nadia
(12.11.1961, Onești)

Gimnastă. A început antrenamentele la vârsta de 6 ani cu antrenorul Béla Karolyi în Complexul Sportiv de la Deva. A participat la Campionatul Naţional în 1969, la Campionatul Internaţional categoria Juniori în 1971 (Iugoslavia), în 1973 la Campionatul European (Norvegia), unde a obţinut toate medaliile de aur, cu excepţia solului, unde a luat medalia de argint. În 1976 a participat la Cupa Americii la New York, unde a primit singura notă de 10 din istoria competiţiilor gimnastice. La fel s-a întâmplat la Olimpiada de vară de la Montréal, 1976, unde a devenit campioană olimpică, fiind declarată şi personalitatea sportivă a anului. Și-a păstrat titlul până în 1978. S-a retras din competiţii în 1981, când a devenit membru al Comitetului Olimpic Internaţional. Între1984 şi 1989 a fost membră a Federaţiei Române de Gimnastică. În1989 a plecat, iniţial la Montréal,apoi s-a naturalizat în Statele Unite din 2001. În 2003 a fost numită consul general onorific al României în Statele Unite. A făcut comentarii pentru televizunea americană la campionatele de la Melbourne (2005) şi Beijing (2008). A fost distinsă cu Ordinul Olimpic al Comitetului Olimpic Internaţional în 1984 şi 2004. Antrenor de gimnastică în SUA, are o şcoală de antrenament, este căsătorită şi are un copil.

Combiescu, Dumitru
(06.01.1887, Drănic, jud. Dolj 25.11.1961, Bucureşti)

Medic. A absolvit Institutul Medico-Militar din Bucureşti şi s-a specializat la Strasbourg, Paris, Boston, Baltimore, New York şi Londra. A lucrat la Institutul de Seruri şi Vaccinuri din Bucureşti. A fost profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti. A avut contribuţii în domeniul microbiologiei şi epidemiologiei: vaccinarea profilactică împotriva tifosului, febrei butunoase, lepto-spirozelor. Lucrări: *Meningita cerebrospinală epidemică cu exantem*, 1916; *Cercetări asupra variaţiilor antigenice microbiene în raport cu mediile de cultură*, 1928; *Trecerea agentului patogen al tifosului pulmonar Q (Febra prin lapte de la mamă la noul născut. Cercetări pe cobai), 1950*. Membru al Academiei Române (1955).

Comes, Liviu
(13.12.1918, Şerel, jud. Hunedoara – 28.09.2004, Bucureşti)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Cluj, ca elev al lui Sigismund Toduţă, dar şi Facultatea de Medicină din Cluj. A audiat cursurile Facultăţii de Litere a Universităţii din Cluj. Profesor şi rector al Conservatorului din Cluj, apoi profesor al Conservatorului din Bucureşti (1971–1984). A compus muzică didactică şi corală, a scris studii erudite despre muzică: *Melodica palestriniană* (1971); *Lumea polifoniei* (1984); *Tratat de contrapunct vocal şi instrumental românesc* (1986).

Comissiona, Sergiu
(16.06.1928, Bucureşti – 05.03.2005, Oklahoma City, SUA)

Dirijor. Mama era solistă la Opera Română. Bunicul său era Lupu (Wolf) comisionarul şi de la el și-a luat pseudonimul de om de cultură. A absolvit Conservatorul de muzică din Bucureşti ca elev al lui Constantin Silvestri. Director al Ansamblului de Stat Român (din 1950), dirijor al Operei de Stat din Bucureşti (din 1955). A emigrat în 1959 în Israel. Director al Orchestrei din Haifa (1960–1966). A fondat și condus Orchestra de cameră Ramat Gan (numele localităţii) şi a concertat cu ea în SUA şi Canada. A dirijat London Philarmonic Orchestra, mai ales pentru spectacole

de balet. Director al Orchestrei simfonice din Göteborg (1966–1977). Director al American Symphony Orchestra din Baltimore (1977–1984). Director al Orchestrei Radioteleviziunii din Madrid (1990–1998). În 1981, cu ocazia centenarului naşterii lui George Enescu, împreună cu un grup de muzicieni, devine unul dintre membrii fondatori ai Societăţii George Enescu din Statele Unite ale Americii, preşedinte de onoare fiind Yehudi Menuhin. Membru de onoare al Academiei Regale Suedeze de Muzică.

Comoroşan, Sorin
(17.07.1927, Teregova, Caraş-Severin)

Biochimist şi fizician. A absolvit Medicina la Cluj şi Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti, profesor invitat la Tennessee, California şi Miami (1974), Buenos Aires şi Santiago de Chile. În prezent director de cercetare la Interdisciplinary Technologies în California. A avut preocupări interdisciplinare, de filosofia culturii. A adus contribuţii în domeniul biologiei celulare, interacţiunii dintre lumină şi materie (biologie cuantică), matematică biologică. Lucrări: *România. Societate cu răspundere limitată,* 1995; *13 metamorfoze*, 1996. Membru de onoare (1992) al Academiei Române.

Comşa, Dimitrie
(29.09.1846, Sibiu – 15.02.1931, Sibiu)

Profesor, agronom, etnograf, memorandist. A absolvit Institutul Teologic Pedagogic la Sibiu. Între 1871 şi 1873 frecventează cursurile Academiei de Agronomie din Altenburg şi Leipzig. Din 1874 este numit profesor la Catedra de studii agro-economice a Institutului Teologic Pedagogic din Sibiu, unde a funcţionat timp de 35 de ani. A predat Pomicultura, Horticultura, Legumicultura, Zootehnia agricolă, Fizica populară, Contabilitatea, contopite din 1892 sub numele de Economia rurală, până în anul 1909, când a fost silit de guvernul maghiar să se pensioneze sub pretext că nu cunoaşte limba maghiară. Aceleaşi discipline le-a predat la secţia pedagogică a Institutului şi în plus ştiinţele naturale (1874–1909). Cu studenţii făcea lecţii practice în grădinile institutului şi vizite la fermele model din Sibiu. A fost preşedinte activ al Societăţii de lectură Andrei Şaguna a studenţilor teologi. Deputat mirean în Sinodul Arhidiecezei Sibiu şi în Congresul Naţional Bisericesc. La 16/28 februarie 1888 contribuie la înfiinţarea Reuniunii Române de Muzică din Sibiu, al cărui preşedinte a fost Eugen Brote, de la care a preluat conducerea până în 1905. A organizat o serie de expoziţii de vite, oi şi fructe în satele judeţului, cu premii. Reuniunea organiza în sate întruniri agricole cu prelegeri populare de formare agricolă. A sprijinit înfiinţarea de cooperative de credit săteşti. În 1902 Reuniunea Română de Agricultură cu Reuniunea Sodalilor Români din Sibiu au organizat o mare expoziţie industrială românească cu produse meşteşugăreşti, obiecte de artă populară românească. În 1887 imprimă întâia sa lucrare, *Pomăritul*. Redactează „Calendarul bunului econom“, 1877–1881. Scoate foaia „Economul“, 1893–1894, unde publică nenumărate articole în domeniul economic-agricol. Colaborează permanent la „Telegraful Român“ şi „Foaia poporului“. Imprimă *Călăuza agricolă*, trei volume, 1924–1925; *Nana Zamfira, Îndrumări din economia casnică şi grădinărit*, 1929; *Radu Temelie. Îndrumări din economia câmpului*, 1929. Realizează albumul artistic *Din ornamentica română*, 1904 Cutreieră apoi prin peste 200 de sate strângând cusături româneşti (să nu se piardă) din care a imprimat trei volume cu 384 modele de ţesături, broderii originale. Imprimă tot la Sibiu, în 1909, *Album de crestături din lemn*, cu 243 de piese. A fost unul dintre marii luptători pentru drepturile românilor din Transilvania. A fost printre întemeietorii gazetelor „Tribuna“ şi „Foaia Poporului“. Ca secretar al Partidului Naţional Român din Transilvania a participat la alcătuirea *Memorandumului*, 1892. În procesul de la Cluj, din 1894, a fost condamnat la trei ani închisoare alături de Nicolae Cristea şi Dr. Daniil Popovici Barcianu, ispăşindu-şi pedeapsa la Vaţ. Întreaga viaţă a lucrat în conducerea ASTRA. Mitropolitul Nicolae Bălan îl recheamă la catedră din 1922. Pune bazele primului muzeu bisericesc al Arhiepiscopiei Sibiului cu icoane, manuscrise, obiecte vechi de cult, veşminte liturgice. În 1926 Academia Română l-a ales membru de onoare. La înmormântare i s-au făcut funerarii naţionale. Revista „Transilvania” din Sibiu a publicat, în 1976, albumul *Din ornamentica română*, cuprinzând modele de ţesături şi crestături din colecţiile lui Dimitrie C.

Comşa, George
(03.10.1931, Bucureşti)

Fizician. A absolvit Fizico-Chimice la Universitatea din Bucureşti şi a lucrat la Institutul de Fizică Atomică din Bucureşti. A plecat în Germania în 1972 şi este profesor la Institutul de Chimie Fizică al Universităţii din Bonn. Lucrează şi la Institut für Grenzflachenforschung und Vakuumphysik der

Kernforschungsanlage. Contribuţii în domeniul construcţiei de echipament pentru vid înaintat, studiul suprafeţelor pure şi proceselor legate de suprafeţe. Profesor invitat la universităţi din Elveţia, Franţa, SUA. Lucrări: *Comment on „Direct Measurement of the Longitudinal Coherence Length of a Thermal Neutron Beam“*, 1983. Membru al Institutului Max Plank, al Universităţii Ebraice din Ierusalim. Membru de onoare al Academiei Române (1997).

Conachi, Costache
(14.09.1778, Ţigăneşti, jud. Galaţi – 04.02.1849, Ţigăneşti, jud. Galaţi)

Poet. Mare boier, contracandidat al lui Mihail Sturdza la tronul Moldovei. Unul din redactorii *Regulamentului Organic*, sistem de organizare administrativă şi de legislaţie impus de Rusia (1832). A reuşit să introducă în el capitolele ce pun bazele viitoarei uniri a Principatelor. Moralist de factură clasică, influenţat de iluminism. A scris poezie de factură neonacreontică, petrarchistă, cu rezonanţe preromantice*: Poezii · Alcătuiri şi tălmăciri,* 1856. A tradus *An Essay on Man* (Un eseu despre om) de Edgar Allan Poe, *Henriade* de Voltaire şi a prelucrat din Marmontel, *Istoria lui Velisarie*.

Condan, Ion
(30.10.1952, Toracu Mare, Banatul Sârbesc 22.02.2009, Pancevo)

Chimist. A absolvit Liceul român la Vârşeţ, apoi Facultatea de Ştiinţe Naturale, secţia Chimie, la Universitatea din Novi Sad. A fost tehnolog şi director la Fabrica pentru material de construcţii Plastika din Jilişte. A fost corespondentul permanent al Trustului Libertatea pentru revista „Libertatea“ din zona centrală a Banatului Sârbesc (Zrenianin, Jilişte, Secani). De asemenea a colaborat la postul de radio din Zrenianin şi la Televiziunea din Novi Sad, pentru chestiuni referitoare la comunitatea românească. A scris scenarii pentru spectacolele Societăţii Vichentie Petrovici Bocăluţ din Torac. Membru al Uniunii Zi ariştilor din Iugoslavia.

Condiescu, Nicolae M.
(20.10.1880, Bucureşti – 15.06.1939, Bucureşti)

General. A absolvit Şcoala Superioară de Război la Bucureşti, unde a fost apoi profesor de istorie militară. A participat la războiul de reîntregire naţională ca ofiţer al Marelui Stat Major (1916–1918). Ministru al Armatei (1930–1931). A scris literatură: *Peste mări şi ţări* (1922–1923), *Însemnările lui Serfim* (1936). Preşedinte al Uniunii Scriitorilor. Membru de onoare al Academiei Române (1938).

Condurachi, Emil
(03.01.1912, Scânteia, Iaşi - 16.08.1987, Bucureşti)

Istoric şi arheolog. Tatăl istoricului Zoe Petre. A absolvit Facultatea de Litere la Iaşi şi s-a specializat la Şcoala Română din Roma şi din Fontenay-aux-Roses, a audiat cursuri la Sorbona. Profesor de arheologie la Universitatea din Iaşi, apoi la Universitatea din Bucureşti. A fost preocupat de antichitatea greco-romană pe teritoriul Daciei. Lucrări: *Histria. Monografie arheologică* – 2 vol. (vol. I – 1954; vol. II – 1966); *Histria* – 2 vol. (vol. 1 – 1959; vol. 2 – 1962); *Istoria României* (1960); *Monuments archéologiques de Roumanie* (1960); *L'archéologie roumaine au XXe siècle* (1963); *La Roumanie* (Geneva, 1972) – în colaborare cu Constantin Daicoviciu; *Harta arheologică a României* (1972) – în colaborare cu Vl. Dumitrescu şi M.D. Matei; *Curs de istorie romană,* Fasc. I: *Istoria Romei regale şi republicane* (1974); *Curs de istoria Orientului Antic,* Fasc. I: *Orientul Apropiat, mileniile III–II î.e.n.* (1977); *I monumenti cristiani nell'Illirico*. *Ephemeris Dacoromana*, 1938. Membru titular (1955) al Academiei Române.

Conduraru (Kondurari), Vladimir
(22.08.1911, Mândreştii Noi, Basarabia - ?.05.1990, Dnepropetrovsk, Ucraina)

Matematician şi astronom. Familie plecată în Rusia după Primul Război Mondial. A absolvit Facultatea de Mecanică şi Matematică a Universităţii Lomonosov din Moscova. Elevul lui Gheorghii Nikolaevici Duboşin, Axenov, Grebennikov (român) şi profesorul lui Gamarnik,Froiţkaia, Șinkarik. A fost profesor la Facultatea de Matematică a Universităţii Ekaterinoslav, Dnepropetrovsk, Ucraina, la Institutul de ingineri feroviari din acelaşi oraş, la Institutul industrial din Novocerkask şi la Institutul energetic din Ivanovo. În 1965 a fost invitat la Chişinău spre a consolida noua Academie de Ştiinţe,

dar a refuzat. Contribuţii în problema mişcării a doi elipsoizi sub acţiunea atracţiei newtoniene, a mişcării de translaţie-rotaţie a sferoizilor şi sateliţilor artificiali sub acţiunea atracţiei. Lucrări: *A particular solution of the 3-body problem withspecific symmetries, 1986; Some aspects of the problem of attraction of material bodies.* The first International Congress of the Ukrainean Engineers in Mechanics, 1993, postum. Distins de două ori cu Ordinul sovietic Slava.

Constande, Ioan
(?.02.1814 Răhău, jud. Alba – 1880, Sibiu)

Grafician, sculptor şi pictor. (Răhău, locul nașterii, este un toponim identic cu raionul Rahău din zona valahă a Ucrainei - Transcarpatia, unde se află Maramureșul de Nord și indică o unică arie identitară la origini.) Studii la liceul din Sebeş-Alba. Academia de Arte Frumoase din Viena (1832–1841) pentru desen, pictură şi sculptură. Urmează şi cursurile de arhitectură. Din 1841, întors în ţară, este angajat profesor la Institutul Terezianum din Sibiu. Aici predă scrierea, arta grafică, desenul, geometria, arhitectura şi diverse meserii. Lucrează o serie de tablouri pentru Muzeul Bruckenthal, apoi, între 1842 şi 1843, pictează pentru Muzeul din Cluj. În 1845 realizează un monument al grafului Lazăr. Colaborează la „Gazeta de Transilvania" din 1846. Participă la revoluţia din 1848 în calitate de comandant al gărzii civile române din Ocna Sibiului. Realizează portretele lui Avram Iancu, generalului Lüders, împăratului Franz Iosif I în 1854 şi din 1860 litografiile *Fecioara Maria* şi *Christos tronând ca mitropolit*. Antrenat în acţiunile ASTRA, în 1861 litografiază portretele lui George Bariţiu, Ioan Puşcariu, Iosif Sterca Şuluţiu şi Vasile Moga. În 1869 realizează portretele litografiate ale lui Horea, Cloşca şi Crişan. A fost unul dintre primii artişti români devotaţi marilor acţiuni ale ASTRA.

Constant, Marius
(07.02.1925, București – 15.05.2004, Paris)

Compozitor. Şi-a început studiile la Bucureşti, unde a obţinut Premiul I la Festivalul George Enescu (1943) şi le-a continuat la Conservatorul Naţional de Muzică din Paris (1945–1949), iar pentru dirijat la Şcoala Normală de muzică, unde i-au fost profesori O. Messiaen, T. Aubin, N. Boulanger, J. Fournet şi A. Honegger. Director muzical la Ballets de Paris conduse de Roland Petit (1956–1966), director muzical la ORTF (din 1953), director al muzicii de balet la Opera din Paris, profesor de orchestraţie la Conservatorul din Paris. A fondat ansamblul Ars Nova. Marele Premiu Naţional al muzicii (1968). Lucrări: balete pentru Maurice Béjart, *Joueur de flûte,* 1952, Premiul Italia; *Contrepointe* (1957); *Cyrano de Bergerac* (1959); *Turner* (1961); *Ponant 19* (1964); *Éloge de la folie* (1966); *Paradis perdu* (1966); *Candide,* pentru clavecin şi orchestră (1970); *Strings* pentru clavecin şi 12 corzi (1972); *Faciebat anno 1973 pentru 24 de viori şi orchestră* (1973); *Psyché pentru două piane şi percuţie* (1975); *Stress pentru trio de jazz, pian solist, cvintet de alămuri şi percuţie* (1977); *Concerto Gli elementi pentru trombon şi orchestră* (1977); *Symphonie pentru instrumente de suflat* (1978); *Concertante pentru saxofon alto şi orchestră* (1978); *Neuf pièces pentru flaut şi pian* (1978); *Harpalycée pentru harpă şi cvintet de coarde* (1979); *Alléluias pentru trompetă şi orgă* (1980); *Nana-Symphonie pentru orchestră mare* (1980); *Cent Trois Regards dans l'eau, concert pentru vioară şi orchestră* (1981); *D'une élégie slave pentru chitară* (1981); *Tragédie de Carmen* (1981).

Constante, Lena
(18.06.1909, Bucureşti – ?.11.2005, Bucureşti)

Artist plastic. Aromâncă după tată. Căsătorită cu Harry Brauner. A copilărit la Kerson (odinioară Chersonesul Tauric), Odesa, Iaşi, Londra, Paris. A studiat la Academia de Belle Arte din Bucureşti şi a făcut parte din cercul artistic al lui Victor Brauner, Mircea Vulcănescu, Petru Comarnescu, Henri H. Stahl, Mihail Sebastian şi Paul Sterian. În preajma războiului unii dintre aceştia vor fi marginalizaţi, alţii vor ajunge legionari. A avut mai multe expoziţii personale (ultima la Ankara) şi a lucrat ca scenograf la Teatrul Țăndărică, împreună cu soţia lui Lucreţiu Pătrăşcanu, Elena. A fost implicată în procesul Pătrăşcanu (fiind prieteni de familie) și condamnată la 12 ani închisoare (sub acuzația de a fi adeptă a politicii lui Tito). Eliberată în 1962, reabilitată de Nicolae Ceaușescu în 1963. A scris despre experienţa ei: *L'évasion silencieuse: Trois mille jours, seule, dans les prisons roumaines,* 1990;

Evadarea imposibilă. Penitenciarul politic de femei Miercurea Ciuc 1957–1964, 1993.

Constantin Brâncoveanu
V. Brâncoveanu, Constantin

Constantin, Jean
(21.08.1928, Techirghiol – 26.05.2010, București)

Actor. Ţigan ca etnie. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti. Actor de comedie, a realizat mai ales roluri în film: *Revanşa* (1978); *Braţele Afroditei* (1978); *Acţiunea Autobuzul* (1978); *Expresul de Buftea* (1978); *Nea Mărin miliardar* (1979); *Al treilea salt mortal* (1980); *Fin du Marquisat d'Aurel* (1980); *Am o idee* (1981); *Iancu Jianu, haiducul* (1981); *Un echipaj pentru Singapore* (1981); *Pruncul, petrolul şi ardelenii* (1981); *Duelul* (1981); *Secretul lui Bachus* (1984); *Sosesc păsările călătoare* (1984); *Secretul lui Nemesis* (1985); *Colierul de turcoaze* (1985); *Masca de argint* (1985); *Coana Chiriţa* (1986); *Chiriţa la Iaşi* (1987); *În fiecare zi mi-e dor de tine* (1987); *Miss Litoral* (1990); *Atac în bibliotecă* (1992); *A doua cădere a Constantinopolului* (1994); *Punctul zero* (1996); *Sexy Harem Ada-Kaleh* (2001); *Cum mi-am petrecut sfârşitul lumii* (2006); *Meseriaşii* (Serial TV) (2006); *Păcală se întoarce* (2006); *Roaming* (2007). Trofeul Gopo al UNATC pentru întreaga activitate, 2007. Cavaler al Ordinului de Malta Sf. Ioan de la Ierusalim, 2008.

Constantin, George
(03.05.1933, București – 30.04.1994, București)

Actor. A absolvit Institutul de teatru la Bucureşti. Actor la Teatrul Nottara. Roluri în film: *Aproape de soare* (1960); *Un surâs în plină vară* (1963); *Procesul alb* (1965); *La porţile pământului* (1966); *Dimineţile unui băiat cuminte* (1966); *Reconstituirea* (1968); *Răzbunarea haiducilor* (1968); *Răpirea fecioarelor* (1968); *Urmărirea* (1971); *Cu mâinile curate* (1972); *La révolte des Haîdouks* (1972); *Ultimul cartuş* (1973); *Proprietarii* (1973); *Dincolo de nisipuri* (1973); *Dimitrie Cantemir* (1973); *August în flăcări* (1973); *Muntele ascuns* (1974); *Singurătatea florilor* (1975); *Filip cel Bun* (1975); *Între oglinzi paralele* (1978); *Omul în loden* (1979); *Iancu Jianu, zapciul* (1980); *Burebista* (1980); *Ştefan Luchian* (1981); *Saltimbancii* (1981); *Înghiţitorul de săbii* (1981); *Iancu Jianu, haiducul* (1981); *Un echipaj pentru Singapore* (1981); *Calculatorul mărturiseşte* (1982); *Pe malul stâng al Dunării albastre* (1983); *Escapada* (1983); *Dragostea şi revoluţia* (1983); *Galax, omul păpuşă* (1984); *Sezonul pescăruşilor* (1985); *Întunecare* (1985); *Cuibul de viespi* (1986); *Figuranţii* (1987); *Getting Lucky* (1990); *Oglinda* (1993); *Cel mai iubit dintre pământeni* (1993, după Marin Preda); *Ábel a rengetegben* (1994); *Un été inoubliable* (1994, după *Bijuterii de familie* de Petru Dumitriu, regia Lucian Pintilie); *Domnişoara Christina* (1996). O sală a Teatrului Nottara îi poartă numele.

Constantin, Marin
(27.02.1925, Urleta, com. Băneşti, jud. Prahova - 01.01.2011, Bucureşti)

Dirijor de cor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti. Dirijor al Corului Operei Române. înfiinţat în 1963 Corul de Cameră Madrigal, specializat în muzică gregoriană, renascentistă şi barocă. A dat numeroase concerte în toată lumea şi a primit în 1992 Premiul Ambasador al Bunăvoinţei din partea UNESCO. O fundaţie culturală poartă numele său.

Constantin Racoviţă
V. Racoviţă, Constantin

Constantinescu, Emil
(19.11.1939, Tighina)

Preşedinte al României (1996–2000). A absolvit Geologia la Universitatea din Bucureşti şi a fost cadru didactic la aceeaşi facultate. După 1989 a devenit membru fondator al Alianţei Civice şi al Convenţiei Democrate Române (alianţă de partide: PNL, PNŢ, Alianţa Civică ş.a.). A devenit preşedinte al României după alegerile din noiembrie 1996. În timpul guvernării sale au avut loc mişcările de protest ale minerilor, conduse de Miron Cosma (1998, din Valea Jiului către Bucureşti). Au vizitat România Jacques Chirac, Bill Clinton şi Papa Ioan Paul al II-lea. În 2002 a înfiinţat Partidul Acţiunea Populară. A militat, de-a lungul întregii cariere politice, pentru integrarea României în Uniunea Europeană şi în NATO. Distins cu Ordinul Republicii, Ordinul Steaua României, Ordinul de Stat al Turciei, Ordinul Sf. Olaf ș.a.

Constantinescu, G(h)eorg(h)e (Gogu)
(04.10.1881, Craiova – 11.12.1965, Londra)

Inginer, deseori considerat a fi unul dintre cei mai importanţi ingineri români. A absolvit ca şef de promoţie Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele din Bucureşti. A experimentat în Marea Britanie (1910–1913) o serie de invenţii, apoi a plecat în SUA un an și s-a întors în Anglia, unde a fost consilier al Amiralităţii britanice (1914– 1918). Întors în ţară în 1919, a fondat societatea Sonica. Este considerat unul dintre cei mai mari inventatori ai lumii, cu peste 120 de brevete de invenție, strânse în 4 vol., *Pattent Office,* la Londra. A creat un nou domeniu al mecanicii, numit sonicitate, care descrie transmiterea energiei prin vibraţii în corpurile fluide sau solide. A aplicat noua teorie la numeroase invenţii: convertizorul sonic, folosit la locomotivele şi motoarele Malaxa, motorul sonic, pompa sonică, ciocanul sonic şi altele. Printre alte realizări ale sale se mai numără şi un dispozitiv de tragere printre paletele elicei în funcție de turaţia acesteia şi primul schimbător de viteze automat. Pionier al construcţiilor din beton armat în lume, a făcut din acest material armătura clădirii Camerei de Comerţ, a Ministerului Lucrărilor Publice, a moscheii din Constanţa. A participat activ la construcţia de avioane engleze, tipul Bristol (ca şi Henri Coandă), în perioada cât a locuit în Anglia. Lucrări: *Theory of Sonics. A Treatise on Transmission of Power by vibrations*, 1918; *Ştiinţa sonică*, 1920. Membru de onoare al Societăţii Inginerilor Civili din Londra. Doctor Honoris Causa al Institutului Politehnic din Bucureşti. Membru al Academiei Române (1920) şi membru de onoare (1965).

Constantinescu, Gheorghe M.
(20.01.1932, Bucureşti)

Medic veterinar. A absolvit Facultatea de Medicină Veterinară la Bucureşti. A fost cercetător la Institutul de Zoologie din Bucureşti. Vicepreşedinte al Consiliului Naţional al Agriculturii şi responsabil pentru reproducere în zona Panciu, jud. Galaţi. Profesor şi decan al Facultăţii de Medicină Veterinară din Bucureşti. Profesor asociat la Universitatea Missouri-Columbia din 1984 şi profesor din 1992 până în prezent. Contribuţii în domeniul cercetării anatomiei animale. Profesor invitat la universităţi din Canada, Germania, Belgia, Elveţia, Republica Moldova, Franţa, Paraguay, Repubica Cehă, Norvegia, Ungaria. Lucrări: *Muscle Blood Flow and Capillary Dynamics,* 2002; *Scanning and Transmission Electron Microscopy of the Yucatan Miniature Pig Heart,* 2003. Distins cu Creta de Aur pentru excelenţă în învăţământ, 2004. Membru al Comitetului editorial al „Nomina Anatomica Veterinaria“. Membru al Asociaţiei Americane a Anatomiştilor Veterinari, al Asociaţiei Internaţionale a Anatomiştilor Veterinari. Membru de onoare al Societăţii Române de Medicină Veterinară.

Constantinescu, Gherasim

(22.03.1902, Cişmeaua Văruită – 03.07.1979, Bucureşti)

Oenolog. A absolvit Şcoala Superioară de Agricultură de la Herăstrău (1927) şi s-a specializat în Franţa: Montpellier, Nîmes, Ners-Gard, Beaume Côte d'Or, Bordeaux. Şef al viei experimentale Pietroasele. Profesor la Facultatea de Agronomie din Timişoara, director la Institutul Agronomic din Bucureşti, director al Institutului de cercetări pentru Viticultură şi Vinificaţie, Valea Călugărească (1967–1968). Lucrări: *Raionarea viticulturii*, 1958; *Ampelografia RPR*, 8 vol., 1959–1970. Membru al Academiei Române (1963).

Constantinescu-Iaşi, Petre
(25.11.1892, Iaşi – 01.12.1977, Bucureşti)

Istoric şi om politic. A studiat la Facultatea de Litere şi Filosofie din cadrul Universităţii Al. I. Cuza din Iaşi, unde i-a fost student lui Orest Tafrali şi a obţinut licenţa în 1914. A aderat în 1910 la Partidul Social-Democrat, organizaţia locală din Iaşi. Între 1914 şi 1916 a participat activ la acţiunile PSD şi ale sindicatelor din România. În 1921 devine membru fondator al Partidului Comunist Român (PCR), în perioada interbelică făcând parte din conducerea unor organizaţii de masă legale, create şi conduse de către PCR. A luat parte la constituirea Comitetului Naţional Antifascist în 1933 şi a altor organizaţii legale de luptă împotriva pericolului fascist. Din cauza activităţii sale antifasciste, începând din 1936 a fost arestat şi judecat de mai multe ori, fiind

întemniţat timp de mai mulţi ani în închisorile de la Doftana, Miercurea Ciuc şi Târgu Jiu. A fost membru fondator al Asociaţiei Amicii URSS. De asemenea, a desfăşurat o intensă activitate publicistică în slujba politicii PCR, militând pentru preluarea puterii de către comuniști. În timpul guvernului antonescian s-a implicat în realizarea unităţii forţelor antifasciste, participând în mod activ la pregătirea loviturii de stat de la 23 august 1944. După preluarea puterii de către Partidul Comunist Român, a deţinut funcţii de răspundere pentru instaurarea şi consolidarea regimului comunist în România. Mai întâi, a fost ministru al Propagandei (din 5 martie 1946, ministru al Informaţiei) în Guvernul Petru Groza (1) în perioada 6 martie 1945 – 30 noiembrie 1946. În 1948 a fost ales vicepreşedinte al primului Prezidiu al Marii Adunări Naţionale. În calitate de deputat, a fost preşedinte al Grupului român al Uniunii interparlamentare; membru al Consiliului Mondial Interparlamentar; membru în Comitetul Naţional Antifascist şi vicepreşedinte al aceluiaşi comitet din România. În perioada 1953–1957 a deţinut funcţia de ministru al Cultelor în guvernele conduse de către Gheorghe Gheorghiu-Dej şi Chivu Stoica. În paralel cu activitatea politică, a lucrat ca profesor secundar la liceele din Iaşi, Huși și Bârlad (1914–1926), profesor la Universitatea Al. I. Cuza din Iaşi(1925–1936), şef al Catedrei de istoria artelor la Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Bucureşti (1944–1948), apoi şef al Catedrei de Istoria României la Universitatea din Bucureşti (1944–1952). În calitate de specialist în istoria modernă şi contemporană a României a adus numeroase contribuţii pe probleme de istoria artei româneşti şi a popoarelor balcanice, la studierea relaţiilor culturale şi politice ale poporului român cu popoarele vecine, precum şi pe probleme de istorie a mişcării muncitoreşti şi de istoria P.C.R., îndeosebi pentru perioada 1933–1937. Studiile sale au inaugurat cercetarea organizaţiilor de masă conduse de PCR, creînd baza de pornire a lucrărilor de istorie a mişcărilor muncitoreşti şi socialiste. Este autorul a peste 100 de lucrări ştiinţifice publicate în domeniul istoriei României, dintre care menţionăm următoarele: *Rolul României în epoca de regenerare a Bulgariei* (1919); *Unde duce colaborarea. Pagini de istorie contemporană* (1921); *Istoria artei bizantine* (1927); *Evoluţia stilului moldovenesc* (1927); *Istoria artei creştine din apus* (1929); *Tipărituri vechi româneşti necunoscute* (1931); *Românii şi bulgarii* (1945); *Intelectualii şi revoluţia de la 1848 în Principatele Române* (1948); *Organizaţii de masă legale conduse de Partidul Comunist. 1932–1938* (1952); *Relaţii culturale româno-ruse din trecut* (1954); *Studii istorice româno-bulgare* (1956); *Unirea ţărilor române în artele plastice* (1959); *Lucrări şi publicaţii din România despre Revoluţia Socialistă din Octombrie* (1967); *Lupta pentru formarea Frontului Popular în România* (1968); *Pagini de luptă din trecut. 1914–1936* (1972); *De la eliberare la socialism. 1944–1955* (1973); *În anii socialismului victorios* (1976). A deţinut funcţiile de preşedinte al Societăţii de Ştiinţe Istorice, preşedinte al Uniunii Societăţilor Ştiinţifice ale corpului didactic din România, preşedinte al Comitetului Naţional al Ştiinţelor din RSR (1955–1974), preşedinte al Comisiei Monumentelor Istorice, director al Institutului de istorie Nicolae Iorga din Bucureşti (1948– 1953), director al Institutului de studii româno-sovietice (1962–1964). Pentru activitatea sa ştiinţifică a primit titlurile de Doctor Honoris Causa al Universităţii Lomonosov din Moscova, Om de știință emerit şi laureat al Premiului de Stat. Erou al Republicii Socialiste România, Erou al Muncii Socialiste. În 1948 a fost ales membru titular al Academiei Române. A fost ales membru al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice din RSR, precum şi membru corespondent al Academiei de Științe din R.P. Bulgaria.

Constantinescu, Liviu
(26.11.1914, Ighişu Vechi, Sibiu – 29.11.1997, Saint-Louis, Alsacia)

Geofizician. A făcut liceul la Blaj (1932). Licenţiat în ştiinţe fizico-chimice (1935), doctor în ştiinţe fizice (1941) al Universităţii din Bucureşti. Asistent la Facultatea de Ştiinţe, Universitatea din Bucureşti (1937–1943). Este considerat, împreună cu Sabba S. Ștefănescu, fondator al şcolii române de geofizică. Director fondator al Observatorului Geofizic Surlari, (1943–1958) numit astăzi Observatorul Geomagnetic Naţional Surlari Liviu Constantinescu. A fost profesor şi şef de Catedră (1949–1975) la Catedra de Geofizică ce a funcţionat întâi la Institutul de Mine, apoi la Institutul de Petrol, Gaze și Geologie, în fine la Universitatea din Bucureşti. Înparalel, a fost cercetător, şef de secţie şi director adjunct ştiinţific (1959–1970) în unităţi de cercetare ale Academiei: întâi la Institutul de Fizică, apoi la Institutul de Geologie, Geofizică şi Geografie, la Centrul de Cercetări Geofizice. Discriminat politic în urma refuzului său repetat de a se înscrie în partidul comunist, a cerut pensionarea prematură la

vârsta de 60 de ani (1975), rămânând profesor consultant. A adus contribuţii importante în mai multe domenii ale geofizicii pure şi aplicate (prospecţiuni geofizice): geomagnetism (distribuţia normală şi variaţia seculară a câmpului geomagnetic principal, morfologia generală şi particularităţile perturbaţiilor geomagnetice, curenţii telurici); prelucrarea şi interpretarea datelor gravimetrice şi magnetometrice (continuarea analitică a câmpurilor potenţiale, efectele mareelor terestre, variaţia temporală a câmpului gravităţii); seismologie şi tectonică (mecanismul cutremurelor de pământ, seismicitate şi seismotectonică, cutremurele vrâncene, seismicitatea teritoriului României). A subliniat necesitatea abordării multidisciplinare a problemelor complexe ale ştiinţelor Pământului în cartea *Mesaje ale Pământului în descifrări actuale* (1974). A fost membru al grupului de studiu privind metode seismice pentru monitorizarea exploziilor subterane de la Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI, 1968–1970); membru (şi preşedinte prin rotaţie) al Comitetului de coordonare al proiectului PNUD/UNESCO pentru studiul seismicităţii regiunii balcanice (1970–1977). A ocupat funcţii importante în organizaţii ştiinţifice internaţionale: vicepreşedinte al Uniunii Internaţionale de Geo-dezie şi Geofizică (IUGG, 1969–1971) şi membru în Biroul IUGG (1967– 1975); membru în Con-siliul de conducere al Centrului Seismologic Internaţional (1970–1974) şi în Consiliul de conducere al Societăţii Geofizice Europene (1970–1975); vicepreşedinte al Comisiei Seismologice Europene (1972–1976). Editor şi coautor al unui manual de *Prospeţiuni geofizice* (1964–1965). A redactat capitolul *Terra* pentru *Enciclopedia del Novecento* (Istituto della Enciclopedia Italiana, Roma, 1975–1990). Alte lucrări: *Mesaje ale Pământului în descifrări actuale*, 1974; *Sinergismul în cercetările geonomice*, 1992. După 1989 a revenit din retragerea forţată. Ales membru al Academiei Române în 1990 şi - al Secţiei de Ştiinţe Geonomice (1990–1994). Până la retragerea definitivă (1995) a fost preşedinte al Comitetului Naţional Român de Geodezie şi Geofizică şi al Societăţii Române de Geofizică.

Constantinescu, Mac, *prenume la naştere* Mihail Filip
(29.06.1900, Charlottenburg, Germania – 1979, Bucureşti)

Sculptor. Soţul Floriei Capsali. A absolvit Artele Plastice la Bucureşti. Specializare la Paris şi Roma. Profesor la Belle Arte şi Arhitectură. A lăsat lucrări decorativ-monumentale: *Tătăroaica din Mangalia,* faţada Facultăţii de Drept din Bucureşti; Pavilionul Expoziţiei româneşti de la New York (cu momente din istoria naţională). A ilustrat *Divina Comedie* a lui Dante în traducerea lui Alexandru Marcu.

Constantinescu, Miron
(13.12.1917, Chişinău – 18.07.1974, Bucureşti)

Sociolog, istoric, om politic. A fost membru al PCR din 1936, din august 1944 redactor-şef al „Scînteii“. A fost membru în Biroul Politic (1948–1960), membru al CC al PCR (1945– 1955; 1968–1974) şi secretar al acestuia (1952–1954), preşedinte al Comisiei de Stat a Planificării (1949–1955) etc. Raportul secret prezentat de Nikita Sergheevici Hruşciov la Congresul al XX-lea al PCUS, în februarie 1956, prin care era condamnat – printre altele – şi „cultul personalităţii“, l-a făcut pe Miron Constantinescu să creadă că ar fi momentul propice de a-l înlătura de la putere pe Gheorghe Gheorghiu-Dej. Apare ca personaj în *Colecţia de biografii, autobiografii şi memorii contemporane* (continuarea *Cronicii de familie* a lui Petru Dumitriu. V. ediția de *Opere*) alături de Iosif Chișinevschi. Va fi exclus din conducerea partidului în iulie 1957. Abia Nicolae Ceauşescu l-a readus în viaţa politică, fiind numit ministru al Învăţământului (1969–1970), vicepreşedinte al Consiliului de Stat (1972–1974), rector al Academiei Ştefan Gheorghiu (1970–1972), preşedinte al Marii Adunări Naţionale. Membru titular al Academiei Române (1974).

Constantinescu, Mitiţă *nume la naştere* Dumitru Constantinescu
(20.10.1890, Bucureşti – 20.09.1946, Bucureşti)

Politician, economist. A absolvit Dreptul la Bucureşti şi şi-a luat doctoratul la Paris. Liberal. A făcut parte din Guvernul Ion I.C. Brătianu ca şef al personalului din Ministerul Industriei şi Comerţului, apoi în a doua guvernare liberală (1922–1926) a fost secretar general la Ministerul Agriculturii şi Domeniilor Regale, deputat de Hunedoara (1927–

1933) şi guvernator al Băncii Naţionale (1935–1940). Ministru de Finanţe (1939). Apropiat de Partidul Comunist, a creat un partid – Liga patrioţilor – care s-a unit cu acesta. A participat la Conferinţa de Pace de la Paris (1946). O sală de conferinţe aBăncii Naţionale îi poartă numele.

Constantinescu, Nicolae N.
(27.03.1920, Bucureşti – ?.12.2000, Bucureşti)

Economist. A absolvvit Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Bucureştii ca elev al lui Nicolae Iorga, Victor Slăvescu, Virgil Madgearu. Profesor la ASE, Bucureşti. Lucrări: *Capitalul de împrumut şi creditul*, 1953; *Cu privire la problema revoluţiei industriale în România*, 1957*; Economia protecţiei mediului natural*, 1976; *Consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor*, 1982; *Reforma şi redresarea economică*, 1995; coordonator al *Istoriei economice a României de la origini până la cel de-al Doilea Război Mondial*, 1997. Membru corespondent al Academiei Regale a Doctorilor din Spania (1994); membru de onoare al Academiei de Științe Agricole şi Silvice din Romania (1994). Doctor Honoris Causa al Universităţilor din Craiova (1995), Timişoara (1995), Oradea (1996), Sibiu (1997) şi al Academiei de Studii Economice din Chișinău (1995). Preşedinte al Asociaţiei Generale a Economiştilor Români. Membru al Academiei Române (1990) şi preşedinte al Secţiei sale economice. Unul dintre premiile ASE pentru studenţi îi poartă numele.

Constantinescu, Paul
(30.06.1909, Ploieşti – 20.12.1963, Bucureşti)

Compozitor. A absolvit Conservatorul din Bucureşti şi s-a specializat la Viena. la Bucureşti. S-a specializat la Viena. Profesor la Academia de Muzică Religioasă din Bucureşti, apoi la Conservatorul Ciprian Porumbescu. A compus muzică pentru spectacole, filme, coregrafie (pentru Floria Capsali) şi muzică vocal-simfonică. Lucrări: *O noapte furtunoasă*, operă comică în două acte, 1934; *Pe malul Dunării*, scenetă muzical-coregrafică, 1947; *Matei Millo*, preludii pentru muzică de scenă, 1953; *Floarea reginei*, 1947; muzică de film – *Moara cu noroc, O scrisoare pierdută, Răsună valea*; corală – *Liturghia în stil psaltic, Cântecele Iancului, Mioriţa*. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Constantinescu, Pompiliu
(17.05.1901, București - 10.05.1946, București)

Critic literar. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti şi a fost profesor la Colegiul Sf. Sava. A scos revista „Kalende“ (1928–1929) împreună cu Vladimir Streinu şi Şerban Cioculescu. A fost cronicar literar al „Revistei Fundaţiilor Regale“. A publicat în special volume de cronici literare în linie maioresciană: *Mişcarea literară*, 1927; *Critice*, 1933, premiul Societăţii Scriitorilor Români; *Figuri literare*, 1938; *Tudor Arghezi*, 1940; *Eseuri critice*, 1947.

Constantinescu, Titel
(17.02.1927, Râmnicu Sărat – 1999, Bucureşti)

Regizor şi scriitor. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii din Bucureşti şi IATC, secţia Regie. A fost principalul regizor, din 1950 până după 1989, al emisiunii Radiodifuziunii Române: Teatru Naţional Radiofonic. A scris literatură pentru copii şi scenarii pentru teatrul radiofonic: *Poveşti, Ţapul, vulpea şi lupul; S-au întors graurii; Oul năzdrăvan; Trei căsuţe, trei drumuri; Peştii în copaci; Ultimul om de zăpadă*; *Baladă cu femei şi copii melci; Cântecul Jianului*.

Constantinescu, Virgiliu Niculae G.
(27.03.1931, Bucureşti – 31.01.2009, Bucureşti)

Inginer mecanic de aviaţie. A absolvit Facultatea de Mecanică. A fost profesor la Academia Tehnică Militară, apoi la Institutul Politehnic din Bucureşti, fiind şi rector (1990–1992). A fost profesor invitat la Mechanical Technology Inc. Latham şi Renssaeler Polytechnic Institute New York şi din 1997 ambasador al României în Belgia. Lucrări: *Lubrificaţia cu gaze*, 1963; *Lagăre cu alunecare, 1980; Dinamica fluidelor incomprehensibile, 1980 şi Dinamica fluidelor comprehensibile*, 1981, ambele împreună cu Elie Carafoli. Membru titular al Academiei Internaţionale de Astronautică, preşedinte al Agenţiei Spaţiale Române. Ofiţer al Legiunii de Onoare (1995). Membru titular (din 1991) şi preşedinte al Academiei Române (1994–1998).

Constantiniu, Florin
(08.04.1933, București- 13.04.2012, București)

Istoric. A absolvit Facultatea de istorie a Universităţii din Bucureşti. Cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie Nicolae Iorga. A făcut cercetări în Franţa şi SUA. A fost distins cu Premiul Nicolae Bălcescu al Academiei Române în 1972. Lucrări: *Un proiect românesc de coaliţie antiotomană din ultimul sfert al sec. XVI,* 1963; *Iobăgia în istoriografia română,* 1983; *Dictatul de la Moscova (26-28 iunie 1940) şi relaţiile sovieto-germane*, 1993; *Diplomaţii români şi devierea de dreapta. O istorie sinceră a poporului român*, 1997; *1941. Hitler, Stalin şi România,* 2002; *PCR, Pătrăşcanu şi Transilvania (1945–1946); Schisma roşie – România şi declanşarea conflictului sovieto-iugoslav* (1948–1950). Membru titular al Academiei Române (2006).

Constantinov, Constantin
(07.07.1915, Sucleea, Transnistria - 08.03.2003, Chişinău)

Actor. A absolvit Institutul Agricol la Tiraspol şi Şcoala de Teatru din Odesa. Actor la Teatrul Muzical-Dramatic A. S. Puşkin din Chişinău. A jucat în numeroase filme artistice: *Leana, Ghiţă*, studioul M. Gorki din Moscova, 1955; *Când omul nu-i la locul lui*, Moldova-film, 1957; *Baladă haiducească*, 1958; *Vă scriu...*, 1959; *Călătorie în april*, 1962; *Nuntă la palat,* 1969; *Explozie cu efect întârziat*, 1970; *Viforul roşu*, 1971; *Lăutarii*, 1971; *Ultimul haiduc*, 1972; *Undă verde*, 1974; *Bărbaţii încărunţesc de tineri*, 1974; *Calul, puşca şi nevasta*, 1975; *Nu crede ţipătului păsării de noapte,* 1976; *Pe urmele fiarei*, 1976; *Care pe care*, 1977; *Suspectul*, 1978; *Unde eşti, iubire?,* 1980; *Adolescenţa*, 1981; *Deţinutul misterios*, 1968; *Corbii prada n-o împart*, 1988; *Codrii*, 1991; *Troiţa*, Telefilm Chişinău, 1991; *Polobocul*, 1991. Artist al Poporului din Republica Moldova.

Constantinov, Ion
(17.08.1926, Ogorodnoe, rn. Ivăneştii Noi, reg. Odesa)

Agronom. A absolvit Facultatea de biopedologie, secţia Pedologie, a Universității de Stat din Chişinău ca elev al lui Nicolae Dimo. Profesor la Institutul de Pedologie şi Agrochimie al AȘM. Contribuţii la cercetarea eroziunii solului şi a metodelor de prevenire şi combatere a acestui fenomen. Lucrări: *Эрозия почв*, 2001, Premiul Academiei de Științe a Moldovei.

Constantinov (Konsantinov), Tatiana
(25.06.1939, Tiraspol)

Geograf. Rusoaică după etnie. A absolvit Facultatea de Geografie şi Biologie la Institutul Pedagogic din Tiraspol. Specializare la Institutul Hidrometeorologic de Stat din Odesa şi la Institutul de Geografie al Academiei Ruse de Ştiinţe din Moscova. Este director al Institutului de geografie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Contribuţii în domeniul geografiei fizice regionale. Lucrări: *Modificările regimului termic şi condiţiile de iernare a culturilor pomicole termofile*, 2004, în colaborare; *Utilizarea SIG în restabilirea componentei climatice a landşafturilor Republicii Moldova*, 2005, în colaborare. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Consiliul Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică din Moldova a decernat Institutului pe care-l conduce Diploma de Merit, 2002.

Conta, Vasile
(15.11.1845, Ghindăoani, jud. Neamţ – 22.04.1882, București)

Filosof şi poet. A făcut gimnaziul la Iaşi, apoi a însoţit o trupă de actori prin Moldova. A făcut studii comerciale, apoi Dreptul în Belgia. A frecventat Societatea Junimea şi şi-a publicat în „Convorbiri literare“ scrierile filosofice: *Teoria fatalismului; Teoria ondulaţiunii universale; Originea speciilor*, 1873–1848. Postum au apărut *Bazele metafizicii* şi *Întâiele principii care alcătuiesc lumea.* A devenit liberal, fiind ministru în Cabinetul Ionel Brătianu. Poezia sa n-a fost apreciată de junimiști, dar timpul l-a aşezat în rândul primilor filosofi români originali, care aveau să inspire inclusiv un fel de a concepe şi de a face literatură.

Conte, Rosa del
(12.04.1907, Voghera în Liguria, Italia - 03.08.2011, Roma)

Istoric literar. A absolvit Literele la Universitatea din Milano. Eleva lui Roberto Scagno. Profesoară de limba italiană la Universitatea din Bucureşti (din 1945), apoi din

Cluj (până în 1963) şi la Universitatea La Sapienza din Roma. Prietenă cu Zoe Dumitrescu Buşulenga. Lucrări: *Eminescu e Pascoli,* 1957; *La sensibilità e "forma cea dintâi",* 1964; *Transfigurarea mitului folcloric în ultima dramă a lui Lucian Blaga: Arca lui Noe,* 1969; *La funzione dell'ambiguità nel linguaggio poetico di Arghezi,* 1970; *Leopardi ed Eminescu,* 1979; *Eminescu, poeta metafizico,* 1982; *Eminescu sau despre absolut,* 1990. Nominalizată la Premiul Nobel în 1956. Distinsă cu Ordinul Steaua României în grad de Mare Ofiţer. Membru de onoare al Academiei Române (1994). În 2007 a fost sărbătorită pentru împlinirea vârstei de 100 de ani.

Conunov (Konunov), Boris
(24.05.1947, Taşkent, Uzbekistan)

Regizor. Rus ca etnie. A absolvit Institutul de Cinematografie (*Всесоюзный Государст-венный Институт Кинематографии*) la Moscova. Regizor la Studioul Moldova Film. Profesor la Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice. A lucrat în Elveţia în diplomaţie (1995–1998). Filme: *Pădurea în care nu vei intra*, 1978; *Aveţi o telegramă*, 1983; serialul *Usturici*, 1981–1983; *Cine va intra în ultimul vagon,* 1986; *Bilet într-o singură direcţie*, 1996; *Darul,* 2004. Este şi un teoretician al domeniului: *Coloana sonoră ca parte componentă a filmului documentar în creaţia lui Vlad Druck*, eseu, Bucureşti, 1995. Diploma Festivalului Internaţional de la Frankfurt am Main, 1992; Medalia Dimitrie Cantemir, 1974; Medalia Meritul civic, 1995. Maestru în Artă, 2000.

Coposu, Corneliu
(20.05.1916, Bobota, jud. Sălaj – 11.11.1995, Bucureşti)

Politician. Greco-catolic. A absolvit Dreptul şi Economia la Universitatea din Cluj. Membru al Partidului Ţărănesc (după 1934), secretar al lui Iuliu Maniu. A venit la Bucureşti după cedarea Ardealului de Nord (1940). Anti-antonescian. Miza pe ajutorul Marii Britanii. Arestat în 1947 şi judecat în procesul Tămădău (rezistenţa clandestină), cu sentinţa (dată în 1956) de închisoare pe viaţă. După 1989, împreună cu Ion Raţiu, a refăcut legalitatea PNŢ şi l-a transformat în PNŢCD. Preşedinte al PNŢCD. Senator (1992–1995). Astăzi există o fundaţie a partidului care îi poartă numele.

Corbu, Haralambie
(15.02.1930, Dubăsarii Vechi, Basarabia)

Critic şi teoretician literar. A absolvit Şcoala Pedagogică din Călăraşi, Moldova şi Institutul Pedagogic din Chişinău. Specializare la Institutul de Literatură Universală Maxim Gorki din Moscova. Redactor-şef al revistei „Limba şi Literatura Moldovenească" (1984–1988). Director al Institutului de Limbă şi Literatură al AŞM. Lucrări: *Dramaturgia lui Alecsandri* (1962); *Alecsandri şi teatrul* (1973); *Continuitate* (1974); *Statornicirea literaturii moderne moldoveneşti şi problema metodei de creaţie (1840–1860)* (1976, în rusă); *Creaţia lui Alecsandri în şcoală* (1983); *Creaţia lui I.C. Ciobanu în şcoală* (1986); *În lumea clasicilor* (1990), *Discursul direct. Aspecte ale publicisticii eminesciene* (2000), *Deschideri către valori* (2003), *Dincolo de mituri şi legende* (2004), *Constantin Stere şi timpul său* (2005). Coordonator al lucrărilor: *Istoria literaturii moldoveneşti*, 3 vol. (1986–1990); *Literatura şi arta Moldovei*, enciclopedie, 2 vol. (1985–1986). Membru al Comitetului Naţional pentru decernarea Premiilor de Stat în domeniul ştiinţei şi tehnicii, membru al Comitetului Naţional pentru decernarea Premiilor de Stat în domeniul literaturii si artei. Membru al Comitetului de Conducere al Asociaţiei Internaţionale de Studii Sud-Est-Europene şi preşedinte al Comitetului Naţional al acestei asociaţii, membru al Academiei Internaţionale Central-Europene de Ştiinţe şi Arte. Distins cu Ordinul Republicii. Membru şi vicepreşedinte (1989–1995) al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Distins cu Premiul de Stat al Republicii Moldova, titlul de onoare Om Emerit, Ordinul Prietenia popoarelor al URSS, Cavaler al Ordinului Republicii, medalia Mihai Eminescu, medalia Dimitrie Cantemir, Diploma Savantul anului 2005.

Corbul, Vintilă, *nume la naştere* Vintilă Dumitru Economu, *înfiat de* Constantin Popescu Corbul
(26.05.1916, Bucureşti – 30.01.2008, Bucureşti)

Scriitor. Aparţinea prin naştere unei familii foarte bogate. A absolvit Dreptul şi Literele la Universitatea din Bucureşti. Pilot în al Doilea Război Mondial. După război i s-a interzis să profeseze. S-a stabilit în Franţa în 1979. A publicat multe romane, cu foarte mare succes de public: *Moarte şi portocale la Palermo*, cu Eugen Burada; *Cenuşă şi orhidee la New York*, cu Eugen Burada; *Cavalcadă în iad* – 2 vol., închinate tatălui autorului, Generalul

Constantin P. Corbul şi participării României la cel de-al Doilea Război Mondial; *Căderea Constantinopolului* – 2 vol.; *Dinastia Sunderland–Beauclair – Idolii de aur* – 3 vol.; *Asediul Romei 1527* – 2 vol.; *Dinastia Sunderland–Beauclair – Păsări de Pradă* – 3 vol.; *Uragan asupra Europei*, cu Eugen Burada; *Salvaţi-mă! Sunt miliardar; Sclavii pământului; Babel Palace; Roxelana şi Soliman*, cu Eugen Burada; *Oameni în Rolls-Royce*, cu Eugen Burada; *Iubirile imposibile ale lui Petronius; Casa din Cherry Street; Hollywood – infernul viselor; Groaza vine de pretutindeni,* cu Eugen Burada; *Sunt regele Franţei! Regele Soare!; Împărateasa fără coroană; Calea ducesei*, cu Eugen Burada; *Plângi, plângi, balalaikă*, cu Eugen Burada; *Atenţie! Los Angeles va sări în aer*. A făcut şi scenariile pentru filmele: *Nea Mărin miliardar, Revanşa, Un comisar acuză, Duelul, Miliarde şi picioare lungi*. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Ofiţer, 2004.

Corcea, Avram
(16.04.1868, Coştei, Banatul Sârbesc – 1951, Pietroiu, Ialomiţa)

Preot, culegător de folclor. A studiat Teologia la Caransebeş. A fost preot la Coştei, catihet la Vârşeţ, membru în Consistoriul eparhial din Caransebeş. A cules folclor din întregul Banat: Balade poporale, 1899. A făcut parte din Sfatul Naţional de la Alba Iulia pentru Unirea din 1918. După al Doilea Război Mondial a fost arestat în România. A murit în deportare, pe Bărăgan.

Corcimaru, Ion
(22.05.1938, Baraboi, rn. Râșcani, Basarabia)

Medic. A absolvit Institutul de Stat de Medicină din Chişinău şi s-a specializat la Institutul Central de Hematologie şi Transfuzie a Sângelui din Moscova. A fost secretar ştiinţific al Institutului de Oncologie din Moldova, apoi şef al Catedrei de Hematologie şi Terapie de campanie, iar din 1995 şef al Catedrei de Hematologie, Oncologie şi Terapie de campanie a Universităţii de Stat de Medicină şi Farmacie din Moldova. Considerat fondator al şcolii de hematologie din Republica Moldova. Lucrări: *Цито-логическая диагностика предопухо-левых процессов и злокачественных ново-образований* (1976, în colaborare); *Диагностика лимфаденопатий* (1984, în colaborare), manualele *Hematologie clinică* (2001) şi *Anemiile* (2002). Laureat al Premiului de Stat. Distins cu Ordinele Drapelul Roşu de Muncă şi Gloria Muncii. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Corduneanu, Constantin
(26.07.1928, Iaşi) - 27.12.20„18, Arlington, Texas)

Matematician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe (secţia Matematică) a Universităţii din Iaşi. Profesor şi decan la Facultatea de Matematică şi Mecanică a aceleiaşi Universităţi. Prorector al Universităţii din Iaşi. S-a stabilit în SUA din 1978, ca profesor, la Knoxville, Tenessee, apoi Arlington, Texas. Contribuţii în domeniul teoriei globale a sistemelor diferenţiale, în domeniul teoriei ecuaţiilor diferenţiale şi al teoriei funcţiilor de variabilă reală. Asociat la numeroase publicaţii de profil: „Mathematical Systems Theory“, „Analele ştiinţifice ale Universităţii Al. I. Cuza – Seria Matematica“, „Journal of Integral Equations“. A înfiinţat revista „Libertas mathematica“, special pentru promovarea matematicienilor români în lume. Lucrări: *Funcţii aproape periodice, Sur les inegalités différentielles, Despre grupul automorfismelor unui grup topologic, Ecuaţii diferenţiale şi integrale* ş.a. Membru al Asociaţiei Americane de Matematică, al Academiei Americane de Arte şi Ştiinţe, membru corespondent al Academiei Române (1974), exclus (1978) și repus în drepturi (1990).

Coresi, diaconul
(? – 1590, probabil Orăştie)

Editor. Diacon la Târgovişte până în 1556, elev al lui Dimitrie Liubavici (venit de la sud de Dunăre, din Banat), anul când s-a mutat la Braşov, chemat de Johannes Honterus, spre a tipări cărţi româneşti. Este interesant de ştiut, pentru registrul valorilor create de Coresi, că o carte avea atunci valoarea a două perechi de boi. A tipărit astfel: *Întrebarea creştinească*, 1560; *Tetraevanghelul*, 1560–1561; *Apostolul*, 1565–1566; *Liturghierul*, 1570; *Pravila Sfinţilor Părinţi*, 1570–1580; *Psaltirea* 1570; *Psaltirea slavo-română*, 1577; *Evanghelia cu învăţătură*, 1580-1581, tradusă de preoţii Iane şi Mihai după *Cazania de la Zabludov* din Lituania (regat ce se întindea până la Marea Neagră), din

1569; în 1567 a tipărit – la Braşov sau Cluj – *Tâlcul Evangheliilor*, un amestec interesant de învăţături protestante şi ortodoxe, având ca anexe o carte de cântece şi slujbe inițiate de Jean Calvin. Împreună cu fiul său Şerban şi cu Marian Diacul a tipărit *Palia de la Orăştie*, 1581-1582, important monument de limbă veche românească, aflat astăzi în colecţia Bibliotecii Batthyaneum din Alba Iulia, achiziţionat de Batthyany, episcopul catolic al Transilvaniei. A fost primul cărturar român care a luptat pentru introducerea limbii române în biserică. Tipăriturile sale au contribuit la formarea unei limbi literare şi liturgice româneşti unitare şi s-au bucurat de o largă răspândire în toate ţările româneşti, iar cele slavone şi în ţările slave sud-dunărene aflate sub dominaţie otomană.

Coryllus
V. Scorillo

Corlaciu, Ben *prenume la naştere* **Benedict**
(06.03.1924, Galaţi – 15.06.1984, Paris)

Poet şi prozator. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. A fost redactor la revista „Flacăra", membru al grupării de pe lângă revista „Albatros", ca şi Geo Dumitrescu şi Dinu Pillat. În 1971 s-a stabilit în Franţa. A scris o poezie anticalofilă, cu tentă anarhistă: *Tavernele* (1941, debut); *Pelerinul serilor*, 1942; *Arhipelag*, 1943; *Manifest liric*, 1945, Premiul Editurii Forum; *Poeme florivore*, 1972; *Starea de urgenţă*, 1972; *Când simţi cum moare vântul*, 1972; *Arcul biologic*, 1974. Proza de inspiraţie autobiografică se remarcă prin poza damnării şi exprimarea revoltei sociale: *Moartea lângă cer*, 1946; *Candidatul*, 1950; *Pâinea păcii*, 1951; *Cazul doctor Udrea*, 1959; Baritina, 1965; *Strigoaica şi casa nebună*, 1973; *Tout espoir sera puni; d'un ecrivain roumain à Paris* (Orice speranţă va fi pedepsită; de un scriitor român la Paris), 1984.

Corlăteanu, Nicolae
(14.05.1915, Caracui, Basarabia – 21.10.2005, Chișinău)

Filolog. A absolvit Literele, Filosofia şi Dreptul la Cernăuţi. Membru fondator al Universităţii de Stat a Moldovei (1946). Lucrări: *Исследование народ-ной латыни и его отношений с романскими языками* (Latina vulgară ca bază a limbilor romanice, 1974, Moscova); *Originea fondului lexical de bază*, 1955; *Categoria gramaticală a cazului la substantive,* 1955; *Problema studierii substantivelor din Poveştile lui I. Creangă,* 1959; *În jurul unei controverse filologice (Raporturile dintre Codicele Voroneţean şi Lucrul sfinţilor apostoli al lui Coresi),* 1960, 1963; *Româna literară în Republica Moldova: istorie şi actualitate,* 1995; *Derivatologia, 1997; Scrisul românesc: începuturile lui,* 2000. Laureat al Premiului de Stat al Moldovei pentru Ştiinţă şi Tehnologie, cavaler al Ordinului Republicii. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Cornea, Paul *nume la naştere* Paul Cohn
(03.11.1924, Bucureşti)

Istoric literar. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. Profesor la Universitatea din Bucureşti. Director general al Cinemato-grafiei, director general al Teatrelor, după 1989 ministru adjunct la Ministerul Învăţământului. Membru al Alianţei Civice condusă de Ana Blandiana, vicepreşedinte al Asociaţiei Internaţionale de Literatură Comparată, 1994–1997, din 1997 preşedinte al Asociaţiei Române de Literatură Comparată. A debutat cu *Studii de literatură română modernă*, 1962 şi a continuat cu lucrări de istorie literară, mai ales despre perioada premodernă, ca şi studii de sociologie literară: *De la Alexandrescu la Eminescu*, 1966; *Originile romantismului*, 1972, Premiul Academiei; *Regula jocului*, 1980; *Itinerar printre clasici*, 1984; *Introducere în teoria lecturii*, 1988; *Aproapele şi departele*, 1990; *Semnele vremii*, 1995.

Cornea, Victor
(1901, Ileni, jud. Făgăraş – 1977, Londra)

Avocat. A absolvit Dreptul la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Oxford. În perioada 1929–1933 specializări pe probleme economice în Anglia, Suedia, Danemarca, Germania, Cehoslovacia, Asustria, Ungaria. Membru fondator al Partidului Naţional Ţărănesc. Arhivar al legaţiei României la Londra în perioada Viorel Tilea. Preşedinte fondator al Comitetului Democrat Român de la Londra (1941, viitoarea emigraţie). A editat publicaţiile „Glia" şi „The East European Spokeman".

Corneanu, Nicolae Mihail
prenume la naştere Nicolae Mihail
(21.11.1923, Caransebeş - 28.09.2014, Timișoara)

Mitropolit al Banatului (din 1962). A absolvit Teologia la Bucureşti. Conferenţiar la Institutul Teologic din Sibiu. A conferenţiat la Oxford, la Universitatea Humboldt din Germania și la Fundaţia Pro Oriente din Viena. Lucrări: *Actualitatea literaturii vechi creştine, Credinţa şi viaţa* (culegere de studii teologice), 2001; *Patristica, filosofia care mângâie,* 2004; *Pentru mai binele obştesc,* 2008. Membru de onoare al Academiei Române (1992). Din 1990 episcop vicar al Timişoarei. Ordinul Naţional Pentru Merit în grad de Mare Cruce conferit de preşedintele României, 2000.

Coroamă Stanca, Sorana, *nume la naştere*
Sorana Iosefina Caterina Plăcinţeanu
(24.01.1921, Chişinău – 07.01.2007, Bucureşti)

Regizor de teatru. Fiica medicului Gheorghe Plăcinţeanu şi a compozitoarei Mansi Barberis. Soţia poetului Dominic Stanca. A absolvit Facultatea de Chimie Industrială a Politehnicii din Cernăuţi, apoi Institutul de Teatru de la Bucureşti, ca elevă a lui Soare Z. Soare, Al. Şahighian, Sică Alexandrescu, Marietta Sadova, Alice Voinescu, Aurora Nasta, Lucia Sturdza-Bulandra. Profesor la Institutul de Teatru din Bucureşti şi regizor la Teatrul Naţional din Iaşi, Teatrul Nottara din Bucureşti, Teatrul de Operetă din Bucureşti. Regie: *Cerere în căsătorie* – Cehov, *Winterset* – M. Anderson, *Petru Rareş* – Horia Lovinescu, *Comedia erorilor* - Shakespeare, *Micii burghezi* – Maxim Gorki, *Vrăjitoarele din Salem* – A. Miller, *Soţul ideal* – Oscar Wilde, *Beckett* – J. Anouilh, *Lungul drum al zilei către noapte* – E. O'Neill, *Noaptea iguanei* – T. Williams, *Profesiunea doamnei Warren* – G.B. Shaw*, Raţa sălbatică* – H. Ibsen, *Viforul, Luceafărul, Hagi Tudose* – B. Şt. Delavrancea, *Amfitrion* – Plaut, *Cafeneaua* – Goldoni, *Ursul* – Cehov, *Steaua Sevillei* – Lope de Vega*, D'ale carnavalului* – I.L. Caragiale; de televiziune: serialul *Muşatinii, O noapte furtunoasă* – Caragiale, *Egmont* – Goethe - teatru radiofonic. Distinsă cu Premiul de Stat, Ordinul Meritul Cultural, Premiul Galei UNITER pentru întreaga activitate, Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Cavaler.

Coroban, Vasile
(14.02.1910, Camenca, jud. Bălţi, Basarabia - 19.10.1984, Chişinău)

Critic şi istoric literar. A absolvit Facultatea de Drept a Universităţii din Iaşi (1936). Ca student a redactat gazeta antifascistă „Viaţa universitară", fapt pentru care a făcut închisoare 6 luni. În 1940 se stabileşte în Basarabia şi este gazetar la Bălţi. Între 1942 şi1945 predă matematica în Rusia, la Kemerovo. După război se angajează la Institutul de Limbă şi Literatură al Filialei Moldoveneşti a Academiei de Ştiinţe a URSS (azi Institutul deFilologie), unde a ajuns şef de sector. A lucratla Universitatea de Stat, ulterior la Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă.A elaborat studii şi manuale pentru învăţământul preuniversitar şi universitar. Contribuţia sa la studierea şi popularizarea literaturii române clasice la est de Prut s-a vădit în sute de articole şi studii despre Ion Agârbiceanu, Ion Bassarabescu, Ion Creangă,Mihai Eminescu şi alţi înaintaşi, sistematizatecu timpul în cărţile: Cronicarul Ioan Neculce (în colaborare, 1956), Vasile Alecsandri: viaţa şi opera (1957), Dimitrie Cantemir – scriitor umanist (1973), Creaţia lui Mihai Eminescu înşcoală (1980), Pagini şi articole de critică literară (1959), Articole, studii, recenzii (1968) şi îndeosebi Romanul moldovenesc contemporan (1969, ediţia rusă 1979, Moscova).

Coropcean, Ion
(11.03.1969, Livădeni, rn. Donduşeni, Republica Moldova)

General. Comandant al Armatei Naţionale a Moldovei. A absolvit Şcoala Militară de Apărare Antiaeriană din Poltava (Ucraina) şi Academia Militară de Apărare Antiaeriană. A lucrat apoi în cadrul Armatei Sovietice (comandant de pluton, comandant de baterie antiaeriană şi comandant de divizion antiaerian). Distins cu Ordinul Credinţa Patriei, clasa a III-a, 2006.

Cortez-Guguianu, Viorica
(26.12.1935, Bucium, jud. Iași)

Mezzosopranǎ. Ascendent spaniol. Primul soț a fost sculptorul Marcel Guguianu. A început Conservatorul la Iaşi şi l-a absolvit la Bucureşti, ca elevă a Artei Florescu. A câştigat în 1964, alături de Ludovic Spiess,

premiul I la Concursul Internaţional de Canto de la Toulouse. În 1967 a luat Medalia de Aur la Festivalul Enescu. A susţinut concerte la Barcelona, Viena, Salzburg, Lisabona, Neapole (unde l-a avut partener pe Mario del Monaco), Milano, Verona, Paris, Philadelphia, Pittsburgh, New York, Denver, Rio de Janeiro, Madrid, Bagdad, Tokyo, Osaka, Amsterdam. În 1975 a căpătat cetăţenie franceză. Repertoriu: *La Gioconda* (Verona, Barcelona), *Medium*; *Suor Angelica*; *La Fille du Regiment*; *Zaza*; *Un Ballo in maschera*; *Les Dialogues des Carmelites*; *Falstaff.*

Coruţ, Pavel
(17.06.1949, Glăvăneştii Vechi, jud. Iaşi)

Scriitor. A semnat şi cu pseudonimul Paul Cernescu. A absolvit Liceul militar la Câmpulung Moldovenesc şi Institutul de Marină la Constanţa, apoi Facultatea de Drept la Iaşi. A lucrat la Contrainformaţii Militare (1971–1989), fiind trecut în rezervă de generalul Nicolae Militaru (1990). A fondat Editura Pavel Coruţ, a cărei producţie o alimentează aproape exclusiv. Scrie cărţi de ficţiune speculativă legate de traversarea politică a României de la socialism la capitalism. Lucrări: seria de romane *Octogonul* (86 de volume); *Arta succesului*, eseu; seria Romane de dragoste (*Să vii ca o părere...*, *Ne-om întâlni în Cer*, *Vara ultimei iubiri*, *Flacăra iubirii*, *Dragoste şi otravă*, *Iubirile unui marinar*, *Noaptea teilor vrăjiţi*), *Succesul* (13 volume); versuri (volumele *Descântece din neamul Geto-Dacilor*, *Vraja nopţilor albastre*, *Cântece Daco-Române*, *Parodii politico-religioase*), seria *Origini*.

Cosaşu, Radu *nume la naştere* Oscar Rohrlich
(29.10.1930, Bacău)

Gazetar. A absolvit Şcoala de Literatură M. Eminescu din Bucureşti. A scris reportaje de pe şantierele tineretului. Lucrări: *Opiniile unui pământean*, 1957; *Lumină,* 1959; *Energii*, 1960; *Omul, după 33 de ani, scapă*, 1963; *Un august pe un bloc de gheaţă*, 1971, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Supravieţuiri* I – 1973, II – 1977, III – *Meseria de nuvelist*, 1980, IV – *Ficţionarii*, 1983, V – *Logica*, 1985, VI – *Cap limpede*, 1989; *Mătuşile din Tel Aviv*, 1993; *Autodenunţuri şi precizări*, 2001; *Supravieţuiri 1 - Rămăşiţele micburgheze*, 2002; *Supravieţuiri 2 – Armata mea de cavalerie*, 2003 (titlul e o replică la romanul lui Babel), Premiul Uniunii Scriitorilor; *Ocolul pământului în o sută de ştiri,* 2004. Cavaler al Ordinului Meritul Cultural în rang de Mare Ofiţer, 2004.

Cosmovici, Leon C.
(29.01.1857, Sasca, jud. Suceava – 21.07.1921, Iaşi)

Fiziolog, zoolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Iaşi. S-a specializat la Paris (Sorbona). Profesor de zoologie şi botanică medicală la Facultatea de Medicină şi la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Iaşi. A organizat primele laboratoare de fiziologie şi zoologie. Contribuţii în domeniul faunei de apă şi peştilor fosili. Brevete de invenţie în domeniul electrozilor. Lucrări: *Noţiuni de botanică*, 1887; *Noţiuni de mineralogie*, 1887; *Elemente de morfologie*, 1893; *Zoologie, anatomie şi fiziologie animală*, 1903. Membru al Societăţii de Ştiinţe Imperiale din Moscova, al Societăţii Franceze de Zoologie, membru corespondent al Academiei Române (1893).

Cosmovici, Paul Mircea
(30.10.1921, Iaşi – 16.08.2006, Bucureşti)

Jurist. Nepotul lui Leon C. A urmat cursurile liceale şi universitare la Iaşi, iar, mai apoi, cursurile de perfecţionare în Drept internaţional la universităţi din Columbia, Leida şi Amsterdam. A realizat studii importante în domeniul Dreptului economic, al Dreptului european, dar şi în ceea ce priveşte filosofia Dreptului. Printre cele mai cunoscute volume semnate se numără lucrările*: Dreptul ca instrument de formare, dezvoltare şi ocrotire a personalităţii umane,* 1973, Premiul Academiei Române; *Consideraţii asupra răspunderii contractuale a antreprenorului după recepţia lucrărilor de investiţii*, 1979; *Tratat de Drept Civil. Partea generală,* vol. I, 1989, Premiul Academiei; *Drept Civil. Drepturi reale. Obligaţii. Legislaţie,* 1994, 1996; *L'Union Européenne dans le Labyrinthe de l'avenir. Problèmes fondamentaux*, 2003. A fost ales membru al Societăţii de Legislaţie

Comparată din Paris. Membru titular (din 1995) al Academiei Române.

Cosniceanu, Maria
(04.02.1935, Temeleuţi, Basarabia)

Filolog. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău (1953–1957). Din 1958 a lucrat la Institutul de Limbă şi Literatură (azi Institutul de Filologie) al AŞM. Lucrări: *Nume de persoane* (în colaborare, 1964), *Studiu asupra numelor de persoane* (1973), *În lumea numelor* (1981), *Reflecţii asupra numelor* (1986), *Dicţionar de prenume şi nume de familie* (1991), *Mic dicţionar explicativ de forme şi genuri muzicale rus-român* (în colaborare), *Nume de familie* (din perspectivă istorică) (2004), *Dictionnaire historique de l'antroponymie romane*, (Tübingen, 2004). A participat la manifestări naţionale şi internaţionale în domeniul onomasticii la Moscova, Kiev, Odesa, Aşhabad, Sofia, Craiova, Leipzig, Iaşi, Suceava, Cluj, Bucureşti. A colaborat la proiectul internaţional PatRom – Patronymica romanica (Trier, Germania, 1992–2000). Medalia Dimitrie Cantemir a AȘM (2010).

Coson *după alfabetul grec* Koson
(sec. I î.H.)

Rege al geţilor. S-a amestecat în conflictul (triumviratului) de la Roma dintre Octavian şi Antoniu, sprijinindu-l pe Antoniu. Octavian August însă l-a iertat. A scos monedele geto-dacice din aur numite kosoni (numai la daci și la bascii antici moneda s-a numit koson). Au fost numite astfel și monedele romane de aur pe vremea când la Roma au fost împărați de origine traco-dacică (ex. Maximin Tracul. Pe avers se vede corbul, simbol sarmat existent înainte de cucerirea Daciei de către romani).

Costache, Veniamin
(20.12.1768, Roşieşti, jud. Vaslui – 18.12.1846, mănăstirea Slatina, Suceava)

Cărturar. Cantacuzin după mamă. A studiat la Academia Domnească din Iaşi. Mitropolit al Moldovei. A reorganizat învăţământul, a înfiinţat Seminarul de la Socola (1803), a trimis bursieri în străinătate. Iluminist ca profil, n-a lăsat cărţi proprii, ci doar traduceri şi prefeţe. Cea mai importantă prin mesajul ei este prefaţa la Dumnezeieştile liturghii, 1834, unde face un istoric al limbii române şi se plânge de năvala barbarismelor.

Costa-Foru, Constantin Gh.
(27.10.1857, Bucureşti – 1935, Bucureşti)

Om politic, jurnalist. Familie de aromâni. Fiul unui ministru al Justiţiei, Gheorghe C.-F. A absolvit Dreptul la Bucureşti. Profesor la Universitatea din Bucureşti, primul ei rector (1864–1871). Dedicat politicii lui Al. I. Cuza. Fondator, alături de Constantin Titel Petrescu, Dem I. Dobrescu, Nicolae L. Lupu, Constantin Mille, Constantin Rădulescu-Motru, Victor Eftimiu, Radu R. Rosetti şi Virgil Madgearu, al Ligii Drepturilor Omului (1929), Comitetului pentru Amnistie (1928–1929). A combătut scrierile lui A. C. Cuza. Director al Eforiei Şcoalelor, a edificat, după Mica Unire, structura învăţământului superior românesc, ca şi legislaţia aferentă. A desprins, din Colegiul Sf. Sava, viitoarea Facultate de Științe Juridice. A fost în mai multe rânduri ministru. Lucrarea sa cea mai importantă a rămas *Studii asupra instrucţiunii publice în unele din statele cele mai înaintate ale Europei.* La 60 de ani s-a dus voluntar şi a luptat în războiul de reîntregire a neamului.

Costaş, Ion Gr.
(1944, Ţarigrad, Basarabia)

General de aviaţie. Deportat cu familia în Kazahstan din 1949, cu domiciliu forţat 25 de ani, dar beneficiar al reabilitării din epoca Hruşciov, în 1957). A absolvit Şcoala Militară Superioară de Aviaţie din oraşul Harkov (1967), Academia Forţelor Aeriene Iuri Gagarin de la Moscova (1976) şi Academia de Miliţie din Moscova. A fost pilot, comandant de escadrilă, locţiitor al comandantului trupelor unite, comandant de regiment (102 avioane de luptă în subordine), adjunct al Armatei a XIV-a a URSS pe probleme de aviaţie. A fost avansat în octombrie 1988 la gradul de general-maior de aviaţie al Armatei Sovietice. A fost locţiitor (1984) al comandantului DOSAAF (Societatea Voluntarilor din Uniunea Sovietică pentru Asistenţa acordată Armatei, Forţelor Aeriene şi Navale) din RSS Moldovenească, iar în anul următor a devenit comandant al Comitetului Central al DOSAAF,

deţinând această funcţie până în anul 1990, când a fost numit preşedinte al Comisiei Sovietului Suprem al Moldovei pentru Securitatea Statului şi probleme militare, iar în septembrie 1990 – membru al Consiliului Prezidenţial al Republicii Moldova. Între 1990 şi 1992 a deţinut funcţia de ministru al Afacerilor Interne în Guvernul Republicii Moldova şi a fost primul care a avut titlul de ministru al Apărării în Moldova (1992). Eliberat din funcţie în contextul înfrângerii suferite în Transnistria în confruntarea cu Armata a XIV-a Rusă.

Costea Muşat
V. Muşat, Costea

Costenco, Nicolai
(21.12.1913, Chişinău – 29.07.1993, Chişinău)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Litere (limbi străine) a Universităţii din Iaşi, unde a audiat şi cursuri de Drept. A fost redactor-şef la revista „Viaţa Basarabiei" sub directoratul lui Pan Halippa (1934–1940). A scris eseuri despre Lermontov, Şevcenko, Esenin. Versuri: *Poezii* (1937), *Cleopatra* (1939), *Ore* (1939) şi *Elegii păgâne* (1940). S-a pronunţat ferm împotriva teoriei unor scriitori din Tiraspol care susţineau diferenţa dintre limba română şi cea moldovenească. A fost arestat în 1941 şi moldovenească. A fost arestat în 1941 şi deportat în Siberia. A lucrat ca hamal, fochist, dar a continuat să scrie, astfel încât la întoarcerea din exilul siberian a publicat volumele: *Poezii alese* (1957), *Poezii noi* (1960), *Mugur, mugurel* (1967), *Tărie* (1972), *Poeme* (1973), *Poezii şi poeme* (1976). A tradus Homer (*Iliada*), Dante (*Vita nova*), Puşkin, Lermontov, Dostoievski ş.a. Postum i-au fost editate cărțile *Povestea Vulturului,* placheta de versuri *Libertăți* (2003), *Din bezna temniței* (Scrisori din Gulag) (2004).

Costin, Miron
(30.03.1633 – 1691, Roman)

Cronicar, istoriograf şi poet. Născut în Moldova, dintr-o familie boierească, a studiat la Bar, în Polonia (1647). A luptat pentru a deveni domnul Moldovei cu sprijin polon (şi catolic). O vreme a fost diplomat la Curtea munteană a lui Constantin Şerban. A fost ucis de Constantin Cantemir, domnul Moldovei, în numele ortodoxiei. La execuţie a asistat tânărul Dimitrie Cantemir. Lucrarea sa cea mai cunoscută este o cronologie: *Letopiseţul Ţării Moldovei de la Aaron Vodă încoace*, 1675. Continuă pe Grigore Ureche. Ca literat, a scris un interesant poem de meditaţie filosofică: *Viaţa lumii*, 1671–1673, în versuri, în polonă, cu reminiscenţe din Ovidiu şi Horaţiu. A susţinut ca istoriograf originea latină a poporului român: *De neamul moldovenilor, din ce ţară au ieşit strămoşii lor*, 1686–1691 şi a publicat, în polonă, *Cronica Moldovei şi a Munteniei*, 1677.

Costin, Nicolae
(1660–1712, Iași)

Cronicar. Fiul lui Miron C. A continuat opera tatălui său, scriind *Letopiseţul Ţării Moldovei de la zidirea Lumii până la 1601* şi *Letopiseţul Ţării Moldovei, 1709–1711*. A tradus după versiunea latină lucrarea lui Antonio de Guevara – *Libro aureo del gran imperador Marco Aurelio con el Relox de Principes* (Cartea de aur a marelui împărat Marc Aureliu cu Ceasornicul Domnilor).

Costin, Nicolae
(07.04.1936, Pecişte, Basarabia - 16.02.1995, Chişinău)

Primar al Chişinăului. A absolvit Şcoala pedagogică la Orhei şi Facultatea de Istorie a Universităţii de Stat din Chişinău. Specializare la Universitatea Lomonosov din Moscova. A predat cursuri de sociologia satului la Universitatea de Stat din Chişinău. A fost deputat în primul parlament democratic al Moldovei (1990–1994), perioadă în care a fost şi primarul capitalei (când s-a făcut redenumirea străzilor oraşului cu nume româneşti. S-au redeschis bisericile româneşti, inclusiv catedrala mitropolitană din centrul oraşului şi s-au deschis o serie de biblioteci). Preşedinte al Societăţii Politologilor din Moldova.

Costin, Vasile
(07.07.1938, Satul Nou, jud. Maramureș)

Arhiepiscop. A absolvit Seminarul Teologic la Cluj şi Institutul Teologic la Sibiu. Specializare la Institutul Teologic din Bucureşti, apoi la Atena şi Cairo (Institutul de Arheologie Coptă). Secretar eparhial al Patriarhiei Române, hirotonisit arhimandrit în 1974. A fost superior al

Aşezămintelor româneşti din Ierusalim şi reprezentant al Patriarhiei Române pe lângă Patriarhia Ierusalimului (1975–1979). Arhiepiscop al Târgoviştei din 1991. A participat la vizita delegaţiei Bisericii Ortodoxe Române la Patriarhia Ecumenică şi la Patriarhia Rusă. Lucrări: *Scrierea pseudo-grafică Testamen-tum Domini ca izvor pentru istoria cultului creştin*, 1965; *Liturghia Sfântului Iacob în ritul sirienilor iacobiţi*, 1966; *Problema limbilor liturgice în lumina preocupărilotr ecumeniste active*, 1966.

Coşbuc, George
(20.09.1866, Hordou, azi Coşbuc, jud. Bistriţa- Năsăud – 09.05.1918, Bucureşti)

Poet. A făcut studii de Filosofie şi Literatură la Universitatea din Cluj. A fost mai întâi redactor la „Tribuna" (1884, Sibiu), apoi şef de birou şi referendar la Biroul de Control al activităţii extraşcolare din Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii, Bucureşti. A întemeiat şi condus în colaborare diverse publicaţii: „Vatra" (cu I.L. Caragiale şi I. Slavici, 1894), „Sămănătorul" (1901, cu Al. Vlahuţă), „Viaţa literară" (1906) ş.a. Poezia sa, de factură neoclasică şi folclorică, în linia tradiţionalismului românesc, evocă universul rural în momentele majore ale mitologiei româneşti: *Draga mamei*, baladă, 1866; *Fulger*, poveste în versuri, 1877; *Blestem de mamă*, 1885; *Fata craiului din cetini*, 1886; *Balade şi idile*, 1893; *Fire de tort*, 1896, precum şi episoade ale Războiului de Independenţă: *Cântece de vitejie*, 1904. A scris: *Balade*, 1913, parodii. A tradus autori care întregesc fondul mitologic al creației românești cu referințe majore la identitatea de fundament a Europei. Dante, *Divina Comedie*, 1924–1932, publicată postum; *Odiseea* lui Homer, *Eneida* lui Virgiliu, Premiul Academiei; Byron – *Mazeppa*, 1896; Kalidāssa – *Sakuntala*, 1897; *Mahabharata* şi *Rāmāyana*, 1897 ş.a. A executat desene și grafice legate de unitatea tuturor acestor mitologii. Ca opţiune politică a fost monarhist (cu accent asupra momentului obținerii independenței țării față de otomani): *Povestea unei coroane de oţel*, 1899, roman. Membru al Academiei Române (1916).

Coşciug, Gurie D.
(17.10.1924, Stoicani, Basarabia)

Medic. A început Liceul Tehnic din Soroca şi a absolvit Liceul Teoretic din Făgăraş (1944). Studii superioare – Institutul Politehnic din Kiev şi Institutul de Medicină din Chişinău (1951). Doctor în medicină (1966), doctor habilitat (1970). Contribuţii în domeniul cirozei hepatice şi cancerului hepatic primar. A fost şef de spital la Dângeni (Ocniţa), chirurg la Spitalul Republican, apoi la Institutul Oncologic (şef de secţie, director adjunct la secţia Gastropneumologie). Din 1991 profesor universitar la Facultatea de Medicină din Chişinău. A publicat 6 monografii şi peste 60 de articole ştiinţifice.

Coşeriu, Eugeniu
(27.07.1921, Mihăileni, Basarabia - 07.09.2002, Tübingen, Germania)

Lingvist, specialitatea limbi indo-europene. A plecat din Basarabia în 1940. A studiat lingvistica şi filosofia la Iași, la Roma şi la Padova (Veneto-Friuli). A teoretizat lingvistica integrată, care găseşte apropieri identitare între limbile greacă, latină, limbile romanice, slave, germanice, fiind considerat unul dintre cei mai importanţi lingvişti ai veacului XX. A fost profesor la Universităţile din Montevideo, Uruguay şi Tübingen, Germania. Lucrări: *Sistema, norma y habla*, 1952; *Gramática, semántica universales: estudios de linguística funcional* (e o traducere din 1975, a fost publicată înainte în germană şi franceză); *Sincronia, diacronia e historia*, 1958; *Teoria del linguagio e linguistica generale*, Bari, 1971; *Die Geschichte der Sprachphilosophie von der Antike bis zur Gegenwart: eine Ubersicht*, 1972; *Die Geschichte der Sprachphilosophie von der Antike bis zur Gegenwart*, 2 vol.: *Von Leibniz bis Rousseau*, 1975 şi *Das romanische Verbalsystem*, 1976; *L'homme et son langage*, 1977; *Textlinguistik*, 1980; *Die Geschichte der Sprachphilosophie von der Antike bis zur Gegenwart*, vol. 1 – *Von der Antike bis Leibniz*, 2003 (postum). Membru de onoare al Academiei Române (1991). A fost Doctor Honoris Causa a mai mult de 40 de universităţi ale lumii, membru al mai multor academii, dintre care menţionăm: Linguistic Society of America, Linguistic Circle of New York, Société de Linguistique Romanique, Paris.

Coşovei, Traian
(24.03.1921, Somova, jud. Tulcea - 16.07.1993, Bucureşti)

Poet. Tatăl lui Traian T. C. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. A debutat cu proză: *La Taliane*, 1950 și a continuat să scrie despre pământul natal: *Împărăţia vânturilor*, 1954; *Stelele dimineţii*, 1964; *Dobrogea de aur*, 1978. S-a

remarcat însă îndeosebi ca poet: *Oceanul*, 1962; *Când mă grăbeam spre mare,* 1967; *Lauda fuviului*, 1974; *La ţărmul cu lună*, 1977. Reportajul în stil poetic i-a adus recunoaşterea: *Uriaşul preludiu*, 1955, Premiul Academiei; *Semnul din larg*, 1960; *Stelele dimineţii*, 1964; *Farmecul genezei*, 1979.

Coşovei, Traian T. (28.11.1954, București - 01.01.2014, București)

Poet. Fiul lui Traian C. A absolvit Facultatea de Limba şi Literatura Română la Bucureşti, participând la Cenaclul de Luni condus de Nicolae Manolescu. Unul din reprezentanţii „generaţiei '80". A debutat cu *Ninsoare electrică*, 1979, Premiul Uniunii Scriitorilor şi a continuat să scrie poeme postmoderniste, interiorizându-şi discursul cu trecerea timpului: *1, 2, 3, sau...*, 1980; *Cruciada întreruptă*, 1982; *Poemele siameze*, 1983; *În aşteptarea cometei*, 1986; *Rondul de noapte*, 1987; *Pornind de la un vers*, 1990; *Bătrâneţile unui băiat cuminte*, 1994, Premiul Academiei şi Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti; *Mickey Mouse e mort*, 1994; *Ioana care rupe poeme*, 1997; *Percheziţionarea îngerilor* şi *Lumină de la frigider*, ambele 1998; *Vânătoarea de capete*, 2002; *Aerostate plângînd,* 2010.

Cotea, Valeriu D.
(11.05.1926, com. Vidra, jud. Vrancea - 21.04.2016, Iași)

Oenolog. A absolvit Facultatea de Agronomie din Iaşi. Și-a desfăşurat activitatea la Iaşi. Timp de peste 20 de ani (1976–2000) a reprezentat România la Oficiul Internaţional al Viei şi Vinului (OIV) cu sediul la Paris. A înfiinţat şi conduce Centrul de Cercetări pentru Oenologie de pe lângă Academia Română, cu sediul la Iaşi. În calitate de cercetător, colaborează cu şcoli cu profil oenologic din multe ţări, între care cele din Narbonne, Bordeaux, Montpellier, Dijon, Berlin, Geissenheim, Neustadt, Piacenza, Asti, Porto, Lisabona. Lucrări: *Enologie* (1982); *Tratat de enologie.* I. *Vinificaţia şi biochimia vinului;* II. *Limpezirea, stabilizarea şi îmbutelierea vinului* – 2 vol. (1985, 1989) ş.a. Este membru titular al Academiei Române din 1993. Membru corespondent al Academiei Internaţionale a Vinului din 1998, al Accademia Italiana della Vita e del Vino di 1986 şi al Academie Suisse du Vin din 1987.

Coteanu, Ion
(06.10.1920, Bucureşti – 11.12.1997, Bucureşti)

Lingvist. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti, s-a specializat la École Pratique des Hautes Etudes din Paris. Profesor la Universitatea din Bucureşti şi director al Institutului de Lingvistică şi Dialectologie din Bucureşti. Lucrări: *Elemente de dialectologie a limbii române, 1961; Dicţionarul explicativ al limbii române* (DEX) în colaborare cu Lucreţia Mareş şi Larisa Avram; *Dicţionarul limbii române* (DLR) în colaborare cu Iorgu Iordan şi Alexandru Graur; *Limba română contemporană*, 2 vol., 1974–1975; *Gramatica de bază a limbii române*, 1982. Membru fondator şi preşedinte al Societăţii de Ştiinţe Filologice din România, membru al Societăţii de Lingvistică Romanică din Strasbourg. Membru al Academiei Române, 1974, preşedinte al Secţiei de Filologie, Literatură şi Arte.

Cotescu, Octavian
(14.02.1931, Dorohoi – 22.08.1985, Bucureşti)

Actor. Căsătorit cu actriţa Valeria Seciu. Fiul e călugăr la Athos. A început să joace teatru încă din anii de liceu, la Iaşi. A urmat Conservatorul de Artă Dramatică din Iaşi, l-a absolvit în 1950, după care a fost repartizat la Teatrul Bulandra din Bucureşti, unde a debutat în 1951, în spectacolul *Pădurea* după A.N. Ostrovski. Activitatea sa artistică cuprinde numeroase roluri interpretate în teatru, film, teatrul de televiziune şi teatrul radiofonic. Activitatea de scenă a fost dublată şi de o carieră didactică de profesor universitar la IATC, unde a ocupat şi funcţia de rector în perioada 1981–1985. A jucat în numeroase filme şi piese de teatru alături de actori ca Toma Caragiu, Dem Rădulescu etc. Alături de Coca Andronescu a creat un memorabil cuplu de personaje, originar din Lehliu Gară, *Tanţa şi Costel*, care a fost prezentat la Televiziunea Română, în anii 1970, într-un mini-serial de mare succes la public şi la critică. Roluri: *Iubirea e un lucru foarte mare* (1962, miniserial TV), *Cartierul veseliei* (1964), *O dragoste lungă de-o seară* (1963) *Dimineţile unui băiat cuminte* (1966), *Balul*

de sâmbată seara (1968), *Castelul condamnaţilor* (1969), *Asediul* (1970), *Puterea şi adevărul* (1971), *De ochii lumii* (1971, TV), *Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte* (1971), *Drum în penumbră* (1972), *Bariera* (1972), *Proprietarii* (1973), *Tăticul* (1974, TV), *Păcală* (1974), *Muntele ascuns* (1974), *Capcana* (1974), *Cercul magic* (1975), *Serenadă pentru etajul XII* (1976), *Un orfelin iubea o orfelină* (1976, TV), *Operaţiunea „Monstrul"* (1976), *Instanţa amână pronunţarea* (1976), *Gloria nu cântă* (1976), *Bunicul şi doi delincvenţi minori* (1976), *O scrisoare pierdută* (1977, TV), *Împuşcături sub clar de lună* (1977), *Eu, tu şi Ovidiu* (1977), *Aurel Vlaicu* (1977), *Iarba verde de acasă* (1978), *Din nou împreună* (1978), *Vacanţă tragică* (1979), *Ion: Blestemul pământului, blestemul iubirii* (1979), *Bietul Ioanide* (1979), *Şantaj* (1981), *Saltimbancii* (1981), *Înghiţitorul de săbii* (1981), *Castelul din Carpaţi* (1981), *Un saltimbanc la Polul Nord* (1982), *Rămân cu tine* (1982), *Calculatorul mărturiseşte* (1982), *Buletin de Bucureşti* (1982), *Aventură sub pământ* (1982, TV), *Un accident numit Duffy* (1983), *Singur de cart* (1983), *Miezul fierbinte al pâinii* (1983), *O lebădă iarna* (1983), *Fram* (1983, serial TV), *Escapada* (1983), *Sosesc păsările călătoare* (1984), *Secretul lui Bachus* (1984), *Promisiuni* (1985), *Căsătorie cu repetiţie* (1985), *O clipă de răgaz* (1985).

Cotiso *sau* Kotiso
(sec. I î.H.)

Rege al dacilor din munţii Banatului şi Oltenia Contemporan cu domnia lui Augustus în Imperiul Roman și a lui Coson în sud-estul Daciei. A luptat cu generalul roman Marcus Licinus Crassus, trimis la Dunăre de Octavian Augustus, care l-a înfrânt. Lui i-a urmat Thiamarkos.

Cotlarciuc, Nectarie *prenume la naştere* Nicolae
(07.02.1875, Stulpicani, jud. Suceava - 04.07.1935, Cernăuţi)

Mitropolit. A absolvit Teologia şi Filosofia la Universitatea din Cernăuţi. Specializare la Viena, Bonn, Würtzburg şi München. Diacon şi preot al catedralei mitropolitane din Cernăuţi. Profesor de Teologie la Universitatea din Cernăuţi. Mitropolit al Bucovinei din 1923 până la moarte. Delegat al Bisericii ortodoxe la câteva Congrese ale mişcării ecumenice din Stockholm (1925), Lausanne (1927), la Conferinţa episcopilor anglicani din Palatul Lambeth (1930), la Congresul vechilor catolici de la Viena şi Bonn (1931) ş.a. Lucrări: *Die Besetzungsweise der orthodoxen Patriarchalstuhles von Konstantinopel*, Mainz, 1903; *Ceva despre reforma patronatului Bisericii din Bucovina*, 1904; *Kurhe ubersicht uber die Rumanische Bibliologie,* Viena, 1911; *Treptele formal psihologice în predică*, 1923.

Cotovelea, Gheorghe
(25.10.1933, Bucureşti - 2002, București)

Balerin. A început să danseze la Ansamblul Folcloric al Sindicatelor. A absolvit Şcoala de balet a Floriei Capsali. Prim-solist al Operei Române, alături de Gelu Barbu şi Gabriel Popescu. Roluri în: *Coppelia, Călăreţul de aramă, Călin – file de poveste, Haiducii, Romeo şi Julieta*. Şi-a încheiat activitatea în 1984. Artist emerit (1964), Meritul Cultural (1968), Ordinul Serviciu Credincios în grad de Cavaler (2000).

Cotrubaş, Ileana
(09.06.1939, Galaţi)

Soprană. A făcut parte din Corul Radio la 9 ani. A absolvit Conservatorul la Bucureşti. A debutat în 1964 la Opera Română din Bucureşti. În 1965 a fost triplu laureată (operă, lied, oratoriu) la festivalul din Hertogenbosch, Olanda. A cântat la Covent Garden (Londra), trei ani la Opera din Viena, la Opera din Chicago şi Metropolitan Opera din New York (alături de Placido Domingo), la La Scala din Milano alături de Luciano Pavarotti. Roluri: în operele lui Verdi, Gounod, Mozart, Ceaikovski, Bellini, Haydn, Donizetti, Puccini.

Cotruş, Aron
(21.01.1891, Haşag, jud. Sibiu – 01.11.1961, Long Beach, California)

Poet. A studiat Literele la Viena. Ataşat de presă la Ambasada României din Varşovia, apoi din Roma, Lisabona, Madrid. În intervalul 1945–1956 a locuit la Madrid, apoi în SUA. Pro-legionar. A fost preşedintele Asociaţiei Românilor din Spania (din 1945). Influenţat de Verhaeren, Whittman, expresionismul german, având afinităţi cu poezia socială, a publicat numeroase volume de versuri:

Poezii, 1911, debut; *Sărbătoarea morţii*, 1915; *Neguri Albe*, 1920; *În robia lor*, 1927; *Printre oameni în mers*, 1933; *Minerii*, 1938; *Rapsodie valahă*, 1940; *Rapsodie dacă*, 1942, Premiul Societăţii Scriitorilor Români; *Versuri*, 1948; *De la Volga la Missisipi*, 1956; *Eminescu*, 1959; *Cântecul deşteptării,* 1962, postum, Cleveland. În ţară i-au apărut la Bucureşti: *Horea*, 1984; *Versuri*, 1985 (editat de Ion Dodu Bălan) şi la Timişoara, *Poezii*, 2 vol., 1991.

Covaliu, Ion Brăduţ
(01.04.1924, Sinaia – 29.05.1991, Bucureşti)

Pictor. A studiat la Academia de Arte Frumoase din Bucureşti ca elev al lui Jean Al. Steriadi. Profesor la Institutul Pedagogic din Bucureşti, apoi la Institutul de Arte Plastice. Preşedinte al Uniunii Artiştilor Plastici. În 1962 a reprezentat România la Bienala de la Veneţia. Lucrări: *Căderea lui Icar*, 1966; *Galaxie*, 1972; *Salt în univers*, 1972; *Întoarcerea spre zenit*, 1972; *Gânditorul*, 1975; *Ana*, 1976. Laureat al Ordinului Meritul Cultural clasa a II-a, 1968, al Ordinului Steaua României, 1979; Trionfo, 1981, Italia.

Cozacovici (Cosacovici), Dimitrie
(1790, Metsovo, Macedonia – 31.08.1868, Bucureşti)

Istoric şi filolog. Aromân. A contribuit la înfiinţarea primei şcoli aromâneşti din Macedonia şi a finanţat tipărirea lucrării lui D. Athanasescu – *Romanilii dit drepta Dunarelei* (Românii din dreapta Dunării), 1865. A fost unul dintre fondatorii Societăţii Macedo-Române, alături de Sideri, Zissu, Iordache Goga (din Clisura), Grandea. Membru fondator (1866) al Academiei Române (Societăţii Academice Române). Cu numele Cosacovici, apare în lucrarea: Cosmesco (C.J.). – *Dimitrie Cosacovici şi aromânismul. Mémoire présenté à l'Académie roumaine*, 26 martie 1903.

Cozorici, Gheorghe
(16.07.1933, Arbore, jud. Suceava – 18.12.1993, Bucureşti)

Actor de teatru şi film. A absolvit Institutul de Teatru la Bucureşti. Actor la Teatrul Naţional din Bucureşti. Roluri: *Moartea unui artist* (1989); *Trenul de aur* (1987); *Ziua Z* (1985); *Ciuleandra* (1985); *Din prea multă dragoste* (1985); *Furtună în Pacific* (1985); *Un petic de cer* (1984); *Zbor periculos* (1984); *Vreau să ştiu de ce am aripi* (1984); *Imposibila iubire* (1983); *Dragostea şi revoluţia* (1983); *Comoara* (1982); *Un echipaj pentru Singapore* (1981); *Omul şi umbra* (1981); *Capcana mercenarilor* (1980); *Vânătoarea de vulpi* (1980); *Ancheta* (1980); *Detaşamentul Concordia* (1980); *Stele de iarnă* (1980); *Clipa* (1979); *Aurel Vlaicu* (1977); *Râul care urcă muntele* (1977); *Urgia* (1977); *Ultimele zile ale verii* (1976); *Instanţa amână pronunţarea* (1976); *Patima* (1975); *Ştefan cel Mare – Vaslui 1475* (1974); *Fraţii Jderi* (1973); *Ciprian Porumbescu* (1972); *Prea mic pentru un război atât de mare* (1969); *Gioconda fără surâs* (1967); *Procesul alb* (1965); *Pădurea spânzuraţilor* (1964); *Partea ta de vină* (1963); *Mândrie* (1956). Distins cu Ordinul Meritul Cultural (1967).

Cozub, Gheorghe
(30.08.1937, Cuhureştii de Sus, Basarabia – 17.04.2009, Chişinău)

Agronom. A absolvit Şcoala de Vinificaţie şi Viticultură din Chişinău şi Institutul Industriei Alimentare din Odesa, Ucraina. A fost inginer tehnolog la fabrica de vinuri din Cazaclia, Ceadâr-Lunga, apoi director adjunct al Direcţiei Generale pentru Viticultură şi Vinificaţie a Ministerului Industriei Alimentare a Moldovei, vicepreşedinte al Asociaţiei Moldvinprom, viceministru al Viticulturii şi Vinificaţiei, director general al Fabricii de Vinuri S.A. Imperial Vin din rn. Cantemir, preşedinte al Uniunii Producătorilor şi Exportatorilor de Vinuri din Moldova. Este fondator al tehnologiei complexe de producere a vinului Heres, implementată în Moldova, Ucraina, Rusia şi Bulgaria, autor al tehnologiei de producere a 50 de vinuri şi coniacuri. Este iniţiatorul *Legii viei şi vinului*, 1994. Distins cu titlul de Oenolog Emerit al Franţei, cu Ordinele Insigna de Onoare, Drapelul Roşu de Muncă, Gloria Muncii, Ordinul Republicii, dublu laureat al Premiului de Stat al RM. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Crainic, Nichifor, *nume la naştere* Ion Dobre
(22.12.1889, Bulbucata, jud. Ilfov – 20.08.1972, Mogoşoaia)

Poet şi eseist. A absolvit Teologia la Bucureşti şi s-a specializat la Viena (teologie catolică şi filosofie). A fost profesor de teologie la Chişinău şi Bucureşti. A condus ziarul legionar „Calendarul" (1932–1933). Creatorul curentului gândirist axat pe autohtonism. Poet,

publicist, editor, redactor, pedagog, teolog, Secretar General al Ministerului Cultelor în guvernul legionar. A condus săptămânalul de extremă dreaptă „Sfarmă Piatră" şi revista „Gândirea". A stat ascuns la Sâmbăta de Sus (1944–1947). A făcut închisoare la Aiud (1947–1962). A scris versuri tradiţionaliste: *Şesuri natale*, 1916; *Darurile pământului*, 1920; *Cântecele patriei*, 1925; *Ţara de peste veac*, 1931. A obţinut Premiul Naţional pentru Poezie (1930). A teoretizat ortodoxismul şi gândirismul, încercând să cupleze trenul politicii româneşti la acela al fascismului italian, mizând pe rădăcinile latine comune: *Puncte cardinale în haos*, 1936; *Ortodoxie şi etnocraţie,* 1938; *Nostalgia Paradisului,* 1940. O selecţie de *Poezii alese,* 1914–1944, a apărut în 1990 (postum), iar versuri inedite din închisoare, cu titlul *Şoim peste prăpastie,* tot în 1990. Memoriile, vol. l, cu titlul *Zile albe, zile negre* au apărut în 1991. Doctor Honoris Causa al Universităţii din Viena (1940), laureat la Premiului Naţional pentru Poezie (1930), membru al Academiei Române (1940-1946), repus în drepturi în 1995.

Crăciun, Emil
(22.05.1896, Iaşi – 03.04.1976, Bucureşti)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti, s-a specializat la Berlin, în SUA (universităţile Hopkins şi Harvard) şi la Paris. Conferenţiar de citologie clinică la Clinica medicală condusă de Daniel Danielopolu. A pus bazele primului institut oncologic din România, la Cluj, al cărui director a fost (1931–1932). Profesor la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti, director al Institutului Dr. Victor Babeş. A înfiinţat Societatea Anatomică (1937) şi „Analele Institutului Victor Babeş" (1938). Contribuţii în domeniul tratării cancerului. Lucrări: *Probleme de oncologie*, 1953; *Introducere în morfologia patologică*, 1958; *Informatica în munca de spital*, 1971. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale di România, al Societăţii de Biologie din Paris, al Societăţii Germane de Patologie, al Societăţii Regale de Medicină din Londra. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Crăiniceanu, Grigore
(20.07.1852, Bucureşti – 01.10.1935, Bucureşti)

Politician şi general de divizie. A participat la Războiul de Independenţă (1877–1878) şi la Primul Război Mondial (de reîntregire naţională, 1916–1918). A fost ministru de Război (1909– 1910) în guvernul Ion I.C. Brătianu, succedându-i ministrului interimar de război, Stelian Toma. A fondat „Revista armatei" (1883) şi „Cercul publicaţiunilor militare" (1889). A îndeplinit funcţia de comandant al Armatei a II-a (26 august – 26 septembrie 1916). A fost membru al Academiei Române (1911).

Crăsescu, Victor, *nume la naştere* Ştefan Crasiuc, *a semnat şi* Ştefan Basarabeanu
(16.10.1850, Chişinău – 1917, Bucureşti)

Medic şi scriitor. A absolvit Medicina la Bucureşti. A rămas pentru proza scurtă pe care a scris-o, notabilă prin surprinderea veridică a amănuntelor cu mijloace stilistice foarte reduse: *Schiţe şi nuvele*, 4 vol., 1893. A lăsat şi romane: *Ovreiul*, 1899, pline de pitoresc.

Crăsnaru, George Emil
(30.08.1941, Bucureşti)

Bas-bariton. A absolvit Conservatorul la Bucureşti ca elev al lui Petre Ştefănescu Goangă. Specializare la Pesaro, Italia. Prim solist la Opera Română (1970–1980). Între 1980 şi 1987 a fost angajat la Teatrul de Stat din Wiesbaden, iar între 1987 şi 1991 a fost prim-solist la Teatrul de Stat din Saarbrücken. Profesor la Facultatea de Muzică din Düsseldorf. A cântat la Scala din Milano, la Montréal, Toronto, în Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, Polonia, Ungaria, Rusia, Franţa, Italia, Portugalia, Spania, Finlanda, Austria, Suedia, Argentina, Chile, Ecuador, Peru, Venezuela, China, Coreea şi Japonia. Roluri: Baronul Ochs din *Cavalerul rozelor*, Boris din *Lady M.*, Wotan şi Hagen din *Inelul Nibelungilor*, Barak din *Femeia fără umbră*; *Don Carlos* de Verdi, unde a interpretat rolurile Marele Inchizitor şi Călugărul, sub bagheta lui Franco Zeffirelli. A câştigat premiul I al Concursului George Enescu în 1970, iar apoi premii la concursurile Bach-Wettbewerb (Leipzig, 1972), Hertogenbosch (1972) şi Marele Premiu al Concursului Florent Marcil (Montréal, 1973). Este deţinătorul Medaliei Gottlob Frick.

Creangă, Ion
(01.03.1837 sau 1839, Humuleşti, jud. Neamţ - 31.12.1889, Iaşi)

Scriitor. A făcut Şcoala Normală Vasile Lupu din Iaşi, condusă de Titu Maiorescu, apoi

Teologia la Iaşi. A fost diacon şi învăţător. A scris prima aritmetică şi primul abecedar cu alfabet latin din Moldova (implicit din spațiul românesc). Eminescu l-a dus la Junimea. Este până astăzi cel mai mare maestru al stilului oral paremiologic (deci folosind ziceri şi proverbe). A scris basme centrate pe universul rural: *Punguţa cu doi bani*, 1875; *Capra cu trei iezi*; *Povestea lui Harap Alb*, 1877; *Ivan Turbincă*; *Dănilă Prepeleac*; evocări ale universului copilăriei: *Amintiri din copilărie*; *Anecdote*, 1881–1888. Este considerat un Rabelais al românilor. Membru post-mortem al Academiei Române (1948).

Cremene, Mioara *nume la naştere* Maria Elena Gorea
(06.09.1923, Bucureşti)

Poetă. A absolvit Pedagogia şi Psihologia la Universitate şi Actoria la Institutul de Teatru din Bucureşti. A făcut parte din cercul „Vieţii româneşti". Plecată la Paris după 1989. Lucrări: *Magazinul de mirese şi alte poezii*, 1966; *Mărirea şi decăderea planetei Globus*, 1968; *Odioasa crimă din Carpathia*, 1995; *Întâmplări din oraşe de pâclă*, proză, 2002; *Dicţionar iniţiatic al Ordinelor cavalereşti*, 2008.

Creţianu (Cretzianu), George
(03.10.1829, Bucureşti – 06.08.1887, Constanța)

Poet. A plecat la Paris în 1848 cu o bursă acordată de Guvernul Provizoriu spre a studia Dreptul şi Literele, ceea ce a şi făcut, în ciuda suspendării bursei. Alături de Al. I. Odobescu a avut un rol de seamă în înfiinţarea Societăţii România Jună şi a revistei cu acelaşi nume la Paris în 1851. S-a întors în ţară în 1853, după ce vizitase Elveţia şi Italia. Unionist. Director al Băncii Române. A publicat la „Revista Carpaţilor" (1860–1861) şi „Albina Carpaţilor" (1877–1880, Sibiu). Ministru la Departamentul Dreptăţii, ministru al Cultelor (1862). A scris versuri sentimentale: *Melodii intime*, 1854 şi patriotice: *Patrie şi libertate*, 1879. Membru de onoare al Academiei Române (1882).

Creţia, Petru
(21.01.1927, Cluj – 16.04.1997, Bucureşti)

Poet şi eseist. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti (limbi clasice). Profesor de filologie clasică la Universitatea din Bucureşti. A scris versuri de orientare filosofică: *Norii*, 1979; *Pasărea Phoenix*, 1986 şi eseuri literare: *Poezia*, 1983. A tradus Margueritte Yoarcenar – *Povestiri orientale*, 1993, Premiul Uniunii Scriitorilor. A făcut parte din colectivul care a continuat ediţia Perpessicius de *Opere* a lui Mihai Eminescu şi a încheiat-o. Premiul revistei „Manuscriptum" pe 1990 pentru *Poesii*, (reeditarea ediției princeps, 1883) de Mihai Eminescu.

Creţu, Igor
(21.03.1922, Vladimireşti, Basarabia)

Scriitor. Descendent dintr-o familie de intelectuali cu rădăcini în părţile Făgăraşului. A absolvit Liceul B.P. Hasdeu din Chişinău şi cursurile Şcolii Militare din Bacău. A luptat pe frontul de vest al celui de-al Doilea Război Mondial. După război a absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău (1951). Specializare la Institutul de Literatură Maxim Gorki din Moscova (1958). A lucrat la Editura de Stat a Moldovei, a fost consilier la Uniunea Scriitorilor din Moldova (1954–1956, 1964–1966), şef de secţie, apoi secretar general de redacţie la revista „Nistru" (1956–1964). A tradus din rusă: M. Gorki (*Copilăria*, 1950; *Universităţile mele*, 1951), Mihail Şolohov (*Pe Donul liniştit*, 1955; *Pământ desţelenit*, 1962), N. Gogol (*Su-fl ete moarte*, 1954), din A.S. Puşkin, N. Nekrasov, S. Esenin, A. Blok, Ş. Rustaveli. Realizări notabile ale traducătorului sunt versiunile româneşti ale basmului *Micul prinţ* (1965) şi romanului *Pământ al oamenilor* (1989) de Antoine de Saint Exupery. Este autorul antologiilor şi culegerilor de traduceri proprii: *Din poeţii lumii* (1969, 1981, 1992, o ediţie completată apare în 1996 la Bucureşti), *Să vă spună moşul...* (1981), *Arborele frăţiei* (1984), *Biblia pentru copii: povestiri biblice cu ilustraţii* (1992, în colaborare).

Creţu, Mihai (Michael) *pseudonim* Curly M.C.
(18.05.1957, Bucureşti)

Muzician. Ascendenţă austriacă. Nepotul lui Ion Voicu. Plecat la Paris cu familia în 1965. A absolvit Academia de Muzică din Frankfurt. A scris melodii şi a fost producător pentru Frank Farin, Boney M, Milli Vanilli, Moti Specia, formaţii celebre. Este autorul Proiectului Enigma de muzică electronică şi fondatorul Studiourilor ART de la Ibiza. A cântat şi singur ori împreună cu Jens Gad (albumul *Trans Atlantic Airwaves, Diew Chinesiche Mauer, A Posteriori*). A scris, pentru Studiourile Paramount, muzica la *Silver*.

Crihan, Anton
(10.07.1893, Sângerei, Basarabia – 1993, Saint Louis, SUA)

Avocat, economist, politician. A absolvit liceul la Bălţi şi Facultatea de Economie la Odesa. Specializare la Sorbona. Deputat în Sfatul Ţării şi în Parlamentul României, a fost conducător al Comisiei agrare şi al instituţiei de stat Casa noastră, care a înfăp-tuit reforma agrară în Basarabia. A predat la Universitatea din Iaşi şi la Facultatea de Agronomie a universității ieşene, cu sediul la Chişinău. A fost numit de două ori subsecretar de stat. În noiembrie 1944 era delegat de Comitetul Basarabenilor pentru a pleca în străinătate în vederea apărării Basarabiei, ceea ce a şi făcut, începând din 1948, ajungând la Paris în iulie 1949 şi în SUA în octombrie 1951.

Crimca, Anastasie *prenume la naştere* Ilie
(1560, Suceava – 19.01.1629, Suceava)

Călugăr la Putna, adept al unirii făcute de Mihai Viteazul, a fost numit episcop de Rădăuţi cu prilejul intrării acestuia în Moldova), retras apoi la Dragomirna, unde a edificat o biserică şi a creat o şcoală de miniaturişti. A împodobit cu miniaturi peste 25 de manuscrise de cult: tertaevangheliare, liturghiere şi a fost primul om al bisericii care şi-a făcut autoportretul. Ca om de cultură în sens larg, a optat pentru relaţia dintre text şi imagine pentru transmiterea sensurilor ascunse ale mesajului, ceea ce face din el un precursor al modernităţii.

Cristea, Alexandru
(13.12.1890, Chişinău – 27.11.1942, Chişinău)

Profesor de muzică, dirijor de coruri şi compozitor. Studii: şcoala muzicală din Chişinău şi Conservatorul „Unirea". A activat ca profesor de muzică şi diacon la Otaci (lângă Soroca) şi Tatarbunar (Cetatea Albă). Profesor de muzică şi conducător de cor la Liceul Eparhial de Fete, Chişinău. A compus muzică corală, este autorul celebrului cântec „Limba noastră" (pe versurile lui A. Mateevici), care astăzi este imnul Republicii Moldova.

Cristea, Eugen
(18.04.1952, Bucureşti)

Actor de teatru şi film. A urmat studii teatrale, absolvind IATC la Bucureşti în anul 1976. În perioada 1976–1980 a jucat la Teatrul Naţional din Timişoara. Din 1980 joacă pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti. În decursul carierei interpretează numeroase roluri de film, teatru de televiziune şi teatru radiofonic, este prezentator şi realizator de emisiuni TV, regizează şi compune ilustraţia muzicală a unor piese de teatru, publică un volum personal de proză şi traduce literatură beletristică. Roluri în: *Nu suntem îngeri* de Paul Ioachim; *A cincea lebădă* de Paul Everac; *Comedia erorilor* de William Shakespeare; *Moftangiii* după I.L. Caragiale; *Numele trandafirului* după Umberto Eco; *Goana după fluturi* de Bogdan Amaru; *Noaptea regilor* de William Shakespeare; *Anton Pann* de Lucian Blaga. Are o bogată activitate în televiziune, începând din 1961: joacă teatru de televiziune (*Arhipelagul Lenoir*; *Muşcata din fereastră*), este prezentator şi corealizator al emisiunilor *Feriţi-vă de măgăruş*! (1990–1997), *Ghici cine vine la mine?* (1998–1999), *Ceaiul de la ora 5* (1996–1999), *Kiki, Riki, Miki*; *Arca Marinei; Personalul de Costineşti* (2001). Compozitor al ilustraţiei muzicale a pieselor: *Autograf*, *Harababura*, *Campionul*, *Nero şi Seneca*. Piese muzicale proprii pentru copii: Caseta *Country* (compilaţie), cu două compoziţii proprii; caseta *Nu vă feriţi de măgăruş!*; caseta *Soldat căzut din iubire* – casetă de autor, versuri George Arion, compoziţii originale. Concerte cu propria trupă, Atelier, de folk-rock-blues la Terasa Actorilor, Casa Eliad (mai multe recitaluri), Cercul Militar, apariţii la televiziune, Festivalul folk: *Om bun* (1999 şi 2000). Concerte cu trupa *Harvest of Soul*, concerte la Piranha, Pub 18, Strada de Vară (2001), Buftea. Compoziţii originale: Eugen Cristea, solist vocal şi chitară: *Vânzătorul de zâmbete*, 2003; *Maşinăria rock and roll* de Norman Spinrad; *Nouă prinţi din Amber* de Roger Zelazny; *Trecînd prin flacără* de Norman Spinrad; *Îngerii cancerului* de Norman Spinrad; *Cuvinte către revoluţionari* de Ernesto Che Guevara. Societar de onoare al Teatrului Naţional I.L. Caragiale din Bucureşti.

Cristea, Miron *nume la naştere* Elie Cristea
(20.07.1868, Topliţa, jud. Harghita – 06.03.1939, Cannes, Franţa)

Primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române din Romăia Mare, om de cultură. A absolvit Institutul Teologic la Sibiu, Literele şi Filosofia la Budapesta, s-a călugărit în 1902 la Hodoş-Bodrog, cu numele Miron. Redactor la „Telegraful român", preşedinte al Despărţământului Sibiu al ASTRA. A colaborat la „Tribuna", „Familia", „Gazeta de Transilvania", „Luceafărul" (Budapesta) ş.a. Ca episcop al Caransebeşului a apărat şi fortificat învăţământul în limba română din Banat. Luptător pentru Marea Unire a românilor, a devenit membru de onoare al Academiei Române (1919), fiind ales mitropolit al României Mari (1919). A organizat Biserica Română ca Patriarhie (de sine stătătoare), a publicat *Biblia* tradusă de Gala Galaction, considerată de mulţi necanonică din cauza poeticității ei şi a publicat culegeri de folclor. A făcut parte din regenţa care a condus România (1927–1930) şi a îndeplinit funcţia de prim-ministru (1938–1939), spre a ţine echilibrul politic în țară într-o perioadă când se anunţa izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial. Lucrări: *Proverbe, maxime, asemănări şi idiotisme, colectate din graiul românilor din Transilvania şi Ungaria*, 1901; *Principii fundamentale pentru organizarea unitară a Bisericii Ortodoxe Române*, 1920 ş.a. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Cristea, Valeriu
(15.01.1936, Arad – 23.03.1999, Bucureşti)

Critic literar. A studiat Filologia la Cluj şi Bucureşti. A fost redactor la „Gazeta literară" (devenită „România literară"). S-a ocupat de interpretarea operei unor autori, dar a scris şi studii dedicate unor probleme teoretice: *Interpretări critice*, 1970, debut; *Tânărul Dostoievski*, 1971; *Pe urmele lui Don Quijote*, 1974; *Domeniul criticii*, 1975; *Spaţiul în literatură*, 1979, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Dicţionarul personajelor lui Dostoievski*, 1983; *Fereastra criticului*, 1987; *După amiaza de sâmbătă*, 1988, memorialistică, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti; *Despre Creangă*, 1989. *A scrie, a citi*, 1992 atestă acele trăsături care-l vor face pe autor să-şi definească, după 1989, poziţiile ca intelectual de stânga.

Cristescu, Constantin
(1866, Piteşti – 1923, Bucureşti)

General. Comandant al Academiei Militare din Bucureşti (1910–1912). În mai multe rânduri şef al Marelui Stat Major al Armatei: 1913 – 1914; 1918; 1920 – 1923. În timpul Primului Război Mondial a fost general de divizie și a condus Armata de Nord (a IV-a), apoi Armata I (1916–1917). Alături de Eremia Grigorescu a condus ofensiva de la Mărăşeşti, apărând Moldova şi împiedicând trecerea armatelor germane spre Odesa. O stradă din Bucureşti îi poartă numele.

Cristescu, Eugen
(03.04.1895, Grozeşti, com. Oituz, jud. Bacău - 12.06.1950, Văcăreşti)

Şeful Siguranţei Române. A absolvit Seminarul Teologic şi Dreptul la Iaşi. Al doilea şef, după Mihail Moruzov (eliminat de Ion Antonescu din fruntea Serviciului Special de Informaţii – SSI). A acţionat în plan extern contra URSS, iar în plan intern contra comuniştilor şi legionarilor, dar cu prudenţă, nu prin măsuri definitive. A supravegheat agenţiile străine din România: germane (erau 11), bulgare, maghiare, americane, britanice. A fost condamnat la moarte în procesul lui Ion Antonescu şi, în urma intervenţiei lui Lucreţiu Pătrăşcanu la regele Mihai, i-a fost comutată pedeapsa în închisoare pe viaţă. SSI s-a transformat, în 1948, în Direcţia Generală a Securităţii Poporului (DGSP).

Cristescu, Gheorghe
(10.10.1882, Copaci, jud. Ilfov, azi jud. Giurgiu – 29.11.1973, Bucureşti)

Om politic. În tinereţe a făcut, apoi a vândut plăpumi. Poreclit Plăpumaru. Activ în cercurile socialiste din 1898, membru al PSDMR din 1899, din 1900 membru al cercului România Muncitoare condus de Cristian Racovski. Până în 1910, la apariţia PSDR, a fost unul dintre liderii din România. Adept al intrării României în Primul Război Mondial de partea Antantei. Arestat în 1918 în grupul Constantin Titel Petrescu. În 1919 a reprezentat Partidul Socialist în Parlamentul României, nevalidat de Parlament, dar considerat membru de drept. La Congresul Kominternului de la Moscova a votat, alături de Dobrogeanu Gherea şi Ioan Flueraş, contra tezelor lui Lenin de

internaţionalizare a controlului asupra mişcărilor naţionale de stânga. În 1921 a fost ales secretar general al nou-formatului Partid Comunist Român. A fost împotriva secesiunii României prin declararea unilaterală a separării de ţară a provinciilor Basarabia, Bucovina, Transilvania şi Dobrogea de sud, aşa cum se hotărâse în Federaţia Comunistă Balcanică la Conferinţa din 1923 la Viena. Ca urmare a hotărârii aceleiaşi Federaţii, a fost exclus din partid în 1926, la cererea lui Marcel Pauker. A creat Partidul Socialist al Muncitorilor (1928), din care a făcut parte şi Ștefan Voitec. Între 1950 şi 1954 a fost arestat şi trimis la Canal, după care n-a mai avut nici o funcţie. Reabilitat de Nicolae Ceaușescu.

Cristescu Golopenția, Ștefania
V. Golopenția Cristescu, Ștefania

Cristescu, Nicolae Dan
(17.02.1929, Chelmeţi, azi Ucraina)

Matematician. A absolvit Matematica şi Fizica la Universitatea din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti, rector al Universităţii (1990–1992). Profesor invitat la Baltimore, Philadelphia, Gainesville (Florida). Contribuţii în domeniul vâsco-plasticităţii, propagării de unde, al mecanicii materialelor compozite. Pionier în România în domeniul teoriei plasticităţii. Lucrări: *Probleme dinamice în teoria plasticităţii*, 1958; *Mecanica firelor extensibile*, 1964; *Mecanica rocilor – Aspecte reologice*, 1990; *Viscoplasticity of Geomaterials*, 1994. Membru în Comitetul European de Mecanică, Membru al Societăţii Americane a Inginerilor Mecanici.
Membru al Academiei Române (1992).

Cristescu, Romulus
(04.08.1928, Ploieşti)

Matematician. Tatăl său a fost comandorul șef al Statului Major al Marinei Militare Române A absolvit Facultatea de Ştiinţe la București. Profesor la Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti. Specialist în analiză matematică, cibernetică. Director la Institutul de Matematică al Academiei Române (1973–1975). Lucrări: *Spaţii liniare ordonate*, 1959; *Application on Theory of Distributions*, 1973; *Topological Vector Spaces*, 1977; *Structuri de ordine în spaţii liniare normate*, 1988. Preşedinte al Comitetului Naţional Român de Matematică. Membru titular (din 1990) al Academiei Române.

Cristi, Vladimir
(1880, Teleşeu, jud. Orhei, Basarabia – 1956, Văcăreşti, România)

Om politic. Se trage din Cristea căminarul, boier moldovean atestat în veacul al XV-lea. A absolvit Facultatea de Drept la Universitatea din Moscova şi Facultatea de Agronomie la Paris, unde a făcut şi o şcoală de pilotaj. Comisarul gubernial al Basarabiei (1917). Deputat în Sfatul Ţării. A votat Marea Unire. Director general al Internelor Republicii Moldoveneşti. Deputat în Parlamentul României şi ministru pentru Basarabia în guvernul lui Nicolae Iorga (1931–1932). Primar al Chişinăului în perioada 1938–1940. În 1944 se refugiază în Austria, unde este arestat de NKVD. Dus în URSS, iar mai apoi deţinut la închisoarea Văcăreşti, unde a şi decedat. Distins cu Ordinele (ruseşti) Sfântul Vladimir, Sfântul Gheorghe şi (româneşti) Meritul Cultural, Ferdinand în grad de Comandor, Coroana României în grad de Ofiţer, Medalia aviatică.

Cristoforeanu, Florica
(16.05.1887, Râmnicu Sărat - 01.03.1960, Rio de Janeiro)

Mezzosopranӑ. A absolvit Conservatorul din Milano ca elevă a lui Bordilla, Filippi şi Vaneri. Solistă în Compania Lirică Română condusă de Constantin Grigoriu, în mai multe trupe din Milano, Roma şi Torino. A obţinut contract la La Scala, în Milano. Turnee în Buenos Aires, Danemarca, Norvegia, Spania, Chile, Argentina, Brazilia ş.a. Roluri: *Manon* de Jules Massenet, *Carmen* de Georges Bizet, *Salomea* de Richard Strauss şi *Fra Gerardo* de Ildebrando Pizzetti. I-a apărut postum la Bucureşti, 1964, volumul *Amintiri din cariera mea lirică*. O stradă din Bucureşti şi Casa de Cultură din Rm. Sărat îi poartă numele.

Cristoiu, Ion
(16.11.1948, Găgeşti, jud. Vrancea)

Istoric literar şi ziarist. A absolvit Facultatea de Filosofie la Cluj şi a făcut parte din cercul revistei „Echinox". Analist politic. A fost redactor şi redactor-şef la diverse

publicaţii: „Scânteia tineretului“, „Luceafărul“, „Teatru“, „Echinox“, „Viaţa studenţească“. A înfiinţat „Suplimentul literar al Scânteii Tineretului“ (SLAST) (1982–1989). După 1989 a întemeiat publicaţiile „Baricada“, „Evenimentul zilei“, „Zig-Zag“, „Azi“, „Historia“, a fost editorialist la „Naţional“, a condus „Cotidianul“, fiind şi proprietar de edituri: Evenimentul românesc şi Ion Cristoiu. Scrie cronici literare şi proză scurtă: *Personaje de rezervă,* 1985; *Lumea literaturii*, 1986; *Povestitorii*, 1988*; Lumea văzută de un român rupt în fund · Note de călătorie satirice*, 1995; *Un pesimist la sfârşit de mileniu,* 1999; *Istoria ca telenovelă*, 2 vol., 2003*; De la o lovitură de stat la alta*, 2006. Moderator al emisiunii de televiziune de tip cultural şi politic *Zig-zag cu Ion Cristoiu* (Antena 3, 2007–2009). Membru de onoare al Academiei Oamenilor de Știință.

Crişan, *nume la naştere* Marcu Giurgiu
(1733, Vaca, azi Crişan, com. Râbiţa, jud. Hunedoara – 1785, Alba Iulia)

Ţăran. Conducător al răscoalei ţărăneşti din Transilvania din 1784–1785, alături de Horea și Cloșca. A strâns răsculaţii din Munţii Zarandului şi i-a dus la Câmpeni, unde au afluit şi ceilalţi (1784). Au atacat armata austriacă la Brad și Hălmagiu. Prins şi închis la Alba Iulia, s-a sinucis în închisoare, atârnîndu-se de curelele de la opinci.

Crohmălniceanu, Ov(id) S. *nume la naştere* Moise Crohmalnik
(16.08.1921, Galaţi – 28.04.2000, Berlin)

Critic şi istoric literar. A absolvit Politehnica din Bucureşti. Redactor-şef adjunct la „Viaţa românească“ şi „Gazeta literară“, profesor la Universitatea din Bucureşti. Membru al Comisiei scriitorilor europeni, membru al Secţiei române şi al Comitetului de Direcţie al PEN Clubului. S-a ocupat de fenomenul literar contemporan: *Cronici şi articole*, 1955, Premiul de Stat, a scris monografii: *Liviu Rebreanu*, 1954*; Lucian Blaga*, 1963 şi sinteze: *Literatura română între cele două războaie mondiale,* 3 vol., 1967–1975; *Literatura română şi expresionismul,* 1978; *Pâinea noastră cea de toate zilele*, 1981; *Istorii insolite*, 1980; *Alte istorii insolite*, 1986; *Al doilea suflu*, 1989. În 1992 s-a stabilit în Germania, la Berlin, unde a publicat, împreună cu Klaus Heitmann, *Cercul Literar de la Sibiu şi influenţa catalitică a culturii germane,* apoi la Bucureşti *Evreii în mişcarea de avangardă românească*, 2001 (postum).

Cruceanu, Paulina *nume la naştere* Grossman
(26.02.1865, Iaşi – 24.11.1921, Bucureşti)

Farmacistă. A absolvit Şcoala Superioară de Farmacie din Bucureşti, apoi Facultatea de Medicină din Bucureşti, ca elevă a lui Emanoil Bacaloglu, Iacob Felix ş.a. A lucrat ca farmacistă în diverse spitale din Moldova, iar în 1917 este numită şefa Depozitului de medicamente din Iaşi. La terminarea războiului este delegată de conducerea Casei Centrale să inventarieze şi să transporte Depozitul de medicamente din Iaşi la sediul celui din Bucureşti, cele două reunificându-se în 1918. Rămâne şefa acestui depozit până în 1920. A fost prima femeie din România care a reuşit să acceseze un post echivalent cu al unui bărbat.

Crupenschi, Tudor
V. Krupenski, Tudor

Csàki Mihail sau Mihail Valahul
(1490–1572, Huszt, Zacarpatia, Ucraina)

Învăţat de origine română. Catolic. Înaintaşii săi, din părţile Bihorului, primiseră la 1268, pentru merite militare, titlul de cavaleri. Huszt se numea în Evul Mediu Țara Hustului. A făcut studiile la Cracovia și a ajuns în 1543 protopop de Crasna şi canonic de Alba Iulia. În 1550 e numit secretar al reginei Isabella, văduva lui Ioan Zapolya şi educator al fiului acestuia, Ioan Sigismund, împărtăşind soarta familiei Zapolya şi la bine şi la rău. După moartea Isabellei (20 septembrie 1559) şi suirea pe tron a lui Ioan Sigismund, a devenit foarte influent. În 1564 este locţiitor (locumtenens) al principelui Transilvaniei, alături de care va vizita Sibiul de câteva ori. L-a ajutat pe Gaşpar Heltai (din Cisnădie), renumit tipograf, să tipărească *Biblia* în limba maghiară.

Cubreacov, Vlad
(24.09.1955, Crihana Veche, Republica Moldova)

Om politic. A absolvit Facultatea de Jurnalism a Universităţii de Stat din Moldova. A fost şef al Departamentului Culte din cadrul Ministerului Culturii şi Cultelor.

Deputat în Parlamentul Moldovei (şi vicepreşedinte al Comisiei parlamentare pentru Politică Externă şi Integrare Europeană), vicepreşedinte al Partidului Popular Creştin Democrat şi liderul acestui partid la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei. Militant pentru recunoaşterea Mitropoliei Basarabiei. Preşedinte al Fundaţiei pentru Democraţie Creştină, al Asociaţiei Răsăritul Românesc din Republica Moldova pentru sprijinirea diasporei, al Frăţiei Ortodoxe Române din Republica Moldova şi al Institutului pentru Dezvoltare Regională şi Administrativă Durabilă (IDRAD).

Cuciureanu, Gheorghe
(1814, Botoşani – 10/22.01.1886, Iaşi)

Medic şi om politic. În perioada 17 ianuarie – 23 mai 1861 a îndeplinit funcţia de ministru al Cultelor în Guvernul condus de Anastasie Panu de la Iaşi. A organizat serviciul sanitar al României Mici. Membru de onoare (din 1871) al Academiei Române.

Cuclin, Dimitrie
(24.03.1885, Galaţi – 07.02.1978, Bucureşti)

Compozitor,muzicolog, scriitor. Tatăl, Constantin C., a absolvit Seminarul teologic la Ismail, Basarabia, şi Conservatorul la Iaşi. Fiul a studiat la Conservatorul din Bucureşti cu A. Castaldi, D. G. Kiriac, Klenck, Dimitrie Dinicu, C. Dimitrescu. S-a perfecţionat la Consérvatoire National de Musique din Paris cu Ch. Marie Widor şi la Schola Cantorum din Paris (1908–1914) cu Vincent d'Indy şi August Sérieux (bursă oferită de Spiru Haret). A fost profesor la Conservatorul din Bucureşti, apoi la Conservatory of Music şi la Brooklyn College of Music din New York (1924–1930), din nou la Bucureşti, unde a fost director în perioada legionară. La 65 de ani a fost arestat şi trimis pentru doi ani la Canal. Pythagora este filosoful aflat la baza concepției sale creatoare. A scris 333 de parabole, poezii, sonete în limbile română, engleză şi franceză. A semnat romane, eseuri, dialoguri, piese de teatru, librete şi texte de oratorii. A tălmăcit în limba engleză poezii de Mihai Eminescu. A tradus, de asemenea, primele două cărţi ale *Fastelor* lui Ovidiu, publicate de către Torouţiu. A realizat un vast sistem simfonic, cuprinzând 20 de simfonii, fiind un susţinător al monumentalului în simfonie. Unele simfonii ale sale, de pildă, durează cât un întreg concert simfonic (*Simfonia a XII-a*, cea mai lungă, durează 6 ore). A compus, de asemenea, 6 opere: *Soria* (1911); *Ad majorem feminae gloriam* (1915); *Traian şi Dochia* (1921); *Agamemnon* (1922); *Bellerophon* (1925); *Meleagridele* (1958). Este şi autorul unui balet, *Tragedie în pădure* (1962). În afara acestora a compus sonate, sonatine, cvartete, madrigale, valsuri, piese corale, concerte pentru vioară, pian, melodii de inspiraţie folclorică etc. Lucrări de teorie muzicală: *Tratat de forme muzicale pentru uzul învăţământului academic şi secundar*, 1934; *Tratat elementar de muzică pentru clasele I-VIII ale Şcoalelor Secundare*, 1946; *Le rôle du chant grégorien dans le passé jusqu'à nos jours et du chant byzantin, dans l'avenir*, 1936. Liceul de muzică din Galaţi îi poartă numele.

Cucu, Gheorghe
(11.02.1882, Puieşti, jud. Tutova, azi Vaslui – 24.08.1932, Bucureşti)

Muzician şi folclorist. A absolvit Conservatorul din Bucureşti ca elev al lui Eduard Wachmann şi G. D. Kiriac. A fost dirijorul Corului Bisericii Brezoianu. Specializare la Paris, la Schola Cantorum, cu Vincent d'Indy. A fost dirijorul corului Mitropoliei bucureştene. A funcţionat ca profesor la Seminarul Nifon din Bucureşti (1920–1932), profesor de Armonie la Academia de Muzică Religioasă din Capitală (1928–1932). Lucrări: *Foaie verde baraboi* (1902), cor mixt pe versuri populare; *Foaie verde cimbrişor* (1902), cor mixt pe versuri populare; *Sfinte Dumnezeule* (1904), cor mixt (sau bărbătesc); *Răspunsuri liturgice* (1905), cor mixt; *Ursitoarea* (1907), cor bărbătesc pe versuri populare; *Sus, bădiţă* (1908), cor mixt pe versuri populare; *Pui de lei* (1908); *Greierul* (1910); *Imnul patriarhal* (1926), cor mixt; *Frumosul vine pe apă* (1931). Culegeri de folclor: *200 colinde populare culese de la elevii Seminarului Nifon în anii 1924–1927*, 1936. I s-a decernat Premiul Societăţii Compozitorilor pentru culegeri de folclor (1925), Medalia de aur a Expoziţiei Naţionale din 1906.

Cugler-Poni, Matilda
(02.04.1851, Iaşi – 09.09.1931, Iaşi)

Scriitoare. A fost căsătorită cu filologul junimist V. Burlă, apoi cu chimistul Petru Poni. A colaborat la

„Convorbiri literare", „Familia", „Viaţa românească". A lăsat poeme romantice şi moralizatoare: *Călătorul, Ucigaşul*, ca şi povestiri naturaliste şi sentimentale: *Sfântul Nicolae, Un om fericit*. Volume: *Poezii*, 1874; *Din timpuri grele*, 1884; *Povestiri adevărate*, 1927.

Culbertson, Eli
(22.07.1891, Poiana, Basarabia – 27.12.1955, Brattleboro, Vermont)

Fondatorul jocului de bridge. În 1907 a participat la revoluţia rusă. În 1917 averea familiei a fost confiscată şi a emigrat în Franţa. A absolvit École des Sciences Economiques et Politiques la Sorbona şi s-a specializat la Geneva. A plecat în SUA în 1921. A văzut jocul de bridge ca pe o cale de a face avere şi a reuşit să-l impună în toată ţara. Lucrări: *Contract Bridge Blue Book*, 1930; *Contract Bridge for Auction Players*, 1932; *Contract Bridge Self Teacher*, 1943.

Culianu, Ioan Petru
(05.01.1950, Iaşi – 21.05.1991, Chicago)

Filosof. Strănepotul lui Neculai C., junimist din Iaşi. Expert în gnosticism şi magie medievală la Universitatea din Chicago, SUA. A studiat Filologia la Universitatea din Bucureşti şi a fost pasionat de lucrările lui Mircea Eliade. A plecat în 1972 în Italia cu o bursă a guvernului italian, şi-a făcut doctoratul cu Mircea Eliade. A pierit la fel de misterios ca şi maestrul său. A scris în română, italiană, franceză, germană, engleză. Lucrări: *Mircea Eliade*, Assisi, 1978; *Psychanodia: A Survey of the Evidence Concerning the Ascension of the Soul and Its Relevance*, Leiden, 1983; *Eros et magie à la Renaissance*, Paris, 1984; *Expériences de l'extase. Extase, ascension et récit visionnaire de l'hellénisme au Moyen-Age*, Paris, 1984; *Experienze dell'estasi dall'Ellenismo al Medioevo*, Bari, 1986; *Les Gnoses dualistes d'Occident: histoire et mythes*, Paris, 1990; *Out of this World: Otherworldly Journeys from Gilgamesh to Albert Einstein*, Boston, 1991; *Diccionario de las religiones*, Barcelona, 1993 (postum); *Experiences del extasis*, Barcelona, 1994 (postum). Publicul românesc l-a cunoscut abia după 1991, când i s-au tradus lucrări de istoria magiei şi extaz mistic, dar şi proze literare ori scrieri politice, adunate din articolele apărute în presă (a colaborat la presa diasporei româneşti din SUA): *Hesperus*, roman, 1992; *Pergamentul diafan*, povestiri, 1994; *Păcatul împotriva spiritului. Scrieri politice*, 1999.

Culianu, Neculai
(29.08.1832, Iaşi – 28.11.1915, Iaşi)

Matematician şi astronom. A absolvit Academia Mihăileană la Iaşi şi Matematica la Sorbona. Străbunicul lui Ioan Petru C. A fost cercetător la Observatorul Astronomic din Paris până în 1863, profesor de geodezie şi astronomie la Universitatea din Iaşi. Junimist. Vicepreşedinte al Senatului României (1892–1896). Lucrări: *Lecţiuni de calcul diferenţial şi integral*, primul curs de analiza matematică publicat în limba română, 1870; *Curs elementar de algebră*, 1872; *Aplicaţii geometrice*, 1874; *Curs de trigonometrie plană*, 1893; *Curs de cosmografie*, 1893. Membru corespondent al Academiei Române, 1889.

Culicovschi, Lidia
(08.03.1951, Nicoreni, Republica Moldova)

Director general al Bibliotecii Municipale B.-P. Hasdeu din Chişinău, conferenţiar universitar la Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţe ale Comunicării a Universităţii de Stat din Chişinău. A studiat la Facultatea de Biblioteconomie a aceleiaşi Universităţi (1969–1973), unde a făcut şi doctoratul (1999–2003), devenind doctor în pedagogie. Stagii în Israel (1997), Danemarca (1999), Finlanda (2004), Grecia (2003), SUA (2004) şi Polonia (2006). A fost şefă de filială a Sistemului centralizat de biblioteci din Chişinău (1973–1978), şefă de serviciu la Biblioteca raională Cahul (1978–1980), director al Bibliotecii raionale Cahul (1980–1982), bibliotecar principal al Bibliotecii Municipale B.- P. Hasdeu din Chişinău (1982–1984), şef de serviciu la aceeaşi instituţie (1984–1990). Autoare a unor lucrări de referinţă în domeniu. Desfăşoară o activitate permanentă şi intensă în cadrul Asociaţiei Bibliotecarilor din Republica Moldova, este director al revistei „BiblioPolis" (din 2002), membru în colegiile de redacţie a diferite publicaţii de biblioteconomie, membru al Consiliului Naţionalde Biblioteconomie (1998), membru al Consiliului Naţional al Cărţii pentru Copii (din 1997). A participat la numeroase întruniri profesionale internaţionale ale lucrătorilor din domeniul biblioteconomiei (1991, Moscova; 1996, Beijing; 1997, Copenhaga; 1998, Amsterdam; 2000, Ierusalim). Organizator al multor seminare

naţionale şi internaţionale. Distinsă cu titlul Lucrător Emerit al Culturii (1987), Laureată a Premiului Biblos al Asociaţiei bibliotecarilor şi Departamentului Cultură al municipiului Chişinău (1993), deţinătoare a Medaliei Meritul Civic (1996).

Cunescu, Sergiu
(16.03.1923, Bucureşti – 16.03.2005, Bucureşti)

Om politic. A absolvit Institutul Politehnic din Bucureşti, Facultatea de Electromecanică. A fost inginer la Electromag-netica Bucureşti. În 1990 a reactivat Partidul Social Democrat Român. În perioada 1990–1992 a fost deputat, membru al Comisiilor de Politică Externă şi Integrare Europeană. S-a retras din viaţa politică în 2001, când PSDR a fuzionat cu PDSR.

Cupcea, Valeriu
(12.03.1929, Cupcui, Basarabia – 15.01.1989, Chișinău)

Actor și regizor. A absolvit Şcoala de Artă la Chişinău. Actor şi prim-regizor la Teatrul Dramatic din Chişinău. A avut în repertoriul permanent cu precădere producţia naţională contemporană de teatru din Moldova şi clasicii literaturii române (a jucat rolul lui Eminescu în spectacolul cu același nume după piesa lui M. Ștefănescu), mai ales Vasile Alecsandri: *Fântâna Blanduziei* (1967), *Iaşii în carnaval* (1969), *Două fete ş-o neneacă* (1971), *Sânziana şi Pepelea* (1982). Roluri în filmele: *Singur în faţa dragostei, Lăutarii, Dimitrie Cantemir*. Artist al Poporului din Republica Moldova. O stradă din Chișinău, o sală de spectacole și un concurs național îi poartă numele. Cu prilejul împlinirii a 80 de ani de l naştere Poşta Moldovei a scos un timbru aniversar.

Curbet, Vladimir
(05.03.1931, Susleni, Basarabia - 08.12.2017, Chișinău)

Maestru de balet. A absolvit Şcoala de Muzică Ştefan Neaga din Chişinău (1966). A fost maestru de dans la Casa raională de Cultură din Susleni (1949– 1953), conducător artistic al colectivului de dansuri populare din satul Caragaş, rn. Slobozia, Transnistria. Maestru de balet al Ansamblului de dansuri populare Joc din Chişinău, care a susţinut folclorul Moldovei prin repertoriul său, pe coregrafia maestrului: *Mărunţica, Bătuta, Hora fetelor, Căluşarii, Crăiţele, Ţărăneasca, Drăgaica,* Suita coregrafică *Nunta*. A semnat lucrări de specialitate: *La vatra horelor* (1973), *Promotori ai artei populare* (1980), *Tot cu cântul mă mângâi* (1984), *La gura unei peşteri de comori* (1994), *Grai şi tradiţii ne-au unit* (2000), *Valori perene româneşti* (2003). Distins cu titlul de laureat şi Medalia de aur la al VI-lea Festival Mondial al Tineretului şi Studenţilor, Moscova, 1957. Laureat al Premiului de Stat al URSS (1972), a prezentat concerte în peste 70 de ţări de pe toate continentele.

Curea, Ioan
(30.03.1901, Iertof, jud. Caraş-Severin – 01.03.1977, Timişoara)

Astronom şi seismolog. A absolvit Matematica la Universitatea din Cluj și s-a specializat în astronomie la Universitatea din Bucureşti. Profesor la universităţile din Cluj şi Timişoara (unde a fost și rector, 1949–1965). Este fondatorul Observatorului Astronomic, al unui Centru seismic şi Planetariului universităţilor din Cluj şi Timişoara. Pionier al seismologiei române moderne. Fondator al staţiei seismice de la Timişoara, devenită Observator Seismic. A instalat a doua staţie seismică la Susara, nu departe de Timişoara, în 1968. Le-a integrat într-un Centru de Fizică a Pământului şi Seismologie, astăzi Institutul Naţional de Cercetare şi Dezvoltare a Fizicii Pământului din Bucureşti. Lucrări: *Staţiunea seismică a Observatorului Astronomic din Cluj*, 1940; *Necesitatea organizării unui serviciu seismic modern în România*, 1942; *Asupra undelor seismice sinusoidale*, 1956; *Un tip special de unde seismice superficiale*, 1960; *La con-struction et l'expérimentation d'un seismographe vertical, à courte période, au ressort magnétique*, 1970.

Curly, M. C.
V. Creţu, Michael

Cuţescu Storck, Cecilia
V. Storck Cuțescu, Cecilia

Cuza, A(lexandru) C.
(08.11.1857, Iaşi – 04.11.1947, Iaşi)

Om politic. Numele Cuza, Cuzin există și în onomastica ladină și occitană. Studiile primare le-a făcut în pensionul lui Anton Frey, distins pedagog german din Iaşi (1867–1871). Între 1871 şi 1877 îşi face studiile secundare la Dresda, Germania, după care pleacă la Paris şi studiază la Sorbona, unde îşi ia licenţa în Litere (1878–1881).

Între 1882–1886 urmează Facultăţile de Drept din Paris, Berlin şi Bruxelles, obţinând doctorate în ştiinţele politice şi economice (1882) şi, respectiv, în Drept (1886). Întors în ţară, intră în cercul socialist al revistei „Contemporanul" din Iaşi, alături de Constantin Mille şi Vasile G. Morţun. Intră apoi în cercul societăţii Junimea, colaborează la revista ei, „Convorbiri literare" şi este (1890–1891) junimist, ajutor de primar al Iaşului. Colaborează la ziarul junimist „Era nouă" şi, în perioada 1892–1895, este ales pentru prima dată deputat de Iaşi, când susţine naţionalizarea şcolilor. Trece la conservatori şi este ales iar deputat, dar se retrage pentru a începe o mişcare personală antisemită. Se uneşte cu A.D. Xenopol şi înfiinţează în 1897 Liga contra alcoolismului şi publicaţia „Biblioteca Ligii contra alcoolismului". La 27 ianuarie 1901 ajunge profesor universitar de economie politică. Se asociază cu Nicolae Iorga şi începe (1906) să colaboreze la ziarul acestuia, „Neamul românesc". Împreună cu Iorga înfiinţează (în 1910) Partidul Naţionalist Democrat. În 1912 înfiinţează la Iaşi ziarul „Unirea", care aparţinea noului partid. În 1914 ţine un discurs în parlament, unde pledează pentru împroprietărirea generală a ţărănimii şi pentru votul universal. Dar se desparte de Iorga şi înfiinţează, împreună cu doctorul N. Pavelescu, Uniunea Naţional Creştină, în 1922, inițiind totodată revista „Apărarea Națională" cu zvastica drept simbol. În 1895, împreună cu Iorga, devine iniţiatorul Alianţei Antisemite Universale (Universal Antisemitic Alliance). La 4 martie 1923 înfiinţează Liga Apărării Naţional Creştine, iar la 14 iulie 1935 fuzionează cu Partidul Naţional Agrar al lui Octavian Goga, formând Partidul Naţional Creştin. Excludea doctrinar participarea minorităților, mai ales a evreilor, la edificarea culturii naționale și la viața politică. Din 1945 a avut domiciliu forţat. Lucrări: *Generaţia de la 1848 şi era nouă* (1889); *Obiectul economiei politice şi însemnătatea ei* (1901); *Naţionalitatea în artă*, 1908; *Plagiatul poporaţiei* (1911); *Numerus Clausus* (1924); *Învăţătura lui Isus, judaismul şi teologia creştină* (1925); *Lupta pentru credinţă* (1928). Revendicat de legionari ca înaintaş. A scris şi poezii: *Versuri*, 1887 şi discursuri: *Ţăranii şi clasele dirigente*, 1895. Membru titular al Academiei Române din 1936, exclus 1948.

Cuza, Alexandru Ioan I.
(20.03.1820, Bârlad – 19/20.05.1873, Heidelberg, Germania)

Principe al Principatelor Unite (1859–1861), apoi al României Mici (1861–1866). Francmason. Fondatorul României ca stat cunoscut în istorie cu acest nume. A studiat mai întâi la Iaşi, apoi la Paris, Literele și Dreptul. Revenit în Moldova în 1839, a intrat în sistemul judiciar. Jiovanni Schiavoni îi face fotografia de mai sus după 1840. Împreună cu Vasile Alecsandri, Costache Negri şi Mihail Kogălniceanu a participat la întruniri care propuneau reforme încă din 1840. La 1848 a făcut parte din Comitetul revoluţionar al Moldovei. S-a aflat în exil la Paris şi Constantinopol până în 1849. În 1857 a fost ales în Divanul Ad-Hoc al Moldovei (Parlamentul) din partea Partidei Naţionale. A fost ales principe în 1859, atât în Moldova, cât şi în Ţara Românească, săvârşind astfel unirea Principatelor sub un singur sceptru. Unirea Principatelor era recunoscută de Imperiul Otoman doar pe perioada vieţii lui, ceea ce a dus la înlăturarea sa şi instaurarea monarhiei, cu păstrarea unităţii naţionale. A dat noului stat un învăţământ unitar laic (a înfiinţat universităţile de la Iaşi şi Bucureşti), o constituţie, un sistem legislativ, a secularizat averile mănăstireşti, a desfiinţat iobăgia. Deşi se afla sub suzeranitate otomană, în 1861 declară numele şi capitala noii ţări. Plecat în exil, a fost înlocuit cu o dinastie regală străină, ceea ce a permis permanentizarea statului român, devenit independent faţă de otomani abia în 1878. Nicolae Iorga a mijlocit aducerea în ţară a osemintelor sale. Este înmormântat în biserica Trei Ierarhi din Iaşi.

D

Dabija, Alexandru
(13.06.1955, Bucureşti)

Regizor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică la Bucureşti. A fost regizor la Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ. A lucrat la Teatrul Giuleşti, în prezent Odeon, din Bucureşti, unde a fost director până în 2002. Dar a colaborat cu Teatrul Lucian Blaga din Cluj, Teatrul Radiofonic, Teatrul Act din Bucureşti, Teatrul Toma Caragiu din Ploieşti. Regie: *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale, 1979; *Cum vă place* de Shakespeare, 1987; *Iphigenia* de Mircea Eliade, 1986; *Burghezul gentilom* de Molière, 1989; *Democraţie* de Joseph Brodsky, 1992; *Mult zgomot pentru nimic* de Shakespeare, 1996; *Şcoala femeilor* de Molière, 1998. Premiul Criticii pentru cel mai bun regizor pentru anii 1985, 1987, 1988, 1990, 1995.

Dabija, Nicolae
(15.07.1948, Codreni, Chişinău, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit în 1972 Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. A fost redactor la Televiziunea Moldovei, şef de secţie la revista „Basarabia“, redactor-şef la revista „Orizontul“, apoi la revista „Literatura şi arta“ (din 1986 până în prezent. A fost prima revistă care a trecut la scrierea cu alfabet latin încă în perioada sovietică a Moldovei). Deputat în Sovietul Suprem al URSS (1989-1991), vicepreşedinte al Partidului Forţelor Democratice, deputat în Parlamentul Moldovei (din 1990), preşedinte al Asociaţiei Oamenilor de Ştiinţă, Cultură şi Artă din Republica Moldova (din 1990). A publicat numeroase volume de versuri, în care sentimentul apartenenţei la istoria şi condiţia poporului român este predominant: *Ochiul al treilea*, 1975; *Apă neîncepută*, 1980; *Zugravul anonim*, 1985; *Aripă sub cămaşă*, 1989; *Mierla domesticită*, 1992, Marele Premiu pentru Poezie al Uniunii Scriitorilor din România; *Dreptul la eroare*, 1993; *Lacrima care vede*, 1994; *Oul de piatră*, 1995, Premiul Academiei Române; *Cercul de cretă, Cerul lăuntric, Între dragoste şi moarte*, toate 1998; *Fotograful de fulgere*, Colecţia BPT, 1994. A publicat şi eseuri: *Pe urmele lui Orfeu*, 1983; *Antologia poeziei vechi moldoveneşti*, 1988; *Libertatea are chipul lui Dumnezeu*, 1997; *Icoană spână, Basarabia*, 1998, studii de istorie şi literatură pentru copii. Este laureat al Premiului Naţional al Republicii Moldova (1988). Membru de onoare al Academiei Române.

Dacian, Ion, nume la naştere Ion Pulcă
(11.10.1911, Saschiz, jud. Mureş – 08.12.1981, Bucureşti)

Tenor şi regizor de operă. Tatăl adoptiv al Elenei D. A urmat în paralel cursurile Facultăţii de Drept şi ale Academiei de Muzică şi Artă Dramatică din Cluj. A fost angajat al Teatrului de Operă şi Revistă Alhambra din Bucureşti (1934), co-director (1942–1947). La înfiinţarea Teatrului de Stat de Operetă devine prim-solist (1950), apoi director (până în 1970). Roluri: *Lăsaţi-mă să cânt* de Gherase Dendrino, *Lysistrata* de Paul Lincke, *Vânzătorul de păsări* de Carl Zeller, *Văduva veselă* şi *Paganini* de Franz Lehár, *My Fair Lady* de Frederick Loewe, *Secretul lui Marco Polo* de Francis Lopez, *Anton Pann* de Alfred Mendelsohn, *Liliacul* şi *Sânge vienez* de Johann Strauss (fiul). Artist al poporului din RPR (1964). Astăzi Teatrul de Operetă îi poartă numele.

Dacian, Leni, *prenume la naştere* Elena
(03.10.1940, Bucureşti)

Balerină. Fiica adoptivă a lui Ion D. A absolvit Şcoala de Coregrafie din Bucureşti şi Şcoala de Coregrafie din Leningrad. Solistă şi prim-solistă a Operei Române din

Bucureşti. A interpretat toate marile roluri ale baletului clasic, pe muzică de Beethoven, Liszt, Chopin, Ceaikovski, Gluck, Prokofiev, Grieg, Ravel, Mozart etc., precum şi din baletul modern: Gerswin, Bernstein, Rodgers, Cole Porter. A susţinut numeroase turnee în străinătate: Cehoslovacia, Grecia, Franţa, Italia, Germania, SUA. Distinsă cu Ordinul Meritul Cultural clasa a II-a (1967), Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Cavaler (2002) şi Diploma de excelenţă a Operei Naţionale (2006).

Daia, Maximinus
(230, Dacia - 313, Roma)

Împărat roman (308-313) cunoscut ca Maximinus II Daia. Mama sa era țărancă din Dacia Ripensis (Banatul Sârbesc de azi), sora împăratului roman Galerius (305-311, tot dac). Mozaicul palatului său din Romuliana, sub formă de labirint, figurează ca ilustrație de copertă - pe culoarea galben a drapelului - la vol. I, *Repere*, al acestei enciclopedii). A participat, ca Augustus al părții de vest a imperiului, la războaiele Tetrarhiei romane în Hellespont și la Marmara, fiind biruit de Licinus în Bithynia (și el dac din Moesia Superior, împărat roman peste Iliria, Tracia, Panonia - 308-324, biruit la rândul lui de Constantin, de asemenea trac). I-a prigonit pe creștini și a dorit reinstaurarea credinței în zei (mai tolerantă) în Imperiul Roman. Asăzi există o comună Daia în județul Giurgiu și un nume Daia în România).

Daicoviciu, Constantin
(01.03.1898, Căvăran, Caraş-Severin - 27.05.1973, Cluj)

Istoric şi arheolog. Tatăl lui Hadrian D. A absolvit Literele (Limbi clasice) la Cluj. Bursier la Şcoala Română din Roma, specializat în istorie antică şi arheologie. Profesor şi rector al Universităţii Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca. A fost profesor de antichităţi clasice şi epigrafie la Universitatea din Cluj (1923–1968), decan din 1945, subsecretar de stat la Ministerul Asigurărilor Sociale şi Muncă (din ianuarie 1947) şi rector între 1957 şi 1968, director al Muzeului de Istorie al Transilvaniei (1945–1973). A făcut săpături arheologice la Sarmizegetusa, Porolissum (Moigrad), Căpâlna, Grădiştea Muncelului. Lucrări: *La Transylvanie dans l'Antiquité*, 1945; *Aşezările dacice din Munţii Orăştiei*, 1951. Membru al Comisiei Arheologice a Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice (1970), al Academiei de Ştiinţe din Viena, al Institutului Arheologic German din Berlin, al Societăţii Latine din Paris. Laureat al Premiului Herder, 1968. Membru al Academiei Române din 1955, preşedinte al Secţiei de Ştiinţe Istorice, Ştiinţa Limbii, Literatură şi Arte (1959–1963). Din 1973 satul natal, din judeţul Caraş-Severin, îi poartă numele.

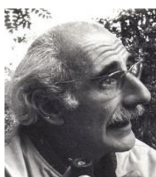
Daicoviciu, Hadrian
(11.10.1932, Cluj – ?.10.1984, Cluj)

Arheolog. Fiul lui Constantin D. Epigrafist recunoscut pe plan internaţional, director al Muzeului de Istorie al Institutului de Arheologie din Cluj-Napoca, cadru universitar, membru al Societăţii de Studii Clasice şi al Uniunii Internaţionale de Ştiinte pre- şi protoistorice. Istoric al antichităţii, a depus o susţinută muncă de cercetare dedicată aproape exclusiv istoriei Daciei de dinainte şi de după cucerirea romană. Autor al mai multor lucrări despre istoria şi cultura dacilor: *Sarmizegetusa: Cetăţile şi aşezările dacice din Munţii Orăştiei* (Ed. Meridiane, 1960) – împreună cu Constantin Daicoviciu; *Crestomaţie pentru istoria universală veche. Pentru uzul studenţilor din facultăţile de istorie (EDP, – 1962)* coautor; *Ulpia Traiana: Sarmizegetusa (1962) romană* – împreună cu Constantin Daicoviciu*; Dacii (1965); Columna lui Traian (1966)* – împreună cu Constantin Daicoviciu; *Istoria României. Manual pentru clasa a XII-a (1968)* – coautor; *Istoria României: Compendiu (1969)* – coautor; *Histoire de la Roumanie des origines a nos jours (1970)* – coautor; *Dacia de la Burebista la cucerirea romană (1972); Dicţionar enciclopedic de artă veche a României (1980)* - coautor; *Probleme fundamentale ale istoriei României: Manual şi crestomaţie (1983)* – coautor; *Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa (1984)* – coautor; *Naţiunea română: geneză, afirmare, orizont contemporan (1984)* – coautor; *Portrete dacice: Dromichaites, Burebista, Deceneu, Decebal (1984); Istoria militară a poporului român.* Vol. 1: *Din cele mai vechi timpuri până în secolul al XIV-lea (1984)* – coautor; *Cetăţi şi aşezări dacice în sud-vestul Transilvaniei (1989).*

Daimaca, Victor
(22.08.1892, Turnu Severin – 20.05.1969, Bucureşti)

Profesor de matematică. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Universitatea din Bucureşti ca elev al lui Gheorghe Ţiţeica, D. Pompeiu, A. Davidoglu şi N. Coculescu. Profesor de matematică la Turnu Severin, apoi la un liceu din Bucureşti. Pasionat de astronomie, urmărea cu un binoclu Zeiss cerul mocturn. A descoperit astfel o cometă care-i poartă numele (1943).

Damadian, Cik *prenume la naştere* Hacik
(06.08.1919, Constanţa – 1983, Bucureşti)

Grafician. Armean ca etnie. A studiat la Colegiul armenesc din Veneţia, apoi la Şcoala de Belle Arte din Roma. În 1947 a expus la Salonul oficial de la Bucureşti şi juriul, format din Jean Al. Steriadi, Marius Bunescu şi Cornel Medrea, a recomandat achiziţionarea uneia din lucrările sale. Specializat în ilustraţie de carte, a lăsat şi imagini ale vechiului Bucureşti, azi dispărut. A fost scenograf la Teatrul pentru Copii şi Tineret Luceafărul. A participat la expoziţii la Bucureşti, Erevan, Osaka, Tokio, Varşovia, Sao Paolo, Torino, Köln, Tel Aviv, Viena ş.a. O parte din caricaturi au fost strânse în volumul *Curat murdar*. Laureat al Premiului de Stat (1950, 1952), laureat al Ordinului Muncii (1954) şi Ordinului Meritul Cultural, 1968.

Damé, Fréderic
(29.03.1849, Tonnerre, Franţa – 30.04.1907, Bucureşti)

Ziarist şi scriitor. A făcut Dreptul la Paris. Şi-a luat doctoratul la Fribourg. Colaborator la „Le Figaro", redactor la „Le Corsaire". Lautrèamont i-a dedicat volumul *Poèsies*. Participant la Comuna din Paris, s-a exilat la Bucureşti împreună cu sora sa, căsătorită Polizu. În 1875 conducea „La Roumanie contemporaine". A trecut de la liberali la conservatori. A fost profesor de franceză la Sf. Sava. A tradus multă literatură franceză în româneşte. Preocupat de substratul identitar al românilor. Cu piesa lui, *Visul Dochiei*, s-a inaugurat prima stagiune a Teatrului Naţional din Bucureşti (9 octombrie 1877). În acelaşi an a publicat, la Paris şi Bucureşti, *Les Roumains du Sud · Macédonie, Epire, Thessalie, Thrace, Albanie avec une carte etnographique* (Românii din sud · Macedonia, Epir, Thessalia, Tracia, Albania cu o hartă etnografică); *Histoire de la Roumanie contemporaine depuis l'avénement des princes indigenes jusqu'a nos jours (1822-1900)*.

Damian, Liviu
(13.03.1935, Strâmba, azi Corlăteni, Basarabia – 27.07.1986, Chişinău)

Poet. A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. A fost redactor-şef adjunct al revistei „Nistru", redactor-şef al Comitetului de Stat pentru Edituri Poligrafie şi Comerţul cu Cărţi, din 1976 – secretar al Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Lucrări: *Darul fecioarei* – (1963), *Ursitoarele* (1965), *Sunt verb* (1968), *De-a baba iarba* (1972), *Partea noastră de zbor* (1974), *Altoi pe o tulpină vorbitoare* (1978). A tradus din Iustinas Marţinchiavicius şi Iannis Ritsos. Laureat al Premiului de Stat al RSSM (1984), distins cu titlul Maestru Emerit al Artei (1985) şi Ordinul Insigna de Onoare.

Dan I
V. Basarab, Dan I

Dan II
V. Basarab, Dan II

Dan, Dimitrie
(08.10.1856, Suceava – 25.05.1927, Cernăuţi)

Folclorist şi istoric. A absolvit Teologia la Cernăuţi, fiind preot în diverse parohii. Membru al Societăţii pentru Cultura şi Literatura Română din Bucovina. A publicat studii de etnografie şi istorie în „Junimea literară", „Timpul", „Deşteptarea" ş.a. Prieten cu S. Fl. Marian, a făcut cercetări de etnografie şi folclor: *Ţiganii din Bucovina*, 1892; *Doine şi hore din Bucovina*, 1892; *Comuna Straja şi locuitorii ei*, 1897; *Obiceiuri şi credinţe armene la naştere, nuntă şi înmormântare*, 1904; *Stâna la românii din Bucovina*, 1923. Membru corespondent al Academiei Române (1904).

Dan, George
(10.02.1916, Cadievo, Bulgaria - 05.01.1972, București)

Poet şi traducător. Ofiţer de Marină Comercială. A scris poezie epică pe subiecte predominant marinăreşti: *Rapsodia marinarilor,* 1954; *Flori de mare,* 1957; *Goarna şi sirena,* 1959; *Corabia cu cincizeci de catarge,* 1966; *Fructe de mare,* 1970 şi s-a remarcat mai ales ca traducător din literaturile orientale: Saadi, Firdousi, Omar Khayyam, Rabindranath Tagore.

Dan, Sergiu *nume la naştere* Isidor Sergiu Rottman
(29.12.1904, Piatra Neamţ – 13.03.1976, Bucureşti)

Prozator. Absolvent al Şcolii Superioare Comerciale. A scris romane de atmosferă: *Dragoste şi moarte în provincie,* 1931; *Arsenic,* 1934, Premiul Societăţii Techirghiol-Eforie şi al Societăţii Scriitorilor Români; *Unde începe moartea,* 1945; *Tase cel Mare,* 1964; *Serviciul de noapte*, 1980, postum – nuvele. A tradus din literatura franceză contemporană.

Daneliuc, Mircea
(07.04.1945, Hotin, azi în Ucraina)

Cineast, prozator şi dramaturg. Numele este rutean. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din Iași (1966) și Facultatea de Regie și Film a Institutului de Artă Teatrală şi Cinematografică I.L. Caragiale din Bucureşti (1972). Între1990 şi 1995 a fost director al Alpha Films International din Bucureşti, iar între 1997–1998 a fost director general al Rofilm S.A. din Bucureşti. Are Premiului ASPRO pentru debut literar (1997). Este preşedinte al Societății Creatorilor de Film, membru al Uniunii Cineaştilor şi preşedinte al Fundaţiei Mircea Daneliuc pentru Filmul Naţional. Activitate: *Pisica ruptă* – 1997; *Marilene* – 1999; *Apa din cisme* – 2000; *Strigoi fără ţară* – 2001; *Petru şi Pavel* – 2003; I*nsolaţie (Dus-Întors)* – 1972; Cursa – 1975; *Ediţie specială* – 1977; Scenarii de film și regie: *Emigranţii* de Mrozek (1977); *Regele desculţ* de Paul Anghel (1978); *Probă de microfon* – 1979; *Vânătoarea de vulpi* – 1980; *Croaziera* – 1981; *Glissando* – 1984, Marele premiu ACIN; *Iacob* – 1988; *A 11-a Poruncă* – 1990; *Tusea şi junghiul* – 1991; *Patul conjugal* – 1992; *Senatorul melcilor* – 1994, Premiul special al juriului UCIN; *Această lehamite* – 1994; *O noapte furtunoasă* de I. L. Caragiale (1998); *Ambasadori, căutăm Patrie* – 2003; *Sistemul nervos* – 2005; *Legiunea Străină* – 2006.

Daniel, Constantin
(1876, Bucureşti – 1973, Bucureşti)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină din Paris. Profesor la Facultatea de Medicină din Iaşi, apoi din Bucureşti. Contribuţii la diagnosticul cancerului de col uterin. Membru fondator al Societăţii de Ginecologie din România şi preşedinte al ei în mai multe rânduri. Ofiţer al Legiunii de Onoare a Franţei. Membru corespondent al Academiei de Chirurgie din Franţa.

Daniel Ciobotea
V. Ciobotea, Daniel

Daniello, Leon Silviu, *nume la naştere* Dănilă
(02.10.1898, Budapesta –27.03.1970, Cluj-Napoca)

Medic. A început Facultatea de Medicină din Budapesta (1917-1918). Întrerupe studiile după două semestre, fiind încorporat la Regimentul 63 Infanterie austriac. A urmat şcoala de ofiţeri la Alba Iulia. A prestat serviciul militar până la sfârşitul războiului, fără să fie pe front. Continuă studiile universitare la Facultatea de Medicină din Cluj (1918–1922). Doctoratul în medicină în 1922. În 1924 a urmat cursuri de specializare în pneumoftiziologie la Spitalul Wilhelmin din Viena, iar între 1924 şi 1925 la clinicile conduse de Ernst von Romberg şi E. Sauerbruch din München, unde s-a specializat ca asistent străin în fiziopatologia pulmonară, ftiziologia şi radiologia medicală. Între 1926 şi 1927 a lucrat la Spitalul Charité şi la Institutul Pasteur din Paris. despre debutul ftiziei adultului şi a primit titlul de docent în 1929. A vizitat pentru documentare privind modul de organizare, numeroase staţiuni sanatoriale: Hauteville (Franţa, în 1926), Davos, Arosa (Elveţia, în 1927), iar în 1930, din Germania şi Scandinavia. În 1931 a făcut o călătorie de studii în Italia de Nord, cu vizitarea sanatoriului de la Sondalo. A fost preparator de la 1 octombrie 1921 la Clinica 1 Medicală condusă de profesorul Iuliu Haţieganu. Profesor universitar din 1942 până în 1967, fiind primul profesor universitar de pneumoftiziologie din învăţământul medical românesc. În 1939 a fost numit medic pneumoftiziolog la Spitalul Militar din Cluj, cu gradul de căpitan în rezervă. Director al

Institutului de Ftiziologie din Sibiu/Cluj din 1942. A fost unul dintre principalii autori ai depistării sistematice a tuberculozei prin radiomicro-fotografie, precum şi ai terapiei antituberculoase cu antibiotice, cu deosebire a streptomicinei. În 1928 a înfiinţat primul dispensar TBC pentru populaţie din Cluj. Lucrări: *Profilaxia individuală şi tratamentul tuberculozei pulmonare,* 1926; *Pericolul tuberculozei în Universitate* (cu Iuliu Haţieganu), 1926; *Tuberculoza, duşmanul nea-mului,* Sibiu, 1927; *Studiu clinic despre debutul ftiziei adultului,* 1930; *Consideraţii asupra formelor pseudotuberculoase ale linfogranulomatozei ma-ligne* (cu Ioan Goia), 1934; *Forma spontan re-gresivă a ftiziei incipiente* (cu P. Chiper), 1934; *Curs elementar de ftiziologie pentru studenţi,* 1949; *Silicoza şi silicotuberculoza* (cu S. Copcea şi L. Prodan), 1953, lucrare pentru care primeşte Premiul de Stat; *Tratamentul insuficienţei respiratorii*, 1968. În 1937 a participat ca raportor la Congresul cehoslovac de tuberculoză din Munţii Tatra. În 1960 a participat la Consfătuirea Internaţională despre Silicoză, Plovdiv (Bulgaria). A fost preşedinte al Societăţii de Ştiinţe Medicale, Filiala din Cluj (1962–1970). Vicepreşedinte al Societăţii Române de Ftiziologie. Medic emerit din 1954. Membru corespondent al Societăţii Franceze de Studii Ştiinţifice asupra Tuberculozei (din 1928); membru corespondent al Societăţii Germane de Pneumoftiziologie (din 1965); consilier la Uniunii Internaţionale contra Tuberculozei (din 1963); membru al Academiei de Medicină din New York. Membru corespondent al Academiei Române (1965).

Danielopol, Dumitru G
(1908, Bucureşti – 1982, Londra)

Economist. (Rădăcina onomastică este extrem de veche. Dan- se folosește la semiți - profetul Daniel în *Biblie* - în România, Grecia, Bulgaria Macedonia, Georgia, Armenia, Franța, Germania, Croația, Slovenia, Anglia, Elveția, Spania, Polonia, Serbia, Lituania ș.a., adică în țări creștine de orice fel și ne-creștine. La origini, în Babilon, însemna Marele Zeu mi-e judecător. Prin urmare, nu se poate conchide în legătură cu apartenența etnică legată stricto sensu de acest nume, fiindcă ea aparține substratului european aflat de jur împrejurul Mediteranei de Est.) A absolvit Academia Comercială la Bucureşti. Specializare la Londra. Expert al Băncii Naţionale a României. A lucrat la legaţia Română din Londra în perioada Viorel Tilea. A rămas după război la Londra, apoi a plecat în SUA, unde a studiat la Agenţia de Presă Copley News Service. A lucrat la Casa Albă şi a condus campaniile de presă în cazul alegerii preşedinţilor Richard Nixon şi Ronald Reagen. Lucrări: Jurnal londonez; Jurnal parizian. O bogată arhivă este deţinută de Hoover Foundation.

Danielopolu, Daniel
(12/25.04.1884, Bucureşti – 29.04.1955, Bucureşti)

Medic, farmacolog, profesor uni-vesitar la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Urmează liceul Sf. Sava din Capitală, apoi Medicina, tot în Bucureşti. În 1912 publică prima sa monografie ştiinţifică, *Tulburările ritmului cordului.* În timpul Primului Război Mondial conduce un spital destinat tratamentului bolnavilor de tifos exantematic, maladie despre care publică, în 1919, la Paris, o monografie de mai multe ori reeditată. În 1918 este numit profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti, post în care va funcţiona până la sfârşitul vieţii. A studiat interdependenţa dintre sistemul nervos somatic şi cel vegetativ, a creat metoda viscerografică în medicina experimentală şi în clinică, a adus contribuţii la patogenia şi tratamentul anginei pectorale. Savant de mare productivitate ştiinţifică, este autorul a numeroase monografii de specialitate. Abordează, printre primii în lume, o concepţie nouă în descrierea funcţiilor biologice, concepţie denumită astăzi bio-cibernetică, legată de prezentarea organismelor şi a funcţiilor organelor ca nişte sisteme. Face o distincţie netă între funcţiile şi procesele biologice. A fost o autoritate la nivel mondial în studiul sistemului neurovegetativ, introducând noi metode pentru investigarea acestuia, ca, de pildă, proba atropinei şi ortostatismului. Este autorul unor studii clasice privind guşa endemică, reumatismul, angina pectorală şi a introdus noi metode de tratament, printre care terapia cu strofantină în doze fracţionate în insuficienţa cardiacă. În primăvara anului 1944, împreună cu alţi profesori universitari, semnează un memoriu prin care se cere ieşirea României din alianţa militară fascistă. A avut un rol esenţial în crearea Institutului de Fiziologie Normală şi Patologică (1948), care astăzi îi poartă numele. Lucrări: *Tulburările ritmului cordului* (1912), *Acţiunea digitalei asupra tensiunii arteriale în hipertensiune* (1916), *Le Typhus exanthématique* (1919), *L'angine de poitrine – pathogénie – traitement médical et chirurgical* (1924), *Die viscerographische Methode* (1930), *Le système nerveux de la vie végétative,* 2 vol. (1932), *Le tonus cardio-vasculaire et l'e-*

preuve amphotrope sinocarotidienne (1935), *L'endémie tyroidienne en Roumanie (1940), Phylaxie-paraphylaxie (immunité-anaphylaxie) et maladie spécifique* (1946), *La digitale et les strophantines* (1946), *Probleme de farmacologie nespecifică,* 2 vol. (1952–1954). În 1935 propune crearea Academiei de Medicină şi devine secretarul perpetuu al acestei instituţii. A fost membru al mai multor foruri ştiinţifice internaţionale, al academiilor de Medicină din Paris, Madrid şi Buenos Aires, precum şi al Societăţilor de Medicină din Paris şi Viena. A fost membru de onoare al Academiei Române (1938), reconfirmat (1948).

Daniil Moscopoleanul, *nume la naştere* Dhanil Haxhiu în albaneză, Daniil Moschopolis sau Danil Adam Chatzis în greacă
(1754, Moscopole – 1825, Moscopole, Albania)

Cărturar, preot. Aromân. Maica Tereza aparținea acestei familii. A studiat la Academia Nouă (înfiinţată în 1746 de Theodor Kavalioti (Cavalioti), şi el aromân, în aceeaşi perioadă cu academiile din Bucureşti şi Iaşi. Prin învățământ se încerca păstrarea identităţii româneşti a locului, în contextul tentativei ortodoxiei greceşti de a uniformiza şi lingvistic spaţiile ortodoxe, folosinduse doar limba greacă, în vederea constituirii Greciei Mari. Astfel, aromâna (implicit româna) erau considerate limbi barbare, ca în antichitatea greacă. A continuat activitatea profesorului său, fiind, la rândul lui, profesor la aceeaşi academie. Lucrări: *Εισαγωγική διδασκαλία* (Învăţături introducătoare), în care erau prezentate elemente de matematică, fizică, dar şi un lexicon (Tetragloson) în patru limbi: aromână, greacă, albaneză şi bulgară, Veneţia, 1770, reeditat 1802, foarte util pentru ciobanii valahi care colindau Grecia, Bulgaria, Serbia, Țările Române. La începutul lucrării stau scrise se aflã stihurile despre aria de răspândire a neamului care va folosi dicționarul.

Daniil Sihastrul *prenume la naştere* Dumitru
(începutul secolului al XV-lea, lângă Rădăuţi – 1496, Stânca Șoimului)

Monah, devenit sfânt al Bisericii Ortodoxe Române. Călugărit cu numele David la biserica Sf Nicolae din Rădăuţi. De acolo a plecat la mănăstirea Sf. Lavrentie din satul Laura, aproape de Rădăuţi. Stareţul i-a dat numele Daniil. S- retras în sihăstrie la Stânca Șoimului, lâng Voroneţ, după vechiul model al isihaștilor de la începuturile creștinismului (Bessarion Comnen). Acolo s-a dus Ștefan cel Mare după moartea tatălui său și monahul i-a prezis că va ajunge domn. De-a lungul domniei s-a dus adesea să audă sfaturi și preziceri. I-a și pus o piatră de mormânt, iar textul de pe ea arată că se considera fiu duhovnicesc al acestuia.

Danovski, Oleg
(1917, Voznesensk, Ucraina – 21.10.1996, Constanţa)

Dansator şi coregraf. Rus ca etnie. Unul dintre fondatorii baletului în România. Îmbină tradiţiile dansului popular cu tehnicile baletului clasic. A creat numeroase coregrafii, pe care se dansează şi astăzi în multe teatre de operă din lume. Director al Corpului de balet al Operei Române, în care calitate a format stelele baletului clasic românesc: Gelu Barbu, Ileana Iliescu, Ion Tugearu ş.a. Fondator şi director al Teatrului d Balet Clasic şi Contemporan din Constanţa (1979). În 2004 s-a înfiinţat Teatrul Naţional de Operă şi Balet din Constanţa, care îi poart numele şi unde se susţine şi Festivalul Internaţional de balet cu acelaşi nume.

Darclée, Haricleea, *nume la naştere* Hariclea Haricli, căsătorită Hartulari
(10.06.1860, Brăila – 12.01.1939, Bucureşti)

Soprană. După mamă descindea din Mavrocordat (valahi din Thessalia). A luat lecţii de canto la Paris, a studiat la Conservatorul din Iaşi. Remarcată de Ch. Gounod, care o distribuie în rolul Margaretei din Faust la Opera Mare din Paris (1888). S-a consacrat pe scena Operei La Scala din Milano. Giacomo Puccini compune *Tosca*, Pietro Mascagni opera *Iris*, iar Alfred Catalani *La Wally,* special pentru ea, care interpretează rolurile principale în premieră ale acestor opere. I-a avut parteneri pe Enric Caruso, Titta Ruffo, Tamagno. S-a impus p scenele principalelor teatre de operă din Paris, Berlin, Florenţa, Milano, Roma, Buenos Aires Lisabona, Madrid, Monte Carlo, New York Moscova şi St. Petersburg. A susţinut crearea Operei Române (în 1921). Din 1995 se desfăşoară

la Brăila Concursul Internaţional de canto care-i poartă numele, iniţiat de soprana Mariana Nicolesco.

Darie, Iurie
(14.03.1929, Vadul Rașcov, Soroca, Basarabia, atunci România - 09.11.2012, București)

Actor. (Vadul Rașcov e pe malul Nistrului). Absolvent al Institutului de Artă Teatrală şi Cinematografică (IATC), actuala ATF, promoţia 1952. Debutează în 1953, în Nepoţii gornistului, în regia lui Dinu Negreanu, alături de Marga Barbu şi Liviu Ciulei. In 1959 a fost ales de regizorul Mircea Drăgan pentru a juca în serialul *Brigada Diverse*, alături de Toma Caragiu şi Sebastian Papaiani. Printre cele mai cunoscute roluri ale sale din cinematografie se numără: *Alo?...Aţi greşit numărul* în regia lui Andrei Călăraşu, *Jucătorii de cărţi* al lui Cornel Popa, *S-a furat o bombă* în regia lui Ion Popescu-Gopo. A avut roluri și în: *Oglinda* (1993), *Jucătorii de cărţi* (1977), *Ştefan cel Mare* (1974), *Fraţii Jderi* (1973), *B.D. la munte şi la mare* (1971) și multe altele. Premiul de Excelență pentru întreaga activitate la Fesivalul Comediei Românești, 2009.

Darienco, Domnica
(15.01.1919, Dolinsk, rn. Ananiev, reg. Odesa, azi în Ucraina – 06.11.2010, Chişinău)

Actriţă. A absolvit Şcoala de Teatru de la Odesa. A fost actriţă la teatrul din Tiraspol, apoi la Teatrul Dramatic A. S. Puşkin din Chişinău. A făcut roluri în teatru şi în film. Roluri în film: *Andrieş*, studioul A. Dovjenko din Kiev, 1955; *Vă scriu*, 1959; *Dincolo de marginea oraşului*, 1960; *Gustul pâinii*, 1966; *Armaghedon*, 1966; *Povârnişul,* 1970; *Ultimul haiduc*, 1972; *Crestături spre amintire*, 1972; *Bărbaţii încărunţesc de tineri*, 1973; *Furtuni de toamnă*, 1974; *Durata zilei*, 1974; *Între cer şi pământ*, 1975; *Şoseaua,* 1981; *Trecea o lebădă pe ape*, 1982; *Codrii,* serial, 1991. Artistă a Poporului din Republica Moldova. Artistă a Poporului din URSS.

Dascălu, Dan
(05.04.1942, Craiova)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electronică şi Telecomunicaţii a Institutului Poli-tehnic din Bucureşti, unde este în prezent profesor. Specializare la Universitatea din Birmingham. A contribuit (1973–1974) la realizarea şi experimentarea în ţară a primelor dispozitive cu microunde - diodele IMPATT cu siliciu, asimilate în fabricaţie, exclusiv prin effort propriu, la IPRS–Băneasa. În perioada 1976– 1988 a condus la IPRS-IPB un colectiv de cercetare asupra fizicii şi tehnologiei contactului metal-semiconductor utilizat în construcţia dispozitivelor semiconductoare şi a circuitelor integrate. Rezultatele cercetării au fost publicate în 1988, în lucrarea Contactul metal-semiconductor în microelectronică. Alte lucrări: *Injecţia unipolară în dispozitive electronice semiconductoare*, 1972; *Transit-Time Effects in Unipolar Solid-State Devices*, 1974. Între 1958 şi 1959 s-a realizat la Institutul de Energetică al Academiei un calculator analogic performant cu zeci de amplificatoare operaţionale şi elemente neliniare, folosit în cercetările conduse de V.M. Popov. Membru al Academiei Române din 1993, preşedinte al Secţiei de Știința şi Tehnologia Informaţiei (1994–1998).

David, Alexandru
(01.05.1910, Bărdari, jud. Lăpuşna, Basarabia 08.04.1935, Chişinău)

Bibliograf, istoric literar, publicist. A absolvit Facultatea de Litere a Universității din București. Între 1931 și 1933 a fost colaborator activ la Societatea ASTRA Basarabiei, redactor al săptămânalului „Cuvânt moldovenesc”. Lucrări: *Bibliografia lucrărilor privitoare la Basarabia apărute de la 1918 încoace* (1933), *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpânirea rusă (1814–1880)*, vol. I (1934), *Contribuţii la vechea lirică românească* (1934).

Davidescu, David
(16.09.1916, Sudiţi, Ialomiţa – 11.11.2004, Bucureşti)

Inginer agronom. A urmat cursurile Facultăţii de Agronomie din Bucureşti, continuîndu-şi specializarea în studiul solurilor cu izotopi radioactivi la Moscova. În 1966 şi-a luat doctoratul cu teza *Producerea, pregătirea şi folosirea îngrăşămintelor şi amendamentelo*r şi în 1968 a obţinut titlul de doctor docent. A deţinut, de-a lungul anilor, funcţii în învăţământul superior agronomic în calitate de şef de catedră, decan, prorector şi rector al Institutului Agronomic din Bucureşti, şef de laborator în administraţia publică de stat şi în cercetare. Este autor a peste 400 de articole de cercetare ştiinţifică, 23 de tratate, monografii şi studii, apărute în ţară şi

peste hotare: *Fosforul în agricultură,* 1972; *Azotul în agricultură*, 1976; *Agrochimia modernă*, 1981; *Microelemente în agricultură*, 1989; *Protecţia chimică în agricultură*, 1992. A fost ales membru al mai multor societăţi academice şi prestigioase instituţii de specialitate din ţară şi din străinătate (Viena, Paris) şi a fost distins cu mai multe titluri şi medalii. A fost ales membru al Academiei Române în 1990. Între 1990 şi 1996 a fost preşedintele Secţiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice a Academiei Române şi, după această dată, preşedintele ei de onoare.

Davidescu, George
(28.02.1896, Bucureşti – 1972, Bucureşti)

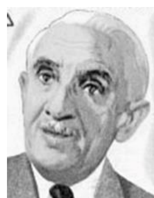
Pilot. A făcut Şcoala de Aviaţie de la Băneasa. În 1933 a pilotat avionul până la Istanbul, de acolo a zburat pe ruta Konya – Alep (Siria) – Cairo (Egipt) – Assuan – Khartoum – Malakal – Bucureşti. În 1935 a mers pe ruta Bucureşti – Malakal – Nairobi (Kenya) – Salisbury – Petersburg – Johannesburg – Kimberly – Cape Town (Africa de Sud), cea mai lungă rută parcursă de un pilot până în acel moment. Pentru asta a fost distins cu Ordinul Virtutea Aeronautică de Aur cu Cruce. A fost comandant al Şcolii de Aviaţie în 1941 şi a fost trimis să lupte ca ofiţer de aviaţie. A condus Corpul de Aviaţie (1943–1944).

Davidescu, Nicolae
(01.11.1887, Bucureşti – 12.06.1954, Târgu Ocna)

Poet. Autodidact. A scris lirică simbolistă: *La fântâna Castaliei,* 1910, evoluând spre parnasianism (1927-1945): *Cântecul omului.* Şi-a încercat condeiul şi în proza de tip modernist: *Sfinxul,* 1915; *Vioara mută*, 1928; *Fântâna cu chipuri*, 1933. A scris critică literară care militează pentru modernism: *Aspecte şi direcţii literare,* 2 vol., 1921–1924. A publicat opuscule în linia lui A.C. Cuza, ceea ce a dus la arestarea lui în 1947: *Naţionalismul în presă*, 1939 şi *Primejdia judaică,* 1939. A murit la închisoare.

David, Mihail D.
(21.05.1886, Negreşti, Vaslui – 26.06.1954, Iaşi)

Geograf şi geolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Ştiinţe Naturale, la Iaşi. A fost profesor de geografie la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Iaşi. A iniţiat şi condus periodicul „Lucrările Societăţii Geografice D. Cantemir“. A adus contribuţii importante la dezvoltarea geomorfologiei în România. Lucrări: *Sur les plantes fossiles pliocènes du plateau moldave,* 1916; *O schiţă morfologică a podişului sarmatic moldovenesc,* 1922; *Relieful coastei Iaşilor,* 1941; *Geneza, evoluţia şi aspectul de relief în Podişul Transilvaniei,* 1945. Membru corespondent al Academiei Române (1935), exclus (1948) şi reintegrat (1990).

Davidoglu, Anton
(30.06.1876, Bârlad – 27.05.1958, Bucureşti)

Matematician. A absolvit Şcoala Normală Superioară la Paris (1897). Titularul Catedrei de calcul diferenţial şi integral la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti şi profesor la Departamentul de Matematică Financiară şi pentru Asigurări al AISC. Grigore Moisil i-a fost elev. Contribuţii la studiul analizei matematice şi ecuaţiilor diferenţiale. Primul rector al AISC (Academia de Înalte Studii Comerciale, 1913–1917). Lucrări: *Curs de analiză infinitezimală* (1931); *Curs de teoria asigurărilor* (1935).

Davidoglu, Mihail
(11.11.1910, Hârlău – 17.08.1989, Bucureşti)

Dramaturg. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. A ocupat diverse funcţii la Uniunea Scriitorilor din România. A scris piese: *Minerii,* 1949, Premiul Academiei; *Nunta,* 1950, Premiul de Stat*; De trei ori ca la brigadă*, 1953, Premiul de Stat; *Nemaipomenita furtună*, 1957; *Trandafirul negru,* 1961; *Un om în noapte*, 1965; Teatru - *Neamul Arjoca*, 1972*; Suflete în furtună*, 1986.

Davila, Alexandru
(12.02.1862, Goleşti, Ştefăneşti, jud. Argeş - 19.10.1929, Bucureşti)

Dramaturg. Fiul lui Carol D., italian la origine. Mama era descendentă a Goleştilor şi a domnitorului Mihai Racoviţă. A absolvit Colegiul V. A. Urechia la Bucureşti şi Collége de France la Paris. Ataşat la Legaţia română din Italia (1880) şi Belgia (1884). Inspector de Poliţie la sectorul de galben din Bucureşti, prefect în nordul Dobrogei. Director al Teatrului Naţional din Bucureşti (1905– 1908). A scris teatru istoric în linia lui Alecsandri şi Hasdeu. Cea mai cunoscută

este drama *Vlaicu Vodă*, 1902. A obţinut Premiul Naţional pentru Literatură (1929).

Davila, Carol *nume la naștere* Carlo Antonio Francesco d'Avila (04.04.1828,Parma – 1884, București)

General, medic. Francmason. A venit în România în 1853. Origine italiană, nume românizat. (Parma se afla în Etruria - însemna *scut* în etruscă. Înainte de etrusci, care veniseră din Lemnos, una dintre insulele sacre ale tracilor, fusese acolo o cultură neolitică a populației de substrat numită Terramare. O Avila, în Spania, a fost la origini cetate a triburilor Vetones și însemna Munte Înalt. Vetones au lăsat, ca semn tribal, nenumărate statui ale mistrețului, originile lor legendare fiind în zona de formare a popoarelor indo-europene dintre Caspica și Caucaz numită Calybia). Tatăl lui Alexandru D. A studiat Medicina la Paris şi apoi a venit la Bucureşti. Împreună cu N. Kretzulescu a pus bazele învăţământului medical al Armatei Române. Șeful Spitalului Militar din Bucureşti. A organizat şi ocrotirea sănătăţii publice. Animator al unor societăţi şi reviste ştiinţifice: Societatea medicală, 1857; Societatea de Cruce Roşie, 1876; „Gazeta medicală", 1865. Contribuţii medicale deosebite în Războiul de Independenţă (1877–1878). În calitate de conducător al Azilului Elena Doamna din Bucureşti a sprijinit copiii trimişi din Ardeal pentru înscriere la azil. A participat în 1881 la Expoziţia românească organizată de ASTRA la Sibiu. A luat legătura cu majoritatea cărturarilor din Sibiu, printre care George Bariţiu, Nicolae Popea, Partenie Cosma, Zaharia Boiu, Dr. Daniil Popovici Barcianu şi alţi conducători ai ASTRA. A înfiinţat Societatea de Ştiinţe Naturale (1876), Registrul medical (1862). A inventat un tratament pentru holeră. Facultatea de Medicină și Farmacie din Bucureşti îi poartă numele.

Dăianu, Daniel
(30.08.1952, Bucureşti)

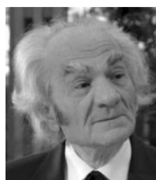
Economist. În 1975 şi-a luat licenţa în Ştiinţe Economice la Academia de Studii Economice (ASE) din Bucureşti. Din 1976 până în septembrie 1978 a lucrat la Direcţia de Informaţii Externe (DIE) a Departamentului Securităţii Statului (DSS). A ieşit din DIE în 1978, la cerere. Între 1979 şi 1990 a lucrat ca cercetător la Institutul de Economie Socialistă. Ministru al Finanţelor între 1997 şi 1998, profesor universitar la Şcoala Naţională de Studii Politice şi Administrative (SNSPA) din Bucureşti. La alegerile europarlamentare din 2007 a fost ales eurodeputat din partea PNL. A fost economist-şef al Băncii Naţionale a României (BNR) în intervalul 1992–1997. În diverse perioade a fost cercetător invitat la Russian Research Center (Harvard University), Woodrow Wilson Center (Washington, DC), NATO Defense College (Roma), Fondul Monetar Internaţional (FMI), Organizaţia pentru Cooperare şi Dezvoltare în Europa (OCDE). Între 1999 şi 2004 a fost profesor la Academia de Studii Economice (ASE) Bucureşti, la Universităţile Berkeley şi UCLA din SUA, precum şi la Universitatea din Bologna. În intervalul 2002–2004 a deţinut funcţia de preşedinte al European Association for Comparative Economic Studies (EACES). Lucrări: *Funcţionarea economiei şi echilibrul extern* (1992); *Echilibrul economic şi moneda: keynesism și monetarism* (1993); *Transformarea ca proces real* (1996); *Vitalitate şi viabilitate economică: o dublă provocare pentru securitatea europeană* (1997); *Transformation As a Real Process* (1998); *Încotro se îndreaptă ţările post-comuniste: curente economice în pragul secolului* (2000); *Balkan Reconstruction* (2001) – coordonator, în colaborare cu Thanos Veremis; *România şi Uniunea Europeană: inflaţie, balanţa de plăţi, creştere economică* (2002) – în colaborare cu Radu Vrânceanu; *Deschiderea contului de capital în România: o abordare optimă – Opening Romania's capital account – an optional approach* (2002) – în colaborare cu Ion Drăgulin; *Transpunerea în România a normelor Uniunii Europene în domeniul impozitării indirecte* (TVA şi accize) (2003) – în colaborare cu Claudiu Doltu; *Pariul României: Economia noastră: reformă şi integrare* (2004); *Ethical Boundaries of Capitalism* (2005) – în colaborare cu Radu Vrânceanu; *Frontiere etice ale capitalismului* (2006) – în colaborare cu Radu Vrânceanu; *Ce vom fi în Uniune. Pariul modernizării României* (2006). Membru corespondent al Academiei Române din 2001, preşedinte al Societăţii Române de Economie (SOREC), membru al American Economic Association, membru al Societății Academice Române.

Dămăceanu, Dumitru
(1896, Iaşi – 1978, Bucureşti)

General. A fost ataşat militar la Roma, director de studii al Şcolii Voievodul Mihai, adjutant al regelui Carol al II-lea, apoi al regelui Mihai l; şef de Stat

Major al Comandamentului Militar al Capitalei (1942–1944), subsecretar de stat la Ministerul de Interne în primul guvern de după 23 august 1944, avansat general de brigadă (29 august 1944). A făcut parte din delegaţia care a semnat la Moscova armistiţiul cu Naţiunile Unite (12 septembrie 1944) şi din delegaţia condusă de Gh. Tătărăscu (alături de Lucreţiu Pătrăşcanu şi Șt. Voitec) trimisă la Conferinţa de Pace de la Paris (10 februarie 1947). În 1941 era locotenent-colonel şi conducea Regimentul 10 Roşiori motorizat al Brigăzii a VI-a de Cavalerie, iar în 1942 se afla în Crimeea, de unde era să fie deferit Curţii Marţiale, fiind suspect de trădare. A participat la actul de la 23 august 1944 şi la arestarea lui Ion Antonescu, alături de regele Mihai. A fost promovat general de Armată în 1975. Nepotul său, Radu, este căsătorit cu fiica lui Mihai Ion Pacepa.

Dănăilă, Leon
(01.07.1933, Dărăbani, jud. Botoșani)

Medic. A absolvit Medicina la Iaşi, Filosofia şi Psihologia la Bucureşti. Specializare în SUA. Medic la Clinica de neurochirurgie din Bucureşti, din 1993 şeful ei. Specializat în chirurgie pe creier, tratament neuro-psihiatric. A fost chemat să opereze la New York şi Moscova. A operat până după vârsta de 80 de ani. După retragere s-a înscris în Partidul Național Liberal. Lucrări: *Neurinoamele spinale*, 1972; *Psihoneurologie*, în colaborare, 1983, *Tratamentul tumorilor cerebrale*, 1993: *Maladia Alzheimer*, în colaborare, 1996. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, membru corespondent al Academiei Române (1997), titular (2004).

Dănăilă, Negoiţă
(17.04.1878, Buceşti, Galaţi 05.02.1953, Bucureşti)

Inginer chimist. A absolvit Politehnica la Charlottenburg, Germania. Profesor şi decan al Facultăţii de Chimie Industrială a Institutului Politehnic Bucureşti, director al Institutului de chimie industrială din Bucureşti. A creat o şcoală de valorificare a resurselor de materii prime (cărbuni, materiale de construcţie, hidrocarburi). Lucrări: *Studiu asupra marii industrii franceze*, 1910; *Studiul chimico-tehnic al ligniţilor româneşti din judeţele Dâmboviţa, Muscel, Bacău,* 1912; *Asupra utilizării hidrocarburilor aromatice din fracţiunile de petrol*, în colaborare, 1925. Membru de onoare al Academiei Române (1939, radiat 1948, repus în drepturi 1990).

Dăneşti

Dinastie care a domnit în Ţara Românească, în fapt o ramură a dinastiei Basarabilor, care îşi are originea în Dan I, fratele lui Mircea cel Bătrân, fondator, prin fiul său, Vlad al II-lea Dracul şi al ramurii numită dinastia Drăculeştilor. Vezi şi Basarab (dinastia), Drăculeşti (dinastia).

Dărăscu, Nicolae
(18.02.1883, Giurgiu – 14.08.1959, Bucureşti)

Pictor. A absolvit Academia de Belle Arte din Bucureşti ca elev al lui G. D. Mirea. Apoi a studiat la Paris, la Académie Julian, cum făcuseră şi Nicolae Grigorescu şi Şt. Luchian şi la École des Beaux-Arts cu Luc-Olivier Merson. Profesor la Academia de Belle Arte din Bucureşti (1936-1950). A pictat în Franţa, la Veneţia, în Oltenia şi la Balcic. Co-fondator al asociaţiei Arta Română, Iaşi, 1917, împreună cu Ștefan Dimitrescu, Camil Ressu, Iosif Iser, Marius Bunescu, Dimitrie Paciurea, Cornel Medrea, Ion Jalea şi Oscar Han. Lucrări: *Palat veneţian, Calea Victoriei pe ploaie, Cimitir turcesc, Peisaj argeşean, Moschee la Balcic*, peisaje din deltă.

Dăscălescu, Constantin
(02.07.1923, Breaza – 15.05.2003, Bucureşti)

Prim-ministru. A absolvit Şcoala de partid din Ploieşti, Academia de Studii Economice la Bucureşti, Şcoala Superioară de Partid de pe lângă CC al PCUS la Moscova. Director la Şcolii de Partid din Ploieşti, membru în CC al PCR din 1965, a fost folosit de Nicolae Ceauşescu spre a îndepărta vechea gardă a partidului, de pe vremea lui Gheorghiu-Dej, începând cu Gheorghe Apostol. Membru al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR (1978), membru al Biroului permanent al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR. Din 1982 i-a urmat lui Ilie Verdeţ în funcţia de prim-ministru. Pe 20 decembrie 1989 s-a dus la Timişoara spre a negocia cu revoluţionarii. Trimis în judecată în 1990 în

procesul CPEX, a fost condamnat la închisoare pe viaţă, dar eliberat după 5 ani din motive medicale.

Dăscălescu, Nicolae
(23.06.1884, lângă Piatra Neamţ – 28.09.1969, Bucureşti)

General de corp de armată. A absolvit Şcoala de Ofiţeri de Artilerie, Geniu şi Marină, apoi Şcoala Superioară de Război. Secretar de Stat la Ministerul de Război (1937), a preluat conducerea Diviziei 25 Infanterie și a trecut Prutul. S-a evidenţiat în bătălia de la Ţiganca, a luptat la Odesa. A continuat să conducă, şi după bătălia Stalingradului, Corpul 2 de armată. După 23 august 1944 a fost transferat la Armata a IV-a, s-a evidenţiat în luptele de pe Mureş şi a ajuns până în Slovacia (bătălia de la Banska Bystriča, 1945). A primit Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a. A fost destituit din armată în 1945, arestat, judecat pentru crime de război şi achitat. Arestat din nou în 1948 şi ţinut, pentru „sabotaj agricol“, în închisoare, fără judecată, până în 1955. Din 1956 a reînceput să primească pensia.

Dânga, Valentin
(20.07.1951, Mândreşti, Republica Moldova)

Compozitor. A absolvit Institutul de Arte la Chişinău şi a lucrat la Telefilm Chişinău. A compus muzica pentru filme artistice, documentare şi de animaţie: *Oraşul meu, Chişinău* (Telefilm-Chişinău), 1974; *Pregătirea de examene* (Moldova-film), 1976; *Casa pentru Dionis* (Telefilm-Chişinău), 1980; *Un bătrân ducea un cal* (Moldova-film), 1980; *Adolescenţa*, ficţiune, 1981; *Moldova, casa părintească,* 1983; *Crama Republicii*, 1984; *Haiducul*, 1985; *Ladys şi gentlemanii*, 1986; *Un autobuz în ploaie*, 1986; *Cine va intra în ultimul vagon*, 1986; *Monolog despre viaţă,* 1987; *Ruxanda*, 1987; *Fumul*, 1988; *Sub semnul întrebării,* 1988; *Toate culorile*, 1989; *Cursa*, 1989; *Ploaia*, 1990. Distins cu diploma pentru muzică orginală la Festivalul de Film al Moldovei, apoi a primit Cocostârcul de Argint, 1984. Maestru în Artă.

Decebal
(prima parte a sec. I d.H. – 106 d.H., Sarmizegetusa)

Regele Daciei (86–106 d.H.). Frate cu Diegis. Se pare că, etimologic, Decebal este un supranume de rege: „dece-„ ar însemna supremul (apare şi la

Deceneu, supremul şef religios), iar „-bal“, poate fi o întărire, un superlativ (triburile din Mesopotamia îl aveau pe Baal, supranume pentru Zeul Suprem; era înfățișat sub formă de taur sau berbec și a intrat în creștinism cu numele Belzebuth - Încornoratul; în vreme ce tracii - dacii inclusiv - au adoptat taurul ca totem tribal, ilirii au folosit berbecul, calybii și vetones mistrețul etc.). În timpul domniei lui, statul atinge apogeul dezvoltării economice şi politice. A luptat împotriva romanilor. Victorios la început, a fost înfrânt apoi în două războaie grele (101–102 şi 105–106). La Guşteriţa a fost descoperit un mare depozit de bronzuri (datat cca 1000 î.H.), apoi o aşezare din perioada de tranziţie spre prima vârstă a fierului (Hallstadtt, cca 800–300 î.H.) şi începând cu a doua vârstă a fierului(La Tène, 300 î.H.–106 d.H.), perioadă când se dezvoltă înfloritoarea civilizaţie geto-dacică. Vestigiile descoperite dovedesc că teritoriul Sibiului a fost intens locuit de daci. Legătura cu centrul puterii politice şi militare de la Sarmizegetusa trebuie să se fi făcut prin intermediul masivei cetăţi dacice descoperite la Tilişca (inclusiv un atelier monetar). Descoperirile de la Boiţa, Cisnădioara, Guşteriţa, Ocna Sibiului, Hamba, Slimnic, Apoldul de Sus, Rod şi Tilişca, alături de acelea aflate pe Dunăre, de la Porţile de Fier până în zona Galaţiului de azi (Barboşi), ca şi în Dobrogea, demonstrează o locuire organizată și bine aapărată a dacilor într-o zonă de mare importanţă strategică a continentului.

Deceneu
(sec. I î.H.)

Marele preot al dacilor pe vremea lui Burebista. Cu ajutorul lui, regele a unit triburile dacilor dintre Moravia de azi, Nipru, Marea Neagră şi sudul Dunării. La daci conducerea era duală: laică şi religioasă, semn al religiei mithraice (zeul Mithra, al Focului) ca la toate triburile venite din zona indo-europeană (inclusiv la greci şi latini). Magul îl servea pe zeul suprem, Zalmoxis (al furtunilor, ca în civilizația hittită), într-o peşteră aflată pe muntele sfânt, Kogaionon. Ca şi în cazul altor vechi civilizaţii, el era prezicătorul viitorului şi acela care stabilea, cercetând Cerul cosmic, calendarul agricol anual. A integrat cultul lui Dyonisos (zeu tracic) în mithraism şi a reunit, în jurul unui Pantheon de zei conduşi de Zalmoxis, pe toţi dacii. După uciderea regelui Burebista, în 44 î.H., a preluat frâiele conducerii. După el marele regat s-a împărţit în regate mai mici, conduse de Comosicus, Scorillo,

Duras, Dicomes, Dapyx, Zyaraxes (ultimii doi în Scythia Minor). Este un personaj mai mult legendar, dar apare deseori în istorisiri şi e poment de Iordanes (istoric got) ca real.

Dediu, Ion
(24.06.1942, Rediu Mare, Republica Moldova)

Biolog. A absolvit Institutul de Stat de Medicină din Chişinău şi Academia Medico-Militară din Sankt-Petersburg. Șeful Laboratorului Bio-geo-ocenologic de la Institutul de Biologie şi director onorific al Institutului Naţional de Ecologie. Contribuţii la studiul structurii, funcţionării, succesiunilor şi productivităţii ecosistemelor naturale în condiţiile impactului antropic din Republica Moldova; evaluarea stării ecosistemelor şi elaborarea procedurilor de audit ecologic ale acestora; elaborarea documentelor şi actelor normative privind conservarea şi valorificarea ecosistemelor naturale. Preşedinte al Asociaţiei Oamenilor de Știinţă din Republica Moldova. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Degeratu, Constantin
(02.11.1948, Ceptura, jud. Prahova)

General. A absolvit Şcoala Militară Superioară de Ofiţeri Activi Nicolae Bălcescu din Sibiu, arma infanterie (1969), Academia Militară (1971– 1973) Colegiul Naţional de Apărare (1994), Colegiul de Apărare al NATO (1994), Colegiul Regal pentru Studii de Apărare de la Londra (1995). Din 1995 este locţiitor al şefului Direcţiei Operaţii, primeşte răspunderi în Statul Major General. În 1997 este numit şef al Statului Major General, funcţie pe care o deţine până în 2000. A continuat restructurarea acestui organism suprem de conducere a Armatei, optând pentru sistemul modular american (1997). A pregătit şi a declanşat programele speciale de cooperare cu Statul Major Întrunit al Apărării al SUA şi cu Statul Major al Apărării al Marii Britanii. Distins cu Ordinul Naţional Steaua României în rang de Mare Cruce, cu Medalia şi Ordinul Meritul Militar (toate clasele), cu înalte ordine și medalii din partea Academiei de Înalte Studii Militare, a Colegiului Naţional de Apărare şi a Colegiului Regal de Studii de Apărare din Marea Britanie.

Degetari, Nicolai
(07.01.1935, Glubokaia Dolina, rn. Poltava, Ucraina - 22.06.2002, Chişinău)

Director de imagine. A absolvit Facultatea de Jurnalism la Universitatea Taras Șevcenko din Kiev. A parcurs toate treptele operatoriei de imagine la studiourile Moldova Film şi Telefilm Chişinău. A făcut imaginea pentru filme artistice, dar, mai ales, pentru documentare: *Tudoraş, Tudoraş*, 1966; *Intâlniri de neuitat*, 1966; *Mugurel*, 1967; *Primele acorduri*, 1968; *Studii de toamnă*, 1968; *Ei au păşit în nemurire*, 1968; *Evoluează orchestra...*, 1968 (regia, imaginea); *Pe văile însorite ale Moldovei*, 1970; *Ritmurile meleagului nostru*, 1971; *Cântecele inimii noastre*, 1972; *Portret de familie*, 1973; *Cântecele codrilor*, 1974 (regia, imaginea); *Încercarea*, 1974; *Moldova jubiliară*, 1974; *Maria Bieşu*, 1975; *Casa în care locuim*, 1975 *Concertul maeştrilor în artă din RSSM*, 1975; *Întâlniri lângă şevalet*, 1976; *Suita de nuntă*, 1976; *Plugarii cerului*, 1977; *Locul tău în viaţă* 1977; *Culorile tale, Moldova*, 1977; *Intâlnirea*, 1978; *La început de cale*, 1979; *Farmecul pietrei*, 1980; *Complexul agroindustrial din Edineţ*, 1980; *Treptele ascensiunii*, 1980; *Tosca*, film/ operă, 1981; *Despre generaţia mea*, 1981; *Poem despre Soltiş*, 1982; *Familia Vetrilă*, 1982; *Aşa ni-i lucrul*, 1983; *Vârsta de argint*, 1983; *Îmi îndrept paşii spre un plugar*, 1984; *Ţie, Patrie, cântecele mele*, 1985; *Dreptul la zbor*, 1986; *La izvoarele fluviului de lapte*, 1986; *Cântă orchestra Folclor*, 1986; *Dincolo de cotidian*, 1987; *Peste bara neobişnuitului*, 1987; *Moştenitorii pământului*, 1987; *Sticla moldavă*, 1989. Distins cu Premiul Festivalului pentru filme de televiziune, Leningrad, 1976; Marele Premiu al Festivalului Filmului republican, 1980; Premiul Festivalului unional de filme de televiziune, Erevan, 1981, Medalia Meritul Civic, 1987. Membru al Uniunii Cineaştilor din Moldova.

Deică, Dumitru
(25.11.1911, Iaşi – 15.06.2002, Bucureşti)

Aviator. A absolvit Liceul militar la Cernăuţi, apoi Şcoala de Aeronautică de la Cotroceni. S-a perfecţionat la Şcoala de Pilotaj din Buzău. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, specialitatea fizicochimice a Universităţii din Iaşi,

a obţinut diploma de inginer al Politehnicii din Iaşi. A luptat în 1941 pe Frontul de Est în calitate de comandant al Escadrilei 73 Bombardament Karas din Grupul 6 Bombardament. După război a fost profesor şi şef al Secţiei Aero din Şcoala Superioară de Război, precum şi şef al Biroului Operaţii din Comandamentul Apărării Antiaeriene a Teritoriului. Trecut în rezervă în 1950. A fost distins cu Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Crucea de Aur, cu două brevete; Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Cavaler; Ordinul cehoslovac Crucea de război.

Dejan, Ion
(22.03.1926, Toracul Mare, Banatul Sârbesc – 13.05.2019, Thornton, SUA)

Istoric. (Toracul Mare se numea mai înainte Jitiște). Şi-a făcut studiile secundare la Ciacova Timişoara, Vârşeţ şi Pancevo. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti, unde şi-a susţinut şi doctoratul. A fost profesor de istorie la Şcoala generală Petru Albu din Begheiţi, apoi la Şcoala generală Olga Petrov-Radisici, Liceul român din Vârşeţ, la Şcoala Medie de Agricultură şi la Academia Pedagogică din Vârşeţ. Profesor la Catedra de limbă şi literatură română a Facultăţii de Filosofie din Novi Sad, a format o serie de intelectuali români din Voivodina. A participat la congrese de istorie în Iugoslavia şi România. Este unul dintre membrii fondatori ai Fundaţiei Române de Etnografie şi Folclor din Voivodina (care acoperă zonele Petrovăsâla, Torac, Novi Sad şi Reşiţa). A publicat lucrări ştiinţifice în reviste din Belgrad şi de la Institutul de Istorie şi Arheologie din Bucureşti. Lucrări: *Cercetarea continuă, Relaţii sârbo-române în epoca modernă 1859-1878,* 1988; *Srbija -- Rumunija – Kulturneveze -- 1859-1878,* 1989. *Limba română ca limbă a mediului social în instrucţia elementară din Voivodina,* curs.

Delavrancea, B(arbu) Şt(efănescu) *nume la naştere* Barbu Tudorică Albu ca elev Barbu G. Ştefănescu
(11.04.1858, Bucureşti – 29.04.1918, Iaşi)

Scriitor, orator şi avocat. Este tatăl pianistei şi scriitoarei Cella D., precum şi al arhitectei Henrieta (Riri) D., una dintre primele femei-arhitect din România. Îşi va semna operele cu varianta definitivă B(arbu) Şt. Delavrancea (ortografiată la început „de la Vrancea“, după acel ţinut de unde se trăgea bunicul dinspre tată, Gheorghe Tudorică Albu de la Sohatu). Bursier la Liceul Sf. Sava, învaţă cu cei mai de seamă profesori ai Capitalei din acea vreme (D.A. Laurian, Anghel Demetriescu, Vasile Ştefănescu). A studiat la Facultatea de Drept (1877–1882). După un scurt popas la Paris (1882–1884), pentru a-şi desăvârşi studiile juridice, publică în 1885 volumul de nuvele Sultănica. Colaborează la „România Liberă“, numărându-se printre redactorii ei apropiaţi, alături de Al. Vlahuţă şi Duiliu Zamfirescu. Publică, pe rând, *Şuier, Fanta-Cella, Iancu Moroi, Răzmiriţa, Palatul de cleştar* şi *Odinioară,* care anunţau cu pregnanţă un nume nou în literatura română, culminând cu *Trubadurul* (1886) şi cu *Hagi-Tudose* (1887). Îl cunoaşte pe I.L. Caragiale, căruia îi consacră un admirabil portret şi îl va apăra, ca avocat, în procesul legat de paternitatea dramei Năpasta. Face cunoştinţă cu V. Alecsandri ca trimis al „României Libere“ la banchetul Junimii la Iaşi şi cu Titu Maiorescu. Din 1885 va publica la ziarul „Drepturile omului“, iar mai târziu la „Literatură şi ştiinţă“, revistă condusă de C. Dobrogeanu-Gherea. Scriitorul ia parte, de asemenea, la înfiinţarea ziarului „Epoca“, al cărui prim-redactor va fi de la 16 noiembrie 1885 până la 23 ianuarie 1886, printre colaboratori aflânduse Al. Vlahuţă şi Anghel Demetriescu. Va publica aici, printre altele, două articole semnificative: *Cum suntem guvernaţi* şi *Fiii poporului şi sărăcia poporului,* fiind prezentată starea de înapoiere şi de mizerie a celor sărmani. Prin dezbaterea acestor probleme rurale, sunt dezvăluite primele note ale pamfletarului şi ale politicianului de mai târziu. Continuându-şi colaborarea la „Lupta“, ziar condus de Gheorghe Panu, gazetarul probează o bună conduită critică. În 1888 se angajează redactor şi colaborator la ziarele „Democraţia“ şi „Voinţa naţională“, unde se va remarca prin numeroase articole. Face critică muzicală şi dramatică („Epoca“, 1886), polemizează cu Maiorescu într-o serie de articole ce vor demonstra multiple însuşiri intelectuale (O familie de poeţi). E prezent în aproape toate domeniile artei şi ale vieţii publice, încercându-şi talentul în numeroase direcţii. În 1887 tipăreşte revista „Lupta literară“, în paginile căreia apare prima variantă a nuvelei Hagi-Tudose. Printre colaboratori îi descoperim pe Al. Vlahuţă, C. Mille, P. Ispirescu şi Arthur Gorovei. Atras de copleşitoarea personalitate a lui B.P. Hasdeu, devine redactor la „Revista nouă“, condusă de acesta. Devine redactorul permanent al ziarelor „Democraţia“ şi „Voinţa naţională“. Ajunge în

ultimul an al secolului al XIX-lea (1899) primar al Bucureştilor. Membru al Academiei Române (1913) şi vicepreşedinte al Academiei Române (1915–1918).

Delavrancea, Cella
(15.12.1887, Bucureşti – 09.08.1991, Bucureşti)

Pianistă. A început Conservatorul la Bucureşti, ca un copil-minune, iar la 15 ani l-a continuat la Paris. Fiica lui B. Şt. Delavrancea, alături de Margareta (Bebe, profesoară, 1888–1937), Niculina (Pica, pictoriţă) şi Henrieta (Riri, arhitectă, 1894–1987), surorile ei. A fost căsătorită de trei ori, cu diplomatul Tilea, cu bancherul Aristide Blank şi cu Filip Lahovary. A crescut practic în familia lui I.L. Caragiale, prieten al tatălui său. A fost profesoară de pian la Conservatorul din Bucureşti, până în 1954. Dan Grigore şi Radu Lupu i-au fost elevi. A concertat în duo cu George Enescu. A scris şi literatură, debutând în revista „Bilete de papagal“ a lui Tudor Arghezi. Volume: *Vraja,* nuvele, Cultura Naţională, 1946; *O vară ciudată,* roman, 1975; *Arpegii în ton major,* 1970; *Mozaic în timp; Impresii. Călătorii. Portrete. Amintiri,* 1975; *Trepte muzicale,* 1984; *Dintr-un secol de viață*, 1987.

Delavrancea, Henrieta (Riri)
(19.10.1897, Bucureşti – 26.03.1987, Bucureşti)

Arhitectă. Fiica lui B. Şt. D. şi sora Cellei D. A absolvit Arhitectura la Bucureşti, unde a devenit apoi profesoară. A fost printre primele femei-arhitect din România şi a lucrat în stil neoclasic. Ea a proiectat Primăria din Balcic, astăzi Muzeul de Arheologie şi Istorie. A proiectat şi vila generalului Rasoviceanu, unde a locuit mai apoi pictorul Gheorghe Petraşcu.

Deleanu, Liviu *nume la naştere* Lipa Kligman
(08.02.1911, Iaşi – 12.05.1967, Chişinău)

Poet. Studii liceale neterminate. A fost litograf şi corector la o tipografie din Bucureşti. În 1940 se stabileşte la Chişinău şi continuă să scrie. Lucrări: *Oglinzi fermecate* (1927), *Ceasul de veghe* (1937), *Glod alb* (1940), *Poezii pentru copii* (1947), *Mi-i drag să meşteresc* (1955), *Bucurii pentru copii* (1956), *Licurici* (1961), volume de lirică (*Dragostea noastră cea de toate zilele*, 1966; *Cartea dorului*, 1968, *Destăinuire*, 1970) etc. A tradus din Puşkin, Nekrasov, Lermontov şi din alţi poeţi ruşi.

Demetrescu, Gheorghe
(22.01.1885, Bucureşti – 15.07.1969, Bucureşti)

Matematician, astronom şi seismolog. A absolvit Facultatea de Științe a Universităţii din Bucureşti. S-a specializat la Observatorul Astronomic din Paris (1908–1923). A fost astronom la Observatorul Astronomic din Bucureşti, profesor de astronomie la Universitatea din Cluj, apoi la cea din Bucureşti şi, în acelaşi timp, director al Observatorului din Bucureşti (1943–1962), unde a creat o secţie seismologică. A descoperit asteroidul Terentia (1915). Lucrări: *Instrucţiuni practice de meteorologie. Table pentru reducerea observaţiilor*, 1917; *Distanţele cereşti şi structura universului*, 1924; *Organizarea unui serviciu seismologic în România*, 1934, *Complemente de astronomie*, 1950; *Elemente de dinamică stelară*, 1967. Membru al Academiei Române din 1955.

Demetrescu, Traian *a semnat mult cu pseudonimul* Tradem
(03.11.1866, Craiova – 17.04.1896, Craiova)

Poet. A debutat ca membru marcant al mişcării muncitoreşti din România, avându-l ca maestru pe Dobrogeanu-Gherea. Ulterior afiliat la mişcarea „Literatorul“, a lui Alexandru Macedonski. A lucrat la diferite reviste bucureştene şi a întemeiat singur o revistă la Craiova, „Revista Olteană“. De la el avem mai multe volume: *Poezii*, 1885; *Sensitive*, 1894; *Acuarele*, 1896 şi două romane: *Cum iubim*, 1896; *Iubita*, 1895 ş.a.

Demetriescu, Anghel *nume la naştere* Dumitru Anghel
(05.10.1847, Alexandria, judeţul Teleorman - 18.07.1903, Karlovy Vary)

Istoric şi scriitor. Se înscrie la Facultatea de Litere din Bucureşti, unde se împrieteneşte cu Dimitrie Aug. Laurian şi Ştefan C. Michăilescu. În 1878 pleacă la Berlin pentru a-şi completa studiile literare şi istorice. După întoarcerea din Germania îşi reia activitatea de profesor la cursul inferior al aceluiaşi

liceu. Ajunge colaborator şi director politic la ziarul „Conservatorul“, care îl susţinea pe Grigore Tocilescu. Lucrează în comitetele de redacţie ale multor ziare, fiind prim-redactor la „Naţiunea“ în perioada 1882–1888 şi la „Epoca“ (1885–1903), dar, în afară de eseurile publicate în suplimentele literare de duminică, nu-şi semnează editorialele politice. Contribuţia sa importantă la crearea bibliotecilor săteşti a fost subliniată de Emanoil Bucuţa. În descrierile sale de oameni politici, indiferent că era vorba despre cei din generaţiile trecute, cum era Barbu Catargiu, sau de cei contemporani, cum erau Ion C. Brătianu sau Take Ionescu, principalul criteriu pe baza căruia îi judeca era măsura în care au înţeles rolul lor în istoria ţării şi în care au contribuit la împlinirea menirii propriei generaţii. Și-a strâns o vastă bibliotecă de istorie şi literatură cuprinzând mai multe zeci de mii de volume. (Biblioteca a fost moştenită şi păstrată de fiica sa, Cordelia, căsătorită Taşcă. În 1950, după arestarea lui Gheorghe Taşcă, familia acestuia a fost evacuată din casă şi toate bunurile confiscate. Voluminoasa bibliotecă a fost aruncată direct pe ferestrele casei în camioane şi dusă la groapa de gunoi a capitalei. În afară de cărţi, în bibliotecă mai erau păstrate diferite manuscrise nepublicate ale lui B. Șt. Delavrancea şi ale lui Alexandru Vlahuţă, precum şi unele din volumele publicate pe care scriitorii făcuseră corecturi în vederea unor retipăriri ulterioare.)

Demetrius, Lucia, *nume la naştere* Lucia Aurora Dumitrescu
(16.02.1910, Bucureşti – 29.07.1992, Bucureşti)

Dramaturg. Fiica lui Vasile Demetrius (el și-a schimbat numele), socialist, prieten cu Basil Munteanu. Licenţiată la Bucureşti în Litere şi Filosofie şi absolventă a Conservatorului de Artă Dramatică (clasa Ion Manolescu). Specializare în estetică la Paris. A jucat în Compania teatrală a lui G. M. Zamfirescu alături de Emil Botta şi Tanţi Cocea. A fost regizoare la Sibiu, Braşov, Bacău. Ca scriitoare a fost lansată de Camil Petrescu. S-a remarcat ca dramaturg: *Cumpăna*, 1945; *Oameni de azi*, 1952, Premiul de Stat; *Trei generaţii*, 1956; *Arborele genealogic*, 1957; *Vlaicu şi feciorii lui*, 1959 şi ca prozatoare: *Marea fugă*, 1938; *La ora ceaiului*, 1970. Distinsă cu Premiul Femina în 1936 și Premiul de Stat în 1951.

Demici, Drăgan, *sârbizat* **Dragan Demić**
(08.11.1975,Rašanać, plasa Petrovaćvna Mlavi, rom. Petrovăţ pe Mlava, Valea Timocului, Serbia)

Jurist. A absolvit Facultatea de Drept la Kraguevać. Judecător la Tribunalul comunei Petrovaćna Mlavi, apoi consilier la Adunarea plasei Petrovać na Mlavi. Membru fondator al organizaţiei nonguver-namentale Vlaška kulturna inicijativa (Iniţiativa culturală vlahă) şi vicepreşedinte al Partidului Democrat al Românilor din Serbia. În Iugoslavia şi apoi în Serbia sunt recunoscute ca fiind româneşti doar comunităţile din Voivodina şi Banatul Sârbesc, în vreme ce românii de pe Valea Timocului nu sunt recunoscuţi ca atare şi sunt numiţi vlahi (valahi). Din 2007 este şef al Secretariatului Consiliului Naţional al Minorităţii Naţionale Vlahe din Serbia, cu sediul la Bor. Este responsabil pentru proiectul Introducerea oficială a limbii române în şcoală în patru comune (plase) din Serbia Centrală, unde trăiesc români timoceni (Bor, Boljevać, Žagubića-Jagubiţa şi Kučevo), deoarece nici Biserica Ortodoxă Română nu foloseşte limba română, ci sârbă. Coordonează şi proiectul de importanţă majoră Introducerea limbii române în toate şcolile generale din Timoc, în colaborare cu Societatea de Limba Română din Voivodina, Republica Serbia, cu Academia de Ştiinţe şi Arte a Românilor din Serbia şi Catedra de limbă şi literatură română a Facultăţii de Filosofie din Novi Sad, capitala Provinciei Autonome Voivodina. Lucrări: *Sâmţu' casei la românii din regiunea oraşului Petrovăţ pe Mlava din Timoc.*

Dendrino, Gherase
(03.09.1901, Turnu Măgurele - 04.01.1973, Bucureşti)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti, ca elev al lui Alfonso Castaldi. A compus operete (*Lăsaţi-mă să cânt, Lysistrata*), muzică de film (*Pe răspunderea mea, Afacerea Protar*, 1955); a jucat şi ca actor (*Visul unei nopţi de iarnă*, regizor Jean Georgescu, 1946) şi a compus şlagăre de muzică

uşoară (*Tangoul de demult, Romanţă, Să nu te superi dacă plâng, Te iubesc*).

Densusianu, Ovid A.
(29.12.1873, Făgăraş – 09.06.1938, Bucureşti)

Filolog, lingvist, folclorist, istoric literar şi poet. Fiul lui Aron D. și fratele lui Nicolae D. Studii filologice la Iaşi şi Berlin. A fost profesor de romanistică la Universitatea din Bucureşti. A întemeiat, în cadrul Facultăţii de Litere şi Filosofie din Bucureşti, Societatea filologică (1907) şi Institutul de filologie şi folclor (1921). A întemeiat şi a condus revistele „Vieaţa nouă" (1905–1925) şi „Grai şi suflet" (1923–1938). A studiat fenomenele de limbă în strânsă legătură cu folclorul şi etnografia. Este creatorul şcolii lingvistice de la Bucureşti. Lucrări: *Istoria limbii române* (2 vol., 1901–1938), prima mare operă de sinteză consacrată originii şi evoluţiei limbii române (până în secolul al XVI-lea inclusiv); *Graiul din Ţara Haţegului* (1915); *Viaţa păstorească în poezia noastră populară* (2 vol., 1922–1923); *Literatura română modernă* (3 vol., 1929–1933); *Dicţionarul etimologic al limbii române: Elementele latine*, în colaborare cu I. A. Candrea (care lucrează începând de la definiţia verbului a putea; 1907–1914); *Graiul nostru*, împreună cu I.-A. Candrea şi Theodor Speranţia, o culegere de texte dialectale româneşti (2 vol., 1906–1907). Membru al Societăţii Franceze de Texte Vechi şi al Societăţii de Lingvistică din Paris. Membru al Academiei Române (1918).

Densuşianu, Aron *nume la naştere* Aron Pop
(19.11.1837, Densuş – 02.09.1900, Iaşi)

Istoric literar şi filolog. Familie originară din Ţara Haţegului. (Comuna Densuș are o atestare foarte veche, ca proprietate a familiei Densușianu Mugina, maghiarizat Muzsina, redat limbii române ca Mușina. Una din descendentele familiei a fost soția lui Iancu de Hunedoara. Biserica din Densuș e construită în veacul al XIII-lea și s-au folosit pietre cu inscripții latine ale unui templu roman dedicat zeului Marte, al războiului, din veacul al II-lea dH. care, și el, a fost așezat pe locul unui templu dacic dedicat lui Zalmoxis.) Tatăl său a fost paroh la Densuş. A fost numit *Densuşianu* după numele satului natal, de către profesorii lui din Blaj, pentru a-l deosebi de multele nume Pop. Elena, Ovid și Nicolae D. au fost copiii săi. A absolvit Academia de Drept din Sibiu. Membru marcant al ASTRA. Profesor de Drept la Universitatea din Bucureşti, profesor de limba şi literatura română la Universitatea din Iaşi. Lucrări: *Istoria limbei şi literaturei române*, 1885; *Cercetări literare*, 1887; *Studie asupra poesiei populare române. Originea doinei; Negriada*, epopee, 1879–1884; *Valea vieţei*, versuri, 1892. A tradus din latină *Eneida* lui Virgiliu şi din italiană Tasso – *Ierusalimul liberat*. Membru al Academiei Române (1877).

Densuşianu, Nicolae
(18.04.1846, Densuş, jud. Hunedoara – 24.03.1911, Bucureşti)

Jurist şi istoric. Frate cu Aron D. Şi-a însuşit, după fratele său, numele Densusianu. Este considerat un Nicolae Iorga avant la lettre. A absolvit Academia de Drept din Sibiu, Facultatea Juridică. În 1870 este notar al magistratului oraşului Făgăraş. În 1872 primeşte dreptul de avocatură din partea Curţii de Apel din Mureş. Din 1878 devine Bibliotecar-arhivar la Academia Română şi este însărcinat să efectueze o culegere de documente despre istoria României. În urma acestei misiuni a adunat, în 38 de volume manuscris, peste 783 de documente despre răscoala lui Horea, Cloşca şi Crişan şi 125 de documente din perioada 1290–1800. În 1884 Ion Brătianu îl numeşte translator pe lângă Marele Stat Major. Lucrări: *L'élément latin en Orient. Les Roumains de Sud, Macedoine, Thessalie, Epire, Thrace, Albanie* – împreună cu Frédéric Damé, 1877; *Cercetări istorice în arhivele şi bibliotecile Ungariei şi ale Transilvaniei* – 38 de volume manuscris, copie a documentelor adunate de prin diversele biblioteci din România și străinătate, 1880; *Revoluţiunea lui Horia în Transilvania şi Ungaria*, 1884; *Monumente pentru istoria Ţerii Făgăraşului*, 1885; *Documente privitoare la Istoria Românilor 1199–1345* – aceste documente însumează 4882 pagini şi au fost grupate în 6 volume; publicarea lor a început în 1887 şi s-a finalizat în 1897; *Domnii glorioşi* şi *Căpitanii celebri ai ţerilor române*, 2 vol., 1895; *Istoria militară a poporului român începînd din cele mai vechi timpuri până în secolul al XVII-lea*, lucrare în manuscris nefinalizată şi nepublicată; *Dacia preistorică* este cea mai cunoscută lucrare a

sa. Prin intuiții și alăturare de dovezi arheologice dă seamă despre fundamentele identitare ale neamului, care țin de pelasgi, populația de substrat a continentului. Cercetările de până azi le-au confirmat pe ale sale, dincolo de orice fel de denigrări sau luări în derâdere. Între 1885–1904 publică în „Jahresberichte der Geschichtsrevissenschaft“ rapoarte despre activitatea istorică şi filologică sub titlul *Rumänien*. Pe urmele lui a făcut în Balcani cercetări de teren Gustav Weigand. În 1878 este ales membru corespondent al Academiei Române, Secţia istorie.

Densuşianu-Puşcariu, Elena
nume la naştere Elena Densusianu (03.03.1865, Făgăraş – 1966, Iaşi)

Medic. Fiica lui Aron şi sora lui Ovid și Nicolae D. Soţia lui Emil Puşcariu. A absolvit Facultatea de Medicină la Iaşi şi s-a specializat la Paris cu Ilia Ilici Mecinikov (Premiul Nobel, la origini român din neamul lui Milescu Spătarul). A fost prima femeie din țară profesor universitar al unei Facultăţi de Medicină (cea din Bucureşti), prima femeie profesor de clinică oftalmologică din lume (la Bucureşti, apoi la Iaşi). A crescut numărul de paturi, saloane, laboratoare, săli de operaţie, a creat un important material iconografic, cameră de mulaje (realizate după cazuri din clinică), cameră obscură, având o activitate deosebită, în primii 10 ani în clinică practicându-se peste 2500 de intervenţii. A publicat lucrări în colaborare cu Pinoy, Victor Babeş (a cărui elevă se considera), Noguki, Gh. Marinescu, G. Socor, a tipărit tratate în Anglia, Argentina, ca unic autor sau în colaborare. Cele două cursuri editate în 1927 prezintă o imagine coerentă a concepţiei sale privitoare la oftalmologie – cuprind expozeuri clinico-experimentale, terapeutice, incursiuni în istoria medicinei, hărţi, fotografii şi desene color realizate chiar de ea. Contribuţii la investigarea implicaţiilor oftalmologice ale patologiei generale; a descris trei noi metode în chirurgia oftalmologică; a dezbătut problema traumatismelor oculare datorate războiului; a prezentat numeroase procedee de chirurgie plastică; a realizat experimental keratină folosind bacilul Calmette-Guerin; în 1925 a abordat tratamentul cataractei la diabetici; în 1931 a publicat rezultatele a 68 de intervenţii cu metoda Stănculeanu (extragerea intracapsulară a cristalinului). Petre Vancea i-a fost discipol. Lucrări: *Le trachome (La conjonctivite granuleuse). Au point de vue clinique et avec des considérations sur son état en Roumanie*, 1914. A scris şi literatură, a pictat. N-a fost primită în Academia Română. Clinica de Oftalmologie din Iaşi îi poartă numele.

Depărăţeanu, Alexandru
(25.02.1834, Roşiorii de Vede – 11.01.1865, Bucureşti)

Poet. A absolvit Colegiul Sf. Sava din Bucureşti, a călătorit prin Franţa, Italia, Spania, Germania. După ce şi-a încercat condeiul în teatru, s-a fixat asupra poeziei, publicând versuri în stil romantic, influenţate de Victor Hugo şi Theophile Gautier. Prin faptul că a încercat o poezie de idei este considerat un precursor al lui Eminescu. Lucrări: *Doruri şi amoruri*, 1861; *Romanţe istorice şi cavalereşti din ispanioleşte*, 1863.

Derbeniov, Vadim
(18.06.1934,Iaroslavl,Rusia-25.10.2016, Moscova)

Cineast. Rus ca etnie. Iaroslavl are o vechime de locuire din mileniul al V-lea îH, a fost stație vikingă pe Drumul Chihlimbarului, apoi colonie a Rostovului, în veacul al XV-lea parte a Marelui Voievodat al Moscovei. A absolvit Institutul de Cinematografie (ВГИК) din Moscova. A lucrat la Moldova Film, dar a colaborat şi cu Mosfilm. A făcut imaginea pentru: *Drum bun*, 1957; *Moldova noastră*, 1957; *Balada haiducească*, 1958; *Cântec de leagăn*, 1959; *Omul merge după soare*, 1961; *Călătorie în april*, 1962; *Ultima lună de toamnă*, 1965 (după Ion Druță; sound track-ul este în română, pe melodia *Bătrânețe, haine grele*); *Cavalerul viselor*, 1968; *Balerina* (Mosfilm, Moscova), 1969; *Femeia în alb*, 1981. Distins cu Premiul special al juriului la Festivalul unional de filme, Kiev, 1966; Prima Diplomă de onoare a Uniunii Cineaştilor din URSS pentru regia şi imaginea poetică a caracterului popular la Festivalul regional de filme, Vilnius, 1966. A fost secretar al Uniunii Cineaștilor din Moldova, maestru emerit al Artei din Moldova, Artist al Poporului al Federației Ruse.

Deşliu, Dan
(31.08.1927, Bucureşti – 04.09.1992, Neptun)

Poet. Absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică (clasa Maria Filotti). Actor la Petroşani şi Bucureşti (1946–1948), apoi redactor la ziarul „Scânteia“. A scris poezie militantă, despre şantiere şi clasa muncitoare: *Lazăr de la Rusca*, 1949, Premiul de Stat; *În numele vieţii*, 1950, Premiul de

Stat; *Minerii din Maramureş*, 1951, Premiul de Stat. La maturitate a scris o lirică elegiacă, a neîmplinirii: *Cercuri de copac*, 1962; *Cetatea de pe aer*, 1974, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Un haiduc pe bicicletă sau Contra timp şi spaţiu cu Marin Niculescu*, 1978, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Pavăză putredă*, 1981. În 1989 a scris postului Europa Liberă deplângînd situația din țara sa. A murit într-un accident, nu se știe dacă întâmplător sau provocat.

Deutsch, Alexandru Nicolae
(31.12.1900/1.01.1901, Reni, Basarabia – 22.11.1986, Leningrad)

Astronom. German ca etnie. Român din partea bunicii. A absolvit matematica la Universitatea din Leningrad. A lucrat la Observatorul Astronomic din Pulkovo şi a fost profesor la Universitatea din Leningrad. Contribuţii în domeniul astronomiei fotografice. A obţinut imagini pentru 18 000 de stele, a determinat masa şi perioada de rotaţie a satelitului invizibil al stelei duble Signus 6 (constelaţia Lebăda 61). A făcut schimb de experienţă cu Observatorul Astronomic din Bucureşti (1964).

Diacon, Alexandru (George)
(03.03.1924, Cernăuţi – 23.08.2004, Bucureşti)

Inginer. A început liceul la Cernăuţi şi l-a terminat la Craiova. A absolvit Facultatea de Construcţii a Politehnicii din Bucureşti, specialitatea hidrotehnică, fiind elev al lui Dorin Pavel, Aurel Beleş şi coleg cu Radu Voinea. Profesor la Facultatea de Energetică a Politehnicii din Bucureşti. A lucrat la Societatea de Gaz şi Electricitate, unde s-a ocupat de amenajarea hidrocentralei de pe Argeş, apoi în cercetare, la ISPE şi IPSH. A condus proiectul hidrocentralei Moroieni, unde a aplicat calculul termoelastic al cămăşuielilor tunelelor hidroelectrice sub presiune şi calculul prin diferenţe finite al plăcilor aşezate neuniform, proiect pentru care a primit Premiul de Stat (1952). A fost de asemenea şeful proiectului barajului hidrocentralei de la Bicaz, pentru care a primit din nou Premiul de Stat (1963). Cu începere din 1959 a condus proiectul Complexului Hidroenergetic şi de navigaţie Porţile de Fier, pentru partea românească a lucrărilor. A făcut parte din Consiliile Ştiinţifice ale Ministerului Energiei Electrice, Consiliului Naţional al Apelor, Ministerului Apelor, Ministerului Pădurilor şi Mediului din Comisia Mixtă Româno-Iugoslavă pentru realizarea şi exploatarea Complexului Hidroenergetic şi de Navigaţie de la Porţile de Fier. A înfiinţat şi a condus Unitatea de urmărire şi Comportament a Construcţiilor Hidroener-getice şi Termoenergetice Mari (1963–1994). Consilier tehnic pentru Canalul Dunăre – Marea Neagră; Dunăre – Midia Năvodari, docurile de la Constanţa şi Mangalia, Centrala Nuclearo-Electrică de la Cernavodă, Metroul din Bucureşti, amenajarea Dâmboviţei ş.a. A fost chemat ca expert pentru barajul Krjeli din Bulgaria şi El Fakia din Algeria. Preşedinte de onoare al Comitetului Român al Marilor Baraje şi al Asociaţiei Naţionale a Hidroener-geticienilor din România. Distins cu Ordinul Muncii clasa a III-a şi clasa I, Steaua Republicii Iugoslave cu spade şi colan, Ordinul Meritul Ştiinţific clasa I, Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Cavaler. N-a fost membru al Academiei Tehnice şi nici al Academiei Române. Un bust al său a fost dezvelit în faţa Facultăţii de Energetică din Bucureşti, al cărei decan a fost.

Diacon, Ion Andrei
(25.09.1934, Șipoteni, Basarabia - 23.12.2012, Chișinău)

Fizician. A absolvit Institutul Pedagogic Ion Creangă din Chişinău. Din 1959 a lucrat în cadrul Academiei de Ştiinţe din Moldova, în Laboratorul de Metode fizice de cercetare a corpului solid. A fost secretar ştiinţific, apoi academician coordonator. A studiat structura atomică şi electronică a compuşilor coordonativi şi a publicat circa 120 de articole. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2000).

Diaconescu, Emanuel
(07.02.1944, Buru, jud. Cluj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Iaşi. Și-a susţinut doctoratul la Universitatea din Londra. Profesor, decan (inginerie mecanică) şi rector al Universităţii din Suceava. Contribuţii în domeniul lubrificaţiei. Peste 250 de studii publicate în ţară şi în străinătate. Membru corespondent al Academiei Române din 1990.

Diaconescu, Zoe nume la naştere **Zoe Perjul**
01.01.1928, Răduleni, azi Rădulenii Vechi, Basarabia - 20.04.2001, Chișinău)

Filolog. A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din Bucureşti. Profesoară de rusă şi franceză la Institutul de Mine din Petroşani. S-a ocupat de stabilirea genealogiei propriei sale familii, iar generalizarea a mers în sensul stabilirii

destinului familiilor boiereşti din Moldova şi Bucovina, din Evul Mediu până în 1940, la intersecţia perimetrelor marilor imperii (austro-ungar şi ţarist), apoi la limita geografică a Uniunii Sovietice. Lucrări: *Boieri şi mazili români în teritoriile înstrăinate (Basarabia şi Bucovina)*. A fost membru al Comisiei Naţionale de Heraldică, Genealogie şi Sigilografie a Academiei Române, membru fondator al Institutului Român de Genealogie şi Heraldică Sever Zotta din Iaşi, membru fondator şi preşedinte de onoare al Societăţii de Genealogie, Heraldică şi Arhivistică Paul Gore din Chişinău.

Diaconovici Loga, Constantin
(01.11.1770, Caransebeş - 12.11.1850, Arad)

Cărturar iluminist. A făcut Dreptul la Pesta. Revizor al cărţilor româneşti la Tipografia din Pesta, director al şcolilor româneşti şi sârbeşti de pe teritoriul regimentelor bănăţene de graniţă (1830–1850). A lăsat una dintre primele gramatici româneşti: *Gramatica românească pentru îndreptarea tinerilor*, Buda, 1821, ca şi scrieri referitoare la tipar: *Chiemare la tipărirea cărţilor româneşti*, Buda, 1821. A făcut *Enciclopedia Română (A-C)*, publicată sub egida Asociaţiunii pentru Literatura Română şi Cultura Poporului Român.

Diaconovitch, Cornel *nume la naştere* Diaconovici
(18.02.1856, Bocşa Montană, Caraş-Severin – 17.08.1923, Reşiţa)

Jurist, publicist, editor. Studii primare la Viena, secundare la Lugoj şi Timişoara, Facultatea de Drept la Budapesta. Doctoratul în jurisprudenţă. Luptător pentru drepturile românilor. Director al gazetei „Viitorul“ din Budapesta (20 martie 1884 – 17 martie 1885). Pune bazele revistei literare „Romänische Revue“ de la Budapesta, care se tipărea în Sibiu, apoi cumpără o tipografie la Reşiţa, unde o va tipări. Revista a fost vreme de zece ani organul oficial al Comitetului Naţional Român. Din 1889 se tipăreşte la Viena, finanţată de dr. Alex. Mocioni. Între 1890-96 lucrează şi ca secretar şi director suplinitor la Banca Albina din Sibiu. În 1892 este ales în Comitetul Central al ASTRA. În 1893 regimul suprimă revista „Romänische Revue“. În 1895 este ales prim-secretar al Asociaţiunii şi director al revistei „Transilvania“. De numele lui sunt legate marile realizări ale ASTRA. A scos *Enciclopedia Română*, continuare a muncii lui Constantin Diaconovici Loga, operă de importanţă deosebită, la care a lucrat alături de 172 personalităţi din ţară şi străinătate timp de opt ani (1896–1904) şi care a apărut în trei volume, imprimată la tipografia lui W. Krafft din Sibiu. Pune bazele „Revistei Economice“ în 1899. Din 1904 trece munţii şi se stabileşte la Bucureşti, unde pune bazele instituţiei Casele privilegiate de împrumut şi amanet (Muntele de pietate) din România, al cărui director general va fi. În 1896 este ales membru al Academiei Române.

Diaconu, Mircea
(24.12.1949, Vlădeşti, Argeş)

Actor de teatru şi film. A absolvit IATC la Bucureşti în 1971. A debutat în 1970 la Teatrul Bulandra, cu *Harfa de iarbă* de Truman Capote. Debutul în cinematografie a avut loc în 1971, cu filmul *Nunta de piatră*, după I. Agârbiceanu, regia Dan Piţa. Din 1972 a lucrat la Teatrul Bulandra, iar din 1982 a devenit actorul Teatrului Nottara. Din 1991 predă cursuri de actorie film, după sistem atelier, la IATC Bucureşti. Roluri în teatru şi film: *Revizorul* de Gogol, regia Lucian Pintilie (1972); *A 12-a noapte* de Shakespeare, regia Liviu Ciulei (1973); *Actorul şi sălbaticii* (1974); *Capcana* (1974); *Răceala* de Marin Sorescu, regia Dan Micu (1977); *Furtuna* de Shakespeare, regia Liviu Ciulei (1978); *Bietul Ioanide* (1979); *Cum vă place* de Shakespeare, regia Lucian Pintilie (1982); *Buletin de Bucureşti* (1982); *Profetul, aurul şi ardelenii* (1978); *Pădurea* de Ostrovski, regia Constantin Marinescu (1983); *Horea* (1984); *Lumină la etajul 10* (1984); *Căsătorie cu repetiţie* (1985); *Ultimul bal* după Liviu Rebreanu, regia Dan Micu (1984); *Burghezul gentilom* după Molière, regia Alexandru Dabija (1986); *Dănilă Prepeleac* (1996); *Filantropica* (2002); *Cum mi-am petrecut sfârşitul lumii* (2006); *Ticăloşii* (2007). A scris şi proză: *Şugubina*, 1977, debut, volum premiat de Uniunea Scriitorilor; *La noi când vine iarna*, volum tradus în germană şi rusă, 1980; *Scaunul de pânză al actorului*, 1985, volum de eseuri. Deputat al Partidului Național Liberal (din 2008), ministru al Culturii (2012), parlamentar european ales ca independent (din 2014). candidat la președinția României (2019).

Diamandy, George
(27.02.1867, Bârlad – 27.12.1917, a murit pe mare şi a fost aruncat în apă în dreptul Insulelor Feroe)

Militant socialist. Grec la origine după tată, Catargiu după mamă. A studiat Literele la Paris, unde a intrat în mişcarea socialistă şi a scos revista „Ère nouvelle". A activat în Franţa, Belgia (Congresul al II-lea al Internaţionalei Socialiste de la Bruxelles, 16-22 august 1891), Elveţia (Congresul Internaţional al Studenţilor Socialişti), Geneva (12-24 decembrie 1893). S-a întors la Bucureşti la cererea liberalilor şi în 1899 a trecut de la socialişti la liberali (Trădarea Generoşilor). Din acest motiv a trebuit să plece din nou la Paris pentru doi ani. În 1901 s-a întors ca preşedinte al Cercului Literar şi Artistic Comedia. În 1912 devine deputat liberal de Bârlad (dizident, aripa stângă). Preşedinte al Societăţii Scriitorilor Români (1914–1916), preşedinte al Societăţii Autorilor Dramatici, directorul general al teatrelor şi al Teatrului Naţional bucureştean (1914–1915), s-a străduit să restructureze Conservatoarele dramatice din ţară. Luptă pe frontul Primului Război Mondial şi formează, în 1917, Partidul Muncii, cu orientare de stânga. În acelaşi an pleacă în Rusia, unde fratele său Constantin era ambasadorul României şi încearcă, la fel ca N.D. Cocea, să-l cunoască pe Lenin. Văzând turnura evenimentelor se îmbarcă pe vasul Kursk cu destinaţia Marea Britanie, dar moare pe drum. A scris piese de teatru: *Tot înainte* (1910), *Bestia* (1910), *Dolorosa* (1911), *Raţiunea de Stat* (1912), *Chemarea codrului* (1913), *Una dintr-o mie* (f. a.), *Veşnica întrebare* (f. a.).

Diamant, Theodor nume la naştere Teodor Mehtupciu
(1810, Moldova – 1841, Bucureşti)

Socialist utopic. Numele său derivă din funcția otomană de funcționar administrativ. A absolvit Liceul Lazăr din Bucureşti ca elev al lui Gheorghe Lazăr şi Eufrosin Poteca. Știa franceză, germană, greacă şi italiană. A studiat matematica la München şi Paris, unde a devenit discipol al socialismului utopic în linia lui Ch. Fourier. Întors la Bucureşti, şi-a expus ideile în „Curierul naţional" şi a fost bine primit în cercurile liberale, astfel încât tânărul boier Emanoil Bălăceanu a fost dispus să-şi organizeze moşia de la Scăeni (azi ţine de com. Boldeşti) în spiritul acestor idei. Textele au fost publicate postum: *Scrieri economice,* 1958. Organizarea falansterului a început în 1834, s-a încheiat în 10 martie 1835 (pe vremea Regulamentelor Organice) şi se numea Societatea agronomică şi manufacturieră, având cam 100 de membri. Aceştia munceau pământul în comun, valorificau produsele şi aveau şi un mic terminal de manufactură. Rezultatele experimentului n-au fost văzute cu ochi buni de autorităţi, care au închis falansterul în 1836 şi i-au închis la Snagov pe cei doi. Totuşi ecourile lui au fost notabile, bunicul matern al lui Theodor Hertzl, care s-a născut la Budapesta, şi-a luat numele de Diamant. În 1979 s-a făcut filmul *Falansterul,* regizor Savel Stiopul, actori Adrian Pintea şi Liviu Ciulei. La Boldești i s-a ridicat un monument.

Diamond, I. A. L. nume la naştere Iţic Domnici
(27.06.1920, Ungheni, Basarabia – 21.04.1988, Beverly Hills, California)

Scenarist. A plecat în SUA la 9 ani, cu familia, a studiat în Brooklin şi a câştigat mai multe medalii de aur la olimpiadele de matematică. Iniţialele I. A. L. ale pseudonimului său vin de la Interscholastic Algebra League, din care a făcut parte ca elev. A lucrat scenarii pentru Hollywood (Paramount Pictures, Warner Brothers şi Universal Pictures) între 1940– 1950. Din 1957 a colaborat cu Billy Wilder. Scenarii de film: *Murder in the Blue Room* (1944), *Two Guys from Milwaukee* (1946), *Always Together* (1948), *It's aGreat Feeling* (1949, story), *Let's Make It Legal* (1951), *Something for the Birds* (1952), *Love in the Afternoon* (1957), *Some Like It Hot* (1959, screenplay), *Kiss Me, Stupid* (1964) *Cactus Flower* (1969), *The Private Life of Sherlock Holmes* (1970, nominalizare la Oscar), *Fedora* (1978). Producător asociat la filmele: *The Apartment* (1960, Premiul Academiei de Film pentru cel mai bun scenariu); *One, Two, Three* (1961); *The Fortune Cookie* (1966, nominalizare la Oscar).

Dicescu Dic, Ion *nume la naștere* Ion Dicescu
(?.05.1893, București - 04.01.1938, Kommunarka, lângă Moscova)

Jurnalist. Fiu de zugrav. Tatăl scriitorului sovietic Iosif Ivanovici Dik. A absolvit Școala Comercială din București. A

intrat la 18 ani în Partidul Social Democrat și a colaborat cu Mihail Gh. Bujor, N. D. Cocea, Alecu Constantinescu. A publicat la "România muncitoare" și la magazinul ateist "Rațiunea" (inclusiv capitole din *Capitalul* lui Marx). Corespondent al ziarului "Adevărul" în timpul Primului Război Mondial. Rănit în 1917, a fost evacuat de Armata Română la un spital din est, de unde a fost mutat, din cauza evenimentelor legate de izbucnirea revoluției ruse în 1917, la Petrograd. A lucrat acolo pentru Grupul Renault în timpul convalescenței. În 1918 s-a dus la Sevastopol, apoi la Odesa, unde a întâlnit Comitetul Revoluționar Român și a fondat ziarul "Lupta". A fost secretarul de partid al Comitetului Militar Revoluționar Român. A absolvit Academia Militară din Moscova (1922-1926). S-a alăturat armatei sovietice (condusă de Mihail Frunze, și el român ca neam). A fost corespondent pentru "Pravda". Din 1920 a lucrat pentru Komintern, fiind arestat în 1937 pentru spionaj în favoarea României. A fost executat.

Dichiseanu, Ion
(20.10.1933, Adjud)

Actor. A absolvit IATC la Bucureşti (1959). Îndelungată activitate teatrală la Teatrul Nottara. Membru al PNŢCD după 1989. Roluri: *Darclée* (1960), *Post-restant* (1961), *Porto-Franco* (1961), *Tudor* (1962), *Titanic vals* (1964), *Mofturi 1900* (1964), *Runda 6* (1965), *Dincolo de barieră* (1965), *Tunelul* (1966), *Frumoasele vacanţe* (1967), *Amprenta* (1967), *Bătălia pentru Roma* (1968), *Războiul domniţelor* (1969), *Castelul condamnaţilor* (1970), *Cântecele condamnaţilor* (1970), *Printre colinele verzi* (1971), *Sfânta Tereza şi diavolii* (1972), *Pistruiatul* (1973), *100 lei* (1973), *Muşchetarul român* (1975), *Cantemir* (1975), *Toate pânzele sus* (1976) – serial TV, *Severino* (1977), *Pentru patrie* (1977), *Acţiunea Autobuzul* (1977), *Melodii, melodii* (1978), *Ultima frontieră a morţii* (1979), *Clipa* (1979), *Burebista* (1980), *Al treilea salt mortal* (1980), *Trandafirul galben* (1982), *Misterele Bucureştilor* (1983), *Dragostea şi revoluţia* (1983), *Căruţa cu mere* (1983), *Zbor periculos* (1984), *Racolarea* (1985), *Maria şi Mirabela în Tranzistoria* (1988), *Neînvinsă-i dragostea* (1993), *Triunghiul morţii* (1999), *Vocea inimii* (2006), *Supravieţuitorul* (2008). Premiul ACIN 1979 (pentru fi lmul *Clipa*). Ordinul Național Serviciu Credincios, 2002.

Dicusar, Alexandru
(28.08.1942, Republica Moldova)

Fizician. A absolvit Fizico-Matematici la Universitatea de Stat a Moldovei. Doctor habilitat (docent), preşedinte al Institutului de Fizică Aplicată al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Împreună cu un grup de cercetare a brevetat o metodă proprie de tratament a hepatitei la gravide şi s-a ocupat de sistemul de calcul şi transmitere a informaţiei video. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Dicusar, Ion G.
(31.08.1897, Văsieni, Basarabia – 28.03.1973, Chişinău)

Agrochimist. Și-a început cariera lucrând cu K. A. Timiriazev la Institutul de Fiziologia Plantelor al Academiei de Ştiinţe a URSS. În 1935 publica în „Jurnalul rus de chimie fizică“ studii legate de hrana minerală a plantelor în diverse perioade de creştere ca factor de condiţionare a producţiei. În 1940 a fost referent la Conferinţa Fiziologilor Ruşi cu o teorie de reglare biochimică a proceselor în interiorul plantei prin reglarea nutriţiei. Tradus în SUA în 1947 cu lucrarea *The physiology and biochemistry of rubber formation in plants*. S-a întors în Moldova în 1956. A fost director adjunct al Institutului de Pedologie și Agrochimie al AȘM, fiind fondatorul învăţământului agrochimic pe baze experimentale din Moldova. Membru al Societăţii de Chimie din Republica Moldova. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Didic, Vasile
(26.06.1949, Lipcani, Republica Moldova)

Pictor. A absolvit Şcoala de Arte Plastice I. Repin din Chişinău şi Institutul de Arte Plastice din Kiev. Profesor la Şcoala de Arte Plastice I. Repin din Chişinău. A avut numeroase expoziţii personale şi de grup în Moldova, Rusia, Ucraina, Afganistan, Germania şi România. Remarcabil pictor peisagist: *Mai am un singur dor*, *În bătaia vântului, Cugetare*. Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova. Membru al Asociaţiei Internaţionale a Artiştilor Plastici.

Diegis
(sec. I d.H.)

Şef de oşti dac. Frate cu Decebal, a fost trimis de acesta la Roma – pentru tratative de păstrare a independenţei Daciei – cu împăratul Domitianus,

drept care a primit, în semn de mandat şi împuternicire, coroana regelui.

Dik, Iosif Ivanovici *nume la naștere* **Iosif Ion Dicescu Dic**
(20.08.1922, Moscova - 22.07.1984)

Scriitor. Fiul lui Ion Dicescu Dic (arestat de Komintern în 1937). A plecat pe front fiind student la Institutul de Mine din Leningrad. A fost rănit sever în 1942 pe Frontul de Sud-Vest, nu departe de Harkov și a rămas fără mâini. A fost admis în 1943 fără examen la Institutul de Literatură din Moscova și a absolvit Limbi străine în 1947. A învățat să scrie ținând creionul între dinți. A scris literatură pentru copii și a atins celebritatea. A debutat în 1947 cu povestirea *Peștișorul de aur* (în stil popular românesc). A edificat un stil al literaturii pentru copii, fiind tradus în mai multe limbi: *В нашем классе*, *Девчонки и мальчишки*, *Огненный ручей*, *Зелёные огоньки*. Specialiștii sovietici au creat special pentru el un automobil.

Dima, Alexandru
(17.10.1905, Turnu Severin - 19.03.1979, Craiova)

Istoric literar. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti şi s-a specializat la Berlin, München şi Viena. Profesor la Universitatea din Iași și Bucureşti, director al Institutului de Istorie şi Teorie literară G. Călinescu. A publicat studii teoretice şi de comparatism: *Aspecte şi atitudini filosofice*, 1933; *Conceptul de literatură populară*, 1939, Premiul Academiei; *Gândirea românească în estetică*, 1943; *Domeniul esteticii*, 1947; *Alecu Russo*, 1956, Premiul Academiei; *Conceptul de literatură universală şi comparată*, 1967; *Principii de literatură comparată*, 1969. A coordonat apariţia tratatului de *Istoria literaturii române* (din care au apărut trei volume). Membru al Societății Americane de Istoria Culturii şi al Asociaţiei Internaţionale de Literatură Comparată. Membru corespondent al Academiei (1963).

Dima, G(h)eorg(h)e
(28.09/10.10.1847, Șcheii Brașovului - 04.06.1925, Cluj-Napoca)

Compozitor, dirijor şi pedagog. Urmează şcoala de profil tehnic, mai întâi la Liceul real din Viena şi apoi la Politehnica din Karlsruhe (Germania). În această perioadă se arată pentru prima oară interesat de muzică. Va lua mai întâi lecţii de canto cu profesorul Heinrich Giehna, iar apoi, la Viena, cu Otto Uffmann. Hotărât să se dedice muzicii, va trece la Graz, sub îndrumarea lui Ferdinand Thieriot. În tinereţe a cântat la operele din Klagenfurt şi Zürich. După întoarcerea în oraşul natal a fost profesor de muzică şi dirijor, fiind director al Şcolii de Gimnastică şi Cântări (1875–1879; 1899–1914) şi cel dintâi director al Conservatorului din Cluj (care astăzi îi poartă numele). Lucrări: *Cucule cu peana sură* (f.a.), *Mama lui Ştefan cel Mare* (1884?) şi *Ştefan Vodă şi codrul* (1904), toate fiind referiri la unitatea spaţiului cultural românesc de dinaintea Marii Uniri. A lăsat piese pentru voce şi pian: *A venit un lup din crâng* (versuri de George Coşbuc), 1904; *De ce nu-mi vii?* (tradus în limba germană ca *O, komm zu mir!* pe versuri de Mihai Eminescu); *Peste vârfuri* (trad. lb. germ. *Wehmuth* pe versuri de Mihai Eminescu, traducere de Mite Kremnitz, lied cântat prima oară la Sibiu, în 1897, dedicat „domnului Titu Maiorescu"). Coruri bărbăteşti: *Hai în horă...* (versuri de Vasile Alecsandri), cântat prima oară la Sibiu, în 1884, sub formă de cor mixt; *În zadar alerg pământul; Scumpă, dragă copiliţă*; *Toată iarna ger şi frig*; *Ce faci Ioană*; *Două inimi nu-mi dau pace* (versuri populare); *Hora* (cu acompaniament de pian, versuri de Vasile Alecsandri); *Primăvara* (versuri de Vasile Alecsandri); *Ziua ninge* (versuri de Vasile Alecsandri - poezia *Iarna*); *Mama lui Ştefan cel Mare*, baladă pentru solişti şi cor, cu acompaniament de pian (versuri de Dimitrie Bolintineanu). Există un număr de piese scrise pornind de la melodii populare, cel mai adesea româneşti (cunoscute publicului la momentul întocmirii acestor preluări sau, în câteva cazuri, melodii vechi), dar şi ale altor popoare. Pentru voce şi pian – *Hop, ţurcă, furcă!* dedicat „fratelui meu Pandeli". *Jelui-m-aş şi n-am cui...*, dedicat „doamnei Veturia Triteanu". Prieten cu familia Mureşenilor din Braşov. Filarmonica din Braşov şi Conservatorul din Cluj îi poartă numele. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Dimancea, Haralambie
(1835 – ?.07.1890, Marea Britanie)

Căpitan de artilerie. (Numele se dă doar în România, e foarte rar și vechi, în prezent trăiesc în lume 608 persoane cu acest nume). A luptat în Războiul de Independență. Este inventatorul revolverului care-i poartă numele. A fost patentat în Anglia [cu nr. 9973/1855] și rămâne azi una dintre cele mai rare

arme. Lungimea ţevii revolverului este de 12,7 cm iar arma trage cartuşul de 38 Smith & Wesson, cartuş care a fost introdus în producţie de serie în anul 1876 sau 1877. Cartuşul de 38 S & W are o lungime totală de 29,97 mm, tubul cartuş este lung de numai 19,68 mm, iar diametrul glonţului este de 9,14 mm. Patentul Dimancea a fost fabricat de firmele Gatling în SUA şi Kynoch în Anglia (1885), dar ultima a falimentat chiar în 1890. După Războiul de Independenţă regele a dorit să doteze armata română cu o armă proprie şi a susţinut cu fonduri producerea în serie a acestui revolver. Dar Marea Britanie, care contractase producerea a 1 000 de bucăţi şi 8 000 de cartuşe, a sistat producţia după doar 80 de revolvere, propunând în schimb vânzarea unei arme proprii. La fel s-a întâmplat în cazul Franţei şi SUA. Mai mult: inventatorul şi-a pierdut viaţa în condiţii neelucidate, la nici 55 de ani, chiar în Marea Britanie. Specialiştii consideră unică această armă.

Dimitrachi, Sergiu
(07.03.1933, Unţeşti, Basarabia)

Inginer. A absolvit Facultatea de Radiotehnică a Universităţii de Telecomunicaţii şi Informatică din Novosibirsk, Rusia. A lucrat în proiectări secrete la Omsk, apoi la Institutul de Cercetări în Construcţii şi Proiectarea Aparatelor de Măsură din Chişinău. Profesor la Institutul Politehnic (azi Universitatea Tehnică) al Moldovei din Chişinău. Autor a 35 de brevete de invenţie şi a 14 certificate de inovaţie internaţionale (SUA, Japonia, Germania, Franţa etc.). Lucrări: *К принципу построения генераторов импульсов на мостовых элементах // Вопросы радиоэлек-троники.* (1972, în colaborare); *Методы неконтактного измерения изолированного сопротивления* (1978); *Бесконтактный контроль погонного сопротивления изо-лированногопровода прилитье// Известия вузов*, 1979; *Метод измерения сопротивле-ния резистивных изделий при изготовлении // Техническая электродинамика*, 1985; *Measurement of the structures with distributed constants. International conference on optimization of electrical and electronic equipments* (Braşov, 2002, în colaborare); *Microtehnologii de fabricare a microconductorului cu ambalaj de sticlă*, Târgovişte, 2004. Este laureat al Premiului de Stat, Inventator Emerit al Republicii Moldova, Eminent al construcţiei aparatelor de măsură din URSS. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Dimitrescu-Iaşi, Constantin
(25.02.1849, Iaşi – 16.04.1923, Turnu Severin)

Estetician. A făcut Literele la Iaşi, Filosofia la Berlin şi Leipzig. A fost profesor la Universităţile din Iaşi şi Bucureşti. Influenţat de pozitivism şi evoluţionism. Junimist moderat. Lucrări: *Der Schönheitsbegriff* (Conceptul de frumos), 1877; *Estetica şi critica modernă*, 1897; *Critica şi politica*, 1897; *Studii de psihologie socială*, 1938 (postum).

Dimitrescu, Radu Alexandru
(27.11.1926, Ploiești - 01.07.2013, București)

Geolog. A absolvit Mine şi Metalurgie la Politehnica din Bucureşti. A lucrat la Institutul Geologic al României şi a fost profesor la Institutul de Petrol şi Gaze din Bucureşti, apoi din Iaşi. Contribuţii la descifrarea unor formaţiuni geologice şi punerea în evidenţă a unor materii prime. Lucrări: *Harta geologică oficială a României*, în colaborare; *Geologia Munţilor Apuseni; Studiu geologic şi petrografic al masivului Făgăraş de Est; Mineralogia topografică a României*, în colaborare. Membru titular al Academiei Române (1996).

Dimitrescu, Ştefan
(18.01.1886, Huși – 22.05.1933, Iași)

Pictor. A studiat vioara la Conservatorul din Iaşi, apoi s-a înscris la Şcoala de Belle Arte, tot la Iaşi, ca elev al lui Nicolae Tonitza. A făcut pictura murală la bisericile din Agăş şi Asău (judeţul Bacău), după care s-a dus la Paris, la Académie de la Grande Chaumière, cunoscută pentru şcoala impresionistă. Profesor la Şcoala de Belle Arte din Iaşi. Este unul dintre fondatorii, în 1918, ai Asociaţiei Arta Română. Împreună cu Nicolae Tonitza, Francisc Şirato şi Oscar Han a întemeiat, în 1936, Grupul celor patru. Lucrări: *Ţărănci lucrând la război, Bunicul, Ţărănci din Sălişte, Ţigănci din Dobrogea, Femei pe plajă, Turci din Mangalia, Peisaj la Mangalia.*

Dimitrie cel Nou (Basarabov)
(sec. al XIII-lea)

Sfânt, patron al Bucureştilor. S-a născut în satul Basarabov, pe râul Lom, la sud de Dunăre. Origini sud-dunărene. A trăit pe

vremea regatului fraților Petru și Asan ca om simplu, în satul lui, dar trupul său, în mod miraculos, n-a puterzit după moarte. În 1774 (după războiul ruso-turc încheiat cu Pacea de la Kuciuk Kainargi, nume ce traduce valahul Cainargeaua Mică) moaștele i-au fost depuse la Catedrala Patriarhală de la București spre a apăra identitatea tuturor românilor din chiar centrul ei. A devenit astfel ocrotitorul orașului, în contextul luptei antiotomane din acea perioadă, dar și ca un simbol al unității întregii identități românești în același bazin spiritual.

Dimitrovici (Dimitrovitza), Ambrosiu
(20.07.1838, Cernăuți – 03/15.07.1866, Cernăuți)

Publicist. A studiat Dreptul la Lvov. Secretar al Societății pentru Cultura și Literatura Română din Bucovina. Lucrări: Catehismul interna-țional, 1865. Membru fondator al Academiei Române (1867).

Dimo, Nicolae
(30.11.1873, Orhei, Basarabia – 15.03.1959, Chișinău)

Pedolog. Aromân ca etnie. A absolvit Institutul Agricol de Silvicultură din Novo-Aleksandrovsk. Director aal Institutului de pedologie, Agrochimie și Ameliorare al Academiei de Științe a Moldovei. A cercetat dispunerea geografică a solurilor în Asia Mijlocie, regiunile de lângă Volga, depresiunea din jurul Mării Caspice, a unui șir de raioane ale Georgiei și Azerbaidjanului sovietic. A delimitat un tip genetic nou de sol – beloziom. S-a ocupat de discontinuitatea învelișului de sol din zona de semideșert, a elaborat metode originale de cartare a lor și de reprezentare a profilurilor pedo-geo-morfologice. A elaborat clasificarea și nomen-clatura solurilor saline. A lansat ideea de construire a canalului din deșertul Karakum (Turkmenistan). Membru al Academiei de Științe Agricole a URSS.

Dimo, Paul Gh.
(10.06.1905, Turnu Severin – 17.04.1990, București)

Inginer. A absolvit Politehnica din București și Școala Superioară de Electricitate din Paris. Director tehnic al Societății de Gaz și Electricitate din București, șef de sector la Institutul de Energetică al Academiei, consilier științific pentru construirea sistemului energetic și de navigație de la Porțile de Fier. Lucrări: *Analiza nodală a sistemelor electroenergetice*, 1968; *Ergonomie intelectuală cu modelul rețea*, 1983; *Sistemul energetic planetar*, 1988. A inventat procedee de evitare a supratensiunilor prelungite și analizorul grafic Dimo. Premii pentru electrificarea țării. Membru al Societății Franceze a Electricienilor. Membru titular al Academiei Române (1990).

Dimov, Leonid
(11.01.1926, Ismail, Basarabia – 05.12.1987, București)

Poet. A început Literele și Filosofia. Exmatriculat (1944). Închisoare (1948–1949) pentru insulte la adresa lui Stalin. A lansat în poezie curentul onirist. Scrie o lirică barocă, este sugestionat de suprarealism și fantasticul grotesc: *Versuri*, 1966, debut; *Pe malul Stixului*, 1968, Premiul Asociației Scriitorilor din București; *Carte de vise*, 1969; *Eleusis*, 1970; *Litanii pentru Horea*, 1975; *Dialectica vârstelor*, 1977, Premiul Asociației Scriitorilor, București; *Spectacol*, 1979; *Poezii*, 1979, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Veșnica reîntoarcere*, 1982, Premiul Asociației Scriitorilor, București.

Dinculeanu, Nicolae
(26.02.1925, Padea, jud. Dolj)

Inginer și matematician. A absolvit Liceul Militar din Craiova, Școala de Artilerie din Pitești, Facultatea de Electroteh-nică a Politehnicii din București. Simultan a absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Universității din București. A lucrat la Institutul de Construcții București și a fost profesor la Universitatea București, specialitatea analiză matematică (mai exact spații Banah - în trecere fie spus, Ștefan Banah a fost valah goral din Polonia, numele vine de la cuvântul bană - hotar; vezi și Banat, margine a arealului daco-român). Chemat în SUA de Ciprian Foiaș, a fost profesor la Universitatea Gainesville din Florida. A scris *Manual de analiză matematică* împreună cu Octav Onicescu și Solomon Marcus, *Integrarea pe spații local compacte*, 1965, *Vector Measure*, 1967 (Oxford) ș.a. Membru de onoare al Academiei Române (din 2003), a constituit din banii săi un Premiu de excelență pentru tinerii matematiciei (20.000 lei), pe care-l acordă secția de Științe Matematice a Academiei Române începând din 2015.

Dinculescu, Constantin N.
(23.11.1898, Alexandria – 15.09.1990, Bucureşti)

Inginer (centrale şi reţele electrice). A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Matematică, la Universitatea din Iaşi, apoi Electromecanica la Politehnica din Bucureşti. Profesor şi rector la Institutul Politehnic din Bucureşti, specialitatea centrale şi reţele electrice. Contribuţii la realizarea centralei electrice de la Porţile de Fier, la electrificarea căilor ferate române. A condus lucrările de proiectare şi execuţie a centralelor de la Doiceşti, Ovidiu II, Comăneşti, Borzeşti, Petroşani, Bicaz, Sadu V. Lucrări: *Tracţiunea pe căile ferate prin locomotiva Diesel*, 1933; *Istoria energeticii şi electrotehnicii în România*, 1950; *Analiza termodinamică a schemelor centralelor electrice*, 1967; *Ghidul de depanare a defecţiunilor în parcurs*, 1972. Preşedinte al Comitetului Naţional Român pentru Comisia Mondială a Energiei (1954–1964), preşedinte al Consiliului Naţional al Inginerilor şi Tehnicienilor (1962–1972). Membru al Academiei Române (1990). Un bust al său a fost dezvelit în faţa Facultăţii de Electrotehnică din Bucureşti.

Dindelegan, Gabriela Pană
(07.02.1942, Piteşti)

Lingvist. A absolvit Filologia la Universitatea din Bucureşti. Şefa Catedrei de Limba Română din cadrul Facultăţii de Filologie a Universităţii din Bucureşti. Prin lucrarea *Sintaxa transformaţională a grupului verbal în limba română*, 1976, Premiul Academiei Române, contribuie, alături de Maria Manoliu-Manea, la fundamentarea gramaticii româneşti de orientare generativă. Face parte din comitetul de redacţie al revistelor: „Revue roumaine de linguistique“ (redactor-şef adjunct); „Studii şi cercetări lingvistice“; „Analele Universităţii Bucureşti. Secţia de Limbă şi literatură română“; „Limbă şi literatură română“; „Limbă şi literatură“. Responsabil din partea Academiei Române la proiectul de colaborare francoromână *O gramatică contrastivă franco-română* şi la proiectul cu participare internaţională *Gramatica esenţială a limbii române* (2004–2007). Membru corespondent al Academiei Române, 2004.

Dinescu, Mircea
(11.11.1950, Slobozia)

Poet. A absolvit Facultatea de Ziaristică a Academiei Politice Ştefan Gheorghiu, Bucureşti. A fost redactor la diverse publicaţii literare. În 1989 a

fost urmărit foarte atent de publicaţia „Libération“ (ianuarie - decembrie), ca unul dintre promotorii (viitori) ai revoluţiei din decembrie 1989. Postul Vocea Rusiei (Moscova) i-a difuzat un interviu în 1988. În 1992 preşedinte al Uniunii Scriitorilor. Editează „Academia Caţavencu“ şi este preşedinte al Fundaţiei Academia Caţavencu. Membru al CNSAS pentru deconspirarea fostei Securităţi. În 2004 editează şi ziarul „Gândul“. Moderator de emisiuni de televiziune. Laureat al Premiului Herder (1998). Scrie o poezie exuberantă, stil Rimbaud, care evoluează către sarcasm: *Invocaţie nimănui*, 1971, debut; Elegii *de când eram mai tânăr*, 1973; *Proprietarul de poduri*, 1976, Premiul Uniunii Scriitorilor; *La dispoziţia dumneavoastră*, 1979; *Democraţia naturii*, 1981, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Exil pe-o boabă de piper*, 1983; *Rimbaud negustorul*, 1985; *Moartea citeşte ziarul*, 1989, Olanda, după ce fusese respins de cenzură în ţară în 1988; *O beţie cu Marx*, 1996; *Pamflete vesele şi triste*, 1996. Distins cu Ordinul Steaua României, 1991.

Dinică, Gheorghe
(01.01.1934, Bucureşti – 10.10.2009, Bucureşti)

Actor. A absolvit în 1961 Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti la clasa profesoarei Dina Cocea, a debutat ca actor în filmul *Străinul*, 1963 şi a jucat în peste 60 de filme. Roluri: film – *Comoara din Vadul Vechi* (1964), *Procesul alb* (1965), *Golgota* (1966), *Maiorul şi moartea* (1967), *Columna* (1968), *Prea mic pentru un război atât de mare* (1969), *Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte* (1971), *Felix şi Otilia* (1971), *Bariera* (1972), *Cu mâinile curate* (1972), *Explozia* (1972), *Dincolo de nisipuri* (1973), *Ştefan cel Mare–Vaslui 1475* (1974), *Ilustrate cu flori de câmp* (1974), *Filip cel bun* (1974), *Fraţii Jderi* (1974), *Zidul* (1974), *Nemuritorii* (1974), *Nu filmăm să ne amuzăm* (1974), *Un comisar acuză* (1975), *Evadarea* (1975), *Mastodontul* (1975), *Prin cenuşa imperiului* (1975), *Cuibul salamandrelor* (1976), *Marele singuratic* (1976), *Osânda* (1976), *Premiera* (1976), *Acţiunea „Autobuzul“* (1977), *Doctorul Po-enaru* (1977), *Trepte spre cer* (1977), *Drumuri în cumpănă*

(1978), *Revanşa* (1978), *Totul pentru fotbal* (1978), *Bietul Ioanide* (1979), *Ultima noapte de dragoste* (1979), *Lumini şi umbre* (1979–1982) – serial TV, *Reţeaua S* (1980), *O lume fără cer* (1981), *Concurs* (1982), *De ce trag clopotele, Mitică?* (1982), *Secretul lui Bachus* (1983), *Cuibul de viespi* (1986), *Balkans, Balkans* (1993), *Oglinda – începutul adevărului* (1993), *Această lehamite* (1993), *Chira Chiralina* (1993), *Crucea de piatră ultimul bordel* (1993), *Craii de Curtea Veche* – (1995), *Faimosul Paparazzo* (1999), *Manipularea* (2000), *Patul lui Procust* (2001), *Război în bucătărie* (2001), *Filantropica* (2001), *Turnul din Pisa* (2002), *Examen* (2003), *Dulcea saună a morţii* (2003), *Bani de dus, bani de întors* (2004) – film TVR; *Sindromul Timişoara – Manipularea* (2004), *Omul grăbit* (2005) – Franţa, *Vânătoarea* (2005), *White Palms* (2006) – Ungaria, *Tinereţe fără tinereţe* (2006), *Ticăloşii* (2007), *Supravieţuitorul* (2008), *Bibliotèque Pascal* (2008) – Ungaria. Teatru: *Inspectorul de poliţie* de John Boynton Priestley, regia Dina Cocea, 1961; *Celebrul 702*, regia M. Ghelerter, 1961; *Centrul înaintaş a murit în zori* de A. Cuzzani, 1962; *Sweik în al doilea război mondial* de B. Brecht, regia L. Giurchescu, 1962; *Procesul domnului Caragiale* de M. Ștefănescu, regia D. Esrig; *Rinocerii* de Eugène Ionesco, regia L. Giurchescu, 1964; *Romulus cel Mare* de Friedrich Dürrenmatt, regia Sanda Manu, 1978; *Gaiţele* de Alexandru Kiriţescu, regia Horea Popescu, 1979; *O scrisoare pierdută* de I. L. Caragiale, regia Radu Beligan, 1980; *Aşteptându-l pe Godot* de Samuel Beckett, regia Grigore Gonţa, 1982; *Ploşniţa* de V. Maiakovski, 1984; *Livada de vişini* de A.P. Cehov, regia Andrei Şerban, 1997; *Inimă de ţigan*, telenovelă, serial, 2008. Discografie: *Cântece de petrecere* (2003), *Cântece de petrecere 2* (2003), *Romanţe* (2004). Premii şi distincţii: titlul Doctor Honoris Causa oferit de Universitatea Naţională de Artă Teatrală şi Cinematografică, 2008; Premiul pentru întreaga activitate la Festivalul TIFF, 2006; Diploma de interpretare acordată de Uniunea Autorilor şi Realizatorilor de Film din România, 2004; Premiul Special UCIN pentru *Filantropica*, 2002; Actor de onoare al filmului românesc; Premiul de excelenţă – UNITER, 1999; Premiul Troia (Portugalia) pentru *Patul conjugal*, 1992; 1975, Premiul de interpretare la Karlovy Vary pentru rolul Diplomatul din filmul *Prin cenuşa imperiului*; Premiul ACIN pentru *Explozia, Felix şi Otilia, Bariera, Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte*, 1972; Ordinul Serviciu Credincios în grad de Mare Ofiţer.

Dinicu, Grigoraş
(03.04.1889, Bucureşti – 28.03.1949, Bucureşti)

Compozitor şi violonist. A absolvit Conservatorul din Bucureşti ca elev al lui D.G. Kiriac (Chiriac). A fost violonist în Orchestra Ministerului Instrucţiunii Publice, concert-maistru în Orchestra Filarmonicii, şef de orchestră de muzică populară (1906–1946). A compus muzică de cameră numai pe teme de inspiraţie populară, pentru vioară şi pian, cea mai cunoscută fiind *Hora staccato*.

Dinicu, Sile, *prenume la naştere* Vasile
(10.12.1919, Bacău – 07.01.1993, Bucureşti)

Dirijor, pianist, orchestrator şi compozitor de muzică uşoară. Șeful Orchestrei de Estradă a Radioteleviziunii (1959–1986). A dirijat Festivalurile de Muzică Uşoară de la Mamaia (până în 1986) şi Festivalul Cerbul de Aur de la Braşov (1968–1971).

Diocletian *numele de împărat* GaiusAureliusValerius Diocletianus Augustus
(22.12.244, Salona, Coasta Dalmată – 03.12.311, Dioclea)

Împărat roman (284-305) de origine țărănească, populație traco-liburnă. A fost ales împărat grație susținerii leginilor de la Dunărea de Jos (Moesiile), după înfrângerea predecesorului său la Nicomedia (capitala Bithyniei, regat tracic). Domnia sa ține de marea criză a imperiului din veacul al III-lea. A luptat cu sarmații și carpii (dacii nordici), cu alemanii (germanici) și perșii (Imperiul Sassanid), fiind biruitor în toate războaiele. A dat un edict pentru stabilizarea inflației prin controlul prețurilor. A lăsat un arc de triumf la Salonic, vegheat pe laturi de statui de daci și unde luptătorii săi, ca și el, sunt înfățișați în costumele tracilor. A condus fără Senat, în chip autocrat, dar a înființat tetrarhia, o conducere colectivă, unde ceilalți trei caesari erau de asemena

traci. A fost singurul împărat roman care a părăsit funcția din proprie inițiativă. În mitologia valahilor sudici e numit Duklian (după Dioclea, pronunțat azi Duklia), cel care l-a avut drept adversar chiar pe Dumnezeu (în sens propriu, deoarece au fost veacurile când începea să se impună creștinismul monoteist).

Diomin, Vitali
(29.11.1935, stația Oloviannaia, dincolo de Baikal - Siberia de Est, Rusia – 14.02.1997, Chişinău)

Regizor de film. Rus. Stema regiunii unde s-a născut, Chita, întrunește cele două simboluri care figurau și pe stema țărilor române: vulturul și bourul. A absolvit Institutul de Stat de Cultură din Moscova, secţia regie de teatru. A fost regizor la Televiziunea din Riga până în 1962, când a fost invitat la Telefilm Chişinău, de unde s-a mutat (1971) la Moldova Film. A lucrat deopotrivă filme artistice şi documentare: *Autografe*, 1964; *Căile albastre ale Moldovei*, 1964; *Sub nume fals*, 1965; *Fericirea nu este adusă de cocostârci*, 1965; *Pe malul de chihlimbar*, 1966; *Al nostru Vanea*, 1967; *Unul din cei mulţi*, 1968; *Compoziţii festivaliere*, 1968: *Ion Secrier*, 1969; *Lumina*, 1970; *Ofiţer în rezervă*, Moldova Film, 1971; *Nume salvat*, 1972; *Casa părintească*, 1973; *Nicuşor din tribul dificililor*, 1975; *Dosar personal*, 1976; *Usturici*, nr.13, 23, 1976; *Anton Zavadschi*, 1977; *Usturici*, nr. 2, 10, 1977; *De aceeaşi vârstă*, 1978; *Usturici*, nr. 1–6, 1978; *Ivan Peciul*, 1979; *Usturici*, nr. 1, 1979; *Clevetire*, 1980; *Raţionalizatorul*, 1981; *Irigarea terenurilor la sudul Moldovei*, 1983; *Intoxicaţia şi arsurile*, 1983; *Erbicidele în lupta cu buruienile*, 1984; *Legume albuminoase*, 1986; *Atenţie: metanolul este otravă*, 1987; *Sănătatea oamenilor de la sate*, 1987. Distins cu Diploma pentru cel mai bun film-reportaj la Festivalul zonal de film de la Vilnius, 1966. Membru al Uniunii Cineaştilor şi Uniunii Jurnaliştilor din Republica Moldova.

Dionisie Eclesiarhul
(cca 1759, Pietrari, Vâlcea – 1820, Craiova)

Cronicar şi caligraf. Învaţă la Tismana, Govora, Hurezi, Episcopia Râmnicului, Craiova. În 1786 este chemat la Râmnicu Vâlcea de episcopul Filaret, ca ecleziarh, să scrie *Condica episcopiei şi a metohurilor*. Din 1788, cu Naum Râmniceanu (ai cărui bunici se trăgeau din Jina – Sibiu), îl însoţeşte pe episcopul Filaret în pribegie la Sibiu, în Banat, Serbia şi Ungaria (Buda). La Râmnic din nou din 1795 (a avut nenumărate legături cu sibienii). La Bucureşti între 1806 şi 1808, apoi la mănăstirea Jitianu, Sadova şi Craiova şi între 1808 şi 1814, 1815. Scrie *Hronograful Ţării Româneşti de la 1764 până la 1815 (despre suferinţele oltenilor de pe urma lui Osman Pazvantoglu)*. Mai scrie: *Pomelnicul* (condica) *Episcopiei Râmnicului*, 3 vol., 1786; *Condica mănăstirii Bistriţa*, 1795–1796, 3 vol.; *Pomelnicul mănăstirii Titirecul din Ocnele Mari*, 1799; *Hrisovul moşiei Ruteşti-Vâlcea*, 1814; *Condica Arnotei*, 2 vol.; *Condica mănăstirii Dintr-un lemn; Condica Govorei; Condica Bisericii din Poieni* - Vâlcea, care cuprind, toate, un imens material documentar.

Dionisie Exiguul
(~ 470, Scythia Minor, azi Dobrogea – ~ 545, Roma)

Sfânt al Bisericii Ortodoxe Române. Este prezentat de Diodor Cassius ca fiind de neam scit. Vorbea latina şi greaca. Intrat de tânăr la călugărie în Scythia Minor, plecat apoi la Bizanţ. De acolo a plecat la Roma în 496 şi a fost hirotonisit. A lucrat la cancelaria papală şi a tradus din greacă în latină opere dogmatice şi vieţi de sfinţi răsăriteni. Ştia astronomie şi matematică şi era folosit pentru calcularea zilelor de Paşte. El a fixat cronologia erei creştine, luând ca punct de plecare naşterea Mântuitorului. A fost unul dintre cei care credea în posibilitatea păstrării unităţii lumii creştine.

Dionisie Lupu
V. Lupu, Dionisie

Dionisie Romano
V. Romano, Dionisie

Dissescu, Constantin
(08.08.1854, Slatina – 10.08.1932, Bucureşti)

Jurist. A absolvit Ştiinţele Juridice şi Istoria la Sorbona. Profesor de Drept penal la Universitatea din Iaşi (1883) şi profesor de Drept public roman la Universitatea din Bucureşti (1884). Între 1909 şi 1913 a fost decan al Facultăţii de Drept din Bucureşti. A fost ministru liberal al Justiţiei (1899–1900), Cultelor şi Instrucţiunii Publice (1906-1907; 1912–1913). Lucrări: *Părere asupra reformei executiunii silite,* 1881; *Originea şi condiţiunea proprietăţii în România*, 1889; *Cursul de Drept public român* vol. I-II, *Dreptul constituţional,* vol.III – *Dreptul*

administrativ, 1890–1892; *Condiția juridică a dreptului de farmacie,* 1909; L*es origines du Droit roumain,* 1899; I*ntroducere la studiul Dreptului constituţional,* 1911.

D'Istria, Dora nume la naştere Elena Ghica
(22.01.1828, Bucureşti – 11.11.1888, Florenţa, Italia)

Scriitoare de origine istroromână (de unde și pseudonimul), de limbă franceză şi italiană. Vorbea nouă limbi. Familia Ghica a dat domni fanarioţi şi pe scriitorul Ion Ghica. A studiat la Şcoala Domnească, specialitatea elenistică. Căsătorită cu prinţul rus Alexandr Koltov Masalski, de care se desparte, plecând de la Petersburg mai întâi în Elveţia, apoi în Italia. A călătorit în cele două Americi. A tradus *Iliada* din greacă în germană la 15 ani, publicând-o la Leipzig. Din 1841 stabilită la Dresda. Paşoptistă. A compus muzică pe versurile lui Heliade Rădulescu. Prietenă cu Edgar Quinet (prin Hermiona, soţia lui, născută Asachi) şi Jules Michelet. A lăsat peste 120 de scrieri, publicate în mai multe limbi: *La vie monastique dans l'église orientale,* Paris & Geneva, 1855; *La Suisse allemande et l'ascension de Moench,* Paris & Geneva, 1856, dedicată „To my Romanian brothers"; *Les femmes en Orient,* Zürich, 1860; *Albanians in Romania. The History of the princely Ghica Family during the 17th, 18th and 19th centuries*, Florenţa, 1872*; La poésie des Ottomans,* 1877. Cetăţean de onoare al Atenei şi Florenţei, membru de onoare al Societăţii de Arheologie a Greciei (1960).

Diță, Stelian
(04.10.1930,Cepari, jud. Olt)

A absolvit Geologie și Geografie la Universitatea din București. A condus echipe geologice în Munții Lotrului, la Moldova Nouă ș.a. A descoperit mineralizații cuprifere, petrol, fier, mangan, ape minerale ș.a. A lucrat în Iugoslavia și Algeria ca trimis al GEOMIN. A făcut studii de sinteză legate de prospecțiunile sale. Membru al Societății de Geologie, al AGIR și al Societății Inginerilor de Petrol și Gaze.

Djuvara, Alexandru George
(20.12.1858, Bucureaşti – 01.02.1913, Bucureşti)

Scriitor. Familie de origine aromână, ramura din Țara Românească semnând Djuvara, iar cea din

Moldova Juvara. A absolvit Liceul Louis le Grand şi Școala de Istorie și Științe Politice la Paris. Întors în ţară, este de mai multe ori ministru (de Externe, al Industriei și Comerțului) în guverne liberale. A frecventat cenaclul Literatorul al lui Al. Macedonski. Lucrări: *Versuri,* 1882; *Idealism şi naturalism,* eseu.

Djuvara, Mircea
(18/30.05.1886, Bucureşti – 07.11.1945, Bucureşti)

Filosof şi jurist. Aromân. Fiul lui Alexandru George Dj. (Ramura din Țara Românească a familiei a semnat Dj..., cea din Moldova J...) A absolvit Facultatea de Drept şi Facultatea de Litere şi Filosofie la Bucureşti. A audiat la Paris cursuri de Drept, Matematică, Fizică, Medicină. Profesor la Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti. Deputat, vicepreşedinte al Camerei Deputaţilor (1933–1936), ministru al Justiţiei. Lucrări: *Dreptul naţiunilor,* 1915; *Teoria generală a Dreptului,* 3 vol., 1930; *Contribuţii la teoria cunoaşterii juridice*, 1942; *Viaţa lui Kant,* 1941. Membru al Asociaţiei pentru Studiul şi Reforma Socială, devenită Institutul Social Român, al Institutului Internaţional de Filosofie a Dreptului şi de Sociologie Juridică din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1936).

Djuvara, Neagu
18.08.1916, Bucureşti - 25.01.2018, București)

Diplomat. Origine aromână. Nepotul lui Trandafir George Dj. În 1929 pleacă în Franţa cu familia. A absolvit liceul la Nisa, Dreptul şi Istoria la Paris. Doctor în Drept la Paris. A lucrat la Ministerul de Extene din Bucureşti în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Membru al Cabinetului Antonescu. Membru al Comitetului Naţional Român din exil (al lui Vişoianu), a antrenat, în cadrul unei reţele franco-americano-române, oameni care erau paraşutaţi în România. A participat la întemeierea Francofoniei (Africa, Niamey). Revenit în România după 1989. Membru fondator al Societăţii Academice Române. Lucrări: *Civilisations et lois historiques. Essai d'étude comparée des civilisations,* 1975; *Les Pays roumains entre Orient et Occident. Les*

Principautés danubiennes au début du XX-e siècle, 1989; *Bucarest–Paris–Niamey et retour,* 2004.

Djuvara, Trandafir George *pseudonim literar* T. Ezneanu
(06.11.1856, Tecuci – 1935, Paris)

Scriitor. Aromân. Frate cu Alexandru George Dj. A urmat Literele şi Filosofia la Bruxelles, Ştiinţele Politice la Paris. Diplomat, a lucrat la Bruxelles, Sofia, Belgrad, Atena. Membru fondator al Asociaţiei Literare şi Artistice Internaţionale cu sediul la Paris (1878). Lucrări: *Coarde sparte,* versuri, 1884; *Încercare asupra literaturei române de la origini până în zilele noastre,* 1884; *Bibliografia cestiunii naţionale,* 1895; *Edgar Quinet filo-român,* 1903; *Mes missions diplo-matiques,* Paris, 1930.

Doban, Parascheva *nume la naştere* Parascheva Morariu
(06.08.1920, Grebenaţ, Banatul Sârbesc – 2002, Vârşeţ)

Profesoară. Soţia lui Traian D. A absolvit şcoala Normală din Craiova şi s-a specializat la Novi Sad. A fost profesoară la secţia română a liceului din Vârşeţ, la Şcoala Normală din Novi Sad, inspector pentru şcolile elementare, profesoară la şcoala Olga Petrov Radisić. A fondat revista „Bucuria pionierilor“, azi „Bucuria copiilor“ a Trustului Libertatea din Novi Sad. A tradus şi adaptat manuale de matematică şi fizică pentru toate clasele şcolilor de opt ani, a scris articole pentru emanciparea femeilor, este coautor al monografiei Societatea Cultural-Artistică Petru Albu (azi Luceafărul) din Vârşeţ, a cărei preşedintă a fost.

Doban, Traian
(05.10.1920, Voivodinţ, Banatul Sârbesc - 03.07.2008, Vârşeţ)

Scriitor. Soţul Paraschevei D. A absolvit liceul la Biserica Albă şi Şcoala Normală la Vârşeţ în prima serie (alături de Gligor Popi, Tudor Milovan, Nicolae Bosioc, Alexandru Lupşici, executat de fascişti în 1941), având profesori contractuali veniţi din România. A făcut parte din prima generaţie de profesori formaţi în comunitatea românească din Banatul Sârbesc. A fost învăţător la Marcovăţ, Sâmianăş (Bariţe) şi Iabloka de lângă Pancevo. Voluntar în Armata de Eliberare a Iugoslaviei a lui Tito (1944–1955). A absolvit apoi Şcoala Superioară de Biologie-Chimie la Novi Sad şi Facultatea de Matematică şi Ştiinţe Naturale a Universităţii din Belgrad. A fost profesor la Academia Pedagogică din Vârşeţ. A fost unul dintre fondatorii Cercului Literar Lumina, al revistei „Bucuria copiilor“, al revistei „Satul“, pe care a şi condus-o. A alcătuit manuale de chimie şi biologie în limba română şi un manual de educaţie sanitară. Traduce şi manuale de fizică şi de biologie pentru clasa a VII-a destinate comunităţii sârbeşti din România. Scrie numeroase articole de critică teatrală, eseuri, articole din domeniul culturii şi învăţământului. A luat parte activă la apariţia *Monografiei Şcolii Normale* şi *Monografiei Academiei Pedagogice* din Vârşeţ, a *Monografiei Societăţii Cultural- Artistice Luceafărul* din Vârşeţ, *Monografiei Voivodinţului.* A scris şi literatură: *Pierduţi în vijelii*, roman, 1985, dedicat primei generaţii de intelectuali români formaţi în Banatul Sârbesc (cu ajutorul profesorilor contractuali veniţi din România); *Mireasma iluziilor,* versuri, 1989.

Dobrescu, Dumitru
(12.03.1927, Bucureşti)

Farmacolog. A absolvit Farmacia şi Medicina Generală la Bucureşti. S-a specializat în Belgia, Cehoslovacia şi SUA. Profesor, şef de Catedră şi decan al Facultăţii de Farmacie din Bucureşti. Director al Institutului pentru Controlul de Stat al Medicamentelor şi Cercetări Farmaceutice. A realizat, împreună cu P. Ionescu Stoian, reţeaua naţională de farmaco-vigilenţă din România, afiliată în 1973 la Centrul Internaţional ONU. Contribuţia sa cea mai de seamă se referă la chestiunea asocierii medicamentelor. Este coautor al unui nou medicament, Romener, ca şi autor al Distonocalm, Gerosan, Efilon, Parodosan. S-a ocupat și de medicina homeopată. Lucrări: *Farmaco-dinamie; Curs. Lucrări practice de farmacologie; farmaco-dinamie generală. Manual de învăţământ programat,* 1972; *Asocierea medicamentelor. pentru clasa Incompatibilităţi farmaco-dinamice; Farmaco-terapie practică,* 1989. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Academiei Regale de Farmacie din Spania, al Academiei Naţionale de Farmacie din Franţa. Membru corespondent al Academiei Române (1992).

Dobrescu, Emilian
(22.05.1933, Bucureşti)

Economist. A absolvit Facultatea de Economie a Universităţii Lomonosov din Moscova. Profesor la ASE. A lucrat la Comitetul de Stat al Planificării (preşedinte între 1981 și 1982). Contribuţii în domeniul măsurării economice. Lucrări: *Ritmul creşterii economice,* 1968; *Structura economiei*

româneşti, 1969; *Macrociclul economic optimal*, 1983; *Corelaţia dintre acumulare şi consum*, 1971; *Măsurarea economică*, 1989; *Dihotomia real/ nominal în economia românească*, 1997. Membru titular al Academiei Române (1990).

Dobrescu, Nicolae
(20.07.1874, Celei, azi înglobat în oraşul Corabia, jud. Olt – 10/23.07.1914, Bucureşti)

Istoric. Studii la Seminarul Central din Bucureşti (1888–1896), cu diferenţa de liceu (1898), Facultăţile de Teologie (licenţa 1902) şi Litere (tot 1902) din Bucureşti; studii de specializare în istorie la Universitatea din Viena (1902–1905), unde a obţinut doctoratele (1905), echivalate de Facultatea de Litere din Bucureşti, apoi la Facultatea de Teologie din Cernăuţi (1905–1906); în acest răstimp copiază numeroase documente inedite din Arhivele din Viena şi Budapesta. Profesor suplinitor (1906), agregat definitiv (1907), apoi titular (1911) la noua Catedră de Istoria Bisericii Române de la Facultatea de Teologie din Bucureşti. A editat documente privitoare la situaţia Bisericii din Oltenia sub ocupaţie austriacă. Lucrări: *Studii de Istoria Bisericii Române contemporane*: 1. *Istoria Bisericii din România (1850–1895),* 1905; F*ragmente privitoare la Istoria Bisericii Române*, Budapesta, 1905; *Întemeierea mitropoliilor şi a celor dintâi mănăstiri din ţară. Contribuţiuni la Istoria Bisericii Române,* 1906; *Istoria Bisericii Române din Oltenia în timpul ocupaţiunii austriece (1716–1739), cu 220 acte şi fragmente inedite culese din arhivele din Viena*, 1906; *Documente şi registre privitoare la Constantin Brâncoveanu*, 1907 (în colaborare cu Constantin Giurescu); *Contribuţiuni la Istoria Bisericii Române în secolul al XV-Iea,* 1907; *Episcopul Melchisedec (schiţă),* 1907; *Mitropolitul Andrei Şaguna,* 1909; *Istoria Bisericii Române, sec. XIV-XIX*, curs litografiat, 1911–1912. Membru corespondent al Academiei Române (1911).

Dobrin, Nicolae, *porecla* Gâscanul
(26.08.1947, Piteşti – 26.10.2007, Piteşti)

Fotbalist. A intrat în Divizia A la Dinamo Piteşti în 1962. A jucat 22 de ani la F.C. Argeş, refuzând să se mute la Dinamo Bucureşti ori Universitatea Craiova. A jucat 48 de meciuri pentru Naţionala României şi a contribuit la calificarea României la Cupa Mondială, 1970. A fost desemnat cel mai bun jucător al anilor 1966, 1967, 1971. A jucat în peste 400 de meciuri, ultimul în 1983.

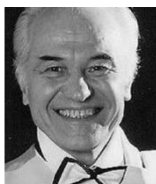
Dobrogeanu-Gherea, Constantin *nume la naştere* Solomon Katz, *în Ucraina* Mihail Nikiticі Kass
(21.05.1855, Slavianka-Ekaterinoslav, azi în Ucraina – 07.05.1920, Bucureşti)

Scriitor şi fruntaş socialist. A fost unul dintre membrii marcanţi ai Partidului Social Democrat Român, un critic literar prodigios, cunoscut pentru polemica sa cu Titu Maiorescu. A obţinut cetăţenia română graţie susţinerii exprese a lui Maiorescu, atunci prim-ministru. Acesta susţinea ideea artei pentru artă, în timp ce Constantin Dobrogeanu-Gherea era adeptul teoriei artei cu tendinţă. L-a cunoscut pe Lev Troţki. Prin lucrarea sa, *Neoiobăgia*, devine unul dintre părinţii sociologiei din România. Fiul său, Alexandru Gherea, este unul dintre membrii fondatori ai Partidului Comunist Român. A fost adept al narodnicismului și un precursor al sămănătorismului, jucând, totodată, un rol activ în mişcarea poporanistă. A deţinut în proprietate restaurantul gării din Ploieşti. Articolul său fundamental rămâne *Asupra criticii*. Lucrări: *Neoiobăgia (Studiu economico-sociologic al problemei noastre agrare)*, 1910; *Personalitatea şi morala în artă*; *Tendenţionismul şi tezismul în artă*; *Decepţionismul în literatura română*; *Cauza pesimismului în literatură şi viaţă*; *Asupra criticii metafizice şi celei ştiinţifice*; *Asupra esteticii metafizice şi ştiinţifice*; *Idealurile sociale şi arta*; *Asupra mişcării literare şi ştiinţifice*; *Munca creatoare şi munca-exerciţiu*; *Dl. Panu asupra criticii şi literaturii.* Membru post-mortem al Academiei Române (1948).

Dobronravov, Leonid,
nume la naştere Leon Donici
(05.06.1887, Chişinău – 26.05.1926, Paris)

După mamă era din familia lui Alexandru Donici. A învăţat mai întâi la şcoala primară, apoi a trecut prin clasele şcolii duhovniceşti, şi-a continuat studiile la Seminarul Teologic din Chişinău. A locuit la Petersburg până în 1918, fiind prieten cu Kerenski. A plecat apoi în Franţa. Lucrări: *Noul seminar*, 1913; *Apele mici*, roman, 1914; *Revoluţia rusă,* studiu, Bucureşti, 1923. A fost reînhumat la

Chişinău, graţie insistenţelor lui Octavian Goga şi Nichifor Crainic, în 1943.

Doga, Eugeniu
(01.03.1937, Mocra, Transnistria)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Chişinău. Violoncelist în Orchestra de Stat a Radioului şi Televiziunii (1957 – 1962) din Republica Moldova. Profesor la Colegiul de Muzică Ştefan Neaga din Chişinău (1962–1967), membru al Comisiei pentru Repertoriu a Ministerului Culturii din Republica Moldova. Preşedinte al Uniunii Compozitorilor. A compus muzică instrumentală, cantate şi simfonii, ca şi muzica a peste 200 de filme. Piesele sale au circulat pe tot teritoriul URSS. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Dogan, Mattei
(16.10.1920, Bucureşti – 10.10.2010, Paris)

Sociolog. A studiat Sociologia la Bucureşti, ca elev al lui Henri Stahl şi a continuat la Paris, unde şi-a luat doctoratul la Sorbona. A rămas în Franţa şi a lucrat la CNRS. A fost profesor de ştiinţe politice la Universitatea din Los Angeles şi profesor invitat la Yale University, Columbia University, Florenţa, Tokio, Smithsonian Institute ş.a. Lucrări: *Analiză statistică a democraţiei parlamentare în România*, 1953; European Politics, 1971; *Comparing Nations: Concepts, Strategies, Substance*, 1994; *Elites, Crises and the Origins of Regimes*, 1998. Membru în Consiliul Asociaţiei franceze de Ştiinţe Politice, preşedinte al Comitetului de Cercetare asupra Elitelor Politice. În 2001 a creat o fundaţie dedicată exclusiv ştiinţelor politice, care-i poartă numele. Acolo au apărut *Online Anthology of Comparative Research*, *Online Anthology Literature as a Mirror of Social Realities* şi *Online Anthology of Social Sciences of Religion and Agnosticism*. Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Doicescu, Octav
(08.01.1902, Brăila – 10.05.1981, Bucureşti)

Arhitect. La sfârşitul anilor '30 scrie, împreună cu Marcel Iancu şi Horia Creangă, broşura *Către o arhitectură a Bucureştilor*, o încercare de a prefigura un Bucureşti modern care să păstreze valorile trecutului. Concomitent apare revista „Simetria", redactată de el împreună cu G.M. Cantacuzino, Matila Ghica, Tudor Vianu, Titu Evolceanu, Ştefan (Fănică) Constantinescu, Mac Constantinescu. Ultimul număr apare în 1945. Revista este singura publicaţie a epocii care pune problema Orient – Occident în estetica vremii sau problema Mitocanului Român. Lucrări de arhitectură: palatul Băncii Naţionale, coordonator de proiect; Fântâna Mioriţa, Parcul Herăstrău (ce include cartierul Jianu din faţa Parcului Bordei); Restaurantul Românesc de la Băneasa, uzinele Banloc şi blocul Banloc din Calea Victoriei, numit apoi Macul Roşu, Uzinele IAR, Ministerul Informaţiilor (Str. Oneşti), Casa Română de la 'World's Fair', New York, 1939, Cartierul de vile din parcul Jianu (astăzi Primăverii) şi amenajarea parcurilor Herastrău şi Bordei împreună cu inginerul Caranfil, Fântâna Zodiac din Parcul Carol, Casa de la Snagov a Regelui Mihai, astăzi distrusă, blocul de locuinţe de pe Știrbei Vodă, în faţa Conservatorului de muzică, Opera Română (1953) – basoreliefurile sunt opera lui Ion Vlad, cartier de locuinţe la Băneasa pentru personalul Aeroportului (la origine fiecare casă avea altă culoare, ca și casa Hundertwasser din Viena), Primăria oraşului Piteşti. Numele său a fost dat unei străzi din cartierul Progresul, din oraşul său natal, Brăila. Cetăţean de onoare al oraşului New York, 1939, titlu acordat de celebrul primar La Guardia. Membru titular (1974) al Academiei Române. Cu prilejul centenarului naşterii Ordinul Arhitecţilor din România i-a dezvelit un bust în holul Facultăţii de Arhitectură din Bucureşti.

Doinaş, Şt(efan) Aug(ustin), *nume la naştere* Ştefan Popa
(25.04.1922, Caporal Alexa, jud. Arad – 25.05.2002, Bucureşti)

Poet. Soţul balerinei Irinel Liciu (care s-a sinucis în ziua morţii lui). A urmat Facultatea de Litere şi Filosofie din Cluj, neterminată din pricina războiului. A făcut parte din Cercul literar de la Sibiu (1943) şi a semnat Manifestul Crinului Alb. Prieten cu Ion Caraion. După o perioadă când a profesat în satul natal, a devenit colaborator la diverse publicaţii literare. Redactor la „Secolul 20". Senator al României din partea PNŢCD (1992–1996). În 1947 a primit premiul E. Lovinescu al Editurii Fundaţiilor Regale pentru volumul în manuscris *Alfabet poetic* (Petru Comarnescu şeful juriului). A scris lirică de meditaţie despre condiţia umană, timp, artă: *Cartea mareelor*, 1964, debut;

Omul cu compasul, 1966; *Seminţia lui Laokoon*, 1967; *Ipostaze*, 1968, Premiul Academiei; *Alter ego*, 1970, Premiul Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă; *Papirus*, 1974; *Anotimpul discret*, 1975, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Vânătoare cu şoim*, 1985; *Atlas de sunete fundamentale*, 1988; *Interiorul unui poem*, 1990; *Arie şi ecou*, 1992; *Născut în Utopia*, 1992; *Psalmi*, 1997. A tradus Goethe – *Faust*, 1982, Premiul Special al Uniunii Scriitorilor. A publicat şi eseuri: *Lampa lui Diogene*, 1970; *Poezie şi modă poetică*, 1972; *Orfeu şi tentaţia realului*, 1974; *Lectura poeziei*, 1980; *Măştile adevărului poetic,* 1992. Distins cu Premiul I.C. Brătianu al PNL pentru întreaga activitate, 2002. Membru al Academiei Române (1992).

Doja, Gheorghe, *în maghiară* Dózsa György, Juraj Dóža *în slovacă*
(cca 1470, Dalnic, Covasna – 20.07.1514, Timişoara)

Conducător de răscoală. Secui ca etnie (triburi originare de pe Volga, folosite de Atilla ca scuturi vii în faţa cavaleriei sale). A condus răscoala ţărănească din 1514, care-i poartă numele. Papa Leon al X-lea a organizat o cruciadă antiotomană cu oaste de strânsură, anulată. Oastea organizată pentru cruciadă s-a transformat într-o oaste de răsculaţi pe teritoriul Ungariei şi Transilvaniei, sub conducerea sa, pentru egalitate în drepturi a românilor cu maghiarii. La început victorios la Cenad şi Nădlac, în urma atacului nereuşit al armatei de iobagi (majoritatea români) asupra Cetăţii Timişoara, a fost prins la porunca lui Ioan Zapolya, torturat şi executat.

Dolănescu, Ion
(25.01.1944, Perşinari, jud. Dâmboviţa – 19.03.2009, Bucureşti)

Interpret de folclor. A debutat ca elev la Casa de Cultură din Târgovişte.A absolvit Şcoala de Artă din Bucureşti şi a fost solist al Ansamblului Ciocârlia al Ministerului de Interne. Deputat PRM de Ilfov în legislatura 2000–2004. Cele mai cunoscute melodii: *M-am născut lângă Carpaţi; Gorjule, grădină dulce; De când sunt pe-acest pământ; Mândro, când ne iubeam noi; Să-mi trăiască nevestica; Neuitata mea Maria; Au, lele, vino-ncoa* (duet cu Maria Ciobanu); *Face-m-aş privighetoare* (duet cu Maria Ciobanu); *Pe sub dealul cu izvorul* (duet cu Maria Ciobanu). Distins cu Ordinul Meritul Cultural, 2004.

Dolënga, Lotis *nume la naştere* Elisabeta Eliade
(10.09.1905, Brătușeni, jud. Bălţi, Basarabia – 1961, Bucureşti)

Poetă. Lituaniană după mamă, româncă (familie boierească) după tată. A copilărit şi a studiat în Franţa. Şi-a definitivat studiile în România. Şi-a legat destinul de oraşul Bălţi, unde a funcţionat, până în 1940, ca profesoară de limba franceză la liceul d fete. A scris în limbile română şi franceză Considerată o Elena Farago basarabeană, a colaborat la revistele: „Poetul“, „Moldova de la Nistru“, „Flori de stepă“, „Itinerar“, „Bugeacul“ „Viaţa Basarabiei“, „L'Independance roumaine“, „La Roumaine“ ş.a. A început să scrie de la vârsta de 12 ani. A publicat în limba franceză volumele *Le Luth brisé, L'idyle d'un poet, A l'inconu* (1929). În limba română a publicat volumele de versuri *Simfonia amurgului, Petale de crizanteme* (1937) *Cartea ultimelor vise* (Bălţi, 1940), *Picături d tristeţe* (Bucureşti, 1940), *Slove de jar* (Bucureşti 1941), *Flori albastre* (1942). Autoare a romanulu *În ghearele vulturului* (1937). După 1945 rămasă la Bucureşti.

Dolgan, Mihail
(05.02.1939, Rediu Mare, Basarabia - 02.05.2013, Chișinău)

Critic şi istoric literar. A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău (1958–1963). Angajat cercetător ştiinţific la Institutul de Limbă şi Literatură al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (azi Institutul de Filologie), devine şef al Sectorului de literatură română contemporană (din 1987), şef al Catedrei de literatura română şi teorie literară la Universitatea de Stat. Lucrări: *Idee şi imagine poetică* (debut editorial, 1971), *Metafora poetică şi semnificaţiile ei în poezia sovietică moldovenească* (1974), *Conştiinţa civică a poeziei contemporane* (1976), *Crezşi măiestrie artistică* (1982), *Responsabilitatea cuvântului critic* (1987), *Poezia: adevăr artistic şi angajare socială* (1988), *Grigore Vieru, adevăratul* (2004), *Poezia contemporană, mod de existenţă în metaforă şi idee* (2007) ş.a. Deţine Medalia guvernamentală Mihai Eminescu (1996), Premiul Prezidiului Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1999), medalia D. Cantemir a aceleiaşi instituţii (2009). Este membru de onoare al Centrului de studii Ștefan cel Mare şi Sfânt (Botoşani, 2001), membru alAcademiei de Ştiinţe a Moldovei (2008).

Doncev, Ioan
(1821, Chişinău – 1885, Chişinău)

Pedagog. A absolvit Liceul regional din Chişinău. A fost profesor de istorie, geografie, limba latină şi aritmetică la Şcoala judeţeană din Bender (Tighina). În 1847 a predat limba română la Şcoala judeţeană din Chişinău, iar între 1853 şi 1865 la Liceul regional din aceeaşi localitate. A ocupat, ulterior, funcţia de director al Azilului de copii Balş. Manuale: *Cursul primitiv de limba română compus pentru şcolile elementare şi clase gimnaziale* (1865) şi *Abeceda română pentru şcolile elementare* (1865), *Noutăţi gramaticale pentru îndeletnicirile practice şi studiul primitiv al limbii române* (culegere), *Convorbiri şi cuvinte informative ruso-române cu întrebuinţarea literelor ruseşti şi în text a informaţiilor şi cuvintelor româneşti: pentru convorbiri* (1867). Acestea sunt primele manuale de limba şi literatura română editate în Basarabia cu litere latine (după 1812). În condiţiile deznaţionalizării românilor moldoveni activitatea lui Ioan Doncev a constituit un gest de conştiinţă identitară autentică.

Dongoroz, Vintilă
(27.03.1893, Tecuci – 18.03.1983, Bucureşti)

Jurist, avocat. A urmat liceul la Focşani, ambele secţii, reală şi modernă, obţinând două diplome, în 1912. A studiat Dreptul la Universitatea din Bucureşti. Începând din 1915 şi până în 1948 a activat ca avocat, făcând parte din baroul de Ilfov. A fost ales de trei ori membru al Consiliului de Ordine al Baroului de Ilfov (1927–1934). A pledat, între altele, în procesele fraudelor de la închisori; Milozi; inginer Motaş contra Societăţii de Gaz Metan; fraudelor de la Dumbrăveni (Spodheim); cazul Găetan (actorul). A făcut parte din mai multe comisii care au elaborat proiectele de *Cod penal* şi *Cod de procedură penală*, având un rol însemnat la întocmirea acestora. A fost director al revistei „Jurisprudenţa generală". Profesor la Şcoala Superioară de Ştiinţe Administrative (1928–1936) din Bucureşti şi la Institutul Superior de Ştiinţe Penale (1930–1936). Membru al Partidului Naţional Liberal. Lucrări: *Despre traficul de influenţă*, 1922; *Tratat de Drept şi Procedură penală*, 5 vol., 1924–1927; *Drept interprovincial penal*, 1925; *Introducere în studiul aprofundat al părţii speciale*, curs, 1928; *Pluralitatea infractorilor*, curs, 1929; *Metoda tehnico-juridică în studiul penal*, curs, 1929; *Abuzul de încredere şi escrocheria*, 1930; *Amnistia. Caracter. Aplicaţiune*, 1930; *Omuciderea prin imprudenţă. Concurs de cauze*, 1931; *Infracţiunile falimentare faţă cu legea lichidării judiciare*, 1932; *Trădarea şi spionajul. Conceptul lor*, 1933. Membru corespondent al Acedemiei Române (1948, exclus în acelaşi an, repus în drepturi în 1994).

Donică, Ilie
(01.08.1958, Mateuţi, Republica Moldova)

Agronom. A absolvit Institutul Agricol din Chişinău. Cercetător la Institutul de Pomicultură al AŞM (director ştiinţific). A elaborat bazele fiziologice, agrochimice şi tehnologice ale culturii intensive a vişinului în Republica Moldova. Membru al Secţiei de Ştiinte Agrare a Academiei de Ştiinţe a AŞM, membru de Onoare al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice din România. Preşedinte al Asociaţiei Producătorilor de Fructe din Republica Moldova. Distins cu Medalia Dimitrie Cantemir a Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Donici, Alexandru (Alecu)
(19.01.1806, Bezin, azi Donici, Orhei, Basarabia – 21.01.1866, Piatra Neamţ)

Poet. Mama era din familia Lambrino. A făcut Liceul Militar la Petersburg şi a fost locotenent la Ekaterinburg (azi Sverdlovsk). Şi-a dat demisia în 1826 şi a plecat la Iaşi, iar în 1841 la Piatra Neamţ, ca magistrat. A fost şi proprietar de tipografie. Unul dintre cei mai buni fabulişti români. A fost influenţat de Krîlov. A scris *Fabule*, 1840. A tradus din Puşkin şi Antioh Cantemir.

Donici, Matei
(1847, Brăneşti, jud. Orhei, Basarabia - 26.09.1921, Tighina)

General. A absolvit Şcoala de Cavalerie la Tver, Rusia, unde a fost iuncher. Fondator al Partidului Naţional Moldovenesc şi primul lui preşedinte. A acţionat pentru Marea Unire a Basarabiei cu România în 1918. A scris şi versuri.

Donici, Nicolae
(01/13.09.1874, Petricani, Chişinău - 1956, Nisa, Franța)

Astronom originar din Basarabia. Strănepotul fabulistului Alexandru D. şi stră-strănepotul legislatorului Andronache D., rudă a generalului Matei D. şi a scriitorilor Leon D., S.N. Kostinskii. În 1908 a construit un observator astronomic propriu la

Dubăsarii Vechi în Basarabia. Între 1918 şi 1944 a locuit şi lucrat la Dubăsarii Vechi şi Bucureşti. Din 1944 a locuit în Franţa şi a lucrat la Meudon şi Nisa. Cercetările sale astronomice se referă la astronomia soarelui, cromosferei, planetelor, luminii zodiacale. A observat 8 eclipse de soare în diferite părţi ale lumii, 8 eclipse de lună. A stabilit că planeta Mercur nu are atmosferă, a observat cometa Halley în anul trecerii la periheliu (1910), a cercetat planeta Saturn, a observat şi măsurat lumina zodiacală în Egipt (1908) şi în Algeria (1947–1952). Autor a cel puţin 77 de lucrări ştiinţifice: *Raport*, 1923; *Rapport sur l Premier congres de l'Union astronomique tenu Rome de 2 au 10 mai 1922* (1923); *Al patrule congres al Uniunii astronomice internaţional* (1932). *Observatoire d'Astronomie Physique*, 1924 *Sur une méthode nouvelle d'investigation de phénomènes solaires*, 1924 (şi în română, Chişinău 1927); *Al patrulea congres*, 1933. A fost membru al Uniunii internaţionale pentru studiul Soarelui, al Uniunii Internaţionale Astronomice (din 1922), al societăţilor astronomice din Rusia (până la 1917) Germania şi Franţa. A fost membru al Comitetulu Astronomic Român, membru de onoare al Academiei Române din 1922 (exclus în 1948 ş repus în drepturi din 1991, post-mortem) şi Doctor Honoris Causa al universităţii din Coimbra Portugalia. Observatorul astronomic al Universităţii de Stat din Moldova îi poartă numele.

Dordea, Toma
(01.01.1921, Bungard, județul Sibiu - 11.04.2015, Timișoara)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electromecanică la Timişoara, unde a devenit apoi profesor Lucrări: T*ehnica măsurării mărimilor electrice şi magnetice*, 1963; *Instalaţii electrice de utilizare. Îndreptar*, 1968; *Aparate electrice de joasă tensiune. Îndreptar*, 1977. Deținător al mai multor brevete de invenție. Membru al Academiei Române (2014). Începând din 1994 este preşedintele filialei Timişoara a Academiei Române. De asemenea este membru titular al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România. Distins cu Ordinul Național pentru Merit, 2000.

Dorogan, Valerian
(03.01.1955, Cotiujenii Mari, Republica Moldova - 05.10.2017, Chișinău)

Inginer. A absolvit liceul la Cotiujenii-Mari, iar ingineria electronică la Politehnica din Chişinău (1977). Doctor habilitat şi profesor la Universitatea Tehnică a Moldovei, a fost şef de laborator, apoi prorector pentru cercetare ştiinţifică. A publicat peste 350 de articole în domeniul micro-opto-electronicii şi are 23 brevete de invenţie. Profesor invitat la Darmstadt (Germania), în Franţa, Belgia. Medaliat (circa 60 de medalii) la Saloanele internaţionale de inventică (Belgia, Elveţia, Moscova, Iaşi, Ucraina, China). Membru de onoare al Academiei de Științe Tehnice din România.

Dorohov, Lazăr (Lazar)
(13.04.1900, Stavropol, Rusia – 11.03.1964, Chişinău)

Rus ca etnie. S-a specializat în Rusia în fiziologia plantelor şi a venit în Basarabia în 1939, în contextul în care oraşul natal fusese cucerit de armatele albgardiştilor (Anton Denikin). Fondator (1961) şi director al Institutului de Fiziologia Plantelor al AŞM. Membru corespondent şi vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Dosoftei, *nume la naştere* Dimitrie Borâlă
(26.10.1624, Suceava – 13.12.1693, Zołkiew, Polonia, azi Nesterov, Ucraina)

Cărturar. A absolvit Şcoala Domnească la Trei Ierarhi, fiind influenţat de Varlaam. Călugărit la Probota (1648). A fost mitropolitul Moldovei (1671–1674; 1675–1686). A făcut politică antiturcească şi filo-polonă. După bătălia de la Stănileşti a fugit în Polonia cu arhivele de documente ale ţării, ajunse apoi la Petersburg (după ce Polonia a fost luată de ruşi. Inventariate în prezent la Biblioteca Saltîkov Scedrin sub numele *Opisul Arhivelor Polone*). A fost excomunicat de patriarhul ortodox al Constantinopolului. A înfiinţat, cu sprijinul Patriarhiei din Moscova, o tipografie la Trei Ierarhi şi a rămas drept creator al versului cult prin traducerea *Psaltirei pre versuri tocmită*, Uniew, 1673, prima traducere în versuri a acestei lucrări în Răsăritul ortodox, pentru care a consultat o ediţie grecească a *Vulgatei* şi *Psaltirea în versuri* a lui Jan Kochanowski. A mai scris versuri originale la stema Moldovei: *Stihuri la luminatul herb a Ţ ării Moldovei*, care prefaţează *Psaltirea pre versuri tocmită*, 1673, a tradus un fragment din drama *Erofile* a cretanului Chortasis şi, pentru prima oară în româneşte, *Istoriile* lui Herodot (fragment).

Dragalina, Corneliu
(05.02.1887, Caransebeş – 11.07.1949, Bucureşti)

General de corp de armată. Fiul lui Ioan D. A absolvit Şcoala Superioară de Război (artilerie şi geniu) şi în 1940 a fost numit la comanda Corpului 6, care a intrat pe front în octombrie 1941, când a forţat trecerea Donului şi a luptat la sud de Stalingrad, subordonat Armatei 1 Tancuri. A primit Crucea de Fier (germană) şi Ordinul Mihai Viteazul clasa a II-a. Nu se înţelegea cu Ion Antonescu. A fost destituit în 1943 şi numit guvernator militar a Bucovinei. A rămas în această funcţie până l trecerea Bucovinei sub jurisdicţie sovietică (martie 1944), după care a fost pus la dispoziţia Ministerului de Război. Reactivat după 23 august 1944, a fos numit inspector general al trupelor motorizate. Trecut în rezervă în martie 1945.

Dragalina, Ioan
(03.12.1860, Caransebeş – 24.10.1916, Bucureşti)

Comandant militar. Tatăl lui Corneliu D. A absolvit Academia Militară la Timişoara şi Viena. În 1887 a trecut graniţa în România şi a militat pentru unirea Banatului cu ţara. În 1916 a fost comandantul Diviziei 1 Turnu Severin. În acelaşi an a primit comanda Armatei I şi a plecat să lupte în linia I fiind rănit în luptele pentru cucerirea Orşovei şi culoarului Timiş.

Draganov, Boris
(06/19.07.1920, Tătar Copciac, Basarabia)

Inginer. Găgăuz ca etnie. Fiul lui, Alexandr, lucrează în aceeaşi specialitate în SUA. Frate geamăn cu Gleb Drăgan. Tatăl lora fost deportat în 1941 la Ivdel, dincolo de Ural. Mama a fost deportată la Berezova, în partea de nord a munţilor Urali, apoi trimisă la Salehard, după care au urmat alte localităţi ale surghiunului siberian - Hanti-Mansiisk, Tiumen. Despărţit de fratele său, revenit la Timişoara, s-a evacuat cu Institutul Flotei Maritime din Odesa la Samarkand pentru a nu pierde contactul cu părinţii deportaţi. A început Facultatea de Energetică a Institutului Politehnic din Samarkand şi a terminat-o la Odesa. A lucrat la Catedra de energie termică a Universităţii de Ştiinţe Agricole din Kiev, unde în 1981 au venit şi părinţii (eliberaţi în 1956, iar apoi cu domiciliu forţat în rn. Ungheni). Contribuţii în domeniul hidrodinamicii şi schimbului de căldură în medii multifazice; termofizica întreprinderilor agricole şi a construcţiilor; optimizarea sistemelor de conservare a energiei. Membru al Academiei de Ştiinţe a Ucrainei.

Dragnev, Demir
(27.07.1936, Cureşniţa, Basarabia)

Istoric. Găgăuz ca etnie. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii de Stat din Chişinău (1957). A lucrat ca cercetător ştiinţific, director adjunct, şef de secţie, director, şef de sector la Institutul de Istorie (specializat în istoria Evului Mediu şi cea modernă) al AŞM. Profesor la Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă (din 1992) şi la Universitatea de Stat din Chişinău (din 1998), redactor-şef al „Revistei de istorie a Moldovei” (1995–2006), membru al colegiului de redacţie al revistei „Destin românesc” (din 2006). Lucrări: *Сельское хозяйство феодальной Молдавии* (1975), *Очерки внешнеполитической истории Молдавии до начала XIX века* (1987, în colaborare), *Ţara Moldovei în epoca luminilor* (1999), *Ştefan cel Mare şi Sfânt în contextul epocii sale şi al posterităţii* (2004, în colaborare), *Domnii Ţării Moldovei* (2005, în colaborare), *Moldova în epoca feudalismului. Documente slavo-moldoveneşti*, vol. I–VI, VIII (1991–1998, în colaborare), *Documente moldoveneşti din secolul al XVIII-lea*, vol. IX: 1751–1774 (2004, în colaborare), vol. X: *1775–1786* (2005, în colaborare), vol. XI: *1787–1800* (2008, în colaborare), *Dicţionar de istorie a românilor* (2006, în colaborare) ş.a. Autor de manuale pentru învăţământul preuniversitar. Participant la foruri ştiinţifice naţionale (Chişinău) şi internaţionale (Paris, Bucureşti, Iaşi, Moscova, Varşovia). Laureat al Premiului de Stat al RSSM (1986) şi al Premiului AŞM (1996). Deţinător al medaliei Dimitrie Cantemir a AŞM (2001). Membru corespondent al AŞM (1995).

Dragomir, Mihu
nume la naştere Mihail C. Dragomirescu
(24.04.1919, Brăila – 09.04.1964, Bucureşti)

Poet. A făcut studii la Academia Comercială din Bucureşti. A fost redactor la „Viaţa românească“ şi redactor-şef la „Luceafărul“. A scris poeme

romantice, dominate de sentimentul naturii şi istoriei, în spirit umanist şi ironic: *Rugă de ateu, adică vorbe despre orânduieli şi cârmuitori*, 1938; *Stelele păcii*, 1952, Premiul de Stat; *Războiul*, 1955, Premiul de Stat; *Şarpele fantastic*, 1965, postum. A tradus din K. Simonov, J. Steinbeck, A.S. Puşkin, H. Wells, E.A. Poe ş.a.

Dragomir, Silviu
(13.03.1888, Gurasada, Hunedoara – 23.02.1962, Bucureşti)

Istoric, om politic. A fost profesor la Universitatea din Cluj. A participat la Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia. A fost ministru de Stat și ministru al Minorităților (1937-1940). A publicat lucrări privind îndeosebi istoria românilor din Peninsula Balcanică şi istoria luptei românilor din Transilvania pentru libertate politică şi culturală, valoroase sub raport documentar: *Vlahii şi morlacii*, 1924; *Studii şi documente privitoare la revoluţia românilor din Transilvania în anii 1848–1849*, 4 vol., 1944–1946; *Vlahii din nordul Peninsulei Balcanice în Evul Mediu*, 1959. Membru titular al Academiei Române (1928).

Dragomirescu, Mihail
(22.03.1868, Plătăreşti, Călăraşi – 25.11.1942, Bucureşti)

Estetician, teoretician şi critic literar. Urmează studiile liceale la Liceul Gh. Lazăr şi la Colegiul Sf. Sava din Bucureşti. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Bucureşti. Devine discipolul lui Titu Maiorescu, de care se desparte ulterior. În 1895 este numit conferenţiar de estetică la Universitatea din Bucureşti, iar în 1906 - profesor titular la Catedra de literatură română a Facultăţii de Litere şi Filosofie din Bucureşti. Organizează Seminarul de Literatură, transformat în Institutul de Literatură. A condus revistele „Convorbiri critice“, „Ritmul vremii“, „Falanga“, în paginile cărora a combătut, de pe poziţiile criticii raţionaliste, atât sămănătorismul, cât şi simbolismul şi modernismul. Adept al esteticii integraliste, considera capodopera drept o specie, înglobând în mod rigid arta în sfera științei. Lucrări: *Critica „ştiinţifică“ şi Eminescu*, 1895; *Critica dramatică*, 1904; *Teoria poeziei*, 1906; *Ştiinţa literaturii*, 1926; *La science de la littérature*, vol. I-III, Paris, 1928–1929, vol. IV, 1938; *Critică – directive literare*, vol. I, 1927, vol. II, 1928; *Integralismul (dialoguri filosofice)*, 1929; *Sămănătorism, poporanism, criticism*, 1934; *Scrieri critice şi estetice*, ediţie îngrijită, cu note şi comentarii de Z. Ornea şi Gh. Stroia, 1969. Membru de onoare al Academiei Române (1938).

Dragoş
(începutul sec. XIV, Cuhea, Maramureş – 1353, Baia, Moldova)

Primul voievod al Moldovei (1352–1353). A fost instalat de regele Ludovic I al ungurilor să alcătuiască o „marcă“ (teritoriu de protecţie a trecătorilor Carpaţilor Orientali spre Transilvania, în faţa năvălirilor tătare, aşa cum la trecătorile Carpaţilor Meridionali au fost puşi secui). A avut capitala la Baia (teritoriul cuprindea doar actualele judeţe Suceava, Botoşani, Neamţ şi Iaşi). A ctitorit la Volovăţ o biserică de lemn, adusă mai apoi de Ştefan cel Mare la Putna. A avut doi fii: Szas şi Gyula, (maghiarizare de la Sasu și Iuliu), primul urmaş al lui Dragoş la tronul Moldovei şi al doilea voievod de Maramureş. Fiul lui Szas s-a numit Balc (numele vechi – Balckh – pentru Bactriana, cuvânt din aceeaşi familie cu Balcic, Balica, Bălcescu, Balcani) şi a venit pe tron după Szas, tot ca vasal al regatului maghiar. Revolta pentru independenţă a fost stârnită de Bogdan, cneaz maramureşean și el, care l-a biruit pe Balc, a retrasat hotarele Moldovei şi a fondat un voievodat românesc independent (1359).

Dragoş, Lazăr
(21.11.1930, Ursad, Bihor – 02.04.2009, Bucureşti)

Matematician. A absolvit Matematica la Universitatea din Bucureşti şi a devenit profesor al facultăţii. Contribuţii în domeniul mecanicii aplicate, mecanicii fluidelor, aerodinamicii ş.a. Lucrări: *Magnetodinamica fluidelor*, 1969; *Principii ale mecanicii analitice*, 1976; *Principii ale mecanicii mediilor continue*, 1983. Membru al Societăţii Americane de Matematică. Membru titular al Academiei Române (1992).

Dragu, Teodor
(1848, Zăpodeni, jud. Vaslui – ?.12.1925, Bucureşti)

Inginer. A studiat la Academia Mihăileană din Iaşi, apoi la Paris, la École des Arts et des Métiers. Este fondator la Societăţii Politehnice (1881), al cărei preşedinte devine (1915–1919). În 1886 este numit şef al Serviciului de ateliere și material rulant al CFR. Între 1880 şi 1915 a fost profesor de construcţii de maşini cu abur la Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele. A construit mai multe tipuri de locomotive cu abur şi a introdus în 1887, pentru trenurile din reţeaua feroviară română, sistemul de încălzire cu abur a trenurilor, sistem asemănător cu

acela folosit la locomotive. În 1892 a introdus mecanismul de frânare automată cu aer comprimat, sistem Westinghouse. A iniţiat utilizarea în România a locomotivelor care foloseau combustibil lichid şi a inventat pentru acestea un injector cu păcură pentru focarele cazanelor. Sistemul a fost perfecţionat de englezi după Primul Război Mondial. Lucrări: *Locomotivele tender şi locomotivele cu tender deosebit comparate din punct de vedere al aplicaţiunilor lor pe căile secundare, în lărgime normală* (1886); *Description des installations et des appareils en usage aux chemins de fer de l'etat roumain pour l'emploi des locomotives* (Congresul internaţional de petrol, Bucureşti, 1907). A participat, alături de Anghel Saligny, la Congresele dedicate căilor ferate de la St. Petersburg (1892) şi Washington (1905).

Drăculeşti
V. și Basarab - dinastia; Dănești, dinastia.

Dinastie care a domnit în Ţara Românească. Era, în fapt, o ramură a dinastiei Basarabilor, purceasă de la Mircea cel Bătrân, mai exact de la fiul acestuia, Vlad al II-lea Dracul, tatăl lui Vlad Ţepeş. Dracul era o poreclă, românizare a Ordinului Dragonului (la origini grifonul, marele simbol magic al tuturor triburilor de traci, figurat și la baza Columnei lui Traian. Era un ordin creştin secret european de luptă antiotomană fondat de Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei, născut în Valahia Moravă. Dragonul era un animal fantastic care-şi înghite coada, având cap de pasăre și trup de șarpe, un Uroboros, şarpele primordial, simbol și el al națiilor fondatoare de după Potop. Cercul pe care-l desena astfel era și el magic, prizonierii de război nu fugeau dacă în jurul lor se desena un cerc, iar adevărul era legea supremă a celor înscriși în această suprafață circulară. Constantin Brâncoveanu a fost ultimul domn român membru al Ordinului Dragonului). Temeiul de existenţă al acestei dinastii era dat de lupta ei cu urmaşii civilizaţiei calului, veniţi din Asia Centrală, dintre care făceau parte şi neamurile turcice precum otomanii, adică Islamul. În aceşti parametri foarte largi trebuie înţelese cruciadele creştinătăţii şi întregul complex medieval care a generat, până la urmă, fragmentarea dinastiei Basarabilor. Ei i se mai adaugă însă şi ingrediente locale, care ţin de bătălia pentru impunerea unui anumit tip de creştinism în aria ţărilor române: slav (sârbesc sau rusesc) ori grecesc, adică originar bizantin, ceea ce conecta, fie şi pe ocolite, românitatea cu bazinul latinităţii. Aceasta era, în fapt, conştiinţa identitară niciodată dispărută a unităţii vechii Dacii, adică a poporului al cărui substrat profund atingea origini foarte vechi. Dincolo de toate aceste bătălii şi imperative ale momentului, ceea ce încerca să se definească în fundal era chiar identitatea naţională a românilor.

Drăgan, Gleb
(06/19.07.1920, Tătar Copciac, Basarabia) - 24.10.2014, București)

Inginer. Găgăuz ca etnie. Frate geamăn cu Boris Draganov. A făcut liceul la Comrat şi Tighina, apoi Facultatea de Electromecanică la Politehnica din Timişoara, absolvită cu Magna Cum Laude. Specializat în tehnica tensiunilor înalte. A lucrat la Centrala de Gaz şi Electricitate, la Institutul de Studii şi Proiectări Energetice. Profesor şi decan al Facultăţii de Energetică din Bucureşti. Contribuţii în electrostatică, supratensiuni atmosferice şi de comutaţie. Lucrări: *Montarea reţelelor electrice de distribuţie*, 2 vol., 1949; *Tehnica tensiunilor înalte*, 1954, 1996; *Supratensiuni atmosferice în instalaţii electroenergetice*, 1992. Preşedinte al Comisiei de Energetică a Academiei Române. Membru titular (2004) al Academiei Române, membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România. A fost ales şi membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Drăgan, Iosif Constantin
(20.06.1917, Lugoj – 22.08.2008, Palma de Majorca)

Eseist. A absolvit Dreptul la Bucureşti şi s-a specializat la Roma. Adept al politicii lui Ion Antonescu, membru al Gărzii de Fier. Rămas în Italia după război, a întemeiat Compania Butan Gas. A înfiinţat un Centru de Studii Istorice la Veneţia, care se ocupă, în principal, de tracologie, ca şi de afirmarea priorităţilor româneşti în materie de economie şi cultură. Deţinea Editura Nagard. Între altele, susţinător al teoriei protocronismului, cultivat de cercul „Luceafărului" în anii '80 ai veacului XX. A editat „European Bulletin" (din 1950), „Noi, tracii". A colaborat din 1976 cu Guvernul României, publicând cărţi şi în România. După 1989 a înfiinţat Universitatea Europeană Iosif Constantin Drăgan la Lugoj, un post de televiziune al Universităţii din Craiova, iar Fundaţia Iosif Constantin Drăgan a finanţat sculptarea, pe faţada versantului românesc

al muntelui aflat pe Dunăre, la Cazane, a efigiei monumentale a lui Decebal. Lucrări: *Noi, tracii,* 1976; *Antonescu. Mareşalul României şi războaiele de reîntregire, vol.I-IV,* Veneţia, Editura Nagard, 1986–1990; *Odobleja: apariţia ciberneticii generalizate pe pământ românesc. O evaluare,* 1993; *Imperiul romanotrac,* 2000; *Prin Europa*, 5 vol., 2005.

Drăganu, Nicolae
(18.02.1884, Zagra, jud. Bistriţa-Năsăud – 18.12.1939, Cluj)

Filolog, lingvist şi istoric literar. Bursier din fondurile grănicereşti, studiază filologia clasică şi limba română la Universitatea din Budapesta. Doctor în filologie română cu teza *Compunerea cuvintelor româneşti* (1906). Obţine atestatul în limba şi literatura latină, greacă şi română, fiind promovat profesor ordinar la liceul din Năsăud. Este abilitat docent la Universitatea din Cluj (1916), iar după Marea Unire participă la reorganizarea acesteia. Profesor de limba şi literatura română veche la Facultatea de Litere şi Filosofie din Cluj. Face parte din colectivul Muzeului Limbii Române, întemeiat de Sextil Puşcariu, la Cluj, în 1919, unde participă la elaborarea *Dicţionarului limbii român.e* Preocupări de filologie, lexicologie, onomastică, sintaxă şi istorie literară. Primar al municipiului Cluj între 1933 şi 1938. Lucrări: *Două manuscripte vechi. Codicele Teodorescu şi Codicele Marţian,* 1914; *Toponimie şi istorie,* 1928; *Românii în veacurile IX-XIV pe baza toponimiei şi a onomasticei,* 1933; *Histoire de la littérature roumaine de Transylvanie des origines à la fin du XVIII-e siècle,* 1938; *Morfemele româneşti ale complementului în acuzativ şi vechimea lor,* 1943; *Istoria sintaxei,* 1945*; Elemente de sintaxă a limbii române,* 1945. Membru al Academiei Române (1939).

Drăgănel, Vasile
(10.09.1962, Hogineşti, rn. Călărași, Republica Moldova)

General. A absolvit Institutul Pedagogic din Bălţi, specialitatea limba engleză. După satisfacerea serviciului militar s-a înrolat în MAI. Şef al Serviciului de Protecţie şi Pază de Stat al Preşedintelui Republicii Moldova (1994–1997), şef al Serviciului de Protecţie şi Pază de Stat (1997–2001), ministru de Interne (2001–2002), plecat prin demisie în condiţiile în care a refuzat să acţioneze contra manifestanţilor din Piaţa Marii Adunări Naţionale.

Drăgănescu, Emil
(18.12.1919, Galaţi - 17.07.2003, București)

Politician. A absolvit Politehnica (Facultatea Construcţii de maşini) din Bucureşti. Membru al PCR din 1946. Deputat în Marea Adunare Naţională, ministru al Construcţiilor de Maşini (1951), vicepreşedinte al Comisiei Controlului de Stat (1955), ministru al Energiei Electrice (1965), vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (1968), a iniţiat acordurile dintre România și Canada legate de instalarea reactoarelor nucleare de la Cernavodă (1969) şi construirea barajului şi lacului artificial de la Vidraru, pe Argeş. Membru al Comitetului Executiv al Comitetului Central al PCR (1969). Vice-prim ministru al Guvernului (1975–1978), ministru al Sportului (1978), al Sportului şi Turismului (1979), al Energiei Electrice (1969). A făcut parte din Comitetul Politic Executiv al CC al PCR în echipa lui Manea Mănescu (prim-ministru) în 1989, înlăturată de la putere pe 22 decembrie 1989. Distins cu Ordinul Muncii (1968), Steaua RPR (1964) şi Steaua RSR (1979). Arestat la începutul lui 1990 ca membru CPEX.

Drăgănescu, Mihai Corneliu
(06.10.1929, com. Făget, jud. Prahova) -28.05.2010, București)

Inginer, eseist şi filozof, specialist în electronică. A absolvit Institutul Politehnic din Bucureşti. A avut contribuţii în soluţionarea următoarelor probleme teoretice: influenţa sarcinii electrice spaţiale asupra capacităţilor de conectare dintre electrozii tuburilor electronice (1953–1960); circuite electronice neliniare şi influenţa nelinearităţii capacităţii dispozitivelor electronice asupra oscilatorilor electronici (1956–1958); teoria tranzistorului la nivele mari de injecţie (1960–1962); efecte inductive la dispozitive semiconductoare (1961–1965); teoria diodei dielectrice (1964–1965). A fost profesor la Institutul Politehnic din Bucureşti. Lucrări: *Circuite cu tranzistoare* (1961) – în colaborare şi sub redacţia lui T. Tănăsescu; *Electronii la lucru* (1961); *Procese electronice în dispozitive semiconductoare în circuit* (1962); *Electronica corpului solid* (1972); *Muncă şi economie* (1974); *Sistem şi civilizaţie* (1976); *Profunzimile lumii materiale* (1979); *Precursori români ai ciberneticii* (1979) – în colaborare; *A doua revoluţie industrială* (1980); *Informaţia*

între practică şi fenomen (în volumul *Procese revoluţionare în ştiinţă şi tehnică şi dezvoltarea societăţii*, colecţia Idei contemporane, 1980). Membru (1990) şi preşedinte al Academiei Române (1990–1994). Sub preşedinţia sa Academia Română a adoptat un nou sistem ortografic al limbii române (1993). A fost ales şi membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Drăgescu, Mariana
(07.09.1912, Lugoj – 24.03.2013, Bucureşti)

Aviatoare. A urmat cursurile Şcolii de Pilotaj Mircea Cantacuzino de la Băneasa şi, odată cu obţinerea brevetului, devine una dintre primele femei-pilot din ţara noastră. A lucrat la Aeroclubul Regal al României, unde l-a cunoscut pe Antoine de Saint-Exupéry. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a făcut parte din Escadrila Albă (până în 1943), echipă sanitară (formată din femei-pilot) care evacua răniţii din zona frontului.

Drăghiceanu, Matei
(15.05.1844, Târgovişte – 02.05.1939, Bucureşti)

Inginer, geolog. Tatăl lui Virgil D. A absolvit Şcoala de Mine din Paris. Director al Şcolii de Poduri şi Şosele din Bucureşti. În 1880 a devenit director al minelor statului. Ca inspector al salinelor a alcătuit hărţi geologice detaliate şi un proiectlege pentru organizarea lor. A alcătuit prima hartă a solurilor din România. A fost preocupat de cutremurele de pământ. Lucrări: *Cutremurele de pământ din România şi ţările înconjurătoare*, 1896; *Chestiunea apei în capitală*, 1898; *Studiu asupra hidrologiei subterane în Oltenia*, 1905; *Cutările hercinice în raport cu seismele*, 1934; *Tectonica seismică euro-asiatică*, 1936. Membru corespondent al Academiei Române (1926), exclus (1948), repus în drepturi în 1990. de onoare (1933) al Academiei Române.

Drăghiceanu, Virgil
(18.05.1879, Târgovişte – 1912.1964, Bucureşti)

Istoric. Fiul lui Matei D. A absolvit Istoria la Universitatea din Bucureşti. A efectuat săpături arheologice îndeosebi la Curtea de Argeş. A scris despre monumentele din această zonă şi din zona Târgoviştei. Secretar al Comisiunii Monumentelor istorice din România. Membru corespondent al Academiei Române (1926), exclus (1948), repus în drepturi în 1990.

Drăghici, Alexandru
(26.09.1913, Tisău, jud. Buzău – 16.04.1992, Bucureşti)

Om politic. Intrat în PCR ca muncitor la Atelierele CFR din Bucureşti, ca urmare a marii crize economice, în 1930. Arestat în 1935, a fost judecat în acelaşi proces cu Ana Pauker şi Gh. Gheorghiu-Dej. După 1944 colaborator al lui Gh. Gheorghiu-Dej. În 1946 a ajuns şef al Marelui Stat Major al Armatei Române şi al Serviciului de Educaţie, Propagandă şi Cultură al Armatei, devenită anexă a Armatei Roşii. El este cel care a organizat Securitatea, pe baza principiilor NKVD, şi a organizat viaţa capitalei după dezordinile provocate de război. Căzut în dizgraţie din cauza măsurilor luate în forţă, anchetat chiar de sovietici. Va reuşi să scape, aducându-l, prin trădare, pe Imre Nagy, conducătorul revoluţiei ungare, în România, de unde îl vor aresta sovieticii. Ultima etapă a carierei a fost aceea de director al Editurii Politice, înainte ca această funcţie să fie preluată de Valter Roman.

Drăgoi, Sabin
(06.06.1894, Selişte, jud. Arad - 31.12.1968, Timişoara)

Compozitor şi folclorist. S-a format ca muzicolog studiind la Iaşi, Cluj şi Praga. S-a remarcat în primul rând printr-o bogată activitate de folclorist, culegeri precum *303 colinde cu text şi melodie*, *360 melodii din Arad şi Hunedoara* poartă semnătura lui. Unul dintre iniţiatorii şcolii muzicale româneşti bazate pe folclorul ţărănesc, este creatorul a peste 100 de lucrări în toate genurile muzicale. A ocupat următoarele funcţii în activitatea pedagogică şi dirijorală: profesor de armonie, contrapunct şi compoziţie (1924–1942) la Conservatorul Municipal din Timişoara, director al aceleiaşi instituţii (1925–1943), director al corurilor bărbăteşti Doina şi Banatul din Timişoara (1924–1932), dirijor al Corului mixt Crai Nou din Timişoara (1936–1940), director al Operei Române din Cluj-Timişoara (1940–1944, în timpul Diktatului), director (1942–1944) la Conservatorul şi Institutul de Artă din Cluj-Timişoara, profesor de armonie, contrapunct şi compoziţie la aceleaşi instituţii (1943–1944), profesor de armonie, contrapunct (1946–1949) şi compoziţie (1949–1950) la Conservatorul din Timişoara. Între 1950 şi 1964 a fost directorul Institutului de Folclor din Bucureşti. Operă: *Năpasta, Horia, Păcală, Kir*

Ianulea, Constantin Brâncoveanu. Lucrări simfonice: *Petrecere populară, Divertisment rustic, Rapsodia bănăţeană, Concert pentru pian şi orchestră*. Dansuri simfonice: *Ce aude Murăşul*. Miniaturi pentru pian: *Moderato; Allegreto; Andantino; Allegro; Andantino; Andante; Allegro.* Muzică de film: *Mitrea Cocor*. Din 1955 a fost membru corespondent al Academiei Române.

Drăgulescu, Coriolan
(04.04.1907, Vărădia, Caraş-Severin - 01.06.1977, Bucureşti)

Chimist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe din Cluj. Profesor la Facultea de Ştiinţe din Cluj, după 1945 profesor la Facultatea de Chimie Industrială din Timişoara şi decanul ei fondator. Co-fondator al Facultăţii de Agronomie (1945) din Timişoara. Contribuţii la chimia coordinativă şi a solvenţilor neapoşi. Lucrări: C*himia structurală modernă. Chimia coordinației*, 1977. Membru de onoare al Societăţii de Chimie Industrială din Paris. Membru titular al Academiei Române (1963).

Drăguţ, Vasile
(09.01.1928, Murgași, Dolj – 01.11.1987, Bucureşti)

Istoric de artă. A început studiile la Litere şi Filosofie la Universitatea din Bucureşti (întrerupte), apoi a continuat şi absolvit Institutul de Arte Plastice. Profesor și rector (1976–1987) al Academiei de Arte, Bucureşti. A coordonat Comisia Centrală de Stat a Patrimoniului Cultural Naţional. Membru în Consiliul de conducere al Departamentului Cultelor. A contribuit mult la restaurarea monumentelor istorice din Mediaş, Sibiu, despre care a publicat nenumărate studii. Este cel care a semnalat chipul lui Mihai Viteazul în frescă la biserica din Ocna Sibiului, restaurată de Constantin Brâncoveanu. A primit Ordinul Meritul Cultural clasa a III-a, 1968, Ordinul Muncii clasa a III-a, 1979, Premiul Minerva d'Oro, Roma, al Academiei Internaţionale de Artă şi Cultură, 1985. Membru de onoare al Societăţii Elene de Arheologie, 1987. Un premiu naţional pentru conservare şi restaurare de artă îi poartă numele din 2005.

Drâmbă, Constantin
(19.07.1907, Borşani, Bacău – 10.02.1997, Bucureşti)

Astronom, matematician. A absolvit Matematica la Universitatea din Bucureşti şi şi-a luat doctoratul la Sorbona. Astronom la Observatorul Astronomic Bucureşti şi director al lui (1963–1977). Profesor de astronomie la Universitatea din Bucureşti. Contribuţii în domeniul analizei ciocnirilor de corpuri cerești. Lucrări: *Despre varietăţile singulare ale sistemelor diferenţiale*, 1950; *Asupra distribuţiei traiectoriilor în jurul unui punct singular*, 1951. Membru al Uniunii Astronomice Internaţionale. Membru titular al Academiei Române (1990).

Drimba, Ovidiu
(?.09.1919, Marginea, jud. Bihor - 29.04.2015, București)

Istoric literar. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Cluj, secţia italiană-franceză. Specializare ca profesor asociat la Universitatea din Torino. Profesor la IATC Bucureşti. Contribuţii în domeniul istoriei teatrului românesc. Lucrări: *Filosofia lui Blaga*, 1944; *Pagini despre cultura europeană*, 1945; *Don Quijote, sensul eroului şi semnificaţia operei*, 1955; *Ghid de literatură universală. Scriitori, cărţi, personaje*, 1969; *Istoria culturii şi civilizaţiei*, 4 vol., 1984–1994; *Istoria teatrului universal*, 2000. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor.

Dromichaites *românizat* **Dromihete**
(sec. III î.H.)

Rege dac. A luptat cu regele Odrisiei Lisimachos (regat tracic având granița de nord la limita Scythiei Minor, azi Dobrogea), care voia să-şi extindă stăpânirea în zona dacică a Scythiei Minor, unde erau deja colonii ale Miletului din sec. al VII-lea î.H. L-a înfrânt şi l-a luat prizonier pe fiul acestuia, Agathocles. S-a sfătuit cu marele său preot, Ceneus şi a păstrat prizonierul. În 292 î.H. Lisimachos a atacat din nou Dacia spre a-şi recupera fiul şi a păstra cetăţile dacice deja cucerite. A pierdut din nou bătălia, iar dacii au recuperat cetăţile Capidava şi Genucla. Herodot descrie aceste evenimente.

Drouhet, Charles
(22.01.1879, Bârlad – 08.01.1940, Bucureşti)

Comparatist. Descendent al unei familii de revoluţionari francezi din Occitania (Bordeaux, al cărui nume occitan era Bordeu - după Mistral) refugiată în Moldova. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. Profesor la Universitatea din Bucureşti. A scris studii comparatiste: *Modelele franceze ale teatrului lui Alecsandri,* 1913–1914; *Izvoarele de inspiraţie din poezia* O fată tânără pe patul morţii *a lui Bolintineanu,* 1913. A fost mentorul comparatistului Basil Munteanu, plecat la Paris și devenit emul al lui Paul Hazard.

Druc, Mircea
(25.07.1941, Pociumbăuţi, com. Zăicani, plasa Râşcani, Basarabia)

Om politic. Frate cu Vlad D. A lucrat ca tractorist în Kazahstan. A absolvit Facultatea de Filologie şi Istorie a Universităţii de Stat din Chişinău şi Facultatea de Limbi Romanice la Universitatea de Stat din Leningrad. Dispecer pe Aeroportul Şeremetievo din Moscova. Specializat în economie la Institutul Americii Latine al Academiei de Ştiinţe a URSS din Moscova şi la Facultatea de Economie a Universităţii Lomonosov din Moscova. Profesor de Ştiinţe Administrative la Institutul Politehnic din Chişinău. Implicat în procesul Usatiuc-Bulgăr (cetăţean sovietic din Moldova care a cerut în 1970 audienţă la N. Ceauşescu pentru a apăra cauza independenţei Basarabiei şi a fost extrădat şi trimis în Siberia), e destituit şi trimis la Ministerul Industriei Alimentare. Pleacă la Moscova în 1975 ca lector la Centrul pentru probleme administrative al Universităţii de Stat Lomonosov şi cercetător ştiinţific la secţia Institutului Unional de Cercetare Tehnico-economică şi Informaţie în Electrotehnică – Informelectro, apoi devine şef al sectorului Cercetare al Centralei Economice Mosstroi-plastmass din Moscova şi redactor ştiinţific la Institutul Central de Cercetare Tehnico-economică şi Informaţie pentru Industria Alimentară din Moscova. Termină la seral Facultatea de Psihologie a Universităţii de Stat Lomonosov din Moscova. Din 1981 se află la Cernăuţi (Ucraina), la filiala Institutului de Automatică din Kiev. În 1988 este fondator al Societăţii Culturale Române Mihai Eminescu din Cernăuţi, fiind ales în funcţia de vicepreşedinte. În această calitate a contribuit la înfiinţarea primei clase cu limba de predare română din Cernăuţi (iniţial cu 16 elevi, apoi în 1991 numărul elevilor a crescut la 60). Deputat din partea Frontului Popular din Moldova (1990), devine prim-ministru al Moldovei (1990–1991) şi în acelaşi timp membru al guvernului sovietic. În această calitate a înfiinţat primele structuri ale Armatei Naţionale, Poliţiei Naţionale, Trupelor de Carabinieri (după modelul italian) şi Serviciilor speciale de informaţii; a introdus limba română ca limbă de predare în şcoli, licee şi universităţi; a fondat Academia de Studii Economice şi Academia Naţională de Poliţie, cu sediul la Chişinău; a contribuit la deschiderea la Chişinău a liceelor bilingve român-francez, român-spaniol, român-englez, român-italian, român-german; a contribuit la trimiterea la studii în România şi în alte ţări a peste 3.000 de studenţi, doctoranzi şi elevi. Preşedinte al Frontului Popular Creştin Democrat din Moldova (din 1992) şi Preşedinte al Consiliului Naţional al Reîntregirii (Iaşi, 1992), a fondat Partidul Naţional al Reîntregirii, absorbit în 1999 de PUNR, România. Guvernul Adrian Năstase l-a trimis ambasador în Brazilia. La întoarcere, a devenit membru al PRM. Distins cu Medalia Meritul Civic din Republica Moldova, 1996.

Druc, Vlad
(17.10.1948, Pociumbăuţi, Republica Moldova)

Regizor. Frate cu Mircea D. A absolvit Institutul de Arte din Chişinău, secţia regie de teatru şi Institutul de Cinematografie din Moscova, secţia regie de film. A lucrat la Moldova Film, iar din 2000 şi-a creat propriul studio, Media SDB. Profesor la Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Chişinău. A regizat filme artistice, dar mai ales documentare şi a făcut câteva roluri de actor: *Arta* (scenariul şi regia), 1971; *Moldova la Leipzig,* 1972; *Intâlniri pe pământul Franţei,* 1972; *Ion Creangă,* 1973; *Maria Codreanu* (scenariul), 1973; *Reîntoarcere* (regia), 1975; *Şi-i veşnic cântecul,* 1975; *Pe Magistrala Baikal-Amur,* 1976; *Copilul tău,* 1976; *Firul cel viu,* 1976; *Pământul meu,* 1977; *Goblen* (scenariul şi regia), 1978; *Tatăl,* 1978; *Meşterul anonim* (scenariul şi regia), 1979; *Ciobanii* (scenariul şi regia), 1980; *În astă seară,* 1980; *Neobosite mâinile tale,* 1982; *Găgăuzii,* 1982; *Picătura bunătăţii noastre,* 1982; *Luna lui Căuş,* 1984; *Jocurile copilăriei noastre* (scenariul şi regia în colaborare cu M. Chistrugă), 1985; *Haiducul* (scenariul), 1985; *Moara* (scenariul şi regia), 1985; *Corespondentul vostru special* (actor), 1987; *Coboare pacea pe pământ,* 1988; *Vai, sărmana turturică!..,* 1988; *Goliciune,* 1989; *Cursa* (actor, regie, montaj), 1989; *Cheamă-i, Doamne, înapoi,* 1989; *Vive la Femme,* 1989; *Quo Vadis Popule?,* 1991/92; *Crăciunul însângerat* (regia în colaborare

cu V. Gagiu), 1990; *Ştefan cel Mare*, 1990; *Duminica Mare* (scenariul şi regia în colaborare cu M. Chistrugă), 1990; *Lică Sainciuc* (scenariul şi regia), 1993; *Memory Depilation, Art, Eromania*, 1992; *La Moldova*, Centrul Naţional de Cinematografie; *Nea Costache*, studioul Bucium, 1998; *Chişinău*, studioul Bucium, 1998; *Alexandru Cazacu* (imaginea), 1997; *Rapsodie chişinăuiană* (imaginea şi regia ProFilm, 1999; *Primarul*, ProFilm, 1999; *Bucuria de a trăi*, 2001; *Aria*, 2005. Premiul Naţional al Cinematografiei, 1996.

Drumea, Anatol(ie) V.
(14.02.1930, Chişinău, Basarabia – 16.06.2010, Chişinău)

Fizician. A absolvit Fizica la Universitatea din Chişinău. Specializat în fizica Pământului şi seismologie. Fondator şi director al Institutului de Geofizică şi Geologie al AȘM, unde s-a alcătuit harta seismică a republicii şi se finalizează harta microseismică a capitalei, utilă în urbanism. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Druţă, Ion
(03.09.1928, Horodişte, jud. Soroca, atunci România)

Scriitor. A absolvit o şcoală de silvicultură. Redactor la publicaţia „Ţăranul sovietic". Apoi a terminat Şcoala de literatură din Moscova şi s-a stabilit acolo din 1957. Debut editorial cu volumul de nuvele *La noi în sat*, 1953. Considerat cel mai solid prozator contemporan al Republicii Moldova. Proza sa, în linia lui Sadoveanu şi Rebreanu, are în centrul atenţiei satul românesc etern: *Frunze de dor*, 1957; *Povara bunătăţii noastre*, 1961, apărut şi în România, colecţia BPT, 1992; *Balade din câmpie*, 1963, Premiul de Stat al RSS Moldova; *Întoarcerea ţărânei în pământ*, 1969; *Clopotniţa*, 1973; *Biserica Albă*, 1983. A scris şi teatru: *Casa mare*, 1959; *Ultima lună de toamnă*, 1965, scenariu de film distins cu Crucea Sudului la Festivalul Internaţional de la Mar del Plata, Argentina; *Doina*, 1968; *Păsările tinereţii noastre*, 1972; *Horea*, 1973; *Tot ce-avem mai sfânt*, 1974; *Cervus divinus*, 1977. A scris, de asemenea, eseuri: *Eminescu, poet naţional*, 1970; *Pământul, apa şi virgulele*, 1987. În 1988 a primit titlul de Scriitor al poporului din RSSM, Ordinul Lenin şi i-a apărut la Bucureşti, colecţia BPT, o selecţie cuprinzând *Clopotniţa, Horodişte, Ultima lună de toamnă*. Membru de onoare al Academiei Române (1990).

Dubinovschi, Lazăr
(01.05.1910, Făleşti – ?.05.1982, Chişinău)

Sculptor. S-a format la Academia de Arte Frumoase din București, avându-i drept mentori pe maeştrii Dimitrie Paciurea şi Oscar Han, apoi la Paris, în 1929 luând lecţii de modelaj de la celebrul sculptor Antoine Bourdelle (1861–1929). Lucrări: *M. Eminescu, D. Cantemir, M. Costin, A. Şciusev, O. Dain,* toate busturi; sculpturi alegorice – *Tinereţe, Răscoala*; monumente – *Grigori Kotovski, Strâmbă-Lemne; Portretul pictorului Corneliu Baba* (1960), *Ţesătoarele din Tiraspol* (1962), *Portretul lui Dimitrie Cantemir* (1973). Membru fondator al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova (1945). A fost membru corespondent al Academiei de Arte din URSS (1954), Artist al Poporului din RSSM (1963), laureat al Premiului de Stat al Republicii (1970).

Dubneac, Felix
(29.06.1912, Voloave, Basarabia – 25.12.2008, Detroit)

Arhimandrit. Numele său, sfârșit în -ac, indică o margine de areal onomastic al populației cu originea în substratul Europei, cealaltă margine fiind în Occitania (Chir**ac**, Cogn**ac**, Balz**ac**, Armagn**ac**). A absolvit Seminarul teologic la Mănăstirea Cernica, apoi Institutul Teologic, Academia de Arte şi Facultatea de Litere şi Filosofie la Bucureşti. A îmbrăcat haina monahală la Mănăstirea Rohia. A fost înălţat diacon la Cluj, 1939, de episcopul Nicolae Colan. Refugiat la mănăstirea Antim şi arestat în 1958, în acelaşi grup cu Vasile Voiculescu şi Paul Sterian (soțul Margaretei) pentru dizidență şi condamnat la 15 ani închisoare. Graţiat în 1964. Din 1968 a fost pictor la Arhiepiscopia misionară din SUA.

Duca, I. Gh.
(20.12.1879, Bucureşti – 29.12.1933, Sinaia)

Politician liberal. Urmaș al dinastiei Duca (Dukas - împărați bizantini). A fost ministru al Educaţiei (1914-1918), ministru al Agriculturii (1919–1920), ministru al Afacerilor Externe (1922–1926), ministru al Afacerilor Interne (1927–1928) şi prim-ministru al României între 14 noiembrie şi 30 decembrie 1933. În timpul Primului Război Mon-

dial a fost susţinător al Micii Înţelegeri. A fost iniţiatorul organizaţiei de copii Cercetaşii României. Ca prim-ministru a încercat să lichideze organizaţia legionară Garda de Fier şi a fost asasinat din ordinul lui Corneliu Zelea-Codreanu. A lăsat o carte de memorii despre Primul Război Mondial.

Duca, Gheorghe
(~ 1620 – 1685, Polonia)

Voievod. Descendent al dinastiei de împărați bizantini Dukas (secolul al XI-lea, când Bizanțul a pierdut bătăliile cu turcii selgiucizi și au început Cruciadele creștine). Originile dinastiei Dukas sunt în Paphlagonia (regat vecin cu Bythinia), care a dat și migrația veneților spre Adriatica și apoi edificarea Veneției cu ajutorul tracilor de pe Coasta Dalmată. Dukas au fost înrudiți cu neamul Comnen, tot dinastie de împărați bizantini, originară din Balcani, care însă s-au aliat cu turcii selgiucizi pentru a recuceri Bizanțul. Părinții domnitorului au venit în Moldova din Balcani pe vremea lui Vasile Lupu (valah ilir). A fost de trei ori domn al Moldovei (1665–1666; 1668–1672; 1678–1684) şi o dată domn al Ţării Româneşti (1673–1678). Deşi acuzat de otomani de corupţie, a contractat datorii spre a-şi plăti domnia. Drept care a trebuit să lupte cu alianţa polono-lituaniană la Kameneţ Podolsk, fiind înlocuit pentru prima oară de otomani cu Ştefan Petriceicu. În a doua domnie a plănuit să-şi extindă domnia asupra Ucrainei, devenind hatman al Ucrainei. A luptat alături de otomani în 1683 pentru cucerirea Vienei. Capturat de polonezi de Crăciun în 1684, a murit în anul următor. A construit mănăstirea Cetăţuia de lângă Iaşi, aceea al cărei stareț devine, simbolic și prin tradiție, mitropolitul României.

Duca, Gheorghe
(29.02.1952, Copăceni, Republica Moldova)

Chimist. Soţul Mariei D. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea de Stat din Moldova. Specializări în diverse centre ştiinţifice internaţionale (Rusia, Ucraina, Italia, Ungaria, SUA, Olanda etc.). Fondator şi şef al Catedrei de Chimie industrială şi Tehnologie chimică a Universităţii de Stat din Moldova, fondator şi director al Centrului de Cercetări în Domeniul Chimiei Aplicate şi Ecologice al Universităţii de Stat din Moldova (1991–1998), profesor şi decan la Facultatea de Chimie Industrială şi Ecologică a Univerităţii Libere Internaţionale din Moldova, preşedinte al Comisiei pentru Cultură, Ştiinţă, Învăţământ şi Mijloace de Informare în Masă a Parlamentului Republicii Moldova (1998–2001), ministru al Ecologiei, Construcţiilor şi Dezvoltării Teritoriului (2001–2004), Preşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (din 2004, plecat prin demisie în 2015). Preşedinte al Comitetului Republican pentru Decernarea Premiilor pentru Tineret în Domeniul Ştiinţei şi Tehnicii (1992–2006). Preşedinte al Consiliului Ştiinţific Specializat pentru Confirmarea Titlului de Doctor în Ştiinţe. Fondator al ONG Terra Nostra (1992), fondator (2000) şi Preşedinte de Onoare al Asociaţiei de Cercetare şi Dezvoltare din Moldova. A fost parlamentar (1998-2001), consul onorific al Moldovei în Grecia (2000). Autor a 54 de monografii şi manuale, 96 brevete, 1500 articole ştiinţifice şi rezumate în domeniile chimiei fizice, chimiei ecologice şi tehnologiei chimice. Fondator al direcţiei ştiinţifice şi Şcolii de Chimie Ecologică. A pregătit doi doctori habilitaţi şi 12 doctori în ştiinţe chimice. Din iniţiativa sa, în capitala Republicii Moldova şi-au desfăşurat lucrările Seminarul Internaţional de Chimie (1985), patru Simpozioane Internaţionale de Chimie Ecologică (1995, 2002, 2005, 2007), Conferinţa Internaţională a Academiilor de Ştiinţe din Europa de Est şi de Sud-Est cu tema Ştiinţa globală şi politicile naţionale: rolul academiilor (2007), Conferinţa Internaţională a Miniştrilor Educaţiei şi Preşedinţilor Academiilor de Ştiinţe din Europa de Est şi de Sud-Est - *Politici în domeniul ştiinţei şi educaţiei* (2008) şi Forumul intelectualităţii de creaţie şi din cercetare din ţările CSI (2009). Este laureat al Premiului de Stat pentru Tineret în domeniul Ştiinţei şi Tehnicii (1983), Laureat al Premiului de Stat pentru Ştiinţă, Tehnică şi Producţie (1995, 2000), Om Emerit în ştiinţă (1996), deţinător al Ordinului Gloria Muncii (2007), Ordinul pentru Merit, Polonia și România, Ordinul Coroanei al familiei regale din România, deţinător al Premiului Socrate, Oxford, Anglia (2007). Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2000). Membru de onoare al Academiei Române (2007), al

Academiei de Ştiinţe şi Arte din Muntenegru (2006), al Academiei Naţionale din Ucraina (2009) etc. Doctor Honoris Causa al multor universităţi. Membru al Asociaţiei Chimiştilor din SUA etc.

Duca, Maria
(19.06.1956, Sângerei, Republica Moldova)

Agronom. Soţia lui Gheorghe D. A absolvit Institutul Agricol din Chişinău. Specializări: Universitatea Jdanov (Sankt Petersburg, Rusia), Universitatea La Sapienza (Roma, Italia), Universitatea California Riverside (Riverside, SUA). Activitate: profesor, şef de catedră (1995–2006) şi decan la Facultatea de Biologie şi Pedologie (2005–2009) a Universităţii de Stat din Moldova. Fondator şi rector (2009) al Universităţii Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Conducător ştiinţific a 12 teze de doctor susţinute. Contribuţii: genetica şi fiziologia vegetală, reglarea şi autoreglarea creşterii şi dezvoltării plantelor, OMG şi biosecuritatea. Are aproape 250 de articiole de specialitate, inclusiv 4 monografii, un manual universitar, 2 manuale pentru învăţământul preuniversitar, peste 20 de ghiduri didactico-metodice, 9 brevete de invenţii, 28 articole în reviste internaţionale etc. Menţiuni: laureată a Premiului de Stat pentru Tineret în domeniul Ştiinţei şi Tehnicii din Moldova (1986), Om Emerit în ştiinţă (2006). Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2008).

Duckadam, Helmuth
(01.04.1959, Semlac, jud. Arad)

Fotbalist. Şi-a început cariera jucând la UTA Arad, iar din 1978 la Steaua, Bucureşti. A fost portarul echipei în meciul pentru Cupa Europei, Sevilla, 1986, reuşind să apere poarta de 4 lovituri de la 11 m, ceea ce a adus ehipei Medalia de Aur, pentru prima oară în istoria ei. A fost apoi preşedinte al Clubului Steaua.

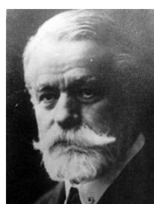

Dudescu, Radu
(10/23.03.1894, Bucureşti – 24.02.1983, Bucureşti)

Arhitect. A absolvit Şcoala Superioară de Arhitectură din Bucureşti. A lucrat la Casa Muncii CFR, iar din 1922 – la Banca Naţională a României, unde a condus Serviciul de arhitectură. Preşedinte al Fondului Arhitecturii din Uniunea Arhitecţilor (1960–1963). Ca arhitect a făcut proiectul noului palat al Băncii Naţionale (str. Doamnei) şi a urmărit finalizarea construcţiei chiar în anii celui de-al Doilea Război Mondial, când inflaţia era galopantă, ca şi numeroase alte lucrări: locuinţe muncitoreşti, Cartierul Steaua – Bucureşti şi staţii de cale ferată (gări) – Piatra-Olt, Craiova, Galaţi şi Ploieşti (1921–1923); sucursale ale Băncii Naţionale – Făgăraş, Miercurea-Ciuc, Turnu Severin, Tulcea, Focşani, Bârlad, Râmnicu Sărat, Botoşani, Huşi, Câmpulung Moldovenesc, Rădăuţi ş.a.; Ministerul de Finanţe (devenit în 1953 sediul CAER); Căminul Băncii Naţionale, Calea Dorobanţi; Monetăria Naţională – Dealul Spirii; Spitalul Fundaţiei Elias (în colaborare); Blocul ARO (Teatrul Nottara) – bd. Magheru; Monumentul Eroilor CFR (arhitectura, în colaborare cu Ion Niga); Policlinica CFR din Piaţa Gării de Nord; pavilionul nautic de la lacul Floreasca – toate la Bucureşti ş.a. A primit Ordinul Muncii clasa I (1966).

Dudiţă, Florea F.
(12.04.1934, Dejeşti, jud. Olt)

Inginer. A absolvit Institutul Automecanic la Moscova, Facultatea de Mecanică, specialitatea Automobile şi tractoare. Specializare în Germania. Profesor la Universitatea Transilvania, Braşov. Senator PSDR în Parlamentul României (demisionat în 1993), preşedinte al delegaţiei României la Consiliul Europei, ambasador al României în Suedia şi Germania (după 1989). Lucrări: *Transmisii cardanice*, 1966; *Cuplaje mobile*, 1974; *Optimizarea mecanismelor*, 1987; *Mecanisme articulate*, 1989. Membru de onoare al Societăţii Române de Tehnica Roboţilor, preşedinte al Comitetului tehnic al Federaţiei Internaţionale de Teoria Mecanismelor şi Maşinilor.

Dulfu, Petre
(10.03.1856, Tohat, jud. Sălaj – 31.10.1953, Bucureşti)

Scriitor „poporal". A absolvit Filosofia la Cluj. A cules şi a prelucrat în versuri basme populare: *Isprăvile lui Păcală*, 1894, Premiul Academiei; *Gruia lui Novac*, 1913; *Povestea lui Făt-Frumos*, 1919; *Ion Săracul şi alte poveşti*, 1923 ş.a. A tradus din Euripide: *Ifigenia în Aulida* şi *Ifigenia în Taurida*, Premiul Academiei Române. (Aulida din Beotia și Taurida din Crimeea definesc o lume inițial a dardanilor - triburi de traci - unde grecii antici apar abia din mileniul al II-lea îH. În sud trăise, după mitologie, Thrax, cel care a dat numele generic tracilor, iar Taurii au dat inclusiv împărați bizantini. Justiniaan era din tribul lor. În sens larg Euripide -

născut la Salamina și mort în Macedonia - descrie transferul puterii în Mediterana de Est de la traci și fenicieni la greci). Membru al Societăţii Scriitorilor Români (1911).

Dulgheru, Valeriu
(09.03.1956, Cârpeşti, rn. Cahul, Republica Moldova)

Inginer-mecanic, profesor universitar. A absolvit Institutul Politehnic din Chişinău (1978). Doctor habilitat în ştiinţe tehnice (1995). Interese ştiinţifice: transmisii planetare precesionale şi sisteme de conversie a energiilor regenerabile. Publicaţii: circa 300, brevete de invenţii – 160, manuale – 20. A publicat serialul *Basarabia răstignită* (7 volume). Este un activist de frunte în Forumul democrat al Românilor şi în societatea „Cultura cetăţenilor”.

Dumbrăveanu, Anghel *nume la naştere* Anghel Bacşiş
(21.11.1933, Dobroteasa, jud. Olt - 12.05.2013, București)

Poet. A absolvit Filologia la Timișoara. A fost redator șef adjunct la revista „Orizont“. După 1989 a lucrat la Muzeul Literaturii Române din Bucureşti şi a scos, împreună cu Mircea Tomuş, revista „Rostirea românească“ (2000). Scrie o poezie a integrării fiinţei în ciclul elementelor: *Fluviile visează oceanul,* 1961; *Pământul şi fructele,* 1964; *Iluminările mării,* 1967; *Oase de corăbii*, 1968; *Singurătatea amiezii,* 1973; *Chemarea mărilor,* 1976; *Tematica umbrei,* 1982, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Iarna imperială,* 1986; *Cartea retorilor,* 1989. A făcut şi exerciţiul prozei: *Călătorie neterminată,* 1988; *Capcane şi visuri,* 1992. Distins cu Marele Premiu al Festivalului Internațional Nichita Stănescu (1986).

Dumitrache, Ioan
(25.08.1889, Ciorăşti, Rm. Sărat – 06.03.1977, Braşov)

General de divizie. A absolvit Şcoala Superioară de Război şi a comandat Brigada a II-a de Munte din cadrul Armatei nr. 3. Rănit în timpul luptelor din Primul Război Mondial. A luptat în al Doilea Război Mondial în Bucovina de Nord, la Bug şi în bătălia Mării de Azov. În 1942 a luptat în Crimeea (peninsula Taman) şi la Rostov pe Don. În 1944 a fost mutat la comanda Corpului de Munte aflat la frontiera cu Ungaria şi a apărat diverse poziţii din Transilvania. A primit Ordinul Mihai Viteazul cu spade clasa a III-a. În 1947 a fost promovat general de corp de armată şi trecut în rezervă. A fost arestat în 1949 şi eliberat în 1950.

Dumitrache, Ion
(26.08.1940, Dărmăneşti, jud. Argeş)

Inginer energetician. A absolvit Facultatea de Energetică a Politehnicii din Bucureşti. Profesor de automatică şi rector (2002–2004) la Politehnica din Bucureşti. Specializări la Institutul Politehnic din Worcester SUA, Universitatea Tehnică din Magdeburg şi Dresda, Universitatea Tehnică din Hanovra, Universitatea din Lille, Laboratorul de Automatică din Grenoble, Universitatea Tehnică din Shefield şi Universitatea Tehnică din Bristol. Profesor invitat la Universitatea de Stat din Stillwater (SUA), Oklahoma State University (SUA), Universitatea Tehnică din Bruxelles, Universitatea Tehnică din Darmstadt, Universitatea Tehnică din Viena, Universitatea de Stat Iowa şi OSU (SUA). A condus 24 de lucrări de doctorat. Lucrări: *Tehnica reglării automate, Automatizări electronice, Reglarea numerică a proceselor, Optimizări în automatizări industriale, Intelligent Control of Industrial Robots, Introduction in Genetic Algorithms, Reţele neuronale în identificarea şi conducerea proceselor, Automatic Control of Biochemical Fermentation Process, Some Nonlinear Algorithms Implemented on Microcomputer Controller*. Membru în Comitetul Consultativ al Ministerului de Cercetare şi Tehnologie (din 1991), membru în Consiliul Guvernator al Fundaţiei Europene de Ştiinţă (din 2003), membru în Consiliul Guvernator al JRC - Comisia Europeană, președinte al Consiliului Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior. Premiul Grigore Moisil al Asociaţiei pentru Promovarea Învăţământului de Informatică Economică pe 2002. Membru al Academiei Române (2003), membru IFAC, membru IEEE. Vicepreședinte al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Dumitrescu-Buşulenga, Zoe
(20.08.1920, Bucureşti – 05.05.2006, Mănăstirea Văratec, Neamţ)

Critic şi istoric literar, eseist. A absolvit Şcoala Centrală din Bucureşti. Studii muzicale la Conservatorul Pro-Arte, studii juridice și filologice (anglo-germanistică, istoria artelor). Din 1973 director al Institutului de Istorie şi Teorie Literară

George Călinescu din Bucureşti, profesor la Universitatea din Bucureşti. Director al Şcolii Române din Roma (Accademia di Romania, 1991–1997), director al „Revistei de istorie şi teorie literară" şi al revistei „Synthesis". Prietenă cu Rosa del Conte. Lucrări - Studii de istorie a culturii: *Ion Creangă*, 1963; *Eminescu*, 1964; *Surorile Brontë*, 1967; *Sofocle şi condiţia umană*, 1974; *Eminescu – cultură şi creaţie*, 1976; *Renaşterea, umanismul şi destinul artelor*, 1975; *Eminescu şi romantismul german*, 1986); *Eminescu. Viaţă – Creaţie – Cultură*, 1989; studii de comparatistică: *Renaşterea, umanismul şi dialogul artelor*, 1971; *Valori şi echivalenţe umanistice*, excurs critic şi comparatist, 1973; memorii: *Caietul de la Văratec. Convorbiri şi cuvinte de folos*, 2007. A primit Premiul special al Uniunii Scriitorilor din România (1986, 1989), Premiul internaţional Herder (1988), Premiul Adelaide Ristori (1993), Ordine al Merito della Republica Italiana în grad de Comandor (1978) şi în grad de Grande Ufficiale (1996), Ordinul bulgar Sf. Metodiu şi Chiril (1977), Ordinul Naţional Pentru Merit în grad de Ofiţer (2003). Membru în Comitetul Executiv al Asociaţiei Internaţionale de Literatură Comparată (1973–1979), membră a Academiei de Ştiinţe şi Studii Europene din Franţa, membră la Academia Europaea din Londra (1993). Membru al Academiei Române (1990) şi vicepreşedinte al ei (1990–1994), preşedinte al secţiei de Filologie şi Literatură. S-a călugărit după 1997 la mânăstirea Văratic cu numele Maica Benedicta.

Dumitrescu, Constantin Ticu, *nume la naştere* Constantin Șt. Dumitrescu
(27.05.1928, Ciumaţi, jud. Prahova – 05.12.2008, Bucureşti)

Om politic. A început Facultatea de Drept la Bucureşti, dar a fost exclus ca aderent la PNŢ (din 1947) în 1949, când a şi fost arestat şi a făcut închisoare până în 1953. A fost muncitor pe diverse șantiere forestiere din ţară, fiind chiar decorat ca fruntaş în muncă. Arestat din nou în 1958, a fost condamnat la 23 de ani muncă silnică, dar graţiat în 1962. În decembrie 1989 a intrat în sediul Comitetului Central al PCR cu revoluționarii și a făcut parte din CPUN, senator în două legislaturi: 1992–2000. A fost printre fondatorii noului PNŢ. Şi-a retras propriul dosar din Arhivele fostei Securităţi. A iniţiat *Legea deconspirării Securităţii* (Legea Ticu), *Legea lustraţiei, Legea anulării condamnărilor politice* din perioada comunistă, nici una dintre ele tradusă în fapt. A făcut parte din Consiliul Studierii Arhivelor Securităţii. S-a retras din PNŢCD în 2003.

Dumitrescu, Corina
(1970, Bucureşti)

Balerină. Rusoaică după mamă. A absolvit Liceul de Coregrafie şi Universitatea de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti. Balerină la Opera Naţională din Bucureşti şi prim-balerină din 1992, invitată permanentă a Teatrului de Balet din Belgrad. Turnee în Germania, Olanda, Franţa, Spania, Anglia, Panama, Italia, Coreea de Sud. Roluri în: *Don Quijote*; *Giselle*; *Lacul lebedelor*; *Baiadera*; *Spărgătorul de nuci*; *Frumoasa din pădurea adormită; Nôtre-Dame de Paris*; *Anna Karenina*; *Roşu şi Negru; Sărbătoarea primăverii; Anotimpurile; Carmen; Stampe japoneze; Romeo şi Julieta; Tristan şi Isolda; Paquita; Cenuşăreasa.* Distinsă cu Premiul de Interpretare al Uniunii Interpreţilor, Coregrafilor şi Criticilor Muzicali (1994); Premiul de Excelenţă al Forumului Compozitorilor şi Muzicologilor (2000), Meritul Cultural (2003).

Dumitrescu, Dumitru
(07.09.1904, Buftea, jud. Ilfov – 20.09.1984, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Politehnica din Bucureşti şi, în paralel, Matematica, Dreptul, Literele şi Filosofia. A absolvit la Paris École Normale Supérieure şi, în paralel, École d'Aéronautique, apoi în Germania, la Göttingen, şi-a susţinut doctoratul ca inginer de aviaţie. A lucrat în Industria Aeronautică din Braşov până în 1944, devenind apoi profesor la Institutul Politehnic şi la Facultatea de Construcţii din Bucureşti. A fost profesor şi la Institutul de Mine şi Academia Militară Tehnică din Bucureşti. Este fondator al şcolii moderne de hidraulică din România. A lucrat pentru amenajările centralelor de la Paroşeni, Bicaz, Sadu, Păuliş, Săvineşti. S-a ocupat de optimizarea evacuării apelor mari. A coordonat lucrări de sinteză: *Manualul inginerului electrotehnician,* 2 vol., 1969–1970; *Dicţionarul ilustrat de construcţii englez-român,* 1981. Membru titular al Academiei Române (1963).

Dumitrescu, Geo *prenume la naştere* Gheorghe
(18.05.1920, Bucureşti – 28.09.2004, Bucureşti)

Poet. A absolvit Literele la Bucureşti. A iniţiat şi condus revista „Albatros" (1941) şi cercul cu acelaşi nume şi a fost redactor la „Almanahul literar",

„Gazeta literară“, redactor-şef fondator la „România literară“. Secretar al PEN Clubului (din 1966). A scris poeme anticonformiste, lirică de frondă, antiermetică, gen Maiakovski: *Aritmetică*, 1941, debut; *Libertatea de a trage cu puşca*, 1946, Premiul Fundaţiilor Regale pentru tinerii scriitori (se premiau manuscris ; șeful comisiei Petru Comarnescu); *Aventuri lirice,* 1963, Premiul Uniunii Scriitorilor; Jurnal de campanie, 1975; *Africa de sub frunte*, 1978; *Biliard,* 1981; *Aş putea să arăt cum creşte iarba,* 1989. A tradus din Rafael Alberti, Curzio Malaparte, Romain Gary, Baudelaire ș.a. A fost onorat cu mai multe distincţii, încununat cu Premiul pentru Opera Omnia al Uniunii Scriitorilor în anul 2000.

Dumitrescu, Gheorghe
(15.11.1914, Oteşani, jud. Vâlcea – 20.02.1996, Bucureşti)

Compozitor. Frate cu Ion D. şi tatăl lui Tudor D. A studiat la Conservatorul din Bucureşti cu Constantin Brăiloiu, Dimitrie Cuclin, Mihail Jora. Din 1951 profesor al Conservatorului. A compus opere, simfonii, oratorii, muzică de film. Lucrări: *Ion Vodă cel Cumplit* (dramă muzicală pe un text de Laurenţiu Fulga), 1955; *Decebal*, tragedie muzicală, 1957; *Răscoala*, dramă muzicală inspirată de romanul lui Liviu Rebreanu, 1959; *Fata cu garoafe*, operă, 1961.

Dumitrescu, Iancu
(1944, Sibiu)

Compozitor. A fost elevul lui Alfred Mendelsohn la Universitatea de Muzică din Bucureşti. Specializare cu Sergiu Celibidache în Germania. În 1976 a fondat la Bucureşti Ansamblul de Muzică Experimentală Hyperion, iar în 1997, la Paris, Casa de discuri Editions Modernes. Face muzică de avangardă: *Cogito/Trompe l'oeil, Monades, Pierres Sacrées; Medium II* şi *III*, *Movemur et sumus, Aulodie mioritică.*

Dumitrescu, Ilie
(06.01.1969, Bucureşti)

Fotbalist. A început să joace fotbal la echipa Steaua, Bucureşti, de la vârsta de 8 ani. A intrat în Divizia A în 1987. Între 1994–1998 a jucat la Tottenham Hotspur, West Ham United, Club America din Atlanta. Din 2003 a jucat în Grecia. A jucat 62 de meciuri pentru echipa naţională. A participat la Cupa Mondială (1990, 1994, 1998), în campionatul României (1987, 1989, 1993, 1994), la Cupa României (1989, 1992).

Dumitrescu, Ilinca
(29.08.1952, Bucureşti)

Pianistă. Fiica lui Ion D. A absolvit Conservatorul de Stat din Moscova ca elevă a lui Stanislav Neuhaus şi Iakov Flier. A concertat în Europa, Asia, SUA, America Latină, în oraşe precum Paris, Tokyo, Copenhaga, Berlin, Bonn, Beijing, Ankara, Budapesta, Praga, Roma, Bratislava, Sankt Petersburg, Stockholm, New Delhi, Bombay, Hanoi, Moscova, Havana, Vilnius, Tallinn, Chişinău, Montevideo, La Paz, Buenos Aires, Brasilia, Rio de Janeiro, Madrid etc., în importante săli de concerte. Din 1994 şi directoare a Muzeului Muzicii George Enescu din Bucureşti. A predat cursuri de măiestrie pianistică (master-class) în Cehia (1991–1997), SUA (1997, Iowa), Brazilia (1998, Brasilia), India (2001, Bombay), China (1980, Nanjing), Vietnam (Hanoi, 2002), Japonia (Tokyo, 2002). Este membră de onoare a Societăţii Intenaţionale de Muzică Contemporană (1993). Membră a Senatului Academic la Accademia Internazionale d'Arte Moderna – Roma (1997), membră de Onoare a Société Musicale Française Georges Enesco – Paris (1997). Membră a Advisory Board la The George Enescu Society of the United States (1999). A primit Premiul Uniunii Interpreţilor, Coregrafilor şi Criticilor Muzicali din România (1991) şi Premiul Academiei Române (1995).

Dumitrescu, Ion
(20.05.1913, Oteşani, jud. Vâlcea Bucureşti - 06.09.1996, Bucureşti)

Compozitor. Frate cu Gheorghe D. şi tatăl Ilincăi D. A studiat la Conservatorul din Bucureşti cu Alfonso Castaldi, Mihail Jora, Dimitrie Cuclin, Constantin Brăiloiu, George Breazul, Ionel Perlea. A devenit profesor la Conservator. Preşedinte al Uniunii Compozitorilor (1954–1977). A compus muzică pentru teatru şi film, muzică de cameră şi corală. Lucrări: *Sonata în La major pentru pian, Suita în stil vechi pentru violă şi pian, Sonatina pentru pian, Două piese pentru pian (Ursul, Căpriţa), Cvartet de coarde nr. 1 în Do major*, o sonată pentru pian, un concert pentru orchestră de coarde, două simfonii (1955, 1967). A fost distins cu Premiul de compoziţie Paul Ciuntu (1940), Premiul de Stat (1949, 1954), a primit titlul

de Maestru Emerit al Artei (1954), Premiul Academiei Române (1957), Ordinul Meritul Cultural (1966), titlul de Profesor Universitar Emerit (1970), Ordinul Steaua R. S. România clasa I (1973), titlul de membru corespondent al Institut de France – Académie de Beaux Arts din Paris (1977) şi al Academiei Tiberina din Roma (1981). Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din Romania.

Dumitrescu, Petre
(18.02.1882, com. Dobridor, jud. Dolj – 12.01.1950, Bucureşti)

General de armată. Genist. A absolvit Şcoala Superioară de Război din Bucureşti şi a fost maior în timpul Primului Război Mondial. În perioada interbelică a fost ataşat militar la Paris şi Bruxelles. În 1940 i s-a încredinţat comanda Armatei I, iar în 1941 a preluat Armata a III-a pe care a condus-o toată perioada războiului antisovietic. Această armată a eliberat Bucovina de Nord, a traversat Basarabia, a forţat Nistrul, a trecut şi de Nipru şi a luat parte la bătălia Mării de Azov. A fost al doliea ţer român care a primit Crucea de cavaler după Ion Antonescu. A primit Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a. A participat la bătălia de la Stalingrad şi a început retragerea în 1943. A fost trecut în rezervă la trei săptămâni după actul de la 23 august 1944. A fost acuzat de crime de razboi, dar ele n-au fost dovedite. N-a fost arestat.

Dumitrescu, Sorin
(18.03.1946, Bucureşti)

Pictor. A absolvit Institutul de Arte Plastice din Bucureşti. Discipol al lui Corneliu Baba. Influenţat la început de expresionism, a exprimat apoi valorile mistice, secrete ale artei. A întemeiat Fundaţia şi Editura Anastasia, a iniţiat şi este curatorul Galeriei Catacomba. Lucrări: *O arheologie vizuală a creativităţii şi stilisticii bizantine (Biserici, Coloana, Ruina, Pas)*. Distins cu Ordinul Național Serviciu Credincios (2006).

Dumitrescu, Tudor
(06.12.1957, Bucureşti – 04.03.1977, Bucureşti)

Muzician. Fiul lui Gheorghe D. A studiat pianul în familie şi a concertat de la 14 ani, cu mare succes de public, apreciat în mod deosebit de Cella Delavrancea. A compus *4 lieduri pe versuri de Blaga şi versuri populare eschimoşe, voce şi pian*, 1982. A murit în marele cutremur din 1977.

Dumitrescu-Iaşi, Constantin
(25.02.1849, Iaşi – 16.04.1925, Turnu Severin)

Estetician. A absolvit Literele şi Filosofia la Iaşi şi a studiat Filosofia la Berlin şi Leipzig. Profesor la Universitatea din Iaşi şi din Bucureşti, rector al Univeristăţii din Bucureşti, director al Bibliotecii Universitare din Bucureşti. A contribuit la reforma învăţământului mediu şi superior din 1898. A fost influenţat de pozitivism şi evoluţionism. A scris studii de sociologie literară în română şi germană: *Der Schönheitsbegriff* (Conceptul de frumos), 1895.

Dumitrescu-Timică, Silvia
(29.10.1902, Craiova – 01.08.1999, Bucureşti)

Actriţă de teatru şi film. Soţia actorului G(h)eorg(h)e Timică. A absolvit Academia de Teatru din Bucureşti. Și-a început cariera la Teatrul Ventura, iar din 1947 până la 90 de ani a fost actriţă a Teatrului Naţional din Bucureşti. A jucat teatru timp de 75 ani. A jucat şi într-un număr mic de filme, în special de televiziune. Roluri în filme: *Odessa în flăcări* (1942), alături de soţul ei; *Bădăranii* (1960); *Furtuna* (1960); *Scorpia* (1973) – film TV. Artistă Emerită (1960), distinsă cu Ordinul Muncii (1954) și Ordinul Meritul Cultural (1967).

Dumitriu, Anton
(31.03.1905, Brăila – 08.01.1992, Bucureşti)

Specialist în logică. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti ca elev al lui Gheorghe Ţiţeica, Dimitrie Pompeiu, Traian Lalescu, Octav Onicescu. Și-a făcut doctoratul în filosofie, conducător ştiinţific Constantin Rădulescu-Motru. Timp de cinci ani (1942–1947) este directorul publicaţiei universitare „Caiete de Filosofie“, iar între 1944–1946 este directorul săptămânalului „Democraţia“ (a liberalilor brătienişti). Director la Creditul Minier, acuzat de deturnare de fonduri. Între 1946–1948 este deputat în Parlament, dar în 1948 este înlăturat de la Universitate împreună cu alţi profesori, printre care C. Rădulescu- Motru, N. Cartojan etc. După 16 ani, în 1964, este numit cercetător la Centrul de logică al Academiei. Lucrări: *Valoarea metafizică a raţiunii,*

1933; *Logica nouă*, 1940; *Logica polivalentă,* 1943; *Orient şi Occident,* 1943; *Paradoxurile logice,* 1944; *Curs de istoria logicii,* 1947–1948; *Soluţia paradoxurilor logico-matematice,* 1968; *Mecanismul logic al matematicilor,* 1968; *Istoria logicii,* 3 vol., 1969–1977; *Teoria logicii,* 1973; *Philosophia mirabilis,* 1974; *Cartea întâlnirilor admirabile,* 1981; *Alétheia,* 1984; *Eseuri,* 1986; *Culturi eleate şi culturi heracleitice,* 1987. Marele premiu acordat de Academia Română pentru *Logica nouă,* 1940. Premiul Societăţii Gazeta Matematică, 1947, Premiul Academiei Române, 1984.

Dumitriu, Petru
(08.05.1924, Baziaş, jud. Caraş Severin - 06.04.2002, Metz, Franţa)

Cel mai complex prozator al literaturii române. A publicat și cu pseudonimul Pierre Travel. Din Vădastra (oltean) după tată și secui după mamă. A început Filosofia la Bucureşti ca elev al lui Nae Ionescu şi a continuat la München (neterminată). Redactor la diverse publicaţii literare, şeful revistei „Viaţa românească", director fondator al Editurii de Stat pentru Literatură şi Artă şi al seriei noi a colecţiei Biblioteca pentru Toţi. Stabilit în Germania în 1960 (primul val al emigraţiei din Est generat de războiul rece, cam odată cu regizorul Vaida, cu Ion Miloş), apoi în Franţa din 1988. Debutul său, *Euridice · 8 proze,* 1947, a fost remarcat de G. Călinescu, Petru Comarnescu şi I. Negoiţescu. *Bijuterii de familie,* 1949, nuvelă, ia Premiul de Stat şi se face după ea un film. A publicat eseuri: *Despre viaţă şi cărţi* 1954, unde trasează programul literar al perioadei postbelice, transcris în proză, mai apoi, strălucit, de Marin Preda. Devine cunoscut cu nuvela *Nopţile din iunie*, 1951, Premiul de Stat şi romanul *Pasărea furtunii*, 1954 (o replică la *Europolis* de Jean Bart, cenzurat sever în toate cele cinci ediţii care au apărut), Premiul de Stat şi mai ales prin *Cronică de familie*, 1955, extinsă în ediţia din 1957 la un secol de istorie românească, 2000 de pagini, peste 400 de personaje. Continuarea ei, *Colecţia de memorii, biografii şi autobiografii contemporane* care duce evenimentele istoriei româneşti până în 1954, lăsată în manuscris la fuga din ţară a autorului, a fost recuperată din arhivele fostei Securități și publicată de Ecaterina Ţarălungă în ediţia de *Opere alese*, 3 vol. (2005). A continuat să scrie proză cu accentuată tentă ideatică şi după plecarea din ţară: *Rendez vous au Jugement dernier* (Întâlnire la Judecata de apoi), 1961; *Incognito*, 1962; *L'Extrême Occident* (Extremul Occident), 1964; *Les Initiés* (Iniţiaţii), 1966; *Le Sourire sarde* (Surâsul sard), 1967; *L'Homme aux yeux gris* (Omul cu ochi cenuşii), 1968–1969. Franţa i-a refuzat cetăţenia în urma denunţului făcut de Mircea Eliade către Gallimard, la sugestia Monicăi Lovinescu, după date primite de la Comitetul Naţional Român al lui Vişoianu, că a fost trimis de comunişti spre a fragmenta emigraţia română. Mărturisirea a fost făcută, cu regretele de rigoare, chiar de Cristinel Eliade (Mircea Eliade i-a fost coleg de facultate la Bucureşti), lui Ion Caraion, care a publicat-o în memoriile sale (*Caietul albastru*), iar scrisorile incriminatoare ale lui Vişoianu au fost publicate de Radu Florescu în SUA (revista „Culisele politicii", 2002, San Francisco). N-a scris nimic vreme de un deceniu, continuând apoi, puţin înainte, dar mai ales după trecerea la catolicism (1984) cu o proză a speranţei de mântuire: *Au Dieu inconnu* (Dumnezeului necunoscut, autobiografie spirituală), 1979; *Zéro ou le point du depart* (Zero sau punctul de plecare), 1981; *Walkie-talkie: marcher vers Dieu, parler à Dieu* (Walkie-talkie: să mergi spre Dumnezeu, să-i vorbeşti lui Dumnezeu), 1983; *Je n'ai autre bonheur que toi* (N-am altă fericire decât pe tine), 1984. Romanele *La Liberté* (1983) şi *La Moisson* (Secerişul), 1989, ca şi povestirile *Mon semblable, mon frère* – Semenul meu, fratele meu, 1983; *Les amours singulièrs* (Iubiri fără seamăn), 1990 regăsesc coordonatele de bază ale creaţiei mai de tinereţe şi atestă o identificare a biografiei de fapt cu biografia de creaţie. A primit de două ori Ordinul Muncii clasa a II-a. Membru de onoare al Academiei Române (1993). Lucian Pintilie a făcut filmul *Un unforgettable summer* (1994) după *Salata* din *Cronică de familie*, cu distribuţie internaţională.

Dunca-Şchiau, Constanţa *nume la naştere* Constanţa Dunca, măritată Şchiau, a semnat şi cu pseudonimul Camille d'Alb
(16.02.1843, Botoşani – 1923, Bucureşti)

Scriitoare. A absolvit College de France şi s-a specializat în pedagogie la Viena. Feministă, a obţinut de la Al. I. Cuza acordul pentru înfiinţarea unei şcoli pentru fete, a organizat Şcoala Centrală de fete din Bucureşti, unde a fost profesoară. A făcut parte din cercul „Convorbirilor literare". A fost una dintre primele scriitoare feministe la noi. Lucrări: *Eléna* (în franceză), roman, 1862; *Omul negru,* 1863; *Fiicele poporului,* 1864, premiată de Al. I. Cuza; *Martira inimei,* 1870; *Feminismul în România,* 1904. A tradus din Malherbe, Ossian, Puşkin.

Duţescu, Dan
(22.10.1918, Bucureşti – 26.09.1992, Bucureşti)

Traducător, lingvist. A făcut parte, din anii războiului, din organizaţia Amicii Statelor Unite (1926–1941; 1945–1947) alături de Petru Comarnescu, Dimitrie Gusti, Ion Caraion. Profesor la Facultatea de Engleză, Universitatea din Bucureşti. După 1989 coordonator al lucrărilor Editurii Teora, specialitatea engleză. A făcut o serie impresionantă de dicţionare româno-engleze, pentru uzul elevilor şi al specialiştilor, pe diverse domenii. A scris *Engleza fără profesor* (cu Leon Leviţki), *Umor englezesc*, a tradus 108 poeţi în *Romanian Poems*, 1982; Rudyard Kipling – *Cartea junglei;* John Elsom – *Împreună cu Shakespeare*, 1994, postum. Retroversiuni din Ion Alexandru – *Poems;* Ana Blandiana, Maria Banuş – D*emon in Brackets* (Demon între paranteze), 1994, postum.

Duţu, Alexandru
(02.09.1928, Bucureşti – 17.01.1999, Bucureşti)

Comparatist. Absolvent al Facultăţii de Litere şi Filosofie, ca şi al Teologiei, la Bucureşti. Cercetător şi apoi director (1963–1997) al Institutului de Studii Sud-Est Europene şi profesor la Universitatea din Bucureşti. Creatorul şcolii româneşti de istoria ideilor şi mentalităţilor. A scris studii comparatiste: *Ecouri iberice şi hispano-americane în România*, 1959; *Shakespeare în România*, 1964; *Coordonate ale culturii româneşti în secolul al XVIII-lea (1700-1821)*, 1968; *Sinteză şi originalitate în cultura română (1650–1848)*, 1972; *Umaniştii români şi cultura europeană*, 1974, Premiul Academiei; *Cultura română în civilizaţia europeană modernă*, 1978; *Literatura comparată şi istoria mentalităţilor*, 1982; *Ideea de Europa şi evoluţia construcţiei europene*, 1999. Profesor invitat la Sorbona, College de France, Universitatea din Bochum, Stanford ș.a. Distins cu Palmes Académiques de guvernul francez.

E

Economu, Virgil S.
(21.11.1896, Banat – 1978, Bucureşti)

Agronom. A absolvit Agronomia la Montpellier. A organizat Staţiunea de Ameliorare a Plantelor de la Cenad, aclimatizând soiuri sălbatice ori aduse din străinătate pentru creşterea producţiei autohtone de grâu şi porumb, pe care le-a înscris în Registrul genealogic al Institutului de Cercetări Agronomice al României. A fost ministru adjunct al Agriculturii, dar, mai presus de orice, a preţuit fotbalul. A reorganizat Federaţia Română de Fotbal după 1947. A fost antrenor al echipei naţionale (1939–1940; 1941–1942; 1946–1947) şi preşedinte al FRF până în 1957. Din 1962 a fost director al primului Centru Naţional pentru Copii şi Tineret din ţară, care pregătea şi selecţiona viitorii fotbalişti. Este considerat cel mai mare teoretician al fotbalului: *Fotbal – probleme de tactică în jocul modern*, 1964; *Sistemul cu patru fundaşi*, 1965; *Fotbal de la Mexic la München*, 1972.

Edeleanu, Lazăr
(01.09.1864, Bucureşti – 07.04.1941, Bucureşti)

Chimist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Chimie, la Universitatea din Bucureşti. Cu prilejul lucrului la teza de doctorat a descoperit substanţa numită de el benzedrină, cu efect stimulator pentru sistemul nervos. A fost invitat în Marea Britanie şi s-a specializat la Woolwich. A fost profesor de chimie organică la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti şi din 1896 director al Laboratorului de Chimie din Serviciul Minelor, iar în 1906 – şeful Laboratorului de Chimie al Institutului Geologic (înfiinţat în acel an) şi în acelaşi timp director al rafinăriei Vega. În anul următor, 1907, face parte din comitetul de organizare al Congresului Petrolului de la Bucureşti. A inventat metoda de rafinare a petrolului cu bioxid de sulf lichid ca dizolvant selectiv (Procedeul Edeleanu). A fost un pionier al petrochimiei, susţinând folosirea ţiţeiului ca materie primă pentru obţinerea de noi materiale. A creat una dintre primele unităţi de fabricare a uleiurilor prin distilare în vid, devenind prin aceasta un pionier al tehnologiei vidului. Lucrări: *Studiul petrolului român. Proprietăţi fizice şi tehnice,* 1907, în colaborare cu I. Tănăsescu.

Eftimiu, Victor
(24.01.1889, Boboshticë sau Boboşiţa, Macedonia – 27.11.1971, Bucureşti)

Scriitor. Aromân. Soțul actriței Agepsina Macri (aromâncă; Macris e o insulă grecească. În mitologie era fiica unui zeu minor, dar aceea care l-a hrănit cu miere pe Dionysos în insula Eubeea). Se stabileşte în România în 1905. Călătoreşte mult, mai ales în Franţa. A fost director al Teatrului Naţional din Bucureşti (1920–1921; 1930; 1944–1945). A scris versuri, proză, teatru, publicistică, în total aproximativ o sută de volume. A introdus teatrul poetic la noi (după modelul lui Federico García Lorca în literatura spaniolă). Piesele de teatru au fost grupate de autor în şapte cicluri: legende româneşti, tragedii antice, drame medievale, tragi-comedii ţărăneşti, comedii provinciale, satire bucureştene, piese cu subiecte „de peste hotare“. Cele mai cunoscute sunt: *Înşir-te mărgărite*, 1911; *Cocoşul negru*, 1913; *Ringala*, 1915; *Prometeu*, 1920. Ca poet era clasicizant, cultivând, spre bătrâneţe, mai ales sonetul: *Oda limbei române*, 1957, volum antologic. Proza nu atinge nivelul teatrului şi poeziei: *Dragomirna*, 1930, roman-foileton şi nici memorialistica: *Amintiri şi polemici · Oameni de teatru*, 1965. A mai scris literatură pentru copii şi a tradus din Sofocle, Puşkin. Preşedinte al Societăţii Scriitorilor Români (1944–1948) şi preşedinte de onoare al Uniunii Scritorilor (din 1972), preşedinte al secţiei române a PEN Clubului, membru al Academiei Române (1948), erou al Muncii Socialiste.

Egunov, Alexandru ***pre****nume la naştere* Alexandru
(06.10.1824, Chişinău – 15.03.1897, Chişinău)

Statistician. Rus ca etnie. A absolvit Dreptul la Universitatea din Moscova. Este fondatorul

statisticii ca disciplină în Basarabia. A condus Comitetul Statistic al Basarabiei. Lucrări: *Бессарабский статистический комитет. Записки, 3 vol., 1864, 1867, 1868, Culegere de legi locale civile ale Basarabiei, 1869 (unde sunt incluse Hexabiblul lui Armenopol şi Codul Donici); Бессарабская губерния в 1870-75 гг. Перечень населенных мест, 1878.*

Elenescu, Emanuel
(08.03.1911, Piatra Neamţ - 17.06.2003, Bucureşti)

Dirijor. A absolvit Conservatorul la Iaşi. A fost dirijor al Corului Academic Radio şi al Orchestrei Simfonice a Radioteleviziunii Române. Lucrări: *Rapsodia Română pentru vioară şi orchestră*. Uniunea Criticilor Muzicali i-a oferit Diploma de Excelenţă şi Medalia Comemorativă a Centenarului Ionel Perlea. Ordinul Steaua României în grad de Cavaler.

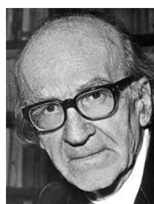
Eleutheriade, Micaela
(17.06.1900, Bucureşti – 11.12.1982, Bucureşti)

Pictoriţă impresionistă. Numele își are originea în Elefterios (se dă la greci și aromânii helenizați), fiind din aceeași familie cu Heliade, Eliade, Elefterie, Lefter. Descendentă în linie maternă din familia lui Gh. Tattarescu. A studiat la Şcoala de Belle Arte din Bucureşti cu Cecilia Cuţescu-Storck, Dimitrie Mirea şi Ipolit Strâmbu. Premiul Salonului Oficial Bucureşti, 1936. A pictat la Balcic şi în Dobrogea, dar şi în Italia şi Franţa, mai ales peisaje.

Eli Lotar *nume la naştere*: Elias I. Teodorescu
(30.01.1905, Paris – 10.05.1969, Paris)

Fotograf de artă. Fiul nelegitim al lui Tudor Arghezi (n. Ion N. Teodorescu) cu Zissu Constanţa, recunoscut de poet. A absolvit liceul la Bucureşti şi a plecat la Paris în 1924, naturalizându-se francez. A fost unul dintre cei mai buni fotografi de artă francezi ai perioadei 1927–1932, ca şi Brassai, plecat tot din România (Brașov). A colaborat cu Georges Bataille pentru *Documents*, volum referitor la abatoarele de la Villette, a făcut împreună cu Jacques Prévert filmul *Aubervilliers*, 1945, a fost operatorul lui Buñuel pentru filmul *Los Hurdès*. Giacomo Giacometti i-a sculptat trei busturi (v. unul mai sus), aflate la Muzeul de Artă Modernă din Paris.

Eliade, Mircea
(09.03.1907, Bucureşti – 22.04.1986, Chicago)

Scriitor, filosof şi istoric al religiilor. Devine elev al Colegiului Spiru Haret, fiind coleg cu Arşavir Acterian, Haig Acterian, Petre Viforeanu, Constantin Noica şi Barbu Brezianu. Este interesat de ştiinţele naturii şi de chimie, de ocultism, studiază lucrările lui Vasile Conta, Marcus Aurelius şi Epictet, citeşte lucrări de istorie şi în special pe Nicolae Iorga şi B.-P. Hasdeu. S-a înscris la Facultatea de Filosofie din Bucureşti, fiind coleg cu Petru Dumitriu. Deşi părerile posterităţii sunt împărţite, Nae Ionescu, profesorul său, a avut meritul de necontestat de a-l fi sprijinit. Obţinând o bursă particulară, începe să studieze limba sanscrită şi Yoga cu Surendranath Dasgupta, în India, Calcutta. Întors la Bucureşti, îşi dă doctoratul în filosofie cu o dizertaţie despre Yoga. În 1933 capătă mare popularitate romanul *Maitreyi*, bazat pe experienţa din India şi pe date autobiografice. Între 1932 şi 1943 publică mai multe volume de proză literară, eseuri şi lucrări ştiinţifice. De la mijlocul anilor '30, Eliade a îmbrăţişat ideologia Mişcării Legionare, în cadrul căreia devine un activist cunoscut. Acest lucru s-a manifestat prin mai multe articole pe care le-a scris pentru diferite publicaţii, printre care şi ziarul oficial al Mişcării, „Buna Vestire", dar şi prin campania electorală pentru alegerile din decembrie 1937. După război se stabileşte întâi în Franţa, apoi, după incidentul legat de cererea cetăţeniei franceze de către Petru Dumitriu, se stabileşte la Chicago, ca profesor de istorie comparată a religiilor la Universitatea Loyola. Naturalizat cetăţean american în 1966, a fost profesor la Universitatea din Chicago din 1957, titular al Catedrei Sewell L. Avery din 1962, onorat cu titlul de Distinguished Service Professor. Autor a 30 de volume ştiinţifice, opere literare şi eseuri filosofice traduse în 18 limbi şi a circa 1200 de articole şi recenzii cu o tematică extrem de variată, foarte bine documentate. Reputaţia sa creşte cu fiecare an şi cu fiecare nouă lucrare apărută, devine membru al unor instituţii ilustre, primeşte mai multe titluri de Doctor Honoris Causa. Opere ştiinţifice – *Yoga: Essai sur les origines de la mystique indienne* (1936), *Cosmologie şi alchimie babiloniană* (1937), *Comentarii la legenda meşterului Manole* (1943),

Traité d'histoire des religions (1949), *Le Sacré et le Profane* (1956), *Aspects du mythe* (1963), *Le mythe de l'éternel retour* (1969), *Le Chamanisme et les Techniques archaïques de'extase* (1974). Opere literare – *Maitreyi* (1933), *Întoarcerea din rai* (1934), *Huliganii* (1935), *Domnişoara Ch ristina* (1936), *Nuntă în cer* (1938), *Pe strada Mântuleasa* (1968), *La ţigănci* (1969), *Noaptea de Sânziene* (1971), *Bătrânul şi birocratul* (1974). Alte lucrări în limba română – *Romanul adolescentului miop*, scris în 1927, publicat de Mircea Handoca abia în anul 1989; *Gaudeamus*, 1929, apărut 2004. Lucrările publicate în limbi străine: *Os Romenos, latinos do Oriente*, 1943; *Yoga*, 1936 (teza de doctorat); *Tehnici ale Yoga*, 1948; *Yoga. Nemurire şi libertate*, 1954; *Făurari şi alchimişti*, 1956. Opere memorialistice – *Jurnal*, două volume (versiunea în limba română a fost restabilită de Mircea Handoca pornind direct de la manuscris), *Memorii*, două volume, 1991; *Jurnal portughezşi alte scrieri*, 2006; *Încercarea labirintului*, 2000. Membru post mortem al Academiei Române (1990).

Eliade, Pompiliu
(13.04.1869, Bucureşti – 24.05.1914, Bucureşti)

Istoric literar, comparatist. A absolvit Literele la Bucureşti. Specializare la École Normale Supérieure, Paris. Profesor la Universitatea din Bucureşti, director general al teatrelor (l908). A scris studii comparatiste, de istoria literaturii universale şi de teorie literară: *De l'influence française sur l'esprit public en Roumanie* (Despre influenţa franceză asupra spiritului public în România, 1895); *Histoire de l'esprit public en Roumanie au dix-neuvième siècle* (Istoria spiritului public în România în veacul al nouăsprezecelea), 3 vol., 1905–1914; *Filosofia lui La Fontaine*, 1901; *Cu privire la Maurice Maeterlinck*, 1912; *Ce este literatura? Condiţiunile şi limitele acestei arte*, 1903, curs. Membru corespondent al Academiei Române (1912).

Elian, Alexandru
(27.10.1910, Bucureşti – 07.01.1998, Bucureşti)

Istoric. A urmat şcoala primară şi cursurile Liceului Spiru Haret. În cadrul Universităţii bucureştene studiază istoria şi filosofia, devenind licenţiat în ambele discipline în 1932. În perioada 1932–1934 studiază la Paris, ca membru al Şcolii Române de la Fontenay aux Roses. Întors în ţară, îşi începe activitatea didactică şi ştiinţifică într-o instituţie a Bisericii, funcţionând în anul şcolar 1935/1936 ca profesor suplinitor de latină şi franceză la Seminarul Central din Bucureşti. În toamna anului 1936 este numit asistent la Catedra de Bizantinologie de la Facultatea de Litere (1936–1940) şi bibliotecar la Biblioteca Academiei Române, secţia manuscrise (1936–1956). Din 1937 funcţionează şi ca profesor de paleografie greacă la Şcoala Superioară de Arhivistică din Bucureşti, unde va activa până în 1948, fiind apoi transferat la Facultatea de Istorie, ca profesor titular de Bizantinologie, unde rămâne până la desfiinţarea acestei catedre, în 1952. În perioada 1956–1968 a fost şef de sector, iar mai apoi şef de secţie la Institutul de Istorie al Academiei Române. Începând din septembrie 1956, la invitaţia Patriarhului Justinian, care înfiinţează în mod special, la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti, Catedra de Bizantinologie, va preda timp de aproape două decenii (până în 1975), cursuri despre istoria şi spiritualitatea bizantină. Lucrări publicate (singur sau în colaborare): *Moldova şi Bizanţul în secolul al XV-lea; Fontes historiae dacoromana; Cultura moldovenească în timpul lui Ştefan cel Mare*, 1964; *Byzance et les Roumains à la fin du Moyen-Âge; Legăturile Mitropoliei Ungro-vlahiei cu Patriarhia din Constantinopol şi cu celelalte Biserici Ortodoxe*. În martie 1991 a fost ales membru al Academiei Române.

Elias, Jacques
(1844, Bucureşti – 14.05.1923, Bucureşti)

Bancher, moşier şi industriaş. S-a născut într-o familie evreiască de rit spaniol (sefard), tatăl său numindu-se Menahem H. E., nume pe care îl poartă şi Fundaţia Elias. Nu se cunosc prea multe date biografice despre persoana sa. (Sefarzii au fost salvați de Inchiziția spaniolă la finele veacului al XV-lea de către Baiazid al II-lea - valah după mamă - și aduși în toate zonele de control ale Imperiului Otoman pentru revigorarea comerțului. În acest proces, ei au inventat cărțile de credit.) Din testament aflăm că a avut un frate care a murit la Viena, că nu a fost niciodată căsătorit şi că nu a avut copii. A fost un important om de afaceri, proprietar de fabrici de zahăr (este considerat a fi creatorul industriei de zahăr din România prin înfiinţarea Fabricii de zahăr din Sascut), bancher (fiind preşedintele şi proprietarul Băncii Generale Române) şi industriaş. În cei aproape 80 de ani de viaţă a reuşit să strângă o mare avere, deţinând moşii de mii de hectare, ferme agricole, imobile în ţară şi în străinătate (9 imobile

la Viena spre exemplu, precum şi la Berlin, Roma şi Paris), două hoteluri în Bucureşti (Continental şi Patria), două mine de mercur în Dalmaţia, fabrici şi milioane de lei în acţiuni la New York, Bruxelles, Londra, Praga, Belgrad, Viena, Berlin etc. Totul a fost lăsat testamentar Academiei Române, în 1923. La înmormântarea lui a participat întreg guvernul din acele timpuri. Nicolae Iorga a scris cuvinte memorabile. A fost sfetnicul regelui Carol I. Deoarece evreilor din România nu li s-a acordat dreptul de a fi cetăţeni români până la Primul Război Mondial, aceasta acordându-se individual, cu aprobarea Parlamentului, Jacques Elias a fost „împământenit" în anul 1880, printr-o procedură de urgenţă, la cererea regelui Carol I. Conform dorinţei sale, Academia Română a înfiinţat o Fundaţie de Cultură Naţională şi de asistenţă publică, întreaga avere urmând să fie consacrată „promovării culturii din România, alinării boalelor săracilor noştri, încurajării elementelor valoroase, sprijinirii cauzelor nobile. Și aceasta fără deosebire de origine, pentru toţi cei care merită să fie ajutaţi". Testamentul său prevedea acordarea de finanţări pentru următoarele obiective: „În special va avea obligaţiunea de a construi şi întreţine la Bucureşti un spital de cel puţin 100 de paturi în condiţiunile cele mai moderne... În acest spital se vor primi bolnavi de ambele sexe, israeliţi şi de orice altă credinţă; se vor da consultaţii şi medicamente gratuite; dezvoltarea instituţiilor de cultură; construirea de şcoli „pentru elevi israeliţi şi de orice altă credinţă şi de cantine şcolare; acordarea anuală de premii şi burse pentru copiii săraci; acordarea de fonduri pentru Universitatea Carol I, pentru Facultatea de Medicină din Bucureşti, multor alte spitale şi leagăne pentru copii; acordarea de donaţii templelor şi şcolilor evreieşti de rit spaniol din Bucureşti şi Viena". Ca mărturie a gratitudinii pentru serviciile aduse ca „proprietar şi bancher" sau ca „întemeietor al industriei zahărului", Regele Carol I i-a acordat numeroase titluri de onoare, ordine şi medalii: titlul de Cavaler şi de Ofiţer al Ordinului Steaua României (în 1889 şi 1901); titlul de ofiţer şi comandor al Ordinului Coroana României (în 1891, respectiv în 1909); Medalia Meritul Comercial şi Industrial clasa I-a (în 1913) etc. Ales post-mortem membru al Academiei Române (1993).

Eliescu, Grigore
(25.01.1898, Bucureşti – 26.08.1975, Bucureşti)

Entomolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti şi s-a perfecţionat la München. A fost profesor la Catedra de Botanică şi Zoologie Forestieră a Facultăţii de Silvicultură din Bucureşti. A condus Muzeul Silvic (1922) şi Casa Autonomă a Pădurilor Statului (1930–1933). Fondator al Laboratorului de Protecţia Plantelor (1933) şi şef al lui. A condus Secţia de Ecologie Animală la Institutul de Biologie din Bucureşti. Contribuţii la cercetarea dinamicii populaţiilor de insecte. Lucrări: *Duşmanii pădurilor*, 1946; *Principalele animale vătămătoare pădurilor, recunoaşterea şi combaterea lor*, 1949; *Gândacii de frunză şi combaterea lor*, 1954. Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Elisabeta de Wied
V. Hohenzollern, Elisabeta de

Eminescu, Mihai *nume la naştere* Eminovici
(15.01.1850, Ipotești, jud. Botoșani – 15.06.1889, București)

Poet. Studii de flosofie, fără licenţă, la Viena (1869–1872) şi Berlin (1872–1874). Director al Bibliotecii Centrale din Iaşi, revizor şcolar, ziarist. Membru marcant al Societăţii Junimea, remarcat ca poet de Titu Maiorescu, acela care i-a preluat manuscrisele și le-a predat Academiei Române. Eminescu i-a adus la cenaclu pe Ion Creangă, Ioan Slavici şi I.L. Caragiale. A modernizat limba literară şi a deschis orizonturi noi literaturii şi culturii române, înfăptuind o sinteză originală între spiritualitatea românească şi marile direcţii ale culturii europene. El marchează apariţia conceptului de scriitor profesionist, ridicat prin forţa talentului său, fără altă avere decât aceea a creaţiei sale. A scris lirică de dragoste şi socială, începând sub înrâurirea paşoptistă şi evoluând spre romantism. Istoria, existenţa, iubirea, lupta, moartea fac obiectul versurilor sale în poeme precum: *Venere şi Madonă, Epigonii, Împărat şi proletar, Memento Mori, Scrisorile I-III*. Romanul poetic postum *Geniu pustiu* conturează chipul răzvrătitului: profet şi demon. A fost influenţat de mitologia românească şi balcanică, de vechile culturi orientale, de romanticii germani, de filosofia lui Schopenhauer în poeme ca: *Strigoii, Sărmanul Dionis, Făt-Frumos din Lacrimă, Floare albastră, Luceafărul* – capodopera sa poetică. A mai lăsat proiecte dramatice (teatru istoric), a cules folclor. A fost un polemist acerb şi un bun gazetar de orientare junimistă (conservatoare, a lucrat la ziarul „Timpul" în perioada sa bucureşteană). A avut o contribuţie decisivă la reorientarea culturii române dinspre

Orient spre Occident. În timpul vieţii i-a apărut un singur volum: *Poesii*, 1884. Ediţia completă de *Opere*, 16 vol. (1939–1989) a fost lucrată de Perpessicius (vol. I-VI, antume) şi un colectiv coordonat de Dimitrie Vatamaniuc, din care au făcut parte Petru Creţia, Marin Bucur (vol. VII–XVI, postume) ş.a. A fost tradus în foarte multe limbi. Exegeze despre: G. Călinescu - *Opera lui Eminescu*, 5 vol. (1934–1936); D. Popovici – *Eminescu în critica şi istoria literară română* (curs litografiat); Rosa del Conte – *Eminescu o del assoluto*, 1962; Allain Guillermou – *La génèse intèrieure des poésies d'Eminescu*, 1963; Ladislau Gildi – *Stilul poetic al lui Eminescu*, 1964. Este considerat cel mai important poet al românilor, simbolul spiritualităţii româneşti şi nici un fel de contestare n-a reușit să înlăture această valorizare. Regina Elisabeta (Carmen Sylva) l-a recompensat cu Ordinul Bene Merenti, refuzat de poet. Membru de onoare post–mortem al Academiei (1948).

Emmanuel, David
(31.01.1854, Bucureşti – 04.02.1941, Bucureşti)

Matematician. Este considerat întemeietor al şcolii matematice moderne în ţara noastră. În 1879 îşi ia doctoratul la Sorbona cu teza *Etude des intégrales abéliennes de troisième espace*, devenind astfel al doilea român doctor în matematici la Sorbona (primul fiind Spiru Haret). S-a creştinat, conform legislaţiei în vigoare, pentru a putea ocupa un post universitar. A fost preşedintele primului Congres de matematică desfăşurat în România (1929, Cluj). Biroul Congresului l-a avut preşedinte de onoare, preşedinţi (mulţi foşti studenţi ai săi): Gh. Ţiţeica, D. Pompeiu şi I. Ionescu, iar secretar-general, P. Sergescu. Lucrările s-au desfăşurat pe patru secţiuni: Algebră şi Analiză (prezidată de S. Stoilow şi Const. Popoviciu), Geometrie (prezidată de S. Sanielevici), Matematici aplicate (prezidată de Em. Filipescu, Th. Angheluţă şi A. Maior), Istoria şi didactica matematicii (prezidată de G. Bratu, G. Iuga şi O.Onicescu). În 1882 a devenit profesor de algebră superioară şi de teoria funcţiilor la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti. Aici, în 1888, a ţinut primele cursuri de teoria grupurilor şi teoria lui Galois. A avut un rol important în introducerea în România a studiului matematicilor moderne şi în abordarea riguroasă a acestora. A fost membru al Academiei Române (1936).

Enăchescu, Efrem, *prenume la naştere* Ioan
(21.05.1893, Zăvoieni, com. Măciuca, jud. Vâlcea – 05.12.1968, Cernica)

Mitropolit al Basarabiei. Călugărit la mănăstirea Stânişoara, devenit ieromonah la mănăstirea Cozia. A absolvit Facultatea de Teologie din Bucureşti. Specializare la Montpellier (1928–1930). Exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia Bucureştilor. Locţiitor de arhiepiscop al Chişinăului (1938–1943). Mitropolit al Basarabiei (1943–1944), în care calitate a creat o comisie specială pentru întocmirea unui martirolog al Bisericii Basarabiei în legătură cu preoţii ucişi de sovietici (1943). El însuşi a fost silit să se refugieze la Internatul Teologic din Bucureşti (1947–1948), fiind apoi stareţ la mănăstirea Cernica (până în 1952, când a fost arestat). Lucrări: *Privire generală asupra monahismului creştin*, 2 vol., 1933–1934; *Pe urmele strămoşilor*, 1938; *Mărturisitori de după gratii*.

Enescu, George
(19.08.1881, Liveni, Botoșani – 04.05.1955, Paris)

Compozitor, violonist, pedagog, pianist şi dirijor. Este considerat cel mai important muzician român. A început să cânte la vioară la vârsta de 4 ani, la vârsta de 5 ani apare în primul său concert şi începe studii de compoziţie sub îndrumarea lui Eduard Caudella. Între 1888 şi 1894 studiază la Conservatorul din Viena, avându-i profesori, printre alţii, pe Joseph Hellmesberger (vioară) şi Robert Fuchs (compoziţie). Se încadrează rapid în viaţa muzicală a Vienei, concertele sale în care interpretează compoziţii de Johannes Brahms, Pablo Sarasate, Henri Vieuxtemps, Felix Mendelssohn Bartholdy, entuziasmând presa şi publicul, deşi avea doar 12 ani. După absolvirea Conservatorului din Viena cu Medalia de Argint îşi continuă studiile la Conservatorul din Paris (1895–1899) sub îndrumarea lui Armand Marsick (vioară), André Gédalge (contrapunct), Jules Massenet şi Gabriel Fauré (compoziţie). În ziua de 6 februarie 1898 îşi face debutul în calitate de compozitor în cadrul Concertelor Colonne din Paris cu Suita simfonică Opus 1 *Poema Română*. În acelaşi an începe să dirijeze concerte la Bucureşti şi să dea recitaluri de vioară. Lucrări: *Rapsodii Române* (1901–1902), *Suita Nr. 1 pentru orchestră* (1903), *Simfonia nr. 1* (1905), *Şapte Cântece pe versuri de Clément Marot*

(1908). Activitatea sa muzicală alternează între Bucureşti şi Paris, întreprinde turnee în mai multe ţări europene, având parteneri prestigioşi, ca Alfredo Casella, Pablo Casals, Louis Fournier, Richard Strauss. În timpul Primului Război Mondial rămâne la Bucureşti, dirijează *Simfonia a IX-a* de Ludwig van Beethoven (pentru prima dată în audiţie integrală în România), compoziţii de Hector Berlioz, Claude Debussy, Richard Wagner, precum şi creaţiile proprii: *Simfonia Nr. 2* (1913), *Suita pentru orchestră Nr. 2* (1915). În acelaşi an are loc prima ediţie a Concursului de compoziţie *George Enescu*. După război îşi continuă activitatea împărţită între România şi Franţa. De neuitat au rămas interpretarea *Poemului pentru vioară şi orchestră* de Ernest Chausson şi a *Sonatelor* şi *Partitelor* pentru vioară solo de Johann Sebastian Bach. A făcut mai multe călătorii în Statele Unite ale Americii, unde a dirijat orchestrele din Philadelphia (1923) şi New York (1938). Activitatea lui pedagogică capătă de asemenea o importanţă considerabilă. Printre elevi se numără violoniştii Christian Ferras, Ivry Gitlis, Arthur Grumiaux şiYehudi Menuhin. Între 1921–1931 a lucrat la opera *Oedip*, monumentală creaţie dramatică şi muzicală, care abia în ultimii ani a început să se impună pe scenele teatrelor de operă din lume. O dedică Mariei Tescanu Rosetti (născută Cantacuzino, fiica lui Gh.C. Nababul), cu care se va căsători mai târziu. Primul tenor care l-a interpretat pe Oedip pe scena Operei din Paris a fost André Parnet. Libretistul operei a fost Edmond Fleg. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, la Bucureşti, are o activitate dirijorală bogată, încurajând şi creaţiile unor muzicieni români ca Mihail Jora, Constantin Silvestri, Ionel Perlea, Sabin Drăgoi. După război dă concerte împreună cu David Oistrach, Lev Oborin, Emil Ghilels şi Yehudi Menuhin. În ultimii ani ai vieţii a compus *Cvartetul de coarde Nr. 2, Simfonia de Cameră pentru douăsprezece instrumente soliste*, a desăvârşit poemul simfonic *Vox Maris* pentru soprană, tenor, cor şi orchestră, schiţat încă din 1929, *Simfoniile Nr. 4 şi 5* rămase neterminate (au fost orchestrate mai târziu de compozitorul Pascal Bentoiu). După 1945 rămâne definitiv la Paris. La Bucureşti există un Muzeu al Muzicii şi casa memorială George Enescu (în fostul palat Cantacuzino de pe Calea Victoriei, unde a locuit cu Maruca), iar Orchestra Filarmonică având sediul la Ateneul Român îi poartă numele. Prin Festivalul şi Concursul Internaţional anual George Enescu de la Bucureşti, cu participarea unor muzicieni de faimă mondială, opera muzicală enesciană este pusă în valoare şi ea rămâne un mesager al spiritului românesc în lume.

Enescu, Ioan M.
(23.08.1884, Porceşti, azi Moldoveni, jud. Neamţ – 14.03.1972, Iaşi)

Medic (cardiolog). A absolvit Medicina la Bucureşti. S-a specializat la Berlin şi Viena. Profesor la Facultatea de Medicină din Iaşi. Este considerat unul dintre întemeietorii cardiologiei româneşti. Contribuţii în domeniul insuficienţei cardiace. Lucrări: *Tensiunea arterială în insuficienţa aortică*, 1923; *Nevroza cu predominanţa tulburărilor cardiace*, 1958. Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe Medicale, membru al Academiei Române (1955), membru al Societăţii de Cardiologie din Paris.

Enigărescu, Octav
(1924, Bucureşti – 30.06.1993, Bucureşti)

Bariton. A absolvit Conservatorul la Bucureşti şi, în paralel, Dreptul. A debutat la Opera din Cluj, apoi a fost solist şi director al Operei din Bucureşti. Profesor la Conservatorul din Bucureşti. A interpretat toate marile roluri din: *Macbeth, Trubadurul, Aida, Othello* etc. A concertat în Franţa, URSS, Belgia, Cehoslovacia, Bulgaria, Italia, RDG, Ungaria, Anglia, Irlanda, RFG, Iugoslavia, Grecia, Turcia. A fost şi actor în filmele *Buzduganul cu trei peceţi* (serial TV), 1997 şi *Toate pânzele sus*, 1977. Artist Emerit şi laureat al Premiului de Stat. Şcoala de Artă din Târgovişte îi poartă numele.

Epureanu, Manolache I. Costache
(22.08.1820, Bârlad – 07/19.09.1880, Schlangenbad im Narsau, Germania)

Unionist. A început Dreptul la Iaşi, dar l-a terminat în Germania şi s-a specializat la Paris. Francmason. Prieten cu Al. I. Cuza. Paşoptist. A fost preşedintele Tribunalului de întăritură din Bârlad (1854), deputat în Divanul ad-hoc (1857) al Moldovei, membru al Comisiei Centrale pentru România Mică, prim-ministru (1870), ministrul Justiţiei (1872–1873), ministrul Lucrărilor Publice (1876), creatorul şi şeful Partidului Conservator (la care vor adera şi junimiştii lui Titu Maiorescu) şi al Clubului său.

Erbiceanu, Constantin
(05.08.1838, Erbiceni, Iași - 21.03.1913, București)

Istoric. Origine aromânească. Tatăl lui Vespasian E. A absolvit Facultatea de Teologie şi Litere la Universitatea din Iaşi. S-a perfecţionat la Atena. A fost profesor de istorie universală şi dogmatică la Seminarul din Socola, apoi profesor de Drept canonic la Facultatea de Teologie din Bucureşti. Lucrări*: Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei și a catedralei mitropolitane din Iași, urmată de o serie de documente, de facsimile și de portrete privitoare la istoria națională și bisericească a românilor*, 1888; *Bărbați culți greci și români și profesorii de la academiile din Iași și București din epoca așa-zisă fanariotă 1650–1821*, 1905. Membru titular (1899) al Academiei Române şi vicepreşedinte al ei (1904–1907).

Erbiceanu, Vespasian
(30. 11.1863, Bucium, Iaşi – 28.12.1943, Bucureşti)

Jurist. Fiul lui Constantin E. A studiat Filosofia şi Teologia la Kiev şi Dreptul la Iaşi. A fost prim-preşedinte al Curţii de Apel din Chişinău. A întemeiat la Chişinău publicaţia „Cuvântul dreptului" (1918–1930). Lucrări: *Evoluţiunea morală*, 1891; *Concepţia sociologică a Dreptului penal*, 1898; *O nouă concepţie a dreptului de proprietate al imaginei. Studiu juridic*, 1904; *Legiuiri locale basarabene. Istoric, texte şi jurisprudenţe*, 1921. A fost ales membru corespondent al Academiei Române (la 30 mai 1932) şi consilier la Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie.

Eremia, Anatol
(03.07.1931, Cahul, Basarabia)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. Angajat la Institutul de Limbă şi Literatură al AŞM (azi Institutul de Filologie), a fost cercetător ştiinţific (inferior, superior), şef de sector, director adjunct. Din 1991 este coordonator de proiecte ştiinţifice şi conducător al grupului de specialişti în onomastică și toponimie, ambele chestiuni de fond ale identității românești. Contribuţii în domeniul onomasticii: originea, formarea şi evoluţia istorică a toponimiei din spaţiul geografic pruto-nistrean, structura lexicală şi tipologia derivaţională a numelor topice, problemele teoretice ale onomasticii ca disciplină lingvistică, principiile şi metodele de cercetare în toponimie, corelaţia dintre numele proprii şi unităţile lexicului comun, raporturile omonimice dintre toponimie şi antroponimie, principiile şi metodele de cercetare în toponimie, ortografierea şi transcrierea în alte limbi a numelor geografice româneşti. A participat la numeroase manifestări de specialitate naţionale şi internaţionale (Bucureşti, Moscova, Sofia, Varşovia, Kiev, Sankt-Petersburg, Riga, Cluj, Timişoara). Autor a peste 400 de lucrări ştiinţifice, inclusiv 20 de monografii, dicţionare, broşuri, îndrumare metodice, ghiduri normative: *Nume de localităţi. Studiu de toponimie românească* (1970), *Contribuţii la studiul formării cuvintelor în limba română* (1979), *Graiul pământului. Schiţă de toponimie moldovenească* (1981), *Tainele numelor geografice* (1986), *Chişinăul vechi şi nou. Monografie-album* (1998, în colaborare), *Unitatea patrimoniului onomastic românesc* (2001), *Dicţionar de nume geografice (Bucureşti–Chişinău* (2005), *Dicţionar explicativ şi etimologic de termeni geografici* (2006), *Cahulul în timp şi spaţiu. Meleaguri străbune* (2007), *Localităţile Republicii Moldova. Ghid informativ documentar (Bucureşti-Chişinău* (2008), *Tezaurul toponimic românesc: Moldova* - în colaborare cu Institutul de Filologie din Iași. Coordonează lucrarea *Localitățile Republicii Moldova*, concepută în 15 volume. A militat pentru oficializarea limbii române în Republica Moldova şi revenirea scrisului la alfabetul latin. Distins cu titlul de Eminent al Învățământului Public, (1981), Om Emerit în Știinţă (1996).

Erhan, Pantelimon
(1884, Tănătari, jud. Tighina, Basarabia – 1971, București)

Militant politic. A absolvit Seminarul teologic la Chişinău. Prieten cu Pan Halippa. A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din Petersburg, unde a fost şi profesor de liceu. Preocupat de problema ţărănească, ideatic de stânga, a alcătuit, împreună cu Anton Crihan, programul reformei agrare din Basarabia (după 1918). Membru al Partidului Socialist-Revoluţionar. A fost ales de Sovietul Gubernial al Ţăranilor în Sfatul Ţării şi a

aderat la Facţiunea Ţărănească. Membru al Comitetului Executiv Gubernial al Deputaţilor Ţărani. A fost ales prim-director general în cel dintâi guvern al Republicii Democratice Moldoveneşti (1917-1918) şi director general al Agriculturii, iar în cel de al doilea guvern ocupa funcţia de director general al Învăţământului. După Marea Unire a fost director general al Învăţământului din Basarabia, senator în Parlamentul României. A fost director la Liceul B.P. Hasdeu din Chişinău. În 1940 a optat pentru România. Distins cu Ordinul Coroana României în grad de Ofiţer şi Ordinul Ferdinand în grad de Comandor. O stradă din Chişinău.

Esarcu, Constantin
(05.11.1836, Bucureşti – 08.06.1898, Govora, jud. Vâlcea)

Naturalist, medic, pedagog, diplomat şi om politic. A absolvit Institutul Monti şi colegiul Sfântul Sava din Bucureşti. La Paris a studiat Ştiinţele Naturale, iar licenţa în această disciplină a obţinut-o în 1859 la Sorbona. În 1864 şi-a luat doctoratul în Medicină. A fost profesor de istorie naturală la Medicină. Agent diplomatic la Roma, ministru de Externe (1891). Fondator al Societăţii Filarmonice, de subscripţie pentru construirea Ateneului Român. Lucrări: *Documente descoperite în Arhivele Veneţiei; Documente istorice descoperite în arhivele Italiei.* Membru corespondent al Academiei Române (1884).

Esinencu, Nicolae
(13.01.1940, Chiţcanii Vechi, jud. Orhei, Basarabia - 25.04.2016, Chișinău)

Scriitor, scenarist. A absolvit Şcoala republicană de cultură fizică (1959). A audiat cursuri la Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. A absolvit Cursurile Superioare de Literatură de pe lângă Institutul Maxim Gorki din Moscova (1970–1973). A fost şef de redacţie la Editura Lumina, secretar al Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova, apoi consilier al preşedintelui acestei Uniuni de creaţie (1989–1996). Lucrări: versuri – *Sens*, 1971; *Dealuri*, 1974; *Copilul teribil*, 1979; *Stai să-ţi mai spun*, 1983; *Cuvinte de chemat fetele*, 1986; *Contraprobă*, 1989; *Borcane cu aer*, 1991; *Disciplina mondială*, 1995; *De ce au murit dinozaurii*, 1998; proză – *Portocala*, 1970; *Nunta*, 1980; *Lumina albă a pâinii*, 1980; *La furat bărbaţi*, 1982; *Roman de dragoste*, 1984; *Copacul care ne uneşte*, 1985; *Un moldovean la închisoare*, 1990; *Gaura*, 1991. Cu timpul se afirmă cu lucrări de rezistenţă în domeniul scenariului de film şi al dramaturgiei: *Calul, puşca şi nevasta*, 1975, în colaborare; *Făt-Frumos*, 1977, în colaborare; *Căruţa*, 1978; *La porţile Satanei*, 1980, în colaborare; *Tunul de lemn*, 1986, *Fumoarul, S.R.L. Moldoveanul* ş.a. Este membru al Uniunii Cineaştilor şi al Uniunii Scriitorilor din Moldova şi din România. Cavaler al Ordinului Republicii (2010), laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova, Om Emerit în Artă din Republica Moldova. Deţine numeroase premii ale Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Eşanu, Andrei
(16.07.1948, Sculeni, Republica Moldova)

Isoric. A absolvit Facultatea de Istorrie la Chișinău. A devenit cercetător științific la Institutul de istorie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, unde a devenit apoi director adjunct şi director, iar din 1995 – şef de secţie. Contribuţii la istoria culturii româneşti medievale şi moderne (sec. XIV– XVIII), structurile administrative şi militare din Ţ̣ra Moldovei, istoria spaţiului dintre Prut şi Nistru, elaborarea de bibliografii ştiinţifice, genealogii şi monografii de personalităţi, istoria marilor centre ecleziastice. Membru al Comisiei pentru Studierea Dictaturii Comuniste în Moldova (din 2010). Lucrări: I*storia învăţământului și gândirii pedagogice în Moldova,* vol. I (1991), *Cultură și civilizație medievală românească. (Din Evul Mediu timpuriu până în secolul al XVII-lea)* (1996). *File de istorie* (1998), *Vlaicu Pârcălab – unchiul lui Ștefan cel Mare* (2001), *Bogdan al II-lea și Maria-Oltea, părinții lui Ștefan cel Mare și Sfânt* (2007, în colaborare cu Valentina Eşanu), *Istoria literaturii didactice în cercetările lui Onisifor Ghibu* (în vol. *Onisifor Ghibu - Unitatea Românească și chestiunea Basarabiei*, Bucureşti, 1995), *Moldova – Dobrogea. Legăturile prin carte (sec. XVII–XIX)* (în revista „Destin românesc", 1996, nr. 4), *O ctitorie necunoscută a lui Ștefan cel Mare* (în vol. *Omagiu lui Virgil Cândea la 75 de ani,* Bucureşti, 2002), *Nicolas le Spathaire et la civilisation occidentale avant son établissement en Russie* (în vol. *Impact de l'imprimérie et rayonnements intellectuelles des Pays Roumains,* Bucureşti, 2009), *Obârșia și familia lui Luca Arbore în lumina unor izvoare inedite* (în „Revista de Istorie a Moldovei", 2009, nr. 1). Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova (1994, 2001), Premiul Dimitrie Onciul al Academiei Române (1998), Premiul Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1992, 1995, 1997, 2004), Ordinul Gloria Muncii (1996),

titlul de Om Emerit în Ştiinţe (2001). Membru al Academiei de Științe a Moldovei (2007).

Etterle, Fory, *prenume la naştere* Cristofor
(24.05.1908, Ploieşti - 16.09.1983, Bucureşti)

Actor. Romansh din Elveția ca origine a familiei (unde Etter înseamnă văr. Numele se dă în zona romanșă și în Baden-Würtenberg). A fost absolvent al Conservatorului de artă dramatică din Bucureşti. Actor la Teatrul Naţional din Bucureşti. Roluri în filme: *Viaţa învinge,* 1951; *Răsare soarele*, 1954; *Desfăşurarea*, 1954; *Porto Franco*, 1961; *Tudor*, 1962; *Celebrul 702*, 1962; *Lupeni '29*, 1962; *Străinul,* 1964; *Aventurile lui Tom Sawyer*, 1968; *Mihai Viteazul*, 1970; *Conspiraţia*, 1972; *Departe de Tipperary*, 1973; *Hyperion*, 1974; *Între oglinzi paralele*, 1978; *O lebădă iarna*, 1983. Artist emerit.

Eustatievici, Dimitrie
(1730, Brașov – 27.05.1795, Brașov)

Filolog iluminist şi traducător. A absolvit Şcoala românească din Şcheii Braşovului şi apoi Teologia la Kiev. Dascăl la Şcoala românească din Şcheii Braşovului, director al şcolilor neunite (ortodoxe) din Transilvania (1786–1795). Contribuţia sa cea mai importantă a fost *Gramatica românească* (1755–1757), care avea drept model *Elementa gramaticae latinae* (1556) a lui Gregorius Molnar, modelul slavon al lui Meletie Smotriţki şi modelele greceşti ale lui Constantin Lascaris şi Antonios Catiforos. A fost sursa lui F. J. Sulzer pentru redactarea *Gramaticii* sale. Alte lucrări: *Ducere de mână sau povăţuire către aritmetică sau socoteală*, 1789; *Scurt izvod pentru lucruri de obşte în scrisori de multe chipuri*, 1792.

Everac, Paul *nume la naştere* Petre Constantinescu
(23.08.1924, Oradea - 18.10.2011, București)

Dramaturg. A absolvit Dreptul şi Filosofia la Bucureşti. A lucrat în diverse oraşe din provincie, până în 1956, când s-a stabilit la Bucureşti ca şef de protocol la Prezidiul Marii Adunări Naţionale. A debutat cu piesa *Poarta* (1959), despre colectivizarea agriculturii. A evoluat spre o dramaturgie în stil caragialesc, care sancţionează festivismul oficial şi lozincard: *Câteva halbe cu rom*, 1964; *Simple coincidenţe*, 1966; *Zestrea*, 1973, Premiul Academiei; Un *fluture pe lampă*, 1974; *A cincea lebădă*, 1979, Premiul Uniunii Scriitorilor. A publicat şi proză satirică: *Don Juan din Grădina Icoanei*, 1968, Premiul Uniunii Scriitorilor; fabule, parafraze mitologice: *Poeme discursive*, 1972; *Aventura umană*, 1989; *Reacţionarul · Eseu moral-politic*, 1992; *Piese ale tranziţiei*, 1993. După 1989 a fost director general al Televiziunii Române şi director al Casei Iorga (Centrul Cultural Român de la Veneţia).

Evolceanu, Dumitru
(01.10.1865, Bucureşti – 28.07.1938, Timişoara)

Critic literar. A absolvit Literele la Iaşi şi Filologia latină la Collège de France și École des Hautes Études din Paris. A studiat la Universităţile din Bonn şi Berlin. Profesor la Universitatea din Bucureşti. Junimist, adversar al naturalismului şi postromantismului. Lucrarea cea mai cunoscută este *Istoria literaturii latine*, Partea I – *Literatura latină arhaică*, 1899.

F

Fabian-Bob, Vasile
(31.12.1795,Rusu Bârgăului, jud. Bistrița Năsăud - 17.04.1836, Iași)

Poet. A absolvit Dreptul şi Filosofia la Cluj. Chemat în Moldova de Gh. Asachi. Acolo a fost profesor de latină, matematică şi geografie la Gimnaziul Vasilian. A scris poeme inspirate de mişcarea eteristă: *Moldova la 1821*, tipărite postum. Poezia sa conţine un lirism de tip premodern.

Faca, Costache *prenume la naştere* Constantin
(1800, Bucureşti – 07.03.1845, Bucureşti)

Scriitor. Membru al Societăţii Filarmonice, pe care a susţinut-o şi material. Ca opţiune culturală a fost alături de Ion Heliade-Rădulescu. Îl pomenim pentru comedia de moravuri de tip molieresc *Franţuzitele sau Comodia vremii*, 1833.

Farago, Elena (Coca)
nume la naştere Elena Praximade
(29.03.1878, Bârlad – 04.01.1954, Craiova)

Poetă. Aromâncă, măritată Farago. Guvernanta familiei Caragiale. A scris versuri simboliste, discret meditative: *Versuri,* 1906; *Şoapte din umbră,* 1908; *Poezii 1906–1936,* 1937, Premiul Naţional. A tradus din Maeterlinck, Anatole France, Villiers de l'Isle Adam. Premiul Național pentru poezie, 1937.

Făgărăşanu, Ion
(14/27.09.1900, Bucureşti - 11.04.1987, Bucureşti)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti. S-a specializat la Viena şi Paris. A lucrat la Institutul de Medicină din Timişoara până în 1949, apoi la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. Contribuţii în domeniul anatomiei, patologiei şi chirurgiei căilor vasculare. Lucrări: *Câteva consideraţiuni asupra cranioplastiilor,* 1934; *La radiomamométrie électronique,* 1961; *Probleme de chirurgie şi anatomie clinică,* 1980; *Chirurgia românească şi contribuţiile ei la dezvoltarea chirurgiei mondiale,* 1985. Membru al Societăţii Internaţionale de Chirurgie, al Societăţii Regale de Medicină din Londra. Membru titular al Academiei Române.

Fălcoianu, Ştefan
(06.03.1835, Bucureşti – 22.01.1905, Bucureşti)

General, matematician, istoric şi politician. A absolvit Şcoala Militară de Ofiţeri la Bucureşti, Politehnica şi Şcoala Imperială de Aplicaţii de Stat Major la Paris. Profesor la Şcoala Militară de Ofiţeri din Bucureşti, şef al Marelui Stat Major şi ministru de Război (1884–1886). Director general al Poștelor și Telegrafului. În timpul Războiului de Independenţă a participat la luptele de la Plevna, Rahova, Smârdan, Vidin și a fost director general al Administrației Centrale a Ministerului de Război. A elaborat *Legea organizării Comandamentelor Militare* (1882). A înființat Școala Superioară de Război (1882), azi Academia Militară din București. A dat Decretul de înființare a Marelui Stat Major după model prusac. Lucrări: *Istoria răsboiului din 1877–1878 ruso-româno-turc,* 1895. Preşedinte al Societăţii Politehnice. Membru titular (1876) şi vicepreşedinte al Academiei Române (1886–1888; 1891–1892; 1898–1899). Membru fondator al Societăţii Politehnice din Bucureşti.

Fărcăşanu, Mihail
(10.11.1907, Bucureşti – 14.07.1987, Washington, DC, Statele Unite)

Jurist şi politician. A absolvit Dreptul la Bucureşti. S-a specializat la London School of Economics şi şi-a luat doctoratul la Berlin. Preşedinte al Tineretului Naţional Liberal (1940–1946). Fugit din ţară în 1946. A fost primul şef al secţiei române a postului de Radio Europa Liberă (1950–1953), finanţat de Congresul SUA şi aflat sub jurisdicţia CIA. A fost membru al Comitetului Naţional Român al lui Vişoianu şi al Ligii Românilor Liberi

(alături de George Emil Palade, Grigore Gafencu, Nicolae Rădescu), fiind ales preşedinte al acesteia în 1953. S-a retras din orice activitate politică în 1956. Lucrări: *Frunzele nu mai sunt aceleaşi*, roman, 1946; *Monarhia Socială*, 1940; *Libertate şi existenţă* (eseu), 1942; *Liberalismul social*, 1945; *Liberalism şi umanism, 1945; Liberalism şi naţionalism, 1945; Pentru libertate, 1945; Scrisori către tineretul român, 1946.*

Fătu, Anastasie
(02.01.1816, Muşcata, Vaslui – 03.03.1886, Iaşi)

Medic şi botanist. A absolvit Dreptul la Universitatea din Viena şi Medicina la Sorbona. A fost primul pediatru din Moldova care a organizat asistenţa materno-infantilă şi a înfiinţat prima creşă pentru copiii abandonaţi. A condus Institutul gregorian din Iaşi şi a oficializat primele moaşe legale din Moldova. A introdus ideea de educaţie medicală de masă. A tipărit primul manual de botanică în limba română. Lucrări: *Manualul de învățătura moașelor*, 1852; *Manual de medicină practică populară,* 1871; *Descrierea și întrebuințarea apei simple și a apelor minerale din Moldova,* 1851; *Elemente de botanică*, 2 vol., 1877. Preşedinte al Societăţii de Medici şi Naturalişti din Iaşi, membru al Societăţii de Ştiinţe Naturale din Frankfurt. Membru titular al Academiei Române.

Fedov, David
(24.11.1915, Chişinău – 08.02.1984, Chişinău)

Dirijor. A absolvit un Conservator particular (ca elev al lui I. Guz la pian), apoi Conservatorul de Stat din Chişinău. A fost concert-maestru al Filarmonicii de Stat a Moldovei. A compus muzică de film pentru: Balada haiducească, 1958; Cântec de leagăn, 1959; Dincolo de marginea oraşului, 1960; Când pleacă cocorii (în colaborare cu Aleksandr Lebedev), 1964; Povestea unui vânător, 1976.
Maestru Emerit al Artei.

Felix, Iacob, prenume la naştere Iacob Dimitrie
(06/18.01.1832, Hořice v Podkrokonoší, Cehia –19.01.1905, Bucureşti)

Medic. Locul unde s-a născut se află în apropierea graniței cu Silezia polonă. A absolvit Medicina la Viena. Convertit la ortodoxie ca student. A fost medic al oraşului Olteniţa, al judeţului Muscel, profesor de igienă la Şcoala Naţională de Medicină şi Farmacie din Bucureşti, vice-inspector general al Serviciului Sanitar al României (1862–1865), medic şef al capitalei (1865–1870, 1875–1878). Considerat unul dintre fondatorii şcolii române de igienă şi sănătate publică. A pus bazele biostatisticii şi geografiei medicale în România. A iniţiat studii sistematice de istoria medicinei. Lucrări: *Tratat de sănătate publică şi poliţie sanitară,* 2 vol., 1870, 1889; *Manual elementar de igienă*, 1885; *Igiena laptelui*, 1903; *Geografia medicală a României,* 1897; *Istoria igienei în România în sec. XIX şi starea ei la începutul sec. XX*, 4 vol., 1901–1909. Membru titular al Academiei Române.

Ferdinand I
V. Hohenzollern, Ferdinand I de

Fernic, George
(05.08.1900, Galaţi – 29.08.1930, Chicago)

Pilot şi inventator. Văr cu Ionel F. A absolvit Şcoala de pilotaj în Austria, a lucrat la o fabrică de avioane, apoi a absolvit Politehnica din Viena. A cumpărat firma falimentară Deutscher Luft Lloyd Fugzeuge Werke din Germania, unde a proiectat şi construit un automobil creaţie proprie, numit Fernic, cu care va câştiga cursa de 500 de mile la Indiannopolis, SUA, în 1927, an când solicită mutarea fabricii în România, dar autoritățile îl refuză. A plecat în SUA şi a înfiinţat Fernic Aircraft Corporation la Arlington, New York, unde a construit avioane de design Fernic destinate navigaţiei civile. Brevetează proiectul în 1929 şi începe o campanie pentru mărirea capitalului firmei. Este ajutat de prieteni şi începe construirea prototipului denumit FT-9 (Fernic Tandem-9), brevetat în 1929. Dimensiuni: anvergură aripă principală 18 m; anvergură aripă frontală 6,7 m; lungime 13,1 m; înălţime 4,12 m, motor Rover cu 4 cilindri în linie, răcit cu aer, de 75 CP. A murit la mitingul aviatic naţional al SUA de la Chicago, făcând acrobaţii cu propriul avion.

Fernic, Ionel
(29.05.1901, Târgovişte – 22.07.1938, Bucovina)

Compozitor. Familia s-a mutat la Galați pe când avea 12 ani. Văr cu George F. A absolvit liceul la Galaţi, învăţând muzica de la Theodor Fuchs (adus în ţară de George Enescu). La absolvirea liceului a compus romanţa

Cruce albă de mesteacăn. A studiat la Conservatorul din Bucureşti, secţia actorie. A compus peste 400 de romanţe şi tangouri. A absolvit Şcoala de pilotaj din Bucureşti (coleg cu Mariana Drăgescu) şi a obţinut brevet de pilot de turism. A traversat Carpaţii dus-întors şi a primit Virtutea Aeronautică de Aur. S-a paraşutat în 1936, fără să fi făcut vreo şcoală în acest sens. A fost director al şcolii de pilotaj APRA din Cernăuţi. A murit într-o cursă de avion care s-a prăbuşit, fiind pasager.

Filaret, Scriban
V. Scriban, Filaret

Filat, Vladimir
(06.05.1969, Lăpuşna, Republica Moldova)

Om politic. Studii: şcoala medie din Lăpuşna (1986) şi Universitatea Al. I. Cuza din Iaşi (Facultatea de Drept, 1990–1994). Între 1994 şi 1998 a condus diverse afaceri în România. În perioada 1998–1999 a fost director general al Departamentului Privatizare şi Administrare a Proprietăţii de Stat din Moldova. În 1999 a fost Ministru de Stat în Guvernul Republicii Moldova. Deputat în Parlament (2005–2009). În 2007 a creat Partidul Liberal Democrat din Moldova. Din 25 septembrie 2009 prim-ministru al Republicii Moldova, înlăturat prin moțiune de cenzură în 2013. A promovat o politică de apropiere de România şi de integrare în Uniunea Europeană.

Filderman, Wilhelm
(14.11.1882, Bucureşti – 1963, New York)

Preşedintele Comunităţilor evreieşti din România. A studiat Dreptul la Paris şi a fost printre puţinii evrei care a obţinut cetăţenie română (1912). Membru al Parlamentului României după Primul Război Mondial. A fost preşedinte al Uniunii Evreilor Români până în 1941, când a fost desfiinţată de Ion Antonescu. În condiţiile războiului, a reuşit să obţină un tratament mai bun pentru comunitatea din România faţă de evreii din alte ţări europene (nu s-a purtat steaua galbenă, li sa înlesnit plecarea graţie diligenţelor lui W. F., fost coleg de liceu cu Ion Antonescu, precum şi scrisorilor către regina mamă Elena). După 1947 a luptat pentru unitatea comunităţii evreieşti din România. Lucrări: *Populaţia evreiască din România în timpul celui de-al doilea război mondial,* în colaborare, New York, 1957. O stradă din Bucureşti îi poartă numele.

Filimon, Nicolae
(06.09.1819, Bucureşti – 19.03.1865, Bucureşti)

Scriitor. A fost pitar, membru al Comisiei Documentale, şef al Secţiei Istorice şi Aşezămintelor din Cadrul Arhivelor Statului, cântăreţ de operă, cronicar muzical. Este considerat primul romancier modern al literaturii române: *Ciocoii vechi şi noi sau Ce se naşte din pisică şoareci mănâncă*, 1861. Şi-a publicat memoriile de călătorie în Italia şi Germania: *Memorii artistice, istorice şi critice,* 1859–1860.

Filip, Emil
(01.12.1934, Toracul Mare, Banatul Sârbesc)

Critic literar. A absolvit secţia reală a Liceului român din Vârşeţ, apoi Facultatea de Filosofie şi Limba română a Universităţii din Belgrad. Profesor la Liceul român din Vârşeţ, a predat şi la Şcoala Normală, apoi la Şcoala Superioară pedagogică din Zrenjanin. Din 1981 profesor la Catedra de Limba şi Literatura Română a Facultăţii de Filosofie din Novi Sad, apoi profesor la Facultatea de Ştiinţe Tehnice din Zrenjanin. Membru fondator, secretar şi apoi pre-şedinte al Societăţii de Limba Română din Voivodina. A condus revista „Lumina“ (Trustul Libertatea). Lucrări: manuale – *Limba română contemporană; Teoria literaturii; Gramatica limbii române pentru clasa a IV-a*; ghid de conversaţie *O călătorie prin România*, coautor alături de Tănasie Iovanov; critică literară – *Tiha metafizika postojanja* (despre poezia lui Radu Flora). A tradus din sârbă, slovenă şi macedoneană eseuri, critică literară şi versuri (S. Janevski, J. Kaštelan, D. Maksimović, Vesna Parun, T. Ujević etc.), precum şi cartea profesorului său de la Belgrad, Momcilo Savić, *Funcţiile de bază ale aoristului sârbesc şi ale perfectului românesc în lumea limbilor romanice şi balcanice*.

Filip, Florin Gheorghe
(25.07.1947, Bucureşti)

Inginer automatist. Contribuţii în proiectarea asistată de calculator a configuraţiilor de echipamente pentru sisteme informatice în timp real (1972 – 1974); dezvoltarea de algoritmi originali în teoria grafurilor; realizarea unuia din primele pachete de proiectare asistată de calculator; sisteme ierarhizate de optimizare şi conducere (1974–1990); propu- nerea unor legi de coordonare on

line și a unor algoritmi pentru sistemele cu structura rară şi parametrii relativi constanţi. Principala sa realizare practică se referă la familia de sisteme-suport pentru decizii, denumită DISPECER (1980–1982). Membru titular al Academiei Române (1999) și vicepreședinte al ei, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România (1999). A fost ales și membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Filip, Iulian
(27.01.1948, Sofia, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic Alecu Russo din Bălţi (1970). Cercetător ştiinţific la Sectorul de folclor al Institutului de Limbă şi Literatură (azi Institutul de Filologie) al AŞM, şeful direcţiei Cultură a Municipiului Chişinău. În prezent şeful Departamentului de difuzare a cărţii al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Lucrări: versuri – *Cerul fântânilor* (1977), *Dialoguri primordiale* (1978), *Hulub de poştă* (1983), *Casa fiecăruia* (1986), *Cafea neagră* (1989), *Copăcel-copăcel* (1990), *Fir de nisip* (1991), *Dansul timizilor* (1994), *Mergătorul* (1996), *Din neamul lui Păcală* (1997), *Ruga iezilor cei trei* (1998), *Amărâtele hărţi* (2000), *Căutarea păstorului* (2001), *Cules-ales* (2004), *Elegia dramatică a golului* (2007), *Linii şi cuvinte comunicante* (2007); proză – *Cobaiul nu triumfă* (1996), *Fir întins* (2008). Pentru participarea la volumul *Cât îi Maramureşul...* (1996), a fost distins cu Premiul S. Fl. Marian al Academiei Române. Maestru în Arte (1993), deţine medalia Mihai Eminescu (1998) şi premii ale Salonului de carte pentru copii, ediţiile din 1994 şi 1998.

Filip, Margareta
(08.07.1912, Toracul Mare, Banatul Sârbesc - 29.04.1987, Novi Sad)

Profesor. A absolvit liceul la Bećkerek (azi Zrenjanin). A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici şi Chimie la Universitatea din Belgrad. A predat fizica şi chimia la Liceul din Vârşeţ, secţia reală, apoi la Şcoala Normală, formând generaţii de elevi în spiritul exactităţii ştiinţifice şi al evoluţionismului.

Filip, Nicolae
(03.03.1926, Sofia, Basarabia – 15.05.2009, Bălţi)

Fizician. A absolvit Institutul Pedagogic din Chişinău. Profesor şi rector la Institutul Pedagogic din Bălţi, a introdus ca domeniu de cercetare radiofizica. A făcut cercetare de pionierat privind structura neomogenă anisotropică a ionosferei şi evidenţierea posibilităţilor de creare a canalelor ionosferice netradiţionale de radiocomunicaţie. Lucrări: *Dispersia undelor radio de către ionosfera anisotropică*, 1974. Distins cu Ordinul Gloria Muncii şi Ordinul Republicii. Membru al Academiei Internaţionale de Ştiinte ale Şcolii Superioare.

Filip, Vitalie
(10.08.1930, Duşmani, Basarabia)

Scriitor. A absolvit Filologia la Chişinău. Redactor-şef al revistei pentru copii „Scânteia leninistă“ (azi „Noi“). S-a afirmat cu precădere ca poet pentru copii: culegerile de versuri *Mii de tovarăşi* (1961), *Iarna în codru* (1966), *Oraşul din poiană* (1969), *Hai, băieţi, prin nămeţi* (1976), *Spre cosmodrom* (1979), *Ia – măgăruş cuminte* (1985) ş.a. În sfera prozei s-a manifestat prin culegerile pentru copii şi tineret: *Cioc-Prim* (1959), *Prietenii se întâlnesc la drum* (1963), *Cirip-ci şi Floricica soarelui* (1964), *Răspântii* (1972). Este alcătuitorul *Crestomaţiei de literatură artistică pentru instituţiile preşcolare* (în colaborare, 1976). A mai publicat *Povestiri* (1980). A semnat culegeri de piese şi scenete pentru teatrele de copii şi tineret: *Darul primăverii* (1980), *Când pisica nu-i acasă* (1989), basmul în versuri *Căpcăunul din Hârtop*, pus în scenă la Teatrul de păpuşi Licurici din Chişinău, precum şi cărţi de ghicitori şi jocuri: *Din cartea c-un noian de file* (1982), *Cine-i mai isteţ?* (1986). A întocmit antologii de piese şi povestiri: *Autobuzul fermecat* (1972), *Stropi de soare* (1988) ş. a. A tradus din Mihail Prişvin, Vitali Bianki, Jack London, Mark Twain ş.a. Om Emerit al Culturii (1980).

Filipescu, Gheorghe Em.
(28.03.1885, Botoşani – 25.11.1937, București)

Inginer. A absolvit Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele din Bucureşti. Profesor de rezistenţa materialelor la Politehnica din Bucureşti. A imaginat metoda coeficienţilor nedeterminaţi, care-i poartă numele, pentru măsurarea rezistenţei şi elasticităţii materialelor. Lucrări: *Formule pentru calculul betonului armat*, 1911; *Noţiuni asupra vectorilor*, 1929; *Statistica construcţiilor şi rezistenţa materialelor*, postum, 1940. Membru corespondent al Academiei Române (1936).

Filipescu, Ion P.
(18.03.1927, Moţăţei, jud. Dolj – 12.12.2002, Bucureşti)

Jurist. A făcut studiile liceale la Bucureşti şi apoi a urmat cursurile Facultăţii de Drept (absolvită în 1950) şi ale Facultăţii de Economie Generală, obţinând titlul ştiinţific de doctor în Drept în 1961 şi doctor docent în 1974. În 1975 a fost distins cu Premiul Simion Bărnuţiu al Academiei Române. În 1950 şi-a început cariera universitară ca preparator, apoi lector, conferenţiar şi profesor de Drept internaţional şi Drept al familiei la Facultatea de Drept din Bucureşti. A deţinut pentru o perioadă şi funcţia de decan al Facultăţii de Drept. În paralel a fost cercetător, cercetător principal şi director la Institutul de Cercetări juridice al Academiei Române. A desfăşurat o bogată activitate ştiinţifică, preocupările sale orientându-se cu precădere spre probleme de Drept civil, Dreptul familiei, Drept internaţional privat, Dreptul comerţului inter-naţional, Drept comunitar, Drepturile omului, teoria generală a obligaţiilor etc. A fost unul dintre autorii proiectului *Codului civil* şi *Codului familiei.* De-a lungul anilor a deţinut o serie de funcţii de răspundere în organisme de profil din ţară şi din străinătate. Judecător la Curtea Constituţională a României (din 1992, pentru un mandat de trei ani). A publicat, singur sau în colaborare, peste 220 de lucrări, dintre care 38 de volume. Menţionăm: *Dreptul familiei, speţe şi soluţii din practica judiciară* (1969); tratat de *Dreptul familiei* (1989); *Drept internaţional privat* (1991); *Drept instituţional comunitar european* (ed. 1994, în colaborare cu Augustin Fuerea); *Dreptul civil. Dreptul de proprietate şi alte drepturi reale* (1996); *Dreptul civil. Teoria generală a obligaţiilor* (1997); *Adopţia şi protecţia copilului aflat în dificultate* (1998). A fost ales membru al Academiei Române în anul 1993.

Filipescu, Miltiade
(14/27.02.1901, Burdusaci, Bacău – 10.01.1993, Bucureşti)

Geolog şi paleontolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Geologie. S-a specializat în paleontologie la Paris. Profesor la Politehnica din Timişoara, apoi la Universitatea din Bucureşti. Contribuţii în domeniul micropa-leontologiei, unde a descoperit specii noi pentru Cretacicul superior din Carpaţii Orientali. Lucrări: *Studiul petrografic al depozitelor oligocene din insula de la Buştenari*, 1930; *Cercetare geologică în Valea Teleajenului şi Valea Doftanei*, 1934; *Problema vulcanismului extracarpatic*, 1943; *Contribuţii la cunoaşterea faunei cretacice din flişul Carpaţilor Orientali*, 1966. Membru al Societăţilor geologice din Cehoslovacia, Franţa, Polonia. Membru titular al Academiei Române (1963).

Filipescu, Nicolae
(05.12.1862, Bucureşti – 30.09.1916, Bucureşti)

Om politic. A absolvit liceul la Geneva, în Elveţia, şi Dreptul la Sorbona. Membru al Partidului Conservator (junimist). A reprezentat în Parlament judeţul Brăila de la 30 de ani. În 1893 a devenit primar al Capitalei, iar în timpul mandatului său a fost realizat planul cadastral al oraşului şi a început să circule primul tramvai electric. A fost amenajat Parcul Carol şi iluminatul stradal electric. Au fost construite bulevardele Colţea şi Regina Maria şi pavate cu piatră cubică 74 de străzi. A fost terminată canalizarea oraşului, iar în 1895 s-a dat în folosinţă prima baie publică, A construit Observatorul Astronomic din Dealul Piscului.

Filitti, Ioan Constantin
(08.05.1879, Bucureşti – 21.09.1945, Bucureşti)

Istoric, jurist şi diplomat. Epiroţi după originea familiei, cu apartenenţi venţi în zona Buzăului din veacul al XVII-lea. După mamă era din familia Ghica. Rusofili. A studiat Dreptul şi Ştiinţele Politice la Paris. A intrat în diplomaţie în 1900, fiind ataşat la Paris, Budapesta, Constantinopol, Roma. În 1913 a fost secretar al Conferinţei de Pace de la Bucureşti (1812, cedarea Basarabiei către Rusia). Lucrări: *Domniile române sub Regulamentul Organic 1834-1848*, 1915; *Banatul Olteniei şi Craioveştii*, 1932; *Proprietatea solului în ţările române până la 1864*, 1935; *Din arhivele Vaticanului. I Documente privitoare la episcopatele catolice din principate 1353-1699, II Documente politice 1526-1788*, 1913–1914. Preşedinte al Comisiei Române de heraldică. Ofiţer al Legiunii de Onoare a Franţei. Membru corespondent al Academiei Române (1915).

Filotti, Eugen

(17/28.07.1896, București – 1.06.1975, București)

Diplomat şi publicist. Mama sa era fiica doctorului Iacob Felix, iar tatăl era epirot la origine. Soţia sa a fost fiica economistului Gheorghe Taşcă. S-a înscris la Facultatea de Farmacie din Bucureşti, pe care a întrerupt-o din cauza Primului Război Mondial, fiind farmacist pe front. A absolvit apoi Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti. A fost redactor la ziarul „Adevărul" şi director al revistei „Cuvântul liber", pro-europeană. S-a ocupat de organizarea unor ample manifestări culturale, precum expoziţia unde au figurat cu lucrări M. H. Maxy, Marcel Iancu, Victor Brauner, Constantin Brâncuşi, Miliţa Petraşcu, Mattis Teutsch, Teresa Zarnowerowna şi Mieczysław Szczuka din Polonia, Lajos Kassák din Ungaria, Marc Darimont şi Marcel Lempereur-Haut din Belgia, Joseph Peeters din partea flamandă, Karel Teige din Cehoslovacia, Kurt Schwitters, Hans Arp, Arthur Segal, Ernestine Segal, Paul Klee, Hans Richter şi Ernst Rudolph Vogenauer din Germania şi Viking Eggeling din Suedia. Din 1927 a fost ataşat de presă la Praga, iar din 1928 a lucrat la Liga Naţiunilor din Geneva. În 1930 a devenit director al Presei şi Informaţiilor în Minsterul de Externe. În 1935 a fost numit ministru plenipotenţiar la Ankara. După demiterea lui Nicolae Titulescu, în 1936, a fost rechemat din post şi numit ambasador la Atena. În 1938 a fost transferat la Sofia, cea mai importantă parte a misiunii sale fiind problema Cadrilaterului. În 1940 era ministru plenipo-tenţiar la Budapesta şi a avut de suportat, ca diplomat, efectele Diktatului (pierderea Transilvaniei de Nord). A fost secretar general în Ministerul Afacerilor Străine în guvernul Sănătescu (1944) şi a aplicat convenţiile armistiţiului de pace. Şi-a dat demisia la venirea guvernului Petru Groza. A participat ca expert la Conferinţa de Pace de la Paris (1946). S-a pensionat în 1947, dar n-a primit pensie decât în 1957. Prieten cu Petru Dumitriu, a fost ajutat de acesta să obţină postul de director al Editurii în Limbi Străine a Comitetului de Stat pentru Relaţii Culturale cu Străinătatea şi apare ca personaj în romanul acestuia, *Incognito*.

Filotti, Maria

(09.10.1883, Batogu, Brăila – 05.11.1956, Brăila)

Actriţă. Familie epirotă la origini, fiică de armator. S-a înrudit cu famila Cantacuzino. În 1895 a fost înscrisă ca internă la o Şcoală secundară de fete care purta numele întemeietorilor ei: Penetis şi Zurmali (aromâni). Examenul de bacalaureat l-a susţinut la Liceul I.C. Massim, secţia clasică, încheind cu o lucrare de diplomă cu tema *Opera politică şi literară a lui Dimitrie Cantemir* (apăruse ediţia de *Opere* D. Cantemir, 8 vol., 1872–1901, a lui Grigore Tocilescu). Preşedintele comisiei de examinare era profesorul universitar Ştefan Sihleanu, director al Teatrului Naţional din Bucureşti. După terminarea studiilor liceale s-a înscris la Universitatea din Bucureşti, la secţiile Litere, Filosofie şi Drept, dar Ştefan Sihleanu a determinat-o să încerce şi la Conservatorul de Muzică şi Artă Dramatică. A fost eleva maestrei Aristizza Romanescu. În 1905 a făcut un turneu cu Petre Sturdza, jucând în piesa lui Giacosa, *Ca frunzele* – şi apoi cu Petre Liciu. Renunţă la Facultatea de Drept. În 1906 dă examenul de absolvire a Conservatorului cu *Fedra*. În primăvara aceluiaşi an acceptă, la îndemnul profesoarei sale, propunerea pe care i-o făcuse scriitorul Haralamb Lecca, ce fusese numit director la Teatrul Naţional din Iaşi, şi semnează un contract pentru o stagiune, din 1906. Din această cauză se va muta cu ultimul an de studii la Facultatea de Litere din Iaşi. Pentru examenul de absolvire a pregătit cu maestrul Nottara (Nottaras sunt bizantini din Anatolia ca origine a familiei, primul cunoscut era amiral) piesa *Fraţii.* În aprilie 1907, în cursul turneului cu Agatha Bârsescu, a fost chemată la Bucureşti pentru semnarea contractului cu Teatrul Naţional. A debutat pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti în 1907, la deschiderea stagiunii, cu rolul Vidrei din *Răzvan şi Vidra* de Hasdeu. A jucat în 167 de piese, dintre care în 45 a deţinut roluri principale. A jucat alături de mari actori ca Nottara, Aristizza Romanescu, Agatha Bârsescu, Petre Liciu. A avut parteneri pe Aristide Demetriade, Nicolae Soreanu, Tony Bulandra. Timp de trei decenii a fost profesoară la Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti. Din 1930 a fost aleasă preşedinta Sindicatului Artiştilor Dramatici şi Lirici, a fost membră, ca reprezentantă a României, în Comitetul Internaţional al Societăţii Universale de Teatru şi societară de onoare a Teatrului Naţional din Bucureşti. Roluri în teatru şi film: în *Gioconda* de Gabriele D'Annunzio (stagiunea 1904–1905); *Suprema forţă* de Haralamb Lecca (1904–1905); *Sângele se spală* de José Echegaray (1905–1906, turneu); *În lumea mare* de Alexandre Dumas fiul (1906–1907, Iaşi); *Victimele legii* de Landray

(1906–1907, Iaşi); *Jucătorii de cărţi* de Haralamb Lecca (1906–1907, Iaşi); *Fântâna Blanduziei* de Vasile Alecsandri (1907–1908, Bucureşti); *Răzvan şi Vidra* de Hasdeu (1907–1908); *Dragoste cu toane* de J. W. Goethe (1907–1908); *Ovidiu* de Alecsandri (1907–1908); *O scrisoare pierdută de Caragiale* (1922–1923); *Maria Stuart* de Schiller (1923–1924, Compania Bulandra); *Pescăruşul* de Cehov (1923–1924); *Gaiţele* de Alexandru Kiriţescu (1949–1950, Teatrul Naţional); *Citadela sfărâmată* de Horia Lovinescu (1954–1955). Teatrul din Brăila, construit de tatăl ei, a cărui fondatoare a fost, îi poartă numele din 1969.

Filtisch, Johann
(1684, Braşov – 1743, Braşov)

Istoric sas din Transilvania. (La origini sașii sunt saxoni). Rector al gimnaziului din Braşov (din 1720). S-a ocupat de istoria politică şi bisericească a Ţărilor Române. A fost primul istoric care a tradus în germană cronicile româneşti. A reorganizat învăţământul săsesc din Braşov.

Finteşteanu, Ion
(18.03.1899, Bucureşti – 21.10.1984, Bucureşti)

Actor de teatru şi film. Numele vine de la satul Fințești, jud. Buzău, de unde era originară familia tatălui. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti. A fost apoi profesor la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică, Facultatea de Teatru, secţia Actorie. I-a avut asistenţi pe Sanda Manu şi pe Dem Rădulescu. Roluri în teatru: *Tache, Ianke şi Cadâr, O scrisoare pierdută*. Roluri în film: *Ţigăncuşa din iatac* (1923), *Năbădăile Cleopatrei* (1925), *Datorie şi sacrificiu* (1926), *Bulevardul Fluieră Vântu* (1950), *O scrisoare pierdută* (1953), *Afacerea Protar* (1955), *Citadela sfărâmată* (1957), *Celebrul 702* (1961), *Vacanţă la mare* (1962), *Titanic vals* (1964), *Runda a VI-a* (1965), *Haiducii* (1965), *B.D. în alertă* (1971), *Serata* (1971), *B.D. la munte şi la mare* (1971). A fost distins cu titlul de Artist al Poporului.

Flămând, Dinu *prenume la naştere* Anchidim
(24.06.1947, com. Susenii Bârgăului, jud. Bistriţa-Năsăud)

Poet. A absolvit Filologia la Cluj (1970) ca șef de promoție. A făcut parte din gruparea revistei „Echinox“. A fost redactor la Editura Enciclopedică Română din Bucureşti, apoi la diverse publicaţii. S-a stabilit la Paris în 1989, unde este redactor la Radio France International. Ministru consilier la Ambasada României de la Paris (2013), a reprezentat România la organizația Francofoniei (2014). Poezia sa evoluează de la influenţa blagiană la o poezie livrescă și elaborată, prevestind postmodernismul generaţiei ’80 (numită astfel după anul absolvirii facultăţii); *Apeiron*, 1974; *Poezii*, 1974; *Altoiuri*, 1977; *Stare de asediu*, 1983; *Viaţa de probă*, 1998. Scrie şi critică literară: *Intimitatea textului*, 1985; *Peisaje verticale – Paysages verticaux*, 2003. Distins cu Premiul Național de Poezie Mihai Eminescu pentru întreaga activitate.

Flechtenmacher, Alexandru
(1823, Iași – 1898, Iași)

Compozitor și pedagog. German ca etnie, familie originară din Braşov. A studiat muzica la Viena. Profesor la Conservatorul din Iaşi şi rector fondator al celui din Bucureşti, l-a avut elev pe cornistul Weissner, întemeietorul Fanfarei din Ploieşti, de pe lângă Garda Civică, pomenită de I.L. Caragiale în piesele sale. Unionist, a compus muzica pentru *Hora Unirii*, ca şi opera *Baba Hârca*.

Fleva, Nicolae
(1840, Râmnicu Sărat – 04.08.1920, Jideni, azi parte a Rm. Sărat)

Avocat și om politic. Origini aromânești. O nepoată de soră a fost soția lui Ion Istrati, adjutant regal. A fost activ în timpul revoluției de la Ploiești a lui Candiano Popescu. A fost primar liberal al Bucureştiului (1884–1886), ministru liberal al Agriculturii şi Domeniilor (1898). A fost dizident al propriului partid, propunând mişcări de stradă antidinastice. S-a şi retras din partid. Împreună cu Eugeniu Carada şi George Vernescu a format gruparea Oculta, care va pregăti ascensiunea lui Ion I.C. Brătianu. A fost avocatul lui Ion I.C. Brătianu şi C.A. Rosetti după ce Carol I a demontat această dizidenţă. S-a retras la moşia lui, iar satul îi poartă numele.

Flondor, Iancu Cavaler de
(03.08.1865, Storojineţ – 19.10.1924, Cernăuţi)

Om politic. Bucovinean. A studiat Dreptul la Viena. A fost unul dintre fondatorii Partidului Poporal Naţional Român sau Partidul Naţional Radical, care a încercat să preia conducerea Partidului Naţional Român din Bucovina. În toamna anului 1898 a fost ales în Dieta Bucovinei. Preşedinte al Partidului Creştin Social Român din Bucovina (1908). Militant pentru unirea cu România. După Marea Unire a venit în România. Este numit ministru fără portofoliu, însărcinat cu administraţia Bucovinei în Guvernul Ion I. C. Brătianu (1918–1919).

Flonta, Mircea
(1932, Supur, Satu Mare)

Filosof. În perioada 1951–1955 urmează cursurile Facultăţii de Filosofie din Bucureşti. Obţine doctoratul în filosofie în 1970 cu o lucrare despre epistemologia genetică, iar în perioadele 1972–1973, 1985, 1991 a fost bursier Humboldt. Profesor la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti, specialist în teoria cunoaşterii, epistemologie, filosofia limbajului. A tradus din Hume, Kant, Wittgenstein, Popper, von Wright, Einstein, Kuhn, Russell, St. Toulmin şi A. Janik. Membru corespondent al Academiei Române (1992).

Flora, Ioan
(20.12.1950, Satu Nou, Novi Sad, Banatul Sârbesc, Iugoslavia - 03.02.2005, Bucureşti)

Poet. A absolvit liceul românesc la Vârşeţ şi Facultatea de Filologie la Bucureşti. Redactor la diverse publicaţii din Pancevo (Voivodina). Membru al Uniunii Scriitorilor din Serbia, din România şi membru al ASPRO. Stabilit la Bucureşti după 1993. A lucrat la Muzeul Literaturii Române, apoi a fost secretar general al Uniunii Scriitorilor din România. A scris o poezie fastuoasă şi ironică, într-un limbaj emblematic: *Valsuri*, 1970, debut; *Iedera*, 1971; *Fişe poetice*, 1977, Premiu la Festivalul de la Struga; *Terapia muncii*, 1984; *O bufniţă tânără pe patul morţii*, 1988; *Memoria asasină*, 1989, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Voivodina; *Cincizeci de romane şi alte Utopii*, 1996; *Discurs asupra Struţocămilei*, 1994; *Iepurele suedez*, 1997; *Medeea şi maşinile ei de război*, 2004. A tradus în română toate volumele lui Vasko Popa. Premiul Festivalului de Poezie de la Struga, Premiul Uniunii Scriitorilor și al ASPRO.

Flora, Radu
(05.09.1922, Satu-Nou, Banatul Sârbesc - 04.09.1989, Rovinj, Croaţia)

Scriitor. A studiat limbile romanice la Bucureşti, Filologia (franceza) la Belgrad. Şi-a luat doctoratul la Zagreb cu teza *Graiurile româneşti bănăţene din punctul de vedere al geografiei lingvistice* (1959). A fost profesor la Vârşeţ şi Novi Sad, la Universitatea din Belgrad. A condus revista „Lumina" şi a fost preşedinte (1962–1980) fondator al Societăţii de Limba Română din Voivodina. A debutat cu versuri: *Drum prin noapte şi prin zi*, 1947, a scris deopotrivă versuri: *Poeme cu lumină*, 1950; *Liniştea zorilor*, 1976; *Piruete*, 1981; *Unghii de cer*, 1984; *Maree*, 1986; *La capătul nopţii*, 1988 şi proză: *Când vine primăvara*, l970; *Capcana*, 1978; *Vârtejul*, 1980; *Zidul*, 1984; *Copilăria din amintiri*, 1985. Lucrări de specialitate: *Dicţionar sârb-român*, 1952; *Istoria literaturii române*, 2 vol., 1962–1963; *Literatura română din Voivodina*, 1971; *Folclor literar bănăţean*, 1975; *Atlasul lingvistic al graiurilor româneşti din Banatul iugoslav*, 1989.

Florea, Boris N. *scris şi* Floria
(08.12.1937, Moscova)

Istoric. Fiul lui Nicolae F. A absolvit Institutul de Istorie din Moscova şi s-a specializat în balcanistică. A lucrat la acelaşi institut, cercetând relaţiile dintre popoarele balcanice. Inspirat de lucrările lui Dimitrie Cantemir despre otomani, i-a continuat activitatea: *К изучению русско-османных отношений раканунe и вовремя Смоленской войны*, 1987; *К истории русско-османных отношений в середине 40-х годов XVII-го в.*, 1991. Membru corespondent al Academiei Ruse de Ştiinţe, secţia Istorie.

Florea (Floria), Nicolae (Nikolai)
(19.10.1912, Moldovanca – ?.10.1941, Viazma, Rusia)

Astronom. Rus după mamă şi român după tată. Tatăl lui Boris N. F. A fost fiul unui profesor de latină şi

tatăl academicianului sovietic Boris N(icolaevici) Florea, istoric. A început să practice astronomia ca amator, apoi a absolvit Matematicile la Universitatea din Odesa. A fost cercetător ştiinţific la Observatorul astronomic de la Taşkent, apoi cercetător ştiinţific superior şi secretar ştiinţific la Institutul astronomic Sternberg al Universităţii Lomonosov din Moscova. Domeniul de interes, în afară de stelele variabile din constelaţia Cefeus, a mai inclus asteroizii, repartizarea materiei în planul galactic, galaxia. Membru al Colegiului de redacţie şi secretar al celei mai prestigioase reviste astronomice din URSS la acea vreme, „Astronomiceskii Jurnal". NASA îl include în domeniul cercetărilor sovietice secrete. În 1941 s-a înscris voluntar în Armata Roşie şi a murit în luptă.

Florei, Nicolae
(10.11.1927, Vosievo, jud. Caraş Severin – 25.11.2000, Bucureşti)

Cântăreț (bas). A absolvit Conservatorul municipal şi Institutul de Artă din Timişoara, apoi Conservatorul din Bucureşti. Solist la Opera Română din Bucureşti. Se impune în faţa publicului şi a criticii prin rolurile interpretate în lucrări celebre din repertoriul universal: *Bărbierul din Sevilla, Lucia di Lammermoor, Traviata, Aida, Faust, Carmen, Tosca, Boema, Péléas şi Mélisande*. Un deosebit succes a repurtat cântând în opere de compozitori români, cum au fost *Ion Vodă* de Gheorghe Dumitrescu, *Fata de la Cozia* de Emil Monţia, *Năpasta* de Sabin Drăgoi ş.a. A făcut turnee în Cehoslovacia, URSS, Polonia, Belgia, Germania, Australia şi Noua Zeelandă.

Florescu, Arta
(10.03.1921, Bucureşti – 06.07.1998, Bucureşti)

Soprană. A absolvit Conservatorul la Bucureşti ca elevă a lui Ioan D. Chirescu, Constantin Brăiloiu, Mihail Jora, M. Vulpescu, a continuat la Geneva cu Anna Maria Guglielmetti și la Viena cu Balzer, Kurt Nasor și Josef Krips. A debutat în 1941 la Ateneul Român. Solistă la Societatea Corală România din Bucureşti (1937–1942), solistă (1942–1945) şi prim-solistă (1945–1968) la Opera Română din Bucureşti, conferenţiar (1950–1954), profesoară (1955–1986), profesoară atestată (1965) şi şefa Catedrei de canto (1963–1985) la Conservatorul din Bucureşti, profesoară la Opera din Istanbul, Turcia (1976). Repertoriu: *Lucia di Lammermoor, Răpirea din Serai, Nunta lui Figaro, Don Giovanni, Ifigenia în Aulida* (Gluck), *Wilhelm Tell, Trubadurul, Traviata, Aida, Rigoletto, Forţa destinului, Don Carlos, Othello, Paiaţe, Manon, Louisa, Freischütz, Faust, Lohengrin, Maeştrii cântăreţi din Nürnberg, Boema, Madam Buterffly, Tosca, Turandot, Mefistofel, Cavalerul rozelor* ş.a. A cântat pe scenele Teatrului Balşoi din Moscova, Staatsoper din Berlin, Theâtre Royal de La Monnaie din Bruxelles, Teatrul Municipal din Rio de Janeiro, Staatsoper din Leipzig şi din Dresda, Theâtre des Champs Elysées din Paris, Wiener Staatsoper, Teatrul Capitole din Toulouse, Teatrul Academic Kirov din Sankt-Petersburg ş.a . Distinsă cu titlul de Artist al Poporului (1964).

Florescu, Bonifaciu
(14.05.1848, Budapesta – 18.12.1899, Bucureşti)

Traducător. Era fiul nelegitim al lui Nicolae Bălcescu şi al Luxiţei Florescu. A făcut liceul Louis le Grand la Paris şi Literele la Rennes. A fost profesor la Universitatea din Iaşi, destituit de Titu Maiorescu şi mutat la Colegiul Sf. Sava din Bucureşti. A scris manuale de franceză, a tradus autori francezi (Ronsard, Voltaire, Molière, Musset, Th. de Banville ş.a.), a alcătuit un dicţionar francez-român (neterminat), a publicat la „Literatorul". A lăsat şi studii: *Istoria în cântecele poporane*, 1873; *Curs critic de istoria universală. Discurs de deschidere*, 1973.

Florescu, Mihai *nume la naştere* Iancu Iacobi
(28.01.1912, Roman – 25.02.2000, Bucureşti)

Inginer chimist şi lider comunist. A studiat la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti (astăzi Institutul de Chimie Industrială) între 1930 şi 1934, cu profesorii Gheorghe Longinescu, Ştefan Minovici, Eugen Angelescu şi N. Dănăilă, obţinând diploma de inginer chimist. A fost membru al PCR din ilegalitate. A făcut parte din lotul de comunişti români care a luptat în Spania în 1937 de partea trupelor republicane (troțkist; alături de Petre Borilă, Mihai Burcă, Constantin Doncea, Valter Roman şi Gheorghe Stoica). După înfrângerea trupelor republicane în Războiul Civil din Spania, unii voluntari români au fost internaţi în sudul Franţei, iar o parte, printre care şi el (Olga Bancic

ș.a.) au evadat şi au luptat în rezistenţa franceză până în 1944. Apoi a reuşit să se întoarcă în România. În 1946 a fost ales deputat permanent în Marea Adunare Naţională. A deţinut funcţia de ministru adjunct la Ministerul Industriei Metalurgice şi Industriei Chimice (1951–1952), ministru al Industriei Chimice (1952–1957) şi apoi ministru al Industriei Petrolului şi al Chimiei (1957–1965). A elaborat şi aplicat metode ştiinţifice care au contribuit la organizarea şi dezvoltarea industriei chimice, cu precădere a industriei petrochimice. A dezvoltat lucrările de foraj şi extracţie şi a pus bazele moderne ale noilor rafinării şi platforme petrochimice. Anticipând transformările continue şi constante ale proceselor tehnologice din industria chimică, a promovat numeroase generaţii de tineri chimişti care au contribuit la dezvoltarea industriei chimice din România. Lucrări: *Voluntarii* (2 volume: *Spre Spania* și *Pe Ebrul însângerat*, 1945–1946); *Momente din mişcarea de rezistenţă franceză* (1946); *Avântul industriei chimice* (1956); *Industria chimică şi petrolieră în România* (2 vol., 1970); *The cole of the analytical chemistry in the development of modern chemical industry. Pure and applied chemistry reprint* (Londra, 1971); *Eficienţa economică a cercetării ştiinţifice* (1972); *Chimia şi valenţele ei cu agricultura* (1972); *Materia sau realitatea obiectivă* (1972); *Industria chimică şi petrochimică din România* (1972); *Resursele mondiale şi limitele lor* (1975); *Dimensiunile cunoaşterii* (1977); *Tendinţe în dezvoltarea industriei chimice* (1977); *Metode ştiinţifice în dezvoltarea industriei chimice moderne* (1979); *Materie şi mişcare* (1980); *Economia mondială – orizont 2000* (1980); *Cibernetică automatică şi informatică în industria chimică* (1980); *Strategia dezvoltării în chimie* (1981).

Florescu, Ion Emanuel
(07.08.1819, Rm. Vâlcea – 10.05.1893, Paris)

General. A studiat arta militară la Paris. Unionist. Șef al Marelui Stat Major (1860; 1861–1866), a organizat armata română şi a modernizat-o în timpul lui Al. I. Cuza şi Carol I. Prim-ministru în două guverne provizorii (1876, 1891). În 1974 a fost ales membru corespondent al Academiei Române. A fost membru al Academiei de ştiinţe politice şi sociale (1970), preşedinte al Federaţiei Române de Atletism (1960) şi Erou al Muncii Socialiste (1971). Membru al Academiei de Ştiinţe din New York (1995).

Florescu, Radu
(23.10.1925, Bucureşti - 18.05.2014, Boston)

Istoric. A studiat istoria la Colegiul Bisericii Creştine din Oxford şi s-a specializat în filosofie la Indiana University, SUA. Profesor emerit de istorie la Boston College, a continuat să urmărească şi să scrie despre problema românească. A fost consul onorific pentru Noua Anglie al Ministerului Afacerilor Externe al României (2000–2004). Lucrări: *Dracula, prince of many faces: his life and his times*, 1989, în colaborare; *The Struggle against Russia in the Romanian Principalities* (Lupta împotriva Rusiei în Principatele Unite), 1962; *Dracula: A Biography of Vlad the Impaler, 1431–76*, 1973. În 1997 a primit Premiul Societăţii Dracula din Braşov.

Florian, Mircea
(01.04.1888, Bucureşti – 31.10.1960, Bucureşti)

Filosof. În 1914 îşi susţine doctoratul în filosofie în Germania, cu teza *Der Begriff der Zeit bei Henri Bergson* (Conceptul de Timp la Henri Bergson). A fost profesor la Universitatea din Bucureşti şi a condus sectorul de Istorie a filosofiei la Institutul de Filosofie de pe lângă Academia Română. Gândirea logică a lui Titu Maiorescu, profesorul său, l-a marcat pentru toată viaţa. Principalele scrieri: *Îndrumare în filosofie*, 1922; *Ştiinţă şi raţionalism*, 1926; *Metafizica şi problematica ei*, 1932; *Antinomiile credinţei*, 1936; *Cunoaştere şi existenţă*, 1939; *Reforma logicei*, 1942; *Reconstrucţie filosofică*, 1943; *Metafizică şi artă*, 1945; *Misticism şi credinţă*, 1946; *Filosofia Renaşterii*, 1948; *Logica lui Aristotel*, 1957. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Flueraş, Ion
(02.11.1882, Chereluș, comitatul Arad - 07.06.1953, Gherla, reg. Cluj)

Politician. Rotar de meserie. Socialist militant. Între 1903 şi 1918 membru al Partidului Socialist din Ungaria (secţia română). Vicepreședinte al Adunării Naționale de la Alba Iulia dedicată Marii Uniri. Alături de Jumanca și Ilie Moscovici a negociat cu regele pentru a stabili o colaborare între socialiști și averescani. Membru în Consiliul Dirigent al Transilvaniei şi Banatului (1918–1920), unde a deţinut portofoliul Sănătăţii. În 1924 a reprezentat PSD la Congresul Internaţionalei Socialiste de la Marsilia. Împreună cu Gheorghe Cristescu și Dobrgeanu Gherea a participat la al II-lea Congres al Kominternului de la Moscova. În 1928, neînţelegându-se cu socialiştii din regat, a candidat ca deputat pe listele Partidului Naţional Ţărănesc. Preşedinte al Confederaţiei Generale a Muncii (1926–1938, când sindicatele au fost interzise în România). S-a opus influenţei sovietice. Arestat în 1948, a murit la închisoare.

Fodor, Dumitru
(28.11.1938, Cordăreni, jud. Botoșani)

A absolvit liceul la Arad și Institutul de Mine la Petroșani, specilizarea Exploatări miniere. Specializare la Liège. A devenit profesor la același institut, apoi rector (1978-1989). Este formatorul disciplinei de Exploatări la zi la Institutul din Petroșani. S-a ocupat de exploatarea zăcămintelor de substanțe minerale utile în subteran și cariere; exploatarea și valorificarea completă a rocilor ca materiale de construcție; mecanizarea proceselor de producție în industria minieră; mecanica rocilor și pământurilor; stabilitatea taluzurilor de lucru, definitive și de halde; protecția mediului înconjurător ș.a. A publicat în reviste de specialitate din România, Germania, Grecia, India, Italia, Spania, Bulgaria, Iugoslavia, Turcia ș.a. A desfășurat peste 80 de contracte în domeniu. Membru în Comisia de expertizare a obiectivelor de investiții din cadrul Ministerului Minelor, Petrolului si Geologiei (1970-1995), în Consiliul AGIR (1998- 2006). Membru al Academiei de Științe Tehnice. Distins cu Medalia de Aur a Universității din Petroșani și Premiul Opera Omnia al Consiliului Național al Cercetării Științifice din Invățământul Superior (2001).

Fodor, Octavian
(17.10.1917, Mediaş – 08.06.1976, Cluj)

Medic. A studiat Medicina la Cluj şi s-a specializat la Paris. A lucrat la Clinica medicală din Cluj, Institutul de Medicină din Timişoara, Institutul de Medicină şi Farmacie din Cluj, al cărui rector a fost. A scris peste 500 de lucrări, mai ales în domeniul epistemologiei bolilor digestive. Lucrări: *Concepţii noi în icterul cataral*, 1944; *Nefrita acută*, 1946; *Sindromul de malabsorbţie*, 1967; *Enterocolitele cronice,* 1970. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Organizaţiei Mondiale de Gastroenterologie, al Uniunii Terapeutice Internaţionale. Membru al Academiei Române (1975).

Foiaş, Ciprian Ilie
(20.07.1933, Reşiţa)

Matematician. (Numele său acoperă un areal european cuprins între Occitania - Foix, Foch – și Dunărea de Jos). A absolvit Facultatea de Matematică – al cărei profesor a devenit – la Universitatea din Bucureşti. Plecat din ţară în 1978, a fost profesor la Universitatea Paris Sud, iar din 1979 la Indiana University în SUA. Profesor invitat la Dresda, Pisa, Tel Aviv. Lucrări: *Spectral Theory in Noncommutative; Banach Algebras Based on the Resolvent Concept, 1962; Analyse harmonique des opéateurs de l'espace Hilbert, 1967; The Commutant Lifting Approach to Interpolation Problems, 1990.* Membru de onoare al Academiei Române (1994).

Folescu, George *nume la naştere* Gheorghe Folea
(1884, Călăraşi – 17.11.1939, Bucureşti)

Cântăreț (bas). A absolvit Conservatorul din Bucureşti ca elev al lui D. G. Kiriac. Profesor la Conservatorul din Bucureşti. Este unul dintre fondatorii Operei Române din

București, deschisă cu *Lohengrin* de Wagner, 1924, unde a interpretat rolul lui Henric. Roluri în: *Bărbierul din Sevilla* de Rossini, *Năpasta* de Sabin Drăgoi, *Fidelio* de Beethoven, *Cneazul Igor* de Borodin, *Lucia di Lammermoor* de Donizetti, *Faust* de Gounod, *Cavaleria rusticana* de Mascagni, *Flautul fermecat* de Mozart, *Boema* și *Tosca* de Puccini, *Aida, Bal mascat, Falstaff, Rigoletto și Trubadurul* de Verdi, *Olandezul zburător*, *Parsifal* de Wagner ș.a. A interpretat multe prelucrări ale folclorului românesc de D. G. Kiriac. Școala de Arte din Călărași îi poartă numele.

Fontanin, Gheorghe Marin
(?.10.1825, Brașov – 24.04.1886, București)

Profesor. Aromân după mamă (Hagi Panteli). Numele Fontanin(i) este originar din Toscana (fosta Etruria, fiind locul unor celebre izvoare termale – fântâni. Pe românește ar fi Fântânaru). A studiat Științe Naturale la Pesta și Viena. Profesor de latină la Colegiul din Craiova. Lucrări: *Curs elementar de geografie fizică și matematică*. Membru în Consiliul General al Instrucțiunii, membru al Societății Academice Române (1870).

Foriș, Ștefan
(09.05.1892, Țărlungeni, Brașov – 1946, Gherla)

Om politic. Foriș modificarea, prin filtrul limbii maghiare, a lui Nichifor (Nikeforos – a dept al zeiței Nike). Absolvent de fizico-matematici la Universitatea din Budapesta, membru al Partidului Comunist Maghiar din 1918, adept al lui Béla Kun (participă la revoluția din 1919). Întors la București, devine membru al Partidului Socialist (1923) și apoi al Partidului Comunist Român (1926). Instruit la Moscova în 1929 pentru a deveni activist al Kominternului. Arestat (1931–1935), alături de Gheorghiu-Dej, după grevele de la Lupeni (1929), este adus de la închisoarea Văcărești pentru a depune mărturie. Arestat iar în 1944 în contextul înlăturării de către Dej a formației care activase sub jurisdicția Kominternului și trimis la Gherla, se pare că a fost lichidat în 1946. Soția și mama au fost de asemenea ucise (1949), fiica, născută în 1945, și care nu și-a cunoscut tatăl, a dispărut, probabil internată într-un centru de plasament. Reabilitat de Nicolae Ceaușescu în 1967.

Fornade, Dan
(28.08.1951, Timișoara)

Filolog. Absolvent al Facultății de Engleză a Universității din Timișoara. Plecat în Canada în 1980. Cercetător al emigrației românești, lexicograf, editor. Fondator al Departamentului de periodice al Bibliotecii Centrului Românesc din Montréal. Director fondator al revistei „Luceafărul românesc" („The Romanian Morning Star") care apare din 1990 la Montréal. Redactor-șef al anuarului „A.R.A. Journal" (din anul 2000). A lucrat la *Enciclopedia românilor din străinătate* (7 volume): *Biserici, Instituții, Personalități, Ziare* (*Encyclopedia of the Romanians Abroad: Churches, Institutions, Personalities, Newspapers* – 7 volumes), *Romanian American and Romanian Who's Who* (versiune engleză în 5 volume). Membru al Governing Board of Marymount Center, Adult Education Center (din 1998), membru al Asociației Profesorilor din Montréal (MTA), membru al Consiliului Consultativ al site-ului Yomee.com, din Los Angeles, ca și al site-ului Outstanding American Personalities.

Fotino, George
(31.07.1896, Craiova – 28.06.1969, București)

Jurist și istoric. Origine grecească. Licențiat în Drept la București, doctor în Drept la Paris (1926 cu teza *Contribution a l'étude des origines de l'ancien Droit coutumier roumain. Un chapitre de l'histoire de la propriété au Moyen-Âge*). A fost atras de cultura clasică, devenind un bun cunoscător al limbii grecești. A tradus tragediile lui Sofocle: *Ajax, Electra, Filoctet, Oedip la Colonas, Antigona*. Profesor la Facultatea de Drept din București, decan al ei în anii războiului, inițiatorul și realizatorul restaurării Palatului Goleștilor de la Golești și amenajarea lui ca Muzeu (a scris *Din vremea renașterii naționale a Țării Românești. Boierii Golești*, 4 vol.). Liberal, a fost organizatorul și directorul Fundației I. I. C. Brătianu. Între 1964 și 1969 a fost cercetător la Institutul de Istorie N. Iorga, în colectivul pentru vechiul Drept românesc (și de acolo a fost trimis la închisorile Jilava și Sighet). Membru corespondent al Academiei Române (1944), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Fotino, Mişu, prenume la naştere **Mihai**
(14.09.1930, Bucureşti - 13.01.2014, București)

Actor de teatru. Valahi sud-dunăreni elenizați la origini. Copilăria şi adolescenţa le-a trăit la Braşov (pe Strada Grecească), unde tatăl lui era actor (la un moment dat director al Teatrului din Cernăuţi) şi a jucat împreună cu el încă de când era foarte mic. A debutat la vârsta de 7 ani în piesa de teatru *Coloniale.* Din 1952 a fost actor la Teatrul Dramatic din Braşov. A fost remarcat de Sică Alexandrescu, care l-a chemat la Bucureşti. Din 1956 a jucat la Teatrul Naţional I.L. Caragiale din Bucureşti. Roluri în film: *Directorul nostru* (1955), *Telegrame* (1959), *Porto-Franco* (1961), *Codin* (1963), *Politică şi delicatese* (1963), *Titanic vals* (1964), *Amprenta* (1967), *Balul de sâmbătă seara* (1968), *Elixirul tinereţii* (1975), *Tufă de Veneţia* (1977), *Chiriţa la Iaşi* (1987), *Sexy Harem Ada-Kaleh* (2001). Premiul UNITER pentru întreaga activitate (2006). Distins de două ori cu Meritul Cutural (1967, 2004).

Francisc Rákóczi al II-lea
(27.03.1676, Borş, Transilvania – 08.04.1735, Tekirdağ Imperiul Otoman, azi Turcia)

Prinţ al Transilvaniei. Familie originară din Țara Șipenițului (M-ții Spitz, partea slovacă), regat cu origini gorale (valahe) și majoritate ruteană în Evul Mediu timpuriu, cucerită de maghiari. A condus Transilvania într-o perioadă de relativă independenţă, cu Dietă proprie şi a sprijinit cu arme şi oşteni pe domnii munteni în lupta antiotomană. A luptat pentru independenţa Ungariei faţă de Habsburgi. Iniţiator al războiului curuţilor (kuruć înseamnă în maghiară haiduc), 1709–1711, care s-a terminat cu înfrângerea răsculaţilor şi arestarea conducătorului. Fugit mai întâi la polonezi, a emigrat apoi în Imperiul Otoman. Cenușa sa a fost repatriată în secolul XX şi se află la catedrala Sf. Elisabeta din Kosiće, azi Slovacia.

Frank, Dan
(17.02.1951, Bucureşti)

Eseist. Studii de arhitectură şi matematică. Prima lucrare este *Himmel und Erde des I Ging* (Cerul şi Pământul I Gíng-ului) publicată la editura pe care a înfiinţat-o după plecarea în Germania (Dan Frank Verlag). Urmează apoi *3 Krafte, 5 Wandlungen* (3 forţe, 5 transformări), un eseu mai amplu pe tema simbolisticii numerelor. *Das Herzensgebet* (Rugăciunea inimii) este un text din *Filocalia,* care a fost completat cu o introducere şi un comentariu comparativ cu ortodoxia. Ultima lucrare este un CD multimedia despre mănăstirile din Moldova: *Moldau – Klöster, Geschichte, Spiritualität*. Cu volumul *Systematisch Backgammon* (Table în mod sistematic) a inaugurat o serie dedicată jocului de table, *Backgammon Collection*, care, pe lângă titlul numit, mai cuprinde reviste şi ediţii speciale.

Franyo Zóltan *nume la naştere* Zoltán Whammy
(17.08.1887, Banatska Dubića, Banatul Sârbesc– 29.12.1978, Timişoara)

Scriitor şi editor. Whammy provine din porecla Bătăuşul, cel Rău. A absolvit Şcoala de Honvezi la Sopron (1910), apoi Academia Militară Ludovika la Budapesta. A avut o importantă activitate publicistică, afirmând idei umaniste şi egalitariste, care l-au dus către opţiunea socialistă. A demisionat din armată. A fost unul dintre fondatorii Societăţii literare (1908) din Banat. În timpul Primului Război Mondial i s-au confiscat versurile. A fost comisar al poporului în timpul revoluției maghiare din 1919 şi l-a cunoscut pe Lukács György. A revenit la Arad în 1923, apoi s-a întors la Timişoara. Împreună cu şvabul Franz Liebhardt (nume la naştere Robert Reiter) şi românul Aurel Buteanu a scos revista trilingvă „Banatul“. A făcut parte din Comitetul Ligii contra războiului (în perioada celui de-al Doilea Război Mondial). Arestat în 1950, ca şi ceilalţi, a fost autor interzis, deși a circulat foarte mult în străinătate. A tradus *Faust* de Goethe din germană în maghiară, a tradus din literatura română în maghiară şi a promovat integrarea culturală a etniilor din Banat.

Frăţiman, Iustin Ştefan
(01.06.1870, Cuhureştii de Jos, azi în Republica Moldova - 23.09.1927, Cuhureştii de Jos)

Istoric. A absolvit Seminarul Teologic din Chişinău, Academia Teologică din Kazan, Institutul de Arheologie (secţia Litere şi Filologie) din Sankt Petersburg. Profesor la Seminarul Teologic din Chişinău, apoi profesor de istorie şi geografie la Şcoala Normală din Soroca. Fondator al Societăţii Istorice B.-P. Hasdeu din Chişinău (1919). A fost preocupat de românii din Transnistria. Lucrări:

Românii de peste Nistru; Administraţia bisericească la românii transnistreni dintre Bug şi Nistru. Cercetare politico-istorico-bisericească relativ la viaţa românilor ce trăiesc în Rusia; Probleme privitoare la eparhiile din Basarabia. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Frenkian, Aram
(20.03.1898, Constanţa – 10.11.1964, Bucureşti)

Filolog şi filosof. Armean ca etnie. A studiat Filosofia la Bucureşti şi Paris (Sorbona şi École des Hautes Études). S-a specializat în greacă, latină, sanscrită. Profesor de filologie clasică la Universitatea din Bucureşti. A comentat şi tradus din Diogene Laertius, Empiricus, Plotin, Eschil, Sofocle, Euripide, Platon. Înclinaţiile către matematici sunt ilustrate de numeroase studii şi articole: *Le postulat chez Euclide et chez les modernes*, Paris, 1940; *Studii de matematică sumero-akkadiană*, Bucureşti, 1953. Membru al Societăţii de ştiinţe istorice şi filologice din România, Secţia de studii orientale şi vicepreşedinte al Societăţii de studii clasice. În anul 1964 este numit şeful Sectorului de istorie la Institutul de logică din Bucureşti. Membru post-mortem al Academiei Române (din 2006).

Frenţiu, Valeriu Traian
(25.06.1875, Reşiţa – 11.07.1952, Sighet)

Protopop greco-catolic. A absolvit liceul la Blaj şi Facultatea de Teologie Catolică la Budapesta. Specializare la Viena. A fost protopop al Orăştiei şi a construit acolo o nouă biserică. A participat la Marea Adunare de la Alba Iulia (a Marii Uniri). Arestat în 1948 şi trimis la Sighet, a murit fără a fi judecat şi condamnat.

Friedländer, Erwin M.
(29.05.1925, Cluj-Napoca – 22.01.2004, California)

Fizician american de origine română. A absolvit Institutul Francez de Înalte Studii din Bucureşti şi apoi a urmat cursurile Facultăţii de Fizică şi Matematică a Universităţii bucureştene, specializându-se în fizică nucleară. În 1963 şi-a susţinut doctoratul cu teza *Asupra modelului cu două centre al jeturilor cosmice*, continuându-şi activitatea ca profesor la Universitatea din Bucureşti şi cercetător la Institutul de Fizică Atomică de pe platforma Măgurele. Între 1971 şi 1991 a fost co-şef de laborator la Lawrence Berekeley Laboratory al Universităţii din California. Activitatea sa de cercetare s-a concentrat îndeosebi asupra radiaţiei cosmice a particulelor accelerate la mari energii de măsură aferente, fiind concretizată în peste 250 de studii şi articole, apărute în prestigioase reviste internaţionale de specialitate. În anul 1985 a fost distins cu Premiul Humboldt pentru fizică. A fost ales membru corespondent al Academiei Române în anul 1963, calitate retrasă după plecarea din ţară (1971). A fost repus în drepturi ca membru corespondent în 1990 şi, la solicitarea proprie, trecut membru de onoare în 2003.

Frimu, I(on) C(ostache)
(04/16.10.1861, Bârzeşti, jud. Vaslui – 19.02.1919, Văcăreşti)

Militant socialist. Tâmplar de meserie, membru fondator al Partidului Social-Democrat al Muncitorilor (1893). A militat pentru unirea tuturor forţelor sindicale din România, fapt împlinit în 1898 (a fost preşedintele centralei sindicale) şi dispărut prin trădarea generoşilor (1899). A fost lider al Partidului Social Democrat Român înfiinţat în 1910 şi a avut legături cu V. I. Lenin din 1911. La cinci zile după Marea Unire, muncitorii tipografi de la Atelierele Sfetea şi Minerva au declarat grevă. Cu ei s-au solidarizat şi alţi muncitori. Au fost atacaţi de forţele de ordine în faţa Teatrului Naţional. Arestat, alături de Cristian Rakovski, Ilie Moscovici, Gheorghe Cristescu ş.a., a fost apărat de avocaţii Constantin Titel Petrescu, Radu Rosetti, Constantin Mille, N. D. Cocea. A murit la închisoare.

Frolov, Nicolae
(1876, Corneşti, Ungheni, Basarabia – 1948, Iaşi)

Geolog şi hidrolog. Numele există şi la sud de Dunăre. A absolvit Seminarul teologic la Chişinău şi Economia la Universitatea din Dorpat (azi Tartu), Estonia. Specializare la universităţile din Sankt Petersburg, Kiev şi Odesa. Director al Muzeului de profil din Chişinău şi profesor de Economie agrară la Universitatea din Chişinău. S-a stabilit la Iaşi în 1940. Membru post-mortem al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1970).

Frumkin, Alexandru Naum
(12.10.1895, Chișinău – 27.05.1976, Tula)

Fizician. Rus ca etnie. A început să studieze fizica şi chimia la Strasbourg, a continuat la Berna şi a absolvit la Universitatea din Odesa. Specializare la Novorosiisk, Rusia. A fost invitat de A N. Bah la Moscova, odată cu înfiinţarea Institutului Fizico-Chimic al Academiei de Ştiinţe a URSS. Profesor la Universitatea din Moscova (1930–1947). Fondator al Institutului de Electrochimie al Academiei de Ştiinţe din Moscova. Profesor invitat la Universitea Wisconsin, SUA, 1929. A aplicat ecuaţia termodinamică a lui Gibbs în procesul real al absorbţiei. A dedus ecuaţia stării stratului adsorbant. A examinat influenţa câmpului electric asupra absorbţiei moleculelor, a măsurat salturile potenţialelor şi polaritatea moleculelor. A studiat structura stratului electric dublu şi influenţa lui asupra vitezei proceselor electrochimice. A introdus noţiunea de potenţial zero. A propus o nouă metodă de studiere a absorbţiei moleculelor organice pe baza măsurării capacităţii stratului electric dublu cu ajutorul curentului alternativ. A studiat mecanismul supratensiunii hidrogenului asupra diferitor metale. A propus metoda electrodului rotativ din platină pentru studierea ionizării hidrogenului. A dezvoltat teoria corodării metalelor şi teoria flotaţiei. A explicat maximul polarografic. A studiat mecanismul funcţionării electrozilor folosind diferite surse chimice de energie. A dezvoltat teoria catalizei eterogene, obţinând rezultate importante în chimia coloidală şi bioelectronică. Îi aparţine primul manual de cinetică electrochimică din lume. Membru al Academiei de Științe a URSS. Membru al Academiilor de Ştiinţe din Polonia, Bulgaria, Olanda, India, RDG (membru corespondent), al Academiei Naţionale de Ştiinţe a SUA, al Academiei Americane de Ştiinţe și Arte. Distins de trei ori cu Premiul Stalin și Ordinul sovietic Lenin. Înmormântat la Moscova (Novodevicie).

Frunze, Mihail V.
(02.02.1885, Bishkek, Kirghistan – 31.10.1925, Moscova)

Tatăl medic român din Kerson (odinioară Kersonesul Tauric, al triburilor de traci tauri, din care provenea și împăratul Justinian al Bizanțului; Chersonesul se află în Crimeea, odinioară Regatul de Mangop, de unde Ștefan cel Mare își luase o soție după căderea Bizanțului), mamă rusoaică. A studiat la Politehnica din Petersburg. A participat la Congresul Partidului Social Democrat al Muncii din Londra, 1903. A fost, ca ideologie, adeptul lui V. I. Lenin. În 1907 a fost condamnat la moarte (ca participant la revoluția din 1905), dar pedeapsa i s-a comutat în deportare în Siberia, unde a stat 10 ani. După 1917 a fost comisar militar și a respins armata lui Wranghel ajunsă în Crimeea. A lichidat mișcarea anarhistă a lui Machno în Ucraina, ca și pe a lui Petliura. În 1921 a vizitat Turcia (în timpul Războiului de Independență condus de Ataturk, aromân din Salonic după mamă, cu studii la Moscova și care-și organizase apărarea cu sprijinul minerilor din zona pontică, odinioară Bithynia tracică). Membru al Birolui Politic al Partidului Bolșevic (din 1925). La Istanbul, în Piața Taksim, se află un basorelief al său.

Fulga, Laurenţiu *nume la naştere* Laurenţiu Ionescu
(02.11.1916, Fulga, jud. Prahova – 16.11.1984, București)

Scriitor. A absolvit Liceul Militar la Chişinău și Facultatea de Litere şi Filosofie la Bucureşti. Prizonier de război în URSS, întors cu detaşamentul Tudor Vladimirescu. A fost vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor (din 1968). După proza de început, de un romantism debordant, *Straniul paradis*, 1942, a evoluat spre realismul de largă cuprindere socială în care apar personaje arhetipale: *Eroica*, 1956; *Alexandra şi Infernul*, 1966, Premiul Uniunii Scriitorilor, după care s-a turnat un film; *Moartea lui Orfeu*, 1970, Premiul Academiei; *Fascinaţia*, 1977; *Salvaţi sufletele noastre*, 1980, Premiul Uniunii Scriitorilor; *E noapte şi e frig seniori*, 1983. A scris ocazional şi teatru. Laureat al Premiului de Stat (1952).

Fundoianu (Fondane), B(enjamin) *nume la naştere* Benjamin Wexler
(14.11.1898, Iaşi – 22.10.1944, Auschwitz)

Poet şi eseist. A început Dreptul la Iaşi, dar nu l-a terminat. A debutat cu o povestire biblică, *Tăgăduinţa lui Petru*, 1918, a publicat *Images et livres de France*, 1921. Membru al cenaclului Sburătorul. Se stabileşte la Paris în 1923, dar publică în ţară volumul de versuri avangardiste *Privelişti*, 1930 şi la Paris volumele *Ulysse*, 1933 şi *Titanic*, 1937, semnate cu numele

Benjamin Fondane. A colaborat la revista avangardistă „Integral“ a lui Brunea-Fox (1930) şi la „unu“ a lui Saşa Pană (1931). A scris eseuri de tip existenţialist: *La conscience malheureuse* (Conştiinţa nefericită), 1936; *Rimbaud, le Voyou* (Rimbaud, vagabondul), 1933; *Baudelaire et l'expérience du gouffre* (Rimbaud şi experienţa abisului), 1947, postum; *L'être et la connaissance · Essai sur Lupasco* (Fiinţa şi cunoaşterea · Eseu asupra lui Lupaşcu), 1998, postum. A murit în lagărul nazist de la Auschwitz. Numele lui figurează pe lista Memorialului Holocaustului din Paris.

Furdui, Teodor
(09.05.1935, Dumitreni, Basarabia)

Biolog. A absolvit Şcoala Pedagogică la Bălţi şi Facultatea de Biologie şi Pedologie la Universitatea de Stat din Chişinău. Director al Institutului de Zoologie al Academiei de Ştiinţe a AŞM, devenit Institutul de Zoologie şi Fiziologie, din 2001 director al Institutului de Fiziologie şi Sanocreatologie al AŞM. Contribuţii în domeniul cercetării efectelor stressului asupra organismului animal. Distins cu Premiul Prezidiului AŞM, titlul de Om Emerit în Ştiinţă, Ordinul Gloria Muncii al Moldovei. Membru al Academiei de Ştiinţe Biologice din New York, membru de onoare al Academiei Ecologice Române. Membru şi prim-vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Furtună, Horia *nume la naştere* Horia Ștefănescu
(21.06.1888, Focşani – 08.03.1952, Bucureşti)

Poet. A făcut Dreptul la Paris, a profesat avocatura la Baroul de Ilfov. Prizonier de război în Primul Război Mondial, vicepreşedinte al Societăţii Autorilor Dramatici. După Primul Război Mondial a fost membru al Camerei Deputaților. Scrie o lirică rece, contemplativă şi savantă: *Făt Frumos*, 1924; *Balada lunii*, 1967, postum. A scris şi teatru, roman: *Iubita din Paris*, 1934. A tradus din Georg Trakl. Premiul Societății Scriitorilor pe 1934.

Fusu, Dumitru
(25.03.1938, Parcova, Basarabia - 14.01.2014, Chișinău)

Actor. A absolvit Şcoala de Teatru B. Şciukin şi Institutul de Cinematografie (VGIK), secţia regie, la Moscova. Actor la Teatrul Luceafărul din Chişinău şi fondator al Teatrului Unui Actor (din 1968). A interpretat şi roluri în film: *Omul merge după soare*, 1961; *Călătorie în april*, 1962; *Copiii şi merele*, 1964; *Slagbaum*, 1964; *Când pleacă cocorii*, 1964; *Gustul pâinii*, 1966; *Nuntă la palat*, 1969; *Zece ierni pe-o vară*, 1969; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Durata zilei*, 1974; *Ce-i trebuie omului*, 1975; *Centaurii*, Mosfilm, 1978; *Ar fi avut o altă soartă*, 1983; *Luceafărul*, 1986; *Vârtejul*, 1968; *Străinul*, 1988. Membru al Uniunii Cineaştilor din Moldova. Distins cu Ordinul Republicii.

G

Gabrea, Radu
(20.06.1937, București - 09.02.2017, București)

Regizor. A absolvit Construcţiile la Bucureşti, apoi Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti, secţia regie de film. Președinte al Oficiului Naţional al Cinematografiei. A plecat în Germania în 1974 și a revent în 1994. Președinte al Oficiului Național al Cinematografiei (1997). Regie: *Prea mic pentru un război atât de mare*, 1969, Premiul Festivalului Internaţional al Filmului de la Locarno; *Amintiri bucureştene*, 1970; *Urmărirea*, 1971; *Dincolo de nisipuri*, 1973; *Fürchte Dich Nicht, Jakob!*, 1982; *Ins Blaue*, 1991; *The Secret Of The Ice Cave*, 1989; *Noro*, 2002. Premiul TIFF 2007 pentru realizări în domeniul cinematografiei româneşti şi europene.

Gacović, Slavoliub
(01.01.1956, Halovo, plasa Zaječar, în română Zăiecear, Banatul Sârbesc)

Istoric şi filolog. Român timocean. (Zaječar traduce un Iepureni). A absolvit Şcoala medie de Economie din Zaječar. A absolvit Istoria-Arheologia la Facultatea de Filozofie a Universităţii din Zadar, exrepublica iugoslavă Croaţia. La Facultatea din Zadar a Universităţii din Split (odinioară Dioclea) şi-a susţinut masteratul, iar la Universitatea din Bucureşti şi-a susţinut doctoratul. A publicat lucrări de lingvistică, filologie, istorie, folclor şi etnografie. Colaborează cu proiecte proprii la programele Institutului Etnografic al Academiei Sârbe de Ştiinţe şi Arte, precum şi ale Societăţii de Limba Română din Voivodina - Republica Serbia. Lucrări: *Hriščanstvo na tlu timočkog sliva od IV do XIV veka* (Creştinismul pe cursul râului Timoc din secolul IV până în secolul XIV); *Românii timoceni de la romanizare la începuturile turcocraţiei; Neslovenske osnove u ojkoniminiji Vidinskog sandžaka XV–XVI veka* (Elemente neslovene în iconografia sangiacului de Vidin în secolele XV– XVI, 1993); *Ratni dnevnik Todora Srbovića* (Jurnalul de război a lui Todor Srbovici), 1995; *Razgraničenje naisopoliske (niške) i akviske (prahovske) regije s ubikacijom gradova iz VI veka* (Delimitarea regiunilor oraşelor Naisus-Niš şi Aquae-Prahovo începând din secolul al VI-lea), 1997; *Etimologija slovenskih osnova u ojkoniminiji Vidinskog sandžaka XV-XVI veka* (Etimologia elementelor slovene în iconografie în sangiacul de Vidin în secolele XV–XVI), 1997; *Putevi istine: Polemika o vrednosti jednog naučnog rada* (Căile adevărului: Polemica despre valoarea unei lucrări ştiinţifice), 1999; *Petrecătura [pesma za ispračaj pokojnika] u Vlaha Ungurjana (Petrecătura* [cântecul de petrecere al decedatului] *la Românii Ungureni*), 2000; *Narodne pesme o Marku Kraljeviću iz rukopisne zbirke Luke Bervaldija Lucića* (Poezii populare despre Crăişorul Marco din colecţia în manuscris a lui Luca Bervaldi Luţici), 2001; *Od Čitališta do Narodne biblioteke u Zaječaru 1866–1996* (De la Sala de citire la Biblioteca Naţională din Zăiecear 1866–1996) şi *Bajanja u kultu mrtvih kod Vlaha severnoistočne Srbije* (Bocetul și cultul morţilor la românii din Serbia de Nord-Est), 2002; *Kud se dedoše Rumuni Tihomira Djordjevića* (Unde au dispărut românii lui Tihomir Georgevici), 2008; *Od Rimljana i latinskog do Rumuna timočana i rumunskog* (De la romani şi latină la românii timoceni şi limba română), 2008. Membru al Academiei de Ştiinţe şi Arte a Românilor din Serbia.

Gafencu, Grigore
(30.01.1892, București – 30.01.1957, Paris)

Politician, diplomat și gazetar. A studiat Dreptul la Universitatea din Bucureşti. Deputat al Partidului Naţional Ţărănesc (din 1924), ministru de Externe (1938), ambasador la Moscova (1940), an în care a părăsit România pentru Elveţia. În 1947 şi-a publicat la Yale University Press conferinţele susţinute la Universitatea din New York. Membru al Comitetului Naţional Român din exil (1949–1952), a militat pentru federalizarea statelor Europei, fiind membru fondator al Co-

mitetului Europei Libere. A publicat *The Last Days of Europe* (Ultimele zile ale Europei), 1946.

Gafencu, Valeriu
(24.01.1921, Sângerei, Basarabia – 18.02.1952, Târgu Ocna)

Militant politic. Fiul lui Vasile G. A început Facultatea de Drept la Universitatea din Iaşi. Legionar, şef al frăţiilor de Cruce din Iaşi. Arestat în 1940, a ajuns la închisoare. Deşi l-a avut apărător pe Constantin Angelescu, a fost întemniţat în mai multe rânduri, fiind trimis la Aiud, apoi la Târgu Ocna.

Gafencu, Vasile
(01.02.1886, Sângerei–16.03.1942, Arhanghelsk, Siberia)

Om politic. Membru în Sfatul Ţării, a votat Marea Unire a Basarabiei cu România în 1918. Arestat şi trimis în Siberia în 1940, nu s-a mai întors.

Gafiţanu, Mihai
(16.09.1934, Iaşi)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Iaşi. Membru al CC al PCR. Specializări la Rensselaer Polytechnic Institute, Tray, SUA, Illinois, Institutul Bauman din Moscova, la Bratislava, Imperial College din Londra, în Grecia, Iugoslavia. Profesor, prorector şi rector al Politehnicii din Iaşi. Profesor asociat la Luo Yang Institute of Technology, China şi la Massachussets Institute of Technology. Contribuţii în domeniul diagnosticării vibroacustice a maşinilor şi utilajelor, tehnici şi metode de analiză a tensiunilor pe cale electrorezistivă. Lucrări: *Organe de maşini,* 2 vol., 1981–1983; *Rulmenţi,* 2 vol., 1985. Preşedinte al Subcomisiei de Acustică a Academiei Române, vicepreşedinte al AGIR. Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice a Moldovei.

Gagiu, Valeriu
(01.05.1938, Chişinău – 21.12.2010, Chişinău)

Scenarist de film. A absolvit Institutul de Cinematografie, secţia Scenarii, la Moscova. A lucrat la Moldova Film şi a fost profesor la Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Chişinău. A făcut scenariile celor mai multe filme artistice din producţia internă: *Omul merge după soare*, 1961; *Când se duc cocorii*, 1963; *Strada ascultă*, 1964; *Gustul pâinii*, 1966; *Zece ierni pe-o vară*, 1969; *Explozie cu efect întârziat*, 1970; *Ultimul haiduc*, 1972; *Undă verde*, 1973; *Durata zilei*, 1974; *Pe urmele fiarei*, 1976; *Bărbatul de lângă tine*, 1977; *Unde eşti, dragoste?,* 1980; *Hotarul din iunie*, 1982; *Istoria unui galben*, 1983; *Nistrul în flăcări*, 1984; *Deţinutul misterios*, 1986; *Corbii prada n-o împart*, 1988; *Strada felinarelor stinse*, 1991; *Jana*, 2004. Multe dintre filmele menţionate au fost distinse cu premii pentru scenariu la Festivalurile naţionale sau unionale de film. Membru al Uniunii Cineaştilor şi al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Membru de onoare al Academiei Internaţionale de Film Nika din Rusia.

Gaindric, Constantin
(11.09.1941, Zaicani, RSSM)

Informatician. A absolvit Institutul pedagogic la Bălţi şi Institutul Central Economico-Matematic al Academiei de Ştiinţe a URSS la Moscova. A lucrat la Comitetul de Stat pentru Planificare, la Centrul de Calcul al Institutului de Matematică şi Informatică al AŞM. A elaborat şi implementat multiple metode şi algoritmi de modelare a funcţionării diverselor ramuri ale economiei. În cadrul cercetărilor asupra sistemelor suport pentru decizii a propus o nouă structură conceptuală ce reprezintă o direcţie importantă în managementul decizional. A contribuit la elaborarea strategiei şi a planului de acţiuni pentru informatiz*area societăţii în Republica Moldova. Lucrări: Luarea deciziilor. Metode și tehnologii; Considerente asupra edificării societății informaţionale în Moldova.* Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. A fost preşedinte al Consiliului Naţional pentru Acreditare şi Atestare Universitară din Moldova.

Galaction, Gala *nume la naştere* Grigore Pişculescu
(16.04.1879, Dideşti, Teleorman – 08.03.1961, Bucureşti)

Scriitor, teolog. Între 1928 şi 1934 a dat *Bibliei* o nouă versiune în limba română, adaptând-o la limba modernă. În perioada interbelică desfăşoară o susţinută activitate publicistică (editează, cu ajutorul lui Tudor Arghezi, „Cronica“ şi „Spicul“, care apar în perioada 1915–1918). Devine defensor eclesiastic pentru eparhiile Râmnicului și Argeşului (1909–1922), preot (1922) şi misionar al Arhiepiscopiei Bucureştilor (1922–1926), profesor

titular la Catedra de Introducere şi Exegeză în *Noul Testament* la Facultatea de Teologie din Chişinău (1926–1941), decanul acesteia (1928– 1930), profesor de Exegeza *Vechiului Testament* la Facultatea de Teologie din Bucureşti (1941– 1947), membru în Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Bucureştilor (din 1954). Ca teolog a publicat studii despre *Noul Testament*, articole, meditaţii, conferinţe, predici. A publicat volume de nuvele, romane, note de călătorie, articole în principalele ziare şi reviste ale timpului, un jurnal a fost publicat postum. După 1944 se angajează pe deplin în viaţa literară şi politică. A scris povestiri şi nuvele: *Bisericuţa din Răzoare*, 1914, Premiul Academiei; *De la noi, la Cladova*, 1924; *Nuvele şi schiţe*, 1934 şi romane: *Papucii lui Mahmud*, 1932, Premiul Societăţii Scriitorilor Români; *Doctorul Taifun*, 1933; *La răspântie de veacuri*, 2 vol., 1935. Și-a strâns publicistica în mai multe volume, cel mai cunoscut fiind *Oameni şi gânduri din veacul meu*, 1955. A primit Premiul Societăţii Scriitorilor Români (1933), Medalia Meritul Cultural clasa a II-a (1934), Premiul Naţional Literar (1935), Premiul Naţional pentru proză (1942), Medalia Meritul Cultural în grad de comandor (1947), a fost deputat în MAN, aprimit Ordinul Muncii clasa I (1954). A fost vicepreşedinte al Societăţii Scriitorilor Români (1947), membru activ al Academiei Române (1947), apoi membru de onoare al Academiei Republicii Populare Române (1955).

Galaicu-Păun, Emilian
(22.06.1964, Unchiteşti, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Litere a Universităţii din Chişinău. Specializare la Institutul de Literatură Maxim Gorki din Moscova. Lucrări: *Lumina proprie*, 1986; *Abece-Dor*, 1989; *Levitaţii deasupra hăului,* 1991; *Cel bătut îl duce pe cel nebătut*, 1994; *Gesturi. Trilogia nimicului*, 1996; *Yin Time*, 1999; *Poezia de după poezie. Ultimul deceniu*, 1999; *Gestuar*, 2002. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova şi din România. Membru fondator al ASPRO, Bucureşti.

Galan, V(alerian) Em(il)
(15.02.1921, Săveni, jud. Botoşani – 02.01.1995, Bucureşti)

Prozator. A studiat la Politehnica din Iaşi, Cernăuţi şi Timişoara. Redactor la diverse publicaţii. Reprezentant al realismului socialist, interesat mai ales de spaţiul contemporan: *Zorii robilor*, 1950, Premiul de Stat; *Bărăgan,* vol. I, 1954, Premiul de Stat; vol. II, 1959); evoluează spre o proză de replică la adresa proletcultismului în ciclul romanesc *Contravizitele doctorului B.A., Zodia înstrăinării*, 1966; *Accidentul era inevitabil*, 1967; *A treia Romă,* 1968 şi romanele *Hramul sfântului Nu,* 1969*; Şahul dublu de la Armor,* 1970.

Galeriu, Constantin
(21.11.1918, Răcătău-Răzeşi, jud. Bacău – 10.08.2003, Bucureşti)

Preot. A absolvit Seminarul teologic la Roman şi Facultatea de Teologie la Bucureşti. Deţinut în 1950, 1952–1953. Preot la biserica Silvestru din Bucureşti şi profesor la Institutul Teologic din Bucureşti (1977–1991). După 1989 a fost vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor şi membru în Grupul de reflecţie care a militat deopotrivă pentru înnoirea şi stabilitatea Bisericii Ortodoxe Române. Membru fondator şi preşedinte de onoare al Asociaţiei Medical-Creştine Christiana; preşedinte al Editurii Harisma, preşedinte al Asociaţiei Sf. Stelian – copiii străzii, al Fundaţiei Elena Doamna; membru de onoare al Fundaţiei Memoria, Preşedinte executiv al Frăţiei Ortodoxe Române.

Gàll Ernö
(04.04.1917, Oradea – 18.04.2000, Cluj)

Filosof. A fost licenţiat în Drept şi filosofie la Universitatea din Cluj, obţinând titlul de doctor abia în 1968. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial familia îi este exterminată la Auschwitz, iar el este deportat în lagărul de la Buchenwald. Revenit la Cluj, devine redactor la „Igazság“ şi „Utunk“, iar din 1948 conferenţiar şi prorector la Universitate. Autor al unor lucrări precum: *Sociologia burgheză din România* (1958), *Intelectualitatea în viaţa socială* (1965), *Idealul prometeic* (1970), *A humanizmus viszontagságai* (Peripeţiile umanismului, 1972), *Tegnapi és mai önismeret* (Autocunoaştere ieri şi azi, 1975), *Az erkölcs dilemái* (Dilemele eticii, 1981), *Az ezerdforduló kihívása* (Sfidarea sfârşitului de mileniu, 1986), *A nacionalizmus színeváltozásai* (Schimbarea la faţă a naţionalismului, 1994) ş.a. Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Gane, Nicolae

(01.02.1838, Fălticeni – 16.04.1916, Iaşi)

Scriitor şi om politic. Descendent al unei vechi familii boiereşti. Se înscrie la pensionul francez al lui Louis Jordan din Iaşi, după care urmează Ştiinţele Juridice la Paris. După revenirea în ţară a fost angajat secretar-translator al directorului general al închisorilor din Moldova (1857). În acelaşi an este numit judecător la Tribunalul Suceava, de unde este destituit din cauza manifestărilor pro-unioniste. După Unirea ţărilor române din 1859 revine în magistratură, unde îndeplineşte mai multe funcţii: preşedinte al Tribunalului Suceava, membru al Curţii de Întărituri Iaşi (1861), prefect al judeţului Suceava (1863) şi ulterior al Dorohoiului, judecător la Curtea de Apel din Focşani, de unde se transferă, în 1865, la instituţia similară din Iaşi. A fost membru al societăţii Junimea, publicând nuvele şi poezii în revista „Convorbiri literare". În 1867 este numit preşedinte de secţie la Curtea de Apel Focşani, dar demisionează şi se stabileşte la Iaşi, unde încearcă să practice avocatura. Intră în activitatea politică, fiind ales în 1870 deputat din partea grupării junimiste şi prefect al judeţului Iaşi.

De cinci ori primar al oraşului Iaşi (1872–1876; 1881; 1887–1888; 1895–1899; 1907–1911). În calitate de primar s-a remarcat prin următoarele realizări: aducţiunea apei potabile la Iaşi din sursa Timişeşti, proiect pentru care a fost atacat în presa vremii, inaugurarea Teatrului Naţional. Lucrări: *Domniţa Ruxandra, Fluierul lui Ştefan, Piatra lui Osman, Comoara de pe Rarău, Privighetoarea Socolei, Astronomul şi doftorul, Duduca Bălaşa, Petru Rareş, Florea Curcanul, Cânele bălan, În vacanţe, Sfântul Andrei, Stejarul din Borzeşti, Ion Urdilă, Petrea dascălul, Agatocle Leuştean, Două zile la Slănic, Catrinţaş, Ciubucul logofătului Manole Buhuş*. Membru al Academiei Române (în 1908), vicepreşedinte al ei (1912–1913).

Ganea Ion

(22.07.1926, Soroca – 04.04.1993, Chişinău)

Biolog. Studii secundare: Liceul Tehnic din Soroca; superioare: Institutul Pedagogic din Chişinău (1951). Activităţi: profesor la Institutele pedagogice din Bălţi şi Tiraspol, apoi colaborator la AŞM (din 1976 – şef de laborator, din 1972 – director adjunct). Doctor habilitat (1971). Domeniul cercetărilor: ornitologie, ecologie, paleozologie. A publicat circa de 450 lucrări ştiinţifice, articole de popularizare a ştiinţei şi 35 de monografii. Coautor al lucrării capitale în 6 volume – *Lumea animală a Moldovei* (1981). Membru al Academiei de Științe a Moldovei (1992).

Ganea, Tudor

(17.10.1922, Bucureşti – ?.08.1971, Seattle)

Matematician. A plecat în SUA în 1960 (era logodit cu Aurora Cornu - devenită prima soție a lui Marin Preda), ca profesor de topologie algebrică la Universitatea din New York. Mai multe realizări îi poartă numele: Spaţiul Ganea; harta Ganea; fibraţia Ganea; cofibraţia Ganea; conjectura Ganea (pentru spaţii cu mai mult de trei dimensiuni). Lucrări: *On the Lusternik- Schnirelmann category of abstract groups*, 1957, în colaborare. Helaman Ferguson, sculptor şi unul dintre fondatorii Institutului de Cercetări Matematice (1982), i-a fost elev.

Gaster, Moses

(17.09.1856, Bucureşti – 05.03.1939, Abingdon, Marea Britanie)

Filolog, istoric literar şi folclorist, rabin. În 1876 îşi începe studiile la Seminarul Teologic Evreiesc de la Breslau. În paralel învaţă şi la Universitatea din Breslau, acordând o deosebită atenţie lingvisticii, studiilor biblice şi limbilor orientale. În 1877 obţine diploma de doctor al Universităţii din Leipzig cu o teză despre fonetica istorică a limbii române (pe urmele lui Gustav Weigand, care fondase la Leipzig Institutul Limbii Române). Întors în România în 1880, se dedică studiului literaturii vechi şi literaturii populare române, ţine prelegeri de mitologie comparată la Universitatea din Bucureşti şi colaborează la importante publicaţii culturale ale vremii. Militează pentru acordarea drepturilor cetăţeneşti evreilor români în spiritul *Tratatului de la Berlin*; totodată, ca militant sionist, este unul dintre fondatorii organizaţiei locale a Chovevei Tzion. Demersurile sale fac parte din mişcarea largă a trezirii conştiinţei identitare a evreilor din Europa, pe fondul dispariţiei marilor imperii și formării Europei Națiunilor, mişcare în urma căreia Ben Gurion şi Ezer Weizmann aveau să întemeieze statul Israel. În acest context, ideea de identitate a funcţionat şi pentru cercetarea identităţii româneşti de către un specialist evreu. Prieten şi colaborator al lui Lazăr Şăineanu, în 1882 se numără printre organizatorii celei de a doua colonii de evrei români în Eretz Israel, cea din Samaria, la Zikhron Ya'akov. Între altele tot acolo a plecat,

din Transilvania, Aron Aronsohn, cel care, descoperind acolo grâul sălbatic, l-a aclimatizat și l-a cultivat. M. G. este expulzat din România în 1885 (guvernul liberal al lui Brătianu), împreună cu principalii lideri de opinie ai presei evreiești, ca urmare a campaniei de demascare a măsurilor legislative restrictive şi a abuzurilor administrative faţă de minoritari. Se stabileşte la Londra. Ţine, la Oxford, un ciclu de conferinţe despre literatura slavonă. În 1887 este numit rabin al Comunităţii Sefarde. Este Directorul Colegiului Montefiore de la Ramsgate, pe care încearcă să-l transforme după modelul Seminarului de la Breslau. Deţine importante funcţii academice ca preşedinte al Folklore Society, preşedinte al Jewish Historical Society, vicepreşedinte al Royal Asiatic Society şi membru al multor societăţi. Prima versiune a *Declaraţiei Balfour* se redactează la reşedinţa sa londoneză, la 7 februarie 1917, în prezenţa lui Weizmann (viitorul preşedinte fondator al Israelului), N. Sokolov, James Rothschild, Mark Sykes şi Herbert Samuel. Ca filolog are meritul de a fi autorul primei încercări de sistematizare a folclorului literar românesc în *Literatura populară română,* Bucureşti, 1883. *Chrestomaţia română,* Leipzig-Bucureşti, 1892; a fost considerată mulţi ani lucrare de referinţă în domeniu, făcând cunoscute în mediile de specialitate europene limba şi literatura română prin texte vechi (secolele XVI–XVIII). Adept al metodei comparatiste în studierea folclorului, a considerat literatura populară slavo-bizantină puntea de legătură dintre literatura populară pre şi post-talmudică şi cea europeană.

Gaţac, Victor

(02.06.1933, Lipcani, Basarabia)

Folclorist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. Specializare la Institutul de Literatură Universală al Academiei de Ştiinţe a URSS. Din 1958 e cercetător ştiinţific la Sectorul de folclor al Institutului de Limbă şi Literatură al Filialei Moldoveneşti a Academiei de Ştiinţe a Uniunii Sovietice (azi Institutul de Filologie). Cercetător ştiinţific la Institutul moscovit Maxim Gorki, din 1968 la Sectorul de studiere a creaţiei poetice populare la acelaşi institut. Profesor universitar. Contribuţii în domeniul eposului popular eroic, cântecului istoric, istoriei folcloristicii, poeticii istorice, textologiei folclorului. Autor a mai mult de 300 lucrări ştiinţifice, inclusiv 4 monografii. Lucrări: *Trei specii și nu una: clasificarea epicii populare* (1960), *Eposul eroic est-romanic: studii și texte* (1967), *Tradiția orală epică în timp: studiu istoric al poeticii* (1989*), Textologia experimentală a folclorului* (1998). A fost unul dintre conducătorii şi autorii concepţiei seriei de 62 de volume *Moştenirea folclorică a popoarelor din Siberia şi Extremul Orient.* Pentru primele 18 volume din această serie, în 2001 a fost distins cu Premiul de Stat al Federaţiei Ruse în domeniul ştiinţei şi tehnicii. A participat la întocmirea şi editarea corpusului de 16 volume *Creaţia populară moldovenească.* A îngrijit volumul *Eposul eroic* (1983), este coautor al monografiei *Creaţia populară. Curs teoretic de folclor românesc din Basarabia, Transnistria şi Bucovina* (1991). Participant cu referate şi comunicări la conferinţe, simpozioane, congrese de importanţă universală la Washington, Bucureşti, Sofia, Varşovia, Budapesta, Beijing, Tokio, Delhi. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Federaţiei Ruse (2000), membru de onoare al Academiei de Ştiinţe din Republica Moldova (2000).

Gavăt Iulian P.

(19.07.1900, Tâmboiești, jud. Vrancea – 18.06.1978, București)

Inginer şi geolog. A absolvit Mine şi Geologie la la Politehnica din Bucureşti. A lucrat la Institutul Geologic din Bucureşti. A făcut prospecţiuni geologice în toată ţara şi a elaborat o metodă proprie de interperetare a rezultatelor cercetărilor. În virtutea ei a reuşit să introducă în circuitul economiei noi zăcăminte de hidrocarburi. Profesor la Facultatea de Geologie a Universităţii din Bucureşti. Lucrări: *Structura profundă a teritoriului RPR,* 1963; *Praguri, horturi şi cordiliere în structura profundă a Carpaţilor dintre văile Oituzului şi Trotuşului,* 1971; *Interpretarea geologică a prospecţiunilor geofizice,* 1973. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Gavriil Protul

(a doua parte a secolului al XV-lea, Grecia – începutul secolului al XVI-lea, Grecia)

Călugăr la Athos. (Protos, în greacă, înseamnă cârmuitor- un rang administrativ). Valah sud-dunărean ca etnie. A fost chemat în Ţara Românească de Neagoe Basarab (un Craiovescu prin naştere), care i-a comandat o scriere despre Patriarhul ecumenic al Ţarigradului (Constantinopol), Nifon al II-lea (chemat de Radu cel Mare Basarab să reorganizeze Biserica Românească – i s-a construit o reședință la Târgoviște – și canonizat

sfânt al românilor în 1517). Lucrarea a circulat în greaca bizantină şi în slavonă cu titlul *tViaţa şi traiul sfinţiei sale părintelui nostru Nifon, Patriarhul Ţarigradului, carele au strălucit cu multe patimi şi ispite şi în Ţarigrad şi în Ţara Muntenească*. Terebuie precizat faptul că, la origini, Țarigradul fusese fondat de Bizye, șeful triburilor de traci dardani, cu numele Bizantion, fiind apoi preluat de greci cu păstrarea numelui. În Evul Mediu românesc identitatea profundă fusese uitată, iar prelații și domnitorii păstrau sensul identitar al începuturilor, mai ales pe fondul luptei anti-otomane.

Gavril Uric *călugărit cu numele* Paisie
(secolul al XV-lea)

Călugăr. Deşi de neam boieresc, s-a călugărit la mănăstirea Neamţ şi a copiat numeroase manuscrise bisericeşti. Este unul dintre creatorii şcolii de caligrafie şi miniatură de la Neamţ: *Tetra-evanghelul*, copiat la cererea doamnei Mălina, soţia lui Alexandru cel Bun (1429), cu text paralel slavon şi grecesc, împodobit cu miniaturi şi frontispicii (azi în Biblioteca Bodleiană de la Oxford); alt *Tetraevanghel* (1436), fără miniaturi, trei *Mineie* (probabil a fost seria completă); un *Sbornic*, cuprinzând 16 cuvântări ale Sf. Grigorie de Nazianz şi *Scara Sf. loan Sinaitul* (1413, azi la Moscova); *Omiliile Sf. Grigorie de Nazianz* cu comentariile Iui Nichita al Heracleii (1424); alt *Sbornic*, cuprinzând *Cuvântări ale Sf. loan Gură de Aur* şi alte texte patristice (nedatat), alte două *Sbornice* cuprinzând vieţi de sfinţi şi cuvântări (1439 şi 1441); *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur* (1443); *Cuvântările ascetice ale Sf. Vasile cel Mare* (1444), *Scara Sf. loan Sinaitul* (1446).

Gavrilă, Mihai
(10.10.1929, Cluj)

Fizician atomist. A absolvit Fizica la Universitatea din Bucureşti. Cercetător la Institutul de Fizică al Academiei, profesor la Facultatea de Fizică a Universității din București. Contribuţii în domeniul fotoelectricităţii. A plecat în Olanda în 1974, apoi a lucrat la Institutul de Fizică Teoretică, Moleculară și Optică al Centrului Harvard - Simithsonian de Astrofizică. Lucrări: *Efectul fotoelectric relativist*, 1958; *Compton Scattering by L-Shell Electrons*, 1973; *Numerical results for Nonrelativistic Compton Stattering of Photons by K-Shell Electrons in the Dipole Approximation*, 1974. Membru corespondent al Academiei Române (1974), exclus în acelaşi an, după plecarea din ţară, repus în drepturi în 1990.

Gavrilov, Anatol
(23.02.1943, Cioburciu, Transnistria)

Critic, istoric şi teoretician literar. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău (1965). Cercetător ştiinţific, apoi director adjunct al Institutului de Istorie şi Teorie Literară al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, apoi şef al Sectorului de teorie literară la acelaşi institut, numit Institutul de Filologie. Lucrări: *Structura artistică a caracterului în roman* (1976), *Reflecţii asupra romanului* (1984). *Conceptul de roman la G. Ibrăileanu şi structura stratiformă a operei literare* (2006), *Criterii de ştiinţificitate a terminologiei literare. Principiul obiectivităţii* (2007). Distins cu Ordinul Gloria Muncii, 2012.

Gavrilov, Vsevolod
(10.11.1942, Tiraspol)

Actor. Rus ca etnie. A absolvit Şcoala de Muzică şi Institutul de Arte, secţia Instrumente de suflat (clarinet) la Chişinău. A lucrat la Teatrul actorului de film de pe lângă Comitetul de Stat pentru Cinematografie al Moldovei, iar din 1981 actor la studioul Moldova Film, apoi actor la Teatrul rus A.P. Cehov din Chişinău. Roluri în film: *Ofiţer în rezervă*, 1971; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Minia*, 1974; *Bărbaţii încărunţesc de tineri*, 1974; *Ce-i trebuie omului*, 1975; *Mark Twain acuză...*, 1975; O întâmplare la festival, 1976; *O şatră urcă la cer*, Mosfilm, 1976. Maestru în Artă.

Găbureanu, Mircea
(28.08.1916, Fălticeni, jud. Suceava – 1998, Bucureşti)

Pilot. A absolvit Şcoala de ofiţeri de aviaţie de la Cotroceni. A lucrat la Flotila 1 Informaţii de la Iaşi. Din 1939 a fost trimis la Centrul de Instrucţie Aviaţie de la Pipera. În timpul războiului a făcut parte din Flotila 19 Observaţii. Din 1943 a fost comandantul Escadrilei 109 de transport planoare. După război a lucrat la Şcoala de ofiţeri de aviaţie de la Buzău, de unde a fost pensionat în 1957 şi a continuat să lucreze la Institutul de Proiectări al Industriei Uşoare din Bucureşti. Avansat comandor în rezervă în 1990. A fost distins cu Ordinul Coroana României în grad de Cavaler, cu panglică de Virtutea Militară şi cu Ordinul Virtutea Aeronautică, clasa Crucea de Aur.

Găină, Boris
(17.08.1947, Chiţcanii Vechi, Republica Moldova)

Oenolog. A absolvit Institutul Politehnic din Chişinău. Specializare în viticultură la Institutul Unional Magaraci din Ialta, Crimeea. Doctor habilitat (docent). Discipolul lui Petru Ungureanu. A fost şeful secţiei de vinificaţie şi director ştiinţific la Institutul Naţional al Viei şi Vinului, director al Centrului de Cercetări viti-vinicole, şeful Laboratorului de Tehnologia vinului. A realizat, împreună cu echipa, o gamă largă de vinuri de calitate superioară Chardonnay şi Pinot noir (Pinot franc) şi cupaje originale cu Aligoté, Pinot blanc şi Fetească albă; Cabernet-Sauvignon, Merlot şi Gamay freaux (vinuri roşii). La Concursurile Internaţionale peste 17 vinuri produse în Moldova, pe baza soiurilor Chardonnay şi Pinot noir, au fost distinse cu 33 medalii şi diplome (Macon, 1985; Ialta, 1986; Miculov, 1987; Bratislava, 1988; Verona, 1990; Chişinău-Vin Moldova, 1995–2006). Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Desemnat în 1993 personalitatea anului în oenologia mondială şi medaliat cu aur.

Găină, Vasile
(06/18.05.1869, Măzănăieşti, jud. Suceava – 18.08.1907, Cernăuţi)

Teolog. A absolvit Facultatea de Teologie la Cernăuţi și s-a specializat la Viena, Berlin, Bonn şi Atena. A fost profesor la Facultatea de Teologie din Cernăuţi şi rector al Universităţii din Cernăuţi. Este considerat întemeietorul teologiei fundamentale ca disciplină de studiu în facultăţile româneşti de teologie. Lucrări: *Universalitatea, fiinţa şi originea religiunii,* 1898; *Teoria revelaţiunii*, 1899; *Budhismul şi creştinismul. Studiu apologetic,* 1906.

Găitan, Vladimir
(02.02.1947, Suceava)

Actor. Familie de gorali din Polonia la origini. A absolvit Institutul de Teatru la Bucureşti. Actor la Teatrul Bulandra şi la Teatrul de Comedie şi director al acestuia din urmă. Roluri în teatru în: *Mutter Courage* de Bertholt Brecht, regia Lucian Giurchescu, 1972; *Trei Surori* de A.P. Cehov, regia Lucian Giurchescu, 1975; *12 oameni furioşi* de Reginald Rose, regia George Teodorescu, 1977; *Cinema* de Jean Anouilh, regia Horea Popescu, 1979; *Don Juan* de Molière, regia Valeriu Moisescu, 1980; *Turnul de fildeş* de Viktor Rozov, regia Ion Cojar, 1981; *Amphitrion* de Molière, regia Valeriu Moisescu, 1993; *Fuga* de Mihail Bulgakov, regia Cătălina Buzoianu, 1995; *Anna Karenina* după L.N. Tolstoi, regia Alexandru Vasilache, 2000; *...Escu* de Tudor Mușatescu, regia Alexandru Dabija, 2002; *Poker* de Adrian Lustig, regia Alexandru Tocilescu, 2004. Roluri în film în: *Reconstituirea* (1968); *Căldura* (1969); *Aşteptarea* (1970); *Urmărirea* (serial TV, 1971); *Săgeata căpitanului Ion* (1972); *Întoarcerea lui Magellan* (1973); *Zile fierbinţi* (1975); *Războiul Independenţei* (serial TV, 1977); *Ultima noapte de dragoste* (1979); *Din nou împreună* (1978); *Vlad Ţepeş* (1979); *La răscrucea marilor furtuni* (1980); *Duelul* (1981); *Şantaj* (1981); *Întâlnirea* (1982); *Wilhelm Cuceritorul* (1982); *Der Mann mit dem Ring im Ohr* (1984); *Secretul lui Nemesis* (1985); *Intunecare* (1985); *Noi, cei din linia întâi* (1985); *Mircea* (1989); *Coroana de foc* (1990); *Oglinda* (1993); *Omul zilei* (1997); *Femeia visurilor* (2005); *Daria, iubirea mea,* serial TV, 2006); *Profesorul Toma* (2006); *Inimă de ţigan* (2007); *Supravieţuitorul* (2008). Distins cu Ordinul Serviciu Credincios (2002).

Gănescu, Grigorie
(1830 sau 1833, Craiova – 07.04.1877, Montmorency, Franţa)

Publicist. A fost unionist, dar contra politicii lui Napoleon al III-lea (deși acesta a avut un rol important în Unirea Principatelor). Expulzat din Franţa, se stabileşte la Frankfurt, unde scoate ziarul „L'Europe“ cu J. Al. Florescu. După războiul din 1870–1871 revine în Franţa şi capătă cetăţenia. A înfiinţat, la Tours, ziarul „La Liberté“. Lucrări: *Diplomatie et nationalité*, 1856; *La Valachie depuis 1830 jusqu'à ce jour. Son avenir*, 1855.

Gărbălău, Nicolae
(04.08.1931, Bălți – 20.02.2006, Chişinău)

Chimist. Specializat în chimie coordinativă. A creat şcoală la Institutul de chimie al AŞM. Contribuţii în domeniul coloranţilor. A avut 32 de brevete de invenţie. De două ori laureat al Premiului de Stat al Moldovei, laureat al Premiului Prezidiului AŞM, laureat al Premiului Academiilor de Ştiinţe din Ucraina şi Belarus. Distins cu Ordinul Gloria Muncii şi Medalia Dimitrie Cantemir. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Gârneţ, Teodor
(19.04.1911, Roşu, Cahul, Basarabia – 10.12.1999, Braşov)

Inginer. A absolvit Şcoala Politehnică din Timişoara cu specializatea motoare de avion. A lucrat la IAR Braşov, unde a conceput şi coordonat fabricarea motorului IAR-7M destinat avionului de vânătoare. A realizat în premieră mondială şi a brevetat o maşină de rodat segmenţi – GT 100 cu 3 grade de libertate în plan; o maşină de şlefuit şi polisat şlifuri metalografice cu 7 posturi-GT 200; o metodă şi maşină semiautomată de rodat precis calotele sferice duble ale tacheţilor de motor de automobil şi avion; o metodă şi maşină agregat semi-automată pentru executare de semi-cuzineţi fără suport de oţel; o metodă şi maşină semi-automată de rodat şi suprafinisat suprafeţe plane duble cu planeitate de mare precizie. A fost primul profesor de Tehnologia fabricaţiei pieselor auto la Institutul de Mecanică din Braşov.

Gârneţ, Vasile
(1958, Hănăsenii Noi, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Ziaristică a Universităţii de Stat din Chişinău. Redactor-şef al Editurii Hyperion din Chişinău, apoi director al revistei „Contrafort“ a tinerilor scriitori din Republica Moldova. Lucrări: *Martorul* (roman, 1988); *Peisaje bolnave* (poezii, 1990); *Personaj în grădina uitată* (poezii, 1992 – Premiul Uniunii Scriitorilor din România); *Câmpia Borges* (poezii, 2002 – Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova); *Intelectualul ca diversiune. Fragmente tragicomice de inadecvare la realitate* (publicistică, 2005 – Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova); *Europa de la fereastra vagonului* (jurnal, în colaborare cu Vitalie Ciobanu, Bucureşti, 2007). Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova şi România şi membru al PEN Club Moldova.

Gătăianţu, Pavel
(15.12.1957, Lokve-Sân-Mihai, Voivodina, Serbia)

Poet. A fost primul preşedinte al Comunităţii Românilor din Iugoslavia. În prezent este redactor la Radio Novi Sad. Membru al Societăţii Scriitorilor din Voivodina, a fost tradus în câteva limbi şi este deţinător al mai multor premii literare. A publicat volume de versuri: *Timp absent*, 1976; *Şarpe bărbierit*, 1984; *Europoeme*, 1996; *Antrenament pentru ogari: balade, ode, uverturi, imnuri şi alte cântece*, 1997; *Umărul lui Sisif*, poezii, 2002. A scris şi proză: *Atentat la ordinea publică,* 1997.

Geamănu, Grigore
(1903, Turcineşti, jud. Gorj – 1985, Bucureşti)

Jurist şi om politic. A absolvit Dreptul la Bucureşti şi a fost profesor la ASE, ambasador în Elveţia (1959–1962), membru al Consiliului de Stat (1961–1967), ambasador în Turcia (1968–1971) şi apoi membru al Curţii de Arbitraj de la Haga (1965–1971). Lucrări: *Drept internaţional contemporan* (1966); *Principiile fundamentale ale dreptului internaţional contemporan* (1967); *Dreptul Internaţional Penal şi Infracţiunile Internaţionale* (1977); *Dreptul Internaţional Public* (vol. I – 1981, vol. II – 1983). Membru fondator al Asociaţiei Nicolae Titulescu de pe lângă Academia Română.

Geoană, Mircea Dan
(14.07.1958, Bucureşti)

Om politic. Rudă, prin soţie, cu Vasile (Octavian) Barba. A absolvit Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Bucureşti, apoi a început Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti. A intrat în diplomaţie în 1990, pe relaţia cu Franţa. Specializare la École Nationale d’Administration, Paris, 1992. În Ministerul de Externe a fost director al Departamentului de Afaceri Europene (NATO, Comunitatea Europeană, OSCE, UE, Consiliul Europei). În 1994 a fost numit Director General pentru Asia, America Latină, Orientul Mijlociu şi Africa, iar în 1995 în cea de Director General pentru Europa, America de Nord, Asia, America Latină, Orientul Mijlociu şi Africa. A fost ministru de Externe (2000–2004), ambasador al României în SUA (1996–2000), membru PSD (din 2001), preşedinte al PSD (2005–2010), preşedinte al Organizaţiei pentru Securitate şi Cooperare în Europa (2001), preşedinte al Senatului României (2008-2011). A candidat la președinția României (2009) și a pierdut în favoarea lui Traian Băsescu. În 2015 și-a fondat propriul partid, Partidul Social Român. În prezent reprezentantul României la NATO și vicepreședinte al acestei organizații.

George, Al(exandru), *nume la naştere* George Alexandru Georgescu
(06.04.1930, Bucureşti - 28.09.2012, Bucureşti)

Prozator şi istoric literar. A început Filologia la Bucureşti, dar a fost silit s-o părăsească pentru „origine nesănătoasă“ (tatăl – funcționar bancar interbelic). Prieten cu Pascal Bentoiu. A fost bibliotecar la Biblioteca Academiei. A debutat cu proză: *Simple întâmplări cu sensul la urmă,* 1970 şi istorie literară: *Marele Alfa,* 1970, despre Arghezi. A scris proză de tip eseistic şi autobiografic şi studii de istorie literară prin care îşi vădeşte preferinţa pentru modernism: *Semne şi repere*, 1971, Premiul Uniunii Scriitorilor; *La sfârşitul lecturii*, 3 vol., 1973–1980*; Literatură şi senzaţie,* 1980, Premiul Asociaţiei Scriitorilor, Bucureşti*; Simple întâmplări în gând şi spaţii*, 1982, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Petreceri cu gândul şi inducţii sentimentale*, 1986; *Dimineaţa devreme,* 1987; *Seara târziu*, 1988; *Într-o dimineaţă de toamnă* şi *Cinci sau chiar şase personaje în jurul unui autor*, ambele 1989; *La sfârşitul lecturii*, 1993, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Oameni şi umbre,* 1996; *Alte reveniri, restituiri, revizuiri,* Premiul Uniunii Scriitorilor, 2003; Oameni, umbre, glasuri, tăceri, 2004. S-a ocupat de ediţia de *Opere* E. Lovinescu, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1990. A tradus din literatura franceză. După 1989 membru fondator al Societăţii Academice Române. Premiul Național pentru literatură (2010).

George, Tudor, *nume la naştere* Tudor George Georgescu
(03.02.1926, Ulmeni, jud. Ilfov – 12.01.1992, Bucureşti)

Poet. A absolvit Facultatea de Ştiinţe Juridico-Administrative la Bucureşti. A lucrat ca metodist la Casa Centrală a Creaţiei Populare. A scris o poezie bazată pe virtuozitate şi ingeniozitatea exprimării: *Legenda cerberului*, 1957, debut; *Balada*, 1967; *Sonete aeriene*, 1972; *Parfumul timpului*, 1975; *Catehismul iubirii*, 1977; *Cupola Bărăganului,* 1979, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti; *Dacica*, 1984*; Patriarhale şi exotice*, 1988. A scris şi poezie pentru copii, a tradus din literatura italiană.

Georgescu, Constantin C.
(04/17.07.1898, Ploieşti – 14.06.1968, Bucureşti)

Inginer silvic, zooentomolog, fitopatolog. A absolvit Facultatea de Agricultură din Bucureşti şi s-a specializat la München şi Viena. Profesor la Institutul de Silvicultură din Braşov, apoi cercetător la Institutul de Exploatare şi Industrializare a Lemnului şi director la Institutul de Cercetări Forestiere din Bucureşti. Contribuţii la cercetarea unor păduri seculare din Dobrogea, Valea Cernei, lunca Dunării. A înfiinţat Parcul dendrologic de la Snagov (1934). A descoperit Pinus Banatica (criptogamă). Lucrări: *Atlas de entomologie forestieră,* 1931; *Pădurile Cadrilaterului*, 1938; *Monografia stejarilor din România,* 1948; *Bolile criptogamice din pepiniere şi plantaţii,* 1955. Membru al Societăţii Germane şi Societăţii Cehe de Dendrologie. Membru corespondent (1948) al Academiei Române.

Georgescu, George
(12.09.1887, Sulina, Judeţul Tulcea - 01.09.1964, Bucureşti)

Dirijor. Fiica lui a fost căsătorită cu unul din fiii lui Ion Rațiu. Și-a început cariera studiind vioara şi violoncelul la Bucureşti, apoi s-a specializat la Şcoala superioară de Muzică din Berlin, ca elev al lui Hugo Becker, eminent profesor de violoncel. Din 1910 face parte, ca violoncelist, din cvartetul de coarde de sub conducerea violonistului Henri Marteau. În 1916 suferă un accident şi este nevoit să abandoneze cariera de violoncelist. La sugestia cunoscutului dirijor Arthur Nikisch, care îi recunoaşte calităţile muzicale neobişnuite, începe să studieze arta dirijorală şi, în 1918, înregistrează un succes remarcabil la pupitrul prestigioasei orchestre Filarmonice din Berlin. Întors în ţară, preia direcţia tinerei Orchestre Filarmonice din Bucureşti. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial este prezent şi în viaţa muzicală a ţărilor de sub dominaţia nazistă. Odată războiul sfârșit, este îndepărtat de la conducerea Filarmonicii din Bucureşti, până când, în 1947, la intervenţia lui George Enescu, îşi reia activitatea muzicală, însă cu Orchestra Radiodifuziunii Române. Abia după ce Constantin Silvestri – până atunci director al Filarmonicii – rămâne definitiv în Occident, revine la conducerea orchestrei, calităţile sale prestigioase neputând fi ignorate. Înregistrează pentru casa de discuri Electrecord ediţia integrală a simfoniilor lui Ludwig van Beethoven. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Georgescu, Jean
(12.02.1901, Bucureşti – 08.04.1994, Bucureşti)

Regizor şi scenarist. Unul dintre fondatorii filmului românesc. A realizat în 1923 *Ţigăncuşa din iatac*, *Milionar pentru o zi*, 1924. În 1929 a plecat la Paris spre a câştiga experienţă în domeniul filmului. A realizat două scurtmetraje: *La Miniature* şi *Ça colle*, în franceză şi *Aventura fericită* (1935) şi *Amicii din St. Hubert*, 1937, în română. Se întoarce la Bucureşti şi realizează *O noapte furtunoasă* în 1942, iar în 1944 *Visul unei nopţi de iarnă* după Tudor Muşatescu. Din 1948 a fost profesor la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică. A realizat documentare comandate: *Petrolul*, 1948; *Pădurile*, 1949, iar, în 1951, *În sat la noi*, pe scenariul lui Petru Dumitriu, Marele Premiu pentru regie la Festivalul de la Karlovy Vary. În 1955 a realizat *Directorul nostru*, prima satiră a birocraţiei comuniste. Abia în 1965 a reuşit să facă, după I. L. Caragiale, *Mofturi 1900*. A jucat şi ca actor în filmul lui Iulian Mihu – *Nu filmăm să ne-amuzăm*, 1975.

Georgescu, Paul
(07.11.1923, Ţăndărei, jud. Ialomiţa - 24.09.1989, Bucureşti)

Prozator și critic literar. Antifascist, comunist (troțkist). I-a lansat în literatură pe Nichita Stănescu, Norman Manea, Florin Mugur și Matei Călinescu. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. A fost redactor şi redactor-şef la diverse publicaţii. A scris critică literară folosind ironia sarcastică, stilul intelectual şi livresc: *Încercări critice*, 2 vol., 1957–1958; *Păreri literare*, 1964, Premiul Uniunii Scriitorilor); *Polivalența necesară*, 1967, Premiul Uniunii Scriitorilor și Premiul Academiei; *Volume*, 1978 şi a continuat cu proză livrescă de sorginte caragialiană: *3 nuvele*, 1973, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti; *Doctorul Poenaru*, 1976, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Vara baroc*, 1980, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti; *Solstițiu tulburat*, 1982; *Siesta*, 1983; *Mai mult ca perfectul*, 1984; *Pontice*, 1987; *Geamlâc*, 1988. Școala din Țăndărei îi poartă numele.

Georgescu, Pimen *nume la naştere* Petru Georgescu
(24.10.1853, Proviţa de Sus, Prahova – 12.11.1934, Bucureşti)

Mitropolit. A absolvit Seminarul Central şi Facultatea de Teologie la Bucureşti şi şi-a susţinut doctoratul la Cernăuţi. Profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti, director la Seminarul Central. Din 1909 mitropolit al Moldovei. A fost preocupat de războiul reîntregirii (al marii Uniri). Lucrări: *Din vremea marelui război*, 1919; *Amintiri din marele război*, 1923; *Mărăşti*, 1924. Membru de onoare al Academiei Române (1918).

Georgescu, Teohari
(31.01.1908, Bacău – 31.12.1976, Bucureşti)

Tipograf şi om politic. Ca ucenic tipograf la Cartea Românească, face parte din sindicatul tipografilor, Guttenberg, intră în mişcarea comunistă, făcând propagandă, participând la şedinţe clandestine, organizând greve, răspândind manifeste. Arestat prima oară în 1933 pentru împrăştiere de manifeste. Va fi instruit la Moscova în 1940 sub coordonarea lui Ghiorghi Dimitrov, de către agenţi NKVD și va poseda cifrul pentru corespondenţa secretă cu Internaţionala Comunistă. Eliberat la 23 august 1944 din penitenciarul Caransebeş, unde ispăşea o pedeapsă de 10 ani închisoare, alături de alţi fruntaşi comunişti, va fi numit – la 4 noiembrie 1944, de către Ana Pauker (venită ca și el de la Moscova, pe filiera Kominternului), subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Interne. Va ajunge ministru de Interne în cabinetele Groza (6.03.1945–15.04.1948; 01.01.1951–28.05.1952). În 1952 este epurat odată cu Ana Pauker şi Vasile Luca, este închis la 18 februarie 1953, anchetat (în perioada în care a murit Stalin), apoi eliberat în 1955 şi trimis corector la Editura Cartea Românească, al cărei director va ajunge.

Georgescu, Valentin Al.
(02.07.1908, Corabia, Olt – 09.10.1995, Bucureşti)

Jurist, istoric al Dreptului. A absolvit Literele şi Dreptul la Bucureşti. S-a specializat în Drept la Heidelberg, Bruxelles, Viena şi Haga. Și-a început cariera la Facultatea de Drept din Cernăuţi, a continuat-o la Facultăţile de Drept din Bucureşti,

Lausanne, Iaşi. A fost cercetător la Institutul de Istorie din Iaşi, la Institutul de Istorie şi Institutul de Studii şi Cercetări Juridice din Bucureşti. Din 1969 cercetător la CNRS, Paris. Profesor asociat la Universitatea din Nisa. Lucrări*: Originile şi evoluţia generală a proprietăţii în Dreptul roman*, 1938; *Dreptul roman al lui Justinian în Principatele danubiene în sec. XVIII*, 1970; *Judecata domnească 1611–1831*, 2 vol., 1975*; Instituţii feudale din Ţara Românească. Dicţionar,* 1988. Membru al Academiei din Atena, al Academiei de Istorie din Lisabona, al Institutului Max Planck din Frankfurt. Membru titular al Academiei Române (1992).

Georgescu, Vlad nume la naştere David Funderburck
(29.10.1937, București – 13.11.1988, Nordfriedhoff)

Istoric. A fost director al secţiei române la postul de radio Europa Liberă, a lucrat apoi la BBC, s-a stabilit în SUA. Lucrări: *Politics, History and Nationalism: The Origins of Romania's Socialist Personality Cult*, în Joseph Held (ed*.), The Cult of Power. Capitol în The Twentieth Century, Boulder, East European Monographs,* 1983; *Politică şi Istorie (cazul comuniştilor români 1944–1977)*; *Istoria românilor de la origini până în zilele noastre*; *Istoria gândirii politice româneşti; Istoria ideilor politice româneşti (1369–1878),* Bucureşti, 1987.

Georgescu-Delafras, Petre
(1885, Bucureşti – 1963, Bucureşti)

Tipograf. Şi-a început cariera ca ucenic tipograf. A înfiinţat editura şi tipografi a Cugetarea Georgescu-Delafras (1920–1947). Acolo s-a tipărit enciclopedia lui Lucian Predescu, scrisă între 1936–1939, *Enciclopedia „Cugetarea"* sau *Enciclopedia României – Material românesc. Oameni şi înfăptuiri,* o sinteză unică a standardelor şi personalităţilor ţării de până la schimbarea de regim. P.P. Negulescu şi-a publicat majoritatea lucrărilor la această editură. A publicat traduceri din literatura universală, manuale şcolare. A scris el însuşi: *Tari şi slabi,* 1937; *Cum am cucerit viaţa*, 1939; *Omul de mâine,* roman, 1942.

Georgescu-Kiriac, Dumitru
V. Kiriac-G. D.

Georgescu Paleolog, Vasile
V. Paleolog, G. V.

Georgescu-Roegen, Nicholas *nume la naştere* Nicolae Georgescu
(04.02.1906, Constanţa – 31.10.1994, Nashville, SUA)

Economist şi matematician. Şi-a luat licenţa în Matematici la Universitatea din Bucureşti, s-a specializat la Institutul de Statistică din Paris, la Universitatea din Londra şi la Harvard în SUA. Virgil Madgearu l-a invitat să lucreze la Institutul pentru Studiul Conjuncturii. A colaborat la *Enciclopedia României* coordonată de Dimitrie Gusti. Emigrat în SUA în 1940 din cauza persecuţiilor legionare. Lucrări: *Elemente de statistică matematică*, 1933. Şi-a donat toate cărţile Bibliotecii Centrale Universitare din Bucureşti. Membru al Institutului Internaţional de Statistică, preşedinte de onoare al Societăţii Europene de Studii Bioeconomice. Membru de onoare al Academiei Române (1991).

Georgescu-Tistu, Nicolae
(01.09.1894, Costeşti, jud. Buzău - 11.04.1972, Bucureşti)

Bibliolog. A studiat la École des Chartes din Paris și mai apoi la Institutul Internaţional de Bibliografie din Bruxelles. Pentru el s-a creat în 1932 la Facultatea de Litere a Universităţii Bucureşti Catedra de Bibliologie. A înfiinţat şi organizat Biblioteca Centrală Universitară şi reţeaua bibliotecilor de facultăţi. S-a ocupat de editarea de bibliografii sistematice. Lucrări: *Les bibliothèques et la bibliographie roumaine,* 1927; *Publicazione storiche rumene dalla guerra e poi,* 1930; *Bibliografia literară română*, 1932; *Bibliographie historique de la presse roumaine,* 1937; *Orientări bibliologice*, 1938; *Cartea şi bibliotecile: Studii de bibliologie*, 1972.

Germani, Dionisie, *pronunţat şi* Ghermani
(17.03.1877, Galaţi – 01.09.1948, Bucureşti)

Inginer hidraulician, electrotehnician. A absolvit Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele din Bucureşti şi s-a specializat în Belgia, Germania, Anglia. Şi-a susţinut doctoratul la Şcoala Superioară

de Electricitate din Paris. Profesor la Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele, apoi la Institutul Politehnic din Bucureşti. A proiectat şi a condus lucrări de alimentare cu apă şi de canalizare a diferite oraşe, Tulcea, Turnu-Măgurele, Brăila etc. A condus lucrările de captare de la Ulmi, pentru Bucureşti, şi a executat proiectul general de canalizare a capitalei. Lucrări: *Complemente de hidraulică*, 2 vol., 1930; *Similitude en hydrodynamique*, 1931. Membru de onoare al Academiei Române (1945), exclus (1948), repus în drepturi în 1990.

Gerota, Dimitrie
(17.07.1867, Craiova – 03.03.1939, Bucureşti)

Medic. A efectuat cercetări privitoare la anatomia şi fiziologia vezicii urinare şi a apendicelui, a preconizat o tehnică de injectare a vaselor limfatice, cunoscută în literatura de specialitate drept „metoda Gerota“. De numele său se leagă şi aplicarea primelor radiografii din România, fiind considerat cel dintâi radiolog român. Mare chirurg, a înfiinţat la Bucureşti un spital în care erau operaţi şi îngrijiţi numeroşi bolnavi, precum şi un Muzeu de mulaje anatomico-chirurgicale, lucrate în întregime de el. Membru corespondent al Academiei Române.

Geru, Ion
(08.12.1937, Cotiujenii Mari, Basarabia)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Univeristăţii de Stat din Moldova. S-a specializat la Kiev în fizica semiconductorilor. A lucrat la filiala din Moldova a Institutului Unional de Cercetări Ştiinţifice a Surselor de Curent (1965–1969), a fost cercetător ştiinţific superior la Institutul de Fizică Aplicată al AŞM (1969–1977), profesor universitar, şef de Catedră, fondator şi şef al Laboratorului de Supraconductibilitate şi Magnetism (1993–2005) la Facultatea de Fizică a Universităţii de Stat din Moldova. Fondator al Laboratorului de Rezonanţă Magnetică şi Spectroscopie Laser. Contribuţii în domeniul fizicii generale, mecanicii teoretice, teoriei grupurilor, astronomiei, teoriei oscilaţiilor, mecanicii cuantice, fizicii statistice, neliniarităţii în corpurile solide ş.a. Distins cu Ordinul Gloria Muncii.

Gheba, Grigore
(15.08.1912, Dumitreşti, jud. Vrancea – 09.09.2004, Bucureşti)

Matematician. A absolvit Şcoala de Ofiţeri de Rezervă din Bacău şi Facultatea de Matematică din Bucureşti. Profesor de liceu. A scris 42 de culegeri de probleme pentru elevi, editate în peste 6 milioane de exemplare. Lucrări: *Teme fundamentale în studiul matematicii – Clasele IV-X; Exerciţii şi probleme de matematică pentru concursurile de admitere în licee,* 1971; *Între viaţă şi moarte,* 1993. Din 2001 s-a iniţiat Concursul naţional bianual de matematică pentru elevii claselor IV–X, care-i poartă numele.

Gheorghe, Mitropolitul
(prima parte a sec. al XV-lea, Moldova – 01.04.1508, Iaşi)

Mitropolit al Moldovei (1478–1508). A sfinţit cele mai multe din ctitoriile lui Ştefan cel Mare şi a asigurat, din punct de vedere spiritual, trecerea ţării de la domnia lui Ştefan cel Mare la aceea a urmaşilor lui.

Gheorghe Movilă
V. Movilă, Gheorghe

Gheorghe, Tudor
(01.08.1945, Podari, jud. Dolj)

Actor şi cantautor. A absolvit Institutul de Teatru la Bucureşti. Actor la Teatrul Naţional din Craiova. Roluri în: *Cocoşul negru* de Victor Eftimiu; *Visul unei nopţi de iarnă* de Tudor Muşatescu; *D'ale carnavalului* de I.L. Caragiale; *Unchiul Vanea* de Cehov; *Filfizonul pedepsit* de John Vanbrugh ş.a. S-a afirmat însă mai ales compunând şi interpretând cântecele proprii. Cu ele a susţinut concerte: *Menestrel la Curţile Dorului*, 1969; *Anotimpurile poeziei româneşti*, 1998; *Săptămâna risipitorului de frumuseţi*, 2006; *Calvarul unei inime pribege,* 2006; *Parfumul nebunelor dorinţi*, 2007*; La margine de imperii*, 2007. A concertat cu succes în ţară şi în străinătate. Distins cu Ordinul Steaua României și Ordinul Steaua Republicii (al Moldovei).

Gheorghian, Iosif *nume la naştere* Ioan Gheorghian
(29.08.1829, Botoşani – 24.01.1909, Bucureşti)

Mitropolit în două rânduri al Bisericii Ortodoxe Române (1886–1893, 1896–1909). A studiat la Şcoala de la Biserica Trei Ierarhi şi la Academia Mihăileană din Iaşi, iar mai târziu a urmat diferite cursuri la Sorbona (Franţa). A fost tuns în monahism la Mănăstirea Mogoşeni şi hirotonisit ierodiacon în anul 1846. Slujeşte ca diacon la Huşi şi Iaşi, iar între 1857 şi 1858 la Capela românească din Paris. Revenit în ţară, este numit egumen la Mănăstirile Todireni, Suceava (1863) şi Popăuţi, Botoşani (1864). La 19 iunie 1865 a fost numit episcop al Hușilor și a păstorit până la 24 martie 1879, când a fost ales episcop al Dunării de Jos, cu reşedinţa la Galaţi. În această calitate reorganizează viaţa bisericească din Dobrogea (odinioară Scythia Minor, locul pe unde a intrat creștinismul în spațiul românesc), revenită atunci la România (1878). La 29 martie 1893 este obligat să-şi dea demisia de la Mitropolie, în urma refuzului său de a accepta *Legea clerului mirean şi a seminariilor*, propusă de Take Ionescu. În locul său, Colegiul Electoral alege, cu ajutorul consevatorilor, la 18 mai 1893, cu o majoritate de voturi, 168 din 220, pe episcopul Argeşului, Ghenadie Petrescu. A editat literatură patristică: Vladimir Guettee – *Expunerea doctrinei Bisericii Creştine Ortodoxe* (Huşi, 1875); Vladimir Guettee – *Papalitatea schismatică sau Roma în raporturile sale cu Biserica Orientală* (Bucureşti, 1880); Mitrofan din Konoveţ – *Viaţa repausaţilor noştri şi viaţa noastră după moarte* (Bucureşti, 1891); Inochentie (Borisov) – *Cuvântări spre folosul celor ce se pregătesc la penitenţă şi la sfânta cuminecar*e (Bucureşti, 1897); *Sfântul Vasile, arhiepiscopul Chesariei* Capodociei (Bucureşti, 1898); Thomas A. Kempis – *Urmarea lui Hristos* (Bucureşti, 1901); Eusebiu de Cezareea – *Istoria bisericească şi Viaţa lui Constantin cel Mare* (Bucureşti, 1896); Sozomen – *Istoria bisericească* (Bucureşti, 1897); Socrate Scolasticul – *Istoria bisericească* (1899); Evagrie şi Filostorg – *Istoria bisericească* (1899) ş.a. A fost ales membru de onoare al Academiei Române în 1901.

Gheorghiev, Gheorghe
(27.07.1907, Bolgrad - fost Cetatea Albă, reg. Odesa, azi în Ucraina - 28.06.1999, Iași)

Matematician. Găgăuz. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Iaşi ca elev al lui Alexandru Myller. Specializare la Universitatea din Hamburg, în geometrie. A predat matematica la liceele din Aiud, Ismail, Chilia, Cetatea Albă şi Iaşi. Profesor şi decan al Facultăţii de Fizico-Matematici la Universitatea din Iaşi.

Gheorghiu, Angela *nume la naştere* Angela Burlacu
(07.09.1965, Adjud, România)

Soprană. A absolvit Conservatorul la Bucureşti. A debutat la Opera de Stat din Viena şi apoi a fost prim-solistă la Metropolitan Opera, New York, vreme de zece ani. A cântat de preferinţă la Covent Garden din Londra şi Scala din Milano. A interpretat toate rolurile clasice de operă şi are o discografie impresionantă: *L'elisir d'amore* (Donizetti), 1997; *Mysterium – Sacred Aria*s, 2001; *La Bohème* (Puccini); *La Traviata* (Verdi); *La Rondine* (Puccini); *Werther* (Massenet); *Manon* (Massenet); *Tosca* (Puccini); *Il Trittico* (Puccini); *Requiem* (Verdi); *Il Trovatore* (Verdi); *Romeo et Juliette* (Gounod). Concertul dedicat aderării României și Bulgariei la Uniunea Europeană a fost susţinut, la Luxemburg, de ea. Distinsă cu cinci premii Gramophone, cu Diapason d'Or ș.a. A primit de două ori Ordinul Literelor și Artelor, Franța.

Gheorghiu, Constantin C.
(19.03.1907, Deva – ?.02.1991, Bucureşti)

Inginer şi pilot. A absolvit Facultatea de Electromecanică la Şcoala Politehnică din Timişoara şi Şcoala de Pilotaj ARPA de la Băneasa. A lucrat ca inginer-şef la IAR Braşov. Lucrări: *Aurel Vlaicu, un precursor al aviaţiei româneşti* (1960); *Zboruri celebre* (1964*); Invenţii şi priorităţi româneşti în aviaţie* (1979); *Zborul spre infinit* (1980); *Îndrăgostitele aerului* (1984); *Istoria aviaţiei române* (coautor, 1984). Membru al Asociaţiei Internaţionale a Istoricilor de Aviaţie, al Comisiei Naţionale de Astronautică a Academiei RSR şi membru al Aeroclubului Franţei.

Gheorghiu, Constantin V.
(25.10.1894, Dolheşti, Iaşi – 16.02.1956, Iaşi)

Chimist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Iaşi şi s-a specializat la Laboratorul de Chimie organică de la Sorbona. Profesor la Facultatea de Chimie din Iaşi. Unul dintre primii cercetători români în domeniul chimiei organice, curs iniţiat la Institutul Petru Poni din Iaşi. A condus „Revista V. Adamachi". Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Gheorghiu, Constantin Virgil
(15.09.1916, com. Războieni, jud. Neamţ – 22.06.1992, Paris)

Prozator. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. La început scrie o poezie sentimentală, dar abrupt-modernă în limbaj: *Viaţa de toate zilele a poetului*, 1939; *Caligrafie pe zăpadă*, 1940, Premiul Scriitorilor Tineri al Fundaţiilor Regale. A fost reporter de front: *Ard malurile Nistrului*, 1941; *Am luptat în Crimeea*, 1942. Primul roman, *Ultima oră*, 1943 n-a avut ecouri deosebite. Înclinaţii legionare. S-a expatriat în Germania în 1946 şi a studiat Teologia la Heidelberg. S-a stabilit în Franţa în 1948 şi a fost preot al bisericii româneşti din Paris. A publicat numeroase romane în franceză, bucurându-se de succesul scriitorilor de consum: *L'Heure 25* (*Ora 25,* titlu revendicat în justiţie de Alexandru Lungu - proces câştigat, deorece publicase din 1945 un volum cu acest titlu, premiat de Societatea Scriitorilor Români). Carlo Ponti, soțul Sophiei Loren, a făcut în 1967 un film după cartea lui C. V. Gh.; *La séconde chance* (A doua șansă), 1952; *Les sacrifiés du Danube* (Sacrificaţii Dunării), 1957; *La cravache*, 1960; *La maison de Petrodava* (Casa de la Petrodava), 1961; *Les immortels d'Agapia*, 1964; *De la vingt-cinquième heure àl'heure éternelle* (De la ora a 25-a la ora eternă), 1965; *Le Meurte de Kyralessa* (Asasinatul de la Kyralessa), 1970, tradus din română; *L'Homme qui voyagea seul* (Omul care călătorea singur), 1971, tradus din română; *L'Oeil americain* (Ochiul american), 1972; *Christ au Liban,* 1979.

Gheorghiu, Florin
(06.04.1944, Ploieşti)

Șahist. La 15 ani s-a calificat în finala naţională a seniorilor. A absolvit Facultatea de Limbi Străine a Universităţii din Bucureşti, unde a fost cadru didactic. Prima victorie internaţională a fost în 1959, la Universitatea din Leningrad. A câştigat titlul olimpic în 1966, la Havana, în faţa lui Boby Fischer. Mare Maestru al Sportului. Preşedinte al Federaţiei Naţionale de Șah.

Gheorghiu, Ion Alin
(29.09.1929, Bucureşti – 11.12.2001, Bucureşti)

Pictor, sculptor, grafician. A absolvit Institutul de Arte Plastice din Bucureşti, clasa Camil Ressu. A avut foarte multe expoziţii, atât în ţară, cât şi în străinătate: Helsinki, 1960; Moscova, 1962; Paris, 1963; Veneţia, 1964; Geneva, Londra, Paris, Plovdiv, 1966; Memphis, 1967; Praga, 1969; Alexandria, Düsseldorf, Haga, Moscova, Roma, Tallinn, Tel Aviv, Tunis, Varşovia, Leningrad, Palma de Mallorca etc. Lucrări: ciclul *Grădinile suspendate* (pictură), ciclul *Himere* (sculptură). Medalia de Aur conferită de Accademia del Lavoro, Italia. Membru titular (1999) al Academiei Române. Decorat cu Steaua României în grad de Ofiţer, 2001.

Gheorghiu, Ion S.
(24.08.1885, Bacău – 06.11.1968, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele la Bucureşti. S-a specializat la Paris şi Berlin. A fost inginerul pentru instalaţii elecrice al Portului Constanţa, şeful Serviciului electrificare la Direcţia Generală a CFR. Director al Institutului de Energetică al Academiei Române. S-a ocupat de mașini electrice, electrificarea căilor ferate. Lucrări: *Probleme de mașini electrice,* 3 vol., 1960– 1966; *Mașini electrice,* 4 vol., 1968–1972. Membru al Academiei Române (1952), vicepreşedinte al ei (1959–1963), preşedinte al secţiei de Ştiinţe Tehnice (1959–1963).

Gheorghiu, (Mihail) Miluţă
(02.10.1897, Iaşi – 10.12.1971, Bucureşti)

Actor. A absolvit Conservatorul de Muzică şi Artă Dramatică din Iaşi. Actor la Teatrul Naţional din Iaşi. Cunoscut mai ales prin rolurile în travesti din comediile lui Vasile Alecsandri. Roluri în teatru: *Chiriţele* lui Alecsandri, *Harap Alb, O scrisoare pierdută* de I. L. Caragiale, *Mitică Popescu* de Camil Petrescu, *Puntila şi sluga sa Matti* de Brecht, *Intrigă şi iubire* de Schiller. Roluri în film: *O noapte furtunoasă* (1943). Artist al Poporului.

Gheorghiu, Mihnea
(05.05.1919, Craiova - 11.12.2011, Bucureşti)

Scriitor. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. A fost redactor-şef la „Scânteia tineretului", „Secolul 20", preşedinte al Consiliului Cinematografiei, profesor la Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti, preşedinte al Academiei de Studii Social-Politice Ştefan Gheorghiu. A debutat cu versuri de

avangardă: *Anna Mad*, 1942 şi a continuat cu lirică patetic revoluţionară: *Primăvara în Valea Jiului - Două poeme*, 1949*; Întâmplări din marea răscoală,* 1953. A mai scris proză bazată pe documente: *Două ambasade*, 1958 (despre Dimitrie Cantemir) şi studii despre teatru: *Modalitatea conformistă a dramei. I – Orientări în teatrul contemporan*, 1948; II – *Dionysos,* 1969 sau literatura străină: *Orientări în literatura străină,* 1958. A scris şi teatru: *Zodia Taurului,* 1972, Premiul Academiei; *Unul din doi: 1601 – Capul, 1821 – Zodia Taurului,* 1975, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Istorii dramatice,* 1977. A scris scenarii de film: *La Porto Franco,* 1962; *Tudor*, 1963–1964; *Zodia Fecioarei,* 1967; *Pădurea pierdută*, 1972; *Cantemir,* 1974, Premiul Uniunii Cineaştilor; *Hyperion,* 1975; *Tănase Scatiu,* 1976; *Burebista,* 1980; *Muşchetarul lui Cantemir,* 1990. A publicat şi eseuri având caracter general: *Social and Political Sciences in România* (Ştiinţele sociale şi politice în România), 1981; *Una conciencia europea* (O conştiinţă europeană), 1984. A tradus mult din literatura engleză, cea mai importantă realizare fiind integrala Shakespeare. A primit mai multe premii speciale la festivalurile internaţionale de film, pentru scenarii. I s-a decernat Ordinul Literelor şi Artelor de către Republica Franceză, distins cu Das Grosse Verdienstkreuz mit Stern de către R.F. Germană, este Comandor al Ordinului Meritului Republicii Italiene, membru al Academiei de Ştiinţe din New York, al Academiei Mondiale de Perspective Sociale, al Academiei Naţionale de Istorie din Caracas, al Clubului de la Roma ş.a. Membru titular al Academiei Române (1996). Preşedinte al UCIN (din 2008).

Gheorghiu, Ştefan
(15.01.1879, Ploieşti – 19.03.1914, Bucureşti)

Militant socialist. S-a născut în atmosfera incendiară care a urmat revoluţiei şi Republicii de la Ploieşti (1870) a lui Candiano Popescu. A intrat în Clubul Muncitorilor din Ploieşti, iar în 1899 în Partidul Liberal, decis să reorganizeze mişcarea muncitorească. A fost unul dintre promotorii Conferinţei Generale a Sindicatelor din 1906, unde a semnalat iminenţa revoltelor ţărăneşti care au urmat în 1907. Fondator al Partidului Social Democrat în 1910. În 1914 a fost contra participării României la Primul Război Mondial. Academia de Studii Politice din Bucureşti, 1946 - 1990), i-a purtat numele.

Gheorghiu, Trajan
(19.02.1887, Craiova –03.02.1968, Bucureşti)

Fizician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Fizico-Chimice, la Universitatea din Bucureşti. S-a specializat la Şcoala Superioară de Electricitate din Paris şi şi-a susţinut doctoratul la Sorbona. Profesor la Politehnica din Bucureşti. Contribuţii în domeniul absorbţiei luminii de către uleiurile minerale şi al preparării semiconductorilor din siliciu. Lucrări: *Absorbtion dans l'ultraviolet de quelques carbures aromatiques,* 1933; *Cercetări asupra bachelizării lemnului,* 1951. Membru corespondent al Academiei Române, 1948.

Gheorghiu, Valentin
(21.03.1928, Galaţi)

Pianist şi compozitor. A început să cânte la pian la vârsta de 5 ani. Studiază la Academia de Muzică din Bucureşti, având profesori pe Mihail Jora (teorie-solfegiu, armonie, contrapunct, compoziţie), Constanţa Erbiceanu (pian), Mihail Andricu (muzică de cameră). George Enescu, într-o scrisoare adresată Ministrului Culturii din acea vreme, îl recomandă drept un „talent rar ce trebuie supravegheat îndeaproape“ şi astfel, la vârsta de 9 ani, primeşte o bursă pentru a studia (1937–1939) la Conservatorul Naţional Superior de Muzică din Paris, cu Lazare Lévy (pian), Marcel Mayer (teorie şi solfegiu), Noel Gallon (armonie). La 15 ani debutează la Ateneul Român în compania Orchestrei Filarmonice din Bucureşti, sub bagheta lui George Georgescu, ca solist al *Concertului Nr. 1 în Do major pentru pian şi orchestră* de Ludwig van Beethoven şi devine solist al Filarmonicii în 1950. În afara activităţii concertistice în ţară, a întreprins turnee de răsunet în Anglia, Franţa, Spania, Germania, Uniunea Sovietică, Austria etc. precum şi în SUA, Israel, Japonia. A colaborat cu orchestre de prestigiu: Société des Concerts du Conservatoire de Paris, Gewandhaus (Leipzig), Staatskapelle (Dresda) etc. şi a colaborat cu dirijori de renume mondial: Antal Dorati, Kurt Masur, Rafael Kubelik, Constantin Silvestri, Georges Prêtre, George Georgescu. A făcut înregistrări radio, de televiziune şi discografice (pentru casele His Master's Voice, Pathé, Marconi, Deutsche Gramophone, Electrecord). A fost membru în juriile unor concursuri internaţionale de pian la Viena, Varşovia, Bruxelles, Paris, Bolzano etc. În 1958, la primul Festival şi Concurs Internaţional George Enescu din Bucureşti, împreună cu fratele său, Ştefan, obţine Premiul I pentru interpretarea *Sonatei*

pentru vioară şi pian de George Enescu. Creaţia sa componistică, din păcate prea puţin executată în public, cuprinde: *Sonată pentru pian* (Menţiunea I la Festivalul George Enescu, 1946), *Concert pentru pian şi orchestră* (Premiul George Enescu al Academiei Române), *Burlescă pentru pian şi vioară, Trio pentru pian, vioară şi violoncel, Sonată pentru pian şi violoncel, Quartet de coarde, Coral şi fugă pentru orgă şi orchestră.* Membru corespondent al Academiei Române.

Gheorghiu, Vasile
(16/28.07.1872, Câmpulung Moldovenesc – 29.11.1959, Cut, jud. Neamţ)

Preot. A absolvit Teologia la Cernăuţi, fiind apoi profesor la aceeaşi facultate. Specializare la Leipzig. A participat la mai multe congrese interconfesionale, susţinând ecumenismul: Berna, Atena, Bucureşti. Lucrări: *Despre Botezul „cu Spirit Sfânt şi cu foc" şi darurile harismatice,* 1929; *Împărăţia de „mii de ani" şi lupta cea mai de pe urmă*, 1938; *Codex Argenteus Uppsaliensis*, 1939; *Lecţionarul evanghelic din Iaşi,* 1940; *Novum Testamentum graece cum apparatu critico*, rămas în manuscris. Membru de onoare al Academiei Române (1938), exclus (1948), repus în drepturi (1990).

Gheorghiu, Vladimir
(13.01.1926, Berlin - 20.05.2010, Giessen)

Psihiatru. Tată român și mamă germană. Familia a revenit în România, la Constanța, de unde era tatăl, în 1936. A absolvit Psihologia la București în 1955. A avut în România doi fii, din prima căsătorie. A ajuns în Germania în 1968 cu o bursă Humboldt. A refuzat să rămână în Germania după cercetarea post-doctorală legată de investigarea sugestibilității senzoriale și motorii, dar întregul Institut de Psihologie din București (unde lucrase) a fost dizolvat în 1982. Profesor la Universitatea din Giessen. S-a ocupat de vindecarea bolilor prin implementarea autosugestiei. Persona non grata în România. Membru al Societății Internaționale de Hipnoză din Upsala, al Societății Americane de Hipnoză Clinică, al Hypnosegesellschaften din Germania. Distins cu Premiile Milton Erickson în 1984 și Ernest Hilgard în 2000.

Gheorghiu-Dej, Gheorghe
(08.11.1901, Bârlad – 19.03.1965, Bucureşti)

Primul preşedinte al României şi secretarul general al PCR. Intră în PCR în 1930, fiind ales secretar al CC al PCR în martie 1932. 1933 – condamnat la 12 ani muncă silnică din cauza grevelor feroviarilor şi

petroliştilor; evadează din lagărul de la Târgu Jiu în 1944; octombrie 1945 – secretar general al CC al PCR; februarie 1948 – secretar general al PMR, în urma Congresului I al PMR, care a hotărât unificarea PCR şi PSD; martie 1961 – martie 1965 – preşedinte al Consiliului de Stat al Republicii Populare Române. A deschis șantierele de construcție pentru Complexul hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier (semnînd doar un acord de construcție și exploatare cu Iosip Broz Tito (Iugoslavia) și Canalul Dunăre-Marea Neagră, de asemenea în numele României și nu al CAER (după cum reiese și din romanele lui Petru Dumitriu și Marin Preda).

Gherasim, Leonida
(09.04.1929, Teiuși, jud. Olt)

Medic, specialist în cardiologie. A absolvit Facultatea de Medicină din Bucureşti. A fost medic pe şantierul Hidrocentralei de la Bicaz, unde lucrează până în 1956. În acest an revine prin concurs la Bucureşti ca medic secundar la Clinica de Medicină Internă de la Spitalul Colţea, sub conducerea profesorului Bazil Theodorescu. Profesor titular de Catedră și director al Clinicii de Medicină Internă cu profil de cardiologie la Spitalul Municipal din Bucureşti. În anii '80 a fost rector al Institutului de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. Membru al CC al PCR. Este autorul a numeroase lucrări ştiinţifice şi autor de tratate în domeniul medicinei interne: *Medicina internă*, 4 vol., 1999–2002; *Medicina internă – bolile aparatului respirator. Bolile reumatice*, 2003; *Medicina internă. Bolile cardiovasculare şi metabolice,* 2004; Actualităţi în cardiologie, 2005. Membru de onoare al Academiei Române (2001). Ordinul pentru Merit în grad de Comandor, 2004.

Gherea
V. Dobrogeanu-Gherea, Constantin

Gherman, Diomid
(10.04.1928, Bocşa, Basarabia - 19.04.2014, Chișinău)

Medic. A absolvit Institutul de Medicină din Chişinău şi este profesor al aceluiaşi institut.

Specialist în neurologie. Contribuţii în domeniul patologiei vasculare a măduvei spinării. Lucrări: *Tulburările ischemice ale circulaţiei spino-medulare,* 1972; *Spondilopatia hormonală,* 1976, în colaborare; *Ischemii compresive radiculo-medulare,* 1981; *Neuropatii de tunel,* 1989, în colaborare; *Tulburările vaso-medulare vertebro-gene,* 2006. Om Emerit (1984); Omul Anului 1997 (Institutul de Biografii, SUA), laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova (1998), distins cu Medalia Pentru Vitejie în Muncă, Meritul Civic, Dimitrie Cantemir, Nicolae Testemiţanu, medalia jubiliară 60 de ani ai Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2006), Ordinul Gloria Muncii, Diploma de onoare a Guvernului Republicii Moldova. Preşedinte al Societăţii Neurologilor din Republica Moldova, membru de onoare al Societăţii Române de Neurologie (1991), membru titular al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1993).

Gherman, Oliviu
(26.04.1930, Sân Mihaiu de Sus, jud. Turda)

Profesor şi om politic. A absolvit Fizico-Matematici la Universitatea din Cluj. S-a specializat cu Şerban Ţiţeica la Bucureşti. A fost expert la Agenţia Internaţională pentru Energie Atomică de la Viena (1958–1960). Profesor şi decan al Facultăţii de Fizică a Universităţii din Cluj. Membru fondator al Universităţii din Craiova şi fondator al cursului de fizică la această universitate. Profesor invitat la Trieste. Preşedinte al Consiliului Institutului de Fizică Atomică din Bucureşti. După 1989 membru FSN şi PDSR. Senator, preşedinte al Senatului României (1992–1996), preşedinte al FDSN (1992-1996), ambasador al României în Franţa (1998–2001). Doctor Honoris Causa al Universităţii din Craiova şi al Universităţii de Stat a Moldovei.

Ghermani, Menelas
(10.05.1834, Belgrad, Serbia – 24.12.1899, Bucureşti)

Economist. Aromân. A făcut studii financiare şi comerciale la Viena, după care a venit la Bucureşti, unde a condus o bancă, împreună cu fratele său. În 1870 a intrat în Partidul Conservator, facţiunea junimistă. A fost deputat şi ministru de Finanţe (1888–1889; 1889–1891; 1891–1895). A fost unul dintre fondatorii primei Societăţi de Asigurări din România: Dacia, 1871. Lui i se datorează introducerea în sistemul financiar românesc a aurului ca singur etalon.

Ghermănescu, Mihail
(20.05.1899, Bucureşti – 1962, Bucureşti)

Matematician. S-a înscris la Liceul Militar de la Mănăstirea Dealu şi a devenit preocupat de matematică din anul al III-lea. A demisionat din armată în 1919 şi s-a înscris la Facultatea de Ştiinţe, secţia Matematici. A fost profesor de matematică în învăţământul secundar din Bucureşti, apoi la Şcoala de ofiţeri de geniu din Bucureşti, la Politehnica din Timişoara, la Academia Militară şi Institutul de Construcţii din Bucureşti. Specialist în analiză matematică, a publicat lucrări de teoria ecuaţiilor, teoria numerelor, geometrie, mecanică generală, balistică: *Ecuaţii funcţionale; Ecuaţiile fizicii matematice; Culegere de probleme de ecuaţii diferenţiale*. Premiul pentru matematică și Informatică al Universității Timișoara poartă numele lui. A fost un filatelist pasionat, s-a ocupat de organizarea primei Expoziţii Filatelice Naţionale, 1909.

Gheţie, Ion
(21.11.1930, Şimleul Silvaniei, jud. Sălaj – 11.05.2004, Bucureşti)

Lingvist. A absolvit Filologia la Universitatea din Cluj. Cercetător la Institutul de Lingvistică din Bucureşti. Contribuţii în domeniul dialectologiei istorice, al filologiei române şi limbii române literare. Lucrări: *Opera lingvistică a lui Ion Budai-Deleanu*, 1966; *Începuturile scrisului în limba română. Contribuţii filologice şi lingvistice*, 1974; *Baza dialectală a românei literare*, 1975; *Istoria limbii române literare. Privire sintetică,* 1978; *Introducere în studiul limbii române literare,* 1982; *Introducere în dialectologia istorică românească*, 1994; *Graiurile dacoromâne în secolele al XIII-lea – al XVI-lea (până la 1521),* 2000.

Gheţie, Vasile
(11.02.1903, Berinţa, jud. Maramureş – 27.12.1990, Bucureşti)

Medic veterinar. A absolvit Facultatea de Medicină Veterinară la Bucureşti. S-a specializat la Budapesta şi Leipzig. Profesor la Facultatea de Medicină Veterinară din Bucureşti. A condus Laboratorul de Cinetică şi Citologie la Institutul de Biologie. A pus bazele unui muzeu la Facultatea de Medicină

Veterinară din Bucureşti. Lucrări: *Atlas de anatomie comparată*, 2 vol., 1954, 1958; *Anatomia sistemului nervos central şi neurovegetativ la animalele domestice*, 1956; *Ghid pentru lucrările practice de anatomie comparată,* 1963. Membru al Societăţii Regale de Ştiinţe din Londra, al Societăţii Internaţionale a Anatomiştilor. Membru titular al Academiei Române (1990).

Ghiaţă, Dumitru
(22.09.1888, Colibaşi, jud. Mehedinţi – 03.07.1972, Bucureşti)

Pictor. Preţuit de Ioan Cantacuzino, a fost ajutat de acesta să obţină o bursă la Paris, unde a studiat la Academiile Ranson și Delecluze. Pictură postimpresionistă: *Iarnă la Târgovişte* (1931); *Ţărani la târg* (1934); *Flori de munte* (1956); *Flori de ferigă* (1956); *Toamna în pădure* (1957).

Ghibănescu, Gheorghe
(01.10.1864, Făcliu, jud. Vaslui – 06.07.1936, Iași)

Istoric, genealog şi filolog. A absolvit Literele la Iaşi, a fost profesor la Bârlad şi Iaşi. A adunat o mare colecţie de documente din oraşele şi satele Moldovei şi a tradus din limba slavonă acte care cuprind date în special despre epoca feudală din Moldova. A publicat aceste documente în volumele XVIII–XXV ale Uricariului (editat de Teodor Codrescu), apoi în colecţia proprie *Ispisoace şi zapise* (6 vol., 1906–1926). După 1906 a publicat în cele peste 25 de volume ale propriei colecţii, *Surete şi izvoade,* documente, studii şi genealogii referitoare la vechi familii boiereşti cum ar fi Cuza, Catargiu, Racoviţă, Răşcanu şi Kogălniceanu. Membru corespondent al Academiei Române (1905).

Ghibu, Nicolae
(19.11.1936, Oziornoie, Basarabia)

Regizor. A absolvit Institutul de Cinematografie, secţia filmografie şi scenarii, la Moscova. A făcut scenarii pentru film artistic şi documentar la Moldova Film. Filmografie: *Muncitorul* (scenariul și regia), 1970; *Ofițer în rezervă* (scenariul în colaborare cu Z. Cirkov), 1971; *Crestături spre amintire* (regia, în colaborare cu M. Israilev), 1972; *Minia* (regia, în colaborare cu L. Proskurov), 1974; *Directorul,* 1976; *Inginerul,* 1976; *Cahulenii* (scenariul, regia), 1977; *Râbniţenii* (regia), 1978; *Rădăcinile vieţii*, 1978; *Parola: Tunetul de miazăzi,*1980; *Găseşte potcoava fericirii* (scenariul şi regia în colaborare cu Z. Cirkov), 1983; *Fraţii Moscalenco* (regia), 1983; *Corespondentul vostru special,* 1987; *Jocul de-a moartea*, 1990; *Dunărea, dragostea mea,* coproducţie moldo-ruso-ucraineană, 2002.

Ghibu, Onisifor
(31.05.1883, Sălişte, comitatul Sibiu – 03.10.1972, Cluj).

Pedagog. A făcut şcoala primară la Sălişte. Liceul îl începe la Sibiu, îl termină la Braşov (1902). Studiile universitare le face la Universitatea din Bucureşti şi le desăvârşeşte la Budapesta, Strasbourg şi Jena, în acest din urmă oraş trecându-şi doctoratul în filosofie, pedagogie şi istorie universală (1909). Este numit inspector şcolar primar ortodox pentru şcolile din Transilvania (1910–1914), fiind totodată şi profesor de pedagogie la Institutul Teologic din Sibiu (1910–1912). Refugiat la Bucureşti între 1914 şi 1916, colaborează cu Octavian Goga, Vasile Lucaciu şi alţi refugiaţi ardeleni la elaborarea unor articole pentru intrarea României în război împotriva Austro-Ungariei. În 1918 este numit secretar general al resortului de instrucţie din Consiliul Dirigent, fiind ales şi deputat în Marele Sfat al Transilvaniei. Cu acest prilej organizează Universitatea din Cluj în spirit românesc (1919). A fost profesor până în 1945. Opera sa numără peste 100 de lucrări, dintre care menţionăm: *Limba nouălor cărţi bisericeşti* (1905), *O călătorie prin Alsacia şi Lorena, Ţara şi şcolile ei* (1909), *Cercetări privitoare la situaţia învăţământului primar şi la educaţia poporală, Despre educaţie* (1911), *Şcoala românească din Ungaria* (1912), *Din istoria literaturii didactice româneşti, Universitatea din Cluj şi institutele ei de educaţie* (1922), *Universitatea românească a Daciei superioare* (1924), *Portrete pedagogice* (1927), *Contribuţiuni la istoria poeziei noastre populare şi culte* (1934), *Picu Pătruţ din Sălişte, Prolegomenă la o educaţie românească* (1941) ş.a. Membru al Academiei Române.

Ghica

Dinastie (de origine istroromână) ce a domnit atât în Moldova, cât și în Ţara Românească. Primul a fost Gheorghe Ghica (Moldova, 1658–1659; Ţara Românească 1659–1660). Lui i-au urmat Grigore Ghica (Ţara Românească 1660–1664; 1672–1673), Grigore al II-lea Ghica (Ţara Românească 1733–1735, 1748–1752; Moldova 1735–1739, 1739, 1741, 1747–1748), Matei Ghica (Ţara Românească 1752–1753), Scarlat Ghica (Ţara Românească 1758–1761, 1765–1766), Alexandru Ghica (Ţara Românească 1766–1768), Gri-gore al III-lea Ghica (Moldova 1764–1767, 1774–1777, Ţara Românească 1768–1769), Grigore al IV-lea Ghica (Ţara Românească 1822–1828), Alexandru Ghica (Ţara Românească 1834–1842), Grigore Alexandru Ghica (Moldova 1849–1853, 1854–1856). În sfârşit, Ion Nădejde era un Ghica după mamă. Dora d'Istria era și ea Ghica.

Ghica, Elena
V. D'Istria, Dora

Ghica, Grigore al III-lea
(~ 1724, Constantinopol – 01.10.1777, Iaşi)

Domn fanariot al Moldovei (1764–1767; 1774–1777) şi al Ţării Româneşti 1768–1769). Fiul lui Alexandru G., dragoman (translator) la Înalta Poartă. Era filo-rus, ca şi alţi domni fanarioţi (ex. Caragea), deoarece spera că Rusia creştină va putea salva spaţiul creştin balcanic de jugul otoman. Domnind în ambele ţări române, a încercat o uniformizare legislativă, mai ales sub aspectul impozitelor. Toate domniile lui au stat sub semnul conflictelor ruso-turce, dar, mai ales, al războiului încheiat prin Pacea de la Kuciuk Kainargi (1774; numele mai vechi și românesc al locului e Cainargeaua Mică, versiunea turcă e o translare-traducere), prin care Imperiul Otoman cedează Bucovina Imperiului Austriac, deși zona nu era pașalâc. Domnul a fost decapitat de turci apărând statutul românesc al Bucovinei. A avut descendenţi care au făcut parte din familiile Balş, Catargi, Caragea (aromâni), Vârnav, Tzigara, Macedonski (români macedoneni).

Ghica, Ion
(12.08.1816, Bucureşti - 22.04.1897, Ghergani, Dâmboviţa)

Scriitor. Din familia Ion Câmpineanu, paşoptistul, după mamă. Tatăl lui Scarlat Ion G. A învăţat limba română după lucrările lui Ion Heliade-Rădulescu. După Colegiul Sf. Sava, pleacă la Paris și face inginerie (specialist în mine), audiind și alte cursuri la Conservatorul de Arte și Meserii. Pozitivist în materie de ştiinţe şi filosofie. Paşoptist, prieten cu Bălcescu, adversar al lui Heliade Rădulescu. I-a audiat pe Jules Michelet, Edgar Quinet, Adam Mickiewicz, Ch. Fourier. A fost profesor la Academia Mihăileană (de geometrie descriptivă, geologie, mineralogie, discipline pentru care a făcut manuale). A elaborat un proiect de reformă a învăţământului începând de la sate. A fost agentul Guvernului Provizoriu Revoluţionar (la 1848) la Constantinopol şi guvernator al insulei Samos (una din insulele sacre ale foștilor traci) din Marea Egee (odinioară Mare Carpathicum) după aceea. Întors în ţară în 1858, a fost ministru de Interne şi prim-ministru şi a participat la coaliţia care l-a detronat pe Al. I. Cuza. Membru al Societăţii Academice Române (1874), de mai multe ori preşedinte al Academiei (1876–1878; 1879–1882; 1884–1887; 1890–1893; 1894–1895), ambasador la Londra (1881). A scris la îndemnul lui Vasile Alecsandri şi s-a remarcat în stilul epistolar Lucrări: *Omul fizic şi intelectual*, 1866; *Convorbiri economice*, 1869; *Pământul şi omul*, 1884; *Scrisori către Vasile Alecsandri*, 1887; *Amintiri din pribegia de după 1848*, 1889.

Ghica, Pantazi
(15.03.1831, Bucureşti – 17.07.1882, Bucureşti)

Publicist. A audiat diverse cursuri la Paris, mai ales de istorie, fără a absolvi nimic. Secretar al „Magazinului istoric pentru Dacia" (1847). Deputat liberal. A scris recenzii literare, piese de teatru, proză. Are gustul poantei şi al finalului moralizator. Lucrări: *Sterian Păţitul, Iadeş, Ca la noi la nemeni* (comedii); *Fata haiducului; Bălăioara; Cămătarul,* 1858 (nuvele); *Un boem român,* roman, 1860; *Don Juanii de Bucureşti,* roman, 1860–1862.

Ghica, Scarlat Ion
(26.03.1856, Vathy, Grecia – 11.06.1948, București)

Traducător. Fiul lui Ion G. A studiat la Wellington College, Londra. Licenţiat în Drept la Paris. A tradus masiv Shakespeare: *Richard al III-lea, Neguţătorul din Veneţia, Regele Ioan, Antoniu şi Cleopatra, Iulius Cezar.*

Ghidirim, Gheorghe
(22.04.1939, Palanca, Basarabia)

Medic. A absolvit Institutul de Medicină din Chișinău, unde a devenit apoi profesor. A fost deputat al poporului în Sovietul Suprem al URSS (1989–1991), ministru al Sănătăţii din Republica Moldova (1990– 1994). Fondator al școlii de pancreatologie (primul în Republica Moldova şi printre primii în URSS, împreună cu prof. V.I. Filin, a introdus operaţiile organo-menajante în pancreo-necroze, reducând mortalitatea de la 80% la 10%) şi în chirurgia celioscopică (împreună cu conf. A. Ghereg a efectuat în 1992 prima colecistectomie laparoscopică în Republica Moldova). Profesor invitat în Rusia, Ucraina, România, Letonia, Uzbekistan, Polonia, Ungaria, Turcia, Estonia, Spania, talia, Austria, Belgia, Germania, SUA, Japonia ş.a. Lucrări: *Острый панкреатит и его осложнения* (1982, în colaborare); *Травматические панкреатиты* (1990, în colaborare); *Stimularea imunităţii locale în tratamentul procesului inflamator* (2004, în colaborare*); Curs de chirurgie* (2004, în colaborare); *Surgical pathology* (2006, în colaborare). Distins cu titlurile de Om Emerit şi Eminent al URSS, Ordinele Gloria Muncii şi Steaua Republicii, Medaliile D. Cantemir şi N. Testemiţanu. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Ghika, Alexandru
(22.06.1902, București – 11.04.1964, București)

Matematician şi pedagog. Fiul lui Nicolae Ghika-Budeşti, frate cu Ștefan G.-B. A studiat Matematica la Sorbona şi la Collège de France. Fondatorul şcolii româneşti de analiză funcţională. Profesor la Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti. A introdus în învăţământul românesc studiul analizei funcţionale – disciplină atunci nouă pe plan mondial. A folosit, în această specialitate, o serie de noţiuni noi, cum ar fi puncte periferice şi puncte interstiţiale, preluate apoi în tratate din întreaga lume. A fost membru titular al Academiei Române din 1963.

Ghika-Budeşti, Nicolae
(22.12.1869, Iași – 16.12.1943, București)

Arhitect. Tatăl lui Alexandru şi Ștefan Ghika-Budeşti. A absolvit Şcoala de Poduri şi Şosele din Bucureşti, apoi Şcoala Naţională Superioară de Belle Arte din Paris, ca arhitect. A fost arhitectul-şef al Ministerului Instrucţiunii şi Educaţiei Publice, şef al Comisiei Monumentelor Istorice, profesor la şcoala Superioară de Arhitectură. A fost arhitectul bisericii Copou din Iaşi, al Muzeului Arheologic din Târgovişte, al Muzeului Ţăranului Român din Bucureşti, bisericii Sf. Vasile cel Mare din strada Polonă, prima biserică greco-catolică din vechiul regat. Promotor al renaşterii vechii arhitecturi româneşti şi al afirmării specificului naţional, al stilului neoromânesc în arhitectură. Preocuparea pentru vechea arhitectură românească s-a concretizat şi în diverse publicaţii despre istoria arhitecturii din Muntenia şi Oltenia: *Mânăstirea Probota* (cu G. Balş), 1909; *Evoluţia arhitecturii în Muntenia şi Oltenia. I. Înrâuririle străine de la origine până la Neagoe Basarab,* 1927; *Evoluţia arhitecturii în Muntenia şi Oltenia. II. Vechiul stil românesc din veacul al XVI-lea,* în BCMI, XXIII, 1930; *Evoluţia arhitecturii în Muntenia şi Oltenia. III. Veacul al XVII-Iea*, 1932; *Evoluţia arhitecturii în Muntenia şi Oltenia. IV. Noul stil din veacul al XVIII-lea*, 1936. Din 1937 a fost membru de onoare al Academiei Române.

Ghika-Budeşti, Ştefan
(26.04.1904, Predeal – 04.08.1959, București)

Geolog. A absolvit Mine şi Geologie la Politehnica din Bucureşti. A fost profesor la Politehnica din Timişoara şi la Institutul de Petrol, Gaze şi Geologie din Bucureşti. S-a ocupat de structura Carpaţilor Meridionali, a depresiunii Ţara Loviştei, a Munţilor Rodnei. Lucrări: *Etudes géologiques et pétrographiques dans les M. Lotrului (Carpathes Méridionales, Roumanie),* 1932; *Geofizica şi geochimia în formarea scoarţei,* 1944. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Ghimpu, Gheorghe
(26.07.1937, com. Coloniţa, Basarabia – 13.11.2000, Chişinău)

Om politic. Frate cu Mihai G. A absolvit Fizica şi Matematica la Institutul Pedagogic de Stat din Tiraspol (1960). Specializare la Institutul de Fizică Biologică al Academiei de Ştiinţe a URSS (Moscova). A fost profesor la Străşeni şi la universităţile din Tiraspol şi Chişinău. A participat la înfiinţarea Frontului Naţional-Patriotic din Basarabia şi nordul Bucovinei, fapt care, fiind descoperit de KGB, i-a adus condamnarea la 6 ani de închisoare cu regim sever (1972–1978). După ispăşirea pedepsei i s-a interzis orice activitate pedagogică. După perestroika lui Mihail Gorbaciov s-a încadrat activ în Mişcarea de renaştere naţională şi de democratizare a societăţii moldoveneşti. A fost secretar responsabil al Sfatului Frontului Popular din Moldova şi membru al Comitetului Executiv al Frontului. Între 1990 şi 1994 a fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova, autor al proiectelor de legi privind reabilitarea victimelor regimului totalitar, coautor al proiectului de lege cu privire la cetăţenie în Republica Moldova. Lucrări: *Conştiinţa naţională a românilor moldoveni* (1998). Distins cu Diploma UNESCO, Diploma Corneliu Coposu, Bucureşti. A fost preşedinte al Asociaţiei Victimelor Comunismului şi a Veteranilor de Război ai Armatei Române din Republica Moldova, organizaţie care, la Congresul al patrulea, din 11 iunie 2000, s-a transformat în Partidul Naţional Român.

Ghimpu, Mihai
(19.11.1951, com. Coloniţa, Republica Moldova)

Om politic. Frate cu Gheorghe G. A absolvit Facultatea de Drept a Universităţii de Stat din Moldova. A fost jurist la diferite întreprinderi şi judecător al sectorului Râşcani din Chişinău. După debutul perestroikăi lui Mihail Gorbaciov, a devenit militant pentru renaşterea naţională a Moldovei. Membru fondator al Frontului Popular, deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1990–1998), preşedinte al Partidului Reformei, devenit Partidul Liberal (2005). Preşedinte al Consiliului Municipal Chişinău (2007), membru al Alianţei Parlamentare pentru Integrare Europeană (2009), preşedinte al Parlamentului Republicii Moldova şi preşedinte interimar al Republicii Moldova (2009–2010).

Ghiocel, Dan
(11.04.1922, Giurgiu)

Inginer. A absolvit Facultatea de Construcţii la Institutul Politehnic din Bucureşti. Profesor la Universitatea Tehnică de Construcţii din Bucureşti, prorector şi rector al ei. Profesor invitat în China. Contribuţii în domeniul siguranţei construcţiilor. Lucrări: *Wind Snow and Temperature Effects on Structures Based on Probability*, 1975. Preşedinte al Societăţii de Construcţii din România. Membru fondator al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Ghiţu, Dumitru
(13.01.1931, Drepcăuţi, Basarabia – 23.11.2008, Chişinău)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea de Stat din Chişinău. A fost profesor la Universitatea din Bălţi, Universitatea din Tiraspol și Universitatea de Stat din Chişinău. A fost fondator şi şef al Laboratorului de fizica semimetalelor, director al Centrului-Laborator Internaţional de supraconductibilitate şi electronica solidului, director al Biroului specializat în domeniul electronicii corpului solid, director-fondator al Institutului de Inginerie Electronică şi Tehnologii Industriale. A fost iniţiatorul organizării Centrului criogenic, pe baza căruia au demarat cercetările experimentale criogenice. Împreună cu discipolii săi a descoperit experimental fenomenul de cuantizare a fluxului magnetic în fire submicronice de bismut, compensarea defectelor proprii la halogenii de plumb. Director de onoare al Institutului de Inginerie Electronică şi Tehnologii Industriale al AŞM. Membru de onoare al Academiei de Cosmonautică K. Ţiolkovski din Moscova, membru al Academiei Internaţionale de Termoelectricitate. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Ghiulai, Constantin
(01.12.1898, Uleşti, jud. Ialomiţa - 23.09.1976, București)

Inginer (transporturi). Acest nume de familie aparține doar nativilor din România. Are și varianta Ghiùlea. A început Institutul Electrotehnic din Bucureşti în 1918, dar a fost mobilizat şi trimis în Basarabia. A devenit subofiţer activ în artilerie. Trimis la Versailles

pentru şcoala de ofiţeri tehnici în specialitatea tancuri, unde a terminat ca şef de promoţie şi a concurat pentru o bursă de studii la Politehnică. A absolvit Electromecanica la București. A organizat, condus şi dezvoltat Serviciul Motorizări din Direcţia Tehnică a Ministerului Înzestrării Armatei (1935–1946), în conexiune cu uzine din Germania şi Cehoslovacia. În perioada războiului a fost numit responsabil-coordonator al proiectării, experimentării, organizării fabricaţiei şi realizării tractorului rapid cu şenile DT-1 pentru artilerie, în colaborare cu uzinele Rogifer, Reşiţa şi Ford. În august 1946, la cerere, i s-a aprobat trecerea în rezervă cu gradul de colonel-inginer. A lucrat în Ministerul Metalurgiei, ca şef al Secţiei Standardizare, Control Tehnic şi Documentare din Direcţia Siderurgiei, unde a participat, printre altele, la elaborarea primelor circa 150 de proiecte de STAS-uri privind fontele şi oţelurile. A organizat, pe baze moderne, serviciile de control al calităţii fabricaţiei în cele circa 30 de întreprinderi siderurgice subordonate în acel timp Direcţiei Siderurgiei. În ianuarie 1952 a fost transferat din Ministerul Metalurgiei la Academia Tehnică Militară. Din 1940 a fost și profesor la Facultatea de Mecanică a Politehnicii din București (specialitățile automobile şi tractoare, automobile şi tancuri). A avut o contribuţie importantă la realizarea primelor autocamioane româneşti.

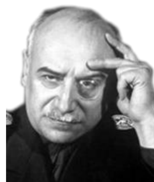
Ghyka, Matila C. *nume la naştere* Costiescu
(13.09.1881, Bucureşti – 14.07.1965, California)

Diplomat şi matematician, estetician stabilit în Franţa. Francmason. Se considera urmaşul lui (Grigore) Ghica al X-lea, dar n-a putut dovedi. A plecat la Paris pentru studii, apucând să publice *Curcubee. Popasuri ale tinereţii mele*, iar de acolo în SUA, după al Doilea Război Mondial. A obţinut doctoratul în Drept la Universitatea din Bruxelles, absolvent al Şcolii Superioare de Electricitate de la Paris şi al Şcolii Franceze de Navigaţie. Căpitan comandor al Marinei Române. Ministru plenipotenţiar în Ţările Scandinave, ulterior ataşat special al Legaţiei României la Londra. În 1941 a fost ales vicepreşedinte al Comitetului Naţional al Mişcării Române Libere. Profesor de estetică la University of Southern California. Prieten cu scriitorul Paul Morand (ambasador al Franţei în România în perioada celui de-al Doilea Război Mondial). Dan Brown, pentru Da Vinci Code, se reclamă de la lucrările lui. El a consacrat expresia „numărul de aur“ şi i-a dedicat un studiu, *Nombre d’or*, 1931, bazându-se pe lucrările lui Platon, Euclid, Pitagora (cel venerat de traci). Alte lucrări: *Esthétique des Proportions dans La Nature et dans Les Arts*, 1927; *A Documented Chronology of Roumanian History*, Oxford (tradusă din franceză, cuprinde evenimente de la cucerirea romană la Ştefan cel Mare inclusiv), 1941; *The Geometry of Art and Life*, 1946; *A practical handbook of Geometrical Composition and Design*, 1952; *The Memoirs*, 1961. A corespondat cu Paul Valéry. A colaborat la „L’Architecture“, Paris, 1927. Petru Dumitriu se considera discipolul lui în materie de esoterism.

Gighileanu, Ştefan
(16.09.1898, Bujorul, jud. Teleorman – 19.06.1982, Bucureşti)

Maistru de aviaţie. S-a calificat mecanic auto, apoi şofer. După armată s-a angajat pe aeroport pentru balizajul de noapte. A învăţat meseria de mecanic de bord şi limba franceză, fiind apreciat de Valentin Bibescu şi Constantin Cantacuzino. A lucrat pentru Air France şi Lufthansa, la Companiile LARES şi TARS. A contribuit la întemeiera Companiei Aviaţiei Civile (iniţiată de Aristide Blank, consilierul economic al lui Nicolae Titulescu). Distins cu medalia Muncii în 1949 şi Ordinul Muncii clasa a III-a, 1955.

Gigurtu, Ion
(24.06.1886, Turnu Severin – între ?.12.1958 și ?.06.1959, Sighet)

Economist şi om politic. A absolvit Academia de Mine din Freiburg şi s-a specializat la Berlin – Charlottenburg. Director general al Societăţii Mica, de extracţie a metalelor preţioase. Ministru al Industriei şi Comerţului în Guvernul Goga-Cuza. Preşedinte al Consiliului de Miniştri în 1940. În timpul guvernării sale a fost cedată Transilvania de Nord şi semnat acordul de cedare a Cadrilaterului. A dat o lege care interzicea căsătoriile între români şi evrei. Arestat în 1950 şi condamnat la 15 ani detenţie. Lucrări: *Desvoltarea industriei în România,* 1916; *Posibilitățile de refacere și desvoltare ale industriei în România,* 1919; *Industria mecanică metalurgică,* f.a.

Gioncu, Victor
(19.08.1933, Arad - ?.10.2013, Timișoara)

Inginer. A absolvit Facultatea de Construcţii la Institutul Politehnic din Timişoara. Profesor la Facultatea de Construcţii din Timişoara. Contribuţii în domeniul stabilităţii plăcilor curbe, al comportării structurilor metalice în acţiuni seismice. A publicat peste 150 de lucrări ştiinţifice. Membru al Academiei de Ştiinţe din New York, al Comitetului European de Construcţii Metalice, al Comisiei de proiectare antiseismică, membru al Asociaţiei Internaţionale pentru Structuri Spaţiale, membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Gionea, Vasile
(21.02.1914, Gârbovăţu de Jos, jud. Mehedinţi – 09.11.1999, Bucureşti)

Jurist. A absolvit Dreptul la Universitatea din Bucureşti. Între 1937 şi 1953 a lucrat ca avocat pledant la Braşov, apoi a fost angajat prin concurs în postul de avocat al Băncii Naţionale a României, filiala Braşov. A fost membru al Partidului Naţional Ţărănesc. În 1949 a fost arestat. Din 1958 profesor universitar la Braşov. Consilier la Banca Naţională a României. În urma alegerilor parlamentare din 1990 a fost ales deputat pe listele Partidului Naţional Ţărănesc Creştin şi Democrat (PNŢCD). A făcut parte din Comisia juridică, de disciplină şi imunităţi a Camerei Deputaţilor şi din Comisia de validare. A deţinut, de asemenea, şi funcţia de vicepreşedinte al Comisiei de redactare a noii Constituţii (1991). A demisionat din Parlamentul României la data de 8 iunie 1992, fiind numit de către preşedintele României judecător şi ales primul preşedinte al Curţii Constituţionale a României, pentru un mandat de trei ani. A fost membru în nouă comitete ale Asociaţiei Juriştilor: Italia, Franţa, Austria, Olanda, Belgia, Slovacia, Cehia etc.; membru al Academiei Tiberiene din Italia şi al Academiei de Ştiinţe din New York; membru emerit al Universităţii Pontz. Este autorul a 11 volume din domeniul Dreptului civil, comercial, Dreptului muncii, Dreptului constituţional şi istoriei Dreptului: *Drept economic* (1988); *Studii de Drept constituţional şi istoria Dreptului,* 3 vol. (1993–1995); *Curs de Drept civil: teoria obligaţiilor* (1995); *Curs de Drept constituţional* (1996) – în colaborare cu Nicolae Pavel etc. De asemenea, este autor de cărţi de beletristică: *Oameni pentru care mi-a bătut inima. Portrete şi amintiri* (1990); *Momente istoriografice şi personalităţi de seamă ale neamului românesc* (1990) – în colaborare cu Alexandru şi Victor Ioachimescu; *Întâmplări din alte vremuri* (1991); *Femei vestite din Antichitate şi din Evul Mediu* (1999); *Dragostea lui Tristan şi a Izoldei*, 1990), *Paşi în deşert* (1991) şi *Lungul drum al Golgotei,* 5 vol. În 1993 Academia Română l-a ales membru de onoare.

Giosan, Nicolae
(30.12.1921, Drâmbar, com. Ciugud, jud. Alba – 30.07.1990, Jilava)

Inginer agronom şi genetician. A studiat la Facultatea de Agronomie din Cluj (1941–1945), obţinând diploma de inginer agronom (calificativul Magna Cum Laude). În 1947 a devenit membru al Partidului Comunist Român. A urmat un stagiu de specializare şi doctorat în agronomie la Academia Agricolă K. A. Timiriazev din Moscova (1949–1952), cu teza *Sporirea productivităţii hibrizilor de grâu de primăvară* (1952). A fost încadrat profesor universitar de genetică şi ameliorarea plantelor la Institutul Agronomic Dr. Petru Groza (1952) şi la Institutul Agronomic Nicolae Bălcescu din Bucureşti (1953–1974). În paralel, a fost şi director al Institutului de Cercetări pentru cultura porumbului de la Fundulea şi al Institutului Central de Cercetări Agricole (1955–1966). A fost vicepreşedinte (1962–1965) şi apoi preşedinte al Consiliului Superior al Agriculturii – cu rang de ministru (1965–1969). În 1969, odată cu înfiinţarea Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice, devine primul ei preşedinte (1969–1981). A fost membru al Comitetului Politic Executiv al Partidului Comunist Român (PCR). Ca specialist s-a ocupat în special de biologia, ameliorarea şi producerea de sămânţă de porumb şi grâu. De asemenea, a efectuat cercetări şi cu privire la rezistenţa la secetă a trifoiului roşu de Transilvania. Unele dintre studiile sale au analizat relaţia dintre rezistenţa la ger şi calitatea grâului. Rezultate la fel de importante au fost obţinute în studiul influenţei luminii asupra orzului umblător, cercetări care au scos în evidenţă relaţia dintre sensibilitatea la lungimea zilei şi rezistenţa la ger a soiurilor şi, în acelaşi context, consideraţiile teoretice cu privire la mecanismul fixării condiţiilor fotoperiodice. Îmbinând cercetările de genetică vegetală cu economia agrară, a realizat lucrări care se referă la posibilităţile şi căile de sporire a producţiei de cereale, la conducerea şi planificarea agriculturii etc. Lucrări: a elaborat, în calitate de coordonator principal, lucrarea *Agricultura României, 1944–1964*; *Principii de genetică* (ed. I, 1969; ed. II, 1972) – în colaborare cu N.A. Săulescu; *Orientarea cercetărilor ştiinţifice în domeniul*

ameliorării plantelor agricole în perioada 1972–2000 în R.S. România în revista „"Probleme de genetică teoretică şi aplicată"“ (1976) – în colaborare cu N. Ceapoiu; *Alimentaţia şi agricultura în următoarele trei decenii* (1979); *Grânele de perspectivă şi agrotehnica lor; Caracterizarea agro-biologică a soiurilor de grâu şi agrotehnica acestora în lumina noilor rezultate experimentale.* A fost membru titular al Academiei de Ştiinţe Agricole V.I. Lenin din Moscova (1972), membru al Academiei de Agricultură din Franţa (1972) şi laureat al Premiului de Stat (1964). Membru al Academiei Române (1974). Între 1974 şi 1989 a deţinut funcţia de preşedinte al Marii Adunări Naţionale, parlamentul unicameral comunist. A murit în detenţie la penitenciarul Jilava, trimis după decembrie 1989, cu o judecată sumară, pentru vina de a fi fost comunist.

Giugaru, Alexandru
(23.06.1897, Huşi – 15.03.1986, Bucureşti)

Actor de comedie. Actor la Teatrul Naţional din Bucureşti. Roluri în film: *Legenda celor două cruci* (1925), *Năbădăile Cleopatrei* (1925), *Cererea în căsătorie* (1926), *Sturmflut der Liebe* (1929), *O noapte furtunoasă* (1943), *O scrisoare pierdută* (1953), *Directorul nostru* (1955), *Popescu 10 în control* (1955), *Două lozuri* (1957), *D'ale carnavalului* (1958), *Telegrame* (1959), *Băieţii noştri* (1959), *Bădăranii* (1960), *Post restant* (1961), *Tudor* (1962), *Mofturi* 1900 (1964), *Corigenţa domnului profesor* (1966), *Haiducii* (1966), *Răpirea fecioarelor* (1968). Pentru activitatea sa, în 1964 a obţinut titlul de Actor Emerit, apoi a devenit Actor al Poporului şi i s-a decernat Premiul de Stat. Astăzi Casa de Cultură din Huşi îi poartă numele.

Giuglea, George
(29.01.1884, Satulung, Braşov – 07.04.1967, Bucureşti)

Lingvist. Urmează Liceul Andrei Şaguna din Braşov, apoi Facultatea de Litere şi Filosofie din Bucureşti (1903–1908), fiind discipolul lui Ovid Densusianu. A urmat, de asemenea, specializări în lingvistică romanică în Italia şi în Spania. Între 1913 şi 1914 este lector de limba română la Sorbona. Îşi susţine doctoratul la Universitatea din Cluj (1920), unde va fi profesor la Catedra de filologie romanică a Facultăţii de Litere şi Filosofie din 1919 până în 1947. Concomitent cu activitatea de la Catedră, a făcut parte, încă de la înfiinţare, din colectivul Muzeului Limbii Române din Cluj, condus de Sextil Puşcariu. Studiile sale s-au axat pe domeniile lexicologiei, etimologiei şi toponimiei, în cadrul cărora este aplicată metoda de cercetare „cuvinte şi lucruri“ (Wörter und Sachen). Lucrări: *Cercetări lexicografice. Elemente latine în limba română*, 1909; *De la românii din Serbia. Culegere de literatură populară* (în colaborare cu G. Vâlsan), 1913; *Călătoriile călugărului Chiriac de la mânăstirea Secul*, 1936; *Concordances linguistiques entre le roumain et les parleurs de la zone pyrénéenne*, 1937 (lucrare al cărei sens identitar global este evident); *Cheie pentru înţelegerea continuităţii noastre în Dacia prin limbă şi toponimie,* 1944; *Uralte Schichten und Entwicklungsstufen in der Struktur der dakorumä - nischen Sprache, 1944 ; Cuvinte româneşti şi romanice. Studii de istoria limbii, etimologie, toponimie,* 1983 (postum); *Fapte de limbă. Mărturii despre trecutul românesc. Studii de istoria limbii, etimologie, toponimie,* 1988 (postum). Membru corespondent al Academiei Române (din 1936), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Giurescu, Constantin
(10.08.1875, Chiojdu, jud. Buzău – 15/28.10.1919, Bucureşti)

Istoric. Tatăl lui Constantin C.G. A absolvit Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti. Doctor în litere, Bucureşti, 1909. Director la liceul Al. Hâjdeu din Buzău, 1902– 1903. A studiat la Viena istoria şi a cercetat arhivele Ministerului de Război. La revenirea în ţară a fost transferat la gimnaziul Cantemir Vodă din Bucureşti, 1906. Şef al Serviciului Arhivelor din Ministerul de Externe, 1908. Conferenţiar la Facultatea de litere, Bucureşti, 1912. Secretar General al Ministerului de Instrucţie, 1918. Rector al Seminarului Normal Superior din Bucureşti, 1919. Director al Serviciului Arhivelor din Ministerul de Externe, 1919. Lucrări: *Contribuţiuni la studiul cronicilor muntene* (1906); *Contribuţiuni la studiul cronicilor moldovene* (1907); *Documente şi registre privitoare la Constantin Brâncoveanu* (împreună cu N. Dobrescu, 1907); *Capitulaţiile Moldovei cu Poarta Otomană* (1908); *Oltenia sub austrieci. Documente* (1909); *O carte despre politica externă a lui Rareş* (1910); *Tratatul lui Constantin Cantemir cu austriecii* (1913); *Letopiseţul Ţării Moldovei de la Istratie Dabija până la domnia a doua a lui Antioh*

Cantemir (1913); *Izvoadele lui Tudosie Dubău, Miron Logofăt şi Vasile Demian* (1914); *Vechimea rumâniei în Ţara Românească şi legătura lui Mihai Viteazul* (1915); *Despre rumâni* (1916); *Despre boieri* (1920). Membru al Academiei Române (1914).

Giurescu, Constantin C.
(13/26.10.1901, Chiojdu, jud. Buzău – 13.11.1977 Bucureşti)

Istoric. Este fiul lui Constantin G. şi tatăl lui Dinu C. G. Și-a luat licenţa şi doctoratul în istorie la Bucureşti. A făcut specializare la Paris. Asistent al Muzeului Naţional de Antichităţi din Bucureşti (1920–1926). Profesor la liceul din Focşani. Membru al Școalei Române din Franţa (înfiinţată de Iorga la Fontenay aux Roses, octombrie 1923 – octombrie 1925). Conferenţiar suplinitor în 1926. Profesor agregat la Facultatea de istorie a Universităţii din Bucureşti. Director al Fundaţiei Ion C. Brătianu, 1927–1930. Liberal giorgist şi deputat, 1932–1933. Directorul „Revistei istorice române“, 1933. Rezident Regal al ţinutului Dunărea de Jos, februarie 1939. Lucrări: *Legiuirea lui Caragea, un anteproiect necunoscut,* 1923; *Le voyage de Niccolo Borsi en Moldavie; Les manuscrits roumains de la Bibliotheque Nationale*, 1925; *Consideraţii asupra istoriografiei româneşti în ultimii 20 ani,* 1926; *Contribuţiuni la studiul marilor dregătorii în sec. XIV şi XV*, 1926, manuscript miscelaneu; *Uciderea vizirului Mohammed Tobani Buiuc*, 1926; *Nicolae Milescu Spătarul,* 1927; *Organizarea financiară a Ţării Româneşti,* 1927; *Une rélation inédite sur la campagne de Pierre le Grand en Moldavie*, 1927; *Din istoria nouă a Dobrogei*, 1928; *Despre Vlahia Asăneştilor*, 1931*; Status de l'Institut balcanique de recherches historiques*, 1932; *Istoria Românilor,* 2 vol.; *Ureche şi Simion Dascălul, Letopiseţul Ţării Moldovei*, 1934; *Principatele Române la începutul secolului al XIX-lea*, 1957*; Istoria Bucureştilor din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre,* 1966; *Contribuţii la studiul originilor şi dezvoltării burgheziei române până la 1848*, 1972. Membru al Academiei Române (1974).

Giurescu, Dinu C.
(15.02.1927, Bucureşti - 24.04.2018, București)

Istoric. Fiu al istoricului Constantin C. G. Licenţiat al Facultăţii de Istorie de la Universitatea din Bucureşti, 1950. În anul 1968 a obţinut titlul ştiinţific de doctor în istorie. Profesor la Universitatea de Artă, secţia Istoria şi Teoria Artei Muzeografice (1968–1987). Preşedinte al părţii române în Comisia româno-bulgară de istorie (1979–1985; 1991-2010). Profesor universitar la Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Istorie (1990–1997). Membru în Consiliul Ştiinţific al Institutului Revoluţiei Române. Lucrări: *Istoria ilustrată a românilor* (1981); *Guvernarea Nicolae Rădescu* (1996); *Imposibila încercare. Greva regală*, 1945 (1999); *România în al doilea război mondial* (1999). A colaborat cu tatăl său la scrierea lucrării *Istoria Românilor*. Deputat în Parlamentul României (2012-2016) din partea Partidului Conservator. Membru al Academiei Române din 2002.

Giurgea, Margareta
(19.08.1915, Bucureşti - 28.04.2011, București)

Fizician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Fizico-Chimice la Bucureşti. Profesor la Facultatea de Fizică a Universităţii din Bucureşti şi la cea de Chimie a Politehnicii din Bucureşti. Contribuţii în domeniul spectro-fotometriei de absorbţie, mai ales în ce priveşte polimerii sintetici. Membru al Academiei Române (1992). A fost preşedinte al Secţiei de Ştiinţe Fizice a Academiei Române (1992–1995).

Giurgiu, Victor
(16.05.1930, Moeciu, Braşov)

Inginer silvic. A studiat Silvicultura la Braşov şi Moscova. A lucrat la Institutul de Cercetări şi Amenajări Silvice din Bucureşti, la ASE şi la Universitatea din Suceava. A introdus în învăţământul superior românesc bio-statistica forestieră (în 1954). Lucrări: *Despre productivitatea pădurilor,* 1961; *Algoritmi pentru calculele dendrometrice,* 1965; *Pădurea şi viitorul,* 1982; *Protejarea şi dezvoltarea durabilă a pădurilor României,* 1995; *Biometria arborilor din România,* 1997. Membru al Uniunii Internaţionale Pro Silva. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Giuşcă, Dan
(14.07.1904, București - 10.08.1988, București)

Geolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Geologie-Mineralogie, la Bucureşti. S-a specializat la Zürich şi Berlin. A lucrat la Facultatea de Geologie a Universităţii din Bucureşti. A condus Întreprinderea de Prospecţiuni Geologice, apoi Întreprinderea de Cercetări Ceramice din Bucureşti. Director la Comitetul Geologic Român. Preocupat de alcătuirea şi geneza formaţiunilor geologice din România. Lucrări: *Petrologia rocilor endogene*, 1963; *Studiul zăcămintelor de la Baia Sprie*, 1965; *Evoluţia geologică a Munţilor Metaliferi*, 1969. Membru titular al Academiei Române (1974).

Givulescu, Răzvan
(15.09.1920, Viena 10.07.2007, Cluj)

Geolog, paleobotanist. A studiat la Facultatea de Ştiinţe din Cluj şi Bucureşti, secţia Ştiinţe Naturale. S-a specializat la Berlin, Bonn, Budapesta, Dresda şi Praga. Profesor la Institutul de Învăţământ Superior din Baia Mare. A făcut cercetări în bazinul neogen al Borodului, s-a specializat în paleonotologia terţiarului. A descoperit şi descris numeroase plante fosile. Lucrări: *Geologie şi paleontologie; Flora pliocenă de la Cornițel, Oradea; Die fossile Flora von Delureni; Flora Miocenului superior de Chiuzbaia; Istoria pădurilor fosile din Terţiarul Transilvaniei.* Membru de onoare (1993) al Academiei Române. Rezervația fosiliferă de la Chiuzbaia poartă numele său.

Gladun, Eugen
(27.04.1937, Nesfoaia, Bucovina de Nord, azi în Ucraina)

Medic. A absolvit Institutul de Medicină la Chișinău. Profesor la Facultatea de pediatrie a Institutului. Este fondatorul Institutului de Cercetări Ştiinţifice în domeniul Ocrotirii Sănătăţii Mamei şi Copilului. Ministru al Sănătăţii (1988–2000). Lucrări: Şocul hemoragic în obstetrică, Bazele terapiei hormonale în ginecologie, Profilactica şi terapia unor complicaţii ale sarcinii şi naşterii cu preparate adrenergetice, Operaţia cezariană în obstetrica contemporană, Stimularea imunităţii locale în tratamentul procesului inflamator. Ministru al Sănătății în guvernele Ion Ciubuc și Ion Sturza. Distins cu titlul de Om Emerit în Ştiinţe, laureat al Premiului de Stat, distins cu Ordinul Republicii, Medalia Meritul Civic. Este membru al Academiei Internaţionale în domeniul Ştiinţelor Energo-informaţionale, membru de Onoare al Societăţii Obstetricienilor şi Ginecologilor din România, membru al Societăţii Europene şi Mondiale a Obstetricienilor şi Ginecologilor, membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Glavina, Andrea
(30.11.1881, Frascati Șușnevița, Ciceria, Istria, Croația – 09.02.1925, Pola, Istria)

Militant identitar. Istroromân. A fost adus la Iași de Teodor Burada la vârsta de 12 ani și a rămas până la absolvirea facultății. S-a întors în Istria, la Albona (toponim din seria Alba, Albița, Albota. Albena, Alba Longa) și a luptat, în contextul Imperiului Austro-Ungar, pentru o școală cu predare în istro-română (alături de învățătorul Alexiu Viciu), încercând să obțină sprijinul oficial al României. A reluat proiectul după Primul Război Mondial, când Istria fusese anexată de Italia. A scris *Imnul istoromânilor*. A încercat și coagularea economică a comunității istroromânești, inițiind un proiect de minerit în Munții Učka, astăzi cele mai importante mine de cărbuni din nordul Italiei (Bazinul Raška). A încercat de asemenea construirea unei căi comerciale care să lege acest perimetru de Marea Adriatică (a cărei legendă identitară funcționează și azi, inclusiv printre valahii din Valahia Moravă, Cehia, colonizați din Epir în veacul al X-lea de împăratul Bizanțului Vasile Bulgaroctonul). Lucrări : *Calendaru lu rumeri din Istria*, în istroromână, folosind vechi cuvinte istroromâne), *I romeni dell'Istria, L'educazione nazionale* (în istroromână și italiană, pentru uzul școlilor istroromâne din Italia). A murit de tuberculoză.

Gligor, Virgil
(11.04.1918, Turdaşul Român, jud. Alba – 28.01.1977, Bucureşti)

Medic veterinar. A absolvit Facultatea de Medicină Veterinară la Bucureşti. Director al Institutului de Cercetări Zootehnice şi profesor la Facultatea de Medicină Veterinară din Bucureşti. Vicepreşedinte al Consiliului Superior al Agriculturii. Preocupat de ameliorarea unor rase porcine. Lucrări: *Igiena animalelor domestice*, 1965; *Principii de igienă în construcţiile zootehnice,* 1975. Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice din România, al Societăţii Regale de Medicină din Londra, al Societăţii Internaţionale de Igienă

Animală. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Glodeanu, Liviu
(1938, Dârja, jud. Cluj – 1978, Bucureşti)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Cluj, ca elev al lui Liviu Comes şi Marţian Negrea. După venirea la Bucureşti a lucrat cu Iancu Dumitrescu. A fost cercetător la Institutul de Etnografie şi Folclor din Bucureşti. Compoziţii inspirate din folclor, tendinţe modernizatoare. Lucrări: opera *Zamolxe*, 1969; *Suită pentru instrumente de suflat*, de percusiune şi cor de copii: versuri populare, 1964; *Simfonii pentru instrumente de suflat*, 1971; *Sabaracalina, pentru cor mixt*, 1973; *Epitaf pentru Miron Costin*, 1976; oratoriul *Un pământ numit România*, 1977.

Gluck, Alma nume la naştere Reba Feinsohn
(11.05.1884, Iași – 27.10.1938, New Hartford, Connecticut, SUA)

Soprană. Mama actriţei Marcia Davenport. A studiat muzica la New York şi, după ce a debutat la Metropolitan Opera cu începere din 1910, a cântat mai ales muzică uşoară. A fost una dintre primele soprane imprimate pe disc într-un tiraj de peste un milion de exemplare. Fondatoare a Asociaţiei Femeilor Americane. Discografie: *Habanera, My Laddy, Song of the Sheperd Lehl, La Colombo, Song of the Chimes, Irish Love Song, A perfect day, Old black Joe, Listen to the Mocking Bird, Mother's Prayer, Hans und Liesel, Au Clair de la Lune* ș.a.

Gochberg, Izrael (Israel)
(23.08.1928, Tarutino, Basarabia - 12.10.2009, Ra'anana, Israel)

Matematician. A absolvit colegiul în oraşul Frunze (fost Bishkek, redevenit Bishkek după 1989) şi Facultatea de Matematică a Universităţii din Chişinău. Specializare la universităţile din Leningrad şi Moscova. Elevul lui Mark Krein. A fost profesor la Universitatea din Bălţi, apoi şef al Catedrei de Analiză Matematică la Institutul de Matematică şi Informatică al Academiei de Ştiinţe din Chişinău. Este fondatorul analizei matematice ca disciplină în Moldova. A emigrat în Israel în 1974 şi a fost profesor la Universitatea din Tel Aviv, apoi cercetător la Institutul Weizmann din Rehovot. Profesor invitat în Canada şi SUA. Contribuţii în domeniul ecuaţiilor integrale şi teoriei operatorilor. Lucrări: *Classes of Linear Operators*, 1991; *Basic Operator Theory*, 2001; *Orthogonal Systems and Convolution Operators*, 2002; *Indefinite Linear Algebra and Applications*, 2005; *Interpolation, Schur Functions And Moment Problems*, 2006; *Operator Algebras, Operator Theory and Applications*, 2008; *A State Space Approach to Canonical Factorization With Applications*, 2009. Laureat al Premiului Humbodt (1992).

Gociu, Simion S.
(01.09.1948, Molniţa, rn. Herţa, reg. Cernăuţi, Ucraina)

Poet şi publicist. A absolvit Literele la Universitatea de Stat din Cernăuţi. Profesor de şcoală medie, fondator al „Gazetei de Herţa" (din 1995). Scrie în română. Membru fondator al Societăţii pentru Cultură Mihai Eminescu, membru al Uniunii Scriitorilor din Ucraina şi din Republica Moldova. Scrie versuri solare şi vitaliste: *Sărutul spicelor*, 1984; *La ţărmure de suflet*, 1989; *Oul gastronomic*, 1998; *Ambasadorul luminii*, 2004. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și România.

Godeanu, Elvira
(13.05.1904, București - 03.09.1991, Bucureşti)

Actriţă de teatru şi film. Familie originară din Gorj. Soţia inginerului Emil Prager. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti ca elevă a lui Constantin Nottara, Ion Manolescu, Lucia Sturdza Bulandra şi Maria Filotti. Actriţă a Teatrului Naţional din Bucureşti. Una dintre marile interprete ale rolului Zoe Trahanache din comedia lui Ion Luca Caragiale. Actrița preferată a lui Gheorghiu Dej. Pensionată odată cu venirea la putere a lui Nicolae Ceauşescu, la fel ca Aura Buzescu, Ion Finteşteanu, Costache Antoniu, Tanţi Cocea. Roluri în teatru: *Omul cu masca, Idolul şi Ion Anapoda,Troilus şi Cresida, Marşul nupţial, Apusde soare*. Roluri în film: *Ciuleandra*, primul film sonor românesc, 1930; *Maiorul Mura* (1929); *O scrisoare pierdută*. Artistă emerită. Teatrul din Târgu Jiu şi o fundaţie pentru artişti îi poartă astăzi numele.

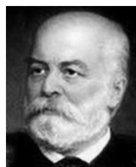
Goga, Octavian
(01.04.1881, Rășinari – 07.05.1938, Ciucea)

Poet și politician. Aromân la origini. Francmason. În 1900 s-a înscris la Universitatea din Budapesta, Facultatea de Litere şi

Filosofie, continuându-şi apoi studiile la Berlin şi încheindu-le în 1904. La 1 iulie 1902 a apărut la Budapesta revista „Luceafărul“, publicaţie pentru cultura naţională şi unitatea politică a românilor din Transilvania, unde şi-a publicat majoritatea poeziilor. Înfiinţarea revistei s-a datorat studenţilor români care activau la Budapesta, în cadrul Societăţii Petru Maior. Majoritatea creaţiilor incluse de Goga în volumul *Poezii* (1905), Premiul Năsturel Herescu al Academiei Române, au apărut în „Luceafărul“. În septembrie 1906 a fost ales secretar literar al ASTRA, urmând ca, împreună cu Octavian C. Tăslăuanu, să redimensioneze activităţile celui mai important aşezământ cultural din Transilvania. A adoptat o poziţie critică faţă de exploatarea la care au fost supuşi ţăranii din România prin articole publicate în revista „Ţara noastră“. Ca o consecinţă a acestor atitudini curajoase, a stat în iarna anului 1911 o lună la închisoare, la Seghedin, unde l-a vizitat I.L. Caragiale, sosit special de la Berlin (avea să mai trăiască doar un an). Luptător pentru Marea Unire. După izbucnirea Primului Război Mondial s-a stabilit în România, continuînd cu tenacitate lupta pentru eliberarea Transilvaniei şi pentru desăvârşirea unităţii de stat. Prim-ministru al României între 28 decembrie 1937 şi 11 februarie 1938 (Guvernul Goga-Cuza, de extremă dreapta; A.C. Cuza a fost considerat ideolog precursor al legionarismului). Evenimentul cel mai important din viaţa sa în relaţiile cu Academia a fost alegerea, în 1920, ca membru al acestei instituţii. În 1924 a primit cel dintâi Premiu Naţional de poezie. Vicepreşedinte al Academiei Române (1929–1932). Scrieri: *Poezii,* Budapesta, 1905; ed. Bucureşti, 1907; ed. Sibiu, 1910; *O seamă de cuvinte*, Sibiu, 1908; *Ne cheamă pământul*, Bucureşti, 1909; *Însemnările unui trecător. Crâmpeie din zbuciumările de la noi*, Arad, 1911; *Din umbra zidurilor*, Bucureşti, 1913; *Domnul notar*, Bucureşti, 1914; *Strigăte în pustiu. Cuvinte din Ardeal într-o ţară neutrală*, Bucureşti, 1915; *Poezii alese*, Bucureşti, 1915; *Cântece fără ţară, Bucureşti,* 1916; *Două morminte*, Bucureşti, 1916; *Poezii,* Bucureşti, 1924; *Mustul care fierbe,* Bucureşti, 1927; *Meşterul Manole,* Bucureşti, 1928; *Precursori,* Bucureşti, 1930.

Gogu, Constantin
(30.05.1854, Câmpulung – 30.01.1897, Craiova)

Matematician, astronom. A absolvit Matematica la Sorbona şi Şcoala de Astronomie de pe lângă Observatorul din Paris. Profesor de geometrie la Şcoala de Poduri şi Şosele, la Şcoala de Ofiţeri de Artilerie şi Geniu şi la Şcoala de Arhitectură din Bucureşti. Preşedinte fondator al Societăţii Române de Ştiinţe. A fost preocupat, ca astronom, de mişcarea Lunii. Lucrări: *Sur une inégalité lunaire à longue période*, 1885. Membru corespondent al Academiei Române (1889).

Gojdu, Emanuil
(09.02.1802, Oradea – 03.02.1870, Budapesta)

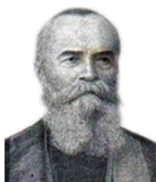
Avocat, devenit magnat și mare om politic. Aromân. A făcut Academia de Drept la Oradea, Bratislava, Pesta. A publicat versuri în maghiară (1826), i-a cunoscut pe Eftimie Murgu, Damaschin Bojîncă, Petru Maior, Constantin Lecca, Zaharia Carcalechi. Și-a asumat rolul de Mecena al tinerimii ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania, finanţând un număr impresionant de români talentaţi, în total 1941. Bursele Gojdu se acordau în domeniile: Drept (42,39%), Medicină (27,30%), Studii tehnice (18,30%), Litere şi Filosofie (8,16%), Comerţ (1,65%). Amintim, printre bursieiri, doar câteva nume răsunatoare: Victor Babeş, Traian Vuia, Ioan Lupaş şi Octavian Goga. După 1918 sediul Fundaţiei s-a mutat la Sibiu, deşi bunurile ei n-au fost repatriate. În perioada 1871–1918, Fundaţia Gojdu, cu sediul la Sibiu şi reprezentanţă la Budapesta, a dat peste 5 300 de burse, ceea ce înseamnă că majoritatea intelectualilor români din fosta monarhie austro-ungară au învăţat carte din banii Fundaţiei Gojdu. În 1920 însă, conturile Fundaţiei au fost blocate şi sechestrate de autorităţile maghiare. Moştenirea Fundaţiei Gojdu este estimată la 1.100 miliarde de dolari în valori financiare. Activitatea poetică şi cea de editor întregesc personalitatea omului de cultură. După 1989 averea Fundației Gojdu a fost cedată de România Ungariei (ministru de Externe Mihai Răzvan Ungureanu).

Goldfaden, Abraham
(12/24.07.1840, Starokonstantinov, Rusia - 09.01.1908, New York)

Dramaturg de limbă idiş. A făcut şcoală hasidică (religioasă). Este considerat un precursor al sionismului, mişcare de trezire a identităţii de neam care avea să ducă la fondarea statului Israel de către colonişti veniţi din Europa. A trăit şi a scris o vreme la Odesa. În 1875 a plecat la München pentru a studia Medicina. De acolo a plecat la Lvov, apoi la Cernăuţi, unde a editat ziarul de limbă idiş „Folksblatt“. În 1876 a venit la Iaşi.

Negustorul Yitzhak Librescu (bunicul lui Liviu Librescu) l-a susţinut pentru a da spectacole în grădina La Pomul Verde, cuprinzând cântece evreieşti, ruseşti, poloneze şi bucovinene. A întemeiat (1905) primul teatru de limbă idiş din România, la Iaşi (astăzi îi poartă numele). A venit la Bucureşti, cantor la sinagoga mare, dar dădea şi spectacole la grădina aflată pe locul actualului Teatru Evreiesc de Stat. A fost ajutat de Ion Ghica să-şi alcătuiască o trupă plătită, să mărească repertoriul cu traduceri din franceză în idiş şi să folosească decorurile de la Teatrul Naţional. A dat spectacole în România Mică nu doar la Iaşi şi Bucureşti, ci şi la Botoşani, Galaţi, Brăila. Apariţia teatrului a fost semnalată de Mihai Eminescu în „Timpul". După ce spectacolele au devenit regulate, a plecat în Rusia, la Odesa, spre a întemeia un teatru de limbă idiş. După războiul ruso-turc a făcut turnee cu teatrul din Odesa la Harkov, Petersburg, Moscova. Tot el a întemeiat şi compania de teatru idiş din Varşovia (1886) şi Lvov, după care a revenit la Bucureşti, apoi s-a dus, în 1896, la Paris şi în 1905 la New York. Musicaluri: *De Velt a Ganedn* (Lumea Raiului); *Der Farlibter Maskil un der Oifgheklerter Hosid* (Dialogul între mândrul filosof şi iluminatul Hasid); *Der Sver mitn Eidem* (Socrul şi ginerele); *Doctorul Almasada sau Evreii din Palermo; Sulamita; Bar-Kokhba.* Piese de teatru: *Die Murneh Sosfeh* (Mătuşa Susie), 1869; *Die Tzwei Sheines* (Cei doi vecini), 1869; *Anonimeh Komedyeh* (Comedia anonimă), 1876. Traduceri: *Die Intrigeh oder Dvoisie di pliotkemahern* (Intrigă şi iubire); *A Gloz Vaser* (Cheia de sticlă); *Die Alte Moid* (Fata bătrână); *Der Shpigl* (Oglinda). La Iaşi se organizează Festivalul Internaţional de Teatru în limba idiş Goldfaden.

Goldiş, Iosif
(17.02.1836, Socodor, jud. Arad – 23.03.1902, Arad)

Episcop. A absolvit Institutul Teologic din Arad, Academia de Drept din Debreţin şi Facultatea de Filosofie din Pesta. Profesor la Institutul Teologic din Arad şi director al Institutului Teologic Pedagogic din Arad. Episcop al Aradului (1899–1902). Lucrări: *Schiţă istorică despre participarea României la războiul ruso-turc din anul 1877–1878*, 1882–1883; *Gramatica limbii maghiare*, 1884. Membru corespondent al Academiei Române (1882).

Goldiş, Vasile
(12/24.11.1862, Mocirla, azi Vasile Goldiş, Arad – 10.02.1934, Arad)

Om politic. A studiat Literele şi Filosofia la Budapesta şi Viena. Profesor la Liceul ortodox din Braşov. Solidar cu acţiunea memorandiştilor, a avut un rol decisiv şi în unirea Transilvaniei cu România în 1918. Director al ziarului „Românul" din Arad. Lucrări: *A nemezetisegi Kerdesröl* (Despre problema naţionalităţilor); *Către naţiunea română,* 1918; *Către popoarele lumii,* 1918. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Goler, Mihail
(29.02.1936, Bucureşti)

Actor. A absolvit Institutul Pedagogic şi Facultatea de Istorie şi Filologie Rusă a Universităţii din Chişinău; Facultatea de Artă dramatică, secţia regie de televiziune, specializarea cinema la Institutul de Teatru, Muzică şi Film din Leningrad. A fost regizor la Televiziunea din Novosibirsk şi Barnaul. A debutat în filmul televizat ca regizor în 1963, la Novosibirsk. Din 1978 a lucrat la Moldova Film ca actor şi regizor (mai ales de documentar). Profesor la Institutul de Arte din Chişinău. După 1988 a plecat în SUA. Filmografie: *Ziua cea mare a geologului,* TV Novosibirsk, 1963; *Sanatoriul siberian,* 1963; Î*n numele lui Valerian Kuibîșev,* 1964; *Barnaul, minus 360*, 1968; *Un băieţandru de 14 ani* (scenariul şi regia), studioul de actualităţi din Novosibirsk, 1965; *Recenzia* (scenariul şi regia), 1976; *O luptă veșnică,* Telefilm – Chişinău, 1970; C*urcubeul din casă* (regia), 1970; C*adou pentru mama,* 1973; *Grătiești,* 1973; *Brigadierul,* 1972; *O întâmplare în livadă,* 1974; *Vioara lăutarului,* 1975; P*âinea noastră cea de toate zilele,* 1976; Fidel tradiţiilor, 1980.

Golescu, Dinicu *nume la naştere* Constantin Radovici
(07.02.1777, Goleşti, jud. Argeş – 05.10.1830, Bucureşti)

Cărturar. Frate cu Iordache G. şi tatăl fraţilor Nicolae, Alexandru, Radu şi Ştefan G. La origini valahi sud-dunăreni din Serbia. Mare logofăt. A susţinut revoluţia lui Tudor Vladimirescu (1821), după care a emigrat la Braşov şi a călătorit prin Europa. Revenit în Ţara Românească, a scris *Însemnare a călătoriii mele,*

Constantin Radovici din Goleşti, făcută în anul 1824, 1825, 1826, note de călătorie de factură iluministă.

Golescu, Iordache *nume la naştere* Iordache Radovici
(1776, Bucureşti – 1848, Orşova)

Filolog. Frate cu Dinicu G. A urmat cursurile Academiei greceşti din Bucureşti. Protector al învăţământului românesc, îl ajută pe Gheorghe Lazăr să înceapă cursuri româneşti la Sf. Sava. Cele mai multe scrieri i-au rămas în manuscris, mai ales traducerile*: L'Esprit des Lois* de Montesquieu, *Paul et Virginie* de Bernardin de Saint-Pierre, *Iliada* (fragment). Lucrări tipărite: *Condica limbii româneşti*, dicţionar, 1832; *Băgări de seamă asupra canoanelor gramăticeşti,* 1840. I-au rămas în manuscris: *Starea Ţării Rumâneşti pă vremea străinilor şi a pământenilor; Barbu Văcărescul, vânzătorul ţării*, teatru.

Golescu, Nicolae Constantin
(1810, Câmpulung Muscel – 10.12.1877, București)

Om politic. Fiul lui Dinicu G. și prim-ministrul României în 1868. A fost educat în Elveţia, ca şi fraţii lui, Radu şi Ștefan. Membru al Societăţii Filarmonice (1834) francmason, a făcut parte din complotul lui Mitiţă Filipescu (1840), la fel ca Nicolae Bălcescu. A făcut parte din Consiliul Provizoriu al Revoluţiei de la 1848 în Ţara Românească. După intervenţia otomană din 25 iulie 1848 a plecat în exil şi s-a întors, cu sprijinul lui Alexandru Ioan Cuza, în 1850, pentru a pregăti Unirea Principatelor. (În palatul său a venit prima oară Al. I. Cuza la București, după Unirea Principatelor. Acolo fusese asediat Guvernul Provizoriu la 1848 de generalul Odobescu, tatăl viitorului scriitor și salvat de mulțimea condusă de Ana Ipătescu. Palatul regal de mai târziu a fost construit, cu aripa din dreapta, ca imagine în oglindă a Palatului Goleștilor aflat în stânga curții. Mai târziu s-a edificat aripa centrală cu balconul unde ieșea regele. După imaginea palatului regal s-a edificat în socialism Comitetul Central al Partidului Comunist aflat vizavi, acela în balconul căruia a ieșit Nicolae Ceaușescu în decembrie 1989). A fost membru al Partidului Liberal al Ion C. Brătianu.

Golescu, Ştefan
(1809, Câmpulung Muscel – 27.08.1874, Nancy, Franţa)

Om politic. Fiul lui Dinicu G., educat în Elveţia, ca şi fraţii lui, Radu şi Nicolae. Membru al Societăţii Filarmonice (1836), francmason, membru al Guvernului Provizoriu la 1848, membru al Adunării Elective din Ţara Românească la 1859, care a votat alegerea lui Alexandru Ioan Cuza. Membru al Partidului Naţional Liberal al lui Ion Brătianu şi prim-ministru din partea acestui partid (1867–1868).

Golestan, Stan
(26.05.1875, Vaslui – 21.04.1956, Paris)

Compozitor. A studiat la Schola Cantorum din Paris cu Vincent d'Indy, Albert Roussel şi Paul Dukas. A fost profesor de compoziţie la Şcoala Normală de Muzică din Paris şi critic muzical la ziarul „Le Figaro". A fost secretar general al Confederaţiei internaţionale a criticii dramatice şi muzicale din Paris şi, de asemenea, în 1905 a ininţat revista „L'Album musical" din Paris, la conducerea căreia s-a aflat din acel moment. A prelucrat folclor românesc. Lucrări: *La Dembovitza* (1902), rapsodie pe motive populare româneşti; *Lăutarul şi cobzarul* (1902), dansuri româneşti pentru orchestră; *Simfonia în sol minor* (1910), în stil românesc; *Première Rapsodie roumaine pour orchestre* (1912), lucrare distinsă cu Premiul I la Festivalul George Enescu, 1915; *Rapsodie concertantă pentru vioară şi orchestră* (1920); *Concerto roumain* (1933), pentru vioară şi orchestră; *Concerto moldave* (1936), violoncel şi orchestră; *Concertul carpatic pentru pian şi orchestră* (1940), lieduri pe versuri de M. Eminescu, în traducerea în limba franceză a compozitorului, *Dix chansons populaires roumaines* (1908), *Hora* (1921) şi culegerea *Doïnes et Chansons* (1922), pe versuri populare din colecţia G. Dem. Teodorescu, în prefaţa căreia şi-a expus principalele idei.

Golopenţia, Anton
(19.05.1909, Prigor, jud. Caraş Severin – 26.05.1951, Văcăreşti)

Sociolog. Tatăl Sandei G. Eretescu și soțul Ștefaniei G. Cristescu. A absolvit Dreptul şi Filosofia la Universitatea din Bucureşti şi s-a specializat în Germania. Este fondatorul geopoliticii în România. Colaborator al

lui Dimitrie Gusti şi H. H. Stahl. Corneliu Mănescu şi Gheorghe Mihoc au fost adepţii săi. Fondatorul revistei „Geopolitica", director general al Institutului Central de Statistică (1947–1948), a fost arestat în 1950 în dosarul Lucreţiu Pătrăşcanu şi a murit sub anchetă, la Penitenciarul Văcăreşti. Lucrări: anchete sociologice – *60 de sate româneşti cercetate de echipele studenţeşti*, 1941; *Identificarea românilor de la est de Bug* (o echipă de 20 de specialişti români au cercetat regiunile Harkov, Doneţk, toată zona dintre Bug şi Nistru), 2006; lucrări: *Aspecte ale desfăşurării procesului de orăşenizare a satului Cornova,* 1932; *Dâmbovnicul: o plasă din sudul judeţului Argeş câteva rezultate ale unei cercetări monografice 1939,*1942; *Geopolitica,* 1939*; Populaţia teritoriilor româneşti desprinse în 1940: a fost Transilvania în veacul al XVIII-lea ţintă sau punct de plecare a migraţiunii româneşti?,* 1941; *Populaţia Republicii Populare Rom întreprinse în âne la 25 ianuarie 1948: rezultatele provizorii ale recensământului,* în colaborare, 1948; *Recensământul agricol din Republica Populară Română: 25 ianuarie 1948*, 1948; *Românii din Timoc: culegere de izvoare,* în colaborare, 1943; *Starea culturală şi economică a populaţiei rurale din România,* 1940; *Statistica ştiutorilor de carte din România întocmită pe baza rezultatelor definitive ale recensământului general al populaţiunii din 19 decembrie 1912* de Leonida Colescu, ediţie îngrijită, 1947.

Golopenția Eretescu, Sanda
(02.03.1940, București)

Lingvistă. Fiica lui Anton G. și a Ștefaniei Cristescu G. A absolvit Filologia la Universitatea din București ca elevă a lui Alexandru Rosetti și a lucrat la Institutul de Lingvistică al Academiei. S-a specializat în lingvistică structurală, semiotică și gramatici transformaționale. S-a stabilit în SUA în 1980 și a lucrat la Corneli University (Ithaca) și Brown University (Providence) cu specializarea lingvistica limbii franceze. A reuşit, cu ajutorul profesorului Mihai Pop (coleg al mamei în echipele etnografice ale lui Dimitrie Gusti), să scoată din ţară părţi din lucrările tatălui său. După 1990 a scos din arhivele fostei Securităţi lucrările nepublicate, ca şi corespondenţa tatălui său, inclusiv din perioada când a fost arestat *(Identificarea românilor de la est de Bug* – o echipă de 20 de specialişti români au cercetat regiunile Harkov, Doneţk, toată zona dintre Bug şi Nistru), 2006; *Ceasul misiunilor reale*: scrisori către Petru Comarnescu, Ștefania Cristescu-Golopenţia, Dimitrie Gusti, Sabin Manuilă, Iacob Mihăilă, H.H. Stahl, Tudor Vianu, 1999; *Anton Golopenţia: ultima carte*, 2001; *Rapsodia epistolară:* scrisori primite şi trimise de Anton Golopenţia, 1923–1950, 2004). A editat de asemenea lucrări ale mamei, Ștefania Cr. G. S-a făcut cunoscută în lume prin propriile sale lucrări: *Toward a Semiotic Analysis of Greetings: Searle or Ionesco?,* 1986; *Language Transmission and Language Explanation,* 1973; *Mapping a Network of Semiotic Systems: the Romanian Love Charms Database,* 1997; *Dialectologie et Pragmatisme,* 2002. Atât în preocupările pentru activitatea părinților, cât și în cele proprii, identitatea ființei formează substanța conținutului.

Golopenția Cristescu, Ștefania
(12.02.1908, București - 29.03.1978, București)

Etnograf. Soția lui Anton G. și mama Sandei G. Eretescu. A absolvit Filosofia și Filologia la București cu Magna cum Laude și a fost bursiera statului francez (1932) pentru studiul lingvisticii, etnografiei și sociologiei. A lucrat la Institutul de Sociologie al lui Dimitrie Gusti (în perioada când acesta coordona lucrarea *Enciclopedia României*) și a aprofundat relația dintre ritualuri și formarea coeziunii colective a unei comunități pe de o parte, ca și aceea dintre spiritualitatea magico-domestică și cea regională (identitară) pe de alta. După arestarea echipelor lui Gusti, ca și a soțului ei, a fost profesoară la Școala nr. 150 (din Cotroceni), și a publicat manuale didactice. Lucrări: *Gospodăria în credințele și riturile magice ale femeilor din Drăguș,* 1940; *Credințe și rituri magice*, 1944; editate de fiica sa: *Descântece din Cornova-Basarabia*, 1984; *Sporul vieții. Jurnal, studii și corespondență*, 2007.

Goma, Paul
(02.10.1935, Mana, com. Vatici, jud. Orhei, Basarabia)

Prozator. Exmatriculat din liceul Gh. Lazăr din Sibiu pentru motive politice. A fost arestat la Şcoala de Literatură din Bucureşti (1956) pentru atitudinea legată de evenimentele din Ungaria. Închisoare şi domiciliu forţat până în 1963. Începe Filologia la Bucureşti şi, urmărit pentru citirea unor cărţi interzise, se mută la fără frecvenţă. A fost susţinut la debut de George Ivaşcu, care l-a angajat redactor la „România literară" şi l-a recomandat pentru a deveni membru

PCR. Respins de cenzură, romanul *Ostinato* a fost trimis clandestin şi publicat în Germania, 1971 şi Franţa, 1971, cu titlul *La cellule des libérales* (Celula liberalilor). A publicat romane: *Die Tür* (Uşa), 1971 în Germania şi în Franţa; *Elles étaient quatre*... (Ele erau patru...), 1974; *Gherla*, 1976; *Dans le cercle* (În cerc), 1977; *Garde inverse* (Gardă inversă), 1979 (la Bucureşti 1997). A părăsit ţara în 1977, împreună cu soţia (fiica lui Constantin Năvodaru, comunist din ilegalitate) şi copilul şi s-a stabilit în Franţa. A fost susţinut de postul de radio Europa Liberă ca refugiat politic şi este pensionar al statului francez. Continuă să publice cărţi în care-şi povesteşte experienţa: *Le tremblement des hommes* (Cutremurul oamenilor), 1979; *Les chiens de la mort ou la Passion selon Piteşti* (Câinii morţii sau Pasiunea după Piteşti); 1981; *Chassé-croisé* (Vânat şi de unii şi de alţii), 1983; *Bonifacia*, 1986; *Le Calidor*, 1987; *Culorile curcubeului*, 1990; *L'art de la fugue*, 1990; *Astra*, 1992. A publicat la Bucureşti *Jurnal apocrif*, 3 vol., 1997.

Gomoiu, Marian Traian
(15.08.1936, Bazargic, Cadrilater)

Biolog şi oceanolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe Naturale, secţia Geografie, la Cluj. Specializare în Danemarca şi SUA. Cercetător la Laboratorul de Oceanologie din Constanţa al Centrului de Cercetări Biologice al Academiei Române. Profesor la Universitatea din Constanţa, guvernator al Rezervaţiei Biosferei Delta Dunării. Lucrări: *On the Effects of Water Motion on Marine Organisms in the Mesolittoral and Infralittoral Zones of the Romanian Shore of the Black Sea*, 1968; *Cercetări de ecologie bentală în Marea Neagră*, 1971; *Danube Delta Natural Riches, Former Projects Threats, Safeguarding, Action Plan*, 1992. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Gonata, Ştefan
(01.02.1838, Trifăneşti, jud. Bălţi, Basarabia - 18.09.1896, Chişinău)

Agronom, om politic, membru fondator al Academiei Române (1867). În 1856 termină liceul regional din Chişinău şi pleacă la Odesa, la colegiul Richelieu, pe care-l părăseşte în anul III. Îşi continuă studiile la Paris, unde urmează Filosofia şi Viticultura. Revenit în ţară, a fost ales deputat pentru distribuirea sarcinilor rurale (1863–1865), apoi deputat al nobilimii pe diferite judeţe. A amenajat pe moşia sa de la Zberoaia un sector agricol experimental şi a început desfăşurarea de experimente ştiinţifice, mai ales în domeniul viticulturii. A fost unul dintre acei care a adus şi aclimatizat în Basarabia viţa de vie franceză, a încercat să transplanteze viţa de vie americană şi a făcut cercetări pentru combaterea filoxerei. A colaborat la mai multe publicaţii agricole din Rusia, mai ales la revista Departamentului de Agricultură de la Sankt Petersburg, iar observaţiile sale ştiinţifice le împărtăşea cu savanţi din România şi din alte ţări europene. Era prieten cu Mihail Kogălniceanu, care avea moşii şi în Basarabia. În 1867 participă la fondarea Societăţii Academice Române şi din 1870 este ales membru de onoare al Academiei Române.

Gore, Paul
prenume la naştere Pavel
(27.07.1875, Chişinău - 08.12.1927, Chişinău)

Istoric. A absolvit liceul la Nikolaev, apoi Facultatea de Drept din Petersburg. În 1905 ajunge judecător de pace în ţinutul Orhei; în acelaşi an devine preşedinte al Comitetului de redacţie al Societăţii Moldoveneşti. În 1909 devine director sanitar şi director al Muzeului Naţional din Chişinău, unde a activat până în 1918. În 1910 este ales deputat al nobilimii şi vicepreşedinte al zemstvei. În această calitate va cere în 1912 introducerea limbii române în şcoli. În timpul Primului Război Mondial a fost director al Crucii Roşii. În 1917 devine preşedinte al comisiei şcolare moldoveneşti, nou-creată, pe 20 martie – preşedinte al Partidului Naţional Moldovenesc, iar pe 16 mai – al Societăţii Culturale Moldoveneşti. În toată această perioadă a îndeplinit funcţia de locţiitor al comisarului Basarabiei, C.A. Mimi. A fost cel dintâi locuitor din Chişinău care a arborat drapelul României la reşedinţa sa, odată cu revenirea provinciei la România. În cadrul României Mari desfăşoară o vastă activitate, el devenind preşedinte al Comisiei Monumentelor Istorice Basarabene (1919), al Ligii Culturale, secţia Chişinău (1920), membru al comitetului de conducere al Societăţii Române de Numismatică (1921), al Comitetului Societăţii Regale Române de Geografie (1921), membru de onoare al Societăţii Istorico-Arheologice Bise-riceşti din Chişinău (1921), membru al Societății Ateneului Român (1923), al Societăţii Renaşterea Română, al Fundaţiei Principele Carol I ş.a.m.d. A lăsat studii amănunţite asupra ştiinţei şi artei blazonului. În condiţiile înfiinţării Partidului Naţional Moldovenesc la Chişinău, pe 3 aprilie 1917, redactează (în calitate de preşedinte) un studiu în limba rusă intitulat *Culorile naţionale ale românilor din Basarabia* (rămas în manuscris).

Acesta își propune să demonstreze că basarabenii trebuie să utilizeze în mod firesc tricolorul românesc. În 1922 este constituită Comisia Consultativă Heraldică, sub preşedinţia lui Dimitrie Onciul, Gore aflându-se printre primii membri ai acesteia, în care calitate sugerează mai multe modele pentru stema României Mari. În 1922 este numit preşedinte al Comisiei Arhivelor Statului din Chişinău. Lucrări: *Însemnare despre cei de una credință din Basarabia* (1908); *Drepturile mazililor* (1911); *Albumul de ornamente de covoare moldovenești* (1912); *Plebiscitul din Basarabia* (1919); *Autoad-ministrarea și Zemstvoul* (1920). Membru al Consiliului Heraldic al Franţei, al Convenţiei Internaţionale de Heraldică din Londra, al Societăţii Elveţiene de Heraldică, al asociaţiilor Adler din Viena, Herald din Berlin, Sankt Michel din Bamberg, membru corespondent al Academiei Heraldice din Madrid etc. În 1919 este ales membru de onoare al Academiei Române.

Gorovei, Artur
(19.02.1864, Fălticeni - 19.03.1951, București)

Folclorist. Ardelean în linie maternă. A studiat Dreptul la Bucureşti şi Iaşi. A editat „Revista populară“ (1884), cu apariţie la Fălticeni şi Paris şi a colaborat la numeroase publicaţii: „Convorbiri literare“, „Anuarul Arhivei de Folclor“, „Revista Fundaţiilor Regale“, „Viaţa românească“ ş.a. Lucrări: *Cimiliturile românilor*, culegere, 1898; *Datinile noastre la naştere,* 1908; *Zâne şi zmei,* 1909; *Datinile noastre la nuntă*, 1910; *Botanica poporului român,* 1915; *Credinţi şi superstiţii ale poporului român*, 1915; *Ouăle de Paşti,* Premiul Academiei Române, 1937. A scris şi proză, mai ales autobiografică: *După dragoste*, 1901; *Cruzimi*, 1920; *Zbuciumul unui suflet nou. Jurnalul unei femei,* 1938. Membru de onoare al Academiei Române (1940).

Gorovei, Ştefan
(28.07.1948, Fălticeni)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii din Iaşi. Profesor al aceleiaşi facultăţi. Contribuţii în domeniul medievisticii româneşti (heraldică, istoria oraşelor, istorie ecleziastică). Lucrări: *Dragoş şi Bogdan, întemeietorii Moldovei,* Bucureşti, 1973; *Mușatinii; Petru Rareș,* 1982; *Întemeierea Moldovei. Probleme controversate,* 1997; *Princeps omni laude maior. O istorie a lui Ștefan cel Mare,* 2005 (în colaborare); *Maria Asanina Paleologhina. O prințesă bizantină pe tronul Moldovei,* 2006 (în colaborare). Membru fondator al Academiei Internaţionale de Genealogie, 1998; Membru al Societăţii Majestas pentru promovarea studiului suveranităţii, 1985; Membru al Asociaţiei Istoricilor Europeni, 1985; Membru fondator al Comisiei Naţionale de Heraldică, Genealogie şi Sigilografie a Academiei Române, 1971. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Ofiţer, 2004.

Grandea, Grigore Haralamb
(26.10.1843, Ţăndărei, Ialomiţa – 08.11.1897, Bacău)

Scriitor. Aromân la origini. A făcut Literele și Filosofia la Liège, Belgia (fără licenţă). A înfiinţat Societatea Orientul. A fost profesor la Şcoala macedo-română din Bucureşti, apoi profesor la Bacău. Discipol al lui Dim. Bolintineanu (și el aromân). A scris versuri romantice, paşoptiste: *Preludele,* 1862; *Miosotis,* 1865; *Poezii noue,* 1873; *Nostalgia,* 1885. A tradus din Anacreon, Horaţiu, Ovidiu, Dante, Hafiz, Shakespeare, Klopstock, Schiller, Goethe, Byron, Lamartine, Puşkin, Uhland, Mickiewicz ş.a.

Grapini, Enea
(16.09.1893, Sânt, jud. Bistriţa Năsăud – 01.03.1980, Bucureşti)

Inginer de căi ferate. Greco-catolic. A absolvit Politehnica la Cluj, fiind bursier al fondurilor grănicereşti. A realizat calea ferată Vatra Dornei - Ilva Mică. Social-democrat ca opţiune politică. Membru al Consiliului Naţional Român condus de Iuliu Maniu, dar format din mai multe formaţiuni politice, între care social-democraţii care au sprijinit Marea Unire (Ion Flueraş, Iosif Jumanca). Preşedinte al Camerei de Muncă din Bistriţa, refugiat la Bucureşti după Diktat. Preşedinte al AGIR.

Graur, Alexandru *nume la naştere* Alter Grauer
(09.07.1900, Botoșani – 09.07.1988, București)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie din Bucureşti, licenţiat în filologie clasică şi limba română. Specializare la École Pratique des Hautes Études şi doctoratul la Sorbona. Revenit la

București, îmbrățișează activitatea didactică și, paralel, publică studii în diverse periodice. Înfiinţează şi conduce (1941–1944) Liceul particular evreiesc (în perioada când evreilor le era interzis accesul la şcoli din cauza legislaţiei bazată pe numerus clausus dată de Spiru Haret). În 1946 este încadrat în învăţământul superior; între 1954 și 1956 –decan al Facultăţii de Filologie; 1955–1974 – director al Editurii Academiei; 1958–1988 – preşedinte al Societăţii de Studii Clasice etc. A deţinut o rubrică pe teme lingvistice în „Revista Cultului Mozaic", semnalând apropieri între cuvinte din diferite limbi. Lucrări: *Note etimologice, Etimologii româneşti, Evoluţia limbii române, Studii de lingvistică generală, Capcanele limbii române* etc. Are contribuţii în domeniile lingvisticii generale, foneticii, gramaticii şi lexicologiei limbilor latină şi română (*Tendinţele actuale ale limbii române*), onomasticii (*Nume de persoane*) şi a realizat lucrări de cultivare a limbii (*Mic tratat de ortografie*), *Nom d'agent et adjectif en roumain, La romanité du roumain, The Romance Character of Romanian, Tendinţele actuale ale limbii române, Scrieri de ieri şi de azi, Puţină... aritmetică, Nume de locuri, Gramatica azi, Puţină gramatică,* 2 vol., *Dicţionar al greşelilor de limbă*, 1982. Membru al Societăţii de Lingvistică din Paris. În 1955 este ales membru titular al Academiei Române.

Grădişteanu, Grigore
(14.09.1816, Bucureşti – 28.02.1892, Bucureşti)

Om politic. A absolvit Colegiul Sf. Sava din Bucureşti. Topograf la Cancelaria Domnească. Membru în Guvernul Provizoriu la 1848. Emigrat la Paris (până în 1858), participant la Unirea Principatelor. Membru al Societăţii Filarmonice. Casa lui de pe Calea Victoriei este monument de arhitectură românească. Membru de onoare al Academiei Române (1879).

Grădișteanu, Petru
(24.02.1839, Bucureşti – 28.09.1921, Bucureşti)

Om politic şi publicist. A absolvit Dreptul la Paris. Decan al Corpului Avocaţilor din Bucureşti. Deputat şi senator, s-a ocupat de organizarea şi administrarea teatrelor. Preşedinte al Ligii pentru Unitatea Culturală a Tuturor Românilor. În 1874 a scos revista „Cer cuvântul". Antijunimist. Membru de onoare al Academiei Române (1883).

Grebencea, Mihail
(1897, Mălăieşti, Basarabia – 21.06.1958, Moscova)

Matematician. În Banatul Sârbesc există toponimul Grebenaț, iar în România Greabănu. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din Moscova. A fost profesor la Institutul pedagogic orăşenesc din Moscova şi la Universitatea din Moscova. Lucrări: *Aritmetica,* 1947; *Teoria numerelor,* 1949; *Despre reprezentarea unui polinom ca o sumă de polinoame liniare independente,* 1951; *Curs de analiză matematică*, 2 vol. în colaborare, postum, 1960–1961.

Grebenicov (Grebennikov), Eugeniu (Evghenii)
(20.01.1932, Slobozia Mare, rn. Ismail, Basarabia - 29.12.2013, Chișinău)

Matematician. (Grebennik în rusă înseamnă pieptănar, dar greben- este o rădăcină onomastică folosită în mai multe arii lingvistice. Se considera român, a fost căsătorit cu o româncă din Galaţi.) S-a înscris la Facultatea de Matematică a Universităţii din Chişinău şi juriul, uimit de rezolvări, l-a recomandat Universităţii Lomonosov din Moscova. Specializat în mecanică cerească. Profesor la Facultatea de Matematică a Universităţilor din Moscova (directorul Departamentului de Matematică al Centrului Federal Rus – Fizica teoretică şi experimentală şi șeful Catedrei de Cibernetică a Universităţii de Construcţii Electronice, director al Centrului de Calcul al Universităţii Lomonosov şi şeful Catedrei de Algebră şi Analiză a Universităţii de Aviaţie, director Științific al Universităţii de Supercalculatoare al Academiei Ruse) şi din Varșovia. Lucrări: *New Qualitative Methods of Celestial Mechanics,* 1971, în colaborare; *Handbook of Celestial Mechanics and Astrodynamics*, 1971, în colaborare; *Resonances and Small Divisors in Celestial Mechanics*, 1979, în colaborare; *Constructive Methods of Nonlinear Analysis,* 1983, în colaborare; *Introduction to Resonant Analytic Dynamics,* 1999, în colaborare. Doctor Honoris Causa al Universităţii din Cluj. Laureat al Premiului de Stat al URSS, al Premiului Consiliului de Miniștri al URSS, al Premiului A.N. Krâlov al Academiei de Științe a Ucrainei. Laureat al Premiului de Stat al Consiliului de Miniștri în domeniul Ştiinţei al Moldovei. Planeta mică din sistemul solar nr. 4268 poartă numele lui. Membru plenipotenţiar al Uniunii Internaționale de Astronomie (1968). Membru al Societăţii de Matematică din Moscova. Membru de Onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Greceanîi, Zinaida
(07.02.1956, Tomsk, Rusia)

Economist, om politic. Rusoaică după etnie. A absolvit Colegiul Financiar-Economic din Chişinău şi Facultatea de Economie la Universitatea de Stat a Moldovei. Şef adjunct al Direcţiei Generale de Elaborare şi Analiză a Bugetului, şef al secţiei bugetelor locale a Departamentului bugetului din Ministerul Finanţelor (1994–1996). Ministru adjunct la Finanţe (2000–2002). Ministru al Finanţelor (2002–2005). Prim-viceprim-ministru (2005– 2008). Prim-ministru al Republicii Moldova (2008–2009) din partea Partidului Comuniştilor.

Greceanu, Radu
(1655 or 1660, probabil satul Puțu Greci, Vlașca - – înainte de 09.07.1725, Constantinopol)

Cronicar. (La români numele se dau după localități. Aceasta e regula. Excepția este modernă, funcționează când localitatea e numită pentru a memora faptele unui om. În Dobrogea și sud-estul Câmpiei Române există sate numite Greci, Greaca, datorită migrației la nord de Dunăre a creștinilor, aromâni dar și meglenoromâni, cu toții vorbitori de greacă, fugiți din calea islamizării. Domnii pământeni le-au acordat terenuri pentru vetrele satelor și pentru agricultură. Mai târziu, migrația italiană din zona friulană a fost adusă cam pe aceleași locuri. Din aceeași serie fac parte și unele comune numite Racovița, după numele lui Mihai Racoviță, ultimul domn pământean al Țării Românești, care a dat și el pământ refugiaților veniți din Thessalia, Macedonia, Epir, Bulgaria, majoritatea valahi.) Logofăt al Cancelariei domneşti a Ţării Româneşti. Rudă cu Constantin Brâncoveanu. A contribuit, ca şi fratele său, Şerban, la traducerea *Bibliei* (zisă a lui Şerban Cantacuzino). A scris *Începătura istoriii vieţii luminatului şi preacreştinului domnului Ţării Româneşti, Io Constantin Brâncoveanu Basarab voievod, dă când Dumnezeu cu domnia l-au încoronat pentru vremile şi întâmplările ce în pământul acesta, în zilele Măriei Sale s-au întâmplat, 1693–1714,* unde personajul cel mai ponegrit este Dimitrie Cantemir (căsătorit cu fiica stolnicului Constantin Cantacuzino și care voia tronul Țării Românești pentru fratele lui, Antioh, spre a înfăptui Unirea Principatelor pe amplasamentul fostei Dacii). A tradus din greceşte *Poveste de jale şi pre scurt asupra nedreptei morţi a preacinstitului Constantin Cantacuzino, marelui postelnic al Ţării Rumâneşti*, 1664. A tipărit lucrări pentru difuzarea în Balcani, printre românii sudici, dar și printre ceilalți creștini, pentru susținera prin religie a luptei antiotomane. A murit în surghiun în Imperiul Otoman. Osemintele sale se află la Cimitirul Bellu (din 1991, mai înainte fiind la mănăstirea Cernica.

Grecescu, Dimitrie
(15.06.1841, Cerneţi, Mehedinţi – 02.10.1910, Bucureşti)

Botanist, medic. A absolvit Şcoala Naţională de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Medicină şi director al Grădinii Botanice din Bucureşti. Întemeietor al botanicii medicale din România. Membru fondator al Societăţii Ştiinţelor Medicale din Bucureşti, de asemenea, membru al Societăţii Naturaliştilor din Moscova şi al Societăţii de Botanică din Franţa. A pus bazele colecţiei *Ierbarul european*. Lucrări*: Supliment la Conspectul florei României*, 1909; *Indice de seminţe şi alte lucrări horticole*, 1871; *Flora medicală a României,* 1902. Membru titular al Academiei Române (1907).

Grecianu, Nicodim prenu*me la naştere* Nicolae
(?.02.1762, Bucureşti – 11.07.1817, Cernica)

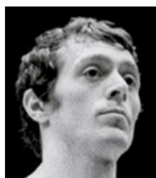
Arhimandrit. A fost tuns în călugărie şi hirotonisit la mănăstirea Cernica. După ce a trecut pe la mănăstirile Snagov şi Tismana, a fost iconom la Mitropolie. Arhimandrit din 1801. A ctitorit o biserică din lemn la Ghermăneşti-Ilfov şi a refăcut biserica mănăstirii Babele-Vlaşca. A tradus din greceşte: *Theotocarion adecă canoane de rugăciune către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu*, 1795; *Neonecloghion, adecă carte nouă cu alegeri de vieţi vrednice de cuvântat ale unor sfinţi... a lui Nicodim Aghioritu*, 1807; *Ecloghion, adică adunarea de vreo câteva istorii şi vieţi ale Sfinţilor Părinţi, unele prescrise şi mai îndreptate*, 1808*; Adunare de învăţături ale multor filosofi şi dascăli... din care unele s-au tălmăcit după grecie şi s-au mai adăugat,* 1813, toate rămase în manuscris.

Grecianu, Ştefan Dimitrie
(19.09.1825, - 01.08.1908, Bucureşti)

Istoric, heraldist. După ce a făcut primii ani de şcoală acasă, a urmat cursurile de Drept la Paris. Revine în ţară în 1848 şi profesează ca procuror şi judecător la Tribunalul

Ilfov până în 1859. În aceeaşi perioadă a îndeplnit şi funcţia de prefect al judeţului Prahova. Din 1859 este ales deputat şi senator din partea Partidului Conservator în fiecare legislatură. Din 1902 a fost preşedinte al Societăţii Agrare a marilor proprietari. În 1867 propune mai multe proiecte pentru stema României, dintre care ultimul va fi adoptat abia în 1872. La 10 şi 16 februarie 1890 interpelează în Senat cu privire la utilizarea greşită a stemei ţării şi la necesitatea studierii şi fixării prin lege a stemelor districtuale. Drept urmare, la 13 aprilie 1890, primul-ministru Gheorghe Manu numeşte o comisie în acest sens, numindu-l preşedinte, compusă din V.A. Urechia şi Grigore Tocilescu (secretar). Lucrări: *Eraldica română* (1900); *Câteva documente* (1902); *Discurs* (1902); *Dela Bucureşti la Sarmisegetuza* (1903); *Scrierile lui Radu Logofătul Cronicarul* (1904); Familia Lamotescu (1906); *Şirul Voievozilor* (1907); *Istoricul moşiii Grecii* (1910); *Genealogii documentate ale familiilor boiereşti,* 2 vol. (1913–1916). A mai scris două studii cu privire la cronicari, publicate în „Revista Română“ şi „Românul“. Membru de onoare al Academiei Române, (1905).

Grecu, Dan
(26.09.1950, Bucureşti)

Gimnast. Și-a petrecut copilăria în mai multe oraşe. A început gimnastica la Iaşi, antrenat de Octavian Ungureanu, şi a continuat la Bucureşti cu Mircea Bădulescu. A făcut parte din Clubul Sportiv Dinamo. Antrenor coordonator al Lotului olimpic masculin de gimnastică, vicepreşedinte al Federaţiei Române de Gimnastică, arbitru internaţional de gimnastică. Performanţe la inele: campion mondial, Varna, 1974; medalie de bronz, Cupa Mondială, Londra, 1975; medalie de bronz, Jocurile Olimpice, Montréal, 1976; medalie de argint, Cupa Mondi-ală, Sao Paolo, 1978; medalie de argint, Cupa Mondială, Fort Worth, 1979.

Grecu, Esfira
(25.10.1919, Chişinău – 21.07.1992, Chişinău)

Ceramistă. (Prenumele este vechi valah, se da în Pont - fosta Bythinia - o Rafira a fost sultană valide a Imperiului Otoman - și în Mangop, azi Crimeea). A absolvit Liceul francez din Chişinău şi Academia de Belle Arte, secţia sculptură, la Bucureşti. A lucrat ceramică neagră şi obiecte de olărit în mai multe tabere de creaţie din Moldova, a participat la reuniuni de profil în Letonia şi Estonia. A făcut costumele pentru piesele lui Vasile Alecsandri jucate la Teatrul Luceafărul din Chişinău. Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova.

Grecu, Mihail
(22.11.1916, Faraonovca, Cetatea Albă (azi în Ucraina) – 09.04.1998, Chişinău)

Artist plastic. A absolvit Academia de Belle Arte la Bucureşti. Inovator din punct de vedere tehnologic (colaj, coloranţi fluorescenţi, efecte metalice). A expus în Republica Moldova, Azerbaidjan, Estonia, România, Rusia, Lituania. Lucrări: *Istoria unei vieţi*, triptic, 1972, Medalia de aur a EREN a URSS; *Omagiu strămoşilor*, 1992, Marele Premiu al Ministerului Culturii din România ş.a. Om Emerit în Arte, Artist al Poporului. Distins cu Ordinul Republicii Moldova. Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Grecu, Vasile
(31.07.1885, Mitocu Dragomirnei, jud. Suceava – 27.05.1972, Bucureşti)

Filolog şi bizantinolog. A urmat studiile secundare la Suceava, iar cele superioare, de filologie clasică, la Viena (1905–1907). Și-a luat doctoratul în 1919 cu teza *Fauna şi flora în sistemul filosofic al lui Platon*. Devine profesor la Catedra de studii sud-est europene a Universităţii din Cernăuţi. În 1938 este chemat la Universitatea din Bucureşti, ca succesor al lui Demostene Russo la Catedra de bizantinologie. A scris studii privitoare la istoria şi literatura Bizanţului, la influenţa exercitată de cultura bizantină asupra celei române. A editat *Cărţi de pictură bisericească bizantină* (1936). A întocmit ediţiile critice ale operelor unor cronicari bizantini (Doukas, Critobal din Imbros, Georgios Sphrantzez, Constantin Porfirogenetul). A publicat o ediție a versiunii greceşti a *Învăţăturilor lui Neagoe, domnul Ţării Româneşti*, însoțită de o traducere în limba română (1942). A realizat ediţii critice ale vechilor legiuiri româneşti: *Legiuirea Caragea, 1818* (1956); *Pravilniceasca condică, 1780* (1957); *Codul Calimachi, 1817* (1958). Membru corespondent al Academiei Române (din 1936). Preşedinte al Societăţii de Studii Bizantine (din 1963). Vicepreşedinte de onoare al Asociaţiei Internaţionale de Studii Bizantine (din 1971).

Grigore, Dan
(08.06.1943, Bucureşti)

Pianist. A absolvit Conservatorul din Bucureşti ca elev al lui Mihail Jora şi al Floricăi Musicescu. Perfecţionare la St. Petersburg şi Viena (nominalizat de Mihail Jora la Premiul Herder). Profesor de pian la Conservatorul din Bucureşti. Solist al Filarmonicii din Bucureşti (1979-2001). Laureat la Festivalul George Enescu în 1961 și 1967. Membru în juriul concursurilor Ceaikovski, Maria Callas, George Enescu. A concertat în numeroase ţări: sala Tonhalle – Zürich, sala Conservatorului Ceaikovski, sala Ceaikovski a Filarmonicii din Moscova, Rudolphinum Palace din Praga, sala Regina Elisabeta din Anvers, Palatul UNESCO – Paris, CBSO – Birmingham, Musical Auditorium din Madrid, Gran Palau de Musica din Barcelona, Schauspielhaus din Berlin, Bunka Haikan din Tokyo, sala Chopin din Ierusalim ş.a. Cavaler al Ordinului Literelor şi Artelor al Guvernului francez, 1999; Ordinul Serviciu Credincios în grad de Mare Cruce, România, Nihil sine Deo, distincție acordată de Casa Regală a României (2013).

Grigorescu, Dan
(13.05.1931, Bucureşti – 15.04.2008, Bucureşti)

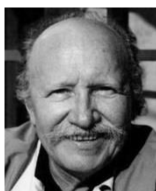
Anglist şi critic de artă. A urmat Colegiul Sf. Sava din Bucureşti (1942–1950), apoi secţia de filologie germanică a Facultăţii de Filologie din cadrul Universităţii din Bucureşti, obţinând diploma de licenţă în limba şi literatura engleză în 1954. Lucrează ca redactor la Editura de Stat pentru Literatură şi Artă (1954–1958), este muzeograf la Muzeul de Artă al R. S. România (1960–1963) şi redactor-şef la Editura Meridiane (1963–1968). În 1968 este numit director al Direcţiei Artelor în Comitetul de Stat pentru Cultură şi Artă. Din 1961 predă la Catedra de literatură universală şi comparată a Facultăţii de Filologie din Bucureşti, unde va fi titularizat profesor în 1990. A fost şeful Catedrei de literatură comparată la Facultatea de Litere din Bucureşti între 1980 şi 1984 şi după 1990. Unul dintre discipolii academicianului Tudor Vianu. În 1969 îşi susţine doctoratul cu teza Shakespeare în cultura română modernă. În perioada 1970–1971 este detaşat lector în SUA, unde a ţinut cursuri de istoria şi cultura României şi de literatură comparată la universităţile din Seattle, Portland şi Los Angeles, iar între 1971 şi 1974 a fost director al Bibliotecii Române din New York. Însemnările din aceşti ani vor fi reunite în volumul *Marile canioane* (1979). A prezentat sute de vernisaje ale unor artişti plastici contemporani din România şi a semnat mai multe monografii despre ei. A devenit redactor-şef la revista „Arta“ în 1987. A fost şi director al Institutului de Istorie şi Teorie Literară George Călinescu al Academiei Române. Coordonator al unui *Dicţionar al avangardelor* (2003). A scris numeroase studii de specialitate despre cei mai importanţi pictori români contemporani. Este autorul unor lucrări despre expresionism şi pop-art, al unei introduceri în literatura comparată şi al unor dicţionare de artă plastică şi de literatură americană. A coordonat prima ediţie critică a operei lui Shakespeare din România, a scris numeroase studii de istoria artei, literatură comparată etc. A îngrijit ediţii de restituire a operelor lui Dragoş Protopopescu, primul nostru anglist şi Petru Comarnescu, primul nostru americanist şi, respectiv, Alice Voinescu, esteticiană a teatrului universal şi distinsă profesoară de estetică la Institutul de Artă Dramatică în perioada interbelică. Lucrări: *Shelley* (1962); *Trei pictori de la 1848* (1966); *Expresionismul* (1968); *13 scriitori americani* (1968); *Romanul realist în secolul al XIX-lea* (1970); *Shakespeare şi cultura română modernă* (1971); *Cubismul* (1972); *Pop-Art* (1974); *Ion Pacea* (1975); *Arta americană* (1975); *Direcţii în poezia secolului XX* (1976); *Ion Gheorghiu* (1976); *Vasile Celmare* (1977); *Ion Sălişteanu* (1978); *Istoria unei generaţii pierdute – Expresioniştii* (1978); *Micaela Eleutheriade* (1979); *Constelaţia gemenilor* (1980); *Brâncuşi: rădăcinile operei* (1980); *Aventura imaginii* (1982); *Gh. Saru* (1982); *Brăduţ Covaliu* (1984); *Realitate, mit, simbol: un portret al lui James Joyce* (1984); *Înainte şi după Columb* (1985); *Eugen Popa* (1985); *La nord de Rio Grande* (1986); *Arta engleză* (1989); *A History of Romanian Art* 1992; *Introducere în literatura comparată* (1992); *Între cultură şi coca-cola* (1993); *Călătoriile domnului Rubens* (1994); *Columb şi insulele zburătoare* (1994); *Necunoscutul de la Ambasada Franţei. Un episod al biografiei lui Giordano Bruno* (1995); *Dicţionar alfabetic al literaturii americane,* ediţia a doua (1996); *Pietrele de la Stonehenge tac* (1997); *Brâncuşi şi arta secolului XX* (1998); Romanul american al secolului XX (1999); *Jocul cu oglinzile* (2000); *Civilizaţii enigmatice din nordul Americii* (2001); *Povestea artelor surori. Introducere în ekphrastică* (2001); *Istoria literaturii americane în date* (2002). Ca editor a lucrat George Bernard

Shaw, *Teatru* (1956); William Shakespeare – *Zadarnicele chinuri ale dragostei* (1956); *Poveste de iarnă* (1990); *Poeme* (1975); *Visul unei nopţi de vară* (1964); *Cântecul bizonului. Din literatura pieilor roşii* (1978); *Casa cu multe ferestre. Cinci marxişti americani* (1981); *Puiul de ren. Basme eschimoşe* (1996); Alice Voinescu, *Întâlniri cu eroi din literatură şi teatru* (1983); Petru Comarnescu, *Kalolagathon* (1985); lord Byron, *Opere,* I–IV (1985); Dragoş Protopopescu, *Fenomenul englez,* 3 vol., Premiul pentru critică al Uniunii Artiştilor Plastici din România (1969). Distins cu Premiul Emerson, acordat de Asociaţia Americană de Istoria Culturii (1973), Premiul B.-P. Hasdeu al Academiei Române (1980), Ordinul Naţional Pentru Merit în grad de Cavaler (2002), Medalia de aur a Asociaţiei Criticilor Americani pentru *Dicţionar cronologic. Literatura americană* (1979). Membru al Academiei Române din 2004.

Grigorescu, Eremia
(28.11.1863, Golăşei, jud. Gorj – 21.07.1919, Bucureşti)

General. A început Facultatea de Ştiinţe din Iaşi, a făcut studii militare la Bucureşti şi s-a specializat la Sorbona şi la Şcoala Specială de Administraţie pentru artilerie a Ministerului de Război al Franţei. General de artilerie în timpul Primului Război Mondial, a condus, sub deviza „Pe aici nu se trece!", bătălia de la Mărăşeşti (1917) contra forţelor conduse de generalul August von Mackensen. Împăratul Yoshihito al Japoniei i-a trimis o sabie în semn de recunoaştere a meritelor cu inscripţia „Voi sunteţi aceia care scrieţi istoria ţării". Decorat cu Ordinul Mihai Viteazul. După Pacea de la Buftea (1917) a fost ministru de Război în guvernul Coandă. Şcoala de Aplicaţie pentru Unităţi de Sprijin de Luptă din Sibiu îi poartă numele. Înhumat în Mausoleul de la Mărăşeşti.

Grigorescu, Ioan
(20.10.1930, (Ploieşti - 26.03.2011, Ploiești)

Gazetar şi cineast. A absolvit Institutul de Literatură Maxim Gorki din Moscova. Corespondent de presă în Polonia, bursier UNESCO la Institutul de Jurnalistică din Strasbourg. Lucrări: cărţi – *Zig zag pe mapamond* (1964); *Obsesia* (1965); *Lupta cu somnul* (1968); *Fenix inflamabil* (1970); *Spectacolul lumii* (vol. I, 1973); *Afeirm!* (1974); *Paradisul murdar* (1974); *Dilema americană – spectacolul lumii* (vol. II, 1981); *Al cincilea punct cardinal – spectacolul lumii* (vol. III, 1983); *Bine aţi venit în infern!...* (1994); scenarii de film – *Felix şi Otilia* (1972); *Spiritul neînfrângerii* (1977) – film documentar; *Iarba verde de acasă* (1978); *Un echipaj pentru Singapore* (1981); *Trenul de aur* (1987); *Oglinda* (1993); *Spectacolul lumii* (400 de episoade, despre 50 de ţări ale lumii, serial TV, 1994). Premiul special şi Trofeul Breslei acordat de Uniunea Cineaştilor. Ambasador al României în Polonia (1993-1998).

Grigorescu, Lucian
(01.02.1894, Medgidia - 28.10.1965, București)

Pictor postimpresionist. Studiază pictura cu G.D. Mirea şi Gabriel Popescu între 1912 şi 1915 la Academia de Belle Arte din Bucureşti. După întreruperea cauzată de război, reia studiile în anii 1918–1920. Îşi continuă formaţia artistică la Roma (1921–1923) şi Paris (1924), unde frecventează atelierele de la Grande Chaumière şi Académie Ranson, atelierul lui Roger Bissière. Pe un drum urmat adesea de artişti, începând cu repezentanţii impresionismului, călătoreşte spre sudul Franţei, lucrând, între 1927 şi 1939, la Cassis, fascinat de lumina intensă, de culorile proaspete ale regiunii. Participă la saloanele oficiale din România, la expoziţii organizate de Tinerimea Artistică, Grupul nostru, Arta etc. A fost înainte de toate un pictor al naturii, dar aici trebuie adăugată şi natura umană. Cele mai multe portrete aparţin perioadei târzii a artistului. Printre acestea este de menţionat *Arlechinul,* aflat în muzeul Zambaccian. În 1948 a fost ales membru corespondent al Academiei Române.

Grigorescu, Mircea
(26.11.1908, Râmnicu Sărat – 18.02.1976, Bucureşti)

Publicist. A absolvit Facultatea de Drept la Bucureşti. A fost redactor şi secretar general de redacţie la publicaţiile „Adevărul", „Dimineaţa", „Stânga", „Cuvântul Liber", „Jurnalul de Dimineaţă". A fondat în 1943 publicaţia „Ecoul". Prieten cu George Macovescu. A fost redactor-şef la „Timpul" (1939–1944), director fiind Grigore Gafencu. Șef al Cenzurii în perioada antonesciană. După 1945 a fost redactor şi secretar de redacţie la „Contemporanul", „Flacăra", „România Literară". A susținut extrem de mulți debutanți, printre care Nicolae Manolescu, Nichita Stănescu, Ecaterina Țarălungă ș.a.

Grigorescu, Nicolae
(15.05.1838, Pitaru, județul Dâmbovița – 21.07.1907, Câmpina)

Fondator al picturii române moderne, urmat de Ion Andreescu şi Ştefan Luchian. În tinereţe a pictat biserici (ex. 1861, biserica mânăstirii Agapia). La intervenţia lui Mihail Kogălniceanu primeşte o bursă pentru a studia la Paris, unde pleacă în 1861 şi intră la Şcoala de Belle-Arte, frecventând atelierul lui Sébastien Cornu, unde este coleg cu Renoir. Conştient de propriile-i lacune în formaţia artistică, va studia în primul rând desenul şi compoziţia. Părăseşte însă curând acest atelier şi, atras de concepţiile artistice ale Şcolii de la Barbizon, se stabileşte în această localitate, desăvârşindu-şi educaţia de pictor prin asimilarea experienţei unor artişti ca Millet, Corot, Gustave Courbet şi Thédore Rousseau. Influenţat de acest mediu artistic, este preocupat de însușirea unor modalităţi artistice inovatoare în atmosfera cultului pentru pictura plein-air, ce pregăteşte apropiata afirmare a impresioniştilor. Între 1873 şi 1874 face călătorii de studii în Italia (Roma, Napoli, Pompei), Grecia şi la Viena. În 1877 este convocat să însoţească armata română în calitate de pictor de front, realizând desene şi schiţe la faţa locului, în luptele de la Griviţa şi Rahova. Din 1879 până în 1890 lucrează fie în Franţa (Bretagne), la Vitré fie în atelierul său din Paris. Revenit în ţară, deschide mai multe expoziţii personale la Ateneul Român între 1891 şi 1904. Din 1890 se stabileşte la Câmpina şi se dedică preponderent subiectelor rustice (identitare!), într-o nesfârşită variaţie a motivului, pictează potrete de ţărănci, care cu boi pe drumuri prăfuite de ţară şi numeroase peisaje cu specific românesc. În 1899 este numit membru de onoare al Academiei Române.

Grigorie al II-lea
(~ 1710 – 18.09.1878, Bucureşti)

Mitropolit al Ungrovlahiei. A absolvit Academia de la Sf. Sava din Bucureşti. A fost egumen la mănăstirea Colţea, eclesiarh la Catedrala Mitropolitană, mitropolit de Mira Lichiei (Lyciei !) (1748–1760), apoi mitropolit al Ungrovlahiei din 1760. A avut grijă de extinderea învăţământului în limba română la şcolile bisericeşti, a construit la Bucureşti bisericile Oborul vechi şi Sf. Nicolae Vlădica, a tipărit pe cheltuiala sa 40 de cărţi de cult, în limba română şi greacă. A fost la ţarina Ecaterina a II-a a Rusiei cu misiunea diplomatică de a apropia cele două ortodoxii răsăritene. Generalul rus Piotr Saltîkov i-a dăruit moaştele Sf. Dimitrie Basarabov, azi patronul Bucureştiului, pe care le-a aşezat în Catedrala Mitropolitană; în 1776 patriarhul ecumenic Sofronie i-a acordat titlul onorific de „locţiitor al Scaunului din Cezarea Capadociei". A fost unul dintre fondatorii concepţiei ortodoxe răsăritene conform căreia (spre deosebire de creştinismul apusean, catolic, unit prin recunoaşterea Papei) fiecare entitate naţională trebuia să aibă propria ei Biserică, iar unitatea Răsăritului ortodox avea să se facă prin circulaţia valorilor bazate pe un învăţământ unitar, aşa cum îl promovaseră şi Kiril Lukaris şi Petru Movilă. Lucrări: *Evanghelia* (1760, 1775); *Antologhionul* (1762, 1766, 1777, 1786); *Ceaslovul* (1767 şi alte 5 ediţii); *Molitvelnicul* (1764); *Penticostarul* (1768, 1782); *Triodul* (1768), *Octoihul* (1774); *Apostolul* (1774, 1794); *Psaltirea* (1775, 1780); *Slujba Cuviosului Dimitrie Basarabov* (1779); *Liturghierul* (1790); *Catavasierul* (1781); V*oroava de întrebări şi răspunsuri a Sf. Simion al Tesalonicului* (1765); *Omiliile Sf. Macarie Egipteanul* (1775); *Cazania* (după a lui Varlaam al Moldovei, 1768); *Învăţătura bisericească* (1774) şi *Capete de poruncă* (1775), ambele după Antim Ivireanul; *Mărturisirea ortodoxă* a Iui Petru Movilă (în greceşte, 1767); *Învăţătura creştinească a credinţei noastre ortodoxe* (1768, text grecesc şi turcesc) ş.a.

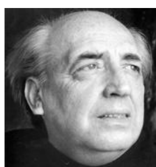
Grigorie din Măhaci
(~1735, Măhaci, azi Măhăceni, jud. Alba – 01.06.1795, Sidis)

Ieromonah, gravor şi tipograf. Azi Măhaci e numit Măhăceni. Echivalentul în maghiară e Mohacs (ca și locul celebrei bătălii, ceea ce ne face să intuim că și acela trebuie să fi fost la origini tot un toponim românesc). În secolul al XII-lea au fost colonizați secui (în tot lungul Arieșului), dar populația a rămas tot timpul preponderent românească. A studiat la Academia Grecească din Bucureşti, a învățat la Mitropolia din Bucureşti arta miniaturii şi gravurii, care venea, în Țara Românească, încă de la Antim Ivireanul. Ucenic al mitropolitului Grigorie al II-lea al Ungrovlahiei. El însuși mitropolit de Sidis (în sud-vestul Asiei Mici, fosta cetate Sardis a Lydiei antice, care a dat pima migrație cunoscută spre Sardinia de azi). Lucrări: *Învăţătura bisericească* (1774); Slujba Sf. Dimitrie Basarabov (1779); *Pravilioara de taina ispovedaniei* (1774 și 1781). A copiat *Didahiile* lui Antim Ivireanul și a alcătuit

Codex Strurdzanus (numit astfel de B.P. Hasdeu), o culegere de povești apocrife.

Grigoriu, George
(08.04.1927, Brăila – 22.02.1999, Bucureşti)

Compozitor de muzică uşoară şi cântăreţ. A studiat canto clasic la Conservatorul din Bucureşti. Împreună cu fraţii săi, Cezar şi Angel, a alcătuit formaţia Trio Grigoriu. A lansat în muzica uşoară pe Margareta Pâslaru, Angela Similea, Stela Enache, Mihaela Mihai şi Cornel Fugaru. A compus muzică pentru film. Lucrări: compoziţii originale – *Broscuța îndrăgostită, Broscuța Oac, Ce frumoasă e țara mea, Cine ştie unde-i centrun Bucureşti?, Cântecul satelitului, Din mâine să facem azi, Dragoste, La cabana „Trei brazi“, Macarale, Marinari, Ochii negri, Pescarul amator, Podul Grant* (cu Gică Petrescu), *Povestea unui copilaş, Primul meu secret* (cu Gigi Marga), S*ă fim veseli, Serpentine;* muzică de film: *Dragoste la zero grade, Actorul și sălbaticii.*

Grigoriu, Theodor
(25.07.1926, Galaţi - 21.05.2014, București)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti, ca elev al lui Mihail Jora. În paralel a urmat cursurile Facultăţii de Arhitectură din Bucureşti. Specializare la Conservatorul din Moscova ca elev al lui Aram Haciaturian. Profesor la Conservatorul din Bucureşti. Lucrări: *Simfonia cantabile*, cvartetele de coarde *Pe Argeş în sus* şi *In căutarea ecoului*, piesele orchestrale *Vis cosmic, Omagiu lui Enescu*, oratoriul *Canti per Europa*, concertele pentru vioară şi orchestră *Anotimpurile* şi *Bizanţ după Bizanţ*. A compus muzică de film pentru *Ciulinii Bărăganului* şi filme regizate de Liviu Ciulei. A primit Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor din România (1998).

Grigorovici, Gheorghe
(04/17.05.1871, Storojineţ, Bucovina - 18.07.1950, Văcăreşti)

Om politic. Soţul Tatianei G., frate cu Emanoil G. (care a semnat, ca scriitor, Emanuel Grigorovitza) şi tatăl lui Radu G. A studiat Medicina la Viena şi a devenit membru al Partidului Social Democrat din Imperiul Austro-Ungar. În 1905 a fost ales secretar al Partidului Social Democrat Român şi al Uniunii Generale a Sindicatelor din Bucovina. A fondat în 1906 la Cernăuţi ziarul „Lupta“. A fost primul deputat român social-democrat în Parlamentul de la Viena (1907, reales 1911). A participat la Congresul de la Basel al Internaţionalei a II-a Socialiste (1912). După Marea Unire a refuzat unificarea partidelor social democrate din provinciile româneşti sub sigla Internaţionalei a III-a comuniste. A reuşit formarea unei federaţii a partidelor socialiste din România (FPSR), unificate în Partidul Social Democrat Român, al cărui prim preşedinte a fost (1927, reales 1936). L-a afiliat la Internaţionala a II-a Socialistă de la Viena. Alături de Flueraş, Jumanca şi Gherman, a optat pentru colaborarea cu dictatura carlistă (1938–1940) spre a înlătura pericolul legionar. Toţi au fost excluşi din PSDR. Reintegrat în 1944 şi arestat în 1949, după unificarea PSDR cu PCR (1948). Deţinut fără proces, a murit în închisoare.

Grigorovici, Radu
(20.11.1911, Cernăuţi – 02.08.2008, București)

Fizician. Fiul lui Gheorghe şi al Tatianei G. A absolvit Facultatea de Ştiinţe din Cernăuţi, secţia Fizico-Chimice. Profesor la Facultatea de Chimie a Universităţii din Bucureşti. Inginer consultant la fabricile de becuri Lumen şi Electrofar. Profesor invitat la Trieste, Paris şi Aberdeen, în Scoţia. Contribuţii în domeniul descărcărilor electrice în gaze. Lucrări: *Gazul electronic*, 1942; *Thermoelectric Power in Amorphous Silicon*, 1967; *Properties of Amorphous Carbon Films*, 1972. A scris şi lucrări de istorie: *Politica austriacă faţă de Bucovina, Onciul şi determinismul istoric.* Membru al Academiei Române (1990) şi vicepreşedinte al ei (1990–1994). A fost ales şi membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Grigorovici, Tatiana *nume la naştere* Tatiana Pisterman
(31.03./13.04.1877, Ucraina – 25.09.1952, Bucureşti)

Militantă social democrată. Soţia lui Gheorghe G. (dezmoştenită de părinţi din cauza căsătoriei cu un creştin) şi mama lui Radu G. A absolvit Filosofia la Viena şi şi-a luat doctoratul în economie politică la Berna cu o teză despre Marx şi Lasalle. A susţinut ideile soţului ei. La arestarea acestuia i-a scris lui Lothar Rădăceanu, fost discipol al soţului ei şi devenit secretar al PMR, două scrisori, prima predată de acesta Securităţii, a doua

care justifică gestul ei final: "Aşa a murit soţul meu în vârstă de 79 de ani, în epoca dictaturii proletariatului, pentru care el a muncit (aceasta o ştii D-ta tot atât de bine ca şi mine) o viaţă întreagă şi sub un guvern al cărui membru eşti D-ta." S-a sinucis.

Grinţescu, Ion
(26.01.1874, Broşteni, jud. Neamţ – 10.07.963, Bucureşti)

Farmacist şi botanist. A absolvit Ştiinţe Naturale la Universitatea din Bucureşti. A fost profesor de botanică şi cercetător la Bucureşti, Cluj, din nou Bucureşti, în institute de profil. Contribuţii privind anatomia şi fiziologia plantelor, pionier al cercetării microflorei solurilor. Lucrări: C*urs de botanică generală*, 1934; *Conspectul florei României; Flora RPR.* A elaborat o metodă nouă de creştere a algelor verzi la scară industrială.

Groppa, Stanislav
(15.05.1956, Verejeni, Republica Moldova)

Medic. A absolvit Institutul de Stat de Medicină din Chişinău. Specializare la Catedra de Neurologie a Institutului de Medicină nr. 2 din Moscova. Fondator al Catedrei de Neurologie la Facultatea de Perfecţionare a medicilor din Chișinău. Preşedinte al Ligii de Combatere a Epilepsiei, preşedinte al Comisiei Republicane de Atestare a neurologilor, neurochirurgilor şi neuropediatrilor. Distins cu Medalia Nicolae Testemiţanu.

Gross, Peter
(1949, Timişoara)

Jurnalist. A emigrat în SUA copil, cu familia. A absolvit Jurnalismul la California State University şi, după ce a fost free-lancer şi colaborator al unor publicaţii din SUA şi Europa, s-a specializat în comunicare internaţională. A călătorit în Europa (Occidentală, Centrală şi de Est, în ţările balcanice), URSS, India, Taiwan, Cuba. A susţinut cursuri de jurnalism la universitățile din Tirana, Cracovia, Bucureşti, Timişoara, Constanţa, Budapesta, Minsk, Tbilisi, Moscova. A ţinut conferinţe în Bulgaria, Slovenia, Cehia, Ungaria, Spania, Brazilia, Canada. A predat la Departamentul de Stat al SUA, la Foreign Office Institute, Agenţia de Informaţii a SUA, Vocea Americii. Profesor de comunicare în masă la Universitatea din Oklahoma (înfiinţată în 1980 şi ai cărei absolvenţi sunt angajaţi la Associated Press, „The Wall Steet Journal", Casa Albă). Consultant mass media pentru Europa Liberă. Doctor Honoris Causa al Universităţii din Bucureşti, care a stabilit programe comune cu Universitatea din Oklahoma, la propunerea Facultăţii de Jurnalism, în ce priveşte învăţământul de excelenţă. Lucrări: *Mass Media in Revolution and National Development: The Romanian Laboratory*, 1996, *Eastern European Journalism. Before, During and After Communism* (împreună cu Jerome Aumente, Ray Hiebert, Dean Mills), 1999; *Entangled Evolutions. Media and Democratization in Eastern Europe*, 2002 (tradusă cu titlul Mass *Media și democrația în Europa de Est,* 2004). A revenit după 1990 în țară și a pus bazele Catedrei de Jurnalism la Universitatea din Timișoara. Vicepreşedinte al Academiei Româno-Americane (ARA).

Grossu, Semion
(18.03.1934, Satu Nou, Basarabia, azi în Ucraina)

Om politic. A absolvit Institutul Agronomic la Chişinău şi a lucrat ca agronom şi şef de colhoz în diverse localităţi din Moldova. A intrat în 1967 în munca de partid, iar în 1976 a devenit membru al CC al PCM, fiind de asemenea şi deputat al poporului în Sovietul Suprem al Moldovei. Preşedinte al Sovietului de Miniştri din Moldova (urmat de Ion Ustian) şi simultan ministru al Afacerilor Externe. În 1980 a fost ales prim-secretar al PCM (urmat de Petru Lucinschi). Din 1991 patron al firmei moldo-ruse Product Impex de comercializare a vinurilor.

Grossu, Sergiu
(14.11.1920, Cubolta, jud. Bălţi - 25.07.2009, Bucureşti)

Scriitor. Coleg de liceu la Bălţi cu Eugeniu Coşeriu. A absolvit Filosofia la Universitatea din Cernăuţi. A venit la Bucureşti şi s-a căsătorit cu nepoata lui Iuliu Maniu. Atitudine anticomunistă. A stat la închisoare 12 ani (din 1959). A plecat din ţară în Franţa în 1971. A editat ziarul „Catacombes". A scris versuri şi proză mistică şi religioasă: *Pietre de aducere aminte; Inscripţii pe un vas de lut; Apocalipsul; Copii în Gulag; Calvarul României creştine; Vania Moiseev; Biserica în catacombele zilelor noastre; Tovarăşa profesoară; Dumnezeu există; Lagărele de muncă din URSS; La fundul abisului.*

Grossu Viziru, Mircea
(?.05.1903, com. Viziru, jud. Brăila – 15.11.1980, Long Beach, California)

Inginer de aviaţie. A absolvit liceul Louis le Grand la Paris şi

École Technique d'Aéronautique et Construction Automobiles, tot la Paris. A lucrat la IAR Brașov în cadrul Biroului de Studii Secret, apoi ca şef al secţiei prototipuri, director al fabricii de celule (1935–1940) şi director general al IAR (1940–1944). A brevetat 10 invenţii în România, 4 în Franţa şi 5 în SUA. El este autorul proiectelor IAR 37, 38, 39 și 80 (pentru acesta decorat cu Medalia Aeronautică clasa a III-a). Pe 21 august 1944 ministrul Aerului şi Marinei l-a sfătuit să plece din ţară. A plecat cu familia în SUA. A fost inginer la firma Martin-Marretta Aluminium.

Grosswald, Emil
(15.12.1912, București - 11.04.1989, Narberth, Pennsylvania)

A absolvit Facultatea de Matematică și ingineria electrică la București, apoi École supérieure d'électricité la Paris. În 1941 a fugit prin Spania, în Cuba, apoi Porto Rico și SUA. Și-a făcut doctoratul cu Hans Rademacher (social-democrat, elevul lui Hilbert, care a refuzat să depună jurământul față de Hitler și a plecat în SUA în 1934) la Pennsylvania University, unde a devenit apoi profesor. S-a ocupat de teoria numerelor. A corespondat cu Albert Einstein. Membru al Consiliului de conducere al Asociației de Matematică a Americii (1965-1968). Nepotul soției sale, Ernest Beutler, a fost laureat al Premiului Nobel pentru biomedicină. Conform Genealogiei Matematicii, a avut 21 de urmași care au cercetat plecând de la lucrările sale.

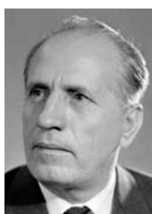

Grosu, Gurie
prenume la naştere Gheorghe
(01.01.1877, Nimoreni, Lăpuşna – 14.11.1943, Bucureşti)

Mitropolit. A fost primul titular român al Mitropoliei Basarabiei după o sută de ani de ocupaţie rusă. A absolvit Seminarul Teologic la Chişinău şi Academia Duhovnicească (înfiinţată de Petru Movilă) din Kiev. S-a călugărit la mănăstirea Noul Neamţ. A obţinut înfiinţarea unei tipografii eparhiale (1896) şi a ctitorit revista „Luminătorul" din Chişinău (1908). Ministru adjunct al Justiţiei în Guvernul Provizoriu de la Chişinău cu prilejul Marii Uniri (1918). Arhiepiscop al Chişinăului şi Hotinului (din 1921), mitropolit al Basarabiei (1928–1936). Lucrări: *Abecedar moldovenesc*, 1917, în colaborare; ed. a II-a şi a III-a, cu litere latine, în 1918); *Rugăciunile şi lămurirea lor; Despre omul „trupesc", „sufletesc" şi „duhovnicesc",* 1924; *Istoria sfântă a Vechiului şi Noului Testament,* 1924; *Slujirea lui Dumnezeu a unui preot bun, după Părintele Ioan de Cronstadt,* 1925.

Grosu, Ion
(20.10.1901, Vânju Mare - 1970, București)

Inginer de aviaţie. A absolvit Facultatea de Matematici şi Şcoala Politehnică din Bucureşti. Director general la IAR (1946–1950), inginer şef în Centrala Metalurgiei Prelucrătoare (1950–1954). A proiectat avionul IAR 80 (al lui Grossu Viziru) şi a creat IAR 81 echipat cu motor IAR 1000 A. Principalul artizan al reluării activității aeronautice românești la Brașov. Profesor la Facultatea de Mecanică a Politehnicii din București.

Grosul, Iachim S.
(21.09.1912, Caragaş, Transnistria – 28.09.1976, Chişinău)

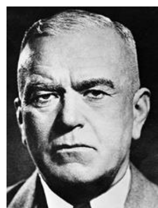
Istoric. A absolvit Institutul Pedagogic din Tiraspol (1933–1937). A fost şef de Catedră şi decan la Institutele Pedagogice din Tiraspol, Buguruslan, Chişinău, apoi la Universitatea de Stat din Chişinău. Director adjunct (1949–1954), apoi preşedinte la Filiala Moldovenească a Academiei URSS. Preşedinte fondator al Academiei Republicii Moldova (1961–1974). Doctor habilitat în istorie (1955), a studiat procesele agrare din Basarabia în secolul al XIX-lea (circa 280 articole, manuale, monografii). A fost redactor-şef al *Enciclopediei Sovietice Moldoveneşti*. Deputat în parlamentele RSSM (1951–1965) şi URSS (1970–1976). Între 1959 şi 1960 a militat pentru predarea în limba română la Universitatea de Stat. A susţinut accesul tineretului Moldovei în instituţiile de învăţământ superior şi academic.

Groza, Mihail
(1943, Transnistria, Republica Moldova – 16.08.2007, Talgar, reg. Alma-Ata, Kazahstan)

Lider al comunităţii româneşti din Kazahstan. Plecat din Moldova sovietică la 17 ani pentru a deşteleni noi pământuri. În cei aproape 50 de ani cât a trăit în Kazahstan, s-a dedicat artei: fotografie, pictură, dansuri populare. A purtat tot timpul în suflet dorul de plaiurile natale, datinile şi tradiţiile româneşti. A fost unul din membrii fondatori ai Asociaţiei Româno-Moldovenilor din Kazahstan (2003), devenind

director executiv al acesteia. În premieră pentru regiunea Asiei Centrale, în 2002 a înfiinţat un ansamblu de dansuri româneşti, Românaşul, la o şcoală generală din regiunea Alma-Ata, fiind coregraful ei. În 2004 a afiliat Asociaţia Românilor din Kazahstan la Organizaţia Românilor de Pretutindeni din România. În 2006 a reprezentat comunitatea etnicilor români din Kazahstan la prima reuniune a Asociaţiilor Culturale Româneşti din Europa, organizată la Bucureşti.

Groza, Petru
(07.12.1884, Băcia, jud. Hunedoara - 07.01.1958, Bucureşti)

Om politic. Fiu de preot. A făcut Colegiul maghiar reformat de la Orăştie şi Dreptul şi Ştiinţele Economice la Budapesta. A practicat avocatura la Lugoj şi Deva. Din 1911 până la moarte a fost membru al Sinodului Mitropoliei Sibiului. În 1920 s-a înscris în partidul lui Averescu, fiind ministru pentru Naţionalităţi Conlocuitoare, apoi al Lucrărilor Publice. În 1926 a plecat din nou la Deva, unde a înfiinţat în 1931 Frontul Plugarilor, de inspiraţie comunistă. În 1944 a fost adus la Bucureşti pentru a înlocui guvernul Rădescu. A condus primul guvern comunist al României, dominat de Frontul Naţional Democratic (din 6 martie 1945). A condus şi un al doilea guvern (1946–1947) şi a fost preşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale (Parlamentul comunist), 1952–1958. Oraşul Ştei, jud. Bihor, i-a purtat numele în perioada 1958–1990.

Grozăvescu, Traian
(21.11.1895, Lugoj – 15.02.1927, Viena)

Tenor. A absolvit Facultatea de Drept şi Conservatorul de Muzică la Budapesta. A debutat la Opera din Cluj în 1919, cântând alături de Dimitrie Popovici Bayreuth. A fost solist al operelor din Viena, Budapesta şi Berlin. Richard Strauss, Arturo Toscanini, Pietro Mascagni, Franz Schalk au avut cuvinte elogioase despre el. A fost ucis de soţia sa din gelozie. O stradă din Timişoara şi un concurs de canto îi poartă numele.

Gruescu, Constantin
(12.04.1924, com. Dognecea, jud. Caraş Severin)

Mineralog. Urmaş al unor generaţii de mineri. Tehnician minier în Banatul montan. Pasiunea pentru minerale îl cuprinde încă de tânar, începând cercetarea sistematică a cristalelor şi mineralelor din 1945, în jurul Ocnei de Fier (munții Dognecea) reuşind ca, timp de peste 50 de ani, să constituie o impresionantă colecţie, de câteva mii de eşantioane, expuse în casa sa de la Baia de Fier (muzeu). Aceste piese sunt reprezentative pentru toate zonele metalo-genetice ale României. A reuşit să aducă, prin schimb sau achiziţii, numeroase eşantioane de zăcăminte din Europa, Asia, Africa şi Americi. Această colecţie cuprinde numeroase mostre de granaţi (andradit, melanit, grossular), galenit, pirit, calcopirit, sfalerit, antimonit, hematit, oligist, magnetit, limonit, diverse specii de silicaţi, sulfaţi, carbonaţi, precum şi o serie de varietăţi de cuarţ, calcedonie şi opal. Pasiunea sa de colecţionar şi activitatea ştiinţifică deosebită (o serie de studii şi referate despre mineralele Banatului, în special asupra maclelor cuarţului şi formelor cristalografice ale magnetitului, precum şi participarea la diverse simpozioane şi sesiuni de comunicări ştiinţifice în ţară şi străinatate) au condus la primirea sa ca membru al Societăţii de Ştiinţe Geografice din România şi al Asociaţiei Internaţionale a Mineralogilor de la Basel (Elveţia).

Grunfeld, Ernie, *prenume la naştere* Ernest (24.04.1955, Satu Mare)

Sportiv. A plecat copil în SUA, cu familia. A studiat la Universitatea din Tennessee, făcând baschet în echipa universităţii, joc dublu, împreună cu Bernard King, devenind celebri prin faptul că acumulau întotdeauna peste 40 de puncte pe meci. Au jucat apoi pentru Milwaukee Bucks şi Kansas City Kings câştigând aproape toate campionatele naţionale până în 1998–1999. Membru al Asociaţiei Naţionale de Baschet a Americii (NBA).

Guboglu, Mihail
(04.10. 1911, Ceadâr Lunga, Comrat, Basarabia – 15.05.1989, Istanbul)

Orientalist. Părinții, Petru și Ecaterina, au fost printre fondatorii comunei. A studiat Filologia şi Istoria la Chișinău ca student al lui Ion Nistor. Ca profesor de școală la Iași a fost remarcat de Sabri Toprak, ministru al Educației din Turcia, aflat în vizită, ceea ce avea să-i influențeze cariera. Cercetător la Institutul de Istorie al Academiei din București (specialitatea turcologie otomană), profesor la Facultatea de Limbi orientale a Universităţii din Bucureşti. Contribuţii la studierea

perioadei otomane. Lucrări: *Paleografia și diplomaţia turco-osmană, studiu şi album*, 1958; *Cronici turceşti privind ţările române*, 2 vol., 1960–1961; *Catalogul documentelor turceşti*, 2 vol., 1965; *Vlad Ţepeş şi Mehmed al II-lea în lumina cronicilor turco-bizantine*, 1976. Membru corespondent al Institutului de Studii Româno-Sovietice. Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1938).

Gudumac, Eva V.
(06.05.1941, Tătărăuca Veche, Soroca)

Medic. (Numele cu final în -ac sunt foarte vechi, definesc un areal care se întinde între Occitania - Balzac, Armagnac, Cognac – și Carpații Albi. Evidența de locuire în Soroca este de 50.000 ani.) A absolvit Şcoala de Medicină din Soroca şi Facultatea de Pediatrie a Institutului de Medicină din Chişinău. Eleva profesoarei Natalia Gheorghiu. Specializare în chirurgie pediatrică la Moscova şi Sankt Petersburg. Profesor la Facultatea de Pediatrie a Universităţii de Medicină şi Farmacie din Chişinău. A elaborat principii şi tehnici chirurgicale folosite în tratarea bolilor parazitare, hemoragiilor digestive, osteomielitelor hematogene, peritonitelor. Lucrări: *Afecţiunile bronhopulmonare cronice nespecifice la copil* (1999); *Pneumoniile bacteriene distructive acute la copii* (2001). Este director coordonator al Centrului Naţional ştiinţifico-practic de chirurgie pediatrică Natalia Gheorghiu, preşedinte al Asociaţiei Chirurgilor Pediatri din Moldova, membru al Asociaţiei Chirurgilor Pediatri din România, membru al Uniunii Europene a Asociaţiilor Chirurgilor Pediatri (EUPSA). Distinsă cu titlul Om Emerit şi Ordinul Republicii.

Guguianu, Marcel
(28.06.1922, Bârlad - 11.06.2012, București)

Sculptor. A absolvit Şcoala de Belle Arte din Bucureşti ca elev al lui Cornel Medrea. A restaurat monumente la Iaşi şi la Bârlad. A avut expoziţii în oraşele româneşti, dar şi la Budapesta, Odensee, Roma, San Marino, Napoli, Aradjelovač, Belgrad, Montpellier, Paris, Sao Paolo, New York, Ankara, Mali, Washington, Sevilla, Miami, unde au rămas expuse lucrări ale sale de sculptură monumentală. Profesor invitat la San Marino. Lucrări: *Auroră şi amurg* – figuri în marmură, Teatrul Naţional din Bucureşti, România; *Timpul şi Clio* – marmură monumentală, Iugoslavia; *Neutralitate* – statuie în marmură, San Marino; *Selene* – marmură, colecţie de stat, România; *Antineea* – marmură monumentală, colecţie particulară, Canada; *Meditaţie* – marmură, colecţie de stat, România; *Salomea* – figură monumentală în marmură, Belgrad, Iugoslavia; Dalila – figură monumentală în marmură, Paris, Franţa; *Pietà* – figură monumentală în marmură, România; *Victorie* – figură monumentală în bronz, Iaşi, România; *In memorarum* – marmură monumentală, colecţie de stat, România; *Maternitate* – marmură monumentală, colecţie particulară, Viena, Austria; *Extaz* – marmură monumentală, colecţie particulară, Bucureşti, România; *Clio* – marmură monumentală, Copenhaga, Danemarca; *Ciocârlia* - bronz, Fundaţia John F. Kennedy, Washington, SUA; *Luchian* – piatră monumentală, Botoşani, România; *Eminescu* – bust monumental, Cernăuţi; *Aurora* – nud monumental, marmură, New York, SUA; *Tors* – bronz monumental, Preşedenţia Republicii Ungaria; *Concordie* – marmură, Miami, SUA. A fost distins cu Diploma Bene Merenti (1975), Palme d'Or (1975), Medalia de aur şi placheta de onoare a Republicii San Marino (1981), Premiul I la concursul Nissida d'Oro (1983), Steaua României în grad de Cavaler, 2002.

Gulea, Aurelian
(28.05.1946, Baraboi, Dondușeni, Republica Moldova)

Chimist. Aromân. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea de Stat din Chişinău. Specializare în rezonanţă magnetică nucleară şi spectroscopie la Institutul Radiumului al Comitetului de Stat al Energiei Atomice a URSS din Leningrad, la Institutul de Chimie Generală şi Anorganică al Academiei de Ştiinţe a URSS din Moscova, la Universitatea din Lille şi Paris Sud, Franţa, Freiburg, Germania şi Universitatea Laval, Québec, Canada. Profesor la Facultatea de Chimie a Universităţii de Stat din Moldova. Conduce grupul Rezonanţă Magnetică Nucleară de pe lângă Institutul de chimie al AŞM. Membru al juriului Internaţional EUREKA (Bruxelles şi Geneva). Profesor invitat la universităţile din Iaşi, Cluj, Alger, Lausanne, Seul, Moscova, Casablanca, Manila, Budapesta, Sofia, Bucureşti ş.a. A publicat peste 640 de lucrări de specialitate, plus 14 monografii și manuale. Membru al Academiei de Științe a Moldovei, al Academei de Științe din New

York. Distins cu Premiul Național pentru Știință și Tehnică, laureat al Ordinului Gloria Muncii al Moldovei.

Gulian, Constantin I. *nume la naştere* Constantin Ionescu (22.04.1914, București - 21.08.2011, București)

Filosof. A absolvit Literele și Filosofia la Bucureşti și a continuat la Sorbona, Paris. Director al Institutului de Filosofie, profesor la Facultatea de Filosofie. Profesor invitat la universităţile din Paris, Bruxelles, Heidelberg, Moscova, St. Petersburg, Varşovia. Lucrări: *Introducere în sociologia culturii,* 1947; *Goethe şi problemele filosofiei*, 1957*; Metodă şi sistem la Hegel*, 1957; *Omul în folclorul african*, 1967; *Antropologie filosofică*, 1972; *Structura şi sensul culturii*, 1980; *Axiologie şi istorie,* 1991. Membru titular al Academiei Române (1955) şi preşedinte al Secţiei de Ştiinţe Filosofice, Psihologice şi Juridice (1966–1992). Distins cu Ordinul Muncii, 1964.

Guran, Marius
(07.11.1936, Bârca, jud. Dolj – 24.04.2019, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electronică şi Telecomuni caţii la Politehnica din Bucu- reşti. Specializare la Centrul de Calcul al Academiei URSS şi Facultatea de Automatică şi Calculatoare din Leningrad. Bursier Fulbright la University of California, Berkeley Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Franţa (INRIA), City University London, Cranfield Institute of Technology, UMIST, UWIST Lausanne, Elveţia. Cercetător la Institutul de Informatică, apoi profesor la Automatică şi la Facultatea de Ingineria şi Managementul Sistemelor Tehnologice. Director general al Centrului de cercetare şi consultanţă pentru pregătirea privind Managementul şi Ingineria Intreprinderilor Industriale Virtuale. A început în 1971 primele studii privind reţelele de calculatoare. A demarat introducerea transmisiilor de date şi a Internetului. În 1975 au fost fabricate primele modemuri româneşti (IPA) şi s-a făcut testarea liniilor de telecomunicaţii din România pentru transmisia de date (ICI şi MTTC), iar în 1979, la ICI, s-a realizat o reţea locală (LAN) pentru interconectarea calculatoarelor în reţele pe zone restrânse, acţiune finalizată prin proiectul CAME - LEON, în cadrul căruia au fost realizate componentele hardware şi software necesare interconectării locale a micro şi minicalculatoarelor, reţeaua fiind omologată cu succes. În 1984, ICI (în colaborare cu MTTC) constituie reţeaua RENAD-RENOC cu 3 noduri, reţea care va cuprinde în 1989 un număr de 18 noduri operaţionale. Realizarea primei reţele naţionale de calculatoare electronice, prin proiectul RENAC/ RENOD, denumit UNIREA în etapa finală, a fost un succes pentru care i s-a acordat Premiul Traian Vuia al Academiei Române în 1985. A fost un proiect uriaş, care a reuşit să interconecteze trei noduri, folosind comutaţia de pachete de date, la calculatoare medii-mari (main-frame), micro-calculatoare şi minicalculatoare. Experimentul UNIREA a reuşit să interconecteze prin transmisii de date, prin comutaţie de pachete, principalele provincii istorice ale României, ţara noastră fiind prima ţară dintre fostele ţări CAER care a reuşit un asemenea proiect. A contribuit la formarea a zeci de specialişti care, ulterior, au avut un rol deosebit în constituirea noilor reţele de calculatoare RNC, RoEduNet, LogicNet ş.a. din România. După 1989 a obţinut domeniul de internet **.ro** pentru România. Lucrări: *Sisteme time-sharing*, curs, 1969; *Aspecte ale realizăriiunei reţele naţionale de calculatoare ca suport tehnic pentru sistemul informatic naţional. Studii şi cercetări de calcul economic şi cibernetică economică*, 1982; *Strategia naţională pentru trecerea la noua economie şi implementarea societăţii informaţionale*, 2001; *Transmisia de date, teleprelucrarea şi reţelele de calculatoare în România.* Comunicare la Simpozionul cu acelaşi nume, publicată în volumul *Telecomunicaţiile în România,* 2003. Consilier al preşedintelui României (2000–2004). Membru şi vicepreşedinte al Asociaţiei Române pentru Industria Electronică şi Software, Senior Member IEEE, membru al Asociaţiei Române de mecatronică, al Academiei Oamenilor de Ştiinţă, membru al Academiei Române. Distins cu Ordinul Serviciu Credincios în grad de Cavaler.

Gusti, Dimitrie
(13.02.1880, Iași – 30.10.1955, București)

Filosof, sociolog şi estetician. Ministru al Învăţământului între 1932 şi 1933, profesor la Universităţile din Iaşi şi Bucureşti. Este fondatorul Şcolii sociologice (monografice) de la Bucureşti. A

inițiat și îndrumat acțiunea de cercetare monografică a satelor din România (1925–1948). A obținut legiferarea serviciului social (1939), prin care se instituționaliza, pentru prima oară în lume, cercetarea sociologică, îmbinată cu acțiunea socială practică și cu pedagogia socială. A fondat și condus Asociația pentru Știința și Reforma Socială (1919–1921), Institutul Social Român (1921–1939, 1944–1948), Institutul de Științe Sociale al României (1939–1944), Consiliul Național de Cercetări Științifice (1947–1948). A creat, împreună cu Victor Ion Popa, H.H. Stahl și G. Focșa, Muzeul Satului (1936), al XV-lea din lume. În domeniul literar-științific a înființat și a condus revistele „Arhiva pentru știința și reforma socială“ (1919–1943) și „Sociologie românească“ (1936–1944). Lucrări: *Egoismus und Altruismus*, 1904; *Die soziologischen Betrehungen in der neuen Ethik*, 1908; *Cosmologia elenă*, 1929; *Sociologia militans* (volumul I, 1935; volumele I și II, 1946); *Cunoaștere și acțiune în serviciul națiunii* (2 vol.), 1939; *Problema sociologiei*, 1940; *La science de la realité sociale*, 1941; *Enciclopedia României*, vol. I–V, 1938–1943. După 1945 n-a mai lucrat, majoritatea membrilor echipei de lucru a Enciclopediei fuseseră arestați. Membru al Academiei Române din 1919, președintele Academiei Române (1944–1946).

Gușă, Ștefan
(17.04.1940, Spătaru, com. Costești, jud. Buzău - 28.03.1994, București)

Ofițeri de Tancuri și Auto și Facultatea Militară Tehnică la Academia Militară. În 1986 a fost promovat în funcția de prim-adjunct al ministrului Apărării Naționale și șef al Marelui Stat Major, perioadă în care au fost elaborate noi regulamente privind desfășurarea acțiunilor de luptă la diferite eșaloane, instrucțiuni și dispoziții specifice epocii și situației geopolitice a României. După 1989 comandant al Armatei a II-a.

Gușuleac, Mihail
(12.10.1887, Lucovița, azi în Ucraina – 11.09.1960, București)

Botanist. A absolvit Facultatea de Științe la Cernăuți și s-a specializat în biologie marină la Trieste, Viena, Praga și Halle. Profesor la Praga, Suceava și Cernăuți. Din 1939 profesor la Universitatea din București. Contribuții în domeniul clasificării plantelor și al fitogeniei. Lucrări: *Considerațiuni geo-botanice asupra pinului silvestru din Bucovina*, 1934; *Familia Boraginaceae*, 1934; *Floare și fruct, o comparație a metodelor de cercetare morfologică*, 1939. Membru corespondent al Academiei Române (1937), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Guțu-Romalo, Valeria
(25.10.1928, Chișinău)

Lingvistă. Autoarea unor studii importante de lingvistică. Eleva lui Iorgu Iordan. Cercetător la Institutul de Lingvistică al Academiei și profesor la Facultatea de Litere a Universității din București. Lucrări: *Un procedeu distribuțional de delimitare a paradigmelor*, 1964; *Morfologie structurală a limbii române*, 1968; *Corectitudine și greșeală în limba română de azi*, 1972; *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, 1973. Membru de onoare al Academiei Române (2006).

Gyr, Radu, *nume la naștere* Radu-Coco Demetrescu
(02.03.1905, Câmpulung – 29.04.1975, București)

Poet. A absolvit Literele și Filosofia la București. Conferențiar la Institutul de Literatură. Participant la mișcarea legionară, a făcut închisoare (1944–1963). Poezia sa evoluează de la post-simbolism la un lirism debordant, cu multe convenții folclorice: *Liniști de schituri*, 1924, debut; *Căciuliță roșie*, 1926, Premiul Societății Scriitorilor Români; *Plânge Strâmbă Lemne*, 1927; *Cerbul de lumină*, 1928, Premiul Academiei; *Stele pentru leagăn*, 1936; *Corabia cu tufănici*, 1939, Premiul Societății Scriitorilor Români; *Poeme de război*, 1943; *Balade*, 1944. Un volum selectiv, *Poezii*, vol. I a apărut în 1992.

H

Haas, Conrad
(1509, Dornbach, Hesse – 1576, Sibiu)

Inventator. A funcţionat ca pirotehnician şi guard de artilerie la garnizoana din Sibiu. Manuscrisul său, datat 1529–1555, înfăţişează schiţele unei nave cosmice dotată cu 17 rachete, având trei trepte de aprindere. Folosea combustibili solizi (pulberi) şi lichizi (alcool). Combustibilii lichizi i-au fost sugeraţi de cercetările lui Ioan Românul, pirotehnician, contemporan cu el, din Alba Iulia.

Hadârcă, Ion
(17.08.1949, Sângereii Vechi, Republica Moldova)

Scriitor, om politic. A absolvit Institutul Pedagogic de Stat Ion Creangă (azi Universitatea Pedagogică de Stat). A fost redactor, apoi şef de redacţie la Editura Literatura artistică. În 1982–1985 a condus cenaclul literar Luceafărul de pe lângă ziarul „Tinerimea Moldovei”. A fost secretar al Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Preşedinte fondator al Frontului Popular din Moldova. A condus prima Mare Adunare Naţională la Chişinău, 27 august 1989. Deputat în Congresul deputaţilor din URSS (1989–1991), deputat (1990–1998) în Parlamentul Republicii Moldova, din 1990 până în 1993 deţinând funcţia de prim-vicepreşedinte al forului legislativ. Lucrări: *Zilele* (1977), *Lut ars* (1984), *Darul vorbirii* (1985), *Ambasadorul Atlantidei* (Iaşi, 1996), *Două imperii* (1998), *A fi în timp* (Timişoara, 1999), *Dezinfecţia de frontieră* (Iaşi, 2001), *Gheara de fum* (2007), *Pianul din abator* (2008) ş.a. A tradus din Puşkin, Lermontov, Federico Mayor, Ivan Draci ş.a. Distins cu Premiul Boris Glăvan al tineretului din Republica Moldova (1979), premiul revistei „Flacăra” (Bucureşti, 1992), Premiul Mihai Eminescu al Consiliului judeţean Suceava (1998), premii ale Uniunii Scriitorilor din Moldova (1998, 2002, 2007), Premiul Academiei Române (2009). Are şi cărţi pentru copii, încununate cu Premiul H. Ch. Andersen (2009).

Hagi, Gheorghe
(05.02.1965, Săcele)

Fotbalist. Şi-a început cariera la Farul Constanţa în 1970. În 1982 a venit la Sportul Studenţesc în Bucureşti. A fost transferat la Steaua (1987 1990), pentru Supercupa Europei, când avea să bată Dinamo Kiev. A jucat 97 de meciuri în Liga I şi a dat 76 de goluri. Steaua a fost campioana României în 1987, 1988, 1989 şi a Europei în 1989. Din 1990 a jucat la Real Madrid, Brescia, FC Barcelona, Galatasaray SK, Sporting Club Lisabona. Din 2001 a devenit antrenor al Naţionalei României, apoi al Galatasaray, Turcia. Realizări ca jucător: la Steaua – Supercupa Europei, 1987; Liga I, 1987, 1988, 1989; Cupa României, 1987, 1988, 1989; la Real Madrid – Supercupa Spaniei, 1990; la FC Barcelona – Supercupa Spaniei, 1994; la Galatasaray – Cupa UEFA, 2000; Supercupa Europei, 2000; Superliga Turciei, 1997, 1998, 1999, 2000; ca antrenor la Galatasaray – Cupa Turciei, 2005.

Haidarlî, Ion
(03.05.1937, Roşiţa, Basarabia)

Medic. Turc ca etnie. A absolvit Universitatea de Stat de Medicină din Chişinău. A fost patomorfolog la Institutul de Tuberculoză din Chişinău, şef adjunct al Clinicii de Ftiziologie şi Pneumologie a Institutului de Cercetări în Medicina Preventivă, secretar ştiinţific la Institutul de Ftizio-pneumologie Chiril Draganiuc. Contribuţii la evaluarea reacţiilor tisulare şi remodelărilor interstiţiului pulmonar în diferite faze ale inflamaţiei tuberculoase, caracteristicilor morfologice ale procesului de resorbţie şi cicatrizare a leziunilor tuberculoase, depistarea şi identificarea fibrozelor în tuberculoza pulmonară prin metode morfo-histo-chimice (metodologie implementată în Rusia şi alte ţări din spaţiul exsovietic). Distins cu insigna Eminent al Ocrotirii Sănătăţii, Ordinul Gloria Muncii şi Ordinul Drapelul Roşu de Muncă.

Haiduc, Ionel
(09.05.1937, Cluj)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie a Universităţii din Cluj în 1959. În 1964 a obţinut titlul de doctor în chimie la Institutul M.V. Lomonosov din Moscova sub conducerea academicianului K. A. Andrianov. Profesor la Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca. Îşi completează formarea ca cercetător în SUA între 1966 şi 1972, pe durata a 3 stagii post-doctorale, cu profesorii Henry Gilman și Bruce King. Între 1990 și 1993 a fost rector al Universităţii Babeş-Bolyai din Cluj-Napoca şi vicepreşedintele Consiliului Naţional al Rectorilor. Contribuţii la diverse capitole ale chimiei anorganice, coordinative şi organometalice. Este membru în comitetul ştiinţific a 9 reviste din ţară şi străinătate, membru IUPAC, membru al International Council of Main Group Chemists şi Alliance of the Universities for Democracy, a fost invitat ca visiting professor în SUA, Brazilia, Spania, Germania, Mexic şi Singapore. Lucrări: *Introducere în chimia ciclurilor anorganice*, 1960; *Chimia compuşilor metalorganici*, 1974; *Organometallics in Cancer Chemotherapy*, Florida, 1990, cu Cristian Silvestru; *Supramolecular Organometallic Chemistry Wiley-VCH*, New York, 1999, cu Frank T. Edelmann. Premii: Humboldt Forschungsaufenthalt (1997), Gauss Professorship, Göttingen Academy (1998–1999), Premiul Pro Collaboratione, Hungarian Academy of Sciences, Filiala Debrecen (1999), Diploma de Onoare, Prezidiul Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1999), Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2002), membru al Academia Europaea (Londra, 2002), Doctor Honoris Causa la Universitatea Tehnică Gheorghe Asachi, Iaşi (2002) şi Universitatea Politehnică din Timişoara (2004), Premiul Societăţii Române de Chimie (2004), Premiul Neniţescu-Criegee acordat de Societatea Germană de Chimie şi Academia Română (2005), Membru de onoare al Academiei de Știinte din Ungaria (2007). A fost de asemenea distins de Preşedintele României cu Ordinul Steaua României în grad de Mare Ofiţer (2000) şi în grad d e Mare Cruce (2006) şi cu Ordinul de Onoare oferit de Preşedintele Republicii Moldova (2006). Academician, preşedinte al Academiei Române (2006-2014).

Haimovici, Mendel
(30.11.1906, Iaşi – 30.03.1973, Iaşi)

Matematician şi mecanician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Matematică, la Universitatea din Iaşi. S-a specializat în Italia cu T. Levi-Cività. Profesor de mecanică la Universitatea din Iaşi. A organizat Institutul de matematică al Academiei din Iaşi, al cărui prim director al fost (1950–1973). Contribuţii în domeniul geometriei, al ecuaţiilor diferenţiale cu derivate parţiale şi al teoriei integrării sistemelor Pfaff. Membru titular al Academiei Române (1963).

Halanay, Aristide
(07.06.1924, Râmnicu Sărat - 06.12.1997, București)

Matematician. A studiat matematica la Universitatea din Bucureşti şi s-a specializat la Universitatea din Moscova cu profesorul V. V. Nemîţki. Mem - bru în echipa de conducere a „Journal of Differential Equations“ fondat de J. P. La Salle. Contribuţii la teoria stabilităţii, a sistemelor (stabilitate, control, stochastice, perturbaţii), a modelat diverse tipuri de procese fizice (mecanica cerească, economia matematică, bioştiinţe). A susţinut săptămânal, la Universitatea din Bucureşti, seminarul ştiinţific de teoria ecuaţiilor diferenţiale, destinat cercetătorilor, care funcţionează fără întrerupere din 1953, iar astăzi îi poartă numele. Cea mai importantă lucrare a sa este *Differential Equations Stability. Osscilations. Time Lays,* publicată în româneşte în 1963, apărută în engleză în Marea Britanie în 1966 şi în japoneză în 1969. Profesor Emerit al Universităţii din Bucureşti. Membru al Societăţii Române de Matematică. Distins cu Steaua Republicii Populare Române.

Halász Brassaï, Gyula *nume la naştere* Gyula Halász
(18.09.1899, Braşov – 8.07.1984, Beulieusur-Mer)

Fotograf. Maghiar după tată și armean după mamă. Brassaï înseamnă Braşoveanul în maghiară, iar Gyula înseamnă Iuliu. A studiat Belle Arte la Budapesta. S-a specializat în Germania şi la Paris, unde a rămas (1924). A avut o mare expoziţie de fotografie, 1930– 1937 (arta fotografierii era încă

la începuturi) la Muzeul de Artă Modernă din Paris. A fotografiat foarte mult și în Spania, în timpul Războiului Civil. O colecţie din fotografiile sale, cu titlul *Paris de Nuit*, a apărut în 1933, alta, *Cu aparatul prin Paris,* a fost publicată în 1950. Prieten cu Pablo Picasso, comunist, a scris *Convorbiri cu Picasso*, 1954. Prieten cu fotograful francez Eli Lothar, fiu natural al lui Tudor Arghezi. H. B. este fotograful după imaginile căruia s-a format părerea lumii veacului XX despre Paris.

Halici, Mihail
(19.10.1643, Caransebeş – 1712, Londra)

Cărturar. (Halici a fost și un cnezat medieval pe teritoriul Ucrainei, nume provenit de la numele Galiţiei - origine celtică: triburi galice). A absolvit Colegiul Reformat, început la Sibiu și terminat la Aiud. A fost rector la Colegiul Reformat din Orăştie, a călătorit prin Europa. I se atribuie *Dictionarium valchico-latinum* (Dicționarul valaho-latin), cunoscut şi ca *Anonymus Caransebiensis* (datează de dinainte de 1700). I-a dedicat o odă în româneşte, scrisă cu alfabet latin, prietenului său Francisc Popai, descoperită și publicată de Moses Gaster în *Chrestomatie română,* 1891. Biblioteca municipală din Caransebeș îi poartă numele.

Halippa, Pan(telimon)
(01.08.1883, Cubolta, Basarabia - 30.04.1979, București)

Publicist şi om politic. A fost unul dintre cei mai importanţi militanţi pentru afirmarea spiritului românesc în Basarabia și pentru unirea acestei provincii cu România. A fost preşedintele Sfatului Țării care a votat Unirea la 1918. A urmat cursurile Şcolii Spirituale din Edineţ și ale Seminarului Teologic din Chişinău. După ce a absolvit seminarul în 1904, s-a înscris la Facultatea de Fizică şi Matematică a Universităţii din Dorpat (azi Tartu, Estonia). Un an mai târziu a izbucnit revoluţia şi s-a văzut nevoit să abandoneze studiile. Revenit la Chişinău, s-a apropiat de tinerii intelectuali români, colaborând la revista „Basarabia", prima publicaţie română a epocii, în paginile căreia a tipărit imnul revoluţionar *Deşteaptă-te române*, fapt pentru care a fost urmărit de autorităţile ţariste. S-a refugiat la Iaşi şi s-a înscris la Facultatea de Litere şi Filosofie, ale cărei cursuri le-a urmat între 1908 şi 1912. În această perioadă a colaborat la revista „Viaţa românească", unde a publicat *Scrisori din Basarabia*. În 1908 a tipărit la Chişinău, cu alfabet slav, *Pilde și novele*, prima carte literară din Basarabia, iar în 1912 lucrarea *Basarabia, o schiţă geografică*. Revenit la Chişinău în 1913, publică, împreună cu Nicolae Alexandri şi cu ajutorul lui Vasile Stroescu, ziarul „Cuvânt moldovenesc", al cărui director a fost. În 1917 a înfiinţat Partidul Naţional Moldovenesc. A luat parte la adunările de la Cernăuţi şi de la Alba-Iulia, care au proclamat Unirea Bucovinei şi, respectiv, a Transilvaniei cu România. După 1918 a deţinut mai multe funcţii: ministru, secretar de stat pentru Basarabia (1919–1920), ministru al Lucrărilor Publice (1927), ministru al Lucrărilor Publice şi Comunicaţiilor (1930), ministru ad-interim la Ministerul Muncii, Sănătăţii şi Ocrotirii Sociale (1930), ministru secretar de stat (1928–1930, 1932, 1932–1933), senator şi deputat în Parlament (1918–1934), urmărind neîncetat propăşirea culturală a Basarabiei. Este întemeietorul Universităţii Populare din Chişinău (1917), Conservatorului Moldovenesc, Societăţii Scriitorilor şi Publiciştilor Basarabeni, Societăţii de Editură şi Librărie Luceafărul din Chişinău (1940). În 1932 a editat şi a condus revista „Viaţa Basarabiei" şi ziarul cotidian omonim. În 1950 a fost arestat şi închis, fără a fi judecat, la Sighetul Marmaţiei, după doi ani fiind predat NKVD-ului, dus la Chişinău, judecat şi condamnat la 25 de ani de muncă silnică în Siberia. A fost mutat apoi la închisoarea de la Aiud. Membru corespondent al Academiei Române (1918). Exclus în 1948, este repus în drepturi în1990.

Hamangiu, Constantin
(31.12.1869, Bârlad – 08.01.1932, Bucureşti)

Jurist. A absolvit Dreptul la Bucureşti şi a fost judecător şi procuror în diverse orașe ale ţării. Ulterior consilier la Înalta Curte de Casaţie. Ministru al Justiţiei (1931–1932). A editat Codul general al României, 30 vol., cuprinzând legislaţia românească a secolului al XIX-lea şi primele decenii din secolul XX. Lucrări: *Codul civil român conform textului oficial*, 1897; *Codul de procedură civilă conform textului oficial*, 1898; *Arta si literatura din punct de vedere juridic.*

Teoria proprietății intelectuale, 1906. Membru de onoare al Academiei Române (1930).

Han, Oscar
(03.12.1891, București – 14.02.1976, București)

Sculptor. German după tată și român după mamă. A absolvit Academia de Belle Arte din Bucureşti şi a lucrat apoi în atelierul lui Dimitrie Paciurea. A fost membru al grupului celor patru, alături de N. Tonitza, Ştefan Dimitrescu, Francisc Şirato. A participat la saloanele oficiale din Bucureşti, Veneţia, Anvers, Paris, Haga, Amsterdam, Barcelona. Lucrări: *Dante, Iorga, Pârvan, Eschil, Sofocle, Eminescu, Tonitza, Anghel Saligny, Mircea cel Bătrân, Mihail Kogălniceanu, Constantin Brâncoveanu,* presărate în toată ţara. Maestru Emerit al Artei.

Handra-Luca, Viorel
(11.09.1940, Ciuleni, jud. Cluj – 06.11.2000, Cluj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică la Institutul Politehnic din Cluj. S-a specializat la Aachen, Padova, München, Londra, Saragoza. Profesor la Universitatea Tehnică din Cluj, rector al ei. Contribuţii în domeniul analizei şi sintezei mecanismelor articulate şi având culisare reglabilă, al analizei geometrico-cinematice a roboţilor industriali. Lucrări: *Organe de mașini și mecanisme,* 1975; *Introducere în teoria mecanismelor,* 2 vol., în colaborare, 1982–1983; *Funcţiile de transmittere în studiul mecanismelor,* 1983; *Cercetări privind sistemele mecatronice cu aplicaţii în robotica medicală si industrială,* 1996.

Haneş, Petre V.
(05.11.1879, Călăraşi – 17.04.1966, București)

Istoric literar. A absolvit Literele la Bucureşti. A fost profesor la liceele Matei Basarab şi Mihai Viteazul din Bucureşti. A întemeiat societatea Prietenii istoriei literare (1926). A scris studii de literatură română cu o informaţie foarte exactă: *Dezvoltarea limbii române în prima jumătate a sec. al XIX-lea,* 1904; *Studii de literatură română,* 1910; *Studii şi cercetări,* 1927; *Scriitori basarabeni (1850–1940),* 1942. A scris *Istoria literaturii româneşti,* 1924, cu o ediţie în franceză, 1934.

Hanganu, Dan S.
(27.01.1939,Iaşi-05.10.2017,Montréal)

Arhitect. A absolvit Institutul de Arhitectură din Bucureşti (1961). În 1970 a emigrat în Canada, la Montréal. Profesor la Universitatea McGill (din 1976) şi la Université de Montréal, Şcoala de Arhitectură (din 1992). A fost invitat să conferenţieze la numeroase universităţi din Canada (Toronto, Carleton University din Ottawa, Université Laval din Québec) şi din Statele Unite (Harvard University, Şcoala de Arhitectură Pratt, Columbia University din New York, la Paris, Buenos Aires, Lima, Mexico City, Beijing). Are propria firmă de arhitectură Dan S. Hanganu Architects, la Montréal. A realizat proiecte de arhitectură pentru ansambluri de locuinţe de anvergură, complexe comerciale şi hoteliere, biserici, muzee: Muzeul Pointe-à-Callière, complexul Chaussegros-de-Léry, St-Benoit Abbey, Facultatea de Design UQAM din Montréal, Théatre du Nouveau Monde, École des Hautes Études Commerciales, Cirque du Soleil, Biblioteca Facultăţii de Drept, McGill University, Arhivele Naţionale din Montréal. A făcut parte din juriile unor concursuri de arhitectură din Canada, SUA, România, America de Sud. Membru al Ordinului Arhitecţilor din Québec şi al Asociaţiei Arhitecţilor din Ontario; membru al Academiei de Arte a Canadei. A primit peste 40 de premii pentru proiecte şi lucrări de arhitectură: Distincţie de excelenţă (1981); Premiul pentru design arhitectural al provinciei Québec (1986); Menţiune de excelenţă (1984, 1987, 1995); Premiul de excelenţă (1991), Premiul Québecului (1992); Marele Premiu de excelenţă în arhitectură (1993); Medalia de excelenţă acordată de Guvernatorul General al Canadei (1994). Doctor Honoris Causa al Universităţii de Arhitectură din Bucureşti.

Haret, Spiru
(15.02.1851, Iaşi – 17.12.1912, București)

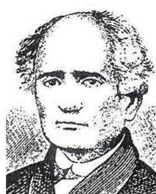
Matematician, pedagog, reformator al învăţământului românesc. În septembrie 1862 a intrat la Liceul Sf. Sava din Bucureşti, unde a petrecut cinci ani din şapte ca intern. Specializare la Paris în fizică şi matematică. La Şcoala de Poduri şi Șosele a fost numit profesor de trigonometrie, geometrie analitică, geometrie elementară plană şi în spaţiu şi

geometrie descriptivă, până în 1885. A predat, de asemenea, mecanica raţională la Şcoala de Ofiţeri de artilerie şi Geniu, din 1881 (data înfiinţării secţiei de artilerie şi geniu) până în 1890. A predat la Universitatea din Bucureşti, la Facultatea de Ştiinţe, secţia Fizico-Matematici, mecanica raţională, din 1878 până în 1910. Profesează până în 1910, când se pensionează, ba chiar şi după aceea, până la moarte, ţinând prelegeri de popularizare la Universitatea Populară. A fost primul director al revistei „Albina“, cu profil enciclopedic ilustrat, revistă de popularizare a culturii şi a ştiinţei. Au colaborat: Gh. Ţiţeica, Victor Babeş, A.D. Xenopol, Nicolae Iorga, G. Dem. Teodorescu, Petre Dulfu, Sofia Nădejde, M. Sadoveanu, Cezar Petrescu, Ion Agârbiceanu ş.a. Ca ministru al Învăţământului (1897–1899; 1901–1904; 1907–1910) în guvernul lui D. A. Sturdza a reorganizat şcolile normale, a introdus în cadrul lor lucrările practice, agricole, a lansat un program pe baza căruia au apărut diferite alte publicaţii, dintre care menţionăm „Sămănătorul“, „Convorbiri didactice“, „Noua revistă pedagogică“. A creat şcoli de adulţi (în 1906) pentru alfabetizare, răspândite pe tot cuprinsul ţării, a creat cantinele şcolare pentru copiii lipsiţi de mijloace. A introdus „numerus clausus" pentru minorităţile etnice şi pentru femei, adică interdicţia de a accede la învăţământul superior altfel decât proporţional cu numărul total al membrilor etniei, iar în cazul femeilor au fost interzise unele meserii, ca, de pildă, aceea de pilot. Lucrări: *Raport asupra stării şcolilor*, 1885; în 1910 publică *Mecanica socială*, la Paris şi Bucureşti, utilizând pentru prima oară matematica (statistica) în explicarea şi înţelegerea fenomenelor sociale. Membru al Academiei Române (1892) şi vicepreşedinte al ei (1904–1907). Un crater al Lunii poartă numele său.

Harin, Nicolae

(26.03.1931, Dimitrov, reg. Doneţk, Rusia – 18.04.2002, Chişinău)

Regizor de film. Rus ca etnie. A absolvit Institutul de Cinematografie, secţiile Economie şi Operatori imagine la Moscova. A fost administratorul Studioului A. Dovjenko din Kiev, apoi economist şi operator de imagine la Moldova Film. A făcut regie de film documentar: *Am ajuns cu bine* 1964; *Celor vii din partea morţilor* (imagine), 1965; *Vino sâmbătă*, 1965; *Meridianele verii*, 1966; *Atenţie, copii!*, 1968; *Noi bărbaţii*, 1969; *Terra incognita*, 1970; *Chişinău*, 1971; *Alcoolul – duşmanul creierului*, 1971; *Duetul* (regia, imaginea) 1972; *Mascarada s-a terminat*, 1972; *Cântecul prieteniei*, 1972; *Floricica*, 1973; *O zi în satul Ternovka* (regia), 1975; *Umbre din trecut* (regia, imaginea), 1976; *In vino veritas*, 1979; *Rugina sufletului*, 1981; *Scara fără balustradă*, 1982; *Bunicuţe, bunicuţe*, 1986; *Misterioşii apostoli ai credinţei* (regia), 1986; *Cei pe care-i iubim sunt* vii (regia, imaginea), 1987; *Nepăsătorii*, 1987; *Stăpâni şi slugi,* 1988; *Auzi-mi glasul,* 1989; *Doamne, iată-mă!* (scenariul, regia), 1990.

Hasdeu (Hâjdău), Alexandru

(30.11.1811, Miciurineţ, azi în Ucraina – 09.11.1872, Cristineşti, Hotin, azi în Ucraina)

Scriitor. Tatăl lui B.-P. H. A studiat la Seminarul Teologic din Chişinău, apoi la Facultatea de Drept a Universităţii din Harkov. În 1830 sunt publicate primele sale scrieri filosofice – *Despre calitatea Poeziei Divine* şi *Despre scopul filosofiei* în revista moscovită „Vestnik Evropî". În 1840 rosteşte un renumit discurs în faţa absolvenţilor şi personalului pedagogic de la şcoala judeţeană din Hotin – *Suvenire de cele trecute, idee de cele de faţă şi arătare de cele viitoare ale Moldaviei*, tradus imediat în română de Constantin Stamati. În 1860, în „Foiţa de istorie şi literatură", apare lucrarea sa *Notiţă asupra operei lui Cantemir Voievod*. În 1866 devine membru fondator al Societăţii Filologice Române. A adus o contribuţie importantă la unificarea principatelor române, în special prin discursurile din 1837 şi 1840. *Discursul* din 1837, publicat în 1838 la Braşov şi în 1839 la Bucureşti, a fost piatră de temelie a unificării Principatelor la 24 ianuarie 1859. Prin scrisoarea *Epistolă către români* (publicată la 2 ianuarie 1859) defineşte elementul-cheie al „mesianismului românesc, denumit şi „şcoala basarabeană", prin care dovedeşte participarea inteligentă (şi de multe ori hotărâtoare, ca în 1918) a basarabenilor la actul de întregire a neamului românesc. Membru fondator al Academiei Române (1866) şi membru de onoare (1870).

Hasdeu, B(ogdan)-P(etriceicu)

(26.02.1838, Cristineştii Hotinului, azi în Ucraina – 25.08.1907, Câmpina)

Scriitor, lingvist, folclorist, istoric. Fiul lui Alexandru H. şi tatăl Iuliei H. Mama lui era poloneză după tată. A urmat Facultatea de Drept (fără diplomă) la Harkov. Discipol al lui Giambattista Vico şi Mihail Kogălniceanu. Adversar al lui Titu Maiorescu. După o perioadă

ieşeană, se mută la Bucureşti ca profesor la Universitate. Unionist, antidinastic. A fondat şi condus publicaţii satirice: „Aghiuţă", „Satyrul"; istorice: „Columna lui Traian", „Arhiva istorică a României"; literar-culturale: „Revista nouă". A scris versuri romantice de inspiraţie socială şi fantastică: *Poezie,* 1873; *Sarcasm și ideal*, 1897; proză de notaţie realistă: *Duduca Mamuca,* 1863 sau de evocare a trecutului: *Ursita,* 1876; dramă: *RăzvanVodă,* 1867 şi comedie. Ca lingvist este considerat unul dintre primele spirite ştiinţifice care a folosit metoda comparativ-istorică: *Principie de filologia comparativă ario--europeană,* 1875 şi a formulat argumentat teoria circulaţiei cuvintelor: *Cuvente den bătrâni,* 3 vol., 1877–1881, Premiul Academiei. A proiectat un vast dicţionar al literaturii române, din care au apărut doar primele două fascicule: *Etymologicum Magnum Romaniae,* 1886–1898 şi a realizat prima anchetă dialectală (prin corespondenţă) din România. A fost unul dintre fondatorii folcloristicii comparate la noi, studiind geneza motivelor. A publicat documente slavone, ruseşti, sârbeşti şi polone privind istoria Ţărilor Române. Ca istoric a fost influenţat de A. Comte, H. Buckle, Ch. Darwin, H. Spencer, A.R. Wallace. A călătorit în căutare de documente istorice în Serbia, Ungaria, Transilvania, Polonia, Anglia, Franţa, Elveţia, Austria, Germania ș.a. Admirator al lui Nicolae Bălcescu, a scris după modelul acestuia monografia *Ioan Vodă cel Cumplit*, 1865 *și Istoria critică a românilor*, numai primele două volume, 1873, concepută ca un răspuns la teoriile lui Rössler. Membru al Societăţii Academice (1867), apoi vicepreşedinte al Academiei.

Hasdeu, Iulia
(02.11.1869, Bucureşti – 29.09.1888, Bucureşti)

Poetă. Fiica lui B.P. H. A absolvit la unsprezece ani liceul Sf. Sava şi a obţinut bacalaureatul în Litere la Sorbona, înscriinduse la Limbi Clasice la aceeaşi universitate. A scris satire, meditaţii, comedii şi drame pline de sensibilitate, publicate postum: *Opere postume,* 3 vol., 1889–1890. Astăzi există o fundaţie culturală care-i poartă numele.

Haskil, Clara
(07.01.1895, Bucureşti – 7.12.1960, Bruxelles)

Pianistă. Primele noţiuni de pian le primeşte de la mama ei. La vârsta de 5 ani cântă în faţa Reginei Elisabeta. La 7 ani pleacă la Viena, unde ia lecţii de

pian cu Richard Robert. Face progrese rapide şi, în 1905 – în vârstă de 10 ani – dă primul ei recital public cu lucrări diferite din creaţia marilor compozitori, pe care le execută fără partitură. În acelaşi an se înscrie la Conservatorul din Paris, unde devine eleva renumitului pianist Alfred Cortot. Câştigă mai multe concursuri de interpretare, dar, din nefericire, este silită să-şi întrerupă activitatea pentru mai mulţi ani, fiind imobilizată în ghips din cauza unei boli a coloanei vertebrale. Abia în 1921 este în măsură să reapară în public ca solistă în recitaluri de pian sau concerte orchestrale, ori însoţind muzicieni prestigioşi ca George Enescu, Pablo Casals, Eugène Ysaye, Dinu Lipatti. Reuşeşte în 1942 să se stabilească în Elveţia. Este legată de Dinu Lipatti printr-o mare prietenie. Adevărata consacrare o cunoaşte după al Doilea Război Mondial, când concertează sub bagheta unor dirijori vestiţi, ca Leopold Stokowski sau Thomas Beecham.

Haţegan, Cornel
(17.08.1940, Ohaba-Mâtnic, Caraş-Severin)

Fizician. A absolvit Fizica (specialitatea Nucleară) la Universitatea din Bucureşti. Cercetător la Institutul de Fizică Nucleară din Bucureşti. Contribuţii în domeniul ciocnirilor atomice, spectroscopiei nucleare, al fenomenelor de polarizare în reacţii nucleare. Lucrări: *Resolution of a System of Coupled Schroedinger Equations,* 1969; *Threshold of neutron Analogue Channel,* 1975; *Approach to Quasiresonant Processes,* 1991. Membru corespondent (1992) al Academiei Române.

Haţegan, Vasile
(15.11.1915, Youngstown, Ohio, SUA – 25.04.2003, Lakewood, SUA)

Teolog. Familie originară din Alba Iulia. A absolvit Academia Teologică Andreiană din Sibiu, Facultatea de Teologie şi cea de Litere şi Filosofie din Bucureşti. Specializare la Universităţile Southwest Exeter şi Cambridge în Anglia (1939), apoi la Universitatea din Youngstown – Ohio (1939–1940), după care a obţinut diplomă de master la Seminarul Union Theological din New York (1946–1948) şi o diplomă de master în Arte la Universitatea Columbia din New York (1952–1955). Hirotonisit

preot în 1941 la New York de către arhiepiscopul Athenagoras, viitorul patriarh ecumenic, pentru parohia ortodoxă română Sf. Dumitru din New York (1941–1955); transferat apoi la parohia Sf. Maria din Cleveland (1955–1982), de unde s-a pensionat. Preot suplinitor în Canton – Ohio (1983–1984) şi Westlake – Ohio (1985–1986). A fost membru în Consiliul eparhial al Episcopiei româneşti din America, director pentru problemele ei externe, coordonator al Cursurilor de vară de la ,Vatra Românească', membru în diferite comisii ale Consiliului Ecumenic al Bisericilor (1948-1974) şi reprezentant al Episcopiei Române din America la Adunările Generale ale Consiliului Ecumenic din Amsterdam (1948), Evanston (1954) şi Uppsala (1968), preşedinte al Asociaţiei Clerului Ortodox din Cleveland. Este autorul unei *Istorii a românilor din America.*

Haţieganu, Emil
(09.12.1878, Tritenii de Jos, Cluj – 13.05.1959, Cluj)

Jurist şi om politic. Greco-catolic. Frate cu Iuliu H. A absolvit Dreptul la Facultatea din Cluj, unde a devenit profesor. Membru al Partidului Naţional Român, lider al unirii Transilvaniei cu România. Ministru al Muncii şi Ocrotirilor Sociale în Cabinetul Iuliu Maniu, ministru de stat pentru Transilvania, a protestat la pierderea Ardealului de Nord (1940). Arestat în „afacerea Tămădău", 1947, a făcut închisoare la Sighet până în 1955. Membru de onoare al Academiei Române (1945), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

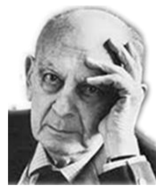

Haţieganu, Iuliu
(14.04.1885, Dârja, Cluj – 04.09.1959, Cluj)

Medic internist. Frate cu Emil H. A absolvit gimnaziul superior greco-catolic din Blaj, unde a fost coleg de clasă cu viitorul cardinal Iuliu Hossu. A urmat Facultatea de Medicină a Universităţii din Cluj. În 1910 îşi încheie studiile cu un strălucit doctorat. Cercetări în domeniul tuberculozei. A format la Cluj o valoroasă şcoală de medicină internă. Astăzi Universitatea de Medicină şi Farmacie din Cluj îi poartă numele. S-a făcut cunoscut încă din 1914 în literatura de specialitate printr-un studiu asupra galactozuriei alimentare, publicat în „Jurnalul Medical" din Budapesta. A fost unul din delegaţii tineretului universitar la Adunarea Naţională de la Alba Iulia dedicată Marii Uniri şi a susţinut în faţa Consiliului Dirigent al Transilvaniei înfiinţarea Universităţii din Cluj. Ulterior va prezida şi primul Congres al Medicilor, unde prietenul său, medicul militar Iuliu Moldovan, numit de Consiliul Dirigent în funcţia de secretar cu problemele sănătăţii publice, va prezenta un raport asupra stării sănătăţii populaţiei din Transilvania, subliniind necesitatea reluării activităţii la Facultatea de Medicină din Cluj. Alături de Ioan Goia a adus specialişti excepţionali, ca Victor Papilian, Titu Vasiliu, Iacob Iacobovici, Constantin Ureche, Victor Babeş, Constantin Levaditi sau Emil Racoviţă. Din fonduri proprii, colectă publică şi bani de la ASTRA, a înfiinţat între 1930 şi 1932 la Cluj-Napoca un parc destinat mişcării sportive a tinerilor. Parcul sportiv Iuliu Haţieganu, aflat pe malul Someşului, are o suprafaţă de 25 ha. În perioada 1940–1945 s-a implicat de multe ori în salvarea vieţii unor evrei sau români, alături de Raul Şorban şi Theodor Criveanu. Lucrări: *Despre encefalita epidemică*, 1920; *Infecţia tuberculoasă si profilaxia ei socială,* 1926; *Tratat elementar de semiologie și patologie*, 3 vol., 1934–1939; *Clinică şi patologie medicală*, 2 vol., 1955, 1958. Membru al Societăţii Medicale a Spitalelor din Paris. A fost membru al Academiei Române (1955).

Hausemann, John pre*nume la naştere* Jacques
(22.09.1902, Bucureşti – 31.10.1988, Malibu, California)

Producător de film. Tatăl evreu, mama englezoaică. A absolvit Cliffton College la Londra şi a emigrat în SUA, unde şi-a luat numele de scenă. Împreună cu Orson Welles a fondat Mercury Theatre la New York, unde au fost adaptate pentru teatru romanele lui H. G. Wells, mai ales The War of the Worlds. S-a lansat ca producător de filme de serie neagră şi ca actor. A fost producător executiv al CBC-ului pentru Seven Lively Arts. A jucat rolul bunicului în Silver Spoons, 1980. A primit Globul de Aur şi Premiul Academiei Americane de Film pentru The Blue Dahlia (Dalia albastră).

Hauser, Arnold
(31.03.1929, Braşov – 28.01.1978, Bucureşti)

Prozator. Prizonier de război în URSS (ca etnic german din România). Autodidact. Redactor-şef la „Neue Literatur". Scrie proză axată pe problemele generaţiei postbelice, ale tranziţiei de la mentalitatea interbelică la cea socialistă: *Kerben* (Crestături), 1962; *Leute die ich kannte* (Lumea pe care am cunoscut-o), 1965; *Der*

fragwürdige Bericht Jakob Bühlmann (Îndoielnicul raport al lui Jakob Bühlmann), 1967. S-a făcut cunoscut în lume prin studii de istoria şi filosofia artei: *The Social History of Art* (Istoria socială a artei), 1953; *Philosophie der Kunstgeschichte* (Filosofia istoriei artei), 1958, München.

Hăbăşescu, Ion
(01.06.1938, Sofia, Basarabia)

Inginer mecanic. A absolvit Facultatea de mecanizare a agriculturii la Institutul Agricol din Chişinău şi s-a specializat la Institutul de Cercetări în Pomicultură, Viticultură şi Vinificaţie. A lucrat la Staţiunea pentru Încercarea Maşinilor din Moldova, la Institutul de Cercetări în Pomicultură, Viticultură şi Vinificaţie, a fost director al Institutului de Cercetări în domeniul Mecanizării şi Electrificării Agriculturii (1987–2005) şi director al Institutului de Tehnică Agricolă Mecagro (din 2006). Profesor la Universitatea Tehnică (Politehnica) din Chişinău. Contribuţii la inventarea unor maşini (deţine 36 de brevete de invenţie) care să protejeze mai bine plantele, a unui complex de utilaje pentru sectorul zootehnic, complexe de maşini şi utilaje pentru cultivarea, recoltarea şi prelucrarea producţiei agricole, mai ales a viţei-de-vie. Lucrări: *Механизация работ в виноградарстве в хозяйствах Молдавской ССР (Состояние и перспективы механизации виноградарства в Молдавии); Механизация возделывания винограда.* Membru al Consiliului Tehnico-Ştiinţific al Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare al Republicii Moldova. Distins cu titlul de Om Emerit al Moldovei, cu Medalia Meritul Civic, cu Premiul de Stat. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Hărăşteanu, Pompei
(14.09.1935, Gheorghieni - 05.10, 2016, București)

Bas. A copilărit la Luduş. A absolvit Conservatorul la Bucureşti. Locul II la Concursul de canto, Budapesta, 1960. Solist la Opera Naţională din Bucureşti. Profesor la IATC, Conservatorul din Bucureşti şi Universitatea din Constanţa. Invitat la Opera din Bonn, unde a cântat 4 ani sub bagheta lui Herbert von Karajan. Director al Operei Naționale din București (1994-1997). A susţinut peste 8000 de spectacole, în ţară şi în străinătate (turnee în Austria, Belgia, China, Franţa, Cehoslovacia, R.F. Germania, R.D. Germană, Olanda, Italia, Singapore, URSS, Anglia, Elveţia, Australia ş.a.). Roluri în: *Dragoste şi jertfă* de C. Trăilescu, *Oedip* de G. Enescu, *Răpirea din Serai* şi *Flautul fermecat* de W.A. Mozart, *Fidelio* de L. van Beethoven, *Cneazul Igor* de A.P. Borodin, *Lakmé* de L. Delibes, *Lucia di Lammermoor* de G. Donizetti, *Povestirile lui Hoffmann* de J. Offenbach, *Bărbierul din Sevilla* de G. Rossini, *Turandot* de G. Puccini, *Evgheni Oneghin* de P.I. Ceaikovski, *Aida, Don Carlos, Ernani, Trubadurul, Rigoletto, Bal mascat* de G. Verdi, *Olandezul zburător, Lohengrin, Tannhauser, Aurul Rinului, Walkyria, Siegfried, Amurgul zeilor* de R. Wagner ş.a. Teatrul din Luduş îi poartă numele.

Hăulică, Dan
(07.02.1932, Iaşi - 17.08.2014, București)

Critic de artă şi eseist. A absolvit Litere la Iaşi şi Istoria Artei la Bucureşti. A fost redactor-şef pentru o lungă perioadă de timp al prestigioasei reviste de literatură universală „Secolul 20". În 1990 a fost numit ambasador, delegat permanent al României pe lângă UNESCO. Lucrări: *Peintres roumains*, 2 vol., 1963, 1965; *Geografii spirituale*, 1973; *Dimensiuni ale artei moderne*, 1992. Membru corespondent (din 1993) al Academiei Române.

Hăulică, Ioan D.
(29.10.1924, Ipatele, Iaşi – 13.05.201 0, Iași)

Medic. A absolvit Medicina la Iaşi. Specializare în Austria, Polonia, SUA. Profesor la Institutul de Medicină şi Farmacie din Iaşi. Contribuţii în domeniul fiziologiei şi farmacologiei sistemului nervos vegetativ. Lucrări: *Medicaţia neurovegetativă*, 1959; *Produse farmaceutice românesti cu acţiune vegetativă*, 1964; *Sistemul nervos vegetativ*, 1975; *Hormoni locali*, 1983. Membru titular (1994) al Academiei Române.

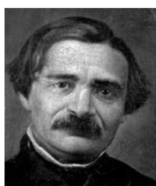
Hâjdău, Alexandru
V. Hasdeu, Alexandru

Hârjeu, Constantin N.
(10.12.1856, Bucureşti – 24.05.1928, Bucureşti)

Inginer şi general. A absolvit Școala de Ofiţeri din București, Şcoala Politehnică din Paris şi Şcoala de Artilerie şi Geniu de la Fontainebleau. Profesor la Şcoala Superioară de Război şi la Şcoala de Artilerie şi Geniu din Bucureşti. Lucrări: *Curs de topografie*, 1886; *Curs de telegrafie militară*, 1890; *L'Armée roumaine en*

1900, 1900. Ministru de Război de două ori: 1912–1914, 1918. Membru corespondent al Academiei Române (1909).

Heliade-Rădulescu, Ion
(06.01.1803, Târgovişte – 27.04.1872, Bucureşti)

Scriitor şi filosof. A absolvit Academia Domnească de la Sf. Sava, unde a fost apoi profesor. A fost unul dintre iniţiatorii Societăţii Literare (1827). A editat „Curierul românesc" şi a pus bazele unui aşezământ tipografic şi editorial (1830). A fost membru fondator al Societăţii Filarmonice (1833) şi membru al Guvernului Provizoriu la 1848, fiind moderat ca opţiune. A scris poezie lirică: meditaţie preromantică: *O noapte pe ruinurile Târgoviştei*; elegie: *Dragele mele umbre;* poem autobiografic: *Serafimul şi heruvimul*; a cântat marele spectacol cosmic: *Anatolida* sau *Omul şi forţele*, 1840. A scris de asemenea satire şi fabule politice*: Muştele şi albinele;* o epopee: *Mihaiada* (despre Mihai Viteazul) şi capodopera sa poetică, mitul folcloric *Sburătorul*, 1843, care, mai târziu, va da titlul revistei şi cenaclului lui E. Lovinescu. A teoretizat pe marginea poeziei: *Curs întreg de poezie generală*, 4 vol., 1868–1880, afirmînd principii neoclasice. Ca prozator a lăsat scrieri satirice în maniera fiziologiilor: *Domnul Sarsailă autoriul*. A fost preocupat de lingvistică, domeniu în care a evoluat de la fonetism la italienism: *Paralelism între dialectele român şi italian*, 1869 (ceea ce, identitar vorbind, este revelatoriu, deoarece intuieşte substratul comun al celor două limbi). A lăsat un tratat de filosofie: *Equilibru între Anthitesi sau spiritul şi materia,* 1859–1869. Prin ansamblul activităţii sale se poate spune că a sesizat necesitatea a ceea ce Eminescu a înfăptuit: orientarea culturii române dinspre Orient spre Occident. În acest sens contribuţia sa cea mai importantă este proiectul Bibliotecii Universale (1846), având ca model „Le Pantheon litteraire" al lui Louis Aimé Martin, proiect ce-şi propunea 230 de traduceri în română, în zece ani, ale capodoperelor culturii universale. Membru fondator al Societăţii Academice (1867), preşedinte al Academiei (1867–1870).

Henţia, Sava
(01.02.1848, Sebeşel, jud. Alba – 21.02.1904, Bucureşti)

Pictor. A absolvit Şcoala de Belle Arte la Bucureşti. Specializare la Roma şi Paris. Profesor de desen la Azilul Elena Doamna. Pictor pe frontul Războiului de Independenţă. Lucrări: *Psyche părăsită de Amor*, 1873; *Aurora*, 1874; *Aprovizionarea dorobanţilor români în Bulgaria,* 1877; *Lagărul*, 1877*; Neagoe Basarab; Doamna Despina; Tudor Vladimirescu; Intrarea triumfală a lui Traian în Sarmizegetusa*. Premiul Bene Merenti clasa a II-a.

Hepites, Constantin C.
(25.11.1804, Brăila – 07.08.1890, Brăila)

Farmacist. Origine sud-dunăreană. Tatăl lui Ştefan H. A absolvit Universitatea din Viena în 1856, specialitatea Medicină. A întemeiat o farmacie şi a alcătuit *Farmacopeea română*, 1859, prima lucrare de acest gen la noi şi printre primele din Europa. El indică plantele de leac, ce anume vindecă şi cum se prepară reţetele. Lucrarea a fost citată de numeroşi farmacişti europeni şi a constituit baza de lucru pentru primele medicamente produse chimic la sfârşitul veacului al XIX-lea. A fost, alături de fiul său ş.a., fondator al Muzeului şi Bibliotecii municipale a Brăilei, ambele 1880.

Hepites, Ştefan
(05,17.02.1851, Brăila – 15.09.1922, Brăila)

Fizician şi meteorolog. Fiul lui Constantin H. Profesor de matematică la gimnaziul din Brăila, apoi fondator al primei staţii de meteorologie din România, la Brăila, 1878. Urmează şcoala primară în oraşul natal şi la Ploieşti, apoi colegiul Matei Basarab din Bucureşti (1861–1865). A absolvit Şcoala Superioară de Artilerie şi Geniu şi Facultatea de Ştiinţe din Bruxelles, apoi Politehnica din Bruxelles, specialitatea construcţii. A participat la Războiul de Independenţă. A înfiinţat, în 1878, prima staţie meteorologică românească, iar în 1884 a creat prima staţiune meteorologică la Bucureşti, la Şcoala de Agricultură de la Herăstrău, mutată în 1888 la Filaret. A organizat primele observaţii ştiinţifice referitoare la cutremure, creînd Serviciul Macro-Seismic. De asemenea, a avut un rol important în promovarea sistemului metric, determinării astronomice şi difuzării orei exacte, determinării magnetismului terestru în România - fiind şi autorul celor dintâi scrieri de istorie a meteorologiei şi astronomiei româneşti. A realizat, împreună cu I. Şt. Mutar, prima hartă magnetică a României, de numele lui legându-se şi înfiinţarea primelor staţiuni seismologice din ţară, unde a început observaţiile

sistematice în 1892. Pentru observatorii voluntari ai cutremurelor a elaborat o serie de *Instrucţiuni specifice*. În 1893 a elaborat şi un catalog al cutremurelor din 1838–1892, publicat în limbile română şi franceză. Lucrări: *Chartele synoptice pentru prevederea timpului,* 1884; *La pluie en Roumanie,* 1893; *Studii de meteorologie agricolă*, 1900. Alături de tatăl său, Constantin H., a fost fondator al Muzeului şi Bibliotecii Municipale din Brăila (1880). Membru (1902) şi vicepreşedinte (1910–1913; 1919–1921) al Academiei Române.

Hera, Cristian Ioan D.
(18.12.1933, Ploieşti)

Inginer agronom. A absolvit Facultatea de Agricultură la Bucureşti şi Facultatea de Agrochimie şi Pedologie la Moscova. Director al Institutului de Cercetări pentru Cereale şi Plante Tehnice Fundulea. Profesor la Universitatea Agricolă din Bucureşti. Cercetări în domeniul utilizării tehnicilor nucleare în fertilizarea solului. Lucrări: *Fosforul în agricultură*, 1974; *Ghid pentru alcătuirea planurilor de fertilizare,* 1980; *Tehnici nucleare în agricultură*, 1984; *Mică enciclopedie agricolă,* 1988; *Agrochimie,* 1990. Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice, al Societăţii Europene pentru Tehnici Nucleare în Agricultură, preşedinte al Centrului Ştiinţific Internaţional pentru Îngrăşăminte. Membru titular al Academiei Române (2004).

Herlea, Nicolae, *nume la naştere* Herle
(28.08.1927, Bucureşti - 24.02.2014, Bucureşti)

Bariton. A absolvit Conservatorul din Bucureşti şi s-a specializat la Roma, la Accademia di Santa Cecilia. A debutat în 1951 la Opera Naţională din Bucureşti. Au fost roluri, în cariera sa, pe care le-a interpretat de peste 500 de ori. Cele mai cunoscute în: *Bărbierul din Sevilla* de Rossini, *Lucia di Lammermoor* de Donizetti, *Rigoletto* de Verdi, *Carmen* de Bizet, *Evghenii Oneghin* de Ceaikovski, *Cneazul Igor* de Borodin, *Tosca* de Puccini. A cântat pe marile scene ale lumii alături de Montserrat Caballé, Mario Del Monaco, Franco Corelli, Placido Domingo, Joan Sutherland, Giuseppe Di Stefano, Nicolai Ghiaurov, Nicolai Ghiuselev, Giulietta Simionatto, James McCracken, Carlo Bergonzi, Fiorenza Cosotto, Nicolai Gedda, Luigi Alva, Ivan Petrov. Distincţii: Medalia de Aur şi Marele Premiu la Festivalul Primăverii de la Praga în 1954; Laureat al Concursului Internaţional de Canto de la Geneva în 1955; Medalia de Aur şi Marele Premiu la Concursul de Canto de la Verviers în 1957; titlul de Artist al Poporului primit în 1962. Medalia de Aur Giuseppe Verdi în 1963 la Milano. Cheia oraşului Detroit. Premiul de Stat în 1964. Ordinul Cultural de Merit în 1968. Ordinul Muncii în 1974. Ordinul Tudor Vladimirescu în 1981. Ordinul Steaua României în 2000.

Herschkowitz, Philipp F. *nume la naştere* Filip Herşcovici
(07.09.1906, Iaşi – 05.01.1989, Viena)

Muzician. A absolvit Conservatorul la Iaşi. S-a specializat la Academia de Muzică din Viena. A fost elevul lui Alban Berg şi Anton Webern. A ajuns la Cernăuţi în 1940 şi a fost evacuat la Taşkent (Uzbekistan) în perioada războiului. S-a dus la Moscova în 1946 şi a predat lecţii particulare de muzică. A creat Divizia de Underground, a cluburilor de noapte, pentru tineri. A făcut muzică dodecafonică. La invitaţia lui Berg s-a dus la Viena în 1988. Lucrări: *Waltz for piano*, 1929; *Fuga pentru 14 instrumente solo,* 1930; *Wie des Mondes Abbild zittert* pe versuri de Heinrich Heine, 1932; *Весенние цветы,* 1947; *Drei Klavierstücke*, 1960; *Brandmal,* pe versuri de Paul Celan, 1960; *Espenbaum,* pe versuri de Paul Celan, 1970; *Малая камерная сюита,* 1970; *Madrigaly* pe versuri de Rainer Maria Rilke, Federico García Lorca şi Guillaume Apollinaire, 1983; *Drei Gesänge mit Begleitung eines Kammerensembles*, 1987–1988.

Herseni, Traian
(18.02.1907, Iaşi din jud. Făgăraş, azi jud. Braşov – 17.07.1980, Oradea)

Sociolog. A absolvit Litere şi Filosofie la Bucureşti, s-a specializat la Berlin. Discipol al direcţiei sociologice a lui Dimitrie Gusti. Secretar de stat la Ministerul Educaţiei, Cultelor şi Culturii în perioada legionară. Profesor la Facultatea de Litere din Bucureşti şi Cluj. Arestat în 1952 şi trimis la Aiud până în 1956. După eliberare a locuit la Oradea şi a colaborat la revista „Familia". Lucrări: *Individ si societate în satul Fundu Moldovei*, 1932; *Categoriile sociale cornovene*, 1932; *Teoria monografiei sociologice*, 1934; *Realitatea socială*, 1935; *Mişcarea Legionară şi ţărănimea*, 1937; *Mişcarea Legionară si muncitorimea*, 1937; *Thomas Hobbes,* 1937; *Sociologia românească,* 1940; *Probleme de sociologie pastorală,* 1941; *Drăguş – un sat din Ţara Oltului (Făgăraş)*, 1944;

Sociologie şi etică, 1968; *Psihologia organizării întreprinderilor industriale,* 1969; *Prolegomene la teoria sociologică,* 1969; *Industrializare şi urbanizare,* 1970; *Sociologia literaturii*, 1973; *Sociologie industrială*, 1974; *Sociologia limbii,* 1975; *Literatură şi civilizaţie: încercare de antropologie literară,* 1976; *Forme străvechi de cultură poporană românească,* 1977; *Cultura psihologică românească*, 1980.

Hitchins, Keith
(02.04.1931, Schenectady, New York)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie la Universitatea Harvard. Specializare la Sorbona (1957–1958), Bucureşti (1960–1961), Cluj (1961–1962), precum şi la arhivele din Viena, Budapesta, Bucureşti, Cluj şi Sibiu. A citit în română pe G. Călinescu, Z. Ornea, Pavel Dan, Lucian Blaga, Mircea Eliade. S-a împrietenit cu Virgil Nemoianu şi Sorin Alexandrescu. Specializat în istoria României şi a kurzilor. Fondator al revistei „Journal of Kurdish Studies". Profesor la Universitatea din Illinois. Lucrări: *The Rumanian National Mouvement in Transilvania 1780–1849*, 1969; *The Idea of Nation: The Romanians of Transylvania 1691–1849,* 1988; *Rumania,* 1866–1947, 1994; *The Romanians, 1774–1866;* 1996; *A Nation Discovered: Romanian Intellectuals in Transylvania and the Idea of Nation, 1700–1848,* 1999; *A Nation Affirmed: The Romanian National Movement in Transylvania, 1860–1914,* 1999; Doctor Honoris Causa al universităţilor din Bucureşti, Cluj, Sibiu, Iaşi, Alba Iulia, Târgu Mureş. Membru al Asociaţiei Istoricilor Americani, al Academiei Româno-Americane (ARA). Membru de onoare al Academiei Române (1991).

Hobana, Ion *nume la naştere* Ion Mantaroşie
(25.01.1931, Sânnicolau Mare – 22.02.2011, Bucureşti)

Prozator şi eseist. A absolvit Filologia la Bucureşti. A lucrat la Editura Tineretului, a fost secretar al Uniunii Scriitorilor. Scrie literatură ştiinţifico-fantastică: *Oameni şi stele*, 1958; *Un fel de spaţiu,* 1988; *Călătorie întreruptă*, 1989. A scris eseuri despre SF: *20 000 de pagini în căutarea lui Jules Verne,* 1979, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Literatura de anticipaţie*, 1986; *Călătorie întreruptă,* 1989. A publicat împreună cu Julien Weverbergh *OZN – o sfidare pentru raţiunea umană* şi *UFO's in Oost en West* (eseu în engleză, neerlandeză, franceză şi spaniolă). Este preşedintele secţiei române a World SF, membru al H.G. Wells Society şi al Associazione Internazionale per gli Studi sulle Utopie. Pentru întreaga sa activitate, a primit Marele Premiu al Ministerului Culturii şi Artei din Polonia, Premiul special Aripile fanteziei, Premiul internaţional la primul Congres European de Science Fiction (1972), Premiul Special la EUROCON V (Stresa, Italia) şi Premiul World SF (1984, Brighton, Marea Britanie).

Hodorogea, Andrei
(1878, Slobozia Hodorogea, Basarabia – 20.08.1917, Chişinău)

Inginer hotarnic. A absolvit Şcoala de Agricultură de la Cucuruzeni şi s-a specializat în Rusia. Prieten cu Simion Murafa. S-a ocupat de delimitarea proprietăţilor – mai ales ale răzeşilor – din Moldova. A încercat să apere proprietatea şi a intrat în conflict cu forţele revoluţionare, fiind ucis. Statuia sa din Parcul Catedralei de la Chişinău a fost dărâmată în 1940. O stradă din Chişinău îi poartă astăzi numele.

Hodoş, Enea
(31.12.1858, Roşia Montană – 25.07.1945, Sibiu)

Folclorist şi scriitor. Frate cu Nerva şi fiul lui Iosif H. A urmat Medicina, Filosofia şi Literele la Viena şi Budapesta şi a fost membru al Societăţii România Jună din Viena. A lucrat ca profesor şi redactor la Sibiu, Caransebeş, Sighet. A cules folclor: *Poezii poporale din Bănat*, 2 vol., 1892, 1906; *Frunzuliţe din război,* 1918; *Frumoasa din Nor si alte poveşti*, 1927 şi a alcătuit manuale şcolare. A scris nuvele şi schiţe. Membru corespondent al Academiei Române (1904).

Hodoş (Hodoşiu), Iosif
(20.10.1829, Bandu de Câmpie, jud. Mureş – 28.11,9.12.1880, Sibiu)

Istoric şi om politic, avocat, publicist. Tatăl lui Enea şi Nerva H. A fost unul dintre fruntaşii mişcării naţionale a românilor transilvăneni. Lucrări: *Românii şi constituţiunile Transilvaniei*,

1871. Membru fondator al Academiei Române (1866).

Hodoş, Nerva
(20.11.1869, Baia de Criş, jud. Hunedoara – 01.11.1913, Sibiu)

Istoric şi bibliograf. Fiul lui Iosif şi frate cu Enea H. A organizat după principii moderne Biblioteca Academiei. A scos „Revista bibliografică". A editat, împreună cu Ion Bianu, Bibliografia românească veche, 4 vol. (1898– 1903) şi cu Al. Sadi-Ionescu *Publicaţiunile periodice româneşti,* 1913. A contribuit la alcătuirea colecţiei *Documentele Hurmuzaki.*

Hogaş, Calistrat
(19.04.1848, Tecuci – 28.08.1917, Roman)

Prozator. Profesor de liceu. Colaborator al „Vieţii româneştid. S-a remarcat îndeosebi prin memoriile de călătorie ce descriu munţii într-un stil plin de umor, pe alocuri clasicizant: *Pe drumuri de munte,* 1914; *Amintiri dintr-o călătorie,* 1921, postum; *În munţii Neamţului*, 1921, postum. Premiul Societăţii Scriitorilor Români (1922, postum).

Hohenzollern-Sigmaringen

Dinastie germană cu originea în veacul al XI-lea (Burchard I de Zollern din Suabia, zona Pădurea Neagră, de unde izvorăşte Dunărea – izvoarele se numesc Brega și Brigah (cuvinte cu origini sanscrite desemnînd un El și o Ea, pereche uman-simbolică a rodului viitor), demnitar la Curtea împăratului Frederic I de Hohenstaufen Barbarossa şi participant la a III-a Cruciadă). Numele Hohenzollern desemna Zollernul de Sus (Hohen), zona Baden Würtenburg (la origini triburi sarmato-germanice, care au și dat migrația șvabilor - suabii - către România), unde se afla și castelul. În veacul al XVI-lea dinastia s-a împărţit în trei ramuri: Hohenzollern - Hechingen, Hohenzollern - Sigmaringen şi Hohenzollern - Haigerloch. Din ramura Hohenzollern Sigmaringen (catolică) au fost, cu începere din veacul al XV-lea, conducători ai Brandemburgului, Prusiei, Germaniei, iar din 1866 ai României (trecuți la ortodoxie). Încrengăturile multiseculare ale familiei au produs, în timp, conexiuni cu alte mari dinastii europene (Spania, Franţa, Marea Britanie, Rusia).

Hohenzollern, Carol I de, *nume la naștere* Karl Eitel Friedrich Zephyrinus Ludwig von Hohenzollern-Sigmaringen
(10.04.1839, Sigmaringen – 27.09/10.10.1914, Sinaia)

Domnitorul, apoi regele României, care a condus România după abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza. A fost căsătorit cu Elisabeta de Wied (Carmen Sylva), au avut o fetiţă care a murit de mică, iar continuitatea la tron a fost asigurată de Ferdinand, nepotul lui Carol I. După finalizarea studiilor elementare s-a înscris la şcoala de cadeţi din Münster. În 1857 termina cursurile Şcolii de Artilerie din Berlin. Familia sa, dinastia de Hohenzollern-Sigmaringen, era înrudită cu familia lui Napoleon al III-lea şi avea relaţii excelente cu acesta. România era în acea perioadă sub influenţa puternică a culturii franceze, iar recomandarea de către Napoleon a prinţului Carol a valorat mult în ochii politicienilor români, la fel ca şi rudenia de sânge cu familia prusacă domnitoare. Ion Brătianu a fost politicianul român trimis să negocieze cu Carol şi familia acestuia posibilitatea ca prinţul Carol să vină pe tronul României. Până în 1866 (când a acceptat coroana României, deoarece Unirea Principatelor sub Cuza fusese condiţionată de otomani şi acceptată de Puterile garante doar pentru perioada vieţii acestuia) a fost ofiţer german. A participat la al Doilea Război din Schleswig, mai ales la asaltul citadelelor Fredericia şi Dybbøl, experienţă care îi va fi de folos mai târziu în războiul ruso-turc. În cei 48 de ani ai domniei sale, Carol I a obţinut independenţa ţării, căreia i-a şi crescut imens prestigiul, a redresat economia şi a pus bazele unei dinastii. După războiul ruso-turc, România a câştigat Dobrogea, iar regele a ordonat ridicarea primului pod peste Dunăre, între Feteşti şi Cernavodă, care să lege noua provincie de restul ţării. Proclamat domnitor al Principatelor Române în ziua de 10 mai 1866, rămâne cu acest titlu până după Războiul de Independenţă, în 26 martie 1881, când este proclamat rege. Imediat după sosirea în ţară, Parlamentul României a adoptat la 29 iunie 1866 prima *Constituţie* a ţării. Ideea de bază a tuturor constituţiilor regale din România era aceea că regele conduce fără a guverna. În timpul domniei sale ţara a obţinut independenţa deplină faţă de Imperiul Otoman, după un război efectiv, intens, modern şi foarte eficace (cunoscut în istorie ca

Războiul de Independenţă, parte a războilui ruso-turc, 1877–1878), unde contribuţia României a fost decisivă, ca și sprijinul valahilor din Valahia Albă (zona Vidin). Tot în timpul domniei lui Carol I, în 1913, în urma celui de-al Doilea Război Balcanic, terminat prin Tratatul de la Bucureşti, din 1913, România obţine partea de sud a Dobrogei, Cadrilaterul, de la Bulgaria. Viaţa politică internă, încă dominată de către familiile de mari proprietari de pământ, organizată în jurul partidelor rivale, Liberal şi Conservator, a fost lovită de două răscoale ale ţăranilor, în sudul Ţării Româneşti, în aprilie 1888 şi în partea nordică a Moldovei, în februarie 1907, care a cuprins repede şi sudul, până în martie. Răscoalele au fost reprimate în mod sângeros. La începutul Primului Război Mondial regele dorea să intre în război de partea puterilor centrale, în timp ce opinia publică era de partea Antantei. Din 1867 a fost membru de onoare al Academiei Române, iar între 1879 şi 1914 a fost protector şi preşedinte de onoare al aceleiaşi instituţii.

Hohenzollern, Carol al II-lea de
(15.10.1893, Sinaia - 04.04.1953, Estoril, Portugalia)

Rege al României (8 iunie 1930 – 6 septembrie 1940). Cunoscut şi sub numele de Carol Caraiman, nume ales de tatăl său, Ferdinand şi folosit de Carol după ce a fost dezmoştenit şi radiat din Casa Regală de Hohenzollern-Sigmaringen (între 1925 şi 1930). Este fiul cel mare al regelui Ferdinand al României şi al soţiei sale, regina Maria. S-a căsătorit pentru prima oară la Odesa, Ucraina pe 31 august 1918, în contradicţie cu statutul Casei Regale (care cerea numai căsătoria între Case Regale), cu Ioana Maria Valentina Lambrino, (Zizi Lambrino, 1898–1953), fiica unui general român (prin Constituţie membrii Casei Regale nu se puteau căsători nici cu români). Ulterior s-a căsătorit (10 martie 1921) cu prinţesa Elena a Greciei şi Danemarcei. În cadrul acestei căsătorii s-a născut, pe 25 octombrie 1921, viitorul rege Mihai. Acest mariaj s-a deteriorat la scurt timp prin aventura regelui cu Elena Lupescu (cunoscută ca Magda Lupescu, 1895–1977), fiică a lui Nicolas Grünberg, farmacist. Ca rezultat al scandalului, Carol a renunţat la tron în decembrie 1925 în favoarea fiului său minor Mihai, care a devenit rege în iulie 1927. Carol şi regina-mamă Elena au divorţat în 1928. Martorii oculari afirmă chiar că ar fi avut o aventură şi cu o faimoasă prostituată, Foamea Neagră, din cartierul Crucea de Piatră, din Bucureşti. Episodul este preluat de Petru Dumitriu în romanul *Cronică de familie*. Întorcându-se în ţară la 6 iunie 1930 în urma negocierilor cu Iuliu Maniu, Carol a fost proclamat rege după două zile. În următorul deceniu a încercat să influenţeze cursul vieţii politice româneşti, în primul rând prin manipularea partidelor Naţional Liberal şi Naţional Ţărănesc şi a unor grupări antisemite. La 10 februarie 1938 a desfiinţat partidele politice, ceea ce asigura Coroanei puterea supremă. Tot în 1938 a iniţiat o reformă administrativă de inspiraţie fascistă, prin care a împărţit teritoriul României în zece ţinuturi. Doi ani mai târziu, în 1940, forţat de presiunea sovieticilor, Germaniei, Bulgariei şi a Ungariei să cedeze părţi din teritoriul României, a fost obligat să abdice în favoarea fiului său Mihai, spre a permite instalarea administraţiei pro-germane a generalului Ion Antonescu, stabilindu-se în final în Portugalia. Carol şi Elena Lupescu s-au căsătorit la Rio de Janeiro, Brazilia, la 3 iunie 1947, transformând-o pe aceasta în Prinţesa Elena de Hohenzollern. A plecat din ţară cu un tren încărcat cu obiecte din patrimoniul Coroanei, tablouri de mari maeştri, ca Tizian, Rubens şi Rembrandt, sute de goblenuri, bijuterii, armuri ce decorau pereţii palatelor regale de la Pelişor şi Peleş. Un grup de legionari a tras focuri de armă asupra trenului regal, dar nu au reuşit să-l oprească. În Portugalia a valorificat toate aceste obiecte de artă devenind proprietarul unei averi fabuloase, pe care a cheltuit-o în întregime, ducând o viaţă de lux. Regele Carol a rămas în exil tot restul vieţii sale. În 2003 rămăşiţele sale au fost aduse în România, fiind reînhumat la mănăstirea Curtea de Argeş, în afara bisericii unde se odihnesc regii României. Regele Mihai nu a participat la ceremonie. Membru de onoare al Academiei Române (1921), preşedinte de onoare şi protector al Academiei Române (1930–1940), exclus în 1948, reprimit în 1990.

Hohenzollern, Elisabeta de Wied, *nume la naştere* Elisabeth Pauline Ottilie Luise zu Wied
(29.12.1843, Neuwied, Germania – 18.02.1916, Curtea de Argeş)

Numele sub care a mai fost cunoscută Regina Elisabeta a României, întâia regină a României, era Carmen Sylva. A fost soţia lui Karl de Hohenzollern-Sigmaringen, primul rege român al dinastei Hohenzollern, (care şi-a luat numele de Carol I după Războiul de Independenţă din 1877 şi *Tratatul de la Berlin* (1878, România fiind recunoscută ca regat în 1881). În timpul Războiului

de Independenţă a înfiinţat spitale, servicii de ambulanţă şi îngrijire şi a procurat medicamente pentru răniţi. S-a implicat energic în sprijinirea artelor şi a societăţilor filantropice, prin intermediul cărora a încurajat doamnele din înalta societate să aibă un rol activ în strângerea de fonduri şi în gestionarea actelor caritabile. În absenţa unui sistem de caritate, Societatea Regina Elisabeta, fondată în 1893, a tratat gratuit circa 17 000 de pacienţi pe an, a distribuit medicamente şi a monitorizat starea familiilor nevoiaşe. Şi- -a făcut un anturaj de artişti în devenire, cum ar fi George Enescu sau Elena Văcărescu şi a sprijinit financiar pe Nicolae Grigorescu şi poetul Vasile Alecsandri. România a participat la Expoziţia Universală de la Paris în 1867, 1889 şi 1900 cu multe articole lucrate tradiţional de femei, cum ar fi broderii şi tapiserii, iar în 1912 regina a organizat la Berlin *expoziţia Die Frau im Kunst und Beruf* (Femeia în artă şi meşteşuguri). Admiratoare sinceră a lui Mihai Eminescu, l-a recompensat cu Ordinul Bene Merenti, însoţit de o importantă sumă de bani (premiul a fost refuzat de poert). A început să scrie la sugestia lui Vasile Alecsandri. Lucrări: *Poezii româneşti; Pelerinajul Dunării* (1882); *Cugetările unei regine* (1882); *O rugăciune* (1883); *Din două lumi* (1884); *Schiţe* (1882); *Printre veacuri* (1885), dedicat lui Vasile Alecsandri; *Astra* (1882), roman scris în colaborare cu Mite Kremnitz; *Bate la uşă* (1887); *Poşta militară* (1887), în colaborare cu Mite Kremnitz, Bonn, 1887; *La voia întâmplării* (1888), în colaborare cu Mite Kremnitz; *Poveştile Peleşului* (1882); *Robia Peleşului* (1888); *Răzbunarea şi alte novele* (1888); *Deficit* (1890); *Rinul meu* (1894). A tradus în limba germană multe din operele lui Vasile Alecsandri, de care era legată printr-o puternică prietenie literară. Membră de onoare a Academiei Române (1881).

Hohenzollern, Ferdinand I de, *nume la naştere* Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen (24.08.1865, Sigmaringen – 20.07.1927, Sinaia)

Rege al României (din 1914 până la moartea sa). A devenit moştenitor al tronului după unchiul său fără copii, regele Carol I, în noiembrie 1888, după renunţarea tatălui şi fratelui său mai mare (primul născut). (Meinard este transcrierea lui Meinhard, conte de Gorizia și Tirol, familie cu atestare în sec. al XI-lea, la origini valahi din Peninsula Istria). După o idilă cu poeta Elena Văcărescu, domnişoara de onoare a Reginei Elisabeta, relaţie întreruptă la intervenţia Consiliului de Coroană, care a reamintit Principelui că nici un membru al Familiei Regale nu se poate căsători decât cu principese de origine străină, Ferdinand s-a însurat, la 10 ianuarie 1893, cu Maria de Edinburgh, care era nepoata Reginei Victoria a Marii Britanii și a țarului Alexandru al II-lea al Rusiei. Împreună au avut 6 copii, cel mai mare, botezat Carol, urmând să devină Regele Carol al II-lea al României. Ferdinand a hotărât, împreună cu Consiliul de Coroană, din 14/27 august 1916, intrarea României în Primul Război Mondial de partea Antantei, împotriva Germaniei şi Austro-Ungariei, realizând astfel pasul cel mai important pentru împlinirea idealului României Mari. În cursul anului 1918, anul de naştere al României Mari, Ferdinand s-a întors triumfal la Bucureşti, în fruntea armatei sale eroice, trecând pe sub Arcul de Triumf, întâmpinat fiind de populaţia entuziastă. Ferdinand a fost încoronat rege printr-o ceremonie spectaculoasă, în ziua de 15 octombrie 1922, la Alba Iulia. Viaţa politică internă în timpul domniei sale a fost dominată de Partidul Naţional Liberal condus de fraţii Ion şi Vintilă Brătianu. Din 1890 a fost membru de onoare al Academiei Române, iar între 1914 şi 1927 a fost protector şi preşedinte de onoare al aceleiaşi instituţii.

Hohenzollern, Maria de *nume la naştere* Marie Alexandra Victoria de Saxa-Coburg şi Gotha (29.10.1875, Eastwell Park, Kent, Anglia – 18.07.1938, Sinaia, România)

Prinţesă a Marii Britanii şi Irlandei, consoarta regelui Ferdinand I şi regină a României. A fost nepoata reginei Victoria a Marii Britanii. Mama sa a fost ducesa Maria Alexandrovna, unica fiică a țarului Alexandru II al Rusiei. A fost supranumită de popor Mama răniţilor, Regina soldat, pentru atitudinea ei de bravură din timpul Primului Război Mondial, când, alături de doamnele de la Curte, a lucrat direct pe front în spitale de campanie și a coordonat activitatea unei fundaţii de caritate. Regina Maria a călătorit la Paris în timpul Conferinţei de Pace. A construit Palatul de la Balcic, într-un peisaj superb, pe o stâncă ce iese direct din mare, şi a făcut din acesta un loc de întâlnire pentru artiştii epocii. Palatul a fost cedat Bulgariei odată cu Cadrilaterul şi se găseşte acum pe teritoriul ţării vecine. Regina Maria a României Mari a avut o ultimă dorinţă, trupul să-i fie înmormântat la mănăstirea Curtea de

Argeş, iar inima la reşedinţa de la Balcic. Membru de onoare al Academiei Române (1915).

Hohenzollern, Mihai I de
(25.10.1921, Sinaia - 05.12.2017, Aubonne, Elveția)

Rege al României. Fiul lui Carol al II-lea. A primit educaţie de la cei mai buni profesori: Nicolae Iorga, Simion Mehedinţi, într-o clasă special organizată pentru el, cu elevi foarte buni. A fost rege după moartea lui Ferdinand I (1927–1930), apoi a fost rege tatăl său, Carol al II-lea, până în 1940, când a cedat puterea lui Ion Antonescu, pentru scurtă vreme. A doua oară a domnit în intervalul 1940–1947, apoi a plecat în exil, iar România a devenit republică. A plecat mai întâi în Marea Britanie (era stră-strănepotul reginei Victoria şi văr de-al treilea al reginei Elisabeta), apoi în Elveţia, la Versoix, de unde a urmărit guvernul român în exil al lui Rădescu, apoi al lui Vişoianu şi a transmis în fiecare an mesaje către ţară. A încercat să revină în România în 1992, dar a fost acceptat în condiţiile pe care le-a pus, de retrocedare a bunurilor, în 1997. Membru de onoare al Academiei Române (2008).

Hohenzollern, Nicolae de
(15.08.1903, Sinaia – 09.06.1978, Lausanne)

Prinţ. Fiu al regelui Ferdinand I şi al reginei Maria, a fost fratele mai mic al regelui Carol al II-lea şi unchi, după tată, al regelui Mihai I. A fost botezat de ţarul Nicolae al II-lea al Rusiei. Și-a petrecut întreaga existenţă în umbra coroanei regale a României, jucând un rol mai activ doar între 1927 şi 1930, când a făcut parte din Consiliul de Regenţă ce conducea ţara în locul regelui minor Mihai I. A murit la vârsta de 75 de ani, după patru decenii de exil forţat. Membru de onoare al Academiei Române (1929), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Holban, Maria
(30.05.1901, Bucureşti – 18.03.1991, Bucureşti)

Istoric. A absolvit Facultăţile de Litere şi Drept la Bucureşti. S-a specializat în paleografie latină la École des Chartes din Paris. Profesor la Şcoala Superioară de Arhivistică din Bucureşti şi cercetător la Institutul de istorie Nicolae Iorga. A realizat colecţia *Documente privind istoria României*. C. *Transilvania* (documente în limba latină). S-a ocupat şi de relaţiile româno-ungare: *Din cronica relaţiilor româno-ungare în sec. XIII-XIV*, 1981. Membru corespondent al Academiei Române (1990).

Honigberger, Johann Martin
(10.03.1795, Brașov – 18.12.1869, Brașov)

Explorator şi farmacist. Sas ca etnie. A absolvit gimnaziul la Braşov şi a deschis o farmacie la Braşov, apoi la Bistriţa. Ca autodidact, a fost interesat de botanică, geografie, chimie, medicină, istorie, orientalistică. A învăţat 12 limbi străine şi a introdus în ţară metoda vindecării prin homeopatie. A călătorit în Egipt, Turcia, Siria, Afganistan, India şi a strâns bogate colecţii de minerale, piese arheologice, plante rare, pe care le-a vândut unor mari muzee europene. În India a combătut o mare epidemie de holeră. A fabricat explozivi folosiţi de armata indiană în lupta contra englezilor. A fost ales membru al Societăţii de Medici şi Naturalişti din Iaşi şi al Societăţii de Studii Asiatice din Paris.

Honterus, Johannes, *nume la naștere* Johann Honter
(1498, Brașov – 23.01.1549, Brașov)

Umanist. Pastor protestant. A primit titlul de magister la Universitatea din Viena şi s-a specializat la Basel, în Elveţia (locul apariției protestantismului fondat de Jean Calvin, sprijinit de Theodore Beza), unde a şi publicat în 1532 prima hartă pe care a făcut-o Transivaniei: *Chosmographia Transylvaniae*. A întemeiat Liceul (azi evanghelic) din Braşov (1533), pe care l-a dotat cu o bibliotecă (1547) şi care azi îi poartă numele, a iniţiat o tipografie (Braşov, 1535), unde l-a adus pe Coresi de la Târgovişte, spre a tipări şi cărţi româneşti. Din 1544 a predicat la catedrala evanghelică numită Biserica Neagră din Brașov, unde se află și un muzeu despre el. A publicat în latină un extras din *Sentinţele dreptului civil* (*Paridectele* lui Justinian, 1539) şi s-a ocupat de gramatica latină: *De grammatica*, 1530 şi greacă: *Synopsis grammatichis*, 1539, de geografie, cartografiind (hartă tipărită în atlasul lui Ortelius ca parte a Europei, cu stemele ţinuturilor: *Rudimenta Cosmographiae*, 1542); a lăsat versuri şi cântece. Figură complexă, de umanist, a reformat Biserica din Braşov şi din Ţara Bârsei. Lucrări tipărite de el: *Compendii grammatices*, 1539; *Rudimenta praeceptorum dialectices ex Aristotele et aliis collecta*, 1539; *Erasmus Desiderius*, 1541. O statuie a sa se află în faţa Bisericii Negre din Braşov.

Horea, *nume la naştere* Nicola Ursu
(1731, com. Arada, azi Horea – 1785, Alba Iulia)

Conducător al ţăranilor răsculaţi la 1784 (răscoala lui Horea, Cloşca şi Crișan). A făcut armata în Austria și știa germana. Revolta pentru recunoaşterea drepturilor cetăţeneşti ale românilor din Transilvania și, mai ales, a proprietății românești asupra Munților Apuseni (zonă identitar formativă, acolo fuseseră cetățile de apărare al dacilor, mai înainte ale agatârșilor) și mineritului aurifer din zonă, a început în satele Curechiu şi Mestecăniş, extinzându-se apoi în părţile de vest ale Ardealului. Prins şi dus la Alba Iulia (dacicul Apulon, după zeul Apolo, la hittiți Aplu), a fost tras pe roată de austrieci.

Horea, Ioan
(10.05.1929, Petea de Câmpie, jud. Mureș)

Poet. S-a mutat cu liceul de la Petea la Aiud în perioada cedării Ardealului de Nord după Diktatul de la Viena. A început Institutul de Arte din Bucureşti, întrerupt din cauza „originii nesănătoase“. A făcut Şcoala de Literatură. Redactor la „Viaţa românească“, redactor-şef adjunct la „Gazeta literară“ şi „România Literară“. Scrie lirică bucolică şi socială, are o privire picturală asupra vieții: *Poezii*, 1956, debut; *Flori de păpădie,* 1962, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Umbra plopilor*, 1965; *Încă nu*, 1972, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti; *Măslinul lui Platon,* 1976, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Podul de vamă*, 1986; *Dealuri de lut,* 1990; *Cumpene,* 199l; *Căderea pe gânduri*, 1996.

Horia, Vintilă nu*me la naştere* Vintilă Caftancioglu
(18.12.1915, Segarcea, azi în Ucraina – 04.04.1992, Madrid, Spania)

Eseist și prozator. (În Ucraina trăiau, în veacul al XIV-lea, valahii nordici – bolohovenii – urmași ai dacilor liberi care ajutaeră la eliberarea Daciei de sub romani prin lupte de guerilă. Numele său înseamnă în turca otomană fiul purtătorului de caftan). A absolvit Literele şi Filosofia, ca şi Dreptul, la Bucureşti. Ataşat de presă la Roma şi Viena, unde a fost şi beneficiarul unei burse Humboldt. A fost deportat de germani în Silezia. Eliberat de englezi, s-a stabilit în Italia (1945), apoi în Argentina (1948) și în Spania (1953). A fost profesor de Litere şi Filosofie la Buenos Aires, de jurnalism la Madrid. A scris în română, franceză, italiană şi spaniolă. A debutat cu poezie: *Procesiuni,* 1936; *Cetatea cu duhuri*, 1939; *Cartea omului singur*, 1941, a continuat cu romane: *Acolo şi stelele ard*, 1942 şi a scris româneşte şi după plecare – versuri: *A murit un sfânt*, 1952; *Viitor petrecut*, 1976; nuvele fantastice: *Ucigaşul Teofil*, f.a.; eseuri: *Eseuri despre interpretarea ciclică a istoriei*, 1953; *Biografia culturii române*, f.a. S-a remarcat mai ales ca romancier: *Dieu est né en exil · Journal d'Ovide à Tomis* (Dumnezeu s-a născut în exil. Jurnalul lui Ovidiu la Tomis), 1960, Premiul Goncourt, pe care l-a refuzat în urma acuzaţiei venită din partea României că a fost legionar; *Les impossibles* (Imposibilii, 1962), *El hombre de las nieblas* (Omul ceţurilor), 1970; *Un sepulcro en el cielo* (Un mormânt în Cer, 1982); a lăsat un jurnal: *Le Journal d'un paysan du Danube* (Jurnalul unui ţăran de la Dunăre), 1966 şi numeroase eseuri: *Presensia del mito* (Prezenţa mitului), 1956; *Giovanni Papini*, 1963*; España y otros mundos* (Spania şi alte lumi), 1970; *Literatura y disidencia: de Mayakowski a Soljenitsin* (Literatură şi dizidenţă: de la Maiakovsi la Soljeniţîn), 1980; *Les clefs du crepuscule* (Cheile crepusculului), 1990, *Mai bine mort decât comunist*, 1990; *Cavalerul resemnării,* 1991. Marilena Rotaru i-a dedicat volumul *Întoarcerea lui Horia Vintilă*, 2002.

Hortolomei, Nicolae
(27.11.1885, Huşi – 03.01.1961, Bucureşti)

Medic chirurg. Urmează liceul şi Facultatea de Medicină la Iaşi, fiind extern, intern şi preparator la Institutul de anatomie. În 1909 obţine doctoratul în medicină şi chirurgie cu teza *Absenţa congenitală a tibiei*, sub îndrumarea profesorului Ernest Juvara. Urmează o specializare în urologie la Paris în serviciul profesorului Leguen, participă la Primul Război Mondial, organizând spitalele de campanie din Moldova, împreună cu Iacob Iacobovici. După Marea Unire este numit şef al secţiei de chirurgie la spitalul din Chişinău. În1920 devine profesor de chirurgie la Facultatea de Medicină din Iaşi, în locul lui Amza Jianu, transferat la Bucureşti. Abordează o chirurgie largă: abdominală, urologică, genitală şi oncologică, bazată pe principii fiziologice, fiind considerat întemeietorul chirurgiei fiziologice în România. Împreună cu Vladimir Bureanu, elaborează monografia *Chirurgie de l'ulcère*

gastrique et duodenal, pe care – în 1931 – o publică la Paris. În 1930 este transferat la Bucureşti ca medic primar, şef al serviciului de urologie din spitalul Colentina, iar în 1933 preia conducerea Clinicii de chirurgie şi urologie de la spitalul Colţea şi funcţia de profesor la Facultatea de Medicină, unde desfăşoară o activitate complexă, dezvoltând o şcoală la care s-au format şapte profesori universitari, printre care Theodor Burghele, Gheorghe Olănescu, Ioan Juvara, Dan Setlacek. Membru titular (1948) al Academiei Române. A fost membru al Academiei Franceze de Chirurgie şi al multor societăţi ştiinţifice internaţionale.

Hortopan, Nicolae Alexandru
V. Bidian, Augustin Alexandru

Hossu, Iuliu
(30.01.1885, Milaş, comitatul Bistriţa-Năsăud – 28.05.1970, Căldăruşani)

Cardinal greco-catolic. În 1904 și-a început studiile teologice, fiind trimis la Colegiul De Propa - ganda Fide din Roma. În 1906 devine doctor în Filosofie, iar în 1910 doctor în Teologie. În ultimul an de studii, 1910, este hirotonisit preot. Întorsîn ţară, a activat la Lugoj pe rând ca protocolist, arhivar, bibliotecar, apoi vicar și secretar episcopal. În1914 îl aflăm pe front, în calitate de preot militar, unde alină suferinţele celor răniţi aflaţi în spitale şi săvârşeşte slujbe la înmormântarea morţilor. În 1917 a fost numit episcop în scaunul Episcopiei Gherla. La 1 Decembrie 1918 a fost cel care, din însărcinarea Marelui Sfat Naţional Român, a dat citire *Declaraţiei de la AlbaIulia*, în faţa celor 100000 de participanţi. Alături de alţi trei fruntaşi ardeleni (episcopul ortodox Miron Cristea - viitor patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Alexandru Vaida-Voevod şi Vasile Goldiş) a adus la Bucureşti *Declaraţia de Unire*, în Parlamentul României. În vechiul sediu episcopal din Gherla (actualmente muzeu municipal), episcopul a aşezat şcoala greco-catolică de institutori (învăţători), desfiinţată ulterior de autorităţile comuniste. Patriarhul Iustinian Marina personal i-a propus scaunul de mitropolit al Moldovei în schimbul renunţării la credinţa greco-catolică. Refuzând trecerea la ortodoxie, a fost transferat mai întâi la Mănăstirea Căldăruşani, iar în 1950 la penitenciarul din Sighet. În 1955 a fost dus la Curtea de Argeş, iar în 1956 la Mănăstirea Ciorogârla, apoi din nou la Căldăruşani, unde a stat cu domiciliu obligatoriu până la sfârşitul vieţii. La 28 aprilie 1969 a fost numit cardinal in pectore de către Papa Paul al VI-lea pentru că, datorită regimului din acea vreme, o astfel de titulatură, făcută publică, i-ar fi făcut rău. Papa a dezvăluit acest lucru la scurt timp după decesul cardinalului, în 1973. Este autorul unor tulburătoare *Memorii*. Membru de onoare al Academiei Române (1945), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Hostiuc, Ştefan
(28.11.1951, Mahala, reg. Cernăuţi, azi în Ucraina)

Poet şi istoric literar. Rutean. A absolvit Universitatea de Stat din Cernăuţi (1976). Specializare la Universitatea din Bucureşti (1995–1996). Crainic pentru emisiuni în limba română la Radiodifuziunea Ucraineană (1975–1985), lector de limba română la Catedra de Filologie Română şi Clasică a Facultăţii de Filologie a Universităţii cernăuţene (1985–1990), redactor la revista "Glasul Bucovinei" (Bucureşti–Cernăuţi, 1994–1999), redactor-şef adjunct la revista "Septentrion literar" (din 1999). Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1995) şi din România (1998), membru fondator, secretar general (1989) şi vicepreşedinte (1990) al Societăţii pentru Cultura Românească Mihai Eminescu din Cernăuţi, membru al Societăţii pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina, redactor-şef al revistei "Mesager bucovinean" (din 2003). Lucrări: *Clepsidra reveriei* (1996, Premiul pentru poezie al Fundaţiei Culturale a Bucovinei), *Scriitori români din nordul Bucovinei*, vol. I (2005, premiul Ethos românesc al Salonului de carte de la Iaşi, 2006).

Hriscev, Eugeniu
(06.02.1942, Pelinei, Republica Moldova)

Economist. Găgăuz ca etnie. A absolvit Facultatea de Economie a Institutului Politehnic din Chişinău. Specializare la Universitatea de Stat din Leningrad. Profesor de Economia muncii la Institutul Politehnic din Chişinău, apoi la Facultatea de Economie a Universităţii de Stat din Chişinău. Contribuţii în domeniul dirijării dezvoltării eficiente a diverselor forme de organizare a muncii şi producţiei, al economiei, organizării, normării şi stimulării muncii în firmă, rolul şi problemele managementului inovaţional, rolul ştiinţei în dezvoltarea businessului mic şi mijlociu. *Lucrări: Резервы бригадного подряда (1983); Краткий экономический справочник бригадира промышленного предприятия* (1986, în

colaborare); *Производственные бригады и ускорение интенсификации народного хозяйства* (1988); *Managementul firmei* (1998); *Managementul inovaţional* (2001); *Экономическая стратегия малых стран в условиях глобализации* (2002); *Организация и нормирование труда на современной фирм*e (2003). Distins cu Ordinul Gloria Muncii şi Ordinul Republicii. Doctor Honoris Causa al Universităţii Nebraska din Omaha, SUA. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Hristov, Victor Timfoei
(25.03.1946, Cimişlia, Republica Moldova)

Pictor. A absolvit Şcoala de Arte Plastice şi Facultatea de Pictură şi Grafică a Universităţii Pedagogice de Stat din Chişinău. Ține de mişcarea plastică numită Grupul celor zece. A expus în Moldova, România, Germania, Elveţia, Ungaria, Iugoslavia, Ucraina, Cehia, Georgia. Lucrări: *Dealul Marzoalei; Amurg.* Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova.

Huber-Panu, Ioan
(15.02.1904, Bucureşti – 28.10.1974, Bucureşti)

Geolog. A absolvit Şcoala Politehnică din Bucureşti, secţia Mine şi s-a specializat la Academia de Mine din Freiburg. A fost profesor la Institutul Politehnic, apoi la Institutul de Mine şi la Institutul de Petrol, Gaze şi Geologie din Bucureşti. A fost şi inspector general tehnic la Direcţia Generală a Minelor. A contribuit la punerea în valoare a noi zăcăminte şi la proiectarea de uzine de preparare. A fost primul care a studiat influenţa temperaturii asupra flotaţiei. Lucrări: *Prepararea substanţelor minerale utile*, 1956; *Un model matematic al procesului flotaţiei în maşini multicelulare*, 1968. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Hudiţă, Ioan
(01.08.1896, Bogdăneşti, fostul judeţ Baia - 21.03.1982, Bucureşti)

Om politic şi istoric. A absolvit Facultăţile de Litere (secţia Istorie), Drept şi Ştiinţe (secţia Geografie) la Universitatea din Iaşi. Specializare la Sorbona. A fost profesor de istorie la liceul B. P. Hasdeu din Chişinău, apoi la Liceul Militar din Iaşi şi la Facultatea de Litere din Iaşi. Membru al Partidului Țărănesc Democrat al lui Nicolae Lupu (1931), fuzionat cu Partidul Naţional-Țărănesc al lui Iuliu Maniu. A fost membru, în 1944, al Comitetului de acţiune pentru răsturnarea regimului Antonescu. Ministru al Agriculturii şi Domeniilor în al doilea guvern Sănătescu şi în guvernul Rădescu, până la 6 martie 1946. Lucrări: *Répertoire des Documents concernant les Négociations Diplomatiques entre la France et la Transdlvanie au XVII-e siècle (1636–1683)*, 1926; *Recueil de Documents concernant l'Histoire des Pays Roumains, tirés des Archives de France, XVI-e et XVII-e siècles,* 1929; *Contribuţiuni la istoria lui Cuza-Vodă,* 1931; *Raport al Comisiunii parlamentare de anchetă privitor la încheierea contractului de armament cu Fabrica Skoda*, 1934; *Curs de istoria Diplomatică*, 1937; *Proiect de lege pentru expropriere şi împroprietărire,* 11 februarie 1945. Exclus din învăţământ în 1947, a fost trimis la închisoare şi ţinut fără proces până în 1955. Arestat din nou în 1961 şi eliberat în 1962. N-a avut pensie.

Hulubei, Horia
(15.11.1896, Iaşi – 22.11.1972, Bucureşti)

Fizician. În 1916 s-a înscris la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Iaşi, secţia Fizică şi Chimie, dar a fost mobilizat şi trimis pe front. Participă, cu gradul de sublocotenent, la marea bătălie de la Mărăşeşti (vara anului 1917). În acelaşi an face parte din lotul de tineri care, la iniţiativa şefului misiunii militare franceze, generalul Berthelot, sunt trimişi în Franţa pentru a deveni piloţi ai aviaţiei militare. Participă, în calitate de pilot, pe un avion de vânătoare, la operaţiunile de pe Frontul de Vest, unde este rănit. În 1922 se întoarce în ţară, unde – în calitate de şef al unui Birou de Navigaţie Aeriană – deschide prima linie aeriană românească (Constantinopol – Bucureşti – Budapesta). Se reînscrie la Facultatea de Ştiinţe din Iaşi, secţia Fizică şi Chimie, unde, în 1926, obţine o bursă de stat şi apoi licenţa. Pleacă la Paris pentru specializare. Acolo are ocazia să lucreze în laboratoarele prof. Jean Perrin la Sorbona. În 1933 îşi ia doctoratul în fizică experimentală, cu o dizertaţie asupra Efectului Compton Multiplu. Din 1938 funcţionează ca profesor la Catedra de Structura Materiei a Facultăţii de Ştiinţe de la Universitatea din Iaşi (în timp ce este şi director de cercetări la CNRS, Paris). În vara anului 1939 se întoarce definitiv în ţară. În 1940 se transferă la Bucureşti, la Catedra de Structura Materiei, unde funcţionează ca profesor. În perioada 1941–1944 îndeplineşte funcţia de rector al Universităţii din Bucureşti. În 1949 întemeiază filiala din Cluj a Institutului de Fizică al Academiei. În acelaşi an

devine director al IFA (Institutul de Fizică al Academiei, Bucureşti – primul institut de fizică din ţară). Lucrări: *Curs de chimie fizică* (1940); *Spectroscopia X* (1948); *Structura materiei* (1950). A fost preşedintele Consiliului Naţional IUPAP; reprezentantul României la AIEA (Viena) şi Vicepreşedinte al Consiliului Guvernatorilor AIEA, membru în Consiliul Mondial al Păcii. A fost, în mai multe legislaturi, deputat al MAN, iar după 1968 – Consilier al Preşedintelui Republicii pentru probleme ştiinţifice. A fost distins cu cele mai înalte onoruri ale Republicii: Om de ştiinţă emerit; Ordinul Meritul ştiinţific clasa I; Laureat al Premiului de Stat. Membru titular al Academiei Române (1946). A fost decorat cu Legiunea de Onoare a Franței pentru bravură în Primul Război Mondial

Huniade

Dinastie din Transilvania, care a condus destinele unui spațiu geo-strategic ce cuprindea Transilvania și Ungaria de la sfârşitul veacului al XIV-lea până la sfârșitul veacului al XV-lea. Primul a fost Ioan Huniade (sau Iancu de Hunedoara, 1387–1456), numit Ban în cronicile maghiare şi care şi-a pus pe stemă corbul (şi Cantacuzinii l-au avut), dar şi semn că aparţinea dinastiei voievodului Negru (Neagoe, adică Basarabii proveniţi din Craioveştii din Ţara Românească. De altfel stema conține, ca și la Basarabi, steaua și Luna). Era al doilea fiu al lui Voicu (născut în Banatul de Sud; soţia, Erzsébet Morzsinai, la origini din Morosina, echivalentul românesc este Marginea, în Transilvania) şi nepotul lui Șerb. A fost înnobilat de împăratul ungar Sigismund de Luxemburg. A apărat cursul Dunării de otomani, a făcut din Timişoara sediul său şi a murit de ciumă la Zemun. Fiul său mai mare, Ladislau Huniade (1433–1457), a participat la bătăliile tatălui şi a fost lăsat o vreme zălog, după bătălia de la Kosovo, la despotului Gheorghe Brancovici. În final a fost decapitat de regele Ladislau al V-lea al Ungariei, care nu dorea accesul la putere al Huniazilor. Totuşi, al doilea fiu al lui Iancu de Hunedoara, Matei Corvin (1443–1490), trecut la catolicism, a ajuns regele Ungariei. El a încercat să ţină în echilibru întregul spaţiu al fostei Dacii şi al Panoniei (zone originar valahe). A corespondat cu Ștefan cel Mare în legătură cu sprijinirea acelor domni ai Ţării Româneşti capabili să reziste otomanilor (în principal Vlad Ţepeş). Nicolaus Olahus (Valahul) era un Huniade după tată şi un Basarab după mamă.

Huniade, Iancu de Hunedoara, *în latină* Ioannes Corvinus, *în maghiară* Hunyadi János, *în germană* Johann Hunyadi
(~1387, Cluj – 1456, Zemun)

Comandant militar. A copilărit la Piatra Corbului, în Apuseni. Era român după tată, din stirpea lui Șerb (bunic), era al doilea fiu al lui Voicu (din Banatul de Sud), iar mama era Erzsébet Morzsinai, la origini dintr-un Stoian din Morsina, azi Marginea, în Transilvania. Tatăl său fusese înnobilat de regele Ungariei Sigismund de Luxemburg pentru merite ostăşeşti şi a primit domeniul Hunedoarei. Şi-a pus pe stemă corbul, semn că era valah. Și-a dedicat viaţa luptei antiotomane. A folosit în luptă tehnicile de atac ale lui Jan Hus. Și-a făcut sediul la Timişoara şi s-a concentrat asupra apărării Dunării. De altfel, a murit de ciumă la Zemun, după bătălia Belgradului. A fost şi Ban al Severinului, iar teritoriul pe care l-a controlat era, în chip ideal, ca aspiraţie, o „Ungrovlahie", un spaţiu creştin. De altfel, fiul său, Ladislau, a fost zălog la Gheorghe Brancovici o vreme, apoi a fost ucis de împăratul Ladislau al V-lea al Ungariei spre a nu accede la tronul lui. Totuşi, al doilea fiu al marelui conducător de oşti, Matei Corvin, a devenit rege al Ungariei și a purtat corespondenţă cu Ştefan cel Mare al Moldovei (scrisoare expusă în Muzeul de Istorie din Alba Iulia) spre a aşeza în Ţara Românească pe Vlad Ţepeş, un domn prielnic marilor bătălii contra otomanilor. O Dacie virtuală au avut în vedere, deopotrivă, Huniazii, Basarabii şi Mușatinii. Palatul său din Timişoara e astăzi sediu al Muzeului de Istorie. La Hunedoara (fost domeniu al familiei, de unde și numele orașului) se află Castelul Huniazilor.

Huniade, Ladislau în maghiară László Hunyadi
(1433 – 16.03.1457, Buda)

Conducător de oşti. Fiul lui Iancu de H. și frate cu Matei Corvin. A participat la bătălia de la Kosovo (Câmpia Mierlei), 1448 şi a fost lăsat zălog de tatăl său lui Gheorghe Brancovici, regele Serbiei. În 1453 era deja ban al Croaţiei şi Dalmaţiei. La Dieta de la Buda din 1455 a renunţat la toate titlurile şi funcţiile sale, datorită unor acuzaţii din partea lui Ulrich de Celje (scris Cillei în sursele germane, toponim valah). În final a

fost ucis din ordinul regelui Ungariei din cauza intrigilor aceluiaşi Celje.

Huniade, Matei Corvin, *prenume la naştere* Matthias, *porecla* Corvinus, în latină; în maghiară Hunyadi Matyas (23.02.1443, Cluj – 06.04.1490, Viena)

Rege maghiar. Al doilea fiu al lui Iancu de Hunedoara (în maghiară Hunyadi Jánnos) şi al Elisabetei Morysinai, primul (Ladislau) fiind ucis de oligarhia maghiară (rege Ladislau Postumul) spre a nu accede la putere, al doilea, Matyas, adolescent, aruncat în închisoare. Mama sa a strâns oştile lui Iancu de Hunedoara şi l-a înfrânt, pe Dunăre, pe Ladislau Postumul, şi-a răscumpărat fiul (de la Praga) şi l-a impus rege. Avea 18 ani şi a domnit 32 de ani, fiind otrăvit de medicul personal. A fost instruit în italiană, în spiritul Renaşterii. Avea o bibliotecă de 5000 de incunabule (Bibliotheca Corviniana). Vorbea maghiara, româna, italiana, croata, latina şi mai târziu germana, ceha, slovaca, precum şi alte limbi slave. Pe stema lui se aflau doi corbi și doi grifoni, iar coroana era împletită cu frunze de stejar, arborele sacru al tuturor neamurilor de traci. A ordonat întemniţarea domnitorului Munteniei Vlad al III-lea (Ţepeş), când acesta, urmărit de armata otomană, i-a cerut ajutorul. Dar tot el l-a ajutat pe Vlad să recucerească tronul Valahiei de la Laiotă Basarab. Ulterior, după ce Ştefan cel Mare, domnitor al Moldovei, a încheiat pacea cu regele Cazimir al Poloniei, Matei l-a atacat pe Ștefan, dar a fost înfrânt în lupta de la Baia. A domnit asupra Moraviei, Sileziei, Luzaţiei (Lausitz) (toate trei 1468/1469/1479–1490) şi Austriei Inferioare (1477/1485–1491). A sperat să controleze voevodatele româneşti şi să reunescă, sub sceptrul său, întregul spaţiu valah, din Dacia spre nord, așa cum fusese la originile identitare. De altfel, singurele danii pe care Constantin Brâncoveanu le-a făcut două veacuri mai târziu în Transilvania au fost pentru Hunedoara.

Hurmuzaki (Hurmuzachi), Alecu
(16.08.1823, Cernauca, Cernăuţi – 20.03.1871, Neapole, Italia)

Publicist. Frate cu Gheorghe (1817– 1882), Eudoxiu (1812–1878), Nicolae (1826–1909) şi Constantin (1811–1869) H. A avut şi o soră, mama poetului Dimitie Petrino. A absolvit Dreptul la Viena. S-a dedicat cauzei românilor din Bucovina. Pentru aceasta a făcut închisoare. A condus Reuniunea Română de Lectură din Cernăuţi de la înfiinţare (1862) şi a transformat-o în Societatea pentru Cultura şi Literatura Română din Bucovina. Deputat în Camera de la Viena. A contribuit la întemeierea Teatrului Naţional în limba română la Cernăuţi (1865). A dezvoltat relaţii culturale cu românii din celelalte provincii româneşti. A întemeiat şi condus, împreună cu fratele său Gheorghe, ziarul "Bucovina" (1848–1850), unde a publicat culegerea lui Vasile Alecsandri de balade populare româneşti. Fraţii H. au publicat 30 de volume de documente ale istoriei româneşti, cunoscute sub numele de *Colecţia Hurmuzaki*, care au constituit punctul de început al cercetării pentru mulţi istorici, dar şi o sursă inepuizabilă de inspiraţie pentru scriitori, inclusiv Eminescu. Membru fondator al Societăţii Academice Române (1867).

Hurmuzaki (Hurmuzachi), Constantin N.
(03.10.1863, Cernăuţi – 23.02.1937, Cernăuţi)

Entomolog. Fiul lui Nicolae H. A absolvit Facultatea de Ştiinţe şi Dreptul la Cernăuţi şi Viena. A fost profesor de entomologie şi bio-geografie la Universitatea din Cernăuţi. A făcut cercetări cu privire la lepidoptere şi coleoptere. Lucrări: *Catalogue des Lépidoptères récoltés en Roumanie pendant l'année 1901 par les membres de la Société des Naturalistes de Roumanie*, 1912; *Opiniuni mai nouă despre evoluţia geografică a faunei şi florei europene aplicate la fauna lepidopterelor*, 1936. Membru de onoare al Academiei Române din 1919.

Hurmuzaki (Hurmuzachi), Eudoxiu
(29.09.1812, Cernauca, Cernăuţi – 29.01/10.02.1874, Cernăuţi)

Istoric şi politician. S-a născut într-o veche familie aristocrată, ca al doilea fiu al lui Docsachi H., pe domeniul familiei din Cernauca, Imperiul Austriei (actualmente în Ucraina), în regiunea istorică a Bucovinei. Tatăl său era cunoscut pentru faptul că oferea refugiu liderilor politici români transil-văneni persecutaţi, intrând în datorii pentru a-i putea ajuta în continuare. Frate cu Alexandru, Gheorghe şi Nicolae H. A absolvit Dreptul la Viena. A participat acolo la revoluţia de la 1848. A făcut parte din Comisia însărcinată cu revizuirea şi

completarea manualelor în limba română pentru Bucovina. A luptat pentru drepturile românilor din Imperiul Habsburgic şi a fost preşedinte al Camerei legislative a Bucovinei, drept pentru care împăratul i-a acordat titlul de baron. A publicat documente referitoare la români extrase din arhivele din Viena, Pesta, Lemberg, dar şi din arhive româneşti. Cele 6000 de documente au fost predate Academiei Române, care le-a publicat în *Colecţia Hurmuzaki*: *Fragmente zur geschichte der Rumänien,* 5 vol., 1878–1886). Împreună cu fraţii săi, Eudoxiu avea să devină una dintre figurile importante ale renaşterii naţionale româneşti din Bucovina de Nord. Membru al Societăţii Academice Române, (1872).

Hurmuzaki (Hurmuzachi), Nicolae
(19.03.1826, Cernauca, Cernăuţi – 19.09.1909, Cernauca)

Om politic. Frate cu Alexandru, Gheorghe şi Eudoxiu H. A făcut călătorii de studii la Paris şi Berlin, fără a absolvi nimic. Membru al Societăţii pentru Cultura şi Literatura Poporului Român din Bucovina, a primit titlul de baron în 1881. A strâns, ca şi fraţii săi, documente referitoare la românii din Bucovina. Membru de onoare al Academiei Române (1883).

Hurmuzescu, Dragomir M.
(13.03.1865, Bucureşti - 31.05.1954, Bucureşti)

Fizician şi inventator. A absolvit Fizica la Sorbona ca elev al soţilor Fréderic Joliot şi Irène Curie. Profesor la Universitatea din Iași. Este fondatorul învăţământului electrotehnic din România. A avut contribuţii în domeniile electricităţii şi fizicii razelor X. Lucrări: *Căldură și electricitate, Electricitate generală și aplicată, Radioactivitatea apelor minerale din România.* A inventat dielectrina şi a construit electroscopul care-i poartă numele (1894). A pus bazele primului laborator de electricitate din ţară, transformat apoi în Şcoala de Electricitate de pe lângă Universitatea din Iaşi, prima şcoală de fizică experimentală. A fost ctitor al radiofoniei româneşti. În1922, sub conducerea sa, a început să funcţioneze Societatea Română de Radiodifuziune (Societatea de Difuziune Radiotelefonică din România), care pe 1 noiembrie 1928 difuza în eter prima emisiune cu anunţul: *Alo, alo, aici Radio Bucureşti*, urmat de discursul preşedintelui Societăţii, Dragomir Hurmuzescu. Este momentul ce inaugura, practic, postul naţional de radio din România. Membru corespondent (1916) al Academiei Române, exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Husar, Al(exandru)
(26.04.1920, Ilva Mare, Năsăud – 17.05.2009, Iaşi)

Istoric literar. A absolvit Filosofia şi Istoria la Cluj, a fost profesor la Universitatea din Iaşi. A colaborat la reviste de specialitate: "Limba şi literatura română", "Revista de filozofie", "Revista de istorie şi teorie literară" şi la reviste literare: "Convorbiri literare", „Iaşul literar“, „Secolul XX“, „Cronica“, „Luceafărul“, „Ateneu“, „Dacia literară“, „Revista română“, „Steaua“, „Viaţa românească“. Lucrări: *Dincolo de ruine. Cetăţi medievale,* 1959; *Întoarcerea la literatură*, 1978; *Metapoetica. Prolegomene,* 1983, Premiul Academiei Române; *Ideea europeană,* 1993; *Lecţiile istoriei*, 1995, Premiul Uniunii Scriitorilor, Premiul Salonului de carte, Chişinău; *Tradiţii naţionale în estetica şi filosofia artei*, 2001. Distins cu Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Ofiţer, 2002.

Huss, Hugo Jan *nume la naştere* Husz Hugo Jan
(26.01.1934, Timişoara – 02.02.20, 06, La Crosse, Wisconsin, SUA)

Dirijor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti ca elev al lui Constantin Silvestri. A fost dirijorul Orchestrei Simfonice din Arad, apoi din Târgu Mureş. A rămas în Franţa în 1968, cu prilejul unui turneu. De acolo a plecat la München şi a dirijat Günthe Simphonic Orchestra. A ajuns la Chicago şi a absolvit Business Administration la Roosevelt University. A fost vreme de doisprezece ani dirijorul orchestrei simfonice din La Crosse, lucrând, în acelaşi timp, ca manager pentru procesarea datelor la Mathy Construction Co în Onalaska, Wisconsin.

Huţan Palade, Stela *nume la naştere* Stela Huţan
(27.05.1921, Gura Humorului, Suceava - 15.08.2010, București)

Aviatoare. Soră cu Viorica Elena H. A absolvit liceul la Cernăuţi şi s-a înscris la universitate în acelaşi oraş, dar a trebuit s-o părăsească spre a-şi întreţine familia. În 1941 a audiat la Politehnica din București cursurile pentru aviaţia cu motor. În 1942 a luat lecţii de zbor la

Roşiorii de Vede şi a obţinut brevetul de pilot. A făcut parte din Escadrila Albă, cu avioane pilotate exclusiv de femei, care transportau răniţii de pe front (din Crimeea). După război a fost funcţionară la Societatea de Telefonie din Bucureşti.

Huţan, Viorica Elena
(26.08.1923, Gura Humorului, jud. Suceava – 2008, București)

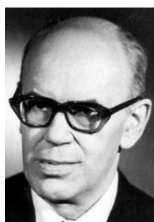
Stewardesă. Soră cu Stela H P. A fost prima femeie din România cu această meserie, diploma fiind obţinută la Bruxelles. A absolvit liceul la Cernăuţi şi s-a refugiat cu familia la Bucureşti în 1940. A lucrat ca funcţionară la Direcţia Generală a Aviaţiei Civile până în 1955, apoi a fost însoţitoare de bord la TAROM. A parcurs 8 602 000 km prin curse regulate în întreaga Europă, prin curse speciale guvernamentale (charter), prin curse în: Asia, China, Vietnam, Pakistan, India (New Dehli), Siria, Liban, Israel, Arabia Saudită, Katar, Japonia (Tokio), Hong Kong, Birmania, Irkutsk – Siberia, Thailanda. În Africa: Bengazi, Tripoli, Cairo, Las Palmas, Rabat. În America: Los Angeles, Hawaii–Honolulu, New York, Mexico-City, Acapulco. Evenimente: la 24 februarie 1962, zborul 214 aterizează forţat în Cipru, pe burtă, cu un IL-18 (la 8.000 de metri deasupra Mediteranei, motoarele s-au oprit pe rând). Avionul era pilotat tot de o femeie, Elena Şenchea Popescu. A primit Diploma de Merit pentru aviaţia de transport după cursa numită Marele Raid, din 1969–1970, care a însemnat 51.857 km în 76,25 ore. S-au traversat atunci trei oceane (Indian, Pacific, Atlantic), patru continente (Europa, Asia, America, Africa), 27 de ţări şi 5 mări. Ruta: plecarea din Bucureşti, prin Istanbul, Karachi, New Dehli Agra-Taj Mahal, Thailanda - Bangkok, Birmania -Rangoon, Hong Kong, Malaysia, Japonia – Tokio-Nagoya, insulele Wake, USA – Hawaii - Honolulu, Los Angeles, Mexico City, Acapulco, New York (Anul Nou 1970 aici l-au petrecut. Au urmat insulele Canare (Las Palmas), Roma, Bucureşti. Distinsă cu Ordinul Muncii, 1966.

I

Iachint
(cca. 1300 – 1372, Curtea de Argeș)

Primul mitropolit al Ţării Româneşti. Iniţial mitropolit de Vicina, cetate în Scythia Minor (Dobrogea), pe locul cetăţii celtice Noviodunum (azi Isaccea), dotată cu o eparhie supusă scaunului de la Durostorum (azi Silistra, în Bulgaria). Civilizaţia locului era atestată din Paleoliticul mediu, era și rămăsese o zonă strategică (vărsarea Dunării în mare şi ţărmul Pontului Euxin unde se aflau coloniile greceşti ale Miletului care protejau, dinspre nord, Mediterana de Est), supranumită Bizanţul provincial, deoarece tindea să devină un loc de rezistenţă spirituală în faţa năvălirilor de care era ameninţat marele Bizanţ, în principal cele otomane. Tot parcursul fluviului, până la Porţile de Fier, fusese fortificat de bizantini şi Ţara Românească devenea noul Bizanţ. Nicolae Alexandru Basarab l-a mutat (înainte de 1359) de la Vicina la Curtea de Argeş şi i-a dat în grijă construirea bisericii, numindu-l mitropolit al Ungrovlahiei (de altfel, până astăzi mitropoliţii români din Muntenia sunt ai Ungrovlahiei, teritoriu azi doar spiritual, care cuprinde ortodoxia românească din lungul fluviului, de pe ambele lui maluri). El a făcut şi mitropolia Severinului, unde se afla (există încă ruinele), pe Insula Banului, pe Dunăre, o cetate bizantină, avanpost occidental al imperiului. În plus, a fortificat unitatea creştină de pe ambele maluri ale Dunării, aducând pe tipograful sârb Macarie să tipărească la Curtea de Argeş şi Târgovişte cărţi de cult în limba slavonă. Domnul însuşi, Neagoe Basarab, a încercat să acopere laic unitatea spirituală a acestui spaţiu, lăsând *Învăţăturile lui Neagoe către fiul său Teodosie*. Putem deci afirma că, prin această conlucrare dintre puterea religioasă şi cea laică (o moştenire a traco-dacilor), se forja însăşi identitatea spirituală a românilor ca neam.

Iacob, Caius
(29.03.1912, Arad – 6.02.1992, Bucureşti)

Matematician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, Secţia matematici, la Bucureşti, şi s-a specializat la Paris în mecanica fluidelor. A fost profesor la Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti. A adus contribuţii în domeniile mecanicii fluidelor, analizei matematice şi s-a preocupat în special de mişcările plane ale fluidelor incompresibile, de mişcările la mari viteze subsonice şi supersonice, de soluţiile aproximative în dinamica gazelor, precum şi de problema de limită din teoria potenţialului. A fost ales în 1990 senator PNŢCD, fiind unic reprezentant al acestui partid în primul parlament liber. Lucrări: *Introducere matematică în mecanica fluidelor* (1952); *Mecanica teoretică*, 1971; *Matematici clasice şi moderne*, 3 vol., 1978–1979. Membru al Academiei de Ştiinţe din Paris, al Societăţii Franceze de Matematică, membru al Academiei Române (1963) şi preşedinte al secţiei sale de ştiinţe matematice (1979–1992).

Iacob, Mihai
(11.05.1933, Orăştie – 5.07.2009, Los Angeles)

Regizor şi scenarist. A absolvit IATC la Bucureşti. Profesor de regie la IATC. Filmografie: *Aurel Vlaicu – Povestire cinemato-grafică*, 1954 (scenariu Eugenia Busuioceanu); *Blanca*, 1955 (în colaborare); *Dincolo de brazi*, 1957 (în colaborare); Setea, 1960; *Darclée*, 1960; *Celebrul 702*, 1961 (în colaborare); *Străinul*, 1963; *Pe drumurile Thaliei*, 1964; *Politeţe,* 1966; *Aventurile lui Tom Sawyer,* 1968 (în colaborare); Moartea lui Joe Indianul, 1968 (în colaborare); *Castelul condamnaţilor*, 1970 (în colaborare); *Pentru că se iubesc*, 1971 (în colaborare). A plecat în SUA în 1971, unde a fost, pe rând, muncitor într-o fabrică de împletituri, distribuitor de pizza, vânzător într-un magazin alimentar, chelner, agent de tranzacţii imobiliare, tipograf, scenarist şi producător asociat de film la Paramount.

Iacobovici, Iacob
(18.09.1879, Nicşeni, lângă Botoșani – 29.10.1959, Cluj)

Medic chirurg. Armean după etnie. A absolvit Medicina la Bucureşti. A fost profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti şi a condus Spitalul de Copii (din 1894) şi Clinica de Chirurgie Infantilă şi Ortopedie afiliată spitalului Brâncovenesc (1938–1942). Rector al Medicinei din Cluj (1922–1923). Senator liberal. Imediat după Marea Unire un grup însemnat de mari medici români, din care a făcut parte, în frunte cu Victor Babeş, s-au deplasat de la Bucureşti la Cluj şi au fondat Medicina clujeană. Considerat fondator al chirurgiei moderne la Cluj. Clinica de Chirurgie îi poartă numele. Membru corespondent (1931), apoi membru asociat (1935) şi preşedinte al Societăţii Române de Chirurgie (1936–1937; 1947–1948).

Iacov Putneanul
(20.01.1710, Rădăuți – 15.05.1778, Putna)

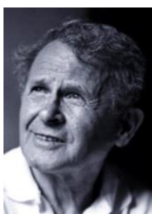
Cărturar. Mitropolit al Moldovei (1750– 1760). A militat pentru învăţământul românesc şi pentru reducerea impozitelor luate ţăranilor. Nereuşind, a renunţat la funcţia de mitropolit. A tipărit numeroase lucrări religioase, dar şi un *Bucvar*, 1755, reeditat cu unele completări, Viena, 1771. A alcătuit: *Alfavita sufletească spre folosul de obşte*, 1756; *Sinopsis, adică Adunare de multe învăţături*, 1757.

Iagnov, Simion
(11.04.1892, București – 2.01.1958, București)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti şi s-a specializat la Viena, Paris şi Bruxelles. Medic la spitalele Eforiei, Colentina şi Caritas. Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Contribuţii în domeniul patologiei sângelui, bolilor ulceroase, bolilor ficatului. Lucrări: *Tratamentul proceselor ulceroase,* 1927; *Serviciul consultaţiunilor de medicină internă,* 1939; *Contribuţii la studiul anemiilor toxice nefrogene*, 1950; *Cirozele hepatice*, 1955; *Gastritele*, 1958. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Iamandi, Tănase Constantin
(26.04.1928, Odobeşti, jud. Vrancea – 08.01.2005, București)

Inginer. A absolvit Institutul de Construcţii din Bucureşti, specialitatea hidrotehnică Specializare la Universitatea Humboldt, Germania şi Universitatea Iowa City, SUA. Profesor şi rector la Institutul de Construcţii din Bucureşti. Contribuţii în domeniul modelării hidraulice, difuziei-dispersiei, al hidraulicii instalaţiilor. Autor a 8 invenţii şi 3 inovaţii, peste 80 de studii de specialitate. Membru al Asociaţiei Internaţionale de Cercetări Hidraulice, membru al Academiei de Ştiinţe din New York, preşedinte al Asociaţiei Hidrotehnicienilor din România. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Ianchelevici, Idel
(05.05.1909, Leova, Basarabia – 26.06.1994, Maisons-Laffitte, Franţa)

Sculptor. A absolvit Academia de Arte din Liège,Belgia, unde a rămas. A realizat basoreliefurile pentru Pavilionul României de la Expoziţia Internaţională de la Bruxelles. Din 1950 s-a stabilit în Franţa. În 1976 a făcut o expoziţie la Teatrul Naţional din Bucureşti. Este autorul lucrărilor *Monumentul naţional al prizonierului politic*, 1954, Breendonck; *Maternitate*, 1952, Haifa; *Copilul*, Bruxelles, 1971. Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Iancu, Aurel Gh.
(17.12.1928, Răcoasa, Vrancea)

Economist. A absolvit Facultatea de Economie Generală la Bucureşti. S-a specializat la Massachusetts Institute of Technology. Cercetător la Institutul de Cercetări Economice din Bucureşti, director adjunct la Institutul de Economie Industrială, consultant ştiinţific ONU pentru probleme de mecanism economic şi repartiţie a veniturilor. Contribuţii în domeniul modelării economico-matematice, al echilibrului economic. Lucrări: *Metode de modelare*, 1972; *Modele de creştere economică şi de optimizare a corelaţiei dintre acumulare şi consum*, 1974; *Creşterea economică şi mediul înconjurător*, 1979; *Relaţiile economice internaţionale*, 1988; *Piaţă, concurenţă, monopol*, 1992; *Convergenţă economică,* 2007. Membru al Academiei Române (1993).

Iancu, Avram
(1824, Vidra de Sus, azi Avram Iancu, jud. Alba - 09.09.1872, Baia de Criş)

Jurist şi erou militar. A absolvit Liceul Piarist la Cluj şi Literele, apoi Dreptul la Universitatea din Cluj (învăţământ în limba maghiară). A lucrat la Înalta Curte de Justiţie a

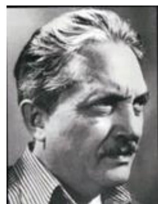
Transilvaniei, cu sediul la Târgu Mureş, care avea 30 de români şi 170 de maghiari. Cu prilejul revoluţiei de la 1848 s-a remarcat luptând pentru drepturile cetăţeneşti ale românilor din Transilvania. A condus delegaţia românilor din Munţii Apuseni la citirea Proclamaţiei de pe Câmpia Libertăţii de la Blaj, alături de Papiu Ilarian. S-a pus în fruntea unei armate de strânsură (6.000 de oameni) şi, aliat cu austriecii, a reuşit eliberarea părţii de nord-vest a Transilvaniei de sub stăpânirea coroanei maghiare, fapt care a durat din iunie până în octombrie 1848, când generalul Iosif Bem a restabilit ordinea anterioară. A fost sprijinit programatic de Nicolae Bălcescu din Ţara Românească. După înfrângerea revoluţiei, în 1850 şi 1851, s-a dus în audienţă la împăratul Franz Joseph, la Viena, cerînd autonomia românilor din Transilvania. A fost supranumit "regele munţilor" şi i s-au făcut funeralii naţionale.

Iancu de Hunedoara
V. Huniade, Iancu de Hunedoara

Iancu, Gheorghe
(1946, Bucureşti)

Balerin şi coregraf. A absolvit Şcoala de Balet a Operei, fiind elevul lui Gabriel Popescu şi al lui Miriam Răducanu. S-a specializat la Bolşoi Teatr din Moscova cu Semionov şi la Baletul Kirov (azi Teatrul Mariinskii) din Leningrad cu Omrihin. A dansat la La Scala din Milano (partenerul Carlei Fracci), Arenele de la Verona, la San Carlo, Opera Garnier din Paris, la Tokyo, Roma, Bolşoi Teatr din Moscova, la Covent Garden, la Royal Theatre, Teatro Real din Madrid ş.a. Vreme de 30 de ani a lucrat la Compania lui Marinel Ştefănescu în Italia. Şi-a fondat propria sa companie, Tabula Saltica, 1990, unde a produs spectacole pentru care a făcut coregrafia. S-a întors în ţară, ca director al Baletului Operei Române, în 2008. Premiul Danza, Danza pentru cel mai bun spectacol de operă din Italia, 1995 (Richard al III-lea). Distins cu Ordinul Steaua României în grad de Cavaler, 2002.

Iancu Jianu
V. Jianu, Iancu

Iancu (Janco), Marcel
(24.05.1895, Bucureşti – 21.04.1984, Ein Hod, Israel)

Pictor. Încă din anii liceului scoate, împreună cu Tristan Tzara şi Ion Vinea, revista "Simbol" (1912). În tinereţe a desenat costume pentru baletele Floriei Capsali. Sosit la Zürich în 1915, pentru a studia arhitectura la Institutul Politehnic, frecventează reuniunile artistice de la Cabaretul Voltaire, unde îl cunoaşte pe Hans Arp şi se reîntâlneşte cu Tristan Tzara, participând la iniţierea mişcării dadaiste. În această perioadă prezintă afişe, măşti, ilustraţii, realizează scenarii şi ţine conferinţe pe temele avangardei artistice. Celebre sunt afişul conceput pentru prima expoziţie DADA în galeria lui Han Corray din Zürich şi cel care anunţa expoziţia dedicată cubismului şi artei negre. În 1919, la Basel, înfiinţează împreună cu Hans Arp şi Alberto Giacometti, grupul Artiştii Radicali. După ce trece prin Paris (1921), se desparte de mişcarea dadaistă şi de tendinţele suprarealiste. În 1922 revine în România, devenind unul dintre promotorii artei de avangardă. Face parte din cercul condus de poetul Ion Vinea, care edita revista "Contimporanul" (1924–1936) şi participă cu tablouri la expoziţii organizate împreună cu sculptoriţa Miliţa Petraşcu şi pictoriţa Margareta Sterian. În spiritul efervescent al vremii, se afiliază unor grupări avangardiste cu o componenţă eterogenă, ca Arta Nouă (1929–1932), Grupul de Artă şi Criterion (1933–1937), în care îi regăsim pe M.H. Maxy, Victor Brauner, Mattis Teusch, Corneliu Michăilescu. În 1941 se stabileşte în Palestina. După înfiinţarea statului Israel se afirmă ca profesor şi animator al vieţii culturale. Organizează grupul Orizonturi Noi şi o societate de creaţie artistică la Ein Hod, în 1953, acolo unde se află şi casa lui memorială. Participă în 1952 la Bienala din Veneţia. Premiul Dizengoff al oraşului Tel Aviv (1951) şi Premiul Naţional Israel (1967).

Ianculescu, Dinu
(24.03.1925, Braşov – 07.02.2017, Frankfurt am Main)

Actor şi poet. În perioada 1940–1944 face parte din gruparea ziarului "Ardealul", scriind împotriva Diktatului de la Viena şi declamându-şi propriile poezii în marile localităţi ale ţării. Publică de asemenea în "Universul literar", "Revista Fundaţiilor Regale", "Fapta", "Tribuna" din Braşov, precum şi în alte reviste şi ziare ale timpului. În 1956 este cadru didactic în Bucureşti. După o pauză de 20 ani publică în "Luceafărul", "România literară", "Contemporanul", "Viaţa Românească" şi altele. Actor la Teatrul Naţional, Nottara, Teatrul Tineretului, Teatrul Mic. Joacă pe scenă şi în film timp de 40 de ani. Colaborează cu Televiziunea Română, la emisiunea Teleenciclopedia, fiind

personificat ca "vocea de sâmbătă seara". În 1985 se stabileşte în Germania, continuând să joace pe scena teatrelor din Darmstadt şi Mannheim. Autor de versuri, a publicat volume precum *Un gând, un chip ştiut, un vis, un timp*, 2002, care sunt influenţate de imagistica actorului. În Germania a colaborat de asemenea la emisiunile culturale şi artistice ale posturilor de radio HR din Frankfurt şi SWF din Baden-Baden. Membru de onoare al cenaclului Apoziţia din München, membru al cenaclurilor româneşti din Aachen şi Köln.

Ianculescu, Magda
(30.03.1929, Iaşi – 14.03.1995, Bucureşti)

Soprană de coloratură. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti şi a fost angajată a Operei Române încă de studentă, devenind apoi solistă. Profesoară de canto la Conservatorul din Bucureşti. Laureată a concursurilor internaţionale de la Bucureşti, Praga şi Varşovia. A cântat cu orchestre renumite în Belgia, Italia, Rusia, Franţa, Cehoslovacia, Iugoslavia etc., având un repertoriu divers – peste 35 de roluri principale, de la opereta vieneză la opera contemporană românească. Menţionăm: Iaroslava din *Cneazul Igor* de A.P. Borodin, Norina din *Don Pasquale* de Gaetano Donizetti, Donna Elvira din *Don Giovanni*, Blonda din *Răpirea din Serai*, Suzana din *Nunta lui Figaro* de W. A. Mozart. Artistă emerită (1962). Astăzi Concursul Internaţional de canto de la Bucureşti îi poartă numele.

Ianoşi, Ion *nume la naştere* Janos Steinberger
(01.05.1928, Braşov - 01.07.2016, București)

Estetician. A studiat estetica la Bucureşti şi Leningrad. Profesor de filosofie la Universitatea din Bucureşti. Lucrări: *Romanul monumental şi secolul XX*, 1963; *Thomas Mann*, 1965; *Dostoievski – tragedia subteranei*, 1968; *Dialectica şi estetica*, 1971; *Romanul unui oraş. Petersburg – Petrograd – Leningrad*, 1972; *Alegerea lui Iona*, 1974; *Schiţă pentru o estetică posibilă*, 1975; *Poveste cu doi necunoscuţi: Dostoievski şi Tolstoi*, 1978; *Umanism: viziune şi întruchipare*, 1978; *Secolul nostru cel de toate zilele*, 1980; *Sublimul în estetică*, 1983; *Sublimul în artă*, 1984; *Sublimul în spiritualitatea românească*, 1987; *Literatură şi filosofie. Interacţiuni în cultura română*, 1986; *Opţiuni*, 1989; *Romanul unei drame*, 1991; *Izvoare biblice. Alegerea lui Iona*, BPT, 1994; *Idei inoportune*, 1995; *O istorie a filosofiei româneşti în relaţia ei cu literatura*, 1996; *Constantin Noica – între construcţie şi expresie, 1998; Eu şi el. Însemnări subiective despre Ceauşescu*, 2003; *Sankt Petersburg – Romanul şi romanele unui oraş*, 2004; *Autori şi opere. Cultura rusă*, 2009; *Internaționala mea. Cronica unei vieți*, 2012. Premii: 1963 – Premiul Uniunii Scriitorilor de critică şi istorie literară; Premiul Simion Bărnuţiu al Academiei Române (1978); Premiul pentru eseu, publicistică și reportaj al Uniunii Scriitorilor (1980); Premiul de critică, eseu, istorie literară al Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti (1981). Din 2001 membru de onoare al Academiei Române. Revista "Contemporanul. Ideea europeană" i-a dedicat un număr jubiliar la împlinirea a 80 de ani.

Ianovici, Virgil
(13/26.10.1900, Roman – 03.11.1990, Bucureşti)

Geolog şi mineralog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Iaşi. S-a specializat în cristalografie și mineralogie la Viena. A fost profesor la numeroase lucrări privind studiul mineralogic, petrografic, chimic şi geochimic al rocilor alcaline din masivul de la Ditrău, al zăcămintelor de minereuri de mangan, al rocilor carbonatate din România, al unor roci efuzive din Carpaţii Orientali şi din Munţii Apuseni, al unor zăcăminte de minereuri şi minerale utile. Lucrări: *Geologia elementelor radioactive*, 1957; *Stadiul proceselor de formare plastică a şisturilor verzi din Dobrogea centrală*, 1967; *Mineralogie*, 2 vol.,1979, 1983. A condus lucrările de elaborare a *Monografiei geografice a României*. Membru al Academiei Române (1990).

Iarcu, Dimitrie
(1817, Slatina – 13.01.1879, București)

Bibliograf. A făcut Liceul Sf. Sava din Bucureşti. Paşoptist. Casier al Societăţii Academice Române. Profesor. A editat manuale şcolare, dar a rămas

important pentru publicarea primei bibliografii generale a culturii române, cuprinzând apariţiile din perioada 1550–1865: *Catalog general de cărţile române,* 1865.

Iaroșenco, Mihail
(13.02.1900, Demeanivka, Poltava, Ucraina – 11.04.1985, Chişinău)

Biolog. Armean din Ucraina. Specializat în ihtiologie și hidrobiologie. Fondator (1961, alături de Ion Toderaș) și director al Institutului de Biologie al Academiei de Științe a Moldovei. Departamentul de Ihtiologie al Institutului de Zoologie al Moldovei îi poartă numele.

Iaru, Florin *nume la naștere* Florin Râpă
(24.05.1954, București)

Poet. A absolvit Facultatea de Limba şi Literatura Română la Bucureşti şi a fost membru al Cenaclului de Luni condus de Nicolae Manolescu. A publicat versuri în volumul colectiv *Aer cu diamante,* 1982, împreună cu Mircea Cărtărescu, Traian T. Coşovei, Ion Stratan, colegi din generația '80. Debutase în 1981 cu un volum remarcat prin caracterul ludic: *Cântece de trecut strada*, 1981, Premiul Uniunii Scriitorilor şi a evoluat spre o poezie profund melancolică: *La cea mai înaltă ficţiune*, 1984; *Înnebunesc şi-mi pare rău*, 1990; *Poeme alese*, 2002; *Fraier de București,* 2011; *Sânii verzi*, 2017.

Ibrăileanu, Garabet
(23.05.1871, Târgu Frumos – 11.03.1936, Iași)

Critic literar. A absolvit Literele la Iaşi. Secretar de redacţie la "Viaţa Românească" (1906–1933). S-a format sub influenţa criticii sociologice franceze şi a lui C-tin Dobrogeanu-Gherea. Susţinător al poporanismului literar. A definit conceptul de specific naţional şi legea selecţiei valorice în cultură. S-a ocupat de literatura română şi teoria literară: *Spiritul critic în cultura românească*, 1909; *Scriitori şi curente*, 1909; *Note şi impresii*, 1920; *Scriitori români şi străini*, 1926. A mai scris proză de analiză: romanul *Adela*, 1933, Premiul Naţional. Membru de onoare post-mortem al Academiei Române (1948).

Ieremia Movilă
V. Movilă, Ieremia

Ierunca, Virgil *nume la naştere* Virgil Untaru
(16.08.1920, Lădeşti, jud. Vâlcea – 28.09.2006, Paris)

Soț al Monicăi L. Obține licența în Litere și Filosofie la Universitatea din Bucureşti (1943). A debutat în "Jurnalul literar" cu articolul *Tolstoi critic de artă* (1939). În perioada studiilor universitare este redactor la ziarele "Timpul" şi "Ecoul" şi unul din întemeietorii revistei "Albatros" (1942). În 1947, împreună cu Ion Caraion, a editat în mai multe limbi revista "Agora", suprimată în acelaşi an. A colaborat la principalele publicaţii ale timpului: "Revista Fundaţiilor Regale", "Vremea", "Fapta", "Viaţa Românească", "Universul literar" etc. În 1946 părăseşte ţara, primind o bursă de la guvernul francez şi se stabileşte la Paris. Între 1952 şi 1975 a fost redactor al emisiunilor pentru străinătate ale Radioteleviziunii franceze, cercetător la Centre National de la Recherche Scientifique, secţia de filosofie (din 1975). Colaborator la Radio Europa Liberă (din 1975); redactor la unele reviste literare româneşti din străinătate: "Luceafărul" (1948–1949), ce apărea sub egida lui Mircea Eliade, "Caiete de dor" (1951–1957), "România muncitoareî" "Șiinţa românească" (1963–1968) şi, împreună cu Emil Turdeanu, la "Revista Fundaţiei Regale Universitare Carol I" din Paris. Împreunăcu Mircea Popescu editează la Roma "Revista scriitorilor români". Elaborează articole despre cultura română, publicate în diferite dicţionare şi enciclopedii din Franţa şi Germania (*Encyclopédie de la Plèiade*, 1957; *Histoire générale des littératures*, 1968; *Lexikon der Weltliteratur im 20 Jahrhunderts,* 1961; *Dictionnaire du surréalisme et de ses environs*, 1982). A editat volumele de critică literară, proză sau poezie: *Loi, terreur et résistence en Roumanie* (Lege, teroare şi rezistenţă în România), 1961; *Littérature roumaine* (1961); *Româneşte*(1964, reeditat în 1991), *Piteşti* (Madrid, 1981, reeditat cu titlul *Fenomenul Piteşti* la Bucureşti în 1990), Subiect și predicat (Bucureşti, 1993), *Dimpotrivă. Polemici* (Bucu-

rești, 1994), S*emnul mirării (*1995), *Trecut-au anii* (2000) și *Poeme din exil* (2001).

Igiroşanu, Horia
(04.08.1896, Azuga – 10.06.1960, București)

Regizor şi scenarist. A absolvit Şcoala de Belle Arte la Bucureşti şi, ca adept al expresionismului, a plecat la specializare la Paris, a fost tentat de începuturile cinematografiei. A fondat Academia Liberă de Pictură de la Bucureşti, unde a fost student şi Victor Brauner. Filmografie: *Iadeş* (1927); *Nea Ghiţă Cocoloş la Moşi* (1927), *Iancu Jianu* (1928); *Haiducii* (1929); *Ciocoii/Cântecul străinului* (1931); *Insula Şerpilor* (1933).

Ignatovici, Iustin
(cca. 1845 - 1918, Curchi, Basarabia)

Preot tipograf. A absolvit Seminarul teologic la Chişinău (1867) şi a fost preot la Năpădeni, lângă Cornova. Acţiunea lui de păstrare a identităţii româneşti a fost constantă, exprimată nu doar prin predici, ci şi prin tipărituri româneşti, folosite de moldoveni de-a lungul unei perioade complicate a istoriei. Lucrări tipărite: *Psaltirea, Ceaslovul, Carte de rugăciune* (1909), *Acatistul Acoperământul Maicii Domnului* (1909), *Evanghelia* (1912), *Voroave* (1907, 1914), *Cuvânt bun posluşnicului începător* (1913); *Viețile sfinților* (1914–1918), *Acatistul Sfintei Treimi* (1915). S-a retras la mănăstirea Curchi. A fost un Coresi al Basarabiei.

Ilaşcu, Ilie
(30.06.1952, Taxobeni, Republica Moldova)

Militant politic. A absolvit studiile militare în URSS, la Baku (Azerbaidjan). Ofiţer în URSS şi Republica Moldova. Comandant al unei unităţi militare speciale a Ministerului Securităţii Naţionale din Moldova în timpul conflictului de pe Nistru. Economist-şef la Institutul de Cercetări Dnestr din Tiraspol. Preşedinte al filialei Tiraspol a Frontului Popular din Moldova, 1990–1992 (când a fost şi deputat în Parlamentul Moldovei). Deţinut politic al regimului separatist de la Tiraspol, condamnat la moarte. În urma presiunilor politice a fost transferat la Chişinău, apoi – primind cetăţenia română – a devenit membru al Parlamentului României din partea PRM. Distins cu Ordinul Steaua României, 2001. În prezent este retras din politică.

Ilfoveanu, Sorin
(23.05.1946, Câmpulung Muscel)

Pictor. A absolvit Institutul de Arte Plastice din Bucureşti ca elev al lui Corneliu Baba. Profesor şi decan la Facultatea de Artă Plastică a Institutului de Artă Plastică din Bucureşti. Din 1985 lucrează la reşedinţa sa de vară din satul Rădeşti. Expoziţii personale: Galeria Galateea, Bucureşti 1970; Galeria Apollo, Bucureşti 1972; Galeria de Artă, Cluj-Napoca 1975; Galeria de Artă a Municipiului Bucureşti, 1977; Galeria Simeza, Bucureşti, 1982; Muzeul Naţional de Artă, Bucureşti, 1985; Galeria de Artă Sky-Art-Show, Norvegia, 1989; Institutul Francez (desene la Panait Istrati), Bucureşti, 1992, 1998; Galeria Artexpo, Bucureşti, 1993; Muzeul Naţional de Artă. A participat la expoziţii de grup la Veneţia, Sofia, Valparaiso, Paris, Göteborg ş.a. Premiul Caravaggio, Italia, 1981; Premiul UAP, 1982 şi 2001 pentru întreaga activitate. Ordinul Serviciu Credincios în grad de Cavaler, 2000.

Iliaş, Nicolae
(30.08.1935, Ohaba, jud. Timiş)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mine din Petroşani. Specializare la Facultatea de Electromecanică şi Institutul de Mine din Sankt Petersburg, Şcoala Superioară de Mine din Ottawa, Academia de Mine din Freiburg. Profesor la Universitatea din Petroşani. Lucrări: *Mecanizarea în exploatările miniere la zi,* 1978; *Maşini miniere. Exemple de calcul,* 1992; *Utilajul şi tehnologia exploatărilor miniere,* 1995. Vicepreşedinte al Comitetului Naţional Minier, membru fondator al Asociaţiei Naţionale a Managerilor şi Evaluatorilor de Mediu, membru al Academiei de Ştiinţe a Federaţiei Ruse, membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Iliescu, Constantin C.
(15.09.1892, Roman, Neamţ – 30.10.1978, Bucureşti)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti şi s-a specializat la University College Hospital din Londra. A întreprins cercetări materializate printr-o serie de lucrări publicate în revista „Heart“ cu privire la fibrilaţie. Întors în ţară, a lucrat la Spitalul Filantropia, apoi a devenit profesor la Institutul Medico-Farmaceutic din Bucureşti. Decan al

Facultăţii de Medicină Generală, director al Spitalului Brâncovenesc. Lucrări: *Aspectul clinic, mecanismul şi tratamentul fibrilaţiei auriculare*, 1941; *Infarctul miocardic*, 1953; *Hipertensiune arterială*, 1966. Membru al Colegiului American de Cardiologie, al Societăţilor de Cardiologie din Cehia, Franţa, Italia, Polonia. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România. Membru titular (1965) al Academiei Române.

Iliescu, Ileana
(30.10.1937, Sighişoara)

Balerină. Și-a făcut studiile la Bucureşti cu Anton Romanovski şi Oleg Danovski. A fost prim-balerină la Opera Naţională din Bucureşti (debut 1954). După 1989 director al Operei Române. A predat cursuri de dans clasic la Şcoala de dans (CIAK) din Torino, unde a fost director artistic (1981), formând balerini de succes (ex. Massimo Leanti, Silvana Ranaudo, Federica Paganini). Numai în *Lacul lebedelor* de Ceaikovski a făcut peste 400 de spectacole, dansând cu mari companii, precum Bolşoi Teatr, Opera din Praga ş.a., alături de Gabriel Popescu. A făcut coregrafie şi regie artistică la *Giselle* şi *Cele patru anotimpuri* dupăVivaldi pentru Francesco Prola, ca şi la bijuterii muzicale după Rossini, Ceaikovski, Grieg, Delibes, Saint-Saens, Gounod, Borodin, Chopin, Ponchielli, Strauss şi *Valsul în Viena lui Strauss* pentru Opera din Cluj. Face parte din tripleta de aur a baletului clasic românesc alături de Magdalena Popa şi Leni Dacian. Maestru emerit al Artei. Meritul Cultural în grad de Cavaler. Diploma de excelenţă a Primăriei Capitalei, 2008.

Iliescu, Ion *prenume la naştere* Ion Alexandru
(03.03.1930, Olteniţa)

Inginer şi om politic. Preşedinte al României (1989-1996; 2000-2004). A absolvit Facultatea de Electrotehnică la Institutul Politehnic Bucureşti şi Institutul Energetic din Moscova. Specializat în hidroenergie şi gospodărirea apelor. A condus Consiliul Naţional al Apelor, unde a iniţiat şi finalizat proiectele: Programul Naţional de utilizare a resurselor de apă şi Schemele de amenajare a bazinelor hidrografice. Demis în 1984. Director al Editurii Tehnice din Bucureşti (1984–1989). În acest perimetru de timp a scris studii de specialitate. A debutat în activitatea politică din liceu, fiind unul dintre fondatorii Uniunii Asociaţiilor Elevilor din România (1948), iar în 1956 – preşedinte al Uniunii Asociaţiilor Studenţilor din România. Ministru pentru problemele tineretului (1967–1971). Secretar al CC al PCR (1971), exclus pentru că s-a exprimat contra cultului personalităţii lui Ceaușescu. Trimis la Timişoara ca vicepreşedinte al Consiliului Judeţean, apoi preşedinte al Consiliului Judeţean Iaşi (1974–1979). Exclus din viaţa politică pentru deviere intelectualistă. Aflat în siajul lui Mihail Gorbaciov. În decembrie 1989 s-a aflat în fruntea celor care au declanșat mișcarea pentru schimbarea regimului. Fondator al noului Partid Social Democrat. Sub preşedinţia sa România a parcurs perioada de tranziţie de la socialism la capitalism, până la integrarea în Uniunea Europeană şi NATO. Investigat în cadrul Consiliului Europei pentru activități ilegale ale CIA pe teritoriul României. Lucrări: *Probleme globale. Creativitate*, 1992; *Revoluţie şi reformă,* 1993; *România în Europa şi în lume*, 1994; *Revoluţia trăită*, 1995; *Momente de istorie*, 3 vol., 1995–1996; *Toamna diplomatică*, 1995; *Fragmente de viață și istorie trăită*, 2011. Membru de Onoare al Academiei Tehnice din România.

Iliescu, Nicolae
(07.12.1937, Horezu, jud. Vâlcea)

Inginer. A absolvit Facultatea de Transporturi la Institutul Politehnic din București. Profesor la Facultatea de Transporturi, specialitatea rezistenţa materialelor. Contribuţii în domeniul analizei structurale cu tehnici experimentale de investigare (foto-elasticitate, lacuri casante). Lucrări: *Analiza experimentală a tensiunilor*, 1976–1977. Secretar ştiinţific al Asociaţiei Române de Tensometrie, reprezentantul României în European Committee for Experimental Mechanics. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România

Iliu, Victor
(24.11.1912, Sibiu – 04.09.1968, Bucureşti)

Regizor de film. A absolvit Institutul Unional de Artă Cinematografică din Moscova ca elev al lui Eisenstein. Membru PCR din ilegalitate. A dat noua direcţie a cinematografiei româneşti de după cel de-al Doilea Război Mondial, fiind o voce nouă alături de Jean Georgescu, regizor care şi-a continuat activitatea începută în perioada interbelică. A

modernizat raporturile dintre personaje, rolul peisajului şi tematica, astfel încât, practic, toţi regizorii perioadei socialiste se raportează la stilistica lui. A început ca asistent de regie încă din perioada războiului: *Sub semnul bunului samaritean,* 1942; *România agricolă,* 1942; *Crucea Roşie Română,* 1943; *Şcoala de dans Liciu*, 1943; *Lucrări Agricole*, 1944; *Sanatoriul Moroeni*, 1945; Filme: *Procesul criminalilor de război din fostul Guvern Antonescu şi execuţia lor,* 1946; *Vizita mareşalului Iosip Broz Tito în România,* documentar, 1948; *Anul 1848 după stampele vremii, documentar,* 1948; *În sat la noi,* 1951; *Mitrea Cocor,* 1952; *O scrisoare pierdută*, 1953; *Bălcescu*, 1953; *Moara cu noroc*, 1957; *Comoara din vadul vechi,* 1964. N-a mai lucrat în perioada Ceauşescu. Laureat al Premiului de Stat.

Inculeţ, Ion C.
(05.04.1884, Rezeni, jud. Lăpuşna, Basarabia - 18.11.1940, Bucureşti)

Om politic. Tatăl lui Ion I. I. A absolvit Seminarul Teologic din Chişinău, apoi a început Facultatea de Matematică din Dorpat, Estonia, s-a transferat la cea de Fizică şi Matematică a Universităţii din St. Petersburg, pe care a absolvit-o. Profesor de matematică la mai multe şcoli din St. Petersburg. A luptat pentru unirea Basarabiei cu România ca preşedinte al Sfatului Ţării (Parlamentul). Liberal ca opţiune politică. După Marea Unire a fost ministru secretar de stat pentru Basarabia, cu întreruperi până în 1940, ministru al Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale (1927–1928), ministru de Interne (1933–1936), vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (1936–1937). Preşedintele Sfatului Ţării al Republicii Democratice Moldoveneşti, ministru. Lucrări: *Spaţiul şi timpul în noua lumină ştiinţifică* (Bucureşti, 1920); *Ma première rencontre avec Saint Aulaire* (1930); *URSS* (Bucureşti, 1932). Membru titular al Academiei Române (1918).

Inculeţ, Ion I.
(11.02.1921, Iaşi - 5 noiembrie 2011, Ontario, Canada)

Inginer. Fiul lui Ion C. I. A absolvit Institutul Politehnic din Bucureşti şi a plecat la specializare în Canada, Ontario, unde a rămas ca profesor al universităţii, specialitatea ingineria mediului. Director al Institutului de Cercetări Electrostatice Aplicative din Ontario. A descoperit „reacţia constantă“ care permite determinarea aparţiei ozonului într-un proces. Lucrări: *Static Electrification of Dielectrics and Materials Interfaces; Industrial Applications of Static Electricity; Applied Electrostatics in Modern Industry.* Este autor sau coautor a 18 inovaţii, cea mai importantă fiind Separatorul electrostatic alternativ pentru particule, patentat în Australia, Belgia, Canada, Franţa, Germania, Japonia, Olanda, Spania, SUA. Membru al Asociaţiei Inginerilor Profesionişti din Ontario, al Societăţii Americane de Electrostatică, membru de onoare al Academiei Române (1992).

Inochentie
(a II-a jumătate a sec. al XVII-lea – 01.02.1735, Râmnicu Vâlcea)

Episcop. S-a călugărit la mănăstirea Tismana şi a fost egumen la mânăstirile Motru şi Brâncoveni. A fost ales episcop de Râmnic în 1727 şi hirotonisit la Belgrad în 1728. A păstorit pe vremea ocupaţiei austriece a Olteniei şi a fost apărătorul religiei ortodoxe, al identităţii româneşti. A tipărit în româneşte: *Molitvelnicul* (1730), *Ceaslovul* (1731), *Triodul* (1731), *Liturghierul* (1733), *Catavasierul* (1734).

Inochentie Levizor
V. Levizor, Inochentie

Ioachim, Grigore L.
(14.12.1906, Borca, Neamţ – 05.10.1976, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Şcoala Politehnică din Bucureşti, secţia Mine. Director la schela Moreni, director al Centralei Petrolului, profesor la Institutul de Petrol şi Gaze din Bucureşti, membru în Colegiul Ministerului Minelor, Petrolului şi Geologiei. A introdus în extracţia mondială de petrol procedeul pompajului combinat cu erupţia artificială. Lucrări: *Exploatarea zăcămintelor de ţiţei*, 1955*; Extracţia ţiţeiului şi gazelor*, 1961; *Sinteză asupra optimizării funcţionării pompelor submersibile,* 1969; *Dezlocuirea ţiţeiului din medii permeabile de către apa tratată cu polimeri,* 1974. Membru al Societăţii Inginerilor Petrolişti din Franţa, membru corespondent al Academiei Române, (1963).

Ioan
(sec. al V-lea d.H.)

Episcop de Tomis. Născut în Scythia Minor (Dobrogea de azi), a fost unul dintre primii episcopi (446–449) ai Tomisului (colonie a Miletului la Pontul Euxin, numele grec pentru Marea Meagră, edificată din sec. VI î.H. pentru a fortifica poziţiile grecilor în confruntare cu perşii. Împăratul persan Darius al II-lea, de altfel, a ajuns şi el până la

Dunăre). Arhiepiscopul său era Flavian al Constantinopolului, iar împăratul Bizanţului era Theodosius al II-lea. Pe fondul acestor ample conflicte zonale, începe să se contureze identitatea Scythiei Minor, aflată în fluxul intereselor grecilor, romanilor, bizantinilor. Un om al locului ca acest episcop şi predecesorul său Teotim definesc poziţia religioasă a ortodoxiei Tomisului faţă de nestorianism şi monofizismul eutichian. Cunoscător de greacă şi latină, dar considerându-se mai apropiat prin fibra sa de latinitate decât de greci, a tradus din greacă în latină autori creştini precum Teodor Mopsuestenul, Teodoret de Cyr (392–458).

Ioan Casian, Sf.
V. Casian, Ioan

Ioanid, George
(1800, ? – 27.11.1888, Bucureşti)

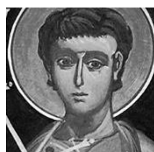
Editor, librar, profesor. Venit de la sud de Dunăre. Cea mai mare răspândire a acestui nume - conform unei cercetări globale - este românească. A fost profesor la Academia Grecească din Bucureşti, iar odată cu trecerea la învăţământul în limba română, a trecut profesor la Colegiul Sf. Sava. Spirit efervescent, a fost unul dintre primii editori de colecţii literare (traduceri sistematice şi populare din literaturile europene în *Biblioteca letteraria*) la editura numită chiar George Ioanid (editură și librărie). A constituit astfel modelul pentru o serie de editori cunoscuţi de mai târziu, ca Ioan V. Socec, Müller, Alcalay ş.a. A invitat pictori cunoscuţi şi gravori din străinătate spre a-şi ilustra cărţile, formând astfel un stil al bibliofiliei româneşti. A rămas celebră până astăzi lucrarea apărută odată cu Unirea Principatelor, vol. I, 1858 – *Istoria Moldo-Românilor de la Facerea Lumii la 1595*, cu litografiile lui A. Bieltz: Traian, Decebal, Dragoş Vodă, Ştefan cel Mare, Bogdan Vodă şi vol. II, 1859 – *Istoria Moldo-Românilor de la 1595 la 1728*, cu litografiile aceluiaşi: Radu Negru Basarab, Mircea cel Bătrân, Vlad Ţepeş, Neagoe Basarab, Mihai Viteazul, Constantin Şerban, Matei Basarab, Vasile Lupu şi Constantin Brâncoveanu. Prieten cu pictorul Gh. Tattarescu, au refăcut împreună (1840–1841) fresca bisericii Sf. Ilie, ctitorie din 1720, din Craiova. A scris el însuşi o *Gramatică în limba elinească,* 1843*, Dicţionar româno-elinesc*, 2 vol., *Vocabular de vorbe elineşti naturalizate în limba românească*, 1864; *Dizertaţii asupra adevăratei origini a a limbii daco-române în strânsă afinitate cu limba pelasgo-elenikă şi asupra alfabetului fonetic în locul celui radical*, 1882 (lucrare de fundament legată de identitatea globală a valahilor și românilor). Membru de onoare al Societăţii Academice Române (1871).

Ioan Lemeni
V. Lemeni, Ioan

Ioan Meţianu
V. Meţianu, Ioan

Ioan Românul
(sec. al XVII-lea, Sânpetru, Transilvania)

Preot şi copist. De la el se păstrează singurul exemplar copiat numit *Codex Neagoensis*, care cuprinde cele mai vechi texte în limba română: cărţile populare *Alexandria, Albinuşa sau Floarea darurilor, Rojdanicul* şi textul bisericesc *Pravila Sfinţilor Părinţi*. Numele a fost folosit de-a lungul timpului de mai mulţi apartenenţi la românitate, din diverse provincii româneşti şi cu diverse profesii. În acelaşi veac al XVII-lea şi tot în Transilvania, dar la Alba Iulia, un omonim al călugărului făcea experimente de pirotehnie. Este menţionat de Conrad Haas ca sursă pentru lucrările sale despre combustibilul rachetelor.

Ioan Valahul (Românul)
(sec. al XVII-lea, Țara Românească)

Martir creştin. A fost luat în robie de turci în 1662 şi dus la Constantinopol. Refuzând să treacă la islamism, a fost spânzurat în 1695, iar trupul i-a fost aruncat în Bosfor(ul Cimmeric, după numele cimmerienilor care duceau caravanele în lungul Drumului Mătăsii). A fost declarat sfânt al Bisericii Ortodoxe Române.

Ionaşcu, Traian
(17.04.1897, Iaşi – 19.11.1981, Bucureşti)

Jurist. Profesor de Drept civil la Universitatea din Bucureşti, vicepreşedinte al Facultăţii Interna-ţionale de Drept comparat din Strasbourg. S-a preocupat de unele domenii fundamentale ale Dreptului civil. Lucrări: *Modificările aduse Codului civil de principiul constituţional al egalităţii sexelor*, 1950; *Unele aspecte juridice ale relaţiilor comerciale între ţări cu structură social-economică diferită,* 1961; *Teoria şi practica litigiilor precontractuale,* 1962, în colaborare; *Teoria generală a contractelor economice*, 2 vol., 1963,

1965, în colaborare*; Constantele Dreptului – Drept şi Logică,* 1964. Membru titular al Academiei Române (din 1974).

Ion Caloian
V. Ioniţă cel Frumos

Ionescu Bizeţ, Ion
(22.11/4.12.1870, Creaţa-Leşile, Ilfov – 17.09.1946, Bucureşti)

Inginer şi matematician. A fost profesor la Şcoala Politehnică din Bucureşti. A condus lucrările de construcţie a numeroase poduri, printre care podul peste Borcea (prima porţiune a podului peste Dunăre), podul de la Bobolia pe Valea Prahovei, podul metalic curb de cale ferată şi şosea peste bazinul Dunării de la Giurgiu (1905–1906), proiectat de Anghel Saligny, a elaborat proiectul pentru Şantierul Naval Porţile de Fier de la Turnu-Severin etc. Este autorul unui studiu de deviere spre Prut a apelor Siretului în vederea construcţiei unei centrale hidroelectrice şi a transformării Prutului într-un canal navigabil între Galaţi şi Iaşi. A executat harta hidrografică a bazinului Dunării. A fost unul dintre întemeietorii revistei "Gazeta matematică". Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Ionescu, Constantin N.
(21.06.1905, Bucureşti – 06.10.1956, Bucureşti)

Chimist. A absolvit Facultatea de Științe, secția Fizico-Cimice, la Universitatea din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Farmacie a Institutului Medico-Farmaceutic din Bucureşti. Director al Institutului de Cercetări Farmaceutice. Contribuţii în domeniul chimiei enzimelor, al chimiei organice și farmaceutice. Este considerat unul dintre organizatorii industriei farmaceutice din România. Lucrări: *Sur la Synthèse biochimique des β-cyclopentyl-glucosides,* 1935; *Contribuţiuni la cunoaşterea proprietăților preparării şi conservării apelor cianhidrice,* 1941; *Sinteza totală a acidului pantotenic,* 1950. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Ionescu de la Brad, **Ion** *nume la naştere* Ion Isăcescu
(24.06.1818, Roman, jud. Neamţ – 16.12.1891, Brad, Filipeni, jud. Bacău)

Economist, agronom, savant şi scriitor. Frate cu Nicolae I. A studiat la Academia Mihăileană din Iaşi şi a continuat la Paris, unde a studiat botanica, chimia şi economia politică. S-a specializat la Nancy. Întors la Iaşi în 1841, s-a angajat în lupta care a dus la revoluţia din 1848 şi la unirea din 1859. A publicat la „Propăşirea" *Îmbunătăţiri în agricultura noastră*, 1844; *Ferma model,* 1846. A luptat pentru împroprietărirea clăcaşilor. A trăit în exil (1848–1856), fiind director al Şcolii Imperiale de Agricultură şi administrator al moşiilor lui Reşid Paşa din Thessalia (în Evul Mediu timpuriu Thessalia era Valahia Mare. Acolo se află Lacul Kopais – Copaia, apărut prin acţinea lui Herakles, după mitologie erou cu origini tracice, iar depresiunea din jurul lui e numită coşul de pâine al Greciei). După Mica Unire a fost consilier al lui Al. I. Cuza şi inspector general al agriculturii. În ultima parte a vieţii a înfiinţat la Brad o fermă model. Lucrări: *Despre Thessalia agricolă*, 1851; *Excursion agricole dans l'Asie Mineure* (în fosta Bithinia, numită în epoca modernă de Theodor Burada a valahilor pisticoși), 1855; *Agricultura jud. Dorohoi*, 1866; *Agricultura jud. Mehedinţi,* 1868; *Agricultura română de la Brad,* 1886. Membru al Societăţii de Medici şi Naturalişti din Iaşi, al Academiei Franceze de Agricultură. Membru de onoare al Academiei Române (1884).

Ionescu-Dolj, Ioan
(14.09.1875, Boureni, Dolj – 04.06.1947, Bucureşti)

Jurist. A absolvit Liceul Carol I din Craiova (1894), ca şef de promoţie. A obţinut licenţa în Drept la Bucureşti în 1898, chiar în acelaşi an, într-un timp în care ministrul Justiţiei, G. Palade (tatăl fizicianului George Emil P.), era preocupat să reînnoiască magistratura, este numit ajutor de judecător la judecătoria Pogoanele, jud. Buzău. Înaintează repede pe scara ierarhică şi, după şederi scurte la Tribunalele Fălciu, Tecuci şi Tutova este numit judecător de instrucţie (1906), apoi preşedinte al Secţiei de Notariat (1910) la tribunalul Ilfov. În 1914 este înaintat consilier la Curtea de Apel, în timpul războiului este mobilizat pe loc la Bucureşti, iar în 1921 devine consilier la Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie. După formarea României Mari, care reunea regiuni cu moşteniri juridice diferite, a apărut problema creării unei legislaţii unificate şi în acelaşi timp modernizate. O comisie cu această sarcină a fost înfiinţată în 1920, condusă de Manolescu Râmniceanu, președintele de onoare al Curţii de Casaţie. În cadrul ei a fost formată o subcomisie pentru unificarea Dreptului penal şi de

procedură penală, din care a făcut parte Ionescu-Dolj, între timp secretar general al Ministerului de Justiţie, alături de profesorii V.V. Pella, O. Teodoreanu, G. Vrăbiescu si I. Rădulescu. În noua Constituţie din 1923 se prevedea înfiinţarea Consiliului Legislativ, care avea menirea de a colabora cu guvernul şi parlamentul la elaborarea legilor. Este numit în 1925 preşedinte al Secţiei de Drept Public a Consiliului. A fost, începând din 1906, profesor la Şcoala Superioară de Ştiinte de Stat, al cărei director a devenit în 1937. Este autorul unui *Curs de Procedură Penală*, reputat pentru claritatea sa. Împreună cu V.V. Pella, a fost redactorul „Revistei de Drept Penal şi Ştiinţă Penitenciară“. În 1928 este ales membru corespondent al Academiei Române la secţia istorică (nu exista o secţie juridică).

Ionescu, Dumitru V.
(14/27.05.1901, Bucureşti – 20.01.1985, Cluj)

Matematician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Matematici, la Universitatea din Bucureşti, ca elev al lui Ţiţeica, A. Davidoglu, D. Emmanuel, N. Coculescu, T. Lalescu. Specializare la Paris. A fost profesor la Universitatea din Cluj, apoi la Politehnica din Cluj. Contribuţii în domeniul analizei matematice: ecuaţii diferenţiale liniare, ecuaţii cu derivate parţiale de ordin superior, ecuaţii integrale, calcul funcţional, analiză numerică, aplicaţii diverse ale analizei matematice. Lucrări: *Cuadraturi numerice*, 1957; *Diferenţe divizate,* 1978. Membru al Societății Române de Matematică.

Ionescu, Emanoil
(17.03.1897, Bucureşti – 14.06.1949, Bucureşti)

General de aviaţie. A absolvit Şcoala de aviaţie şi Academia Militară la Bucureşti. A comandat Şcoala Militară de Aviaţie (1938–1939) de la Bucureşti, Corpul Aerian Român în perioada celui de-al Doilea Război Mondial (1944–1945), desfăşurând ofensiva pe Frontul de Vest. În guvernul Sănătescu a fost subsecretar de stat în Ministerul Aerului.

Ionescu, Eugen Eugène Ionesco)
(26.11.1912, Slatina – 28.03.1994, Paris)

Dramaturg. Mamă franţuzoaică. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti, fiind studentul lui Nae Ionescu. Se considera discipolul lui I.L. Caragiale şi al lui Urmuz. Stabilit în Franţa în 1939. A debutat ca poet: *Elegii pentru fiinţe mici*, 1931 şi a colaborat la numeroase publicaţii. A scris volumul de eseuri *Nu,* 1934, Premiul Editurii Fundaţiilor, care afirmă principiile literare ale autorului, prin negarea trecutului. Considerat în Franţa unul dintre promotorii literaturii absurdului prin dramaturgia sa: *La cantatrice chauve, anti-pièce suivie d'une scène inédite* (Cântăreaţa cheală, antipiesă urmată de o scenă inedită), 1964; *Les Chaises, farce tragique* (Scaunele, farsă tragică), 1973; *Antidotes,* 1977; *Chaque matin* (În fiecare dimineaţă), 1988. Membru al Academiei Franceze (1970)

Ionescu, Gellu *prenume la naştere* Gheorghe
(08.06.1937, Galaţi)

Teoretician literar. Studii de inginerie minieră neterminate, Filologia la Universitatea din Bucureşti, cadru didactic al Universităţii. A ţinut la "Steaua" cronica traducerilor. Plecat din ţară în 1982 (Franţa), apoi Germania (1983). A lucrat la postul de radio Europa Liberă. Preşedinte al Societăţii culturale româno-germane Apoziţia din München. Lucrări: *Romanul lecturii*, 1976, debut; *Orizontul traducerii*, 1981; *Anatomia unei negaţii*, 1991; *Copacul din câmpie,* 2003, Marele Premiu ASPRO. A scos, împreună cu George Gană, ediţia Tudor Vianu – *Opere*, 11 volume.

Ionescu-Gion, George I. *nume la naştere* Gheorghe Ionnescu
(14.10.1857, Piteşti – 29.06.1904, Bucureşti)

Publicist, istoric. A studiat la Colegiul I.C. Brătianu din Piteşti şi la Sf. Sava din Bucureşti, a făcut Literele şi Filosofia în Franţa şi Belgia. Adept al direcţiei enciclopediste a lui B.-P. Hasdeu, n-a fost în relaţii bune cu direcţia Junimii. A ţinut conferinţe de popularizare a culturii la Ateneul Român. Aflat în bune relaţii cu arhitectul Ion Mincu, acesta i-a proiectat casa din Bucureşti. Lucrări*: Ludovic XIV şi Constantin Brâncoveanu,* 1884; *Manual de*

poetică română, 1888; *Din istoria fanarioţilor,* 1891; *Încercare asupra istoriei ştiinţelor în trecutul ţărilor române,* 1894; *Istoria Bucurescilor,* 1899, document de referinţă până astăzi; *Din istoria Basarabilor,* 1903. A scris despre viaţa şi opera Dorei d'Istria în România. Membru corespondent al Academiei Române (1989).

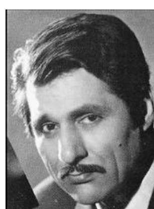
Ionescu, Grigore
(11.01.1904, Floreşti, Prahova – 26.06.1992, Bucureşti)

Arhitect. A fost profesor la Institutul de Arhitectură Ion Mincu din Bucureşti. Printre lucrările sale se numără Spitalul Emilia Irza din Bucureşti, clădirea Facultăţii de Drumuri şi Poduri a Institutului de Construcţii din Bucureşti, Sanatoriul TBC Bârnova, Iaşi etc. Activitatea sa majoră s-a desfăşurat în jurul istoriei arhitecturii şi a patrimoniului naţional românesc. Lucrări: *Istoria arhitecturii româneşti* 1937 (prima lucrare de acest gen apărută în literatura română de specialitate); ; Bucureşti. *Ghid istoric şi artistic,* 1938; *Curteade Argeş,istoria oraşului prin minunile lui,* 1939; *Byzance et l'architecture religeuse en Roumanie,* 1944; *Bucarest, la ville et ses monuments,* 1956; *Arhitectura populară românească* 1957; *Arhitectura în Valahia, Moldova şi Transilvania în veacurile XII–XIX,* 1966; *Arhitectura în România, perioada anilor 1944–1969,* 1969; *Les rapports de l'architecture roumaine médiévale avec l'art des pays balkaniques et du Proche-Orient,* 1970; *Les fortifications antiques et médiévales sur le territoire de la Roumanie et leur rapports aves le monde méditerranéen,* 1970; *Histoire de l'architecture en Roumanie, de la prehistorie à nos jours,* 1972. Ultimele titluri vădesc studiul aplicat al originilor identitare ale arhitecturii românești. Membru titular al Academiei Române (1992).

Ionescu, Grigore (Gore)
(03.01.1926, București – 14.10.1978, autostrada București-Pitești)

Director de imagine. A fost student la Fizico-Chimice, facul tate abandonată în 1949, când s-a angajat la Romfilm. A fost format de Jean Georgescu și Victor Iliu. Cursuri de specializare în Italia și Franța (1967-1969). A fosst regizor, scenarist, operator de sunet și de imagine la multe filme românești. A lucrat mai ales cu Ion Popescu Gopo. Filmografie: *Nepoții gornistului,* 1954*; De-aș fi Harap Alb,* 1965; *Delta Dunării*, documentar, 1968; *Comedia fantastică,* 1975; *Povestea dragostei,* 1977. El a filmat Festivalul Mondial al Tineretului de la București, 1953. A murit în același accident cu Cezar Grigoriu.

Ionescu, Luigi
(03.04.1927, Pâncești, jud. Bacău - 04.10.1994, București)

Interpret de muzică uşoară. A început să cânte de pe băncile liceului (Bacău). A participat la şantierele tineretului de reconstrucţie postbelică a ţării (irigaţiile de pe Prut, Salva Vişeu). A fost actor şi interpret la Teatrul de Revistă din Bucureşti (1951–1987). Şlagăre: *Lalele, lalele; Te-aştept în fiecare seară; Zorile.*

Ionescu, Mihai Andrei
(01.11.1900, Bucureşti –05.02.1988, Bucureşti)

Entomolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti şi s-a specializat la Muzeul de Istorie Naturală din Viena şi la Institutul de Bio-oceanografie din Split. Profesor la Facultatea de Biologie a Universităţii din Bucureşti. Contribuţii în domeniul sistematicii, ecologiei şi zoo-geografiei insectelor. Lucrări: *Contribuţiuni la studiul frunzarului* (pătură de frunze moarte) *de fag. Cercetări statistice, ecologice şi sistematice în pădurile de fag de la Sinaia şi de pe Valea Prahovei,* 1932; *Diplura, Collemboia, Cynopidae, Protura şi Izoptera*, 1951; *Specii noi de Cynopidae în fauna RPR,* 1965; *Biologia galelor,* 1973. Membru al Societăţii de Zoologie din Franţa, al Societăţii de Entomologie din Copenhaga. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Ionescu-Mihăeşti, Constantin
(12.09.1883, Bucureşti – 14.04.1962, Bucureşti)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti. Profesor la Facultatea de Medicină din Iaşi şi din Bucureşti. S-a specializat la Baltimore, Boston, New York şi Paris. În perioada războaielor balcanice a făcut parte din Comisia pentru Combaterea Holerei. A organizat Laboratorul Central din Iaşi şi din Harkov, Ucraina, pentru prepararea serurilor şi vaccinurilor. Director la Institutul Dr. I. Cantacuzino din Bucureşti (1924–1952, 1955–1962). Contribuţii la studierea virusului poliomielitic şi promotorul introducerii vaccinului BCG în profilaxia tuberculozei. Lucrări: *Noţiuni de epidemiologie şi servo-vaccinaţiuni*, 1914; 1919; *Sur un microbe capsule trouvé chez le pou et l'homme atteint de typhus exanthématique, Sur le virus poliomyélitique de Roumanie,* 1929; *Vaccinaţiunea antituberculoasă*

BCG în România, 1939. Membru al Academiei de Medicină din Bucureşti. Membru de onoare al Academiei Române, 1948.

Ionescu, Mircea
(28.04.1896, Bucureşti – 18.11.1980, Bucureşti)

Chimist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe din Bucureşti, specialitatea chimie organică. A fost profesor la Institutele de învăţământ superior de profil din Cluj, Timişoara şi Bucureşti. Director al Staţiunii Chimico-agronomice din Cluj. Contribuţii în domeniul componentelor nutritive ale grâului şi porumbului. Lucrări: *Contribuţiuni la studiul porumburilor româneşti*, 1936–1937; *Variabilitatea chimică a plantelor agricole. Noi contribuţiuni*, 1938; *Pesticidele şi aspectele folosirii lor*, 1970; *Bazele viitoare ale alimentaţiei omenirii. Surse noi de proteine*, 1973; *Materia organică a solului*, 1977. Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole din România, membru corespondent al Academiei Române (1963).

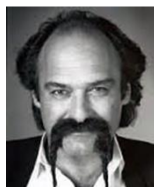
Ionescu, Nae *nume la naştere* Ionescu C. Nicolae *a semnat şi cu pseudonimul* Calicles
(04/16.06.1890, Brăila – 15.03.1940, Bucureşti)

Profesor, filosof. A absolvit Filosofia la Bucureşti, s-a specializat în Germania, la München, unde şi-a luat doctoratul. A lucrat la Catedra profesorului Constantin Rădulescu-Motru, la Universitatea din Bucureşti, în specialitatea Logică. I-a avut studenţi pe Eugen Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran, Mircea Vulcănescu, Petru Dumitriu. A condus ziarul "Cuvântul" şi a fost principalul ideolog legionar din România. N-a lăsat cărţi scrise, mai mult articole, dar prelegerile sale universitare, strânse de studenţi în volum sub titlul *Filosofia religiei*, sintetizează bună parte din ideile sale. Apare ca personaj în *Cronică de familie* şi *Biografii, autobiografii şi portrete contemporane* de Petru Dumitriu.

Ionescu, Nicolae
(1820, Bradu, jud. Neamţ – 24.01.1905, Bradu)

Publicist şi om politic. Fratele lui Ion I. de la Brad. A studiat la Academia Mihăileană din Iaşi, după care a urmat Facultatea de Drept la Paris, unde s-a alăturat Societăţii Studenţilor Români din capitala Franţei şi a luat parte la diferite acţiuni de susţinere a culturii române, printre altele fiind redactor la revista „Étoile du Danube“, care apărea la Bruxelles. În februarie 1848 a luat parte la Revoluţie, la Paris. După ce s-a întors în ţară, a început o intensă activitate didactică şi publicistică. Timp de șapte ani (1860–1867) a fost redactor la revista „Tribuna României“. A participat la activitatea Comitetului revoluţionar de la Cernăuţi. A fost senator, deputat şi ministru de Externe. S-a remarcat ca un orator deosebit. Membru fondator al Societăţii Academice Române (devenită Academia Română) şi vicepreşedinte al ei (1889–1892).

Ionescu, Petrică (Ionesco, Petrika)
(13.10.1946, Bucureşti)

Scenograf şi regizor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică la Bucureşti. A plecat din ţară la 24 de ani, după ce regizase, ca student, peste 10 spectacole, în stil modern. A primit cetăţenie franceză în 1976. S-a specializat în spectacole de operă (La Chatelet, Nanterre, Opera din Paris, în Marea Britanie, Irlanda, Germania, Italia, Elveţia, Spania, SUA, Japonia, Chile ş.a.). Pentru inaugurarea noii clădiri a Operei din Paris a montat *Othello* de Verdi. A lucrat cu Nureev, Carolyne Carlson ş.a. Sprijină Biserica Ortodoxă Română din Paris. După 1989 a revenit în România şi a montat spectacole la Opera Română, ca şi la Teatrul Naţional din Bucureşti. Distins cu Meritul Cultural de către preşedinţia României în 2003.

Ionescu, Radu *nume la naştere* Răducanu Ivăncescu
(1834, Bucureşti – 24.12.1872, Bucureşti)

Critic literar. A studiat Literele şi Filosofia la Paris, fără a termina. A fost redactor la "Românul" lui C.A. Rosetti şi a condus "Conştiinţa naţională". A fost director la Ministerul Cultelor, ataşat al ţării la Belgrad. A fost un hegelian care a teoretizat pe marginea criticii literare: *Principiile literare*, 1861. A scris de asemenea versuri: *Cânturi intime*, 1854; *Odă la România*, 1859, eseuri: *Domnitorul Alexandru Ioan Cuza şi unirea completă a Principatelor*, 1861.

Ionescu Rion, Raicu *nume la naştere* Raicu Ionescu
(24.08.1872, Bălăşeşti, Galaţi – 19.04.1895, Târgovişte)

Critic literar. Socialist. Apropiat de G. Ibrăileanu. A absolvit Literele şi Filosofia la Iaşi. A fost profesor la Târgovişte. Adept al pozitivismului, darwinismului, marxismului. A lăsat *Scrieri literare*, 1895, publicate postum de G. Ibrăileanu şi Sofia Nădejde.

Ionescu, Romulus Florin
(08.02.1912, Bucureşti – 1987, Bucureşti)

Jurist. A absolvit Facultatea de Drept la Universitatea din Bucureşti. A lucrat la Baroul Ilfov, apoi la Consiliul Superior Legislativ, unde s-a ocupat de organizarea Contenciosului Administrativ, profesor şi decan la Facultatea de Drept. Lucrări: *Acţiunea din oficiu a administraţiei, Principii de organizare în administraţia locală, Reorganizarea contenciosului administrativ român, Acţiunea în daune contra statului* şi Decretul-lege din 14 septembrie 1938, *Competenţa de contencios administrativ a Consiliului Superior Juridic*. Distins cu Steaua României în grad de Cavaler (1947).

Ionescu-Şişeşti, Gheorghe
(16.10.1885, Şişeşti, jud. Mehedinţi – 04.06.1967, Otopeni)

Agronom. Frate cu Nicolae I.-Ş. A absolvit Înalta Şcoală de Agricultură la Stuttgart. Doctor în ştiinţe agricole al Universităţii din Jena. A fost administrator al fermei Şcolii Superioare de Agricultură de la Herăstrău, profesor la Şcoala de Medicină Veterinară din Bucureşti, director fondator al Institutului de Cercetări Agronomice din Bucureşti, ministru al Agriculturii, Domeniilor şi Cooperaţiei (1938–1939). A iniţiat şi condus cercetările pentru dezvoltarea agrotehnicii la principalele plante de cultură, s-a preocupat de ameliorarea solurilor erodate. Lucrări: *Contribuţiuni la studiul grâului românesc din punct de vedere fitotehnic*, 1916; *Rapiţa*, 1934; *Cultura porumbului*, 1936; *Principalele tipuri de sol din România*, 1939; *Agrotehnica*, 1947 Preşedinte al Societăţii Române de Agricultură, membru al Academiei de Agricultură din România, al Academiei de Ştiinţe Agricole de la Moscova. Membru al Academiei Române (1955) şi vicepreşedinte al ei, preşedinte al secţiei sale de Biologie şi Ştiinţe Agricole.

Ionescu-Şişeşti, Nicolae
(11.02.1888, Şişeşti, jud. Mehedinţi – 17.08.1954, Bucureşti)

Medic neurolog. Frate cu Gheorghe I.-Ş. După ce audiază două semestre la Leipzig prelegerile de Psihologie experimentală ale lui Wilhelm Wundt, se hotărăşte pentru studiul Medicinei. A absolvit Medicina la Paris. Se orientează de la început către Neurologie şi va fi extern, intern, apoi „chef de clinique“ (prima treaptă în ierarhia medicilor de spital în Franţa), sub conducerea lui Georges Guillain, în renumita Clinică de neurologie a spitalului Salpêtrière din Paris. În 1932 vine la Bucureşti, devenind unul din colaboratorii cei mai apropiaţi ai lui Gheorghe Marinescu. La moartea acestuia, în 1938, devine urmaşul său ca profesor titular de Neurologie la Facultatea de Medicină şi director al Clinicii de Neurologie de la Spitalul Colentina din Bucureşti. A adus contribuţii valoroase în domeniul patologiei tumorale a măduvei spinării, siringomieliei şi siringobulbiei, reflexelor psiho-galvanice, în studiul tonusului muşchilor striaţi, asupra rolului spaţiului perivascular în migrarea antigenilor în creier, în domeniul neuroinfecţiilor. Lucrări: *Tumeurs médullaires associées à un processus syringomyélitique* (Tumori medulare asociate cu un proces siringomielitic, 1929), *La Syringobulbie – contribution à la physiopathologie du tronc cérébral* (Siringobulbia – contribuţie la fiziopa-tologia trunchiului cerebral, 1932); *Sur les rayons mitogénétiques,* 1935; *Le profil mental des parkinsoniens,* 2 vol. 1939–1940; *L'Electro-encéfalogramme pendant le coma et après la mort,* 1940; *Epilepsia de origine pleurală*, 1950. Această ultimă monografie a fost reeditată în 1986 în limba engleză la sugestia renumitului neuropatolog J. Godwin Greenfield de la National Hospital for Nervous Diseases din Londra, fiind considerată drept o lucrare clasică privind fiziologia şi patologia bulbului rahidian. Împreună cu Gheorghe Marinescu, OskarSager şi Arthur Kreindler a fost coautorul monografiei *Le Tonus des muscles striés* (Tonusul muşchilor striaţi, 1937), prefaţată de neurofiziologul englez Sir Charles Sherrington. A fost preocupat în mod deosebit de electroencefalograma făcută în timpul comei şi după moarte, de reflexul psihogalvanic şi aplicaţiile sale în neurologie şi endocrinologie (procesul de resuscitare a pacientului). Vicepreşedinte al Societăţii Române de Biologie, membru corespondent al Academiei Americane de Neuro-

logie. Membru corespondent al Academiei Române (1939), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Ionescu, Take (Tache) *nume la naştere* Dumitru G(hiţ)ă Ioan în perioada şcolară Demetriu G. Ionnescu
(13.10.1858, Ploieşti – 02.06.1922, Roma)

Om politic. Aromân după mamă. Frate cu Thoma I. A absolvit Dreptul la Paris. Și-a început cariera la aripa radicală a Partidului Liberal, iar toată conduita sa l-a desemnat ca pe un politician de centru. A fost ales prima oară în Parlament în 1883 ca membru al Partidului Conservator (aripa takistă, deosebită de cea maiorescianã), unde plecase fiind contra direcţiei lui Ion Brătianu. A susţinut crearea unui sistem de alianţe balcanice care să permită deschiderea spaţiilor româneşti din Imperiul Austro-Ungar către viaţa României (era prieten cu Elephterios Venizelos şi Thomas Masaryk). A înfiinţat revista de limbă franceză "La Roumanie", 1898, pentru a-şi promova ideile. A fost ministru al Educaţiei şi Cultelor (1891–1895, 1899–1900), ministru al Finanţelor (1900, 1904–1907). Din 1908, după revoltele ţărăneşti, a înfiinţat Partidul Liberal-Democrat, susţinut de I.L. Caragiale, şi el ploieştean și aromân, cu care era prieten. A fost contra expulzării lui Cristian Racovski (cercul "România muncitoare", lider social-democrat). Ministru de Interne (1912–1914). A fost pentru anexarea Cadrilaterului în urma Războaielor Balcanice, spaţiu locuit de mulţi aromâni. A organizat Comitetul Naţional Român pentru România Mare. Vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (1917–1918), ministru de Externe (1921–1922), prim-ministru (1921–1922). L-a promovat pe Nicolae Titulescu în prim-planul scenei politice româneşti. La începutul carierei a scris literatură SF – Spiritele anului 3000, 1875.

Ionescu-Târgovişte, Constantin
(11.11.1937, Târgovişte)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti. Profesor de Diabetologie la Medicină şi director al Institutului de Diabet, Nutriţie şi Boli Metabolice A inventat două produse farmaceutice: fitodiab şi fitolin pentru ameliorarea diabetului. Lucrări: *Echilibrul acidobazic,* 1979; *Necesitate şi abuz în alimentaţie,* 1981; *Bazele biochimice ale nutriţiei,* 1985; *Hipoglicemiile,* 1990; *Teoria şi practica acupuncturii moderne,* 1992*; Insulina, descoperirea medicală a secolului aparţine românului N.C. Paulescu,* 1996; *Re-Discovery of insulin,* 1996; *Diabetologia modernă,* 1996. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale, 1993. Membru de Onoareal Societăţii Italiene de Acupunctură, 1976. Membru al Federaţiei Internaţionale de Diabet IDF, 1982. Membru corespondent (2003) al Academiei Române şi membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Ionescu, Theodor D.
(16.05.1898, Corabia, jud. Olt – 11.02.1990, Bucureşti)

Inginer chimist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Chimie a Institutului Politehnic din Bucureşti. Director al Institutului de Cercetări Alimentare. Contribuţii privind apele reziduale, cele naturale, cele industriale, ca şi asupra valorificării minereurilor: cărbune, ţiţei. Lucrări: *Contribuţii la clorura propanului,* 1942; *Procese catalitice industriale,* 1954; *Schimbători de ioni şi schimbători de electroni,* 1955; *Obţinerea magneziului din apa de mare,* 1962; *Schimbul ionic în chimia şi tehonologia alimentară,* 1966. Membru de onoare al Societăţii Internaţionale de Chimie Industrială din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Ionescu, Theodor V.
(08.02.1899, Dorohoi, jud. Botoșani - 06.11.1988, Bucureşti)

Fizician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Iaşi, secţia Fizico-Chimice. S-a specializat la Nancy, Franţa. Profesor de fizică experimentală la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Iaşi. Contribuţii în domeniul studiului vitezei sunetului în lichide, a curenţilor termoionici în aer, al propagării undelor electrice în gaze ionizate. A făcut descoperiri remarcabile în fizica plasmei, fizica ionosferei, efectul Zeean. În 1925 a inventat un microfon bazat pe curenţii termoionici (curenţi emişi de corpurile încălzite) şi un modulator de lumină folosind fenomenul de interferenţă. În 1936 obţine un brevet de invenţie pentru imagini în relief 3D pentru cinematografie şi televiziune. În 1946, împreună cu fizicianul V. Mihu, a inventat şi construit o instalaţie cu care s-a obţinut prima remisiune stimulată tip MASER (amplificator cuantic de microunde), fiind astfel un precursor al MASER-ului inventat în 1954. Lucrări: *Effet Joule*

et théorie de Bohr, 1924; *Gas ionisés,* 1931; *Ondes électriques dans le champ magnétique terrestre,* 1935; *Electricitatea,* 1962. Membru al Academiei Române (1963).

Ionescu, Thoma
(13.09.1860, Ploieşti – 28.03.1926, Bucureşti)

Medic chirurg şi anatomist. Frate cu Take I. Aromân. După absolvirea liceului Sf. Sava din Bucureşti, studiază Medicina la Paris (1878–1885) şi în paralel Dreptul. Între 1882–1885 lucrează ca extern, apoi între 1885–1890 ca intern al spitalelor din Paris. În 1890 devine Doctor în Medicină şi Chirurgie cu teza *Le côlon pelvien pendant la vie intrautérine* (Colonul pelvian în timpul vieţii intrauterine), lucrare premiată de Academia de Medicină din Paris. În acelaşi an primeşte Medalia de argint pentru chirurgie ca laureat al spitalelor din Paris. În perioada 1892– 1895 lucrează ca profesor agregat de anatomie la Facultatea de Medicină din Paris. În 1925 este numit profesor de Anatomie Topografică şi de Clinică Chirurgicală la Facultatea de Medicină din Bucureşti, post în care va rămâne toată viaţa. Între 1912 şi 1915 este rector al Universităţii din Bucureşti. Este întemeietorul şcolii româneşti de anatomie şi de chirurgie. A colaborat la redactarea marelui tratat de anatomie sub redacţia lui P. J. Poirier, aducând contribuţii la topografia etajului abdominal prin descrierea unor structuri anatomice care-i poartă numele. A dezvoltat şi pus la punct numeroase tehnici şi instrumente chirurgicale. Lucrări: *Le traitement chirurgical du cancer utérin* (Tratamentul chirurgical al cancerului uterin, 1902); *La rachianesthésie générale* (Rahianestezia generală, 1919). A fondat periodicele „Archives des Sciences Médicales“ (1896), „Revista de Chirurgie“ (1897) şi Societatea Română de Chirurgie (1897). Alte contribuţii: Acul Ionescu: ac pentru sutură totală cu fir de metal. Cura Ionescu: procedeu de cură chirurgicală anginei pectorale prin rezecţia totală simpaticului cervical. Depărtătorul Ionescu depărtător autostatic abdominal pe care se pot fixa valve de diferite mărimi. Operaţia Ionescu: histerectomie totală lărgită cu extirparea grupelor ganglionare limfatice, practicată pentru cura chirurgicală a cancerului de col uterin. Rahianestezia înaltă Thoma Ionescu: rahianestezie în care substanţa anestezică este introdusă intrarahidian în regiunea cervicală înaltă sau suboccipital. Membru al Academiei Române de Medicină. A fost membru al Academiei de Medicină din Paris, al Societăţii Internaţionale de Chirurgie şi membru de onoare (1925) al Academiei Române.

Ionescu-Tulcea, Cassius Toqueville
(14.10.1923, Bucureşti)

Matematician, fiu de jurist. A absolvit Matematica la Bucureşti ca elev al lui Octav Onicescu şi Gh. Mihoc şi a rămas cadru didactic al Facultăţii. Căsătorit cu Alexandra Bagdasar, matematiciană, au plecat la Yale University pentru specializare (1959). A fost profesor la University of Pennsylvania. A format o şcoală de teoria probabilităţilor în topologie atât în SUA, cât și în Canada. Conform Genealogiei matematicii, a fost elevul lui Octav Onicescu (la fel ca Nicolae Dinculeanu, George Ciucu, Radu Theodorescu) și profesorul lui Robert Langlands, George Maltese, Harvey Smith ș.a. Lucrări: *Mésures dans les espaces produits*, 1959; *Théorie ergodique pour des classes d'opérations non complètement continues, coautor,* 1950; *Calculul probabilităţilor şi aplicaţii*, coautor, 1956; *Spectral representation on semigroups of normal operators*, 1958; *Spectral operators on locally convex spaces*, 1961; *Topology,* coautor, 1971.

Ionescu, Vasile (Lulu) I.
(1898, Buzău – 1978, Bucureşti)

Jurist. Mai întâi ofiţer de jandarmi la Buzău, a absolvit Dreptul la Bucureşti. A făcut parte din contenciosul Radiodifuziunii Române, a fost director al ei (1935–1945), a participat la uciderea asasinilor lui Armand Călinescu (ea a avut loc în sediul Radiodifuziunii), a participat la asaltul pentru recucerirea Radiodifuziunii după ce fusese preluat de legionari. A transmis la 23 august 1941 mesajul regelui dintr-o cazemată improvizată (sediul fiind bombardat), a continuat să transmită însoţind trupele până la Bod (Braşov). În timpul campaniei electorale a refuzat să cedeze microfonul Anei Pauker, lui Gheorghiu-Dej şi Iosif Chișinevschi, care intraseră în studio, cerând avizul Comisiei Aliate de Control, punând apoi muzică pe post în timpul transmiterii mesajului Anei Pauker. A făcut închisoare în intervalele 1948–1954, 1957–1964.

Ionescu, Vlad
(22.04.1938, Bucureşti – 01.05.2000, Bucureşti)

Inginer. Absolvent al Facultăţii de Electrotehnică-Energetică la Institutul Politehnic din Bucureşti.

Profesor la Facultatea de Automatică a Politehnicii. A ţinut prelegeri la universităţi din Gröningen, Delft, Cambridge, Roma, Torino. Profesor invitat la Grenoble. Contribuţii la teoria sistemelor cu reglare automată, optimizarea automată a sistemelor energetice, rezultate aplicate la hidrocentralele de la Dobreşti-Moreni, la Bicaz, pe Olt. Lucrări: *Programarea matematică cu aplicaţii în energetică*, 1967; *Procese optimale*, 1970; *Conducerea strucutrală a sistemelor,* 1986; *Teoria sistemelor*, 1995. A coordonat volumul *Automatica de la A la Z,* 1988. Membru corespondent al Academiei Române (1996).

Ionesi, Liviu
(27.01.1925, Frătăuţii Vechi, Suceava - ?.09.2006, Iaşi)

Geolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe din Iaşi, secţia Geologie. Profesor de geologie la Universitatea din Iaşi. A efectuat cercetări asupra flişului extern (pânzele de Audia, Tarcău şi Vrancea) din Carpaţii Orientali şi a Sarmaţianului, abordând probleme fundamentale de geologie economică. Asupra flişului a adus contribuţii paleontologice, lito- şi bio-stratigrafice, sedimentologice, tectonice şi geochimice, care au contribuit la mai buna cunoaştere a acestor formaţiuni. Se remarcă prin contribuţiile bio-stratigrafice asupra depozitelor paleogene şi miocene inferioare (macroforaminifere, bivalve, gasteropode, nanoplancton calcaros) cu ajutorul cărora a stabilit limita dintre Cretacic şi Paleogen şi dintre Paleogen şi Miocen şi atestarea etajelor Ypresian, Luteţian, Priabonian, Acvitanian şi Burdigalian. De asemenea, s-a ocupat şi de istoria ştiinţelor geologice din România. A iniţiat la Iaşi studiul bitumolitelor oligocene (roci generatoare de hidrocarburi), foraminiferelor mari şi a nanoplanctonului calcaros. Activitatea de cercetare este finalizată în 180 de lucrări publicate, 30 de rapoarte geologice, 2 granturi, la care se adaugă volumele: *Flişul Paleogen din bazinul văii Moldovei* (1971), *Geologia României* (1974), *Obcinele Bucovinei* (1978), *Geologia Unităţilor de platformă şi a Orogenului nord-dobrogean* (1994) ş.a. Premii: al Universităţii din Iaşi (1959), al Ministerului Învăţământului (1962) şi Academiei României (1971). Distincţii: Profesor Emerit (1997), Doctor Honoris Causa al Universităţii din Suceava. Pentru activitatea desfăşurată a fost ales membru al Academiei Române, Grupului de studii geologice din cadrul Filialei Iaşi a Academiei Române (preşedinte), al Societăţii Geologice a României, Filiala Iaşi (preşedinte şi preşedinte de onoare), membru al Consiliului Naţional al Geologilor din România (vicepreşedinte), al Societăţii Paleontologilor din România (membru), al Societăţii Geologice din Republica Moldova, al Comisiei pentru Ocrotirea Naturii a Academiei Române (2003), al Societăţii pentru Cultură şi Literatură Română în Bucovina etc.

Ionete, Constantin
(24.03.1922, Măldărești, jud. Vâlcea - ?.08.2011, Constanța)

Economist. A absolvit cursurile Facultăţii de Economie din Bucureşti. Specializare în economie în SUA, Italia şi Irlanda. Profesor la ASE, Bucureşti. Membru al Consiliului de administraţie al Băncii Naţionale a României (1998–2004). Lucrări: *Comportamentul procesului de formare a preţurilor* (1972); *Preţuri şi tarife* (1983); *Preţurile şi echilibrul dinamic al economiei* (1983); *Criza de sistem a economiei de comandă şi etapa sa explozi*vă, 1993. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Ioniţă cel Frumos, *supranumit* Caloian
(~ 1014 – 1207, Târnovo)

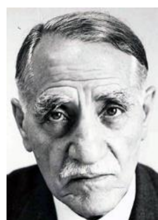
Rege al vlaho-bulgarilor (1197–1207). Român din Valahia Albă. Fratele mai mic al lui Petru şi Asan, predecesorii săi la domnie, ambii uciși din ordinul împăratului Alexios al III-lea Anghelos al Bizanţului, deoarece, în urma victoriilor obţinute asupra bizantinilor (Anghelos al II-lea, Anghelos al III-lea ajutat de Bela al Ungariei, Ioan Cantacuzino şi generalii Alexios Gidos şi Vasile Vatatzes), au pretins, la tratativele de pace, să li se recunoască titlul de împăraţi. A obţinut recunoaşterea titlului de rege de la Papă, şeful religios al Imperiului Roman de Apus, promiţând trecerea la catolicism. După ce a obţinut titlul (în 1204), în virtutea originii latine comune a celor două popoare, l-a pretins şi Imperiului Roman de Răsărit, adică Bizanţului, care îl refuză. În urma bătăliei cu Alexios al III-lea şi Balduin de Flandra (a IV-a cruciadă), acesta din urmă e adus la Târnovo şi ucis. A pus primat al Bisericii pe ortodoxul Vasile, şeful Bisericii Româno-Bulgare. A fost ucis de un cuman aliat cu Balduin de Flandra. Lui i-a urmat Borilă (nepot; peste veacuri acesta avea să fie și numele real al lui Dosoftei, mitropolitul Moldovei), care a restabilit ortodoxia în zonă, iar acestuia Asan al II-lea, care a extins graniţele regatului. Contextul la care trimit toate conflictele perioadei indică o conştiinţă a apartenenţei Asăneştilor la vechea lume a Peninsulei Balcanice, confruntată cu aceea mai nouă, a migraţiilor, dar şi cu decăderea

Imperiului Roman. În România există un obicei popular numit Caloianul, de aducere a ploii și de fertilizare, prin crearea unei punți magice între lumea noastră și cea de Dincolo. Kalos în greacă înseamnă frumos.

Iordache, Ştefan
(03.02.1941, Calafat – 14.09.2008, Viena)

Actor. A absolvit Institutul de Teatru la Bucureşti. Actor la Teatrul Mic. Roluri în film: *Străinul* (1964), *Gaudeamus igitur* (1965), *Calea Victoriei sau cheia visurilor* (1965), *Un film cu o fată fermecătoare* (1966), *Adio, dragă Nela* (1972), *Proprietarii* (1973), *Ediţie specială* (1978, Premiul ACIN), *Doctorul Poenaru* (1978), *Avaria* (1978), *Bietul Ioanide* (1979), *Bună seara, Irina* (1980), *Pruncul, petrolul şi ardelenii* (1981), *Întoarce-te şi mai priveşte o dată* (1981), *Înghiţitorul de săbii* (1981), *De ce trag clopotele, Mitică?* (1981), *Concurs* (1982), *Glissando* (1985, Premiul ACIN), *Ciuleandra* (1985), *O clipă de răgaz* (1986), *Prinţul negru* (1988, film TV), *Noiembrie, ultimul bal* (1989, Premiul ACIN), *Cei care plătesc cu viaţa* (1991), *Hotel de lux* (1992), *Cel mai iubit dintre pământeni* (1993), *Eu sunt Adam* (1996), *Omul zilei* (1997), *Faraonul* (2004), *Ticăloşii* (2007). Premiul UNITER pentru cel mai bun actor, în anul 2001, pentru rolul titular din Barrymore, în regia lui Gelu Colceag. Cetăţean de onoare al oraşului Bucureşti.

Iordan, Iorgu
(29.10/10.11.1888, Tecuci – 20.09.1986, Bucureşti)

Lingvist şi filolog. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie şi Dreptul la Iaşi. A fost elev al lui Alexandru Philippide. S-a specializat la Bonn, Berlin şi Paris. Profesor la Universitățile din Iaşi şi Bucureşti (unde a fost şi rector), director al Teatrului Naţional din Iaşi, director al Institutelor de Filologie din Iaşi şi de Lingvistică din Bucureşti, preşedinte al Comisiei Naţionale UNESCO, membru fondator şi președinte al Societății române de lingvistică romanică. A scris peste 500 de lucrări de specialitate, cele mai cunoscute fiind: *Gramatica limbii române,* 1937; *Rumänische Toponimistik* (Toponimia românească), 1924, în româneşte 1963; *Stilistica limbii ro*mâne, 1944; *Limba română contemporană,* 1954, Premiul de Stat; *Lingvistica romanică · Evoluţie · Curente · Metode,* 1962. A întemeiat şi a editat "Buletinul Institutului de Filologie Română Alexandru Philippide". Membru al Academiei (1946) şi preşedinte al ei (1957–1966), membru al Academiei Saxone de Ştiinţe (Leipzig, 1958), al Academiei Germane de Ştiinţe (Berlin, 1964), al Academiei Austriece de Ştiinţe (1966, Viena), al Academiei Bavareze de Ştiinţe (1968, München), al Institutului Mexican de cultură (1969), al Institutului de Studii Catalane (1975, Barcelona), Doctor Honoris Causa al mai multor universităţi. Om de ştiinţă emerit (1962).

Iordăchescu, Dan
(02.06.1930, Vânju Mare - 30.08.2015, București)

Bariton. Descendenţă moldovenească. A absolvit Facultatea de Teatru la Iaşi şi Conservatorul la Bucureşti ca elev al lui Petre Ştefănescu Goangă şi Jean Bobescu. Prim-solist al Teatrului de Operă şi Balet din Bucureşti. A întreprins peste 260 de turnee în peste 60 de ţări ale lumii şi i-a avut parteneri pe Mario del Monaco, Placido Domingo, Mirella Freni, Renata Scotto, Virginia Zeani, Monserrat Caballé, Luciano Pavarotti, J. MacCracken, Franco Corelli, N. Rossi-Lemeni, G. Di Stefano şi alţii sub bagheta lui Riccardo Muti, Lorin Mazel, Georges Prêtre, Zubin Mehta, M. Rostropovitch, Tullio Serafin, Sir Colin Davis etc. A condus clase de canto în SUA, Marea Britanie, Franţa, Filipine, Grecia, Turcia. Roluri în mai mult de 1080 spectacole de operă de la preclasici (Monteverdi) până la contemporani (Vitto Frazzi, Nino Rota) şi peste 1500 de lieduri interpretate în aproape 1600 concerte. A participat la peste 30 de festivaluri internaţionale şi a luat 10 mari premii la concursuri internaţionale: Varşovia (1955); Berlin (Schumann, 1956); Salzburg (Mozart, 1956); Geneva (1956); Toulouse (1958); Viena (1959); Bucureşti (Premiul George Enescu, 1961); Olanda, (s'Hertogenbosch, 4 premii, 1963); Bruxelles (Queen Elizabeth, 1966); Hanovra (Cordonul de Maestru al Liedului, 1968). A primit distincţii şi decoraţii: Artist Emerit al României (1963), Meritul Cultural clasa a doua (1964), Meritul Cultural clasa întâi (1968), Ordinul Steaua României în rang de Comandor (2000), Ordinul Muncii, Medalia de aur In Memoriam George Enescu (2005).

Iordănescu, Anghel
(04.05.1950, Iaşi)

Fotbalist și antrenor de fotbal. General al Armatei Române. A jucat toată viaţa pentru Steaua Bucureşti (1968–1982, în ultimul an având cel mai bun scor

din toată Divizia A), apoi a antrenat, cu mici întreruperi (pentru OFI Creta, Anorthosis Famagusta, Al-Hilal din Arabia Saudită, Al-Ain din Emiratele Arabe Unite), aceeaşi echipă. Performanţele echipei au fost notabile: Cupa României (1970, 1971, 1976, 1979); Cupa Europeană, 1985, contra FC Barcelona; victoria în campionatele din 1987, 1988, 1989; semifinala Cupei europene, 1988. Distins cu Meritul Sportiv clasa a II-a, 2008, cu prilejul retragerii din fotbal.

Iorest, *românizare a grecescului* Oreste *în Transilvania, după cum* Udrişte *este folosit în Ţara Românească; prenume la naştere* Ilie
(1600, Maramureş sau Moldova – ~ 1650, Putna)

Mitropolit al Ardealului. S-a călugărit la Putna. A fost hirotonisit arhiereu la Târgovişte. Mitropolit al provinciei, instalat de principele Transilvaniei Gheorghe Rákóczi I, pe vremea când ortodoxia nu era recunoscută ca religie în Transilvania, şi-a avut sediul la Alba Iulia, în catedrala ctitorită de Mihai Viteazul. A tipărit la Iaşi, 1642, *Evanghelia cu învăţătură*, raliindu-se astfel recunoaşterii *Mărturisirii ortodoxe* a lui Petru Movilă. A fost înlăturat din scaun în 1643 şi aruncat în închisoare pentru că s-a împotrivit tipăririi *Catehismului calvinesc* (contra căruia va fi şi mitropolitul Varlaam al Moldovei). În 1645 a plecat în Rusia, cu o recomandare de la Vasile Lupu către ţarul Mihail Feodorovici Romanov, care l-a primit, spre a strânge astfel ajutoare băneşti. Voia să elibereze din închisori preoţii ortodocşi care fuseseră de partea lui. După 1645 s-a retras la Putna. Această tentativă timpurie, dar concertată în cele două provincii româneşti, de evidenţiere a identităţii prin apartenenţa la ortodoxie, ne permite să vedem cum puterea laică (mişcarea unificatoare a lui Mihai Viteazul) şi cea religioasă continuau să lucreze şi perpetuau în spiritualitatea românească - iar Athosul rămâne un reper identitar de fundament - modelul Daciei ca spaţiu identitar unitar. De asemenea, ideea unei "ortodoxii fără graniţe" a fost tentativa medievală de păstrare a credinţei creştin-ortodoxe a fostului Bizanţ în spaţiul Mediteranei de Est, al Europei de Est şi Sud-Est. Fapt care a avut urmări vizibile până astăzi, în lumea Uniunii Europene. Declarat sfânt al Bisericii Ortodoxe Române în 1950.

Iorga, Nicolae
(17.01.1871, Botoşani – 27.11.1940, Strejnic, jud. Prahova)

Istoric şi om politic. A absolvit Universitatea (Facultatea de istorie) din Iaşi într-un singur an, cu diploma Magna Cum Laude. Continuă studiile universitare la Paris, Berlin şi Leipzig, luîndu-și doctoratul (1893) la numai 23 de ani. În 1894, la 24 de ani, obţine prin concurs Catedra de istorie la Universitatea din Bucureşti. Este fondatorul școlii de la Fontenay aux Roses, Franța, unde au s-au format ca specialiști numeroși istorici români. Prieten cu Gustav Weigand, i-a deschis acestuia calea de cercetare a identității românești din Balcani și România, ceea ce a dus la fondarea Institutului Limbii Române din Leipzig, cu publicații proprii și colocvii internaționale anuale. Începând din 1922 ţine cursuri de vară la Vălenii de Munte, judeţul Prahova. Era dotat cu o memorie extraordinară, cunoştea istoria universală şi pe cea română în cele mai mici detalii. Nu este cu putinţă să-ţi alegi un domeniu din istoria românilor fără să constaţi că a trecut deja pe acolo şi a tratat tema în mod fundamental. A publicat circa 1 250 de volume şi 25.000 de articole. Opera sa istorică cuprinde diverse domenii: monografii de oraşe, de domnii, de familii, istoria bisericii, a armatei, comerţului, literaturii, tipăriturilor, a călătorilor în străinătate etc. Câteva din publicaţiile mai importante: *Studii şi documente cu privire la istoria românilor*, în 25 volume (1901–1913), *Istoria Imperiului Otoman* în 5 volume (apărută și în limba germană: *Geschichte des osmanischen Reiches*, 1908–1913), *Istoria românilor* în 10 volume (1936–1939). Ca literat a scris poezii, drame istorice (*Învierea lui Ştefancel Mare, Tudor Vladimirescu, Doamna lui Eremia, Sfântul Francisc din Asisi* şi altele), volume memorialistice (*Oameni cari au fost, O viaţă de om, aşa cum a fost*). În 1903 a preluat conducerea revistei "Sămănătorul". Ca om politic a fost co-fondator al Partidului Naţional Democrat (1931–1932); prim-ministru şi ministru al Educaţiei Naţionale; membru al Parlamentului în mai multe legislaturi. A editat şi condus numeroase ziare şi reviste („Neamul românesc“, „Revista istorică“, „Revue Historique du Sud-Est-Européen“„Floarea darurilor“ etc.). După aflarea veştii despre asasinarea sa de către legionari, 47 de universităţi şi academii din întreaga lume au arborat drapelul în bernă. Membru al Academiei Române (1911), preşedinte al secţiei de Istorie (1924-1927).

Iorgovan, Antonie
(09.08.1949, Gornița, com. Sicheviţa, jud. Caraş Severin – 04.10.2007, Viena)

Jurist. A absolvit Dreptul la Universitatea din Bucureşti. Specializare în Austria. Profesor la Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti. Profesor invitat la Sorbona. Rector al Universităţii Româno-Germane din Sibiu. Membru al Comisiei Juridice a CPUN (1990), unul dintre edificatorii Constituţiei post-decembriste a României. Senator independent de Caraş Severin (1990) şi senator PSD (2000–2004), judecător la Curtea Constituţională a României (1992–1996). Lucrări: *Tratat de Drept administrativ*, 2 vol., 2000; *Revizuirea Constituţiei României – Explicaţii şi comentarii*, 2003; *Constituţia României, revizuită, comentarii şi explicaţii*, 2004, în colaborare; *Noua lege a contenciosului administrativ – geneză şi explicaţii*, 2004. Distins cu Ordinul Serviciu Credincios în grad de Cavaler.

Iorgovici, Paul
(28.04.1764, Vărădia, Caraş Severin – 21.03.1808, Vârşeţ)

Filolog. A studiat la Vârşeţ şi Seghedin, apoi la Bratislava, Pesta, Viena, Roma, Paris, Londra. Pretutindeni a cules date referitoare la istoria românilor. Vorbea româna, latina, sârba, maghiara, italiana, franceza, engleza, germana. Adept al Şcolii Ardelene. La Vârşeţ a fost arestat şi i s-au distrus operele. Lucrări: *Observaţii de limba rumănească*, 1799; *Dicţionar româno-germano-francezo-latin*, rămas în manuscris, dar folosit de editorii *Lexiconului de la Buda*, 1825.

Iorgulescu, Mircea
(23.08.1943, Valea Călugărească - 07.06.2011, Paris)

Critic şi istoric literar. Absolvent al Facultăţii de Limba şi Literatura Română la Bucureşti, redactor la „România literară“. Stabilit în Franţa în 1989, este colaborator la Radio France International şi Radio Europa Liberă. După 1989 colaborează permanent la revista „Dilema“ (veche), Bucureşti. Adept al exprimării polemice, a debutat cu *Rondul de noapte*, 1973; *Al doilea rond*, 1976; *Scriitori tineri contemporani*, 1978, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Firescul ca excepţie*, 1979; *Critică şi angajare*, 1981; *Ceara şi Sigiliul*, 1982, Premiul Academiei Române; *Prezent*, 1985; *Spre alt Istrati*, 1986; *Marea Trăncăneală. Eseu despre lumea lui Caragiale*, 1988; *Celălalt Istrati*, 2004. A compus şi îngrijit volumul de corespondenţă Florin Mugur – *Scrisori de la capătul zilelor*, 2001.

Iosif Gheorghian
V. Gheorghian, Iosif

Iosif Naniescu
V. Naniescu, Iosif

Iosifescu, Marius
(12.08.1936, Piteşti)

Matematician. A absolvit Matematica la Bucureşti. Director al Centrului de Statistică Matematică al Academiei Române. Contribuţii în domeniul teoriei probabilităţilor. Lucrări: *Teoria jocurilor*, 1965; *Teoria probabilităţilor şi statistica matematică*, 1966; *Random Processes and Learning*, 1969; *Elemente de modelare stochastică*, 1984; *Mică enciclopedie de statistică,* 1985. Membru în conducerea Institutului Internaţional de Statistică. Membru titular al Academiei Române (2000).

Iosif Goldiş
V. Goldiş, Iosif

Ioviţă, Vlad
(25.12.1935, Cocieri, Transnistria – 24.06.1983, Chişinău)

Regizor şi scriitor. A absolvit Şcoala de Coregrafie A. Vaganova din Leningrad şi Institutul de Cinematografie, secţia scenarii, la Moscova. A lucrat ca regizor şi scenarist la Moldova Film. Filmografie: *Se caută un paznic* (scenariul), 1967; *Nuntă la palat* (regia), 1969; *Vica, eu şi foiletonul* (scenariul), 1972; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Durata zilei* (scenariul în colaborare cu V. Gagiu), 1974, *Calul, puşca şi nevasta*, 1975; *La porţile Satanei,* 1980; *Dansul toamnelor noastre*, 1983. A fost premiat la festivaluri unionale şi republicane de film. În literatură a debutat cu cartea de nuvele *Râsul şi plânsul vinului* (1965). Alte volume de proză: *Dincolo de ploaie* (1970), *Un hectar de umbră pentru Sahara* (1984), *Friguri* (1985). Un timbru poştal al Moldovei are imaginea lui.

Iovu, Maria
(23.09.1946, Condrăteşti, Republica Moldova)

Fizician. Soţia lui Mihail I. A absolvit Facultatea de Electrofizică, specialitatea Aparate cu semicon-

ductori, a Institutului Politehnic din Chişinău. Cercetător la Institutul de Fizică Aplicată al AŞM. Din 1992 se ocupă de relaţiile de cooperare internaţională ale AŞM.

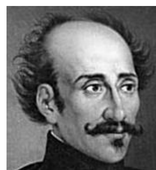
Iovu, Mihail
(20.09.1946, Bardar, Republica Moldova)

Fizician. Soţul Mariei I. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Universităţii de Stat din Chişinău. Specializat în fizica solidelor. Cercetător la Institutul de Fizică Aplicată al AŞM. Contribuţii în domeniul dielectricilor şi semiconductorilor . A fost distins cu 4 medalii de aur şi argint la expoziţiile internaţionale de inventică de la Bruxelles şi Geneva, cu Marele Premiu al Expoziţiei Mondiale Specializate INFOINVENT-2002, Chişinău. Laureat al Premiului de Stat în domeniul ştiinţei, tehnicii şi producţiei (2001), membru al Academiei de Ştiinţe din New York, expert INTAS.

Ipătescu, Ana
(1805, Bucureşti – 1855, Bucureşti)

Eroină la 1848. Fiica unui mic negustor, nu se ştie despre ea aproape nimic, în afară de gestul de a se fi pus în fruntea unei mulţimi care, la 1848, a eliberat Guvernul revoluţionar Provizoriu (Bălcescu, Goleştii etc.), încercuit de armată în palatul Goleştilor, pe locul de azi al Muzeului Naţional de Artă, care, de altfel, a fost construit de Carol ca o replică în oglindă a casei Goleştilor. A făcut acest lucru în condiţiile în care, în Principate, femeile nu aveau drepturi cetăţenești, iar cazurile în care studiau erau rare.

Ipsilanti, Alexandru
(1792, probabil Constantinopol – 1828, Viena)

Conducător al Eteriei. Familie originară din Pont (fosta Bythinia antică). Nepot al diplomatului otoman care a participat la semnarea Tratatului de pace de la Kuciuk Kainargi (traducere după Cainargeaua Mică, în Trakia) cu rușii, apoi a fost domn fanariot cu numele Alexandru–Ioan Ipsilanti (1774–1782) în Țara Românească, 1786–1788 – Moldova, 1807) şi fiul domnului fanariot Constantin Ipsilanti (1801–1802 – Moldova, 1806, 1807– 1812 – Țara Românească, refugiat în Rusia, 1816). A intrat în armata rusă şi şi-a pierdut o mână în bătălia de la Dresda. A întemeiat Eteria în 1820, la Odesa, ca mişcare de rezistenţă ce lupta pentru independenţa Greciei, dar şi, în subtext, pentru păstrarea zonei de influenţă greceşti (și ruse) în zona Mării Megre și a Dunării. Disputa fusese confirmată inclusiv prin instaurarea de către otomani a domnilor fanarioţi în ţările române (valahi din Fanar, cartier în Constantinopol al cărui nume reproducea generic numeroasele fânare de la stânele valahilor bogați din Balcani, cu fii care studiau în Bizanț). De altfel, începând cu domnitorul Caragea, care şi-a trimis o parte din avere la Moscova, lupta pentru independenţă a grecilor - şi a ortodoxiei greceşti – faţă de otomani a luat o turnură pro-rusă, fenomen continuat şi de Dimitrie Cantemir, dar şi de Eteria. La intersecţia celor două fronturi, avansul european al Imperiului Rus şi cel al Imperiului Otoman, destinul fanarioţilor a sfârşit, practic, pe de o parte prin conştientizarea necesităţii unificării ortodoxiilor răsăritene în faţa pericolului islamic, iar, pe de alta, prin conştientizarea identităților naționale ale întregii zone sud-est europene. Eteria a exprimat ambele deziderate. Cu oaste de adunătură, mizând chiar pe opţiunea pentru independenţă a tuturor participanţilor, indiferent de neam (erau greci, bulgari, sârbi, albanezi), Eteria trece de Iași şi se îndreaptă spre Țara Românească, unde intră în conflict cu Tudor Vladimirescu, expresie a conştiinţei identitare româneşti, ucis lângă Târgovişte. Rusia dezaprobă acest gest de spargere a frontului antiotoman, iar otomanii biruie Eteria lângă Drăgășani. Conducătorul ei trece în Transilvania şi fuge la Viena.

Irimescu, Ion
(27.02.1903, Fălticeni – 28.10.2005, Oprişeni)

Sculptor şi pedagog. Între 1924 şi 1928 este student al Şcolii Naţionale de Belle Arte din Bucureşti, unde i-a avut profesori de sculptură pe Dimitrie Paciurea şi Oscar Han. În 1928, la absolvirea Şcolii, are loc debutul său la Expoziţia de Pictură şi Sculptură din Bucureşti. În 1930, obţinând o bursă de studii a şcolii române de la Fontenay-aux-Roses, pleacă la Paris şi se înscrie la Académie de la Grande Chaumière, unde lucrează sub îndrumarea profesorului Joseph Bernard. În 1932 i se acordă Menţiunea de onoare a Societăţii artiştilor francezi pentru lucrarea Autoportret, expusă la Salonul de primăvară de la Paris. Din 1933, anul întoarcerii în România, participă la toate expoziţiile organizate atât în ţară cât şi în străinătate. În 1940 este numit profesor la Academia de Belle Arte din Iaşi, mai

târziu (1950) la Cluj, iar din 1966 funcţionează ca profesor de sculptură la Institutul de Arte Plastice Nicolae Grigorescu din Bucureşti. În 1956 participă la Bienala din Veneţia, expunând la pavilionul românesc 15 lucrări, iar în 1961 expune la Expoziţia de sculptură contemporană, organizată pe lângă Muzeul Rodin din Paris. În 1975 donează muzeului oraşului Fălticeni un mare număr de sculpturi şi desene, cu care se înfiinţează Colecţia Ion Irimescu. Este ales în 1978 preşedinte al Uniunii Artiştilor Plastici din România, unde activează până în 1989. În 2001 primeşte Premiul pentru Excelenţă în cultura română. Este membru de onoare al Academiei Române. La 27 februarie 2003, Academia Română îl sărbătoreşte cu prilejul împlinirii vârstei de 100 de ani. Este al doilea artist român aflat în viaţă la sărbătorirea Centenarului său, după Cella Delavrancea.

Isac, Emil
(27.05.1886, Cluj-Napoca – 25.03.1954, Cluj- Napoca)

Poet. A debutat în 1902 în revista "Familia", apoi a colaborat la "Viaţa nouă", "Noua revistă română", "România muncitoare", "Cuvântul liber", "Viaţa românească" etc. Printre poeziile sale cele mai cunoscute se numără *Mama, Ochii tăi albaştri* şi *Pe lângă apa care trece.* După moartea sa a fost construit un muzeu în casa lui, format din trei mari camere, dedicate vieţii poetului, tatălui său şi lucrărilor poetului. Volume: *Poezii, impresii şi suveniruri moderne,* 1908; *Ardealule, Ardealule bătrân*, 1916; *Poeme în proză,* 1923; *Cartea unui om*, 1925; *Poeme,* 1936; *Opere,* 1946; *Poezii alese,* 1955.

Isanos, Magda
(17.04.1916, Iaşi – 17.11.1944, Bucureşti)

Poetă. Bunicul dinspre mamă era grec. Nepoata Elenei Alistar. Soţia lui Eusebiu Camilar. A absolvit Şcoala Eparhială de fete din Chişinău, iar Universitatea la Iaşi: Dreptul şi Filosofia. A practicat avocatura. Antum a publicat doar un volum: *Poezii*, 1943.

Isărescu, Constantin Mugur(el)
(01.08.1949, Drăgăşani, jud. Vâlcea)

Economist, guvernator al Băncii Naţionale a României. A fost prim-ministru al României în perioada 22 decembrie 1999 – 28 noiembrie 2000. A absolvit în anul 1971 cursurile Facultăţii de Comerţ Exterior din cadrul Academiei de Studii Economice din Bucureşti. A lucrat ca cercetător ştiinţific la Institutul de Economie Mondială din Bucureşti pentru următorii 19 ani. A luat contact cu ţările cu economie de piaţă, participând la cursuri în Statele Unite. În 1989 a obţinut titlul de doctor în economie cu teza *Politici ale ratelor de schimb.* După 1989 a lucrat la Ministerul Afacerilor Externe, apoi ca reprezentant comercial la Ambasada României din Statele Unite ale Americii, iar din septembrie 1990 a fost Guvernatorul Băncii Naţionale a României. Între 1990 şi 1991 a condus Comisia guvernamentală pentru identificarea şi recuperarea fondurilor deturnate din patrimoniul statului de către N. Ceauşescu şi colaboratorii săi. În 1993 devine membru al Clubului de la Roma, preşedinte al Asociaţiei Române a Clubului de la Roma, reales în această funcţie în 1999. În 1998 este ales vicepreşedinte al Clubului Guvernatorilor Băncilor Centrale din Balcani, Marea Neagră şi Asia Centrală, iar în 2002 preşedinte al acestui club. Pe 16 decembrie 1999 a devenit prim-ministru al României, dar după numai un an, coaliţia aflată atunci la putere a pierdut alegerile (în noiembrie 2000). Guvernul condus de el elaborat strategia economică de aderare la Uniunea Europeană. După 2000 s-a întors la Banca Naţională a României pentru încă un mandat de guvernator. Pe 1 iulie 2005 introdus leul nou, după liberalizarea contului de capital. A dus o politică activă în privinţa dobânzilor acordate la credite, a siguranţei băncilor mai mut decât a utilizatorilor. În 2019 este încă guvernatorul general al Băncii Naționale. Lucrări *Datoria externă* (1977); *Afaceri şi căderi financiare în lumea capitalului* (1979) – în colaborare cu Nicolae Murgu şi Paul Ştefănescu *Metodologia prognozării cursurilor de schimb* (1980); *Politici şi determinante ale cursului de schimb* (1981); *Aurul, mit şi realitate* (1981) – în colaborare cu Nicolae Murgu; *Problema inflaţiei în România interbelică* (1981) *Managementul în comerţul internaţional* (1982); *În zgomotul bursei* (1982) – în colaborare cu Nicolae Murgu şi Constantin Lazăr; *Bursele de mărfuri şi bursa de valori* (1982); *Contul curent şi balanţa de plăţi externe* (1985); *Balanţa de plăţi şi indicatori macroeconomici* (1986); *Raport privind regimul valutar din România şi măsurile necesare pentru stabilizarea cursului leului* (1992) *Politica monetară, stabilitate macroeconomică şi reforma bancară în România* (1995); *Reforma sistemului financiar în România şi integrarea europeană* (1996); *Inflaţia şi echilibrele fundamentale al economiei româneşti* (1996); *România: previziune*

pe termen lung; Relansarea creşteri economice a României. Seminarul Clubului de la Roma (1999). A primit titlul de Doctor Honoris Causa al Universităţii din Craiova (2003), al Universităţii din Piteşti (2006) şi a Universităţii George Bacovia din Bacău (2007). Din iunie 2007 este cetăţean de onoare a municipiului Sibiu. În 2007 i s-a conferit Ordinul Meritul Industrial şi Comercial în grad de Mare Ofiţer. Din 2006 este membru titular al Academiei Române. În prezent este şi preşedintele Secţiei de Economie, Sociologie şi Ştiinţe Juridice a Academiei Române.

Ischimji, Nicolae
(1944, Chişinău)

Designer. A absolvit Facultatea de Arhitectură la Universitatea Tehnică a Moldovei. Specializare la Institutul de Ingineri Constructori din Leningrad. Profesor la Facultatea de Arhitectură din Chişinău. A făcut expoziţii în Moldova, Franţa, Olanda şi Rusia. Lucrări: *Aparatul Birocraţiei, metal ruginit,* 1985; *Ispita revoluţiei, metal ruginit,* 1986; *Centralism democratic, metal ruginit,* 1986*; Parcul pionerilor, metal ruginit,* 1987; *Conducător, metal, piatră,* 1997; *Dansul,* metal, piatră, 1998; *Călătorie în sine,* metal, 1998; *Purgatoriu,* metal, perie, 1998; *Timpul de a aduna pietrele*, metal, piatră, 2001–2002.

Iscovescu, Barbu *nume la naştere* Iscovici
(1816, Bucureşti – 24.10.1854, Istanbul)

Pictor. Francmason. A absolvit Liceul Sf. Sava ca elev al lui Scarlat Wallenstein, iar Mihai Ghica, ministrul Trebilor Dinlăuntru, i-a obţinut o bursă la Viena, unde a stat peste şapte ani, fiind membru al Societăţii studenţilor români (1845). Prieten cu Negulici şi Rosenthal. A conceput drapelul Revoluţiei de la 1848. După înfrângerea revoluţiei în Țara Românească, la care participase, fuge la Braşov împreună cu George Magheru şi de acolo în Țara Moţilor, unde ia legătura cu Avram Iancu. Lucrări: *Ioan Butteanu din Funtana Cornului, un duce a românilor,* 1848; *Simeon Balintu, preot de la Roşia Abrudului; Petre Dobra, prefectul de Zlatna; Adam Balint, Aide de l'Armée şi Perceptor imperator de Haţeg; Apărătorii naţionalităţii române din Transilvania, 1848-1849,* litografie; *Avram Iancu*, 1849, *De la Vidra, Prefect Aurar, gen(eral); Vasile Lupu; Mihnea cel Rău; Brâncoveanu; Grigore Ghica al Moldovei*. În 1852 a plecat la Paris şi de acolo, prin Atena şi Chios, la Istanbul. A donat toate lucrările Muzeului oraşului Bucureşti, creat de Walenstein, iar cărţile, Liceului Sf. Sava.

Iser, Iosif
(21.05.1881, Bucureşti – 25.04.1958, Bucureşti)

Pictor şi grafician. Socialist. A studiat la München şi la Paris. Iniţial a fost inspirat de curentul expresionist. A lucrat pentru presa socialistă, la „Facla“ şi „Adevărul“, unde a publicat un număr mare de caricaturi. În perioada de maturitate pictura sa cuprinde scene de viaţă pe teme dobrogene, cu portrete de localnici tătari. În urma unor călătorii în Spania şi în Orient, adoptă o coloristică mai luminoasă, cu tentă exotică. După al Doilea Război Mondial a pictat în special portrete de muncitori. Sunt cunoscute desenele satirice antidinastice: *Aplicarea constituţiei*, 1911; *10 mai, purpură şi sânge,* 1912; *Holera,* 1912; *Greva,* 1912; *Carol I* – 1907, 1913, iar din perioada de maturitate artistică: *Tătăroaică din Medgidia*, 1913; *Peisaj dobrogean,* 1918; *Familie de tătari*, 1936; *Tătăroaică*, 1936; *Odalisca mare în gri şi bleu,* 1945; *Arlechin şi dansatoare; Nud; Toledo; Autoportret; Portretul muncitorului Lăzărescu; Maica Bucurea toarce; Țărănci torcând.* Membru al Academiei Române (1955).

Isou, Isidore num*e la naştere* Ioan Isidor Goldstein
(1925, Botoşani – 28.06.2007, Paris)

Poet şi regizor de film. A publicat în perioada celui de-al Doilea Război Mondial în revistele de avangardă de la Bucureşti. A plecat la Paris în 1942 şi a iniţiat lettrismul, curent artistic avangardist, unul din curentele generatoare ale Bauhausului, existenţialismului francez şi stilului baricadelor din Paris cu prilejul mişcării studenţeşti din 1968. A făcut film experimental*: Traité de Bave et d'Èternité (Venom and Eternity)* (1951) şi a scris despre lettrism: *Introduction à une nouvelle poésie et à une nouvelle musique,* 1947; *Fondements pour la transformation intégrale du théâtre*, 1952; *Esthétique du cinéma*, 1952*; Introduction à une esthétique imaginaire,* 1956; *Manifeste pour une nouvelle psychokladologie et une nouvelle psychothérapie,* 1971; *La Créatique ou la Novatique* (1941–1976); *Fondements pour une nouvelle physique, suivis de Fondements pour une nouvelle chimie,* 1987. S-a sinucis.

Ispirescu, Petre
(01.1830, București – 21.11.1887, București)

Folclorist. Autodidact. Tipograf la Tipografia lui Zaharia Carcalechi, apoi la aceea a Academiei. Culegător de povești și basme populare: *Legendele şi basmele românilor; Ghicitori şi proverburi*, 2 vol., 1872–1876; *Snoave şi poveşti populare*, 2 vol., 1873–1874; *Poveştile unchiaşului sfătos,* 1879; *Pilde şi ghicitori,* 1880; *Jocuri şi jucării de copii*, 1885.

Istrati, Constantin I.
(05.09.1850, Roman – 17.01.1918, Paris)

Chimist şi medic militar. A absolvit Şcoala Naţională de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. În paralel a urmat şi chimia. Membru fondator al Societăţii Studenţilor în Medicină (1875), prima asociaţie studenţească din România. A luat parte la Războiul de Independenţă ca medic de regiment. Profesor la Medicină şi la Facultatea de Chimie a Universităţii din Bucureşti, unde a întemeiat şcoala de chimie organică din România. A făcut cercetări asupra bogăţiilor naturale ale ţării (sare, petrol, chihlimbar, ozocherită etc.). Studiind derivaţii halogenaţi ai benzenului, a descoperit o nouă clasă de coloranţi, pe care i-a numit franceine. A izolat din plută o substanţă nouă, friedelina. Este autorul unui Curs elementar de chimie, pentru elevii de liceu şi candidaţii la bacalaureat, apărut în 1891 şi tradus în limbile franceză şi spaniolă. Prin lucrarea Studiul relativ la o nomenclatură generală în chimia organică (1913) a adus contribuţii valoroase la fixarea nomenclaturii ştiinţifice a domeniului. Ca reprezentant al materialismului ştiinţific naturalist, a evidenţiat unitatea materiei, a combătut energetismul şi, în genere, idealismul fizic şi agnosticismul, generate de criza din fizică. A desfășurat o intensă activitate socială în domeniul medical, cultural și științific. A întemeiat Societatea Română de Ştiinţe (1890) şi Asociaţia Română pentru Înaintarea şi Răspândirea Ştiinţelor (1902). A fost membru de onoare al mai multor societăţi ştiinţifice străine. Membru titular (1899), vicepreşedinte (1907–1910), preşedinte al Academiei Române (1913–1916) şi şef al Secţiei Ştiinţifice (1916–1918).

Istrati, Panait
(10.08.1884, Baldovinești, jud. Brăila – 16.04.1935, București)

Scriitor. Autodidact. A debutat în publicistică sub auspiciile mişcării socialiste. A început să scrie literatură în Franţa, la îndemnul lui Romain Rolland, care i-a prefaţat prima lucrare: *Chira Chiralina*, 1925. A mai scris, în stil exotic, *Prezentarea haiducilor*, 1924; *Codine*, 1925, după care s-a turnat în 1963 filmul romāno-francez *Codin*, în regia lui Henri Colpi, Premiul pentru scenariu la Festivalul de la Cannes; *Ciulinii Bărăganului*, 1928 ş.a. A scris despre călătoria în URSS şi grevele de la Lupeni: *Vers l'autre flamme* (Spre cealaltă flacără), 1929. O stradă din Marsilia (zonă occitană) îi poartă numele.

Istru, Bogdan, *nume la naştere* Ion Bădărău, *în rusă* Ivan Bodarev
(13.05.1914, Pistruieni, Basarabia – 15.03.1993, Chișinău)

Poet. (Istros este numele trac, preluat de grecii antici, al Dunării. A absolvit Şcoala Normală la Iaşi şi a fost învăţător. A publicat versuri influenţate de Ion Barbu şi menţionate de G. Călinescu *în Istoria literaturii române* şi a continuat să publice şi după ce Moldova a intrat în componenţa URSS, cultivând o poezie în spirit comunist: *Glasul Patriei* (1946), *Drumuri spre lumină* (1947), *Pohoarnele* (1947), *În avangardă* (1951), *Primăvară în Carpaţi* (1955), *Din mal în mal* (1958), *Tatar-Bunar* (1974), *Popasuri* (1989), *Pasărea albastră* (1992). Distins cu Premiul de Stat al Republicii Moldova (1976). Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Iuliu Scriban
V. Scriban, Iuliu

Iureş, Marcel
(02.08.1951, Băilești)

Actor. A absolvit Institutul de Teatru la Bucureşti. Joacă pe scena Teatrului Bulandra şi la Teatrul Act (al cărui fondator este). Roluri: în perioada 1978–1981 joacă la Cluj-Napoca – Beckman în piesa *Afară în faţa uşii* de Wolfgang Borchert, regia Mihai Măniuţiu; Corifeul în *Perşii* de Eschil, regia Mihai Măniuţiu. Din 1981 joacă la Teatrul Bulandra în *Artista, dolarii si ardelenii* (1979); *Poezia muzicii tinere,* spectacol realizat de Florian Pittiş (1981);

The Castle in the Carpathians (1981); *Cabala Bigoţilor* de Mihail Bulgakov, regia Alexandru Tocilescu; *Cu uşile închise* de Jean-Paul Sartre, regia Mihai Măniuţiu (1982); *Menajeria de sticlă* de Tennessee Williams, regia Ioan Taub (1982); *Să mori rănit din dragoste de viaţă* (1983); *Hamlet* de William Shakespeare, regia Alexandru Tocilescu (1985); *Domnişoara Aurica* (1985); *Uriaşii Munţilor* de Luigi Pirandello, regia Cătălina Buzoianu (1986); *A treia ţeapă* de Marin Sorescu, regia Ion Caramitru (1987); *Vacanţa cea mare* (1988); *Câinele grădinarului* de Lope de Vega, regia Florian Pittiş (1988); *Interviu cu un vampir*, *Cronicile Vampirului* (Interview with the Vampire; The Vampire Chronicles, 1994); *Misiune imposibilă* (1996); *Fii cu ochii pe fericire* (1999); *Vlad Nemuritorul* (2002, dublajul din română în engleză); *Cambridge Spies* (2003, TV); *Aventurile unei zile* (2004); *Henric IV* de Luigi Pirandello, regia Liviu Ciulei (2005); *Goal! Goal!* (2005); *Isolation* (2005). A mai deţinut roluri la Teatrul Odeon, Teatrul Naţional din Bucureşti şi Teatrul Act. Roluri în film: *Logodnicii din America* (2007); Youth Without Youth (2007); *Pirates of the Caribbean. At world's end* (2007). Premiul UNITER pentru cel mai bun actor (stagiunea 1997–1998), pentru rolul titular din spectacolul Richard al IV-lea de W. Shakespeare; Premiul UNITER pentru cel mai bun actor (stagiunea 2000– 2001), pentru rolul Bruscon din spectacolul *Creatorul de teatru* de Thomas Bernhard; serialul tv produs de Uniunea Europeană *Poliţişti fără frontiere*. Premiul UNITER de excelenţă (stagiunea 2002–2003). Din 2004 este preşedintele Festivalului Internaţional de Film Independent Anonimul.

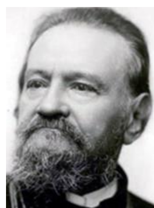
Iuriev, Ana, *nume la naştere* Onilă Ana
(09.02.1944, Bravicea, RSSM)

Regizor de film. A absolvit Institutul de Cinematografie la Moscova. Regizor la Moldova Film, a lucrat documentare: Ruta de onoare, 1974; *Toate încep din copilărie,* 1975; *Elena Strujuc,* 1978; *Măria sa, Femeia*!, 1982; *Ascultă chemarea viitorului,* 1984; *Vatră fără leagăn,* 1987; *Fluierul lui Dumitriţă*, 1989. Premiul pentru cel mai bun film al anului, Chişinău, 1980. În prezent locuieşte la Moscova.

Iustin Moisescu
V. Moisescu, Iustin

Ivacicovici, Sofronie
(06.03.1793, Deliblata, Banatul Sârbesc-21.12.1861, Biserica Albă, Banatul Sârbesc, Voivodina)

Teolog. Frate cu Procopie Ivaşcovici. Familie românească (Ivaşcu) originară din Goruia, jud. Caraş Severin, colonizată în timpul stăpânirii austro-ungare în sudul Dunării pentru a deşteleni noi pământuri, care apoi au fost cumpărate de proprietari maghiari. A absolvit Teologia la Sremski Karlovći. Profesor la Teologie, a predat latina, româna, sârba, maghiara şi germana. Din 1822 profesor la Institutul clerical sârbo-român din Vârşeţ, unde a predat Teologia naturală, pastorală, dogmatică, Catihetica, Pedagogia şi Interpretarea Evangheliei. A fost traducător pentru limba română la Consistoriul eparhial din Vârşeţ. A fost şi protopresbiter al Vărădiei cu sediul la Sremski Karlovći, apoi la Palanca, sediul la Biserica Albă, unde a reuşit să ţină slujbe în limba română o dată la trei săptămâni. Lucrări: *Oda episcopului Maxim Manuilovici,* 1830; *Călătoria lui Anaccharsis* (traducere), 7 vol., 1851. A lăsat în manuscris traduceri din Seneca şi scrieri originale.

Ivan, Nicolae
(17.05.1855, Aciliu, jud. Sibiu – 03.02.1936, Cluj)

Episcop ortodox. A absolvit Seminarul Teologic la Sibiu. Preot la Aiud şi fondatorul primei reviste din Orăştie: : „Revista Orăştiei". Membru în Congresul Naţional Bisericesc al Mitropoliei Ardealului. A pus bazele Academiei Teologice din Cluj (1924). Vicepreşedinte al Partidului Naţional Român (1906–1908), a militat pentru unirea cu România. A înfiinţat băncile Iulia din Alba Iulia, Vatra din Cluj şi Lumina din Sibiu şi a fost preşedintele lor. Senator de Sibiu-Sălişte după Marea Unire.

Ivanovici, Ion *sârbizat* Jovan Ivanović
(1845, Timișoara – 28/16.09.1902, București)

Compozitor de muzică militară. A studiat cu Emil Lehr. Cânta la flaut și clarinet. Avea o formațiune de muzică și mergea cu ea în turnee prin România. A fost numit ispector al Ministerului Apărării pentru muzica militară. A compus peste 300 de piese de muzică de dans, mai ales galopuri,

polci, cadriluri, valsuri în stil vienez, dar și sârbe, hore. Nemuritorul *Valurile Dunării* este compoziția sa. Este considerat un Joseph Strauss al românilor.

Ivanţoc, Andrei
(09.03.1961, Opaci, Republica Moldova)

Militant politic. A făcut parte din rezistenţa românească de la Tiraspol, organizată de Filiala Frontului Popular din Moldova, condusă de Ilie Ilaşcu. Arestat şi deţinut la Tiraspol (1992–2007). Devenit cetăţean român în 2001, fiind încă la închisoare. Expulzat în România. Distins cu Ordinul Naţional Steaua României în grad de Cavaler (2007). Trăiește la Cluj.

Ivasiuc, Alexandru
(12.06.1933, Sighetul Marmaţiei – 04.03.1977, Bucureşti)

Prozator. Începe Filosofia şi Medicina la Bucureşti, e arestat în 1956 şi condamnat pentru agitaţie publică în legătură cu evenimentele din Ungaria, plus doi ani domiciliu forţat. A lucrat ca muncitor, translator la Ambasada SUA, redactor-şef la Editura Cartea Românească, director al Casei de Filme nr. 1. Scrie o proză intelectuală, în care personajele încearcă să înţeleagă mecanismul social: *Vestibul*, 1967, debut, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Interval*, 1968; *Cunoaştere de noapte*, 1969; *Păsările,* 1970, Premiul Uniunii Scriitorilor, Premiul Academiei, Premiul Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste; *Apa*, 1973; *Iluminări*, 1975; *Racul,* 1976, primul roman românesc despre o dictatură de tip latino-american.

Ivaşcovici, Procopie
(08.08.1808, Deliblata, jud. Torontal, Banatul Sârbesc – 11.05.1889, Biserica Albă, Banatul Sârbesc, Voivodina)

Mitropolit și patriarh. Frate cu Sofronie Ivacicovici. A studiat la gimnaziul din Oradea şi Novi Sad, apoi a absolvit Filosofia la Kesmark, Teologia la Vârşeţ, Dreptul la Sarospatak. A lucrat la Episcopia Sârbă din Carlovaţ, s-a călugărit la mănăstirea Gergeteg, a fost stareţ la mănăstirea sârbă Cruşedol, episcop al Aradului, mitropolit al Transilvaniei (1873–1874) după Andrei Şaguna, patriarh al Bisericii Ortodoxe Sârbe cu sediul la Carlovaţ (1874–1880). Acţiunea sa principală în Transilvnia a fost îndreptată în direcţia fortificării ortodoxiei (şi prin aceasta a identităţii româneşti) după ideea că ortodoxia răsăriteană trebuie să rămână unită în faţa altor religii (era perioada când apăreau greco-catolicii, o religie existentă în lume doar în Transilvania şi Ucraina). A fost primul preşedinte al Asociaţiei Naţionale Arădene pentru Cultura Poporului Român (1863), iar mai târziu preşedinte de onoare.

Ivănescu, Gheorghe
(20.10/02.11.1912, Vutcani, jud. Fălciu, jud. Vaslui – 03.06.1987, Iaşi)

Lingvist şi filolog. Este licenţiat în filologie modernă la Facultatea de Litere şi Filosofie din Iaşi (1933). Studii postuniversitare la École Pratique des Hautes Études din Paris (1934–1935) şi la Şcoala Română din Roma (1935–1937). A fost profesor la Universitatea din Iaşi (1945–1952), cercetător ştiinţific, profesor de lingvistică romanică şi generală la Universitatea din Timişoara (1962–1969), profesor de lingvistică românească şi indo-europeană la Universitatea din Craiova (1969–1971), după care revine la Universitatea din Iaşi. Lucrări: *Problemele capitale ale vechii române literare*, 1947; *Originea românilor* (curs litografiat), 1947; *Curs de sintaxa limbii române moderne*, 1948, reeditat în 2004; *Istoria limbii române*, 1980, reeditată în 2000; *Lingvistica generală și românească*, 1983. Membru corespondent al Academiei Române (1965).

Ivănescu, Mircea
(26.03.1931, Bucureşti - 21.07.2011, Sibiu)

Poet şi traducător. A absolvit Filologia (engleză-germană) la Bucureşti. A lucrat ca redactor la Bucureşti (AGERPRES, "Lumea") şi Sibiu („Transilvania"). Format la şcoala literaturii engleze şi americane, din care a tradus masiv, scrie o poezie discursivă, problematizantă: *Versuri,* 1968, debut; *Poesii,* 1971; *Alte poesii,* 1976; *Versuri vechi, nouă,* 1988; *Poeme vechi, nouă,* 1989. A primit Premiul Uniunii Scriitorilor pentru traducerea lui Leonard Bernstein – *Cum să înţelegem muzica · Concerte pentru tineret,* 1982. A tradus J. Joyce, F. Kafka, W. Faulkner, S. Fitzgerald, T. Capote, P. Beagle, Robert Musil – Omul fără însuşiri, 1995, Premiul Uniunii Scriitorilor. Premiul Opera Omnia al Uniunii Scriitorilor, 1993.

Ivănescu, Mircea
(03.05.1943, Larga, RSSM)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din Bucureşti. Profesor şi rector (1990–2004) al Universităţii din Craiova. Profesor invitat la mai multe universităţi din Europa şi SUA. Contribuţii în domeniile: sisteme cu parametri distribuiţi, sisteme discrete, sisteme fuzzy, sisteme neliniare, robotică. Lucrări: *Electro-Rheological Fluid Controllers*, 1998; *Dynamic control for a tentacle manipulator with SMA actuators*, 2003, în colaborare; *Distributed Control for a Grasping Function*, 2007, în colaborare. Preşedinte al Societăţii Române de Robotică. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Ivănuş, Ilie
(1913, Alămor, Sibiu – 1999, Egerbocs, Ungaria)
Scriitor. Colaborator la „Gazeta română“ (care apare din 1956, Gyula). Este autorul volumului de poezii Vioara cu cinci strune, autor prolific de povestiri, nuvele. A publicat singurul roman din literatura română din Ungaria: *Elindultam szep Erdelyibal* (Am plecat din frumosul Ardeal), dar şi *Lumea viselor*, nuvele originale şi traduceri; *A magyarországi románok néprajza* (Din tradiţiile populare ale românilor din Ungaria), 1993. Universul copilăriei michirechene este surprins în versuri bine ritmate şi rimate: *Floricuţa din Micherechi, Mireasa de trei ani, Aniţa la grădiniţă*. Proza şi poezia sa se studiază în clasa a XII-a a liceului în limba română din Gyula (adică Iulia), Ungaria, centru spiritual al comunităţii româneşti.

Ivireanul, Antim
V. Antim Ivireanul

J

Jacotă, Anatol
(21.06.1941, Bădragii Noi, Basarabia – 11.01.2010, Chişinău)

Biolog. A absolvit Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chişinău. Doctor habilitat (docent), specializat în genetică vegetală. Fondator şi director al Institutului de genetică al AŞM, al bazei sale experimentale, inclusiv al unei secţii de brevetare. Contribuţii în domeniul reacţiilor de adaptare ale plantelor la stress, identificarea genomului responsabil pentru aceasta, cultivarea genotipurilor rezistente şi crearea biotehnologiilor de selecţie a lor. Au fost create 40 de soiuri noi de plante, 25 sunt omologate, 15 sunt în producţie. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Jakó Pal Zsigmond (Sigismund)
(02.09.1916, Roşiori, Bihor – 29.10.2008, Kolozsvár)

Istoric de etnie maghiară. Familie cu o vechime de 700 de ani în Bihor. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie la Budapesta. Director al Arhivelor Muzeului Ardelean din Cluj, unde a achiziționat arhive de instituții și de familii. Contribuţii la istoria medievală a Transilvaniei. Lucrări: *Istoricul manufacturilor de potasă din Valea Ungurului şi Călan*, 1953; *Tipografia de la Sibiu şi locul ei în istoria tiparului românesc din sec. XVI*, 1964; *Timotei Cipariu şi posibilităţile bibliofiliei româneşti din Transilvania înainte de 1848*, 1968; *Începuturile fabricării hârtiei în ţara noastră. Morile de hârtie din Braşov şi Cluj în sec. XVI*, 1970. Membru de onoare al Academiei Române, 1996.

Jalea, Ion
(19.05.1887, Casimcea, jud. Tulcea – 07.11.1983, Bucureşti)

Sculptor. După Școala de Arte şi Meserii (absolvită în 1908) urmează studiile Academiei de Belle Arte din Bucureşti, avându-i profesori pe sculptorii Frederik Storck şi Dimitrie Paciurea. Îşi desăvârşeşte formaţia artistică la Paris, la Academia Julian, în atelierul lui Antoine Bourdelle. Din 1956 a funcţionat ca preşedinte activ al Uniunii Artiştilor Plastici din România. Este autor a numeroase monumente, statui, busturi, reliefuri, compoziţii alegorice. O sinteză a înzestrării sale, a perfectei îmbinări între nivelul realist şi cel alegoric, a ştiinţei armonizării tensiunilor dinamice şi statice ne oferă compoziţia *Arcaș odihnindu-se*, lucrarea sa cea mai reprezentativă. Un mare număr din sculpturile lui se găseşte la Muzeul Memorial din Constanţa. Lucrări: busturile *Spiru Haret* şi *George Enescu* din Bucureşti; statuile *Decebal* din Deva, *Mircea cel Bătrân* din Tulcea, *Monumentul eroilor ceferişti*, realizat împreună cu Cornel Medrea la Bucureşti, basoreliefurile *Împărat şi Proletar* şi cele de pe *Obeliscul Unirii* din Focşani; compoziţiile alegorice *Lupta lui Hercule cu Centaurul, Căderea îngerilor, Lucifer* (Parcul Herăstrău, Bucureşti). Obţine Marele Premiu al Expoziţiilor Internaţionale de la Paris şi de la Barcelona, Premiul Naţional pentru sculptură (1941), Premiul de Stat (1957) şi – în acelaşi an – titlul de Artist al Poporului. Membru al Academiei Române (1963).

Jar, Alexandru *nume la naştere* Solomon A. Avram
(21.09.1911, Iaşi – 10.11.1988, Bucureşti)

Scriitor şi om politic. Soţul Olgăi Bancic. Membru al PCR din ilegalitate, ca urmare a ascensiunii lui Hitler la putere în Germania. Voluntar pe frontul Războiului Civil din Spania (troțkist), a acţionat, ca şi soţia sa, în rezistenţa franceză. După decapitarea ei de către Gestapo a revenit în România, dar a devenit oponent al lui Gheorghe Gheorghiu-Dej încă din anii '50 şi oponent al liniei staliniste a PCR. Exclus din partid în 1956 (acuzat de Miron Constantinescu pentru „deviere intelectualistă"). Lucrări: *Sânge şi vis* (1946); *Poemul marii deşteptări* (1946); *Fragment de veac* (1946); *Moartea lui Iosif Clisci* (1948); *Evadare* (1949);

Sfârşitul jalbelor (1950); *Marea pregătire* (1952); *Undeva pe Dunăre* (1952); *Cucuietul* (1954); O poveste simplă (1955); *Lagard cel însemnat* (1966); *Trădarea lunii* (1968); *Eu, Consuela* (1971); *Naşul şi fericirea lumii* (1976). Laureat al Premiului de Stat (1950). Episoade ale acestor întâmplări sunt narate în romanul *Colecţia de biografii, autobiografii şi memorii contemporane* de Petru Dumitriu.

Jarda, Tudor
(11.02.1922, Cluj – 14.08.2007, Bucureşti)

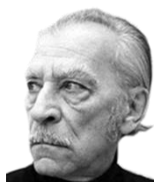
Compozitor. A absovit Conservatorul la Cluj (mutat la Timişoara după Diktat). Profesor şi rector al Conservatorului din Cluj, director al Operei Române din Cluj. A scris muzică de operă: *Neamul Șoimăreștilor* (1956); P*ădurea vulturilor* (1960); alegoria lirică *Dreptul la viață* (1965); tabloul coral-coregrafic *Cu țurca* (1969); opera în patru acte *Înger și demon* (1985), lucrări simfonice: *Simfonia I în la minor* (1951); *Concertul pentru flaut și orchestră* (1952) şi vocal-simfonice inspirate din folclor: *Hai la joc* (1954); *Mă dusei în târg la moți* (1955); *Colo-n sus pe munte verde* (1956); trei suite bihorene pentru cor mixt (1957–1958); *Trei cântece de pe Mureș* (1958); *Coruri pe versuri populare* (1964); tripticul pentru cor de femei *Dorul* (1965); *Mă luai, luai* (1965); colindul *La poartă la la Țăligrad*(1965); *Zece coruri de pe Someș* (1969) A fost membru de onoare al Operei Naţionale din Cluj, cetăţean de onoare al oraşului Cluj, distins cu Ordinul Naţional pentru Merit în grad de Cavaler, 2002.

Jarnik, Jan Urban
(25.05.1848, Potšteýn, Cehia – 12.01.1923, Praga)

Romanist ceh, specialist în limba română. Profesor la Universitatea Carolină Cehă (membru fondator) din Praga. La Potšteýn se vedea cu Masaryk, originar din Moravia, viitorul prim președinte al Cehiei libere. Locul se leagă de mișcarea de independență a Bohemiei, de acolo fiind regele Carol al IV-lea, care a încercat redimensonarea regatului său până în Toscana. Tot acolo a fost răscoala lui Jan Hus, mișcare de fondare a Protestantismului în Europa. Apoi castelul fortificat a fost deținut de un haiduc (valah morav), Mikuláš (după modelul Celje), care a murit apărându-l. Institutul de Lingvistică din Slovacia poartă numele lui J.U.J. Prieten cu Nicolae Iorga; preţuit în mod deosebit de Carol al II-lea pentru cercetările sale de limba română şi pentru culegerea folclorului românesc, mai ales din Transilvania, cu ajutorul studenţilor de la Blaj. A corespondat cu Timotei Cipariu. În timpul Primului Război Mondial a înfiinţat la Praga o şcoală de limba română pentru prizonierii români neştiutori de carte. Prieten cu abatele Zavoral, şi el dedicat cauzei României ca parte a statelor naţionale mici din centrul şi sud-estul Europei, în numele unei identități originare unice a zonei. S-a ocupat, de asemenea, şi de limba şi cultura albanezilor. Lucrări: *Doine şi stigături din Ardeal*, 2 vol., 1885. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Jean Yonnel
V. Yonnel, Jean

Jebeleanu, Eugen
(24.04.1911, Câmpina – 21.08.1991, Bucureşti)

Poet. Cumnat cu Virgil Teodorescu. A absolvit Dreptul la Bucureşti. A colaborat, în perioada interbelică, la presa de stânga: „Azi“, „Reporter“, „Dimineaţa“. A fost redactor la diverse publicaţii. A debutat cu poezie ermetizantă, aflată sub influenţa lui Ion Barbu: *Schituri cu soare*, 1929; *Inimi sub săbii*, 1934, Premiul Fundaţiilor Regale şi a continuat cu o largă deschidere spre social a registrului liric: *Ceea ce nu se uită*, 1945; *Scutul păcii*, 1949; *Cântecelepădurii tinere*, 1953; *Surâsul Hiroşimei,* 1958; *Cântăm patria*, 1959; *Elegie pentru floarea secerată*, 1967; *Hanibal*, 1972. Volumul de însemnări *Deasupra zilei*, 1981 conţine mărturii scriitoriceşti despre viaţa literară. Laureat al Premiului Etna Taormina (1970) şi al Premiului Herder (1972). Membru al Academiei Române (1974).

Jecza, Peter
(16.10.1939, Sf. Gheorghe, jud. Covasna – 24.03.2009, Timişoara)

Sculptor. Familie românească (Ieţa) originară din Lugoj (cu numele maghiarizat) după tată şi secuiască după mamă (ca și în cazul lui Petru Dumitriu). A absolvit Institutul de Arte Plastice la Cluj. Elev al lui Romul Ladea. Profesor de sculptură la Facultatea de Arte a Universităţii de Vest din Timişoara, apoi la Institutul Politehnic, unde predă arhitectură şi creator al Fundaţiei Interart Triade, care cuprinde o galerie pentru expoziţii şi mai multe programe de formare şi educare artistică a publicului şi amatorilor de creaţie. A sculptat peste 700 de lucrări, majoritatea din bronz. Peste 40 de expoziţii personale, în ţară şi în străinătate. A construit două

biserici, la Orşova şi la Sf. Gheorghe. Membru al Academiei de Arte din România şi al Academiei de Arte Frumoase din Budapesta. Medalia de aur a Preşedintelui Republicii Italia la Bienala de sculptură pe o temă dantescă, Ravenna, Italia, 1978; Medalia Meritul Cultural Clasa I, 1980; Ordinul Naţional pentru Merit în grad de Ofiţer, 2000.

Jenei, Emerich
(22.03.1937, Agriş, com. Hășmaș, jud. Arad)

Fotbalist. (În Hășmaș există evidențe arheologice dacice de dinaintea erei noastre.) Și-a început cariera la Steaua Roşie, Arad (1955) şi a evoluat în principal la Steaua, Bucureşti (1957–1969), fiind apoi antrenor la aceeaşi echipă, dar şi în Ungaria şi la Universitatea Craiova. A adus succesul echipei la campionatele naţionale (1959–1960, 1960–1961 şi 1967–1968), precum şi victoria în Cupa Europei, 1986 (contra FC Barcelona). S-a retras în 2000.

Jerea, Hilda
(17.03.1916, Iaşi – 14.05.1980, Bucureşti)

Pianistă şi compozitoare. A început Conservatorul la Iaşi, dar l-a absolvit la Bucureşti, ca elevă a lui Mihail Jora, Florica Musicescu şi Dimitrie Cuclin. Specializare la Paris şi Budapesta. A concertat ca solistă ori în ansambluri camerale cu începere din 1936. Fondatoare şi conducătoare a formaţiei camerale Musica Nova. Lucrări componistice: oratoriul *Sub soarele deşteptării*, 1951. Distinsă cu Premiul de Stat şi Ordinul Muncii.

Jereghi, Valeriu
(19.10.1948, Străşeni, Republica Moldova)

Regizor de film. A absolvit Institutul de Arte la Chişinău şi Institutul de Cinematografie la Moscova, secţia regie de film. A realizat la Teatrul Mihai Eminescu din Chişinău (spectacole T. Williams) şi la studioul Moldova Film atât film artistic, cât şi documentare. În perioada 1990–2006 a lucrat la Moscova şi a făcut regie în România, Iugoslavia, Rusia. Filmografie: *Zahărul moldovenesc*, 1972; *Cocostârcul*, 1978; *Vreau să cânt,* 1980; *Gleb*, 1982; *Ar fi avut o altă soartă*, 1983; *Vânt sălbatic* (în colaborare cu V. Petrovici), 1985; *Nicolai Sulac* (scenariul), 1986; *Iona*, 1987, Premiul II la Festivalul unional de Film de la Tbilisi; *Arrivederci*, proiect internaţional, Compania de film Prim Plan Studio, 2008.

Jianu, Iancu *prenume la naştere* Ioniță
(1787, Romanaţi – 14.12.1842, București)

Haiduc. Deşi se trăgea dintr-o familie destul de înstărită, a fost un revoltat contra nedreptăţilor sociale şi naţionale. A organizat o mică armată (2-3000 de oameni), sprijinită şi de 3 tunuri şi ţinea la respect paşalele de la Vidin care atacau Craiova, dar şi pe boierii care nedreptăţeau familiile oamenilor lui. A fost prins şi condamnat la moarte, dar a scăpat, conform legii, pentru că o fată l-a ales de soţ. A devenit mic boier şi, la 1812, a reuşit din nou să-şi strângă oamenii şi să-l sprijine pe Tudor Vladimirescu. Drapelul oastei lui Tudor a fost comandat de el lui Costache Poenaru.

Jianu, Ioan
(1880, Turnu Severin– 1972, București)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti, ca discipol al lui Gheorghe Marinescu. Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti. A înfiinţat la Spitalul Colentina Laboratorul de Chirurgie şi Institutul Clinic-Chirurgical din Bucureşti, unde a fost apoi director (1928–1948). În 1926 a înfiinţat Ateneul pentru propagandă sanitară, care a devenit în 1934 sediul organizaţiei pe care a iniţiat-o pentru colaborarea între ţările balcanice: Federaţia de Chirurgie a Micii Înţelegeri a Țărilor Limitrofe. În acelaşi an a reluat colaborarea între medicii români şi cei din Uniunea Sovietică. În 1929 a fost membru fondator al Societăţii Internaţionale de Chirurgie Ortopedică şi Traumatologie, ca şi iniţiator al Asociaţiei Medicale Balcanice. A organizat specializări pentru studenţii medicinişti în Polonia, Cehia, Germania. În 1949 a înfiinţat Clinica de Chirurgie a Spitalului Colentina. Contribuţii în chirurgia vasculară, autoplastie, heterogrefe. Este considerat un precursor al chirurgiei plastice româneşti: rinoplastie, palatoplastie, uretroplastie, esofagoplastie cu lambon cutanat. Spitalul de Urgenţă din Piteşti îi poartă numele.

Jienescu, Gheorghe I.
(16.09.1894, Rast, jud. Dolj – 03.04.1971, București)

Aviator, general de escadră. În 1917 a fost selecţionat şi trimis în Anglia, la Oxford, pentru instrucţie şi specializare la Şcoala Tehnică şi de Zbor, apoi în Franţa, la Miramas şi Pau, pentru specializare ca pilot de vânătoare. Director al Şcolii de Pilotaj de la Tecuci (1923–1926), a absolvit în 1928 Şcoala Superioară de Război. În 1934 a fost numit comandant al Flotilei de Luptă de aviaţie de vânătoare şi bombardament de la Pipera. În 1935 a condus raidul aviatic Bucureşti–Capetown (Africa de Sud), cu trei avioane Icar Universal, eveniment considerat cel mai important raid de până atunci al aviaţiei militare române. În 1940 a fost numit şeful Statului Major al Comandamentului Forţelor Aeriene Române (primul său şef). Ministru secretar de stat al Subsecretariatului de Stat al Aerului, creat în 1940. În 1941 a fost decorat cu Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a. A fost destituit în 1944 și arestat la domiciliu până în 1946, când a fost arestat și judecat în lotul celor 18 demnitari din Guvernul Antonescu. Condamnat la 20 de ani închisoare cu degradare civică şi confiscarea averii. Graţiat în 1964. Nu a avut dreptul la pensie.

Jinga, Victor
(17.02/02.03.1901, Satulung, com. Săcele, jud. Brașov – 01.06.1990, București)

Economist. A absolvit Şcoala Comercială Superioară din Braşov şi Institutul Superior de Ştiinţe Economice din Veneţia. Specializări în Franţa, Austria, Elveţia. Profesor la Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale din Cluj, mai apoi din Braşov, unde Academia se refugiază după Diktatul de la Viena. A fost, în spiritul stângii Partidului Naţional Român, din care făcea parte (aripa Ion Mihalache), un militant al dezvoltării cooperaţiei pe care o considera o potrivită formulă de organizare economică a ţării, superioară modelului capitalist clasic sau socialismului. A fost membru în Guvernele Miron Cristea, Armand Călinescu, George Argeşeanu şi Constantin Argetoianu (1939). A făcut închisoare (1949–1954; 1959–1963). Lucrări: *Probleme fundamentale ale Transilvaniei*, 1945, Premiul Academiei. În 2004 a fost omagiat în Parlamentul României, iar cu începere din 1992 se organizează la Universitatea din Oradea, din doi în doi ani, simpozionul *Viaţa şi activitatea profesorului Victor Jinga*.

Jiquidi, Aurel
(25.10.1896, Bucureşti - 04.02.1962, Bucureşti)

Pictor. Fiul lui Constantin J. Grafician, a realizat mai ales portrete de oameni simpli. Lucrări: *Portretul Catiei, Fetiţa, Doi Evrei, Muzicanţi, Petiţionarul, Femeie cu copil, Cuplu, Două personaje, Lache pribeagul, Plagiatorul*. A fost scenograf şi a făcut costume (ex. pentru *O noapte furtunoasă*, regia Jean Georgescu, primul film din România după această piesă, 1943.

Jiquidi, Constantin
(22.05.1865, Iași - 15.12.1899, București)

Pictor. Tatăl lui Aurel J. Deși n-a trăit mult, s-a remarcat prin faptul că a fost graficianul „Moftului român" al lui I. L. Caragiale încă de la întemeiere. Toată grafica lui se raportează la Caragiale şi la universul creaţiei lui. Primul autor român de benzi desenate (1893, "Amicul copiilor"). Ca pictor a fost influenţat de pitorescul oriental al Bucureştiului şi al Dobrogei. Lucrări: *Bragagiu,* 1893, ulei; *Un politician,* 1896, grafică; *Promenada la marginea pădurii,* 1896, grafică; *Unde-i criza?* 1897, grafică; *Idealul unui jurnalist francez*, 1895, grafică; *Uite Paşa*, 1890; *Bătrân cu pipă*, 1896.

Jitariu, Petre Vasile
(11.05.1905, Giuleşti, jud. Neamţ – 30.06.1989, Iaşi)

Biolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Ştiinţe Naturale a Universităţii din Iaşi. Profesor la Facultatea de Biologie a Universităţii din Iaşi şi director al Centrului de Cercetări Biologice din Iaşi. Contribuţii în domeniul fiziologiei comparate (rolul ficatului, al câmpului bioelectric), al diverselor aspecte ale metabolismului animal. Rezultatele cercetărilor sale, în domeniul fiziologiei umane sau animale, sunt adunate în peste 120 de lucrări şi studii. Lucrări: *Contribuţii la studiul fiziologiei lichidului cefalo-rahidian uman*, 1951; *Fiziologia animală,* 1970; *Acţiunea câmpului magnetic şi electromagnetic asupra organismelor animale*, 1987. De numele său se leagă introducerea în biologie a conceptului de „biocuantă". Membru al Societăţii de Patologie Comparată din Paris, al

Asociaţiei Oamenilor de Ştiinţă din SUA şi membru titular al Academiei Române (1974).

Jivanovici, Sinesie
(1711, Sântandrei, lângă Buda, Ungaria – 14.03.1768, Arad)

Episcop. A fost vicar al patriarhului sârb Arsenic IV Ioanovici Sacabent, stareţ al mănăstirii Fruscagora (în Srem, Sirmium în antichitate, zonă locuită de iliro-traci; împărații romani Aurelian, Maximian și Constantius, tatăl lui Constantin cel Mare, erau născuți la Sirmium), arhimandrit al mănăstirii Racovaţ. În 1751 a fost ales episcop al eparhiei româneşti a Aradului, cu jurisdicţie şi peste Bihor şi Hălmagiu. A întocmit statistica din regiune a clerului ortodox şi a deschis la Arad cursuri pentru preoţii ortodocşi.

Joja, Athanase
(03.06.1904, Bucureşti – 08.11.1972, Bucureşti)

Filosof şi logician. A absolvit Filologia (limbi clasice) şi Dreptul la Universitatea din Bucureşti. În 1935 a devenit membru al Partidului Comunist din România. A fost profesor de logică la Universitatea din Bucureşti, îndeplinind o serie de funcţii pe linie de stat și de partid: în 1947 a fost secretarul general al Comisiei Române de legătură cu Comisia Aliată de Control, secretar general și apoi director în Ministerul Afacerilor Externe (1948–1955), reprezentant permanent la ONU (1955–1957), ministru al Învăţământului şi Culturii (1957–1960), iar din 25 ianuarie 1958 şi vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri. Membru fondator al Asociaţiei România şi vicepreşedinte al Comitetului Executiv al UNESCO. Între 1955 şi 1969 a fost membru al CC al PCR, iar din 1961 membru al Consiliului de Stat (până în 1972). Ca logician a fost interesat de gânditorii contemporani: Husserl, Heidegger, Wittgenstein, Carnap. Lucrări: S*tudii de logică,* 4 vol., 1960–1967; *Logos și Ethos,* 1967; R*echerches logiques,* 2 vol., 1971, 1977; *Filosofie și cultură,* 1977. A fondat revistele „Noesis“, „Acta logica“, „Probleme de logică“. Preşedinte al Comitetului Român pentru Istoria şi Filosofia Ştiinţei, al Asociaţiei Oamenilor de Ştiinţă din România, membru al Academiei de Ştiinţe Morale şi Politice din Franţa. Membru titular al Academiei Române (1955), apoi preşedinte (1959–1963) şi vicepreşedinte al acesteia (1966–1972. Erou al Muncii Socialiste (1971).

Jora, Mihail
(02.08.1891, Roman – 10.05.1971, Bucureşti)

Compozitor şi dirijor. A fost printre primii compozitori care au întrezărit virtuţile artistice ale baletului. Şi-a făcut studiile la Leipzig şi la Paris. A fost profesor de compoziţie la Conservatorul de muzică Ciprian Porumbescu din Bucureşti. Creaţia sa cuprinde balete (printre care *Curtea Veche, La piaţă, Când strugurii se coc* şi *Întoarcerea din adâncuri*), suita simfonică *Privelişti moldoveneşti,* poemul simfonic *Poveste indică, Burlesc pentru orchestră, Simfonia în do, Balada pentru bariton şi orchestră,* piesa *Mărire ţie, patria mea,* lucrări de muzică de cameră (printre care *Cvartetul de coarde)* ş.a. A scris, pe versuri ale marilor poeţi români, numeroase lieduri. Membru titular al Academiei Române (1955). Uniunea Naţională a Criticilor Muzicali organizează anual la Bucureşti Concursul Naţional de Interpretare Muzicală Mihail Jora.

Jucenco, Alexandru *nume la naştere* Alexandr Jucenko
(25.09.1935, Ucraina)

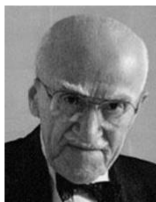
Genetician. Fondator al Institutului de Genetică Ecologică (1985) al Republicii Moldova şi autor al unei direcţii originale de cercetare la Institutul Ştiinţifico-Practic de Biotehno-logii în Zootehnie: a formulat şi argumentat concepţiile de bază ale geneticii ecologice, care prezintă o bază teoretică vastă de dirijare a reacţiilor adaptive ale plantelor în ontogeneză şi filogeneză. Preşedinte fondator al Consiliului Republican de Coordonare a problemelor Ştiinţifico -Tehnice. Membru şi preşedinte (1977– 1989) al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Jumanca, Iosif
(23.12.1893, Folea, com. Voiteg, jud. Timiş – 26.06.1950, Gherla)

Om politic. A avut în familie un primar ţărănist şi alţi gospodari bănăţeni. Social democrat ca opţiune politică. A fost membru al Consiliului Naţional Român din Transilvania condus de Iuliu Maniu (ca membru al Comitetului Central al Partidului Socialist Român) cu sediul la Arad până la Marea Unire. Deoarece s-a opus aderării PSDR la Internaţionala Comunistă, ca şi Ion

Flueraş şi Grigorovitza (Grigorovici, bucovinean), în 1922, la Moscova, s-a hotărât excluderea lor din partid. În 1944 a făcut parte din Blocul Naţional Democrat alături de Gheorghe Gheorghiu-Dej şi s-a ocupat de organizarea mişcării sindicale. A fost arestat în 1948. A murit la închisoare sub tortură. Soţia lui, Maria, a avut domiciliu forţat în Bărăgan până în 1951.

Juran, J(oseph) M(oses)
(24.12.1904, Brăila – 28.02.2008, Southbury, Connecticut, SUA)

Expert în managementul calităţii recunoscut pe plan internaţional. A absolvit ingineria la Universitatea din Minnesota. Profesor la Universitatea din New York. Institutul american care-i poartă numele are clienţi în lumea afacerilor de pe toate continentele. Invitat în Japonia să conferenţieze despre statistica proceselor economice, a oferit soluţii de management folosite şi în prezent. A primit peste 40 de medalii şi titluri onorifice. În 1999 s-a înfiinţat Fundaţia Premiul Român pentru Calitate – J.M. Juran, care cuprinde ca membri: AGER – Asociaţia Generală a Economiştilor din România; AGIR – Asociaţia Generală a Inginerilor din România; ALA – Asociaţia Laboratoarelor Acreditate; ARC – Asociaţia Română pentru Calitate; CCIRB – Camera de Comerţ şi Industrie a României şi a Municipiului Bucureşti; FRPC – Fundaţia Română pentru Promovarea Calităţii; RENA – Registrul Naţional al Auditului; RENAR – Reţeaua Naţională de Acreditare din România; SOREC – Societatea Română de Economie; SRAC – Societatea Română pentru Asigurarea Calităţii; UGIR-1903 – Uniunea Generală a Industriaşilor din România – 1903. Ea acordă premii anuale de profil unor instituţii şi firme româneşti. Din 1999 este membru de onoare al Academiei Române.

Jurj, Zavişa *româneşte* George Zavișa
(07.01.1976, Metovniţa, plasa Bor, Valea Timocului)

Inginer. A absolvit liceul la Bor şi Facultatea de Metalurgie tot la Bor. Este vicepreşedinte al Consiliului Naţional al Minorităţii Naţionale Rumâne (la sud de Dunăre și meglenoromânii își spun tot rumîni), cu sediul în Bor. Este preşedintele Asociaţiei româneşti Ariadnae Fillum din Bor, unul dintre fondatorii Federaţiei Rumânilor din Serbia şi membru al Comitetului de conducere al Federaţiei Românilor din Serbia. Este coordonator pentru proiectul *Limba Românilor din Serbia de Răsărit* (Valea Timocului). Membru al Comitetului de Administraţie al Centrului pentru Cultură din Bor.

Justinian Marina
V. Marina, Justinian

Juvara, Ernest
(05.05.1870, Bârlad – 05.05.1933, Bucureşti)

Medic chirurg. Familie de români macedoneni veniți în ţările române în veacul al XVIII-lea. Cei din Ţara Românească au semnat Djuvara, iar cei din Moldova Juvara. A studiat Medicina la Paris, fiind în acelaşi timp şi şeful Laboratorului de Anatomie pentru disecţii şi executarea planşelor. Întors în ţară (1895), a lucrat la Institutul de Anatomie Topografică şi Chirurgie Experimentală din Bucureşti, apoi la cel din Iaşi. Profesor la Clinica a III-a chirurgicală a Spitalului Filantropia şi subdirector al Institutului de Anatomie Topografică. Inovator în tehnica chirurgicală şi instrumentală. În timpul Campaniei din 1913 a organizat lazarete pentru holerici, iar în Primul Război Mondial a organizat şi activat la Spitalul IV de evacuare, în diferite localităţi ale Moldovei: numai între noiembrie 1916 şi mai 1917 a operat peste o mie de răniţi. A organizat o clinică model la Spitalul Brâncovenesc (1923). Preşedinte al Societăţii Române de Chirurgie (1929–1930). A fost distins cu Steaua României în grad de Cavaler. În 1970 UNESCO a sărbătorit un secol de la naşterea sa.

Juvara, Ion (Jak Réné)
(02.01.1913, Bucureşti – 18.02.1996, Bucureşti)

Medic chirurg. Român macedonean la origini. O ramură a familiei stabilită în Moldova se iscălea Juvara, alta din Muntenia se iscălea Djuvara. A absolvit Medicina la Bucureşti, fiind coleg şi prieten cu George Emil Palade. Profesor universitar la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Ajunge în 1969 profesor universitar, după ce în 1964 primise titlul de doctor docent. A scris aproximativ 250 de lucrări comunicate și publicate, atât în țară cât și peste hotare. Pe lângă cele trei certificate de inovator, lucrările sale cele mai originale sunt: *Tratamentul*

chirurgical al hipertireozelor, Chirurgia pancreasului, Chistul hidatic pulmonar, Boala Hepato-biliară postoperatorie. Preşedinte al Societăţii Române de Chirurgie (1981–1987). Membru de onoare al Academiei Române (1992). Membru titular al Societăţii Europene de Chirurgie cardiovasculară. Clinica de Chirurgie a Spitalului Ion Cantacuzino îi poartă numele.

K

Kalinderu, Io(a)n
(28.12.1840, Bucureşti – 11.12.1913, Bucureşti)

Jurist, publicist. Frate cu Nicolae K. A absolvit Dreptul la Paris. Consilier la Curtea de Casaţie. Membru al Curţii de Arbitraj de la Haga. Administrator al Domeniilor Coroanei Carol I. A lăsat lucrări privitoare la Dreptul roman: *Essai sur les sources du droit romain,* 1864; *Viaţa municipală la Pompei,* 1890; *Românii călători,* 1895. A fost membru şi preşedinte al Comisiunii Monumentelor Istorice şi al Societăţii Regale de Geografie. Membru fondator al Societăţii Progresul Silvic (1896). Membru al Academiei Române (1893), preşedinte al ei (1904–1907), vicepreşedinte (1895–1898; 1901–1904) şi preşedinte al Secţiunii istorice (1895–1898; 1907–1910).

Kalinderu, Nicolae
(06.12.1835, Bucureşti – 16.04.1902, Ciulniţa, Argeş)

Medic. Frate cu Ioan K. Și-a făcut studiile în Franţa şi a fost intern şi extern la spitalele din Paris. A fost unul dintre fondatorii orientării anatomo-clinice şi fiziopatologice în medicina românească internă. Împreunăcu Victor Babeş a iniţiat studii de mare răsunet privind histologia, microbiologia, diagnosticul şi epidemiologia leprei. A studiat meningita tuberculoasă la adulţi, miopatiile şi anevrismul sifilitic al aortei. A iniţiat o serie de măsuri practice în vederea combaterii leprei şi a înfiinţat izolatorul de la Răchitoasa, existent încă. A funcţionat câţiva ani la Spitalul Colentina. În timpul Războiului de Independenţă a condus ambulanţele de la Turnu Măgurele, fiind numit în 1878 şef al Diviziei I medicale de la Spitalul Brâncovenesc. Lucrări: *Memoriu asupra leprei în România,* 1889; *Lepra anestezică,* 1898; *Lepra în România,* 1897. Membru al Societăţii de Dermatologie din Paris, membru corespondent al Academiei de Medicină din Paris, mai apoi membru al Academiei de Medicină din Bucureşti, membru corespondent al Academiei Române (1890).

Kanitz, August *nume la naştere* Ágoston Kanitz
(?.08.1843, Lugoj – 30.06/12.07.1896, Cluj)

Botanist. Șvab. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Universitatea din Budapesta. Profesor de botanică la Universitatea din Cluj şi director al Grădinii Botanice din Cluj. A sintetizat rezultatele expediţiei contelui Bela Széchény în Asia Centrală. Lucrări: *Geschichte der Botanik in Ungarn* (1863); *Plantae Romaniae huiusque cognitas* (1879–1881), *Catalogus Cormophitorum et Anthropophitorum Serbiae, Bosniae, Hercegovinae, Montenegro, Albaniae* (1877), în colaborare; *Uebersicht der pflanzengeografischen Verhältnisse Ungarns, Siebenbürgens, Dalmatiens, Kroatiens und Slawoniens* (1878). Membru corespondent al Academiei Române (1882).

Kapiţa, Piotr Leonidovici *nume la naştere* Petru Căpiță
(09.06.1894 , Kronstadt – 08.04.1984, Moscova)

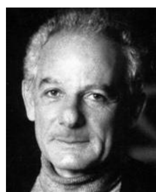
Fizician. Părinţii săi (tatăl Leonida, român, general, inginer, a construit fortificațiile de la Kronstadt; mama, Olga, era rusoaică după mamă, moldoveancă după tată) erau din Basarabia. El şi apoi fiii săi (Serghei, fizician și Andrei, geograf, a lucrat în Antarctica) au fost vorbitori de limba română. A absolvit Facultatea de Electromecanică a Institutului Politehnic din Petrograd. Elevul lui A.E. Ioffe. În 1914 a plecat în Scoţia să înveţe engleza. În 1915 a plecat voluntar pe frontul rus. La înfiinţarea, în 1918, a Institutului de fizică din Petrograd de către Ioffe a fost printre primii colaboratori. Din 1921 a lucrat la Cavendish sub conducerea lui Ernest Rutherford. Și-a luat doctoratul la Cambridge. Membru al Colegiului Trinity şi adjunctul lui Rutherford. A revenit în

URSS în 1934. Şi-a format echipa cu specialişti scoşi adesea din închisori şi a creat cea mai puternică instalaţie cu turbină din lume, folosită pentru obţinerea în cantităţi mari a oxigenului lichid necesar în industrie. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial Institutul de Fizică din Moscova a fost evacuat la Kazan. A refuzat să lucreze la bomba atomică şi a fost destituit. Revenit la Institut în 1955, s-a ocupat de electronica de mare putere, baza viitoarei energii termonucleare. În 1978 a primit Premiul Nobel pentru Fizică.

Karadja, Constantin
(24.11.1889, Haga – 28.12.1950, Bucureşti)

Prinţ, diplomat, jurist, istoric, bibliograf şi bibliofil. Din familia Caragea, la origini din Fanar (cartier valah din Istanbul), care a dat şi un domn fanariot. Studii la Cambridge, avocat în baroul englez, vorbea engleza, franceza, germana, suedeza, daneza şi norvegiana şi cunoştea limbile latină şi greacă. Stabilit în România prin căsătorie (1916), a devenit cetăţean român, fiind, prin educaţie, un european. Intrat în diplomaţie în 1920, a servit România în misiuni diplomatice în calitate de consul la Budapesta (1921–1922), consul general la Stockholm (1928–1930) şi Berlin (1931–1941). Dispunând şi de o solidă pregătire în domeniul economiei, a lucrat în calitate de consilier tehnic la Ministerul de Finanţe, participând în mai 1927 la Conferinţa Economică Internaţională de la Geneva ca şef şi expert al delegaţiei române. A redactat un *Manual diplomatic şi consular*. Pasionat bibliofil, colecţionar de cărţi vechi şi rare, a întemeiat una din cele mai importante colecţii de carte veche şi rară din ţară, aflată astăzi în cea mai mare parte în Fondul Bibliotecii Naţionale (inclusiv 34 de incunabule), precum şi la Biblioteca Academiei Române, căreia i-a dăruit cel mai complet exemplar al *Lucrului Apostolicesc* tipărit de Diaconul Coresi la Braşov în 1563, însoţit de o amplă descriere ştiinţifică proprie. Acreditat la Berlin, şi-a urmat în paralel cu activitatea în diplomaţie şi cercetările în domeniul incunabulelor, fiind singurul român care a lucrat la GW (Kommission für den Gesamtkatalog der Wiegendrücke – Comisia pentru Catalogul General al Incunabulelor) sub îndrumarea lui Konrad Haebler (1857–1946). În această perioadă a realizat *Lista incunabulelor de pe teritoriul României*, completată, după întoarcerea în ţară, alcătuind *Inventarul incunabulelor păstrate înRomânia* (343 pagini). A publicat lucrări privind istoria veche a României, utilizând în parte izvoare inedite, rezultate ale cercetărilor sale: *Cele mai vechi izvoare tipărite ale Istoriei Românilor,* lucrare în limba germană relatând între altele despre luptele lui Ştefan cel Mare, sau o mică lucrare geografică editată de Georg Stuchs la Nürnberg în 1490, din care existau doar două exemplare cunoscute şi care descrie cu exactitate graniţele ţării intitulate Dacia/Walachey, numind şi cetatea Chilia la Gurile Dunării. Vechea artă tipografică română face obiectul unei alte publicaţii, începând cu *Octoihul* lui Macarie din 1493–1494. De menţionat este lucrarea *Despre ediţiile din 1488 ale Cronicei lui Johannes de Turocz* publicată la Academia Română, de asemenea scrierile Papei Pius al II-lea (Eneas Sylvius Piccolomini), al cărui *Tractatus de bello Thurcorum et Hungarorum* este, după opinia sa, una din primele tipărituri care îi menţionează pe români (Köln, Arnoldus Therhoernen, 1472). În 2005, în cadrul unei ceremonii care a avut loc la Ambasada israeliană din Berlin în prezenţa ambasadorului României, i s-a conferit postum titlul de „Drept între Popoare“ de către Institutul Memorial al Holocaustului Yad Vashem din Ierusalim. S-au prezentat în detaliu eforturile sale diplomatice (în temeiul documentelor existente la Ministerul de Externe Român precum și la Arhiva Holocaustului de la Washington – scrisori, memorii, referate ş.a., adresate superiorilor săi, inclusiv Ministrului de Externe Mihai Antonescu) şi care au dus la salvarea de deportare şi exterminare a peste 51 000 de evrei (bărbaţi, femei, copii) din Europa stăpânită de nazişti, în special din Germania, Franţa şi Ungaria, dar şi din Grecia şi Italia (noiembrie 1943 – iulie 1944). Membru al Academiei Române (1946), exclus în 1948 și repus în drepturi în 1990.

Karmitz, Marin
(07.10.1938, Bucureşti)

Cineast. A absolvit şcoala de film IDHEC (Institutul de Înalte Studii Cinematografice) la Paris şi a lucrat ca fotograf profesionist. A fondat compania de producţie MK2, pe care a extins-o cu un lanţ de săli de cinema MK2 (în funcțiune și astăzi). Este unul dintre oponenţii acţiunii de colorizare a producţiilor de film de arhivă alb/negru. Şi-a început cariera cinematografică cu Jean Luc Godard şi a continuat ca producător, scenarist şi regizor. Producţii (cele mai multe cu Claude Chabrol): *The Wall*, 1983; No *Man's Land*, 1985; *Masques*, 1987; *Madame Bovary*, 1991; *An Unforgettable Summer* (după *Bijuterii de familie* de

Petru Dumitriu, regia Lucian Pintilie), 1994; *Rien ne va plus,* 1997; *Les Petits Frères,* 1999; *La Fleur du Mal,* 2002; *Paranoid Park,* 2007. Scenarii: *Camarades,* 1971. Regie: *Camarades,* 1971; *Coup pour Coup,* 1974. A susţinut financiar campaniile electorale ale lui Lionel Jospin şi Nicolas Sarkozy, fiind numit de acesta, după alegerea ca preşedinte al Franţei, preşedinte al Cinematografiei franceze, iar de MK2 se ocupă fiul său. Premiul Criticii de Film pentru cel mai bun film străin, New York, 1989 (filmul *The Story of Women*).

Kehiaian, Henry V(artan)
(12.08.1929, Bucureşti - 18.12.2009, Paris)

Chimist. Armean ca etnie. Prima migrație din zona Armeniei spre spațiul carpato-danubian datează din Neolitic și nu este considerată armenească. Abia odată cu fondarea statului armean, în 310 dH, ca stat creștin angajat deopotrivă în lupta contra perșilor ca și a romanilor, încep migrațiile armenilor ca entitate la noi și continuă până la genocidul de după Primul Război Mondial din Turcia. A absolvit Facultatea de Chimie la Bucureşti. Cercetător la Centrul de Cercetări Chimice al Academiei Române. A plecat din ţară în 1960. A fost cercetător la Institutul de Chimie Fizică din Varşovia al Academiei Poloneze de Ştiinţe. Din 1970 cercetător la CNRS, Franţa. Profesor la Institutul de Topologie şi Dinamica Sistemelor de la Sorbona. Director ştiinţific la CNRS, Paris din 1984. Este iniţiatorul unui sistem computerizat de stocare şi regăsire a datelor termodinamice ale amestecurilor organice. A publicat peste 150 de lucrări ştiinţifice. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Kersnowskaia, Eufrosinia A.
(06.01.1908, Odesa – 18.03.1994, Esentuki)

Militant social. Strămoşii – un conte polonez, o baroneasă austriacă, un conducător al comunităţii greceşti din Constan - tinopol, o principesă gruzină. S-a ataşat de Basarabia şi locuitorii ei. După revoluţie, familia se stabileşte pe o mică moşie de lângă Soroca. A făcut studii acasă. Vorbea nouă limbi, cunoştea literatura şi istoria universală, urmărea evenimentele politice şi curentele filosofice din Europa. În acelaşi timp a aplicat pe moşie cele mai performante tehnologii agricole ale epocii. A urmat cursuri de zootehnie. În iulie 1940 regimul sovietic a dezmoştenit-o şi, pentru sfidarea noilor autorităţi, a fost deportată în Siberia (în 1941). A evadat în taiga, dar a fost arestată şi judecată de două ori. După 19 ani petrecuţi în Siberia (inclusiv 9 ani în mină) s-a stabilit la Esentuki (aflat la baza Munților Caucaz). La rugămintea mamei şi-a scris amintirile: *Valoarea unei vieţi de om* (6 volume) şi a pictat un album, *Inscripţii rupestre* (700 desene). Opera sa a fost declarată monument al culturii europene (Frankfurt, 2006). Albumul şi memoriile au fost editate în limbile rusă, germană, engleză (1991), franceză (Editura Plon, 1994), italiană (2009). În 2006 a apărut opera integrală (text şi desene) ne varietur. Există un proiect de editare a acestei lucrări în 25 limbi europene. Primul capitol se numeşte *Invazia în Basarabia* (versiunea franceză) şi este un portret superb al oraşului Soroca şi al vieţii de până la război.

King, Charles
(1967, Orzak Plateau, SUA)

Istoric. Căsătorit după ritul gregorian cu Lori Khatcha-dourian (Haciaturian), armeancă, fosta sa studentă, specializată în istoria sârbilor. A absolvit Istoria şi Politologia la Arkansas University, SUA. A fost profesor la School of Foreign Service, a Departamentului de Stat (Ministerul de Externe) american, pe teme care privesc politicile în Balcani, Europa de Sud-Est și zona Caucazului, apoi profesor la Georgetown University (din 1996), Catedra de românistică Ion Raţiu. Lucrări: *Ending Civil Wars,* 1997; *Nations Abroad: Diaspora Politics and International Relations in the Former Soviet Union,* 1998; *The Moldovans: Romania, Russia, and the Politics of Culture,* 2000; *The Black Sea: A History,* 2004; *The Ghost of Freedom: A History of the Caucasus*, 2008. Invitat de onoare la Bucureşti al Asociaţiei Civic Media şi ziarului „Ziua" cu prilejul lansării volumului *AXA – Noua Românie la Marea Neagră,* 2005.

Kiazim, Grigore
(12.02.1913, Măcin, jud. Tulcea – 02.06.1989, Bucureşti)

Interpret la cobză. Turc după tată şi român după mamă. A cules, prelucrat și interpretat folclor din Dobrogea. A fost solist al Orchestrei Populare Radio din Bucureşti. A avut numeroşi elevi, inclusiv veniţi din Turcia şi Azerbaidjan. Guzla, instrument tradiţional turcesc (otoman), semăna cu instrumentul popular al lipovenilor din Dobrogea, cobza, şi cu mandolina, instrument cult. Lucrări: *Hora lui Dinicu, Sârba îndrăcită, Sârba de la Măcin, Hora şi sârba*

dobrogeană, Anicuţa neichii dragă, Şapte văi şi-o vale-adâncă, Balada, Dinspre ziuă, Sârba de concert, Hora lui Marin, Sârba ca la nuntă. Casa de cultură din Măcin îi poartă numele şi tot acolo se organizează anual un festival internaţional pentru acest instrument care, de asemenea, îi poartă numele.

Kirculescu, Nicolae
(28.12.1903, Bucureşti – 31.12.1985, Bucureşti)

Compozitor. A studiat Dreptul la Paris. A compus îndeosebi muzică uşoară, dar şi operete şi piese simfonice. Lucrări: muzică uşoară – *Licuricii, Marea, Nu ştiu dac-am iubit, Oameni veseli, Romaniţa, Sare şi piper, Spune-i* (premiu la Festivalul de Muzică Uşoară de la Mamaia), *Violete pentru fete*; operete – *Plutaşul de pe Bistriţa, N-a fost nuntă mai frumoasă, Întâlnire cu dragostea*; comedii muzicale – *Un băiat iubea o fată, Sfinxul din Hollywood*; muzică instrumentală – *Patru studii de concert pentru pian şi orchestră*, Moment muzical, tema muzicală a emisiunii tv *Teleenciclopedia;* muzică pentru film – *Visul unei nopţi de iarnă,* 1946; *Şi Ilie face sport*, 1955; *Fetiţa mincinoasă,* 1956.

Kiriac, G. D., *nume la naştere* Dumitru Kiriac Georgescu
(06.03.1866, Bucureşti – 08.01.1928, Viena)

Compozitor şi folclorist. A absolvit Dreptul la Bucureşti. A studiat la Conservatorul din Bucureşti, la cel din Paris şi la Schola Cantorum din Paris cu Vincent d'Indy. Şi-a început activitatea ca dirijor la Capela Română din Paris. Întors în ţară, a pus bazele Societăţii corale Carmen (1901–1928), al cărei dirijor a fost. Membru fondator al Uniunii Compozitorilor Români, în cadrul căreia a pledat pentru constituirea Arhivei de Folclor Muzical. Lucrări: *Am umblat pădurile; Codrule, codruţule; Morarul; Hai, hai murgule, hai; Cântările Liturghiei pentru copii şi popor*, 1926; Liturghia psaltică, 1902; *Îngerul a strigat*, 1902; *Axionul Învierii*, 1902.

Kirileanu, G(heorghe) T(eodorescu)
(13.03.1872, Holda, jud. Suceava – 13.11.1960, Piatra Neamţ)

Folclorist. A absolvit Şcoala Normală şi Facultatea de Drept la Iaşi. A fost custode al Bibliotecii Universitare din Iaşi. Secretar al Fundaţiei Ferdinand din Iaşi (care va intra în componenţa Fundaţiilor Regale). A făcut numeroase cercetări etno-geografice sub conducerea lui A. D. Xenopol. Lucrări: *Credinţe populare în cărţi bisericeşti; Leacuri şi descântece adăugate pe un calendar vechi; Oraţii de nuntă din Valea Bistriţei Moldoveneşti; Credinţi şi datini din nordul Transilvaniei*. Membru de onoare al Academiei Române, 1948.

Kirilov, Elpidifor
V. Chirilov, Elpidifor

Kiriţescu, Alexandru
(28.03.1888, Piteşti – 09.04.1961, Bucureşti)

Dramaturg. A absolvit Dreptul la Bucureşti şi a debutat cu piesa *Învinşii*, jucată în 1914. A devenit cunoscut cu „trilogia burgheză": *Marcel & Marcel* sau *Anişoara şi ispita*, 1929; *Gaiţele sau Cuibul cu viespi*, 1929–1930; *Florentina*, 1931. A mai lăsat o „trilogie a Renaşterii": *Borgia*, 1936; *Nunta din Perugia*, 1947; *Michelangelo*, 1948 şi comedii: *Lăcustele,* 1943; *Dictatorul*, 1945. Piesele au fost strânse în volum sub titlul *Teatru*, 1956, Premiul Academiei Române.

Kiriţescu, Constantin
(03.09.1876, Bucureşti – 12.08.1965, Bucureşti)

Biolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Universitatea din Bucureşti. Profesor de ştiinţe naturale la Liceul Sf. Sava. Spirit enciclopedic, a publicat lucrări care acoperă mai multe domenii: *Istoria războiului pentru întregirea României – 1916–1919; Palestrica; Zoologia; Botanica; Mama, casnică, educaţie de pension, cântă la pian.*

Kiriţescu, Costin C.
(25.05.1908, Bucureşti – 13.12.2002, Bucureşti)

Economist. A absolvit Dreptul şi Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale la Bucureşti. Specializare la Berlin. Profesor la Facultatea de Drept din Bucureşti, apoi la ASE. Profesor invitat la Institutul FMI, 1981. Lucrări: *Inflaţia şi combaterea ei*, 1943; *Geneza monedei*, 1945; *Aspecte ale problemelor monetare contemporane*, 1946; *Sistemul bănesc al leului şi precursorii lui*, 3 vol., 1964–1970; *Relaţiile valutar-financiare internaţionale*, 1978; *Moneda – mică enciclopedie*, 1980; *Un secol de frământări monetare*, 1996; *Idei contemporane în acţiune*,

1996. Membru titular al Academiei Române (1992). Membru al Asociaţiei Române pentru Clubul de la Roma.

Kisch, Gustav Oswald
(26.03.1889, Bistriţa – 01.06.1938, Cluj-Napoca)

Pastor şi filolog. A absolvit Literele şi Filosofia la Cluj. S-a specializat la Tübingen. Profesor de germană la Universitatea din Cluj. S-a ocupat în mod deosebit de toponimie, ca şi de influenţele fonetice ale limbii române asupra germanei vorbite de saşii din Transilvania. Lucrări: *Nordsiebenbürgisches Namensbuch,* 1907; *Siebenbürgen im Lichte der Sprache. Ein beitrag zur Kulturgeschichte der Karpathenländer*, 2 vol., 1929, 1934. Membru de onoare al Academiei Române (1933).

Klarsfeld, Serge
(17.09.1935, Bucureşti)

Militant antinazist. A fugit cu toată familia în Franţa din cauza creşterii impactului legionarilor în registrul guvernării. În 1943 fratele său a fost ridicat de naziştii germani la Nisa şi trimis la Auschwitz, unde a fost gazat. Sa căsătorit la Paris cu o nativă germană, Beate Künzel (1963). În 1970 soţia sa a fost arestată ca spion german la Varşovia, deoarece a protestat contra antisemitismului polonez. Casa familiei din Paris a fost atacată cu o bombă în 1979 de către o presupusă organizaţie naţionalistă clandestină a unor ruşi originari din Odesa. Cei doi au devenit militanţi activi, au protestat contra alegerii lui Kurt Waldheim ca preşedinte al Austriei în 1986, deoarece fusese ofiţer al Wehrmachtului. În 1996 i-au acuzat pe Radovan Karadjić şi Radko Mladić pentru genocid. Fundaţia Serge et Beate Klarsfeld este astăzi cunoscută în lumea întreagă pentru acţiunile de sprijinire a Institutului Simon Wiesenthal (de pedepsire a foştilor nazişti).

Klimenko, Vassili
(04.04.1906, Golubovka, reg. Harkov, Ucraina - 23.03.1978, Chişinău)

Chimist. A absolvit Institutul de Medicină din Dnepropetrovsk (1931). A fost şef de Catedră la Institutul de farmacologie din Dnepropetrovsk, şef de Catedră la Institutul de Farmacologie din Taşkent (1937–1942), şef al Catedrei de biochimie a Universităţii din Cernăuţi (1944–1950), şef al Catedrei de biochimie a plantelor (1950–1978). Decan al Facultăţii de Biologie şi Pedologie (1950–1957) şi şef al Laboratorului de chimie a proteinelor (1956–1978) la Universitatea de Stat din Moldova, prorector pentru ştiinţă la USM (1957–1963). Contribuţii la cercetarea proteinelor de rezervă la seminţe. Lucrări: *Белки созревающих семян бобовых растений*, 1975; *Белки семян бобовых растений,* 1978. Distins cu Ordinele Revoluţia din Octombrie şi Insigna de Onoare. Titlul de Om Emerit în Ştiinţă al Moldovei. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

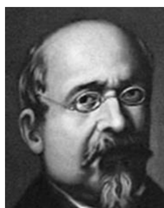
Knechtel, Wilhelm Karl W.
(28.09/10.10.1884, Bucureşti – 08.03.1967, Bucureşti)

Entomolog. A absolvit Şcoala Superioară de Agricultură de la Herăstrău şi cea din Stuttgart-Hohenheim. S-a specializat la Neapole şi Berlin. A lucrat la Staţiunea pentru Cultura Tutunului, secţia Fitopatologie. Profesor la Şcoala de Viticultură şi şef al Staţiunii de Bio-entomologie din Chişinău (1918–1920). Din 1921 a fost entomolog la Ministerul Agriculturii din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Agronomie din Bucureşti. Fondator al şcolii româneşti de entomologie agricolă. Lucrări: *Epidemiile insectelor*, 1894; *Insectele vătămătoare din România şi mijloacele de combatere a lor,* 1909, în colaborare; *Phlyctaenoles Strictalis. Un vătămător al tutunului,* 1915; *Rolul staţiunilor entomologice,* 1928. Membru al Academiei Române (1955).

Kneisel, Franz
(26.01.1865, Bucureşti – 26.03.1926, New York)

Violonist. German ca etnie. A absolvit Conservatorul la Bucureşti şi s-a specializat la Viena cu Jakob Grün, devenind concertmaestru la Hoftheater. După concertul dat la Chicago în 1893, cu prilejul Expoziţiei Columbiene, a fost angajat la Orchestra din Boston. Și-a întemeiat Cvartetul care i-a purtat numele. A fost mulţi ani concertmaestru (1885–1896) şi dirijor (1897–1909) la Worcester Festival în Massachussets. Din 1905 s-a mutat la New Yok ca profesor la Institute of Musical Art, azi Juilliard School of Music. A fost profesorul violoniştilor Joseph şi Lilian Fuchs.

Kobileanski, Igor
V. Cobileanschi, Igor

Kogălniceanu, Mihail
(06.09.1817, Iași – 20.06.1891, Paris)

Istoric, scriitor, ziarist, om politic, prim ministru şi, mai târziu, ministru de Externe. A jucat un rol important în Revoluţia de la 1848 şi în lupta pentru Unirea Principatelor. A făcut studii strălucite în Franţa şi Germania. În 1839 redactează „Foaea sătească a prinţipatului Moldovei“, iar în 1840 a anunţat apariţia a 6 tomuri din *Letopiseţele Valahiei şi Moldaviei* şi, în acelaşi an, a pregătit apariţia unei publicaţii de documente intitulată „Arhiva românească“. Publicaţia a apărut în 1841. La nouă ani de la Revoluţia de la 1848 participă ca deputat de Dorohoi la Adunarea Ad-Hoc de la Iaşi, unde este chemat să se pronunţe în privinţa Unirii. Sfetnic al domnitorului Al.I. Cuza, ministru, apoi prim-ministru al României în perioada 1863–1865, a avut un rol hotărâtor în adoptarea unor reforme cruciale de după Mica Unire. Ca ministru de Externe în 1867 şi în perioada 1877–1878, și-a legat numele de actul proclamării independenţei de stat a României. Fondator al publicaţiilor „Dacia literară” (1840), „Propăşirea. Foae ştiinţifică şi literară” (1849 şi „Steaua Dunării” (1855–1860). Ca scriitor a publicat proză autobiografică, istorică și satirică: *Iluzii pierdute, Trei zile din istoria Moldovei, Fiziologia provinţialului la Iaşi, Tainele inimei* (neterminat). Membru al Societăţii Academice Române (1868), vicepreşedinte (1886–1887) şi preşedinte al Academiei Române (1887–1890), preşedinte al Secţiunii istorice (1891).

Kondurari, Vladimir
V. Condurari, Vladimir

Konstantinov, Ivan
V. Constantinov, Ion

Konstantinov, Tatiana
V. Constantinov, Tatiana

Konunov, Boris
V. Conunov, Boris

Korne, Radu
(23.12.1895, Bucureşti – 18.04.1949, penitenciarul Jilava)

General de brigadă. Făcea parte din familia boierească numită Cornea, dar îşi scria numele precum în vechile cronici moldovenești (slavone). Cavalerist. A comandat în al Doilea Război Mondial Regimentul 6 Roșiori Purtat (tancuri susţinute de Brigada 5 Cavalerie. A luptat în nordul Moldovei încă din prima zi de război, a trecut Nistrul, Bugul şi Niprul şi a participat la bătălia de la Marea de Azov. A luptat la Sevastopol şi Feodosia şi a întărit capul de pod din peninsula Kerci, ceea ce a asigurat retragerea pe mare a militarilor români încercuiţi. Pe frontul de la Stalingrad a condus Divizia 8 Cavalerie subordonată Armatei nr. 4. Din 1944 a condus Divizia 1 Blindată România Mare, care a luptat în Moldova și Transilvania. A primit Crucea de Fier în grad de Cavaler. A primit Ordinul Mihai Viteazul clasa a II-a. În 1944 a fost demobilizat şi a căpătat domiciliu forţat până în 1945. Arestat în 1948, a murit la închisoare.

Koslinski, Alexandru I.
(?, Rusia – 1910, Bucureşti)

Amiral. Rus ca etnie, rămas în Țara Românească după Regulamentele Organice, la cererea lui Barbu Știrbey, spre a ajuta la organizarea artileriei călăreţe. Tatăl lui Emanoil A. K. Luptase în 1849 contra lui Kossuth, ca locotenent. S-a căsătorit cu fiica ministrului Justiţiei (Dreptăţii), Emanoil Argyropol (aromân) şi a obţinut cetăţenie română în 1852. Ascensiunea sa a început după Mica Unire, în timpul lui Cuza. A luat parte la Războiul de Independenţă ca director al Arsenalului de Construcţii al Armatei, apoi guvernator al Cetăţii Nicopole. A format Regimentul 5 de Artilerie Dobrogea şi a ajuns comandant de artilerie al Corpului I Armată (1885).

Koslinski, Alexandru Em.
(1893, București – 1976, București)

Amiral. Fiul lui Emanoil A.K. şi frate cu Emanoil Em. K. Sublocotenent de artilerie (1912), este repartizat la Regimentul 15 artilerie din Giurgiu, apoi comandant de secţie în Regimentul 2 Artilerie de câmp, cu care face campania din 1913 (al Doilea Război Balcanic). Specialist în armament şi muniţii, prezidează, după război, diverse comisii de recepţie şi control în Cehoslovacia şi Belgia. Între 1940 şi 1944 este director al fabricaţiei muniţiilor din Ministerul Înzestrării Armatei. Trecut în Corpul Tehnic Militar – şi înaintat la gradul de general (1943) – este disponibilizat în august 1947, în urma epurărilor.

Koslinski, Emanoil A.
(1853, București – 27.03.1909, București)

Amiral. Fiul lui Al. I. K. A absolvit Şcoala Navală Franceză din Brest. S-a specializat în Franţa, la Şcoala de Aplicaţie, pe fregata La Renommée şi, în 1875, la Şcoala specială de torpilori (minieri) a Marinei Ruse de la Kronstadt (Golful Finic). Căsătorit cu fiica lui Gheorghe Lahovary (preşedinte al Curţii de Conturi, director al Poştelor, origini sud-dunărene). Face toată campania Războiului de Independenţă, remarcându-se, în octombrie 1877, prin executarea celui dintâi baraj românesc de mine pe Dunăre, cu material rusesc, în Ostrovul Nedeia (km 703). A organizat prima şcoală de torpile şi a înfiinţat Corpul Apărătorilor sub Apă (1881); a adus, din Anglia, crucişătorul Elisabeta (1888). În calitate de director al Marinei în Ministerul Apărării, a participat la întocmirea noilor legi de organizare a Marinei, precum şi la dotarea acesteia cu toate regulamentele, instrucţiunile şi manualele speciale a căror lipsă era acut simţită (iar legislația legată de circulația navelor pe Dunăre era cea austro-ungară, inclusiv taxele de trecere la Porțile de Fier reveneau Austro-Ungariei). Numit comandantul Marinei Militare în 1901 (succedând amiralului Murgescu), a executat mai multe călătorii şi misiuni navale în străinătate (Franţa, Suedia, Rusia). A contribuit la înfiinţarea Diviziei de Dunăre, având în dotare patru monitoare cuirasate și opt vedete fluviale.

Koslinski, Emanoil Em.
(1891, Bucureşti – 1972, Bucureşti)

Colonel. Fiul lui Emanoil A.K. și frate cu Alexandru Em. K. A participat la Primul Război Mondial, fiind rănit la Măgura Voinii şi luat prizonier. Este repatriat din lagărele germane în 1918. A luptat contra lui Bela Kuhn în 1919 (revoluţia din Ungaria). A condus Cercul de recrutare din Bucureşti, arma Vânători de Munte. Trecut în rezervă în 1943.

Koslinski, Gheorghe Em.
(20.05.1889, Galaţi – 30.04.1950, Aiud)

Contraamiral. Fiul lui Emanoil A. K. şi frate cu Emanoil Em. K. A absolvit Şcoala Fiilor de Militari din Iaşi, pentru ca în 1906 să fie trimis la Şcoala Navală Franceză din Brest. A participat la Războiul pentru întregirea neamului (Marea Unire) – în calitate de comandant al portului Cernavodă, apoi în fruntea unui detaşament de infanterie marină care acţiona în zona Dunării – între Petroşani şi Giurgiu. După război a fost în Franţa (1920), unde s-a specializat în arma submarină, al cărei promotor a devenit în marina română. Întors în ţară, a fost adjutant al regelui Ferdinand (1922–1926) şi preşedinte al Comisiei de supraveghere a construcţiei primului submarin românesc, Delfinul, şi a navei sale de bază, la şantierele din Fiume (pe atunci port italian, astăzi portul croat Rjeka). Avansat la gradul de comandor (1929), a comandat escadrila de distrugătoare (1933–1935), cea mai importantă a Marinei Militare, în care avea să introducă manevra tactică pe bază cinematică. Contraamiral din 1938, a comandat Divizia de Dunăre. Demisionat din armată în ianuarie 1941. Reîncadrat comisar al guvernului pe lângă şantierele navale de la Galaţi (1943–1945). Arestat în 1948 ca membru al guvenului antonescian, a murit la închisoare.

Koslinski, Niculae Gh.
(1921, Bucureşti - 2013, București)

Inginer geodez. Fiul lui Gheorghe Em. K. Absolvent al Facultăţii de Istorie de la Bucureşti şi al Şcolii Navale din Constanţa, secţia Punte, aspirantul de marină (sublocotenent), participă la luptele navale din Marea Neagră (1941-1944) pe vedete torpiloare şi alte nave, pe Dunăre (1945), în flotila de dragaj fluvial. În 1947 proaspătul căpitan face serviciul pe nave, în artileria de coastă şi la Comandamentul apărării litoralului, pentru ca, în 1951, să fie scos din cadrele active. La vârsta de doar 30 de ani trebuia să-şi găsească un rost pentru a-şi putea întreţine familia. Lucrează ca inginer topograf şi geodez. Lucrări: *Războaie navale în veacul al XVI-lea. Prevezaş i Lepanto* (1991); *Războiul naval de-a lungul veacurilor* (1994, în colaborare), *Marina română în al doilea r ăzboim ondial* (2 vol., în colaborare). Membru al Comisiei de Heraldică, Genealogie şi Sigilografie din Bucureşti şi responsabil al secţiei de istorie a Ligii Navale .

Koson
V. Coson

Kot, Mihail V.
(1914, Moscova – 1967, Chișinău)

Fizician. Rus ca etnie. A absolvit Universitatea Lomonosov din Moscova. A pus bazele fizicii experi-

mentale a semiconductorilor la Facultatea de Fizică a Universităţii de Stat din Moldova. Fondator al Catedrei de Electrofizică, devenită Catedra de Fizica Semiconductorilor. A contribuit la extinderea relaţiilor de colaborare cu specialiştii de la Moscova şi Leningrad (cu J.I. Alferov, laureat al Premiului Nobel; D.N. Nasledov, laureat al Premiului de Stat al URSS). Mulţi dintre discipolii săi (Simaşkevici, Panasiuk) au fost laureaţi ai Premiului de Stat al Moldovei. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Kotzebue, Lidia *nume la naştere* Lidia Suhanova
(09.12.1885, Saratov, Rusia – 13.06.1944, Bucureşti)

Artist plastic. Rusoaică. A absolvit Academia de Belle Arte la Moscova în 1914. În 1918 a ajuns în Basarabia, unde soţul ei era comandantul Armatei 6 Ruse pe frontul Nămoloasa-Galaţi. S-a stabilit după război la Bucureşti şi a participat la saloanele oficiale ale Ministerului Artelor. Lucrări: *Doi orfani; Copil basarabean refugiat; M-lle Maria Ghica; Rugăciune; Pietà; Copil adormit; Cioban; Doină; Copilă cu gâşte; Pierrot; Fetiţe; Muncă*. Cea mai importantă lucrare este *Monumentul Eroilor Aerului*, proiect câştigat prin concurs şi unde modelul fusese un boxer de culoare.

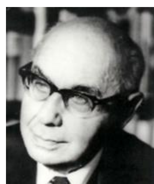

Kovarski, Anatoli(e)
(24.01.1904, Cernigov, Ucraina – 1974, Chişinău)

Biolog. A absolvit Universitatea Agrară de Stat la Chişinău şi a fost profesor al ei. Specializat în selecţia plantelor şi genetică. Om Emerit în Ştiinţă şi Tehnologie al Moldovei. Membru de onoare al AȘM.

Krausz, Peter
(19.08.1946, Braşov)

Pictor. A absolvit Institutul de Arte Plastice la Bucureşti. A plecat la Montréal, Canada, în 1970. A fost director al Centrului de expoziţii Saidye Bronfman (1980–1991); a predat cursuri de pictură, desen şi tehnică murală la Colegiul Dawson, este profesor de istoria artei la Universitatea din Montréal (din 1991). Director al unei galerii de artă la Montréal. A avut numeroase expoziţii în toată Canada, iar lucrările sale se află în marile muzee ale ţării. Lucrări: seria *No Man's Land* (Ţara nimănui), seria *Vesperales.* Premiul I Haddasah, Israel (numele celui mai mare Centru Medical al țării, unde vitraliile - cele 12 triburi semite - au fost executate de Chagall), 1976.

Kreindler, Arthur
(15.05.1900, Bucureşti – 28.05.1988, Bucureşti)

Medic neurolog. După absolvirea Facultăţii de Medicină din Bucureşti a lucrat la Clinica de Neurologie a spitalului Colentina, sub conducerea lui Gheorghe Marinescu. Împreună cu acesta, publică în 1935 monografia *Reflexele condiţionate* şi este coautor al cărţii *Le Tonus des muscles striés*, 1937 (împreună cu Gheorghe Marinescu, Nicolae Ionescu-Şişeşti şi Oskar Sager), lucrare prefaţată de renumitul neurofiziolog englez Sir Charles Sherrington. În 1948 este numit profesor de Neurologie la Facultatea de Medicină din Bucureşti. În cadrul acestei Academii devine director al Institutului de Neurologie. Un accent deosebit a fost pus pe studiul excitabilităţii sistemului nervos central, activităţii electrice a creierului, cercetării dinamicei corticale în diferite afecţiuni neurologice, studiului clinic şi experimental al epilepsiei, fiziologiei şi fiziopatologiei cerebelului, afaziei. Pentru rezultatele cercetărilor asupra epilepsiei, efectuate împreună cu echipa sa, apărute în monografia *Epilepsia* (1955), primeşte în 1957 Premiul de Stat. Lucrări: *Anatomo-fiziologia clinică a sistemului nervos central*, 1957 (împreună cu Vlad Voiculescu); *Physiologie et pathophysiologie du Cervelet*, 1958 (împreună cu Mircea Steriade); *Infarctul cerebral şi Hemoragia cerebrală*, 1972; *Afazia*, 1973 (împreună cu Alexandru Fradis); *Neurologie clinică*, 1976 (împreună cu Vlad Voiculescu). În ultimii ani ai vieţii a tradus în limba română, fără a publica, o parte din tragediile lui Shakespeare. Membru al Academiei Române (1948).

Kremnitz, Mite, *nume la naştere* Marie von Bardeleben*; pseudonime literare:* George Allan, Ditto und Idem (împreună cu Carmen Sylva)
(04.01.1852,Greifswald – 18.07.1916, Berlin)

Traducătoare. A venit la Iaşi împreună cu soţul ei, medic, fiind cumnata lui Titu

Maiorescu. A avut un episod de iubire cu Mihai Eminescu, descris de E. Lovinescu în romanul *Mite*. A fost doamnă de companie a reginei Elisabeta (Carmen Sylva) şi au semnat în duo (Ditto und Idem) piese de teatru şi romane: *Astra,* roman epistolar, 1886; *Feldpost* (Poşta militară), roman epistolar, 1886; *In der Irre* (La voia întâmplării), povestiri, 1887. A tradus foarte mult din literatura română în germană: *Rumanische Märchen* (Basme româneşti, 1882); *Rumänische Dichtungen* (V. Alecsandri, Mihai Eminescu, Iacob Negruzzi, Dimitrie Bolintineanu, Th. Şerbănescu), 1881; *Neue Rumänische Skizzen* (Noi schiţe româneşti, 1881); *Rumäniens Anteil am Kriege 1877–78* (Participarea României la războiul din 1877–1878), 1887.

Kretzulescu, Constantin A.
(22.05.1809, Bucureşti - 21.03.1884, Bucureşti)

Om politic. Frate cu Nicolae K. A absolvit Şcoala grecească din Bucureşti, apoi Dreptul la Paris. A fost prefect de Brăila, agă (şeful poliţiei) la Bucureşti. A participat la Revoluţia din 1848 în Ţara Românească. Deputat şi secretar al Divanului Ad Hoc (1857), ministru al Cultelor (1859), al Justiţiei (1867), preşedinte al Consiliului de Miniştri al României (1867). Membru de onoare al Societăţii Academice Române (1871).

Kretzulescu, Nicolae
(01.03.1812, București – 26.06.1900, Leordeni, jud. Argeş)

Medic şi om politic. Boierii Cretzulescu sunt menționați în Țara Românească din perioada brâncovenească. Atunci un Cretzulescu (scris cu K după alfabetul slavon) s-a însurat cu fiica lui Constantin Brâncoveanu și au edificat Biserica Cretzulescu, din centrul capitalei. Frate cu Constantin A.K. A fost prim-ministru al României, având trei mandate: 1862–1863, 1865–1866 şi 1867. A studiat Medicina la Paris între 1834 şi 1839. Mai târziu va scrie o carte despre anii de viaţă studenţească, mărturie importantă despre situaţia primilor studenţi români din Paris. La Revoluţia de la 1848 a fost, împreună cu fraţii săi mai mari, Constantin şi Scarlat, un susţinător moderat al ideilor noi ale guvernului revoluţionar, din care nu a făcut parte. În iunie 1862 a devenit preşedinte al Consiliului de Miniştri (prim-ministru) şi ministru de Interne în guvernul format după asasinarea lui Barbu Catargiu. Din această poziţie a evitat discutarea problemei agrare, ocupându-se de alte chestiuni, printre care unificarea sistemului sanitar, crearea Direcţiei Generale a Arhivelor Publice şi crearea unui Consiliu al Instrucţiunii Publice. Susţine demersurile pentru naţionalizarea mănăstirilor închinate Muntelui Athos şi începe pregătirile pentru adoptarea Legii secularizarii averilor mănăstireşti. După remanierea din octombrie 1863 este ministru al Instrucţiei Publice în noul guvern. Lucrări: *Questions sur diverses branches des sciences médicales*, 1839 – este lucrarea sa de doctor în medicină la Paris; *Manual de anatomie descriptivă* (1843); *Călătoria mea la Paris*. Membru fondator al Societăţii Academice Române (1871), preşedinte al Societăţii Academice Române (1872–1873), preşedinte al Academiei Române (1895–1898), preşedinte al Secţiunii Ştiinţifice (1874–1879, 1879–1882, 1889–1893).

Krilovici, Marina
(19.06.1941, Bucureşti)

Soprană. Grecoaică după mamă, sârboaică după tată. A absolvit Colegiul Sf. Sava şi Conservatorul din București. Solistă a Operei Române. A plecat din România în Germania în 1971, a cântat sub bagheta lui Lorin Mazel, Nelo Santi şi i-a avut ca parteneri pe Placido Domingo, José Careras, David Ohanesian. A locuit la Paris, Londra, Viena şi s-a stabilit cu soţul ei, baritonul Kostas Paskalis (născut lângă Kopais, Thessalia), la Atena. Solistă a Operei din Atena şi profesoară la Conservatorul Maria Callas din Atena. A revenit de nenumărate ori în România spre a susţine recitaluri. A interpretat din toţi marii compozitori: Scarlatti, Monteverdi, Giordani, Fauré, Cilea, Gounod, Donizetti, Giordano etc. Premiul I la Festivalul George Enescu, 1964. Premiul Apollo pentru întreaga activitate artistică, Atena, 2008.

Krupenikov, Igor
(10.04.1912, Sankt Petersburg, Rusia - 01.09.2013, Chișinău)

Pedolog. Rus ca etnie. A absolvit Facultatea de Geografie şi Geologie a Universităţii de Stat M. V. Lomonosov din Moscova. Este unul dintre fondatorii pedologiei ca disciplină în Republica Moldova. A fost şeful Catedrei şi Laboratorului de pedologie la Universitatea de Stat din Chişinău, cercetător la Institutul de Pedologie şi Agrochimie N. Dimo. Contribuţii în domeniul genezei, geografiei, cartografiei, protecţiei antieroziune a

solurilor, în special a cernoziomului. Lucrări: *Чернозёмы Молдавии (1967); История почвоведения. От времени его зарождения до наших дней* (1981); *Почвы Молдавии (în colaborare*, vol. 1, 1984, vol. 2, 1985; vol. 3, 1986); *Почвенный покров Молдовы. Прошлое, настоящее, управление, прогноз* (1992); *History of Soil Science. From its inception to the Present* (1992); *Eroziunea solului* (2004); *Чернозёмы и экологическое земледелие* (2004, în colaborare); manualele *География Молдавской ССР* (pentru clasa a VIII-a) (18 ediţii, 1969–1986, în colaborare). Laureat al Premiului de Stat, distins cu titlul de Om Emerit, deţine premiile V.V. Dokuceaev şi V. Williams. Este decorat cu Insigna de Onoare, Ordinele Drapelul Roşu de Muncă, Gloria Muncii. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Krupenski, Matei E.
(11.01.1775, Podoleni, Basarabia – 24.09.1848, Chişinău)

Consilier de stat. Rus, familie naturalizată în Basarabia din veacul al XVII-lea. Frate cu Teodor K. A fost consilier la Curtea ţarului, la Sankt Petersburg, unde s-a căsătorit cu o Comnenă. A fost numit viceguvernator al Basarabiei (1816–1823), perioadă când a avut domiciliu forţat la Chişinău ofiţerul şi poetul A.S. Puşkin, devenit prietenul său.

Krupenski, Tudor (Teodor, Todiraşcu)
(19.06.1787, Chişinău – 1843, Chişinău)

Animator cultural. Rus, familie naturalizată în Basarabia din veacul al XVII-lea. Frate cu Matei K., căsătorit cu Smaranda Mârza. După Războiul ruso-turc obţine (1812) funcţia de serdar (comandant al trupelor de cavalerie) al garnizoanelor Orhei şi Chişinău. Filantrop cultural, a sprijinit cu deosebire dezvoltarea teatrului, invitând trupe nemţeşti şi găzduindu-le chiar în casa lui, pentru că, după război, vremurile erau tulburi. Puşkin, aflat acolo cu domiciliu forţat, i-a sugerat chemarea trupelor şi a asistat la spectacole. A avut conflicte generate de gelozia soţiei faţă de actriţe.

L

Labiş, Nicolae
(02.12.1935, com. Mălini, jud. Suceava - 22.12.1956, Bucureşti)

Poet. După mamă, descendent din Ion Creangă. A absolvit Şcoala de Literatură Mihai Eminescu din Bucureşti şi a fost redactor la diverse publicaţii de cultură. Membru al Uniunii Scriitorilor. Destin meteoric, poezie plină de prospeţime şi dramatism: *Primele iubiri*, 1956, debut; *Puiul de cerb*, 1956; *Lupta cu inerţia*, 1958, postum. A murit într-un accident de tramvai.

Lacea, Constantin
(01.06.1875, Braşov – 28.01.1950, Braşov)

Lingvist şi filolog. A fost profesor la Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale din Cluj şi unul dintre principalii colaboratori ai *Dicţionarului limbii române* (Dicţionarul Academiei); Din graiul românilor din Şcheii Braşovului (Şchei este refacerea în română a cuvântului italian schiavoni, care-i desemna pe slavi; în accepția medievală a venețienilor și genovezilor identitatea veche a românilor nu era străină de cea slavă. În fond, sarmații – la Herodot Sauromates – erau triburi înrudite cu ale sciților, primii au format o linie identitară a tracilor, ceilalți a slavilor). Contribuţii la cunoaşterea trecutului şi educaţiei vechilor negustori şi meseriaşi braşoveni. A publicat studii de lingvistică, de istorie a literaturii române vechi şi etimologii, cele mai multe în „Dacoromania“. Membru de onoare al Academiei Române (1939), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Ladea, Romul(us)
(17.05.1901, Jitin, jud. Caraş Severin – 27.08.1970, Arcuda, jud. Ilfov)

Sculptor. A studiat sculptura la Bucureşti cu Dimitrie Paciurea şi la Paris, la Academia Julian, ca elev al lui Rodin, Brâncuşi, Aristide Maillol şi Bourdelle. Profesor la Academia de Arte Frumoase din Cluj. Este considerat fondatorul şcolii moderne de sculptură din România. Înperioada interbelică a sculptat marile figuri ale istoriei Transilvaniei. A sculptat şi figuri de oameni simpli, care exprimă profunzimea unor sentimente. Lucrări: *Mihai Eminescu, Ion Creangă, Lucian Blaga, Liviu Rebreanu, Ion Agârbiceanu, A.D. Xenopol, Avram Iancu, Simion Bărnuţiu, Ţărandin satul meu, Cap de copil, Bătrână, Tatăl meu, Mama mea, Maternitate, Nuduri*. Artist emerit, Maestru emerit al artei. Liceul de Arte Plastice şi o stradă din Cluj îi poartă numele.

Lahovary, Gheorghe I.
(01/13.06.1838, Râmnicu Vâlcea 13/25.06.1909, Bucureşti)

Inginer şi scriitor. Familie la origini aromânească. Martha Bibescu era, prin naștere, o Lahovay. A fost trimis la Bucureşti să înveţe la pensionul Schewitz, apoi a plecat în Germania (1855) şi a studiat la Heidelberg şi la Şcoala Politehnică din Karlsruhe, unde a obţinut diploma de inginer. După ce s-a întors în ţară, în 1862, a fost numit inginer la Ministerul Lucrărilor Publice şi apoi la Poştă şi Telegraf, unde a devenit director general în 1873, post pe care l-a deţinut până în 1876. A încheiat o serie de convenţii poştale cu mai multe state din Europa. El a introdus pentru prima dată în România mandatul poştal şi cartea poştală. Tot el a organizat distribuirea corespondenţei de la emitent la destinatar în timp foarte scurt. Serviciile poştale pe Dunăre le făcea o societate franceză care avea sedii la Galaţi şi Brăila, utilizând pentru transport vapoare austriece. Sub îndrumarea lui s-a întocmit și publicat prima statistică a Poștei Române. A iniţiat împreună cu Al. Cantacuzino înfiinţarea Societăţii Geografice Române, fiind susţinut şi încurajat de Carol I (1875). Secretar general al Societății la înființare, a avut o serie de inițiative și realizări importante. Sub îngrijirea lui s-a publicat „Buletinul Societății Geografice Române“. În acest buletin s-au publicat numeroase studii, articole, memorii şi comunicări de specialitate care au fost folosite ulterior la alcătuirea unor dicţionare geografice pentru diverse regiuni ale României. În 1888, sub conducerea lui s-a publicat *Dicţionarul geografic al judeţului Argeş.* În 1893 a fost numit preşedinte la Înalta Curte de Conturi; a contribuit

la elaborarea legilor, dintre care cea mai importantă a fost Legea contabilităţii statului. Pentru răspândirea culturii în rândurile populaţiei a înfiinţat Societatea pentru Învăţătura Poporului Român, al cărei preşedinte a fost. A publicat Dicţionarul geografic al Basarabiei. În introducerea la acesta anunţă intenţia de a întocmi şi publica dicţionare pentru provinciile româneşti (locuite de români) din ţările învecinate: Bulgaria, Serbia, Macedonia, Transilvania, Bucovina, semn al imaginii identitare globale despre românitate, bazată pe origini. În colaborare cu generalul C. Brătianu şi Grigore Tocilescu a elaborat şi publicat Marele Dicţionar Geografic al României, în cinci volume, 1989–1902. În 1868 a debutat ca scriitor sub pseudonimul Gill în „Convorbiri literare“, la început cu traduceri și apoi cu prezentarea unor fapte istorice sub titluri ca: *Hărţi vechi, Geneza oştirii române* (1830, 1893) şi cu o serie de povestiri ca *Moş Kivu, Săptămâna patimilor* (1894), *Căpitanul Radu Negru, Hedwige* ş.a. În 1901 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

Lalescu, Traian
(12.07/24.07.1882, Bucureşti – 15.06.1929, Bucureşti)

Matematician. A început liceul la Craiova, a studiat Matematicile la Iaşi şi la Bucureşti, unde i-a avut profesori pe Gheorghe Ţiţeica, Spiru Haret, Ermil Pangratti, Anton Davidoglu şi Nicolae Coculescu. Cu o bursă modestă a studiat la Paris unde, în 1908, şi-a susţinut teza de doctorat cu titlul *Sur l'équation de Volterra* (Vito V. s-a născut la Ancona, la origini colonie feniciană, dar și-a luat numele după o localitate din Toscana, fosta Etruria). Această lucrare va fi considerată prima contribuţie de seamă în domeniul ecuaţiilor integrale şi îi va aduce stima marelui matematician Vito Volterra. Tot la Paris a obţinut şi diploma de inginer la Şcoala Superioară de Electricitate. A militat pentru înfiinţarea Şcolii Politehnice din Timişoara, al cărei prim rector a fost în 1920. Profesor universitar la Bucureşti şi la Timişoara. În 1928, ca ministru liberal al Finanțelor, a proiectat bugetul după un calcul propriu (Curba Lalescu). După moartea sa, criza economică a făcut să se considere, sub guvernarea țărănistă (Maniu) criza un efect al proiecției sale bugetare. Abia profesorul Aristide Halanay a făcut corecția științifică. Are contribuţii în multiple domenii ale matematicii pure şi aplicate. Este unul din fondatorii teoriei ecuaţiilor integrale. A lăsat numeroase studii în domeniile ecuaţiilor funcţionale, seriilor fizicii matematice, geometriei, algebrei, istoriei matematicii. A publicat în 1911 cel dintâi tratat din lume asupra ecuaţiilor integrale, intitulat Introducere la teoria ecuaţiunilor integrale. Lucrări: *Calculul algebric* (1924); *Polinoame. Fracţiuni raționale. Tratat de geometrie analitică* (1925). Membru post-mortem al Academiei Române (1991). O statuie a sa, sculptată de Cornel Medrea, de află în fața Universității din Timișoara.

Lambrino, Scarlat
(16.08.1891, Bucureşti – 30.08.1964, Lisabona)

Istoric. (Numele vine de la Lamprionos, insulă nelocuită azi, în Marea Ionică, formată prin aluviuluile râului Acheloos din Acarnania-Etolia. Herodot afirmă că zona fusese locuită de populații de substrat - pelasgi). A început Literele şi Filosofia la Bucureşti şi le-a terminat la Sorbona. Specializare în arheologie şi epigrafie greacă şi latină la Collègede France şi École Pratique des Hautes Etudes. A lucrat la Muzeul Naţional de Antichităţi şi a fost profesor de epigrafie la Universitatea din Bucureşti. A condus şcoala de la Fontenay-aux-Roses (1941– 1947), după care s-a stabilit la Lisabona, unde a fost profesor la Facultatea de Litere a Universităţii. Lucrări: *Contribuţii epigrafice privitoare la Asia Mică,* 1928; *Cetatea Histria. Notiţă istorică şi descriptivă,* 1930; *Arta greacă şi romană înRomânia,* 1938. Membru corespondent al Academiei Române (1934), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Lambrior, Alexandru
(12.01.1845, Fălticeni, jud. Suceava – 20.09.1883, Iaşi)

Filolog şi folclorist. Absolvent al Facultăţii de Litere a Universităţii din Iaşi. Profesor de liceu. Junimist. Studii de romanistică la Paris, unde i-a audiat pe Marcel Bréal, Gaston Paris, Antoine Darmsteter. S-a remarcat ca lingvist prin publicarea studiului *Limba română veche şi nouă* (tălmăcirea românească a scrierilor lui Oxenstierna), 1873, scris în lumina pozitivismului neogramatic. A fost primul folclorist român care s-a ocupat de jocurile de copii. A publicat *Carte de citire* (*Bucăţi scrise în deosebite veacuri*) · *Cu o*

introducere asupra limbei româneşti, 1882. Membru corespondent al Academiei (1882).

Lapedatu, Alexandru I. Al.
(14.09.1876, Cernatul Săcelelor, jud. Braşov – 30.08.1950, Sighet)

Istoric şi om politic. Fiul lui Ioan Alexandru L. Şi frate geamăn cu Ion I. Al. L. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Istorie, la Universitatea din Bucureşti. A fost secretar al Comisiei Monumentelor Istorice (1904–1919) şi al Comisiei Istorice a României (1911–1919), expert al României la Conferinţa de Pace de la Paris (1918–1920). Profesor la Universitatea din Cluj, fondator şi co-director al Institutului de Istorie Naţională din Cluj (1919–1938). Senator liberal, ministru şi preşedinte al Senatului României. Lucrări: *Vlad-Vodă Călugărul*, 1482–1496, monografie istorică (1903); *Monumentele noastre istorice şi lecturi ilustrate* (1914); *Un mănunchi de cercetări istorice* (1914); *Miscellaneae* (1926); *Scrieri alese. Articole, cuvântări, amintiri* (1985); *Amintiri* (postum, 1998). Membru al Academiei Române (1918), preşedinte (1935–1937) şi secretar general al ei (1937–1948). A murit în închisoare.

Lapedatu, Ioan Alexandru
(06.07.1844, Colun, jud. Braşov - 06.04.1878, Braşov)

Scriitor. Tatăl lui Alexandru I. Al. L. şi Ion Al. I. L. A absolvit liceul la Sibiu, Literele şi Filosofia la Paris, cu o bursă a Societăţii Transilvania. Specia-lizare la Bruxelles. Profesor de limbi clasice la Liceul ortodox din Braşov şi director al revistei „Albina Carpaţilor“ (Cultura română este populată de albine: bănci, societăți, publicații au avut acest nume. Grecii antici au preluat mitul albinei – ca societate strict organizată, prin Artemis, zeiță cu origini tracice, sora lui Apollo, care a dat și numele Apulon al viitoarei Alba - în jurisdicția căreia se aflau albinele. Dar cea mai veche reprezentare este rupestră, 8000 îH, Spania). Lucrări: *Încercări în literatură*, 1874; *Nuvele istorice*, 2 vol., 1905–1906, postum. *Mélanges d'Histoire Générale*, 1927.

Lapedatu, Ion I. Al.
(14.09.1876, Cernatul Săcelelor, jud. Braşov – 1951, Sighet)

Economist şi om politic. Fiul lui Ioan Alexandru L. şi frate geamăn cu Alexandru Al. I. L. A absolvit Şcoala Comercială Superioară la Braşov, apoi Facultatea de Economie la Universitatea din Budapesta, fiind, ca student, membru şi preşedinte al Societăţii Studenţilor Români Petru Maior. Secretar al ASTRA, secretar şi director al Băncii Ardeleana din Orăştie şi unul dintre creatorii Fundaţiunii Solidaritatea a băncilor româneşti din Transilvania, care a sprijinit Fundaţiunea pentru Ajutorarea Ziariştilor Români din Ungaria. Fondator al revistei „Luceafărul". A participat la Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia la 1 Decembrie 1918. Profesor la Academia de Înaltre Studii Comerciale din Cluj. Ministru liberal de Finanţe (1926–1927). Lucrări: T*eoria matematică a asigurărilor vieţii,* 1902; *Adam Smith. Sistemul său de economie politică,* 1903; *Politica de descont,* 1905; *Problema datoriei publice şi reforma monetară,* 1924; *Banca Naţională a României. Reforma din 1925,* 1925. Membru de onoare al Academiei Române şi preşedinte al ei. A murit în închisoare în socialism, ca apartenent la un partid istoric.

Lari, Leonida
(26.10.1949, Bursuceni, Republica Moldova - 11.12.2011, Chișinău)

Poetă. A absolvit Filologia la Universitatea de Stat a Moldovei, a fost redactor de editură şi apoi jurnalistă la revista „Literatura şi arta“. Fondatoare a publicației „Glasul națiunii", tipărită clandestin cu alfabet latin (1988). Deputat în Moldova (1989), mutată în România (1992), deputat PRM în Parlamentul României (din 1992-1996). Poezie mesianică şi patetică: *Piaţa Diolei*, 1974; *Marele Vânt,* 1980; *Mitul trandafirului*, 1985; *Scoica solară,* 1987; *Dulcele foc,* 1991, Premiul Academiei Române; *Anul 1989*, 1990; *Liră şi păianjen,* 1992; *Al nouălea val,* 1993; *Epifanii,* 1994; *Scrisori de pe strada Maica Domnului,* 1995; *Aldebaran,* 1996 ş.a. Distinsă cu Premil Tibiscus din Voivodina și Premiul pentru Poezie al Academiei Române.

Lascăr, Mihail
(08.11.1889, Târgu Jiu – 24.06.1959, Bucureşti)

General de brigadă. A absolvit Şcoala de Infanterie la Bucureşti şi a luptat în al Doilea Război Balcanic ca locotenent. În 1941 a condus Brigada Vânători de munte, care a operat în nordul Bucovinei, a trecut

Bugul şi a ajuns la Nipru. A participat la bătălia de la Marea de Azov şi a pierdut în istmul Salkovo 2 500 de oameni. Ulterior a comandat diviziile de infanterie în bătălia de la Stalingrad. Luat prizonier de ruşi, a trecut prin diverse lagăre şi s-a întors în ţară cu Divizia Horea, Cloşca şi Crişan, iar în 1946 a preluat conducerea Armatei nr. 4. A fost ministru al Apărării (1946–1950). Investigat pentru crime de război, a fost găsit nevinovat. A primit Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a şi Crucea de Fier în grad de Cavaler.

Lascăr, Vasile
(03.11.1853, Șomănești, lângă Târgu Jiu, jud. Gorj - 23.03.1907, București)

Politician. A absolvit Dreptul la Sorbona şi a lucrat mai întâi la baroul din Târgu Jiu. Primar al oraşului. Deputat sau senator în aproape toate legislaturile liberale. Ministru de Interne (1896–1897, 1902–1904), a obţinut promovarea *Legii organice de organizare a poliţiei române* (1903), folosind ca model legislaţia din Franţa, Belgia, Austria şi Germania. Şcoala de Agenţi de Poliţie din Câmpina, judeţul Prahova, poartă în prezent numele lui, ca şi o stradă din București.

Laţcu, Vladislav *în polonă;* Ladislau *în maghiară*
(începutul sec. al XIV-lea, Maramureş – ultimul sfert al sec. al XIV-lea, Moldova)

Voievod al Moldovei (1365–1374). Tatăl său, Bogdan I, venit de la Cuhea, din Maramureș, a câştigat prin luptă tronul Moldovei, stabilind la Siret capitala voievodatului (a doua după Baia), în condiţiile în care Sas (fiul lui Dragoş de la Bedeu, Maramureşul de Nord, descălecătorul), impus de regatul maghiar (pentru care Moldova era o marcă de graniță), murise. În contextul bătăliei dintre ortodoxia rusă şi catolicism (maghiar pe de o parte, polon pe de alta) pentru controlul Moldovei, a optat pentru catolicismul polon. În 1370 a trecut (el, dar nu şi doamna sa) la catolicism şi a fost adus de la Cracovia (zonă gorală la origini) arhiepiscopul Andrei. Papă era Grigore al XI-lea. A edificat la Siret o catedrală catolică. Înlăturarea pentru erezie de către Petru I Muşat n-a împiedicat îngroparea sa în biserica domnească ortodoxă de la Rădăuţi, alături de Bogdan I (de la Cuhea, Maramureșul de Sud). Preţul opţiunii lui religioase a fost politic: după el a venit dinastia pământeană a Muşatinilor (după numele doamnei Muşata, născută Basarab; în dialectele românești sudice Mușata însemna Frumoasa), cea mai importantă din istoria medievală a Moldovei, care a reuşit să fortifice şi să păstreze sentimentul apartenenței moldovenești la marele bazin identitar al neamului, centrat pe lumea fostei Dacii.

Laurenţiu, Dan *nume la naştere* Laurenţiu Ciobanu
(10.08.1937, com. Podu Iloaiei, jud. Iaşi - ?.12.1998, Bucureşti)

Poet. A absolvit Filosofia la Iaşi. A fost profesor la Şcoala Profesională din Iaşi, redactor la diverse publicaţii literare din Iaşi şi Bucureşti, apoi la Editura Cartea Românească a Uniunii Scriitorilor. A debutat cu *Poezia aştrilor*, 1967 şi a scris o lirică metafizică, încărcată de sentimentul că menirea omului este atingerea stării de graţie: *Imnuri către amurg*, 1970; *Poeme de dragoste*, 1975; *Zodia leului*, 1978, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Privirea lui Orfeu*, 1984, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Psyché*, 1989, Premiul Academiei; *101 poezii*, 1993; *Mountolive*, 1994, Premiul Uniunii Scriitorilor şi Premiul Nichita Stănescu. A scris şi eseuri: *Eseuri asupra stării de graţie*, 1976, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti; *Privirea lui Orfeu · Jurnal metafizic*, 1995, Premiul Uniunii Scriitorilor.

Laurian, August Treboniu
nume la naştere Augustin Trifan
(17.06.1810, Fofeldea, com. Nocrich, jud. Sibiu – 25.02.1881, București)

Filolog, istoric, publicist şi om politic. Tatăl lui Dimitrie August L. Şi-a făcut studiile secundare la Sibiu, Filosofia la Cluj, după care a studiat ştiinţele fizice, matematica şi astronomia la Universitatea şi Institutul Politehnic din Viena şi apoi la Göttingen. S-a ocupat şi de studii filologice, fiind profesor (1842–1848) la Sf. Sava, apoi la Universitatea din Bucureşti. Tot aici îl întâlneşte pe Nicolae Bălcescu și scot împreună, în 1845, prima revistă de istorie românească, numită „Magazin istoric pentru Dacia", care se adresa românilor din toate cele trei principate. În 1843 se înscrie în Frăţia, organizație revoluționară (francmasonă) secretă. A fost unul dintre conducătorii revoluţiei de la 1848 din Transilvania. Între 1871 și 1876, în colaborare cu Ioan C. Massim, profesor la Sf. Sava, a publicat *Dicţionarul limbii române*, 2 vol., 1871–1875, în

care, încercând să purifice limba de elementele nelatine, a făcut ca aceasta să semene doar vag cu limba română autentică. Ortografia este etimologică. A fost unul dintre membrii fondatori ai Academiei Române (2 iunie 1867), secretar general şi preşedinte al Societăţii Academice Române, apoi preşedinte al Secţiunii Literare (1867–1876).

Laurian, Dimitrie August
(1846, Bucureşti – 25.10.1906, Bucureşti)

Publicist. Fiul lui August Treboniu L. A studiat Literele şi Filosofia la Bucureşti şi Paris. S-a specializat la Bruxelles. A fost profesor la colegiile Sf. Sava şi Matei Basarab. Fondator al ziarului „România liberă“ (1877). Preşedinte al Societăţii Presei. A tradus din Cicero. Membru corespondent al Societăţii Academice Române (1877).

Lavrentie Tipograful
(sec. XVI, Ţara Românească)

Călugăr tipograf. În 1573 a înfiinţat tiparniţa mănăstirii Plumbuita din Colentina, Bucureşti. A tipărit două ediţii ale *Tetraevangheliarulu*i (1582) şi o *Psaltire* în slavonă, care s-a difuzat în toată aria ortodoxiei.

Layton, Irving *nume la naştere* Israel Pincu Lazarovici
(12.03.1912, Târgu Neamţ – 04.01.2006, Montréal)

Poet. A emigrat cu familia în Canada, la Montréal, în 1913. A absolvit MacDonald College cu specializarea agricultură. A fost profesor de engleză, istorie şi ştiinţe politice la şcoala parohială evreiască din Montréal.Socialist ca opţiune politică. A făcut parte din Liga Tinerilor Socialişti şi din Federaţia Comunităţilor Cooperatiste (the Cooperative Commonwealth Federation, fondată ca partid în 1932 la Calgary). Deşi s-a considerat marxist, a devenit anticomunist în perioada celui de-al Doilea Război Mondial, deoarece considera că partidele comuniste n-au dat o replică pe măsură nazismului. A fost nominalizat de trei ori la Premiul Nobel pentru Literatură, o dată în acelaşi an (1982) cu Gabriel Garcia Marquez (comunist, care l-a şi obţinut). Lucrări: *Now Is The Place*, 1948; *The Black Huntsmen: Poems,* 1951; *Love the Conqueror Worm*, 1953; *The Long Pea-Shooter*, 1954; *In the Midst of My Fever*, 1954; *The Blue Propeller*, 1955; *The Cold Green Element*, 1955; *The Bull Calf and Other Poems*, 1956; *The Improved Binoculars: Selected Poems*, 1956; *Music on a Kazoo*, 1956; *A Laughter in the Mind*, 1959; *A Red Carpet for the Sun*, 1960; *The Swinging Flesh*, 1961; *Balls for a One-Armed Juggler*, 1963; *The Laughing Rooster*, 1964; *Collected Poems*, 1965; *Periods of the Moon: Poems,* 1967; *The Shattered Plinths*, 1968; Selected Poems, 1969; *The Whole Bloody Bird*, 1969; *Poems to Color*, 1970*; Nailpolish*, 1971; *Lovers and Lesser Men*, 1972; *The Pole-Vaulter*, 1974; *Seventy-five Greek Poems*, 1951-1974, 1974; *The Darkening Fire: Selected Poems*, 1945-1968, 1975; *The Unwavering Eye: Selected Poems,* 1969-1975, 1975; *The Uncollected Poems of Irving Layton:* 1936-59, 1976; *For my Brother Jesus*, 1976; *The Selected Poems of Irving Layton*, 1977; *The Covenant*, 1977; *The Tightrope Dancer*, 1979; *Droppings from Heaven,* 1979; *The Tamed Puma,* 1979; *For My Neighbours in Hell*, 1980, *Europe And Other Bad News*, 1981; *A Wild Peculiar Joy: Selected Poems,* 1945-82, 1982*; Shadows on the Ground: A Portfolio*, 1982; *The Gucci Bag*, 1983; The Love Poems of Irving Layton with Reverence & Delight, 1984; *Fortunate Exile*, 1987; *Final Reckoning: Poems,* 1982-1986, 1987. Distins cu Ordinul Canadei, 2001.

Lazarenko, Boris
(11.11.1910, Ucraina – 26.08.1979, Chişinău)

Inginer. Ucrainean ca etnie. A absolvit studiile tehnice la Moscova în domeniul electric şi a lucrat acolo până în 1960, când a venit la Chişinău. Este unul dintre fondatorii relaţiilor de colaborare între China şi URSS în domeniul ingineriei electrice. La Chişinău este fondator (1961) şi primul preşedinte al Institutului de Fizică Aplicată (pe baza uzinei experimentale a Institutului de Probleme Electrofizice şi a Institutului de Fizică Matematică). Ambele institute au lucrat după proiecte integrate cu restul reţelei de specialitate din URSS, dar contribuţia specifică s-a referit la prelucrarea pieselor mecanice prin dirijarea spre suprafaţa de prelucrat a unor particule având o viteză suficient de mare pentru ca, datorită în esenţă energiei lor cinetice mari, să genereze o serie de modificări la nivelul stratului supus acţiunii particulelor accelerate, pe baza unui brevet propriu, datând din

1941, realizat împreună cu soţia sa, Natalia Ioasafovna (Ioasaf, tatăl, era român, probabil bucovinean) a unui echipament de prelucrare prin electropresiune a suprafeţelor metalice. Laureat al Premiului de Stat al URSS. Membru şi vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Lazarev, Anatol, (25.12.1953, Ciobburciu, Transnistria, Republica Moldova)

Pictor. Rus ca etnie. A absolvit Şcoala de Arte Plastice la Chişinău şi Academia de Arte la Kiev. Liber-profesionist. A avut expoziţii în Moldova, Ucraina, Rusia, România, Germania, Italia, Spania. Foloseşte materiale inedite pentru alcătuirea imaginilor. Lucrări: *Trecere*, 2000; *Criptogamă*, 2001; *Doisprezece* (pai, carton, pânză), 2002. Distins cu Premii de încurajare pentru artiști – URSS, 1987 (pentru postere), Ucraina, Moldova.

Lazarev, Artiom M.
(30.10.1914, Camenca, Transnistria – 14.04.1999, Chișinău)

Istoric. Rus. A absolvit Institutul Pedagogic din Tiraspol (1933–1938). A participat la al Doilea Război Mondial (luptele de la Stalingrad), a fost membru al Comisiei Aliate de control pentru România. A fost ministru al Învăţământului din RSSM (1946–1951), secretar cu ideologia al CC al PCM (1951–1953), ministru al culturii (1953–1963). Între 1968 şi 1974 a fost rector la Universitatea de Stat din Chişinău, apoi vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe (1974–1977). A fost deputat (1971–1979; 1994–1998), preşedinte al Sovietului Suprem al RSSM (1971–1975). A stimulat predarea în limba naţională în învăţământul superior din Moldova, pronunţându-se împotriva denumirii ca română a limbii oficiale din Republica Moldova. A deplâns dezmembrarea Principatului Moldovei din 1812, dar simultan a considerat-o ca pe o eliberare de sub jugul otoman.

Lazarev, Eduard
(19.12.1935, Sverdlovsk, Rusia)

Compozitor. Rus ca etnie. A absolvit Conservatorul P.I. Ceaikovski din Moscova. A venit la Chişinău după 1960 şi a lucrat la Ministerul Culturii și Comitetul de Stat pentru Cinematografie. A devenit liber-profesionist în 1980. A compus muzică pentru filmele studioului Moldova Film. Filmografie: *Insula vulturilor*, 1961; *Călătorie în april*, 1961; *Ultima lună de toamnă*, 1965; *Vacanţă la Odesa*, 1966 (studioul din Odesa); *Cavalerul viselor*, 1968; *Acuzaţi de omor*, 1969; *Ofiţer de rezervă*, 1971; *Ultimul haiduc*, 1972; *Melodia*, 1973; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Scara*, 1974; *Nimeni în locul tău*, 1976; *Pe urmele fiarei*, 1976; *Când ai alături un bărbat*, 1977; *Istoria unui galben*, 1983; *Luna lui Căuş*, 1984. Distins cu Premiul Naţional al Republicii Moldova. Artist al Poporului din Moldova.

Lazariuc, Anastasia
(06.06.1953, Băcioi, Republica Moldova)

Interpretă de muzică uşoară. A absolvit Şcoala Muzicală Profesională din Chişinău, secţia dirijat-coral. Solistă a formaţiei Sonor, face turnee în Moldova şi Rusia. Solistă a Filarmonicii din Cernăuţi (1975–1977). Din 1977 solistă a Televiziunii Moldovei. Eugen(iu) Doga compune melodii pentru ea. Susţine turnee în Statele Unite, India, Cambodgia, Belgia, Germania ş.a. Artistă Emerită a Republicii Moldova (1982). Stabilită în România în 1992, continuă să dea concerte. Repertoriu: *Seara albastră, Bucuraţi-vă, Până la lacrimi mi-e dragă viaţa, Destin, Urare, Mama, A trecut un an, Speranţa lumii, Orice femeie e frumoasă.* A lansat peste 10 albume în România.

Lazarov, Valeriu, *nume la naştere* Lessner
(20.12.1935, Bârlad – 10.08.2009, Madrid)

Producător de televiziune. A absolvit Institutul de Teatru şi Cinematografie la Bucureşti. A fost, alături de Titus Munteanu, unul dintre producătorii fondatori ai Televiziunii Române şi s-a ocupat în mod special de formatele de divertisment. A lansat pe Coca Andronescu, Trio Grigoriu, Mircea Albulescu, Margareta Pâslaru (cu aceasta a produs

emisiuni premiate la Montreux şi Monaco în 1960). A rămas în Spania în 1970 şi a lucrat la Televiziunea Spaniolă de stat zece ani. Consilier de producţie la televiziunea italiană Canal Cinque şi prieten cu Berlusconi, a lansat mari formate de divertisment. A revenit în România în 1999 şi a preluat formatele italieneşti*: Surprize, surprize; Iartă-mă; Din dragoste*. Filme: *Sumaríssimo,* 1978; *„Cuéntame“ Yesterday*, 2006.

Lazăr, Dorina
(07.11.1940, Hunedoara)

Actriţă de teatru şi film. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică, Facultatea de Teatru, secţia Actorie la clasa profesorului Ion Finteşteanu, având ca asistenţi pe Sanda Manu şi Dem Rădulescu. A debutat în 1961 la Teatrul Regional Bucureşti, iar în 1969 a devenit actriţă la Teatrul Odeon. Din 2003 director al Teatrului Odeon. A fondat Compania Artistică Bucureşti. Pe marele ecran a debutat în 1973, în filmul *Păcală*, al regizorului Geo Saizescu. Roluri în film: *Liceenii* (1986), *Balanţa* (1991) şi *Amen*, regia Costa Gavras (2001) şi a continuat cu *Zbor deasupra unui cuib de cuci*, regia Ovidiu Georgescu (2003); *Modigliani*, regia Mick Davis (2003); *Saint-Ange*, regia Pascal Laugier (2003); *Crucea de piatră*, regia Andrei Blaier (1993); *O vară de neuitat*, regia Lucian Pintilie (1993); *Divorţ din dragoste*, regia Andrei Blaier (1991); *Momentul adevărului*, regia Andrei Blaier (1989). Roluri în teatru: *Camera de hotel* – trilogie de Barry Gifford, regia Alexandru Dabija; *Aventurile lui Habarnam*, după Nikolai Nosov, regia Alexandru Dabija; *Conu' Leonida faţă cu reacţiunea* de I.L.Caragiale, regia Mihai Măniuţiu; *Gaiţele* de Al. Kiriţescu, regia Alexandru Dabija; *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale, regia Mihai Măniuţiu; *Pescăruşul* de A.P. Cehov, regia Gelu Colceag; *Zamolxe* de Lucian Blaga, regia Dinu Cernescu. Premiul UNITER pentru întreaga activitate ca actriţă (2008); Premiul pentru cea mai bună actriţă, acordat de Ministerul Culturii şi Cultelor pentru rolul din *Şefele* de W. Schwab, 2003; Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Cavaler (2000); cea mai bună actriţă de film la Festivalul de Film Henri Langlois de la Tours (Franţa) pentru rolul din *Frumos e în septembrie la Veneţia* (1986); Cea mai bună actriţă, titlu acordat de Asociaţia Oamenilor de Teatru şi Muzicienilor din România, pentru rolul din *Nu ne naştem toţi la aceeaşi vârstă* (1984); Cea mai bună actriţă de film, titlu acordat de Asociaţia Cineaştilor din România pentru rolul din *Angela merge mai departe* (1982); Leul de bronz la Festivalul Internaţional de Teatru de la Arezzo pentru spectacolul *Năpasta* (1979).

Lazăr, Gheorghe
(05.01.1782, Avrig, jud. Sibiu – 17.09.1823, Avrig)

Pedagog iluminist. După liceul piarist din Cluj, a făcut – ca bursier – studii de Teologie, Filosofie, Drept, Pedagogie, Literatură, Matematică, Inginerie, Ştiinţe militare, Medicină la Viena. Din 1816 a venit la Bucureşti şi a întemeiat Colegiul Sf. Sava (1818), cu patru trepte de studiu, cea superioară incluzînd Dreptul şi Filosofia. A predat el însuşi matematica şi filosofia (era un kantian), a scris manuale, a trimis bursieri la Pisa şi Paris, prelungind astfel tradiţiile Academiei greceşti, dar punând, în același timp, bazele învățământului în limba română, orientat spre Europa. Biblioteca sa, donată şcolii, a constituit, prin colecţiile ei, fundamentul viitoarei Biblioteci Naţionale a României. A participat la mişcarea lui Tudor Vladimirescu, 1821. Principala sa operă este activitatea pedagogică. Totuşi, a lăsat discursuri în care-şi expune principiile: *Cuvânt la înscăunarea mitropoilitului Dionisie*, 1819; *Apel de subscriere pentru publicarea unui curs de matematică,* 1822.

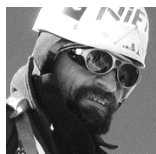
Lazăr, Ilie
(12.12.1895, Giuleşti, comitatul Maramureş – 06.11.1976, Cluj)

Jurist şi politician. Înrolat în armata austroungară în Primul Război Mondial, a dezertat la români împreună cu ostaşii din subordine şi a contribuit la eliberarea satului natal, ca şi a oraşului Cernăuţi, unde a ridicat drapelul românesc pe clădirea primăriei. În 1923 s-a stabilit la Bucureşrti şi a activat în cadrul Partidului Naţional Român, ulterior Partidul Naţional Ţărănesc. A fost deputat de Maramureş al acestui partid în mai multe legislaturi. În cadrul partidului s-a ocupat de organizaţiile muncitoreşti. Deţinut la Târgu Jiu în timpul regimului antonescian pentru faptul de a-i fi apărat în Parlament pe evreii din Maramureş (comunități țărănești provenite din migrația khazarilor după 1204, origini turcice, religie semită; i-au dat și pe karaiți, care trăiesc din Lituania până în România, pe o bandă "de fugă" ca urmare a căderii Bizanțului după Cruciada a IV-a). Arestat a doua oară şi judecat alături de Iuliu Maniu în procesul grupului de la Tămădău, a făcut închisoare la Sighet şi

Râmnicu Sărat. Eliberat în 1964 fără drept de pensie. Comunitatea Evreiască din România i-a acordat o pensie la propunerea compozitorului Harry Maiorovici, originar din Maramureș (ca și Wiesenthal).

Lazu, Grigore N.
(1845, Cernăuţi – 19.04.1898, Piatra Neamţ)

Poet şi traducător. A învăţat la Cernăuţi şi Botoşani, a activat la Societatea pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina din Cernăuţi, a trecut pe la Junimea din Iaşi, s-a stabilit la Piatra Neamţ, unde a fost şeful Poliţiei. L-a acuzat pe George Coşbuc că l-a plagiat în *Balade şi idile*. Activitatea sa de traducător este copleşitoare. În *451 traduceri libere şi imitaţiuni de poezii antice şi moderne din Orient şi Occident*, a tradus, folosind de obicei o versiune germană, din lirica indiană, persană, chineză, greacă, latină, din Petrarca, Tasso, Ossian, Shakespeare, Byron, Leopardi, Lamartine, Hugo, Musset, Shelley, Novalis, Goethe, Schiller, Heine, Lenau, Uhland, Mickiewicz, Puşkin, Longfelow, Jan Neruda, Vörösmarty Mihàly ş.a., realizând ceea ce Heliade Rădulescu doar şi-a propus prin proiectul Biblioteca Universală.

Lăcătuşu, Constantin
(21.02.1961, Piatra Neamţ)

Alpinist. A absolvit Facultatea de geologie a Universităţii din Bucureşti. A escaladat Himalaia cu vârful Europa (6403 m), vârf încă neescaladat din masivul Tsartse-Mukut Himal, regiunea Dhaulagiri, Nepal. Vârf botezat de el şi cucerit în premieră mondială, alături de germanii Goetz Wiegand şi Frank Muetzner (2006). Alpiniştii au mai urcat alţi doi şase-miari: Thapa Peak (6038 m) şi Tashi Kang (6386 m); Expediţia Janak Peak (7090 m), vârf virgin din Janak Himal, regiunea Kangchenjunga, Nepal, împreună cu Viorel Amzăroiu (alias Mardare) şi Ioan Torok (alias Joe Indianul). A participat la mai multe expediţii internaţionale reprezentând România, alături de alpinişti din Slovenia, Croaţia, Rusia, Brazilia, Nepal, cu ocazia Jubileului de Aur al Everestului (Everest Golden Jubilee, mai 2003); a atins vârful premergător Cho-Oyu (8201 m) – ascensiune solitară în Himalaia – prima expediţie românească învingătoare pe un vârf de peste 8000 m, fără sprijinul şerpaşilor nepalezi şi fără oxigen artificial (1998); în echipa România, Noua Zeelandă, Franţa, Canada, Finlanda, Nepal condusă de Russell Brice (NZ), doar L. a atins vârful (în 1995). În Alpi a atins cele mai înalte vârfuri din Franţa/Italia (Mont Blanc – 4807 m), Austria (Grossglockner – 3798 m) şi Germania (Zugspitze- 2962 m), împreună cu Simion Poiană (alias Skil), toate urcate pe vreme neprielnică (ceaţă şi ninsoare). În Antarctica: Mount Vinson (4897 m), 15 zile pe Continentul Alb, împreună cu Michael Hodges (SUA). Noua Guinee/Indonezia: Carstensz Pyramid (4884 m) sau Acoperişul zonei Australia-Oceania, prima ascensiune românească, pe o rută dificilă – East Ridge/linia Messner, probabil prima repetare (împreună cu Joby Ogwyn, SUA). Alaska (SUA): cu McKinley zis şi Denali (6194 m) sau pe Acoperişul Americii de Nord, prima ascensiune a unei echipe româneşti (împreună cu Galescu Coco). A escaladat muntele Kenya/Batian (5199 m) – al doilea munte din Africa – premieră românească, Point Lenana (4985 m), Kilimanjaro (5895 m) sau Acoperişul Africii – a II-a ascensiune românească.

Lăcustă, Victor
(05.06.1951, Bălţi, Republica Moldova)

Medic. A absolvit Institutul de Medicină la Chişinău şi s-a specializat la Institutul de Zoologie şi Fiziologie al AŞM. Profesor la Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie Nicolae Testemiţanu din Chişinău. Contribuţii la descoperirea mecanismelor de funcţionare ale acupuncturii, a elaborat conceptul de sistem somato-visceral reglator-energetic, a elaborat şi implementat metode noi de electro- şi termo-diagnostic, profilaxie şi tratament al afecţiunilor sistemului nervos, organelor interne şi aparatului locomotor. A creat serviciul republican de medicină tradiţională, este fondatorul şi conducătorul Catedrei de medicină tradiţională, kinetoterapie şi fizioterapie a USMF. Lucrări: *Традиционные основы акупунктуры; Традиционная клиническая акупунктура; Анатомо-физиологические и биоэнергетические основы санокреатологи-ческой акупунктуры; Tratat de acupunctură clinică.* Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Lăpădat, Livius
(1934, Sărcia, Banatul Sârbesc)

Avocat. A absolvit Liceul român la Vârşeţ şi Facultatea de Drept a Universităţii din Belgrad. A lucrat la Administraţia plasei Zrenianin, fiind exclus pentru atitudine pro-românească în 1962. A practicat avocatura. Participă activ la manifestările culturale şi la cele politice ale românilor din Voivodina. Cântă muzică populară, piese româneşti din Banat. A fost membru fondator şi ani în şir preşedinte al

din Zrenianin a Societăţii de Limba Română din Voivodina, precum şi membru fondator al asociaţiei culturale Comunitatea Românilor din Iugoslavia, al cărui vicepreşedinte a devenit. Fondator al Uniunii Democratice a Românilor din Iugoslavia (2000) şi membru fondator al partidului român Alianţa Românilor din Voivodina (2002) unde, de asemenea, a îndeplinit funcţia de vicepreşedinte. A făcut la Zrenianin o formație de teatru și a organizat spectacole în limba română. Lucrări: *Resemnări tomnatice*, versuri, 2001; comedii – *Căsătorie întârziată*, 1994; *Şansă pentru angajare*, 1995; *Planuri optimiste*, 1996; *Cine se ceartă şi iubeşte, Cameleonul*, 1997; *Dragoste şi crimă, dragoste şi intrigă*, 1998; *Socoteli fără cârciumar,* 1998; schiţe umoristice – *Păcate şi păcătoşi mărunţi. Povestiri din judecătorie*, 2008.

Lătăreţu, Maria *nume la naştere* Maria Borcan
(07.11.1911, Bălcești, Gorj – 23.09.1972, Româneşti, jud. Botoşani)

Cântăreaţă de muzică populară. S-a angajat la 12 ani în taraful lui Ionică Gâlcă din Novaci. În 1937 Constantin Brăiloiu o aduce la Bucureşti, pentru înregistrările Arhivei de folclor a Societăţii Compozitorilor Români. În 1949 devine solista primei noastre orchestre de muzică populară de stat, întemeiată pe lângă Institutul de folclor, care avea să devină mai apoi orchestra Barbu Lăutarul. A dat concerte în Rusia, Cehia, Slovacia, Ungaria, Polonia, Iugoslavia, Bulgaria, Egipt şi Siria. Au rămas celebre*: Au pornit olteni la coasă, Cireşule, frunză rară, Curge Gilortul la vale, Jos în vale la izvoare, Vă las cântecele mele.* Artist emerit. Distinsă cu Ordinul Muncii și Ordinul Meritul Cultural.

Lăzăreanu, Barbu
(05.10.1881, Botoșani – 19.01.1957, București)

Istoric literar, publicist. Exmatriculat din liceu pentru activitate de stânga. Autodidact. A fost salvat în timpul deportării evreilor de Regina Mamă. A colaborat la principalele periodice ale mişcării muncitoreşti („România muncitoare“, „Socialismul“), iar apoi la presa ilegală a PCR. Împreună cu I.C. Frimu a pus bazele unei universităţi muncitoreşti. A scris versuri şi numeroase articole şi studii despre literatura română clasică şi despre folclor. Dintre acestea, cele mai importante au fost adunate în *volumul* Glose şi comentarii de istoriografie literară (1958). Membru titular al Academiei Române (1948).

Lealikov, Iuri S.
(02.04.1909, Ekaterinoslav, Ucraina - 12.10.1976, Chişinău)

Chimist. A absolvit Universitatea din Dnepropetrovsk (1932) şi s-a specializat în chimie analitică (doctor habilitat în chimie din 1953). Între 1952 şi 1957 a fost şef de Catedră, decan, profesor la Universitatea din Chişinău. La fondarea Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1961) a fost ales membru corespondent şi secretar ştiinţific general al ei, membru titular din 1965. Este fondatorul şcolii ştiinţifice de metode electrochimice de analiză.

Lebow, Fred, *nume la naştere* Fişl Leibovici
(03.06.1932, Arad – 09.10.1994, New York)

Sportiv. A emigrat prin Cehoslovacia, Olanda, Irlanda odată cu Diktatul şi de acolo în SUA, în 1960. Este fondatorul maratonului oraşului New York (1970), după model românesc, care a reunit 2000 de participanţi. Cursa are loc şi astăzi, iar autorul ei a fost inclus în Holul Personalităţilor din St. Louis şi are o statuie în Hyde Park din New York.

Leca, Aureliu
(25.06.1940, Ploieşti - 30.01.2015, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Facultatea de Energetică a Institutului Politehnic din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Energetică. Preşedinte, director general al Regiei Autonome de Electricitate RENEL (1991–1993). Preşedinte al Comitetului Român pentru Consiliul Mondial al Energiei (1990–1993), preşedinte al Confederaţiei Patronatului Român, director a Asociației Române pentru Eficiența Energetică. Membru fondator al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România (1997).

Lecca, Constantin
(04.08.1807, Braşov – 14.10.1887, Bucureşti)

Traducător. Aparţine unei familii de greci bogaţi din Şcheii Braşovului. A studiat arta plasică la Buda şi a cunoscut mediile româneşti din Ungaria. A fost profesor de desen la Craiova şi a făcut parte din anturajul lui Ioan Maiorescu. A înfiinţat prima tipografie din oraş. Paşoptist. A pictat numeroase biserici şi subiecte istorice. A tradus foarte mult din poeţii germani minori şi romantici, dar numai în

reviste, cu deosebire în „Mozaicul“ din Craiova, care era a lui.

Leibovici-Laiş, Şlomo
(1927, Botoșani - 06.08.2014, Tel Aviv)

Istoric şi publicist. A absolvit Institutul Pedagogic Idiş la Bucureşti şi Facultăţile de Istorie, Sociologie şi Antropologie la Universitatea Bar-Illan din Israel (unde a plecat în 1950). A fost coordonator în Ministerul de Externe al Israelului pentru problemele evreilor din ţările unde nu existau relaţii diplomace cu Israelul. Este preşedinte fondator al Comitetului pentru Activitate Iudaică al evreilor originari din România şi fondator al ACMEOR (Asociaţia Culturală Mondială a Evreilor Originari din România), 1980. A tradus din română, ivrit şi idiş. Lucrări: *Lexicon. Noţiuni, obiceiuri şi sărbători evreieşti; Sabat, cununa creaţiei; Reflecţii despre Judaism; Între legendă şi realitate* (lumea hasidică); *Comitetul Democratic Evreiesc; Evreimea Botoşăneană*, mini-monografie.

Lemeni, George
(1813, Iaşi – 1849, Iaşi)

Pictor. A absolvit Academia Mihăileană la Iaşi şi a fost trimis cu bursă la München spre a studia litografia cu Piloty. A lăsat portrete: *Dimitrie Cantemir, Veniamin Costache, Mihai Sturdza*. A murit de holeră.

Lemeni, Ioan
(22.04.1780, Dezmir, jud. Cluj – 29.03.1861, Viena)

Episcop greco-catolic. A absolvit Filosofia şi Dreptul la Cluj, Teologia la Blaj şi Oradea. Profesor de Filosofie şi Istorie bisericească la Seminarul din Blaj. Episcop de Blaj (1832–1833), a refăcut catedrala. Împreună cu episcopul de Sibiu, Vasile Moga, a trimis memorii la Curtea de la Viena pentru ca românii să fie recunoscuţi, în Transilvania ca a patra naţiune, așa cum fusese condiția la trecerea de la ortodoxie la greco-catolicism. La 1848 a prezidat, împreună cu Andrei Şaguna, Adunarea de pe Câmpia Libertăţii. În 1850 s-a retras la Viena.

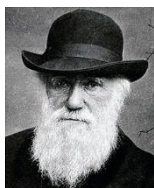

Leonard, Nicolae (Nae), *nume la naştere* Leonard Naia
(13.12.1886, Bădălani, jud. Galaţi – 24.12.1928, Câmpulung)

Tenor. German după mamă. A studiat la Institutul Nona Ottescu din Bucureşti. Împreună cu prietenul său, Maximilian, a făcut trupa de operetă Teatrul Liric, dispărută imediat după Marea Unire. A cântat în Franţa, la Lyon, Marsilia şi Paris. Întors la Bucureşti în 1928, a jucat la Alhambra peste 50 de spectacole de operetă cu *Fritz, Baiadera, Contesa Maritza*. A murit tânăr, de tuberculoză.

Leon, Gheorghe N.
(29.04.1888, Iași – 1949, Sighet)

Economist. Licenţiat în Drept la Universitatea din Iaşi. Membru al Partidului Naţional Liberal. Doctor în ştiinţe economice, politică şi ştiinţe financiare la Universitatea din Jena – Germania, 1914. Profesor la Facultatea de Drept, Catedra de Finanţe şi Statistică a Universităţii din Cluj, transferată la ASCI (viitorul ASE) în 1935. A fost ministru al Economiei Naţionale (1940) şi al Comerţului Exterior (1940). A fost fondatorul revistei „Anale statistice şi economice“ (1926). Epurat din învăţământ în 1946, arestat, a decedat la închisoare. A scris Elemente de ştiinţă financiară, 1925, primul tratat românesc în domeniu.

Leon, Nicolae
(1862, Botoșani – 1931, Iași)

Naturalist. Fratele mai mare al lui Grigore Antipa. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Iaşi, unde a devenit apoi profesor. Este fondatorul şcolii de parazitologie din România. A fost de asemenea entomolog, preocupat de bolile pe care insectele le pot transmite omului. S-a preocupat de cunoaşterea Culicidelor, Anophelidelor, Simulidelor şi Hemipterelor şi în general de cunoaşterea insectelor dăunătoare omului direct sau indirect. O stradă din Botoşani îi poartă numele.

Leonida, Dimitrie
(23.05.1883, Fălticeni – 14.03.1965, Bucureşti)

Specialist în electroenergetică. Fratele Elisei L. Z. A absolvit Politehnica de la Berlin – Charlottenburg. Încă din facultate (în efervescența generată de Marea Unire) concepe proiectul Metropolitanul (metroul) București şi Complexul hidroenergetic al Bistriţei de lângă Bicaz, proiecte profetice, ambele realizate mai târziu. În ţară se angajează la Primăria Capitalei şi pune bazele iluminatului stradal. Fondator al Școlii de Mecanici şi Electricieni din Bucureşti. Profesor la Politehnica din Timişoara, apoi la cea

din Bucureşti. Ia parte la planul de electrificare a României. A întemeiat în 1908, pe baza propriilor sale colecţii, Muzeul Tehnic din Bucureşti, care-i poartă astăzi numele. În 1917 a realizat una din primele staţii radiotelegrafice din România. A participat la elaborarea unor legi importante, cum ar fi *Legea Energiei* şi *Legea Apelor* (1924).

Leonida Zamfirescu, Elisa
(1887, Fălticeni – 25.11.1973, Bucureşti)

Ingineră. Sora lui Dimitrie L. A absolvit Politehnica de la Berlin – Charlottenburg, specialitatea metalurgie-chimie, deoarece Politehnica din Bucureşti, grație legislației impuse de Spiru Haret, nu primea fete. A fost cercetătoare la Institutul Geologic al României, unde a condus 12 laboratoare și a analizat noi resurse de cărbune, de șisturi bituminoase, de gaze naturale, crom, bauxită, cupru. A preconizat fabricarea în ţară a sulfatului de cupru (utilizat pentru distrugerea unor ciuperci dăunătoare plantelor de cultură) şi a elaborat un procedeu eficient de fabricare a acestei substanţe, pornindu-se de la minereuri din ţară. A studiat de asemenea apele minerale din România, precum şi compoziţia unor ape destinate consumului industrial. Lucrări: *Contribuţiuni la studiul bauxitelor din România* (1931) şi *Studiul chimic al cromitelor din Munţii Orşovei* (1939). A fost distinsă în perioada socialistă cu Ordinul Muncii.

Lesnea, George
(24.03.1902, Iaşi – 06.06.1979, Iaşi)

Poet. De meserie tipograf. A fost sprijinit ca poet de Ionel Teodoreanu. Era un liric sentimental: *Cântec deplin,* 1933, Premiul Academiei; *Ceaslov,* 1940, Premiul Societăţii Scriitorilor Români; *Versuri*, 1964. A tradus remarcabil din Esenin, Lermontov, Puşkin. A primit Premiul de Stat, 1954.

Leşco, Alexandru
(21.02.1955, Coşerniţa, Republica Moldova)

Militant politic. Valah din Ucraina (bolohovean) ca origine. A luptat pentru integritatea teritorială a Moldovei în conflictul transnistrean. Arestat la Tiraspol în Grupul Ilaşcu, a făcut 12 ani de închisoare. A primit cetăţenia română în timpul detenţiei şi a venit în România în 2004. Distins cu Ordinul Naţional Steaua României în grad de Cavaler (2007).

Leţia, Ioan Alfred
(13.05.1944, Aiud)

Inginer. A absolvit Electrotehnica la Universitatea Tehnică din Cluj. S-a specializat la Londra, Maryland, Baltimore. Profesor la Politehnica (azi Universitatea Tehnică) din Cluj. A publicat 7 manuale universitare şi studii referitoare la sistemele inteligente,limbaje formale şi translatoare, analiza şi sinteza dispozitivelor numerice. Membru al Gesellschaft für Informatik Artificial Intelligence, Germania; Association for Computing Machinery, IEEE, Computer Society.

Leucuţia, Traian
(1892, Calacea, Transilvania – 12.09.1977, Bucureşti)

Medic radiolog. A absolvit Medicina la Cluj şi s-a specializat la Berna, Lausanne, Budapesta, Viena, Paris, Cambridge, Detroit, ultimele două universităţi l-au specializat în radiologie. A fost profesor la Medicina din Detroit. A fost membru în conducerea Societăţii Americane de Radiologie (1934), membru de onoare al Facultăţii de Radiologie din Londra. Membru în numeroase societăţi, din Panama până în Italia. În 1961 a devenit preşedinte al Societăţii Americane Roentgen.

Levaditi, Constantin
(19.06.1874, Livadia, Galaţi – 05.09.1953, Paris)

Inframicrobiolog. (Toponimul Livada, Livezi, Livadi, Livadhia există în tot arealul străromân, din Thessalia și Anatolia, până pe Coasta Dalmată și în Carpații Albi.) Naturalizat în Franţa (din 1916). Colaborator ştiinţific la Institutul Pasteur din Paris. Este unul dintre fondatorii inframicrobiologiei moderne, iar cercetările sale cuprind întreg domeniul inframicrobiologiei. O deosebită valoare au studiile asupra eritemelor polimorfe, ectodermozelor neurotrope, sifilisului, poliomielitei, encefalitei, vaccino- şi chimio-terapiei. El a introdus bismutul în terapeutica sifilisului. Tot el a perfecţionat metoda de impregnare cu argint a spirocheţilor în secţiuni. Lucrări: *Syphilis congénitale et Spirochaete Pallida Schaudinn,* 1905; *Ecto-dérmoses neurotropes. Poliomyélite, encéphalyte, herpès,* 1922; *La Péniciline et ses applications thérapeutiques,* 1945. Membru de onoare al

Academiei Române (din 1926). Membru al Academiei Franceze de Medicină.

Levenson, Boris
(1884, Basarabia – 1947, New York)

Compozitor. A studiat muzica în Rusia, ca elev al lui Nikolai Rimski-Korsakov. A predat la Conservatorul din Strasbourg. A plecat în SUA în 1920. A compus muzică în stil tradiţional evreiesc (klezmer) şi prelucrând motive folclorice evreieşti din zona Basarabiei şi Rusiei. Lucrări: J*ewish Folk Songs (2) for clarinet quintet; Hebrew Dance, for saxophone & piano.*

Levi, Yoel
(16.08.1950, Sătmar)

Muzician. A absolvit Academia de Muzică la Tel Aviv şi s-a specializat la Academia de Muzică din Ierusalim cu Mendi Rodan. Specializare la Sienna şi Roma în Italia, în Olanda (cu Kiril Kondraşin) şi în Marea Britanie. Dirijor al unor orchestre celebre: Atlanta Simphony Orchestra, Flemish Radio Orchestra, Israel Philarmonic Orchestra, Chicago Orchestra, Cleveland Orchestra, London Philarmonic Orchestra, Boston Simphony Orchestra, Montréal Philarmonic Orchestra ş.a. A deschis concertul prin care au început Jocurile Olimpice de la Atlanta (1996). Are numeroase concerte imprimate pe disc. Distins cu Ordinul de Cavaler al Artelor şi Literelor de guvernul francez.

Leviţki, Leon
(27.08.1918, com. Edineşti, Basarabia – ?.10.1991, București)

Eseist şi traducător. A absolvit Literele (engleza) la Bucureşti şi a fost profesor la Universitatea din Bucureşti. A scris gramatici, dicţionare şi manuale de limba engleză: *Studii shakespeariene,* 1976, Premiul Uniunii Scriitorilor; *O istorie a literaturii engleze și americane,* 1985. A tradus din Shakespeare, Marlowe, Emerson, Swift, Dreiser ş.a.

Leviţchi, Vasile
(15.11.1921, Carapciu, jud. Storojineţ, Bucovina de Nord, azi Ucraina – 20.10.1997, Chişinău)

Poet, publicist, traducător. A absolvit Şcoala Pedagogică din Cernăuţi şi Facultatea de Litere a Universităţii de Stat Alecu Russo din Bălţi. A fost profesor de limba şi literatura română şi director de şcoală în satele din nordul Bucovinei, apoi conferenţiar la Catedra de Filologie Română şi Clasică a Universităţii de Stat din Cernăuţi şi redactor-şef al ziarului regional „Zorile Bucovinei". Preşedinte fondator al Societăţii de Cultură Românească Mihai Eminescu din Cernăuţi (1989). Stabilit la Chişinău din 1991. Lucrări: versuri – *Grâu şi cântec* (1962), *Poezii* (1963), *La izvoarele Siretului* (1966), *Mărturisiri în drum* (1966), *Inima iarăşi...* (1972), *Întârziere de-o viaţă* (1982), *Se destrăma o noapte albă* (1985), *Adaos la cartea de vise* (1989), *Cerul încă nesfărâmat* (Iaşi, 1996), *Punte spre un mal inexistent* (1997); proză – *O, sfântă naivitate!* (1973), *Centrul covrigului* (1992). A tradus din Lev Tolstoi, Leonid Leonov, Andrei Platonov, Lesea Ucrainka, Marko Ceremşina. Distins cu titlul de Maestru Emerit în Arte, Ordinul Gloria Muncii, premii ale Uniunii Scriitorilor din Moldova, ale Societăţii literare Iancu Flondor (Rădăuţi) ş.a.

Levizor, Inochentie *prenume la naştere* Ioan
(24.02.1875, Coşăuţi, Basarabia – ?.12.1917, Soloveţk, Rusia)

Călugăr. Prima mănăstire unde a slujit a fost Dobruşa, ţinutul Orhei, apoi Sf. Lavră Pociaev, gubernia Volânia, Ucraina. S-a călugărit la mănăstirea Balta din Podolia (1908). Din pricina succeselor predicilor sale, în care susţinea folosirea limbii române în biserica română, arhiepiscopul îl mută la mănăstirea Kameneţ-Podolsk. Apoi este exilat la mănăstirea Murom, ţinutul Olneţk de la Marea Albă, de unde, în 1913, a evadat, mergând 11 zile până la calea ferată. Ajunge la Peceni, unde e arestat. Este deportat la Soloveţk, la 600 km distanţă de Arhanghelsk, unde a locuit într-o peşteră. Exilul a încetat graţie revoluţiei din 1917, dar a fost şi anul când s-a stins. În Transnistria a existat – și mai există - o dizidență religioasă ortodoxă - Inochentismul - care-l consideră mentor și sfânt și care se manifestă prin refuzul de a accepta cartea și administrația rusă. Ca urmare, adepții inochentismului nu pot avea serviciu și nu pot dispune de proprietăți, deoarece limba oficială este rusa. Fac asta pentru apărare identitară.

Liana, Alexandra *nume la naştere* Liana Șaptefrați
(27.05.1947, Bucureşti - 10.01.2014, București)

Compozitoare. Soţia compozitorului Şerban Nichifor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti ca elevă a lui Tudor Ciortea şi Tiberiu Olah. Specializare la Weimar şi Darmstadt. Profesoară la

Conservatorul (azi Universitatea de Muzică) din Bucureşti. Lucrări: *Simfonia I* (1971); *Cantata pentru cor feminin şi orchestră* (pe versuri de Lucian Blaga), 1971; *Concert pentru clarinet şi orchestră,* 1974; *Cantata pentru soprană, bariton, cor mixt şi orchestră* (pe versuri de Lucian Blaga), 1977; cantata a III-a *Pământul ţării, pământul gândurilor* pentru cor feminin şi orchestră (pe versuri de Nichita Stănescu), 1977; simfonia a II-a *Imnuri*, 1978; opera pentru copii *Regina Zăpezii* (după Hans Ch. Andersen), 1978; *Concertul pentru flaut, violă şi orchestră de cameră*, 1980; *Simfonia a V-a* (1985–1986); *Simfonia a VI-a* (1988–1989); poemul simfonic *Ierusalim* (1990); *Concertul pentru orchestră de coarde* (1991); *Concert pentru pian la patru mâini şi orchestră* (1993); opera de cameră *Cântec de dragoste al Doamnei cu licorna* (pe versuri de Etienne de Sadeleer), 1995; *Simfonia a VIII-a* (1995–1996); *Concertul pentru saxofon şi orchestră* (1997); *Pastorala pentru orchestră de suflători* (1999). Membru al societăţii Frau und Musik, Germania, vicepreşedintă a Asociaţiei Culturale România-Israel, membru al Living Music Foundation Inc., SUA. A primit de mai multe ori Premiul Uniunii Compozitorilor din România, Premiul Carl Maria von Weber, Dresda, 1979; Premiul Gaudeamus, Magadino, Elveţia; Premiul ACMEOR, Tel Aviv, 1997.

Librescu, Liviu
(18.08.1930, Ploieşti – 16.04.2007, Blacksburg, Virginia, SUA)

Inginer. A fost deportat împreună cu tatăl său în lagărele naziste din Transnistria. Soţia era tot supravieţuitoare a lagărului. A absolvit Facultatea de Aerospaţiale la Institutul Politehnic din Bucureşti. A fost cercetător la Institutul de Mecanică Aplicată din Bucureşti şi la Institutul de Construcţii Aerospaţiale al Academiei Române. A plecat în Israel în 1975 şi a fost profesor la Universitatea din Tel Aviv, apoi la Technion, în Haifa. A plecat în SUA în 1979. A fost profesor de aeronautică şi inginerie mecanică la Virginia Tech. Contribuţii în domeniul aero-elasticităţii, structurilor supersonice şi hipersonice. A murit apărându-şi studenţii de un atac armat în campusul universitar. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România. I s-a ridicat un bust în campusul Universității Virginia.

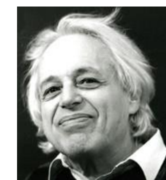
Liciu, Irinel *nume după soţ* Lia Silvia Popa
(22.02.1928, Cluj – 25.05.2002, Bucureşti)

Balerină. Soţia lui Șt. Augustin Doinaş (pseudonimul lui Ştefan Popa). A studiat baletul cu Elena Penescu Liciu (al cărei tată, Petre Liciu, fost student al lui Titu Maiorescu, era din Focșani), care-i era mătuşă şi al cărei nume l-a luat pentru scenă. Prim-balerină a Operei Române din Bucureşti, l-a avut partener pe Gabriel Popescu şi dansa pe scenografia lui Oleg Danovski. A interpretat aproape toate rolurile clasice cunoscute. A părăsit scena Operei în 1959, când soţul său, deţinut politic (1957–1958), a fost reabilitat. S-a sinucis în ziua când a murit soţul ei. Laureată a Premiului de Stat şi a Ordinului Meritul Cultural în grad de Comandor.

Liciu, Petre
(1871, Focşani – 1912, Bucureşti)

Actor. Tatăl balerinei Elena Penescu Liciu și bunicul lui Irinel Liciu. A început Dreptul la Iaşi cu Titu Maiorecu, dar a studiat actoria la Bucureşti ca elev al lui Ștefan Vellescu, apoi la Paris. A fost actor al Teatrului Naţional din Bucureşti alături de Aristizza Romanescu. Roluri în: *Neguţătorul din Veneţia* de W. Shakespeare, *Ruy Blas* de V. Hugo, trilogia lui B. Şt. Delavrancea. A jucat şi roluri de comedie. Are un bust în oraşul Focşani ridicat în 1913 şi o stradă din Bucureşti îi poartă numele.

Ligetì György Sándor
(28.05.1923, Diciosânmartin, azi Târnăveni – 12.06.2006, Viena)

Compozitor. A început Conservatorul la Cluj şi a fost nevoit să-l întrerupă în 1943 din cauza legislaţiei discriminatorii contra evreilor. Familia sa a fost deportată la Auschwitz şi n-a supravieţuit decât mama. A absolvit Conservatorul la Budapesta. A fost preocupat de folclorul muzical românesc şi maghiar. Profesor la Conservatorul din Budapesta până la contrarevoluția din 1956, când a plecat la Viena. A predat armonia la Darmstadt, Hamburg, Stockholm. Este considerat, alături de Karlheinz Stockhausen, unul dintre fondatorii muzicii

electronice (ca mijloc de întoarcere la muzica sferelor așa cum o preconizase Pythagora). Lucrări: *Concert românesc pentru orchestră* (1951); *Six Bagatelles,* I-ul *Quatuor pentru coarde, Métamorphoses nocturnes* (1951–1954); *Volumina pentru orgă* (1962); *Aventures et Nouvelles Aventures* (1966); *Requiem* (1963– 1965); *Lux aeterna* (1966); *Lontano, pentru orchestră* (1967); *Continuum pentru clavecin* (1968); Al II-lea *Quatuor* (1968); *Ramifications,* Studiul nr. 2 *Coulée pentru orgă* (1969), *Concerto de cameră* (1969) *Melodien* pentru orchestră de cameră (1971); *Clocks and Clouds*, pentru 12 cântărețe și orchestră (1972); *Le Grand Macabre*, operă (1974–1977*); Trio pentru vioară, cor și pian* (1982); *Concert pentru pian* (1985–1988). A compus coloana sonoră pentru mai multe filme de Stanley Kubrik, între altele pentru Odiseea spaţială 20 0 1. A fost distins cu: Premiul Grawemeyer pentru compoziţie muzicală (Études pour piano), 1986; Premiul Schock pentru arta muzicală, 1995; Premiul Wolf pentru muzică, 1995, 1996; Premiul Kyoto, 2001; Premiul Polar Music, 2004.

Liiceanu, Gabriel
(23.05.1942, Râmnicu Vâlcea)

Eseist. A absolvit Filosofia și Facultatea de Filozofie, apoi de Limbi Clasice la Universitatea din Bucureşti. Doctorat în filosofie (cond. șt. Ion Ianoși). Cercetător la diverse institute ale Academiei. A făcut parte din cercul care l-a avut drept mentor pe Constantin Noica, alături de Andrei Pleşu, Sorin Vieru, Thomas Kleininger ş.a. Bursă Humboldt în Germania. După 1989 director al Editurii Humanitas (fosta Editura Politică) și consilier al preşedintelui Traian Băsescu (2008). Membru fondator al Societăţii Academice Române. A scris eseuri în care ideologia, filosofia în sens nietzscheian şi cultura sunt văzute în interacţiune: *O fenomenologie a limitei şi depăşirii,* 1975*; Încercare în politropia omului şi a culturii,* 1981; *Jurnalul de la Păltiniş · Un model paidetic în cultura umanistă,* 1983; *Apel către lichele,* 1992 (contra forțelor de stânga din politica românească); *Cearta cu filozofia,* 1992.

Linca, Nicolae
(01.01.1929, Cergăul Mare, jud. Alba)

Boxeur. A lucrat la Uzinele Malaxa din Bucureşti ca ucenic. S-a antrenat la Clubul Sportiv Dinamo ca elev al lui Ion Popa. Campion olimpic la Melbourne, 1956, la categoria semi-mijlocie. Maestru Emerit al sportului.

Lipă, Elisabeta
(26.10.1964, Siret, jud. Suceava)

Sportivă. A absolvit Facultatea de Educaţie Fizică la Universitatea Ecologică. Profesoară de sport, ofiţer MI. Legitimată la Cluburile Olimpia, apoi Dinamo, în specialitatea canotaj. A fost de peste 25 de ori campioană naţională la schif simplu, deţine 19 medalii olimpice (aur în 1984, Los Angeles; 1989, Iugoslavia; 1992, Barcelona; 1996, Atlanta; 2000, Sideny). Maestru al sportului în 1982 şi Maestru Emerit al sportului în 1995. În anul 2000 a fost declarată cea mai bună canotoare din lume de către Federaţia Internaţională de Canotaj. Tot în 2000 i s-a conferit Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Comandor.

Lipatti, Dinu
(19.03.1917, Bucureşti – 02.12.1950, Geneva)

Pianist, compozitor și pedagog. Frate cu Valentin L. Crescut într-o familie cu tradiţie muzicală – tatăl său era un talentat violonist amator care studiase cu Pablo Sarasate, mama – o excelentă pianistă, iar naş de botez i-a fost George Enescu – i s-au recunoscut şi cultivat din fragedă copilărie înclinaţiile muzicale. A fost acceptat ca elev de exigenta profesoară de pian Florica Musicescu, care l-a ferit de mentalitatea unui „copil minune", dându-i în schimb o educaţie artistică serioasă, care să-i permită dezvoltarea talentului nativ. Între timp este admis la Conservatorul din Bucureşti, pentru ca în 1934 să participe la concursul internaţional de pian din Viena. Faptul că i s-a decernat doar al doilea premiu l-a determinat pe faimosul pianist francez Alfred Cortot să părăsească juriul în semn de protest. Cortot l-a invitat la Paris să-şi continue sub conducerea sa studiile de pian la École Nationale de Musique. Aici ia şi lecţii de compoziţie cu Paul Dukas şi Nadia Boulanger şi de artă dirijorală cu Charles Munch. În 1936 îşi începe cariera de pianist concertist în diverse oraşe europene, reputaţia sa continuând să crească la fiecare apariţie în public. La începutul celui de al Doilea Război Mondial revine la Bucureşti, unde dă recitaluri de pian ca solist sau acompaniindu-l pe George Enescu. În 1943 pleacă în Elveţia, unde devine profesor de pian la Conservatorul din Geneva. Prieten cu Clara

Haskil. Îşi continuă cariera concertistică în recitaluri de pian sau ca solist împreună cu orchestre dirijate de Herbert von Karajan sau Alceo Galliera, realizează în studio imprimări pe discuri. În timp ce se pregătea pentru un turneu de concerte în America, se descoperă că suferă de leucemie. În repertoriul său prevalau operele unor compozitori ca Johann Sebastian Bach, Wolfgang Amadeus Mozart, Frédéric Chopin, Béla Bartók, dar şi Robert Schumann, Edward Grieg, Maurice Ravel, Domenico Scarlatti. Era foarte exigent cu sine însuşi şi de o profundă modestie. Compoziţiile sale, printre care *Fantezie pentru pian, vioară şi violoncel* Op. 1 (1933), *Şătrarii, suită pentru orchestră* Op. 2 (1934), *Concertino în stil clasic pentru pian şi orchestră de cameră* Op. 3 (1936), *Simfonie concertantă pentru două piane şi orchestră de coarde* Op. 5 (1938), *Sonatină pentru mâna stângă* (1941) au rămas în cea mai mare parte inedite. Casa memorială Dinu Lipatti se află în satul Ciolceşti din comuna Leordeni, judeţul Argeş. Membru post-mortem al Academiei Române (1997).

Lipatti, Valentin
(26.03.1923, Bucureşti – 25.03.1999, Bucureşti)

Diplomat, economist. Frate cu Dinu L. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti, ca elev al lui Bazil Munteanu şi Tudor Vianu. Profesor la Universitatea din Bucureşti, director al Secretariatului tehnic al Comisiei României la UNESCO, ambasador la UNESCO, director al Departamentului Cultură şi apoi al relaţiilor cu Europa la Ministerul Afacerilor Externe, şeful delegaţiei române la Conferinţa pentru Securitate şi Cooperare în Europa la Helsinki şi Geneva. Foarte bun negociator. Lucrări: *Montesquieu, gânditor iluminist*, 1955; *Conferinţa pentru Securitate şi Cooperare în Europa*, 1975, în colaborare; *Modigliani*, 1984; *Balcanii ieri şi azi*, 1988. A tradus din literatura franceză. În prezent există o Fundaţie Dinu şi Valentin Lipatti.

Lipkovskaia, Lidia
(28.04.1884, Hotin – 23.03.1958, Beirut)

Soprană. A absolvit Conservatorul din Petersburg (1903–1906), specializare la Milano (La Scala, 1906–1907). Între 1906–1915 a fost solistă la Teatrul Mariinski din St. Petersburg. A fost cunoscută în toată lumea, a evoluat pe scenele teatrelor din Paris, Viena, Londra, Varşovia, Stockholm, Tokio, Montréal, New York, Singapore, Melbourne precum şi la Bucureşti, Iaşi, Sinaia, Cernăuţi, Galaţi etc. În ajunul războiului a fost profesoară de canto la Conservatorul din Chişinău, în timpul războiului – profesoară la acela din Odesa şi apoi din Bucureşti, după război – la Paris şi în Liban.

Livescu, Jean
(03.06.1906, Burdujeni, Suceava - 02.09.1996, Bucureşti)

Istoric literar. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Iaşi. Specializare în limba germană la Strasbourg. Profesor de limba şi literatura germană la Universitatea din Iaşi, apoi la cea din Bucureşti. Rector al celor două universităţi. Ministru adjunct al Educaţiei, preşedinte al Comisiei române pentru UNESCO. Director al Bibliotecii Academiei Române. Lucrări: *Textsammlung zur deutschen Sprachund Literaturgeschichte*, 4 vol., în colaborare, 1962; *Anthologie der österreichischen Literatur*, 2 vol., în colaborare, 1972; *Dicţionar germanromân, în colaborare,* 1979; *The literary and the cultural field generally speaking, the development of the Romanian universities and other national and institutions; German-Romanian relationship*. Membru corespondent al Academiei Române (din 1965).

Livio, Mario
(1945, Bucureşti)

Astrofizician. A plecat în Israel în 1950 cu bunicii. A luptat pe front în războiul de şase zile (1967), războiul de Yom Kippur (1973) şi războiul din Liban (1982). A absolvit Fizico-matematici la Universitatea Ebraică din Ierusalim, a susţinut doctoratul la Institutul Weizmann şi a fost profesor la Institutul de Tehnologie Tehnion din Haifa până în 1991. Preocupat de astrofizică, s-a angajat la Telescopul Hubble, în SUA, unde este șeful Departamentului Știință al Telescopului Hubble. Are contribuţii la teoria expansiunii universului, a găurilor negre şi formării sistemelor planetare. A stabilit relaţii între funcţii ale numerelor şi istoria civilizaţiilor omeneşti. Lucrări: *The accelerating universe: infinite expansion, the cosmological constant, and the beauty of the cosmos*, 2000; *The golden ratio: the story of phi, the world's most astonishing number*, 2003 (Premiul Internaţional Pythagora pentru cea mai populară carte de ştiinţă); *The Equation That Couldn't Be Solved: How*

Mathematical Genius Discovered the Language of Symmetry, 2005; *Is God a Mathematician?*, 2009.

Livovschi, Eugen (Evgheni)
(15.02.1933, Bălţi, Basarabia)

Constructor. În 1941 familia a fost deportată în Siberia. A absolvit Institutul de Construcţii din Tomsk, Siberia şi s-a specializat la Institutul de Construcţii din Leningrad. Profesor la Facultatea de Construcţii a Institutului Politehnic din Chişinău. Director adjunct al Institutului de Cercetări şi Proiectare în Construcţii din Surgut), (în Iacuţia, Rusia, 1987–1990). A elaborat metode matematico-statistice pentru cercetarea proprietăţilor betonului, preponderent fluenţa betonului, cercetarea proprietăţilor fizico-mecanice ale betoanelor speciale pentru carcasa corpului solid al reactoarelor atomice. Lucrări: *Пассивный и активный эксперимент при исследовании механических характеристик бетона* (1970); manualul *Статис-тические методы построения эмпирических формул* (Moscova, 1988); manualul *Construcţii de beton armat* (2001, în colaborare) şi normativul *Calculul, proiectarea şi alcătuirea elementelor de construcţii din beton armat şi precomprimat* (2006). Distins cu Medalia Meritul Civic, cu Diploma de Onoare şi Medalia Dimitrie Cantemir ale AŞM. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Locusteanu, Alexandru
(1848, jud. Dolj – 1922, Bucureşti)

Medic veterinar. A studiat Medicina Veterinară la Paris. Organizator al Şcoalei de Artă Veterinară înfiinţată de Al. I. Cuza pentru a sprijini zootehnia. A fost fondator şi preşedinte al Societăţii de Medicină Veterinară şi al Asociaţiei Generale a Medicilor Veterinari, membru corespondent al Societăţii Centrale de Medicină Veterinară din Paris şi membru onorific al Colegiului Veterinar din Londra.

Locusteanu, Nicolae B, *nume la naştere* Nicolae Rusu Locusteanu
(24.03.1821, Leu de Sus, Dolj – 1901, Bucureşti)

Publicist. Fiul prefectului de Romanaţi, Barbu L. A fost elevul lui Aaron Florian la Craiova. După eşecul Revoluţiei de la 1848 a fost exilat la Brusa, unde a practicat ingineria. L-a cunoscut pe Heliade Rădulescu în 1853, la Constantinopol. S-a întors în ţară prin 1890. A lăsat amintiri interesante din pricina perioadei agitate a istoriei pe care a trăit-o: Amintiri din trecut, 1896; După exil, 1898.

Loghin, Irina
(19.02.1939, Gura Viţioarei, jud. Prahova)

Cântăreaţă de muzică populară. Tatăl basarabean, mama prahoveancă. A absolvit Şcoala Populară de Artă la Ploieşti. Solistă a Ansamblurilor Ciocârlia Barbu Lăutaru', Ciprian Porumbescu. Deputat, apoi senator PRM (2000-2008) în Parlamentul României. Are la activ un număr impresionant de turnee, albume şi spectacole. O casetă imprimată în opt sute de mii de exemplare s-a epuizat în două zile. A interpretat: *De la mine la Ploieşti; De-ai şti, mamă, traiul meu; De-aş fi iară de 30 de ani; De-aş putea mâine să mor; Deschide, gropare, mormântul; Din bucata mea de pâine; Doamne, la duşmanii mei; Doamne, când ai făcut lumea; Doamne, pe român ajută-l; Dorul de părinţi; Dorule, măi dor; Dragă mamă, dragă tată; Dragi părinţi; Dragostea cea mare; Du-mă-n ţara doinelor; Duşmane, n-ai avea parte; Fă nevastă, fă muiere; Fetelor, mă ascultaţi; Fetiţa mamii, fetiţă; Fir-ar să fie; Firar să fii, măi Gheorghiţă*, ş.a. Distinsă cu Ordinul Serviciu Credincios (2002), Meritul Cultural (2004) şi Ordinul de Onoare al Republicii Moldova (2014).

Loghinov, Valeriu (Valerii)
(27.10.1942, Sîr Novorosiisk, Taşkent, Uzbekistan – 29.02.1989, Chişinău)

Compozitor. Rus ca etnie. Părinţii, probabil deportaţi în Uzbekistan, au venit în Moldova în 1944. A absolvit Şcoala de Muzică E. Coca şi Institutul de Arte Gavriil Musicescu din Chişinău. A lucrat la Studioul Moldova Film. A scris muzica pentru filme artistice şi filme de animaţie: *Copilul care a jignit soarele*, 1977; *Căţeluşul zburător*, 1977; *O ţeavă se plimba prin oraş*, 1978; *Emisarul serviciului secret*, 1979; *Pe cuvântul meu de cal*, 1980; *Bătrânul şi copacul*, 1982; *Două izvoare*, 1983. *In zorii revoluţiei,* 1984; *De întoarcere uitaţi*, 1985; *Acţiune civilă*, 1988.

Lombard, Alf
(08.07.1902, Paris – 01.03.1996, Helsinki)

Lingvist suedez specialist în romanistică. A absolvit Universitatea din Uppsala, specialitatea Limbi romanice. A fost profesor la Universitatea din Lund, unde a introdus – pentru prima oară în Suedia – studiul limbii române. A conferențiat despre limba română la Copenhaga, Helsinki, Paris, Aachen, Iași, Cluj, București. Lucrări: *La prononciation du roumain* (1935); *Le verbe roumain,* 2 vol. (1955); *Rumänsk Grammatik* (1981). Membru al Academiilor din Danemarca, Italia, Suedia, Romania.

Longhin, Scarlat
(12.08.1899, Doftana, Bacău – 13.03.1979, Bucureşti)

General şi medic dermato-venerolog. A absolvit Facultatea de Medicină din Iaşi şi Institutul Medico-Militar din Bucureşti. S-a specializat la Paris şi Alger. A fost profesor la Universitatea din Bucureşti. Cercetările sale cuprind diferite domenii ale dermato-venerologiei, în care a adus contribuţii importante, de exemplu tratamentul biologic al dermato-micozelor. Lucrări: *Dermatologie şi venerologie,* 1958; *Dermatozele copilului,* 1960; *Dermatologie,* 1971; *Dermatologie infantilă*, 1979, toate în colaborare. Membru corespondent al Academiei Române, 1963.

Longinescu, Gheorghe Gh.
(12.09.1869, Focşani – 07.03.1939, Bucureşti)

Chimist. Frate cu Ștefan Gh. L. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. Specializare la Berlin. Profesor de chimie anorganică la Universitatea din Bucureşti. A stabilit, pe baza unor cercetări teoretice asupra asociaţiei moleculare în stare lichidă şi solidă, o formulă care permite calcularea gradului de asociere cu ajutorul temperaturilor de fierbere. În domeniul chimiei analitice a cercetat separarea metalelor din grupele a II-a şi a III-a analitică şi metodele cantitative pentru separarea halogenurilor între ele. A găsit reacţii de recunoaştere pentru sodiu, potasiu, acid azotic etc. Este autor a numeroase cursuri şi manuale de lucrări practice; împreună cu C.I. Istrati a publicat manualul Curs metodic de chimie şi mineralogie, 1908. A dat o nouă formulare legii lui Avogadro. Membru de onoare al Academiei Române (din 1936).

Longinescu, Ştefan Gh.
(05/12.10.1865, Focşani – 2.08.1931, Bucureşti)

Jurist. Frate cu Gheorghe Gh. L. A absolvit Dreptul la Iaşi. Specializare la Berlin. A fost profesor de Drept roman la universităţile din Iaşi şi Bucureşti. A scris şi lucrări de istoria Dreptului: *Gaius – der Rechtsgelehrte* (Gaius – erudit al dreptului, 1896); *Istoria dreptului românesc* (1908); *Elemente de Drept roman* (9 vol., 1921–1929). Membru corespondent al Academiei Române (din 1910).

Loteanu, Emil
(06.11.1936, Clocuşna, jud. Ocniţa, Basarabia - 18.04.2003, Moscova)

Regizor de film, scriitor. Şi-a început studiile la Liceul „Sf. Sava“ din Bucureşti. A absolvit Institutul de Cinematografie de la Moscova, secţia regie. A lucrat la Teatrul Dramatic din Chişinău, apoi la studioul Moldova Film. Profesor la Institutul de Arte din Chişinău, secţia regie. Fondator al Asociaţiei experimentale de creaţie Phoenix-M. A regizat filme artistice şi documentare. Filmografie: *Hora mare,* 1959; *A fost odată un băiat* (scenariul şi regia), 1960; *Frescă în alb,* 1967; *Această clipă,* 1968, Marele Premiu la Festivalul Regional de Film de la Minsk*; Academicianul Tarasevici,* 1970; *Lăutarii,* 1971, Premiul al II-lea, Scoica de Argint, la Festivalul Internaţional de Film de la San Sebastian; *O șatră urcă la cer* (scenariul şi regia; în România cu titlul *Șatra*), după M. Gorki - *Bătrâna Izerghil,* Mosfilm, 1976, Marele Premiu Scoica de Aur la Festivalul Internaţional de Film de la San Sebastian; *Gingaşa şi tandra mea fiară* (scenariul şi regia) după A.P. Cehov; *O dramă la vânătoare,* Mosfilm, 1978; *Ana Pavlova* (scenariul şi regia), 2 serii, Mosfilm, 1983, Diploma pentru merite deosebite în dezvoltarea artei cinematografice şi Premiul pentru cel mai bun film străin la Festivalul Internaţional de filme, Oxford; *Eugen Doga,* 1983; *Svetlana Toma,* 1984; *Grigore Grigoriu,* 1985; *Luceafărul,* 1986, Premiul Naţional; *Mioriţa* (scenariul), Telefilm – Chişinău, 1987; *Durere* (scenariul), Moldova Film, 1989; *Piţigoiul în picaj* (scenariul), Telefilm – Chişinău, 1989; *Găoacea,* 2 serii, 1993. În literatură a debutat cu placheta de versuri *Zbucium* (1956). Alte cărți de versuri: *Chemarea stelelor* (1962), *Ritmuri* (1965), *Sufletul ciocârliilor* (1974) ş.a. Preşedinte al Uniunii Cineaştilor din Moldova (1987–1992). Artist al poporului din Federaţia Rusă (1980), Maestru Emerit în Artă din RSSM (1969), laureat al Pre-

miului de Stat al URSS (1988), distins cu Ordinul Republicii (2000).

Lovinescu, E(ugen)
(31.10.1881, Fălticeni – 16.06.1943, Bucureşti)

Critic şi istoric literar. Horia Lovinescu și Anton Holban au fost nepoții lui. Monica L. era fiica soției, recunoscută de E. L. A absolvit Filologia clasică la Universitatea din Bucureşti şi şi-a luat doctoratul la Paris cu Émile Faguet şi elenistul Gustave Fougères. A fost profesor de latină la Liceul Matei Basarab din Bucureşti. A fondat revista şi cenaclul „Sburătorul" (1919), unde s-au afirmat Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Anton Holban, Vladimir Streinu, Ion Barbu, Tudor Vianu, Şerban Cioculescu ş.a. Maiorescian. Lucrări: *Istoria civilizaţiei române moderne,* 3 vol., 1924–1925, unde a pus accent pe autonomia esteticului şi mutaţia valorilor în funcţie de loc şi timp: *Critice,* 10 vol., 1909–1929; *Istoria literaturii române contemporane*, vol. I–IV, VI, 1926–1929. A mai scris monografii şi romane, a tradus din latină şi greacă, a alcătuit manuale şcolare. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Lovinescu, Horia
(28.08.1917, Fălticeni – 17.09.1983, Bucureşti)

Dramaturg. Nepotul lui E(ugen) L. și văr cu Anton Holban. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. A fost director al Teatrului Nottara. A scris piese axate pe conflicte sociale şi psihologice: *Lumina de la Ulmi,* 1953, debut, Premiul de Stat; *Citadela sfărâmată*, 1954, Premiul de Stat; *Surorile Boga*, 1958; *Moartea unui artist*, 1964; *Şi eu am fost în Arcadia,* 1971, Premiul Academiei, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Ultima cursă*, 1976; *Noaptea umbrelor*, *Oraşul viitorului, Karamazovii*, 1983.

Lovinescu, Monica
(19.11.1923, Bucureşti – 20.04.2008, Paris)

Eseistă. Soţia lui Virgil Ierunca şi fiica din prima căsătorie a soţiei lui E(ugen) L. A absolvit Literele la Bucureşti. A plecat la Paris în 1947 cu o bursă a Guvernului francez. A lucrat la Radiodifuziunea franceză şi a colaborat la Radio Europa Liberă.

Lozanu, Mina
(04.09.1929, Hristici, jud. Soroca, Basarabia - 19.09.2013, Chișinău)

Zoolog. A absolvit Facultatea de Biologie şi Chimie a Institutului Pedagogic din Chişinău şi s-a specializat la Institutul de Biologie al AŞM. Elevul lui Mihail Iaroşenco. A făcut cercetări pe teren spre a evidenţia înțelegerea la mamifere și păsări, descoperind că ele posedă o serie de capacităţi considerate până nu demult strict umane. Lucrări: *Fauna de vânătoare din Moldova*, 1968, în colaborare; *Rozătoarele Moldovei*, 2 vol., 1970; *Istoria provenirii micromammaliilor în Moldova şi ecologia speciilor recente*, 1972; *Comportamentul mamiferelor în mediul ambiant,* 2000, în colaborare). Membru al Consiliului Central Teriologic al Academiei de Ştiinţe a URSS.

Lozovan, Eugen
(02.05.1929, București - 03.12.1995, Copenhaga)

Filolog, istoric, istoric literar. A absolvit Filologia la Bucureşti, a studiat Filologia romanică la Paris şi Strasbourg. A fost profesor universitar la Copenhaga şi la Institutul de Bizantinologie de la Oxford, a conferenţiat la Heidelberg, Harvard, Londra ş.a. A lăsat studii asupra lui Dimitrie Cantemir în Rusia (a găsit, identitificat și depus la muzeul Institutului tipografia mobilă cu litere persane făcută de Cantemir pentru campania lui Petru I în zona caspică, 1722-1723), asupra lui B.-P. Hasdeu, Mihai Eminescu, Ovidiu. S-a ocupat de relaţiile culturale româno-scandinave: *Les rélations culturelles roumaino-scandinaves au XIX-e siècle* (Relaţiile culturale româno-scandinave în secolul al XIX-lea), 1965; V*oyageurs nordiques dans les pays roumains* (Călători nordici în Ţările Române), 1969 ş.a. La Copenhaga există o fundaţie care-i poartă numele şi care acordă burse pentru studenţii români ce se specializează în greacă şi latină.

Luca
(~ 1550, Cipru – 1629, Târgoviște)

Mitropolit. Ortodoxia răsăriteană, moştenitoare a Bizanţului, nu cunoştea graniţe statale ori etnice. Prin urmare, a ajuns episcop de Buzău (pe la 1595) şi mitropolit al Ţării Româneşti (în 1602). L-a sprijinit pe Mihai Viteazul, care l-a trimis cu misiuni diplomatice la Alba Iulia şi Moscova. A copiat manuscrise greceşti: *Evanghelie* (1588, azi aflată la Athos), *Evanghelie* (1594, azi la Ierusa-

lim), Evanghelie (1624, azi la Athos), în spiritul Renașterii bizantine de după căderea Bizanțului.

Luca, Gherasim
(23.06.1913, București – 09.02.1994, Paris)

Poet de avangardă, în acelaşi grup cu Gellu Naum şi Cicerone Theodorescu. A plecat în Franţa în 1938 din cauza ascensiunii fascismului. A intrat în cercurile de avangardă alături de Jean Arp, Paul Celan, Max Ernst. Gilles Deleuze se considera elevul lui. A conferenţiat pe tema artei colajului la Stockholm, Oslo, Geneva, New York şi San Francisco. Lucrări: *Un lup în faţa lupilor,* 1942; *Dialéctique de la dialéctique*, 1945; *Secretul golului şi plinului*, 1947; *Héros-Limite*, 1953, coperta de Victor Brauner; *L'Extrême-Occidentale*, 1961; *Sept slogans ontophoniques,* 1963; *Paralipomènes,* 1976; Satyres et Satrape, 1987. Dat afară din apartament pentru că nu avea acte legale pentru a locui în Franţa, deşi se afla acolo de zeci de ani, s-a sinucis.

Luca, Vasile *nume la naştere* Luka Laszlo
(08.06.1898, Szentkatólna sau Sâncatolna, azi Catalina, Transilvania – 23.06.1963, Aiud)

Om politic. Secui după etnie. Implicat de tânăr în activitatea revoluţionară, a deţinut funcţii importante în Partidul Comunist din România, a fost arestat de mai multe ori (1924, 1934, 1938) şi eliberat graţie Ajutorului Roşu. S-a aflat în 1919 în Ungaria (revoluţia maghiară), în 1929 a contribuit la organizarea grevelor de la Lupeni, în 1933 s-a aflat în centrul grevelor de la Griviţa, a participat la Războiul Civil din Spania. După 1940, odată cu ocuparea Basarabiei şi Bucovinei de Nord, a primit cetăţenie sovietică, devenind deputat în Sovietul Suprem al Ucrainei. În timpul regimului antonescian a iniţiat formarea unui post de radio în limba română la Moscova. A fost instruit la Academia Militară din Moscova, unde a cunoscut-o pe Ana Pauker, alături de care a lucrat, ulterior, la un institut ce se ocupa de problemele reeducării prizonierilor. Pentru merite în constituirea diviziilor Tudor Vladimirescu şi Horia, Cloşca şi Crişan, a fost avansat general de brigadă în Armata Română. Revine în România cu Armata Roșie, fiind preşedintele Frontului Naţional Democrat. În 1947 ajunge ministru de Finanţe în guvernul Petru Groza. A fost unul dintre promotorii colectivizării agriculturii. A fost înlăturat în 1952, când Gheorghiu-Dej a epurat gruparea moscovită din PMR. În 1954 a fost acuzat de sabotaj economic şi condamnat la muncă silnică pe viaţă.

Luca, Viorel
(03.09.1927, Coştei, Voivodina – 21.03.2011, Belgrad)

A absolvit liceul românesc din Vârșeț și Limbile Romanice la Belgrad, ca elev al lui Momcilo Savić. Specializat în franceză și italiană, a devenit translator guvernamental, fiind prezent la numeroase întâlniri diplomatice de prim rang. A lucrat la Agenția TANIUG, Radio Iugoslavia și apoi la Radio Belgrad. A făcut emisiuni dedicate limbii române și acurateții în exprimare. Soția sa era aromâncă din Krushovo, Macedonia.

Lucaci, Constantin
(07.06.1923, Bocşa, Banat)

Sculptor. A studiat la Academia Liberă de Arte Guguianu din Bucureşti, unde i-a avut profesori pe Camil Ressu, Al. Ciucurencu, C. Medrea. A absolvit Institutul de Belle Arte din Bucureşti. Specializări la Peruggia şi Paris. Profesor la Academia de Arte Frumoase din Cluj. Sculptură în metal. A participat la expoziţii internaţionale de grup şi a avut numeroase expoziţii personale la Helsinki, Veneţia, Moscova, Stockholm, Paris. Are lucrări în muzeele din Antwerp, Copenhaga, Veneţia, Roma, Milano, Ferrara. A fost unul dintre principalii autori de fântâni cinetice, proiect unitar din perioada socialistă al oraşelor româneşti, mai ales din lungul cursului Dunării. Cele mai cunoscute lucrări fac parte din ciclul *Spaţiu şi Lumină.* A primit Ordinul Meritul Cultural, 1968; Ordinul Cavaler al Republicii Italiene; Premiul Herder pentru întreaga operă (1984). Medalia de Aur a Bienalei Internaţionale de Artă dedicată lui Dante, Ravenna, 1999. Premiul Fundaţiei Culturale Române, 2001.

Lucaciu, Vasile
(21.01.1852, Apa, Comitatul Sătmar – 29.11.1922, Satu Mare)

Preot greco-catolic, politician. A absolvit Seminarul Teologic din Gherla și Institutul Sf. Atanasie, secția filosofie, la

Roma. Profesor de limba română la Liceul din Satu Mare. În 1890 redactează împreună cu Iuliu Coroianu textul *Memorandumului* ce va fi trimis împăratului, cerând drepturi egale, ca naţiune, pentru românii din Transilvania. Ales secretar general al Partidului Naţional Român (1892, Ioan Raţiu preşedinte). Trimis la închisoare din ordinul împăratului, este eliberat graţie intervenţiei lui Carol I. În 1907 este deputat de Beiuş în Parlamentul de la Budapesta. Trece în România, ca şi Goga, în preajma pregătirii Marii Uniri. În 1919 a devenit deputat în Parlamentul României din partea PNŢ. A editat „Revista catolică", primul periodic de limba română din Baia Mare. Azi Colegiul Naţional din Baia Mare îi poartă numele.

Lucescu, Mircea
(29.06.1945, Bucureşti)

Fotbalist şi antrenor de fotbal. Şi-a început cariera la Dinamo (1963–1977). A intrat în 1981 în echipa naţională a României. A jucat în numeroase echipe de prima linie: 1985–1990 – FC Dinamo Bucureşti; 1990–1991 – Pisa; 1991–1996 – Brescia; 1996–1997 – AC Reggiana; 1997–2000 – FC Rapid; 2000–2002 – Galatasaray; 2002–2004 – Beşiktaş; 2004 – Şahtior (Doneţk). A ajuns de două ori în Liga Campionilor (România), de trei ori în Cupa României, de două ori în Liga Campionilor în Turcia şi în sferturile de finală ale Cupei UEFA cu Beşiktaş.

Luchian, Ştefan
(01.02.1868, Ştefăneşti, Botoşani - 28.06.1916, Bucureşti)

Pictor. Se înscrie în 1885 la clasa de pictură a Şcolii Naţionale de Arte Frumoase, pe care o absolvă în 1889, obţinând medalia de bronz pentru un *Cap de expresie* şi un *Studiu după natură.* Maestru nedisputat i-a fost, în această perioadă de formare, Nicolae Grigorescu, la care Luchian a găsit încurajare, fără să i se împiedice libera dezvoltare a personalităţii. În toamna anului 1889 pleacă la München, unde studiază două semestre la Academia de Belle Arte şi execută copii după operele lui Correggio şi Rembrandt, aflate la Muzeul de artă. Revine în ţară în 1890 şi participă la prima expoziţie a societăţii de artă Cercul artistic. Pleacă în anul următor la Paris, unde studiază la Academia Julian şi cunoaşte, în muzee şi expoziţii, viaţa artistică pariziană, aflată în acea perioadă în plină efervescenţă impresionistă. Tabloul U*ltima cursă de toamnă* arată influenţa evidentă a lui Manet şi Degas. Revenit la Bucureşti, va fi în 1896 principalul iniţiator al Expoziţiei artiştilor independenţi, care se va deschide chiar în faţa Salonului Oficial. În 1900 participă cu două pasteluri la Expoziţia Universală de la Paris. Lucrări: *Ultima cursă de toamnă*, 1892; *Albăstrele, Safta florăreasa*, 1901; *Margine de crâng*, 1903; *Birt fără muşterii*, 1903; *Marea Neagră la Tuzla*, 1904; *Iarna, Dumitriţa,* 1904; *Fata cu basma înflorată, După muncă, spre casă,* 1905; *La împărţitul porumbului,* 1905; *Moş Nicolae Cobzarul*, 1906; *Sălciile de la Chiajna*, 1906; *Părăluţe,* 1907; *Garoafe*, 1907; *Un zugrav* – autoportret, 1907; *Flori de tufănică*, 1908; *Fântâna de la Brebu*, 1908; *După ploaie,* 1909; *Moara de la poduri*, 1909; *Pe dealul Hinganilor,* 1909; *Anemone*, 1910; *Trandafiri*, 1910; *Maci,* 1910; 1907 – *Epilogul răscoalei, Lăutul*, 1911 - 1912; *Vara*, 1912. Membru post-mortem al Academiei Române (1948).

Lucian, Ion
(22.04.1924, Bucureşti - 31.03.2012, Bucureşti)

Actor de teatru şi film. A absolvit Academia Regală de Artă Dramatică din Bucureşti. Actor al Teatrului Naţional din Bucureşti. Director al Teatrului Ion Creangă, a înfiinţat după 1989 teatrul pentru copii Excelsior, al cărui director este. Societar de Onoare al Teatrului Naţional I.L. Caragiale din Bucureşti şi, din 1973, membru al Uniunii Scriitorilor din Franţa. Dintre realizările de succes pot fi amintite piese de Eugen Ionescu montate la teatre din Paris, Caen, Rennes (Franţa), Montréal (Canada), Bruxelles (Belgia). A tradus piese de Molière, Eugène Labiche, Georges Feydeau. La Festivalul Comediei Româneşti, ediţia 2007, i-a fost acordat Premiul de Excelenţă. Film: *Două lumi şi o dragoste* (1947); *Viaţa învinge* (1951); *Gelozia, bat-o vina* (1954); *Alarmă în munţi* (1955); *Afacerea Protar* (1956); *Doi vecini* (1958); *Alo? Aţi greşit numărul* (1958); *D'ale carnavalului* (1958); *Mofturi 1900* (1964); *Titanic vals* (1964);

Doctor fără voie (1976) – film TV; *Roşia de un kilogram* (1979) – film TV; *Rămăşagul* (1984). În 2004 a primit, în Franţa, titlul de Ofiţer al Ordinului Naţional al Legiunii de Onoare, ca o încununare a activităţii sale remarcabile desfăşurată în spaţiul francofon.

Lucinschi, Petru
(27.01.1940, Rădulenii Vechi, Basarabia)

Istoric. Și-a făcut studiile la Universitatea de Stat din Moldova, pe care a absolvit-o în 1962. Doctor în filozofie (1977). Între 1960 şi 1971 a deţinut funcţiile de instructor, şef de secţie, secretar, prim-secretar al CC al ULCT din Moldova, ulterior (1971–1976) secretar al CC al PCM. Între 1976 şi 1978 deţine funcţia de primsecretar al Comitetului Orăşenesc Chişinău al PCM. În perioada 1978–1986 lucrează în calitate de şef adjunct de secţie la CC al PCUS. Din 1986 până în 1989 este al doilea secretar al CC al PC al Tadjikistanului. În 1989 este ales prim-secretar al CC al PCM, calitate în care a activat până în 1990. Între 1990 şi 1991 lucrează în calitate de secretar al CC, membru al Biroului Politic al CC al PCUS. Între 1992 şi 1993 – ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al Republicii Moldova în Federaţia Rusă. La 4 februarie 1993 este ales Preşedinte al Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a XII-a, apoi Preşedinte al Parlamentului Republicii Moldova în legislatura a XIII-a, când a încercat să introducă în Constituţia Moldovei, pe lângă denumirea „limba moldovenească", între paranteze şi limba română, ca limbă oficială a ţării, fapt neacceptat de Parlament. De la 1 decembrie 1996 până la 4 aprilie 2001 deţine funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova. În prezent este preşedinte al Fundaţiei de Studii Strategice şi Dezvoltare a Relaţiilor Internaţionale Lucinschi. Distins cu ordine de prestigiu: Marea Cruce a Legiunii de Onoare (Franţa,1998), Ordinul Mântuitorului (Republica Elenă, 1999), Marele Ordin al Cavalerilor Sfântului Mormânt (Patriarhia Greacă Ortodoxă, Ierusalim, 2000); Ordinul Steaua României în grad de Colan (2000). Este membru al Academiei de Ştiinţe Sociale din Federaţia Rusă.

Ludescu, Stoica
(prima parte a sec. al XVII-lea, Ludeşti, lângă Târgovişte – a doua parte a sec. al XVII-lea, Călimani, Moldova)

Cronicar. Ispravnic de Târgovişte, apoi logofăt domnesc şi om de casă al postelnicului Constantin Cantacuzino (tatăl stolnicului). În intervalul 1682–1684 a fost închis la ocnă. A scris *Letopiseţul cantacuzinesc*, o compilaţie despre istoria Ţării Româneşti de la începuturi până în 1688.

Ludwig, Eugen
(1866, Transilvania – 1927, Chişinău)

Chimist. Doctoratul în Fizică şi Chimie la Viena. Profesor şi rector la ASE Bucureşti (1917–1918; Tehnologie industrială), apoi la Universitatea din Chişinău, Departamentul de Chimie aplicată. Lucrări: *Un aparat simplu pentru identificarea gazelor folosite în testele calitative pentru acizi*, 1920; *Elements of analytical chemistry for laboratory practice*, 1926.

Lunchevici, Serghei
(29.04.1934, Chişinău – 15.08.1995, Chişinău)

Violonist şi dirijor. A absolvit Conservatorul Gavriil Musicescu din Chişinău (vioară şi dirijat). Violonist şi prim-violonist în Orchestra simfonică a Filarmonicii de Stat din Moldova (1955–1958), dirijor şi conducător artistic al Orchestrei de muzică populară Fluieraş, în componenţa căreia a susţinut concerte în republicile din URSS, precum şi în Canada, Cehoslovacia, Finlanda, Franţa, India, Iugoslavia, Mongolia ş.a. A participat la turnee cu Ansamblul de dansuri populare Joc în URSS, Chile, Columbia, Ecuador, Peru, Uruguay, Venezuela. A prelucrat melodii populare, a compus muzica pentru filmul *Poienele roşii*, filmul lui Emil Loteanu. A jucat rolul principal în filmul *Lăutarii.*

Lungu, Alexandru
(13.04.1924, Cetatea Albă, Basarabia – 24.06.2008, Bonn, Germania)

Medic şi scriitor. A absolvit Facultatea de Medicină la Bucureşti şi s-a specializat în endocrinologie. Profesor la Medicina din Bucureşti, a avut contribuţii în domeniul cercetării biometeorologiei. Stabilit în Germania din 1971, unde lucrează la o clinică de boli interne. Lucrări: *Hormonii şi viaţa* (1965, împreună cu Ştefan Milcu); *Sănătatea şi evenimentele atmosferice* (1966); *Orologiile biologice* (1968). Ca scriitor a fost prieten cu Ion Caraion, publicând versuri şi proză. Lucrări literare: *Ora 25*, 1945 (titlu preluat de Virgil Gheorghiu mai târziu, motiv de proces câștigat de Al. L.); *Timpul oglinzilor* (1968); *Altceva decât umbra* (1969); *Ninsoarea neagră* (1970); *Armura de aer* (1973); *Zariştea din timp* (1997); *Roua din apocalips*

(1998); *Ochiul din lacrimă* (1998). A cochetat şi cu pictura.

Lungu, Eugen
(01.10.1949, Hăsnăşenii Mari, Republica Moldova)

Critic literar, editor. A absolvit Literele la Universitatea de Stat din Chişinău şi a fost profesor la Universitatea Pedagogică de Stat Alecu Russo din Bălţi (1976–1978). Redactor, apoi redactor-şef adjunct la Editura Literatura artistică (1978–1987). Redactor-şef la Editura Enciclopedică Gheorghe Asachi, redactor-şef al Editurii Arc (din 1995). Lucrări: *Raftul cu himere* (2004, Premiul pentru eseu al Uniunii Scriitorilor din Moldova); ediţii – *Poeţi de pe vremea lui Eminescu* (1990), *Portret de grup* (antologie a poeziei noi din Basarabia, 1995), *Literatura din Basarabia în sec. XX. Eseuri, critică literară* (2004) ş.a. Distins cu Premiul Titu Maiorescu al Academiei Române (2006).

Lupan, Andrei
(12.02.1912, Mihuleni, jud. Orhei, Basarabia – 27.08.1992, Chişinău)

Scriitor. A absolvit Şcoala Agricolă la Cucuruzeni, apoi Şcoala de Viticultură la Chişinău, unde era director fiul lui Constantin Stere, Roman Stere, prieten cu G. Topârceanu. A debutat cu versuri în „Adevărul literar şi artistic“, 1932. A semnat cu pseudonime: Ciolpan, Cudrea, Largu, A.C., D.R. etc. Membru al PCR din 1933, secretar al Comitetului pentru Basarabia și preşedinte al Frontului Studențesc Democrat. În 1940 a absolvit Facultatea de Agronomie a Filialei Chişinău a Universităţii din Iaşi. A luptat în Armata Roşie a URSS în Donbas, la Stalingrad, Penza. Prezentator la Radio Moscova, secţia română (1943–1944). De mai multe ori deputat în Sovietul Suprem (Parlamentul socialist) al Moldovei, preşedinte al Sovietului Suprem. Preşedinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1946–1955, 1958–1961). Membru al Comitetului pentru Premiul Lenin și Premiul de Stat al URSS. În 1989 a rostit în Sovietul Suprem al Moldovei discursul pentru trecerea la alfabetul latin. Lucrări: *Poezii,* 1947; *Lumina,* teatru, 1948; *Intrare în baladă*, versuri, 1954; *Haz şi necaz*, 1957; *Frate al pământului*, 1959; *Legea găzduirii*, 1966, Premiul de Stat al RSSM; *Scrieri*, 3 vol., 1973. Distins cu titlurile Erou al Muncii Socialiste şi Scriitor al Poporului. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1961).

Lupan, Nicolae
(16.03.1921, Cepeleuţi, jud. Hotin, Basarabia - 25.01.2017, Paris)

Scriitor, militant cultural şi politic. A absolvit Şcoala Agricolă din Grinăuţi (jud. Orhei), Şcoala de Viticultură din Chişinău şi Facultatea de Jurnalism la Universitatea din Cernăuţi. Specializare la Universitatea din Bruxelles (1978). A fondat primul post de radio în limba română din Bucovina, Radio Cernăuţi (1958–1961). A inaugurat postul de radio pentru tineret Luceafărul la Chişinău (1964–1970). A fost director al Filarmonicii de Stat din Chişinău (1961–1964). În 1974 a fost expulzat din RSSM (împreună cu familia). Stabilit la München, apoi la Paris, continuă să pledeze cauza naţională a Basarabiei la postul de radio Europa Liberă. În 1975 înfiinţează Asociaţia Mondială Pro Basarabia şi Bucovina, cu filială în România (1990) şi în alte ţări, organizează manifestări legate de problema unirii Basarabiei cu România. Lucrări: *Basarabia. Colonizări şi asimilări* (Madrid, 1979*), Bessarabie Terre Roumaine* (Bruxelles, 1982), *Scrisoare fratelui meu* (Bruxelles, 1984), *Imagini nistrene*, vol. I (Bruxelles, 1986), *La Roumanie – victime de l'expansionisme russe* (Bruxelles, 1988), *Luceafărul Românismului* (Bucureşti, 1989), *Imagini nistrene*, vol. II (Bruxelles, 1990), *Instantanee fără retuş* (Bucureşti, 1995), *Străin la mine acasă* (Bruxelles, 1996), *Cântarea Basarabiei* (Bucureşti, 1998; ediţia a II-a, Paris, 2000), *Românismul Bucovinei. Considerente. Atestări. Profiluri* (Bucureşti, 2000), *Însemnări de desţărat* (Bruxelles, 2001).

Lupaş, Ioan
(09.08.1880, Sălişte, jud. Sibiu - 03.06.1967, București)

Istoric şi om politic. Urmează studiile secundare la Sibiu şi Braşov, iar cele universitare la Budapesta (1900–1904) şi Berlin (1904–1905). Doctor în filosofie (1905). Profesor de istorie bisericească la Institutul Teologic-Pedagogic Andreian din Sibiu (1905–1909). A fost protopop la Sălişte (1909–1919). Participă la Marea Adunare Naţională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918, fiind membru în Marele Sfat, iar apoi secretar general al Resortului Culte şi Instrucţiune Publică din Consiliul Dirigent (1918–1920). Devine profesor de istoria modernă a

Transilvaniei la Universitatea din Cluj (1919–1944). Fondator şi codirector, alături de Alexandru Lapedatu, al Institutului de Istorie Naţională din Cluj (1920–1945). S-a remarcat ca om politic, deputat în mai multe legislaturi şi ministru în perioada interbelică. A fost închis la Sighet. Lucrări: *Câteva pagini din trecutul comunei Sălişte, schiţă istorică*, Sibiu, 1903; *Şovinismul confesional în istoriografia românească ardeleană*, studiu critic, Sibiu, 1903; *Biserica ortodoxă din Transilvania şi unirea religioasă din veacul al XVIII-lea*, 1904; *Contribuţii la istoria culturală şi politică a epocii lui Şaguna*, Sibiu, 1907; *Mitropolitul Andrei Şaguna. Scriere comemorativă la serbarea centenară a naşterii lui,* Sibiu, 1909; *Viaţa unei mame credincioase: Anastasia Şaguna,* Sibiu, 1912; *Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici şi Ioan Bob la Curtea din Viena în anul 1792*, Sibiu, 1912; *Viaţa şi faptele lui Andrei Şaguna, mitropolitul Transilvaniei*, Bucureşti, 1913; *Principele ardelean Acaţiu Barciai şi mitropolitul Sava Brancovici. 1658-1661*, Bucureşti, 1913; *Contribuţiuni la istoria românilor ardeleni. 1780–1792*, Bucureşti, 1915; *Episcopul Vasile Moga şi profesorul Gheorghe Lazăr,* Bucureşti, 1915; *Din istoricul ziaristicii româneşti,* Arad, 1916; *Luptători pentru lumină*, Arad, 1916; *12 peţitori ai episcopiei transilvane vacante de la 1796 la 1810*, Bucureşti, 1916; *Istoria bisericească a românilor ardeleni,* Sibiu, 1918 (reeditare în 1995); *Andrei Şaguna şi conducătorii Asociaţiei transilvane (1861–1922),* Bucureşti, 1923; *Avram Iancu* (1924); *Din activitatea ziaristică a lui Andrei Mureşanu,* Bucureşti, 1925; *Contribuţii la istoria ziaristicii româneşti ardelene*, Sibiu, 1926; *Istoria unirii românilor*, Bucureşti, 1937; *Paralelism istoric,* Bucureşti, 1937; *Manual de istorie a românilor pentru clasa a VIII-a secundară*, Sibiu, 1944; *Manual de istoria Bisericii Române pentru clasa a IV-a de liceu*, Craiova, 1944. Membru corespondent (1914) şi membru titular al Academiei Române (din 1916); Președinte al secţiei sale de Istorie (1932–1935), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Lupaşcu, Gheorghe O.
(22.03.1908, Botoşani – 19.11.1979, Bucureşti)

Parazitolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti, secţia Ştiinţe naturale. Specializare la Istituto Superiore di Sanit din Roma. Profesor și rector la Institutul de Medicină din Timişoara, profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti, director ştiinţific la Institutul Cantacuzino din Bucureşti. Contribuţii în domeniul parazitologiei şi epidemiologiei malariei, imunităţii în bolile parazitare. Lucrări; *Malaria,* 1943; *Hidatidoza,* 1968; *Trichomoza urogenitală,* 1971; *Paraziţii cu patogenitate condiţionată,* 1972. Membru al Societăţii de Parazitologie Exotică din Paris, al Societăţii Regale de Medicină şi Igienă din Londra. Membru corespondent al Academiei Române (din 1948).

Lupaşcu, Mihail
(27.08.1928, Cuizăuca, Basarabia)

Agronom. A absolvit Institutul Agricol la Chişinău şi s-a specializat la Grădina Botanică a AŞM. Profesor la Institutul Agricol din Chişinău, apoi director la Institutul Moldovenesc de Cercetări Ştiinţifice în domeniul Culturilor de Câmp din Bălţi) şi director general al AŞP Selecţia, organizată ca bază a acestuia. A fost ministru al Agriculturii din Moldova, deputat al Sovietului Suprem al Moldovei, preşedinte al Sovietului Suprem al Moldovei. Deputat în Parlament din partea Partidului Democrat Agrar al Moldovei. Din 2004 este cercetător ştiinţific principal la Institutul de Microbiologie şi Biotehnologie al AŞM Lucrări: *Смешанные посевы кормовых культур на силос* (1965); *Однолетние кормовые культуры* (1972); *Технические и кормовые культуры* (1976); *Люцерна* (1988); *Agricultura Moldovei şi ameliorarea ei ecologică* (1996); *Agricultura ecologică şi producerea furajelor în Republica Moldova* (1998); *Lucerna: importanţa ecologică şi furajeră* (2004). A fost distins cu titlurile de Om Emerit, laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova și al Premiului Gheorghe Ionescu-Şişeşti (România). Este decorat cu două Ordine Insigna de Onoare, cu Ordinul Drapelul Roşu de Muncă, Ordinul Lenin, Ordinul Republicii. Membru şi vicepreşedinte al AŞM. Membru al Academiei Agricole a Federaţiei Ruse. Membru de onoare al Academiei Agricole şi Silvice din România şi al Academiei Central-Europene pentru Ştiinţe şi Arte, Paris. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Lupaşcu(Lupasco), Ştefan (Stéphane)
(11.08.1900, Bucureşti – 07.10.1988, Paris)

Filosof francez de origine română. A absolvit Filosofia la Sorbona. A fost cercetător la CNRS. A creat un sistem

filosofic original, care încearcă răspunsuri proprii în planul epistemologiei, logicii, ontologiei. Lucrări: *Logique et contradiction,* 1947; *L'expériencemicrophysique et la pensée humaine. De la necessité et des mathématiques qu'elle commande. Esquisse d'un nouveau discours de la methode,* 1948; *Les trois matières. Essai*, 1960; *Science et art abstraite,* 1963; *L'énergie et la matière psychique,* 1974. Membru al Societății Franceze de Estetică, membru fondator (1987) al Centrului Internațional de Cercetări și Studii Transdisciplinare, alături de Basarab Nicolescu. Distins de Academia Americană de Arte și Științe (1984) cu premiul său.

Lupescu (Lupeasca), Elena *nume la naştere* Magda Grunberg *măritată mai întâi* Magda Tâmpeanu
(1896, Iaşi – 30.06.1977, Estoril, Portugalia)

Amanta şi apoi soţia regelui Carol al II-lea. A fost (din 1922) amanta prinţului Carol de Hohenzollern, căsătorit cu prinţesa Elena a Greciei şi Danemarcei (1921–1928), devenit regele Carol al II-lea (1930–1940), dar renunţând la tron şi la soţie, au plecat împreună în exil şi s-au căsătorit în 1947, ea devenind noua Elena de Hohenzollern. Au locuit la Estoril, Portugalia. Familia regală n-a recunoscut căsătoria. Regele Mihai n-a participat la slujba de înmormântare a tatălui.

Lupu, Dionisie
(25.02.1769, Blăjeni, jud. Buzău – 07.02.1831, Bucureşti)

Mitropolit. S-a călugărit la Bucureşti. A fost egumen la Mănăstirea Dealu, pe care o reface, apoi la Tismana. Mitropolit al Ungrovlahiei din 1819 până la revoluţia lui Tudor Vladimirescu. S-a îngrijit de ridicarea nivelului şcolarităţii, creînd şcoli eparhiale. A trimis tineri la studii la Pisa. A tipărit: *Apostolul* (1820), *Penticostarul* (1820), *Psaltirea* (1820), *Cuvinte scoase pentru preoţie de Sf. Ioan Gură de Aur* (1820*), Cuvânt pentru preoţie al Sf. Grigorie de Nazianz* (1821).

Lupu, Nicolae Gh.
(24.02.1884, Arsura, Vaslui – 30.04.1966, Bucureşti)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti şi s-a specializat la Berlin, Berna, Paris. A fost profesor şi rector la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Fondator şi director al Institutului de Terapeutică. Este unul dintre cei mai importanţi reprezentanţi ai medicinei interne din România. A publicat numeroase lucrări de anatomie patologică şi de hematologie. Sfera preocupărilor sale ştiinţifice cuprinde mai multe domenii ale medicinei interne, unde a adus contribuţii personale, în special în domeniul fiziopatologiei sclerozei pulmonare, icterelor, al bolilor de sânge. A imprimat în medicina internă română o orientare nouă. S-a ocupat de problemele învăţământului medical şi ale organizării muncii ştiinţifice. Lucrări: *Tratamentul litiazei biliare,* 1925; *Hematologie clinică (1947); Sclerozele pulmonare* (1958); *Pneumomicozele neprofesionale,* 1955; *Diagnosticul şi tratamentul limfoadenopatiilor*, 1958; *Boala reumatismală*, 1963. Membru titular al Academiei Române (din 1948).

Lupu, Radu
(30.11.1945, Galaţi)

Pianist. A început studiul pianului cu Lia Busuioceanu, Florica Musicescu şi Cella Delavrancea. A absolvit Conservatorul de Stat din Moscova, ca elev al lui Heinrich Neuhaus, Sviatoslav Richter, Emil Gilels. A obţinut Premiul I la concursul Van Cliburn, Texas, 1966 şi a debutat la Carnegie Hall, New York, în anul următor. Premiul I la Festivalul Enescu (1969). Interperetează mai ales piese din repertoriul german şi austriac; Schubert, Schumann, Mozart, Beethoven, Schönberg. A cântat cu mari orchestre (Cleveland, Chicago, San Francisco), conduse de mari dirijori (Carlo Maria Giulini, Seiji Ozawa). Premiul Grammy în 1995. Premiul Michelangeli, 2006.

Lupu, Vasile, *nume la naştere* Lupu Coci
(1577, Epir, Albania – 1661, Constantinopol)

Domn al Moldovei. Din Epir. I se spunea și Arbănașul. După harta onomastică a Europei, Coci este cel mai vechi nume al continentului, avînd cea mai mare răspândire în Anatolia și zona valahă. Înseamnă Roșcovanul (ceea ce desemnează nu doar culoarea părului, ci și apartenența identitară bazată pe rudenia de sânge, care e roșu). Și-a luat numele

de la împărtul bizantin Vasile I Macedoneanul. Înrudit prin căsătorie cu Constantin Cantacuzino postelnicul din Ţara Românească. A venit pe tron în urma unei răscoale a migrației valahe (români sudici helenizați) din Moldova, plătindu-şi domnia la Înalta Poartă, dar şi cu ajutorul lui Matei Basarab al Ţării Româneşti şi Gheorghe Rákóczi I al Transilvaniei. A încercat să-l impună domn în Ţara Românească pe fiul său Ioan (1639), ceea ce n-a reuşit, dar a avut o stemă unică pentru ambele provincii româneşti, care va fi folosită de Al. Ioan Cuza în 1859, la Unirea Principatelor. Nunta dintre prinţul moldovean şi domniţa valahă este figurată pe fresca Bisericii Domneşti de la Târgovişte (oraş unde şi Vasile Lupu a edificat o biserică) precum *Cina cea de taină*, o nuntă secretă, a celor ce păstrau spiritul Bizanţului în spaţiul românesc şi nu pe al ortodoxiei slave ori al creştinismului catolic. A fost alungat de pe tron de Gheorghe Rákóczi al II-lea şi Matei Basarab, a fugit peste Nistru la Cameniţa, apoi la cazaci (fiica sa era căsătorită cu Bogdan Hmelniţki), la tătari şi în final la Constantinopol, unde a fost prins și ucis de otomani.

Lutic, Mircea
(29.05.1939, com. Iordăneşti, jud. Storojineţ, Bucovina de Nord, azi în Ucraina)

Poet şi traducător. A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii din Chişinău. Profesor în Basarabia, apoi gazetar la „Glasul Bucovinei“, Cernăuţi. Preşedinte al Societăţii pentru Cultură Românească Mihai Eminescu din Cernăuţi (fondată 1989). A scris versuri despre soarta românilor bucovineni: *Baştina luminii,* 1973; *Fereastră de veghe,* 1978 şi a tradus masiv mai ales din literatura rusă: A. Puşkin, M. Lermontov, N. Tihonov, M. Şolohov, L. Tolstoi, I. Turgheniev, A. Cehov ş.a. Pentru Fraţii Karamazov de Dostoievski a primit Premiul Literar internaţional Ivan Franko, 1995.

Luttwak, Edward Nicolae
(1942, Arad)
Economist. A copilărit în Italia, la Palermo, ca refugiat împreună cu părinţii. A absolvit şcoala de Ştiinţe Economice şi Hopkins University la Londra. A fost consilier al Oficiului Secretariatului pentru Apărare al SUA, al Consiliului Naţional pentru Securitate al SUA şi al Departamentului de Stat şi Departamentului Apărării al SUA. Este membru al Center for Strategic and International Studies, New York. Lucrări: *A Dictionary of Modern War,* 1971; *The Strategic Balance,* 1972; *The Political Uses of Sea Power,* 1974; *The US – USSR Nuclear Weapons Balance,* 1974; *The Grand Strategy of the Roman Empire from the First Century AD to the Third,* 1976; *Coup d'etat: A Practical Handbook,* 1979; *The Israeli Army,* 1983; *The Grand Strategy of the Soviet Union,* 1983; *The Pentagon and the Art of War,* 1984; *Strategy: The Logic of War and Peace,* 1987; *The Endangered American Dream: How to Stop the United States From Being a Third World Country and How to Win the Geo-Economic Struggle for Industrial Supremacy,* 1993; *Turbo-Capitalism: winners and losers in the global economy,* 1999. Membru în Consiliul editorial al revistei „Géopolitique“, Franţa şi „Washington Quartely“.

Luxemburg, Arkady
(1939, Chişinău)

Muzicolog. A absolvit Conservatorul de Stat de la Chişinău şi a fost profesor de armonie şi solfegiu al Conservatorului; Sofia Rotaru a fost eleva sa. A scris manuale de solfegiu şi teoria muzicii. În 1990 a plecat în Israel, iar în 1995 la San Diego în SUA, unde este profesor la Conservator şi are propriul său studio de înregistrări. Lucrări: *Simfonieta* (1970); *Balada* (text A. Codru, 1975); *Preludiu* (1967); *Patru melodii moldoveneşti* (1971); *Concert* (1965), *Concert tineresc* (1975); *Suita* (1967), *12 preludii* (1971); *Piesă* (1975); *Dansul moldovenesc* (1960); *Două piese* (1976); *Vocal* (1960), *Balada* (1976; *Scherzo* (1972), *Humoresca* (1976); *Romanţe*, texte de Robert Burns şi poeţi moldoveni; *In Memory of Shostakovich; In Memory of Gershwin*. A compus şi muzică pentru film. Membru al Uniunii Compozitorilor din fosta URSS, din Republica Moldova, Israel şi ASCP din SUA.

M

Macari, Lucia
(10.12.1974, Chişinău)

Artist plastic. A absolvit Liceul de Arte Plastice şi Universitatea de Stat a Artelor la Chişinău. Specializare la Academia Jan van Eyck, Maastricht, Olanda. Neosuprarealistă ca stil, a expus în Moldova, România, Ucraina, Voivodina, Ungaria, Rusia, Slovenia, Croaţia, Olanda, Grecia, Bulgaria, Kazahstan. Lucrări: *Alegorie,* instalaţie, 1996; *Aphros,* acţiune, 1996; *Transformarea sunetului în imagine şi a imaginii în sunet,* instalaţie video, 1997. Premiul I la Salonul Tinerilor Artişti, Zagreb, Croaţia, 1998.

Macarie
(sfârşitul sec. XV, Serbia – începutul sec. XVI, Târgovişte)

Primul tipograf atestat pe teritoriul ţării noastre. Călugăr venit de la sud de Dunăre, a învăţat meşteşugul la Veneţia (unde lucrase celebrul Aldo Manutius și tipăriseră cărți aromânii din Moscopole). Profesor al lui Coresi. A fugit în Muntenia de teama turcilor. A tipărit la mănăstirea Dealu (unde există încă tipografia sa) cărţi de cult în slavonă şi medio-bulgară: *Liturghier*, 1508; *Octoih*, 1510; *Tetraevangheliar*, 1512.

Macarie Ieromonahul
(1730, probabil Transilvania – 1810, probabil Cernica sau Bucureşti)

Călugăr, cărturar. A studiat la Şcoala Domnească din Bucureşti, a fost la Muntele Athos. A tradus din slavonă şi greacă. Au rămas în manuscris *Vieţile Sfinţilor după Dimitrie al Rostovului,* 1775–1780, la Biblioteca Academiei; *Scara Sfântului Ioan Scărarul.... tălmăcită din elinie,* 1782; *Manual de pictură bizantină al lui Dionisie de Furna*, 1805. Are şi lucrări originale: *Gramatica românească*, scrisă în 1772 la schitul Sihla; *Lecsicon adecă Cuvântelnicul sau Visteriia limbii slavoneşti şi a cei rumâneşti dintru feliuri de către vechi şi noaă fiind adunată şi dupre alfavita cea slovenească alcătuită şi tipărită acum pentru întâia oară....*, 1778, circa 20 000 de cuvinte; *Bucoavnă sau Buchernіţă, adecă cărţulie ce priveşte nu numai spre învăţarea copiilor, ci şi a celor mari, acum scoasă spre slovenie...*, 1779.

Macarie Ieromonahul
(? – 01.01.1558)

Cronicar. Egumen la mănăstirea Neamţ, episcop al Romanului. Cronicar oficial al lui Petru Rareş, scrie în slavonă cronica evenimentelor dintre 1504 şi 1551, venind în prelungirea letopisețului scris la curtea lui Ştefan cel Mare. Originalul *Letopisețului de la Putna* se află la Biblioteca Saltîkov-Șcedrin din Petersburg. A fost editat de Ion Bogdan cu titlul *Cronica lui Macarie*. Modelul său a fost *Istoria sinoptică* a lui Constantin Manasses.

Macarovici, Constantin
(22.02.1902, Negreşti, Vaslui – 7.02.1984, Cluj-Napoca)

Chimist. Văr cu Neculai M. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Iaşi. Profesor la Facultatea de Chimie din Cluj, vicerector al Institutului de Chimie al Academiei Române. A stabilit noi metode de dozare a zincului, cobaltului, sodiului, a făcut cercetări în domeniul sonochimiei, a elaborat noi metode pentru controlul medicamentelor. A fost preocupat de valorificarea resureslor naturale din România: dolomite, depozite titanomagnetice, cenuşi piritoase ş.a. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Macarovici, Neculai
(12.04.1902, Negreşti, Vaslui – 26.06.1979, Iaşi)

Geolog şi paleontolog. Văr cu Constantin M. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Iaşi. Profesor la Facultatea de Geologie din Iaşi şi director al Muzeului Naţional de Istorie Naturală din Iaşi. A făcut cercetări geologice în Dobrogea, sudul Basarabiei, sudul Ucrainei, platforma moldo-venească. A adus contribuţii în domeniul stratigrafiei (Sarmaţian, Pleistocen, Cuaternar). A studiat biosfera de la foraminifere până la apariţia mamiferelor. Lucrări: primul curs românesc de

Geologia Cuaternarului, 1968; *Asupra unor mamifere fosile din sarmaţianul Podişului Moldovei,* 1968; *Paleontologia stratigrafică a României,* 1972. Membru al Societăţii Române de Geologie. Membru corespondent (1974) al Academiei Române.

Macedonski

Familie de origine macedoneană (aromână), după cum arată şi numele. Primul cunoscut a fost un Dimitrie M., care s-a născut într-una din localităţile sudice ale Bulgariei (Sliven, Karnabat, Iambol), plaiul Ceatal Tepe/Ceatal Balcan prin 1780–1782. În documentele epocii figurează alături de fratele său Pavel (probabil gemeni), iar părintele lor, viteazul Ştefan Mincio Voievod, cunoscut în toată Bulgaria, descindea din neamul căpităniilor macedonene. La declanşarea războiului ruso-austriaco-turc (1787), o mare parte a populaţiei ortodoxe din Balcani s-a refugiat în nordul Dunării, în Valahia şi Moldova (alte bejenii au avut loc în timpul celorlalte războaie imperiale, dintre 1806 şi 1812, 1828–1829, 1853–1856). Astfel, Ștefan Mincio M., împreună cu fiul său, Stoian, s-au încadrat ca volintiri în corpul aşa-zişilor cazaci valahi ai armatei ruse de sub conducerea contelui A.P. Rumianţev. În 1806 Dimitrie M. Şi fratele său Pavel, care participaseră, mai înainte, la răscoala antiotomană a sârbului Karagheorghević, se încadrează în regimentul de cazaci valahi reînfiinţat la cererea ruşilor de către Constantin Ipsilanti, domnul fanariot al Ţării Româneşti (1806 – 1807). Dimitrie şi Pavel M. participă la mişcarea lui Tudor Vladimirescu, de care erau apropiaţi prin vechi afaceri şi camaraderie militară din războiul de la 1806–1812 (finalizat cu cedarea Basarabiei), dar și cu Iordache Olimpiotul, şeful Eteriei. Fraţii M. ajung la Hotin (1821), unde ruşii, considerându-i anarhiști, i-au arestat (1822–1823). Serdarul Dimitrie M. (a avut un fiu, tot Dimitrie, ministru al lui Al. I. Cuza), alături de Nicolae Bălcescu, Eftimie Murgu, Marin Serghiescu, C. Telegescu, Jean A. Vaillant ș.a., participă la constituirea Societăţii Secrete Frăţia (franc-masonă laică), condusă de Dimitrie/Mitiţă Filipescu.

Macedonski, Alexandru
(14.03.1854, Bucureşti – 24.11.1920, Bucureşti)

Scriitor. Șef de cenaclu literar. Nepot al lui Dimitrie M. serdarul şi fiul cel mare al lui Dimitrie M., ministru de Război al lui Cuza. (Considera că originea familiei sale este Mincio. Nu e clar dacă se referă la Epir, dar Mincio este și azi un râu în Veneto-Friuli. Trece și prin Mantova, care are o atestare arheologică de la 2000 îH., origini etrusce). La 16 ani colindă singur Austria, Italia, Elveţia, în 1872 debutează cu volumul *Prima verba.* Complexul său genialoid îl duce către un spirit de opoziţie: antidinastic, antijunimist, antie-minescian. A fost o vreme liberal, în 1880 a scos "Literatorul", revistă literară care a format în jurul ei cenaclul cu acelaşi nume. Aici a fost promovată poezia simbolistă şi au publicat Tudor Arghezi, Ştefan Petică, Ion Pillat, George Bacovia, Adrian Maniu, Tudor Vianu ş.a. Deşi apărută cu întreruperi, revista a fost expresia unui curent literar înnoitor. Macedonski a încercat să se impună şi în literatura franceză: *Bronzes*, 1897; *Le Calvaire du feu* (Calvarul focului), 1906; *Le Fou?* (Nebun?), teatru, 1913. A continuat să publice versuri la Bucureşti: ciclul *Nopţilor* şi al *Rondelurilor*. A scris proză: *Thalassa;* articole teoretice despre poezie şi numeroase pamflete. Deşi n-a fost recunoscut de contemporani din cauza caracterului său dificil, a rămas pentru posteritate drept unul dintre poeţii modernizatori, aflat la confluenţa romantismului, parnasianismului şi simbolismului.

Macellariu, Horia
(28.04.1894, Craiova – 11.06.1989, Bucureşti)

Contraamiral. A absolvit Şcoala de Artilerie, Geniu şi Marină din Bucureşti. A participat ca sublocotenent la Primul Război Mondial, fiind decorat cu Ordinul Coroana României. A absolvit Şcoala de Aplicaţii şi Şcoala de Informaţii pentru Ofiţeri Superiori din Bucureşti. S-a specializat la Şcoala de Război Naval din Paris şi a obţinut brevetul de ofiţer de stat major, primind Ordinul Legiunea de Onoare a Franţei. A comandat mai multe nave de luptă: torpilorul Vârtejul, cuirasatele fluviale Lascăr Catargiu şi Mihail Kogălniceanu, distrugătorul Regina Maria. A lucrat în Ministerul de Război, Inspectoratul General al Marinei, Divizia de Mare, ca şef de stat major. A fost şi profesor, şef al Secţiei marină la Şcoala de Război (actuala Universitate Naţională de Apărare Carol I), comandant al acestei prestigioase instituţii de învăţământ militar fiind în acel moment generalul Ion Antonescu. La intrarea României în al Doilea Război Mondial a fost numit şef de stat major al Marinei la Marele Cartier General şi comandant al Escadrilei de distrugătoare compusă din patru nave puternice, calitate în care era comandant operativ al

forţelor navale române şi germane din Marea Neagră. A coordonat, în perioada 12 aprilie–14 mai 1944, una dintre cele mai mari operaţiuni de retragere a unor armate pe calea mării, din cursul celui de-al Doilea Război Mondial. Forţele navale maritime au participat la operaţiunea de evacuare navală a 130 000 de militari români şi germani din zona Odesa şi Sevastopol (cunoscută sub denumirea de Operaţia 60.000), în cursul unei puternice ofensive a armatei sovietice. Pentru această operațiune a fost decorat cu Marea Cruce a Ordinului Steaua României şi cu ordinul militar german Crucea de Cavaler a Crucii de Fier (21 mai 1944). Pentru că nu a atacat flota germană şi a salvat astfel oraşul Constanţa de la distrugere, amiralul român a fost anchetat de conducerea Marinei Române la indicaţiile aliaţilor sovietici şi trimis în faţa Tribunalului Poporului. Trecut în rezervă în 1945. A fost considerat conducătorul forţelor de rezistenţă din zona Bucureştiului, grupate într-o organizaţie de luptă anti-bolşevică şi pro-germană, numită Valurile Dunării. Arestat în 1948 şi condamnat la muncă silnică pe viaţă (Jilava, Aiud, Râmnicu Sărat, Gherla). Eliberat în 1964 şi reabilitat. În prezent o corvetă a Marinei Militare Române poartă numele său.

Macici, Nicolae
(07.11.1886, Craiova – 15.06.1950, Aiud)

General de corp de armată. A absolvit Şcoala Superioară de Război (infanterie). A luptat în 1916 în Pasul Merişor şi la Vulcan. În 1941 comanda Corpul 2 de Armată. A apărat de sovietici Delta Dunării și i-a împins către Nistru. A executat ordinul lui Ion Antonescu de exterminare a evreilor și comuniştilor, peste 13.000 de oameni. A luptat şi în partea a doua a războiului, la Beiuş, Salonta, Oradea şi a forţat Tisa, a luptat la Mindszent, Csongrad şi Szölnok în Ungaria. A fost demis şi arestat în timpul ofensivei din Slovacia, judecat pentru crime de război și condamnat la moarte. Pedeapsa a fost comutată în închisoare pe viaţă.

Maciu, Vasile
(30.12.1904, Caracal, jud. Olt – 14.02.1981, București)

Istoric. A absolvit Istoria la Universitatea din Bucureşti. A fost şeful Secţiei de istorie modernă a României la Institutul de Istorie din Bucureşti, director general al Arhivelor Statului şi profesor la Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti. Redactor-şef al "Revistei de istorie". Lucrări: *România şi redeschiderea chestiunii orientale în iulie 1875, iulie 1876 în Moldova şi Ţara Românească*, 1959; *Crearea României moderne. Înfăptuirea statului naţional independent,* 1968; *Caracterul mişcării lui Tudor Vladimirescu*, 1971; *România şi politica marilor puteri faţă de Serbia, octombrie* 1812 – august 1914, 1974. Secretar al Comitetului Naţional al istoricilor din România. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Macovei, Gheorghe
(25.09.1880, Tansa, jud. Iaşi – 31.05.1969, Bucureşti)

Geolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Iaşi. S-a specializat la Viena, Paris, Grenoble, Lausanne. Profesor de geologie şi paleontologie la Facultatea de Mine şi Metalurgie a Politehnicii din Bucureşti. A făcut cercetări în Dobrogea, pe valea Bistriţei, în Munţii Urali şi la Marea Caspică. A efectuat studii asupra formaţiilor cretacice, zăcămintelor de petrol din România, geologiei Dobrogei de sud şi a Carpaţilor Orientali. A participat la negocierile pentru definirea granițelor României Mari, alături de Gh. Munteanu Murgoci și Ludovic Mrazek. A efectuat studii pentru proiectarea barajului de la Bicaz. Lucrări: *Câteva observaţiuni asupra hidrologiei subterane a Dobrogei de Sud,* 1911; *Poziţia stratigrafică şi tectonică a masivilor de sare din România,* 1917; *Din problemele actuale ale geologiei României,* 1947. Membru al Academiei din Córdoba. Om de Ştiinţă Emerit. Membru titular al Academiei Române (1948).

Macovei, Ligia, prenume la naştere Lucia
(18.06.1916, Bucureşti – 1998, Bucureşti)

Pictoriţă. Soţia lui Pompiliu M. A absolvit Institutul de Arte Plastice ca elevă a Ceciliei Cuţescu Storck și Corneliu Medrea, îndemnată spre această carieră de viitorul soţ, atunci student la Arhitectură. Liber-profesionistă. A avut contracte în Iugoslavia şi China. S-a specializat în grafică de carte, ilustrând, cu mare sensibilitate, poeme de Eminescu, Arghezi, Quasimodo. A făcut şi ilustraţia îndrăzneaţă pentru Geo Bogza, *Jurnal de sex*, 1935, carte interzisă de cenzură. În pictură a avut accente satirice. Artistă emerită.

Macovei, Pompiliu
(1911, București – 2.05.2008, București)

Arhitect. Familie originară de la Întorsura Buzăului. Soţul Ligiei M. A absolvit Arhitectura la Bucureşti. Membru al PCR din ilegalitate. Arhitect-şef al capitalei, a proiectat stadioanele şi construcţiile dedicate Festivalului Internaţional al Tineretului (1953). Contracte de arhitectură în Iugoslavia şi China. Preşedinte al Uniunii Arhitecţilor Români, preşedinte al Comitetului de Stat pentru Cultură, în care calitate a încheiat acorduri culturale între România şi ţările socialiste şi a păstrat legăturile tradiţionale cu marile culturi occidentale, ca şi cu alte culturi din Orientul Apropiat şi Îndepărtat, mai ales din perspectiva ideologiei de stânga (exclus din funcție după Plenara CC al PCR din 1971). A traversat perioada Gheorghiu-Dej şi perioada Ceaușescu, a reușit să vadă perspectiva unei României de după 1989, unde cultura se poate exprima liber. Ambasador al României la UNESCO vreme de 20 de ani. După 1989 a iniţiat formarea Comitetului ICOMOS pentru România, ca parte a Convenţiei UNESCO pentru Patrimoniul Mondial. În 1992, împreună cu soţia sa, au iniţiat Fundaţia Ligia şi Pompiliu Macovei, donând Muzeului Naţional de Artă operele din patrimoniul universal pe care le deţineau, Muzeului Satului colecţia de obiecte ţărăneşti, iar operele de artă româneşti, piesele rare de mobilier, obiectele exotice din diverse perioade istorice, ca şi biblioteca se păstrează în Casa Ligia şi Pompiliu Macovei, parte a Muzeului Oraşului Bucureşti.

Macovescu, George
(28.05.1913, Berca, com. Joseni, jud. Buzău - 20.03.2002, București)

Diplomat. A absolvit liceul Sf. Sava şi Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti. A lucrat ca ziarist la publicaţiile social-democrate "Adevărul" şi "Dimineaţa" (din 1935) şi a fost membru al PCR din ilegalitate. A fost primul ambasador al României socialiste în Marea Britanie (1947–1949) şi SUA după al Doilea Război Mondial (din 1959). Profesor la de teorie literară la Facultatea de Filologie a Universităţii din Bucureşti. Prieten cu Mircea Grigorescu și Zaharia Stancu. A scris un *Manual de literatură română pentru clasa a X-a*, 1957, interzis deoarece prezenta în capitole aparte contribuţia minorităţilor etnice la ansamblul culturii naţionale. A fost director al Direcţiei Cultură din MAE, secretar general al Ministerului Propagandei (1949), secretar general la Ministerul Informaţiilor şi ministru al Afacerilor Externe (1972–1978) după Corneliu Mănescu şi urmat de Ștefan Andrei, membru al Marii Adunări Naţionale şi al CC al PCR. Înlăturat de Ceauşescu din toate funcţiile şi trimis preşedinte interimar la Uniunea Scriitorilor (1977–1981), deoarece, ca președinte al prezidiului la Congresul al XII-lea al PCR (ultimul), a aplanat conflictul incipient provocat de luarea de cuvânt a lui Constantin Pârvulescu, prin care se cerea înlocuirea lui Ceaușescu de la conducerea partidului. Lucrări: *Vârstele timpului*, 1971, reportaje; *Catargele înalte*, 1972, eseu; *Farmecul pământului*, 1977, memorialistică; *Introducere în ştiinţa literaturii,* curs; scenariul filmului *Lumina palidă a durerii,* regia Iulian Mihu, 1998; *Jurnal* 1952–1982, vol. 1, 2006, postum; *Anthologie de la poésie roumaine,* bilingv, Paris, 2009, postum.

Macovschi, Eugen
(04.02.1906, Chişinău – 03.04.1985, Bucureşti)

Biochimist şi biolog. A absolvit, la Cluj, Chimia, Ştiinţele Naturale şi Conservatorul. S-a specializat în chimie la Paris. A fost profesor de chimie biologică la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti. Director al Institutului de Biochimie al Academiei Române. Contribuţii în domeniul permeabilităţii membranelor vii şi a celor artificiale, cancero-geneză, farmacologie. Lucrări: *Biostructura,* 1969; *Natura şi structura materiei vii,* 1972; *The Biostructured Water,* 1980. Membru al Academiei de Ştiinţe din România, al Academiei de Medicină din România, al societăţilor de chimie din Paris, Praga, Luxemburg, Maryland. Distins cu Premiul şi Medalia Claude Bernard (Franţa). Membru titular (1948) al Academiei Române, preşedinte al Secţiei de ştiinţe geologice, geografice şi biologice a Academiei Române.

Macrea, Dimitrie
(21.06.1907, Fântâna, jud. Braşov – 05.11.1988, Bucureşti)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Litere din Cluj. Profesor la universităţile din Cluj şi Bucureşti. A coordonat lucrările de elaborare a *Dicţionarului limbii române literare contemporane* (1955–1957) şi a *Dicţionarului limbii române moderne* (1958), precum şi lucrările de definitivare a *Gramaticii limbii române* (coordonată de Mioara Avram), 2 vol. (1954). A a fost coordonator principal al

Dicţionarului Enciclopedic Român, 4 vol. (1962–1966). A mai publicat studii de fonetică, geografie lingvistică, statistică lingvistică, de istorie a limbii şi a lingvisticii. Lucrări: *Lingvişti şi filologi români*, 1959; *Probleme de lingvistică română,* 1961; *Dicţionar Enciclopedic Român,* 1962–1966; *Studii de istorie a limbii şi a lingvisticii române,* 1965. Membru corespondent al Academiei Române (din 1965).

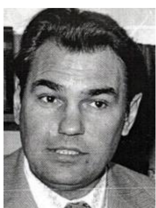

Macri, Agepsina
(1885, Piteşti – 1961, Bucureşti)

Actriţă. Aromâncă. (în sens mitologic, Macris – după numele fiicei lui Aristeus, dedicat zeului Apollo, este insula aflată la est de Eubeea grecească, unde a trăit, protejată de zeița Demeter, după cum e numită încă în scrierea grecească liniară A. A trăit în peștera unde va avea loc nunta lui Jason cu Medeea. Rădăcinile mitologice trimit la substratul pelasgic. și la noi există toponime și prenume feminine: Măcrina, Măcrinița). Soţia scriitorului Victor Eftimiu. Actriţă la Teatrul Naţional din Bucureşti. Roluri: în teatru – piesele lui Victor Eftimiu, Al. Davila, O'Neill, Ibsen, Shakespeare; în film – *Independenţa României,* 1912; *Maiorul Mura.* Miliţa Pătraşcu i-a făcut o statuie din marmură în rolul Antigonei (1930) şi un bust în 1934. Artistă Emerită.

Madan, Gheorghe V.
(05.10.1872, Truşeni, jud. Lăpuşna, Basarabia – 07.11.1944, Piteşti)

Scriitor dialectal, actor. Adept al lui B.- P. Hasdeu, a trecut Prutul şi a fost director al restaurantului lui C. Dobrogeanu-Gherea din Ploieşti. A publicat în BPT volumul de versuri *Suspine,* 1897, cuprinzând folclor din Basarabia, şi a scris nuvele poporaniste: *Răsunete din Basarabia*, 1935; *De la noi din Basarabia,* 1938. A tradus din M. Lermontov, N. Nekrasov și alți scriitori ruși. A fost actor la Teatrul Național din București.

Madan, Ion
(31.05.1935, Truşeni, jud. Lăpuşna, Basarabia – 04.02.2008, Chişinău)

Bibliograf. Nepot al lui Gheorghe V. M. A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie, Secţia de limba şi literatura română a Universităţii de Stat din Chişinău. Şef de secţie şi director adjunct la Biblioteca de Stat a Moldovei, director al Bibliotecii Ştiinţifice a USM. Profesor la Facultatea de Biblioteconomie şi Bibliografie şi Facultatea de Jurnalism şi Comunicare a USM. Lucrări: *Dimitrie Cantemir* (1973); *Cartea Moldovei Sovietice* (1975); *Contribuţii bibliografice (1996); Bibliografia literară a Moldovei în preajma mileniului trei* (1999); *Bibliografia istoriei* (2001); *Bibliografia artei* (2005); *Bibliologia basarabeană din ultimii 10–15 ani* (2006).

Madgearu, Virgil Traian N.
(14.12.1887, Galaţi – 27.11.1940, pădurea Snagov)

Economist, sociolog şi politician de stânga. Armean la origini. Doctor în ştiinţe economice şi finanţe la Leipzig. A emis o teorie economică în legătură cu dezvoltarea tipică a ţărilor agrare precum România. A scris multe lucrări bazate pe propriile sale cercetări şi statistici în legătură cu structura şi perspectivele economiei româneşti. Membru proeminent şi principal teoretician al Partidului Ţărănesc şi al succesorului său, Partidul Naţional Ţărănesc (PNŢ). A avut o importantă activitate ca eseist şi jurnalist şi s-a aflat pentru o lungă perioadă de timp la conducerea editorială a revistei "Viaţa Românească". A fost teoreticianul care a fundamentat doctrina politică a curentului numit ţărănism. Lucrări: *Zur industriellen Entwicklung Rumäniens* (Despre dezvoltarea economică a României, 1911); *În chestiunea meseriaşilor* (1911); *Industria la domiciliu şi asigurările sociale* (1913); *Structura şi tendinţele băncilor populare în România* (1914); *Ocrotirea muncitorilor în România* (1915); *Teoria şi tehnica întreprinderilor comerciale şi industriale* (1915); *Studiul transporturilor în economia socială* (1916); *Organizarea comerţului exterior în epoca de tranziţie* (1919); *Ţărănismul* (1921); *Doctrina ţărănistă* (1923*); Revoluţia agrară şi evoluţia clasei ţărăneşti* (1923); *Dictatură economică sau democraţie economică?* (1925); *Romania's new economic policy* (Noua politică economică a României, 1930); *Înţelegerea economică a statelor dunărene* (1932); *Politica noastră financiară în cursul depresiunii economice* (1933); *Notre collaboration technique avec la Société des Nations* (Colaborarea noastră tehnică cu Liga Naţiunilor, 1933); *Pentru apărarea avuţiei statului* (1934); *Reorganizarea sistemului de credit* (1934); *Agrarianism, capitalism, imperialism* (1936); *Realitatea finanţelor publice româneşti* (1937); *La*

politique extérieure de la Roumanie 1927–1938 (Politica externă a României, 1927–1938, 1939); *Evoluţia economiei româneşti după Primul Război Mondial* (1940); *Studiul întreprinderilor industriale şi comerciale* (postum, 1944). A fost ministru de Finanţe în 1929, 1930 şi 1933. A fost asasinat de un comando legionar care l-a pedepsit pentru poziţiile sale net antifasciste. Membru postmortem al Academiei Române (1990).

Magdu, Lucian
(1937, Bătania, – 1968, Bătania, Ungaria)

Poet român de expresie maghiară, tradus în română (vol. *Mărturisire*), precum şi în *Antologia poeţilor bătanieni*. S-a publicat în română: *Confesiune*, Budapesta, 1991, postum. Există din 1995 la Bătania o Fundaţie Lucian Magdu, de promovare a talentelor literare la copiii de etnie română, care organizează concursuri de creaţie, festivaluri şi acordă premii. "Foaia românească" din Gyula şi "Noi" din Széged au dedicat pagini activităţii poetului cu prilejul aniversării postume a 60 de ani de la naştere.

Magheru

Familie de boieri olteni. Familie originară din localitatea Vidra, com. Vârfurile, jud. Arad, unde există Dealurile Măgereşti, iar numeroase familii se numesc Mager, Măgirescu sau Magheriu. Primul venit în Oltenia, un Vlad M., e atestat în 1665 în Câlnic, Bârzeiul de Gilort, jud. Gorj, deoarece cumpără o parte de moşie. Fugise după înfrângerea lui Gheorghe Rákóczi al II-lea care luptase contra maghiarilor cu armată de strânsură. La 1802 turcii pradă Bârzeiul şi sunt măcelăriţi de un Şerban Magheru, care va deveni, la 1820, administratorul moşiilor lui Nicolae Golescu. Generalul Gheorghe M. (1802–1880, care a luptat la 1821 în oastea lui Tudor Vladimirescu, a făcut parte din Guvernul Provizoriu la 1848 şi a sprijinit Unirea Principatelor la 1859), este nepot de frate al lui Şerban. Tatăl a fost preot, se numea Ion. A avut şi un frate, tot Ion M. Generalul a avut o fiică, Alexandrina şi doi băieţi, Gheorghe, avocat şi prefect liberal de Craiova, şi Romulus, colonel, căsătorit cu fiica lui Ion Ghica.

Magheru, Gheorghe
(1802, Bârzeiul de Gilort, com. Albeni, jud. Gorj – 23.03/4.04.1880, Bucureşti)

General. A fost la început haiduc şi, împreună cu oştenii lui, a luptat de partea ruşilor în războiul ruso-turc, fiind decorat de însuşi ţarul Alexandru I cu Ordinul Sf. Ana. Era unul dintre comandanţii de oşti ai lui Tudor Vladimirescu, avea relaţii de rudenie cu el. Membru al Societăţii secrete masone Frăţia, 1840, alături de Nicolae Bălcescu, Ion Ghica, Christian Tell. La 1848 a făcut parte din Guvernul Provizoriu revoluţionar (ca ministru de Finanţe). El a organizat armata revoluţionară de panduri, instruind-o pe câmpul de la Râureni. A emigrat la Paris după înfrângerea revoluţiei. A revenit la Bucureşti în 1857 şi a contribuit la acţiunile pentru Unirea Principatelor, fiind unul dintre fondatorii partidei naţionale. A fost ales deputat în ambele Divanuri Ad-Hoc. L-a sprijinit pe Al. I. Cuza, iar acesta l-a numit general al armatei române. Un bulevard din Bucureşti îi poartă numele.

Maier, Viorel
(31.06.1948, Idod, jud. Cluj)

Inginer. A absolvit Școala Militară Superioară de Marină, apoi Academia Navală Mircea cel Bătrân din Constanţa şi Facultatea de Mecanică din Galaţi. A fost inginer pe mai multe nave ale Marinei Militare. Profesor la Institutul de Marină din Constanţa, apoi, din 1993, la Universitatea Ovidius din Constanţa. Se preocupă de modelarea fizico-matematică a fenomenelor generate de interacţiunea corpului navei cu apa. Lucrări: *Statica navei*, 1985; *Dinamica navei*, 1987; *Construcţia navei*, 1989. Deţine 5 brevete de inovator. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Mailath, Ștefan
(prima jumătate a sec. al XVI-lea, Transilvania)

Voievod în Transilvania (1534–1538 şi 1538–1540), împreună cu Emeric Bălaşa. A acţionat alături de Petru Rareş şi Radu Paisie contra ameninţării otomane, încercând să orienteze voievodatele româneşti spre alianţa cu austriecii. Urmaşul lui Radu Paisie, Moise Vodă, s-a refugiat în Transilvania şi i-a cerut sprijinul. Împreună cu

oaste de strânsură din Ţara Făgăraşului a venit în Ţara Românească, s-au unit cu Barbu Craiovescu şi au dat piept cu turcii. Moise şi Barbu îşi pierd viaţa, el este luat ostatic de otomani. Castelul său de la Vinţu l-a găzduit pe refugiatul domn (1595–1597) Aron Vodă şi apoi pe logofătul lui Mihai Viteazul.

Maimarolu, Dimitrie
(1859, Bucureşti – 1926, Bucureşti)

Arhitect. Armean. A studiat arhitectura la Paris şi a fost unul dintre cei mai mari promotori ai arhitecturii neoclasice de tip franţuzesc la Bucureşti şi în România Mică în general. Ca reprezentant al şcolii naţionale de arhitectură (Petre Antonescu, Ion Mincu, Cerchez, Alexandru Orăscu, Duiliu Marcu etc.) a făcut din Bucureşti Micul Paris. După planurile sale s-au făcut Palatul Patriarhiei (destinat de el Parlamentului), prima construcţie din România care a folosit betonul armat, inginer Gogu Constantinescu, Catedrala Mitropolitană, Cercul Militar Naţional, prefectura de Argeş din Piteşti, arhiepiscopia Olteniei, numeroase case de locuit (în zona veche, centrală a capitalei, dar şi la Predeal, Târgoviște, chiar Iași).

Maior, Augustin
(22.08.1882, Reghin – 1962, Cluj)

Fizician. A absolvit Politehnica din Budapesta şi s-a specializat la Göttingen,München şi Viena. Director general al Poştelor, Telegrafului şi Telefonului din Transilvania (1919-1920), director al primei şcoli de telegrafie şi telefonie din Transilvania. Profesor de fizică la Universitatea din Cluj. Fondatorul telefoniei multiple în România (1907). Contribuţii ştiinţifice în electrotehnică, teoria relativităţii, termodinamica radiaţiilor. A preconizat de timpuriu transmiterea energiei electrice la distanţe mari prin curenţi de înaltă frecvenţă, iar în teoria cuantică a introdus o nouă funcţie, denumită „cvasientropică“.

Maior, Grigore, *prenume la naştere* Gavrilă
(1715, Sărvad, comitatul Solnocul de Mijloc, azi Tăşnad Sărvad, jud. Satu Mare – ?.02.1785, Alba Iulia)

Episcop unit (greco-catolic). A studiat mai întâi în Ungaria, apoi la Cluj. Inochentie Micu Klein l-a trimis la Colegiul De Propaganda Fide la Roma, unde a absolvit Filosofia şi Teologia. Din 1747 profesor la Blaj. A candidat de trei ori la Episcopie, dar n-a fost investit de Maria Theresa. A devenit episcop abia în 1773. A organizat învăţământul în satele româneşti. În această calitate a introdus sprijinul alimentar pentru elevii români săraci (în principal pâine și lapte), fapt păstrat de către fundaţia care-i purta numele până în 1948, când a fost desfiinţată. El i-a trimis la studii pe Gheorghe Şincai şi Petru Maior. A fost silit să părăsească episcopia din cauza legăturilor cu ţăranii români din Apuseni (care se vor răscula sub conducerea lui Horea, Cloşca şi Crişan).

Maior, Petru
(1760, Târgu Mureș – 14.02.1821, Buda)

Filolog şi istoric. Reprezentant de frunte al Şcolii Ardelene. A studiat filosofia şi teologia la Roma, la Colegiul De Propaganda Fide, pentru greco-catolici (1774–1779) şi dreptul canonic şi pedagogia la Viena (1779–1780). Profesor de logică, metafizică şi Dreptul firii la gimnaziul din Blaj (1780–1785). A fost protopop la Reghin şi corector al cărţilor româneşti care se tipăreau la Buda (1809–1821). A lăsat o operă întinsă. Ca filolog susţinea latinismul limbii române, adoptarea alfabetului latin şi etimologismul. A luptat pentru drepturile românilor din Transilvania, fiind unul dintre redactorii *Supplex Libellus Valachorum*. A scris *Disertaţie pentru începutul limbei româneşti* şi *Disertaţie pentru literatura cea vechie a românilor*, ambele 1812, ca şi *Ortographia romana sive latino-valachica una cum clavi qua penetratia originationis vocum reserantur* (Ortografia română sau latino-valahă a cărei cheie de pătrundere este bazată pe originea vocalelor), 1819, având în anexă *Dialog pentru începutul limbei româneşti între nepot şi unchiu*. A lucrat la *Lexiconul de la Buda*, 1825. Ca istoriograf, principala sa lucrare este *Istoria pentru începutul românilor în Dachia* (1812). A tradus Fénélon – *Les Aventures de Télémaque.*

Maior(escu), Io(a)n *nume la naştere* Ioan Trifu
(28.01.1811, Bucerdea Grânoasă, jud. Alba – 02.08.1864, Bucureşti)

Filolog. (Maior fusese numele mamei înainte de căsătorie şi se trăgea din familia lui Petru

Maior.) A absolvit Teologia la Budapesta şi s-a specializat Ia Viena. A fost inspector şcolar şi profesor de istorie la Craiova (unde a devenit din Maior – Maiorescu și din Ioan – Ion), apoi la Iaşi, din nou la Craiova. În 1848 a fost trimis la Frankfurt ca reprezentant al Guvernului Provizoriu, susţinând revoluţia prin articole în "Die Allgemeine Zeitung" şi "Ost Deutsche Post". Ca profesor la Şcoala Superioară de Litere din Bucureşti a fost invitat, împreună cu Al. Odobescu şi Aug. T. Laurian, să alcătuiască proiectul de statut al Societăţii Literare Române (1866), ulterior Academia Română. Lucrări: *Studii asupra limbii române*, 1848; *Puţine cuvinte pregătitoare în studiul limbii româneşti*, 1850; *Itinerar în Istria şi vocabular istriano-român*, postum, 1900 (lucrare al cărei sens idenitar este evident).

Maiorescu, Titu Liviu
(15.02.1840, Craiova – 18.06.1917, Bucureşti)

Critic şi teoretician literar. Fiu al lui Ioan M. A studiat Literele şi Filosofia la Viena, Berlin, Giessen, Paris. A fost doctor Magna Cum Laude în filosofie cu tezele *Das Verhältnis* (Relaţia) şi *Einiges philosophische in gemeinfasslichen Form* (Ceva filosofie pe înţelesul tuturor), Giessen, 1859, apoi doctor în drept cu teza *De jure dotium* (*Du Régime dotal*), 1861, Paris. În 1862 a fost numit profesor la Universitatea din Iaşi şi director la Gimnaziul Central din Iaşi. A fost şi director al Şcolii Normale Vasile Lupu, unde a iniţiat practica pedagogică. Ion Creangă i-a fost elev. În 1863, împreună cu P.P. Carp, Iacob Negruzzi, Vasile Pogor şi Theodor Rosetti, a înfiinţat Societatea Literară (și masonă laică) Junimea, una dintre cele mai importante pentru literatura română, care a dispus, din 1867, de revista "Convorbiri literare". Conservator ca opţiune politică, a creat o disidenţă a partidului: conservatorii junimişti. La cenaclul Junimii s-au remarcat Mihai Eminescu, Ion Creangă, I.L. Caragiale, Vasile Conta, Ioan Slavici, A.D. Xenopol ş.a. Societatea a acordat burse de studii lui Alexandru Lambrior, Gheorghe Panu, Gh. Dem. Teodorescu, Spiru Haret, C. Meissner ş.a. A avut opozanţi de marcă: Dobrogeanu-Gherea, B.-P. Hasdeu, Al. Macedonski ş.a. A fost profesor la Universitatea din Bucureşti, ministru de Externe, de Justiţie şi prim-ministru, a prezidat Conferinţa de pace de la Bucureşti (1913). A promovat spiritul critic al culturii române: *O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867; Limba română în jurnalele din Austria; Critice*, 3 vol., 1867; *Direcţia nouă în poezia şi proza română,* 1871–1872. A formulat teoria formelor fără fond în cultura română, pledând pentru un sistem de instituţii care să reflecte necesităţile reale ale momentului istoric. A fost influenţat de Shopenhauer, Herbart şi Feuerbach. Membru fondator al Societăţii Academice Române (1867), vicepreşedinte (1880 – 1884, 1886 – 1887), preşedinte al Secţiunii literare (1890–1891, 1893–1894, 1902–1904, 1907–1909). A demisionat, deoarece, adept al fonetismului limbii române, nu agrea etimologismul membrilor Academiei care urmau principiile iluministe ale Şcolii Ardelene.

Maiorescu, Toma George *nume la naştere* Maier
(08.12.1928, Reşiţa)

Prozator şi publicist. Doctor în Litere al Universităţii din Bucureşti. Fondator al Mişcării Ecologiste din România, 1992, parlamentar din partea acestui partid (1992–1996). Lucrări: *Paşi peste ape*, 1965; *Zeii desculţi*, 1966; *Dialog cu secolul şi oamenii lui,* vol. I – 1967; vol. II – 1972; *Timp răstignit*, 1969*; La echinox de toamnă*, 1977; *Noapte bună, Săgetătorule,* proze, 1989; *Poezii* – ediţie definitivă, 1997; *Proze* – ediţie definitivă, 1998; *Îmblânzirea fiarei din om sau ecosofia*, 2001; *Convorbiri în amurg*, 2003. După 2004 a plecat în Israel. Laureat al Premiului Fundaţiei Sara şi Haim Ianculovici, Israel, 1999; Doctor Honoris Causa al Universităţii Ecologice, Bucureşti, 2004. Distins cu Ordinul Pro Branco al Braziliei (2002), Ordinul Național Serviciu Credincios (2003).

Maiorovici, Harry
(06.09.1910, Sighetul Marmaţiei, Maramureş – 22.08.2000, Cluj)

Compozitor. Coleg de şcoală la Sighet şi prieten cu Elie Wiesel. Enclava ţăranilor evrei din Maramureş este în principal de origine khazară (neamuri turcice trecute la iudaism în veacul al XI-lea, în zona Porţii de Fier a Asiei, pentru a rezista valurilor de năvălitori, în principal perși). A absolvit Consevatorul la Cluj. Specializare la Viena. A făcut muzica a peste o sută de filme. Supravieţuitor al lagărului de la Auschwitz, a scris muzică în lagăr şi a reuşit s-o salveze ascunsă în tocul pantofului. A scris muzica pentru mai multe filme româneşti. Lucrări: *Flăcăul şi focul* (1960); *Moartea căprioarei* (1969); *Aventuri la Marea Neagră*

(1972); *Falansterul* (1979); *Păcatul* (1991); *Ytzgadar* (1997).

Maitec, Ovidiu
(13.12.1925, Arad – 18.03.2007, Paris)

Sculptor. A absolvit în 1950 Institutul de Arte Plastice Nicolae Grigorescu (pe atunci numit Academia de Arte) din Bucureşti şi între 1950 şi 1956 a fost asistent la Catedra de anatomie artistică a Institutului de Artă şi profesor la Liceul de Artă din Bucureşti. A participat la numeroase expoziţii personale sau de grup. Multe dintre lucrările sale se află în colecţii particulare sau în muzee: Muzeul de Artă Modernă din Sydney, Galeria Naţională din Köln, în muzee din Londra sau Cambridge. Lucrări: *Coloana cu aripi, Minerul, Meşterul Manole, Eminescu*. Membru al Academiei Române (1999).

Malaxa, Nicolae
(10/22.12.1884, Huși – 1965, New Jersey)

Inginer și industriaș. Fondator al industriei naţionale metalurgice moderne din România. Aromân. Fiica lui este soţia lui George Emil Palade. Studiile le-a făcut la Iaşi şi la Universitatea Politehnică din Karlsruhe, Germania, primind diploma de inginer. A polarizat energiile şi talentul poporului român în direcţia realizării unei industrii naţionale, întemeind uzinele ce i-au purtat numele (până în 1941). A iniţiat în România industriile: de aparataj pentru material rulant (1932–1943); motoare Diesel (1935); transmisii mecanice pentru automotoare, inclusiv sisteme de comandă (1936–1937); tuburi de oţel fără sudură (1937) după procedeul Stiefel; locomotive Diesel pentru CFR (1938); aparatură optică (1938), cazane sub presiune, instalaţii pentru lifturi. Emigrat în SUA în 1948. În casa lui se află sediul Institutului Cultural Român din Bucureşti. Fondator al Uzinelor Malaxa (fost 23 August, azi Faur).

Malinovschi, Tadeuş *nume la naștere* Tadeusz Małinowski
(14.10.1921 Chişinău – 27.02.1996, Chişinău)

Fizician. Probabil karait. Familie originară din zona Poznań (fortificație aflată între Warta și Cibin (și noi avem acest toponim) din veacul al XI-lea, inițial se numea Ostrow. Și româna are acest cuvânt. Regii Bohemiei au atacat-o, dar triburile polanilor au rezistat. Pe stema orașului se află corbul, ca și pe a Țării Românești, indicând originile tribale sarmate). A absolvit liceul Al. Donici (1940). Refugiat la Buguruslan în anii războiului pentru protecție în fața lagărelor naziste. A absolvit Institutul Pedagogic din Chişinău (1950). Director adjunct la Institutul de Fizică şi Matematică (1961–1964), director al Institutului de Fizică Aplicată (1964–1974; 1978–1988). Doctor habilitat (1967) în fizică. A publicat peste 300 lucrări din domeniul cristalografiei şi al fizicii corpului solid. A semnat, împreună cu Alexandru Gromov, cartea *Taina Luceafărului* (1957). Președinte al Societății de Fizică a Moldovei.

Malinschi, Vasile
(01.05.1912, Râbniţa, Transnistria – 15.06.1992, Bucureşti)

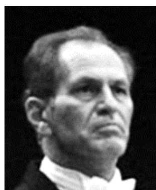
Economist. În 1935 a devenit membru al PCR. A absolvit ASE şi Dreptul la Bucureşti. În 1938 s-a angajat la Banca Naţională a României, Direcţia Relaţii Externe. Profesor şi rector al ASE, ministru al Comerţului Interior (1949, 1953–1957). Lucrări: *Studii economice,* 1967; *Studii agrare,* 1968; *Aspecte actuale ale rentei funciare,* 1970; *Studii de reformă agrară,* 1971. Membru titular al Academiei Române (1955). A fost prim-secretar general adjunct al Academiei (1959–1963), preşedinte al Secţiei de ştiinţe economice şi sociologice (1966–1974).

Maliţa, Mircea
(20.02.1927, Oradea - 22.02.2012, Bucrești)

Matematician şi eseist. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din Bucureşti. Profesor la Universitatea din Bucureşti (Filosofie). A fost preşedinte al UNSR (Uniunea Naţională a Studenţilor din România), organizaţie de masă a Partidului Comunist, până la reunirea tuturor organizaţiilor de tineret în UTM. A fost director al Bibliotecii Academiei între 1950 şi 1955, adjunct al ministrului Afacerilor Externe, ministru al Învăţământului (1970–1972), ambasador în Elveţia (1980–1982), iar apoi în SUA (până în 1985). Lucrări în domeniul matematicii: *Programarea pătratică* (1968) – în colaborare; *Matematica organizării* (1971, tradusă în limba engleză în 1974)

– în colaborare; *Programarea neliniară* (1972) – în colaborare; *Modele matematice ale sistemului educaţional* (1972) – în colaborare; *Triade* (1973): Lucrări de ştiinţe politice: *Pagini din trecutul diplomaţiei româneşti* (1966) – în colaborare; *Cronica anului 2000* (1969, tradusă în germană, polonă, slovacă, ungară şi spaniolă); *Aurul cenuşiu* (3 vol.); *Zece mii de culturi, o singură civilizaţie*, 1998; *Diplomaţia. Şcoli şi instituţii* (1970); *Diplomatie roumaine* (în franceză, engleză şi rusă, 1970); *Teoria şi practica negocierilor* (1972); *Jocuri pe scena lumii* (2007); *Tablouri din războiul rece* (2007); *Între război şi pace* (2007). Eseistică: *Repere* (1967), *Sfinxul* (1969), *Pietre vii* (1973); *Zidul şi iederea* (1977); *Idei în mers* (vol. I – 1975, vol. II – 1981*); No limits to learning. Bridging the Human Gap* (1979) – în colaborare. Membru al Academiei Române (1991).

Mandeal, Cristian
(18.04.1946, Rupea, jud. Braşov)

Dirijor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti. Specializare la Berlin cu Herbert von Karajan şi la München cu Sergiu Celibidache. Dirijor permanent, apoi director al Orchestrei Filarmonice din Bucureşti. Director al Festivalului Internaţional George Enescu, ediţiile 2001, 2003. Este şi director al Orchestrei Simfonice Euskadi (Basce) din Spania. A condus şi alte orcheste cunoscute: Orchestra Simfonică din Haifa, Israel; Bloomington (SUA), Edinburgh (Scoţia), Janácek (Ostrava, Cehia) ş.a. Repertoriul său cuprinde peste 50 de prime audiţii absolute, cele mai multe ale compozitorilor români.

Mandicevski, Gheorghe
(08.11.1870, Molodia, Bucovina de Nord – 23.03.1907, Cernăuţi)

Compozitor. Rutean după tată, român după mamă. Frate cu Eusebie M. A absolvit Institutul de Teologie la Cernăuţi şi Akademie für Musik und darstellende Kunst la Viena. Dirijor al corului Societăţii Armonia, profesor de muzică la Seminarul Teologic, la Şcoala cantorală şi la şcoli secundare din Cernăuţi. Lucrări: muzică de teatru – vodevilul *Piatra din casă,* pe un libret de Vasile Alecsandri; muzică de cameră – *Cvartet pentru coarde, Variaţiuni pe tema unui cântec popular german;* muzică pentru cor, cu precădere religioasă.

Mandicevski, Eusebie *nume la naştere* Eusebius Mandyczewsky
(18.08.1857, Cernăuţi – 13.06.1929, Viena)

Compozitor. Rutean după tată, român după mamă. Frate cu Gheorghe M. A absolvit Conservatorul la Viena. Profesor la Conservator (i-au fost elevi Ciprian Porumbescu, George Enescu, Marţian Negrea), prieten cu Johannes Brahms, cel care a editat *Liedurile* lui Schubert, precum şi unele volume din operele lui Haydn şi Brahms. Este considerat unul dintre fondatorii muzicii clasice a Ucrainei. Lucrări: *Oratoriul de Paşte*.

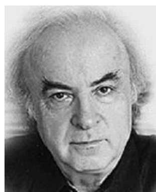

Mandy, Alexandru *nume la naştere* Sergio Penchas
(09.08.1914, Craiova – 10.10.2005, București)

Compozitor. Sefard. A absovit Farmacia la Bucureşti (1940). A fost deţinut în lagărele din Transnistria în al Doilea Război Mondial. A absolvit Institutul de Teatru din Bucureşti în 1955. A avut 10 ani interdicţie de a face spectacole. În 1966 Sergiu Cioiu a câştigat la Festivalul de Muzică Uşoară de la Mamaia interpretând două şlagăre ale lui A.M. Lucrări: *Venise vremea, De ce, Facerea lumii, Romanţa romanţei, Şi totuşi, Merçi Becaud, Lasă-mă aici, Primul loc de pe pământ, Peștișorul argintiu* ş.a.

Manea, Gheorghe
(08.04.1904, Râmnicu Sărat – 03.01.1978, Bucureşti)

Inginer (organe de maşini). A absolvit Technische Hochschule la Charlottenburg – Berlin. A lucrat, ca student, la Siemens şi Deutz. A lucrat la Regia Întreprinderilor Miniere şi Metalurgice din Transilvania, apoi la Întreprinderea Unio Astra Vagoane, la Uzinele Astra Braşov. Din 1944 profesor de organe de maşini la Institutul Politehnic din Bucureşti. Lucrări: *Organe de maşini*, 2 vol., 1956, 1958*; Elemente de amenajarea, organizarea şi exploatarea fabricilor*, 1944; *Materiale plastice celulare,* 1978. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România. Membru corespondent (1963) al Academiei Române.

Manea, Norman
(19.06.1936, Burdujeni, Suceava)

Prozator. Unul dintre deportaţii în lagărele din Transnistria. A plecat din România în 1986 şi, după un an petrecut în Berlinul de Vest, s-a dus în SUA cu o bursă Fulbright. Trăieşte la New York şi predă cursuri de creativitate la Bard-College. Lucrări: *Noaptea pe latura lungă*, 1969; *Captivi,* 1970; *Atrium,* 1974; *Primele nopţi,* 1975; *Cartea fiului*, 1976; *Zilele şi jocul*, 1977; *Anii de ucenicie ai lui August Prostul,* 1979; *Octombrie, ora opt*, 1981; *Pe contur,* 1984; *Plicul negru,* 1986; *Despre clovni*: *dictatorul şi artistul*, 1997; *Intoarcerea huliganului*, 2003; *Plicuri şi portrete*, 2004 şi *Fericirea obligatorie,* 2005. Este un autor cu multe cărţi traduse în germană. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor (2007), Premiul Național pentru Literatură (2012).

Mangeron, Dimitrie Ioan
(15/28.11.1906, Chișinău - 27.02.1991, Iași)

Matematician. Tatăl a fost mecanic de locomotivă și pe ruta Chișinău–Sankt-Petersburg. A absolvit liceul la Ungheni și Facultatea de Ştiinţe (matematici) la Universitatea din Iaşi, unde a fost oprit să lucreze, iniţial ca asistent, în final ca profesor. Legionar. A avut preocupări de ecuaţii diferenţiale, neliniaritate, robotică, astronautică ş.a. Poliglot. Citea în 10 limbi şi a publicat în 6 limbi. A publicat peste 600 de lucrări, inclusiv o monografie amplă, în 3 volume, consacrată mecanicii corpului rigid, care a fost domeniul său principal de interese ştiinţifice. Lucrări: *Mecanica rigidului*, vol. 1, 1978; vol.2, 1980; vol.3, 1981, în colaborare. *Sopra un problema al contorno per un'equazione differenziale non lineare alle derivate parziali di quarto ordine con le caratteristiche reali doppie*, 1932; *Corespondență cu tangenta,* 1942 (coautor Oguztöreli, M.N.*); Über Beziehungen zwischen Lösungen partieller Differentialgleichungen unterschiedlicher Typen und über gewisse neue Funktionenklassen bezüglich polyvibrieren der Gleichungen,* 1970; *Дифференциальные системы генерирующие классы функций и их приложения*. (1989–1991, coautori Goia, I.; Vlase, S.); *Symmetrical branched systems vibrations* (1989–1991). A fost membru a peste 25 de societăţi ştiinţifice internaţionale, inclusiv al Societății Americane de Matematică, al Societăţii Internaţionale de Astronautică ş.a. Membru corespondent al Academiei Române (1990).

Mangiucă, Simeon
(02.09.1831, Broşteni, jud. Caraş Severin – 22.11/4.12.1890, Oraviţa, jud. Caraş Severin)

Folclorist român. A studiat dreptul la Budapesta şi teologia la Vârşeţ. Prim-pretor în Banat (Satu Nou, Cruşova, Iam, azi Banatul Sârbesc, Voivodina). Apoi a fost avocat la Oraviţa. Pasionat de folclor, a făcut primul studiu etnografic din istoria folcloristicii româneşti: *Moşii sau sacrificiul morţilor*, 1882 şi a realizat una din primele cercetări de folclor comparat din România: *Păcală de origine din Italia.* Memorabil pentru lucrarea *Despre însemnătatea botanicei româneşti,* 1874, primul studiu amplu de etnobotanică. Membru de onoare al Academiei Române, 1890.

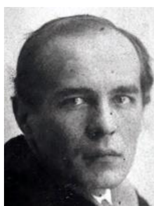
Mangra, Vasile (Vichentie)
V. Vichentie

Manicatide, Radu
(17.04.1912, Iaşi – 28.03.2004, Bucureşti)

Inginer de aviație. A absolvit Școala Politehnică la București și Ecole d'Aéronautique et Construction des Automobiles din Paris ca şef de promoţie. A absolvit Şcoala de Pilotaj de la Bucureşti (1931). În 1926 a construit planorul M1, câştigând locul I la concursul de planoare şi aeromodele de la Paris. În 1935 a realizat avioanele monoloc RM-5 (greutate maximă 200 kg și viteză maximă 120 km/h) și RM-7 (greutate maximă 240 kg şi viteză maximă 135 km/h). Din 1939 a lucrat la IAR Brașov, ca şef al serviciului de studii structuri, apoi ca şef al atelierului de prototipuri şi experimentări, unde a participat la realizarea avioanelor proiectate la IAR (IAR-27, IAR-37 și IAR-80) şi a avioanelor sub licenţă (IAR- 79 – Savoia Marchetti, Me-109 – Messerschmitt), continuându-şi preocupările mai vechi. În 1942 a realizat la IAR Braşov avionul propriu, RM9, 350 kg şi viteza maximă de 138 km/h). În 1944 a realizat avionul biloc cu ampenaj orizontal dispus în faţă (tip raţă), RM-11 (greutate maximă 530 kg şi viteză maximă de 175 km/h), iar în 1949 a construit, tot la Braşov, avionul biloc de şcoală IAR-811 (greutate maximă de 650 kg şi viteză maximă de 150 km/h). Din 1950, la Uzina de Reparaţii Material Volant – URMV 3, sub con-

ducerea lui s-au construit avioanele IAR-813 (greutate maximă de 750 kg şi viteză maximă 192 km/h, recorduri omologate de Federaţia Aeronautică Internaţională). În 1953 a proiectat şi realizat avionul bimotor IAR-814 (greutate maximă de 2 030 kg şi viteză maximă 272 km/h, record mondial de viteză pe circuit închis, omologat de FAI). Din 1955, tot la URMV 3, s-au construit avioanele IAR-817 (greutate maximă 1 150 kg şi viteză maximă de 175 km/ h). S-a mutat la Bucureşti, la Întreprinderea de Avioane, realizând în serie IAR-818, intrat în dotarea aviației agricole și sanitare. În 1956 a creat avionul bimotor MR-2, derivat din IAR-814 (greutate maximă 2 080 kg şi viteză maximă de 275 km/h). După 1967, în colaborare cu Institutul de Mecanica Fluidelor şi Cercetări Aerospaţiale, a proiectat avioanele IAR-822, IAR-823, IAR-826 şi IAR-827, care au fost realizate la ICA Ghimbav.

Maniu, Adrian
(06.02.1891, Bucureşti – 20.04.1968, Bucureşti)

Poet. Licenţiat al Facultăţii de Drept din Bucureşti, dar nu profesează niciodată. Redactor la "Chemarea", "Universul", "Dimineața" "Adevărul". A făcut parte din primul colegiu director al revistei "Gândirea" alături de Lucian Blaga, Cezar Petrescu, Nichifor Crainic. Participă sporadic la cenaclul lui Alexandru Macedonski. Colaborează de-a lungul timpului la revistele "Insula" (1911), "Simbolul" (1911), "Seara" (1913–1914), "Noua revistă română" (1914). Debutează ca poet simbolist cu volumul *Figurile de ceară* (1912). Lucrări: *Salomeea*, 1915; *Lângă pământ,* 1924; *Cartea ţării*, 1934; *Cântece de dragoste şi moarte*, 1935. Membru corespondent al Academiei Române, exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Maniu, Iuliu
(08.01.1873, Bădăcin, în apropiere de Șimleul Silvaniei – 05.02.1953, Sighet)

Politician. Greco-catolic. Deputat în Parlamentul de la Budapesta, de mai multe ori prim-ministru al României, preşedinte al Partidului Naţional Ţărănesc, deţinut politic după 1947, decedat la închisoare. A studiat dreptul la Cluj, Bucureşti şi Viena, unde a devenit doctor în drept în 1896. Revenit în Transilvania, s-a stabilit la Blaj, unde şi-a început activitatea de avocat al Bisericii Române Unite cu Roma. Și-a început cariera politică în cadrul Partidului Naţional Român din Transilvania, fiind cooptat în 1897, la numai 24 de ani, în comitetul de conducere. În condiţiile vitrege de discriminare politică şi socială din Monarhia Austro-Ungară, a fost ales în 1906 deputat în Parlamentul din Budapesta, activitatea sa parlamentară dezvăluindu-i curajul şi intransigenţa. Împreună cu personalităţi de primă mărime ale mişcării naţionale româneşti din Transilvania şi ale Partidului Naţional Român, precum viitorul cardinal greco-catolic in pectore Iuliu Hossu, cu Gheorghe Pop de Băseşti, viitorul patriarh Miron Cristea şi alţii, a contribuit decisiv la unirea Transilvaniei cu Vechiul Regat în 1918. Acuzând favorizarea PNL şi împingerea intelectualităţii ardelene într-un con de umbră, a refuzat să voteze *Constituţia* din 1923. Partidul Naţional Român din Transilvania a reclamat prin vocea sa faptul că modificarea *Constituţiei* din 1866 putea fi făcută doar prin alegerea unei Adunări Constituante, aşa cum era prevăzut la art. 128. Nu a participat la încoronarea regelui Ferdinand şi a reginei Maria la Alba-Iulia, ceremonia fiind monopolizată de ierarhii ortodocşi, deşi o mare parte a românilor unioniști din Transilvania erau la acea vreme greco-catolici. În ultimul deceniu de viaţă a fost implicat în politică în calitate de opozant al regimului lui Ion Antonescu (fără însă a se implica în actul de la 23 august 1944), apoi – după 23 august 1944 luptând împotriva preluării ţării de către comunişti, proces pe care refuzase să-l accepte, încrezător peste măsură în sprijinul marilor puteri occidentale. A fost arestat de autorităţile comuniste şi judecat pentru înaltă trădare în procesul început la 29 octombrie 1947. Membru de onoare al Academiei Române (1919), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Maniu, Vasile
(18.12.1824, Lugoj – 10.03.1901, Bucureşti)

Publicist şi dramaturg. A făcut liceul la Lugoj şi Timişoara, Dreptul la Pesta, unde a înfiinţat, împreună cu Damaschin Bojîncă, o societate culturală a tinerilor români. Din 1858 s-a stabilit la Bucureşti. A colaborat la "Columna lui Traian", "Românul", "Trompeta Carpaţilor" ş.a. A fost şi actor în trupa lui Costache Caragiali. Lucrări: *Disertaţiune istorico-critică şi literară*, 1857. Teatru: *Amelia sau Victima amorului*, 1847; *Monumentul de la Călugăreni*, 1871; *Congiuraţiunea lui Catilina*, 1872; *Proscrisul*, 1880. Membru al Societăţii Academice Române (1876).

Manoil, Adolf
(1906, Roman, jud. Neamţ – 1982, Missouri)

Psiholog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Universitatea din Bucureşti, unde a şi rămas asistent. A plecat din ţară cu puţin înainte de instaurarea legionarilor la putere. A fost profesor la Colegiul din Parkville (Missouri) şi redactor pentru limba română la Consiliul American pentru Societăţile Savante. Profesor invitat la Milano şi Paris. Lucrări: *Problema prevenirii accidentelor de muncă,* 1931; *L'homme et le travail*, 1940; *Romanian Sociology*, 1945; *Aesthetics in Education,* 1969. Membru al Societăţii Americane de Psihologie. Membru corespondent al Academiei Române (1947), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Manoilescu, Mihail
(09.12.1891, Tecuci – 30.12.1950, Sighet)

Economist, politician şi publicist. Ideile sale economice sunt foarte populare şi aplicate până astăzi în America de Sud (lucrarea *The theory of protectionism and international exchanges,* Paris, 1929). A făcut parte din camarila lui Carol al II-lea. Ministru de Externe în 1940, a acceptat cedarea Cadrilaterului către Bulgaria. Arestat în 1944, a acceptat să ajute autorităţile comuniste (1946), dar a fost din nou arestat (1948) şi a murit în închisoare.

Manolache, Constantin
(10.10.1906, Bârlad, jud. Vaslui – 10.01.1977, București)

Entomolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. Profesor la Institutul Agronomic din Bucureşti. Contribuţii în domeniul sistematizării entomologice, al biologiei, ecologiei şi combaterii insectelor dăunătoare. A descris specii şi subspecii noi pentru ştiinţă: Niphargus Valachicus, Niphargus Carpathicus Affinis, Synurella Intermedia ş.a. Lucrări: *Combaterea microbiologică a insectelor dăunătoare şi cercetările multidisciplinare,* 1972; *Situaţia dăunătorilor animali la plantele cultivate,* 7 vol.; *Tratat de zoologie agricolă*, 1969. Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice din România. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

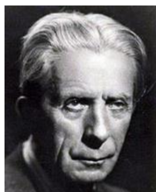
Manolesco, Constantin
(~ 1800, Mehadia, jud. Caraş Severin – ?, Pesta)

Botanist şi zoolog. A studiat probabil ştiinţele naturii la Pesta. A fost conservator al Muzeului Naţional din Budapesta. În 1833 a fost trimis în expediţie în Munţii Rodopi şi Peninsula Balcanică până la Muntele Athos inclusiv spre a colecţiona specii noi de plante. Expediţia a durat între 1833 şi 1836, ambii săi însoţitori – Andrei Fiile, aromân, şi Carol Finke, austriac – au decedat în cursul expediţiei din cauza condiţiilor precare de călătorie (epidemii, inundaţii, atacuri banditeşti). A identificat, conservat şi trimis la Muzeul Naţional 1.900 de specii de plante şi 2.000 de specii de insecte, lucru cu atât mai meritoriu cu cât clasificările timpului său nu erau atât de ştiinţific delimitate ca acum. Deşi numele lui nu figurează pe preparate, iar lucrarea a fost publicată de vice custodele muzeului, Emeric Frivaldszky, în nume propriu, totuşi a reuşit să publice, înainte de apariţia respectivei lucrări, în revista "Flora" din Regensburg, împreună cu C. Hinke, rezultatul cercetărilor de teren de până în 1835 sub nume de autor.

Manolescu, Grigore
(29.03.1857, Bucureşti – 1892, Paris)

Actor. Ca elev al lui Ștefan Vellescu la Conservatorul din Bucureşti, a jucat alături de Matei Millo. După absolvire a activat pe scena Teatrului Naţional din Iaşi, apoi în cadrul Societăţii Dra-matice din Bucureşti. În 1879 a plecat împreună cu Aristizza Romanescu la Paris, ca bursier. Începând din 1880 a jucat la Teatrul Naţional din Bucureşti, apoi la Iaşi (1888), iar în 1891 la Viena, într-un turneu, pe scena Karltheater. Originalitatea interpretării, ajutată de un fizic avantajos, se datora îmbinării trăirii interioare cu expresia şi vorbirea scenică, studiului profund şi scrupulos al textului. Roluri: *Despot, Ovidiu,* piesele lui Vasile Alecsandri; *Răzvan și Vidra* de Bogdan Petriceicu Hasdeu; *Discipolul diavolului* de George Bernard Shaw; *Romeo și Julieta* şi *Hamlet* de Shakespeare.

Manolescu, Ion
(17.02.1881, Breaza – 27.12.1959, București)

Actor de teatru şi film. A studiat la Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti. A debutat în 1905. Profesor la Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti. A jucat la Teatrul Naţional din Bucureşti, în Compania Davila, la Teatrul Comedia, la Teatrul Municipal din Bucureşti etc. În 1919 a înfiinţat şi a condus primul sindicat al artiştilor din România. A ocupat şi funcţia de inspector general al teatrelor. A fost 20 de ani primar la Breaza. În 1962 i-a apărut volumul Amintiri. Roluri în: *Strigoii, Hamlet, Oswald, Cadavrul viu, Năpasta, Moartea civilă, Suflete tari, Regele Lear, Azilul de noapte, Fraţii Karamazov, Anna Karenina, Heidelbergul de altădată, Nora, Cei din urmă, Manasse.* Distincţii: Steaua României clasa I în grad de Cavaler; Ordinul Legiunea de Onoare a Franţei în grad de Comandor; laureat al Premiului de Stat; Artist al Poporului.

Manolescu, Ionela
(17.05.1931, Iași)

Poet şi pictor. A absolvit Facultatea de Litere şi Institutul de Arte Plastice din Bucureşti. S-a perfecţionat la Sorbona, Paris şi Montréal, Canada, unde a şi rămas (1978). Publică în franceză şi română: *Villon en français moderne,* 1980; *Sang Tzigane, anthologie lyrique,* 1984; *Poèmes et lavis,* 1989; *Nostradamus-Spicilège,* 1990; *Paracelsus şi România,* 1993; *Villon, Opere complete* în limba română, cu note, glose şi comentarii, *Montréal – Bucureşti,* 1992–1994. Membră în Consiliul Artelor Decorative din Québec (CMAQ), a PEN-Club Internaţional, secţia Canada-franceză.

Manolescu, Nicolae *nume la naştere* Nicolae Apolzan
(27.11.1939, Râmnicu Vâlcea)

Critic literar. Tatăl originar din Sibiel, mama (n. Manolecu) a fost profeoara lui Virgil Ierunca. Părinţii arestaţi în 1952. A absolvit Filologia la Bucureşti. Profesor la Universitatea din Bucureşti, editorialist (susținut de George Ivașcu, la fel ca și Paul Goma), apoi director al "României literare" (din 1989), preşedinte al Uniunii Scriitorilor (din 2005). În 1998 Partidul Alianţei Civice, înfiinţat de Nicolae Manolescu, fuzionează cu PNL, într-o tentativă de unificare a mişcării liberale. A scris cu regularitate, săptămânal, cronici literare (1962–1989). A scris studii de critică şi istorie literară: *Nuvela română contemporană,* 1964; *Literatura română de azi, 1944–1964,* 1965; *Lecturi infidele*, 1966; *Metamorfozele poeziei,* 1968; *Contradicţia lui Maiorescu*, 1970, Premiul Uniunii Scriitorilor; Teme, 1971; *Sadoveanu sau utopia cărţii,* 1976, Premiul Uniunii Scriitorilor şi Premiul Academiei; *Arca lui Noe,* 3 vol., 1980-1983; *Despre poezie,* 1987 şi a început *Istoria critică a literaturii române,* vol. I, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1990; *Metamorfozele poeziei*, *metamorfozele romanului*, 1999; *Literatura română postbelică,* 2002; *Cititul şi sensul,* 2003; *Istoria critică a literaturii române* (completă), 2008; *Viaţă şi cărţi,* 2009. Antologia *Poezia română modernă de la George Bacovia la Emil Botta*, 1962, care încerca să reintroducă în circuitul valorilor o serie de poeți interbelici, a fost retrasă de cenzură şi s-a relansat abia în 1989. A publicat și puncte de vedere politice: *Dreptul la normalitate · Discursul politic şi realitatea,* 1991; *Cititul şi scrisul*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 2002. Membru al Academiei Române (2013). Din 2006 ambasador al României la UNESCO. Distins cu Ordinul Național Serviciu Credincios și Ordinul Steaua României, ofițer al Ordinului Artelor și Literelor al Franței.

Manolescu, Nicolae I.
(11.04.1907, Adjudul Vechi, jud. Vrancea – 10.10.1993, Bucureşti)

Inginer (sisteme tehnologice). A absolvit Politehnica la Timişoara, specialitatea Elec-tromecanică. A lucrat la Atelierele CFR Braşov, în portul Constanţa, la Direcţia Electrificării CFR ş.a. Profesor la Şcoala Superioară de Ofiţeri din Bucureşti şi la Institutul de Petrol şi Gaze din Bucureşti. Profesor invitat la Technische Hochschule din Aachen, Braunschweig şi Hanovra, la École Centrale din Paris. Contribuţii la studiul suspensiilor pentru locomotiva Diesel electrică. Lucrări: *Teoria mecanismelor şi maşinilor*, 4 vol., *Manualul inginerului mecanic*. Membru fondator al Federaţiei Internaţionale pentru Teoria Maşinilor şi Mecanismelor, membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice, membru corespondent al Academiei Române (1991).

Manolescu, Nicolae M.
(21.06.1936, Strunga, jud. Iași)

Medic veterinar. A absolvit Medicina Veterinară la Bucureşti. S-a specializat la Reims, Berlin şi Sumî

(URSS) în probleme de microscopie electronică şi tehnică de calcul. A fost medic veterinar la Staţiunea Zootehnică Experimentală de la Ruşeţu-Buzău. Şef de secţie (Microscopie electronică) la Institutul Pasteur din Bucureşti şi la Institutul Oncologic din Bucureşti. Fondator şi primul director al Institutului Naţional de Biotehnologie (1996). Lucrări: *Manual de diagnostic şi epizootie a pestei porcine clasice*, 1976; *Ghid hematologic al animalelor în creştere intensivă,* 1978; *Oncologie veterinară comparată*, 2 vol., 1991, 1993. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România. Membru corespondent al Academiei Române (1922).

Manoliu, Lia
(25.04.1932, Chişinău – 09.01.1998, Bucureşti)

Atletă. A făcut studii sportive la Bucureşti. Specializată în aruncarea discului. Medalie de aur la Jocurile Olimpice de la Ciudad de México (1968) şi de bronz la Jocurile Olimpice de la Roma (1960) şi Tokyo (1964). A fost membru în Senatul României (1992–1996) şi preşedinte al Comitetului Olimpic Român (1990–1998). Stadionul Naţional din Bucureşti îi poartă numele.

Manoliu-Manea, Maria
(12.03.1934, Galaţi)

Lingvist, specialistă în structuralism. Sefardă. A absolvit Filologia la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Malaga. Profesor invitat la Universitatea din Chicago (1972–1979), a rămas în SUA. Preşedintă a ARA (1982–1995). Lucrări: *Genitivul pronumelui personal în limba română contemporană*, 1967; *Sistematica substitutelor în româna contemporană standard*, 1968; *Elemente de sintaxă comparată romanică. Tipologie şi istorie,* 1977; *Synchronic comparative grammar or in quest of the Romance type,* 1981; *The Tragic Plight of a Border Area: Bessarabia and Bucovina,* 1984; *Tipologia e historia*, Madrid, 1985; *Gramatică, pragmasemantică şi discurs,* 1994; *Inalienability and topicality in Romanian: pragmasemantics of syntax*, 1996. Lucrări despre folclorul sefarzilor din România. Membru de onoare al Academiei Române (din 1993).

Manu (Manno), Constantin
(1869, Kastoria – 1913, Langada, Macedonia)

Avocat şi profesor. Sud-dunărean. A studiat dreptul la Leipzig şi Heidelberg şi filologia anglo-saxonă la Oxford. A fost profesorul de greacă al împărătesei Elisabeta a Austriei. Prieten cu Pierre de Coubertin, l-a ajutat să reconstituie, în epoca modernă, Jocurile Olimpice. În timpul războaielor balcanice a pilotat un avion Forman, care s-a prăbuşit şi i-a adus sfârşitul.

Manu, Emil *nume la naştere* Emil Cismărescu
(09.10.1922, Manu, azi Tâmna, jud. Mehedinţi – 19.09.2005, Bucureşti)

Istoric literar. A absolvit Literele şi Dreptul la Bucureşti. Arestat pentru a fi agreat evenimentele din Ungaria (1958–1962). Cercetător la Institutul de Istorie şi Teorie Literară G. Călinescu din Bucureşti. Fondator al publicaţiilor "Limbă şi literatură" şi "Studii de literatură universală". Lucrări: poezie – *Incunabule*, 1969; *Ceremonia faianţelor,* 1971; *Ora magnoliilor,* 1975; *Ultima corabie cu pânză,* 1976; *Vesperalia*, 1980; *Ora reveriilor*, 1989; proză – *Mica Eroica*, 1970; *Roza vânturilor, jurnal de călătorie,* 1979; *Poveştile de la ora şapte*, 1983; *Spaţiu etern, jurnal de călătorie*, 1985*; Infernurile noastre, jurnal de detenţie,* 1995; *Galaxia Eros,* 1997; critică şi istorie literară: *Traian Demetrescu*, monografie, 1955; Prolegomene argheziene, 1968; *Reviste româneşti de poezie*, 1972; *Sinteze şi antisinteze literare*, 1975; *Arghezi, contemporanul nostru,* 1977; *Eseu despre generaţia războiului,* 1978; *Ion Minulescu şi conştiinţa simbolismului românesc*, 1981; *Sensuri moderne şi contemporane,* 1982; *Dimitrie Stelaru*, monografie, 1984; *Cafeneaua literară*, 1997; *Istoria poeziei româneşti moderne şi moderniste,* 2 vol., 2004. Premiul special al Juriului Uniunii Scriitorilor pentru întreaga activitate, 2000.

Manu, George
(13.02.1903, Bucureşti – 12.04.1961, Aiud)

Fizician. Din familia lui Constantin M., nepot al lui Gheorghe M. şi fiu al lui Ion M., cel care a făcut parte din Locotenenţa domnească (1858–1859) în Ţara Românească. Era Cantacuzino după mamă. A început Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti şi a terminat-o la Paris, cu licenţele Matematică (elev al lui Paul Langevin) şi Fizico-Chimice (elev al lui Louis de Broglie). Şi-a făcut doctoratul în radiaţii, condus de Marie Curie. A lucrat la Facultatea de Ştiinţe din Bucureşti cu Eugen Bădărău, la Catedra de fizică moleculară, acustică şi optică. Împreunăcu Radu Grigorovici a amenajat un laborator de fizică atomică. Secretar al Societăţii Române de Fizică (1936 – 1945). Lucrări: *Despre parcursul parti-*

culelor de transmutare (1937); *Transmutarea Ura - niului şi Toriului. Momente nucleare* (1940); *Fizica nucleară,* 3 vol., 1940. A aderat la mişcarea legionară în 1937, iar în 1943 a devenit comandantul ei interimar. La sfârşitul războiului a trecut în clandestinitate. A scris şi trimis la Serviciul Secret Britanic memoriul *În spatele Cortinei de Fier – România sub ocupaţie rusească,* 1947. A fost arestat în 1948 şi condamnat în procesul „sumanelor negre" (rezistenţa ţărănistă), deși se despărţise de această mișcare, continuând pe cont propriu. A murit în închisoare.

Manu, Gheorghe
(26.06.1833, Bucureşti – 15.05.1911, Bucureşti)

General. A studiat arta militară în Prusia şi, întors în ţară, a fost însărcinat cu organizarea artileriei române. Primar al Bucureştiului (1873–1877). În timpul Războiului de Independenţă a fost comandantul Diviziei a IV-a, care a luptat la Plevna şi Vidin. Ministru de Război (1869–1870; 1888–1889; 1904–1906); Prim-ministru şi ministru de Interne (1889–1891). Preşedinte al Camerei Deputaţilor (1891–1895).

Manu, Ion
(12.02.1891, Botoşani – 12.03.1968, Bucureşti)

Actor. A absolvit actoria la Institutul de Artă Teatrală din Bucureşti. Actor la Teatrul Naţional din Bucureşti. Magistral în rolurile secundare. Roluri: teatru – *Aventurile lui Cippolino, Baltagul, Nevestele vesele din Windsor, Soldatul fanfaron, Topaze* (toate emise ca teatru radiofonic); în cinematografie – *Păcală şi Tândală*, 1925; *Monologul lui Păcală*, 1931; *Ziua cumpătării*, 1942; *D'ale carnavalului*, 1958; *Poveste ca-n basme*, 1959; *Darclée,* 1961. Artist Emerit. Casa de cultură din Otopeni îi poartă numele.

Manu, Sanda
(06.08.1933, Bucureşti)

Regizor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică, Facultatea de Regie la Bucureşti. A fost profesor la UNATC şi a regizat peste 120 de spectacole de teatru (la Teatrul Naţional, Odeon, Teatrul Mic, în Germania şi SUA) şi de televiziune. Preferinţe pentru teatrul clasic. Premiul de excelenţă al UNITER (1992), Ordinul Naţional pentru Merit în grad de Cavaler (2001). Din 2009, Doctor Honoris Causa al UNATC.

Manuilă, Sabin
(19.02.1894, Sâmbăteni, jud. Arad – 20.11.1964, New York)

Medic, demograf şi statistician. A absolvit Medicina la Budapesta. A făcut parte din Gărzile Naţionale în 1919 (Marea Unire). Bursier Rockfeller, s-a specializat în SUA. Şef de secţie la Institutul de Igienă şi Sănătate Publică din Bucureşti, director al recensământului general al populaţiei României Mari (1930), director al Casei Naţionale de Sănătate (1927–1930), secretar general al Ministerului Sănătăţii şi Ocrotirilor Sociale din România (1936), director al Institutului de Demografie şi Recensământ, conducător al Secţiei de statistică din cadrul Institutului Social Român, coordonator al recensământului din 1941, colaborator al lui Dimitrie Gusti la redactarea lucrării de mare anvergură *Recensământul populaţiei României* (1930, în 9 volume), director al Institutului Central de Statistică (1934–1947). A fost de două ori membru al Comisiei Naţiunilor Unite pentru revizia nomenclaturii internaţionale a maladiilor, vicepreşedinte al Congresului Internaţional pentru Studiul Populaţiilor din Europa, Roma, 1933. La New York s-a ocupat de organizarea emigraţiei româneşti alături de Vişoianu şi a fost consilier al Institutului pentru Cercetarea Alimentară de pe lângă Universitatea Stanford. A participat la campaniile sociologice ale lui Dimitrie Gusti. A iniţiat „Anuarul statistic al României". Prieten cu Anton Golopenţia, care i-a urmat la conducerea Institutului Central de Statistică, a susţinut reformele de stânga în România (linia Pătrăşcanu), fiind lăsat să emigreze în 1948. Lucrări: *Evoluţia demografică a oraşelor şi minorităţilor etnice din Transilvania; Populaţia României; Demografia rurală a României; Regional Development of the Jewish Population in Rumania.* Membru corespondent al Academiei Române (1938), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990. Membru fondator al Academiei de Medicină din România.

Marbé, Myriam
(09.04.1931, Bucureşti – 25.12.1997, Bucureşti)

Compozitoare. A absolvit Conservatorul la Bucureşti (compoziţie şi pian) ca elevă a lui Mihail Jora, Zeno Vancea, Sabin Drăgoi, Florica Musicescu. A fost redactor muzical la Studioul Cinematografic Al. Sahia şi profesor la Conservatorul din Bucureşti. Bursa de creaţie a

orașului Mannheim. A compus muzică simfonică – *Simfonia I Ur-Ariadna,* 1988; *Recviemul Fra Angelico-Chagall-Voroneț,* 1990; *Timpul inevitabil,* 1994; concerte – *Concertul pentru Daniel Kientzy, saxofoane și orchestră*, 1986; muzică de cameră – *Sonata pentru două viole*, 1965; *Ritual pentru setea pământului,* 1968; *Serenata Eine Kleine Sonnenmusik,* 1974; *Timpul regăsit,* 1982; *Trommelbass*, 1985; *4 Cvartete*, 1981–1990, dintre care ultimul, *Prețuitorul, pentru recitator, tenor, trombon și percuție; Sonata per due*, 1985, pentru flaut și violă. A fost distinsă cu premiul I (1976) la Concursul internațional de compoziție al Asociației GEDOK-Mannheim; Premiul UCMR (1970, 1971, 1973, 1974, 1980, 1982); Premiul Bernier al Academiei de Arte Frumoase din Paris (1972); Premiul Academiei Române (1977).

Marcoviceanu, Ion
(21.06.1922, Seleuș, Banatul Sârbesc)

Prozator. A absolvit Școala Normală din Vârșeț. În timpul ocupației germane a fost internat în lagărul de la Zrenianin. Redactor-șef al ziarului "Libertatea" și al redacției române de la Radio Novi Sad. A alcătuit manuale de limba română și de istorie. A scris despre existența românilor din sudul Dunării: *Așa le-a fost ursita*, 1969; *Frunze uitate de vânt*, 1983; *Defileul arborilor*, 1990, versuri.

Marcovici, Silvia
(30.01.1952, Bacău)

Violonistă. A absolvit Conservatorul la București. A concertat în public de la 9 ani. A concertat la Haga, la 16 ani. În 1969 a obținut premiul Marguerite Long/Jacques Thibaut la Paris și Premiul special al prințului Rainier III de Monaco. Premiul I la Festivalul Enescu, 1970. Invitată în 1972 de Leopold Stokowski (London Symphony Orchestra) să concerteze la Albert Hall pentru înregistrare. A concertat sub bagheta unor mari dirijori (Claudio Abbado, Barnard Haitink, André Previn, Zubin Mehta, Riccardo Muti, Eugen Ormandy, Mstislav Rostropovici, Neeme Jarvi) în cele două Americi, Europa, Japonia, Africa de Sud. Locuiește la Strasbourg. Este profesoară la Universitatea din Graz, Austria.

Marcovici, Simeon *a semnat și* Simeon Marcu
(25.01.1802 – 1.06.1877, București)

Traducător. Probabil bănățean. Socru al arhitectului Al. Orăscu (din echipa arhitectului Villacrosse, de origine catalană). A făcut Academia grecească din București, colegiul Sf. Sava, a studiat filologia, filosofia și matematica la Pisa și Paris. A fost primarul capitalei, secretarul intim al domnitorului Gheorghe Bibescu. A fost un îndrumător cultural iluminist de tipul lui Heliade-Rădulescu. Lucrări: *Idee pe scurt asupra tuturor formelor de oblăduire,* 1829; *Curs de retorică*, 1834. A tradus autori preromantici: *Nopțile* lui Young, *Istoria lui Gil Blas de Santilana* de Lesage, *Velisarie* de Marmontel ș.a.

Marcu, Alexandru
(31.12.1894, Burdujeni, jud. Suceava – 27.02.1955, Văcărești)

Italienist. A absolvit Istituto di Studi Superiori e di Perfezionamento la Roma (1922), rămânând apoi la Școala Românească din Roma spre a supraveghea lucrările de construire a edificiului școlii (1924). Profesor la Universitatea din București. A colaborat la "Studii italiene". Dante, Petrarca și Renașterea italiană au fost făcute cunoscute cititorilor români prin studii avizate. A alcătuit primul dicționar româno-italian. Subsecretar de stat la Ministerul Propagandei (1941–1944). Lucrări: *Un student român la Pisa și Paris: Simeon Marcovici, traducător și teoretician al problemelor sociale și literare,* 1929; *Conspiratori și conspirații în epoca renașterii politice, 1848–1877*, 1930; *Tattarescu, monografie,* 1931; *Torquato Tasso în romantica românească*, 1936. A publicat corespondența dintre Al. Ioan Cuza și Cavour: *Acum o sută de ani*, 1943. A tradus Dante, *Divina Commedia,* 1943. Arestat în 1948 ca membru al guvernului antonescian, a murit în închisoare. Membru corespondent al Academiei Române (1940), exclus în 1948 și repus în drepturi în 1990.

Marcu, Duiliu
(1885, Calafat – 9.03.1966, București)

Arhitect. A studiat la Școala de Arte Frumoase din Paris. A fost profesor la Institutul de Arhitectură Ion Mincu. A participat la construcția unor aripi noi ale Universității din București, alături de arhitectul Nicolae Ghica-Budești (1912–1913). A elaborat o serie de studii de sistematizare, precum cel pentru Piața Victoriei din București. Opera sa îmbină tradiția arhitecturii naționale cu formele arhitecturii contemporane. Printre clădirile proiectate de Duiliu Marcu se numără: hotelul Athenée Palace, 1925–1927; clădirea Bibliotecii Academiei Române, 1936–1938; Palatul Comitetului de Stat al Planificării, 1934–1941; clădirea Academiei Militare, 1937–1939; clădirea Consiliului de

Miniştri; Palatul Victoria; Piaţa Unirii din Oradea; teatrul din Timişoara (faţada); Politehnica din Timişoara. Membru titular al Academiei Române (1955), preşedinte de onoare a Uniunii Arhitecţilor din România.

Marcu, Valeriu *nume la naştere* Valeriu Marcus
(1899, Bucureşti – 1942, New York)

Militant politic. A studiat la Zürich, în Elveţia, unde l-a cunoscut pe Stefan Zweig şi a discutat cu Lenin în 1917, ceea ce avea să-i definească opţiunea politică. Întors în ţară, a făcut parte din cercul lui Gheorghe Cristescu şi Cristian Racovski, ambii excluşi din Partidul Comunist Român după ce raportul de forţe în sistem a înclinat în favoarea poziţiei lui I.V. Stalin. Dezamăgit, a plecat în SUA, unde s-a alăturat grupului de intelectuali evrei emigraţi mai ales din Germania, în anii '30, făcând parte din aşa-numita Universitate a Exilului, parte a Facultăţii de Ştiinţe Politice şi Sociale a Noii Şcoli pentru Cercetări Sociale din New York. Opţiunea sa a mers mai apoi către troţkism şi, în final, către un conservatorism moderat. L-a vizitat pe Zweig înainte ca acesta să se sinucidă împreună cu soţia (în 1942). Lucrări: *Accent on power: the life and times of Machiavelli,* în colaborare; *The birth of the nations, from the unity of faith to the democracy of money,* în colaborare; *Abschied von einer Revolution.*

Marcus, Solomon
(01.03.1925, Bacău - 17.03.2016, București)

Matematician. A urmat cursurile Facultăţii de Matematică a Universităţii din Bucureşti. A fost profesor la aceeaşi facultate. Este autor a numeroase studii interdisciplinare ce privesc utilizarea matematicii în lingvistică, în analiza teatrală, în ştiinţele naturale şi sociale ş.a. Prieten cu Ion Ianoşi. Cărţile sale au fost traduse în multe ţări ale lumii. Lucrări: *Lingvistica matematică. Modele matematice în lingvistică,* 1963; *Gramatici şi automate finite,* 1964; *Analiza matematică,* vol. I., 1962 (în cola-borare cu Miron Nicolescu şi Nicolae Dinculeanu); *Introducere în lingvistica matematică,* 1966 (în colaborare cu E. Nicolau şi Sorin Stati); *Noţiuni de analiză matematică. Originea, evoluţia şi semnificaţia lor,* 1967; *Limbaj, logică, filozofie,* 1968 (în colaborare cu Al. Boboc, Gh. Enescu, C. Popa şi S. Stati); *Introduction mathematique la linguistique structurale,* 1967; *Algebraic Linguistics. Analytical Models,* 1967; *Poetica matematică, 1970; Semne despre semne,* 1979; *Dicţionar de Analiză Matematică,* 1989, coautor; *Controverse în ştiinţă şi inginerie,* 1991; *Grupo de Ricerca en Linguistica Matematica i Enginyeria del Llenguaje. Reports.* Universitat Rovira i Virgili, Tarragona, Spania, 1996. Membru titular (2001) al Academiei Române. A primit premiul revistei "Cuvântul" pe anul 2007 pentru eseu şi critică literară. Distins cu Steaua României (2015) și decorația familiei Regale a României Nihil sine Deo.

Marga, Andrei
(22.05.1946, Bucureşti)

Profesor de filosofie şi logică. A absolvit Istoria şi Filosofia la Cluj, ca şef de promoţie. Specializări la Freiburg, Erlangen, Münster, Frankfurt am Main, Institutul Max Planck..

Profesor şi rector al Unniversităţii din Cluj (1993-2004). Membru al Partidului Ţărănesc Creştin-Democrat, fost ministru al Educaţiei (1997-2000). A creat o disidenţă a PNŢCD, Partidul Creştin Popular, care s-a unit cu Partidul Naţional Liberal. Ministru de Externe în Guvernul Ponta. Lucrări: *Acţiune şi raţiune în concepţia lui Jurgen Habermas*, 1985; *Introducere în metodologia şi argumentarea filosofică,* 1992; *Philosophy in the Eastern Transition*, 1993; *The Culture of Scholarship in Europe Today* în „Daedalus“ (1994); *Explorări în actualitate*, 1994; *University Reform Today,* 2001; *Bildung Und Modernisierung,* 2002. Distins cu Premiul Herder (2005).

Marghiloman, Alexandru
(04.07.1854, Buzău – 10.05.1925, Buzău)

Om politic. A absolvit Dreptul la Paris. Membru al Partidului Conservator (din 1884). A fost ministru al Justiţiei (23 martie – 11 noiembrie 1888), al Lucrărilor Publice (12 noiembrie 1888–22 martie 1889; 5 noiembrie 1889–15 noiembrie 1890), al Agriculturii, Industriei, Comerţului şi Domeniilor (16 noiembrie 1890– 15 februarie 1891); ministru al Afacerilor Străine (7 noiembrie 1900–13 februarie 1901), ministru de Interne (29 decembrie 1910–27 martie 1912), ministrul Finanţelor (14 octombrie 1912–31 decembrie 1913) şi prim-ministru al României în 1918 (el a semnat Tratatul de pace de la Bufte-

București, mai 1918), după ce, în chestiunea intrării României în război fusese pentru neutralitate, iar în timpul participării la război fusese pro-german. Iubea viaţa comodă – până astăzi cafeaua la ibric cu rom şi caimac se numeşte marghiloman.

Maria, regina
V. Hohenzollern, Maria de

Marian, Simion Florea
(01.09.1847, Ilişeşti, jud. Suceava – 11.04.1907, Suceava)

Folclorist. A absolvit Teologia la Cernăuţi. A fost preot în diverse sate din Moldova. La început culegerile sale n-au depăşit zona regională: *Poesii poporale din Bucovina,* 1869; Tradiţii poporane române din Bucovina, 1895, apoi sfera de cuprindere s-a lărgit la toată ţara: *Poesii poporale române,* 2 vol., 1873; *Ornitologia poporană română,* 1883, Premiul Academiei; *Descântece poporane române,* 1886; *Nunta la români,* 1890; *Nașterea la români*, 1892; *Păsările noastre și legendele lor,* 1895; *Sărbătorile la români,* 3 vol., 1898–1901); P*oesii poporale despre Avram Iancu,* Suceava, 1900; *Păsările noastre și legendele lor. Legendele ciocârliei. Legendele rândunicii,* 1923 ş.a. A lăsat în *manuscris Botanica populară română,* 12 volume. Membru al Academiei Române (1881), membru în Societatea Geografică Română şi Societatea Istorică Română din Bucureşti, în Comisia centrală pentru conservarea monumentelor istorice din Viena, membru de onoare al mai multor societăţi culturale (România Jună din Viena, Junimea şi Dacia din Cernăuţi etc.).

Marienescu, Atanasie Marian
(20.03.1830, Lipova – 20.01.1915, Sibiu)

Folclorist. A studiat Dreptul la Pesta şi Viena. Judecător la Tribunalul Suprem din Pesta, apoi din Oradea. Pătruns de spiritul Şcolii Ardelene, a luptat contra superstiţiilor, consemnând totuși valoarea lor documentară. A cules balade, colinde, vrăji, basme. A scris *Cultul păgân şi creştin*, 1884. A cules: *Poezia poporală. Colinde şi Poezia popo - rală. Balade*, 1859; *Novăceştii,* 1886. Membru al Academiei Române (1881).

Marin, Alexandru *prenume la naştere* Adalbert
(25.06.1945, Grénoble – 14.11.2005, Geneva)

Fizician. Fiu al lui Gaston Marin şi soţ al Irinei Cajal. A absolvit Electronica la Institutul Politehnic din Bucureşti. A fost reprezentantul României la CERN (Organizaţia Europeană pentru Cercetări Nucleare), unde a lucrat în programele Experimentul Tranziţiei Radiaţiei, ASTRO 1 şi ASTRO 2. În 1983 a emigrat în SUA şi a lucrat la Boston, Harvard University, continuând să experimenteze în astrofizică (proiectul balonului antimaterie şi al valului gravitaţional). În 2005 s-a întors în Elveţia, la CERN.

Marin, Gheorghe (Gaston) *nume la naştere* Gheorghe Grossmann
(14.04.1918, Chişineu-Criş, jud. Arad – 25.02.2010, Bucureşti)

Inginer şi om politic. Tată al lui Alexandru Marin și socrul Irinei Cajal. Membru al asociaţiei sioniste Poalei Zi on (ca şi Ben Gurion). A absolvit École Politechnique la Grenoble. A fost membru al Rezistenţei franceze (nume conspirativ Gaston), ca şi soţia sa, franţuzoaică şi a activat în regiunea minieră **Tarn** (Occitania; și onomastica românească are pe **Tarn**oviceanu), eliberând de nazişti localităţile Carmaux şi Albi. S-a întors în România în 1945 şi a fost primul ministru comunist al Economiei, apoi ministru al Energiei şi Industriei Electrice, preşedinte al Comitetului Planificării, preşedinte al Comitetului de Stat pentru Energie Nucleară, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, ministru al Metalurgiei şi Mineritului, al Chimiei, al Transporturilor şi Telecomunicaţiilor, al Construcţiilor, al Comerţului Interior, preşedinte al Comitetului pentru Preţuri, schimbat din funcţie de Nicolae Ceauşescu. După 1963 el a fost acela care a stabilit relaţii diplomatice cu Occidentul şi SUA. În 1989 a plecat în Israel, dar s-a întors la Cluj un an mai târziu.

Marin, Vasile
(29.01.1904, Bucureşti – 13.01.1937, Majadahonda, Spania)

Militant politic. A absolvit Dreptul la Universitatea din Bucureşti. Membru al Partidului Naţional Ţărănesc (1932), a devenit curând membru marcant al Gărzii de Fier (legionarii). În această calitate s-a

dus în Spania să lupte alături de forţele franchiste, de dreapta. A fost ucis alături de Ion Moţa la Majadahonda, de către forţele de stânga internaţionale care luptau în Războiul Civil din Spania. În ţară legionarii aflaţi la putere i-au făcut funeralii naţionale, iar în Spania Franco i-a ridicat un memorial la Majadahonda în 1970.

Marina, Justinian
(02.02.1901, Sueşti, jud. Vâlcea – 26.03.1977, Bucureşti)

Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. A absolvit Teologia la Bucureşti. După ce a fost preot, arhiereu, vicar şi arhiepiscop al Iaşilor, a devenit patriarh (1948–1977), reuşind să păstreze toate prerogativele BOR faţă de alte Biserici, ca şi faţă de stat. A contribuit la implicarea socială a clerului, păstrând astfel şi marea aderenţă a lumii româneşti, adesea laicizată forţat, la creştinism, la valorile tradiţionale ale culturii române. Lucrarea sa fundamentală este *Apostolat social*, 12 volume, 1948–1976.

Marina, Livia Leana nume la naştere Livia Leana Brenici
(09.08.1933, Sărcia Română, azi Sutieska, Banatul Sârbesc)

Activist social. A studiat în satul natal cu Gherasim Andru, apoi la Liceul român din Vârşeţ ca elevă a lui Todor Milovan. A absolvit Academia Pedagogică din Vârşeţ. A participat la şantierele tineretului pentru reconstruirea oraşului Vârşeţ după război. A fost învăţătoare la şcoala din Voivodinţ, apoi la aceea din Straja (unde a fost şi directoare), la şcoala Olga Petrov-Radišić din Vârşeţ şi la Şcoala de Aplicaţie a Şcolii Normale din Vârşeţ. A militat pentru emanciparea femeii şi a făcut parte din conducerea Confederaţiei Sindicatelor din Iugoslavia. A activat la Societatea Cultural-Artistică Petru Albu, respectiv la Societatea Cultural-Artistică Luceafărul din Vârşeţ. Deputat în Adunarea Provinciei Autonome Voivodina (Parlamentul Voivodinei) şi în Comunitatea de Interese pentru Cultură a Voivodinei. Preşedintă a Activului Învăţătorilor Români, secretară a Societăţii de Limba Română din Voivodina. Distinsă cu Premiul Învăţătorului Partizan şi Premiul Kurir Jovica (Curierul Ioviţa) pentru cel mai bun detaşament de pionieri din Iugoslavia acordat şcolii. Distinsă de Iosip Broz Tito cu Ordinul Muncii şi Coroana de argint.

Marina, Lucian
(26.06.1954, Vârşeţ, Banatul Sârbesc)

Gazetar. Nepot al lui Nicolae Barbulov, fiu al Liviei Leana M. şi soţ al Steluţei M. Barbu. A absolvit liceul din Vârşeţ, Facultatea de Drept la Novi Sad şi Facultatea de Ştiinţe Politice la Zagreb, Croaţia, cu licenţa în jurnalism. A lucrat la postul Radio Novi Sad, în prezent lucrează la Televiziunea Voivodinei (redacţia română) din Novi Sad. Preşedinte al Societăţii de Limba Română din Voivodina. Organizator al taberei de creaţie românească numită Colonia Literară şi al Memorialului dedicat lingvistului Radu Flora. Vicepreşedinte al Consiliului Naţional Român din Serbia. Membru al Consiliului Executiv al Congresului (Mondial) al Românilor de Pretutindeni, membru al Consiliului Naţional al Românilor din Uniunea statală Serbia şi Muntenegru. Publică săptămânal în "Libertatea" (Pancevo), în "Tribuna tineretului" (Novi Sad), "Tibiscus" (Uzdin), "Cuvântul românesc" (Novi Sad). A organizat şi conduce o editură a SLR cu serii dedicate copiilor şi tineretului. A contribuit la susţinerea primului spectacol în limba română din Voivodina, *Muma Pădurii*, cu tentă folclorică, 2008, Vârşeţ. Organizează mari festivaluri ale românilor de pretutindeni (*Memorialul Radu Flora*, 17 ediţii). A făcut numeroase documentare despre românii din Banatul Sârbesc şi de pe Valea Timocului (*Biserica de la Mălainița, Crucea are putere de Biserică, Troița de la Sâmărinovăț, Magie și credință*). S-a ocupat, ca vicepreşedinte al Comitetului de organizare, de Festivalul de Muzică şi Folclor al Românilor din Voivodina şi de Zilelele Teatrului Românilor din Voivodina. A primit Premiul I la Festivalul Internaţional de Folclor de la Novi Sad, acordat de Institutul pentru Cultură al Voivodinei. Distins cu Premiul Radioteleviziunii Serbiei, precum şi al Televiziunii Novi Sad, pentru misiunea de reporter al Revoluţiei române din 1989; premiul pentru filmul documentar Românii din Voivodina, transmis în premieră absolută în două ţări, în Serbia la Televiziunea Novi Sad şi, în aceeaşi seară, la Timişoara la Festivalul Euro-Vest, eveniment televizat de Canalul România Internaţional al Televiziunii Române; premiul II la Festivalul Internaţional ETNO FILM pentru documentarul Paştele la Satu Nou (sunt prezentate

obiceiuri precum Ciuraleşa, Mătcălăul, Rusaliile, Nedeia, Crăciunul). Membru fondator al Uniunii Scriitorilor Români din Serbia, fondator al Societăţii de Prietenie Româno-Sârbe şi al Forumului Intelectualilor Români din Serbia. Membru al Institutului Biografic American.

Marina Barbu, Steluţa
(10.01.1951, Petrovăsâla, Banatul Sârbesc)

Jurnalistă. Soţia lui Lucian M. A absolvit Liceul român la Vârşeţ. Și-a luat licenţa la Facultatea de Ştiinţe Politice a Universităţii din Belgrad, Secţia relaţii politice externe, unde a studiat diplomaţia. Lucrează la Radio Novi Sad, redacţia în limba română, redactând buletinele de ştiri şi fiind inclusiv redactor-şef. A stabilit relaţii de colaborare între Radio Novi Sad şi radiourile din Bucureşti, Timişoara şi Iaşi prin emisiuni precum *Floare de latinitate, Europa în casa ta.*

Marinat, Alexei
(24.05.1924, Valea Hoţului, reg. Odesa, azi Ucraina – 17.05.2009, Chişinău)

Scriitor. A început studiile la Universitatea de Stat din Chişinău, dar a fost denunţat pentru însemnările dintr-un jurnal intim, judecat şi trimis în Siberia, de unde revine în 1954. Se înscrie la Institutul Pedagogic de Stat Ion Creangă, pe care-l absolvă în 1959. Lucrări: *Zările ne cheamă* (1959), *Venea un om pe drum de ţară* (1962*), Fata cu harţag* (1962), *Urme pe prag* (1966), *Drob de sare (schiţe umoristice,* 1968), *Vânturi albastre* (1969), *De luni până sâmbătă* (1970), *Mesagerii* (1977), *Grădina dragostei* (1980), *La doi paşi de fericire* (1989), *Eu şi lumea* (1991), *Călătorii în jurul omului* (2004). Supranumit Soljeniţîn al Basarabiei. Distins cu titlul de Maestru al Literaturii (1993), Ordinul Republicii (1996) şi Premiul Naţional pentru Literatură şi Artă (2000).

Marinescu, Constantin
(11.08.1891, Șerbănești-Poduri, jud. Dâmbovița – 01.04.1982, Franţa)

Istoric. A absolvit Dreptul şi Literele şi Filosofia la Bucureşti. Specializare la Chartres. A fost profesor la Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti, apoi a celei din Cluj. Director al Şcolii Române (Fonteney aux Roses) din Franţa (1941–1948). Lucrări: *Înfiinţarea mitropoliilor din Ţara Românească şi Moldova*, 1924; *Şcoala istorică raţionalistă. Concepţie şi metodă*, 1925; *Alfons V d'Aragon, roi de Naples et l'offensive contre les Turcs,* 1935; *Notes sur quelques ambassadeurs byzantins; Occident à la veille de la chute du Constantinople sous les Turcs*, 1950. Membru al Academiei Regale de Litere din Barcelona, al Societăţii Regale de Litere şi Ştiinţe din Bohemia, membru corespondent al Academiei Române (1928), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Marinescu, Eugen T. (Matra)
(18.03.1915, Bucureşti – 14.11.1989, Bucureşti)

Pilot. A absolvit Şcoala Militară de Ofiţeri de Infanterie Sibiu, Şcoala de Observatori Aerieni din cadrul Centrului de Instrucţie al Aeronauticii (CIA) de la Pipera-Bucureşti, fiind încadrat în Escadrila 18 Cercetare dotată cu avioane IAR-37 de bombardament uşor, executând 54 de misiuni de război sub focul artileriei antiaeriene şi al aviaţiei de vânătoare inamice. A participat la luptele aeriene de pe teritoriul Rusiei, Ucrainei, Basarabiei, României şi Cehoslovaciei (250 de misiuni reuşite). Trecut în rezervă în 1947, arestat în 1948, trece pe la Jilava, Aiud, Gherla, Sighet, Canalul Dunăre–Marea Neagră, având apoi domiciliu forţat în Bărăgan. N-a avut dreptul să-şi exercite profesia şi s-a pensionat ca muncitor necalificat. Distins cu Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Crucea de Aur, 1941; Prima şi a doua baretă la Crucea de Aur şi Virtutea Aeronautică cu spade în clasa Cavaler, 1942; Coroana României clasa V-a cu spade şi panglică de Virtute Militară, 1942; Prima baretă la clasa a V-a Cavaler; Steaua României clasa a V-a cu spade şi panglică de Virtute Militară, 1944; Crucea de Fier (germană) clasa a II-a şi clasa I (1943, 1944); Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Ofiţer, 1944; Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a, 1944.

Marinescu, Gheorghe
(28.02.1863, Bucureşti – 15.05.1938, Bucureşti)

Medic neurolog. În 1882 – după absolvirea Seminarului Central – se înscrie la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Cu sprijinul lui Victor Babeş, în al cărui Laborator de Anatomie Patologică şi Bacteriologie începuse să lucreze ca preparator, îşi continuă studiile începând din 1889 la Paris la Clinica de maladii ale sistemului nervos din spitalul Salpetrière, condusă de Jean-Martin Charcot. Aici cunoaşte pe Pierre Marie, cu care va întreţine strânse legături de cercetare medicală, pe Joseph Babinski şi Fulgence Raymond. Mai târziu va lucra alături de

Carl Weigert la Frankfurt am Main şi de Emil du Bois-Raymond la Berlin. Încurajat de Pierre Marie prezintă în 1890, la Berlin, la un congres internaţional, rezultatul cercetărilor asupra substratului morfo-patologic în acromegalie. Între 1890 şi 1896 întreprinde călătorii de studii în Germania, Anglia, Belgia şi Italia. În 1897 susţine la Facultatea de Medicină din Paris teza de doctorat. În acelaşi an – întors în ţară – primeşte funcţia de şef al serviciului de boli nervoase la spitalul Pantelimon; un an mai târziu este numit profesor la clinica de boli nervoase a Facultăţii de Medicină din Bucureşti. Tot atunci, în 1898, cu ajutorul operatorului Constantin M. Popescu, realizează primul film ştiinţific din lume: *Tulburările mersului în hemiplegia organică.* Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Împreună cu patologul francez Paul Oscar Blocq a publicat un atlas cu aspectele anatomo-patologice ale maladiilor sistemului nervos central. În 1909 apare la Paris monografia *La Cellule Nerveuse,* cu o prefaţă elogioasă a renumitului histolog spaniol Santiago Ramon y Cajal. În 1919 clinica de boli nervoase se mută la spitalul Colentina, unde va rămâne timp de 41 de ani. Aici se înconjoară de o echipă de colaboratori valoroşi, care vor constitui nucleul şcolii româneşti de neurologie. Întreprinde cercetări pe teme foarte variate, ale căror rezultate apar în numeroase lucrări: *Cercetări histo-chimice asupra fermenţilor oxidanţi în fenomenele vieţii* (1924), *Bătrâneţe şi reîntinerire* (1929), *Reflexele condiţionate* (1935, împreună cu Arthur Kreindler), *Tonusul muşchilor striaţi* (1937, împreună cu Nicolae Ionescu-Șișești, Oscar Sager şi Arthur Kreindler, prefaţată de celebrul neurofiziolog Sir Charles Sherrington*), Determinism şi cauzalitate în domeniul biologiei* (1938). În afara monografiilor a publicat peste 1.000 de articole în reviste de specialitate. La această activitate se adaugă participarea la numeroase congrese şi reuniuni ştiinţifice, la care de multe ori a fost raportor principal. A fost printre primii medici din lume care a aplicat în domeniul neurologiei metode histochimice şi electrofiziologice în cercetarea ştiinţifică. Fondator al şcolii româneşti de neurologie. Reţin atenţia contribuţiile sale originale asupra unor fenomene ca troficitatea reflexă, cromatoliza, neuronofagia, degenerescenţa retrogradă ca urmare a secţiunii axonilor. Membru al Academiei Române (1905), vicepreşedinte al ei (1916–1918; 1925–1928) şi preşedinte al Secţiei ştiinţifice (1918–1922; 1933–1936). În 1912 este ales membru corespondent al Academiei de Medicină din Paris.

Marinescu, Gheorghe D.
(21.09.1919, Pitești – 10.03.1987, București)

Matematician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. Profesor la Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti şi şef de secţie la Institutul de Matematică al Academiei Române din Bucureşti. Contribuţii în domeniul analizei funcţionale, al teoriei măsurării şi integrării, al distribuţiilor. Lucrări: *Spaţii vectoriale normale,* 1956; *Funcţii sumă*, 1963, în colaborare; *Teoria ecuaţiilor diferenţiale şi integrale,* 1963; *Matematici superioare*, 1970; *Tratat de analiză funcţională,* 2 vol., 1970, 1972; *Modele de aproximare numerică,* 1986. Membru titular al Academiei Române (1974).

Marinescu, Matei G.
(01/13.04.1903, București – 26.08.1983, București)

Inginer. A absolvit Electromecanica la Politehnica din Bucureşti. S-a specializat la Şcoala Superioară de Poştă, Telegraf şi Telefon şi la Şcoala Superioară PTT din Paris, la Centrala Telefonică Automată din Londra. A lucrat la Direcţia Generală a PTT din Bucureşti şi a fost profesor de electrocomunicaţii la Politehnica din Bucureşti. A inventat un microfon multicelular, aplicat la instalaţiile de regulatoare de circulaţie pentru CFR. Lucrări: *Amplificateurs magnétiques,* 1945; *Sisteme electromecanice cu inductanţă variabilă*, 1960; *Teoria circuitelor de comutaţie,* 1964; *Realizări în domeniul pilei de combustie*, 1973. Membru al Societăţii Franceze a Electricienilor, al Societăţii Franceze a Electrotehnicienilor şi Radioelectricienilor, membru corespondent al Academiei Române (1948).

Marinescu, Voinea
(31.05.1915, Somovit, Bulgaria – 2.09.1973, București)

Medic chirurg. Soțul actriței Simona Bondoc și tatăl medicului Bogdan Marinescu. Născut în Valahia Albă, la sud de Dunăre, lângă Plevna. A absolvit Facultatea de Medicină din Bucureşti, specializându-se apoi la Institutul de Medicină I.P. Pavlov din Leningrad (1948–1952) şi în clinicile prof. F.C. Uglov şi A.N. Bakulov. În 1950 a obţinut diploma de candidat în ştiinţe la acelaşi institut. Întors în România, a fost încadrat conferenţiar universitar la Catedra de chirurgie a IMF Bucureşti (sub conducerea profesorului

Nicolae Hortolomei), apoi profesor titular la Clinica chirugicală a spitalului Fundeni (1959–1973). A întreprins studii experimentale şi clinice în domeniul chirurgiei cardiace toracice, abordând cu echipe complexe (Dan Setlacec, Gh.G. Litarczec ş.a) operaţiile pe cord oprit şi deschis; a adus şi contribuţii legate de circulaţia extracorporală. A fost vicepreşedinte al celei de-a XII-a Sesiuni a Adunării Organizaţiei Mondiale a Sănătății (OMS). În perioada 10 iunie 1954–18 august 1966 a deţinut funcţia de ministru al Sănătății şi Prevederilor sociale în guvernele din România. Lucrări: *Tratamentul arsurilor* (1953); *Anestezia. Probleme teoretice şi practice* (1957) – în colaborare cu Nicolae Hortolomei, Dan Setlacec ș.a. *Resuscitarea respiratorie şi cardiacă* (1963) – în colaborare cu Gh. Litarczek, Dan Setlacec şi B. Fotiade; *Circulaţia extracorporală şi hipotermia profundă* (1962) – în colaborare cu Gh. Litarczek, B. Fotiade, Stela Carnaru şi Marian Ionescu; *Catecolaminele: Biologie; Patologie* (1965) – în colaborare cu Exacustodian Păuşescu şi Marian Ionescu; *Biologia transplantării ţesuturilor şi organelor* (1967) – în colaborare cu Exacustodian Păuşescu şi Florica Negrea; *Parazitoze ale sistemului nervos* (1981) – postum, în colaborare cu Constantin Arseni, A.V. Ciurea, Adrian Cristescu şi Lenke Horvath. În 1963 a fost ales membru corespondent al Academiei Române.

Marino, Adrian
(05.09.1921, Iaşi – 17.03.2005, Cluj)

Istoric şi teoretician literar. A absolvit Filologia la Bucureşti. A făcut închisoare după război din cauza opţiunilor sale politice (ţărăniste) antebelice. Liber-profesionist. S-a specializat în Elveția (1973-1974) cu René Etiemble (antifascist, a studiat la Montpellier, specialist în comparatism, preocupat de culturile țărilor din Est și din Asia). A scris studii monografice: *Viaţa lui Al. Macedonski*, 1966, Premiul Academiei; *Opera lui Al. Macedonski*, 1967, şi de teorie literară: *Introducere în critica literară,* 1968, Premiul Uniunii Scriitorilor*; Critica ideilor literare*, 1974; *Carnete europene*, 1976; *Dicţionar de idei literare*, 1973*; Hermeneutica ideii de literatură,* 1987; *La Hérméneutique de Mircea Eliade,* 1981; *Comparatisme et théorie de la littérature,* 1988, tradusă în 1998 cu titlul *Comparatism şi teoria literaturii; Biografia ideii de literatură,* vol. I – *Antichitate – Baroc*, 1991, vol. II – *Secolul Luminilor, Secolul XIX*, 1992, vol. III – *Secolul XX*, Partea I, 1994, vol. IV – *Secolul XX*, Partea a II-a, 1997, vol. V – *Secolul XX, Partea a III-a*, 1998; *Revenirea în Europa. Idei şi controverse româneşti,* 1990–1995, 1996; *Comparatism şi teoria literaturii,* 1998 (tradusă din franceză, limbă iniţială de apariţie, 1988); *Cenzura în România. Schiţă istorică introductivă*, 2000; *Viaţa unui om singur*, memorii, postum, 2010. Premiul Herder, Viena, pentru critică literară, 1985. Premiul Uniunii Scriitorilor pentru Opera Omnia, 1994.

Márko Béla
(08.09.1951, Târgu Secuiesc, jud. Covasna)

Om politic. Secui ca etnie. A absolvit Facultatea de Filologie (Secţia română-franceză) a Universităţii din Cluj. A fost profesor de franceză la Sântana de Mureş, apoi redactor la revista "Igaz Szó", fondator şi director al revistei de poezie "Látó" din Târgu Mureş. A înfiinţat Uniunea Democrată a Maghiarilor din România, al cărei preşedinte (1991-2011) şi senator în Parlamentul României a fost (1993-2011). Vicepreşedinte al guvernului la data semnării Tratatului de aderare a României la UE (2005) şi în Guvernul Boc (2009-2012), candidat la preşedinția României (2004). Scrie versuri în limba maghiară, unele volume sunt traduse în româneşte: *Despre natura metaforelor,* 1989; *Timp canibal,* 1997.

Martin, Mircea
(12.04.1941, Reşiţa)

Istoric literar şi editor. Absolvent al Filologiei la Universitatea din Bucureşti, şef al Catedrei de teorie literară la Universitatea din Bucureşti, editor al revistei "Cuvântul", director fondator al Editurii Art (din 2007). A condus o vreme Editura Univers (1990–2001). Lucrări*: Generaţie şi creaţie,* 1969; *Singura critică*, 1983*; Introducere în opera lui B. Fundoianu*, 1984; *Despre toleranţă cu Andrei Pleşu*, 2005. Este şi autor de manuale: *Limba şi literatura română pentru clasa a IX-a*, 2001, *Radicalitate și nunanță*, 2015. Membru corespondent al Academiei Române (2014). Distins cu Ordinul Național Serviciu Credincios, 2017.

Marţian, Iulian (Iuliu)
(23.06.1867, Mintiu, jud. Bistriţa-Năsăud – 26.10.1937, Năsăud)

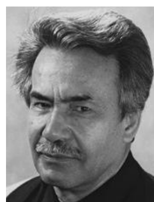
Istoric. A absolvit Școala de Cadeţi din Sibiu, dar a demisionat repede din armată. S-a dedicat depistării şi achiziţionării de cărţi şi obiecte vechi şi rare. Astfel a descoperit codicele miscelaneu numit *Codicele marţian*, din veacul al XVII-lea. Lucrări: *Archaeologisch – Praehistoriches Repertorium für Siebenburgen*, 1909; *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, 1920; *Urme din războaiele romanilor cu dacii*, 1921. Membru de onoare al Academiei Române, 1933.

Marţian-Pop, Dionisie
(1829, Ponor, jud. Alba – 1865, Bucureşti)

Statistician, economist. Greco-catolic. A făcut liceul la Blaj. A participat la revoluţia de la 1848 în Transilvania ca prefect de gardă naţională al Legiunii a III-a Sebişana (4 tribunate a câte o mie de oameni fiecare, având sediile la Miercurea Sibiului, Răhău, Şugag şi Vinţul de Jos). Cu o bursă dată de Fundaţia Episcopiei Greco-Catolice din Blaj a frecventat cursurile de drept, filosofie, statistică, arheologie, numismatică şi geografie ale Universităţii din Viena. Și-a luat licenţa în Drept şi Științe politice în 1857, când a plecat la Bucureşti spre a contribui la Unirea Principatelor. În 1859, prin *Decretul nr. 53*, Cuza a dat curs cererii sale, numindu-l, alături de Ion Ionescu de la Brad, fondator al Biroului Central de Statistică al Principatelor Unite. A realizat, în 1860, primul recensământ pe baze ştiinţifice al populaţiei din Principatele Unite, care a fost, de altfel, primul de acest gen din răsăritul Europei şi a făcut obiectul participării sale la Congresul Mondial de Statistică de la Berlin din 1863. A pus bazele primelor publicaţii româneşti din domeniul economic ("Analele Statistice" şi "Analele economice") care au apărut periodic, începând din 1860. Din 1862 a devenit membru al Comisiei de verificare a legilor din Principatele Unite. A redactat legea privind organizarea municipiilor şi comunelor orăşeneşti şi a contribuit la întocmirea legislaţiei româneşti referitoare la organizarea învăţământului, a celui economic în special, legea reformei agrare, legea secularizării averilor mănăstireşti, legea vămilor, legea navigaţiei pe Dunăre, legea poştei şi a circulaţiei pe drumurile publice, legea reformei monetare. A avansat în acelaşi timp şi propuneri privitoare la organizarea şi funcţionarea societăţilor economice, asigurarea creditelor, asociaţii şi societăţi de asigurare, problema finanţelor publice, problema dreptului de proprietate a străinilor în ţară, înzestrarea armatei etc. Adept al teoriilor liberaliste economice europene, dar mai cu seamă a neoliberalismului, propune un intervenţionism de stat cu caracter protecţionist, pentru a se evita dependenţa economică totală şi politică faţă de alte state dezvoltate, în special faţă de Imperiul Austriac. Lucrări: *Economia Socială, Proiectul de lege privind organizarea municipiilor şi comunelor orăşeneşti, Statistica ţării, Uniunea vamală, Societăţi economice, Criza comercială, Măsuri de lungime, greutate şi monetare, Agricultura românească, Comunicaţiile, Finanţele publice, Telegrafia, Creditul funciar, Proprietate şi naţionalitate, Igiena publică şi industrială, Sericicultura, Manufactura şi artele, Lucrările publice, Serviciul poştal, Şcoala naţională de agricultură, Legea pensiilor, Creditul ipotecar*. Colegiile economice din Aiud şi Alba Iulia îi poartă numele. Virgil Madgearu şi-a susţinut intrarea în Academia Română cu un discurs în care-l elogia pe acest înaintaş şi fondator a numeroase domenii ale economiei româneşti.

Massimu, Ion C. *nume la naştere* Ion Maxim
(1825, Gropeni, jud. Brăila – 2.06.1877, Bucureşti)

Lingvist. Reprezentant al curentului latinist. A întocmit, împreună cu Ion Heliade-Rădulescu şi Alexandru Roman, proiectul ortografiei bazat pe principiul etimologic, adoptat în 1869 de Societatea Academică Română. Din însărcinarea Academiei a elaborat, împreună cu August Treboniu Laurian, *Dicţionarul limbii române*, 2 vol. (1873, 1877). A fost şi autorul unor manuale de gramatică: *Elemente de gramatică elenică* (1850), *Gramatica macedo-românească* (1862), *Nou abecedar românesc* (1868). Membru fondator al Societăţii Academice Române (1876).

Matcovschi, Dumitru
(20.10.1939, Vadu Raşcov, Basarabia - 26.06.2013, Chișinău)

Scriitor. Redactor-şef al revistei "Nistru" (ulterior "Basarabia"). Adept al unirii Republicii Moldova cu România. Accident grav în mai 1989. Apropierea creaţiei sale de structurile poeziei populare este una din caracteristicile esenţiale ale creaţiei. Aceasta l-a făcut apreciat nu numai printre cititori, dar şi printre compozitori, multe din poeziile sale fiind puse pe muzică şi interpretate cu succes de-a lungul anilor. Volume de versuri: *Maci în rouă*, 1963; *Univers intim*, 1966; *Melodica*, 1971; *Grâul*, 1974; *Patria, poetul şi balada*, 1981; *Tu, dragostea mea*, 1987;

Soarele cel Mare, 1990; *Măria sa, poetul*, 1992 ș.a. Volume de proză: *Duda*, 1973; *Bătuta*, 1975; *Toamna porumbeilor albi*, 1979; *Roman teatral*, (1984); *Focul din vatră*, 1982). Două volume de teatru cu piesele *Preşedintele, Tata, Abecedarul, Ioan Vodă cel Cumplit* ş.a. Sute de articole de publicistică. Premiul Naţional al Republicii Moldova (1990). Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1995). Ordinul Republicii (1996). Marele Premiu pentru poezie Nichita Stănescu (1997). Ordinul Naţional Steaua României în grad de Comandor (2000).

Mateesco-Matte, Nicolas
(03.12.1913, Craiova - 13.04.2016, Montréal)

Jurist. A absolvit Dreptul la Bucureşti. S-a specializat la Paris. A plecat în Canada în 1950 şi este membru al baroului din Québec din 1956. A fondat Institutul de Drept Aerian şi Spaţial, unde a fost şi profesor la această disciplină. Lucrări: *Aerospace Law. From Scientific Exploration to Commercial Utilization*, 1977; *Space Policy and Programme: Today and Tomorrow*, 1980; *Arms Control and Disarmament in Outer Space*, 3 vol., 1985–1989. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Mateescu Bogdan, Cătălina
(27.09.1946, Pucioasa)

Pictoriţă. A făcut cursuri de restaurare a picturii cu Bălaşa Cantacuzino şi Irène Tolstoi. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti, frecventând şi cursurile de lingvistică matematică ale lui Solomon Marcus. A lucrat cu Miliţa Petraşcu (1971–1974). S-a stabilit în SUA în 1975 şi a studiat la Foothill College, Stanford University, California. Din 1983 profesor de tehnica foto-gravurii şi fotografiei la Tulane University, New Orleans. A avut expoziţii personale în România, Germania, Marea Britanie, Franţa, SUA, Canada, Belgia, Israel. Îmbină tradiţia plastică şi noile tehnologii (filmul, decupajul tipografic cu laviul, guaşa, acuarela).

Mateescu, Cristea
(23.08.1894, Caracal – 14.06.1979, București)

Inginer. A absolvit Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele la Bucureşti. Specializare în Elveţia şi Franţa. Profesor la Bucureşti, Facultatea de Construcţii, Secţia Mine, apoi la Chimie Industrială şi la Silvicultură. Contribuţii în domeniul construcţiilor hidraulice, mai ales baraje, al construcţiei liniilor aeriene pentru transportul energiei electrice. A organizat şi condus, pentru prima oară în România, un serviciu pentru studiul hidroenergeticii pe cuprinsul râurilor Prahova, Ialomiţa, Ţărlung, Buzău-Bâsca, Siret. A instalat uzinele electrice de la Sinaia, Floreşti, Filaret, Moroieni, Bicaz, Argeşul superior şi Ţărlung. Membru titular al Academiei Române (1974).

Mateescu, Dan
(15.11.1911, Călăraşi – 15.04.2008, Timişoara)

Inginer. A absolvit în 1929 liceul Ştirbei Vodă din Călăraşi, iar în 1934 Şcoala Politehnică de la Berlin – Charlottenburg. A lucrat ca inginer constructor la uzinele din Reşita, unde, în perioada 1935–1948, iniţiază, introducând în Romania, noi metode de proiectare a structurilor pentru podurile metalice, o serie de poduri de cale ferată, construite pe Someş, Jiu, Siret. Pe lângă poduri metalice, colaborează la proiectarea Uzinelor Malaxa, hangarelor de avioane Băneasa, Braşov şi Cluj, a unor hale metalice industriale pentru uzinele din Bocşa şi Reşita, precum şi Palatului CFR din Bucureşti. Ocupă în timp diverse funcţii de conducere: şeful atelierului de proiectare de la UCM Reşiţa, şeful Fabricii de poduri şi construcţii metalice de la UCM Reşiţa şi Bocşa. În 1948 devine profesor titular la disciplina Construcţii metalice a Politehnicii din Timişoara, pe care o va preda până în 1981. A sprijinit Facultatea de Construcţii de la Cluj la înfiinţarea acesteia prin predarea cursului de construcţii metalice timp de doi ani. Preocupat permanent de formarea profesională, a redactat şi publicat 18 tratate şicursuri universitare la edituri de prestigiu dinţară şi străinătate. Prima preocupare în momentul transferării la Institutul Politehnic din Timişoara a fost crearea Laboratorului de construcţii metalice (1950), la ora actuală cel mai utilizat din ţară. Membru titular al Academiei Române (1974) şi fost preşedinte al filialei acesteia din Timişoara.

Mateescu, Gheorghe D.
(11.11.1928, Pitești)

Chimist. A absolvit Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. Profesor la acelaşi institut. Din 1967 stabilit la Cleveland, SUA, unde este director al Departamentului de Instrumente Analitice Majore la Case Waestern Reserve University. A elaborat un tratat de spectroscopie în

infraroşu şi s-a preocupat de rezonanţa magnetocelulară. Membru de onoare al Academiei Române (1995).

Mateescu, Olga Delia
(06.11.1949, Livezile, Bistriţa-Năsăud)

Actriţă şi scriitoare. Între 1968 și 1969 este studentă la Facultatea de Filologie (Secţia limbi romanice şi clasice venită de la IATC), apoi se întoarce și urmează studii teatrale la IATC. Lucrări: literatură – *Capricii* (teatru), 1997; *Urme* (teatru), 1997; *Statuia Libertăţii* (teatru), 1999; *Medeea în război cu timpul* (teatru), 2000; *Ferma de struţi* (teatru), 2002, Premiul Uniunii Scriitorilor din România pentru dramaturgie; *Manuscrisul* (roman), 2003; *Şampanie în lanul de grâu* (proză scurtă), 2004; *Căderea* (teatru), 2005. Premii şi distincţii: Premiul Şcolilor de Teatru, 1973; Premiul de Creaţie al Teatrului Naţional pentru rolul Inocenta, din *Gimnastică sentimentală* de V. Voiculescu, 1980; Premiul I.C. Brătianu la Concursul Naţional de Literatură Nihil Sine Deo, Braşov, pentru *Fantoma de la Coventry*, 1997); Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavaler, 2004. Nominalizări: UNITER pentru piesa *Grenada,* la concursul cea mai bună piesă a anului 1998. Societară de onoare a Teatrului Naţional I.L. Caragiale, membră a Uniunii Scriitorilor din România şi a UNITER.

Mateevici, Alexie *nume la naştere* Alecu Mateescu
(16.03.1888, Căinari, jud. Tighina – 13.08.1917, Chişinău)

Poet şi om politic. A absolvit Seminarul Teologic din Chişinău şi Academia Teologică din Kiev. A fost profesor la Seminarul Teologic din Chişinău. Militant pentru drepturile românilor, a scris poezii rămase simbolice: *Limba noastră, Ţara, Mama,* din volumul *Poezii,* 1926, editat de P.V. Haneş. S-a ocupat de folclorul local: *Bocetele de înmormântare moldoveneşti*, 1911, şi de texte vechi: *Tipăriturile noastre vechi,* 1915. A tradus din Cehov, Puşkin, Lermontov, Alexei Tolstoi ş.a.

Matei Basarab
V. Basarab, Matei

Matei al Mirelor
(1550, Pogoniani, Epir, Grecia – 1624, măn. Dealu)

Mitropolit şi cărturar. Valah. (Mira Lyciei, în Asia Mică, este locul unde s-a născut Sf. Nicolae, care avea origini tracice). A studiat, ca şi Dimitrie Cantemir, la Academia Patriarhiei din Constantinopol. A călătorit în Rusia şi Polonia, venind în 1602 în Ţara Românească, în tentativa de a strânge rândurile ortodoxiei răsăritene, bizantine. Din 1605 mitropolit de Mira Lichiei (Lyciei). Lucrările sale au constituit surse istorice pentru *Letopiseţul Cantacuzinesc*, ca şi pentru cronicarul Radu Popescu. Lucrări: *Povestire pe scurt despre neaşteptata cădere din domnie a lui Şerban Vodă zis şi Radu şi despre venirea în Ţara Românească a lui Radu Voievod, fiul lui Mihnea, 1611–1613* (publicată de mai multe ori în greceşte la Veneţia); *Sfaturi către Alexandru Iliaş* (în versuri). El a tradus din slavonă în greceşte *Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie* și le-a răspândit în Balcani.

Matei Corvin
V. Huniade, Matei Corvin

Matei, Ilie
(20.05.1895, Cernicari, jud. Galaţi – 31.03.1969, Iaşi)

Chimist. A început Facultatea de Ştiinţe la Iaşi şi a terminat-o la Berlin. Profesor de chimie organică la Facultatea de Chimie Industrială a Politehnicii şi de igienă şi controlul alimentelor la Medicina din Iași. Director al Institutului de Chimie Macromoleculară Petru Poni din Iaşi. Contribuţii în domeniul derivaţilor de condensare pentru obţinerea de noi coloranţi, al fenoplastelor de turnare, cercetare aplicată la Combinatul Chimic Făgăraş, al cauciucurilor poliuretanice, aplicaţie realizată la Combinatul Chimic Borzeşti. Membru - al Academiei Române (1955).

Matei, Valeriu
(31.03.1959, Cazangic, Republica Moldova)

Poet. A început Facultatea de Istorie a Universităţii de Stat din Chişinău şi a continuat până la absolvire la Facultatea de Istorie a Universităţii de Stat M. Lomonosov din Moscova, specializându-se în etnologie (1983). A fost cercetător ştiinţific la

Muzeul de Etnografie din Istra, regiunea Moscova, reprezentant al Uniunii Scriitorilor din Moldova la Uniunea Scriitorilor din URSS (1987–1990). În 1990 a devenit deputat în Parlamentul Republicii Moldova, unde a condus Comisia pentru mass-media (1990–1993), fiind vicepreşedinte al legislativului (1998–1999) şi preşedinte al Comitetului de cooperare Republica Moldova–Uniunea Europeană (1998–2001). Director al Editurii Hyperion şi redactor-şef al ziarului "Mesagerul" al Partidului Forţelor Democratice. În 2007–2010 conduce un Departament al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Director al Institutului European din Chişinău. Lucrări: *Somn de lup* (1990), *Moartea lui Zenon* (1994), *Dimineaţa marelui oraş* (2003), *Orfeu şi singurătatea* (2003), *Grecia imaginară* (2003). Este autorul dramei *Peregrinările şi suferinţele Spătarului Neculai din Mileşti* (în colaborare cu S. Saka, 1988). Distins cu Marele Premiu Nichita Stănescu pentru poezie (1995), Premiul Mihai Eminescu al Academiei Române (1996), Medalia Mihai Eminescu (România, 2000), Ordinul Naţional Steaua României în grad de Comandor (2004).

Matienco, Boris
(03.08.1929, Cuşmirca, Șoldăneşti, Basarabia – 26.11.2004, Chişinău)

Biolog. Studii: Istitutul Pedagogic Chişinău (abs. 1951). A făcut doctoratul la Institutul de Botanică din St. Petersburg (1952–1954). Activităţi: Institutul Pedagogic din Tiraspol (1955–1959), Grădina Botanică, şeful Laboratorului Anatomia Plantelor (1959–1978). Ulterior a lucrat la Institutul de Genetică (1978–1984) şi de Fiziologie a Plantelor (1984–2004). A activat prin cumul şi la Universitatea de Stat. Publicaţii: circa 700 articole şi peste 20 monografii. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Maurer, Ion Gheorghe
(23.09.1902, Bucureşti – 08.02.2000, Bucureşti)

Om politic. La origini alsacian după tată. A absolvit Dreptul la Bucureşti. Director la Institutul de Ştiinţe Juridice. În 1937 a devenit membru al Partidului Comunist din România. Deținut la Târgu Jiu (1942-1943) ca antifascist. Între 1947 şi 1951 a fost de preşedinte al Comitetului Olimpic Român. A fost prim-ministru al României în perioada 1961–1974 şi preşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale a Republicii Populare Române între 1958 şi 1961. Ministru de Externe (1957–1958). S-a retras din viaţa publică în 1974. Membru titular al Academiei Române din 1955.

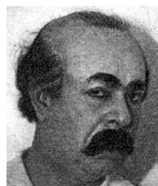
Mavrocordat

Dinastie de domni fanarioţi. Originari valahi din Thessalia, ca și Negruzzi. Primul notabil a fost Alexandru Mavrocordat (1636–1709), mare dragoman (translator) al Porţii Otomane. A absolvit Medicina şi Filosofia la Universitatea din Bologna. A făcut parte din culisele Tratatului de la Passarovitz (1699). S-a căsătorit cu nepoata domnului Moldovei Alexandru Iliaş (Muşatin). Fiul lor, Nicolae Mavrocordat, a fost ultimul mare dragoman al Curţii Otomane şi a devenit domn al Moldovei (1708, primul domn fanariot al ţărilor române) după Mihai Racoviţă, ultimul domn pământean. Doar Dimitrie Cantemir a reușit, scurtă vreme, să întrerupă, în Moldova, şirul domniilor fanariote. Otomanii au optat pentru soluția fanariotă (valahi din Fanar, cartier al Constantinopolului - al cărui nume vine, cel mi probabil, de la fânar, nume pentru numeroase așezări ciobănești de vară ale valahilor bogați), fiindcă toţi domnii pământeni acționaseră pentru obținerea independenței. N-au luat însă în consideraţie faptul că, pe termen lung, efectul a fost chiar mai nociv pentru imperiu. Deoarece grecii se considerau urmași ai Bizanțului, românii urmași ai Imperiului Roman și Bizanțului, aveau o moştenire culturală şi religioasă de apărat. De aceea circulaţia bunurilor culturale între Dunăre şi Mediterana a dus, în final, la conştientizarea pericolului musulman pentru toată creştinătatea răsăriteană. Constantin M., fiul lui Nicolae, a fost domn atât în Moldova (1733–1735, 1741–1743, 1748–1749, 1769), cât şi în Ţara Românească (1730, 1731–1733, 1735–1741, 1744–1748, 1756–1758, 1761–1763), unificând astfel legislaţia şi stabilind premise pentru unitatea spaţiului identitar românesc ca parte a ortodoxiei răsăritene.

Maximilian, Constantin
(02.08.1928, Bucureşti – 11.04.1997, Bucureşti)

Medic (genetician). A absolvit Medicina la Bucureşti. S-a specializat la Moscova şi în SUA. Cercetător la Centrul de Cercetări Paleoantropologice, a făcut cercetări de paleoantropologie în peşterile Ponor, Ohaba, Sărata Monteoru, Peştera Muierii. Unul dintre pionierii relansării bioeticii şi geneticii umane în ţara noastră, în formula sa modernă. În 1958 a organizat primul laborator de

genetică medicală din România. A redactat peste 20 de volume de antropologie, bioetică şi genetică umană, între care: *Ereditatea umană între tipar şi eroare*, 1970; *Sterilitatea, o problemă de genetică*, 1971; *Citogenetica medicală umană*, 1978; *Dicţionarul Enciclopedic de Genetică*, 1984. Membru al Societăţii Franceze de Antropologie, al Asociaţiei Internaţionale de Biologie Umană, al Societăţii Europene de Biologie Genetică. Membru corespondent al Academiei Române (1992).

Maximilian, Velimir
(1882, Buzău – 1959, Bucureşti)

Actor. Prieten din copilărie cu tenorul Leonard. Fiul său, Puiu, ca şi nepotul său, Mihai (primul soţ al Stelei Popescu), au fost autori de scheciuri şi reviste comice. A absolvit Conservatorul de Muzică şi Declamaţie la Bucureşti chiar înainte de a termina liceul, ca şi Tony Bulandra, coleg şi prieten. A jucat în Compania Tony şi Lucia Sturdza Bulandra, ca şi în altele, de preferinţă roluri comice. Memorabil mai ales pentru rolurile din I.L. Caragiale şi Gogol. A jucat în filmul *Un leac pentru soacre*, 1913, pe care l-a şi regizat. A jucat alături de Al. Giugaru, Ion Finteștieanu, Radu Beligan ș.a. Artist al Poporului.

Maxy, M.H., *nume la naştere* Max Hermann
(26.10.1895, Brăila – 19.06.1971, Bucureşti)

Pictor. A studiat Arte Plastice la Bucureşti (elev al lui Camil Ressu și Frederic Storck) şi s-a specializat la Berlin cu Arthur Segal (cubist). Unul dintre promotorii avangardei în România. A făcut parte din gruparea revistei "Contimporanul". Director al Muzeului Naţional de Artă. A făcut scenografie (mai ales pentru Teatrul Evreiesc de Stat din Bucureşti, unde a fost director) şi artă decorativă. Lucrări: *Madona; Muncitori; Nud cu Idol, Piaţa Sf. Gheorghe; În Cârje*. Lucrări ale sale se găsesc în SUA, Olanda, Franţa, Italia, Israel. Distins cu titlul de Artist Emerit.

Mayer, Octav
(22.09/4.10.1895, Mizil – 9.09.1966, Iași)

Matematician. A luat parte la războiul de reîntregire a neamului (1918). A fost primul doctor în matematică pură al Universităţii din Iaşi. S-a specializat la Torino. A fost profesor la Universitatea din Cernăuţi, apoi la Facultatea de Ştiinţe Fizico-Matematice a Universităţii din Iaşi. Contribuţii în domeniul calculului diferenţial şi integral şi al geometriei. A colaborat cu A. Myller în domeniul geometriei. Lucrări: *Opera matematică*, 1974; *Teoria funcţiilor de variabilă complexă*, 2 vol., 1981, 1990. Laureat al Premiului de Stat (1952). Membru al Academiei de Ştiinţe din România. Membru al Academiei Române (1955).

Mazilu, Dan Horia
(20.04.1943, Piteşti – 16.09.2008, Bucureşti)

Istoric literar. Urmează Facultatea de Limbi Slave a Universităţii din Bucureşti (1961–1966). Cadru didactic la Facultatea de Limbi Slave. După 1990 devine cadru didactic la Catedra de literatură română veche a Facultăţii de Limba şi Literatura Română a Universităţii din Bucureşti şi decan (1994–2004). Director al Bibliotecii Academiei Române. Lucrări: *Opera umanistului Udrişte Năsturel în contextul relaţillor româno-slave* (1972); *Udrişte Năsturel*, monografie (1974); *Barocul în literatura română din secolul al XVII-lea* (1976); *Cronicarii munteni* (1978); *Varlaam şi Ioasaf. Istoria unei cărţi* (1981); *Literatura română în epoca Renaşterii* (1984); *Proza oratorică în literatura română veche,* 2 vol. (1986–1987); *Vocaţia europeană a literaturii române vechi* (1991); *Recitind literatura română veche*, vol. I (1994); *Literatura română barocă în context european* (1996); *Cronicarii moldoveni* (1997); *Introducere în opera lui Dosoftei* (1997); *Recitind literatura română veche*, vol. II (1998); *Noi despre ceilalţi. Fals tratat de imagologie* (1999); *Introducere în opera lui Antim Ivireanul* (1999); *O istorie a blestemului* (2001); *Voievodul dincolo de sala tronului*, Iaşi (2003); *Lege şi fărădelege în lumea românească veche* (2006). Membru corespondent al Academiei Române (2006).

Mazilu, Panaite C.
(21.03.1915, Broşteni, Vrancea – 21.05.2015, București)

Inginer. A absolvit Institutul Politehnic din Bucureşti. A lucrat la Direcţia de Studii şi Arhitectură a CFR. A fost profesor la Facultatea de Construcţii a Politehnicii din Bucureşti şi la Academia Tehnică Militară. Contribuţii în domeniul rezistenţei materialelor. A coordonat lucrările de construcţie pentru aerogara

Băneasa, Casa Presei Libere (fosta Casa Scânteii), Intercontinental, Sala Palatului, Teatrul Naţional, Aula Facultăţii de Drept, Athénée Palace, blocurile din cartierul bucureştean Bucur-Obor. Lucrări: *Statistica construcţiilor,* 2 vol., 1955, 1959; *Teoria şi calculul plăcilor curbe subţiri,* 1983; *Aplicarea teoriei elasticităţii şi a plăcilor în calculul construcţiilor,* 1986. Membru al Asociaţiei Inginerilor Constructori din România, membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România. Membru al Asociaţiei de Inginerie Seismică din România, membru al Asociaţiei Internaţionale de Poduri şi Şarpante din Elveţia, membru al Asociaţiei pentru Clădiri Înalte din SUA. Membru de onoare al Academiei Române (1993), membru fondator al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România (1998).

Mazilu, Teodor
(11.08.1930, Bucureşti – 18.10.1980, Bucureşti)

Dramaturg şi prozator. A absolvit o facultate muncitorească. A fost redactor la „Tânărul muncitor", „Scânteia tineretului" ş.a. A scris numeroase foiletoane care l-au impus ca talent satiric. A scris comedii: *Proştii sub clar de lună* (1964), *Tandreţe şi abjecţie* (1968, Premiul Uniunii Scriitorilor), *Treziţi-vă în fiecare dimineaţă* (1969), *Don Juan moare ca toţi ceilalţi* (1970), dar şi schiţe: *O plimbare cu barca* (1964), *Vara pe verandă* (1966). Ca romancier îşi refuză aproape total predispoziţia comică. Romanele *Bariera* (1955, revăzut în 1962, Premiul Academiei), o proză a periferiei muncitoreşti bucureştene, şi *Aceste zile şi aceste nopţi* au declanşat la timpul lor ample controverse în presă. Talentul său epic e relevant în naraţiunile adunate în volumele *Proză satirică* (1969), *Pălăria de pe noptieră* (1972), *Iubiri contemporane* (1975); *Doamna Voltaire* (1979), reluate în antologia *Pelerinaj la ruinele unei vechi pasiuni* (1980); *Frumos e în septembrie la Veneţia,* 1973; *Fotbalul n-a fost creat de diavol* (1972); *Ipocrizia disperării* (1972); *Pâinea la loc fix* (1972); *Înmormântare pe teren accidentat* (1973, nuvele); *Într-o casă străină* (1975, roman); *Fugiţi, vin clienţii!* (1979, piesă într-un act); *Soarele şi ambianţa* (1983, schiţe şi nuvele, postum).

Maximinus Daia –
V. Daia, Maximinus

Mălăele, Horaţiu Valentin
(01.08.1952, Târgu-Jiu)

Actor, regizor şi caricaturist. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică I.L. Caragiale în 1975, clasa profesor Octavian Cotescu. Interpret consacrat de comedie, personajele sale sunt realizate în maniera îmbinării bufoneriei cu absurdul comic şi cu întregul subtext tragic al acestuia. Roluri în teatru: *Pălăria florentină* de Eugène Labiche, regia Ovidiu Schumacher, 1974; *Opera de trei parale* de Bertolt Brecht, regia Octavian Cotescu, 1974; *Procese* de Alexandru Voitin, regia Octavian Cotescu, 1974; *Regele Cerb* de Carlo Gozzi, regia Bogdan Berciu, 1975; *Tinereţe fără bătrâneţe* de Eduard Covalli, regia Cătălina Buzoianu, 1975; *O sărbătoare princiară* de Teodor Mazilu, regia Horaţiu Mălaele, 1982; *Aceşti îngeri trişti* de D.R. Popescu, regia Mircea Cornişteanu, 1983; *O noapte furtunoasă* de I.L Caragiale, regia Sorana Coroamă Stanca, 1983; *Lecţia* de Eugène Ionesco, regia Horaţiu Mălăele, 1996; *Astă seară se joacă fără piesă* de Luigi Pirandello, regia Eugen Todoran, 1987; *Măscăriciul* după A.P. Cehov, regia Horaţiu Mălăele, 2005; *Revizorul* de N.V. Gogol, Teatrul de Comedie, 2006. Film: *Muntele ascuns,* regia Andrei Cătălin Băleanu, 1974; *Gloria nu cântă,* regia Alexandru *Bocăneţ,* 1976; *Pentru patrie*, regia Sergiu Nicolaescu, 1977; *Septembrie*, regia Timotei Ursu, 1977; *Divorţ din dragoste*, regia Andrei Blaier, 1991; *Această lehamite,* regia Mircea Daneliuc, 1993; *Timpul liber*, regia Valeriu Drăguianu, 1993; *Amen*, regia Costa Gavras, 2001; *Vine Poliţia,* regia Traian Corbescu, 2008; *Poker,* regia Sergiu Nicolaescu, 2010. Premii: *Tinereţe fără bătrâneţe* – Premiul pentru interpretare – Iaşi, 1975; *Divorţ din dragoste* – Premiul pentru cel mai bun actor, Costineşti, 1991; *Mincinosul* – Premiul UNITER, 1992; *Puricele* – Premiul de regie AUR, 1993, Premiul pentru interpretare la Festivalul Naţional I.L. Caragiale, Bucureşti, 1993, ca şi Premiul Asociaţiei Umoriştilor Români pentru interpretare, 1993; *Unde-i revolverul?* – Premiul UNITER, 1998; *Bani din cer* – Premiul pentru cel mai bun

spectacol la Festivalul Naţional de Comedie, Galaţi, 2001. Volume: *Horaţiu despre Mălăele*.

Mămăligă, Mihai(l)
(20.02.1945, Chişinău – 10.01.2001, Chişinău)

General. A absolvit Şcoala Militară de Tancuri din oraşul Kazan (1973) şi apoi Academia Militară a trupelor blindate Mareşal Malinovski. A activat în diferite funcţii ale corpului de comandă în cadrul forţelor armate ale fostei URSS, apoi în Statul Major al Apărării Civile a Republicii Moldova. A fost prim-viceministru al Afacerilor Interne, şef al Departamentului Securitate publică al Ministerului Afacerilor Interne (comandant al trupelor de carabinieri), 1992–1997.

Mănăilă, Rodica
(25.01.1935, Bucureşti – 14.04.2002, Bucureşti)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică a Universităţii din Bucureşti. A lucrat la Institutul de Fizică, unde a pus bazele Colectivului de Cercetări Structurale Röntgen prin Difracţie. A avut contribuţii în realizarea modelului structural al germaniului (printre primele lucrări în literatura internaţională de specialitate) şi aliajelor metalice cristaline. Lucrări: *Structura semiconductorilor amorfi,* 1970*; Difracţia razelor X şi a neutronilor,* 1972. Membru corespondent al Academiei Române, 1992.

Mănescu, Corneliu
(08.02.1916, Ploieşti – 26.06.2000, Bucureşti)

Diplomat. A studiat Dreptul şi Ştiinţele Economice la Bucureşti. Membru al Partidului Comunist Român din 1936, ca student. Vicepreşedinte al Comitetului de Stat al Planificării, ambasador în Ungaria, şef al Direcţiei Superioare Politice a Armatei cu gradul de general-maior, apoi ministru al Afacerilor Externe (vreme de 11 ani) şi preşedinte al Adunării Generale a Naţiunilor Unite, ambasadorul României în Franţa. A restabilit relaţiile României cu ţările Europei Occidentale. În 1989 a devenit liderul mişcării reformiste din PCR, fiind unul dintre semnatarii „scrisorii celor şase“, alături de Gheorghe Apostol, Alexandru Bârlădeanu, Silviu Brucan, Constantin Pârvulescu şi Grigore Răceanu. După 1989 membru în Consiliul Frontului Salvării Naţionale.

Mănescu, Manea
(09.08.1916, Brăila – 25.02.2009, Bucureşti)

Politician, economist. Soția lui era sora lui Nicolae Ceaușescu. Fiu al unui membru fondator (1921) al PCR (provenit din PSD). A absolvit ASE la Bucureşti şi a fost profesor de economie la aceeaşi instituţie. Director al Departamentului de Economia Muncii, director general la Direcţia de Statistică, ministru de Finanţe (1955–1957), primul vicepreşedinte al Comitetului de Stat al Planificării, secretar general al Comitetului Naţional de Sociologie de pe lângă Academia Română, membru al CC al PCR (din 1960), membru al Marii Adunări Naţionale (Parlamentul socialist) şi preşedinte al ei din 1961, membru al Consiliului Naţional al Cercetării Ştiinţifice (din 1965), preşedinte al Comitetului pentru Economie şi Finanţe, vicepreşedinte al Consiliului de Stat (din 1969), vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, preşedinte al Comitetului de Stat al Planificării, membru al Prezidiului Permanent al CC al PCR. Arestat după 1989 (pedeapsă 10 ani, a efectuat 2). Lucrări: *Statistica calităţii producţiei industriale* (1965) – în colaborare cu Ludovic Tovissi, N. Rancu şi I. Marcus; *Maşini de calcul pentru mecanizarea şi automatizarea lucrărilor economice şi administrative* (1966) – în colaborare cu Vasile Biţă, Grigore Grama şi Valeriu Pescaru; *Statistică agricolă şi silvică* (1968) – în colaborare cu E. Barat, Mircea Bulgaru şi P. Onica; *Metode matematice moderne aplicate în organizarea şi planificarea lucrărilor de construcţii şi montaj* (1969) – în colaborare cu Anatol Macriş şi Vincenţiu Dumitru; *Cibernetică economică* (1979); *Avuţia naţională* (1984); *Cibernetica şi revoluţia tehnico-ştiinţifică* (1988) – în colaborare cu Mihail Florescu şi Eugeniu Niculescu-Mizil. Membru al Academiei Române (1961), exclus în 1990. Erou al Muncii Socialiste (1971).

Mănucă, Dan
(20.05.1938, Dolheștii Mari, Suceava - 07.05.2017, Iași)

Istoric literar şi filolog. A făcut Filologia la Iaşi. A fost cercetător la Institutul de Filologie Română din Iaşi, unde devine apoi director. Redactor şef al "Convorbirilor literare" (din 2001). Lucrări: *Scriitori junimişti*, 1971; *Critica literară junimistă,*

1975; *Argumente de istorie literară*, 1978; *Pe urmele lui Mihail Sadoveanu*, 1982; *Lectură şi interpretare. Un model epic*, 1988; *Analogii. Constante ale istoriei literare româneşti,* 1995; *Liviu Rebreanu sau lumea prezumtivului*, 1995; *Introducere în opera lui I. Al. Brătescu-Voineşti,* 1997; *Perspective critice*, 1998; *Pelerinaj spre fiinţă. Eseu asupra imaginarului poetic eminescian,* 1999; *Principiile criticii literare junimiste*, 2000; *Opinii literare,* 2001. Distins cu Meritul Cultural, 2004.

Mărăcineanu, (Nicolae) Valter
(30.05.1840, Bucureşti – 30.08.1877, Griviţa)

Erou al Războiului de Independenţă. Căpitan în Regimentul 8 de linie. În urma ajutorului solicitat pe 19 iulie de armata rusă, care lupta la Plevna cu otomanii, armata română a intrat în luptă. Generalul Armatei de Operaţii era A. Cernat, iar al Armatei de Vest româno-ruse Carol I. A pierit luptând pentru reduta Griviţa 2, pe care a cucerit-o. Pe locul acela se află o statuie a sa.

Mărăcineanu, Ştefania
(18.06.1882, Bucureşti – 1944, Bucureşti)

Fizician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, Secţia fizico-chimice, la Bucureşti. A fost profesoară la Liceul de Fete din capitală. După Primul Război Mondial a plecat la Paris şi a lucrat în laboratorul Mariei Curie, la Institutul Radiumului, apoi la Observatorul Astronomic de la Meudon. Irène Joliot-Curie (Premiul Nobel) mărturisea într-un articol din "Neues Wiener Journal"/5 iunie 1934 că „savanta română, domnişoara Mărăcineanu, a anunţat încă în 1924 descoperirea radioactivităţii artificiale". În 1925 a început să lucreze la Facultatea de Ştiinţe din Bucureşti şi a creat primul laborator de radioactivitate din România. A întreprins inte-resante experienţe de provocare a ploii artificiale, în ţară şi străinătate, cu ajutorul unor săruri radioactive, obţinând unele rezultate (în Bărăgan, în Sahara etc). A publicat lucrări valoroase privitoare la legătura dintre cutremure şi precipitaţii şi a fost cea dintâi care a semnalat că în ajunul producerii cutremurelor se constată o creştere sensibilă a radioactivităţii în zona epicentrului, datorită degajării de radon radioactiv. N-a avut parte de nici o recunoaștere oficială a muncii ei.

Mărculescu, Adela
(21.12.1938, Aiud)

Actriţă. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică la Bucureşti, la clasa lui Alexandru Finţi. Actriţă la Teatrul Naţional din Bucureşti. A interpretat roluri şi la Teatrul din Ploieşti, la Teatrul Radu Stanca din Sibiu, la Teatrul Mic, la Radiodifuziune şi în filme. Roluri în teatru: *Înşir`te mărgărite*, 1964; *Nuntă însângerată*, 1966; *Regina de Navarra,* 1967; *Părinţii teribili*, 1968; *Coana Chiriţa*, 1969; *Take, Ianke şi Cadâr,* 1971; *Dona Diana,* 1973; *Danton,* 1974; *Gaiţele,* 1977; *Alexandru Lăpuşneanu*, 1978; *Poveste din Hollywood*, 1984; *Torquatto Tasso*, 1988; *Electra – O trilogie antică*, 1990; *Vrăjitoarele din Salem,* 1991; *Harvey,* 1994; *Omul care a văzut moartea,* 1997; *Vecina de alături*, 2000; *Viaţă de actor,* 2003; *Dulcea pasăre a tinereţii*, 2005; în film: *Serbările galante*, 1965; *Bătălie pentru Roma*, 1968; *Hyperion*, 1975; *Iancu Jianu haiducul,* 1980; *Alo, aterizează străbunica*, 1981; *Cine iubeşte şi lasă,* 1982; *Galax*, 1983; *Surorile,* 1984; *Declaraţie de dragoste*, 1985; *Să-ţi vorbesc despre mine*, 1987; *Diplomatic Siege*, 1999; *Păcală se întoarce*, 2006. Din 2001 este cetăţean de onoare al municipiului Bucureşti. Distinsă cu Ordinul Meritul Cultural, 2004.

Mărdărescu, Emil
(1880, Iaşi – 1935, Bucureşti)

Pilot şi inventator. Nepot de frate al lui Gheorghe M. A absolvit Şcoala de Pilotaj de la Bucureşti, locuind la unchiul său. A inventat o elice de avion cu unghi de înclinaţie variabil al paletelor şi a realizat un tip de avion cu care a zburat în 1911. S-a dedicat, după Primul Război Mondial, cercetării în domeniul petrolului (extracţiei, rafinării şi petrochimiei) şi afacerilor cu petrol, fiind proprietar de sonde şi terenuri petrolifere la Câmpina şi creator al şcolii de maiştri sondori de acolo. Este inventatorul forajului rotativ, brevetat în România şi în Franţa, la începutul anilor 1920, invenţia sa aplicându-se ulterior în întreaga lume.

Mărdărescu, Gheorghe
(04.08.1866, Iaşi – 05.09.1938, Bad Nauheim, Germania)

General. Unchi al lui Emil M. A absolvit Şcoala de Ofiţeri de Cavalerie şi Infanterie şi Academia Militară la Bucureşti. Specializare la Brueck şi Spandau în Germania. Comandant fondator al Şcolii de Tragere a Infanteriei, director de studii la

Academia Militară, apoi comandant al ei. În 1919 a devenit comandant suprem al trupelor de sud din Transilvania (cele de nord fiind comandate de Traian Moşoiu) şi a intrat în Budapesta în 1919 (revoluţia maghiară). Ministru de Război liberal (brătienist, 1922–1926). Supranumit generalul Ungariei, a fost decorat cu Ordinul Militar Mihai Viteazul clasa a III-a.

Mărdărescu, Radu Emil
(19.02.1907, Bucureşti - 10.09.1968, Bucureşti)

Inginer. Fiul lui Emil M. şi nepotul lui Gheorghe M. A absolvit Technische Hochshule la Dresda. A lucrat la Fabrica de Motoare IAR, devenind inginer-şef constructor (1949). S-a ocupat de determinarea distribuţiei optime a motorului cu 14 cilindri în stea dublă, IAR-1000 A, şi de studiul constructiv al unei serii de motoare de şapte şi nouă cilindri în stea, cu puteri cuprinse între 250 şi 400 CP. Sub conducerea lui s-au executat tractoarele IAR-22 şi IAR-23, autoturismul prototip IAR-002 și motocompresorul IAR-003. Din 1948 începe activitatea didactică la Institutul Forestier, unde predă cursuri de matematici, mecanică şi rezistenţa materialelor. În 1949 înfiinţează Catedra de automobile şi tractoare la Facultatea de Mecanică din Brașov. A realizat primele omologări la motoarele SR 101 și SR 211. Cele mai însemnate realizări ale sale au fost: motorul prototip IAR-1500 şi motorul prototip IAR-7 M. În 1938 a propus proiectarea unui motor de 14 cilindri în stea dublă, de 1500 CP, răcit cu aer. Ministerul Aerului şi Marinei a refuzat bugetul pentru producerea lui şi uzina franceză Gnôme-Rhône l-a produs şi l-a vândut germanilor, care au echipat cu el avioanele de vânătoare Focke-Wulf 190 D9 şi avionul de transport Gigant.

Mărgărit, Apostol *în greacă* Apostolos Margaritis
(05.08.1836, Avdela, Grecia – 06.10.1903, Monastâr, Macedonia)

Pedagog. (Avdella se află în reg. Grevena, arom. Grebini, pe Via Egnatia, în Munții Pindului, Macedonia de Vest din Grecia și e un sat aromânesc). A fost liderul naţional al aromânilor din Imperiul Otoman, având în vedere faptul că mulți sultani avuseseră ascendență valahă, iar populația Anatoliei (regatele neohittite) adăpostiseră numeroși traci, deveniți valahi și ei. Dascăl şi inspector şcolar pentru Macedonia. A militat pentru strângerea relaţiilor diplomatice dintre România şi Imperiul Otoman. Au existat două încercări de asasinat asupra lui. Lucrări: *Raport despre persecuţiile şcoalelor române în Macedonia din partea Grecilor* (1875), *Refulation d'une brochure grecque par un Valaque épirote* (1878), *Etudes Historiques sur les Valaques du Pinde, par un Valaque Epirote* (1880), *Les Grecs, les Valaques, les Albanais et l'Empire turc par un Valaque du Pinde (1886), Memoriu privitor la şcoalele române de peste Balcani* (1887), *La politique grecque en Turquie* (1890), *Şcoalele române din Macedonia* (1895). Membru corespondent al Academiei Române (1889).

Mărginean, Viorel
(12.12.1933, Cenade, Alba)

Pictor. Ministru al Culturii (1995–1996). A absolvit Institutul de Arte Plastice la Bucureşti. La un moment dat, a propus un program naţional pe 200 de ani pentru amenajarea urbanistică a Bucureştiului. A expus în numeroase ţări, în 1993 la UNESCO. Membru al Academiei Europene de Ştiinţe, Arte şi Litere din Paris. Membru al Academiei Internaţionale de Artă Modernă, Roma. Membru de onoare al Academiei Române (2006).

Mătcaş, Nicolae
(17.04.1940, Crihana Veche, jud. Ismail, Basarabia)

Lingvist şi poet. A absolvit Facultatea de Istorie şi Litere a Universităţii de Stat din Chişinău (1962). Specializare la Universitatea de Stat din Leningrad. Doctor Honoris Causa al Universităţii Al. I. Cuza din Iaşi (1993) şi al Universităţii din Bucureşti (1995). A fost ministru al Învăţământului din Republica Moldova, şef de Catedră şi decan la Institutul Pedagogic (azi Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă) din Chișinău. A adus o contribuţie substanţială la studierea istoriei şi problemelor dezvoltării limbii române de la est de Prut (fiind secretar al unei comisii interde-partamentale create în acest scop) şi la elaborarea şi aprobarea legislaţiei lingvistice din 1989 a Republicii Moldova. Angajat al Ministerului Educaţiei şi Cercetării din România, la Serviciul Românii de pretutindeni (din 1995), ministru al Educației în Guvernul Mircea Druc. Lucrări în domeniul lingvisticii şi al cultivării limbii române: *Introducere în lingvistică* (în colaborare, 1980), *Lingvistica generală* (în colaborare, 1984), *Coloana infinită a graiului matern* (în colaborare, 1990), *De*

la grotesc la sublim (1995), *Român mi-e neamul, românesc mi-e graiul* (1998). *Cărţi de poezie: Surâsul Giocondei* (Bucureşti, 1997), *Trenul cu un singur pasager* (1998), *Azur* (Timişoara, 2002), *De-a Alba-Neagra* (Bucureşti, 2006). Distins cu Ordinul Gloria Muncii (1996) și Ordinul Republicii (2010).

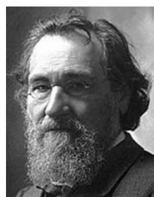

Mândâcanu, Valentin
(27.07.1930, Mihăileni, jud. Bălţi, Basarabia - 29.10.2012, București)

Lingvist şi publicist. Tatăl său a fost director al şcolii din sat, unde a învăţat și marele lingvist Eugeniu Coşeriu. În 1944 s-a refugiat cu părinţii la Craiova. În 1951 s-a întors la Chişinău, unde şi-a continuat studiile la Institutul Pedagogic de Stat Ion Creangă. A fost profesor la Şcoala Pedagogică din Călăraşi (Republica Moldova), redactor stilizator la revista "Moldova", traducător la Agenţia Telegrafică a Moldovei şi la Enciclopedia Sovietică Moldovenească, de unde a fost concediat pentru românizarea „limbii moldoveneşti“. Fondator al Mișcării Democratice a Moldovei, parlamentar (1990-1994). Editorial s-a afirmat prin cartea *Exprimarea corectă* (1967). Alte lucrări importante: *Cuvântul potrivit la locul potrivit* (1979), *Veşmântul fiinţei noastre* (revista "Nistru", 4/1988), care a servit drept imbold pentru revenirea scrisului est-prutean la alfabetul latin, *Între acasă şi acasă* (2000), *Spărturi în gheaţa tăcerii* (2009). Este cetăţean de onoare al municipiului Chişinău (2009).

Mârza, Vasile
(30.12.1902, com. Şipote, judeţul Iaşi – 10.11.1995, Iaşi)

Medic, histolog şi biolog. A absolvit Facultatea de Medicină din Iași. S-a specializat la Lyon și Paris. Profesor la Institutul de Medicină şi Farmacie din Iaşi, apoi din Bucureşti. A condus Laboratorul de oncologie al Academiei Române (1948–1958). A fost ambasador al României în Belgia, ministru al Sănătăţii. Contribuţii în domeniul histobiologiei. A imaginat un microcomparator pentru histochimia cantitativă a potasiului. Lucrări: *Histochimie du spermatozoide* (1930); *Histophysiologie de l'ovogénèse* (1938); *Embriotrofia* (1954); *Biomorfologia corticalei ovariene la mamifere* (1972) – în colaborare; *Morfogeneza viţeluşului* (1972) – în colaborare. Membru titular al Academiei Române (1948), preşedinte al filialei Iaşi a Academiei (1959–1963).

Mecinikov, Ilia Ilici
(15.05.1845, Ivanovka, reg. Harkov - 15,07,1971, Paris)

Zoolog. Român după tată (Mecinik este traducerea cuvântului spătar, era din familia lui Nicolae Milescu Spătarul) și evreu după mamă. A absolvit universitățile din Harkov, Giessen, Göttingen, München. Și-a luat doctoratul la Universitatea din St. Petersburg. A fost profesor de zoologie și anatomie comparată la Universitatea din Odesa. A plecat la Paris în 1888 și a lucrat la Institutul Pasteur. A descoperit fagocitele în 1882, ceea ce a fost fundamental pentru găsirea principiilor imunitare ale organismelor vii. Premiul Nobel pentru Fiziologie, 1908.

Medrea, Cornel *prenume la naştere* Corneliu Virgiliu
(08.03.1888, Miercurea Sibiului – 25.06.1964, Bucureşti)

Sculptor. A absolvit Școala de Arte și meserii la Zlatna, apoi Școala de Arte Decorative din Budapesta, ca elev al sculptorului György Zala. Între 1912 şi 1913 a întreprins călătorii în diverse ţări europene, vizitând muzeele de arte plastice. Din 1914 participă la Saloanele Oficiale din Bucureşti, la expoziţiile grupărilor Tinerimea Artistică, Arta română etc. Expune la Bienala de la Veneţia (în anii 1928, 1938, 1956 şi 1958) şi la multe alte manifestări artistice din străinătate. Între 1939 şi 1964 a fost profesor de sculptură la Academia de Arte Frumoase din Bucureşti (respectiv Institutul Nicolae Grigorescu). A practicat toate genurile sculpturii, cultivând forme pline, robuste, având ca ideal simplitatea realităţii. Portretele, seriile de maternităţi, evocările istorice (*Dragoş Vodă şi Zimbrul*), Marele Premiu la Expoziţia Internaţională de la Paris (1937) , reprezentările alegorice (*Atlas, Pescarii, Victorie*) converg spre manifestarea unei plenitudini, a unui optimism bazat pe afirmarea imaginii umane (Aleea Clasicilor din Grădina Publică, *Ştefan cel Mare*, Chişinău). Alte lucrări: *George Coşbuc*, bust, 1914 (Sibiu); *Aristide Demetriade* în rolul lui Hamlet, 1919 (Teatrul Naţional din Bucureşti); *Molière*, bust, 1919 (Teatrul Naţional din Bucureşti); *Victor Hugo*, bust, 1919 (Teatrul Naţional din Bucureşti);

B. Şt. Delavrancea, bust, 1920 (Șoseaua Kiseleff, Bucureşti); *Monumentul eroilor ceferişti*, 1923, împreună cu Ion Jalea (Bucureşti); *Şt. O. Iosif*, bust, 1926 (Parcul Central, Braşov); *Monumentul lui Avram Iancu*, 1927 (Câmpeni); Statuia lui *Andrei Mureşanu,* 1932 (Bistriţa); Statuia lui *Vasile Lucaciu*, 1932 (Satu-Mare); *Ovidiu*, 1927 (Șoseaua Kiseleff, Bucureşti); Reliefurile de la Mausoleul de la Mărăşeşti, 1930, împreună cu Ion Jalea; Statuia Dr. *Ioan Raţiu*, 1929 (Turda); Medalioane ale voievozilor români, 1934 (Palatul Regal, Bucureşti); *Mihai Eminescu*, bust, 1938 (Giurgiu); *Gheorghe Lazăr,* bust, 1938 (Avrig); *Pescarii*, grup statuar, 1959 (Constanţa). A primit Diploma de Onoare la Expoziţia Internaţională de la Barcelona (1929), Premiul internaţional la Expoziţia internaţională de la New York (1939) pentru relieful *Cultura*, Premiul de Stat (1956), titlul de Artist al Poporului (1957). Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Mehedinţeanu-Ionescu, Margareta
(12.04.1938, București)

Paraşutistă. A absolvit Şcoala de Paraşutism la Popeşti Leordeni, fiind prima femeie din România socialistă cu brevet. A făcut parte din echipa naţională de paraşutism şi a participat la mitinguri aviatice în ţară şi în străinătate. A pregătit voluntar paraşutişti la Cercul de aviaţie Griviţa Roşie.

Mehedinţi, Simion
(19.10.1868, Soveja – 14.12.1962, București)

Geograf şi geopolitician. Spirit filosofic, format la şcoala lui Titu Maiorescu, a desfăşurat o vastă activitate culturală ca educator, cu deosebire al tineretului, prin scrierile şi numeroasele sale conferinţe ţinute în faţa studenţimii române din centrele universitare ale ţării. Şi-a făcut studiile la Bucureşti, apoi în Franţa şi Germania. A fost profesor la Universitatea din Bucureşti, la prima catedră de geografie din România. Profesor al viitorului rege Mihai I. A fost director al revistei "Convorbiri literare". A avut un rol important în dezvoltarea gândirii geografice şi geopolitice în România. S-a preocupat de stabilirea obiectului şi conţinutului geografiei, de precizarea locului ei în sistemul ştiinţelor, de determinarea legilor şi categoriilor geografice şi a metodelor de cercetare în geografie şi geopolitică. A elaborat un sistem propriu de gândire geografică, concretizat în lucrarea fundamentală *Terra – introducere în geografie ca ştiinţă* (2 vol., 1931). I-a avut studenţi pe George Vâlsan, Constantin Brătescu, Vintilă Mihăilescu şi alţii. Lucrări: *Die Kartographische Induktion* (teză de doctorat), Leipzig, 1900; *Eterogeneitatea celor patru sfere*, 1900; *Problemele geografiei contemporane ca ştiinţă despre Cosmos*, 1900; *Introducere în studiul geografiei*, 1904; Die *Rumänische Steppe*, 1904; *Către noua generaţie*, 1912; *Poporul*, 1913; *Primăvara literară*, 1914; *Omul politic*, 1915; *Cadrul antropo-geografic. Transilvania, Banatul, Crişana şi Maramureşul*, vol. I, 1918–1928; *Terra (metodologie geografică),* Bucureşti, 1930. Membru titular al Academiei Române din 1915.

Meinhard, Mayer E.
(1929, Bucureşti -11.12.2011, Irvine, California)

Fizician. A absolvit Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din Bucureşti şi Facultatea de Fizică-Matematică a Universităţii din Bucureşti. Specializare la Institutul de Fizică Nucleară de la Dubna, URSS, Brandeis University şi Indiana University în SUA. A fost profesor emerit de fizico-matematici la Universitatea din California. Profesor invitat la Collège de France, Institute des Hautes Études Scientifiques şi Ecole Normale Supérieure din Paris, universităţile din Hamburg, Köln şi Bonn, Universitatea Ebraică din Tel Aviv şi Weizmann Institute, Rehovot, Israel, Universitatea din Roma, Harvard, Princetown şi Rutgers din SUA. Contribuţii la fizica cuantică prin descrierea de fascicule fibrate a teoriilor de calibrare. Este şi unul dintre autorii *Proiectului Genealogia Matematicii* (inventarierea profesorilor şi descendenţilor lor, aşa cum a evoluat disciplina în timp, după care are 75 de descendenți). Lucrări: *Câmpul cuantic şi particulele elementare*, 1959; *Introduction to the Fiber-Bundle Approach to Gauge Theories,* 1977; *Lie Groupoids versus Principal Bundles in Gauge Theories,* 1990; *Wavelet and Fourier Analysis of Atmospheric Turbulence,* 1993, în colaborare; *Structure and Interpretation of Classical Mechanics,* 2001, în colaborare. Membru al

Societăţii Americane de Fizică. Medalia Collège de France, 1986.

Meissner, Constantin
(27.05.1854, Iaşi – 09.09.1942, Iaşi)

Pedagog, om politic. German la origine. A început Filosofia la Iaşi şi a continuat-o la Viena şi Berlin. A fost profesor de germană la Şcoala Normală şi la Institutul Pedagogic din Iaşi. Junimist. Ministru al Industriei şi Comerţului, preşedinte al Camerei Deputaţilor, ministru al Lucrărilor Publice. Fondator al Societăţii de Gimnastică, Sport şi Muzică din Iaşi. Lucrări: *Educaţia şi viaţa socială*, 1906; *Copii cu rele porniri şi şcoalele de îndreptare,* 1909; *Pe marginea Codului penal în legătură cu problema minorilor culpabili*, 1933. Membru de onoare al Academiei Române (1934).

Melchisedec, *nume la naştere* Mihail Ştefănescu, *arhiereu cu titlul* Tripoleos
(15.02.1823, Gârcina, jud. Neamţ – 16.05.1892, Roman, jud. Neamţ)

Episcop greco-catolic şi istoric. A studiat la Seminarul de la Socola şi Academia Teologică din Kiev. Profesor la Seminarul din Socola, director al Seminarului din Huşi. S-a călugărit în 1843. Episcop de Huşi. Unionist. A editat izvoare documentare: *Chronica Huşilor şi a episcopiei cu asemine numire,* 1869. A scris *Teologia dogmatică a Bisericii Ortodoxe Catolice de Răsărit,* 1855; *Introducere în sfintele cărţi ale Vechiului şi Noului Testament*, 2 vol., 1860; *Lipovenismul, adică schismaticii şi ereticii ruseşti,* 1871 (tradusă din greceşte); *Inscripţia de la mănăstirea Războieni*, 1882; *Papismul şi starea culturală a Bisericii Ortodoxe în regatul României,* 1883. Și-a donat întreaga bibliotecă Academiei Române. Membru al Academiei Române (1870) şi vicepreşedinte al ei (1882–1885).

Meletie Macedoneanul
(?, Macedonia – după 1641, Ţara Românească)

Cărturar. Român macedonean. Numit de Matei Basarab, la recomandarea lui Petru Movilă al Kievului, în 1635, egumen pe viață al mănăstirii Govora, a întemeiat prima tipografie și prima școală de pe lângă mănăstire. Provenea de la Athos, de la mănăstirea Zografi şi, ca opţiune, era pentru unitatea ruso-grecească a ortodoxiei. De altfel, tipografia a şi fost adusă de la Kiev, ca şi doi tipografi ruşi. Dar egumenul a avut ideea de a tipări şi vinde pe cont propriu (acțiune cu sens identitar) cărţi bisericeşti în Balcani, fără a cere voie nici Kievului şi nici Ierusalimului ori Constantinopolului. A scos două ediţii ale unei *Psaltiri*, una în slavonă, alta în română, *Evanghelia*, celebrul cod de legi, Pravila de la Govora, 1640, prima din Ţara Românească (care era inspirată de *Codul* lui Justinian), un *Trebnic pentru Biserică* şi un *Catehism românesc* pentru şcoală. A format o şcoală de tipografie, începând cu cei doi ruşi, apoi cu tipografi sârbi, dar continuând cu tipografi români, inclusiv veniţi din Transilvania. Boierul Udrişte (sau Iorest pentru transilvăneni, Oreste în greceşte), fratele doamnei lui Matei Basarab, Elina, l-a ajutat în acest demers şi în tentativa de a crea un spaţiu de echilibru al creştinismului între demersul slavon și cel grecesc pe de o parte, cel calvin (protestant) şi catolic pe de alta. De la Govora tipografia a fost mutată la Târgovişte.

Melidoneanu, Cleopatra
(22.10.1936, Pănăţău, jud. Buzău)

Soprană. Armeancă după tată. A absolvit Conservatorul la București. Solistă la Opereta din Bucureşti, a fost partenera lui Ion Dacian, Ludovic Spiess, Dorin Teodorescu ş.a. A interpretat marile roluri ale operetei, dar preferaţii săi au fost Lehar şi Kalman. A concertat în Spania, Franţa, Mexic ş.a. A jucat şi în filme: *Străinul*, 1963. Cu prilejul împlinirii a 70 de ani de viaţă, casa natală din Pănăţău a devenit casă memorială.

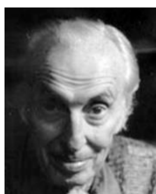

Melinescu, Gabriela
(16.08.1942, Bucureşti)

Poetă. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii din Bucureşti. Colegă și iubită a lui Nichita Stănescu. A lucrat la revista "Luceafărul" până în 1975, când a plecat în Suedia. Lucrări: *Ceremonie de iarnă,* 1965; *Fiinţele abstracte*, 1967; *Interiorul legii*, 1968; *Boala de origine divină,* 1970; *Împotriva celui drag*, 1975; *Zeul fecundităţii,* 1977; *Oglinda femeii*, 1986; *Lumina spre lumină,* 1983; *Cuvinte nou născute*, 2002. A publicat şi proză: *Lupii urcă la cer*, 1993; *Jurnal suedez,* vol. I (1976–1983), 2000. A primit Premiul Uniunii Scriitorilor din România (2000) şi Premiul Academiei Române (2001). A tradus din literatura română în suedeză, ca şi din cea suedeză în română.

Melinte, Doina *prenume la naştere* Doina Ofelia
(27.12.1956, Botoşani)

Atletă. Legitimată pentru prima oară la Clubul Sportiv Bacău. Campioană mondială în 1990 la Rutherford la proba de alergări (o milă), medalia de bronz la Campionatele Europene din 1986 la proba de 1 500 m şi de două ori campioană olimpică: la Los Angeles în 1984 (aur la proba de 800 m şi argint la proba de 1 500 m).

Meliusz József *nume la naştere* Nelovánkovics
(12.01.1928, Timişoara – 01.12.1995, Bucureşti)

Scriitor. A studiat în oraşul natal, apoi la Budapesta, Zürich şi Paris (de unde Horty a cerut extrădarea lui). Profesor la Institutul de Artă Dramatică din Cluj. Antifascist. Participant activ la mişcarea de stânga interbelică. Prieten cu Gaál Gabor, Salamon Ernö, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu ş.a. Redactor la revista "Korunk" (1932–1940). Fondator al revistei "Utunk", Cluj, 1945. Arestat după evenimentele din 1956 din Ungaria. A scris o lirică în linia Whitman şi Brecht: *Aréna* (Arena), 1967, Premiul Uniunii Scriitorilor, şi romane-document referitoare la vechea monarhie austro-ungară: *Városa kórben* (Oraş în ceaţă), 1938–1940; *Sors és jélkep* (Destin şi simbol), 1940–1946. A tradus în maghiară din poezia română şi universală. Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Melnic, Boris
(11.02.1928, Briceni, Basarabia - 27.04.2012, Chișinău)

Fiziolog. (Ca substantiv comun melnik înseamnă în rusă morar. Dar o localitate Melnik, în sudul Bulgariei, este la origini sit tracic al tribului Maedi, declarat în întregime monument al umanităţii. Dinastia Spartacus era originară de acolo. Localitatea a fost eliberată de otomani de către armata rusă, în războiul ruso-turc din 1877-1878. Din acelaşi Melnik provin fondatorii localităţii cu acelaşi nume migraţi în Cehia.) A absolvit Institutul Pedagogic Ion Creangă din Chişinău şi apoi a fost profesor la acelaşi institut. S-a specializat în ştiinţe biologice la Moscova, după care a fost profesor şi decan al Facultăţii de Educaţie Fizică de la Universitatea de Stat din Chişinău, apoi rector al universităţii. Distins cu titlul Om Emerit în Ştiinţă şi cu Ordinul Republicii Moldova. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei şi director al Consiliului ei de expertiză. Membru al Academiei Internaţionale de Ştiinţe despre Natură şi Societate din Sankt Petersburg.

Meniuc, George
(20.05.1918, Chişinău – 08.02.1987, Chişinău)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie la Bucureşti ca elev al lui Petre P. Negulescu, Dimitrie Gusti, Mircea Florian, Tudor Vianu. Redactor-şef al revistei "Nistru" din Chişinău. A scris versuri şi eseuri: *Interior cosmic*, 1939; *Imaginea în artă*, 1940; *Iarba fiarelor*, 1959; *Cadran solar*, 1966; *Eseuri*, 1967; *Vremea Lerului*, 1969; *Toamna lui Orfeu*, 1983. Premiul de Stat al RSSM pentru literatură (1972). Distins cu titlul de Scriitor al Poporului (1982).

Mendelsohn, Alfred
(04.02.1910, București - 09.05.1966, Bucureşti)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Viena, ca elev al lui Franz Schmidt și Joseph Marx, apoi la Bucureşti, ca elev al lui Mihail Jora, şi a fost profesor la acelaşi Conservator. În paralel, a audiat şi cursuri de filosofie la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti. Înainte de al Doilea Război Mondial a fost avangardist. A compus opt simfonii, poeme simfonice, suite şi alte lucrări orchestrale, trei opere, două balete, două oratorii, patru cantate, muzică de film, de cameră (zece cvartete pentru coarde), numeroase coruri şi lieduri. Lucrări: *Simfonia a III-a, Reconstrucţia*, 1949; operele *Meşterul Manole*, 1949; *Glasul lui Lenin*, 1957; *Anton Pann*, 1963; *Michelangelo*, 1964; *Spinoza*, 1968. Vicepreşedinte al Uniunii Compozitorilor din România. Cu priejul centenarului nașterii, compozitorii Liana Alexndra și Șerban Nichifor i-au dedicat un simpozion aniversar la Conservatorul din București.

Menkeş, Benedict M.
(11.11.1904, Rădăuţi – 05.08.1987, Timişoara)

Medic şi biolog. German ca etnie. A absolvit Institutul de Medicină la Bucureşti. A lucrat la Institutul de Anatomie al prof. F. I. Rainer, apoi la Institutul de Medicină din Timişoara. Fondator şi director al Bazei de Cercetări Ştiinţifice a Academiei din Timişoara, devenită Centrul de Embriologie Normală şi Patologică. A avut contribuţii în *domeniul embriologiei, cea mai*

cunoscută lucrare fiind Cercetări de embriologie experimentală, 1958. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Societăţii Europene de Embriologie. Membru corespondent al Academiei Române (1952).

Mercea, Victor
(02.01.1924, Timişoara – 29.06.1987, Cluj-Napoca)

Fizician. Studiile superioare le-a urmat la Facultatea de Electrotehnică din Timişoara. A fost profesor universitar la Cluj-Napoca. A elaborat lucrări în domeniile fizicii moleculare şi mecanicii fluidelor. A avut contribuţii la producerea apei grele, înregistrând mai multe brevete de invenţii. Contribuţii: separarea moleculară a gazelor; fizica moleculei; investigaţii în domeniul energiei. Lucrări: *Evaporarea lichidelor în apropierea echilibrului*, 1952; *Curgere capilară de gaze*, 1954; *The Separation of Isotopes in Dual-Temperature Systems with Open Circuits*, 1967. Membru al Societăţii Americane Nucleare. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Mereu, Constantin
(30.04.1936, Săcuieu, jud. Cluj)

Pilot, general de flotilă aeriană. A absolvit Şcoala de Aviaţie Sportivă la Râmnicu Sărat şi Şcoala de Aviaţie Militară la Bucureşti. A fost pilot de vânătoare în regimentul din Ziliştea-Gumeşti, apoi în cel din Craiova. Din 1965 a zburat pe un avion supersonic. A absolvit Academia Militară, Secţia aviaţie. Specializare la Astrahan, URSS. A realizat, ca număr de ore de zbor, 30% din totalul orelor de zbor ale aviaţiei române. A pregătit numeroşi piloţi români, dar şi pentru mai multe ţări africane. Din 1977 a fost numit preşedintele Comisiei de omologare în zbor a avionului românesc IAR-99 Șoimul. A fost preşedintele Federaţiei Aeriene Române (1998–2000) pentru ca în 2000 să fie ales preşedintele filialei ARPIA din Bucureşti.

Mereuţă, Mihai
(29.11.1924, Santa Mare, jud. Botoșani – 01.04.2003, București)

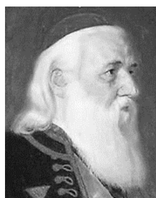
Actor. A studiat la Institutul de Teatru din Bucureşti. A debutat pe scena teatrului din Ploieşti şi a fost chemat la Teatrul Naţional din Bucureşti de Lucia Sturdza Bulandra. A jucat alături de Ion Caramitru, Mariana Mihuţ, Toma Caragiu şi Margareta Pâslaru. Activitatea în lumea teatrului a fost completată de sute de piese radiofonice şi de peste cincizeci de roluri ca actor de film. Mai semnificativă este implicarea sa ca actor în peliculele: *Erupţia* (1957); *Secretul cifrului* (1959); *Când primăvara e fierbinte* (1960); *Setea* (1960); *Pădurea spânzuraţilor* (1964); *Serbările galante* (1965); *Legenda* (1968); *Asediul* (1970); *Haiducii lui Şaptecai* (1970); *Mihai Viteazul* (1970); *Petrecerea* (1970, TV); *Facerea lumii* (1971); *Cu mâinile curate* (1972); *Aventurile lui Babuşcă* (1973); *Proprietarii* (1973); *Păcală* (1974); *Pe aici nu se trece* (1975); *Misterul lui Herodot* (1976); *Serenada pentru etajul XII* (1976); *Im Staub der Sterne* (1976); *Al patrulea stol* (1978); *Ecaterina Teodoroiu* (1979); *Ora zero* (1979); *Ultima frontieră a morţii* (1979); *Vacanţa tragică* (1979); *Trandafirul galben* (1982); *Misterele Bucureştilor* (1983); *Masca de argint* (1984); *Liceenii* (1987); *Unde fugi, maestre?, Doi haiduci şi-o crâşmăriţă* (1992), *Liceenii rock´n´roll* (1992). A făcut numeroase roluri pentru Teatru la microfon, emisiune a Radiodifuziunii Române. În ultimii ani de viaţă a prezentat la postul de televiziune TVR2 emisiunea *Ferma*, dedicată agriculturii.

Meşotă, Ioan G., *latinizat* Mesiota
(1837, Braşov – 1878, Braşov)

Profesor şi pedagog. A fost un produs al gimnaziului inferior românesc şi al celui superior german din Braşov, cu studii la universităţile din Viena şi din Bonn, unde şi-a luat doctoratul în filosofie. Din 1861 a activat ca profesor la gimnaziul superior românesc braşovean, nou înfiinţat. A devenit în 1869 director adjunct, apoi director al Şcoalelor Centrale Române, funcţie pe care a îndeplinit-o cu strălucire până la moartea sa prematură, în 1878. Lui i se datorează aşezarea definitivă a învăţământului românesc braşovean, inclusiv a celui real, pe calea modernităţii. A fost autor de manuale de istorie şi de geografie, care au fost utilizate, o perioadă apreciabilă, şi în vechiul regat: *Dacii şi resbelele lui Traian în Dacia*, 1862; *Şcolile reale în paralel cu liceul*, 1873; *Creşterea naţiunii*, 1877. A fost cel mai important animator al culturii româneşti braşovene din deceniile şapte şi opt ale secolului al XIX-lea. Membru corespondent al Academiei Române (1877). Astăzi un colegiu naţional din Braşov, urmaş al şcolii reale al cărei director a fost, îi poartă numele.

Meteş, Ştefan
(27.12.1886/8.01.1887, Geomal, jud. Alba – 30.06.1977, Cluj)

Istoric. A studiat Teologia la Arad, Sibiu şi Caransebeş, iar la Bucureşti Literele şi Filosofia. A fost director al Arhivelor Statului din Transilvania (1922–1947). S-a ocupat de istoria socială a Transilvaniei. Lucrări: *Istoria Bisericii şi a vieţii religioase a românilor din Ardeal şi Ungaria*, 1918; *Istoria neamului românesc,* 1922; *Viaţa bisericească a românilor din Ţara Oltului*, 1930; *Zugravii şi icoanele pe sticlă şi hârtie din Transilvania*, 1964. Membru corespondent al Academiei Române (1919), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Meţianu, Ioan
(09.05.1828, Zărneşti – 03.02.1916, Sibiu)

Mitropolit ortodox al Transilvaniei şi Ungariei. A absolvit Teologia la Sibiu. Membru în toate forurile bisericești din Sibiu (deputat eparhial, consilier arhiepiscopal onorific), membru în Congresul Naţional Bisericesc, colaborator al mitropolitului Andrei Șaguna. A fost episcop al Aradului (1875–1898), arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al românilor ortodocşi din Transilvania şi Ungaria (din 1899, păstorind până la moarte). Ca episcop de Arad a organizat şi îndrumat sute de şcoli primare româneşti confesionale, a înfiinţat o şcoală medie de fete şi un internat pentru elevii români din Beiuş, o tipografie eparhială, iar ca mitropolit a iniţiat şi condus lucrările de construire a catedralei mitropolitane din Sibiu (1902–1906), precum şi a unei noi clădiri pentru Institutul Teologic-Pedagogic; a îndrumat activitatea acestui Institut, a foii eparhiale Telegraful Român şi a celor aproape 800 de şcoli primare confesionale din Arhiepiscopia Sibiului; a înfiinţat diferite fundaţii pentru ajutarea elevilor şi studenţilor români sau cu alte scopuri cultural-filantropice. Ca deputat şi membru în Casa Magnaţilor, a apărat drepturile limbii materne în şcolile primare româneşti.

Meţianu, Lucian
(03.06.1937, Cluj)

Muzician şi inginer. A absolvit Conservatorul din Bucureşti, având ca maeştri pe Tiberiu Olah, Paul Constantinescu, Zeno Vancea, Anatol Vieru, Myriam Marbé şi Facultatea de Electronică a Institutului Politehnic din Bucureşti. A fost captivat de un limbaj mai abstract, mai sintetic. Scrie două *Cvartete de coarde,* două *Tablouri coregrafic*e, piesele *Ergodica* şi *Conexe.* Între 1967 şi 1971 frecventează cursurile de specializare în muzică electronică din Köln, Germania, pe care le absolvă cu lucrarea Pythagoreis. A mai compus piese camerale precum: *Evocare* 1973, *Evolutio 73* şi *Evolutio 74, Elogiu*, distinsă în 1969 cu Premiul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, două simfonii. În 1984 s-a stabilit în Elveţia, unde este profesor de compoziţie şi creatorul unui laborator de muzică electronică la Conservatorul din Lausanne. A continuat să compună: *Cvartetele nr. 4 şi 5, Simfonia Brevis* şi *Dialog pentru flaut, pian şi percuţie*.

Meţianu, Nicolae
(1881, Odobeşti – 1965, Bucureşti)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti şi s-a specializat în ORL la Paris, Viena şi Berlin. A lucrat cu dr. Felix la Bucureşti şi apoi a fost profesor la Medicina din Cluj, unde a organizat serviciul ORL. S-a transferat la Bucureşti, la Spitalul Colţea, în 1920, în acelaşi scop. Fondator al Conventus Societas ORL Latina, a organizat la Bucureşti, în 1937, primul Congres internaţional francofon în această specialitate medicală.

Meyer-Lübke, Wilhelm
(1861, Dübendorf, Elveţia – 4.10.1936, Bonn)

Lingvist german cu origini romanșe (migrație etruscă). Dübendorf este o suburbie a Zürichului (latinii spuneau Turicum – Turnișor, dar așezarea este continuarea uneia preistorice, de tip pelasgic). Profesor de filologie romanică la Zürich, Jena, Viena şi Berlin, specializat în limba română. A pus bazele (1904) Institutului de Filologie Română de pe lângă Universitatea din Viena şi l-a condus. S-a ocupat de studiile lui Tiktin şi de afirmarea filologiei ca domeniu în România. A susţinut latinitatea structurală a românei şi a scris *Die Betonten Labialen Vokale im Rumänischen*, 1927, şi *Rumänisch und Romanisch*, 1930. Membru de onoare al Academiei Române (1906).

Michăilescu, Corneliu
(20.08.1887, Bucureşti – 15.11.1965, Bucureşti)

Pictor. A început facultăţile de Drept şi de Litere şi Filosofie la Universitatea din Bucureşti, dar, după un an, s-a transferat la Academia de Belle Arte pe care a absolvit-o. Specializare la Florenţa, Italia. Contacte cu Marcel Iancu şi Tristan Tzara la Zürich. Participant la mişcarea de avangardă (constructivism) alături de Mattis Teutsch, Miliţa Petraşcu, Victor Brauner, M.H. Maxy. A evoluat către simbolism cu elemente foviste, futurism şi cubism. Lucrări: *Veneţia; Salomeea; Cap de bătrân; Fără comentarii; Ora viziunilor*. Din 1930 a început să se drogheze cu mescalină şi astfel a căzut în anonimat.

Micloşi, Corneliu
(05.03.1887, Covăsânţ, jud. Arad – 10.08.1963, Timişoara)

Inginer. Tatăl lui Viorel M. A absolvit Electrotehnica la Karlsruhe şi Mecanica la Budapesta. Profesor la Politehnica din Timişoara. Preşedinte al Cercului pentru Încurajarea Sudurii (1938–1945). Director al Centrului de cercetări tehnice din Timişoara. Contribuţii în domeniul sudurii şi combustiei cu randament ridicat a cărbunelui. Lucrări: *Tehnologia mecanică*, 1926; *Construcţia şi întreţinerea tramvaielor,* 1928; *Aplicarea sudurii electrice la fabricarea pieselor de maşini şi la construcţiile mecanice,* 1929; *Linii ferate sudate*, 1941; *Procesele industriale de sudură,* 2 vol., 1961. Membru al Academiei Române (1955).

Micloşi, Viorel
(28.06.1929, Arad)

Inginer (sisteme tehnologice). Fiul lui Corneliu M. A absolvit Institutul Politehnic din Timişoara. S-a specializat la Institutul de Sudură, ZIS-Halle, Germania, şi Institutul de Sudură VUS Bratislava, Cehia. Profesor la Politehnica din Bucureşti. Contribuţii în domeniul metalurgiei şi tehnologiei sudării, al utilajelor în domeniul chimiei şi petrochimiei. Lucrări: *Materiale şi tratamente pentru structuri sudate; Bazele proceselor de sudare*.

Micu, Dumitru *nume la naştere* Dumitru Chiș
(08.11.1928, Bârsa, jud. Sălaj - 17.06.2018, București)

Istoric literar. A absolvit Filologia la Cluj. Profesor la Universitatea din Bucureşti. A scris studii monografice: *George Coşbuc*, 1966; *Lirica lui Lucian Blaga,* 1967; *Estetica lui Lucian Blaga,* 1970; *Arghezi,* 2004 şi sinteze de istorie literară: *Romanul românesc contemporan · Realizări, experienţe, direcţii de dezvoltare,* 1959, Premiul Academiei; *Poporanismul şi „Viaţa românească“,* 1961; *Literatura română la începutul secolului al XX-lea, 1900–1916 · Publicaţii, grupări, curente,* 1964; *Presa literară în perioada interbelică*, 1967; *„Gândirea“ şi gândirismul,* 1975; *Început de secol*, 1970; *Modernismul românesc,* 2 vol., 1984–1985; *Istoria literaturii române de la creaţia populară la postmodernism*, 2000; *Mircea Eliade: viaţa ca operă, opera ca viaţă*, 2003; *M. Eminescu în raza gândului etern,* 2005.

Micu, Samuil *nume la naştere* Samuil Maniu
(?.09.1745, Sadu, jud. Sibiu – 13.05.1806, Budapesta)

Istoric, filolog şi cărturar iluminist. Nepotul lui Inochentie Micu-Klein. A studiat la seminarul înfiinţat la Blaj de Petru Pavel Aaron, apoi a studiat Filosofia şi Teologia la Viena. Reprezentant de marcă al Şcolii Ardelene. A fost profesor de gimnaziu la Blaj, apoi prefect de studii la Colegiul Sfânta Barbara din Viena, cenzor al cărţilor româneşti apărute la tipografia din Viena. A alcătuit argumentarea istorică pentru memoriul care cerea egalitatea în drepturi a românilor cu celelalte naţionalităţi din Imperiul Habsburgic: *Supplex libellus Valachorum Transilvaniae* (Suplică referitoare la libertăţile valahilor din Transilvania) şi a tradus Fr. Chr. Baumeister – *Elementa philosophiae recentioribus usibus iuventutis scholasticae (*Elemente de filosofie spre cele mai recente folosinţe pentru tineretul şcolar, 1771). Ca istoric a rămas prin *Istoria, lucrurile şi întâmplările românilor pre scurt*, 4 vol. manuscrise, 1800–1806, în linia lui Dimitrie Cantemir. Ca filolog îi aparţine proiectul *Lexiconului de la Buda,* 1825, cu titlul complet *Dictionarium valachico-latino-germanico-hungaricum* (Dicţionar valaho-latino-germano-ungar). A tradus o parte (12 volume) *din Istoria bisericească* (20 vol.) a lui Claude Fleury (1640–1723). A rămas în manuscris, fiind publicată de A.T. Laurian (1861–1862), *Historia Daco-Romanorum sive Valachorum* (Istoria daco-romanilor sau valahilor).

Micu, Vasile
(18.10.1938, Olişcani, Basarabia)

Agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chişinău, a fost elevul lui Anatol Kovarski la Secţia de genetica plantelor a AŞM. După fondarea Institutului de Cercetări Ştiinţifice pentru Porumb şi Sorg al AȘP Hibrid este transferat şef al Laboratorului de genetică, apoi devine director al institutului. Contribuţii în domeniile genetică, ameliorare, producere de porumb de sămânţă. A produs hibrizi noi de porumb care se cultivă în Moldova, Belarus, Kazahstan, Rusia. Lucrări: *Изучение коллекции сортов и линий кремнистой кукурузы для синтеза на их основе гибридов в условиях Молдавии,* 1965; *Mutaţiile spontane la porumb,* 1974; *Генетическое изучение спонтанных мутаций кукурузы с целью повышения эффективности селекции,* 1979; *Calitatea porumbului pentru siloz,* 1987; *Cercetări de genetică la porumb,* 1989. A publicat și două cărți de versuri. Distins cu medaliile Pentru deşţelenirea pământului, Veteran al Muncii, Insigna de Onoare, Meritul Civic, Medalia Dimitrie Cantemir şi cu Ordinul Republicii, cu distincţii internaţionale: Gold Quality Award, Geneva, 1997; Da Vinci Diamond, 2008 ș.a. Laureat al Premiului de Stat al R. Moldova (1994), laureat al Premiului Academiilor de Ştiinte ale Republicii Belarus, Ucrainei şi Moldovei (2006). Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Micu-Klein, Ioan Inochentie
(24.06.1692, Sadu, jud. Sibiu – 23.09.1768, Roma)

Cărturar iluminist. Greco-catolic. Unchiul lui Samuil Micu. A studiat Teologia la iezuiţi, în Slovacia, la Trnava. A fost episcop greco-catolic de Făgăraş, a mutat sediul episcopiei de la Făgăraş la Blaj. A trasat programul politic, social și cultural al viitoarei Şcoli Ardelene, fiind anchetat de curtea din Viena pentru stăruitoarele cereri de drepturi social-politice pentru românii din Transilvania. Cunoştea *Hronicul* lui Dimitrie Cantemir și această lucrare a şi fost port-drapelul identităţii româneşti pentru aparteneenții Şcolii Ardelene. Considerat precursor al Şcolii Ardelene. A fost chemat de Papă la Roma, unde a rămas exilat până la sfârşitul vieţii. Postum, în 1924, s-a publicat *Corespondenţa din exil a episcopului Inochentie Micu-Klein,* 1746–1768.

Miculescu, Constantin
(06.09.1863, Crevenciu, jud. Teleorman – 29.12.1937, Bucureşti)

Fizician. Elev al lui Emanoil Bacaloglu la liceul Sf. Sava. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti. Specializare la Sorbona cu Gabriel Lippmann. Profesor de fizică moleculară, acustică şi optică la Universitatea din Bucureşti şi la Facultatea de Medicină din Bucureşti. A organizat Laboratorul de fizică moleculară, acustică şi optică al Universităţii din Bucureşti. Contribuţii în termodinamică şi optică. A inventat un aparat pentru măsurarea caloriei şi o metodă pentru determinarea indicelui de refracţie al prismei cu ajutorul unui microscop. Lucrări: *Sur la determination de l'équivalent mécanique de la calorie* (1891); *Mesure de l'indice de refraction d'une prisme avec le microscope* (1905); *Măsura diametrului interior al tuburilor subţiri* (1907); *Măsurarea coeficientului de elasticitate prin metoda acustică* (1910). Membru al consiliului de conducere al Societăţii Franceze de Fizică şi apoi, în 1909, membru al Comitetului internaţional însărcinat cu strângerea şi publicarea constantelor din domeniul chimiei, fizicii şi tehnologiei din cadrul Congresului de Chimie de la Londra. Un premiu al Academiei Române poartă astăzi numele lui, iar bustul său se află în incinta Universităţii din Bucureşti, realizat de sculptorul Cornel Medrea, fiind inaugurat alături de acelea ale lui Mrazec, Spacu, Iorga, Pârvan şi Hasdeu, cu prilejul centenarului forului de învăţământ.

Micu-Moldovan, Ioan
V. Moldovan, Ioan Micu

Mierlescu, Victoria
(08.09.1905, Giurgiu – 14.05.1992, Bucureşti)

Actriţă. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică la Bucureşti. Actriţă la Teatrul de Estradă. A interpretat numeroase roluri în teatru şi cinematografie. Alături de Maria Filotti, Constantin Nottara, Ion Finteşteanu, Ion Manolescu şi Ronald Bulfinski a deschis seria Teatru Naţional Radiofonic la Radiodifuziunea Română în 1929. Roluri: în teatru – *Venea o moară pe Siret, Un cuib de nobili, Ultima oră, Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război, O noapte furtunoasă, Moş Goriot, Hernani, Două loturi, Doamna Bovary, Casa Bernardei Alba, Cartea nunţii, Capul de răţoi*; în

film – *Povestea dragostei*, 1976; *Tufă de Veneţia*, 1977; *Prea cald pentru luna mai*, 1983. Artistă Emerită.

Mihai I
V. Hohenzollern, Mihai
I

Mihai Racoviţă
V. Racoviţă, Mihai

Mihai Viteazul *nume la naştere* Mihai Pătraşcu
(1558, Drăgoești, Vâlcea – 09.08.1601, Turda)

Primul voievod al celor trei provincii româneşti. A fost fiu nelegitim al domnului Pătraşcu cel Bun, iar mama era o Cantacuzino. Frate de tată cu Petru Cercel. Familia Pătraşcu deţinea cele mai mari suprafeţe de pământ din Ţara Românească. A fost ban de Mehedinţi, stolnic domnesc şi ban al Craiovei, apoi domn al Ţării Româneşti (1593). Aderă la Liga Sfântă creştină şi antiotomană (a Dragonului), constituită din iniţiativa Papei Clement al VIII-lea, din care iniţial făceau parte Statul Papal, Spania, Austria, Ferrara, Mantova şi Toscana (Anglia şi Polonia au manifestat rezerve faţă de politica de cruciadă a papalităţii). Ulterior aderă şi Transilvania, considerată factor decisiv în atragerea în alianţă a celorlalte două state româneşti, Moldova şi Ţara Românească. Aron Vodă, domnul Moldovei, semnează un tratat cu împăratul Habsburgic în 1594. Pe acest fundal, Mihai porneşte o ofensivă generală împotriva Înaltei Porţi, atacând cetăţile turceşti de pe ambele părţi ale Dunării (Giurgiu, Hârşova, Silistra ş.a.). Urmează o serie de victorii împotriva tătarilor şi turcilor (Putineiu, Stăneşti şi Şerpăteşti) culminând cu incendierea Rusciucului. În 1594 şi în anii următori a condus o campanie militară în sudul Dunării, cucerind cetăţile Isaccea, Măcin, Cernavodă, Rasgrad, Babadag, Târgul de Floci, Silistra şi chiar Rusciuc, Șiştova, Nicopole şi Vidin. În 1599, pus în faţa destrămării coaliţiei antiotomane, decide aplicarea „planului dacic“, în speţă unirea celor trei ţări române. Trimite o solie la Praga pentru a cere încuviinţarea împăratului Rudolf al II-lea pentru punerea în practică a iniţiativei sale. Primind un răspuns favorabil, la sfârşitul aceluiaşi an intră în Transilvania şi, după victoria asupra lui Andrei Bathory (Şelimbăr, 18 octombrie), îşi face intrarea triumfătoare la Alba Iulia pe 1 noiembrie 1599, primind cheile fortăreţei de la episcopul Naprágy. În mai 1600 îl alungă de pe tronul Moldovei pe Ieremia Movilă, învingându-l la Bacău, şi realizează astfel prima unire a ţărilor române. Titulatura folosită de voievod (într-un document din 6 iulie 1600) era: Domn al Ţării Româneşti şi Ardealului şi a toată Ţara Moldovei. Cum însă marile puteri ale vremii, Imperiul Otoman, Polonia, Imperiul Habsburgic, nu erau de acord cu schimbarea raportului de forţe în regiune, fiecare îşi păstrează zona de influenţă (Polonia asupra Moldovei, turcii asupra Ţării Româneşti, Habsburgii asupra Transilvaniei). În perspectiva pribegiei, cere ajutor împăratului Rudolf al II-lea, care-l susţine a doua oară, deoarece principele Transilvaniei se schimbase şi nu mai avea raporturi bune cu împăratul. În 1601 îl îndepărtează pe Bathory de pe tronul Transilvaniei (lupta de la Guraslău). Cum însă recucereşte de le Simion Movilă şi Ţara Românească, Rudolf al II-lea, care nu voia unirea românilor între graniţele vechii Dacii, ordonă uciderea lui. A fost decapitat de generalul maghiar Basta. Radu Buzescu a luat capul şi l-a îngropat la mănăstirea Dealu, lângă Târgovişte. Voievodul, ca şi mănăstirea Dealu, au devenit simboluri identitare, ale năzuinţei de unitate a tuturor provinciilor româneşti într-un stat care să exprime identitatea neamului ca întreg.

Mihail, Gheorghe
(13.03.1887, Brăila – 02.02.1982, Bucureşti)

Șef al Informațiilor la Statul Major al Armatei Române (1930). A absolvit Școala Militară de Ofiţeri de Infanterie şi Cavalerie. Ca şef de promoţie al Şcolii de Război. Specializare de doi ani în armata austro-ungară. A luat parte la campania din Bulgaria din 1913. Şef al Casei Militare Regale (1938), subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naţionale (1939), vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (1940), şef al Marelui Stat Major la 23 august 1944. A refuzat cererea mareşalului Malinovski de a desfiinţa diviziile române din interiorul ţării şi a refuzat să semneze protocolul de colaborare militară cu

sovieticii. A fost trecut în rezervă după război, arestat în 1948 şi judecat vreme de 5 ani, în grupul Ion Gigurtu. Condamnat la 12 ani închisoare (penitenciarele Văcăreşti, Piteşti, Ocnele Mari, Sighet, Jilava) şi eliberat după executarea pedepsei, în 1957.

Mihail, Jean
(05.06.1896, com. Hălăuceşti, jud. Iaşi – 12.03.1963, Bucureşti)

Regizor de film. A învăţat meseria de cineast, foarte nouă în epocă, în Germania, de la Alfred Hallm. A făcut, în 1924, scenariul şi imaginea pentru filmul *Păcat*, de 2 minute, după I.L. Caragiale, cu imagini fotografiate de francezul Paul Menu la festivitatea de la Bucureşti la 10 mai 1897. Pionier al filmului mut în România. Lucrări: regie – *Manasse* (1925), *Cererea în căsătorie* (1926), Lia (1927), *Povara* (1928), *Viaţa unui oraş* (1929), *Televiziune – Ce va fi mâine* (1930), *Aur* (1931), *Prima dragoste* (1932), *Trenul fantomă* (1933), *România* (1934), *CFR – o simfonie a muncii* (1938), *Rapsodia rustică* (1945), *De vorbă cu fraţii plugari* (1945), *Poporul român în lupta pentru democraţie* (1946), *La clacă* (1946), *În permisie* (1946), *Rapsodia rustică* (1946, Premiul al II-lea la Cannes), *Cu fruntea-n soare* (APACA) (1948), *Bulevardul 'Fluieră Vântu'* (1950), *Aniversarea lui Puşkin* (1950), *Brigada lui Ionuţ* (1954), *Râpa dracului* (1957). Scenografie – *Păcat* (1924), *Prima dragoste* (1932), *Cupa tineretului muncitor* (1949), *Lupta poporului român pentru democraţie* (1948), *Naţionalizarea* (1948), *De vorbă cu fraţii plugari* (1946), *Rapsodia rustică* (1946), *Copiii noştri* (1946), *În permisie* (1946), *La clacă* (1946), *ARLUS – un an de activitate* (1945), *Cântecul brazdei* (1945), *Parada melodiilor* (1936), *România 1934* (1934). A scris şi comentarii, la începuturile filmului sonor românesc, implicându-se în mersul istoriei ţării: *Lupta poporului român pentru democraţie* (1948), *Al doilea Congres al Confederaţiei Generale a Muncii* (1948), *Republica Populară Română înpreajma alegerilor* (1948), *Alegerile din 28 martie pentru Marea Adunare Naţională* (1948).

Mihail, Paul nu*me la naştere* Paul Mihailovici
(29.06.1905, Cornova, jud. Orhei, Basarabia – 11.10.1994, Bucureşti)

Istoric şi preot. A absolvit Facultatea de Teologie din Chişinău şi Facultatea de Litere a Universităţii din Iaşi. S-a preocupat de cercetarea şi introducerea în circuitul ştiinţific a unor documente inedite având caracter istoriografic şi bibliografic: *Tipărituri româneşti în Basarabia de la 1812 până la 1918* (1940), *Mărturii de spiritualitate românească din Basarabia* (1992), *Bibliografia tipăriturilor româneşti din Basarabia 1812–1830* (1993) ş.a. Distins cu Premiul Eudoxiu Hurmuzachi al Academiei Române şi cu titlul onorific Avva Pavel (1980). O societate a bibliografilor, înfiinţată în 1995 la Chişinău, îi poartă numele.

Mihalache, Ion
(03.03.1882, Topoloveni – 06.03.1963, Râmnicu Sărat)

Om politic, economist. Fondator al Partidului Ţărănesc, 1918, ca partid de stânga. A câştigat alegerile din 1919 şi a făcut coaliţie guvernamentală cu partidul lui Vaida Voevod din Transilvania: Partidul Naţional Român. Cele două partide au fuzionat în 1926. A fost ministru al Agriculturii, al Internelor, de Externe. În 1938 a susţinut Frontul Renaşterii Naţionale şi s-a opus mişcării legionare. În 1947 a vrut să fugă din ţară, împreună cu Iuliu Maniu, fiind capturat la Tămădău. A fost deţinut la închisoarea din Sighet, apoi la cea de la Rm. Sărat.

Mihalovici, Marcel
(22.10.1898, Bucureşti – 12.08.1985, Paris)

Compozitor. A fost descoperit de George Enescu. A plecat la Paris în 1919, unde a studiat cu Vincent d'Indy. La început a scris muzică inspirat fiind de Samuel Beckett. A folosit motive din folclorul românesc. Lucrări: *Sonata nr 1 for violin and piano* (1920), *Mélusine*, operă (1920, libret de Yvan Goll), *First string quartet* (1923), *Second string quartet* (1931), *Sonata number 2 for violin and piano* (1941), *Sonata for violin and cello* (1944), *Phèdre*, operă (1949), *Étude in two parts for piano and instrumental ensemble* (1951), *Esercizio per archi* (1960). A scris şi cărţi: *Périples*, 1968; *Textes*, 1975; *Amintiri despre Enescu, Brâncuşi şi alţi prieteni*, 1990, postum.

Mihaly, Ioan de Apşa
(25.01.1844, Apşa, azi Ucraina – 01/14.10.1914, Gherla)

Istoric. Greco-catolic. Frate cu Victor M. de A. A absolvit Dreptul la Cluj. A fost prim jurist-consult al Maramureşului (1877–1914). A luptat pentru drepturile românilor maramureşeni. A strâns o importantă colecţie de diplome maramureşene publicată parţial (1900). Membru corespondent al Academiei Române (1901).

Mihaly, Victor de Apşa
(19.05.1841, Ieud, jud. Maramureş – 21.01.1918, Blaj)

Mitropolit. Greco-catolic. Frate cu Ioan M. A studiat Filosofia şi Teologia la Colegiul De Propaganda Fide din Roma. Profesor de istorie bisericească şi drept canonic la Seminarul Teologic din Gherla. Mitropolit al Blajului din 1894. S-a împotrivit maghiarizării învăţământului românesc din Transilvania. Lucrări: *Disertaţiune despre cearta bisericească pentru botez dintre Sf. Ştefan şi Sf. Ciprian din Cartagina*, 1867; *Privire peste istoria provinciei biserici greco-catolice a Albei Iulia*, 1871. Membru de onoare al Academiei Române (1894).

Mihăescu, Eugen
(24.08.1937, Bucureşti)

Grafician. A absolvit Academia de Arte Plastice la Bucureşti. Editor artistic al revistei Secolul XX. A plecat în 1967 ca director artistic la Editura Rencontre, Lausanne, iar în 1971 în SUA, unde a fost colaborator pentru grafică al publicaţiilor "The New York Times", "The New Yorker", "Time". Consilier de stat la Preşedinţia României din 1996, ambasador al României la UNESCO (2001–2004), membru al Partidului România Mare din 2004, senator 2004–2008, europarlamentar al acestui partid (2005-2007, grupul Identitate, Tradiție, Suveranitate), partid de care s-a despărțit în 2012. Membru de onoare al Academiei Române (2003). Distins cu Ordinul Pentru Merit (2000).

Mihăescu, Gib
(23.04.1894, Drăgăşani, jud. Olt – 19.10.1935, Bucureşti)

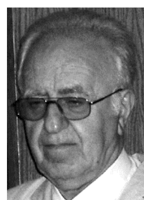
Prozator. A urmat Dreptul la Bucureşti, fără a-şi lua licenţa. A întemeiat la Cluj, în 1921, împreună cu Cezar Petrescu, revista "Gândirea". A făcut parte din cenaclul Sburătorul al lui E. Lovinescu. S-a manifestat ca un foarte bun nuvelist: *La Grandiflora, Vedenia* ş.a., şi ca un romancier în linia lui Dostoievski: *Braţul Andromedei,* 1930; *Rusoaica,* 1933; *Donna Alba,* 1935.

Mihăescu, Haralambie
(07.02.1907, Udeşti, jud. Suceava – 02.03.1985, Iaşi)

Lingvist şi filolog. A absolvit Filologia clasică la Iaşi şi s-a specializat la Şcoala Română din Roma. Profesor la Facultatea de Limbi Clasice a Universităţii din Iaşi, cercetător la Institutul de Lingvistică, apoi la Institutul de Studii Sud-Est-Europene din Bucureşti. Lector de limba română la Universitatea din Frankfurt am Main. Lucrări: *Latino congeturale, latino volgare,* 1925; *Heraclid din Efes,* 1943; *Limba latină în provinciile dunărene ale Imperiului Roman*. Membru al Academiei de Ştiinţe din Palermo, membru al Societăţii de Lingvistică din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1965).

Mihăescu, Mihai
(17.11.1954, Ciorăşti, Republica Moldova)

Regizor de film. A absolvit Institutul de Arte la Chişinău şi s-a specializat la Universitatea de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti. Lucrează la Televiziunea Moldovei din Chişinău. Filmografie: *A neamului speranţă...,* seria I, UNATC Bucureşti-TVM Chişinău, 1990; *Păcatul*, 1992, Premiu la Festivalul Lucian Blaga, Cluj; *A neamului speranţă...*, seria a II-a, Sahia film, 1994; *Biodava,* Fundaţia Biodava, Bucureşti, 1995; *Tu, cea mai sfântă dintre toate...*, CASIN ART, Bucureşti, 2002.

Mihăilă, Gheorghe
(06.09.1930, Dăişoara, jud. Braşov – 14.05.2011, Bucureşti)

Slavist şi filolog. Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Universităţii din Bucureşti (1953). A urmat studii de specializare la Universitatea din Moscova (1953–1957). Profesor la Universitatea din Bucureşti, prodecan al Facultăţii de Filologie (1960–1963) şi al Facultăţii de Limbi Slave (1963–1967), decan al Facultăţii de Limbi Slave (1967–1972), şeful Catedrei de filologie slavă (1958–1977). Are contribuţii remarcabile la studierea raporturilor lingvistice slavo-române. Lucrări: *Împrumuturi vechi sud-slave în limba română. Studiu lexico-semantic* (1960, teză de doctorat); *Studii de lexicologie şi istorie a lingvisticii româneşti* (1973); *Literatura română veche 1402–1647* (antologie, 2 vol., 1969), în colaborare cu Dan Zamfirescu;

Contribuţii la istoria culturii şi literaturii române vechi (1972). *Dicţionar al limbii române vechi* (sfârşitul sec. X – începutul sec. XVI, 1974); *Cultură şi literatură română veche în context european* (1979); *Studii de lingvistică şi filologie* (1981). Traduce: *Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie* (ediţie realizată de Dan Zamfirescu şi Florica Moisil, 1970); Este colaborator la *Dicţionarul limbii române moderne* (1958) şi la *Dicţionarul limbii române* al Academiei (1965). Este editor al lui Ioan Bogdan, *Scrieri slave* (1968), al lucrării lui B.-P. Hasdeu - *Cuvente den bătrâni* (1970, 1971). Membru al Asociaţiei Slaviştilor din România (1957), secretar al Asociaţiei (1958–1966), vicepreşedinte (1970–1976). Membru al Societăţii de Ştiinţe Filologice, vicepreşedinte al ei (1972). Membru al Societăţii Române de Lingvistică, vicepreşedintele ei (1973). Membru al Comitetului Internaţional al Slaviştilor. Membru titular al Academiei Române (2004).

Mihăilă, Mihai N.
(27.12.1948, Faraoanele, jud. Vrancea)

Inginer. A absolvit Politehnica la Bucureşti. Lucrează la Institutul Naţional de Microtehnologii. Contribuţii în domeniul nanotehnologiilor. A inventat, împreună cu un colectiv, un aparat de identificare a dioxidului de carbon cu ajutorul nanotuburilor de aminocarbon, patentat în România şi SUA. Lucrări: *Low-Temperature Scanning Tunneling Microscopy*, 2004. Membru corespondent al Academiei Române (1995).

Mihăileanu, Radu
(23.04.1958, Bucureşti)

Regizor de film. Fiu al lui Ion M. (nume la naştere Mordechai Buchman, n. 1913, evadat dintr-un lagăr nazist, membru PCR din ilegalitate, fondator al seriei noi a Contemporanului"", 1946, scenaristul filmului *Duminică la ora 6*, regizor Lucian Pintilie), mamă romăncă. A plecat din ţară în 1980, fiind student la IATC, şi a absolvit la Paris Institutul de Cinematografie. A fost asistent de regie, prim-asistent şi apoi regizor pentru mai multe producţii de succes: *Les Quatres saisons*, 1980; *Un amour de Swan*, 1984; *Je t'aime* (1986); *El sueno del mono loco* (1989); *Maigret* (1992); *Un week-end sur deux* (1990); *Le retour de Casanova* (1992). Sentimentul de marginal l-a făcut să plece în Africa, unde a trăit mai multe luni printre pigmei. Întors în Franţa, a realizat pelicule care i-au adus recunoașterea internaţională (scenariu, regie, filmări): *Train de vie* (1998); *Les pygmées de Carlo* (2002); *Va, vis et deviens* (2005, Premiul César), *Concertul*, 2009 (filmări în România, Rusia, Franţa), *The Source*, 2011, nominalizat la Palme d'Or, Cannes), *The History of Love*, 2016.

Mihăilescu-Brăila, Ştefan
(03.02.1925, Brăila – 19.09.1996, Bucureşti)

Actor. Autodidact. Din 1949 până în 1954 a jucat la Teatrul Maria Filotti din Brăila în spectacole ca *La Ilie bun şi vesel* de Ion Damian, *O scrisoare pierdută* de I. L. Caragiale, *Poveste de dragoste* de Margarita Aligher, *Burghezul gentilom* de Molière, *Bădăranii* de Carlo Goldoni, *Nunta lui Kecinski* de Suhovo Kobîlin şi *Ultima oră* de Mihail Sebastian. Roluri în cinema: *Alo? Aţi greşit numărul* (1958); *Când primăvara e fierbinte* (1960); *Portretul unui necunoscut* (1960); *O zi pierdută* (1960); *Darclée* (1961); *A fost prietenul meu* (1961); *Omul de lângă tine* (1961); *Porto-Franco* (1961); *Politică şi... delicatese* (1963); *Titanic vals* (1964); *Camera albă* (1964); *Comoara din Vadul Vechi* (1964); *Răscoala* (1965); *Vremea zăpezilor* (1966); *Cine va deschide uşa?* (1967); *Maiorul şi moartea* (1967); *Zile de vară* (1968); *Căldura* (1969); *Doi bărbaţi pentru o moarte* (1969); *Asediul* (1970); *Fraţii* (1970); *Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte* (1971); *Urmărirea* (1971) – serial TV; *Astă-seară dansăm în familie* (1972); *Cu mâinile curate* (1972); *Ciocolată cu alune* (1978); *Septembrie* (1978); *Nea Mărin miliardar* (1979); *Ora zero* (1979); *Grăbeşte-te încet* (1981); *Buletin de Bucureşti* (1982); *Secretul lui Bachus* (1984); *Sosesc păsările călătoare* (1984). Artist Emerit.

Mihăilescu, Dan C.
(12.12.1953, Bucureşti)

Critic literar. Cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie şi Teorie Literară G. Călinescu (1980–2003); secretar de redacţie la "Revista de istorie şi teorie literară" (1983–1986); editorul suplimentului "Litere, arte, idei" al ziarului "Cotidianul" (1991–1996; din 2001). Între 1999 şi 2005 realizează emisiunea *Omul care aduce cartea* la Pro TV, premiul Consiliului Naţional al Audiovizualului, 2002. Cronicar literar la revistele "Transilvania" (1984–1989), "22" (1994–2000) ş.a. Lucrări: *Perspective eminesciene*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1982, debut; *Dramaturgia lui Lucian*

Blaga, 1984; *Întrebările poeziei*, 1989; *Stângacii de dreapta*, 1999; *Scriitornicul*, 2001; *Bucureşti. Carte de bucăţi*, 2003; *Scrieri de plăcere*, 2004; *Literatura română în post-ceauşism* (vol. I – 2004, vol. II – 2006, vol. III – 2007); *Viaţa literară* (vol. I – 2005, vol. II – 2006); *Idei cu zimţi,* 2008; *Mihai Eminescu*, 2009; *Plăceri vinovate și datorii împlinite,* 2018.

Mihăilescu, Vintilă M.
(19.04.1890, Bucureşti – 27.05.1978, Bucureşti)

Geograf. A absolvit Dreptul şi Geografia la Universitatea din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Geografie a Universităţii din Bucureşti. Fondator (1944) şi director al Institutului de Cercetări Geografice al României. Contribuţii în domeniul alunecărilor de teren, al teraselor fluviale. A pus bazele geografiei oraşelor româneşti şi a introdus noţiunea de „zonă preorăşenească". S-a ocupat de climă în conexiune cu geografia. Lucrări: *Cercetări antropo-geografice,* 1923; *Contribuţiuni la cunoaşterea reliefului Podişului Moldovenesc*, 1930; *Harta etnică a României Subcarpatice*, 1941; *Asupra traseelor morfologice*, 1947; *Geografia Văii Dunării româneşti,* 1969. Membru al Societăţii Române de Geografie, al Academiei Sârbe de Geografie. Membru al Academiei Române (1974).

Mihăiţă, George
(23.09.1948, Moreni)

Actor de teatru şi film. A absolvit în 1971 Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti ca elev al Sandei Manu. Actor şi director al Teatrului de Comedie. Roluri în teatru în: *Coana Chiriţa* de Vasile Alecsandri, 1969; *Fata Morgana*, 1971; *Ziariştii* de Alexandru Mirodan, 1971; *Mutter Courage* de Bertholt Brecht, 1972; *O noapte furtunoasă* de I. L. Caragiale, 1972; *Buffalo Bill şi indienii* de Arthur L. Kopit, 1973; *Pălăria* de Eugène Labiche, 1998; *Bani din cer* de Ray Cooney, 2001; *Poker* de Adrian Lustig, 2004; *Revizorul* de N. V. Gogol, 2006. Roluri în film: *Reconstituirea*, 1968; *Căldură mare*, 1969; *Prieteni fără grai,* 1969; *Castelul condamnaţilor*, 1970; *B.D. în alertă*, 1971; *Urmărirea*, serial TV, 1971; *Veronica*, 1972; *Capcana*, 1973; *Veronica se întoarce*, 1973; *Filip cel Bun*, 1975; *Zidul*, 1974; *Comedie fantastică,* 1975; *Accident*, 1976; *Mama*, 1976; *Tufă de Veneţia,* 1976; *Drumuri în cumpănă*, 1978; *Saltimbancii*, 1981; *Duelul*, 1981; *Duminica în familie*, 1987; *Omul zilei*, 1997*; Secretul Mariei*, 2005; *Undeva la Palilula*, 2009. Televiziune: *Să umplem pământul cu visuri; Doctor în filosofie; Siciliana; Şeful Sectorului suflete; Îndrăzneala; Viori de primăvară; Căsnicia nu-i o joacă; Vilegiatura; Fata care a mutat Parângul; Speranţa nu moare în zori*. Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină în cadrul Festivalului Naţional de Comedie de la Galaţi, rolul Tersit din *Troilus şi Cresida*, 1994; Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină oferit de Asociaţia Umoriştilor Români, 1975. Alte activităţi: 1990 – ffondatorul și directorul revistei pentru adolescenţi "Salut", cu suplimentele "Salut paranormal", "Salut rebusist", "Integrame salut", "Sexualitatea". 1992 – Președintele Clubului UNESCO Adolescenţii. 2000 – directorul onorific al revistei "Super". Fondator al Festivalului Internaţional de teatru FestCo (din 2003).

Mihăiţă, Mihai
(14.09.1930, Voloiac, jud. Mehedinţi)

Inginer. A absolvit Institutul de Căi Ferate din Bucureşti. Specializări în Franţa şi Marea Britanie. Profesor la Facultatea de Transporturi a Institutului Politehnic din Bucureşti. Director general al Regionalei de Căi Ferate Bucureşti. Ministru adjunct al Ministerului Transporturilor şi Telecomunicaţiilor. Contribuţii la proiectarea a patru sisteme informatice feroviare internaţionale; a realizat peste 100 de proiecte şi studii în domeniul feroviar şi informatică în transporturi. Şef de proiect al primului sistem informatic în timp real din România pentru conducerea şi supravegherea activităţii vagoanelor de marfă pe reţeaua CFR. Membru şi preşedinte al AGIR (din 1990). Membru fondator și președinte al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România (ASTR). Membru fondator al Fundaţiei Premiul Român pentru Calitate J.M. Juran.

Mihălcescu, Irineu *prenume la naştere* Ioan
(24.04.1874, Pătârlagele, jud. Buzău – 03.04.1948, Bucureşti)

Mitropolit. A absolvit Seminarul Teologic de la Buzău, apoi Facultatea de Teologie la Bucureşti. Specializare la Berlin şi Leipzig. A fost profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti. A creat disciplina Apologetică sau Teologie fundamentală. Nichifor Crainic i-a fost student. În perioada 1926–1928 a fost decan al Facultăţii de Teologie din Cernăuţi. În 1936 a

devenit arhiereu vicar al Arhiepiscopiei Bucureştilor, apoi locţiitor de episcop al Râmnicului şi, în 1939, locţiitor al mitropolitului Olteniei, apoi mitropolit al Moldovei. În 1947 a fost obligat să se retragă din scaun, în condițiile în care patriarhii României provin, prin tradiție, din scaunul mitropolitan al Moldovei.

Mihanj-Steryu, Vanghea
(1950, Dolani-Shtipsko, Macedonia)

Scriitoare, pictoriță și artistă. Aromâncă. Familie de păstori originară din Moscopole şi Ianina (Epir). A urmat Filologia și Artele Plastice în Macedonia şi la Belgrad, în Serbia. Lucrează pentru Parlamentul Comunităţii Shtip-Macedonia din Skopje. Vicepreședintă a Asociației Scriitorilor și Artiștilor Vlahi din Macedonia. A publicat peste 30 de volume de proză şi poezie în dialect aromânesc, a alcătuit antologii ale scriitorilor români din toate zonele de locuire transpuse în aromâneşte, iar prin poemul *Neamul meu* este considerată un Alexei Mateevici al aromânilor („O, tu, neam al meu!/ Împrăştiat în toate colţurile lumii,/ Între intervalele timpului care tace,/ Privind meteoriţii dorurilor,/ Stai tăcut în ecoul pietrelor și suspinelor,/ Cu o neliniște înăbușită,/ Parcă ai fi o stea pierdută"). Ca artistă a lucrat la Filarmonica de Stat din Skopje (1974–1992). Lucrări: *Tser fără steali* (Cer fără stele, poeme); *Casi fârâ pârmat* (Case fără gard, roman); *Mutritlu a poetsilor* (antologie de poezie românească).

Mihnea cel Rău
V. Basarab, Mihnea cel Rău

Mihnea, Paul
(27.06.1921, Briceni, jud. Hotin, Basarabia – 31.08.1994, Chişinău)

Poet, traducător. A absolvit Literele la Universitatea din Cernăuţi. Volume de versuri: *Preludiu* (1940), *Bat miezul veacului curenţii* (1951), *Lumina ochilor mei* (1957), *Orga codrului* (1966), *Galerie cu autoportret* (1968), *Hingher şi demiurg* (1973), *Grădinar* (1980), *Coroană de coroane* (1992). A fost un traducător de excepţie: *Elegiile din Duino* de R.M. Rilke, *Poezii* de Paul Valery, *Bucolice* de Vergiliu, *Elegii din exil* de Ovidiu ş.a.

Mihnea Radu
V. Basarab, Radu Mihnea

Mihoc, Gheorghe
(07.06.1906, Brăila – 25.12.1981, Bucureşti)

Matematician şi statistician. Studiile superioare le-a început la Universitatea din Bucureşti, la Facultatea de Ştiinţe, Secţia matematică, după care a plecat în străinătate să-şi perfecţioneze studiile, la Universitatea din Roma, unde marele statistician Corrado Gini înfiinţase noua Facultate de Statistică. A obţinut titlul de doctor în ştiinţe şi actuariale (statistică pentru asigurări) în iulie 1930, sub îndrumarea statisticianului italian Guido Castelnuovo. Întors în ţară, i s-a oferit un post de profesor la Şcoala de Statistică, Actuariat şi Calcul din Bucureşti, şcoală înfiinţată în acelaşi an şi condusă de Octav Onicescu. Din 1934 a obţinut titlul de doctor în matematică la Universitatea din Bucureşti şi în 1946 a fost numit profesor de matematică financiară la Academia Comercială din Bucureşti (1946–1949). În 1948, după reforma educaţiei, a fost numit şef de Catedră al Departamentului de calculul probabilităţilor şi statistică matematică (1948–1973). A ocupat diverse funcţii, pentru ca în 1948 să fie numit director general al Institutului Central de Statistică (după Anton Golopenţia), funcţie pe care a ocupat-o până în 1951. Între 1951 şi 1960 a fost decan al Facultăţii de Matematică-Fizică. A fost prorector pentru 3 ani, după care, în 1963, a ajuns rector al Universităţii din Bucureşti. A deţinut această funcţie până în 1968. Împreună cu Octav Onicescu a pus bazele şcolii matematice româneşti de teoria probabilităţilor şi statistică matematică. Lucrări: *Curs de matematici actuariale*, 1932; *La dépendance statistique. Chaînes et familles de chaînes discontinues*, 1937 (în colaborare); *Calculul probabilităţilor,* 1939 (în colaborare); *Tratat de matematici actuariale,* 1943; *Les chaînes des variables aléatoires. Problemès asymptotiques*, 1943 (în colaborare); *Elemente de calculul probabilităţilor,* 1954; *Calculul probabilităţilor şi aplicaţii*, 1956 (în colaborare); *Curs de matematici pentru statisticieni şi economişti*, 1956 (în colaborare); *Lecţii de statistică matematică,* 1957 (în colaborare); *Teoria matematică în operaţiile financiare,* 1960 (în colaborare); *Matematici aplicate în statistică*, 1963 (în colaborare); *Bazele matematice ale programării liniare,* 1964 (în colaborare); *Statistică matematică,* 1966 (în

colaborare); *Matematici pentru economişti*, 1966–1971 (în colaborare, 3 volume); *Teoria probabilităţilor şi statistică matematică,* 1970 (în colaborare); *Modele matematice ale aşteptării*, 1974 (în colaborare); *Bazele matematice ale teoriei fiabilităţii,* 1975 (în colaborare). Declarat Profesor Emerit în 1964 şi Om de Ştiinţă Emerit în 1969. Laureat al Premiului de Stat în 1962. Membru al Institutului Internaţional de Statistică, al Societăţii Internaţionale de Biometrie. Membru titular al Academiei Române (1963) şi preşedinte al ei din 1980 până la moartea sa, un an mai târziu.

Mihu, Ioan
(17.10.1854, Vinerea, jud. Alba – 02.06.1927, Orăştie)

Avocat. A absolvit liceul la Sibiu, Dreptul la Graz, în Austria. Specializare la Budapesta şi Viena. A fost avocat la Orăştie. Fondator şi primul director al Băncii Ardeleana din Orăştie (1885– 1905). Director al Despărţământului XI al ASTRA. Iuliu Maniu şi Vasile Goldiş i-au încredinţat misiunea, din partea Partidului Naţional, să ducă tratative la Budapesta cu contele Tisza spre acordarea pentru români de drepturi egale cu ale celorlalte naţiuni din Imperiul Austro-Ungar. Înaintea tratativelor cu maghiarii a avut o audienţă la Carol I, în prezenţa primului-ministru, Titu Maiorescu, şi el de origine ardeleană. A fost preşedinte al Fondului pentru Teatru Român în Transilvania şi a făcut o donaţie însemnată pentru înfiinţarea Fundaţiunii pentru Ajutorarea Ziariştilor Români din Ungaria. Şcoala din Vinerea şi o stradă din Orăştie îi poartă numele.

Mihu, Iulian
(03.11.1926, Bucureşti – 20.06.1999, Bucureşti)

Regizor. A absolvit Institutul de Teatru şi Cinematografie la Bucureşti. Profesor al Institutului. A scris scenarii şi a făcut regia pentru numeroase filme: *La mere*, (1953); *Viaţa nu iartă* (1957); *Poveste sentimentală* (1961); Procesul alb (1965); *Neînfricaţii* (serial TV, 1969); *Felix şi Otilia* (1972); *Nu filmăm să ne amuzăm* (1975); *Alexandra şi infernul* (1975); *Marele singuratic* (1975); *Lumina palidă a durerii* (1980, Diploma Specială a Festivalului Internaţional de Film de la Moscova); *Comoara* (1982); *Anotimpul iubirii* (1986); *Băiatul cu o singură bretea* (1991); *Dublu extaz* (1998).

Mija, Ion
(21.10.1938, Bălţi – 06.12.2001, Chişinău)

Regizor de film. A absolvit Institutul de Cultură din Moscova, apoi Cursurile Superioare de Regie. A lucrat pentru Telefilm Chişinău şi Moldova Film, mai ales documentare: *Ornamentul* (scenariu şi regie), 1968; *Urmele*, 1968; *Căutare*, 1969; *Piept la piept*, 1970; *Chişinău-Chişinău*, 1971; *Lumea copilăriei noastre*, 1973; *Exegi monumentum*, 1973; *Melodii nistrene* (scenariu şi regie), 1974; *Cântă Maria Bieşu,* 1975; *Concertul maeştrilor în artă*, 1975; *Suita de nuntă*, 1976; *Vocaţia,* 1977; *Motive folclorice,* 1981; *Izvorul lui Ion Ciobanu*, 1983; *Tatarbunar*, 1984; *Eu sunt acelaşi semănător,* 1984; *A doua vedere,* 1986; *Dincolo de circ*, 1989.

Milcu, Ştefan-Marius
(15.08.1903, Craiova – 01.12.1997, Bucureşti)

Medic, biolog şi antropolog. A absolvit Medicina la Bucureşti. Profesor la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti, rectorul lui. Director al Institutului de Endocrinologie din Bucureşti. Este considerat, alături de C(onstantin) I. Parhon, creatorul şcolii româneşti de endocrinologie. Creator al Grupului de reflexie Noesis, autorul unor monografii de răsunet pe plan mondial, mai ales legate de timus sau epifiză, organizator al primului program de protecţie pentru ceea ce se numeşte guşă endemică. Lucrări: *Epifiza – glandă endocrină,* 1957; *Terapeutica bolilor endocrine*, 1962; *Fiziopatologia glandei tiroide,* 1964; *Endocrinologia ginecologică,* 1969; *Endocri-nologie clinică,* 1975. Membru al Marii Adunări Naţionale. În ultimii ani de viaţă, mai ales după 1982, când a fost implicat în curentul Meditaţia Transcendentală, a fost marginalizat. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Academiilor de Ştiinţe din Bulgaria, Polonia, Serbia, Ungaria, al Societăţii Regale de Medicină din Londra, al Societăţii Internaţionale de Endocrinologie. Membru titular (1948) al Academiei Române.

Milea, Vasile
(01.01.1927, Lereşti, jud. Argeş – 22.12.1989, Bucureşti)

General-colonel. A absolvit Academia Militară din Bucureşti ca şef de promoţie. Şef al Marelui Stat Major (1980–1985). Deputat de Iaşi în Marea Adunare Naţională, membru al Consiliului Naţional al Frontului Unităţii Socialiste (1974), membru al CC al PCR în 1979. Ministru al Apărării Naţionale (1985–1989), se pare că s-a sinucis în decembrie 1989 pentru a nu fi obligat să comande foc Armatei Române, astfel încât ea să fie acuzată de represiune

contra propriei națiuni. Înaintat post-mortem (1990) la gradul de general de armată cu 4 stele.

Milescu Spătarul, Nicolae
(1636, Mileşti, jud. Vaslui – 1708, Rusia)

Istoric şi diplomat. (Ilia Mecinikov, Premiul Nobel, este urmașul său.) A studiat la Patriarhia Ecumenică din Constantinopol (ca și Dimitrie Cantemir), trimis de Vasile Lupu. A fost unul dintre cei mai importanţi militanţi pentru ecumenism, pentru alianţa tuturor creştinilor în lupta antiotomană şi antimusulmană. În acest interval a tradus *Tratatul despre raţiunea dominantă* al lui Josephus Flavius (*Despre singurul, ţiitorul gând*, 1664), ca şi *Vechiul Testament* 1661–1664, după *Septuaginta* publicată de protestanţi la Frankfurt în 1597. După căderea lui Grigore Ghica îl aflăm la Berlin, la curtea electorului Frederic Wilhelm. De acolo merge Suedia, unde se întâlneşte cu Gheorghe Ștefan, care îl trimite cu misiuni diplomatice la Stockholm şi Paris spre a organiza o campanie antiotomană. Acolo *scrie Enchiridion sive Stella Orientalis Occidentali splendens, id est sensus Ecclesiae Orientalis, scilicet graece de transsubstantione Corporis Domini, aliisque controversial...* (Manual sau Steaua Răsăritului strălucind în Apus, adică părerea Bisericii Răsăritene Ortodoxe despre prefacerea Trupului Domnului şi despre alte controverse...). Trimisă la Paris, lucrarea a fost publicată în versiune latină de Antoine Arnaluld şi Pierre Nicole în volumul lor intitulat *La perpetuité de la foi de L'EgIise catholique touchant L'Eucharistie*, 1669, ed. a II-a, 1704, ca răspuns dat pastorului calvin Jean Claude; era prezentată sub titlul: *Ecrit d'un seigneur moldave sur la croyance des grecs.* Era a doua operă românească publicată în Apusul Europei după *Mărturisirea ortodoxă* a lui Petru Movilă. A fost traducător din greacă, latină şi română în rusă, lucrând la Departamentul şcolilor. A fost mare spătar în Moldova, apoi trimisul la Poarta Otomană al Ţării Româneşti. În 1671 soseşte la Moscova ca trimis al Patriarhului Dositei al Ierusalimului la ţarul Aleksei Mihailovici. Înscris în lupta antiotomană a românilor, a căutat în Rusia sprijin în acest scop, a definit o linie pro-bizantină a diplomației rusești, fiind însă folosit și în alte sensuri: trimis de ţar în China, a scris în rusă un *Jurnal,* 1677. A lucrat în continuare la Ministerul Rus de Externe și a scris lucrări complet necunoscute în România. Lucrările lui au constituit sursa de documentare pentru prințul Anatoli Demidov, mare călător rus (la origini familie de mineri din Tula), care s-a documentat pentru călătoria sa în Țările Române din perioada Regulamentelor Organice, despre care a lăsat el însuși texte și imagini pictate de însoțitorul său, pictorul Auguste Raffet. Urmașul lui A.D., istoricul rus contemporan Mihail Demidov, a scris o monografie despre N. M. Spătarul.

Militaru, Nicolae
(1925, Târgu Jiu – 27.12.1996, București)

General. A început Academia Militară din Bucureşti şi a absolvit Academia Militară Frunze din Moscova. A fost membru supleant al CC al PCR (1969–1981). Din 1965 a fost comandantul Armatei III Cluj şi al Armatei II Bucureşti. În 1978 a fost trecut în rezervă. Rechemat în rândul cadrelor active prin *Decret al Frontului Salvării Naționale,* a fost ministru al Apărării Naţionale (26 decembrie 1989 – 22 martie 1990). Pro-sovietic şi declarat contra aderării României la NATO, a candidat ca independent la preşedinţia României în 1996, obţinând în turul I (3 noiembrie) doar 0,22%.

Mille, Constantin
(21.12.1861, Iași – 20.02.1927, București)

Ziarist şi scriitor. În tinereţe a frecventat cercurile socialiste de la Iaşi, Bucureşti, Bruxelles. A fost director al ziarelor "Adevărul" şi "Dimineaţa", preşedinte al Asociaţiei Generale a Presei Române. Împreună cu Ion şi Sofia Nădejde a contribuit la întemeierea revistei "Contemporanul". Ca prozator este autobiografic: *Dinu Millian,* 1887; *O viaţă,* 1914, iar ca poet este adept al naturalismului: *Versuri,* 1883.

Millo, Matei
(25.11.1814, Iași – 09.09.1896, Iași)

Actor şi autor dramatic. Nepotul lui Matei Milu. A desfăşurat la Iaşi şi Bucureşti o activitate multilaterală de actor, director de scenă, autor dramatic, conducător de trupă şi director de teatru, precum şi de profesor. A fost un fervent susţinător al repertoriului naţional şi un interpret strălucit al comediilor lui Vasile Alecsandri. A cultivat în teatrul românesc interpretarea realistă, reacţionând împotriva stilului declamator. Printre rolurile care

i-au asigurat popularitatea se numără travestiurile: Chiriţa, Mama Angheluşa, Baba Hârca. A fost memorabil şi în Ciubăr din Despot-Vodă, Barbu din Barbu Lăutaru de V. Alecsandri, Shylock din Neguţătorul din Veneţia de Shakespeare, Sancho Panza din Don Quijote de Cervantes etc. Concepţia sa artistică a influenţat puternic teatrul românesc de la sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului XX. Ca autor dramatic a scris comedii satirice.

Miloş, Ion
(16.02.1930, satul Sărcia, azi Sutjeska, Banatul Sârbesc - 04.12.2015, Malmö, Suedia)

Poet. A absolvit liceul la Vârşeţ, Filosofia la Belgrad şi Literele la Sorbona. S-a stabilit în Suedia în 1964. Redactor-şef al revistei "Candela" (Stockholm), lunar de cultură română. A publicat în jur de 75 de volume de versuri și a tradus 22 de poeți români în suedeză: *Muguri*, 1953, Vârşeţ, debut; *Eterna auroră*, 1977, Bucureşti; *Ouă căzute din cuib*, 1968, Stockholm. A obţinut premii pentru traduceri: *Pana de aur*, Tetovo, 1990; Premiul Uniunii Scriitorilor din România, 1990. Poet al simplităţii şi trecătorului ce indică esenţa umană, „steaua invizibilă“ a fiinţei, este bine receptat şi în România: *Cerul de sub ierburi*, 1999. Cetăţean de onoare al României distins cu Ordinul Serviciu Credincios în grad de Comandor, 2002.

Miloş, Miodrag
(12.04.1933, Alexinać, Voivodina)

Scriitor. A debutat la revista "Lumina" din Vârșeț cu versuri. A condus publicaţia "Bucuria copiilor", tot la Vârșeț. A participat la întâlniri literare în Iugoslavia, România, Suedia, Germania, URSS. A publicat literatură pentru copii: drama Traseu secundar (1983); proză scurtă – *Medalioane* (1984); romane – Încercarea de a zbura (1988); *Calea scorpionilor* (1989); *Vânt de răsărit* (1995). Membru al Uniunii Scriitorilor din Iugoslavia și președinte al Uniunii Scriitorilor din Voivodina.

Miloşovici (Milo), Lavinia
nume la naştere Miloșevici Corina Lavinia
(21.10.1976, Lugoj)

Gimnastă. Sârboaică după tată şi maghiară după mamă (membră a echipei naţionale de volei feminin). S-a antrenat de la vârsta de 6 ani la Centrul Naţional de Antrenament de la Deva. A câştigat 19 medalii în competiţii mondiale şi olimpice. Prima competiţie la care a participat, în 1990, a fost Cupa Americii. La Jocurile Olimpice de la Barcelona, din 1992, a obţinut 4 medalii (la sol a luat nota 10). A fost ultima gimnastă din lume care a primit nota 10 într-o competiţie olimpică şi 9,95 la un campionat mondial (1990). S-a retras în 1997 şi a absolvit Universitatea de Sport din Timişoara, devenind antrenoare de gimnastică.

Milovan, Todor
(24.02.1920, Uzdin, Banatul Sârbesc – 27.02.2002, Kać)

Profesor. A absolvit Şcoala Normală din Vârşeţ, fiind din prima generaţie de învăţători români din Banatul Sârbesc (alături de Traian Doban şi Gligor Popi), formată de profesori angajaţi prin contract, din România. A fost învăţător la Subotiţa în Serbia, apoi la Bariće (Sân-Ianăş) şi Ecica în Banatul Sârbesc. Vasko Popa l-a adus la săptămânalul "Libertatea" din Pancevo. El este fondatorul tipografiei Trustului Libertatea. A fost profesor de geografie, apoi director al Liceului mixt român din Vârşeţ, dizolvat în 1956, când s-a mutat la liceul Borislav Petrov Braća, având secţie cu predare în limba română (existent şi astăzi), apoi la Liceul Economic şi la Şcoala Normală. A fost inspector şcolar la Novi Sad. A scris monografia *Uzdin,* apărută postum, 2005.

Milu, Matei
(21.01.1725, Spătărești, jud. Suceava – 03.10.1801, Iași)

Poet. Mama sa era din familia Roset(ti). Este bunicul lui Matei Millo. A studiat la Petersburg, probabil matematica. A fost contemporan cu Ienăchiţă Văcărescu, este modelul cultural al lui Costache Conachi. Avea un spirit modernizator, îl cita pe Voltaire. A lăsat şi schiţe de caracter, satirice, ale multor contemporani. Multe greco-turcisme. Lucrări: *Poezii*, în I. Tanoviceanu – *Un poet moldovean din veacul XVIII: Matei Milu*, AAR, memoriile secţiunii literare, t. XX, 1897–1898.

Mimi Constantin
(02.02.1869, Chişinău – 17.04.1935, București)

Moşier şi înalt funcţionar în Basarabia de până la Unire. Studii: Liceul gubernial din Chişinău şi Universitatea din Odesa (Facultatea de Drept). Perfecționare la Montpelier. A fost un activist al Zemstvei, iniţial la

Tighina, apoi pe toată Basarabia (1913–1917). După revoluţia din februarie a fost numit comisar al Guvernului Provizoriu pentru Basarabia. A fost un propagandist al metodelor moderne în agricultură. La București a fost director la Banca Națională a României.

Mincu, Ion
(20.12.1852, Focşani – 06.12.1912, Bucureşti)

Arhitect. Născut în acelaşi oraş ca şi Anghel Saligny. A absolvit Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele din Bucureşti, apoi Şcoala Naţională de Belle Arte din Paris, ca elev al arhitecţilor Remy de Louanges şi J. Gaudet. A fost unul dintre fondatorii Şcolii de arhitectură a Societăţii Arhitecţilor Români. Profesor la Şcoala Superioară de Arhitectură din Bucureşti. Deputat în Parlamentul României (1895–1899). A fost unul dintre creatorii stilului naţional în arhitectura română. Lucrări: Casa Lahovary (1886); bufetul de pe Șoseaua Kiseleff (1882–1892), în prezent restaurantul Doina; Vila Robescu din Sinaia (1897); Casa Petraşcu din Piaţa Romană (1904); Şcoala Centrală de Fete din Bucureşti (1890); Palatul Administrativ din Galaţi (1905–1906); Palatul Băncii Comerţului din Craiova (1906, terminat de C. Iotzu în 1916); Palatul Primăriei Capitalei (proiect, finalizarea a fost a lui Petre Antonescu, născut lângă Focşani, la Rm. Sărat); Şcoala de război din Bucureşti (proiect); cavourile lui Ghica, Cantacuzino, Gheorghieff din cimitirul Bellu (1900–1904); a restaurat biserica Stavropoleos din Bucureşti (1904–1910); Casa Monteoru (1887–1888, azi sediul Uniunii Scriitorilor); Casa Vernescu (1887–1889); a decorat interiorul Palatului de Justiţie din Bucureşti (1890–1895). Preşedinte al Societăţii Arhitecţilor Români (1903–1912). Institutul de Arhitectură din Bucureşti îi poartă numele.

Mincu, Marin
(28.08.1944, Slatina, jud. Olt – 04.12.2009, Bucureşti)

Eseist, traducător, editor. A absolvit Filologia la Bucureşti. Unul dintre fondatorii campusului Universităţii din Constanţa, profesor şi decan al Facultăţii sale de Litere, a condus revista "Paradigma", a fost proprietarul Editurii Pontica, a înfiinţat cenaclul Euridice. L-a tradus în româneşte pe Umberto Eco. Lucrări: *Avangarda literară românească*, 1983; *All'Insegna del Pesce d'Oro*, 1985; *Il Diario di Dracula* (Jurnalul lui Dracula, 1992, Italia), tradus în română 2004, Premiul AER; *Scritti rumeni*, culegere, 1994; *Poezia italiană în interviuri*, 1995; *Poezii*, 1996; *Intermezzo IV*, roman, 1997; *II Diario di Ovidio*, 1997; *Poezia română actuală*, 3 vol., antologie; 1998–1999; *De ce scriu poezie*, 1998; *Poeticitate românească postbelică*, 2000; *Eseu despre autenticitatea* scriiturii, 2000; *Moartea la Tomis. Jurnalul lui Ovidiu*, 2005; *Pacient la Spitalul Fundeni. Studiu de caz*, 2007. Laureat al Premiului Herder, 1996.

Minea, Ioan
(17.11.1878, Tulgheş, jud. Harghita – 06.02.1941, Cluj)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină la Bucureşti, ca elev al lui Gheorghe Mari-nescu. S-a specializat în neurologie. A fost profesor şi rector la Facultatea de Medicină din Cluj. Contribuţii în domeniul cercetării parezelor şi regenerării sistemului nervos periferic. Este primul român care a obţinut imaginea la microscop a unui nerv (1936) şi primul care a folosit în literatura de specialitate termenul neuroplastie (1909). Membru al Academiei de Medicină din România. Clinica de neurologie din Cluj îi poartă numele.

Minovici, Mina
(30.04.1858, Brăila – 25.04.1935, Bucureşti)

Medic legist. Vlah, adică român din sudul Dunării, din Tetovo. Primul din familie se numea Ștefan Mina și a venit după războiul ruso-otoman (1812). Unul dintre fiii acestuia, Ștefan, s-a mutat de la Brăila la Râmnicu Sărat, a fost primar şi a avut 13 copii. Trei dintre ei vor deveni celebri: Mina, Nicolae şi Ştefan. Mina M., cel mai mare dintre fii, a absolvit Şcoala Superioară de Farmacie a doctorului Carol Davila şi apoi Facultatea de Medicină. S-a specializat la Paris în toxicologie. A fondat în 1892 Institutul Medico-Legal care-i poartă astăzi numele. În 1890 a devenit membru fondator al Societăţii de Ştiinţe Fizice, iar în 1909 a fost numit membru în Consiliul Sanitar Superior; din 1912 a îndeplinit funcția de director general al Serviciului Sanitar. Este fondatorul şcolii române de medicină judiciară şi al serviciului antropometric din Bucureşti. A făcut cercetări importante cu privire la alcaloizii cadaverici, la putrefacţie, la bolile mentale simulate, precum şi la antropologia criminală. Cea mai importantă lucrare: *Tratat complet de medicină legală,* 2 vol., (1928,

1930). Institutul de Medicină Legală din București poartă numele său.

Minovici, Nicolae
(23.10.1868, Râmnicu Sărat – 26.06.1941, Bucureşti)

Medic. Al șaptelea fiu al lui Ştefan M., primarul de Râmnic şi frate cu Mina şi Ştefan M. După un an la Şcoala de Belle Arte, s-a înscris la Medicina din Bucureşti. După absolvire s-a specializat la Berlin. Întors la Bucureşti, a înfiinţat, în 1906, Societatea de Salvare – prima din România modernă – împreună cu anexele sale: Spitalul de Urgenţă şi Şcoala Samariteană, complex care, la început, avea o singură birjă pe post de ambulanţă, şi aceea plătită de el însuşi. Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti, apoi din Cluj. În 1905 a început vestitele sale experienţe pentru a afla mecanismul morţii prin spânzurare. Asistat de o comisie de colaboratori apropiaţi, pregătită să intervină la timp în cazul pierderii controlului asupra experienţelor, s-a prins în ştreang în numeroase rânduri. Lucrări*: Studiu asupra spânzurării*. În 1926 s-a întors la Bucureşti ca primar de sector (de Albastru). S-au construit WC-uri subterane, s-au asfaltat străzile și s-a construit un cămin pentru gunoieri. În 1934 a fost ales primar de Băneasa, fără să fi candidat. Fondator al "Revistei de medicină legală" (1936). A fost colecţionar de artă populară românească, iar casa lui de la Șosea (arh. Cristofi Cerchez), în stil românesc, supranumită „casa cu clopoţei“, dăruită oraşului în 1936, este deschisă ca muzeu de etnografie din 1906 (întâi ca muzeu privat; astăzi Muzeul de Etnografie Nicolae Minovici).

Minovici, Ştefan
(18.06.1867, Râmnicu Sărat – 29.12.1935, Piteşti)

Chimist. Vlah. Frate cu Mina şi Nicolae M., fiul lui Ștefan M. A absolvit Secţia fizico-chimice a Facultăţii de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti ca elev al lui Em. Bacaloglu, C.I. Istrati, J. Lahovary, David Emmanuel. S-a specializat la Berlin. Profesor la Şcoala Superioară de Farmacie, apoi la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti. Lucrări în domeniul chimiei toxicologice analitice, organice şi biologice: *Tratat de chimie analitică*, 5 vol.; *Manual practic de chimie organică.* A organizat învăţământul farmaceutic din ţara noastră. Mare colecţionar de piese rare de design de interior, aduse din Germania, Austria şi de la Veneţia (vitralii, statui, piese de mobilier), a lăsat casa memorială care-i poartă numele, aflată în aceeaşi curte cu Muzeul de Etnografie lăsat de fratele său, Nicolae. Membru corespondent al Academiei Române (1925).

Minulescu, Ion
(07.01.1881, Bucureşti – 11.04.1944, Bucureşti)

Poet. După bacalaureat a plecat la Paris cu intenţia de a studia Dreptul, dar, fascinat de boemă, s-a familiarizat cu literatura simbolistă. Citeşte pe Baudelaire, Lautrèamont, Verhaeren, Maeterlinck. Îl cunoaşte pe Jean Morèas. Întors în ţară, devine membru al Societăţii Scriitorilor Români şi al Societăţii Autorilor Dramatici. A fost director al Teatrului Naţional din Bucureşti. A scris poezie simbolistă: *Romanţe pentru mai târziu*, 1908; *Strofe pentru toată lumea*, 1930, proză simbolistă: *Roşu, galben, albastru*, 1924; *Corigent la limba română*, 1929; şi teatru simbolist. Laureat al Premiului Naţional pentru Poezie al Societăţii Scriitorilor Români, 1928. Membru al PEN Clubului, ofiţer al Legiunii de Onoare a Franţei, distins cu Ordinul Palmes Académiques al Academiei Franceze.

Mircea cel Bătrân
V. Basarab, Mircea cel Bătrân

Mircea Ciobanul
V. Basarab, Mircea al V-lea Ciobanul

Mirea, G. D., *nume la naştere* George Demetrescu Mirea
(1852, Câmpulung Muscel – 12.12.1934, Bucureşti)

Pictor. A început Medicina la Bucureşti, dar, după un an, s-a mutat la Academia de Belle Arte, unde a fost elevul lui Aman, Tattarescu şi Stăncescu. În 1877 a însoţit trupele române alături de Szathmari, Sava Henţia şi Nicolae Grigorescu, realizând compoziţii. Graţie lui Ion Ghica a obţinut o bursă la Paris, unde a fost elevul lui Ingres la Academia de Belle Arte. Expune la Salonul din Paris în 1882 *Ţăranii secui aduc lui Mihai Viteazul capul lui Andrei Bathory*, iar la cel din 1884 *Vârful cu dor, legendă română*, premiată la Expoziţia Universală din Paris în 1900. A pictat medalioanele de pe faţada Ateneului Român (1888) – *Alexandru cel Bun, Neagoe Basarab, Bogdan Vodă, Vasile*

Lupu şi *Carol I.* Din 1891 predă la Şcoala de Belle Arte din Bucureşti, al cărei director a devenit. A lucrat în stilul Școlii de la Barbizon, dar şi mari pânze cu subiect istoric: *Vlad Ţepeş şi solii turci, Alexandru cel Bun primind insemnele de la Împăratul din Constantinopol, Legenda lui Traian şi a Dochiei.*

Mirea, Ioan
(04.04.1912, Răsuceni, jud. Drăgăneşti Vlaşca – 03.10.1987, Paris)

Pictor. A absolvit Facultatea de Medicină la Bucureşti. A fost medic chirurg la spitalul Brâncovenesc. A absolvit, în paralel, şi Şcoala de Belle Arte din Bucureşti. A avut prima expoziţie personală în 1938 şi a deschis în total 26 de expoziţii personale. Considerat unul dintre cei mai buni colorişti ai picturii române. În 1946 a obţinut Premiul Atanasie Simu şi al Societăţii Artelor, iar în 1947 Premiul Academiei Române. A rămas în Franţa din 1966. A primit Premiul Salonului Internaţional de la Antibes în 1967, Marele Premiu pentru Sculptură şi Arhitectură al Salonului Internaţional de Artă Contemporană de la Paris în 1977.

Mirodan, Alexandru
(05.06.1927, Budeasa, jud. Argeş – 10.03.2010, Tel Aviv)

Dramaturg. Secretar literar al teatrului de Comedie. A tradus din Agatha Cristie și Georges Simenon. A plecat în Israel după 1970 şi a condus editura şi revista românească de cultură "Minimum" (în română). Lucrări: teatru – *Cerul nu există*, 1959; *Noaptea e un sfetnic bun*, 1964; *Şeful sectorului suflete*, 1967; *Tovarăşul feudal şi fratele său*, 1965; *Camuflaj*, 1969; *Ziariştii,* 1970; *Ocolul pământului într-un surâs,* 1980; *Contract special de închiriat oameni*, 2001. Scenarii de film – *Celebrul 702*, 1962; *Mona, steaua fără nume,* după piesa lui Mihail Sebastian, 1965. A mai scris: *Dicţionar neconvenţional al scriitorilor evrei de limba română din Israel*, 1986; *Momente din viaţă şi scurte povestiri*, 1999; *Pilule amare*, 2000. Fiul său, Vladimir M., conduce Drama Center la Londra.

Miron Cristea
V. Cristea, Miron

Miron, Radu
(03.10.1927, Codăeşti, jud. Vaslui)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică-Fizică la Iaşi. Cercetător la Institutul de Matematică al Academiei Române din Iaşi. Profesor invitat în Canada, Germania, Italia şi Japonia. Contribuţii în domeniul geometriei diferenţiale, al aplicaţiilor ei la fizica teoretică, topologia algebrică. Numeroase noţiuni îi poartă numele: spaţii Miron, reper Miron, conexiuni Miron. Lucrări: *Geometria analitică şi diferenţială*, 2 vol., 1968, 1969; *Topologia algebrică*, 1974; *Backgrounds of Arithmetic and Geometry*, 1995; *The Geometry of Higher Order Finsler Spaces*, 1998. Membru titular al Academiei Române (1993). Este membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Miron Românul *nume la naştere* Miron Moise
(23.08.1828, Mezieş, jud. Bihor – 04/16.10.1898, Sibiu)

Mitropolit. A absolvit Teologia la Arad. S-a călugărit la mănăstirea Hodoş Bodrog cu numele Miron. Profesor la Institutul Teologic Pedagogic din Arad, inspector şcolar al judeţului Caraş Severin, episcop de Arad (1874), mitropolit al Ardealului (din 1874). Membru al Partidului Naţional Român şi deputat în Parlamentul de la Budapesta. A oferit burse de la Fundaţia Mitropoliei şi Fundaţia Gojdu tinerilor români din Transilvania, pentru studii teologice.

Mironescu, Athanasie *prenume la naştere* Alexandru
(12.08.1856, Trohan, jud. Vaslui – 09.10.1931, Bucureşti)

Mitropolit. A studiat Teologia la Bucureşti şi Cernăuţi. Director al Internatului Teologic din Bucureşti, profesor la Facultatea de Teologie din Bucureşti. Mitropolit (1909). S-a călugărit la Cernica sub numele Athanasie. Lucrări: *Etica evoluţionistă şi etica creştină. Studiu asupra eticei lui Herbert Spencer*, 1893; *Manual de teorie morală*, 1895; *Istoria Bisericii*, 2 vol., 1901. Membru de onoare al Academiei Române (1909).

Mironescu, George G.
(28.01.1874, Vaslui – 08.10.1949, Bucureşti)

Jurist şi om politic. Militant pentru unirea Transilvaniei cu România. Membru al Partidului

Naţional Ţărănesc. A absolvit Dreptul şi Literele la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Paris. Profesor şi decan al Facultăţii de Drept din Bucureşti. Ministru de Externe, preşedinte al Consiliului de Miniştri, ministru de Interne. A contribuit la alcătuirea *Constituţiei* ţării. Lucrări: *Lacunele noului Cod de procedură civilă*, 1902; *Enciclopedia Dreptului,* 1922; *Inovaţiunile Constituţiei din 1938,* 1939. Membru de onoare al Academiei Române (1939), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Missir, Petru Th.
(08.10.1856, Roman – 10.06.1929, Bucureşti)

Publicist. Armean ca origine. A studiat Dreptul la Viena și a fost acolo secretar al Societăţii studenţilor români România Jună. Doctorat în Drept la Berlin. Junimist. Profesor la Universitatea din Iaşi. Ca literat a cultivat idealul clasic. A lăsat foarte multe articole de critică literară, mai ales în "Convorbiri literare", dar nu le-a publicat şi în volum: *O pagină din istoria României june,* 1892; *Generaţiunea noastră*, 1892; *Junimism,* 1897. A strâns fondurile necesare ajutorării lui M. Eminescu în perioada bolii. Membru de onoare al Academiei Române (1926).

Mişcoi, Gheorghe
(09.01.1944, Bărboieni, Republica Moldova)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea de Stat din Moldova. Specializat în teoria probabilităţilor. A lucrat la Institutul de Matematică şi Informatică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. A elaborat teoria matematică a proceselor de aşteptare cu prioritate şi timp de orientare a fondat direcţia de cercetare privind teoria probabilităţilor şi aplicaţiile lor. Om Emerit al Republicii Moldova. Membru al Institutului de Statistică Matematică (SUA), expert internaţional independent în proiectele INTAS (Bruxelles). Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Mitrany, David *nume la naștere* Mitran
(1888, Bucureşti – 1975, Londra)

Specialist în ştiinţe politice. A plecat din România copil şi a absolvit London School of Economics. A lucrat la Legaţia Română din Londra în timpul Primului Război Mondial şi al Marii Uniri, apoi la Foreign Office (Ministerul de Externe) din Londra. A fost membru al Partidului Laburist și s-a exprimat contra federalismului lui Coudenhove Kalergi (care a stat la baza Uniunii Europene), dar pentru funcționalitatea instituțiilor integrate. A făcut parte din Comitetul de Avizare pentru Afaceri Internaţionale (1918–1931) al Foreign Office şi din echipa de conducere a publicaţiilor "Manchester Guardian" şi "Economic and Social History of the World War". A fost profesor invitat la Harvard University, School of Economics and Politics, Institute for Advanced Study, Princeton. Din 1944 profesor la Royal Institute of International Affaires. Lucrări: *Rumania, her history and politics*, 1915; coautor alături de Nevill Forbes, Arnold J Toynbee, și D. G. Hogarth la The Balkans. *A History of Bulgaria, Serbia, Greece, Rumania, Turkey*, 1915; *Greater Rumania: a study in national ideals,* 1917; *The land and the peasant in Rumania: the War and agrarian reform, 1917–1921*, 1930; *The problem of international sanctions,* 1925; *The progress of international government*, 1933; *The effect of the War in south eastern Europe*, 1936; *A working peace system*, 1943; *The road to security*, 1944; A working peace system: an argument for *the functional development of international organization,* 1946; *American interpretations; four political essays*, 1946; *World unity and the nations*, 1950; *Marx against the peasant: a study in social dogmatism,* 1951*; Food and freedom*, 1954; *The functional theory of politics,* 1975. Este considerat, alături de Coudenhove Kalergy, unul dintre autorii care a pregătit, la nivelul teoriei, apariția Uniunii Europene.

Mitrea, Ilarie
(1842, Răşinari – 1904, Răşinari)

Medic şi explorator. A absolvit Medicina la Viena (chirurgie). A lucrat ca medic pe nava de cursă lungă Hamburg–Brisbane, fiind primul român care a ajuns în Australia. A fost apoi medic militar în corpul expediţionar austro-mexican şi a strâns o bogată colecţie de artă aztecă. Medic în armata olandeză, a plecat în Indiile Olandeze (Indonezia), unde s-a căsătorit cu o băştinaşă şi a avut doi copii. A adunat materiale etnografice, mineralogice, faunistice şi floristice de mare valoare, din Indonezia şi Noua Guinee, pe care le-a donat Muzeului de Istorie Naturală din Bucureşti, precum şi unor muzee străine. La bătrâneţe s-a întors la Răşinari. Era prieten cu Octavian Goga şi Gheorghe Dima.

Mitrofanovici, Vasile
(1831, Crasna, Bucovina de Nord – 09.08.1888, Marienbad)

Teolog. A absolvit Institutul Teologic la Cernăuţi şi Facultatea de Teologie la Viena. Profesor la Institutul Teologic al Universităţii din Cernăuţi, rector al universităţii. Deputat în Parlamentul de la Viena (1880–1885). Lucrări: *Omiletica Bisericii drept credincioase răsăritene,* 1875. Membru în comitetul de conducere al Societăţii pentru Cultura şi Literatura Română din Bucovina.

Mladenatz, Gromoslav
(05.02.1891, Turnu Severin – 24.10.1958, Bucureşti)

Economist, teoretician al Dreptului cooperatist. Sârb ca etnie. Doctorat în Ştiinţe economice şi sociale la Universitatea din Köln. În 1919 a trecut la Direcţia Cooperaţiei Orăşeneşti şi, după patru ani (1923), a ajuns la Centrala Cooperativelor de Producţie şi Consum. Ulterior a ocupat postul de director în cadrul Oficiului Naţional al Cooperaţiei Române, apoi pe cel de director general al Oficiului şi secretar general al Consiliului General al Cooperaţiei. Profesor la ASE, Departamentul Cooperare. Teoretician al cooperatismului în linia lui Madgearu. Lucrări: *Tratat general de cooperaţie,* 1933; *Istoria doctrinelor cooperatiste,* 1933; *Gândirea cooperatistă în România,* vol. 1: *Independenţa economică,* 1939.

Mocanu, Petru
(01.06.1931, Brăila - 31.03.2016, Cluj)

Matematician. Familie cu origini transilvane. A absolvit Facultatea de Matematică-Fizică la Cluj. Profesor la Universitatea din Cluj. Profesor invitat la Conakry şi Ohio. Contribuţii în domeniul funcţiilor de variabilă complexă. Lucrări: *Asupra razei de stelaritate a funcţiilor univalente,* 1960; *Asupra razei de convexitate a funcţiilor olomorfe,* 1964; *Analiză Matematică (Funcţii complexe),* 1982; *Differential Subordinations: Theory and Applications,* în colaborare, New York, 2000. Preşedinte al Societăţii de Ştiinţe Matematice din România (din 1996). Membru corespondent al Academiei Române (din 1992) şi titular (din 2009).

Moceanu, Dominique
(30.09.1981, Hollynood, California)

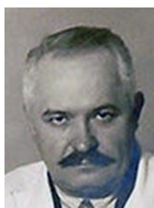

Gimnastă. Părinţii, Dumitru şi Camelia M., plecaţi din România în 1980, au fost ambii gimnaşti. Fiica lor a făcut antrenament din 1990 la Houston cu Bela Karolyi, fostul antrenor al Nadiei Comăneci, şi el plecat din România. A devenit campioană naţională de juniori a SUA în 1994 şi de seniori în 1995. A participat la competiţiile internaţionale până în 2000. Medaliată cu aur împreună cu echipa la Jocurile Olimpice din 1996. În 1998 a devenit singura americană care a cucerit vreodată titlul la individual compus (în faţa Simonei Amânar, Elenei Produnova şi a Svetlanei Dorkina), la Jocurile Bunăvoinţei. A fost campioană naţională a Americii şi în 1998.

Mocioni, Andrei, *în maghiară* Mocsonyi
(27.06.1812, Budapesta – 23.04/05.05.1880, Foeni, Timiş)

Om politic. Aromân. Numele și titlul erau A. M. de Foen. (Trebuie spus că Fo[i]en[i] este un cuvânt cu origini celte, existența toponimului în Banat, ca și în Occitania - unde a dat variantele Fois, Foix și Irlanda - unde a dat Fo[i]x) și România (- Foen, Foiaș - atestă, o dată în plus, conexiunea de origine între purtătorii umani ai acestor identități.) A militat pentru drepturile românilor din Banat şi Transilvania, a fost membru al Senatului Imperial de la Viena, membru fondator al Academiei Române (1866) şi membru de onoare al ei din 1870.

Mociorniţă, Dumitru *nume la naştere* Dimitrie Codin Ene *porecla tatălui* Mociorniţă
(15.08.1885, com. Ţintea, jud. Prahova – 17.09.1953, Bucureşti)

Industriaş. A fost remarcat de Ion I. C. Brătianu (la examenul de bacalaureat la Liceul Economic Kretzulescu din Bucureşti), care i-a oferit o bursă pentru Şcoala Superioară de Comerţ din Bucureşti şi pentru Şcoala Superioară de Industrie din Paris. A făcut practică de management în Anglia şi Germania. La întoarcere s-a căsătorit cu fiica unui industriaş şi a făcut fabrica de încălţăminte care i-a purtat numele. În timpul Primului Război Mondial a produs pentru front. A fost deputat şi senator liberal în Parlamentul României. A refuzat să fugă în străinătate şi a fost arestat (trimis la Poarta Albă), dar a fost pus în libertate odată cu graţierea de după moartea lui Stalin.

Mociulschi, Leonard
(27.03.1889, com. Simincea, jud. Botoșani – 05.04.1979, Braşov)

General de divizie. Comandant secund al Brigăzii 1 Mixte Munte (1941); a acţionat în Bucovina de Nord şi a eliberat oraşul Cernăuţi. A străpuns apărarea sovietică a Nistrului şi a primit Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a. A participat la luptele din Crimeea şi la asediul Sevastopolului. Divizia a fost evacuată din Crimeea pe apă, la capul Kerson (Kersonesul Tauric în antichitate). În continuare a condus grupul Crişuri, care a apărat Transilvania contra armatei ungare. A comandat Divizia 3 Munte până în Slovacia, pe râul Hron (1944). A fost trecut în rezervă în 1947 şi arestat în 1948, fiind ţinut fără proces la penitenciarul Jilava până în 1955.

Mocsony, Alexandru, *nume la naştere* Alexandru Mocioni de Foeni
(04.11.1841, Budapesta – 20.03.1909, Birchiş, jud. Arad)

Politician şi compozitor. Aparţinea unei familii de aromâni originară din Banat – zona Torontal – atestată înainte de 1750, cu numele Muciu sau Muceană, dar originară din Aspropotam, Thessalia şi ajunsă în Banat după ce trecuse pe la Moscopole. La 1780 un Andrei Mocioni solicita lui Iosif al II-lea înnobilarea (cu particula *de* şi numele moşiei Foeni din Banat, maghiarizat Foen. Tatăl său, Gheorghe M. de F., a fost deputat din partea naţionaliştilor sârbi şi români din circumscripţia Moraviţa în Dieta ungară). A absolvit Conservatorul probabil la Viena, a fost pianist concertant şi a compus muzică. La 24 de ani a devenit deputat în Dieta (Parlamentul) de la Budapesta. A fondat în 1869, la Timişoara, Partidul Naţional al Românilor din Banat şi Ungaria (înţelegând prin aceasta şi Transilvania), iar în 1893 a fondat, tot la Timişoara, ziarul "Dreptatea". A fost primul care a susţinut înfiinţarea unui teatru în limba română în Transilvania şi a înfiinţat Muzeul ASTRA la Sibiu, alături de Iosif Sterca Şuluţiu şi mitropolitul Nicolae Bălan.

Mocsony Stârcea, Ioan I. nume la naștere Ioan I. Stârcea
(16.05.1909, Cernăuţi – 1992, lângă Geneva)

Om politic. Fiu al lui Ioan V. St., șambelan al Curţii imperiale de la Viena, care a avut o relaţie cu Antoniu Mocsony de Foen. Acesta, fară urmaşi, l-a înfiat pe primul dintre cei trei copii ai lui Ioan. V. St., care a adoptat astfel ambele nume. A absolvit Literele la Cambridge, Marea Britanie. A fost mare maestru de vânătoare al Curţii regale (Carol al II-lea), apoi mareşal al Curţii (până în 1944, când funcţia a fost preluată de Constantin Sănătescu). A fost arestat în 1947 şi judecat în procesul Maniu-Mihalache, fiind condamnat la 15 ani închisoare şi confiscarea întregii averi, moştenită atât de la tatăl natural, cât şi de la cel adoptiv. A fost graţiat în 1962, după ce acceptase să depună mărturie contra lui Lucreţiu Pătrășcanu. A fost lăsat să plece din ţară în 1964 şi a trăit în Elveţia, foarte retras.

Moga, Aurel
(01.11.1903, Veştem, jud. Sibiu – 19.08.1977, Bucureşti)

Medic cardiolog. După absolvirea studiilor secundare la Sibiu, a urmat cursurile Institutului de Medicină şi Farmacie din Cluj. Din 1948 a lucrat ca profesor de cardiologie la Institutul de Medicină şi Farmacie din Cluj, deţinând funcţiile de decan (1949–1950) şi apoi de rector (1950–1966). Între 1966 şi 1973 a fost profesor la IMF Bucureşti. A studiat sindromul postangios al infecţiei streptococice, rolul factorilor de microclimat în determinismul patogen şi evolutiv al bolii reumatismale, mecanismele de constituire a hipertensiunii la tineri, distribuţia valorilor tensiunii arteriale şi a nivelului lipidelor serice în variate colectivităţi. S-a interesat de aspectele medico-sociale ale cardiopatiilor, militând pentru organizarea dispensarizării, în vederea asigurării unei profilaxii raţionale. Între 1966 şi 1969 a deţinut funcţia de ministru al Sănătăţii şi Prevederilor Sociale. Lucrări: *Profilaxia şi tratamentul medical al reumatismului* (1957); *Ateroscleroza* (1963) – în colaborare; *Hipertensiunea arterială şi ateroscleroza* (1970) – în colaborare; *Cardiopatiile cronice majore* (1974) – în colaborare. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale (1969), al cărui preşedinte a fost în perioada 1969–1977. A obţinut în 1963 titlul de Om de Știință Emerit. A fost ales membru a numeroase organizaţii profesionale: Societatea Internaţională de Cardiologie, Societatea Unională de Terapeutică din Moscova, Societatea medicală J. E. Purkine din Praga, Comitetul consultativ pentru cercetarea ştiinţifică medicală de pe lângă Organizaţia Mondială a Sănătăţii (1971–1974). Membru al Academiei Române (1955), preşedinte al Secţiei de Științe Medicale.

Moga, Savu
(1816, Giurtelecu Șimleului, Sălaj – 1899, Arpașul de Sus, jud. Făgăraş)

Iconar. Greco-catolic. Cel mai însemnat iconar pe sticlă, a „exportat“ (1843) procedeul de lucru de la şcoala de iconari din Nicula în zona Făgăraşului, unde se moşteneşte până astăzi. Influenţat de iconografia rusă în ce priveşte tiparele iconografice, a inovat coloristic şi în privinţa fundalurilor, care fac recognoscibil şi astăzi stilul lui. Muzeul Transilvaniei din Cluj deține exponate.

Moga, Vasile
(1774, Sebeş, jud. Alba – 17.10.1845, Sibiu)

Episcop ortodox al Transilvaniei. A studiat la gimnaziul evanghelic-luteran din Sebeş, liceele romåno-catolice din Alba Iulia şi Cluj. Numit episcop ortodox al Ardealului în 1810, călugărit la Cruşedol, hirotonisit arhiereu la Carlovaţ (1811), având reşedinţa în Sibiu, unde a păstorit până la moarte. A editat mai multe cărţi de slujbă în tipografii particulare din Sibiu, a acordat burse unor tineri teologi la Universitatea din Viena, a trimis zeci de pastorale clerului şi credincioşilor; pe tărâm politic, a militat pentru recunoaşterea românilor ca a patra naţiune în Transilvania şi pentru acordarea de drepturi politico-sociale.

Moghioroş, Alexandru
(23.10.1911, Salonta Mare – 01.10.1969, București

Om politic. Secui ca etnie. Muncitor. Intrat în Partidul Comunist Român din 1932. Devenit asistentul Anei Pauker după grevele de la Griviţa din 1933, a fost arestat la Craiova împreună cu ea şi cu Alexandru Drăghici. Odată cu moartea lui Stalin a trecut în echipa lui Gheorghe Gheorghiu-Dej şi el a fost acela care a anchetat-o pe Ana Pauker. În 1945 a organizat sindicatele la Reşiţa, Hunedoara, Timişoara şi în Valea Jiului. Membru al Biroului Politic (1950–1954) al PMR, prim-vice-preşedinte al Consiliului de Miniştri până în 1965. S-a ocupat mult de agricultură pe linie de partid. Soiul de struguri de masă negri, care seamănă cu hamburgul, îi poartă numele. În 1969 a demisionat din toate funcţiile (Comitetul Executiv al partidului și secretariatul Comitetului Central), odată cu Alexandru Bârlădeanu şi Petre Borilă.

Moisescu, Iustin
(05.03.1910, Cândeşti, Argeş – 31.06.1986, Bucureşti)

Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (1977–1986). A studiat Teologia romano-catolică la Strasbourg şi cea ortodoxă la Atena. A fost profesor la Facultatea de Teologie a Universităţii din Varşovia, apoi la Cernăuţi şi Bucureşti. În 1956 a fost ales mitropolit al Ardealului, iar în 1977, patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. A iniţiat restaurarea a numeroase monumente de cult din România, a condus delegaţii ortodoxe române în Anglia, Statele Unite, Canada, Germania, Rusia, Malabar (Biserica Siriană, cea Coptă), Danemarca, Suedia, New Delhi (India), Elveţia (calvinii), Bulgaria ş.a., fiind unul dintre marii militanţi ortodocşi ai veacului XX în favoarea ecumenismului. A iniţiat marea colecţie *Părinţi şi scriitori bisericeşti*, proiectată în 90 de volume, precum şi colecţia *Arta creştină în România*, în 6 volume. Lucrări: *Ierarhia bisericească în epoca apostolică*, 1955. A tradus *Dogmatica* lui Hristus Andrutus, 1956.

Moisil, Constantin I.
(08.12.1876, Năsăud – 20.10.1958, Bucureşti)

Profesor de istorie, arheolog şi numismat. A fost nepot al vicarului unit Grigore M., frate al lui Iuliu M. şi tată al matematicianului Grigore C. M. Lucrări*: Portretele monetare ale Regelui Carol I* (1939); *Monede vechi româneşti găsite în Dobrogea – Tezaurul de la Bădila* (1906); *Numismatica Dobrogei* (1916); *Monedele dacilor* (1920); *Primele peceţi cu stemele unite ale Moldovei şi Ţării Româneşti* (1923); *Monetăria Ţării Româneşti în timpul dinastiei Basarabilor* (1924–1925); *Monedele Împăratului Traian referitoare la războaiele cu dacii şi cucerirea Daciei* (1929); *Bănăria lui Dabija-Vodă* (1930); *Monedele şi decoraţiile României*, în *Enciclopedia României*, I (1938); *Din istoria şcolii de arhivistică* (1941); *Les tetradrachmes de Thasos et de Macédonie I-ère et leur circulation en Dacie* (1944); *O pagină de heraldică românească veche*

(1948–1949); *Ponduri inedite sau puţin cunoscute din Histria, Callatis, Tomis* (1957). În 1948 a fost ales membru de onoare al Academiei Române. Director al Cabinetului Numismatic al Academiei.

Moisil, Grigore
(10.01.1814, Şanţ – 3.10.1881, Năsăud)

Cleric şi om de cultură. Vicar greco-catolic al Năsăudului, bunic al academicienilor Constantin I. şi Iuliu M. şi străbunic al academicianului Grigore C. M. La fel ca şi cei mai mulţi fii de grăniceri, a urmat cursurile şcolii triviale (după împărţirea latină, preluată de la grecii antici, şcoala era împărţită în două cicluri: quadrivia şi trivia, adică un ciclu de patru şi unul de trei ani), pentru ca apoi să-şi continue studiile în cadrul Şcolii Normale din Năsăud. A continuat gimnaziul la Blaj, unde a studiat Teologia şi Filosofia între 1831 şi 1840. După terminarea studiilor a fost numit în 1841 paroh în Tiha Bârgăului, comună ce făcea parte din zona Regimentului II de Graniţă Năsăud. A ajuns vicar foraneu al Rodnei şi paroh al Năsăudului. Cea mai mare realizare a vicarului a fost înfiinţarea la Năsăud, în 1863, a unui gimnaziu, al cărui director a fost până în 1868.

Moisil, Grigore C.
(10.01.1906, Tulcea – 21.05.1973, Ottawa, Canada)

Matematician. Strănepot al lui Grigore M. Tatăl său a fost Constantin I.M. A absolvit Facultatea de Matematică, fiind elev al lui Dimitrie Pompeiu, Gheorghe Ţiţeica, Traian Lalescu, Anton Davidoglu. În 1930 pleacă la Paris, unde studiază la Sorbona cu mari matematicieni şi participă intens la viaţa ştiinţifică. Este numit conferenţiar la Facultatea de Matematică din Iaşi (1931). Pleacă la Roma cu o bursă Rockefeller. În 1932 se întoarce şi se stabileşte timp de 10 ani la Iaşi, legat în mod deosebit de profesorul Alexandru Myller şi de biblioteca acestuia. Ţine primul curs de algebră modernă din România, *Logica şi teoria demonstraţiei,* la Universitatea din Iaşi. În paralel începe un şir de lucrări despre logicile matematicianului polonez Lukasiewicz. Cercetările sale de logică matematică au stat la baza unei puternice şcoli de matematică în ţară şi peste hotare (Argentina, Iugoslavia, Cehoslovacia, Ungaria). Publică lucrări în domeniile mecanicii, analizei şi logicii matematice, geometriei, algebrei. A extins în spaţiul cu mai multe dimensiuni derivata areolară a lui Pompeiu şi a studiat funcţiile monogene de variabilă hipercomplexă, cu aplicaţii la mecanică. A introdus algebre numite de el Lukasiewicz trivalente şi polivalente (numite astăzi algebre Lukasiewicz-Moisil) şi le-a întrebuinţat în logica şi în studiul circuitelor de comutaţie. A elaborat metode noi de analiză şi sinteză a automatelor finite şi a avut contribuţii valoroase în domeniul teoriei algebrice a mecanismelor automate. A insistat şi ajutat mult la realizarea primelor calculatoare româneşti. A avut contribuţii remarcabile la dezvoltarea informaticii şi la formarea primelor generaţii de informaticieni. A primit Computer Pioneer Award al societăţii IEEE, în 1996 (post-mortem). A fost membru al Academiei Române, al Academiei din Bologna şi al Institutului Internaţional de Filosofie.

Moisil, Iuliu
(15.05.1859, Năsăud – 28.01.1947, Năsăud)

Publicist. Frate al lui Constantin I.M. A absolvit Chimie Industrială, Litere şi Filosofie la Viena. Profesor de gimnaziu la Târgu Jiu, stabilit la București în 1905, fondator și director al Muzeului Pedagogic și al "Buletinului Muzeului Pedagogic al Casei Școalelor". În 1931 a plecat la Năsăud şi a pus bazele unui Muzeu al ţinutului Năsăud. Lucrări: *Manual de igienă. Corpul omenesc. Funcţiunile de viaţă. Îngrijirea lui,* 1896; *Arta decorativă în ceramica românească*, 1931; *Figuri grănicereşti năsăudene,* 2 vol., 1937. Membru de onoare al Academiei Române (1943).

Molcuţ, Moise, *a publicat literatură şi cu pseudonimul* Miu Mărgineanu
(25.12.1909, Toracul Mare, Banatul Sârbesc – 06.02.2002, Zrenjanin, fost Becicherecul Mare)

Scriitor. A absolvit liceul la Zrenjanin, iar Facultatea de Drept la Universitatea din Belgrad. Lucrări: *Fata cu ochi miraţi,* 2 vol., roman, 1972, 1979; *Ulmii de la răspântie,* roman, 1996 (încă două volume nu sunt publicate). Co-fondator al Societăţii de Lectură a elevilor din Becicherecul Mare (localitate veche, pomenită de Ion Budai-Deleanu în poemul *Trei viteji*), 1926, şi al Uniunii Studenţilor Români din Iugoslavia, 1932, al cărei preşedinte a fost.

Moldovan, Angela
(09.09.1927, Chişinău - 13.10.2013, Bucureşti)

Cântăreaţă de muzică populară. A absolvit Literele la Chişinău. După venirea la Bucureşti a fost solista Ansamblului Ciocârlia al Ministerului de Interne. A concertat în numeroase ţări europene. Cele mai cunoscute melodii: *La oglindă* (versuri Coşbuc); *Iubesc cum n-am iubit vreodată; La fereastra cu zorele; Mai am un singur dor* (versuri Eminescu); *Nu-i niciodată prea târziu; Pocnind din bici* (versuri Coşbuc); *Fata neichii; Ia-mi tăicuţă papucei; Mi-am făcut bundiţă nouă; O lacrimă; Trandafir de la Moldova.* Artistă Emerită.

Moldovan, Ioan Micu *poreclit şi* Moldovănuţ
(13.06.1833, Varfalău, comitatul Turda – 20.09.1915, Blaj)

Istoric, teolog, folclorist, filolog şi pedagog. Canonic greco-catolic. Face studii de istorie şi de teologie, fiind elevul şi continuatorul lui Timotei Cipariu. Profesor de teologie la Seminarul Greco-Catolic din Blaj, a publicat numeroase lucrări istorice. A deţinut funcţia de preşedinte al Societăţii ASTRA între 1894 şi 1901 (după decesul lui Gheorghe Bariţiu). Lucrări: *Actele sinodali ale Băserecei Române de Alba Julia şi Făgăraşiu* (1869–1872); *Dicţiunarelu latinu–românu pentru începetori* (1864); *Scrisoare* adresată probabil lui Matei Eminescu, fratele poetului (1899); *Geografia Ardealului pentru şcolele poporali* (1866). Membru titular al Academiei Române (1895). În memoria lui satul Varfalău a fost redenumit în perioada interbelică Moldoveneşti (nume păstrat până astăzi).

Moldovan, Iuliu
(15.06.1882, Bogata, jud. Mureş – 19.06.1966, Cluj-Napoca)

Medic. A absolvit Medicina la Viena şi s-a specializat la Praga. A lucrat ca medic la Praga şi Viena. A fost epidemiologul-şef al armatei austro-ungare (1914–1918), apoi secretar general al Resortului Ocrotiri Sociale din cadrul Consiliului Dirigent al Transilvaniei (1918–1920). Profesor la Facultatea de Medicină din Cluj până în 1947. În perioada 1932–1947 a fost la conducerea ASTRA. Este unul dintre fondatorii şcolii de igienă publică şi ocrotiri sociale din România. De numele lui se leagă descoperirea reticulinei. Lucrări: *Principii generale pentru organizarea sănătăţii publice în România,* 1924; *Igiena naţiunii,* 1925; *Organizarea sanitară rurală în România,* 1940; *Biologia familiei şi etnobiologia*, 1942; *Tratat de sănătate publică,* 1947. Membru corespondent al Academiei Române (1920), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Moldovan, Ovidiu Iuliu
(01.01.1942, Vişinelu, com. Sărmaş, jud. Cluj interbelic, azi jud. Mureş – 12.03.2008, Bucureşti)

Actor de teatru şi film. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti (promoţia 1964), la clasa profesorilor Marţian Pop şi Octavian Cotescu. A debutat în 1965 în piesa Pogoară iarna de Maxwell Anderson, pe scena Teatrului Naţional din Timişoara. Roluri: în teatru – *Dactilografii* de Schisgall; *Pădurea împietrită* de Sherwood; *Romulus cel Mare* de F. Durrenmatt; *Anotimpurile* de Werker; *A XII-a noapte* de W. Shakespeare; *Regele Lear* de W. Shakespeare; *Furtuna* de W. Shakespeare; *Caligula* de A. Camus; *Despot Vodă* de V. Alecsandri; *Jocul ielelor* de Camil Petrescu; *Medeea* de Seneca; *Avram Iancu* de L. Blaga; în film – *Despre o anume fericire*, 1973; *Actorul şi sălbaticii*, 1974; *Patima*, 1975; *Hyperion*, 1975; *Un om în loden,* 1979; *Bietul Ioanide*, 1979; *Artista, dolarii şi ardelenii*, 1979; *Pruncul, petrolul şi ardelenii*, 1980; *Burebista*, 1980*; Întâlnirea*, 1983; *Misterele Bucureştilor,* 1983; *Punct şi de la capăt,* 1986; *Cuibul de viespi*, 1986; *Nopţi de cristal*, 1994; *Craii de Curtea Veche*, 1995; *Crăciun însângerat* (producţie Canada), 1996. Peste 80 de emisiuni de poezie – recitaluri Eminescu. Peste 60 de roluri în piese de teatru radiofonic (regizori: Constantin Moruzan, Cristian Munteanu, Dan Puican, Leonard Popovici ş.a.). Premiul UNITER pentru întreaga carieră (2004); Ordinul Steaua României în grad de Cavaler, conferit post-mortem, la 15 martie 2008, prin decret al preşedintelui României.

Moldovan, Roman
(14.12.1911, Daia, jud. Mureş – 17.11.1996, Bucureşti)

Economist şi sociolog. A absolvit Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale la Bucureşti. Profesor la Institutul de Ştiinţe Economice din Bucureşti. A fost membru al Consiliului de Stat (1961–1965, 1969–1975) şi director al Institutului de Cercetări Economice al Academiei Române, apoi vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri şi preşedinte al Consiliului Naţional al Cercetării. A fost totodată membru al CC al PCR (1965–1979). Lucrări: *Mişcarea preţului principalelor produse agricole de origine vegetală în România în perioada 1922–1940,* 1942; *Venitul naţional*, 1944;

Planificare şi sociologie, 1972; *Studii de istorie economică. Contribuţii la caracterizarea dezvoltării forţelor de producţie din România în perioada dintre cele două războaie mondiale*, 1983. Membru titular al Academiei Române (1990).

Moldovanu, Corneliu *nume la naştere* Corneliu Vasiliu
(15.08.1883, Bârlad – 02.09.1952, Bucureşti)

Scriitor. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. Membru fondator al Societăţii Scriitorilor Români, apoi preşedinte al ei (1921–1923; 1932–1936). A înfiinţat Casa Scriitorilor şi sistemul de pensii pentru scriitori. Preşedinte al PEN Clubului român. A fost director general al teatrelor (1924–1926 şi 1927–1928). Prieten cu C. Sandu-Aldea, considerat sămănătorist, ca şi el. A colaborat intens la "Sămănătorul" (1901–1910). Lucrări: *Flăcări*, versuri, 1907; *Cântarea Cântărilor*, 1908; *Cetatea soarelui şi alte poeme*, 1910; *Fluturii*, teatru, 1914; *Autori şi actori* – pagini de critică dramatică, 1920; *Purgatoriul*, 2 vol., roman, 1922. Distins cu Légion d'Honeur (1928). Premiul Naţional pentru poezie, 1933.

Moldoveanu, Eugenia
(19.03.1944, Buşteni)

Soprană. A studiat pianul din copilărie cu Aurel Bobescu. A absolvit Conservatorul din Bucureşti ca elevă a Artei Florescu şi a lui Hero Lupescu. Solistă a Operei Române. Profesoară la Conservator (azi Universitatea de Muzică) din Bucureşti. Laureată a Concursului Internaţional George Enescu, Bucureşti, şi a Concursului Internaţional Toulouse, ambele 1970, Marele Premiu la Concursul Madama Butterfly, Tokyo, 1973. A cântat la Metropolitan Opera, La Scala, Opera de Stat din Viena, alături de artişti precum Placido Domingo, Jos Carreras, Carlo Bergonzi, Alfredo Kraus, Renato Bruson, Giuseppe Taddei, Ruggiero Raimondi, Katia Ricciarelli, Nicolai Ghiaurov, sub baghetele unor dirijori ca Riccardo Muti, Claudio Abbado, Giusepe Patane, Georges Prètre sau Wolfgang Savallish. Repertoriu: *Don Giovanni, Idomeneo, Flautul fermecat, Nunta lui Figaro, Traviata, Luiza Miller, Simon Boccanegra, Ernani, Otello, Boema, Madama Butterfly, Turandot, Gianni Schicchi, Manon Lescaut, Freischutz, Carmen, Năpasta, Oedip.* A fost şi secretar de stat la Ministerul Culturii (1988–1990), director general al Operei Române (1993–1995) şi parlamentar din partea PDSR (1996–2001), respectiv PSD (2001–2004). A deţinut funcţia de vicepreşedinte al Delegaţiei Permanente a BEx. Central al PDSR. Laureată a Ordinului Naţional Steaua României în grad de Comandor (2004).

Morariu-Andrievici, Silvestru *nume la naştere* Samuil al Andrii
(26.10.1818, Mitocu' Dragomirnei, Suceava – 15.04.1895, Cernăuţi)

Cărturar. Unchi al lui Constantin M. A absolvit Teologia la Cernăuţi. A scris manuale pentru şcolile săteşti: *Elementar sau Carte de citire, Lepturariu românesc* şi a scris sonete: *Versuri*, 1841–1859.

Morariu, Constantin
(05.05.1854, Mitocu' Dragomirnei, Suceava – 16.03.1927, Cernăuţi)

Poet şi traducător. Nepot de frate al lui Silvestru M.-Andrievici. A studiat Teologia la Cernăuţi. Prieten cu Ciprian Porumbescu. A colaborat la "Convorbiri literare" (cu pseudonimul N. Filin). A iniţiat apariţia în Bucovina a "Deşteptării", gazetă pentru educaţia ţăranilor. A tradus din germană: *Poezii germane traduse liber*, 1890; *Versuri* de Schiller şi Goethe, 1923. A scris *Părţi din istoria românilor bucovineni*, 1893-1894.

Morariu, Tiberiu I.
(26.09.1905, Salva, Bistriţa-Năsăud – 30.11.1982, Cluj-Napoca)

Geograf. A absolvit Facultatea de Ştiinţe din Cluj. S-a specializat la Paris. Profesor la Facultatea de Geografie a Universităţii din Cluj. Preocupat de etno-botanică şi geografia populaţiei. Lucrări: *Distribuţia geografică a populaţiei Transilvaniei, Banatului, Crişanei şi Maramureşului*, 1940; *Stâne în Carpaţii României*, 1944; *Hidrologia generală*, în colaborare, 1962; *Atlasul geografic al RSR*, 1964. Membru de onoare al Societăţii de Hidrologie din Budapesta. Membru corespondent al Academiei Române.

Moraru, Anton
(23.10.1937, Pistruieni, Basarabia - 30.10.2015, Chișinău)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii de Stat din Chişinău. Specializare la Universitatea Taras Şevcenko din Kiev. Şi-a început cariera la Universitatea de Stat

Alecu Russo din Bălţi şi a continuat la Universitatea de Medicină N. Testemiţanu din Chişinău, unde a fost profesor. A fost director adjunct al Institutului de Cercetări Social-Politice al CC al PCM, între 1990 şi 1991 director adjunct al Institutului de Ştiinţe Pedagogice şi Psihologice, iar între 1991 şi 1998, şef al Catedrei de istoria românilor şi istoria universală a Institutului Naţional de Reciclare a cadrelor didactice (azi Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei). Între 1998–2004 a fost prorector pentru ştiinţă la Universitatea Real-Umanistă, la Universitatea de Criminalistică şi la Universitatea de Stat din Cahul. A introdus în circuitul ştiinţei chestiunea anexării de către Rusia ţaristă a teritoriilor dintre Prut şi Nistru şi politicii ţariste în principatele dunărene. A publicat circa 300 de lucrări ştiinţifice – cărţi, studii monografice, articole, programe pentru învăţă-mântul istoric preuniversitar şi universitar: *Istoria românilor. Basarabia şi Transnistria: 1812–1993* (1995), *Anul 1918 – ora astrală a neamului românesc* (1998, în colaborare), *Ştiinţa istorică în contextul intereselor politice* (2003), *Metodologia istoriei* (2007), *De ce moldovenii sunt români* (2008), *Integrarea europeană: retrospectivă istorică* (2008), *Introducere în metodologia juridică* (2008). Membru al colectivului de autori care a elaborat prima programă de *Istoria românilor pentru clasele V– XI* ale şcolilor de cultură generală din Republica Moldova (1990), membru fondator al Societăţii de Sociologie, Heraldică şi Arhivistică Paul Gore, membru fondator al Societăţii Ştiinţifice Historica, membru al conducerii Asociaţiei Istoricilor din Republica Moldova, membru fondator al Forumului Democratic al Românilor din Republica Moldova. Distins cu Medalia de Veteran al Muncii. Laureat pentru Ştiinţă al săptămânalului "Literatura şi arta" în 2005, 2006, 2007, 2008, 2009.

Moraru, Constantin
(19.06.1926, Chiurt, Basarabia - 08.03.2015, Chișinău)

Biolog. A absolvit Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chişinău. A fost director al Institutului de Cercetări pentru Culturile de Câmp din Bălţi (a organizat construirea blocului principal, a fondat două secţii – de biochimie şi tehnologie, de fiziologia plantelor şi microbiologie), apoi director al Institutului de Pedologie şi Agrochimie, director al Institutului de Fiziologie şi Biochimie a Plantelor al AŞM. Ministru al Agriculturii (1964–1967). Membru fondator al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Contribuţii în domeniul fiziologiei, biochimiei, biofizicii, geneticii, citologiei şi ameliorării plantelor. Lucrări: *Действие условий питания и освещения на озимую пшеницу. Экспери-ментальные наблюдения* (1962). Distins cu Ordinul Gloria Muncii, Medalia Dimitrie Cantemir, Medalia de Aur a Centrului Internaţional Biografic (Cambridge, Anglia).

Moraru, Ioan
(08.09.1927, Dârlos, Sibiu – 20.12.1989, Bucureşti)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină la Cluj şi a fost profesor al facultăţii. Specializare la Moscova şi Bucureşti. A avut contribuţii la dezvoltarea pe baze moderne a anatomiei patologice, la folosirea geneticii în practica medicală. Lucrări: *Tratat de anatomie patologică*, 3 vol., 1980; *Introducere în genetica moleculară.* Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Societăţii Române de Medicină Legală, al Societăţii Franceze de Imunologie, al Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii. Ales post-mortem membru al Academiei Române (1990).

Moraru, Marin
(31.01.1937, București - 21.08.2016, București)

Actor de teatru şi film. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică I.L. Caragiale. A fost actor pe sce - nele Teatrului Tineretului (1961–1964), Teatrului de Comedie (1965–1968), Teatrului Lucia Sturdza Bulandra (1968–1971) şi Teatrului Naţional I.L. Caragiale (1971–1974). Roluri: în film – *Haiducii* (1965), *Un film cu o fată fermecătoare* (1966), *Maiorul și moartea* (1967), *Răzbunarea haiducilor* (1968), *Actorul și sălbaticii* (1974), F*ilip cel Bun* (1974), *Un comisar acuză* (1974), *Un zâmbet pentru mai târziu* (1974), *Elixirul tinereții* (1975), *Toamna bobocilor* (1975), *Operațiunea „Monstrul“* (1976), *Tufă de Veneţia* (1977), *Iarna bobocilor* (1977), *Concurs* (1982), *Faleze de nisip* (1982), *Ringul* (1983), *Masca de argint* (1984), *Zbor periculos* (1985), *Vară sentimentală* (1985), *Cuibul de viespi* (1986), *În fiecare zi mi-e dor de tine* (1987), *Chiriţa la Iaşi* (1987); în teatru – *Pigulete plus cinci fete* de C. Bratu; *Chiriţa în provincie* de V. Alecsandri; *Ocolul Pământului* de P. Kohout; *Umbra* de E. Swartz; T*roilus și Cresida* de W. Shakespeare; *Capul de rățoi* de G. Ci -

prian; *D'ale carnavalului* de I.L. Caragiale; *Nepotul lui Rameau* de Diderot; *Transplantarea inimii necunoscute* de Al. Mirodan; *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale; *Romulus cel Mare* de F. Durenmatt; *Azilul de noapte* de M. Gorki; T*ake, Ianke și Cadâr* de V.I. Popa. Din 2002 este Societar de onoare al Teatrului Naţional din Bucureşti. Distins cu Premiul Gopo al Uniunii Cineștilor din România (2016).

Morărescu, Dragoş
(06.10.1923, București - 02.02.2005, București)

Pictor. A absolvit Facultatea de Belle Arte şi Facultatea de Arhitectură la Bucureşti, apoi Şcoala Superioară de Pictură Bisericească. A debutat în 1943 la Salonul Oficial de la Ateneul Român şi a participat, din 1947, la toate saloanele oficiale. A avut 34 de expoziţii personale cu desene, guaşe, tempera, cerapastel, litografie, tehnici proprii, pictură de şevalet, pictură murală în tempera şi frescă, gravură pe lemn și metal. Lucrări ale sale se află în muzee din România, Austria, Germania, Olanda, Franţa, Italia, Spania, Portugalia, Canada, SUA, Australia, Japonia. Lucrări: *Pasărea Vădastră, Cizeluri* (1996), *La malul Snagovului, Euritmii în jurul Florii cu nimb* (1999), *Corabia de purpură* (2001), *Enaxor* (2002), *Lizica Codreanu şi avangarda pariziană* (2002), *Cununi* (2002).

Morgenstern, Maia
(01.05.1962, Bucureşti)

Actriţă de teatru şi film. A absolvit Academia de Teatru şi Film din Bucureşti, apoi a jucat la Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ până în 1988. A apărut apoi pe scena Teatrului Evreiesc de Stat din Bucureşti, după care s-a alăturat trupei de la Teatrul Naţional I. L. Caragiale. Director al Teatrului Evreiesc din București. Roluri: *Îngerul albastru* (der Blaue Engel); *Park Your Car in Harvard Yard*. Este cunoscută mai ales pentru rolurile din filmele *Balanţa, Cel mai iubit dintre pământeni, Patimile lui Hristos* (regia Mel Gibson, 2004 - a deținut rolul Fecioarei Maria), dar şi din *Privirea lui Ulysse, Omul zilei, Patul lui Procust, Orient Express.* Distinsă cu Legiunea de Onoare a Franței. De mai multe ori laureată a Premiului UNITER.

Moroşan, Nicolae
(01.07.1902, Cuconeştii Vechi, jud. Edineţ, Basarabia – 03.02.1944, Moscova)

Arheolog, specialist în Paleolitic. A absolvit Facultatea de Ştiinţe Naturale a Universităţii din Iaşi. Specializare la Sorbona, doctorat cu o teză despre Pleistocenul din România. Membru al partidului Frontul Renașterii Naționale a României. Contribuţii la descoperirea de aşezări paleolitice pe terasele Nistrului şi Prutului. În 1940 optează pentru Chişinău. Devine directorul Muzeului de Etnografie şi Istorie Naturală, după care preia Catedra de geologie a Facultăţii de Geografie a Institutului Pedagogic. Arestat de NKVD şi trimis la Novosibirsk, în Siberia. I se recunoaşte nevinovăţia, este eliberat, dar găsit decedat la Moscova, în camera de hotel, probabil pentru refuzul de a colabora cu noile autorităţi. La 110 ani de la naștere S-a emis în Moldova un plic filatelic în amintirea sa.

Morţun, Vasile
(30.11.1860, Roman – 30.06.1919, Broşteni, jud. Neamţ)

Ziarist. A absolvit Institutul Academic din Iaşi şi Colegiul Sainte Barbe din Paris. A urmat Literele şi Filosofia la Paris şi Bruxelles, fără a le termina. A fost militant socialist. A făcut parte din grupul „generoşilor", trecând la liberali (1899). A fost senator, ministru al Lucrărilor Publice, ministru de Interne, preşedinte al Camerei Deputaţilor. A colaborat la "Contemporanul", "Dacia viitoare", "Revista socială", "Muncitorul", "Ciocoiul", "Munca", "Lumea nouă", "Flacăra", "Viaţa românească" ş.a. A tradus din Lermontov, Tolstoi, Dostoievski. A scris, în afară de articole politice, critică teatrală. Lucrări: *Deputatul pălmuit*, roman, 1882; *Versuri şi proză,* 1883; *Zulnia Hâncu*, teatru, 1891.

Moruzov, Mihail
(08.11.1887, Zebil, jud. Tulcea – 27.11.1940, Jilava)

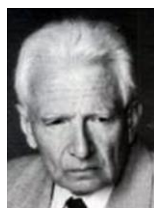
Șeful fondator al Serviciului Secret de Informaţii al Armatei Române. Lipovean ca etnie. Arestat de Ion Antonescu, devenit prim-ministru după abdicarea lui Carol al II-lea, a fost asasinat de legionari. N-a absolvit nici liceul, dar vorbea, în afară de română şi rusă, ucraineana, bulgara, turca şi tătara. Și-a început

cariera în 1909, ca agent special la Direcţia Generală a Poliţiilor, şi a trecut prin toate treptele ierarhice, ajungând în 1917 în fruntea Serviciului de Informaţii al Deltei. Până la sfârşitul războiului, din 178 de spioni germani trimişi în liniile româneşti, 156 au fost prinşi, printre care și colonelul Friederich von Mayer, şeful informaţiilor germane în Dobrogea. M. izbuteşte să se insinueze într-o delegaţie a armatei ruse care urma să trateze capitularea a două divizii ruseşti în faţa nemţilor şi împiedică încheierea acordului până ce Comandamentul român reuşeşte să informeze Comandamentul aliat; preia comanda unei divizii a Armatei Roşii din zonă, pe care apoi o dizolvă; negociază cumpărarea flotei ruseşti de pe Dunăre pentru suma de două milioane de lei şi numai lansarea unui atac neinspirat asupra acesteia împiedică finalizarea acţiunii; după încheierea războiului descoperă o amplă acţiune a serviciilor de spionaj ruseşti care plănuiseră subminarea economiei româneşti aruncând pe piaţa română 12 milioane de ruble false. Serviciul creat de el era echipat cu cele mai performante instrumente ce apăruseră la vremea respectivă: echipament de înregistrare (pe bandă sau pe discuri), microfoane, detectoare, oglinzi transparente, periscoape, celule fotoelectrice. După 1936 a organizat şcoli pentru pregătirea de specialişti în radiotelegrafie, fotografie, filmare, amprente etc. Cea mai pertinentă recunoaştere a poziţiei de înalt profesionalism a SSI sub conducerea sa vine de la serviciile de spionaj străine. SSI colabora cu serviciile similare din Cehoslovacia, Polonia, Iugoslavia, Finlanda şi chiar Japonia. Direct sau prin câţiva colaboratori de maximă încredere (locotenent-colonelul Gh. Petrescu, maiorul Constantin Ionescu Micandru) a stabilit contacte directe cu serviciile de spionaj ale Franţei, Angliei, Italiei şi Germaniei. După uciderea lui, Serviciul Special de Informaţii (SSI) avea să iasă de sub tutela militară şi să se subordoneze nemijlocit şefului statului, sub conducerea lui Eugen Cristescu.

Moscalenco, Sveatoslav
(26.09.1928, Bravicea, Basarabia – 2018, Chișinău)

Fizician. Frate geamăn cu Vsevolod M. Soţ al Iuliei Boiarschi. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Universităţii de Stat din Chișinău. Specializare la Institutul de Fizică al Academiei de Ştiinţe a Ucrainei din Kiev. Şef de secţie la Institutul de Fizică Aplicată al AŞM, Chişinău. Contribuţii în domeniul fizicii excitonilor şi biexcitonilor de densitate înaltă în semiconductori. O parte din rezultatele obţinute au fost generalizate în comun cu prof. D. W. Snoke de la Universitatea din Pittsbourgh (SUA). Profesor invitat la Uppsala, Suedia. Lucrări: *Бозе эйнштейновская конден-сация экситонов и биэкситонов* (1970); *Солитоны и нутация в экситонной области спектра* (1980, în colaborare); *Введение в теорию экситонов большой плотности* (1973); *Bose-Einstein condensation of excitons and biexcitons and coherent nonlinear optics with excitons* (2000, în colaborare). Distins cu titlurile de Om Emerit, laureat al Premiului de Stat al Moldovei şi Premiul de Stat al URSS. Este cavaler al Ordinului Republicii. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Moscalenco, Vsevolod
(26.09.1928, Bravicea, Basarabia - 02.04.2018, Chișinău)

Fizician. Frate geamăn cu Sveatoslav M. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Universităţii de Stat din Chișinău. Specializare la Universitatea Lomonosov din Moscova. Elev al lui N. Bogoliubov. Șef de secţie la Institutul de Fizică şi Matematică, apoi la Institutul de Fizică Aplicată al AŞM. A generalizat teoria supraconductibilităţii pentru metale cu benzi energetice suprapuse. Colaborator al Institutului Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna, Rusia. Profesor invitat la Universităţile din Changchun (China, 1990, 1992/1993), Salerno (Italia, 1999, 2001) şi Duisburg (Germania, 2000). Lucrări: *Метод исследования плотностей электронных состояний сверхпроводящих сплавов* (1974); *Электромагнитные и кинетические свойства сверхпроводящих сплавов с перекрывающимися энергетическими полосами* (1976); *Туннельные свойства сверх-проводящих сплавов* (1978, în colaborare); *К теории металлических спиновых стекол* (1985); *Низкотемпературные свойства металлов с особенностями зонного спектра* (1989, în colaborare). Distins cu titlul de Om Emerit, cu Premiul de Stat al RM, decorat cu Ordinul Insigna de Onoare, Ordinul Republicii, Medalia D. Cantemir a AŞM.

Moscopol, Jean
(26.02.1923, Brăila – 1980, New York)

Cântăreţ. Valah din Moscopole după familie. A absolvit liceul la Galaţi şi, ca student la Şcoala de Aeronautică din Bucureşti, şi-a descoperit talentul muzical. A debutat la barul Zissu (al bunicului după mamă al fotografului Eli Lothar, fiul nelegitim al lui Tudor Arghezi) din Bucureşti în 1929. A cântat mai ales romanţe. Invitat de actriţa Elvira Popescu la Paris în 1947, nu s-a mai întors în ţară, ci a plecat la New York, unde s-a implicat în activitatea comunităţilor româneşti şi a susţinut, prin romanţele sale, lupta contra dictaturii din România. Cele mai cunoscute romanţe: *Vrei să ne-ntâlnim sâmbătă seara?, Mână birjar, Tot ce-i românesc nu piere.*

Moscovici, Serge *nume la naştere* Ştrul Herş Moscovici
(14.06.1925, Brăila - 15.11.2014, Paris)

Psiholog. (Fiul său, Pierre M., naturalizat francez, social-democrat, comisar european, pentru Economie și Finanțe, a fost raportor al Parlamentului European cu prilejul integrării României în Uniunea Europeană). Fiu al unui angrosist de grâne, a lucrat pentru firma tatălui său la Cahul, Galaţi şi Bucureşti. S-a înscris la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti, dar a fost exclus din cauza legislaţiei antisemite. S-a înscris în 1939 în Partidul Comunist Român. S-a cunoscut cu Jumanca și Fluieraș. A făcut muncă forţată (1941–1944) şi a taversdat Pogromul din Bucureşti până la intrarea Armatei Roşii în România. A fondat, împreună cu Isidore Isou, la Bucureşti, în 1944, revista „Da" (o replică la eseul *Nu* al lui Eugen Ionescu). I-a ajutat să plece din ţară (1944–1947) pe evreii sionişti. A plecat în Franţa în 1947, ajutat de Paul Celan. A absolvit Psihologia la Sorbona, audiind şi cursuri de epistemologie şi istoria ştiinţelor. Specializare la Institutul pentru Studii Aprofundate al Universităţii Princeton, la universităţile Stanford şi Yale, SUA. A fost fondatorul Laboratorului European de Psihologie Socială de pe lângă Casa Științelor Omului din Paris. Contribuţii la studierea psihologiei de grup şi a reprezentărilor sociale. Influenţat de Gabriel Tarde. Lucrări*: La psychanalyse, son image, son public,* 1961; *Reconversion industrielle et changements sociaux. Un exemple: la chapellérie dans l'Aude,* 1961*; Essai sur l'histoire humaine de la nature,* 1968; *La société contre nature,* 1972; *Social influence and social change,* 1976; *L'Age des foules: un traité historique de psychologie des masses,* 1981; *La Machine à faire les dieux,* 1988; *Social Representations: Explorations in Social Psychology,* 2000. Doctor Honoris Causa al Universităţii din Iaşi. Membru al Academiei Ruse de Științe și al Academiei Ungare. Distins cu Legiunea de Onoare a Franței. Premiul Balzan pentru psihologie, 2003. Asociația Psihologilor Americani i-a conferit Premiul Wundt-James pentru opera sa în domeniul psihologiei sociale (2007).

Moskon
(sec. IV î.H.)

Rege dac. Apare pe monede din regatul dacic inscripţionate cu alfabet grec. A luptat cu oştile lui Alexandru Macedon, nelăsîndu-l să treacă Dunărea.

Moskowitz, Joseph
(1879, Brăila – 27.06.1954, New York)

Muzician. A cântat la ţambal (instrument tradiţional românesc) încă de copil, alături de tatăl său, într-o echipă de lăutari care colinda satele româneşti din lungul Dunării. A fost primul care a alcătuit piese de muzică tradiţional-religioasă evreiască (klezmer) pentru acest instrument. A plecat în SUA în 1943 şi a cântat în restaurantele din New York. A compus peste o sută de cântece lăutăreşti în stil românesc ori ţigănesc pentru formaţia sa şi a continuat să cânte la ţambal.

Moşanu, Alexandru
(19.06.1932, Branişte, Basarabia – 07.12.2017, Chișinău)

Istoric şi om politic. A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie la Chişinău. Profesor la aceeaşi facultate a Universităţii din Chişinău şi decan al ei. Contribuţii în domeniul analizei istoriei mişcării muncitoreşti şi al luptei de eliberare naţională. Deputat şi preşedinte al Parlamentului Republicii Moldova, a militat pentru adoptarea drapelului tricolor şi a stemei statului independent. Din 1993 preşedinte al Congresului Intelectualităţii din Moldova. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Moşanu, Vasile
(23.09.1955, Grăseni, Republica Moldova - 07.02.2017, Chișinău)

Pictor. A absolvit Şcoala de Arte Plastice la Chişinău şi Universitatea de Arte Plastice, Facultatea Pictură, Secţia artă murală, la Tallinn,

Estonia. A lucrat ca designer la Fabrica M.I. Kalinin din Tallinn, apoi profesor la Şcoala de Arte Plastice pentru Copii din Chişinău. Membru al grupului artistic Zece. Plecat în Canada în 1996, este profesor de artă la Şcoala St. Cyril şi Methodius din Ottawa. Revenit profesor în 2001 la Chişinău. A avut expoziţii în Moldova, Rusia, Canada, Estonia, Germania, Suedia, România, SUA. Distins cu premiul al II-lea la Concursul republican pentru vitraliu din Tallin.

Moşoiu, Traian
(02.08.1868, Tohanul Nou, jud. Braşov – 15.08.1932, Bucureşti)

General de armată. A absolvit liceul Andrei Şaguna din Braşov şi studiile militare la Budapesta şi Wiener Neustadt, Viena. A lucrat la garnizoana din Sibiu. A fost avansat general de brigadă în 1917 şi guvernator militar al Transilvaniei în 1919. A condus Grupul de Armate Nord care a eliberat Transilvania (luptele de la Oradea), contribuind astfel la Marea Unire. Eliberat la cerere din armată, s-a înscris în Partidul Liberal şi a fost ministru de Război (1920) în guvernul Vaida Voevod. În 1922 a fost desemnat titular la Ministerul Comunicaţiilor şi Ministerul Industriei şi Comerţului, a condus comisia pentru organizarea încoronării regelui Ferdinand I la data de 15 octombrie 1922. O statuie a sa a fost dezvelită la Oradea, iar o stradă din Cluj şi una din Oradea îi poartă numele.

Motăş, Constantin
(08.06.1891, Vaslui – 15.01.1980, Bucureşti)

Biolog, ecolog şi hidrobiolog. Unchiul lui Ştefan Zeletin (care era n. Motăş, mama n. Țarălungă). A studiat la Faculta - tea de Stiinţe din Iaşi, Secţia ştiinţe naturale, unde a fost elevul lui Paul Bujor, Ion Borcea, Ion Simionescu, Mihai David, Al. Popovici, Petre Bogdan ş.a. A făcut studii de specializare la Institutul de Zoologie al Universităţii din Basel (Elveţia) şi la Universitatea din Grenoble (Franţa), unde absolvă, în 1926, piscicultură şi hidrobiologie aplicată. În 1928 îşi ia doctoratul la Universitatea din Grenoble. Întors în ţară, devine profesor de zoologie aplicată şi entomologie (1932) şi, din 1937, profesor titular la Catedra de zoologie descriptivă a Facultăţii de Stiinţe din Iaşi. Concomitent, între 1930 şi 1936, a fost conferenţiar şi apoi profesor de zoologie aplicată şi entomologie la Facultatea de Agronomie a Universităţii din Iaşi, unde a ţinut primul curs de hidrobiologie şi piscicultură din România. A funcţionat la Iaşi timp de 25 de ani, până în 1940, când s-a transferat la Catedra de zoologie a Facultăţii de Ştiinţe Naturale a Universităţii din Bucureşti, unde a lucrat până când a fost arestat (ca adept al lui Titel Petrescu, 1949–1956). Între 1936 şi 1940 a condus Muzeul de Istorie Naturală din Iaşi şi Staţiunea Zoologică Marină de la Agigea, contribuind din plin la organizarea şi dezvoltarea acestor instituţii ştiinţifice. Împreună cu S. Karaman şi P.A. Chappuis a pus bazele unei noi ştiinţe, freatobiologia. Numele său apare în toate monografiile de istorie publicate în ţară. Prorector al Universităţii din Bucureşti. Director al Muzeului de Istorie Naturală din Iaşi. Director al Staţiunii Zoologice de la Agigea. Director al Staţiunii Zoologice Sinaia. Director al Muzeului de Istorie Naturală Gr. Antipa. Director al Institutului de Speologie Emil Racoviţă. Preşedinte al Comisiei Monumentelor Naturii din Moldova. Redactor-şef al "Analelor Universităţii Al.I. Cuza". Redactor-şef al "Revistei Vasile Adamachi". A fost preocupat de problema apelor interioare şi, mai ales, a celor montane. A militat pentru punerea în valoare a apelor de munte pe baza limnologiei moderne şi a cunoaşterii factorilor biotici şi abiotici favorizanţi pentru repopularea lor. Membru al Uniunii Internaţionale de Limnologie Teoretică şi Aplicată (1928), membru al Societăţii de Z oologie din Franţa (1966), membru al Muzeului de Istorie Naturală din Franţa (1972), membru al secţiunii de pescuit a Organizaţiei Mondiale FAO. Membru al Academiei Române (1948).

Motornîi, Dmitri
(15.10.1925, Spask, reg. Kirovograd, Rusia)

Director de imagine. Rus ca etnie. A absolvit Institutul de Cinematografie la Moscova. A lucrat la Moldova Film. S-a remarcat deopotrivă în filmul artistic şi în cel documentar: *Călătorie în april* (în colaborare), 1962; *Strada ascultă*, 1963; *Ultima lună de toamnă,* 1965; *Monologul,* 1967; *A iubi,* 1968; *Singur în faţa dragostei*, 1969; *Furtul,* 1970; *Nume salvat*, 1972; *Spicul din Bugeac*, 1972; *Te cânt, Moldovă!,* 1974; *Ce-i trebuie omului*, 1975; *Balada moldovenească*, 1977; *Suspectul,* 1978; *Iată-mă-s, am sosit*!, 1979; *Un bătrân ducea un cal,* 1980; *Şoseaua,* 1981; *Cine va intra în ultimul vagon,* 1986. Distins cu Diploma de Onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM. Om Emerit al Moldovei (1974).

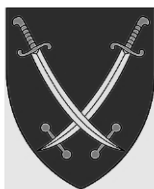

Moţa, Ion I.
(05.06.1902, Orăştie – 13.01.1937, Majadahonda, Spania)

Militant politic. A început Dreptul la Sorbona, a continuat la universităţile din Cluj, Iaşi şi l-a terminat la Grenoble. A fondat la Cluj grupul naţionalist Acţiunea Românească (inspirată de Acţiunea Franceză a lui Ch. Maurras) şi a fuzionat cu Liga Apărării Naţional-Creştine a lui A.C. Cuza (1923), având drept scop uciderea politicienilor şi evreilor care „trădaseră şi corupseseră" viaţa naţiunii. Arestat, a devenit după un an lider al Frăţiilor de Cruce legionare iniţiate de Corneliu Zelea Codreanu (catolic, polonez după tată și german după mamă). A fost unul dintre fondatorii Grăzii de Fier (Legiunea Arhanghelului Mihail), 1927. A participat la Congresul Fascist Internaţional de la Montreaux, 1934. A plecat în 1936 în Spania ca să lupte contra republicanilor în Războiul Civil. A murit pe frontul Madridului, la Majadahonda, alături de Vasile Marin. Au fost îngropaţi cu onoruri naţionale, în prezenţa miniştrilor de Război din Germania, Italia, Japonia, Spania (franchistă), Portugalia, Polonia.

Moţoc, Mircea D.
(03.06.1916, Dăeşti, Vâlcea – 23.10.2006, Bucureşti)

Inginer agronom. A absolvit Facultatea de Agricultură la Bucureşti. Profesor la Institutul Agronomic din Bucureşti şi director la Institutul de Cercetări Horticole. Cercetări în domeniul proceselor de eroziune, criterii pentru aşezarea culturilor pe versanţi. Lucrări: *Folosirea raţională a terenurilor corodate. Staţiunea de cercetări Perieni*, 1977; *Combaterea eroziunii solurilor în vii prin măsuri agrotehnice*, 1953; *Eroziunea solului şi problemele privind combaterea ei*, 1980. Membru al Academiei de Științe Agricole şi Silvice din România, membru al Academiei Române (1990).

Movilă

Dinastie de origine boierească şi care a domnit cu precădere în Moldova, cu începere de la finele veacului al XVI-lea. Ea vine pe tron după urmaşii târzii ai dinastiei Muşatinilor şi după Alexandru Lăpuşneanu. Stema lor a fost facută pe vreme Uniunii Lituano-Polone, în stil polonez și pentru a ilustra vechimea boierilor români, comparabilă cu aristocrația polonă. Primul a fost Ieremia Movilă (1595–1600), urmat de Simion Movilă, fratele său. Mihai Movilă, fiu al lui Simion, Constantin Movilă şi Alexandru Movilă, fii ai lui Ieremia, Miron-Barnovski-Movilă (ucis de otomani), Moise Movilă (1633–1634), fiu al lui Simion. În Ţara Românească a domnit doar Simion Movilă (1601–1602, care, în tentativa de a păstra ideea de unitate a ţărilor române promovată de Mihai Viteazul, şi-a coordonat fiul, Gavril Movilă, pe care l-a pus domn în Ţara Românească – după principiul roman al diarhiei, un Caesar și un Augustus). Petru Movilă a fost mitropolitul Kievului și a promovat un învățământ pan-ortodox cu funndament slavon, care se opunea, identitar vorbind, învățământului ortodox pan-grecesc promovat de Kiril Lukaris. Fetele familiei Movilă s-au căsătorit mai ales cu nobili polonezi (catolici), unde dinastia era cunoscută ca Mohyla. Şi bărbaţii familiei s-au căsătorit cu nobile poloneze. Astfel, Simion M. a avut ca soţie pe Melania Zołkiewska (un înaintaș al ei, mare hatman, a murit la Țuțora, în Moldova, luptând cu otomanii. Localitatea Żółkiewka ținea de Lubin, iar stema avea în centru un țap, ca și la iliri).

Movilă, Boris
(06.10.1928, Hâjdieni, jud. Bălți)

Editor, publicist. Fiu al unui deportat în Siberia. A absolvit Institutul Pedagogic şi Facultatea de Istorie şi Filologie la Universitatea de Stat din Moldova. Specializare la Moscova în editare de carte. Membru al Colegiului de Scenarii la Moldova Film. Redactor-şef adjunct la Editura Cartea Moldovenească, apoi secretar de redacţie la Editura Enciclopedică Gh. Asachi din Chișinău. A coordonat colecţiile Poezii, Debut şi Opere alese. A tradus în română clasici ruşi. Membru al Uniunii Cineaştilor din URSS. Distins cu Medalia Meritul Civic. Maestru Emerit al Artei din Republica Moldova. Coautor al cărții *Destine Românești* (2004).

Movilă, Gheorghe
(~ 1540, Iaşi – ?.02.1605, Iaşi)

Mitropolit al Moldovei (1588–1591; 1595– 1605). Fiu al logofătului Ion (Ioanichie) M. S-a călugărit de tânăr la Probota, a fost egumen la Suceviţa veche, episcop de Rădăuţi şi apoi mitropolit. L-au vizitat patriarhii ecumenici Ieremia II şi Teolipt II, Ioachim V al Antiohiei, Sofronie al Ierusalimului, a refăcut mănăstirea Suceviţa împreună cu fraţii săi, domnii Ieremia şi Simion M.

Movilă, Ieremia
(jumătatea secolului al XVI-lea – 1606, Iași)

Domn al Moldovei (1595–1600; 1600–1606), venit cu sprijinul hatmanului polon Jan Zamoyski. Mama sa era fiica nelegitimă a lui Petru Rareş (un Muşatin), iar fraţii săi au fost Simion (domn şi el) şi Gheorghe, mitropolitul Moldovei. Soţia sa a fost Elisabeta Izlozeanu. Fiii săi erau Alexandru şi Constantin. Ambii au domnit în Moldova. A reconstruit mănăstirea Suceviţa, primul ctitor fiind Ştefan cel Mare. Prima oară a fost detronat de Mihai Viteazul, care a fost înfrânt de polonezi şi aceştia l-au impus pe Simion M., fratele său.

Movilă, Petru
(1596, Suceava – 22.12.1646, Kiev)

Mitropolit al Kievului, Haliciului şi a toată Rusia Mică (adică Ucraina), om de cultură. Fiu al domnului Moldovei Simion Movilă, nepot de frate al mitropolitului Moldovei Gheorghe Movilă, nepot de frate al domnului Moldovei Ieremia Movilă. (Ultima familie domnească pământeană în Moldova, după care, din pricina atitudinii antiotomane, domnii pământeni au fost înlocuiţi cu fanarioţi.) Ca mitropolit a luptat pentru unitatea ortodoxiei răsăritene atât contra otomanilor, cât şi împotriva catolicismului polon, care se extindea către sud. S-a călugărit la Kiev (Lavra Pecerska) şi la 31 de ani a ajuns arhimandrit. A apărat ortodoxia de catolicism, inclusiv prin activitate tipografică. Ca urmare a unirii de la Brest-Litovsk din 1596, a pus bazele unor colegii (Lavra, Bratska) graţie cărora se va dezvolta Academia Duhovnicească de la Kiev, 1633. A sprijinit alegerea ca rege al Poloniei a lui Władisław I, în 1632, care a recunoscut unele din vechile drepturi şi libertăţi ale ortodoxiei: recunoaşterea legală a Mitropoliei Ortodoxe a Kievului, cu episcopiile Lvov, Luţk, Przemsyl şi Mstislav; menţinerea Frăţiilor Ortodoxe; restituirea tuturor bisericilor luate de uniţi (greco-catolici) şi dreptul pentru ortodocşi de a ocupa demnităţi de stat. În 1631 a înfiinţat la Kiev o academie după model occidental, cu limba de predare latină, aceasta fiind cea mai veche instituţie de învăţământ superior a slavilor ortodocşi. A creat o reţea de şcoli eparhiale, după modelul lui Chiril Lukaris (pentru spaţiul grec): Kiev, Viniţa, Luţk, ca şi una de tipografii: Kiev, Lvov, Vilna. A inclus spaţiul românesc (Moldova, Bucovina, dar și valahii nordici din Ucraina - foști bolohoveni - din Maramureșul de Nord și până în Carpații Albi - zona Podhale) pentru a defini o linie de rezistență identitară în fața tendinței grecești de absorbție, prin religie și învățământ, a spiritului românesc (inclusiv sub acțiunea valahilor sud-dunăreni) – de altfel Vasile Lupu, originar din Epir, procedase şi el la construirea învăţământului după modelul lui Lukaris. I-a trimis o tipografie mitropolitului Dosoftei al Moldovei, ca şi altele la Câmpulung, Govora, Târgovişte. A trimis profesori pentru colegiul latin înfiinţat de Vasile Lupu la Iaşi. Lucrarea sa de căpătâi, *Mărturisirea ortodoxă*, 1640, a fost cercetată de Sinodul de la Kiev şi de la Iaşi, tradusă în greceşte de Meletie Sirigul şi aprobată de sinoadele de la Alexandria, Constantinopol, Antiohia, Ierusalim, devenind manual de învăţătură al întregii ortodoxii răsăritene. A fost tradusă, în veacul al XVII-lea, în 15 ediţii greceşti, slavo-ruse, slavo-sârbe, ca şi în olandeză, germană, engleză, maghiară. Radu şi Şerban Greceanu au tradus-o în româneşte, Buzău, 1691. Este o afirmare identitară a ortodoxxiei răsăritene, pe fondul răspândirii masive a protestantismului în Europa și al demersurilor Vaticanului de a se impune pe tot continentul. Alte lucrări: lucrarea canonico-juridică *Nomocanonul*, 1629; *Evanghelia învăţătoare sau Cazania*, 1637; lucrarea polemică *Lithos sau Piatra aruncată din praştia adevărului*, 1644. A editat *Istoria lui Varlaam şi Ioasaf*, 1638. A fost canonizat de Biserica Ortodoxă din Ucraina în 1996. La festivităţi a participat şi o delegaţie a Bisericii Ortodoxe Române, condusă de mitropolitul Nestor al Olteniei. Festivităţile au început la Bucureşti, au continuat la Suceviţa şi la Chişinău şi s-au încheiat la Kiev, cu o sesiune academică şi bisericească.

Movilă, Simion
(a doua jumătate a sec. al XVI-lea, Iași – 1607, Iași)

Domn al Ţării Româneşti (1600–1602) şi al Moldovei (1606–1607). Frate cu Ieremia M. A fost căsătorit cu o nobilă polonă. Catolic. A fost pus pe tronul Munteniei de generalul polonez Jan Zamoyski, după ce l-a învins pe Mihai Viteazul la Teleajen în octombrie 1600. Armata de sprijin, 4000 de polonezi şi de moldoveni, pradă ţara cumplit, mai ales după respingerea unui nou atac al lui Mihai la 21 noiembrie 1600. A fost alungat de fraţii Buzeşti, care l-au pus domn pe Radu Şerban Basarab. A venit pe tronul Moldovei la moartea fratelui său, Ieremia, care era domn. Deoarece a închinat ţara otomanilor,

a fost otrăvit de trimişi polonezi. Este îngropat la Suceviţa.

Moxa, Mihail
(sfârşitul sec. al XVI-lea, probabil între 1585 şi 1590 – 1650, mănăstirea Bistriţa, Oltenia)

Cronicar. A lăsat *Cronograful (De începutul lumiei de-ntâiu),* 1620, prima istorie universală în limba română, care merge de la Facerea Lumii până la 1489, cu ştiri despre popoarele antice (evrei, asirieni, egipteni, perşi, romani) şi medievale (bulgari, sârbi, turci), stăruind însă asupra istoriei Bizanţului; aminteşte şi de unele lupte ale domnilor români cu turcii: Mircea cel Bătrân, Iancu de Hunedoara, Ștefan cel Mare. La baza ei stă o versiune slavonă a cronicii lui Constantin Manasses (din veacul al XII-lea, care a constituit şi modelul lui Macarie), cronica lui Ioan Zonaras, ca și *Biblia*. Lucrarea a fost tipărită pentru prima oară de B.-P. Hasdeu în *Cuvente den bătrâni*. Tot el a tradus în româneşte *Pravila de la Govora (1640–1641),* două ediţii, una în Ţara Românească şi una pentru Transilvania, ceea ce însemna o tentativă timpurie de unificare legislativă a spaţiului românesc.

Mrazec, Ludovic
(17.06.1867, Craiova – 09.06.1944, Bucureşti)

Geolog, specialist în exploatarea petrolului. Părinții din Silezia cehă (tatăl), probabil goral și mama austriacă, au optat pentru Oltenia (Valahia Veche) din 1861, după Mica Unire. A studiat la Școala Superioară de Farmacie de la Bucureşti şi Geneva. Profesor la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti. La Expoziţia Internaţională de la Paris (1900) a prezentat prima hartă a formaţiunilor de sare din România, iar la Congresul Mondial al Petrolului (1907) a lansat teoria cutelor diapire şi a explicat apariţia petrolului din materia organică. El a definit termenul de „diapir“ şi fenomenul de „diapirism“ (deformări plastice şi ridicarea sării prin străpungerea formaţiunilor de deasupra zăcământului) pentru sarea gemă, demonstrând că ele pot oferi o capcană eficace pentru zăcămintele de hidrocarburi. Sub conducerea sa, în 1920, a fost elaborată prima *Hartă geologică a României*. În 1907 este ales preşedinte al Congresului Internaţional al Petrolului. Fondator şi director al Institutului Geologic al României. Ministru al Industriei şi Comerţului, a contribuit la redactarea Legii minelor din 1924. A fost primul geolog român care a susţinut originea organică a petrolului şi a subliniat rolul proceselor de bituminizare în natură. În 1927 a deţinut funcţia de ministru al Comerţului şi Industriilor. În aprilie 1930 este ales primul preşedinte al Societăţii Geologice a României. Este autorul a peste 100 de lucrări ştiinţifice, susţinând de asemenea conferinţe în numeroase domenii: minele de aur din România, clasificarea flişului românesc, depozitele de sulf din România, originea lacurilor sărate, originea loessului, exploatările miniere din România etc. Membru al Academiei de Ştiinţe şi Litere din Cracovia, al Academiei de Ştiinţe a Franţei, al Societăţii Imperiale de Ştiinţe din Moscova, al Societăţii Geologice din Belgia, al Comisiei Internaţionale a Petrolului din Londra. Membru al Academiei Române (1905). În perioada 1932–1935 a fost preşedinte al Academiei Române.

Mudrea, Andrei
(29.04.1954, Mitocul Vechi, Republica Moldova)

Pictor. Coleg cu Andrei Rurac şi elev al lui Mihai Grecu la Școala de Arte Plastice din Chişinău. A făcut parte din grupul Zece, mişcare postim - presionistă. A avut expoziţii în Moldova, România, Polonia, Ucraina, Franţa, Portugalia, Germania, Italia. Medalia de Argint la Moscova, 1988, la concursul de pictură.

Müller, Herta
(17.08.1953, Niţchidorf, jud. Timiş)

Scriitoare. Germană ca etnie (comunitatea şvabilor). Tatăl său a fost deposedat de bunuri la naţionalizare, deoarece a luptat în Waffen SS în al Doilea Război Mondial. A absolvit Facultatea de Limbi Germanice la Universitatea din Timişoara. A făcut parte din grupul anticomunist şi separatist studenţesc Aktionsgruppe Banat. A refuzat să colaboreze cu Securitatea Română şi a fost trimisă pentru reeducare la întreprinderea Tehnometal. A făcut traduceri din literatura germană în română, a lucrat la câteva grădiniţe şi a fost redactor la revista "Orizont" din Timişoara. După volumul de debut, *Ţinuturi joase* (1982), publicat şi în RFG cu titlul *Niederungen* (şi necenzurat), i s-a interzis să publice. A emigrat în RFG în 1987, a revenit în România după 1989 pentru diverse evenimente. Lucrări: *Der Fuchs war damals schon der Jäger* (1992); *Herztier* (1994); *In der Falle* (1996); *Heute wär ich mir lieber nicht begegnet* (1997); *Der fremde Blick oder das Leben ist ein Fürz in der Laterne* (1999*); Heimat ist das, was gesprochen wird* (2001); *Der König verneigt sich und tötet*

(2003), tr. rom. *Regele se-nclină şi ucide* (2005); *Atemschaukel*, 2009; *Lebensagst und Worthunger* (2010). Membră a Academiei Germane pentru Limbă şi Literatură. A fost nominalizată de Germania în 1999 şi 2008 la Premiul Nobel pentru literatură, pe care l-a primit în 2009.

Mumuleanu, Barbu-Paris
(1794, Slatina – 21.05.1836, Bucureşti)

Poet. Autodidact. În poezia lui este vizibilă trecerea de la clasicism la preromantism. Lucrări: *Rost de poezii, adică stihuri,* 1820; *Caracterurile. Stihuri bachiceşti,* 1825; *Plângerea şi tânguirea Valahiei asupra nemulţemirii streinilor ce au derăpănat-o,* 1825, scrisă după pagubele provocate de Eteria; *Odă râvnitoare spre învăţături,* scrisă cu prilejul deschiderii Colegiului Sf. Sava din Bucureşti.

Mungiu, Cristian
(27.04.1968, Iaşi)

Regizor. A absolvit Facultatea de Engleză la Universitatea din Iaşi şi a lucrat ca profesor. Apoi a absolvit Academia de Teatru şi Film din Bucureşti (1998), fiind regizor secund la *Train de vie,* filmul regizorului Radu Mihăileanu. Lung-metrajul său, *Occident,* 2002, a obţinut Marele Premiu la Festivalul de Film Transilvania şi a fost prezent la Festivalul de la Cannes la secţiunea Quinzaine des Réalisateurs. A obţinut Marele Premiu al Festivalului Internaţional de Film de la Cannes – Palme d'Or şi nominalizarea la premiile Globul de Aur în 2007, cu filmul *4 luni, 3 săptămâni şi 2 zile*. Alte filme: *Mariana* (1998); *Mâna lui Paulista* (1999); *Zapping* (2000); *Obiecte pierdute* (2005); *Amintiri din Epoca de Aur* (2009). Distins cu Ordinul Naţional Steaua României în grad de Cavaler (2007).

Munteanu, Basil
(31.12.1897, Brăila – 01.06.1972, Paris)

Istoric literar şi comparatist. Discipol al lui Ramiro Ortiz. A absolvit Literele la Paris şi a frecventat cincisprezece ani bibliotecile pariziene înainte de a deveni emulul lui Paul Hazard. A rămas în Franţa după război. A scris studii despre literatura română: *Panorama de la littérature roumaine contemporaine* (Panorama literaturii române contemporane), Paris, 1938, tradusă imediat în engleză, germană, italiană; literatura universală: *De la metodă la cunoaştere literară*, 1941; *Permanenţe franceze. De la Descartes la Giraudoux*, 1946, şi s-a remarcat ca un comparatist de talie europeană: *Episodes kantiens en Suisse et en France* (Episoade kantiene în Elveţia şi Franţa), 1935; *Constantes dialectiques en littérature et en histoire* (Constante dialectice în literatură şi în istorie), 1967. Apreciat în mod deosebit de Paul Hazard şi Fernand Baldensperger, a fost secretar de redacţie la "Revue de la littérature comparée". I-a cunoscut pe Paul Valéry, Henri Focillon, Paul van Tieghem. A scris partea de literatură română din *Histoire des littératures*, 3 vol., Paris. Membru corespondent al Academiei (1939), exclus în 1948 şi reconfirmat în 1990.

Munteanu, Dan
(02.06.1937, Cluj-Napoca)

Biolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe Naturale la Universitatea din Cluj. Cercetător la Institutul de Cercetări Biologice din Cluj. Specializat în ornitologie. Lucrări: *Elemente avifaunistice de câmpie în bazinul montan al Bistriţei*, 1963; *Contribuţii asupra sistematicii şi răspândirii pitulicilor* (Phylloscopus) în România, 1964; *Observaţii ornitologice în obicinele Bucovinei,* 1968; *Ghid de practică geologică, geografică şi biologică în partea centrală a Carpaţilor Orientali,* 1970; *Prognoza matematică în studiul declinului populaţiilor de animale*, 1981; *Atlasul provizoriu al păsărilor clocitoare din România*, 1992. Membru corespondent al Academiei Române (1999).

Munteanu, Francisc
(09.04.1924, Veţel, jud. Hunedoara – 13.04.1993, Bucureşti)

Prozator şi regizor de film. Autodidact. A scris romane cu problematică şi caracterologie complexă: *În oraşul de pe Mureş,* 1954, Premiul de Stat; *Statuile nu râd niciodată*, 1957; *Terra di Sienna,* 1962; *Profesorul de muzică*, 1968; *Încotro?,* 1970; *Strada semaforului*, 1972; *Pistruiatul*, 1976; *Hoţul,* 1980; *Oameni, fapte, amintiri,* 1981; *Dincolo de ziduri*, 1983; *Barajul*, 1986; *Scrisori din Calea Lactee*, 1989; *Cont secret*, 1993; scenarii de film: *Furtuna, Pistruiatul.*

Munteanu, Gavriil
(?.02.1812, Vingard, comitatul Alba – 17/29.12.1869, Braşov)

Cărturar şi traducător de tip iluminist. A absolvit Dreptul şi Filosofia la Cluj. Profesor la seminariile din Buzău şi Râmnicu Sărat, apoi la Braşov, unde a devenit director. A făcut parte din comitetul de redacţie al "Gazetei de Transilvania". Lucrări: *Geografia biblică sau Descrierea locurilor însemnate prin fapte biblice*, 1854; *Gramatica română pentru clasele gimnaziale*, 1860–1861; *Gramatica latină*, 1863; *Dicţionar german-român*, 1853–1854. Membru fondator al Academiei Române (1866).

Munteanu, George
(14.04.1924, Bravicea, Basarabia – 08.11.2001, Bucureşti)

Critic şi istoric literar. A absolvit Filologia la Cluj. Profesor la Universitatea din Bucureşti. Cunoscut mai ales prin studiile de eminescologie: *Eudemonologia lirică eminesciană*, 1968; *Stadiul actual al cercetărilor eminesciene*, 1971; *Hyperion*, vol. I, *Viaţa lui Eminescu*, 1973, Premiul Academiei Române; *Istoria literaturii române · Epoca marilor clasici*, 1980; *Eminescu şi eminescianismul · Structuri fundamentale*, 1987; *Eminescu şi anotimpurile posterităţii* (1998).

Munteanu-Murgoci, Gheorghe
nume la naştere Gheorghe Manolache
(20.06.1872, Măcin – 05.03.1925, Bucureşti)

Geolog, mineralog şi pedolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti, secţiile de matematică şi ştiinţe fizico-chimice. În timpul studenţiei, împreună cu profesorul Ludovic Mrazec, a făcut cercetări geologice şi petrografice în regiunea Dobrogei şi a Carpaţilor Meridionali. După terminarea studiilor universitare pleacă la specializare în Austria şi apoi în Germania. Teza sa de doctorat (1900), tratând probleme de petrografie, este distinsă cu menţiunea Magna Cum Laude a Universităţii din München. În 1903 devine primul docent universitar din România în mineralogie, în lucrarea sa tratând problema chihlimbarului românesc. Face călătorii de studiu în Anglia, America, Rusia şi California. Din 1908 activează ca profesor de mineralogie şi geologie la Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele din Bucureşti, iar când aceasta se transformă în Şcoala Politehnică, îi este încredinţată Catreda de mineralogie (1920). Împreună cu Nicolae Iorga şi Vasile Pârvan şi-a înscris numele printre fondatorii Institutului de Studii Sud-Est- Europene din Bucureşti. Din 1923 este preşedinte al Comisiei Internaţionale de Cartografie a Solului. Creaţia sa cuprinde, pe de o parte, studii de geologie-mineralogie-petrografie, iar pe de altă parte, studii asupra solurilor din România. A realizat studii asupra Dobrogei, Carpaţilor Meridionali, Masivului Parâng, Munţilor Lotrului. A descoperit lotritul – înscriind în geologie un nou mineral. În legătură cu studiile petrografice, mineralogice şi tectonice, mare importanţă o prezintă cercetările sale privind bogăţiile subsolului românesc, fiind cel dintâi care a precizat condiţiile de zăcământ ale petrolului din Oltenia. A fost întemeietorul şcolii româneşti de pedologie, în 1909 prezentând prima schiţă de hartă agro-geologică a ţării la scara 1:2.500.000. A descoperit noi minerale şi zăcăminte de substanţe minerale utile şi a elaborat teorii intrate în patrimoniul ştiinţei mondiale. Împreună cu un grup de profesori, fizicieni şi alţi oameni de ştiinţă a ajutat la pornirea mişcării de cercetaşi din România şi la dezvoltarea organizaţiei Cercetașii României. Lucrări: *Sinteza geologică a Carpaţilor Sudici; Zonele naturale de soluri din România; Études sur les sols arables de la Roumanie; Câmpia Română; Balta Dunării; Cercetări geologice asupra Dobrogei nordice, cu privire specială la rocile paleozoice şi eruptive; Terţiarul din Oltenia cu privire la sare, petrol şi ape minerale.* În 1924 a fost ales membru de onoare al Comitetului Asociaţiei Internaţionale a Ştiinţei Solului şi director al proiectului *Harta pedologică a Europei.* A fost membru corespondent al Academiei Române (1923). Premiul Academiei Române pentru geologie iar colegiul din Măcin și altul din Brăila îi poartă astăzi numele.

Munteanu, Nicodim *nume la naştere* Nicolae Munteanu
(06.12.1864, Pipirig, jud. Neamţ – 27.02.1948, Bucureşti)

Al doilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (1939–1948). A absolvit Teologia la Kiev. Director al Seminarului Sf. Andrei din Galaţi. Episcop de Huşi (1912), arhiepiscop al Chişinăului şi Hotinului (1918–1919), stareţ al mănăstirii Neamţ, mitropolit al Moldovei (1935), în care calitate a hotărât ridicarea Palatului Mitropolitan şi a Seminarului teologic. Patriarh al României (din

1939). Lucrări: *Ortodoxia şi creştinismul apusean,* 1912; *Lămuriri asupra Bibliei*, 1930; *Lămuriri asupra calendarului,* 1936; *Cuvântul Bisericii pentru războiul sfânt,* 1941. Membru de onoare al Academiei Române (1918).

Munteanu, Radu
(20.04.1945, Beiuş, jud. Bihor)

Inginer. A absolvit Institutul Politehnic din Cluj. A făcut rugby ca student şi a continuat să joace vreme de 15 ani. De asemenea, a participat, în 1974, în Elveţia, la cursa de 100 km şi a câştigat un premiu. A fost rector al Universităţii Tehnice din Cluj. Domenii de cercetare: senzori şi traductoare, instrumente de măsurare, reglaj şi control automat, fiabilitatea sistemelor. S-a ocupat de prezenţa României la Salonul de Inventică din Elveţia şi a adus în ţară premiul pentru ROBOSCAN, un scaner pentru maşini de mare tonaj. Preşedinte al filialei Cluj a Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Munteanu, Romul
(18.03.1926, Călanul Mic, jud. Hunedoara – 17.03.2011, Bucureşti)

Critic literar. A absolvit Literele la Cluj şi s-a specializat la Leipzig, unde şi-a susţinut doctoratul. Profesor la Universitatea din Bucureşti, director la Editura Univers. S-a ocupat în mod deosebit de literatura universală. A scris monografii: *Brecht*, 1966, şi lucrări de analiză: *Farsa tragică,* 1970; *Noul roman francez,* 1973; *Cultura europeană în Epoca Luminilor,* 1974, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Metamorfozele criticii europene moderne,* 1975; *Jurnal de cărţi*, 7 vol., 1974–1998; memorii: *O viaţă trăită, o viaţă visat*ă, 2001; *Viaţă în ceaţă sau cântecul lebedei,* 2005.

Murafa, Simion
(1887, Cotiujenii Mari, Basarabia – 20.08.1917, Chișinău)

Gazetar. A absolvit Dreptul la Universitatea din Kiev. Director al ziarului "Cuvântul moldovenesc". Contribuie la reconstituirea Societăţii Culturale Moldoveneşti, la consolidarea bazei editoriale de la Chişinău. Lucrări: *Cine-s moldovenii. Din istoria neamului,* 1917. A murit asasinat la începutul Revoluției socialiste din Rusia.

Murariu, Dumitru
(21.09.1940, Bacău)

Biolog. A absolvit Biologia la Universitatea din Bucureşti. Din 1988 director al Muzeului de Istorie

Naturală Gr. Antipa din Bucureşti. A desfăşurat proiecte de prezentare a colecţiilor muzeului în Brazilia, a restaurat clădirea şi a extins spaţiul de expunere. Fondator şi redactor-şef al publicaţiei "Travaux du Musée d'Histoire Naturelle Grigore Antipa". Lucrări: *Observations concerning the form, size, structure and spreading of sebaceous and sudoriferous glands in the Erinaceus europaeus L.*; *L'étude anatomo-histologique des glandes mamaires chez les insectivores (Mammalia) de Roumanie,* 1974; *Contribution à la connaissance de la distribution et de l'écologie des Mammifères de la zone du Delta du Danube et du Lac Razelm* (Roumanie), 1981; *Aspecte faunistice şi ecologice privind mamiferele din nord-vestul României,* 1987; *Les petits mammifères (Mammalia, Insectivora et Rodentia) du nord de la Moldavie (Roumanie),* 1993; *Commented list of the Mammal species susceptibles for being included in the Red Book of the Romanian fauna*, 2000. Membru al American Society of Mammologists, al EUROBATS. Membru corespondent al Academiei Române (din 2006).

Muravschi, Valeriu Tudor
(31.06.1949, Șirota, Orhei, Republica Moldova)

Om politic. A absolvit Facultatea de Economie a Institutului Politehnic din Chişinău. A lucrat ca economist-şef, Direcţia preţuri, la mai multe instituţii centrale din Chişinău. Ministru al Finanţelor în Guvernul Mircea Druc. Prim-ministru (1991–1992), a avut de făcut faţă conflictului din Transnistria. Fondator al Partidului Naţional Ţărănesc Creştin şi Democrat din Republica Moldova (1993). Deputat în Parlament pe lista Blocului pentru o Moldovă Democratică şi Prosperă (1998–2001). Partidul său s-a unit cu alte forţe şi au fondat împreună Partidul Liberal (2002), din conducerea căruia a făcut parte. Distins cu Ordinul Gloria Muncii al Republicii Moldova.

Mureşan, Gheorghe
(14.02.1971, Triteni, jud. Cluj)

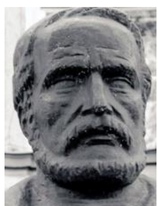
Baschetbalist. A absolvit liceul la Cluj şi a intrat în sport la vârsta de 19 ani. Cu o înălţime de 2,35 m şi o greutate de 135,5 kg, este jucătorul cel mai înalt care a jucat vreodată în NBC. A jucat în Franţa (1992–1993), apoi la Washington. A jucat şi în film:

My Giant (1998), *HBO First Look* (1998); *Eminem* (2000); *Giants: Friend or Foe* (2003).

Mureşan, Lucian
(23.05.1931, com. Firiza, azi cart. Ferneziu din Satu Mare)

Arhiepiscop greco-catolic. A în-ceput Institutul Teologic Ca-tolic cu rang universitar din Alba Iulia, într-o perioadă când Biserica Greco- Catolică fusese pusă în afara legii. Prin urmare, descoperit ca aparţinând acestui cult, a fost exmatriculat. Şi-a terminat studiile în clandestinitate. A fost hirotonisit în 1964. Mitropolitul Alexandru Todea l-a instalat în 1986 ordinariu al episcopiei greco-catolice de Maramureş. După 1989, când cultul greco-catolic a ieşit din clandestinitate, papa Ioan Paul al II-lea l-a numit episcop de Maramureş. Prin grija noului episcop s-a deschis la Baia Mare, în 1990, un Institut de Teologie cu grad universitar. Este arhiepiscop major al Bisericii Române Unite cu Roma, greco-catolică, şi arhiepiscop de Alba Iulia şi Făgăraş.

Mureşanu, Andrei *nume la naştere* Mureşianu
(16.11.1816, Bistriţa – 24.10.1893, Braşov)

Poet. Frate cu Iacob Mureşianu. Cu ei începe o lungă tradiţie de Mureşeni intelectuali la Braşov. George Bariţiu l-a chemat la Braşov ca profesor în Şchei. A scris versuri în maniera Văcăreştilor. A rămas pentru poezia Un răsunet, 1848, cunoscută mai târziu cu titlul *Deşteaptă-te române,* muzica de Anton Pann, în prezent *Imnul naţional al României*. A scris şi articole despre dezvoltarea artelor, în care a fost influenţat de Herder: *Arţile sau măestriile cele frumoase,* 1853.

Mureşanu, Camil Bujor *scris uneori* Mureşan
(20.04.1927, Turda - 21.02.2015, Cluj)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii din Cluj, a fost profesor şi decanul ei. Profesor invitat la Columbia University din New York. Lucrări: *Ioan de Hunedoara şi vremea sa*, 1957; *Revoluţia burgheză din Anglia,* 1964; *Erdély története,* 2 vol., 1964 (în colaborare); *Monumente istorice din Turda,* 1968; *Beziehungen zwischen der Rumänischen und Sächsischer Forschung im 19 und 20 Jahrhundert,* Köln-Wien, 1988; *Naţiune, naţionalism. Evoluţia naţionalităţilor,* 1996; *John Hunyadi. Defender of Christendom, Iaşi–Oxford– Portland,* 2001. Membru titular al Academiei Române (2006), preşedintele filialei din Cluj a Academiei Române.

Mureşianu, Iacob
(28.11.1812, Rebrişoara, Bistriţa-Năsăud – 29.09.1887, Braşov)

Publicist, poet şi om politic. Frate cu Andrei Mureşanu. A absolvit Teologia şi Filosofia la Blaj. Profesor de latină la gimnaziul romano-catolic din Braşov. A sprijinit înfiinţarea gimnaziului român din Braşov. A luptat pentru drepturile politice şi culturale ale românilor din Transilvania. A militat pentru contribuţia ardelenilor la nevoile Războiului de Independenţă (1877). A contribuit la apariţia "Gazetei de Transilvania" şi a "Foii pentru minte, inimă şi literatură". Membru al ASTRA. Membru de onoare al Academiei Române (1877).

Murgeanu, Gheorghe
(17/30.06.1901, Bucureşti – 30.06.1984, Bucureşti)

Geolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. Profesor la Facultatea de Mine şi Metalurgie a Şcolii Politehnice din Bucureşti. Rector la Institutul de Petrol şi Gaze. Contribuţii la cercetarea Cretacicului românesc, a stratigrafiei României, a rezervelor de cărbuni din Pliocen. A sprijinit cu expertiza geologică proiectele hidroenergetice de la Zănoaga, Porţile de Fier ş.a. Membru în Comisia de redactare a hărţii tectonice a Europei. Preşedinte al Societăţii de Ştiinţe Geologice din România, membru de onoare al Asociaţiei Cehoslovace pentru Mineralogie şi Geologie, membru al Societăţii Geologice din Polonia. Membru titular al Academiei Române (1955).

Murgescu, Costin
(27.10.1919, Râmnicu Sărat – 30.08.1989, Bucureşti)

Economist. A absolvit Academia Comercială la Bucureşti. Suporter al lui Corneliu Zelea Codreanu și Ion Antonescu până în 1940, s-a alăturat mai apoi stângii comuniste. Director al Institutului de Economie Mondială, devenit institut de Cercetări

Economice al Academiei Române, consilier la Consiliul de Miniştri, redactor-şef al revistei "Viaţa economică". Membru al comitetului de direcţie al Centrului de Ştiinţe Sociale UNESCO de la Viena. Lucrări: *Reforma agrară din 1945,* 1946; *Cooperarea economică internaţională în cadrul ONU,* 1967; *Aspecte economice ale Conferinţei General Europene pentru Securitate şi Cooperare*, 1970; *Japonia în economia mondială,* 1982; *Mersul ideilor economice la români*, 2 vol., 1987, 1990. Membru al International Conference of Agricultural Economists, reprezentant al României la Consiliul Economic şi Social al ONU. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Murgescu, Ioan
(27.03.1846, Buzău – 05.03.1913, Bucureşti)

Contraamiral. A absolvit Şcoala Navală din Brest ca bursier al statului român. A fost încadrat în 1866 în Corpul Flotilei române, fiind comandant pe nava România. În 1877 a condus o şalupă torpiloare cu care a scufundat nava monitoare a otomanilor. A primit Ordinul rusesc Sf. Vladimir cu spade şi rozete şi Steaua României, devenind comandant al Corpului Flotilei. A fost inspector al navigaţiei şi porturilor (1882–1886). Din 1888 până în 1901 a fost din nou comandant al Corpului Flotilei, cu rang de contraamiral.

Murgu, Eftimie
(28.12.1805, Rudăria, azi Eftimie Murgu, jud. Caraş Severin – 12.05.1870, Budapesta)

Filolog. A absolvit Filosofia la Szegedin, unde a fost coleg cu Damaschin Bojâncă şi Dreptul la Pesta. Profesor la Academia Mihăileană din Iaşi, apoi la Sf. Sava la Bucureşti, unde a întemeiat în 1840 asociaţia revoluţionară Frăţia, împreună cu Alexandru Filipescu, asociaţie al cărei membru a fost şi Nicolae Bălcescu. Arestat, a fost expulzat şi s-a întors în Banat. Paşoptist, a fost arestat după 1848 şi în Banat. A susţinut cultura, folclorul, limba şi literatura română în tradiţia Şcolii Ardelene. Lucrările sale s-au publicat postum: *Scrieri,* 1969.

Murgulescu, Ilie G.
(27.01.1902, Cornu, judeţul Dolj – 28.10.1991, Bucureşti)

Chimist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Cluj. Specializare la Leipzig. Profesor la Institutul Politehnic din Timişoara, unde a fost şi rector, apoi la Universitatea din Bucureşti, unde a fost de asemenea rector. Ministru al Învăţământului, al Învăţământului şi Culturii, vicepreşedinte al Consiliului de Stat şi al Marii Adunări Naţionale. A adus contribuţii la studierea combinaţiilor moleculare şi elaborat metode conductometrice şi potenţiometrice pentru dozarea wolframitelor, a cianurilor de fier. S-a ocupat de descompunerea termică a metanului. Lucrări: *Introducere în chimia fizică, Influenţa solventului asupra reacţiilor dipol-dipol, Forţe şi potenţiale intermoleculare*. Membru al academiilor de ştiinţe din Budapesta, Moscova, New York, Praga, Sofia, al Societăţii Franceze de Chimie, al Societăţii Internaţionale de Electrochimie. Membru titular al Academiei Române (1952). Vicepreşedinte (1959–1963) şi preşedinte (1963–1966) al Academiei Române.

Murnu, George
(01.01.1868, Veria, Macedonia – 17.11.1957, Bucureşti)

Traducător. Român macedonean. Și-a luat doctoratul în Litere la München. A fost profesor de arheologie la Universitatea din Bucureşti. A dat cea mai bună traducere în versuri a *Iliadei* (1916) şi *Odiseei* (1924) lui Homer. A scris şi versuri proprii, în manieră clasicizantă: *Gânduri şi vise,* 1898. Membru al Academiei (1923), reconfirmat (1948).

Muruziuc, Gheorghe
(19.11.1930, Făleşti, Basarabia – 25.09.1998, Făleşti)

Electrician. A făcut 8 clase, apoi a urmat o şcoală de meserii în Rusia, a lucrat în Abhazia, apoi la o mină de cărbuni în regiunea Rostov. În 1962 revine în Moldova, se angajează muncitor la fabrica de zahăr din Alexăndreni, Sângerei. Nu s-a împăcat niciodată cu versiunea oficială despre „eliberarea” Basarabiei la 28 iunie 1940, despre foametea din 1946–1947, despre deportările intelectualilor şi gospodarilor din Moldova. A cutezat să-i scrie lui Brejnev despre fărădelegile din jur, însă cele aşternute pe hârtie au ajuns la comitetul de partid şi, drept răspuns, a fost numit „duşman al puterii sovietice”. Vorbea argumentat şi convingător nu numai între prieteni, dar şi la adunări despre discriminarea cadrelor naţionale şi invitarea din alte regiuni ale URSS a unor specialişti „calificaţi”, despre ignorarea obiceiurilor tradiţionale, despre starea precară a

limbii şi culturii, considerând că unica salvare constă în declararea independenţei RSSM, ori în unirea acesteia cu România. Deoarece nimic din cele gândite şi rostite de el nu se înfăptuia, s-a decis să acţioneze concret. Din proprie iniţiativă, cu mâna sa şi pe cheltuială proprie, a confecţionat un tricolor românesc şi l-a arborat pe clădirea fabricii de zahăr din Alexăndreni (28 iunie 1966), ca protest împotriva ocupării nelegitime a Basarabiei româneşti de către URSS în 1940. Pe tot parcursul anchetei şi-a apărat cu demnitate opţiunea politică (fără avocat) şi la 16 noiembrie 1966 a fost condamnat de către Tribunalul Suprem al RSSM – la doi ani privaţiune de libertate, regim general, pe care i-a ispăşit la Sverdlovsk (Rusia). A fost reabilitat printr-o hotărâre a aceleiaşi instanţe la 11 martie 1991.

Mushong, Iacob, *prenume la naştere* Jacob
(1868, Chichinda, Banatul Sârbesc – 13.12.1923, Lugoj)

Industriaş. Șvab ca etnie. Împreună cu socrul său a înfiinţat reţeaua de fabrici de ţiglă şi cărămidă Bohn & Mushong (Lugoj, Jimbolia, Cărpiniş, Budapesta). A cumpărat şi modernizat staţiunea Buziaş (ape minerale), i-a construit gară şi club de noapte.

Musicescu, Gavriil
(20.03.1847, Ismail, sudul Basarabiei, acum în Ucraina – 21.12.1903, Iași)

Compozitor. Tatăl Floricăi M. Fraţii Ionel şi Păstorel Teodoreanu erau Musicescu după mamă. Urmează timp de 4 ani Seminarul Teologic din Huşi, după care studiază la Conservatorul de Muzică din Iaşi. După absolvirea Conservatorului a fost numit profesor de muzică la Ismail. Aici a avut ocazia de a cunoaşte repertoriul coral bisericesc al clasicilor ruşi. Fiind un iscusit dirijor de cor şi având serioase înclinaţii spre compoziţie, a fost trimis la Petersburg, unde a urmat cursurile de armonie şi polifonie. Întors în ţară (1872), este numit profesor de armonie la Conservatorul de Muzică din Iaşi, apoi director al lui (1901–1903). A iniţiat acţiuni menite să contribuie la educarea muzicală a publicului larg. Dezvoltarea orchestrei Conservatorului şi organizarea unor conferinţe cu ilustraţii muzicale au constituit un început lăudabil. Din 1876 a devenit şi dirijorul corului mitropoliei din Iaşi, pe care-l va conduce până la sfârşitul vieţii. Lucrări: piese corale – *Cântecul lui Ştefan cel Mare,* 1883; *Cu tărie înainte,* 1885, scrisă cu prilejul jubileului de jumătate de veac al Academiei Mihăilene din Iaşi; *Arme, arme* şi *Oşteanul român*, pe versuri populare, 1877; *Hora de la Plevna,* pe versuri de Vasile Alecsandri; *Ca un glob de aur*, pe versuri de Dimitrie Bolintineanu. Elevii săi, Ion Vidu şi Timotei Popovici, veniţi din Banat să înveţe la Iaşi, ca şi Enrico Mezzetti, Al. Zirra ş.a., au continuat tradiţia maestrului lor.

Musicescu, Florica
(21.05.1887, Iaşi – 19.03.1969, București)

Pianistă. Fiica lui Gavriil M. şi verișoară cu frații Teodoreanu. A studiat pianul la Iaşi. A fost profesoară la Academia Regală de Muzică (viitorul Conservator) de la Bucureşti. Considerată unul dintre fondatorii şcolii româneşti de pian. I-au fost elevi: Dinu Lipatti, Radu Lupu, Dan Grigore, Madeleine Cantacuzino, Paul Dan, Sorin Enăchescu, Mihai Brediceanu, Svetlana Protich, Marietta Orlov, Myriam Marbé, Mîndru Katz, Támás Vesmás, Shulamitha Shapira ş.a.

Mustea, Gheorghe
(01.05.1951, Mândreşti, Telenești, Republica Moldova)

Compozitor şi dirijor. A absolvit Institutul de Arte, Secţia suflători (flaut) şi Secţia dirijorat (elevul lui I. Alterman) la Chişinău. Stagiu la Orchestra Simfonică Academică a Filarmonicii D. Șostakovici din Leningrad. Profesor la Institutul de Arte din Chişinău. Dirijor al Orchestrei Simfonice Teleradio Moldova, împreună cu care a susţinut concerte în India, Bulgaria, Mongolia, Franţa, Italia, Germania, Elveţia, România, Ungaria, Cehoslovacia, Norvegia, Coreea de Sud şi în toate ţările fostei URSS. Lucrări: *Concertul pentru orchestră nr. 1,* 1980, Premiul pentru Compoziţie la Concursul de la Moscova; *Alexandru Lăpuşneanu*, operă, 1990. Distins cu titlul de Artist al Poporului, laureat al Premiului de Stat, Ordinului Muncii (1998, 1999), Cavaler al Ordinului Republicii Moldova (2000). Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2012).

Musteaţă, Valentin
(23.04.1938, Nezavertailovca, Transnistria)

Inginer. A absolvit Facultatea de Termotehnică a Institutului Politehnic din Odesa. Specializare la

Institutul de Termofizică Tehnică al Academiei de Ştiinţe din Ucraina. Profesor la Universitatea Tehnică a Moldovei. Este fondator al şcolii de termoenergetică industrială. Cercetările de bază se referă la termoenergetica industrială şi procesele termice ale instalaţiilor şi maşinilor din industria alimentară. Lucrări: *Тепловыделение табака при ферментации* (1973, în colaborare); *Тепло и массообмен во влажных материалах в электрических полях высокой частоты* (1985); *Termodinamica tehnică şi procese tehnologice*. Distins cu premiul special pentru contribuţia la dezvoltarea termotehnicii româneşti, decernat de Societatea Română a Termotehnicienilor (1997), şi cu Medalia Meritul Civic în Moldova. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Muşat, Alexandru cel Bun
(a II-a jumătate a veacului al XIV-lea, Iaşi – 01.01.1432, Iaşi)

Domn al Moldovei (1400–1432) din dinastia Muşatinilor, fiul lui Roman I. A organizat statul medieval Moldova sub aspect politic, administrativ şi ecleziastic. A acordat largi privilegii negustorilor lituanieni, polonezi, unguri şi munteni, a obţinut să fie în continuare recunoscută Patriarhia Moldovei ca entitate (în paralel se organiza şi Patriarhia din Ţara Romă - nească – a Ungrovlahiei) de către Patriarhia de la Constantinopol, a sprijinit militar luptele antiotomane în alianţe zonale şi a câştigat în bătălia pentru Cetatea Albă. A reuşit să păstreze integritatea şi independenţa ţării.

Muşat, Bogdan I
(începutul veacului al XIV-lea, Cuhea, Maramureş – 1365, Baia)

Voievod, întemeietor de dinastie domnească. Întemeietorul Moldovei ca voievodat independent. Dragoş, descălecătorul, fusese supus al coroanei ungare (Ludovic cel Mare). Voievodul maramureşean, care stăpânea 22 de sate (1342–1345), a coborât la Baia – unde avea să-şi facă şi capitala – şi l-a biruit pe Sas, fiul lui Dragoş, alungându-l şi pe fiul acestuia, Balc. A scos monede cu chipul său şi inscripţia „Moneda Moldaviae-Bogdan Waiwo(da)“. Alexandru cel Bun era strănepotul său, iar Ștefan cel Mare stră-strănepotul său. Linia de descendenţă a fost: Bogdan I – Laţcu – Roman I – Alexandru cel Bun – Ștefan cel Mare.

Muşat, Costea
(~ I-a parte a sec. al XIV-lea – ~ sfârșitul sec. al XIV-lea)

Voievod al Moldovei. Al treilea după Bogdan descălecătorul şi Laţcu. A domnit între 1373 şi 1375. Fiii săi, Petru I şi Roman I (căsătorit cu fata lui Laţcu şi avându-l fiu pe Alexandru cel Bun), ca şi nepotul lui, Ştefan I, au fost domni ai Moldovei. Căsătorit cu Mărgărita, fiica sau nepoata lui Bogdan I, numită şi Muşata (este îngropată la biserica Sf. Ioan Botezătorul din oraşul Siret, ctitoria sa). Ea a continuat numele dinastiei Mușatinilor, deoarece Laţcu nu a avut fii. A călătorit, împreună cu fiul său, Petru I, la Kaffa, după cum atestă registrele Massariei (în 1386).

Muşat, Petru I
(I-a parte a sec. al XIV-lea – 1391)

Voievod al Moldovei (1375–1391). Fiu al lui Costea Muşat şi al Mărgăritei (Muşata), fiica lui Bogdan I. Frate cu Roman I şi Ştefan I. Căsătorit cu sora regelui Vladislav Jagello (în 1388; Jagello se pronunța Jogaila în lituaniană, istoricii familiei sale afirmă că aceasta venise din zona pontică și avea origini romane), regele Poloniei. A mutat capitala de la Siret (după ce a ridicat o mănăstire în stil sârbesc) la Suceava şi a înălţat zidurile cetăţii. A domnit după principiul paralelismului cu Ţara Românească (unde era domn Mircea cel Bătrân), ajutându-l pe acesta să încheie acorduri cu Jagello. Au ridicat mănăstiri folosind meseriaşi care călătoreau dintr-o ţară în alta. Astfel, mănăstirea Neamţ a fost făcută de ucenici ai meşterului Nicodim, care ridicase mănăstirea Vodiţa, dar primii călugări au venit de la Dunărea de Jos şi au ridicat pe locul mănăstirii Neamţ, mai întâi, Biserica Albă. A făcut Mitropolia Moldovei independentă de cea de la Constantinopol şi independentă de influenţa grecească. A existat şi un Petru al II-lea, fiul lui Alexandru cel Bun, căsătorit cu fiica lui Iancu de Hunedoara, înlocuit la tron în 1447 de Roman al II-lea. Sentimentul identitar ca bază a unităţii spiritului românesc funcţiona prin alianţe de familie şi s-a tradus prin rezistenţa cvasiunitară contra catolicismului, apoi contra otomanilor.

Muşat, Petru Rareş
(~1487, Hârlău – 03.09.1546, mănăstirea Probota)

Voievod al Moldovei (1527–1538; 1541–1546). Fiu nelegitim al lui Ștefan cel Mare. Rareş e porecla (cu părul rar) după soţ a mamei (Răreşoaia). Înainte de a domni a fost negustor de peşte la Galaţi. A avut copii din mai multe căsătorii, ca şi ilegitimi: cu Maria – Bogdan, Ana (soţia domnului muntean Vlad VII Înecatul), Maria, Chiajna (soţia lui Mircea Ciobanul); cu sârboaica Jelena Brankovič,fiica despotului Jovan Brankovič – Ilie (II), Ştefan (VI), Constantin, Ruxandra (soţia lui Alexandru Lăpuşneanul); cu Ecaterina din Sibiu, ilegitim: Iancu (Sasul); cu o femeie al cărei nume nu se cunoaşte, ilegitim: Bogdan Constantin. În luptele din Ungaria, dintre Ferdinand de Habsburg şi Ioan Zapolya, a luat la început partea lui Ferdinand, dar, când turcii l-au recunoscut pe Zapolya, a trecut, în schimbul cetăţii Bistriţa, de partea acestuia din urmă, a intrat în Transilvania şi l-a zdrobit pe Ferdinand la Feldioara. Campania turcească de pedepsire a fost condusă de sultanul Soliman Magnificul însuși (1538). Sultanul a intrat în Suceava, unde a pus mâna pe tezaurul lui Petru, care includea, între altele, şi spada lui Ştefan cel Mare, aflată în prezent la Muzeul Topkapî din Istanbul. În a doua domnie, în 1541, l-a prins la Făgăraş, din ordinul sultanului, pe voievodul Ștefan Mailat și l-a trimis la Constantinopol. A edificat multe biserici: Moldoviţa (1537), Humor (1535), Baia, Botoşani, Hârlău, Târgu Frumos, Roman, şi a fortificat Soroca spre a se apăra de atacurile polonilor. Este înmormântat la ctitoria sa, mănăstirea Probota.

Muşat, Roman I
(n. ? – ?)

Domn al Moldovei (1391–1394). Frate mai mic al lui Petru I şi Ștefan I, cu toţii fii ai lui Costea M. Era căsătorit cu fiica lui Laţcu Vodă (venit din Maramureş) şi care n-a avut urmaşi în linie bărbătească. Deşi liniei lui Laţcu i se cuvenea tronul, a contat dreptul de primogenitură. A domnit puţin, dar – ca şi Petru I – a recunoscut suzeranitatea polonă în bătălia comună contra regatului Lituaniei care se extindea spre sud-vest. A reușit unificarea teritorială a cnezatelor de pe teritoriul Moldovei, fiind primul domn care se intitulează „mare şi singur stăpânitor, Io, R. Voievod al Moldovei de la munte până la mare“. Io este particula bizantină pentru desemnarea împăratului. A bătut monedă proprie, inscripţionată cu alfabet latin, având pe avers stema ţării, capul de zimbru ce purta între coarne o stea, şi de-a stânga semnul Soarelui, iar de-a dreapta semnul Lunii, semne foarte vechi ale triburilor, care desemnau, încă din Neolitic, mama şi tatăl cosmic al omului, iar pe reversul monedelor era stema casei Muşatinilor, având crinii imperiali care uneau, practic, toate Curţile Europei. Fiul lui, Alexandru cel Bun, n-a pierdut cuceririle tatălui, ci le-a întărit.

Muşat, Ştefan I
(? – 1399, Suceava)

Domn al Moldovei (1394–1399). Frate cu Petru I şi Roman I, fiu al lui Costea M. A fost ajutat să ajungă pe tron de Mircea cel Bătrân al Ţării Româneşti.

Muşat, Ştefan cel Mare
(1437, Borzeşti – 2.07.1504, Iaşi)

Domn al Moldovei. Fiu al voievodului Moldovei Bogdan al II-lea Mușat și al doamnei Maria Oltea din Țara Românească, din boierimea oltenească. A domnit în perioada căderii Bizanțului (1453) și a păstrat independența Moldovei atât față de linia nordică (poloni), cât și față de cea sudică (otomani). Una dintre soții, Maria de Mangop, era din dinastia Gavras ((migrată în Rusia și devenită Golovin) a Regatului de Mangop (Crimeea), la origini regatul tracic al dinastiei Spartakos. Manop a fost ultima rezistență antiotomană a Bizanțului. Aflat în bune relaţii cu Matei Corvin, căruia îi propune să-l sprijine împreună la tron pe Vlad Ţepeş în Ţara Românească (în a doua domnie, deoarece, mai înainte, fusese el însuşi ajutat să ajungă pe tron de către Vlad Ţepeş, aflat în timpul primei domnii). A stabilit relaţii diplomatice cu Papa de la Roma, cu dogele Veneţiei (prin băncile căreia se făceau plăţile externe), cu Lituania, Ungaria, Polonia, Rusia, Moravia, Persia, hanatul Crimeii. Geniu politic şi negociator, a reuşit să păstreze tronul Moldovei 47 de ani. I-a asigurat ţării independenţa nu doar față de poloni și otomani, ci și față de catolicism, tătari. Moldova a atins cea mai mare înflorire culturală şi economică, mai ales sub aspect comercial. Constituie gloria la care se raportează până astăzi spiritul românesc în întregul lui. A ctitorit 44 de lăcaşuri de cult (imaginea lui de mai sus este de atunci, de la Mănăstirea Humor), formând un stil arhitectonic, a provocat, sub aspect cultural, scrierea de cronici care compară domnia lui cu alte domnii pământene,

precum şi cu istoria Europei. De asemenea, numeroşi scriitori ai epocii moderne i-au dedicat creaţii cunoscute. De pildă B. Șt. Delavrancea piesa, jucată şi astăzi, *Apus de soare*, dar şi V. Alecsandri, D. Bolintineanu, M. Eminescu, B.-P. Hasdeu, Ion Druţă. A fost declarat sfânt al Bisericii Ortodoxe Române (în 1992).

Muşatescu, Tudor
(22.02.1903, Câmpulung Muscel – 04.11.1970, Bucureşti)

Dramaturg şi prozator. A absolvit Literele la Bucureşti cu menţiunea Magna Cum Laude. Spirit spumos, plin de umor, excelează în teatru: *Panţarola*, 1928; *Titanic Vals*, 1932; *...escu*, 1933; *Visul unei nopţi de iarnă,* 1937; *Geamandura,* 1950, schiţă umoristică: *Ale vieţii valuri*, 1932, 1969 şi mai puţin în roman: *Mica publicitate,* 1935 sau versuri: *Vitrinele toamnei*, 1925; *Doresc ca micile mele rânduleţe,* 1945*; Fiecare cu părerea lui*, 1970. Piesele sale de teatru se joacă astăzi cu succes în comunităţile româneşti din SUA şi Canada.

Muşatini

Dinastie domnitoare în Moldova. Primul voievod al dinastiei a fost Bogdan I Mușat venit de la Cuhea, din Maramureș, după Dragoş (descălecătorul de neam). Au urmat Costea Mușat (1373–1375), căsătorit cu Mărgărita (Mușata), fiica lui Laţcu, cea care va da numele dinastiei, deoarece Laţcu nu a avut fii; apoi Petru I (1374–1392). Dinastia a condus aproape în exclusivitate Moldova vreme de două veacuri, până la venirea Movileştilor. După Petru I au urmat: Roman I, Alexandru cel Bun, Iliaș, Ștefan al II-lea, Petru al II-lea, Alexăndrel, Bogdan al II-lea, Petru Aron, Ştefan cel Mare, Bogdan al III-lea, Ştefăniţă, Petru Rareş, Ştefan Lăcustă, Alexandru Cornea, un alt Iliaş, Ștefan al lui Rareș, Alexandru Lăpuşneanu, Bogdan al lui Lăpuşneanu, Petru Şchiopul (al cărui frate, Alexandru al II-lea, a domnit în Ţara Românească), Iancu Sasul, Aron Tiranul, Alexandru cel Rău.

Muşinschi, Valeriu
(06.06.1930, Rezina, Basarabia)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea de Stat din Moldova. Specializări la Universitatea de Stat din Lvov, Ucraina, Universitatea de Stat Lomonosov din Moscova, Institutul de Optică şi Mecanică Fină din Leningrad. Profesor la Universitatea de Stat din Moldova şi la Universitatea Liberă Internaţională din Chişinău. Contribuţii în domeniul mecanicii, termodinamicii şi elementelor de statistică, electricitate şi magnetism, optică, fizica atomului şi nucleului, corpului solid (spectroscopia cu fascicule modulate) şi în domeniul opticii electronice. Are 17 brevete de invenţie.

Muşlea, Ion
(29.09.1899, Rodbav, Braşov – 27.06.1966, Cluj)

Folclorist. A studiat Literele la universităţile din Bucureşti şi Cluj. Perfecţionare la Şcoala Română din Paris. A condus Arhiva de Folclor din Cluj. A întreprins cercetări de folclor bazate pe chestionare şi a scris lucrări legate de ele: *Obiceiuri de vară; Credinţe şi povestiri legate de duhuri, fiinţe fantastice şi vrăjitoare; Moartea şi înmormântarea; Nunta (*obiceiuri şi credinţe); *Şcheii de la Cergău şi folclorul lor,* 1928; *Obiceiul Junilor Braşoveni. Studiu de folclor,* 1930. Membru corespondent al Academiei Române (1947), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Muşoiu, Panait
(1864, Roman – 1944, Bucureşti)

Ziarist. Autodidact. A participat București la conferinţa de înfiinţare a Internaţionalei a II-a Socialiste la Bruxelles. A corespondat cu Engels. Întors în ţară, a întemeiat cu dr. P. Zosin revista "Mişcarea socială" la Bucureşti (1897), cu Ion Nădejde "Munca" (1892) la Iaşi. Odată cu mutarea acestei publicaţii de la Iaşi la Bucureşti, a fost balansat spre capitală întreg centrul de greutate al mişcării socialiste. A scos şi publicaţia "Revista ideei", unde erau dezbătute probleme teoretice şi de organizare a mişcării muncitoreşti. Lucrări: *Propaganda în mişcarea socială* (1891); *Determinismul social* (1892); *Despre mişcarea socialistă* (1893); *Metoda experimentală în politică* (1893).

Mützner, Samuel
(13.12.1884, Bucureşti – 02.10.1959, Bucureşti)

Pictor. Soţia sa era sora poetului Adrian Maniu, pictoriță. A absolvit Şcoala de Belle Arte la Bucureşti şi Academia de Belle Arte la München. Specializare la Academia Julian, Paris, şi la Noua Academie de Pictură, Alger. G. D. Mirea şi Claude Monet au fost maeştrii săi. A călătorit în Japonia, Oceania şi America de Sud.

Ultimul impresionist român. A avut expoziţii în România, Franţa, la Veneţia, Varşovia. După al Doilea Război Mondial a fost profesor la Institutul de Arte Plastice din Bucureşti.

Myller, Alexandru
(03.12.1879, Bucureşti – 04.06.1965, Iaşi)

Matematician. La origini german din Rusia. Soţ al Verei M. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. S-a specializat la Göttingen (cu Felix Klein, autor al programului de la Erlangen, ceilalţi doi fiind David Hilbert şi Hermann Minkowski). A fost profesor la Seminarul Pedagogic, Şcoala de Poştă şi Telegrafie, Universitatea din Bucureşti, apoi la Universitatea din Iaşi. Fondator al şcolii de matematică de la Iaşi. A avut contribuţii în domeniul ecuaţiilor integrale şi diferenţiale, al geometriei diferenţiale. A creat „geometria diferenţială a configuraţiilor Myller" şi seminarul de matematică al universităţii care astăzi poartă numele Myller. Lucrări: *Dezvoltarea unei funcţiuni arbitrare după funcţiunile lui Bessel*, 1909; *Modele şi aparate matematice*, 1916; *Scrieri matematice*, 1959.

Myller, Vera, *nume la naştere* Vera Lebedev
(01.12.1880, Novgorod, – 12.12.1970, Iaşi)

Matematiciană. Rusoaică după etnie. Soţia lui Alexandru M. A absolvit secţia de Ştiinţe fizico-matematice a Şcolii Superioare pentru Femei Bestujev din Sankt Petersburg. Specializare la Göttingen (cu Felix Klein, autor al programului de la Erlangen, alături de David Hilbert şi Hermann Minkowski). A fost prima femeie profesor universitar din România (Facultatea de Matematică a Universității din Iași, specialitatea Geometrie analitică). Contribuţii în domeniul teoriei numerelor, algebrei şi analizei matematice. Lucrări: *Teoria ecuaţiilor integrale folosită la câteva dezvoltări în serie*, 1906; *Lecţii de algebră*, 1953. Premiul de Stat, 1953. Doctor Honoris Causa al Universităţii Humboldt din Berlin. Seminarul de matematică al Universităţii din Iaşi, pe care l-au înfiinţat, poartă numele soţilor Myller.

N

Nacu, Alexandru
(11.08.1927, Cobani, Basarabia)

Medic psihiatru. A absolvit liceul la Bălţi, fiind coleg cu Eugeniu Coşeriu, Lia van Leer, Nicolae Testemiţanu ş.a. Între 1944 şi 1945 liceul a fost trimis în refugiu la Deva şi Abrud. A absolvit Institutul de Medicină la Chişinău. Doctor habilitat (docent), specialitatea psihiatrie. Profesor la Facultatea de Medicină din Chişinău. Contribuţii în domeniul tratării narcomanilor. A făcut schimb de experienţă în 1959, împreună cu Nicolae Testemiţanu, la Medicina din Iaşi şi Bucureşti, unde l-a cunoscut pe C.I. Parhon. Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Distins cu titlul de Savant Emerit în Științe Medicale (1989), Ordinul Republicii (1995).

Nacu, Constantin
(29.06.1844, Bucureşti – 20.02.1920, Bucureşti)

Economist. A absolvit Dreptul la Universitatea din Bucureşti şi s-a specializat la Paris. A fost procuror general şi consilier la Curtea de Apel Bucureşti, apoi a practicat avocatura. Şi-a început cariera politică în 1880 în cadrul Partidului Naţional Liberal. A fost ministru al Justiţiei (1885), al Finanţelor (1885–1888). În timpul ministeriatelor sale s-au votat *Legea tarifului vamal protecţionist, Legea impozitului funciar, Codul comercial*. Guvernul din care făcea parte a demisionat din cauza răscoalelor ţărăneşti din 1888. Membru de onoare al Academiei Române (1938, reconfirmat în 1948).

Nadolschi, Victor
(04.07.1911, Chişinău – 1966, Bacău)

Astronom. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din Iaşi. Profesor de statistică matematică la Universitatea din Galaţi. Contribuţii la aplicarea statisticii matematice în astronomie, cu precădere pentru calculul orbitei planetelor, petelor solare, eclipselor. Lucrări: *Astronomie generală* (1963); *Planete gigant* (1968); *Asteroizi şi comete* (1971); *Copernic* (1972).

Nagy István
(22.02.1904, Cluj – 24.04.1977, Cluj)

Prozator şi dramaturg de limbă maghiară. A lucrat ca muncitor tâmplar, cunoscând astfel viaţa proletariatului din perioada interbelică. A absolvit doar patru clase elementare şi o şcoală de ucenici tâmplari. În anii '20 a lucrat la Bucureşti şi pe şantierele navale din Galaţi şi Brăila. Încă din 1919 a fost implicat în mişcarea muncitorească, devenind membru al Partidului Comunist din România în 1931. A desfăşurat o intensă activitate politică ilegală, fiind arestat şi condamnat în mai multe rânduri. A fost deţinut la închisorile Jilava, Doftana şi Caracal. În această epocă şi-a început şi activitatea literară ca prozator şi dramaturg. A debutat în 1930, fiind unul dintre colaboratorii permanenţi ai revistei „Korunk", condusă de esteticianul şi criticul literar Gaál Gábor. După al Doilea Război Mondial a fost redactor responsabil la revistele de limbă maghiară „Világosság"(1945) şi „Igazság" (1946). Rector al Universității din Cluj (1950-1952). A scris 30 de volume (nuvele, schiţe, articole şi reportaje, mai multe romane, o piesă de teatru), unele traduse şi în limba română: însemnările sale de călătorie, *Hetedhét országon keresztül Indiában* (Peste şapte ţări şi mări în India, 1956) şi romanele autobiografice *Ki a sánc alól* (Ieşiţi la suprafaţă, 1969), *Sáncalja* (Sub Cetăţuie, 1968); *Szemben az árral* (Contra refluxului, 1974); *Hogyan tovább* (Cum va fi, 1971). Între 1950 şi 1952 a fost rectorul Universităţii Bolyai (cu limba de predare maghiară) din Cluj. În 1952 a fost suspendat ca membru de partid pentru colaborare cu scriitorii fascişti, dar după doi ani a fost reabilitat. Pentru opera sa literară a fost distins cu Premiul de Stat. Membru titular al Academiei Române (1974).

Nandriş, Grigore
(17.01.1895, Mahala, Noua Suliţă, Bucovina de Nord – 02.03.1968, Kew, Marea Britanie)

Slavist şi bizantinolog. Căsătorit cu Mabel Farrell, traducătoare.

Voluntar în armata română la 1918. Profesor la Universitatea din Cernăuţi, la Kiev, Cracovia, Oxford. A descoperit tiparnița cu litere persane (limba administrației Imperiului Otoman) făcută de Dimitrie Cantemir în vremea războiului ruso-turc din 1722-1723 și a depus-o la Oxford. Fost preşedinte al Societăţii pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina. După anexarea Bucovinei, sora lui, Aniţa, a fost deportată în Siberia, unde a rămas 20 de ani. În perioada războiului a lucrat la BBC, secţia română. După război a lucrat la London University School of Slavonic and East European Studies. Lucrări: *Raporturile dintre Moldova şi Ucraina, reflectate în folclorul ucrainean*, 1924, Paris; *Documente slavone din mânăstirile Sf. Munte*, Bucureşti, 1936*; Colloquial Rumanian: Grammar, Exercises, Reader & Vocabulary*, 1953, 1966; *Handbook of Old Church Slavonic: Old Church Slavonic Grammar*, 1965; *Christian Humanism in the Neo Byzantine Mural Painting of Eastern Europe*, 1970; *8 ani din viaţa României: 1940–1948. Pagini de jurnal*, 1999; *O radiografie a exilului românesc. Corespondenţă emisă şi primită 1946-1967*, 2004; *Basarabia şi Bucovina*, 2004. Membru al Societăţii Academice Române (fondator Octavian Bârlea).

Naniescu, Iosif *prenume la naştere* Ioan
(15/27.07.1820, Răzălăi, Basarabia – 26.01.1902, Iaşi)

Mitropolit şi cărturar. A absolvit Colegiul Sf. Sava din Bucureşti. Călugărit de Chesarie al Buzăului în 1835. Profesor de religile la liceele Gh. Lazăr, Matei Basarab, la Şcoala Normală şi la Seminarul Central din Bucureşti. Episcop de Argeş (1875), mitropolit al Moldovei (1875–1902). A zidit catedrala mitropolitană din Iaşi, a restaurat Trei Ierarhi. A întreţinut zeci de tineri la studii, a sprijinit Războiul de Independenţă. Sub îndrumarea şi pe cheltuiala sa a apărut „Revista Teologică" de la Iaşi (1883–1887), redactată de profesorii Constantin Erbiceanu şi Dragomir Demetrescu. Membru de onoare al Academiei Române (din 1888).

Nasta, Marius
(04.12.1890, Bucureşti – 05.04.1965, Bucureşti)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti. Specializare în Franţa şi SUA. Profesor la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. Fondator al şcolii române de ftiziologie, a întemeiat Spitalul Central TBC şi Institutul de Ftiziologie. Contribuţii în domeniul imunologiei, morfo-patologiei clinice şi epidemiologice asupra tuberculozei. Lucrări: *Formele clinice ale tuberculozei în legătură cu imunitatea. Studiu experimental*, 1929; *Cercetarea virusului tuberculozei filtrabil ca mijloc de diagnostic în unele forme de tuberculoză*, 1931; *Tuberculoza copilului*, 1953; *Tumorile bronho-pulmonare*, 1961. Membru fondator al Societăţii pentru Studiul Tuberculozei, preşedinte al Uniunii Societăţilor de Ştiinţe Medicale din România. Membru titular al Academiei Române (1955).

Natan, Bernard *nume la naştere* Natan Tannenzaft
(14.07.1886, Iaşi – ?.10.1942, Auschwitz)

Cineast. A plecat în Franţa în 1906 şi a lucrat mai întâi ca proiecţionist de filme la Paris. A revenit în ţară în 1914 pentru a servi în armată pe frontul Primului Război Mondial. A fost decorat cu Crucea de Război (1918). A revenit în Franţa şi a devenit cetăţean francez în 1921. A făcut publicitate la Paris \pentru Paramount Pictures. A devenit producător de film din 1929 şi şi-a înfiinţat propria casă de filme Rapide Films. A cumpărat Studiourile Charles Pathé chiar de la proprietarul aflat în dificultate din cauza marii crize, după cum a cumpărat şi Société des Cinéromans, reuşind să facă 100 de milioane de franci profit până în 1935 prin extinderea afacerii la industria comunicaţiilor. Compania a fost falimentată din interior prin votul lui Charles Pathé, rămas în Consiliul de conducere, ceea ce a însemnat investiţii mai mari decât profiturile. În 1939 proprietarul a fost trimis la închisoare. A fost eliberat în 1942, când a fost ridicat de nazişti şi trimis la Auschwitz, unde a fost gazat.

Naum, Anton
(17.01.1829, Iaşi – 28.08.1917, Mărăşeşti)

Poet. A absolvit Academia Mihăileană din Iaşi, apoi College de France şi Literele la Sorbona. A fost profesor de istorie şi franceză la Şcoala Normală Vasile Lupu, apoi la Universitatea din Iaşi. Junimist. A scris epopeea eroi-comică *Povestea vulpii, Istoria limbii şi literaturii franceze*, a tradus din Boileau, Lamartine, La Fontaine, Mistral, Musset, Ronsard ş.a. Membru al Academiei Române (1893) şi preşedinte al Secţiunii Literare a Academiei (1896–1898; 1909–1910).

Naum, Gellu
(01.08.1915, București – 29.09.2001, București)

Poet. Origine aromână. A studiat Filosofia la București și Paris. Prieten cu Victor Brauner, a fost în cercul lui André Breton. Antifascist, nonconformist. Ca poet a fost influențat de suprarealism: *Documentul incendiar*, 1936; *Libertatea de a dormi pe o tâmplă,* 1937; *Medium*, 1945, iar spre maturitate expresia poetică a devenit mai academică: *Soarele calm*, 1961*; A doua carte a lui Apolodor*, 1964, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Descrierea turnului*, 1975; *Întrebătorul,* 1996. A tradus din Diderot, Stendhal, Prevert, Kafka, Hugo, René Char. Laureat al Premiului Național pentru Literatură, 1995. În 2018 au apărut două timbre cu chipul său.

Nădășan, Ștefan
(19.08.1901, Timișoara – 23.09.1967, Timișoara)

Inginer. A absolvit Politehnica din Timișoara în prima promoție. A lucrat la Atelierele principale CFR din Timișoara și a fost profesor și decan al Facultății de Electrotehnică a Politehnicii din Timișoara. Este întemeietorul școlii românești de rezistența materialelor. A contribuit la îmbunătățirea fontelor și a adus importante inovații în sudura metalelor. Lucrări: *Sudura barelor de fier pentru construcțiuni de beton armat,* 1940; *Rezistența materialelor*, 4 vol., 1957–1963; *Încercări și analize de metale,* 1965. Membru de onoare al Academiei de Științe din Budapesta. Profesor emerit. Membru titular al Academiei Române (1963) și vicepreședinte al ei (1966).

Nădejde, Ioan
(?.12.1854, Tecuci – 29.12.1928, București)

Publicist și lingvist. Frate cu Gheorghe N. și soțul Sofiei N. A absolvit Literele la Iași și s-a specializat în Germania. A fost profesor de română, franceză și latină la Iași. Fruntaș al mișcării socialiste influențat de narodnicismul rus și de socialismul german. Director fondator al publicației „Basarabia“, cofondator, alături de C. Mille, al revistelor „Contemporanul“, „Revista socialistă“, „Critica socială“, „Lumea nouă“, unde și-a manifestat orientarea ideatică. În 1894 a venit la București. A scris *Viața lui Ștefan cel Mare și cel Bun, Domnul Moldovei* (1883), *Gramatica limbii române,* 1884; *Istoria limbii și literaturii române*, 1887; *Dicționarul latin-român,* împreună cu sora sa, Amelia Nădejde Gesticone, profesoară de latină la Iași, 1894. A tradus Fr. Engels – *Originea familiei, a proprietății private și a statului; Manifestul socialist* (de fapt *Manifestul Partidului Comunist*).

Nădejde, Gheorghe
(30.05.1857, Vlăsinești, jud. Botoșani – 27.03.1939, Iași)

Prozator. Frate cu Ioan N. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din Iași și a fost profesor și director al gimnaziului Ștefan cel Mare din Iași. A intrat în mișcarea socialistă alături de fratele său, Ioan, ca membru al Cercului Socialist, colaborator al revistei „Contemporanul“. Lucrări în proză: *Pentru cinste, De dragul Mărioarei, Între ciobani, Două roluri, Jertfă pentru jertfă.*

Nădejde, Sofia *nume la naștere* Sofia Băncilă
(14.09.1856, Botoșani – 11.06.1946, București)

Publicistă. Soția lui Ioan N. și sora pictorului Octav Băncilă. A absolvit liceul în orașul natal, apoi a venit la Iași și s-a căsătorit cu Ioan N., intrând în mișcarea socialistă. Militantă pentru drepturile femeii. În 1894 a venit la București. A condus „Evenimentul literar“ și a scris articole despre emanciparea femeii. A lăsat piese de teatru: *O iubire la țară*, 1884 și proză: *Robia banului,* 1906; *Părinți și copii*, 1907.

Năstase, Adrian
(22.06.1950, București)

Om politic. A absolvit Dreptul la București. În 1989 lucra la Asociația de Drept Internațional și Relații Internaționale (ADIRI). Membru al FDSN, apoi PSD (și președinte al partidului până în 2005), ales în Parlament în 1990. Ministru de Externe (1990–1992) în guvernele Petre Roman și Theodor Stolojan. Prim-ministru (2000–2004), a definitivat procedurile de aderare a României la Uniunea Europeană. A candidat la președinția României (2004) și a pierdut în favoarea lui Traian Băsescu, fiind apoi președinte al camerei Deputaților. În prezent profesor la Universitatea București. În intervalul când a fost prim-ministru au fost privatizate două domenii de vârf ale economiei

românești: oțelul (Sidex Galați) și petrolul (Petrom), iar România a devenit membră NATO. Arestat și trimis la închisoare (2012-2014) pentru corupție, apoi 10 ani de interzicere a angajarii politice. Lucrări: *The Political Idea of Change; International Economic Law II; Parliamentary Humor; Romania and the New World Order; The Construction of Europe and Constitutional Supremacy; Romania's Treaties* (1990–1997); *Personal Rights of the National Minorities; Regulations in International Law; The Battle for Life; Romania–NATO,* 2002. Distins cu Steaua României în grad de Mare Cruce (2002).

Năstase, Ilie
(19.07.1946, București)

Tenismen. A început să joace tenis ca adolescent, fiind campion național la categoriile de vârstă: 13–14 ani (1959), 15–16 ani (1961), 17–18 ani (1963, 1964). A făcut parte din categoria Master la simplu în 1971 (Paris), 1972 (Barcelona), 1973 (Boston), 1975 (Stockholm). A câștigat Masterul la simplu în 1976 (Cannes, Travemunde), 1968 (Gauhati, Madras, New Delhi, Viareggio), 1969 (Travemunde, Madras, New Delhi, Barranquilla, Coruna, Budapesta, Denver), 1970 (Salisbury, Roma), 1971 (Omaha, Richmond, Hampton, Nisa, Monte Carlo, Baastad, Wembley, Stockholm, Istanbul), 1972 (Omaha, Nisa, Monte Carlo, Forest Hills, Baltimore, Madrid, Toronto, South Orange, Seattle), 1973 (Roma, Roland Garros). A fost câștigător la dublu în 1970 (Roland Garros și Wimbledon cu Rosemary Casals), 1972 (Wimbledon cu Rosemary Casals), 1975 (Wimbledon cu Jimmy Connors). A fost câștigător al Marelui Premiu MILTF în 1972 și 1973. În total a jucat 130 de meciuri de Cupă Davis sub drapelul României. Este singurul român inclus în International Tennis Hall of Fame (în 1991). Membru ap Partidului Conservator, a fost parlamentar (2012-2014). Copreședinte al Asociației de Prietenie România-Franța. Distins cu legiunea de Onoare a Franței (2009) și Steaua României (2016).

Năstăsescu, Constantin
(13.03.1943, Diaconești-Pucioasa, Dâmbovița)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică a Universității din București. Profesor la aceeași facultate. Contribuții în domeniul teoriei categoriilor, teoriei inelelor graduate ș.a. Lucrări: *Logica și teoria mulțimilor*, 1972; *Teoria della torsione*, 1974; *Inele. Module. Categorii*, 1976; *Algebră,* 1979; *Relative Fitness in Module Theory*, 1982; *Teoria dimensiunilor în algebră necomutativă,* 1985. Membru al Societății Americane de Matematică. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Năstăsescu, Gheorghe
(1812, Iași – 1864, Iași)

Pictor. A fost elevul pictorului Schiavoni, profesor la Academia Mihăileană din Iași, care l-a trimis cu bursă în Italia, unde a rămas 11 ani, luptând de partea adversarilor Papei și fiind rănit. A revenit la Iași imediat după Mica Unire și a executat mai multe portrete ale personalităților politice (inclusiv Al.I. Cuza), ca și pânze cu subiect istoric, toate fiind menite să alcătuiască nucleul unui Muzeu Național de Artă la Iași.

Năsturel-Herescu, Constantin
(1798, Herăști - 30.12.1879, București)

General și filantrop. Printre predecesorii săi din familie se numărau Elina, soția lui Matei Basarab, Udriște, cărturar care a definit stilul – inclusiv arhitectonic - românesc ș.a. Ofițer în armata rusă (1823-1827), aghiotantul lui Al. D. Ghica, vistiernicul lui Gheorghe Bibescu, mare spătar al lui Barbu Știrbei. A donat Academiei Române în 1873 veniturile a două dintre moșiile sale spre a se crea un premiu care să-i poarte numele. Premiul se acordă și astăzi.

Năsturel(- Herescu), Petre Șerban
(01.04.1923, Paris - 17.01.2012, Paris)

Istoric. A absolvit istoria la Sorbona. A venit în țară în 1941, și-a luat doctoratul la Iași. A fost cercetător la Institutul de Istorie din București. A plecat din țară în 1975 și s-a stabilit la Paris, unde a fost cercetător la Institutul de Bizantinologie. Lucrările sale au acoperit o arie întinsă din istoria românilor, de la daco-geți la perioada medievală, accentul căzând pe viața religioasă a românilor și pe dinastiile bizantine care au domnit în țările române. Lucrări: *Le Mont Athos et les Roumains. Recherches sur leurs relations du milieu du XIV-e siècle à 1654; Le Christianisme roumain à l'epoque des invasions barbares; Considérations sur l'idée imperiale chez les Roumanis.*

Năsturel-Vasiliu, Petre Ştefan
(07.04.1854, Bucureşti – 04.08.1920, Bucureşti)

General de divizie şi istoric. Era un Năsturel după mamă. A absolvit Şcoala Militară de Artilerie la Fontainebleau. Profesor la Academia Militară din Bucureşti. Unul dintre fondatorii şcolii româneşti de artilerie. A fost unul dintre primii istorici români care s-a ocupat, în cadrul heraldicii, de studiul drapelelor. În Primul Război Mondial a comandat apărarea liniei Focşani–Nămoloasa–Galaţi. Lucrări: *Guerre d'Orient 1877–1878: Opérations de l'armée roumaine pendant la guerre de l'Indépendance: journal d'un officier* (1880); *Curs de balistică esterioară şi stabilirea tablelor de tragere* (1885); *Curs elementar de artilerie*, vol. I (1886), vol. II (1887); *Descrierea amănunţită a turelelor cu eclipsă de 37 mm* (1888); *Descrierea amănunţită a turelelor cu eclipsă de 53 mm* (1889); *Descrierea tunurilor, afetelor şi muniţiunilor de 150 mm* (1889); *Curs de artilerie* (1889, cu Ştefan Constantinescu); *Crucişătorul Elisabeta* (1889); *Pulberi de rezbel. Diferiţi explosivi şi balistica interioară* (1889); *Descrierea amănunţită a turelelor cu eclipsă de 120 mm şi a localurilor cuirasate ale mortierelor sferice din bateria-tip Schumann* (1891); *Jubileul de 25 de ani de domnie a M.S. Regelui Carol I. Stema României* (1891); *Stema României* (1892); *Istoricul Pirotehniei armatei* (1893–1894); *Curs elementar de artilerie, armele portative* (1893); *Eraldica în faţa P.S.S. Episcopului Ghenadie alŭ Romnicului-Noulŭ Severinŭ* (1895); *Descrierea materialului de coastă* (1896); *Steagul şi stema României*, în „Albina" (1900/1901); *Noua Pascalie* (1901); *Medaliile şi decoraţiunile române: descrierea şi portul lor de către civili, militari, clerici, magistraţi şi doamne; Eticheta decoraţiunilor, penalităţi; Coroana de oţel a României* (1901); *Marca ţării pe peceţi, clădiri şi română, însemnele domneşti, trofee* (1903); *Manuscris român din secolul XVII* (1904); *Unificarea calendarelor şi noua pascalie (1901); Operaţiunile Diviziei II* (1911); *Fortificaţiunea cuirasată* (1913); *Metodă istorică a domnului Iorga* (1913); *Principatul de Wied şi schiţa genealogică a Casei princiare, urmată de Armele familiei* (1913); *«Nova Plantatio» şi Regii României, moştenitori ai împăratului Bizanţului* (1914); *Interpretarea mobilelor eraldice de pe monetele Ţării Româneşti* (1914); *Armele Sfântului Imperiu Roman* (1915–1922). A fost membru al Societăţii Heraldice Adler din Viena.

Năsturel, Udrişte *prenume românizat al grecescului* Oreste
(1596, Herești – 1657, Herești)

Cărturar. Împreună cu sora sa, Elina, soţia lui Matei Basarab, şi fratele său, Cazan, a edificat la Hereşti un complex în stilul Renaşterii italiene (palat şi biserică), admirat de Paul din Alep, care l-a numit „nemaivăzut". A definit nu doar stilul umanismului Ţării Româneşti, ci chiar amprenta formativă a spaţiului românesc, care a asimilat ambele latinităţi: cea occidentală prin filtrul Renaşterii şi cea orientală, bizantină, graţie dinastiilor care au considerat spaţiul fostei Dacii ca pe unul de rezistenţă antiotomană a Bizanţului prin cultură. A prefaţat *Cazania* de la Govora, 1642, a tradus în româneşte *Varlaam şi Ioasaf*, 1649, a scris versuri, predoslovii. A scris epitaful de pe mormântul lui Matei Basarab.

Neagoe Basarab
V. Basarab, Neagoe

Neagu, Fănuş
(05.04.1932, Grădiştea-de-Sus, jud. Brăila - 24.05.2011, București)

Scriitor. A absolvit Şcoala Pedagogică nr. 2 din Brăila (școala îi poartă azi numele). A fost cursant al Şcolii de literatură Mihai Eminescu, coleg de generaţie cu Nicolae Labiş, Radu Cosaşu etc., apoi a urmat Facultatea de Filologie din Bucureşti, pe care n-a terminat-o. Debutează în 1959 cu volumul de povestiri *Ningea în Bărăgan*, retipărit în 1964 sub titlul *Cantonul părăsit*, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Somnul de la amiază*, 1962; *Dincolo de nisipuri*, 1967; *Vara buimacă,* 1968; *Îngerul a strigat*, primul său roman, considerat evenimentul editorial al anului 1972; *În văpaia lunii* (nuvele), 1972; *Cronici de carnaval*, volum de publicistică, 1977; *Frumoşii nebuni ai marilor oraşe*, roman, 1977. I se joacă piesa *Scoica de lemn* la Teatrul Nottara, Bucureşti, 1979 şi *Echipa de zgomote* la Teatrul Majestic, Premiul Uniunii Scriitorilor, iar în 1993 i se joacă la Teatrul Naţional din Bucureşti şi la Teatrul Naţional din Timişoara piesa *Casa de la Miezul Nopţii*, Premiul Uniunii Scriitorilor. În 1993 este numit director al Teatrului

Naţional din Bucureşti şi devine membru al Academiei Române în acelaşi an.

Neagu, Teodor Anton
(20.09.1932, Giurgiu - 05.03.2017, Bucureşti)

Paleontolog. A absolvit Facultatea de Geologie şi Geografie a Universităţii din Bucureşti. Specializare în SUA şi Germania. Profesor la aceeaşi facultate, a organizat Laboratorul de Paleontologie. A descris 45 de genuri şi 140 de specii noi de foraminifere cretacice din Dobrogea de Sud. Lucrări: *Micropaleontologie. Protozoare*, 1979; *Metazoare*, 1989. Membru al Societăţii Poloneze de Geologie. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Necrasov, Olga
(01/14.09.1910, Sankt Petersburg – 03.10.2000, Iași)

Antropolog. Etnie rusă. A fost eleva lui Ioan Gh. Botez şi a antropologului german Egon Freiherr von Eickstedt (1892–1965). Din 1938 ţine cursuri libere de antropologie la Facultatea de Științe Naturale din Iași, care vor continua la Şcoala de antropologie şi paleontologie a profesorului Botez, deschisă în special cercetărilor morfologice. Studiile sale paleoantropologice şi antropologice au avut ca obiect toate populaţiile străvechi din aria de formare a poporului român, din neolitic şi până în perioada contemporană. Nu a fost membră a PCR. În perioada 1964–1973 a fost director al Centrului de Cercetări Antropologice. A fost membru asociat al Societăţii de Antropologie din Paris, membru de onoare al Institutului Regal de Antropologie al Marii Britanii și Irlandei, membru fondator al Asociaţiei Internaţionale de Biologie Umană, membru al Centrului Internaţional de Studii Sarde, membru corespondent al Societăţii de Antropologie din Viena. A obţinut Premiul Paul Broca, Paris, 1980. Membru titular al Academiei Române (1990).

Necşulea, Anton Alexandru
(28.01.1908, Râmnicu Vâlcea – 13.10.1993, Bucureşti)

Inginer, specialist în acustică şi electroacustică. A absolvit Electrotehnica la Politehnica din Bucureşti. A creat primele laboratoare de cercetări pentru fonoabsorbanţi, microfoane şi difuzoare din România. A contribuit decisiv la repunerea rapidă în funcţiune a studiourilor Radiodifuziunii bombardate în timpul războiului. A condus lucrările de construire a noii Case Radio şi a Sălii de Concerte Radio (ambele din strada General Berthelot), precum şi a Sălii Palatului din Bucureşti. Între 1935 şi 1973 a fost director tehnic al Radiodifuziunii Române, contribuind la fondarea Televiziunii Române (Radioteleviziunea, 1956). Lucrări: *Bazele acusticii clădirilor* (1960); *Electroacustica în sonorizare* (1963). Din 1993 devine membru de onoare al Academiei Române şi întemeiază Comisia de Acustică a Academiei Române.

Neculce, Ion
(1672, Prigoreni, Târgu Frumos – 05.02.1745 sau 12.01.1746, Iași)

Cronicar. Soția sa era din familia Bantaş, ca și mama lui Dimitrie Cantemir. Văcăreștii au fost, după mamă, în linia Neculce. Mare spătar şi mare hatman în timpul domniei lui Dimitrie Cantemir. Refugiat împreună cu armata (4000 de oșteni, ai căror urmași locuiesc în Transnistria, având astăzi prenume rusești și nume de familie românești) şi domnitorul în Mala Rosia, adică Ucraina (1711, după bătălia de la Stănilești), s-a întors în Moldova (1719), după un periplu polonez şi a fost mare vornic al Ţării de Jos în timpul lui Grigore Ghica al II-lea. A scris *Letopisețul Țării Moldavei de la Dabija Voievod până la domnia lui Ioan Mavrocordat* Voievod (1662–1743) · Cuprinzând şi o samă de cuvinte pentru domni şi pentru ce nu să află în letopiseţele Costineştilor. A fost tipărit pentru prima oară de Mihail Kogălniceanu în 1845 și este remarcabil atât prin farmecul povestirii, cât şi prin exactitatea informaţiei. Mihail Sadoveanu şi Eugen Ionescu se consideră urmașii lui în materie de stil literar.

Nedelcovici, Bujor
(16.03.1936, Bârlad)

Prozator. A absolvit Dreptul la Bucureşti şi a lucrat în specialitate. Scrie romane de tip naturalist, psihologizant: *Ultimii,* 1970; *Fără vâsle,* 1972; *Zile de nisip,* 1979, după care s-a făcut filmul *Faleze de nisip,* interzis de cenzură). Plecat în Franţa în 1982, a continuat să scrie romane legate de lumea românească: *Le second mesager* (*Al doilea mesager*), 1985, tradus în româneşte în 1991; *Crime de sable,* (după *Zile de nisip*), 1989; *Le dompteur des loups,* versiune românească *Îmblânzitorul de lupi,* Premiul Uniunii Scriitorilor, 1984, 1992; *Le matin d'un miracle* (*Dimineaţa unui miracol*), 1993; *Jurnal infidel. Ieşirea din exil*

1992–1997, 1998. Premiul ARA, 1992. Cavaler al Ordinului Artelor și Literelor, Franța, 1990. Din 2002 deţinător al Ordinului Steaua României în grad de Comandor.

Nedov, Petru
(25.12.1926, Cimişlia, Basarabia – 19.02.2009, Chişinău)

Biolog. A absolvit Facultatea de biologie a Universităţii de Stat din Moldova. Arestat în 1950, a fost trimis în deportare în lagărul de la Vorkuta. Reabilitat în 1957. Cercetător la Institutul Moldovenesc de Cercetări în domeniul Pomi-culturii, Viticulturii şi Vinificaţiei. Contribuţii în domeniul imunologiei plantelor, mai ales a viţei-de-vie. Este deţinător a 16 brevete de invenţie, coautor a 20 de soiuri noi de viţă-de-vie. Distins cu Medalia Meritul Civic, Ordinul Gloria Muncii, Om Emerit în Ştiinţă. Premiul de Stat al Republicii Moldova. Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, membru în Consiliul Suprem pentru Ştiinţă şi Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Negoescu, Ştefan
(12.09.1925, New Jersey, California)

Rugbist. După moartea mamei a revenit cu tatăl, antrenor de fotbal, la Bucureşti. În România a îndrăgit rugbiul. A reuşit să scape de raziile legionare şi a plecat din nou în SUA. A absolvit Biologia la Universitatea din San Francisco şi a fost rugbist în echipa universităţii. Campion universitar al SUA în 1949. A fost jucător până în 1962, perioadă în care echipa sa a obţinut 540 de victorii, şi antrenor de rugbi al şcolilor districtuale din San Francisco (1962–1990). Membru al Asociaţiei Americane a Antrenorilor de Rugby. Stadionul campusului universitar din San Francisco îi poartă numele.

Negoiţă, Teodor Gheorghe
(27.09.1947, Sascut, jud. Bacău)

Explorator polar. A absolvit Facultatea de Chimie Industrială din Iași. A funcţionat ca inginer chimist la o fabrică din Iaşi. Pasionat de călătorii, a fondat, în 1987, primul program românesc de cercetări polare. A organizat mai multe expediţii româneşti în zonele îngheţate din apropiere de Polul Nord: în Groenlanda, în nordul extrem al Canadei, în arhipelagul Spitsbergen (Svalbard). A format mai multe echipe de cercetători din domenii diferite, acestea fiind primele echipe româneşti care au activat în exteriorul ţării într-o structură foarte neomogenă: geografi, geologi, ingineri, medici, biologi etc. În Groenlanda şi arhipelagul Spitsbergen a călătorit de unul singur, parcurgând pe schiuri în jur de 300 de kilometri prin pustiurile îngheţate. În 1994 înfiinţează Institutul Român de Cercetări Polare. În 1995 devenea primul şi singurul român care a atins Polul Nord (pe schiuri, în cadrul unei expediţii ruse de cercetare). A fondat prima staţie de cercetări româneşti în Antarctica (2002). Membru fondator al Tratatului Maritim Antarctic (2000). Distins cu Ordinul Naţional Steaua României în grad de Ofiţer (2000) şi în grad de Comandor (2008).

Negoiţescu, Ion
(10.08.1921, Cluj – 06.02.1993, München)

Istoric literar. A absolvit Filosofia la Cluj. A cochetat cu legionarii (1940-1941). Semnatar al Manifestului Cercului Literar de la Sibiu (1943). A condus „Revista Cercului literar“ (1945). A debutat cu proză suprarealistă: *Povestea tristă a lui Ramon Oog*, 1941 şi a scris apoi eseuri: *Despre mască şi mişcare,* 1944. A primit Premiul Fundaţiilor Regale pentru manuscrisele *Poeţi români* şi *Teoria poeziei*, 1947 (șeful comisiei Petru Comarnescu). A făcut închisoare în perioada 1961–1964, după care a început să publice studii de critică şi istorie literară: *Scriitori moderni*, 1966; *Poezia lui Eminescu*, 1968; *Însemnări critice*, 1970; *Engrame*, 1975; *Analize şi sinteze*, 1976. *Cosemnatar,* împreună cu Paul Goma, în 1977, al unei scrisori către postul de radio Europa Liberă, prin care protesta contra stării de lucruri din ţară. Arestat (1977–1980), pleacă în Germania imediat după eliberare, la Köln, apoi la Münster (ca și Dinu Ianculescu). A revenit după revoluţia din 1989 publicând *Istoria literaturii române*, 1800–1945, 1991, *Sabasios*, versuri, 1991.

Negrea, Marţian
(29.01.1893, Vorumloc, astăzi Valea Viilor, jud. Sibiu – 13.07.1973, Bucureşti)

Compozitor şi muzicolog. A început studiile muzicale la Sibiu şi le-a terminat la Viena. Profesor la Conservatorul din Cluj. Lucrări: – muzică de cameră – *Cvartet de coarde, op. 17*, 1949; *Suita pentru clarinet şi pian, op. 27*, 1960; – pentru pian solo – *3 Schiţe româneşti pentru pian (Cântec de leagăn; Nocturnă; Din munţi,* 1920–1945); *Canoane, preludii, corale, fugi, op. 2.*

(1919); Rondo pentru pian, op. 4 (1920); *Impresii de la ţară, op. 6, suită pentru pian* (*Preludiu; A fost odată; Fusul; Jocul ielelor; Sara-n poartă; Alunelul*, 1921). A compus şi *Simfonia primăverii*, 1956; opera *Marin pescarul*, 1933, muzică de film. Ca muzicolog a publicat: *Tratat de instrumente* (1925), *Tratat de forme muzicale* (1932), *Tratat de contrapunct şi fugă* (1957), *Tratat de armonie* (1958). În 1996 a fost înfiinţată Fundaţia Culturală Marţian Negrea.

Negreanu, Gabriela
(06.07.1947, Bucureşti – 22.10.1995, Bucureşti)

Poetă. A absolvit Filologia la Bucureşti. Redactor de editură. Poetă înclinată spre meditaţii existenţiale, afinităţi cu Paul Valéry: *Decorul şi prezenţa*, 1979; *Elegii pentru sufletul înflorit*, 1981; *Jurnal · Eul peregrin*, 1984; *Partea omului*, 1987; *Incinte*, 1988; *Viziune cu logofagi*, 1994; *Memoria unui creier* şi *Noaptea iniţiaţilor,* ambele 1995. S-a sinucis.

Negrescu (Negresco), Henri
(1868, Bucureşti – 1920, Nisa, Franţa)

Hotelier. Fiu al unui proprietar de han, Jean Negrescu, din Bucureşti. A plecat la 15 ani la Paris spre a se perfecţiona ca violonist. A cântat în diverse localuri. Din 1883 administrează hotelul Londres din Monte Carlo, apoi devine directorul lui. Pleacă la Monaco, unde administrează hotelul Helder, la care venea şi familia Rockfeller. În 1913 începe construirea propriului său hotel, la Nisa, pe Coasta de Azur (Occitania), cointeresând şi pe industriaşul Alexandre Darracq (inginer de automobile, basc prin origini). Stilul este spaniol, baroc, cu 450 de camere, foarte modern în epocă, iar arhitectul a fost Édouard Niemans. Deşi a falimentat după Primul Război Mondial şi a vândut hotelul, azi de 5 stele, unei societăţi belgiene, s-a păstrat numele edificatorului său şi adăposteşte un interesant muzeu (mobilă, tapiserii, tablouri), fiind patrimoniu naţional al Franţei.

Negrescu, Ion
(08.01.1893, Holboca, jud. Iaşi – 1941, Chişinău)

Primar. A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din Iaşi şi şi-a luat doctoratul în slavistică sub conducerea lui Garabet Ibrăileanu. A luptat la Mărăşti şi Mărăşeşti în Primul Război Mondial, fiind decorat cu Crucea Comemorativă a războiului 1916–1918, cu bareta Mărăşti. A fost ales primar al Chişinăului în două legislaturi: 1928–1931, 1932–1935.

Negrescu, Traian
(03.01.1900, Craiova – 24.12.1960, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Politehnica la Bucureşti şi s-a specializat la Paris în metalurgie. Profesor de metalurgie la Politehnica din Bucureşti. Director al Regiei Autonome a întreprinderilor miniere şi metalurgice ale statului din Transilvania. Director general al Uzinelor Metalurgice din Hunedoara. Contribuţii la desulfurarea gazelor de furnal, a controlului asupra zgurii de furnal. A pus bazele analizei cantitative spectrografice a aliajelor. Lucrări: *Fonte speciale,* 1932; *Puterea desulfurată a zgurelor de furnal înalt,* 1932; *Capacitatea de absorbţie pentru sulf a zgurelor silico-calco-aluminoase la 15000*, 1951. Membru al Societăţilor Miniere din Marea Britanie, SUA, Franţa. Membru titular al Academiei Române (1955).

Negri, Constantin (Costache) *nume la naştere* Constantin Negrea
(14.05.1812, Iaşi – 8.09.1876, Târgu Ocna)

Scriitor. Refugiat la Chişinău în timpul mişcării eteriste (1821). Mama lui s-a recăsătorit (1824) cu poetul Costache Conachi. Școlit greceşte la Iaşi, a învăţat apoi la un pension francez de la Odesa. A călătorit mult (Viena, Paris, Berlin, Hamburg, Veneţia, Florenţa, Neapole, Londra) şi a fost influenţat de Risorgimento. La 1848 a fost membru al Comitetului revoluţionar restrâns de la Cernăuţi. A fost agent al ţării la Constantinopol. Unionist, prieten cu Vasile Alecsandri (care era îndrăgostit de sora lui, Elena). Ca scriitor a fost un fin diletant, publicînd doar prin reviste. Emil Gârleanu i-a strâns textele, publicându-le postum: *Versuri, proză, scrisori*, 1909.

Negru, Adrian
(09.09.1945, Alibunar)

Profesor şi publicist. A absolvit Şcoala Normală la Vârşeţ, Şcoala Superioară de Pedagogie şi Facultatea de Filosofie a Universităţii din Belgrad. A fost profesor la Şcoala generală din Alibunar, Petrovăsâla, Nicolinţ (a fost şi director), Sân Mihai

(sau Locve, unde a fost şi director) şi la Şcoala Medie de Economie Dositej Obradović din Alibunar. A fost apoi profesor la disciplina Arta scenică la Şcoala Superioară pentru Instruirea Educatoarelor din Vârşeţ, precum şi conferenţiar universitar pentru acelaşi obiect la secţia din Vârşeţ a Facultăţii de Învăţători, apoi docent pentru Metodologia culturii plastice. A fost profesor invitat la universităţile din Arad şi Timişoara. Din 2004 profesor universitar în specialitatea Istoria Culturii Române. Preşedinte al Comitetului de conducere a Trustului Libertatea. Membru în Consiliul pentru învăţământ al Consiliului Executiv al Provinciei Autonome Voivodina. Lucrări: *Impulsurile timpului, Popoviceştii din Oraviţa, Mic tratat de artă modernă, Constantin Daniel, Impulsurile timpului, Atelierele de pictură din Banat în secolele XVIII şi XIX, Poetica picturală în iconografia bănăţeană, Arta scenică* (1998), *Metodica predării culturii plastice* (1998); *Bisericile româneşti din Banatul Sârbesc* (CD, 2002), coautor.

Negru, Andrei
(28.07.1937, Stoicani, Soroca - 21.12.2011, Chișinău)

Biolog. A absolvit Facultatea de Biologie şi Chimie la Tiraspol. Specializare la Institutul de Botanică din Sankt Petersburg, în paleontologie, cu P. Dorofeev. A lucrat la Grădina Botanică a AŞM din Chişinău, apoi a fost profesor la Universitatea de Stat şi la Universitatea Agrară din Chişinău. Fondator al şcolii de paleobotanică din Republica Moldova. A descoperit 120 de fosile, noi pentru ştiinţa botanicii. S-a ocupat şi de arhitectură peisagistică şi a creat laboratoarele Grădinii Botanice în acest scop. Preşedinte al Comisiei de experţi a CSA în domeniul biologiei vegetale şi geografiei (2006). Lucrări: *Раннесарматская флора северо-востока Молдавии* (1973); *Понтическая флора Днестровско-Прутского Междуречья* (1982); *Меотическая флора Северо-Западного При-черноморья* (1986); *Растения лесных полян и опушек* (1986); *Растения луговые, прибрежные и водные* (1988, în colaborare); *Plante rare din flora spontană a Republicii Moldova* (2002); *Taxoni rari din flora Republicii Moldova* (2002); *Lumea vegetală a Republicii Moldova* (vol. 1–2, 2005; vol. 3–4, 2006, în colaborare). Distins cu Medalia Meritul Civic a Republicii Moldova. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Negru, Petru
(27.02.1933, Vălcineț, plasa Călărași, jud. Lăpușna, Basarabia - 31.08.2018, Chișinău)

Biolog. A absolvit Şcoala Pedagogică la Călăraşi, apoi Facultatea de Horticultură a Universităţii Agrare de Stat din Moldova. A lucrat la Institutul de Fiziologie şi Chimie Biologică a Plantelor al AŞM, azi Institutul de Genetică şi Fiziologie a Plantelor. Contribuţii la formularea legităţilor generale şi particularităţilor genotipurilor în cazul reacţiilor adaptive la formarea complexului rezistenţei la ger şi iernare a viţei-de-vie faţă de condiţiile ecologice – lumină, umiditate, nutriţie, structura şi fertilitatea solului. Membru al Consiliului Ştiinţific al Ministerului Agriculturii şi Alimentaţiei.

Negruţiu, Emil Alexandru
(14.08.1911, Petrisat, jud. Alba – 14.05.1988, Cluj-Napoca)

Inginer agronom. A absolvit Agronomia la Cluj. Şef al Staţiunii experimentale a Banatului de la Cenad. Profesor la Institutele de Agronomie din Timişoara şi Cluj (unde a fost şi rector). A condus Staţiunea experimentală pentru cultura porumbului din Turda. Lucrări: *Genetica şi ameliorarea animalelor,* în colaborare, 1969; *Genetica animală*, 1975. Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole din România. Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Negru-Vodă, Alexandru
(13.04.1931, Cot, Soroca – 02.11.1978, Chişinău)

Specialist în economie agrară. A absolvit Tehnicumul Agricol din Saharna şi Institutul Agricol M. V. Frunze din Chişinău. Din 1965 este ministru al Agriculturii din Republica Moldova. A contribuit la elaborarea tehnicii experimentale, a zonării producţiei agricole, raionării şi microraionării pomiculturii. Lucrări: *Sistemul de conducere a gospodăriei agricole în RSS Moldovenească, Livezile intensive de tip nou, Starea actuală şi perspectivele dezvoltării pomiculturii în RSS Moldovenească* (1967), *Vătămarea pomilor cauzată de geruri şi măsurile de tratare* (1968). Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Negruzzi, Costache
(1808, Trifeşti, Iaşi – 20.08.1868, Trifeşti, Iaşi)

Prozator. Tatăl lui Iacob N. (Originile familiei sunt în Thessalia, un Negruzzi, valah din

Grecia, a făcut prima Constituție a Greciei independente sub președintele Kapodistrias.) Şcolit greceşte, a învăţat limba română după *Istoria pentru începutul românilor în Dachia* de Petru Maior. A fost postelnic şi mare vornic. Redactor la „Propăşirea“ (1844). A debutat foarte devreme, cu traduceri adunate sub titlul: *Zăbăvile mele în Basarabia în anii 1821, 1822, 1823 la satul Şărăuţii, din raiaua Hotinu.* A scris proză cu suculente observaţii realiste: *Aprodul Purice*, 1837; *Alexandru Lăpuşneanu*, 1840; *Muza de la Burdujăni*, 1851; *Păcatele tinereţelor,* 1857 ş.a. A tradus din greacă, franceză şi rusă. Colaborator la publicaţiile lui Gh. Asachi şi Ion Heliade-Rădulescu, a pledat pentru o limbă română unitară. Membru fondator al Societăţii Academice Române (1867).

Negruzzi, Iacob
(31.12.1842, Iași – 06.01.1932, București)

Scriitor. Fiul lui Costache N. Și-a făcut studiile în Germania. A fost profesor la Facultatea de Drept din Iași. Membru fondator al Societății Junimea; a condus timp de peste 28 de ani revista „Convorbiri literare“. În 1888 a depus la Biroul Camerei Deputaţilor o petiţie din partea unui număr de cetăţeni din toate colţurile ţării pentru un proiect de lege prin care să i se acorde poetului Mihai Eminescu, de către stat, o pensie viageră. Lucrări: *Mihai Vereanu,* roman, 1873; *Copii de pe natură, portrete satirice în proză și versuri,* 1874; *Hatmanul Baltag,* operă bufă în colaborare cu I.L. Caragiale, 1884; *Amintiri din „Junimea“,* memorii, 1921. Membru şi preşedinte al Academiei Române.

Negulesco, Jean
(29.02.1900, Craiova – 18.07.1993, Santa Margarita de Marbella, Spania)

Regizor. A studiat artele plastice la Paris cu Modigliani, Picasso, Giacometti, Man Ray şi a fost cucerit de noua artă a cinematografiei. Plecat de la Paris cu o expoziţie personală în SUA, s-a stabilit în California. A fost printre cel mai bine cotaţi cineaşti de la Hollywood. A debutat la Paramount, a trecut la Warner Brothers, apoi la Century Fox. Filme regizate: *Three Strangers,* 1946; *Johnny Belinda,* 1948; *Road House*, 1948; *Lady Bailey*, 1952; *Titanic,* 1953, *Three Coins in the Fountain*, 1954; *A Certain Smile*, 1958; *Jessica,* 1962; *The Heros,* 1969.

Negulescu, Demetru
(30.05.1875, Bucureşti – 1950, Bucureşti)

Judecător la Curtea Permanentă de Justiţie Internaţională (1921–1940) de la Haga. Frate cu Paul N. Doctor în Drept al Universităţii din Paris (1900), judecător la Tribunalul Bucureşti (1901–1908), profesor de Drept Internaţional al Facultăţii de Drept a Universităţii din Bucureşti, profesor la Academia de Drept Internaţional de la Haga şi la Institutul de Înalte Studii Internaţionale de la Paris. A fost delegat, din partea României, la prima, a doua şi a şasea Adunare a Societăţii Naţiunilor; a luat parte la lucrările Comisiei de elaborare a statutului CPJI şi ale celei de elaborare a amendamentelor Pactului Societăţii Naţiunilor; a fost delegat din partea României la Conferinţa de aderare a SUA la statutul CPJI (1926) şi la prima Conferinţă de codificare a Dreptului internaţional (1930), ca vicepreşedinte al delegaţiei române. Membru al Uniunii Juridice Internaţionale, al Institutului de Drept Internaţional, al Asociaţiei de Drept Internaţional, al Academiei Diplomatice Internaţionale. A fost preşedinte al Institutului Român de Drept Internaţional şi codirector al „Revistei române de Drept Internaţional“, predecesoarea "RRDI" de azi. Autor a numeroase monografii şi articole de Drept Internaţional apărute în reviste române şi străine.

Negulescu, Paul
(12.01.1874, Bucureşti – 06.05.1946, Bucureşti)

Jurist. Frate cu Demetru N. A absolvit Literele la Bucureşti şi Dreptul la École Pratique des Hautes Études din Paris. Profesor la Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti, a condus „Revista de Drept public“. Lucrări: *Studii de istoria Dreptului român,* 1900; *Tratat de Drept administrativ*, 1903-1904; *Tratat de apropiere pentru cauză de utilitate publică*, 1931. Membru de onoare al Academiei Române (1936).

Negulescu, Petre P.
(14/26.10.1872, Ploiești – ?.04.1951, București)

Filosof și om politic. Se înscrie la Facultatea de Litere din Bu-curești, fiind remarcat de Titu Maiorescu. Profesorul îi mai se -

lectase pe C. Rădulescu-Motru, S. Mehedinţi, Mihail Dragomirescu, I. Al. Rădulescu-Pogoneanu, I. Al. Brătescu-Voineşti. Îi primea în casa lui, într-un cenaclu anume organizat, le supraveghea şi stimula lecturile, pregătindu-i pentru a-i urma direcţia şi a le preda conducerea „Convorbirilor literare". Teza de licenţă, *Critica apriorismului şi a empirismului*, e publicată în volum. În acelaşi an publică studiul antigherist *Psihologia stilului*. În 1893 obţine o bursă de studii în Germania şi Franţa. Întors în ţară, e numit conferenţiar de filosofie la Universitatea din Iaşi. În 1895, împreună cu ceilalţi colegi de generaţie, preia conducerea revistei „Convorbiri literare". Tot în acel an adună în volum ultimele două studii de estetică antigheristă, cu titlul Polemice. Devine profesor titular (fără doctorat) la Catedra de istoria filosofiei şi logică, la Universitatea din Iaşi. Publică, după mulţi ani de muncă asiduă, în 1910, primul volum din lucrarea *Filosofia Renaşterii* (vol. II în 1914), considerată drept capodopera sa. În acelaşi an, prin pensionarea din învăţământ a lui Titu Maiorescu, se transferă la Bucureşti, ocupând Catedra fostului său profesor. În 1934 publică *Geneza formelor culturii*. În 1938 îi apare primul volum din vasta lucrare *Destinul omenirii*. Volumul al IV-lea apare în 1944, iar al V-lea, postum, în 1971. În 1917 devine membru fondator şi fruntaş al unei noi formaţiuni politice, Liga Poporului, devenită Partidul Poporului, sub conducerea generalului Al. Averescu, iar în 1919 este ales senator pe listele Partidului Poporului. În 1926 este ministru la Culte şi Instrucţiune Publică. În 1927 e ales preşedinte al Camerei Deputaţilor. Publică lucrarea *Partidele politice*. În 1936 e ales membru titular al Academiei Române, exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Negulici, Ioan
(1812, Câmpulung Muscel – 05.04.1851, Brusa, Imperiul Otoman, azi Bursa)

Pictor. A urmat cursuri de pictură la Bucureşti cu Wallenstein şi cu Nicolo Livaditi la Iaşi (unde învaţă franceza şi greaca). Se împrieteneşte cu Vasile Alecsandri şi Al. I. Cuza. A studiat la Academia de Belle Arte din Paris. Revine la Bucureşti în 1837 şi locuieşte la Barbu Catargiu. Devine favoritul domnitorului Alexandru Ghica. Execută portrete ale unor personaje de la Curte, dar şi ale unor negustori bogaţi (pitarul Cuţaridi, Eufrosina Gâtză, Barbu Știrbei, cultivatul Nicolae Suţu sau Elena Racoviţă) şi ale unor tineri luptători pentru cauza naţională. Călătoreşte la Atena şi Constantinopol (1840). La întoarcere se duce la Iaşi şi execută portretul domnitorului Mihail Sturdza, apoi un portret al domnitorului Alexandru Ghica, în perspectiva acordării de către acesta a unei burse pentru Roma şi Paris pentru 5 ani. Revine în ţară în 1843, Ghica fiind înlocuit cu Gh. Bibescu. Se împrieteneşte cu Ion Heliade-Rădulescu în 1845. Primeşte de la Gh. Bibescu postul de profesor la Sf. Sava pe locul care aparţinuse lui Wallenstein. Face traduceri din literatura universală pentru proiectul lui Heliade Rădulescu, Biblioteca Universală. La înfrângerea revoluţiei de la 1848 în Ţara Românească fuge la Braşov, e prins de austrieci şi predat otomanilor și deportat la Brusa (prima capitală otomană înainte de cucerirea Constantinopolului) unde se afla şi Radu C. Golescu). A murit în exil.

Nemoianu, Petre *nume la naştere* Petre Avram
(1882, Petrila – 08.07.1951, Aiud)

Economist. Familie originară din Nemoiu, Vâlcea. A absolvit Dreptul la Budapesta. Prizonier la ruşi după Primul Război Mondial, s-a întors cu regimentul Alba Iulia format la Iaşi (1917). A fost trimis de Octavian Goga să restabilească legătura cu Legaţia Franceză din Moscova, după ce Ucraina fusese ocupată de austro-ungari. Lucrări: *Prizonier la ruşi şi rob la unguri; Prima Alba Iulia*. Decorat cu Medalia Ferdinand I cu spade și panglică şi cu Ordinul Ferdinand I în grad de Ofiţer pentru contribuţiile sale ca voluntar în Armata Română la eliberarea Ardealului şi Banatului de sub ocupaţia străină. Secretar de stat la Agricultură în guvernul Gigurtu, înlocuit odată cu venirea lui Ion Antonescu. Arestat în 1946 şi condamnat pentru vina de a fi luptat „împotriva păcii". Repus în drepturi post-mortem (1997).

Nemoianu, Virgil
(12.03.1940, Bucureşti)

Istoric şi teoretician literar. Familie originară din Banat. A absolvit Filologia (engleză) la Bucureşti. A debutat cu *Structuralismul*, 1968. Doctor al Universităţii din California. Între 1979 şi 1994 a fost director al Programului de literatură comparată la Catholic University of America, Washington DC, iar între 1989 şi 1991 prorector asociat al aceleiaşi universităţi. A fost preşedinte al Secţiei de Romanistică Comparată şi

al Secţiei de Studii Europene a Asociaţiei de Limbi Moderne din SUA. A mai predat şi la universităţi din Londra, Cambridge, Berkeley (California) şi Cincinnati. Lucrări: *Calmul valorilor,* 1971; *Microharmony: the growth and uses of the idyllic model in literature* (Microarmonia: dezvoltarea şi utilizările modelului idilic în literatură), 1984, Premiul Harry Levin; *The Taming of Romanticism: European literature and the age of Biedermeyer* (Îmblânzirea romantismului: literatura europeană şi epoca Biedermeyer); *A Theory of the Secondary: literature, progress and reaction* (O teorie a secundarului: literatură, progres şi reacţie), Premiul ARA, 1984; *Arhipelag interior,* memorialistică, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1994; *Tradiţie şi libertate,* 2001. Este membru al Academiei Europene de Arte şi Ştiinţe. Membru al Academiei Române (2015).

Neniţescu, Costin D.
(15.07.1902, Bucureşti – 29.07.1970, Buşteni)

Chimist. Fiul lui Dimitrie S. N. Căsătorit cu Ecaterina Ciorănescu N. După ce termină liceul la Bucureşti, la Colegiul Naţional Gheorghe Lazăr, începe în 1920 studiul chimiei la ETH – Zürich, fiind profund impresionat de cursurile lui Debye şi Staudinger. E fascinat de lucrările lui Hans Fischer şi se mută în 1922 la München, unde îşi termină studiile în 1925 cu doctoratul condus de Hans Fischer, mentorul său ştiinţific. Între 1925 şi 1935 este profesor la Universitatea din Bucureşti şi predă cursurile de chimie organică şi chimie generală. În 1928 publică prima ediţie din cele două tratate, *Chimie organică* şi *Chimie generală*. Peste 40 de generaţii au învăţat şi încă învaţă după aceste cărţi. A mai publicat şi *Manualul inginerului chimist* şi manuale de liceu. Colaborează cu profesori celebri din Statele Unite ale Americii, contribuie la diverse tratate prin scrierea unor capitole. Numeroşi compuşi organici şi reacţii îi poartă numele. Se poate spune că „hidrocarbura Neniţescu“ - prima anulenă CH_{10} – a propulsat chimia anulenelor. A fost pionierul aplicării metodelor fizice în chimia organică din România. Rezultatele muncii lui se văd în cele 262 de articole originale şi 21 de brevete. Este ales membru al unor academii din străinătate (Germania, Cehoslovacia, Ungaria şi Polonia). Primeşte numeroase premii, dintre care medalia A.W. von Hofmann, una dintre cele mai prestigioase medalii ştiinţifice. A refuzat să-i acorde titlul de doctor în chimie Elenei Ceauşescu. Membru al Academiei Române (1955) şi preşedinte al Secţiei de ştiinţe chimice (1959–1970).

Neniţescu, Dimitrie S.
(18.04.1861, Galaţi – 28.01.1930, Bucureşti)

Avocat. Frate cu Ioan S. N. şi tatăl lui Costin D. N. şi al Jeanei, căsătorită cu Teodor Teodorini, medic. A absolvit Şcoala Militară la Bucureşti şi a fost ofiţer topograf pe lângă Statul Major al Armatei. A demisionat în 1888 şi a plecat la Bruxelles, unde a absolvit Dreptul şi şi-a susţinut doctoratul. Membru al Partidului Conservator, a fost deputat, ministru al Industriei şi Comerţului (1910–1912) şi ministru al Finanţelor (1918).

Neniţescu Ciorănescu, Ecaterina
V. Ciorănescu Neniţescu, Ecaterina

Neniţescu, Ioan S.
(11.04.1854, Galaţi – 23.02.1901, Buzău)

Poet. Frate cu Dimitrie S. N. A studiat Filosofia la Berlin şi Leipzig. Voluntar în timpul Războiului de Independenţă, rănit la Griviţa. A scos şi condus revista „Ţara nouă“ (1884–1888). S-a preocupat de învăţământul românesc în zonele ocupate de Imperiul Otoman: *De la românii din Turcia europeană*, 1875, se referă la aromâni. Lucrări: *Flori de primăvară,* 1880*; Şoimii de la Războieni*, 1882; *Pui de lei,* 1891; *Poezii eroice şi naţionale*, 1891; *Radu de la Afumaţi,* teatru, 1897. Membru corespondent al Academiei Române (1896).

Neniţescu, Ştefan
(08.10.1897, Bucureşti – 1979, Bucureşti)

Critic de artă şi diplomat. A început Facultatea de Belle Arte la Universitatea Sapienza din Roma şi a terminat Facultatea de Litere şi Filosofie la Universitatea din Bucureşti. L-a tradus în româneşte pe Benedetto Croce. În perioada interbelică a fost secretar economic la Legaţia Română de la Haga. Lucrări: *Istoria artei ca istorie a filosofiei*, 3 vol., 1925; *Ode italice,* 1922.

Neofit
(01.01.1787, Bucureşti – 14.01.1850, Bucureşti)

Mitropolit al Ţării Româneşti. A studiat probabil la Bucureşti. Episcop al Râmnicului (1824), locţiitor de mitropolit (1829), mitropolit (1840–1849). A înfiinţat seminariile teologice din toată Ţara Românească. A trimis bursieri la Pesta, Atena şi în Rusia pentru a forma un corp profesoral.

Neofit Scriban
V. Scriban, Neofit

Nestorescu, Nicolae
(13.09.1901, Buzău – 15.12.1969, București)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină şi Institutul Medico-Legal la Bucureşti. Director adjunct al Institutului de Inframicrobiologie din Bucureşti. A înfiinţat primul Centru de transfuzie şi de sânge conservat din România şi a avut contribuţii în producţia de seruri şi vaccinuri. A fost interesat de imunologie. Lucrări: *Elemente de bacteriologie medicală aplicată,* 2 vol., 1957, în colaborare; *Bacteriologia medicală*, 1961, *Biologia arsurilor*, 1967, în colaborare. Expert al Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii pentru bolile digestive. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Nestor, Ion
(25.08.1905, Focșani – 29.11.1974, București)

Arheolog. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti (limbi clasice) şi s-a specializat la Marburg în domeniul preistoriei. Profesor de arheologie şi preistorie la Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti, membru al Institutului Arheologic German, membru în Comitetul permanent al Uniunii internaţionale de ştiinţe pre- şi protoistorice. A realizat prima sinteză arheologică privind întreaga preistorie a României, definind aria de răspândire, conţinutul şi problematica majorităţii culturilor preistorice. Istoric al antichităţii şi al perioadei migraţiilor. Lucrări: *Asupra începuturilor metalurgiei aramei şi bronzului pe teritoriul RPR,* 1954; *Istoria României,* vol. I, în colaborare, 1960; *Istoria poporului român,* în colaborare, 1970. Membru corespondent al Academiei Române (1955). Cu prilejul centenarului nașterii i s-a editat o medalie jubiliară.

Nestor Vornicescu
V. Vornicescu, Nestor

Neumann, Victor
(28.10.1953, Lugoj)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie-Filosofie la Universitatea din Cluj. Specializare la Universitatea din Bucureşti, Wasenaar în Olanda, universităţile din Viena şi Budapesta. Profesor la Facultatea de Istorie şi Litere la Universitatea de Vest din Timişoara. A plecat din țară cu o bursă Fulbright și a studiat istoria antisemitismului. Pro-fesor invitat la École Pratique des Hautes Études din Paris, Woodrow Wilson International Center for Scholars de la Columbia University, London School of Slavonic and East European Studies, Universitatea din Udine – Italia. Lucrări: *Convergenţe spirituale* (Studii privind relaţiile culturale şi politice în Europa Centrală şi de Est, 1750-1850), 1986; *Tentaţia lui Homo Europaeus. Geneza spiritului modern în Europa Centrală şi de Sud-Est*, 1991; *Istoria evreilor din România. Studii documentare şi teoretice,* 1996; *Identităţi multiple în Europa regiunilor. Interculturalitatea Banatului*, 1997; *Istoria evreilor din Banat. O mărturie a multi- şi inter-culturalităţii Europei oriental-centrale,* 1999; *Ideologie şi fantasmagorie. Perspective comparative asupra istoriei gândirii politice în Europa Est-Centrală,* 2001; *Neam, popor sau naţiune?,* 2004.

Neyman, Jerzy
(16.04.1884, Tighina, Basarabia – 05.08.1981, Los Angeles)

Matematician şi statistician. A absolvit Facultatea de Matematică a Universităţii din Harkov, specialitatea Analiză matematică, ca elev al lui D.M. Sințov, S.N. Bernstein și a fost asistent al Facultății la Matematică, specialitatea Analiză matematică. Plecat în Polonia în 1921, a fost statistician la Institutul agricol din Bydgoszcz, apoi asistent la Universitatea din Varşovia şi cercetător la Institutul pentru Probleme Sociale. A plecat în 1924 la Londra şi a colaborat cu Egon Sharpe Pearson, apoi la Paris, cu o bursă Rockefeller, unde i-a audiat pe Lesbegue şi Hadamard. A creat o direcţie nouă, statistica matematică, pe baza căreia a analizat costurile statului polonez pentru întreţinerea Bisericii Catolice. A fost profesor asociat la Universitatea din Londra şi profesor la Laboratorul de Statistică al Universităţii Berkley din California (din 1938). Membru fondator al Institutului Internaţional de Statistică. Lucrări: *Abordare stochastică a cosmologiei*, 1975, în colaborare. Profesor emerit al Universităţii Berkeley din California; membru al Academiei Naţionale de Ştiinţe a Statelor Unite; membru din străinătate al Academiilor de Ştiinţe din

Suedia şi Polonia; Medalia Naţională pentru Ştiinţă a Statelor Unite ale Americii; Doctor Honoris Causa al Universităţii din Varşovia; membru de Onoare al Societăţii Regale de Statistică din Londra, membru de onoare al Societăţii de Matematică din Londra.

Nichifor, Şerban
(25.08.1954, Bucureşti)

Compozitor şi violoncelist. Soţul compozitoarei Liana Alexandra. A absolvit ca şef de promoţie pe ţară Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti şi Facultatea de Teologie a Universităţii din Bucureşti (1994). A urmat cursuri de specializare la München (cu Sergiu Celibidache), Darmstadt, Weimar şi Amsterdam. A fost bursier USIA (1982). Profesor la Universitatea Naţională de Muzică. Lucrări: *Musica Caelestis – anamorfoza Sacrului în arta sunetelor*, (2000); *Introducere în Computer Music*, curs. Creaţia sa cuprinde trei opere – *Domnişoara Christina* (după Mircea Eliade), *Talaria* (după Etienne de Sadeleer) şi *Le Martyre de Saint Claude Debussy*, şapte simfonii *(Umbre, Via Lucis, Simfoniile Americane nr. III şi IV, Arcuri în Timp, Simfonia Concertantă pentru violoncel şi orchestră*), piese simfonice (*Constelaţii, Turkish Bolero*) ş.a. Ca violoncelist activează în duo-ul Intermedia alături de compozitoarea şi pianista Liana Alexandra, soţia sa, organizând la Bucureşti mai multe manifestări sub genericul Nuova Musica Consonante – Living Music Foundation (SUA). Laureat al Premiilor Academiei Române (1982), UCMR (1980, 1982, 1989), precum şi al Concursurilor Internaţionale de Compoziţie de la Amsterdam (Premiul I Gaudeamus – 1977), Tours (1977), Evian (1978), Atena (ISCM – 1979), Toledo (1980), Urbana-Illinois (1983), Trento (1984, 1994), Roma (1985), Bydgoszcz (1986), Hong Kong (ISCM – 1988), Jihlava (1995), Karlsruhe (1996), Köln (1997), Newtown-Wales (1998), Birmingham-Alabama (1999). Este Comandor al Ordinului Naţional Pentru Merit (2000) și ofițer al Ordinului Coroanei Belgiene (2008).

Nicoară, Moise
(30.11.1784, Gyula – 10.10.1861, Bucureşti)

Jurist. Spirit complex, din filiaţia spirituală a lui Ion Heliade-Rădulescu şi B.-P. Hasdeu. A luptat pentru înfiinţarea unei episcopii româneşti (ortodoxe) în zona Aradului, strângând semnături (1815–1819) pentru a dovedi împăratului că populaţia românească este majoritară. Deputat în Dieta de la Viena. Din 1869 liceul din Arad, care exista din 1707 ca unitate de învăţământ, îi poartă numele. A lăsat posterităţii manuscrise, poezii originale, studii filologice, un dicţionar francez-român. A tradus din operele lui Racine, Buffon, Volney, Bernardin de Saint Pierre şi Chateaubriand. Este ctitorul Preparandiei din Arad (Institut de învăţători). Intrat în graţiile împăratului Franz Iosif, l-a învăţat limba română pe fiul acestuia – moştenitorul tronului.

Nicodim
V. Munteanu, Nicodim

Nicodim, Ion
(1932, Constanţa – 15.03.2007, Paris)

Sculptor. A absolvit Institutul de Arte Plastice Nicolae Grigorescu din Bucureşti. S-a specializat la Accademia di Romania din Roma (1965–1968) şi la Cité Internationale des Arts din Paris (1977–1983). A început să expună din 1967: Bucureşti, Cluj, Timişoara, Galaţi, Iaşi, Paris, Lyon, Cayen, Veneţia, Bologna, Vicenza, Padova, Roma şi a participat la saloane şi numeroase expoziţii colective: România, Italia, Japonia, Franţa, UNESCO, Belgia, Madrid, Spania, Brazilia ş.a. Lucrări: – artă monumentală – *Tapiserie* (45 m²), darul României pentru sediul ONU, 1963; *Tapiserie* (40 m²), Ministerul Tineretului, Bucureşti, 1970; *Frescă* (36 m²), reşedinţă privată, Paris, 1980; *Frescă* (32 m²), Muzeul militar, Bucureşti, 1988. Premiul UNESCO, 1968; numit Planetary Citizen de către Organizaţia Naţiunilor Unite de la New York, 1976; Premiul Gottfried von Herder, atribuit la Viena (Austria), 1992.

Nicolae
V. Hohenzollern, Nicolae de

Nicolae Alexandru
V. Basarab, Nicolae Alexandru

Nicolae Bălan
V. Bălan, Nicolae

Nicolae Colan
V. Colan, Nicolae

Nicolae Corneanu
V. Corneanu, Nicolae

Nicolaescu, Sergiu Florin
(13.04.1930, Târgu Jiu - 13.04.2013, București)

Regizor, actor şi politician. A absolvit Institutul Politehnic din Bucureşti ca inginer mecanic, iar după absolvire a început să lucreze la filmări combinate în cadrul Studioului cinematografic Alexandru Sahia, specializat în filme documentare şi jurnale de actualităţi. După revoluţia română din 1989, în care a fost implicat, a susţinut Frontul Salvării Naţionale, fiind ales în repetate rânduri senator pe listele acestei formaţiuni politice, iar apoi ale PDSR şi PSD. La iniţiativa lui s-a înfiinţat Comisia Senatorială de cercetare a evenimentelor din decembrie 1989, pe care a şi condus-o iniţial. Regie de film: *Dacii* (1967) – coproducţie franco-română; *Lupta pentru Roma* (1968) – RFG, coregie cu Robert Siodmak, 2 serii; *Ciorap de piele* (1968) – coproducţie francogermană, coregie cu Pierre Gaspard Huit; *Ultimul mohican* (1968) – Franţa; *Lacul din Ontario* (1968) – Franţa; *Preeria* (1968) – Franţa; *Mihai Viteazul* (1971) – 2 serii; *Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte* (1972); *Cu mâinile curate* (1972); *Lupul mărilor* (1972) – coproducţie româno-germană, coregie cu Wolfgang Staudt; *Răzbunarea* (1972) – coproducţie româno-germană; *Ultimul cartuş* (1973); *Un comisar acuză* (1974); *Nemuritorii* (1974); *Insula comorilor* (1975) – coproducţie româno-germană, co-regie cu Gilles Grangier; *Piraţii* (1975) – coproducţie româno-germană, co-regie cu Gilles Grangier; *Zile fierbinţi* (1975); *Osânda* (1976); *Accident* (1977); *Pentru patrie* (1977) – 2 serii; *Revanşa* (1978); *Nea Mărin miliardar* (1978); *Mihail, câine de circ* (1978) – coproducţie româno-germană; *Ultima noapte de dragoste* (1979); *Capcana mercenarilor* (1980); *Duelul* (1981); *Întâlnirea* (1982); *Viraj periculos* (1982); *Ringul* (1983) – coproducţie româno-germană; *Căutătorii de aur* (1985) – coproducţie româno-germană; *Ciuleandra* (1985) – coproducţie româno-germană; *Ziua Z* (1985); *Noi, cei din linia întâi* (1986) – 2 serii; *François Villon* (1987) – coproducţie franco-italo-română, 2 serii; *Mircea* (1989); *Coroana de foc* (1990); *Cucerirea Angliei* (1990) – coproducţie franco-română, 2 serii; *Oglinda* (1994) – 2 serii; *Punctul zero* (1996) – coproducţie româno-americană; *Triunghiul morţii* (1999); *Orient Express* (2004); *Cincisprezece* (2005); *Supravieţuitorul* (2008). Scenarii de film: *Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte* (1972); *Un comisar acuză* (1974); Nemuritorii (1974); *Osânda* (1976); *Pentru patrie* (1977) – 2 serii; *Revanşa* (1978); *Nea Mărin miliardar* (1978); *Ultima noapte de dragoste* (1979); *Capcana mercenarilor* (1980); *Duelul* (1981); *Ciuleandra* (1985) – coproducţie româno-germană; *Oglinda* (1994) – 2 serii; *Punctul zero* (1996) – coproducţie româno-americană; *Triunghiul morţii* (1999); *Orient Express* (2004); *Cincisprezece* (2005); *Supravieţuitorul* (2008). Roluri în film: *Dacii* (1967); *Mihai Viteazul* (1971) – 2 serii; *Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte* (1972); *Cu mâinile curate* (1972) – comisarul Tudor Miclovan; *Dragostea începe vineri* (1972), regia Virgil Calotescu; *Ultimulcartuş* (1973); *Felix şi Otilia* (1973), regia Iulian Mihu; *Pistruiatul* (1973), regia Francisc Munteanu; *Uncomisar acuză* (1974); *Nemuritorii* (1974); *Zile fierbinţi* (1975); *Osânda* (1976); *Roşcovanul* (1976), regia Francisc Mun-teanu; *Accident* (1977); *Pentru patrie* (1977) – 2 serii; *Revanşa* (1978); *Mihail, câine de circ* (1978); *Ultima noapte de dragoste* (1979); *Capcana mercenarilor* (1980); *Duelul* (1981); *Întâlnirea* (1982); *Viraj periculos* (1982); *Ringul* (1983); *Ziua Z* (1985); *Noi, cei din linia întâi* (1986) – 2 serii; *Mircea* (1989); *Coroana de foc* (1990); *Oglinda* (1994); *Triunghiul morţii* (1999); *Orient Express* (2004); *Supravieţuitorul* (2008). Volume: *Revoluţia. Începutul adevărului*, 1995; *Un senator acuză,* 1996 (a 2-a ediţie 1998); *Cartea revoluţiei române decembrie '89*, 1999; *Lupta pentru putere. Decembrie '89,* 2005. Premii: Mos - cova,UNIATEC, Praga, Salonic, 1962; Ober-hausen, 1963; Mamaia, Trieste, Edinburgh, UNIATEC, Cork, Milano, 1964; Mamaia, 1965; Premiul ANICA, Cortina d'Ampezzo, 1966; Premiul trei, Praga, 1967; ACIN, 1971; Nominalizare la Premiul de Aur, Moscova, 1971; Premiul UNIATEC, Moscova, 1971; ACIN, 1973; ACIN, 1974; ACIN, 1976, 1993, 1999, 2004, 2009, 2012. A cerut să fie incinertat, așa cum se făcea înainte de creștinism.

Nicolaevici, Savu
(1889, Straja, Banatul Sârbesc – 1947, Maramorać, denumirea românească, atestată în documente din 1358, când se numea Becheș)

A absolvit Şcoala Normală la Timişoara. A fost învăţător la Nicolinţ, Seleuş şi Maramorać. A scris manuale: *Abecedar, Carte de cetire pentru clasele a II-a, a III-a şi a IV-a*, fiind primul învăţător român din Banatul Sârbesc care a făcut acest lucru.

Nicolau, Constantin
(06.02.1897, Bârlad, jud. Vaslui - 27.11.1973, București)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti. Specializare la Viena, Berlin şi Paris. A lucrat la Spitalul CFR, Institutul de Fiziologie Normală şi Patologică al Spitalului Filantropia. Primul profesor de hematologie din România, a predat la Facultatea de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. A organizat laboratoarele de cito-histologie, hemostază, trans-fuzii. Cercetări în domeniul limfogra-nulomului benign. A realizat prima puncţie sternală din România. A cercetat hemofilia, thalassemia (compoziţie diferită a fierului în sânge prezentă la oamenii din zona Mediteranei de Est). Lucrări: *Histopatologia celulei vegetative înpelagră*, 1944, în colaborare; *Hematologie*, 1950; *Progrese în tehnicile hematologice uzuale,* 1966, în colaborare. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Nicolau, Gheorghe
(19.08.1886, com. Pufeşti, jud. Vrancea – 05.12.1950, Bucureşti)

Inginer. A absolvit în 1911 Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele, obţinând diploma de inginer constructor. A lucrat apoi ca pro-fesor universitar la Catedra de maşini cu combustie internă a Institutului Politehnic din Bucureşti (1924–1950). A contribuit la modernizarea şi amenajarea unor unităţi energetice cu motoare termice din România şi a elaborat lucrări în domeniul teoriei motoarelor cu ardere internă. A abordat problemele ştiinţifice şi tehnice ale construcţiei moderne de drumuri asfaltate, ocupându-se în special de aspectele legate de condiţiile de climă şi circulaţie din România. Este autor al mai multor cursuri universitare. În perioada 4 noiembrie 1944 – 30 noiembrie 1946 a deţinut funcţia de ministru al Asigurărilor Sociale în guvernele conduse de Constantin Sănătescu, Nicolae Rădescu şi Petru Groza. Lucrări: *Valoarea teoriei ciclice clasice a motoarelor cu ardere internă* (1949); *Problema energiei* (1949); *Evacuarea apei din mine* (1951). Membru titular al Academiei Române (1948) şi secretar general al acestui important for ştiinţific din România (1948–1950).

Nicolau, Ion
(07.02.1885, Bucureşti – 18.12.1963, Bucureşti)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti. A lucrat la Sanatoriul TBC de la Filaret, specializat în pediatrie cu o bursă Rockefeller pentru Franţa (Paris, Lyon) şi Londra. Profesor la Facultatea de Medicină din Iaşi. A pus bazele clinice pediatrice la spitalele Emilia Irza şi Fundeni. Lucrări: *Reumatismul infantil*, 1957, în colaborare; *Tuberculoza infantilă*, 1962; A*nemiile hemolitice la copii,* 1962. A coordonat *Tratatul de pediatrie,* 2 vol., 1960. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Nicolau, Ştefan Gh.
(10.06.1874, Ploieşti – 03.11.1970, Bucureşti)

Medic dermatolog. A absolvit Medicina la Bucureşti. S-a specializat la Paris. Profesor la Facultatea de Medicină din Cluj, apoi din Bucureşti, a fondat Societatea de Dermatologie şi Syphi-lografie din România (1928). Director al Centrului Dermato-veneric (1953–1970). O serie de dermatoze îi poartă numele. A fost unul dintre principalii organizatori din România ai luptei cu bolile venerice. Lucrări: *Consideraţiuni asupra imunităţii î sifilis,* 1916; *Contribuţiuni la studiul micologic al epidermofiliei*, 1919; *Sifilisul ca factor de sterilitate şi de populaţie,* 1925; *Cercetări asupra arsurilor*, 1934; *Precancerul pielii*, 1963; *Herpesul*, 1968. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România. Membru de onoare al Academiei Române (1948). Om de ştiinţă emerit. Premiul de Stat.

Nicolau, Ştefan S.
(15.02.1896, Bucureşti – 15.10.1967, Bucureşti)

Medic. Specialist în inframi-crobiologie. A studiat Medicina la Bucureşti şi Cluj. Specializare la Paris. A lucrat la Institutul Pasteur din Paris şi la Institutul Naţional de Cercetări Medicale din Londra. Profesor la Facultatea de Medicină din Iaşi, apoi din Bucureşti (prima Catedră de inframicrobiologie din lume). Fondator şi director al Institutului de Inframicrobiologie. S-a ocupat de viruşi, viroze şi combaterea lor. Lucrări: *Hepatitele inframi-crobiene*, 1954; *Elemente de inframicrobiologie generală,* 1956; *Hepatite infecţioase inframi-crobiene,* 1957; *Turbarea,* 1962, în colaborare; *Virusuri şi tumori*, 1968. Membru al Academiei de Medicină din Bucureşti, al Academiei de Ştiinţe din Moscova, al Societăţii Franceze de Hematologie, al Societăţii Franceze de Chimioterapie şi Serologie,

al Academiei Române (1948), preşedinte al Secţiei de Ştiinţe Medicale a Academiei Române (1948–1966).

Nicolăescu-Plopşor, Constantin S. *nume la naştere* Constantin Nicolăescu (20.04.1900, Plopşor, Dolj – 30.05.1968, Bucureşti)

Arheolog, istoric, etnograf, folclorist, antropolog, geograf. A absolvit Facultatea de Istorie-Geografie la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Paris. A fondat şi condus Institutul de Istorie Naţională şi Arhivele Statului din Craiova. Fondator şi director al Centrului de Istorie, Filologie şi Etnografie din Craiova. A fost printre primii din România care a studiat Paleoliticul, deschizând şantiere arheologice în Carpaţii Orientali. A cules şi publicat folclor oltenesc şi ţigănesc. A organizat şi condus Secţia Paleolitic a Institutului de Arheologie al Academiei Române. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

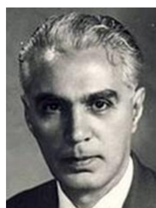
Nicolesco (Nicolescu), Mariana *nume la naştere* Mariana Niculescu (28.11.1948, Găujani, jud. Giurgiu)

Soprană. A absolvit Şcoala Populară de Artă din Braşov, apoi Conservatorul Santa Cecilia din Roma. A debutat la La Scala din Milano. A cântat pe cele mai mari scene ale lumii: la Metropolitan din New York, Carnegie Hall, la Barcelona, Berlin, Dresda, München ş.a., roluri din Bellini, Donizetti, Gunoud, Leoncavallo, Mascagni, Mozart, Puccini, Verdi etc. Fondatoare a Concursului Internaţional Haricleea Darclée din Brăila. Cavaler al Ordinului Artelor şi Literelor al Franţei. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Nicolescu, Basarab (25.03.1942, Bucureşti)

Fizician şi eseist. Ca elev a obţinut medalia de aur la Olimpiada Internaţională de matematică de la Braşov. A absolvit Facultatea de Fizică a Universităţii din Bucureşti. Doctor în Ştiinţe Fizice la Paris. Stabilit în Franţa (1970). Cercetător la CNRS, specialitatea Cercetări Nucleare. A făcut şi cercetări transdisciplinare. Preşedinte fondator al Centrului Internaţional de Cercetare şi Studii Transdisciplinare din Paris (CIRET, 1987); cofondator, alături de Léon Berger, al Grupului de Reflexie asupra transdisciplinarităţii de le lângă UNESCO, 1992. Fondator al colecţiei Românii din Paris, al Editurii Oxus, Paris (Oxus, numele antic grec al Amu-Dariei, invocă numele taurului, simbolul solar al Tatălui Cercesc și, în cadrul Imperiului Greco-Bactrian, este semnul recunoașterii de către greci al priorității civilizațiilor din zonă față de propria lor civilizație). Între 1986 şi 1999 n-a avut cetăţenie română. Lucrări transdisciplinare: *Nous, la particule et le monde, Médaille d'Argent de l'Académie Française*, 1986; *Poincaré et l'imagination scientifique*, 2001. Premiul Uniunii Scriitorilor, 1993. Membru de onoare al Academiei Române (2001), distins cu Ordinul Serviciu Credincios în rang de Mare Ofiţer, 2002.

Nicolescu, Miron (27.08.1903, Giurgiu – 30.06.1975, Bucureşti)

Matematician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. S-a specializat la Sorbona. Profesor de geometrie analitică la Facultatea de Ştiinţe şi de calcul diferenţial şi integral la Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti. A adus contribuţii la teoria derivatei alveolare, teoria ecuaţiilor diferenţiale ordinare sau cu derivate parţiale. Lucrări: *Calculul diferenţial şi integral,* 1947; *Analiza matematică*, 2 vol., 1949, 1953; *Funcţii reale şi elemente de analiză funcţională,* 1962; *Funcţii reale şi elemente de topologie,* 1968. Membru al Societăţii Române de Matematică, al Academiilor de Ştiinţe din Berlin, Moscova, Sofia, Varșovia. Vicepreşedinte al Uniunii Internaţionale a Matematicienilor. Membru titular al Academiei Române (1955), preşedinte al Academiei Române (1966–1975).

Niculescu, Alexandru (20.08.1928, Craiova)

Istoric al limbii române. A absolvit Filologia la Bucureşti, s-a specializat în romanistică la Berlin, Padova, Paris, Roma, Viena. Profesor la Universitatea din Bucureşti. Plecat în Italia din 1980. Din 1992 preşedinte al Asociaţiei Italiene a Romaniştilor. Lucrări: *Outline History of the Romanian Language,* 1981; *Individualitatea limbii române între limbile romanice*, 3 vol., 1976, 1978, 1999; *La*

Sociolinguistique des langues romaniques, 1984. Se ocupă de dialectul din Friuli, zonă de unde provine cam toată emigraţia italiană în România (dar este, în Veneto-Friuli, formată dintr-o migrația din Paphlagonia, regat antic aflat între Bithynia tracică și Pont, pe țărmul sudic la Mării Negre) şi, de asemenea, promovează în Italia valorile româneşti. Cavaler al Ordinului Steaua Solidarităţii, Italia, profesor emerit al Universităţii din Udine (în Friuli).

Niculescu, Angelo
(01.10.1921, Craiova - 20.06.2015, Bucureşti)

Jucător şi antrenor de fotbal. Primul meci l-a jucat la Flamura Roşie, Arad. A devenit cunoscut la Dinamo, Bucureşti. A jucat 444 de meciuri şi a înscris 665 de goluri cu un total de 491 de puncte dintr-un total posibil de 888. A debutat ca antrenor în 1952 la Dinamo, juniori, formând jucători precum Răducanu, Dobrin. A mai antrenat echipele Steaua, Politehnica Timişoara, Sportul Studenţesc, FCM Bacău, Universitatea Cluj. S-a remarcat îndeosebi prin calificarea României la Cupa Mondială din Mexic (1970) şi calificarea în sferturile Cupei Europene (1972).

Niculescu, Gheorghe
(28.04.1923, Craiova – 21.05.1995, Bucureşti)

Medic militar (general-locotenent). A absolvit Institutul de Medicină şi Institutul Medico-Legal la Bucureşti. S-a specializat la Academia Medico-Militară Kirov din Moscova, la Paris, Washington, Boston, New York. A fost şef al Serviciului de ortopedie al Spitalului Militar Central din Bucureşti, devenit clinică universitară. Rector al Institutului Medico-Militar. A introdus, pentru prima oară în România, tratamentul cu laser de slabă putere în ortopedie şi traumatologie. Lucrări: *Chirurgia în campanie*, 1956; *Traumatismele – descriere, prim ajutor,* 1964; *Traumatismele membrelor – atlas schematic de tehnici operatorii*, 1973; *Compendiu de anatomie*, 1988. Membru al Societăţii Europene de Chirurgie Experimentală, al Societăţii Americane de Cercetări Chirurgicale, al Societăţii Franceze de Chirurgie Ortopedică şi Traumatologică. Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Niculescu, Ion T.
(02.01.1895, Focşani – 06.09.1957, Bucureşti)

Medic (neuromorfolog). A absolvit cursurile Facultăţii de Medicină din Bucureşti. A fost extern şi intern prin concurs la Clinica de Neurologie a Spitalului Colentina, sub conducerea lui Gheorghe Marinescu. Şi-a continuat specializarea în neurologie pe lângă M.D. Noica, elev al lui Joseph Babinski şi al lui Jules-Joseph Déjerine. Preşedinte al Societăţii Studenţilor în Medicină şi secretar de redacţie al revistei „Spitalul“, publicaţia acestei societăţi. Lucrează la Paris în serviciile de neurologie de la spitalele Salpêtrière şi Ivry sub conducerea lui Pierre Marie şi, îndeosebi, a lui Charles Foix, împreună cu care va desfăşura o activitate ştiinţifică laborioasă, contribuind nu numai la descrierea nucleilor talamici, ci şi la cunoaşterea profundă a altor nuclei mezencefalo-diencefalici, precum şi la studiul anatomo-patologic al encefalitei epidemice. Volumul *Les noyaux gris centraux et la région mésencéphalo-sousoptique* (1925) sintetizează rezultatele obţinute prin colaborarea celor doi cercetători. Revenit în ţară în 1924, devine profesor la Catedra de histologie a Facultăţii de Medicină din Bucureşti. Din 1940 trece şi la Spitalul Central de Boli Nervoase şi Mintale în Serviciul II de Neurologie, de unde se retrage în 1947. Ultima perioadă a vieţii şi-a dedicat-o redactării tratatului *Morfopatologie a Sistemului Nervos* (1957) şi atlasului privind *Aspectele morfologice ale terminaţiilor nervoase viscerale,* apărut în 1958 şi sintetizând un număr de peste 20 de lucrări originale în acest domeniu, apărute în ultimii şapte ani ai vieţii sale. Ca un omagiu postum, Academia Română a editat în 1959 la Paris volumul *Travaux scientifiques*, cuprinzând cea mai mare parte a lucrărilor sale. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Niculescu-Mizil, Paul
(25.11.1923, Mizil – 05.12.2008, Bucureşti)

Om politic. A absolvit Academia Comercială din Bucureşti, a devenit membru al Partidului Comunist Român, fiind instruit la Şcoala de cadre de partid de lângă Braşov. A făcut parte din Comitetul Central (1955), atingînd funcţia de secretar al Prezidiului CC al PCR. Este considerat unul dintre teoreticienii doctrinari ai partidului. În ultima perioadă s-a separat de linia impusă partidului de Nicolae Ceauşescu. A fost rectorul Şcolii Superioare de Partid Ştefan Gheorghiu şi director adjunct al Institutului de istorie a PCR (1955). Între 1956 şi 1968 a fost şeful secţiei de propagandă şi agitaţie a CC al PCR, ulterior fiind numit vice prim-ministru al guvernului (1972–1981), ministru al Educaţiei şi

Învăţământului (1972–1976), ministru al Finanţelor (1978-1981), preşedinte al Centrocoop (1981–1989). Totodată a fost membru al CC al PCR (1955–1989) şi al Comitetului Politic Executiv (1965–1989). A făcut parte şi din Marea Adunare Naţională (parlament al perioadei socialiste) reprezentând regiunea Galaţi şi fiind membru al Comisiei pentru Educaţie şi Cultură. A scris, împotriva globalizării capitaliste, în 2001, cartea *De la Komintern la comunism naţional.*

Niculescu, Oscar
(08.10.1860, Bucureşti – 24.07.1939, Bucureşti)

Jurist. A absolvit Dreptul la Bucureşti şi s-a specializat la Paris. A fost procuror, apoi judecător la Tribunalul Ilfov. Preşedinte al Curţii de Apel din Bucureşti. Prim-preşedinte al Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie. Profesor la Şcoala Superioară de Război din Bucureşti. Membru de onoare al Academiei Române (1934).

Niculescu, Silviu
(07.09.1968, Petroșani)

Inginer. A absolvit Automatica la Politehnica din București. Dublu doctorat în specialitate a Universitățile Tehnice din Grenoble și Compiègne, Franța. A lucrat la Politehnica din București (1992-1997), apoi la Laboratorul Heuristics and diagnosis of complex systems din Compiègne. În prezent director de cercetare la Laboratorul de Semnale și Sisteme al CNRS din Paris. Lucrări: *Systèmes à retard. Aspects qualitatifs sur la stabilité et la stabilisation,* 1997; *Stability, control and computation for time-delay systems. An eigenvalue based approach*, 2014, coautor; *Mixed integer representations in control design,* 2016, coautor; *Deterministic car-following traffic models. Delay effects and linear stability,* 2018, coautor.

Niculescu, Ştefan
(31.07.1927, Moreni, Dâmboviţa – 22.01.2008, București)

Compozitor şi muzicolog. A absolvit Academia regală de Muzică şi Artă Dramatică din Bucureşti, Institutul de Construcţii Civile şi Conservatorul Ciprian Porumbescu, tot la Bucureşti. S-a perfecţionat la Darmstadt (muzică electronică la Laboratoarele Siemens din München). Profesor la Academia de Muzică din Bucureşti, este recunoscut drept maestrul majorităţii compozitorilor români contemporani. Profesor invitat la Sorbona şi Darmstadt. S-a concentrat pe compoziţie (peste 60 de lucrări, în toate genurile), a scris peste 150 de lucrări de muzicologie, totodată păstrând viu interesul pentru educaţia muzicală, pentru relaţia dintre muzicieni şi public. Dintre compozitorii străini care i-au marcat stilul menţionăm pe Iannis Xenakis şi Pierre Boulez. Apreciază la cel din urmă interesul pentru muzica heterofonă, pentatonică (extrem-orientală, buddhismul o folosește), pe care o va studia prin intermediul muzicii tradiţionale din Asia de Sud-Est (de pildă ansamblurile gamelang din Indonezia, arhipelag rămas după dispariția punții continentale dintre Asia și Australia, numită Laurasia de arheologi). A luat mai multe premii ale Uniunii Compozitorilor din România (1975, 1977, 1981, 1983, 1985, 1986, 1988), Premiul Academiei Franceze, Premiul Herder, Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România. Membru al Academiei Române (1996).

Niculiţă, Ion
(27.05.1939, Zărneşti, jud. Cahul, Basarabia)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Chişinău. Specializare la Universitatea Lomonosov din Moscova în tracologie. Profesor la Facultatea de Istorie a USM, a iniţiat şi condus Catedra de tracologie şi Centrul Interdepartamental de Tracologie şi Probleme de Etnogeneză al USM şi al AŞM. Este membru în Consiliul Internaţional de Studii Indo-europene şi Trace, în Comisia Internaţională de promovare a studiilor Indo-europene şi Trace, în Consiliul ştiinţific al Institutului Român de Tracologie. Distins cu Ordinul Gloria Muncii.

Nifon *nume la naştere* Nicolae Rusailă
(25.03.1789, București – 05.05.1875, Cernica)

Mitropolit al Ţării Româneşti. A fost tuns în monahism la mănăstirea Cernica. Stareţ la Cozia. Locţiitor al scaunului mitropolitan (1849–1850). A fost mitropolit din 1850 şi mitropolit primat din 1865 până la moarte. A redeschis Seminariile teologice eparhiale în 1851 (închise în cursul revoluţiei din 1848); în 1852 a înfiinţat o tipografie, unde a editat aproape toate cărţile de slujbă, a refăcut pe cheltuiala sa câteva lăcaşuri de închinare: mănăstirea Zamfira, schitul Cetăţuia din Râmnicu Vâlcea, a ridicat din temelie biserica din Letca Nouă (azi jud. Giurgiu). În timpul

păstoririi lui au avut loc cunoscutele reforme ale lui Al. I. Cuza (Secularizarea averilor mănăstireşti, Legea sinodală, Legea pentru numirea de mitropoliţi şi episcopi eparhioţi); în 1872 s-a promulgat *Legea organică pentru alegerea de mitropoliţi şi episcopi şi pentru constituirea Sf. Sinod*. În 1872 a înfiinţat – din banii săi – un al doilea Seminar în Bucureşti, cu 8 clase, care i-a purtat numele; acest Seminar s-a întreţinut – până în 1948 – din fondurile lăsate de mitropolit şi din veniturile moşiei Letca Nouă.

Nifon al II-lea *prenume la naştere* Nikolaos
(1430–1440, Peloponez, Grecia – 11.08.1508, Târgovişte)

Mitropolit al Ungrovlahiei. (Zona în care s-a născut e străromână. Pentru toți creștinii e nume de sfânt. Nikolaos e Santa Klaus la catolici. A fost de neam trac, născut în regatul neohittit Lycia. Echivalentul numelui în limbile neolatine este Victor. Nikolaos vine de la Nike, zeița Victoriei - statuia din Samothrace adică Samosul tracic - e celebră și avea tot origini tracice. După mitologia grecească antică, dar și după Herodot, Trax - fondatorul și cel care a dat numele tuturor triburilor de traci, era din Peloponez, unde se află și Arta. Thessalia se numea în perioada post-bizantină Valahia Mare - Megalivlahia) A învăţat carte grecească şi slavonă la Arta, Grecia. S-a refugiat la Curtea lui Scanderberg (Albania, fosta Iliria) de teama otomanilor, apoi la Ohrid, la Muntele Athos. De acolo a fost chemat mitropolit al Salonicului (1483), apoi patriarh ecumenic la Constantinopol (în 1453, anul cuceririi lui de către otomani). În 1488 a plecat la Sozopol (în Bulgaria de azi). În 1496 a fost din nou, pentru doi ani, patriarhul Constantinopolului, fiind trimis în exil la Adrianopol (în Trakia), unde l-a cunoscut domnul Ţării Româneşti, Radu cel Mare, care l-a chemat la mitropolia Ungrovlahiei. Păstoreşte la Târgovişte, unde i se face un palat, sub Radu cel Mare (1503–1505). A reorganizat ierarhiile bisericeşti în Muntenia. Neagoe Basarab i-a depus moaştele la Curtea de Argeş, ca semn de preţuire a celui ce fusese păstrătorul identitar al valorilor neamului. Declarat sfânt al Bisericii Ortodoxe Române cu data de 11 august (în 1517, odată cu sfinţirea mănăstirii de la Curtea de Argeş, unde se şi află o parte din moaştele sale, celelalte fiind la Muntele Athos, unde fusese călugăr, la Mănăstirea Dionisou, ctitorită de Vasile Lupu, Neagoe Basarab şi Petru Rareş).

Nistor, Ion I.
(04/17.08.1876, Bivolărie, Rădăuţi – 11.11.1962, Bucureşti)

Istoric şi militant unionist bucovinean. Între 1889–1897 urmează cursurile Liceului Eudoxiu Hurmuzaki din Rădăuţi, atunci liceu german, şi este admis student la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Cernăuţi. A devenit Doctor în filosofie şi litere al Universităţii din Viena. Membru al conducerii Societăţii pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina din 1913, profesor la Universitatea din Cernăuţi din 1914. S-a stabilit la Bucureşti şi a fost ales preşedinte al Comitetului refugiaţilor bucovineni. Membru al Comitetului de organizare a Adunării Naţionale de la Cernăuţi, care a hotărât unirea cu România (Marea Unire) și s-a redactat *Actul Unirii*. Profesor la Universitățile din Viena şi Cernăuţi, rector al Universităţii din Cernăuţi, profesor universitar la Bucureşti. A fost ministru al Bucovinei în Guvernul condus de Ion I.C. Brătianu între 1922 şi 1926; senator de drept, între 1928 şi 1933; ministru secretar de stat pentru minorităţi etnice în 1933; ministru al Muncii în Guvernul condus de Gheorghe Tătărăscu; ministru al Cultelor şi Artelor în Cabinetul Gheorghe Tătărăscu. În toată această perioadă dintre cele două războaie mondiale a publicat Corespondenţă diplomatică şi rapoarte consulare austriece, a scris la revista „Junimea literară“, a publicat *Istoria Basarabiei*, a susţinut Buletinul „Codrul Cosminului“. Dar cea mai reprezentativă lucrare este *Problema ucraineană în lumina istoriei*. A făcut închisoare (1950–1955). Lucrări: *Die Moldauischen Ansprüche auf Pocutien*, 1910; *Die auswärtigen Handelsbeziehungen der Moldau*, 1911; *Handel und Wandel in der Moldau*, 1912; *Zur Geschichte der Schulwesens in der Bucovina* (1912); *Die geschichtliche Bedeutung der Rumänen und die Anfänge ihrer staatlichen Organisation* (1913); *Die Urkunde Stephans des Grossen*, 1914; *Bucovina sub raportul politic şi administrativ*, 1915; *Emigrările de peste munţi* (1915); *Românii şi rutenii în Bucovina* (1915); *Istoria bisericii din Bucovina* (1916); *Der nationale Kampf in der Bukovina* (1918); *Das Moldauische Zollwesen im 15 und 16 Jahrh*, 1912; *Istoria fondului bisericesc din Bucovin*a (1921); *Politica de*

unitate naţională. Discurs, 1923; *Istoria Basarabiei* (1923); *Luca Arbore Hatmanul. La 400 de ani de la moartea lui* (1924); *Pomenirea lui Dimitrie Cantemir Voievod*, 1924; *Românii transnistreni*, 1925; *Bejenari ardeleni în Bucovina, 1926; Contra calomniei* (1927); *Contra deposedării Universităţii din Cernăuţi* (1927); *Răsunetul războiului din 1877 în Bucovina şi Basarabia*, Bucureşti, 1927; Gr. *Vodă Ghica*, 1928; *Unirea Bucovinei,* 1928; *Drumurile noastre în ultima sută de ani* (1929); *Cehoslovacii şi românii*, 1930; *Le Comte de Saint-Aulaire et la Bucovine,* Bucureşti, 1930; *Decorarea lui Avram Iancu* (1931); *Un român iscoadă…* (1931); *Alexandru cel Bun,* 1932; *Locul lui Alexandru cel Bun în istoria civilizației creștine* (1932); *Șase ani de autonomie bisericească* (1932); *Biserica și școala greco-română din Viena*, Bucureşti, 1932; *Contribuţii la relațiunile dintre Moldova și Ucraina* (1933); *Din corespondența lui Todleben de la Plevna* (1933); *Mănăstirea Moldoviței*, Cernăuţi, 1933; *Rostul politic și social al bisericii în trecut și prezent,* 1933; *Rück – und Ausblick in die Geschichte Rumaniens* (Jena und Leipzig 1933); *Discurs,* 1934; *Problema ucraineană în lumina istoriei* (1934); *Tratativele lui Mihai Viteazul cu Polonia,* f.a.; *Universitatea din Cernăuţi și loviturile lui P.P. Negulescu,* 1926 (în colaborare); *T.G. Masaryk* (în colaborare), 1930; *Corespondenţa lui Coronini cu Principatele,* Cernăuţi, 1938; *Bucovina sub dominaţiunea românească* (1938); *Documente privitoare la istoria Românilor…* (1938). Membru al Academiei Române (1915), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Niţulescu, Iuliu
(06.08.1895, Piatra Neamţ – 23.04.1975, Iaşi)

Medic. A absolvit Medicina la Iaşi. Specializări la Boston, Londra, Paris. Profesor la Facultatea de Medicină din Iaşi şi director al Institutului de Cercetări Medicale al Filialei Iaşi a Academiei Române. Contribuţii la cercetarea pelagrei, nevrozelor, cirozei hepatice, dezechilibrelor provocate de alimentaţie. Lucrări: *Aortita însoţită de modificări rare ale pulsului*, 1924; *Cercetări asupra pelagrăi,* 1936; *Metabolismul alimentaţiei populaţiei,* 1940, *Reflexele condiţionate*, 1951; *Cercetări de fiziopatologie*, 1955. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Societăţii de Medici şi Naturalişti din Iaşi, al Societăţii de Medicină Comparată din Paris. Membru titular al Academiei Române (1955).

Noailles, Anna de, *numele întreg* Anne Elisabeth de Brancovan, Comtesse Mathieu de Noailles; *nume la naştere* Anna Elisabeth Bibesco-Bassaraba de Brancovan
(15.11.1876, Paris – 30.04.1933, Paris)

Poetă. După mamă era Musurus (aromâncă). Soțul avea originile în Aquitania. Educată ca prinţesă, urmaşă a Brâncovenilor, a făcut parte din înalta aristocraţie franceză. A fost în relaţii amicale cu Marcel Proust, Jean Cocteau, Colette ş.a. Avea o vilă la sud de lacul Geneva. A publicat multe volume de versuri, în stilul epocii, dar în parte nostalgia copilăriei româneşti rămâne prezentă: *Le coeur innombrable* (Inima de nenumit), 1901; *L'ombre des jours* (Umbra zilelor), 1982; *La nouvelle esperance* (Noua speranţă, 1903); *De la rive d'Europe à la rive d'Asie* (De la ţărmul Europei la ţărmul Asiei), 1913; *Les Vivants et les morts* (Cei vii şi cei morţi), 1913; *Les Innocents ou la sagesse des femmes* (Inocenţii sau înțelepciunea femeilor), 1923; *L'Honneur de souffrir* (Onoarea de a suferi), 1927; *Poèmes d'enfance* (Poemele copilăriei), 1928; *Âme des paysages* (Sufletul peisajelor), 1928; *Le livre de ma vie* (Cartea vieţii mele), 1932; *Les Derniers vers* (Ultimele versuri), 1933. De notat apariţia, în 1994, a volumului *Correspondence 1901-1923: Anna de Noailles* de Maurice Barrès. Un liceu din Franţa îi poartă numele. Membru al Academiei Regale Belgiene. Marele Premiu pentru Literatură al Academiei Franceze şi prima femeie din Franţa care a primit Legiunea de Onoare în grad de Comandor. Membru de onoare al Academiei Române (1925).

Noica, Constantin
(12.07.1908, Vităneşti-Grosu, jud. Teleorman – 24.07.1987, Sibiu)

Filosof şi eseist. Aromân la origini. Primul celebru din această familie a fost Iacovache Noica (1828–1890), proprietar de pământ şi deputat, dar familia a dat şi alte nume cunoscute pentru cultura română: profesorul doctor Dumitru Noica, Paraschiv Noica, Grigore Noica, Andrei Noica, Dan Noica, doctorul Ştefan Noica, Mircea Noica, profesorul doctor Nicolae A. Noica. A absolvit Filosofia la Bucureşti ca elev al lui Nae Ionescu. Pro-legionar. A făcut închisoare după război (1945–1961). Liber-profesionist. Are un fiu, Alexandru, catolic, călugăr în Marea Britanie. A umblat prin ţară încercând să

identifice tineri pe care i-ar fi putut forma în spiritul ideilor sale filosofice. A format o şcoală de filosofie (Școala de la Păltiniș), de la care se reclamă Gabriel Liiceanu, Andrei Pleşu ş.a. A tradus din greacă şi germană. Lucrări: *Mathesis sau bucuriile simple*, 1934; *Concepte deschise în istoria filozofiei la Descartes, Leibniz şi Kant*, 1936; *De caelo*, 1937; *Schiţă pentru istoria lui cum e cu putinţă ceva nou*, 1940; *Două introduceri şi o trecere spre idealism. Cu traducerea primei introduceri kantiene a Criticei Judecării,* 1943; *Pagini despre sufletul românesc,* 1944; *Jurnal filosofic*, 1944; *Fenomenologia spiritului de G.W.F. Hegel istorisită de Constantin Noica,* 1962; *Douăzeci şi şapte de trepte ale realului*, 1969; *Platon: Lysis (cu un eseu despre înţelesul grec al dragostei de oameni şi lucruri)*, 1969; *Rostirea filozofică românească,* 1970; *Creaţie şi frumos în rostirea românească,* 1973; *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii româneşti*, 1975; *Despărţirea de Goethe,* 1975; *Sentimentul românesc al fiinţei,* 1978; *Spiritul românesc la cumpătul vremii. Şase maladii ale spiritului contemporan*, 1978; *Povestiri despre om, după o carte a lui Hegel: Fenomenologia spiritului*, 1980; *Devenirea întru fiinţă*, vol. I: *Încercare asupra filozofiei tradiţionale*; vol. al II-lea: *Tratat de ontologie*, 1981; *Trei introduceri la devenirea întru fiinţă,* 1984; *Scrisori despre logica lui Hermes,* 1986. Postum: *De Dignitate Europae*, 1988; *Jurnal de idei*, 1990; *Rugaţi-vă pentru fratele Alexandru; Simple introduceri la bunătatea timpului nostru;* 1992; *Introducere la miracolul eminescian*, 1992; *Manuscrisele de la Câmpulung*, 1997. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Noja, Simona
(09.03.1968, Huedin)

Balerină. Fiica poetului Ion Noja, fost director al Comitetului Judeţean de Cultură Cluj. Și-a început antrenamentul ca gimnastă, la vârsta de 6 ani, în lotul olimpic al lui Bela Károly de la Reşiţa. A absolvit Liceul Coregrafie din Cluj ca elevă a Larissei Șorban (formată în balet la Moscova, soția lui Raul Șorban, colegă cu Irinel Liciu) şi a debutat la 18 ani în *Lacul lebedelor.* A absolvit Facultatea de Limba şi Literatura Română a Universităţii din Cluj (1994), în timp ce era prim-balerină a Operei din Cluj (1986–1990), apoi a Operei din Rhein şi Dusseldorf (1991–1995), ca şi a Operei din Berlin (1995–1997). Ioan Holender o angajează ca prim-solistă a Operei din Viena (din 1995). Dansează deopotrivă balet clasic şi modern. Medalia de Argint la Concursul Internaţional de Balet Jackson de la Michigan, 1990 (şeful comisiei Daniel Spoerri). Premiul Danza&Danza pentru cel mai bun dansator al anului 2001. A dansat în gale speciale la Luxemburg, Helsinki, Moscova, Arnheim, Stuttgart, Seul, Miami ş.a. A înfiinţat la Viena Centrul de Dans, dedicat tuturor vârstelor, ca şi Fundaţia Culturală Simona Noja pentru balet. Distinsă cu Ordinul Steaua României în grad de Cavaler, 2002 şi Crucea de Onoare a Austriei pentru Ştiinţă şi Artă, 2006.

Nottara, Constantin C.
(1890, Bucureşti – 1950, Bucureşti)

Compozitor. Predecesori bizantini la origini (Nottaras, primul cunoscut, era amiral). Fiul lui Constantin I. N. A început Conservatorul la Bucureşti, ca elev al lui G. D. Kiriac şi Alfonso Castaldi, l-a continuat la Paris cu George Enescu şi Berthelier şi l-a terminat la Königliche Akademie der Künstler din Berlin cu K. Klinger (vioară) şi Schatzenholz (contrapunct, compoziţie). A fost profesor de vioară la Conservatorul din Bucureşti. A fost violonist concertist, fondator şi dirijor al Orchestrei Municipiului Bucureşti (1929–1932), dirijor al Orchestrei Radio-Bucureşti. Este fondatorul Cvartetului Nottara (1914), preluat de stat în 1924. A compus muzică inspirată de stilul bizantin şi popular românesc. Lucrări: *Poem pentru vioară şi orchestră,* 1920; mimo-drama *Iris* (1926); opera dramatică *La drumul mare* (1932), după Cehov; Saludades de Portugal, 1932; suita pentru orchestră *Impresii din Cehoslovacia*, 1932; opera comică *Cu dragostea nu se glumeşte* (1933), după Alfred de Musset; opera *Se face ziuă* (1943); baletul *Nuntă ţărănească* (1950); opera *Ovidiu* (1950); *Concert pentru vioară şi orchestră* (1950). A fost distins cu premiul al II-lea de compoziţie George Enescu (1931), Palmes Académiques (Franţa, 1926) şi premiul Robert Cremer (1932).

Nottara, Constantin I.
(05.06.1859, Bucureşti – 16.10.1935, Bucureşti)

Actor. Origini bizantine. Tatăl lui Constantin C. N. A fost elevul lui Ștefan Vellescu. În 1877 a început să joace pe scena Teatrului Naţional. Unul dintre pionierii şcolii realiste de interpretare scenică. A aderat un timp la

stilul romantic de joc, sub influenţa cerinţelor vremii şi sub îndrumarea lui Mihail Pascaly. S-a afirmat ca protagonist în *Hamlet* şi *Regele Lear* din teatrul shakespearian, Oedip din *Oedip Rege* de Sofocle, Don Salluste din *Ruy Blas* de Hugo, bătrânul medic din *Medicul în dilemă* de Shaw, Ștefan Tipătescu din *O scrisoare pierdută* şi Ion din *Năpasta* de Ion Luca Caragiale, Vlaicu din *Vlaicu Vodă* de Alexandru Davila, Ștefan cel Mare din *Apus de soare* şi Tudose din *Hagi Tudose* de Delavrancea etc. Contactul cu dramaturgia originală, îndrumarea lui Caragiale şi colaborarea cu actori de orientare net realistă, ca Aristizza Romanescu şi Grigore Manolescu, au făcut ca arta lui să se perfecţioneze. A tradus *Demi-monde* de Al. Dumas Fiul, *Amicii falşi* de Victorien Sardou, *Egoism şi făţărnicie* de O. Feillet. Postum au fost publicate foarte interesantele *Amintiri din teatru*, 1960, despre epoca de aur a scenei româneşti. A avut o intensă activitate şi ca director de scenă şi profesor la Conservatorul dramatic din Bucureşti. Fondator al Muzeului Teatrului Naţional. Printre elevii săi se numără actori de renume: Tony Bulandra, Velimir Maximilian, Ion Manolescu, Maria Ventura, Maria Filotti etc.

Novac(u), Valeriu
(26.06.1909, Pecica, jud. Arad – 20.03.1992, Bucureşti)

Fizician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe din Cluj. Specializare la Paris. Profesor la Facultatea de Fizică şi Matematică a Universităţii din Bucureşti. A fost membru din ilegalitate al Partidului Comunist din România. Ministru plenipotenţiar al României la Stockholm, guvernator din partea României la Agenţia Atomică Internaţională de la Viena. Membru în Consiliul Ştiinţific al Institutului Internaţional de Cercetări Nucleare de la Dubna. Contribuţii la teoria fotonică a luminii, teoria particulelor elementare. Lucrări: *Evoluţia concepţiei despre lumină,* 1939; *Asupra formei undoriale a ecuaţiei fotonului*, 1939; *Introducere în mecanica ondulatorie*, 1940; *Introducere în electrodinamică,* 2 vol., 1955; *Teoria particulelor elementare*, 1970; *Teoria cuantică a câmpurilor,* 1984. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

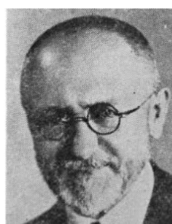

Novăceanu, Darie *nume la naştere* Aurel Mituţoiu
(08.04.1937, Crasna, jud. Gorj - 03.04.2018, Madrid)

Poet şi traducător. A absolvit Filologia (spaniola) la Bucureşti. Director fondator al noii serii a ziarului „Adevărul“ (1990–1991), ambasador al României în Spania, unde a şi rămas după 1994. Scrie versuri: *Păsări de lut*, 1966; *Peisaj în mişcare*, 1971, dar este cunoscut mai ales ca traducător: *Antologia de la Literatura Rumana Contemporánea* (Antologia de literatură română contemporană), Havana, 1969; *Poesia Rumana Contemporánea* (Poezia română contemporană), Barcelona, 1972. A tradus în română din José Maria Castillo Navarro, Carmen Laforêt, J.J. Himénez, José Diaz Coelho, Gabriel García Marquez ş.a. A scris *Precolumbia*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1975, o încercare de istorie a vechilor culturi din America Latină. A primit Medalia de onoare Pablo Neruda a preşedinţiei Republicii Chile, 2004.

Nunweiller, Radu
(16.11.1944, Bucureşti)

Fotbalist. Este cel mai cunoscut dintre cei şapte fraţi – Costică, Dumitru, Ion, Lică, Victor, Radu şi Eduard – toţi fotbalişti la Dinamo Bucureşti. A fost mijlocaş. Şi-a început cariera la Tânărul Dinamovist, a jucat între 1963 şi 1976 la Dinamo şi şi-a încheiat cariera ca antrenor de Divizia A la Corvinul Hunedoara (1979). A susţinut 333 de meciuri în Divizia A şi a înscris 40 de goluri. A participat de cinci ori la Cupa Campionilor, o dată la Cupa UEFA. A jucat la Cupa Mondială din Mexic în 1970 contra Braziliei. A antrenat mult în Elveția.

Nyarády Erasmus Julius
(07.04.1881, Ungheni, jud. Mureş - 10.06.1966, Budapesta)

Botanist. A absolvit Institutul Pedagogic Superior din Budapesta. Profesor de şcoală secundară la Kesmarók (Munţii Tatra) şi Târgu Mureş. Din 1922 conservator al Muzeului Botanic din Cluj. A introdus în ştiinţă peste 1200 de specii vegetale ale zonei din jurul Târgu Mureşului şi Clujului

(Curcubitaceae, Iridaceae, Cyperaceae). Lucrări: *Adnotaţiuni la flora României. O specie nouă de Astragalus din Dobrogea,* 1939; *Enumerarea plantelor vasculare din Cheia Turzii*, 1939; *Contribuţiuni la cunoaşterea mai detaliată a florei Transilvaniei,* 1950; *Flora şi vegetaţia Munţilor Retezat*, 1958. A coordonat lucrarea *Flora RPR,* 10 vol. Membru al Academiei Române (1948).

O

Obedenaru, Alexandru *nume la naştere* Alexandru Georgiade sau Gheorghiade
(13.07.1865, Bucureşti – 13.01.1945, Bucureşti)

Poet. Sud-dunărean după origini. A avut un frate, Oscar (1868–1915), pictor. Este fiul lui Mihail O. A fost funcţionar la Biblioteca Academiei Române. A fost membru al Cenaclului Literatorul al lui Alexandru Macedonski şi a cultivat parnasianismul şi simbolismul. Lucrări: *Spleen,* 1891; *Rondele*, 1892; *Dacia noastră*, 1919; *Himere*, 1927. Un bust al său a fost modelat de Dimitrie Paciurea.

Obedenaru, Mihail *nume la naştere* Mihail Gheorghiade
(05.11.1839, Bucureşti – 08.07.1885, Atena)

Medic, publicist şi diplomat. Român macedonean. Tatăl lui Alexandru O. A absolvit Medicina la Paris. Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Secretar de legaţie al României la Roma şi Constantinopol, ministru plenipotenţiar la Atena. Contribuții în domeniul antropologiei, al economiei, filologiei și al folcloristicii. Lucrări: *Despre fenomenele spinale în febrele eruptive*, 1868; *Cercetări asupra intoxicaţiunii palustre*, 1873; La *Roumanie économique d'après les données les plus récentes. Géographie, état, économie, anthropologie*, 1876; *L'article dans la langue roumaine*, 1884; *Texte macedo-române. Basme şi poezii populare de la Cruşova,* 1891; *Relaţiuni despre cercetările istorice cu privire la Români făcute la Roma,* 1885. Membru corespondent al Academiei Române (1871).

Oberth, Hermann
(25.06.1894, Sibiu – 28.12.1989, Nürnberg)

Unul dintre părinţii fondatori ai rachetei şi astronauticii. A construit primul model de rachetă încă din şcoala generală, la vârsta de 14 ani. În 1912 a devenit student la Medicină al Universităţii din München, participând apoi ca medic militar la Primul Război Mondial. Profesor de liceu la Mediaş. După război s-a întors la aceeaşi universitate, apoi la Göttingen şi Heidelberg, de data aceasta studiind fizica. În 1922 lucrarea sa de doctorat despre ştiinţa rachetelor a fost respinsă, fiind considerată utopică. În 1923 a publicat cartea Racheta în spaţiul interplanetar, iar în 1929 Moduri de a călători în spaţiu. Între 1928 şi 1929 a lucrat la Berlin în calitate de consultant ştiinţific la primul film din istorie cu acţiune care se desfăşura în spaţiu: *Femeile de pe Lună*. Filmul a fost produs de UFA-Film Co., în regia lui Fritz Lang şi a avut un succes enorm în popularizarea noii ştiinţe a rachetelor. În toamna lui 1929 a lansat prima sa rachetă bazată pe combustibil lichid, numită Kegeldüse. La construirea primei rachete de mari dimensiuni din lume, numită A4, dar cunoscută astăzi mai degrabă sub numele V2, s-au folosit 95 dintre invenţiile şi recomandările sale. În 1938 s-a mutat din Sibiu mai întâi la Colegiul Tehnic din Viena, apoi la Colegiul Tehnic din Dresda, ajungând în final la Peenemünde. La sfârşitul războiului lucra la complexul WASAG de lângă Wittenberg, la rachete bazate pe combustibil solid, pentru apărare aeriană. A conceput (1942) primele rachete balistice cu rază mare de acțiune din lume. După terminarea războiului şi-a mutat familia la Feucht, lângă Nürnberg. În 1947 a elaborat proiectul unei rachete cu 3 trepte, pentru explorarea cosmosului. În 1948 lucra în calitate de consultant independent şi scriitor în Elveţia. În 1950 a încheiat în Italia munca pe care o începuse la WASAG. În 1953 s-a întors la Feucht pentru a ajuta la publicarea cărţii sale Omul în spaţiu, în care descria ideile sale legate de un reflector spaţial, o staţie spaţială, o navă spaţială electrică şi costume de cosmonaut. Între timp Wernher von Braun fondase un institut pentru explorare spaţială în Statele Unite ale Americii, la Huntsville, Alabama, unde i s-a alăturat. Aici a fost implicat într-un proiect de dezvoltare a tehnologiei spaţiale în următorii zece ani. În 1960 a lucrat la Convair în calitate de consultant tehnic pentru proiectul dezvoltării rachetelor Atlas în Statele Unite. Criza petrolului din 1977 l-a făcut să se concentreze asupra surselor alternative de energie, aceasta ducând la concepţia unei centrale eoliene.

Principalele sale activităţi după ce s-a retras au fost însă legate de filosofie. După moartea lui s-a deschis la Feucht Muzeul Spaţial Hermann Oberth, unde cercetările sale şi rezultatele lor sunt disponibile publicului. Societatea Hermann Oberth pe de altă parte, aduce laolaltă oameni de ştiinţă, cercetători şi astronauţi din toată lumea pentru a-i continua opera. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Obregia, Alexandru
(20.07.1860, Iaşi – 24.07.1937, Bucureşti)

Medic. Frate cu Anastasie O. A absolvit Medicina la Bucureşti ca elev al lui Alexandru Suţu. Specializare în Germania şi Franţa. Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Frate cu Anastasie O. Organizator, în România, al asistenţei în domeniul bolilor mintale. Director general al Serviciului Sanitar din cadrul Ministerului de Interne (1899–1901 şi 1906–1907). A studiat morfologia sistemului nervos, schizofrenia, paralizia generală şi a introdus, primul în lume, puncţia suboccipitală în practica neurologică. A abordat psihiatria în relaţie cu antropologia, cu neurologia și psihologia. S-a ocupat de problemele sociale ale psihiatriei, precum alcoolismul, toxicomania, copiii înapoiaţi mintal şi crearea de instituţii speciale pentru aceştia. A descris din punct de vedere chimic un grup de afecţiuni psihice pe care le-a încadrat sub denumirea de „ciclofenii“ (nume pe care îl poartă şi cartea sa). A descris, de asemenea, paralizia generală progresivă şi psihoza. Lucrări: *Ciclofeniile B. Lecturi despre psihoterapie*, 1912, împreună cu Gh. Marinescu. S-a retras din activitate în 1924. A fost unul dintre fondatorii Societăţii de Studii Psihice şi Metapsihice din România (Cluj, 1926–1944). Membru al Asociaţiei Internaţionale de Psihiatrie. Spitalul Clinic de Psihiatrie din Bucureşti, fondat de el în 1923 pe baza unor cercetări de prognoză (după ce în 1906 Carol I semnase Decretul de susţinere financiară a tratamentului bolnavilor mintali), şi un mare bulevard îi poartă numele.

Obregia, Anastasie
(1864, Iași – 1937, Iași)

Chimist. Frate cu Alexandru O. A absolvit ingineria la Zürich. Profesor universitar la Iași. A fost creatorul şcolii de chimie organică din Iaşi (1892). Interesat de aplicaţiile practice ale ştiinţei (cursurile *Chimia tehnologică, Tehnologia petrolului*), a făcut cercetări legate de valorificarea petrolului. A organizat, după model german, Laboratorul de Chimie al Universității. A organizat prima excursie de studii a studenților săi în fabricile românești (1907). Împreună cu Dragomir Hurmuzescu și Petru Poni a inițiat un ciclu de conferințe despre aplicațiile practice ale științelor. Cercetări în domeniul stereoizomeriei coloranților și al chimiei tehnologice; contribuții la valorificarea petrolului românesc. A reușit să întemeieze secția de Chimie tehnologică la Facultatea de Științe (1912). Elevul său, Cristea Niculescu-Otin, a fost primul rector al Școlii Politehnice din Iași (1937).

Obreja, Alexandru Th.
(26.05.1908, Boțești, jud. Fălciu, azi Vaslui – 01.10.1985, Iași)

Geograf. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Universitatea din Iaşi ca elev al lui I. Atanasiu, M. David. Profesor de geografie la Universitatea din Iaşi şi la Institutul Pedagogic din Iaşi. Lucrări: *Metodica predării geografiei* (1967, în colaborare); *Istoria dezvoltării geografiei în România* (1972); *Memoria continentelor* (1975); *Dicţionarul geografic al judeţului Iaşi* (1979); *Drumuri şi popasuri prin Moldova* (1983). Membru al Societăţii de Ştiinţe Geografice din România.

Obrejanu, Grigore
(10.01.1911, Cioburcui, Tighina, azi în Republica Moldova – 27.01.1992, Bucureşti)

Pedolog. A absolvit Academia de Înalte Studii Agronomice la Cluj. A lucrat la Camera de Comerţ şi Agricultură Satu Mare, la Staţiunea pentru Ameliorarea Plantelor din Cluj şi din Câmpia Turzii, profesor la Facultatea de Agronomie din Cluj, şef al Catedrei de Pedologie la Institutul Agronomic din Bucureşti. Director fondator al Institutului de Pedologie şi Agrochimie (1969). A reuşit ameliorarea unor terenuri destinate culturii cerealelor din Transilvania şi din zona Brăilei. Lucrări: *Metode de cercetare a solului. Metode de determinare a însuşirilor fizice şi chimice ale solului*, 1964, în colaborare; *Pedologie*, 1972, în colaborare; *Valorificarea nisipurilor şi solurilor nisipoase din România*, 1972. Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice din România, al Academiei Agricole din Cehoslovacia, al Academiei Unionale Agricole de la Moscova, al Societăţii Internaţionale de Ştiinţa Solului. Laureat al Premiului de Stat (1953). Membru titular al

Academiei Române (1963), preşedinte al Secţiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice a Academiei (1967–1984).

O'Brien, Hellen *nume la naştere* Elena Constantinescu (14.12.1925, Bărcănești – 16.09.2005, Franța)

Dansatoare. Româncă după tată şi rusoaică după mamă. Și-a început cariera dansând în cabaretele din Bucureşti şi a continuat la Londra, la Clubul Eve (fondat cu soțul ei, Jimmy O'B., scoțian), care era, în realitate, un centru al Rezistenţei şi ajuta evadaţii din lagărele naziste, ca şi tranziţia de spioni englezi, francezi sau ruşi către Germania (veneau la club Earl Jellicoe, Errol Flynn, Judy Garland, Aristotle Onassis și ducii de Devonshire și Norfolk). A revenit la Bucureşti în 1944, dar averea familiei fiind naţionalizată, a plecat la Londra în 1947 şi a dansat la un club în Soho. Pentru a-şi aduce ambii părinţi la Londra a făcut o înţelegere cu serviciile engleze de spionaj MI 5 şi MI 6 pentru a le furniza informaţii obţinute de la clienţii clubului său. S-a retras în sudul Franţei (Occitania) în 1991, unde şi-a scris memoriile, în limba română: *Regina cluburilor*. A avut două fiice.

Oculeanu, Octav
(22.06.1902, Brastavăţu, jud. Romanaţi – 15.11.1931, Pipera)

Mecanic de aviaţie. A absolvit Şcoala Militară de Ofiţeri de Infanterie din Bucureşti, apoi Şcoala de Pilotaj de la Tecuci. A lucrat la Arsenalul Aeronautic de la Bucureşti şi s-a specializat ca mecanic de bord. Este cofondator, alături de Mircea-Bâzu Cantacuzino, al Şcolii de Pilotaj Sportiv de la Cornu. A organizat mitinguri aviatice la Slatina, Corabia, Caracal, Roşiorii de Vede, Alexandria, Turnu Măgurele. A fost primul pilot care a realizat un zbor fără escală Bucureşti – Londra.

Odobescu, Alexandru I.
(23.06.1834, Tămădău, jud. Călăraşi – 10.11.1895, Bucureşti)

Scriitor, arheolog şi om politic. Fiul generalului Ioan O. A fost elev al Colegiului Sf. Sava, în urma unui examen dat cu Petrache Poenaru, urmaşul lui Gheorghe Lazăr; aici are colegi pe Theodor Aman, viitor mare pictor şi pe Alexandru Sihleanu. A studiat la College de France din Paris, unde are profesori pe Alfred Dumesnil, ginerele lui J. Michelet, și pe Edgar Quinet (soțul Hermionei Asachi). Redactează la Paris revista „Junimea română" cu Gh. Creţeanu şi Dimitrie Florescu; aici publică articolul Muncitorul român, remarcabil prin îndrăzneala ideilor şi prin compoziţia sa, care îi evidenţiază spiritul progresist, democratic. Se înscrie la Facultatea de Litere din Paris, pe care n-o termină, neprezentându-se la examenul de licenţă. Într-un moment când mişcarea arheologică ia un deosebit avânt, o urmăreşte cu fervoare, fiind în relaţie directă cu vreo câţiva promotori ai acesteia (Guizet, Vitet, Prosper Mérimée). A fost ministru al Cultelor şi Instrucţiunii publice (1863–1864). Este autorul unui tratat de istorie a arheologiei (*Istoria arheologiei*, 1877) şi a unei monografii dedicate tezaurului de la Pietroasa descoperit în perioada profesoratului său (*Le Trésor de Petrossa*, 3 vol., 1887–1900). A sprijinit plecarea lui Gr. Tocilescu la arhivele ruseşti pentru alcătuirea ediţiei de *Opere* – Dimitrie Cantemir, 8 vol., fiind amic cu directorul acestora (în amintirea tatăui său, generalul I. O., pro-rus; Gr. T. a fost găzduit chiar în Arhive). A publicat studii de folclor despre cântecele Europei răsăritene - *Cântecele poporane ale Europei răsăritene*, mai ales în raport cu ţara, istoria şi datinile românilor, 1861; *Răsunete ale Pindului în Carpaţi* (a sesizat principala coardă identitară a neamului). A publicat studii de istorie literară dedicate literaturii din secolul al XVIII-lea (*Poeţii Văcăreşti, Mişcarea literară din Ţara Românească în sec. XVIII*). Este autorul unor romane istorice (*Mihnea Vodă cel Rău, Doamna Chiajna*, 1860) şi volume de eseuri (*Câteva ore la Snagov*, 1909; *Fals tratat de vânătoare. Pseudokynegeticos*, 1874). Format la şcoala clasicismului francez şi la aceea a antichităţii, om de gust şi de ştiinţă, unul dintre fondatorii arheologiei la noi, scrie o proză admirabilă prin eleganţă. S-a opus fanteziilor etimologice ale Academiei. A fost directorul ŞcoliiNormale Superioare (1891). Publică manuale şcolare, printre care şi unul de gramatică. Membru al Societăţii Academice (1870). Secretar general al Academiei Române (1879–1881).

Odobescu, Ioan
(1793, Bucureşti – 11.08.1857, Bucureşti)

General. Şeful oştirii române la 1848. Tatăl lui Alexandru I. O. Polcovnic (colonel) pe vremea Regulamentului Organic, în care calitate a participat – conducând şase escadroane – la războiul contra lui Napoleon Bonaparte (1812–1815). La 1848 a încercat să aresteze Guvernul Provizoriu

Revoluţionar (al cărui membru era), dar acesta a fost apărat de mulţimea - în fruntea căreia s-a aflat Ana Ipătescu - şi de pompierii din Dealul Spirii, fiind el însuşi arestat (19 iunie). Adept al domnitorului Gh. Bibescu.

Odobleja, Ştefan
(13.10.1902, Izvorul Aneştilor, jud. Mehedinţi – 02.10.1978, Drobeta Turnu Severin)

Medic militar. S-a ocupat de psiho-cibernetică la începuturile ei. Lucrări: *Metoda de transonanţă toracică*, 1932; *La phonoscopie*, 1938; *Psychologie consonantiste*, vol. I, 1939 şi *Psychologie consonantiste*, vol. II, 1978. A fost ales post-mortem membru al Academiei Române (1990).

Oeriu, Simion
(19.12.1902, Iaşi – 1976, București)

Biochimist. A absolvit Facultatea de Ştinţe la Viena. Comunist din ilegalitate. A făcut parte din Comisia română de Armistiţiu a celui de-al Doilea Război Mondial. Membru fondator al ARLUS (Asociaţia Română pentru Strângerea Legăturilor cu Uniunea Sovietică). Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti şi director al secţiei de Chimioterapie la Institutul Dr. I. Cantacuzino. În această calitate a elaborat o serie de manuale universitare. A contribuit la dezvoltarea chimio-terapiei tuberculozei, preparând substanţe prin care a inhibat rezistenţa microbilor la antibiotice. A studiat din punct de vedere biochimic fenomenul îmbătrânirii și al biostimulatorilor. A fost unul dintre participanţii la construirea unui sistem sanitar naţional. Lucrări: *Grupările tiolitice (SH) factor de stimulare a potenţialului biologic, cu aplicare practică la oameni, animale şi plante; Contribuţiuni la studiul calciului, fosfaţilor, potasiului și colesterinei în evoluţia tuberculozei pulmonare.* Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Ogăşanu, Virgil
(17.06.1940, Turnu Severin)

Actor de teatru şi film. A absolvit Institutul de Teatru la Bucureşti. A lucrat la Teatrul Bulandra (Municipal), unde a fost şi director. Profesor la Facultatea de Actorie a Universităţii de Teatru-Film din Bucureşti. Roluri în film: *Doi băieţi ca pâinea caldă* (1962), *Apoi s-a născut legenda* (1968), *Răutăciosul adolescent* (1968), *Secţia corecţională* (1970), *Facerea lumii* (1971), *Săgeata căpitanului Ion* (1972), *Dragostea începe vineri* (1972), *Tufă de Veneţia* (1974), *Iarna bobocilor* (1977), *Vodevilul* (1980), *Cântec pentru fiul meu* (1980), *Al treilea salt mortal* (1980), *Dueliştii* (1983), *Ministerul comediei* (1999), *Păcală se întoarce* (2006), *Cu un pas înainte* (2007). Din 2000 a desfăşurat proiectul identitar *Odiseea Mediteranei*, împreună cu Teatrul Tourski din Marsilia (la origini colonia antică grecească Masalia), care consta în străbaterea Mediteranei, cu plecare pe o navă din Constanţa şi acostări în porturi mediteraneene din toate ţările, întâlniri între artiştii ţărilor respective (actori, plasticieni, scriitori), punctul final fiind Marsilia. A lucrat pentru Institutul Internaţional de Teatru Mediteranean. Cetăţean de onoare al oraşului Turnu Severin.

Ohanesian, David
(06.01.1927, București – 30.09.2007, București)

Bariton. Armean. A absolvit Conservatorul din Cluj şi a fost prim-solist al Operelor din Cluj şi Bucureşti, apoi al Operei din Hamburg (1968–1977), unde i-a avut parteneri pe Luciano Pavarotti şi Montserrat Caballé. A realizat peste 2000 de spectacole şi peste 40 de roluri, cel mai cunoscut fiind Oedip, din opera cu același nume a lui George Enescu (spectacole cu ea la Paris, Atena, Berlin, Sofia, Stockholm, Moscova, Lausanne). A mai avut parteneri pe: Nicolai Ghiaurov şi Placido Domingo, Leontyne Price şi Birgitt Nilsson, Elena Cernei, Arta Florescu şi Virginia Zeani. Artist emerit. Distins cu Ordinul Naţional Steaua României în grad de Comandor.

Oişteanu, Andrei
(18.09.1948, Bucureşti)

Antropolog. Nepotul lui Leonte Răutu. A absolvit Politehnica la Bucureşti, dar a fost preocupat de istoria comunităţii evreieşti şi a iudaismului, de antropologie şi etnografie, de psihologia popoarelor. Specializare la Universitatea Ebraică din Ierusalim. Director interimar al Institutului de Istoria Religiilor de la Bucureşti (din 2007). Lucrări: *Grădina de dincolo. Zoosofia. Comentarii mitologice,* 1980; *Motive şi semnificaţii mito-simbolice în cultura tradiţională românească, 1989; MYTHOS & LOGOS. Studii şi eseuri de antropologie culturală*, 1997; *Imaginea evreului în*

cultura română. Studiu de imagologie în context est-central european, 2001; *Identitate evreiască și antisemitism în Europa centrală și de sud-est*, 2003. S-a ocupat de organizarea expoziției Holocaustul în România, 2003 (împreună cu Lya Beniamin) și a celui de-al VI-lea Congres European de Istoria Religiilor, la București, 2006. Premiul de excelență acordat de Federația Comunităților Evreiești din România, 2000. Ordinul Steaua Solidarității Italiene în grad de Comandor, 2005. Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler, 2006.

Olah, Tiberiu *nume la naștere* Olah Tibor
(02.01.1928, Arpad, azi Arpășel – 02.10.2002, Târgu Mureș)

Compozitor. În traducere din maghiară numele este Tiberiu Valahul. A început Conservatorul la București, a continuat și l-a absolvit pe cel din Moscova. Profesor la Conservatorul din București. Modernizator al limbajului muzical. Lucrări: *Sonata pentru violină și pian,* 1954; *Simfonia*, 1956; *Cantata pentru cor de femei, două flaute, instrumente de coarde și de percuție, pe versuri vechi populare ceangăiești*, 1957; *Sonata pentru clarinet,* 1963; *Poarta sărutului*, 1965. A compus și muzica de film pentru: *Răscoala, Cântecele renașterii, Mihai Viteazul, Pe aici nu se trece, Horea*. Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România pentru întreaga creație (1993).

Olahus, Nicolaus
(10.01.1493, Sibiu – 17.01.1568, Trnovo)

Cărturar. În traducere din latină numele înseamnă Nicolae Valahul. Descendent din Vlad Țepeș după tată (adică dinastia Basarab), Iancu de Hunedoara și Matei Corvin după mamă. A studiat la Orăștie, apoi la Școala capitulară din Oradea. Secretar particular al reginei Maria a Ungariei. Arhiepiscop de Strigoniu (1562) și primat al Bisericii catolice maghiare în timpul Pașalâcului de la Buda, când capitala coroanei maghiare era la Bratislava, a devenit chiar regent al coroanei maghiare. Umanist ca formație. A publicat în „Museum Hermeticarum" din Frankfurt, cu pseudonimul Nicolaus Melchior, *Procesus universalis,* 1525, a corespondat cu Erasmus din Rotterdam, a călătorit în Țările de Jos ca secretar al Mariei de Habsburg, apoi al regelui Ungariei, Ludovic al II-lea. A redactat lucrări de istorie, susținând originea latină și unitatea poporului român: *Hungar sive de originibus gentis, regni, situ, divisione, habitu atque opportunitatibus* (Maghiar sau despre originile poporului, domniei, așezării, împărțirii, locuirii, înlesnirilor), 1536, și a scris elegii: *La mormântul lui Erasmus; Către secolul de acum; La moartea fratelui meu Matei.*

Olariu, Octavian
(08.04.1931, Bretea Mureșană, jud. Hunedoara)

Sculptor. A absolvit Institutul de Arte Plastice la Cluj. Specializat în sculptură monumentală, oțel, bronz, dar și în lemn din trunchiuri monolit, a intrat în Cartea recordurilor pentru executatea celei mai înalte monoxile din lume (7,4 m). A avut expoziții în Canada, Grecia, Ungaria, Cehoslovacia, Bulgaria, Germania, URSS, Iugoslavia. A fost invitat de onoare al Bienalei de la Veneția, 1980. A plecat în Canada, la Montréal, în 1980 și a continuat să sculpteze în același gen, inspirat de arta tradițională românească. A revenit la București cu o expoziție în 2005. Lucrări: *Avram Iancu, Căpitan Bajgoiu, Stindarde dacice, Joc spațial, Stăvilar, Lumea Ucenicieі, Monoxila Fantoni, Steaua lacrima, Eclosion, Karpina*. Este câștigător al concursului Tout l'Art du Monde, organizat în anul 1993 de Ministerul Comunităților Culturale din Québec și al Premiului Ionel Jianu acordat de Academia Româno-Americană de Științe și Arte (SUA).

Olănescu, Gheorghe A.
(16.09.1905, Olănești, Vâlcea – 07.05.1986, București)

Medic. A absolvit Medicina la București și s-a specializat la Berlin. A fost șeful Clinicii de Urologie la Spitalul Fundeni din București, apoi profesor la Institutul de Medicină și Farmacie din București. Lucrări: *Urologia,* vol. V din *Tratatul Chirurgie,* 1955; *Litiaza renală*, 1960; *Tumorile vezicii urinare*, 1971; *Hidronefroza,* 1973, în colaborare. Membru al Academiei de Științe Medicale din România. Membru al Societății Internaționale de Chirurgie. Membru al Societății Europene de Urologie, al Societății Internaționale de Nefrologie. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Olăreanu, Costache
(01.07.1929, Huşi – 23.09.2000, Bucureşti)

Prozator. Nu-şi poate termina studiile superioare, Pedagogie–Psihologie, fiind exmatriculat din cauza tatălui, fost liberal. A fost bibliotecar, apoi a lucrat la Ministerul Învăţământului, unde i-a fost şef Mihai Şora, la Institutul de Cercetări Pedagogige şi Psihologice. A făcut parte din aşa-numitul grup literar al Şcolii de la Târgovişte. A fost director al Editurii Institutului Cultural Român (1996–1998). A debutat cu proză scurtă: *Vedere din balcon* (1971), *Confesiuni paralele* (1978), *Ucenic la clasici* (1979), *Ficţiune şi infanterie* (1980), *Fals manual de petrecere a călătoriei* (1982), *Avionul de hârtie* (1983), *Cvintetul melancoliei* (1984), *Cu cărţile pe iarbă* (1986), *Dragoste cu vorbe şi copaci* (1987), *Scrisoare despre insule* (1999). Membru al Uniunii Scriitorilor din Romania. Din 1995 membru în Consiliul de conducere al Uniunii Scriitorilor la Târgovişte, ca şi Al. George. Cetăţean de onoare al Huşiului din 1999.

Olărescu, Dumitru
(14.04.1947, Gura Galbenei, Cimișlia, Republica Moldova)

Cineast. A absolvit Facultatea de Filologie a Univeresităţii de Stat din Chişinău. Specializare în estetică cinematografică la Moscova. A lucrat la Centrul Cinematografiei Republicii Moldova şi la Studioul Moldova Film. A făcut scenarii pentru mai mult de 80 de filme, majoritatea documentare. Profesor la Institutul de Istoria şi Teoria Artei al Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova. Lucrări: *Filmul. Valenţele poeticului*, 2000; *Vlad Ioviţă dincolo de timp*, 2006 (în colaborare). Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova, Maestru Emerit al Artei, deţine Ordinul Gloria Muncii. Membru al Prezidiului Uniunii Cineaştilor din Moldova, membru al Consiliului artistic al Ministerului Culturii şi Turismului.

Ollănescu-Ascanio, Dumitru C.
(21.03.1849, Focşani – 20.01.1908, Bucureşti)

Scriitor. A studiat la Sf. Sava din Bucureşti şi la Colegiul Academic din Iaşi, apoi Dreptul la Paris şi Bruxelles. A înte-meiat societatea Românismul, împreună cu Gr. Tocilescu, G. Dem. Teodorescu, condusă de B.-P. Hasdeu. A fost ambasador al României la Istanbul, Viena şi Atena. A fost prin excelenţă nuvelist, influenţat de Costache Negruzzi. Lucrări, majoritatea în reviste (mai ales „Convorbiri literare"): *Lupul şi barza*, 1878; *Naravuri orientale*, 1882; *Studii şi figuri literare*, 1884; *Fecior de bani gata*, 1899. A scris şi versuri: *Doine*, 1870. A tradus din latină Horaţiu, respectând metrica antică. Membru titular al Academiei Române (1893), vicepreşedinte al acestui for (1898–1900; 1903–1906.

Olteanu Matei, Draga
(24.10.1933, Bucureşti)

Actriţă. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică la Bucureşti. A lucrat la Teatrul Naţional din Bucureşti. În 1992 a înfiinţat compania Teatrul Vostru la Piatra Neamţ. Roluri în teatru: *Aşteptând la Arlechin, Cadavrul viu, Comoara din deal, Crimă pentru pământ, Fetele Didinei, Hagi Tudose, Minunile Sfântului Sisoe, Muşcata din fereastră, Visul unei nopţi de iarnă*; în film: *Setea* (1960), *Lupeni '29* (1962), *Un surâs în plină vară* (1963), *Merii sălbatici* (1964), *Golgota* (1966), *Zile de vară* (1967), *Fraţii* (1970), *Facerea lumii* (1971), *Astă seară dansăm în familie* (1972), *Bariera* (1972), *Pistruiatul* (1973), *Fraţii Jderi* (1974), *Ilustrate cu flori de câmp* (1974), *Ştefan cel Mare – Vaslui 1475*, (1974), *Toamna bobocilor* (1975), *Instanţa amână pronunţarea* (1976), *Iarna bobocilor* (1977), *Nea Mărin miliardar* (1978), *Iancu Jianu, zapciul* (1980), *Iancu Jianu, haiducul* (1981), *Miezul fierbinte al pâinii* (1983), *Coana Chiriţa* (1986), *Chiriţa în Iaşi* (1987), *Faimosul Paparazzo* (1999), *Ministerul comediei* (1999), *Cuscrele* (Serial TV, 2005). Premiul UNITER pentru întreaga activitate (2004). Distinsă cu Ordinul Coroana României al Casei Regale, 2014. În același an s-a emis un timbru aniversar cu chipul său.

Olteanu, Mircea
(15.12.1926, Galați - 04.10.2011, București)

Medic (oculist). A absolvit Facultatea de Medicină la Bucureşti. S-a specializat la Lyon, Praga, Odesa, Barcelona, Boston, Baltimore, Londra, Paris, Cordoba-Argentina şi Tokio. Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti şi director al Clinicii Universitare de Oftalmologie-ORL. S-a dedicat chirurgiei plastice şi reparatorii, transplantului (a înfiinţat primul Centru pentru transplant de cornee din România). Lucrări: *Hipotonia oculară tardivă secundară unor intervenţii chirurgicale,* 1970; *Glaucomul după keratoplastie*, 1974; *Bolile*

alergice oculare, 1977; *Actualităţi în oftalmologie,* 7 vol., 1982–1989; *Oftalmo-chirurgie. Atlas,* 1984; *Tratat de oftalmologie*, 2 vol., 1988–1989. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Societăţii Române de Oftalmologie. Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Onciul, Dimitrie
(26.10/7.11.1856, Straja, Suceava – 20.03.1923, Bucureşti)

Istoric. A studiat la Universitatea din Cernăuţi şi la Universitatea din Viena. A fost profesor la Universitatea din Bucureşti şi director al Arhivelor Statului, a fost primul preşedinte al Comisiei Consultative Heraldice. A întemeiat şcoala critică în istoriografia românească. S-a ocupat de problema originii românilor, demonstrând argumentat formarea poporului român pe o arie întinsă, de ambele părţi ale Dunării. A demonstrat, pe bază de documente, că formarea statelor feudale româneşti a fost o urmare firească a dezvoltării vechilor formaţiuni politice locale, combătând teoria „descălecatului". Lucrări: *Teoria lui Roesler. Studii asupra stăruinţii românilor în Dacia Traiană*, 1885; *Radu Negru şi originile Principatului Ţării Româneşti, 1890–1892; Originile Principatelor Române*, 1899; *Ideea latinităţii şi a unităţii naţionale,* 1919. *Tradiţia istorică în chestiunea originilor române*, 1906–1907. Membru titular al Academiei Române (1905), preşedinte al secţiunii istorice (1911–1914; 1919–1922), vicepreşedinte (1913–1916; 1919–1920) şi preşedinte al ei (1920–1923).

Onicescu, Octav
(20.08.1892, Botoşani – 19.08.1983, Bucureşti)

Matematician. A făcut studiile la Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti ca elev al lui Gheorghe Ţiţeica, Dimitrie Pompeiu şi Traian Lalescu şi la Facultatea de Filosofie ca elev al lui Constantin Rădulescu-Motru şi P. P. Negulescu. A participat în aeronautică la războiul de întregire. Specializare în Italia cu Tullio Levi-Cività, G. Castelnuovo şi V. Volterra, în probleme de geometrie diferenţială legate de teoria relativităţii. Membru al Seminarului lui P. Hadamard (Paris 1920–1921). Profesor la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti. Predă mecanica, grupuri continue de transformări, calcul diferenţial absolut, pentru ca apoi să modernizeze învăţământul de algebră. Este creatorul noţiunii de „lanţ probabilistic cu legături complexe", iar în domeniul mecanicii a dezvoltat o mecanică nouă a sistemelor materiale. Întemeietor al şcolii româneşti de teoria probabilităţilor, i-a dat acesteia o nouă axiomatizare, cu ajutorul noţiunii de „funcţie eveniment" sau „funcţie sumă". A introdus conceptul de „lanţ cu legături complete", cea mai importantă contribuţie românească în teoria probabilităţilor. A fost autor al unei noi varietăţi de mecanică: mecanica invariantivă Onicescu. Este, împreună cu Gheorghe Mihoc, creatorul şcolii matematice româneşti de teoria probabilităţilor şi statistică matematică. Este secretar general, apoi preşedinte al Societăţii Române de Ştinţe, fondator şi rector al institutului Center of Mechanical Sciences (CISM), Udine, regiunea Friuli, Italia, înfiinţat în 1967. Lucrări: *Principiile teoriei probabilităţii; Calculul probabilităţilor; Mecanica invariantă şi cosmologia; Numere şi sisteme aleatoare; Galileo Galilei, renaşterea ştiinţifică; Problema determinismului; Principii de cunoaştere ştiinţifică; Principes de logique et de philosophie matematique.* Membru al Academiei Lagrange şi al altor academii străine, membru al Uniunii Interbalcanice a Matematicienilor. Membru al Academiei Române (1965).

Opaiţ, Arcadie
(1948, rn. Storojineţ, azi în Ucraina)

1994), Cernăuţi. Fondator şi director al publicaţiei „Clopotul Bucovinei". Versuri: *Ora de prânz a vulcanului Etna,* 1997, debut; *Roma fără mine,* 1998; *Văduva neagră*, 1999; *Fecioară nenuntită – viaţa. Ocnaşii lumii vechi, antologia poeţilor din Bucovina* (1775–2002), 2002; *Salonul de reanimare,* 2004. Membru corespondent al Academiei Internaţionale de Cultură şi Artă, Moscova, distins de preşedinţii României şi Republicii Moldova cu Medalia jubiliară Mihai Eminescu, distins cu Insigna de onoare Bucovina, 2003, Cernăuţi, Insigna Comitetului de Stat al Ucrainei pentru naţionalităţi şi migraţiune, 2003, Ordinul Pentru Merite, 2008, Ucraina.

Opitz, Martin, *nume la naştere* Martin Opitz von Boberfeld
(23.12.1597, Bunzlau, în polonă Bolesławiec, Silezia – 20.08.1639, Danzig)

Poet. Valah goral. A studiat Literele la Frankfurt am Main şi s-a specializat la Heidelberg şi Leida. A fost consilierul ducelui George Rudolf în Silezia, la

Liegnitz (Legnica) şi Brieg (Brzeg). Fondator şi conducător al primei Şcoli de poezie din Silezia. În 1622 a devenit profesor de filosofie la gimnaziul din Alba Iulia, în Transilvania, angajat de prinţul Bethlem Gabor. Încoronat ca poet laureat de împăratul Ferdinand al II-lea (1628), care l-a şi înnobilat. În 1637 s-a dus la Danzig, în Polonia, ca istoriograf al regelui Vladislav al IV-lea. A murit de ciumă. A făcut parte din primul val al Școlii de poezie din Silezia (gorală), influențat de Renașterea italiană.

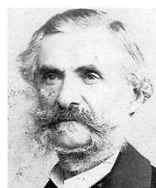
Opopol, Nicolae
(09.02.1938, Bârnova, Basarabia)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină preventivă a Institutului de Stat de Medicină din Dnepropetrovsk. A lucrat la Institutul de Cercetări Ştiinţifice în Igienă şi Epidemiologie din Chişinău. Contribuţii la estimarea igienică a alimentaţiei populaţiei rurale din Moldova. A elaborat Programul complex pe termen lung de protecţie a mediului şi de folosire raţională a resurselor naturale din Moldova până în 2005, Programul naţional de eradicare a maladiilor iodo-deficitare, rapoartele naţionale *Calitatea mediului şi sănătatea populaţiei în Republica Moldova, Sănătatea copiilor în relaţie cu mediul*. Fondator al Centrului Ştiinţifico-Practic de Medicină Preventivă al Moldovei. Lucrări: *Эколого-гигиенический мониторинг. Проблемы и решения*, diploma AŞM. Distins cu Ordinul Gloria Muncii, Insignă şi Certificat de Apreciere a OMS. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Oprescu, George
(27.11.1881, Câmpulung – 13.08.1969, Bucureşti)

Istoric, critic de artă şi colecţionar. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. Profesor al Academiei de Belle-Arte, membru corespondent al mai multor academii străine. S-a ocupat în studiile sale de pictura şi grafica românească din secolul al XIX-lea, aceste scrieri constituind primele sinteze cuprinzătoare din istoriografia românească de artă (*Arta ţărănească la români*, 1922, *Géricault*, 1927; *Pictura românească în secolul al XIX-lea,* 1937; *Grafica românească în secolul al XIX-lea,* 2 vol., 1941–1945; *Bisericile-cetăţi ale saşilor din Ardeal*, 1956; *Sculptura statuară românească*, 1957; *Nicolae Grigorescu*, monografie, 2 vol., 1961. Bogata sa colecţie de artă (picturi, sculpturi, desene şi gravuri româneşti şi străine), de aproape 10 000 de piese, având autori faimoşi (Albrecht Dürer, Rembrandt, Delacroix, Courbet, Picasso, Bonington), a donat-o Academiei Române. Cele mai multe din aceste piese sunt păstrate la Muzeul de artă al Academiei Române, al cărui fondator a fost. Membru de onoare al Academiei Române (1948).

Orăscu, Alexandru Hristea
(30.08.1871, Târgovişte – 16.12.1894, Bucureşti)

Arhitect şi matematician. Ginerele lui Simeon Marcovici. A absolvit Arhitectura şi Construcţiile la München. A fost profesor la Liceul Sf. Sava. După înfiinţarea Şcolii Superioare de Ştiinţe din Bucureşti (octombrie 1863), a fost numit profesor de geometrie descriptivă şi arhitectură, apoi, în 1864, la înfiinţarea universităţii, a rămas în continuare profesor la aceeaşi Catedră la Facultatea de Ştiinţe, unde a funcţionat până în 1894. A devenit rector al Universităţii din Bucureşti (1885–1892). El a fost arhitectul Muzeului Oraşului Ploieşti (1865), clădirii Universităţii Bucureşti (1857–1869), în stil neoclasic. După planurile sale şi cu pictura lui Gheorghe Tăttărăscu a fost restaurată clădirea Mitropoliei din Iaşi. Preşedinte al Uniunii Arhitecţilor Români.

Orăşanu, Nicolae T.
(1833, Craiova – 07.08.1890, Negreni, jud. Olt)

Gazetar şi scriitor. Unionist. A condus grupul de presiune care a acţionat asupra parlamentarilor munteni pentru a-l alege pe Al. I. Cuza. A fost răsplătit cu închisoare: *Întemniţările mele politice,* 1861. A redactat numeroase publicaţii satirice: „Nichipercea“, „Spiriduş“, „Cicala“, „Ochiul Dracului“, „Codiţa Dracului“ ş.a. Lucrări: *Floricele de primăvară,* versuri, 1845; *Târgul cu idei sau Buletinul Cişmegiului*, 1857*; Cronica scandaloasă a oraşului,* 1857-1858.

Oravitzan, Silviu *nume la naştere* Silviu Creţu
(04.10.1941, Ciclova Montană, jud. Caraş Severin)

Pictor. A absolvit Institutul Pedagogic şi Facultatea de Arte Frumoase la Timişoara. Specializare în Franţa şi Suedia. A avut expoziţii în Polonia, Grecia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, Spania, Austria, Franța, Olanda,

Belgia, Germania, Suedia, Danemarca, Rusia, Slovenia, Marea Britanie, Elveţia, România. A înfiinţat Galeria Oravitzan la New York, 1999. Lucrări: *Capre şi pruni*, 1970; *Piscuri la Ciclova*, 1971; *Interior*, 1972; *Arhetipuri*, 1974; *Grădină la răsărit*, 1975; *Compoziţie*, 1990; *Peisaj*, 1991; Marele Premiu al Uniunii Artiştilor Plastici din Ungaria, 1997. Distins cu Meritul Cultural, 2004.

Orghidan, Constantin C.
(22.06.1874, Bucureşti – 29.08.1944, Oţelu Roşu)

Inginer şi colecţionar. A absolvit Şcoala Politehnică la Bucureşti. A înfiinţat şi condus mai multe societăţi metalurgice: Uniunea Metalurgică Română, Socomet, Tutan-Nădlac-Călan. A fost administrator al Uzinelor Reşiţa, preşedinte al Camerei de Comerţ şi Industrie din Bucureşti. Vicepreşedinte al Societăţii Numismatice Române (1933–1944), a avut o colecţie impresionantă, pe care a donat-o Academiei Române. Membru de onoare al Academiei Române (1942).

Ornea, Z(igu) *nume la naştere* Zigu Orenstein
(27.08.1930, com. Frumușica, jud. Botoşani – 14.11.2001, Bucureşti)

Istoric literar. A absolvit Filosofia la Bucureşti. Redactor de editură, şef de secţie şi director al editurilor Minerva şi Hasefer. Devotat cronicar de ediţii, a îngrijit şi prefaţat numeroase volume ale marilor scriitori români clasici sau moderni (Gh. Panu, Titu Maiorescu, C. Dobrogeanu-Gherea, C. Stere, A.D. Xenopol, H. Sanielevici ş.a.), cultivând în critica literar-culturală un criteriu preponderent sociologic. S-a ocupat cu precădere de studiul curentelor şi ideologiilor literare româneşti. Ultimele cărţi: *Glose despre altădată* (1999), o descriere a vieţii literare şi sociale din perioada interbelică şi *Portrete* (1999), o culegere de articole, publicate inițial în periodice (în primul rând în „România literară“). Premiul Asociației Scriitorilor din București (1978). După 1989 a fost unul dintre fondatorii publicației "Dilema" (azi "Dilema veche"). Lucrări: *Confluenţe,* 1976; *Curentul cultural de la „Contemporanul“,* 1977; *Junimea şi junimismul*, 1978; *Anii treizeci: Extrema dreaptă românească*, 1996; *Fizionomii. Medalioane de istorie literară*, 1997.

Oroveanu, Mihai, *nume la naştere* Mihai Ion Constantin T. Oroveanu
(1946, Bucureşti - 31.08.2013, București)

Arhitect şi istoric de artă. Fiul lui Teodor O. Soţia sa a fost fiica lui Leonte Răutu și verișoara lui Andrei Oișteanu, profesor la New Europe College (condus de Andrei Pleşu). A absolvit Istoria Artei la Bucureşti. A înfiinţat, împreună cu Dan Grigorescu, Fundaţia ARTEXPO, care organiza Târguri de carte şi expoziţii de artă. Din 1990 director al Oficiului Naţional pentru Documentare şi Expoziţii de Artă. Numit de Adrian Năstase, în 2000, director al nou-înfiinţatului Muzeu Naţional de Artă Contemporană. Pasionat de arta fotografică, deţinea o colecţie de peste 4 milioane de piese. Lucrări: *Arhitectură – urbanism, știință și tehnică,* 2008. Distins cu Ordinul Serviciu Credincios (2000), cu Steaua Solidarității, Italia (2005), Officier des Arts et des Lettres (2008).

Oroveanu, Teodor
(10.07.1920, Râmnicu Sărat - 05.03.2005, București)

Inginer (mecanica fluidelor). Tatăl lui Mihai O. A absolvit Facultatea de Mecanică şi Electricitate a Politehnicii din Bucureşti. Elev al lui Elie Carafoli. A lucrat la Steaua Română din Câmpina, apoi la Centrala Industrială a Metalurgiei Prelucrătoare (1945–1949). Profesor la Institutul de Petrol şi Gaze din Bucureşti. A fost profesor invitat la Paris, Rennes, Moscova, Baku. Contribuţii în domeniul mecanicii fluidelor. A efectuat studii asupra ex-ploatării zăcămintelor de petrol situate în roci fisurate. Lucrări: *Mecanica fluidelor, Mecanica fluidelor vâscoase, Scurgerea fluidelor prin medii neomogene,* 1963; *Transportul petrolului*, 1986. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Ortiz, Ramiro
(01.07.1879, Chieti, Pescara, Italia - ?.07.1947, Padova)

Traducător. (Chieti e cea mai veche locuire atestată din Italia, mil. II îH, fondator miticul Achille și era numită după Thetis, mama sa, Theatines. Thetis și Okeanos au fost la origini titani, parte a mitologiei tracilor, preluată de greci, iar Chieti se află în zona Messapiei, azi Apulia, colonizată de iliro-traci). A studiat Literele la Napoli şi s-a perfecţionat la

Florenţa.A venit la Bucureştiîn1909. În1913 a înfiinţat Catedra de literatură italiană la Universitatea din Bucureşti. A plecat la Padova în 1933, la Universitate, Catedra de literaturi neolatine, iar la Catedra lui a venit un fost elev, Al. Marcu. Al. Ciorănescu şi Basil Munteanu i-au fost de asemenea elevi. Lucrări: *Per la storia della cultura italiana in Rumania,*1916; *Eminescu – Poesie,* Milano, 1927; *Dezvoltarea poeziei lirice italiene de la originile ei până la Dante*, 1922; *Medioevo rumeno*, Roma, 1928; *Problemi di poesia popolare neolatina e balcanica,* Padova, 1938. Doctor Honoris Causa al Universităţii din Padova (aflată în zona Veneto-Friuli). Diploma de merit Dante Alighieri a revistei „Roma“ pentru difuzarea culturii italiene în România şi activitatea la Institutul italian din Bucureşti (1924–1933). Membru de onoare al Academiei Române (1934).

Osadci, Claudia
(25.08.1935, Chişinău)

Balerină. A absolvit Şcoala de coregrafie din Leningrad, clasa profesoarei N. Komkova (1954). Este prim-balerină la Teatrul muzical-dramatic A. S. Puşkin (1954–1955); la Teatrul de operă şi balet din Ulan Ude, Buriaţia, URSS (1955–1958); solistă la Teatrul de operă şi balet din Chişinău (1958–1975). A interpretat rolurile principale: Zarema din *Fântâna din Bahcisarai,* Sireni Carabus din *Frumoasa din pădurea adormită,* Dochia din *Surorile*, Mercedes din *Don Quijote*, Izida din *Antoniu şi Cleopatra*, Mirta din Giselle, Fani din *Pe calea trăsnetului,* Gitanne în *Bolero* ş.a. Artistă Emerită a Republicii Moldova (1967).

Ostrogovich, Giorgio Ugo Agosto
(23.04/6.05.1904, Bucureşti – 13.06.1984, Roma)

Chimist. Originea familiei în Slovenia. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Chimie, la Cluj. Profesor la Facultatea de Ştiinţe din Cluj, apoi la Politehnica din Timişoara. Cercetări în domeniul structurii compuşilor organici. Lucrări: *Compendiu de elemente de stereochimie organică*, 1971. Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Otiman, Păun Ion
(28.05.1942, Gârbovăţ, jud. Caraş-Severin)

Inginer agronom, economist, politician. A absolvit Facultatea de Agronomie şi Facultatea de Ştiinţe Economice, ambele la Timişoara. Între 1990 şi 2004 a fost rector al Universităţii de Ştiinţe Agricole şi Medicină Veterinară a Banatului. Între 1992 şi 1996 a fost senator CDR de Timiş, fiind membru al Partidului Alianţei Civice, iar între 2000 şi 2004 a fost senator PNL de Timiş. Lucrări: *Elaborarea programelor de fertilizare şi amendare a solurilor cu ajutorul calculatorului*, 1975; *Optimizarea producţiei agricole,* 1987; *Agricultura României la cumpăna dintre mileniile II şi III,* 1994; *Dezvoltarea rurală în România*, 1997. În 1999 a devenit membru titular al Academiei Române. În 2003 a devenit Preşedintele Filialei Timiş a Academiei Române, iar în aprilie 2006 a fost ales Secretar General al Academiei Române.

Ottescu (Otescu), Io(a)n Nonna
(03.12.1888, Bucureşti – 25.03.1940, Bucureşti)

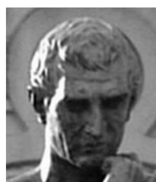
Compozitor. Descoperit ca talent de D.G. Kiriac. A absolvit Dreptul la Bucureşti. A absolvit Conservatorul la Paris ca elev al lui Vincent D'Indy. A lucrat în tinereţe alături de fratele său la Institutul particular Ottescu, unde l-a afirmat pe tenorul Leonard (încă de la 17 ani). A fost membru fondator şi primul dirijor al Operei Române. Profesor şi rector al Conservatorului din Bucureşti. Membru fondator şi vicepreşedinte al Uniunii Compozitorilor din România. A scris operă bufă: *Bubi*, 1903; *Ilderim*, *De la Matei cetire*, 1938; balete: *Ileana Cosânzeana*, 1918; *Rubinul miraculos*, 1919; poeme simfonice: *Templul din Gnid*, 1908; *Legenda trandafirului roşu,* 1910; *Narcis*, 1911; *Din bătrâni, Vrăjile Armidei,* 1915; muzică de cameră: *Elegia română pentru violoncel şi pian.* A primit Premiul I de Onoare George Enescu pentru compoziție (1913) şi Premiul Naţional de Compoziţie (1928).

Oţetea, Andrei
(24.07.1894, Sibiel, jud. Sibiu – 21.03.1977, Paris)

Istoric. A studiat franceza și italiana la Paris, urmând în paralel cursurile Școlii de Științe Politice (ENA). Profesor universitar la Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţilor din Iaşi şi Bucureşti, specialist în istoria Evului Mediu şi a epocii moderne, a elaborat numeroase lucrări: *Francesco Guicciardini – viaţa publică şi gândirea politică* (teza de doctorat – 1926); *Contribuţii la problema Orientului* (1930); *Renaş-*

tere şi Reformă (1941); *Tudor Vladimirescu* (1945); *Renaşterea* (1964). A fost redactor responsabil al volumelor II şi III din tratatul *Istoria României.* Vicepreşedinte al Academiei Lumii Latine din Paris. Membru al Societăţii de Istorie Modernă a Franţei. Membru al Academiei Române din 1955.

Ovidiu (Publius Ovidius Naso)
(43 î.H., Sulmona, Italia – 17 d.H., Tomis, Scythia Minor, Dobrogea de azi, România)

Poet. (Sulmona era o cetate a oscilor, triburi înrudite cu cele din Samnium. Origini indo-europene, pre-latine. Samniții au luptat contra invaziei romanilor.) A fost printre susţinătorii imperiului şi se spune că a fost exilat pentru că o plăcea pe fiica împăratului. În realitate, prin scrierile lui, anunţa un spirit înnoitor, deschis spre cercetarea naturii, fapt perceput ca o primejdie pentru chiar existenţa imperiului. Până astăzi este considerat precursorul ştiinţelor naturii care vor modela arta Renaşterii, al căutării originilor planetare ale omului. Era semnul libertăţii de spirit care depăşea armătura educativă şi culturală a tot ceea ce erau preceptele romane. Venea dintr-o mare cultură pre-latină, care avea o istorie bogată, modele de urmat şi se raporta, adesea, la cultura greacă. Alungat la Tomis (nu întâmplător, ci fiindcă civilizația samnită și traco-dacică avea origini comune și extrem de vechi), colonie a Miletului (ionină deci), aflată pe locul Constanţei de astăzi, a lăsat cele mai timpurii mărturii scrise despre viaţa geţilor, despre Marea Neagră - Pontus Euxinus, despre clima şi comunitatea omenească în care nimerise. Lucrări: *Amores*, 5 vol., elegii; *Ars Amatoria*; *De medicamine faciei* (despre cosmetică); *Medea, Metamorphoseis*, principala sa lucrare*; Halieutica, Epistulae ex Ponto, Tristia*.

P

Pacea, Ion
(07.09.1924, Hortopani, Macedonia - 13.08.1999, Bucureşti)

Pictor. Aromân. A studiat la Academia liberă Guguianu şi la Institutul de Arte Plastice din Bucureşti ca elev al lui Camil Ressu, Jean Alexandru Steriadi şi Alexandru Ciucurencu, absolvindu-l în 1950. A debutat la Salonul oficial din Bucureşti în 1947. Lucrările sale au fost prezentate în expoziţii personale (1956, 1957, 1969, 1973, 1975, 1980), la saloanele oficiale precum şi în cadrul unor selecţii de artă românească la Ankara, Le Hâvre, Berlin, Praga, Dresda, Moscova, München, Sofia etc. A fost distins cu Premiul Ion Andreescu al Academiei Române (1963), Premiul pentru pictură (1965) şi Marele Premiu al UAP (1967). Lucrările sale realizate în ulei sau guaşă acoperă o gamă largă a temelor plasticii tradiţionale (peisaj, natură statică, compoziţie) şi picturii abstracte. Domeniul său de maxim interes a fost natura statică. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Pacepa, Ion Mihai
(28.10.1928, Bucureşti)

Locotenent general de Securitate. A studiat Chimia industrială la Politehnica din Bucureşti și a fost cooptat în anul al IV-lea în Securitate. Consilierul lui Nicolae Ceaușescu pentru dezvoltare industrială și tehnologică (1972-1978). A servit în spionajul românesc din RFG între 1957 şi 1960, fiind şeful spionajului pentru RFG în 1972 şi 1978, predându-se Ambasadei SUA din Bonn în 1978, după ce a construit o reţea pro-americană în România și în vecinătăți. A fost judecat în contumacie şi condamnat la moarte. Un premiu de 2 milioane de dolari a fost pus pe capul său, dar n-a fost predat autorităţilor române. Lucrări: *Red Horizons: Chronicles of a Communist Spy Chief*, 1987; *Red Horizons*: the 2-nd Book. *The True Story of Nicolae and Elena Ceauşescu's Crimes, Lifestyle, and Corruption*, 1990; *The Kremlin Legacy,* 1993; *Cartea neagră a Securităţii,* 1999; *Programmed to Kill: Lee Harvey Oswald, the Soviet KGB, and the Kennedy Assassination*, 2007. În 1999 procesul a fost rejudecat şi a sfârşit prin reabilitarea inculpatului, astfel: i s-a recunoscut gradul de general, dar nu și averea, deoarece ea n-a fost obținută pe căi legale, ci pe căi secrete. I s-a recunoscut dreptul la pensie.

Paciurea, Dimitrie
(02.11.1873, Bucureşti – 14.07.1932, Bucureşti)

Sculptor. A absolvit Şcoala de Arte și Meserii la București și s-a specializat la Paris. Profesor de sculptură la Şcoala Naţională de Arte Frumoase din Bucureşti. A fost unul dintre fondatorii Societății Arta Română. A expus la Saloanele naţionale, dar şi la München, Bruxelles, la Bienala din Veneţia. A rămas cunoscut pentru Himere (*Himera văzduhului, Himera pământului, Himera apei, Himera nopţii*), o serie de sculpturi simbolice (*Gigantul*, 1905; *Christ încoronat cu spini*, 1907; *Omul primitiv*, 1906; *Sfinxul*, 1913) care-l apropie de stilul inovator al lui Brâncuşi. Membru postmortem al Academiei Române (2012).

Palade, Doru Dumitru
(01.11.1937, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică la Institutul Politehnic din Bucureşti. Specializare în aparatură pneumatică la Ludwigshaffen (RFG), la Varşovia și Cracovia în Polonia. Cercetător şi director la Institutul de Cercetare-Proiectare Mecanică Fină din Bucureşti. Expert CAER (1965–1984). Ministru al Cercetării şi Tehnologiei (1992–1996). Contribuţii în domeniul familiei de organe de execuţie având comandă pneumatică pentru sisteme de automatizare. După 1989 membru al Biroului Uniunii Patronale a Unităţilor de Cercetare-Proiectare-Dezvoltare din România. Membru al Consiliului Asociaţiei Române de Standardizare. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice.

Palade, George Emil
(19.11.1912, Iași – 08.10.2008, New York)

Specialist în biologie celulară. După tată familia e atestată din veacul al XVIII-lea (ţărani înstăriţi). După mamă e în linia lui Cantemir. Soţia sa este fiica lui Nicolae Malaxa. În 1930 este admis la Facultatea de Medicină a Universităţii din Bucureşti, pe care o absolvă în 1946. Pleacă în Statele Unite ale Americii ca cercetător la New York University. Acolo l-a întâlnit pe Albert Claude, omul de ştiinţă care i-a devenit mentor. Acesta lucra la Institutul Rockefeller şi a fost invitat să lucreze împreună la Departamentul de Patologie celulară. Cum nu era biochimist, a iniţiat o colaborare cu Philip Siekevitz. Împreună au combinat metodele de fracţionare a celulei prin microscopie electronică, producând componenţi celulari care erau omogeni morfologic. Analiza biochimică a fracţiunilor mitocondriale a stabilit rolul acestor organule subcelulare ca un component major producător de energie. Cel mai important element al cercetărilor lui Palade a fost explicarea mecanismului celular al producţiei de proteine. În 1961 a fost ales membru al National Academy of Sciences. Împreună cu Peith Porter a editat revista "The Journal of Cell Biology", cea mai importantă publicaţie ştiinţifică în domeniul biologiei celulare. În 1973 părăseşte Institutul Rockefeller, mutându-se la Yale University, iar din 1990 lucrează la Universitatea din San Diego (California). Lucrări: *A Study of Fixation for Electron Microscopy*, 1952; *A Small Particulate Compartment of Cryptoplasm*, 1953; *Microcosmes and Ribonucleoprotein Particles*, 1958; *Structural Modulations of Plasmalemmal Vesicles*, 1968, În 1974 primeşte Premiul Nobel pentru Fiziologie și Medicină, pe care l-a împărţit cu Albert Claude și Christian Duve. Este al treilea Premiu Nobel al unui identitar român, cu toții din afara granițelor țării, după Piotr Kapița (origini țărănești) și Ilia Mecinikov (în descendența lui Nicolae Milescu). A fost ales membru de onoare al Academiei Române (1975) și al ARA (1982). La 12 martie 1986, Preşedintele Ronald Reagan i-a decernat Medalia Naţională pentru merite deosebite în domeniul ştiinţei. Distins cu Steaua României în grad de Colan. Notele sale privitoare la funcțiile ribonucleice, folosite de dr. Venkatraman Ramakrishnan, au fost din nou valorizate cu un Nobel pentru Chimie în 2009, acordat acestuia.

Palade, Gheorghe D.
(1858, Bârlad – 27.05.1903, Bârlad)

Om politic. A absolvit Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti. A predat cursuri de economie politică la Şcoala Liberă de Ştiinţe de Stat. Deputat al Partidului Liberal în legislaturile 1884, 1888, 1891, apoi dizident al partidului şi creator al Opoziţiei Unite (împreună cu radicalii liberi şi o parte a conservatorilor). Revine la liberali şi este numit ministrul Agriculturii, Industriei, Comerţului şi Domeniilor; al Justiţiei; al Finanţelor; al Internelor. Municipalitatea din Bârlad i-a ridicat o statuie.

Paladi, Gheorghe
(09.05.1929, Chişinău, Basarabia)

Medic. A absolvit Institutul de Stat de Medicină din Chişinău şi este profesor al aceluiaşi Institut. Este unul dintre fondatorii serviciului de obstetrică-ginecologie al Republicii Moldova, ca specialist al Ministerului Sănătăţii. Este organizatorul şi conducătorul Centrului de Cercetări Medicale şi Socio-Demografice a Familiei al AŞM. Lucrări: *Sarcina şi bolile asociate* (2003); *Familia: Probleme sociale, demografice şi psihologice* (2005) şi 3 manuale: *Obstetrica* (1993); *Ginecologia* (1997); *Ginecologia endocrinologică* (1999). Distins cu titlul de Om Emerit, laureat al Premiului de Stat, Eminent al Ocrotirii Sănătăţii din URSS, distins cu Ordinul Republicii, medaliile D. Cantemir şi N. Testemiţanu, cu Diploma de Excelenţă a Societăţii de Obstetrică şi Ginecologie din România, Diploma de Recunoştinţă a AŞM. Membru al Societăţii Europene de Obstetrică şi Ginecologie, membru al Biroului Executiv al Societăţii Internaţionale de Psihologie şi Medicină Prenatală, membru al Societăţii de Obstetrică şi Ginecologie din România, membru al Uniunii Internaţionale Ştiinţifice pentru Studierea

Populaţiei. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (2008).

Paleolog

Ultima dinastie de împăraţi ai Bizanţului înainte de căderea imperiului şi a capitalei, Constantinopol, în mâinile otomanilor (1453). Este importantă pentru istoria românilor deoarece au existat, în diverşi timpi istorici, alianţe ale membrilor acestei dinastii cu alte dinastii domnitoare ale Europei, ceea ce a dus inclusiv la aşezarea pe tron a unor domni români. Originea dinastiei este macedoneană (triburi negrecești din Epir, aflate în aria iliro-tracă: chaonienii, thesproții și molossienii. Românii pe care noi îi numim macedoneni sunt formaţi din urmașii trcilor și macedonenii originari, în acea zonă de locuire, după cucerirea romană). Dinastia s-a remarcat cu prilejul primei cruciade creştine pentru preluarea locurilor sfinte în bătălia de la Dyrrchachium (1081 d.H.) contra normanzilor. Primul care a devenit împărat a fost Alexios I, căsătorit cu nepoata împăratului Constantin al X-lea (care era Comnenă după mamă). Politica practicată în timp de membrii dinastiei a fost aceea a alianţelor cu alte familii domnitoare: Asăneştii (Ioan Asan), Anna a Ungariei, Levon al II-lea al Armeniei, Toma al IIlea al Piemontului, Amadeus al V-lea de Savoia, Ioan I de Brabant, Margareta de Flandra, Mihail Cantacuzino (Kantakuzenos), Ivan al III-lea al Rusiei, prinţesa de Arenberg (din care se trage regina Ana, soţia regelui Mihai I al României), lordul Montferrat, ducii de Lorena (mai târziu aliaţii Casei Regale de Habsburg), Lazar Brankovič al Serbiei. Prin acest fel de alianţe, Imperiul Bizantin și-a permis să se detașete de Imperiul Roman de Apus şi să evidenţieze rădăcinile de substrat european și apoi grecești ale zonei, ca şi tipul răsăritean de creştinism, păstrător mai aplicat al substratului religios pre-creştin, graţie căruia spera să poată rezista diverselor valuri migratoare. Asigurarea stabilităţii după această reţetă, care subzistă până în prezentul imediat al Uniunii Europene şi al României, a adus în ţările române dinastiile Cantacuzino (aliată cu Basarabii) şi Duca, dar şi dinastia de Hohenzollern şi era, în fond, afirmarea dreptului de existenţă al rădăcinilor identitare ale neamului împreună cu şi dincolo de schimbările aduse de timp în toate registrele de existenţă ale popoarelor continentului.

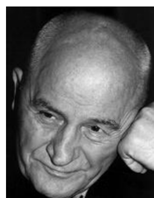
Paleolog, V(asile) G(eorgescu *nume la naştere* Basilie Gheorghescu
(23.09.1890, Teiu, com. Cornu, jud. Dolj – 11.02.1979, Craiova)

Sculptor. A crescut pe moşia părintească. A absolvit Colegiul la Craiova, fiind coleg cu Constantin Brâncuşi. A călătorit mult (Viena, Paris), fără a absolvi ceva. S-a căsătorit cu guvernanta fiicei kaiserului, Cecile Lauru, de neam catalan după tată şi Paleolog după mamă. A făcut parte din cercul lui Brâncuşi la Paris şi i-a cunoscut pe Apollinaire şi Amedeo Modigliani. Lucrări: *Tinereţea lui Brâncuşi*, 1969; *Legământ cu demiurgul*, 2008, postum.

Paleologu, Alexandru
(14.03.1919, Bucureşti – 01.09.2005, Bucureşti)

Eseist. A absolvit Dreptul la Bucureşti. A fost ataşat de Legaţie pe lângă Ministerul Afacerilor Externe înainte de al Doilea Război Mondial. Domiciliu forţat şi închisoare (1959–1964). Discipol al lui Constantin Noica. Cercetător la Institutul de Istoria Artei, redactor la Editura Cartea Românească a Uniunii Scriitorilor. Senator al Partidului Alianţei Civice şi Partidului Naţional Liberal în Parlamentul României (după 1989). Ambasador al României la Paris. Membru fondator al Societăţii Academice Române. Lucrări: *Spiritul şi litera*, 1970, debut, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Bunul simţ ca paradox,* 1972; *Simţul practic*, 1974; *Treptele lumii sau Calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1978; *Ipoteze de lucru*, 1980; *Souvenirs merveilleux d'un ambassadeur des Golans* (Amintiri minunate ale unui ambasador al Golanilor), 1990, *Paris; Despre lucrurile cu adevărat importante,* 1997; *Interlocuţiuni,* 1998.

Paler, Octavian
(02.07.1926, Lisa, jud. Braşov - 07.05.2007, Bucureşti)

Eseist. A studiat Filologia şi Dreptul la Bucureşti. Redactor-şef la „Contemporanul", „România liberă". Membru al CC al PCR. Membru fondator al Grupului pentru Dialog Social (1990) alături de Mihai Oroveanu, Ana Blandiana, Gabriel Liiceanu. S-a remarcat prin memoriile de călătorie în Egipt, Grecia, Italia: *Drumuri prin memorie,* Premiul Uniunii

Scriitorilor, 1972; · *Jurnal (şi contrajurnal) mexican,* 1980 şi prin eseurile care îmbină reflecţii asupra timpului, artei şi istoriei: *Mitologii subiective,* 1975; *Viaţa pe un peron,* 1981; *Polemici cordiale,* 1983; *Viaţa ca o coridă,* 1987; *Scrisori imaginare,* 1992; *Autoportret într-o oglindă spartă,* 2004; *Eul detestabil,* 2005; *Calomnii mitologice,* 2007. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor.

Palii, Alexei
(31.07.1946, Briceni, Republica Moldova)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Litere a Universităţii de Stat din Chişinău, secţia Limba şi Literatura Română (1969). A făcut doctoratul la Institutul de Lingvistică al Academiei de Ştiinţe din Moldova (1980). A lucrat ca inspector şcolar în raionul Ialoveni, conferenţiar universitar şi şef al Catedrei de Limba Română la Universitatea Liberă Internaţională din Chişinău (1994). Lucrări ştiinţifice: *Calchierea ca aspect al interferenţei limbilor* (1991), *Cuvântul şi simţul măsurii* (1995), *Cultura comunicării* (1999; au urmat alte patru ediţii), *Dicţionar explicativ pentru toţi* (2004), *Dicţionar de dificultăţi şi surprize ale limbii române* (2008, cu o prefaţă de prof. Dumitru Irimia).

Palii, Andrei
(01.05.1940, Scorţeni, Republica Moldova)

Agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie la Chișinău. Specializare la Harkov, Ucraina. Cercetător la secţia de Genetică a Plantelor a Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Profesor la Institutul Agricol din Chişinău, apoi la Universitatea Agrară de Stat din Moldova. A creat şi omologat patru hibrizi speciali de porumb. Lucrări: *Генетические аспекты улучшения качества зерна кукурузы,* 1989. A scris primul manual de genetică în limba română din Republica Moldova: *Genetica,* 1998. Distins cu Medalia Meritul Civic, 1993; Premiul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnică, 2004; Gloria Muncii, 2005. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Pallady, Theodor
(11.04.1871, Iaşi – 16.08.1956, Bucureşti)

Pictor. A studiat mai întâi ingineria la Politehnica din Dresda (1887–1889), luând în acelaşi timp lecţii de desen şi pictură cu Erwin Oehme, care, recunoscându-i înzestrarea artistică, îl sfătuieşte să plece la Paris. Acolo lucrează în atelierul lui Jean Arman şi se înscrie la Académie des Beaux-Arts. În 1892 intră în atelierul lui Gustave Moreau, unde va avea colegi pe Henri Matisse, cu care leagă o strânsă prietenie, pe Georges Rouault şi pe Albert Marouet. Mai târziu frecventează clasa lui Puvis de Chavannes, de la care preia mai ales fineţea desenului şi strălucirea culorilor, fără a-i urma principiile estetice academizante. În 1904 se întoarce în ţară şi expune la Ateneul Român şi la Saloanele Oficiale. Menţine însă legătura cu Parisul, unde deschide mai multe expoziţii personale, până în 1940. Expune la Bienala din Veneţia în 1924, 1940 şi 1942. Rămâne fără îndoială unul din cei mai prestigioşi artişti moderni, păstrându-şi întreagă ambiţia de a fi un pictor „din toate timpurile“.

Pally, Zenaida
(10.06.1919, Soroca, Basarabia – 26.06.1997, Saarbrücken)

Mezzosoprană. A absolvit Facultatea Comercială, Belle Arte și Conservatorul la Bucureşti şi a fost prim-solistă a Operei Române (debut 1945). A făcut numeroase turnee: Moscova (1962), Paris (1963), Atena (1963), Sofia (1969), A emigrat în Germania Federală în 1974 (la Saarbrücken). Turnee la Wiesbaden (1974), Stockholm (1975), Berlin (1975), Lausanne (1981), Lucerna (1981) interpretând roluri din repertoriul clasic, de pildă *Carmen* de G. Bizet, *Aida* de G. Verdi, *Oedip* de George Enescu. Artistă emerită (1952) și artistă a poporului (1962), Premiul de Stat (1954).

Pamfile, Tudor C.
(11.06.1883, com. Țepu, jud. Tecuci – 16.10.1921, Chişinău)

Folclorist. A absolvit Şcoala Militară la Iași și Şcoala de Ofiţeri de Infanterie la Bucureşti, apoi la Cladova, în Banatul Sârbesc. Sfătuit de Nicolae Iorga şi Ion Bianu, ale căror cursuri le-a audiat, a început să culeagă folclor din localităţile judeţului Tecuci şi din Banatul Sârbesc. A absolvit apoi Şcoala de Ofiţeri de Cavalerie la Târgoviște. A activat la Bârlad, în cadrul Regimentului 3 Roşiori. A luat parte la Războaiele Balcanice cu gradul de căpitan. A scos, împreună cu G.T. Kirileanu, la Bârlad, revista „Ion Creangă“ (care tipărea un „Calendar“, ca şi colecţia Biblioteca Ion Creangă), a colaborat cu Weigand şi Jan Urban Jarnik, furnizându-le material cules din Moldova. Este unul dintre fondatorii Societăţii de Folclor, la care au aderat N.

Iorga, Ovid Densusianu, Simion Mehedinţi, Ioan Bianu, G. Bogdan-Duică, George Enescu, Dan Simonescu, Sabin Drăgoi, Al. Tzigara-Samurcaş, Theodor Speranţia, Gheorghe Ghibănescu, I. Popescu-Pogoneanu, Al. Lascarov-Moldovanu, Ion Ciocârlan. Lucrări: *Industria casnică la români,* 1909, Premiul Academiei Române; *Jocuri de copii*, 3 vol., 1906, 1907, 1909; *Cimilituri româneşti,* 1908. În 1928 i s-a dezvelit un bust la Tecuci. Preotul şi folcloristul Dumitru Gr. Furtună a scos revista „Tudor Pamfile“ la Dorohoi, între 1923 şi 1928.

Panaiteanu-Bardasare, Emanoil
(26.10.1850, Iaşi –1935, Iași)

Pictor. Nepotul lui Gheorghe P.-B. A absolvit Școala de Arte din Iași ca elev al unchiului său. Bursier al prinţului Carol I la Műnchen. A călătorit cu unchiul său la mănăstirile din Bucovina, pentru a face portretele ctitorilor (litografii). Au fost publicate: *Ştefan cel Mare, Alexandru (fiul acestuia), Ioan Huniade la picioarele fecioarei Maria.*

Panaiteanu-Bardasare, G(h)eorg(h)e
(1816, Burdujeni, jud. Suceava – 1900, Iași)

Pictor. Bucovinean. Discipol cultural al lui Gh. Asachi. A absolvit Academia Regală din München ca elev al lui Wilhem von Kaulbach şi Ferdinand Piloty. Este fondatorul Școlii de Arte Frumoase (1858) și al Pinacotecii de la Iași (1860, ambele cu sprijinul lui Mihail Kogălniceanu). L-a avut elev pe Constantin D. Stahi și pe nepotul său, Emanoil. Ca pictor a lucrat acuarelă și litografie. Lucrări: *Bătălia moldovenilor cu Cavalerii Teutoni, Peisajul în Bavaria, Portret de femeie, Franciscanul, Două surori, Hermiona Asachi* (fiica lui Gh. Asachi), *Vasile Lupu, Grigore Ghica.* Este legat de începuturile fotografiei în România Mică. A făcut fotografia lui Al.I. Cuza, aflată azi la Muzeul Unirii din Iași.

Panaitescu-Perpessicius, Dimitrie *nume la naştere* Dimitrie Panait
(21.10.1891, Brăila – 29.03.1971, Bucureşti)

Istoric şi critic literar. A fost student al Facultăţii de Litere din Bucureşti, secţia de filologie modernă. În primul an de facultate a lucrat ca pedagog la pensionul Schewitz-Thieren. A luat parte la cursurile ţinute de Ovid Densusianu, Nicolae Iorga, Ion Bianu, Ion Bogdan, Mihail Dragomirescu. În anul al treilea de facultate a primit o bursă lunară în urma unui concurs, iar cu sprijinul şi recomandarea lui Ion Bianu, devine meditatorul nepoţilor lui Ion Ghica. A debutat cu schiţa *Omida – Din lumea celor care se târăsc*, o replică la volumul Din lumea celor cari nu cuvântă a lui Emil Gârleanu. Schiţa a fost semnată cu pseudonimul Victor Pribeagu. A debutat în 1913 ca poet, cu poezia *Reminiscenţă,* semnată cu pseudonimul D. Pandara. Semnează cu pseudonimul Perpessicius în „Cronica“ (din 1915), revistă condusă de Gala Galaction şi Tudor Arghezi. Mobilizat pe front, este rănit în 1916 şi rămâne invalid de mâna dreaptă. Profesor în mai multe localităţi ale ţării, autor al unor apreciate manuale de literatură pentru liceu, elaborate împreună cu Al. Rosetti şi Jacques Byck. A fost director general al Bibliotecii Academiei şi director fondator al Muzeului Literaturii Române (1957) şi al revistei „Manuscriptum“. Volumul *Scut şi targă*, apărut în 1926, dezvoltă teme inspirate din experienţa războiului şi a vremurilor care au urmat. Lucrări: *Menţiuni critice*, vol. I-V (1928–1946); *Itinerar sentimental* (1932); *Dictando divers* (1940); *Jurnalul de lector* (1944), completat cu *Eminesciana. Menţiuni de istoriografie literară şi folclor* (1948–1956); *Alte menţiuni de istoriografie literară şi folclor* (1957–1967); *Lecturi intermitente* (1971); *Eminesciana* (1971); *Patru clasici* (1974); *12 prozatori interbelici* (1980); *Scriitori români,* vol. I-II (1989). Editează primele şase volume din *Opere* de M. Eminescu (1939–1969, antumele). Laureat al Premiului Naţional (1940) și al Premiului de Stat (1954). Membru titular al Academiei Române. (1955).

Panaitescu, P(etre) N.
(~ 1870, Iași – 1952, Bucureşti)

Economist. A absolvit Academia de Studii Comerciale la Bucureşti. Admirator al lui Dimitrie Gusti, prieten cu C. Rădulescu-Motru, continuator al preocupărilor lui Theodor Burada. Director fondator al Școlii Superioare de Arte și Meserii (1906–1936), parte a proiectului lui Spiru Haret de modernizare a României. Școala avea 22 de ateliere cu specialităţile: tâmplărie, sculptură în lemn şi ipsos, rotărie, modelărie, garaj de automobile, lăcătuşerie, ajustaj, cazangerie, lipire oxi-acetilenică, forjă, tinichigerie, turnătorie în fontă şi bronz, nichelaj şi galvanoplastie, cizelaj, vopsitorie şi tapiţerie. Până în 1928 s-au mai adăugat atelierele

de electricitate, croitorie şi încălţăminte. În aceste ateliere au fost create adevărate opere ale artei tehnice sau plastice, precum partea mecanică a avionului lui Aurel Vlaicu şi statuia poetului Mihai Eminescu pentru oraşul Iaşi, operă a sculptorului Faur Ion Schmidt, maistru al şcolii. S-a ocupat cu precădere de meserii tradiţionale la români. Lucrări: *Însemnătatea economică a mocanilor în istoria Ţărei Româneşti*, 1936; *Le rôle économique et social des Tziganes au Moyen Âge en Valachie et en Moldavie,* 1937; *The Gypsies in Wallachia and Moldavia: A Chapter of Economic History*, 1941; *Răbojul – studiu de istorie economică şi socială*, 1946; *The Gypsy Flower-Sellers of Bucarest*, 1948.

Panaitescu, P(etre) P.
(13.03.1900, Iaşi – 14.11.1967, Bucureşti)

Istoric şi filolog. A absolvit Istoria la Universitatea din Bucureşti. Slavist. Specializare la Cracovia şi Şcoala Română de la Fontenay-aux-Roses. Profesor la Universitatea din Bucureşti şi rector în 1941. Arestat în 1945 ca membru PNŢ, acuzat de înclinaţii legionare, judecat în lotul Nichifor Crainic, Ion Petrovici, Petre Ţuţea. Eliberat în 1946, a fost numit consilier tehnic la Muzeul Româno-Rus, graţie lui Scarlat Callimachi (comunist, din vechea familie de boieri şi domni Callimah, la origini boierii Călmaşu), director al muzeului. Cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie Nicolae Iorga. Lucrări: *Documentele Ţării Româneşti. 1. Documentele interne 1369-1490,* 1938; 2. *Manuscrisele slave din Biblioteca Academiei,* 1959; 3. *Începuturile şi biruinţa scrisului în limba română*, 1965. Membru fondator al Asociaţiei Slaviştilor din România, membru al Institutului pentru Studiul Europei Sud-Estice din München. Membru corespondent al Academiei Române (1934).

Panaitescu, Scarlat
(30.01.1867, Iaşi – 22.03.1938, Câmpulung Moldovenesc)

General de divizie. A absolvit şcolile militare din Iaşi şi Bucureşti. A început Şcoala Politehnică la Bucureşti şi a absolvit la Sorbona secţia Matematici. S-a specializat la Şcoala de Aplicaţie de Artilerie şi Geniu de la Fontainebleau. Director al Serviciului Român de Geniu, şef al Serviciului Armament din cadrul Ministerului de Război. Profesor la Şcoala Militară de Artilerie şi Geniu din Bucureşti, apoi la Şcoala Superioară de Război din Bucureşti şi Facultatea de Ştiinţe din Iaşi. Lucrări: *Educaţiunea militară a naţiunii*, 1907; *Chestiuni de toponimie,* 1913; *Din istoria fortificaţiilor,* 1914; *Documentarea cartografică în România,* 1921; *Turtucaia şi războiul mondial*, 1924. Membru al Societăţii Geografice Române, al Comisiunii Monumentelor Istorice. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Pană, Gheorghe
(09.04.1927, Gherghiţa, jud. Prahova)

Om politic. Și-a început viața activă ca ucenic la Rafinăria Româno-Americană din Ploiești, unde a intrat și în PCR (1947). A absolvit Academia de Studii Economice la Bucureşti. A fost activist la Comitetul Municipal de partid Brașov până în 1966, când a fost ales prim-secretar la Regionala de Partid Brașov. În 1968 a devenit membru al Consiliului Unității Socialiste, în 1969 membru al Consiliului de Stat şi deputat în Marea Adunare Naţională. Membru al CC al PCR, al Comitetului său Executiv şi al Prezidiului Permanent al Comitetului Executiv, ocupându-se de secţia de cadre. Membru al Consiliului de Apărare a ţării din 1970 şi al Comisiei Centrale pentru Comerţ Exterior (1971). În 1977 s-a dus în Valea Jiului (ca ministru al Muncii) să medieze nemulţumirile minerilor şi a fost sechestrat alături de Ilie Verdeţ. Primarul Bucureștiului (1981-1985), vicepreședinte al Consiliului de Stat (din 1985). Distins cu Ordinul Muncii, Ordinul Steaua RPR, titlul de Erou al Muncii Socaliste. A căzut odată cu regimul Ceauşescu, fiind trimis la închisoare ca membru CPEx. Erou al Muncii Socialiste, distins de două ori cu Ordinul Muncii cu Ordinul RPR și Ordinul RSR.

Pană, Saşa *nume la naştere* Alexandru Binder
(08.08.1902, Dorohoi – 22.08.1981, Bucureşti)

Poet. Teoretician al avangardismului. A scos revista „unu“, 1928. Grupul revistei era format din Tristan Tzara, Ilarie Voronca, Ștefan Roll, B. Fundoianu, Marcel Iancu. A lăsat poezie avangardistă: *Diagrame,* 1930; *Echinox arbitrar,* 1931; *Prozopoeme,* 1971; *Culoarea timpului*, 1977, proză: *În preajma mutărilor,* 1965, antologii: *Antologia literaturii române de avangardă*, 1969 şi memorii: *Născut în ‘02,* 1973.

Pană, Zahu, *prenume la naştere* Zaharia
(21.08.1921, com. Beala de Sus, Cadrilater – 11.03.2001, Albany, New York)

Poet. Aromân. Venit în România în 1925, din Cadrilater. A absolvit Academia Comercială din Bucureşti. Arestat în 1941 ca legionar. A fost graţiat în 1964 şi a emigrat în SUA în 1965. Preşedinte al Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici cu sediul la New York. A colaborat la „Cuvântul românesc" din Canada. Lucrări: *Poezii din închisori*, 1982; *Cu acul pe săpun,* 1989; *Avanghipsiri* (Privelişti), 1996.

Pandrea, Nicolae
(22.09.1937, Dragosloveni, jud. Vrancea)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică la Institutul Politehnic din Bucureşti. Profesor al facultăţii pe care a absolvit-o. Contribuţii la studiul vibraţiilor rigidului cu legături elastice în coordonate plücheriene cu aplicaţii la suspensia grupului moto-propulsor al automobilelor. Membru al Comisiei de Acustică a Academiei Române, al Societăţii Inginerilor de Automobile din România. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Pandrea, Petre *nume la naştere Petre* Marcu
(26.06.1904, Balş-Romanaţi – 08.07.1968, Bucureşti)

Avocat şi scriitor. Specialist în codul penal. Cumnat cu Lucreţiu Pătrăşcanu. A studiat la Universităţile din Berlin, Paris, München, Heidelberg, Roma. A scris Manifestul Crinului Alb (1928) împreună cu Sorin Pavel şi Ion Nistor, care a închegat în jurul lui o grupare literară (după modelul grupării Trandafirului Alb din Berlinul aceleiași perioade): Radu Stanca, Şt. Aug. Doinaş, Nicolae Balotă ş.a. Ataşat de presă la Legaţia României din Berlin. A făcut închisoare în două reprize: 1945–1952 şi 1958–1961. Lucrări: *Criminologia dialectică*, 1945; *Brâncuşi. Amintiri şi exegeze,* postum, 1976; *Garda de Fier. Jurnal de filosofie politică* (memorii penitenciare), postum, 2001; *Soarele melancoliei. Memorii,* postum, 2005. Cu prilejul centenarului naşterii scriitorului, Academia Română, secţia de Filologie şi Literatură, a organizat o sesiune omagială. Membru postmortem al Academiei Române (2013).

Pangal, Jean, *în România cunoscut ca Ioan Pangal, probabil numele este un pseudonim de la pan-gallic, simbol al vechii unităţi planetare a celţilor*
(1893, Nisa, Franţa – 14.10.1950, Lisabona, Portugalia)

Om politic. Occitan. Nu se știe numele real. (Nisa este, la origini, o Nikea - Nicaea, nume dat după zeița tracică Nike.) Prin acțiunea sa politică identitară a acționat în numele unității originare a celților și tracilor. Mason (Ordinul Marelui Orient al Franţei, care recunoaşte în 1921 francmasoneria română, iar ea este redeşteptată – după perioada 1848–1859 – în 1922 şi este recunoscută ca independentă de Supremul Consiliu al Ritului Scoţian Antic şi Acceptat în 1923). Mare proprietar de pământ (400 ha teren arabil și 500 ha pădure) în Franţa. A absolvit Dreptul la Sorbona. Venit în România în 1914, a fost adeptul intrării României în război de partea Antantei (Anglia–Franţa–Rusia). Numit secretar al Consiliului Naţional pentru Unitatea Românilor (în 1918), se întoarce la Paris şi fondează ziarul „La Roumanie", susţinut de Take Ionescu. Revine în România în 1919 şi fondează ziarul „Social-Ţărănismul", iar în 1920 Partidul Social Ţărănesc, unit în 1922 cu Partidul Ţărănesc şi care produce în 1927 dizidenţa lui Nicolae Lupu. A fost unul din intimii regelui Carol al II-lea şi a sprijinit vizita reginei Maria în SUA (1926). Deputat liberal de Soroca (1927), delegat tehnic la Liga Naţiunilor cu ţinta propaganda românească în străinătate (1928). Şeful Direcţiei Presă şi Informaţii în Guvernul Iorga (la Consiliul de Miniştri şi, în acelaşi timp, la Ministerul de Externe, 1931–1932). Fruntaş al Uniunii Agrare (Argetoianu) din 1932, adept al unei guvernări dictatoriale. El a pus în adormire în 1938 Masoneria Română. Trimis de rege ambasador în Spania franchistă. Rechemat de Ion Antonescu în ţară (1940), refuză să se întoarcă. Încearcă să medieze cu britanicii ieşirea României din război şi încheierea unei păci separate. A revenit în România pentru scurtă vreme în 1944, pentru a reactiva masoneria română, care a intrat din nou în adormire în 1948. I s-a retras cetăţenia română în 1948. Membru fondator al Lojii masonice a românilor din emigraţie, România Unită (1947). În 1950 a dus tratative cu Vaticanul pentru a produce un acord conform căruia pentru Biserica Ortodoxă nu catolicismul, ci comunismul este duşmanul principal. Distins de Franţa cu Legiunea de Onoare

şi de Rusia cu gradul de Comandor al Ordinului Sf. Stanislas.

Panfil, Vera
(15.08.1905, Ismail, azi în Ucraina – 09.12.1961, Chișinău)

Critic literar. A absolvit Academia Agricolă din Cluj (1927), obţinând diploma de inginer agronom. A fost un timp asistentă la Academia Agricolă din Cluj, apoi profesoară de botanică la şcolile normale din Ploieşti şi Bucureşti. În 1940 se stabileşte la Chişinău. În anii războiului se evacuează la Buguruslan şi, în calitate de colaborator ştiinţific la Institutul Ştiinţific Moldovenesc de Istorie, Limbă şi Literatură, studiază creaţia clasicilor români şi istoria relaţiilor moldo-ruso-ucrainene, participă (împreună cu N. Corlăteanu, E.M. Russev, Gr. Adam ş.a.) la întocmirea unor dicţionare, lucrări didactice pentru şcoala medie şi cea superioară. După război, în 1946, se întoarce provizoriu la Bucureşti, unde activează la Secţia Cultură a Ambasadei sovietice, fiind unul din organizatorii Asociaţiei Române de Prietenie cu URSS (ARLUS). Participă la înfiinţarea Institutului Pedagogic de Limbă şi Literatură Rusă Maxim Gorki din Bucureşti, unde a fost şef de studii şi a predat literatură. Iniţiază la Sala Dalles din Bucureşti primul ciclu de conferinţe publice despre literatura rusă, la care atrage, ca lectori, pe vechii cunoscuţi din vremea colaborării la „Viaţa Românească“: Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu, Gala Galaction ş.a. Din 1949 se stabileşte la Chişinău. Reia activitatea în domeniul criticii şi istoriei literare, semnând în presa periodică o serie de articole şi studii despre M. Eminescu, C. Negruzzi, C. Stamati, Al. Donici, A. Russo, V. Alecsandri, B.-P. Hasdeu, precum şi despre creaţia scriitorilor contemporani: George Meniuc, Emilian Bucov, Liviu Deleanu, Ana Lupan, Samson Şleahu, Ariadna Şalari, Bogdan Istru, Ion Druţă, strângînd articolele în volumul *Pagini de critică şi istorie literară* (1961). Între 1957 şi 1961 scrie proză documentară, publicistică, abordând cu predilecţie tema revoluţionară: *Zorile libertăţii* (1957, 1967), *Roşcovana* (1959).

Pangică, Nicolae
(23.04.1914, Măldăeni, jud. Timiş – ?.10.1992, Bucureşti)

Pilot. A urmat Şcoala de Subofiţeri de Infanterie de la Braşov, pentru ca, în 1935, să continue studiile militare la Şcoala Specială de Artilerie – armament de însoţire. La Centrul de Instrucţie al Aeronauticii s-a specializat în fotogrametrie. A absolvit apoi Şcoala Civilă de Pilotaj Mircea Cantacuzino la Bucureşti şi Şcoala de paraşutişti (1941). A înfiinţat, în timpul războiului, primul Batalion de paraşutişti al armatei române. De asemenea, a pus bazele paraşutismului sportiv în România, redactând şi reglementările după care s-a condus. El a realizat prima paraşută sanitară din România. A fost distins cu Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Crucea de Aur; Ordinul Steaua RSR, clasa a V-a, pentru fapte de arme săvârşite în războiul împotriva Germaniei fasciste (1971); Medalia Virtutea Militară clasele II şi I; Medalia Virtutea Ostăşească, clasa a II-a, conferită pentru faptele de arme pe câmpul de luptă împotriva tru-pelor hitleriste; Medalia Virtutea Ostăşească, clasa I (1965); Medalia Eliberarea de sub jugul fascist pentru fapte de arme contra trupelor germane (1967).

Pangratti, Ermil
(21.07.1864, Iaşi – 19.09.1931, Bucureşti)

Inginer și matematician. Mason. Pangrati este un cartier al Atenei. Profesor la Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti. Conservator ca opţiune politică, a fost ministru al Lucrărilor Publice (1912). Traian Lalescu i-a fost elev. Primul rector al Universității din București, căreia i-a donat biblioteca sa. Lucrări despre învăţământul tehnic și istoria științei românești. O stradă din Bucureşti îi poartă numele.

Pann, Anton *nume la naştere* Antonie Pantaleon-Petroveanu
(1796, Sliven, Bulgaria – ?.11.1854, Bucureşti)

Poet şi muzician. Sliven se află în zona foștilor sapaei, urmași ai marelui regat trac al Odrisiei. De altfel, euroregiunea Shop din Bulgaria de azi poartă chiar numele medieval al foștilor sapaei. Gustav Weigand – care a făcut investigații de teren – îi considera valahi. A fost cântăreţ de biserică şi profesor de muzică la şcoala românească din Şcheii Braşovului. Din 1843 a devenit proprietar de tipografie. A tipărit lucrări de cult şi lucrări proprii, de teorie muzicală: Gramatica melodică, 1843. Preferința sa a mers către culegerea cântecelor de lume: *Îndreptătorul beţivilor şi a poeziilor şi poveştilor populare*; *Poezii populare,* 1846; *Culegere de proverburi sau Povestea vorbii*, 1847; *Nezdrăvăniile lui Nastratin Hogea* (și el un înțelept cu origini tracice, din Anatolia), 1853; *Culegere de poveşti şi anegdote*, 1854. A rămas cunoscut pentru prelucrarea originală a motivelor orientale şi

balcanice. A compus muzica pentru poezia Un răsunet de Andrei Mureşanu, cunoscută azi sub numele Deşteaptă-te române şi devenită imnul naţional al României după 1989. În Casa Mureşenilor din Braşov se află singurul portret al lui Anton Pann desenat chiar în timpul vieții autorului.

Pantazi, Emanoil
(13.12.1870, Galaţi – 19.04.1942, Bucureşti)

Jurist român. A absolvit Dreptul la Bucureşti. A fost avocat în Baroul de Ilfov. A fost unul dintre membrii fondatori ai Unităţii Culturale a Tuturor Românilor. A făcut parte din Adunarea Deputaţilor (1899–1900). Preşedinte al Consiliului Juridic al Ministerului de Externe, expert juridic pentru România la Conferinţa de la Haga (1929–1930). Preşedinte ori administrator la mai multe întreprinderi industriale ori administrative. Membru al Consiliului Societăţii Legislative Comparate din Paris. Membru de onoare al Academiei Române (1929).

Papacostea, Cezar
(06.06.1886, Molovişte, Macedonia - 05.07.1936, Brăila)

Scriitor şi traducător. Român macedonean. Frate cu Petre P. şi Victor P. A absolvit Dreptul la Bucureşti, dar şi-a luat doctoratul în Litere şi Filosofie. A predat greaca, latina şi germana la diverse licee, apoi la Universitatea din Iaşi. A fost director general al învăţământului secundar şi superior din Ministerul Educaţiei. Prieten cu Gheorghe Brătianu. Lucrări: *Gramatica limbii latine. Morfologia, sintaxa şi noţiuni de stilistică pentru clasele IV-V liceale,* 1929; *Noţiuni elementare de limbă elenă pentru clasa a IV-a de liceu*, 1929; *Evoluţia gândirii la greci; Filosofia antică în gândirea lui Eminescu*. Membru corespondent al Academiei Române (1935).

Papacostea, Petre
(1893, Moloviște, Macedonia – 1969, Bucureşti)

Jurist. Român macedonean. Mason. Fratele lui Cezar și Victor P., tatăl lui Şerban P. A absolvit Dreptul la Bucureşti. A fost secretarul politic al generalului Al. Averescu (fondator al Partidului Poporului) şi director general al Poştei Române. A organizat, împreună cu Gheorghe Brătianu, manifestaţii ale Frontului Constituţional, care încerca să se împotrivească camarilei regale. Au apărut, în ziarul "Partidului Poporului", „Indreptarea“, mai multe articole virulente împotriva acestui grup format în jurul regelui. A făcut închisoare (1952–1954, după fiul său), şi numai prietenia cu Petru Groza a dus la eliberarea sa atât de rapidă.

Papacostea, Şerban
(25.06.1928, Bucureşti)

Istoric. Român macedonean. Fiul lui Petre P. Și nepotul lui Cezar şi Victor P. A absolvit Litere şi Filosofie şi Istorie-Geografie la Bucureşti. Cercetător la Institutul de Istorie N. Iorga din Bucureşti şi director al lui (din 1990). După 1948 a fost deportat într-un lagăr de muncă forţată la Canalul Dunăre–Marea Neagră, eliberat în 1952, când a fost arestat tatăl său. Lucrări: *Oltenia sub stăpânirea austriacă, 1718–1739,* 1971; *Geneza statului în evul mediu românesc. Studii critice,* 1988; *Românii în sec. XIII. Între cruciadă şi Imperiul Mongol*, 1994. Din 1995 este ales membru al Academiei Ligure de Ştiinţe şi Litere din Genova (1996). Membru corespondent al Academiei Române (1990).

Papacostea, Victor
(21.01.1900, com. Viziru – 20.06.1962, Bucureşti)

Istoric. Român macedonean. Frate cu Cezar şi Petre P. A absolvit Istoria la Universitatea din Bucureşti. Fondator şi director al Institutului de Balcanologie de la Bucureşti. Liberal, prieten cu Gheorghe Brătianu. Subsecretar de stat în guvernele Sănătescu şi Rădescu. Arestat şi trimis la Sighet (1950–1955, 1957–1958).

Papadat-Bengescu, Hortensia
(08.12.1876, Iveşti, jud. Galaţi – 05.03.1955, Bucureşti)

Prozatoare. Fiica generalului Bengescu şi soţie de magistrat, avea o educaţie aleasă. A frecventat cenaclul Sburătorul al lui E. Lovinescu, a publicat cronici literare, teatrale, muzicale, plastice la „Viaţa românească“, „Sburătorul“, „Vremea“, „Adevărul literar şi

artistic". Este considerată întemeietoarea romanului românesc de analiză: *Ape adânci*, 1919; *Femeia în fața oglinzii,* 1921); *Concert din muzică de Bach,* 1927; *Drum ascuns*, 1933 ş.a. A scris şi teatru: *Bătrânul*, 1920; *Medievala,* 1930. A primit Marele Premiu al Societăţii Scriitorilor Români, 1936 şi Premiul Naţional pentru proză, 1946.

Papadopol-Calimah, Alexandru
(15.01.1833, Tecuci, jud. Galaţi – 18.06.1898, Tecuci)

Istoric, publicist şi om politic. Bunicul după mamă a fost Scarlat Callimah Voevod, care a domnit în Moldova şi în Ţara Românească şi se trăgea din mazilul basarabean Vasile Călmaşul. Numele familiei a fost grecizat, sub forma Callimaki, de Ioan Teodor Călmaşul, care a domnit în Moldova între 1758 şi 1761. Valah sudic după tată. A participat din tinereţe la lupta pentru unirea Principatelor Române. Ministru de Externe în guvernul Nicolae Kretzulescu de la 17 octombrie 1865 la 11 februarie 1866. Ministru al Cultelor şi Instrucţiunii Publice în guvernul Dimitrie Ghica. La 7 aprilie 1886 a fost numit membru al unei comisii înfiinţate pentru a se ocupa de exploatarea ştiinţifică a sitului arheologic de la Cucuteni. Din acelaşi an au apărut, de sine stătătoare, „Memoriile Secţiunii Istorice", iar în deceniile următoare a fost realizată inventarierea şi catalogarea documentelor Academiei. A pus, pentru prima oară, la îndemâna cititorilor, opera literară a lui Costache Negri. A publicat studii despre limba română, printre care, în 1855, cel intitulat *Limba românească*, unde a luat apărarea limbii populare. Lucrări: *Curtea de Casaţie în Franţa* (1862); *Reglementul pentru serviciul Curţii de Casaţie din Franţa* (1862); *Dioscoride şi Lucius Apuleius - Botanica daco-getică* (1879); *Despre Nicolae Mavrocordat Exaporitul şi despre activitatea sa politică şi literară* (1884); *Cuvânt despre expediţia lui Igor Sveatoslavici, principele Novgorodului Nordic contra Plovţilor sau Cumanilor*. Traducere şi note (1885); *Despre Gheorghe Ştefan Voivod, Domnul Moldovei (1653-1668)* (1886); *Generalul Pavel Kisseleff în Moldova şi Ţara Românească*, 1829-1834, după documente ruseşti (1887); *Notiţă istorică despre oraşul Botoşani* (1887); *Notiţă istorică despre Bârlad* (1889); *Sofia Paleolog, nepoata împăratului Constantin XII Paleolog şi Domniţa Olena, fiica Domnului Moldovei, Ştefan cel Mare, 1472-1509* (1895); *Un episod din istoria tipografiei în România* (1896); *Din scrierile lui Alexandru Papadopol-Calimah, publicate de fiul său* (1908). Membru titular al Societăţii Academice Române din 1876. Vicepreşedinte al Academiei Române (1885–1886), vicepreşedinte al secţiunii istorice a Academiei Române (1885–1891, 1892–1894).

Papahagi, Marian
(14.10.1948, Rm. Vâlcea – 18.01.1999, Roma)

Critic literar. Familie aromânească, în descendenţa lui Tache P. A absolvit Facultatea de Limba şi Literatura Italiană la Universitatea din Roma. Specializare la Universitatea din Coimbra (anticul Coimbriga), atestată din veacul al XI-lea, Portugalia. Profesor şi rector la Universitatea din Cluj. Director la Accademia di Romania din Roma (din 1997). A scris lucrări de teorie literară şi comparatism: *Exerciţii de lectură*, 1976; *Eros şi utopie,* 1980; *Intelectualitate şi poezie*, 1976; *Studii despre lirica lui Duecento,* 1981; *Critica de atelier,* 1983; *Cumpănă şi semn,* Premiul Uniunii Scriitorilor, 1991. A lucrat la dicţionarul *Scriitori români*, vol. I, A-D, 1994, Premiul Uniunii Scriitorilor, vol. II, D-L, 1998, coordonat de Mircea Zaciu. A tradus din Rosa del Conte, Eugenio Montale, Roland Barthes, Dante. Distins cu Palmes Academiques (1994).

Papahagi, Pericle
(20.10.1872, Avdela, Grecia – 20.01.1943, Silistra, Bulgaria)

Filolog şi folclorist. Aromân. Frate cu Tache P. A început studiile în comuna natală şi le-a continuat la Bucureşti. A studiat la Leipzig (unde era Institutul Limbii Române al lui Gustav Weigand) și și-a luat doctoratul în Litere. A fost profesor la licee din Salonic şi Giurgiu, apoi profesor şi director al liceului din Silistra, precum şi profesor la Facultatea de Litere şi Filosofie din Bucureşti. A condus Seminarul de dialectologie şi folclor romanic. A reeditat lucrările lui Cavalioti, Ucuta şi Daniil Moscopoleanul; a publicat Gramatica aromână sau macedo-română a lui M. Boiadji; a îngrijit Studii istorice asupra Peninsulei Balcanice de Ioan Caragiani. Aceste lucrări, devenite rare, sunt veritabile monumente de limbă, de importanţă capitală pentru filologia şi lingvistica românească. S-a preocupat, mai cu seamă, de istoria, geografia, etnografia și folclorul macedo-românilor. Și-a

extins cercetările şi asupra meglenoromânilor. A fost preocupat de toponimele balcanice şi de relaţiile culturale aromâneşti. Deosebit de interesante rămân în literatura de specialitate numeroasele sale etimologii. Sub egida Academiei Române a publicat cel mai bogat material folcloric cules din aproape toate provinciile locuite de aromâni. Lucrări: *Din literatura poporană a aromânilor,* 2 vol. (1900); *Românii din Meglenia. Texte şi glosar* (1900); *Meglenoromânii. Studiu etnografico-filologic,* 2 vol. (1902); *Graie aromâne* (1905); *Basme aromâne şi glosar* (1905); *Scriitori aromâni din sec. XVIII* (1909*); Din trecutul cultural al aromânilor* (1912); *Poesia înstrăinării la aromâni* (1912); *Antologie aromânească* (1922); *Numiri etnice la aromâni* (1925); *Urme româneşti în toponimia Peninsulei Balcanice* (1925); *Macedoromânii sau aromânii* (1927); *Din dicţionarul dialectului aromân, general şi etimologic* (1947); *Latina vulgară* (1921); *Din epoca de formaţiune a limbii române* (1923); *Dispariţii şi suprapuneri locale* (1926); *Etnografie lingvistică română* (1926); *Introducere în filologia romanică. Cu privire specială asupra limbii române* (1930); *Aromânii. Grai–Folclor–Etnografie. Cu o introducere istorică* (1932). Membru corespondent al Academiei Române (1916).

Papahagi, Tache
(20.10.1892, Avdela, azi Grecia – 17.01.1977, Bucureşti)

Folclorist şi dialectolog. Frate cu Pericle P. A absolvit Literele la Bucureşti. A fost profesor la Universitatea din Bucureşti. A lăsat *Dicţionarul dialectului aromân general şi etimologic*, 1963; *Images d'etnographie roumaine* (Imagini de etnografie românească), 3 vol., 1928–1934); *Graiul şi folclorul Maramureşului,* 1925; *Paralele folclorice greco-române,* 1944.

Papanace, Constantin
(15.09.1904, Veria, Macedonia - 07.04.1984, Sola, Italia)

Economist. Aromân. A studiat la Salonic şi Bucureşti, unde a absolvit Academia Comercială. L-a cunoscut pe Corneliu Zelea Codreanu la închisoarea Văcăreşti, în 1930, ambii arestaţi. Luptător pentru drepturile aromânilor, despre care considera că sunt puse în primejdie de bulgari în Cadrilater. A fondat publicaţiile: „Graiul" (1932), „Bucium" (1933) şi „Armatolii" (foaie de luptă aromânească, în 1940, împreună cu profesorul Nicolae Caranica şi cu medicul Ionel Zeana). Căpetenie a Tineretului Legionar Macedonean. Deputat pe listele partidului Totul Pentru Ţară (1937). Subsecretar de stat la Ministerul Finanţelor (1940). A fost în divergenţă faţă de Horia Sima şi s-a retras în Italia în 1944, dar a rămas legionar ca opţiune până la sfârşitul vieţii. Lucrări: *Reflecţii asupra destinului istoric şi politic al aromânilor,* 1947; *Destinul unei generaţii, împreună cu Nae Ionescu; Orientări pentru legionari,* 1952; *Fermentul aromân (macedo-român) în sud-estul european,* 1959; *Geneza şi evoluţia conştiinţei etnice la macedo-români*, 1965; *Evoluţia Mişcării legionare după arestarea şi asasinarea Căpitanului*, 1977.

Papană, Alexandru Constantin
(1908, Iaşi – după 1946, California)

Pilot. A absolvit Şcoala pregătitoare de ofiţeri de aviaţie de la Cotroceni, comandată de Gheorghe Negrescu. Participă constant la campionatele naţionale de bob de la Sinaia, obţinând titlul în 1928, apărat cu succes în anii următori, când a cucerit locul I la dublu la Jocurile Olimpice de iarnă de la Salt Lake City, 1932. A obţinut, de asemenea, titluri naţionale la motociclism şi tenis. A pilotat (1931) avionul IAR la 6000 m, din care a sărit cu paraşuta Smaranda Brăescu (record naţional absolut şi record mondial feminin). În 1935 a realizat în premieră raidul aerian Bucureşti – Tel Aviv împreună cu Alexandru Popişteanu. A participat în 1936, la Los Angeles, la National Air Races, un campionat mondial neoficial, unde a obţinut locul I atât la acrobaţie, cât şi la regularitate. A urmat locul I în cursa Miami – Havana, devenind Campionul celor două Americi şi obţinând consacrarea definitivă ca unul dintre cei mai buni aviatori din lume. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial este instructor de zbor în SUA, California. Premiul Naţional al Sporturilor (SUA).

Papană, Victor
(17.06.1888, Galaţi – ?.08.1956, Cluj)

Medic, scriitor şi muzicolog. Profesor de anatomie la Universitatea din Cluj. A scris studii, manuale şi tratate de specialitate. A fost şi directorul Operei Române din Cluj, membru fondator al Filarmonicii Gheorghe Dima din Cluj, pe care a şi condus-o. A înfiinţat Asociaţia Scriitorilor Români din Ardeal şi Banat (1936). A condus revista „Luceafărul" (1941–1945), Sibiu. A publicat lucrări de specialitate: *Anatomia omului,* 2 vol.; romane: *Ne leagă pământul*, 1926; *În credinţa celor şapte sfeşnice,* 2 vol., 1933; culegeri de nuvele: *Generalul Frangulea*, 1925; *Sufletul lui Faust*, 1928; *Nuvele*

olteneşti, 1946; piese de teatru: *Teatru,* 1945, memorii: *Amintiri din teatru*, 1968.

Papilian, Alexandru *nume la naştere* Sandu Stoichiţă (27.03.1947, Paris)

Scriitor. (Mama sa ea sora lui Victor C. P.) A absolvit Academia de Studii Economice la București. Plecat în Franţa, Con - duce secţia în limba română la Radio France International. Lucrări: *Micelii,* 1981; *Pricini de iubire*, 1981; *Capricii,* 1983; *Les Grands Traductions*, 1990; *Innebunesc şi-mi pare rău*, 1991; *Ex*, 1993; *Paharul cu muşte,* 1997; *Bagatelles* - 2012.

Papilian, Victor C. *a semnat şi cu pseudonimul* Sylvius Rolando (17.06.1888, Galaţi – 15.08.1956, Cluj)

Medic, muzician, scriitor. Fiul unui medic militar şi general, Constantin P. (originar din Mehedinți), căsătorit cu o franțuzoaică (Catherine, medic stomatolog) şi bunicul lui Alexandru P. A absolvit Medicina (ca elev al lui Francisc Rainer) și Conservatorul la Bucureşti şi a fost violonist în Orchestra Ministerului Instrucţiunii Publice. A fost director al Institutului de Anatomie al Facultăţii de Medicină de la Universitatea din Cluj şi creator al cercetării în acest domeniu la Cluj, decan al Facultăţii de Medicină şi director al Filarmonicii din Cluj. Pus pe liber de la Catedră în 1947, arestat în 1950 pentru faptul de a fi devenit greco-catolic (în 1948), a făcut 10 ani de închisoare. Lucrări: medicale – *Anatomia scoarţei lobului frontal*, 1916; *Manual practic de disecţie,* 1923; *Tratat elementar de anatomie descriptivă şi topografică,* 1928; *Anatomia Omului*, vol. I: *Aparatul locomotor; Anatomia Omului*, vol. II*: Splahnologia; literatură – Amintiri din teatru.* 1968; *De dincolo de râu. Nuvele ardeleneşti*, 1938; Fondator şi preşedinte al Asociaţiei Scriitorilor Români din Ardeal (1936); întemeietor şi preşedinte al Societăţii Române de Antropologie din Cluj; membru al Societăţii de Biologie şi Societăţii de Antropologie din Paris. Meritul Muncii pentru Învăţământ clasa I. Facultatea de Medicină din Sibiu îi poartă numele.

Papiu-Ilarian, Alexandru *nume la naştere* Alexandru Pop (27.09.1827, Bezded, jud. Sălaj – 23.10.1877, Sibiu)

Jurist, istoric, lingvist. Greco-catolic. Frate cu Ioan P.-I. Ministru român din Transilvania, unul din principalii organizatori ai revoluţiei de la 1848. În anul şcolar 1843–1844 a învăţat la liceul din Blaj, unde l-a avut profesor pe Simion Bărnuţiu. Ulterior s-a mutat la liceul piariştilor din Cluj, pe care l-a absolvit în 1847. A fost unul dintre organizatorii şi conducătorii revoluţiei române de la 1848 din Transilvania. A participat la Adunarea Naţională de la Blaj din 18/30 aprilie 1848 şi la cea din mai 1848. Între iulie şi august 1848 a fost comisar al Propagandei în judeţul Dâmboviţa. După o scurtă perioadă în care a deţinut funcţia de inspector al şcolilor din Cercul Blaj, pleacă la Viena, unde, până în 1852, urmează cursuri continuă studiile la Universitatea din Padova, pe 10 ianuarie 1854 reuşind să obţină titlul de doctor în Drept. Între 1855 şi 1858 ocupă o Catedră la Facultatea Juridică din Iaşi, unde predă Dreptul penal şi inaugurează cursul de Statistică generală a Europei. În 1862 a fost numit procuror de secţie la Curtea de Casaţie din Bucureşti. A fost primul român transilvănean care a intrat într-un guvern de la Bucureşti: între octombrie 1863 şi ianuarie 1864 a fost ministru de Justiţie în guvernul Kogălniceanu, legîndu-şi numele de o reformă importantă (secularizarea averilor mănăstireşti). A fost primul preşedinte al Societăţii Transilvania, pe care a condus-o între 1867 şi 1874. Lucrări: *Istoria românilor din Dacia Superioară,* vol. I-II, Viena, 1851–1852; vol. III, editat după manuscris de Ştefan Pascu, Sibiu, 1943; *Tezaur de monumente istorice pentru România*, vol. I-III, 1862–1864; *Memorandum despre raporturile românilor cu nemţii, cu slavii şi cu ungurii. Independenţa constituţională a Transilvaniei,* 1870; *Relaţiunea despre manuscrisele lui Budai Deleanu*, 1872; versiunea latină a lucrării *Descriptio Moldaviae* a lui Dimitrie Cantemir, sub auspiciile Academiei Române. Membru titular al Societăţii Academice Române din 1868, primul care a rostit un discurs de recepţie în acest for. O comună din Transilvania îi poartă numele.

Papiu-Ilarian, Ioan
(29.08.1836, Uifalăul Săsesc, azi Corvineşti, jud. Bistriţa-Năsăud – 05.09.1902, Gherla)

Pedagog, preot, poet. Frate cu Alexandru P.-I. A studiat Teologia la Viena. Profesor de română,

latină şi greacă la Liceul din Năsăud, apoi preot al penitenciarului din Gherla şi director al tipografiei diecezane. A publicat proză şi versuri în „Foaie pentru minte, inimă şi literatură“, „Familia“,„Sionul românesc“ (Viena), „Aurora românească“ (Pesta) ş.a. Autor de manuale şcolare: *Abecedarul pentru şcoalele confesionale,* 1874; *Gramatica limbei române pentru şcoalele inferioare,* 1893; *Legendariu sau carte de cetit pentru şcoalele confesionale*, 1895.

Pap(p)azoglu, Dimitrie
(28.03.1811, Bucureşti – 05/17.08.1892, Bucureşti)

Locotenent-colonel, istoric. La origini, se trăgea din Constantin Slătineanu (de la Slatina), poreclit de otomani Papazoglu, adică „cel credincios“. Tatăl său a cumpărat numeroase livezi în jurul Bucureştiului de atunci și pe pământul cărora s-a extins orașul. A urmat Școala Imperială la Brașov, unde familia fugise la 1821, odată cu intrarea turcilor în oraș. Știa germană, maghiară şi engleză. A studiat apoi la Budapesta şi Viena. Revenit la 16 ani la Bucureşti, a luat lecţii de gravură de la Jaquin, executând mai multe stampe (*Gheorghe Lazăr, Ion Heliade Rădulescu, Dimitrie Bolintineanu, Uciderea lui Bimbaşa Sava, Focul de la Bucureşti de la 1847*, lucrare expusă la Muzeul Orașului București). A intrat în armată în 1830, de la întemeierea ei, şi a organizat-o. S-a ocupat de stingerea incendiului din 1847, a avut comanda unităţilor dislocate din ţară. A demisionat în 1885 ca maior, după ce fusese înaintat în grad cu prilejul reorganizării armatei din 1884. A făcut planşe litografice, a făcut cercetări istorice la mănăstiri, a înfiinţat chiar şi un muzeu care-i va purta numele, la Bucureşti. A scris *Istoria fondărei oraşului Bucureşti,* 1891, o carte plină de savoare, unde orașul apare în perspectiva timpului, cetate peste cetate, întocmai ca Troia.

Papp, Ioan P.
(06.08.1878 – 10.04.1959, Cluj)

Jurist. A absolvit Dreptul la Budapesta. Preşedinte al Curţii de Apel Cluj-Sibiu. Preocupat de aspectele juridice ale trecutului Transilvaniei. Lucrări: *Cărţile funduare. Colecţie de legi, regulamente, ordonanţe şi formulare,* 1922, în colaborare; *Procesul Memorandumului românilor transilvăneni,* 1993–1994; *Instaurarea justiţiei româneşti în Ardeal*, 1945; *Codul de procedură civilă a Transilvaniei*, 6 vol., 1925–1926. Membru de onoare al Academiei Române (1946), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Papu, Edgar *nume la naştere* Edgard I. Pappu
(13/26.09.1908, Bucureşti – 30.03.1993, Bucureşti)

Eseist şi istoric literar. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. S-a specializat la Viena şi Roma. A făcut închisoare (1961–1964) pentru că păstrase legături epistolare cu Mircea Eliade, Eugen Ionescu ş.a. Discipol al lui Tudor Vianu, profesor la Institutul de Istoria Artelor din Bucureşti. Adept al curentului literar numit protocronism. A scris sinteze în care se ocupă de locul literaturii şi culturii române în universalitate: *Răspântii – forme de viaţă şi cultură,* 1936; *Artă şi imagine*, 1939; *Soluţiile artei în cultura modernă,* 1943; *Călătoriile Renaşterii şi noi structuri literare,* 1967; *Evoluţia şi formele genului liric*, 1968; *Feţele lui Ianus*, 1970; *Arta şi umanul*, 1974; *Din clasicii noştri · Contribuţii la ideea unui protocronism românesc,* 1977; *Barocul ca tip de existenţă*, 1977; *Existenţa romantică, schiţă morfologică a romantismului,* 1980; *Orizonturi la început de veac*, 1982; *Despre stiluri,* 1986; *Excurs prin literaturile lumii*, 1990. A primit Premiul special al Uniunii Scriitorilor pe 1978 pentru întreaga activitate. Membru post-mortem al Academiei Române (din 2006).

Parasca, Pavel
(08.07.1939, Brânzenii Vechi, Basarabia)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie la Universitatea de Stat din Chişinău. A fost redactor ştiinţific la *Enciclopedia Sovietică Moldovenească* (1967–1970), cercetător ştiinţific la Institutul de Istorie al Academiei de Ştiinţe din Moldova, la Catedra de Ştiinţe Umanistice a Conservatorului din Chişinău, şef al Catedrei de Istoria Românilor la Universitatea de Stat din Chişinău, profesor la Catedra de Ştiinţe Umanistice a Universităţii Libere Internaţionale din Chişinău, apoi decan al Facultăţii de Istorie şi Relaţii Internaţionale a aceleiaşi instituţii (1997–2007). În aceeaşi perioadă a fost vicepreşedinte, apoi preşedinte al Asociaţiei Istoricilor din Republica Moldova (1991–1993). Contribuţii în domeniul istoriei politice a Moldovei medievale, a contextului internaţional în care s-a constituit şi s-a

afirmat Ţara Moldovei (secolul al XIV-lea – mijlocul secolului al XV-lea). Lucrări: *Constituirea statelor medievale româneşti* (1996), *La obârşia Mitropoliei Ţării Moldovei* (2002), *Politica externă şi relaţiile internaţionale ale Ţărilor Române în epoca medievală* (2005), *Domnii Ţării Moldovei. Studii* (2005, în colaborare), *Istoria Românilor. Epoca antică şi medievală. Manual pentru clasa a X-a de liceu* (2002, în colaborare).

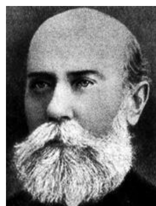
Paraschivescu, Miron Radu
(02.10.1911, Zimnicea, jud. Teleorman - 17.02.1971, Bucureşti)

Poet şi traducător. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. A colaborat la revistele antebelice de stânga („Cuvântul liber", „Reporter", „Era nouă"), a scris poezie parabolică, unde aparent accentul cade pe culorile tari, limbajul argotic şi pitoresc, în realitate acesta fiind doar decorul unor trăiri profunde: *Cântice ţigăneşti*, 1941; *Declaraţia patetică,* 1934–1948; *Laude şi alte poeme*, 1959; *Tristele*, 1968. A scris şi proză, comedii poliţiste. A tradus din San Juan de la Cruz, Charles Peguy, Max Elskamp, Rainer Maria Rilke, Federico García Lorca, Robert Desnos, Arthur Rimbaud, Louis Aragon, André Malraux, A.S. Puşkin, Maxim Gorki, Giuseppe Ungaretti.

Paraschivoiu, Ion
(08.10.1942, com. Ceauru, jud. Gorj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Aerospaţiale la Institutul Politehnic din Bucureşti ca elev al lui Elie Carafoli. A plecat în Canada (1976) şi a lucrat în cercetare la Institutul de Cercetări Hidro din Québec. În prezent profesor la École Polytechnique din Montréal în specialitatea Aeronautică. Contribuţii în domeniul aerodinamicii şi dinamicii subsonice. Deţine patentul pentru aripă de zbor cu geometrie variabilă (1973, România). Este preocupat şi de performanţele românilor din afara graniţelor, de păstrarea contactelor cu cercetarea românească. Membru şi preşedinte al ARA (Academia Româno-Americană, 1998-2013). Lucrări: *Wind turbines*, 2002; *Aérodynamique subsonique,* 2003; *Wind Turbine Design: With Emphasis on Darrieus Concept*, 2004. Doctor Honoris Causa al Universităţii Tehnice din Chişinău, al Universităţii Politehnice din Bucureşti, Premiul de Excelenţă al Şcolii Politehnice din Montréal, 1987, Premiul Ministerului Educației din Quebec, 1999.

Parhomovici, Iosif M.
(1846, Poltava, Ucraina – ?.01.1932, Chişinău)

Teolog. A mai avut doi frați, Andrei și Vasile, pedagogi. Valah nordic (bolohovean). A absolvit Seminarul teologic la Chişinău şi Academia Teologică la Kiev. Profesor la Seminarul teologic din Chişinău. Lucrări: *Viaţa şi activitatea arhiepiscopului Pavel, Viaţa şi activitatea arhiepiscopului Serafim, Schiţă istorică asupra misiunii antischismatice şi antisectante din eparhia Chişinăului de la 1813 până la 1910.*

Parhon, C(onstantin) I.
(15.10.1874, Câmpulung Muscel - 09.08.1969, Bucureşti)

Medic endocrinolog şi neuropsihiatru. Familie originară din Ţinutul Secuiesc. A studiat la Facultatea de Medicină din Bucureşti (1893– 1900), obţinând titlul ştiinţific de doctor în medicină la Universitatea Carolină din Praga. Profesează ca medic la Spitalul Rural Rallet din judeţul Dâmboviţa (1901–1902) şi apoi medic secundar la Spitalul Pantelimon (1903–1909). În această perioadă devine docent al Clinicii de boli nervoase din Bucureşti (1903), urmând şi un stagiu de perfecţionare la München (1906). Devine medic primar la Ospiciul Mărcuţa (1909–1912). Este angajat apoi în învăţământul superior ca profesor universitar de neurologie şi psihiatrie la Facultatea de Medicină din Iaşi (1913–1933) şi de clinică endocrinologică la Facultatea de Medicină din Bucureşti (1933–1940 şi 1944–1958). În calitate de militant socialist a fost influenţat, după propriile afirmaţii, de operele lui Karl Marx. A fost unul dintre fondatorii Partidului Muncitoresc, un grup politic efemer, care a fuzionat cu Partidul Ţărănesc în 1919. La scurtă vreme după fuziune s-a separat împreună cu un grup şi a devenit susţinător al Partidului Comunist din România (PCR). În primăvara anului 1944 este primul semnatar al memoriului-protest al intelectualilor pentru ieşirea României din coaliţia militară fascistă. Devine preşedinte al ARLUS-ului (1944–1967). Din 1946 şi până în 1961 a fost ales în continuu deputat în Adunarea Deputaţilor şi apoi în Marea Adunare Naţională. A îndeplinit funcţia de preşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale a Republicii

Populare Române (şeful statului) în perioada 13 aprilie 1948 – 2 iunie 1952. A mai făcut parte dintr-un comitet interimar prezidenţial format din cinci membri (alături de Mihail Sadoveanu, Ştefan Voitec, Gheorghe Stere şi Ion Niculi) între 30 decembrie 1947 şi 13 aprilie 1948. În paralel cu activitatea didactică, îşi continuă şi activitatea profesională ca director al Spitalului Socola din Iaşi (1917–1930) şi apoi al Institutului pentru bolile nervoase, mintale şi endocrinologice din Bucureşti (1930–1940). Este fondatorul revistei Societăţii Române de Endocrinologie, „Acta Endocrinologica“, în 1938. A fost membru în colegiul de redacţie al revistelor „Folia neuro-biologică“ şi „Revue française d'endocrinologie“. În iunie 1952 a renunţat la activitatea politică, dedicându-şi restul vieţii activităţii de cercetare ştiinţifică. Ulterior a devenit director al Institutului de Endocrinologie (1949–1957) şi al Institutului de Geriatrie (1952–1957). Lucrări: *Secreţiile Interne* (1909) – prima carte de endocrinologie din lume, scrisă în colaborare cu Moise Goldstein; *Manual de endocrinologie* (3 vol., 1945–1949) – în colaborare cu Moise Goldstein şi Ştefan Milcu; *Bătrâneţea şi tratamentul ei* (1948); *Biologia vârstelor* (1955); *Opere alese* (5 vol., 1954–1962). Este membru titular al Academiei de Medicină din Bucureşti (1935), membru de onoare al Academiei de Ştiinţe Medicale (1969), membru fondator al Societăţii de Anatomie din Bucureşti, al Societăţii de Biologie, al Societăţii Române de Neurologie, Psihiatrie, Psihologie şi Endocrinologie. În 1946, Regele Mihai fondează Institutul de Endocrinologie, sub numele de C.I. Parhon. A fost ales membru al Academiilor de Ştiinţe ale URSS, R.P. Bulgaria, R.P. Ungară şi RDG, al Societăţilor de endocrinologie din Paris, Moscova şi Praga, al Societăţii Estoniene de Neurologie, al mai multor societăţi din Paris (de neurologie, de psihiatrie, de medico-psihologie şi al Societăţii Medicale a Spitalelor). În 1948 a fost ales Doctor Honoris Causa al Universităţii Caroline din Praga. Erou al Muncii Socialiste. În 1939 devine membru titular şi preşedinte de onoare al Academiei Române.

Parteni, Cezar Antoni
(23.06.1900, Iaşi – 13.12.1956, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Iaşi. Specialist în Maşini Electrice. Profesor la Politehnica din Iaşi, unde a fost şi rector, la aceea din Bucureşti şi din Craiova. A organizat laboratoarele celor trei institute politehnice. A studiat funcţionarea maşinilor asincrone la încărcări nesimetrice şi a transformatoarelor antirezonante. A făcut cercetări asupra modificărilor pe care le antrenează orice schimbare a lungimii întrefierului. A fost înlăturat din învăţământ şi s-a sinucis. Lucrări: *Comportarea maşinilor electrice la unda de şoc,* în colaborare cu Ion S. Antoniu; *Curs de maşini electrice speciale (Curent alternativ); Curs de maşini electrice speciale (Curent continuu*), toate postum, 1957. La Iaşi i s-a dezvelit un bust (2011).

Pascaly, Mihail
(1830, București – 30.09.1882, București)

Actor, regizor, director de teatru, profesor, traducător, autor dramatic și publicist. Numele Pascal e foarte obișnuit în aria de limbă franceză, italiană (fostă celtă), ca și în Cataluñia și Friuli. La noi este obișnuit Pascu, dar și Pașcu. Și-a început cariera în trupa lui Costache Caragiali şi a continuat cu Matei Millo. Şi-a întemeiat propria sa trupă, căreia a încercat să-i asigure un repertoriu scriind şi traducând piese de teatru. A colindat prin toate spaţiile locuite de români, încercând să promoveze un mesaj cultural care să releve unitatea spiritului românesc. Mihai Eminescu, la rândul lui, și-a început cariera ca sufleor în această trupă. A fost animator al vieţii teatrale româneşti promovând repertoriul universal (Shakespeare, Dumas, Vigny) şi creaţia originală cu subiecte istorice. A fost director al Teatrului Naţional până în 1877. A jucat în piese precum: Idiotul, Hamlet, Ștrengarul de Paris, Sărmanul Jac sau în comediile lui Victorien Sardou, din care a tradus el însuși o parte. Lucrări: *Viitorul Românii*i, 1859*; Urarea şi dorul românilor în ziua de 24 Ianuarie 1863; Unirea ţărilor şi a tuturor partidelor; Rotarul; Mihai Bravu; Vasile Lupu, domnul Moldovei; Moartea lui Constantin Brâncoveanu; Nenorocirea cuconului Bârzoi, bărbatul cucoanei Chiriţa.* A localizat mai ales autori francezi: V. Sardou, Molière, O. Feuillet, Fr. Ponsard ş.a.

Pascaru, Vasile
(01.01.1937, Vădeni, plasa Cetatea Albă, azi în Ucraina)

Regizor de film. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici la Universitatea de Stat din Chişinău şi Institutul de Cinematografie la Moscova. A lucrat la Studioul Moldova Film. Interesat de chestiunea ţărănească, a produs mai ales filme artistice pe această temă: *Podurile,* 1973; *Bărbaţii*

încărunţesc de tineri, 1974; *Zâmbetul,* 1965, studioul Belarus-film; *Ziua întâi,* 1966, studioul Belarus-film; *Mariana,* 1967, studioul Moldova Film; *Acea noapte,* 1969, studioul A. Dovjenko; Cotlovanul, 1969, studioul A. Dovjenko; *Viforul roşu*, 1971*; Soare răsare*, 1972; *Nimeni în locul tău*, 1975; *Cetatea*, 1978, Premiu la Festivalul Unional de Filme, Aşhabad; *Marele război mic,* 1980; *Trecea o lebădă pe ape*, 1982; *Prietenie între bărbaţi,* 1983; *Viaţa şi nemurirea lui Serghei Lazo*, serial televizat, 3 episoade, 1984; *Pichetul liniştit*, 1985; *Codrii*, serial televizat, 7 episoade, studioul Soiuz-telefilm, 1987–1991. Distins cu Premiul Naţional al Moldovei şi titlul de Maestru al Artei. Preşedinte al Uniunii Cineaştilor din Moldova.

Pascu, Ştefan
(14.05.1914, Apahida, jud. Cluj - 02.11.1998, Cluj- Napoca)

Istoric. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie la Cluj. Membru al Școlii Române de la Roma, laureat al Școlii de Paleografie, Diplomatică şi Arhivistică de pe lângă Vatican. Profesor şi decan la Facultatea de Istorie a Universităţii din Cluj. Director al Institutului de Istorie şi Arheologie din Cluj. Lucrări: *Istoria Transilvaniei,* 1944; *Răscoalele ţărăneşti în Transilvania*, 1947; *Bobâlna*, 1973; *Voievodatul Transilvaniei,* 4 vol., 1972–1987; *Istoricul Academiei Române. 125 de ani de la înfiinţare,* 1992; *Bibiliografia istorică a României,* 5 vol., în colaborare. Membru al Academiei Portugheze de ştiinţe istorice, al Universităţii Columbus din SUA, al Comisiei Internaţionale de Demografie Istorică. Membru titular al Academiei Române (1974), preşedinte al Filialei Cluj (1982–1995) şi preşedinte de onoare al aceleiaşi Filiale (1995–1998).

Paskievici, Władimir
(07.03.1930, Bucureşti)

Fizician. Din Polonia la origini. Rădăcina numelui este aceeași ca și pentru Pascu, Pascaly, Pascaru, Pastia, iar diferența vine din modul de sufixare a aceleiași rădăcini, la fel ca în toată aria Mediteranei de Est și a Marii Bariere Continentale. A absolvit liceul la Bucureşti. Şi-a început studiile în ştiinţe şi inginerie la Buenos Aires (a plecat din țară în 1947) şi le-a terminat la Strasbourg, cu specializarea în fizică nucleară. A fost profesor la École Polytechnique din Montréal, unde a fost director fondator din 1970 al Institutului de Inginerie Nucleară. A predat cursuri de fizică atomică, fizică nucleară, mecanică cuantică, fizica reactoarelor, control de reactoare şi de fuziune termonucleară. Consultant pe lângă organisme guvernamentale ca Hydro-Québec, Ontario Hydro, Énergie Atomique de Canada, Comisia de Control a Energiei Atomice şi ministerele: Environnement Canada, Justice Canada, Mines et Ressources Canada. Lucrări: *Analyse critique des études comparatives sur les risques associés à la production d'électricité* (1982); *Development of Risk-Based Safety-Related Criteria for Licensing CANDU Nuclear Power* (American Nuclear Society, 1982*); Risk of Power Production and Supply* (Royal Society of Canada and Science Council of Canada, 1982); autor de tratate de fizică atomică şi energie nucleară editate de École Polytechnique din Montréal: *Cours de physique atomique, Principes d'énergie nucléaire, Théorie de la radiation de résonance, Dynamique des réacteurs* şi *Contrôle des réacteurs nucléaires.* Deţine titlul de profesor emerit acordat de École Polytechnique din Montréal. Membru al Consiliului de Administrație la Association Canadienne Française pour l'Avancement des Sciences, Société Nucléaire Canadienne şi Société pour la Promotion de la Science et la Technologie; membru al Association Nucléaire Canadienne, al American Nuclear Society, Société Française d'Energie Nucléaire, Canadian Research Management Association şi al Association des Directeurs de Recherche Industrielle du Québec; secretar general al Mouvement de Solidarité Québec-Roumanie (Montréal, din 1996). Distins cu Premiul Societății Nucleare Canadiene (2010). Și-a publicat articolele despre viața comunității românești din Quebec în română: Priviri asupra lumii, 2018:

Pastia, Mihai
(01.03.1860, Huşi – 16.06.1928, Iaşi)

Publicist. A semnat articole şi cu pseudonimele Cara Murat şi I. Varoş. A intrat învăţător suplinitor la o şcoală din Iași înainte de a fi terminat liceul, dar, pentru că participa la acţiuni socialiste ca membru al Cercului Muncitorilor din Iaşi, a fost transferat la Babadag. Ca ziarist a publicat în „Muncitorul" din Iaşi articole despre libertatea de întrunire şi starea ţărănimii. A fost mutat de mai multe ori din cauza acestei activităţi: Tulcea, Constanţa, Târgu Ocna, Huşi, Galaţi, Vaslui. A publicat în „Adevărul", „Evenimentul literar", „Votul universal" ş.a. Texte: *Vrabia mălai visează, În numele lui Dumnezeu şi al Voinţei Naţionale,* La ce-s buni boierii?, Din ţara

catârilor, Armindin. A fost administrator al revistei „Viaţa românească".

Paşca, Ştefan
(20.03.1901, Crişcior, jud. Hunedoara – 06.11.1957, Cluj-Napoca)

Lingvist şi filolog. A urmat gimnaziul la Brad, iar studiile liceale la Blaj, Braşov şi Orăştie. Licenţiat al Facultăţii de Litere şi Filosofie din Cluj (1925). Devine bursier al Şcolii Române din Roma (1927–1929), unde se specializează în onomastică. În 1941 îi succede lui Nicolae Drăganu, la Cluj, ca profesor titular la Catedra de limba şi literatura română veche a Facultăţii de Litere. Din 1946 şeful Catedrei de limba română a Universităţii clujene. Rector al Universităţii din Cluj (1933–1946), director al Muzeului Limbii Române din Cluj (1945), director adjunct al Institutului de Lingvistică al Academiei Române (1955), decan al Facultăţii de Filologie din Cluj. Concomitent, este angrenat în munca de cercetare din cadrul Muzeului Limbii Române, întemeiat şi condus de Sextil Puşcariu, unde colaborează la elaborarea *Dicţionarului limbii române*. Participă la lucrările *Atlasului lingvistic român*, partea a II-a, realizat de Emil Petrovici, prin conceperea unor chestionare şi efectuarea anchetei dialectale la istroromâni. Preocupările sale ştiinţifice se vor axa, în principal, pe două direcţii: onomastica şi filologia. Lucrări: *Glosar dialectal* (1928); *Nume de persoane şi nume de animale în Ţara Oltului* (1936); *O tipăritură munteană necunoscută din secolul al XVII-lea: cel mai vechi Ceaslov românesc. Studiu istoric, literar şi de limbă* (1939). Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Patapievici, Dionisie nume la naştere Patapiewicz Denys
(04.04.1921, Davideşti, com. Stânceni, rn. Cernăuţi, Bucovina de Nord – 1985, Bucureşti)

Fizician. Rutean la origini. Tatăl lui Horia Roman P. A absolvit Fizico-Matematici la Universitatea de Stat din Cernăuţi. Refugiat în Polonia în 1941, a fost contabil până la trimiterea în lagărele de muncă forţată ale Germaniei naziste din Westfalia. Din 1945 translator la Comandamentul Sovietic din Viena. Folosit de NKVD. A studiat la Academia Comercială de Comerţ din Viena şi a activat în rândurile Partidului Comunist Austriac. Ajuns la Bucureşti în 1948, a cerut transferul în PCR. A fost director la Centrul de Studii Germane al Facultăţii de Filosofie a Universităţii din Bucureşti, la Institutul de Ştiinţe Economice şi la Banca Naţională a României ca şef al Direcţiei de Circulaţie Monetar, reprezentant al României la CAER. Prieten cu N. Antohi, tatăl lui Cătălin Antohi (membru al Alianței Civice după 1989).

Patapievici, Horia Roman
(18.03.1957, Bucureşti)

Eseist. Fiul lui Dionisie P. A absolvit Fizica Solidelor la Universitatea din Bucureşti. Specializări la Paris, Frankfurt, Oxford. Cercetător la ICPMS Bucureşti, după 1996 a urmărit realizarea programelor Grupului pentru Dialog Social, din 2000 membru al Colegiului CNSAS, din 2005 director al Institutului Cultural Român. Membru fondator al Societăţii Academice Române. Lucrări: *Cerul văzut prin lentilă*, eseuri, 1995; *Zbor în bătaia săgeţii*, 1995; *Flying against the Arrow*, Budapesta, 1995; *Politice*, 1996; *Omul recent*, 2001. Cursuri: *Introduction in the History of Scientific Ideas*, 1993; *The Scientific Revolution*, 1996; *The Crisis of Modernity*, 1988.

Patraulea, Nicolae N.
(28.07/10.08.1916, Târgu Jiu – 03.05.2007, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Liceul Militar la Mănăstirea Dealu, Şcoala de Ofiţeri de Aviaţie şi Politehnica din Bucureşti, apoi Şcoala Superioară de Aeronautică din Paris. Specializat în inginerie electromecanică pentru aeronautică. Profesor la Academia Tehnică Militară. Cercetător la Institutul de Mecanică Aplicată, secţia Mecanica Fluidelor. A elaborat o teorie neliniarizată pentru suprafeţe permeabile cu aplicaţii la studiul ecranelor permeabile, s-a ocupat de aerodinamica mişcărilor conice în regim supersonic, a stabilit teoria aerodinamică a paraşutei. Lucrări: *Teoria mişcărilor subsonice cu dâre aproape rectilinii*, 1955; *Aerodinamica suprafeţelor permeabile*, 1956; *Zborul cu decolare şi aterizare scurtă sau la verticală,* 1962 (Premiul de Stat); *Consideraţii teoretice asupra efectului Coandă,* 1968; *Asupra determinării figurii de echilibru a unei plasme rotitoare,* 1969. Preşedinte al Comisiei de Aeronautică a Academiei Române. Membru titular al Academiei Române (1990).

Patrichi, Gina
(08.03.1936, Bucureşti – 18.03.1994, Bucureşti)

Actriţă de teatru şi film. A absovit IATC la Bucureşti. Actriţă la Teatrul Municipal din Bucureşti.

Roluri în film: *Cartierul veseliei* (1964); *Pădurea spânzuraţilor* (1964); *Procesul alb* (1965); *Neînfricaţii* (1969); *De ochii lumii* (1971); *Felix şi Otilia* (1972); *Bariera* (1972); *Dincolo de nisipuri* (1973); *Nemuritorii* (1974); *Nu filmăm să ne amuzăm* (1974); *Tată de Duminică* (1974); *Trecătoarele iubiri* (1974); *Burebista* (1980); *Cântec pentru fiul meu* (1980); *Proba de microfon* (1980); *Lumini şi umbre* (partea I), serial TV (1981); *Saltimbancii* (1981); *Liniştea din adâncuri* (1982); *Lumini şi umbre* (partea a II-a), serial TV (1982); *Un saltimbanc la Polul Nord* (1982); *Pe malul stâng al Dunării albastre* (1983); *Fram*, serial TV (1983); *Sezonul pescăruşilor* (1985); *Cuibul de viespi* (1986); *Duminica în familie* (1987); *Figuranţii* (1987); *Moromeţii* (1988); *Hanul dintre dealuri* (1988). Premiul pentru excelenţă al UNITER post-mortem.

Patzaichin, Ivan
(26.11.1949, Mila 23, jud. Tulcea)

Sportiv. Rus lipovean. A făcut caiac-canoe, legitimat la Clubul Dinamo. A fost de patru ori campion olimpic (Mexic 1968, München 1972, Moscova 1980, Los Angeles 1984) şi a obţinut mai multe medalii de aur la campionatele mondiale dintre 1972 şi 1980: la 1 000 m în 1972, la 1 000 m cu Serghei Covaliov în 1968, la 1 000 m cu Toma Simionov în 1980 şi la 1 000 m tot cu Toma Simionov în 1984. Poreclit Amiralul, i s-a ridicat o statuie în faţa Clubului Dinamo.

Pauker, Ana *nume la naştere* Hannah Rabinsohn
(01.12.1893, Codăeşti, jud. Vaslui – 03.06.1960, Bucureşti)

Om politic. Soţia lui Marcel P. A fost arestată pentru acţiuni ilegale (1937), odată cu soţul ei. A urmat Școala de Cadre V.I. Lenin a Kominternului, fiind membră a Biroului Politic al PCR de peste hotare şi jucând un rol important în formarea diviziei Tudor Vladimirescu (din prizonierii români aflaţi în lagărele sovietice); după desfiinţarea Kominternului a lucrat la secţia română a unui institut care se ocupa cu problemele reeducării prizonierilor. A venit în România împreună cu armata sovietică pe 16 septembrie 1944. A fost ministru al Afacerilor Externe şi în această calitate a făcut parte din delegaţia de partid şi de stat care a obţinut mutarea Comisiei Europene a Dunării de la Belgrad la Tulcea (fusese înainte de război la Sulina) şi a încercat să obţină acordul părţii româneşti pentru ca lucrările de la Porţile de Fier (Complexul hidroenergetic și e navigație) să aparţină lagărului socialist ca finanţator, şi nu României şi Iugoslaviei, ţări riverane, ceea ce Gh. Gheorghiu-Dej și Broz Tito au refuzat. În mai 1952, înlăturată din toate funcţiile, a fost arestată în februarie 1953, anchetată ca troţkistă şi deviaţionistă, acuzată de legături cu serviciile de spionaj străine, de promovarea legionarilor în partid, de întârzierea colectivizării şi altele. A scăpat cu viaţă datorită morţii lui Stalin, devenind colaboratoare a Editurii Politice (pentru traducerile din clasicii marxism-leninismului).

Pauker, Marcel
(06.12.1896, Bucureşti – 16.08.1938, Butovo, lângă Moscova)

Militant politic. Soţul Anei P. A absolvit Politehnica din Zürich, întrerupând studiile în perioada Primului Război Mondial, când a fost chemat sub arme. Vorbitor de esperanto, limbă artificial creată de L. L. Zamenhof ca un semn timpuriu al ideii unei Europe unite. A intrat în PCR în anul înfiinţării (1921), iar în 1922 a devenit membru al Comitetului său Central, fiind delegat la Federaţia Comunistă Balcanică şi la Conferinţa de la Berlin (1923). A fost arestat şi a evadat fugind în URSS (1925), de unde a revenit în 1929. În conflictul dintre PCR şi Partidul Comunist Ucrainean l-a sprijit pe Vitalii Holostenko, fiind sancţionat de secţia Kominternului. Devenit membru al Secretariatului PCR (1935), a avut misiuni la Praga până în 1937, când s-a dus în URSS, unde a fost arestat de NKVD şi executat ca troţkist. După destalinizarea ţării a fost reabilitat de autorităţile sovietice (1957).

Paulat, Ion
(01.04.1873, Cioara, com. Radu Vodă, jud. Brăila - 20.07.1954, Bucureşti)

Pilot. A făcut studii tehnice navale la Savona, în Liguria (numele dialectal e Sanna), Italia. A lucrat ca tehnician la Serviciul Maritim Român. În 1907 s-a îmbarcat pe vasul Turnu Severin. Observațiile sale, bazate pe zborul păsărilor şi proba tunelului aerodinamic, au fost folosite la construirea fuzelajului avionului. În virtutea acestor observaţii a înfiinţat „Ziarul Ştiinţelor şi Călătoriilor", unde s-a ocupat inclusiv de materialele propice construirii aparatelor de zbor. A proiectat în 1911 primul hidroavion (cu patru flotoare), un monoplan care-i poartă numele. Este întemeietorul aero-

modelismului în România şi primul care a imaginat un tren de aterizaj escamotabil. În 1933 a creat Asociaţia de comemorare a pionierilor aviaţiei româneşti.

Paulencu, Ion
(05.12.1940, Voloca, Adâncata, azi în Cernăuţi, Ucraina)

Cântăreţ (bas) de operă şi de muzică populară, pedagog, animator al culturii muzicale din Republica Moldova. Între 1966 şi 1972 a studiat la Institutul de Arte Gavriil Musicescu din Chişinău. Între 1967 şi 1968 a fost artist în corul Radioteleviziunii, între 1968 şi 1972 interpret de cântece populare în cadrul orchestrei Folclor. Din 1972 este solist al Operei Naţionale din Chişinău. A realizat peste 160 de roluri cântate în spectacole cu operele *Faust* de Charles Gounod (Mefisto), *Bărbierul din Sevilla* de Giuseppe Verdi (Don Basilio), *Don Carlos* de acelaşi autor (Regele Filip şi Marele Inchizitor), *Trubadurul* de acelaşi autor (Perando), *Aida* de acelaşi autor (Marele Preot), *Evghenii Oneghin* de Piotr Ceaikovski (cneazul Gremin), *Cneazul Igor* de Aleksandr Borodin (cneazul Galeţki şi Hanul Konceak) ş.a. Desfăşoară o largă activitate pedagogică la Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Chişinău şi la Colegiul Republican de Muzică Ştefan Neaga (din 1985). În această calitate a reuşit să educe o seamă de tineri cântăreţi talentaţi. În colaborare cu cineastul Vlad Ciurea, a scris scenariul, a semnat regia şi a interpretat rolul principal în filmul documentar-artistic Cuvânt pentru Mesia, bazat pe piesa muzical-folclorică Irodul. Bun cunoscător al obiceiurilor, datinilor şi al folclorului muzical-dramatic românesc din părţile Cernăuţilor, este iniţiator a numeroase manifestări cultural-artistice. În 1995 a fondat Ansamblul Etnofolcloric Bucovina la Colegiul de Muzică Ştefan Neaga. A susţinut numeroase turnee în străinătate. Artist emerit din Republica Moldova (1981), Artist al Poporului (1991).

Paulescu, Nicolae Constantin
(08.11.1869, Bucureşti – 19.07.1931, Bucureşti)

Om de ştiinţă, medic şi fiziolog. A studiat Medicina la Paris, începând cu anul 1888, obţinând în 1897 titlul de doctor în Medicină cu teza Recherches sur la structure de la rate (Cercetări asupra structurii splinei). A lucrat în spitalele din Paris, mai întâi ca extern (1891–1894), apoi ca intern (1894–1897) şi ca medic secundar la spitalul Nôtre Dame du Perpétuel-Sécours (1897–1900). Între 1897 şi 1898 a urmat şi cursurile de chimie biologică şi fiziologie generală la Facultatea de Şinţe din Paris, obţinând în 1899 titlul de doctor în Şinţe. În 1901 obţine la Universitatea din Paris al doilea doctorat în ştiinţe. În 1900 se întoarce în ţară şi este numit profesor de Fiziologie la Facultatea de Medicină şi director al Clinicii de Medicină Internă de la spitalul St. Vincent de Paul din Bucureşti. A desfăşurat o remarcabilă activitate de cercetare ştiinţifică în domeniul fiziologiei, privind în special metabolismul glucidelor, patogeneza diabetului zaharat, rolul pancreasului în asimilarea nutritivă, coagularea sângelui, mecanismul morţii subite ş.a. În 1906 a elaborat o metodă originală de extirpare a hipofizei la câine prin timpan, care va fi aplicată ulterior în chirurgia hipofizei la om. În sesiunea din 23 iulie 1921 a Societăţii de Biologie prezintă în patru comunicări rezultatele cercetărilor sale privind acţiunea extractului pancreatic în cazurile de diabet. Aceste comunicări au fost publicate în „Comptes rendues des séances de la Société de Biologie et de ses filiales“, 1921, vol. LXXXV, nr. 27, Paris. Publică despre descoperirea principiului activ antidiabetic din pancreas, pe care îl denumeşte pancreina, şi în revista de specialitate din Belgia, „Archives Internationales de Physiologie“, vol. XVII, într-un articol care a apărut la 31 august 1921, sub titlul: *Recherches sur le rôle du pancréas dans l'assimilation nutritive*. Deşi aceste publicaţii au precedat cu 8–10 luni enunţarea de către Fr. Grant Banting şi Ch. Herbert Best din Toronto (Canada) a descoperirii insulinei (noua denumire dată principiului activ din pancreas), Premiul Nobel pentru fiziologie şi medicină din anul 1923 a fost acordat cercetătorilor canadieni. Răspunzând campaniei internaţionale de restabilire a adevărului, iniţiată de fiziologul scoţian Ian Murray, Comitetul Nobel recunoaşte în 1969 meritele şi prioritatea lui Nicolae Paulescu în descoperirea tratamentului antidiabetic. Profesorul A.W.K. Tiselius, directorul Institutului Nobel, deplânge situaţia din 1923, dar – conform statutelor Comitetului – exclude posibilitatea unei reparaţii oficiale, exprimându-şi doar speranţa că „opera de pionierat“ a lui Paulescu va fi elogiată cum se cuvine de forurile ştiinţifice internaţionale. Cu ocazia semicentenarului descoperirii insulinei, aceste foruri au recunoscut în mod unanim prioritatea savantului român. Imaginea omului de ştiinţă Nicolae Paulescu este umbrită de opiniile sale ideologice de extremă dreaptă, pro-legionare, exprimate în numeroase scrieri – de pildă: *Spitalul, coranul, talmudul, cahalul şi franc-*

masoneria şi în articolele cu titluri provocatoare, precum *Complotul iudeo-masonic împotriva naţiunii române* sau *Evreii şi alcoolismul.* În 1990 a fost numit post-mortem membru al Academiei Române.

Pavel, Dorin
(31.05.1900,Sebeş Alba – 06.07.1979, Bucureşti)

Inginer. Este considerat părintele hidrotehnicii românești. Mama sa era sora lui Lucian Blaga. A absolvit Politehnica din Zürich, unde a şi predat. Specialist în hidraulică şi maşini hidraulice. S-a întors în ţară în 1935 ca profesor la Şcoala de Aeronautică şi la Institutul Electrotehnic. După 1944 a contribuit la dezvoltarea ingineriei româneşti, făcând parte din colectivele de conducere pentru construirea centralelor de la Bârzava, Bistriţa, Sadu, Argeş, Lotru, Sebeş, Someş, Olt, Siret, Râul Mare, Drăgan şi Porţile de Fier. A dat soluţii hidrotehnice pentru termocentralele de la Doiceşti, Sângeorgiu-de-Pădure, Paroşeni, Luduş, Craiova, Mintia-Deva. S-a ocupat de regularizarea cursului Siretului şi Jiului. A făcut parte din consiliile de conducere ale SAR Electrica, UC Bucureşti, ISPH Ministerul Energiei, al Construcţiilor de Maşini, al Metalurgiei, Comitetul de Stat al Apelor, din Comitetul româno-iugoslav pentru Complexul Hidroenergetic şi de Navigaţie Porţile de Fier. Din 1970 profesor de hidraulică la Politehnică. A participat la congrese de specialitate la Berlin, Washington, Belgrad, Stockholm, Moscova, Ljubljana şi a făcut lucrări în colaborare cu specialişti din Elveţia, Austria, Cehoslovacia, Bulgaria, Ungaria. Lucrări: *Plan général d'aménagementdes forces hydrauliques en Roumanie*, 1935; Membru al Academiei Oamenilor de Ştiinţă (1934). Laureat al Premiului de Stat (1950, 1952), al Ordinului Muncii (1960, 1970), a primit Ordinul Steaua Republicii (1966) şi Ordinul Steaua Iugoslaviei.

Pavel, Ionel S.
(14/27.03.1897, Bucureşti – 06.03.1991, Bucureşti)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti şi s-a specializat la Berlin şi Paris. Conferenţiar la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. A fondat Centrul de Asistenţă a Diabeticilor (1948). Lucrări: *Eosinofilia pleurală*, 1927; *Afféctions non-ulcéreuses du duodénum,* 1938, în colaborare; *Colecistopatiile,* 1961; *Obezitatea,* 1967, în colaborare*; Diabetul zaharat,* 1974. Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Asociaţiei Diabetologilor de limbă franceză. Membru titular al Academiei Române (1990).

Pavel, Vasile
(14.07.1934, Proboteşti, reg. Cernăuţi, Bucovina de Nord)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Limbi Romano-Germanice a Universităţii din Cernăuţi (1959). A fost profesor de limba şi literatura română. În 1962 este angajat la Institutul de Limbă şi Literatură al AŞM, urcând toate treptele ierarhiei academice: cercetător ştiinţific, coordonator principal; din 1992 şef al Sectorului de dialectologie şi geografie lingvistică. Doctor habilitat în filologie (1984). A publicat circa 300 de lucrări ştiinţifice. A participat la realizarea unor valoroase lucrări colective, ca *Atlasul lingvistic moldovenesc*, vol. II, partea a II-a (1973), *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Basarabia, nordul Bucovinei, Transnistria,* vol. I (1953), vol. II (1998), vol. III şi IV (2002–2003), *Dicţionar dialectual. Cuvinte, forme, expresii,* vol. I–V (1985–1986), *Graiuri româneşti din Basarabia, Transnistria, nordul Bucovinei şi nordul Maramureşului. Texte dialectale şi glosar* (Bucureşti, 2000), *Cercetări asupra graiurilor româneşti de peste hotare* (Bucureşti, 2000). Este invitat la elaborarea unor importante lucrări de anvergură internaţională: *Atlas Lingvistique Roman,* vol. I–III (Roma, 1996–2009), *Atlas Linguarum Europae*, vol. I, fasc. I–VII (1983–2007) ş.a. Pe parcursul anilor a prezentat rapoarte şi comunicări la peste 80 de conferinţe şi simpozioane ştiinţifice naţionale şi internaţionale în România, Rusia, Ucraina, Armenia, Azerbaidjan, Lituania, Franţa, Spania, Italia, Slovacia şi alte ţări. Din 2007 este preşedinte al Consiliului ştiinţific specializat pentru susţinerea tezelor de doctorat de la Institutul de Filologie al AŞM, în specialitatea Limba română. Deţine Premiul Prezidiului Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1980), Premiul AŞM (2005), Premiul B.P. Hasdeu al Academiei Române (2005), Medalia 75 de ani de la Unirea Bucovinei cu România (1993), Medalia jubiliară Academia de Ştiinţe a

Moldovei (1946–2006), Medalia Dimitrie Cantemir a AŞM (2009).

Pavelcu, Vasile
(04.08.1900, Costuleni, Basarabia - 21.02.1991, Iași)

Psiholog. A absolvit psihologia la Universitatea din Iaşi şi s-a specializat la Paris. Profesor de psihologie la Universitatea din Iaşi. Lucrări: *Funcţia afectivităţii,* 1936; *Psihologia personalităţii*, 1939; *Conştiinţă şi inconştienţă*, 1942; *Logica*, 1958; *Motivaţia creaţiei ştiinţifice*, 1972; *Metamorfozele lumii interioare*, 1976; *Cunoaşterea de sine şi cunoaşterea personalităţii*, 1982. Vicepreşedinte al Asociaţiei Psihologilor din România. Membru titular al Academiei Române (1975).

Pavelescu, Cincinat
(02.10.1872, Bucureşti – 30.11.1934, Braşov)

Poet. A absolvit Dreptul la Bucureşti. S-a format la „Literatorul“ lui Alexandru Macedonski. A fost primul preşedinte al Societăţii Scriitorilor Români, 1908–1909. A făcut carieră juridică la Braşov. A fost directorul publicaţiei „Braşovul literar şi artistic“ (1931–1935). S-a remarcat îndeosebi prin poezia cu formă fixă (mai ales sionete): *Poezii*, 1911; *Epigrame*, 1925. Laureat al Premiului Naţional pentru Poezie, 1927.

Pavlicenco (Pavlicencu), Sergiu
(04.02.1949, Puhăceni, Republica Moldova)

Filolog. Soţul Vitaliei P. A absolvit Facultatea de Filologie, secţia romano-germanică, a Universităţii Lomonosov din Moscova (1972). Doctor habilitat în filologie (din 1997). Profesor universitar (din 2003). Hispanist şi comparatist. Cercetător ştiinţific în domeniul teoriei literare şi literaturii comparate la Institutul de Filologie al AŞM. Profesor de literatură universală și spaniolă. Șeful Catedrei de literatură universală a Universităţii de Stat din Moldova (din 1993). Lucrări: *Romancieri spanioli din secolul al XIX-lea*, 1990; *Ca două gemene surori (episoade spaniole în literatura moldovenească). Studii şi materiale*, 1990; *Receptarea literaturii spaniole în spaţiul cultural românesc. Curs special de literatură comparată.* Partea I, 1994; Partea II, 1995; Partea III, 1996; *Receptare şi confluenţe (studii de literatură universală şi comparată),* 1999; *Tentaţia Spaniei. Valori hispanice în spaţiul cultural românesc*, 1999; *Tranziţia în literatură.* Studiu micromonografic, 2001; *Tranziţia în literatură şi postmodernismul*, 2002; *Caiet de studiu la istoria literaturii universale. Antichitatea şi Evul Mediu*, 2003; *Caiet de studiu la istoria literaturii universale. Epoca Renaşterii*, 2004; *Caiet de studiu la istoria literaturii universale. Secolele XVII–XVIII,* 2006; *Literatura universală. Manual pentru licee* (clasele X, XI, XII, cu profil umanistic), 2006; *Literatura universală. Manual pentru liceele cu profil umanistic*, clasa a X-a, 2007. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Membru al Asociaţiei de Literatură Generală şi Comparată din România.

Pavlicenco, Vitalia *nume la naştere* Vangheli
(29.10.1953, Grinăuţi, Republica Moldova)

Om politic. Soţia lui Sergiu P. A absolvit Facultatea de Limbi Străine (Secţiunea Limba şi Literatura Franceză) la Universitatea de Stat din Chişinău (1977). Doctor în filologie (din 1987). Deputat în Parlament pe lista Partidului Forţelor Democratice (1998–2001; secretarul Comisiei parlamentare pentru Securitatea Statului şi Ordinea Publică, vicepreşedinte al Comisiei pentru Buget şi Finanţe, membră a grupului moldo-spaniol de cooperare interparlamentară, membră a Delegaţiei asociate la Adunarea Parlamentară NATO – membră a Comisiei economice şi a Comisiei pentru securitate). Vicepreşedinte al Partidului Liberal (2004). Deputat pe lista Blocului „Moldova Democrată” (2005–2009); a făcut parte din Alianţa Moldova Noastră, vicepreşedinte al Comisiei de politică externă, delegat la AP NATO, vicepreşedinte al Fracţiunii AMN). Preşedinte al Partidului Naţional Liberal (din 2006). Ex-vicepreşedinte al Uniunii Jurnaliştilor din Republica Moldova, membră a Federaţiei Internaţionale a Jurnaliştilor.

Pavlovschi, Mihail
(07.10.1905, Cetatea Albă, Basarabia - ?.06.2005, Bucureşti)

General de flotilă aeriană. A absolvit liceul la Comrat, jud.Tighina şi apoi Școala Militară Aeronautică, secţia Ofiţeri naviganţi, la Cotroceni, Bucureşti. A absolvit în continuare Școala Militară de Pilotaj, Tecuci; Școala Specială Aeronautică de la Cotroceni, pentru piloţi de vânătoare; Institutul

Militar de Educaţie Fizică, Bucureşti; Şcoala de zbor fără vizibilitate. A lucrat la Uzinele Havilland, Anglia. A fost instructor de pilotaj la Tecuci, pilot de linie al Societăţii LARES, comandantul Escadrilei 72 Bombardament – Flotila 2 Aviaţie, comandant fondator al Şcolii de Bimotoare bombardament de la Popeşti Leordeni, comandantul Grupului Aero-Transport Băneasa, acţionând pe front până la Stalingrad în zona Armatei a III-a Română şi a IV-a Germană. Director al bazei Aero Băneasa până în 1949, când a fost arestat şi deţinut la Jilava, Poarta Albă, Ovidiu. Eliberat în 1954, a fost muncitor necalificat şi numai din acest fel de muncă a avut dreptul la pensie. Distincţii: Ordinul Virtutea Aeronautică de Pace, clasa Crucea de Aur (1939); Ordinul Virtutea Aeronautică de Război (cu spade), clasa Crucea de Aur (1943); Coroana României cu Spade, clasa a V-a; Coroana României de Pace, clasa a V-a; Medalia Serviciu Credincios; Medalia participării la Războiul antifascist româno-Sovietic; Steaua Republicii Populare Române; Medalia Eliberarea de sub Jugul Fascist (1949); Medalia Crucea Comemorativă (1992). După 1990 a fost membru al Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici şi al Asociaţiei Veteranilor de Război.

Păcurariu, Mircea
(30.07.1932, Ruşi, jud. Hunedoara)

Teolog, istoric şi preot. Specialist în istoria Bisericii Ortodoxe Române. A urmat Facultatea de Istorie a Universităţii din Cluj (studii neterminate, 1951–1952), apoi Institutul Teologic Universitar din Sibiu (1952–1956), unde a obţinut licenţa în teologie. Ulterior şi-a dat doctoratul la Institutul Teologic din Bucureşti (1956–1959) cu teza Legăturile Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania cu Ţara Românească şi Moldova în secolele XVI -XVIII. A fost profesor la Seminarul Teologic de la Mănăstirea Neamţ (1959-1961), apoi în învăţământul superior la Catedra de Istoria Bisericii Române de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu. A deţinut gradele didactice de asistent pentru limbile latină şi greacă (1961–1970), conferenţiar (1970–1971) şi apoi pe cel de profesor titular (din 1971). În perioada 1990–1992 a fost profesor suplinitor al aceleiaşi Catedre şi la Facultatea de Teologie a Universităţii din Iaşi. Din 1992 decan al Facultăţii de Teologie Andrei Şaguna din Sibiu Lucrări: *Istoria Bisericii Ortodoxe Române,* manual pentru Institutele Teologice – 3 vol. (1980–1981); *Începuturile Mitropoliei Transilvaniei* (1980); *Politica statului ungar faţă de Biserica românească din Transilvania în perioada dualismului,* 1867–1918 (1986); *Istoria Mânăstirii Prislop* (1986); *Două sute de ani de învăţământ teologic la Sibiu, 1786–1986* (1987); *Pagini de istorie bisericească românească* (1991); *Istoria Bisericii româneşti din Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş până în 1918* (1992); *Istoria Bisericii Ortodoxe Române,* compendiu (Chişinău, 1993); *Geschichte der Rumanischen Orthodoxen Kirche* (Erlangen, 1994); *Basarabia. Aspecte din istoria Bisericii şi a neamului românesc* (Iaşi, 1993); *Sfinţi daco-romani şi români* (Iaşi, 1994); *Dicţionarul Teologilor Români* (1996). Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Păduraru, Petru *nume la naştere* Ion Păduraru
(24.10.1946, Ţiganca, Cahul, Republica Moldova)

Mitropolit al Basarabiei. A absolvit Școala Profesională la Cahul, după ce şi-a satisfăcut serviciul militar în Armata URSS, la Odesa. A absolvit Academia Teologică din Leningrad. A absolvit Facultatea de Teologie de la Pitești în 1998. Hirotonisit preot la Catedrala Episcopală din Ujgorod. Ridicat la rangul de arhimandrit în cadrul Bisericii Ruse, a slujit la catedrala Mitropolitană din Chişinău. Hirotonisit episcop de Bălţi în 1990, cu recunoaşterea ambilor patriarhi, rus şi român. Din 1992 locţiitor al mitropolitului Republicii Moldova şi Chişinăului. În 1995 a ajuns mitropolit al Moldovei şi Chişinăului, numai cu recunoaşterea Bisericii Ortodoxe Române, căreia îi este subordonat şi cu titlul de Mitropolit al Basarabiei şi exarh al Plaiurilor. Contribuie la unitatea ortodoxă a românilor din Moldova şi din diaspora (SUA etc.). Distins cu Medalia Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol.

Pălăghiţă, Ioan
(13.02.1899, Oneşti – 09.05.1943, Kuban, Rusia)

Colonel. A fost comandantul Batalionului 1 din Regimentul 94 Infanterie din cadrul Diviziei 19 Infanterie (ca maior). Pentru eroismul său dovedit în acoperirea retragerii trupelor germane, la 7 aprilie 1943, a fost decorat post mortem cu Ordinul militar german Crucea de Fier în grad de Cavaler, fiind unul dintre cei 18 militari români care au

primit această distincție. I s-a conferit Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a și clasa a II-a post-mortem. A devenit colonel post-mortem.

Pătrăşcanu, D.D.
(08.10.1872, Tomeşti, jud. Iaşi - 04.11.1937, Bucureşti)

Prozator. Tatăl lui Lucreţiu P. A absolvit Istoria la Universitatea din Iaşi. Format în grupul „Vieţii Româneşti". A fost profesor de istorie la Iaşi, apoi la Bucureşti, la Liceul Matei Basarab. A fost exclus din învăţământ după Primul Război Mondial pentru atitudine filo-germană. A scris literatură satirică şi umoristică: *Schiţe şi amintiri,* 1909; *Timothei Mucenicul,* 1913; *Candidat fără noroc şi alte povestiri folositoare,* 1916; *Un prânz de gală*, 1928. A scris şi manuale şcolare.

Pătrăşcanu, Lucreţiu
(04.11.1900, Bacău – 17.04.1957, Jilava)

Om politic. Fiul lui D. D. P. Mama sa era din familia boierească Stoika. A absolvit Dreptul la Bucureşti şi s-a specializat la Leipzig. A intrat în mişcarea socialistă ca student (1919), în anul când tatăl său a fost exclus din învăţământ. Membru fondator al Partidului Comunist Român (1921). A participat la Congresul Kominternului de la Moscova, 1922. La întoarcerea în ţară a fost arestat şi trimis la Jilava. A intrat în ilegalitate cu numele Mironov. A fost apărătorul (în PCR) unităţii României Mari. Deputat al Blocului muncitoresc-ţărănesc (1931). A polemizat cu grupul Criterion (Mircea Vulcănescu). A fost întemniţat în timpul celui de-al Doilea Război Mondial la Jilava (din 1940). Împreună cu Emil Bodnăraş a mediat pentru apropierea de liberali şi ţărănişti în vederea unui acord care să permită armistiţiul cu sovieticii. Ajuns la Moscova în septembrie 1944, i-a contactat, graţie lui Vîşinski, pe Ana Pauker şi Vasile Luca, pe care-i ştia din 1922. După instaurarea guvernului Petru Groza, ca ministru, a epurat serviciile Siguranţei Statului. A scris *Problemele de bază ale României,* 1944. A fost delegat al guvernului Tătărescu la Conferinţa de pace de la Paris (1946). Acuzat de membrii de partid de vechea sa simpatie socialistă faţă de Broz Tito, a fost arestat în 1949 şi ucis la Jilava în 1954, iar aripa Gheorghe Gheorghiu-Dej s-a impus în PCR. O ediție postumă de *Scrieri,* 6 vol., a fost publicată între 1969-1983.

Păun, Cornel, *poreclit* Corolan
(17.02.1914, Voivodinţ, adică Satul Voievozilor, Banatul Sârbesc – 19.03.1981, Straja)

Lăutar. Ţigan după etnie. Solist vocal și violonist, din familie de cântăreți. A avut un repertoriu bogat, intrat în colecţiile de folclor ale Banatului Sârbesc: Axionul, specific al Voivodinţului, apoi Hora, De doi, Măzărica, Ardeleana din Voivodinţ (identitar vorbind, atestă locul de unde au migrat la origini locuitorii Vovodinţului*), Doina lu' Bocăluţ, Doina lu' Durăi*. Deşi autodidact, a compus melodii care-i poartă numele până astăzi: Măzărica lui Corolan care se zice la nunţi când nuntaşii joacă mireasa pe bani, ca şi *La strigatul cinstelor, cântată în zori, după noaptea nunţii*. Rămas în Fonoteca de aur a Radioului din Novi Sad.

Păun, Gheorghe
(06.12.1950, Ciocăneşti, Argeş)

Matematician. A absolvit Matematica la Bucureşti. Specializare în Germania, Franţa, Finlanda, Spania, Olanda. Profesor la Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti. A publicat numeroase lucrări: *Mecanisme generative ale proceselor economice,* 1980; *Gramatici matriciale,* 1981; *Gramatici contextuale*, 1982; *Paradoxurile clasamentelor*, 1987. A publicat şi science-fiction. Membru al Academiei de Ştiinţe din New York, al Asociaţiei Europene de Informatică. Membru corespondent al Academiei Române (1997).

Păun-Pincio, Ion *nume la naştere* Ion Păun
(17.08.1868, Mihăileni, jud. Botoșani – 30.12.1894, Bucureşti)

Scriitor. S-a înscris la Consevatorul din Bucureşti, dar nu l-a absolvit din cauze materiale. A fost o vreme telegrafist, apoi s-a dedicat jurnalismului. A colaborat la „Adevărul", „Contemporanul", „Evenimentul literar", „Lumea nouă", „Munca". Textele sale au fost publicate într-un volum postum: *Versuri şi proză*, 1986. Membru post-mortem al Academiei Române (1948).

Păunescu, Adrian
(20.07.1943, Copăceni, Republica Moldova – 05.11.2010, Bucureşti)

Poet. A absolvit Filologia la Bucureşti. A condus revista „Flacăra“ (1973–1985) şi cenaclul Flacăra (1973–1982), apoi revistele „Vremea“ şi „Totuşi iubirea“, cenaclul Totuşi iubirea (din 1990). După 1989 membru al Partidului Socialist al Muncii (1992–1996), în care calitate devine senator de Dolj, apoi membru PSD, continuând să fie parlamentar (1998-2008) şi membru în diverse comisii. Poet social, de un romantism arborescent: *Ultrasentimente*, debut, 1965; *Mieii primi*, 1966; *Fântâna somnambulă*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1968; *Istoria unei secunde,* 1972; *Pământul deocamdată,* 1976; *Manifest pentru sănătatea pământului*, 1980; *Iubiţi-vă pe tunuri*, 1981; *Totuşi, iubirea,* 1983; *Manifest pentru mileniul trei*, 1984; *Sunt un om liber*, 1989; *Poezii cenzurate*, 1990; *Trilogia căruntă*, cu volumele: *Romaniada, Bieţii lampagii, Noaptea marii beţii,* 1993–1994; *Front fără învingători,* 1995; *Infracţiunea de a fi*, 1996; *Tragedia naţională,* 1997; *Deromanizarea României*, 1998; *Cartea Cărţilor de poezie*, 1999; *Meserie mizerabilă, sufletul,* 2000; *Liber să sufăr,* 2003. În 2013 i s-a pubicat un timbru aniversar în Republica Moldova.

Pâclişanu, Zenobie
(01.05.1886, Straja, jud. Alba – ?.11.1958, Aiud)

Teolog. Greco-catolic. A absolvit Facultatea de Teologie catolică la Viena. Profesor la Seminarul Teologic din Blaj. Primul director al Bibliotecii Centrale din Blaj, primul director al Arhivelor Statului din Cluj. În 1918, la Marea Unire, a fost secretar al Comitetului Executiv al Consiliului Naţional Român din Blaj. Director general în Ministerul Instrucţiunii şi Cultelor (1922–1948), membru în delegaţia română la Conferinţa de pace de la Paris. Arestat mai apoi, a murit la închisoare. Lucrări: *Biserica şi românismul. Studiu istoric*, 1910; *Vechile mănăstiri româneşti din Ardeal*, 1919; *Propaganda catolică între românii din Ardeal şi Ungaria înainte de 1500. Studiu istoric*, 1920; *Documente privitoare la istoria şcoalelor din Blaj*, 1930; *Istoria creştinismului antic,* 3 vol., 1937. Membru corespondent al Academiei Române, exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Pânzaru, Sava
(08.09.1932, Hansca, Basarabia)

Istoric literar. A absolvit Şcoala Pedagogică din Cahul (1950–1954) şi Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău (1954–1959). Cercetător ştiinţific principal la Institutul de Limbă şi Literatură al Academiei de Ştiinţe din Moldova (azi Institutul de Filologie). Cercetător al arhivelor şi al presei din perioada activităţii scriitorilor despre care se pronunţă în articolele, studiile şi cărţile sale. Lucrări: *Gorki în Moldova* (1971), *Lev Tolstoi şi Moldova* (1978), *Itinerar arhivistic* (2007), *Icoane basarabene* (2008). În 1993, împreună cu Ion Nuţă şi Efim Levit, a editat opera integrală a lui Alexei Mateevici, două volume. A obţinut Premiul Prezidiului Academiei de Ştiinţe din Moldova (1982) şi Diploma de recunoştinţă a AŞM (1996).

Pârvan, Vasile
(28.09.1882, Perchiu, jud. Bacău – 26.06.1927, Bucureşti)

Istoric şi arheolog. A studiat la Bucureşti (profesori Nicolae Iorga şi Dimitrie Onciul) şi apoi în Germania, unde s-a specializat în istorie antică. A fost profesor la Universitatea din Bucureşti. S-a preocupat îndeosebi de arheologie, preistorie şi istoria civilizaţiei grecoromane. A organizat numeroase şantiere arheologice, dintre care cel mai important este cel de la Histria şi a publicat numeroase studii, rapoarte arheologice şi monografii, cuprinzând un material documentar vast, valoros şi util. Şi-a început activitatea cu lucrarea de doctorat *Naţionalitatea negustorilor din Imperiul Roman* (1909, în limba germană), considerată de specialişti unul din cele mai bune studii despre dezvoltarea comerţului în antichitatea clasică. În scopul rezolvării problemelor legate de istoria Daciei, a organizat o serie de săpături sistematice, îndeosebi în staţiunile arheologice din a doua epocă a fierului. Pe baza rezultatelor parţiale ale săpăturilor a scris *Getica* (1926), cea mai importantă lucrare a sa, o vastă sinteză istorico-arheologică, prin care a readus în prim-planul cercetării istorice rolul politic şi cultural al daco-geţilor în zona Europei Centrale şi de Est. Prin concepţia sa istorică, expusă în studiul sociologic *Ideile fundamentale ale culturii sociale contemporane* şi în eseuri (volumele *Idei şi forme istorice* şi *Memoriale*) a reuşit să facă o sinteză a neohegelianismului şi neokantianismului şi s-a declarat adversar al şovinismului şi al cosmopolitismului. El a organizat Şcoala Română din Roma, instituţie pentru perfecţionarea tinerilor arheologi şi

istorici (G. Călinescu a fost bursier acolo) şi a iniţiat şi condus apariţia anuarelor acesteia, „Ephemeris Dacoromana“ şi „Diplomatarium Italicum“, precum şi prima serie a revistei „Dacia“). Lucrări: *M. Aurelius Versus Caesar şi L. Aurelius Commodus* (1909); *Contribuţii epigrafice la istoria creştinismului daco-roman* (1911); *Cetatea Tropaeum* (1912); *Începuturile vieţii romane la gurile Dunării* (1923); *Memoriale* (1923); *Getica* (1926); *Dacia. Civilizaţiile antice din regiunile carpato-danubiene* (1928), în limba engleză, traducere în română 1937, 1957, 1958). Membru al Academiei Române (1913), vicepreşedinte al ei (1920–1923), secretar general (1923–1927), preşedinte al secţiunii istorice (1927) şi membru al mai multor academii şi societăţi ştiinţifice din străinătate. Membru fondator al Comitetului Internaţional de Ştiinţe Istorice (1926).

Pârvu, Ilie
(06.06.1941, Strejeşti, Olt)

Profesor de filosofie la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti, unde predă cursuri de filosofia ştiinţei, metafizică şi ontologie. În perioada 1973–1975 a fost bursier DAAD al Fundaţiei Alexander von Humboldt. Lucrări: *Semantica şi logica ştiinţei,* 1974; *Teoria ştiintifică,* 1981; *Introducere în epistemologie*, 1984; *Infinitul şi infinitatea lumii,* 1985; *Arhitectura existenţei*, 1990; *Filozofia comunicării*, 2000; *Cum se interpretează operele filozofice,* 2001; *Posibilitatea experienţei. O reconstrucţie teoretică a „Criticii raţiunii pure“,* 2004. Membru al Societăţii Internaţionale de Fenomenologie din SUA şi al Asociaţiei Internaţionale de Logică Simbolică. Este membru corespondent al Academiei Române (1992).

Pârvu Mutu(l) *nume la naştere* Pârvu Pârvescu
(1657, Câmpulung Moldovenesc – 1735, Mărgineni)

Pictor de biserici. A început să lucreze la 12 ani în pictura bisericească, cam 40 de ani în Moldova, apoi în Ţara Românească. A unificat stilul picturii bisericilor româneşti şi este considerat cel mai bun creator al perioadei Cantacuzinilor. A excelat în frescă. Cele mai cunoscute lucrări ale lui au fost frescele bisericilor din: Mărgineni, Măgureni, Cotroceni, Călineşti, Aninoasa, Colţea, Bordeşti, Filipeştii de Pădure, Sfântul Gheorghe Nou din Bucureşti, schitul Lespezi de pe Valea Prahovei, mănăstirea Sinaia, biserica mănăstirii Vălenii de Munte, mănăstirea Hurezu.

Pârvulescu, Constantin Al.
(21.07.1890, Ploieşti – 02.07.1945, Bucureşti)

Astronom. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. S-a specializat la Paris. Profesor de astronomie şi geodezie la Universitatea din Bucureşti, apoi din Cluj. A emis o teorie a pulsaţiei galaxiilor şi s-a ocupat de istoria astronomiei româneşti. Lucrări: *O nouă metodă pentru determinarea orbitelor stelelor duble*, 1928; *Contribuţie la problema evoluţiei cosmice,* 1930; *Îndrumări generale cu 24 de hărţi practice pentru cunoaşterea constelaţiilor în observarea fenomenelor cereşti,* 1938; *Elemente de mecanică cerească,* 1941. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Pârvulescu, Constantin
V. Pîrvulescu, Constantin

Pârvulovici, Duşan *sârbizat* Dušan Prvulović
(06.07.1966, Negotin, Banatul Sârbesc)

Inginer agronom. Numele originar era Pârvu. A absolvit Facultatea de Agronomie la Belgrad. Fondator şi director al Federaţiei Românilor din Serbia, Valea Timocului şi Voivodina). Este director şi redactor-şef al Agenţiei de presă TIMOC PRESS, cu ştiri şi materiale video în limba română şi sârbă. Membru fondator şi coordonator al Reţelei Comitetelor pentru Drepturile Omului din Serbia – CHRIS.

Pâslaru, Margareta
(09.07.1943, Bucureşti)

Interpretă de muzică uşoară. A debutat pe când era elevă la Liceul Gh.. Lazăr, la 15 ani, la Casa de Cultură Griviţa Roşie din Bucureşti. S-a afirmat în emisiunile de televiziune ale lui Valeriu Lazarov, scenografia Al. Bocăneţ, alb/negru. Şlagăre: *Mandolina mea, Polca dragostei* de G. Grigoriu; *Două rândunici* de R. Şerban; *Cum e oare?* de F. Bogardo; *Margarete* de Temistocle Popa; *Va veni o clipă* de P. Urmuzescu.

A interpretat şi melodii populare, a scris versurile pentru unele dintre melodiile sale: *Bade, pălărie nouă; Cum e oare?; Timpul; Trandafirii tăi; Veronica*. Primul spectacol în străinătate a fost la Cannes, 1968, când a primit Discul de marmură la Târgul Internaţional al Discului (MIDEM). A rămas în SUA în 1983. Premiul Sony la Festivalul Internaţional al Muzicii, Tokio. După 1989 a revenit la București.

Peculea, Marius Sabin
(13.04.1926, Cluj-Napoca)

Inginer. A absolvit Politehnica la Timişoara. A lucrat la Uzina Tehnofrig din Cluj, unde a înfiinţat şi a condus Serviciul de Studii şi Proiectări. Cercetător la Institutul de Fizică Atomică din Cluj, profesor la Institutul de Construcţii din Bucureşti, director al unităţii nucleare din Râmnicu Vâlcea. Contribuţii în domeniul optimizării energetice a sistemului de obţinere a apei grele. Preocupat de criogenie. Lucrări: Apa grea. Procese industriale de separare, 1984. Expert al Agenţiei Internaţionale de Energie Atomică de la Viena. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România. Membru titular al Academiei Române (1993).

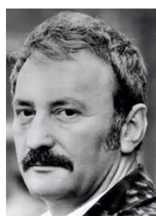
Pelivan, Ion Gheorghe
(01.04.1876, Rezeni, Basarabia - 25.01.1954, Sighet)

Om politic. A absolvit Seminarul Teologic din Chişinău (1898) şi Facultatea de Drept (1903 la Universitatea din Dorpat (în rusă Iuriev, în estoniană Tartu, sit arheologic Tarbatu, secolul al V-lea), Estonia. Locţiitor de judecător al oraşului Bălţi şi creatorul primei grupări naţionale din acest oraş, care milita pentru păstrarea identităţii româneşti a provinciei în cadrul Imperiului ţarist. Judeţul Bălţi a fost primul care s-a unit cu România în 1918. Arestat după 1945 în România, a murit la închisoare.

Pel(l)a, Vespasian V.
(04/17.01.1897, Râmnicu Sărat - 24.08.1960, New York)

Jurist, diplomat. Aromân. Tatăl său a fost primar liberal al oraşului Rm. Sărat. A absolvit Dreptul la Paris. Profesor la Facultatea de Drept a Universităţii din Iaşi, apoi din Bucureşti. Specializare la Sorbona. A predat şi la Academia de Drept din Haga şi la Institutul de Înalte Studii Internaţionale din Paris. Colaborator al lui Nicolae Titulescu. A contribuit la crearea instituţiilor de Drept internaţional, mai ales în ce priveşte răspunderea statelor pentru şi faţă de agresiune. Vicepreşedinte al Grupului interparlamentar român şi membru al Consiliului de conducere al Uniunii Interparlamentare de la Geneva. Membru de onoare al Asociaţiei Legilor Internaţionale, al Asociaţiei Diplomaţiei Internaţionale, al Societăţii de Studii Legislative, al Societăţii de Legislaţie Comparată, al Societăţii Americane a Legilor Internaţionale, al Comisiei Internaţionale de Poliţie Criminală, al Societăţii Generale a Închisorilor de la Paris. În ţară, de numele lui se leagă punerea bazelor Dreptului penal internaţional. Lucrări: *Vagabondajul şi cerşetoria,* Bucureşti, 1921; *Explicaţiunea legii pentru înfrânarea şi reprimarea speculei ilicite*, 1923; *Libertatea presei în noua Constituţie*, 1923; *Pedeapsa cu moartea în legătură cu proiectul Constituţiei*, 1923; *La Roumanie et le desarmement,* 1926; *L'Union Interparlamentaire et le Droit pénal international,* 1939; *La guerre-crime et les criminels de guerre*, 1946. Membru corespondent al Academiei Române (1941), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Pellea, Amza
(07.04.1931, Băilești – 12.12.1983, București)

Actor de teatru și film. A absolvit cursurile Colegiului Naţional Carol I din Craiova. A fost un reprezentant al Promoţiei de aur a teatrului românesc. A jucat la Teatrul Naţional din Craiova, Teatrul Mic, Teatrul Nottara, Teatrul de Comedie şi Teatrul Naţional din Bucureşti. A fost profesor la IATC. A fost interpretul lui Nea Mărin, binecunoscutul personaj de sorginte populară creat de Sergiu Nicolaescu (filmul *Nea Mărin miliardar*) şi care i-a relevat atât de bine disponibilităţile pentru comedie. A interpretat personaje istorice (Vlădica Hariton din *Tudor din Vladimiri* de Mihnea Gheorghiu, Voievodul Basarab din *Croitorii cei mari* din Valahia de Al. Popescu, rolurile din Tudor, *Răscoala, Haiducii, Dacii, Columna*, *Mihai Viteazul*), personaje contemporane (Ailinicii din *Secunda 58* de Dorel Dorian, Manole din *Somnoroasa aventură* de T. Mazilu) şi personaje din repertoriul clasic universal (Esteban din *Fântâna turmelor* de Calderon, Horaţiu din *Hamlet,* Platonov

din *Un Hamlet de provincie* de Cehov). A câştigat în 1977 premiul de interpretare masculină pentru cel mai bun actor la Festivalul Internaţional de Film de la Moscova, pentru rolul său Manolache Preda din filmul *Osânda,* unde a jucat alături de Gheorghe Dinică şi Ernest Maftei, într-o ecranizare de Sergiu Nicolaescu după *Velerim şi Veler Doamne* de Victor Ion Popa.

Penciulescu, Radu
(25.05.1930, Bucureşti – 15.04.2019, Stockholm)

Regizor de teatru. A absolvit Institutul de Artă Teatrală la Bucureşti (coleg de promoţie cu Lucian Pintilie, Andrei Şerban şi Liviu Ciulei) la clasa Dinei Cocea. Profesor la IATC Bucureşti, i-a avut elevi pe Cătălina Buzoianu, Alexa Visarion, Dan Micu, Mircea Cornişteanu. Fondator şi director al Teatrului Mic, a deschis orizontul teatral românesc spre repertoriul european şi universal contemporan. A plecat din ţară în anii '70 ai veacului XX şi a lucrat în SUA, Belgia, Finlanda, Marea Britanie, Canada, Franţa, Suedia, unde s-a stabilit. După 1989 a revenit în România pentru câteva spectacole regizate la Teatrul Naţional.

Penescu, Corneliu
(30.11.1919, Bucureşti – 19.04.1982, Dijon, Franța)

Inginer. A absolvit Politehnica la Bucureşti. Inginer la Societatea de Gaz şi Electricitate, a contribuit după 1946 la planul de electrificare a ţării. Din 1957 profesor şi decan la Facultatea de Automatică a Institutului Politehnic din Bucureşti. A fugit din ţară în RFG în contextul descoperirii lui Mihai Pacepa, fără a reuşi să facă ceva în privinţa carierei. Lucrări: *Automatica şi telemecanica sistemelor energetice*, 3 vol., 1950–1961. Secretar general al Asociaţiei Oamenilor de Ştiinţă din România. Membru corespondent al Academiei Române (1963), exclus în anul fugii şi repus în drepturi în 1990.

Penescu Liciu, Elena
(1910, Bucureşti – 1996, Bucureşti)

Balerină. Fiica actorului Petre L. şi mătuşa balerinei Irinel L. (soția lui Șt. Aug. Doinaș). A studiat baletul la Paris şi în Italia. A debutat pe scena Operei din Haga, la 16 ani. Prim-balerină a Operei din Cluj la 18 ani, apoi a Operei şi Operetei din Bucureşti. Maestru coregraf (din 1973) şi scenograf, creatoare de şcoală de balet în România. Şcoala de dans Liciu a început să funcţioneze la Bucureşti în 1943 şi, alături de studioul Floriei Capsali, care funcţiona din 1921, au format, practic, tot baletul românesc. I-au fost elevi: Ion Tugearu, Alexa Mezincescu, Margareta Zirra, Mihaela Atanasiu, Mireille Savopol, Vasile Solomon, Cornel Patrichi, Doina Andronache, Adina Cezar ş.a.

Peneş Curcanul *nume la naştere* Constantin Ţurcanu
(1815, Vaslui – 1919, Vaslui)

Sergent, erou. S-a dus să lupte voluntar în Războiul de Independenţă din 1877, la vârsta de 62 de ani. A fost rănit, dar s-a întors şi a trăit până la Primul Război Mondial. Vasile Alecsandri a scris un poem care-i poartă numele. În oraşul său natal există un memorial care-i este dedicat.

Peneş, Mihaela
(22.07.1947, Bucureşti)
Atletă. Și-a început cariera ca adolescentă, iar la 17 ani a fost cooptată în lotul naţional care a participat la Jocurile Olimpice de la Tokio (1964) şi a câştigat medalia de aur. Și-a susţinut performanţa şi la olimpiada de vară de la Mexico City (1968), când a obţinut medalia de argint.

Perahim, Jules *nume la naştere* Iuliş Blumenfeld
(24.05.1914, Bucureşti – 02.03.2008, Paris)

Pictor. (Blumenfeld înseamnă în germană Câmp cu flori – numele de familie evreiești – nativ tribale și unul din puținele mijloace de conservare a identității de neam, deoarece nu aveau o țară - au fost date în stil european pe vremea Imperiului Austro-Ungar, deci sunt în germană şi sunt de obicei denumiri care ţin de geografie. Perahim înseamnă în idiş flori). A luat lecţii de pictură cu Nicolae Vermont. Avangardist, a fondat, împreună cu Gherasim Luca, revista „unu". A fost sprijinit de Marcel Iancu pentru a deschide prima expoziţie personală. S-a înscris în Partidul Comunist în 1938, la Praga, influenţat de

graficianul comunist german (evreu ca etnie) John Heartfield. În intervalul 1940–1944 a fost refugiat în URSS. Profesor la Institutul de Arte Plastice (1948–1956) din Bucureşti. Redactor-şef al revistei „Arta plastică“ (1956–1964). Stabilit în Franţa din 1969, revine la pictura suprarealistă, caracterizată prin hibridarea tuturor formelor de viaţă. A făcut desene, pictură, ceramică pictată. Lucrări: desene – Urmuz, Blecher, Bogza ori inspirate de pagini din Villon, Paul Păun, Gherasim Luca, Mateiu Caragiale; pictură – Calipigus, Revoluţie imposibilă.

Percec, Virgil
(08.12.1946, Iaşi)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie Industrială la Institutul Politehnic din Iaşi. Specializări în polimeri la Freiburg şi Akron, SUA. Cercetător şi director la Institutul de Chimie Petru Poni din Iaşi. Stabilit în 1982 în SUA, profesor la Departamentul pentru Ştiinţa Polimerilor de la Universitatea din Cleveland, apoi la Pennsylvania State University. A fost profesor invitat în Germania, Marea Britanie, Suedia. Contribuţii în domeniul chimiei macromoleculare şi al cristalelor lichide polimere. Lucrări: *Direct Visualization of Individual Cylindrical and Spherical Supramolecular Dendrimers*, 1997, în colaborare*; Arenesulfonyl Halides: An Universal Class of Functional Initiators for Metal Catalyzed ‘Living’ Radical Polymerization or Styrene(s), Methacrylates and Acrylates,* 1998, în colaborare; *Synthesis and Structural Analysis of Two Constitutional Isomeric Libraries of AB2 Based Monodendrons and Supramolecular Dendrimers*, 2001, în colaborare. Membru în comitetele de conducere a numeroase reviste de specialitate, printre care: „Journal of Materials Chemistry“, 1990–1996; „Macromolecules“, 1990–1993; „Chemtracts: Macromolecular Chemistry“, 1991–1993; „Progress in Polymer Science“, din 1992; „Die Makromolekulare Chemie - Macromolecular Chemistry and Physics“, din 1993; „Die Makromolekulare Chemie - Macromolecular Rapid Communications“, din 1993; „Chemistry of Materials“, 1997–2000; „Revue Roumaine de Chemie“, din 1998; „Biomacromolecules“, 1999; „Quarterly Review“, din 1999; „e-Polymers“, din 2001; „Revista de Chimie“ (Bucureşti), din 2003. Un laborator de chimie al Massachusetts Institute of Technology poartă numele său. A primit numeroase premii: al Fundaţiei Naţionale Americane pentru creativitate în cercetare (1990, 1995, 2000); medalia Staudinger-Durrer, Elveţia; Premiul Internaţional al Societăţii japoneze pentru ştiinţa polimerilor, 2007. Membru al Societăţii Americane de Chimie Pură şi Aplicată. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Perieţeanu, Grigore I.
(24.03.1879, Bucureşti – 1949, Bucureşti)

Jurist şi om politic. A absolvit Dreptul la Bucureşti. Inspector la Poliţia Capitalei, secretar general al Primăriei Capitalei, deputat de Ilfov ca membru al Partidului Naţional Ţărănesc şi vicepreşedinte al Adunării Deputaţilor, ministru al Lucrărilor Publice şi Comunicaţiilor în guvernul Vaida-Voevod. Membru al Comisiei permanente a Uniunii Avocaţilor din România (1923–1928) şi preşedinte al ei (1935–1942). Membru al Institutului de Studii Legislative din România (din 1933) şi director al „Curierului judiciar“. Lucrări: *Manual teoretico-practic de poliţie judiciară,* 1904 (în colaborare); *Poliţia de moravuri*, 1905; *Rolul poliţiei în statul modern*, 1907; *Legea asupra stării de asediu şi Constituţia*, 1913; *Un proces interesant*, 1916; *Casele de joc la noroc*, 1916; *Efectele rechiziţiunii,* 1919 (în colaborare); *Apărarea colonelului Verzea*, 1920; *Medicii şi art. 137 Cod penal*, 1921; *Asupra unui caz de denunţare calomnioasă*, 1921; *Delirul de persecuţie şi interdicţia judiciară,* 1922; *Contractul de locaţiune şi casele de toleranţă*, 1922; *Codul închirierilor*, 1922 (în colaborare); *Închirierea sub regimul legii din 6 aprilie 1922; Noul Cod al închirierilor*, 1923 (în colaborare); *Art.1 Cod civil şi legea din 6 aprilie 1922; Pledoaria în procesul Livescu*, 1925; *Agenţii de legătură şi avant-gardele corupţiei*, 1925; *Responsabilitatea medicală din punct de vedere penal*, 1926; *Pentru artă, pledoaria în procesul artistei Maria Giurgea*, 1928; *Teatrele noastre naţionale*, 1929; *Apărarea Arabelei Armăşescu*, 1930; *Legea pentru organizarea teatrelor naţionale şi operelor*, 1930; *Modul de constituire al instanţei de judecată după amnistierea faptei penale*, 1931; *Poliţia judiciară*, 1931; *Determinarea competenţei în materie de calomnie prin presă,* 1932; *Responsabilitatea civilă şi penală a medicilor*, 1932; *Legea liniştii publice*, 1933 (în colaborare); *Legea pentru controlul averilor*, 1933 (în

colaborare); *Legea pentru suspendarea executărilor silite*, 1933 (în colaborare); *Dreptul de opţiune*, 1933; *Delavrancea, orator judiciar şi politic*, 1934; *De la Bară la Ministerul de Justiţie şi de la Ministerul de Justiţie la Bară*, 1935; *Ilicitul civil şi penal*, 1936; *Codul penal Regele Carol II, adnotat*, 3 volume, 1936–1937 (în colaborare). A fost şi autorul unor lucrări politico-sociale, precum: *Dezorientare şi dibuiri*, 1934; *Frumuseţi naturale şi frumuseţi sociale,* 1934; *Turcia nouă,* 1935; *Discurs inaugural la Congresul avocaţilor*, 1935; *Impresii din Polonia*, 1937; *Prin Italia, Turcia şi Polonia*, 1938; *Din cartea veacurilor şi izbânzilor româneşti*, 1939; *Fericita aniversare a Constituţiei*, 1940. Ca literat, s-a remarcat prin volumele: O*riginale şi traduceri*, versuri, 1903 (în colaborare); *În surdină,* versuri, 1908; *Urzici*, epigrame, 1910; *Opt portrete*, versuri, 1913; *Cântecul plopilor*, versuri, 1928; *Glasul apelor*, sonete, cu ilustraţii de D. Știubei, 1932; Escale, sonete, 1938; în 1937 şi 1938 i-au apărut două volume de sonete în traducere franceză; *Poezia mării*, conferinţă, 1937; *Elogiul mării*, conferinţă 1938; *I. Pillat, cântăreţul mării noastre*, 1940; *Prin cereşti vitralii*, volum apărut în colecţia BPT, 1940. Preşedinte al Consiliului Superior al Cartelurilor, al Confederaţiei Asociaţiilor de Profesionişti Intelectuali şi al altor organizaţii româneşti.

Perju, Veaceslav Leontie
(18.08.1953, Briceni, Moldova)

Inginer. A absolvit Colegiul Electromecanic la Chişinău, apoi Institutul Politehnic din Chişinău, specialitatea Automatică şi Telemecanică. Specializare la Institutul de Aviaţie din Moscova în calculatoare, sisteme şi reţele. Specializare la Universitatea din Londra. Profesor la Institutul Politehnic din Chişinău, director al Departamentului de Informatizare al Universităţii Tehnice (fostul Institut Politehnic) din Chişinău. Vicepreşedinte şi director executiv al Comitetului Naţional al Moldovei, al Societăţii Tehnico-Ştiinţifice Internaţionale în Inginerie Optică SPIE (SPIE-Moldova), membru al Consiliului pentru Resursele Informaţionale şi Informatizare de pe lângă preşedintele Republicii Moldova, consilier principal în problemele ştiinţei al Parlamentului Moldovei. Membru al grupurilor de lucru Impact of Information Technologies on the National Security şi Advanced Distributed Learning ale Consorţiului Academiilor Militare şi Instituţiilor de Studii în Securitate din cadrul Programului Parteneriat pentru Pace. Fondator al Moldavian Research and Development Association. Membru al Academiei Internaţionale de Informatizare a ONU. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Perlea, Ionel
(13.12.1900, Bucu, com. Ograda, jud. Ialomiţa – 29.07.1970, New York)

Dirijor. A studiat compoziţie şi dirijat la München şi Leipzig (1918–1923). Și-a dirijat în 1919 propria compoziţie la Ateneul Român. A fost dirijorul Operei din Cluj şi apoi al Operei din Bucureşti. Din 1945 Scala din Milano îi oferă un contract permanent pentru dirijarea orchesteri sale. La recomandarea lui Arturo Toscanini, care îl desemnează urmaş al său dăruindu-i propria baghetă, Ionel Perlea semnează un contract cu Connecticut Symphony Orchestra din New York pentru anii 1952–1959. Urmând aceluiaşi Toscanini, funcţionează în perioadele 1952–1959 şi 1965–1970 ca profesor de artă dirijorală la Manhattan School of Music din New York. În 1969 dă ultimile sale concerte în Bucureşti la Sala Palatului şi la Ateneul Român. Suferă un atac vascular cerebral cu paralizia parţială a braţului drept (1955). Cu eforturi mari a învăţat să dirijeze numai cu mâna stângă şi a reuşit o performanţă memorabilă cu opera Tosca de Giacomo Puccini. Printre compoziţiile sale se numără un concert pentru vioară şi orchestră, piese de muzică de cameră, muzică simfonică. A lăsat numeroase înregistrări pe discuri (o serie la celebra casă de discuri Remington) din repertoriul simfonic sau de operă. A obţinul Premiul pentru compoziţie George Enescu pentru Quartetul de coarde op.10 (1926).

Perlin, Iurie
(17.09.1917, Kiev – 10.03.1990, Chişinău)

Fizician. A participat activ, în Armata Roşie, la al Doilea Război Mondial. Elevul lui Solomon Pekari la Universitatea din Kiev. A fondat la Facultatea de Fizică a Universităţii din Chişinău Catedra de Fizică Teoretică, pe care a condus-o. A pus bazele teoriei corpului solid în fizica din Moldova.

Contribuţii la evidenţierea mecanismelor de bază ale dispersiei purtătorilor de curent în cristale. A formulat teoria transferurilor multifonice, valabilă şi azi. Lucrări: *Bands and Polarization Dichroism of Jahn-Teller Centers, în colaborare; The Dynamical Jahn-Teller Effect in Localized Systems,* în colaborare. Alături de Antonie Ablov şi Mihail Kot este fondator al unei direcţii distincte de cercetare a AŞM. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Perper, Joshua
(17.12.1932, Bacău)

Medic. A reuşit să scape de lagărele naziste urmând armata sovietică în calitate de copil de trupă. A plecat în anii '50 în Israel şi a absolvit Medicina la Universitatea Ebraică din Tel Aviv. Specializat ca medic legist la John Hopkins University în SUA. Șef al Departamentelor de medicină legală la clinici
din Baltimore, Pittsburgh în Florida. Considerat unul dintre fondatorii domeniului în SUA (domeniu recunoscut legal din 1959). Consultant de specialitate pentru serialul SF *Stargate SG1*. A sistematizat cunoştinţele experimentale în legătură cu autopsiile şi cauzele morţii. Între 1991-2011 a fost șeful echipei de Control al Sănătății la Los Angeles. Lucrări: *Self-assessment of current knowledge in forensic pathology and legal medicine: 1100 multiple choice questions and referenced answers,* 1981; *Microscopic diagnosis in forensic pathology,* 1990.

Perpessicius
V. Panaitescu-Perpessicius

Persu, Aurel
(26.12.1890, Bucureşti – 05.05.1977, Braşov)

Inginer şi inventator. A absolvit Şcoala Superioară Tehnică din Berlin–Charlottenburg ca şef de promoţie. În 1914 a primit Medalia de Merit a Ministerului Instrucţiunii Publice din Germania pentru un studiu privind comportamentul navelor în spaţiul cosmic. Profesor la Şcoala Politehnică din Bucureşti, director general la Fabrica de avioane IAR Braşov. S-a ocupat de formele aerodinamice şi a inventat primul automobil de formă aerodinamică (în picătură), numit automobilul Persu, aflat astăzi la Muzeul Tehnic din Bucureşti. Cercetarea sa, brevetată în Germania şi SUA, a fost folosită de toţi constructorii de automobile, dar patentul aparţine familiei. A avut şi alte numeroase brevete, atât în ţară, cât şi în străinătate.

Peşacov, Gheorghe *nume la naştere* Toma Gheorghe Peșica *a semnat şi* Pedestrăşescul
(15.04.1785, Vidin, Vlaho-Clisura, Bulgaria – 01.11.1854, Bucureşti)

Poet. Român din Valahia Albă. Translator la Arhivele Statului. A scris versuri în română, bulgară, greacă. În bune relaţii cu Văcăreştii, îi cunoştea pe Anton Pann (și el valah din Bulgaria) şi B. P. Mumuleanu. A participat la mişcarea revoluţionară a lui Tudor Vladimirescu (1821). Lucrări: manifestul revoluţionar *Trâmbiţă românească* (1821); *Jălirea necuviincioasei morţi a heroului României,* 1821; *Prietenia din univers,* 1847. A lăsat în manuscris *Memorii.*

Péterfi, Ştefan
(08.03.1906, Deva – 06.05.1978, Mexico City)

Botanist. A fost profesor la Catedra de anatomie şi fiziologia plantelor de la Facultatea de Ştiinţe din Cluj (1928–1976), decan (1946–1948) şi prorector (1946–1948, 1959–1976), redactor şi coautor la primul tratat românesc de algologie (4 vol., 1976–1981). A descoperit noi genuri şi specii de alge, publicând numeroase studii de specialitate. A fost vicepreşedinte al Consiliului Naţional al Cercetării Ştiinţifice, vicepreşedinte al Consiliului de Stat (1967–1978) şi membru al CC al PCR (1969–1978). Membru titular al Academiei Române (1963), vicepreşedinte al acesteia între 1974 şi 1978.

Petică, Ştefan
(15.10.1877, Suceşti, jud. Galaţi – 17.10.1904, Bucureşti)

Poet. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti, intrând de timpuriu în mişcarea socialistă. Este unul dintre cei mai cunoscuţi poeţi simbolişti: *Fecioara în alb*, 1902; *Cântecul toamnei*, 1909, postum. A mai scris poeme în proză, eseuri: *Estetismul lui*

Ruskin, Poezia nouă, Decadenţa sculpturii, teatru: *Fraţii,* 1902.

Petit, Eugen
(28.01.1882, Iaşi – 1959, Bucureşti)

Jurist. Familie de origine franceză (girondini - facțiune în Revoluția Franceză; originari din Occitania). Cetăţean român. A absolvit Dreptul la Universitatea din Montpellier. A fost judecător la Slobozia, Huşi, Bălţi, Iaşi. Consilier la Înalta Curte de Casaţie. Demis în 1945, n-a avut drept de semnătură până la moarte şi drept de pensie până în 1953, când a primit-o la intervenţia statului francez. Lucrări: *Capacitatea juridică a femeii măritate,* 1932; *Cum ia sfârşit contractul individual de muncă,* 1933; *Codul conversiunii*, împreună cu Constantin Grigore C. Zotta şi Constantin Hamangiu, 1934.

Petrăchescu, Eliza
(15.06.1911, Vaslui – 04.03.1977, Bucureşti)

Actriţă. A absolvit Conservatorul Dramatic la Iaşi ca elevă a Agathei Bârsescu şi a fost actriţa Naţionalului ieşean 10 ani, după care a fost angajată la Naţionalul din Bucureşti. Actriţă mai ales de dramă. Roluri: în teatru – *Cadavrul viu* de Tolstoi, *Scene de stradă* de Elmer Rice, Hamlet de Shakespeare, *Nepoftitul* de Tristan Bernard, *Oamenii cavernelor* de William Saroyan; în film – *Tănase Scatiu, Setea, Codin, Amintiri din copilărie, Felix şi Otilia, Nunta de piatră, Duhul aurului, Ilustrate cu flori de câmp.* A murit la cutremurul din capitală.

Petraşcu, Gheorghe *nume la naştere* Gheorghe Petrovici
(20.11/2.12.1872, Tecuci – 01.05.1949, Bucureşti)

Pictor. Şi-a făcut primele studii la Academia de Belle-Arte din Bucureşti cu G. D. Mirea. La recomandarea lui Nicolae Grigorescu primeşte o bursă pentru a se perfecţiona în străinătate. După scurt timp petrecut la München, pleacă la Paris, unde se înscrie la Academia Julian şi lucrează în atelierul lui Bouguereau (1899–1902). De la prima sa expoziţie personală la Ateneul Român (1900), este remarcat de scriitorii B. Şt. Delavrancea şi Alexandru Vlahuţă, care îi cumpără câte o lucrare. Pictează peisaje, atât în ţară (Sinaia, Târgu Ocna, Câmpulung-Muscel), cât şi în Franţa (Vitré, Saint-Malo), Spania (Podul San Martin din Toledo) şi mai ales în Italia (Veneţia, Chioggia, Napoli). În peisajele sale lumina nu şterge contururile ca la impresionişti, dimpotrivă, arhitecturile rectilinii se impun printr-o impresie de soliditate. A avut numeroase expoziţii personale, între 1903 şi 1923, la Ateneul Român, apoi la Căminul Artei (1926–1930), culminând cu cele două retrospective de la Sala Dalles din anii 1936 şi 1940. A participat la Bienala de la Veneţia (1924, 1938 şi 1940). A primit Marele Premiu al Expoziţiei Internaţionale din Barcelona (1929) şi al celei din Paris (1937). Membru al Academiei Române (1949).

Petraşcu, Miliţa *nume la naştere* Melania Nicolaevici
(31.12.1892, Chişinău - 25.01. 1976, Bucureşti)

Sculptoriţă. A absolvit Şcoala de Arte Plastice Stroganov (de Arte Industriale şi Aplicate) din Moscova şi Literele şi Filosofia la Institutul Bestujev (pentru femei) din Sankt Petersburg. Specializări la München cu Wassily Kandinsky şi Alexei von Jawlensky, la Paris cu Henri Matisse şi Antoine Bourdelle şi la Belgrad cu Ivan Mestrovič. Îl cunoaşte pe Brâncuşi şi este influenţată de el. A făcut parte din grupul „Contimporanului“ şi grupul Arta Nouă. Este cea mai expresivă femeie din sculptura românească. A expus la saloanele naţionale şi în Germania, Italia, Austria, Anglia şi Franţa sculptură de avangardă, apoi o serie de portrete: Marioara Voiculescu, George Bacovia, Elvira Godeanu, Agepsina Macri ş.a.

Petre, Augustin Iuliu
(13.11.1923, Cehul Silvaniei, jud. Sălaj – 07.01.1999, Bucureşti)

Inginer de aviaţie. A absolvit Şcoala Politehnică la Bucureşti, ca şi Facultăţile de Ştiinţe şi de Filosofie la Universitatea din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Bucureşti, şeful Catedrei de aeronave. A condus Departamentul de Dinamica Structurilor la Institutul de Mecanică Aplicată al Academiei Române. Pilot de planor şi avion. Contribuţii în domeniul rezistenţei materialelor, construcţiei aeronavelor, aeroelasticităţii şi dinamicii structurilor. Expert ONU pentru aceste domenii.

Petre, Nică
(27.01.1936, Brăilița, jud Brăila – 21.04.2008, Toronto)

Sculptor. A absolvit Institutul de Arte Plastice la București. Profesor de liceu. A deschis prima expoziţie personală cu sculptură mică la Simeza, în 1969, a lucrat la Măgura (Buzău), a participat la Bienala de la Veneţia (1976), a avut expoziţii la Columbus Center din Toronto (de sculptură şi pictură). Lucrări: *Triptic,* 1974; *Perpessicius*, 1978; *Umbră,* 1980, Grecia; *Linişte,* 1988, Germania; *Mihai Eminescu*, 1989, Ontario; *Invocaţie,* 1990, Ontario; *Adam şi Eva,* 1991, Hakone, Japonia; *Acrotiri*, 1993, Austria; *Innate*, 1995, Osaka; *Pod*, 1996, Ontario. În 1980 a plecat din ţară şi a trăit un an în Grecia şi în Italia. În 1981 s-a stabilit în Canada, la Toronto. I s-a decernat Marele Premiu pentru sculptură la Concursul Internaţional Henri Moore de la Hakone, Japonia (1991). Din 2003 există la Brăila un Centru Cultural care-i poartă numele.

Petre, Zoe *nume la naştere* Zoe Condurachi
(23.08.1940, București - 01.09.2017, București)

Istoric. Fiica lui Emil Condurachi şi a Floricăi C. (n. Moisil), arheolog. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti. Specializată în arheologie şi istorie antică, elevă a lui Dionisie M. Pippidi. Profesor şi decan la Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti. Profesor invitat al Universităţilor Harvard, Cambridge, Massa-chussets, Columbia, New York. Consilier prezidenţial sub preşedinţia lui Emil Constantinescu. Lucrări: *Civilizaţia greacă şi originile democraţiei*, 1993; *Cetatea greacă între real şi imaginar,* 2000; *Practica Nemuririi. O lectură critică a izvoarelor greceşti referitoare la geţi,* 2004. Distinsă cu Legiunea de Onoare a Franţei în grad de Comandor, 1999; Ordinul Dom Infante Enrique, Portugalia, 1999; Ordinul Danebrog în grad de Mare Cruce, Danemarca, 2000; Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Mare Cruce, 2000.

Petrencu, Anatol
(22.05.1954, Căușeni, Republica Moldova)

Istoric, om politic. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii de Stat din Chişinău. Specializare la Institutul de Cercetări Economice şi Politice Internaţionale al Academiei de Ştiinţe a Federaţiei Ruse din Moscova. Profesor la Catedra de Istorie modernă și contemporană universală a Universităţii din Chișinău, decan al Facultăţii de Istorie (a dizolvat Catedra de Istorie a URSS şi a fondat Catedra de Istorie a Românilor, prima cu acest profil din Republica Moldova). Preşedinte al Asociaţiei Istoricilor din Republica Moldova. A participat la elaborarea metodologiei de predare a istoriei în instituţiile de învăţământ preuniversitar, fiind coautor al Curriculumului la Istorie pentru aceste instituţii. Contribuţii la coordonarea, în Republica Moldova, a cursurilor de Istoria Românilor şi Istoria Universală cu cele din România. Preşedinte al Mişcării social-politice Acţiunea Europeană, care a fuzionat ulterior cu Partidul Liberal. Lucrări: *Basarabia în al doilea război mondial. 1940–1944* (1997), *România şi Basarabia în anii celui de-al doilea război mondial* (1999), *În serviciul zeiţei Clio* (2001), *Polonezii în anii celui de-al doilea război mondial. Culegere de documente* (2004), *Polonezii în anii celui de-al doilea război mondial. Istoria politică* (2005) ş.a. Premii ale Senatului Universităţii de Stat din Moldova pe anii 2004 şi 2005.

Petrescu, Adrian Cristian
(26.07.1937, Câmpina - 17.12.2014, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electronică şi Telecomunicaţii a Institutului Politehnic din Bucureşti. Specializare la Institutul de Electrotehnică din Moscova. Profesor la Facultatea de Electronică a Universităţii Politehnice din Bucureşti. Contribuţii la proiectarea şi dezvoltarea unor echipamente pentru prelucrarea datelor. A participat la realizarea calculatorului românesc Felix M216. A inventat un termograf cu microprocesoare pentru aplicaţii în oncologie. Lucrări: *Iniţiere în structura calculatoarelor electronice*, 1996. Membru al Institutului de Inginerie Electrică şi Electronică (IEEE), membru al Academiei de Ştiinţe din New York. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din Bucureşti.

Petrescu, Camil
(22.04.1894, București – 14.05.1957, București)

Scriitor. Absolvent al Facultăţii de Filosofie şi Litere de la Universitatea din Bucureşti. Elevul lui Ion Petrovici. Îşi ia doctoratul în filosofie cu o teză despre fenomenologie în opera lui Husserl. A fost profesor la Timişoara imediat după Marea Unire. A fondat revistele „Ţara" şi „Limba română" la Timişoara, pentru a aduce la standarde naționale dialectul românesc din Banat după Marea Unire. A editat „Săptămâna muncii intelectuale şi artistice" şi „Cetatea literară" la Bucureşti. A frecventat cenaclul Sburătorul, a fost redactor la Editura Fundaţiilor Regale, director al Teatrului Naţional din Bucureşti (1939). A debutat în revista „Facla" (1914), cu articolul Femeile şi fetele de azi, sub pseudonimul Raul D. Între 1916 şi 1918 a participat ca ofiţer la Primul Război Mondial. În 1916 a plecat pe front, unde a fost rănit și a rămas hipoacuzic. După un stagiu într-un spital militar, a ajuns iarăși în prima linie, dar a căzut prizonier la unguri. Ambianţa războiului va intra, apoi, în celebrul roman *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război.* Debutul editorial se petrece cu un volum de *Versuri. Ideea. Ciclul morţii* (1923). În 1933 a publicat cel mai valoros roman al său şi unul dintre romanele importante ale modernismului european, Patul lui Procust. Lucrări: *Jocul ielelor,* teatru, (1918); *Un luminiş pentru Kicsikem* (1925); *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* (1930); *Transcedentalia* (1931); *Din versurile lui Ladima* (1932); *Teze şi antiteze* (1936); *Modalitatea estetică a teatrului* (1937); teza de doctorat Husserl – cu o introducere în filozofia fenomenologică a devenit un capitol din *Istoria filosofiei române* (1938); *Doctrina substanţei*, 1940, editată integral postum (1988), eseu filosofic; *Un om între oameni* (1953 – 1957, rămas neterminat); *Turnul de fildeş* (1950); *Act veneţian, Suflete tari, Danton, Mioara, Mitică Popescu, Bălcescu,* teatru; *Caragiale în vremea lui*, eseu; *Rapid Constantinopol – Bioram* (1933), reportaje de călătorie; *Note zilnice* (1975), postum, jurnal intim editat de Mircea Zaciu. Membru al Academiei Române (1948).

Petrescu, Cezar
(01.12.1892, Hodora, com. Cotnari, jud. Iaşi - 09.03.1961, Bucureşti)

Scriitor. Obţine licenţa în Drept în 1915 la Iaşi. Redactor la „Adevărul", „Dimineaţa", "Bu - covina", "Ţara nouă", fondator şi co-director, alături de Pamfil Șeicaru, al revistei social-politice şi culturale „Hiena" (1919–1924). Aspira, pe urmele lui Honoré de Balzac, să scrie o nouă Comedie umană, o cronică românească a veacului XX. Este unul din cei mai de seamă gazetari din prima jumătate a veacului. Alături de Lucian Blaga, A. Maniu şi Gib Mihăescu întemeiază revista „Gândirea" în 1921. Este fondator al ziarelor „Cuvântul" şi „Curentul" în 1928; director al ziarului oficios „România" în 1938 şi al revistei „România literară", 1938, suprimate în 1940. Se afirmă ca romancier cu romanul *Întunecare* (1927– 1928). Opera sa cuprinde circa 70 volume – romane, nuvele, piese de teatru, proză fantastică şi literatură pentru copii, studii, note de călătorie şi memorialistică. Lucrări: *Scrisorile unui răzeş*, 1922; *Plecat fără a dresă, sosit fără adresă; Calea Victoriei*, 1930; *Fram, ursul polar,* 1931; *Comoara regelui Dromichet,* 1931; *Greta Garbo,* 1932; *Apostolul,* 1933; *Aurul negru,* 1934; *Duminica orbului*, 1934; *Oraş patriarhal*, 1930; *Mane, Tekel, Fares*, 1937; *Noi vrem pământ,* 1938; *Ochii strigoiului*, 1942; *Cocârţ şi bomba atomică*, 1945; *Pif- Paf-Puf,* 1945; *Omul de zăpadă* 1945; *Iliuţă copil*, 1945; *Neghiniţă,* 1945. A obţinut Premiul Naţional pentru Literatură în 1931 şi Premiul de Stat pentru dramaturgie în 1952 pentru piesa *Nepoţii gornistului* – colaborare cu M. Novicov. Membru al Academiei Române din 1955.

Petrescu-Comnen, Nicolae
nume la naştere Nicolae Petrescu
(24.08.1881, Bucureşti – 08.12.1958, Florenţa)

Diplomat. Şi-a luat licenţa în Drept, Litere şi Filosofie la Paris. Profesor de economie şi legis-laţie industrială la Facultatea de Drept din Bucureşti. Liberal ca opţiune politică. Reprezentantul României la Liga Naţiunilor (1923–1927). Partizan al politicii lui Nicolae Titulescu. Ministru extraordinar şi plenipotenţiar al României la Berna (1923–1928), la Berlin (1928–1930), la Vatican (1930–1932) şi din nou la Berlin (1932–1938). Subsecretar de Stat în Ministerul Afacerilor Străine (17 februarie – 30

martie 1938) şi apoi ministru de Externe (30 martie – 20 decembrie 1938) în cel de-al doilea guvern prezidat de către patriarhul Miron Cristea. Este apoi trimis din nou cu misiuni diplomatice la Vatican în perioada 1938–1940, după care s-a stabilit în Italia. Lucrări: *Etudes sur les origines de la Magistrature Roumaine* (1902); *Etudes sur la condition des Israélites en Roumaine* (1905); *Câteva consideraţiuni asupra socialismului* (1909); *Statutul internaţional al României şi devenirea ei istorică* (1933); *Dreptul la viaţă al naţiunilor mici* (1944). Cetăţean de onoare al oraşului Florenţa.

Petrescu, Constantin Titel
(05.02.1888, Craiova –02.09.1957, București)

Om politic. A absolvit Dreptul la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Sorbona. Lider al Partidului Social-Democrat (înfiinţat în 1893). S-a ocupat de cooperaţie, fondând, în 1914, Casa Poporului. În 1923 a fondat, împreună cu C. Rădulescu-Motru, Virgil Madgearu, Constantin Costa-Foru, Victor Eftimiu, Grigore Iunian, Radu Rosetti, Dem. Dobrescu, Nicolae Lupu şi Constantin Mille, Liga Drepturilor Omului, pentru a para măsurile liberale (de partea lui Ion I. C. Brătianu) contra stângii. A reprezentat partidul la congresele de la Paris, Bruxelles şi Viena. În timpul dictaturii regale partidul a fost scos în afara legii, iar întâlnirile se făceau la publicaţia „Lumea nouă", al cărei director era. Partidul a redevenit legal în 1944. În 1946 a creat o dizidenţă a PSDR, numită Partidul Social-Democrat Titel Petrescu, care nu dorea unirea cu PCR, deşi, la insistenţele lui Lucreţiu Pătrăşcanu, intrase în Frontul Naţional Democrat. Din acest partid s-a desprins gruparea Rădăceanu–Voitec, care s-a unit cu PCR. După instaurarea comunismului a fost arestat (1948) şi trimis la Jilava şi Sighet, unde a stat până în 1955. Lucrări*: Ce este socialismul*, 1945; *Ce este Partidul Social Democrat,* 1946; *Socialismul în România*, 1946. După 1989 a apărut din nou un partid numit Partidul Social Democrat Titel Petrescu, al cărui preşedinte a fost Sergiu Cunescu.

Petrescu–Dâmboviţa, Mircea
(21.05.1915, Galaţi - 13.04.2013, Iași)

Istoric şi arheolog. A absolvit Literele şi Filosofia şi Facultatea de Drept la Universitatea din Bucureşti. Profesor şi decan la Facultatea de Istorie a Universităţii din Iaşi. Director la Institutul de Istorie şi Arheologie A.D. Xenopol din Iaşi. A participat la numeroase cercetări pe şantiere arheologice (Cucuteni, Dobrogea). Lucrări: *Cucuteni,* 1966; *Aşezări din Moldova de la paleolitic până în secolul XVIII*, în colaborare, 1970; *Depozitele de bronzuri din România,* 1977; *Premisele civilizaţiei geto-dacice,* 1980; *Enciclopedia arheologiei şi istoriei vechi a României,* 1994, 1997. Membru, din partea României, în Consiliul Permanent al Uniunii Internaţionale de Ştiinţe Pre- şi Protoistorice din cadrul Consiliului Internaţional de Filosofie şi Ştiinţe Umane de pe lângă UNESCO (1964–1991), membru în Consiliul Internaţional de Studii Indo-Europene, membru de onoare al Institutului de Tracologie din Sofia. Membru titular al Academiei Române (1996).

Petrescu, Gică
(02.04.1915, București – 18.06.2006, București)

Cântăreţ de muzică uşoară. A debutat la 18 ani la Radiodifuziune, fiind descoperit de compozitorul Ion Vasilescu. A avut angajamente la teatrele Alhambra, Gioconda şi Boema (din 1940), la Grădina Savoy, sub conducerea lui Ion Vasilescu şi la Teatrul C. Tănase (din 1944). A interpetat peste 1500 de piese, rămase într-o impresionantă discografie. Radiodifuziunea Română i-a decernat în 2001 Premiul Interpretul care a dus muzica românească în mileniul III. A primit Ordinul Steaua României în grad de Cavaler (2003).

Petrescu, Irina
(19.06.1941, Bucureşti - 19.03.2013, București)

Actriţă. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică la clasa lui Ion Şahighian. Actriţă la Teatrul Bulandra din Bucureşti. Roluri în teatru: *Leonce şi Lena; A douăsprezecea noapte; Elisabeta I; Io, Mircea Voevod; Mizantropul; Hamlet; Unchiul Vanea; Oblomov; roluri în film: Valurile Dunării, Paşi spre lună, Străinul, De-aş fi Harap-Alb, Dimineţile unui băiat cuminte, Facerea lumii, Stejar, extremă urgenţă, Prin cenuşa imperiului, Castelul din Carpaţi, Imposibila iubire, Domnişoara Christina.* Premiul TIFF pentru întreaga activitate cinematografică (2007).

Petrescu, Liviu
(17.12.1941, Râmnicu Sărat – 05.07.1999, Cluj)

Istoric literar. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii din Cluj. Profesor şi decan al aceleiaşi facultăţi. Director al Institutului de Lingvistică al Academiei din Cluj, după 1989 director al Centrului Cultural Român din New York. Lucrări: *Realitate şi romanesc. Dostoievski; Scriitori români şi străini; Vârstele romanului; Poetica postmodernismului; Studii transilvane*. Membru al Asociaţiei Comparatiştilor din România şi preşedinte fondator al Societăţii Lucian Blaga din Cluj. Mare amator de artă plastică, a donat muzeului din orașul natal colecția sa.

Petrescu, Maria
(1932, Şugag, jud. Alba)

Ingineră. A absolvit Facultatea de Metalurgie a Institutului Politehnic din Bucureşti. Specializare la Budapesta şi în Norvegia, la Trøndheim şi Oslo. Profesor la Facultatea de Metalurgie a Universităţii Politehnice din Bucureşti. Contribuţii în domeniul extragerii metalelor rare, al structurii şi proprietăţilor aliajelor lichide, al difuziei în metale şi aliaje. Lucrări: *Metalurgie fizică şi studiul metalelor*, 3 vol., 1979, 1981, 1983; *Aliaje amorfe solidificate ultrarapid*, 1988. Membră a Societăţii Române de Metalurgie şi a Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Petrescu, Mircea Stelian
(08.05.1933, Ploieşti)

Inginer. A absolvit Politehnica la Bucureşti. Doctorat la Institutul Energetic din Moscova, Catedra de dispozitive semiconductoare (1963). După circa un an la Institutul de Fizică Atomică al Academiei Române, şef de laborator, apoi asistent la Catedra de Tuburi şi Circuite Electronice, Facultatea de Electronică şi Telecomunicaţii şi, din 1973, profesor. În 1969 organizează Catedra de Calculatoare a Institutului Politehnic din Bucureşti, pe care o conduce în perioada 1969–1973, 1985–1990. Între 1973 şi 1978 este prorector al Institutului Politehnic din Bucureşti. Din 1970 – director al Centrului de Calcul al Institutului Politehnic din Bucureşti, între 1969 şi 1970 cercetător şi profesor invitat la Universitatea California, Departamentul de inginerie electrică şi ştiinţa calculatoarelor, Berkley, SUA; 1973 – cercetător la Universitatea din Grenoble, Franţa. Are la activ peste 120 de lucrări de specialitate, opt manuale – în domeniile proiectării asistate de calculator a circuitelor electronice integrate, sintezei automatelor secvenţiale, sistemelor de prelucrare a informaţiei (terminale inteligente, echipamente pentru prelucrări grafice), bazelor de date relaţionale. Lucrări: *Efectul integrării pe scară largă asupra tehnicilor de sinteză a circuitelor*, 1979; *Tehnica impulsurilor*, 2 vol., 1989. Membru al unor asociaţii profesionale din ţară şi străinătate. Membru de onoare al Academiei Române (2006), vicepreşedinte AGIR, membru fondator şi vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Petrescu, Nicolae
(12/25.06.1886, Bucureşti – 13.10.1954, Bucureşti)

Filosof şi sociolog. Specializare la Rostock. A iniţiat sociologia comparată. Profesor la Universitatea din Bucureşti. Lucrări: *Glanvill und Hume* (1911); *Zur Begriffsbestimmung der Philosophie* (1912); *Gedanken und Winke* (1912); *Die Denkfunktion der Verneinung* (1914); *The Twofold Aspect of Though* (1920); *Thoughts on War and Peace* (1921); *Fenomene sociale în Statele-Unite* (1921); *Introducere în studiul comparativ al societăţii*, (1922); *Opere filosofice de Vasile Conta* (1923); *The Principles of Comparative Sociology* (1924); *The Interpretation of National Differentiations* (1929); *Primitivii. Organizare - Instituții, credințe, mentalitate* (1944). Membru corespondent al Academiei Române (1945), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Petrescu, Paul
(27.06.1921, Cetatea Albă, azi Ucraina - 18.07.2009, Masachusets)

Etnolog. A absolvit Literele şi Dreptul la Bucureşti. Cercetător la Institutul Central de Statistică, Muzeul Satului, Institutul de Etnologie şi Folclor. Din 1990 plecat în SUA. Lucrări: *Arhitectura din Muzeul Satului*, 1955; *Ceramica*, 1958; *Arta populară. Îndreptar metodic*, 1966; *Romanian textiles*, 1966; *Creaţia plastică ţărănească*, 1982. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Petrescu, Paul C.
(18.01.1915, București – 04.03.1977, București)

Fizician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. A fost fizician la Uzinele metalurgice Malaxa din Bucureşti. A introdus metode moderne fizico-chimice de investigare şi control asupra compoziţiei aliajelor metalice. Din 1950 şef al Secţiei de fizica metalelor la Institutul de Fizică al Academiei Române. S-a ocupat de centrele de culoare (spectroscopie, emisia fotoelectrică a cristalelor), pentru care a realizat o aparatură specială. Membru al Societăţii Americane pentru Ştiinţe Avansate din Washington. Membru al Academiei Române (1974).

Petrescu, Radu
(31.08.1927, Târgovişte – 31.01.1982, Bucureşti)

Scriitor. A absolvit Literele la Universitatea din Bucureşti, a fost profesor la liceul din Năsăud şi, după mai multe peregrinări, a ajuns la Bucureşti. A ţinut toată viaţa un jurnal. Deşi publicat din timpul vieţii, a atins gloria postum. Membru al grupului de la Târgovişte, ca şi Mircea Horia Simionescu ori Costache Olăreanu, de care se apropie stilistic. Lucrări: *Matei Iliescu*, roman (1970); *Proze* (1971); *O singură vârstă* (1975); *Ce se vede* (1979); *Ocheanul întors* (1977); *Părul Berenicei* (1982); *Meteorologia lecturii* (1982); *A treia dimensiune* (1984*); Catalogul mişcărilor mele zilnice* (1999); *Ocheanul întors* (Caiet jurnal, 1956) (2001); *Prizonier al provizoratului* (Jurnal 1957-1970) (2002).

Petrescu, Zaharia
(25.04.1841, Alexandria, azi Kalipetrovo, lângă Silistra, Bulgaria – 16.12.1901, Bucureşti)

General, medic. A absolvit Şcoala Naţională de Medicină şi Farmacie din Bucureşti (1860) cu gradul de medic sublocotenent. Specializare la Medicina din Paris. Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti. A participat ca general de brigadă la Războiul de Independenţă. În 1879 a fost trimis în Rusia, în campania de combatere a ciumei din regiunea Astrahan. Contribuţii în domeniul farmacologiei: *Elemente de farmacologie. Farmacia şi arta de a formula,* 1868; *Elemente de terapeutică şi materie medicală*, 2 vol., 1882–1884; *Tratamentul pneumoniei cu digitală în doză mare sau doză terapeutică*, 1892. Co-fondator al revistelor „Analele medicale române“, „Gazeta medicală“, „Revista sanitară medicală“. Membru fondator al Societăţii de Medicină din România. Membru al Societăţii de Igienă şi Medicină Practică din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1885).

Petreu, Marta
(14.03.1955, Jucu, jud. Cluj)

Poetă. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universităţii din Cluj, facultate unde a devenit apoi profesor, a făcut parte din grupul revistei „Echinox“. Fondator şi redactor-şef al revistei şi Fundaţiei Culturale „Apostrof“. Scrie versuri (*Aduceţi verbele,* 1981; *Dimineaţa tinerelor doamne,* 1983; *Loc psihic*, 1991; *Poeme neruşinate*, 1993; *Cartea mâniei*, 1997; *Apocalipsa după Marta*, 1999; *Falanga,* 2001; *Scara lui Iacob*, 2006) şi eseuri (*Jocurile manierismului logic* 1995; *Un trecut deocheat sau „Schimbarea la faţă a României“,* 1999 carte apărută în SUA, în 2005, cu titlul *An Infamous Past: E.M. Cioran and the Rise of Fascism in România*); *Ionescu în ţara tatălui*, 2001; *Filosofia lui Caragiale*, 2003; *Filosofii paralele*, 2005; *Despre bolile filosofilor. Cioran*, 2008 (volum apărut întâi în Serbia, cu titlul *O bolestima filozofa. Cioran*); *Diavolul şi ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian*, 2009). Laureată de mai multe ori a Premiului Uniunii Scriitorilor din România, a Premiului internaţional Lillian Hellman/Dashiell Hammett Grant, 2001, acordat de Human Rights Watch.

Petrino, Dimitrie
(1838, Rujniţa, Soroca – 30.04.1878, Bucureşti)

Poet. Hurmuzaki după mamă, din familia de cărturari. Studii făcute în familie. Membru al Societăţii pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina. Romantic şi bolnav de ftizie, deşi contemporan cu Eminescu, este considerat un precursor al lui. Atras de junimism, colaborează la „Convorbiri literare“. Lucrări: *Suspinul meu*, 1863; *Flori de mormânt*, 1867; studiul *Puţine cuvinte despre coruperea limbei române în Bucovina*, 1869. Membru corespondent al Academiei Române.

Petrov, Iurie
(24.06.1921, Lubişcensk pe Don - 03.07.1990, Chișinău)

Inginer. Rus ca etnie. A absolvit Şcoala Tehnică Superioară Bauman la Moscova. Specializare la Institutul de Mecanizare şi Electrificare a Agriculturii din Leningrad. A lucrat la Institutul Agricol din Tadjikistan, a venit la Institutul Agricol din Chișinău, apoi la Institutul de Fizică Aplicată al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Contribuţii la evidenţierea proceselor de prelucrare a metalelor şi tehnologiilor de obţinere a învelişurilor dure la uzură prin metode galvanice. Deţine 60 de brevete de invenţie. Membru al Comitetului pentru Premiile de Stat ale Republicii Moldova, membru al colegiului de redacţie al revistei „Prelucrarea electronică a materialelor". Distins cu Ordinul Insigna de Onoare a Moldovei. Om Emerit în Ştiinţe al Moldovei. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Petrovici, Emil
(04.01.1899, Begheiţi, anterior Toracul Mic, Banatul Sârbesc – 07.10.1968, Crăciunelul de Jos, Blaj)

Lingvist. S-a ocupat de studiul foneticii şi fonologiei, al onomasticii şi al dialectologiei române, precum şi al relaţiilor lingvistice româno-slave. A urmat Seminarul Teologic Ortodox de la Arad (1916–1918). Înscris la Facultatea de Litere şi Filosofie din cadrul Universităţii Daciei Superioare din Cluj, aparţine primei promoţii de studenţi bănățeni sudici de după Marea Unire. Își completează studiile ca bursier în Franţa, la Sorbona, obţinând licenţa în Litere (1926). Devine asistent la Laboratorul de fonetică experimentală de pe lângă Muzeul Limbii Române din Cluj, ulterior conducător al acestuia. Îşi susţine, sub conducerea lui Sextil Puşcariu, teza de doctorat. Urmează studii de specializare în slavistică la Universitatea din Sofia. Profesor la Catedra de slavistică a Universităţii clujene, şef de Catedră la Universitatea din Bucureşti şi apoi la cea din Cluj, director al Institutului de Lingvistică şi Istorie Literară din Cluj. Lucrări: *Cercetări în Munţii Apuseni* (1925); *Folclor din Valea Almăjului* (1935); *Craiul caraşovenilor. Studiu de dialectologie slavă meridională* (1935); *Folclor din Valea Almăjului* (Banat) (1935); *Folclor de la moţii din Scărişoara* (1939); *Note de folclor de la românii din Valea Mlavei* (1942); *Texte dialectale* (1943); *Atlasul lingvistic român*, Partea a II-a, vol. I (1940), lucrarea sa de căpătâi pentru care a întocmit un chestionar cuprinzând 4800 de poziţii și a efectuat, între 1930 şi 1938, 88 de anchete lingvistice (trei dintre ele consacrate dialectelor sud-dunărene, realizate de Ştefan Paşca şi Theodor Capidan); *Atlasul lingvistic român*. Partea a II-a, serie nouă, vol. I-VII (1956– 1972); *Rimele româneşti din punct de vedere fonologic* (1955); *Studii de dialectologie şi toponimie,* volum îngrijit de I. Pătruţ, B. Kelemen şi I. Mării, 1970. Fondator şi redactor responsabil al revistelor „Cercetări de lingvistică" (1956) şi „Romanoslavica" (1963). Membru fondator şi preşedinte al Asociaţiei Slaviştilor din România (1956– 1968). Membru corespondent al Academiei Bulgare de Ştiinţe. Membru al Comitetului Internaţional al Slaviştilor. Om de ştiinţă emerit. Premiul de Stat (1953, 1963). Membru al Academiei Române (1948), preşedinte al secţiei de Ştiinţe Filologice, Literatură şi Arte (1966–1968), preşedinte al Filialei Cluj a Academiei (1949–1957).

Petrovici, Ion
(02/14.06.1882, Tecuci – 17.02.1972, Bucureşti)

Filosof, eseist, memorialist, scriitor, orator şi om politic. În 1899 se înscrie la Facultatea de Litere şi Filozofie din Bucureşti, având printre profesori pe Titu Maiorescu şi Nicolae Iorga. În aceeaşi toamnă prezintă Teatrului Naţional din Bucureşti piesa în versuri *O sărutare,* care, recomandată de I.L. Caragiale, va fi reprezentată la 21 martie 1900. Participă în vara anului 1904, ca membru al unei delegaţii de studenţi ai Universităţii din Bucureşti, la comemorarea de la Suceava a 400 de ani de la moartea lui Ştefan cel Mare. În 1904 obţine licenţa în Filosofie, iar un an mai târziu, în iunie 1905, devine primul doctor în filosofie al unei universităţi româneşti. În anul universitar 1905–1906, timp de două semestre, frecventează cursuri de filosofie la Leipzig, audiindu-i pe Wilhelm Wundt şi Hans Volkelt şi la Berlin, unde ascultă prelegerile lui Friedrich N. Paulsen, Wilhelm Dilthey şi Aloïs Riegl. În noiembrie 1906 este numit conferenţiar la Catedra de filosofie a Universităţii din Iaşi, iar în 1912 este definitivat profesor. Între 1923 şi 1926 este decan al Facultăţii de Litere şi Filosofie din Iaşi. La sfârşitul lui ianuarie 1932 este invitat la Sorbona şi la Academia de Ştiinţe Morale şi Politice din Paris, unde prezintă comunicările *La Nationalité en Philosophie* şi respectiv *L'Idée de néant*. Stabileşte

legături de colaborare cu André Lalande şi Paul Gaultier. În guvernul prezidat de Octavian Goga (1937–1938) devine ministru al Educației Naţionale; în această calitate crează o Catedră de filosofie la Universitatea din Cluj pentru Lucian Blaga. În 1941 acceptă portofoliul de ministru al Culturii Naţionale în guvernul lui Ion Antonescu. Arestat şi deţinut până în 1964. Lucrări: *O problemă de filosofie* (1904); *Paralelismul psihofisic* (1905); *Rolul şi însemnătatea filosofiei* (1907); *Cercetări filosofice* (1907); *Teoria noţiunilor. Studiu de logică* (1910); *Noi cercetări filosofice* (1911); *H. Poincaré* (ca filosof) (1911); *Probleme de logică* (1911); *Curs de logică*, vol I, *Logica formală* (Metodologie) (1916); *Teoria noţiunilor* 1924); *Introducere în metafizică*(1924); *Studii istorico-filosofice* (1925); *Comemorarea lui Hegel* (1931); *Titu Maiorescu*, 1840-1917 (1931); *Determinismul şi indeterminismul în lumina criticei filosofice* (1938); *La un secol şi jumătate dela naşterea lui Schopenhauer* (1938); *La nationalité en philosophie* (1932); *Réflexions sur l'inconséquence* (1934); *La connaissance humaine et le transcendent* (1937); *La philosophie du compromis* (1937); *Zum 150 Geburtstage Schopenhauer*, (1939). Camil Petrescu a fost unul dintre admiratorii săi în materie de filosofie şi a publicat un studiu despre fenomenologie în *Istoria filosofiei române*, 3 vol., 1938, omagiu lui I.P. Membru al Academiei Române (1934), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990. Vicepreşedinte al Academiei (1938–1941).

Petrovici, Ion N.
(19.08.1929, Ploieşti)

Medic neurolog. A absolvit Medicina la București, fiind elevul profesorului Gheorghe Marinescu. Specializat în cercetare la București cu Arthur Kreindler și Vlad Voiculescu. Emigrat în Germania în 1969, a lucrat ca cercetător la Institutul Max Plank din Köln sub direcția lui Klaus-Joachim Zülch. S-a specializat în terapia tumorilor cerebrale maligne. Director al Clinicii Merheim de Neurologie din Köln, Germania. A publicat împreună cu C. Arseni şi Frank Nass Les maladies vasculaires du cerveau et de la moelle épinière. Este membru în Deutsche Gesellschaft für Neurologie, Deutsche Gesellschaft für Klinische Neurophysiologie, Società Italiana di Neurologia, Societatea Română de Neuroendocrinologie, European Neurological Society, New York Academy of Sciences et Fellow of the Royal Society of Medicine (Londra).

Petrovici Radivoi, Elena *nume la naştere* Radivoi Elena
(1908, Cuvin, Banatul Sârbesc – 17.05.2002, Vârșeț)

Profesoară de limba română. A absolvit Facultatea de Limba şi Literatura Română la Universitatea din Cluj. A predat limba română la Liceul din Vârşeţ, apoi la Şcoala Superioară Pedagogică din Novi Sad. A pregătit programele culturale pentru comunitatea românească din Voivodina dedicate festivalurilor de la Seleuş, Vârşeţ, Uzdin, Nicolinţ şi Torac, la secţiunea versuri fiind obligatoriu Luceafărul lui Mihai Eminescu. Cofondator şi vicepreşedinte al Societăţii de Limba Română din Voivodina. A cules şi tipărit folclor din Voivodina: Poezii populare româneşti, 1953. A scris Gramatica limbii române pentru clasa a VII-a.

Petru Asan
(~ 1100 d. H., Târnovo – 1197, Târnovo)

Conducător de oşti. Valah din Valahia Albă. Împreună cu fratele său a luptat cu succes contra Bizanţului (Anghelos al II-lea, Alexios al III-lea, ajutat de Bela al Ungariei, Ioan Cantacuzino şi generalii Alexios Gidos şi Vasile Vatatzes). După aceste victorii obținute și cu ajutorul românilor de la nordul Dunării, Bizanţul a cerut pace. La negocieri biruitorii au cerut recunoașterea teritoriului lor ca împărăţie, iar lui, cel mai vârstnic dintre fraţi, titlul de împărat, ca urmare a încrengăturilor de familie cu dinastii bizantine. I s-a recunoscut doar dreptul de regat și de rege. A fost ucis ca și fratele său, Asan Ioan. Lor le-a urmat la tron fratele Ioniţă cel Frumos, rămas în legendele populare cu numele Ion Caloian (Kalos în greacă înseamnă frumos), care păstrat titlul de rege şi recunoaşterea domeniului său (Țaratul Româno-Bulgar) ca regat, nu doar de către Bizanț, ci și de către Vatican. Ultimul dintre Asănești, Asan al III-lea (1279-1280), a extins graniţele regatului.

Petru I Mușat
V. Mușat, Petru I

Petru Cercel
V. Basarab, Petru Cercel

Petru Movilă
V. Movilă, Petru

Petru Rareş
V. Mușat, Petru Rareş

Petru Şchiopul
V. Basarab, Petru Șchiopul

Petrulian, Nicolae S.
(07.01.1902, Romana, jud. Olt - 09.11.1983, Bucureşti)

Geolog. A absolvit secţia de Mine a Institutului Politehnic din Bucureşti şi s-a specializat la Basel, în Elveţia. Profesor la Şcoala Politehnică şi la Institutul de Geologie şi Tehnică Minieră, la Institutul de Petrol, Gaze şi Geologie. A reorganizat în 1952 Institutul de Mine adaptându-l pentru nevoile extracţiei. A făcut cercetări – inclusiv cu metode noi – asupra zăcămintelor de nichel, cobalt, crom, pirite şi aur. Lucrări: *La minéralisation aurifère de Vf. Negrii*, 1941; *Mineralogie and Geochemical Study of the Copper Mineralization from Deva,* 1963; *Modul de prezentare a nichelului în serpentinele de la Gura Văii*, 1969. Membru al Societăţii Franceze de Mineralogie şi Cristalografie. Membru titular al Academiei Române (1963).

Philippide, Alexandru Al. (01.04.1900, Iași - 08.02.1979, București)

Scriitor. Fiul lui Alexandru I. Ph. A absolvit Dreptul, Literele şi Filosofia la Iaşi. Specializări la Berlin şi Paris. A lucrat la Ministerul de Externe şi Ministerul Propagandei. S-a remarcat îndeosebi ca poet, romantic prin sensibilitate şi modern în expresie: *Aur sterp*, 1922; *Stânci fulgerate*, 1930; *Visuri în vuietul vremii*, 1939; *Monolog în Babilon*, 1967. Ca prozator a scris nuvele fantastice: *Floarea din prăpastie*, 1942. În ultima parte a vieţii a scris eseuri remarcabile despre Andersen, William Blake, Cehov, Kleist, Lermontov, Schiller, Thomas Mann: *Studii de literatură universală*, 1966. A tradus din Hoffmann, Hölderlin, Novalis, Mörike, Rilke, Goethe, Schiller, Heine, Thomas Mann, Voltaire, Baudelaire, Puşkin, Lermontov. Laureat al Marelui Premiu al Uniunii Scriitorilor (1977) şi al Premiului Herder (1967). A fost membru al Academiei Române (1963).

Philippide, Alexandru I.
(01.05.1859, Bârlad – 12.08.1933, Iași)

Lingvist şi filolog. Familie de români sud-dunăreni la origini. Tatăl lui Alexandru Al. Ph. A absolvit Literele la Iaşi. Specializare la Halle. Profesor la Universitatea din Iaşi şi întemeietorul şcolii de lingvistică de la Iaşi. A publicat o *Introducere în istoria limbii şi literaturii române* (1888), *Principii de istoria limbii* (1894), o prelucrare personală cu aplicare la limba română a operei cu acelaşi titlu a lui H. Paul, o *Gramatică elementară a limbii române* (1897), *Dicţionarul limbii române* (ms., aproape 12 000 de pagini până la litera D) şi *Originea românilor* (2 vol., 1925–1927). Între 1897 şi 1905 a avut sarcina din partea Academiei Române de a conduce lucrările de elaborare a Dicţionarului limbii române, pentru care a adunat un bogat material de fișe și din care a redactat, într-o primă formă, literele A–D. Membru titular al Academiei Române.

Pic, Adrian C.
(03.09.1910, Moineşti – ~ 2002, Barcelona)

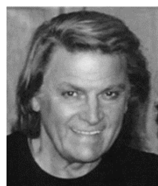
Pictor. A absolvit Dreptul la Bucureşti şi a început prin a scrie versuri. În 1952 a emigrat în Israel, iar în 1954 s-a stabilit la Barcelona, după ce călătorise la Paris şi se întâlnise cu Fernand Léger, Brâncuşi, Chagall, Jean Arp. A avut prima expoziţie personală în 1962. Fondator al grupului Tendinţe esenţialiste. A avut încă 18 expoziţii la Barcelona şi Madrid, dar şi în Franţa, Marea Britanie, RFG. I-au fost dedicate două monografii. Lucrări ale sale se află în colecţii din SUA, Franţa, Spania, Olanda, Israel ş.a. Lucrări: cărţi – *Jocuri de lumini în tenebre,* versuri, 1937; *Ochiul Cerului. Inimă*, versuri, 1945; *Reflecţii asupra universului sonor,* eseuri, 1955; *De la realismul naturalist la realismul esenţialist*, eseu de teoria artei, 1965; *Continuumul terestru uman,* eseu, 1978; *Orient-Occident*, eseu, 1982; *Mâna planetară*, versuri, 1985; artă plastică – *10 condiţii liniare de signalectică aleatorie, album de serigrafie; Sincronicitate, album de serigrafie.* Din 2003 la Moineşti se desfăşoară Colocviul Naţional Adrian Pic de teoria artelor plastice.

Pick, Lupu
(02.01.1886, Iaşi – 09.03.1931, Berlin)

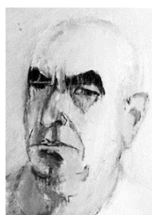
Regizor de film. A plecat de la 10 ani cu familia la Berlin. După absolvirea liceului, secţia reală, a făcut studii de teatru la Max Reinhardt-Theatervereins şi a lucrat în trupa Teatrului Schiller din Altona. A venit în 1913 la Deutschen Theater din Berlin. Este considerat unul dintre monştrii sacri ai cinematografiei germane alături de Fritz Lang şi Murnau. A avut propria sa casă de producţie, care-i

purta numele. El a separat filmul de expresionism, i-a dat unitate dramatică şi de acţiune, deşi şi-a început cariera sub auspiciile filmului mut. A făcut deopotrivă regie, scenariu şi actorie, atunci când încă nu erau standardizate nici durata filmelor şi nici filmografia ca domeniu: *Homunculus* (şi actor), 1916; *Die Fremde* (şi actor), 1917; *Der Weltspiegel; Die Liebe des van Royk; Die Rothenburger; Die tolle Heirat von Laló; Mister Wu*, 1918; Der Seelenverkäufer; Herr über Leben und Tod; Kit*sch; Marionetten der Leidenschaft; Mein Wille ist Gesetz; Tötet nicht mehr!; Misericordia*, 1919; *Der Dummkopf* (Idiotul) (şi actor); *Niemand weiss es*, 1920; *Aus den Erinnerungen eines Frauenarztes* Part 2; *Grausige Nächte; Scherben* (Pulverizat), 1921; *Zum Paradies der Damen*, 1922; *Sylvester* (Ajunul Anului Nou); *Der verbotene Weg* (şi actor), 1923; *La Péniche tragique*,1924; *Das Haus der Lüge*, 1925; *Das Panzergewölbe* (Salt defensiv) (şi co-scenarist), 1926; *Eine Nacht in London* (O noapte la Londra), 1928; *Napoléon à Sainte-Hélène*, 1929; *Les Quatres Vagabonds; Gassenhauer*, 1931. A murit curând după sinuciderea soţiei sale, Edith Pasca, actriţă.

Piersic, Florin
(27.01.1936, Cluj)

Actor de teatru şi film. Părinți originari din Bucovina. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti (IATC, astăzi UNATC). Actor la Teatrul Naţional din Bucureşti. A jucat dramă, comedie, tragedie, figuri istorice, haiduci. Roluri în film: *Aproape de soare* (1960), *Paşi spre lună* (1963), *Neamul Şoimăreştilor* (1964), *De-aş fi Harap-Alb* (1965), *Răscoala* (1965), *Frumoasele vacanţe* (1967), *Columna* (1968), *Kampf um Rom II – Der Verrat* (1969), *Haiducii lui Şaptecai* (1970), *Mihai Viteazul* (1970), *Zestrea Domniţei Ralu* (1971), *Aventuri la Marea* Neagră (1972), Fraţii Jderi (1974), Elixirul tinereţii (1975), *Pintea* (1976), *Cuibul salamandrelor* (1976), *August în flăcări* (1977), *Eu, tu şi Ovidiu* (1977), *Ultima frontieră a morţii* (1979), *Rug şi flacără* (1979), *Drumul oaselor* (1980), *Trandafirul galben* (1982), *O lebădă iarna* (1983), *Misterele Bucureştilor* (1983), *Masca de argint* (1984), *Rămăşagul* (1984), *Colierul de turcoaze* (1985), *Totul se plăteşte* (1986), *În fiecare zi mi-e dor de tine* (1987), *Fix alert* (2004), *Eminescu versus Eminem* (2005), *Lacrimi de iubire* (serial TV, 2005). Roluri în teatru în: *Orfeu în Infern, Zbor deasupra unui cuib de cuci, Gaiţele, Logodnicele aterizează la Paris, Oameni şi şoareci, Visul unei nopţi de iarnă, Ultima haltă în Paradis*. În 2014 i-a fost dedicat un timbru aniversar.

Piliuţă, Constantin
(04.02.1929, Botoșani – 03.05.2003, Bucureşti)

Pictor. A absolvit Institutul de Arte Plastice din Bucureşti ca elev al lui Al. Ciucurencu. A expus în numeroase galerii din străinătate: Moscova, Leningrad, Glasgow, Atena, Istanbul, New Delhi, Paris, Kosiče, Cangnes-sur-Mer. O mare lucrare cinetică se află în Sala Turbinelor Complexului Hidroenergetic și de Navigație Porţile de Fier. UNESCO a achiziţionat o lucrare a sa. Lucrări: *Iarna citadină* şi *Cană cu flori*, 1957; *Bătrână*, 1958; *Cele 3 grații* şi *Maci pe masa neagră*, 1967; *Case la munte*, 1971; *Chitarista*, 1977; *Flori de toamnă*, 1978; *Peisaj de iarnă* și *Moară veche*, 1980; *Autoportret cu ţigară*, 1983; *Natură statică cu flori şi fructe*, 1988; *Vas cu flori*, 1993; *Copaci în floare*, 1997. Premiul Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă, 1971.

Pillat, Dinu
(20.11.1921, Bucureşti – 05.12.1975, Bucureşti)

Eseist. Fiul lui Ion P. A absolvit Literele la Bucureşti. Cercetător la Institutul de Teorie Literară şi Folclor. A scris proză influenţat fiind de Ionel Teodoreanu şi James Joyce: *Tinereţe ciudată*, 1943; *Moartea cotidiană*, 1946. Eseurile sale au tendinţe monografice: *Mozaic istorico-literar*, 1968; *Ion Barbu*, 1969; *Dostoievski în conştiinţa literară românească*, 1976, postum.

Pillat, Ion
(31.03.1891, Bucureşti – 17.04.1945, Bucureşti)

Poet. Tatăl lui Dinu P. Rudă cu Ion Brătianu. A absolvit Liceul Henri IV la Paris şi, tot acolo, şi-a luat licenţa în Ştiinţe Juridice. În 1913 a obţinut şi Licenţa în Litere la Paris şi a participat la campania din timpul Războiului Balcanic, apoi a revenit definitiv la Bucureşti, unde a publicat volumul *Eternităţi de-o clipă*. A participat la Conferinţa de pace de la Paris (1919). A fost deputat, senator. A condus împreună

cu Horia Furtună şi Adrian Maniu revista „Flacăra“ (1916), apoi „Cugetul românesc“ împreună cu Tudor Arghezi (1922-1924) şi a participat la apariţia „Gândirii“. I-a cunoscut pe Jules Romains, Jorge Guillén, Georges Duhamel, Paul Claudel, Saint John Perse. A frecventat cenaclul lui Alexandru Macedonski. Poezia lui se situează între tradiţionalism, parnasianism şi simbolism: *Visări păgâne*, 1914; *Grădina între ziduri*, 1919; *Pe Argeş în sus,* 1923; *Limpezimi*, 1928; *Ţărm pierdut*, 1937; *Poeme într-un vers*, 1935. A tradus din Baudelaire, Francis Jammes, Saint John Perse, Paul Claudel, Paul Valéry, Robert Frost, T.S. Eliot, Goethe ş.a. A primit în 1936 Premiul Naţional pentru Literatură şi este ales în acelaşi an membru corespondent al Academiei Române.

Pimen
V. Georgescu, Pimen

Pimsner, Victor
(1920, Caraclia, Basarabia – ?.12.2000, Germania)

Inginer de aviaţie. A făcut Şcoala de Ofiţeri de Aviaţie la Bucureşti şi a obţinut brevetul de pilot de vânătoare. A absolvit apoi Facultatea de Aeronave a Școlii Politehnice din Bucureşti şi a devenit inginer de aviaţie. A fost pilot militar (1943–1948) şi apoi profesor la Academia Tehnică Militară din Bucureşti, cercetător la Institutul de Energetică al Academiei Române. Profesor şi decan al Facultăţii de Aeronave a Institutului Politehnic din Bucureşti, pe care a reorganizat-o din temelii. Lucrări: Contribuţii asupra unei metode de mărire a forţei de tracţiune a motorului turboreactor, 1963.

Pintea, *nume la naştere* Pintea Grigore
(1670, Măgoaja, Maramureş – 14.08.1703, Baia Mare)

Haiduc. Maramureşul a fost cucerit în 1685 de austrieci, iar românii au devenit iobagi. A organizat o mică oaste ţărănească din satele Mara şi Hoteni, pe care a alăturat-o aceleia organizate de voievodul Transilvaniei, Francisc Rákóczy al II-lea, care voia să elibereze întreaga provincie. A pierit în asaltul porţii de sud a cetăţii în bătălia de la Baia Mare contra oştilor împăratului Leopold I de Habsburg. Faptele sale de vitejie, ca și lupta pentru independenţa maramureşenilor, primii descălecători de neam ai Moldovei, au păstrat vie amintirea eroului şi baladele populare ne-au transmis până astăzi imaginea lui.

Pintilie, Gheorghe (Pantiuşa) *nume la naştere* Pantelei Bodnarenko
(11.08.1902, Tiraspol, Transnistria, azi Republica Moldova – 11.08.1985, Bucureşti)

General de Securitate. Ucrainean. A luptat în Armata Roşie sovietică din adolescenţă, în războiul civil. Soţia lui făcea parte din echipa Anei Pauker. El însuşi a făcut parte din NKVD, ocupându-se de spionaj şi sabotaj în România. A fost arestat şi trimis la Doftana (unde l-a cunoscut pe Gheorghe Gheorghiu-Dej) şi la Caransebeş. În 1945 s-a ocupat de răpirea lui Ștefan Foriş. Director fondator al Securităţii române. A avut ideea „reeducării“ prin muncă a întemniţaţilor la Canalul Dunăre-Marea Neagră. A depistat şi lichidat agenţii fostei Siguranţe române infiltraţi printre comunişti. Nicolae Ceauşescu l-a exclus din partid odată cu reabilitarea lui Lucreţiu Pătrăşcanu (1968). Decorat cu ordinul Tudor Vladimirescu clasa a II-a (1971).

Pintilie, Ilie
(11.02.1903, Iași – 10.11.1940, Doftana)

Activist al PCR. Muncitor la CFR Iaşi, Cernăuţi şi Paşcani. A ţinut legătura cu Atelierele CFR Griviţa, unde şeful celulei comuniste era Gh. Gheorghiu-Dej. A sprijinit grevele din 1933. A militat pentru neimplicarea României în război. În 1936 a devenit membru al CC al PCR, a fost deţinut la Galata-Iaşi, Suceava, Jilava, Doftana, unde a fost ucis în timpul cutremurului din 1940. Până în 1989 numeroase străzi, în mai multe oraşe ale ţării, au purtat numele lui.

Pintilie, Lucian
(09.11.1933, Tarutino, Basarabia - 16.05.2018, București)

Regizor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică la Bucureşti şi a lucrat ca regizor la Teatrul Bulandra. S-a expatriat în 1973, după interzicerea de către cenzură a unor spectacole. Regie de teatru – *Copiii soarelui* (1961); *Proştii sub clar de lună* (1962); *Cezar şi Cleopatra* (1963); *Biedermann şi incendiatorii* (1964); *Inima mea e pe înălţimi* (1964); *D’ale carnavalului* (1966); *Livada cu vişini* (1967); *Revizorul* (1972), spectacol interzis de

cenzură după cea de-a treia reprezentaţie); iar la Paris – *Turandot* (1974); *Pescăruşul* (1975); *Jacques sau Supunerea* şi *Viitorul e în ouă* (1977); *Cei din urmă* (1978); *Trei surori* (1979); *Raţa sălbatică* (1981); *Azilul de noapte* (1983); *Arden din Kent* (1984); *Astă seară se improvizează* (1987); *Trebuie să trecem prin nori* (1988); *Dansul morţii* (1990); regie de film – *Duminică la ora 6* (1965); *Reconstituirea* (1968); *Salonul numărul 6* (1978); *De ce trag clopotele, Mitică?* (1982); *Balanţa* (1992), adaptarea romanului omonim al lui Ion Băieşu; *O vară de neuitat* (1994), adaptare a nuvelei *Salata* din romanul-fluviu *Cronică de familie* de Petru Dumitriu; *Prea târziu* (1996); *Terminus Paradis* (1998); *După-amiaza unui torţionar* (2001); *Niki Ardelean, colonel în rezervă* (2003, titlul în franceză *Niki et Flo*); *Tertium non datur* (2006), un scurt-metraj realizat prin adaptarea nuvelei lui Vasile Voiculescu, *Capul de zimbru*; scenarii de film – *Prea târziu* (1996); *Terminus Paradis* (1998); *După-amiaza unui torţionar* (2001); *Tertium non datur* (2006). A primit Ordinul Naţional Steaua României în grad de Mare Cruce, 2008.

Pippidi, Andrei *prenume la naştere* Andrei Nicolae
(12.03.1948, Bucureşti)

Istoric. Aromân. Fiul lui Dionisie M.P. Bunicul după mamă era Nicolae Iorga. Soția este Alina Mungiu Pippidi. A absolvit Fa - Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti. Specializare la Oxford. Cercetător şi secretar ştiinţific al Institutului de Studii Sud-Est-Europene. Profesor invitat la Budapesta şi Amsterdam. Membru fondator al Grupului pentru Dialog Social (1990–1992), membru în comitetul de redacţie al revistei „22“ (1991), membru fondator al Fundaţiei Sӧros pentru o Societate Deschisă (1994–1997), preşedinte al Fundaţiei Cărţii, Bucureşti. Membru fondator al Societăţii Academice din România (1996–2006), membru în consiliul de administraţie, apoi în consiliul ştiinţific la New Europe College (Andrei Pleşu). Din 2005 membru în consiliul ştiinţific al Institutului Naţional al Holocaustului, în 2006 membru al comisiei prezidenţiale pentru analiza dictaturii comuniste în România. Lucrări: *Contribuţie la studiul legilor războiului în Evul Mediu*, 1974; *Tradiţia politică bizantină în ţările române în secolele 16-18*, 1983; *România regilor*, 1944.

Pippidi, Dionisie M.
(17/30.12.1905, Craiova – 19.07.1993, Bucureşti)

Arheolog, epigrafist şi istoric. Aromân. Căsătorit cu fiica lui Nicolae Iorga. Tatăl lui Andrei P. A absolvit Literele şi Dreptul la Bucureşti. Membru al Şcolii Practice de Înalte Studii şi al Şcolii Române de la Roma. A făcut săpături arheologice la Histria. Profesor la Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti şi şef de secţie la Institutul de Arheologie din Bucureşti. Lucrări: *Poetica lui Aristotel*, 1940; *Formarea ideilor literare în antichitate. Schiţă istorică,* 1944; *Contribuţii la istoria veche a României*, 1958; *Studii de istorie a religiilor antice. Texte şi interpretări,* 1969. Membru titular al Academiei Române (1990), preşedinte al secţiei de Ştiinţe Istorice a Academiei Române (1990–1993).

Pirogan, Vadim
(28.06.1921, Bălţi, Basarabia – 16.01.2007, Chişinău)

Inginer. Militant politic și publicist. Fiul primarului oraşului Bălţi (1923–1934) Ștefan P., adept al lui Constantin Stere. Deoarece tatăl a optat pentru a veni în România la schimbul de populaţii, fiul a fost arestat şi trimis în lagărul Taişet-Bratsk din Siberia pentru 5 ani, lagăr unde din 1300 de basarabeni au supravieţuit 150. În 1946 s-a înscris la Institutul Pedagogic din Bălţi, dar a fost exclus. A plecat la Lvov şi s-a înscris la Institutul de Ingineri Silvici, dar a fost exclus. A lucrat 20 de ani ca şofer la Lvov. Reabilitat în 1958, a absolvit Institutul Politehnic din Lvov. A fost şef de bază auto la Fabrica de autobuze LAZ. A revenit la Chişinău în 1989. Lucrări: trilogia de memorii *Cu gândul la tine, Basarabia mea, Pe drumurile pribegiei* şi *Timpuri şi oameni*; apoi *Destine româneşti,* 2003 (în colaborare). A fondat Asociaţia Foştilor Deţinuţi Politici şi Asociaţia Veteranilor de Război. A înfiinţat Centrul Cultural și Muzeul Memoria Neamului. Vicepreşedinte al Asociaţiei Pro Basarabia şi Bucovina.

Piru, Alexandru
(22.08.1917, Bacău – 05.11.1993, Bucureşti)

Critic şi istoric literar. A absolvit Facultatea de Litere la Bucureşti ca elev al lui G. Călinescu.

Profesor de literatură la Facultatea de Litere a Universității din Bucureşti, Apoi al Universității din Craiova. Senator CPUN în Parlamentul României în legislatura 1990–1994, plecat prin demisie în 1992. A scris de asemenea o istorie a literaturii române, influenţată ca manieră de abordare de cea a lui G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până la 1830* (publicată în 1977), o *Istorie a literaturii române* (publicată postum în 1994) şi, nu în ultimul rând, o foarte utilă *Istorie a literaturii române vechi*, considerată a doua ca valoare după cea interbelică a lui Nicolae Cartojan. Este şi autorul unei retrospective a deceniului literar cinci, intitulată *Panorama deceniului literar românesc 1940–1950* (1968). Lucrări: *Liviu Rebreanu*, 1965; *C. Negruzzi*, 1966; *Ion Eliade Rădulescu*, 1971; *Varia. Poezia română clasică. Studii şi comunicări*, în colaborare cu G. Călinescu (1966); *Analize şi sinteze critice* (1973); *Poezia românească contemporană* (1975); *Valori clasice* (1978); *Discursul critic* (1987); *Eminescu, azi* (1993). A scris şi un roman, *Cearta*, 1969. În 2006 a fost ales membru post-mortem al Academiei Române.

Pittiş, Florian
(04.10.1943, Bucureşti – 05.08.2007, Bucureşti)

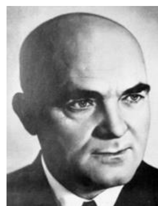
Actor, regizor, traducător, interpret de muzică folk şi realizator de emisiuni radio. A scris texte pentru cântecele Andei Călugăreanu, Mircea Vintilă, Sorin Chifiriuc. A fost de asemenea mason (având gradul 33 şi ultim), purtător de cuvânt al Marii Loje Naţionale din România. A lucrat la Teatrul Municipal Lucia Sturdza-Bulandra, colaborînd cu regizori de renume precum Liviu Ciulei, Andrei Şerban şi Alexandru Tocilescu, a tradus şi a regizat piese de teatru. În domeniul muzical s-a făcut cunoscut într-un trio cu Anda Călugăreanu și Dan Tufaru, iar mai târziu în Cenaclul Flacăra. În 1992 întemeiază, alături de Mircea Baniciu, Mircea Vintilă şi Vladimir Cnejevici, formaţia Pasărea Colibri, la care activează până în 2001 și împreună cu ea înregistrează patru albume. Semnează cronică muzicală în diverse publicaţii, iar în 1998 devine directorul Canalului Tineret al Radiodifuziunii Române, apoi redactor-şef al postului de radio Radio3net.ro, ce emite exclusiv pe Internet. A adus o contribuţie notabilă la popularizarea muzicii pop-rock, prin realizarea unor emisiuni radiofonice în cadrul seriei Pittiş Show. A tradus în limba română multe din cântecele lui Bob Dylan. Compoziţii: muzică – *Ciripituri* (1998), *Cântece de bivuac* (1999), *În căutarea cuibului pierdut* (1996), *Nu trântiţi uşa* (Mircea Vintilă şi Florian Pittiş), 1992. Roluri în teatru: *Iulius Cezar* de William Shakespeare, 1968; *Macbeth* de William Shakespeare, 1968; *Harfa de iarbă* de Truman Capote, 1970; *Aceşti nebuni făţarnici* de Teodor Mazilu, 1970; *Elisabeta I* de Paul Foster, 1974; *Răceala* de Marin Sorescu, 1977; *Micii burghezi* de Maxim Gorki, 1978; *Cabala bigoţilor* de Mihail Bulgakov, 1982; *Câinele grădinarului* de Lope de Vega, 1988; *Totul în grădină* de Eduard Albee, 1997. Regie: *Faţă în faţă cu lumea* (spectacol în colaborare cu Mircea Vintilă), 1979; *Cum se numeau cei 4 Beatles* de Stephen Poliakoff (traducerea Florian Pittiş), 1980; *Poezia muzicii tinere* – spectacol de muzică şi poezie, 1981; *Cântec despre mine însumi (Song of Myself)* – spectacol de muzică şi poezie pe versurile lui Walt Whitman, 1985; *Meditaţiile Ritei* de Willy Russel, 1989; *Black and White* de Keith Waterhouse şi Willis Hall (traducerea și adaptarea Florian Pittiș), 1997. Roluri în film: *Gioconda fără surâs* (1967); *Adio, dragă Nela* (1972); *Veronica se întoarce* (1973); *Serenada pentru etajul XII* (1976); *Mama* (1977); *Înnebunesc şi-mi pare rău* (1992); *Maşini* (2006). Festivalul anual de jazz de la Vama Veche îi poartă numele

Piuariu-Molnar, Ioan
(1749, Sadu, jud. Sibiu – 16.03.1815, Sibiu)

Cărturar. Fiul lui Popa Tunsu (protopopul Ioan Piuariu). A făcut Medicina la Viena, specializare în chirurgia ochiului. Mai întâi a practicat la Orşova. A fost medicul oculist al Transilvaniei şi primul profesor român cu rang universitar din Transilvania (Cluj). În 1781 s-a mutat la Sibiu și s-a înscris în francmasonerie. Mediator în răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan. A tipărit Supplex Libellus Valachorum. Ca formaţie culturală era un umanist iluminist, considerând că miza reuşitei este cultivarea normelor corecte ale limbii române. Lucrări: *Economia stupilor*, 1785; *Deutsch-Walachische Sprachlehre*, gramatici comparate, 1788; *Paraenesis et auditores chyrurgiae in Liceo Regio Academico Claudiopolitano*, 1793; *Retorică, adică învăţarea şi întocmirea frumoasei cuvântări*, 1798; *Wörterbüchlein Deutsch und und Wallachisches* (Vocabular nemţesc şi românesc), dicţionar, postum, 1822.

Pius Servien
V. Coculescu, Şerban Piu

Pîrvulescu, Constantin
(10.11.1895, Olănești– 11.07.1992, Bucureşti)

Militant comunist. Membru fondator al PCR, ca şi soţia lui (arestată în 1939, decedată doi ani mai târziu). A făcut parte, alături de Agiu şi Iosif Rangheţ, din conducerea operativă a PCR în 1944 (aprilie–septembrie), după Foriş şi înainte de Ana Pauker. A mai avut un rol de planul doi în ultimii ani ai conducerii lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. A fost exclus din partid o dată în 1960 (reprimit de Ceauşescu în 1974) şi o dată în 1979 (după ce s-a ridicat în Congresul al XII-lea al PCR contra realegerii lui Nicolae Ceauşescu în funcţia de secretar general al partidului). A fost semnatar, alături de Gheorghe Apostol, Alexandru Bârlădeanu, Grigore Răceanu, Corneliu Mănescu şi Silviu Brucan, al scrisorii celor şase, trimisă Europei libere, care a declanşat, în fapt, schimbarea de regim din decembrie 1989 în România.

Platon, Eugeniu
(04.08.1930, Isacova, jud. Orhei, Basarabia - 12.05.2003, Chişinău)

Regizor de operă. A absolvit Institutul de Teatru din Sankt-Petersburg ca elev al lui Frid. A fost actor la Teatrul de Stat Mari din Ioşkar-Ola, Mari El, apoi la Teatrul pentru copii şi tineret din Alma Ata, Kazahstan. O întâlnire, în 1958, cu Valeriu Cupcea (coleg de studii), îl face să se întoarcă acasă, unde este angajat asistent de regie la Teatrul Academic Moldovenesc muzical-dramatic A.S. Puşkin din Chişinău (1958–1962). Din 1964 este regizor-şef la Teatrul Moldovenesc de Operă şi Balet, pe scena căruia a realizat spectacole de operă după creaţiile compozitorilor moldoveni, precum şi din repertoriul clasic universal: *Aurelia* de D. Gherşfeld; *Eroica baladă* de A. Stârcea; *Casa Mare* de M. Copâtman; *Dama de pică, Cocoşul de aur* de P. Ceaikovski*; Cio-cio-san, Turandot, Tosca, Boema* de G. Puccini; *Aida, Traviata, Trubadurul* de G. Verdi; *Norma* de V. Bellini ş.a. Prin laboratorul său de creaţie au trecut: T. Alioşina, L. Erofeeva, M. Munteanu, M. Bieşu, V. Dragoş ş.a. A colaborat cu dirijorii L. Hudolei, A. Mocealov, A. Samoilă, creînd împreună spectacole de neuitat. Regizor a peste 30 de opere, este şi regizor al multor concerte festive ce au avut loc atât la Chişinău (în Palatul Naţional), cât şi în alte oraşe mari, ca Moscova (Palatul Congreselor din Kremlin), Kiev, Minsk ş.a. S-a aflat la conducerea Operei Naţionale mai mult de 40 de ani. Maestru emerit al artei din Moldova (1967).

Platon, Gheorghe
(26.02.1926, Buhuşi, jud. Bacău – 24.01.2006, Iaşi)

Istoric. A absolvit Facultatea de Filologie şi Istorie, secţia Istorie, la Universitata din Iaşi. Profesor la Universitatea din Iaşi. Lucrări: *Domeniul feudal din Moldova în preajma revoluţiei de la 1848,* 1973; *Unirea Principatelor Române,* 1984; *Cum s-a înfăptuit România modernă. O perspectivă asupra strategiei dezvoltării*, 1993; *De la formarea naţiunii la Unirea cea Mare. Studii de istorie modernă,* 2 vol., 1996-1997. Membru al Consiliului Naţional al Istoricilor din România, al Societăţii de Ştiinţe Istorice. Profesor emerit (1996). Membru al Academiei Române (1993).

Platon, Iurie
(14.07.1973, Meşeni, Republica Moldova)

Artist plastic. A absolvit Academia de Arte Plastice, clasa profesoarei Eve Mardna, Tallinn, Republica Estonia. Este profesor la Facultatea de Arte Plastice a Universităţii de Muzică, Teatru şi Arte Plastice din Chişinău. Face parte din grupul de creaţie Zece din Chişinău. Lucrează pictură, sculptură şi artă decorativă. A avut expoziţii în Moldova, Spania, România, Germania, Argentina, Cehia, Rusia, Estonia. Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova. Distins cu Premiul Partidului Liberal din Republica Moldova.

Plămădeală, Alexandru
(09.10.1888, Chişinău – 15.06.1940, Chişinău)

Sculptor. A absolvit Şcoala Superioară de Sculptură şi Arhitectură din Moscova. A lucrat la Monetăria din Petrograd. După 1918 a revenit la Chişinău ca profesor de desen la Şcoala de Arte Plastice. Este considerat cel mai important sculptor basarabean al primei jumătăţi a veacului XX. Lucrări: *Monumentul lui Ştefan cel Mare* din centrul oraşului Chişinău;

busturile lui *Alexei Mateevici, Alexandru Donici, B.-P. Hasdeu, Ion Minulescu, Ion Teodorescu Sion*.

Plămădeală, Antonie *nume la naştere* Leonida Plămădeală (17.11.1926, - Stolniceşti, jud. Lăpuşna, Basarabia – 29.08.2005, Sibiu)

Mitropolit ortodox al Ardealului (1982–2005). Văr cu Nestor Vornicescu. În 1970 a fost hirotonisit vicar patriarhal cu titlul Ploieşteanul. În 1979, după ce a fost responsabil cu relaţiile externe ale Bisericii Ortodoxe Române, a fost ales episcop al Buzăului. În 1982 a fost ales arhiepiscop al Sibiului şi mitropolit al Ardealului, funcţii pe care le-a deţinut până la moarte. Mai apoi, Consiliul Naţional Bisericesc a hotărât scoaterea eparhiilor din nordul Ardealului şi a celei de Alba Iulia de sub jurisdicţia Mitropoliei Ardealului, ceea ce l-a transformat în ultimul mitropolit al Mitropoliei Ardealului cu jurisdicţie asupra întregii Transilvanii. Noua Mitropolie a Ardealului cuprinde doar judeţele Sibiu, Braşov, Covasna şi Harghita (mai există Mitropolia Clujului și Feleacului). Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Plămădeală, Simion
(23.10.1935, Grinăuți, jud. Bălți, atunci România - 20.03.2006, Karaganda, Kazahstan)

Poet. A studiat la Institutul Pedagogic din Chișinău, la Facultatea de Limba Română și Istorie, fiind coleg cu Grigore Vieru. A fost deportat în Kazahstan în 1959 și a lucrat 30 de ani în minele de cărbuni. A scris poezii în limba română, cu alfabet latin. A fost publicat de Adrian Păunescu în "Flacăra" și de comunitatea românească din Montréal în "Pagini românești". A fost lider al românilor moldoveni deportați în Kazahstan și a fondat ansambul de dansuri populare Joc Românesc.

Pleşu, Andrei
(23.08.1948, Bucureşti)

Eseist. A absolvit Filosofia la Universitatea din Bucureşti. De două ori bursier Humboldt (1982, 1992) pentru specializare la Bonn şi Heidelberg. Discipol, ca şi Gabriel Liiceanu, al lui Constantin Noica (aflat la Păltiniş). Cercetător la Institutul de Artă (până în 1989), ministru al Culturii (1990) şi de Externe (1997–1999), în care calitate a refuzat oferta de alianță a lui Hubert Vedrine, ministrul de Externe al Franței, pentru a nu se încuviința bombardarea Iugoslaviei de către forțele NATO (aviația trecea pe deasupra României). Membru al Consiliului Naţional de studiere a documentelor fostei Securităţi (2000–2004), consilier prezidenţial (2005, președinte Traian Băsescu), consilier la Institutul Cultural Român. A înfiinţat revista „Dilema“, azi „Dilema veche“. Membru fondator al Societăţii Noua Europă (2000). Lucrări: *Călătorie în lumea formelor*, 1974; *Pitoresc şi melancolie*, 1980; *Francesco Guardi*, 1981; *Ochiul şi lucrurile*, 1986; *Minima moralia*, 1988; *Dialoguri de seară*, 1991; *Jurnalul de la Tescani*, 1993; *Limba păsărilor*, 1994; *Chipuri şi măşti ale tranziţiei,* 1996; *Despre îngeri*, 2003; *Obscenitate publică*, 2004; *Comedii la Porţile Orientului*, 2005. Premiul pentru Critică al Uniunii Artiştilor Plastici, 1980; Premiul Grupului pentru Dialog Social, 1990; Premiul pentru Critică al Uniunii Scriitorilor, 1996, Légion d'Honneur în grad de Comandor, 1999.

Plopu, George
(25.09.1857, probabil Plopu, jud. Caraş Severin – 20.10.1940, Arad)

Jurist. A absolvit Dreptul la Budapesta. Preşedinte al Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie din Transilvania şi Consilier al Casaţiei maghiare. După 1918 s-a ocupat de reorganizarea Justiţiei în Transilvania şi punerea în acord cu legislaţia românească. Lucrări: *Patronat şi inspecţiune,* 1926; *Chestiunea composesoratului din comuna Breţcu*, 1929; *Memoriu cu privire la condiţiunile de vasalitate ale testamentului verbal*, 1929. Membru de onoare al Academiei Române (1934).

Poenaru, Petrache
(10.01.1799, Beneşti, jud. Vâlcea – 02.10.1875, Bucureşti)

Cărturar. A studiat Matematica la Paris. Secretarul lui Tudor Vladimirescu. Inventatorul stiloului (brevetat la Paris în 1827, sub titlul "plume portable sans fin, qui s'alimente ellemême avec de l'encre"). Strălucit pedagog, unul dintre întemeietorii învăţământului românesc, profesor și director al Colegiului Sfântul Sava,

fondator al colegiului din Craiova, autor de manuale şi coautor (alături de Aaron Florian şi George Hill) al unui *Vocabular franţezo-românesc,* 2 volume, 1840–1841. Învăţământul primar românesc devine din 1831 sarcină publică, prin Regulamentul Organic. Între 1832–1848 funcţionează ca director al Eforiei Școalelor Naţionale, calitate în care se afirmă ca unul dintre promotorii ideii de şcoală naţională unitară: învăţământ obligatoriu şi gratuit pentru toţi copiii, inclusiv ai minoritarilor; introducerea primelor şi certificatelor şcolare; înfiinţarea de biblioteci populare în toate capitalele de judeţ; a iniţiat tipărirea sistematică de gramatici pentru română, franceză, elină, latină, traduceri din literatura universală pentru elevi. Tot lui i se datorează achiziţionarea, contra plată, de la ţăranii care-l descoperiseră, a tezaurului Cloşca cu puii de aur. Școlile publice săteşti, înfiinţate din toamna lui 1838, în pofida tuturor greutăţilor, prin strădania lui şi a altor oameni de cultură ai vremii, s-au răspândit în toate judeţele Ţării Româneşti, numărul lor ajungând în anul revoluţiei paşoptiste la 2236. Reacţiunea instaurată după înăbuşirea revoluţiei a ordonat închiderea acestor şcoli, considerându-le periculoase. Abia la 25 noiembrie 1864, după Mica Unire, se decretează *Legea instrucţiunii publice*. România devine printre puţinele ţări din Europa - după Norvegia, Suedia şi Prusia – care a proclamat principii moderne de şcolarizare publică. Astfel a putut căpăta viaţă, în cadrul reformelor înnoitoare din timpul domniei lui Cuza, prima lege şcolară a statului român, care instaura principiile democratice ale obligativităţii şi gratuităţii învăţământului elementar. Membru al Societăţii Academice Române (1870).

Poghirc, Cicerone
(20.03.1928, Păscurei, com. Pogana, jud. Tutova, Basarabia – 15.04.2009, Paris)

Filolog. A început Liceul Militar la Chişinău şi a terminat Liceul Roşca Codreanu din Bârlad. A început Facultatea de Limbi Clasice la Universitatea din Iaşi şi a terminat aceeaşi Facultate la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Leningrad în limbi indo-europene comparate (sanscrită, hittită, gotică, irlandeză veche, lituaniană şi slavă veche). Profesor de filologie clasică şi lingvistică generală la Facultatea de Limbi Clasice a Universităţii din Bucureşti. Preşedintele Societăţii Române de Studii Orientale şi vicepreşedintele Societăţii de Ştiinţe Filologice din RSR. Director general al învăţământului superior umanist (1970), post din care şi-a dat demisia. Profesor invitat la mai multe universităţi din SUA. În 1976 a rămas la Padova şi în 1980 a plecat la Bochum în Germania, iar în 1993 la Sorbona. Lucrări: *B.-P. Hasdeu lingvist şi filolog,* 1968; *Considérations linguistiques sur l'ethno-génèse paleo-balkanique,* 1976; *Philologia e linguistica,* 1983. Ordinul Naţional pentru Merit în grad de Comandor (2004).

Pogor, Vasile
(20.08.1833, Iaşi – 20.03.1906, Iaşi)

Scriitor. A făcut studii juridice la Paris. A participat la conspiraţia care l-a răsturnat pe Al. I. Cuza şi a adus monarhia. A fost prefect al judeţului Iaşi, unul dintre fondatorii Societăţii Junimea şi proprietarul tipografiei unde s-au tipărit „Convorbiri literare". Adept al pozitivismului, a evoluat spre schopenhauerism sub influenţa lui Titu Maiorescu. Ca scriitor a lăsat poeme şi nuvele influenţate puternic de Eminescu. A publicat în „Convorbiri literare" poeme: *Nirvana, Calea vieţii,* nuvele: *Cele cinci surori de la Târgul Neamţului,* cântecele comice în genul lui Vasile Alecsandri: *Paharnicul Chifterescu*. A fost un bun traducător, bine informat în literatura universală contemporană. A fost primul traducător român al lui E.A. Poe şi Baudelaire.

Pohilă, Vlad
(06.04.1953, Putineşti, Republica Moldova)

Publicist şi lingvist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. A lucrat apoi la Institutul de Limbă şi Literatură al AŞM, preocupându-se de istoria scrisului în limba română. A colaborat ca ghid şi translator la Agenţia de turism pentru tineret Sputnik, a fost redactor la săptămânalul „Glasul" (prima publicaţie tipărită cu alfabet latin în Republica Moldova), a lucrat la

publicația „Mesagerul”, în prezent este redactor-şef al revistei „Bibliopolis”, editată de Biblioteca Municipală B.P. Hasdeu din Chişinău. Lucrări: *Nume proprii din alte limbi în context moldovenesc* (1988), *Să citim, să scriem cu litere latine* (1989), *Grafia latină pentru toţi* (1989), *Mic dicţionar de nume proprii străine* (1998), *Şi totuşi, limba română!* (2008). Distins cu Ordinul Republicii, 2008.

Polihroniade, Elisabeta *nume la naştere* Elisabeta Ionescu (24.04.1935, București - 23.01.2016, București)

Şahistă. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti. A fost de 7 ori campioană naţională la şah (1966, 1970, 1971, 1972, 1975, 1976, 1978). A obţinut nouă medalii olimpice ca jucătoare: 6 medalii împreună cu echipa – Skoplije, Iugoslavia (locul II), 1972; Medellin, Columbia (locurile I-II), 1974; Lucerna, Elveţia (locul II), 1982; Salonic, Grecia (locul III), 1984; Dubai, Emiratele Arabe Unite (locul III); Oberhausen, Germania (locul II), 1996, şi 3 medalii de aur la individual, astfel: Oberhausen, 1966, 1982; Lucerna, 1982; Salonic, 1984. A participat la 10 olimpiade ca jucătoare şi la 9 ca arbitru internaţional, în această calitate participând şi la peste 60 de Campionate Mondiale şi Europene individuale masculine şi feminine, de juniori şi pe echipe. Preşedinte al Fundaţiei Gambit – Elisabeta Polihroniade, director al revistei de şah „Gambit“. Membru al Federaţiei Internaţionale de Şah. Vicepreşedinte al Federaţiei Române de Şah. Distinsă cu Ordinul Meritul Sportiv, 1967; Medalia Naţională Serviciu Credincios, 2000.

Polizu, Gheorghe A.
(1819, Bucureşti – 16.10.1886, Bucureşti)

Medic (anatomist). Căsătorit cu sora lui Frédéric Damé. A absolvit Medicina la Berlin. Profesor la Şcoala Naţională de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. A tradus şi adaptat cursurile de anatomie germane şi atlasul de fiziologie. A fondat publicaţiile medicale „Gazeta medicală“, „România medicală“. Membru fondator al Societăţii de Ştiinţe Medicale din România. Autorul primului manual românesc de anatomie și al primului atlas de fiziologie. Parlamentar liberal de Olt în mai multe legislaturi. Unul dintere fondatori și membru de onoare al Societății Academice Române (1871). O maternitate și o stradă din București îi poartă numele.

Polverejan, Nicolae
(30.11.1911, Checia, Banatul Românesc – 13.06.1995, Vârşeţ)

Jurnalist şi dramaturg. Soţul Aurorei Rotariu P. A absolvit Şcoala Normală la Arad. A fost învăţător pentru școala românească la Torac, Banatul Sârbesc (din 1935). A reorganizat şi dirijat corul bărbătesc din Torac, a fondat formaţia de dansuri populare din Torac şi a făcut coregrafia. A fost apoi învăţător la cursul inferior la Liceul Mixt Român din Vârşeţ şi la Şcoala Olga Petrov Radišić.Actor şi regizor la Teatrul Popular Românesc din Vârşeţ (1949–1956). A fost redactor al Radio Novi Sad pentru emisiunile în limba română. Lucrări: C*artea de citire pentru clasele III și IV primare*, 1949.

Pompeiu, Dimitrie D.
(22.09/4.10.1873, Broscăuţi, jud. Dorohoi - 07.10.1954, Bucureşti)

Matematician. A urmat şcoala primară şi gimnaziul la Dorohoi şi apoi şcoala normală de institutori la Bucureşti. În perioada 1893–1898 a funcţionat ca institutor la Galaţi şi apoi la Ploieşti. În 1898 obţine un concediu plătit şi pleacă la Paris, unde îşi termină studiile secundare şi se înscrie la Sorbona, devenind licenţiat în matematici. În 1905 şi-a susţinut teza de doctorat sub conducerea lui Henri Poincaré. A ocupat un post de conferenţiar de analiză matematică, iar din 1907 este profesor de mecanică la Universitatea din Iaşi. În 1912 se transferă la Bucureşti ca succesor al lui Spiru Haret, iar din 1930 este profesor de teoria funcţiilor, după pensionarea lui David Emmanuel. A adus numeroase contribuţii în domeniul analizei matematice, teoriei funcţiilor de variabilă complexă, mecanicii raţionale ş.a. Este iniţiatorul teoriei funcţiilor poligene, care constituie o extindere naturală a funcţiilor analitice. În acest domeniu a introdus noţiunea de derivată areolară şi a extins celebra formulă a lui Cauchy, prin formula Cauchy-Pompeiu. De asemenea a introdus noţiunea de distanţă între două mulţimi şi a construit funcţii reale, neconstante, a căror derivată se anulează în orice interval, denumite "funcţiile Pompeiu". Este

creatorul şcolii matematice de teoria ecuaţiilor cu derivate parţiale şi de mecanică. De numele lui se leagă organizarea la Cluj, după Primul Război Mondial, a învăţământului matematic românesc. El organizează Seminarul matematic din Cluj, după exemplul celebrului seminar de la Collège de France. De asemenea, în 1929, împreună cu Petru Sergescu, înfiinţează revista „Mathematica“, de largă circulaţie internaţională. Lucrări principale: *Asupra continuităţii funcţiilor de o variabilă complexă* (1905). Membru titular al Academiei Române (1934, reconfirmat în 1948 și 1990).

Pompiliu, Miron *prenume la naştere* Nicolae
(20.06.1848, Ştel, azi Petru Groza – 19.11.1897, Iași)

Folclorist, scriitor. A făcut liceul la Beiuş şi Oradea, Dreptul la Pesta. Pentru activităţi proromânești este silit să fugă peste munţi. A absolvit Literele la Bucureşti. Membru al Societăţii Orientul. Face parte din gruparea lui B.-P. Hasdeu. A debutat la „Familia“ din Oradea, odată cu Eminescu. A scris, după model popular, basme: *Ileana Cosânzeana, din cosiţă floarea-i cântă, nouă-mpărăţii ascultă.* A cules folclor: *Balade populare române,* 1870. A tradus din Goethe, Schiller, Uhland, Heine, Lenau, Lamartine ş.a.

Pomutz, George nume la naştere Gheorghe Pomuţ
(31.05.1818, Gyula, în română Jula, comitatul Békés, Ungaria – 12.10.1882, St. Petersburg)

General. A absolvit Academia Militară la Viena. Specializare la Academia Militară din St. Etienne, Franţa. Procuror regal, apoi şi-a deschis un birou de avocatură la Jula (Gyula, adică Iulia; este o Alba Iulia mai mică). La 1848 a fost secretar al guvernatorului fortului Komárom, Ujhazy, combatant revoluţionar în mişcarea lui Kossuth Lajos. După înfrângerea revoluţiei s-a refugiat în Italia, apoi în Germania şi de acolo a plecat în SUA (1850). A obţinut cetăţenia americană în 1855. A devenit fermier (la Keokuk). S-a înrolat voluntar în Armata Nordului în timpul războiului de secesiune (1861), fiind locotenent în Regimentul 15 Infanterie Iowa. A apărat poziţiile nordiştilor în bătăliile pentru Shilloh, Corinth, Vicksburg, Atlanta, fiind promovat până la gradul de general (1865). A fost membru al Organizaţiei Foştilor Voluntari, al Legiunii Credincioase şi al Ordinului Săgeata Albastră (Blue Arrow Order). În 1866 a fost numit consul al SUA la St. Petersburg, Rusia, din 1874 consul general. Cel mai mare merit al său din această poziţie a fost negocierea cumpărării Peninsulei Alaska de către SUA de la Rusia. Deşi în 1878 şi-a terminat misiunea, n-a revenit în SUA, ci a rămas în Rusia. În 1913 osemintele sale au fost preluate şi depuse în cimitirul de la Arlington. Din 2004 comunitatea românească din Cleveland, Ohio, a ridicat o statuie a generalului în faţa bisericii ortodoxe.

Poni, Petru
(04.01.1841, Săcăreşti, jud. Iaşi – 02.04.1925, Iaşi)

Chimist, fizician, pedagog, mineralog şi om politic. A urmat Gimnaziul Central din Iaşi (1852–1859). Ca bursier la Paris s-a specializat în chimie, fizică şi mineralogie la Collège de France şi Sorbona. Întors în ţară în 1865, se angajează ca profesor la Liceul Naţional, iar din 1866 predă şi la Şcoala Militară din Iaşi. În 1878 este numit şef al Catedrei de Chimie din cadrul Universităţii din Iaşi, unde a predat timp de 33 de ani. Aici a înfiinţat: primul laborator de Chimie al Universităţii din Iaşi (1882); Catedra de Chimie organică (1891). În 1897, împreună cu Anastasie Obregia, a inaugurat un laborator de chimie după model german. În 1903 a introdus cursul *Studiul chimic al petrolului.* A fost unul dintre pionierii chimiei româneşti şi întemeietorii acestei şcoli. În prezent, Institutul de Chimie Macromoleculară al Academiei Române poartă numele său. A cercetat peste 80 de minerale culese din diverse zone ale ţării şi chiar a descoperit două minerale noi, denumite de el broştenită şi badenită. A cercetat apele minerale din ţară şi a făcut observaţii meteorologice în Moldova. A publicat şi primele manuale de fizică şi de chimie în limba română. Este organizatorul primelor laboratoare de la noi destinate cercetărilor ştiinţifice şi pregătirii cadrelor de chimişti. A colaborat la înfiinţarea unor societăţi ştiinţifice în România: Societatea română de ştiinţe (1890) şi Societatea de ştiinţe (1900). Lucrări: *Cercetări asupra mineralelor din masivul cristalin de la Broşteni* (1882), *Mineralele de la Bădenii-Ungureni* (1885), *Fapte pentru a servi la descrierea mineralogică a României* (1900), prima monografie asupra mineralelor ţării noastre, *Cercetări asupra compoziţiei chimice a petrolurilor române* (1903). A fost unul dintre membrii marcanţi ai Partidului Naţional Liberal (PNL) din acea vreme. În 1884 s-a alăturat grupării politice formată

din „liberalii sinceri“ conduşi de George Vernescu şi conservatorii lui Lascăr Catargiu (Partidul Liberal-Conservator). După o scurtă perioadă petrecută în această formaţiune politică, revine în PNL. A fost ales, în mai multe rânduri, deputat şi senator. De asemenea, a îndeplinit şi funcţia de primar al municipiului Iaşi în perioada 9 aprilie – 11 iulie 1907 şi în 1922. A deţinut în trei rânduri funcţia de ministru al Cultelor şi Instrucţiunii (21 iulie – 26 noiembrie 1891; 4 octombrie 1895 – 21 noiembrie 1896; 24 octombrie – 29 noiembrie 1918). Din 1879 a fost ales membru al Academiei Române, iar în 1889 a fost numit comisar al Guvernului Român la Expoziţia Universală de la Paris. A fost membru al Societăţii de Ştiinţe Naturale din Moscova (1910).

Ponta, Victor Viorel
(20.09.1972, București)

Procuror și politician. Ascendență în Moscopole și Trieste. A absolvit Dreptul la Universitatea București. Masteratul în managementul politicii la Institutul Social - Democrat. Membru PSD. A lucrat ca procuror și a coordonat Biroul pentru Spălarea Banilor (2000-2001). Secretar de Stat al Guvernului (2001-2004), ministru-delegat pentru controlul granturilor internaționale și implementarea acquis-ului comunitar, ministru pentru relațiile parlamentare în Guvernul Boc (2008-2009), președinte al PSD (2010-2015), prim ministru în urma câștigării alegerilor parlamentare (Uniunea Social Democrată cu Partidul Liberal = USL), a rămas prim ministru după desființarea USL (președinte al României Traian Băsescu), precum și după alegerile prezidențiale, numit de noul președinte, Klaus Johannis (2015). Plecat prin demisie. Acuzat de corpuție de către DNA (2015), achitat în instanță. Secretar general al Guvernului PSD Grindeanu (2017), care a căzut prin vot de neîncredere. Exclus din PSD în 2017. A fondat partidul Pro România și pe listele lui a devenit europarlamentar în 2019. Distins cu Ordinul Serviciu Credincios, 2002.

Pop, Adrian
(10.09.1951, Cluj)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Cluj, ca elev al lui Sigismund Toduţă şi Cornel Ţăranu. Director artistic al Orchestrei Filarmonice Transilvania, apoi profesor şi rector al Conservatorului (Academia de Muzică) din Cluj. În compoziţiile sale a îmbinat procedeele polifoniei clasice şi moderniste cu specificul şi limbajul folcloric ardelenesc. Lucrări: *Sonata pentru cvintet de suflători,* 1997. Premiul Uniunii Compozitorilor din România (1978, 1981, 1989), Premiul Academiei Române (1996), premii la concursurile internaţionale de compoziţie de la Tours (1979), Arezzo (1979), Roodepoort/Africa de Sud (1983), Trento (1983, 1985, 1987), Spittal (1986).

Pop de Băseşti, Gheorghe
(01.08.1835, Băseşti, Maramureş - 23.02.1919, Arad)

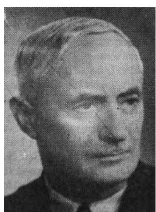
Politician. Greco-catolic. A absolvit Dreptul la Academia din Oradea. A fost ales deputat al Partidului Naţional Român din Transilvania (al cărui vicepreşedinte şi apoi preşedinte a fost) în Parlamentul Ungariei. A fost unul dintre autorii Memorandumului (1892–1894). Preşedinte al Adunării de la Alba Iulia pentru unirea Transilvaniei cu România Mică (1 Decembrie 1918). Și-a donat averea Mitropoliei greco-catolice a Blajului.

Pop de Popa, Ioan *nume la naștere* Ioan Pop D. Popa
(06.10.1927, Oradea)

Medic militar cardiolog. S-a înscris la Facultatea de Medicină Generală din Cluj (1946–1952), pe care a absolvit-o cu diplomă de merit Magna Cum Laude. În perioada 1953–1954 a realizat prima inimă şi primul plămân artificial din România, atunci printre primele patru din lume. Efectuează primele circulaţii extracorporale experimentale din România, inclusiv primele hemodiluţii. În 1958 realizează experimental primele transplante cord-plămân. În 1960 se specializează în chirurgia cardiovasculară la Spitalul Fundeni, Bucureşti, sub conducerea lui Voinea Marinescu. A efectuat prima operaţie pe cord deschis la 5 aprilie 1973, la Târgu Mureş. Prezintă la Atena, la Congresul Internaţional de Chirurgie Cardiovasculară, lucrarea *Procedeul personal de transplantare a inimii. Contribuţii: realizarea primei inimi şi a primului plămân artificial din România* (1953–1954); înfiinţarea, la Clinica Fundeni, a colectivului de cercetare Valve cardiace şi transplante, având cinsprezece cercetători cu studii superioare şi zece cu studii medii (1978); implantarea primelor artere artificiale tip Pop de Popa–Dodu, în revascularizare şi by pass-uri arteriale (1983); implantarea primei valve biolo -

gice de porc mistreţ (1983); realizarea valvulotomului Pop de Popa pentru operaţii de by-pass safen in situ; efectuarea primelor cincizeci de operaţii, 1982; realizarea arterelor artificiale colagenate, extra-anatomice şi armate, lineare şi bifurcate tip Pop de Popa–Bodnar–Trandafir, implantate în această perioadă la peste patru mii de bolnavi (1983–1991); realizarea protezei valvulare cardiace metalice Pop de Popa–Stănescu (1986), care va fi implantată în 1991 la cinsprezece bolnavi; realizarea a numeroase instrumente medicale cu aplicaţii în practica chirurgiei cardiovasculare: valvuloretractor, 1982; lance de aortotomie, 1982; sondă aspiraţie antitamponadă, 1982; comisurotom, 1982; aţă chirurgicală pentru implantări pe termen lung, 1988; inel de montare şi susţinere a valvei biologice în inimă, 1984; aparat stereoscopic scialitic, 1984; valvoluretractor tetradent – Pop de Popa, 1982; cardiostimulatorul implantabil – Pop de Popa şi colectiv ASCAR, 1974; realizarea în colaborare cu IOR a dispozitivului Lacesot Pop de Popa–Florică (lumină frontală şi ochelari de mărire pentru operaţii coronare şi microchirurgie, 1987); realizarea aparatului Puls duplicator şi Fatigue test Pop de Popa–Stănescu pentru testarea valvelor cardiace (1987); omologarea finală a bioprotezei valvulare Pop de Popa, 1989; realizarea protezelor vasculare multiramificate, 1989. Lucrări: *Patologia sistemului cav inferior* (1973); *Inima. Patologie şi tratament chirurgical* (1975); *Patologie chirurgicală*, cap. *Patologia cardiovasculară* (1977); *Sistemul arterial aortic. Patologie şi tratament chirurgical,* 2 vol. (1982–1983); *Fiziopatologia cardiovasculară* (1989); *Exigenţe ale diagnosticului modern în chirurgia cardiovasculară* (1989). Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România (1991), membru al Academiei de Chirurgie din Paris (1984), membru al Academiei de Ştiinţe din New York (1979), membru al Academiei belgiano-române de cultură şi ştiinţă (2000). Medic Emerit (1971). Profesor Emerit (1987). Veteran de război – general de brigadă – membru al Biroului Executiv al Asociaţiei Veteranilor de Război.

Pop, Emil
(13.04.1897, Bucerdea Vinoasă, jud. Alba – 14.07.1974, Cluj)

Botanist. A absolvit Seminarul teologic din Sibiu şi Facultatea de Ştiinţe (geografie - ştiinţe naturale) a Universităţii din Budapesta, apoi cea a Universităţii din Cluj. Profesor şi director al Centrului de Cercetări Biologice din Cluj. S-a ocupat de protoplasma celulei vegetale, de conservarea speciilor relicte. A studiat toate varietăţile de chihlimbar. Lucrări: *Mlaştinile de turbă din RPR*, 1960; *Pădurile şi destinul nostru naţional*, 1941. Membru al Academiei de Ştiinţe din Budapesta, al Academiei Internaţionale de Istoria Ştiinţei din Paris, al Societăţii Unionale de Botanică din Leningrad. Membru al Academiei Române (1955), preşedinte al Secţiei de Biologie şi Ştiinţe Agricole a Academiei Române (1963–1974).

Pop-Florantin, Ioan
(08.08.1843, Popteleac, Sălaj - 20.08.1936, Bucureşti)

Estetician. A absolvit Filologia la Viena, cu o teză despre sistemul fonetic al limbii române, după care trece munţii în România. Membru al Junimii. Ca estetician a rămas în umbra lui Maiorescu: *Principii fundamentale pentru filosofia limbei,* 1869; *Specificări asupra artei*, 1874; *Frumuseţea liniară şi frumuseţea omului*, 1897; *Ortografia corectată, faţă de erorile Academiei Române*, 1915. A scris nuvele: *Decebal*, 1869; *Pribeagul*, 1869; *O floare albă*, 1869; *Juanita*, 1860. A avut o tentativă de epopee: *Ştefaniada,* 1925.

Pop, Gavriil
(04.11.1818, Sălicea, jud. Cluj – 09.05.1883, Lugoj, jud. Timiş)

Preot şi istoric. A absolvit Institutul Teologic la Blaj şi a fost profesor de istorie la acelaşi institut. A fost preot în diverse parohii din Transilvania. Lucrări: Istoria Transilvaniei din cele mai îndepărtate vremuri până la 1751; *Istoria Daciei antice,* 1855; *Geografia Banatului şi cunoştinţe istorice şi etnografice despre locuitorii Banatului,* 1864. Membru corespondent al Societăţii Academice Române (1871).

Pop, Ioan Aurel
(01.01.1955, Sântioana, jud. Cluj)

Istoric. Director al Centrului Cultural din New York (1990–1993, demisionat în același timp cu Ion Pop și Liviu Petrescu), director şi profesor invitat la Institutul Cultural Român şi Cercetare Umanistă din Veneţia. Director al Centrului de Studii Transilvane din Cluj, rector al Universității din Cluj. Lucrări: *Instituţii Medievale Româneşti: Adunările Cneziale*

şi Nobiliare (Boiereşti) din Transilvania în secolele XIV-XVI, 1991; *Ethnie et Confession en Transylvanie: du XIII-e au XIX-e siècles,* 1996; *Istoria Transilvaniei medievale: de la etnogeneza românilor până la Mihai Viteazul*, 1996; *Românii şi România: o scurtă istorie,* 1998; *Memoriu topografic şi statistic asupra Basarabiei, Valahiei şi Moldovei. Provincii ale Turciei din Europa de Antoine François Le Clerc,* ediţie îngrijită împreună cu Ion Pop şi Sorin Șipoş, 2005; *Istoria ilustrată a României* (în colaborare cu Ioan Bolovan), 2010, *Istoria ilustrată a României şi Moldovei*, împreună cu Ioan Bolovan, 2018. Membru al Institutului de Sociologie Internațională din Gorizia (Guritze), 2005; membru corespondent al Academiei Române (2001), membru plin (2010), președinte (din 2018). Distins cu Ordinul Meritul Cultural, România, 2010, Ordinul pentru Onoare, Moldova, 2010.

Pop, Ion
(01.07.1941, Mireşu Mare, Maramureş)

Poet şi istoric literar. A absolvit Filologia la Cluj. Profesor la Universitatea din Cluj. A condus revista „Echinox" (1969–1986). Director al Centrului Cultural din Paris (1990–1993, demisionat). Scrie o poezie echilibrat reflexivă, intelectuală: *Biata mea cuminţenie*, 1969; *Gramatică târzie,* 1977; *Soarele şi uitarea,* 1985; *Amânarea generală*, 1990 şi eseuri de bună calitate: *Avangarda poetică românească în contextul mişcării europene*, 1972; *Poezia unei generaţii*, 1973; *Ore franceze*, 1979; *Lucian Blaga. Universul liric*, 1981; *A scrie şi a fi. Ilarie Voronca şi metamorfozele poeziei*, 1993: *Recapitulări,* 1995; *Pagini transparente*, 1997. A tradus critică literară, din Georges Poulet şi Jean Starobinski.

Pop Marţian, Dionisie *nume la naştere* Marţian Popovici
(1829, Ponor, jud. Alba – 02.07.1865, München)

Statistician. Greco-catolic. A absolvit Facultatea de Drept şi Ştiinţe Politice la Universitatea din Viena. A participat la Revoluţia de la 1848 în Transilvania ca prefect al Legiunii a III-a române Sebişana (zona Miercurea Sibiului, Răhău, Şugag şi Vinţul de Jos). După înfrângerea Revoluţiei a venit la Bucureşti (1857). Fondator şi primul şef al Biroului Central de Statistică al Principatelor Unite. A realizat primul recensământ al populaţiei în 1860. Este fondator al publicaţiilor „Analele statistice" şi „Analele economice". Din 1862 a devenit membru al Comisiei de verificare a legilor din Principatele Unite. A redactat legea privind organizarea municipiilor şi comunelor orăşeneşti şi a contribuit la întocmirea legislaţiei româneşti referitoare la organizarea învăţământului, a celui economic în special, legea reformei agrare, legea secularizării averilor mănăstireşti, legea vămilor, legea navigaţiei pe Dunăre, legea poştei şi a circulaţiei pe drumurile publice, legea reformei monetare. Lucrări: *Economia Socială, Statistica ţării, Uniunea vamală, Societăţi economice, Comunicaţiile, Telegrafia, Creditul funciar, Proprietate şi naţionalitate, Igiena publică şi industrială, Sericicultura, Manufactura şi artele, Lucrările publice, Serviciul poştal, Şcoala naţională de agricultură, Legea pensiilor, Creditul ipotecar*. A murit de tuberculoză. Colegiul economic din Alba Iulia îi poartă numele.

Pop, Mihai
(18.11.1907, Glod, com. Strâmtura, jud. Maramureş – 08.10.2000, Bucureşti)

Folclorist şi etnolog. Greco-catolic. Cercetător al culturilor din sud-estul Europei. A urmat studii universitare de literatură şi filosofie la Bucureşti (1925–1929), studii de specializare în slavistică (1929–1934) la Praga, Bonn, Varşovia. Doctor în filologie al universităţii din Bratislava, cu o teză despre cuvintele compuse de origine slavă în limba română, doctor docent în ştiinţe filologice al Universităţii din Bucureşti, asistent universitar (1936–1939) la Catedra de literatură română a Universităţii din Bucureşti condusă de Dumitru Caracostea; membru al grupului de cercetări sociologice la Institutul Social Român (ISR), condus de Dimitrie Gusti (1929–1936). În perioada războiului (1941–1944) a fost numit ataşat cultural la ambasada română din Bratislava. Îndepărtat din învăţământ în 1948, s-a ocupat, începând cu 1949, de organizarea Institutului de Folclor din Bucureşti, mai întâi în calitate de coordonator al activităţii ştiintifice (1949–1954), apoi director adjunct (1954–1965) şi ulterior director (1965–1974). A revenit la catedră în 1957, fiind conferenţiar (1957–1962) şi apoi

profesor de folclor (1962–1975) la Facultatea de Limba şi Literatura Română a Universităţii din Bucureşti, şef al Catedrei de literatură română veche şi folclor de la aceeaşi facultate (1968–1972). A mai deţinut şi funcţiile de preşedinte al Societăţii Internaţionale de Etnologie şi Folclor (1971), preşedinte al Societăţilor de Etnologie din Paris şi New York, pe cea de membru al Academiei Americane de Ştiinte Sociale, precum şi al altor numeroase societăţi ştiintifice străine. A fost profesor invitat la mari universităţi: Marburg (Germania), Berkeley şi Ann Arbor (SUA), Paris X (Franţa). A ajutat-o pe Sanda Golopenția Eretescu să recupereze manuscrisele tatălui ei, Anton Golopenția, despre populația românească din Transnistria și de la est de ea, situație obținută în urma unei investigații de teren din anii celui de-al Doilea Război Mondial. Este primul român care a primit, în 1967, premiul internaţional Johann Gottfried Herder. Lucrări: *Obiceiuri tradiţionale româneşti* (1978), *Folclor românesc* (1998). Laureat al Premiului Herder (1967), membru de onoare al Academiei Române (2000).

Pop-Reteganul, Ion
(10.06.1853, Reteag, jud. Bistriţa-Năsăud – 03.04.1905, Reteag, jud. Bistriţa-Năsăud)

Folclorist. A absolvit Școala Normală la Năsăud şi a fost învăţător în satul natal. A avut relaţii ştiinţifice cu T.T. Burada, A. Gorovei, Jan Urban-Jarnik, At. M. Marienescu ş.a. A publicat culegeri de folclor: *Trandafiri și viorele,* 1884; *Povești ardelenești culese din gura poporului,* 5 vol., 1888; *Poezii populare · Cântece bătrânești,* 1900. A fost şi etnograf, descriind portul şi obiceiurile ţăranului român.

Pop, Sever
(27.07.1901, Poiana Ilvei, jud. Bistriţa-Năsăud – 17.02.1961, Louvain, Belgia)

Lingvist. A absolvit Literele şi Filosofia la Cluj. Specializare la Paris. A lucrat la Muzeul Limbii Române din Cluj, unde a efectuat anchete lingvistice în 301 localităţi, cu un chestionar cuprinzând 2160 de poziţii. Profesor la universităţile din Cluj, apoi din Cernăuţi. Profesor invitat la Roma şi Louvain la Neuve, unde a fondat Le Centre international de Dialectologie générale (1951). A organizat, în 1960, la Louvain şi Bruxelles, primul Congres internaţional de dialectologie generală. Lucrări: *Atlasul lingvistic român,* Partea I, vol. I. *Părţile corpului omenesc şi boalele lui,* Cluj, 1938, vol. II. *Familia, Sibiu-Leipzig,* 1942; *Micul Atlas lingvistic român,* Partea I, vol. I, Cluj, 1938, vol. II, Sibiu-Leipzig, 1942; *Grammaire roumaine,* Berna, 1948; La dialectologie. *Aperçu historique et méthodes d'enquêtes linguistiques* (Première partie: *Dialectologie romane.* Séconde partie: *Dialectologie non romane,* Louvain, 1950; *Encyclopédie de la Philologie Romane: Langues et dialectes de la Roumanie,* Louvain, 1954–1955. A fost membru al Société de Linguistique de Paris (1927), membru al Société de Linguistique de Génève (1942), secretar al Commission d'Enquête linguistique (subdivizie a Comité International Permanent des Linguistes), începând cu 1952 membru corespondent al Real Academia de Buenas Letras de Barcelona (1952), membru corespondent al Accademia della Crusca (1952), membru al Société de Linguistique Romane, director al Centre d'Etudes Portugaises de l'Université Catholique de Louvain (1953). În semn de recunoaştere a primit Ordinul Coroana României în grad de Cavaler (1938), Ordinul Steaua României în grad de cavaler (1941), Ordinul Alphonse X le Sage avec Plaque în grad de Comandor (1955).

Pop, Simion
(25.09.1930, Valea Chioarului, jud. Maramureş – 14.05.2008, Pecs, Ungaria)

Publicist şi prozator. Redactor la Radiodifuziunea Română şi vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor din România. În intervalul 1990–1992 ambasador al României în Ungaria. A excelat în reportajul literar: *Paralela '45*, Premiul Academiei, 1958; *Pieton în Cuba*, 1963; *Orga de bambus · Romanul unei aventuri,* Premiul Uniunii Scriitorilor, 1966; *Cartea Chinei*, 1977; *Oraşe infidele,* 2 vol., 1985–1986. A scris şi romane: *Triunghiul*, 1964; *Amfora sabină*, 1970; *Civica*, 1973; *Marşul alb,* 1974; *Amfitrion,* 1976; *Fotograful de îngeri,* 1980. A publicat versuri: *Debarcând în amurg,* 1990.

Pop, Traian
(10.02.1885, Șinca Veche, Braşov – 12.11.1960, Cluj)

Jurist. A absolvit Dreptul la Cluj. Profesor şi decan la Facultatea de Drept a Universităţii din Cluj. În 1919 a participat la reorganizarea justiţiei în

Transilvania şi punerea ei în acord cu legislaţia României. Parlamentar PNŢ. Lucrări: *Dicţionar juridic româno-maghiar şi maghiaro-român,* 1921; *Dreptul penal,* 3 vol., 1921–1924; proiectul *Codului penal,* 1933; *Drept penal procesual,* 4 vol., 1946–1948. Membru de onoare al Academiei Române (1948), exclus în acelaşi an, repus în drepturi în 1994. Una din sălile Facultăţii de Drept din Cluj îi poartă numele.

Pop Traian, Traian *nume la naştere* Traian Pop
(10.12.1952, Braşov)

Poet. A absolvit Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din Timişoara. Specia - lizare la Stuttgart în reţele de calculatoare. A lucrat la Rovinari, Întreprinderea de Reţele Timi-şoara. Plecat în Germania în 1990. Coordonator de prelucrare date electronice la Dachser GmbH Co & KG–ZN Kornwestheim. Din 2004 a înfiinţat Editura Pop din Ludwigsburg. A publicat mai multe volume de versuri: *Timp liber,* 1984; *Developări discrete*, 1989; *Săptămâna 53,* 1998; *Frumos şi liber cu tine privind,* 1999; *Miercurea de Cenuşă*, 2000; *Jocuri ero(t)ice*, 2001; *Ochiul boului,* 2002. Premiul Literart XXI (1998, 1999). Membru al Academiei Româno-Americane.

Pop, Vasile Gherman
(13.10.1850, Crasna-Storojineţ, Bucovina de Nord – 21.06.1909, Bucureşti)

Filolog. A absolvit Literele la Bucureşti, a fost funcţionar la Ministerul Instrucţiunii şi Cultelor. Lucrări: *Aurora Bucovinei. Poezii. Cu o privire fugitivă asupra mişcărei literare din acea provincie a Daciei*, 1872; *Conspect asupra literaturei române şi scriitorilor ei de la început şi până astăzi, în ordine cronologică,* 1875– 1876.

Popa, Dumitru Radu
(26.10.1949, Bucureşti)

Prozator. A absolvit Filologia la Bucureşti. A emigrat în SUA puţin înainte de 1989. Lucrări: *Călătoria,* 1982; *Fisura*, 1985; *Little Bones in Winter*, 1996; *Panic Syndrome!*, 1997, Premiul Național al Editurii Univers; *Inchide ochii*, 1998; *Traversând Washington Square*, 1999; *La Revoluţia română,* 2000, *Lady V.*, 2006. Premiul Național pentru Literatură, 1997. Distins cu Ordinul pentru Merit, București, 2000.

Popa, Grigore T.
(01.05.1892, Şurăneşti, jud. Vaslui - 18.07.1948, Bucureşti)

Medic. Elev la Liceul Naţional din Iaşi în perioada 1903–1911, urmează apoi Facultatea de Medicină din Iaşi. După specializări la Chicago (bursă Rockefeller) şi Londra, revine în ţară, unde devine titular al Catedrei de Anatomie şi Embriologie la Institutul de Anatomie al Facultăţii de Medicină din Iaşi (1928). A lucrat în acest oraş până în 1942, când s-a transferat la Bucureşti. Valoarea descoperirilor sale din domeniul relaţiilor neuroendocrine, sistemul port hipofizar, i-au asigurat o recunoaştere mondială. Rămâne în istoria endocrinologiei prin descoperirea sistemului vascular port hipotalamo-hipofizar împreună cu australianca Una Fielding (University of Cambridge, 1930). L-a sfătuit pe George Emil Palade să studieze în Anglia sau America. Reprezină „sistemul port“ de conexiune între endocrinologia istorică şi endocrinologia modernă. Alte lucrări ale sale rezultă din investigaţiile privind structura funcţională a pericardului, a meningelor sau a spermatozoizilor, tanicitele, prezenţa în lichidul cefalo-rahidian a cere-brostimulinei. În 1936, împreună cu Mihail Sadoveanu şi George Topârceanu, a fondat revista „Însemnări ieşene“, publicaţie de prestigiu în cultura română. Membru corespondent al Academiei Române (1936). Universitatea de Medicină şi Farmacie din Iaşi îi poartă numele.

Popa-Lisseanu, Gheorghe
(02.10.1866, Lisa, Braşov – 14.05.1945, Bucureşti)

Istoric şi filolog. A fost elevul lui B.-P. Hasdeu şi al lui G. Dem. Teodorescu. Și-a dedicat întreaga viaţă cercetării, petrecând mult timp în arhive, unde a identificat şi apoi publicat materiale cu privire la daci şi teritoriile acestora, precum şi texte medievale latine şi greceşti de până la constituirea formaţiunilor statale româneşti. A lăsat 15 volume din *Fontes Historiae Daco-Romanorum: Faptele ungurilor, Descrierea Europei Centrale, Românii în poezia medievală, Cronica ungurilor, Cântecul de jale, Descoperirea Ungariei celei Mari, Cronica lui Nestor, Ambasadele, Viaţa împăratului Aurelian, Istoria romană prescurtată, Cronica pictată de la Viena, Brodnicii, Războiul cu goţii, Getica*

(Iordanes), De Aedificiis, Breviarium Historiae Romanae, Corespondenţa lui Plinius cu împăratul Traian, Tablele cerate descoperite în Transilvania, Cetăţi şi oraşe greco-romane în noul teritoriu al Dobrogei, Continuitatea românilor în Dacia, Dovezi nouă, Limba română în izvoarele istorice medievale, Românii în izvoarele istorice medievale, Dacia în autorii clasici, Autorii latini clasici şi postclasici, Autorii greci şi bizantini. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Popa, Magdalena
(19.06.1941, Bucureşti)

Balerină. A absolvit cu Magna Cum Laude la Leningrad, la Baletul Kirov, ca elevă a celebrei Vaganova (ca şi Gellu Barbu). A susţinut spectacole la Paris, Londra, în Dallas, Spania, Australia, la Monte Carlo cu Baletul Kirov şi Bolșoi Teatr (din Moscova). A fost prim-balerină a Operei Române. Din 1982 a plecat în Canada şi a format Trupa Naţională de Balet a Canadei. A fost invitată în numeroase capitale ale lumii să danseze, iar, mai apoi, ca maestră de balet, să formeze tineri balerini. A obţinut Steaua de Aur la Festivalul Internaţional de Dans din Paris (1965). A primit în 2002 Ordinul Steaua României.

Popa, Marian
(15.09.1938, Bucureşti)

Istoric literar, eseist. A absolvit Filologia la Bucureşti şi a lucrat la aceeași facultate. Aflat în cercul de colaboratori ai lui Eugen Barbu ("Săptămâna"). A plecat în Germania Federală înainte de 1989. Lucrări: *Ideologia literară poporanistă. Contribuţia lui G. Ibrăileanu şi bibliografia problemei*, 1964; *Homo fictus,* 1968; *Dicţionar de literatură română contemporană*, 1971; *Comicologia*, 1975; *Podul aerian,* 1981; *Geschichte der rumänischen Literatur*, 1980; *Dicţionarul scriitorilor români din exil*, 2000; *Istoria literaturii române de azi pe mâine,* 2 vol., Premiul Uniunii Scriitorilor, 2001.

Popa, Mihail
(15.05.1948, Vălcineţ, Republica Moldova)

Matematician. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Universităţii din Chişinău. Specializare la universităţile din Gorki, Rusia şi Kiev, Ucraina. Director al Institutului de Matematică şi Informatică al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Contribuţii la utilizarea proceselor invariante în cercetarea ecuaţiilor diferenţiale, ce reprezintă o dezvoltare în continuare a metodei invarianţilor algebrici în teoria calitativă a ecuaţiilor diferenţiale, fondată în Moldova de acad. C. Sibirschi, profesorul său. Profesor invitat la Universitatea din Limoges, Franţa. Lucrări: *Algebrele Lie şi sistemele diferenţiale,* 2008; *Procese invariante la sisteme diferenţiale şi aplicaţiile lor în teoria calitativă*, 2014; *Problema Centrului și a Focarului: soluții algebrice și ipoteze*, 2018. Membrru al Societății de matematică din Moldova. Diploma de Merit a AȘM, 2005.

Popa, Nicolae
(13.02.1959, Buda, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit Şcoala Poligrafică din Chişinău şi Facultatea de Jurnalism a Unversităţii de Stat din Chișinău. Specializare la Institutul de Literatură Maxim Gorki din Moscova (Cursuri Literare Superioare). A fost redactor la revista pentru tineret „Orizontul" şi la săptămânalul „Literatura și arta", redactor-şef al revistei „Basarabia" (1994) şi al ziarului „Opinia" (2005). Lucrări: versuri – *Timpul probabil* (1983), *Ghid pentru cometa Halley* (1987), Lunaticul nopţii scitice (ediţie definitivă, 1995), – *Păsări mergând pe jos* (2001), *Cubul de zahăr* (1991), *Avionul mirosea a peşte* (2008). Laureat al Premiului Tineretului pentru Literatură (1988), al Premiului Uniunii Scriitorilor din Moldova (1996, 2001, 2003, 2009) şi al Premiului Uniunii Scriitorilor din România (1996). A participat la acţiunea Scriitori pe calea regală sub patronajul Casei Regale a României, cu prezenţa regelui Mihai (2008).

Popa, Şerban
(15.04.1946, Bucureşti)

Artist sticlar. A absolvit Institutul de Arte Plastice din Bucureşti ca elev al artistei Zoe Băicoianu. A avut peste 25 de expoziţii în România, Germania, Olanda, Elveţia, Franţa, Austria, Spania, Polonia, Italia. Stabilit la Montréal din 1980. Distins cu Paleta de Aur a Federaţiei Internaţionale a Comerţului şi Industriilor de la Paris.

Popa,Temistocle
(27.06.1921, Galați - 26.11.2013, București)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti. Cânta la saxofon şi flaut. A compus numeroase şlagăre de muzică uşoară, muzică de film, a făcut actorie. Compoziţii de muzică uşoară: *Lalele, Bine-ai venit, iubire!, Gioconda se mărită, Şapte de iubire, Trecea fanfara militară, Astă seară m-am îndrăgostit, Margarete, Cu cine semeni dumneata?, Măicuţă, îţi mulţumesc!, În târgul moşilor*; muzică pentru filmele: *Cerul începe la etajul III,* 1967; *Cântecele mării*, 1970; *Veronica se întoarce,* 1973; *Detaşamentul 'Concordia',* 1980; *Mama,* 1980; *Saltimbancii,* 1981; *Fram,* 1983; *Trahir,* 1993.

Popa, Vasko, *prenume la naştere* Vasile
(29.06.1922, Grebenaţ, Banatul Sârbesc – 05.01.1991, Belgrad)

Poet. Familie originară din Moldova. A studiat Filosofia la Belgrad, Bucureşti şi Viena. Fondator al revistei „Lumina" din Vârşeţ. În timpul ocupaţiei germane a fost internat în lagărul de la Becicherec. A scris în sârbo-croată, fiind considerat cel mai mare poet contemporan al Iugoslaviei. Versurile sale cuprind numeroase referiri la universul românesc căruia îi aparţine poetul: *Kora* (Scoarţa), 1953; *Nepocin polje* (Câmpia neodihnei, 1956); *Usprovna zemlja* (Ţara verticală, 1972); *Rez* (Incizie, 1981). Prieten cu Nichita Stănescu, a fost tradus de acesta la Bucureşti în 1966, apoi de Marin Sorescu în 1983. A fost tradus în numeroase limbi de circulaţie universală. Membru al Academiei Iugoslave de Ştiinţe şi Arte.

Popa, Victor Ion
(29.06.1895, Bârlad – 30.03.1946, Bucureşti)

Dramaturg. A studiat Dreptul la Iaşi, urmând în paralel şi Conservatorul de muzică şi artă dramatică. S-a remarcat mai ales prin comediile sale: *Muşcata din fereastră,* 1928; *Take, Ianke şi Cadâr,* 1932, dar a scris şi nuvele: *Ghiceşte-mi în cafea,* 1938 şi romane: *Velerim şi Veler Doamne*, 1933; *Sfârlează cu Fofează*, 1936, de bună ţinută epică.

Popea, Elena
(15.04.1879, Braşov – 19.06.1941, Paris)

Pictoriţă. Nepoata lui Nicolae P. A studiat la Paris cu Lucien Simon, în Germania cu profesorul Angelo Jank, la Academia Liberă din Montparnasse cu André Lhote. Foarte modernă ca demers, a traversat experienţa expresio-nismului, impresionismului şi cubismului, fără a-şi uita originile transilvane, populare. A pictat mult în Bretania şi Olanda. A participat la expoziţiile Tinerimii Artistice (unde a şi debutat, în 1910, alături de Camil Ressu şi Theodorescu-Sion) şi la Saloanele Oficiale de la Bucureşti, dar a expus cel mai mult la Paris (Salonul Independenţilor, Muzeul Jeu de Paume), la Bruxelles, Londra şi în Olanda. Lucrări: *Târg la Bran, La ţărmul mării, Pe plajă, Dublul portret de caracter, Bătrâne, Interiorul bisericii catolice, Procesiuni bretone* ş.a. Medalia de Aur pentru pictură, Roma, 1909. În 1969 Maria Dumitrescu i-a dedicat o monografie, iar în 1975 a avut o retrospectivă la Cluj.

Popea, Nicolae, *prenume la naştere* Neagoe
(17/29.02.1826, Satulung, jud. Braşov – 26.07/8.08.1908, Caransebeş)

Episcop şi cărturar. Bunicul Elenei P. A absolvit Dreptul la Cluj şi Teologia la Viena. A fost căpitan în Garda română din Braşov în timpul Revoluţiei de la 1848. Profesor la Institutul Teologic Pedagogic din Sibiu. Colaborator al lui Andrei Şaguna. Deputat în Dieta Transilvaniei, membru în Senatul imperial de la Viena. Preşedinte al Comitetului Naţional Român din Transilvania (1878–1881). Unul dintre fondatorii gazetei „Tribuna". Lucrări: *Arhiepiscopul şi mitropolitul Andrei, baron de Şaguna*, 1879. Membru de onoare al Societăţii Academice Române, 1877.

Popescu, Alexe
(30.11.1927, Brăila – 08.06.1974, Bucureşti)

Inginer chimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Institutul Politehnic din Bucureşti. Profesor la

Facultatea de Chimie a Universităţii din Bucureşti. Adjunct al ministrului Învăţământului şi Educaţiei. Contribuţii în domeniul proceselor de catalizare. Lucrări: *Activitatea şi conductibilitatea electrică a unor catalizatori pe bază de oxid de molibden şi oxid de fier*, 1967; *Concepţii actuale asupra hidrogenării catalitice eterogene a hidrocarburilor*, 1968; *Procese catalitice în chimia hidrocarburilor*, 1976. Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Popescu-Candiano, Alexandru
(27.01.1841, Lipia, jud. Buzău – 25.06.1901, Bucureşti)

General de brigadă. (Candiano e adăugat în amintirea bravurii celor patru dogi ai Veneției cu acest nume, din sec. IX-X dH, care au pus capăt dinastiei Orseolo - Orso=Ursu - și au început extinderea Veneției spre Adriatica și Mediterana de Est, în condițiile în care Bizanțul lupta în Balcani și asigura spre nord, prin colonizări din Epir, frontierele contra slavilor și germanicilor.) A absolvit Şcoala Militară de Ofiţeri la Bucureşti. A participat la detronarea lui Al. I. Cuza în 1866. În 1867 a demisionat din armată şi a plecat în Italia, unde a studiat Dreptul, fără a-l termina. La întoarcere (1870) a fondat publicaţiile „Perseverenţa" şi „Democraţia", fiind arestat de trei ori ca agitator politic antidinastic. A condus mişcarea republicană de la Ploieşti (1870) contra lui Carol I (I.L. Caragiale a fost de partea lui). A luptat în Războiul de Independenţă, fiind apreciat de generalul Alexandru Cernat. A fost decorat de mai multe ori, cu Steaua României în grad de ofiţer, Virtutea Militară de aur, Trecerea Dunării, Medalia Apărătorilor Independenţei şi Crucea Sf. Gheorghe. Adjutant regal (1880–1892).

Popescu, Dumitru
(1928, Turnu Măgurele)

Politician şi scriitor. A absolvit în 1948 Academia Comercială din Bucureşti. S-a înscris în PMR în 1953. A lucrat ca voluntar pe Șantierul tineretului de la Salva Vișeu. Redactor-şef la „Scânteia tineretului", director al AGERPRES, redactor-şef la „Scânteia", secretar al CC al PCR, preşedinte al Consiliului Culturii şi Educaţiei Socialiste (unde era poreclit Dumnezeu), rector al Academiei de Studii Politice Ştefan Gheorghiu, membru al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR. Unul dintre apărătorii cultului personalităţii lui Nicolae Ceauşescu. Lucrări: *Am fost şi eu cioplitor de himere; Elefanţii de porţelan; Panorama răsturnată a mirajului politic; Pumnul şi palma* (roman, recenzat critic la Moscova pentru antisovietism și naționalism), *Focul de paie* (roman), *Cronos autodevorându-se; Aburul halucinogen al cernelii, Angoasa putrefacţiei* (memorii, 4 vol., 2006).

Popescu, Dumitru
(29.06.1929, Bucureşti - 10.03.2010, Bucureşti)

Teolog. A absolvit Institutul Teologic din Bucureşti. Specializare în Elveţia, Israel, la Roma. Profesor şi director la Seminarul teologic din Bucureşti, profesor şi rector la Institutul Teologic din Bucureşti. Director de studii în cadrul Conferinţei Bisericilor Europene de la Geneva, membru în Consiliul Ecumenic al Bisericilor. Lucrări: *Doctrina despre Taina Botezului în primele secole creştine*, 1961; *Relaţiile dintre Biserica Ortodoxă şi Biserica romano-catolică,* 1979; *Sfânta Taină a Preoţiei. Ierarhia bisericească sacramentală, după Sfânta Scriptură şi Sfânta Tradiţie*, 1989; *Teologie şi cultură,* 1993; *Ortodoxie şi contemporaneitate*, 1996; *Introducere în teologia dogmatică în contextul culturii contemporane,* 1996; *Dumnezeu şi Creaţia,* 2001; *Misiunea Bisericii într-o lume secularizată,* 2005. Membru de onoare al Academiei Române (din 2001).

Popescu, D(umitru) R(adu)
(20.08.1935, Păuşa, jud. Bihor)

Scriitor. A început Medicina, pe care a părăsit-o spre a absolvi Filologia la Cluj. A fost redactor-şef al revistei „Tribuna", preşedinte al Uniunii Scriitorilor (1980-1990), redactor-şef al Editurii Viitorul românesc, al Editurii Academiei. Membru al CC al PCR (1979-1989). Scrie proză scurtă şi nuvele: *Fuga*, 1958; *Vara oltenilor*, 1964; *Dor*, 1966; F, 1969, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Vânătoarea regală*, 1973; *Leul*

albastru, 1981; *Oraşul îngerilor,* 1985; piese de teatru: *Muntele*, 1978; *Piticul din grădina de vară,* 1973*; Mireasa cu gene false şi Dragostea e ca şi-o râie*, ambele 1994, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Păpuşarii cehi*, 1996. Scenarii de film: *La porţile pământului*, 1966; *Balul de sâmbătă seara*, 1968; *Duios Anastasia trecea*, 1969; *Fructe de pădure*, 1983; *Nelu*, 1988; *Rochia albă de dantelă,* 1989. Marele Premiu al Criticii teatrale în 1990. Membru al Academiei Române (2006).

Popescu (Popesco), Elvira
(10.05.1894, Bucureşti – 10.11.1993, Paris)

Actriţă de teatru şi film, directoare de scenă. A dat dovadă încă din copilărie de talente scenice. A absolvit cu brio Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti şi a fost angajată la Teatrul Naţional, unde i s-au dat încă de la începutul carierei roluri principale. Întemeiază Teatrele Mic şi Excelsior, împreună cu actorii Ion Manolescu şi respectiv Ion Iancovescu. Autorii francezi au ocupat un loc de predilecţie în repertoriul ei, dintre care Louis Verneuil, la vremea aceea unul din cei mai spirituali şi în vogă autori de vodeviluri. Acelaşi Verneuil, care va scrie mai târziu special pentru ea numeroase piese de teatru, va juca de fapt un rol decisiv în viaţa şi cariera talentatei actriţe. Tot el a angajat-o în 1923 la Teatrul De la Michodière din Paris. Cariera sa teatrală a durat neîntrerupt 65 de ani. Devenită prin căsătorie contesă De Foy. A mai jucat în creaţiile lui Henry Berstein, André Roussin, Sacha Guitry. Cariera cinematografică se întinde pe o perioadă cuprinsă între 1920 şi 1970, începând cu *Ţigăncuşa din iatac* (1923) şi *Independenţa României* (1912), continuând cu o activitate mult mai intensă între 1930 şi 1940: *La Présidente, Ils étaient neuf célibataires, Austerlitz, Plein Soleil* ş.a.m.d. Şi-a asumat şi răspunderea conducerii unor companii teatrale, fiind co-directoare, alături de actorul Hubert de Malet, la Théâtre de Paris şi Théâtre Marigny. La o vârstă foarte înaintată, fără să-şi piardă farmecul, a continuat să ţină un salon deschis pentru lumea culturală, financiară și politică, în apartamentul său parizian din Avenue Foch. Veneau André Roussin, Guy de Rotschild, Jacques Chirac, Pierre Cardin, Valéry Giscard d'Estaing şi mulţi alţii. A fost distinsă cu Premiul Molière pentru cea mai bună actriţă, decernat de Asociaţia Actorilor Francezi şi de două ori cu Ordinul Legiunea de Onoare, una dintre cele mai înalte dinstincţii ale statului francez. Sala de spectacole a Institutului Cultural Francez din Bucureşti îi poartă numele. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Popescu, Emilian
(20.02.1929, Orieşti, jud. Vâlcea)

Teolog şi istoric. A absolvit Facultatea de Teologie, apoi Institutul Teologic din Bucureşti şi Facultatea de Filologie (Limbi clasice) a Universităţii din Bucureşti. Specializare la Berlin, Bonn, Köln, München, Lyon, Paris. Cercetător la Institutul de Arheologie al Academiei, profesor la Institutul Teologic din Bucureşti. A făcut săpături arheologice la Callatis şi Histria. Lucrări: *Tabula lmperii Romani – Romula, Durostorum, Tomis*, 1969, în colaborare; *Inscripţiile greceşti şi latine din secolele IV-XII descoperite în România*, 1978, în colaborare; *Etudes byzantines et postbyzantines*, 1991, în colaborare. Membru al Institutului German de Arheologie, al Comisiei Internaţionale de Istorie Comparată Ecleziastică, al Asociaţiei Internaţionale de Studii Bizantine, preşedinte fondator al Societăţii Române de Studii Clasice. Membru de onoare al Academiei Române (2009). Distins cu Meritul Cultural, 2004.

Popescu, Eufrosina
(20.10.1821, Bucureşti – 03.11.1900, Fetești)

Actriţă. Absolventă a Şcolii de muzică a Societăţii Filarmonice ca elevă a lui Aristia, a strălucit atât în teatrul dramatic, cât şi în cel liric. A cultivat o artă interpretativă realistă. A jucat alături de Costache Caragiale. A creat roluri din dramaturgia românească, precum cea a lui Vasile Alecsandri, piesele lui V. A. Urechia, Gheorghe Sion, Alexandru Macedonski etc., dar şi din piese aparţinând repertoriului universal în: Vicleniile lui Scapin de Molière, Nunta lui Figaro de Pierre Caron de Beaumarchais, Don Carlos de Friedrich von Schiller etc. Cântăreaţă de renume european, cunoscută cu supranumele Marcolini, a înregistrat succese în diverse oraşe cu tradiţii muzicale, ca Veneţia, Florenţa, Milano, Nisa. După 1859, întoarsă în ţară, a făcut parte din diferite asociaţii actoriceşti și a jucat alături de Matei Millo și Mihail Pascaly.

Popescu, Gabriel
(?.03.1932, București – ?.10.2004, București)

Balerin. A studiat baletul în România ca elev al Floriei Capsali. Specializare la Moscova (Vaganova i-a fost profesoară), a dansat la Bolşoi Teatr. Prim-balerin al Operei Române, partenerul lui Irinel Liciu, dirijor Sergiu Comissiona. Arestat în 1959 ca homosexual. A rămas la Paris în 1961 şi a fost ajutat, inclusiv financiar, de Eugène Ionesco, Elvira Popescu, Rudolf Nureev. S-a angajat ca prim-balerin şi coregraf la Opera din Zürich, în Elveţia, unde a montat 14 spectacole, plecând apoi la Şcoala de balet a Operei din Roma în calitate de coregraf. Carla Fracci a fost eleva sa. În acelaşi interval a avut un contract la Opera din Stuttgart, unde a făcut coregrafia pentru *Frumoasa din Pădurea Adormită*, care a obţinut Medalia de Aur la Festivalul de la Washington. A revenit în ţară după 1989 pentru diverse coregrafii la Opera din Bucureşti. Distins cu Meritul Cultural în grad de Cavaler.

Popescu, Gheorghe (Gică)
(09.10.1967, Calafat)

Fotbalist. Și-a început activitatea în Divizia A la Universitatea Craiova (1985) şi a continuat la Steaua (1988). A participat cu Naţionala României la trei turnee finale ale Campionatelor de Fotbal (1990, 1994, 1998) şi două campionate europene (1996, 2000). A mai jucat la PSV Eindhoven, Tottenham Hotspur, FC Barcelona (contra căreia a câştigat Cupa Cupelor), U.S. Lecce, Galatasaray (contra căreia a câştigat Cupa UEFA în 2000, la SV Hannover). A înfiinţat Școala de Fotbal Gică Popescu la Craiova.

Popescu-Gopo, Ion
(01.05.1923, Roești, Vâlcea – 28.11.1989, București)

Regizor de film. A studiat la Academia de Arte din Bucureşti, pe care n-a terminat-o, absolvind în schimb un curs de animaţie la Moscova. Debutează în 1949 alături de tatăl său şi Matty Aslan cu scurt-metrajul de animaţie Punguţa cu doi bani. Din 1950 a început să lucreze la Studioul Cinematografic Bucureşti, în cadrul secţiei de animaţie. Chiar şi basmele lui Gopo nu rămân simple ecranizări fidele, ci au o idee-pilot şi o interpretare ideatică: *De-aş fi... Harap Alb*, 1965; *Maria-Mirabela*, 1981; *Fata moşneagului şi fata babei* şi *Rămăşagul,* 1985; *Faust XX*, 1966. A jucat şi ca actor, în filmele*: O noapte de pomină*, 1939 sau *Cantemir* (fiind foarte înalt, rolul lui Petru I), 1975. Vicepreşedinte al Asociaţiei Internaţionale a Filmului de Animaţie, preşedinte al Asociaţiei Cineaştilor din România, 1969–1989, membru al Juriului Festivalului Internațional de Film de la Moscova, director al secţiei de film din cadrul Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii. Primul său succes, Marele Premiu Palme d'Or la Cannes (1957), cu Scurtă istorie, a fost şi cel mai mare. În 2008 i-a fost dedicat un timbru aniversar.

Popescu, Ioan
(23.06/05.07.1832, Caţa, jud. Braşov – 03/15.03.1892, Sibiu)

Pedagog. A absolvit Intitutul Teologic Pedagogic din Sibiu. Specializare la Leipzig. Profesor la Institutul Teologic Pedagogic din Sibiu. Prim secretar al ASTRA, redactor al revistei „Transilvania". Membru al Comitetului Partidului Naţional Român. Lucrări: *Compendiu de pedagogie*, 1868; *Psihologia empirică sau ştiinţa despre suflet între marginile observaţiunei*, 1881; *Pedagogia lucrată pe bazele psihologice şi etice ale realismului herbartian*, 1892. Membru al Societăţii pentru Pedagogia Ştiinţifică din Germania. Membru corespondent al Societăţii Academice Române.

Popescu, Ioan-Ioviţ *scris şi* Ioan-Iovitz Popescu
(01.10.1932, Burila Mare, jud. Mehedinţi)

Fizician. A studiat Fizica la Bucureşti. Specialist în optică şi fizica plasmei. Profesor la Facultatea de Fizică a Universităţii din Bucureşti, rector al Universităţii. În paralel cu activitatea din învăţământ a lucrat şi în cercetare la Institutul de Fizică din Bucureşti şi Institutul de Fizică şi Tehnologia Radiaţiei (Măgurele), al cărui director a fost între 1977 şi 1981. Lucrări: *Fizica generală*, 3 vol. (cu Gh. Ţiţeica), 1971, 1973, 1975; *Fundamentări ale spectroscopiei plasmei* (cu I. Iova), 1987. Doctor Honoris Causa al Universităţii din Craiova (1998). Ordinul Serviciu Credincios în rang de Comandor (2000). Membru al Academiei Române (1990); între 1990 şi 1992 a condus Secţia de ştiinţe fizice a acestei instituţii.

Popescu, Irinel
(22.04.1953, Filiaşi, jud. Dolj)

Medic chirurg. A absolvit Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. Specializări la Berlin, Paris, Pittsburgh, New York. Şeful Clinicii de Chirurgie Generală şi Transplant Hepatic la Clinica de Chirurgie Fundeni. Director al Institutului de Perfecţionare Postuniversitară a Medicilor şi Farmaciştilor. Schimb de experienţă la clinici din München, Hamburg, Capetown, Essen, Atena, Milano, Paris, Edinburgh. Membru PNŢCD, apoi PSD, senator, preşedinte al Comisiei de Învăţământ a Senatului României. A realizat primul transplant hepatic din România. Lucrări: *Polipi şi polipoze rectocolonice,* 1988; *Tumorile intestinului subţire,* în colaborare, 1988; *Supuraţiile pancreatice şi peripancreatice*, în colaborare, 1990; *Actualităţi în chirurgie,* în colaborare, 1998. Membru al Societăţii Române de Chirurgie, membru al Academiei de Ştiinţe Medicale, membru al Uniunii Medicale Balcanice, membru al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România. Deţine Ordinul Naţional Steaua României în grad de Mare Ofiţer.

Popescu, Iulian
(24.08.1939, com. Licurici, jud. Gorj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică la Institutul Politehnic din Cluj. Specializare în Olanda. Profesor la Universitatea din Craiova. Contribuţii în domeniul structurii mecanismelor şi optimizării lor, în prelucrarea pe maşini automate. Creatorul școlii naționale de mecanisme biologice. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România. Preşedinte al Centrului teritorial Craiova al Asociaţiei Române de Teoria Mecanismelor şi Maşinilor. Distins cu Meritul Științific (1979).

Popescu, Laurenţiu Mircea
(15.04.1944, Câmpulung, jud. Argeş - 03.08.2015 București)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină din Bucureşti. Specializare în Olanda. Profesor şi rector la Universitatea de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. Director al Institutului de Patologie Victor Babeş. Contribuţii în histologie, în demonstrarea rolului reticulului sarcoplasmatic în reglarea dependentă de calciu a contracţiei musculare netede. Lucrări: *Influenţa sistemului nervos central în fibrinoliză*, 1964; *Biologia reproducerii umane,* 1976; *Histologie medicală,* 1987; *Tratat de medicină internă. Bolile cardiovasculare,* 1991; *Atlas color de histologie: structura microscopică a ţesuturilor şi organelor,* 1995. Vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, membru al Academiei de Ştiinţe din New York. Membru corespondent al Academei Române (1995).

Popescu, Leonid
(20.03.1953, Sărăteni, Republica Moldova)

Artist plastic şi prozator. A absolvit Colegiul Republican de Arte Plastice I. Repin din Chişinău şi Institutul de Design din Harkov, Ucraina. A proiectat şi pictat nenumărate biserici şi catedrale din Republica Moldova, Rusia şi din Ucraina, precum cele din Apşa de Jos, Slatina şi Strâmtura din Bucovina de Nord (azi Ucraina), a zugrăvit Catedrala Naşterii Domnului din centrul Chişinăului (în colaborare cu Ghenadie Tâciuc, coleg de breaslă). Scrie la săptămânalul „Literatura şi arta”, unde publică eseuri şi cronici plastice. Volume: *Din mărturiile timpului* (2000), *Despre artă şi artişti* (2003), *La porţile mării* (roman, 2001). Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova şi al Asociaţiei Internaţionale a Artiştilor Plastici (1996). Distins de Mitropolia Kievului şi a întregii Ucraine cu Ordinul Sfântul Vladimir întocmai cu Apostolii. Ordinul Sfântul Paisie Velicikovski (2003), Ordinul Andrei Rubliov (2005). Maestru în Artă (2001).

Popescu, Mihai N.
(22.07.1909, Târgoviște – 24.02.1953, București)

Actor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti ca elev al Luciei Sturdza-Bulandra. A debutat pe scena Teatrului Naţional alături de Ion Manolescu. A jucat la Teatrul Ventura, apoi a fost angajat la Naţional. Specializare la Viena cu Max Reinhardt. La întoarcere a fost angajat la Teatrul Maria Filotti, unde i-a avut parteneri pe Agepsina Macri, Aura Buzescu. În 1946 era la Comedia, unde a jucat alături de Elvira Godeanu, Fory Etterle, Clody Bertola, George Mărutză. Profesor la Institutul de Teatru din Bucureşti.

Popescu, Mitică
(02.12.1936, Bucureşti)

Actor. A absolvit IATC la Bucureşti. Soţul actriţei Leopoldina Bălănuţă. Lucrează la Teatrul Mic din Bucureşti. Roluri în teatru:

Philadelphia ești a mea de Brian Friel, 1973; *Galileo Galilei* de Bertolt Brecht, 1975; *Dosarul Andersonville* de Saul Levitt, 1976; *Emigranții* de Sławomir Mrozek, 1977; *Să îmbrăcăm pe cei goi* de Luigi Pirandello, 1978; *Maestrul și Margareta* de Mihail Bulgakov, 1980; *Niște țărani* de Dinu Săraru, 1981. Roluri în film: *Zidul* (1974); *Tănase Scatiu* (1975); *Gustul și culoarea fericirii* (1978); *Clipa* (1979); *Vânătoarea de vulpi* (1980); *Saltimbancii* (1981); *Un Saltimbanc la Polul Nord* (1982); *Fram* (Serial TV, 1983); *Emisia continuă* (1984); *Fapt divers* (1984); *Căsătorie cu repetiție* (1985); *Trenul de aur* (1987); *Moromeții* (1987); *Un studio în căutarea unei vedete* (1988); *Drumeț în calea lupilor* (1988); *Miss Litoral* (1990); *Rămânerea* (1992); *Rosenemil* (1993); *Turnul din Pisa* (2002); *Dulcea saună a morții* (2003); *Lotus* (2004); *Cel mai iubit dintre pământeni; Sistemul nervos* (2005). Premiul UNITER pentru întreaga activitate, 2009. În 2014 i-a fost dedicat un timbru aniversar.

Popescu, Nicolae
(22.09.1937, Comanda, com. Strehaia, jud. Mehedinți – 29.07.2010, București)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică a Universității din București Cercetător la Institutul Simion Stoilow al Academiei Române. Contribuții în domeniul topologiei algebrice și al logicii algebrice. Lucrări: *Modules avec différentielle généralisée* (1964); *Caractérisation des catégories abéliennes avec générateurs et limites inductives exactes* (cu Pierre Gabriel), 1964; *Elemente de teoria fasciculelor* (1966); *Some remarks about semi-artinian rings* (cu C. Vraciu, 1973); *A theorem of characterization of residual transcendental extensions of a valuation* (1988, cu V. Alexandru și A. Zaharescu); *Sur la définition des prolongements résiduels transcendent d'une valuation sur un corps K à K(X),* 1989 (cu E.L. Popescu); *Elemente de teoria analitică a numerelor*, 1968; *Teoria categoriilor și teoria fasciculelor*, 1971; *Categorii Abéliene,* 1971. Membru corespondent al Academiei Române (1997).

Popescu, Niculae M.
(10.02.1881, Dâmbovicioara, jud. Dâmbovița – 11.02.1963, București)

Preot și istoric. A absolvit Teologia și Facultatea de Filologie clasică a Universității din București. Specializare la Viena. Director la Cancelaria Mitropoliei Ungrovlahiei, profesor la Facultatea de Teologie din București, secretar general al Ministerului Cultelor. Lucrări: *Exerciții de paleografie românească (scriere chirilică),* 1932; *Chiril Lukaris și ortodoxia română ardeleană*, 1946; *Cuvântările bisericești ale mitropolitului Nicolae Krutițki*, 3 vol., 1949–1952. Membru al Academiei Române (1923), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990. Vicepreședinte (1939–1943) și președinte al Secțiunii istorice a Academiei (1941–1945).

Popescu, Octavian
(23.09.1951, Pietrișu, com. Curtișoara, Olt)

Biolog. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din Belgrad, secția de Biologie Moleculară și Fiziologie. Specializare la Iași, Paris, Basel în Elveția. Cercetător la Institutul de Cercetări Biologice al Universității de Medicină și Farmacie din Cluj, profesor și decan al Facultății de Biologie-Geologie, apoi prorector al Universității din Cluj. A înființat Centrul de Biologie Moleculară al Universității din Cluj și Laboratorul de Glicobiologie moleculară, unde, în 1995, a descperit cum se formează organismele pluricelulare din cele unicelulare. A lucrat la Institutul Pasteur din Paris (1990–1992), apoi la Departamentul de Cercetare al Spitalului Universitar și la Universitatea din Basel, Elveția (1993–1996). Contribuții în domeniul geneticii moleculare, al înțelegerii proliferării celulelor canceroase. Membru al Societății Naționale de Biologie Celulară. Membru al Academiei Române (2000).

Popescu, Petre
(17.05.1917, Glodeanul Sărat, jud. Buzău – 01.10.2010, Montréal)

Preot. A absolvit Teologia ortodoxă la Cernăuți și cea protestantă la Paris. Emigrat în Canada din 1951. Vicepreședinte al Centrului Cultural Român din Montréal, la edificarea căruia a contribuit și statul canadian, bogată activitate comunitară, de strângere a relațiilor între românii aflați în afara granițelor, în diverse părți ale lumii, ca și între aceștia și cultura patriei de origine. Redactează revista „Candela“ din Montréal, colaborează la „Revista de Cercetări Științifice“ din Paris, la unele reviste din Canada: „Cuvântul Românesc“ (Hamilton), „Luceafărul românesc“ (Montréal) și din Statele Unite: „America“ (Cleveland).

Popescu, Petru
(01.02.1944, București)

Poet şi prozator. Aromân după mamă (Nelly Cutava, actriță). Fiul criticului de teatru Radu Popescu. A absolvit Institutul de limbi străine (engleza) la Bucureşti. Funcţionar la Biblioteca Centrală Universitară, redactor la „România literară“. Bursier al Premiului Herder, Viena (1971–1972) şi al Universității Iowa (1974), expatriat în 1975 în Marea Britanie, apoi SUA, continuă să scrie versuri şi proză, dar, mai ales, este scenarist, regizor şi producător de filme. Este acceptat la The American Film Institute de la Hollywood (Los Angeles) în 1978. A avut doisprezece ani de succese în lumea filmului: *The Obsessive Love, Death of An Angel,* 1983, este disputat pentru producţie de către Robert Redford, Robert Duval, Sigourney Weaver, Dusan Makavejev, Jan Troell, Peter Coyote şi alte personalităţi ale filmului american şi internaţional. Ca rezultat, studioul Fox îi oferă să-şi regizeze propriul film, care este terminat în 1985 şi distribuit în 1986. Filmul este o poveste socială contemporană, petrecută în California. A revenit în România, în vizită, în 1991 şi 2008. A scris lirică citadină şi experimentală: *Zeu printre blocuri*, 1966, debut; *Fire de Jazz*, 1969 şi proză de observaţie, modernă şi discursivă ca stil: *Moartea din fereastră*, 1967; *Prins*, 1969, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Dulce ca mierea e glonţul patriei,* 1971; *Între Socrate şi Xantipa,* 1973; *Sfârşitul bahic*, 1973; *Copiii Domnului*, 1974; *Boxes, Stairs and Whistietime* (Cutii, scări şi fluiere), versuri: *Before and After Edith* (Înainte şi după Edith), primul roman scris în engleză, tradus şi în română, 1993; *The Last Wave* (*Ultimul val*), 1978; *In Hot Blood* (Cu sânge fierbinte), 1986, ca şi scenariul de film cu acelaşi titlu, în regia lui Peter Weir, 1991; *Nobody's Children* (Copiii nimănui), 1991, despre România; *Almost Adam*, 1995, roman de mare succes în SUA; *The Oasis,* 2001; *Urme în Timp*, 2008; *Supleantul*, 2009.

Popescu, Radu
(1655, ? – ?.04 or ?.05.1729, Bucureşti)

Cronicar. Cumnat cu Udriște Năsturel. A făcut parte din facţiunea boierească numită „a Bălenilor“, opusă – în Ţara Românească – facţiunii Cantacuzinilor. Cronicar oficial al lui Nicolae Mavrocordat. A fost mare vornic, mare ban. Știa latină, greacă, turcă. A supravegheat trecerea prin ţară a regelui Suediei, Carol al XII-lea. A scris *Istoriile domnilor Ţării Româneşti*, care cuprinde evenimentele dintre 1290 şi 1728. A fost publicată prima oară de Mihail Kogălniceanu în „Magazin istoric pentru Dachia“, 1846–1847 şi se remarcă prin verva stilului oral.

Popescu, Stela
(21.12.1935, Bălţi, Basarabia - 23.11.2017, București)

Actriţă de teatru şi film. A absolvit Institutul de Teatru la Bucureşti. A lucrat la Teatrul de Revistă. A realizat cupluri celebre alături de Ştefan Bănică Senior şi Alexandru Arşinel. Roluri în film: *Sexy Harem Ada-Kaleh* (2001); *A doua cădere a Constantinopolului* (1995); *Maria şi Mirabela în Tranzistoria* (1989); *Figuranţii* (1987); *În fiecare zi mi-e dor de tine* (1987); *Secretul lui Nemesis* (1985); *Vara sentimentală* (1985); *Galax, omul păpuşă* (1984); *Un petic de cer* (1984); *Zbor periculos* (1984); *Căruţa cu mere* (1983); *Pe malul stâng al Dunării albastre* (1983); *Am o idee* (1981); *Ana şi hoţul* (1981); *Grăbeşte-te încet* (1981); *Nea Mărin miliardar* (1979); *Drumuri în cumpănă* (1978); *Tufă de Veneţia* (1977); *Ultima noapte a singurătății* (1976); *Elixirul tinereţii* (1975); *Despre o anumită fericire* (1973); *Dimitrie Cantemir* (1973); *Astă-seară dansăm în familie* (1972); *Recomandări* (1971, TV); *Pantoful Cenuşăresei* (1969); *Vin cicliştii* (1968); *Faust XX* (1966); *Sărutul* (1965); *Omul de lângă tine* (1961); *Alo? Aţi greşit numărul* (1958). Distinsă cu Steaua României, 2016.

Popescu, Stere
(17.04.1920, Galaţi – ?.03.1968, Londra)

Balerin. A absolvit Facultatea de Arhitectură la Bucureşti şi, în paralel, Şcoala de dans a Floriei Capsali. Prim-balerin la Opera Română în anii '40. În 1947 a refuzat să intre în partid şi a fost dat afară de la Operă. Arestat. Reprimit la Opera Română în 1960. Rămâne în Franţa cu prilejul unui turneu la Paris împreună cu Gabriel Popescu. S-a mutat la Londra ca profesor la Central School of Art. A mai făcut două spectacole, după care s-a sinucis.

Popescu, Ştefan
(20.01.1872, Finţeşti, jud. Buzău – 1948, București)

Pictor, desenator. A studiat la Academia de Arte din München şi Academia de Arte din Paris. A studiat la Paris cu Lucien Simon

şi Eugène Anatole Carrière. În 1901, în timp ce se afla la studii la Paris, a pus, împreună cu Gheorghe Petraşcu, bazele unei grupări artistice a pictorilor români plecaţi la Paris, numită Tinerimea Artistică. Din asociaţie făceau parte: Kimon Loghi, Ipolit Strâmbu, Frederik Storck, Nicolae Vermont. A plecat în Bretania împreună cu Gheorghe Petraşcu. Este unul dintre gravorii de referinţă din arta românească. În 1904 este premiat la München cu Medalia de Aur la Expoziţia Internaţională Sezession.În 1905 devine membru al grupului Cercle des étudiants romains, alături de Constantin Brâncuşi, George Enescu, Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Henri Coandă, Ion Pillat, C. Levaditi, Duiliu Marcu, Theodorescu-Sion, Nicolae Dărăscu, Camil Ressu, Eustaţiu Stoenescu, Theodor Cornel şi alţii. Devine în 1908 asociat al Salonului Societăţii Naţionale din Paris şi membru societar al grupărilor müncheneze Sezession şi Kunstlergenossenschaft. Locuieşte din 1909 o perioadă la prietenul său Constantin Brâncuşi, în cartierul Montparnasse din Paris. În 1910 fondează asociaţia Amicale a românilor din Paris sub egida ambasadorului României la Paris. Aceasta mai avea printre membrii fondatori pe George Enescu, Constantin Brâncuşi, Edouard de Max, Gheorghe Mărculescu, Theodor Pallady, medicul Levaditi şi avocatul Virgil V. Stănescu. Pictează în anii următori în Franţa, Elveţia, Turcia, Italia, Grecia, Iugoslavia, Maroc, Alger, Tunisia, Germania etc. A expus regulat la Tinerimea Artistică, până în 1924, şi la Saloanele Oficiale. Ca şi ceilalţi colegi de generaţie este fascinat de peisajele de la Balcic, pe care le pictează cu mare plăcere. În 1922 organizează la Balcic, cu ajutorul asociaţiei Cercul Intim, o expoziţie dedicată locului şi la care participă cu lucrări Cecilia Cuţescu Storck, Jean Alexandru Steriadi, Gheorghe Petraşcu. Din 1922 a fost pentru o perioadă scurtă profesor la Academia de Artă din Bucureşti. În 1936, 1937 expune lucrări împreună cu Iosif Iser şi Gheorghe Petraşcu în cadrul grupării Arta, iar în 1937 obţine Premiul expoziţiei internaţionale de la Paris. A obţinut Legiunea de Onoare în 1925 şi Premiul Naţional pentru pictură în 1928. Lucrări: *Atelier de tâmplărie, La negustorii de curmale, Ocna la Tg. Ocna, Prânzul secerătorilor, La seceriş*, proiectul de frescă *Cele 2 fete de împărat, Stradă în Maroc, Peisaj din Maroc, Istanbul, Turcoaice la fântana de la Balcic, Peisaj cu sălcii, Crăiţe, Marină, La ocean, Peisaj cu mănăstire, Scări în pădure, Veneţia, Arabi* etc. Premiul Naţional pentru pictură (1928). Membru de onoare al Academiei Române (1936). În 1972 i-a fost dedicat un timbru aniversar.

Popescu Tăriceanu, Călin
(14.01.1952, Bucureşti)

Inginer şi prim-ministru al României. Aromân după mamă. Născut ortodox, a optat pentru catolicism la vârsta matură. A absolvit Hidrotehnica la Institutul de Construcţii din Bucureşti. A lucrat ca inginer la Administraţia Naţională a Apelor (Argeş). După 1989 membru fondator al Partidului Naţional Liberal, preşedinte al lui din 2005. Director al Radio Contact (1992–1996). Ministru al Industriei şi Comerţului (1996–1997). Prim-ministru al României (2004–2008). Preşedinte de onoare al Asociaţiei Producătorilor şi Importatorilor de Automobile din România. A fondat Alianța Liberalilor și Democraților, dizidență a PNL și, împreună cu PSD, a câștigat alegerile parlamentare (din 2016), fiind președinte al Senatului României.

Popescu, Teodor M.
(01.06.1923, Boteni, Dâmboviţa – 04.04.1973, Bucureşti)

Teolog. A studiat Teologia la Bucureşti, Literele şi Filosofia la Leipzig. Specializări în teologie la Atena şi Paris. Profesor de Teologie la Chişinău şi Bucureşti. Lucrări: *Istoria creştinismului ca istorie a culturii,* Chişinău, 1926; *Enciclopedia patriarhilor ortodocşi de la 1848,* 1935; *Teologia ca ştiinţă,* Bucureşti, 1937; *Atitudinea Vaticanului faţă de Ortodoxie în ultimii treizeci de ani,* 1949; *Condiţiile istorice ale formării vechilor Biserici Orientale,* 1965.

Popescu, Tudor R.
(22.05.1913, Brăila – 2004, Bucureşti)

Jurist. A absolvit Dreptul la Iaşi cu Magna Cum Laude. Specializare la Paris. Profesor la Facultatea de Drept a Universităţii din Iaşi, apoi din Bucureşti. Membru al Consiliului Legislativ Român (1938–1948), consilier juridic în Comisia ministerială pentru redresare economică şi stabilizare monetară (1947), preşedinte al Comisiei pentru aplicarea Legii de confiscare a patrimoniului tuturor instituţiilor religioase (1948), preşedinte al Societăţii Române de Drept Comparat (1957–1988). Lucrări: *Fundaţia în Dreptul comparat cu specială privire asupra Dreptului român*, 1937; *Călăuza juristului,* 1955; *Dreptul familiei,* 2 vol., 1960, 1965; *Căsătoria, familia şi Dreptul,* 1963; *Dreptul comerţului internaţional,* 1975. Membru al Societăţii de

Legislaţie Comparată din Paris, al Institutului Internaţional pentru Unificarea Dreptului Privat din Roma, membru al Clubului Internaţional de Arbitri în Afaceri Comerciale din Milano. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Popescu, Valerian C.
(26.10.1912, Negreşti, jud. Vaslui - 05.06.2013, Bucureşti)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti. Profesor la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. Contribuţii în domeniul anesteziei în stomatologie şi traumatologiei maxilo-faciale. Lucrări: *Tehnici curente în chirurgia stomatologică,* 1961; *Chirurgie buco-maxilo-facială,* 2 vol., 1964; *Igiena gurii şi a dinţilor,* 1967; *Anestezia în stomatologie*, 1973; *Radiologie stomatologică*, 1985. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Academiei de Chirurgie Dentară din Paris. Premiul Maginot al Academiei de Medicină din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Popescu, Vera
(08.11.1915, Tighina, Basarabia – 2008, Bucureşti)

Juristă. A absolvit liceul la Tighina, apoi Dreptul la Universitatea din Iaşi. Odihnă absolută la Văratic doi ani deoarece se depistase o tuberculoză incipientă. În 1940 s-a căsătorit cu juristul Tudor P. şi s-a angajat la Consiliul Superior Legislativ (1940–1948), fiind prima femeie din România care a lucrat în acest for. A predat la şcoala Juridică din Bucureşti, a lucrat la Ministerul Justiţiei, unde a redactat revista „Justiţia nouă", apoi la Institutul de Petrol şi Gaze.

Popescu-Voiteşti, Ion
(18.11.1876, Voiteşti, com. Bălăneşti, jud. Gorj – 04.10.1944, Bucureşti)

Geolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti. Specializare la Paris. Profesor la Facultatea de Ştiinţe din Bucureşti. A participat la Războiul Balcanic (1913) şi la Primul Război Mondial (1918), ajungând până la gradul de maior. Contribuţii în domeniul paleontologiei, concretizate printr-o colecţie impresionantă (obiecte, schiţe, hărţi, fotografii).

Popescu-Zeletin, Ion Gh.
(01.02.1907, Buda, jud. Bacău - 20.05.1974, Bucureşti)

Inginer silvic. Tatăl lui Radu P.-Z. (Pârâul Zeletin este la originea numelui. El străbate cîteva sate din jud. Tecuci și Bacău, unde Ștefan cel Mare a dăruit moșii țăranilor liberi bucovineni care l-au ajutat în bătălia de la Vaslui - Podul Înalt, 1475. În acea arie predomină două nume: Dimoftache și Țarălungă. Zeletin, numele pârâului din zonă, este pronunția alterată prin filtrul polon a cuvântului gelatină. Ștefan Zeletin și C.D. Zeletin erau din această arie.). A absolvit Dreptul la Iaşi şi Silvicultura la Bucureşti. Specializare la Giessen, în Germania. Profesor la Institutul de Prelucrarea Lemnului şi Institutul Forestier din Braşov, apoi la Institutul Politehnic din Braşov. Contribuţii în biometria forestieră şi amenajarea pădurilor (ocrotirea arboretului natural din Carpaţi). Lucrări: *Consideraţii asupra împăduririlor cu salcâm din regiunea Dridu,* 1933; *Amenajarea pădurilor,* 1941; *Norme pentru constituirea marilor unităţi forestiere,* 1948; *Rolul pădurilor în economia apelor,* 1950, *Biometria forestieră*, 1956, în colaborare. Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole și Silvice din România, membru al Uniunii Internaţionale a Institutelor de Cercetare Forestieră. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Popescu-Zeletin, Radu
(04.02.1947, Bucureşti)

Inginer. Fiul lui Ion Gh. P.-Z. A absolvit Automatica la Bucureşti şi s-a specializat la Bremen şi Berlin în Germania. A fost inginer la Fabrica de Cinescoape din Bucureşti, cercetător la Institutul de Tehnică de Calcul, apoi la Institutul de Cercetări Nucleare Hahn-Meitner, Berlin (1947–1987), director al Institutului de cercetare GMD-FOKUS, profesor la Universitatea Tehnică din Berlin. Contribuţii în domeniul reţelelor de calculatoare (reţeaua naţională germană), proiecte comunitare (sisteme de fişiere virtuale, baze de date distribuite). Medalia IEEE (1988). Membru de onoare al Academiei Române (1997).

Popi, Gligor
(17.09.1918, Toracul Mic, Banatul Sârbesc – 31.01.2008, Vârşeţ)

Istoric. A început școala în limba română cu un învățător contractual venit din România, a absolvit Școala Normală la Vârşeţ şi Istoria la Universitatea din Belgrad. Profesor la Academia Pedagogică din Vârşeţ. A

publicat în „Nădejdea“ (1927–1944), săptămânalul „Libertatea“ (din 1945), „Lumina“, revistă de literatură, artă şi cultură (din 1947), „Bucuria copiilor“, „Femeia nouă“, „Calendarul popular“ (ulterior „Almanahul Libertatea“), „Tibiscus“, „Cuvântul românesc“, „Familia“, „Tinereţea“, „Tradiţia“, „Foaia Sân-Mihaiului“, „Satu Nou“, atât în limba română, cât şi în limba sârbă. A scris în ziarul de la Novi Sad (tipărit în cinci limbi) „Misao“, precum şi în „Vršcka kula/Cula Vârşeţului“ din Vârseţ, în ziarul „Dnevnik“ din Novi Sad etc. Promotor al învăţământului în limba română în Banatul Sârbesc. Este autorul a 11 cărţi, dintre care majoritatea sunt de interes major pentru minoritatea română din Serbia şi Muntenegru sau opere importante pentru relaţiile româno-sârbe. Dintre ele trebuie amintite: *Rumuni u Jugoslovenskom Banatu izmedju dva rata* (Românii din Banatul iugoslav în perioada dintre cele două războaie), Novi Sad, 1976; *Jugoslovensko-rumunski odnosi* 1918–1941 (Relaţiile iugoslavo-române 1918–1941), Novi Sad, Vârşeţ, 1984; *Românii din Banatul Sârbesc în secolele XVIII-XX. Pagini de istorie şi cultură,* Vârşeţ, Bucureşti, 1993; *Românii din Banatul Sârbesc – 1941–1996,* 1998; *Românii în viaţa publică,* Novi Sad, 2001. Elector al Consiliului Naţional Român din Serbia ca reprezentant al Societăţii de Limba Română din Voivodina, al cărui membru fondator era.

Popişteanu, Alexandru
(03.01.1904, Bucureşti – 01.06.1941, Marienthal, lângă Odesa)

Pilot. Tatăl lui Cristian P. A absolvit Şcoala pregătitoare de ofiţeri de aviaţie de la Cotroceni. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a comandat Grupul de Luptă nr. 7. A participat la 33 de raiduri aeriene şi a obţinut Ordinele Mihai Viteazul clasa a III-a şi Virtutea Aeronautică. A murit în luptă.

Popişteanu, Cristian
(25.12.1932, Bucureşti – 26.02.1999, Bucureşti)

Istoric. Fiul lui Alexandru P. A absolvit Institutul pentru Relaţii Internaţionale al ASE şi şi-a susţinut doctoratul în istorie la Universitatea din Bucureşti. Co-fondator al revistelor „Lumea“ (1963) şi „Magazin istoric“ (1967). Lucrări: *Independenţă, Nealiniere, Pace: Momente şi semnificaţii ale unei mişcări istorice a secolului XX,* în colaborare; *Istoria clipei; Sturdzeştii: din cronica unei familii istorice,* în colaborare; *A Trip down Memory Lane; Romania and the Balkan Entente*, cu o postfaţă a lui A.J. Toynbee. Director al „Magazinului istoric“ şi preşedinte al Fundaţiei acestuia. Membru al Institutului pentru Studii Internaţionale din Bucureşti, al Asociaţiei Americane a Istoricilor, al Institutului Internaţional al Presei (Viena şi Zürich). O stradă din Bucureşti îi poartă numele.

Popov, Vasile Mihai
(07.07.1928, Galaţi)

Inginer. A absolvit Politehnica din Bucureşti. Cercetător la Institutul de Energetică al Academiei. Concepere, proiectare şi execuţie a calculatoarelor analitice Mecan I si Mecan II. A fundamentat principiul hiperstabilităţii sistemelor, recunoscut pe plan mondial cu numele autorului, publicând în 1957 prima lucrare care marchează contribuţia sa de pionierat în acest domeniu. Ineditul operei sale constă în utilizarea ecuaţiilor integrale în locul metodei funcţiei Liapunov şi rezultatul acestei iniţiative a fost criteriul frecvenţial de stabilitate care în prezent îi poartă numele. Lucrări în domeniul stabilităţii sistemelor automate neliniare: Hiperstabilitatea Sistemelor Automate (1966), care s-a impus prin fapte teoretice remarcabile. Şcoala românească de teorie matematică a sistemelor automate, deschisă de el prin teoria hiperstabilităţii sistemelor, a fost dezvoltată de Vlad Ionescu şi Vladimir Răsvan. A plecat din țară în 1968 și a fost profesor la departamentele de Inginerie Electrică ale Universităților din Berkley, California, Stanford și Gainesville, Florida. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Popovici, Aurel C.
(04.10.1863, Lugoj – 10.02.1917, Geneva)

Publicist. A absolvit Medicina la Viena. Luptător pentru drepturile românilor din Austro-Ungaria. După o condamnare de patru ani în Transilvania, vine în România. Colaborează la „Gazeta de Transilvania“, „Sămănătorul“, „Adevărul“ ş.a. Din păcate, doctrina sa naţională a fost preluată şi exacerbată de Garda de Fier. Lucrări: *Naţionalism şi democraţie,* 1903.

Popovici-Barcianu, Daniil
(18.10.1847, Răşinari, jud. Sibiu - 03/16.02.1903, Sibiu)

Teolog şi naturalist. Fiul lui Sava P.-B. A absolvit Institutul Teologic-Pedagogic din Sibiu. Specializare în Germania pentru studiul organizării şcolilor populare. A studiat Ştiinţele Naturale, Filosofia şi Pedagogia la Universităţile din Viena, Bonn şi Leipzig. Profesor la Institutul Teologic-Pedagogic şi director al Şcolii de fete ASTRA din Sibiu. Membru în Comitetul Partidului Naţional Român din Transilvania, unul dintre iniţiatorii Memorandumului (1862), motiv pentru care a făcut închisoare la Vacz. Lucrări: *Untersuhungen uber die Blutentwicklung der Onagraceen,* 1874; *Elemente de istorie naturală pentru şcoalele poporale,* 2 vol., 1881–1883. A reeditat lucrările tatălui său.

Popovici-Barcianu, Sava
(1814, Răşinari, jud. Sibiu – 12/24.03.1879, Răşinari)

Om politic. Tatăl lui Daniil P.-B. A studiat Medicina la Viena, Filosofia la Cluj şi Teologia la Sibiu. Profesor la Institutul Teologic-Pedagogic din Sibiu. A participat la revoluţia de la 1848 în Transilvania şi a făcut parte din delegaţia condusă de Andrei Şaguna pe Câmpia Libertăţii de la Blaj. Lucrări: *Curs de aritmetică pentru folosul şi trebuinţa tinerimei române* (1848), *Abeţedar pentru folosul şcoalelor de legea greco-răsăriteană* (1851), *Culegere de istorioare morale* (1876), *Gramatica română. Curs pregătitor pentru şcoalele secundare preparandii şi privaţi* (1852). Membru corespondent al Societăţii Academice Române (1869).

Popovici-Bayreuth, Dimitrie
(19.07.1860, Iaşi – 06.04.1927, Cluj)

Bariton. A absolvit Conservatorul la Bucureşti şi s-a specializat la Viena. Solist al Operelor din Praga, Viena, München, Hamburg şi Bayreuth. A întreprins turnee în Europa şi SUA. A revenit în ţară în 1905 şi a preluat conducerea Conservatorului din Bucureşti, apoi a celui din Cluj.

Popovici-Bâznoşanu, Andrei
(1876, Bâznoasa, com. Lunca, jud. Botoşani – 1969, Bucureşti)

Zoolog. Armean din Moldova după mamă (Erbiceanu). Căsătorit cu Maria Buiucliu (armeni), dintr-o familie de junimişti. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. Specializare la München. Profesor la Facultatea de Biologie a Universităţii din Bucureşti. A întemeiat Staţiunea Zoologică de la Sinaia (1922), al cărei director a fost 19 ani (urmat de Constantin Motăş) şi s-a sprijinit pe organizaţia turistică numită Cabana Naturaliştilor, al cărei consilier a fost. A fost co-organizator al primului Congres Internaţional de Zoologie (Cluj, 1928) şi al Rezervaţiei Retezat (1935). Arhiva Erbiceanu – Buiucliu – Popovici – Bâznoșanu, cuprinzând documente vechi de câteva sute de ani (de la Miron Costin), a fost predată Academiei Române de fiica zoologului.

Popovici, Călin
(04.10.1910, Galaţi – 16.01.1977, Bucureşti)

Astronom, astrofizician şi geodez. A pus fundamentul cercetărilor de fizică solară, de fotometrie a stelelor şi geodezie spaţială în România. El este cel care a început predarea astrofizicii generale şi a fizicii solare la Universitatea din Bucureşti. Şi-a început cariera de astronom la Observatorul din Bucureşti în 1930, pe când era încă student în anul al III-lea. A obţinut doctoratul în 1949, la Bucureşti, cu o teză care trata probleme legate de mişcarea Soarelui în sistemul local de mişcări stelare proprii. A început să predea astrofizica la Facultatea de Fizică şi Matematică din Bucureşti. Între 1952 şi 1961 a predat astronomia geodezică şi cartografia la Academia Militară Tehnică, unde a fost profesor. În 1961 s-a transferat la Institutul de Construcţii, unde preda şi cursuri de gravimetrie. Preda fizica solară la Universitatea din Bucureşti şi la Facultatea de Matematică, înainte de 1957. Principala sa contribuţie la studiul sateliţilor a reprezentat-o metoda „cercului de simultaneitate“, cu care a determinat în 1962 prima direcţie spaţială în Europa, între Bucureşti şi Postdam. Metoda sa a fost aplicată cu succes în Franţa, Germania şi Rusia. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Popovici, Constantin
(21.05.1924, Romăncăuţi, Bucovina de Nord – 04.12.2010, Chişinău)

Filolog şi folclorist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii din Cernăuţi. A fost profesor la Institutul Învăţătoresc, Universitatea de Stat şi Institutul Pedagogic din Cernăuţi, apoi la Institutul de Istorie, Limbă şi Literatură al Filialei Moldoveneşti a AŞ a URSS, şef

al Secţiei Literatură comparată a Institutului de Limbă şi Literatură al AŞM, director al Secţiei de Studiere a Minorităţilor Naţionale a AŞM (din 1993 – Institutul Minorităţilor Naţionale, iar din 1999 – Institutul de Cercetări Interetnice). Lucrări: *Социальные мотивы в поэзии Эминеску* (1963); *Ion Creangă şi basmul est-slav* (1967); *Украинский театр на Кишиневской сцене* (1974); *Eminescu. Viaţa şi opera* (1974, 1976, 1988, 2001, 2005, 1982, versiunea rusă); albumul-monografie *M. Eminescu. Viaţa şi opera în documente, mărturii, ilustraţii* (în limbile română, rusă, franceză, engleză, 1985); *Український театр на Кишинівськии сцені* (1995). Laureat al Premiului internaţional Andrei Pervozvannîi (Rusia), al Premiului I.P. Kotlearevski (Ucraina) şi al Premiului Prezidiului AŞM. Distins cu titlurile Om Emerit, Eminent al Învăţământului Public, prinţ al Ordinului Internaţional al Cavalerilor Arhistrateg Mihail în Grad de general-colonel. A fost distins cu 20 de ordine, inclusiv Ordinul pentru Apărarea Patriei clasa I, Ordinul Republicii şi 25 de medalii civile şi militare din 8 state (URSS, Republica Moldova, Rusia, Ucraina, România, Ungaria, Germania, Canada ș.a.). Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe din Ucraina, membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Popovici, Constantin C.
(12/24.03.1878, Iaşi – 26.11.1956, Bucureşti)

Inginer (sisteme tehnologice), matematician şi astronom. A absolvit Facultatea de Matematică a Universităţii din Iaşi. Specializare la Paris. Profesor la Universitatea din Iaşi, apoi la cea din Bucureşti, Catedra de Astronomie. A înfiinţat Observatorul Astronomic din Iaşi (1913) şi a condus Observatorul Astronomic din Bucureşti (1937–1943). A determinat mulţimea funcţiilor (care îi poartă numele) ce rămân invariante în raport cu un argument funcţional dat. Lucrări: *Sur les écuations aux integrales réciproques,* 1907; *Integration des systèmes d'écuations functionelles,* 1933; *Astronomie stellaire,* 1944; *Importanţa presiunii luminii în mecanica cerească,* 1950. Membru al Societăţii Române de Ştiinţă, al Societăţii Franceze de Matematică. Membru de onoare al Academiei Române (1990).

Popovici, D(imitrie)
(25.10.1902, Dăneasa, jud. Olt – 05.12.1952, Cluj)

Comparatist. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. S-a specializat la Paris în literatură comparată. A fost lector de limba română la Sorbona şi École des Langues Orientales Vives (1930–1940). A fost profesor la Universitatea din Cluj şi director al Bibliotecii Academiei, Filiala Cluj. A lăsat un fond de manuscrise care-i poartă numele (1300 de piese). Fondator al revistei „Studii literare" (1942–1948). Este unul dintre fondatorii comparatismului în România: *Ideologia literară a lui Heliade-Rădulescu,* 1935; *Santa-Cetate · Între utopie şi poezie,* 1935; *Cercetări de literatură română,* 1944; *La littérature roumaine à l'époque des Lumières* (Literatura română în epoca Luminilor), 1945.

Popovici, Doru
(17.02.1932, Reşiţa)

Compozitor. Tatăl său a murit la Gherla, în 1959, arestat după evenimentele din Ungaria din 1956. A absolvit Conservatorul la Bucureşti ca elev al lui Mihail Andricu, Mihail Jora, Paul Constantinescu, Marţian Negrea, Zeno Vancea. Specializare la Darmstadt cu György Ligeti, Karlheinz Stockhausen şi Iannis Xenakis. Editor muzical la Radiodifuziunea Română. Profesor la Facultatea de Muzică a Universităţii Spiru Haret. I-au fost elevi Şerban Nichifor, Costin Miereanu, Florian Lungu ş.a. A compus muzică post-impresionistă şi dodecafonică (primul compozitor român în acest gen), fiind influenţat de post-bizantinismul muzicii româneşti. Lucrări: *Sonata pentru pian; Sonata pentru vioară şi pian; Mariana Pineda; Prometheus; Omagiu lui Palestrina; Porumbeii morţii; Omagiu lui Ţuculescu; Omagiu lui Eminescu; Imnuri bizantine; Codex Caioni.* Distins cu Premiile Uniunii Compozitorilor Iugoslavi (1970), mai multe premii ale UCMR, precum şi cu Premiul Academiei Române (1972).

Popovici, Eusebiu
(15.02.1838, Cernăuţi – 28.09.1922, Cernăuţi)

Preot şi profesor. A absolvit Teologia la Cernăuţi. Specializare la Viena. Custode al Bibliotecii de Stat din Cernăuţi. Profesor la

Facultatea de Teologie a Universităţii din Cernăuţi, rector al universităţii. Membru în Consiliul şcolar al Austriei, vicar al Arhiepiscopiei Cernăuţilor. Lucrări: *Gramatică românească,* 1921. Membru de onoare al Academiei Române (1908).

Popovici, Gheorghe
(08/20.11.1863, Cernăuţi, Ducatul Bucovinei – 11.12.1905, Munkacs, azi Mukacevo, Ucraina)

Istoric. A absolvit Dreptul la Cernăuţi. Specializare la Innsbruck - traducere germană pentru romanșul Puntina). Deputat în Dieta Bucovinei (1898-1900). În 1901 a venit la București. Contribuţii în domeniul istoriei fenomenului juridic românesc. Lucrări: *Mihai Vodă şi moşnenii din Sularul – o încercare interpretativă,* 1886; *Anul de la martie în Moldova în timpul lui Alexandru cel Bun* (1905). A publicat versuri cu pseudonimul T. Robeanu. Membru corespondent al Academiei Române (1905).

Popovici, Gheorghe
(25.04.1862, Cliciova, jud. Timiş – 27.12.1927, Lugoj)

Preot, teolog, istoric. A absolvit Teologia la Universitatea din Cernăuţi. Specializare la Viena. Membru, vicepreşedinte şi deputat în Dieta de la Budapesta al Partidului Naţional din Transilvania. Protopop al Lugojului. Lucrări: *Uniunea românilor din Transilvania cu Biserica romano-catolică sub împăratul Leopold I,* 1901; *Istoria românilor bănăţeni,* 1904. Membru corespondent al Academiei Române (1909).

Popovici, Ilie T.
(30.10.1902, Budăi, Republica Moldova – 11.10.1982, Bucureşti)

Medic veterinar. A absolvit Medicina Veterinară la Bucureşti. A fost bacteriolog în diverse laboratoare din Chişinău, apoi profesor la Facultatea de Medicină Veterinară din Bucureşti. Fondator al Institutului de Zootehnie şi Medicină Veterinară din Bucureşti, al cărui director a fost (1949–1962). A creat și optimizat vaccinuri pentru animale. Lucrări: *Vaccinarea împotriva angalaxiei contagioase a oilor şi caprelor cu ajutorul culturilor vii de capromyes agalactice,* 1957; *O nouă metodă de vaccinare antirabică folosită în combaterea turbării la animale în RPR,* 1960. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Popovici, Ionel
(20.01.1950, Satu Nou, Voivodina)

Pictor. Elevul lui Livius Balnojan la şcoala din satul natal. A absolvit Liceul de Arte Plastice la Novi Sad şi Institutul de Arte Plastice la Bucureşti ca elev al lui Corneliu Baba. Este graficianul trustului de Presă şi Editură Libertatea din Pancevo. Preocupat de relația dintre arte, s-a făcut remarcat prin ciclul *Pan*, unde este abordată consonanța dintre vizual și muzică. Excelent peisagist. A participat la peste 250 de expoziţii colective în ţară şi în străinătate. Face parte din grupul de artă Pesak (Nisipul), după numele taberei de creație de la Nisipurile Deliblăţii.

Popovici, Iosif
(17.02.1876, Cliciova-Bethausen, Timiş –26.08.1928, Cluj)

Lingvist. A făcut liceul la Lugoj şi Braşov, Filologia la Budapesta, Leipzig, Viena, Zagreb, Paris. Elev al lui Gustav Weigand, Gaston Paris şi Wilhelm Meyer-Lübke. Profesor de slavistică la Universitatea din Cluj. Lucrări: *Vocalele româneşti,* 1926; *Dialectele române din Istria*, 2 vol., 1909, 1914; *Jertfa zidirii la români*, 1909. A descoperit la Budapesta primul exemplar complet al *Paliei de la Orăştie.* A cules și publicat *Poezii populare române,* 1909.

Popovici, Mihai
(21.10.1879, Braşov – 07.05.1966, Bucureşti)

Om politic. A absolvit Dreptul la Budapesta şi Filosofia la Viena. Membru al Partidului Naţional Român, militant pentru unirea Transilvaniei cu ţara. În timpul războiului, între 1917 şi 1918, a fost însărcinat cu organizarea corpului voluntarilor români în Moldova, mulţi dintre ei adunaţi din rândul prizonierilor ardeleni din Rusia. De asemenea, a făcut parte din Comitetul Naţional al românilor emigraţi din Austro-Ungaria, constituit la Odesa în 1918. Membru al Consiliului Dirigent al Transilvaniei la Departamentul Industriei şi Comerţului, deputat în Parlamentul României întregite. În cabinetul Blocului Parlamentar a ocupat portofoliile Ministerului Lucrărilor Publice şi al Ministerului Finanţelor. Vicepreşedinte al PNŢ (1926). A făcut parte din toate guvernele ţărăniste (8 guvernări), în special ca ministru al Finanţelor, dar şi al Justiţiei, Internelor şi al Lucrărilor Publice. Adept al lui Iuliu Maniu. Arestat ca ţărănist în 1947 şi acuzat de conspiraţie contra statului în afacerea Tămădău. Deţinut la Sighet până în 1955. Lucrări: *Solidarismul politic,* Bucureşti, 1923; Bugetul, 1924; *Datoriile şi creanţele României după tratate,* 1925; *Discurs,* 1925; *Politica de revalorizare şi conversiunea la Banca Naţională, 1925; Politica de*

producţiune şi bugetul, 1926; Legea pentru reorganizarea Înaltei Curţi, 1929; *Legea contabilităţii publice,* 1930; *Lege pentru reorganizarea Înaltei Curţi de Conturi,* 1930.

Popovici, Mihail
(29.10.1942, Podoima, Basarabia)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină la Institutul de Medicină din Chișinău şi s-a specializat în cardiologie. Co-fondator cu V. Anestiade şi director al Institutului de Cardiologie din Chișinău. A definit factorii (autoimuni, toxici, virali ş.a.) care contribuie la dezvoltarea cardiomiopatiilor dilatative. Director coordonator al Programului de Intervenţie Naţională Integrată împotriva bolilor non-transmisibile. A fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1990–1994). Autor a 17 brevete de invenţie, din care 6 distinse cu medalii de aur şi argint la saloanele internaţionale de inventică. Lucrări: *Дилатационная кардиомиопатия* (1986, în colaborare); *Токсическое и аутоиммунное по-вреждение миокарда* (1988); *Метаболические и функци-ональные основы экспериментальных кардио-миопатий* (1990, în colaborare); Fotobioteh-nologie – realizări noi în biomedicină (1995, în colaborare); *Hipertensiunea arterială* (recomandări practice) (1999, în colaborare); *Combaterea bolilor cardiovasculare în populaţie* (2000, în colaborare); *Ghidul medicului de familie în combaterea hipertensiunii arteriale* (2003, în colaborare); Endote*teliul și patologia cardiovasculară* (2005), în cola - borare. *Dislipidemiile* (2005, în colaborare). Laureat al Premiului de Stat, distins cu Ordinul Republicii și cu Medalia Meritul Civic. Preşedinte al Societăţii Cardiologilor din Moldova, membru al societăţilor ştiinţifice de cardiologie din România, Rusia, Turcia. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Popovici, Silvia
(07.05.1933, Fundata, Braşov - 16.09.1993, Bucureşti)

Actriţă. A absolvit Institutul de Teatru din Bucureşti, a debutat în 1954 ca actriţă într-un film realizat de alţi studenţi, intitulat *La mere*. A jucat pe scena Teatrelor Naţionale din Bucureşti, Cluj şi Craiova. Consacrarea a venit odată cu debutul regizoarei Malvina Urşianu, care o alege în 1967 să interpreteze rolul principal din filmul *Gioconda fără surâs*. A făcut multe roluri pentru Teatrul Radiofonic şi de Televiziune. Roluri în film: *Ora H,* 1956; *Bijuterii de familie* (după Petru Dumitriu), 1956; *Darclée,* 1961; *Pădurea spânzuraţilor,* 1967; *Trecătoarele iubiri,* 1974; *Întoarcerea lui Vodă Lăpuşneanu*, 1979; *Enigmele se explică în zori,* 1987.

Popovici, Titus
(16.05.1930, Oradea – 29.11.1994, Tulcea)

Scriitor şi scenarist. A absolvit Literele la Universitatea din Bucureşti. Din 1957 devine scenarist, odată cu adaptarea pentru ecran a nuvelei lui Ioan Slavici *Moara cu noroc.* A fost considerat unul dintre cei mai importanţi scenarişti români din perioada 1960–1970. Colaborează constant cu regizori de renume, precum Liviu Ciulei, Andrei Blaier, Manole Marcus, Sergiu Nicolaescu ş.a. Scenarii de film la: *Moara cu noroc* (1957); *Setea* (după romanul propriu – 1958); *Valurile Dunării* (1959); *Furtuna* (1960); *Passacaglia* (teatru – 1960); *Cuba, teritoriu liber al Americii* (însemnări – 1962); *Străinul* (1964); *Pădurea spânzuraţilor* (după Liviu Rebreanu, 1964); *Dacii* (1966); *Columna* (1968); *Mihai Viteazul* (1970); *Puterea şi adevărul* (1971); *Atunci i-am condamnat pe toţi la moarte* (1971); *Cu mâinile curate* (1972); *Conspiraţia* (1972); *Ultimul cartuş* (1973); *Departe de Tipperary* (1973); *Capcana* (1974); *Actorul şi sălbaticii* (1974); *Pe aici nu se trece* (1975); *Operaţiunea Monstrul* (1976); *Profetul, aurul şi Ardelenii* (1978); *Ion: Blestemul pământului, blestemul iubirii* (1979); *Artista, dolarii şi Ardelenii* (1979); *Pruncul, petrolul şi Ardelenii* (1981); *Lumini şi umbre: Partea I* (1981); *Lumini şi umbre: Partea II* (1982); *Secretul lui Bachus* (1984); *Horea* (1984); *Secretul lui Nemesis* (1985); *Noi, cei din linia întâi* (1985); *Momentul adevărului* (1989); *Mircea* (1989); *Miss Litoral* (1990); *Divorţ din dragoste* (1991); *Crucea de piatră* (1993). Lucrări literare: *Povestiri* şi romanul *Străinul*, 1955; *Setea* (1960), Premiul de Stat; *Moartea lui Ipu*, nuvelă (1970). Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Popoviciu, Nicolae
(29.01.1903, Biertan, comitatul Târnava Mare – 20.10.1960, Cheia)

Episcop. A absolvit Liceul Andrei Şaguna la Braşov şi Facultatea de Teologie la Cernăuţi. Profesor la Seminarul teologic din Sibiu, ales episcop de Oradea în 1926. În timpul Diktatului

s-a stabilit la Beiuş. Misionar în Transnistria în 1941. Întors la Oradea în 1944, a denunţat prin memorii către Ministerul Cultelor ceea ce considera ateismul comunist. Sinodul BOR i-a ridicat funcţia în 1950. S-a călugărit la mănăstirea Cheia.

Popoviciu, Tiberiu
(16.02.1906, Arad – 29.12.1975, Bucureşti)

Matematician. A absolvit cursurile Facultăţii de Ştiinţe din Bucureşti, a susţinut un doctorat la Paris (1933), a devenit apoi cadru didactic la universităţile din Cernăuţi, Bucureşti şi Iaşi. În 1946 este numit profesor la Universitatea din Cluj (Catedra de analiză matematică), întemeind aici – în 1957 – Institutul de calcul al Academiei Române (filiala Cluj), fiind totodată decan între 1950 şi 1953. La Institutul pentru Automatizăriau fost elaborate pentru industrie, pe baza lucrărilor sale, microcalculatoarele ECAROM şi SIDET, care s-au fabricat la FEA – Bucureşti şi la IEIA – Cluj-Napoca. Au fost concepute, de asemenea, sisteme distribuite şi automate programabile, introduse în fabricaţie la Intreprinderea Automatica Bucureşti şi a fost asimilat în microproducţie industrială sistemul modulat AMS, care, printre altele, a echipat şi instalaţia de automatizare a metroului bucureştean. Prin stăruinţele lui, în 1959 se va relua publicarea revistei „Mathematica". Membru al Academiei Române (1963).

Popp de Szatmary, Carol
(11.01.1812, Cluj - 03,07.1886, Cluj)

Pictor și fotograf. Strămoșii săi au fost înnobilaţi pentru servicii teologice aduse împăratului, cu numele maghiarizat al localității de reședință: Satu Mare, păstrând numele de familie Pop. Francmason. A avut o idilă de tinereţe cu Mariţica Văcărescu (a lăsat despre ea acuarela *Un ideal care nu se atinge niciodată*, 1830). A trecut în Ţara Românească pe la Rucăr, și-a luat rămas bun și a plecat la Roma, unde s-a împrietenit cu Constantin Lecca. În 1834 a plecat la Viena, unde a fost elevul lui Peter Fendi şi Johann Treml. Revine în Ţara Românească în 1837 şi pictează peisaje din Dolj şi Argeş. Se duce şi în Moldova şi pictează la Văratec, alcătuind o scurtă enciclopedie a vieţii cotidiene şi portului ţăranilor români. Îl însoţeşte pe Anatol Demidov într-o călătorie în Ungaria, Ţările Române, Basarabia, Crimeea și pictează instantanee, alături de Auguste Raffet. Călătoreşte din nou la Paris, Roma, Florenţa şi este inspirat de stilul romantic şi de Renaştere. Revine la Cluj şi execută litografii ale membrilor Dietei. Încearcă să deschidă o şcoală de pictură gratuită. În 1847 îl însoţeşte pe Franz Liszt prin Ţara Românească, în drumul acestuia către Kiev. După căderea lui Bibescu intră şi în graţiile domnitorului Barbu Ştirbei şi îi face un portret. După 1850 a călătorit la Bagdad, Diarbekir, pe Tigru, la Khorsabad şi Baalbek, perioadă în care a pictat o mie de tablouri. Dar la Expoziţia din 1855 de la Paris a expus fotografii cu portretele generalilor ruşi şi taberele din Silistra şi Olteniţa,o raritate în epocă (unul din albume a fost dăruit lui Napoleon al III-lea). Pro-unionist, a susţinut alegerea lui Cuza în ambele principate în 1859 şi desenează Deschiderea Divanului Ad-Hoc, adică a Parlamentului Principatelor Unite. A fost premiat la Expoziţia Internaţională de la Viena, 1873, cu Medalia pentru Artă şi Ştiinţă a împăratului Austriei. A călătorit la München, Haga şi în Anglia, iar în 1877 a fost pictor pe frontul Războiului de Independenţă. În 1881 a pictat încoronarea primului rege al României.

Popp, Mişu
(1827, Brașov – 06.03.1892, Brașov)

Pictor de biserici. A urmat meseria tatălui său, învăţând de la el meşteşugul icoanelor, dar şi de la preotul bisericii Sf. Nicolae din Şcheii Braşovului. După ce a absolvit Şcoala Militară de grăniceri, a studiat doi ani la Academia de Arte Frumoase din Viena. În 1848 face cunoştinţă cu pictorul Constantin Lecca, refugiat la Braşov, și vor rămâne prieteni toată viața. A făcut parte din garda care a apărat Braşovul la 1848, apoi s-a refugiat la Bucureşti şi a pictat, împreună cu Lecca, bisericile Curtea Veche, Sf. Gheorghe Nou, capela Cimitirului Şerban Vodă. În 1862 revine la Braşov şi pictează o serie de portrete de braşoveni, păstrate la Muzeul ASTRA din Sibiu. După un an revine la Bucureşti şi pictează biserica Radu Vodă, apoi pleacă la Câmpulung şi pictează biserica Sf. Nicolae. După care revine în orașul natal şi pictează biserici prin satele din jur.

Popp, Traian Vintilă
(22.01.1933, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Facultatea de Construcţii Civile şi Industriale la Institutul de Construcţii din Bucureşti. A lucrat la Institutul de Proiectare Carpaţi şi a fost profesor asociat la Institutul de Arhitectură din Bucureşti. Contribuţii în domeniul

staticii şi dinamicii construcţiilor, al structurilor de rezistenţă pentru construcţii. Membru al Asociaţiei Inginerilor şi Constructorilor din România, membru al International Association of Shell Structures. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Popper, Iuliu
(15.12.1857, Bucureşti – 06.06.1893, Buenos Aires)

Inginer şi explorator. A absolvit École Politéchnique la Paris. A plecat de la Bucureşti la Constantinopol, apoi în Egipt. A călătorit în China, Japonia, Siberia, Alaska, apoi se stabileşte în New Orleans. În capitala Cubei, Havana, ridică planul oraşului şi al portului. Între 1884 şi 1885 lucrează la Ciudad de Mexico, fiind redactor la publicaţia „Diario de los Forasteros". La începutul lui 1886 ajunge la Buenos Aires. Principala realizare a scurtei sale vieţi a fost însă explorarea Ţării de Foc, unde, din însărcinarea guvernului argentinian, a efectuat mai multe expediţii (1886–1892), determinând poziţia a numeroase formaţiuni geografice, descoperind însemnate bogăţii naturale, făcând observaţii etnografice şi meteorologice importante. Mai multe aşezări stabile sunt de asemenea creaţia lui. A construit drumuri, o cale ferată scurtă etc. A înfiinţat şi o mică întreprindere de exploatare a aurului la El Paramo, pentru care a inventat un „recoltator de aur", ba chiar a pus acolo în circulaţie monede de aur (una de un gram şi alta de o jumătate de gram, câte o mie de bucăţi din fiecare) şi un timbru, a instituit un tribunal etc. Zona unde lucra era necartografiată în acel moment, aşa că munţilor, râurilor descoperite de el le da denumiri româneşti. Astfel apar pe harta geografică a lumii Rio Rosetti, Rio Ureche, Vârful Lahovary, Punta Sinaia, Sierra Carmen Sylva. În timpul şederii sale în Ţara de Foc (ca don Julio de Romania) realizează o serie de fotografii-document despre etniile din regiune. A creat un album legat în piele de focă, pe a cărui copertă textul a fost scris cu foiţe de aur extras din propriile mine. A trimis lucrarea Societăţii Române de Geografie, dar în timpul bombardamentelor din 1944 a dispărut. A fost ucis de mafia aurului, ca şi fratele său, rămas la Bucureşti. Abia în anii ‘80 a apărut un al doilea exemplar al lucrării (sau același), pe care se pare că l-ar fi trimis părinţilor. Acesta se află în custodia comunităţii evreieşti din Bucureşti. Membru corespondent al Societăţii Române de Geografie.

Pora, Eugen A.
(13.06.1909, Buneşti, jud. Brașov – 28.10.1981, Cluj- Napoca)

Zoolog, ecofiziolog şi oceanograf. Este absolvent al Facultăţii de Ştiinţe din Cluj (în 1932), cu o specializare la Sorbona şi un doctorat în ştiinţe naturale obținut în 1938. Până în 1945 a fost cadru didactic la Universitatea din Iași, apoi se mută la Cluj, la Facultatea de biologie-geografie-geologie (Catedra de fiziologia animalelor). În 1948 devine membru corespondent al Academiei Române, iar membru plin din 1963. În 1962 a participat la expediţia vasului sovietic Viteaz, în Oceanul Indian, ulterior (1964) publicând un volum pe această temă. Membru al Academiei Române (1963).

Porcius, Florian *nume la naştere* Ştefan Florian
(16/28.08.1816, Rodna, districtul Năsăud – 17/30.05.1906, Rodna, comitatul Bistriţa-Năsăud)

Botanist. Greco-catolic. A fost crescut de bunicul său, Gherasim Porcu, al cărui nume (latinizat) l-a luat. A urmat (1827–1831) cursurile Şcolii militare normale cu limba de predare germană din Năsăud, apoi liceele din Blaj şi Cluj. În 1836 era învățător la Rodna-Veche. În 1844 obţine o bursă de la fondul grăniceresc pentru a studia la Institutul Pedagogic din Viena, timp de 2 ani. A ocupat diverse posturi administrative la Reteag, Beclean, Sălişte, Rodna şi Năsăud, ajungând, în 1867, vicecăpitan (subprefect) al districtului Năsăud. Pentru apărarea drepturilor naţiunii române din Transilvania a fost în audienţă (1848) la Împăratul Austriei, fapt ce i-a atras arestarea şi deportarea la Cluj, pe timp de un an, din partea autorităților revoluţionare maghiare. Este unul dintre cei mai de seamă creatori ai terminologiei botanice românești. Colaborează cu Dimitrie Brândză la *Flora Dobrogei,* revenindu-i precizarea nomenclaturii şi a sinonimelor, alcătuirea cheilor de determinare şi scrierea diagnozelor. În Biblioteca Academiei Române se află manuscrisul intitulat *Explicarea termenilor botanici care se folosesc în opurile*

botanice la descrierea plantelor fanerogame şi cryptogame vasculare. Cu îndrumările şi anexele necesare pentru determinarea genurilor şi familiilor naturale care provin din Europa medie, manuscris de o deosebită importanţă pentru crearea terminologiei botanice româneşti. A descris o serie de specii noi: Heracleum Carpaticum, Centaurea Carpatica, Pulmonaria Dacica ş.a., iar altele îi poartă numele: Festuca Porcii, Sassurea Porcii. A scris Enumeratio plantarum phaneroga-micarum districtus quondam Naszodensis (1868), iar în 1881 a apărut în versiune românească; *Diagnozele plantelor cryptogame vasculare, care provin spontaneu în Transilvania* (1881); *Diagnozele plantelor fanerogame şi cryptogame vasculare care cresc spontaneu în Transilvania şi nu sunt descrise în opul lui Koch: Synopsis Florae Germanicae et Helveticae* (1893). Membru al Academiei Române (1882).

Porumb, Marius
(09.10.1943, Grozeşti, RSSM)

Critic şi istoric de artă. A absolvit Facultatea de Istorie şi Geografie la Cluj. Specializare în Italia şi Iugoslavia. Cercetător şi director la Institutul de Arheologie şi Istoria Artei din Cluj. A participat la inventarierea patrimoniului de artă şi istorie al judeţelor Cluj şi Covasna, la organizarea Muzeului Naţional de Istorie din Bucureşti. A coordonat şi organizat Muzeul de Artă Veche Românească al Arhiepiscopiei Clujului. Lucrări: *Ghidul muzeelor din Cluj Napoca*, 1974; *Pictura românească din Transilvania în sec. XIV-XVIII,* 1981; *Dicţionar de pictură veche românească din Transilvania în sec. XIII-XVIII,* 1998. Vicepreşedinte al Comisiei Naţionale a Monumentelor Istorice, al Asociaţiei Istoricilor din Transilvania şi Banat. Membru corespondent al Academiei Române (1993), membru titular (2009).

Porumbaru, Olga
(08.03.1919, Bucureşti – 23.12.2010, Suffern, New York)

Artist plastic. Strănepoată a generalului Magheru şi nepoata lui Radu Porumbaru, geolog, primul român care a cucerit Mont Blanc (1877). Prima soţie a pictorului Constantin Baraschi. A absolvit Şcoala de Balet a Floriei Capsali, apoi Academia de Belle Arte de la Bucureşti, ca elevă a lui Francisc Șirato, Camil Ressu, Jean Steriadi, Cornel Medrea şi Constantin Baraschi. În paralel a urmat cursuri de filosofie la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Universitatea Rudolf Steiner, New York. A jucat în melodrama *Se aprind făcliile*, 1939, regia Ion Şahighian, alături de George Vraca şi Costache Antoniu. A plecat din ţară în 1969, la New York, din 1996 la Rockland. A făcut sculptură (mai ales în România, pentru amenajarea reşedinţelor preşedintelui ţării şi sediului Guvernului, a unor hoteluri de pe litoral), pictură, tapiserie, vitralii, ceramică, decoraţie interioară (mai ales la New York, unde, împreună cu fiul, Anton Baraschi, a înfiinţat biroul Enviromental Arts prin care s-au amenajat sute de hectare în Las Palmas del Mar şi Puerto Rico). A realizat în Emiratele Arabe Unite (Kuweit), vreme de 9 ani, toată designul de interior a noilor clădiri (palate, complexe comerciale, Ambasada Kuweitului în Indonezia), aceea care a inspirat şi arhitectura Palatului Parlamentului din Bucureşti, deoarece Anca Petrescu, arhitecta și designerul lucrării, fusese colegă cu Olga P. Membru de onoare al Academiei Româno-Americane.

Porumbescu, Ciprian
(14.10.1853, Șipotele Sucevei – 06.07.1883, Stupca, azi Ciprian Porumbescu, jud. Suceava)

Compozitor. Fiul lui Iraclie P. (tradus în polonă Gołembiowski). A început studiul muzicii la Suceava şi Cernăuţi, apoi a continuat la Konservatorium für Musik und darstellende Kunst la Viena, cu Anton Bruckner şi Franz Krenn. Între 1873 şi 1877 a studiat teologia ortodoxă la Cernăuţi. A fost unul dintre cei mai faimoşi compozitori români ai vremii. Printre cele mai populare lucrări sunt *Crai nou* şi *Baladă pentru vioară şi pian.* În plus, a compus muzica pentru imnul albanez, *Hymni i Flamurit.* A fost arestat pentru activitatea sa politică anti-imperială, iar în timpul detenţiei şi-a scris cele mai bune piese.

Porumbescu, Iraclie
(09.03.1823, Suceviţa – 13.02.1895, Frătăuţii Noi, jud. Suceava)

Preot şi scriitor. Tatăl lui Ciprian P. A absolvit gimnaziul şi Institutul Teologic la Cernăuţi. A fost preot la Șipote, Boian, Stupca, Frătăuţii Noi, toate sate din Bucovina. A fost unul dintre primii bucovineni care a scris versuri (balade şi poezii patriotice) şi proză (schiţe, legende istorice, amintiri). A publicat la Iaşi în „Albina Românească“

a lui Gh. Asachi şi la Braşov în „Gazeta de Transilvania“ şi „Foaia pentru minte, inimă şi literatură“. La Bucureşti a publicat în „Românul“. A fost şi secretar de redacţie al ziarului „Bucovina“. Şcoala de Arte şi meserii din Frătăuţii Noi îi poartă numele.

Postică, Elena
(02.09.1954, Lăpuşna, Republica Moldova)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie la Universitatea de Stat din Moldova. Şefă a secţiei Istorie contemporană la Muzeul Naţional de Istorie a Moldovei (1989–2006); director adjunct la Muzeul Naţional de Arheologie şi Istorie a Moldovei, Chişinău (din 2006). Lucrări: *Rezistenţa antisovietică în Basarabia. 1944-1950*, 1997; *Impactul trecutului totalitar asupra noilor democraţii din Europa Centrală şi de Est,* comunicare la simpozion internaţional, 1999, *The Impact of the Totalitarian past upon the New Democracies,* 1999.

Postolache, Tudorel Tudorache
(20.11.1932, Focşani)

Economist. A studiat ştiinţe economice la Institutul de Economie Naţională şi la Universitatea de Stat din Moscova. A fost director general al Institutului Naţional Român de Cercetări Economice, preşedinte al Comisiei de la Snagov de pregătire a strategiei de aderare a României la UE, ambasador al României la Luxemburg în perioada pregătirii aderării României la UE. Membru fondator al Asociației Române pentru Clubul de la Roma. Lucrări: *Considerații metodologice privind sistemul național al științei economice,* 1966; *Ciclul secular și etapele capitalismului*, 1973; *Schiță privind înfăptuirea economiei de piață în România,* 1990. Distins cu Marea Cruce a Ordinului de Merit a Luxemburgului. Membru al Academiei Române (1990).

Postolati, Vitalie
(19.07.1937, Ţekinovka, rn. Iampol, reg. Viniţa, Bucovina de Nord, azi Ucraina)

Inginer. A absolvit Institutul de Mecanizare şi Electrificare a Agriculturii din Melitopol, Ucraina. Specializare la Secţia Cibernetică-Energetică a AŞM. Director al Institutului de Energetică al AŞM şi şef al Laboratorului Linii Electrice Dirijate la Centrala Electrică Raională de Stat a Moldovei. A dezvoltat suportul ştiinţific al energeticii generale, electroenergeticii, sistemelor electrice şi centralelor electrice, transportului şi distribuirii energiei electrice, economiei energeticii, ecologiei şi securităţii energetice. A propus un nou tip de linii electrice de curent alternativ, denumite linii electrice aeriene dirijate cu autocompensare de înaltă tensiune (LEAA), care, în comparaţie cu cele obişnuite, au o capacitate de transport a energiei electrice cu 20–40% mai mare. Deţine zeci de brevete de invenţie şi inovaţie. Lucrări: *Расчет и оптимизация параметров и режимов управляемых многопроводных линий* (1990, în colaborare); *Управляемые линии электропередачи* (1994, în colaborare); *Анализ состояния энергетического комплекса Республики Молдова и пути обеспечения энергетической безопасности* (2001, în colaborare). Distins cu Medalia Pentru Vitejie în Muncă, de două ori cu Diploma de Onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM. Eminent al Energeticii şi Electrificării din URSS.

Poteca, Eufrosin *prenume la naştere* Radu
(1788, Nucşoara, Prahova – 10.12.1858, mănăstirea Gura Motrului, Mehedinţi)

Teolog, pedagog. A absolvit Academia grecească din Bucureşti, apoi Filosofia, Teologia şi Istoria la Pisa şi Paris şi a fost profesor la Sf. Sava. A contribuit la formarea terminologiei filosofice în limba română. Lucrări: *Cuvinte panighirice şi moralnice*, 1826; *Obiceiurile israelitenilor şi ale creştinilor culese din Sf. Scriptură şi din Istoria bisericescă a abatelui Claude Fleury*, 1845; postume*: Istoria monastirilor Vlahiei sau prinţilor domnitori Ţării Româneşti, mai ales cele religioase, după rânduiala chronologhicească, începându-se de la Radu Negru Voievod până în zilele noastre,* scrisă în 1846, publicată parţial de G. Dem. Teodorescu în 1883; *Predici şi cuvântări*, 1993.

Prager, Emil
(18/31.08.1888, București – 01.02.1985, București)

Inginer constructor. Căsătorit cu actriţa Elvira Godeanu. A absolvit Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele din Bucureşti ca elev al lui Anghel Saligny, Elie Radu şi Ion Ionescu Bizeţ. Şi-a început activitatea la Direcţia Generală a Porturilor şi Căilor de Comunicaţie pe Apă condusă de Anghel Saligny, apoi la Ministerul Energiei Electrice ca inginer-şef. A avut propria sa antrepriză de construcţii. A fost unul dintre promotorii betonului armat în România şi a edificat Palatul Regal, Ministerul de Interne (devenit sediu al CC al PCR în perioada comunistă și sediu al Senatului României (1989–2003), Palatul Inginerilor (sediu al Societăţii Politehnica, azi AGIR), Academia Militară, sediul „Universului“, sala Dalles, Biblioteca Centrală Universitară din Iaşi, hotelul Union din Bucureşti, case de locuit pe Calea Victoriei şi Bulevardul Elisabeta. Lucrări: *Calculul secţiunilor dreptunghiulare dublu armate* (1914); *Organizarea lucrului în construcţii* (1931); *Problema drumurilor în România* (1944); *Pentru introducerea tehnicii noi în construcţii* (1956). Membru şi vicepreşedinte al Societăţii Politehnice din Bucureşti.

Praporgescu, David
(13.12.1856, Turnu Măgurele – 30.09 ori 13.10.1916, Câineni, Rm. Vâlcea)

General. A urmat Şcoala Normală pentru Învăţătura poporului Român din Bucureşti şi a fost învăţător în satul Liţa. A plecat voluntar în Războiul de Independenţă, după care a absolvit Şcoala Militară de Ofiţeri Activi. Specializare în Franţa şi Austria. Profesor la Şcoala de Ofiţeri de Infanterie şi Cavalerie din Bucureşti. Din 1909 şef al Statului Major al Inspectoratului General al Armatelor. În 1916 era general de brigadă şi comandantul Brigăzii 20 infanterie, pe care a condus-o în luptele de pe Valea Lotrului şi Valea Oltului. A murit în explozia unui obuz în timp ce inspecta armatele.

Precup, Victor
(03.04.1889, Miercurea Sibiului - ?.09.1958, Bucureşti)

Om politic. Nepotul lui Ştefan Cicio-Pop. În tinereţe a servit în armata austro-ungară. Era căpitan de aviaţie. În 1918 a asigurat comunicarea între I.I.C. Brătianu, Nicolae Bălan şi Consiliul Naţional Român. La revoluţia maghiară din 1919 a făcut parte din armata română care a luptat contra lui Bela Kuhn. A făcut parte din camarila lui Carol al II-lea şi a trebuit să plece într-un scurt exil când acesta a părăsit tronul şi a plecat cu Elena Lupescu. Este unul dintre conspiratorii loviturii de palat din 1934 şi i-a prezentat lui Carol condiţiile revenirii aşa cum le pregătise Iuliu Maniu. Arestat din ordinul lui Mihail Moruzov în 1940, a fost eliberat la scurtă vreme, după ce l-a cunoscut în închisoarea de la Doftana pe Gheorghe Gheorghiu-Dej. A ajutat, sub numele Eugen, la venirea la putere a comuniştilor, fiind înaintat la gradul de general-locotenent în 1948.

Preda, Eugen
(29.10.1929, Bacău – 27.07.2000, Bucureşti)

Realizator radio. A absolvit Facultatea de Comerţ a ASE şi s-a specializat în istoria economică. A lucrat la Radiodifuziunea Română din 1950 până în 1994. S-a ocupat de actualitatea politică internă şi externă. A fost redactor-şef adjunct (1953–1957), a lucrat la Televiziunea Română ca redactor şef al Actualităţilor (1969–1973), a revenit apoi la Radiodifuziune şi în decembrie 1989 a fost împuternicit să conducă instituţia, fiind apoi directorul ei general (1990–1994). A transmis în direct în timpul conflictului din Transnistria, al războiului din Iugoslavia, al războiului din Golf şi al celui din Somalia. A scris mai multe cărţi: *Se prăbuşeşte sistemul colonial* (1957), *Transmitem de la ONU* (1962), *Dialog cu trei continente* (1965, în colaborare), *Săritura de pisică* (1976), *Miza petrolului în vâltoarea războiului* (1983), *Sferele de influenţă* (1986, în colaborare).

Preda, Marin
(05.08.1922, Siliştea-Gumeşti, jud. Teleorman - 16.05.1980, Mogoşoaia)

Scriitor. La terminarea şcolii din Bucureşti nu se mai întoarce în satul natal şi devine corector la ziarul „Timpul“ (1941). În 1942 citeşte la Cenaclul Sburătorul, condus de E. Lovinescu, nuvela Calul, care produce o vie impresie asupra celor prezenţi. Nuvela a fost inclusă în volumul de debut din 1948, Întâlnirea din pământuri. Între 1943–1945 satisface serviciul militar, experienţă descrisă în operele de mai târziu, în *Viaţa ca o pradă*, 1977 şi *Delirul*, 1975. Marele

său model literar a fost Petru Dumitriu. În 1956 primeşte Premiul de Stat pentru romanul *Moromeţii*, vol. 1, 1955; vol. 2, 1967. În 1957 călătoreşte în Vietnam. La întoarcere se opreşte la Beijing. În 1968 este ales vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor, iar în 1970 devine director al editurii Cartea Românească, pe care o va conduce până la moarte, încercând să transpună în fapt crezul unei generaţii, aşa cum fusese teoretizat de Petru Dumitriu, fondatorul ESPLA. În 1974 este ales membru corespondent al Academiei Române. Apare ediţia a doua a romanului *Marele singuratic* (1976) şi romanul *Intrusul.* În 1980, la editura pe care o conducea, a publicat ultimul său roman: *Cel mai iubit dintre pământeni*. Membru corespondent al Academiei (1974) şi membru titular post-mortem (1990).

Preda, Victor
(20.11.1912, Bucureşti – 10.04.1982, Cluj- Napoca)

Biolog. A absolvit Medicina la Cluj. Specializare la Viena şi Paris. Profesor la Facultatea de Medicină din Cluj, la Facultatea de Biologie a Universităţii din Cluj, director al Centrului de Cercetări Biologice din Cluj. Contribuţii în domeniul cercetării tipurilor antropologice, al embriologiei. Lucrări: *Experienţa antropologică şi determinismul manifestărilor umane,* 1941; *Evoluţia indicelui cefalic în raport cu vârsta*, 1943; *Probleme moderne de biologie*, 1946; *Biochimia dezvoltării embrionare la vertebrate,* 1969. Vicepreşedinte al Societăţii de Histochimie şi al Uniunii Societăţilor Medicale din Cluj. Membru titular al Academiei Române (1974), preşedinte al Filialei Cluj a Academiei Române (1975–1982).

Predescu, Lucian
(27.07.1907, Iași - 12.01.1983, București)

A absolvit Filologia la Universitatea din Iași și a debutat la "Cercetări istorice" din Iași cu un articol despre Dimitrie Cantemir. A scris mai multe studii despre scriitori români, ca și *Istoria literaturii române,* 1936 (a avut șase ediții până în 1946) și *Enciclopedia României,* 2 vol., 1936-1940 (reeditare1999), motiv pentru care a fost considerat, în stalinism, o primejdie publică, iar lucrările cenzurate pentru conținut naționalist. A avut interdicție de publicare și a fost bibliotecar, apoi bibliograf șef la Biblioteca Academiei din București. Cărțile sale nu mai sunt astăzi supuse cenzurii.

Predescu, Victor
(07.08.1912, Ploieşti – 27.12.1984, Bucureşti)

Violonist şi dirijor. Fondator şi prim-dirijor al orchestrei de muzică populară Barbu Lăutaru (1984). Concertmaistru al Ansamblului Ciocârlia (1950), dirijor al Orchestrei de muzică populară a Radiodifuziunii Române. Contribuţii la valorificarea muzicii populare şi lăutăreşti româneşti din veacul al XIX-lea, orchestrată şi interpretată la vioară de el însuşi, vocea fiind, cel mai adesea, a Mariei Tănase. Melodii: *Brâu bănăţean; Păltinaş cu frunză verde; Joc ca din cimpoi; Mărie, soro Mărie; De doi din Almăj; Doină din Banat; Brâul bătrânilor; Ardeleană din Banat; Deschide, mândro, portiţa; Ţandăra; Joc de doi al rudărenilor.*

Preoteasa, Grigore
(25.08.1915, Bucureşti – 04.11.1957, Bucureşti)

Om politic. Fiu de ceferist. A absolvit Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti şi a devenit membru al PCR în timpul marii greve de la Atelierele Griviţa din 1929 (marea criză economică). În 1936 era liderul Frontului Studenţesc Democrat, care avea ca punct principal în program să se opună ascensiunii Gărzii de Fier.A colaborat înde-aproape cu Ion Popescu Puţuri, Grigore Răceanu şi Alexandru Iliescu (tatăl lui Ion Iliescu). A contribuit la apariţia „României libere“ în ilegalitate şi a fost întemniţat la Târgu Jiu cea mai mare parte a anilor războiului. A făcut parte din gruparea Lucreţiu Pătrăşcanu şi a fost contra lui Ştefan Foriş. Mai târziu aliniat la politica lui Gheorghiu-Dej. Membru al Comitetului Central al PCR din 1955, l-a înlocuit pe Leonte Răutu la Propagandă. Membru al Biroului Politic din 1957. A murit pe Aeroportul Vnukovo, Moscova, deoarece avionul a luat foc pe pistă înainte de decolare.

Prezan, Constantin
(27.01.1861, Sterianul de Mijloc, com. Butimanu, plasa Snagov, distr. Ilfov, azi jud. Dâmboviţa – 27.08.1943, Bucureşti)

Unul din cei şase mareşali ai Armatei Române din toate timpurile. Se înscrie la Şcoala de Infanterie şi Cavalerie din Bucureşti în 1 După absolvire urmează Şcoala Specială de Artilerie şi Geniu din

Fontainebleau, absolvită în 1886 ca ofiţer de stat major brevetat. Următorii doi ani este profesor de fortificaţii la Şcoala de Cavalerie din Bucureşti, fiind în acelaşi timp şi Comandant al Cetăţii Bucureşti. A luat comanda Armatei 4 Române (de Nord) în luptele din Transilva (15 august – 9 noiembrie 1916), fiind pe toată durata războiului şef al Marelui Cartier General al Armatei și rival al generalului Averescu. În perioada 11-13 noiembrie 1916 îndeplinit funcţia de comandant al Armatei 1. Fiind specialist în arma geniului, a coordonat planul campaniei din 1917, adică al faimoaselor bătălii de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz. După război ajunge în fruntea Marelui Stat Major al Armatei Române pentru doi ani (1918–1920), imediat după Marea Unire. A fost ridicat la rangul de mareşal al României împreună cu Alexandru Averescu în 1930. Erou al Marelui Război de Reîntregire a României. Membru de onoare al Academiei Române (1923).

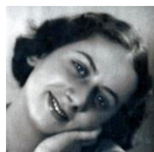
Priadcencu, Alexandru
(26.08.1902, Chișinău – 26.07.1981, București)

Inginer agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie la Iaşi. Cercetător la Staţiunea Experimentală Agricolă Târgu Frumos. A obţinut soiuri noi de grâu, ovăz, linte şi porumb. Director al Secţiei de Ameliorare a Plantelor din cadrul Institutului de Cercetări Agronomice al României. Șef al Secţiei genetice a Institutului pentru Cereale şi Plante de la Fundulea. Lucrări: *Hibridul grâu/secară*, 1932*; Cele mai noi soiuri de grâu de primăvară pentru România*, 1954; *Porumbul. Studiu monografic,* 1957. Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice din România, al Societăţii Naturaliştilor Români. Membru corespondent al Academiei Române (1952).

Proca, Alexandru
(16.10.1897, București – 13.12.1955, Paris)

Fizician. La Bucureşti a fost student eminent al Școlii Politehnice. Fiind atras de fizica teoretică, pleacă la Paris, unde absolvă Facultatea de Ştiinţe de la Sorbona, primind din mâna Mariei Curie diploma de licenţiat în Ştiinţe. Ea îl şi angajează cercetător la Institutul Radiumului (1925). Îl atrage teoria cuantică şi periodicitatea luminii, căreia îi atribuie o structură discontinuă. Consideră că lumina poate poseda particule elementare – fotoni – fără a înceta să fie coerentă, interpretare confirmată ulterior în dezvoltarea ştiinţei (Werner Heisenberg). În 1934 primeşte o bursă Rockefeller şi lucrează în cercetare la Copenhaga sub îndrumarea lui Niels Bohr. Anii 1933–1939 sunt cei mai importanţi pentru cariera sa. Cercetările pe marginea ecuaţiilor Maxwell l-au condus la descoperirea ecuaţiilor numite Proca. Lucrări: *Întrebuinţarea electricităţii în industria de petrol,* 1924; *Sur la théorie des quanta de lumière*, 1928; *Mécanisme quantique des protons,* 1934. A fost ales post-mortem membru de onoare al Academiei Române în 1990.

Proca Ciortea, Vera *nume la naştere* Vera Proca
(30.01.1915, Sibiu – 22.04.2002, Bucureşti)

Maestru de dans. Soţia compozitorului Tudor Ciortea. A absolvit Academia Naţională de Educaţie Fizică de la Bucureşti, fiind eleva lui Octav Onicescu la Mecanica mişcării, a lui Mircea Eliade la Psihologie, a Floriei Capsali la Dans clasic. A luat lecţii de balet la şcoala Elenei Penescu Liciu şi de coregrafie la Şcoala lui Iris Barbura (mătușa lui Gelu Barbu). A dansat la Teatrul Naţional pe coregrafii de Iris Barbura. Specializare la Berlin cu Mary Wigmann pentru dans modern (pe muzica lui Carl Orff) şi cu Harold Kreutzberg, venit de la Salsburg. Profesoară de ritmică la ANEF. La sugestia lui Constantin Brăiloiu a alcătuit o notaţie grafică pentru dans, cu ajutorul căreia a reuşit să arhiveze o colecţie de 6600 de dansuri populare româneşti, cam la fel cu ceea ce făcea Dora Stratou în Grecia. A fost şefa Secţiei de Coregrafie a Institutului Etnografic din Bucureşti (1949). Cu ea se încheie în baletul românesc şcoala europeană (în descendența expresionismului) şi se afirmă spiritul şcolii sovietice de balet, activ în lume și astăzi. Iris Barbura și nepotul ei, Gelu Barbu, reprezintă la noi cele două direcţii. A creat la New York, 1973, Group of Ethnochoreology, pe care l-a condus şi a ţinut conferinţe despre această disciplină de graniţă la Viena, Stuttgart, Leipzig, Essen, Hamburg, Köln, Ierusalim, Budapesta, Bayonne, Agrigento, Frosta Vaeen (Suedia), Stockholm, Oslo, Zürich. Creaţii de dans ritmic pe motive populare româneşti: *Mioriţa,* 1940, pe muzică de Mihai Brediceanu, Béla Bartók, Mihai Andricu, Filip Lazăr, Paul Constantinescu şi Sabin Drăgoi; suită de piese – *Icoană, Sorcova, Mezina, Baba Ilinca Nebuna* şi altele, 1942; *Dansul de fete* şi *Ritmuri lăutăreşti* pe muzică de Tudor Ciortea, *Rymodia* de Nicolae Brânduş şi *Blestemul de dragoste* cântat de Maria Tănase, dansate de grupul Columna la Panoramicul de dans contemporan de la Focşani, în 1984, *Limbaj I* de

Nicolae Brânduş, *Ecouri ardelene* şi *Respiraţie* de Vasile Şirli, care au făcut parte din programul Studioului Artele Plastice şi Dansul de la Muzeul Naţional de Artă al României, 1985, piese prezentate la Kiel, în 1990, unde adaugă – *Rapsodia cinetică* de Ioan Maxim şi un dans închinat tinerilor ucişi în 1989, *In memoriam*. Premiul de onoare al Festivalului Internaţional de Dans de la Kiel (1990).

Proca, Eugeniu Gh.
(12.01.1927, Godeni, jud. Argeş - 07.03.2004, Bucureşti)

Medic. A urmat cursurile Facultăţii de Medicină militară din Bucureşti (1945–1949). După excluderea din Institutul militar (la schimbarea de regim), continuă studiile la Facultatea de Medicină din Bucureşti (1951–1953). Deşi şef de promoţie, funcţionează ca medic al unei mine de cărbuni de pe Valea Trotuşului. În 1953 intră, prin concurs, la Spitalul Panduri. Până în 1965, când devine şeful Clinicii de urologie de la Fundeni, parcurge toate etapele didactice numai prin concurs: stagiu la Institutul de urologie din Londra; cinci luni stagiu la Boston, la Harvard. În 1989 a reînfiinţat Societatea Română de Urologie (desfiinţată în 1945), al cărui preşedinte a fost până în aprilie 1999, dovedindu-se un demn urmaş al profesorilor Herescu şi Hortolomei; de asemenea, a reînfiinţat „Revista română de urologie". A fost profesor de clinică chirurgicală urologică la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti (din 1973); rector al Institutului de Medicină din Bucureşti (1976–1978), ministru al Sănătăţii (1978–1985). A introdus în activitatea clinică tehnici noi: realizarea primelor homotransplante renale la om. A înfiinţat primul centru de dializă. Preocupările sale ştiinţifice au fost orientate spre cercetarea funcţionalităţii normale şi patologice a vezicii urinare, studierii fluxului plasmatic renal, hipertensiunii nefrogene, patologiei glandelor suprarenale. De numele său se leagă iniţierea şi elaborarea protocoalelor de diagnostic şi tratament în tuberculoza aparatului urinar, infecţiile urinare şi oncologia urinară, adoptate în întreaga ţară. Lucrări: coordonatorul *Tratatului de chirurgie, Tratatului de patologie chirurgicală*. Colaborează la *Tratatul de medicină internă, Tratatul de nefrologie, Tratatul de practica medicinei interne în ambulatoriu*. Preşedinte al Societăţii Române de Urologie, al Societăţilor de Urologie din Belgia şi SUA. Membru al Academiei de Medicină din România, membru fondator al Asociaţiei Balcanice de Urologie. Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Procopie Ivaşkovici
V. Ivaşkovici, Procopie

Procopiu, Ştefan
(19.01.1890, Bârlad – 22.08.1972, Iaşi)

Fizician. Licenţiat al secţiei Fizico-Chimice a Facultăţii de Ştiinţe din Iaşi (1912), după care a urmat alte studii universitare la Paris, cu profesorii Gabriel Lippmann, Marie Curie, Paul Langevin, Aimé Cotton, Charles Fabry, lucrând în Laboratoire de récherches physiques. Devine doctor în Ştiinţe Fizice la Sorbona (1924). Reia Catedra sa din Bucureşti, iar la 15 ianuarie 1925 este numit profesor titular la Catedra de Gravitate, Căldură şi Electricitate a Universităţii din Iaşi, unde a predat până la pensionare (1962). A fost decanul fondator al Facultăţii de Electrotehnică a Politehnicii Gheorghe Asachi din Iaşi (1937–1941), apoi trece decan al Facultăţii de Ştiinţe. A descoperit Efectul Procopiu de depolarizare a luminii. Descoperitor al magnetonului numit Bohr-Procopiu (1919). Membru al Academiei Române (1955), doctor Honoris Causa al Politehnicii din Iaşi (1967), membru al Comisiei mondiale de propuneri pe anul 1970 pentru Premiul Nobel pentru Fizică, membru al multor societăţi ştiinţifice române şi străine. Muzeul Științei și Tehnicii din Iași poartă numele său.

Procopovici, Alexe
(14.03.1884, Cernăuţi – 22.06.1946, Cluj-Napoca)

Lingvist şi filolog. A absolvit Facultatea de Litere a Universităţii din Cernăuţi. Profesor la aceeaşi facultate, apoi la Facultatea de Litere a Universităţii din Cluj. Fondator al „Revistei filologice". S-a ocupat de literatura veche românească. Lucrări: *Introducere în studiul literaturii vechi*, 1922; *Arhetipul husit al catehismelor noastre luterane*, 1927; *Mic dicţionar de lingvistică generală*, 1930. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Prodan, David
(13.03.1902, Cioara, azi Sălişte, jud. Alba – 11.06.1992, Cluj)

Istoric. A urmat liceul la Orăştie, apoi Facultatea de Istorie şi Geografie din Cluj, absolvită în 1924. În perioada 1924–1938 a lucrat la Arhivele Statului din Cluj, iar în următorii zece ani la Biblioteca Centrală Universitară. A fost profesor universitar în perioada 1948–1962 și șef de secţie la Institutul de istorie şi arheologie din 1948 până în 1972. Și-a dedicat viaţa studierii istoriei Transilvaniei. Lucrări: *Supplex Libellus Valachorum* (editare); Încă un *Supplex Libellus românesc – 1804*, 1970. Din 1955 membru titular al Academiei Române. La moartea lui Fernand Braudel a fost ales membru al Asociaţiei Istoricilor Americani pe locul acestuia.

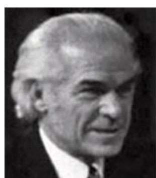
Prodan, Iuliu
(29.10.1875, Chiochiş, jud. Bistriţa-Năsăud – 27.02.1959, Cluj)

Botanist. A urmat liceul din Gherla, apoi cel din Năsăud. La îndemnul faimosului botanist Florian Porcius studiază Ştiinţele Naturale la Universitatea din Cluj, pe care o absolvă în 1900. Funcţionează ca profesor secundar la liceele din Gherla, Năsăud, Eger, Sombor, apoi profesor la Catedra de botanică descriptivă şi fitopatologie a Academiei de Înalte Studii Agronomice (Institutul agronomic Dr. Petru Groza din Cluj-Napoca), azi Universitatea de Ştiinţe Agricole şi Medicină Veterinară. Din 1938 a fost numit titular al disciplinei de Sistematică, anatomie şi fiziologie vegetală. Majoritatea lucrărilor sale sunt de floristică, studii de vegetaţie şi ecologie vegetală. Este primul autor al unui „determinator" clasic pentru plantele cu flori (fanerogame) şi ferigi (criptogame vasculare). Monografiile sale despre genurile Centaurea, Rosa, Achillea, Iris sunt printre cele mai importante de acest gen din literatura botanică românească. Începând cu 1949 a lucrat în calitate de colaborator la *Flora Republicii Populare Române*. Studiile privind ecologia plantelor halofile din România, comparate cu cele din Ungaria (şesul Tisei), constituie prima încercare de acest gen în literatura botanică românească. Lucrări: *Flora critică a Dobrogei*, (1923); *Ameliorarea locurilor alcaline* (1923); *Flora pentru determinarea şi descrierea plantelor ce cresc în România*, 2 vol. (1923, republicat în 1939); *Flora nisipurilor din România* (1925); *Flora mică ilustrată a României* (1928); *Centaureele României* (1929); *Achileele României* (1931*); Flora Câmpiei Ardelene* (1931); *Die Iris Arten Rumaniens* (1934–1935); *Conspectul florei Dobrogei,* (1934–1938); *Buruienile vătămătoare semănăturilor, fânaţelor şi păşunilor* (1946); *Duşmanii pomilor roditori, recunoaşterea şi combaterea lor* (1947); *Specii din genul Centaurea, aflate şi studiate în herbarul Universităţii Cluj* (1950). Membru titular al Academiei Române (1955).

Profiri, Nicolae
(19.09.1886, Murgeni, jud. Vaslui – 22.09.1967, Bucureşti)

Inginer şi om politic. Numele său își are originile în femininul Profira (moldovenesc al Profirei, Profirii, Profiri; ca tipologie aparține numelor valahe din Pont - Rafira, Profira - cu extensie spre nord, în Carpații Albi). A absolvit în 1911 Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele şi apoi a studiat la Institutul Politehnic din Berlin (1911–1914), devenind inginer constructor. A fost profesor universitar, şef al Catedrei de Drumuri la Institutul Politehnic din Bucureşti (1940), preşedinte al Consiliului Tehnic Superior. A fost preşedinte al Asociaţiei Generale a Inginerilor din România (reales în 1949), decan al Colegiului inginerilor şi membru al Societăţii Politehnice Române. Opera sa ştiinţifică este legată de construcţia drumurilor. A redactat norme şi instrucţiuni şi a construit şosele-laborator pentru încercarea diferitelor tipuri de asfalt modern (pavaje de klincher, asfalt coloidal, asfalt de pământ, covoare asfaltice). A contribuit la elaborarea Legii drumurilor din 1929. A avut preocupări de mecanică aplicată la rezistenţa construcţiilor: calculul deformaţiilor sistemelor static nedeterminate, calculul momentelor de inerţie ale secţiunilor plane, al degradării construcţiilor fondate pe argile având contracţii mari etc. În perioada 1946–1951 a îndeplinit funcţia de ministru al Comunicaţiilor în guvernele conduse de dr. Petru Groza. Lucrări: *Construcţia străzilor* (1916), *Norme practice la executarea lucrărilor de drumuri* (1932), *Sisteme moderne de asfaltaj* (1933) – în colaborare cu Gheorghe Nicolau, *Problema drumurilor noastre* (1937), *Salvarea şoselelor prin bituminizări* (1938). În 1948 a fost ales membru titular al Academiei Române, devenind în 1957 vicepreşedinte al ei.

Proskurov, Leonid
(17.10.1915, Kibinţi, rn. Mirgorod, reg. Poltava, Ucraina – 14.06.2000, Sankt Petersburg, Rusia)

Director de imagine. Rus ca etnie. A absolvit Institutul de Cinematografie la Kiev şi s-a specializat în operatorie de film la Institutul de Cinematografie din Moscova. A lucrat cu Emil Loteanu şi s-a axat pe film artistic. Filmografie: *Când omul nu-i la locul lui*, 1958; *Vă scriu*, 1959; *Dincolo de marginea oraşului*, 1960; *Armaghedon,* 1962; *Aşteptaţi-ne în zori*, 1963; *Evadat de sub escortă*, 1965; *Mariana,* 1967; *Zece ierni pentru o vară,* 1969; *Explozie cu efect întârziat, 1*970; *Ofiţer în rezervă,* 1971; *Crestături spre amintire*, 1972; *Minia* (regia în colaborare cu N. Ghibu), 1974; *Greşeala lui Tony Wendis*, 2 serii, 1981. Maestru Emerit al Artei din Moldova.

Protopopescu, Dragoş
(17.10.1892, Călăraşi – 11.04.1948, Jilava)

Anglist. A absolvit Facultatea de Litere din Bucureşti, s-a specializat la Londra şi Paris. Profesor la Facultatea de Litere din Cernă - uţi, apoi din Bucureşti. Editor al revistei „Letopiseţul" din Cernăuţi. Legionar, închis la Jilava (1934) din acest motiv, devenit parlamentar al Partidului Totul Pentru Ţară (1937). Arestat din nou în 1938, apoi în 1948, s-a sinucis la închisoare. Lucrări: studii despre Shakespeare, *Stilul lui Dimitrie Cantemir*, 1915; *Poemele restriştei*, 1920; *Valoarea latină a culturii engleze*, 1923; *Pagini engleze,* 1925; *Iarmarocul Metehnelor*, roman, 1932; *Fortul 13*, roman, 1936.

Protopopescu, Pache (Pake) *prenume la naştere* Manole (Emanoil), *porecla* Pache
(12.02.1845, București – 28.04.1893, București)

Primar al Capitalei (1888–1891). Tatăl, Iancu, a fost protopop, de unde numele (din poreclă, cel real, vechi, nu se știe). A absolvit Academia Comercială la Bucureşti și a fost doctor în drept al universităților din Bruxelles, Paris și Geneva. A fost prefectul Poliției Capitalei, deputat antijunimist, a rămas în istorie mai ales pentru funcţia de primar. A mărit lungimea reţelei stradale (cu 31,7 km), a introdus canalizarea (cu Uzina Grozăvești, care avea trei pompe) şi trotuarele, a pavat străzile cu piatră cubică. Şi-a format lucrători specializaţi, înfiinţând 28 de școli de reconversie profesională. A înfiinţat serviciul gratuit de ambulanţă pentru spitale (deservit de trăsuri), un azil de noapte pentru oamenii străzii, a introdus iluminatul electric şi tramvaiul cu cai. A inaugurat Colegiul Gh. Lazăr. A înfiinţat „sectorul roşu", obligând casele de toleranţă să-şi pună un felinar roşu pentru a putea controla medical stabilimentele, iar prostituatele să poarte bască roșie. A introdus serviciul de hingheri. A modernizat Grădina Cişmigiu. În 1903 i s-a ridicat un monument din marmură de Cararra, demolat în 1948.

Prunariu, Dumitru-Dorin
(27.09.1952, Braşov)

Cosmonaut. Absolvent al Facultăţii de Inginerie Aerospa-ţială a Universităţii Politehnice, Bucureşti. A făcut serviciul militar la Şcoala de Ofiţeri de Rezervă de Aviaţie şi s-a înrolat în Forţele Aeriene Române la Bacău (1977). A fost selectat în programul Intercosmos de cosmonautul Leonid Popov. A făcut cursul de cosmonauţi în Zviozdnîi Gorodok, „oraşul stelar" al URSS. A zburat pe Soiuz 14 în mai 1981, cu Leonid Popov, fiind singurul român care s-a aflat în spaţiu. În perioada 1981–1998 a fost inspector pentru activităţi spaţiale al Forţelor Aeriene Române. Autor al mai multor cărţi de tehnologie spaţială. În perioada 1996–1999 preşedinte al Comitetului de Relaţii Politice Internaţionale al Asociaţiei Exploratorilor Spaţiali. Din 1998 preşedinte al Agenţiei Spaţiale Române. Mare ofiţer al Ordinului Steaua României şi membru de onoare al ARA din 2002. Din 2003 general-maior de aviaţie (general de flotilă). Trecut în rezervă în 2007. Erou al RSR şi medaliat cu Ordinul Steaua de Aur a URSS în 1981. Din 1993 reprezentant permanent al României la Asociaţia Exploratorilor Spaţiali de pe lângă Comitetul pentru Exploatarea Paşnică a Spaţiului al Naţiunilor Unite. Ambasador al României în Federaţia Rusă (2005). În 2010 a fost ales președinte al Asociației Exploratorilor Sațiali. Distins cu Medalia pentru Merit în Explorarea Spațilui a Federației Ruse (2011).

Puiu, Visarion, *prenume la naştere* Victor
(27.02.1879, Paşcani – 10.08.1964, Paris

Mitropolit. A început Seminarul teologic la Roman şi l-a absolvit la

Iaşi. A absolvit Facultatea de Teologie la Bucureşti şi Academia duhovnicească (întemeiată de Petru Movilă) la Kiev. Hirotonisit în 1908. A fost vicar al Eparhiei Dunării de Jos în 1909, apoi director al Seminarului Sf. Andrei din Galaţi, iar mai târziu director al Seminarului din Chişinău şi exarh al mănăstirilor din Basarabia. În 1921 a fost ales episcop de Argeş, în 1923 episcop de Hotin cu sediul la Bălţi, din 1935 mitropolit al Bucovinei. În perioada 1942–1944 a fost mitropolit al Transnistriei. Ajuns la Zagreb în 1944, a fugit în Occident în vreme ce Tribunalul Poporului îl condamna la moarte în ţară. A condus Episcopia Ortodoxă Română din Paris (1950–1958), subordonată Sinodului Bisericii Ruse din afara graniţelor cu sediul la New York. Exclus din funcţie de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în 1950, a fost reabilitat în 1990.

Pumnul, I. Aron
(27.11.1818, Cuciulata, jud. Braşov – 12.01.1866, Cernăuţi, azi în Ucraina)

Filolog. Profesorul de limba română al lui Mihai Eminescu la Liceul din Cernăuţi. Etimologist în linia Școlii Ardelene. Consi - dera că româna derivă din latina populară. Ca literat a scris un tratat de prozodie şi a lăsat o antologie școlară de texte beletristice, morale şi didactice: *Lepturariu românesc*, 4 vol., 1862–1865.

Puric, Dan
(12.02.1959, Buzău)

Actor şi regizor de teatru şi film. Bacalaureat al liceului de arte Nicolae Tonitza din Bucureşti, 1985; absolvent al Institutului de Artă Teatrală şi Cinematografică I.L. Caragiale. Actor la Teatrul Mihai Eminescu, Botoşani, în prezent la Teatrul Naţional din Bucureşti. Spectacolele sale – *Toujours l'amour, Made in Romania, Costumele, Don Quijote* – au cutreierat lumea. În film a jucat rolul principal în coproducţia româno-sârbă *Broken Youth,* regia Maria Marek, iar spectacolele sale de pantomimă au fost transmise de Televiziunile BBC, Belfast Royal College, 3SAT Frankfurt, RTL. A mai jucat şi în filme pentru Televiziunea din Lausanne, Elveţia, 1978. Roluri: teatru – *Idolul şi Ion Anapoda* de G.M. Zamfirescu (2006); *Don Quijote* după Miguel de Cervantes, scenariu şi regie proprii (2005); *Vis – one man show,* scenariu şi regie proprii (2005); *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale (2003); *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale (2002); *Revizorul* de N.V. Gogol (2002); *Urmuz – one man show* după Urmuz (1992); regie – *Cei 150,* Teatrul Naţional Bucureşti (2003); *Hic sunt Leones,* Teatrul Naţional Bucureşti (2002); *Made in Romania* la Centrul Cultural European din Bucureşti (2001); *Costumele* la Teatrul Constantin Nottara, Bucureşti (1999); *Toujours l'amour,* Teatrul Naţional Bucureşti (1997); roluri în film - *Sosesc păsările călătoare,* 1984; *Orient Express,* 2004. Premii: Marele Premiu la cea de-a 8-a ediţie a Festivalului Internaţional de Monodramă din Bitolia, Macedonia, 2006; Premiul Aristizza Romanescu al Academiei Române pentru realizările din cinema şi teatru; Premiul UNITER pentru Teatru Non-verbal, 2003; Marele Premiu la Festivalul One Man Show de la Chișinău; Marele Premiu UNESCO pentru Dezvoltare Culturală; Premiul UNITER acordat de Secţia Română a Asociaţiei Internaţionale a Criticilor de Teatru pentru spectacolul Toujours l`amour, 1999; Premiul Chicago Artists International Program, 1996; Premiul special la cel de-al doilea Festival al Pantomimei de la St. Croix – Elveţia; Premiul Golden Arena la Festivalul Internaţional de film de la Pula – Istria (Croația) pentru rolul principal din Broken Youth; Premiul I la Festivalul de Film de la Costineşti pentru spectacolul de pantomimă Jocul, 1987. Distins cu Ordinul Naţional Steaua României în grad de Cavaler.

Purica, Ionel I.
(03.03.1925, Naipu, jud. Vlaşca - ?.08.1990, Bucureşti)

Inginer (energetică nucleară). A absolvit Electromecanica la Politehnica din Bucureşti. Cercetător la Institutul de Fizică Atomică sub conducerea lui Horia Hulubei. Unul dintre promotorii Programului nuclear românesc. A înfiinţat şi a condus Şcoala internaţională de date nucleare şi fizica reactorului, care îşi desfăşura activitatea la IFA Bucureşti. Concepţiile sale privind obţinerea de fluxuri mari de neutroni prin coloane termice interne şi optimizarea reactorilor nucleari prin teoria jocurilor şi-au găsit utilizarea în marile centre de cercetări nucleare din lume. Lucrări: *Energia astăzi şi mâine,* 1979; *Legile gândirii modale şi ştiinţele experimentale,* 1990. Membru al Societăţii Europene de Fizică. În prezent există un premiu care-i poartă numele şi se acordă cu începere din 1993 pentru realizări deosebite din domeniul nuclear. Membru post-mortem al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România. Un bust al său a fost ridicat în faţa Politehnicii din Bucureşti.

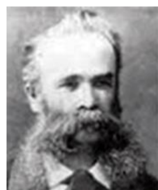
Puşcariu-Densuşianu, Elena
V. Densusianu Puşcariu, Elena

Puşcariu, Emil
(08.03.1859, Veneția de Jos, comitatul Făgăraș – 03.10.1928, Iaşi)

Naturalist. Soțul Elenei P.-Densusianu, fiul lui Ioan P. și frate cu Sextil P. A absolvit Medicina la Bucureşti, specializare la Viena. A fost şef de secţie la Institutul înfiinţat şi condus de Victor Babeş. A lucrat la vaccinul antirabic care se numeşte Puşcariu-Babeş. A fost profesor la Facultatea de Medicină din Iaşi. Fondatorul Institutului antirabic (vaccinal) din Iaşi (1894), al patrulea din Europa, după Paris, Odesa şi Bucureşti. Pentru vaccin şi înfiinţarea institutului a fost premiat în România cu Medalia de aur, distincţie de rang egal cu a institutelor bacteriologice din Franţa, Anglia şi Germania (1904).

Puşcariu, Ilarion (Bucur)
(05.09.1842, Sohodolul Branului, Braşov - 26.08/8.09.1922, Sibiu)

Pedagog şi istoric. Greco-catolic. Dintr-o familie de preoți. Rudă cu Ioan P. A absolvit Institutul Teologic din Sibiu şi Filosofia la Universitatea din Viena. Profesor la Institutul Teologic Pedagogic din Sibiu. Vicar şi arhiereu al Arhiepiscopiei Sibiului. Preşedinte al Despărţământului Sibiu al ASTRA. Lucrări: *Principii de pedagogie generală*, 1880; *Manual de pedagogie bisericească pentru tinerimea de confesiune greco-orientală din şcoalele medii şi comerciale,* 1883; *Documente pentru limbă şi istorie,* 2 vol., 1889, 1897; *Contribuţiuni istorice privitoare la trecutul românilor de pe pământul crăiesc,* 1913, în colaborare. Membru de onoare al Academiei Române (1916).

Puşcariu, Ioan
(10.10.1824, Sohodolul Branului, Braşov – 24.12.1911, Bran, Braşov)

Istoric şi scriitor. Greco-catolic. Rudă cu Ilarion P. A absolvit Academia de Drept la Sibiu. Consilier în Ministerul Cultelor, membru al Curţii Supreme Judecătoreşti de la Budapesta. A participat la Revoluţia de la 1848 în Transilvania, fiind stegar al Adunării de la Blaj, apoi în Ţara Românească, fiind comisar cu propaganda în judeţul Argeş. A participat la elaborarea statutelor ASTRA. Lucrări: *Comentar la preaînalta patentă din 2 iunie 1854 pentru Ardeal*, 2 vol., 1858, 1859; *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, 2 vol., 1892, 1894; *Notiţe istorice despre întâmplările contemporane*, 1913, postum. Membru de onoare al Societăţii Academice Române (1877) şi membru titular al Academiei Române (1900).

Puşcariu, Sextil *prenume la naştere* Sextil Iosif
(04.01.1877, Braşov – 05.05.1948, Bran)

Filolog şi lingvist. Al şaselea fiu al lui Ioan P., frate cu Emil P. Urmează studiile gimnaziale şi liceale la Braşov, după care pleacă pentru studiile superioare universitare în Germania, la Leipzig (1895–1899), apoi în Franța, la Paris (1899–1901) şi în Austria, la Viena (1902–1904). Devine doctor în filosofie al Universităţii din Leipzig în 1899, respectiv docent privat pentru filologia românească la Universitatea din Viena (1904–1906). Profesor extraordinar începând cu anul 1906, a fost titularul Catedrei de limbă și literatură română timp de zece ani (din 1908) şi decanul Facultăţii de Filosofie de la Universitatea din Cernăuţi în 1918. A scris peste 400 de lucrări de mare valoare ştiinţifică. A iniţiat şi a coordonat *Dicţionarul limbii române* (dicţionarul tezaur al Academiei) şi *Atlasul lingvistic român*. A fondat şi a condus revista „Dacoromania" şi a întemeiat, în toamna anului 1919, Muzeul Limbii Române din Cluj, primul institut românesc de lingvistică. A fost unul dintre cei mai mari lingvişti ai României, adevărat şef de şcoală. Domeniile în care şi-a desfăşurat activitatea: dezbaterea problemelor romanităţii şi latinităţii limbii române; cunoaşterea aspectelor avînd caracter normativ (ortografie, sistemul fonetic şi fonologic al limbii noastre); fundamentarea lexicografiei şi a geografiei lingvistice româneşti; promovarea unor metode noi de studiere a vocabularului. A aprofundat numeroase aspecte ale culturii naţionale, de la filologie la artă, de la istorie la critică literară, dovedind, pentru toate, nu numai înţelegere, ci şi o mare pasiune. A scris versuri şi schiţe, cronici muzicale şi teatrale, a întreţinut legături strânse cu numeroşi reprezentanţi ai culturii noastre. Iniţiază şi conduce ziarul „Glasul Bucovinei", apărut la 22 octombrie 1918, cea mai activă și răspândită publicaţie românească din Bucovina. Participă activ la unirea Bucovinei cu România. În primăvara lui 1919 i se oferă postul de ministru al Bucovinei la Bucureşti, dar refuză. Este numit comisar general al Consiliului Dirigent privind organizarea Universităţii Daciei Superioare din Cluj după Unirea Transilvaniei cu România. Devine primul rector român al Universităţii din Cluj. Este membru

în delegaţia României la Liga Naţiunilor de la Geneva (1922–1925). Reprezentantul României la Institutul Internaţional de Cooperaţie Intelectuală de pe lângă Societatea Naţiunilor (1922) şi membru în Comitetul Internaţional de Lingvistică începând cu anul 1936. Se află în linia lui Gustav Weigand. Lucrări: *Etymologisches Wörterbuch der Rumänischen Sprache. I. Lateinisches Element mit Berücksichtigung aller romanischen Sprachen, Heidelberg,* 1905; *Studii istroromâne*, vol. I-III, 1906–1929; *Zur Rekonstruktion des Urrumänischen,* 1910; *Dicţionarul limbii române* (literele A-C, F-L, până la cuvântul lojniţă), 1913–1948 (coordonare); *Istoria literaturii române. Epoca veche,* 1921; *Limba română*, vol. I, *Privire generală,* 1940; reeditată în 1976; vol. II, *Rostirea*, postum, 1959; *Călare pe două veacuri*, postum, *Cercetări şi studii*, 1974; *Braşovul de altădată,* 1977; *Memorii*, postum, *Spiţa unui neam din Ardeal*, postum, Premiul I - Heliade Rădulescu al Academiei Române (1905). Membru al Academiei Române (1914).

Q

Quinet, Edgar
(16.02.1803, Bourg, Franţa – 27.03.1875, Versailles, Franţa)

Istoric. Originar din Aquitania. A făcut Colegiul la Lyon, Dreptul şi Limbile străine la Paris. A tradus, la 23 de ani, în 1825, Herder – *Idés sur la philosophie de l'histoire de l'humanité* Căsătorit cu Hermiona, fiica lui Gheorghe Asachi. La Paris a publicat, în „Revue des Deux Mondes", studii ample reunite ulterior în lucrarea *Les Roumains, l'Allemagne et l'Italie*, 2 vol., 1839. A fost profesor la Lyon și la Collège de France (1841–1842), unde i s-a încredinţat cursul de limbi şi literaturi ale Europei Meridionale. Scriitor militant, a fost implicat în revoluţia de la 1848 din Ţara Românească, fiind unul dintre marii susţinători ai drepturilor românilor, pe care le-a apărat în lucrarea *Les Roumains*, 1857 ([n preajma Micii Uniri), în traducere *Istoria românilor*, 1866. Cetăţean de onoare al României (1866) şi membru de onoare străin al Societăţii Academice Române (1869). Alte lucrări*: De la Grèce moderne et de ses rapports avec l'Antiquité,* 1830; *Le système politique en Allemagne*, 1831; *Examen de la vie de Jésus*, 1838; *Génie des réligions*, 1842*; La Révolution de l'Italie,* 1852.

Quintescu, Chiriac Nicolae
nume la naştere Chiriac Chintescu
(21.02.1841, Craiova – 12.08.1913, București)

Filolog. Familie originară din Chinteşti, Romanaţi. Profesor de limba latină la universităţile din Iaşi şi Bucureşti, director al Școlii Normale Superioare. Membru fondator al Societăţii Junimea. A combătut şcoala latinistă şi a considerat că limba română literară trebuie fundamentată pe limba română vie, populară. A tradus masiv din Goethe. Membru al Societăţii Academice Române (1877), vicepreşedinte al Academiei Române (1884–1885; 1909–1912).

R

Rachmuth, Ion
(09.01.1911, Bazane, jud. Suceava - 30.09.1990, Bucureşti)

Economist. A absolvit Dreptul şi Academia Comercială la Cernăuţi. Director adjunct al Institutului de Cercetări Economice al Academiei Române. Contribuții în domeniul studierii mecanismelor de formare a preţurilor şi al balanţei între ramurile economice în cadrul economiei naţionale. Lucrări: *Despre caracteristicile economiei capitaliste,* 1948; *Teoria valorii,* 1949; *Crizele capitalismului în stadiul imperialist,* 1950; *Cheltuielile sociale de muncă şi preţurile,* 1969. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Racoce, Teodor
(1780, Carapciu de Ceremuş, Bucovina de Nord – 22.01.1822, Lvov, Ucraina)

Traducător. A fost coleg cu Gheorghe Lazăr la Liceul piarist din Cluj. A lucrat în administraţia guberniei Galiţia, unde l-a avut şef pe Ioan Budai-Deleanu, apoi a celei din Cernăuţi. Iluminist. A publicat o colecţie de traduceri din autori antici şi moderni: Diodor din Sicilia, Quintus Rufus, Plutarh, Diogene Laertiu, M-me de Genlis, numită *Crestomaticul românesc sau Adunare a tot feliul de istorii şi alte făptorii, scoase din autorii di pe osebite limbi,* 1820.

Racoviţă, Constantin
(~ 1699, București –28.01.1764, București)

Domn al Moldovei (1749–1753; 1756–1757) şi al Ţării Româneşti (1753–1756; 1763–1764). Fiul lui Mihai R. și al surorii lui Dim. Cantemir. Deoarece încerca să împlinească proiectul postbizantin, susţinut de Cantacuzini şi Cantemireşti, de promovare a ortodoxiei răsăritene ca fenomen de apărare colectivă contra islamismului care se întindea odată cu Imperiul Otoman prin susținerea boierilor, s-a înconjurat la domnie de valahi sud-dunăreni și greci (inclusiv din Creta), ceea ce a supărat boierii moldoveni şi munteni deopotrivă. Se pare că a murit otrăvit.

Racoviţă, Emil
(15.11.1868, Iași – 17.11.1947, Cluj)

Explorator, speolog şi biolog. Considerat fondatorul biospeologiei (studiul faunei din subteran – peşteri şi pânze freatice de apă). Şi-a început educaţia la Iaşi ca elev al lui Ion Creangă şi mai târziu al lui Grigore Cobălcescu, continuând apoi cu liceul Institutele Unite. A studiat la Facultatea de Drept din Paris, după dorinţa tatălui său, dar a audiat concomitent şi cursurile Şcolii de antropologie. După obţinerea cu succes a licenţei în Drept, se înscrie şi la Facultatea de Ştiinţe de la Sorbona, după absolvirea căreia (1891) lucrează în cadrul staţiunii biologice marine de la Banyuls-sur-Mer (în Cataluñia franceză, cuprinsă în Occitania). Prezintă teza de doctorat în 1896. La vârsta de numai 25 de ani este ales membru al Societăţii Zoologice din Franţa. Este recomandat să participe ca naturalist al Expediţiei antarctice belgiene (1897–1899) la bordul navei Belgica, condusă de Adrien de Gerlache. Această expediţie, care porneşte din Anvers pe 10 august 1897, avea un caracter internaţional, pe lângă belgieni la ea participând şi norvegianul Roald Amundsen ca ofiţer secund, medicul american Frederick Cook, meteorologul polonez Antoine Dobrowołski şi geologul Henryk Arctowski. Cu prilejul escalelor făcute în Chile şi pe ţărmurile strâmtorii Magellan, efectuează cercetări complexe şi asupra florei şi faunei. În apropierea Ţării Palmer din Antarctica expediţionarii descoperă o strâmtoare care a primit numele navei Belgica şi câteva insule (una numită de Racoviţă insula Cobălcescu). În perioada când Belgica a fost prizoniera gheţurilor (martie 1898 – februarie 1899), naturalistul expediţiei, împreună cu ceilalţi oameni de ştiinţă, au întreprins numeroase observaţii şi cercetări ştiinţifice. Mate -

rialul adunat a constituit obiectul unui număr de 60 volume publicate, reprezentând o contribuţie ştiinţifică mai mare decât a tuturor expediţiilor antarctice anterioare luate la un loc. Savantul român a întreprins un studiu aprofundat asupra vieţii balenelor, pinguinilor şi altor păsări antarctice, ceea ce i-a adus o reputaţie binemeritată. La întoarcere a publicat o lucrare importantă despre cetacee, în special balene. În 1900 devine director adjunct al Laboratorului Oceanologic Arago din Banyuls-sur-Mer (la origini catalanul Bannils de Maritimo, adică balta cu apă marină), Franţa. Apoi a făcut cercetări la Cueva del Drach (Peștera Dracului) din Mallorca. În 1907 a publicat essai sur les problemes biospeolociaues, prima lucrare importantă din lume dedicată biospeologiei. După aceea a iniţiat un pro-gram internaţional de cercetare numit Biospe-ologica, legat de fauna peşterilor, la început ca o activitate privată, dar în 1920 înfiinţează la Cluj primul Institut Speologic din lume. Lucrări: *Essai sur les problemes bio-speologiques* (1907), Speologia (1927), *Evoluţia şi problemele ei* (1929). Aduce la Cluj şi o echipă de prieteni biologi de renume, doi francezi (Jules Guiart, René Jeannel, ambii legați de Occitania) şi un elveţian (Alfred Chappuis, rădăcini romanșe). În august 1940, când, prin Diktatul de la Viena, Clujul a devenit parte a Ungariei, s-a mutat la Timişoara, în timp ce Institutul Speologic a fost condus de prietenul său elveţian (deci neutru) Alfred Chappuis. După revenirea nordului Transilvaniei la România, s-a întors la Cluj. Rector al Universităţii din Cluj, 1929–1930. Preşedinte al Academiei Române de Ştiinţe, 1926–1929. Director al Institutului Speologic, 1920–1947. Membru al mai multor asociaţii ştiinţifice. A fost membru al Academiei Române (1920) şi preşedinte al Academiei Române (1926–1929).

Racoviţă, Mihai
(~ 1680 – 1744, Constantinopol)

Domn al Moldovei (1703–1705; 1707–1709; 1716–1726) şi Ţării Româneşti (1730–1731; 1741–1744). Soția era Safta, sora lui Dim. Cantemir. Prima sa domnie chiar coincide ca perioadă cu narațiunea lui Dimitrie Cantemir din *Istoria ieroglifică.* Aparţine unei dinastii la origine de boieri munteni, care a dat mai mulţi domni în ambele ţări române. Tatăl lui, Constantin R., era Cantacuzin (nepot de vară al lui Şerban Cantacuzino) după naştere. Ca şi ceilalţi Cantacuzini şi precum Cantemireştii (de altfel Dimitrie era căsătorit cu fiica stolnicului Constantin Cantacuzino), a vrut să păstreze conştiinţa unităţii de neam a fostei Dacii şi sentimentul identitar al apartenenţei acestui spaţiu la proiectul post-bizantin (Cantacuzinii erau o dinastie de împăraţi bizantini la origini) al creştinătăţii răsăritene. A adus în țară mulți români sud-dunăreni, considerând românitatea un fenomen european și nu dacic stricto sensu. Așa cum Dimitrie Cantemir voia să-l lase domn în Moldova pe fratele său Antioh și să fie el domn în Țara Românească, Racoviţeştii au domnit în ambele ţări române. A murit în exil la Constantinopol, ca și Antioh Cantemir.

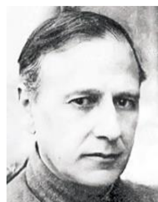
Racoviţă, Mihail
(07.03.1889, Bucureşti – 28.06.1954, Sighet)

General de corp de armată. A început Şcoala de Ofiţeri de Cavalerie şi, după primul an, a fost trimis la Şcoala Militară din Hanovra, unde a urmat şi Şcoala de Echitaţie Pandebom. Întors în ţară, a absolvit Şcoala Superioară de Război. A fost comandantul Corpului de Cavalerie (1941–1943) care a ajuns până în Caucaz, participând la bătălia de la Marea Azov (a contribuit la luarea portului Novorosiisk). În 1943 a primit comanda garnizoanei Bucureşti, după care a devenit comandantul Corpului Mecanizat. A primit Crucea de Fier în grad de Cavaler. A fost comandantul Inspectoratului General al Armatei nr. 3 (1945–1946), apoi a fost numit la comanda Armatei nr. 1, până în 1947, când a fost trecut în rezervă. Arestat în 1950, a fost trimis la închisoarea de la Sighet, unde a murit.

Racoviţă Moisescu, Monica
(27.02.1940, Bucureşti)

Artist decorator. A absolvit Institutul de Arte Plastice, Facultatea de Arte Decorative, la Bucureşti. A lucrat la Casa Tineretului din Bucureşti. A realizat tapiseria Bătălia de la Rovine pentru Teatrul Naţional din Bucureşti şi un mare

mozaic pentru Institutul Meteorologic. A avut expoziţii în România, Ungaria, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia. S-a stabilit în Elveţia în 1978. A fost profesoară de desen la mai multe colegii şi meşter tapiser la Atelierul Permanent de Artizanat din Geneva. Distinsă cu diploma de onoare a Salonului Internaţional de Sculptură, Pictură şi Tapiserie de la Geneva (1981).

Racovski, Cristian, *nume la naştere* Krăstio Gheorghev Stancev
(01/13.08.1873, Kotel, lângă Sliven, Stara Planina, Bulgaria – 11.09.1941, Oriol, Rusia)

Om politic. Valah din Bulgaria. (Zona Slivenului a făcut parte din marele regat tracic al Odrisiei, locuit în acea arie de triburile sapaioi or sapaei. Aveau un umor specific, Jireček a facut investigații de teren, evaluări de populație și hărți. Anton Pann și Elin Pelin aveau origini sapaei, ca și Rakovski. Azi în Bulgaria există o euroregiune care folosește numele antic trecut prin filtrul slav: Shop. La noi s-a folosit denumirea Țara Șopilor.) A venit în 1880 cu părinţii în România, la Pecineaga, în Dobrogea, căpătând cetăţenie română. A studiat Medicina la Geneva, unde s-a alăturat cercului socialist al Rozei Luxemburg şi Gheorghi Plehanov și a continuat-o la Berlin, unde s-a alăturat cercului social-democrat al lui Wilhelm Liebknecht, apoi la Zürich (arie romanșă), la Nancy şi a terminat la Montpellier (Occitania). Corespondent al publicaţiei franceze „L'Humanité" pentru Balcani, condusă de Jean Jaurès. A. fost militant socialist şi apoi comunist. A activat în Bulgaria, Elveţia, Germania, Franţa, Rusia şi România, apoi la conducerea Kominternului. În 1913 l-a găzduit la Mangalia pe Lev Troţki, al cărui discipol a devenit. A contribuit material şi organizatoric la formarea mişcării sindicale în România. În 1910 a reușit să cristalizeze în jurul ziarului „România muncitoare" Partidul Social-Democrat Român, drept care i s-a retras cetăţenia română (a reprimit-o în 1912). A iniţiat o federaţie balcanică (România, Bulgaria, Grecia, Serbia) a partidelor social-democrate (după modelul IMARO). Arestat în 1916 ca agent german, a fost eliberat de armata rusă pe teritoriul Moldovei. S-a dus la Odesa şi s-a raliat revoluţiei bolşevice. În 1918 a semnat un acord (din partea rusă) cu România prin care Rusia Sovietică s-a obligat să-şi retragă trupele din Basarabia şi s-a permis în acest fel consolidarea independenţei Republicii Democrate Moldoveneşti şi unirea ei cu România la 9 aprilie 1918. Co-fondator al Internaţionalei Comuniste (1919). În 1922 a participat la dezbaterile care au dus la întemeierea URSS. Păstrând cetăţenia română, a continuat, ca lider al Kominternului, să fie implicat în mişcarea socialistă din România. Ostil regimului şi internaționalist, cu ocazia aderării Partidului Socialist din România la Komintern a cerut şi obţinut excluderea din partid a unora din militanţii socialişti prounioniști: Ioan Flueraş, Iosif Jumanca, Constantin Popovici, Leon Ghelerter. După ascensiunea lui Stalin la putere în URSS s-a lansat în diplomaţie şi a reuşit să scoată din izolare economică statul sovietic. L-a invitat pe Panait Istrati să viziteze URSS. Exprimând critici la adresa lui Stalin, a fost exclus din Komintern, din PCUS şi trimis cu domiciliu forţat la Astrahan, apoi la Saratov. Arestat în 1936 în cadrul „marii epurări". A fost împuşcat. Deși aflat în alte contexte politice, a avut anvergura lui Yane Sandanski, a fost continuatorul lui și a acționat în numele identității originare a lumii balcanice în ansamblul ei, pe fondul problemelor Europei de Est și Mediteranei de Est.

Racz, Petru
(?-28.10.1599, Șelimbăr)

Diplomat. Ortodox. Numele este maghiarizat, dar vine de la porecla familiei (care datează de la începutul veacului al XIV-lea, Rață). El a fost latinizat odată cu trecerea la greco-catolicism, devenind Rațiu. Mama sa a fost fiica lui Mircea Ciobanul (Basarab) și a Chiajnei. Trimisul lui Rudolf al II-lea în Rusia și la Sublima Poartă. A fost înnobilat de împărat și a primit moșii la Teiuș (Tövis), Noșlac (Nagylak), Gâlgău (Galgó). Ramura de Gâlgău s-a maghirizat în timp, iar cele de Teiuș și Noșlac au rămas românești. Din ramura de Gâlgău a făcut parte Claudia Rhédey de Kiss Rhéde, stră-străbunica reginei Elisabeta a II-a a Marii Britanii. Ramura românească s-a stabilit la Turda. P.R. și-a pierdut viața luptând alături de Mihai Viteazul la Șelimbăr. În 2010 piatra sa de mormânt a fost aruncată afară din biserica de la Teiuș, ctitoria sa, pe ideea că ar fi vorba de un ungur.

Radoff, Ştefan
(01.12.1934, Buftea, jud. Ilfov - 28.03.2012 București)

Actor. Bulgar din Ismail, Basarabia (găgăuz), după tată. Actor la Teatrul Nottara. Arestat în 1953, condamnat politic de Tribunalul Militar din Bucureşti la doi ani muncă silnică la Canal. După 1989 a fost conferenţiar la

Academia de Teatru şi Film (1990–1994) şi profesor la Academia de Artă, și la Universitatea Hyperion. Este membru al Uniunii Scriitorilor din 1991 şi al AFDPR. A dat viaţă multor personaje (roluri principale) din dramaturgia naţională şi universală, clasică, modernă şi contemporană, în teatru, în cinematografie, la televiziune şi la radio. A lucrat cu cei mai importanţi regizori. A jucat la Paris, Köln, Lisabona, Nancy, Copenhaga, Helsinki, Praga, Bratislava, Belgrad, Atena, Salonic, Budapesta, Moscova, Sankt Petersburg, Luxemburg, Sofia şi Plovdiv, Mexico, Guanahato, Morelia şi Vera Cruz etc. Laureat al mai multor premii din ţară şi străinătate: Premiul ATM şi al criticii teatrale în 1980, 1982, 1984, 1986; laureat al Festivalului de film de la Lucarno cu filmul *Prea mic pentru un război atât de mare;* laureat al festivalurilor de teatru de la Nancy, 1969; Arhus, Danemarca, 1970; Guanahato, Mexic, 1978. În 2004 a fost distins cu Ordinul Steaua României în grad de Cavaler.

Radu I
V. Basarab, Radu I

Radu al III-lea cel Frumos
V. Basarab, Radu al III-lea cel Frumos

Radu IV cel Mare
V. Basarab, Radu al IV-lea

Radu, Adrian
(25.09.1928, Iaşi)

Inginer. A început Facultatea de Construcţii la Institutul Politehnic din Timişoara şi a terminat-o la Institutul Politehnic din Iaşi. Profesor şi decan al Facultăţii de Construcţii a Politehnicii din Iaşi. Contribuţii în domeniul stabilirii caracteristicilor termotehnice ale materialelor componente şi elementelor de construcţie cu punţi termice. Membru AGIR, membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România, membru al Asociaţiei Române de Inginerie a Vântului.

Radu, Elie
(20.04.1853, Botoşani – 10.10.1931, Bucureşti)

Inginer constructor de poduri şi şosele. A studiat la Iaşi, la Academia Mihăileană. A plecat la Bruxelles în 1872, unde a urmat Şcoala Politehnică, pe care a absolvit-o în 1877, obţinând titlul de inginer. În decembrie 1877, după întoarcerea în ţară, intră în serviciul Ministerului Lucrărilor Publice, unde debutează ca inginer alături de Anghel Saligny (1854–1920), la controlul căii ferate Ploieşti–Predeal. A contribuit la construirea şoselelor transcarpatice, realizate după Marea Unire cu Transilvania. S-a dovedit un luptător pentru drepturile profesionale ale inginerilor, a stimulat şi a îndrumat creaţia inginerească. A deţinut funcţia de preşedinte al Societăţii Politehnice în 1898, 1903 şi 1904. A construit 650 km de căi ferate după concepţii proprii. Unul dintre cele mai importante trasee de cale ferată realizate de el este linia Târgu Ocna–Comăneşti–Palanca. A proiectat şi realizat numeroase poduri din beton armat şi tabliere metalice, o realizare deosebită fiind considerată legarea malurilor Siretului prin opt poduri. În 1889 a realizat o staţie de captare a apei subterane la Bragadiru, unică în Europa, ca şi prima reţea de alimentare cu apă a oraşului Bucureşti. Ulterior a mai realizat şi alimentarea cu apă a oraşelor Botoşani, Sinaia, Drobeta Turnu-Severin, Târgovişte, Iaşi. I se datorează proiectarea şi construirea a 60 de clădiri de gări, remarcabile fiind cele de la Curtea de Argeş, Comăneşti şi Galaţi. Sub directoratul său ministerial a fost proiectată şi realizată de către arhitectul Petre Antonescu construcţia clădirii Ministerului Lucrărilor Publice, în prezent Primăria Capitalei. În 1894 a fost numit profesor la Şcoala Naţională de Poduri şi Construcţii Civile, unde a predat cursurile de Trigonometrie, Poduri şi Construcţii Civile. La înfiinţarea Şcolii Politehnice din Bucureşti, în 1920, a predat cursurile: Edilitate, care se referea la canalizarea şi aprovizionarea cu apă a centrelor urbane şi Procedee generale de construcţii. Academia Română l-a ales membru de onoare în anul 1927.

Radu, Ioana *nume la naştere* Eugenia [Jana] Braia
(17.02.1917, Craiova – 18.09.1990, Bucureşti)

Cântăreaţă de romanţe. Sora Miei Braia, tot cântăreaţă de romanţe. Autodidactă. Considerată a doua mare voce a domeniului după Maria Tănase. Numele de scenă i-a fost dat de compozitorul Fili Ionescu. Melodii interpretate: *N-ai să ştii niciodată; Leliţă, Ioană; Aş vrea iar anii tinereţii; Cine mi te-a scos în cale?; De la primărie-n sus; De dragul tău am plâns; Piatră, piatră; De tine nu mai mi-este dor; Aş dori din piept să-mi scot; Toata lumea-mi zice Lotru'; Te-aştept pe-acelaşi drum; I-auzi, valea, cum mai sună; Car frumos cu patru boi;*

Ciobănaş cu trei sute de oi; Inimă, de ce nu vrei să-mbătrâneşti?; Nu se poate. Arist al Poporului (1964), distinsă cu Meritul Cultural (1968).

Radu, Vasile Gh.
(26.06.1903, Pârgăreşti, Bacău – 08.03.1982, Cluj-Napoca)

Zoolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Iaşi. Specializare la Paris, ca şi la Staţiunile de Cercetări de la Roscoff, Bretania, Franța; numele în bretonă Rosko), Agigea, Sinaia. Profesor la Facultatea de Ştiinţe Naturale a Universităţii din Cluj, decan al Facultăţii de Biologie-Geografie, director al Institutului de Zoologie şi Anatomie Comparată din Cluj. A promovat faunistica în România şi ecologia terestră. Lucrări: *Izopodes terrestres de Roumanie,* 1935; *Nevertebrate. Clasificare şi scurtă caracterizare,* 1954; Ro*lul animalelor în transformarea naturii,* 1962; *Contribuţii la studiul acarienilor din sol,* 1963. Membru al Societăţii de Biologie din Paris, al Societăţii Internaţionale pentru Nomenclatură din Londra. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Radul, Macarie M(ihailovici)
(04.09.1910, Martonoșa, Ekaterinoslav – 02.05.1971, Chişinău)

Militant politic. Locul unde s-a născut aparținea în vechime cazacilor de Nipru (zaporojeni) și avea o însemnată populație românească (între Nistru și Nipru. Există și un dicționar al al românilor ajunși hatmani). Nu se ştie exact dacă acesta este numele său real (dar nume cu articol hotărât la sfârșit mai existau în zonă). Era specialist în geografie şi vorbea româna şi rusa. În 1938 a avut iniţiativa înfiinţării Facultăţii de Geografie la Universitatea din Tiraspol. A fost primul ei decan. Apoi a fost director al Institutului Pedagogic din Tiraspol, încă sub guvernul român. După reocuparea Basarabiei de către URSS a fost comisar al poporului pentru învăţământ în Moldova şi vicepreşedinte pentru Învăţământ al Consiliului de Miniştri al RSSM. A iniţiat (1944) înfiinţarea Universităţii de Stat din Moldova (cu 9 facultăţi şi 30 de Catedre) şi a Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1946) ca Bază de cercetare a Academiei de Ştiinţe a URSS în Moldova. Ambele au fost hotărâri de partid. A fost membru al Biroului CC al PCM şi secretar cu propaganda al PCM (1949). A avut iniţiativa creării Institutului de Economie al Moldovei (1960), fiind primul său director. Exclus din toate funcţiile pentru „naţionalism românesc“ Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1961) şi primul preşedinte al Secţiei sale de geografie (1965).

Rafail *prenume la naştere* Radu
(1735, Stăncești, lângă Buzău – 15.08.1787, Hurezi)

Călugăr. Copist de manuscrise religioase, a realizat enluminuri şi caracteristici ale paginii care au dat un stil anume al mănăstirii. A copiat şi manuscrise laice, considerate foarte importante în epocă: *Minunile Maicii Domnului* (1753–1754), *Istoria Rusiei şi a lui Petru cel Mare* (1755), *Viaţa lui Sf. Paisie de Ioan Colibaşul* (1768), *Miscelaneu teologic, îndeosebi cu lucrări polemice* (1768), *Pateric* (1769), *Ithica ieropolitică sau filosofie de obiceiuri învăţătoare...* (1771), *Istoria Troadei* (1773), *Capetele Sf. Diadoh al Foticeii* (1772), *Scara Sf. loan Scărarul* (1773), *Cuvintele Cuviosului Petru Damaschinul* (1779), *Oglinda bogosloviei* (1779), *Miscelaneul dogmatic polemic* (1780), *Viaţa Sf. Varlaam şi Ioasaf* (1781), *Aravicon mitologhicon* (*Halima* sau *O mie şi una de nopţi,* 1783, traducerea lui).

Raicu, Gheorghe Şerban
(30.09.1940, Pietroșița, Dâmbovița)

Inginer. A absolvit Facultatea de Transporturi la Institutul Politehnic din Bucureşti. Profesor al facultăţii pe care a absolvit-o. Contribuţii în domeniul transporturilor feroviare. Membru în Consiliul de administraţie al Registrului Feroviar Român, membru IFAC (Comitetul Tehnic al Sistemelor de Transport), membru fondator al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Rainer, Francisc Iosif
(28.12.1874, Rohozna, Basarabia - 05.08.1944, București)

Medic (anatomist). Etnic german. A absolvit Medicina la Bucureşti. Specializare la Berlin şi Palma de Mallorca. Profesor la Facultatea de Medicină din Iaşi, apoi din Bucureşti, la Belle Arte (Facultatea de anatomie estetică) şi Institutul Superior de Educaţie Fizică. A întreprins studii fundamentale asupra sistemului limfatic, asupra inimii, asupra structurii funcţionale a organelor etc. Este creatorul şcolii anatomo-antropologice româneşti. A preconizat în anatomie o concepţie biologică dinamică, punând fundaţiile anatomiei funcţionale din România. I-a avut elevi pe medicii

Ion Ţurai şi Berthold Răsvan. Lucrări: *Cercetări antropologice asupra osemintelor aflate în săpături,* 1917–1923; *Enquètes anthropologiques dans trois villages roumaines des Carpathes*, 1937; *Sur le premier crâne d'homme paléolitique trouvé en Roumanie*, 1942, în colaborare. Membru de onoare al Academiei Române (1943).

Rákóczi I, Gheorghe *nume la naştere* Rákóczi György
(1593, Szerencs–1648, Alba Iulia)

Principe al Transilvaniei (1630–1648). (Szerencs, în regiunea Hegyalja, se află spre granița cu Slovacia și e locuit din vremuri imemoriale. Anual se desfășoară festivalul vinului de Tokaj). Mamă franțuzoaică. Tatăl lui Gheorghe Rákóczi II. S-a sprijinit pe noblimea ungară anti-habsburgică, pe alianţa cu Matei Basarab, domnul Ţării Româneşti şi cu Vasile Lupu, domnul Moldovei pentru a ţine piept tătarilor care veneau din-spre est. S-a aliat cu Suedia şi Franţa pentru a lupta contra Habsburgilor. S-a răspândit calvinismul. Deși sub suzeranitate otomană, Transilvania a înflorit economic.

Rákóczi II, Gheorghe *nume la naştere* Rákóczi György
(30.01.1621, Sárospatak – 07.06.1660, Nagyvárád, adică Oradea)

Principe al Transilvaniei (1648–1657). (Sárospatak, nu departe de Miskolc, se află pe valea râului Bodrog, presărată cu așezări valahe extrem de vechi.) Fiul lui Gheorghe Rákóczi I, asociat la domnie cu acesta (1642–1648) înainte de a domni singur. Otomanii au promovat independența Transilvaniei (mai ales sub Suleiman Magnificul, a cărui soție favorită era de neam ilir, dar si sub Selim II, fiul lui, a cărui soție favorită era Roxelana, ruteancă). S-a aliat cu Matei Basarab, domnul Ţării Româneşti, şi Vasile Lupu, domnul Moldovei, şi împreună au aderat la coaliţia suedezo-prusacă pentru a lupta cu Polonia (războiul de 30 de ani). A intrat în Cracovia și Varșovia. A fost biruit de poloni și alungat de pe tron. A murit în bătălie încercând să-l recapete.

Ralea, Mihai
(01.05.1896, Huşi – 17.03.1964, Berlin)

Sociolog, psiholog, eseist. A studiat Filosofia la Bucureşti şi Iaşi. S-a specializat la École Normale Supérieure şi Sorbona în Filosofie şi Drept. A

susţinut două teze de doctorat: *Ideea de revoluţie în doctrinele socialiste*, 1923 şi *Proudhon, concepţia despre progres şi atitudinea lui socială*, 1923. A făcut închisoare înainte de război pentru poziţii ideologice de stânga. După război ministru al Artelor, deputat în Marea Adunare Naţională, membru în Consiliul Mondial al Păcii. A urmat lui C. Stere și G. Ibrăileanu la conducerea „Vieţii româneşti". Ca eseist a scris despre aproape despre toţi scriitorii moderni din literatura română şi universală: Ibsen, Keyserling, Th. Hardy, Amiel, Fromentin, Anatole France, Rilke, Paul Valéry, Gide, Th. Mann, Balzac, Sadoveanu, Arghezi, Ibrăileanu etc. Lucrări: *Interpretări*, 1927; *Introducere în sociologie*, 1927; *Comentarii şi sugestii,* 1928; *Perspective*, 1928; *Atitudini, ipoteze şi precizări în ştiinţa sufletului; Specific şi frumos în comentarii şi sugestii*, 1931; *Sociologia şi teoria cunoaşterii; Formarea ideii de personalitate; Valori,* 1935; *Psihologie şi viaţă; Explicarea omului; Înţelesuri* (1942); *Între două lumi* (1943); *Sociologia succesului* (în colaborare); *Cele două Franţe,* 1956; *Istoria psihologiei,* 1958 (în colaborare); *Portrete, cărţi, idei. Introducere în psihologia socială*, 1966 (postum). Pentru activitatea sa culturală şi pentru cea științifică a fost ales membru al Academiei Române (1948), preşedinte al Secţiei de Ştiinţe Economice, Filosofice şi Juridice a Academiei Române (1959–1963) şi distins cu titlul de laureat al Premiului de Stat.

Rally-Arbore, Zamfir
V. Arbore, Zamfir

Ralu Caragea
V. Caragea, Ralu

Ramadan, Constantin
(25.02.1896, Iaşi – 25.03.1958, Iaşi)

Actor. A făcut actorie de tânăr, remarcându-se în diverse trupe. A luptat în Primul Război Mondial. Actor al Teatrului Naţional din Iaşi. Profesor la Institutul de Teatru din Iaşi. A jucat numeroase roluri în teatru, dar şi la radio (Teatru Radiofonic) şi în film. Filmografie: *În sat la noi* (1951); *Mitrea Cocor* (1952*); Arendaşul român* (1952); *Brigada lui Ionuţ* (1952); *Răsare soarele* (1953); *Nepoţii gornistului* (1953); *Directorul*

nostru (1954); *Şi Ilie face sport* (1955); *Afacerea Protar* (1956); *Şofer de mare viteză* (1956); *Râpa Dracului* (1957); *Bijuterii de familie* (1957); *Ciulinii Bărăganului* (1958). Artist al Poporului din RPR. O stradă din Iaşi îi poartă numele.

Ranga, Alexandru
(10.08.1920, Cureşniţa Nouă, Basarabia – 03.01.1981, Chişinău)

Violonist şi compozitor. Între 1938 şi 1940 a învăţat să cânte la vioară la Conservatorul din Iaşi. Din 1940 se stabileşte la Chişinău, unde îşi continuă studiile la Conservatorul Municipal, cu Alexandru Pavlov (vioară). Până în 1955 a condus orchestre de muzică populară în diferite localităţi ale Moldovei: Bălţi (1940–1955), Orchestra de studio a Radioteleviziunii din Chişinău (1955–1970), cu întrerupere de doi ani (1962–1964). Din 1970 până în 1974 este dirijor al Orchestrei de muzică populară a Casei de cultură din Delacău, Anenii Noi. Bun cunoscător al muzicii populare, a compus muzică în stil popular, lucrări corale, vocale, pentru fanfară, cântece pentru copii. A editat în 1970 culegerile: *Frunză verde sălcioară* (pentru voce şi pian); *Ciobănaşe, ciobănel* (1972, pentru orchestră de instrumente populare: *Fantezie* (1958), *Meleaguri moldave* (1959), *Fantezie despre Nistru* (1961), *Rapsodie* (1961), *În codru* (1967), *La strânsul strugurilo*r – piesă pentru fluier (1961), *Piesă pentru cimpoi* (1963), *Piesă pentru vioară* (1964), *Piesă pentru flaut* (1965); pentru voce cu orchestră: *Hora muncii* (1976, versuri V. Teleucă), *Pe un rămurel de soare* (1977, versuri M. Roman), *Hora roadei* (1978), *Baladă despre mamă* (1978, versuri P. Zadnipru) ş. a.; compoziţii pentru cor: *Cântă, acordeon* (1954), *Cântec despre pace* (1955), *Of, dragostea mea* (1956), *Rodeşte, pământul meu* (1958), *Cântec despre mamă* (1971) ş. a.; creaţii vocale: *Doina, Amicul meu, Te aştept, te aştept* (versuri V. Rusu); *Cireş-cireş, Dragostea soldatului* (versuri N. Costenco*); Mândra mea* ţară ş.a.; creaţii pentru fanfară: marşul *Rezervele muncii* (1966), *Marş* (1968), *Polca* (1968), fantezia *Ciobăneasca* (1972), *Rapsodia Nr. 1*. (1973); cântece pentru copii: *Hai la muncă, Timuroviştii, Hai în luncă, Iepuraşu', Bradul meu, Ninge* ş. a. Artist Emerit din Republica Moldova (1967). Membru al Uniunii Compozitorilor din Moldova (1974).

Rațiu, Basiliu *nume la naștere* Vasile Rațiu de Noșlac
(25.12.1783, Turda - 12,12,1870, Blaj)

Greco-catolic (din 1810). Părinți ortodocși. El a transcris în latină numele Racz (la origini Rață) al familiei. Trebuie spus că Noșlac se află aproape de Alba Iulia (pe locul Sarmisegetuzei) și are atestare arheologică din Neolitic. A studiat la Turda, Cluj, Aiud și Viena. Discipol al lui Petru Maior. Protopop, profesor și rector al Seminarului Diecezan din Blaj. Membru fondator al ASTRA. Semnatar al Pronunciamentului de la Blaj (1868) contra împăratului (care voia să anuleze autonomia Transilvaniei. Din cauza intervenției Marii Britanii, Franz Joseph a anulat procesul intentat semnatarilor). A întemeiat la Turda Eforia Fondului Cultural, care există și astăzi.

Raţiu, Ioan
(19.08.1828, Turda – 04,12,1902, Sibiu)

Avocat și om politic. Greco-catolic. Nepot de frate al lui Basiliu R. Fondator al Partidului Național Român din Transilvania și președintele lui (1892-1902). Semnatar al Memorandumului adresat în 1892 împăratuli Franz Joseph pentru drepturile națiunii române din Transilvania, garantate odată cu trecerea la greco-catolicism. La 1848 a fost luptător (haiduc) într-o formațiune care i-a scos pe maghiari din Munții Apuseni. Și-a deschis cabinet de avocatură la Sibiu.

Raţiu, Ion
(06.06.1917, Turda – 17.01.2000, Bucureşti)

Gazetar. Nepotul lui Ioan R. Unul din cei doi fii ai săi, Iancu, a fost căsătorit cu fiica dirijorului George Georgescu. Și-a luat licenţa în Drept la Cluj 1938), trimis la Londra în 1940 de Ministerul de Externe, a demisionat odată cu înfiinţarea statului legionar şi a cerut azil politic (1940) la Londra. A obţinut o bursă de 3 ani la Cambridge și și-a luat diploma de Master of Arts în Ştiinţe Economice. Angajat de grupul de companii de depunere şi expediţii Pall Mall (1951–1957). Managerul lui Julius Rudert Limited. Întemeiază propria sa companie, J.R. Shipping Co. Ltd., specializată în transporturi şi expediţii directe pentru încărcături în vrac (1957). Fondator şi administrator delegat al firmei Regent Line, de transporturi maritime lunare între Europa de Nord şi porturile din sudul Statelor Unite ale Americii de la Oceanul Atlantic (1963–1975). În 1965 a înfiinţat ARCADA (Asociaţia Culturală a Românilor din Anglia), în 1984 (la Geneva) a înfiinţat Uniunea Românilor Liberi. A revenit în România după 1989, fiind membru fondator al noului Partid Țărănesc

Creştin-Democrat, deputat în Parlamentul României, unul dintre fondatorii ziarului „Cotidianul“ (din 1991) al PNŢCD. Membru al organizaţiei scriitorilor PEN Club Internaţional şi PEN în Exil, preşedinte al Federaţiei Internaţionale a Ziariştilor Liberi (1957–1984) şi preşedintele ei de onoare (din 1984), membru al Asociaţiei Presei Străine din Londra, unul dintre fondatorii organizaţiei Amnesty International (1960). Lucrări: *Templeton,* piesă de teatru, Londra, 1958 (în colaborare cu Jane Cobb); *Bessarabia, a Romanian Land,* sub auspiciile ACARDA, 1968; *Contemporary Romania,* Londra, 1975; *La Roumanie d'aujourd'hui,* Paris, 1975; *Rumunia wspólczesna,* Londra, 1975; *România de astăzi,* 1977; *Cartea Memorandului,* 1979; *Moscow Challenges the World,* 1986.

Răceanu, Mircea *nume la naştere* Mircea Bernat
(17.10.1935, Bucureşti)

Om politic. Fiul lui Bernat Andrei, evreu din Târgu Mureş, militant comunist, executat de fascişti la Râbniţa, lagăr din Transnistria, în aprilie 1944. El însuşi s-a născut la închisoarea Văcăreşti, unde se afla mama naturală, comunistă din 1927, nume la naştere Ileana Pop, căsătorită Bernat, apoi Răceanu. A absolvit Institutul de Stat pentru Relaţii Internaţionale la Moscova. Specializare în SUA. A lucrat în Ministerul de Externe al României (ministru Corneliu Mănescu) pe relaţia cu SUA, Canada, ţările Americii Centrale şi statele Americii Latine. A colaborat cu partea americană la subminarea regimului totalitar din România. În ianuarie 1989 a fost arestat ca autor principal al „scrisorii celor şase“, trimisă Europei Libere şi care avea să declanşeze mişcarea din decembrie 1989 şi a fost condamnat la moarte. A scăpat din cauza evenimentelor din Bucureşti din decembrie 1989 şi trăieşte în SUA din 1990. Lucrări: *Infern '89,* 1990; *Cronologie comentată a relaţiilor româno americane,* 2005. Reabilitat sub preşedinţia lui Emil Constantinescu, a primit Ordinul Steaua României sub preşedinţia lui Ion Iliescu.

Rădăceanu, Eduard
(01.01.1943, Uterek, URSS)

Inginer. A absolvit Facultatea de Energetică la Institutul Politehnic din Bucureşti. Specializare în automatică în Marea Britanie şi SUA. A lucrat la Centrul de Calcul (CEPECA), a fost conferenţiar la Academia Tehnică Militară, director ştiinţific la Institutul Român de Management. Contribuţii în domeniul simulării ca metodă de proiectare şi reproiectare asistată de calculator a fluxurilor de producţie. Preşedinte al Asociaţiei Române de Simulare şi Jocuri Decizionale în cadrul AGIR. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Rădăceanu, Lothar *nume la naştere* Lothar Wuertzel
(19.05.1899, Rădăuţi – 24.08.1955, Helsinki)

Om politic. Etnic german, dedicat ideologiei de stânga. Ca membru al Partidului Social Democrat a susţinut unificarea acestui partid cu Partidul Comunist Român. A fost contra comunismului de tip stalinist, care, în loc să colaboreze cu social democraţii ruşi, i-a trimis la închisoare. A fost, de asemenea, contra gogo-cuzismului şi a legionarilor. Ministru al Muncii în cabinetul 1 şi 2 condus de Petru Groza. După unirea PSDR cu PCR a fost membru al Comitetului Central al PMR. Membru titular al Academiei Române (1955).

Rădăuţanu, Sergiu
(17.06.1926, Chişinău – 06.03.1998, St. Petersburg)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici, Universitatea din Chişinău. Specializare la Institutul Politehnic din Leningrad. Doctor habilitat în fizică (1966, Leningrad). Rector fondator (1964) al Institutului Politehnic din Chişinău. A susţinut accesul tineretului basarabean la şcolile superioare. A fost preşedinte al Sovietului Suprem al RSSM (1967–1971). În 1973 a fost destituit din postul de rector. Director al Centrului de Materiale semiconductoare al Institutului de Fizică Aplicată al AŞM. Contribuţii în domeniul fizicii şi chimiei semiconductorilor, tehnologiei şi aplicării materialelor semiconductoare. Autor a peste 100 de brevete de invenţie. Preşedinte al Uniunii Tehnico-Ştiinţifice din Chişinău, membru şi vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, membru al Academiei Inginereşti a Federaţiei Ruse, membru al Academiei Internaţionale de Cosmonautică, preşedinte al Fundaţiei Dimitrie Gusti din Chişinău. Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova. Membru de onoare al Academiei Române (1991).

Rădescu, Nicolae
(30.03.1874, Călimănești – 16.05.1953, New York)

General. A absolvit Academia Militară la Bucureşti, ajungând general de corp de armată. Lider al grupului partidului (naţionalist de dreapta), Cruciada Românismului, separat din gruparea Garda de Fier (legionarii). A fost contra amestecului Germaniei în treburile interne ale României. Întemniţat la Târgu Jiu în 1942 pentru critici la adresa ambasadorului german Killinger (ca și Tudor Arghezi). Prim-ministru al României (1944–1945), l-a avut vicepreşedinte al guvernului pe Petru Groza. A încercat să oprească înglobarea României în blocul socialist. A fugit din ţară în 1945 cu ajutorul Ambasadei Britanice la Bucureşti, cu vreo câteva zile înainte de a fi arestat de comuniști, şi s-a stabilit în SUA, unde a încercat să formeze un guvern român în exil, cu personaje politice care evadaseră din România (Mihail Fărcăşanu, Grigore Gafencu şi Constantin Vişoianu). Trupul său a fost adus şi înhumat la Bellu, Bucureşti, în anul 2000, la iniţiativa premierului Mugur Isărescu.

Răducanu, Ion
(20.03.1884, Bucureşti – 10.11.1964, Bucureşti)

Economist. A absolvit Academia Comercială la Graz, Austria. Doctoratul în Finanţe la Universitatea din Berlin, 1902. În 1911 obţine, prin concurs, titlul de docent la Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti; în această calitate ţine un curs despre cooperaţie; în 1912 redactează proiectul de lege pentru înfiinţarea Academiei Comerciale, instituţie care începe să funcţioneze în 1913; în 1915 este numit, prin concurs, profesor la Academia Comercială, Catedra de Ştiinţa Finanţelor şi Legislaţie. Va fi şi rector al acestei instituţii din 1931 până în 1940, când este înlăturat de legionari. În ianuarie 1918 a întemeiat la Iaşi, cu Virgil Madgearu şi Victor Slăvescu, revista „Independenţa economică“, ce apare până în 1947. Tot la Iaşi este, alături de Dimitrie Gusti, Vasile Pârvan şi Virgil Madgearu, unul dintre fondatorii Asociaţiei pentru Știinţe și Reforme Sociale, care va deveni Institutul Social Român; între februarie – mai 1918 face parte din comisia financiară română care negociază cu germanii, la început la Buftea, apoi la Bucureşti, preliminariile Păcii de la Bucureşti; în perioada interbelică participă la diferite congrese parlamentare (Rio de Janeiro, Varşovia etc.), pan-europene (Viena, 1935), interbalcanice (Istanbul, 1931 şi Bucureşti, 1933), conferinţe ale Biroului internaţional al muncii (Geneva, 1929–1930), congrese ale Alianţei Cooperative Internaţionale pentru Societatea Naţiunilor. A fost ministrul Muncii, Cooperaţiei şi Asigurărilor Sociale (noiembrie 1929 – iunie 1930). În această calitate redactează legea cunoscută sub numele de Legea Răducanu, care stipulează dreptul muncitorilor de a beneficia de concedii legale plătite (aceasta cu 7 ani înainte de acordarea de concedii legale în Franţa); ministru de Finanţe, 7-13 iunie 1930; ministrul Lucrărilor Publice şi al Comunicaţiilor, noiembrie 1930 – aprilie 1931. Înlăturat din învăţământ în 1948, a fost întemniţat la Sighet (1950–1955). Lucrări: *Ştiinţa financiară şi legislaţia*, 1939; *Introducere în finanţele publice,* 1946. În 1936, la recomandarea lui Dimitrie Gusti, este numit membru corespondent al Academiei Române (1936), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Rădulescu, Alexandru D.
(26.08.1886, Focşani – 11.04.1979, București)

Medic şi scriitor. A absolvit Medicina la Bucureşti. Director al Spitalului de Chirurgie infantilă din Cluj (1920–1940), a înfiinţat primul spital de ortopedie pentru copii din România, la Cluj, în 1921. Profesor la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. Fondator al „Revistei de ortopedie şi chirurgie infantilă“ (1931). Contribuţii în domeniul ortopediei şi traumatologiei. Lucrări: *Ortopedia,* 1927; *Mica chirurgie şi elemente de patologie chirurgicală,* 1934; *Fracturi şi luxaţii,* 1950; *Artoplastia,* 1958; *Scoliozele,* 1960; *Transplantări şi grefe osoase şi cartilaginoase,* 1975, în colaborare. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din Bucureşti, al Academiei de Chirurgie din Paris, al Societăţii Internaţionale de Chirurgie. Membru al Academiei Române (1955).

Rădulescu, Andrei
(28.11.1880, Chiojdeanca, jud. Prahova – 30.09.1959, Bucureşti)

Jurist şi magistrat. Preşedinte al Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie. Absolvent al liceului Sf. Petru şi Pavel din Ploieşti, a urmat Facultăţile de Drept, Litere şi filosofie la Bucureşti şi a obţinut licenţa în Drept la Liège. Timp de 30 de ani a fost titularul Catedrei de Drept Civil la Facultatea de Drept din Bucureşti şi la Academia de Înalte Studii Comerciale şi Industriale. Întemeietor al şcolii de cercetare a Dreptului românesc. A

publicat îndeosebi studii privitoare la vechiul Drept românesc, iar în ultima perioadă a vieții, a condus lucrările de tipărire, în ediţii critice, a unor vechi legiuiri româneşti. Lucrări: *Din viaţa şi activitatea lui Andronache Donici,* 1906 (monografie); *Privire asupra organizării judecătoreşti din Dobrogea veche de la anexare până azi,* 1914; *Pravilistul Flechtenmacher,* 1916 (monografie); *Studii de Drept civil,* 2 volume, 1920; *Cultura juridică românească în ultimul secol,* 1923; *Viaţa juridică şi administrativă a satelor,* 1927; *Izvoarele Codului Calimachi,* 1927; *Influenţa belgiană asupra Dreptului românesc,* 1931; *Originalitatea Dreptului românesc,* 1933; *Romanitatea Dreptului nostru,* 1939; *Dreptul românesc în Basarabia,* 1943. Academician şi Preşedintele Academiei Române în perioada 1946–1948.

Rădulescu, Constantin (Costin)
(23.02.1932, Bucureşti – 27.06.2002, Bucureşti)

Speolog și paleontolog. A absolvit Facultatea de Biologie a Universităţii din Bucureşti. Cercetător şi director la Institutul de Speologie Emil Racoviță din Cluj. Contribuţii în domeniul cercetării mamiferelor fosile de pe teritoriul României. A descoperit genuri și subspecii noi din Eocen, care stabilesc un areal comun între Egipt, Anatolia şi suprafaţa României. Lucrări: *Remarques sur quelques Equidés quaternaires de Roumanie,* 1962; *Essai sur la chronologie du Quaternaire inférieur et moyen de Roumanie,* 1970; *The mammals of the Dacian,* 1995. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Rădulescu, Dan P.
(20.01.1928, Bucureşti)

Geolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe Naturale la Universitatea din Bucureşti. Profesor la aceeaşi facultate. Cercetător şi director la Institutul Geologic din Bucureşti. Ambasador al României în Grecia (1997-2001). Cercetări asupra minelor din zonele vulcanice şi saline, asupra evoluţiei geotectonice a teritoriului României. Lucrări: *Mineralogia topografică a României*, 1966, în colaborare; *Harta geologică a României*, 1968, în colaborare; *Harta metalogenetică a României*, 1970; *Vulcanii, astăzi şi în trecutul geologic,* 1976; *Petrologie magmatică şi metamorfică*, 1981. Membru al Societăţii Geologice a României, al Asociaţiei Internaţionale de Vulcanologie şi Chimism al Interiorului Globului. Membru titular al Academiei Române (1993), vicepreşedinte al ei (1994–1998).

Rădulescu, Dem. *prenume la naștere* Dumitru
(30.09.1931, Râmnicu Vâlcea – 17.09.2000, București)

Actor (de comedie) de teatru, film şi televiziune. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti. Actor la Teatrul Naţional. Profesor la Universitatea Naţională de Artă Teatrală şi Cinematografică I.L. Caragiale din Bucureşti. A debutat ca amator la vârsta de 17 ani, la un bal organizat de fanfara gării. În 1956 a câştigat premiul I pentru interpretare cu piesa *Steaguri pe turnuri*, la un concurs pentru tineri actori. A fost remarcat de Sică Alexandrescu şi, practic, acesta a fost debutul său. A fost prieten cu Ion Cojar şi Liviu Ciulei; cu ultimul a colaborat pentru *O scrisoare pierdută.* Roluri în film: *Telegrame* (1959), *Pe litoral mi-a rămas inima* (1961), *Un surâs în plină vară* (1963), *Politică şi... delicatese* (1963), *La vârsta dragostei* (1963), *Dragoste la zero grade* (1964), *Gaudeamus igitur* (1965), *Les Fêtes galantes* (1965), *Sept hommes et une garce* (1966), *Brigada Diverse intră în acţiune* (1970), *B.D. în alertă* (1970), *B.D. la munte şi la mare* (1971), *Veronica* (1972), O scrisoare pierdută (1977, TV), *Eu, tu şi Ovidiu* (1977), *Expresul de Buftea* (1978), *Şantaj* (1981), *Saltimbancii* (1981), *Grăbeşte-te încet* (1981), *Destine romantice* (1981), *Am o idee* (1981), *Un Saltimbanc la Polul Nord* (1982), *Milionar la minut* (1982, TV), *Fram* (1983, serial TV), *Bocet vesel* (1983), *Secretul lui Bachus* (1984), *Primăvara bobocilor* (1985), *Coana Chiriţa* (1986), *Chiriţa la Iaşi* (1987), *Secretul armei secrete* (1988), *Omul din Buzău* (1988, TV), *Harababura* (1990), *Milogul S.R.L.* (1991, TV), *O invitaţie* (1993, TV), *A doua cădere a Constantinopolului* (1994), *Politică înaltă* (TV), *Atmosferă încărcată* (1996) ș.a.

Rădulescu, Eugen H.
(13.10.1904, Bordușani, Ialomiţa – 02.03.1993, Bucureşti)

Inginer agronom. A absolvit Agronomia la Cluj. Specializare la Universităţile din Halle, München şi Viena. Profesor şi decan la Facultatea de Agricultură din Cluj, profesor şi rector al Institutului de Agronomie din Cluj, apoi din Bucureşti. Contribuţii la cercetarea ciupercilor parazite şi insectelor dăunătoare. A obţinut, împreună cu V. Velican, soiurile de grâu Cenad 650 şi Cenad 635. Lucrări: *Duşmanii inului*, 1937; *Ploşniţele grâului*

şi combaterea lor, 1939; *Îndrumător pentru determinarea bolilor şi dăunătorilor la seminţe,* 1967; *Dicţionar de termeni populari tehnici şi ştiinţifici în fitopatologie,* 1983. Membru al Academiei de Ştinţe Agricole şi Silvice din România, al Societăţii Naţionale de Geografie din Washington. Membru titular al Academiei Române (1963), preşedinte al Secţiei de ştiinţe agricole şi silvice a Academiei Române (1965–1966).

Rădulescu, Gheorghe Aurelian
(23.03.1907, Călăraşi – 2002, Bucureşti)

Inginer chimist. A urmat studiile universitare la Strasbourg, în Franţa, unde în 1929 a obţinut diploma de inginer chimist şi titlul de doctor în ştiinţe prin susţinerea unei teze publicate la Paris, 1937. Între 1963 şi 1973 a fost director ştiinţific al Institutului Petrochim, iar între 1973 şi 1983 a fost cercetător ştiinţific principal şi consilier ştiinţific al ICERP SA Ploieşti, Departamentul uleiuri lubrifiante. A lăsat cărţi şi 20 de brevete de invenţie: o monografie a ţiţeiurilor româneşti, singura existentă, precum şi date despre tehnologia uleiurilor lubrifiante, cărţi de importanţă majoră în formarea specialiştilor de ieri şi de azi în acest domeniu: *Tehnologia uleiurilor minerale,* 1958; *Proprietăţile ţiţeiurilor româneşti,* 1961; *Energetica turbomotoarelor cu ardere internă,* 1964; *Uleiuri şi ungerea autovehiculelor,* 1973. În 1992, ca recunoaştere a întregii sale activităţi, a devenit membru de onoare al Academiei Române.

Rădulescu, Gheorghe (Gogu)
(05.09.1914, Bucureşti – 28.05.1991, Bucureşti)

Om politic. A absolvit Academia de Studii Economice la Bucureşti. A intrat în PCR din 1933, iar în 1941 a dezertat din armată şi a trecut în URSS. A revenit în ţară după 23 august 1944 şi a fost ministru al Comerţului, membru al CC al PCR din 1960, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (1963), din 1965 membru al CPEx, iar din 1969 al Prezidiului Permanent al CC al PCR. Reprezentant permanent al României în Comitetul Executiv al CAER. Şef al Înaltei Curţi de Conturi. A cultivat cu obstinaţie cultul lui Nicolae Ceauşescu, dar şi pe intelectualii care s-au aflat în prima linie a răsturnării regimului socialist: Ana Blandiana, Mircea Dinescu, Andrei Pleşu, Gabriel Liiceanu, Augustin Buzura, Dan Hăulică, Nicolae Manolescu, Eugen Simion, George Ivaşcu, Horia Roman Patapievici sau Zigu Ornea. Arestat la începutul lui 1991 pentru înaltă trădare (colaborare cu Moscova), a fost eliberat din motive de boală. A murit la spitalul Caritas.

Rădulescu-Motru, Constantin
(02.02.1868, Motru – 04.03.1957, Bucureşti)

Gazetar şi specialist în psihologie socială. A absolvit Dreptul, Literele şi Filosofia la Bucureşti. Specializare la Paris şi în Germania. În 1892 îşi adaugă numele de Motru la cel de Rădulescu. Henri Bergson a citat teza sa de doctorat în lucrarea *Introduction à la Métaphysique*. În 1897 înfiinţează „Studii filosofice“, care a devenit „Revista de filosofie“. Profesor la Universitatea din Bucureşti, a înfiinţat primul Laborator de psihologie din România (1906). În 1918 devine director al Teatrului Naţional din Bucureşti. A înfiinţat şi condus Societatea Română de Filosofie. Conservator (maiorescian) ca ideal politic. Lucrări: *Ştiinţă şi energie*, 1902; *Cultura română şi politicianismul,* 1904; *Psihologia industriaşului*, 1907; *Naţionalismul,* 1909; *Sufletul neamului nostru,* 1910; *În zilele noastre de anarhie,* 1910; *Psihologia ciocoismului*, 1911; *Din psihologia revoluţionarului,* 1919; *Concepţia conservatoare şi progresul*, 1924; *Ţărănismul, un suflet şi o politică,* 1924; *Demagogia şcolară*, 1927; *Ideologia statului român,* 1934; *Românismul,* 1939; *Etnicul românesc. Comunitate de origine, limbă şi destin*, 1942. În 1923 este primit în Academia Română, pentru ca în 1938 să devină preşedintele acestei instituţii, funcţie exercitată până în 1941. Exclus în 1948, repus în drepturile sale de membru titular în 1990.

Rădulescu, Nicolae Al.
(22.10.1905, Budeşti, jud. Vrancea – 23.01.1989, Bucureşti)

Geograf. A absolvit Facultatea de Geografie a Universităţii din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Ştinţe a Universităţii din Bucureşti. Fondator şi redactor al revistelor „Milcovia“ şi „Revista Geografică Română“. Contribuţii în domeniul geografiei populaţiei şi aşezărilor, al seismologiei şi climatologiei. Lucrări: *Clima Moldovei de Sud,* 1930; *Cutremurele de pământ din Moldova de Sud*, 1930; *Oltenia seismică*, 1938; *Poziţia geopolitică a României,* 1938; *Antropologia rasială şi antropogeografia,* 1941; *Unitatea şi funcţiunile pământului şi poporului român,* 1943; *Geografia agricolă a României,* 1968. Membru corespondent al Academiei Române (1948), exclus în acelaşi an, repus în drepturi în 1990.

Rădulescu-Pogoneanu, Ion A.
(14.08.1870, Pogoanele, jud. Buzău – 14.03.1945, Bucureşti)

Pedagog. Tatăl lui Victor R.-P. A absolvit Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti, Dreptul şi Filosofia la Leipzig. Junimist. Profesor la Universitatea Bucureşti, director al Seminarului Pedagogic din Bucureşti. Contribuţii în domeniul pedagogiei în linia lui Pestalozzi. Lucrări: *Johann Heinrich Pestalozzi, o schiţă a vieţii şi ideilor sale,* 1910; *Fenomenul educaţiei,* 1942. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Rădulescu-Pogoneanu, Victor
(21.09.1910, Bucureşti – 10.03.1962, Văcăreşti)

Diplomat. Fiul lui Ion A. R.-P. A absolvit Dreptul şi Filosofia la Universitatea din Bucureşti. Trimis în 1941 la Legaţia Română din Stockholm, a cerut revenirea în Centrala ministerului în 1943. A fost director al Cabinetului şi cifrului în Ministerul Afa-cerilor Străine şi s-a ocupat de tratativele secrete de pace cu aliaţii şi cu URSS. În acelaşi timp, organizase un guvern-fantomă, cunoscut sub numele de Cabinetul Negru, care avea conexiuni cu grupul Cretzianu-Gafencu-Tilea prin fratele lui Victor R.-P., Titus, aflat la Berna pentru a face un Centru de Studii Româneşti. Arestat în 1947 în grupul Iuliu Maniu, a murit la închisoare.

Răduleţ, Remus *prenume la naştere* Remus Baziliu
(03.05.1904, Brădeni, jud. Sibiu – 06.02.1984, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electromecanică la Universitatea din Timişoara. Specializare la Zürich, în Elveţia. Profesor la Politehnica din Timişoara, la Institutul de Căi Ferate din Bucureşti şi la Politehnica din Bucureşti. Director al Institutului de Energetică al Academiei Române. Este unul dintre creatorii şcolii româneşti de energetică şi electrotehnică. Contribuţii în domeniul mărimilor primitive şi derivate ale câmpului electromagnetic, a elaborat prima teorie a comportării cuptoarelor de inducţie fără fier, în tehnica sudurii electrice. Lucrări: *Electricitatea şi magnetismul*, 2 vol., 1950–1951; *Bazele teoretice ale electrotehnicii*, 2 vol., 1953-1954. *Proiectarea hidrogeneratoarelor şi a motoarelor sincrone,* 1980. Membru al Asociaţiei Generale a Inginerilor din România, al Comisiei Internaţionale de Electrotehnică. Membru titular al Academiei Române (1963), vicepreşedinte al ei (1966–1974) şi preşedinte al secţiei de Ştiinţe tehnice (1963–1966).

Răsvan, Berthold
(12.02.1903, Bucureşti – 24.08.1989, Ashdod, Israel)

Medic pediatru. Tatăl lui Vladimir R A absolvit Medicina la Bucureşti ca elev al lui Fr. I. Rainer şi Victor Babeş. Doctorat în medicină la Strasbourg. Apropiat de mişcarea comunistă din anii ’30, aripa Lucreţiu Pătrăşcanu, graţie lui Athanase Joja şi Ştefan Milcu. Medic la Spitalul Caritas, profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti. A organizat după război sistemul naţional de ocrotire a mamei şi copilului şi a înfiinţat prima secţie de imaturi din România (1949) la Casa Copilului nr. 1, devenită Institutul de Puericultură, unde a fost director fondator (1949–1951). S-a ocupat de organizarea primelor conferinţe naţionale de pediatrie şi a organizat cursuri de pregătire pentru surorile de pediatrie. Contribuţii la diagnosticarea precoce a bolilor infecţioase congenitale la copii. A publicat primul *Manual de pediatrie* din ţară după război (1949). A scris peste 2500 de articole de specialitate. Lucrări: C*ontribuţiuni la studiul anemiei pseudoleucemice infantile,* 1929; *L’Ultravirus tuberculeux,* 1932; *Asupra valorii alimentare a seminţei de soia în dietetica sugarulu*i, 1936; *Raportul asupra ocrotirii mamei şi copilului în România,* 1944; *Curs de puericultură,* 1949; *Pneumotoraxul spontan la sugar,* 1950; *Spre o nouă orientare în pediatrie,* 1951, în colaborare; *Electroforeza în astmul infantil,* 1961. Membru fondator al Societăţii Române de Pediatrie (1929), membru al Societăţii de Pediatrie din Strasbourg (1931), membru fondator al Sindicatului Sanitar Român (1944).

Răsvan, Vladimir
(20.05.1945, Bucureşti)

Inginer. Fiul lui Berthold R. şi soțul Ecaterinei Țarălungă. A absolvit Facultatea de Automatică a Politehnicii din Bucureşti ca elev al lui Corneliu Penescu, Aristide Halanay şi Vasile Mihai Popov. A ondat Facultatea de Automatică a Universității din Craiova. Specializări în Italia (Politecnica Torino), Israel (Weizmann Institut) şi Franţa (CNRS). Cercetător la Institutul de Energetică al Academiei, profesor şi decan fondator al Facultăţii de

Automatică la Universitatea din Craiova, profesor la Departamentul în limbi străine al Politehnicii din București. Contribuţii în domeniul stabilităţii sistemelor dinamice neliniare, al teoriei sistemelor cu întârziere, modelării proceselor neliniare, oscilaţiilor neliniare, teoriei calitative a sistemelor discrete. Invitat pentru conferinţe în SUA, Rusia, Polonia, Marea Britanie, Ungaria, Portugalia, Spania, Cehoslovacia, Mexic. Lucrări: *Stabilitatea absolută a sistemelor automate cu întârziere,* 1975, Premiul Academiei Române; *Teoria stabilităţii*, 1987; *Sisteme dinamice multiechilibru şi funcţii Liapunov naturale,* 1998. Membru al Societăţii Americane de Matematică, membru fondator al Societăţii Române de Automatică şi Informatică, membru al Association des Ingénieurs Belges, membru senior al Institute of Electrical and Electronics Engineers din SUA (IEEE), membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Răşcanu, Ioan
(01.10.1878, Cahul, Basarabia – 25.02.1952, Sighet)

General de corp de armată. A fost atașat militar la Berlin (1907–1911), ofiţer de legătură cu Statul Major Francez în 1916, comandant de brigadă în bătălia de la Mărăşeşti în 1917, primar al Bucureştiului (1942–1944). Liberal ca opţiune politică. Deputat şi senator în mai multe legislaturi. Ministru de Război între 1918 şi 1921 şi apoi ministrul Basarabiei şi Bucovinei în 1927. Între 1931 şi 1932 a fost ministru de stat cu sarcina de Comisar superior al guvernului în Basarabia şi Bucovina. Cu prilejul venirii mareşalului Joffre la Bucureşti pentru sărbătorirea a 3 ani de la victoria de la Mărăşeşti (1920), a primit de la acesta Crucea de Război a Franţei pentru oraşul erou. Arestat în 1947 alături de alţi veterani de război decoraţi cu Ordinul Mihai Viteazul în Primul Război Mondial, a murit la închisoare.

Răşcanu, Vasile
(22.07.1885, Ogoeşti, Bârlad – 04.05.1980, Iaşi)

Medic, fiziolog. A absolvit Facultăţile de Ştiinţe Naturale şi Medicină din Iaşi. Doctor în Medicină (1916). Profesor la Medicina din Iaşi. Director al Institutului de Biologie Generală şi Aplicată al Academiei Române de la Iaşi. Contribuţii în domeniul fiziologiei. Preşedinte al Societăţii de Medici şi Naturalişti din Iaşi. Profesor emerit. Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe Medicale din România. Membru titular al Academiei Române (1955). Un liceu din Iaşi îi poartă numele.

Rătescu, Constantin G
(28.02.1868, Focşani – 19.07.1938, Merişani)

Jurist. Familie de boieri argeşeni. Bunicul, Gherasim R., a devenit episcop al Buzăului. A absolvit Dreptul la Universitatea din Bucureşti. Secretar general la Ministerul Justiţiei, consilier la Înalta Curte de Casaţie. A făcut parte din echipa care s-a ocupat de unificarea *Codului Penal* după Marea Unire, desfăşurată sub egida Consiliului Legislativ. Lucrări: *Manualul legii pentru autentificarea actelor,* 1928 (în colaborare); *Manualul Curţilor cu Juraţi*, 1929 (în colaborare cu N. Pavelescu); *Codul de procedură penală,* 3 vol., 1929–1932 (în colaborare); *Legi speciale*, 1932 (în colaborare); *Codul penal Carol al II-lea adnotat*, 1937.

Rău, Alexandru
(14.03.1900, Bucureşti – 13.12.1993, Bucureşti)

Inginer (metalurg). A absolvit Politehnica la Timişoara. Specializare la Aachen. Inginer la Reşiţa, unde a elaborat primele oţeluri rapide produse în România. Director al Uzi-nelor de fier de la Hunedoara, unde a pus în funcţiune oţelăria şi laminoarele. Brevet de invenţie pentru oţelurile cu molibden. Director general la Ministerul Metalurgiei şi Industriei Chimice (1947), apoi la Direcţia generală a Minereurilor. A întreprins lucrările de amplasare a Combinatului Siderurgic de la Galaţi. Profesor la Institutul Politehnic din Bucureşti. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Rău, Alexe
(23.12.1953, Larga, Republica Moldova)

Poet, publicist, director general al Bibliotecii Naţionale a Republicii Moldova (din 1992). A absolvit Facultatea de Biblioteconomie a Universităţii de Stat din Chişinău (1975) şi Facultatea de Sociologie şi Filologie a Universităţii Social-Politice (1983). A lucrat ca lector, conferenţiar la Universitatea de Stat din Chişinău (1975–1976), bibliotecar-şef de serviciu, director adjunct al Bibliotecii Naţionale (1976–1984), vicepreşedinte şi secretar responsabil al Societăţii Prietenii cărţii din Republica Moldova (1984–1990), şef al Secţiei Biblioteci a Ministerului Culturii al Republicii Moldova (1990–1991). Preocupări ştiinţifice în

domeniile biologiei, filozofiei, istoriei, scrisului, cărţii şi tiparului, managementului cultural şi biblioteconomic. A iniţiat elaborarea unei discipline universitare noi – bibliosofia. În calitate de specialist în biblioteconomie, a participat la 12 forumuri ştiinţifice internaţionale şi este autor a peste 400 de articole ştiinţifice şi studii publicate în reviste de profil din Republica Moldova, România, Franţa, Rusia, Belarus, SUA, Serbia, Germania şi din alte ţări. Este autorul şi directorul unor proiecte de importanţă naţională, ca sistemul integrat SIBIMOL, Biblioteca Naţională Digitală a Moldovei, programul naţional Memoria Moldovei ş.a. Autorul ideii şi coordonatorul cercetării naţionale *Timpul şi Spaţiul lecturii în Republica Moldova*. Ca scriitor, a debutat editorial în 1993, cu placheta de versuri *Spune ceva*, urmată de volumele de versuri *Uniluconul* (1997), *Nuca lui Nevermore* (Timişoara, 1999), *Jurnal parizian* (publicistică pe teme de biblioteconomie, 2001) ș.a. Este laureat al Premiului Bibliotecii Octavian Goga din Cluj-Napoca pentru cercetări în domeniul bibliologiei (1997), al Premiului Fundaţiei Culturale Române pentru cartea Jurnal parizian (2001), al Premiilor Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru poezie şi pentru eseu, precum şi al altor premii valoroase. E distins cu Ordinul Meritul civic (1996), cu Medalia Mihai Eminescu (2000), cu Medalia Uniunii Europene Manager al secolului al XXI-lea, cu Diploma UNESCO şi cu Medalia de Aur a Fondului de Excelenţă de la Geneva.

Rău, Aurel
(09.11.1930, com. Josenii Bârgăului, jud. Bistriţa Năsăud)

Poet. A absolvit Filologia la Cluj. Redactor la „Almanahul literar“ din Cluj, devenit „Steaua“, apoi redactor-şef al aceleiaşi reviste. Scrie o poezie a sentimentelor obiectivate: *Turn cu ceas*, 1971; *Zeii asediaţi,* 1972; *Septentrion,* 1980; *Mişcarea de revoluţie,* 1985; *Ritualuri,* 1987; *Zodiac,* 1991. A tradus mult din poezia universală: Antonio Machado, Saint John Perse, Poeţi francezi, 1987. Scrie articole şi studii despre poezie.

Răutu, Colea *nume la naştere* Nikolai Rutkovski
(28.11.1912, Limbenii Noi, Basarabia – 13.05.2008, Bucureşti)

Actor de teatru şi film. Familie polono-rusă de ruteni. A fost elev la Colegiul Regele Ferdinand din Chişinău. A urmat Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti. A fost mai întâi corist la Opera din Cluj. A debutat la Teatrul de Revistă Cărăbuş condus de Constantin Tănase, unde a interpretat mai ales cuplete social-satirice. Tot acolo a interpretat pentru prima oară faimosul şlagăr *Ţi-a ieşit coşaru-n drum,* de Gherase Dendrino, pe versuri de Puiu Maximilian. La iniţiativa lui Sică Alexandrescu a jucat la Teatrul Naţional din Bucureşti. Între 1952 şi 1968 a jucat la Teatrul Giuleşti. A jucat pentru scurt timp şi la Teatrul din Piteşti. A interpretat roluri în peste 70 de filme de lung metraj, atât româneşti cât şi străine şi în seriale de televiziune. Roluri în film: *Desfăşurarea* (1954), *Moara cu Noroc* (1955), *Dincolo de brazi* (1957), *Bijuterii de familie* (1957), *Soldaţi fără uniformă* (1960), *Setea* (1961), *Vară romantică* (1961), *Lupeni ′*29 (1962), *Pisica de mare* (1963), *Lumina de iulie* (1963), *Castelanii* (1964), *Răscoala* (1965), *Procesul alb* (1965), Neamul Şoimăreştilor (1965), Vremea zăpezilor (1966), *Haiducii* (1966), *Fantomele se grăbesc* (1966), *De trei ori Bucureşti* (1967), *Răzbunarea haiducilor* (1968), *Răpirea fecioarelor* (1968), *Vânătorul de cerbi* (1969), *Die Lederstrumpferzählungen* (1970) – serial TV (RFG), *Zestrea domniţei Ralu* (1970), *Mihai Viteazul – Unirea* (1970), *Haiducii lui Şaptecai* (1970), *Serata* (1971), *Săptămâna nebunilor* (1971), *Pădurea pierdută* (1971), *Facerea lumii* (1971), *Lupul mărilor* (1971) – serial TV (Austria), *La Révolte des Haîdouks* (1972) – serial TV (Franţa/ România), *Explozia* (1973), *Apachen* (1973), *Despre o anumită fericire* (1973), *Ştefan cel Mare* (1974), *Nemuritorii* (1974), *Ulzana* (1974), *Căutătorii de aur* (1986), *Mircea* (1989), *Cel mai iubit dintre pământeni* (1993). Actorul a primit Premiul ACIN în 1988, pentru întreaga activitate şi s-a numărat printre laureaţii Galei Vârsta de Aur din 2001, ai Premiilor Naţionale în Domeniul Teatrului şi Galei Premiilor în Cinematografie.

Răutu, Leonte *nume la naştere* Leonea Oighenstein
(28.02.1910, Cernăuţi – 1993, Bucureşti)

Om politic. Frate cu Mișa Oișteanu (Oigenstein la naștere, tatăl lui Andei Oișteanu) și tatăl Ancăi, soția lui Mihai Oroveanu. A studiat Literele în Germania. Apropiat de comuniști din 1929, când a lucrat în districtul Cernăuţi. A venit pentru puţină vreme în România înainte de 1940, a lucrat alături de Ana Pauker, la Radio Moscova, apoi a venit definitiv după 1944, unde a început prin a-l ajuta pe Iosif Chişinevschi. Membru al CC al PMR din 1948. A condus Direcţia de Propagandă şi Cultură a CC a

PCR, avându-i ca subordonaţi pe Paul Niculescu Mizil şi Manea Mănescu. A fost ales în Marea Adunare Naţională (reprezentând jud. Bacău) până în 1989. Viceprim-ministru (1969–1972), rector al Academiei Politice Ştefan Gheorghiu la sfârşitul carierei (1972–1982). Erou al Muncii Socialiste (1964). Figurează în romanul *Incognito* al lui Petru Dumitriu cu numele Malvolio Leonte.

Râmniceanu (Romniceanu), Grigore
(05.12.1845, Bucureşti – 30.04.1915, Bucureşti)

Medic. Frate cu Mihail M. R şi Victor R. Familie originară din Jina Sibiului. A absolvit Medicina la Paris. Profesor şi decan al Facultăţii de Medicină din Bucureşti. Lucrări: *Despre cholera epidemică,* 1868; *Tratat elementar de anatomie descriptivă*, 1870; *Bandages et appareils de fractures*, 1899; *Lecţiuni clinice asupra boalelor chirurgicale ale copiilor,* 1890; *Les différents formes de syphilis infantile,* 1892. Membru al Societăţii de Chirurgie din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1890).

Râmniceanu (Romniceanu), Mihail M.
(1854, Buzău – 04.10.1915, Bucureşti)

Inginer. Frate cu Grigore şi Victor R. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. Profesor la Şcoala de Poduri şi Şosele din Bucureşti, subdirector general al Căilor Ferate Române. Colaborator al lui Anghel Saligny. Membru corespondent al Academiei Române (1904).

Râmniceanu, Naum
(27.11.1764, Corbi, jud. Argeş – 1838 sau 1839, Cernica)

Călugăr. Luat de Filaret, viitorul episcop, la Mitropolie, s-a călugărit la Hurezi. În timpul războiului austro-turc s-a refugiat în Transilvania şi Banat (Sibiu, Lipova, Hodoş-Bodrog), predând limba greacă. În 1795 a revenit la Râmnicu Vâlcea, apoi la Bucureşti. A fost dascăl la diverse mănăstiri (Sinaia, Mărgineni, Bucureşti). A lăsat lucrări istorice în greacă şi română, publicate mai ales postum: *Poemation în versuri greceşti despre originea românilor,* 1808; *Hronicul de la 1768–1810; Poesiile protosinghelului Naum Râmniceanu asupra Zaverei, scrise în 1821,* 1890; *Adunarea hronologiei domnilor ţării noastre,* 1944, postum. O stradă din Bucureşti îi poartă numele.

Râmniceanu (Romniceanu), Victor
(12.09.1856, Buzău – 29.11.1933, Bucureşti)

Jurist. Vorbitor de greacă. Frate cu Grigore şi Mihail M. R. A absolvit Dreptul la Bucureşti. Specializare la Paris. Preşedinte al Înaltei Curţi de Casaţie, ministru al Finanţelor. A contribuit la modernizarea Justiţiei şi formarea jurisprudenţei româneşti moderne. Membru de onoare al Academiei Române (1923).

Reabuhin, Iurie
(08.02.1939, Moscova)

Matematician. Rus ca etnie. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Universităţii din Chişinău. A lucrat la Institutul de Matematică şi Informatică al AŞM. Contribuţii la teoria structurală şi teoria radicalilor în diferite sisteme algebrice, în cadrul cărora a fost elaborată teoria radicalilor ideal ereditari în categorii şi au fost rezolvate problemele privind radicalii nespeciali şi supranilpotenţi. Profesor invitat în Polonia, Ungaria. Lucrări: *Радикалы алгебр и структурная теория*, 1979, în colaborare; *Операторы замыкания типа. С и связанные с ними конструкции алгебр без нильпотентных элементов,* 2 vol., 1987, în colaborare; *Квазирегулярные алгебры, модули, группы и многообразия*, 1997. Laureat al Premiului de Stat. Distins cu titlurile de Om Emerit în Ştiinţe şi în Învăţământul Public, Ordinul Gloria Muncii.

Rebengiuc, Victor
(10.02.1933, Bucureşti)

Actor. A absolvit Institutul de Teatru la Bucureşti în 1956, clasa prof. Aura Buzescu şi Beate Fredanov. Este membru al trupei Teatrului Bulandra din Bucureşti din 1957. Joacă însă şi în spectacolele altor teatre, cum ar fi: Teatrul Naţional din Bucureşti, Teatrul Mic, Teatrul Naţional din Cluj Napoca sau Teatrul Arca. A fost rector al UNATC în perioada 1990–1996. A fost director al Teatrului Bulandra între 1996 şi 1998. Performanţele sale artistice sunt legate şi de importante roluri în teatrul de televiziune şi în Teatrul Radiofonic. Roluri în: *Bălcescu* de Camil Petrescu, regia Aura Buzescu (1955); *Citadela sfărâmată* de Horia Lovinescu, regia Aura Buzescu (1955); *Nebuna din Chaillot* de J. Giraudoux, regia Liviu Ciulei (1957); *Un strugure în soare* de L. Hausburry, regia Lucian Pintilie (1961); *Cum vă place* de William Shakespeare, regia Liviu Ciulei (1961); *Copiii soarelui* de Maxim Gorki, regia Liviu Ciulei şi Lucian Pintilie (1961); *Război şi pace* de E. Piscator, după Lev Tolstoi, regia Dinu Negreanu

(1962); *Play Strindberg* de Fr. Durrenmatt, regia Radu Penciulescu (1971); *Pygmalion* de G.B. Shaw, regia Moni Ghelerter (1974); *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, regia Liviu Ciulei (1979); *Teatrul comic* de Carlo Goldoni, regia Silviu Purcărete (1992); *Copilul îngropat* de Sam Shepard, regia Cătălina Buzoianu, premiul UNITER (1996); Regele Lear de William Shakespeare, regia Dragoş Galgoţiu (1999); *De Sade* de Peter Weiss, regia Silviu Purcărete (2000); *Unchiul Vanea* de A.P. Cehov, regia Yuriy Kordonskiy, 2001; *Şase personaje în căutarea unui autor* de Luigi Pirandello, regia Liviu Ciulei, 2005; *Inimă de câine* de Mihail Bulgakov, regia Yuriy Kordonskiy, 2005; *Molly Sweeny* de Brian Friel, regia Alexandru Dabija, 2006; *Burghezul gentilom* după J.B.P. Molière, regia Petrika Ionescu, Teatrul Naţional I.L. Caragiale, 2006. Roluri în film: *Mândrie* (1956), *Furtuna* (1960), *Darclée* (1961), A fost prietenul meu (1961), *Pădurea spânzuraţilor* (1964), regia Liviu Ciulei (film premiat la Cannes 1965), *Cadou* (1969, TV), *Departe de Tipperary* (1973), *Dimitrie Cantemir* (1973), *Zidul* (1974), *Capcana* (1974), *Tănase Scatiu* (1976) – regia Dan Piţa, *O scrisoare pierdută* (1977, TV), *De ce trag clopotele, Mitică?* – regia Lucian Pintilie (1981), *Înghiţitorul de săbii* (1981), *Faleze de nisip* (1983), – regia Dan Piţa, *Pădureanca* (1987), *Balanţa* – regia Lucian Pintilie (1992), *Cel mai iubit dintre pământeni* (1993), *Raport despre starea naţiunii* (2004), *Un cartuş de Kent şi un pachet de cafea* (2004), *Tertium non datur* (2005*), După ea* (2006), *La urgenţă*, serial TV (12 episoade, 2006-2007). După 1989 opus ideatic Frontului Salvării Naționale și PSD. A fost declarat actorul anului 2004, alături de Maia Morgenstern. Distins cu premii la festivalurile de film din Torino și Salonic (2009), Premiul Prometheus al Fundației Anonimul, 2010.

Rebreanu, Liviu
(27.11.1885, Târlişua, jud. Bistriţa-Năsăud – 01.09.1944, Valea Mare, jud. Argeş)

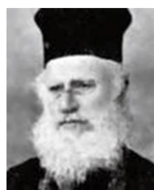
Prozator. A absolvit Şcoala de honvezi din Sopron (Ungaria) şi Academia Militară Ludoviceum din Budapesta. Intrat în conflict cu autorităţile maghiare şi arestat, fuge la Bucureşti, unde desfăşoară o bogată activitate jurnalistică. Director al Teatrului Naţional din Bucureşti. A frecventat cenaclul Sburătorul. Prin problematica abordată, este unul dintre cei mai solizi romancieri români, aflat în linia nauralismului european. Romane: *Ion*, Premiul Academiei, 1920; *Pădurea spânzuraţilor*, Marele Premiu al romanului acordat de Societatea Scriitorilor, 1922; *Crăişorul,* Premiul Naţional pentru proză, 1929; *Răscoala,* 1932; *Amândoi*, 1940. A mai scris piese de teatru: *Plicul*, 1923 şi a făcut traduceri. Postum: *Jurnal*, 2 vol., 1984. Este tradus în peste douăzeci de limbi străine. A fost preşedinte al Societăţii Scriitorilor Români (1925–1926; 1927–1932), membru al PEN Clubului (1933), al Academiei Române (1939).

Regman, Cornel
(28.11.1919, Daneş, jud. Mureş – 14.07.1999, Bucureşti)

Critic literar. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Cluj (1942). A făcut parte, alături de Ion Negoiţescu, Radu Stanca, Ioaniche Olteanu, Nicolae Balotă, din Cercul literar de la Sibiu. A fost redactor la ESPLA, cercetător la Institutul de Lingvistică, conferenţiar universitar la Institutul Pedagogic din Constanţa, redactor la „Viaţa românească". Lucrări: *Confluenţe literare,* debut, 1966; *Cărţi, autori, tendinţe*, 1968; *Nuvela şi povestirea românească contemporană 1944–1974,* 1975; *Coloc-vial,* 1976; *Explorări în actualitate,* 1978; *Noi explorări critice*, 1982*; Patru decenii de proză românească,* 2000, postum.

Rendis, Dimos *nume la naştere* Dimitris Ravanis
(21.12.1925, Atena - 21.03.1996, Atena)

Scriitor. A absolvit liceul la Atena și Universitatea la București. Comunist, condamnat la moarte, refugiat în România în 1949 după războiul civil grecesc. A stat în România până în 1968, a lucrat la radio și și-a scris majoritatea cărților: *Pământul patriei,* 1953; *Argonauții*, 1956; *Cea mai ciudată călătorie,* 1983. A făcut scenarii de film: *Străzile au amintiri,* 1962.

Repta, Vladimir cavaler de *nume la naştere* Vasile Repta
(1842, Bănila de Ceremuş, azi în Ucraina – 24.04.1926, Cernăuţi)

Mitropolit. A absolvit Institutul Teologic la Cernăuţi. S-a specializat la Viena, München, Bonn şi Zürich. Profesor la Institutul Teologic, apoi la Facultatea de Teologie din Cernăuţi. Rector al Universităţii din Cernăuţi. S-a călugărit la mănăstirea Suceviţa (1885). A fost episcop de Rădăuţi (1899) şi mitropolit al Bucovinei (1902). Vicepreşedinte Societăţii pentru Cultura şi Literatura Romă -

nă Bucovina. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Ressu, Camil
(28.01.1880, Galaţi – 01.04.1962, Bucureşti)

Pictor. Familie din Epir la origini. În 1887 se înscrie la Şcoala de Belle-Arte din Bucureşti, avându-l ca profesor pe G.D. Mirea; îşi continuă studiile la Iaşi cu pictorul Gheorghe Popovici. În 1902 termină studiile la Şcoala de Belle-Arte din Iaşi, obţinând medalia de argint, şi pleacă în acelaşi an să se perfecţioneze în străinătate. Se opreşte două luni la München, vizitând muzeele din localitate, după care se duce la Paris şi se înscrie la Academia Julian, în atelierul lui Jean Paul Laurens, unde are colegi pe Jean Al. Steriadi, Nicolae Dărăscu şi Ion Theodorescu-Sion. În 1908 revine în ţară şi, preocupat de problemele sociale, colaborează cu desene satirice la publicaţiile „Furnica“, „Facla“ şi „Adevărul“. În acelaşi an se înscrie în Partidul Social-Democrat din România. Participă pentru prima dată în 1910 la expoziţia Tinerimii Artistice cu peisaje şi compoziţii pe teme rustice. În 1912 expune la Salonul Oficial tabloul Înmormântare la ţară, iar în anul următor, la Tinerimea Artistică, portretul de grup Terasa Oteteleşanu, cu şapte figuri ale boemei literare, muzicale şi plastice. În 1914 deschide prima expoziţie personală la Bucureşti. În 1917, împreună cu pictorii Nicolae Dărăscu, Ştefan Dimitrescu, Iosif Iser, Marius Bunescu şi cu sculptorii Dimitrie Paciurea, Cornel Medrea, Ion Jalea şi Oscar Han înfiinţează asociaţia Arta Română la Iaşi. A fost profesor şi rector al Academiei de Belle-Arte din Bucureşti până în anul 1941. Din 1950 a fost preşedinte de onoare al Uniunii Artiştilor Plastici, reluându-şi activitatea de profesor la Institutul de Arte Nicolae Grigorescu. În 1955 i se acordă titlul de Artist al Poporului şi devine membru al Academiei Române.

Revenco, Mihail
(17.02.1947, Bădiceni, Republica Moldova)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie a Universităţii de Stat din Chişinău. Elevul lui Nicolae Gărbălău. Profesor la Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Institutul Hidrotehnic, Blida, Algeria (1978–1982), la Universitatea de Stat din Moldova. Conducător de proiecte ştiinţifice, realizate cu participarea echipelor din Europa şi SUA în cadrul programelor INTAS, NATO, CRDF, SCOPES. Interesele ştiinţifice sunt axate pe reacţiile de asamblare şi valorificarea lor în scopuri analitice sau medico-biologice. A contribuit la reformarea învăţământului liceal, este autor al curriculei şi manualului de Bazele analizei chimice. Laureat al Premiului de Stat pentru Ştiinţă şi Tehnică, Om Emerit al Ştiinţei din Moldova.

Rezuş, Petru
(22.06.1913, Rădăuţi – 07.05.1995, Bucureşti)

Preot, prozator. A studiat la Cernăuţi Teologia, Literele şi Filosofia. Specializări la Oxford, Cambridge, Strasbourg şi Viena ca bursier al Mitropoliei Bucovinei. Venit în România după al Doilea Război Mondial, a fost profesor de dogmatică şi apologetică la Academia Teologică din Caransebeş, profesor de Teologie la Facultatea de Teologie din Suceava, profesor la Institutul Teologic din Bucureşti. A scris cursuri de specialitate: *Dezvoltarea dogmatică*, Cernăuţi, 1938; *Tradiţia dogmatică şi ortodoxă*, 1939; *Teologia ortodoxă contemporană*, 1989. *Proză şi eseuri: Făt Frumos cu tichie de aur,* 1970; *Dochiţa împărătiţa. Basme şi poezii populare din Ţara de Sus*, 1972; *Amintiri,* 1973; *Dacă poţi râde să râzi. Proverbe şi zicători din Banat,* 1974; *Războieni,* roman, 1980; *Ion Creangă, mit şi adevăr,* 1981; *Mihai Eminescu,* 1983.

Rhemaxos
(sec. II î.H.)

Rege dac. A domnit în Scythia Minor (Dobrogea de azi) peste o uniune tribală de sciţi şi geţi şi percepea taxe de la colonia Histria (fondată de Milet în secolul al VII-lea î.H. pentru a se proteja de perşi şi alte migraţii).

Riegler, Emanoil
(05.11.1854, Grozeşti, jud. Bacău - 30.08.1929, Iaşi)

Medic şi farmacolog. A absolvit Medicina şi Chimia la Viena. Profesor la Facultatea de Medicină din Iaşi. A înfiinţat serviciul de clinică terapeutică la Spitalul Sf. Spiridon din Iaşi. Contribuţii în domeniul biochimiei şi terapeuticii. Lucrări: *Un nou procedeu pentru dozarea iodului şi a cuprului*, 1902; *Chimia*, *fiziologia şi patologia urinei umane*,

1904; *Rolul diagnosticului funcţional în medicină,* 1910; *Terapeutica bolilor interne,* 1913. Membru corespondent al Academiei Române (1904).

Ripan, Raluca
(27.06.1894, Iaşi – 05.12.1972, Cluj-Napoca)

Chimistă. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din Iaşi. Cadru didactic la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Iaşi, apoi profesor şi decan al Facultăţii de Medicină din Cluj, rector al Universităţii din Cluj. A condus Institutul de Chimie din Cluj. A utilizat, pentru prima oară în România, izotopii radioactivi pentru studiul combinaţiilor complexe ale izotopilor în medii omogene. S-a ocupat de polielectroliţi, de metodele analitice pentru determinarea tipurilor de ioni. Lucrări: *Sels complexes de magnésium,* 3 vol., 1921– 1922; *Studiu asupra preparării şi constituţiei acizilor periodici*, 1949; *Studiul structurii combinaţiilor anorganice cu ajutorul izotopilor radioactivi*, 1961; *Sinteza, analiza şi proprietăţile unor oxalato-molibdaţi*, 1975. Membru al Societăţii de Chimie din Bucureşti şi din Paris. Membru titular al Academiei Române (1948), preşedinte al Filialei Cluj a Academiei Române (1957–1975).

Ripianu, Andrei
(18.07.1919, Paşcani - 2008, Cluj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electromecanică a Şcolii Politehnice din Timişoara. Profesor la Institutul Politehnic din Cluj. A înfiinţat Laboratorul de Dinamică şi Vibraţii mecanice. Contribuţii în domeniul mecanicii teoretice şi aplicate şi al vibraţiilor mecanice. Lucrări: *Mişcările vibratorii ale arborilor drepţi şi cotiţi,* 1969; *Mecanica solidului rigid*, 1973; *Calculul dinamic şi de rezistenţă al arborilor drepţi şi cotiţi,* 1985. Membru al Academiei de Matematică Albert Einstein din SUA, membru al Gessellschaft für Angewandte Mathematik und Mechanik din Germania. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România. Distins cu Ordinul Național pentru Merit, 2002.

Robescu, Constantin F.
(1839, Râmnicu Sărat – 23.09.1920, București)

Inginer agronom. Dintr-o familie de mari proprietari de pământ. A absolvit Şcoala Naţională de Ape şi Păduri din Nancy. Licenţa în Ştiinţe Naturale la Paris. Profesor la Şcoala de Agricultură din Herăstrău. Cofondator al Şcolii Speciale de Silvicultură din Bucureşti (1883) şi al „Revistei ştiinţifice“ (1870). Primar al Bucureştiului (1895–1899). Deputat şi senator. Ion Mincu (deputat de Vrancea în Parlament) i-a construit o vilă la București, una la Galați și una la Sinaia, azi aflate în patrimoniul național. Membru corespondent al Societăţii Academice Române (1871).

Robinson, Edward G. *nume la naştere* Emanuel Goldenberg
(12.12.1893, Bucureşti – 26.01.1973, New York)

Actor american. Văr cu Paul Muni. A început clasele primare la Bucureşti şi a emigrat cu familia în SUA în 1903. După ce a absolvit Townsend Harris High School şi City College of New York, a intrat la American Academy of Dramatic Arts din New York, dată la care şi-a schimbat numele. A debutat în 1913 pe Broadway, ca actor de teatru, dar a făcut carieră fulminantă în filmul sonor. A avut propria sa companie cinematografică, Samuel Goldfish (supranumită Samuel Goldwin). A jucat roluri de gangsteri alături de Humphrey Bogart, James Cagney, Bette Davis, Johnny Rocco, Lionel Barrymore, Laureen Bacall (şi ea plecată tot din România) în filme care au făcut epocă: *Five Star Final* (1931); *Smart Money* (1931); *Tiger Shark* (1932), *Kid Galahad* (1937); *A Slight Case of Murder* (1938); *Dr. Ehrlich's Magic Bullet* (1940); *Double Indemnity* (1944); *The Woman in the Window* (1945); *Scarlet Street* (1945); *Key Largo* (1948). Anchetat între 1950–1952 de Comisia pentru Activităţi Antiamericane pentru poziția lui de stânga. În 1956 a constituit, cu propria sa colecţie, un muzeu de artă antică grecească. A revenit la cinematografie în 1959 şi i-a avut parteneri pe Frank Sinatra, Marlon Brando, în filme regizate de Francis Coppola. Ultimul mare rol a fost în *Soylent Green,* film SF, 1973. I s-a decernat Premiul Oscar de Onoare (1973).

Alexandru Robot, *nume la naştere* Alter Rotmann
(15.01.1916, București – ?.08.1941, Chișinău)

Poet și gazetar. A absolvit Liceul Spiru Haret din Bucureşti. A debutat cu placheta de versuri Apocalips terestru, 1932, apreciată de G. Călinescu. A publicat în revistele „Discobolul”, „Duminica

Universului”, „Universul literar şi artistic”, „Azi” ş.a. În 1935 se stabileşte la Chişinău, colaborează la „Gazeta Basarabiei” cu eseuri, reportaje, cronici literare şi teatrale şi cu un interviu luat celebrei cântăreţe de operă Maria Cebotari. A lucrat la "Moldova Socialistă". Lucrări*: Somnul singurătății* (1936), *Scrieri alese* (apărute 1968). În 1941 a fost dat dispărut (în timpul luptelor de la Odesa).

Robu, Ioan
(06.11.1944, Târgu Secuiesc)

Arhiepiscop romano-catolic de Bucureşti. Familie originară din jud. Neamţ. Cursurile primare le-a absolvit în satul bunicilor săi, iar pe cele liceale la Iaşi, la Seminarul Teologic Romano-Catolic Sf. Iosif. A absolvit Institutul Teologic Romano-Catolic de grad universitar din Iaşi în 1968, iar pe 15 august, la Solemnitatea Adormirii Maicii Domnului, a fost hirotonisit preot. A activat ca vicar în parohia din Craiova, apoi ca paroh excurens la Tulcea, Mihail Kogălniceanu şi Buzău. În perioada 1973–1977 a urmat studii de specializare la Universitatea din Lateran, Academia Alfonsiană, obţinând titlul de Doctor în Teologie. În perioada 1977–1983 a fost profesor, iar mai apoi rector al Institutului Teologic din Iaşi. Din noiembrie 1983 este chemat să conducă Arhidieceza de Bucureşti, mai întâi ca administrator diecezan, apoi ca episcop-administrator apostolic (1984). A fost consacrat episcop de Cellæ Preconsulæ în decembrie 1984 la Roma. La 14 martie 1990, prin decretul Papei Ioan Paul al II-lea, a fost ridicat la rangul de arhiepiscop și mitropolit. Din 2001 este membru de onoare al Academiei Române. În 2011 a primit – ca semn de prețuire - din partea Vaticanului o fiolă cu sângele Papei Ioan Paul al II-lea.

Rodan, Gideon Alfred
(14.06.1934, Bucureşti – 01.01.2006, Bryn Mawr, Pennsylvania, SUA)

Biochimist. A plecat în Israel cu părinţii, după ce a făcut şcoala primară la Bucureşti. A absolvit Medicina la Universitatea Ebraică din Ierusalim. A fost cercetător în domeniul biologiei la Institutul Weizmann din Rehovot. Contribuţii în domeniul studierii osteoporozei. Din 1990 director al Departamentului de biologie osoasă la Merck Research Laboratories în SUA. Lucrări: *Principles of Bone Biology,* 1996. Premiul pentru Excelență al Societății Americane pentru Cercetarea Mineralizării Oaselor (2001).

Rogalski, Theodor
(11.04.1901, Bucureşti – 02.02.1954, Zürich)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti ca elev al lui Alfonso Castaldi. Specializare la Leipzig şi Paris, ca elev al lui Maurice Ravel. Profesor la Conservatorul din Bucureşti, dirijor al Orchestrei Radio (1930–1951) şi al Filarmonicii (1950–1954), director artistic şi director al Ansamblului Perinița (1950–1952). Lucrări: muzică de teatru, trei balade pentru tenor şi orchestră (*Iancu Jianu, Toma Alimoş, Mihu Copilu'*), muzică simfonică (între altele *Două dansuri româneşti pentru suflători, baterie şi pian la patru mâini, Două schiţe simfonice, Două capricii pentru orchestră, Trei dansuri româneşti*), muzica la filmul *Viaţa învinge*, piese camerale instrumentale (între care *Cvartetul de coarde* din 1925) şi vocale. Premiul al II-lea pentru compoziţie la Festivalul Internaţional George Enescu, menţiune la Concursul Internaţional de la Veneţia, 1933.

Roles
(sec. I î.H.)

Rege al daco-geților din Scythia Minor (azi Dobrogea). A fost aliatul romanilor în luptele cu tracii de la sudul Dunării şi l-a sprijinit pe generalul Marcus Licinus Crassus.

Roll, Ştefan *nume la naştere* Gheorghe Dinu
(05.06.1903, Florina, Grecia – 14.05.1974, Bucureşti)

Poet. Familie aromânească. În particular ţinea o lăptărie, unde veneau poeţii avangardişti şi în jurul căreia s-a şi format grupul. Se numea Lăptăria lui Enache. A fost unul dintre promotorii avangardismului românesc: *Exerciţii în aer liber*, 1929; *Moartea vie a Eleonorei*, 1930; *Manifestaţie*, 1945; *Ospăţul de aur*, 1968. Teatrul Naţional din Bucureşti a reconstituit atmosfera şi a numit cafeneaua de pe acoperișul teatrului Lăptăria lui Enache, unde se organizează evenimente culturale.

Roller, Mihail
(06.05.1908, Buhuşi – 21.06.1958, Bucureşti)

Istoric. A studiat la Moscova şi a fost conferenţiar la Universitatea din Moscova. Profesor la Academia Militară din Bucureşti. A deţinut un număr de funcţii în structurile Partidului Comunist Român: director adjunct al Institutului de Istorie a Partidului, şeful Secţiei de ştiinţă a Comitetului Central (CC) al PCR/PMR. Dar istoriografia a fost domeniul pe care l-a influenţat în mod sensibil prin activitatea sa ideologică şi este istoricul care a publicat cele mai multe documente scoase direct din arhive. Lucrări: *1848 în Principate; Anul revoluţionar 1848; Anul revoluţionar 1848 în Moldova; Ana Ipătescu; Cugetători şi luptători ruşi din secolul al XIX-lea; Despre pedagogia în URSS; Eroicul şi sângerosul 1907; Evenimentele premergătoare anului 1877; Figuri din Revoluţia Franceză, 1789-1794; L'héroisme du peuple roumain dans sa lutte pour independence 1877–1878; Istoria RPR; Nicolai Zuber Petrovici, Documente din mişcarea muncitorească* (3 vol.*); Documente privind istoria României; Războiul pentru independenţă* (9 vol.); *Starea economică şi social-politică în ajunul anului 1877; Transilvania; Ţara Românească; Studii şi note ştiinţifice privind istoria României.* În 1948 a devenit academician, odată cu transformarea Academiei Române în Academia Republicii Populare Române. S-a sinucis.

Roman, Alexandru
(26.11.1826, Auşeu, jud. Bihor – 15/27.09.1897, Sebeş)

Îndrumător cultural, publicist. Studiile primare şi secundare le-a terminat la Beiuş şi Oradea. A urmat studiile universitare la Viena, unde a studiat filosofia, matematica şi teologia. A fost profesor la gimnaziul românesc Samuil Vulcan din Beiuş. Aici a fost primul profesor care a ţinut prelegeri în limba română. Din 1851 a devenit profesor titular de limba română la Academia de Drept din Oradea, iar din 1862 până în 1867, profesor de limba română la Universitatea din Budapesta. A fost fondatorul Catedrei de limba şi literatura română de la universitatea maghiară. S-a numărat printre organizatorii Societăţii de Lectură a Junimei Române Studioase (1851) şi ai Societăţii Petru Maior (1862). A fost redactor al gazetelor „Concordia" (înfiinţată la Budapesta în 1861, în colaborare cu Sigismund Papp, a existat până în 1866 și la „Federaţiunea" (1868–1876), înfiinţată tot de el la Budapesta. În paginile acestor reviste a publicat *Pronunciamentul de la Blaj* din 1868, având mai mulți semnatari, printre care și Blasiu Rațiu, articol pentru care a fost condamnat la un an de închisoare. Între 1865 şi 1888 a fost deputat în Cameră (parlamentul maghiar), unde a apărat drepturile românilor din Transilvania. Membru fondator al Academiei Române.

Roman, Mircea
(24.06.1958, Târgu Lăpuş)

Sculptor. A absolvit Institutul de Artă Plastică la Cluj. Specializare la Londra. Sculptează în lemn şi pictează statuile. Aparţine curentului modern anti-Brâncuşi, inspirat de arta antică (Africa, Egiptul vechi). Trăieşte la Londra, dar are un atelier şi la Bucureşti. Expoziţii în Japonia, Olanda, Veneţia, Londra, Elveţia, Germania, SUA. Lucrări: *Omul barcă, Omul în Alb*. Premiul Atelier 35, Bucureşti, 1988. Participarea la Trienala de sculptură de la Osaka i-a adus Marele Premiu, 1992. Premiul Delfina Studios, 1993–1994, Londra. Distins cu Ordinul Serviciu Credincios în grad de Ofiţer.

Roman I Muşat
V. Muşat, Roman I

Roman, Petre
(22.07.1946, Bucureşti)

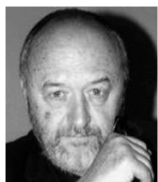
Om politic. Fiul lui Valter R. A absolvit Facultatea de Energetică a Institutului Politehnic din Bucureşti. Specializare la Paris. Profesor la Facultatea de Energetică, specialitatea Hidroenergetică a Universităţii Politehnice din Bucureşti. Prim-ministru al României (1989–1991), deputat (1992–1996), preşedinte al Senatului României (1996–1999), ministru de Externe (1999–2000). Fondator al Partidului Democrat, înlăturat de Traian Băsescu în 2003, a întemeiat în acelaşi an Partidul Forţa Democrată. În prezent membru PNL. Lucrări: *Introducere în fizica poluării fluidelor,* 1981; *Hidrologie şi protecţia calităţii apelor,* 1987; *Preserving the Civil Liberties and Fighting Terrorism Efficiently: is it Possible?,* 2004; *On the Strategic Importance of EURASIA,* 2006; *Schiţa strategiei pentru înfăptuirea economiei de piaţă în România – un plan de acţiune «avant la lettre»,* 2007; *Extinderea UE din ianuarie 2007: implicaţii asupra Occidentului,* 2007. Distins cu Diploma UNESCO pentru mediul înconjurător şi cinci decoraţii de stat (Franţa, Columbia, Ecuador,

Uruguay, Argentina, Portugalia şi Regatul Danemarcei).

Roman, Valter (Walter) *nume la naştere* Ernö Neulander (07.10.1913, Oradea – 16.04.1992, Bucureşti)

Om politic. Tatăl lui Petre R. A studiat la Universitatea Tehnică din Brno. A intrat de tânăr în activitatea comunistă ilegală (în 1931), refugiat la Moscova şi de acolo plecat pe frontul Războiului Civil din Spania în batalionul Ana Pauker. Decorat la întoarcere cu Steaua Roşie a URSS (1945), a lucrat la emisiunile pentru România ale Radio Moscova. S-a întors în România în 1944 şi în 1946 a fost şeful Marelui Stat Major al Armatei Române. A organizat Securitatea. Căzut în dizgraţie în perioada Ceauşescu, ajunge director al Editurii Politice. Lucrări: *Despre teoria războiului,* 1948; *Probleme militare contemporane,* 1949; *Despre fizica modernă şi perspectivele utilizării energiei atomice*, 1954; *Ştiinţa şi socialismul,* 1958; *Revoluţia industrială în dezvoltarea societăţii*, 1965; *Eseuri despre revoluţia ştiinţifică şi tehnică*, 1970; *File din trecut, evocări,* 1971.

Roman, Viorel
(20.03.1943, Lovrin, jud. Timiş)

Economist. A absolvit Institutul de Studii Economice din Bucureşti. A lucrat ca economist la mai multe instituţii din Timişoara şi cadru didactic la Universitatea din Timişoara. Plecat în Germania Federală în 1972, s-a specializat la Universitatea din Frankfurt am Main şi şi-a susţinut doctoratul la Universitatea din Bremen, unde a devenit consilier academic pe viaţă. A organizat Biblioteca Universităţii şi i-a adăugat o bogată colecţie de românistică. Corespondent pentru Vocea Americii, Washington. Expert al Programului Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare. Profesor asociat la ASE Bucureşti, la Universitatea din Timişoara şi din Baia Mare. Revenit în România, la Timişoara, în 2018. Lucrări: *Rumänien im Spannungsfeld der Großmächte / România în sfera de interese a marilor puteri, 1774–1991*, 3 vol., 1987–1991; *Politica economică românească. Strategia unei politici de dezvoltare*, 1988; *Revoluţia din decembrie* 1989, 1990; *România spre Piaţa Comună,* 1992; *Imperiul, evreii şi românii*, 1994; *România în Europa*, 1995; *Transilvania. Românii la încrucişarea intereselor imperiale*, 1998; *Imperium & Limes,* 1999; *Capitalism ortodox,* 1999; *Tranziţia. De la revoluţia din România – 1989 la războiul din Iugoslavia – 1999,* 2000; *Bucovina şi Basarabia,* 2002. Membru al Academiei Româno-Americane (ARA).

Roman, Visarion
(05.07.1833, Dârlos, jud. Sibiu - 29.04/11.05.1885, Sibiu)

Publicist şi om politic. A absolvit Seminarul Romano-Catolic şi Seminarul Pedagogic Teologic Ortodox din Sibiu. A fondat prima revistă română de pedagogie, „Amicul şcoalei sau "Foaia pentru învăţământ şi educaţie la români“ (1860), a editat pentru sate calendarul „Amicul poporului“ (1861–1882), prima publicaţie cu alfabet latin din Transilvania, a scos, împreună cu I. Al. Lapedatu, „Albina Carpaţilor“ (1877). A organizat Conferinţa de la Miercurea (1869), contra dualismului austro-ungar proclamat în 1867. A organizat prima instituţie de credit pentru românii din Transilvania, Societatea de Păstrare şi Împrumut (un CEC avant la lettre!) şi Banca Albina, fiind primul ei director (1871–1884). Membru corespondent al Societăţii Academice Române (1877).

Romanciuc, Vasile
(17.12.1947, Bădragii Noi, Republica Moldova)

Poet. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. A fost redactor la Radio Moldova, redactor-şef adjunct la săptămânalul „Literatura şi arta”, redactor la editurile Literatura artistică, Museum, Prut Internaţional. Lucrări: versuri – *Genealogie* (1974), *Citirea proverbelor* (1974), *Din tată în fiu* (1984), *Ce am pe suflet* (1988), *Note de provincial* (1991), *Un timp fără nume* (1996), *Îndoiala de sine* (1997), *Marele pustiu invizibil* (Timişoara, 2001), *Recitirea proverbelor* (2007), *Olimpul de plastic* (2007); cărţi pentru copii – *Dacă ai un prieten* (1983), *Mama coase-o floricea* (1987), *Pământul părinţilor, pământul copiilor* (1989), *Doi iezi* (1990), *Toate întâmplările se prefac în cuvinte* (2000), *Copilul cu aripi de carte* (2006), *O furnică în bibliotecă* (2007), *De ce plânge clovnul* (2009). Laureat al

Premiului Naţional al Republicii Moldova (2000), Marele Premiu pentru poezie Nichita Stănescu (2001), Diploma de Onoare Andersen (2003).

Romanescu, Aristizza
(24.12.1854, Craiova – 04.06.1918, Iaşi)

Actriţă. Profesoară de declamaţie la Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti. Fiică a actorilor Constantin Demetriad şi Paulina Stavrescu, a debutat la vârsta de 18 ani, în 1872, la Teatrul din Craiova, în trupa cunoscutului cupletist I.D. Ionescu. Era verişoară cu mezzosoprana de coloratură Elena Teodorini. A jucat şi pe scena Teatrului Naţional din Iaşi, unde a fost remarcată de Ion Ghica, acela care i-a încredinţat rolul principal din tragedia Roma învinsă de A. Parodi, tradusă în versuri de I. L. Caragiale. Din 1877 a fost angajată la Bucureşti de Societatea Dramatică. A studiat ca bursieră la Paris, împreună cu actorul Grigore Manolescu, partenerul ei. Revenită în România, a jucat pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti şi a celui din Iaşi, în piesele *Ovidiu* de Vasile Alecsandri, *O scrisoare pierdută, O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale, în *Romeo şi Julieta, Othello* şi *Macbeth* de W. Shakespeare, *Tartuffe* de Molière. Jocul ei s-a caracterizat printr-o plastică desăvârşită a mişcării, armonizată cu o voce cristalină şi o dicţie impecabilă. Mimica sugestivă exterioriza puternic emoţiile pe care sensibilitatea ei le trăia. A fost profesoara unor mari actriţe: Maria Ventura, Lucia Sturdza-Bulandra, Maria Filotti, Sonia Cluceru. A apărut în primul film românesc, *Independenţa României* (ca și Eufrosina Popescu), realizat între 1911 şi 1912.

Romanescu, Eleonora
(26.04.1926, Leuşeni, jud. Orhei, atunci România)

Pictoriţă. A absolvit Şcoalade Arte Plastice din Chişinău. Specializare în restaurare pictură la Atelierele Centrale de Stat Iurie Grabari din Moscova. Restaurator la Muzeul de Artă din Chişinău. A avut expoziţii personale şi de grup în Moldova, Ucraina, Georgia, Rusia, România, Canada, Mongolia, Siria. Lucrări: ciclul *Meleag natal* (peisaje). Distinsă cu titlul de Artist Emerit al Republicii Moldova, Premiul de Stat şi titlul de Artist al Poporului din Republica Moldova. Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova. Distinsă cu Ordinul Republicii Moldova (1996).

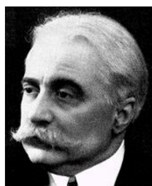

Romano, Dionisie *prenume la naştere* Dimitrie
(29.07.1806, Sibiu – 18.01.1873, Buzău)

Cărturar şi episcop. A absolvit Colegiul Sf. Sava din Bucureşti. Director al Seminarului Mitropoliei Bucureşti. S-a călugărit în 1823 şi a fost stareţ al mănăstirii Neamţ. A participat la Revoluţia de la 1848 în Ţara Românească. A fost închis la Bucureşti, apoi exilat în Transilvania. Lucrări: *Abeţedar religios,* 1835; *Prescurtare de geografie veche,* 1850; *Imnuri în proză pentru copiii care încep a ceti,* 1858; *Principii de retorica şi elocinţa României,* 2 vol., 1859. Membru fondator al Societăţii Academice Române (1867), căreia i-a donat biblioteca logofătului Constantin Cornescu Olteneanu, de peste 7000 de volume, devenită parte a viitoarei Biblioteci a Academiei Române.

Romanovski, Anton
(~ 1900, Rusia – ~ 1969, Bucureşti)

Maestru de balet. Rus ca etnie. A absolvit Şcoala Imperială de Balet la Moscova şi a dansat alături de Anna Pavlova şi Vaţlav Nijinski în Compania Baletele Ruse, trupa lui Diaghilev de la Bolșoi Teatr. Când această companie a plecat în SUA, după revoluţia din octombrie 1917, a primit oferta lui George Georgescu de a veni la Bucureşti (în 1924). Practic el este părintele baletului românesc, deoarece a pregătit balerini, maeştri de balet şi coregrafi. Vera Carally, absolventă a aceleiaşi şcoli de balet din Moscova, venită şi ea la Bucureşti, a preluat în 1929 compania înfiinţată în 1924 pe lângă Opera Română. A montat *Lacul lebedelor* de Ceaikovski în 1932 numai cu balerini români. A contribuit la înfiinţarea Liceului de coregrafie din Bucureşti (1948). A făcut coregrafii şi pentru Teatrul de Operă din Belgrad, a selecţionat talentele care au studiat la Moscova (Magdalena Popa, Gellu Barbu) şi a format pleiada de aur a baletului românesc.

Roques, Mario
(01.07.1875, Callao, Peru – 08.03.1961, Paris)

Filolog, rom】nist. Francez, fiu de diplomat. (Numele se folosește în Aquitania și Occitania.) A absolvit Literele la Sorbona şi École Pratique des Hautes Études şi École des Langues Orientales Vivantes. Profesor la École Normale Supérieure din Paris. A publicat în

română, albaneză și franceză. A condus Institutul de Filologie Română din cadrul Facultăţii de Litere din Paris. Director al revistei „România“ din Paris. Contribuţii la cunoaşterea limbii şi literaturii române în spaţiul romanităţii. Lucrări: *L'Evangéliaire roumain de Coresi,* 1907; *L'Original de la Palia de la Orăştie*, 1913, *L'Unité roumaine. Avec une carte ethnographique,* 1919. Membru al Institutului Franţei. Membru al Academiei Regale de Limbă și Literatură din Belgia. Membru corespondent al Academiei Române (1914).

Rosen, David Moses
(23.07.1912, Moineşti, jud. Bacău - 06.05.1994, Bucureşti)

Şef-rabin al Cultului Mozaic din România (1948–1994) şi preşedinte al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România (1964–1994). În 1931 a devenit student la Facultatea de Drept din Bucureşti. În acelaşi an pleacă la studii la Institutul de Studii Rabinice din Viena (Austria), dar nu-şi poate termina studiile acolo din lipsă de fonduri şi revine la Bucureşti. În 1935 termină studiile universitare la Bucureşti, obţinând diploma de jurist. Îşi satisface apoi timp de doi ani stagiul militar obligatoriu la Fălticeni. În 1937 revine la Institutul de Studii Rabinice din Viena, dar pleacă din Austria un an mai târziu, în mai 1938, după anexarea ei de către Germania fascistă. A studiat în paralel ca discipol al rabinului Alter Dorf şi a obţinut titlul de Doctor în iudaism. În 1938 a obţinut diploma de rabin de la unii dintre cei mai mari învăţaţi ai timpului. În 1940 este ales rabin în oraşul Suceava, dar, în acelaşi an, ca urmare a venirii legionarilor la putere, este arestat şi deportat într-un lagăr la Caracal, fiind acuzat că ar fi comunist. Este eliberat din lagăr după câteva luni şi numit rabin cu normă parţială la Bucureşti şi profesor de *Talmud* la o şcoală iudaică. Până la sfârşitul anului 1946 este ales succesiv în trei poziţii cheie din viaţa religioasă a evreilor din Bucureşti: preşedinte al secţiei cultului, membru al Sfatului Rabinic şi rabinul Sinagogii Mari. În 1948 a fost ales şef-rabin al Comunităţii Evreilor din România (l-a avut contracandidat pe David Şafran). În 1957 a devenit deputat în Marea Adunare Naţională (Parlamentul socialist al României), reprezentând municipiul Bucureşti, cu o mare populaţie de etnie evreiască. Din 1964 a cumulat şi funcţia de preşedinte al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din RSR, deţinând-o până la moarte. A fost fondatorul „Revistei Cultului Mozaic“ (1956). A fondat Muzeul de Istorie a Obştii Evreieşti din România (1979) şi a inaugurat acolo un ciclu de conferinţe săptămânale. Circa 400 000 de evrei au putut să emigreze în Israel datorită susţinutei sale activităţi de convingere a autorităţilor statului român. Lucrări: *În lumina Torei* (1971); *The paper bridge– Essays on Judaism* (Washington, 1973*); Izvoare şi mărturii referitoare la evreii din România* (1988); *Itim la-Torah* (Ierusalim, 1988); Eseuri biblice (1992); *Evreii din România între anii 1940-1944* (în colaborare, 1993); *Veha-sneh eynenu ukal: zikhronot mitekufot ha-ma'avak le-hatsalat Yehudey Romanyah* / de David Moshe Rozen (Ierusalim, – 1993). Membru de onoare al Academiei Române (1992). În prezent, o piaţă publică din Ierusalim a primit numele său şi al soţiei sale Amalia.

Rosenthal, Constantin Daniel *nume la naştere* Daniel Rosenthal
(1820, Pesta, Imperiul Austriac – 22.07.1851, Pesta, Imperiul Austriac)

Pictor. Cetăţenie austriacă şi română. Francmason. A trecut la creştinism în 1847 şi şi-a luat prenumele Constantin. A absolvit Academia de Belle Arte la Viena şi a studiat, în paralel, arheologia. A ajuns la Bucureşti graţie pictorului Ioan D. Negulici, în 1842, ca trimis al masoneriei, pentru a sprijini mişcarea de trezire naţională care a generat revoluţiile de la 1848 în toată Europa Naţiunilor. Astfel, a fost membru al societăţii secrete Frăţia, a făcut parte din cercul lui C.A. Rosetti (a pictat-o pe soția acestuia, englezoaică (Maria Grant), într-un portret foarte cunoscut sub titlul *România revoluționară*) şi au plecat împreună în emigraţie după înfrângerea revoluţiei de la 1848, spre a reveni mai apoi la Pesta. Lucrări: *România rupându-şi lanţurile pe Câmpia Libertăţii; Portretul Mariei Rosetti, Anica Maniu cu copilul; Portretul lui Nicolae Golescu; Portretul lui Teodor Arion; Portretul lui Nicolae Bălcescu.*

Rosetti, Alexandru
(20.10.1895, Bucureşti – 27.02.1990, Bucureşti)

Filolog. În veacul al XIII-lea un Gianni Rosetti din Liguria s-a dus la Constantinopol, apoi urmașii s-au împământenit în Moldova ca Ruset, iar în Țara Românească Rosetti. (Ligurii sunt, la rândul lor, veniți din Calabria, colonizată de iliro-traci în Neolitic. În secolul al XIX-lea portul popular al ligurilor avea încă ițarii, brâul, cămașa pe dinafară și opincile, iia

și fota la femei. Trebuie amintit că din Genova, capitala Liguriei, a fost și Cristofor Columb.) A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. Specializare la Paris. Profesor şi rector al Universităţii din Bucureşti, Doctor Honoris Causa al universităţilor din Montpellier şi Aix-en-Provence (Aachen). A publicat lucrări de specialitate, unele de largă cuprindere: *Colindele religioase la români,* 1920*; Étude sur le rhotacisme en roumain (Studiu asupra rotacismului în română),* 1924; *Recherches sur la phonétique du roumain du XV-e siècle (Cercetări asupra foneticii limbii române a veacului al XV-lea),* 1927; *Istoria limbii române,* 6 vol., Premiul de Stat, 1938–1966 (vol. 1-5), 1975 (vol. 6); *Limba descântecelor româneşti,* 1975. Membru al Academiei Române (1948), preşedinte al Secţiei de Ştiinţe Filologice, Literatură şi Arte (1968–1974) şi membru corespondent al Academiilor Iugoslavă şi Suedeză.

Rosetti C(onstantin) A.
(02.06.1816, Bucureşti – 08.04.1885, Bucureşti)

Om politic, publicist, poet. A urmat Colegiul Sf. Sava, unde i-au fost profesori Eftimie Murgu şi C. Aristia. A contribuit la înfiinţarea Societăţii secrete Frăţia, alături de N. Bălcescu. A deschis o tipografie împreună cu E. Winterhalder. Între 1844 şi 1845 a urmărit la Paris cursurile lui Jules Michelet şi Adam Mickiewicz şi a înfiinţat Societatea Studenţilor Români. Unul dintre fruntaşii revoluţiei de la 1848. Unionist, a conspirat apoi pentru înlăturarea lui Alexandru Ioan Cuza. A scos ziarul „Românul". A fost primar al Capitalei, preşedinte al Camerei, de mai multe ori ministru, director al Teatrului Naţional. A scris lirică sentimentală şi patriotică: *Femeia cea nobilă sau Pierderea iluziunii mele, Demisiunea la amor,* a tradus din Byron, Lamartine, Hugo, Béranger. A lăsat *Jurnalul meu* (tipărit integral în 1974), scriere remarcabilă despre epoca sa. Membru fondator al Societăţii Academice Române (1867).

Rosetti, Dimitrie
(17.04.1850, Bucureşti – 12.10.1934, Bucureşti)

Gazetar. A studiat, fără să termine, la École des Sciences Politiques et Administratives din Paris. Soţia lui Titu Maiorescu, Ana, era sora lui. Era cumnat şi cu Iacob Negruzzi. A fost avocat al statului la Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii Publice. Lucrări: a scris reviste satirice: *Vicleimul*, 1881; *Nazat!*, 1886; *Zeflemele*, 1889; un dicţionar: *Dicţionarul contimporanilor din România*, 1898, eseuri: *Danţuri vechi, danţuri noi; Între Capşa şi palat… Impresiile unui trecător*, 1904, ca şi diverse „caractere": *Trotuarul Bucureştiului*, 1896.

Rosetti, Maria *nume la naştere* Mary Grant, *franţuzoaică după mamă, englezoaică după tată* (1820, Guernsey, Anglia – 13.02.1893, Bucureşti)

Publicistă. (S-a născut pe o insulă din Canalul Mânecii, locuită de foști celți și foști vikingi.) Soţia lui C. A. Rosetti. Paşoptistă. A rămas cu soţul ei în exil la Paris. Jules Michelet a lăsat un portret elogios al ei. Este considerată prima femeie gazetar din România. Ea este modelul picturii lui Daniel Rosenthal *România revoluţionară.* Lucrări: *Scrieri din 1864 şi 1865,* 1893, ediţie îngrijită de fiul ei, Vintilă Rosetti.

Rosetti, Radu R.
(20.03.1877, Căiuți, jud. Bacău – 02.06.1949, Văcărești)

Istoric și general. După terminarea cursului primar la şcoala din comuna natală îşi continuă studiile la Liceul Naţional din Iaşi, urmează cursul pregătitor pentru Şcoala de Poduri şi Șosele, în 1899 este absolvent al Şcolii Militare de artilerie şi geniu, iar în 1906 al Şcolii Superioare de Război. A avut o merituoasă activitate ca şef al Biroului Operaţii din cadrul Marelui Cartier General, ca ofiţer de Stat Major şi apoi comandant al Regimentului 47/72 Infanterie; este rănit în lupta de la Răzoare (6 august 1917), pentru faptele sale eroice, fiind decorat prin decret regal cu cea mai înaltă distincţie militară, Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a. După război este numit ataşat militar la Londra, apoi comandant de brigadă şi, ulterior, director al Cursurilor de pregătire pentru ofiţerii superiori. În 1924 este înaintat la gradul de general. Reputat practician şi teoretician, autor al unor studii de istorie şi teorie militară de incontestabilă importanţă, preşedinte al Consiliului de Conducere al Muzeului Militar Naţional, muzeu pentru înfiinţarea căruia militase încă din 1914. Între 1931 şi 1940 conduce Biblioteca Academiei. Considerat cel mai important cercetător al istoriei militare a poporului român, a fost în 1941 ministru al Educaţiei Naţionale, Cultelor şi Artelor, motiv pentru care, ulterior, a fost arestat din ordinul Tribunalului Poporului. A murit

la închisoare. Membru titular al Academiei Române (1934), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Rosetti, Theodor G.
(05.05.1837, Iaşi sau Soleşti - 17.07.1923, Bucureşti)

Publicist şi om politic. A început liceul la Lvov şi l-a terminat la Viena, a studiat economia politică şi finanţele la Viena şi Paris. Prefect de Vaslui, agent diplomatic al României la Berlin, ministru al Lucrărilor Publice, preşedinte al Curţii de Casaţie, prim-ministru al României în perioada 1888–1889, guvernator al Băncii Naţionale, ministru de Finanţe, membru al Curţii permanente de arbitraj de la Haga. Lucrări: *Despre direcţiunea progresului nostru,* 1874; *Mişcarea socială la noi,* 1885. *Membru de onoare al Academiei Române* (1891).

Roşca, Alexandru
(23.08.1906, Călata, comitatul Cluj – 17.02.1996, Cluj)

Psiholog. Profesor la Facultatea de Filosofie din Cluj. A absolvit Filosofia la Universitatea din Cluj. Unul dintre părinţii şcolii clujene de psihologie. Director al Institutului de Psihologie din Bucureşti. Lucrări: *Selecţia valorilor,* 1943; *Studii de psihologie pedagogică,* 1958; *Determinismul psihologic,* 1971; *Psihologie generală,* 1976; *Sinteze de psihologie generală,* 4 vol., 1980–1987. Membru în Comitetul Executiv al Asociaţiei Internaţionale de Psihologie Aplicată, membru al Societăţii Franceze de Psihologie. Membru titular al Academiei Române (1991).

Roşca, Alexandru
(08.04.1934, Mândreşti, Teleneşti, Basarabia)

Filosof. A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie la Universitatea de Stat din Chişinău. Director al Institutului de Filosofie, Sociologie şi Drept al AŞM (1991–2001). A edificat cadrul teoretic şi metodologic de examinare a oraşului şi satului ca elemente ale unui sistem integrat, a elaborat concepţia proceselor integrative în sistemul oraş–sat şi a evidenţiat rolul acestor procese în crearea condiţiilor dezvoltării umane. Lucrări: *Dezvoltarea liberă a fiecăruia* (1980); *Интеграционные процессы на селе и всестороннее развитие личности* (1984); *Programul alimentar – manifestare a grijii partidului faţă de om* (1985); *Интеграционные процессы в системе „город–село" как основа формирования всесторонне развитой личности* (1988); *Объективное и субъектив-ное в повышении социальной активности личности* (1991); *Probleme privind protejarea diversităţii etnoculturale şi asigurarea unităţii poporului Republicii Moldova* (1999); *Factorul etnic în contextul vieţii economico-sociale şi politice din Republica Moldova. Statul de drept şi problemele minorităţilor naţionale* (2002). Este membru titular al Academiei Central-Europene de Ştiinţe şi Arte (Timişoara, România), membru asociat al Institutului Francez de Relaţii Internaţionale (Paris), membru al Academiei Balcanice de Ştiinţă, Cultură Liberă şi Dezvoltare Durabilă Denis Jersov (Sofia). Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Roşca D(umitru) D.
(29.01.1895, Sălişte, comitatul Sibiu – 25.08.1980, Cluj-Napoca)

Filosof. A studiat Filosofia la Bucureşti, Viena şi Paris, unde a tradus Hegel din germană în franceză. Profesor la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Cluj. Hegelian ca şcoală filosofică. Lucrări: *Istoria filosofiei* (1964); *Prelegeri de estetică* (1966); *Ştiinţa logicii* (1966); *Studii filosofice* (1967); *Însemnări despre Hegel* (1967); *Influenţa lui Hegel asupra lui Taine* (1968); *Existenţa tragică: încercare de sinteză filosofică* (1968); *Prelegeri de filosofie a istoriei* (1969); *Studii şi eseuri filosofice* (1970); *Oameni şi climate* (1971). Membru titular al Academiei Române (1974).

Roşca, Iurie
(31.10.1961, Teleneşti, Republica Moldova)

Om politic. Rus după mamă (Voronin). A absolvit Facultatea de Jurnalism a Universităţii de Stat din Chişinău. A lucrat la televiziunea naţională (Teleradio Moldova). Preşedinte al Frontului Popular din Moldova. Deputat din partea Partidului Popular Creştin-Democrat (PPCD) în Parlamentul Republicii Moldova. În 2005 partidul său a votat pentru alegerea lui Vladimir Voronin ca preşedinte al ţării.

Roşu, Costa
(30.03.1947, Begheiţi, Toracul Mare, Banatul Sârbesc)

Istoric literar. A absolvit Institutul Iugoslav de Ziaristică din Belgrad. A fost ziarist la diverse publicaţii româneşti din Iugoslavia. A publicat *Bibliografia Editurii Libertatea 1945–1995,* 1995- 2006; *Bibliografia săptămâ-nalului „Libertatea" 1945–1995,* 1995–1997*; Dicţio-narul de literatură română din Iugoslavia*, 1989; *Epigramişti români din Voivodina,* 1994; *Lexiconul jurnalisticii româneşti din Iugoslavia,* 1989; *Românii din Banatul Sârbesc,* 1989; *Personalităţi româneşti din Voivodina (1734–2004), Bibilografia românilor din Voivodina,* 12 vol., 1995-2010; *Bisericile ortodoxe româneşti din Banatul Sârbesc,* 2013. Distins cu Premiul Editurii Libertatea pentru Cartea anului 2004. Director al Fundaţiei de Etnografie şi Folclor Tradiţia, care cuprinde şi Muzeul Satului Românesc din Voivodina, şef de secţie la Trustul Libertatea din Pancevo.

Roșu, Pelaghia
(?, Mărișel, jud. Cluj - 10.07.1870, Mărișel, Cluj)

Născută Dufle, a învățat carte românească acasă, instruită de tatăl său, deoarece în Transilvania nu erau școli românești. A făcut apoi carte la Budapesta, în ungurește, trei ani. S-a întors în sat și s-a măritat. A avut un fiu, Andrei, care a luptat la 1848 în oastea lui Avram Iancu. Atunci când oastea a ajuns la Mărișel, ea a adunat femeile din sat și a format o oaste de ajutor care a atacat noaptea, călare, armata maghiară și a pus-o pe fugă. Fiul ei a fost decorat cu Crucea de Aur austriacă pentru merite, iar ea a primit de la împărat o recompensă bănească de 100 de florini pentru apărarea satului.

Rotariu Planjanin, Aurora
nume la naştere Aurora Rotariu
(07.10.1952, Coștei, Banatul Sârbesc)

Economistă, poetă, interpretă de muzică populară. Fiica lui Ion R. Cordan şi soţia lui Nicolae P. A absolvit Liceul Economic din Vârşeţ, apoi Facultatea de Ştiinţe Economice la Novi Sad. S-a specializat la Budapesta şi la Belgrad. Scrie versuri şi proză scurtă la „Bucuria copiilor", „Lumina", „Libertatea" (toate la Trustul Libertatea din Pancevo), „Literatura şi arta" şi „Viaţa Basarabiei" din Chişinău, „Zlatna greda" din Novi Sad, editată de Institutul Cultural Român, „Mladost'" din Belgrad, „Dolgozok" (revistă în limba maghiară) şi „Dnevnik", în albaneză, ambele din Novi Sad. Este şi solistă de muzică populară românească. Volume: *Calul bunicului*, 1982; *Umbrele paşilor, Singuri cu noi.* A obţinut mai multe premii pentru poezie, Distinsă cu Premiul II al Asociaţiei din Voivodina pentru ONU (1980), Premiu la Festivalul muncitoresc de la Kosovska Mitrovića (1983), Premiul I la Întâlnirile iugoslave Abrašević de la Valjevo (1988).

Rotaru, Sofia
(07.08.1947, Marşinţi, rn. Noua Suliţă, reg. Cernăuţi)

Interpretă de muzică uşoară. A început prin a interpreta pop folk ucrainean (1962), apoi a interpretat și în română și rusă. Este supranumită Regina pop a Ucrainei. Din repertoriul său fac parte melodii de dragoste, dar şi melodii româneşti din Bucovina, Moldova, Transnistria. Melodii: *Crede-mă; Melancolie; Icoană; Lavandă, primăvara; Tinereţe floare; Seară albastră; Aşteaptă; Iubirea mea târzie.* A jucat în filme şi a fost producător de film. Artist emerit și Artist al Poporului din Ucraina, Artist al Poporului al RSSM, Artist al poporului al URSS, laureată a Premiului LTC, Erou al Ucrainei, Erou al Moldovei, Ordinul Republicii, Ordinul Prietenia popoarelor al URSS.

Roth, Stephan Ludwig
(24.11.1796, Mediaş – 11.05.1849, Cluj)

Cărturar iluminist. Sas ca etnie, fiu de pastor protestant. A studiat cu Pestalozzi la Tübingen. Paşoptist. A funcţionat ca pastor lângă Mediaş. Susţinător al dreptului la şanse egale pentru toate limbile vorbite în Transilvania, pentru toate etniile, al originii latine a limbii române. Alături de Nicolae Bălcescu, Eftimie Murgu, Andrei Mureşanu, C. A. Rosetti, Gàbor Aron, Petöfi Sandor, făptuitor al idealurilor reformatoare ale revoluției de la 1848. În ciuda armistiţiului, a fost arestat şi executat de maghiari. Lucrări: *Gemälde einer Reise durch Oberösterreich,* 1817; *Der Sprachunterricht* (Învăţarea limbii), 1820; *Der Sprachkampf in Siebenbürgen. Eine Beleuchtung des Woher und Wohin?,* 1842; *Untersuchugen und Wohlmeinungen über Ackerbau und Nomaden*wesen (Lupta pentru limbă în Transilvania); *Dissertationem suam de Divisione*

historiae in genere et Transsylvanicae in specie corom Inclyto Augustanae Confessioni (o istorie a Transilvaniei), lucrare de peste o mie de pagini, rămasă în manuscris. Deşi numeroşi autori maghiari şi germani s-au ocupat de scrierile sale, un singur autor român a scris despre el: George Bariţiu.

Roth, Viktor
(28.08.1874, Sebeş – 19.04.1936, Sebeş)

Preot şi istoric. Etnie germană. A urmat şcoala primară şi gimnaziul la Sebeş, a continuat studiile la liceul Honterus din Braşov. După liceu a continuat studiile de germanistică, latină şi teologie la Tübingen, Cluj, Halle, Evengen. După absolvire a ocupat posturi de învăţător şi profesor în diferite localităţi. În 1918 s-a stabilit definitiv la Sebeş, unde a activat până la sfârşitul vieţii ca preot. A efectuat călătorii de documentare în Austria, Germania, Bohemia şi Italia. A publicat atât lucrări ştiinţifice, cât şi articole şi studii în reviste de specialitate. A lăsat o serie de scrieri în special despre istoria arhitecturii şi artelor germane, săseşti şi ardeleneşti. Este considerat primul cercetător care a abordat problematica artelor şi arhitecturii autohtone pe baze ştiintifice moderne. Lucrări: *Geschichte der deutschen Baukunst in Siebenbürgen,* 1905; *Geschichte der deutschen plastischen Kunst in Siebenbürgen,* 1906; *Geschichte des deutschen Kunstgewerbes in Siebenbürgen,* 1908; *Beiträge zur Kunstgeschichte Siebenbürgens,* 1914; *Die Siebenbürgischen Altäre,* 1916; *Goldschmied-earbeiten,* Sibiu, 1922. Universitatea din Viena i-a decernat în 1921 titlul de Doctor Honoris Causa, iar Academia Română i-a acordat în 1926 titlul de membru de onoare.

Rozin, Gheorghe
(27.07.1888, Fălticeni – 10.01.1961, Văcăreşti)

General (de brigadă, de divizie, de corp de armată) sub legionari. Ataşat militar la Berlin (1940–1941), comandant-şef al trupelor trecut în rezervă în 1945. Condamnat la 20 de ani închisoare (1949), a murit la penitenciar.

Rubobostes
(începutul sec. al II-lea î.H., Dacia – sec. al II-lea î.H., Sarmizegetusa, Dacia)

Şef de uniune tribală în Dacia. A fost precedat de Oroles şi urmat de Burebista. A luptat contra bastarnilor (germanici, aliaţi cu Philip al V-lea al Macedoniei, veniţi dinspre răsărit), care voiau teritoriul intracarpatic. El a mutat capitala dacilor liberi din câmpia dunăreană în Transilvania, la Sarmizegetusa, arie fortificată natural, în zona de azi a Albei Iulia.

Rudescu, Ludovic Iosif Urban
nume la naştere Ludovic Iosif Urban Rodewald
(25.05.1908, Cernăuţi – 17.03.1992, Bucureşti)

Biolog. German ca etnie. A absolvit Facultatea de Biologie la Universitatea din Cernăuţi. Specializare la Berlin, Lunz, Kaisermülen, Stockholm, Lund, Uppsala, Göteborg ş.a. Cercetător la Institutul de Celuloză şi Hârtie din Bucureşti, apoi la Institutul de Biologie. Contribuţii la studiul nutriţiei minerale a plantelor, al rezistenţei lor la ger şi la secetă. Trebuie menţionată colaborarea cu specialişti din Irak şi Pakistan privind valorificarea stufului din regiunea Mesopotamia, deltele fluviilor Tigru, Eufrat, Indus, Gange şi Brahmaputra, colaborarea cu Academia de Ştiinţe a URSS pentru studiul deltei Niprului şi a fluviului Volga şi colaborarea cu specialiştii din Cehoslovacia şi Polonia pentru studiul macrofitelor acvatice. Lucrări: *Stuful şi valorificarea lui,* 1935; *Delta Dunării. Evoluţia, viaţa şi bogăţiile ei*, 1957; *Rolul cercetării biologice în ridicarea productivităţii piscicole şi stuficole din Delta Dunării şi din ţara noastră,* 1971, în colaborare; *Deltele lumii,* 1972. Membru al Societăţii Americane de Limnologie şi Oceanografie. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Rudic, Valeriu
(18.02.1947, Talmaza, Republica Moldova)

Biochimist. A absolvit Facultatea de Medicină Generală la Institutul de Medicină şi Farmacie din Chişinău. Specializare la Institutul de Biochimie A. N. Bah al Academiei de Ştiinţe din Moscova, Universitatea Berkeley, California, SUA. Contribuţii în domeniul algologiei, fitobiotehnologiei, farmaceuticii. Are peste 200 de brevete de invenţie. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Rugină, Anghel
(24.05.1913, Bucureşti – 15.12.2008, Boston)

Economist. A absolvit Academia Comercială la Bucureşti. Specializare la Freiburg. Profesor la

Universitatea din Portland-Oregon, la Niagara University şi la Northeastern din Boston. Lucrări: *The integral democracy of tomorrow; Development of capitalism system; A reorganization plan of the International Monetary Found; Programme de stabilization économique, financière et sociale pour la France; American Capitalism – a Crossroad; Un miracol economic în România este încă posibil,* 1993 şi *Teoria şi practica economică în epoca tranziţiei şi după*, 1994. Membru de onoare al Academiei Române (2005).

Rurac, Anatol (Nicolae)
(19.02.1957, Stănileşti, reg. Cernăuţi, Ucraina)

Pictor. A absolvit Facultatea de Arte Plastice la Universitatea de Stat din Cernăuţi ca elev al lui Mihai Grecu. Specializat în scenografie, a lucrat la Chişinău şi Iaşi. A avut expoziţii personale în Republica Moldova, România, Germania, Franţa, Finlanda, Italia, Rusia, Ungaria, Olanda. Preşedinte al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova. Distins cu Marele Premiu la Concursul Naţional de Scenografie al Moldovei (1995), Premiul Ministerului Culturii şi Cultelor din România (2001).

Ruset
V. Rosetti

Rusnac, Constantin
(06.02.1948, Trebisăuţi, rn. Briceni, Moldova)

Compozitor, muzicolog, folclorist. A absolvit în 1965 cu medalie de aur Școala Republicană de Muzică din Chişinău (azi liceul Ciprian Porumbescu) la contrabas (clasa profesorilor Nicolae Cazacu şi Valentin Vilinciuc) şi teoria muzicii (armonie, clasa profesorilor Leonid Berov şi Simion Lungul). În acelaşi an susţine probele de admitere la Institutul de Arte Gavriil Musicescu la două specialităţi: muzicologie şi contrabas. Din 1970 predă la Catedra de folclor a aceleiaşi instituţii. Între 1975–1984 activează în cadrul Ministerului Culturii al Republicii Moldova în calitate de redactor-şef al Colegiului pentru Repertoriile Colectivelor Artistice de Amatori, ulterior – prim-viceministru al Culturii. Din iunie 1984 până în decembrie 1998 deţine funcţia de rector al Conservatorului de Stat Gavriil Musicescu (actualmente Academia de Muzică, Teatru şi Arte Plastice). În octombrie 1993 este numit în funcţia de Secretar General al Comisiei Naţionale a Republicii Moldova pentru UNESCO. A cules mai mult de 2000 de creaţii muzicale folclorice. A editat culegeri folclorice: *Ca la noi în sat* (1981), *Cucuşor cu pană sură,* antologie folclorică bilingvă româno-rusă, 1988, *Folclor din Moldova* – antologie folclorică bilingvă româno-rusă şi româno-franceză, 1997, *Folclor instrumental românesc de pretutindeni* (CD, 3000 de melodii), 2007, partituri muzicale: *Piese pentru taraf,* 1973, *Piese folclorice*, 1977; cântece*: Tu, dragostea mea,* 1983, *Şi cântă viorile*, 1985, *Romanţe de Constantin Rusnac*, 2007, un disc *Cântece de Constantin Rusnac* (Moscova, Melodia, 1984), un dublu CD cu muzică proprie de toate genurile (Cehia, 1997), un CD cu muzică uşoară (Chişinău, 2005) ş.a. Este autorul mai multor creaţii instrumentale pentru orchestră de cameră, creaţii vocal-simfonice, camerale, pentru cor a capella, muzică pentru spectacole dramatice şi filme, romanţe, lieduri, cântece pentru copii, muzică uşoară, emisiuni radio-TV, scenarii pentru telefilme ş.a. Din 2000 este Preşedinte al Consiliului Naţional Delfic. Membru al Uniunii Compozitorilor (1977). Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova pentru creaţia orchestrală *Sărbătoreasca* (1976). Laureat al Festivalului televizat Песня-79 (Cântecul-79, Moscova). Diploma pentru cea mai bună muzică de film în cadrul Festivalului Internaţional al filmului televizat, Chişinău, 1980 (pentru muzica la filmul documentar *Aproape*) – dedicat poetului Grigore Vieru, regizor Valeriu Vidraşcu. Maestru Emerit în Artă (1984). Premiul I şi titlul de Laureat al Concursului televizat Cântecul-91 (Chişinău, 1992). Cavaler al Ordinului Gloria muncii (1998). Conferenţiar (1986). Profesor universitar (1990). Cetăţean de Onoare al municipiului Cluj-Napoca din 1994. Doctor Honoris Causa al Academiei de Muzică Gheorghe Dima din acelaşi oraş (1997).

Rusnac, Gheorghe
(23.11.1942, Ocniţa, Republica Moldova)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii de Stat din Chişinău, unde a fost profesor, rector şi preşedinte al Consiliului rectorilor din Moldova. Lucrări: *Politologie,* manual, 1991; *Conceptele şi noţiunile de bază ale diplomaţiei. Dicţionar,* 1998; *Pluripartidismul în Moldova: etapele şi tendinţele de bază ale consolidării,* 2000; *Republica Moldova. Istoria politică (1989–2000), documente*, 2 vol., în colaborare, 2000; *Evoluţia învăţământului*

universitar în Republica Moldova (1990-2000), 2001, în colaborare. Ambasadorul Moldovei în Italia. Distins cu Ordinul Republicii, Ordinul Gloria Muncii, Legiunea de Onoare a Franţei. Membru al Academiei Internaţionale pentru Invăţământ Superior (Moscova), membru al Academiei Internaţionale a ONU de Informatică (Filiala din Moldova), membru al Academiei Internaţionale de Ecologie şi Protecţia Activităţii Umane, membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

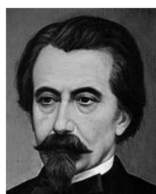
Russel, N. *nume la naştere* Nikolai Konstantinovici Sudziłovski, *în ucraineană* Mikolai Sudzilovski, *în polonă* Michael Sudziłowski, *pseudonim* Kauka Lukini
(15.12.1850, Moghiliov, Belarus – 30.04.1930, Ciun Tzin, China)

Militant socialist. (zona în care s-a născut face parte din fosta arie sarmată, a popuațiilor de substrat). A început Dreptul la Sankt Petersburg, dar l-a abandonat, angrenat în mişcarea narodnică a lui Nikolai Cernîşevski. Apoi a început Medicina, pe care de asemenea n-a terminat-o, fiind unul dintre organizatorii Comunei de la Kiev, care ţinea, ca şi experimentul de la Scăeni, de punerea utopică în practică a ideilor socialiste. Trimis asistent medical la o închisoare din Nikolaev, a organizat evadarea în masă a deţinuţilor, fiind expulzat din Rusia. A intrat în România sub numele Nicolae Russel. A stat 5 ani, în care timp şi-a terminat Medicina la Bucureşti (ceea ce denotă că era vorbitor de limba română) şi a adus clandestin din Rusia materiale de propagandă socialistă, organizând, împreună cu Dobrogeanu-Gherea (expulzat şi el din Rusia din motive de pro-socialism) şi Zubcu-Codreanu, primul Cerc socialist secret, cu sediul la Iaşi. A fost medic la Ploieşti, Curtea de Argeş şi Iaşi. A organizat la Focşani primul Congres naţional al studenţilor din România, la care au participat Constantin Mille, Ion Nădejde. Expulzat din România (1881). A acţionat în acelaşi interval de timp şi în Bulgaria, luând parte la mişcarea contra Imperiului Otoman din 1876 (revoltele de la Vidin). În timpul Războiului de Independenţă a făcut propagandă socialistă în rândul trupelor ruseşti. A trebuit să părăsească Europa şi în 1887 a ajuns la San Francisco, de unde a plecat în Hawaii. Acolo, sub numele Kauka Lukini, a fondat Partidul Hawaii Homerule (1892), care se opunea politicii de înglobare a insulei de către SUA. A fost ales preşedintele Senatului din Hawaii. În timpul războiului ruso-japonez (1904–1905) a plecat în Extremul Orient şi a condus propaganda socialistă în rândul prizonierilor de război ruşi, ceea ce a declanşat în Rusia revoluţia din 1905, predecesoarea aceleia din 1917, condusă de Lenin. Ultimii ani i-a petrecut în Philippine şi China. A scris lucrări de medicină şi sociologie şi a fost membru al Societăţii Americane de Genetică.

Russev, Eugeniu
(24.12.1915, Cernoarmeiskoe, jud. Bolgrad, Basarabia – 15.05.1982, Chişinău)

Istoric şi epigrafist. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Bucureşti şi s-a specializat la Institutul de Istorie al Academiei de Ştiinţe a URSS, filiala Moldova. A lucrat la Institutul de Istorie, Limbă şi Literatură. A fost director al Institutului de Istorie al AŞM (din 1970). Contribuţii analitice şi documentare la studierea şi publicarea izvoarelor cronografice medievale moldoveneşti, la cercetarea lexicografiei. Lucrări: *Cronografia Moldovei din veacurile XV–XVIII; Ion Neculce; Slova cronicărească – ecoul bătrânei Moldove; Dicţionarul rus-român*. Membru al Uniunii Scriitorilor şi Uniunii Jurnaliştilor din Moldova. Maestru Emerit în Ştiinţă, laureat al Premiului de Stat al Moldovei, distins cu Ordinul Drapelul Roşu de Muncă. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Russo, Alecu *nume la naştere Alecu Rusul*
(17.03.1819, Străşeni, Basarabia - 05.02.1859, Iaşi)

Scriitor. Fiul unui boier cu moșie la Negrișoara (în general însă, ca origine, numele românești arti - culate aparțin Transnistriei). A studiat la Vernier (lângă Geneva) şi la Viena. Paşoptist, s-a exilat la Paris după eșecul revoluției de la 1848 la Iași. Prieten cu V. Alecsandri, a cules în spirit romantic folclor (*Poezia poporală*), încercând să teoretizeze pe marginea lui şi a literaturii ca fenomen cultural: Critica criticii. A scris teatru în stil Alecsandri: *Băcălia ambiţioasă*, 1846; *Jignicerul Vadră sau Provincialul la Teatrul Naţional,* 1846, memorii: *Amintiri*, 1855, impresii de călătorie, versuri. Prima versiune a *Cântării României*, 1850, e în franceză (Paris). A fost tradusă de Vasile Alecsandri în română și publicată în 1855. Ea anunță bătălia pentru Unirea Principatyelor și apariția României (Mici) ca stat european (1859).

Russo, Demostene
(22.01.1869, Peristerion, lângă Atena - 05.10.1938, Bucureşti)

Istoric şi filolog. Aromân. A absolvit liceul la Constantinopol şi a studiat Filosofia la Atena, Berlin, Leipzig. Profesor de bizantinologie la Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Bucureşti. Lucrări: *Studii bizantino-române*, Bucureşti, 1907; *Studii şi critici*, 1910; *Din corespondenţa doamnei Ana Racoviţă, 1*911; *Critica textelor şi tehnica ediţiilor*, 1912; *Elenismul în România,* 1912; *Filologia greacă medie şi modernă la Universitatea din Bucureşti*, 1913; *Datoria criticii şi bilanţul unei activităţi ştiinţifice,* 1914; *Cronica Ghiculeştilor. Un nou letopiseţ al Moldovei (1695-1754),* 1915; *Un bizantinolog improvizat,* 1916; *Studii istorice greco-române*, 1939. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Russo, Nadia *nume la naştere* Nadia Brjozovski, *nume prin căsătorie* Nadejda Russo Bossie
(17.06.1901, Tver, lângă Moscova – 22.01.1988, Bucureşti)

Aviatoare. Rusoaică după etnie, din familia aristocrată de la care se reclama şi Boris Godunov, măritată cu un mic boier, Rusul, din Basarabia. A frecventat cursurile organizate de Crucea Roşie la Chişinău, ca şi Școala de Belle Arte (1932–1934). Divorţează şi vine la Bucureşti. A absolvit Școala de pilotaj de la Cotroceni şi a obţinut brevet (gradul I şi II) în 1936. S-a împrietenit cu Mariana Drăgescu şi Ionel Fernic. În 1937 şi-a cumpărat propriul avion (YR) şi a participat la mitingul aviatic de la Chişinău (1938) şi la Concursul aerian al Micii Antante, pe ruta Praga – Ujgorod – Cluj – Bucureşti – Belgrad – Zagreb – Arad – Cluj – Ujgorod – Praga, concurs în urma căruia este decorată de Carol al II-lea cu Ordinul Virtutea Aeronautică de pace, clasa Crucea de Aur. A mai participat la manevrele regale de la Galaţi şi la Cupa Ministerului Aerului şi Marinei. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a făcut parte din Escadrila Albă, botezată astfel de scriitorul Curzio Malaparte (avioane pilotate numai de femei, coechipiere fiind: Mariana Știrbey, Mariana Drăgescu, Virginia Duţescu, Irina Burnaia) care aduceau răniţii de pe linia frontului (Basarabia, Odesa, Stalingrad). A fost din nou decorată cu Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Crucea de Aur (1941). În 1942 s-a retras. Pasionat fotograf, a lăsat o colecţie impresionantă de instantanee din război. A fost arestată şi condamnată în 1951 la 7 ani, după care a avut domiciliu forţat pe Bărăgan, în care perioadă îl întâlneşte pe viitorul soţ, Gheorghe Bossie.

Rusu, Adrian
(03.02.1946, Bucureşti 11.11.2012, Bucureşti)

Inginer. A absolvit în 1968 Facultatea de Electronică şi Telecomunicaţii la Institutul Politehnic din Bucureşti. Profesor al Facultăţii pe care a absolvit-o. Activitatea didactică se desfăşoară în cadrul disciplinelor Dispozitive şi circuite electronice şi Modelarea componentelor microelectronice active. Activitatea de cercetare în domeniul dispozitivelor electronice semicon-ductoare a reuşit să împingă frontul cunoaşterii în microelectronică prin unele rezultate care sunt citate în lucrările de bază din literatura ştiinţifică mondială sau reprezintă subiectul unor brevete de invenţii. Dintre acestea se pot remarca: dioda Schottky cu gradient lateral al concentraţiei de impurităţi, capacitor variabil electronic, tetroda cu inducţie statică, curbele de calcul ale străpungerii capacitorului MOS. Lucrări: *Modelarea componentelor microelectronice active,* 1990, Premiul Academiei Române; *Conducţie electrică neliniară în structuri semiconductoare,* 2000. Membru corespondent al Academiei Române (1994).

Rusu-Ciobanu, Valentina
(28.10.1920, Chişinău)

Pictoriţă. A absolvit Şcoala de Arte la Chişinău, Academia de Belle Arte la Iaşi, apoi Şcoala de Arte Plastice I. Repin din Chişinău. A făcut expoziţii în Moldova, Rusia, Bulgaria, Canada, România, Irak, Siria. Lucrări: *Fetiţă la fereastră*, 1957; *La joc,* 1957; *Plantând copaci*, 1961; *Portretul lui Emil Loteanu*, 1964; *Portretul actorului Dumitru Fusu*, 1964; *Foc de artificii,* 1966; *Vizita doctorului,* 1971; *Micul dejun,* 1979–1980; *Scriitorul Serafim Saka,* 1996. Laureată a Premiului de Stat, distinsă cu Ordinul Insigna de Onoare, cu titlul de Artist al Poporului din Moldova. Maestru Emerit în Artă, Medalia de argint a EREN, Ordinul Republicii şi Premiul Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova pentru întreaga activitate şi pentru prosperarea artelor plastice, 1998.

Rusu, Dragoş
(08.12.1910, Cajvana, jud. Suceava - 06.12.1994, Bucureşti)

Jurist. A absolvit Dreptul la Cernăuţi. Specializare la Bordeaux. Angajat al Guvernământului Civil al Transnistriei, apoi profesor la Universitatea din Cluj. Lucrări: *Bibliographie juridique roumaine,* 2 vol., 1948; *Bibliografia românească de drept internaţional şi istoria relaţiilor internaţionale,* 1966. Membru de onoare al Societăţii pentru Cultura şi Literatura Română din Bucovina, membru al Asociaţiei Juriştilor Democraţi din România, al Societăţii de Legislaţie Comparată din Paris. Membru de onoare al Institutului Român de Cercetări Juridice. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Rusu, Liviu
(09.11.1901, Sărmașu, jud. Mureş – 117.12.1985, Cluj)

Estetician. Greco-catolic. A absolvit Literele şi Filosofia la Cluj, specializându-se în Germania şi Franţa. A fost profesor universitar la Cluj. A publicat *Essai sur la création artistique · Contribution à une esthétique dynamique* (Eseu asupra creaţiei artistice · Contribuţie la o estetică dinamică), 1935, care cuprinde principalele sale idei estetice. Opera capitală este *Estetica poeziei lirice,* 1937. Este un posthegelian, influenţat mai mult de fenomenologie şi experimentalism: *Logica frumosului,* 1946. *Eminescu şi Schopenhauer,* 1966; *Viziunea asupra lumii în poezia noastră populară,* 1967, postum; *Eschil, Sofocle, Euripide,* 1968, postum. Membru post mortem al Academiei Române (2006).

Rusu, Oliviu
(06.02.1919, Brașov – ?.02.2003, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Construcţii la Politehnica din Bucureşti. Subdirector la Uzinele Comunale Bucureşti. Profesor şi decan la Facultatea de Transporturi a Institutului Politehnic din Bucureşti. Contribuţii în domeniul metodelor experimentale de analiză a tensiunilor şi al procedeelor de calcul, în domeniul holografiei. Lucrări: *Mecanica construcţiilor,* 1956; *Elemente de rezistenţa materialelor şi teoria elasticităţii,* 1970; *Oboseala materialelor,* 1992, în colaborare. A supervizat apariţia a 24 de reviste de specialitate editate de ASIT – CNIT, ale diferitelor asociaţii profesionale inginereşti (minerit, construcţii, chimie ş.a.). Pentru activitatea didactică, ştiinţifică şi obştească i s-au acordat Ordinul Muncii clasa a II-a şi a III-a, Steaua României. Membru AGIR. Membru al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România, membru fondator şi preşedinte al Asociaţiei Române de Mecanica Ruperii.

Rusu, Valeriu
(09.09.1935, com. Mihăileanca, jud. Hotin, Basarabia - 05.11.2008, Aix-en-Provence, Franţa)

Lingvist. A studiat la liceul Mihai Viteazul din Bucureşti (1946–1953) şi la Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Litere (1953–1958). Între 1958 şi 1987 a lucrat în calitate de cercetător ştiinţific, apoi şef al secţiei de dialectologie la Centrul de Fonetică şi Dialectologie al Academiei Române (din 1974 – Institutul de Etnografie şi Dialectologie), concomitent fiind angajat profesor la Facultatea de Litere. Specializare la Toulouse, Franţa. Între 1965 şi 1988 a fost lector de română la Universitatea din Belgrad (Iugoslavia), apoi profesor asociat la Universitatea din Provence, (cuprinde Cataluña franceză), 1989–1991; membru al Consiliului ştiinţific al UFR ERLAOS, conducător de teze de doctorat în specialitatea limba şi literatura română, şef al Departamentului de limba română. Din 1999 devine profesor titular de limbă, civilizaţie şi lingvistică română la Universitatea Provence Marseille I (din oraşul Aix-en-Provence). Membru fondator al Centrului Academic Internaţional Mihai Eminescu, inaugurat la Chişinău, 2000. Este prezent în viaţa spirituală din Basarabia cu studii, eseuri, note de o indiscutabilă valoare în paginile revistei „Limba Română“, în săptămânalul „Literatura şi arta“, la radio şi televiziune. Lucrări: Introducere în studiul graiurilor româneşti, 1977; *Le Roumain. Langue, littérature et civilisation,* 1992; *Le Roumain. Mots et Images,* 1994; *Noul Atlas lingvistic român pe regiuni. Oltenia.* vol.1 – 1967; vol. 2 – 1970; vol. 3 – 1974; vol. 4 – 1980; vol. 5 – 1984, Premiul Academiei Române; *Noul Atlas lingvistic român pe regiuni: Muntenia şi Dobrogea,* vol.1 – 1996; *Moldova,* vol. 2, 1996; (coordonator), 1984. Membru corespondent al Académie de Sciences, Agriculture, Arts et Belle-Lettres din Aix-en-Provence (din 1994). Membru al Société de Linguistique Romane (Paris-Strasbourg), membru al Société Internationale de Dialectologie et Géolinguistique.

S

Sadova, Marietta *nume la naştere* Maria Bârsan *nume după soţ* Sadoveanu
(14.07.1897, Sibiu – 17.07.1981, Bucureşti)

Actriţă şi regizoare. Soţia scriitorului Ion Marin Sadoveanu, iar apoi a lui Haig Acterian. A participat la conferinţele grupului Criterion. A jucat roluri în teatru (în special de dramă la Teatrul Naţional din Bucureşti) şi film. Simpatizantă a mişcării legionare. În 1956 a adus în ţară, de la Paris, în urma unui turneu al Teatrului Naţional, volumele lui Mircea Eliade și Emil Cioran, pe care le-a răspândit clandestin. A fost arestată (1959) şi judecată în lotul Noica–Pillat, alături de Constantin Noica, Dinu Pillat, Arşavir Acterian, Sergiu Al-George, Theodor Enescu, Alexandru Paleologu, Anca Cantacuzino, Ion Negoiţescu, Nicolae Steinhardt, Vladimir Streinu, Păstorel Teodoreanu. După executarea pedepsei revine la regia de teatru şi film. A devenit profesor universitar la Bucureşti, la IATC, azi UNATC. A avut roluri notabile în piesele de teatru: *Profesiunea doamnei Warren* de G.B. Shaw, *Strigoii* de Henrik Ibsen. A pus în scenă *Pescăruşul* de A.P. Cehov la Teatrul Bulandra în 1969, *Răzvan şi Vidra* de Bogdan-Petriceicu Hasdeu. Regie de film: *Maiorul Mura* (1928), *State la Bucureşti* (1934), *Mitrea Cocor* (1952), *Răsare soarele* (1954), *Nufărul roşu* (1955).

Sadoveanu, Ion Marin *nume la naştere* Iancu Leonte Marinescu
(15.06.1893, București – 02.02.1964, Bucureşti)

Prozator. Şi-a luat licenţa în Litere şi Drept la Bucureşti, iar doctoratul în Drept la Sorbona. A fost de mai multe ori director al Teatrului Naţional, inspector al teatrelor în Ministerul Artelor. A scris studii de teatrologie: De la mimus la baroc, 1933; Teatrul medieval, 1942 şi a tradus mari autori ai literaturii universale (Stendhal, Heinrich von Kleist, Ibsen, Goethe, Lenau, Heine, Schiller, Balzac). A rămas mai ales ca romancier cu un stil bine realizat: *Sfârşit de veac în Bucureşti*, 1944; *Ion Sântu*, 1957; *Taurul mării*, 1962.

Sadoveanu, Mihail
(05.11.1880, Paşcani – 19.10.1961, Bucureşti)

Scriitor și om politic. Fiul nelegitim (dar recunoscut de tată) al unui avocat și al unei fiice de ciobani moldoveni. Urmează școala medie la Fălticeni (coleg cu E. Lovinescu) și cursurile Liceului Naţional din Iaşi, apoi vine la Bucureşti. Debutează în revista bucureşteană „Dracu'" în 1897. În 1898 începe să colaboreze la foaia „Viaţa nouă" alături de Gala Galaction, N.D. Cocea, Tudor Arghezi ş.a., semnând cu numele său, dar şi cu pseudonimul M.S. Cobuz. Se stabileşte la Bucureşti în 1904. În acelaşi an are loc debutul editorial cu patru volume deodată – *Povestiri, Dureri înăbuşite, Crâşma lui Moş Precu, Şoimii* – în care manifestă predilecţie deosebită pentru istorie. În 1910 este numit director al Teatrului Naţional din Iași. În acel an publică volumele Povestiri de seară, Genoveva de Brabant, broşura Cum putem scăpa de nevoi şi cum putem dobândi pământ ş.a. Colaborează la revista „Sămănătorul", dar se simţea mai apropiat spiritual de revista „Viaţa românească". În 1926 reprezintă Societatea Scriitorilor Români, împreună cu Liviu Rebreanu, la Congresul de la Berlin. În 1928 publică Hanul Ancuţei, un volum cu 9 povestiri. În 1936 scoate, cu George Topârceanu, Mihai Codreanu şi Grigore T. Popa, începând cu luna ianuarie, revista lunară „Însemnări ieşene". În 1935 devine mason şi va ajunge şeful Lojii Orientului. După 1947 devine preşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale. A fost primul preşedinte de onoare al Uniunii Scriitorilor după al Doilea Război Mondial (1949). Lucrări: *Floare ofilită,* nuvele (1905), *Mormântul unui copil* (1905), *Amintirile căprarului Gheorghiţă* (1905), *Vremuri de bejenie* (1906), *La noi în Viişoara* (1906), *Esopia* (1906), *Însemnările lui Neculai Manea* (1906), *Oameni şi locuri* (1907), O istorie de demult (1907), *Duduia Margareta* (1907), *Istoria marelui împărat Alexandru Macedon în*

vremea când era emirul lumii, 5250 de ani (1907), *Povestiri de seară* (1909), *Genoveva de Brabant* (1909), *Cum putem scăpa de nevoi şi cum putem dobândi pământ* (1909), *Cântecul amintirii* (1909), *Apa morţilor* (1911), *Povestiri de petrecere şi folos* (1911), *Bordeenii*, roman (1912), *Un instigator* (1912), *Privelişti dobrogene* (1914), *Neamul Şoimăreştilor*, roman (1915), *Foi de toamnă* (1916), *44 de zile în Bulgaria* (1916), *Umiliţii mei prieteni* (1917), *Umbre* (1919), *În amintirea lui Creangă* (1919), *Priveghiuri* (1919), *Povestiri pentru moldoveni* (1919), *Cocostârcul albastru* (1921), *Strada Lăpuşneanu* (1921), *Neagra Şarului* (1922), *Pildele lui cuconu Vichentie* (1922), *Lacrimile ieromonahului Veniamin* (1922), *Oameni din lună* (1923), *Ţi-aduci aminte* (1923), *Războiul balcanic* (1923), *Venea o moară pe Siret* (1924), *Ţara de dincolo de negură* (1926), *Dumbrava minunată* (1926), *Povestiri pentru copii* (1926), *Dimineţi de iulie. Stigletele* (1927), *Demonul tinereţii* (1928), *Hanul Ancuţei* (1928), *Împărăţia apelor* (1928), *O întâmplare ciudată* (1928), *Olanda, reportaje de călătorie* (1928), *Zodia Cancerului sau Vremea Ducăi-Vodă,* roman (1929), *Baltagul,* roman (1930), *Depărtări*, roman (1930), *Măria Sa, puiul pădurii*, roman (1930), *Nunta domniţei Ruxandra*, roman (1932), *Uvar* (1932), *Creanga de aur*, roman (1933), *Locul unde nu s-a întâmplat nimic* (1933), *Soarele în baltă sau aventurile şahului* (1934), *Nopţile de Sânziene*, roman de inițiere la intrarea în francmasonerie (1934,) *Viaţa lui Ştefan cel Mare*, biografie (1934,) *Trenul fantomă* (1934), *Cele mai vechi amintiri* (1934), *Cuibul invaziilor* (1935), *Povestiri alese* (1935), *Paştile blajinilor* (1935), *Inima noastră* (1935), *Cazul Eugeniţei Costea* (1936), *Ion Creangă,* conferinţă (1936), *Ion Neculce*, conferinţă (1936), *Ţara cangurului* (1937), *Istorisiri de vânătoare* (1937), *Ochi de urs* (1938), *Valea Frumoasei* (1938), *Morminte* (1939), *Fraţii Jderi* (vol. I, *Ucenicia lui Ionuţ*, 1935, vol II. *Izvorul Alb*, 1936, vol. III, *Oamenii Măriei Sale*, 1942), *Divanul persian*, roman (1940), *Cincizeci de ani de la moartea lui Creangă,* conferinţă (1940), *Vechime* (1940), *Ostrovul lupilor* (1941), *Povestirile de la Bradu-Strâmb* (1941), *Anii de ucenicie* (1944), *Fantazii răsăritene* (1946), *Caleidoscop* (1946), *Nada Florilor, amintirile unui pescar cu undiţa* (1951), *Nicoară Potcoavă,* roman (1952), *Însemnări pe marginea articolului 80* (1952), *Aventuri în Lunca Dunării* (1954), *Evocări* (1954), *Lumina vine de la Răsărit,* reportaje din URSS (1945), *Mitrea Cocor* (1949), *Păuna Mică* (1948), *Mărturisiri* (1960). Devine membru al Academiei Române în 1921, preşedinte al Secţiunii Literare (1935–1938) şi Secţiei de Limbă, Literatură şi Arte (1948–1961).

Safta, Voicu Ionel
(06.04.1933, Cluj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică la Institutul Politehnic din Timişoara. Profesor al Facultăţii de Mecanică din Timişoara. Contribuţii în domeniul defectoscopiei, fiabilităţii previzionale, al proceselor de degradare a materialelor. Lucrări: *Încercări şi analize de metale*, 1965, în colaborare; *Controlul îmbinărilor şi produselor sudate*, 1984; *Încercările materialelor. Controlul nedistructiv*, 1986, în colaborare. Vicepreşedinte al Asociaţiei de Sudură din România, membru al Asociaţiei Americane de Sudură. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Sagaidac, Maria
(20.10.1942, Cuhureştii de Sus, Republica Moldova)

Actriţă. Nume tătar. În traducere înseamnă arcul cu săgeţi. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici la Universitatea de Stat din Chişinău. Conferenţiar la Facultatea de Matematică şi Informatică a aceleiaşi universităţi. Descoperită ca actriţă de Emil Loteanu. Filmografie: *Ofiţer în rezervă*, 1971; *Toate probele contra*, 1974; *Mark Twain acuză…*, 1974; *Nicuşor, un adolescent dificil*, 1975; *O întâmplare la festival*, 1976; *Şi va veni o zi*, 1978; *Cum să devii celebru,* 1984; *Luceafărul,* 1986; *Mioriţa,* 1987. Maestru în Artă al Moldovei.

Sager, Oscar
(22.12.1894, Focşani – 14.04.1981 Bucureşti)

Neurolog. Se înscrie la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Este nevoit să întrerupă studiul, fiind mobilizat ca medic de batalion în perioada 1918–1919. După sfârşitul războiului, continuă stagiile de extern şi intern prin concurs. În 1921 primeşte diploma de doctor în Medicină şi Chirurgie. Între 1924 şi 1925 devine medic secundar, iar între 1925 şi 1929 asistent universitar la Clinica neurologică de la Spitalul Colentina sub conducerea lui Gheorghe Marinescu. În 1931 devine docent în Neurologie, iar în 1933 primeşte funcţia de şef de lucrări la Clinica de neurologie de la Colentina. Profesor la Universitatea din Bucureşti. La reco-

mandarea lui Gh. Marinescu primeşte o invitaţie de a colabora cu neurofiziologul J.G. Dusser de Barenne în laboratorul acestuia din Amsterdam la un proiect asupra funcţiunii talamusului. Împreună cu Dusser de Barenne descrie trei tipuri de sindroame talamice, în funcţie de teritoriile vasculare afectate. Deşi având gradul de medic căpitan, este luat în timpul regimului fascist la muncă obligatorie între 1942 şi 1944. După o scurtă activitate de medic primar neurolog la Spitalul Caritas, devine în 1946 conferenţiar de neurologie experimentală la Facultatea de Medicină din Bucureşti, pentru ca în 1948 să primească funcţia de profesor şi şef al Clinicii de Neurologie şi Endocrinologie la Facultatea de Medicină nou-înfiinţată din Timişoara. După moartea lui N. Ionescu-Șișești în 1955, este chemat la Bucureşti, ca profesor şi director al Clinicii de Neurologie de la Colentina. A făcut cercetări experimentale şi clinice asupra tonusului muscular, relaţiilor somn-veghe, excitabilităţii neuronului motor periferic, asupra transmiterii excitaţiilor vizuale la cerebel, transmiterea excitaţiilor senzitive pe căi nespecifice la rinencefal etc. Lucrări: *Diencefalul,* 1960; *Formaţia reticulată*, 1965. În 1937 devine membru corespondent al Societăţii de Neurologie din Paris. Face parte din grupul de fondatori ai Societăţii de Neurologie din România în 1939. Din 1963 membru titular al Academiei Române.

Saharneanu, Valeriu
(03.08.1952, Cuizăuca, Republica Moldova)

Jurnalist. A absolvit Facultatea de Jurnalism a Universităţii de Stat din Chişinău. Specializare la Şcoala de Politologie din Petersburg. A lucrat la Radiodifuziunea din Republica Moldova. Fondator şi director al postului de radio Vocea Basarabiei (1997), fondator al posturilor de televiziune Europa Nova TV din Nisporeni (2001) şi Euro TV Chişinău (2002). Fondator şi editor al săptămânalului „Gazeta Românească“ (2001–2002). Manager principal al Euronova Media Group (2003). Preşedinte al Uniunii Jurnaliştilor din Moldova (din 1997). Lucrări: *Podul celor trei culori* (film documentar, 1991), *Per aspera...* (film documentar, 1993), *Zile de cumpănă* (film documentar, 1994), *Libertățile mass-media în Republica Moldova* (studiu, 2000), *Mass-media în Republica Moldova. Raport anual* 2000 (2001), *Mass-media în Republica Moldova. Raport anual 2001* (2002). Participant la Congresul Federaţiei Internaţionale a Jurnaliştilor de la Santander, Spania (1995), Congresul Institutului Internaţional de Presă de la Moscova (1998). Distincţii: Medalia Om Emerit, titlul de Jurnalist Emerit al Republicii Moldova (1991), Ordinul Pentru Merit în grad de Comandor, Ordinul Republicii (2009).

Sahia, Alexandru *nume la naştere* Alexandru Stănescu
(09.10.1908, Mănăstirea, jud. Călărași – 12.08.1937, București)

Publicist şi scriitor. Orientare socialist-comunistă. Provine dintr-o familie de ţărani. A absolvit Facultatea de Drept din Bucureşti, publicând încă de pe băncile școlii articole şi schiţe, în publicaţiile: „Cuvântul liber“, „Adevărul“, „Facla“, „Dimineaţa“ sau în cele înfiinţate de el, „Bluze albastre“ şi „Veac nou“ (1932). Scrie reportaje şi, după o vizită în URSS în 1935, laudă realizările sovietice în volumul URSS azi, una din puţinele cărţi scrise de autori români despre URSS în perioada interbelică. A scris despre grevele minerilor de la Lupeni, din 1929. Membru al Academiei Române, ales postmortem în 1948.

Sahini, Victor Emanuel
(30.08.1927, Galaţi - 14.07.2017, București)

Chimist. (Numele are cea mai mare răspândire din lume în Peninsula Istria și Croația. La origini numle unui clan din India, Punjab). A absolvit Facultatea de Chimie a Universităţii din Bucureşti. Specializare la Dresda, Moscova, Leningrad, Cambridge. Profesor la Facultatea de Chimie a Universităţii din Bucureşti. Contribuţii în domeniul spectroscopiei moleculare, chimiei fizice biologice, chimiei cuantice. Lucrări: *Contribuţii la teoria legăturii coordinative*, 1961; *Introducere în spectroscopia experimentală,* 1966; *Introducere în chimia fizică,* 1978; *Chimie cuantică înexemple şi aplicaţii,* 1985. Membru și președinte al Filialei Bucureşti a Societăţii Române de Ştiinţe Fizice şi Chimice şi al Societăţii de Chimie din România. Membru al Academiei Române (1990).

Saidel, Teodor
(1874, Brăila – 1967, București)

Agrochimist. Sefard. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Fizico-Chimice, la Universitatea din Bucureşti. A fost profesor la Faculatea de Agronomie din

București. A fost primul în lume care a determinat metoda potenţiometrică (pe cale electrică) de determinare a PH-ului solului. S-a ocupat în mod sistematic de pedologie, cu accent pe solurile din România. Este considerat fondatorul agrochimiei românești. Lucrări: *Despre legile salubrizării componentelor solului şi despre aplicarea lor la cercetarea chimică a solului,* 1934; *Corelaţii între legea creşterii plantelor şi legile salubrizării substanţelor din sol,* 1960. Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice din România. Astăzi unul dintre premiile acordate de această academie îi poartă numele.

Sainciuc, Glebus
(19.07.1919, Chişinău 16.10.2016, Hîncești)

Pictor. Rutean ca origine. A absolvit şcoala de Arte Plastice din Chişinău şi Facultatea de Arhitectură la Bucureşti. A făcut pictură şi grafică. A avut expoziţii la Moscova, Baku, Odesa, Lvov, Piatra Neamţ, Iaşi, Sofia, Montréal,în Uzbekistan, Belgia, Franţa. Lucrări: *Viticultorii* (1954); *La ferma de lapte* (1957); *Casa mare* (1960); *Eleva* (1961); *Maria Bieşu* (1967); *V. Anestiadi* (1972); I*gor Vieru* (1979); *Muncitoarele de la Uzina Mikro-provod* (1969); *Energeticienii – contemporanii mei* (1984). Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova. Laureat al Concursului Republican de Portrete, Premiul UAP pentru întreaga activitate, Premiul de Stat. Doctor Honoris Causa al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Distins cu titlul de Maestru Emerit al Artei, cu Ordinul Republicii Moldova.

Saizescu Geo
(14.11.1932, com. Prisăceaua, jud. Mehedinţi - 23.09.2013, București)

Regizor, scenarist şi actor. A absolvit Institutul de Teatru din Bucureşti. Director al Teatrului Toma Caragiu din Ploieşti. Regie de film: *Doi vecini* (1958), *Un surâs în plină vară* (1963), *Dragoste la zero grade* (1964, în colaborare cu Cezar Grigoriu), *La porţile pământului* (1965), *Balul de sâmbătă seara* (1967), *Astă seară dansăm în familie* (1972), *Păcală* (1974), *Eu, tu şi Ovidiu* (1977), *Şantaj* (1980), *Grăbeşte-te încet* (1981), *Secretul lui Bachus* (1983), *Sosesc păsările călătoare* (1984), *Secretul lui Nemesis* (1986), *Harababura* (1990), *Călătorie de neuitat* (1994, serial TV), *Păcală se întoarce* (2006). Scenarii de film: *Doi vecini* (1958), *Astă seară dansăm în familie* (1972, în colaborare cu Ion Băieşu), *Păcală* (1974, în colaborare cu D. R. Popescu), *Eu, tu şi Ovidiu* (1977, în colaborare cu Alexandru Struţeanu şi Beno Maiorovici), *Şantaj* (1980, în colaborare cu Rodica Ojog Braşoveanu şi Mihai Opriş), *Harababura* (1990, în colaborare cu Ion Băieşu), *Păcală se întoarce* (2006). Actorie de film: *S-a furat o bombă* (1961, regie Ion Popescu-Gopo), *Partea ta de vină* (1963), *Astă seară dansăm în familie* (1972), *Eu, tu şi Ovidiu* (1977), *Lumina palidă a durerii* (1979), *Şantaj* (1980), *Saltimbancii* (1981), *Grăbeşte-te încet* (1981), *Am o idee* (1981), *Buletin de Bucureşti, Pe malul stâng al Dunării albastre* (1983), *Fram* (Serial TV, 1983), *Căruţa cu mere* (1983), *Secretul lui Bachus* (1983), *Sosesc păsările călătoare* (1984), *Căsătorie cu repetiţie* (1985), *Figuranţii* (1987), *Milionari de weekend* (2004). Un cinematograf din Râmnicu Vâlcea poartă numele său.

Saka-Răcilă, Maria
(11.02.1941, Drăgăneşti, rn. Bălţi, Basarabia)

Artist plastic. Soţia lui Serafim S. A absolvit Şcoala Republicană de Arte Plastice Alexandru Plămădeală din Chişinău. A creat modelele pentru Fabrica de Covoare din Străşeni şi a lucrat la Casa de Creaţie Populară din Chişinău. A avut expoziţii de tapiserie în Moldova, Suedia, SUA, Franţa, Canada, România, Mongolia, Norvegia, India, Cipru, Japonia, Algeria. Lucrări (tapiserie): *Motive moldoveneşti; Cor sătesc; Sărbătoarea holdelor.* Distinsă cu Medalia de bronz la EREN, Moscova, cu titlul de Maestru Emerit al Artei din Moldova, Medalia Meritul Civic, Premiul de Stat. Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova.

Saka, Serafim
(16.03.1935, Vancicăuţi, reg. Cernăuţi, Bucovina de Nord, azi în Ucraina – 27.05.2011, Chişinău)

Scriitor. (La origini Saka a fost o uniune de triburi nomade indo-iranice din Massagetia. Saka a fost și numele vechi al Iacuției, arie cu atestare paleolitică a lui Homo Sapiens migrat spre nord din zona Baikal). Soţul Mariei S.-R. A absolvit Institutul Pedagogic la Chişinău şi Cursurile de Cinematografie la Moscova. A fost învăţător şi ziarist. Lucrări: *Era târziu*, nuvele, 1968; *Vămile*, roman, 1972; *За столом молчания* (La masa tăcerii), proză, Moscova, 1975; *Aici şi acum*, interviuri, 1976; *Linia de plutire*, roman, 1987, 1993*; Pentru tine bat...*, jurnalism, 1988; *Basarabia în gulag,* 1995. A tradus în română din Ostrovski, Gorki, Vişnevski, Şukşin, Vampilov, Rozov, Şatrov. Maestru în Artă, distins cu Ordinul Republicii. Membru al Uniunii Scriitorilor din

Moldova, laureat al Premiului de Stat al RSSM (1987). A fost preşedinte al PEN Clubului pentru Republica Moldova.

Sala, Marius
(08.09.1932, Vaşcău, jud. Bihor)

Lingvist. Sefard. Licenţiat al Facultăţii de Filologie a Universităţii din Bucureşti (1955). Din 1953 este cercetător la Institutul de Lingvistică al Academiei Române din Bucureşti, actualmente Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan–Al. Rosetti, al cărui director devine în 1994. Şi-a luat doctoratul în filologie cu teza *Fonetica şi fonologia iudeo-spaniolei din Bucureşti* (1967), sub conducerea lui Iorgu Iordan. Profesor invitat la universităţile din Heidelberg, Ciudad de México, Köln, Frankfurt, Oviedo, Málaga, Madrid şi Udine. A susținut cursuri şi seminarii la Universitatea din Bucureşti, Universitatea Creştină Dimitrie Cantemir din Bucureşti, Universitatea de Vest şi Institutul Tibiscus din Timişoara. Redactor responsabil la o serie de lucrări fundamentale: *Dicţionarul limbii române, Dicţionarul etimologic al limbii române, Istoria limbii române, Micul dicţionar academic.* Din 1990 a fost directorul Biroului din România al Uniunii Latine. Lucrări: *Contribuţii la fonetica istorică a limbii române,* 1970; *Estudios sobre el judeo-español de Bucarest,* Ciudad de México, 1970; *Phonétique et phonologie du judéo-espagnol de Bucarest,* Haga, 1971; *Contributions à la phonétique historique du roumain,* Paris, 1976; *Le judéo-espagnol,* Haga, 1976; *El problema de las lenguas en contacto,* Ciudad de México, 1988; *L'unité des langues romanes,* 1996; *Limbi în contact,* 1997; *De la latină la română*, 1998; *Introducere în etimologia limbii române*, 1999; *Du latin au roumain,* Bucureşti-Paris, 1999; *Ratengo kara rumaniago he-rumania goshi,* Osaka, 2001; *Contemporanul lor, contemporanul lui,* 2002; *Aventurile unor cuvinte româneşti,* 2005; *Limbile lumii. Mică enciclopedie,* 1981; *El Español de América, I. Léxico*, Bogotá, 1982; *Les langues du monde. Pétite encyclopédie*, Paris, 1984; *Etimologia şi limba română*, 1987; *Vocabularul reprezentativ al limbilor romanice,* 1988; *Enciclopedia limbilor romanice,* 1989. Membru corespondent al Real Academia Española (1978), membru al Instituto Mexicano de Cultura (1981), membru al Academia Nacional de Letras din Uruguay (1994), membru al Academia Peruana de la Lengua (2004), membru în comitetele de redacţie ale revistelor „Studii şi cercetări lingvistice“ (din 1957, actualmente redactor-şef), „Revue roumaine de linguistique“ (din 1957, din 2005 redactor-şef), „Limba română“ (din 1971, apoi redactor-şef), „Bulletin de la Société roumaine de linguistique romane“ (din 1971, apoi redactor-şef). Premiul B.-P. Hasdeu al Academiei Române (1970), Premiul Timotei Cipariu al Academiei Române (1981, 1989), Premio del Centenario de la Academía Mexicana (1975). Membru (din 2001) şi vicepreşedinte al Academiei Române.

Saligny, Alfons Oscar
(03.04.1853, Focşani – 04.05.1903, Bucureşti)

Chimist. Francez la origini (Saligny e numele unei comune cu atestare arheologică de 30.000 ani). Tatăl său a venit la Focșani prin Prusia și Moldova și a făcut o școală. Fratele lui Anghel S. După Unirea Principatelor li s-a cerut străinilor stabiliţi în România să declare că vor să devină cetățeni români (şi numai cu această opţiune puteau rămâne în ţară). Studiile primare le face în familiile și la pensionul de copii deschis de tatăl său în orașul Focșani, după care urmează gimnaziul din Focșani. Studiile secundare au fost urmate de fraţii Alfons şi Anghel, împreună cu sora lor, Sofia, la Postdam, în Prusia. După studiile secundare, urmează studii de chimie la Berlin, cu renumitul profesor Hofmann şi obţine titlul de doctor în chimie cu o temă de chimie organică. Se întoarce în ţară în 1875 şi ocupă postul de chimist la Laboratorul Eforiei de la Spitalul Colţea. În 1889 este numit profesor la Catedra de chimie generală şi aplicată a Şcolii de Poduri şi Şosele, pe care o conduce până la sfârşitul vieţii. Între 1879 şi 1899 deţine, în paralel, funcţia de şef al Laboratorului Monetăriei Statului, iar între 1899 şi 1903 pe cea de subşef de serviciu la Căile Ferate Române. A înfiinţat la Bucureşti primul laborator de încercări pentru materialele de construcţii din România, experienţă şi competenţă folosită de fratele său, Anghel S., la ridicarea podului peste Dunăre şi a viaductelor care traversează Lunca Dunării. Membru corespondent al Academiei Române (1902).

Saligny, Anghel
(19.04.1854, Şerbăneşti, com. Lieşti, jud. Galaţi – 17.01.1925, Bucureşti)

Inginer constructor. Fratele lui Alfons Oscar S. A urmat gimnaziul la Focşani, iar studiile superioare (Astronomia) la Postdam şi Charlottenburg (Şcoala Tehnică Superioară), în Germania. Profesor la Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele. Ca inginer-şef al

Serviciului de poduri şi căi ferate a proiectat şi construit numeroase poduri metalice (prin nituire), printre care se numără podul peste Dunăre de la Cernavodă, cel mai mare din Europa la acea vreme şi al treilea din lume, inaugurat la 14 septembrie 1895 (lungimea podului 4088 m). A conceput portul comercial Constanţa şi toate depozitele de grâne de pe şenalul românesc al Dunării (de Mijloc şi de Jos), multe funcţionale până astăzi. Director general al Căilor Ferate Române, în care calitate a creat legăturile Constanţa–Bucureşti–Berlin. A participat împreună cu Teodor Dragu la congresele dedicate căilor ferate, desfăşurate la Sankt Petersburg (1892) şi Washington (1905). Membru fondator al Societăţii Politehnice (1881) şi preşedinte al ei (1895–1897, 1910–1911), unul dintre întemeietorii ingineriei româneşti şi pionier al ştiinţei şi tehnicii mondiale, în special prin soluţiile noi date în proiectarea şi executarea construcţiilor de poduri. Ministru al Lucrărilor Publice (1918–1919). Ofiţer al Legiunii de Onoare a Franţei (1908). Membru al Academiei Române (1892), vicepreşedinte (1901–1904) şi preşedinte al ei (1907–1910).

Samoilă, Mircea
(21.09.1942, Satu Nou, Banatul Sârbesc, Iugoslavia)

Publicist. A colaborat la „Libertatea“ încă din liceu, în calitate de corespondent pentru agricultură, sport, istorie locală, cultură, cu reportaje şi proză scurtă. Preşedinte al Comitetului de Administraţie al săptămânalului „Libertatea“ (1992-1998). Membru fondator al Fundaţiei de Etnografie şi Folclor a Românilor din Voivodina. Lucrări: *Poljoprivreda u Seleušu* – Agricultura la Seleuş, 1984; *Sportul la Seleuş,* 1984; *Domnia Sa, Omul,* reportaj, 1989; *Monografia Alibunarului,* 1998, în colaborare; *Viaţa numelui,* 2002, prima carte despre onomastica românească din Voivodina; *Tragedia Alibunarului,* 2004 (despre bombardamentele „de încălzire“ ale aviaţiei americane în Voivodina, care venea apoi să bombardeze câmpurile petrolifere de la Ploieşti, în al Doilea Război Mondial); *Lăutarul Ion Durăin,* 2005; *Alibunarul cultural* (Cronica realizărilor cultural artistice în perioada anilor 1996-2006), 2006. Distins cu Premiul I şi Premiul II pentru reportaj de Trustul Libertatea.

Sandi, Horea
(20.01.1932, Sibiu)
Inginer constructor. A absolvit Institutul de Construcţii şi Facultatea de Mecanică la Politehnica din Bucureşti. Specializare la Hanovra. Şef de secţie la Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare în Construcţii şi Economia Construcţiilor. Profesor la Institutul de Construcţii Bucureşti. A proiectat galerii, castele de apă, clădiri feroviare, hale industriale. Contribuţii în studierea dinamicii structurilor, modelării probabilistice a încercărilor, dezvoltării de programe de calcul. Vicepreşedinte al Asociaţiei Europene de Inginerie Seismică. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România. Distins cu Steaua României, 2000.

Sandu-Aldea, Constantin
(14.11.1874, Tichileşti, Brăila – 21.03.1927, Bucureşti)

Inginer agronom şi scriitor de orientare sămănătoristă. Fiu de ţăran, a făcut studiile agricole la Şcoala Superioară de Agricultură de la Herăstrău. Specializare în Franţa şi Germania. A fost profesor de agricultură la Şcoala Centrală de Agricultură de la Herăstrău. Ca agronom, este fondatorul ştiinţei ameliorării plantelor în România (Ameliorarea plantelor agricole, 1915). A adus şi achiziţionat în România diferite soiuri de grâu, pe care le-a cultivat în scop ştiinţific. A selecţionat cele mai productive soiuri şi a studiat soiurile româneşti: Bălan românesc, Uriaş, Banat, Tisa, Azima. Recurgând la încrucişări cu soiuri străine, a obţinut noi variante precum Bălan/Squarehead, Pietroşani/Nonette, Arnău/Ghirca, Arnău/Turchestan etc. Între 1922 şi 1925 a creat şi hibrizi noi care îi poartă numele: Sandu-Aldea 22 şi Sandu-Aldea 224. Ca scriitor, a debutat cu poezii şi note de călătorie, dar s-a afirmat mai ales ca prozator. Personajele nuvelelor (*În urma plugului,* 1905; *Pe drumul Bărăganului*, 1908; *Ape mari,* 1910) şi romanelor sale (*Două neamuri,* 1906), recrutate din lumea Bărăganului şi a bălţilor Dunării, sunt naturi elementare şi aprige, mânate de instincte violente. A tradus din Ibsen, Andreev, Loti, Sudermann. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Sandu-Ville, Constantin A.
(22.08.1897, Pietroasele, jud. Buzău – 13.10.1969, Iaşi)

Inginer agronom. A absolvit Şcoala Superioară de Agricultură de la Herăstrău. Specializare la Viena. Profesor la Academia de Înalte Studii Agronomice din Bucureşti, apoi la Facultatea de Agronomie din Iaşi. Director al Staţiunii de Fitopatologie din Chişinău şi al Staţiunii de Viticultură din Iaşi. Contribuţii la cercetarea bacteriilor şi ciupercilor parazite la plante. A descris peste 3000 de micromicete prezente în România. Lucrări: *Râia*

neagră a cartofului în România, 1926; *Tratarea seminţelor de grâu contra mălurei,* 1936; *Instrucţiuni pentru folosirea insecticidelor şi fungicidelor în agricultură*, 1944; *Ciupercile Erysiphaceae din România,* 1967, în colaborare. A pus bazele *Herbarului micologic al Moldovei,* care-i poartă numele, unde 137 de micromicete sunt absolut noi pentru ştiinţă. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Sanielevici, Alexandru S.
(25.05.1899, Bucureşti – 21.12.1969, Bucureşti)

Fizician. Frate cu Henric şi Simion S. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti şi Facultatea de Ştiinţe din Iaşi. Specializare la Torino şi Paris, unde a lucrat sub conducerea Mariei Curie şi a lui Fréderic Joliot Curie. Profesor la Facultatea de Fizică a Universităţii din Bucureşti, şef de secţie la Institutul de Fizică şi Institutul de Fizică Atomică din Bucureşti. Contribuţii în domeniul radioactivităţii. Lucrări: *Radioactivitatea. Fenomene şi legi generale,* 1956; *Structura nucleului atomic şi tranzacţiile radioactive,* 1958. Membru al Societăţii Franceze de Fizică, reprezentant al României la Agenţia de Energie Atomică de la Viena. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Sanielevici, H(enric)
(15.09.1875, Botoșani – 19.02.1951, Bucureşti)

Antropolog, sociolog şi critic literar. Frate cu Alexandru şi Simion S. A absolvit Literele şi Filosofia la Universitatea din Bucureşti. A predat istoria literaturii române la Căminul Uniunii Evreilor Pământeni din Bucureşti. A vrut să lase o teorie unitară pentru antropologie şi ştiinţa literaturii bazată pe antropocentrism şi perspectiva etică. A colaborat la „Adevărul", a fondat „Curentul nou". Lucrări: *Încercări critice,* 1903; *Cercetări critice şi filosofice,* 1916; *Noi studii critice,* 1920.

Sanielevici, Simion
(04.08.1870, Botoșani – 12.08.1963, Klagenfurt, Austria)

Matematician. Frate cu Alexandru şi Henric S. Studii primare şi liceale (1881–1889) la Botoşani, în primii ani de şcoală coleg cu Nicolae Iorga. Studiile universitare le-a urmat la Facultatea de Ştiinte a Universităţii din Bucureşti, cu specializare la Paris. Profesor la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti, apoi a Universităţii din Iaşi. A efectuat cercetări importante în domeniul ecuaţiilor diferenţiale, integrale şi integro-funcţionale. Lucrări: *Ecuaţii diferenţiale ale coardelor şi membranelor vibrante,* 1909; *Sur l'intégrale de Fourier,* 1915; *Curs de mecanică raţională,* 2 vol., 1929, 1931. Membru de onoare al Academiei Române (1948).

Sauciuc-Săveanu, Theofil
(21.10.1884, Bosanci, jud. Suceava – 26.07.1971, Bucureşti)

Istoric. A studiat Literele şi Filosofia la Cernăuţi şi Viena. Profesor de filologie clasică şi rector la Universitatea austriacă din Cernăuţi, apoi profesor de epigrafie şi decan al Facultăţii de Litere şi Filosofie la Universitatea din Bucureşti. Deputat şi senator ţărănist. Lucrări: *Numele comunei urbane Mangalia,* 1928; *Titus Vitrasius Pollio şi oraşul Callatis,* 1936; *Istoria antică elină şi studii de istorie elină în cei 25 de ani din urmă,* 1925. Membru al Institutului Arheologic German, al Institutului Arheologic Austriac. Membru corespondent al Academiei Române (1945), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Saulea, Emilia
(21.07.1904, Iaşi – 01.04.1998, Bucureşti)

Geolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe Naturale a Universităţii din Iaşi. Studii de specializare la Basel şi Paris. Profesor de geologie la Universitatea din Bucureşti şi cercetător la Institutul Geologic Român. Contribuţii la studiul paleontologic şi stratigrafic al terţiarului pe teritoriul românesc. Lucrări: *Les bryzoires de la zone récifale du Sarmatien moyen des départements d'Orhei et de Lăpuşna, Bessarabie,* 1943; *Hărţile litofaciale ale neogenului superior din România,* 1966, în colaborare. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Sava, Iosif
(15.02.1933, Iași – 18.08.1998, București)

Critic şi comentator muzical, pianist. A început Conservatorul la Iaşi şi l-a absolvit la Bucureşti, ca şi Institutul de Arte Plastice. Absolvent şi al Facultăţii de Filosofie la Universitatea din Bucureşti. Realizator de Radio şi Televiziune. A interpretat muzică clasică împreună cu formaţiile Ars Rediviva, Quodlibet Musicum, Consortium Violae, concertând în România, dar şi în Bulgaria, Germania, Italia, Olanda, Spania,

Elveţia, Cuba, URSS. În intervalul 1980–1997 a realizat emisiunea de televiziune Serata muzicală. Lucrări: *Dicţionar de muzică,* 1979 (în colaborare); *Teritorii muzicale româneşti,* 1980; *Amintirile muzicienilor români,* 1983; *Istoria muzicii universale în date,* 1983; *Bucuriile muzicii,* 1985; *Mică enciclopedie muzicală,* 1997 (în colaborare). Distins cu Premiul Academiei Române, şase premii ale UCMR, patru premii ale Asociaţiei Profesioniştilor de Televiziune din România, Premiul Colegiului Criticilor Muzicali (1980). o piațetă de lângă Universitatea de Muzică din București poartă numele său. Acolo e amplasat și un bust din bronz.

Savić, Momčilo D.
(28.03.1921, Čuprija, Serbia – 16.05.2008, Belgrad)

Lingvist, specialist în limba română. (Pe stema Čuprijei se află doi grifoni). Şi-a susţinut teza de doctorat la Universitatea din Belgrad în 1962, unde a şi lucrat, din 1954, la Facultatea de Filosofie, pentru ca din 1973 să fie profesor de limba italiană, iar apoi şef al Catedrei de limba italiană a Facultăţii de Filologie din Belgrad şi colaborator apropiat a regretatului prof. dr. Radu Flora, şef al Catedrei de limba română la aceeaşi facultate. Amic cu Milan Vanku. A fost colaborator fidel şi membru de Onoare al Societăţii de Limba Română din Voivodina. Lucrări: *Dicţionar româno-sârbo-croat,* 1969, în colaborare; *L'espressione del passato nei quotidiani delle lingue balcaniche,* 1974; *Antologija rumunske lirike XX veka,* 1975, în colaborare; *L'Aroumain entre dialecte et langue,* 1987; *L'uso dei preteriti nello stile biblico italiano,* 1990.

Savul, Mircea Ion
(03/15.05.1895, Iaşi – 13.05.1964, Iași)

Geolog, geochimist. (Numele românești terminate în -ul sunt obișnuite în Bucovina de Nord și Transnistria). A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Universitatea din Iaşi. Specializare la Nancy, în Franţa. A fost profesor de mineralogie la Universitatea din Iaşi. Este autorul a numeroase lucrări privind petrografia formaţiunilor eruptive din nordul Dobrogei şi a formaţiunilor metamorfice din Carpaţii Orientali, geochimia vanadiului, fosforului, manganului şi a elementelor majore din rocile carbonice din România, precum şi geotermometria şi analiza structurală petrologică etc. Lucrări: Erupţiunile de diabaze din nordul Dobrogei, 1931; Cristalinul munţilor Bistriţei între Dorna şi Borca, 1935. Membru titular al Academiei Române (1963).

Sălăgean, Traian Lorin
(05.03.1929, Turnu-Severin – 13.11.1993, Timişoara)

Inginer. A absolvit Electrotehnica la Politehnica din Timişoara. Specializare la Ohio State University, SUA. Profesor la Institutul Politehnic din Timişoara. Contribuţii în domeniul sudurii prin topire a metalelor. Lucrări: *Fenomene fizice şi metalurgice la sudarea cu arcul electric a oţelurilor,* 1963; *Automatizarea proceselor de tehnologie a sudării,* 1965; *Plasma termică pentru tăierea, sudarea şi acoperirea metalelor,* 1969; *Oţeluri pentru structuri sudate,* 1974; *Sudarea cu arcul electric,* 1977. Vicepreşedinte al Institutului Internaţional de Sudură. Membru titular al Academiei Române (1990).

Sălăgeanu, Nicolae
(12.12.1907, Idicel, Mureş – 25.12.1988, Bucureşti)

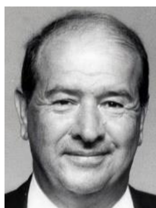
Botanist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti şi a devenit profesor al facultăţii. Director al Institutului de Biologie din Bucureşti. Director al Comisiei Monumentelor Naturii (1956–1976). Contribuţii în domeniul fiziologiei vegetale. Lucrări: *Sur l'assimilation chlorophyllienne pratense,* 1936; *Solanum lycopersicum crescute în seră şi pe câmp,* 1951; *Monumente ale naturii din România,* 1965, în colaborare; *Circulaţia substanţei în corpul plantei,* 1966; *Fiziologia plantelor,* 1972. Membru titular al Academiei Române (1963), preşedinte al Secţiei de Ştiinţe biologice (1974–1988).

Sălăjan, Leontin *nume la naştere* Szilaghi
(19.06.1913, Santău, în maghiară Tasnádszántó, jud. Satu Mare – 28.08.1966, Bucureşti)

General de armată. Român cu nume maghiarizat. Lăcătuş la depoul CFR Oradea, a intrat în PCR în 1939. Din 1944 secretar al Comitetului de partid Bihor. Din 1948 membru al CC al PCR, din 1955 membru supleant al Biroului Politic al CC al PCR. Membru al Comitetului Politic Executiv (1965). Deputat de Bihor în Marea Adunare Naţională (1948–1966). Adjunct al ministrului Sănătăţii şi Prevederilor Sociale (1948), preşedinte al Comitetului pentru Verificarea Armatei, iar în

perioada 24 septembrie 1949 – 17 martie 1950 ministru al Construcţiilor în Guvernul Petru Groza. Şef al Marelui Stat Major al Armatei Române şi adjunct al ministrului Forţelor Armate (1950), şi-a completat pregătirea militară (în 1953). Ministru al Forţelor Armate (1955–1966) după Emil Bodnăraş. A iniţiat procesul de personalizare a politicii militare româneşti faţă de Tratatul de la Varşovia, în cadrul politicii duse de Gheorghe Gheorghiu-Dej. Decorat de mai multe ori cu Ordinul Republicii.

Sălcudeanu, Petre
(08.09.1926, Gligoreşti, jud. Turda - 06.11.2005, Bucureşti)

Scriitor. A studiat la Institutul de Literatură Maxim Gorki din Moscova ca elev al lui Paustovski. Membru fondator al Uniunii Scriitorilor din România. A lucrat ca redactor la diverse publicaţii din Bucureşti, a fost director general al Studioului Cinematografic Bucureşti, preşedinte al Consiliului Naţional al Cinematografiei. După 1989 membru al Consiliului de Administraţie al Editurii Adevărul, ministru al Culturii şi Cultelor în Guvernul Văcăroiu. Prin tot ceea ce a scris, a rămas un adept al ideologiei de stânga. A debutat ca poet. A scris romane în stil abrupt: *Săptămâna neterminată*, 1965; *Singur fără cer*, 1966; *Corabia cu suflete*, 1967; *Moartea manechinului*, 1970; *Biblioteca din Alexandria*, 1980 (unanim considerat cel mai bun roman al său); *Cina cea de taină*, 1984; *Ochiul şi marea*, 1989; *Umbre*, 1990; *Nuntă cu garoafe mov*, 1990; *Păcatele lumii*, 1993 şi scenarii de film: *Cu mâinile curate, Ultimul cartuş, Conspiraţia, Departe de Tipperary, Munţi în flăcări; La răscrucea marilor furtuni Răscoala* (1965), *Cu mâinile curate* (1972), *Iarna bobocilor* (1977), *Primăvara bobocilor* (1985), *Priveşte înainte cu mânie* (1993), *Dulcea saună a morţii* (2001).

Sălişteanu, Ion
(06.10.1929, Piteşti - 25.05.2011, Bucureşti)

Pictor. A studiat pictura între 1949 şi 1955 la Institutul de Arte Nicolae Grigorescu din Bucureşti cu profesorii Samuel Mützner şi Adam Bălţatu. Devine cadru didactic la secţia pictură şi membru al Uniunii Artiştilor Plastici profesionişti. Este interesat de raportul dintre artă şi spaţiul social, de arta medievală şi bizantină, de ipostazele picturii moderne şi contemporane. Lucrează mari cicluri tematice, preocupat de ordinea formelor din natură. Călătoreşte mult, cu mare sete de a observa tot ceea ce ne defineşte şi ne înconjoară. Realizează peste 4.000 de lucrări, multe figurând în cele circa 200 de expoziţii de artă românească organizate în străinătate, în diferite centre culturale ale lumii, precum: 1955 – Varşovia, 1956 – Dresda, Bratislava; 1957 – Budapesta, Moscova; 1965 – Szczecin; 1967 – Frankfurt; 1968 – Uppsala, Praga, Paris, Ruse; 1969 – Roma, Torino, Tel Aviv, Rijeka, Varşovia, Landschau; 1970 – Veneţia, Düsseldorf, Torino, Milano, Varşovia; 1971 – Tesside, Middlesbourg, Palma de Mallorca, Leningrad, Praga, Varşovia, Torino; 1973 – Eastbourne, Southampton, Toulon, Philadelphia, Washington, Akron, Saint Paul, Oskonson, Moscova, Beijing, Timzin, Madrid, Veneţia; 1974 – Phenian, Québec, Atena, Tunis, Cairo, Berlin, Moscova, Glasgow; 1975 – Berlin, Stuttgart, Moscova; 1976 – Ankara, Copenhaga, Sofia; 1978 – Lisabona, Atena, Praga, Berlin, Sofia, Moscova, 1979 – Buenos Aires, Cottbus, Berlin, Moscova, Helsinki; 1980 – Olimpia, Bari, Macerata, Roma, Napoli; 1981 – Novi Sad, Sarajevo, Zagreb, Sofia; 1982 – Berlin, Praga, Bratislava; 1984 – Sofia, Lisabona; 1985 – Gabrovo; 1986 – Varşovia, Beijing, Sofia; 1990 – Geneva, Paris, New York; 1992 – Viena, Denver, Chișinău; 1993 – Chișinău (membru de onoare a UAP – Moldova); 1994 – Beijing, Nanjing; 1995 – Istanbul, Ankara, Izmir; 1996 – Sofia – Trienala de pictură (premiu); 2002 – prima Bienală Internaţională de la Beijing; 2004 – Palatul Parlamentului European, Bruxelles. Premiul de pictură al UAP, 1964, 1985; Ordinul Meritul Cultural, 1968; Premiul Ministerului Culturii, 1971; Premiul Academiei Române, 1972; Premiul internaţional al artiştilor profesionişti Trionfo, Roma, 1981; Premiul internaţional Pace, Roma, 1983; Premiul internaţional Omaggio a Picasso, Palazzo Barberini, Roma, 1983; Marele Premiu al Uniunii Artiştilor Plastici din România, 1999; Preşedinte de Onoare al UAP, 1999; Ordinul Naţional Steaua României în grad de Ofiţer, 2000. Membru corespondent al Academiei Române (din 2006).

Sănătescu, Gh. Constantin
(14.01.1885, Craiova – 08.11.1947, Bucureşti)

General de Corp de Armată. Fiul generalului Gheorghe S. A absolvit Şcoala Militară la Bucureşti. Instructor la Şcoala de Cavalerie din Târgovişte. A luptat în al doilea Război Balcanic (1913), a ajuns până la Tighina în

timpul Primului Război Mondial, a fost ataşat militar la Londra şi Paris în perioada interbelică, a comandat Brigada 3 Cavalerie din Cernăuţi (1935), a făcut parte din delegaţia română care a mers la Moscova în 1940. Comandant militar al Capitalei în timpul rebeliunii legionare. A comandat Corpul al IV-lea al Armatei române (1941–1943) şi Armata a IV-a din 1944. Şef al Marelui Stat Major (1944–1945). Ministru de Război (1944–1944). Preşedintele Consiliului de Miniştri (1944–1945), din guvernul său au făcut parte Petru Groza, Constantin Vişoianu, Lucreţiu Pătrăşcanu, Ştefan Voitec, Constantin (Bebe) Brătianu, Lothar Rădăceanu, Gheorghe Vlădescu Răcoasa ş.a.

Săndulescu, Aureliu Emil
(11.02.1932, Bucureşti)

Fizician şi om politic. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Universităţii din Bucureşti. Specializare la Mainz, Germania. Şef de secţie la Institutul de Fizică Atomică de la Bucureşti, director adjunct şi vicedirector al Institutului Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna, URSS. Profesor invitat al universităţilor din Danemarca, Finlanda, Franţa, Germania, SUA. Deputat în legislatura 1996–2000, ales în judeţul Bistriţa-Năsăud pe listele PNŢCD. Premiul I al Institutului Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna pentru descoperirea experimentală a dezintegrării cu emisie de neon a câtorva nuclee. Preşedinte al Societăţii Române de Fizică, membru al Societăţii Europene de Fizică, preşedinte al Uniunii Generale a Industriaşilor din România (UGIR 1903). Membru titular al Academiei Române (1992) şi vicepreşedinte al ei (1994–1998).

Săndulescu, Mircea Ioan Valentin
(16.10.1933, Săliştea Sibiului - 22.10.2015, Bucureşti)

Inginer geolog. A absolvit Facultatea de Geologia Petrolului de la Institutul de Petrol şi Gaze din Bucureşti. Specializare la Sorbona. A lucrat la Institutul de Geologie şi Geofizică şi la Institutul Geologic al României. Contribuţii în domeniul geotectonicii, stratigrafiei şi geologiei structurale. A participat la elaborarea primei hărţi tectonice a României cu partea referitoare la Carpaţi şi Dobrogea. S-a ocupat de geostructura depresiunii Transilvaniei. Lucrări: *Consideraţii asupra posibilităţilor de corelare a structurii Carpaţilor Orientali şi Occidentali*, 1969; *Geotectonica României*, 1984; *Cainozoic Geotectonic History of the Carpathians*, 1988; *Overview on Romanian Geology*, 1994. A elaborat peste 40 de hărţi geologice ale României. Membru titular al Academiei Române (1994), preşedinte al secţiei sale de Ştiinţe Geonomice (din 1995).

Săraru, Dinu
(30.01.1932, com. Slătioara, jud. Olt)

Prozator. Autodidact. Director al Radioteleviziunii, al Teatrului Mic şi Teatrului Naţional din Bucureşti, membru în Consiliul de Administraţie al Băncii Religiilor. După câteva volume de cronici teatrale, a scris cu succes romane despre lumea satului românesc: *Nişte ţărani,* Premiul Academiei, 1974; *Clipa,* 1976; *Adevărul de toată ziua*, 1987; *Dragostea şi revoluţia*, vol. I, *Toamna roşie,* 1981; vol. II, *Cei care plătesc cu viaţa*, 1989; vol. III, *Speranţa,* 1989; *Iarba vântului*, 1993; *Trilogia ţărănească,* 1996; *Ciocoii noi cu bodyguard,* 2004. Distins cu Ordinul Steaua României în 2002. Membru de onoare al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România (2007).

Săsărman, Gheorghe
(09.04.1941, Bucureşti)

Arhitect şi scriitor. Studii şi doctorat în teoria arhitecturii la Bucureşti. A colaborat cu articole de specialitate la „Scânteia“, „Contemporanul“, „Arhitectura“. Stabilit în Germania din 1983. Membru al Uniunii Scriitorilor din România (din 1978); membru al Asociaţiei Scriitorilor Români şi Germani din Bavaria (din 1998); secretar al ASRG (din 2001); membru al Asociaţiei Ziariştilor Români (1965–1983); membru al Asociaţiei Jurnaliştilor Români–Vest (din 2002). Fondator al Ligii Asociaţiilor Româno-Germane din Germania (LARG) şi preşedinte al LARG (2002–2004), preşedinte de onoare al LARG (din 2004). Lucrări literare: *Oracolul,* povestiri, 1968; *Cuadratura cercului*, proză fantastică, 1975; *Himera,* povestiri şi nuvele, 1978; *Cupa de cucută*, roman, 1994; *Farul,* piesă de teatru, München, 2000; *Arapabad u.a. Kurzgeschichten,* povestiri, München 2000; *Sud contra Nord,* roman, 2001; *Deus ex machina,* piesă de teatru, premieră în stagiunea 2004/2005 la Teatrul Naţional din Cluj. Premiul internaţional la Concursul de povestiri de anticipaţie organizat în

şapte ţări est-europene (1962); Premiul Europa pentru cea mai bună povestire europeană a genului, decernat la Convenţia europeană de literatură şi artă fantastică şi science-fiction EUROCON, Stresa/Italia, 1980.

Săulescu, Gheorghe
(04.03.1878, Roşieşti, Vaslui – 0 6.09.1964, Corni-Albeşti, Vaslui)

Filolog şi poet. A studiat greaca la Huşi şi a fost trimis de mitropolitul Veniamin Costache la Academia din insula Chios, condusă de Neofit Vamva. A plecat la Cernăuţi (1821– 1829), unde a studiat germana şi latina şi a călătorit la Viena. A fost profesor şi director al Tipografiei mitropolitane de la Iaşi. A tipărit Hronicul a vechimei romano-moldo-vlahilor al lui D. Cantemir. A publicat în „Albina" şi „Albina românească". A scris manuale, studii de filologie şi istorie, fabule: *Abeţedariu românesc sau Întâile cunoştinţe*, 1832; *Gramatică românească sau Observaţii gramaticeşti asupra limbei româneşti pentru şcoalele normale şi ghimnaziale*, 1833; *Fabule în versuri sau poezii alegorice*, 1835; *Descrierea istorico-gheografică a cetăţei Caput-Bovis, Capul Boului sau Ghertina,* 1837. A rămas în manuscris *Tradiţii poetice,* cu o introducere intitulată *Despre istoria literaturii şi a poeziei ghintelor.*

Săulescu, Nicolae N.
(15.04.1939, Bucureşti)

Inginer agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie şi Zootehnie la Bucureşti. A fost cercetător la Institutul de Cercetări pentru Cereale şi Plante Tehnice de la Fundulea. A coordonat programul pe ţară pentru ameliorarea grâului şi secarei. A omologat şi introdus în producţie 14 soiuri noi de grâu, adoptate şi în Turcia şi Canada. A colaborat la elaborarea tratatelor: *Principii de genetică*, 1969; *Soiuri de hibrizi de plante agricole cultivate în România. Grâul,* 1984. Membru corespondent al Academiei Române (1990).

Săvescu, Napoleon
(24.06.1946, Bucureşti)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină la Bucureşti şi a fost medic internist în capitală. A părăsit ţara în deceniul al şaptelea al veacului XX pentru a se stabili în New York, SUA. Interesat de preistoria românilor, a întemeiat Dacia Revival International, o societate care organizează congrese de dacologie şi tracologie, deţine filiale în România, Republica Moldova, Germania, Elveţia, Macedonia, Austria şi editează „Dacia Magazin". Lucrări*: Noi nu suntem urmaşii Romei*, 2002, lansată la Bucureşti şi la Chişinău. Membru al The Romanian Medical Society of New York (din 2000).

Săvulescu, Alexandru
(1847, Cerneţi, jud. Dolj – 1902, Bucureşti)

Arhitect. A studiat arhitectura la Bucureşti şi Paris, unde s-a documentat asupra construcţiilor civile. Profesor la Facultatea de Arhitectură din Bucureşti. A construit, după modelul Salpetrière, Spitalul de Psihiatrie de la Iaşi (1897–1899) şi Palatul Poştelor din Bucureşti (azi Muzeul Naţional de Istorie), pentru construirea căruia a vizitat Viena, München, Zürich, Geneva, Paris, Bruxelles, Torino, Milano, Veneţia şi Budapesta. A realizat o combinație interesantă între stilul bizantin și Art Nouveau. Este considerat unul dintre fondatorii şcolii româneşti de arhitectură.

Săvulescu, Alice
(29.10.1905, Olteniţa – 01.02.1970, Bucureşti)

Botanist. Soţia lui Traian S. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. Specializare la Universitatea Columbia din New York. Cercetător şi director la Institutul de Biologie din Bucureşti. Vicepreşedinte al Centrului de Cercetări Biologice al Academiei Române. Contribuţii la omologarea şi introducerea în producţie a pesticidelor. Lucrări: *Ruginile cerealelor şi combaterea lor,* 1949; *Protecţia plantelor cu sprijinul zonării producţiei agricole în RPR,* 1959; *Câteva probleme actuale de cercetare în domeniul virusurilor plantelor,* 1967; *Microbiologia,* 1970. Vicepreşedinte al Societăţii de Ştiinţe Biologice, al Societăţii Internaţionale de Ştiinţele Naturii. Membru titular al Academiei Române (1963).

Săvulescu, Traian
(02.02.1889, Râmnicu Sărat - 29.03.1963, Bucureşti)

Biolog şi botanist. Soţul Alicei S. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Universitatea din Bucureşti. Profesor la această Facultate. Ministru al Agriculturii şi Domeniilor (1946–1948) în Guvernul Petru Groza şi vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (1948–1952). De mai multe

ori ales în Marea Adunare Naţională. Fondator al Şcolii româneşti de fitopatologie, primul care a făcut cunoscută în ţara noastră flora Arabiei şi Palestinei. Lucrări: *Aspectele actuale ale agriculturii româneşti,* 1946; *Monografia Uredinalelor din RPR,* 2 vol., 1953; *Tratat de patologie vegetală,* 1959, în colaborare. Membru (1948) şi primul preşedinte (1948–1959) al Academiei Române după reorganizare.

Sântimbreanu, Mircea
V. Sîntimbreanu, Mircea

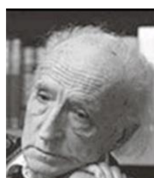
Sbiera, Ion al lui Gheorghe
(01.11.1836, Horodnicul de Jos, Suceava - 22.10.1916, Cernăuţi)

Istoric literar şi folclorist. A absolvit gimnaziul la Cernăuţi, Dreptul şi Filosofia la Viena. Urmează la Catedră lui Aron Pumnul, la gimnaziul din Cernăuţi. A organizat, împreună cu fraţii Hurmuzaki şi alţi intelectuali, Societatea pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina. A colaborat la „România jună“, „Candela“, „Familia“, „Vatra“ ş.a. Adept al fonetismului limbii române, prefigurează poziţia lui Titu Maiorescu. Lucrări: *Colinde, cântece de stea şi urări la nunţi,* 1888; *Traiul românilor înainte de fundarea staturilor naţionale,* 1890; *Mişcări culturale şi literare la românii din stânga Dunării, în răstimpul de la 1504-1714*, 1897; *Contribuiri pentru o istorie soţială, cetăţenească, religioasă-bisericească şi cultural-literară a românilor, de la originea lor încoace până la iulie 1504*, 1904. Membru fondator al Societăţii Academice (1866).

Schenk, Christian W.
(11.11.1951, Braşov)

Poet şi eseist. Doctor în Medicină al Universităţii din Mainz, Germania. Şef al publicaţiei tetralingve „Romanian convergences“ (1984–1986), şeful editurii Dyonisos Verlag, membru al Uniunii Scriitorilor din România şi din Germania. Debut literar la revista „Astra“ din Braşov. Lucrări: *Poezii (Gedichte),* 1981; *Transilvania–Bingen*, 1982; *Phoenix. Amintiri lirice 1959–1984,* 1984; *Testament*, 1991; *Răstignirea ultimului cuvânt*, elegii, 1992; *Lichtebbe* (Reflux de lumină), 1994; *Blinder Spiegel* (Oglindă oarbă), 1994; *Semne, gratii şi simboluri*, 1995; *Poeme vechi şi noi*, 2000. Cetăţean de onoare al municipiului Cluj. Membru al Academiei Româno-Americane.

Scherg, Georg *nume la naştere* Peter Kurmes
(19.01.1917, Braşov – 20.12.2002, Mössingen-Belsen, Germania)

Scriitor. A studiat Filologia la Paris, Berlin, Strasbourg, Tübingen. Profesor la Braşov. A făcut închisoare (1958–1962), a lucrat apoi ca muncitor şi violonist, a fost reabilitat în 1968. Profesor la Sibiu, în învăţământul superior. Relaţii de amiciție cu Ion Caraion, Alexandru Ivasiuc, Constantin Noica, Mircea Ivănescu şi cu numeroşi scriitori din RGD şi RFG. În 1987 cere emigrarea în RFG, are activități clandestine care pregătesc evenimentele din decembrie 1989. Pleacă din țară în 1990. A scris proză: *Das keiner Herr und keiner Knecht,* 1957; *Die Erzählungen des Peters Merthes* (Povestirile lui Peter Merthes), 1958; *Das Zünglein an der Waage* (În cumpănă), 1968; *Der Mantel des Darius* (Mantia lui Darius), 1968; *Spielgelkammer* (Camera cu oglinzi), 1974, drame istorice în versuri: *Giordano Bruno,* 1954, debut; *Ovidiu,* 1955 şi versuri: *Die Silberdistel* (Scaietele de argint), 1969; *Penelope ist anderer Meinung*, 1971; *Paraskiv, Paraskiv,* 1976; *Die verhohlene Münze şi Die Schuldbürger*, 1987; *Goa Mgoo oder die Erfindung der Unsterblicheit*, 1997. A tradus în germană din literatura română contemporană. În 1984 a fost distins cu titlul de Profesor Emerit.

Schiavoni, Jiovanni
(1804, Veneția – 1848, Veneţia)

Pictor. (în Veneția "schiavoni" erau numiți emigranții din Dalmația. În română a dat șchei; vezi Șcheii Brașovului. Populația de substrat a Coastei Dalmate a fost iliro-tracă, apoi au venit slavii). Educat în spiritul picturii renascentiste târzii din zona Veneto-Friuli, apoi la Milano şi Viena, influenţat de preromantism, a fost adus la Iaşi de Gh. Asachi ca profesor de pictură şi zugrav al frescelor Mitropoliei. S-a întors la Veneţia în 1840. A lăsat litografii legate de istoria Moldovei: *Alexandru cel Bun Domnul Moldovei când a primit coroana şi hlamida de la ambasadorii Împăratului Ioan Paleologul II* (1839). Pasionat de arta fotografiei, îl fotografiază pe Al. I. Cuza.

Schileru, Eugen *nume la naștere* Schiller
(13.09.1916, Brăila – 12.08.1968, București)

Critic de artă şi film. A absolvit Institutul de Arte Plastice la Bucureşti. Profesor al Institutului. Colaborator la numeroase publicaţii de stânga (cronică de film şi arte plastice). A făcut parte din cercul „Vieţii Româneşti". Lucrări: *Preludii critice,* 1974; *Impresionismul,* 1978. La împlinirea centenarului nașterii Muzeul orașului Brăila i-a dedicat un volum aniversar.

Schmidt, Carol Al.
(25.06.1846, Bălţi, Basarabia – 09.04.1928, Chişinău)

Primar al Chişinăului. Etnic germn. A început Facultatea de Fizico-Matematici la Universitatea din Kiev, dar, după un an, a continuat cu Dreptul la Universitatea din Odesa, pe care l-a terminat. A lucrat ca judecător de pace în districtul Chişinău. A fost primar al oraşului (1877–1903). Prin concursul său nemijlocit s-au construit Capela din cartierul Râşcani şi case pentru invalizi (după războiul ruso-turc, numit la noi Războiul de Independenţă), s-au pavat străzi, a fost dezvelit monumentul lui A.S. Puşkin, s-a deschis un azil pentru oamenii străzii (1899), a fost construit Amfiteatrul popular cu o sală de spectacole (1900), s-au tras primele linii de tramvai (1881–1895), au fost deschise Şcoala de meserii (1881), cursurile de desen liniar pentru meseriaşi (1894), s-au edificat Şcoala Reală (1886), Gimnaziul de Fete al principesei Dadiani (1900), Şcoala de Comerţ. A fost membru al Comitetului Basarabean de Titulare a Orfelinatelor, preşedinte al Direcţiei Chişinău a Societăţii de Ajutorare a Tinerilor Studenţi, epitrop al Liceului de Comerţ şi al Şcolii Reale. A fost iniţiatorul deschiderii unui muzeu al şcolilor, al Societăţii Muzicale Armonia, membru al Consiliului Bibliotecii cu săli de lectură gratuite. A acordat un mare ajutor Spitalului Evreiesc după pogromul din 1903. Preşedinte (1900–1904) al Direcţiei de Credite, apoi unul dintre directorii Societăţii de Credite din Chişinău (1904–1912).

Schmidt, Carol *nume la naștere* Karl Ferdinand Aklexander Schmidt
(25.06.1946, Bălți - 09.03.1928, Chișinău)

Primar al Chișinăului între 1877-1903, considerat cel mai bun în mod absolut. Aparținea minorității germane din Basarabia (la origini o migrație din zona Suabiei, Baden-Würtenberg, la noi au fost numiți șvabi). În Basarabia au fost colonizați din alte părți ale Rusiei după 1812 (preluarea Moldovei de Est de către Imperiul Rus) de țarul Alexadru al II-lea, pentu a sparge continuumul românesc dintre Basarabia și Transnistria și a aduce ordine într-un guvernorat unde existau foarte multe nemulțumiri, legate în primul rând de trecerea de la administrația românească la cea imperială (deși provincia era considerată autonomă). A modernizat infrastructura și iluminatul. A introdus tramvaie. A construit sediul Primăriei, al Muzeului Național, școli și licee. S-a ocupat de protecția cetățenilor înființând gărzi publice. La Marea Unire, în 1918, o stradă din Chișinău a primit numele Șmidskaia (schimbat în Varlaam, 1944).

Schmidt, Joseph
(04.03.1904, Davideni, rn. Storojineţ, Bucovina de Nord – 16.11.1942, Zürich, Elveţia)

Tenor. A urmat o şcoală de comerţ la Cernăuţi, luând în particular lecţii de canto. Specializare în Germania. Cantor la sinagoga din Cernăuţi. Era foarte mărunt ca statură, dar cariera sa de operă – mai ales discografică – a fost impresionantă, incluzând muzică de operă, lieduri, muzică religioasă evreiască, muzică pentru film. Compozitori favoriţi: Verdi, Puccini, Rossini, Bizet, Meyerbeer, Schubert, Lehar, Berlioz, Charpantier. A înregistrat la Parlophone, în Berlin, numeroase discuri: *Wie sich die Bilder gleichen, Tosca,* 1929; *Mutter, der Rote war allzu..., Cavalleria rusticana*, 1929; *Freundlich blick ich, Rigoletto*, 1930; *Una furtiva lagrima*, 1931; *Daß nur für dich mein Herz er..., Trubadurul,* 1931; *Wie eiskalt ist dies Händchen, Boema,* 1932; *Jungfrau Maria, Alessandro Stradella,* 1934; *Nessun dorma, Turandot,* 1934; *Funiculi-Funicula*, 1936; *Ik hou van Holland, Schootemeyer*, 1937. A concertat în Austria, Franţa, Belgia, SUA, Palestina. A murit într-o tabără de refugiaţi evrei din Elveţia, unde venise odată cu ocuparea Franţei de către nazişti.

Schonberg, Isaac Jacob
(21.04.1903, Galaţi – 21.02.1990, Wisconsin)

Matematician. A absolvit Matematica la Universitatea din Iaşi. Specializare la Berlin şi Göttingen ca elev al lui Edmund Landau, în teoria analitică a numerelor. Plecat în SUA cu o bursă Rockefeller în 1930. A lucrat la Chicago şi Harvard cu Bliss. Membru al Institutului pentru Studii Avansate la Princetown, unde s-a ocupat de spaţii Hilbert. Din

1941 profesor la Universitatea din Pennsylvania, unde a făcut cercetări de balistică necesare armatei americane. După război s-a ocupat din nou de teoria numerelor, mai ales de funcţiile zeroului. Din 1966 membru al Centrului de Cercetări Matematice la Universitatea din Wisconsin.

Schonengold (Shongold sau Shoengold), Abba
(~ 1855, Bucureşti – ~ 1920, New York)

Actor de limbă idiş. Cânta la sinagoga din Bucureşti şi, pentru a câştiga, cânta la nunţi împreună cu Sigmund Mogulescu. Când s-a înfiinţat la Iaşi teatrul de limbă idiş numit azi Abraham Goldfaden, au dat concurs amândoi, dar n-a reuşit decât Mogulescu. S-a alăturat trupei lui Moses Halevy Hurvitz şi a plecat la Chişinău, iar de acolo la Odesa, unde a fost actor de limbă idiş la Teatrul Mariinsky. A şi compus comedii în limba idiş şi este considerat primul actor profesionist care a făcut roluri numai în această limbă. A plecat la Londra în 1880, interpretând piese scurte în idiş împreună cu soţia sa. În 1880 a plecat la New York, unde a continuat să joace.

Schweitzer-Cumpăna, Rudolf
(07.05.1886, Pitești – 17.02.1975, București)

Pictor. German ca etnie. A absolvit Academia Regală de Arte Frumoase din Berlin. Profesor la Institutul de Arte Plastice din Bucureşti. Întors în ţară, a expus la Saloanele Oficiale de pictură şi sculptură şi, sporadic, la Saloanele de desen şi gravură. În 1920–1923 şi în 1927 are expoziţii personale la Ateneul Român. A expus în mai multe oraşe din ţară şi din străinătate, fiind legat îndeosebi de Paris (stilul şcolii de la Barbizon). A făcut o însemnată donaţie Muzeului din Piteşti, dar lucrări ale sale se află în toate muzeele importante din România. Distins cu Ordinul Muncii clasa a III-a (1955) şi Meritul Cultural clasa a II-a (1968). În prezent există o fundaţie care-i poartă numele şi se ocupă de destinul creaţiei sale.

Scobioală, Aurel
(17.09.1941, Mălăieşti, Republica Moldova - 03.07.2007, Chişinău)

Prozator. A absolvit Facultatea de Limbi Străine a Institutului Pedagogic de Stat Alecu Russo din Bălţi. A fost profesor de şcoală medie, director de liceu, redactor la Televiziunea naţională, şef de redacţie la Editura Literatura artistică, director general la Departamentul Edituri, Poligrafie şi Comerţul cu cărţi, redactor la Editura Prut Internaţional şi, totodată, consilier la Uniunea Scriitorilor din Moldova. Lucrări pentru copii – *Cărăruie albă* (1974), *La menajerie* (1974), *Dincoace de poveste* (1977), *Băieţelul din Lună* (1980), *Ispita* (1980); *Viceversa – hop!* (1981), *Ce te-nvaţă o povaţă* (1987), *Marele fermier Buş-Lăbuş* (1999), *Învaţă minte din vorbă cuminte* (2003*), Carte pentru câini deştepţi* (2003, Premiul Salonului Internaţional de carte pentru Copii, Iaşi, apoi Chişinău) ş.a. *Greu mai cresc bărbaţii*... (1977), *Scriitorii când erau copii* (2005, Premiul Ministerului Educaţiei al Republicii Moldova); proză – *Ulciorul cu pătăranii* (1994), *Alt ulcior cu pătăranii* (2001). Distins cu Diploma de Onoare Andersen (2006). Şcoala din satul natal îi poartă azi numele.

Scorilo(s) *nume în latină* Coryllus
(?, Dacia - ~70 dH, Moesia)

Rege al dacilor, tatăl următorilor regi, Duras și Decebal. A domnit patru decenii. A fost perioada când dacii au atacat frecvent Moesia (teritoriu originar tracic, la sud de Dunăre, în perioada medievală Valahia Albă) pentru a o scoate de sub stăpânirea romană. Acolo se afla Philippopolis, numit astfel de Philip ai IV-lea al Macedoniei, dar inițial era fortificația tracică Eumolpias, menționată de Herodot ca existând în mileniul al VI-lea îH. Azi Plovdiv). Împărații romani Tiberius și Caligula le-au plătit tribut dacilor pentru a avea liniște la frontiera de răsărit. Regele dac a fost amestecat în ceea ce istoria numește Anul Tulburărilor al celor Patru Împărați (toți traci), care a slăbit foarte mult forțele Imperiului Roman. Pe vremea lui Nero, Scorilo, aliat cu sarmații (roxolanii), a atacat din nou Moesia și a pierit în luptă. Identitar vorbind, tracii - și dacii - aveau o componentă sarmată. Pentru reconstituirea istoriei s-a folosit și inscripția găsită, *Decebalus per Scorilo*, unde per a fost interpretat ca părintele, tatăl. În franceza de azi père înseamnă tată. Teoria în ansamblu sugerează și faptul că, la origini, celții s-au desprins din masa tracilor (după Venemann).

Scriban, Filaret
(1811, Burdujeni, Suceava – 23.03.1873, Iaşi)

Arhiereu şi pedagog. Frate cu Neofit şi Theoctist S. A studiat la Academia Mihăileană din Iaşi şi s-a

călugărit la Lavra Pecerska în Kiev. Luptător activ pentru Unirea Principatelor, membru al Divanului Ad-Hoc (1857). A lăsat lucrări de specialitate, dar şi altele, care vădesc deschiderile ortodoxiei româneşti către laicitate şi ecumenism: *Întâile cunoştinţe pentru junimea moldoveană care învaţă limba franceză* (1836); *Mica Geografie a Daciei, Moldaviei şi a Ţării Româneşti,* prelucrare, 1838; *Istoria bisericească a românilor pe scurt*, 1871. Au rămas în manuscris o serie de traduceri: *Dialogurile morţilor de Fénélon; Brutus după Voltaire; Ambrosie Crusoe* după *Daniel Defoe; Viaţa lui Socrate după Platon* ş.a.

Scriban, Iuliu
(31.05.1878, Galaţi – 04.01.1949, Bucureşti)

Arhimandrit şi misionar. A absolvit Seminariile teologice de la Galaţi şi Iaşi şi Facultatea de Teologie de la Bucureşti, apoi Facultatea de Teologie Catolică şi Protestantă din Strasbourg şi Facultatea de Filosofie din Heidelberg. Profesor şi director al Seminarului Central din Bucureşti, profesor la Facultatea de Teologie din Chişinău (1928–1941), apoi la cea din Bucureşti. A participat la numeroase consfătuiri ecumenice internaţionale. Lucrări: *Liberul arbitru şi determinismul*, 1903; *Lupta contra scrierilor imorale*, 1913; *Chemarea preotului. Studiu îndrumător pentru activitatea pastorală a preotului*, 1921.

Scriban, Neofit, *nume de botez* Nicolae
(1808, Burdujeni, Suceava – 09.10.1884, Burdujeni)

Arhiereu, pedagog. Rudă cu Filaret şi Theoctist S. A studiat la Academia Mihăileană din Iaşi şi la Colegiul Sf. Sava din Bucureşti. Surghiunit de domnitorul Mihai Sturdza la Neamţ, a fost luptător pentru Unirea Principatelor, membru în Divanul ad-hoc (1857). Autor de lucrări de specialitate, manuale şcolare, traduceri, poezii: *Urziri istorice sau curs metodic de istorie,* prelucrare după D.E. Levi-Alvares, 1851; *Metoda pentru studiul limbii elenice*, după J.L. Burnouff, 2 vol., 1861, 1862; *Dublul paralel sau Biserica în faţa papităţii şi a reformei veacului XVI,* 1851; *Încercări poetice. Discursuri politice. Memoare şi scrisori politice,* 1870; *Foloasele Unirii Principatelor,* 1856; *Necesitatea clerului în societate şi nevoia de punere a sa în adevărata cale a sortirii sale... însoţită de Constituţiunea clerului ortodox din Transilvania*, 1858.

Scriban, Theoctist
(19.04.1825, Adâncata, jud. Suceava – 11.01.1890, Iaşi)

Arhimandrit şi profesor. Frate cu Filaret şi Neofit S. A absolvit Academia Mihăileană din Iaşi, Seminarul de la Socola şi Academia Duhovnicească (fondată de Petru Movilă) din Kiev. Profesor la Seminarul de la Socola şi la Seminarul Central din Bucureşti. Arhimandrit şi preşedinte al Consistoriului eparhial din Ismail (1857–1863). Lucrări: *Omiletica sau ştiinţa despre literatura bisericească*, 2 vol., 1856, 1858.

Scurtu, Ioan
(27.11.1940, Dochia, jud. Neamţ)

Istoric. A absolvit Facultatea de istorie la Universitatea din Bucureşti, unde a fost apoi cadru didactic. Profesor la Academia de Poliție şi la Universitatea Spiru Haret (unde a fost prorector), Academia de Poliţie. Director general al Arhivelor Naţionale (1991–1996), director al Institutului de Istorie Nicolae Iorga (2001–2006). Consilier al Preşedintelui României Ion Iliescu. Lucrări: *România. Viaţa politică în documente - 1945, 1946, 1947* (3 vol., în colaborare, 1994 – 1996); *Minorităţile naţionale din România. 1918 – 1938* (3 vol., în colaborare, 1995–1999); *Totalitarismul de dreapta. Origini, manifestări, evoluţie - 1918–1941* (6 vol., în colaborare, 1996 –2003); *Stenograme ale şedinţelor Biroului Politic al C.C. al P.M.R. - 1948, 1949, 1950* (3 vol. în colaborare, 2002–2004); *Documente străine despre români* (în colaborare, 1992); *Din viaţa politică a României. Întemeierea şi activitatea Partidului Ţărănesc - 1918–1926* (1975); *Din viaţa politică a României. Studiu critic privind istoria Partidului Naţional-Ţărănesc - 1926–1947* (1983); *Ion I.C. Brătianu. Activitatea politică* (1992); *Iuliu Maniu. Activitatea politică* (1995); *Viaţa cotidiană a românilor în perioada interbelică* (2001); *Istoria românilor în timpul celor patru regi* (4 vol.); *România şi Marile Puteri* (2 vol., 1999 şi 2000); *România în anii celui de-al doilea război mondial,* vol. I (în colaborare, 1989); *The Red Army in Romania* (în colaborare, 2000); *Alba Iulia. 1 Decembrie 1918* (1988); *Anul 1940. Drama românilor dintre Prut şi Nistru* (în colaborare, 1992); *Sfârşitul dictaturii*, Bucureşti, *21–25 decembrie 1989* (în colaborare, 1990); *Marea Unire din 1918 în context internaţional* (în colaborare, 2003); 1907 în viziunea contemporanilor (în

colaborare, 2007); *Istoria Românilor în secolul XX* (în colaborare, 1999); *Istoria contemporană a României. 1918–2001* (2002); *Enciclopedia partidelor politice. 1866–1994* (în colaborare, 1995); *Dicţionar enciclopedic* (în colaborare, vol. I – 1993, II – 1996, III – 1999). Preşedinte al Societăţii de Ştiinţe Istorice din România (din 1998), membru al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România. Distins cu Ordinele Serviciu Credincios (2002) și Meritul Cultural (2009), cu Ordinul Republicii Moldova (2010).

Scutaru-Ungureanu, Horia Viorel
(29.10.1943, Roman, Neamţ)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea din Bucureşti. Cercetător la Institutul de Fizică Atomică şi la Institutul de Fizică şi Inginerie Nucleară din Bucureşti. Contribuţii în domeniul teoriei nucleului atomic şi particulelor elementare. Membru titular al Academiei Române (1995) şi preşedinte al Secţiei de Ştiinţe Fizice.

Sebastian, Mihail *nume la naştere* Iosif Hechter
(18.10.1907, Brăila – 29.05.1945, Bucureşti)

Prozator. A absolvit Dreptul şi Filosofia la Bucureşti. S-a specializat la Paris. A lucrat la Editura Fundaţiilor Regale. A semnat și Victor Mincu. A scris proză autobiografică: *De două mii de ani,* 1934, cu prefaţa lui Nae Ionescu şi cuprinzând analiza situaţiei evreului în România în preajma celui de-al Doilea Război Mondial; *Accidentul*, 1940, teatru: *Jocul de-a vacanţa*, 1946; *Steaua fără nume*, 1946, după care s-a turnat un film, producţie româno-franceză, cu Marina Vlady şi Claude Rich în rolurile principale; a fost un bun traducător al lui Marcel Proust şi interpret al operei acestuia: *Corespondenţa lui Marcel Proust*, 1939. A lăsat *Eseuri, cronici, memorii*, 1972, postum.

Seciu, Valeria
(02.08.1939, Bucureşti)

Actriţă de teatru şi film. Soţia lui Octavian Cotescu. Fiul lor, Alexandru, e călugăr la Athos cu numele Daniil. A jucat la Teatrul Bulandra. A absolvit în 1964 Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti (IATC). Roluri în film: *Casa neterminată* de Dimos Rendis, regia Andrei Blaier (1964); *Asediul* de Corneliu Leu, regia Mircea Mureşan (1971); *Paraşutiştii* de Mihai Opriş, regia Dinu Cocea (1972); *Instanţa amână pronunţarea*, regia Dinu Cocea (1976); *Casa de la miezul nopţii* de Fănuş Neagu, regia Gheorghe Vitanidis (1976); *Regăsire,* regia Ştefan Traian Roman (1977); *Râul care urcă muntele*, regia Cristiana Nicolae (1977); *Înainte de tăcere* de Alexa Visarion, regia Alexa Visarion (1978); *Clipa,* de Dinu Săraru, regia Gheorghe Vitanidis (1979); *Speranţa*, regia Şerban Creangă (1979); *Ion – Blestemul pământului, blestemul iubirii* de Liviu Rebreanu, regia Mircea Mureşan (1979*); Lumini şi umbre* – serial TV de Titus Popovici, regia Andrei Blaier/Mihai Constantinescu/Mircea Mureşan (1979); *Bună seara, Irina,* regia Tudor Mărăscu (1980); *Vânătoare de vulpi* de Dinu Săraru, regia Mircea Daneliuc (1980); *Adela* de Garabet Ibrăileanu, regia Mircea Veroiu (1985). Roluri în teatru în: *Eminescu*, regia Sică Alexandrescu (1964); *Idiotul* după Dostoievski, regia Al. Finţi (1969); *Să îmbrăcăm pe cei goi* de Luigi Pirandello, regia C. Buzoianu (1978); *Maestrul şi Margareta* de Mihail Bulgakov, regia C. Buzoianu (1980); *Dama cu camelii* după Alexandre Dumas, regia C. Buzoianu (1985); *Creatorul de teatru* de Thomas Bernard, regia Alexandru Dabija (2007). În 1990 a înființat și condus Teatrul Levant. Premiul UNITER pentu întreaga activitate.

Secoşan, Ion Niţă *a folosit şi pseudonimul* Ginu Papălapce
(16.09.1900, Toracul Mare, Banatul Sârbesc - 07.08.1939, Toracul Mare)

Scriitor. A absolvit liceul Coriolan Brediceanu din Lugoj după Primul Război Mondial. A început să scrie în grai bănăţean, fiind asemănat cu Victor Vlad Delamarina. A scris piese de teatru pentru amatorii din Torac, ca şi pentru Zilele de Teatru ale Românilor din Voivodina, tipărite la Timişoara: *Divorţul, Capriciu, Comedie, Ghiţă Pădurariu, Ţâganul la telefon, Ion ordonanţa, Nu-i cum socoate omul, În sat la noi* şi *Cătana*. A publicat sub pseudonim versuri satirice. S-au păstrat şi piese în manuscris: *Ioşca vinde iapa, Biletul, Truţă recrut, Făcăleţ Găluşcă, Doi mincinoşi* şi *Lumea de azi, scenete comice*, apoi *Lucia* – piesă în 3 acte, B*oala bunicii,* piesă pentru copii într-un act, *Luţa-n*

Bucureşti, monolog comic cu glosar de cuvinte în limba română.

Segal, Eugen
(23.05.1933, Iaşi - 09.10.2013, București)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Moscova, Novosibirsk, Stanford (SUA). Profesor la Facultatea de chimie a Universităţii din Bucureşti. Contribuţii în domeniul cineticii chimice heterogene, izoterme şi neizoterme. Este autorul a 12 brevete de invenţie. Lucrări: *Probleme actuale ale studiului chem-asorbţiei gazelor pe suprafeţe solide,* 1969; *Introducere în chimia fizică,* 2 vol., 1979, 1981; *Introducere în cinetica neizotermă,* 1983; *Cataliză şi catalizatori*, 2 vol., 1986, 1989. Membru titular Academiei Române (2009), preşedinte al Comisiei de Analiză Termică şi Calorimetrie a Academiei Române.

Sellu, Victor
(14.11.1943, Bucureşti)

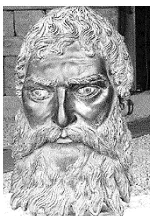
Pictor. A absolvit Institutul de Arte Plastice la Bucureşti şi a avut prima expoziţie personală în 1979. Apoi a expus în Germania, Franţa, Marea Britanie, Australia, unde a şi rămas (la Sidney). Ceea ce defineşte pictura lui este lirismul abstract. Lucrări: *Dada-Dada*; seria *Damnation.*

Sergescu, Petre
(17.12.1893, Drobeta Turnu-Severin – 21.12.1954, Paris)

Matematician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, Facultatea de Litere şi Filosofie şi Conservatorul de Muzică din Bucureşti. Specializare în matematică la Sorbona. Profesor la Universitatea din Cluj, apoi la Institutul Politehnic din Bucureşti. S-a stabilit în Franţa în 1946. Contribuţii în domeniul algebrei şi teoriei numerelor. Lucrări: *Asuprarezolvării ecuaţiilor de gradul al II-lea,* 1915; *Monografie asupra ecuaţiilor algebrice cu toate rădăcinile reale,* 1925; *Gândirea matematică, 1928; Matematica la români,* 1934; *Le dévélopement de l'idée de l'infini mathématique au XIV-e siècle,* 1948. Membru al Academiei Masaryk din Praga, al Societăţii Regale de Ştiinţe din Liège, al Societăţilor de Matematică din Franţa, Germania, Polonia. Membru corespondent al Academiei Române (1934), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Servien, Pius
V. Coculescu, Şerban Piu

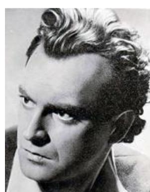

Seuthes III
(sec. IV îH, Regatul Odrisiei)

Rege – 331-300 îH - al regatului tracic al Odrisiei, care acoperea teritoriul viitoarelor Moesii, Cadriaterului, reginii Trakia de azi și se întindea până la Marea de Marmara. Cele mai însemnate bătălii le-a dus contra lui Alexandru Macedon (protejînd astfel cursul Dunării de Jos și Dacia), fiind în final înfrânt. A fost ajutat în bătălii de triburile de traci numiți tribalisau peoni (aflați în lungul malului drept al Dunării de Jos) care ajutaseră cândva Troia contra grecilor). În320 îH a mutat capitala regatului la Seuthopolis (azi Kazanlâk – pomenit de Ion Barbu în verurile sale – în Bulgaria). Mormântul său, de pe Valea Regilor Traci, sub formă de movilă (ca și la egipteni, era unul dinastic, mult mai vechi decât durata vieții lui S.), a fost investigat arheologic și s-au descoperit bogății impresionante, care evidențiază ritualurile orfice. A fost urmat de Kotyso (Cotyso) al II-lea.

Sevastos, Elena Didia Odorica
(16.05.1864, Cucorăni, jud. Botoșani – 18.03.1929, Chișinău)

Folcloristă. Mama poetului Mihail Sevastos. Provine dintr-o familie săracă, munceşte pentru a se întreţine la studii. A absolvit Şcoala Centrală de Fete din Iaşi, apoi Literele şi Filosofia, tot la Iaşi. Deşi nimeni n-a încurajat-o şi munca ei n-a fost apreciată, a realizat lucrări comparabile cu ale lui S. Fl. Marian şi altor folclorişti, ba chiar, spre deosebire de mulţi dintre ei, mai apreciaţi, a realizat culegeri din toate regiunile româneşti, prefigurând prin ele unitatea identitară a tuturor românilor. A scris *Nunta la români*, 1889; *Călătorii înȚara Românească*, 1888. Culegeri: *Poezii poporane. Doine*, 1886; *Cântece moldoveneşti,* 1888. A colaborat la „Convorbiri literare“, „Tribuna“, „Vatra“, „Viitorul româncelor“.

Sever, Septimiu
(30.04.1926, Turda - 15.08.2017, Montréal)

Actor. A absolvit Institutul de Artă Dramatică la Bucureşti, ca elev al Marioarei Voiculescu şi Victor Ion Popa. Actor la Teatrul din Sibiu, apoi la Teatrul Lucia Sturdza-Bulandra şi

Teatrul Naţional din Bucureşti. Asistentul lui George Vraca la IATC. Din 1972 stabilit în Canada, la Montréal. A devenit preşedinte al Théatre de Marieville din Marieville (Québec), unde a și jucat. Roluri în teatru (pentru NBC Canada) – *Hamlet, Livada cu vişini, Unchiul Vania, Grand Papa, Les Dames de Cœur, Un Signe de Feu, Spinoza, Le Gourou, The Shipbuilder*; în film – *Mitrea Cocor, Dacii, Mihai Viteazul, De-aş fi ... Harap Alb; Un signe de feu; La Source du Mal; Jeunes en liberté*, 2 părţi; *Faut le faire; Grand papa.* Distins în România cu titlul de Artist Emerit, laureat al Premiului de Stat, Ordinul Meritul Cultural în grad de Ofiţer.

Sever S(ecula), Septimiu
(19.11.1869, Baia de Criş, jud. Hunedoara – 25.03.1912, Sibiu)

Teolog. A studiat la gimnaziile din Arad, Sibiu şi Blaj. A absolvit Institutul Teologic la Arad şi Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Bucureşti. A lucrat ca bibliotecar la Academia Română şi Arhivele Statului din Bucureşti. A fost profesor la Şcoala Episcopiei Aradului, apoi la Institutul Teologic Pedagogic din Arad, preot în Odvoş, Arad. A tradus din literatura maghiară şi franceză şi a scris lucrări de istorie care atestă continuitatea de locuire a românilor în Transilvania: *Românii în revoluţia lui Gheorghe Doja*, 1897; *Realităţi şi visări. Nuvele şi schiţe,* 1897; *Un memoriu al lui Moise Nicoară. Monografie istorică,* 1904; *Biserica din Leheceni Cărpineţ. Schiţă istorică*, 1904.

Severeanu, Constantin *nume la naştere* Constantin Dimitrescu
(1840, lângă Turnu Severin – 1930, București)

Medic chirurg. Fiu de ţăran. Tatăl lui George S. Mason, prieten cu Theodor Aman. Selectat de Carol Davila prin concurs, este trimis cu bursă de stat la Facultatea de Medicină din Paris. Specializare la Zürich (arie romanșă). Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti. A lucrat şi la Spitalul Colţea. A introdus metode noi în chirurgie (anestezia şi asepsia). A înfiinţat „Gazeta medico-chirurgicală“ (1870) și „Progresul medical român“. A fost primul care a utilizat razele X în chirurgie (1897), influenţat de fiul său, radiolog. A organizat primul congres internaţional al domeniului la Bucureşti, ceea ce însemna comunicări şi operaţii, iar în cadrul lui a reuşit extirparea unui chist hidatic în 27 de minute. A scris nu doar lucrări de specialitate, ci şi 4 volume de memorii, dintre care 3 publicate, după modelul chirurgului Theodor Billroth, din Zürich, prieten cu Brahms, al cărui elev fusese. (Billroth s-a născut în aria Schwerinului, unde populația de substrat a fost a triburilor de polabi - slave). O stradă din Bucureşti şi una din Craiova poartă numele lui C. S.

Severeanu, George
(1879, Bucureşti – 20.09.1939, București)

Medic radiolog. Fiul lui Constantin S. A absolvit Medicina la Paris şi a fost preocupat de radioactivitate. S-a specializat în Laboratoarele lui Joliot Curie. Profesor de radiologie la Facultatea de Medicină din Bucureşti. Mare colecţionar de antichităţi, a avut o mare pasiune pentru numismatică şi obiecte din tot arealul geto-trac A fost primul care a folosit radiul pentru tratamentul cancerului. Fondator (1931) şi primul director al Muzeului de Istorie al Municipiului Bucureşti, deschis în clădirea Observatorului Astronomic, prin bunăvoinţa amiralului Vasile Urseanu, director şi prieten al tatălui său, muzeu căruia i-a donat 30 000 de monede dacice, greceşti, romane şi peste 11000 de obiecte din Paleoliticul, Neoliticul și Hallstattul românesc (epoca fierului), statuete de Tanagra etc. Colecţia de tablouri (Theodor Aman, Artur Verona, Arthur Chladek ş.a.), a constituit nucleul Pinacotecii din Bucureşti, fondată tot de el în 1933. Casa de la intersecţia străzilor de azi Nicolae Iorga cu Henri Coandă, care era a familiei S., a devenit casă-muzeu şi adăposteşte Colecţia Maria şi George S., iniţiată în 1939 şi deschisă publicului în 1956, când soţia defunctului a repatriat din Elveţia bijuteriile dacice care-i aparţinuseră. Muzeul cuprinde 80.000 de repere (arheologie, numismatică, artă, etnografie), o sinteză a istoriei identitare a românilor începând cu vremurile când dacii erau parte a lumii tracice și formau populația de substrat a Europei (în prezent muzeul a fost închis, o parte din obiecte fiind preluate de Muzeul orașului București).

Severeanu, Nicolae
(14.10.1864, Flămânzi, jud. Botoșani – 09.03.1941, Buzău)

Muzician. Rămas orfan la 6 ani, a fost trimis la Mănăstirea Neamţ, unde a luat lecţii de muzică bisericească de la Damaschin, director al tipografiei mănăstirii. Mitropolitul Iosif Naniescu l-a luat psalt la Mitropolia din Iași. A ajuns, prin concurs, la Domniţa Bălaşa din capitală şi s-a înscris la Conservator, fiind elevul lui Eduard Wachmann. A

ocupat prin concurs Catedra de muzică a gimnaziului din Turnu Severin. În 1894 s-a transferat la Buzău. Fondator al Societății Cântăreţilor Bisericeşti (1888), a compus şi dirijat muzică pentru coruri bisericeşti, modernizând scriitura. Lucrări: *Imnologhiono-catavasier*, 1900.

Sibirschi, Constantin S.
(08.01.1928, Chişinău – 14.02.1990, Chişinău)

Matematician. Descendent din familia unui arhiepiscop rus, iar pe linia maternă din familia boierului Hâncu. Unchiul său, Alexandru S., a fost primar interimar al Chişinăului (1937–1938), iar tatăl a fost împuşcat în 1941. A absolvit Matematica la Universitatea de Stat din Moldova. Profesor la aceeaşi instituţie, apoi şeful Departamentului Ecuaţii diferenţiale la Institutul de Matematică al AŞM. Fondator al teoriei topologice a ecuaţiilor diferenţiale (sistemele dinamice). Lucrări: *Metoda invarianților în teoria calitativă a ecuațiilor diferențiale* (1968, în rusă); *Introducere în dinamica topologică,* 1970; *Sisteme semidinamice*, 1987, în colaborare. Distins cu titlul Om Emerit în Ştiinţă şi laureat al Premiului de Stat al Moldovei. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Distins cu titlul de Om Emerit în Știință și Premiul de Stat. Un concurs republican de matematică şi un liceu din Chişinău îi poartă numele.

Sichitiu, Ion
(19.01.1878, Rugi, jud. Gorj – 29.04.1952, Aiud)

General de corp de armată. A făcut studiile militare la Bucureşti. Şef al Marelui Stat Major (1937), retras din activitate în acelaşi an, a revenit ministru al Agriculturii în Guvernul Ion Antonescu (1941– 1942). Arestat în 1948, trimis la închisoarea Văcăreşti, a fost condamnat la 10 ani cu verdictul criminal de război şi trimis la Aiud. A murit la închisoare.

Silard, Andrei P.
(30.04.1944, Timişoara – 30.06.1993, Bucureşti)

Inginer. Și-a obţinut diploma la Facultatea de Electronică, Institutul de Energetică din Moscova în 1967. După un stagiu de cercetător (1967–1974) la Institutul de Cercetări Electronice din Bucureşti, a trecut prin toată ierarhia didactică, ajungând profesor (1992) la Catedra de Dispozitive, Circuite şi Aparate Electronice de la Facultatea de Electronică, Institutul Politehnic din Bucureşti. Activitatea sa ştiinţifică a fost în principal orientată către următoarele domenii: dispozitive electronice, fizica semiconductorilor, aparate şi circuite electronice, optoelectronică. În domeniul dispozitivelor electronice a proiectat şi realizat la întreprinderile româneşti de profil (IPRS – Băneasa, Microelectronica) peste 20 de dispozitive electronice noi, în special dispozitive de putere. Pot fi menţionate: tiristoare cu blocare pe poartă (GTO) de medie şi mare putere, cu două nivele de interdigitare (TIL) – priorităţi mondiale, tranzistoare de putere bipolare cu două nivele de interdigitare, tranzistoare de putere bipolare rapide, opto-tiristoare, senzori optici pe siliciu monocristalin cu răspuns spectral controlat, celule solare de mare eficienţă, realizate prin diferite procese tehnologice: difuzie, implantare ionică. Principalele sale contribuţii ştiinţifice originale sunt pe scurt: formularea unitară a teoriei străpungerii dispozitivelor semiconductoare de putere şi verificarea sa experimentală, introducerea conceptului de interdigitare, clasificarea teoretică a particularităţilor câmpurilor electrice interne în joncţiuni semiconductoare VLSI, introducerea de soluţii originale la proiectarea şi realizarea celulelor solare de mare eficienţă, elaborarea de noi metode pentru controlul răspunsului spectral al senzorilor optici, investigarea electrotermică a dispozitivelor şi circuitelor integrate analogice de putere. Pentru activitatea sa ştiinţifică a primit Premiul Academiei Române (1981). A introdus 3 noi discipline: *Dispozitive semiconductoare de putere, Dispozitive opto-electronice de putere* (la Facultatea de Electronică) şi Di*spozitive opto-electronice și de putere* (la Facultatea de Electrotehnică). Are 6 brevete, 11 lucrări ştiinţifice invitate la conferinţe internaţionale (India, Brazilia etc.), 4 expuneri ştiinţifice invitate la universităţi din SUA, Canada, Polonia etc., 4 cărţi care sintetizează opera sa ştiinţifică. Membru corespondent al Academiei Române (1993). În 1990 a fost ales Fellow IEEE (Senior Member, 1982).

Silaş, Gheorghe
(18.04.1914, Căianul Mic, jud. Bistriţa-Năsăud – 09.03.2001, Timişoara)

Inginer. A absovit Facultatea de Matematică la Universitatea din Cluj şi Electromecanica la Institutul Politehnic din Timişoara. Profesor şi prorector la Institutul Politehnic din Timişoara.

Lucrări: *Sisteme vibro-percutante*, 1986. Este creatorul şcolii de vibraţii şi vibro-percuţii din Timişoara. Profesor emerit (1972). Membru fondator al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România. Membru al Societăţii de Matematică din SUA, al Comisiei de Acustică a Academiei Române. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Silaşi, Grigore
(27.01.1836, Beclean, jud. Cluj – 17.01.1897, Năsăud)

Preot, filolog, folclorist. Greco-catolic. Doctor în Teologie la Viena. Vicerector al Seminarului Sfânta Barbara din Viena. Lucrări: *Dialectul macedo-român paralel cu cel daco-român,* 1874; *Românul în poezia poporală. Studii asupra tuturor ramurilor poeziei populare române din punct de vedere etic, istorico-mitologic şi lingvistic,* 1876– 1877; *Să latinizăm au ba?,* 1882. Membru de onoare al Societăţii Academice Române, 1877.

Silberg, Ioan Alexandru
(06.11.1937, Cluj-Napoca – 18.11.2006, Cluj)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din Cluj. Specializare în Germania, Franţa, Marea Britanie şi SUA. Cercetător la Institutul de Chimie şi Institutul de Energetică Chimică şi Biochimică din Cluj. Profesor la Facultatea de Chimie a Universităţii din Cluj. Contribuţii în domeniul electrosintezei organice, al radicalilor liberi organici. Lucrări: *Recent Advances in the Chemistry of Phenothiazines*, 1968; *Metode magnetice de analiză*, 1970; *Chimie organică,* 1973; *Teoria reactivităţii compuşilor organici,* 1997, în colaborare. Membru al Societăţii de Chimie din România şi din SUA. Membru corespondent (din 1996) al Academiei Române.

Sima, Horia
(03.07.1906, Mândra, jud. Făgăraş - 25.05.1993, Madrid)

Om politic. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti, fiind apoi profesor de limba română la Liceul din Caransebeş. A intrat în Mişcarea Legionară în 1927 şi a ajuns repede şef al Regiunii a IX-a, Banat. După uciderea lui Zelea-Codreanu în 1938 conduce operaţiunea de ucidere a primului ministru Armand Călinescu, după care se refugiază la Berlin. Întors în ţară în 1940, este arestat şi eliberat sub presiunea naziştilor germani, fiind numit, la 14 septembrie 1940, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri. Pe 21 ianuarie 1941 Garda de Fier a provocat Pogromul de la Bucureşti, încercând să preia puterea prin lovitură de stat, prilej cu care Ion Antonescu a scos Garda de Fier în afara legii. După înlăturarea regimului Antonescu (23 august 1944, intrarea sovieticilor în Bucureşti) a fost chemat de Hitler să organizeze rezistenţa românească şi astfel a apărut la Viena un guvern în exil. În 1945 a fugit în Italia, de acolo în Franţa şi apoi s-a stabilit în Spania franchistă unde a trăit până la sfârşitul vieţii, ca profesor la Universitatea din Barcelona. Lucrări: *Articole politice (1950-1963),* 1967; *Ce este comunismul?,* 1972; *Histoire du Mouvement Légionnaire,* 1972.

Simaşchevici, Alexei
(27.06.1929, Chişinău, Basarabia)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici la Universitatea din Chişinău. Elev al lui Mihail Kot şi Vladimir Andrunachievici. Profesor la Institutul de Fizică Aplicată al AŞM. A predat Fizica şi Ingineria semiconductorilor. Brevetul său de invenţie (coautor) Foto-condensator cu semiconductori, a fost medaliat la Salonul Internaţional de Inventică, 2005. Membru al Consiliului Societăţii Fizicienilor din Moldova. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Similea, Angela (Ioana)
(09.07.1946, com. 1 Decembrie, jud. Ilfov)

Interpretă de muzică uşoară. A studiat canto cu Florica Orăscu. Provine din mişcarea de amatori. A debutat la Festivalul Internaţional Cerbul de Aur, Braşov, 1970, obţinând Premiul al II-lea. În 1977 a obţinut Premiul I la Festivalul de la Mamaia. George Grigoriu, Florin Bogardo, Ion Cristinoiu, Marcel Dragomir, Marius Ţeicu, Jolt Kerestely, Temistocle Popa ş.a. au creat şlagăre special pentru ea. Interpretări: *Amurgul*, 1971; *Tu eşti primăvara mea*, 1972; *Un albastru infinit,* 1977*; Să mori de dragoste rănită*, 2000. A jucat în mai multe musicaluri de televiziune şi în filmul lui Ion Popescu-Gopo *Rămăşagu*l, 1985.

Siminel, Gheorghe
(03.03.1930, Chişinău – 9.01.1989, Chişinău)

Actor. A absolvit Institutul Teatral de Stat A. Ostrovski din Leningrad. A fost actor la Teatrul Muzical Dramatic A.S. Puşkin din Chişinău. A înfiinţat teatrul de televiziune *Dialog la*

Televiziunea Moldovei. A făcut regie de film la Moldova Film şi Telefilm Chişinău.

Siminel, Vasile
(02.06.1921, Gordineşti, Basarabia)

Agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chişinău, în prezent Universitatea Agrară de Stat din Moldova. Specializat în genetică şi irigaţii. Director al Staţiunii experimentale pentru încercarea şi aprecierea metodelor de lucrare a solului, apoi şef al Centrului ştiinţific din Tvardiţa, Ceadâr-Lunga, al Institutului de Cercetări pentru Culturile de Câmp din Bălţi. În prezent profesor la Universitatea Agrară a Moldovei. A elaborat bazele teoretice ale hibridării grâului de toamnă cu cel de primăvară. A demonstrat experimental că plantele de grâu pot fi obţinute nu numai prin hibridarea grâului de toamnă cu cel de primăvară, dar şi prin intermediul mutagenezei. Distins cu titlurile de Om Emerit în Ştiinţă, cu Ordinele Drapelul Roşu de Muncă şi Gloria Muncii. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Simion, (Ioan) Eugen
(25.05.1933, Chiojdeanca, jud. Prahova)

Istoric literar. Coleg de clasă, la liceul din Ploiești, cu Nichita Stănescu și Mircea Petrescu. Profesor la Facultatea de Limba şi Literatura Română a Universităţii din Bucureşti. Profesor invitat la Sorbonne VI (1970–1973). Editor, apoi director al revistei „Caiete critice“ (apare din 1983). Preşedinte al Comitetului Naţional UNESCO pentru Decada Mondială a Dezvoltării Culturale. Preşedinte al Consiliului Naţional de Atestare a Diplomelor şi Certificatelor Universitare. Laureat al Premiului Uniunii Scriitorilor şi Premiului Academiei Române (1977). Director al Institutului de Istorie şi Teorie Literară G. Călinescu, Bucureşti. A publicat în jur de 3000 de articole şi 20 de volume de critică şi istorie literară: *Întoarcerea autorului*, 1961; *Orientări în literatura contemporană,* 1965; *Scriitori români de azi,* vol. I – 1971, II – 1977, III – 1983, IV – 1989; *Fragmente critice*, vol. I – 1997, II – 1998; III – 1999, IV – 2000. Iniţiator al proiectelor de editare a *Dicţionarului Tezaur al limbii române,* a *Dicţionarului Tezaur al Literaturii Române,* coordonator al colecţiei *Opere Fundamentale* a Fundaţiei Academiei Române (al cărei preşedinte a fost). Membru corespondent (din 1991) al Academiei Române, membru plin din 1992. Vicepreşedinte al Academiei Române (1994–1998), apoi preşedinte (1998–2006). Din 1992 membru al Academiei Europaea. Din 1999 membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Din 2004 membru al Institut de France. Distins cu Ordinul Republicii și Ordinul Steaua României.

Simion Movilă
V. Movilă, Simion

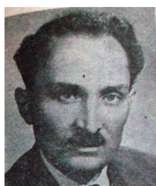
Simion, Ştefan
(?, Transilvania – 1656, Alba Iulia)

Mitropolit ortodox. Călugărit la Alba Iulia, a fost ales în 1643 mitropolit al Bălgradului (belîi în slavonă însemna alb, e vorba de Alba Iulia), Vadului şi Maramureşului. Deşi i s-a impus calvinizarea bisericii ortodoxe din Transilvania, n-a respectat acest deziderat al principelui Gheorghe Rakoczi I, considerat condiţie a autonomiei Transilvaniei faţă de coroana imperială. A tipărit prima ediţie integrală în română a *Noului Testament de la Bălgrad*, 1641. A fost primul mare susţinător explicit al folosirii limbii române ca atestare a identităţii de neam: „Bine ştim că cuvintele trebuie să fie ca banii, că banii aceia sunt buni carii îmblă în toate ţările; aşea şi cuvintele, acealea sunt bune, carele le înţeleg toţi.“ Seminarul Ortodox din Alba Iulia poartă azi numele lui. Din 2011este sfânt al Bisericii Ortodoxe Române cu data de 24 aprilie.

Simionescu, Bogdan C.
(16.03.1948, Iaşi)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie a Institutului Politehnic din Iaşi. Fiul lui Cristofor I. S. Specializare la Louvain la Neuve, Belgia. Profesor la Universitatea Tehnică din Iaşi (Departamentul Polimerilor) şi profesor asociat la Universitatea Tehnică din Bucureşti. Director al Institutului de Chimie Macromoleculară Petru Poni din Iaşi. Profesor invitat în Japonia, Canada, SUA, Franţa, Germania, Polonia. Proiecte: *Materiale polimere multifazice – biodegradabile, biocompatibile, biologic active, sisteme mobile artificiale – cu aplicaţii în medicină şi pentru asigurarea protecţiei mediului,* 2003; *Materiale polimerice multifuncţionale înalt performante pentru medicină, farmacie, microelectronică, stocare de energie/informaţii, protecţia mediului*,

2006. Membru corespondent al Academiei Române (2000).

Simionescu, Cristofor I.
(17.07.1920, Dumbrăveni, Suceava - 06.08.2007, Iaşi)

Inginer chimist. Tatăl lui Bogdan S. Studii liceale la Suceava şi Iaşi şi superioare (Facultatea de Chimie Industrială) la Iaşi. Profesor şi şef de Catedră (din 1952), director de studii (1949– 1951), prorector (1951–1952) şi rector (1953–1976) la Institutul Politehnic Gh. Asachi din Iaşi; şef al secţiei de Chimie Macromoleculară (1956–1970) şi director (1970–2000) al Institutului de Chimie Macromoleculară Petru Poni din Iaşi. Specialist în domeniul chimiei macromoleculare, a efectuat studii în domeniul chimiei lemnului şi celulozei, al polimerilor şi al co-polimerilor grefaţi. Are contribuţii ştiinţifice şi în domeniul tehnologiei chimice a celulozei, hârtiei şi fibrelor artificiale. A elaborat teoria conducţiei în compuşi organici. De mare însemnătate sunt cercetările în domeniul co-polimerizării şi al obţinerii co-polimerilor secventaţi. A iniţiat cercetări într-un nou domeniu: sinteza polimerilor prin metode ionice pe cale electrochimică. Este autorul unor studii privitoare la structura fizică a compuşilor macromoleculari naturali şi sintetici, efectuate pe calea degradării menajate a polimerilor: hidroliză, degradare termică. Lucrări: *Chimia lemnului în RPR* (1964); *Chimia stufului* (1966); *Mecano-chimia compuşilor macromoleculari* (1967); *Stadiul actual al cercetării din domeniul grefării celulozei* (1967); *Fracţionarea compuşilor macromoleculari* (1969); *Chimia lemnului şi a celulozei* (2 vol., 1972–1973); *Chimia lemnului în România. Plopul şi salcia* (1973); *Tratat de chimia compuşilor macro-moleculari* (4 vol., 1973–1993); *Chimia algelor marine* (1974); *Polimeri biocompatibili şi biologic activi* (1980); *Enzime* (1980); *Proteine* (1982); *Originea vieţii* (1983); *Chimie macro-moleculară* (1985); *Poliacetilene* (1987); *Implicaţii bioenergetice ale coloranţilor* (1988) ş.a. A publicat şi lucrări privitoare la istoria chimiei: *Figuri de chimişti români,* 1964 şi la relaţia ştiinţe–filosofie, precum şi eseuri: *Gânduri,* 5 vol. Membru titular (1963) al Academiei Române; vicepreşedinte al Academiei Române (1974–1990) şi vicepreşedinte cu delegaţie de preşedinte al Academiei Române (1977–1980); preşedinte al Filialei Iaşi a Academiei Române (1963–1974 şi 1989–2001). Membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1991), al Academiei de Ştiinţe din New York, al Academiei Ungare de Ştiinţe, al Academiei Internaţionale de Ştiinţă a Lemnului (IAWS), al Academiei Europene de Ştiinţe şi Arte, al Societăţilor de Chimie din Franţa şi SUA. Doctor Honoris Causa al Institutului Chimico-Tehnologic din Sofia. A fost distins cu Medalia de Aur a Societăţii Americane de Chimie (1976) şi cu Ordinul Naţional Steaua României în grad de Mare Ofiţer (2000).

Simionescu, Ion Th.
(10.07.1873, Fântânele, Botoşani - 07.01.1944, Bucureşti)

Geolog şi paleontolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Iaşi. Specializare la Viena şi Grenoble. Profesor la Facultatea de Ştiinţe, apoi la Universitatea din Iaşi, unde a fost şi rector. Fondator şi director al „Revistei Vasile Adamachi“. Contribuţii la stabilirea originii geologice comune a Carpaţilor Orientali şi munţilor Dobrogei. Lucrări: *Studii geologice şi paleontologice din Carpaţii sudici*, 3 vol., 1898–1905, *Constituţiunea geologică a ţărmului Prutului din nordul Moldovei*, 1902; *Geologia României. Literatura geologică. Consideraţiuni generale asupra tectonicei şi stratigrafiei României*, 1906; *Mamifere pliocene de la Cimişlia-Basarabia*, 5 vol., 1940; *Paleontologia României*, 1943. Membru al Societăţii Ştiinţifice Române. Membru titular (1911) al Academiei Române.

Simionescu, Maya
(23.02.1937, Bucureşti)

Biolog. Soţia lui Nicolae S. A absolvit Facultatea de Biologie a Universităţii din Bucureşti. Specializare la New York (unde a lucrat cu George Emil Palade) şi la Yale University. Cercetător şi director la Institutul de Biologie şi Patologie Celulară din Bucureşti. Profesor invitat la Montréal, New York, Boston, Los Angeles. Contribuţii la studierea biologiei şi patologiei celulare a sistemului cardiovascular. Lucrări: *The Cardiovascular System in Histology, Differentiated Distribution of Anionic Sites on Capillary Endothelium, Fenomene de segregare nucleolară în celula tiroidiană umană patologică, Modele experimentale chirurgicale ale glandelor endocrine,* în colaborare. Membru al American Society for Cell Biology. Membru al Societăţii Ştiinţifice Române. Membru al Academiei Române (1991) şi vicepreşedinte al ei

(1998–2006). Distinsă cu Steaua României și Cavaler al Ordinului Legiunii de Onoare a Franței.

Simionescu, Mircea Horia
(23.01.1928, Târgoviște - 18.05.2011, București)

Prozator. Brătianu după mamă. A absolvit Filologia la Bucureşti şi a fost redactor la diverse publicaţii. Director al editurii Institutului Cultural Român. A fondat, împreună cu Radu Petrescu, Al. George şi Costache Olăreanu, așa numitul Grup de la Târgovişte. Inteligenţa ironică şi stilul spiritualizat definesc proza lui: *Nesfârşitele primejdii*, 1968; *Erasmo*, 1969; *Ingeniosul bine temperat · Dicţionar onomastic,* 4 vol., 1969–1983); *Bibliografie generală,* 1970; *După 1900, pe la amiază*, 1975; *Răpirea lui Ganymede,* 1975; *Jumătate plus J,* Premiul Academiei, 1976; *Învăţături pentru delfin,* 1979; *Banchetul*, 1982; *Redingota*, 1984; *Licitaţia,* 1985; *Trei oglinzi*, 1987; *Asediul locului comun*, 1988; *Târgovişte, un excurs sentimental*, 1999. Premiul Prometheus pentru Opera Omnia, 2008.

Simionescu, Nicolae
(27.06.1926, București – 06.02.1995, București)

Biolog. Soţul Mayei S. A absolvit Medicina la Bucureşti. Specializat în biologie celulară în Belgia, Franţa, SUA. Profesor invitat la Yale University, Rockefeller University din New York (de către George Emil Palade), Montréal, Boston, Los Angeles. A fondat și condus Institutul de Biologie şi Patologie Celulară. Contribuţii în domeniul biologiei şi patologiei celulare a sistemului cardiovascular şi glandelor endocrine. Lucrări: *Vascularizaţia organelor interne*, 2 vol., 1953; *Ghid pentru studiul practic al anatomiei omului*, 4 vol., 1960; *Probleme generale teoretice şi practice ale terenului reactivităţii*, 1965; *Histogeneza cancerului tiroidian,* 1966; *The Cardiovascular System*, 1975; *Endothelial Cell Disfunction*, 1991. Membru al Academiei de Ştiinţe din New York, al Societăţii Internaţionale de Endocrinologie. Membru al Academiei Române (1991) şi vicepreşedinte al ei (1994–1995). Distins cu numeroase premii la Salonic, Tokio, Bologna ş.a.

Simionescu-Râmniceanu, Marin
(09.11.1883, Bontești, com. Cârligele, jud. Vrancea – 25.03.1964, București)

Critic şi istoric literar. Era un Râmniceanu (Romniceanu) după mamă, înrudit cu Grigore şi Mihail R., bucovinean după tată. Tatăl său a fost modelul personajului Tănase Scatiu, arendaşul din romanele lui Duiliu Zamfirescu. A absolvit Literele şi Filosofia la Berlin. S-a ocupat de arhitectura bizantină şi de urbanism. Administrator al Regiei Publice Comerciale a Loteriei Privilegiate de Stat (din 1931). Cofondator al Editurii Cultura Naţională, care-şi desfăşura activitatea cu fondurile lui Aristide Blank. Lucrări: *Propilee artistice*, 1913; *Istoria artelor. Scurtă expunere asupra evoluţiei stihurilor şi a caracteristicilor celor mai însemnaţi artişti,* 1924; *Necesitatea frumuseţii. Studii de estetică şi artă,* 1925; *Consideraţii artistice asupra arhitecturii bizantine*. Membru corespondent al Academiei Române (1919), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Simonescu, Dan
(10.12.1902, Câmpulung – 11.03.1993, Bucureşti)

Istoric literar, bibliograf. A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din Bucureşti şi s-a specializat în literatură veche. Şef al secţiei manuscrise a Bibliotecii Academiei Române, profesor la Facultatea de Limba şi Literatura Română a Universităţii din Bucureşti. Lucrări: *Bibliografia românească veche*, vol. III, IV (continuate după Nerva Hodoş*); Încercări istorico-literare,* 1926; *Arta legăturii de carte la români* 1710-1747; *Literatura românească de ceremonial*, 1939; Membru de onoare (1992) al Academiei Române.

Simon, Zeno Virgil Gheorghe
(23.04.1935, Timişoara - 21.11.2015, București)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Institutul Max Plank din Tübingen. Profesor la Facultatea de Fizică a Universităţii din Timişoara, apoi la Institutul de Medicină din Timişoara. Contribuţii în domeniul chimiei cuantice şi al aplicaţiilor chimiei fizice în modelarea reglajului celular. Lucrări: *Carcinogenic Inhibitory Properties of Retinoids: a QSAR – MTD Analysis*, 1990; *Relaţii cantitative – structură chimică – activitate biologică (QSAR). Metoda MTD*, 1996. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe Medicale din România (1994), membru al Societăţii de Biologie Celulară, membru al Societăţii Americane de Chimie. Membru corespondent al Academiei Române (1997).

Simonov, Iuri
(25.05.1937, Steklozavod, rn. Lukianovsk, reg. Gorki-Nijni Novgorod, Rusia)

Fizician. Rus ca etnie. A absolvit Facultatea de Fizică a Universităţii din Gorki şi a fost repartizat la filiala din Moldova a Academiei de Ştiinţe a URSS. Specializat în cristalochimie. Contribuţii în domeniul preparatelor psihotrope şi antimicotice. Deţine 20 de brevete de invenţie. A conferenţiat în Polonia, România, Rusia, Ucraina, SUA, Germania, Italia, Franţa. Laureat al Premiului de Stat al Moldovei, distins cu titlul de Om Emerit al Ştiiţei, cu Medalia Meritul Civic, premiul preşedinţilor a trei Academii: Moldova, Ucraina, Belarus.

Simu, Anastase
(25.03.1854, Brăila – 27.02.1935, Bucureşti)

Colecţionar de artă. După liceul absolvit la Theresianum, în Viena, a absolvit Dreptul la Paris şi Ştiinţe Politice şi Administrative la Bruxelles. A fost secretar de legaţie al României la Berlin, membru al Consiliului Consultativ al Artelor (1910–1915) şi a fondat în 1910 Muzeul Simu, a cărui bogată colecţie de opere de artă româneşti şi străine a donat-o statului român în 1927. Achiziţiile fuseseră făcute începând din 1878, la Toulouse, Muntele Athos, Veneţia, Milano, Florenţa, Paris, Nürnberg, iar casa a fost construită special pentru a le adăposti. A fost prieten cu Paul Signac şi Alfred Sisley (pointilişti). O parte din această colecţie se află astăzi la Muzeul Naţional de Artă al României, iar o alta în colecţia Simu de la Pinacoteca oraşului Bucureşti. Membru de onoare al Academiei Române (1933).

Sinadino, Pantelimon
(27.07.1875, Chişinău – ?, Siberia)

Om politic. Rădăcina numelui are o plajă largă de răspândire, între Sinadaitmi (ţările nordice), Sinan (Anatolia), Sinai (Egipt), Sinulescu, Sinești (România). A absolvit Facultatea de Medicină a Universităţii din Kiev. A fost tutore la diferite instituţii pentru copii, instituţii şcolare, judecător de pace onorific, consilier şi locţiitor al preşedintelui Dumei orăşeneşti, deputat în Duma a II-a şi a III-a de Stat a Rusiei din partea Basarabiei. Primar al Chișinăului (1905–1910) în perioada mișcărilor revoluționare de la 1905. Ca deputat în Sfatul Ţării a votat unirea Basarabiei cu România în 1918. După 1918 a activat în sistemul bancar al Basarabiei şi a fost membru al Partidului Naţional Liberal. Senator în Parlament pe listele Frontului Renaşterii Naţionale (1937–1939). A optat, în 1940, la schimbul de populaţie, pentru a rămâne în Basarabia. Arestat de NKVD în 1940 şi trimis în Siberia, de unde nu s-a mai întors.

Sinulescu, Benone
(24.05.1937, Siriu, jud. Buzău)

Interpret de muzică populară. A absolvit Şcoala Tehnică la Buzău şi Şcoala Specială de Muzică la Bucureşti. A cântat cu precădere melodii culese din zona Buzăului şi Munţii Siriului. A debuat în 1956 şi a cântat practic toată viaţa, cu diverse formaţii. Interpretări: *Străina mamei, străină; La Lenuţa sub cerdac; În munţii Buzăului; Radu mamii; Crâşmăriţa din Buzău; Dulce-i vinu'; Lasă-mă să beau; Haideţi să cântăm; Cocoşel de la Buzău.* Laureat al festivalului Tinerilor şi Studenţilor de la Helsinki, 1962; Ordinul Muncii, 1966; Ordinul Meritul Cultural, 1968; Discul de Aur al Electrecordului, 1969; Ordinul Serviciu Credincios, 2002 și Meritul Cultural, 2004.

Sion, Gheorghe
(18.05.1822, Mamorniţa, azi în Ucraina – 01.10.1892, Bucureşti)

Scriitor. În 1848 a luat parte la mişcarea revoluţionară din Moldova. În 1860 a scos „Revista Carpaţilor". A scris versuri şi teatru fără o valoare deosebită. A rămas în amintirea urmaşilor pentru poezia *Limba românească,* proza memorialistică *Suvenire contimporane*, 1888, remarcabilă prin culoarea şi fluenţa evocării, care cuprinde portrete memorabile şi pitoreşti, descrieri de atmosferă, realizând în cuprinsul povestirii valoroase nuvele autonome. A tradus din clasicii şi romanticii francezi. Membru titular al Academiei Române (1868).

Sion, Ioan Alecu
(28.09.1890, Piteşti – ?.11.1942, Cotul Donului)

General de divizie. A făcut Liceul Militar la Iaşi şi apoi Şcoala de Ofiţeri de Artilerie, Geniu şi Marină din Bucureşti. S-a distins încă din Primul Război Mondial în luptele de la Perşani (1916), primind Coroana României în grad de Cavaler. A absolvit Şcoala Superioară de Război şi a lucrat la Marele Stat Major, la Secretariatul General al Ministerului de Război, la Consiliul Superior al Apărării. În 1939 a preluat comanda Brigăzii 2 Artilerie din Divizia 2 Infanterie. În 1941 a devenit general de brigadă şi a

primit comanda nou-înfiinţatei Divizii 1 Blindate, a trecut Prutul în 1941 şi a înaintat până la Moghilev, ajungând apoi în zona Odesei. A primit Crucea de Fier clasa a II-a şi Ordinul Mihai Viteazul post-mortem (1943). A murit în luptă, pe valea Țarița, fiind singurul general român care a murit în luptă în al Doilea Război Mondial.

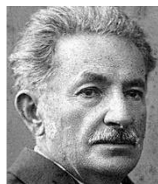
Siţinski, Leopold
(?.03.1854, Chişinău – după 1918, Chişinău)

Se trage din boierii Râşcanu după mamă, rus după tată. A absolvit Academia de Medicină din Petersburg, specializându-se la Viena, Paris şi Berlin. A fost medic-şef al Spitalului Central din Chişinău. A fost primar al Chişinăului (1904–1905), deputat în Duma rusească. Preşedinte al Comisiei Municipale de Construcţii, a iniţiat construirea Băncii oraşului, Spitalului Municipal, sediului Pompierilor şi a mai multor şcoli. Distins cu Ordinul Coroana României în grad de Comandor.

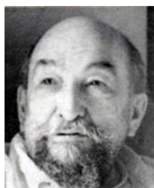
Sîntimbreanu, Mircea
(07.01.1926, Băița, Brad, Munții Apuseni – 19.08.1999, Bucureşti)

Scriitor. Moț. A absolvit Filologia la Bucureşti. Preşedinte al Cinematografiei Române. Director al Editurii Albatros. A scris literatură pentru copii: *Cu şi fără ghiozdan*, 1956; *Recreaţia mare*, 1965; *Schiţe vesele*, 1969; *Să stăm de vorbă fără catalog*, 1971; *Aducătorului mulţumiri*, 1976; *Mama mamuţilor mahmuri*, 1980; *Gulliver în ţara chiticilor*, 1983; *Caiete de editor*, 2000, postum. Preşedinte al Secţiei Literatură pentru copii a Uniunii Scriitorilor, a primit de mai multe ori Premiul Uniunii Scriitorilor. Şcoala din oraşul Brad, unde a învăţat, îi poartă astăzi numele.

Slavici, Io(a)n
(18.01.1848, Șiria, Arad – 17.08.1925, Crucea de Jos, Vrancea)

Prozator. A studiat Dreptul la Budapesta şi Viena, dar nu l-a terminat. S-a împrie-tenit cu Mihai Eminescu, acela care l-a şi descoperit ca scriitor. A fost preşedinte al Societăţii România Jună. A fost secretar al Comisiei pentru Documentele Hurmuzaki, redactor la „Timpul" alături de I. L. Caragiale şi Mihai Eminescu, profesor de liceu. Junimist. Fondator al Ligii pentru Unitatea Culturală a Tuturor Românilor. A scris proză, remarcându-se mai ales prin nuvelele pline de substanţă: *Popa Tanda*, 1875; *Budulea Taichii*, 1880; *Moara cu noroc*, 1880, după care s-a turnat în 1956 filmul cu acelaşi nume; romane: *Pădureanca, Mara,* 1894. Membru corespondent al Academiei Române (1882).

Slătineanu, Alexandru
(1873, Bucureşti – 1939, Iaşi)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti şi s-a specializat la Paris. Tatăl lui Barbu S. Specialist în bacteriologie, unul dintre fondatorii acestei discipline la Iaşi. Contribuţii în domeniul tratamentului poliomielitei şi febrei tifoide, al sero-vaccinurilor. Profesor la Facultatea de Medicină din Iaşi. Pasionat colecţionar de artă românească (Nicolae Grigorescu, Ştefan Luchian, Dimitrie Ghiaţă, Iosif Iser) şi franceză (Van Gogh, Camille Claudel, eleva lui Auguste Rodin şi sora poetului Paul Claudel, Toulouse Lautrec). Membru al Academiei de Medicină din România.

Slătineanu, Barbu
(1895, Paris – 31.10.1959, Jilava)

Colecţionar de artă. A absolvit Academia Militară la Paris, fără a avea o înclinaţie militară specială, a ajuns până la gradul de colonel. Fiul lui Alexandru S. Ginerele lui Alexandru Lahovary. Director fondator al Muzeului Ceramicii Româneşti, profesor la Institutul de Arte Plastice. A îmbogăţit colecţia tatălui său cu obiecte de artă românească (vase şi textile). A alcătuit o hartă a centrelor de olărit din România. Colecţia a fost deschisă pentru public în 1948. Mulţi intelectuali se întâlneau în Casa Slătineanu: Vasile Voiculescu, Adrian Maniu, Ion Pillat, George Oprescu, Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, Ion Tzigara-Samurcaş, Dinu şi Nelly Pillat, Hrandt Avachian, istoricii Lambrino şi Drăghiceanu. Majoritatea au fost arestaţi sub acuzaţia de complot contra ordinii de drept (comentau cărţile lui Emil Cioran aduse clandestin în ţară de Marietta Sadova). Amfitrionul însuşi a murit la închisoare.

Slătineanu, Stroe Constantin
(1926, Bucureşti – 03.02.1993, Bucureşti)

Scriitor şi compozitor. A studiat Aeronautica la Politehnica din Bucureşti, fiind arestat de student (1947, ca şi restul familiei), ţinut la închisoarea din

Piteşti până în 1949, fără a fi judecat. Casa a fost naţionalizată în 1950, iar colecţia de artă donată statului. A lucrat ca tehnician la Canalul Dunăre–Marea Neagră, apoi la Institutul de Ameliorări Funciare din Bucureşti (din 1952). A proiectat mai multe staţii de irigare. A avut 6 invenţii omologate. A tradus din şi în franceză literatură, a scris versuri, a compus sonate, lieduri şi simfonii (fiind elevul lui Dimitrie Cuclin). Lucrări: *Cântecul blestemat şi sfânt,* versuri, 2004, postum; lieduri pe versuri de Tudor Arghezi, Vasile Voiculescu, Mihai Eminescu, Ioan Alexandru.

Slăvescu, Victor
(23.05/5.06.1891, Rucăr, jud. Muscel – 24.09.1977, Bucureşti)

Economist. Absolvent al Facultăţii de Filosofie din Göttingen. În 1912 a plecat la Universitatea din München, unde a studiat timp de două semestre ştiinţele economice. Întretimp face şi o călătorie la Paris. În toamna lui 1913 şi-a continuat studiile la Universitatea din Halle, obţinând în 1914 titlul de doctor în ştiinţe economice. Profesor la ASE, specialitatea Finanţe, credit, schimburi bancare. Director general la Societatea Naţională de Credit Industrial (1923–1933); director la BNR; subsecretar de stat la Ministerul de Finanţe (1933–1934); ministru de Finanţe (1934, 1935) şi ministru ad interim la Industrie şi Comerţ (1934) – lui i se datorează faptul că, pe fondul crizei economice mondiale din 1937, România a înregistrat uriaşa creştere financiară din 1938; ministru la Înzestrarea Armatei (1939, 1940); membru în conducerea unor societăţi industriale; preşedinte UGIR (Uniunea Generală a Industriaşilor din România); iniţiator al revistei „Independenţa economică“ (1918); director la „Anale economice şi statistice“ (1926); rector al Academiei de Înalte Studii Comerciale şi Industriale din Bucureşti. Lucrări: *Organizarea creditului în România,* 1922; *Istoria Băncii Naţionale Române,* 1925; *Economia naţională*, 1933. Membru al Consiliului superior bancar (1938, 1946); co-fondator, membru în Comitetul de conducere la Institutul de Cercetări Sociale (1938). Şeful organizaţiei PNL din judeţul Galaţi, deputat în cinci legislaturi, senator. A fost întemniţat la închisoarea Sighet (1950 şi 1955). Marea Cruce Coroana României, Marea Cruce Orange Nassau, Mare Ofiţer al Legiunii de Onoare. Membru al Academiei Române (1939), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Smara, Maica *nume la naştere* Smaranda Andronescu, *măritată* Gheorghiu
(05.09.1857, Târgovişte – 26.01.1944, Bucureşti)

Scriitoare. Nepoata poetului Gr. Alexandrescu. A absolvit Şcoala Centrală de fete din Bucureşti. Feministă, a conferenţiat pe această temă în ţară şi în Italia, Franţa, Danemarca, Suedia, Grecia. A organizat un cenaclu literar pe care-l frecventa şi M. Eminescu. A scos revista „Altiţe şi bibiluri“ (1893). A scris proză şi eseuri: *Din pana suferinţei*, 1888; *Novele,* 1890; *Veronica Micle. Viaţa şi operile sale,* 1892; *Inteligenţa femeii*, 1896; *Schiţe şi amintiri din Italia*, 1900; *Mârza*, 1904; *Ţara mea,* 1905; *Fata tatii,* 1912; *Schiţe şi amintiri din Cehoslovacia*, 1925; *O româncă la Polul Nord,* 1932; *Dumitriţe brumate*, 1937; *Cântă Dorna*, 1939.

Smochină, Nichita P.
(14/27.03.1894, Mahala, oraşul Dubăsari, Basarabia – 14.12.1980, Bucureşti)

Jurist, istoric, etnograf, folclorist şi om politic. Autodidact. Mason. A participat la Congresul Popoarelor din Caucaz (1917). Fondator al publicaţiei „Moldovanul“, Dubăsari, 1918. În 1920 s-a stabilit la Iaşi, unde a absolvit Dreptul şi Filosofia. A fondat „Revista tinerilor transnistreni“ (1935), ziarul „Transnistria“ şi „Moldova nouă“. Lucrări: *Anul Nou la moldovenii de peste Nistru*, 1928; *Din trecutul românesc al Transnistriei*, 1930; *I Romeni fra il Dnister ed il Bug*, 1941. Membru de onoare al Academiei Române (1942), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Snegur, Mircea
(17.01.1940, Trifăneşti, Basarabia)

Om politic şi agronom. În 1956 a absolvit Şcoala Medie din satul Frumuşica, raionul Floreşti. Studiile superioare şi le-a făcut la Institutul Agricol Chişinău, absolvit în 1961. A făcut aspirantura la Catedra de fitotehnie a aceluiaşi institut (1972). Între 1961 şi

1968 a fost agronom şi preşedinte de colhoz în satul Lunga, raionul Floreşti, ulterior a deţinut funcţiile de: director al Staţiei Experimentale pentru Culturile de Câmp (1968–1973), şef al Direcţiei principale Ştiinţă agricolă a Ministerului Agriculturii (1973–1978), director general al Asociaţiei Ştiinţifice de Producţie Selecţia şi director al Institutului de Cercetări Ştiinţifice în Domeniul Culturilor de Câmp din oraşul Bălţi (1978–1981). În perioada 1981–1985 este prim-secretar al Comitetului Raional Edineţ al PCM. Din 1985 până în 1989 deţine funcţia de secretar al CC al PCM. Din 1989 până în 1990 a fost preşedinte al Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM şi preşedinte al Sovietului Suprem al RSSM. De la 3 septembrie 1990 până la 1 decembrie 1996 deţine funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova. A fost deputat în Sovietul Suprem al RSSM în legislaturile a XI-a şi a XII-a, în legislatura a XIV-a. În 1995 a citit, în Parlamentul Moldovei, mesajul *Limba română este numele corect al limbii noastre*. I-au fost conferite următoarele distincţii de stat şi titluri onorifice: Ordinul Insigna de Onoare (1966), Medalia Pentru Vitejie în Muncă (1976), Ordinul Republicii (2000), Diploma Ad Honores a Academiei Europene de Arte (1995), Diploma de Onoare şi Medalia de Aur a Ordinului European de Merit (1995), Doctor Honoris Causa al Universității Agrare din Chişinău (1996), al Universității din Ankara (1996), al Universității Libere Interna-ţionale din Moldova (2001).

Soare, Mircea V.
(31.07.1927, Bucureşti – 24.07.1999, Bucureşti)

Inginer constructor. A absolvit Institutul de Construcţii la Bucureşti. Apreciat de Aurel Beleș. Specializare la Liège. Profesor și rector la Institutul de Construcţii din Bucureşti. Contribuţii în domeniul stabilităţii echilibrului, al promovării unor noi materiale de construcţie (beton celular autoclavizat, poliesteri armaţi cu fibre de sticlă). Lucrări: *Aplicarea ecuaţiilor cu diferenţe finite la calculul plăcilor curbe subţiri,* 1959; *Paraboloidul eliptic şi hiperbolic în construcţii,* 1964, în colaborare; *Automatizarea calculelor de rezistenţă în construcţii. Programe basic,* 1989, în colaborare. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Socec(u), Ioan V.
(1830, Săcele, jud. Braşov – 1896, Bucureşti)

Editor şi librar. A venit la Bucureşti adus de valul Revoluţiei de la 1848 şi şi-a făcut ucenicia în meserie la Librăria Ioanid. Şi-a deschis prima sa librărie în 1856 (Librăria Nouă Socec & Comp), devenită în 1871 tipografie şi librărie (Socec, Sander şi Teclu). Desfăşurarea amplului proiect editorial al tipografiei şi librăriei a început în 1875, prin editarea colecţiei *Opere complecte a autorilor români clasici şi contemporani.* Ei i se adaugă colecţiile: *Clasici Români şi Străini pentru copii şi tineret,* îngrijită de Octav Minar şi care cuprindea, pentru prima oară în România, informaţii bio-bibliografice despre autori; Biblioteca Teatrului Naţional. Amplul proiect editorial s-a exprimat şi prin editarea atlaselor de judeţe, a lucrărilor despre minorităţile din România, a dicţionarelor bilingve şi a enciclopediilor. Brandul tipografie-editură-librărie a fost atât de puternic, încât a rezistat intemperiilor a două războaie mondiale şi a dispărut abia în 1948, odată cu perioada socialistă, când chiar axul culturii a fost drastic modificat. Totuşi, colecţiile iniţiate cu începere din 1875 au continuat să existe şi în noul sistem, sub numele şi cu girul altor edituri, în principal al ESPLA, apoi al Editurii Minerva. O stradă din Braşov şi o editură şi librărie virtuală apărută în 2008 poartă numele Socec.

Socolescu, Mircea
(14.07.1902, Bucureşti – 05.10.1993, Bucureşti)

Geolog şi geofizician. A absolvit Facultatea de Mine şi Mineralogie din Bucureşti. Specializare în Franţa. Profesor la Facultatea de Geografie şi Geologie din Bucureşti. Contribuţii în domeniul geologiei economice şi geofizicii aplicate, a inițiat alcătuirea hărţilor de anomalie geologică ale României, descifrarea structurii geologice de adâncime. S-a impus prin introducerea metodelor magnetice şi electromagnetice în prospectarea acumulărilor de substanţe minerale. Şef al Secţiei Gravimetrie la Întreprinderea de Prospecţiuni şi Laboratoare, geolog al Trustului de Prospecţiuni şi Explorări Miniere. Lucrări: *Carte de correction topographique pour les anomalies gravimétriques et cartes des altitudes moyennes pour la Roumanie,* 1956; *Prospecţiuni radiometrice utilizate în interpretări geologice*, 1958; *Fizica şi structura*

scoarţei terestre din România, 1975. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Socor, Matei
(15.09.1908, Iaşi – 30.05.1980, Bucureşti)

Compozitor şi dirijor. A studiat la Conservatorul din Bucureşti (1927–1929), ca elev al lui Gh. Cucu, Alfonso Castaldi şi Constantin Brăiloiu. Studii de perfecţionare la Conservatorul din Leipzig cu maeştri ai compoziţiei şi dirijori de orchestră (1930–1933). Revenit în România, a fost cercetător etnolog şi dialectolog al muzicii în cadrul Institutului de folclor din Bucureşti, unde a colaborat cu C. Brăiloiu pentru o serie de culegeri de folclor. S-a apropiat din tinereţe de mişcarea muncitorească, devenind membru al PCR încă din ilegalitate şi participând activ la lupta acestui partid împotriva fascismului şi a guvernului antonescian. A fost preşedinte al Comitetului de Radiodifuziune şi preşedinte al Uniunii Compozitorilor din RPR (1949–1954). Este autorul muzicii pentru două din imnurile de stat ale României: *Zdrobite cătuşe* – imn naţional între 1948 şi 1953 şi *Te slăvim, Românie!* – imn naţional între 1953 şi 1977. Lucrări: *Cum Jiul îşi curge necazul la vale* (1942) şi *De-ajuns, României, calvarul* (1944); poemul simfonic *Mama* (1944), pe versuri de Maria Banuş şi oratoriul *Stejarul din Borzeşti* (1966); *Sonata pentru pian* (1932); *Concertul de cameră pentru şapte instrumente* (1936); *Concertul pentru orchestră cu clarinet, corn şi violoncel* (1939); *Passacaglia pentru violoncel şi orchestră de cameră* (1941); *Cântarea României* şi *Concertul pentru vioară şi orchestră* (1955); *Trei salvări* (1969) – sextet de suflători, o veritabilă sinteză a experienţei sale. În ultimii ani de viaţă a compus opera *Conu' Leonida faţă cu reacţiunea*, reprezentată pe scena Operei Române din Bucureşti în 1980. A fost Maestru Emerit al Artei şi laureat al Premiului de Stat. Membru corespondent al Academiei Române (1952).

Sofroni, Laurenţiu
(1928, Frătăuţii Vechi, jud. Suceava)

Inginer metalurg. A absolvit Facultatea de Metalurgie la Institutul Politehnic din Bucureşti. Specializare la Institutul Politehnic din Kiev. Profesor la Facultatea de Metalurgie. Contribuţii în domeniul proceselor de turnare a fontelor cu fosfor ori grafit nodular, al dirijării proceselor de cristalizare şi solidificare a metalelor puse în forme. Preşedinte de onoare al Asociaţiei Tehnice de Turnătorie din România. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Solacolu, Şerban
(30.,12.1905, București– 21.03.1980, București)

Inginer chimist. A absolvit Politehnica la Bucureşti şi s-a specializat la Şcoala Tehnică Superioară din Berlin-Charlottenburg. Profesor la Facultatea de Chimie a Institutului Politehnic din Bucureşti. A fost primul care a predat în România un curs de chimia fizică a silicaţilor tehnici. Fondator şi director al Institutului de Cercetări pentru Materiale de Construcţii. A elaborat prima sistematizare a zgurilor magneziene şi dolomitice, a iniţiat fabricarea unor tipuri noi de ciment şi beton pentru barajul hidrocentralei de la Bicaz, noi tipuri de cărămizi refractare pentru cuptoarele de la Combinatul chimic Făgăraş. Lucrări: *Cimenturile speciale pentru construcţiile maritime*, 1933; *Cimenturi speciale pentru baraje*, 1937; *Industria ceramică în România,* 1940. Membru corespondent (1963) al Academiei Române. Premiul de Stat (1963). Astăzi există la Bucureşti Fundaţia pentru Ştiinţa şi Ingineria Materialelor care-i poartă numele.

Solomon, Dumitru
(14.12.1932, Galați - 09.02.2003, București)

Eseist. A absolvit Filologia la Bucureşti. Frate cu Michel S. Redactor-şef al revistei „Teatrul azi“, apoi „Scena“. Lucrări: *Problema intelectualului în opera lui Camil Petrescu*, debut, 1958; *Măşti contemporane*, 1970; *Fata morgana*, 1973, *Trilogia antică*: *Socrate, Diogene câinele, Platon*, 1974; *Amor*, 1978; *Elogiul nebuniei*, 1983; *Repetabila scenă a balconului*, Premiul UNITER pentru cea mai bună piesă românească a anului, 1995; *Teatru,* 1997; *Cine ajunge sus la fix,* 2004. Este laureat al Premiului Academiei Române, 1978; al Uniunii Scriitorilor, 1982, 1985; al Asociaţiei Uniunii Scriitorilor din

Bucureşti, 1978, 1984; al Premiului Ministerului Culturii, 1996.

Solomon, Michel
(08.12.1910, Galaţi – ?.?.1994, Montréal)

Scriitor şi publicist. Frate cu Dumitru S. Şi-a luat licenţa în Drept la Montpellier, Franţa (1932) şi a debutat ca ziarist la „Timpul“, Bucureşti. Delegat corespondent de presă la Londra, se înrolează în armata britanică în al Doilea Război Mondial. Întors apoi în România, este arestat ca spion şi trimis în lagărul de la Magadan, Siberia. Revenit în România în 1956, este trimis, fără proces, la penitenciarul de la Gherla. Eliberat în 1964, prin amnistie generală, pleacă din ţară în 1965 şi se stabileşte la Montréal, unde este redactor-şef al revistei „Regards sur Israel“. Colaborează la „Le Devoir“, „La Presse“, „The Gazette“, „The Montréal Star“. Scrie proză şi memorialistică: *Magadan*, 1973; *Le Struma*, 1974; *Mon calvaire roumain,* 1976; *Eden retrouvé, L'étrange destin d'Emilia, La troisième greffe du coeur, Shiffra, Aaron Hart (Sieur de Bétancour).*

Solovine, Maurice
(21.05.1875, Bucureşti – 13.02.1958, Berna, Elveţia)

Filosof. A studiat filosofia şi fizica aplicată la Berna, cea din urmă cu Albert Einstein, prietenul său. El, Einstein, Con - rad Habicht (1876–1958), austriac, Albert Ritter von Steißbein, german, Michelangelo Besso, italian şi Marcel Grossman (originar tot din România), Firiedrich Adler, austriac (social democrat ca profil, care i –a cedat lui Einstein postul său de profesor la Zürich) au întemeiat Academia Veselă, cunoscută sub numele de Akademie Olympia, un forum gratuit, deschis studenţilor la matematică, fizică şi filosofie, unde se discutau chestiuni legate de influenţele reciproce dintre aceste domenii ale cunoaşterii. A tradus în franceză din filosofii antici greci (atomiști) și din Einstein: *Pensées philosophiques de ’Héraclite d’Éphèse,* prefaţă de Anatole France (1918); La *Théorie de la relativité restreinte et généralisée, exposé élémentaire. La relativité et le problème de l'espace de Albert Einstein* (1923); *Lettre à Hérodote d'Epicur* (1925 ?); *Doctrines philosophiques et réflexions morales de Democrit* (1928).

Soltan, Petru
(29.06.1931, Coşniţa, Transnistria - 15.07.2016, Chişinău)

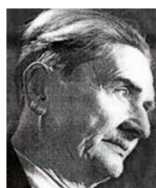
Matematician şi scriitor. A absolvit Institutul Pedagogic din Chişinău şi s-a specializat la Universitatea de Stat M. V. Lomonosov din Moscova. Profesor la Facultatea de Matematică a Universităţii de Stat din Chişinău, director al Institutului de Cercetări în domeniul Planificarii al AŞM. Contribuţii în domeniul teoriei mulţimilor d-convexe cu referire la matematica aplicată. Lucrări: *Агропромышленный ком плекс республики* (1981, în colaborare); *Excursions into Combinatorial Geometry* (1997, în colaborare), *Ietrele* (nuvele, 2003), *Între Scyla şi Charibda* (2006) şi *Transnistria, lacrima mea* (2006, publicistică). Este fondatorul seminarului Facultăţii de Matematică pe care-l conduce de 40 de ani – Probleme extreme asupra mulţimilor convexe. A fost profesor invitat la Moscova, Tbilisi, Tașkent, Leningrad, Varna, Erevan, București, Varșovia, Budapesta, Marsilia, Tartu. După 1990 este și deputat, președinte al Comisiei pentru Știință și Învățământ și membru al Prezidiului Parlamentului Republicii Moldova (1990–1994). Iniţiază formarea Comisiei Superioare de Atestare din R.M. Distins cu titlurile de Om Emerit în Ştiinţă, laureat al Premiului Naţional, cu medaliile Meritul Civic, S.I. Vavilov, Mihai Eminescu, Dimitrie Cantemir. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1992), membru de onoare al Academiei Române (2003).

Sonea, Sorin
(14.03.1920, Cluj - 08.01.2017, Montréal)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină la Bucureşti. Specializare în igienă la Paris. Din 1950 stabilit la Montréal, în Canada. Profesor emerit şi şef al Departamentului de microbiologie şi imunologie la Universitatea din Montréal. Lucrări: *A New Bacteriology, New York,* 1983; *Le strutture biologiche: Batteri,* Milano, 1993; *Procaryotology,* 2000. Premiul Societăţii Canadiene de Microbiologie (1978). Membru al Academiei de Ştiinţe din Canada (1975), fost membru al Colegiului Regal al Medicilor şi Chirurgilor din

Canada şi membru al Ordinului Medicilor din Québec. A primit titlul de Membru de Onoare al Asociaţiei Microbiologilor din Québec (1982); membru al International Board of Directors, Muzeul Microcosmos, Boston.

Sorbul, Mihail *nume la naştere* Mihail Smolski
(29.10.1885, Botoşani – 20.12.1966, Bucureşti)

Dramaturg. Polonez ca etnie după tată. Autodidact. Influenţat de I. L. Caragiale şi de naturalism. A făcut parte din cenaclul lui Mihail Dragomirescu. Secretar de redacţie la „Convorbiri critice". Lucrări: *Letopiseţi,* 1915; *Patima roşie,* 1916; *Dezertorul,* 1919; *O iubeşti?,* 1933, roman. Din 1995 la Botoşani se desfăşoară anual Concursul naţional de teatru scurt Mihail Sorbul, dotat cu premii.

Sorel, Andrei Florea
(05.04.1947, Bucureşti)

Pictor. A absolvit secţia design a Şcolii de Arhitectură din Bucureşti. Până în 1974 lucrează ca artist decorator la diverse institute (design de interior, mobilă, ambalaje), apoi se dedică exclusiv picturii. S-a stabilit la Paris din 1981. A expus în România, Franţa, Elveţia, Italia, Germania, SUA. Prieten cu Gheorghe Zamfir, în plastică este un romantic.

Sorescu, Marin
(18.02.1936, Bulzeşti, jud. Dolj – 08.12.1996, Bucureşti)

Scriitor. A absolvit Filologia la Bucureşti. A fost redactor-şef al revistei „Ramuri", Craiova şi director fondator al revistei „Literatorul", Bucureşti, serie nouă. Ministru al Culturii (1995–1996). A scris lirică demitizantă şi ironică: *Poeme,* Premiul Uniunii Scriitorilor, 1966; *Tuşiţi,* 1969; *Unghi,* 1970; *Fântâni în mare,* 1982; *Drumul,* 1984; *Apă vie, apă moartă,* 1987*; Poezii alese de cenzură,* 1991; *La Lilieci,* cărţile I-VI, 1990–1999; *Puntea · Ultimele,* 1997, postum; dramaturgie: *Iona,* Premiul Uniunii Scriitorilor, 1968; *Răceala,* 1977; *Matca,* 1970; eseuri: *Teoria sferelor de influenţă,* 1970; *Uşor cu pianul pe scări,* 1985, proză: *Trei dinţi din faţă,* 1977; *Viziunea vizuinii,* 1982. Membru al Academiei Române (1993).

Soru, Eugenia D.
(17.05.1901, Piatra Neamţ – 26.11.1988, Bucureşti)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din Iaşi. Specializare la Strasbourg, Frankfurt am Main, Londra. Cercetător la Institutul de Inframicrobiologie Dr. I. Cantacuzino şi profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti. A iniţiat metode noi pentru obţinerea unor enzime pe baza cărora a pus în evidenţă dereglări metabolice. Lucrări: *Studiul chimic, fizico-chimic şi antigenic al organismelor bacteriene,* 1951; *Biochimie medicală,* 1953; *Enzimele ca agenţi terapeutici*, 1972. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Societăţii de Chimie din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Soţchi Voinicescu, Victor
(22.01.1945, Floreşti, Republica Moldova)

Actor. (Soțki este și numele unui grup etnic sud-dunărean, din Muntenegru și Croația în principal, al cărui port popular seamănă izbitor cu acela din Maramureș și Pont.) A absolvit Institutul de Artă Teatrală A. Lunacearski din Moscova. Filmografie: *Poienele roşii,* 1966; *Gustul pâinii,* 1966; *Salut, Maria!,* Mosfilm, 1969; *Singur în faţa dragostei,* 1969; Lăutarii, 1971; Ofiţer în rezervă, 1971; *Crestături spre amintire,* 1972; *Ultimul haiduc*, 1972; *Rădăcinile vieţii*, 1977; *Un bătrân ducea un cal,* 1980, Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină la Festivalul Republican de Film, Kiev; *Vreau să cânt*, 1980.

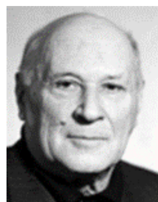
Spacu, Gheorghe
(05.12.1883, Iaşi – 23.07.1955, Bucureşti)

Chimist. Tatăl lui Petru George S. În 1906 a absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Iaşi. După specializări la Viena şi Berlin, a revenit în ţară, unde a avut o prodigioasă carieră didactică la Universităţile din Iaşi, Cluj şi Bucureşti. A făcut cercetări fundamentale în domeniul combinaţiilor complexe, a stabilit structura unor combinaţii anorganice din grupa sărurilor duble, a sintetizat noi clase de combinaţii complexe, a elaborat metode analitice pentru determinarea cuprului, zincului, mercurului, nichelului, cobaltului, bismutului, argintului etc. Lucrări: *Contribuţiuni la constituţia antimoniatului de potasiu. Asupra unei clase de amine. Hexahidro-antimoniato-aminele*, 1949; *Noi metode pentru separarea cuprului de molibden şi dozarea acestor două elemente,* 1954; *O nouă metodă gravimetrică*

precisă şi rapidă pentru dozarea bismutului, 1955. Membru al Academiei Italiene de Ştiinţe, al Societăţilor de Chimie din Berlin, Paris, Washington, Bucureşti. Membru al Academiei Române (1955), vicepreşedinte al ei (1944-1948).

Spacu, Petru George
(06.06.1906, Charlottenburg, Germania - 30.03.1995, Bucureşti)

Chimist. Fiul lui Gheorghe S. A urmat cursurile Facultăţii de Ştiinţe a Universităţii din Cluj (1925–1929), având ca profesori pe A. Ostrogovich, Gh. Spacu şi I. Tănăsescu. Cu o bursă acordată de guvernul francez a făcut studii de specializare la Sorbona (1934–1935 şi 1935–1936), audiind o serie de cursuri speciale de chimie anorganică, chimie fizică şi chimie generală. A efectuat mai multe lucrări originale în laboratorul de chimie generală al Universităţii Sorbona şi la Institutul de Biologie Fizico-Chimică (Fundaţia Rothschild) sub conducerea prof. dr. G. Urbain. În 1937 a făcut un stagiu de perfecţionare la München, la Institutul Politehnic, sub conducerea prof. W. Hieber. În 1937 a dat concurs pentru ocuparea unui post de profesor la Facultatea de Chimie Industrială a Institutului Politehnic din Bucureşti, fiind acceptat. A fost profesor, şef de Catedră până în 1955, când a preluat aceeaşi funcţie la Facultatea de Chimie a Universităţii din Bucureşti, unde a fost şi prorector între 1966 şi 1969. Contribuţii: sinteza fină anorganică; structura compuşilor anorganici; chimia elementelor rare. A elaborat (1975) procedee de dezoxidarea, protecţia, fluidizarea şi curăţarea aliajelor de Al-Si, Al-Mg. Lucrări: *Chimia combinaţiilor complexe* (1969, 1974), în colaborare; *Tratatul de chimie anorganică* (1974), în colaborare. A obţinut şase brevete de invenţie, care se aplică şi astăzi în industria chimică. A fost membru al Academiei de Ştiinţe de la Göttingen, Academiei Mediteraneene Italia, Societăţii Franceze de Chimie, Uniunii Internaţionale de Chimie Pură şi Aplicată. Membru al Academiei Române (1990), preşedinte al Secţiei de Ştiinţe Chimice a ei (1990–1994).

Spassky, Alexei
(03.07.1917, Lukoianov, reg. Nijnii Novgorod, Rusia – 26.06.2006, Chişinău)

Biolog. Fondator al Institutului de parazitologie. Sub conducerea lui a fost inventariată fauna parazitară la plante şi animale, a fost studiat ciclul biologic al unor agenţi patogeni şi căile de circulaţie a lor în ecosisteme naturale şi antropizate din Moldova, impactul mono- şi poli-invaziilor asupra organismului-gazdă şi căile de diminuare a lor, au fost descrise peste 1200 de specii de paraziţi, depistaţi pentru prima dată în Republica Moldova, dintre care peste 100 sunt patogeni pentru animale şi peste 50 pentru plantele agricole. A pregătit peste 50 de doctori și doctori habilitați în biologie, medicină umană și veterinară, fitopatologie. Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul Ştiinţei şi Tehnicii, laureat al Premiului Prezidiului Academiei de Ştiinţe a URSS K.I. Skriabin. Membru de Onoare al Asociaţiei Parazitologilor din Ucraina şi România. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, vicepreşedinte al ei (1961–1969).

Spăriosu, Trăilă
(17.06.1930, Uzdin, Banatul Sârbesc)

Pedagog. Aparține unei fmilii vechi a Uzdinului, venită la origini dintr-o Padina românească. Un omonim a fost stegar la 1848 în armata austro-ungrară și a luptat contra italienilor, iar istoria lui a scris-o alt omonim din Uzdin. A absolvit Liceul Mixt Român din Vârşeţ şi Facultatea de Filosofie a Universităţii din Belgrad. Profesor la Şcoala Normală din Vârşeţ, apoi la Academia Pedagogică, unde a devenit director. A introdus cursurile de pedagogie, psihologie şi metodică. De asemenea, a scris şi introdus cursul de Metodica limbii române la Universitatea din Novi Sad. Specializare la Facultatea de Limba şi Literatura Română a Universităţii din Bucureşti. Profesor la Universitatea din Zrenianin, unde predă metodologia cercetărilor pedagogice şi bazele ştiinţelor pedagogice. Profesor de pedagogie la Catedra de Limba Română a Facultăţii de Filosofie de la Universitatea din Novi Sad. Membru fondator şi preşedinte (1985–1987) al Societăţii de Limba Română din Voivodina. Preşedinte al Consiliului editorial al Trustului de Presă şi Editură Libertatea (1984–1991). Lucrări: *Carte de citire pentru clasa a II-a primară,* 1961, coautor (10 ediţii); *Abecedar pentru clasa I primară cu limba de predare română din Voivodina,* 1974 (8 ediţii); *Lectură literară în şcoala geneală – fundamentarea ştiinţifică a manualului,* teză de doctorat, 1977; *Carte de citire pentru clasa a IV-a,* 1978 (7 ediţii); *Învăţământul în limba română din R.S.A. Voivodina 1945-1981,* 1982; Metodica învăţământului limbii şi literaturii române, 1984; *Teoria şi practica limbii române în şcoala elementară,* 1987. Distins cu Medalia

Scânteile Culturii, 1984; Placheta de bronz a Universităţii din Novi Sad (1990).

Spătaru, Dan (George)
(02.10.1939, Aliman, jud. Constanţa - 08.09.2004, Bucureşti)

Interpret de muzică uşoară. Şi-a început cariera în fotbal, jucând la Medgidia, apoi la Progresul şi Ştiinţa Bucureşti, în timp ce era student la Facultatea de Educaţie Fizică şi Sport. A trebuit să părăsească sportul din cauza unei discopatii. A început să cânte la Casa Studenţilor în 1962 melodii italieneşti. A fost elevul Cameliei Dăscălescu. Temistocle Popa a compus şlagăre pentru el. Cele mai cunoscute melodii: *Ţărăncuţă, ţărăncuţă; Nici o lacrimă; Nu-ţi şade bine când plângi; Nu m-am gândit la despărţire; Oare, oare, îţi pare rău; În rândul patru; Drumurile noastre toate; Trecea fanfara militară; Mi-ai furat inima; Măicuţă, îţi mulţumesc*. Pentru multe dintre melodii a compus el însuşi versurile.

Spânul, Petre
(17.01.1894, Vicovul de Jos, jud. Suceava – 02.08.1968, Timișoara)

Medic veterinar. A absolvit Facultatea de Medicină Veterinară la Viena şi Academia de Înalte Studii Agronomice la Cluj. Specializare la Paris. Asistent la Şcoala Superioară de Medicină Veterinară din Viena. Medic de front în Primul Război Mondial. Şef al Serviciului Îndrumărilor Zootehnice din Direcţia Zootehnică şi Sanitar-Veterinară din Ministerul Agriculturii şi Domeniilor (din 1937). Lucrări: *Noţiuni elementare de exteriorul animalelor domestice,* 1922; *Diagnosticul gestaţiei la iapă pe cale vaginală,* 1926; *Creşterea mânjilor,* 1937; *Cercetări asupra aclimatizării taurinelor de rasă Siementhal în Bonţida, Cluj,* 1942. Membru al Asociaţiei Medicilor Veterinari din România. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Spârchez, Tiberiu
(22.02.1899, Zărneşti, jud. Braşov – 04.06.1977, Bucureşti)

Medic. A absolvit Medicina la Cluj. Specializare la Paris, Hamburg şi Bruxelles. Profesor la Facultatea de Medicină din Cluj, apoi din Bucureşti. Contribuţii în domeniul gastro-enterologiei, tehnicii endoscopice şi tratarea afecţiunilor tubului digestiv. Fondator şi director al Centrului de Gastroenterologie. Lucrări: *Restroscopia,* 1936; *Paraziţii intestinali,* 1936; *Rezultatele tratamentului cu unde scurte şi ultrascurte,* 1937; *Boli cauzate de intoxicaţiuni şi agenţi fizici,* 1939; *Consideraţii asupra ulcerului gastric,* 1968; *Alergia gastro-intestinală,* 1968. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, membru al societăţilor de gastroenterologie din Cehoslovacia, Franţa, Germania, Marea Britanie. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Speranţia, Theodor D(imitrie)
(04.05.1856, Oneşti, jud. Iaşi – 09.03.1929, Bucureşti)

Folclorist. A fost unul dintre întemeietorii „Contemporanului". Pentru activitatea socialistă a fost implicat într-un proces alături de fraţii Nădejde, cu care se înrudea (văr după mamă). A fost profesor la câteva licee din Bucureşti. A fost culegător de folclor şi teoretician pe marginea fenomenului folcloric: *Anecdote populare,* 3 vol. 1889–1893; *Introducere în literatura populară română*, 1904; *Urme de la daci şi alte studii de folclor*, 1914. Membru corespondent (1891) al Academiei Române.

Sperber, Alfred Margul
(23.09.1898, Storojineţ, Bucovina, azi în Ucraina – 03.01.1967, Bucureşti)

Poet. A absolvit liceul la Viena şi a fot încorporat în armata habsburgică. Studiile superioare le-a făcut la Bucureşti, Paris, New York, unde a şi lucrat la „New York Volkszeitung". Întors în România, a scris lirică militantă şi erotică: *Martorul vremii*, 1951; *Veşnicul august*, 1959; *Cuvântul vrăjit*, 1969 şi a tradus în germană poezie românească: *Rumänische Volksdichtungen,* Premiul de Stat, 1954.

Spiess, Ludovic
(13.05.1938, Cluj – 05.03.2006, Drăgăneşti, jud. Teleorman)

Tenor. Gravor în metal ca meserie, a descoperit târziu muzica. A absolvit Conservatorul din Bucureşti ca elev al lui Petre Ştefănescu Goangă şi a fost solist al Operei din Bucureşti. Ministru al Culturii (1991–1992), director general al Operei Române (2001–2005). A obţinut Marele Premiu la Toulouse (1964), Marele Premiu şi alte două premii de interpretare la Rio de

Janeiro (1965), Premiul I la Hertogenbosch, Olanda (1966) şi o bursă de studii la Milano pentru un an. A cântat pe scena operelor din Stuttgart, Wiesbaden, München, Köln, San Francisco, Los Angeles, Buenos Aires, Milano şi Verona, fiind apreciat peste tot. La Salzburg atrage atenţia marelui dirijor Herbert von Karajan, sub bagheta căruia va realiza rolul Dmitri din Boris Godunov de Musorgski. Roluri în: *Lysistrata, Voievodul ţiganilor, Ţara surâsului, Trubadurul, Fidelio, Paiaţe, Bal mascat, Tosca, Boema, Aida, Cântecul pământului* de Mahler, *Requiemul* de Verdi, *Missa Solemnis* de Beethoven şi *Ioana pe rug* de Honegger. Decorat cu Ordinul Crucea de Onoare a Austriei şi Ordinul Steaua României în grad de Cavaler.

Spinei, Victor
(26.10.1943, Lozova, Republica Moldova)

Istoric, arheolog. A absolvit Facultatea de Istorie-Filosofie a Universităţii din Bucureşti. Specializare la Saarbrücken. Profesor la Facultatea de Istorie a Universităţii din Iaşi şi director al Institutului de Arheologie din Iaşi. A participat la numeroase săpături arheologice. Contribuţii în domeniul Evului Mediu timpuriu, migraţiilor popoarelor nomade în estul şi sud-estul Europei la începutul mileniului al II-lea, raporturilor românilor cu Imperiul Bizantin, cnezatelor ruseşti. Lucrări: *Moldova în secolele XI-XIV*, 1982; *Realităţi etnice şi politice în Moldova Meridională în secolele X-XIII. Români şi turanici,* 1985; *Reprezentanţi de seamă ai istoriografiei şi filologiei româneşti şi universale,* 1996; *Marile migraţii din estul şi sud-estul Europei în secolele IX-XIII,* 1999; *Universa Valachica. Românii în contextul politic internaţional de la începutul mileniului al II-lea,* 2006. Membru corespondent al Institutului Arheologic German (din 2005), membru al Asociaţiei Arheologilor din Praga (din 2006), membru al Biroului Executiv al Societăţii de Ştiinţe Istorice din România. Membru corespondent al Academiei Române (2001).

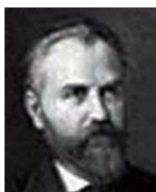

Spoerri, Daniel *nume la naştere* Daniel Isaac Feinstein
(27.03.1930, Galaţi)

Artist plastic. Tatăl a fost ucis de nazişti în 1941, în lagăr, în Transnistria, deși se creştinase. Adoptat de unchiul matern (elveţian), al cărui nume l-a preluat. Stabilit cu familia în Elveţia, la Fribourg, în 1942. A studiat baletul cu Preobrajenskaia. Prim-balerin al Operei din Berna, a dansat în balete după Eugen Ionescu şi Picasso. A fondat în 1959 Multiplication d'Art Transformable, care putea produce copii după arta tridimensională a lui Marcel Duchamp, Dieter Roth, Victor Vasarely. Atras de avangardă, se întâlneşte cu Jean Tinguely, Marcel Duchamp şi Man Ray și fondează împreună Neorealismul, al cărui manifest a fost publicat în 1960. S-au alăturat Lynn Chadwick, Eduardo Paolozzi. A scris *Topographie Anécdotée du Hasard,* 1962. Numele său este asociat şi cu mişcarea Fluxus, de tip dadaist. A stat un an pe insula Symi în Marea Egee (tipul de călătorie inițiatică, spre propriile origini pe care l-a făcut şi Hundertwasser), după care a publicat *A Gastronomic Itinerary,* 1970. A fost profesor la Kunstakademie din München, la Brest şi Viena (1978–1989). A creat *Grădina cu sculpturi* (1990–1997) de la Seggiano, Italia. A lucrat litografie şi serigrafie, lucrări tridimen„-sionale, grupate în cicluri: *Krieger der Nacht* (Luptătorii nopţii); *Die Spieler* (Joco-bijuterii); *Schweizer Tessinergeschirr*, seria *Sevilla.*

Spulber, Nicholas
(01.01.1915, Bucureşti – ?.01.2004, Bloomington)

Economist. Familie originară din satul Spulber, Ţara Vrancei. A absolvit Academia Comercială la Bucureşti. Specializare la Paris, unde s-a stabilit înainte de al Doilea Război Mondial. A fost corespondent al France Presse pe lângă ONU -New York, din 1950, când şi-a făcut şi specializarea în economie la New School, cu accent pe chestiunea românească şi economiile est-europene. Stabilit la Universitatea Bloomington, Indiana, din 1954, devenit profesor de economie din 1961. Director al Institutului pentru Studii Europene al universităţii din 1974. Lucrări: *The Economics of Communist Eastern Europe,* 1957; *The State and Economic Development in Eastern Europe,* 1966; *Socialist Management and Planning: Topics in Comparative Socialist Economics,* 1971; *Organizational Alternatives in Soviet-Type Economics,* 1979; *Restructuring the Soviet Economy: In Search of the Market*, 1991; *Managing the American Economy from Roosevelt to Reagen*, 1997; *The Economics of Water Resources: from Regulation to Privatization*, 1994; *Redefining the Role of the State,* 1997; *Russia's Economic Transitions*, 2003. A editat, în colaborare: *The Soviet Economy: Structure, Principle, Problems,* 1962; *Quantitative Economic Policy and Planning: Theory and Models of Econonmic Control*, 1976. Profesor emerit al Bloomington University. Doctor Honoris Causa al Școlii Naţionale de Ştiinţe Politice şi Administrative din Bucureşti.

Stahi, Constantin D.
(14.11.1844, Dobreni, jud. Neamţ – 18.06.1920, Iaşi)

Pictor. Familie fugită din Basarabia de teama tătarilor în veacul al XVIII-lea. A studiat la Şcoala de Belle Arte din Iaşi şi a fost recomandat de director, Gh. Panaiteanu Bardasare, pentru o bursă acordată de ministrul Costa Foru spre a se specializa la München (1871–1873), continuată cu una din caseta personală a regelui, apoi din banii săi (1883–1884). S-a specializat în gravură şi a devenit profesor la Şcoala de Belle Arte din Iaşi. A fost cel mai bun gravor în lemn al perioadei şi este considerat părintele gravurii în lemn din România Mică.

Stahl, Henri H. *a semnat şi* Henry H. Stahl *sau* H.H. Stahl
(1901, Bucureşti – 09.09.1991, Bucureşti)

Antropolog şi sociolog. Provine dintr-o familie cu strămoşi veniţi din Alsacia şi din Elveţia francofonă, a fost fiul lui Henri S. (1877–1942, iniţiatorul stenografiei şi fratele mai mic al lui Şerban Voinea, activist al Partidului Social Democrat, ca şi a scriitoarei Henriette Yvonne S., prima soție a lui Petru Dumitriu. Reprezentant de frunte al Şcolii monografice a lui Dimitrie Gusti, autor prestigios în domeniile sociologiei rurale, antropologiei culturale, istoriei sociale, teoriei etnografice şi memorialisticii. Adept al cercetărilor empirice, fundamentate teoretic şi metodologic şi al înţelegerii procesuale şi raţionale a culturii şi societăţii. A fost autorul unei celebre metode de stenografie, apărută în 1908, şi stenograf-şef al Parlamentului României, i-a asistat pe Dimitrie Gusti şi pe Gheorghe Vlădescu-Răcoasa la realizarea unei vaste acţiuni interdisciplinare de scriere a monografiilor satelor din România. Ca membru fondator al societăţii Criterion, s-a făcut cunoscut prin poziţia sa marxistă, în 1932 având diferende cu Lucreţiu Pătrăşcanu, care susţinea o poziţie leninistă. În 1934, împreună cu Alexandru Cristian Tell, Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu şi Petru Comarnescu, a înfiinţat revista „Criterion”. În 1936, împreună cu Dimitrie Gusti şi Victor Ion Popa, a înfiinţat Muzeul Satului din Bucureşti. În 1938, contrar spiritului generaţiei sale, s-a declarat antifascist. Lucrări: 1934 – *Tehnica monografiei sociologice*; 1939 – *Nerej, un village d'une région archaique*, 3 vol.; 1946: *Sociologia satului devălmaş românesc*; 1950 – 1965 – *Contribuţii la studiul satelor devălmașe românești*, 3 vol.; 1966 – *Les anciennes communautés villageoises roumaines; asservissement et pénetration capitaliste*; 1975 - *Teoria și practica investigării sociale*; 1979 - *Traditionl Romanian Village Communities: The Transition from the Communal to the Capitalist Mode of Production in the Danube Region* (Cambridge University Press); 1980 – *Teorii şi ipoteze privind sociologia orânduirii tributale*; 1981 – *Amintiri şi gânduri din vechea şcoală a monografiilor sociologice*; 1983 – *Eseuri critice. Despre cultura populară românească;* 1986 – *Dimitrie Gusti. Studii critice*; 1992 – *Probleme confuze în istoria socială a Românie*i. În 1990 a fost ales membru titular al Academiei Române.

Stahl, Henriette Yvonne
(09.01.1900, St. Avold, Lorena, Franţa - 25.05.1984, Bucureşti)

Prozatoare. Sora lui Henri H. S. şi mătuşa lui Paul H. S. Prima soţie a lui Petru Dumitriu. A urmat Conservatorul de Artă Dramatică la Bucureşti. A debutat cu proză de tip naturalist: *Voica,* 1924 şi a continuat cu o proză rafinată şi puternică despre mediul citadin: *Mătuşa Matilda*, Premiul Femina, 1928; *Steaua robilor*, 1933; *Între zi şi noapte*, 1942; *Marea bucurie*, 1947; *Fratele meu, omul*, 1965; *Nu mă călca pe umbră*, 1969. Alături de Petru Comarnescu a făcut parte din Juriul „Revistei Fundațiilor regale” care acorda premii tinerilor scriitori pentru manuscrise prezentate la publicare.

Stahl, Paul H.
(04.05.1925, Bucureşti - ?.11.2008, Paris)

Sociolog. Student al lui Dimitrie Gusti și al tatălui său. A absolvit sociologia la Bucureşti ca elev al lui Dimitrie Gusti. Director adjunct la Centrul de Cercetări Psiho-Medico-Pedagogice (1949– 1953), cercetător la Institutul de Istoria Artei (1953–1963) şi la Institutul de Studii Sud-Est Europene (1963–1969). A plecat în Franţa în 1969, fiind profesor la École des Hautes Études en Sciences Sociales, la Universitatea Réne Descartes-Sorbona (din 1970) şi membru la Laboratoire d'Anthropologie Sociale, dependent de Collège de France. Lucrări: *Arhitectura în Muzeul Satului,* în colaborare (1956), *Ceramica de Hurez,* în colaborare (1956), *Arta populară românească: ceramica* (1956), *Arhitectura populară românească. Regiunea Hunedoara*, în colaborare (1956), *Arta populară românească, regiunea Piteşti,* în colaborare (1957), *Arhitectura populară românească. Regiunea Ploieşti,* în colaborare (1957), *Planurile caselor*

româneşti ţărăneşti (1958*), Scoarţe româneşti, în colaborare* (1966), *Arta populară din zonele Argeş şi Muscel,* în colaborare (1967), *Folclorul şi arta populară românească* (1968), *Civilizaţia vechilor sate româneşti* (1968), *Meşterii ţărani români şi creaţiile lor de artă* (1969), *Histoire de la* décapitation (Paris, 1986), *Le radici di una valle alpina: antropologia storica e sociale della Val Tartano* (Sondrino, 1995), *Name and Social Structure: Examples Southeast Europe* (New York, 1998), *Triburi şi sate din sud-estul Europei* (2000), *Familia şi şcoala. Contribuţii la sociologia educaţiei* (2002). Cavaler al Ordinului Palmes Academiques, Franţa. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Staicu, Irimie
(15/28.04.1905, Cristian, jud. Braşov – 12.07.1989, Bucureşti)

Inginer agronom. A absolvit Școala Superioară de Agricultură de la Herăstrău. Specializare la Manhattan – Kansas, SUA. Profesor la Facultatea de Agricultură, apoi la Facultatea de Biologie a Universităţii şi la Institutul Agronomic din Bucureşti. Şef de secţie la Institutul de Cercetări pentru Cereale şi Plante Tehnice de la Fundulea, director general la Institutul de Cercetări Agricole. Contribuţii în domeniul îngrăşămintelor chimice şi organice. Lucrări: *Aratul pe solul brun-roşcat de pădure şi efectele lui asupra recoltelor de grâu, porumb, ovăz şi mazăre*, 1941; *Agrotehnică*, 2 vol., 1958, în colaborare; *Pregătirea şi păstrarea îngrăşămintelor*, 1956; *Probleme ale mediului înconjurător*, 1972. Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice, membru corespondent al Academiei Române (1963).

Stamati-Ciurea, Constantin
(04.05.1828, Chişinău – 22.02.1898, Caracușenii Vechi, jud. Hotin, Basarabia)

Scriitor. Fiul lui Constantin Stamati. A absolvit Facultatea de Drept, Filosofie şi Ştiinţe ale Naturii la Sorbona. A fost secretar al Ambasadei Ruse la Paris, Berlin, Londra. După 1850 se întoarce în Basarabia, lucrează la Cancelaria guvernatorului militar, devine membru al Comitetului Statistic din Basarabia. Din 1860 se retrage pe moşia sa din Caracuşenii Vechi şi se dedică literaturii şi artelor (pictură, fotografie, astronomie). Lucrări: literatură – *Neneaca, cuconaşul ei şi dascălul* (adaptare a piesei omonime a lui C. Stamati), titlu schimbat în *Cometa anului 1853* sau încă o dată *Mitrofanuşca* pentru versiunea rusă (1853); *Amintiri despre o vânătoare din Basarabia* (Odesa, 1854); *Silven* (teatru, 1857), *Scene din viaţa de provincie* (1857), *Opuri dramatice*, 2 vol. (Cernăuţi, 1888, 1893), *Insula Sagalin* (roman, 1894), *Moartea lui Lermontov* (Odesa, 1885). Membru al Societăţii Teatrale din Moscova.

Stamati, Constantin (Costache)
(1786, Huşi sau Iaşi — 12.09.1869, Ocniţa, judeţul Hotin, azi Republica Moldova)

Scriitor. Tatăl lui Constantin S.-Ciurea. A colaborat la „Albina românească“ şi „Dacia literară“. A fost membru al Societăţii de Medici şi Naturalişti din Basarabia, precum şi al Societăţii Imperiale de Istorie şi Antichităţi din Odesa. Era un bun cunoscător de franceză, rusă şi greacă şi a deţinut mai multe funcţii publice în Basarabia. A fost un iluminist: *Suceava şi Alexandru cel Bun însec. XV; Marele Ştefan şi bravul său hatman Arbore; Neneaca, cuconaşul ei şi dascălul; Geniul vechi al romanilor şi românii de astăzi; Despre Basarabia şi cetăţile ei vechi* ş.a. Autor de compuneri originale şi de imitaţii din autori europeni, a evocat în „Musa românească“ (1868) mitologia şi istoria naţională, dovedind o imaginaţie fabuloasă şi predilecţie pentru viziunea macabră şi umorul grotesc. A scris *Povestea povestelor* (1843), basm în versuri albe, sinteză a spiritului folcloric cu fantasticul oriental. A mai scris fabule şi comedia de factură clasică *Cum era educaţia nobililor români în secolul trecut, când domneau fanarioţii în ţară,* precum şi dialogul satiric *Holteiul şi boiernaşul* etc. A fost unul din membrii fondatori (1866) ai Societăţii Academice Române (Academia Română), reprezentând Basarabia.

Stan, Aurelian
(19.06.1910, Bogzeşti, jud. Neamţ – 24.06.2003, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţi din Cluj, specialitatea Matematică, apoi a urmat cursurile Şcolii Superioare de Fabricare a Armamentelor în Franţa şi ale Facultăţii de Electrotehnică la Institutul Politehnic din Bucureşti, devenind inginer electromecanic. În 1969 şi-a susţinut teza de doctorat cu tema Contribuţii la studiul acustic în prezenţa unui ecran. De-a lungul anilor a fost profesor de matematici, balistică şi tehnică militară la Şcoala de ofiţeri de aviaţie şi de

artilerie anitaeriană, la Institutul Politehnic, unde a fost şef al Catedrei de Mecanică, la Academia Militară, din nou la Institutul Politehnic din Bucureşti. În paralel a desfăşurat o intensă muncă de cercetare, aducând contribuţii originale în domeniul vibraţiilor, al acusticii sălilor de spectacole, al infrasunetelor şi al tehnicii militare. Rezultatele demersurilor sale ştiinţifice au fost publicate în peste 200 de lucrări, studii, comunicări, din care amintim: *Mecanica tehnică, Combaterea zgomotelor şi a vibraţiilor, Omul în prezenţa vibraţiilor, Acustica modernă, important domeniu interdisciplinar, Acustica mediului înconjurător*. Ca preşedinte al Comisiei de Acustică a Academiei Române a contribuit la promovarea studierii acestui domeniu. A fost vicepreşedinte al Societăţilor de Acustică din Europa, membru corespondent al Academiei de Stiinţe din România, distins cu Medalia de Argint a Societăţii de Acustică Franceze. În 1993 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

Stana-Ionescu, Ileana
(14.09.1936, Brad, jud. Hunedoara)

Actriţă. Italiancă după mamă. A debutat ca actriţă în 1955, la vârsta de 19 ani, la Teatrul de Stat din Reşiţa, în Şcoala femeilor de Molière. În 1959 se transferă la Teatrul Tineretului din Piatra Neamţ. Din 1965 desfăşoară o prestigioasă activitate teatrală la Teatrul Naţional din Bucureşti, precum şi la televiziune. Din 2002 este societar de onoare al Teatrului Naţional din Bucureşti. Deputat în Parlamentul României în legislatura 2000–2004, ca reprezentantă a minorităţii italienilor din România. Roluri în film: *Merii sălbatici* (1964), *Un film cu o fată fermecătoare* (1966), *Drum în penumbră* (1972), *Păcală* (1974), *Un august în flăcări* (1974), *Doctor fără voie* (1976), *Gloria nu cântă* (1976), *Serenadă pentru etajul 12* (1976), *Tufă de Veneţia* (1976), *Eu, tu şi Ovidiu* (1977), *Al patrulea stol* (1978), *Singur printre prieteni* (1979), *Dumbrava minunată* (1979), *Şantaj* (1981), *Alo, aterizează străbunica!* (1981), *Grăbeşte-te încet* (1981), *Secretul lui Bachus* (1983), *Cucoana Chiriţa* (1986), *Cuibul de viespi* (1986), *Secretul lui Nemesis* (1986), *Chiriţa în Iaşi* (1987), *Zâmbet de soare* (1987), *Campioana* (1989), *Harababura* (1990), *...escu* (1990), *Bloodlust: Subspecies III* (1994), *Meurtres par procuration* (1995), *Aici nu mai locuieşte nimeni* (1995), *Sexy Harem Ada-Kaleh* (2001), *Căsătorie imposibilă* (2004) – serial TV, *Milionari de weekend* (2004), *O soacră de coşmar* (2006), *Păcală se întoarce* (2006). Societar de onoare al Teatrului Naţional din Bucureşti. Premiul pentru excelenţă al Galei UNITER, 1998. Placheta de Aur a UARF pentru merite deosebite în dezvoltarea artelor şi culturii cinematografice, 2001. Distinsă cu Ordinul naţional Serviciu Credincios în grad de Cavaler (2002). Premiul Gopo pentru întreaga carieră, 2019. Un timbru aniversar i-a fost dedicat în 2014.

Stanca, Dominic
(31.01.1926, Cluj – 26.07.1976, Bucureşti)

Poet şi actor. Soţul regizoarei Sorana Coroamă Stanca. A absolvit Seminarul pedagogic al Universităţii din Cluj, apoi Academia de Muzică şi Artă Dramatică din Cluj. Actor la Teatrul Naţional din Cluj, apoi din Bucureşti. Lucrări*: Ceruri arse* (1942–1945); *Roata cu şapte spiţe*, 1957; *Strada care urcă la cer*, postum, 1997. Roluri în: *Frédéric Chopin* de Ștefan Horea, piese de I. L. Caragiale, Maxim Gorki, Mihail Davidoglu ş.a.

Stanciu, Carol
(17.05.1938, Alba Iulia)

Medic gastroenterolog. A absolvit Facultatea de Medicină la Iaşi. Specializare la Londra, Odensee (Danemarca) şi Freiburg. Profesor şi rector al Universităţii de Medicină şi Farmacie din Iaşi. Fondator şi director al Institutului de Gastroenterologie şi Hepatologie din Iaşi. Lucrări: *Gastroenterologie practică,* 1976; *Boala Crohn*, 1982; *Semiologia medicală de bază*, 2 vol., 1989; *A Guide to Clinical Examination*, 2002. Membru al Royal College of Physicians, Anglia, al Organizaţiei Internaţionale de Gastroenterologie, al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România. Preşedinte al Societăţii Române de Gastroenterologie şi Hepatologie, desprinsă din Societatea Română de Medicină Internă, membru al Organizaţiei Mondiale de Gastroenterologie. Membru de onoare al Academiei Române (2004) și al Academiei de Științe a Moldovei. . Distins cu Ordinul național Serviciu Credincios și Medaille d'or – Le mérite et Dévouement Français.

Stancu, Zaharia
(07.10.1902, Salcia, jud. Teleorman 05.12.1974, Bucureşti)

Scriitor. A studiat literatură şi filosofie la Universitatea din Bucureşti. După absolvire a devenit jurnalist. În 1932 a scos revista „Azi“ şi, în 1937, ziarul democratic „Lumea românească“. Amândouă au fost interzise de regimul fascist. A fost închis înainte de cel de-al Doilea Război Mondial. În 1946 a devenit directorul Teatrului Naţional din Bucureşti, post pe care l-a ocupat pentru mai bine de 20 de ani. Preşedinte al Uniunii Scriitorilor din România. Cartea sa, Desculţ, 1948, este cel mai tradus roman românesc din toate timpurile, în 24 de limbi. În adunarea generală din 25-27 martie 1949 s-a hotărât înfiinţarea Uniunii Scriitorilor, fiind ales preşedinte activ. Deputat în Marea Adunare Natională (1964). Lucrări: *Poeme simple*, Premiul Societăţii Scriitorilor Români, 1927; *Albe*, 1937; *Anii de fum,* 1944; memorialistică: *Zile de lagăr,* 1945; romane: *Taifunul*, 1937; *Desculţ*, Premiul de Stat, 1952; *Jocul cu moartea*, 1962; *Ce mult te-am iubit,* 1968. Membru al Academiei Române (1955). Distins cu Premiul Gottfried von Herder al Universităţii din Viena, 1971.

Stanomir, Dumitru
(12.09.1930, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electroteh-nică la Institutul Politehnic din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Electronică şi Telecomunicaţii a Politehnicii din Bucureşti. Contribuţii privind stabilirea unor analogii pentru sisteme electromagnetice, metodele variaţionale pentru sisteme electrice. Membru al Institute of Electrical and Electronics Engineers, SUA, membru fondator al Societăţii Acustica, România. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România. Senior Member IEEE.

Stati, Petru
(24.01.1903, Tăușești, jud. Iași – 08.06.1978, Iași)

Poet şi traducător. A absolvit studii clasice la Facultatea de Litere a Universităţii Petru Movilă din Kiev. A fost profesor de latină la Bălţi şi Iaşi. Fondator al revistei „Cuget moldovenesc“, Basarabia. În 1944 a optat pentru România. A făcut închisoare (1952–1964). Ca poet se află în linia modernismului interbelic: *Din timpuri de urgie*, 1930; *Spre viitor*, 1932; *Icoane de lumină*, 1936; *Strofe pentru veac nou*, 1937; *Cartea dorurilor mele*, 1939; *Talaz spre veac nou*, 1940; *Chemarea soarelui*, 1943. A tradus din latină: *Satirici şi epigramişti latini*, 1967; *Poeţi latini*, 1973.

Stati, Sorin
(01.02.1932, Bucureşti – 16.01.2008, Bologna)

Lingvist. A absolvit Limbi clasice la Universitatea din Bucureşti şi a fost profesor la aceeaşi Universitate. A rămas în Occident din 1971, fiind profesor invitat la Paris, Innsbruck, Lund, Aarchus, dar abia din 1981 profesor de glotologie şi fundamentele lingvisticii la Universitatea din Bologna. Lucrări: *La semantique des adjectifs en langues romanes,* 1958; *Introducere în lingvistica structurală*, 1966, împreună cu Solomon Marcus şi Edmond Nicolau; *Teorie şi metodă în sintaxă*, 1967; *Istoria lingvisticii*, împreună cu Al. Graur şi Lucia Wald, 1971; *Manuale di semantica descrittiva*, 1978; *Il dialogo: considerazioni di linguistica pragmatica,* 1982; *Le transphrastique*, 1992; *Methodologie der Dialoganalyse*, cu Edda Weigand, 1992; *Sintassi e Lessico dell'Argomentazione,* 2000; *I giochi di parole*, 2001; *Principi di analisi Argomentativa*, 2002; *Problemele actuale ale semanticii lingvistice*, 2003. Este preşedinte al International Association for Dialogue Analysis și vicepreşedinte al Société Internationale de Linguistique Fonctionnelle, preşedinte al Associazione Internazionale per lo Studio del Dialogo. A fost o vreme şi director al Institutului de Lingvistică Semiotică din Bologna. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Stăncescu, Dumitru
(20.12.1866, Bucureşti – 09.07.1899, Axenfels, Elveţia)

Culegător de folclor. A absolvit liceul Sf. Sava, unde l-a avut profesor pe Gh. Dem. Teodorescu. A colaborat la „Literatorul“. A făcut studiile şi doctoratul la Liège, Belgia, specialitatea Ştiinţe politice şi administrative. A fost director fondator al colecţiei Biblioteca pentru Toţi (1895), cea mai longevivă colecție de carte din Europa, apare peste un veac (din 1895) fără întrerupere, înfiinţată de Carol Müller (şvab, bănăţean ca origine, probabil din familia lui Theodor Müller, care a dat numele Trupei Lirice, dirijate de Eduard Wachmann). A scris proză scurtă şi a cules folclor. Lucrări: *Memoriile unui căţel*, 1884; *Monologul unui papagal*, 1884; *Basme culese din popor*, 1885,

prefaţa Moses Gaster; *Snoave sau glume populare*, 1892; *Cerbul de aur şi alte basme pentru copii culese din gura poporului*, 1893; *Glume şi poveşti*, 1895, prefaţa Al. Vlahuţă.

Stănciulescu, Ion
(24.05.1936, Brașov)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electronică şi Telecomunicaţii la Institutul Politehnic din Bucureşti. Şef al Centrului Tehnic de întreţinere în telecomunicaţii al regiunii Piteşti, director general al Centrului Naţional de Studii şi Cercetări pentru Comunicaţii. Contribuţii în domeniul transmisiunilor cu modulaţia impulsurilor în cod (modernizarea echipamentului de căi telefonice, radiorelee, echipamente de linie). Preşedinte al Comisiei de Comunicaţii, Informatică şi Microtehnologii a Colegiului Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare. Preşedinte al Consiliului de conducere al Sistemului de Management al Reţelei Internaţionale de Telecomunicaţii (din 1993). Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Stănculescu, Ioan Toma Alexandru
(20.05.1919, București - 23.01.2002, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Construcţii la Şcoala Politehnică din Bucureşti. A lucrat la Administraţia Porturilor şi Comunicaţiilor pe Apă, la Direcţia Generală a Canalului Dunăre–Marea Neagră. A condus cercetările hidrotehnice şi geotehnice pentru stabilirea traseului şi soluţiilor tehnice la Metroul Bucureşti. Profesor la Universitatea Tehnică de Construcţii din Bucureşti. Laureat al Premiului de Stat (1963). Preşedinte de onoare al Societăţii Române de Geotehnică şi Fundaţii. Membru al Academiei de Stiinţe Tehnice din România.

Stănculescu, Silviu
(24.01.1932, Timişoara – 23.10.1998, Bucureşti)

Actor. Și-a început cariera ca sportiv de performanţă, dar, din cauza unui accident, a trebuit să şi-o schimbe. A absolvit IATC la Bucureşti. Actor la Teatrul de Comedie. S-a făcut remarcat în mod deosebit ca actor de film, iar rolurile lui sunt semnificative pentru parcursul câtorva decenii de film românesc. Roluri în film: *La patru paşi de infinit* (1964); *Cerul începe la etajul III* (1967); *Simpaticul domn R* (1969); *Paraşutiştii* (1972); *Pe aici nu se trece* (1975); *Războiul Independenţei* (Serial TV) (1977); *Manole – Meşter valah* (1978); *Pentru patrie* (1978); *Acţiunea „Autobuzul”* (1978); *Vlad Ţepeş* (1979); *Al treilea salt mortal* (1980); *Noi, cei din linia întâi* (1986); *François Villon, poetul vagabond* (1987); *Mircea* (1989); *Triunghiul Morţii* (1998).

Stănescu, Carmen
(29.07.1925, Bucureşti - 11.04.2018, București)

Actriţă. A absolvit Conservatorul Regal de Muzică şi Artă Dramatică, promoţia 1944–1948, la clasa profesoarei Marioara Voiculescu. În tinereţe a practicat sportul de performanţă (tir). A debutat în 1945 în piesa Fraţii Karamazov. Roluri în teatru: *D'ale carnavalului* de I.L. Caragiale, 1951; *Invitaţie la castel* de Jean Anouilh, 1958; *Cidul* de Pierre Corneille, 1959; *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, 1962; *Apus de soare* de Barbu Ştefănescu Delavrancea, 1967; *Tartuffe* de J.B.P. Molire, regia Ion Finteşteanu, 1967; *Mecanismul infernal* de Jean Cocteau, 1979; *Nu se ştie niciodată* de George Bernard Shaw, 1985; *Vlaicu Vodă* de Alexandru Davila, 1982; *Marea* de Edward Bond, 1987; *Călătorii cu mătuşa mea* de Graham Greene, 1988; *Menajeria de sticlă* de Tennessee Williams, 1992; *Părinţii teribili* de Jean Cocteau, 1993; *Locomotiva* de André Roussin, 1994; *Nunta* lui Krecinski de Aleksandr Vasilievici Suhovo-Kobîlin, 2000; *Leul în iarnă* de James Goldman, 2001; *Egoistul* de Jean Anouilh, regia Radu Beligan, 2004. Roluri în film: *Doi vecini* după Tudor Arghezi, 1958 (debut în film); *Runda 6*, 1965; *Tinereţe fără bătrâneţe*, 1969; *Fraţii Jderi*, 1974; *Premiera* după Aurel Baranga, 1975; *Muşchetarul român,* 1975; *Povestea dragostei*, 1975; *Războiul de Independenţă*, serial tv, 1977. Distinsă cu Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Ofiţer, 2000. Artistă emerită în 1964. Maestră a sportului în 1952. Este societar de onoare al Teatrului Naţional I.L. Caragiale din 2001. În 2004 a primit Premiul de excelenţă în teatru, cu ocazia împlinirii a 60 de ani de teatru, oferit în cadrul festivităţii Femeile de succes ale anului 2004.

Stănescu, Nichita
(31.03.1933, Ploieşti – 13.12.1983, Bucureşti)

Poet. A absolvit Filologia la Bucureşti. Redactor la diverse publicaţii. A scris o lirică de ordin conceptual, înnoind mijloacele liricii

moderne: *Sensul iubirii*, 1960; *O viziune asupra sentimentelor*, 1964, Premiul Uniunii Scriitorilor; *11 elegii*, 1966; *În dulcele stil clasic*, 1970; *Noduri şi semne,* 1982; *Antimetafizica*, 1999, postum. Laureat al Premiului Herder (1975), al premiului Coroana de Aur la Festivalul Serile Poetice de la Struga (1982), Banatul Sârbesc. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Stănescu, Vasile
(04.02.1925, Bucureşti)

Economist, jurist. A absolvit în 1948 Academia de Studii Economice din Bucureşti. Director în Ministerul Culturii, director al Fundaţiei Elias. Activitatea sa ştiinţifică a constat în elaborarea şi publicarea, în ţară şi străinătate, a 30 de volume, precum şi a peste 350 de articole şi studii. Membru al Academiei Oamenilor de Ştiinţă. Membru fondator al Academiei Oamenilor de Știință din România.

Stăniloae, Dumitru
(16.11.1903, Vlădeni, jud. Braşov – 05.10.1993, Bucureşti)

Teolog şi eseist. A absolvit Literele la Bucureşti şi Teologia la Cernăuţi. Specializat la Atena, München, Berlin, Paris, Belgrad. A fost profesor şi rector la Academia Teologică din Sibiu, profesor la Institutul Teologic din Bucureşti. A făcut închisoare (1958–1963) şi s-a întors la teologie în 1965. Adept – ca şi Nichifor Crainic – al ortodoxiei, a scris lucrări explicative în acest sens, care au susţinut, înainte de război, armătura ideatică a unor creaţii literare pro-legionare, fiind, după război, percepute doar în cadrul restrâns al specialiştilor: *Ortodoxie şi românism,* 1939; *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, 1943; *Carte de învăţătură creştină ortodoxă,* 1952; *Teologia dogmatică ortodoxă,* 1978; *Spiritualitatea ortodoxă,* 1981; *Poziţia domnului Lucian Blaga faţă de creştinism şi ortodoxie*, 1993; *Catolicismul de după război,* 1993. A tradus din greceşte *Filocalia,* 10 volume, 1946–1981. Doctor Honoris Causa al Facultăţii de Teologie din Salonic, din Belgrad şi al Universităţii din Bucureşti. Membru al Academiei Române (1991).

Stâncă, Ştefan, *nume la naştere* Stein
(16.05.1865, Iaşi – 11.01.1897, Iaşi)

Medic oftalmolog. Socialist. A început Facultatea de Medicină la Iaşi şi a absolvit-o la Bucureşti. A răspândit în mase cunoştinţe de igienă şi cultural-ştiinţifice. A fost medic în judeţele Prahova, Dâmboviţa şi Ilfov. A aparţinut Cercului Socialist de la Iaşi şi a fost primul medic din România care a făcut medicină socială. Texte: *Mediul social ca factor patologic; Darwin şi Malthus în etiologie, Dialectica în medicină, Câteva articole de igienă, Încercări asupra patologiei şi patogenezei în diverse epoci istorice.* Ales post-mortem membru al Academiei Române (1948).

Steinberg, Saul
(15.06.1914, Râmnicu Sărat – 12.05.1999, New York)

Desenator. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universității din București și Facultatea de Arhitectură la Politehnica din Milano, publicând la „Bertoldo“ (revistă satirică). Odată cu apariţia legilor antisemite în Italia (1938), a plecat în Republica Dominicană, apoi în SUA (1942), unde a fost ilustratorul publicaţiei „The New Yorker“ (1942–1976). Apoi s-a mutat la Columbia Pictures, unde a făcut animaţie pentru Walt Disney până în 1987.

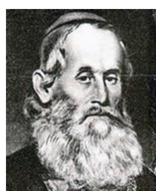
Steinhardt, N(icu) *prenume la naştere* Aurelian
(29.07.1912, Bucureşti – 30.03.1989, Rohia)

Eseist. A absolvit Dreptul la Bucureşti. A făcut închisoare după război. A participat la cenaclul „Vieții Românești“. Evreu, a devenit ortodox şi s-a călugărit la Rohia. A scris eseuri: *În genul... tinerilor,* 1934; *Între viaţă şi cărţi,* 1976; *Incertitudini literare,* 1980; *Critica la persoana întâi*, 1983; *Escale în timp şi spaţiu sau Dincoace şi dincolo de texte,* 1987; *Prin alţii spre sine,* 1988; *Jurnalul fericirii*, 1991, postum; *Dăruind vei dobândi*, 1992, postum; *Dumnezeu în care spui că nu crezi...* Scrisori către Virgil Ierunca, 1967–1983, 2000, postum. Revista "Vatra Veche" din Târgu Mureș i-a dedicat un volum omagial cu prilejul centenarului nașterii.

Stelescu, Mihail
(16.07.1907, Galaţi – 16.07.1936, Galaţi)

Legionar. A devenit membru al Legiunii Arhanghelului Mihail (devenită Garda de Fier) ca elev de liceu. Există surse care susţin fie că a fost agent al Siguranţei Statului, fie adept al lui Carol al II-lea infiltrat în rândurile legionarilor. Distins de legionari cu Crucea Albă, a fost ales în Parlamentul României (1932) din partea lor şi a iniţiat organizarea Cruciadei Românismului, o disidenţă legionară cu elemente de stânga. A plecat la Galaţi şi a scos o revistă anti-legionară. La o tabără de muncă din Basarabia, comuna Budachi, a cerut eliminarea lui Corneliu Zelea Codreanu, dar a fost trădat şi eliminat din Mişcare de un juriu condus de Cantacuzino Grănicerul, format din zece membri şi numit Decemvirii. (Au fost prinşi toţi cei zece şi ucişi de jandarmi în drum spre închisoarea Jilava, 1938.)

Stephănescu, George
V. Ștephănescu, George

Sterca-Şuluţiu, Alexandru
(15.02.1794, Abrud – 07.09.1867, Blaj)

Mitropolit şi folclorist. Greco-catolic. Frate cu Ioan S.-Ş. A studiat la Alba Iulia şi Blaj. Mitropolit greco-catolic în Transilvania, în situaţia în care mitropolia a devenit independentă de arhiepiscopia romano-catolică de Strigoniu. A lucrat, alături de Andrei Şaguna, spre a obţine drepturi politice şi sociale pentru românii din Transilvania. A sprijinit învăţământul românesc la Blaj, ca şi în toată Transilvania. Lucrări: *Istoria Horii şi a poporului românesc din Munţii Apuseni ai Ardealului*, 1860, prima monografie a răscoalei lui Horea, Cloşca şi Crişan.

Sterca-Şuluţiu, Ioan
(1796, Abrud – 1858, Abrud)

Proprierar de mine de aur la Abrud. Greco-catolic. Frate cu Alexandru S.-Ş. Ofiţer în armata imperială austro-ungară în timpul războaielor napoleoniene. Paşoptist. A sprijinit acţiunea lui Avram Iancu prin construirea unor tunuri de lemn. L-a adăpostit pe Alexandru Golescu după 1848, aflat pe calea exilului, în drum spre Paris. Principalul scop al acţiunilor sale a fost (ca și în cazul răscoalei lui Horea, Cloșca și Crișan) păstrarea de către români a proprietăţilor din Munţii Apuseni.

Stere, Constantin *nume la naştere* Sterea, *porecla şi pseudonimul* Şărcăleanu, *pseudonimul* Nicanor & Co
(01/13.06.1865, Horodişte, jud. Soroca, Basarabia – 26.06.1936, Bucov, jud. Prahova)

Scriitor şi om politic. Familie originară din Botoşani, care avea pământuri la Ciripcău, Basarabia. A studiat Dreptul la Chişinău şi a fostinfluenţat de socialismul utopic, aderând apoi la narodnicism. Arestat de Ohrana în 1883, a fost trimis în Siberia şi a trecut dintr-un loc în altul, fără a renunţa la ideile sale. L-a întâlnit pe Lenin la Krasnoiarsk în 1889. Eliberat în 1891, a venit în România în 1892 şi i-a contactat pe socialişti (Constantin Dobrogeanu-Gherea, Garabet Ibrăileanu, Iosif şi Sofia Nădejde, Anton Bacalbaşa). Profesor de Drept administrativ şi constituţional la Universitatea din Iaşi. A intrat în PNL formând o aripă de stânga, de inspiraţie narodnică, adaptată la industrialismul românesc şi care s-a numit poporanism. După revoluţia din 1905 din Rusia s-a întors în Basarabia şi a întemeiat, alături de Pan Halippa, Ion Inculeţ şi Alexei Mateevici, publicaţia „Basarabia". Revenit la Iaşi, a fondat, împreună cu Paul Bujor, revista „Viaţa românească" (1906), cea mai longevivă publicaţie românească de până astăzi. A fost prefect de Iaşi. În 1918 a reprezentat la Chişinău guvernul Marghiloman şi a militat pentru unirea lui cu Partidul Naţional Ţărănesc din Transilvania. A fost autorul legislaţiei de descentralizare a administraţiei locale, influenţat de ideile economice ale lui Virgil Madgearu.

Steriadi, Jean Alexandru
(29.10.1880, Bucureşti – 23.11.1956, Bucureşti)

Pictor şi grafician. A studiat la Bucureşti cu G.D. Mirea, apoi la München şi la Paris. Profesor la Şcoala de Arte Frumoase din Bucureşti. A condus Muzeul Aman, apoi Muzeul Kalinderu şi a fost profesor la Şcoala de Arte Plastice din Bucureşti. Este iniţiatorul şi promotorul saloanelor de alb-negru în grafică. Lucrări: *Hamali în portul Brăilei, Chivuţele în Piaţa Mare, Vânzătoare de dantelă*. Mai târziu a pictat peisaje urbane și acvatice, colţuri ale vechiului Bucureşti, imagini din Dobrogea şi din numeroasele sale călătorii. A practicat cu succes şi litografia. Membru al Academiei Române (1948).

Sterian, Margareta *nume la naștere* Weinberg
(16.03.1897, Buzău – 09.09.1992, București)

Pictoriţă. A urmat Şcoala Evanghelică din Bucureşti, unde i-a fost profesor de limba română Ioan Slavici. A studiat Belle Arte la Paris şi a frecventat cursurile de sociologie ale lui Dimitrie Gusti la Bucureşti. A călătorit în Anglia, Austria, Danemarca, Franţa, Norvegia, Suedia, SUA. A participat la campania monografică a satelor româneşti şi a pictat 6 portrete de copii din Drăguş. Ca pictoriţă a participat la mişcarea de avangardă alături de Marcel Iancu, M. H. Maxy. Soţul său a fost ucis ca legionar. A fost adepta culturală a lui Mircea Eliade. A făcut parte din Cenaclul Criterion şi, după 1945, a avut interdicţie de exprimare, publicând, sub pseudonim, la ESPLA (director fondator Petru Dumitriu) traduceri din Whitman, Poe, Eliot, Sandburg. A făcut şi literatură: *Antologia poeziei americane moderne*, traducere, 1947; *Poeme*, 1969; *Castelul de apă,* microroman, 1971; *Soare difuz*, 1974; *Din petice colorate*, 1977; *Oblic peste lume*, memorii. Premiul Ministerului Artelor, 1929. Premiul special al Uniunii Artiştilor Plastici, 1985. Muzeul Naţional de Artă din Bucureşti a instituit Premiul Margareta Sterian care se acordă anual pentru creaţie plastică şi muzeografie.

Sternberg, Iacob
(1890, Lipcani, Basarabia – 1973, Moscova)

Om de teatru. A scris în idiş. Continuator al lui Abraham Goldfaden. A creat şi condus teatrul de limbă idiş de la Bucureşti (1930), ca şi publicaţia de limbă idiş de la Iaşi, „Likht“, unde a urmărit şi comentat renaşterea limbii şi culturii idiş în România.

Stoia, Achim
(1910, Mohu, jud. Sibiu – 1973, Iaşi)

Compozitor. A început Conservatorul la Bucureşti, ca elev al lui Alfonso Castaldi, şi l-a continuat la Paris la Schola Cantorum cu Paul Le Flem şi Charles Koechlin şi la Şcoala Normală de Muzică, fiind elevul lui Paul Dukas. A fost profesor de muzică la Târgovişte, Focşani şi Sibiu. S-a stabilit la Iaşi ca profesor la Conservator şi dirijor, apoi director al Orchestrei Moldova. A cules şi prelucrat folclor, ceea ce se simte în compoziţiile sale. Lucrări: *Învârtită* (1937); *Zece colinde pentru cor mixt*, 1937; *Coral variat* (1947); *Trei jocuri din Ardeal* (1947); *Şase coruri populare româneşti*, 1947; suita *În lumea copiilor* (1950); *Suita a II-a simfonică* (1952); *Trei cântece de nuntă*, 1955; *Suita a III-a simfonică* (1956); *Suita a IV-a Sibiana* (1956); *Cinci cântece de dragoste*, 1957; *Zece coruri pe melodii populare din Moldova*, 1962; *Triptic coral*, 1968; *Rapsodia I Moldovenească* (1963); *Suita a V-a. Mica suită* (1966); *Suita a Vl-a Ardelenească* (1967). Laureat al Premiului de Stat (1952).

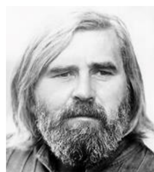
Stoian, Stanciu
(07/20.09.1900, Vârteju-Lehliu, jud. Dâmboviţa - 11.08.1984, București)

Pedagog. A absolvit Filologia, secţia Pedagogie, la Universitatea din Bucureşti. Profesor de Pedagogie la Universitatea şi Institutul Politehnic din Bucureşti. Contribuţii în domeniul didacticii, metodei şi metodologiei. Lucrări: *Din problemele localismului educativ,* 1932; *D. Gusti – reformatorul școlar și pedagogul*, 1937; *Sociologia și pedagogia satului,* 1943; *Metodologia comparativă în educație și învățământ*, 1968; *Pedagogia și cercetarea interdisciplinară,* 1972. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Stoica, Gheorghe
(20.07.1900, Bucureşti – 1976, Bucureşti)

Om politic. Membru fondator al PCR. Membru în comitetul de grevă de la Atelierele Griviţa (1929). L-a adus pe Gheorghe Gheorghiu-Dej în mişcarea comunistă. A luptat în Războiul Civil din Spania. Refugiat în URSS în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. A fost membru al CC al PMR/PCR (1948–1974); membru supleant, apoi titular al Comitetului Executiv (1968–1974); prim-secretar al Comitetului orăşenesc Bucureşti al PCR (1950–1953); ambasador în RD Germană (1953–1956); director general al Direcţiei Generale pentru Consiliile Populare (1969–1976).

Stoica, Petre
(15.02.1931, Jimbolia – 20.03.2009, Jimbolia)

Poet. A absolvit Facultatea de Limbi germanice la Universitatea din Bucureşti. Corector şi redactor de editură la Bucureşti.

Lucrări: *Poeme,* 1957; *Pietre kilometrice*, 1963; *Miracole,* 1966; *Arheologie blândă,* 1969; *O casetă cu şerpi*, 1970; *Trecătorul de demult*, 1975; *Copleşit de glorie,* 1980; *Numai dulceaţa porumbelor,* 1985; *Tango şi alte dansuri,* 1990; *Vizita maestrului de vânătoare,* 2002. De mai multe ori laureat al Premiului pentru poezie al Uniunii Scriitorilor. Distins cu Ordinul Naţional Pentru Merit în grad de Cavaler.

Stoica, Petre
(23.07.1949, Râmnicu Vâlcea)

Inginer. A absolvit Facultatea de Automatică a Institutului Politehnic din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Automatică. Profesor invitat în Olanda, Suedia, Marea Britanie. Contribuţii în modelarea sistemelor, a prelucrării statistice a semnalelor, analizei şi predicţiei seriilor temporale. Sunt metode de analiză care-i poartă numele. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Stoicescu, Constantin C.
(23.08.1881, București – 29.05.1944, Bucureşti)

Jurist. A absolvit Dreptul la Paris şi s-a specializat la Berlin. Profesor şi decan la Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti. Lucrări: *Curs elementar de Drept roman,* 2 vol., 1912, 1913; *Noile teorii asupra injuriei. Studiu de Drept roman,* 1907; *La date de la prohibition des donations inter virum et uxorem,* 1941. Membru corespondent al Academiei Române (1936).

Stoicescu, Lazăr
(05.10.1901, Ploieşti – 1975, Bucureşti)

Inginer (petrol şi gaze). A absolvit Politehnica din Timişoara. Profesor de Termodinamică la Politehnica din Timişoara, apoi profesor şi rector la Politehnica din Bucureşti. Director general al Planificării uzinelor în Ministerul Industriei. Este considerat creatorul şcolii româneşti de termotehnică. A proiectat o serie de maşini termice deosebit de eficiente, printre care un compresor performant şi unele maşini termice militare.

Stoicescu, Liviu Dan
(21.01.1933, Constanţa)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică, secţia Construcţii navale şi instalaţii de bord la Institutul Politehnic din Galaţi. Profesor la Institutul Politehnic din Galaţi. Contribuţii în domeniul folosirii metodei elementelor finite pentru calcularea barelor cu pereţi subţiri, ca şi a fluidului din jurul navei, în domeniul hidroelasticităţii şi vibraţiilor navei. Lucrări: *Metode matriceale în teoria structurilor de nave*, 1973, în colaborare; *Rezistenţa materialelor,* 1986. Membru în Asociaţia Oamenilor de Ştiinţă şi Asociaţia Română de Mecanica Ruperii. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Stoicescu, Nicolae
(30.11.1924, Slatina, jud. Olt – 15.09.1999, București)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti. Cercetător la Institutul de Istorie N. Iorga din Bucureşti. Ambasador al României în Grecia. Lucrări: *Curteni şi slujitori. Contribuţii la istoria armatei române,* 1968; *Bibliografia localităţilor şi monumentelor feudale din România. Ţara Românească*, 1970; *Vlad Ţepeş*, 1976; *Matei Basarab*, 1982; *Dicţionar istoric al judeţului Dâmboviţa*, 1984. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Stoiciu, Constantin
(16.02.1939, Iaşi)

Jurnalist, producător de film, scriitor. Unchiul lui Liviu Ioan S. A studiat Filosofia la Bucureşti. A emigrat în 1982 în Canada şi s-a stabilit la Montréal. În ţară a scris scenarii pentru filme de Andrei Blaier, Dan Piţa, Lucian Pintilie. După plecare a colaborat la postul de radio Europa Liberă, a fondat editura şi revista „Humanitas“, 1985, încurajând mai ales debutanţii din comunitatea românească. Lucrări: *Dimineaţa,* 1967, volum de schiţe, una din ele devenită scenariul de film – *Dimineţile unui băiat cuminte*, 1968; *Peştele de fontă*, 1969; *Trufie*, 1974; *Filip cel bun,* devenită scenariu de film, 1977; *Pasarela*, 1979; *Le roman du retour*, 1991; *De l'insouciance,* 1994; *Fragments frivoles d'éternité,* 1998; *La surprénante dignité d'un inconu qui étouffe*, 1999; *L'attente,* 2001.

Stoiciu, Liviu Ioan
(19.02.1950, Dumbrava Roșie, Piatra Neamţ)

Prozator. Nepotul lui Constantin S. Contestatar recunoscut, din 22 decembrie 1989 şi până la 5 martie 1990 (când se va retrage) va fi înscăunat în fruntea judeţului Vrancea, preşedinte al CFSN/CPUN Vrancea, membru al

Parlamentului Provizoriu. În ianuarie 1990 fondează la Focşani revista literară bilunară „Revista V“, pe care o va conduce trei sferturi de an. Din 1990 îşi va aduce cartea de muncă la Bucureşti (la Uniunea Scriitorilor, la redacţia noului săptămânal literar „Contrapunct“, fiind ales din februarie 1990 redactor-şef – pentru ca în anul următor să demisioneze din funcţie şi să se transfere, ca redactor principal, la revista „Viaţa Românească“. A fost şi redactor-colaborator la ziarul „Cotidianul“. În 1995, co-fondator al publicaţiei literare „Caietele de la Durău“. Debut editorial: ciclurile de versuri *Balans* şi *Cantonul 248* în *Caietul debutanţilor*, 1978, 1979. A publicat volumele de versuri: *La fanion*, Premiul pentru Debut al Uniunii Scriitorilor, 1980; *Inima de raze*, 1982; *Când memoria va reveni*, 1985; *O lume paralelă*, 1989; *Poeme aristocrate*, Premiul de Poezie al Uniunii Scriitorilor, 1991; *Singurătatea colectivă*, Premiul Mihai Eminescu al Academiei Române, Premiul de Poezie al Asociaţiei Scriitorilor Profesionişti din România (ASPRO), Premiul Poesis pentru cea mai bună carte a anului 1996, Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, 1996; volumul *Ruinele Poemului*, Marele Premiu al ASPRO, Marele Premiu al Festivalului Internaţional de Poezie (Ediţia I, Oradea), Premiul pentru Poezie pe anul 1997 – Superlativele Revistei „Cuvântul“, 1997; volumul *Post-ospicii*, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Bucureşti, 1997; *Poemul animal*, 2000. A publicat volumul de publicistică *Jurnalul unui martor* (13-15 iunie 1990, Piaţa Universităţii, Bucureşti), 1992 şi romanele: *Femeia ascunsă*, 1997; *Grijania*, 1999. Distins cu Meritul Cultural, 2004.

Stoilow, Simion
(02/14.09.1887, Bucureşti – 04.04.1961, Bucureşti)

Matematician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Sorbona. Profesor la Facultatea de Ştiinţe din Cernăuţi, apoi la Institutul Politehnic şi Universitatea din Bucureşti. Director al Institutului de Matematică al Academiei Române. Ambasador al României în Franţa. A făcut cele dintâi cercetări asupra teoriei ecuaţiilor liniare cu derivate parţiale în domeniul complex. A lucrat ca profesor la Universitatea din Bucureşti. Este cunoscut drept creatorul teoriei topologice a funcţiilor analitice, întemeietor al şcolii române de matematică modernă. Numele său a rămas în terminologia domeniului: teorema Hadamard-Stoilow, frontiera Kerekjarto-Stoilow. Membru al societăţilor de matematică din Belgia, Franţa şi România. Membru al Academiei Române (1948), preşedinte al Secţiei de Ştiinţe matematice (1948–1961).

Stoiţ, Ionel
(05.07.1952, Toracul Mic, fost Begheiţi)

Poet. A absolvit liceul, apoi Şcoala Superioară Tehnică la Zrenjanin. Lucrează la Institutul de Statistică al Provinciei Voivodina ca şef al Departamentului pentru pregătirea şi introducerea datelor, iar din 1990 la Centrul de calcul al Consiliului Executiv al Voivodinei, unde a iniţiat tehnoredactarea computerizată a publicaţiilor Consiliului. Este secretar al Societăţii de Limba Română din Voivodina şi membru al Comitetului de organizare a Memorialului Radu Flora, dedicat fondatorului S.L.R. A fost membru al Comitetului de iniţiativă, apoi redactor al revistei „Tribuna tineretului“. Din 1992 activează la Societatea Literar Artistică Tibiscus din Uzdin, ca vicepreşedinte. Sprijină organizarea Festivalului internaţional de poezie *Drumuri de spice*. A fost redactor-şef al revistei de satiră şi umor „Scărpinatu'“, unica revistă de acest gen din Iugoslavia. Este fondator şi preşedinte al Cenaclului Literar Folomoc din Torac şi vicepreşedinte al Cenaclului de creaţie în grai bănăţean *Cea Ventilă* din Uzdin. A pregătit pentru editare computerizată publicaţiile în limba română „Tibiscus“, „Cuvântul românesc“, „Vorba noastră“, „Curcubeul timocean“ ş.a. Scrie versuri în grai bănăţean, dar şi în limba română literară, publicând în Banatul Sârbesc, Republica Moldova, România. Volume: *Zâmbiţi, vă rog,* 1992; *Am venit din nou în sat*, 1993; *Eu în lumea mea de visuri*, 2002; *Hai cu mine în coşie,* 2002; *Cuvinte de plumb*, 2002; *Stoiţisme,* 2002. Distins cu mai multe premii: Premiul I, Premiul II şi Premiul III pentru interpretare la Festivalul de Umor al Românilor din Voivodina, Begheiţi–Torac, 1971; Uzdin, 1986; Torac, 1972; Premiul Mihai Eminescu la Festivalul Internaţional de Poezie Mihai Eminescu – Voievodul poeziei Româneşti, Târgovişte, 2004; Premiul Gheorghe Bulic la Festivalul Internaţional de poezie Drumuri de spice, Uzdin, 2005; Premiul I – Zarişti etnic e la Festivalul Internaţional Lumină lină organizat de Societatea Culturală Patrimoniu, Timişoara, 2006.

Stolojan, Theodor Dumitru
(24.10.1943, Târgoviște)

Economist şi om politic. A absolvit Academia de Studii Economice din Bucureşti. A fost economist în Ministerul Industriei Alimentare şi Agriculturii, în Ministerul de Finanţe (unde a fost şeful Departamentului Bugetului şi director al Departamentului Relaţii Valutare şi Financiare Internaţionale, 1988–1989). Membru al Partidului Liberal, a produs ruptura care a regrupat o parte a liberalilor (democrat-liberalii) alături de Partidul Democrat, devenit Democrat Liberal (2006). Ministru al Finanţelor (1990–1991), preşedinte al Agenţiei Naţionale de Privatizare, în care calitate a elaborat proiectul Legii privatizării şi înfiinţării Fondului Proprietăţii de Stat. Prim-ministru al României (1991–1992), în care calitate a decis recapitalizarea băncilor prin schimbarea raportului de schimb leu/dolar. A lucrat pentru Banca Mondială şi pentru Grupul Tofan. Consilier al preşedintelui României pe probleme economice (2006–2007). Exclus din PDL în 2006, a fondat Partidul Liberal Democrat (2008), al cărui europarlamentar a fost (până în 2019), lucrând la Comitetul UE pentru Afaceri Economice și Monetare..

Storch, Franz
(11.09.1927, Timişoara – 06.06.1982, Bucureşti)

Prozator. Șvab ca etnie. S-a dus de bună voie prizonier în lagăr în URSS, ca etnic german în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, în locul surorii sale. Comunist din ilegalitate. A fost redactor la „Neuer Weg“ şi redactor-şef la „Volk und Kultur“ (1969–1982). Lucrări: *Gebannte Schatten* (Umbre încătușate), 1959; *Im Krawallhaus – Ein Lausbub entdeckt die Welt* (În casa cu tărăboi – un puşti descoperă lumea), 1963; *Drei schwere Tage* (Trei zile grele), 1968; *Sonst geschah nichts – kurze Prosa* (În rest nu s-a întâmplat nimic. Proză scurtă), 1978. Vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor din România. La Timişoara i s-a ridicat un bust.

Storck Botez, Cecilia
(04.07.1914, Bucureşti – 1994, Paris)

Pictoriţă şi ceramistă. Fiica lui Frederic şi a Ceciliei Cuţescu St., mama lui Alvaro Botez St. A absolvit Academia de Arte Frumoase la Bucureşti. Asistenta lui Mircea Eliade la Lisabona, în perioada războiului, unde acesta era ataşat cultural. A plecat definitiv la Paris în 1982. A participat la expoziţii în România, Franţa, Elveţia, Cehoslovacia, Germania, Turcia, Japonia. Medalia de Aur la Expoziţia Artelor Decorative de la München (1967). Premiul Naţional pentru Artă, Bucureşti 1968. Distinsă cu Ordinul Muncii clasa a III-a. Membru al Academiei Internaţionale de Ceramică de la Geneva.

Storck, Carol
(10.05.1854, Bucureşti – 1926, Bucureşti)

Sculptor. German ca etnie. Francmason. Fiul lui Karl şi fratele lui Frederic St. Prieten cu Theodor Aman. A studiat la Academia Regală de Artă din Florenţa şi la Philadelphia, SUA. În sculptură a fost un emul al tatălui său, combinând neoclasicismul cu mitologia locală. A realizat împreună cu fratele său statuile alegorice de la Palatul de Justiţie şi multe statui funerare (*Dimitrie Bolintineanu, Iulia Hasdeu*, ca şi statuia lui *Carol Davila* de la Facultatea de Medicină).

Storck Cuţescu, Cecilia *nume la naştere* Cecilia Cuţescu
(14.03.1879, Câineni, jud. Vâlcea – 29.10.1969, Bucureşti)

Pictoriţă. Căsătorită (al doilea soţ) cu Frederic St. A studiat la Académie Julian, Paris. Influenţată de Art Nouveau. Prima femeie din Europa profesor la Academia de Artă (din Bucureşti). A lucrat în ulei şi frescă, executând pictura propriei sale case, azi casa memorială a familiei Storck, ca şi numeroase peisaje de la Balcic, unde familia avea de asemenea o casă. A executat portretul lui George Enescu și fresca din Aula ASE. A avut două fiice – Gabriela, arhitectă şi Cecilia (Lita), ceramistă, ca şi un fiu din prima căsătorie, Romeo Kuntz St., pictor. Maestru Emerit al Artei (1957).

Storck, Frederic (Fritz)
(19.01.1872, Bucureşti – 26.12.1942, Bucureşti)

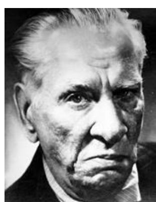
Sculptor. Fiul lui Karl şi fratele lui Carol St. Soţul Ceciliei Cuţescu St. A studiat la Școala de Belle Arte din Bucureşti, apoi la München. A fost profesor la Şcoala de Belle Arte din Bucureşti, ca şi tatăl său. A executat, împreună cu fratele său, statuile de pe faţada Palatului de Justiţie din Bucureşti. A introdus în România moda sculpturii

de salon. A executat busturile lui *Alexandru Macedonski, Ion Heliade Rădulescu,* ca şi portrete alegorice: *Adolescenţa, Portret de femeie* (al soţiei sale).

Storck, Karl
(21.05.1826, Hanau, Ducatul de Hesse – 30.03.1887, Bucureşti)

Sculptor. Francmason. Tatăl lui Carol şi Frederic (Fritz) St. Bijutier, a fost adus în 1848 la Bucureşti de bijutierul Josef Resch. În 1857 şi-a început propria afacere mutându-se la München, unde a studiat şi sculptura. S-a întors la Bucureşti în 1859, la sugestia lui Theodor Aman. Când acesta a înfiinţat Şcoala de Belle Arte, a devenit profesor de sculptură şi a creat, practic, şcoala de sculptură românească. A combinat neoclasicismul cu mitologia românească. Lucrări: statuile Universităţii Bucureşti (dărâmate în 1944): *Zeiţa Minerva încoronând Ştiinţele şi Artele*, statuia lui *Mihai Cantacuzino* din faţa bisericii Sf. Gheorghe, bustul lui *Theodor Aman*.

Storin, Gheorghe *nume la naştere* Gheorghe Hagi Stoica
(16.03.1883, Bucureşti – 01.10.1968, Bucureşti)

Actor. Aromân. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti ca elev al lui Petre Liciu şi C. I. Nottara. A fost profesor la acelaşi Conservator şi actor al Teatrului Naţional, ca şi al Companiei Alexandru Davila şi Companiei Bulandra-Storin-Manolescu-Maximilian. Fondator, alături de cei de mai sus, al primului Sindicat al Artiştilor Dramatici şi Lirici. I-a avut parteneri pe Aristizza Romanescu, C. I. Nottara, Marioara Voiculescu, Elvira Popescu, Tony Bulandra, Lucia Sturdza Bulandra ş.a. şi a fost unul dintre actorii care l-au lansat pe I.L. Caragiale pe scena românească, director al Naţionalului fiind Alexandru Davila, ca şi pe clasicii dramaturgiei româneşti: Victor Ion Popa, B.Şt. Delavrancea, G.M. Zamfirescu, Victor Eftimiu ş.a. A fost unul dintre fondatorii cinematografiei româneşti, interpretînd, în regia lui Jean Georgescu, roluri în filme încă de la începutul secolului XX, turnate în studiourile de la Budapesta: *Amorurile unei prinţese,* 1913; *Pe valurile fericirii,* 1920; *Televiziune,* 1931; *Trenul fantomă,* 1933.

Stratan, Pavel
(11.11.1970, Nişcani, Republica Moldova)

Cantautor. A absolvit Academia de Teatru, Muzică şi Arte Plastice din Chişinău. Compune cântece de muzică uşoară, pe versuri proprii şi le interpretează (voce şi chitară). Sinteză între folclorul moldovenesc şi cel citadin, stil muzical influenţat de cel rusesc. Dă concerte în Republica Moldova şi România. Albume: Amintiri din copilărie, I – 2002, II – 2003, ambele Discul de Platină al Casei de producţie Cat Music; III – 2005, Discul de Aur al aceleiaşi case de discuri pentru cea mai bună vânzare.

Străjescu, Ioan
(1833, Raşcov, Basarabia – 04.10.1873, Bucureşti)

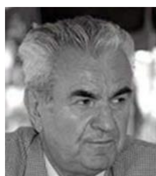
Om politic. La origini familia este din satul Straja, sat de graniţă din jud. Suceava (o Straja există și în Banatul Sârbesc). Înrolat în armata rusă, a participat la diverse campanii, fiind căpitan de husari. Apoi s-a retras din armată şi a călătorit mult, în Europa şi Asia. Stabilit la Bucureşti, a devenit deputat liberal în Parlament şi a ocupat diverse funcţii în administrarea capitalei. A tradus din rusă mai ales lucrări referitoare la principiile organizării administrative: *Aşezământ pentru rânduiala Adunărilor dvoreneşti a alegerilor şi a slujbelor ce urmează după iale,* 1832. Şi-a lăsat întreaga avere statului român spre a institui burse studenţeşti pentru cei care studiau în Europa. Membru fondator al Societăţii Academice Române (1866).

Străjescu, Nicolae D. *nume în ucraineană* Mykola Strazhesko
(30.10.1876, Odesa, azi în Ucraina – 1952, Kiev)

Medic. Din familia Străjescu, la origini din satul Straja, jud. Suceava. A absolvit Institutul de Medicină la Kiev. Specializare cu profesorul V. P. Obrazţov, fondatorul şcolii de terapie ucrainene. Profesor şi şef la Departementul de Patologie şi Terapie al Institutului de Medicină din Kiev. Fondator al Institutului de Medicină Clinică din Kiev, care s-a unit în 1940 cu Departamentul de Terapie al Istitutului de Medicină şi au creat Departamentul regional pentru Protecţia Sănătăţii din regiunea Cernăuţi. Retras cu institutul în Başkiria (1941–1945), a condus şi Departamentul de Terapie al Institutului de Medicină din Başkiria. Contribuţii la diagnoza bolilor de inimă prin

mijloace sonice (sistolă/ extrasistolă), metodă numită „sunetul Străjescu“, la diagnoza şi tratamentul reumatismului, al insuficienţelor circulatorii. A fost academician în trei academii: Academia de Ştiinţe a Ucrainei, Academia de Ştiinţe a URSS, Academia de Medicină a URSS. Distins cu Ordinul Sfânta Ana clasa a III-a, Ordinul Sf. Stanislav clasele a III-a şi a II-a. La a 130-a aniversare a naşterii Banca Ucrainei i-a scos o medalie din argint.

Strâmbeanu, Andrei
(25.08.1935, Fântâna Albă, Basarabia)

Scriitor. A absolvit Institutul Pedagogic din Chişinău. A fost redactor (ca student) la ziarul „Cultura Moldovei“ (1958), demis în acelaşi an pentru articolul Situaţie afumată; redactor la editurile Şcoala Sovietică şi Cartea Moldovenească (demis, tot în 1959, din cauza prieteniei cu poetul dizident Petru Cărare); consilier-traducător la Prezidiul Sovietului Suprem al RSSM (1960, demis în acelaşi an); redactor la ziarul „Tinerimea Moldovei“ (1961, demisionat după doi ani din cauza articolului *De ce nu mai cântă Nicolae Sulac?*); consilier la Comitetul de Stat al RSSM pentru edituri, poligrafie şi vânzarea de carte (1965, peste un an demisionat din cauza unui denunţ). În 1966 devine membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova; în 1967 – redactor la revista literară „Nistru“ şi la editura Cartea Moldovenească, dar în 1969 este demis pentru antisovietism. A fost deputat (1998) în Parlamentul Republicii Moldova. Lucrări: teatru – *Minodora, Consumatorul de onoruri, Clopotul care şi-a înghiţit limba, Armăsarul cu dinţi de aur,* poemul *Lupii* şi alte poezii, povestiri şi eseuri au fost adunate şi publicate în volumul *Contrapunct,* apărut în 2003. În colaborare cu ansamblul de muzică uşoară Noroc, a înregistrat mai multe şlagăre: *Primăvara, Dor, dorule, Mama, Despărţire, Ajută-mă, te rog, ca să te uit, Minodora, Sunt o fată fericită* ş. a. Decorat cu Medalia Mihai Eminescu (1997), Ordinul Republicii (2010), Premiul I.L. Caragiale al Academiei Române (2008).

Streinu, Vladimir *nume la naştere* Nicolae Iordache
(23.05.1902, Teiu, jud. Argeş – 26.11.1970, Bucureşti)

Istoric literar. A absolvit Literele la Bucureşti. În 1922, cu sprijinul poetului Vasile Voiculescu, este angajat secretar de redacţie la revista „Cugetul românesc“, scoasă de Tudor Arghezi şi Ion Pillat. În acelaşi timp începe să frecventeze cenaclul Sburătorul. Făcând politică ţărănistă, a fost pentru scurtă vreme (1932–1933) deputat. Din 1942 e numit director al revistei „Preocupări literare“, care, din 1943, devine „Kalende“. În 1947 îşi susţine examenul de doctorat la Universitatea din Iaşi cu teza *Versul liber românesc*. Face închisoare (1959–1962), fiind arestat în grupul Noica. Eliberat în 1962, devine cercetător ştiinţific principal la Institutul de Istorie şi Teorie Literară (în 1965) la propunerea lui G. Călinescu. Reabilitat în 1969, e numit director la Editura Univers. Lucrări: *Pagini de critică literară. Marginalia. Eseuri*, 1938, urmat de *Recitind pe clasicii noştri. Ion Creangă* (1939), *Clasicii noştri* (1943), *Literatura română contemporană. Antologie* (1943), *Istoria literaturii române* (în colaborare cu Tudor Vianu şi Şerban Cioculescu, 1944), *Versificaţia modernă* (1966), *Calistrat Hogaş* (1968), *Pagini de critică literară*, 2 vol. (1968), care vor continua postum până la vol. V inclusiv (1977). Tot postum vor apărea micromonografia *Ion Creangă* (1971), volumul de versuri *Ritm imanent* (1971), *Studii de literatură universală* (1973). A îngrijit prima ediţie critică de *Opere* de Calistrat Hogaş, 2 vol. (1944, 1947) şi o ediţie anglo-română a capodoperei lui Shakespeare, *Tragedia lui Hamlet, prinţ al Danemarcei* (1965). În 2006 a fost ales membru post-mortem al Academiei Române.

Streza, Liviu
(12.10.1947, Sâmbăta de Sus, jud. Braşov)

Teolog. A absolvit Institutul Teologic la Sibiu, s-a specializat la Bucureşti, la Institutul din Bossey şi la Facultatea de Teologie Catolică din Frigourg-Elveţia. Profesor la Institutul teologic din Sibiu. Lucrări: *Chipuri ctitoriceşti în pictura bisericilor româneşti din Transilvania*, 1974; *Botezul în diferite rituri liturgice creştine,* 1984; *Taina mirungerii în Biserica Ortodoxă şi în Bisericile Vechi, Orientale*, 1987*; Relatările unor pelerini ruşi din secolele XVI-XVIII în trecere prin ţările române despre viaţa liturgică ortodoxă şi locaşurile de cult româneşti*, 1988; *La signification mystique de l’espace sacre selon la théologie orthodoxe*, 1993.

Stroe, Aurel
(05.05.1932, Bucureşti – 03.10.2008, Bucureşti)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti. A studiat pianul cu Maria Fotino şi compoziţia cu Marţian Negrea. Specializare la Darmstadt şi în SUA în muzică electronică. Profesor la Conservatorul din Bucureşti. Profesor invitat la Strasbourg. A concertat la Avignon, Berlin, Roma, Paris, Metz. Plecat în Germania, la Mannheim, în 1986. Lucrări: *Ţării mele*, 1959; *Concert pentru pian*, 1966; *Introspecţie sonoră la Bach*, 1988; *Ciaconna cu unele licenţe*, 1995; *Preludii lirice*, 1999; *Mandala*, 2001; *Concert pentru acordeon*, 2001. Meritul Cultural clasa a IV-a (1969), Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor (1998), distins de preşedintele Franţei cu Ordinul de Cavaler al Literaturii şi Artelor (1991), laureat al Premiului Herder (2001).

Stroescu, Vasile V(asilievici)
(11.11.1845, Trinca, judeţul Hotin – 13.04.1926, Bucureşti)

Om politic, filantrop. A făcut studii la Liceul Regional din Chişinău, la liceul din Kameneţ-Podolsk, la Richelieu din Odesa. A studiat Dreptul la Universitățile din Moscova, Petersburg şi Berlin. Apoi a călătorit prin Europa şi Africa. Și-a folosit averea pentru a susţine crearea de şcoli româneşti în Basarabia şi Transnistria. Membru de onoare al Academiei Române (1910). O stradă din București îi poartă numele.

Sturdza, Alexandru
(19.11.1791, Iaşi – 13.06.1854, Odesa)

Diplomat şi publicist. Fiul lui Scarlat S. şi al Sultanei Moruzzi, în fapt urmaş al domnilor fanarioţi care au domnit atât în Moldova, cât şi în Ţara Românească, după înlăturarea domnilor pământeni. A avut o fiică, Maria, măritată Gagarin. Educat în Franţa şi Germania, a intrat în serviciul diplomatic rus în 1817 şi a scris, la cererea ţarului Alexandru I, în vederea Congresului de la Aix la Chapelle (Aachen), 1818, lucrarea *Mémoire sur l'Etat actuel de l'Allemagne*, în fapt un proiect al Sfintei Alianţe, prima afirmare clară a identităţii europene, dincolo de orice clivaje etnice ori religioase. A lăsat *Considérations sur la doctrine et l'esprit de l'Église orthodoxe*, 1816; *La Grèce*, 1821; *Oeuvres posthumes religieuses, historiques, philosophiques et littéraires* (5 vol., Paris, 1858–1861).

Sturdza, Dimitrie (Ştefan Ferdinand) G.
(11.10.1938, Iași)

Fizician. Fiul lui Gheorghe S. şi al norvegienei Margaret Kavaal. A plecat din ţară cu familia la 10 ani. A absolvit Facultatea de Fizică Atomică la Lausanne. A participat, ca tenisman, la Cupa Davis. A fondat Compania de cosmetice Deesse (1971). A donat banii pentru restaurarea Palatului Culturii din Iaşi (2002) şi a fost consul onorific al României la Zürich. Preşedinte de onoare al Fundaţiei Magazin istoric.

Sturdza, Grigorie
(1821, Iaşi – 1901, Bucureşti)

General. Fiul lui Mihail S., educat în Germania şi Franţa, general al armatei otomane şi şef al oastei Moldovei. Mason. Contracandidatul lui Al. I. Cuza în 1859 la tronul Moldovei. A scris *Lois fondamentales de l'univers* (Paris 1891). Statuia mausoleului său din Cimitirul Bellu a fost făcută de Bourdelle, iar după mutarea osemintelor la Agapia a fost luată de familie.

Sturdza, Mihail
(1795, Iaşi – 08.05.1884, Paris)

Domnul Moldovei. Aromân hellenizat. Tatăl lui Grigorie S. A înfiinţat la Iaşi Academia Mihăileană, care i-a purtat numele, prima formă de învăţământ superior din ţările române. A decretat emanciparea ţiganilor (1844) şi a secularizat averile mănăstireşti, pentru ca veniturile lor să fie folosite în scop laic, la modernizarea ţării. A reprimat mişcarea revoluţionară de la 1848. A fost domn al *Regulamentului Organic* promovat de Rusia în Principatele Române după revoluţia lui Tudor Vladimirescu. În timpul domniei sale s-au construit drumuri şi au fost puse bazele viitoarei industrii.

Sturdza-Bulandra, Lucia
(25.08.1873, Iaşi – 19.09.1961, Bucureşti)

Actriţă. Soţia actorului Tony Bulandra. Una dintre marile figuri ale scenei româneşti, de neuitat în roluri de compoziţie din dramaturgia universală și naţională, spirit organizatoric, talent pedagogic ce a format generaţii întregi de actori, ca profesoară, 30 de ani,

la Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti: Nicolae Bălţăţeanu, George Calboreanu, Dina Cocea, Radu Beligan, Victor Rebengiuc. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie din Bucureşti. În 1898 a debutat la Teatrul Naţional din Bucureşti, iar în 1914, împreună cu soţul ei, a întemeiat o companie particulară. Din 1941 este actriţă a Teatrului Municipal din Bucureşti, iar din 1947 până la sfârşitul vieţii a fost directoarea acestui teatru, astăzi Teatrul Lucia Sturdza-Bulandra. A jucat şi în primul film artistic românesc (*Amor fatal* – 1911). Volume: *Actorul şi arta dramatică*, 1912.

Sturdza-Miclăuşanu, Dimitrie A(lexandru), *numit şi* Mitiţă Sturdza
(10.03.1833, Miclăuşeni, jud. Iaşi — 08.10.1914, Bucureşti)

Om politic. Mason. Educat la Academia Mihăileană, şi-a continuat studiile în Germania, unde a luat parte la mişcările politice ale vremii. Ulterior a devenit secretar particular al lui Alexandru Ioan Cuza. După aceea s-a întors împotriva lui Cuza, devenind membru în guvernul liberal al lui Ion Brătianu. În 1899 a fost ales lider al partidului ca succesor al lui Ion Brătianu. A fost ministru al Lucrărilor Publice (1861, 1866–1867, 1876–1878, 1884–1885, 1902–1903), agent diplomatic la Constantinopol (1868–1870), ministru de Finanţe (1870–1871, 1877, 1878–1881, 1888, 1902), ministru al Cultelor şi Instrucţiunii Publice (1885–1888), ministru al Afacerilor Străine (1895–1896, 1897–1899, 1901–1902, 1904, 1907), ministru de Război (1901–1904, 1907), prim-ministru (1895–1896; 1901–1905; 1907–1908). Lucrări: *Banca Naţională şi reforma monetară*, 1889; *Acte şi documente referitoare la istoria renascerei României*, 11 vol., 1889–1909; *Domnia regelui Carol I. Fapte. Cuvântări. Documente 1866–1876,* 1906; *Memoriu asupra portretelor domnilor români,* 1875; *Partidul Naţional Liberal de la 1876 până la 1888. Cu două anexe cuprinzând manifestele partidului de la 8 mai şi 11 septembrie 1888,* 1888; *Chestiunea naţională*, 1894. A sprijinit publicarea colecţiilor de documente istorice făcute de Constantin Hurmuzaki (30 de volume, Bucureşti, 1876–1897), precum şi alte acte şi documente. Cu sprijinul lui a fost trimis Gr. Tocilescu să caute în arhivele ruseşti documente referitoare la Dimitrie Cantemir, pentru a alcătui ediţia de *Opere complete*, 8 vol.. A donat Academiei o impresionantă colecţie de documente şi hărţi. Membru al Academiei Române (1871), vicepreşedinte al ei (1879–1882), preşedinte (1882–1884), secretar general (1885– 1914).

Sturdza-Şcheianu, Dimitrie C.
(19.05.1839, Iaşi – 06.02.1920, Bucureşti)

Istoric, om politic. El a descoperit *Psaltirea şcheiană* la mănăstirea Voroneţ, care şi-a luat numele după descoperitor. Iar acesta după moşia sa de pe Siret, Şcheia (conacul data din 1808). Conservator ca opţiune politică. Ministru al Justiţiei (1891-1895) în guvernul Lascăr Catargiu şi director al Băncii Agricole. A donat Bibliotecii Academiei colecţia sa de cărţi rare şi manuscrise vechi, care au intrat în seria de documente Hurmuzaki. Membru de onoare al Academiei Române (1907).

Sturmer, Helmut
(02.02.1942, Timişoara)

Pictor şi scenograf. A absolvit Institutul de Arte Plastice la Cluj. A fost scenograf la Teatrul german din Sibiu şi la Teatrul Bulandra din Bucureşti. A făcut şi scenografia filmelor Nunta de piatră, Dincolo de nisipuri, Tănase Scatiu. A avut expoziţii personale la Bucureşti, Sidney, în Germania. A plecat la München în 1977. A realizat scenografia pentru mai mult de 200 de spectacole de teatru şi operă, ca şi pentru şase filme regizate de Lucian Pintilie, Andrei Şerban, Liviu Ciulei. Premiul pentru Scenografie al UAP, 1974.

Sturza, Ion
(09.05.1960, Pârjolteni, Republica Moldova)

Om politic. A absolvit Facultatea de Economie la Universitatea de Stat din Moldova. A contribuit la înființarea Organizației de Comerț Exterior de pe lângă Guvernul RSS Moldovenești de la Chișinău, fiind numit vicedirector general. In 1991 a fondat și a fost director și președinte al Consiliului de Administrație al SA Incon, unul dintre prinicipalele grupuri financiar-industriale din Republica Moldova. In 1998 a devenit viceprim-ministru, ministru al Economiei si Reformelor (guvernul Ciubuc), iar in 1999 prim-ministru. Din 2002 președinte-director general al companiei Rompetrol Moldova, parte a celui mai mare grup industrial românesc privat, cu majoritatea operațiunilor și activelor în Romania și Europa de Sud-Est, iar din 2005 a deținut funcţia de Director General Adjunct al companiei Rompetrol Group. Din 2009 este Președinte al fondului investițional GreenLight

Invest. Face parte din Consiliul de Administraţie al mai multor fundaţii şi companii internaţionale, inclusiv Fundaţia Familia Sturza.

Sturza, Marius
(26.08.1876, Şepreuş, jud. Arad – 26.07.1954, Bucureşti)

Medic. A absolvit Medicina la Cluj. Specializare la Viena, Paris, Berlin, Nancy. A fost profesor al Facultăţii de Medicină din Cluj, specialitatea balneologie, apoi profesor la Medicina din Bucureşti. A înfiinţat la Viena sanatoriul Wällischhof, unde a introdus tratamentul climato-dietetic în aer liber (sistemul cabanelor). A iniţiat în România învăţământul şi studiul complex al balneologiei, hidroterapiei, fizioterapiei şi climatologiei medicale. Lucrări: *Hidroterapia bolilor aparatului digestiv, Climatoterapia în tratamentul boalelor tubului digestiv, Protecţia tehnică şi igienică a staţiunilor balneare şi climaterice, Balneoterapia practică* (1949). Membru de onoare al Academiei Române (1938), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Sturza, Valentina *nume la naştere* Scafaru
(20.10.1929, Ciuciuleni, jud. Chişinău)

Om politic. În 1941 a fost deportată cu familia în Kazahstan (tatăl – Grigore Scafaru, primar, deputat în Parlamentul României, colaboratorul lui Ion Inculeţ, membru al Partidului Liberal). În 1944 evadează. Întoarsă la Chişinău, face studii la Şcoala nr.1 (absolvită în 1949). În 1950 este arestată şi deportată a doua oară. S-a întors acasă în 1956. A fost eliminată de la Universitatea din Chişinău din motive politice. A absolvit Institutul de Industrie şi Comerţ din Moscova. A fost 21 ani şef de secţie la Ministerul Agriculturii din Chişinău. A participat activ la mişcarea naţională din perioada 1989–1991. Din 2000 este preşedinta Asociaţiei foştilor deportaţi şi deţinuţi politici din Moldova.

Suceveanu, Arcadie
(16.11.1952, Suceveni, rn. Adâncata, reg. Cernăuţi, Bucovina de Nord, Ucraina)

Poet. A absolvit Facultatea de Filologie (secţia română) la Universitatea de Stat din Cernăuţi. A fost profesor de limba română în raionul Herţa, apoi redactor-şef la editura Literatura artistică, devenită în 1990 Hyperion. Vicepreşedinte (din 2010), apoi preşedinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova, preşedinte al filialei Chişinău a Uniunii Scriitorilor din România. Lucrări: *Mă cheamă cuvintele*, 1979; *Ţărmul de echilibru*, 1982; *Mesaje la sfârşit de mileniu*, 1987; *Arhivele Golgotei*, 1990; *Secunda care sunt*, 1993; *Înfruntarea lui Heraclit*, 1998; *Zaruri pictate. Poeme*, 2003. A primit Premiul Special al Uniunii Scriitorilor din Moldova, 1995, Premiul Academiei Române, 1997; Premiul Naţional al Republicii Moldova, 1998. Distins cu Ordinul Gloria Muncii (2010), Ordinul de Onoare (2012) și Meriturl Cultural (România, 2014).

Suciu-Băcăoanu, Elena
(16.02.1936, Fundătura, com. Iclod, jud. Cluj)

Pilot. A intrat în aviaţie în 1953, făcând planorism la Dudeşti Cioplea. A făcut salturi demonstrative şi antrenamente pe Herăstrău şi la Marea Neagră. Campioană mondială la proba stil 2500 m cădere liberă cu executare de figuri în aer, Bratislava, 1958. Singura femeie care a obţinut vreodată acest titlu. Mai deţine trei recorduri mondiale, în grup, două în 1961 şi unul în 1964, pentru aterizare la punct fix. De 12 ori a ieşit pe locul al II-lea. Distinsă cu Medalia de Merit a Federaţiei Aeronautice din Franţa şi cu Meritul Sportiv clasa I (1968, 2006) în România.

Suciu, Gheorghe Claudiu
(06.05.1905, Blaj, jud. Alba Iulia - 12.12.1990, Bucureşti)

Chimist. Greco-catolic. A făcut liceul la Blaj, Beiuş şi Sibiu. Facultatea de chimie la Cluj. Specializare la Roma. Director al Serviciului Tehnologic la Petrolifera Muntenia, şef de proiect al Rafinăriei Oneşti. Profesor la Institutul de Petrol, Gaze şi Geologie din Bucureşti. A proiectat și dezvoltat procesele chimice în unităţi de producţie, a fost preocupat de hidrodinamica ţiţeiului. A proiectat şi brevetat cuptoare tubulare folosite şi în Marea Britanie, Franţa, Italia, India. A contribuit la proiectarea rafinăriilor de la Ploieşti şi Borzeşti. Lucrări: *Elemente de inginerie chimică*, 1946; *Aspecte ale fluidizării*, 1958; *Procese calorice,* 1961; *Ingineria prelucrării hidrocarburilor*, 2 vol., 1973–1974. Membru al Academiei Române (1990).

Suciu, Vasile
(13.01.1873, Copăcel, comitatul Făgăraş, azi jud. Braşov – 25.01.1935, Blaj)

Arhiepiscop greco-catolic de Alba Iulia şi Făgăraş în 1920–1935. A fost trimis la Roma, la Institutul

De Propaganda Fide. Acolo a obţinut titlul de doctor în filosofie (1894) şi în teologie (1898). Profesor la Seminarul teologic din Blaj, prefect de studii, profesor de religie la liceul de băieţi, precum şi bibliotecar al Bibliotecii arhidiecezane. A intrat în politica militantă ca membru al Partidului Naţional Român şi a obţinut succese în circumscripţia Vinţul de Jos, din actualul judeţ Alba. În 1912, când era deja canonic, a fost trimis la Roma, de către mitropolitul Victor Mihali de Apşa, a înaintat, din partea Bisericii Române Unite cu Roma, un memoriu de protest şi a insistat, pe lângă dicasteriile de la Vatican, contra înfiinţării episcopiei greco-catolice maghiare la Hodoș-Bodrog. Generalul român Constantin Prezan a trimis la Blaj primul avion al Marelui Cartier General Român, întrucât acolo se afla cel mai sigur loc de aterizare din Transilvania, sub apărarea gărzii naţionale române, al cărui comandant spiritual era chiar el, vicarul general capitular. Consiliul Naţional Român, prezidat de Ştefan Cicio-Pop, a decis să convoace acolo Adunarea de la Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918. La 27 noiembrie 1918 a dat Circulara pastorală nr. 5742, prin care anunţa prăbuşirea Imperiului Austro-Ungar, subliniind dreptul popoarelor la autodeterminare. Lucrări: *Hipnotism şi spiritism. Studiu critic-teologic,* 1906; *Teologia Dogmatică fundamentală,* 2 vol., 1907 (vol. I. *Apologetica creştină;* vol. II. *Tradiţiunea şi Biserica;* ed. a II-a, 1927); *Teologia Dogmatică specială,* 2 vol., 1908 (vol. I, *Dumnezeu unul. Sfânta Treime. Dumnezeu Creatorul. Întruparea Domnului. Graţia*, vol. II. *Sacramentele în general. Sacramentele în special. Eshatologia*, ed. a II-a, 1927); *Raporturi dintre religie, ştiinţă şi societate*, 1910. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Sudan, Gabriel
(14.04.1899, Bucureşti – 22.06.1974, Bucureşti)

Matematician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti ca elev al lui Traian Lalescu şi Dimitrie Pompeiu. Specializare la Göttingen cu David Hilbert. Profesor la Institutul Politehnic din Bucureşti şi cercetător la Institutul de Matematică din Bucureşti. Contribuţii în domeniul teoriei numerelor, al funcţiilor recursive neprimitiv recursive (astăzi numite Sudan-Ackermann). Lucrări: *Über die geordneten Mengen*, 1925*; Sur le nombre transfini ωω*, 1927.

Surdu, Alexandru
(24.02.1938, Braşov)

Logician. Studiază la Universitatea din Amsterdam logica simbolică şi fundamentele matematicii. Profesor de filosofie la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti. Lucrări: *Logică clasică şi logică matematică,* 1971; *Elemente de logică intuiţionistă,* 1976; *Neointuiţionismul,* 1977; *Actualitatea relaţiei gândire-limbaj. Teoria formelor prejudicative*, 1989; *Pentamorfoza artei,* 1993; *Vocaţii filosofice româneşti*, 1995; *Contribuţii româneşti în domeniul logicii în secolul XX*, 1999; *Gândirea speculativă – Coordonate istorico-sistematice*, 2000; *Filosofia modernă – Orientări fundamentale,* 2002; *Confluenţe cultural-filosofice,* 2002; *Filosofia contemporană*, 2003; *Mărturiile anamnezei*, 2004; *Theory of Prejudicative Forms,* 2006. Membru al Uniunii Scriitorilor din România (1988). Membru corespondent al Consiliului Superior de Logică şi Ştiinţe Comparate din Bologna (1972). Membru al Academiei Române (1993) şi vicepreşedinte al Secţiei de Filosofie, Teologie, Psihologie şi Pedagogie a Academiei Române (1993).

Suruceanu (Soroceanu), Ion C.
(13.12.1851, Chişinău – 18.11.1897, Chişinău)

Cărturar. A făcut liceul la Chişinău şi Odesa, a început Istoria la Institutul Pedagogic din Nejin (loc pomenit din veacul al XI-lea, reg. Cernigov, Ucraina), fără a termina facultatea. A călătorit în Crimeea, Caucaz şi pe tot litoralul de nord al Mării Negre colecţionând piese antice greceşti. Colecţia a stat la baza Muzeului Antichităţii Pontului Scitic din Chişinău. Lucrări: *Inscriptiones grecae et latinae novissimae annis 1889-1894, Museo Surutschaniano quod est Kishinevi inlatae*. Membru al Institutului Imperial de Arheologie din St. Petersburg, al Societăţii Arheologice Bisericeşti din Kiev, al Societăţii de Istorie şi Antichităţi din

Odesa. Membru de onoare al Academiei Române (1888).

Sütö András
(17.06.1927, Cămăraşu, jud. Cluj – 30.09.2006, Budapesta)

Scriitor. Etnie maghiară. A absolvit Colegiul de Artă Dramatică din Cluj. Redactor-şef al unei publicaţii maghiare din Târgu Mureş, a avut interdicţie de publicare din 1980. Vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor din România (1974–1982). În 1990, în timpul evenimentelor anti-româneşti din Târgu Mureş, şi-a pierdut un ochi. Fondator al UDMR. Laureat al Premiului Herder (1979) şi al Premiului Uniunii Scriitorilor din România pentru Opera Omnia (1996).

Suţu, Alexandru A.
(30.03.1837, Iaşi – 22.09.1919, Bucureşti)

Medic. Aparţine dinastiei de domni fanarioţi Suţu, originari din Epir. (În aromână suțata înseamnă petrecere, festivalul anual de tunsul oilor. Cu ei a venit în țară o însemnată emigrație epirotă și aromânească, formată în principal din slujitori, dar și din săteni care fugeau de islamizare. La Souli de pildă uciseseră pe guvernatorul otoman - au luptat inclusiv femeile - și au fugit sate întregi, trecând prin Valahia Albă - banda valahă din lungul malului drept al Dunării, în Bulgaria de azi, apoi prin Câmpia Română sau Bărăgan - și primind pământ pentru vetrele satelor de la domnitorul Țării Românești. Aria în care s-au așezat, pe lângă Dobrogea - unde au migrat și meglenoromâni - a fost din Vrancea până în Ialomița, dar s-au întins în timp și în Moldova și Oltenia. Acest strat de migrație s-a adăugat altora mai vechi și mai noi, rezultate din transhumanță și comerț, deoarece aromânii aveau dezlegare - *Tratatul Voinik* - de la sultan pentru a umbla liber pe toate pășunile din Peninsula Elenă, Balcanică și în tot lanțul Carpaților). Al. A. S. a absolvit Medicina la Paris şi a lucrat la Clinica Salpetrière, ca şi la clinici de psihiatrie din Heidelberg, Berlin, München. Profesor la Facultatea de Medicină din Bucureşti. A fost profesor de Medicină legală şi clinică psihiatrică la Medicina din Bucureşti. A fost un precursor în organizarea învăţământului psihiatric românesc. A publicat studii asupra clasificării psihozelor, simptomelor catatonice, epilepsiei şi maniei epileptice. Lucrări: *Alienatul în faţa societăţii şi a ştiinţei,* 1877; *Elemente de medicină legală,* 1880; *Psihiatria modernă*, 1905; *Raportul reciproc dintre sifilisul secundar şi psihozele primitive*, 1907; *Balneoterapia, clinoterapia şi sistemul ‚non restreint'*.

Suţu, Mihail C.
(15.02.1841, Bucureşti – 09.07.1933, Bucureşti)

Istoric şi numismat. A absolvit Şcoala Centrală de Arte şi Manufactură din Paris. A fost director general al Poştelor, Guvernator al Băncii Naţionale a României. Numismat ca vocaţie, a pus bazele cercetării numismatice ştiinţifice din România. Lucrări: *Introduction a l'étude des monnaies de l'Italie antique* (vol. I – 1887; vol. II – 1889); *Systemes monétaires primitifs de l'Asie Mineure et de la Grèce*, 1883; *Etude sur les monnaies impériales romaines*, 1899; *Poids et monnaies de Tomis*, 1900; *Monete din colecţiunea noastră inedite sau puţin cunoscute, în urbele antice din Dobrogea,* 1908; *Ponduri antice inedite din Tomis şi Callatis,* 1913), 1914; *Ponduri şi monede identice din oraşele noastre pontice*, 1915; *L'évolution pondérale dans l'antiquité*, 1921. Membru titular al Academiei Române (1909), preşedinte al secţiunii ei istorice (1922–1924).

Suţu, Nicolae
(25.10.1798, Constantinopol – 10.01.1871, Făurei)

Economist. Fiul domnitorului Alexandru Nicolae S. Mama sa era o Callimachi, soţia o Cantacuzino. A studiat Ştiinţe Economice la Paris. Specializat în statistică. A fost preşedintele Tribunalului de Comerţ (1832), postelnic (1832), Mare postelnic (1834, 1842), bei al Imperiului Otoman (1834), vornic (1835), secretarul particular al domnitorului Mihail Sturdza (1835–1848), ministru de Finanţe (1839, 1841–1843, 1849), Mare Logofăt (1843), Mare Logofăt al Justiţiei (1846–1848, 1849–1851), autorul principal al Regulamentului Instrucţiei Publice (1843), preşedintele Sfatului administrativ extraordinar, director şi acţionar al Teatrului Naţional din Iaşi (1845–1846), secretarul particular al domnitorului

Grigore al V-lea Ghica (1849–1855), caimacam (1852), preşedintele Consiliului de Miniştri şi ministru de Interne (1853), ministrul Cultelor şi al Instrucţiei publice (1853), deputat (1859), membru al Comisiei Centrale de la Focşani a domnitorului Alexandru Ioan Cuza (1860–1862), statistician, economist, memorialist, om de litere, unul dintre fondatorii Jockey Clubului din Iași (1875). Lucrări: *Aperçu sur l'état industriel de la Moldavie* (1838), *Aperçu sur les causes de la gêne et de la stagnation du commerce et sur les bésoins industriels de la Moldavie* (1838), *Quelques observations sur la statistique de la Roumanie* (1867), *Actes de l'organisation d'une Banque Nationale de Moldavie* (1852), *Mémoires du prince Nicolas Soutzo* (postum, 1899). A fost decorat cu Ordinul turc Nișani-Iftihar (1834 şi 1850), decorat cu Ordinul rus Sfânta Ana (1834) și Ordinul Sfântul Vladimir (1829 şi 1851), decorat cu Ordinul grec Saint-Sauveur (1842), decorat cu Ordinul polonez Sfântul Stanislas (1854).

Szabó Gabriela
(14.11.1975, Bistriţa)

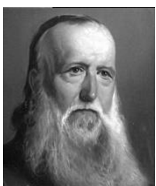
Atletă (alergări). Maghiară ca etnie. S-a antrenat din clasa a şasea şi până la sfârşitul carierei cu Zsolt Gyóngyóssy. A participat la competiţii din 1991 (Salonic) până în 2002 (Zürich) şi a obţinut 21 de medalii de aur și 12 de argint. A fost campioană europeană la juniori (1993), campioană mondială la 3.000 m juniori (1994), campioană mondială la 3.000 m (Paris) şi 5.000 m (Atena) în 1997, Cupa Mondială şi campioană europeană la 3 000 m (1998), campioană (mondială la 1 500 şi 3 000 m (Maebashi) şi campioană mondială la 5.000 m Sevilla) în 1999, campioană europeană la 3.000 m (Gent) şi campioană olimpică la 5.000 m (Sidney), campioană mondială la 1.500 m (Edmonton) în 2001. A stabilit recorduri mondiale absolute în 1998, 1999, 2001. A fost prima atletă din România care a câştigat Goldean League. Ministru al Tineretului și Sportului. Vicepreședinta Federaţiei Române de Atletism. Distinsă cu Ordinul Serviciu Credincios în grad de Comandor (2001).

Ş

Şafran, Alexandru
(12.09.1910, Bacău – 28.07.2006, Geneva)

Rabin-şef al evreilor din România (1939–1948) şi apoi al celor din Elveţia (1948–1997). Senator în Parlamentul României. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universităţii din Viena şi în paralel Institutul de Înalte Studii Teologice Iudaice din Viena. A apărat evreii din România în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Expulzat în 1947 din România. Lucrări: *Cabala*, 1989; *Un tăciune smuls flăcărilor: Comunitatea Evreiască din România, 1939-47,* 1996; *Înţelepciunea Cabalei,* 1997. Membru de onoare al Academiei Române (1997).

Şaguna, Andrei *nume la naştere* Andrei Atanasiu
(20.12.1808 sau 1809, Mişcolţ, Ungaria – 16/28.06.1873, Sibiu)

Mitropolit al Transilvaniei de origine aromână. A studiat Filosofia şi Dreptul la Pesta, Teologia la Vârşeţ, a devenit monah la mănăstirea sârbească Hopovo (1833). A fost profesor la Seminarul din Carlovaţ (Banatul Sârbesc), apoi la Seminarul din Vârşeţ. Din 1846 vicar general al Episcopiei Ardealului, apoi episcop al Ardealului şi mitropolit (la reînfiinţarea Mitropoliei Ardealului, 1864). A alcătuit Statutul Bisericii Ortodoxe din Tran-silvania, care prevedea autonomia faţă de stat şi participarea laicilor comunităţilor locale la conducerea treburilor bisericeşti. La 1848 a fost preşedintele Marii Adunări Naţionale a *românilor de pe Câmpia Libertăţii de la Blaj. A publicat Istoria Bisericii Ortodoxe răsăritene universale de la întemeiere până în zilele noastre,* 2 vol., 1860 şi a lăsat în manuscris *Memorialul arhiepiscopului şi metropolitului Andrei baron de Şaguna sau Luptele naţionale politice ale românilor, 1846–1873*. A editat *Mărturisirea ortodoxă* a lui Petru Movilă, 1855 şi *Biblia*, 1858. Membru de onoare al Academiei Române (1871), preşedinte de onoare al Societăţii Transilvania din Bucureşti.

Şahighian, Ion
(16.11.1897, Bucureşti – 11.03.1965, Bucureşti)

Regizor. Armean ca etnie. Ambele sale fiice, Lia şi Anca, au fost actriţe. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică din Bucureşti ca elev al lui C. I. Nottara şi Paul Gusty. Profesor la Institutul de Artă Dramatică din Bucureşti. A montat piese de teatru la Teatrul Naţional şi Teatrul Nottara. Regie de teatru: *Hagi Tudose* de Delavrancea, *Fântâna Blanduziei* de Alecsandri, *Tudor Vladimirescu* de Nicolae Iorga, *Oedip* de Sofocle, *Pigmalyon* de Bernard Shaw, *Regele Lear* de Shakespeare, *Din jale se întrupează Electra* de Eugene O'Neill, *Richard al III-lea* de Shakespeare; regie de film: *Năbădăile Cleopatrei*, 1925, împreună cu Jean Georgescu; *Datorie şi sacrificiu*, 1926; *Simfonia dragostei*, 1928; *Stele la Bucureşti*, 1934; *Noapte de pomină, Se aprind făcliile* şi *Trei dansuri româneşti*, 1939. Maestru Emerit al Artei din RPR (1953).

Şalaru, Vasile
(26.09.1934, Văratic, jud. Edineţ, Basarabia)

Biolog. A absolvit Facultatea de Biologie şi Pedologie (specialitatea Botanică) a Universităţii de Stat din Moldova. Specializat în algologie. Cercetător la Grădina Botanică a AŞM. Profesor la Facultatea de Biologie a Universităţii de Stat. A întreprins cercetări în Munţii Caucaz, Carpaţi, Pamir, Altai, Kopet-Dag, Tian-Shan. Invitat în România, Rusia, Germania, Bulgaria, Egipt, Columbia, Siria, Guineea, Vietnam, Uzbekistan. Şcoala sa de algologie este parte a Institutului de Botanică din Sankt Petersburg. Contribuţii în domeniul studierii comunităţilor de alge edafile şi aerofile. Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul ştiinţei, tehnicii şi producţiei, distins cu titlul onorific de Om Emerit în Ştiinţă, cu Medalia Meritul Civic. Membru de onoare al mai multor Societăţi ale Botaniştilor din lume. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Şandru, Io(a)n
(23.01.1923, Poiana Sărată, lângă Oituz, jud. Bacău – 23.05.2004, Bucium, jud. Braşov)

Geograf. A absolvit Geografia la Universitatea din Iaşi şi a fost profesor la Facultatea de Geografie şi Geologie a Universităţii din Iaşi. Lucrări: *Câteva probleme de geografie ale oraşului Bacău* (1955), *Rolul pasurilor şi trecătorilor carpatice în mobilitatea populaţiei*, 1974. Profesor emerit. Preşedinte de onoare al Societăţii de Geografie din România.

Şapcă, Radu *numit și* Popa Şapcă

(1795, Celei, Romanaţi – 1876, Celei, Romanaţi)

Preot, revoluţionar. A luptat la 1848, fiind membru al Guvernului Provizoriu - format la Islaz - alături de Gheorghe Magheru, Ioan Maiorescu, Ștefan Golescu, Christian Tell, Ion Heliade Rădulescu. De la Islaz revoluționarii au plecat spre a se întruni la Craiova cu aceia veniți din alte părți ale Olteniei. Acolo e adoptat tricolorul ca drapel național, iar pe el scrie, cu alfabet slav, DREPTATE – FRĂŢIE. N-a mai ajuns la Bucureşti, în guvern a intrat chiar mitropolitul Neofit.

Şaraga, Elias
(1859, Iași – 1939, Bucureşti)

Tipograf şi editor. Provenea dintr-o veche familie de tipografi şi anticari evrei. Bunicul său, Aizig (1770–1845), a avut o legătorie de cărţi. Unchii săi, Aizig David şi Ihil Ş., fii ai lui Aizig, au înfiinţat Tipografia Buciumul Român (1850). Elias era fiul lui Ihil şi, împreună cu fratele său, Samoil Ş. (1857–1906), a continuat munca de tipografie. Și-au început activitatea colindînd prin iarmaroace şi vânzînd cărţi populare. În 1884 au înfiinţat Editura Fraţii Ş., numită apoi Librăria Şcoalelor. Acolo au tipărit Mihai Eminescu, Ion Creangă, A.D. Xenopol, I.L. Caragiale, Vasile Conta, Dimitrie Bolintineanu. Au înfiinţat şi stabilimentul grafic Miron Costin. Au avut ideea înfiinţării Colecţiei de 1 leu şi a Bibliotecii de 25 de bani, prima idee de cultură de masă apărută în principatele române. A donat un număr mare de manuscrise, documente şi monede vechi Academiei Române şi Muzeului Naţional de Antichităţi. În 1891, Elias devine primul donator de timbre şi formulare poştale pentru Muzeul Poştei din Bucureşti. În 1906 a donat şi călimara folosită în tipografia lui Asachi pentru tipărirea apelurilor Unirii. Distins cu Medalia Serviciu Credincios (1888).

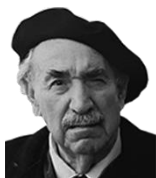
Şăineanu, Lazăr *nume la naştere* Eliezer Schein
(23.04.1859, Ploieşti – 11.05.1934, Paris)

Folclorist şi lingvist. Ideatic a fost un asimilaționist. A absolvit Literele la Bucureşti. S-a specializat la Paris şi Leipzig. Teza de doctorat a fost Folclorul românesc. Aflat în linia lui Gustav Weigand. A obţinut cetăţenia română graţie intervenţiei speciale a lui Titu Maiorescu. A publicat la "Revista pentru Istorie, Arheologie și Filologie" fondată de Gr. Tocilescu. A lăsat studii importante în domeniile de care s-a ocupat: *Elementi turceşti în limba aromână,* 1885; *Încercare asupra semasiologiei române,* 1886; *Istoria filologiei române*, 1892; *Basmele românilor,* Premiul Academiei, 1894; *Basmele române în comparaţie cu legendele antice clasice şi în legătură cu basmul popoarelor învecinate şi ale tuturor popoarelor romanice · Studiu comparativ,* 1895; *Dicţionarul universal al limbii române,* 1896; *Influenţa orientală asupra limbei şi culturei române,* vol. I, *Introducere,* 1900; vol. II, partea I – *Vocabularul · Vorbe populare,* 1900; vol. II, partea a II-a – *Vorbe istorice · Împrumuturi · Indice general,* 1900. După ce s-a stabilit la Paris, în 1901, s-a ocupat de Rabelais (occitan): *La langue de Rabelais*, 2 vol., 1923. A plecat din țară din cauza legislației restrictive a lui Spiru Haret cu privire la minoritățile etnice.

Şcurea, Sandri Ion
(14.11.1935, Vadul lui Isac, azi rn. Vulcăneşti, Basarabia – 12.08.2005, Chişinău)

Actor. A absolvit Şcoala de Teatru B. Şciukin din Moscova. A fost actor la Teatrul Luceafărul şi actor de film la studioul Moldova Film. S-a remarcat în piesele lui Vasile Alecsandri. Filmografie: *Omul merge după soare,* 1961; *Ofiţer în rezervă*, 1971; *Podurile*, 1973; *O şatră urcă la cer,* Mosfilm, 1975; *Nimeni în locul tău*, 1976; *Cetatea*, 1978; *Suspectul*, 1978; *Emisarul serviciului secret*, 1979; *La porţile Satanei*, 1980; *Hotarul din iunie*, 1982; *Prietenie între bărbaţi,* 1982; *Luceafărul,* 1986. Artist al Poporului. Distins cu Premiul Naţional.

Şeicaru, Pamfil
(18.04.1894, Beceni, Buzău – 21.10.1980, München)

Gazetar. A făcut Dreptul la Bucureşti, a participat la Primul Război Mondial (decorat de generalul Berthelot cu Croix de Guerre), a fost deputat în Parlamentul României (1928, 1931, 1933). A fost director de ziare: „Bucovina“, „Curentul“. A participat la făurirea „Gândirii“. După ce, în 1939, a scris că afirmaţia Marii Britanii cum că ar garanta frontierele României în faţa nazismului nu valora nimic, a plecat din ţară în 1944, la Madrid, unde a editat, vreme de 30 de ani, ediţia din exil a ziarului „Curentul“. Lucrări: *Pax Americana o Pax Sovietica*, 1947; *Istoria partidelor politice în România*, 1959; *La Roumanie dans la Grande Guerre*, 1968; *Karl Marx – Însemnări despre România*, 1968; *Adevăruri care trebuie amintite*, 1980. A lăsat un jurnal care n-a fost publicat.

Şenchea, Mircea Traian
(10.08.1921, Bucureşti – 26.03.1984, Arad)

Pilot. A absolvit Şcoala de Ofiţeri de Aviaţie (1941) şi a făcut parte din Flotila 2 Vânătoare. În 1947 a fost trecut în rezervă din Flotila 1 de Vânătoare şi trimis vopsitor în provincie. Distins cu Virtutea Aeronautică clasa Crucea de Aur cu prima şi a doua baretă; Coroana României; Virtutea Aeronautică în grad de Cavaler cu prima şi a doua baretă; Steaua României; Vulturul Alb (cehoslovac); Victoria Sovietică (Pobeda); Steaua Republicii clasa a IV-a şi citat prin Ordinul de zi Nr. 150 din 2 august 1944 împreună cu toţi colegii Grupului 9 Vânătoare. După război a tradus din franceză, în special lucrări de psihologie.

Şerban, Andrei
(21.06.1943, Bucureşti)

Regizor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică, clasa Radu Penciulescu. A debutat la Teatrul Tineretului de la Piatra Neamţ şi a revenit apoi la Teatrul Bulandra din Bucureşti. Din 1971 a plecat la New York. A câştigat granturi pentru proiecte de la Fundaţiile Ford, Guggenheim şi Rockefeller. Discipol al lui Peter Broks. Profesor la Columbia University – School of Arts. Profesor invitat la Harvard University, Conservatorul din Paris, Şcoala de Dramaturgie din Stockholm, Şcoala de Teatru din Tokio, institutele de teatru din Pittsburgh şi San Francisco ş.a. A regizat spectacole de teatru (are o preferinţă pentru Shakespeare) în SUA, Europa (Paris, Viena, Londra, Helsinki), Japonia. Regie: de teatru – *Hamlet, A douăsprezecea noapte, Neguţătorul din Veneţia, Regele petrece de Shakespeare, Trei surori, Unchiul Vania* de Cehov, tragicii greci; de operă – *Turandot* de Puccini, *Norma* de Bellini, *Lucia di Lamermoor* de Donizetti, *Don Carlos, Cavalleria Rusticana, Paiaţe* de Verdi, *Flautul fermecat*, *Nunta lui Figaro* de Mozart, *Oedip* de George Enescu. Premiul pentru cea mai bună regie, 1965 (piesa *Şeful sectorului suflete* de Alexandru Mirodan) la Festivalul de Teatru de la Zagreb; Premiul George Abott pentru regie şi coregrafie pentru impactul major asupra teatrului secolului XX; Premiul Elliot Norton al Asociaţiei Criticilor de Teatru din Boston, 1999.

Şerban, Mihail
(11.06.1930, Craiova – 07.07.2004, Bucureşti)

Biochimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Praga, Padova, Paris, Roma. Cercetător la Institutul de Biochimie al Academiei Române, profesor la Facultatea de Medicină Veterinară din Bucureşti. Contribuţii la studierea corelaţiilor dintre proprietăţile fizico-chimice şi parametrii cinetici la enzime, dintre evoluţia biologică şi cea biochimică. Lucrări: *Biochimia contracţiei musculare*, 1970; *Biochimia medicală veterinară*, 1981; *Organizarea moleculară a organismului animal*, 1984; *Metode de analiză în biochimia animală*, 1994. Membru în Organizaţia Europeană de Biologie Moleculară, membru fondator al Fundaţiei Naţionale de Ştiinţe, membru al Societăţii de Chimie Biologică din Franţa şi din Germania. Profesor Emerit, distins cu Ordinul Meritul Ştiinţific. Membru corespondent al Academiei Române, 1991.

Şerbănescu, Alexandru
(17.05.1912, Coloneşti, jud. Olt – 1943, Ruşavăţ, com. Pătârlagele, jud. Buzău)

Căpitan de aviaţie. A intrat prin concurs la Liceul Militar de la Mănăstirea Dealu. A absolvit Şcoala Militară de Ofiţeri de Infanterie Sibiu, iar în paralel Institutul Militar de Educaţie Fizică (pentru vânătorii de munte) şi Şcoala de aviaţie, cu specializare pentru pilot de front, la Ghimbav, Braşov. A comandat Grupul 9 Vânătoare, care a evacuat ostaşii români de la Stalingrad. A căzut pe front, în Munţii Buzăului. Distins cu Ordinul Mihai

Viteazul clasa a III-a, Ordinul Virtutea Aeronautică, clasa Crucea de Aur cu două barete şi clasa Cavaler cu două barete, Ordinul Coroana României clasa a IV-a cu spade, Ordinul Steaua României clasa a V-a cu spade şi panglica de Virtute Militară. Din 2006 Baza 95 Aeriană Bacău îi poartă numele.

Şerbănescu, Horia
(16.03.1924, Bucureşti - 19.09.2010, București)

Actor de comedie şi de revistă. A debutat pe scenă la vârsta de 5 ani, în 1929, în piesa Miss Revista. A jucat pe scena Teatrului din Sărindar, condus de Tudor Mușatescu şi pe scena de la Teatrul Nostru, condus de Dina Cocea. S-a transferat apoi la Teatrul Victoria. Primul mare succes al său a fost înregistrat la Grădina Volta Buzeşti cu piesa Profesorul de franceză semnată de Tudor Mușatescu. Primul cuplu artistic a fost format de Horia Șerbănescu și Emil Popescu. Alături de un alt partener de aur, Radu Zaharescu, actorul a scris istoria Teatrului de Revistă, identificîndu-se practic cu existenţa acestuia. De-a lungul anilor acesta a fost cuplul cel mai solicitat de Televiziunea Română. Roluri în film: *Răsună valea* (1949), *Directorul nostru* (1955), *Telegrame* (1959), *Politică şi delicatese* (1963), *Paşi spre lună* (1963), *Mofturi* 1900 (1964), *Căldură mare*. Roluri în teatru: *Pe aripile Revistei* – unde a interpretat un terţet de zile mari, *Trei Căluşari,* alături de N. Stroe şi Radu Zaharescu; *Concertul tinereţii* – 1960; *Ca la Revistă* – 1963; *Carnaval la Tănase* – 1964; *Cu muzica e... de glumit!* – 1965; *Vitamina M... Muzica!* şi *Horia şi Radu îşi asumă riscul* – 1967.

Şerbănescu, Theodor
(29.12.1839, Tecuci, jud. Galaţi – 02.07.1901, Brăila)

Poet. A absolvit Academia Mihăileană şi Şcoala de Ofiţeri din Iaşi. Junimist, prefect al judeţului Cahul. A luptat în Războiul de Independenţă la Plevna, cu gradul de maior, şef al Statului Major al Armatei de Operaţii. Simbolist ca opţiune lirică. Lucrări: Sonete decadente, Marşul călăraşilor, Lacrimile. Membru corespondent al Academiei Române (1894).

Şesan, Milan Pavel
(23.03.1910, Cernăuţi – 07.06.1981, Sibiu)

Istoric, teolog. A studiat Teologia, Dreptul, Literele şi Filosofia la Universitatea din Cernăuţi. A luat doctoratul în istorie la Praga şi doctoratul în teologie la Cernăuţi. A predat limba cehă şi slavistica la Universitatea austriacă din Cernăuţi. Din 1948, optând pentru România, a fost profesor la Institutul Teologic din Sibiu. Militant pentru promovarea ecumenismului, publicând în acest sens peste o mie de articole. Lucrări: *Periodizarea în istoria bisericească universală*, Cernăuţi, 1939; *Husiţii şi Ortodoxia*, 1958; *Creştinismul vechi carpatic*, 1958; *Liricul între Roman şi Bizanţ*, 1960; *Die orthodoxe Kirche vom Jahre 1054 bis heute,* Lausanne, 1969; *Orthodoxie. Histoire d'un mot et de sa signification*, 1970. A tradus din cehă Amos Comenius – *Şcoala maternă*, 1937. A lăsat în manuscris versuri proprii.

Şilimon, Iosif
(22.07.1918, Bucureşti – 08.02.1981, Braşov)

Constructor de avioane. A absolvit Facultatea de Electromecanică la Şcoala Politehnică din Bucureşti. A lucrat la IAR Braşov, unde a devenit, după 1944, şeful secţiei de montaj, participând la producerea primului tractor românesc. Din 1949 a produs peste 30 de tipuri de planoare. Fondator al Întreprinderii de Construcţii Aeronautice de la Ghimbav, unde a fost inginer-şef şi, apoi, din 1980, director tehnic. Un colegiu tehnic din Braşov şi un aeroclub îi poartă numele.

Şincai, Gheorghe
(28.02.1754, Râciu, jud. Mureş – 02.11.1816, Sinea, Slovacia)

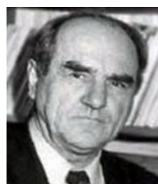
Istoric şi filolog. A studiat la Colegiul catolic De Propaganda Fide din Roma şi s-a călugărit cu numele Gabriel (fiind greco-catolic). Şi-a perfecţionat studiile la Viena. A fost profesor la Blaj. Iluminist. A luptat pentru laicizarea învăţământului, organizând în Transilvania 376 de şcoli, fiind închis din ordinul episcopului Ioan Bob (tot greco-catolic), ceea ce îl face să renunţe la haina monahală. A fost corector al cărţilor româneşti tipărite la Buda. A scris, în colaborare cu Samuil Micu, *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae* (Elementele limbii daco-romane ori valahe), 1780 şi a rămas cunoscut prin *Hronica românilor şi a mai multor neamuri*, o istorie ştiinţifică, influenţată de cunoaşterea *Hronicului* lui Dimitrie Cantemir, redactată între 1803 şi 1809 şi tipărită postum, Iaşi, 1853–1854, de Mihail Kogălniceanu. A scris şi manuale şcolare: *ABC sau Alphavit pentru folosul şi procopseala şcoalelor celor normăleşti a neamului românesc,* 1873; *Îndreptare către aritmetică, întâia parte alcătuită şi întocmită pentru folosul şi procopsala tuturor şcoalelor normăleşti a neamului românesc,* 1875;

Povăţuire către economia de câmp, pentru folosul şcoalelor româneşti celor din Ţara Ungurească şi din părţile ei împreunate, 1875. Membru marcant al Şcolii Ardelene.

Şirato, Francisc
(15.08.1877, Craiova – 04.08.1953, Bucureşti)

Pictor. În 1898 pleacă în Germania, la Düsseldorf. Neavând suficiente resurse materiale, nu reușește să urmeze cursurile Academiei de Artă de acolo și, pentru a avea cu ce trăi, este nevoit să lucreze într- un atelier de gravură. În 1899 se întoarce în ţară, iar în anul următor se înscrie la Şcoala de Arte Frumoase din Bucureşti. Îşi câştigă existenţa lucrând afişe în diverse tipografii şi, mai ales, desenând şi litografiind icoane în culori. Expune pentru prima dată la Salonul Oficial în 1907, pictura sa nu este remarcată, dar desenele nu pot trece neobservate. Ele apar cu regularitate în paginile revistei „Furnica“, multe fiind inspirate din răscoalele ţărăneşti din 1907. Înainte de Primul Război Mondial, între 1908 şi 1914, expune în cadrul Tinerimii Artistice, numărându-se printre primii membri ai acestei asociaţii. În 1917 devine custode la Muzeul Naţional de Artă Populară, iar mai târziu, în 1932, este numit profesor la Academia de Arte Frumoase din Bucureşti, remarcându-se ca un bun pedagog. În 1946, pictorului, căruia, cu mulţi ani în urmă i se acordaseră premii la manifestări artistice internaţionale (Barcelona, Bruxelles, Paris, New York), i se decernează Premiul Naţional pentru Pictură.

Şişcanu, Gheorghe
(05.07.1932, Măcărești, rn. Ungheni, Basarabia)

Biolog. Frate cu Teodor Ş. A absolvit Şcoala Pedagogică la Călăraşi, Republica Moldova şi Facultatea de Biologie şi Chimie a Institutului Pedagogic din Tiraspol. Cercetător la Institutul de Biologie al AŞM, fondator al Laboratorului de Fotosinteză. Contribuţii la cercetarea fotosintezei în procesul de altoire a plantelor, relaţia dintre rădăcini şi frunze în acest proces. Distins cu Ordinul Republicii, Medalia Dimitrie Cantemir a Academiei de Ştiinţe a Moldovei, titlul de Om Emerit al Moldovei. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Şişcanu, Teodor
(22.05.1933, Ţiganca, Basarabia)

Inginer. Frate cu Gheorghe Ş. A absolvit Facultatea de Fizico Matematici la Institutul Pedagogic de Stat din Tiraspol. Specializare la Institutul de Semiconductori al AȘ a URSS, Leningrad. A fost inginer în cadrul Laboratorului procese de difuziune în semiconductori. Profesor la Institutul Politehnic (azi Universitatea Tehnică) din Chişinău, director al Centrului său internaţional de studii şi cercetări pentru tehnologii moderne. Contribuţii în domeniul fizicii dispozitivelor semiconductoare şi microelec-tronice, traductoare şi senzori inteligenţi, dispo-zitive micro-opto-electronice pentru comu-nicaţii prin fibre optice. A făcut cercetări în laboratoarele de la Universitatea Essex, Colchester (Marea Britanie), Universitatea Tehnică din Budapesta (Ungaria), a fost profesor invitat la Universitatea Hallan, Sheffield (Marea Britanie) şi coordonator de proiecte internaţionale: INTAS, Söros, Copernicus, Tempus (Marea Britanie, Franţa, Germania, CRDF/MRDA, SUA. Lucrări: *Диффузия и явления деградации в полупро-водниковых материалах и приборах* (1978); *Comunicaţii prin fibre optice* (2003, în colaborare). Distins cu titlul de laureat al Premiului de Stat, Medalia Meritul Civic şi Medalia D. Cantemir a AŞM. Membru corespondent al AŞM (1995).

Șișianu, Teodor
(22.05.1933, Cahul? - 02.04.2014, Chișinău)

Inginer. A absolvit Universitatea Tehnică din Moscova. Specialist în fizica și tehnica semiconductorilor, Profesor la Universitatea Tehnică a Moldovei (fiind și unul din fondatorii de domeniu) la Fcultatea de Calculatoare, Informatică și Microelectronică, în specialitatea dispozitive cu semiconductori. A publicat cinci monografii și peste 200 de articole. Lucrări: T*eoria și calculul dispozitivelor semiconductoare; Traductoare și senzori cu semiconductori și fibre optice; Bazele microelectronicii.* În 1995 a fost profesor invitat în Marea Britanie. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (2010).

Şlapac, Mariana
(10.12.1955, Tiraspol, Transnistria)

Istoric. A absolvit Facultatea de Urbanism şi Arhitectură la Universitatea de Stat din Chişinău. Specializare la Institutul de Arte al AŞM, unde activează până în prezent. Volume: *Cetăţi medie -*

vale din Moldova: (mijlocul secolului al XIVlea – mijlocul secolului al XVI-lea), diploma Consiliului Europei, 2005; *Arta urbanismului în Republica Moldova,* 2008. Membră a Uniunii Arhitecților, a Comisiei de Istoria Orașelor ș.a.

Şora, Constantin
(07.06.1924, Feneriş, jud. Bihor - 16.02.2017, Timișoara)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electromecanică a Școlii Politehnice din Timișoara. Profesor la facultatea pe care a absolvit-o. Contribuții la teoria cuadripolului electric, la calculul numeric al câmpului electromagnetic și încadrarea unitară a giratoarelor. Lucrări: *Cuadripolul electric. Teorie și aplicații,* 1964; I*ntroducere în studiul generatorului Hall,* 1969; *Forme de gradient și aplicații,* 1995. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România. Distins cu Ordinul Meritul Științific, 1974.

Şora, Mihai
(07.11.1916, Ianova, jud. Timiş)

Eseist. Începe Filosofia în 1938, la Universitatea din Bucureşti, ca elev al lui Nae Ionescu. În 1939 pleacă la Paris ca bursier al statului francez şi studiază Filosofia. Ia parte la mişcarea de rezistenţă. Revine în ţară după război. Funcţionar la Ministerul de Externe sub conducerea Anei Pauker, apoi a lucrat la ESPLA, a fost director adjunct la Ministerul Învăţământului. Membru fondator al Societății Academice Române după 1989. Ministru al Învăţământului (tot după 1989). În prezent înscris în mişcăril de protest de dreapta (USL). Lucrări: *Du Dialogue intéieur. Fragment d'une Anthropologie Métaphysique*, debut, 1947; *A fi , a face, a avea...*, 1985; *Mai avem un viitor? România la început de mileniu*, 2001. A tradus în româneşte pe Jean Paul Sartre. Premiul Grupului pentru Dialog Social, 2001.

Şorban, Raul
(04.09.1912, Dej – 20.07.2006, Cluj)

Istoric de artă. A studiat la Universitatea Catolică din Milano, Universitatea din Graz, Austria şi Universitatea din Cluj, fiind licenţiat în istorie, filosofie şi Drept. A fost profesor şi rector la Conservatorul de Muzică şi Artă Dramatică din Cluj, apoi la Universitatea din Bucureşti (1963–1965). În perioada 1940–1944 a salvat 15 000 de evrei din Transilvania hortistă, trecându-i peste munţi, cu ajutorul unei reţele (din care a făcut parte, la 19 ani, şi Irina Medrea - tatăl ei era ţărănist ca opţiune politică - viitoarea soţie a scriitorului Petru Dumitriu). Statul Israel i-a conferit titlul de Drept între popoare şi cetăţean de onoare al Israelului. El a descoperit și documentat faptul că *Imnul de stat* al Israelului folosește melodia populară românească numită *Cucuruz cu frunza-n sus*. După război a renunţat la pictură, fiind acuzat de decadentism. A fost scos din învăţământ şi recalificat zugrav. I-a fost confiscată casa, iar în 1952 a fost închis. Cu ajutorul lui Petru Groza a reuşit să iasă din închisoare patru ani mai târziu şi a ajuns redactor la Editura de Stat Pentru Literatură şi Artă, unde director era Petru Dumitriu.

Şotropa, Virgil
(05.12.1867, Gheorghieni, jud. Harghita – 01.04.1954, Năsăud, jud. Bistriţa-Năsăud)

Profesor. A studiat Filologia la Cluj şi Budapesta. Profesor la şcoala secundară din Năsăud. A înfiinţat Muzeul din Năsăud (1931), revista „Arhiva someşană“ (1924–1940). Lucrări: *Istoria şcoalelor năsăudene,* 1913; *Tătarii în Valea Rodnei*, 1924, în colaborare; *Păţaniile Batalionului 1 năsăudean în 1848–1849,* 1931. Membru de onoare al Academiei Române (1943), exclus în 1948, repus îndrepturi în 1990.

Şova, Nicolae
(09.11.1885, com. Poduri, Moldova - 12.03.1966, București)

General de corp de armată. A absolvit Școala Superioară de Război (infanterie). În timpul Primului Război Mondial a fost şeful Biroului de Informaţii al Corpului 6. În perioada interbelică a fost ataşat militar la Viena. A fost comandant al Diviziei de gardă a Armatei Române (1941– 1943). A participat la bătălia de la Ţiganca (Basarabia), sprijinindu-l pe generalul Dăscălescu. După 23 august 1944 a fost comandantul Corpului 7 al Armatei nr. 1 şi a luptat pe Tisa şi în Ungaria. A primit Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a în 1945, după care a fost trecut în rezervă. Arestat în 1946, a stat la închisoarea din Aiud până în 1956 şi şi-a obţinut pensia abia în 1964.

Ștefan I
V. Muşat, Ştefan I

Ştefan cel Mare
V. Muşat, Ştefan cel Mare

Ştefan, Gheorghe D.
(09.11.1899, Brăteşani, jud. Vâlcea - 29.02.1890, Bucureşti)

Arheolog. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti şi s-a specializat cu Vasile Pârvan la Şcoala de la Roma, studiind filologia clasică. Profesor şi decan la Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti. Unul dintre fondatorii arheologiei româneşti (domeniul antichităţii) şi co-organizator al Muzeului de Antichităţi din Bucureşti. Lucrări: *Les fouilles de Căscioarele*, 1925; *Scythica à propos d'un passage de l'Itinerarium Antemini*, 1944; *Istoria României,* vol. I, 1960, în colaborare; *Dinogeţia,* vol. I, 1967, în colaborare; *Formarea poporului român şi a limbii sale,* 1973. A editat documente: *Fontes historiae daco-romanae,* 2 vol., 1964, 1970. Membru corespondent al Academiei Române (1952).

Ştefanelli, Teodor V. *nume la naştere* Theodor V. Ștefaniuc
(18.08.1849, Siret, jud. Suceava – 23.07.1920, Fălticeni, jud. Suceava)

Istoric şi scriitor. A absolvit liceul la Cernăuţi şi Dreptul la Viena. Secretar al Societății România Jună din Viena, fondator al Societății Arboroasa, a studenţilor români din Cernăuţi. Coleg de liceu şi de facultate cu M. Eminescu. Consilier la Curtea de Apel din Lemberg şi la Înalta Curte de Casaţie din Viena. Lucrări: *Câteva date statistice şi istorice din Bucovina,* 1881; *Un omor. Din reminiscenţele unui criminalist,* 1875; *Moara Dracului. Amintire din Munţii Bucovinei,* 1887; *După teatru,* 1881; *Eudoxiu de Hurmuzaki,* 1913; *Amintiri despre Eminescu,* 1914. Membru al Academiei Române (1910).

Ştefănescu, Alex(andru)
(06.11.1947, Lugoj)

Critic literar. Bucovinean după familie. A absolvit Facultatea de Limba şi Literatura Română la Universitatea din Bucureşti. Redactor-şef la revista „România literară“ (1996-2000), unde a publicat în timp peste 5000 de articole. Lucrări: *Preludiu,* 1977; *Introducere în opera lui Nichita Stănescu,* 1987*; Cu gândul la Corneliu Coposu,* 1994; *Melania şi ceilalţi,* teatru, 1996; *Căsătorie imposibilă,* scenariu, Premiul UNITER, 2000; *Ceva care seamănă cu literatura,* Premiul Uniunii Scriitorilor, 2003; *Istoria literaturii române,* 2005, Premiul Uniunii Scriitorilor. Membru al Uniunii Scriitorilor.

Ştefănescu, George
(20.04.1914, Plăinești, azi Dumbrăveni, jud. Vrancea – 29.10.2007, Ldinghausen, Germania)

Pictor. Aromân din Bitolia după tată. A absolvit liceul la Râmnicu Sărat, unde a lucrat şi ca ucenic al pictorului de biserici Constantinescu, executând fresce. S-a pregătit cu Ion Teodorescu Sion pentru a intra la Belle Arte, unde a fost elevul lui Nicolae Dărăscu şi Lucian Grigorescu. Prima expoziţie (1936) conţinea lucrări executate la Balcic şi în Vrancea. A realizat decoraţiunile interioare la SONACo, societatea de construcţii a lui Liviu Ciulei, tatăl viitorului regizor. Rănit în al Doilea Război Mondial. A făcut grafică publicitară (1948–1952), perioadă în care era şi director al Laboratorului Filmul Popular. A pictat mănăstirile din jurul Bucureştiului şi, în 1958, a devenit scenograf la Teatrul Bulandra. A executat portretul lui Toni Bulandra. Plecat din ţară în Germania în 1989, unde a avut mai multe expoziţii personale.

Ştefănescu (Stefanescu), Gheorghe
(05.10.1955, Valea Mare, com. Pravaăț jud. Argeş)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti. Profesor şi prodecan al Facultăţii de Matematică a Universităţii din Bucureşti. Contribuţii în domeniul informaticii, al logicii algebrice şi categoriale. Profesor invitat în Japonia, Germania, Olanda, SUA. Lucrări: *Algebra of flow monomials*, 1994; *Network Algebra*, 2000. Membru al American Mathematical Society, al European Association for Theoretical Computer Science.

Ştefănescu, Gregoriu
(10.02.1836, com. Eliza Stoeneşti, jud. Ialomiţa – 20.02.1911, Bucureşti)

Geolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Sorbona. Profesor la Facultatea de Geografie şi Geologie a Universităţii din Bucureşti. Director al Muzeului de Ştiinţe Naturale, apoi al Muzeului de

Geologie şi Paleontologie din Bucureşti. A scos, împreună cu P.S. Aurelian, „Revista ştiinţifică“. Considerat, alături de Gr. Cobălcescu, fondator al geologiei şi paleontologiei româneşti. A făcut călătorii ştiinţifice în America de Nord, Mexic, Asia, Urali. Lucrări: *Calcarul numulitic de la Albeşti Muscel*, 1864; *Observări geologice în România în secolul trecut,* 1891; *Despre plantele fosile din România*, 1899. Membru al Societăţii de Ştiinţe şi Societăţii Geografice din Bucureşti, al Societăţii Imperiale a Naturaliştilor din Moscova. Membru fondator al Societăţii Academice Române (1876).

Ştefănescu, Marinel
(1947, București)

Balerin. A absolvit Şcoala de coregrafie la Bucureşti şi a împărţit cu Mihail Barîşnikov, la Festivalul de dans de la Varna, 1964, Medalia de Aur. S-a specializat la Bolşoi Teatr din Moscova cu Ermolaev şi la Baletul Kirov din Leningrad cu Al. Puşkin. Prim-balerin al Operei Naţionale din Bucureşti. În 1969 a primit Premiul pentru cea mai bună interpretare la Festivalul de balet de la Moscova. S-a stabilit în Italia din 1977 şi a fondat, împreună cu Liliana Cosi, în regiunea Reggio Emilia, Compania de Balet Clasic, care există şi astăzi. A făcut numeroase coregrafii: *Patetica*, *Romeo şi Julieta, Omagiu lui Ceaikovski*, *Spartacus* de Haciaturian, *Raymonda* de Glazunov, *Petruşka* de Stravinski, *Anafura* de Adrian Enescu, *Coppelia* de Delibes, *Don Quijote* de Minkus, *Renaşterea umanităţii* de Stravinski-Smetana-Enescu, *Omagiu lui Degas* de Chopin, *Ave Maria* de Gounod, *Doina pe motive populare româneşti, Suita de dansuri spaniole* de Albeniz, *Amintirea Maicii Teresa la Calcutta* pe muzică de Mozart, *Nocturne* de Chopin, Primăvara de Vivaldi ş.a. Din 1997 pictează, a deschis mai multe expoziţii în Italia. Distins cu Steaua României în grad de Cavaler, 2002.

Ştefănescu, Melchisedec
V. Melchisedec

Ştefănescu, Sabba
(16.01.1857, Craiova – 16.08.1931, Sinaia)

Geolog. Tatăl lui Sabba S. Şt. A absolvit Facultatea de Ştiinţe Naturale la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Sorbona. Profesor de paleontologie la Facultatea de Ştiinţe Naturale a Universităţii din Bucureşti. A organizat Laboratorul de paleontologie donând propria sa colecţie. A făcut studii monografice de geologie ale regiunilor româneşti în vederea alcătuirii hărţii geologice a României. S-a ocupat de Terţiar, cu precădere perioada Pliocenului. Lucrări: *L'extension des couches sarmatiques en Valachie et en Moldavie,* 1890; *L'âge gélogique des conglomérats tertiaires de la Muntenia (Roumanie),* 1894; *Etude sur les Terrains Tertiaires de la Roumanie. Contributions a l'étude stratigrafique*, 1897. Stabilit în Franţa în anii Primului Război Mondial, şi-a continuat cercetările la Paris şi Grenoble. Membru corespondent al Academiei Române (1893).

Ştefănescu, Sabba S.
(20.07.1902, Bucureşti – 15.04.1994, Bucureşti)

Geolog. Fiul lui Sabba Şt. A absolvit liceul St. Lous din Paris şi Şcoala Naţională Superioară de Mine din Paris. Şef al Serviciului de Prospecţiuni Geofizice din cadrul Comitetului Geologic al României. Profesor la Institutul de Geologie şi Tehnică Minieră şi la Institutul de Petrol, Gaze şi Geologie din Bucureşti. A aşezat pe baze noi metodologia sondajelor electrice verticale pe terenuri stratificate şi teoria câmpului electromagnetic. Lucrări: *Electromagnétisme. Un cas particulier de lignes H algébriques*, 1938; *Liniile de câmp magnetic ale unui curent rectiliniu de două ori cotit*, 1951; *Open magnetic field lines,* 1958; *Noi metode de cercetare a Pământului la mare adâncime,* 1971; *Perspectiva cercetărilor geofizice în descoperirea zăcămintelor de substanţe minerale utile*, 1971; *Problemele geofizice actuale ale subsolului românesc,* 1971. Preşedinte al Comitetului Naţional Român de Geodezie şi Geofizică, membru de onoare al Societăţii Prospectorilor Geofizicieni Americani. Membru al Academiei Române (1963), preşedinte al Secţiei de Ştiinţe Geologice, Geofizice şi Geografice a Academiei (1966–1990).

Ştefănescu, Ştefan
(24.05.1929, Goicea Mică, jud. Dolj)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti. Specializare în bizantinologie la Universitatea Lomonosov din Moscova şi la Sorbona. Cercetător şi director la Institutul de Istorie N. Iorga din Bucureşti. Profesor şi decan al Facultăţii de Istorie a Universităţii din

Bucureşti. Lucrări: *Bănia în Ţara Românească*, 1965; *Istoria poporului român*, 1970*; Demografia – dimensiune a istoriei*, 1974; *Principatele române. Originea şi afirmarea lor*, 1991; *Românii şi conştiinţa europeană,* 1995; *Istoria economică a României*, 1997. Distins cu Ordinul Meritul Ştiinţific, cu Ordinul bulgar Sf. Metodiu şi Chiril. Membru în Comitetul Naţional al Istoricilor din România, membru al Academiei Europene de Istorie de la Bruxelles, membru al Comitetului Internaţional de Ştiinţe Istorice. Membru al Academiei Române (1992).

Ştefănescu-Goangă, Florian
(05.04.1881, Curtea de Argeş – 26.03.1958, Cluj)

Psiholog. Unchiul lui Petre Şt.-G. A studiat psihologia cu Wilhelm Wundt la Leipzig. Profesor la Catedra de Psihologie a Universităţii din Cluj. A înfiinţat primul Laborator de psihologie universitară din România. Fondator al Institutului de Psihologie Experimentală, Comparată şi Aplicată din Cluj şi al editurii acestuia. A pus bazele Societăţii de Psihologie din Cluj (1931) şi ale „Revistei de psihologie teoretică şi aplicată" (1938–1949). Lucrări: *Selecţiunea capacităţilor şi orientarea profesională,* 1929; *Instabilitatea emotivă,* 1936; *Constituţie biopsihică şi criminalitate*, 1938; *Adaptarea socială,* 1938; *Educaţia copiilor inferior şi superior dotaţi,* 1939; *Măsurarea inteligenţei,* 1940. Membru corespondent al Academiei Române (1937), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Ştefănescu-Goangă, Petre
(03.03.1902, Brăila – 05.09.1973, Bucureşti)

Bariton. Nepotul lui Florian Şt.-G. A absolvit Conservatorul la Paris şi a fost profesor şi rector la Academia de Muzică din Bucureşti. Zavaidoc, Dan Iordăchescu, Marina Krilovici, Ludovic Spiess, George Emil Crăsnaru, Pompei Hărăşteanu i-au fost elevi. Prim-solist al Operei Române. A cântat pe marile scene ale lumii şi a interpretat toate rolurile clasice pentru bariton, în: *Rigoletto, Carmen, Faust, Falstaff, Paiaţe* etc. A jucat şi ca actor, în filmul *Pantoful cenuşăresei*, 1969, regia Jean Georgescu. Artist al poporului.

Ştefănucă, Petre
(14.11.1906, Ialoveni, Basarabia – 12.17.1942, Republica Autonomă Tătară)

Folclorist şi pedagog. A absolvit Literele la Universitatea din Bucureşti ca elev al lui Dumitru Caracostea şi Nicolae Cartojan. Adept al şcolii sociologice a lui Dimitrie Gusti cu privire la rolul satului în civilizaţia românească. Director al Institutului Social din Basarabia. Arestat de NKVD în 1940 pentru filo-românism, a fost condamnat la moarte şi a murit în detenţie în Republica Autonomă Tătară. Lucrări: *Folclor din judeţul Lăpuşna; Literatura populară a satului Iurceni; Cercetări folclorice pe valea Nistrului-de-Jos; Două variante basarabene la basmul Harap-Alb al lui Ion Creangă; Datinele de Crăciun şi Anul Nou pe valea Nistrului-de-Jos; Amintiri din războiul mondial* (Adunate de la soldaţii moldoveni din comuna Cornova, judeţul Orhei).

Şteflea, Ilie
(28.03.1887, Sălişte, jud. Sibiu – 21.05.1946, Bucureşti)

General de brigadă. A absolvit Şcoala Superioară de Război din Bucureşti. A participat la Primul Război Mondial cu gradulde căpitan. A participat între 1921–1922 la un stagiu de pregătire la Marele Stat Major pentru apărarea graniţei de est şi de vest a teritoriului României. Specializare în Franţa (1925). Director de studii la Centrul de Instrucţie al Infanteriei. În 1931 a fost numit şef de stat major al cursului de comandament din Marele Stat Major. Director al Şcolii Superioare de Război (1937–1939). Secretar general al MAN (1940). Şef al Marelui Stat Major (1942–1944), în care calitate a redus numărul efectivelor româneşti care trebuiau să participe la încercuirea Stalingradului. Prieten cu Constantin Titel Petrescu. A fost comandantul general al Armatei Române (23–30 august 1944) şi a pus la dispoziţia generalului Constantin Sănătescu informaţii cu privire la situaţia trupelor germane din ţară. Destituit, a fost arestat în octombrie 1944, trecut în rezervă în februarie 1945 şi păzit la domiciliu.

Ştephănescu, George
(13.12.1843, Bucureşti – 25.04.1925, Bucureşti)

Compozitor şi dirijor. A absolvit Conservatorul din Bucureşti ca elev al lui Eduard Wachmann şi apoi Conservatorul din Paris. Profesor de canto la

Conservator şi dirijor la Teatrul Naţional din Bucureşti. Fondator a trei societăţi considerate premergătoare ale Operei naţionale: *Mama soacră*, *Cometa* şi *Scaiul bărbaţilor*, reunite în Compania Lirică. I-a avut elevi pe Elena Teodorini, Hariclea Darclée, Dumitru Popovici-Bayreuth ş.a. Compoziţii: feeria muzicală *Sânziana şi Pepelea* (1880); opera *Peste Dunăre*, 1880; opereta *Cometa* (1900); drama lirică într-un act *Petra* (1902); *Dalila* (1868), cantată pentru solişti, cor mixt şi orchestră; *Banul Mărăcine*, baladă pentru tenor, bariton, cor mixt şi pian, pe versuri de V. Alecsandri; *Simfonia în la major* (1869); *Uvertura naţională* (1876); *Cântările Sfintei Liturghii a lui Ioan Gură-de-Aur pentru cor mixt şi pentru voci egale*.

Ştirbey, Barbu
(04/17.11.1872, Buftea, jud. Ilfov - 24.03.1946, Bucureşti)

Politician. Ghica după mamă. Frate cu Gheorghe Bibescu. Confidentul reginei Maria. A absolvit Liceul Louis le Grand şi Dreptul la Paris. Deputat liberal. A condus administraţia Domeniilor Coroanei (1913–1927). Preşedinte al Consiliului de Miniştri, ministru de Interne şi ministru ad interim la Finanţe şi Externe. În 1944 a făcut parte din comisia care a pregătit tratativele de pace de după al Doilea Război Mondial. Membru de onoare al Academiei Române (1929).

Ştrempel, Gabriel
(08.09.1926, Pomi, jud. Satu Mare)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti. Doctor în istorie medievală și paleografie al Universității din Cluj. A lucrat din 1950 la Biblioteca Academiei Române din București și a fost directorul ei din 1994. Lucrări: *Miniaturi și ornamente în manuscrise grecești ale Bibliotecii Academiei,* 1971; *Catalogul manuscriselor românești,* vol. I–IV, 1978–1992; *Antim Ivireanul,* 1997; a editat: *Didahiile sau Predicile lui Antim Ivireanul,* 1962; *Marii cronicari moldoveni Grigore Ureche, Miron Costin, Nicolae Costin, Ion Neculce*, 2003, în colecţia *Opere fundamentale* a Fundaţiei Academiei Române. Distins cu Ordinul Meritul Cultural şi Ordinul Steaua României. Membru de onoare al Societăţii Numismatice Române, membru de onoare al Societăţii de Ştiinţe Filologice din România. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Ştiubei, Dimitrie
(30.08.1901, Bacău – 17.0.21986, Cnstanța)

Pictor. A absolvit Şcoala de Ofiţeri de Marină şi s-a specializat la München. Aghiotant regal. A pictat în tot acest timp, mai ales marine. A fost ilustratorul revistelor „România Maritimă şi Fluvială" şi „Marea Noastră" din 1927 până în 1948. Prieten cu Jean Bart, şi el ofiţer de marină, scriitor şi pictor. A avut peste 20 de expoziţii personale în România, Franţa, Elveţia, Finlanda, Polonia. A pictat frescele Gării regale de la Mogoşoaia şi Sinaia, ca şi de la Pavilionul României la Expoziţia Internaţională de la Paris, 1937. A creat peste 170 de timbre. Fondator, alături de Jean Bart, şi redactor-şef al revistei „România maritimă şi fluvială". A făcut ilustraţie de carte pentru ESPLA, Editura Ştiinţifică, Editura Tineretului. A executat decoraţia pentru mai multe nave româneşti. A plecat în RFG în 1975. Distins cu Meritul Cultural, Meritul Maritim şi Medalia de Vermeil a Societăţii de Artă, Ştiinţe şi Litere din Paris. Distins cu Legiunea de Onoare a Franţei în grad de Cavaler.

Şvedov, Fiodor *numele la naştere* Teodor Şfedu
(27.02.1840, Chilia, Basarabia – 25.12.1905, Odesa)

Fizician. A absolvit Universitarea din Sankt Petersburg, specialitatea Fizică. A fost profesor şi rector la Universitatea Novorosiisk din Odesa. Nicolae Donici a fost elevul său. Contribuţii în domeniul fizicii moleculare, electricităţii, astrofizicii, meteorologiei. Lucrări: *Fizica – o bază a înţelegerii naturii*, în rusă. Este lucrarea care a stat la baza fondării Facultăţii de Medicină din Odesa.

T

Tafrali, Orest
(14.11.1876, Tulcea – 05.11.1937, Iași)

Istoric. Aromân. A absolvit Filologia clasică la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Sorbona în cultură bizantină. Secretar al Muzeului Naţional de Antichităţi, profesor la Catedra de Arheologie a Universităţii din Iaşi. Fondator al revistei „Arta şi arheologia“. Lucrări: *Bizanţul şi influenţa lui asupra ţării noastre,* 1914; *Les tumuli de Callatis*, 1928; *Monuments byzantins de Curtea de Argeş,* 1931. Membru de onoare al Societății Numismatice Române, membru al Academiei din Atena şi al Institutului Arheologic din Sofia. Membru corespondent al Academiei Române (1936).

Tagliavini, Carlo
(18.06.1903, Bologna – 31.05.1982, Bologna)

Lingvist. (La origini Bologna a fost o cetate etruscă.) A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din Padova (Veneto-Friuli) şi s-a specializat în studiul limbii române. Profesor la Universitatea din Padova. Lucrări: *Antologia romena,* 1923; *Chiave della grammatica romena*, 1923; *Un frammento di storia della terminologia italo-romena ed un dizionaretto geografico dello stolnic Cantacuzino,* 1927; *Per la storia dei Valacchi in Moravia,* 1927. A fondat publicaţia „Studi romeni“ sub egida Institutului pentru Europa Orientală din Roma. Membru corespondent al Academiei Române (1928), exclus în 1948, repus în drepturi în 1965.

Talianu, Ion
(03.03.1898, Târgu Ocna – 1956, Bucureşti)

Actor de teatru şi film. (Numele său poate fi o zicere locală pentru [I]talianu[l]. În *Baltagul* de Mihail Sadoveanu apare și ca toponim: Crucea Talienilor. Alte surse îl consideră originar armean: Talian). A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică la Bucureşti. Actor la Teatrul Naţional şi profesor la Institutul de Teatru din Bucureşti. Interpret al emisiunilor de teatru radiofonic. Inegalabil interpret al rolului Nae Caţavencu în comedia *O scrisoare pierdută* a lui Ion Luca Caragiale. Film: *Răsună valea* (1949), *Mitrea Cocor* (1952), *O scrisoare pierdută* (1953), *Răsare soarele* (1954), *Afacerea Protar* (1956), *Pe răspunderea mea* (1956). Roluri în teatru: *Regele petrece, Topaze, Un om de afaceri.* Artist emerit (1953).

Tanco, Paul
(24.07.1843, Monor, jud. Bistriţa Năsăud – 11.09.1916, Năsăud)

Profesor. A absolvit liceul la Blaj şi a studiat filosofia cu bursă din fondurile grănicereşti la Universitatea din Viena şi Carola Francisca Universitas Graecensis din Graz. A fost profesor de fizico-matematici, apoi director la Gimnaziul din Năsăud. George Coşbuc i-a fost elev la matematică şi astronomie. A publicat manuale de matematică, astronomie, cosmologie, fizică, filosofie şi algebră. Colabora la revistele ştiinţifice din Iaşi.

Tanoviceanu, Ioan
(18.01.1858, Glodu, jud. Dolj – 08.04.1917, Odesa, azi Ucraina)

Jurist. (Originea numelui e în Bulgaria – un Tanov, dar rădăcina Tan- nu este slavă, ci acopeă un areal mult mai vechi, din China până în Europa Centrală, pe o bandă sudică a Asiei și Europei.) A absolvit Facultatea de Drept din Bucureşti, după care a devenit doctor în Drept Magna Cum Laude la Sorbona. A profesat ca magistrat al Tribunalului Ilfov şi profesor de Drept penal şi procedură penală la Iaşi, apoi la Bucureşti. Întemeietorul criminologiei româneşti. Principala sa lucrare ştiinţifică a fost *Cursul de Drept penal şi procedură penală,* 3 vol., 1912–1913. Cursul a fost reeditat în 1924 şi 1947, 5 vol. Lucrări: *Creşterea criminalităţii în România – un pericol naţional* (1896); *Criminalitatea în România după ultimele publicaţii statistice* (1909); *Tratat de Drept şi*

procedură penală (5 vol., 1924–1927). Membru corespondent al Academiei Române (1897).

Tarlapan, Efim
(17.05.1944, Măgurele, rn. Ungheni, Republica Moldova - 08.12.2015, Chișinău)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Filologie, secţia Jurnalism a Universităţii de Stat din Chişinău. Specializare la Cursurile Superioare Literare ale Institutului de Literatură Maxim Gorki din Moscova. A fost redactor la Radiodifuziunea republicană, la ziarul „Viaţa satului”, la Editura Lumina şi la săptămânalul „Literatura şi arta”. Publică parodii, epigrame, fabule. Lucrări: *Scuzaţi pentru deranj...* (1974), *Tatuaje* (1977), *Revers* (1980), *Complimente necesare* (1983), *Acarniţa* (1986), *Zâmbete cu supliment* (1987), *Asta-i situaţia* (1989), *Cartuşiera* (1991), *Dioptrii pentru ochelarii de cai* (1995), *Mărul lui Adam* (1997), *Stihuri marţiale* (1999), *Coloana nătângilor* (2001), *Îngerii din cerul gurii* (2003), *Proscris* (2005), *Cantina săracilor cu duhul* (2008); versuri pentru copii – *Flori şi fulgi* (1978), *Lănţişorul cu cheiţe* (1981), *Clape* (1988), *Staţi jos, copii* (1990), *Iese un arici la drum* (1997), *Alfabetul-ghicitoare* (1999); culegeri colective de opere satirice şi umoristice – *Buturuga mică...* (1978), *Mere acre* (1982), *Atlas comic* (1982), *Cu poante pe poante călcând. Antologia epigramei româneşti. Performanţe clasice* (2005), *Epigrama daco-romană contemporană* (2005), *O antologie cronologică a aforismului românesc de pretutindeni* (2005), *Cu muza altora în braţe... O antologie a parodiei româneşti de pretutindeni* (2008). Este Maestru al literaturii (1996), deţine circa 30 de premii literare. Distins cu Ordinul de Onoare al Moldovei, 2010.

Tarlev, Vasili
(09.10.1963, Başcălia, Republica Moldova)

Inginer şi om politic. Bulgar ca etnie. A absolvit Facultatea de Tehnologie din cadrul Institutului Politehnic Serghei Lazo din Chişinău, secţia de Maşini şi utilaje din industria alimentară. Specializare în SUA şi Ucraina. Are 13 brevete de invenţie şi a publicat lucrări în domeniul industriei alimentare. Director general adjunct al SA Bucuria (fabrica de dulciuri). Preşedinte al Asociaţiei Naţionale a Societăţilor pe Acţiuni din Moldova şi al Asociaţiei Naţionale a Producătorilor din Moldova. Prim-ministru al Moldovei (2001–2008, plecat prin demisie). Distins cu Medalia de Aur Pentru Management Efectiv de către Academia Internaţională de Resurse Umane (2000) şi cu Ordinul Republicii (2008).

Tartler, Grete
(23.11.1948, Bucureşti)

Poetă şi traducătoare. A absolvit Limbi Orientale (araba) şi Conservatorul de muzică la Bucureşti. A fost profesoară la Liceul de Muzică din Bucureşti. După 1989 a lucrat în diplomaţie, fiind ambasadorul României în Danemarca. Lucrări: *Orient Express*, 1989; *Proba Orientului*, 1991; *Înţelepciunea arabă. Secolele V-XIV*, 2002; *Râsul ocrotit de lege şi Europa Naţiunilor,* 2001; *Trei Di-Iezi,* 2004. Traduceri din arabă: *Cele şapte mu'allaqate. Poezie preislamică,* 1978, *Identitate europeană*, 2006. A tradus din germană și arabă. Distinsă cu Ordinul Național pentru Merit.

Tastaman, Vasilica
(06.10.1933, Brăila – 30.03.2003, Bucureşti)

Actriţă. A absolvit Institutul de Teatru la Bucureşti. Membru fondator al Teatrului de Comedie din Bucureşti. A mai jucat la teatrele Giuleşti şi Bulandra. Din 1981 s-a stabilit în Suedia (1981). A jucat în duete cu Dan Tufaru, în filme de televiziune şi pentru marele ecran. Roluri în film: *D'ale carnavalului* (1958); *Telegrame* (1959); *Bădăranii* (1960); *Aproape de soare* (1960); *Post restant* (1961); *Castelanii* (1964); *Vremea zăpezilor* (1966); *Maiorul şi moartea* (1967); *Cine vă deschide uşa?* (1967); *Vin cicliştii* (1968); *B.D. în alertă* (1970); *Urmărirea* (1971) – serial TV; *Veronica* (1972); *Metamorfoze* (1972) – film TV; *Astă seară dansăm în familie* (1972); *Dragostea începe vineri* (1972); *Adio, dragă Nela!* (1972); *Veronica se întoarce* (1973); *Păcală* (1974); *Comedie fantastică* (1975); *Eu, Tu şi Ovidiu* (1977); *Grăbeşte-te încet* (1981). Distinsă cu Meritul Cultural, 1967.

Taşcă, Gheorghe *prenume la naştere* Iorgu
(30.01.1875, Bălăbăneşti, jud. Tutova, azi jud. Galaţi – 12.03.1951, Sighet)

Economist şi om politic. A absolvit Dreptul la Bucureşti. După ce profesează câţiva ani ca avocat, pleacă la studii la Paris, unde îşi trece doctoratul în Drept în 1907. La întoarcere se înscrie la concursul pentru postul de conferenţiar la Catedra de economie politică a Facultăţii de Drept. Deşi este declarat câştigător al concursului, Spiru Haret,

Ministrul Instrucţiunii Publice şi al Cultelor, casează concursul, cu justificarea că un doctorat în Drept nu îndreptăţea candidatul să predea ştiinţe economice. Se întoarce la Paris, iar în 1910 obţine şi un titlu de doctor în ştiinţe economice. După un nou concurs, obţine, în 1911, numirea în postul de conferenţiar de Economie politică al Facultăţii de Drept din Bucureşti. În 1920 este numit profesor plin la aceeaşi Catedră, post pe care l-a ocupat până în 1940. După întoarcerea de la studiile din Franţa l-a urmat pe Take Ionescu în Partidul Conservator Democrat, contribuind la definirea orientării economice a partidului. La înfiinţarea prin Decret regal a Academiei de Înalte Studii Comerciale şi Industriale, pe 10 august 1913, obţine şi Catedra de Economie Politică şi Doctrine Economice, post ocupat de asemenea până în 1940. În perioada 1929–1931 a fost rector al Academiei, renunţând la această sarcină în momentul numirii ca ministru plenipotenţiar al României la Berlin. În timpul Primului Război Mondial, când, din cauza ocupaţiei germane, instituţiile de învăţământ din Bucureşti nu funcţionau, s-a refugiat în Moldova. Fiind concentrat, în această perioadă a fost curier diplomatic între Iaşi şi Petrograd. După terminarea războiului şi-a reluat activitatea didactică. A mai predat economia politică la Şcoala Politehnică, Şcoala Superioară de Război şi alte instituţii de învăţământ superior. În afară de însărcinările sale didactice, a fost şi preşedinte al Asociaţiei Generale a Economiştilor din România (AGER). Participă la alegerile din 1905 în calitate de candidat al Partidului Conservator în judeţul Tutova şi reuşeşte să câştige un loc de deputat. În 1918 Partidul Conservator Democrat s-a desfiinţat prin afiliere la Partidul Naţional Democrat al lui Nicolae Iorga, în cadrul căruia a activat până la desfiinţarea partidului, în 1938. În 1932 este numit ministru al Industriei şi Comerţului în guvernul Iorga. Lucrări: *Evoluţia proprietăţilor rurale în România* (1899), *Lecţiuni de introducere în economia politică* (1908), *Les nouvelles réformes agraires en Roumanie* (1910), *Problema valutară* (1919), *Liberalismul economic* (1923), *Starea financiară a României după război* (1925), *Probleme cooperative – Capitalismul român şi cooperaţia. Raporturile economice între sate şi oraşe* (1927), *Probleme economice şi financiare (1927), Introducere în ştiinţele economice* (1929–1930), *Devalorizarea şi inflaţia* (1932), *Liberalism şi corporatism* (1937), *Liberalism, corporatism, intervenţionism* (1938), *Politica socială a României* (1940), *Curs de economie politică* (1945). În 1950 este arestat împreună cu alţi foşti demnitari ai perioadei precomuniste. Biblioteca sa (care cuprindea manuscrise inedite ale lui Goga ş.a.) a fost arsă în primii ani ai socialismului. Pentru activitatea sa a fost distins cu Ordinul Coroana României în grad de Comandor şi cu Ordinul Gediminas al Lituaniei în grad de Mare Cruce. În 1925 a fost ales membru corespondent al Academiei Române, exclus în 1948, repus în drepturi în 1990. A murit la închisoare.

Tattarescu, Gheorghe
(?.10.1818, Focşani – 24.10.1894, Bucureşti)

Pictor. A studiat la Accademia di San Luca din Roma. A participat la revoluţia de la 1848 în Ţara Românească şi apoi s-a dus în exil la Constantinopol şi Brusa (prima capitală otomană înainte de cucerirea Constantinopolului). Întors în 1851, a participat la mişcarea de unificare a Principatelor Române. În 1860 a fost ales să contribuie la alcătuirea Albumului naţional. Fondator, împreună cu Theodor Aman, al Şcolii de Belle Arte din Bucureşti (1864), al cărei profesor a fost. Lucrări: portretele revoluţionarilor de la 1848, *N. Bălcescu, Şt. Golescu, Gh. Magheru,* portrete de ţărani, peisaje, compoziţii cu subiect istoric: *Mircea cel Bătrân la 1386, Neagoe Basarab în faţa Mânăstirii Argeş, Lupta dintre Preda Buzescu şi Hanul Tătar, România plângând la sarcofagul libertăţii după revoluţia de la 1848.* A primit rang boieresc ca răsplată a talentului cu care pictase biserica Zlătari din Bucureşti.

Tavitian, Hary
(11.08.1952, Constanţa)

Pianist. Cântă jazz. Armean ca etnie. A studiat pianul de la 6 ani. A absolvit Academia de Muzică la Bucureşti. Specializat în jazz. Fondator al Grupului Creativ (1978) şi director al Clubului de jazz din Constanţa. Este preocupat de sincretismul artelor. A creat un stil distinct, sinteză între muzica medievală, folclorul balcanic, muzica de cameră contemporană şi blues. A scris muzică de scenă pentru *Furtuna* de Shakespeare şi Melissa de Kazantzakis. A concertat în Rusia, Lituania, Franţa, Italia, Germania, Bulgaria, Portugalia, Republica Moldova, Iugoslavia, Polonia, Scoţia, Ungaria, Grecia, Turcia, Olanda, Statele Unite, Armenia (ca invitat personal al preşedintelui Armeniei), Slovacia, Elveţia, Cehia.

Tăbârţă, Vasile
(01.01.1940, Zăicani, Republica Moldova - 10.02.2004, Chişinău)

Actor. A absolvit Institutul de Arte din Chişinău, secţia regie de teatru. A fost actor la Teatrul Naţional din Bălţi şi actor de film. Filmografie: *Nu crede ţipătului păsării de noapte*, 1976; *La porţile Satanei*, 1980; *Fii fericită, Iulia!*, 1983; *Floare albastră*, 1987; *Corbii prada n-o împart*, 1988; *Văleu, Văleu, nu turna*, 1991. Maestru al Artei din Republica Moldova.

Tănase, Constantin
(05.07.1880, Vaslui – 29.08.1945, Bucureşti)

Actor şi cupletist. Fondator al teatrului de revistă românesc. Prima experienţă profesională ca actor a fost în cadrul trupei de teatru de limbă idiş condusă de Mordechai Segalescu, unde aveau nevoie de un actor pentru un spectacol la Vaslui şi a fost ales tânărul Tănase, care era deja nelipsit de la repetiţii. În 1896 termina gimnaziul şi, în ciuda dorinţei sale de a deveni actor, s-a înscris la liceul militar din Iaşi, unde a fost respins la examenul medical, singura probă unde nu-şi făcuse griji, în favoarea unui fiu de colonel. Dezamăgit, s-a îndreptat către Brăila, unde a frecventat o scurtă perioadă liceul Nicolae Bălcescu, la care însă a fost nevoit să renunţe după câteva săptămâni din lipsă de bani. În 1899 s-a înrolat, la Bucureşti, voluntar în Regimentul 1 Geniu. După efectuarea stagiului militar s-a înscris la cursurile Conservatorului de Artă Dramatică, absolvit în 1905. În 1919 a pus bazele trupei de teatru Cărăbuş, din Bucureşti. Cu ea a creat o tradiţie de teatru de cabaret şi revistă pe parcursul următorilor 20 de ani, tradiţie prezentă şi astăzi, mai ales la Teatrul de revistă Constantin Tănase, care funcţionează încă la adresa fostului Cărăbuş, pe Calea Victoriei. A jucat şi la Paris. O sursă menţionează operele de caritate ale actorului – 3 şcoli primare şi o biserică. La Cărăbuş lansează carierele a numeroşi artişti, mai ales Maria Tănase şi Horia Şerbănescu. Încă mai juca în Bucureşti la un an după sosirea sovieticilor. După mai multe reprezentaţii care satirizau „rechiziţionarea“ de către aceştia, cu formula „Davai ceas“, a bunurilor aflate la vedere, a fost arestat, ameninţat cu moartea şi i s-a ordonat să nu mai joace. La următorul spectacol a apărut pe scenă cu un pardesiu imens, cu mâinile „bandajate“ cu ceasuri de mână. Spectatorii l-au aplaudat frenetic la apariţie, deşi actorul nu a scos nici un cuvânt. Apoi şi-a deschis pardesiul, dînd la iveală o imensă pendulă. Arătând către aceasta, a spus doar: *Ea tic, eu tac, ea tic, eu tac*. Două zile mai târziu era mort.

Tănase, Constantin
(24.06.1949, Nemţeni, Republica Moldova)

Lingvist şi ziarist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii Pedagogice de Stat Ion Creangă din Chişinău. A fost profesor şi director de studii în şcoli medii din Moldova, transferându-se la Chişinău ca cercetător ştiinţific la Institutul de Cercetări în domeniul Pedagogiei, apoi secretar ştiinţific al Comisiei de Terminologie a AŞM (1987–1990), deputat în Parlamentul Moldovei (1990–1994), director al Centrului Naţional de Terminologie (1994–1996), consilier la Preşedinţia Republicii Moldova (1996–1997), redactor-şef şi director al Grupului de Presă „Flux” (1997–2001), director fondator al revistei „Timpul”. Susţinător al revenirii la scrierea cu alfabet latin în Moldova de peste Prut. Lucrări: *Metodica limbii moldoveneşti, clasele IV–VIII* (1985), *Dicţionar de termeni administrativ-cancelăreşti* (1990); *Dicţionar rus-român de terminologie financiară* (1993), *Ochiul lui Esop* (2000); *Patria vuindă* (2001); *Hoţii de mituri* (2004, Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova), *Blestemul de a fi. Cronici basarabene* (2009).

Tănase, Maria
(25.09.1913, Bucureşti – 22.06.1963, Bucureşti)

Cântăreaţă. A cântat la Teatrul Cărăbuş (1934), la Expoziţia Internaţională de la New York (1939), la Teatrul Alhambra, Teatrul de revistă Constantin Tănase. De-a lungul carierei a cântat în faţa fostului preşedinte al SUA, Hoover, a lui André Gide, Yehudi Menuhin, Brâncuşi, George Enescu, Jascha Heifetz ş.a, în acompaniamentul formaţiei instrumentale conduse de Fănică Luca şi a orchestrei dirijate de Grigoraş Dinicu. Melodii foarte cunoscute: *Ţi-am pus busuioc în păr, Habar n-ai tu, Romanţa mansardei*; roluri în film: *Ciulinii Bărăganului*. Premiul de Stat (1955). Artistă emerită (1957).

Tănase, Stelian
(17.02.1952, Bucureşti)

Eseist. A absolvit Facultatea de Filosofie la Bucuresti şi este doctor în sociologie politică. Profesor de Ştiinţe Politice la Universitatea din Bucureşti. A debutat ca romancier în 1982 cu *Luxul melancoliei.* Membru fondator al Alianței Civice și Grupului pentru Dialog Social (finanțare Soros). Conduce revista „Sfera politicii" încă de la înfiinţarea sa. Între 1992 şi 1995 a fost vicepreşedinte al Comisiei de Afaceri Externe a Camerei Deputaţilor. Membru fondator al Societății Academice Române. Director al postului de televiziune Realitatea (din 2010), apoi al Societății Române de Televiziune (din 2014). Lucrări: *Corpuri de iluminat*, proză, 1990; *Şocuri şi crize,* 1993; *Ora oficială de iarnă,* 1995; *Revoluţia ca eşec. Elite şi societate*, 1996; *Anatomia mistificării,* 1997; *Miracolul revoluţiei*, 1999. Distins cu Crucea României a Casei Regale.

Tănăsescu, Ion
(12/23.02.1892, Bucureşti – 28.12.1959, Bucureşti)

Chimist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. Profesor la Facultatea de Chimie a Universităţii din Cluj. Contribuţii în domeniul chimiei organice. Lucrări: *Exploatarea petrolului în România*, 1907; *L'Explication du mécanisme des isomérisations et des réactions dans la chimie organique à l' aide de la théorie de la polarité des valences,* 1927; *Despre acridone*, 1949; *Despre steroide*, 1961. Membru al Societăţilor de chimie din Berlin şi Paris. Membru al Academiei Române (1955).

Tănăsescu, Florin Teodor
(12.04.1932, Bârlad, jud. Vaslui)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electrotehnică la Institutul Politehnic din Bucureşti. Director al Institutului de Cercetări pentru Industria Electrotehnică ICPE (1969–1984), director general al Institutului Central de Electrotehnică, vicepreşedinte al Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, secretar de stat la Ministerul Cercetării şi Tehnologiei. Contribuţii la realizarea unor tipuri de izolatoare de înaltă tensiune. Are 50 de invenţii brevetate. Membru fondator al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România, preşedinte de onoare al Comitetului Naţional de Electrotermie, preşedinte al Comitetului Naţional Român al Comisiei Electrotehnice Internaţionale, membru IEEE (Societatea Internaţională a Inginerilor din Electricitate).

Tănăsescu, Mihai
(11.01.1956, București)

A absolvit ASE în 1968 și a lucrat la Ministerul de Finanțe. După 1989 a intrat în politică (PSD). A fost ministru de Finanțe în Cabinetul Adrian Năstase, a lucrat la Banca Mondială (1997), Fondul Monetar Internațional (2000), vicepreședinte al Băncii Europenne de Investiții (din 2012). Distins cu Steaua României și Legiunea de Onoare a Franței.

Tănăsescu, Tudor A.
(02.03.1901, Bucureşti – 07.08.1961, Bucureşti)

Inginer, unul dintre fondatorii şcolii româneşti de electronică şi radiotehnică. A fost profesor la Institutul Politehnic din Bucureşti. A asigurat şi conducerea Secţiei de Electronică a Institutului de Fizică Atomică (IFA) din Bucureşti, unde lucrau câteva grupuri remarcabile de cercetători şi ingineri, orientaţi pe trei domenii majore: electronica aplicată în fizica nucleară, aparatura electronică de măsurare şi control şi calcul electronic (cu hardware şi software). A elaborat teoria şi metodele de proiectare ale amplificatoarelor radio de putere de clasă C. Lucrări: *Manual de tuburi electronice* (1955–1957); *Introducere în electronica industrială (în colaborare,* 1961). Membru corespondent al Academiei Române (1952). În prezent concursul studențesc de electronică, automatică și calculatoare poartă numele său

Tărâţeanu, Vasile
(27.09.1945, Sinăuţii de Jos, jud. Adâncata, reg. Cernăuţi, Bucovina de Nord, azi Ucraina)

Poet. A absolvit Literele la Cernăuţi. A fondat la Cernăuţi diverse publicaţii româneşti: „Arcaşul", „Junimea" (din 1999), „Plai românesc" (din 1990). Membru fondator al Societăţii pentru Cultură Românească Mihai Eminescu (1989) din Cernăuţi. Publică versuri în care se simte acut dorinţa participării la viaţa întregii entităţi româneşti: *Aripile ploii*, 1981; *Dreptul la nelinişte,* 1984; *Linia vieţii*, 1988; *Teama de înstrăinare*, 1990; *Litanii din Ţara de Sus*, 1995; *Litanii*, 1996; *Din afară,* 2003; *Iluzii şi lanţuri,* 2001; *Pământ în retragere,* 1999; *Şi ne izbăveşte pe noi*, 1999.

Laureat al Premiului pentru poezie la Festivalul Mihai Eminescu (Chişinău, 1993), Festivalul Lucian Blaga (Cluj, 1998), Festivalul de la Uzdin (Banatul Sârbesc, 1999).

Tătaru, Daniel
(06.05.1967, Piatra Neamţ)

Matematician. Distins cu aur la Olimpiadele Internaţionale de Matematică din 1984 şi 1985, ca elev de liceu. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din Iaşi. Elevul lui Viorel Barbu. Specializare în SUA cu Michael Crandall (1990) la Virginia University, apoi la Princetown. Profesor la Universitatea Berkley, California. Contribuţii în domeniul teoriei haosului şi studiului vibraţiilor. Lucrări: *Unique continuation for operators with partially analytic coefficients,* 1999; *On global existence and scattering for the wave maps equation,* 2001; *Nonlinear wave equations,* 2002; *Global Schrödinger maps in dimension two and higher: small data in the critical Sobolev spaces,* 2008, în colaborare. Premiul Ţiţeica al Academiei Române pentru teza de diplomă. Distins cu Premiul Bocher de American Mathematical Society. Membru de onoare al Institutului de Matematică din Bucureşti.

Tătaru, Tudor
(01.04.1957, Pojăreni, rn. Ialoveni, Republica Moldova)

Cineast. A absolvit Institutul de Arte din Chişinău, secţia regie de teatru, şi Cursurile Superioare de Regie de la Moscova. A lucrat pentru Moldova Film comedii şi filme cu tematică folclorică şi a relansat revista de satiră în imagini „Usturici“. Este solist al formaţiei etno-folclorice Tălăncuţa. Fondator al Studioului Buciumul (1992). Filmografie: *Leagănul poveştilor noastre,* 1988; *Cine ne apără,* 1990, Premiul republican al Artelor; *Leru-i ler pânzele albe,* 1991; *Moş Ion în Cosmos,* 1993. Premiul Simpatia publicului la Festivalul Internaţional de filme, Goriţa (Guritze), Croaţia pentru *Dănilă Prepeleac,* 1996.

Tătărăscu, Gheorghe (Guţă)
(21.12.1886, Poiana, jud. Gorj – 28.03.1957, Bucureşti)

Om politic. Este absolvent al Liceului Carol I din Craiova. A absolvit Dreptul la Universitatea din Bucureşti şi s-a specializat la Sorbona. Membru PNL din 1912. Prim-ministru al României în 1934–1937 şi 1939–1940. Domiciliu forţat după 1944. O stradă şi o şcoală din Târgu Jiu îi poartă numele, ca şi Liceul de Arte din Focşani.

Tăuşan, Grigore
(24.01.1874, Bucureşti – 20.04.1952, Bucureşti)

Filosof. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Paris şi Bruxelles. Profesor de filosofie în învăţământul secundar. Lucrări: *Filosofia lui Plotin,* 1900; *Kant şi adversarii lui,* 1901; *Evoluţia sistemelor de morală*, 1921; Variaţiuni literare şi filosofice, 1931; *Tradiţionalismul şi eclectismul francez,* 1938; *Câteva sisteme metafizice româneşti,* 1940. Membru de onoare al Academiei Române, 1939, exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Tăutu, Ionică
(1795, Cerchejeni, jud. Botoșani – 20.04.1830, Istanbul)

Poet şi traducător. A făcut şcoală cu preceptori particulari. Ştia franceză, greacă, turcă, matematică, topometrie. Sfetnic de taină (comis, consilier intim) al domnitorului Ioniţă Sandu Sturdza. Precursor al paşoptismului. Lucrări: *Cercare împotriva deiştilor; Zidiré politicii întemeiată pe firé omului; Cuvânt al unui ţăran către boieri.* A tradus din preromanticul francez Volney. Textele sale au fost publicate în volum pentru prima oară în 1974, cu titlul *Scrieri social-politice*.

Târţău, Constanţa
(14.09.1930, Chişinău - 24.04.2014, Chișinău)

Actriţă de teatru și cinema. A absolvit studiile de teatru la Leningrad (Sankt Petersburg), după care e angajată la Teatrul muzical-dramatic moldovenesc A.S. Puşkin (actualmente Teatrul Naţional Mihai Eminescu) din Chişinău. A creat chipuri memorabile: Lucia (*Ovidiu* de V. Alecsandri), Cordelia (*Regele Lear* de Shakespeare), rolul titular din *Casa Bernardei Alba* de F. García Lorca, Veronica Micle (*Eminescu* de M. Ştefănescu) ş.a. A fost prima crainică la deschiderea Televiziunii din Chişinău (1957), a evoluat în primul teatru televizat din Moldova, Dialog (1967–1972), a interpretat roluri în numeroase spectacole radiofonice, s-a produs în câteva filme artistice (*Lăutarii* de E. Loteanu, *Făt-Frumos* de Vl. Ioviţă). Maestru Emerit al Artei (1965). În 1994 i s-a acordat Medalia Mihai Eminescu.

Teclu, Nicolae
(18.10.1839, Brașov – 13/26.07.1916, Viena, Austria)

Chimist. A studiat ingineria şi arhitectura, apoi chimia, şi-a continuat cariera devenind profesor de chimie generală şi chimie analitică la Viena. A avut o contribuţie substanţială la dezvoltarea chimiei mondiale. În 1890 obţine brevet pentru realizarea invenţiei sale, arzătorul cu mecanism de reglare a raportului dintre aer şi gaz. Becul Teclu produce o flacără mai fierbinte decât becul Bunsen. Folosirea acestui tip de arzător este răspândită în România, dar şi în întreaga lume. Domeniile care au fost studiate de el includ: studii de rezistenţă a hârtiei şi a fibrelor lemnoase, pigmenţi minerali, uleiuri utilizate în pictură, combustia gazelor. Tot lui îi aparţin o serie de aparate de laborator păstrate în prezent la Universitatea din Bucureşti. Cele mai importante sunt aparatul pentru detectarea metanului şi un altul pentru prepararea ozonului. A analizat chimia unui meteorit găsit în 1870 la Goalpara, India. Membru titular al Academiei Române (1879), preşedinte al secţiunii sale ştiinţifice (1910–1913).

Tecuci, Gheorghe
(07.04.1954, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Facultatea de Automatică la Institutul Politehnic din Bucureşti ca şef de promoţie pe ţară. Specializare la Sorbona. Cercetător la Institutul de Informatică din Bucureşti. Profesor invitat la Universitatea George Mason din SUA (1990-1992), director al Centrului Academiei Române de Cercetări Avansate în Învăţarea Automată, Prelucrarea Limbajului Natural şi Modelarea Conceptuală (din 1992). Lucrări: *Multistrategry Learning,* 1994, în colaborare; *Building Intelligent Agents: An Apprenticeship Multistrategy Learning Theory, Metodology, Tool and Case Studies,* 1998. Membru titular (1993) al Academiei Române.

Teitel, Alfred *nume la naştere* Alfred Teitel Bernard
(1900, Dorohoi – 1980, Aachen)

Medic. A absolvit Medicina la Bucureşti. Discipol al lui Francisc Reiner, N.G. Lupu şi Daniel Danielopolu. Specializare la Berlin şi Londra în chimie fizică, fiziologie şi biologie. A fost unul dintre fondatorii şcolii moderne de farmacologie din România. Membru postmortem al Academiei Române (2006).

Teleucă, Victor
(19.01.1932, Cepeleuţi, Basarabia – 12.08.2002, Chişinău)

Poet, eseist, traducător. A absolvit Facultatea de Istorie şi Filologie a Institutului Pedagogic de Stat Ion Creangă (azi Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă) din Chişinău. A fost redactor la ziarul „Ţăranul sovietic" şi la Televiziunea de Stat din Moldova, redactor-şef al săptămânalului „Cultura" (din 1977 devenit „Literatura şi arta"). A fost secretar al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova, redactor la revista „Nistru". Lucrări: *La ruptul apelor* (1960), *Nelinişti* (1963), *Din patru vânturi* (1964), *Insula cerbilor* (1966), *Îmblânzirea focului* (1971), *Momentul inimii* (1975, Premiul de Stat), *Încercarea de a nu muri* (1980), *Întoarcerea dramaticului Eu* (1983), *Ciclul italian sau criza de timp* (1987), *Piramida singurătății* (2000), *Ninge la o margine de existenţă* (2002), *Decebal* (2003), *Improvizația nisipului* (2005). Distins cu titlul de Maestru Emerit al Artei (1983), Ordinul Republicii (1999), Medalia Mihai Eminescu (2000), Premiul de Excelenţă al Consiliului Uniunii Scriitorilor pentru întreaga creaţie (2000).

Tell, Christian
(12.01.1808, Braşov – 12.02.1888, Bucureşti)

General şi politician. A absolvit Colegiul Sf. Sava din Bucureşti şi a intrat în armata Imperiului Otoman. A luptat în războiul ruso-turc (1828–1829) şi a devenit căpitan. Din 1830 a făcut parte din Armata Valahă. Fondator şi participant la acţiunile Societăţii Secrete Frăţia (1840). La 1848 a reprezentat judeţul Gorj în Adunarea Constituantă. A făcut parte din Guvernul Provizoriu proclamat la Islaz în 1848 şi a fost înaintat în grad de general). A plecat în exil la Paris (1848–1857) şi, la întoarcere, a contribuit la acţiunile care au dus la Unirea Principatelor. A fost primar al capitalei (1870–1871). Ministru conservator al Apărării în Guvernul Lascăr Catargiu (1871–1874).

Tempea, Radu al II-lea
(~ 1691, Făgăraş sau Braşov –14.05.1742, Braşov)

Cronicar. A învăţat la şcoala Bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Braşovului (pe unde intrase Mihai Viteazul în Transilvania), unde a ajuns apoi dascăl. A fost şi preotul bisericii (hirotonisit la Bucureşti de Antim Ivireanul în 1716). A devenit apoi protopop al Braşovului şi Ţării Bârsei. Lucrări: *Istoria sfintei*

biserici a Şcheilor Braşovului, de la 1484 la 1742, ms. A fost şi copist pentru *Tâlcul evangheliilor, Învăţături creştineşti* ş.a.

Tempea, Radu al V-lea
(09.02.1768, Brașov – 05.07.1824, Brașov)

Cărturar. Ortodox. Fiul lui Radu T. al IV-lea și tatăl lui Radu T. al VI-lea. A studiat Teologia la Buda. A fost preot la biserica Sf. Nicolae din Șcheii Braşovului (unde a funcţionat şi şcoala lui Anton Pann şi unde intrase Mihai Viteazul odată ajuns în Transilvania), apoi director al Şcoalelor neunite naţionaliceşti (ortodoxe) din marele prinţipat al Ardealului. Memorabil pentru *Gramatica românească,* 1797, una dintre primele lucrări ştiinţifice în domeniu, referitoare la toată aria românității.

Tempea, Radu al VI-lea
(~ 1793 sau 1794, Brașov –1850, Flămânda, jud. Vâlcea)

Preot şi pedagog. Fiul lui Radu T. al V-lea. S-a şcolit la Gimnaziul latin din Sibiu, apoi la Şcoala de preoţie a lui Gheorghe Lazăr, tot la Sibiu. A fost învăţător la şcoala Bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Braşovului. După el a urmat Anton Pann. A fost apoi preot la Bucureşti şi fondator şi director al Seminarului Teologic de la Râmnicu Vâlcea. Lucrări: *Oglinda statului bisericesc şi politicesc sau Învăţătura năravurilor bune şi vieţii creştineşti,* 1835; *Povăţuire către teologia morală, Geografia, Istoria bisericească*, manuale rămase în ms.

Teoctist, Arăpaşu
V. Arăpaşu, Teoctist

Teoctist Blajevici
V. Blajevici, Teoctist

Teodor, Pompiliu
(19.07.1930, Ilia, jud. Hunedoara – 07.09.2001, București)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii din Cluj. Elev al lui D. Prodan. Specializare la Viena şi Urbana, SUA. Cercetător la Institutul de Istorie din Cluj, apoi profesor la Facultatea de Istorie a Universităţii din Cluj. Lucrări: *Ideea de unitate politică la români,* 1968; *Interferenţe iluministe europene*, 1984; *Istorici români şi probleme istorice,* 1993; *Incursiuni în istoriografia română a secolului XX,* 1995; *Incursiuni în istoria istoriografiei universale,* 2000. Membru corespondent al Academiei Române (1990).

Teodor de Vicina
(secolul al XIII-lea, Paristrion, în Dacia Pontică)

Mitropolit. Probabil valah. (Paristrion, ca unitate administrativă bizantină, cuprindea Valahia Albă de mai târziu, Cadrilaterul și Dobrogea). A fost mitropolit de Vicina (cetate aflată la gurile Dunării, la nordul Dobrogei de azi) sub împăratul bizantin Andronic al II-lea. A participat în 1285 la Sinodul Patriarhiei de Constantinopol, ţinut în biserica Vlaherne (adică Valahă – Blacherne era cartierul valah al Constantinopolului; se scria B și în greacă se citea V), parte a îndelungatului proces de separare a ortodoxiei răsăritene de cea apuseană. A rămas în funcție până la sfârşitul secolului al XIII-lea, fiind în bune relaţii cu mitropoliţii din jurul său. A avut grijă de credincioşii de la nordul Dunării, trimiţându-le preoţi şi călugări misionari. A susţinut mănăstirile de la Niculiţel, Chilia și Sf. Gheorghe din Delta Dunării (Istrosului).

Teodorcic (Teodorczik), Cazimir (Kazimir)
(1891, Odesa – 1968, Moscova)

Fizician. Polonez după tată, român după mamă. A copilărit la Chişinău, unde a absolvit liceul. A studiat la Universitatea Novorosiisk din Odesa, de unde s-a transferat la Facultatea de Fizico-Matematici a Universităţii din Moscova, fiind elevul lui Leonid Mandelştam şi Igor Tamm. A fost profesor la o şcoală din Oriahovo, Crimeea, apoi (din 1919) la Facultatea de Fizică şi Matematică a Universităţii din Moscova şi din 1922 la Institutul de Fizică şi Cristalografie al aceleiaşi universităţi. Este considerat unul dintre fondatorii fizicii oscilaţiilor neliniare în URSS. Membru al Comisiei pentru utilaj în procesul de edificare a noii clădiri a Universităţii moscovite, de pe colinele Lenin (azi Vorobiov). Lucrări: *Sisteme autooscilante,* 1944; *Metoda construirii traiectoriilor rădăcinii sistemelor liniare şi a determinării calitative a tipurilor de traiectorii*, 1964, în colaborare.

Teodoreanu, Al. O. (Păstorel)
(1894, Dorohoi – 1964, Iași)

Epigramist. Fiul lui Osvald T. (avocat) și al Sofiei (n. Musicescu) şi fratele lui Ionel T. A absolvit Dreptul la Iaşi şi a practicat avocatura. Gurmand şi iubitor de vinuri. A făcut închisoare din 1959 până

în 1964 pentru epigramele sale antisovietice. Lucrări: Hronicul măscăriciului Vălătuc; Gastronomice, 1973 (rețete culinare proprii), postum.

Teodoreanu, Ionel
(06.01.1897, Iaşi – 3.02.1951, Bucureşti)

Prozator. Fiul lui Osvald T. (avocat) şi al Sofiei (n. Musicescu) şi fratele lui Al. O.T. A studiat Dreptul la Iaşi şi a profesat avocatura. A făcut parte din cercul „Vieţii româneşti" şi a scris mai ales pentru adolescenţi: *La Medeleni,* ciclu compus din romanele *Hotarul nestatornic,* 1925; *Drumuri,* 1926; *Între vânturi,* 1927. A lăsat şi o frumoasă evocare a cenaclului „Vieţii româneşti": *Masa umbrelor,* 1942. A murit în iarna marelui viscol din București.

Teodoreanu, Nicolae
(17.08.1889, Rădeşti, jud. Olt – 19.03.1977, Bucureşti)

Medic veterinar. A absolvit Şcoala Superioară de Medicină Veterinară la Bucureşti. Specializare la Hanovra. Profesor la Şcoala Superioară de Medicină Veterinară din Bucureşti, director al oieriei Palas Constanţa, şef al secţiei pentru Dobrogea la Institutul de Cercetări Zootehnice din Bucureşti. Profesor la Institutul de Biologie din Bucureşti. Fondator al Societăţii de Genetică din România (1936). A realizat rasa Merinos de Pallas. Contribuţii în domeniul geneticii. Lucrări: *Monografia oieriei Pallas,* 1932; *Creşterea oilor,* 1937; *Producţia porcului, conţinând noţiuni de anatomie, fiziologie, igienă şi descrierea amănunţită a raselor, a alimentaţiei şi patologiei porcine*, 1944; *Cercetări asupra originii Merinosului,* 1951. Distins cu Medalia pentru Agricultură a Franţei, Medalia de Aur a Societăţii de Medicină Veterinară din România. Membru corespondent al Academiei Române, 1952.

Teodoreanu, Osvald
(22.11.1869, Iaşi – 17.03.1938, Iaşi)

Avocat. Fiu de avocat. Familia provenea din satul Brusturoasa, pe Trotuş şi se refugiase acolo din Transilvania, după ce generalul Bukov a distrus bisericile ortodoxe. Tatăl lui Al. O. (Păstorel), Ionel T. şi Laurenţiu T. (mort pe frontul Primului Război Mondial în Franţa). Căsătorit cu fiica lui Gavriil Musicescu, Sofia, profesoară la Conservatorul din Iaşi. Judecător de instrucţie şi avocat la Iaşi. Cel mai cunoscut proces al său a fost apărarea comuniştilor în procesul din Dealul Spirii, 1922, Bucureşti, când, prin recunoaşterea Internaţionalei Comuniste şi aderarea la ea, social-democraţia românească a căpătat o aripă mai de stânga, devenită PCR. Senator de Fălciu în Parlamentul României (1831–1832). Ca penalist a contribuit la alcătuirea primului *Cod penal* şi *Cod de procedură penală* din România.

Teodorescu, Anibal
(21.02.1881, Câmpineanca, jud. Vrancea – 29.08.1971, Bucureşti)

Jurist. A absolvit Dreptul la Universitatea din Bucureşti şi s-a specializat la Paris. Profesor şi Decan al Facultăţii de Drept din Bucureşti. Decan al Baroului de avocaţi Ilfov, preşedinte al Uniunii Avocaţilor din România. Este considerat unul dintre fondatorii Dreptului administrativ modern în România. Lucrări: *Asociaţiile comune în Dreptul administrativ,* 1908; *Participarea magistraturii în administraţie,* 1924; *Teoria răspunderii administraţiunii publice pentru daune*, 1942; *Note şi interpretări privind istoria vechiului Drept românesc în sec. XIV şi XV,* 1971. Fondator al Muzeului Comunal din Bucureşti, devenit Muzeul de istorie şi Artă al Municipiului Bucureşti. Membru al Institutului Social Român, al Institutului de Ştiinţe Administrative al României, al Societăţii de Legislaţie Comparată din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1945), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Teodorescu, Constantin C.
(22.03.1892, Bucureşti – ?.07.1972, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele din Bucureşti ca elev al lui Anghel Saligny, Elie Radu, Ion Ionescu, David Emmanuel, Nicolae Vasilescu-Karpen şi Andrei Ioachimescu. Inginer în Ministerul Lucrărilor Publice, a fost chemat de Traian Lalescu la înfiinţarea Şcolii Politehnice din Timişoara (1920) să predea rezistenţa materialelor şi mecanica raţională. A fost rector (1940–1944). A creat la Timişoara primul laborator din ţară de încercare a materialelor. A dat o metodă de comparare a două limite caracteristice pentru materialele supuse la încercări şi a aplicat legea lui Gauss pentru două variabile în unele probleme de încercări de materiale. A înfiinţat la Bucureşti Cercul de Mecanică. Este autorul primului manual de sudură publicat în limba română. Lucrări:

Rezistenţa materialelor, 1923; *Manualul inginerului mecanic,* 1955; *Îmbinări sudate,* 1972. Membru al Societăţii de Rezistenţa Materialelor din România. Profesor Emerit (1962).

Teodorescu, Constantin Dragoş
(06.07.1937, Stâlpu, jud. Buzău)

Inginer. A absolvit Facultatea de Construcţii a Institutului de Căi ferate din Bucureşti. Şef de proiect al noului pod de cale ferată de peste Dunăre, care dublează podul de la Cernavodă construit de Anghel Saligny. Director tehnic al Institutului de Studii şi Proiectări Căi ferate Bucureşti. Profesor la Facultatea de Construcţii a Universităţii Tehnice de Construcţii (1974–1998). Contribuţii în domeniul podurilor din beton armat, al calculului static şi dinamic al structurilor sudate supuse la solicitări variabile. Lucrări: *Poduri peste Dunăre în zona Feteşti-Cernavodă,* 1995. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Teodorescu, Emanoil C.
(10.05.1866, Siminicea, Botoşani – 26.04.1949, Bucureşti)

Botanist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Iaşi. Specializare în anatomie şi patologie vegetală la Sorbona. Profesor la Facultatea de Ştiinţe din Bucureşti. A înfiinţat primul laborator de fiziologie vegetală din România. Lucrări: *Physiologie végétale,* 1912*; Sur le mouvement d'agglomération et de dispersion des zoospores d'algues*, 1938. Membru titular al Academiei Române (1945), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Teodorescu, G. Dem.
(25.08.1849, Bucureşti - 20.08.1900, Bucureşti)

Folclorist. A absolvit Filologia clasică la Paris. A fost primul director la Bibliotecii Fundaţiei Universitare din Bucureşti, a fost ministru al Învăţământului, primul culegător de folclor versificat care a făcut acest lucru în mod ştiinţific: Poesii populare române, 1885.

Teodorescu, Horia Nicolai
(14.11.1951, Iaşi)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electronică la Institutul Politehnic din Bucureşti şi s-a specializat în tehnologia construcţiilor. Profesor la Universitatea Tehnică din Iaşi. Profesor invitat în SUA, Elveţia (Lausanne), Spania (Barcelona), Austria (Linz). Contribuţii legate de ingineria biomedicală şi sisteme inteligente. Lucrări: *Linear Displacement sensor Uses Liquid Crystal Cell, Les traumatismes de l'étrier.* A creat şcoala de sisteme fuzzy şi sisteme inteligente de la Iaşi. Are 18 brevete de invenţie în domeniu. Membru al Asociaţiei Oamenilor de Ştiinţă din România, membru fondator al Societăţii Române de Sisteme Fuzzy, membru al Societăţii Române de Inginerie Biomedicală. Membru al Academiei de Ştiinţe din New York. Membru al Academiei Române (2017).

Teodorescu, Iulian
(05.03.1872, Craiova – 29.04.1935, Bucureşti)

Specialist în Drept penal. A absolvit Facultatea de Drept la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Paris. Profesor, decan al Facultăţii de Drept şi rector al Universităţii din Iaşi. Profesor la Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti. Fondator al Institutului de Ştiinţe Penale din Bucureşti. Lucrări: *Teoria sentinţelor fără durată determinată,* 1901; *Educaţia noastră socială*, 1903; *Chestiuni de drept penal şi ştiinţă penitenciară*, 1904; *Minoritatea în faţa legii penale*, 1904; *Judecătorul de ocol ca ofiţer de poliţie judiciară*, Iaşi, 1909; *Minoritatea în faţa legii penale*, reeditare adusă la zi, 1928. A contribuit la finalizarea *Codului penal* şi *Codului de procedură penală*.

Teodorescu, Paul
(28.06.1888, Bacău – 17.01.1981, Mănăstirea Dintr-un Lemn, judeţul Vâlcea)

General. A absolvit Şcoala Militară de Ofiţeri de Infanterie şi apoi Şcoala Superioară de Război din Bucureşti. Ataşat militar la Paris, director al Şcolii Superioare de Război (1936–1937), subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naţionale, ministru al Aerului şi Marinei (1938–1940). Demis din armată de Ion Antonescu (1940) şi reprimit în 1944. Lucrări: *Divizia în războiul în mişcare. Teme şi soluţiuni,* 3 vol., *Ce trebuie să ştie orice ofiţer din tactica generală*, 1932; *Întrebuinţarea jandarmeriei teritoriale şi operative de război*. Membru corespondent al Academiei Române (1938), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Teodorescu, Petre
(30.06.1929, Bucureşti - 07.08.2013, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Facultatea de Fizico- Matematici a Universităţii din Bucureşti şi Facultatea de Poduri şi Construcţii Masive a Institutului de Construcţii din Bucureşti. Profesor de mecanică la

Universitatea Politehnică din Bucureşti. Contribuţii în domeniul mecanicii solidelor deformabile şi al metodelor matematice utilizate în studiul problemelor la limită ale mecanicii. Lucrări: *Probleme plane în teoria elasticităţii*, 2 vol., 1961, 1966; *Dynamics of Linear Elastic Bodies,* 1975; *Euclidean Tensor Calculus with Applications*, 1983; *Sisteme mecanice. Modele clasice*, vol. I–IV, 1984, 1988, 1997, 2000. Senator de onoare al Universităţii Tehnice a Republicii Moldova. Membru în Consiliul Uniunii Balcanice a Matematicienilor. Membru al Gesellschaft für Angewandte Mathematik und Mechanik şi preşedinte al secţiei sale române (din 2002), membru al Uniunii Europene a Mecanicienilor (EUROMECH), membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Teodorescu, Virgil
(15.06.1909, Cobadin, jud. Constanţa – 02.11.1984, Bucureşti)

Poet. Cumnat cu Eugen Jebeleanu. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. A făcut parte din grupul suprarealist şi a publicat la reviste de stânga, precum: „Reporter", „Tânăra generaţie". Vicepreşedinte al Marii Adunări Naţionale, preşedinte interimar al Uniunii Scriitorilor. În anii războiului a făcut parte (ca membru PCR) dintr-o grupare care a reuşit să scoată din ţară mai mlţi evrei ameninţaţi de legionari. Lucrări: *Blănurile oceanelor,* 1945; *Spectrul longevităţii: 122 de cadavre,* 1946 şi a evoluat spre poezia civică: *Semicerc,* 1964; *Heraldica mişcării,* 1973, *Poezie neîntreruptă,* 1976; *Ancore lucii,* 1977; *Legea gravitaţiei,* 1979; *Culminaţia umbrei*, 1980; *Cât vezi cu ochii,* 1983; *Un ocean devorat de licheni,* 1984. A tradus din Adam Mickiewicz, Byron, Nazim Hikmet, Apollinaire, Paul Eluard, Baudelaire, Louis Aragon ş.a. Membru corespondent al Academiei (1974).

Teodorescu-Branişte, Tudor
(12.04.1899, Pitești – 23.03.1969, București)

Prozator şi gazetar. A lucrat la "Adevărul" și "Jurnalul de Dimineață" (1944-1947), suspendat de cenzura sovietică. A scris în presa de stânga articole de atitudine şi a publicat romane cu subiect social: *Ochiul de nichel*, 1927; *Primăvara apele vin mari*, 1960, eseuri: *Oameni şi cărţi*, 1923; Scara vieţii, 1967; *Oameni şi paiaţe*, 1967.

Teodorian, Valentin
(04.06.1928, Bucureşti – 18.05.1995, Bucureşti)

Tenor. Fiul lui Constantin T. (fondator al Societăţii Operei şi prim-solist al Operei din Bucureşti). A absolvit Conservatorul de Muzică din Bucureşti. Solist al Operei Române. Roluri în: *Paiaţe* (debut), *Bărbierul din Sevilla, O noapte furtunoasă, La Traviata, Evgheni Oneghin, Manon, Gianni Schicchi, Povestirile lui Hoffmann, Lakmé, Boris Godunov, Oedip, Pelleas şi Mélisande, Flautul fermecat, Răpirea din serai, Maeştrii cântăreţi din Nürnberg, Motanul încălţat, Liliacul, Luna*. A dat spectacole la Paris, Praga, Viena, Budapesta, Moscova.

Teodorini, Corneliu
(18.09.1893, Craiova – 09.10.1976, Kreuth, lângă Tegernsee, RFG)

General de divizie. A absolvit Şcoala de Răz-boi la Bucureşti. Specializare în arma Cavalerie în Germania. A fost comandant al Regimentului 1 Cavalerie Călăraşi (1941–1942), şeful propagandei în Marele Stat Major al Armatei (1942), comandantul Brigăzii a VI-a Cavalerie (1942–1944), pe care a condus-o în bătălia Stalingradului (a capturat 1570 de ostaşi sovietici şi 38 de tancuri de asalt incluse în forţele armatei române), comandantul Diviziilor 6 şi apoi 8 Cavalerie (1944), trecut în rezervă în 1945. Distins cu Ordinul german Crucea de Fier (clasa a II-a, 1939; clasa I cu frunze de stejar, 1943) şi Ordinul Mihai Viteazul cu spade, 1943. A plecat în Germania în ultimul an de război.

T(h)eodorini, Elena *nume la naştere* Elena Morţun
(25.03.1857, Craiova – 27.02.1926, Milano)

Soprană. (Numele este răspândit și în Italia, în regiunile Liguria, Veneto Friuli și Messapia. Originea lui e antică, probabil iliră, însemna Dragoste de Dumnezeu.) Și-a început cariera la 6 ani, alături de sora sa, Aura, la Teatrul Teodorini din Craiova (companie cu două teatre de operetă, a tatălui său, Teodor Teodorini, care fusese „cărvunar", prieten cu Gheorghe Magheru, emigrase în Franţa în 1850 şi se întorsese în 1854 ca director al Teatrului din Craiova - unde și-au început cariera Aristizza Romanescu şi Mihai Fotino tatăl, companie și a şi a mamei sale, Maria T., soprană). A fost admisă la Conservatorul din Milano la 14 ani. A debutat în Italia la 17 ani şi a început să cânte la Scala din Milano la 19 ani, fiind prima româncă

admisă pe această scenă. A interpretat toate rolurile celebre, din Giuseppe Verdi, Jules Massenet, Arrigo Boito, I.L. Caragiale, Vasile Alecsandri, George Stephănescu, Wagner, Aron Bobescu etc. A refăcut pe cheltuială proprie Teatrul Liric din Craiova, care fusese întemeiat de părinții ei și care astăzi îi poartă numele.

Teodoroiu, Ecaterina
(14.01.1894, Vădeni, azi Ecaterina Teodoroiu, înglobat în orașul Târgu Jiu – 22.08.1917, Muncelu)

Locotenent, erou. Familie de ţărani. S-a înscris la Şcoala de fete din Bucureşti şi a devenit cercetaş. A intrat în luptă pe frontul Primului Război Mondial după moartea fratelui ei, Nicolae (în 1916), ca soră medicală, în timpul luptelor de pe Jiu, conduse de generalul Ion Dragalina, apoi de Eremia Grigorescu. A combătut epidemia de tifos exantematic. A primit gradul de sublocotenent după o vizită la spitalul din Iaşi, unde era internată, a reginei Maria. A căzut în timpul luptelor de la Varniţa şi Muncelu, când victoria românilor asupra armatei austro-ungare s-a soldat cu pierderi grele. Decorată de regele Ferdinand cu Virtutea Ostăşească de Aur, post-mortem, 1917. Miliţa Petraşcu i-a sculptat un sarcofag în cimitirul din Târgu Jiu.

Teodorovici, Ioan
(1780, Buda sau Pesta – 1845, Buda sau Pesta)

Preot la parohia ortodoxă din Pesta, corector al cărţilor româneşti de la tipografia din Buda. Format în spiritul Şcolii Ardelene. A fost ultimul care a revizuit *Lexiconul de la Buda,* 1825. Lucrări: *Cântare despre începutul şi starea de astăzi a românilor,* 1813 (este o versificare a lucrării lui Petru Maior: *Istoria pentru începutul românilor în Dachia*). Traduceri: Pavel Kengyeldcz – *Istoria universală sau a toată lumea,* 1824; J. F. Marmontel – *Adelaida sau Păstoriţa alpicească*, 1836.

Teodosie
(începutul veacului al XVII-lea – 1708, Bucureşti)

Mitropolit. A participat la edificarea şi târnosirea (1638) mănăstirii fortificate Căldăruşani, menită să apere Bucureştiul de duşmani, inclusiv de Vasile Lupu al Moldovei, care voia să-şi impună un domn prieten în Valahia. A participat de asemenea la ridicarea catedralei mitropolitane, târnosită în 1658, pe când mitropolit al Ungrovlahiei era Ştefan (eveniment descris de Paul de Alep în notele sale de călătorie ca însoţitor în Valahia al lui Macarie al III-lea, mitropolitul Antiohiei). A devenit mitropolit sub domnitorul Radu Leon (1668–1672, 1679–1708). A murit fiind mitropolit şi a fost îngropat în catedrala mitropolitană. A tipărit *Evangheliile, Faptele Apostolilor* şi *Epistolele*, dedicate prinţului Şerban Cantacuzino.

Teotim I Scitul *numit și* Theotimas
(a doua jumătate a sec. al IV-lea, Scythia Minor – primul deceniu al sec. al V-lea, Tomis)

Episcop de Tomis. Dac ca origine, şi-a păstrat părul lung și mustățile, după obiceiul dacilor liberi, ceea ce se va impune în tot creştinismul răsăritean. I-a urmat în scaunul episcopal lui Gherontie. A fost contemporan cu Vasile cel Mare, Grigorie de Nyssa, Grigorie de Nazianz, Ioan Gură de Aur (în linia căruia trebuie situat ca adept al ortodoxiei), deoarece împreună au încercat apropierea hunilor de creştinism şi păstrarea deschiderii ortodoxiei către spiritul filosofiei greceşti (Origenes). A fost la Sinoadele din anii 400 şi 402 de la Constantinopol. A fost preocupat de edificarea de biserici nu numai în Scythia, ci și între Dunăre și Carpaţi. A fost declarat sfânt ierarh al Bisericii Ortodoxe Române cu data de 20 aprilie.

Testemiţanu Nicolae
(01.08.1927, Ochiul Alb, jud. Bălţi, Basarabia - 20.09.1986, Chişinău)

Medic. A absolvit Institutul de Stat de Medicină din Chişinău şi s-a specializat în chirurgie. A fost medic-şef al Spitalului Clinic Republican (1955), profesor şi rector al Institutului de Stat de Medicină din Chişinău, în care calitate deschide noi facultăţi (de stomatologie (1959), de medicină profilactică (1962), de farmacie (1964), mai apoi plasând-o aici şi pe cea de perfecţionare a cadrelor medicale), construieşte spaţii pentru studii, cămine studenţeşti, laboratoare, o bază pentru odihnă şi sport pe litoralul Mării Negre. Pune bazele serviciului traumatologic–ortopedic. A fost un timp Ministru al Sănătăţii al RSSM (1963–1968). A deschis la Chişinău prima grădiniţă cu instruire în limba română. S-a ridicat împotriva aplicării abuzive a pesticidelor în agricultură. A reuşit chiar să scoată o lege în acest sens. A descentralizat serviciul ambulatoriu al ţării. Fondator al revistei „Ocrotirea sănătăţii". Lucrări: *Cornul de berbec ca materie primă nouă în osteo-sinteza oaselor*, 1954; *Ectomia perfectă a echinococului plămânului,* 1957; *Profilaxia traumatismului agricol,* 1958, în colaborare; *Date selective despre ocluzia intestinală în RSSM şi Spitalul clinic republican: Raport,* 1962;

Despre măsurile de continuă ameliorare a asistenţei medicale şi ocrotirii sănătăţii populaţiei RSSM: Raport, 1965; *Actualitatea şi perspectivele dezvoltării asistenţei specializate traumatologico-ortopedice şi de protezare în RSSM,* 1968, în colaborare; *Perfecţionarea predării medicinei sociale şi organizării ocrotirii sănătăţii şi antrenarea deprinderilor instructiv-didactice şi organizaţional-obşteşti la studenţi,* 1978, în colaborare. Medic Emerit al Moldovei. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Universitatea de Medicină şi Farmacie şi o stradă din Chişinău îi poartă astăzi numele.

Teutsch, Friedrich
(16.09.1852, Sighişoara – 11.02.1933, Sibiu)

Episcop şi istoric. Etnie germană. A absolvit Dreptul la Sibiu. Specializare la Heidelberg şi Leipzig în teologie şi istorie. Episcop al Bisericii Luterane (protestante) din Transilvania (din 1906). Contribuţii la studierea istoriei saşilor. Lucrări: *Die Unionen der Drei Ständischen Nationen in Siebenbürgen bis 1542,* 1874; *Die Siebenbürgisch-Sächsichen Schulordnungen,* 2 vol., 1892; *Geschichte der Evangelischen Kirsche in Siebenbürgen,* 2 vol., 1921, 1922. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Teutsch, Mattis Hans
(13.08.1884, Braşov – 17.03.1970, Braşov)

Pictor, sculptor şi grafician. German ca etnie. A absolvit Facultatea de Arte Decorative la Budapesta şi Academia Regală la München. Numele de familie este al tatălui său vitreg. A fost profesor de arte plastice la Liceul Industrial din Braşov. A început ca expresionist, iar în 1918 s-a alăturat grupării Abstrakte Gruppe der Sturm. A fost şi teoretician al mişcării abstracte (de tip constructivist), publicând lucrarea *Kunstideologie,* 1931. Preşedinte al Filialei UAP Braşov. Liceul din Braşov unde a fost profesor, îi poartă astăzi numele.

Theoctist Scriban
V. Scriban, Theoctist

Theodorescu, Barbu
(14.08.1905, Craiova – 18.01.1979, Bucureşti)

Bibliograf. Urmează Facultatea de Litere şi Filosofie şi, concomitent, Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti. În perioada 1929–1931 a urmat cursuri de specializare în Italia, Franţa şi Elveţia. Secretar al marelui savant Nicolae Iorga, numit în 1931–1932 şi director de cabinet al preşedintelui Consiliului de Miniştri. A organizat Casa Romena (clădirea donaţie N. Iorga) din Veneţia (azi Centrul Cultural Român). A lucrat ca profesor de liceu la Bucureşti, asistent universitar, lector, conferenţiar. Este organizatorul Ateneului N. Iorga din Bucureşti. A colaborat la organizarea cursurilor Universităţii Populare din Vălenii de Munte (locuința lui N. Iorga) şi a Ligii Culturale. În ultimii ani şi-a dedicat cea mai mare parte a vieţii cercetării, editării şi popularizării operelor lui Iorga. În 1968 a publicat o monografie *Nicolae Iorga*. S-a manifestat din plin ca bibliograf şi istoric al bibliografiei române. În 1939 obţine doctoratul în Litere şi Filosofie cu teza *Istoria bibliografiei române*. În acelaşi an a văzut lumina tiparului *Manualul bibliotecarului* – primul manual de organizare a bibliotecilor, urmat de *Istoria bibliografiei române* (1945). În 1972 a apărut *Istoria bibliografiei române* în două părţi.

Theodorescu, Bazil
(12/24.01.1891, Bucureşti – 29.09.1967, Bucureşti)

Medic. A început Facultatea de Medicină la Bucureşti şi a terminat-o la Paris, cu specializarea medicină internă. Şef de clinică la Spitalul Colţea, profesor la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. A fost unul dintre fondatorii şcolii româneşti de cardiologie. Contribuţii în domeniul studierii influenţelor meteorologice asupra afecţiunilor coronariene, al patogeniei şi tratamentului anginei pectorale. Lucrări: *Actualităţi în cardiologie,* 1957; *Profilaxia şi tratamentul insuficienţei coronariene,* 1958; *Cardiologia,* 2 vol., 1960, 1961. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Academiei de Medicină din Paris, al Societăţii Franceze de Cardiologie. Membru titular al Academiei Române (1965).

Theodorescu, Cicerone
(09.02.1908, Bucureşti – 18.02.1974, Bucureşti)

Poet. Licenţiat în Litere şi Filosofie la Bucureşti, membru fondator al Uniunii Scriitorilor, vicepreședinte al ei. A început ca suprarealist, dar a adus în poezie maşinismul industrial tratat expresionist: *Un cântec din uliţa noastră,* Premiul de Stat, 1953. A scris şi versuri pentru copii: *Pădurea de cleştar,* 1967. Este principalul traducător al lui Vladimir Maiakovski în româneşte. A scris un poem cu sens identitar, *Traian,* rămas nepublicat. A semnat și cu pseudonimele Radu Lăncieru, Victor Sângeru, C. Tudor, C. Tudoran.

T(h)eodorescu, Nicolae-Victor
(18.07.1908, Bucureşti – 2000, Bucureşti)

Matematician. Tatăl lui Radu Th. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Matematici, la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Sorbona în analiză matematică. A lucrat cu Octav Onicescu, apoi a devenit profesor la Institutul de statistică, actuariat şi calcul din Bucureşti (1931–1948). În 1948 a fost numit simultan şef de Catedră în trei locuri: Institutul Politehnic, Facultatea de Electrotehnică, unde a predat din 1948 până în 1952 matematici speciale aplicate; Institutul de Construcţii, din 1948 până în 1953 şi la Universitate, Facultatea de Matematică, unde a predat ecuaţiile fizice matematice, Catedră transformată în Catedra de ecuaţii diferenţiale. A dezvoltat teoria derivatei areolare a lui D. Pompeiu, numită azi teoria Pompeiu-Theodorescu şi a generalizat la spaţiul tridimensional un rezultat obţinut de Gr. Moisil, numit acum operatorul Theodorescu-Moisil. A pus bazele unei teorii generale a sistemelor. Membru al CC al PCR (1970–1980). Lucrări: : *La derivée aréolaire,* 1936; *Metode vectoriale în fizica matematică,* 1953; *Fundamentele unei teorii generale a mărimilor şi operaţiilor: noţiunea generală de mărime; Caracterul interdisciplinar al operei lui Newton,* 1987. Premiul de Stat (1953). Secretar general al Uniunii Matematicienilor de expresie latină. Membru al Societăţii de Ştiinţe Matematice din România. Membru al Academiei Române (1963).

Theodorescu, Radu
(12.04.1933, Bucureşti – 14.08.2007, Québec, Canada)

Matematician. Fiul lui Nicolae-Victor Th. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din Bucureşti. Cercetător la Institutul de Matematică al Academiei Române, din 1964 director pentru Statistică industrială la Centrul de Statistică Matematică al Academiei. Plecat în Canada (1968), a fost profesor la Universitatea Laval. A pregătit absolvenţi pentru Québec. Membru al Institutului Internaţional de Statistică (1969), al American Society for Quality (1989), membru de onoare al Societăţii de Statistică a Canadei.

Theodorescu, Răzvan (Emil)
(22.05.1939, Bucureşti)

Istoric al culturii şi istoric de artă. A absolvit Facultatea de Istorie la Universitatea din Bucureşti. Cercetător la Institutul de Istoria Artei, apoi profesor la Institutul de Arte Plastice din Bucureşti. Profesor invitat la Poitiers. Numit preşedinte al Radioteleviziunii Române (1990–1992). Senator social-democrat în legislatura 2000–2004, ales în judeţul Iaşi. În 2004 a fost numit în funcţia de membru în Colegiul Naţional al Institutului Revoluţiei Române din Decembrie 1989. Ministru al Culturii şi Cultelor. Lucrări: *Mănăstirea Dragomirna* (1965); *Mănăstirea Bistriţa* (1966); *Biserica Stavropoleos* (1967); *Bizanţul, Balcanii şi Occidentul la începuturile culturii medievale româneşti (secolele XI-XIV)* (1974); *Un mileniu de artă la gurile Dunării (400– 1400* (1976); *Itinerarii medievale* (1979); *Piatra celor trei prelaţi* (1979); *Apel la istorie* (1980); *Civilizaţia românilor între medieval şi modern. Orizontul imaginii* (1550–1800) – 2 vol. (1992); *Drumuri spre ieri* (1992); *900 zile de manipulare* (1994); *Pictura murală moldovenească din secolele XV şi XVI* (1995); *Românii şi Balcanicii în Civilizaţia sud-est europeană* (1999); *Puţină istorie* (1999). Membru al Academiei Române (2006). Cavaler al Legiunii de Onoare a Franţei. Distins cu Ordinul Steaua României în grad de Comandor (2002).

Theodorescu-Sion, Ion
(02.09.1882, Ianca, jud. Brăila – 1939, Bucureşti)

Pictor. A absolvit Şcoala de Belle Arte din Bucureşti. Specializare la Academia de Arte Frumoase din Paris. A făcut parte din grupul de artişti care a pictat subiecte naţionale pentru a sprijini întemeierea unui Muzeu Naţional de Artă. Primitivist ca gen. Membru fondator al Asociaţiei Arta Română din Iaşi. A pictat portrete de ţărani din provinciile româneşti, naturi moarte şi peisaje din Dobrogea şi Balcic. Prieten cu Zambaccian, care i-a achiziţionat numeroase picturi. A fost distins cu Ordinul Coroana României în grad de Ofiţer (1923), primind şi medalia Bene Merenti.

Theohari, Anibal
(20.08.1873, Bucureşti – 05.02.1933, Bucureşti)

Balneolog. A absolvit Facultatea de Medicină din Paris. Specializare la Heidelberg. Profesor la Facultatea de Medicină din Iaşi, apoi din Bucureşti. Director al Institutului de Balneologie din Bucureşti şi al clinicii de specialitate pe care a creat-o la Spitalul Brâncovenesc. Fondator al Societăţii de Hidrologie Medicală şi Climatologie (1922) şi al „Revistei de hidrologie medicală şi climatologică“ (1924). A studiat efectele terapeutice ale apelor minerale româneşti (investigaţii clinice, biochimice, fizio-patologice). Contribuţii în domeniul stabilirii principiilor eticii medicale. Lucrări: *Etude sur la structure fine des cellules principales, de bordure et pylorique de l'estomac* (1899); *Etude sur la structure fine de l'épithélium des tubes contournés de rein* (1900); *Uber ein gastrotoxisches Serum* (1905); *Tratamentul hidromineral al boalelor stomacului, intestinelor, ficatului; Tratatul elementar de terapeutică,* 5 vol. (1922–1931).

Thiamarkos
(sec. I î.H. – sec. I d.H.)

Rege dac. A domnit după Burebista (în condiţiile în care regatul acestuia se sfărâmase), în partea de nord-vest a Olteniei de astăzi şi a stăpânit cetatea **Buri**dava (în Vâlcea, unde există și astăzi toponimul **Buri**la), unde săpăturile arheologice (din 1973, 1976) au descoperit, în atelierele de olărit (în stilul din Ciprul antic), două inscripţii cu alfabet grec cu numele lui. (Trebuie spus că regatele antice din Mediterana de Est și dintre Dodecanez și Carpați foloseau literele alfabetului grec - scrierea A, nu B, care a dat limba greacă - dar care aveau valori diferite, în funcție de limba pe care o exprimau). Numele se dădea și în triburile de traci dardani (aceia care au dat și numele strâmtorii Dardanele). A fost contemporan cu Octavian August.

Tighineanu, Ion
(22.03.1955, Sofia, Republica Moldova)

Inginer. Specializare la Institutul de Fizică şi Inginerie şi la Institutul de Fizică Lebedev al Academiei de Ştiinţe din Moscova. Cercetător la Institutul de Fizică Aplicată al AŞM, profesor şi prorector al Universităţii Tehnice din Chişinău. Director al Centrului Naţional de Studiu şi Testare ale Materialelor, reprezentantul Moldovei la Centrul Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna (Rusia). Contribuţii la fizica semiconductorilor şi nanostructurilor. Laureat al Premiului de Stat al Moldovei. Distins cu titlul de Om Emerit în Ştiinţă. Membru corespondent şi vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (din 2004). Membru al Asociaţiei Americane pentru Promovarea Ştiinţei, al Consiliului Asociaţiei Euro-Asiatice de Transfer Tehnologic, Ekaterinburg, Rusia.

Tiktin, Heimann (Haymann) Hariton
(09.08.1850, Breslau, azi Wrocław, Polonia - 13.03.1936, Berlin)

Lingvist. Originar din Silezia. Doctor în filologie la Universitatea din Leipzig, format la școala lui Gustav Weigand. Stabilit în România (1869–1905), a predat româna la Seminarul de limbi orientale din Iaşi. A colaborat la „Convorbiri literare“ şi a fost prieten cu Mihai Eminescu. A lăsat studii de istoria gramaticii şi gramatici comparate, situînd astfel româna în ansamblul limbilor romanice şi în spaţiul geografic în care se vorbeşte: *Der Vocalismus des Rumänischen*, 1886–1889; *Der Konsonatismus des Rumänischen*, 1900; *Gramatica română,* 2 vol., 1891; *Rumänisch- Deutsches Wörterbuch,* 1895–1925. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Tilea, Viorel Virgil
(06.04.1896, Sibiu – 20.09.1972, Londra)

Diplomat. Nepot al lui Ion Raţiu. A studiat Dreptul şi Economia la Cluj, Bratislava, Viena şi Londra. A fost secretar al Consiliului Naţional Român şi delegat la Conferinţa de Pace de la Paris, precum şi secretar particular al preşedintelui Consiliului Dirigent al Transilvaniei. Între 1919 şi 1923 a îndeplinit funcţia de secretar al Legaţiei României la Londra, iar în 1926 a înfiinţat pentru prima dată în România o asociaţie culturală anglo-română, la Cluj. Preşedinte al tineretului naţional-ţărănesc din Transilvania în perioada 1926–1931. Membru al Parlamentului României, 1928, iar în guvernele naţional-ţărăniste (1930–1931; 1931–1933) a fost subsecretar de stat. Membru al delegaţiei României pentru Liga Naţiunilor (1929–1933), preşedinte al Asociaţiei Anglo-Române de la Bucureşti (1933–1939). Secretar executiv al Frontului Românesc în Transilvania. În ianuarie 1939 a fost numit ministru plenipotenţiar al României la Londra, funcţie ce a deţinut-o până în iulie 1940 (îi avea în subordine pe Matyla Ghyka, Mircea Eliade, Marcu Beza ş.a.). Anti-antonescian, carlist. În 1939 s-a prezentat la Intelligence Service şi a informat că ştie, din surse secrete, că Germania nazistă urma să atace România şi s-o dezmembreze după modelul, deja întâmplat, al Cehoslovaciei. Și acest incident a provocat încetarea politicii de reconciliere a Londrei şi Parisului faţă de Berlin. Regimul antonescian i-a retras cetăţenia română şi i-a confiscat bunurile. Distins cu Ordinul de Comandor al Imperiului Britanic.

Timică, G(h)eorg(h)e *nume la naştere* Dumitru Georgescu
(1886, Bucureşti – 1954, Bucureşti)

Actor. Soţul Siviei Dumitrescu T. A absolvit Academia de Teatru la Bucureşti şi a fost actor la diverse companii (Teatrul Ventura), apoi actor al Teatrului Naţional şi profesor la Institutul de Teatru şi Film din Bucureşti. A fost unul dintre pionierii filmului românesc: *Fistic amorezat*, 1913; *Maiorul Mura* (singurul dintre filmele sale care se păstrează), 1927; *O noapte de pomină*, 1939; *Odesa în flăcări* și *Cătușe roșii*, 1942; *Bulevardul Fluieră Vântu'*, 1950.

Timotei
(sfârşitul sec. al IV-lea d.H., Macedonia – începutul sec. al V-lea d.H, Tomis)

Episcop al Tomisului (colonie a Miletului la Pontul Euxin din sec. VII îH) în Scythia Minor (Dobrogea de azi). Valah. S-a călugărit în Capadocia (în Asia Mică, azi Turcia), datorită lui Vasile cel Mare. Teolog angajat în disputele religioase care au separat Bizanţul de Imperiul Roman de Apus. A participat la Sinodul ecumenic de la Efes, 431 d.H., contra nestorienilor. A fost urmat în scaun de episcopul Ioan. Declarat sfânt ierarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Timotin, Alexandru
(29.04.1925, Iaşi – 14.06.2007, Bucureşti)

Inginer. A absolvit în 1949 Politehnica din Bucureşti, unde a obţinut şi titlul de doctor inginer în Electrotehnică teoretică (1958) şi de doctor docent în ştiinţe (1970). Din 1949 este cadru didactic al Catedrei de Electrotehnică a Politehnicii, profesor titular (din 1968), conducător de doctorat (din 1966) şi preşedinte al Departamentului cu predare în limbi străine (1990–1995). Domenii ştiinţifice: electrodinamica macroscopică, energia electromagnetică, procesele tranzitorii de câmp, câmpul cvasistaţionar în conductoare masive, propagarea undelor pe linii cu pierderi, teoria câmpului electrodifuziv, terminologia ştiinţifică şi structurile ei semantice. A fost redactor la *Lexiconul Tehnic Român* (1958–1965). Din 1984 coordonează elaborarea structurilor *Tezaurului de Concepte al terminologiei C.E.I.* Membru titular (1999) al Academiei Române, membru al IEEE (1991), membru (1991) al Consiliului Ştiinţific al Asociaţiei Universităţilor Francofone, Ofiţer al Ordinului Palmes Académiques, Franţa (din 1993).

Timuş, Andrei
(18.10.1921, Molovata Nouă, Basarabia)

Jurnalist. (Molovata Nouă se află pe malul stâng al Nistrului, adică în Transnistria. Numele de familie este căzăcesc. Mai mulți comandanți ai cazacilor zaporojeni, inclusiv români, l-au purtat.) A absolvit Facultatea de

Ziaristică a Şcolii Politice Superioare din Moscova. Specializare la Institutul de Economie al AŞM. Rănit în al Doilea Război Mondial. A fost vicepreşedinte al Comitetului Republican pentru Radio şi Televiziune; director adjunct al Editurii CC al PCM; vicepreşedinte al Comitetului Republican pentru Presă; redactor-şef adjunct şi redactor-şef al *Enciclopediei Sovietice Moldoveneşti*; şef de sector la Secţia de Filosofie şi Drept a AŞM; cercetător la Institutul de Filosofie, Sociologie şi Drept al AŞM, ulterior Institutul de Filosofie, Sociologie şi Ştiinţe Politice. A cercetat factorii sociali şi economici ai creşterii eficienţei economice în complexul agro-industrial, eficienţa mijloacelor de comunicare în masă, politicile sociale în perioada de trecere la economia de piaţă. Membru fondator al Uniunii Jurnaliştilor din Moldova (1957). Fondator al Asociaţiei Sociologice din Moldova (1976). Distins cu Premiul de Stat al RSSM, titlul de Om Emerit, Ordinul Drapelul Roşu de Muncă şi Medalia pentru Vitejie în Muncă. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Tipei, Nicolae
(19.04.1913, Călăraşi – 16.03.1999, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Institutul Politehnic din Bucureşti şi s-a specializat în aviaţie. Profesor la același institut, la Universitatea Stanford (din 1971) şi, în paralel, membru al Laboratorului de Cercetare General Motors, Departamentul de Mecanica Fluidelor (1978–1983). Lucrări: *Probleme de aerodinamică şi mecanica avionului*, 1942; *Hidrodinamica lubrificaţiei*, 1957; *Lagăre de alunecare*, 1961; *Tribologia. Domeniul şi aplicaţiile sale*, 1970; *Concepţii şi tendinţe actuale în tehnica aerospaţială*, 1971. Membru corespondent al Academiei Române (1963), exclus în 1971, repus în drepturi în 1990.

Tismăneanu, Leonte *nume la naştere* Leonid Tismeneţki
(26.02.1913, Soroca, Basarabia – 1981, Bucureşti)

Militant politic. Tatăl lui Vladimir T. Membru al PCR din 1933. A făcut de două ori închisoare până în 1936, când a plecat să lupte în Brigăzile Internaţionale din Războiul Civil din Spania. Troțkist. După înfrângerea stângii a plecat în Franţa, apoi în URSS. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a fost redactor la Radio Moscova pentru emisiunile în limba română (coleg cu Leonte Răutu, Ana Pauker, Vasile Luca). Repatriat la iniţiativa NKVD-ului în 1948, când şi-a românizat numele. N-a deţinut funcţii prea înalte în aparatul de partid, dar toate au fost pe linia propagandei. Exclus din PCR în perioada Gheorghiu-Dej.

Tismăneanu, Vladimir
(04.07.1951, Braşov)

Politolog. Fiul lui Leonte T. Coleg de liceu cu Nicu Ceauşescu la Bucureşti, a absolvit Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti. Plecat din ţară în 1981 cu destinaţia SUA, via Spania –Venezuela. Director al Centrului de Studii ale Societăţilor Postcomuniste la Universitatea Maryland, SUA, editor al jurnalului „East European Politics and Societies". Lucrări: *Reinventing Politics: Eastern Europe from Stalin to Havel* (1992); *Fantasies of Salvation: Nationalism, Democracy and Myth in Post-communist Europe* (1998); *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc* (2005). La cererea preşedintelui României, Traian Băsescu a fost preşedinte al Comisiei Prezidenţiale de Analiză a Dictaturii Comuniste din România şi a scris aşa-numitul *Raport Tismăneanu* (2007), de condamnare a comunismului (perioada socialistă) în România, unde tatăl său este folosit ca exemplu negativ. Distins cu Premiul Fundaţiei Culturale Române (2001).

Titulescu, Nicolae
(04.03.1882, Craiova – 17.03.1941, Cannes)

Diplomat şi om politic. După terminarea liceului Carol I la Craiova în anul 1900, studiază Dreptul la Paris, obţinându-şi doctoratul cu teza *Essai sur une théorie des droits éventuels.* În 1905 s-a întors în România ca profesor de Drept la Universitatea din Iaşi, iar în 1907 se mută în Bucureşti. În urma alegerilor din 1912 devine deputat pe listele Partidului Conservator-Democrat condus de Take Ionescu, iar cinci ani mai târziu devine membru al guvernului lui Ion I.C. Brătianu ca ministru al Finanţelor. În vara anului 1918, împreună cu alţi fruntaşi români (Take Ionescu, Octavian Goga, Traian Vuia, Constantin Mille), înfiinţează la Paris Comitetul Naţional Român, cu scopul de a propaga în opinia publică internaţională dreptul poporului român la unitatea naţională, comitet recunoscut oficial de guvernele puterilor aliate ca organ

plenipotenţiar al naţiunii române. Între 1927 şi 1936 a fost de mai multe ori ministru de Externe. Începând din 1921 a funcţionat ca delegat permanent al României la Liga Naţiunilor de la Geneva, fiind ales de două ori (1930 şi 1931) preşedinte al acestei organizaţii. În această calitate a militat pentru păstrarea frontierelor stabilite prin tratatele de pace, pentru raporturi de bună vecinătate între statele mari şi mici, pentru respectarea suveranităţii şi egalităţii tuturor statelor în relaţiile internaţionale, pentru securitate colectivă şi prevenirea agresiunii. Unii contemporani i-au reproșat apropierea nepotrivită de ministrul de Externe al URSS, Maxim Litvinov, ca şi încrederea arătată liderilor bolşevici. Simpatia deschisă pentru acţiunile stângii europene, cu precădere în Războiul Civil din Spania, a fost, de asemenea, rău văzută de clasa politică de dreapta din România vremii. Şi-a bazat întreaga activitate pe problemele majore, fundamentale, ale politicii externe a României. După instaurarea fascismului în Germania, dându-şi seama de pericolul pe care-l reprezenta acesta pentru România (ca şi pentru alte state europene), a depus o vie activitate în direcţia întăririi colaborării internaţionale, în interesul păcii şi securităţii europene. Astfel, a semnat la Londra, în 1933, în numele guvernului României, Convenţia de definire a agresorului şi a depus eforturi remarcabile pentru încheierea în 1933 a Micii Înţelegeri şi în 1934 a Înţelegerii Balcanice, pacte regionale în care vedea o pavăză împotriva agresiunii potenţiale a Germaniei. În 1936, în condiţiile virajului profascist al României, regele Carol al II-lea îl îndepărtează din toate funcţiile oficiale şi îl obligă să părăsească ţara. Stabilit la început în Elveţia, apoi în Franţa, a propagat chiar şi în exil, prin conferinţe şi articole de ziar, ideea prezervării păcii, anticipând pericolul unui nou război. Mormântul lui se află în Șcheii Braşovului, un loc simbolic al identităţii româneşti. Membru de onoare al Academiei Române (1930).

Toader Diacul

(sfârşitul sec. al XVII-lea, Feldru, Bistriţa, Transilvania – prima jumătate a sec. al XVIII-lea, Moldova)

Cărturar. A fost preceptorul copiilor şi nepoţilor boierului moldovean Pătraşcu Ciogolea, logofăt al lui Vasile Lupu. Avea o filosofie populară robustă şi scrierile lui sunt monumente ale limbii române, vorbită unitar în Transilvania şi Moldova. Demn urmaş al cronicarilor şi predecesor al lui Ion Creangă. Lucrări: *Cuvântul la înmormântarea Sofroniei Ciogolé,* 1639.

Tocilescu, Grigore

(26.10.1850, Fefelei, Prahova – 18.09.1909, Bucureşti)

Istoric, arheolog, epigrafist şi folclorist. După terminarea şcolii primare şi a gimnaziului la Ploieşti, pleacă întâi la Bucureşti, unde termină liceul la Sf. Sava, după care urmează studiile superioare la Praga şi Viena. Obţine titlul de doctor în filosofie şi licenţa în Drept. Întors în ţară, ocupă în 1881 postul de profesor de istorie antică şi de epigrafie la Universitatea din Bucureşti, secretar general la Ministerul Învăţământului şi senator conservator de mai multe ori. Este unul din primii istorici care s-a ocupat de studiul civilizaţiilor de pe teritoriul fostei Dacii. Ca folclorist a publicat în colaborare o vastă culegere folclorică. Director al Muzeului Naţional de Antichităţi din Bucureşti. El a descoperit *Cronograful* lui Mihail Moxa şi manuscrisele lui Dimitrie Cantemir aflate în Arhivele rusești (trimis acolo cu sprijinul lui Alexandru Odobescu şi Mitiţă Sturdza, a locuit chiar la Arhive, a lucrat cu 10 copişti basarabeni şi a adus în ţară copii ale manuscriselor după care a alcătuit prima ediţie de *Opere* D. Cantemir, 7 volume, 1878–1900). A scris *Dacia înainte de romani din punct de vedere geografic, istoric şi arheologic*, Premiul Academiei, 1897 (bazată pe săpături arheologice proprii în ţară, ca și pe insula Torcello, Veneția). Este considerat părintele epigrafiei româneşti prin lucrarea *Monumente epigrafice şi sculpturale ale Muzeului Naţional de Antichităţi,* 1902; *Marele Dicţionar Geografic al României*. Ca folclorist a făcut parte din şcoala lui B.P. Hasdeu. A alcătuit culegerea *Materialuri folkloristice,* 1900, bazată pe chestionare. Membru al Academiei Române (1890), vicepreşedinte al ei (1895–1898), preşedinte al Secţiei Literare (1898–1901) şi Secţiei Istorice (1901–1903).

Todea, Alexandru

(05.06.1912, Teleac, Comitatul Mureş- Turda - 22.05.2002, Târgu Mureş)

Cardinal greco-catolic. Mitropolitul Vasile Suciu l-a trimis pentru studii teologice la Roma, la Colegiul De Propaganda Fide, fiind promovat doctor în Teologie în 1940. În 1938 a fost hirotonisit diacon de către episcopul de Cluj-Gherla, cardinalul in pectore de mai târziu, Iuliu Hossu. În octombrie 1948 Biserica Română Unită cu Roma a fost scoasă în afara legii. În aceste condiţii, în 1950 a fost

consacrat în clandestinitate episcop titular de Cesaropolis, în fapt adjunct al episcopului Ioan Suciu, administrator apostolic al Arhidiecezei de Alba Iulia şi Făgăraş (cu sediul la Blaj). În 1951 a fost arestat din nou şi dus la sediul Securităţii din Reghin, apoi la cel din Târgu Mureş, după care a fost transferat la Ministerul de Interne, la Jilava şi la Uranus, unde a fost anchetat timp de 13 luni, după care a urmat procesul din 15 februarie 1952, unde procurorul i-a cerut condamnarea la moarte. Tribunalul Militar Bucureşti l-a condamnat la muncă silnică pe viaţă. În 1952 a fost mutat la Sighet, unde déjà erau încarceraţi ceilalţi episcopi români uniţi cu Roma. În 1990 Sfântul Scaun l-a dezlegat de titlul de episcop de Cesaropolis şi, ţinând cont de preferinţele Conferinţei episcopatului din 14 martie 1986, l-a numit Arhiepiscop de Alba Iulia şi Făgăraş şi l-a confirmat mitropolit al Bisericii Române Unite cu Roma (greco-catolică). În 1991 a fost ridicat la demnitatea de cardinal. Lucrări: *Pentru tine, învăţătoare apostolă,* Blaj, 1942; *Cascada Tinereţii*, Blaj, 1943; *Rugăciunea tineretului,* Blaj, 1945, o carte de rugăciuni de 400 de pagini). Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Todea, Cornel
(18.11.1935, Cluj - 30.08.2012, București)

Regizor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică la Bucureşti. A fost regizor de televiziune (peste 200 de spectacole), regizor şi director al Teatrului Ion Creangă. A regizat şi pentru Teatrul Naţional din Bucureşti, Iaşi, Cluj, Teatrul Nottara, Teatrul Bulandra, Teatrul Mic, Opera din Bucureşti. Distins de mai multe ori cu Premiul APTR, Premiul UNITER. Distins cu Ordinul Muncii clasa a III-a şi Ordinul Serviciu Credincios în grad de Cavaler.

Todică, Gavril
(03.02.1877, Iclodul Mare, lângă Gherla, jud. Cluj – 23.04.1946, Geoagiu, jud. Hunedoara)

Popularizator al ştiinţelor. A absolvit Facultatea de Științe, secţia Fizico-Chimice a Universităţii din Bucureşti. S-a specializat la Altenburg, Franţa, în chimie industrială. S-a stabilit la Geoagiu, unde s-a ocupat de astronomie şi popularizarea ştiinţei. Și-a creat un mic observator astronomic, a corespondat cu Camille Flammarion, a scos revista „Convorbiri ştiinţifice" (1917–1923), singura cu acest profil din Transilvania vremii. Membru corespondent al Societăţii Franceze de Astronomie. Membru corespondent al Secţiunii ştiinţifice a ASTRA. A scris şi articole de ştiinţe social-istorice, economice, filologie şi folclor. Lucrări: *Convorbiri ştiinţifice*, 1917–1920; *Studii ştiinţifice*, 1910–1912; *Palavre*, 1906; *Hades*, 1912.

Todoran, Traian
(1952, Sân Mihai, lângă Alibunar, Banatul Sârbesc)

Scenograf şi realizator de televiziune. A absolvit Şcoala Normală la Vârşeţ şi Academia de Arte Plastice la Bucureşti. Pictează, dar este şi realizator de documentare la Televiziunea din Novi Sad, face regie de teatru pentru spectacolele din cadrul Zilelor de Teatru ale Românilor din Voivodina, inclusiv performance. Membru al Asociaţiei Ziariştilor din Serbia şi al Asociaţiei Artiştilor Plastici din Voivodina. Premii pentru film documentar la festivalurile de la Kučevo şi Torac din Serbia, Ujgorod din Ucraina, Slătioara, Târgu Mureş – România și Chișinău – Republica Moldova.

Todoraşcu, Eugenia
(11.09.1936, Hlinaia, Transnistria – 20.07.2010, Chişinău)

Actriţă. A absolvit Şcoala de teatru B. Şciukin din Moscova. Actriţă la Teatrul Luceafărul, apoi la Teatrul Dramatic din Chişinău. Profesoară la Liceul de teatru de pe lângă Teatrul Municipal al Tineretului. A jucat în numeroase filme. Filmografie: *Podurile*, 1973; *Bărbaţii încărunţesc de tineri*, 1974; *Corespondentul vostru special*, 1987; *Ce-i trebuie omului*, 1975; *Trânta*, 1977; *Trecea o lebădă pe ape*, 1982; *În zorii revoluţiei*, 1984; *Cum să devii celebru*, 1984; *Codrii*, serial tv, 1991; *Volkodav*, Mosfilm, 2006. Distinsă cu Premiul de Stat al RSSM. Artistă a Poporului.

Toduţă, Sigismund
(17.05.1908, Simeria – 03.07.1991, Cluj-Napoca)

Compozitor, muzicolog, profesor. Fiu de feroviar. Și-a făcut studiile superioare la Conservatorul de muzică şi artă dramatică din Cluj (1926–1930, secţia pedagogie; 1926–1932, secţia pian; 1930–1936, secţia compoziţie), unde i-a avut profesori pe Marţian Negrea (compoziţie) şi Ecaterina Fotino-Negru (pian). A urmat specializări la Roma, la

Academia Santa Cecilia (1936–1938) – cu Ildebrando Pizetti (compoziţie) şi Alfredo Casella (pian) – şi, în paralel, la Istituto Pontificio di Musica Sacra (1936–1938), pentru orgă şi compoziţie religioasă. A obţinut titlul de doctor în muzicologie (Roma, 1938) la Istituto Pontificio di Musica Sacra, cu tema Transcrierea şi comentarea unor lucrări de tinereţe, necunoscute, semnate de G. Fr. Anerio. Ca urmare a acestui fapt, începând din 1970 i se încredinţează – pentru prima dată în România – conducerea ştiinţifică a doctoratului în stilistică muzicală. A fost profesor de muzică la Blaj (1939–1942), apoi asistent-corepetitor la Conservatorul de muzică şi artă dramatică din Cluj-Timişoara (1942–1944, în timpul cedării Ardealului). După război devine secretar artistic al Filarmonicii Ardealul din Cluj (1945–1949). A fost profesor de teorie-solfegiu-dictat, armonie, contrapunct, fugă, forme şi compoziţie la Conservatorul Gh. Dima din Cluj (1946–1973), timp în care a deţinut şi funcţia de rector, din 1962 până în 1965, iar din 1973 până la moarte a activat ca profesor-consultant. Între 1971 şi 1974 a fost şi director al Filarmonicii de Stat din Cluj. Activitatea sa creatoare a fost recompensată cu numeroase distincţii: Premiul al II-lea de compoziţie George Enescu (1940); premiul Robert Cremer (1943); Premiul de Stat (1953, 1955); premii ale Uniunii compozitorilor (1973, 1976, 1978); Premiul George Enescu al Academiei Române (1974). În cele trei perioade de creaţie se disting tendinţele de apropiere şi contopire ale intonaţiilor religioase gregoriene şi bizantine cu cele folclorice (româneşti) şi de aplicare a lor pe trunchiul marilor forme ale muzicii europene. Este primul compozitor român care, după George Enescu şi Paul Constantinescu, ajunge la un adevărat stil personal. În 1957 a primit titlul de Maestru Emerit al Artei. A fost membru al Academiei de Ştiinţe Sociale şi Politice (1970–1989) şi membru corespondent al Academiei Române (martie 1991). Liceul de Muzică din Cluj-Napoca îi poartă numele.

Tohăneanu, Gheorghe
(07.05.1925, Galaţi – 27.08.2008, Timişoara)

Lingvist. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti, profesor la Universitatea din Timişoara. Specializat în stilistică literară. Lucrări: *Studii de stilistică eminesciană*, Premiul Academiei, 1965; *Stilul artistic al lui Ion Creangă*, 1969; *Expresia artistică eminesciană*, 1975; *Dincolo de cuvânt. Studii de stilistică şi versificaţie*, 1976; *Eminesciene,* 1989; *Neajungerea limbii. Comentarii la „Ţiganiada" de I. Budai-Deleanu*, 2001; *Surugiu la cuvinte*, 2004. Distins cu Ordinul Serviciu Credincios, 2002.

Tökés László
(01.04.1952, Cluj, România)

Episcop protestant. A absolvit Institutul Teologic Protestant din Cluj. A fost preot reformat la Braşov, apoi la Dej. Din 1986 preot la Timişoara. Critic constant al politicii româneşti a perioadei Ceaușescu (demolarea satelor, evacuarea parohiei protestante din Timişoara). Dat în judecată pentru refuzul de a se muta în satul Mineu jud. Sălaj, cu domiciliu forțat, este apărat de enoriaşi, ceea ce duce, prin solidarizare, la izbucnirea conflictelor de stradă în Timişoara (16 decembrie 1989) care s-au generalizat în toată țara prin protestul care a schimbat sistemul social din decembrie 1989. Din 1990 este co-preşedinte al Sinodului Bisericii Reformate din România, preşedinte de onoare al Uniunii Democrate a Maghiarilor din România, care funcţionează ca un partid politic. Preşedinte de onoare al Uniunii Mondiale a Maghiarilor. Preşedinte al Consiliului Naţional Maghiar din Transilvania. Deputat în Parlamentul European pe listele UDMR şi vicepreşedinte al acestuia, în care calitate a iniţiat propunerea (2011) de a se face la Bruxelles o reprezentanţă separată a „Ţării Secuilor“ din Transilvania, entitate inexistentă în administraţia românească. Lucrări: *Unde-i numele Domnului, e şi libertatea*, 1990; *E timpul pentru a vorbi*, 1993; *În spiritul Timişoarei: ecumenie şi reconciliere*, 1996. Premiul Bethlen Gábor, Ungaria (1990); Premiul Roosevelt, Olanda, 1990; Marele Premiu Leopold Kunschak, Austria, 1998; Marea Cruce a Ordinului Republicii Ungare.

Toma, Al(exandru)
(11.02.1875, Urziceni – 15.08.1954, Bucureşti)

Poet. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie la Bucureşti. Profesor de liceu la Bucureşti şi Ploieşti. Director al ESPLA. Adept al proletcultismului, folosit de PMR pentru a înlătura o parte a elitei româneşti care nu-i era favorabilă. Lucrări: *Flăcări pe culmi, Cântul vieţii, Piuici şi fraţii lui mai mici.* Membru titular (1948) al Academiei Române.

Toma, Constantin I.
(19.11.1935, Gugeşti, jud. Vaslui)

Botanist-morfolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe Naturale la Universitatea din Iaşi. Specializare la Universitatea Catolică din Louvain la Neuve, Belgia. Profesor la Facultatea de Biologie a Universităţii din Iaşi. Director al Institului de Cercetări Biologice din Iaşi. Contribuţii în domeniul biologiei vegetale: floristică, histologie, embriologie, fitoteratologie, istoria botanicii. Lucrări: *Celula vegetală; Anatomia comparată şi ultrastructura fructului la soiuri autohtone de măr; Morfologia şi anatomia plantelor cultivate*. Membru şi vicepreşedinte al Societăţii Române de Biologie. Membru corespondent (1991) al Academiei Române.

Toma, Simion
(30.08.1936, Mârzaci, Basarabia)

Agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chişinău. A fost director şi şef de laborator al Filialei Chişinău a Institutului Central de Deservire Agrochimică din URSS, director al Institutului de Fiziologie a Plantelor al AŞM. Este fondatorul şcolii ştiinţifice din Moldova în domeniul microelementelor ca vectori ai proceselor biologice. Deţine 44 de brevete de invenţie. A susţinut conferinţe invitate în SUA, Franţa, Rusia, Grecia, Elveţia, Italia, România, Finlanda, Ucraina, Uzbekistan, Estonia. Lucrări: *Микроэлементы в полеводстве Молдавии* (1973); *Содержание микроэлементов в кормах и водоисточни-ках Молдавской ССР* (1976, în colaborare); *Микроэлементы и урожай* (1979, în colaborare); *Микроэлементы и урожай подсолнечника* (1981); *Бесподстилочный навоз под зерновые культуры* (1982, în colaborare); *Fiziologia plantelor de cultură* (vol. 1–4, 1999–2000, în colaborare). Distins cu titlul de Om Emerit în Ştiinţă, Ordinul Drapelul Roşu de Muncă, de două ori cu Insigna de Onoare, cu Medalia Academicianul N.I. Vavilov (URSS) Medalia de Aur Henri Coandă (România) şi Medalia de Aur OMPI (Geneva). Este laureat al Premiului Academicianul D. N. Preanişnikov, al Premiului Academiei Române, al Premiului Academiei de Științe a Moldovei, al Premiului Preşedinţilor Academiilor din Ucraina, Belarus şi Moldova. Este membru al Academiei Naţionale de Ştiinţe Ecologice, membru titular al Academiei Internaţionale de Științe Ecologice şi Securitate a Vieţii cu sediul la Sankt-Petersburg, membru al Societăţii Europene de Fiziologie a Plantelor, membru al Societăţii de Fiziologie Vegetală din Federaţia Rusă, preşedinte al Societăţii de Fiziologie şi Biochimie Vegetală din Republica Moldova. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei şi vicepreşedinte al ei.

Toma, Stelian
(03.04.1860, Craiova – 25.10.1925, București)

Politician. A absolvit Dreptul la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Paris. Magistrat şi profesor de Drept comercial la Universitatea din Iaşi. Deputat liberal în Parlamentul României (din 1895), când s-a mutat la Bucureşti şi a devenit profesor la Drept. Ministru al Justiţiei (1907) şi al Apărării (1909), a prezidat misiunea parlamentară a Consiliului Naţional Român de la Paris care a lucrat pentru înfăptuirea României Mari (1917–1919). Împreună cu Spiru Haret, Petru Poni şi Constantin Stere, a protestat contra cabinetelor conservatoare succesive Gh. Grigore Cantacuzino şi P.P. Carp (*Legea ţuicii*, care impozita producţia ţărănească şi *Afacerea Hallier*, de cedare a lucrărilor publice din Portul Constanţa unei firme franţuzeşti). Mare amator de artă, şi-a donat casa şi colecţiile statului român prin testament. Înfiinţat în 1926, Muzeul Toma Stelian a fost desfiinţat în socialism, devenind sediu al Uniunii Scriitorilor, iar colecţiile mutate la Muzeul Colecţiilor. În prezent este sediul PSD.

Toma, Svetlana *nume la naşere* Svetlana Andreevna Fomichyova
(24.05.1947, Chişinău)

Actriţă. A absolvit Institutul de Arte la Chişinău. A jucat la Teatrul Dramatic rus din Tiraspol, fiind descoperită, pentru film, de Emil Loteanu. A făcut mai multe roluri în filmele produse de Moldova Film. Filmografie: *Poienele roşii*, 1966; *Această clipă*, 1968; *Cadavrul viu,* Lenfilm, 1968; *Lăutarii*, 1971; *Casă pentru Serafim*, 1973; *Casa părintească*, 1973; *Şatra,* Mosfilm, 1976, Premiul pentru cel mai bun rol feminin la Festivalul Internaţional de filme, Praga; *Dulcea şi tandra mea fiară,* Mosfilm, 1977; *Rădăcina vieţii*, 1978; *La porţile satanei,* 1981; *Anna Pavlova*, Mosfilm, 1982; *Cum să devii celebru*, 1984; *Vânt sălbatic* (coproducţie), 1985; *Luceafărul,* 1986; *Ţiganii mei*, Gruzia-film, 1988; *Cursa*, 1989. Artistă a Poporului în Moldova, Artistă de Onoare a Rusiei.

Toma, Victor
(14.04.1922, Leova, Basarabia – 26.11.2008, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică şi Electricitate a Institutului Politehnic din Bucureşti. Specializare în radiocomunicaţii la Concernul Tesla din Praga. A fost cercetător la Institutul de Fizică Atomică de la Măgurele, consilier la Consiliul Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie, director la Institutul de Tehnică de Calcul şi Informatică din Bucureşti. Este primul constructor de calculatoare electronice din România (CUFA-1, 1957, cu tuburi electronice). Are numeroase invenţii brevetate în domeniul electronicii şi echipamentelor de calcul. În 1991 a elaborat un prototip de numărare electronică a voturilor şi în 1992–1993 un sistem electronic de vot pentru Parlamentul României. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Tomescu, Constantin
(20.02.1890, Constanţa – 05.07.1983, Bucureşti)

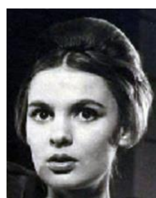
Teolog. A absolvit Facultatea de Teologie la Bucureşti. Director al Cancelariei Arhiepiscopiei Chişinăului. Profesor la Facultatea de Teologie din Chişinău, apoi la aceea din Cernăuţi-Suceava. A făcut închisoare în primii ani ai socialismului. A organizat şi condus pelerinaje la Muntele Athos şi la Ierusalim. Lucrări: *Episcopia Hotinului. Date istorice şi statistice*, 1925; *Ştiri catagrafice din Biserica Moldovei din 1809*, 1931; *Diferite ştiri din Arhiva Consiliului eparhiei Chişinău,* 1932–1938; *Scurtă povestire istorică despre sfânta mănăstire Neamţ şi despre aşezările monahale supuse ei (mănăstirea Secu şi schiturile Vovidenia, Pocrov, Sihăstria, Sihla şi Icoana*), 1942. Distins cu titlul de Mare Dicheofilax al Patriarhiei Ecumenice şi Crucea Sfântului Mormânt a Patriarhiei Ierusalimului.

Tomescu, Ioan
(05.11.1942, Ploieşti)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din Bucureşti. Elevul lui Gr. C. Moisil. Profesor la Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti. Profesor invitat la universităţile din Lahore (Pakistan), Singapore, Aukland (Noua Zeelandă), Tirana (Albania). Lucrări: *Introducere în combinatorică*, 1972; *Grafuri şi programare liniară. O introducere elementară*, 1975; *Probleme de combinatorică şi teoria grafurilor*, 1981. Preşedinte al Comisiei Naţionale de Matematică din Minsterul Educaţiei (1983-1994), vicepreşedinte al Societăţii de Ştiinţe Matematice din România. Membru corespondent al Academiei Române (2000).

Tomescu, Mircea
(02.06.1899, Broscari, com. Livezile, jud. Mehedinţi – 1973, Bucureşti)

General, gânditor militar. A absolvit Şcoala Militară la Bucureşti. A fost adjutant regal şi director de studii al principelui moştenitor Mihai (1934–1940), viitorul rege Mihai I (1940–1947). În timpul rebeliunii legionare a încercat să-l aducă pe regele Mihai la Bucureşti pentru a opri confruntarea dintre cele două tabere. Informat, Ion Antonescu l-a întors pe suveran la Sinaia şi astfel şi-a pierdut slujba de la Palat. A participat la evenimentele din Capitală în perioada 23–31 august 1944. A făcut cinci ani de închisoare (Aiud şi Jilava), fiind turnat de un coleg că ar fi făcut declaraţii împotriva comuniştilor. A funcţionat apoi ca profesor de matematică. Lucrări: *Războiul şi politica*, 1944. Astăzi există un Premiu care-i poartă numele, acordat de Editura Academiei de Înalte Studii Militare.

Tomoroveanu, Ilinca
(21.08.1941, Bucureşti)

Actriţă. Nepoată a lui Lucian Blaga după mamă. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică din Bucureşti ca elevă a lui Costache Antoniu. Actriţă la Teatrul Naţional din Bucureşti, din 2005 director artistic al Teatrului. A jucat în teatru, la televiziune şi în film. Roluri: de teatru – *Moartea unui artist* de Horia Lovinescu, 1964; *Vlaicu Vodă* de Al. Davila, 1965; *Nuntă însângerată* de Federico Garcia Lorca, 1966; *Heidelbergul de altădată* de Wilhelm Meyer-Förster, 1968; *Un fluture pe lampă* de Paul Everac, 1972; *Dulcea pasăre a tinereţii* de Tennessee Williams, 1972; *Jocul ielelor* de Camil Petrescu, 1986; *Strigoii* de Henrik Ibsen, 1998; *Crimă pentru pământ* de Dinu Săraru, 2002; *Maşinăria Cehov* de Matei Vişniec, 2004; film – *Mândrie,* 1960; *La porţile pământului*, 1965; *Frumoasele vacanţe*, 1967; *Pentru că se iubesc,* 1971; *De-aş fi Peter Pan,* 1991. Membră a Uniunii Cineaştilor (UCIN), 1980; membră a UNITER, 1990 şi a Senatului UNITER, 1998. Distinsă cu

Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor, 2004.

Tonegaru, Constant
(26.02.1919, Galaţi – 13.02.1952, Bucureşti)

Poet. Autodidact. Prieten cu Dimitrie Stelaru, frecventează Cenaclul Sburătorul al lui E. Lovinescu. A făcut parte din al doilea val al avangardei româneşti. Arestat în 1949 pentru ajutorul dat intelectualilor persecutaţi de regim (Asociaţia Eminescu, alături de Vladimir Streinu, Iordan Chimet, Pavel Chihaia). Lucrări: *Plantaţii,* versuri, 1945.

Tonitza, Nicolae *nume la naştere* Nicolae Antoniţă
(13.04.1886, Bârlad – 26.02.1940, Bucureşti)

Pictor. În 1908 pleacă în Germania, la München, unde este admis la Königliche Bayerische Akademie der Bildenden Künste la clasa profesorului Hugo von Habermann. Expune la Kunstverein, trimite caricaturi la revista „Furnica“ şi articolul *Importanţa criticii de artă* la revista „Arta română“ din Iaşi, debutul său în publicistică. Părăseşte Germania fără a-şi fi terminat studiile şi călătoreşte în Italia şi Franţa, unde rămâne pentru doi ani la Paris. Acolo frecventează atelierul lui Pierre Laprade şi face studii după pictori celebri. În 1911 se întoarce în ţară şi participă la expoziţia Tinerimii artistice. În 1912 termină cursurile Şcolii Naţionale de Belle-Arte şi obţine prin concurs certificatul de pictor bisericesc. Va zugrăvi bisericile din Scorţeni, Siliște, Poeni, Văleni şi altele. În 1916 expune la Bucureşti 94 de picturi şi desene, împreună cu Ştefan Dimitrescu. Mobilizat şi trimis pe front, cade prizonier în luptele de la Turtucaia. După război se stabileşte la Bucureşti, unde – alături de participările la expoziţii şi ilustraţie de carte – colaborează la publicaţii de orientare socialistă cu desene şi cronici artistice. În 1924 expune la Bienala din Veneţia, iar un an mai târziu se retrage din asociaţia Arta Română şi – împreună cu Francisc Șirato, Oscar Han şi Ştefan Dimitrescu – întemeiază Grupul celor patru. Expune şi în străinătate: Barcelona (1929), Amsterdam (1930), Bruxelles (1935). În 1933 ocupă Catedra de pictură la Academia de Belle Arte din Iaşi, rămasă vacantă în urma decesului lui Ştefan Dimitrescu, iar în 1937 devine rector al Academiei. În 1933 şi 1934 pictează împreună cu Francisc Șirato la Balcic, realizând o serie de tablouri şi desene cu peisaje.

Tonoiu, Vasile
(03.02.1941, Corbeni, Argeş)

Filosof. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti. Profesor de filosofie la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti. Preocupat de studiul fenomenologiei şi psihanalizei în relaţia lor cu epistemologia. Lucrări: *Ontologii arhaice în actualitate*, 1989; *Gaston Bachelard şi Dialectica spiritului ştiinţific modern,* 2 vol., 1986; *F. Gonseth. Filosofia deschisă,* 2 vol., 1995. Membru corespondent al Academiei Române (1997).

Topârceanu, George
(21.03.1886, Bucureşti – 07.05.1937, Iaşi)

Scriitor. Familie sibiană la origini. Urmează şcoala primară la Bucureşti (1893–1895) şi la Suici, judeţul Argeş, unde părinţii se stabilesc o vreme, apoi liceul la Bucureşti (Liceul Matei Basarab şi Sf. Sava, 1898–1906). Debutează în revista umoristică „Belgia Orientului“ (1904). Înscris la Facultatea de Drept (1906), o părăseşte pentru Litere, fără a termina studiile. Ocupă diverse funcţii mărunte. Apropiat de Garabet Ibrăileanu (cu care întreţine o interesantă corespondenţă), se stabileşte la Iaşi (1911), intrând în redacţia „Vieţii româneşti“. Împreună cu M. Sevastos scoate revista „Teatrul“ (1912–1913). Mobilizat, participă la campania din Bulgaria, apoi la Primul Război Mondial, căzând prizonier în primele zile, la Turtucaia (1916), unde rămâne în captivitate până în 1918. Debutează editorial cu două volume: *Balade vesele şi triste* şi *Parodii originale* (1916). Întors la Iaşi, redactează împreună cu Mihail Sadoveanu revista „Însemnări literare“, până la reapariţia „Vieţii româneşti“ (1920), al cărei prim redactor va fi. Distins cu Premiul Naţional (1926). În 1934 începe, la „Revista Fundaţiilor Regale“, publicarea în foileton a romanului satiric *Minunile Sfântului Sisoe* (neterminat). Membru corespondent al Academiei Române din 1936.

Toppeltin(us), Laurentius *nume la naştere* Lorenz Töppelt
(1641, Mediaş – 1670, Mediaş)

Cărturar umanist. Sas ca etnie. Luteran, aflat, prin formaţia umanistă şi tentativa culturală, în linia lui

Johannes Honterus (principalul exponent al Reformei în Transilvania) din Braşov. A studiat la Viena şi probabil în Franţa. Contribuţii la studiul originii dacilor şi altor neamuri din Transilvania – face distincţia, în acest sens, între maghiari şi secui – folosind adesea argumente lingvistice pentru a defini şi trecerile popoarelor migratoare (cumanii, celţii). Analiza numelui vlah – la originea bizantină blah – pentru români îl duce la studierea ariei de răspândire a termenului, care acoperea fosta Dacie, dar şi teritoriul de la sudul Dunării locuit de comunităţile de aromâni. Face de asemenea observaţia, temerară la nivelul epocii, că limbile germanice sunt înrudite cu limba vorbită de urmaşii dacilor, intuind astfel trunchiul indo-european al ambelor grupuri de limbi. Miron Costin şi Dimitrie Cantemir l-au folosit drept sursă documentară în lucrările lor. Lucrări: *Origines et occassus Transsylvanorum seu erutae nationes Transsylvaniae, earumque ultimi temporis Revolutiones. Historica narratione breviter comprehensae*, 1667, Leida.

Torouţiu, I(lie) E.
(17.06.1888, Solca, jud. Suceava – 23.11.1953, Bucureşti)

Istoric literar. A luptat, încă de pe când era în Bucovina, pentru drepturile naţionale ale românilor. A condus o vreme „Convorbiri literare“ (1939). Proprietar de tipografie (Bucureşti), unde a tipărit Biblioteca Bucovina, de popularizare, din care enumerăm: *Poveşti şi cântece poporale,* 1911; *Frunză verde. Cântece poporale din Bucovina,* 1914; *Poveşti poporale*, 1914. A adunat nenumărate documente literare, însoţite de note şi indici: *Studii şi documente,* 13 vol. (1931–1946). Membru corespondent al Academiei (1936).

Trandafirescu, Virgil
(07.09.1907, Turnu Severin – 23.06.1944, Ploieşti)

Aviator. A absolvit Şcoala Militară de Aviaţie de la Cotroceni. A luptat în Basarabia şi la Odesa în Flotila 1 de Vânătoare (1941), apoi în Grupul 5 de Vânătoare şi Escadrila 51 de Vânătoare, pilotând un Hurricane. Devenit comandant al Grupului 7 de Vânătoare în 1943, i-a avut colegi pe Horia Agarici (comandantul Escadrilei 43) şi Bâzu Constantin Cantacuzino (comandantul Escadrilei 58). În aprilie 1944 a apărat, alături de Flota a XV-a americană, care decolase din Italia, teritoriul românesc (Ploieşti, Câmpina, Braşov, Turnu Severin). A fost doborât în luptă. Distins cu Virtutea Aeronautică, Crucea de Fier, Ordinul Mihai Viteazul clasa III-a.

Trăilescu, Cornel
(11.08.1926, Timişoara – 08.01.2019, București)

Compozitor şi dirijor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti, ca elev al lui George Georgescu, Constantin Silvestri, Theodor Rogalski. Dirijor al orchestrei Operei Române din Bucureşti şi director al Operei (1991–1993). A dirijat, vreme de o jumătate de veac, toate spectacolele Operei. A efectuat turnee în numeroase oraşe ale lumii: Moscova, Varşovia, Sofia, Praga, Berlin, Atena, Paris, Madrid, Lisabona, Veneţia, Torino, Beirut, Belgrad, Viena, Las Palmas ş.a. A compus muzică de operă (Motanul încălţat, Dragoste şi jertfă, Bălcescu) şi de balet (P*rimăvara, Nastasia, Albă ca Zăpada*). Distins de trei ori cu Ordinul Meritul Cultural (între 1970 și 2004).

Trebici (Trebiş), Vladimir
(28.02.1916, Horecea-Mănăstirii, Cernăuţi, azi Ucraina – 13.02.1999, Bucureşti)

Demograf şi sociolog. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie şi Facultatea de Drept la Universitatea din Cernăuţi. A lucrat la Direcţia Centrală de Statistică din Bucureşti şi la Institutul de Cercetări Economice al Academiei Române. Director al Centrului de Cercetări Demografice al Academiei Române. Recensământul din 1977 s-a desfăşurat sub îndrumarea lui. Tot el a reprezentat România la Naţiunile Unite şi a condus mulţi ani Secţiunea Demografică a ONU, ca o recunoaştere a valorii ştiinţelor demografice şi statisticii româneşti. Lucrări: *Statistica economică*, 1957; *Dicţionar statistic-economic,* 1969; *Sociologia. Prognoza şi planificarea socială,* 1970; *Modelul cibernetic al forţei de muncă,* 1974; *Mica enciclopedie de demografie*, 1975; *Demografie şi etnografie*, 1986; *Populaţia Terrei. Demografie mondială,* 1991. Membru al Asociaţiei Sociologilor din România, al Institutului Internaţional de Statistică, al Societăţii Europene pentru Economia Populaţiei. Preşedinte de onoare al Societăţii pentru Cultura şi Literatura

Română în Bucovina. Membru al Academiei Române (1992).

Tregubleac, Ştefan
(22.08.1942, Lipnic, Republica Moldova)

Inginer. A absolvit Facultatea de Transporturi a Institutului Politehnic din Bucureşti. Cadru didactic la Catedra Exploatarea Materialului Rulant de Cale Ferată a Facultăţii de Transporturi din Bucureşti. Lucrări: *Aparate electrice pe vehiculele de cale ferată; Mijloace de transport şi tracţiunea trenurilor; Locomotive şi automotoare cu motoare termice; Cercetare experimentală; Tracţiune Diesel*. Membru AGIR.

Trenk, Henric
(1818, Zug, Elveţia – 05.07.1892, Bucureşti)

Pictor. Elveţian ca origine (Zug are atestare de locuire din Paleolitic, dar așezarea actuală are origini alemane - germanice). A absolvit Academia de Belle Arte din Düsseldorf. Și-a început cariera de pictor în Austria, la Viena. A venit la Sibiu în 1847, iar în 1851 s-a mutat la Bucureşti, fiind angajat de Al. Odobescu să execute acuarele după monumentele istorice din Ţara Românească (a făcut 110 lucrări). A pictat portrete şi peisaje. Lucrări: portrete – *Karl Sigerus, Ştefan Ludwig Roth, Constantin Cantacuzino, Matei Basarab şi Constantin Brâncoveanu; peisaje – Muntele Negoiu din Carpaţi, Malul lacului Căldăruşani, Târgul de iarnă, Bâlciul la Bucureşti, Conac de poştă, Peisaj cu casă ţărănească, Oltul la Cârlije, Oltul la Cozia*. A ilustrat prima ediție a lucrării *Tezaurul de la Pietroasa* (în franceză) de Al. Odobescu.

Trifa, Valerian *nume la naştere* Viorel D. Trifa
(28.06.1914, Câmpeni, Transilvania - 28.01.1987, Estoril, Portugalia)

Arhiepiscop al Bisericii Române Ortodoxe pentru America şi Canada. A absolvit Teologia cu Magna Cum Laude la Chişinău, apoi Filosofia la Universitatea din Bucureşti şi Istoria şi Jurnalismul la Universitatea Humboldt din Berlin. Legionar, dar contra lui Horia Sima. A fugit în Germania şi a fost internat în lagărele de la Sachsenhausen, Buchenwald şi Dachau. După război a fost secretarul mitropolitului Visarion Puiu la Viena, apoi, via Paris, a ajuns în Italia, unde a predat istoria la un colegiu catolic de limbă franceză. A plecat în SUA în 1950 şi a fost ales episcop după Congresul de la Chicago din 1951, cu sediul la Grass Lake, Michigan, subordonat Bisericii Ortodoxe din România. În 1975 Departamentul de Stat al SUA a început să cerceteze cazul său, deoarece la intrarea în SUA ascunsese faptul că a fost legionar. Procurorul statului Israel a cerut extrădarea lui în Israel. Și-a pierdut cetăţenia americană în 1980 şi după doi ani de peregrinări a fost primit în Portugalia.

Trofin, Virgil
(23.07.1926, Lipovăţ, jud. Vaslui – ?.06.1984, Bucureşti)

Om politic. A absolvit Academia de Studii Economice la Bucureşti. În 1947 a devenit membru al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, iar în 1957 a devenit primul secretar al UTM, fiind ales în marea Adunare Naţională (Parlamentul perioadei comuniste). Membru al Comitetului Executiv al CC al PCR după moartea lui Alexandru Drăghici (1968). Din 1969 membru al Consiliului de Apărare al ţării. Și-a pierdut aceste poziţii în 1971. În 1972 a fost viceprim-ministru şi s-a ocupat de Comerţul Interior.

Tudan, Liviu *nume la naştere* Dumitru Tunsoiu
(29.11.1947, Bucureşti)

Basist. A început Conservatorul la Bucureşti şi l-a terminat la Iaşi. Basist şi solist vocal al grupului Roşu şi Negru. Obsesia întregii sale activităţi muzicale a reprezentat-o opera rock, astfel că în 1970 face naveta Iaşi – Bucureşti pentru a pregăti, alături de grupul fraţilor Ureche, Metronom, un spectacol psihedelic, intitulat *Sinestezie*, pentru care a obţinut Premiul I la Festivalul Club A. În 1974 revine la Roşu şi Negru. Succese: *Imnul copiilor, Pădurea l-a gonit, Pastorala, Oameni de zăpadă, Bumerangul*. A obţinut Premiul I și Premiul presei la Festivalul Şlagărului de la Dresda, 1984.

Tudela, Benjamin
V. Benjamin, J. J.

Tudor, Corneliu Vadim
(28.11.1949, Bucureşti - 14.09.2015, București)

Poet şi om politc. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti şi Şcoala de Ofiţeri de rezervă Bucureşti. Specializare la Viena (bursă Herder oferită de Eugen Barbu). A lucrat la AGERPRES şi „România liberă", a fost colaborator constant la „Săptămâna Capitalei". După 1989 a înfiinţat partidul şi publicaţia România Mare şi revista „Politica". Senator în Parlamentul României (1992–1996), vicepreşedinte al Senatului. Reprezentant al PRM în Parlamentul European (din 2009). Lucrări: *Poeme de dragoste, ură şi speranţă; Poeme, Cântece de dragoste,* 2008. Distins cu Steaua României, 2004.

Tudor, Vasile
(11.09.1933, Geamăna, jud. Argeş)

Pilot şi istoric al aviaţiei. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti. A învăţat să piloteze pe Aeroportul Geamăna şi a fost pilot sportiv (planorist și paraşutist). Lucrări: *Ei au forţat imposibilul*, 1992; *Alături de vulturi*, 2 vol., 1997, 1999; *Constantin Bâzu Cantacuzino – prinţul aşilor*, 2000; *Fascinaţia planorismului,* 2003. I s-a decernat Medalia Muncii, 1970; Emblema de Onoare a Statului Major al Forţelor Aeriene, 2008.

Tudorache, Olga
(11.10.1929, Oituz, jud. Bacău - 18.10.2017, București)

Actriţă. A absolvit, în 1951, Institutul de Teatru din Bucureşti. Angajată la Teatrul Tineretului din Bucureşti până în 1966, când fuzionează cu Teatrul Nottara; la noul Teatrul Mic rămâne angajată până în 1978. Din 1990 este profesoară la IATC. Roluri în teatru: *Dealul vrăbiilor* de Simukov, 1951; *De la patru în sus* de H. Nicolaide, 1953; *Simion Albac* de Th. Mănescu, 1953; *Ani de pribegie* de Arbuzov, 1954; *Libelula* de Barataşvili, 1954; *David Copperfield* după Dickens, 1954; *Cadavrul viu* de Tolstoi, 1955; *Suflete tari* de Camil Petrescu, 1957; *Antoniu şi Cleopatra* de Shakespeare, 1961; *Vulpile* de Lillian Helman, 1964; *Cinci schiţe* de Caragiale şi *Cântăreaţa cheală* de Eugen Ionescu, 1965; *Richard al II-lea* de Shakespeare, 1966; *Tango* de Mrozek, 1968; *După cădere* de Arthur Miller, 1972; *Stâlpii societăţii* de Ibsen, 1973; *Philadelphia, eşti a mea* de Bryan Friel, 1974; *Cu cărţile pe faţă* de Vallejo, 1975; *Profesiunea doamnei Warren* de G.B. Shaw, 1974; *Unchiul Vanea* de Cehov, 1978; *Nebuna din Chaillot* de Girraudoux, 1978; *Fluturi...Fluturi* de Aldo Nicolaj, 1981; *Aimez vous Brahms* de Fr. Sagan, spectacol la care a făcut regia şi dramatizarea, 1986; *Noiembrie (Sărutul)* de Ana Maria Bamberger, 2003. Premii şi distincţii: Premiul I pe ţară la cel de-al II-lea Concurs republican al tinerilor actori, pentru Domnişoara Nastasia de G.M. Zamfirescu; Premiul I pe ţară la cel de-al treilea Concurs republican, în 1959, pentru interpretarea rolului *Nila toboşara*; Premiul Fundaţiei TOFAN pentru Cea mai importantă personalitate teatrală a anului 1997; Ordinul Naţional Steaua României în grad de Mare Ofiţer, 2000; Diploma Opera Omnia oferită de Uniunea Cineaştilor, 1996; Diploma Artistă de onoare a filmului românesc, 2001; Premiul de Excelenţă al Centrului Naţional al Cinematografiei, 2002.

Tudoran, Dorin
(30.06.1945, Timişoara)

Poet. A absolvit Filologia la Bucureşti, a lucrat ca redactor la revista „Luceafărul". A emigrat în SUA în 1985 şi acolo a scos revistele „Agora" şi „Meridian". A revenit în România în 1990 ca reprezentant al Fundației Internaționale pentru Sisteme Electorale, iar mai apoi la Chișinău, ca reprezentant al aceleiași organizații. Lucrări: *Mic tratat de glorie,* debut, 1973; *Cântec de trecut Akheronul*, 1975; *O zi în natură,* Premiul Uniunii Scriitorilor, 1977; *Uneori, plutirea*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1978*; Pasaj de pietoni*, 1980; *De bună voie, autobiografia mea*, 1986; *Viitorul facultativ,* 1999.

Tudoran, Radu *nume la naștere* Nicolae Bogza
(08.03.1910, Blejoi, Prahova - 19.11.1992, București)

Prozator. Frate cu Geo Bogza. Ofiţer de aviaţie, prozator al unei lumi balcanice intrată în conflict cu industrializarea: *Un port la răsărit,* 1941; *Anotimpuri,* 1943; *Flăcări,* 1945; *Întoarcerea fiului risipitor*, 1948; *Toate pânzele sus*, 1954; *Ultima poveste*, 1956; *Dunărea revărsată,* 1961; *O lume întreagă*, 1964; *Sfârşit de mileniu*, vol. I, *Casa Domnului Alcibiade*, 1978, vol. II, *Retragerea cu torţe*, 1990.

Tudose, Radu Z.
(05.06.1928, Grăniceşti, jud. Suceava - 05.03.2008, Iaşi)

Inginer chimist. A absolvit Facultatea de Chimie Industrială la Institutul Politehnic din Iaşi. Profesor la aceeași Facultate. Contribuţii în domeniul fenomenelor şi utilajelor de transfer de impuls, căldură şi masă pentru industria chimică. Are 102 invenţii brevetate. Lucrări: *Procese şi utilaje în industria de prelucrare a compuşilor macromoleculari*, 1976; *Procese, operaţii, utilaje în industria chimică,* 1977; *Reologia compuşilor macromoleculari,* 3 vol., 1980. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Tufescu, Victor
(19.11/2.12.1908, Botoşani – 11.03.2000, Iaşi)

Geograf. A absolvit Facultatea de Ştiinţe şi Facultatea de Drept la Universitatea din Iaşi. Specializare în geografie la Sorbona. Profesor la Facultatea de Ştiinţe din Iaşi, la Academia Comercială şi apoi Academia de Ştiinţe Economice din Bucureşti. A fost unul dintre fondatorii Institutului de Cercetări Geografice şi şef de secţie al Colectivului de cercetări geografice al Academiei Române, integrat în Institutul de Geografie-Geologie. Lucrări: *Un oraş în declin: Botoşanii*, 1938; *Fundamentul Podişului Moldovenesc*, 1940; *Siretul inferior*, 1946; *Modelarea naturală a reliefului şi eroziunea accelerată*, 1966; *Subcarpaţii şi depresiunile marginale ale Transilvaniei*, 1966; *Atlasul geografic al R. S. România*, în colaborare, 1985. Preşedinte al Comitetului Naţional Român de Geografie (1972, 1979). Membru titular al Academiei Române (1992).

Tufiş, Dan Ioan
(05.02.1954, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Facultatea de Automatică și Calculatoare la Institutul Politehnic din București. Specializare în limbaje informatice la Santa Cruz (California, SUA). Şef al Laboratorului de Lingvistică Computaţională la Institutul de Cercetări în Informatică din Bucureşti. A realizat primul sistem informatic de dialog în limba română (1984–1985), a creat un sistem întrebare-răspuns în limbaj natural (omologat 1988). Lucrări: *Limbaj şi tehnologie*, 1996; *Recent Advances in Romanian Language and Speech Processing*, 1997. Membru în conducerea Asociaţiei Europene de Lingvistică Computaţională. Membru corespondent al Academiei Române (1997).

Tugearu, Ion
(19.11.1937, Bucureşti)

Dansator şi coregraf. A studiat baletul cu Floria Capsali şi Mitiţă Dumitrescu. A fost angajat la Opera din Timişoara în 1956, apoi la Teatrul Liric din Constanţa în 1957, iar din 1965 la Opera Naţională din Bucureşti, unde a devenit prim-solist din 1977. A fost profesor la Liceul de balet Floria Capsali, la Opera din Oslo, la Verona şi Bari în Italia. În 1990 a întemeiat Compania Orion Balet din Bucureşti. Roluri: Evgheni din *Călăreţul de aramă* de Glier, Don José din *Carmen* de Bizet–Scedrin, Franz din *Coppelia* din Delibe, Bufonul şi Rotbart din *Lacul lebedelor* de Ceaikovski, Quasimodo şi părintele Frolo din *Esmeralda* de Pugni-Glier-Vasilenko, Basil din *Don Quijote* de Mincus, Mandarinul din *Mandarinul miraculos* de Bartók, Mercutio din *Romeo şi Julieta* de Prokofiev, Vulpaşin din *Domnişoara Nastasia* de Trăilescu şi rolurile principale masculine din Petruşka, *Sărbătoarea primăverii* şi *Pasărea de foc* de Stravinski, *Bolero* de Ravel, Simfonia neterminată de Schubert, *Simfonia fantastică* de Berlioz, *Spărgătorul de nuci* de Ceaikovski, *Nunta în Carpaţi* de Paul Constantinescu; coregraf: *Festivalul florilor, După amiaza unui faun, Proverbe româneşti, Izvoare şi rădăcini, Seară spaniolă de balet, Gând pentru García Lorca, Povestiri vieneze*, *Straussiana* ş.a. A făcut turnee în numeroase capitale ale lumii. Distins cu Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Cavaler, 2002.

Tulaev, Oleg
(30.03.1949, Dușanbe, Tadjikistan – 01.06.2003, Chișinău)

Regizor de film. A absolvit Institutul de Cinematografie la Moscova ca elev al lui Mihail Romm şi Lev Kulidjanov. A debutat ca actor de film la Duşanbe (Copiii din Pamir, Isfara, Urgenţa, Plaiul lui Alfei). A fost adus la Moldova Film de regizorul Rustam Ibraghimbekov pentru filmul *Caii sub clar de lună*. S-a atașat sufletește de cineaștii locali, a rămas în continuare în Republica Moldova şi a apărut în documentare: *În stepele Bugeacului*, 1982; *Pulsul pietrei*, 1982; *Drumul calului*, 1983; *Mă îndrept spre mine,* 1985; *Diagnosticul: comă,* 1987; *Racursiu*, 1987; *Dincolo de viaţă*, 1991; *Славянка ищет славянина,* 1993; *Ion Popescu Gopo,* 1998 (video); *Ave Moldova*, 2002.

Tumageanian, Eduard
(02.02.1942, Bucureşti)

Bariton. Armean. A absolvit Conservatorul la Bucureşti şi a fost solist al Operei Române. Din 1986 trăieşte în Elveţia, iar după 1989 concertează în fiecare an şi la Bucureşti. A cântat la Scala din Milano – şi-a făcut debutul pe această scenă sub conducerea muzicală acelebrului dirijor Riccardo Muti, a cântat la Deutsche Opera – Berlin, la Teatro Colon din Buenos-Aires, la Covent Garden din Londra, la Opera Comică, Opera Garnier şi la Opera Bastille din Paris. A cântat, de asemenea, la teatrele de operă din Toulouse, München, Hamburg, Frankfurt, Zürich, la Opera de Stat din Viena, în teatrele de operă din Bonn, Geneva, Palermo, Torino, Bruxelles, Bassel, Lisabona, Oslo, Amsterdam, Varşovia, Tel Aviv ş.a. Repertoriul său cuprinde titluri din creaţia italiană, franceză, germană, rusă. Este laureat al marilor concursuri de canto de la Viena, Paris, Toulouse, Barcelona, Treviso, Vercelli, Verviers, Sofia, Hertogenbosch etc.

Tumanean, Iuri *nume la naştere* Tumanian, Iurii
(07.02.1938, Taşkent, Uzbekistan)

Arhitect. Armean. (Trebuie spus că armenii sunt majoritar buni constructori. Așezată într-un ținut muntos, Armenia ca stat a dat pleiade de constructori în piatră. La Iași există biserica Armenească și mănăstirea Trei Ierarhi, o dantelărie în piatră făcută de meșteri armeni, trimși apoi și la Târgoviște, la mănăstirea Dealu.) A absolvit Arhitectura la Institutul Politehnic din Taşkent. A fost invitat la noul Institut de Proiectări din Chișinău (înființat 1974) și a devenit arhitect șef în 1975. A reproiectat centrul Chișinăului, mai multe străzi și blocuri de locuințe, ca și clădirea Președinției Republicii (beton armat), adică o dimensiune a orașului contemporan. Laureat al Premiului de Stat al URSS (1982).

Tupan, Marius
(18.04.1945, Tâmna, jud. Mehedinţi – 06.12.2007, Bucureşti)

Prozator. A absolvit Filologia la Universitatea din Bucureşti. Redactor-şef al revistei „Luceafărul" şi fondator al Fundaţiei Luceafărul. Lucrări: *Mezareea, debut*, 1974; *Crisalide*, 1977; *Coroana Izabelei*, trilogie; *Marmura neagră*, 1989; *Rătăcirea Domnului*, 1999; *Vămile depresiunii*, 2002; *Sinucidere amânată*, 2005; *Batalioane invizibile*, trilogie. De mai multe ori laureat al Premiului pentru proză al Uniunii Scriitorilor din România. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavaler.

Turdeanu, Emil
(10.11.1911, Şibot, Hunedoara – 22.01.2001, Paris)

Slavist. A absolvit Şcoala Română de la Fontenay aux Roses, înfiinţată de N. Iorga. A predat limba română la Sorbona după Jean Boutière şi la Universitatea La Sapienza din Roma după Rosa del Conte. A susţinut în exil, la Paris, un Institut Universitar Carol I şi publicaţiile „Études roumaines" (1953–1975) şi „Bulletin Scientifique Roumain", ca şi revista „Fiinţa românească" (1963–1968). A împărtăşit condiţia generaţiei sale de intelectuali români: Alexandru Ciorănescu, P.Ş. Năsturel, Eugeniu Coşeriu. Lucrări: *Din vechile schimburi culturale între români şi jugoslavi (sec. XIV-XVIII),* 1939; *Legăturile româneşti cu mânăstirile Hilandar şi Sfântul Pavel de la Muntele Athos*, 1940; *Le Dit de l'Empéreur Nicéphore II Phocas et de son épouse Theophano*, 1976; *Apocriphes slaves et roumaines de l'Ancient Testament*, 1981; *Études de littrérature roumaine et d'écrits slaves et grecs des Princiapautés roumaines*, 1985. Membru de onoare al Academiei Române (1994).

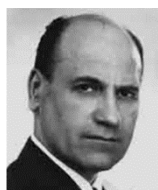
Tzara, Tristan *nume la naştere* Samuel Rosenstock
(04.04.1896, Moinești – 25.12.1963, Paris)

Poet. Emul al lui Urmuz. Iniţiator al dadaismului (Zürich, 1916). Din 1919 s-a mutat la Paris. Din 1929 a aderat la suprarealism. Din 1947 a devenit cetăţean francez. A publicat poeme în română şi franceză: *La Première aventure céleste de Monsieur Antipyrine*, 1916; *Vingt-cinq poèmes*, 1918; *Sept manifestes Dada*, 1924; *L'Homme approximatif*, 1931; *Parler seul*, 1950; *La Face intérieure*, 1953. Versurile româneşti au fost publicate de Saşa Pană în volumele: *Primele poeme ale lui Tristan Tzara* şi *Insurecţia de la Zürich*, 1934.

Tzigara-Samurcaş, Alexandru
(23.04.1872, Bucureşti – 01.04.1952, Bucureşti)

Istoric de artă. Membru corespondent al Academiei Române (1938). Provine dintr-o veche familie de mici boieri. Urmează studiile liceale la Bucureşti, iar Facultatea de Litere şi Filosofie la Paris, Berlin

şi München. Îl are îndrumător pe Wilhelm von Bode, reformator al muzeelor din Berlin. După terminarea studiilor este numit bibliotecar, apoi director la Fundaţia Carol I şi profesor la Catedra de istoria artei şi estetică la Şcoala de Arte Frumoase din Bucureşti. În 1906 este numit director al Muzeului etnografic, de artă naţională, artă decorativă şi artă industrială, muzeu devenit în 1915 Muzeul de Artă Naţională Carol I. În 1948 este îndepărtat de la conducerea Muzeului. Redactor șef al "Convorbirilor literare". Lucrări: *Muzeul nostru naţional,* 1906; *Arta în România. Studii critice*, 1909; *Muzeul Naţional din Bucureşti*, 1912; *L'Art du peuple roumain. Aperçu historique*, 1935; *Estetica capitalei,* 1928; V*echimea portului ţărănesc,* 1945. Membru corespondent al Academiei Române (1938), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Tzincoca, Remus Petru
(15.09.1915, Iași - 29.12.2012, , Laval, Canada)

Dirijor şi compozitor. A absolvit Conservatorul la Iaşi şi s-a specializat la Conservatorul din Paris. Discipol al lui George Enescu. A dirijat Orhestra Radiodifuziunii Române şi a Operei la Bucureşti, după 1959 s-a stabilit în Canada, Montreal. A dirijat mai multe orchestre din Europa şi Americi: London Philarmonic Orchestra, Lamoureux, Zürich, Radiotélévision Française, New York Philarmonic, Cleveland Orchestra, CBC Orchestra. A descoperit, împreună cu Anisia Campos, versiunea originală, în română, a *Cantatei Profane* de Béla Bartók în arhivele Bartók din New York şi a interpretat-o în primă audiţie la Bucureşti, 1984. A făcut parte, ca și Constantin Michael-Titus, Adolf Armbruster, Cristea Avram, Iosif Constantin Drăgan, Dinu Adameșteanu, Virginia Zeani și arhitectul Barbu Călinescu, fiul fostului prim-ministru Armand Călinescu, din Asociația Culturală Internațională a Etniei Române înființată la Viena în 1984. A compus oratorii, simfonii, lieduri (inclusiv în română, pe versuri de Ion Pillat). Premiul I pentru dirijat al Conservatorului din Paris. Cetățean de onoare al municipiului Cluj.

Tzipoia, Alexandru *nume la naștere* Țipoia
(19.09.1914, Micșuneștii Mari, jud. Ilfov– 09.07.1993, Geneva)

Pictor. Tatăl lui George Tz. Bunicul său matern a fost Louis-Adolphe Leyvraz (romanș), fondatorul coloniei elveţiene din România (1839), iar tatăl era sud-dunărean. A absolvit Facultatea de Belle Arte la Bucureşti, ca elev al lui Nicolae Dărăscu și Camil Ressu. A pictat mult în Italia (până în 1947), fiind influenţat de cubism. Lucra fără umbre sau lumini, a creat volume numai din culoare. A plecat în Elveţia în 1983. După 1989 a expus la Mogoşoaia şi Muzeul Cotroceni sub egida fundaţiei întemeiată de fiul său.

Tzipoia, George
(06.05.1945, București)

Pictor. Fiul lui Alexandru Tz. A absolvit Facultatea de Arte Plastice la Bucureşti. Influenţat de simbolism şi gândirea arhetipală, încearcă să vizualizeze sensurile ascunse ale cotidianului. S-a stabilit la Geneva, în Elveţia, în 1982, unde a întemeiat Fundaţia Pictor Alexandru Tzipoia. După 1989 a expus la Mogoşoaia, Muzeul Ţăranului Român şi Muzeul Cotroceni sub egida fundaţiei sale. Și-a pierdut cetățenia română în 1986 și a reprimit-o în 1990. Cu prilejul împlinirii a 70 de ani, a deschis la Biblioteca Naţională a României retrospectiva *Aripi și stele la porțile sacrului*.

Ț

Țamblac, Grigorie *scris și* Tsamblac
(1367, Târnovo, al Doilea Țarat Bulgar – 1420, Suceava)

Presviter al Mitropoliei Constantinopolului pentru Moldova și Țara Românească. La origini valah din Valahia Albă (Bulgaria). A fost călugăr la Vîsoki Dečani (lângă Kosovo, regiunea Metohija). Văr cu Ciprian (Kiprian), mitropolit al Kievului. A învăţat la Muntele Athos şi Patriarhia din Constantinopol. A participat la Conciliul ecumenic de la Constance (1414-1418), finalizat cu schisma catolicismului. Mitropolit al Kievului (1413-1420). A lăsat însemnări în slavonă și greacă, de martor ocular, despre domnia lui Alexandru cel Bun, ca şi despre cetatea Trapezunt, în *Martiriul sântului, slăvitului martir Ioan cel Nou carele s-a martirizat la Cetatea Albă,* 1402.

Țarălungă, Ecaterina
(29.07.1947, Râmnicu Sărat)

Istoric literar. Din Epir (Souli) după mamă, bucovineancă după tată (țara-lungă este fâșia cu iarbă verde din lungul unei ape, unde trag ciobanii cu oile la iernat; numele e răspândit în Bucovina ca și Popescu în Valahia; a dat și toponime: Țărlungeni, sat în Țara Bârselor sau Țărlung, afluent al Argeșului). A absolvit Filologia la București, unde și-a luat și doctoratul (cond. șt. George Macovescu). A lucrat la Editura Minerva (1970- 1975), Ministerul Culturii (1975-1990), a condus colecţia Biblioteca Pentru Toţi (1990-1995), realizator de televiziune (1995-2006). Membru fondator al Societăţii româno-italiene Ovidianum (1971). A fondat publicaţiile „Democraţia socială” (1993), „Reporter” (1995), editura Orion (1991, împreună cu Radu Cârneci), Librăria Planeta ELCO (din 1993). Lucrări: *Secvenţe critice,* 1979 ; *Tudor Vianu,* monografie, 1984; *Misiunea de investigare,* roman, 1987; *Dimitrie Cantemir,* monografie bazată pe documentare la Istanbul și cercetări în arhivele rusești, 1989, 2004; *Biblioteca Pentru Toţi. Catalog general 1895-1995,* 1995; *România viitoare. Interviuri şi teste,* în perspectiva integrării europene a României, 2001; *Limite,* versuri, 2003; ediţia de *Opere* - Petru Dumitriu, 3 vol., 2005, Fundația Națională pentru Știință și Artă; *Dicţionar ilustrat al scriitorilor români,* 2007. Pentru televiziune: *Cuvinte potrivite,* emisiune de limba română (1995-1996); *Viaţa în jurul Mediteranei*, documentare de istoria civilizaţiilor, 1997-1998; *Lumi şi cetăţi*, documentare despre orașe europene vechi și noi, 2000-2001; *Orașe româneşti,* 2002; *Café Corso,* 2000 și *Bulevardul Artelor*, magazine de interferenţe culturale București - Paris, 2003; *Genesis*, documentare despre istoria minorităţilor etnice din România, 2006; documentare despre Goethe, Institutul Weizmann, Daghani, Ion Nicodim, Andrei Oișteanu, Petru Dumitriu ș.a. Distinsă cu Medalia Dimitrie Cantemir a Academiei de Științe a Republicii Moldova, 1992.

Țarălungă, Ion
(22.08.1928, Tecuci – 03.09.1999, București)

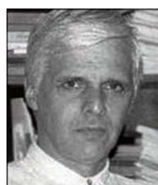
Pilot și pictor. A lucrat ca pilot de încercare pentru tipul de avioane MIG. A absolvit Institutul de Arte Plastice la Bucureşti ca elev al lui Samuel Mutzner. A lucrat la Studioul de Arte Plastice al Armatei, la Facultatea de Desen a Institutului Pedagogic și la Institutul de Arte Plastice din Bucureşti. A expus la majoritatea expoziţiilor anuale şi bienale, ca și în numeroase alte ţări, singur sau împreună cu Doru Davidovici, prietenul și colegul său de aviație. A pictat pe teme istorice, documentate în arhive, și de aviaţie, mai ales legate de al Doilea Război Mondial, dar și numeroase marine.

Țarălungă, Maria Octavia
(08.06.1930, Vaidei, com. Romoş, jud. Hunedoara)

Grafician. A absolvit Facultatea de Arte Plastice la Bucureşti ca elevă a lui Jules Perahim. A lucrat cu precădere grafică de carte (mai ales pentru copii), dar a avut şi multe expoziţii personale. A expus în Franţa, Germania,

Canada, Arabia Saudită ş.a. Membru al Uniunii Artiştilor Plastici. Distinsă la Festivalul Tineretului de la Varșovia (1955).

Ţarălungă, Nicolae
(12.02.1950, Bucureşti)

Arhitect. A absolvit Institutul de Arhitectură din Bucureşti. Specializări la Rotterdam, Olanda; Cambridge - Marea Britanie. Director al Institutului de Studii pentru Locuinţe şi Dezvoltare Urbană din România. Expert pentru proiecte de profil în Republica Moldova, Indiana - SUA, Albania, Serbia, Olanda. Coordonator al proiectului naţional de întărirea capacității operaţionale pentru o administrare descentralizată în România. Membru al Uniunii Arhitecţilor din România, al Asociaţiei Profesionale a Urbaniştilor din România.

Ţarălungă, Paul
(14/27.12.1921, Prăjeşti, com. Traian, jud. Bacău)

Profesor. A absolvit Şcoala Normală la Bacău şi Şcoala Militară de Ofiţeri la Breaza. Specializare în Germania. Ofiţer la unitatea din Făgăraş. Exclus din armată la reorganizarea acesteia. A absolvit apoi Facultatea de Ştiinţe Naturale-Geografie la Universitatea din Iaşi (1962). A fost profesor în comuna unde s-a născut. A construit la Prăjeşti (majoritar catolic, doar un sfert din locuitori sunt ortodocși), pe banii săi şi prin munca proprie, începută în 1945, un Monument al Eroilor, o Grădină Botanică (400 de specii autohtone şi exotice pe două hectare; astăzi îi poartă numele) şi Complexul Muzeal al Civilizaţiei Săteşti care astăzi îi poartă numele și care cuprinde peste 3000 de piese de geologie, paleontologie, arheologie, numismatică, etnografie, botanică, zoologie (muzeu distins cu Diploma de Onoare cu prilejul comemorării a 500 de ani de la moartea lui Ştefan cel Mare). A amenajat în sat o bază sportivă cu 5 terenuri de sport, a organizat un cor al bătrânilor satului şi un cerc agrotehnic. Lucrări: *Contribuţii la formarea la elevi a concepţiei materialist-dialectice despre lume, prin predarea geografiei*, 1966; *Muzeul şi Grădina Botanică Prăjeşti*, 1976. Distins cu titlul de Cavaler al Eroilor Neamului acordat de Asociaţia Cavalerii Echităţii şi Democraţiei (2005). Clubul Lions', Londra, i-a acordat Diploma de Excelenţă. Membru al Societăţii Ştiinţifice de Geografie. Membru de onoare al Asociaţiei Învăţătorilor din România. Distins cu Ordinul Muncii, 1968.

Ţăranu, Cornel
(20.06.1934, Cluj)

Compozitor şi dirijor. A studiat compoziţie între 1951 şi 1957 cu Sigismund Toduţă la Academia de Muzică din Cluj. Profesor de compoziţie la Academia de Muzică din Cluj. Între 1966 şi 1967 a studiat teoria muzicii la Conservatorul din Paris, cu Nadia Boulanger şi Oliver Messiaen. Între 1968 şi 1969 a studiat la Darmstadt în Germania cu György Lygeti, Bruno Maderna şi Christoph Caskel. În 1968 a înfiinţat la Cluj orchestra Ars Nova. Din 1990 este vicepreşedintele Uniunii Compozitorilor din România. Din 1995 este directorul Festivalului de Muzică Modernă de la Cluj. A fost premiat pentru compoziţiile sale în repetate rânduri de către Uniunea Compozitorilor Români (1972, 1978, 1981, 1982 şi 2001). Pe lângă simfonii și alte lucrări pentru orchestră, a mai compus două opere, muzică de cameră, muzică pentru cor și lieduri, precum și muzică de film. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Ţăranu, Ion
(31.01.1921, Reşiţa - 2009, Montréal)

Medic. A studiat Medicina la Breslau şi Paris, ca bursier al guvernului francez. A fondat la Paris un dispensar pentru refugiaţii români care luptaseră în Brigăzile Internaţionale în Războiul Civil din Spania şi Căminul Studenţesc Moţa–Marin la Madrid pentru cei care fuseseră de dreapta. A fost secretarul şcolii de la Fontenay aux Roses, fondată de Nicolae Iorga. Din 1951 stabilit în Canada, la Montréal. A fondat Asociaţia Românilor din Canada şi a fost primul ei secretar general. În anul 1974 fondează Federaţia Asociaţiilor Româneşti din Canada (FAR), al cărei preşedinte a fost în perioada 1974–1980. FAR Canada a fost concepută ca un organism menit să unifice şi să coordoneze activitatea comunităţilor româneşti din Canada, for reprezentativ în raporturile cu autorităţile guvernamentale. În anul 1970 inaugurează *Ora Românească* – emisiune de radio transmisă din

Montréal, iar în 1974 buletinul „Curierul Românesc“. A fost preşedinte al Consiliului Consultativ al Etniilor din Québec şi al Federaţiei Grupărilor Etnice din Québec. Distins cu Ordinul Canadei (1981); Medalia Confederaţiei Canadiene (1992); titlul Medic Emerit acordat de Centre Hôspitalier S-te Jeannne d'Arc (1995). Membru al Asociaţiei Medicilor din Canada (1960), al Corporaţiei Profesionale a Medicilor din Québec, al Societăţii Spitalului Jeanne d'Arc şi al Societăţii Americane de Geriatrie; membru de onoare al Fundaţiei Culturale Române din Bucureşti (1996).

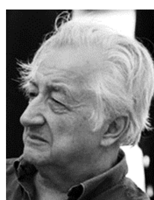
Ţărnă, Tudor
(22.02.1947, Ghetlova, Orhei)

A absolvit Institutul de Arte din Chișinău (actorie și regie). Director al Palatului Culturii din Orhei, actor de teatru și film. Director fondator (1989) al Teatrului de revistă Ginta Latină din Chișinău. Scrie piese pentru teatrul de revistă, pe subiecte contemporane, dar și cu sens identitar profund. Ele privesc modul de abordare al istoriei și personalităților care au făcut epocă în Moldova. Face numeroase turnee prin țară, cu spectacole pline de savoare.

Ţepelea, Gabriel
(06.02.1916, Borod, jud. Bihor - 12.04.2012 București)

Om de cultură şi politician. A absolvit Facultatea de Litere şi Filozofie a Universităţii Regele Ferdinand din Cluj, a obţinut doctoratul în Litere şi Filosofie la Universitatea din Bucureşti. A urmat studii juridice la Facultatea de Drept a Universităţii Regele Ferdinand din Cluj. S-a înscris în PNŢ în anul 1933. Preşedintele Organizaţiei de tineret a PNŢ (1945–1946). Candidat pe lista de deputaţi la alegerile din 1946, arestat şi condamnat la 6 ani de închisoare pentru uneltire contra ordinii sociale. A făcut închisoare la Râmnicu Sărat. Din 1989 – membru PNŢCD. 1990–1996 – vicepreşedintele PNŢCD. 1996–2000 – prim vicepreşedinte al PNŢCD. Activitate parlamentară: 1990–1992, 1992–1996, 1996–2000 - membru al Camerei Deputaţilor, circumscripția electorală PNŢCD din Bihor. 1992–1996 – locţiitorul liderului Grupului parlamentar al PNŢCD şi al PER. 1996–2000 – preşedintele Comisiei pentru cultură, arte, mijloace de informare în masă, vicepreşedintele Conferinţei Interparlamentare de la Santiago de Chile. 1992–1996 – membru al Grupului parlamentar şi al Comisiei mixte pentru Parlamentul European. 1992–1996 – preşedintele Grupului parlamentar de prietenie cu Belgia. 1996–2000 – preşedintele Grupului parlamentar de prietenie cu Franţa – Adunarea Naţională. Autor a 4 cursuri publicate sub egida Ministerului Învăţământului în limba română şi 3 cursuri în limba franceză. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Ţepeneag, Dumitru
(14.02.1937, București)

Prozator. Plecat în Franţa din 1975, în urma unui scandal generat de apariţia grupului onirist, din care făcea parte, alături de Leonid Dimov. La Paris conduce „Cahiers de l'Est“ (1975–1980), „Nouveaux Cahiers de l'Est“ (1991–1992), „Seine et Danube“ (2005). A publicat și cu pseudonimul Ed Pastenague. Lucrări: *Exerciţii,* debut, 1966; *Frig,* 1967; *Les noces necessaires*, 1978; *Le mot sablier*, 1984; *Roman de gare*, 1985; *Pigeon volé, Zadarnică e arta fugii,* 1991; *Arpèges*, 1992; *Exercices d'attente*, 1992; *Înscenare şi alte texte,* 1992; *La défense Alekine*, 1993; *Reîntoarcerea fiului la sânul mamei rătăcite,* eseu, 1993; *Hotel Europa*, 1996; *Porumbelul zboară. Moment oniric*, 1997; *Nunţile necesare*, 1997; *Introduction à un monde de papier*, 1998; *Pont des Arts*, trad. Alain Paruit, 1998; *Războiul literaturii încă nu s-a încheiat*, interviuri, 2000; *Au pays de Maramuresh*, 2001; *Destin cu Popeşti*, 2001; *Attente*, 2003, trad. Alain Paruit; *La Belle Roumaine*, roman, 2008.

Ţeposu, Radu G.
(19.04.1954, Şirnea, jud. Braşov – 05.11.1999, Baia Mare)

Istoric literar. Absolvent al Facultăţii de Filologie din Cluj, secţia română–spaniolă, 1978. Profesor de limba şi literatura română la Şcoala generală Mârşa, jud. Ilfov, între 1978 şi 1983; redactor de rubrică la revista „Flacăra“ între 1983 şi 1987; şef de secţie şi apoi redactor şef la „Amfiteatru“ între 1987 şi 1990; director general al publicaţiilor „Cuvântul“ din 1990. Redactor şef şi secretar general de redacţie la „Echinox“ între 1975 şi 1978. Debut în revista „Echinox“ în 1985 cu un articol despre teatrul lui Lucian Blaga. Directorul şi co-proprietarul cotidianului „Clipa“, Baia–Mare. Lucrări: *Dicţionar de scriitori români*, 1978, în colaborare; *Viaţa şi*

opiniile personajelor, 1983; *Poetica romanului,* 1987; *Istoria tragică şi grotescă a întunecatului deceniu literar nouă,* 1995.

Ţichindeal, Dimitrie
(1775, Becicherecul Mic, jud. Timiş – 20.01.1818, Timişoara)

Fabulist şi traducător. De profesie învăţător. A sprijinit dezvoltarea învăţământului în limba română în Banat. Lucrări: *Sfaturile înţelegerii cei sănătoase prin bine înţeleptul Dositei Obradovici întocmite, iară acum întâia dată întoarse depre limba sârbească şi întru acest chip în limba daco-românească aşezate,* Buda, 1802; *Arătare despre starea acestor noao introduse scolasticeşti instituturi ale naţiei româneşti, sârbeşti şi greceşti,* Buda, 1813; *Filosoficeşti şi politiceşti prin fabule moralnice învăţături. Acum întâia oară culese şi într-acest chip pre limbă românească întocmite...,* Buda, 1814. L-a tradus pe fabulistul sârb Dositei Obradovici, din care s-a şi inspirat*: Adunare de lucruri moraliceşti de folos şi spre veselie, prin Dositei Obradovici întocmită, iară acum în limba daco-românească traduse* (1808). A lăsat o serie de lucrări în manuscris: *Despre sărbători; Istoria bisericească.*

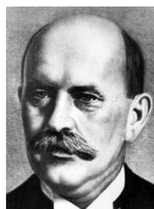
Ţipoia, Alexandru
V. Tzipoia, Alexandru

Ţipoia, George
V. Tzipoia, George

Ţiriac, Ion
(09.05.1939, Braşov)

Tenisman şi om de afaceri. A absolvit Institutul de Cultură Fizică din Bucureşti. Sportiv de performanţă, a jucat tenis de câmp în dublu cu Ilie Năstase (1964–1972) şi a intrat de 150 de ori în Cupa Davis. A câştigat premiul Roland Garros (1970). A fost apoi antrenor al unor tenismeni celebri: Guillermo Villas, Henri Lecomte, Boris Becker, Mary Joe Fernandez, Anke Huber şi Goran Ivanişevici. A fost manager al unor turnee de tenis: Eurocard Open, Austrian Open, Italian Open, Faber Grand Prix şi Open România. Preşedinte al Comitetului Olimpic Român (1998–2004). În paralel, rămas în RFG, a devenit om de afaceri. S-a întors şi a investit în România din 1990. Deţine: Ţiriac Holdings Ltd., Ţiriac AIR, HVB Ţiriac Bank, Allianz-Ţiriac, Asigurări România Ţiriac, Auto Ţiriac Leasing, Tir Travel. Face parte din clasificarea Forbes pentru miliardari.

Ţiţeica, Gheorghe
(04/17.10.1873, Drobeta Turnu-Severin - 05.02.1939, Bucureşti)

Matematician. Tatăl era mecanic de vapor, originar din Buzău. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti. Specializare la Paris. A avut 3 copii, soţia sa era franţuzoaică (Thierrine), toţi realizaţi profesional: Şerban (fizician), Radu (fizician, specializat în petrol), Gabriela (inginer mecanic), toţi profesori universitari. Profesor la Universitatea din Bucureşti şi la Şcoala Politehnică din Bucureşti. S-a ocupat în special de studiul reţelelor din spaţiul cu n dimenisuni, definite printr-o ecuaţie Laplace. Creator al unor capitole din geometria diferenţială proiectivă şi afină, unde a introdus noi clase de suprafeţe, curbe şi reţele care îi poartă numele. Prin numeroasele lucrări de matematică elementară şi de popularizare a ştiinţei, pe care le-a publicat de-a lungul întregii sale vieţi, a contribuit la ridicarea nivelului învăţământului matematic din România. Împreună cu Ion Ionescu, A. Ioachimescu şi V. Cristescu, a înfiinţat revista „Gazeta matematică“, iar cu G.G. Longinescu publicaţia „Natura“, pentru răspândirea ştiinţelor. Cu Dim. Pompeiu a editat revista „Mathematica“. Lucrări: *Geometria diferenţială proiectivă a reţelelor,* 1924; *Introducere în geometria diferenţială proiectivă a curbelor,* 1931. Membru al Societăţii Matematicienilor din România, al Societăţii Politehnice din România, al Academiei de Ştiinţe din Maryland, SUA. Membru al Academiei Române (1913), vicepreşedinte al ei (1924–1925, 1928–1929) şi secretar general (1929–1939), ca şi membru al mai multor academii străine, Doctor Honoris Causa al Universităţii din Varşovia.

Ţiţeica, Şerban
(27.03.1908, Bucureşti – 28.05.1985, Bucureşti)

Fizician român. Fiul lui Gheorghe Ţ. Este unanim considerat fondatorul şcolii române de fizică teoretică. După absolvirea liceului Mihai Viteazul, a studiat la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti, obţinând în 1929 două licenţe: ştiinţe fizico-chimice şi ştiinţe matematice. A studiat şi la Conservatorul

din Bucureşti, profesor de armonie şi contrapunct i-a fost Alfonso Castaldi. Era un bun pianist. A făcut studii de doctorat la Universitatea din Leipzig (1930–1934), sub îndrumarea profesorului Werner Heisenberg, obţinând în 1935 titlul de doctor. Disertaţia de doctorat, intitulată *Über die Widerstandsänderung von Metallen im Magnetfeld* (Despre modificarea rezistenţei metalelor în câmp magnetic), 1935, a fost publicată integral în „Annalen der Physik“ (Leipzig) şi a cunoscut o largă notorietate: era, şi a rămas, o lucrare fundamentală, sursa multor cercetări ulterioare. Profesor la Universitatea din Iaşi (1941–1948), profesor la Universitatea din Bucureşti (1949–1977). În paralel a ocupat funcţii importante în managementul cercetării ştiinţifice naţionale şi internaţionale: a fost şeful secţiei de fizică teoretică de la Institutul de Fizică al Academiei (1951–1955); director adjunct ştiinţific al Institutului de Fizică Atomică (apoi al Institutului Central de Fizică) din Bucureşti/Măgurele (1955–1976); membru, ca reprezentant permanent al României, în Consiliul Științific al Institutului Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna, URSS (1956–1981) şi vicedirector al aceluiași institut (1962–1964). A fost redactor-şef adjunct, apoi redactor-şef al revistelor de specialitate ale Academiei Române: „Studii şi Cercetări de Fizică“ şi „Revue Roumaine de Physique“ (1956–1985). A adus contribuţii originale în domenii variate ale fizicii teoretice: rezistenţa metalelor în câmp magnetic, absorbţia razelor corpusculare grele în materie, teoria pozitronului şi polarizarea vidului, radiaţia electromagnetică multipolară, termodinamică şi mecanică statistică, dezintegrarea pionilor în muoni și neutrini, reprezentările algebrelor Lie ale grupurilor unitare şi ortogonale. În colaborare cu Costin D. Neniţescu, a publicat şi lucrări de cinetică chimică organică. Timp de patru decenii, a ţinut succesiv cursuri de analiză matematică, structura materiei, mecanică analitică, termodinamică şi fizică statistică, electrodinamică, teorie cuantică veche, mecanică cuantică. A iniţiat cursuri speciale de fizică teoretică: mecanică cuantică avansată, teoria nucleului atomic, elemente de teoria grupurilor şi algebrelor Lie. Cunoştea mai multe limbi moderne şi clasice, citea în original şi comenta pe marii filosofi; în 1984 a ţinut la Măgurele o memorabilă prelegere despre Miracolul grecesc. A practicat alpinismul în Bucegi şi Piatra Craiului, descoperind, împreună cu fratele său, Radu, noi trasee. Lucrări: *Über die Absorption der Korpuskularstrahlen*, 1936; *Contributions à la théorie des positrons*, 1940; *Asupra radiaţiei multipolilor electrici şi magnetici de ordin superior* 1950; *Consideraţii teoretice asupra dezintegrării* $\pi \to \mu$. *Studii*, 1958; *Representation of infinitesimal unitary groups by infinitesimal canonical transformations*, 1966; *Elemente de mecanică statistică*, 1956; *Termodinamica*, 1982; *Mecanica cuantică*, 1984; *Curs de fizică statistică şi teoria cuantelor*, 2000. Membru al Academiei Române (1955) şi vicepreşedinte al acesteia (1963–1985), membru al Academiei Ruse de Ştiinţe (1966), membru al Academiei Saxone de Ştiinţe din Leipzig (1967).

Ţîbîrnă, Gheorghe
(16.02.1944, Sângerei, Republica Moldova)

Medic. A absolvit Institutul de Medicină din Chişinău şi s-a specializat la Centrul Ştiinţific de Oncologie al Academiei de Ştiinţe Medicale al Federaţiei Ruse din Moscova. Cercetător la Institutul Oncologic din Chişinău, al cărui director a devenit. Profesor la Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie din Chişinău. A elaborat metode noi de diagnostic şi tratament chirurgical al tumorilor capului şi gâtului, în special al laringelui, glandei parotide şi tiroide, a contribuit la stabilirea unor criterii de diagnosticare precoce a cancerului şi de profilaxie a acestuia. Lucrări: *Лечение местнораспространенного рака головы и шеи* (1987); *Лечение хронического болевого синдрома у онкологических больных* (1993, în colaborare); *Ghid clinic de oncologie* (2003, Premiul Academiei de Ştiinţe a Moldovei); *Клиническая онкология* (2005). Deţine 9 brevete de invenţie. Distins cu titlul de Om Emerit al Moldovei, Ordinul Gloria Muncii. Membru al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Ţoiu, Constantin
(19.06.1923, Urziceni - 04.10.2012, București)

Prozator. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. Elevul lui Mircea Florian, Mircea Vulcănescu, Tudor Vianu, Mihai Ralea. Redactor de editură la ESPLA, redactor la „România literară“. Vicepreşedinte al Uniunii Scriitorilor, scria o proză de tip eseist, cu fraze ample, bine ancorată în realitate. Lucrări: *Duminica munţilor*, 1967; *Galeria cu viţă sălbatică*, 1976; *Însoţitorul*, 1981; *Obligado*, 1984; *Căderea în lume*, 1987; *Barbarius*, 1997; *Răvaşe din Kamceatka. Prepeleac cinci*, 2000; *Memorii din când în când*, 2

vol., 2003–2004; *Trompete după-amiaza*, 2004. Premiul Naţional de Literatură al Uniunii Scriitorilor, 2002.

Țopa, Nicolai
(08.02.1929, Lipnic, Basarabia - 11.09.2017, Chișinău)

Inginer. A absolvit Facultatea de Poduri şi Construcţii Masive a Institutului Politehnic din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Căi Ferate, a Institutului Politehnic din Bucureşti. Contribuţii la calculul de rezistenţă al construcţiilor la activitatea seismică şi calculul dia-fragmelor cu goluri. Membru în Comisia de atestare MLPAT. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Țopa, Vladimir
(27.11.1929, Colonia Mărăcuţi, jud. Hotin, azi Ucraina – 04.11.2006)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică Matematică a Universităţii din Bucureşti. S-a specializat în Italia şi la Paris. Cercetător la Institutul de Fizică Atomică din Bucureşti. Contribuţii în domeniul opticii, spectroscopiei, reacţii fotochimice urmărite prin spectrofotometrie de absorbţie. Lucrări: *Unele constante ale mastixului*, 1957; *Formarea sticlei calcosodice indigene la dozimetria radiaţiilor*, 1960; *Proiectarea şi realizarea rezonatoarelor cu cuarţ de joasă frecvenţă (60-200 Khz)*, 1973. Repre-zentantul României în Comisia CAER de creşteri de cristale. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Ţucherblat (Tsukerblat), Boris
(27.07.1939, Hmelnițki, Ucraina)

Fizician. A absolvit Universitatea de Stat din Kazan (Republica Autonomă Tătară) şi s-a specializat la Tartu (Estonia). A fost profesor la Universitatea din Moscova până în 1987, apoi a venit la Institutul de Chimie din Chişinău. Contribuţii în domeniul efectului Jahn-Teller asupra moleculelor cristalelor, al interacţiunilor magnetice în aglomerările metalice. A organizat manifestări internaţionale de specialitate şi a fost profesor invitat la Ben Gurion University, Israel. Lucrări: *Group Theory In Chemistry And Spectroscopy: A Simple Guide To Advanced Usage*. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Ţuculescu, Ion
(19.05.1910, Craiova – 27.07.1962, Bucureşti)

Pictor. Se înscrie la Facultatea de Ştiinţe Naturale a Universităţii din Bucureşti, pe care o va absolvi în 1936. Paralel frecventează şi Facultatea de Medicină, obţinând doctoratul în 1939 cu calificativul Magna Cum Laude. Deşi se dedicase studiului, continuă să picteze şi are prima expoziţie personală în 1938 la Ateneul Român din Bucureşti. Dacă medicina nu l-a solicitat prea mult, cu excepţia anilor de război, când, fiind medic militar, uimeşte prin devotament şi abnegaţie, biologia devine celălalt pol al existenţei sale în calitate de cercetător ştiinţific la Academia Română, zilele şi nopţile împărţindu-le între paletă şi microscop. Postum, pictura lui provoacă o revelaţie uluitoare, descoperindu-se un mare artist. Tablourile sunt acum expuse în nenumărate expoziţii organizate în ţară şi străinătate.

Ţugulea, Andrei
(19.08.1928, Unteşti, Basarabia - 14.12.2017, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electrotehnică a Politehnicii din Bucureşti. Specializare în URSS şi Franţa. Profesor la Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din Bucureşti. Ministru adjunct şi secretar de stat în Ministerul Învăţământului. Contribuţii la introducerea parametrilor tranzitorii în circuitele electrice cu efect de câmp, ecranare electromagnetică şi curenţi turbionari în circuite magnetice anizotrope. Lucrări: *Câmpul electromagnetic al unei spire parcurse de curent alternativ în prezenţa unei coji sferice conductoare*, 1968; *O teorie de câmp structurală a unei clase de simetrie lineare*, 1972; *Câmpul electromagnetic*, 1983. Coordonator al *Lexiconului tehnic român*. A brevetat invenţia unui procedeu de reducere a pierderilor de fier în generatoarele cu frecvenţă ridicată. Membru al Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE, adică Asociaţia Inginerilor Electricieni şi Electroniști Americani). Membru al Academiei Române şi secretar general al ei (1999).

Ţurai, Ion
(17.01.1907, Bucureşti – 21.09.1970, Bucureşti)

Chirurg, anatomist. A studiat Medicina la Bucureşti, fiind elevul lui Francisc Iosif Rainer. A fost asistent şi şef de lucrări de anatomie între 1932 şi 1948 şi profesor de chirurgie la Spitalul Floreasca, între 1948 şi 1970. A cercetat patologia hipertrofiei de prostată în 1949, iar mai târziu a făcut diferite investigaţii clinice şi experimentale asupra tensiunii arteriale. A studiat şocul chirurgical din punct de vedere fiziopatologic, clinic, profilactic şi din punct de vedere al tratamentului. Lucrări: *Les troubles locaux dus au thyroide,* Premiul Academiei Române (1946); *Urgenţele medico-chirurgicale* (1950); *Mica chirurgie fiziopatologică*, Premiul de Stat (1955); *Şocul* (1957); *Chirurgia stomacului* (1963). Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Ţurcanu, Nicolae
(21.01.1918, Nezavertailovka – 17.08.1985, Nezavertailovka, Transnistria)

Poet. A absolvit Şcoala Pedagogică din Balta şi Institutul Pedagogic din Tiraspol. Lucrări: *Întâiul pahar* (1940), *Cântări din tinereţe* (1941), *Rod* (1963), *Vânjosul pământ* (1968) şi *Poezii* (1983). A rămas în memoria urmaşilor ca o expresie simbolică a românităţii din Transnistria.

Ţuţea, Petre
(06.10.1902, Boteni, Muscel, jud. Argeş - 03.12.1991, Bucureşti)

Eseist şi om politic. A absolvit Facultatea de Drept la Universitatea din Cluj. Fondator al revistei „"Stânga". Linia generală a vremii“ (1932), alături de Traian Herseni, Mihai Ralea, Petru Comarnescu şi Petre Pandrea. După întâlnirea cu Nae Ionescu devine legionar ca opţiune politică. Şef de secţie la Ministerul Economiei Naţionale, Biroul propagandă (1936–1939) şi şef de secţie la Ministerul Comerţului Exterior (1940), şef de secţie în Ministerul Războiului (1940–1944). Colaborator la „Cuvântul“, condus de Nae Ionescu, alături de Constantin Noica, Mircea Eliade, Radu Gyr, Gheorghe Racoveanu, Mircea Vulcănescu. A făcut de două ori închisoare politică (1948–1953, 1956–1964), mai ales la Aiud. Promovat în mod special după 1989 de Gabriel Liiceanu. Lucrări: *Manifestul revoluţiei naţionale,* 1998, postum; *Reformă naţională şi cooperare,* 2001, postum; *Anarhie şi disciplina forţei,* 2002, postum.

U

Udler, Rubin
(27.09.1925, Brăila -18.02.2012, Pittsburg)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Cernăuţi (1951). Lector la Universitatea de Stat din Cernăuţi (1951–1952), lector la Institutul Pedagogic din Cernăuţi (1952–1954), cercetător ştiinţific la Institutul de istorie, limbă şi literatură al Filialei Moldoveneşti a Academiei de Ştiinţe a URSS (1956–1960), conducător al grupului pentru alcătuirea *Atlasului lingvistic moldovenesc* (1960–1961), şef de sector la Institutul de Limbă şi Literatură al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1961–1992). Contribuţii în domeniul dialectologiei și geografiei lingvistice, foneticii, istoriei limbii, lexicografiei dialectale. În lucrările de dialectologie a demonstrat că la est de Prut se vorbesc graiurile moldoveneşti ale limbii române. Membru al Colegiului Internaţional de redacţie pentru Atlasul dialectologic carpatic comun, vol. I-IV. Lucrări: *Pronumele moldoveneşti în regiunea Cernăuţi, Consonantism, Atlasul lingvistic moldovenesc,* vol. 1, părţile I-II; *Dialectologia moldovenească* (coautor); *Dicţionar dialectal*, vol. I-V (coautor) etc. Stabilit în SUA din 1992. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Udrischi, Gheorghe N.
(28.10.1867, Fălticeni – 24.12.1958, Bucureşti)

Chirurg veterinar. În 1886–1892 a studiat la Şcoala Superioară de Medicină. Se specializează la Berlin, Paris şi Bruxelles, unde lucrează alături de profesori precum Ferhner, Henrick, Almy. Profesor la Şcoala Superioară de Medicină Veterinară din Bucureşti. A fost creatorul unei puternice şcoli veterinare româneşti. S-a remarcat prin faptul că a fost primul chirurg din lume care a amputat unul din membrele anterioare la cal, totodată a imaginat o proteză funcţională pentru membrul amputat. Cercetările sale au fost îndreptate spre diferite aspecte chirurgicale veterinare, printre care pot fi enumerate: anestezia cu stovaină, studierea unor antiseptice (bacilol, protargol, tonoform), a imaginat mai multe tehnici operatorii originale în tratarea herniei, calculozei veziculare, malformaţiilor digestive. Lucrări: *Hernie inghinală* (1896); *Operaţiunea criptorchidiei la cal* (1901); *Amputation du membre antérieur chez le cheval, prothèse orthopédique* (1906); *Patologie chirurgicală*. Este membru de onoare al Academiei Române (1946), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990. Membru al Academiei Veterinare din Paris, membru corespondent al Societăţii de Medicină Veterinară din Berlin.

Udrişte Năsturel
V. Năsturel, Udrişte

Udubaşa, Gheorghe
(08.09.1938, Ocnele Mari, Vâlcea)

Geolog. A absolvit Facultatea de Geologie a Universităţii din Bucureşti. Specializare la Heidelberg. Cercetător la Institutul de Geologie şi Geografie al Academiei Române, apoi la Institutul Geologic al României. Profesor la Universitatea de Nord din Baia Mare (din 1997). Contribuţii de pionierat în descifrarea relaţiilor paragenetice şi structurale între minereurile cu geneză complexă şi descifrarea proceselor metalogenetice. A elaborat o metodă proprie de diferenţiere a curgerii lavei din corpurile neerupte. Lucrări: *Ferestre spre adâncul Pământului* (1964); *Oliofitele autohtone triasice din Munţii Ţibleşului* (1980); *Metalogeneza complexului eruptiv Ţibleş* (1984), *Minerals in Romania – the State of the Art*, 1991. Membru al Societăţii geologice a României, al Asociaţiei Internaţionale de Mineralogie. Membru corespondent al Academiei Române (1996).

Ulici, Laurenţiu
(06.05.1943, Buzău – 15.11.2000, Pârâu, lângă Făgăraș)

Critic literar. A absolvit Filologia la Bucureşti. Redactor la „Contemporanul", director la

„Luceafărul“, preşedinte al Uniunii Scriitorilor, senator, preşedinte fondator al Uniunilor de Creatori (1999). Scrie eseuri despre scriitorii clasici şi contemporani: *Recurs,* 1971; *Prima verba*, 2 vol., 1975–1978; *Biblioteca Babel,* 1978; *Confort Procust,* 1983; *Nobel contra Nobel · Propuneri, prezentări şi antologie,* 1988; *Puţin după exorcism*, 1991; *Deceniul literar nouă*, 1995; *Literatura română contemporană. Promoţia ’70,* 1995.

Uliţchi, Olga
(01.07.1902, Odesa, azi Ucraina - 23.12.1978, Chișinău)

Regizor. Rusoaică după etnie. A absolvit Colegiul de Cinematografie din Odesa şi Institutul de Învăţământ Public din Odesa. A început să lucreze în 1931 la Studioul de Film din Odesa şi a venit la Chişinău în 1948, ca regizor pentru dublarea în română a filmelor, apoi regizor al jurnalelor de actualităţi care rulau în cinematografe la începutul fiecărui film artistic cu numele Moldova Sovietică. A fost printre fondatorii Studioului Moldova Film şi a realizat unul din primele filme de succes ale acestui studio: Balada haiducească, 1958.

Ungheanu, Mihai
(17.03.1939, Slobozia – 12.03.2009, Bucureşti)

Critic literar. A absolvit Filologia la Bucu-reşti. Doctor în Litere la Universitatea din Bucureşti. Redactor şi redactor-şef la revista „Luceafărul“ (până în 1989), ministru adjunct la Ministerul Culturii (după 1989), senator PRM. Unul dintre promotorii protocronismului, polemist: *Campanii,* 1970; *Pădurea de simboluri*, 1973; *Lecturi şi rocade*, 1978; *Romanul românesc şi tirania modelului,* 1979; *Exactitatea admiraţiei*, 1985; *Fiii risipitori (Noi şi secolul XIX)*, 1988; *Răstălmăcirea lui Ţepeş · Dracula – un roman politic?*, 1992; *Românii şi tâlharii Romei: război religios – război de imagine?,* 2005.

Ungureanu, Alexandru
(22.07.1941, Piatra-Neamţ)

Geograf. A absolvit Facultatea de Ştiinţe Naturale, secţia Geografie, la Universitatea din Iaşi. Profesor la Facultatea de Geografie a Universităţii din Iaşi. Contribuţii la studiul geografiei populaţiei şi aşezărilor omeneşti, al resurselor naturale şi geografiei economice în general. Lucrări: *Atlasul Naţional al României,* în colaborare, 1975; *Geografia României – probleme fundamentale*, 1977; *Geografia resurselor naturale,* 1980; *Geografia economică a lumii contemporane*, 1992, 1993. Membru de Onoare al Societăţii Franceze de Geografie. Membru corespondent al Academiei Române (1995).

Ungureanu, Cornel
(03.08.1943, Lugoj)

Istoric literar. A absolvit Filologia la Timişoara. Doctor în filologie. Este profesor la Universitatea de Vest din Timişoara, a fost cronicar literar al revistei „Orizont“ (1963–2003). Lucrări: *La umbra cărţilor în floare,* Premiul Uniunii Scriitorilor, 1975; *Contextul operei*, 1979; *Proza românească de azi*, 1985 şi *Mircea Eliade şi literatura exilului*, 1995; *Imediata noastră apropiere*, vol. I, 1980; vol. II, 1990; *Mitteleuropa periferiilor*, 2001. Este autorul antijurnalelor: *A murit în Tibet*, 1998; *Europa Centrală: Memorie, Paradis, Apocalipsă*, 1998; *Geografia literaturii române, azi,* vol. I, *Muntenia*, 2001; *Despre regi, saltimbanci şi maimuţe*, vol. I, 2001; vol. II, 2003; vol. III, 2004. Președinte al Fundației A Treia Europă (1999).

Ungureanu, Ion
(02.08.1935, Opaci, Basarabia - 28.01.2017 Chișinău)

Regizor şi actor de teatru şi film, om politic, publicist. A absolvit Institutul Pedagogic I. Creangă din Chişinău (1952 - 1955), Facultatea de Filologie, apoi a făcut studii la Școala teatrală B. Șciukin din Moscova (1955–1960). A urmat regia la Institutul de artă cinema-tografică A.V. Lunacearski din Moscova (1963–1964), ca elev al regizorului R. Simonov. Debutul şi-l face ca actor de film în rolul lui Boris Grădinaru din filmul *Când omul nu-i la locul lui*, produs la Moldova-Film în 1958. Lucrează la Teatrul Luceafărul (1960–1973), din 1964 fiind prim-regizor. A lucrat la Moscova: 1972–1977 – regizor şi actor de teatru şi film; 1977–1980 – regizor la Teatrul Academic Central al Armatei sovietice; între 1980 şi 1989, paralel cu activitatea din teatru şi cinematografie, predă arta actoricească la Şcoala Superioară de

teatru B. V. Şciukin din Moscova. În 1989 revine în Moldova şi în 1990 este numit ministru al Culturii şi Cultelor. Din 1995 se stabileşte o perioadă de timp în România, unde este vicepreşedinte al Fundaţiei Culturale Române (în prezent – Institutul Cultural Român). Regie: *De ziua nunţii* de V. Rozov; *Mai tare ca dragostea* (Al 41-lea) de B. Lavreniov, Radu Ştefan, *Întâiul şi Ultimul; Şi sub cerul* acela de A. Busuioc; *Minodora* de A. Strâmbeanu, *Georges Dandin* de Molière ş.a.; la Teatrul Mic Academic din Moscova – *Păsările tinereţii noastre* de I. Druţă (distins cu Premiul I al Ministerului Culturii al URSS); la Teatrul Central al Armatei din Moscova – *Sfânta sfintelor* şi *Revelaţia* de I. Druţă, *Ultima întâlnire* de A. Galin, *Un om pentru eternitate* de R. Bolt, *Gura lumii* de A. Salînski; la Teatrul Sovremennik din Moscova – *Duşmanul poporului* de H. Ibsen ş.a. Este şi regizor de film*: Păsările tinereţii noastre* şi *Întâlniri cu Evgheni Evstigneev* – filme de televiziune, turnate la Televiziunea din Moscova. Tot acolo a filmat spectacolele de televiziune: *Lica* de A. Zurabov (Premiul Interviziunii la Festivalul internaţional de la Plovdiv) şi *Nora* după H. Ibsen. Roluri în: *Vicleniile lui Scapin* de Molière, *A 12-a noapte* de W. Shakespeare, *Pescăruşul* de A. Cehov ş.a., toate la Teatrul Luceafărul. Actor de film în: *Se caută un paznic, Favoritul, Când omul nu-i la locul lui, Armaghedon, Leacuri amare* (scurt-metraj), *Bariera, Serghei Lazo, Ofiţer în rezervă, Viforul roşu, Acest dulce cuvânt – libertatea* (Mosfilm), *Podurile, Bărbaţii încărunţesc de tineri, Povestea lui Făt-Frumos, Când ai alături un bărbat, Pregătiri de examen, Dansul efemer al dragostei, Centaurii, Codrii* ş.a. Deputat în primul Parlment al Moldovei de după proclamarea independenței. Ca ministru al Culturii şi Cultelor din Moldova a deschis şi a redeschis numeroase teatre, printre care şi Teatrul V. Alecsandri din Bălţi. Vicepreședinte al Fundației Culturale Române, București, 1995-2005. A formulat o Declarație prin care solicita reunirea Moldovei cu România. Artist emerit al Federației Ruse (1981), Artist al Poporului din Moldova (1989), laureat al Premiului Național. Maestru Emerit Arte al URSS (1981), artist al poporului din RSSM, 1989, distins cu Premiul de Stat, 2009. (1990).

Ungureanu, Teodora
(13.11.1960, Reşiţa)

Gimnastă. Eleva lui Bela Károlyi de la vârsta de 6 ani. A participat la primul Campionat Naţional de Gimnastică în 1971, când a ocupat locul I. În 1979 a participat la Jocurile Olimpice universitare mondiale, unde s-a clasat a II-a, după Nadia Comăneci. În prezent locuieşte în Franţa şi conduce trupa de circ Cornea Troup. Deţine un Club de gimnastică şi la New York şi este membră a juriului în diverse competiţii internaţionale universitare de gimnastică.

Ungureanu, Valentin
(26.11.1931, Pârjota, Basarab i-a 16.10.2015, Chișinău)

Pedolog. A absolvit Facultatea de Biologie și Pedologie a Universității de Stat din Chișinău. Director al Institutului de Cercetări Științifice în domeniul Pedologiei și Agrochimiei și director general al AȘP Fertilitatea. Fondator al ampelo-pedologiei în Republica Moldova. A stabilit legăturile cantitative şi calitative în sistemul sol–viţă de vie–vin. A ţinut conferinţe la Moscova, Kiev, Bucureşti, Minsk, Alma Ata, Cluj, Iaşi, Timişoara, Freiburg (Germania), Tbilisi, Wageningen (Olanda), Montpellier (Franţa), în Vietnam. Lucrări: *Почва и виноград* (1979); *Проблемы оккультуренности и воспроизводства плодо-родия почв Молдавии* (1990); *Ghidul bunelor practici agricole* (2004); *Fundamentarea ampelo-pedologică a dezvoltării durabile a viticulturii în Republica Moldova* (2004). Laureat al Premiului de Stat, Profesor Emerit al Şcolii Superioare din Republica Moldova, distins cu Ordinele Drapelul Roşu de Muncă, Insigna de Onoare şi Gloria Muncii. Membru al Academiei Internaţionale a Şcolii Superioare din Moscova, al Societăţii Mondiale a Ştiinţei Solului, al Societăţii Europene de Conservare a Solului. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe din Moldova.

Urâtu, Ştefan
(09.01.1951, Ustia, Republica Moldova)

Fizician. A absolvit Institutul Pedagogic de Stat din Tiraspol, Facultatea de Fizico-Matematici. Profesor la Catedra de fizică a Universităţii de Stat din Tiraspol, evacuată la Chişinău. Membru al Consiliului Republican al Frontului Popular din partea secţiei din Tiraspol, membru în Parlamentul Moldovei (2010). Fondator al Comitetului pentru Drepturile Omului din Transnistria, preşedinte al Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului din Republica Moldova. Ordinul Republicii (2010).

Urechean, Serafim
(02.02.1950, Larga, Republica Moldova)

Inginer, om politic. A absolvit Facultatea de Inginerie Civilă şi Industrială la Institutul Politehnic din Chişinău. A lucrat ca inginer pe şantierele de construcţii ale raionului Briceni. A absolvit Şcoala Superioară de Partid la Leningrad. Membru al Federaţiei Sindicatelor Independente din Republica Moldova, al cărei preşedinte a devenit. Deputat independent în Parlamentul Moldovei (1991–1994). Primar al Chişinăului (1994–2005). Din 2003 devine co-preşedinte al Partidului Alianţa Moldova Noastră (pe listele căruia a fost ales deputat în Parlamentul Moldovei) şi a devenit vicepreşedinte al Guvernului, iar din 2004 lider al Blocului electoral Moldova Democrată. Distins cu Ordinul Republicii, Ordinul Insigna de Onoare, Ordinul pentru Dezvoltarea Ştiinţei şi Învăţământului, Ordinele Sfântul Dumitru clasa a II-a, Serghei Radonejski şi Sf. Stanislav, acordate de Biserica Ortodoxă Rusă, diploma Ad Honores a Academiei Europene de Arte. Membru corespondent al Institutului pentru Afaceri Internaţionale (Paris), membru corespondent al Academiei Internaţionale de Informatizare de pe lângă ONU. Preşedinte al Alianţei Moldova Noastră, care în 2011 a fuzionat cu Partidul Liberal-Democrat.

Urechia (Urechiă), V(asile) A(lexandrescu)
(15.02.1834, Piatra Neamţ – 22.11.1901, Bucureşti)

Istoric şi scriitor, om politic. A absolvit Academia Mihăileană din Iaşi şi Literele la Paris, unde a fondat ziarul unionist „Opiniunea“, organ al românilor din străinătate. A fost unul din fondatorii Ateneului Român (1865) şi unul dintre întemeietorii Muzeului Naţional de Antichităţi. A fost profesor la Universitatea din Iaşi, apoi la cea din Bucureşti. În 1858 a editat ziarul unionist „Zimbrul şi vulturul“. Ministru liberal al Cultelor în Moldova (1859–1860) şi ministru al Instrucţiunii Publice al României Mici (1881–1882). Ca istoric a avut o orientare eclectică. A editat numeroase culegeri de documente şi hrisoave interne şi externe. Lucrări: *Istoria românilor* (14 vol., 1891–1902), *Istoria şcoalelor de la 1800–1864* (4 vol., 1892–1904), *Domnia lui Ioan Caragea* (1897–1898), *Documente dintre 1769–1800* (1889), *Documente relative la anii 1800–1833* (1889), *Documente inedite din domnia lui Al. Moruzzi* (1895), *Codex Bandinus. Memoriu asupra scrierei lui Bandinus de la 1646 urmat de text, însoţit de acte şi documente* (1895), *Grinda de aur sau Prevederea unui părinte bun, Logofătul Baptiste Veveli, Coliba Măriucăi, Cum era ea?, Fidanţata imperatorului, Vornicu' Bucioc, Banul Mărăcine, Curtea lui Neagoe Vodă, Schiţe de istoria literaturii române* (1885), *Omul muntelui*, proză, 1857, memorialistică şi a cules legende populare: *Legende române*, 1891. Membru fondator al Societăţii Academice Române (1867). Membru corespondent al Academiei spaniole, italiene şi al Institutului Etnografic din Paris.

Uric, Gavriil
(prima jumătate a veacului al XV-lea, se pare în zona Neamţ)

Călugăr, copist. A copiat, între 1413 şi 1449, 13 manuscrie religioase slavone şi greceşti, pe care le-a decorat cu miniaturi, unele cerute de Alexandru cel Bun, răspândite astăzi la Oxford, Moscova, Bucureşti. Prin ceea ce a lăsat ilustrează preocupările asemănătoare ale călugărilor din Europa vremii, indiferent de confesiunea creştină căreia aparţineau, dar şi apartenenţa lui la un bazin cultural şi religios specific zonei româneşti.

Uricariu, Doina
(05.10.1950, Bucureşti)

Poetă şi eseistă. Verişoară cu Eugen Uricaru. A absolvit Filologia la Bucureşti. A fost redactor de editură, apoi a fondat şi conduce grupul editorial Du

Style Universalia Group. În prezent căsătorită în SUA. Scrie o poezie senzuală şi elevată: *Vindecările,* 1976; *Vietăţi fericite,* 1980; *Natură moartă cu suflet,* 1982; *Mâna pe faţă,* 1984; *Inima axonometrică,* Premiul Uniunii Scriitorilor, 2002 şi eseuri despre poezie: *Apocrife despre Emil Botta,* 1983; *Ecorşeuri · Structuri şi valori ale poeziei româneşti moderne,* 1989; *Nichita Stănescu inegalabilul,* 2000.

Uricaru, Eugen
(01.11.1946, Buhuşi)

Prozator. Absolvent al Facultăţii de Filologie din Cluj, secţia română-italiană (1971). Văr cu Doina U. Face parte din grupul fondator al revistei „Echinox“, alături de Marian Papahagi; redactor-şef (1968) şi redactor-şef adjunct (1969–1971) al revistei. Redactor la revista „Ateneu“ (1972), „Steaua“ (1973–1990) şi redactor-şef adjunct al revistei „Luceafărul“ (1990–1991); ataşat cultural la Ambasada României din Grecia (1992–1995); director adjunct la Accademia di Romania din Roma (1993), funcţionar la Ministerul de Externe al României. Membru al Uniunii Scriitorilor, vicepreşedinte al ei (1997– 2001), apoi preşedinte (2001–2005), secretar de Stat în Ministerul Afacerilor Externe pentru relaţia cu Parlamentul. În prezent director al Agenţiei Copyro pentru drepturi de autor. Alte colaborări la „România literară“, „Viaţa românească“, „Amfiteatru“, „Convorbiri literare“, „Vatra“, „Transilvania“, „Contemporanul“, „Tribuna“. Scrie romane în care istoria este prezentă: *Rug şi flacără,* 1977, după care s-a făcut filmul omonim, care a primit în 1979 Marele Premiu la Santarem, Portugalia; *Mierea,* 1978; *Aşteptându-i pe învingători*, Premiul Asociaţiei Scriitorilor din Cluj, 1981; *Vladia,* 1982; *Memoria,* 1983; *1784, vreme în schimbare,* Premiul Academiei, 1984; *Stăpânirea de sine,* 1986; *Complotul sau Leonard Bâlbâie contra banditului Cocoş,* 1990; *Stare de fapt,* Marele Premiu la San Marino, 1995; *Aşteptându-i pe barbari,* 1999. Distins cu premiul Național pentru proză Ion Creangă, Opera Omnia, 2019.

Urmuz *nume la naştere* Demetru Dem. Demetrescu-Buzău
(17.03.1883, Curtea de Argeş – 23.11.1923, Bucureşti)

Scriitor. Origini buzoiene. (Hurmuz însemna piatră prețioasă, poreclă devenită pseudonim poetic, dat de Tudor Arghezi.) A studiat Dreptul la Bucureşti. Funcţionar. Este considerat precursorul dadaismului şi literaturii absurdului prin prefigurarea, în proza şi versurile sale, a absurdului de tip avangardist. S-a născut, ca scriitor, din literatura târgurilor de provincie unde nu se întâmpla nimic. Tristan Tzara şi Eugène Ionesco îl citează ca maestru. A fost descoperit de Tudor Arghezi şi publicat postum de avangardişti: *Pâlnia şi Stamate; Algazy & Grummes,* 1930.

Urseanu, Vasile
(09.01.1848, Bucureşti – 1926, Bucureşti)

Contraamiral. A absolvit Şcoala Navală din Brest, Franţa. În timpul Războiului de Independenţă a organizat o baterie de apărare în regiunea Calafat şi a fost trimis în misiune specială pe lângă prinţul Serbiei, Milan Obrenovici. A fost însărcinat să supravegheze construirea unor nave (la Londra) pentru formarea Marinei Comerciale româneşti. Acolo a fost făcut bricul Mircea, al cărui prim-comandor a fost, dar şi Fulgerul, Griviţa, Rahova, Opones, Smârdan şi trei şalupe de poliţie – Poteraşul, Grănicerul şi Sentinela. A comandat o perioadă de timp şi crucişătorul Elisabeta, cu care a străbătut Marea Mediterană, Oceanul Atlantic, Marea Nordului şi Marea Baltică, făcând astfel cea mai lungă călătorie pe care o navă de război română a întreprins-o în acele vremuri. A fost unul dintre fondatorii primei Societăţi Naţionale de Navigaţie Maritimă, fiind ales membru în Consiliul de Administraţie al acestei societăţi. În ziua de 27 ianuarie 1908, în sala Camerei de Comerţ din strada Doamnei, trece oficial pe arena astronomiei româneşti, prezidând prima adunare generală a Societăţii Astronomice Române. Lucrul cel mai durabil pe care l-a realizat ca preşedinte al Societăţii Astronomice Române a fost construirea prin eforturi financiare proprii a clădirii Observatorului Astronomic.

Ursu, Andrei
(20.12.1929, Strășeni, Basarabia)

Pedagog. A absolvit Universitatea de Stat din Chişinău (1953). Activităţi la AŞM: laborant, cercetător, şef de laborator, director de institut. Doctor habilitat în biologie (1978), academician (1989). Contribuţii ştiinţifice: geneza, geografia, cartografia, regionarea,

transformări tehnogenice, evoluţia, solurile din Republica Moldova. Lucrări expuse în peste 400 publicaţii şi circa 10 monografii. Membru de Onoare al Academiei Agrare din România. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Ursu, Ileana
(1954, Zrenjanin, Voivodina)

Poetă și traducătoare. A tradus în sârbă pe Mihai Eminescu, Radu Gyr, Carolina Ilica, Liliana Ursu, Virgil Carianopol. A participat la proiectul de integrare a minorității românești din Serbia, *Svetlosti znacenia* (Lumina cunoașterii), alcătuind o antologie de 1200 de pagini din creația românilor din Banatul Sârbesc. A publicat volume de versuri: *Pensiune în bibliotecă* (1978); *Abilitatea vrăjitoarei* (1981); *Semne pe nisip* și *Ielabuga* (ambele 1996). Conduce Departamentul pentru Minorități Naționale al Ministerului Culturii din Voivodina. A primit Premiul Uniunii Scriitorilor din România (2000).

Ursu, Ioan
(26.10.1875, Caţa, jud. Sibiu – 06.10.1925, Braşov)

Istoric. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Berlin, München, Paris, Viena, Veneţia. Profesor la universităţile din Iaşi, Cluj, Bucureşti. A fondat „Revista neamului“ (1915–1916). Lucrări: *Cauzele de căpetenie ale căderii şi măririi noastre în trecut*, 1906; *De ce ne-au aservit străinii,* 1911; *Ştefan cel Mare şi turcii,* 1914; *Dreptul nostru asupra Ardealului*, 1915. Membru corespondent al Academiei Române, 1910.

Ursu, Ioan
(05.04.1928, Mănăstireni, jud. Cluj - 16.04.2007, Bucureşti)

Fizician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Universitatea din Cluj. Specializare în rezonanţă magnetică electronică şi nucleară în SUA, URSS, Marea Britanie, Elveţia, RDG. Profesor la Facultatea de Fizică a Universtităţii din Cluj, apoi din Bucureşti. Preşedinte al Comitetului de Stat pentru Energia Nucleară, preşedinte şi prim-vicepreşedinte al Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie. Profesor invitat la Universitatea din Trieste. A descoperit efectul de îmbogăţire izotopică a uraniului prin rezonanţă magnetică, s-a ocupat de fizica solidului, de interacţiunea radiaţiilor nucleare cu solidul. Lucrări: *Energia atomică,* 1973; *Fizica şi tehnologia materialelor nucleare,* 1982; *Interacţiunea radiaţiei laser cu metalele,* 1986. Membru al Societăţii Române de Fizică, de Chimie, al Consiliului ştiinţific al Institutului Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna, al Societăţii Europene de Fizică, al Societăţii Americane de Fizică, al Societăţii Internaţionale de Rezonanţă Magnetică ş.a. Membru al Academiei Române (1974).

Ursuleac, Viorica
(26.03.1894, Cernăuţi – 22.10.1985, Ehrwald, Tirol, Austria)

Soprană. Tatăl era din Cernăuți. (Numele în *–ac* este foarte vechi la românii nordici și la ruteni, fiind extremitatea nord-estică a unui areal care merge, spre sud-vestul Europei, până în Occitania - unde există nume în -ac precum Balzac, Chirac, Cognac, Armagnac etc.). A absolvit Conservatorul la Viena. A debutat la Opera din Zagreb, apoi a susţinut rolurile importante ale repertoriului clasic la Viena Volksoper, Opera din Frankfurt, Viena Staatsoper, Berlin Staatsoper şi Opera din München. Profesoară la Salsburg Mozarteum (1964). Roluri în: *Nunta lui Figaro, Don Giovanni, Fidelio, Olandezul zburător, Simon Boccanegra, Bal mascat, Forţa destinului, Don Carlos, Tosca, Turandot, Cavalerul rozelor, Othello,* rolurile din Richard Strauss.

Urusov, Serghei D.
(07.03.1862, Iaroslavl, Rusia – 1937, Moscova)

Prinţ, guvernator al Basarabiei între 1903 şi 1904. Rus. A absolvit Universitatea din Moscova, Facultatea de Drept. A fost viceministru la Interne (1906) şi la Externe (1917, în Guvernul Provizoriu de dinainte de Marea Unire). A avut vederi liberale, a fost membru în Duma ţaristă, a organizat Protestul de la Vîborg. A militat pentru libertăţi naţionale şi sociale ale popoarelor din Rusia. A cunoscut închisorile ţariste (de două ori) şi cele sovietice (tot de două ori). A lăsat memorii celebre: *Însemnările unui guvernator,* Chişinău, 1903–1904, în care a descris societatea basarabeană, vizita la Iaşi, discuţiile cu suveranii României. Între 1916 şi 1917 a organizat şi întreţinut un tren sanitar pe frontul român.

Urziceanu, Aura
(14.12.1946, Bucureşti)

Cântăreaţă și compozitoare de jazz. A început să cânte de la 16 ani și a obținut locul II la Festivalul Naţional de Muzică Uşoară de la Mamaia, 1969. A dat concerte în SUA, unde a urcat pe scenă alături de Ella Fitzgerald şi Duke Ellington. Discuri: *Aura* (1972), *Arie din suită* (1973), *Seară de Jazz cu Aura* (1974), *Take Five* (cu Cvintetul Bucureşti, 1974), *Oh, My Love* (1975), *Over The Rainbow* (1977), *Thad & Aura* (cu Thad Jones, 1977), *Dulce cântec românesc* (cu George Urziceanu, 1977), *Once I Loved* (1981), *I Found Love Again* (1996), *Dor de viaţă* (2000). A câştigat Cupa Europeană la Knokke le Zoutte, Belgia, 1971.

Uscătescu, George
(05.05.1919, Crețești, jud. Gorj - 11.05.1995, Barcelona)

Istoric literar, hispanist. A absolvit Literele, Filosofia şi Dreptul la Universitatea din Bucureşti. Legionar ca opţiune ideologică, a plecat la studii în Spania – Horia Sima îşi aminteşte de el – unde a şi rămas din 1944. Profesor la Universitatea din Barcelona. Profesor invitat la Florenţa, Buenos Aires, Milano, Paris, Roma, Strasbourg. În România a fost tradus înainte de 1989, graţie mai ales susţinerii revistei „România literară". Lucrări: *Relaciones culturales Hispano-rumanas*, 1950; *Profetas de Europa*, 1962; *Seneca, nuestro contemporneo,* 1965; *Conversaciones actuales,* 1971; *Aportas del estructuralismo*, 1971; *Breve teora e historia de la cultura,* 1973; *Augustin, Nietzsche, Kierkegaard: nuevas lecturas de filosofía y filología,* 1983; *Brâncuşi şi arta secolului*, 1985; *Procesul umanismului*, 1987; *Ontologia culturii*, vol. I, 1986. Preşedinte al Societăţii Ibero-Americane de Filosofie. Membru de onoare al Academiei Române (1991).

Ustian, Ion
(12.09.1939, Olișcani, Basarabia)

General. A absolvit în 1958 Şcoala Tehnică de Agronomie din Cucuruzeni (fondată în 1893) şi a fost instructor de Komsomol pentru organizaţiile rurale din Moldova. A absolvit Academia de Ştiinţe Sociale din Moscova. Preşedinte al Sovietului de Miniştri din RSS Moldovenească (1980–1985), membru al CC al PCUS (1981–1986) şi deputat în Sovietul Suprem al URSS (1981–1989). În prezent profesor la Academia de Studii Economice a Moldovei.

V

Vacas, Polly
(13.03.1892, Galaţi – 1949, Bucureşti)

Aviator. (La origini valah din Grecia, nume provenit din poreclă. La Salonic există până astăzi familii cu numele Vacaropoulos, Vacaros. Și la români există Văcaru, Văcărescu.) A absolvit Școala de Pilotaj de la Chitila, unde a devenit apoi instructor. În 1912 s-a transferat la Liga Aeriană Naţională de la Băneasa. A luptat ca pilot militar în Războaiele Balcanice. A fost pilot de vânătoare în Primul Război Mondial. A fost şef de trafic la Compania de Transport Aerian SARTA, iar din 1946 comandant al Aeroportului Băneasa.

Vaida-Voevod, Alexandru
(1872, Bobâlna – 19.03.1950, Sighet)

Politician, susţinător al unirii Transilvaniei cu România Mică (Marea Unire), membru, alături de Vasile Goldiş, Iuliu Hossu şi Miron Cristea, în Consiliul care a proclamat Unirea cea Mare. Greco-catolic. A făcut parte din delegaţia românească la Conferinţa de pace de la Paris (1919). Prim-ministru în 1919 şi 1926, fondator al Partidului Naţional Ţărănesc. În preajma celui de-al Doilea Război Mondial a fost deschis mişcarii legionare. Arestat în 1944, a murit la închisoare.

Vancea, Augustin
(19.12.1892, Parhida, jud. Bihor – 03.08.1973, Cluj-Napoca)

Geolog. A absolvit Facultatea de Geografie-Geologie la Universitatea din Cluj. S-a remarcat în domeniul cercetării şi exploatării gazului metan. În întreaga sa carieră a cercetat depozitele neozoice din Transilvania, spre a elucida succesiunea etajelor stratigrafice din bazinul colinar al Târnavelor şi a pune în valoare noi resurse gazeifere. Locul său de muncă a fost la Mediaş, în Centrala Gazului Metan. Aici a avut la dispoziţie atât materia primă de cercetare, cât şi tehnologia necesară pentru cercetări. În studiul său *Cercetări geologice în regiunea Grebeniş-Dobra*, face o caracterizare geologică detaliată atât a elementelor de suprafaţă, cât şi a depozitelor de adâncime, a domurilor gazeifere de la Grebeniş şi Dobra. A studiat depozite de adâncime şi de mare adâncime, prin foraje ce depăşeau 790 m. O altă lucrare a sa este *Limita miocen-pliocen în bazinul Transilvaniei.* Împreună cu L. Ungureanu este autorul lucrării *Asupra corelării depozitelor mio-pliocene din Bazinul Transilvaniei pe bază de microfaună*, prin care pune bazele corelaţiilor faciesurilor de aceeaşi vârstă geologică de pe o mare suprafaţă sedimentară, cu dovezi de sondă, cu similitudini fosilifere şi structurale. Principalele sale studii sunt grupate în lucrarea *Neogenul în Transilvania*. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Vancea, Petre
(27.06.1902, Rudari, Dolj – 19.12.1986, Bucureşti)

Medic oftalmolog. A început Facultatea de Medicină la Bucureşti şi a absolvit-o la Cluj. Profesor la Clinica Oftalmologică din Cluj, apoi din Iaşi şi la Institutul de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. Contribuţii la studierea patogeniei cataractei senile, a tumorilor ochiului. A preparat un medicament propriu, brevetat cu numele ETO (Extract Total de Ochi) pentru tratamentul miopiei progresive. Lucrări: *Introducere în neurologia oculară, Virozele oculare; Tumorile ochiului şi anexele sale; Clasificarea funcţională a glaucoamelor*. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Societăţii Internaţionale de Ergo-oftalmologie, al Societăţii de Biologie din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Vancea, Zeno
(08.10.1900, Bocşa Vaşiovei, jud. Caraş Severin - 15.01.1990, Bucureşti)

Compozitor şi muzicolog. A absolvit Conservatorul din Cluj ca elev al lui Gheorghe Dima. Specializare la Conservatorul din Viena. Profesor la Conservatorul din Târgu Mureş, din Timişoara şi apoi din Bucureşti. Redactor-şef al revistei „Muzica“ şi vicepreşedinte al Uniunii

Compozitorilor şi Muzicologilor din România. Lucrări: muzicale – *Requiem pentru cor şi orchestră*, 1941; *Rapsodia bănăţeană No. 1*, 1926; *Scoarţe*, 1928, *Suită pentru orchestră de cameră; Rapsodia bănăţeană No. 2*, 1950; *Simfonietta No. 1*, 1948 şi *No. 2*, 1967; *Prolog simfonic*, 1974; *Sonata pentru orgă şi orchestră de coarde,* 1976; *8 Cvartete de coarde,* 1934–1980; *Sonata pentru vioară solo*, 1981; I*onică, madrigal pentru cor mixt a cappella,* 1979, *Melodie şi versuri populare*; muzicologie – *Muzica eclesiastică corală la români*, 1938; *Creaţia muzicală românească în secolele XIX–XX*, vol. I (1968) şi vol. II (1979). Distins cu mai multe premii de creaţie la Festivalul Internaţional George Enescu. A avut, de asemenea, Ordinul Muncii clasa II-a (1948), Premiul de Stat al R.P. Române (1953), titlul de Maestru Emerit al Artei (1954), Premiul Herder al Universităţii din Viena (1974).

Vangheli, Spiridon
(14.06.1932, Grinăuţi, Basarabia)

Scriitor, editor. A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic de Stat Ion Creangă din Chişinău. A fost profesor de şcoală medie, apoi redactor la Editurile Cartea moldovenească şi Lumina. A scris literatură pentru copii: *În Ţara fluturilor* (1962), *Băieţelul din coliba albastră* (1964), *Isprăvile lui Guguţă* (1967), *Ministrul bunelului* (1971), *Guguţă – căpitan de corabie* (1979), *Steaua lui Ciuboţel* (1981), *Pantalonia – Ţara piticilor* (1989), *Guguţă şi prietenii săi*, 2 vol. (1994), *Tatăl lui Guguţă când era mic* (1999), *Copii în cătuşele Siberiei* (2001), *Taina inelului* (piesă montată la Teatrul municipal de marionete Guguţă, 2003). A tradus: *Peter Pan şi Wendy* de James Barrie (1975), *Pepi Cioraplung* de Astrid Lindgren (1973) ş.a. A pus la îndemâna copiilor din clasele primare antologia *Carte de citire şi gândire,* 4 vol. (2006). A fost tradus în arabă, armeană, bulgară, cehă, chineză, engleză, estonă, japoneză, germană, italiană, rusă, slovacă, turcă şi altele. Distins cu Diploma de Onoare Andersen (1974), laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova (1980) şi al Premiului Ministerului Învăţământului (1982), Premiului Ion Creangă al Academiei Române (1996), Premiului special al Uniunii Scriitorilor din România (2002). Distins cu titlurile Maestru Emerit al Artei (1982) şi Scriitor al Poporului (1992).

Vanku Milan
(22.07.1923, Straja, Banatul Sârbesc – 16.05.2008, Belgrad)

Istoric şi publicist. Român după mamă şi sârb după tată. A absolvit Dreptul şi Istoria la Belgrad. A luptat alături de Iosip Broz Tito în al Doilea Război Mondial. Arestat de colaboraţionişti, a reuşit să fugă în România. Specializare la Viena. Profesor la Facultatea de Filosofie din Priştina (Kosovo) şi la Facultatea de Filologie a Universităţii din Belgrad. Profesor invitat la Viena. A scris în sârbo-croată: *Mala-Antanta, 1920–1938*, 1969 – tradusă la Bucureşti, *Mica înţelegere şi politica externă a Jugoslaviei, 1920–1938* şi în română: *Nicolae Titulescu – promotor al politicii de pace şi colaborare în Balcani*, 1986. Membru fondator al Fundaţiei Europene Nicolae Titulescu de pe lângă Ministerul de Externe al României (1991), membru de onoare al Societăţii de Limba Română din Voivodina.

Van Leer, Lia *nume la naştere* Lia Grunberg, *căsătorită* Leer
(04.08.1924, Bălți, Basarabia - 13.03.2015, Haifa)

Cineast. A absolvit liceul fiind colegă cu Eugeniu Coşeriu şi a plecat în 1940 în Palestina. A absolvit Facultatea de ştiinţe umaniste a Universităţii Ebraice din Ierusalim. Soţul era pilot şi cineast, evreu originar din Olanda, salvat de pogromul Nopţii de Cristal de mişcarea de rezistenţă. S-au stabilit la Haifa, cel mai mare centru muncitoresc al ţării şi au înfiinţat (1955) primul cine-club. Au susţinut mişcarea de formare a cinematografiei israeliene fondând, cu arhivele proprii, aduse din Basarabia, Arhiva Israeliană de Film, Cinemateca şi Festivalul Internaţional de film (din 1984). Distinsă cu Premiul decernat de preşedintele Haim Hertzog pentru activitatea sa voluntară (1988); Ordinul Cavaler al Artelor şi Literaturii şi Cavaler al Legiunii de Onoare al Franţei; Premiul pentru întreaga activitate pusă în slujba cinematografului, acordat de Academia Israeliană de film (1998). Premiul Israel (2004).

Varga, Ecaterina *nume la naştere* Varga Katalin
(1802, Hălmeag, comitatul Târnava Mare – 1858, Târgu Mureş)

Militantă pentru drepturile iobagilor. Romîncă din Transilvania cu nume maghiarizat. A fost conectată la mişcarea lui Avram Iancu, s-a deplasat în Munţii Apuseni şi a scris petiţii pentru drepturile iobagilor români către Dieta Transilvaniei de la Sibiu şi către Dieta de la Viena. Chestiunea de fond era socială, precede valul revoluţionar de la 1848, dar şi religioasă, deoarece una dintre părţi afirma că drepturile românilor ortodocşi sunt îngrădite din cauza catolicismului şi greco-catolicismului, în vreme ce partea opusă, adică Şaguna, milita pentru impunerea liniei greco-catolice. Arestată din ordinul lui Andrei Şaguna, a stat la închisoare la Aiud şi Alba Iulia (1847–1851).

Varlaam, *probabil nume de botez* Vasile
(1585, Vrancea – 1657, mănăstirea Secu, Moldova)

Mitropolit al Moldovei (1632–1653). A introdus şi a răspândit tiparul în Moldova, primind tiparniţa de la Petru Movilă, mitropolitul Kievului. A tipărit *Cazania* (1641–1643), cu o prefaţă a lui Vasile Lupu: *Cuvânt împreună cătră toată semenţia românească.* A luptat pentru păstrarea religiei ortodoxe în condiţiile pătrunderii catolicismului dinspre Polonia, a editat *Carte românească de învăţătură la dumenecele de preste an*, 1643, folosită şi în Şcheii Braşovului, contribuind la răspândirea limbii române unitare în toate ţările române.

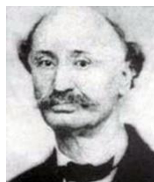

Vartic, Andrei
(21.10.1948, Dânceni, azi în mun. Chişinău – 02.06.2009, Chişinău)

Fizician şi publicist. Familie originară de la Piatra Neamţ. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea de Stat din Chişinău. Specializat în spectroscopie. Pro-român şi anti-totalitarist, a fost arestat la Moscova, Vilnius, Riga, Leningrad. A lucrat ca muncitor în Siberia. Director de programe la postul de radio Vocea Basarabiei. Fondator al Institutului Civilizaţiei Dacice şi al Teatrului de Poezie. A propus crearea Frontului Popular din Moldova (1987). Deputat în primul Parlament al Republicii Moldova (1990–1994). A creat Fundaţia culturală şi Editura Basarabia (1991). A fost prim-vicepreședinte al fundaţiei întemeiate. Lucrări: *Pod peste fluviu*, 1973; *Scrisori din Bizanţ*, 1975; *Paravanul dintre actor şi rol*, 1980; *Catastrofa eliberării*, 1996; *Drumul spre Kogaionon*, 1998; *Variaţiuni pe o temă de Levi-Strauss*, 2000; *Arheologia paravanului de la Ripiceni-Izvor*, 2003; *Cealaltă Românie*, 2007.

Vaschide, Nicolae
(05.12.1873, Buzău – 13.10.1907, Paris)

Psiholog. Aromân la origini. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie la Universitatea din Bucureşti. Specializare în Laboratorul de psihologie fiziologică de la École des Hautes Études de pe lângă Sorbona şi Facultatea de Medicină din Paris. Contribuţii la formularea de terminologii specifice pentru delimitarea tipurilor de senzaţii, formelor atenţiei, memoriei şi inteligenţei. A imaginat şi construit o gamă largă de aparate de laborator pentru măsurarea diferitelor modalităţi de sensibilitate. Concepţia şi contribuţia sa la fundamentarea psihologiei experimentale sunt sintetizate într-un adevărat tratat de tehnica psihologiei experimentale.

Vasici-Ungureanu, Pavel *nume la naştere* Pavel Ungureanu
(18.04.1806, Timişoara – 03.07.1881, Timişoara)

Medic şi scriitor. A urmat Facultatea de Medicină la Budapesta (1826–1832) şi a devenit doctor cu teza *Pesta orientală*. După terminarea studiilor a lucrat ca medic în diferite oraşe ale Transilvaniei. S-a implicat în activităţi de popularizare a medicinei şi a publicat numeroase articole în revistele româneşti ale vremii („Foaie pentru minte, inimă şi literatură“, „Transilvania“, „Telegraful român“, „Gazeta de Transilvania“ etc.). A scris manuale de igienă şi dietetică dedicate şcolilor româneşti din Imperiul Habsburgic. Este creditat ca fiind întemeietorul primei reviste de medicină din Transilvania, „Higiena şi şcoala“, apărută la Timişoara (1876–1877), apoi la Gherla (1878–1880). O contribuţie importantă a fost traducerea lucrării lui Cristoph W. Hufeland Macrobiotica sau măestria de a lungi viaţa, apărută la Braşov, în două volume. El adaugă date şi statistici despre longevitatea românilor bănăţeni şi le corelează cu noxele întâlnite de aceştia în profesiile de tăbăcar, zidar, tipograf. Tot în această lucrare combate şarlatanismul medical şi exagerările hidroterapiei, aşa cum era ea practicată la acea vreme şi face propagandă pentru vaccinarea antivariolică. În această publicaţie aborda problemele de educaţie, creşterea prestigiului învăţătorilor, popularizarea noilor descoperiri din

lumea ştiinţei. Lucrări: *Antropologia sau scurtă cunoştinţă despre om şi însuşirile sale*, Buda (1830); *Dietetica sau învăţătura de a păstra întreaga sănătate,* Buda (1831); *Pesta orientală*, Buda, 1832; *Catehismul sănătăţii*, Timişoara (1870); *Catehismul antropologic,* Timişoara (1870). În 1843 a devenit membru al Societăţii de Medici şi Naturalişti din Iaşi, în 1847 membru al Societăţii Literare din Bucureşti, iar în 1879 membru titular al Academiei Române.

Vasilache, Vasile
(04.07.1926, Unţeşti, Basarabia - 04.06.2008, Chișinău)

Scriitor. Şi-a început studiile la Iaşi, având drept profesor un ginere al lui Garabet Ibrăileanu, dar le-a terminat la Chişinău, unde a absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic Ion Creangă. Specializare la Institutul de Cinematografie, secţia Scenarii, de la Moscova. A fost profesor de şcoală medie la Cetireni, azi rn. Ungheni, redactor la „Cultura Moldovei", revista „Nistru", membru al Colegiului şi redactor la Studioul Moldova Film. Lucrări: *Ale tale două mâini* (1964), *Două mere ţigance* (1964), *Tăcerile casei aceleia* (1971), *Povestea cu cocoşul roşu* (1966); *Elegie pentru Ana-Maria* (1983), *Mama mare – profesoară de istorie* (1988), *Surâsul lui Vishnu* (1993), *Verzi suntem, verzi...* (2008, postum). A tradus din M. Saltîkov-Şcedrin (*Basme*, 1972), Vasili Şukşin (*Pământenii*, 1976), Valentin Rasputin (*Adio pentru Matiora*, 1979), din scriitori cehi, bulgari. Laureat al Premiului Naţional al Republicii Moldova (1994), distins cu Ordinul Republicii (1996). Deţinător al Premiului pentru Opera Omnia al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2002).

Vasile Lupu
V. Lupu, Vasile

Vasile, Nicolae
(16.06.1954, Ludeşti, jud. Dâmboviţa)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electrotehnică la Institutul Politehnic din Bucureşti. Specializări la Universitatea Southampton, Marea Britanie; Wisconsin, Missouri şi New Jersey, Newark, SUA; Milano, Italia; Fundaţia Hans Seidel, Germania. Profesor la Universitatea Politehnică din Bucureşti. Contribuţii în domeniul motoarelor sincrone cu magneţi de mare energie. Autor a 26 de invenţii brevetate. Preşedinte al Asociaţiei Române de Standardizare. Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Vasile, Radu
(10.10.1942, Sibiu - 03.07.2013, București)

Istoric și om politic. A absolvit Facultatea de Istorie a Universităţii din Bucureşti. Specializare la Salonic şi München după 1990. A lucrat la Muzeul Satului, apoi la Institutul de Istorie Nicolae Iorga din Bucureşti. În prezent profesor la Academia de Studii Economice din Bucureşti. Membru al Partidului Creştin-Democrat Naţional-Ţărănesc (din 1990), apoi al Partidului Democrat (din 2000). Vicepreşedinte al Senatului României (1993–1998), vicepreşedinte al Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (1997–1998), prim-ministru al României (1998–1999). Lucrări: E*conomia lumii. Căi şi stadii de modernizare,* 1997; *Fabricius,* roman, 1999; *Pacientul român*, versuri, 2000.

Vasilescu, Florin
(03/15.04.1897, Călărași, jud. Ialomiţa - 15.10.1958, Paris)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din Iaşi ca elev al Verei Myller. A luptat în Primul Război Mondial. Specializare la Sorbona, apoi în Germania şi Elveţia. A lucrat ca asistent al lui Ermil Pangratti la Catedra de Geometrie descriptivă a Facultăţii de Matematică de la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Universitatea Harvard, SUA. A lucrat la Rice Institute din Huston, Texas. Din 1930 profesor de Geometrie superioară şi diferenţială la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Cernăuţi. Pleacă definitiv la Paris în 1932. A fost profesor de matematici la universităţile din Montpellier, Lille, Rennes. Profesor invitat la Geneva, Paris, în SUA. Contribuţii în domeniul analizei matematice, al mecanicii fluidelor şi al teoriei elasticităţii şi rezistenţei materialelor. Lucrări: *Sur les fonctions multiformes de variables réelles,* 1925.

Vasilescu, Ion
(04.11.1903, Bucureşti – 01.12.1960, Bucureşti)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti şi Schola Cantorum la Paris. A fost dirijor la Teatrul Naţional din

Craiova şi la Teatrul de Estradă din Bucureşti. A predat armonie la Conservatorul din Bucureşti. Este unul dintre principalii creatori de muzică uşoară românească, unde a valorificat deopotrivă folclorul şi romanţele. Maria Tănase, Jean Moscopol, Gică Petrescu, Margareta Pâslaru, Elena Zamora, Mia Braia, Doina Badea au fost cei mai cunoscuţi interpreţi ai melodiilor sale. Melodii: *Mi-am pus busuioc în păr, Vrei să ne-ntâlnim sâmbătă seara, Hai acasă, puişor, Glasul roţilor de tren, Ţărăncuţă, ţărăncuţă, Hai să-ţi arăt Bucureştiul noaptea, În noaptea asta toată lumea e a mea, La fereastra unde doarme o pisică, Astă seară să dansezi numai cu mine, Cel mai frumos tango din lume, Bun rămas, prieteni dragi*. Teatrul de Estradă din Bucureşti şi un festival de muzică uşoară îi poartă numele.

Vasilescu-Karpen, Nicolae
(28.11.1870, Craiova – 02.03.1964, Bucureşti)

Inginer, fizician şi inventator. După terminarea liceului Carol I din Craiova urmează cursurile Şcolii Naţionale de Poduri şi Şosele din Bucureşti, pe care o absolvă ca şef de promoție în anul 1891, pe când nici nu împlinise vârsta de 21 de ani. Timp de trei ani a fost inginer la Lucrări Publice și a întreprins o seamă de lucrări în domeniul căilor de comunicaţie. Atras de electrotehnică, a plecat la Paris, unde a absolvit Şcoala Superioară de Electricitate şi, paralel, Facultatea de Fizică la Sorbona. A fost profesor la Catedra de Electrotehnică a Universităţii din Lille. Se întoarce la Bucureşti (1905), inaugurând în acelaşi an cursul de electricitate şi electrotehnică la Catedra cu acest profil înfiinţată atunci în cadrul Şcolii Naţionale de Poduri şi Şosele. A efectuat o importantă muncă de pionierat în domeniul elasticităţii, termodinamicii, telefoniei la distanţă, electrochimiei, aerodinamicii, atomisticii, electrostaticii, teoriei cinetice, electromagnetis-mului, fizico-chimiei şi al ingineriei civile. În 1909 a propus pentru prima oară în lume, printr-o notă adresată Academiei de Ştiinţe din Paris, folosirea curenţilor de înaltă frecvenţă ca purtători pentru telefonia la mare distanţă prin cablu. A realizat pilele Karpen, care funcţionează folosind exclusiv căldura mediului ambiant. După aprecierea profesorului I. Solomon, preşedinte al Societăţii Franceze de Fizică, a inventat pila de combustie cu o jumătate de secol înainte ca oamenii să ajungă pe Lună datorită ei. A efectuat studii asupra aderenţei fierului la beton. A construit postul de telegrafie de la Băneasa (1914). A scris sau a participat la proiecte de centrale electrice şi la proiecte de electrificare a oraşelor (Câmpina, Constanţa). El are meritul de a fi elaborat – pe baza unui studiu amplu, documentat şi realist – proiectul de transformare a Şcolii de Poduri şi Şosele în Şcoală Politehnică. Numit rector al noii universităţi, a deţinut această funcţie timp de 20 de ani, până în 1940. A scris numeroase tratate. Lucrări: *Recherches sur l'effect magnétique des corps electrisés en mouvement*, 1904; *Manual de electrotehnică generală*, 1925; *Electricitate,* 1942; *Fenomene şi teorii noi în electrochimie şi chimie fizică,* 1957. Membru titular al Academiei Române (1955), vicepreşedinte (1929–1932; 1942–1944) şi preşedinte al Secţiunii sale ştiinţifice (1945–1948).

Vasiliu, Amilcar P.
(01.06.1900, Craiova – 21.06.1994, Bucureşti)

Inginer agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie din Cluj. Specializare la Königsberg, la Praga, München, Zürich. Profesor la Institutul de Agronomie din Bucureşti. Contribuţii la studierea solurilor agricole în relaţie cu nevoia de apă şi de îngrăşăminte. Lucrări: *Cultura plantelor; Enciclopedia agricolă; Contribuţii la clasificarea şi bonitatea solurilor noastre; Agrotehnica; Cercetarea solului prin metode fizice; Asolamentele raţionale.* Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice din România, al Societăţii Naţionale de Ştiinţa Solului, al Asociaţiei Internaţionale de Ştiinţa Solului. Membru titular al Academiei Române (1963).

Vasiliu, Emanuel Kant
(07.09.1929, Chişinău – 14.08.2001, Bucureşti)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii din Bucureşti, al cărei profesor a devenit. Între 1990 şi 2001 a fost directorul Institutului de Fonetică şi Dialectologie Iorgu Iordan–Al. Rosetti al Academiei Române. Profesor invitat la Universitatea din Chicago, la Boston College, în Austria, Germania, Ita-lia. S-a preocupat de teoria limbii şi filosofia limbajului şi a făcut cercetări asupra mai multor aspecte ale limbii române: stabilirea inventarului de foneme, fonologia istorică a dialectelor limbii române, aplicarea regulilor de transformare la sintaxa limbii române, fixarea etapelor din istoria limbii române etc. A promovat în România orientările moderne ale ştiinţei limbii: structuralismul (incluzând fonologia

şcolii pragheze, glosematica hjelmsleviană, descriptivismul american), tehnicile generativ-transformaţionale, semantica, lingvistica textului etc. Lucrări: *Matematică şi fonologie. Teoria grafelor şi consonantismul limbii române*, cu Solomon Marcus, 1961; *Fonologia limbii române*, 1965; *Fonologia istorică a dialectelor dacoromâne*, 1968; *Sintaxa transformaţională a limbii române,* cu Sanda Golopenţia Eretescu, 1969; *Elemente de teorie semantică a limbilor naturale,* 1970; *Sens, adevăr analitic, cunoaştere,* 1984; *Introducere în teoria textului,* 1990. Membru al Societăţii Române de Lingvistică Romanică, al Societăţii Române de Lingvistică, al Asociaţiei Internaţionale de Ştiinţe Fonetice. Membru titular al Academiei Române (1992).

Vasiliu, Haralambie
(17.01.1880, Hoiseşti, Iaşi – 03.11.1953, Iaşi)

Agrochimist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţiile fizico-chimice şi matematici la Universitatea din Iaşi. Specializare la Hohenheim în Germania şi Breslau (azi Wrocław) în Polonia. Profesor la Universitatea din Iaşi, Facultatea de Agricultură din Chişinău, Institutul Agronomic din Iaşi. Contribuţii la analiza chimică a diverse tipuri de sol, la producerea îngrăşămintelor azotoase. Lucrări. *Analiza pământului,* 1911, *Problema îngrăşămintelor în agricultura noastră*, 1911; *Chimia agricolă*, 2 vol., 1937–1938. Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice din România. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Vasiliu-Birlic, Grigore *nume la naştere* Grigore Vasiliu
(24.01.1905, Fălticeni – 14.02.1970, Bucureşti)

Actor de comedie. A absolvit în 1924 cursurile Liceului Nicu Gane din Fălticeni, făcând parte din prima promoţie a liceului. Se înscrie la Facultatea de Drept din Cernăuţi. În paralel a făcut figuraţie la Teatrul Naţional din Cernăuţi. Remarcat de directorul Dragoş Protopopescu, este distribuit pentru prima dată de către regizorul Aurel Maican în rolul unui tâmpit din comedia *Musca spaniolă*. În urma succesului de public obţinut, este angajat actor la Teatrul Naţional din Cernăuţi. Acolo cucereşte simpatia publicului, fiind remarcat mai ales datorită rolului Dandanache din piesa *O scrisoare pierdută* de I. L. Caragiale. Pentru admiterea la Conservatorul de Artă Dramatică din Cernăuţi a trecut prin nu mai puţin de şapte tentative nereuşite. La Conservator s-a numărat printre elevii lui Petre Sturdza şi mai târziu Gina Sandri. A legat o strânsă prietenie şi cu Jules Cazaban, coleg de Conservator. Mai târziu s-a mutat la Conservatorul din Bucureşti. Timp de un deceniu a jucat pe scenele diverselor companii particulare în piesele regizate de către Sică Alexandrescu şi Ion Iancovescu, fiind vedetă în special la Teatrul Vesel în piese ca: *Vârcolacul, Micul Weber* de Arnold şi Bach, *Otto Elefantul* de Arnold şi Bach, *Arde nevastă-mea* de A. Vercourt şi Jean Bever, *Prostul din baie* de Ernest Fiese şi Karl Fellman, *Corabia lui Noe, Aşternutul de mătase* de A. Birabeau şi G. Dolley, *Părintele căţeilor* de Glinger şi Taussig, *Împăratul* de Luigi Bonelli etc. Din această perioadă îşi trage şi porecla, transformată mai târziu în supranume. *Birlic* era titlul unei piese scrise de vienezii Arnold şi Bach, adaptată special pentru el de dramaturgul Tudor Muşatescu şi de regizorul Sică Alexandrescu. Acţiunea din piesă era localizată în nordul Moldovei, eroul principal (un funcţionar) purtând numele de Costache Perjoiu, zis Birlic, din Fălticeni. În 1934 a debutat în cinematografie alături de Stroe şi Vasilache în filmul *Bing-Bang* (care s-a păstrat până azi), apoi în *Doamna de la etajul II* (1937). În cadrul Festivalului Goldoni din anul 1956, Sică Alexandrescu pleacă la Veneţia cu Birlic, Alexandru Giugaru şi George Calboreanu pentru a prezenta piesa *Bădăranii* în traducerea lui Iancovescu. A fost strălucit în piesele de teatru *D'ale carnavalului, Conu' Leonida faţă cu reacţiunea* şi *O scrisoare pierdută* de Caragiale, *Avarul* şi *Burghezul gentilom* de Molière, *Bădăranii* de Carlo Goldoni, *Egor Bulîciov* de Maxim Gorki, *Revizorul* de Nikolai Gogol, *Oameni care tac* de Al. Voitin, *Nunta lui Krecinski* de Suhovo-Kobîlin, *Mielul turbat* de Aurel Baranga. Jocul său era caracterizat de un puternic timbru personal şi de o intonaţie inimitabilă. A jucat în peste 25 de filme, într-o perioadă în care numărul realizărilor cinematografice era redus. Artist al Poporului din România.

Vataman, Paul
(30.10.1899, Zastânca, Basarabia – 1942, Siberia)

Istoric. A absolvit Şcoala Normală Petru Maior la Soroca (1919) şi Universitatea la Iaşi (Facultatea de Litere şi Filosofie, 1925). În 1918 a organizat apelul liceenilor şi studenţilor către Sfatul Ţării şi a militat pentru Unirea Basarabiei cu România. Între 1929 şi 1933 a fost directorul Liceului Teoretic A. D. Xenopol din Soroca. A organizat şi condus Asociaţia profesorilor secundari şi de seminare din satele judeţului. A publicat monografii cu tematica

Figuri sorocene. Autoritățile sovietice l-au expulzat din oraş (iulie 1940), apoi a fost arestat şi s-a pierdut în deportare.

Vatamaniuc, Dimitrie
(25.09.1920, Suceviţa - 04.07.2018, Bucureşti)

Istoric literar. A făcut liceul la Cernăuţi şi Filologia la Cluj ca elev al lui Dimitrie Popovici. A fost cercetător la Institutul de istorie şi teorie literară G. Călinescu, profesor la Universitatea din Bucureşti. Lucrări: *Ioan Popovici Bănţeanul,* 1959; *G. Coşbuc. O privire asupra operei literare,* 1967; *Ioan Slavici şi lumea prin care a trecut,* 1968; *Ion Agârbiceanu*, 1970; *Tudor Arghezi. Bibliografie. Opera. Repere critice şi corespondenţă,* 2 vol., 2005. A scris şi proză: *Subiect de nuvelă*, 1956. A fost coordonatorul ediţiei de *Opere* Mihai Eminescu (postume), pe care-l consideră cea mai înaltă expresie a identității bucovinene și românești. A continuat astfel ediţia Perpessicius (antumele, 6 vol.) şi a finalizat-o publicând integral creaţia poetului (ediție încheiată în anul 2000). Membru de onoare (2001) al Academiei Române. Gimnaziul din Sucevița poartă numele lui. Membru de Onoare al Academiei Române.

Vatamanu, Ion
(01.05.1937, Costiceni, jud. Hotin, azi în Ucraina - 09.08.1993, Chişinău)

Poet, om politic. Tatăl Leontinei V. A absolvit Facultatea de Chimie a Universităţii de Stat din Chişinău (1960). A fost şef de laborator la Institutul de Chimie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1973–1993). Deputat în Parlamentul Republicii Moldova şi Preşedinte al Comisiei pentru Cultură şi Culte. Împreună cu poeta Leonida Lari a fondat revista „Glasul" („Glasul Naţiunii", prima publicaţie tipărită, iniţial clandestin, în martie 1989) cu alfabet latin din Republica Moldova. Lucrări: *Monologuri* (1964), *La mijlocul ierbii* (1967), *Liniştea cuvintelor* (1971), *Ora păsării* (1974), *De ziua frunzei* (1977), *Iubire de tine* (1981), *Măslinul oglindit* (1983), *Dimineaţa mărului* (1986), *Nimic nu-i zero* (1987), *Atât de mult al pământului* (1990). Post-mortem i-au apărut cărţile de poezie *Să mă chemaţi să vă cânt* (Timişoara, 2000), *Poeme*, 2 vol. (Bucureşti, 2002); literatură pentru copii: *Aventurile lui Atomică* (1966), *Teiul* (1980), *Izvorul cu ochi verzi* (1985). A tradus *Poezie americană* (1977). Distins cu Medalia Mihai Eminescu (postmortem).

Vatamanu, Leontina
(30.01.1974, Chişinău)

Regizor. Fiica lui Ion V. A absolvit Academia de Teatru-Film, secţia Regie la Bucureşti. Realizator la Televiziunea de Stat a Moldovei. Specializare în Audiovizual. Filmografie: *Ţara mea* – Republica Moldova, 1996; *Satul din oglindă*, 1999, Premiu pentru Filmul documentar; *La dolce vita* sau *Exodul*, 2000; Ciclul de emisiuni tv *Portretul generaţiei mele,* 1997; Ciclul de emisiuni tv *Impact*, 1998; Ciclul de emisiuni tv *Clubul de presă*, 2000–2001. Premiul Special la Festivalul Televiziunilor Locale de la Kosiče, Slovacia, 1999.

Vazaca, Cristofor
(07.09.1912, Tulcea – 07.12.1989, Tulcea)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electromecanică la Şcoala Politehnică din Bucureşti. A fost inginer la Uzinele Metalurgice Concordia din Ploieşti, amic cu familiile Petrescu (v. Mircea Petrescu) și Stănescu (v. Nichita Stănescu), apoi a lucrat la societatea LARES (Liniile Aeriene Române Exploatate de Stat), la societatea TARS (Transporturile Aeriene Româno – Sovietice) și la Institutul Naţional de Cercetări Tehnologice. S-a specializat în aparate de măsură. Profesor la Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din Bucureşti. A fost primul care a introdus la Facultatea de Electronică şi Telecomunicaţii a Politehnicii studiul disciplinelor Teoria reglării automate, Electronica energetică, Electronica industrială. Lucrări: *Radiocomunicaţii,* 1949; *Electricitate şi Electrotehnică*, 1950; *Electronică industrială*, 1951; *Analiza şi sinteza sistemelor automate liniare,* 1961. Exclus din învăţământ în 1957, a lucrat la Institutul de Proiectare în Automatizări şi la Comitetul de Stat pentru Tehnica Nouă.

Văcărel, Iulian
(15.11.1928, Vălenii de Munte, jud. Prahova)

Economist. A absolvit Facultatea de Finanţe şi Credit la Bucureşti, ca şef de promoţie. Specializare la Moscova. Secretar general, adjunct şi prim-

adjunct al ministrului Finanţelor. Contribuţii la stabilirea bugetelor anuale şi cincinale, a elaborării balanţei şi legăturilor dintre ramurile economiei, perfecţionarea instrumentelor utilizate la proiectarea şi menţinerea în execuţie a echilibrului financiar pe ansamblul economiei naţionale, pe sectoare economice şi întreprinderi, precum şi în profil teritorial. Lucrări: *Probleme ale teoriei finanţelor,* 1963; *Finanţele României,* 1974; *Finanţele publice. Teorie şi practică*, 1981; *Politici economice şi financiare de ieri şi de azi,* 1996; *Politici fiscale şi bugetare în România 1990-2000,* 2001. Membru titular (1994) al Academiei Române. Preşedinte al Comisiei de istorie economică şi istorie a gândirii economice a Academiei Române (din 2001).

Văcărescu, Alecu
(1769, probabil Târgovişte – 19.11.1799, Bucureşti)

Poet. Fiul lui Ienăchiţă şi frate cu Nicolae V. A fost educat în spiritul culturii greceşti şi franceze. A scris lirică anacreontică, improvizată cu mare uşurinţă, în română şi greacă. A fost editat post-mortem: *Poeziile Vacăreştilor,* 1908.

Văcărescu, Elena
(21.09.1864, Bucureşti – 17.02.1917, Paris)

Scriitoare. Nepoata lui Iancu V. A audiat la Sorbona cursuri de literatură, filosofie, estetică şi istorie. La un moment dat s-a pus problema căsătoriei sale cu Ferdinand (era domnişoară de onoare a reginei Elisabeta), ceea ce contravenea statutelor Casei Regale (obligația de a face alianţe doar cu alte Case Regale), motiv pentru care a şi plecat din ţară. Stabilită de timpuriu la Paris, a avut acces la cercurile literare franceze şi s-a afirmat ca scriitoare de limbă franceză, dar tratând o tematică românească. A scris versuri: Chants d' amour (Cântece de iubire), Premiul Academiei Franceze, 1886; Le Rapsode de la Dambovitza (Rapsodul Dâmboviţei), Premiul Academiei Franceze, 1900; *Le Jardin passionné* (Grădina îndrăgostită), 1908 şi romane: *Amor vincit,* 1909; *Le Sortilège* (Vrăjitorul), 1912. Membru de onoare al Academiei Române (1925).

Văcărescu, Iancu
(1792, Bucureşti – 03.03.1863, Bucureşti)

Poet. Fiul lui Alecu şi nepotul lui Ienăchiţă V. Sora lui a fost mama lui Barbu Catargiu. A studiat în Austria şi Italia. A deţinut funcţii înalte în ierarhia boierească. Membru al Societăţii Filarmonice. A sprijinit teatrul în limba română şi a militat pentru emanciparea culturală a naţiunii. Poezia sa este neo-anacreontică prin stil şi străbătură de sentimente patriotice şi înnoitoare prin conţinut: *Cântec românesc, Glasul poporului supt despotism, Sfătuiri patriotice.* Poezia sa este inspirată de Anacreon, Metastasio, Marino Marini. A tradus din Kotzebue, Scribe, Racine.

Văcărescu, Ienăchiţă
(1740, probabil Târgovişte – 12.07.1797, Bucureşti)
Poet. Tatăl lui Alecu şi Nicolae V. Mare boier în Ţara Românească. Un înaintaş al său, marele postelnic al lui Constantin Brâncoveanu, a fost ucis cu acesta la Constantinopol. Mama sa a fost nepoata cronicarului moldovean Ion Neculce (hatmanul și unchiul lui Dimitrie Cantemir). A scris lirică anacreontică, dar şi o poezie-manifest pentru linia de forță a identității românești de până astăzi: *Urmaşilor mei Văcăreşti!/ Las vouă moştenire:/ Creşterea limbei româneşti/ Ş-a patriei cinstire*. S-a ocupat de limba română şi ca filolog (precum braşoveanul Radu Tempea): *Observaţii sau băgări de seamă asupra regulelor şi orânduielilor gramaticii româneşti,* 1787 şi istoric (în linia lui Cantemir): *Istorie a preaputernicilor şi marilor împăraţi otomani,* 1788-1793.

Văcărescu, Mişu
V. Claymoor.

Văcărescu, Nicolae
(1785, probabil Bucureşti – 12.10.1825, Braşov)

Poet. Fiul lui Ienăchiţă V. şi fratele lui Alecu. V. A sprijinit Eteria. Alături de Constantin Câmpineanu şi Dinicu Golescu a înfiinţat la Braşov, în refugiu după înfrângerea lui Tudor Vladimirescu, o societate secretă pentru promovarea culturii române. În afara liricii anacreontice, a scris şi versuri inspirate din folclor: *Durda.*

Văcăroiu, Nicolae
(05.12.1943, Cetatea Albă, Basarabia, azi Bilhorod Nistrovski, Ucraina)

Om politic şi economist. A absolvit Academia de Studii Economice din Bucureşti, Facultatea de Finanţe, specialitatea Finanţe-Credit. A lucrat la Comitetul de Stat al Planificării (1969–1990), a fost ministru adjunct la Ministerul Economiei Naţionale (1990–1991), secretar de Stat la Ministerul Finanţelor, responsabil pentru Departamentul de Impozite şi Credite, preşedinte al Comitetului Interministerial de Garanţii şi Credite de Comerţ Exterior (1992), vicepreşedinte la Banca Comercială Română (1996–1997). A fost prim-ministru al României (1992–1996), senator PDSR de Argeş, membru al Biroului Executiv Central al PDSR (1996–1997), vicepreşedinte al PDSR, preşedinte al Comisiei pentru privatizare aflată sub egida Senatului României (1998–1999), preşedinte al Grupului parlamentar de prietenie Romania-Brazilia (din 1997), vicepreşedinte al Senatului Romaniei (1999–2000), preşedintele Senatului României şi vicepreşedinte al Partidului Social Democrat (2000–2004, reales în 2005). În 2007 preşedinte interimar al României în luna mai. Preşedintele Curţii de Conturi a României (2008-2017). Distins cu Ordinul Naţional Steaua României în grad de Cavaler, Ordinul Naţional de Merit în grad de Mare Cruce Extraordinară, Paraguay, Ordinul Congresului Columbiei în grad de Mare Cruce Extraordinară cu Placă de Aur, Marea Decoraţie de Merit a Senatului Republicii Chile, Ordinul Renaissance – First Order al Regatului Haşemit al Iordaniei.

Văduva, Leontina *nume la naştere* Liliana Dolănescu
(01.12.1960, Bucureşti)

Soprană. Fiica Mariei Ciobanu şi a lui Ion Dolănescu. A absolvit Conservatorul la Bucureşti. Laureată a Premiului I la concursurile de canto de la Toulouse şi Hertogenbosch, 1987. Locuieşte la Paris. A debutat la Opera din Toulouse (Occitania). A cântat pe marile scene ale lumii: Royal Opera House, Covent Garden, Londra, Opera din San Francisco, Scala din Milano, Teatro Colon, Viena, München, Paris, Bruxelles, Barcelona, Moscova, Los Angeles. Roluri în: *Manon Lescaut, Boema, Pescuitorii de perle, Elixirul dragostei, Don Pasquale, Rigoletto, Nunta lui Figaro, Romeo şi Julieta, Faust*. Distinsă cu Ordinul Artelor şi Literelor al Franţei (2001) şi Meritul Cultural în România (2003).

Văideanu, Nicolae
(03.03.1911, Pricaz, azi inclus în Orăştie, jud. Hunedoara – 1981, Orăştie)

Inginer. A absolvit Politehnica la Bucureşti. Contribuţii practice şi teoretice la dezvoltarea tehnicii rachetelor, concretizate în brevete de invenţii (camere de ardere multiple), dozatoare şi alternatoare de propulsie pentru rachete, studii, machete. Între 1941 şi 1944 a reuşit să breveteze rachetele cu ardere multiplă. La Atelierele Mecanice din Petroşani a proiectat şi a construit parţial o rachetă bazată pe combustibili lichizi (udovilul), pentru care a brevetat un sistem de dirijare şi sistemele de alimentare cu propergol. La Orăştie, în casa lui, puteau fi văzute şi examinate „farfuriile“ sale zburătoare.

Vătăşianu, Virgil I.
(21.03.1902, Sibiu – 15.11.1993, Cluj)

Istoric de artă, medievist şi pedagog. A absolvit (în 1924) cursurile Facultăţii de Drept la Universitatea din Bucureşti. Ulterior a studiat istoria artei la universităţile din Cluj, Praga şi Viena. Și-a luat doctoratul cu Magna Cum Laude în 1927 la Universitatea din Viena, sub îndrumarea eminentului profesor Joseph Sztrygowski, cu o temă privind arhitectura românească medievală din Ţara Haţegului, *Vechile biserici de piatră româneşti din judeţul Hunedoara*, 1930. Între 1930 şi 1931, 1934–1936 şi 1938–1946 a fost secretar al Școlii Române din Roma. Revenit în ţară, a devenit titularul Catedrei de istoria artei la Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj. Lucrări: *La „Dormitio Virginis“. Indagini iconografiche* (1935); *Pictorul Octavian Smigelschi,* (1936); *L'arte bizantina in Romania. I ricami liturgici* (1945); *Istoria artei feudale în Ţările Române* (1959); *Pictura murală românească în veacurile XIV-XVI* (1965); *Arhitectura şi sculptura romanică în Panonia medievală* (1966); *Metodica cercetării în istoria artei* (1974); *Kunstdenkmäler in Rumänien. Ein Handbuch* (1986). În 1972 a fost distins cu Premiul Johann Gottfried von Herder,

acordat de Universitatea din Viena, iar în 1974 a devenit membru titular al Academiei Române. În prezent există o fundaţie care-i poartă numele.

Vâlcovici, Victor
(09/21.09.1885, Galaţi – 21.06.1970, Bucureşti)

Matematician. A urmat şcoala primară şi liceul la Brăila (actualul colegiu Nicolae Bălcescu), fiind des întâlnit în coloanele „Gazetei matematice" în calitate de rezolvitor de probleme şi apoi de colaborator. A absolvit Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti, avându-i profesori pe Spiru Haret, Gheorghe Ţiţeica, David Emmanuel. A obţinut o bursă la Universitatea din Göttingen. Întors în ţară, a preluat Catedra de matematică la Universitatea din Iaşi, unde i-a succedat lui Dimitrie Pompeiu. În 1921, în urma înfiinţării Institutului Politehnic din Timişoara, graţie stăruinţelor lui Traian Lalescu, devine profesor la Politehnica din Timişoara (primul curs specializat de mecanica fluidelor) şi rector al noului centru de învăţământ. Se stabileşte ca profesor de mecanică şi aerodinamică în 1930 la Universitatea din Bucureşti. Rămâne incontestabil creatorul hidrodinamicii şi al aerodinamicii moderne româneşti şi primul mecanician de anvergură pe care l-a dat România Mare. Opera sa ştiinţifică are peste 150 de lucrări dedicate mecanicii analitice, teoriei elasticităţii, astronomiei şi cosmogoniei. De numele lui se leagă importante cercetări asupra problemei de limită mixtă a lui Volterra, asupra teoremelor universale ale mecanicii, asupra principiilor lui D'Alambert şi Lagrange, asupra teoriei mişcării lichidelor pe suprafeţele Bernoulli, asupra generalizării ecuaţiilor lui Ceaplîghin. A elaborat o teorie proprie asupra formării sistemului nostru solar. Aplicaţii la propulsia rachetelor, schema rezultată fiind azi denumită „schema Vâlcovici-Birkhoff". Ştiinţa i-a omologat creaţia şi în fundamentarea „suprafeţelor Bernoulli-Vâlcovici". A elaborat teoria mişcărilor fluide cu vârtej constant. A mai participat şi la crearea, împreună cu I. Stroescu, a unui nou tip de suflerie utilizată în studii de aerodinamică. Lucrări: *Mişcarea fluidă discontinuă cu două linii libere,* 1913; *Mecanică teoretică* (1959) – în colaborare cu Ştefan Bălan, Radu Voinea ş.a.; *Principiile variaţionale ale mecanicii* (1963); *Opere,* vol. I (1969); *Opere,* vol. al II-lea (1971); *Opere,* vol. al III-lea (1973). Distins cu Legiunea de Onoare a Franţei. Membru titular al Academiei Române (1965).

Vâlsan, George
(21.01.1885, Bucureşti – 06.08.1935, Carmen Sylva, Constanţa)

Geograf. Şi-a făcut studiile la Bucureşti, Berlin şi Paris. A fost profesor la universităţile din Iaşi, Cluj şi Bucureşti. Director al Institutului de Geografie din Cluj, pe care l-a înfiinţat şi în jurul căruia a format o şcoală geografică românească. A conceput geografia ca pe o ştiinţă a marilor ansambluri teritoriale, privite în întregul lor, prin integrarea elementelor componente în unitatea din care fac parte. S-a ocupat de probleme de geografie generală (*Sensul geografic ca ştiinţă,* editată postum), de geomorfologie (Câmpia Română, 1915) de geografie umană (*O fază în popularea ţărilor româneşti,* 1912), de istoria geografiei (*Harta Moldovei* de Dimitrie Cantemir, 1926, pe care a descoperit-o şi autentificat-o la Biblioteca Naţională din Paris, după cum a comentat şi relizările de vârf în geografia epocii ale hărţilor ridicate de Cantemir în zona Caspică, 1722– 1723, din *Collectanea Orientalia*), de etnografie (*O ştiinţă nouă: etnografia*, 1927), de toponimie, de bio-geografie etc. Teza sa de doctorat, *Câmpia Română,* lucrare fundamentală a literaturii geografice româneşti, este primul studiu al unei mari unităţi geografice, în bună măsură actual şi azi, mai ales prin aprecierea rolului pe care l-au avut subsidenţele locale în dispunerea reţelei hidrografice şi în evoluţia reliefului. Prin această lucrare el a pus, în acelaşi timp cu Constantin Brătescu, bazele geomorfologiei moderne în România. A reprezentat România la numeroase congrese internaţionale de geografie, unde a deţinut un rol important. Preşedinte al Societăţii Etnografice Române. Vicepreşedinte al Secţiei de Geografie Fizică a Societăţii de Geografie din Paris. Membru titular al Academiei Române (1920).

Vârgolici, Ştefan G.
(13.10.1843, Borleşti, jud. Neamţ – 29.07.1897, Iaşi)

Critic literar, traducător şi publicist. A absolvit Literele la Universitatea din Iaşi. Specializare la

Berlin, Madrid, Paris. Profesor la Facultatea de Limba Franceză a Universității din Iaşi. Lucrări: *Gramatica limbii latine pentru gimnaze şi licee*, 2 vol., 1875, 1883; studii despre Cervantes, Lope de Vega, Calderon dela Barca, Byron, Schiller, Lamartine ş.a. Membru corespondent al Academiei Române (1887).

Vârgolici, Theodor
(12.02.1930, Brăila)

Istoric literar. Elev al lui George Călinescu și Perpessicius. A absolvit Filologia la Bucureşti, a fost cercetător la Institutul de Istorie şi Teorie Literară G. Călinescu, redactor-şef la Editura Minerva, colaborator constant la „Adevărul literar şi artistic". Lucrări: *Dimitrie Anghel,* 1965; *Clasici şi contemporani*, 1982; *Interferenţe literare româno-franceze,* 1977; *Istoricul Societăţii Scriitorilor Români (1908-1948),* 2002; *Caleidoscop literar*, 2003. Ediţia *Opere* – Gala Galaction, 7 vol., finalizată 2003; *Opere* – Panait Istrati, 2 vol., 2003.

Vârnav, Constantin
(21.08.1806, Hilişeu, jud. Botoşani – 21.08.1877, Iaşi)

Medic. A absolvit Medicina la Buda. Lui i se datorează o serie de proiecte și unele măsuri de îmbunătăţire sanitară în perioada începuturilor medicinei științifice în Moldova. A militat pentru Unirea Moldovei cu Muntenia, a fost de mai multe ori deputat în Parlamentul României, a sprijinit organizarea şi dezvoltarea Spitalului Sf. Spiridon şi a Maternităţii din Iaşi. Tot lui i-a revenit menirea de a fi primul profesor de medicină populară la Seminarul teologic de la Socola, din 1842 până în 1845. El a fost unul dintre cei mai activi membri ai Societăţii de Medici şi Naturalişti din Iaşi, al cărei secretar şi vicepreşedinte a fost timp de şase ani. Lucrări: *Despre holera epidemiască,* 1848; *Despre holera asiatică,* 1872.

Vârtosu, Valentin
(21.09.1962, Slobozia Cremene, Republica Moldova)

Sculptor. A absolvit Colegiul de Construcţii la Chişinău. A avut expoziţii în Moldova, Ucraina, Rusia, Mongolia. Lucrări pe soclu în Chişinău, Căuşeni, Cahul, Bălţi, Ungheni. Lucrări: Mihai Eminescu, Eugen Ionescu, Alexei Mateevici. Premiul UAP pentru sculptură. Bursa de Excelenţă în domeniul Artelor a Fundaţiei Söros, Moldova. Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova şi al Uniunii Internaţionale a Artiştilor Plastici.

Velican, Vasile N.
(09.12.1904, Hărman, jud. Braşov - 06.09.1984, Cluj-Napoca)

Inginer agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie la Cluj. A fost director al Staţiunii Experimentale Agricole de la Câmpia Turzii şi al Staţiunii de Ameliorare a Plantelor din Cluj. Profesor la Institutul Agronomic din Cluj. Contribuţii la crearea, prin ameliorare, a unor soiuri de porumb (Arieşan, Galben timpuriu, Românesc de Studina), grâu de toamnă (Cluj 650), orz de toamnă, cartofi (Ardeal, Merkur). Lucrări: *Rezultatele experienţelor cu soiuri de orzoaică în Transilvania*, 1934; *Experienţe cu îngrăşăminte chimice la porumb*, 1943; *Fitotehnica,* 3 vol., 1956–1960; *Tratat de ameliorarea plantelor*, 2 vol., 1971–1972. Membru al Academiei de Ştiinţe Agricole şi Silvice din România. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Velici, Gheorghe
(15.07.1938, Uzdin, Voivodina – 1979, Vârşet, Banatul Sârbesc)

Muzician. A învăţat acordeonul de la dirijorul Fanfarei din Uzdin, iar vioara de la Gheorghe Ţăran Drăga. A făcut parte din formaţia Doina din Uzdin. A absolvit Şcoala de Muzică de la Zrenjanin, unde s-a specializat în contrabas. A început apoi Liceul de muzică Isidor Bajić din Novi Sad şi s-a mutat la Liceul Stanković din Belgrad, unde a absolvit. La prima ediţie a Festivalului de folclor şi muzică românească de la Uzdin, 1959, a obţinut Premiul I ca violonist din 44 de participanţi. A lucrat la Universitatea populară (Narodni univerzitet) din Vârşeţ şi a dirijat orchestra Petru Albu (azi Luceafărul). A fost profesor la şcoala din Gudurića, la liceul Olga Petrov-Radisić şi la Şcoala Normală din Vârşeţ, unde a înfiinţat o orchestră de coarde. A îndeplinit funcţia de preşedinte al Consiliului Festivalului de Folclor şi Muzică Românească precum şi membru în conducerea Comunităţii cultural-instructive din Voivodina. A fost distins cu Insigna de Aur a Republicii Serbia şi Scânteia Culturii a Voivodinei. A murit în noaptea în care l-a întâlnit pe Gheorghe Zamfir şi au cântat împreună la Vârşeţ.

Velini, Anton
(1812, Iași – 1873, Iași)

Pedagog. La origini Velin, nume răspândit la noi, în Macedonia și Bulgaria (Velicu, Velea; rădăcina Vela a dat și vechi toponime, ex. Veleș în Macedonia). A absolvit Liceul Sf. Sava la Bucureşti şi Filosofia şi Dreptul la Viena, fiind trimis bursier de mitropolitul Veniamin Costache. A fost primul director al Şcolii Preparandale din Iaşi, pe care a transformat-o în Şcoala Normală (1855–1863), fiind urmat la conducerea ei de Titu Maiorescu. Din 1863 a condus Institutul Academic (fosta Academie Mihăileană) din Iaşi. A scris primul manual românesc de pedagogie şi primul manual românesc de metodica predării matematicii. Fizician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Paris. Profesor la Institutul de Petrol şi Gaze din Bucureşti, apoi la Institutul Politehnic, al cărui rector a devenit. Contribuţii în domeniul opticii şi spectroscopiei, al descărcărilor electrice în gaze, al absorbţiei în infraroşu şi ultraviolet. Lucrări: *Absorbţie cantitativă în ultraviolet a sticlelor foarte subţiri*, 1933; *Punţi de hidrogen şi spectre de vibraţie*, 1942; *Fotografia în infraroşu. Aplicaţii*, 1947. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Ventura, Mari(oar)a
(13.07.1890, Bucureşti – 1954, Paris)

Actriţă. (Numele Ventura se dă foarte mult în nordul Italiei, în zona fostei culturi neolitice Terramare, în Liguria până la Ravenna. Actorul de origine italiană Lino Ventura era din Parma, aflată în aceasă arie.) A studiat la Conservatorul de Belle Arte din Bucureşti ca elevă a Aristizzei Romanescu şi la cel din Paris cu Silvain. A jucat împreună cu Sarah Bernhardt şi cu De Max, care au avut o mare influenţă asupra sa. După 1919 a jucat la Comedia Franceză, a cărei societară a devenit ulterior (1922). A interpretat rolurile eroinelor lui Racine, Molière, Cehov, Shaw, Pirandello, Lenormand, Mauriac etc. Între 1929 şi 1936 a dat anual spectacole la Bucureşti şi în România, cu ansamblul Teatrului Maria Ventura, pe care îl conducea. A jucat în piese Kiriţescu, M. Ştefănescu etc., dând un mare imbold dramaturgiei româneşti. Artistă de mare sensibilitate, cu un simţ ascuţit al tragicului, dotată cu o voce impresionantă şi folosind o gestică elegantă, s-a înscris în şirul marilor actori români de reputaţie europeană. Prietenă cu Yonnel, Constantin Brâncuşi, George Georgescu, B. Fondane, Ilarie Voronca, James Joyce, Camil Ressu.

Verdeţ, Ilie
(10.05.1925, colonia minieră Supan, Comăneşti, jud. Bacău – 20.03.2001, Bucureşti)

Om politic. A absolvit Academia de Studii Economice din Bucureşti. A devenit membru al PCR în 1945. A lucrat la conducerea organizaţiei de partid a regiunii Banat până în 1955, când a devenit membru supleant al CC al PCR. Prim-secretar al PCR pentru regiunea Hunedoara (1958–1959) şi membru plin al CC al PCR (1960). Vice-prim ministru din 1961. Secretar al CC al PCR odată cu venirea la putere a lui Nicolae Ceauşescu. Vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri alături de Gheorghe Apostol, Alexandru Bârlădeanu şi Emil Bodnăraş (1967–1969). Membru al Consiliului de Apărare a ţării din 1969. Preşedinte al Comitetului de Stat al Planificării (1978), prim ministru (1979), vicepreşedinte al Consiliului de Stat, preşedinte al Consiliului Central de Control Muncitoresc şi al Activităţii Economico-Sociale (1982), Ministru al Minelor (1985). În 1990 a înfiinţat Partidul Socialist al Muncii, devenit Partidul Alianţa Socialistă în 2005.

Verebceanu, Galaction
(19.07.1951, Slobozia, rn. Ştefan Vodă, Republica Moldova)

Filolog. A absolvit Facultatea de Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. Cercetător ştiinţific, din 2006 secretar ştiinţific la Institutul de Filologie al AŞM. Contribuţii la studiul istoriei limbii, textologie şi editarea textelor vechi. A participat la două proiecte ştiinţifice internaţionale: *Limba română vorbită în Moldova istorică* (1996–1999) şi *Limbă şi identitate* (2003–2006). Secretar ştiinţific al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Lucrări: *Viaţa lui Bertoldo. Un vechi manuscris românesc. Studiu filologic, studiu lingvistic, ediţie de text şi indice de cuvinte*, 2 vol. (2002, în germană 2007). Distins cu titlul de Om Emerit, 2010.

Vesa, Ioan
(27.12.1913, Orăştie, jud. Hunedoara – 24.08.1971, Bucureşti)

Preot. Greco-catolic. A absolvit Filosofia şi Teologia la Colegiul De Propaganda Fide din Roma, ca bursier al Mitropoliei Greco-

Catolice de la Blaj. La întoarcere a fost Secretar Apostolic al Mitropoliei Blajului, în care calitate s-a ocupat de organizarea bisericilor greco-catolice din nordul Moldovei (Pojorâta, Capu Cotului şi alte sate din zona Gura Humorului; greco-catoricii din Moldova formează un continuum cu cei din Ucraina). Cultul greco-catolic a fost interzis în România în 1947. S-a întors la Orăştie şi a lucratca muncitor necalificat. Din 1959 a fost profesor la Institutul Teologic din Bucureşti şi a ţinut slujbe la biserica Antim și biserica Sf. Ecaterina. Lucrări: *Istoria Bisericii Universale,* 1946, ms.

Vescan, Teofil
(11.07.1913, Bratislava – 09.12.1963, Iaşi)

Fizician. A absolvit Seminarul pedagogic din Cluj şi Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Cluj. Specializare în fizică şi matematică la Paris. Militant antifascist, a fost deţinut în lagărul de muncă forţată de la Breţcu, localitate secuiască în Covasna (1941–1942). Prefect al Clujului (1944). Profesor la Universitatea din Cluj, apoi la Universitatea din Iaşi. Director al Institutului de Fizică şi Ştiinţe Tehnice din Iaşi. A fost unul dintre fondatorii Facultăţii de Fizică şi Matematică ai Universităţii din Iaşi. Contribuţii în domeniul teoriei relativităţii, al formulării hidrodinamicii relativiste în schema pentadimensională Klein-Kaluza; a studiat problema relativistă a două corpuri de masă variabilă, a elaborat o metodă nouă de obţinere a metricii Schwarzschild folosind transformări infinitezimale, a formulat în termeni relativişti efectul Pinch. Lucrări: *Leçons sur la théorie des spineurs* (1942); *L'Univers en expansion (1942); Fizica teoretică*, 2 vol. (1957); *Curs de teoria particulelor elementare* (1963).

Vezina
(jumătatea sec. I d.H., Dacia – începutul sec. II d.H., Sarmizegetusa)

Mare preot. A condus Dacia ca mare preot al lui Decebal, luând parte la bătăliile cu împăratul roman Domitianus de la Tapae, pentru stăpânirea Moesiei (88 d.H.). Controlul întregului imperiu roman, care ameninţa să se rupă în două, prin controlul teritoriilor învecinate cu el, a fost veacuri la rând politica Romei în raport cu vecinii. Dacii stăpâneau atunci o suprafaţă mărginită de Pontul Euxin, Nistru, Tisa, Balcani, iar Decebal reuşise să unească într-un regat mare parte dintre aceste triburi. Ținta Imperiului Roman, ai cărui strămoși cuceriseră Etruria (coloniști din Lemnos la origini) a fost nu doar cucerirea Daciei, ci distrugerea civilizației dacice ca întreg și, prin urmare, modificarea viitoare a chiar ideii despre identitate a celor care-o locuiau. Fapt continuat după creștinarea Europei prin controlul teritoriilor învecinate cu el, prin politicile Vaticanului contra religiei Răsăritului (mai ales începând de la Cruciade) și chiar inducerea unei noi religii: greco-catolicismul. Iluminismul transilvan (greco-catolic) a afirmat cu tot dinadinsul că noi suntem urmașii Romei și nu că noi suntem urmașii celor cuceriți (ca și etruscii, care edificaseră Roma și o numiseră Rum), deși Sarmisegetuza se aflase chiar pe teritoriul transilvan, iar fortificația tracică Eumolpias (azi Plovdiv), la sud de Istros, data din mileniul al VI-lea îH.

Vianu, Tudor
(27.12.1897, Giurgiu – 21.05.1964, Bucureşti)

Istoric literar, teoretician al literaturii. A studiat Literele la Viena şi Tübingen. Profesor la Universitatea din Bucureşti. Director al Bibliotecii Academiei. Adept al teoriei activismului în linia lui Octavian Goga. Prieten cu Ion Barbu. După reforma învăţământului din 1947 este scos de la Catedra de Estetică şi preia cursul de istorie a literaturii universale, devenind un precursor al comparatismului literar la Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti. Între 1945 şi 1946 a fost ambasador al României la Belgrad. În 1952 devine simplu cercetător la Institutul de Lingvistică, lucrând la *Dicţionarul limbii române moderne* şi la *Dicţionarul limbii poetice a lui Mihai Eminescu.* După 1955 este reintegrat în mediul academic universitar şi se dedică redactării unor studii, micro-monografii despre Cervantes, Shakespeare, Camoēs,Voltaire, Goethe, F.M. Dostoievski, Stendhal, Odobescu. Toate aceste studii vor intra ulterior în volumul *Studii de literatură universală şi comparată.* A scris în jur de o sută de titluri de critică literară: *Schiţe de critică literară*, 1926, de estetică: *Estetica*, 2 vol., 1934–1936, de stilistică: *Arta prozatorilor români*, 1941, de filosofia culturii: *Introducere în teoria valorilor,* 1942; *Filosofia culturii,* 1944, de comparatism: *Literatură naţională şi literatură universală,* 1956; *Studii de literatură universală şi comparată,* 1960, *Goethe,* Premiul de Stat, 1962; *Despre stil şi artă literară,* 1965. A scris şi poezie: *Versuri*, 1956. Împreună cu Şerban Cioculescu şi Vladimir Streinu a scris

Istoria literaturii romone moderne, 1944. Membru de onoare al Academiei Române (1955).

Vichentie *nume la naştere* Vasile Mangra
(25.05.1850, Sălişte-Săldăbagiu, zisă și Căpâlna, jud. Bihor – 01/14.10.1918, Budapesta)

Mitropolit. A studiat Teologia la Arad și Dreptul la Oradea. Profesor la Institutul Teologic din Arad. S-a călugărit în 1879. A devenit mitropolit al Ardealului în 1916. A făcut parte din delegaţia care a dus *Memorandumul* românilor la Curtea de la Viena. A militat pentru Marea Unire. A fost unul dintre principalii organizatori ai Congresului Naţionalităţilor (români, şvabi, slovaci) de la Viena (1895). S-a preocupat de istoria *Bisericii românilor din Transilvania: Mitropolitul Sava II Brancovici: 1656-1680,* 1906; *Şaguna ca organizator constituţional,* 1909; *Contribuţiune la istoria Bisericii române,* 1917. Membru al Academiei Române (1909).

Vicoveanca, Sofia, *nume la naştere* Sofia Fusa, căsătorită Micu
(23.09.1941, com. Toporăuţi, azi Toporuica, jud. Cernăuţi, azi în Ucraina)

Cântăreaţă de muzică populară. Bucovineancă. A absolvit Şcoala Populară de Artă din Suceava. Solistă a Ansamblului de Cântece şi Dansuri Ciprian Porumbescu din Suceava, apoi a Ansamblului Rapsozii Botoşanilor. Repertoriul său cuprinde melodii pe care le-a cules în Bucovina: cântece de leagăn, de nuntă sau cumetrie, doine de dragoste şi dor, colinde, bocete sau balade, dar cele mai multe sunt cântece de voie bună: *Hora mare cu strigături, Sunt fată de moldovean, Cântec de nuntă, Cândmergi, bade, la pădure, Cântec vechi de cătănie, Bucovină – mândră floare, Eu cânt că mi-i lumea dragă, Ca la Vicov, Pe-o coastă, pe-un deluşor, Cine la joc nu se pricepe, Lume, cine ţi-o zis lume, Vorba din bătrâni se trage, Ia-ţi mireasă ziua bună.* Distinsă cu Ordinul Meritul Cultural (1973, 1976, 2004) și Ordinul Serviciu Credincios, 2002.

Vida Géza *nume la naştere* Grigore Vida
(28.02.1913, Baia Mare, jud. Maramureş – 11.05.1980, Baia Mare)

Sculptor, mai ales în lemn. A fost salvat de la înec, dintr-o fântână, pe când era copil de acela al cărui prenume l-a folosit mai apoi ca artist. A fost cel mai important sculptor modern din Maramureş. A făcut liceul Gheorghe Şincai din Baia Mare şi i-a avut profesori de desen pe sculptorii Eugen Pascu şi Gheorghe Manu. Spirit revoluţionar şi nestăpânit, se implică în activităţi politice de stânga încă din 1930, luptând pentru îmbunătățirea vieţii muncitorilor forestieri şi a minerilor de care s-a simţit legat prin originea sa. Cel pe care l-a considerat singurul său maestru este pictorul Alexandru Ziffer, format la Academia Bavareză de la München, la Berlin şi Paris, unde a văzut cum se impun personalităţi ca Picasso, Klimt, Derain, Delaunay. Convingerile sale politice îl fac să plece voluntar în Spania, unde – în timpul Războiului Civil (1936–1939) – luptă de partea guvernului republican, în ultima parte în regimentul român de artilerie comandat de Valter Roman. În 1939 trece în Franţa împreună cu populaţia refugiată, unde va sta în lagărele de la Saint-Cyprien, Gurs şi Argélès-sur-Mer. A cunoscut artişti spanioli ca Mentor Blasco şi Mendoza. După invazia germană în Franţa, este dus la muncă forţată în Germania, lângă Pădurea Neagră, dar evadează şi ajunge la Baia Mare. Sosirea unui român pe teritoriul răpit prin Diktatul de la Viena a fost interpretată ca trecere ilegală din România şi a fost pus sub supravegherea poliţiei. În cursul ocupaţiei hortyste a fost de trei ori concentrat în detașamente de muncă forţată pentru români. În aceste condiţii, la încurajările sculptorului Bèny Ferenczy, fiul pictorului Károly Ferenczy, va da admitere la Academia de Belle Arte din Budapesta (1942–1944). Şi de aici, în timpul verii, este dus din nou la muncă forţată. În 1944 s-a căsătorit cu pianista Elisabeta Kádár, fiica pictorului băimărean Géza Kádár, rutean din Sighetul Marmaţiei şi a pictat icoane pentru tâmplele şi zidurile bisericilor din Racşa-Oaş, Şişeşti, Făureşti-Chioar, Cărpiniş-Lăpuş, Sighet şi Muncaci (acum Mukacevo, Ucraina). După eliberarea Budapestei s-a înrolat voluntar în Armata Română pentru eliberarea Cehiei şi Slovaciei de trupele fasciste. Din 1946 este prezent în numeroase expoziţii din ţară (Baia Mare, Cluj, Bucureşti) şi străinătate (Moscova, Belgrad, Budapesta, Sofia, Cairo, Damasc, Paris, Bologna, Londra, Torino, Roma, Brno, Bruxelles, Haga, Copenhaga, Oslo, Helsinki etc.) şi participă la Bienala de la Veneţia, 1958 şi 1976. În 1953 este distins cu Premiul de Stat pentru basorelieful Pintea judecând un boier. Lucrări: *Buciumaşul* (1947), *Dans oşenesc* (1947), *Ţărancă cu coşul* (1942), *La fân* (1958), *Recolta* (1960), *Horitoarea* (1958), *Butinarul, Cosaş, La plevaşcă, Mineri, Miner ghemuit cu lămpaş, În pădure, Muncitor forestier,*

Monumentul Minerului din centrul orașului Baia Mare (1956), *Balada lui Pintea* (1957), *Răscoala* (1958), *Horea, Cloșca și Crișan, Monumentul Ostașului Român de la Carei, Omul apelor, Omul nopții, Omul pădurii, Priculiciul minei, Solomonarul, Odihna* etc. Pe această linie se înscrie și ansamblul intitulat *Sfatul bătrânilor* din Baia Mare. Foarte cunoscut este *Monumentul de la Moisei* (1966), cele 12 coloane dispuse circular ca și zodiacul reprezentând figuri de maramureșeni sau măști din mitologia locală ce evocă masacrul comis la 14 octombrie 1944 de trupele horthyste , când au fost uciși 42 de localnici – români și evrei – pe motiv că ar fi fost partizani. În 1964 primește titlul de Artist al Poporului, când se inaugurează la Carei Monumentul Ostașului Român, la împlinirea a 20 de ani de la eliberarea întregului teritoriu al țării de sub ocupația fascistă. În 1968 devine vicepreședinte al Uniunii Artiștilor Plastici din România și i se decernează Ordinul Meritul Cultural clasa I, iar în 1971 Premiul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă. Membru al Academiei Române din 1974. În 1976 apare primul film realizat de Mirel Ilieșiu: *Rădăcinile lui Géza Vida.*

Vidrașcu, Anatol
(02.04.1949, Costiuleni, rn. Ungheni, Republica Moldova)

Editor. A absolvit Facultatea de Jurnalism a Universității de Stat din Chișinău. A fost redactor, șef de redacție și director adjunct la Editura Literatura artistică (Hyperion). Fondator, la 3 mai 1989, al Agenției literare și de reclamă Litera, prima editură privată din Republica Moldova, cu scopul declarat de a tipări literatură română cu alfabet latin. Împreună cu fiii săi, Dan și Marin V., fondează în 1998 la București editura Litera Internațional, care devine în scurt timp una dintre cele mai mari instituții de profil din România și Republica Moldova. Lider al Forumului Democratic al românilor din Moldova (linia liberală). A editat cărți, cu un tiraj general de zeci de milioane de exemplare, între care colecțile Biblioteca școlarului și Cartea pentru Toți (CPT, după model BPT) câteva sute de dicționare și enciclopedii, primele dicționare și cărți în versiune electronică, CD-ul *Trei mii de melodii populare românești*, un *Corpus Eminescu* în 10 volume, numeroase lucrări de referință: *Dicționar universal ilustrat al limbii române* (12 vol.), *Marele dicționar vizual* în 5 limbi, *Marea istorie ilustrată a lumii* (9 vol.), *Mileniul românesc, Statele lumii* (10 vol.), *Marea enciclopedie a cunoașterii* (6 vol.), *Enciclopedia universală Britannica* (copendiu, 16 vol.), *Raftul de cultură generală* (18 vol.), *Biblia cu ilustrații* (8 vol.), *Biblia ilustrată pentru copii* (12 vol.), *Cele mai frumoase povești* (12 vol.), *Disney clasic* (24 vol.), Descoperă lumea (10 vol.), *Istoria ilustrată a României și Moldovei,* cea mai amplă ediție enciclopedică în culori apărută în România ș.a. A așezat editorial întregul identității românești în parametrii unității ei de fundament. Din 2003, președinte al Institutului Cultural European din Republica Moldova. Distins cu medaliile Mihai Eminescu de Președintele Moldovei și cu Ordinul Serviciu Credincios în grad de Comandor de președintele României (2000).

Vidrighin, Stan
(1876, Rășinari – 1956, București)

Inginer. A absolvit Politehnica la Budapesta. Inginer al primăriei din Timișoara, a proiectat alimentarea cu apă și canalizarea orașului, după ce călătorise, pentru documentare, la Dresda, Berlin, Hamburg, Köln, Strasbourg, Karlsruhe, Londra. A participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918 și a fost primul primar al Timișoarei după Marea Unire (Banatul s-a unit cu țara în 1919, după ce armata sârbă a părăsit teritoriul Banatului românesc). A realizat alimentarea cu electricitate a străzilor orașului (primul din Europa), alimentarea cu gaz și transportul în comun. Este, alături de Traian Lalescu, fondator al Școlii Politehnice din Timișoara. A fost și rector al ei (1921). În 1923 vine la București și face proiectul de aducțiune a apei și de canalizare pentru capitală. A fost director general al Poștei și Telecomunicațiilor, apoi al CFR.

Vidu, Ion
(17/30.12.1863, Mânerău, jud. Arad – 07.02.1921, Lugoj)

Compozitor și dirijor. A început Conservatorul la Arad și l-a absolvit la Caransebeș. A făcut cursuri de dirijat cu Gavriil Musicescu. A predat muzica la diverse licee din Arad și Lugoj. A fost inspector general de muzică

pentru şcolile pedagogice din România. Preşedinte al Asociaţiei Fanfarelor şi Corurilor din Banat. A scris muzică de teatru, vocal-simfonică, pentru pian şi lucrări corale bazate pe prelucrarea unor melodii populare culese chiar de el, acestea din urmă fiind cele mai cunoscute: *Din şezătoare, Ana Lugojana, Răsunetul Ardealului, Preste deal, Negruţa, Moartea lui Mihai eroul, Ştefan şi Dunărea*. Există până astăzi la Timişoara un cor care-i poartă numele.

Vieru, Anatol
(08.06.1926, Iaşi – 15.10.1998, Bucureşti)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti ca elev al lui Paul Constantinescu şi Constantin Silvestri. Specializare la Conservatorul din Moscova cu Aram Haciaturian, apoi în Berlinul de Vest. Profesor la Conservatorul din Bucureşti. Profesor invitat în SUA, Canada, Israel, la Geneva. A compus şase simfonii, opt cvartete pentru coarde, numeroase concerte şi piese de muzică corală, cu sau fără orchestră şi muzică de cameră. Lucrări: *Suita în stil vechi*, 1946; *Concertul pentru violoncel*, 1962, Premiul Reine Marie José, Geneva; *Trepte ale tăcerii*, 1968; *Le Crible d'Eratosthène*, 1969 (Erathostenes a fost primul om care a calculat circumferința Pământului și știa că el este rotund). A compus, de asemenea, operele *Iona*, după Marin Sorescu, *Praznicul calicilor*, după Mihail Sorbul, *Ultimele zile, ultimele ore*, după Puşkin şi Bulgakov şi *Telegrame – teme şi variaţiuni*, după I.L. Caragiale. A primit Premiul pentru compoziţie la Festivalul Enescu (1946), Premiul Herder (1986) şi Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România (1996).

Vieru, Grigore
(14.02.1935, Pererîta, jud. Hotin, Basarabia – 18.01.2009, Chişinău)

Poet. A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic Ion Creangă (azi Universitatea Pedagogică de Stat) din Chişinău. A lucrat la revistele „Scânteia leninistă" şi „Nistru", la Editurile Şcoala Sovietică şi Cartea Moldovenească, a fost consultant la secţia de poezie a Uniunii Scriitorilor. A fost ales deputat în Sovietul Suprem al URSS (1989). În 1995 a devenit membru al Consiliului de administraţie al Societăţii Române de Radiodifuziune. A îndeplinit funcţia de consilier la Ministerul Culturii din România pentru problemele Basarabiei, membru al Comisiei de Stat a Moldovei pentru problemele limbii. Lucrări: literatură pentru copii – *Alarma* (1957), *Muzicuţe* (1958), *Bună ziua, fulgilor!* (1961), *Făguraşii* (1963), *Făt-Frumos, curcubeul* (1961), *Trei iezi* (1970) ş.a.; versuri – *Numele tău* (1968), *Aproape* (1974), *Un verde ne vede* (1976), *Steaua de vineri* (1978), *Rădăcina de foc* (1989), *Strigat-am către Tine* (2002), *Acum şi-n veac* (2004). Distins cu Premiul Tineretului (1967), Premiul de Stat al Republicii Moldova (1978), Diploma de Onoare H. Ch. Andersen a Consiliului Internaţional al Cărţii pentru Copii şi Tineret (1988). În 1990 a fost ales Membru de Onoare al Academiei Române, în 1993 devenind membru corespondent al acesteia; în 2008 i s-a conferit titlul onorific Doctor Honoris Causa al Academiei de Științe din Moldova. A fost Maestru Emerit al Artei (1985), Scriitor al Poporului din Republica Moldova (1992), distins cu Ordinul Republicii (1996), Ordinul Steaua României în grad de Comandor (1996) și, post-mortem, Ordinul Steaua României în grad de Mare Cruce, 2009.

Vieru, Igor
(23.12.1923, Cernoleuca, Basarabia – 24.05.1988, Chișinău)

Pictor. A absolvit Școala de Arte Plastice la Chişinău şi Şcoala pedagogică la Călăraşi. A fost învăţător şi profesor de franceză. Director al Muzeului de Arte Plastice din Chișinău. Este considerat, alături de Mihai Grecu şi Valentina Rusu-Ciobanu, unul dintre fondatorii şcolii de pictură a Moldovei din a doua parte a veacului XX. Lucrări: *Toamna*, 1965; *Vetre calde*, 1966; *Ctitorii satului*, 1966; *Fericirea lui Ion*, 1967; *Nucarii*, 1967; *Sărbătoare la Cernoleuca*, 1968; *Mărţişorul*, 1973; *Toamna la Cernoleuca*, 1979; *Vremea logodnelor*, 1980; *Meşterul Manole*, 1982. Distins cu Ordinul Insigna de Onoare şi titlul Maestru în Arte. Artist al Poporului.

Vijoli, Aurel
(12.02.1902, Răşinari, jud. Sibiu – 01.07.1981, Bucureşti)

Economist. (Numele este extrem de răspândit ca supafață, din India - localitatea Vijoli în districtul Agra; în sanskrită înseamnă tunet și se raportează la Zeul Tunetului - până în America de Nord. La noi nu este prea des întâlnit și, probabil, la origini a fost adus de sud-dunăreni. Aurel însă este cel mai des folosit prenume în tot fostul areal tracic și reflectă

importanța mineritului încă dinainte de Epoca Fierului. Istoricul antic Thucidide de pildă, care a fost trac, se numea în fapt Oloros și avea mine de aur în Peninsula Chalcidică.) A absolvit Academia de Studii Economice la Bucureşti. Inspector de credite la Banca Naţională a României, în care calitate a întocmit raportul ce descifra calea expatrierii profiturilor economice obţinute în România de către diverse concerne. Guvernator al Băncii Naţionale (1947). Sub conducerea lui s-au făcut stabilizările monetare din 1947 şi 1952 (la a II-a s-a opus). Arestat în 1952 (ciar toată echipa Băncii, cam 200 de salariaţi, dată afară) pentru vina clamată de a fi fost socialist, şi nu comunist ca opţiune politică, în fapt pentru tentativa de a păstra independenţa financiară a ţării în contextul absorbţiei sale progresive în blocul pro-sovietic și al lichidării tuturor băncilor din România, capitalul lor fiind absorbit de BNR. Reabilitat, a fost numit ministru al Finanţelor (1957–1968) şi a restabilit echilibrul (perimat prin dispariția cererii și ofertei de piață) economiei româneşti folosind sistemul de creditare bancară. Lucrări*: Sistemul bănesc în slujba claselor exploatatoare*, 1958; *Organizarea finanţării, creditării şi decontărilor,* 1962; *Din prefacerile sistemului bănesc şi de credit,* postum, 1980. Colegiul din Făgăraș poartă numele său.

Vinogradov, Viktor V.
(12.01.1895, Zaraisk, Rusia - 04.10.1969, Moscova)

Lingvist şi filolog. A absolvit Institutul de Istorie şi Filologie din Petrograd, ca elev al lui Lev Șcerba şi Alexei Șahmatov. Influenţat de Charles Bally și de structuraliștii ruși (mișcarea Opoiaz). A făcut parte din grupul formaliştilor ruşi din Leningrad alături de Iuri Tînianov, Boris Eichenbaum, Boris Tomaşevski, Mihail Bahtin. Exilat din această cauză la Viatka (1934), apoi în Siberia (1941). Din 1950 director al Institutului de Lingvistică din Moscova. Specializat în romănistică, la fel ca fiica sa mai târziu. Prieten cu Mihail Sadoveanu. A susţinut întotdeauna că limba vorbită în Republica Moldova nu este moldovenească, ci română. În acest sens l-a apărat (chiar la rugămintea lui Sadoveanu) pe editorul Igor Creţu, care a refuzat să menţioneze pe ediţia din Chişinău a romanului *Mitrea Cocor*, de Mihail Sadoveanu, că a fost tradus din româneşte în moldoveneşte. Lucrări: *О поэзии Анны Ахматовой стилистические наброски*, 1925; *Очерки по исторической грамматике русского литературного языка XIX века*, 1964; *Поэтика и стилистика русской литературы,* 1971, postum. Laureat al Premiului Stalin, membru al Academiei de Ştiinţe Ruse (a făcut parte din Comitetul de Conducere) şi al Academiei URSS. Institutul de Lingvistică din Moscova îi poartă numele.

Vintilă, Horia
V. Horia, Vintilă

Visarion, Marius Petre
(15.08.1929, Ploieşti – 19.05.2006, Bucureşti)

Inginer geofizician. A absolvit Facultatea de Geologie la Institutul de Mine din Bucureşti. A lucrat la Întreprinderea de Prospecţiuni Geologice şi Geofizice, apoi la Institutul de Geologie şi Geofizică în calitate de şef al proiectului de descifrare a structurii geologice adânci a teritoriului României. A participat la realizarea hărţilor geofizice ale regiunii. Lucrări: *Anomalii locale de gravitate pe aria flişului marginal şi extern din Moldova centrală; Geofizica inginerească*. Membru al Asociaţiei Oamenilor de Ştiinţă din România, al Societății Române de Geofizică, al Societăţii Geologilor din România. Membru corespondent al Academiei Române (din 1991).

Visarion Puiu
V. Puiu, Visarion

Vişan, Dorel
(23.06.1937, Tăuşeni, jud. Cluj)

Actor şi poet. A absolvit cursurile Institutului de Artă Teatrală ş i Cinematografică I.L. Caragiale din Bucureşti (1965). A fost angajat actor la Teatrul Lucian Blaga d in Cluj. În paralel cu activitatea artistică, a fost şi director al teatrului, precum şi profesor la Universitatea Babeş-Bolyai. A interpretat peste 40 de roluri în teatru, în cea mai variată gamă, de la Molière la Shakespeare, de la Marivaux la Buchner, iar în film a avut peste 50 de roluri în producţii româneşti şi internaţionale. În 1987, Mircea Danieliuc l-a distribuit în filmul *Iacob*, film unde a realizat rolul său de referinţă. În anii următori a jucat în filmele *Magnatul* (2004) şi *Sistem nervos* (2005). Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină la Festivalul Filmului Românesc de la Costineşti (1981), Cel mai bun actor al anului, titlu acordat de Asociaţia Oamenilor de Teatru (1987), Premiul pentru interpretare masculină pentru rolul din *Senatorul melcilor* la Festivalul Filmului Mediteranean de la Montpellier, Franţa (1995),

Millenium – Hall of Fame – Premiul Cei mai importanţi cetăţeni ai veacului XX, SUA (1998), Premiul de Excelenţă la TIFF pentru activitatea sa neîntreruptă în slujba artei (2003).

Vişniec, Matei
(29.01.1956, Rădăuţi)

Dramaturg. A absolvit Filosofia la Bucureşti. Format la Cenaclul de Luni al lui Nicolae Manolescu de la Facultatea de Filologie a Universităţii din Bucureşti. Plecat în Franţa în 1987. Lucrează la Radio France International. A început cu versuri: *La noapte va ninge,* 1980; *Oraşul cu un singur locuitor,* 1982; *Înţeleptul la ora de ceai,* 1984 şi a continuat cu teatru postmodernist: *Ţara lui Gufi,* 1991; *Mansarda la Paris cu vedere spre moarte,* 2004; *Hotel Europa complet,* 2005. Distins cu Ordinul Steaua României în grad de Comandor, 2002.

Vişoianu, Constantin
(04.02.1897, Urlaţi, jud. Prahova – 03.01.1994, Washington)

Om politic. A absolvit Literele şi Dreptul la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Sorbona. A fost avocat în Baroul din Bucureşti (1937), secretar al Tribunalului mixt de arbitraj de la Paris (1926–1929), consilier tehnic la Liga Naţiunilor, expert la Departamentul pentru Limbi şi Naţionalităţi de la Geneva. În perioada 1931–1933 a făcut parte din delegaţia permanentă a României la Conferinţa de Dezarmare a Ligii Naţiunilor, fiind apoi trimis ambasador extraordinar şi ministru plenipotenţiar al României la Haga (1933–1935) şi Varşovia (1935–1936). Trimis la Cairo în 1944 pentru a negocia un armistiţiu separat al României cu Aliaţii în calitatea sa de ministru de Externe în guvernele Sănătescu şi Rădescu (1944–1945). A părăsit ţara clandestin, fiind condamnat în contumacie la 15 ani închisoare. La Washington a fost preşedintele Comitetului Naţional Român (1948–1975), principalul său merit în această funcţie fiind acela de a organiza emigraţia politică românească şi de a relua legătura cu regele Mihai (1969).

Vitzu, Alexandru M.
(23.11.1852, Săvineşti, jud. Neamţ – 25.12.1902, Bucureşti)

Zoolog. A absolvit Facultatea de Ştiinţe din Iaşi. Specializare la Sorbona. Profesor de zoologie la Facultatea de Ştiinţe a Universităţii din Bucureşti. Este considerat fondatorul şcolii române de fiziologie experimentală şi iniţiator al endocrinologiei. Contribuţii legate de regenerarea centrilor optici cerebrali şi secreţia glandelor interne la rechin (animal fosil, una din cele mai vechi forme continue de viaţă ale planetei). Lucrări: *O nouă funcţiune a pancreasului,* 1894; *Recherches expérimentales sur la secrétion interne des reins,* 1901. Membru al Societăţii de Biologie şi de Zoologie din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1897).

Vlad, Aurel
(25.01.1875, Turdaş, lângă Orăştie – 02.07.1953, Sighet)

Economist. Nepotul lui Simion Bărnuţiu după mamă. L-a avut profesor la liceul din Orăştie pe Elie Cristea, viitorul Patriarh al României. A absolvit Dreptul la Budapesta ca bursier al Fundaţiei Gojdu. Specializare la Universitatea din Bucureşti. Membru al Partidului Naţional din Transilvania. Ministru al Finanţelor în primul guvern al României Mari (1919). Ministru al Cultelor şi Artelor (1928) în Guvernul Iuliu Maniu. Decorat cu Ordinul Ferdinand I pentru activitatea sa (1931), cu Ordinul Serviciu Credincios în grad de Mare Ofiţer (1939). S-a retras din viaţa politică în 1938, din cauza ascensiunii legionarilor. Arestat în 1950 ca posesor al moşiei Bobâlna, a murit la Sighet.

Vlad (IV) Călugărul
V. Basarab, Vlad IV Călugărul

Vlad (II) Dracul
V. Basarab, Vlad II Dracul

Vlad, Ion
(24.05.1920, Feteşti, jud. Ialomiţa – 28.01.1992, Paris)

Sculptor. A absolvit Şcoala de Belle Arte la Bucureşti. A avut expoziţii personale şi de grup la Bucureşti, Atena, Berlin, Belgrad, Istanbul, Veneţia. Plecat din ţară după 1965, a

predat sculptura şi desenul la Centrul American din Paris (1969-1981). A expus în Suedia, Canada, SUA. Lucrări: statuia lui *George Enescu* la Bârlad; basorelieful de pe faţada Operei din Bucureşti; *Monumentul Libertăţii* din Timişoara; decoraţie murală la Monte Carlo. Membru de onoare al Academiei Române (1991).

Vlad, Ionel Valentin
(22.09.1943, Bucureşti)

Inginer şi fizician. A absolvit Facultatea de Electronică şi Telecomunicaţii la Politehnica din Bucureşti. Specializare în Franţa. Profesor de optică la Facultatea de Fizică a Universităţii din Bucureşti. Şef de secţie la Institutul Central de Fizică, apoi la Institutul de Fizică Atomică. A făcut parte din colectivul care a realizat primul laser cu mediu activ solid din România (1968) şi primele holograme profesionale din ţară (1970). Contribuţii la teoria generală a autodifracţiei şi difuziei simultane Brillouin. Lucrări: *Introducere în holografie*, 1973; *Prelucrarea optică a informaţiei*, 1976, în colaborare. Membru al Societăţii Române de Fizică, al Societăţii Americane de Optică, al Societăţii Europene de Optică. Membru corespondent (1991) al Academiei Române.

Vlad, Iulian
(23.02.1931, Gogoşiţa, com. Gogoşu, jud. Dolj - 30.09.2017, București)

General. A absolvit Institutul Pedagogic din Bucureşti, Facultatea de Drept a Universităţii din Bucureşti, apoi Şcoala Militară de Ofiţeri din Botoşani. A lucrat la Ministerul de Interne (1952–1974), devenind comandant al Şcolii de Ofiţeri a acestui minister (1974–1977), din care vor lua naştere după 1989 Academia de Poliţie şi Institutul Naţional de Informaţii. A fost ministru Secretar de Stat la Ministerul de Interne şi şef al Departamentului Securităţii Statului (1987–1989). În această calitate i-a prezentat lui Nicolae Ceauşescu raportul despre întâlnirea Gorbaciov-Bush (tatăl) de la Malta (1989) şi a participat la revoluţia din decembrie 1989. Trecut în rezervă în decembrie 1989 cu gradul de general-colonel. Aflat în proces pentru rezultatele sociale ale funcţiei pe care a avut-o, a primit 25 ani de închisoare, din care a executat patru.

Vlad, Pavel
(06.06.1936, Lipnic, Basarabia - 24.03.2017, Chișinău)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie a Universităţii de Stat din Moldova. Director al Institutului de Chimie al AŞM. A trasat noi direcţii prioritare în studiul compuşilor terpenici şi în elaborarea metodelor de sinteză organică fină. A creat metode generale de determinare a configuraţiei absolute a unei serii de diterpenoide labdanice şi de transformare a acestora în compuşi bi-, tri- şi tetraciclici. Au fost implementate în industria parfumurilor metode ale sale de preparare a unui şir de compuşi odorizanţi, cât şi a unei serii de compoziţii noi de aromatizare a tutunului, din care o parte a fost implementată la Combinatul de Tutun din Chişinău. Este dublu laureat al Premiului de Stat în domeniul Ştiinţei, Tehnicii şi Producţiei, a fost distins cu Premiul Organizaţiei Mondiale pentru Proprietatea Intelectuală, cu Ordinul de Onoare, Ordinul Republicii, Medalia Dimitrie Cantemir. Membru şi vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Vlad, Roman
(29.12.1919, Cernăuţi, Bucovina de Nord - 21.09.2013, Roma)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Cernăuţi. S-a specializat la Conservatorul şi Accademia di Santa Cecilia din Roma ca elev al lui Alfredo Cassella. A rămas în Italia din 1938. A fost director artistic la Filarmonica Academiei din Roma, director artistic al Orchestrei Filarmonice a Radiodifuziunii Italiene, director artistic al Companiei de Televiziune din Torino, preşedinte al Societăţii de Concerte Aquilana, membru al Consiliului Academiei di santa Cecilia. Lucrări: *Studi dodecafonici, per pianoforte,* 1942; *Storia di una mamma, per voce, solo, coro e orchestra,* 1951; *Il dottore di vetro,* operă, 1961; *Divertimento sinfonico per orchestra*, 1968; *Tetraktys per quartetto d'archi*, 1984. Premiul Enescu la Festivalul George Enescu, Bucureşti, 1942. Discul de Argint pentru Muzică de Film, 1950. Distins cu Ordinul Artelor şi Literelor al Academiei Franceze în grad de Comandor. Preşedinte al Societăţii Italiene de Muzică

Contemporană. Preşedinte al Societăţii Italiene a Autorilor şi Compozitorilor. Preşedinte al Confederaţiei Internaţionale a Autorilor şi Compozitorilor (1990–1994).

Vlad (III) Țepeş
V. Basarab, Vlad III Țepeş

Vlad, Ulpiu
(27.01.1945, Zărneşti)

Compozitor şi etno-muzicolog. A absolvit Conservatorul din Bucureşti ca elev al lui Anatol Vieru. Specializare la Accademia Santa Cecilia din Roma. Cercetător la Institutul de Etnografie şi Folclor, profesor la Universitatea de Muzică din Bucureşti. Lucrări: *Vise I pentru orchestră de coarde* (1972), continuată cu *Vise II, Bucuria viselor, Taina viselor I, II* şi *III, Din bucuria viselor, Jocul viselor, Deodată visele, Legenda viselor şi Împletirea viselor I, II* şi *III;* ciclul cameral vocal-simfonic *Mozaic*. De mai multe ori laureat al Premiului Academiei Române (1985, 1990, 1995).

Vlad (I) Uzurpatorul
V. Basarab, Vlad I Uzurpatorul

Vlad-Delamarina, Victor
(31.8.187, Satu Mic, azi Victor Vlad-Delamarina, jud. Timiş – 15.05.1896, Pietroasa Mare, Timiş)

Poet. A făcut liceul la Lugoj şi la Sf. Sava în Bucureşti, apoi Şcoala militară (Marină) la Constanţa. Profesor la Academia Navală din Constanţa. A călătorit cu bricul Mircea pe Marea Neagră, Marea Egee, Marea Mediterană, Marea Adriatică. Lucrări: *Poezii bănăţeneşti*, postum, în grai bănăţean, 1902. Şi-a publicat în serial, în „Dreptatea“, 1893, jurnalul călătoriilor pe mări, cu ilustraţii proprii. Îl precede astfel pe Jean Bart (pe numele real Eugeniu P. Botez, profesor la Academia Navală din Constanţa).

Vladimirescu, Tudor
(1770 sau 1780, Vladimiri, jud. Gorj – 27.05.1821, lângă Târgovişte)

Revoluţionar. A învăţat carte grecească şi germană în casa boierului aromân Ioniţă Glogoveanu din Craiova, căruia apoi i-a fost administrator de moşie. A devenit pandur şi a participat la războiul ruso-turc (1806–1812), fiind recompensat cu Ordinul Sf. Vladimir clasa a III-a. A fost administrator al districtului de munte Cloşani până în 1820. După moartea domnitorului Alexandru Suţu a încheiat un acord cu Comitetul de Oblăduire rămas în loc, condus de Grigore Brâncoveanu, consolidat prin Proclamaţia de la Padeş, pentru a sprijini – cu scopul de a elibera Ţara Românească – acţiunea Eteriei, mişcare de eliberare a grecilor de sub dominaţia otomană, condusă de Alexandru Ipsilanti. A fortificat mănăstirile Tismana şi Strehaia. Grecii puteau traversa teritoriul ţării spre a trece către Rusia. Ţarul însă, având înţelegeri cu familia Suţu, a dezavuat Eteria. Dar, în ciuda avertismentelor lui Nicolae Văcărescu, mişcarea de rezistenţă a revoluţionarilor munteni n-a luat sfârşit. Practic, în 1821 ţara a fost condusă de Tudor. Ridicat prin trădare de la Goleşti, a fost ucis de trimişii Eteriei, în virtutea unui acord separat cu Rusia.

Vladislav I
V. Vlaicu

Vlahović Veljko
(02.09.1914, Trmanje, Muntenegru – 07.03.1975, Geneva, Elveția)

Inginer (construcții de mașini), militant comunist. Vlah din Muntenegru, adept al lui Tito (croat). A studiat la Belgrad, Praga, Sorbona și Școala Tehnică Superioară Bauman din Moscova. S-a înrolat voluntar în Brigăzile Internaționale care au luptat în Războiul Civil din Spania de partea stângii revoluționare. La întoarcere a organizat Liga Tinerilor Comuniști din Iugoslavia (al cărei program l-a scris) și a condus postul de radio Iugoslavia Liberă, ca și cotidianul comunist “Borba”. A organizat mișcarea de partizani iugoslavă în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Devenit general-maior. Considerat de Tito acela care a dat direcția ideologică a partidului. Distins cu Steaua Iugoslaviei, Ordinul de Erou al Iugoslaviei, Erou al Muncii Socialiste, Ordinul Lenin (URSS), Ordinul Drapelului Ungariei, Ordinul Restituta al Poloniei. Universitatea din Muntenegru, fondată în 1974, cu sedii la Podgorića, Cetinje și Kotor (facultăți de economie, marină și arte), poartă numele său. A murit în timpul unei misiuni la Geneva. Este considerat eroul național al Muntenegrului.

Vlahuţă, Alexandru
(05.09.1858, Pleşeşti, azi Alexandru Vlahuţă, jud. Vaslui – 19.11.1919, Bucureşti)

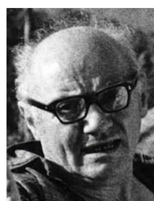
Scriitor. A urmat timp de un an cursurile Facultăţii de Drept din Bucureşti, pe care le-a părăsit din cauza situaţiei materiale precare, devenind institutor şi apoi profesor la Târgovişte. Din 1884 până în 1893 a funcţionat ca profesor la diverse instituţii de învăţământ bucureştene: Şcoala Normală a Societăţii pentru Învăţătura Poporului Român, Azilul Elena Doamna, Liceul Sfântul Gheorghe. În 1888 a fost revizor şcolar pentru judeţele Prahova şi Buzău. Editează revista „Vieaţa" (1893–1896), apoi „Sămănătorul" (1901), împreună cu George Coşbuc. Din 1901 a funcţionat ca referendar la Casa Şcoalelor. A scris proză și versuri, este cunoscut mai ales pentru elogiul țării lui, *România pitorească,* 1901 (an de început de veac).

Vlaicu
V. Basarab, Vlaicu

Vlaicu, Aurel
(06/19.11.1882, Binţinţi, azi Aurel Vlaicu, lângă Orăştie – 13.09.1913, Băneşti, lângă Câmpina)

Inginer, inventator şi pionier al aviaţiei române şi mondiale. A terminat Colegiul Reformat al Liceului Calvin din Orăştie, care din 1919 încoace a fost numit Liceul Aurel Vlaicu, luându-şi bacalaureatul la Sibiu în 1902. Și-a continuat studiile inginereşti la Universitatea din Budapesta şi Ludwig-Maximilians Universität, München, în Germania, susținut financiar de Coriolan Brediceanu, obţinând diploma de inginer în 1907. După ce a lucrat la uzinele Opel din Rüsselsheim, se întoarce în 1908 la Biţinţi, unde construieşte un planor și face cu el un număr de zboruri în 1909. În toamna lui 1909 se mută la Bucureşti şi începe construcţia primului său avion, Vlaicu I, la Arsenalul Armatei. Avionul zboară fără modificări (unic pentru începuturile aviaţiei mondiale) în iunie 1910. În 1911 construiește și pilotează un al doilea avion, Vlaicu II, care a câştigat în 1912 cinci premii memorabile (un premiu I şi 4 premii II) la mitingul aerian de la Aspern, Austria. Concursul a reunit, între 23 şi 30 iunie 1912, 42 de piloţi din 7 ţări, dintre care 17 din Austro-Ungaria, 7 germani, 12 francezi, printre care şi Roland Garros, cel mai renumit pilot al vremii, un rus, un belgian, un persan. La 13 septembrie 1913, în timpul unei încercări de a traversa Munţii Carpaţi cu avionul său, Vlaicu II, s-a prăbuşit în apropiere de Câmpina, se pare din cauza unui atac de cord. În anul următor, prietenii săi, Magnani şi Silişteanu, finalizează construcţia avionului Vlaicu III şi, cu ajutorul pilotului Petre Macavei, efectuează câteva zboruri scurte. Autorităţile vremii interzic continuarea încercărilor, iar în toamna lui 1916, în timpul ocupaţiei germane, avionul este expediat la Berlin. A fost văzut ultima dată în anul 1940. Membru de onoare post-mortem al Academiei Române (1948).

Vlasiu, Ion *nume la naştere* Ion Vlas
(06.05.1908, Lechinţa, jud. Mureş – 18.12.1997, Bucureşti)

Artist plastic. A absolvit Şcoala de Belle Arte din Cluj ca elev al lui Romulus Ladea. Specializare la Praga, Belgrad, Budapesta. Deschide o expoziţie personală de pictură şi sculptură la Paris în 1938. Profesor la Academia de Arte Frumoase din Timişoara, apoi din Bucureşti. Scrie şi literatură autobiografică. Lucrări: artă monumentală – *Mamă cu gemeni,* Grădina Icoanei, Bucureşti; 1962 – *Iubire,* Parcul Floreasca, Bucureşti; *Ion Creangă* Parcul Herăstrău, Bucureşti; *Horia, Cloşca şi Crişan,* Cluj-Napoca; *Monumentul Unirii*, Câmpia Libertăţii de la Blaj; *Aurel Vlaicu*, Tg. Mureş; *Ion Creangă,* Piatra Neamţ; pictură – *Moşu' din Ogra, Bunica, Casa bunicilor din Ogra, Autoportret*, Paris 1938; *Olariu din Lechinţa, Singurătate, Abisală*; literatură – *Am plecat din sat*, roman, 1938; *Poveste cu năluci,* 1941; *Drum spre oameni*, 1962; *O singură iubire*, 1965; *Puiul de veveriţă,* 1967; *În spaţiu şi timp,* jurnal, vol. I, 1970, vol. II, 1971, vol. III, 1973, vol. IV, 1987; *Ghicitori pentru copii*, 1971; *Lumea poveştilor*, 1972; *Cartea de toate zilele*, 1984; *Monolog asimetric*, 1988; *Obraze şi măşti*, 1995; *Vlăsiile şi alte poeme*, 2004 (postum). Distins cu Premiul Academiei Române (1939) și Premiul Anastase Simu (1942). Artist emerit.

Vlădescu, Radu I.
(27.04.1886, Sibiciul de Sus, jud. Buzău – 15.02.1963, Bucureşti)

Medic veterinar, biochimist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Chimie, la Paris. S-a specializat la Institutul Pasteur. A fost profesor la Facultatea de Medicină Veterinară din Bucureşti, unde a organizat primul Laborator de chimie biologică din România. Este cunoscut prin importante cercetări privind

compoziţia chimică a materiei vii, metabolismul animal şi prin lucrările din domeniul lactologiei. A elaborat metoda pentru dozarea clorurilor, fosfaţilor şi altor componente din lichidele biologice (*Valoarea alimentară a laptelui, L'interprétation des transformations de l'énérgie dans le travail musculaire*, *Le dosage du sodium dans les liquides biologiques* ş.a.). Lucrări: *Recherches sur la présence et le rôle du zinc chez les animaux,* 1921; *Carence minérale chez les vaches laitières,* 1932; *Recherches sur le contenu en acides aminés du suc gastrique anachlorhydrique, son importance pour le diagnostique du cancer*, 1945. Membru titular al Academiei Române (1955) şi al Academiilor de Medicină şi Medicină Veterinară din Paris.

Vlădescu Răcoasa, Gheorghe
(1895, Răcoasa, jud. Vrancea – 1989, Bucureşti)

Om politic şi sociolog. A absolvit Facultatea de Filosofie la Universitatea din Bucureşti. Membru al PCR din ilegalitate. Între 1929 și 1940 a lucrat pentru Organizația Internațională a Muncii. Profesor de sociologie politică la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti. A lucrat, împreună cu Dimitrie Gusti şi H. Stahl, la studiul monografic al satelor româneşti și la deschiderea Muzeului Satului (1936). A fost ministru al Minorităţilor în guvernele Rădescu şi Sănătescu (alături de Lucreţiu Pătrăşcanu şi Constantin Vişoianu), perioadă în care s-a definitivat legislaţia referitoare la statutul minorităților etnice din România. A contribuit la înfiinţarea Editurii Cartea Rusă (1945), a Institutului de Studii româno-sovietic (1947) şi Muzeului româno-rus (1947), împreună cu Scarlat Calimachi, muzeu unde au fost aduse pentru prima oară în România copii fotografice ale manuscriselor lui Dimitrie Cantemir aflate în arhivele ruseşti, inslusiv *Hronicul a vechimei romano-moldo-vlahilor.* A înfiinţat Institutul de limba rusă Maxim Gorki (1948). A fost ambasadorul României la Moscova (1947–1951).

Vlăduţescu, Gheorghe
(08.09.1937, Cărbuneşti, jud. Gorj)

Filosof. A absolvit Facultatea de Filosofie la Universitatea din Bucureşti. Specializare la Sorbona. Profesor de filosofie la Facultatea de Filosofie a Universităţii din Bucureşti. Lucrări: Etica lui Epicur, 1972; Introducere în filosofia medievală, 1973; Experienţă şi inducţie la Aristotel, 1975; Filosofia în Grecia veche, 1984; Cei doi Socrate, 1996. Membru al Academiei Române (1999).

Vodă, Gheorghe
(24.12.1934, Văleni, jud. Cahul – 24.02.2007, Chişinău)

Poet, regizor de film. A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic de Stat Ion Creangă din Chişinău. Specializare la Institutul de Cinematografie, secţia Scenarii, din Moscova. A fost redactor la Comitetul de Stat pentru Radio şi Televiziune, la publicaţiile „Moldova socialistă", „Tinerimea Moldovei" şi „Glasul" („Glasul Naţiunii"), în ultimii ani de viaţă a fost consilier pentru poezie la Uniunea Scriitorilor din Moldova. Lucrări: versuri – *Focuri de toamnă* (1965), *Ploaie ferbinte* (1967), *Aripi pentru Manole* (1969), *Pomii dulci* (1972), *Valurile* (1974), *Rămâi* (1977), *Inima alergând* (1980), *De dorul vieţii, de dragul pământului* (1983), *La capătul vederii* (1984), *Viaţa pe nemâncate* (1999); scenarii de film – *De-ale toamnei, Bariera, Nunta, Maria*. A obţinut Premiul de Stat al Republicii Moldova (1986), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1999), Ordinul Gloria Muncii (1996) şi Medalia Mihai Eminescu (2001). Biblioteca din satul natal şi cenaclul literar al şcolii din aceeaşi localitate îi poartă numele.

Voicu, Ion
(08.10.1923, Bucureşti – 24.02.1994, Bucureşti)

Violonist. Tatăl lui Mădălin V. Violoncelul, vioara, contrabasul şi pianul erau instrumente cunoscute din copilărie. A luat lecţii la Conservatorul din Bucureşti de la 6 ani. La 14 ani a dat examen la Academia Regală de Muzică şi a intrat direct în anul al V-lea de studii. A fost elevul lui Constantin Niculescu. Și-a început cariera la Orchestra Radio din Bucureşti, al cărei solist a devenit. S-a perfecţionat la Conservatorul Ceaikovski din Moscova cu David Oistrah. A fost trimis de statul român la Viena spre a achiziţiona şi folosi o vioară Stradivarius. A concertat în toată lumea, cu orchestre celebre: Berliner Philharmoniker, London Symphony Orchestra, London Philarmonic Orchestra, Royal Liverpool Philharmony, Het Residentie Orchestra Haga, Tokyo Philharmony, orchestrele din Cincinnati, Los Angeles, Baltimore, Seatle, Houston Symphony Orchestra, Bayerisches Rundfunk Orchester München, Dresdener Philarmonic, Mozarteum

Orchester, Canadian Symphony Orchestra, Grand Orchestre de la RTV Belge, Orchestre Pas-de-loup Paris, Orchestra Simfonica Brasiliera, Gewandhaus Leipzig ş.a. Membru al Academiei Franceze pentru Ştiinţe, Litere şi Arte. Artist al Poporului.

Voicu, Mădălin
(10.07.1952, Bucureşti)

Om politic şi muzician. Fiul lui Ion V. A absolvit Academia Naţională de Muzică (vioara). Specializări la Trier, Mainz, Stuttgart, Londra. Cursuri dirijorale cu Sergiu Celibidache. Dirijor al orchestrelor simfonice din Craiova şi Ploieşti, al Orchestrei Radio şi al Orchestrei de cameră Ion Voicu. Profesor de muzicologie la Conservatorul din Izmir (Smirna), Turcia. A întemeiat şi conduce Fundaţiile Cult şi Ionel Voicu. A înregistrat numeroase piese clasice în interpretare proprie, ca şi piese populare româneşti şi ţigăneşti. Ca om politic a fost preşedinte al Partidului Libertăţii şi Unităţii Sociale (1994–1996), preşedinte executiv al Partidei Rromilor (1996–2000), membru al Consiliului Naţional al PSD (2000–2004), deputat în Parlamentul României (1996–2008. Cavaler al Ordinului Creştin (2003). Membru de onoare al Academiei Franceze de Ştiinţe, Litere şi Arte.

Voicu, Mihail
(1943, Paşcani, jud. Iaşi)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din Iaşi şi Facultatea de Matematică (1969–1977) a Universităţii din Iaşi. S-a specializat în automatică la Universitatea din Karlsruhe, Germania. Profesor la Facultatea de Automatică şi Calculatoare a Universităţii Tehnice Gheorghe Asachi din Iaşi. A fost decanul facultăţii (1992–2004). Este directorul Centrului de excelenţă Teoria şi ingineria sistemelor. Opera ştiinţifică acoperă următoarele domenii: teoria sistemelor şi analiza şi sinteza sistemelor automate; automatizări industriale şi în energetică; dezvoltarea cercetării şi învăţământului superior în automatică şi calculatoare. Rezultatele obţinute se grupează astfel: modele bazate pe ecuaţii cu derivate parţiale şi determinarea distribuţiilor spaţiale ale potenţialului şi gradientului de potenţial pentru sisteme de tip bobină şi transformator electric; identificarea completă a proceselor dinamice liniare deterministe continue utilizând matricea Hankel constituită de coeficienţii Taylor ai funcţiei de transfer; definirea şi analiza ca proces aleatoriu a regimului deformant din reţelele electrice. Activitatea ştiinţifică şi didactică se concretizează în: 7 monografii, 107 lucrări în volume, 10 brevete de invenţie, 13 manuale universitare şi este recunoscută prin: Premiul Aurel Vlaicu al Academiei Române pe 1987, Ordinul Meritul Cultural pentru Învăţământ în grad de Mare Ofiţer, IEEE Senior Member, Copernicus Fellow ş.a. Membru corespondent al Academiei Române (2006) şi membru titular al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Voicu, Victor A.
(29.06.1939, Bolovani, Dâmboviţa)

General-maior, medic şi farmacolog. A absolvit Medicina la Bucureşti. Profesor universitar, şeful Catedrei de Farmacologie Clinică, Toxicologie şi Psiho-farmacologie la Universitatea de Medicină şi Farmacie Carol Davila din Bucureşti (1992). Directorul Centrului de Cercetări Ştiinţifice Medico-Militare (1986). Preşedintele (2000) Consiliului Ştiinţific al Agenţiei Naţionale a Medicamentului. Preşedintele Societăţii Române de Farmacologie, Terapeutică şi Toxicologie Clinică (1998). Cercetări ştiinţifice în domeniile compuşilor organo-fosforici şi antidotismului acestora, farmacologia radioprotectorilor chimici, farmacologia experimentală şi clinică a antihi-pertensivelor şi antiaritmicelor, psiho-farmacologia psihoto-mimeticelor şi drogurilor de abuz. Coordonator de studii de bio-echivalenţă şi studii clinice de fază I. Lucrări: 20 de volume publicate, peste 290 de lucrări ştiinţifice publicate şi comunicate, 18 brevete de invenţie. Membru titular (2001) al Academiei Române.

Voiculescu, Dan
(25.09.1946, Bucureşti)

Economist şi om politic. A absolvit Facultatea de Comerţ Exterior a Academiei de Studii Economice din Bucureşti. Specializare în SUA şi la Londra. A lucrat ca economist la ISCE Vitrocim (1974–1978), apoi la Camera de Comerţ a României, oficiul ARGUS, ca director (din 1982) şi director general (1984). Înfiinţează Partidul Umanist Român (1991),

devenit Partidul Conservator (2005) - afiliat Partidului Popular European. Înfiinţează Grivco SA Holding, acţionar la Crescent (Grupul Mass Media Intact fiind cel mai proeminent: posturi de televiziune, radio, presă, editură). Senator în Senatul României (2004) - partidul său a susținut PSD la guvernare, preşedinte al grupului parlamentar de prietenie România-Austria. În 2006 CNSAS îi dă verdictul de colaborator al Securității. Vicepreşedinte al Senatului României din decembrie 2008, în care calitate a manageriat suspendarea președintelui Traian Băsescu. A primit 10 ani închisoare în 2013 pentru corupție și a executat pedeapsa. Fondator al Asociaţiei Oamenilor de Afaceri din România. Lucrări: *Industrializarea şi Comerţul Mondial,* 1988; *Conducerea, tehnica şi eficienţa comerţului internaţional,* 1989, în colaborare; *Economie şi Umanism,* 1993; *Analiza de competitivitate a economiei româneşti – Orizont 2000-2005-2010. Soluţii strategice alternative,* 1998, în colaborare; *Comerţul Exterior al României la sfârşitul secolului XX,* 1999.

Voiculescu, Dan Virgil
(14.06.1949, Bucureşti)

Matematician. Fiul lui Vlad V. A absolvit Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti ca elev al lui Ciprian Foiaş. Specializat în teoria operatorilor, entropia liberă, teoria probabilităţilor. Cercetător la Institutul de matematică din Bucureşti, apoi la Departamentul de matematică al INCREST din Bucureşti. Profesor invitat la universităţile Montréal, Paris, Zürich, Institut Poincaré din Paris. Din 1992 profesor la Universitatea Berkeley, California. Distins cu Premiul pentru matematică al Academiei Naţionale de Ştiinţe a SUA. Membru al Academiei Naţionale de Ştiinţe a SUA (2006) și membru al .Societății Americane de matematică (2012).

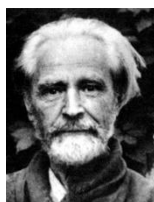

Voiculescu, Marioara
(09.07.1885, București - 03.03.1976, București)

Actriță și regizoare. A absolvit Institutul de Teatru din Bucureşti. Societară a Teatrului Naţional de la 19 ani, profesoară la Institutul de Teatru. Remarcabilă în rolurile de tragedie: *Viorica, Spionul, Răzbunarea, Fedora, Dragoste de marinar, Amorurile unei prinţese, Dragoste la mânăstire*; a făcut regie la: *Viorica, Spionul, Răzbunarea, Detectiv şi apaş, Urgia cerească* ş.a. Artistă Emerit al RPR, 1953.

Voiculescu, Marin Gh.
(03.08.1913, Giurgiu – 04.07.1991, Bucureşti)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină la Bucureşti. Profesor şi decan la Facultatea de Medicină generală a Institutului de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. Contribuţii în domeniul patogeniei, tratamentului şi epidemiologiei bolilor infecto-contagioase. Lucrări: Contribuţiuni la studiul febrei tifoide, 1941; Tifosul exantematic, 1949; Ce trebuie să ştim despre hepatita epidemică, 1955; Virozele respiratorii, 1963; Hepatita virală, 1977. Membru al Academiei de Ştiinţe Medicale din România, al Societăţii Regale de Medicină din Londra, al Societăţii de Patologie Comparată din Paris, al Academiei de Medicină din Paris. Membru titular al Academiei Române (1990). Distins cu Ordinul Meritul Ştiinţific în România şi Ordinul San Carlos al preşedintelui Republicii Columbia.

Voiculescu, Vasile *nume la naştere* Vasile Costache Voicun
(27.11.1884, Pârscov, jud. Buzău – 26.04.1963, Bucureşti)

Medic şi scriitor. A absolvit Medicina la Bucureşti şi a practicat-o. Arestat (1958), a făcut cinci ani închisoare pentru un presupus complot politic. A fost prieten cu Urmuz. A scris poezii care evoluează de la eminescianism la tenta religioasă: *Poezii,* 1916; *Poeme cu îngeri*, 1927; *Destin*, 1933; *Întrezăriri,* 1939; *Ultimele sonete închipuite ale lui William Shakespeare în traducere imaginară de Vasile Voiculescu*, 1964. Proza, publicată postum, are caracter mitic şi fantastic: *Povestiri*, 1966; *Zahei orbul,* 1970. Teatrul său îmbină, de asemenea, realul cu fantasticul: *La pragul minunii*, 1932. Membru post-mortem al Academiei Române (1993).

Voiculescu, Vlad
(1913, Târgu Jiu – 22.02.2001, Bucureşti)

Medic neurolog. Tatăl lui Dan Virgil V. A urmat cursurile Facultăţii de Medicină din Bucureşti şi apoi a urcat toate

treptele ierarhiei universitare, devenind, în 1967, profesor la Clinica de Neurologie a Institutului de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. În paralel cu activitatea universitară a desfăşurat o bogată activitate de cercetare la Institutul de Neurologie al Academiei Române, al cărui director a devenit în 1978, abordând teme interdisciplinare în domeniul epilepsiei, bolilor vasculare cerebrale, în studiul etiopatogeniei şi diagnosticului hemoragiilor cerebrale, în bolile neuromusculare, precum şi în problemele de bază ale neurofiziologiei. Rezultatele cercetărilor sale au fost publicate în peste 170 de lucrări, studii şi articole, apărute în ţară şi străinătate. A scris despre cercetările proprii cu privire la examinarea clinică a unui bolnav, investigații pentru localizarea bolii, metode de diagnostic diferenţial, argumentarea unui diagnostic final. Membru titular al Academiei Române (1991). A fost ales membru al Royal Society of Medicine (Londra), Société Française de Neurologie, membru de onoare al Academiei de Ştiinţe Medicale din România.

Voinea, Radu P.
(24.05.1923, Craiova – 12.05.2010, Bucureşti)

Inginer. În perioada 1941–1946 a urmat cursurile secţiei de construcţii a Politehnicii din Bucureşti, obţinând în 1946 diploma de inginer constructor. În 1949 şi-a susţinut teza de doctorat cu titlul Contribuţii la studiul stabilităţii elastice a sistemelor static nedeterminate. A obţinut titlul ştiinţific de doctor inginer cu Magna Cum Laude, care i-a fost echivalat în 1963 de Ministerul Învăţământului cu titlul de doctor docent. În perioada 1964–1967 a fost prorector al Institutului Politehnic din Bucureşti, iar în perioada 1972–1981 rectorul institutului. Activitatea ştiinţifică se concretizează în lucrări care pot fi grupate astfel: tratate, lucrări ştiinţifice publicate în volume, articole ştiinţifice publicate în reviste de specialitate din ţară şi străinătate, comunicări publicate în volumele unor manifestări ştiinţifice internaţionale şi naţionale, manuale didactice şi culegeri de probleme publicate în edituri didactice în mai multe ediţii etc. În cadrul activităţii de cercetare ştiinţifică au fost abordate probleme de mecanică teoretică, de teoria mecanismelor, de stabilitate elastică şi de dinamica autovehiculelor şi maşinilor. În 1972 a obţinut titlul de Profesor Emerit, iar în 1974 titlul de Om de Ştiinţă Emerit. În 1987 a fost ales membru titular al Academiei Europene de Arte, Ştiinţe şi Litere. Preşedinte al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România. Membru al Academiei Române (1974). Preşedintele Academiei Române, 1984–1990.

Voineag, Ionel
(01.11.1950, Brăila)

Tenor. A absolvit Conservatorul la Iaşi. Solist al Operei Naţionale din Iaşi, apoi din Bucureşti. Profesor la Universitatea de Muzică din Bucureşti. A cântat pe marile scene ale lumii din Italia, Japonia, Franţa, Bulgaria, Spania, Grecia, Portugalia, URSS, Ungaria, Coreea de Nord şi de Sud, Polonia, Olanda, Belgia, Ceholovacia, Marea Britanie, Iugoslavia, Germania de Vest şi de Est, Luxemburg, Elveţia, Austria ș.a.. Repertoriu: *Boema* de Puccini, *Aida, Macbeth, Nabucco, Traviata* de Verdi, *Flautul fermecat, Răpirea din Serai* de Mozart, *Carmen* de Bizet, *Oedip* de Enescu, *Decebal* de Gh. Dumitrescu, *Luceafăr*ul de N. Bretan. A interpretat numeroase roluri de operetă şi lieduri. Laureat al concursurilor internaţionale de canto de la Sofia (1978), Barcelona (1979), Ostende, Belgia (1980, Marele Premiu). Medalia de Aur la Festivalul George Enescu (1998). Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor (2004).

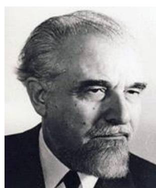
Voinescu II, Ioan
(1812, Bucureşti – 31.12.1855, Pau, Franţa)

Publicist. A făcut studii militare la Bucureşti. Paşoptist. Membru al Societății secrete Frăția (1843) alături de N. Bălcescu. În casa lui au avut loc întâlnirile clandestine ale revoluţionarilor. Membru în Guvernul Provizoriu. Ca publicist a colaborat la „Dacia literară“, „Propăşirea“, „România viitoare“, „România literară“ ş.a. După înfrângerea revoluţiei a fost expulzat şi s-a refugiat în Franţa. Lucrări: *Cugetări asupra teatrului*, 1836; *Şarlatanul în mască de literat,* 1844; *Arabescuri. O călătorie pe Dunăre în ghimie,* Paris, 1853.

Voinov, Dimitrie
(06.02.1867, Focşani – 7.07.1951, Bucureşti)

Biolog, zoolog, histolog, citolog. A absolvit şcoala primară la Focşani, după care s-a înscris la Liceul Internat din Iaşi, unde a fost coleg cu Emil Racoviţă şi Grigore Antipa. La ştiinţe naturale l-a avut profesor pe Grigore Cobălcescu, care i-a stimulat pasiunea pentru biologie. După obţinerea bacalaureatului a plecat la Paris pentru a se specializa în domeniul biologiei, alături de Emil Racoviţă, Paul Bujor şi Ion Cantacuzino. La

Sorbona s-a specializat în biologie (zoologie). În 1891, după susţinerea examenului de licenţă şi doi ani de specializare, a revenit în ţară, unde a ocupat Catedra de zoologie şi morfologie animală a Facultăţii de Ştiinte de la Universitatea din Bucureşti, pe care a deţinut-o până în 1937. Fondatorul şcolii româneşti de citologie. A militat pentru dezvoltarea mişcării ştiinţifice în România, în cadrul Societăţii Române de Ştiinţe, fiind vicepreşedinte al Secţiei de Ştiinţe Naturale şi, ulterior, preşedinte al acestei instituţii. A demonstrat existenţa a trei constituenţi celulari (protoplasmatici): condriomul, vacuomul şi sistemul golgian. Primul în lume care a descoperit aneuploidia sau polisomia la animale. În 1902 a început seria cercetărilor citologice, pe care le-a continuat timp de trei decenii. Lucrări: *Principii de microscopie* (1906), *Mitocondriile* (1916), *Problema biologică a diferenţierii sexelor* (1929). Membru al Academiei Române (1927).

Voitec, Ştefan
(19.06.1900, Corabia – 04.12.1984, Bucureşti)

Om politic, jurnalist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe, secţia Fizică, la Universitatea din Bucureşti. Profesor de liceu la Bucureşti, a intrat în rândurile Partidului Social Democrat, aripa Titel Petrescu. A fost Membru al Partidului Socialist Român din 1918, secretar între 1939 şi 1944, apoi secretar general al PSD (1944–1948). A fost membru în Comitetul executiv al Partidului Social-Democrat, fusese ministrul Educaţiei Naţionale încă din vremea guvernelor prezidate de Nicolae Rădescu şi C. Sănătescu (de la 4 noiembrie 1944). Va ocupa acelaşi portofoliu, însă la conducerea guvernului se afla deja Petru Groza (din 6 martie 1945). A fost unul din liderii PSD care au acceptat unificarea cu PCR în anul 1948, contribuind la crearea Partidului Muncitoresc Român (din 1965 redenumit Partidul Comunist Român). După congresul de unificare al PSD cu PCR (1948) a devenit membru al CC al PCR. A îndeplinit succesiv funcţiile de vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri (1948–1949, 1956–1961), ministru al Comerţului Interior (1955–1956) şi al Industriei Bunurilor de Consum (1957–1959). A fost şi vicepreşedinte al Consiliului de Stat (1961–1965, 1974–1984), preşedinte al Marii Adunări Naţionale (Parlamentul perioadei socialiste, 1961–1974).

Volkers, Emil Ferdinand Heinrich
(04.01.1831, Birckenfeld, Germania – 30.05.1905, Düsseldorf, Germania)

Pictor. (Orașul în care s-a născut înseamnă Câmpul cu Duzi. Are atestare arheologică din Epoca Fierului. Ocupat apoi de triburile francilor, iar după cucerirea romană s-a aflat în lungul marelui drum care lega Imperiul Roman de Metz.) A început Academia de Belle Arte la Dresda, ca elev al lui Ritsche şi Schnorr von Carolsfeld şi a terminat-o la München, ca elev al fraţilor Albrecht şi Franz Adam. Ca pictor a făcut parte din școala de la Düsseldorf. A fost adus în ţară de Carol I pentru a imortaliza manevrele militare de la Cotroceni (1869) şi de la Buzău (1874) ale armatei române, care se antrena în perspectiva Războiului de Independenţă. Toate litografiile au fost tipărite la Düsseldorf. În plus, a realizat portrete de ţărani români de la Dunăre, peisaje de sat şi de câmpie, scene cu lăutari, de petrecere, cu jandarmi și a fost interesat de etnografia Balcanilor. Cele mai cunoscute lucrări ale sale au rămas până astăzi *Ţăranii români mergând la târg* (muzeul din Wiesbaden) şi *Familia de ţigani* (muzeul din Köln).

Volghin, Veaceslav
(02/14.06.1879, Borșcevska, gub. Kursk – 03.07.1962, Moscova)

Specialist în ştiinţe sociale. A absolvit Universitatea la Minsk. Profesor şi rector (1920) al Universităţii din Moscova, a lucrat la Agitaţie şi Propagandă în CC al PCUS. Membru şi vicepreşedinte al Academiei de Ştiinţe a URSS, a fost trimis în 1946, prin rezoluţie de partid, să întemeieze o bază de cercetări, în principal cu profil agricol, în Republica Moldova (RSSM), ca parte a Bazei de Cercetări a Academiei de Ştiinţe a URSS. Iniţial această bază a inclus Institutul de Cercetări Ştiinţifice în domeniul istoriei, limbii şi literaturii, sectoarele de geologie, botanică, viticultură şi pomicultură, pedologie, zoologie, energetică, precum şi grupul de management al apelor, economie şi geografie. A condus această bază până la transformarea ei în Filiala RSSM a Academiei de Ştiinţe a URSS, în 1949, când conducerea a fost preluată de P. Baranov.

Volontir, Mihai
(09.03.1934, Glinjeni, Basarabia - 15.09.2015, Chișinău)

Actor. A absolvit Şcoala pedagogică din Orhei. Actor la Teatrul din Bălţi. Interpretează roluri pentru Moldova Film, dar şi pentru studiouri din Federaţia Rusă. Filmografie: *Se caută un paznic*, 1967; *Această clipă*, 1968; *Singur în faţa dragostei*, 1969; *Zece ierni pentru o vară*, 1969; *Povârnişul*, 1970; *Al patrulea* (Mosfilm), 1972; *Acest dulce cuvânt – libertate* (Mosfilm), 1972; *Dimitrie Cantemir,* 1973; *Podurile*, 1973; *Bărbaţii încărunţesc de tineri,* 1974; *Nu crede ţipătului păsării de noapte,* 1976; *Povestea lui Făt-Frumos*, 1977; *Rădăcinile vieţii,* 1978; *Fii fericită, Iulia!*, 1983; *Ţiganul* (Ekran), 1984. Distins cu Premiul Naţional al Moldovei (1971), Premiul Naţional al URSS (1980), Premiul Fraţii Vasiliev, URSS (1980). Artist al Poporului, 1984.

Volovici, Leon
(10.08.1938, Iaşi)

Istoric. Cercetător la Institutul de Lingvistică din Iaşi, apoi la Institutul Yad Vashem de la Ierusalim pentru studierea Holocaustului. Director de cercetare la Centrul Internaţional pentru Studiul Antisemitismului al Universităţii Ebraice din Ierusalim. Este unul dintre iniţiatorii Societăţii de Studii Benjamin Fondane (Paris şi Ierusalim) şi membru în comitetul de redacţie al revistei „Cahiers Benjamin Fondane". Lucrări: *Nationalist Ideology and Antisemitism: The Case of Romanian Intellectuals in the 30s* (1991); *Ideologia naţionalistă şi problema evreiască: eseu despre formele antisemitismului intelectual în România anilor '30* (1995); *Antisemitism in Postcommunist Eastern Europe: A Marginal or Central Issue?* (1994); *De la Iaşi la Ierusalim şi înapoi* (2007).

Voniga, David
(08.11.1867, Gyula, Ungaria – 31.10.1933, Giroc, lângă Timişoara)

Preot, poet, publicist. Studii teologice la Arad. Editorul primei reviste în limba română – „Lumina" (1894) din Gyula (maghiarul de la Iulia; e o Alba Iulia mai mică). A predat la şcoala în limba română din Gyula şi la Institutul de educatoare din Szárvás. A activat în cadrul Societăţilor de lectură din cele două părţi ale Gyulei: Oraşul Mare Românesc şi Oraşul Mic Românesc. Poeziile lui reprezintă un segment de referinţă din istoria literaturii române din Ungaria. Lucrări: *Dor şi jale*, 1896; *Cuvântări bisericeşti*, 1903; *Istorioare biblice,* 1908; *Mizerie, boală, crime, degenerare,* 1910.

Vornicescu, Nestor
(01.10.1927, Lozova, Basarabia - 17.05.2000, Craiova)

Mitropolit al Olteniei. Văr cu Antonie Plămădeală. A urmat seminarul monahal la Mănăstirea Neamţ (1946–1948) şi seminarul monahal superior la aceeaşi mănăstire (1948–1951). A urmat Institutul Teologic din Bucureşti (1951–1955), cursurile de doctorat în teologie la acelaşi institut (1955–1958) şi cursuri postuniversitare la Bossey şi Geneva în Elveţia (1969–1970). Doctoratul şi l-a luat la Bucureşti în 1983. A fost hirotonisit ieromonah şi a slujit ca preot la catedrala episcopală din Iaşi (1958–1962), fiind şi bibliotecar al Mitropoliei de acolo. A fost numit stareţ al Mănăstirii Sf. Ioan cel Nou de la Suceava (1960–1966). Arhimandrit din 1962, stareţ al Mănăstirii Neamţ (1966–1970). Din 1978 a devenit mitropolit al Olteniei. A participat la multe congrese, simpozioane şi alte întruniri internaţionale la Madrid, Helsinki, Moscova, Sofia, Ierusalim, Budapesta, Praga, Varşovia, Atena, Kiev, New York, Sydney, New Delhi, Noua Zeelandă etc. A susţinut şi desfăşurat acţiuni filantropice în cadrul eparhiei. A fost distins cu Ordinul Crucea Sfântului Mormânt al Patriarhiei Ierusalimului, cu Ordinul Sfinţii Apostoli Petru şi Pavel al Patriarhiei Antiohiei, cu Ordinul Sf. Andrei al Patriarhiei Constantinopolului, cu Ordinul Sf. Sofronie Vraceanski al Patriarhiei Bulgare, cu Ordinul Sf. Vladimir al Patriarhiei Moscovei, cu Ordinul Sf. Serghie de Radonej al Bisericii Ortodoxe din Polonia, cu Medalia Sf. Marcu a Patriarhiei Alexandriei, cu Ordinul Sf. Constantin cel Mare al Primăriei Romei. A fost preşedintele Comisiei sinodale pentru canonizarea sfinţilor români şi Preşedintele Comisiei Naţionale Române de Istorie Eclesiastică şi Comparată. În 1996 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

Vorobchievici, Isidor
(06.05.1836, Cernăuţi, Bucovina de Nord - 18.09.1903, Cernăuţi)

Compozitor. A absolvit Institutul Teologic la Cernăuţi şi Conservatorul la Viena. A fost profesor de muzică şi cântare corală la Institutul Teologic din Cernăuţi. A fost profesorul lui Ciprian Porumbescu, Eusebiu Mandicevschi, Tudor Flondor, Ilarie V

oronca, Mihai Ursuleac (tatăl Vioricăi Ursuleac). A compus muzică (lieduri pe versuri de Eminescu şi Vasile Alecsandri, cântări liturgice, coruri lumeşti, coruri religioase) şi a scris lucrări muzicale: *Colecţiune de cântece pentru şcolile poporale*, 1870; *Kurze allgemaine Musiklehre für Schule und Haus*, 1871; *Armonia. Colecţiune de coruri*, 1887; *Cântări liturgice pentru cor bărbătesc*, 1887; *Cântări liturgice pentru cor mixt*, 1890; *Cântări liturgice pentru două voci egale,* 1896.

Voronca, Ilarie *nume la naştere* Eduard Marcus
(18.12.1903, Brăila – 05.04.1946, Paris)

Poet. A fost descoperit la cenaclul Sburătorul de E. Lovinescu, acela care i-a şi dat pseudonimul literar. Avangardist. A editat revistele „75HP“ (împreună șu Șt. Roll, promova curentul constructivist) şi „Integral“ (Bucureşti). Naturalizat francez în 1938 (fugit din cauza avansului legionarismului), a făcut parte din mişcarea de rezistenţă antifascistă. A făcut „pictopoezie“ suprarealistă: *Brăţara nopţilor*, 1923, *Bucureşti şi Paris*, 1927; şi dadaistă: *Invitaţie la bal*, 1931; *Amitié des choses*, 1937; *Beauté de ce monde*, 1939; *Les chants du Mort,* 1947 (postum). Sașa Pană a scos două selecții de versuri, în 1956 și 1972. Un timbru aniversar s-a tipărit în România în 2003.

Voronin, Vladimir
(25.05.1941, Corjova, Republica Moldova)

Preşedinte al Republicii Moldova. În 1961 a absolvit Tehnicumul Cooperatist din Chişinău, în 1971 Institutul Unional pentru Industria Alimentară, în 1983 Academia de Ştiinţe Sociale de pe lângă CC al PCUS şi în 1991 Academia Ministerului Afacerilor Interne al URSS. Are gradul de general-maior. Activitatea şi-a începuto în 1961 la brutăria din satul Criuleni. Din 1966 până în 1971 a fost director al Fabricii de Pâine din Dubăsari. În următorii zece ani a activat în organele administrative de stat: comitetele executive raionale Dubăsari şi Ungheni, Comitetul Executiv Orăşenesc Ungheni. Din 1983 până în 1985 a fost inspector, şef adjunct al Secţiei organizare a CC al PCM. În 1985 a devenit şef de secţie la Consiliul de Miniştri al RSSM. Din 1985 până în 1989 a fost prim-secretar al Comitetului Orăşenesc Bender al PCM. Între 1989 şi 1990 a fost ministru al Afacerilor Interne al RSSM. În 1993 copreşedinte al Comitetului organizatoric al Partidului Comuniştilor din Republica Moldova. În 1994, prim-secretar al CC al PCRM. Deputat în Sovietul Suprem al RSSM şi în Parlamentul Republicii Moldova. La 4 aprilie 2001 este ales de Parlament Preşedinte al Republicii Moldova din partea Partidului Comuniştilor şi deţine această funcţie până în 2009. Distins cu ordine din partea Bulgariei, Croației, Bisericii Ortodoxe a a Rusiei și Sfântului Mormânt de la Ierusalim.

Vrabie, Gheorghe
(08.04.1908, Gârdeşti, com. Stâncăşeni, azi Voineşti, jud. Vaslui – 19.07.1991, Bucureşti)

Folclorist. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti, doctoratul la Berlin (bursă Humboldt). Profesor la Institutul de Pedagogie din Piteşti şi preşedintele Asociaţiei Folclorului Argeşean (1966–1973). A conferenţiat despre folclorul românesc la Moscova, Atena, Paris, Novi Sad, Helsinki, Darmstadt, Edinbourgh. Lucrări: *Folclorul. Obiect, principii, metodă*, 1947; *Balada populară română,* 1966; *Folcloristica română,* 1968; *Folclorul. Obiect, principii, metodă, categorii*, 1970; *Structura poetică a basmului*, 1975; *Poetica Mioriţei*, 1984. Premiul Herder al Universităţii din Viena (1987).

Vraca, George
(25.11.1896, Bucureşti – 17.04.1964, Bucureşti)

Actor. A absolvit cursurile Conservatorului de Artă Dramatică. Actor la Teatrul Armatei (viitorul Teatru Nottara) şi Teatrul Naţional din Bucureşti. S-a remarcat prin interpretarea unor roluri principale din repertoriul clasic şi modern, universal şi naţional în: *Hamlet, Visul unei nopţi de vară, Cum vă place, Neguţătorul din Veneţia, Macbeth, Richard al III-lea* de Shakespeare, *Din jale se întrupează Electra* de Eugene O'Neil, *Vlaicu-Vodă* de Alexandru Davila, *Fântâna Blanduziei* de Vasile Alecsandri etc. Interpretările lui excelau prin adâncimea înţe-legerii rolului, distincţia şi eleganţa ţinutei, gestica sobră şi dicţiunea exemplară. A fost director de teatru, animator, conducător de colective artistice. Ca actor de cimena s-a remarcat în filmul *Tudor*. A primit titlul de Artist al Poporului. O stradă din Bucureşti îi poartă numele.

Vraciu, Alexander
(02.11.1918, Chicago, Indiana - 29.01.2015, West Sacramento, California)

Pilot. Născut din imigranţi români, a copilărit la bunicii săi în România. A absolvit Universitatea DePauw s-a înscris în US Navy, ca pilot, în 1942. A luptat în al Doilea Război Mondial în escadrila comandorului Edward H. O'Hare ca pilot pe nava de război USS Independence, apoi Lexington, a V a navă ca mărime a Marinei Militare a SUA. A pilotat un V16 şi a doborât şase bombardiere japoneze deasupra Filipinelor. Era supranumit Fantoma Albastră, iar flotila din care făcea parte Vulturul Urlător. După război a fost pilot de încercare şi profesor în programul Naval Air Reserve pentru formarea de piloţi de vânătoare. S-a retras din activitate în 1995. În 2006 s-a retras în California, unde se află cei trei fii şi două fiice ale sale. Distins cu Crucea Navală și Medalia celui de-al Doilea Război Mondial.

Vrănceanu, Gheorghe
(30.06.1900, Valea Hogei, com. Lipova, jud. Bacău – 27.04.1979, București)

Matematician. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Universitatea din Iaşi. Specializare la Roma, în SUA, Franţa, Elveţia ca bursier al Fundaţiilor V. Adamachi şi Rockefeller. Profesor la Universitatea din Cernăuţi, apoi la Facultatea de Ştiinţe şi Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti. Creator al şcolii moderne de geometrie diferenţială, a introdus concepte noi în studiul spaţiilor geometrice, care-i poartă numele: Geometrie analitică, proiectivă şi diferenţială; *Geometrie euclidiană, geometrii neeuclidiene, teoria relativităţii*, 1961; *Geometrie diferenţială globală,* 1973. Studii asupra teoriei numerelor, problemelor de mecanică cerească şi de mecanică pură: *Introducere în teoria relativităţii, Probleme de cercetare operaţională*. Membru al Societăţilor de Matematică din Franţa şi SUA. Membru al Academiei Române (1955).

Vronschih, Mihail
(25.06.1941, Palanca, jud. Tighina, Basarabia)

Agronom. Rus ca etnie. A absolvit Institutul Agricol din Chişinău. A fost agronom-şef de colhoz, în care timp s-a specializat la Institutul Unional de ocrotire a plantelor din Leningrad. A lucrat la Institutul de cercetări pentru culturile de câmp din Bălţi, unde a devenit director. Are contribuţii la elaborarea metodei de prognozare a situaţiei fito-sanitare în agrocenozele culturilor agricole conform principiilor analizei sistemelor pe baza matricelor lui Şatihin şi metodelor computerizate. Are 9 brevete de invenţie şi este coautor la 11 soiuri de hibrizi de culturi agricole, dintre care 7 sunt omologate. Distins cu Ordinul Insigna de Onoare şi Ordinul Republicii. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe din Moldova.

Vuia, Traian
(18.08.1872, Surducul Mic, azi Traian Vuia, jud. Timiş – 03.09.1950, Bucureşti)

Inventator, pionier al aviaţiei. În 1906 a realizat primul zbor autopropulsat (fără catapulte sau alte mijloace exterioare) cu un aparat mai greu decât aerul. Între 1884 şi 1892 urmează şcoala la Lugoj. Aici petrece mult timp în mijlocul familiei lui Coriolan Brediceanu, care-l va sfătui, ajuta şi încuraja mai târziu în cariera sa. În 1892 pleacă la Budapesta pentru a se înscrie la Politehnică. A urmat un an cursurile Politehnicii, secţia mecanică. Neavând destui bani, se va înscrie la Drept şi va practica în birouri de avocaţi din Banat pentru a-şi putea asigura mijloacele de trai. Astfel, o bună parte din studenţia lui Vuia este deviată de la adevăratele lui aspiraţii şi aptitudini. În 1901 îşi ia doctoratul în Ştiinţe Juridice cu teza: *Militarism și industrialism, regimul de Status și contractus*. Întors la Lugoj, continuă să studieze problema zborului uman şi începe să-şi construiască primul aparat, pe care-l numeşte aeroplan-automobil. Din cauza lipsurilor financiare, nu reuşeşte să-şi ducă la capăt proiectul şi decide în schimb să plece la Paris, în iulie 1902, la Victor Tatin, un cunoscut teoretician care construise în 1879 un model experimental de aeroplan. Tatin este imediat interesat de proiect. Continuă să-şi promoveze proiectul şi-l trimite Academiei de Ştiinţe de la Paris pe 16 februarie 1903, prezentând posibilitatea de a zbura cu un aparat de zbor mai greu decât aerul, cât şi procedura de decolare. Se înscrie pentru un brevet, acordat pe 17 august 1903 şi publicat pe 16 octombrie 1903. Invenţia brevetată se numeşte aeroplan automobil. Aparatul este gata în decembrie, după ce i se montează motorul, şi este numit Vuia I. Avea prevăzută o greutate totală de 250 kg, o suprafaţă de susţinere de 14 m² şi un motor de 20 CP. Primele experimente au început în 1905, ca pentru un automobil, cu aripile demontate,

pentru a căpăta experienţă în manevrarea lui. Pe 18 martie 1906, la Montesson, lângă Paris, aparatul Vuia I a zburat pentru prima dată. După o acceleraţie pe o distanţă de 50 de metri, aparatul s-a ridicat la o înălţime de aproape un metru, pe o distanţă de 12 m, după care elicele s-au oprit şi avionul a aterizat. În continuare va mai breveta şi construi diferite invenţii, spre exemplu un generator de abur în 1925 sau două elicoptere între 1918 şi 1922. A fost ales membru de onoare al Academiei Române (1946). Astăzi Aeroportul Internaţional din Timişoara îi poartă numele.

Vulcan, Iosif
(31.03.1841, Holod, jud. Bihor - 08.12.1907, Oradea)

Scriitor. Greco-catolic. Din familia lui Samuil Vulcan. A absolvit gimnaziul la Oradea, Dreptul la Pesta. În iunie 1865 pune temeliile unei reviste cu numele „Familia", al cărei program era de a răspândi cultura română în Transilvania. Acolo a debutat Mihai Eminescu, elev din Cernăuţi, în februarie 1866, cu poezia De-aş avea. A fost animator de seamă al vieţii literare şi culturale din Transilvania. Întemeietor al Teatrului din Braşov şi al Societăţii Române de Teatru de la Budapesta (1869). A scris versuri: *Lira mea*, 1883; teatru: *Ştefan Vodă cel Tânăr*, 1893 şi proză: *Panteonul român*, 1869; *Novele*, 1872–1874; *Ranele naţiunii*, 3 vol., 1887. Eminescu i-a tipărit la Cernăuţi *Lepturariul românesc*. A tradus din Al. Dumas tatăl şi din Jules Verne. Membru al Academiei Române (1893).

Vulcan, Samuil
(31.08.1758, Blaj – 25.12.1839, Oradea)

Cărturar iluminist. A studiat la Blaj, Oradea şi Viena. A fost vicerector al Seminarului din Lemberg (Lvov, Polonia), episcop greco-catolic de Oradea (din 1807). A sprijinit material şi moral editarea *Lexiconului românesc-latinesc-unguresc-nemţesc* de la Buda, 1825.

Vulcănescu, Mircea
(03.03.1904, Bucureşti – 28.10.1952, Aiud)

Filosof. A absolvit Facultatea de Litere şi Filosofie şi Facultatea de Drept la Universitatea din Bucureşti. Elevul lui Dimitrie Gusti şi Nae Ionescu. A făcut parte din gruparea culturală Criterion (1931). Director general al vămilor (1935-1937), director al Datoriei Publice în Ministerul Finanţelor, preşedinte al Casei Autonome a Fondului Apărării Naţionale. Lucrări: *Teoria şi sociologia vieţii economice. Prolegomene la studiul morfologiei economice a unui sat* (1932); *În ceasul al 11-lea* (1932); *Cele două Românii* (1932); *Gospodăria ţărănească şi cooperaţia* (1933); *Războiul pentru întregirea neamului* (1938); *Înfăţişarea socială a două judeţe* (1938); *Dimensiunea românească a existenţei* (1943). Arestat în 1946 şi condamnat cu verdictul criminal de război. A murit la închisoare.

Vulcănescu, Romulus
(23.02.1912, Bucureşti – 09.11.1999, Bucureşti)

Etnolog, folclorist, sociolog. A absolvit Literele şi Filosofia la Bucureşti. Elev al lui Dimitrie Gusti. Profesor de filosofie la diverse licee. Şef de secţie la Institutul de Etnografie şi Folclor din Bucureşti. A coordonat grupurile de cercetători care au investigat în profunzime zona Porţilor de Fier înainte de marea mutaţie ce avea să rezulte prin construirea Complexului Hidroenergetic şi de Navigaţie. Membru al mai multor societăţi de sociologie şi folclor: Paris, Roma, Londra. Lucrări: *Scurtă privire asupra mitologiei române,* 1937; *Troiţa, insemn solar,* 1943; *Caractere înrudite între portul popular român şi slovac,* 1962; *Cartografierea etnografică a transhumanţei în Oltenia de Vest,* 1964; *Metoda de investigaţie etnologică în zona Porţile de Fier*, 1968; *Rolul etnologiei în procesul autocunoaşterii culturale,* 1969; *L'écho des quelques monuments mégalithiques dans le paléo-folklore et le folklore roumain,* 1971; *Toponimie mitică românească*, 1974; *Istoria etnologiei române,* 1975; *Isvoare de cultură*, 1988. Membru de onoare al Academiei Române (1990).

Vulcu, Sorin
(09.06.1939, Petreşti, jud. Alba - 1994, Bucureşti)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Bucureşti ca elev al lui Ioan D. Chirescu, Paul Constantinescu. Specializare la Darmstadt cu Iannis Xenakis (n. la Brăila) şi Karlheinz Stockhausen. Cadru didactic la Conservatorul din Bucureşti şi şef al Studioului electro-acustic al Conservatorului. Lucrările sale au fost cântate la Paris, Darmstadt, Praga, Budapesta şi la Festivalul Toamna Muzicală de la Varşovia (1977). Compune muzică pentru scenă şi coral simfonică: *Multisonuri mioritice II*, 1975; *Cicloide*

I, II, III pentru clarinet în si bemol, clarinet în mi bemol, saxofon bariton, pian, orgă şi bandă magnetică, 1970-1974; *Epica Magna*, 1979; *Cantata Bucuriei*, 1980. Laureat al Premiului Uniunii Compozitorilor din România şi Premiul al II-lea la Concursul de compoziţie corală de la Tours, Franţa (1980).

Vulovici, Nicolae
(08.06.1877, Calafat, jud. Dolj – 08.09.1916, Miercurea-Ciuc, jud. Harghita)

Căpitan, erou, scriitor. A fost căpitan în Regimentul 15 Infanterie Piatra Neamţ şi a căzut în luptă, în Transilvania. A scris versuri pentru ridicarea moralului trupelor.

Vulpe, Alexandru
(16.06.1931, Bucureşti – 09.02.2016, Bucureşti)

Istoric şi arheolog. Fiul lui Radu V. A absolvit Facultatea de Istorie la Universitatea din Bucureşti. Specialist în preistorie și protoistorie. Director al Institutului de Arheologie și profesor la Facultatea de Istorie a Universității din Bucureşti. A condus mai multe şantiere arheologice (Costişa, Brad, Tigveni, Susani, Davideşti, Popeşti, Năeni ş.a.) şi a adus contribuţii legate de epoca metalelor. Lucrări: *Cu privire la periodizarea epocii bronzului în Moldova*, 1961; *Les phases de la civilisation de Tei*, 1964; *Äxte und Beile in Rumänien*, 2 vol., 1970, 1975; *Cetatea dacică de la Polovragi*, 1974; *Limita de vest a Sciţiei la Herodot,* 1986; *Geto-dacii în istoria militară a lumii antice,* 1987; *Spaţiul egeo-anatolian şi Europa sud-estică în lumina unei revizuiri a cronologiei epocii bronzului*, 1997. Coautor al *Dicţionarului de istorie veche al României*, 1978. Membru permanent în Consiliul Uniunii Internaționale pentru Studii Preistorice și Protoistorice. Distins cu Steaua României, 2000. Membru corespondent al Institutului Arheologic German. Membru corespondent al Academiei Române (1996).

Vulpe, Radu
(29.12.1899, Albeşti, jud. Ialomiţa – 1982, Bucureşti)

Istoric şi arheolog. Tatăl lui Alexandru V. A absolvit Istoria şi Arheologia la Universitatea din Bucureşti. Elev al lui Vasile Pârvan. A fost profesor la Universitatea din Iași, apoi din Bucureşti şi director al Muzeului de Antichităţi din Bucureşti. Epurat în 1944, a lucrat în cercetare. A făcut săpături arheologice în Moldova (Poiana, lângă Tecuci, Piatra Șoimului [fost Calu'] şi Izvoare jud. Neamţ). A fost unul din organizatorii celui de-al II-lea Congres Internaţional de Tracologie, Bucureşti, 1976. Lucrări: *Histoire ancienne de la Dobroudja*, 1938; *Izvoare,* 1957; *Aşezări getice în Muntenia*, 1966; *Vechi focare de civilizaţie: Istria, Tomis, Callatis,* 1968; *Romanii la Dunărea de Jos*, împreună cu Ioan Barnea, 2 vol., 1968; *Epoca lui Traian,* 1976; *Columna lui Traian*, monument al etnogenezei românilor, 1988; *Piroboridava*: *aşezarea Geto-Dacică de la Poiana*, 2003. A editat *Dacia preistorică* a lui Nicolae Densușianu, 1972.

Vulpescu, Ileana
(21.05.1932, Bratovoeşti, jud. Vâlcea)

Prozatoare. Soţia lui Romulus V. A absolvit Facultatea de Limba şi Literatura Franceză la Universitatea din Bucureşti. Lexicograf la Institutul de Lingvistică din Bucureşti, apoi liber-profesionistă. A scris proză inspirată din propria sa experienţă existenţială, dar şi cu referire la condiţia morală a femeii și a societăţii româneşti. Lucrări: *Rămas-bun,* 1975; *Arta conversaţiei,* 1980; *Sărută pământul acesta*, 1987; *Rămas bun casei părinteşti*, 1990; *Candidaţii la fericire*, 2002; *De amor, de-amar, de inimă albastră,* 2005; *Viaţă, viaţă, legată cu aţă*, 2007; *Noi, doamna doctor, când o să murim?*, 2012; *Preludiu*, 2017. A tradus din și în franceză, alături de soțul ei. Distinsă cu Ordinul Național Steaua României.

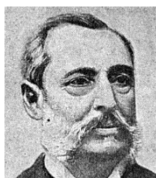

Vulpescu, Romulus
(05.04.1933, Oradea, jud. Bihor - 18.09.2012 Bucureşti)

Scriitor. Soţul Ilenei V. A absolvit Facultatea de Limba şi Literatura Română la Universitatea din Bucureşti. Funcţionar la Uniunea Scriitorilor din România. După 1989 senator al Partidului România Mare în Parlamentul României şi membru al Consiliului Naţional al Audiovizualului. Lucrări: proză – *Exerciţii de stil* (proză şi teatru), 1967; *Procesul Caragiale-Caion* (teatru-document), 1973; *Arte & meserie,* 1979; *Armura noastră* – cartea-disc *30 de poezii scrise şi rostite de autor,* cu versuri proprii, Electrecord, 1986; *Hâncu – ba!* (două volume de polemici, de opinii şi de controverse: *Zodia Cacealmalei* şi *Praznicul puşlamalelor*), 2002; *Vraiştea,* versuri,

2004. A tradus din François Villon, Rabelais, Dante Alighieri, Alfred Jarry, Charles d'Orléans. Laureat al Premiilor Fundaţiei România Mare, al Marelui Premiu pentru întreaga activitate al Ministerului Culturii şi Cultelor (1992). I s-a decernat Ordinul Serviciu Credincios în grad de Cavaler (2004).

WXY

Wachmann, Eduard
(22.02.1836, București – 23.12.1908, București)

Compozitor și dirijor. Fiul lui I. A. W. Primele lecții le-a luat cu tatăl său, dar și-a finalizat studiile muzicale la Paris, cu Gustav Nottebohm, François Marmontel, Michelle Carafa. A dirijat orchestra Teatrului Național din Craiova, apoi a Teatrului Național din București. A fost unul dintre fondatorii Societății Filarmonice Române (11868), devenind dirijorul și directorul ei. A scris vodeviluri, muzică vocal-simfonică, lieduri, muzică de scenă. A fost profsor de pian la Conservatorul din București și a publicat piese folclorice cu aranjament pentru pian.

Wachmann, Io(a)n Andrei
(1807, Budapesta – 02.08.1863, București)

Compozitor. Austriac. Tatăl lui Eduard W. Francmason. A fost profesorul de pian al copiilor domnitorului Gheorghe Bibescu. Dirijor la Opera Germană din București (1830-1833), apoi profesor la Sf. Sava. A absolvit Conservatorul la Viena. A fost dirijor al Trupei Lirice Theodor Müller din Timişoara, apoi profesor la Şcoala de muzică vocală și instrumentală a Societăţii Filarmonice din Bucureşti, dirijor al trupei Costache Caragiale din Bucureşti, al teatrelor naţionale din Bucureşti şi din Craiova, director la teatrului Național. A inițiat învățământul muzical la București (Conservatorul). A scris muzică de teatru, opere, vodeviluri, comedii-vodevil, feerii, drame lirice, operete. A transcris pentru pian folclor românesc și a publicat transcripţiile la Viena: *Romania, recueil des danses et d'airs valaques originaux, transcrits pour le piano seul; Bouquet de mélodies valaques originales, transcrites pour le piano seul; L'Echo de Valachie, chansons populaires roumaines; Les Bords du Danube, Chansons et danses roumaines* (patru caiete). Lucrări: opera *Braconierul* (1832), opera *Zamfira* (1834), vodevilul *Triumful amorului* (1835), opera *Manole Meşter.* A fost unul din creatorii stilului național al muzicii de operă românească.

Wallenştein (Wahlstein), Carol
nume la naştere Carol Vella
(1795, Gospic, lângă Zagreb – 26.12.1858, Bucureşti)

Pictor. (Numele este din seria Velini, Veleș, Velea, Velescu și are origini macedonene). A preluat numele părintelui său adoptiv. A absolvit Academia de Arte Frumoase la Viena. A profesat la şcolile din Craiova, apoi a fondat o galerie de artă în Bucureşti (1851). S-a făcut remarcat în pictura cu subiecte de istorie. Lucrări*: Lupta de la Călugăreni a lui Mihai Viteazul; Jurământul lui Mihai, înconjurat de boieri; Întoarcerea Prinţului Ştirbei din Viena, Portretul domnitorului Grigore Ghica*.

Wechsler, David
(12.01.1896, Lespezi – 02.05.1981, New York)

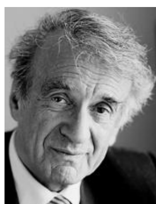
Psiholog. A emigrat copil, în SUA, cu părinţii. A absolvit Columbia University. A fost elevul lui Robert S. Woodworth, Charles Spearman şi Karl Pearson. A fost psihologul-şef al Spitalului de Psihiatrie Bellevue. A inventat *Scala inteligenţei pentru adulţi* (WAIS), *Scala Inteligenţei preşcolare şi primare* (WPPSI) şi *Scala Inteligenţei pentru copii* (WISC), care toate îi poartă numele și sunt în uz.

Weismüller, Johnny P. *nume la naştere* János Weissmüller
(02.06.1904, Pardani, azi Meghea, jud. Timişoara - 20.01.1984, Acapulco, Mexic)

Sportiv şi actor. Evreu după mamă, şvab după tată (miner ca profesie). Familia a emigrat în SUA, via Rotterdam, în 1905. A crescut în oraşul Windber, Pennsylvania, apoi la Chicago. A învăţat să înoate în lacul Michigan şi a făcut parte de la 12 ani din echipa YMKA. A câştigat primul titlu la 500 m liber, ca amator, în 1921 şi medalia de aur la 400 m liber la Olimpiada de la Paris, 1924. Și-a păstrat

titlul la olimpiada de vară din Amsterdam, 1928. În total a deţinut 67 de recorduri naţionale şi internaţionale, inclusiv ca membru al echipei de polo a SUA. Cu începere din 1932 a semnat un contract la Hollywood cu Metro Goldwin Mayer pentru seria de filme *Tarzan* (şase la număr, după care a semnat pentru Columbia contractul pentru seria de filme *Jungle Jim*, pentru marele ecran, ca şi pentru televiziune. Unul dintre fiii săi, Johnny Weissmüller Jr. (23.09.1940 – 27.07.2006) a fost de asemenea actor. După 1950 s-a întors la Chicago şi a înfiinţat o companie de înot. În 1970 a deschis Jocurile Commonwealth de la Londra. În 1973 s-a mutat la Las Vegas, Nevada. Ultimul film în care a apărut a fost *Mon Ton Ton the dog*.

Wiesel, Elie, *prenume la naştere* Eliezer
(30.09.1928, Sighetul Marmaţiei - 02.07.2016, Manhattan)

Scriitor şi activist politic. Deţinut la Auschwitz şi Buchenwald în al Doilea Război Mondial. Prieten din școală cu Harry Maiorovici, compozitor. După război a fost plasat într-un orfelinat din Franţa şi le-a regăsit pe cele două surori mai mari. A studiat ebraica, a scris în idiş şi în franceză. Prietenia cu François Mauriac l-a făcut să-şi înţeleagă propria identitate şi condiţia de om. A plecat în SUA în 1955. Profesor la Boston University, la Eckerd College, St. Petersburg, Florida, la Barnard College (de studii iudaice). A mediat numeroase cauze pentru statul Israel: emigrarea evreilor din URSS, a celor din Etiopia, *Raportul asupra Holocaustului din România* (2004). Preşedinte al Comisiei Holocaustului la Muzeul Memorial al Holocaustului din SUA. A scris peste 40 de cărţi de eseuri şi ficţiune, în centrul atenţiei fiind problema Holocaustului. Lucrări: *Night*, 1958; *All Rivers Run to the Sea*, memorii, 1994; *And the Sea is Never Full*, memorii, 1999. Membru al Academiei Americane de Arte şi Litere (1996). Laureat al Premiului Nobel (1986).

Winterhalder, Enric
(1808, Viena – 1889, Kruizendorf, Austria)

Economist şi compozitor. Mason. A absolvit studiile economice şi Academia de Arte la Viena. A venit în Ţara Românească în 1829 şi s-a înrolat în armata română aflată în curs de formare, iar din 1833 la Societatea Filarmonică, unde predă istoria artelor. În 1840 a înfiinţat, împreună cu C.A. Rosetti, o librărie şi o tipografie: Rosetti & Winterhalder. A participat la revoluţia de la 1848 şi a înfiinţat, tot cu C.A. Rosetti, „Pruncul român". Arestat (1848–1849) şi expulzat din ţară (1852). S-a întors în 1857 şi a participat la întemeierea României Mici. A fost secretar general la Ministerul de Finanţe (1860–1862). Al.I. Cuza a semnat decretul de întemeiere a CEC-ului (1864) pe baza structurii organizatorice (ca a unei bănci) făcute de el. Acesta devine şi directorul fondator (1865–1866). După 1866 ia parte la campania contra lui Cuza şi pentru înscăunarea dinastiei regale. A plecat din ţară în 1869.

Wurmbrand, Richard
(24.03.1909, Bucureşti – 17.02.2001, Glendale, California)

Militant creştin (evanghelic). Familia a încercat să plece din ţară prin Istanbul (avea 9 ani), dar tatăl a murit pe drum. S-au întors în România (avea 15 ani). A aderat la PCR, a studiat filosofia marxistă la Moscova. Arestat de Siguranţă la întoarcere şi trimis la Doftana. S-a convertit la creştinism în ritul evanghelic împreună cu soţia sa, germană ca etnie (1938). Arestat din nou în 1948 din cauza apartenenţei la evanghelism (a trecut prin închisorile de la Craiova, Gherla, Canalul Dunăre – Marea Neagră, Văcăreşti, Cluj, Jilava), a fost eliberat la amnistia din 1964 şi a plecat în Norvegia ca militant al Alianţei Evreilor Creştini. A ajuns în SUA în 1965, trecând prin Marea Britanie. A fondat în 1967 Lumea Comunistă a lui Iisus, devenită mai apoi Vocea Martirilor, organizaţie care înglobează creştinii persecutaţi din fostele ţări comuniste şi din lumea islamică. În 1990 a revenit în România şi a deschis o librărie. Lucrări: *Tortured for Christ*, 1967; *Christ On The Jewish Roads; If Prison Walls Could Speak; Marx & Satan; The Oracles of God; With God In Solitary Confinement.*

Xenakis, Iannis
(29.05.1922, Brăila – 04.02.2001, Paris)

Compozitor, arhitect, inginer civil. (Tatăl era din Eubeea, iar mama din Lemnos, una din cele cinci insule sacre ale tracilor, locul de unde au migrat spre Peninsula Italică, fondatorii Etruriei.) A copilărit la Brăila. A făcut studii la Institutul Politehnic din Atena, studii de compoziţie la Gravesano cu Hermann Scherchen și la Conservatorul Naţional Superior de Muzică din Paris cu Olivier Messiaen. A fost colaborator al lui Le Corbusier ca inginer şi

arhitect (1947–1960). A luptat în rezistenţa grecească în cel de-al Doilea Război Mondial, a fost condamnat la moarte; refugiat politic în Franţa din 1947. Este inventatorul conceptului de mase muzicale de muzică stochastică şi muzică simbolică, prin introducerea calculului probabilităţlor şi a teoriei ansamblurilor în compoziţia muzicilor instrumentale, electronice şi la computer, este inventatorul mai multor tehnici componistice bazate pe modele matematice (Pythagoras, fondator al teoriei numerelor, a fost extrem de important pentru traci, Zamolxis însuși i-a fost elev), constituind o lingua franca a avangardei. Arhitect al Pavilionului Philips, la Expoziţa Universală de la Bruxelles (1958) şi al altor realizări arhitectonice precum Couvent de la Tourette (1955); a realizat compoziţia Polytopes – spectacol de sunet şi lumină pentru Pavilionul francez al Expoziţiei de la Montréal (1967), pentru spectacolul *Persepolis* chiar pe ruinele Persepolisului, Iran (1971), *Polytope* în mănăstirea Cluny, Paris (1972), *Polytope* la Mycene, Grecia (1978), *Diatope* la inaugurarea Centrului Georges Pompidou, Paris (1978). Fondator (1965) şi preşedinte (1965) al Centrului de Matematică și Automatică Muzicală (CEMAMU), Paris; Asociat Music Professor la Universitatea din Indiana, Bloomington (1967–1972), unde comunitatea românească este foarte puternică; fondator al Centrului pentru Matematică şi Automatică Muzicală (CMAM), Indiana University, Bloomington (1967–1972); cercetător la Centrul Naţional de Cercetări Ştiinţifice (CNRS) – Paris (1970); Gresham Professor of Music – City University Londra (1975); profesor la Sorbona, Paris (1972–1989).

Xenopol, A(lexandru) D(imitrie)
(23/24.03.1847, Iaşi – 27.02.1920, Iaşi)

Economist, filosof, istoric. Familie anglo-saxonă la origini (numită Brunswick), migrată la Constan-tinopol și de acolo în spațiul românesc. Frate cu Nicolae X. Este autorul primei mari sinteze a istoriei românilor, filosof al istoriei de talie mondială, cel mai mare istoric român după Nicolae Iorga (care, nota bene, i-a fost elev - vezi *Originea românilor*). A făcut studii de Filosofie, Drept şi Istorie (1867–1871) la Iaşi, la universitate, culminând cu obţinerea doctoratului în Drept la Berlin şi a celui în Filosofie la Giessen, în acelaşi an, 1871. În ambele sale lucrări de susţinere a disertaţiei de doctor se arată a fi un adept al modelelor de Drept, filosofice şi istorice propuse de savanţii germani. Întors în ţară, a intrat în magistratură, fiind, în 1872, prim-procuror al Tribunalului din Iaşi. În 1878 obţine, prin concurs, Catedra de istorie a românilor la Universitatea din Iaşi, urmând ca din 1883 să renunţe la magistratură, integrându-se total ca profesor, cercetător, editor, istoric, în viaţa Universităţii din Iaşi. În 1891 obţine, tot prin concurs şi Catedra de istorie universală, la aceeaşi Universitate, devenind astfel unul dintre acei intelectuali de forţă, capabili să susţină multiple cariere intelectuale. Între 1898 şi 1901 devine rector al Universităţii din Iaşi. Fondator conceptual al ideii de românism. Lucrări: *Istoria românilor din Dacia Romană,* 6 volume, 1888–1893; *La Theorie de l'histoire* (Teoria istoriei), 1908. În domeniul literaturii a scris istorie literară: *Mişcarea literară în România liberă*, 1872; *Les Principes fondamentaux de l'histoire*, 1993; *Amintiri de călătorie,* 1901; *Tablouri din natură*, 1913. A devenit, în 1893, membru titular al Academiei Române, membru de onoare al Societăţii de Arheologie din Bruxelles, apoi a primit acelaşi titlu de la Societatea Academică din Cernăuţi, în 1901. A fost ales membru al Institutului Internaţional de Sociologie (1903) şi, respectiv, membru titular al Academiei de Ştiinţe Morale şi Politice din Paris (1914), vicepreşedinte al Societăţii de Sociologie din Paris (1916). Institutul de Istorie din Iași poartă numele său.

Xenopol, Nicolae
(11.11.1858, Iaşi – 18.12.1917, Tokio)

Economist şi scriitor. Familie anglo-saxonă la origini (pe nume Brunswick, adică transcrierea engleză a lui Braunschweig, în Saxonia de Jos, capturat de Napoleon în 1806), migrată la Constantinopol și de acolo în spațiul românesc. Frate cu A.D.X. A absolvit Academia Mihăileană din Iaşi şi a studiat Dreptul la Liège, Belgia, cu o bursă acordată de Junimea, al cărei membru era. La întoarcere i-a părăsit pe conservatorii junimişti şi a aderat la facţiunea conservatoare a lui Take Ionescu. A fost şef de Cabinet al lui I. C. Brătianu (1885–1889). A fost însă ministru al Industriei şi Comerţului în al doilea guvern Titu Maiorescu (1912–1913). Fondator al publicaţiei „Le Mouvement économique“ (1904). A fost primul ambasador al României în Japonia. A scris proză satirică, inspirat de Vasile Alecsandri şi eseuri în spiritul junimist:

Păsurile unui american în România (1878–1879), *Brazi şi Putregai. Moravuri provinciale române,* 1880; *Psihologia mulţimei,* 1895.

Yonnel, Jean *nume la naştere* Ionel Schahman (21.07.1891, Bucureşti – 17.08.1968, Paris)

Actor. A studiat la Conservatorul de Belle Arte din Bucureşti ca elev al Aristizzei Romanescu şi la cel din Paris cu Silvain. Prieten cu Marioara Ventura, au debutat împreună pe scena pariziană, jucând alături de Sarah Bernhardt şi De Max. A fost actor al Comediei Franceze vreme de patru decenii. Henri de Montherlant îl aprecia enorm. Profesor la Conservatoire National Supérieur d'Art Dramatique. A interpretat şi roluri în film. Este considerat ultimul mare interpret în stil clasic. Roluri în teatru: *Cidul* de Corneille, 1926; *La ce visează fetele tinere* de Alfred de Musset, 1926; *Andromaca* de Jean Racine, 1926–1948; *Fedra* de Racine, 1926–1936; *Horaţiu* de Pierre Corneille, 1927–1940; *Cu inima împărţită* de Tristan Bernard, 1927; *Sapho* de Alphonse Daudet, 1928; *Cu dragostea nu-i de glumit* de Alfred de Musset, 1928; *Hamlet* de Shakespeare, 1932; *Mizantropul* de Molière, 1940. Roluri în film: *Strass et compagnie* de Abel Gance, 1915; *Vingt ans après* de Henri Diamant-Berger, 1922; *Fanatisme de Gaston Ravel*, 1934; *Les Nuits blanches de Saint-Pétersbourg* de Jean Dréville, 1937; *La Part de l'ombre* de Jean Delannoy, 1945; *La Reine morte,* film de televiziune de Lazare Iglesis, după *La Reine morte* de Henry de Montherlant (rol scris special pentru el), 1961. Societar de Onoare al Comediei Franceze (1959).

Ypsilanti, Alexander
V. Ipsilanti, Alexandru

Z

Zaciu, Mircea
(27.08.1928, Oradea – 21.03.2000, Cluj)

Istoric literar. Mason. A absolvit Literele şi Filosofia la Cluj. Profesor la Universitatea din Cluj, decan al Facultăţii de Litere. După 1990 s-a stabilit în Germania. A ţinut cursuri de limba română la Universităţile din Köln, Bonn, Aachen. Lucrări: *Masca geniului* (1967); *Ion Agârbiceanu* (1964); *Glose* (1970); *Colaje* (1972); *Ordinea şi aventura* (1973); *Bivuac* (1974); *Lecturi şi zile* (1975); *Alte lecturi şi alte zile* (1976); *Teritorii* (1976); *Lancea lui Ahile* (1980); *Scriitori români* (1980); *Cu cărţile pe masă* (1981); *Viaticum* (1983); *Mic dicţionar · Scriitori români*, 1978; *Ca o imensă scenă, Transilvania…,* 1996; *Amiaza cea mare. Corespondenţă. Aurel Sasu – Mircea Zaciu*, 2009. A condus colectivul (Marian Papahagi, Aurel Sasu, Ioan Pop, Ion Aurel Pop) care a alcătuit dicţionarul *Scriitori români*: vol. I, literele A-C, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1994, vol. II, literele D–L, 1998; vol. III, literele M–Q, 1999; vol. IV, R-X, 2000. A publicat *Jurnal, 1979–1989*, vol. I–IV, 1993–1998, Premiul Uniunii Scriitorilor, 2000; *Dialog epistolar* (cu Ion Brad), 2003. Membru de onoare al Academiei Române (1997).

Zadnipru, Petru
(13.01.1927, Sauca, Basarabia – 23.09.1976, Chişinău)

Poet. A absolvit Facultatea de Filologie la Universitatea de Stat din Chişinău. A ocupat diverse funcţii de conducere la Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova. A început cu proză şi versuri pentru copii, apoi s-a dedicat poeziei. Lucrări: *Luminile câmpiei*, 1952; *Tabloul fără un colţ,* 1956; *Însetat de depărtări*, 1959; *Lume, dragă lume*, 1962; *Gustul pâinii*, 1964; *Mă caut...,* 1976. Un liceu, o stradă din Chişinău şi şcoala din satul natal îi poartă numele.

Zagorschi, Vasile
(27.02.1926, Şevcenko, rn. Chilia, Ucraina – 01.10.2003, Chişinău)

Compozitor. A absolvit gimnaziul la Rm. Vâlcea şi Conservatorul de Stat la Chişinău. Director al Teatrului de Operă şi Balet din Chişinău. A compus muzică de film pentru: *Evadat de sub escortă,* 1965; *Mariana*, 1967; *Riscul,* 1970; *Podurile*, 1973; *Trecea o lebădă pe ape*, 1982; *Prietenie între bărbaţi*, 1983; *Viaţa şi nemurirea lui Serghei Lazo,* 1984. Artist al Poporului din Republica Moldova.

Zaharescu, Barbu *nume la naştere* Bercu Zuckerman
(11.03.1906, Bârlad – 14.11.2000, Bucureşti)

Economist. Membru al Partidului Comunist din România din 1923, profesor la Universitatea din Bucureşti. A îndeplinit mai multe funcţii: ambasador în Argentina (1955–1956), Turcia (1956–1959), China şi RPD Vietnam (1959–1961). A fost membru al CC al PCR (1955–1974), a condus Secţia de Agitaţie şi Propagandă şi a fost membru al Comisiei Centrale de Revizie (1974–1984). Lucrări: *Despre Capitalul lui Karl Marx* (1948); *Karl Marx: despre procesul de circulaţie al capitalului* (1955, comentariu despre *Capitalul*); *Karl Marx: despre procesul de ansamblu al producţiei capitaliste* (1965, comentariu despre Capitalul); *Manual unic de economie politică pentru cursul superior* (1945). Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Zaharescu, Maria-Magdalena *nume la naştere* Maria Magdalena Demian
(20.01.1938, Cluj)

Chimistă. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din Cluj. Specializare la Lyngby, în Danemarca. Cercetător la Institutul de Chimie Fizică din Bucureşti. Contribuţii în domeniul mecanismelor reacţiilor chimice, al aplicaţiilor la electricitate şi magnetism ale materialelor oxidate, al materialelor hibride anorganic-organice, al nanocompozitelor. Membru corespondent al Academiei Române (2001).

Zaidman, Samuel
(04.09.1933, București)

Matematician. A absolvit Facultatea de Fizico- Matematici la Universitatea din București. Specializare la Sorbona. A fost profesor invitat în Italia, la Consiglio Nazionale delle Ricerche (1961–1964); la Universitatea din Geneva (Elveţia, 1966–1968); la Universitatea din Padova, Consiglio Nazionale delle Ricerche (1979–1980). A plecat la Montréal în 1964. Profesor la Departamentul de Matematică şi Statistică de la Université de Montréal. Contribuţii în domeniul ecuaţiilor diferenţiale ordinare sau cu derivate parţiale, analiză abstractă. Conform Proiectului Genealogia matematicii, are 9 descendenți. Lucrări: *Analogue d'un lemme de Kohn et Nirenberg* (1984); *Abstract differential equations with almost-periodic solutions*, (1985); *Remarks on very weak solutions of operator-differential equations* (1986); *Some remarks on the abstract Cauchy problem in the ultraweak sense* (1989); în „Libertas Mathematica" (scoasă de Constantin Corduneanu). Membru al Societăţii Americane de Matematică.

Zaieceranovici, Grigorii *în sârbă* Zaječeranović Grigorij
(12.02.1930, Isanovăţ, com. Zaječear, plasa Zaiečear, Timoc)

Profesor. A început liceul la Siseneşti (Timocul din Bulgaria) şi l-a terminat la Zaiečear (Timocul din Serbia). A absolvit Facultatea de Filosofie a Universităţii din Belgrad. Profesor de filosofie la Şcoala Superioară de Ştiinţe Politice din Novi Sad, ca şi la Facultatea de Filosofie din Niş, unde a fost şi decan. Deputat în Parlamentul Serbiei din fosta Iugoslavie (1974–1978). Lucrări: *Filosofia,* 1975; *Dicţionar român-sârb, Dicţionar sârb-român; Vorbesc româneşte; Isanovăţul în spaţiu şi timp*, în colaborare; *Noi şi vorba noastră*, în colaborare.

Zalmodegikos
(secolul al III-lea î.H., Dacia)

Rege al geto-dacilor din Scythia Minor. Regatul se afla între Dunăre (Istros) şi Marea Neagră (Pontul Euxin) şi provoca mari necazuri coloniei grecești Histria, care avea de plătit dreptul de folosire a teritoriului extravilan şi dreptul de pescuit în apele fluviului. Plata se făcea în bani, dar şi în oameni vii ţinuţi zălog, model perpetuat până târziu în sud-estul Europei (ex. Dimitrie Cantemir a fost zălog la Înalta Poartă).

Zaman, Gheorghe
(13.06.1942, com. Bucșani, jud. Giurgiu)

Economist. A absolvit Facultatea de Comerţ Exterior la ASE Bucureşti. Specializare la Cambridge, Marea Britanie, cu Richard Stone şi în Austria, la Salzburg. Profesor la ASE. Director al Institutului de Economie Naţională. Reprezentant al Academiei Române în Grupul de lucru al Băncii Mondiale pentru elaborarea Strategiei de Reformă a Cercetării şi Dezvoltării în România (1993–1994, grup coordonat de Tudorel Postolache). Membru în Consiliul de Administraţie al Fondului Proprietăţii de Stat (1992–1997). Lucrări: *Evoluţii structurale ale exportului în România. Model de prognoză a exportului şi importului pe ramuri CAEN*, 2005, în colaborare; *Transferul Tehnologic şi Investiţiile – Priorităţi ale dezvoltării durabile,* 2006, în colaborare; *Proiecte inovative performante pentru turism durabil,* 2007, în colaborare. Ordinul Naţional Steaua României în grad de Cavaler, 2003. Comandor al Ordinului Meritul Cultural, 2004. Membru al Asociaţiei Generale a Economiştilor Români. Membru corespondent al Academiei Române (2001), distins cu Ordinul Național Steaua României, 2003.

Zambaccian, Krikor H.
(06.02.1889, Constanţa – 18.09.1962, Bucureşti)

Colecţionar şi critic de artă. Armean ca etnie. A scris monografii despre Nicolae Grigorescu, Gheorghe Petraşcu, Nicolae Tonitza, precum şi volumele de eseuri *Pagini de artă, Însemnările unui amator de artă* etc. Sprijinitor al multor artişti de seamă, a adunat o valoroasă şi bogată colecţie de tablouri, care se regăseşte în Muzeul Zambaccian (donaţie a casei şi colecţiei de artă către statul român). A fost membru corespondent al Academiei Române (1948).

Zamfir, Cătălin
(09.02.1941, Bucureşti)

Sociolog. A absolvit Facultatea de Filosofie la Universitatea din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Sociologie, Psihologie şi Pedagogie a Universităţii din Bucureşti. Director al Institutului de Cercetare a Calităţii Vieţii. Ministru al Muncii şi Protecţiei Sociale (1990–1991). A contribuit la elaborarea *Legii Sindicatelor, Legii contractelor*

colective de muncă, Legii conflictelor de muncă, Legii Salarizării. Contribuţii în domeniul analizei genezei şi funcţionării normelor şi efectelor lor asupra dinamicii sistemelor sociale. Lucrări: *Metoda normativă în psiho-sociologia organizării,* 1972; *Strategiile dezvoltării sociale,* 1977; *Structurile gândirii sociologice,* 1988; *Incertitudinea. O perspectivă psiho-sociologică,* 1990. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Zamfir, Gheorghe
(12.04.1941, Găeşti)

Cântăreţ la nai. A absolvit Conservatorul din Bucureşti. A fost mulţi ani dirijorul unuia dintre cele mai mari ansambluri folclorice din Romania, Ansamblul Ciocârlia. Începând cu anii '70, adună câţiva muzicieni şi crează formaţia Taraf, al cărei solist la nai devine. Este şi un bun teoretician al muzicii și pianist. În 1971 dă 45 de reprezentaţii la Teatrul Gaité-Montparnasse din Paris (invitat de Vlad Cosma, pentru unele din filmele sale a și făcut sound-track-ul) şi pe scena de la Olympia. Pleacă într-un turneu mondial, din America de Sud în Japonia, din Australia în Scandinavia. În SUA primeşte Discul de Aur pentru cele mai numeroase imprimări pe disc ale muzicii sale dintre toţi muzicienii din SUA. În paralel, compune coloana sonoră a mai multor filme, cum ar fi celebrul film al regizorului Sergio Leone Once upon a time in America sau soundtrack-ul din Karate Kid, ca şi pentru bine-cunoscutul film The Tall Blonde Man with One Black Shoe. Duke Ellington îl preţuia foarte mult. A publicat la Paris, în 1975, *Traitė Du Naï Roumain: méthode de flûte de pan.* A compus peste 300 de lucrări în stil folcloric, cameral, coral, vocal, instrumental si simfonic. A primit 120 de discuri de aur si platină și are peste 120 de milioane de albume vândute. Este singurul artist european care a câștigat două discuri de aur în SUA și singurul român distins cu un disc de aur în Ungaria.

Zamfir, Nicolae Victor
(24.03.1952, Braşov)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea din Bucureşti. Director al Institutului Central de Inginerie şi Fizică Nucleară. Profesor invitat la Köln, în Germania, New York (Upton), Yale, New Haven în SUA. Împuternicitul guvernului român la Institutul Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna, Rusia. Contribuţii în domeniul fenomenologiilor globale ale datelor de structură nucleară şi studiul evoluţiei lor. Proiecte: *Noi evidenţieri experimentale ale simetriilor dinamice în sistemele mezoscopice nucleare; Tranziţii de fază, stări nucleare şi reacţii nucleare de interes astrofizic; Spectroscopie nucleară completă prin reacţii cu proiectile uşoare, fragmentare şi fisiune,* 2006. Preşedinte al Comitetului de colaborare România–CERN (Centrul European de Cercetări Nucleare), Geneva. Distins cu Ordinul Serviciu Credincios în rang de Cavaler. Membru al Comitetului Secţiei de Fizică Nucleară a Societăţii Europene de Fizică. Membru corespondent al Academiei Române (din 2006).

Zamfirescu, Dan
(21.12.1933, Bucureşti)

Teolog, gazetar. A studiat Teologia şi Limbile slave, specializându-se în bizantinologie. A lucrat la Biblioteca Patriarhiei şi la revista „Contemporanul". Din 1990 a fondat Editura Roza Vânturilor. Ca scriitor, a fost unul dintre adepţii protocronismului cultural românesc, susţinut mai ales în paginile revistei „Luceafărul". Lucrări: *Studii şi articole de literatură română veche,* 1967; *Literatura română veche (1402–1647),* 1969; *România – învăţământ de civilizaţie şi sinteză. Articole şi eseuri,* 1969; *Neagoe Basarab şi învăţăturile către fiul său Teodosie. Probleme controversate: 1512–1521, la 460 de ani de la urcarea sa pe tronul Ţării Româneşti*, 1972; *Istorie şi cultură,* 1975; *Independenţă şi cultură*, 1977; *La Philocalie slavonne de Paissy Velitchkovski. Réproduction anastatique intégrale de l'édition princeps,* Moscou, 1793, 1990; *Ortodoxie şi romano-catolicism în specificul existenţei lor istorice*, 1992. Membru al Academiei Oamenilor de Știință din România. Distins cu Ordinul Meritul Cultural, 2004.

Zamfirescu, Duiliu
(30.10.1858, Plăineşti, jud. Râmnicu Sărat – 25.02.1922, Agapia, Neamţ)

Scriitor. Urmează clasele primare şi gimna-ziale la Focşani, iar liceul şi Facultatea de Drept la Bucureşti (licenţiat în 1880). Este judecător la Hârşova şi Târgovişte. În 1885 intră prin concurs la Ministerul de Externe, iar după trei ani, îmbrățișând cariera diplomatică, este secretar de legaţie la Roma până la 1906, cunoscând perfect italiana. A mai lucrat la Atena, Bruxelles, a fost membru în Comisia Europeană a Dunării,

președinte al Camerei Deputaţilor. După război a fost ministru de Externe în guvernul Averescu. A scris versuri, proză scurtă, piese de teatru, dar cea mai importantă contribuţie a sa la literatura română o reprezintă romanele din *Ciclul Comăneştenilor* (*Tănase Scatiu, În război, Îndreptări, Anna sau ceea ce nu se poate*), 1884–1911, care contrapune clasa vechilor boieri celei mai noi, în ascensiune, a arendaşilor. Acestea se constituie în primul ciclu din literatura română, asemănător ciclului lui Émile Zola, *Les Rougon-Macquart*. La ele se adaugă primul roman epistolar din literatura noastră, *Lydda*. Preşedinte al Uniunii Scriitorilor (1916–1917). Membru (1908) şi vicepreşedinte al Academiei Române (1918–1919).

Zamfirescu, Florin *prenume la naştere* Florin Gheorghe
(12.04.1949, Călimăneşti, jud. Vâlcea)

Actor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală şi Cinematografică la Bucureşti. Actor la Teatrul de Stat din Târgu Mureş, apoi la Teatrul Giuleşti (Odeon). Profesor şi rector la UNATC. Roluri în teatru: *Săptămâna Patimilor* de Paul Anghel; *Prinţesa Turandot* de Carlo Gozzi; *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale*; Cine ucide dragostea* de Petru Vintilă; *Steaua fără nume* de M. Sebastian; *Arta Conversaţiei* de Ileana Vulpescu şi George Bănică; *Pescăruşu*l de Cehov; *Regele Lear* de Shakespeare; *Carlo contra Carlo* de Paul Ioachim; în film: *Rămân cu tine,* 1982; *Năpasta,* 1982; *Lumini şi umbre* (pentru televiziune), 1982; *Întunecare*, 1985; *Moromeţii,* 1988; *Im Zeichen der Liebe,* 1984; *Senatorul melcilor,* 1995; *Filantropica,* 2002; *Dulcea saună a morţii*, 2003; *Moartea domnului Lăzărescu*, 2005; *Inimă de ţigan* (serial tv), 2005; *Restul e tăcere* (2008); regie: *La Locandiera* de Goldoni, 1988; *Conu' Leonida faţă cu reacţiunea* de I.L. Caragiale, 1992; *Norii* de Aristofan, 2003.

Zamfirescu, G(eorge) M(ihail) *nume la naştere* Gheorghe Mihail
(13.10.1898, Bucureşti – 08.10.1939, Iaşi)

Scriitor. Tatăl actriţei Raluca Z. A desfăşurat o intensă activitate publicistică, a debutat ca poet şi s-a remarcat mai ales ca prozator: *Maidanul cu dragoste,* 1933; *Sfânta Mare Neruşinare,* 1936; *Cântecul destinelor*, 1938 şi dramaturg expresionist: *Domnişoara Nastasia*, 1927; *Grup revoluţionar 8*, 1929; *Idolul sau Ion Anapoda*, 1934.

Zamfirescu, Ion
(07.08.1907, Craiova – 31.12.2001, Bucureşti)

Istoric literar. A absolvit Facultatea de Filoso-fie la Universitatea din Bucureşti, ca discipol al lui Dimitrie Gusti, C. Rădulescu-Motru şi Nicolae Iorga. În 1943 a ocupat Catedra de Istoria Culturii şi Filosofiei la Facultatea de Filosofie din Bucureşti, având contracandidaţi pe C. Noica şi Mircea Eliade. Profesor la Institutul de Artă Teatrală şi Cinemato-grafică din Bucureşti. Specializat în istoria teatrului: *Scrieri filosofice,* 2 vol., 1943; *Istoria universală a teatrului,* 4 vol., 1958–1968; *Panorama dramaturgiei universale,* 1973; *Probleme de viaţă, teorie şi istorie teatrală,* 1974; *Teatrul european în Secolul Luminilor,* 1981; *Teatrul romantic european,* 1984; *Întâlniri cu oameni, întâlniri cu viaţa,* 1990; *Spiritualităţi româneşti*, 2001. Cetăţean de onoare al oraşului Craiova. Distins cu Ordinul Steaua României în grad de Cavaler (2001).

Zamfirescu, Raluca
(01.11.1924, Bucureşti – 21.12.2008, Bucureşti)

Actriţă. Fiica dramaturgului G.M.Z. A absolvit Conservatorul de Artă Teatrală şi Facultatea de Litere şi Filosofie a Universităţii din Bucureşti. Actriţă a Teatrului Naţional din Bucureşti. Roluri în: *Aşteptând la Arlechin* de Noel Coward; *Trei surori* de A.P. Cehov, *O batistă în Dunăre* de D.R. Popescu; *Gaiţele* de Al. Kiriţescu, *Conu' Leonida faţă cu reacţiunea* de I.L. Caragiale; *Domnişoara Nastasia* şi *Idolul şi Ion Anapoda* de G.M. Zamfirescu. Roluri în film: *Cu mâinile curate, Cuibul de viespi, Moromeţii* ș.a. Distinsă cu Ordinul Național Serviciu Credincios, 2002.

Zamfirescu, Violeta nume la naștere Lăzăroiu Violeta
(21.07.1920, Craiova – 04.10.2006, București)

Poetă. A absolvit Dreptul la Bucureşti. Realizator la Radioteleviziunea Română. A făcut parte din grupul "Vieţii Româneşti". Lucrări: *Iarba dragostei*, 1955; *Ceasul de slavă*, 1960; *Liniştea vântului*, 1963; *Ziua a şasea,* 1966; *Versuri. Colind de primăvară*, 1969; *Nevindecare,* 1972; *În aerul vibrând,* 1977; *Lacrima pietrei,* 1981; *Incandescenţe*, 1985; *Abura*

lumii, 1987; *Floare de suflet*, 1989. Membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Zamorzaev Orleanski, Alexandr
(23.01.1927, Leningrad – 01.11.1997, Chişinău)

Matematician. Unul din fondatorii geometriei discrete în Moldova. A venit în Moldova în anii '60, odată cu crearea Catedrei de geometrie la Facultatea de Matematică a Universităţii de Stat din Chişinău. A fondat revista „Cristalografia" (1957) şi Seminarul de Cristalografie Matematică al universităţii. Lucrări: *Teoria antisimetriei simple şi multiple,* 1976; *Simetria de coloraţie, generalizări ale ei şi aplicaţii,* 1978, în colaborare; *Grupuri afine discrete bidimensionale,* 1981, în colaborare; *P-simetria şi dezvoltarea ei ulterioară,* 1986, în colaborare. Premiul Feodorov al Academiei de Științe a URSS. Membru corespondent al Acamiei de Ştiinţe a URSS, membru al Academiei de Științe a Moldovei. Distins cu titlul Om de Știință de Onoare al Moldovei (1977).

Zane, Gheorghe
(11.04.1897, Galaţi – 22.05.1978, Bucureşti)

Economist şi istoric. A absolvit Facultatea de Drept a Universităţii din Iaşi. Profesor de Economie Politică la Facultatea de Agronomie din Iaşi. A publicat lucrări în domeniul istoriei economice şi sociale, istoriei gândirii economice, economiei politice, finanţelor publice ş.a. În cercetarea ştiinţifică a folosit de preferinţă metoda istorică. Lucrări: *Un veac de luptă pentru cucerirea pieţei româneşti,* 1926; *Marx şi Bălcescu*, 1927; *Economia de schimb în Principatele Române,* 1930; *Elemente pentru studiul economiei politice*, 1938; *Chestiuni de economie politică*, 1939; *Industria României în a doua jumătate a secolului XIX*, (1970). Membru titular al Academiei Române (1974).

Zanne, Iuliu Alexandru
(11.07.1855, Brusa, Turcia – 14.02.1924, Bucureşti)

Folclorist. Tatăl său, pașoptist, a fugit la Brusa (în fosta Bithynia tracică; T. Burada îi numea pisticoși pe valahii din acea arie). A absolvit liceul și École des Arts et des Métiers la Paris. Inginer de căi ferate la Bucureşti. A alcătuit o impresionantă culegere, *Proverbele românilor*, 10 vol., 1895–1903, cuprinzând toate ariile identitare cunoscute.

Zapan, Gheorghe
(08.03.1897, Dorohoi – 1976, Bucureşti)

Psiholog. A absolvit Dreptul la Universitatea din Iaşi şi, în paralel, a audiat cursuri de matematică şi filosofie. Elevul lui Octav Onicescu. Specializare la Berlin în psihologia experimentală cu W. Kohler, în psihologia muncii cu H. Rupp, în matematici cu R. von Wrises şi în fizică chiar cu Albert Einstein. Specializare în SUA. Profesor de pedagogie şi psihologie la Institutul Naţional de Educaţie Fizică din Bucureşti, apoi la Universitatea din Bucureşti. A fost şi fondatorul ciberneticii calitative, dezvoltând cibernetica sistemelor evolutive calitative, o cibernetică superioară teoriilor lui Wiener şi Shanon. A fost creatorul unor teorii ştiinţifice foarte originale şi importante pentru cercetările viitoare: teoria orientării şi selecţiei profesionale; o nouă teorie a exerciţiului şi învăţării; teoria relativităţii sistemelor psihofizice, a spaţiului şi timpului psihologic, expusă în ipoteza câmpurilor somatice neomogene, care este o teorie a relativităţii universului psihic, similară celei elaborate de A. Einstein pentru universul fizic; teoria factorilor de progres educativ; teoria modelării matematice şi psihologice a profesiunilor şi activităţilor umane; teoria psihologică a procesului de invenţie matematică. Lucrări: *Cunoaşterea şi aprecierea obiectivă a personalităţii,* 1984. Laureat al Premiului Herder al Universităţii din Viena. Membru al Academiei de Ştiinţe din New York.

Zarifopol, Paul
(30.11.1874, Iaşi – 01.05.1934, Bucureşti)

Critic literar. Sud-dunăren la origini, după mamă Culianu, după tată Zarifopoulos (primul cu acest nume adus de Mihail Sturza de la sud de Dunăre). Ginerele lui Constantin Dobrogeanu-Gherea şi prieten cu I. L. Caragiale. Şi-a făcut studiile la Halle şi Leipzig. Din 1933 redactor șef la "Revista Fundațiilor Regale". A polemizat cu Mihail Ralea şi G. Ibrăileanu şi şi-a câştigat reputaţia de ironist şi anti-clasicist: *Din registrul ideilor gingaşe*, 1926; *Încercări de precizie literară*, 1931; *Pentru arta literară,* 1934. A promovat curentul numit trăirism.

Zarnea, George
(22.09.1920, București - 19.06.2012, București)

Medic şi biolog. A absolvit Institutul Medico-Militar din Bucureşti. Profesor la Facultatea de Biologie a Universităţii din Bucureşti. Fondator al învăţământului de microbiologie generală în facultăţile de biologie şi chimie din România. Contribuţii în domeniul imunologiei şi epidemiologiei (pe urmele lui Victor Babeș) rickettsiilor şi rickettsiozelor, studiului infecţiilor experimentale la diverse animale. Lucrări: *Microbiologie gnenerală*, 1970; *Bioingineria preparatelor enzimatice microbiene,* 1980, în colaborare; *Tratat de microbiologie generală*, 5 vol., 1980–1994; *Imunologie,* 1995; *Virusologie generală,* 1997. Distins cu Ordinul Meritul Ştiinţific, 1971, 1983. Membru titular al Academiei Române (1994).

Zavaidoc nume la naştere Marin Teodorescu
(08.03.1896, Piteşti – 13.01.1945, Bucureşti)

Cântăreţ de romanţe. Fiu al lăutarului Tănase Teodorescu, a rămas orfan din adolescenţă. A întemeiat la Bucureşti un taraf (Fraţii Zavaidoc) primind supranumele Zavaidoc pe când îşi făcea serviciul militar, de la generalul Traian Moşoiu. Voluntar în Primul Război Mondial. A cântat în refugiul din Moldova pentru a ridica moralul trupelor. După război cântă la Bucureşti, dar şi la Piteşti, Arad, Iaşi, Târgovişte, Ploieşti, Roşiorii de Vede, Caracal, Timişoara, Câmpulung-Muscel, Cernăuţi, Odesa, Tighina. A fost şi în Bulgaria, Cehoslovacia, Franţa, Rusia, Ucraina şi Ungaria. A scos multe discuri la Casa de discuri Columbia. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a fost concentrat, în 1943, la Târgovişte.

Zavişa, Jurj *sârbizat* Zaviša, Jurj
(07.01.1976, Metovniţa, plasa Bor, Timoc)

Inginer. A absolvit liceul la Bor şi Facultatea de Metalurgie tot la Bor. Este vicepreşedinte al Consiliului Naţional al Minorităţii Naţionale Rumâne, cu sediul în Bor. Este preşedintele Asociaţiei româneşti Ariadnae Fillum din Bor, unul dintre fondatorii Federaţiei Rumânilor din Serbia şi membru al Comitetului de conducere al Federaţiei Românilor din Serbia. Este coordonator pentru proiectul Limba Rumânilor din Serbia de Răsărit (Valea Timocului). Membru al Comitetului de Administraţie al Centrului pentru Cultură din Bor.

Zavtur, Alexandru
(09.05.1929, Corjova, Republica Moldova - 12.10.2008, Chişinău)

Politolog. A absolvit Facultatea de Istorie a Institutului Pedagogic din Chişinău. Specializare la Institutul de Filosofie al Academiei de Ştiinţe din Moscova. Profesor la Institutul Pedagogic din Chişinău, director al Institutului de Istorie a Partidului al CC al PCM, apoi al Institutului de Cercetări Sociale şi Politice al Academiei de Ştiinţe a Republicii Moldova. În 1990 a fondat Catedra de Politologie la Universitatea de Stat din Chişinău. Consilier al preşedintelui republicii pentru politologie. Distins cu Ordinul Gloria Muncii. Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Zăgănescu, Ioan
(1903, Bucureşti – 1989, Bucureşti)

Inginer (transporturi). (Nepotul lui Pavel Z. de fel din Slatina, primul şef al unității de pompieri a Capitalei apărută sub jurisdicţia lui Al. I. Cuza. A luptat la 13 septembrie 1848 în Dealul Spirii cu oştenii lui Fuad Paşa. Un Daniel Z., 18 ani, a răsturnat, cu un grup de tineri, în 16 decembrie 1989, primul tramvai la Timişoara, declanşând revolta populară care avea să ducă la căderea lui Ceauşescu). Fiul său, Florin, este unul dintre coordonatorii programlui spațial al României. Şi-a început cariera la Politehnica din Timişoara (unde a fost co-fondator, alături de Traian Lalescu, al Societăţii Şcolii Politehnice şi al echipei sale sportive), apoi a devenit profesor la Institutul de Căi Ferate din Bucureşti, unde a fost fondator al Catedrei de Material Rulant (1951, numită azi Ingineria Transporturilor), mutat la altă Catedră în 1968, devenit rector (1949-1952). Lucrări: *Transmisii hidraulice la locomotive Diesel,* 1970. Profesor emerit.

Zbârciog, Vlad
(22.12.1943, Horodişte, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit Şcoala de Medicină din Tiraspol şi Facultatea de Litere a Universităţii de Stat din Chişinău. A fost reporter la ziare raionale şi la Televiziunea Naţională a Republicii Moldova, apoi la săptămânalele „Cultura“ şi „Literatura şi arta“, director adjunct al Muzeului Literaturii Române Mihail Kogălniceanu şi, concomitent, secretar pentru probleme organizatorice al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Lucrări: *Ţărmul din suflet* (1981), *Oraşul de la capătul pământului* (1984), *Conul de umbră* (1990), *Suntem ca o poveste* (Iaşi, 1999), *Lumina rămâne...* (Timişoara, 2001), *Orizontul pierdut* (Timişoara, 2003), *Ştefan cel Mare – voievodul românilor* (2004), *Impostorii* (2004), *Timp răstignit* (2007), *Eminescu – Statuie eternă a spiritului* (Iaşi, 2008), *Ceasul al doisprezecelea* (2008). Maestru al literaturii (2010).

Zbârnea, Tudor
(29.12.1955, Nisporeni, Republica Moldova)

Pictor. A absolvit Şcoala de Arte Plastice la Chişinău şi Institutul de Arte Plastice la Iaşi. Călătorii de specializare în Germania, Italia, Turcia, Georgia, Rusia, Franţa. A avut expoziţii în Moldova, România, Rusia, Franţa, Belgia, Cipru, Finlanda, Italia. Membru al grupului de artişti moldoveni Zece, care se opune inovaţiilor cu orice preţ în artă. Director al Muzeului Naţional de Artă din Chişinău. Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Moldova şi din România.

Zeani, Virginia *nume la naştere* Virginia Zehan
(21.10.1925, Solovăstru, Transilvania)

Soprană. Căsătorită cu basul Nicola Rossi Lemeni. A absolvit Conservatorul la Cluj. Prietenă de familie cu surorile Galaction. A rămas în Italia încă din 1950 şi s-a afirmat alături de Beniamino Gigli, Luciano Pavarotti, Placido Domingo. A deținut 69 de roluri de prim rang. După ce s-a retras din activitate a fondat o şcoală de canto în Bloomington, Indiana, SUA, împreună cu soțul său, Nicola Rossi Lemeni, unde i-au fost elevi Sylvia McNair (distinsă de două ori cu Premiul Grammy), Nova Thomas, Marilyn Mims, Jeanne-Michèle Charbonnet, Stephen Mark Brown, Elizabeth Futral, Katheryn Krassović, Vivica Genaux, Angela Brown (azi prim-solistă la Metropolitan Opera), Patricia Risley, Christina Pier, Andrea Atkins, Mark Bowman, Kirsten Gunlogson, Kendrick Jacocks, Marina Levitt, Debra Mayer, Susan Patterson, Thomas Potter, Itzuko Shibata şi Peter Volpe. Profesoară în Florida. Angela Gheorghiu o consideră inspiratoarea ei.

Zegrea, Ilie T.
(03.06.1949, Sinăuţii de Jos, rn. Hliboca, Ucraina)

Poet. A absolvit Facultatea de Litere a Universităţii de Stat din Cernăuţi. A lucrat la ziarul raional din Hliboca, la tipografia regională din Cernăuţi, a fost redactor de emisiuni radiofonice în limba română al Companiei regionale Cernăuţi pentru Televiziune şi Radiodifuziune. Lucrări: *Navigator în septembrie* (1983), *Crinul îngândurat* (1986), *Oglinda retrovizoare* (1991), *Singurătatea Apocalipsei* (1998, Bucureşti), *La marginea nopţii* (2004, ediţie bilingvă, româno-ucraineană, traducere Vitali Kolodii). A tradus din Andrei Voznesenski, Vitali Kolodii, Lina Kostenco ş.a. Membru al Uniunii Naţionale a Scriitorilor din Ucraina, al Uniunii Scriitorilor din Moldova şi din România. Membru fondator şi preşedinte al Societăţii Scriitorilor Români din Cernăuţi, redactor-şef al revistei „Septentrion literar”. Preşedinte fondator al Societăţii pentru Cultura Românească Mihai Eminescu din Cernăuţi. A organizat patru ediţii ale Festivalului eminescian internaţional de poezie *Pururi tânăr, înfăşurat în manta-mi...*, iar între 1999 şi 2002, împreună cu Vasile Tărâţeanu, a organizat patru congrese ale intelectualităţii româneşti din regiunea Cernăuţi, la care au fost dezbătute pe larg probleme ale folosirii limbii române în Bucovina, starea învăţământului în şcolile româneşti din Bucovina de Nord ş.a. Premiul George Bacovia al revistei „Ateneu” (Bacău, 1993), premiul Mihai Eminescu al serbărilor literare *De la Eminovici la Eminescu* (Inspectoratul pentru Cultură al Judeţului Bihor, 1995) ş.a.

Zelea-Codreanu, Corneliu *nume la naştere* Corneliu Zelinski
(13.09.1899, Storojineţ, Bucovina de Nord – 30.11.1938, şoseaua Ploieşti–Bucureşti)

Politician. Tată polonez şi mamă germană. Catolic. Deși n-a fost ortodox ca religie, a rămas în istorie ca fondator al

mișcării ortodoxiste românești, de esență legionară. După școala primară făcută la Huși și Iași a absolvit Liceul Militar la Mănăstirea Dealu şi Dreptul la Iaşi. Tentativa de laicizare a învăţământului superior din 1922 a avut ca urmare formarea Asociaţiei Studenţilor Creştini la Universitatea din Iaşi, al cărei lider a devenit. Membru al Gărzii Conştiinţei Naţionale din 1919, motivat de lupta anticomunistă, s-a implicat astfel în înăbuşirea grevelor de la CFR Nicolina, 1920. Studiază câteva luni la Berlin şi Jena. Întemeiază în 1923, împreună cu A.C. Cuza, Liga Apărării Naţionale Creştine, care cere „numerus clausus", limitarea numărului evreilor în învăţământul superior românesc. În 1924 fondează, împreună cu Ion Moţa, Corneliu Georgescu, Ilie Gârneaţă şi Radu Mironovici, Legiunea Arhanghelului Mihail, cap de serie al mişcării legionare româneşti, care luptă programatic „contra corupţiei parlamentare, evreilor şi comunismului". Caracteristica principală a Legiunii era relaţia expresă dintre naţionalism ca esenţă a românităţii şi caracterul majoritar ortodox al românilor. În 1931 intră ca deputat de Neamţ în Parlamentul României. În 1932 întemeiază Partidul Totul pentru Ţară, care se implică în asasinarea primului ministru Gheorghe Duca (1933) şi a ziaristului Mihai Stelescu (1936). Arestat în 1938, a fost ucis în pădurea Tâncăbeşti, pe drumul dintre închisoarea de la Râmnicu Sărat şi cea de la Jilava.

Zeletin, C. D. *nume la naştere* Constantin Dimoftache
(13.04.1935, Burdusaci, jud. Bacău)

Eseist şi traducător. Țarălungă după mamă (doi frați bucovineni cu acest nume a fost împroprietăriți acolo de Ștefan cel Mare după bătălia de la Podul Înalt, 1475). Și-a ales pseudonimul după Ştefan Z., născut în aceeaşi localitate, unde Zeletin e și numele pârâului. A absolvit Facultatea de Medicină la Bucureşti. Profesor la Catedra de Biofizică a Facultăţii de Medicină şi Farmacie din Bucureşti. Lucrări: traduceri - Michelangelo, *Sonete,* 1964; *Lirica Renaşterii italiene*, 1966; *Sonetul italian în Evul Mediu şi Renaştere,* 1970; *Călătorie spre transparenţă*, poezii, 1977; *Lirica franceză modernă, florilegiu*, 1981; lucrări proprii – *Respiro în amonte*, eseuri, 1995; *Adagii,* proză aforistică, 1999; *Principesa Elena Bibescu, marea pianistă,* 2008. Membru al Consiliului Societăţii Române de Biofizică Pură şi Aplicată, membru al Academiei de Ştiinţe Medicale, membru al Uniunii Scriitorilor din România. Distins cu Ordinul Naţional Serviciu Credincios în grad de Ofiţer şi cu Medalia de Aur, Edinburgh, Anglia, 1965, pentru traducerea Michelangelo, *Sonete.*

Zeletin, Ştefan *nume la naştere* Ştefan Motăş
(19.06.1882, Burdusaci, jud. Bacău – 20.07.1934, Iaşi)

Economist şi filosof. Ruda lui Constantin Motăş. Și-a luat numele după pârâul care curgea prin localitate. A studiat la Berlin. Profesor la Universitatea din Iaşi. Neoliberal şi cooperatist ca opţiune social-politică. Lucrări: *Evanghelia naturii,* 1915; *Burghezia română, originea şi rolul ei istoric,* 1925; *Neoliberalismul*, 1927; *Din ţara măgarilor*. *Însemnări.*

Zevin, Ada *nume la naştere* Ada Mironova Zevina
(13.09.1918, Chişinău – 23.09.2005, Chişinău)

Pictoriţă. A absolvit Academia de Belle Arte la Bucureşti ca elevă a lui Francisc Șirato. A continuat la Chişinău cu Auguste Baillayre şi Max (Moisei) Gamburd. A fost evacuată în timpul războiului, pentru a nu suferi represaliile fasciste, în Republica Socialistă Autonomă Kalmîkia şi în Georgia, unde a fost profesoară de desen. După război s-a specializat la Institutul Academic de Stat de Arte din Moscova şi la Facultatea de Istoria şi Teoria Artelor de la Institutul I.E. Repin din Leningrad. A expus în Republica Moldova, Canada şi în URSS, după 1990 şi în România. Membru al Uniunii Artiştilor Plastici din Republica Moldova. A expus la Fundația Culturală Română din București, la sediul ONU la New York, la Montréal ș.a.

Zgardan, Eugen
(08.06.1929, Tătărăuca-Veche, Basarabia)

Medic veterinar. A absolvit Colegiul Veterinar la Grinăuţi şi Universitatea de Medicină Veterinară la Lvov, Ucraina. Specializare la Institutul de Helmintologie K. I. Skriabin din Moscova. Fondator al Laboratorului de Helmintologie al Institutului Naţional de Cercetări Ştiinţifice în domeniul Zootehniei şi Medicinei Veterinare din Chişinău. Fondator al Facultăţii de Medicină Veterinară din cadrul Universităţii Agrare

de Stat din Moldova. A elaborat un program integral de măsuri privind prognozarea, diagnosticul, combaterea şi profilaxia helmintozelor la animale. Lucrări: *Helmintozele animalelor domestice*, 1974; *Cestodozele animalelor domestice*, 2 vol., 1982–1984; *Parazitozoonoze, probleme la sfârşit de mileniu în România*, 1999; *Poliparazitismul la om, animale, plante şi mediu*, 2001. Deţine titlul de onoare Lucrător Emerit al învăţământului public al Republicii Moldova. A fost distins cu medaliile Academicianul K.I. Skriabin (1983), Pentru vitejie în muncă (1984), Meritul Civic (1993), Pentru progresul medicinei veterinare româneşti (1997), Dimitrie Cantemir (2004), Diploma de Recunoştinţă a Academiei de Ştiinţe a Moldovei (1999). Membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a Moldovei.

Zgură, Gheorghe
(24.09.1935, Făcăieni, Dâmboviţa – 02.09.2008, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică la Institutul Politehnic din Bucureşti. Specializare la Sankt Petersburg. Profesor la Facultatea de Tehnologia Construcţiilor de Maşini a Politehnicii şi rector al Institutului Politehnic din Bucureşti. Director al Centrului Regional pentru introducerea tehnologiilor pentru noile materiale (din 1994). Contribuţii în domeniul prelucrării materialelor prin deformare la rece, al tehnologiei carcaselor şi sudării prin topire. Preşedinte al Asociaţiei Inginerilor Mecanici din România, preşedinte al Societăţii Inginerilor TCM din România, membru AGIR, membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Zilot Românul *nume la naştere* Ştefan Ioan Fănuţă
(27.12.1787, Bucureşti – 12.11.1853, Bucureşti)

Poet şi cronicar. A învăţat la şcoala grecească din Bucureşti. Medelnicer, apoi mare serdar în Ţara Românească (şeful Tribunalului Capitalei). A refuzat să jure pe Regulamentul Organic şi n-a fost de acord cu intrarea turcilor în ţară în 1848. Şi-a scris cronica satirizând legislaţia vremii lui Alexandru Suţu, Alexandru Moruzzi, Constantin Ipsilanti, motiv pentru care a semnat cu pseudonim. Se afla în bune relaţii cu Grigore Brâncoveanu. Lucrări (toate publicate postum): *Domnia a treia a lui Alexandru Vodă Suţu ce i se zice şi Dracache; Judecată, alegere şi hotărîre pentru începutul Ţării Româneşti şi starea întru care este acum supt domnia grecilor fanarioţi, leatul 1818; Revoluţia lui Tudor; Adunare de stihuri,* 1829. O stradă din Bucureşti îi poartă numele.

Zipoetes I al Bithyniei
(354 îH, Nicomedia - 268 îH, Nicomedia)

Pronunțat și Ziboetes. (Nicomedia - locul unde s-a dus și s-a sinucis Hannibal după pierderea Cartginei – nume dat după zeița Nike, a Victoriei, venerată în Samothrace - Samosul tracic, azi Izmit, la Marmara; în mileniul II îH a fost fortificația tracică a dardnilor, Astakos, iar Marea de Marmara era un lac tracic.) A fost al doilea rege independent al Bithyniei și a condus regatul între 326-278 îH. A luptat contra Antiohiei și Chalcedonului. Bithynia era formată din triburile tracice ale bithynilor, migrați în zona pontică din Munții Hemus (azi Balcani), fondatori ai Bizantionului (de către șeful de trib numit Byzie), fortificație devenită apoi grecească, bizantină și, în final, otomană - azi Istanbul. Bithynii iau dat pe pe valahii anatolieni numiți blachos de bizantini – concentrați în cartierul Blacherne al valahilor din Constantinopol, deoarece B latin este V pentru greci - și pisticoși de români - v. studiile lui T. Burada; pistacchio înseamnă miezul fisticului în italiană. În Calabria există chiar o localitate cu acest nume). A fondat cetatea Zipoetion, încă nedescoperită arheologic, dar menționată în scrieri antice.

Zirra, Alexandru
(14.07.1883, Roman – 23.03.1946, Sibiu)

Compozitor. A început Conservatorul la Iaşi şi l-a absolvit la Milano, ca elev al lui Carlo Gatti. A fost profesor şi director al Conservatorului din Iaşi, apoi din Cernăuţi. Director al Operei din Bucureşti (1940–1941). A compus opere (libretul şi muzica): *Alexandru Lăpuşneanu* (1930) după C. Negruzzi; *O făclie de Paşti* (1937) după I.L. Caragiale; *Capra cu trei iezi* (1939), operă-basm după Ion Creangă; *Furtuna* (1941); *Ion Vodă Potcoavă* (1943); simfonii: *Ţărănească* – I-a, a II-a; a III-a; *Descriptiva,* 1922; poeme simfonice: *Tândală şi Păcală* (1925); *Ţiganii* (1929); *Pe şesul Moldovei* (1931); *Hanul Ancuţei* (1932); *Cetatea Neamţului* (1936); *Poem simfonic cu vioară solo* (1926); *Poem simfonic cu solo de pian* (1930); *Rapsodia I pentru orchestră* (1930); *Suită de cântece moldoveneşti* (1933); suita simfonică *O săptămână muzicală* (1936). A publicat un *Tratat de armonie,* 1928.

Zirra, Margareta *nume la naştere* Margareta Argentina Popescu
(01.01.1930, Bucureşti)

Balerină. Din Dodecanez după mamă. A absolvit Academia de balet Floria Capsali din Bucureşti ca elevă a lui Anton Romanovski, Oleg Danovski, Elena Penescu-Liciu şi Trixi Chekais. Prim-balerină a Teatrului de Operetă din Bucureşti. Plecată din ţară în 1976, a studiat la Sorbona psihologia şi medicina mişcării. Naturalizată în Canada, a fondat studioul care i-a purtat numele şi unde s-a ocupat de tratamentul datorat deteriorărilor profesionale şi ameliorării tehnicii baletului şi mişcării sportivilor. S-a căsătorit cu Guy Parisot, unul dintre fondatorii Radiodifuziunii Canadei. A oferit expertiză pentru Dance Art Academy şi echipa de nataţie din Edmonton, Canada. A dansat în peste o mie de spectacole, inclusiv în turnee în Italia, Elveţia, Spania, Germania de Est, Germania Federală, Austria, Belgia, Olanda, Luxemburg, Bulgaria, Ungaria, Polonia. A revenit în România în 2002, împreună cu soțul canadian. Societar de onoare al Teatrului Naţional de Operetă din Bucureşti. Distinsă cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor (2004).

Zmed, Adrian
(14.03.1954, Chicago)

Actor de televiziune şi film. Născut din părinţi români emigrați din Comloșu Mare, Timiș (tatăl a fost preotul bisericii ortodoxe din Chicago), vorbeşte fluent româna şi engleza. Căsătorit cu actriţa Susan Wood. S-a remarcat în serialul săptămânal de televiziune *T.J. Hooker* (poliţist, 1982–1987), alături de actorul canadian William Bill Shatner, în serialul *Grease 2* (1970, rol reluat de John Travolta pentru marele ecran în 1978 şi reluat de televiziune în versiunea iniţială în 1990), ca partener al actriţei Michelle Pfeiffer, în filmul *Bachelor party*, alături de Tom Hanks. Roluri de film: *Victims for Victims: The Theresa Saldana Story,* 1984; *Eyewitness to Murder,* 1991; *Running From the Shadows,* 2000; S*tar Wars: Jedi Starfighter,* 2002, vocea); *The Drone Virus* (2004). A revenit la scena de pe Brodway în 1990: *Copiii Edenului* (musical), *Arca* (rolul lui Noe). A susţinut recitaluri: *I Love the 80s* (produs de BBC), *Saturday Night Live*. Distins cu Tony Award pentru *Falsettos.*

Zmeureanu, Radu
(17.08.1948, Bucureşti)

Inginer. A absolvit Institutul de Construcţii din Bucureşti. Specializare la Universitatea Concordia din Montréal. Cadru didactic la Institutul de Construcţii din Bucureşti. Profesor invitat la Universitatea din Constantine, Algeria (1979–1983), profesor la Universitatea Concordia din Montréal, Departamentul de construcţii şi inginerie civilă (din 1983). A lucrat în calitate de consultant pentru diferite organizaţii naţionale şi internaţionale: Natural Resources Canada, Natural Resources Québec, Bell Canada, United Nations, U.S. Department of Energy, World Bank, Public Works Canada, National Research Council of Canada, Montréal. Lucrări: *Noninstrusive Load Disaggregation Computer Program to Estimate the Energy Consumption of Major End-uses in Residential Buildings*, 2000, coautor; *Selection of Energy Conservation Measures in a Large Office Building Using Decision Models under Uncertainty*, 2000. Editează publicaţia „Forum Énergie Montréal Métropolitain". Membru al Ordinului Inginerilor din Québec, al American Society of Heating, Refrigerating and Airconditionning Engineers şi al Association Québecoise pour la Maitrise de l'Énergie.

Zoltes
(sec. II î.H., zona Cadrilaterului)

Rege trac. A condus triburile de la est de munţii Hemus şi de la sud de Scythia Minor (partea de nord a marelui regat tracic al Odrisiei, Cadrilater în epoca modernă). A întreprins dese atacuri asupra coloniilor Miletului de la Pontul Euxin, aşa cum făcuse şi Zalmodegikos, cu precădere asupra Histriei şi a obţinut tribut de la ele. Cetatea Histria s-a aliat însă cu regele get din Câmpia Munteană de azi, Rhemaxos şi l-a biruit definitiv pe regele trac.

Zotta, Mihai
(15.10.1806, Bucovina de Nord – 1864, Iaşi)

Medic. A absolvit Medicina la Viena. A fondat la Cernăuţi, împreună cu Gh. Hurmuzaki şi I. G. Sbiera, în 1862, Societatea pentru Cultura şi Literatura Română în Bucovina şi Societatea Şcoala Română, iar în 1833 a fondat la Iaşi, împreună cu Iacob Cihac, Societatea de Medici şi Naturalişti. În 1851 a fondat, tot la Iaşi, împreună cu muzicianul Carol Miculi, Biblioteca Ţării. Lucrări: *L'eau*

minérale de Borca, 1835; *Despre holera epidemiască*, 1848.

Zotta, Sever I.
(14/27.04.1874, Chisălău, jud. Cernăuţi, Ucraina – 10.10.1943, Orsk, Rusia)

Genealog şi istoric. A absolvit Dreptul la Viena şi s-a specializat la Universitatea din Bucureşti cu D. Onciul. Director al Arhivelor Statului din Iaşi, a fost primul care s-a preocupat de conservarea documentelor. A tipărit revista „Arhiva genealogică" la Iaşi (1912–1913). Fondator, împreună cu Gh. Ghibănescu, al Societăţii de Istorie şi Arheologie din Iaşi. Lucrări: *Despre neamul Cantemireştilor, Genealogia familiei Hurmuzaki, Spiţa neamului Hasdeu, Dumitru postelnicul; O soră necunoscută a lui Miron Costi*n. A avut simpatii legionare şi, întors în Bucovina, a fost luat prizonier de sovietici şi a murit în lagăr. Membru corespondent al Academiei Române (1919). Urmaşii săi au întemeiat la Iaşi Institutul de Heraldică şi Genealogie care-i poartă numele (1999).

Zub, Alexandru
(12.10.1934, Vârfu Câmpului, jud.Botoșani)

Istoric. Deoarece a organizat în 1957 o manifestare studenţească la împlinirea a 500 de ani de la înscăunarea lui Ștefan cel Mare, interpretată ca acțiune unionistă (a Moldovei Sovietice cu România) a făcut închisoare timp de şase ani. După absolvirea Şcolii Normale (Pedagogice) din Șendriceni–Dorohoi, a urmat cursurile Facultăţii de Istorie din Iaşi. În 1973 a devenit doctor în ştiinţe istorice. Din 1963 a lucrat în cercetare, iniţial în colectivul de istorie medie, apoi în cel de istorie modernă, la Institutul de Istorie şi Arheologie A.D. Xenopol din Iaşi. Din 1990 este director al Institutului de Istorie A. D. Xenopol. Lucrări: *A. D. Xenopol*, 1971; *Mihail Kogălniceanu, istoric*, 1973; *Vasile Pârvan, efigia cărturarului*, lucrare distinsă cu Premiul Nicolae Bălcescu al Academiei Române, 1974; *Vasile Pârvan. Bibliografie*, 1975; *M. Kogălniceanu, un fondateur de la Roumanie moderne*, 1978; *Pe urmele lui Vasile Pârvan*, 1983. Și-a legat numele de editarea unor lucrări de referinţă ale marilor istorici români: *V. Pârvan, Corespondenţă şi acte* (1973); *M. Kogălniceanu, Opere II (Scrieri istorice*) (1976); *V. Pârvan, Scrieri* (1981); *A.D. Xenopol, Istoria românilor din Dacia Traiană* ş.a. Concepţiile sale privitoare la istorie şi la menirea istoricului le-a expus în volumele: *A scrie şi a face istorie* (1981), *Biruit-au gândul* (1983), *De la istoria critică la criticism* (1985), *Cunoaştere de sine şi integrare* (1986), *Istorie şi istorici în România interbelică* (1989), *Istorie şi finalitate* (1991), *În orizontul istoriei* (1994). Acestora li se adaugă: *Junimea, implicaţii istoriografice* (1974), *Eminescu. Glose istorico-culturale* (1994), *La sfârşit de ciclu. Despre impactul Revoluţiei franceze* (1994), *Imperiul reîntregirii* (1995), *Chemarea istoriei* (1997), *Istoriografia română la vârsta sintezei: A.D. Xenopol* (2004); *Mihail Kogălniceanu, arhitect al României moderne* (2005); *Clio sub semnul interogaţiei. Idei, sugestii, figuri* (2005). Membru al Academiei Române din 2004. În intervalul 2006–2009 a fost şeful secţiei istorice a Academiei Române. Membru al Asociaţiei Istoricilor Europeni, al Asociaţiei Istoricilor Americani, al Societăţii Internaţionale pentru studiul Timpului, al Comisiei Internaţionale de Istoriografie; Cavaler al Ordinului Artelor şi Literelor, titlu conferit de Academia Franţei.

Zubcov, Elena
(18.01.1949, Velikoserbovka, reg. Nikolaev, Ucraina)

Biolog. (la origini numele poate să fi fost Zubcu). A studiat la Tiraspol, apoi la Rostov pe Don. Profesor la Facultatea de Biologie a Universităţii de Stat din Chişinău. Şefa Laboratorului de Exotoxicologie şi Hidrobiologie la Institutul de Zoologie al Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Contribuţii în domeniul descifrării proceselor de migraţie şi transformare a substanţelor chimice în mediul acvatic; al cuantificării aportului comunităţilor de hidrobionţi în procesele de autoepurare a apelor continentale. Lucrări: *Occurrence of pesticides, polychlorinated biphenyls (PCBs) and heavy metals in sediments from the Dniester River, Moldova*, în colaborare; *Dinamica substanţelor nutritive în lacul de acumulare Stanca–Costeşti şi râul Prut*, 2005. Distinsă cu 3 medalii de aur, 4 de argint, certificate şi diplome ale Saloanelor internaţionale de inventică şi produse noi. Este reprezentanta Republicii Moldova în Reţeaua Internaţională pentru Dezvoltarea Acvaculturii în Europa Centrală şi de Est – NACEE, membru al Asociaţiei internaţionale WECF – Femeile Europei pentru un viitor comun, al Asociaţiei internaţionale WWP – Women for Water Partnership şi al Reţelei Internaţionale Global Water Partnership (GWP). Premiul Prezidiului

AȘM, premiată la Saloanele internaționale de Invenție din SUA, Belgia, Elveția, România ș.a

Zubcu-Codreanu, Nicolae
(1852, Nisporeni, jud. Chişinău, Basarabia – 1878, Bucureşti)

Medic, militant narodnic. A absolvit Seminarul teologic din Chişinău şi Facultatea de Medicină la Petersburg, unde a intrat în cercul narodnicilor condus de I. Pavlovski. A organizat la Chişinău primul cerc narodnic (1874). Spre a nu fi arestat, a emigrat în România în 1875. A fost medic în jud. Tutova şi la Piteşti. Prieten cu Dobrogeanu-Gherea şi N. Russel (nume real: Nikolai Konstantinovici Sudziłowski), a organizat la începuturi mişcarea socialistă, pe fondul Comunei din Paris (1871) şi al războiului ruso-turc care a fost şi Războiul de Independenţă al românilor (1877–1878). A organizat cercuri socialiste şi a fondat publicaţia „Socialistul“ (1878). Lucrări: *Scrieri,* 1978, postum.

Zubcu, Vasile
(12.02.1948, Nisporeni, Republica Moldova)

Actor. A absolvit Institutul de Arte la Chişinău. Actor la Teatrul Luceafărul din Chişinău, în prezent la Teatrul Naţional Mihai Eminescu din Chişinău. A jucat în numeroase filme artistice produse de Moldova Film: *Lăutarii,* 1971, debut, regia Emil Loteanu; *Crestături spre amintire*, 1972; *Dimitrie Cantemir,* 1973; *Casa părintească*, 1973; *Undă verde*, 1973; *Bărbaţii încărunţesc de tineri,* 1974; *Furtuni de toamnă*, 1974; *Mark Twain acuză…,* 1975; *Pe urmele fiarei,* 1976; *O întâmplare la festival,* 1976; *Povestea lui Făt-Frumos,* 1977; *Strategia riscului*, 1978; *Şi va veni o zi,* 1979; *Vreau să cânt,* 1979; *La porţile Satanei,* 1980; *Casa lui Dionis,* 1980; *Adolescenta,* 1981; *Cum să devii celebru,* 1984; *Luceafărul* (Telefilm – Chişinău), 1986; *Corbii prada n-o împart,* 1988; *Durerea,* 1989. Maestru Emerit al Artei din Republica Moldova.

Zugrăvescu, Dorel
(25.11.1930, Râmnicu Vâlcea)

Inginer geofizician. A absolvit Institutul de Mine din Bucureşti, secţia Geofizică. A fost cercetător la Institutul de Fizică din Bucureşti, apoi la Centrul de Cercetări Geofizice al Academiei Române, din care s-a desprins în 1990 Institutul de Geodinamică, pe care l-a fondat. Contribuţii în domeniul dinamicii particulelor şi structurilor constituente ale Universului, cu aplicare la planeta Pământ. Lucrări: *Aplicarea metodelor electrometrice în cercetarea rezervelor de materiale de construcţie,* 1964; *Extensometru din cuarţ cu traductor capacitiv,* 1979; *Structuring by Fragmentation, revealed by 3- Dimensional Evaluation*, 1997; *Studiul evoluţiei spaţio-temporale a câmpului electromagnetic din zona geodinamic activă Vrancea,* 1998. Este membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România. De asemenea, a fost ales membru de onoare al Academiei de Ştiinţe a Moldovei, specialitatea Științe terestre. Membru corespondent al Academiei Române (1991) și membru de onoare al Academiei Republicii Moldova.

Zugrăvescu, Ioan
(29.05.1910, Iaşi – 12.12.1989, Iași)

Chimist. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Bucureşti. Profesor la Institutul de Chimie Alimentară. Contribuţii la cercetarea celulelor maligne. A obţinut noi compuşi heterociclici înzestraţi cu proprietăţi bacteriostatice, analgezice, hipotensoare. Lucrări: *Extracts of Primary Hepatic Carcinoma Including Cancer in Mice, 1940; Über Formolfixierung,* 2 vol., 1942; *Polimeri heterociclici,* 1971; *Sinteze organice,* 1973. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Zyaraxes
(secolul I î.H.)

Rege geto-dac al cărui regat se afla în nord-vestul Scythiei Minor (cam Basarabia istorică). Cea mai importantă cetate era Genucla. Ca şi alţi regi daco-geţi, Zalmodegikos şi Zoltes, a hărţuit Histria pentru a o păstra tributară. Cum însă romanii avansau în lungul Dunării, a avut de înfruntat atacurile lui Antonius Hibrida, guvernatorul roman al Moesiei, pe care l-a biruit şi i-a luat stindardele, şi ale lui Licinus Crassus, care viza tot Histria. S-a aliat cu bastarnii (celți) din sudul Dunării, dar a pierdut bătălia şi s-a refugiat el însuşi în Moesia, adică la sud de Dunăre, luând tezaurul regatului cu el.

Bibliografie

*** * *** – *The Oxford Dictionary of Byzantium*, Oxford University Press, 1991

*** * *** – *The World of Romanian Dance*, Ana Maria Munteanu şi Aurora Fabritius editori Bucureşti, Editura Plural, 2002

*** * *** – *The Virtual Jewish History Tour – Romania*, The American-Israeli Cooperative Enterprise, 2006

*** * *** – *Universitatea din Cernăuţi în perioada interbelică*, Suceava, Editura Ion Grămadă, 2005

*** * *** – *Viaţa Părintelui Gheorghe Calciu, după mărturiile sale şi ale altora*, Bucureşti, Editura Christiana, 2007

Acatrinei, F. – *Radiodifuziunea Română de la înfiinţare la etatizare (1925–1948),* Bucureşti, Editura Tritonic, 2005

Adrian, L.I. – *Stat, majoritate şi minoritate naţională în România (1918–1939),* Cluj, Editura Eikon, 2006

Agachi, Alexei; Casu, Igor; Dragnev, Demir – *Dicţionar de istoria românilor*, Chişinău, Civitas, 2005

Agi-Amet, Gemal – *Dicţionarul personalităţilor turco-tătare din România*, Constanţa, Editura Metafora, 1999

Albu, Nicolae – *Istoria învăţământului românesc din Transilvania până la 1800*, Blaj, Tipografia Lumina, 1944.

Albu, Nicolae – *Istoria şcolilor româneşti din Transilvania între 1800–1867*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1971.

Alexandru, Ionel Ştefan – *Dicţionar de istorie*, Brăila, Editura Dunărea, 1999

Alexe, Nicu – *Enciclopedia educaţiei fizice şi sportului din România*, Constanţa, Editura Aramis, 2002

Andonie, George S. – *Istoria matematicilor aplicate*, Bucureşti, Editura Academiei, 1971

Andonie, George S. – *Istoria matematicii în România*, 3 vol., Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1965–1967

Andreescu, Andreea; Lucian Nastasă; Andrea Varga – *Minorităţi etno-culturale. Mărturii documentare. Maghiarii din România (1956–1968)*, Cluj, Centrul de Resurse pentru Diversitate Etno-culturală, 2003

Andrei, Ştefan – *În anii ’80, Franţa a fost cel mai mare duşman al lui Ceauşescu!,* Bucureşti, „Jurnalul Naţional“, ediţie de colecţie, 4 februarie 2008

Anghelescu, Mircea – *Dicţionar de opere*, Bucureşti–Chişinău, Editura Litera Internaţional, 2004

Anghelescu, Mircea – *Introducere în opera lui Petre Ispirescu*, Bucureşti, Editura Minerva, 1987

Anghelescu, Mircea – *Ion Heliade Rădulescu: o biografie a omului şi a operei*, Bucureşti, Editura Minerva, 1986

Anghelescu, Mircea – *Preromantismul românesc*, Bucureşti, Editura Minerva, 1971

Anghelescu, Victoria – *Cik Damadian*, Bucureşti, „Adevărul literar şi artistic“, 6 august 2008

Ansel, Bernard D. – *European Adventurer in Tierra del Fuego: Julio Popper,* Pittsburgh, „Hispanic American Historical Review“, Duke University Press, vol. 50, februarie, 1970

Antoniu, D.; Cicoş, G. – *Vânătorul IAR-80, istoria unui erou necunoscut*, Bucureşti, Editura Modelism, 2000

Apostolescu, Cristian Ion – *Istoria românilor: sinteze, teste, mic dicţionar istoric*, Craiova, Editura Else, 2002

Arimia, Vasile şi Vasile Şimăndan – *Portrete politice din anii interbelici*, Bucureşti, „Magazin Istoric“, aprilie 1975

Armbruster, Adolf – *Viorica Cortez. Enciclopedia unei cariere*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1994
Astaloş, George – *Dicţionarul esenţial al exilului românesc. Dicţionar biobibliografic*, Bucureşti, Tritonic, 2001
Baba, Ioan – *Lexiconul artiştilor plastici români contemporani din Iugoslavia,* Editura Lumina, Pancevo, 1999
Babeş, Mircea; Calafeteanu, Ion; Popişteanu, Cristian – *Politica externă a României. Dicţionar cronologic*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1986.
Bâgiu, Lucian Vasile – *Valeriu Anania. Scriitorul,* Bucureşti, Editura Limes, 2006
Băileşteanu, Fănuş – *Personalităţi culturale româneşti din străinătate. Dicţionar*, Bucureşti, România Press,1999
Balacciu, Jana şi Chiriacescu, Rodica – *Dicţionar de lingvişti şi filologi români*, Bucureşti, Editura Albatros, 1978
Bălan, Ion – *Regimul concentraţionar din România 1945–1964,* Bucureşti, Biblioteca Sighet, Fundaţia Academia Civică, 2000
Bălan, S.; Mihăilescu, N. S. – *Istoria ştiinţei şi tehnicii în România. Date cronologice*, Bucureşti, Editura Academiei, 1985
Balotă, Nicolae – *Caietul albastru*, 2 vol., Editura Ideea Europeană, 2007
Banciu, Paul Eugen; Aquilina Birăescu – *Timişoara literară. Dicţionar biobibliografic*, Timişoara, Editura Marineasa, 2007
Bărboi, C. şi Mărgineanţu, D. – *Dicţionar antologic de poeţi şi dramaturgi*, Bucureşti, Editura Niculescu, 2001
Barbosa, Octavian – *Dicţionarul artiştilor români contemporani,* Bucureşti, Editura Meridiane, 1976
Bărbulescu, M.; Deletant D.; Hitchins K.; Papacostea Ş.; Teodor P. – *Istoria României*, Editura Corint, 2004
Bârlă, Graziela – *Personalităţi publice-politice*, Bucureşti, Editura Holding Reporter, 1996
Bârsan, Ion – *Conversaţii cu Dimitrie Cuclin*, Galaţi, Editura Porto Franco, 1995
Bejan, Vlad – *Românii din sudul Basarabiei*, Iaşi, Editura Fundaţiei Axis, 1998
Beldiman, Dana – *Armata şi Mişcarea Legionară (1927–1947),* Bucureşti, Institutul Naţional pentru Studiul Totalitarismului, 2002
Berciu-Drăghicescu, Adina; Ovidiu Bozgan – *O istorie a Universităţii Bucureşti (1864–2004)*, Editura Universităţii din Bucureşti, 2004
Bercovici, Israil – *O sută de ani de teatru evreiesc în România*, Bucureşti, Editura Integral, 1998
Betea, Lavinia – *Procese politice,* Bucureşti, „Jurnalul Naţional“, 12 iunie 2006
Bianu, Ioan şi Nerva Hodoş – *Bibliografia românească veche (1508–1830),* 4 vol., Bucureşti, Stabilimentul Grafic Socec, 1903, 1910, 1912, 1944.
Bogdan, Ioan – *Scrieri alese,* Bucureşti, Editura Academiei, 1968
Bogdan, N. A. – *Oraşul Iaşi. Monografie istorică şi socială ilustrată, 1913–1915*, ETP Tehnopress – versiune digitală, 1997
Boia, Lucian – *History and Myth in Romanian Consciousness,* Bucureşti, Central European University Press, 2001
Boia, Lucian – *Miturile comunismului românesc*, Bucureşti, Editura Nemira, 1998
Boldur, A. – *Muzica românească de azi*, Bucureşti, Cartea Sindicatului Artiştilor Instrumentişti din România, 1940
Boldur-Lăţescu, Gheorghe – *Genocidul comunist în România*, 4 vol., Bucureşti, Editura Albatros, 2003
Bologa, V.; Iszac, S. – *Fapte şi oameni din trecutul medicinei în patria noastră*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1962
Bolovan, P. şi Bolovan, I. – *Mişcări de populaţie şi aspecte demografice în România în prima jumătate a secolului XX,* Cluj, Editura Presa Universitară, 2007

Borgovan, Ioan A. – *Pompei Hărăşteanu,* Luduş, „Publicaţia“, 53/2006
Brăescu, Ion – *Clasicismul în teatru*, Bucureşti, Editura Meridiane, 1971
Brătianu, Gheorghe I. – *Marea Neagră de la origini până la cucerirea otomană,* Iaşi, Editura Polirom, 1999
Brezeanu, Stelian – *Identităţi şi solidarităţi medievale. Controverse istorice*, Bucureşti, Editura Corint, 2002
Brucan, Silviu – *Generaţia irosită*, Bucureşti, Editura Teşu, 2007
Bruhis, Mihail – *Rusia, România şi Basarabia. 1812, 1918, 1924, 1940*, Chişinău, Editura Universitas, 1992
Buculei, Toader – *Prezenţe brăilene în spiritualitatea românească. Mic dicţionar enciclopedic,* Brăila, Editura Libertatea, 1993
Bucur, Marin – *Istoriografia literară românească*, Bucureşti, Editura Minerva, 1973
Buescu, Corneliu – *Gheorghe Folescu*, Bucureşti, Editura Muzicală, 1966
Bujduveanu, T. – *Moscopole. Oraş aromânesc din Balcani – Aromanian Town in the Balkans*, Constanţa, Editura Cartea Aromână, 2006
Bulei, Ion; Marian, Ştefan – *România în pragul primului război mondial*, Bucureşti, „Magazin istoric“, august 1976
Burada, T. – *Istoria teatrului în Moldova*, Bucureşti, Editura Minerva, 1975
Buruiană, Anastasia – *Compozitori*, Chişinău, AŞM, Institutul Patrimoniul Cultural, 2007
Busuioc, N. – *Scriitori şi publicişti ieşeni contemporani. Dicţionar (1945–2002)*, Iaşi, Editura Vasiliana, 2002
Buzilă, Boris – *Din istoria vieţii bisericeşti din Basarabia,* Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Române, 1996
Buzilă, Serafim – *Interpreţi din Moldova. Lexicon enciclopedic (1460–1960),* Chişinău, Editura Arc, Museum, 1996
Callimachi, Scarlat – *Căderea Babilonului*, Bucureşti, ESPLA, 1956
Călinescu, Constanţa şi Faiter, Ion – *Dimensiunile unor vocaţii*, Constanţa, Biblioteca Judeţeană Constanţa, 1979
Călinescu, G. – *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Bucureşti, Fundaţia Regală pentru Literatură şi Artă, 1941
Câmpineanu, Victor – *Mitropolitul Sava Brancovici. Legăturile cu Rusia şi lupta sa împotriva cotropitorilor turci*, Bucureşti, în „B.O.R.“, LXXIII nr. 6/1955
Caragiani, I. – *Studii istorice asupra românilor din Peninsula Balcanică*, Bucureşti, Editura Profile, 2001
Caraman Fotea, Daniela – *Meridianele cântecului*, Bucureşti, Editura Muzicală, 1989
Caraman Fotea, Daniela şi Titus Andrei – *Alternative pop-dance*, Bucureşti, Editura Humanitas, seria Humanitas Educaţional, 2003
Caranfil, Tudor – *Dicţionar de filme româneşti. Lungmetraje de ficţiune*, Chişinău-Bucureşti, Editura Litera Internaţional, 2002
Carol, Anne; Garrigues, Jean; Ivernel, Martin – *Dicţionar de istorie a secolului XX*, traducere: Simona Ceauşu, Constantin Vlad, Bucureşti, Editura All, colecţia All Educational, 2000
Cartojan, Nicolae – *Istoria literaturii române vechi*, Bucureşti, Editura Minerva, 1980.
Catalan, Gabriel şi Mircea Stănescu – Scurtă istorie a Securităţii, Bucureşti, „Sfera Politicii“, nr. 109/2004
Ceaicovschi-Mereşanu, Gleb – *Învăţământul muzical din Moldova de la origini până la sfârşitul secolului XX*, Chişinău, Editura Grafema Libris, 2005
Cemortan, L. – *Teatrul şi dramaturgia naţională din Republica Moldova în perioada deceniilor 1920–1970*, Chişinău, 1993

Cemortan, L. – *Teatrul Naţional din Chişinău (1920–1935). Schiţă istorică*, Chişinău, Editura Epigraf, 2000
Cernăteşti, Puiu – *Remember Ion Popescu Gopo*, Bucureşti, „Observatorul", 25 noiembrie 2004
Cernovodeanu, Dan – *Ştiinţa şi arta heraldică în România*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1977
Cernovodeanu, Paul şi Marian Ştefan – *Pe urmele Magherilor*, Bucureşti, Editura Sport Turism,1983
Chalfen, Israel, transcription Maximilian Bleyleben – *Celan Paul: A Biography of His Youth*, New York, Persea Books, 1991
Chihaia, Lăcrămioara; Lucia Cifor; Alina Ciobanu; Mircea Ciubotaru; Doina Cobet; Eugenia Dima; Cristina Florescu; Maria Teodorovici şi Constantin Teodorovici – *Dicţionarul enciclopedic ilustrat*, Chişinău, Editura Cartier, 1999
Chindriş, Ioan – *Chipuri din hronicul neamului*, Bucureşti, Editura Albatros, 1977
Chiper, Ioan – *România şi Germania nazistă. Relaţiile româno-germane între comandamentele politice şi interesele economice (ianuarie 1933– martie 1938),* Bucureşti, Editura Elion, 2000
Chiriac, Al. – *Membrii sfatului ţării (1917–1918). Dicţionar*, Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Române, 2001
Chiva, Ionuţ; Adrian Şchiop – *Boierii comunişti (interviu cu Dimitrie Callimachi, fiul lui Scarlat Callimachi)*, Bucureşti, „Prezent", 21 noiembrie 2006
Cimpoi, Mihai – *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia,* Chişinău, Editura Arc, 1997
Ciobanu, Nicolae – *Armand Călinescu. Jertfă pentru liniştea şi independenţa ţării. «Omul de oţel» împotriva Gărzii de Fier*, Bucureşti, „Dosarele Istoriei", iunie 1999
Ciobanu, Nicolae; Zodian, Vladimir; Mara, Dorin – Enciclopedia primului război mondial, Bucureşti, Editura Teora, 2000
Ciobanu, T. – *Domnitori şi regi de seamă din istoria poporului român*, Timişoara, Editura Excelsior, 2000.
Ciobanu-Vieru, Valerian – *Popas la Valea Adâncă*, Chişinău, Editura Pontos, 2005
Ciupală, Alin – *Femeia în societatea românească a secolului al XIX-lea*, Bucureşti, Editura Meridiane, 2003
Coja, Ion – *Legionarii noştri*, Bucureşti, Editura UMC, 2001
Cojocaru, Constantin – *Brâncoveni, cuib şi leagăn al marilor Basarabi*. Monografie, Slatina, Editura Didactic Press, 2006
Colan, Horia – *Dezvoltarea ştiinţelor tehnice după Marea Unire (1918–1940),* Bucureşti, „Noema", 1/2003
Colan, Horia – *Sur quelques anciens travaux roumains dans le domaine de la métallographie*, Bucureşti, Academia Română, „Revue Roumaine des Sciences Techniques-Métallurgie", 2/1964
Colan, Horia şi Mihăilescu, T. – *Institutul Politehnic Cluj, 1948–1973. Itinerar istoric. Realizări. Perspective. Începuturile şi dezvoltarea învăţământului tehnic în Cluj*, „Noema" vol II, nr. 1/2003, 1974
Colesnic, Iurie – *Basarabia necunoscută*, 6 vol., Chişinău, Editura Museum, 1993–2006
Colesnic, Iurie – *Femei din Moldova. Enciclopedie*, Chişinău, Editura Museum, 2000
Coman, Pr. prof.; Ioan, G. – *Scriitori bisericeşti din epoca străromână*, Bucureşti, Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1979
Comarnescu, Petru – *Curente în arta romanească modernă a sec. XX. Stilistica lui Petraşcu, Pallady şi Dărăscu,* Bucureşti, „Arta plastică" nr. 1/1966
Comşa, N. şi Teodor Seiceanu – *Dascălii Blajului 1754–1948*, Bucureşti, Editura Demiurg, 1994
Condraţchi, Silvia – *O pionieră a aviaţiei româneşi: Nadia Russo,* Chişinău, „Timpul", nr. 352/2006
Conea I. – *Basarabii de Argeş. Despre originea lor teritorială şi etnică,* Bucureşti, „Magazin istoric", nr. 5/1987

Constantin Gheorghe, Miliana Şerbu – *Miniştrii de Interne (1862–2007). Mică enciclopedie*, Bucureşti, Editura Ministerului Internelor şi Reformei Administrative, 2007.
Constantin, Tudor V. – *Bâzu Cantacuzino – prinţul aşilor,* Bucureşti, Editura Modelism, 2000
Constantinescu, Miron; Ovidiu Bădina şi Gall Ernö – *Gândirea sociologică din România*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1974
Constantiniu, Florin – *O istorie sinceră a poporului român,* Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 1997
Corciovescu, Cristina; Bujor T. Râpeanu – *Cineaşti români*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1996
Cosma, Octavian Lazăr – *Opera românească. Privire istorică asupra creaţiei lirico-dramatice*, 2 vol., Bucureşti, ESPLA, 1962
Cosma, Octavian Lazăr – *Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti la 140 de ani*, Bucureşti, Editura Universităţii. Naţionale de Muzică, 2008
Cosma, Viorel – *Muzicieni români. Lexicon*, Bucureşti, Editura Muzicală, 1970
Costea, Ştefan; Maria Larionescu şi Ion Ungureanu – *Sociologia românească contemporană*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1983
Dalametra, I.; Ștefan Mihăileanu – *Dicţionar macedo-român*, Bucureşti, Academia Română, 1910
Dănilă, Aurelian – *Opera din Chişinău*, Chişinău, Editura Prut Internaţional, 2005
Daşkov, S. B. – *Dicţionar de împăraţi bizantini*. Traducere de Viorica Onofrei, Dorin Onofrei, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1999
Datcu, Iordan – *Dicţionarul etnologilor români*, 2 vol., Bucureşti, Editura Saeculum I.O., 1998
Datcu, Iordan; S.C. Stroescu – *Dicţionarul folcloriştilor. Folclor literar românesc*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1979
Datcu, Iordan – *Dicţionarul folcloriştilor. Folclor muzical, coregrafic şi literar românesc,* Bucureşti, Editura Litera, 1983
Deac, Iuliu – *Dicţionar enciclopedic al matematicienilor*, vol I-IV, Editura Universităţii din Piteşti, 2001
Deac, Mircea – *Impresionismul în România*, Bucureşti, Editura Meridiane, 1975
Deac, Mircea – *50 de ani de pictură (1890–1940). Dicţionarul pictorilor din România*, Bucureşti, Oficiul de Informare Documentară pentru Industria Construcţiilor de Maşini, 1996
Deletant, Dennis – *Hitler's Forgotten Ally: Ion Antonescu and His Regime*, Romania, 1940–1944, Londra, Palgrave Macmillan, 2006
Deletant, Dennis; M.E. Sharpe – *Ceauşescu and the Securitate. Coercition and Dissent in Romania (1965–1989),* New York, Armonk, 1995
Deletant, Dennis – *România sub regimul comunist*, Bucureşti, Fundaţia Academia Civică, 1997
Deveau, Scott – *Canadian poet Irving Layton dies at 93,* Toronto, „The Globe and Mail", nr. 4, ianuarie 2006
Dinulescu, Constanţiu; Valentin Gherghel şi Laurenţiu Stan – *Dicţionar istoric. Pentru examenul de capacitate şi bacalaureat*, Piteşti, Editura Paralela 45, 1999
Dinulescu, Ştefan – *Viaţa şi activitatea mitropolitului Ţării Româneşti Antim Ivireanul*, Cernăuţi, revista „Candela", 1986
Djindjihaşvili, Fanny – *Antim Ivireanul, cărturar umanist*, Iaşi, Editura Junimea, 1982
Djuvara, Neagu – *Iarăşi despre Negru Vodă şi Descălecătoare,* Bucureşti, „Magazin Istoric", nr. 8/2000
Dobrescu, Emilian M.; Mureşan, Maria; Bodea, Gabriela; Mureşan, Dumitru – *Dicţionar de istorie economică şi istoria gândirii economice*, Bucureşti, All Beck, 2005
Drăgoescu, Dragoş – *Arma politică a reabilitărilor. Caruselul crimelor şi liderii comunişti români,* Bucureşti, „Dosarele Istoriei" 2/I, 1996
Dragomir, Silviu – *Avram Iancu*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1965

Drăgulin Pr. Dr., Gheorghe I. – *Teologi români de seamă din prima jumătate a veacului al XIX-lea*, Bucureşti, „Studii teologice“, seria a II-a, iulie-august/1991
Dumitrescu, Nicolae – *Ploieşti, orizonturi culturale,* Ploieşti, Editura Lumina Tipo, 2005
Dumitrescu-Staia, Venera E. – *In Memoriam Cella Delavrancea (1887–1991),* Montréal, „Observatorul“, 12 februarie 2002
Duţu, Al. şi Retegan, M. – *Război şi societate*, Bucureşti, Editura RAO, 2000
Duţu, Alexandru; Dobre Florica şi Loghin Leonida – *Armata Română în al doilea război mondial (1941–1945). Dicţionar Enciclopedic,* Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1999
Eremia, Anatol – *Unitatea patrimoniului onomastic românesc. Toponimie. Antroponimie,* Chişinău, Centrul Naţional de Terminologie, Editura Iulian, 2001
Esinencu, Alexandru – *Lideri ai economiei naţionale*, Chişinău, Editura Esin & Co., 2005
Eskenasy, Victor – *La dispariţia violoncelistului Radu Aldulescu*, Bucureşti, Editura Polirom, „Suplimentul de cultură“, nr. 69 / 25–31 martie 2006
Eşan, Ioan – *Maeştrii culiselor secrete. File din istoria spionajului*, Bucureşti, Editura Logos, 1997
Fransua, Alexandru – *Istoria Politehnicii din Bucureşti, a Facultăţii de Electrotehnică*, Bucureşti, Universitatea Politehnica, 1995
Filotti, Alexandru Gabriel – *Frontierele românilor*, Brăila, Editura Istros, 2007
Fonseca, Cosimo Damiano – *Addio ad Adamesteanu che fece rinascere Heraclea*, „Repubblica“, 22 ianuarie 2004
Frangopol, Petre T. – *Elite ale cercetătorilor din România. Matematică, fizică, chimie*, Cluj, Editura Casa Cărţii de ştiinţă, 2004
Fornade, Dan – *Who's Who – Românii din America, 500 de personalităţi din S.U.A. şi Canada*, Montréal, Editura Danway Publications, 2000
Frunză, Victor – *Istoria stalinismului în România*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1990
Găină, Alexandru – *Astronomi din Basarabia,* Chişinău, „Moldova Suverană“, 24 ianuarie 1995
Găină, Alexandru – *Matematicieni din Basarabia*, Chişinău, „Foaie matematică“, nr. 1/1996
Galloway, George şi Bob Wylie Downfall – *The Ceausescus and the Romanian Revolution*, Londra, Futura Publications, 1991
Gane, Constantin – *Trecute vieţi de doamne şi domniţe*, 2 vol., Bucureşti, Fundaţia pentru literatură şi Artă Regele Carol II, 1935
Geller, Iaacov – *Rezistenţa spirituală a evreilor români în timpul Holocaustului*, Bucureşti, Editura Hasefer, 2004
Geneş, George – *Dicţionar istoric*, Piteşti, Editura Carminis, 2002
Georgescu, Haralambie – *Dicţionarul enciclopedic militar*, 2 vol., Bucureşti, Editura Academiei de Inalte Studii Militare, 1996–1997
Georgescu-Tistu, Nicolae – *Les bibliothèques et la bibliographie roumaine*, Paris, Librairie Ancienne Honoré Champion, 1927
Gherman, Ion – *Românii din jurul României*, Bucureşti, Editura Vremea, 2003
Ghibu, Onisifor – *Pe baricadele vieţii în Basarabia revoluţionară (1917–1918). Amintiri*, Chişinău, Editura Universitas, 1992
Ghibu, Onisifor – *Pentru o pedagogie românească. Antologie de scrieri pedagogice*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1977
Ghibu, Onisifor – *Portrete pedagogice,* Bucureşti, Editura Universala Alcalay, 1932
Ghinolu, Ion – *Panteonul românesc. Dicţionar*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2001
Giurcă, Marin – *Portrete călărăşene*, Călăraşi, Editura Alas,1993
Giurescu, C. – *România în al doilea război mondial*, Bucureşti, Editura ALL, seria ALL Istoric, 1999
Giurescu, C. şi Dinu C. Giurescu – *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi*, Bucureşti, Editura Ştiinţifi că, 1975

Giurescu, Dinu C.; Matei, Horia C.; Nicolescu, Nicolae C. – *Istoria României în date,* Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2003.
Gross, Peter – *Mass-media şi democraţia în ţările Europei de Es*t, Bucureşti, Editura Polirom, 2004
Haan, Francisca de, Krasimira Daskalova, Anna Loutfi – *Biographical Dictionary of Women's Movements and Feminisms in Central, Eastern, and South Eastern Europe: 19th and 20th Centuries, Central European University Press,* 2006
Hangiu, I. – *Dicţionar al presei literare româneşti (1790–1982),* Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1987
Harţuche-Vicol, Ana Maria – *Istoricul pinacotecii oraşului Brăila*, Brăila, în „Istros", V/1987
Heinen, Armin – *Legiunea „Arhanghelul Mihail". Mişcare socială şi organizaţie politică. O contribuţie la problema fascismului internaţional,* Bucureşti, Editura Humanitas, 1999
Hitchins, Keith – *The Romanians, 1774– 1866*, Oxford, Clarendon Press, 1996
Hitchins, Keith – *România (1866–1947)*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1998
Hogg, Ian V. – *Dicţionarul marilor bătălii,* traducere de Ligia Caranfil, Bucureşti, Editura Artemis, 2000
Holban, Ioan – *Istoria literaturii române contemporane*, 3 vol., Iaşi, Editura TipoMoldova, 2006
Horia, Vintilă – *Dicţionarul papilor,* traducere de Ana Vădeanu, Bucureşti, Saeculum I.O., 1999
http://acad.moldnet.md/
http://altmarius.weblog.ro/2008-05-31/390201/Dictionar-al-ziaristilor-dinsecolul-al-XIX-lea
http://biblior.net/istoria-literaturii-romane/
http://doctorate.ulbsibiu.ro/obj/documents/CV
http://membres.lycos.fr/romanianamericana/
http://national.is.edu.ro/
http://port.ro/
http://www.antipa.ro/
http://www.artnet.com/library/
http://www.asm.md
http://www.biochimie.lx.ro/biografi e/
http://www.bjbc.ro/publicatii
http://www.bnrm.md/publicatii/
http://www.bucuresteni.ro/
http://www.cdep.ro/pls/parlam/
http://www.cs.ubbcluj.ro/
http://www.fi lmoteca.ro/actor/
http://www.cinemagia.ro/actori/
http://www.cinemarx.ro/persoane/
http://www.classicalarchives.com/composers
http://www.cnaa.md/person
http://www.compendium.ro
http://www.crispedia.ro
http://www.cs.ubbcluj.ro
http://www.festivalenescu.ro/eng/artisti/
http://www.fi lmoteca.ro
http://www.fi n.ase.ro/
http://www.fondationmatteidogan.org
http://www.gov.md
http://www.ici.ro/romania/en/cultura/
http://www.mapn.ro/fotodb/ministrii
http://www.marxisthistory.org-Early-American-Marxism

http://www.nationmaster.com/encyclopedia/List-of-Romanian-Jews
http://www.polirom.ro/catalog/autori/
http://www.referatele.com/.../Matematica-siinvatamantul-matematic-in-Romania-intre-1918-si-1949
http://www.romaniaculturala.ro
http://www.romanianjewish.org/ro/realitatea_evreiasca
http://www.stdb.ro/arta/
http://www.tnb.ro
http://www.worldwar2.ro
http://www.ziare.com/comentopedia/
http://www.youtube.com
Iancu, Napoleon Toma – Dicţionarul actorilor de film, Bucureşti, Editura Ştiinţifi că şi Enciclopedică, 1977
FIeva, Nicolae şi Ovidiu Vişan Mehedinţi – *Timp şi istorie*, Drobeta Turnu Severin, Editura Hermes, 1994
Ignat, Mircea – *Ingineria electrică românească în perioada 1940–1947. Începutul distrugerii instituţiilor şi elitelor*, Bucureşti, „Noema" vol. III, 1/2004
Ionescu, Ghiţă – *Communism in Romania (1944–1962),* Londra, Oxford University Press,1964
Ionescu, Radu – *Nicolae Dărăscu,* Bucureşti, Editura Meridiane, 1987
Ionescu, Şerban N. – *Who Was Who in Twentieth-Century Romania*, New York, East European Monographs, Boulder Publishing House, 1994
Ionescu, Şerban N. – *Who Was Who in Twentieth-Century Romania*, New York, Boulder Publishing House, East European Monographs, 1994
Ionescu, Ştefan – *Bucureştii în vremea fanarioţilor*, Cluj, Editura Dacia, 1974.
Ioniţoiu, Cicerone – *Cartea de aur a rezistenţei româneşti împotriva comunismului*, 2 vol., Bucureşti, Editura Tipografia Hrisovul, 1995-1996
Iordăchescu, Dan – *Un drumeţ al cântului. Scrieri autobiografice*, Bucureşti, Editura Eminescu, 1990
Iorga, Nicolae – *Istoria Bisericii româneşti şi a vieţii religioase a românilor*, 2 vol., Bucureşti, Universitatea din Bucureşti, 2005
Iorga, Nicolae – *Istoria învăţământului românesc*, Bucureşti, Editura Minerva, 1971
Iorga, Nicolae – *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, 3 vol., Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1969
Jianu, Ionel – *Artiști români în Occident*, Bucureşti, Editura Logos şi Institutul Naţional pentru Memoria Exilului Românesc, 2005.
Kazhdan, Alexander P. – *Oxford Dictionary of Byzantium*, Oxford University Press, 1991
Kellogg, Frederick – *The Road to Romanian Independence*, West Lafayette SUA, Purdue University Press, 1995
Lăcustă, Ion – *De la o unire la alta: memorie sau memorialişti (1859–1918),* Bucureşti, Editura Albatros, 2005.
Lane, Thomas A – *Biographical Dictionary of European Labor Leaders*, Westport, Greenwood Press, 1995
Lazăr, Virgil – *Ilie Lazăr. Consecvenţa unui ideal politic, Bucureşti*, „România Liberă", nr. 9, octombrie 2008
Lecca, Octav-George – *Dicţionar istoric, arheologic şi geografic al României*, Bucureşti, Editura Universul, 1937
Lechinţan, Vasile – *Oficiali de stat români din Transilvania (1368–1918). Dicţionar,* Cluj-Napoca, Argonaut, 2003
Lefter, Ion Bogdan – *Mic dicţionar de scriitori bucureşteni din secolul XIX sau Despre cum se trăia altădată fala de a reprezenta Capitala,* Piteşti, Editura Paralela 45, 2001

Lipan, Vasile – *Paulina Cruceanu – prima farmacistă din Romania (130 de ani de la naşterea sa),* Bucureşti, Editura Impex '92, 1995
Liţu, M. – *Iacob Cihac (1800–1888). Iniţiatorul primului curs de chirurgie,* Iaşi, în „Jurnalul de Chirurgie", Nr. 2/2008, vol. 4
Livezeanu, Irina – *Cultural Politics in Greater Romania: Regionalism, Nation Building and Ethnic Struggle, 1918–1930,* Ithaca, New York, Cornell University Press, 2000
Lupu, Marin – *Dicţionar de istorie pentru elevi*, Focşani, Editura Terra, 2001
Luttwak, Edward Nicolae – *Coup d'etat: A practical handbook*, Cambridge Massachussets, Harvard University Press, 1980
Macarovici, Constantin Gh. şi Georgeta Munteanu – *Raluca Ripan,* Bucureşti, Editura Ştiinţifi că şi Enciclopedică, 1982
Maftei Ionel – *Un enciclopedist: Dimitrie Alexandresco. 155 de ani de la naştere* – 05-10-2005, Iaşi, „Evenimentul" regional al Moldovei," 27 iunie 2009
Maftei, Ionel – *Actorul Miluţă Gheorghiu. 105 ani de la naştere,* Bucureşti, „Evenimentul zilei", 9 octombrie 2002
Maftei, Ionel – *Personalităti ieşene,* Iaşi, Comitetul Judeţean de Cultură, 1972
Magda, Ileana – *Scrisori de la cititori: Gligor Popi, legenda vie a culturii. Omagiu la împlinirea celor 85 de ani de viaţă*, Bucureşti, „Curierul naţional" nr. 11/1999
Majuru, Adrian – *Familia Minovici. Universul spiritual*, Bucureşti, Editura Institutului Cultural Român, 2005
Malinschi, V. – *Economiştii la Academia Română*, 2 vol., Bucureşti, Editura Academiei, 1994
Mamina, Ion; Ioan Scurtu – *Guverne şi guvernanţi (1916–1938),* Bucureşti, Editura Silex, 1996
Mamina, I. – *Monarhia constituţională în România. Enciclopedie politică (1866–1938),* Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2000
Manea, Mihai – *Mic dicţionar de termeni istorici*, Bucureşti, Editura All, 1999
Manolescu, Florin – *Enciclopedia exilului literar românesc (1945–1989: scriitori, reviste, instituţii, organizaţii)*, Bucureşti, Editura Compania, 2003.
Manolescu, Florin – *Literatura S.F.*, Bucureşti, Editura Univers, 1980
Marcello, Ronald E. – *Oral History Project – Alex Vraciu,* University of North Texas, 1994
Marin, Gheorghe Gaston – *În serviciul României lui Gheorghiu-Dej. Însemnări din viaţă*, Bucureşti, Editura Evenimentul Românesc, 2000
Marin, Mihai – *Cazul Patapievici. Războiul agenţilor secreţi. Tradiţia trădării*, în „Curentul", 12 august 2008
Matei, Horia C. – *Enciclopedia antichităţii*, Bucureşti, Editura Meronia, 2004
Matei, Horia C.; Neguţ, Silviu; Nicolae, Ion – *Enciclopedia statelor lumii*, Bucureşti, Editura Meronia, 2005
Matei, Horia C. – *Lumea antică. Mic dicţionar biografic*, Bucureşti, Editura Danubius, 1991
Matei, Horia C. – *Istoria României în date*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1971, ediţie revăzută, 2003
Matei, Rodica; Gheorghe D. Anghel – *Expoziţie omagială 1904–1966,* Bucureşti, Muzeul de Artă – Album–catalog, 2009
Mârza, Iacob – *Şcoală şi naţiune (Şcolile din Blaj în epoca renaşterii naţionale),* Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1987
Mihalache, Marin – *Pictura românească în imagini*, Bucureşti, Editura Meridiane, 1970
Mihăescu, Doru – *Bucovina şi Basarabia*, Iaşi, Editura Tehnopress, 2005
Mihăiţă, Mihai; Florin Teodor Tănăsescu şi Mihai Olteneanu – *Repere ale ingineriei româneşti,* Editura AGIR, 2000
Mihail, Pr. Paul – *Pagini despre Basarabia. Mărturii de spiritualitate românească din Basarabia,* Chişinău, Editura Ştiinţa, 1993

Mioc, Marius – *Revoluţia fără mistere. Începutul revoluţiei române: cazul László Tökés*, Timişoara, Editura Almanahul Banatului, 2002
Mircioiu, Crişan şi Şerban Polverejan – *Ghibu Onisifor – Amintiri despre oameni pe care i-am cunoscut*, Cluj, Editura Dacia, 1974
Mitican, Ion – *Evreii din Târgul Cucului*, Iaşi, Editura Tehnopress, 2005
Morărescu, Dulciu – *Personalităţi din alte ţări despre România. Dicţionar*, Bucureşti, Editura Paideia, 1997
Moraru, Anatol – *Literatura română postbelică (Integrări, valorificări, reconsiderări),* Chişinău, Firma editorial-poligrafică Tipografia centrală, 1998.
Moraru, P. – *Basarabia, basarabenii şi serviciile secrete (1918–2005). Dicţionar alfabetic.* Chişinău, Editura Tipografia Elena, 2005
Moşoia, Cătălin – *Jurnalism de ştiinţă,* Bucureşti, Editura Tritonic, 2007
Murariu, Ioan – *Dicţionar de arhaisme şi termeni istorici,* Bacău, Editura Vasile Pârvan, 2002
Mureşan, Ovidiu – *De la antichitatea târzie la amurgul Evului Mediu (sec. IV–XIII)*, Cluj-Napoca, Editura Todesco, 2004
Mureşanu, Camil – *Laicism şi religiozitate în cultura românească interbelică*, Cluj, Institutul de Istorie George Bariţ, 2002
Murgescu, Costin – *Mersul ideilor economice la români*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1994
Nagy-Talavera, Nicholas M. – *The Green Shirts and the Others: A History of Fascism in Hungary and Rumania,* Stanford University, Hoover Institution Press, 1970
Neagoe, Stelian – *Istorici români de azi: mică enciclopedie*, Bucureşti, Editura Machiavelli, 2003
Neagoe, Stelian; Petculescu, Constantin; Arvatu, Cristina – *Enciclopedia istoriei politice a României: 1859–2002,* Bucureşti, Editura Institutului de Ştiinţe Politice şi Relaţii Internaţionale, 2003
Negrea, Ştefan – *Istoria biologiei în perioada interbelică (1918–1940),* Bucureşti, „Noema" nr. 2/2003
Nestorescu-Bălceşti, Horia – *Enciclopedia ilustrată a francmasoneriei din România*, 3 vol., Bucureşti, Centrul Naţional de Studii Francmasonice, 2005
Netea, Vasile – *Spre unitatea statală a poporului român. Legăturile politice şi culturale între anii 1859–1918*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1979.
Neumann, Victor – *Tentaţia lui homo europaeus. Geneza ideilor moderne în Europa Centrală şi de Sud-Est,* Iaşi, Editura Polirom, 2006.
Neumann, Victor – *Istoria evreilor din România. Studii documentare şi teoretice,* Timişoara, Editura Amarcord, 1996.
Nicola, Traian – *Valori spirituale tutovene*, 5 vol., Bârlad, Editura Sfera, 2003
Nicolescu, Constantin D. – *Calvarul neamului românesc după 23 august 1944*, Iaşi, Editura Polirom, 1993
Nicolescu, N. – *Şefii de stat şi de guvern ai României. 1850–2003. Mică Enciclopedie*, Bucureşti, Editura Meronia, 2003
Nicu, Alexe; Valentin Costandache; Anghel Vrabie şi Teodor Roibu – *Enciclopedia educaţiei fizice şi sportului din România – sursă de informare profesională, învăţare şi creaţie socială*, 4 vol., Bucureşti, Editura Aramis, 2002
Nistor, Simona – *Miliţa Petraşcu,* Bucureşti, Editura Meridiane, 1973
Nedelcu, Florea – *De la Restauraţie la Dictatura Regală*, Cluj, Editura Dacia, 1981
Nistor, I. – *Originea românilor din Balcani şi Valahiile din Tessalia şi Epir*, Bucureşti, Editura Domino, 2003
Nuţu, Roşca – *Închisoarea elitei româneşti. Compendiu*, Sighetul Marmaţiei, Aska Grafika, 2006
Olteneanu, Mihai în „Univers ingineresc" 6/2003 – despre Negoiţă Dănăilă; 4/2003 – despre Plautius Andronescu; 5/2003 – despre Radu Botezatu; 8/2003 – despre Traian Săvulescu; 9/2003 – despre Elie Radu, Radu Voinea; 10/2003 – despre Mircea Petrescu; 13/2003 – despre Aurelian Stan,

Dimitrie Leonida; 15/2003 – despre Petre I. Antonescu, Aristide Dodu; 16/2003 – despre C.A. Dissescu; 17/2003 – despre George I. Lahovary; 18/2003 – despre Matei G. Marinescu; 19/2003 – despre Anton Şesan; 20/2003 – despre Elie Radu; Gheorghe Petriceanu; 21/2003 – despre Gheorghe Spacu; 22/2003 – despre Tudor D. Ionescu; 23/2003 – despre Paul Cristian Olaru; 24/2003 – despre Vladimir Popovici, Elisa Leonida Zamfirescu; 1/2004 – despre George Panaitescu; 3/2004 – despre Martin Bercovici; 4/2004 – despre Remus Răduleţ; 5/2004 – despre Gheorghe Asachi; 6/2004 – despre Alexandru A. Codarcea, Alexandru Diacon, Eugeniu Pavel; 7/2004 – despre Radu Manicatide, Romeo Butnaru; 9/2004 – despre Octavian Popa, Dorin Pavel; 10/2004 – despre Anghel Saligny; 11/2004 – despre Constantin C. Teodorescu; 12/2004 – despre Anton D. Constantinescu, Dorin Pavel, Vinicius Constantin Brătescu; 13/2004 – despre Dragomir Hurmuzescu; 14/2004 – despre Mircea Ieremia; 15/2004 – despre Emilian Bratu şi Pagini din istoria aviaţiei româneşti;16/2004 – despre Nicolae Malaxa şi Pagini din istoria aviaţiei româneşti; 17/2004 – despre Dumitru Dumitrescu, Gheorghe Ilie; 20/2004 – despre Hermann Oberth; 21/2004 – despre Gheorghe Manea; 22/2004 – despre Vasile Velican, Aurel Daraban; 23/2004 – despre Mihail Manoilescu; 1/2005 – despre Nicolae Vasilescu-Karpen; 2/2005 – despre Petrache Poenaru; 3/2005 – despre Traian Vuia; 5/2005 – despre Ion S. Antoniu; 7/2005 – despre Ioan S. Gheorghiu; 8/2005 – despre Alexandru I. Proca; 9/2005 – despre Constantin Ghiulai; 10/2005 – despre Şerban Ţiţeica; 11/2005 – despre Eugen Bădărău; 12/2005 – despre Aurel Avramescu; 13/2005 – despre Alexandru Dimitrie Bitang; 14/2005 – despre Gleb Drăgan, Dumitru Minovici; 16/2005 – despre Ionel I. Purica, Ştefan Grosu; 17/2005 – despre Ştefan I. Procopiu; 18/2005 – despre Ştefan Grosu; 19/2005 – despre Constantin Buşilă; 20/2005 – despre Tiberiu Dimitrie Babeu, Grigore Brişcu; 21/2005 – despre Ştefan Georgescu-Gorjan; 22/2005 – Dr.ing. Teodor Gh. Negoiţă s-a întors din Antarctica; 2/2006 – despre Ion Ionescu-Bizeţ; 3/2006 – despre E. Bacaloglu; 5/2006 –Centenarul aviaţiei române; 6/2006 – despre Grigore Moisil; 10/2006 – despre Corneliu Cassasovici; 11/2006 – despre Dumitru Prunariu; 14/2006 – despre Decebal Anastasescu, Nicholas Georgescu-Roegen; 15/2006 – despre Eugen Angelescu; 16/2006 – despre Henri Coandă, Petru Ghenghea; 17/2006 – despre Petru Ghenghea; 21/2006 – despre Dan Ghiocel; 23/2006 – despre Horia Colan; 24/2006 – despre Dan Mateescu;

1/2007 – despre Victor Atanasiu; 4/2007 – despre Gheorghe Cartianu; 5/2007 – despre Iulian Dogaru; 6/2007 – despre Nicolae Petrulian; 8/2007 – 135 de ani de învăţământ de marină. Marinari ingineri în ştiinţa românească şi despre Ioan Ursu, N.I. Manolescu; 10/2007 – despre Coriolan Drăgulescu; 11/2007 – despre Radu Prişcu; 12/2007 – Din istoria ingineriei româneşti; 14/2007 – despre Nicolae Budişan; 16/2007 – despre Petrache Poenaru, Ioan Vladea; 17/2007 – despre Gheorghe Ionescu-Şişeşti, Constantin Ionescu; 18/2007 – Gabriel Victor Popescu; 19/2007 – despre Gheorghe Duca, Octavian Coşovliu; 20/2007 – despre Elisa Leonida Zamfirescu; 24/2007 – despre Ion Gh. Popescu-Zeletin, Traian Raicu; 1/2008 – despre Mario Duma; 4/2008 – Personalităţi ale familiei Leonida; 7/2008 – despre Constantin P. Olănescu; 8/2008 – despre Şerban Ţiţeica; 9/2008 – despre C.I. Popovici; 10/2008 – despre Petre S. Aurelian; 12/2008 – despre Marin Bănărescu; 15/2008 – despre Gheorghe Lazăr, Mircea D. Raţiu, Marta Stan; 16/2008 – despre Elie Radu; 17/2008 – despre Gheorghe Balş; 18/2008 – despre Mircea Cazacu; 19/2008 – despre Vasile Cătuneanu; Ioan Bejan; 20/2008 – despre Dragomir Hurmuzescu, Octavian Pruteanu; 21/2008 – despre Gavril Creta; 22/2008 – despre Gheorghe Cartianu, George Emil Palade; 23/2008 – despre Florea Chiriac; 24/2008 – despre Constantin N. Dinculescu; 1/2009 – despre Petrache Poenaru, Corneliu Ungureanu; 2/2009 – despre Dumitru Fodor; 3/2009 – despre Niculae Gh. Constantinescu; 4/2008 – despre Toma Alexandru Romulus; 5/2008 – despre Ecaterina Ciorănescu Neniţescu; 6/2009 – despre Ilie Murgulescu; 7/2009 – despre Constantin I. Aramă, Teodor Gheorghe Negoiţă; 9/2009 – despre Oliviu Rusu, Pavel Eugen Diniş; 10/2009 – despre Remus Răduleţ; 11/2009 – despre Petre P. Teodorescu; Adelaida Mateescu; 12/2009 – despre Ioan Novac; 14/2009 – despre Mihai Konteschweller.

Onciulescu, Radu; P. Dumitru – *Contribuţii la dezvoltarea învăţământului din Banat,* Timişoara, Casa Corpului Didactic, 1976
Oprescu, George – *Manual de istoria artei. Realismul. Impresionismul*, Bucureşti, Editura Meridiane, 1986
Oprescu, George – *Sculptura Românească*, Bucureşti, Editura Meridiane, 1965
Oprescu, George – *G. Petraşcu, Bucureşti*, Academia Română, Publicaţiile Fondului Elena Simu, Imprimeria Naţională, 1940
Opriş, Ioan I. C. – *Radu Florescu. Necrolog şi lista de lucrări*, Constanţa, „Pontica" XXXVII– XXXVIII, 2004-2005
Oprişiu, Mircea şi Ion Mariş – *Mic dicţionar cu personalităţi care s-au născut, au trăit şi au creat, ori au avut legături cu meleagurile sibiene*, Sibiu, Biblioteca ASTRA, 1997
Ornea, Z. – *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească,* Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Române, 1995
Ornea, Z. – *Curentul cultural de la Contemporanul*, Bucureşti, Editura Minerva, 1977
Păcurariu, Mircea – *Dicţionarul Teologilor Români,* Ed. Univers Enciclopedic, Bucureşti, 1996
Păcurariu, Pr. Mircea – *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Chişinău, Editura Ştiinţa, 1993
Păcurariu, Pr. Mircea – *Sfinţi daco-romani şi români*, Iaşi, Editura Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, 1994
Păiuşan, Robert şi Mihail Manoilescu Bucureşti, Editura ASE, 2005
Palaghiţă, Pr. Şt. – Istoria Mişcării Legionare, Bucureşti, Editura Roza Vânturilor, 1993
Palaghiţă, Ştefan – Garda de Fier spre reînvierea României, Bucureşti, Editura Roza Vânturilor, 1993
Păligă, Sorin – Mitologia tracă, Bucureşti, Meteor – *Repere bio-bibliografice,* Press, 2008
Palmowski, Jan – *Dicţionar Oxford de istorie universală contemporană: de la 1900 până azi*, traducere de Simona Ceauşu, 2 vol., Bucureşti, Editurile ALL, 2005
Panaitescu, P. P. – *Călători poloni în Ţările Române*, Bucureşti, Cultura Naţională, 1930
Pană, Saşa – *Născut în '02*, Bucureşti, Editura Minerva, 1973
Paradais, Claudiu – *Ştefan Dimitrescu,* Bucureşti, Editura Meridiane, 1978
Parrish, Thomas – *Enciclopedia războiului rece*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2002
Pavel, Amelia – *Pictori evrei din România,* Bucureşti, Ed. Hasefer, 1996
Pauleanu, Doina – *Pictori români la Balcic*, în „Monitorul oficial", Bucureşti, 2008
Pelin, M. – *Opisul emigraţiei politice. Destine în 1222 de fişe alcătuite pe baza dosarelor din arhivele Securităţii, Bucureşti*, Editura Compania, 2002
Pelin, Mihai – *Un veac de spionaj, contraspionaj şi poliţie politică. Dicţionar alfabetic*, Bucureşti, Editura Elion, 2003
Peneş, Nicolae – *Dr. C. Angelescu: povestea unei vieţi*, Bucureşti, Editura Monteoru, 1998
Petraş, Irina – *Panorama criticii literare româneşti (1950–2000). Dicţionar ilustrat*, Cluj, Casa cărţii de ştiinţă, 2001
Pintescu, Florin – *Concepţii politice la Iancu Flondor şi Ion Nistor*, Suceava, „Analele Ştiinţifice ale Universităţii", seria Istorie, 1995
Pirogan, Vadim Ştefan şi Boris Movilă – *Destine româneşti,* Chişinău, Tipografia Centrală, 2003
Piru, Alexandru – *Introducere în opera lui Vasile Alecsandri*, Bucureşti, Editura Minerva, 1978
Plaistow, Stephen – *Obituary for György Ligeti*, Londra, „The Guardian", 14 iunie 2006
Popa, Marcel D. şi Matei, Horia C. – *Mică enciclopedie de istorie universală*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2002
Popescu, Eugen – *Antologia personalităţilor culturale din exil 1940–1990*, California, San Diego, Davis Publishing House, 1992
Popescu, Sorin şi Tudor Prelipceanu – *Medalion Romulus-Florin Ionescu*, în „Bulletin de informare legislativă" nr. 4/2007
Pop, Ion – *Dicţionarul esenţial al scriitorilor români*, Bucureşti, Editura Albatros, 2000

Pop, Ion – *100 cei mai mari scriitori români*, Ed. Lider-Star, Bucureşti, 2002
Pop, Ion – *Amintirea lui Jules Perahim*, Bucureşti, „Observator cultural“, nr. 156/2008
Pop, Ioan Aurel – *Românii şi România. O scurtă istorie*, Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Române, 1998
Popa Marian – *Dicţionar de literatură română contemporană*, Bucureşti, Editura Albatros, 1971
Popa, Ştefan N. – *O istorie a literaturii române din Voivodina*, Pancevo, Libertatea, 1997
Popa, Vasile Viorel – *Istoria unui secol şi jumătate de medicină veterinară românească*, Bucureşti, Ed. Printeh, 2006
Popescu, Eugen – *Antologia asociaţiilor şi personalităţilor culturale româneşti din exil 1940–1990,* California, San Diego, Romanian Historical Research Institute, 1991
Popovici, Eusebiu – *Istoria bisericească universală şi statistica bisericească*, 2 vol., Tipografia Cărţilor Bisericeşti, Filiala Mânăstirea Cernica, 1926
Popovschi, Nicolae – *Istoria Bisericii din Basarabia în veacul al XIX-lea sub ruşi*, Chişinău Editura Museum, 2000
Porumb, Marius – *Dicţionar de pictură veche românească din Transilvania: secolele XIII–XVIII*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1998
Preda, Constantin – *Enciclopedia arheologiei şi istoriei vechi a României*, 3 vol., Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1994
Predescu, Lucian – *Enciclopedia României* (Cugetarea), ediţie anastatică, Bucureşti, Saeculum I.O., Vestala, 1999
Preutu, Marina – *Gabriela Manole-Adoc; Gheorghe Adoc*, Bucureşti, Editura Meridiane, 1987
Pricop, Lucian – Dicţionarul esenţial al exilului românesc, Bucureşti, Editura Dominor, 2005
Protopopescu, Lucia – *Contribuţii la istoria învăţământului din Transilvania, 1774–1805*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, 1966.
Prut, C. – *Dicţionar de artă modernă şi contemporană*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 2002.
Puia, Ilie – *Mic dicţionar pentru tineret de istorie a economiei româneşti*, Bucureşti, Editura Politică, 1988
Puşcariu, Ioan – *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, 2 vol., Editura Societăţii culturale Pro Maramureş Dragoş Vodă, Cluj-Napoca, 2003
Razba, Maria – *Personalităţi hunedorene. Dicţionar*, Deva, Biblioteca Judeţeană Ovid Densuşianu, 2000
Razba, Maria; Roșian, Radu – *Voievozi, principi şi regi ai României,* Bucureşti, Editura Emina, 2006
Rădulescu, Mihai Sorin – *Genealogia românească. Istoric şi bibliografie,* Brăila, Editura Istros, 2000
Răduleţ, R. – *Istoria cunoştinţelor şi a ştiinţelor tehnice pe pământul României*, Bucureşti, 2000
Rees, Philip – *Biographical Dictionary of the Extreme Right Since 1890*, New York, Simon & Schuster, 1991
Rezachevici, Constantin – *Cronologia critică a domnilor din Ţara Românească şi Moldova (1324–1881)*, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2001
Rezachevici, Constantin – *Enciclopedia domnilor români. Cronologia critică a domnilor din Ţara Românească şi Moldova. 1324–1881,* Bucureşti, Editura Enciclopedică, 2001
Rogers, Rosemarie – *Handbook of Major Soviet Nationalities,* New York, The Free Press/Macmillan Publishing Co. Inc., 1975
Ronnett, Alexander E. – *Romanian Nationalism. The Legionary Movement*, Chicago, Loyola University Press, 1995.
Roşca, Timofei – *Literatura română postbelică (Integrări, valorifi cări, reconsiderări),* Chişinău, Firma editorial-poligrafică Tipografia centrală, 1998
Roşu, Costa – *Lexiconul jurnalisticii româneşti din Iugoslavia,* Pancevo, Editura Libertatea, 1998
Roşu, Costa – *Dicţionarul literaturii române din Iugoslavia*, Novi Sad, Editura Libertatea, 1989
Roşu, Costa – *Personalităţi din Voivodina*, Pancevo, Editura Libertatea, 2004

Rotaru J., Burcin; O. Zodian; V. Moise – *Mareşalul Antonescu la Odessa*, Bucureşti, Editura Paideia, 1999
Rucăreanu, Costin – *Personalităţi din energetica românească*, Bucureşti, Institutul Naţional Român pentru Studiul Amenăjărilor şi Folosirii Surselor de Energie, 2003
Rusu, Dorina N. – *Membrii Academiei Române 1866–1999. Dicţionar*, Editura Academiei Române, 2003
Sachelarie, Ovidiu; Stoicescu, Nicolae – *Instituţii feudale din Ţările Române. Dicţionar*, Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1988
Sârbu, V. – *Pagini din istoria chirurgiei româneşti*, Bucureşti, Editura Academiei Române, 2002
Sassu, Aurel – *Dicţionarul scriitorilor români din Statele Unite şi Canada*, Bucureşti, Editura Albatros, 2001
Satco, Emil – *Enciclopedia Bucovinei*, Iaşi, Editura Princeps Edit, 2004
Scafes, C.; Şerbănescu, H., Scafes, I.; Andonie, C.; Danilă, I.; Avram, R. – *Armata română (1941–1945),* Bucureşti, Editura R.A.I., 1996
Scorpan, Costin – *Istoria României. Enciclopedie*, Bucureşti, Editura Nemira, 1997
Scurtu, Ioan; Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion şi Mamina, Ion – *Enciclopedia de istorie a României*, Bucureşti, Editura Meronia, 2002
Scurtu, Ioan – *Istoria contemporană a României (1918–2007*), Bucureşti, Editura Fundaţiei România de Mâine, 2007
Scurtu, Ioan – *Monarhia în Romania (1866– 1947),* Bucureşti, Editura Danubius, 1991
Scurtu Ioan – *Rolul politic al Brătienilor în istoria României*, Bucureşti, Bucureşti, „Dosarele Istoriei", 1/VI, 2001
Scurtu, I. şi Gh. Buzatu – *Istoria românilor în secolul XX (1918–1948),* Bucureşti, Editura Paideia, 1999
Scurtu, I. – *Istoria contemporană a României (1918–2001),* Bucureşti, Editura Ars Docendi, 2002
Sima, G. – *Şcoala românească din Transilvania şi Ungaria. Desvoltarea ei istorică şi situaţia ei actuală,* Bucureşti, în „Revista învăţământului", 1915
Sima, Horia – *Mari existenţe legionare, Generalul Cantacuzino Grănicerul,* în „Ţara şi exilul", Anul I, Nr. 10, 1 August 1965, Madrid
Sima, Horia – *Situaţia României după 19 ani de sclavie comunistă şi politica puterilor occidentale. Declaraţia Mişcării Legionare,* Editura Dacia, Rio de Janeiro, 1963
Sima, Horia – *Histoire du Mouvement Légionnaire,* Rio de Janeiro, Editura Dacia, 1972
Simion, Eugen – *Dimineaţa poeţilor*, Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1980
Simion, Eugen – *Scriitori români de azi*, 4 vol., Bucureşti, Editura Cartea Românească, 1974 –1989 şi Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1984–1996
Simonescu, Dan – *Un mare bibliolog român: Constantin I. Karadja*, „Analele Universitaţii Bucureşti", 1971
Sipoş-Fluieraş, Lucreţia – *Profesorii care au predat la Institutul Superior de Educatoare din Szarvas*, Baia Mare, în „Acrostih. Revistă de cultură şi spiritualitate", 8/2005
Smeu, Georgeta – *Dicţionar de istoria românilor*, Bucureşti, Editura Trei, 1997
Smirnov, Dmitri – *A Geometer of Sound Crystals – A Book on Herschkowitz,* Berlin, Verlag Ernst Kuhn, 2003
Soare, I. – *Nume proprii în medicină. Dicţionar,* Bucureşti, Editura Etna, 2003
Solomovici, Teşu – *Istoria evreilor din România de la începuturi şi până astăzi*, Bucureşti, Editura Teşu, 2005
Solomovici, Teşu – *Securitatea şi Evreii*; vol. I – *Despre călăi şi despre victime*, Bucureşti, Editura Ziua, 2003; vol. II – *Teroare. Crime. Turnători, Colaboraţionişti*, Bucureşti, Editura Teşu, 2004
Soltan, Petru – *Calendar Naţional,* Chişinău, Biblioteca Naţională a Republicii Moldova, 2008

Stan, M.; Vornicu, C. – *Dicţionar. 101 personalităţi şi evenimente istorice,* Bucureşti, Editura Niculescu, 2003
Stancu, Ioan – *Dicţionar de istorie a religiilor*, Piteşti, Editura Universităţii, 2002
Stănescu, Ioan Roşca – *A murit Sergiu Cunescu*, Bucureşti, în „Ziua“, 17 martie 2005
Stoenescu, Alex Mihai – *Istoria loviturilor de stat din Romania*, 4 vol., Bucureşti, Editura RAO, 2005
Stoianov, Carmen – *Centenar Marcel Mihalovici (1898–1985),* Bucureşti, Ed.Muzicală, 2001
Stoica, Stan – *Dicţionarul partidelor politice din România (1989–2003),* Bucureşti, Editura Meronia, 2003
Stoica, Stan – *Dicţionar biografic de istorie a României, Bucureşti*, Editura Meronia, 2008
Stoicescu, Nicolae – *Dicţionar al marilor dregători din Ţara Românească şi Moldova. Sec. XIV–XVII,* Bucureşti, Editura Enciclopedică Română, 1971
Straje, Mihail – *Dicţionar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor şi publiciştilor români,* Bucureşti, Editura Minerva, 1973
Suciu, Coriolan – *Dicţionar istoric al localităţilor din Transilvania,* Bucureşti, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1967–1968
Suciu, D. – *Destine istorice. Românii transilvăneni despre Marea Unire (1848–1918). Studii,* Bucureşti, Editura Academiei, 2006
Şandru, Dumitru şi Gheorghe I. Florescu – *Victor Slăvescu (1891–1977),* Bucureşti, Editura Academiei Române, 1993
Ştefănescu, Ştefan – *Enciclopedia istoriografiei româneşti*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1978
Tatomirescu, Ion Pachia – *Generaţia resurecţiei poetice (1965–1970),* Timişoara, Editura Augusta, 2005.
Taton, R. – *Istoria generală a ştiinţei*, 3 vol., Bucureşti, Editura Ştiinţifi că şi Enciclopedică, 1972
Tavitian, Simion – *Armenii dobrogeni în istoria şi civilizaţia românilor*, Constanţa, Editura Ex Ponto, 2003
Tănase, Ion Constantin – *Enciclopedia elevului*, Bucureşti, Editura Oscar Print, 2004
Tănase, Stelian – *Avangarda românească în arhivele Siguranţei,* Iaşi, Editura Polirom, 2008
Tănase, Stelian – *Dej – omul resentimentului,* Bucureşti, în „Magazin Istoric“, ianuarie 2002
Tănase Stelian – *Cristian Racovski*, Bucureşti, „Magazin istoric“, anul XL, nr. 12/decembrie 2006
Thomas, Robert McG. Jr şi Michael Janofsky – *Citizen Karolyi*, „The New York Times“, 10 martie 1987
Timofte, I. – *Personalităţi ieşene*, Iaşi, Editura PIM, 2004
Tismăneanu, Vladimir – *Fantoma lui Gheorghiu-Dej,* Bucureşti, Editura Univers, 1995
Tismăneanu, Vladimir – *Stalinism pentru eternitate*, Iaşi, Editura Polirom, 2005
Todea, Ioan Dorel – *305 ani de la moartea haiducului Pintea Viteazul*, Baia Mare, Editura Nord, 3/1969
Tomescu, Mircea – *Istoria cărţii româneşti de la începuturi până la 1918,* Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1968.
Treptow, Kurt W., Popa, Marcel D. – *Historical dictionary of Romania*, Lanham Md., Scarecrow Press, 1996
Tripşa, I., Hătărescu, O. ş.a. – *Din istoria metalurgiei româneşti*, Bucureşti, 1981
Tronaru, Doinel – Gigi *Căciuleanu despre mistica dansului*, Bucureşti, „Evenimentul zilei“, 15 februarie 2009
Troncotă, Cristian – *Mihail Moruzov şi frontul secret,* Bucureşti, Editura Elion, 2004
Troncotă, Cristian – *Eugen Cristescu. Asul serviciilor secrete româneşti. Memorii (1916–1944),* Bucureşti, Editura Roza Vânturilor, 1994
Tudor, Constantin – *V. Bâzu Cantacuzino – Prinţul aşilor*, Bucureşti, Editura Modelism, 2000
Tudor, Vasile – Războiul aerian în România (1941–1944), Piteşti, Editura Tiparg, 2006

Turdeanu, Emil – *Oameni şi cărţi de altădată,* ediţie îngrijită în colaborare cu Maria Magdalena Székely, Bucureşti, Editura Enciclopedică, 1997
Ţarălungă, Ecaterina – *Dicţionar ilustrat al scriitorilor români,* Bucureşti–Chişinău, Litera Internaţional, 2007
Țarălungă Ecaterina – *Dimitrie Cantemir. Contribuții documentare la un portret,* ediția a II-a revăzută și adăgită, Editua Litera Internațional, 2004
Ţarălungă, Ecaterina – *Ion Adamache*, Bucureşti, „Univers ingineresc“, 18/2008
Țarălungă, Ecaterina - *Enciclopedia identității românești,* vol. I - *Repere*, Editura AGIR, 2019; vol. II - *Personalități,* Editura Litera, Chișinău, 2011
Țarălungă, Ecaterina - *Viața în jurul Mediteranei și Proiectul România,* Editura Mistral, 2019
Ţârcovnicu, Dorel – *Maria Ciobanu*, Curtea de Argeş, „Ziarul de Vâlcea“, 29 martie 2007
Urwin, Derek W. – *Dicţionar de istorie şi politică europeană (1945–1995),* traducere de Areta Voroniuc, Iaşi, Institutul European, 2000
Urseanu, Tilde; Ion Ianegic şi Liviu Ionescu – *Istoria baletului*, Bucureşti, Editura Muzicală, 1967
Ursu, N. A. – *Contribuţii la Istoria literaturii române,* Iaşi, Editura Cronica, 2003
Vălenaş, L. – *Memorialul Apocalipsei,* Bucureşti, Editura Saeculum, 2002
Vasary Istvan – *Cumans and Tatars*, Cambridge University Press, 2005
Vasiliu, Pr. Dr. Cezar – *Sfinţi Români,* Bucureşti, Buletinul „Calea de lumină“, nr. 7/noiembrie1994
Vatamanu, N. – *De la începuturile medicinii româneşti,* Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1966
Veiga Francisco – *Istoria Gărzii de Fier, 1919–1941: Mistica ultranaţionalismului*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1993
Victor Marian – *Figuri de fizicieni români*, Bucureşti, Editura Tehnică, 1969
Vida, Mariana – *Theodor Aman (1831–1891),* Bucureşti, Muzeul Naţional de Artă al României, Cabinetul de Desene şi Gravuri, 1993
Vida, Mariana – *Un caricaturist uitat: Ion Valentin Anestin*, Bucureşti, „Ziarul financiar“, 04.08.2006
Voinea, Radu – *Pagini din istoria ingineriei româneşti*, Bucureşti, „Academica“, nr.
3/2002 **Vollmer, Hans** – *Allegemeines Lexikon der Bildenden Künstler des XX Jahrhuderts*, 5 vol., Leipzig, E. A. Seemann, 1953-1962
Vohn, Cristina – *Transilvania, în planurile URSS*, Bucureşti, în „Jurnalul Naţional“, 16 februarie, 2006
Vulcănescu, Romulus – *Dicţionar de etnologie. I. Terminologie. II. Personalităţi*, Bucureşti, Editura Albatros, 1979
Zavadschi, Iurie – *Dicţionar de istorie medie a Moldovei. De la descălecatul Ţării până la începutul domniilor fanariote (1359–1711),* Chişinău, Editura Museum, 1995
Xenopol A. D. – *Nicolae Kretzulescu (1812–1900). Viaţa şi faptele lui,* Bucureşti, Atelierele Grafice Socec & Co, 1915